BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
MUREȘ
TÎRGU-MUREȘ

Complet

Un moment ce împlinește semnificațiile unui timp de mari evenimente

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, în ziua de 29 iunie a avut loc Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român la care a fost adoptată, în unanimitate, următoarea ordine de zi:

Proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în cincinalul 1981—1985 și

Proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare în perioada 1981—1985.

In luările de cuvînt, a fost subliniat faptul că ampla dezbatere a celor două proiecte de plan în cadrul celui de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii și cel de-al II-lea Congres al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor demonstrează, o dată mai mult, largul democratism al societății noastre, legătura indisolubilă dintre partid și popor, caracterizată între altele și prin practica promovată consecvent de conducerea partidului nostru, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de largă consultare cu făuritorii de bunuri materiale și spirituale în problemele esențiale privind dezvoltarea multilaterală a patriei socialiste. Vorbitorii au apreciat, de asemenea, faptul că cele două documente au fost elaborate în deplin consens cu orientările Congresului al XII-lea al P.C.R. și că vor constitui un prețios ghid în valorificarea superioară a potențialului uman și material al societății noastre.

Comitetul Central a dat o înaltă apreciere aportului nemijlocit, determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu în elaborarea proiectelor de plan dezbătute, evidențiindu-se, și cu acest prilej, contribuția de esență a secretarului general al partidului la fundamentarea obiectivelor dezvoltării economice și sociale a țării.

Aprobînd în unanimitate cele două proiecte de plan și hotărînd ca ele să fie supuse spre dezbatere și aprobare Marii Adunări Naționale, plenara a exprimat hotărîrea clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității din țara noastră, a organelor și organizațiilor de partid, a tuturor celor ce muncesc în Republica Socialistă România, fără deosebire de naționalitate, de a nu precupeți nici un efort pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce decurg din aceste importante documente.

In încheierea lucrărilor plenarei a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român.

Subliniind faptul că cele două proiecte de plan corespund întru totul hotărîrilor Congresului al XII-lea, președintele României a arătat că dispunem de toate mijloacele materiale necesare realizării noilor obiective propuse, dar acest lucru implică o exemplară activitate de concepție și execuție, îndeplinirea sarcinilor de producție la toate nivelurile. In acest context, s-a făcut precizarea că producția de petrol, cărbune, minereuri, ca și cea din agricultură, poate fi mărită nelimitat, avîndu-se în vedere cererile și necesitățile de asemenea produse, dar în celelalte sectoare dezvoltarea producției trebuie să se încadreze strict în prevederile planului, deoarece atît importul de materii prime cît și celelalte mijloace au fost corelate cu nivelurile stabilite. Importante rezerve, a ținut să remarce tovarășul Nicolae Ceaușescu, există în industria mică și în sfera serviciilor către populație, unde este necesar să se folosească mai rațional și eficient forța de muncă.

Referindu-se la unele observații și propuneri făcute în plenară, privind realizarea de noi obiective de investiții, conducătorul partidului și statului nostru a arătat că ceea ce s-a prevăzut în plan reprezintă nivelul maxim, în acest cincinal urmînd să se termine lucrările la platformele industriale existente, care să fie dotate corespunzător, asigurîndu-se, totodată, ca acelea intrate în producție să funcționeze cu capacitatea lor maximă.

In ceea ce privește construcția de locuințe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că cele 900 de mii de apartamente reprezintă un pas important spre soluționarea cererilor oamenilor muncii, fiind în concordanță cu posibilitățile practice ale economiei naționale.

Referindu-se în continuare la necesitatea folosirii mai raționale a forței de muncă și la concentrarea atenției și eforturilor pentru creșterea bazei de materii prime și de produse agricole, secretarul general al partidului a apreciat că nu există județ care să nu poată realiza, în linii generale, obiectivele minime propuse. A ajunge la o producție de circa 70 000 lei pe cap de locuitor aceasta reprezintă — s-a arătat — un pas foarte serios înainte. Tocmai de aceea este necesar să se acționeze cu toată responsabilitatea, anul 1981 reprezentînd, în fapt, baza realizării cincinalului în toate domeniile.

In încheiere, președintele României a ținut să precizeze că înfăptuirea Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism impune, mai mult ca oricînd, ca fiecare membru al Comitetului Central, fiecare activist de partid și de stat, indiferent de domeniul în care lucrează, să se considere responsabil, mobilizat să contribuie la realizarea planului cincinal, la îndeplinirea exemplară a sarcinilor și deziderateler propuse.

LIVIU TIMBUS ■

27

ANUL XXX (1360)
2 IULIE 1981

flacăra

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Cercetările prioritare românești în domeniul cancerului au stîrnit un deosebit interes la Congresul mondial de la Budapesta

Intre 21 și 27 iunie a avut loc, la Budapesta, cel de-al XII-lea Congres mondial de otorinolaringologie, manifestare științifică de amploare și tinută, a cărei primă ediție s-a desfășurat în 1876, la New York. Ca și cu alte ocazii, școala românească de specialitate s-a prezentat remarcabil. Ca o recunoaștere a valorii și contribuției ei, profesorului Dorin Hociotă i se încredințase onoranta misiune de a conduce una din ședințele de audiologie, numai că, din motive de sănătate, profesorul n-a putut lua parte la congres. Am aflat că, din sutele de comunicări înfățișate reuniunii, două au stîrnit un interes deosebit, invitînd la prelungi și fructuoase discuții, ele aparținînd medicilor români, fiind realizate în cadrul Centrului de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L. din Capitală și avînd la bază acțiunea produsului original „L", înregistrat ca brevet de doctorul Mihai Leontopol încă în 1968.

Prima lucrare, „Rezultate terapeutice obținute cu produsul „L" în cazuri de cancer în otorinolaringologie", autori dr. Mihai Leontopol, prof. dr. Dorin Hociotă, dr. Tiberiu Dumitriu, dr. Romeo Călărașu, dr. Valeriu Dumitrescu, a plecat de la administrarea, ca tratament unic sau asociat, a produsului experimental, original, numit „L", avînd la bază fenoli substituiți. Despre produsul respectiv, ca și despre prioritatea lui absolută, „Flacăra" a mai scris, menționînd că el conține, pe lîngă alți constituenți, hidrochinona capabilă să influențeze metabolismul celulei canceroase prin oxidoreducere. Autorii lucrării citate subliniază că „cerce-

(Continuare în pagina 9)

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

În numărul de astăzi grupajele :

Cum petrece lumea

Locurile de joacă pentru copii

Despre dispeceri și dispecerate

„Nu, Vîlcea nu este un județ «mic»!"

Interviu cu tovarășul TEODOR COMAN, prim-secretar al Comitetului județean Vîlcea al P.C.R., președintele Consiliului popular județean

— „Un județ mic, dar cu o dezvoltare economică — industrială în primul rînd — complexă și plină de dinamism" : așa se spune — o spunem adesea și noi, ziariștii — despre Vîlcea. Sînteți de acord cu această caracterizare ?

— Depinde ce înțelegeți prin „județ mic". Dacă vă referiți la suprafața geografică, Vîlcea, într-adevăr, nu se situează printre județele noastre „mari", dar nici printre cele din coada plutonului. Dacă avem în vedere stadiul de unde am plecat în noua etapă de dezvoltare deschisă de Congresul al IX-lea al partidului, atunci da, Vîlcea este — mai exact spus, a fost — un județ „mic". Dacă, însă, privim aceste meleaguri prin prisma tradițiilor de luptă ale poporului, prin prisma spiritualității românești a tot ceea ce a creat mai bun și mai frumos neamul nostru în istoria sa, a contribuției sale la fondul de valori universale, Vîlcea este un județ care întrunește, asemenea tuturor județelor patriei, atributele mari ale dăinuirii noastre multimilenare, amplu deschisă spre viitor. Pe aici au străbătut romanii drumurile în inima Da-

(Continuare în paginile 16—17)

605082 P

ILIE PURCARU ■

Cu furnici de diamant

Teatrul e trădarea (cu ochi verzi ca algele) a prozei. Aproape nu există romancier modern la noi care să nu fi dezertat din unitatea carelor blindate (proza) în compania de pușcași de marină. Eu, asemeni multor prieteni ai mei, îmi scriu cărțile cu furnici de diamant și mă bate-n cuget griul că asta mi se trage dintr-un gînd vechi, acela că toți ne jucăm romanul vieții în intimitate și că numai îndrăzneții, neobrăzații sau profeții urcă pe dealul sălii și se dau în stambă. Vă rog, nu părăsiți încăperea, vreau să vă dau spre lectură volumul **Fîntîna cu patru adevăruri**, cuprinzînd piese de teatru scrise de povestitorul de elită Vasile Rebreanu. Un prozator e lupul tutelar al întîmplărilor. El nu ucide povestea, o mușcă, îi inoculează venin în rană, pune-n mîna răbdării ieșirea din minți, o latră, o podidește cu mizerie, își cuică timpla în poala ei, o întinerește, înrourînd-o și o pierde în scările scenei. In piesele lui, Vasile Rebreanu produce oricînd o țară iluzorie unde justiția e imparțială și nu are dreptul la cuvînt. Scuza ticăloșiei e capătul funiei și ea apucă în dinți zarva lanțului. Fumegă roiuri de mușiță în verbul care produce arhanghelii împotriva evidenței și împarte pămîntul în felii de pepene aflate doar în mîna învingătorilor. Lepra și jegul umblă în sicriu alb și lemnul n-are voie să se cheme altfel decît diligență, docar, șaretă sau corabie lansată pe fluviu de izmă. Cel ce împarte mîncarea la masă (o știu de la internat, o știu și din armată) lucrează cu dracul. Făcăleții nu e lemn de cruce, e patriarhul cucuielor. Vindem amurg, ne spune Vasile Rebreanu, dar numai pe taraba unde mijesc zorile. Purpura aurorii mi se cuvine mie, holera zăpuhului o vei duce tu în spinare. Teatrul ăsta merită să fie cîntat, înainte de a i se da dreptul să urce în scandalul celor ce nu pricep nimic. Piesele sînt o fîntînă. Cui i-e sete, bea. Cine bea și are puțină minte se șterge la gură cu mîneca hainei și-și zice : omul îmbătrînește din clipa cînd sîngele lui găsește în fîntînă numai timp și nici un fir de apă ; în cuprinsul zilei și-al nopții și-al săptămînii, viața deschide ochi verzi ca algele.

FANUȘ NEAGU ■

Din sumar : DOSARUL ODOBLEJA-WIENER (pag. 8) ■ CUM SE RĂSPUNDE UNEORI LA OMENIA UNUI PAHAR CU APĂ (pag. 11) ■ PROBLEMA ORIGINII ETNO-ISTORICE A CEANGĂILOR DIN MOLDOVA (pag. 24) ■ UNIVERSUL (pag. 30)

O concretă și responsabilă implicare

Interviu cu tovarășa MARIA GHEORGHE, prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 4

— Tovarășă prim-secretar, plecînd de la ideea că îndrăzneala obiectivelor celui de-al șaptelea cincinal își are temelia în împlinirile anilor precedenți, idee subliniată și în cuvîntarea secretarului general al partidului rostită de la înalta tribună a forumului democrației, vă rog să ne spuneți, în cîteva cuvinte, care a fost „zestrea" cu care oamenii muncii din sectorul 4 au intrat în 1981 ?

— Am încheiat cincinalul în primele zile ale lunii decembrie 1980, reușind ca pînă la sfîrșitul anului să obținem un plus de 1,5 miliarde lei la producția industrială. 80 la sută din acest spor a fost realizat pe seama creșterii productivității muncii. Valoarea produselor noi și reproiectate în cincinalul trecut, a fost de 66,8 la sută din producția marfă, altfel spus, cu 6,7 la sută mai mult decît a fost planificat. Sînt numai cîteva cifre, care exprimă, într-un fel, aportul de hărnicie, străduință și inteligență al celor peste o sută de mii de oameni ai muncii, cîți numără sectorul nostru, la succesele înregistrate de întreaga Capitală în perioada 1976—1980. Aceste sporuri demonstrează că am reușit să aplicăm cu mai multă

(Continuare în pagina 7)

RAZVAN BARBULESCU ■

LUCRĂRILE SESIUNII MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

Avînd pe ordinea de zi, alături de alte puncte, dezbaterea și aprobarea proiectului de Lege pentru adoptarea Planului unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în perioada 1981—1985, precum și a proiectului de Lege pentru adoptarea Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare în perioada 1981—1985 — acte normative de o deosebită importanță pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului — sesiunea a III-a a celei de-a VIII-a legislaturi a Marii Adunări Naționale, ale cărei lucrări au fost reluate în plen cu două zile în urmă, se înscrie ca un eveniment politic de seamă, cu implicații adînci în construcția socialistă a țării.

După cum se subliniază în expunerea la proiect făcută de primul ministru al guvernului, cel de-al șaptelea cincinal, elaborat pe baza orientărilor și sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea, sub directa conducere și îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele României, asigură continuarea creșterii dinamice și echilibrate a economiei naționale, marcînd intrarea țării într-o etapă nouă, superioară, a procesului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985 poate fi caracterizat drept creație colectivă a tuturor celor chemați să-l înfăptuiască, datorită participării directe a maselor de oameni ai muncii la stabilirea măsurilor care asigură dezvoltare armonioasă a economiei României. Este cunoscut că prevederile planului au fost supuse unei largi dezbateri în unitățile economice și sociale, la nivelul comunelor, orașelor, municipiilor și județelor, la Congresul consiliilor populare și Congresul țărănimii, la Consiliul Național al F.D.U.S., iar săptămîna trecută a fost amplu analizat și adoptat de Congresul consiliilor oamenilor muncii — forumul suprem al democrației muncitorești din țara noastră. Proiectul noului cincinal a fost, de asemenea, examinat și aprobat de plenara Comitetului Central al partidului și de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.

Obiectivele planificate pentru anii următori au la bază, fireste, succesele remarcabile de pînă acum. În acest sens, noul plan cincinal se întemeiază pe rezultatele de seamă obținute în cincinalul trecut de poporul nostru, sub conducerea Partidului Comunist Român, reflectînd pregnant dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale, modernizarea forțelor de producție. Astfel, în perioada 1976—1980 a fost pusă în funcțiune o treime din totalul fondurilor fixe existente astăzi în diferite ramuri ale economiei ; în aceeași perioadă s-a amplificat procesul de omogenizare economică sub aspect teritorial, au fost diversificate și lărgite relațiile internaționale, a crescut eficiența economică, a sporit venitul național și, pe această bază, s-a ridicat bunăstarea materială și spirituală a oamenilor muncii.

Actualul cincinal are drept caracteristici creșterea rolului factorilor intensivi, în condițiile continuării pe o treaptă superioară a industrializării țării, dezvoltarea în ritm înalt a ramurilor de vîrf ale industriei, accentuarea procesului de restructurare a acestor ramuri, valorificarea superioară a materiilor prime, precum și realizarea de produse competitive pe piața internațională. În acest context, realizarea unei eficiențe economice cît mai mari dobîndește o importanță deosebită. Fundamentînd căile de asigurare a eficienței economice, prevederile de plan vizează creșterea mai accentuată a productivității muncii sociale, astfel încît pe această cale să se obțină partea cea mai mare din venitul național, gospodărirea cu înalt spirit de răspundere a avuției naționale, în condițiile aplicării ferme și consecvente a noului mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducere muncitorească, autogestiune, autofinanțare. În același timp, pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului privind creșterea nivelului de trai, planul cincinal prevede dezvoltarea, în ritmuri corespunzătoare, a industriei ușoare, creșterea rapidă a producției de bunuri de consum de folosință îndelungată, a industriei alimentare și, mai ales, îmbunătățirea substanțială a structurii sortimentelor și ridicarea calității bunurilor de consum la nivelul realizărilor obținute în țările dezvoltate.

Elaborat și fundamentat, ca și planul cincinal, sub conducerea și cu sprijinul direct al tovarășului Nicolae Ceaușescu, Planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare în perioada 1981—1985 are la bază Programul Partidului Comunist Român, obiectivele și sarcinile stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, prevederile programelor adoptate în domeniile de bază ale agriculturii și industriei alimentare de cel de-al II-lea Congres al țărănimii, precum și concluziile reieșite din lucrările celui de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii. Planul este menit să aducă o contribuție însemnată la înfăptuirea revoluției agrare, care pornește de la necesitatea de prim ordin, determinată de însăși substanța construcției societății socialiste, de a se asigura dezvoltarea pe un plan superior a agriculturii, creșterea rolului acesteia în cadrul economiei naționale, astfel încît să dobîndească noi dimensiuni în ansamblul producției și să-și amplifice aportul la creșterea venitului național. Prin elaborarea în mod distinct a unui plan de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe o perioadă de cinci ani, se marchează momentul unei reconsiderări de vastă perspectivă a activității agricole, care primește noi valențe și atribute, cu rolul de a o transforma într-o adevărată industrie a pămîntului.

Adoptarea de către Marea Adunare Națională a Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985 și a Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe aceeași perioadă, menită să le confere putere de lege, constituie pentru toți oamenii muncii din țara noastră un îmbold și un temei pentru a-și mobiliza și concentra și mai mult toate forțele spre înfăptuirea întocmai a prevederilor celor două planuri, pentru ridicarea României pe noi culmi de dezvoltare, de progres, de bunăstare și civilizație.

ION D. GOIA ■

Sub semnul unității în jurul partidului și al secretarului său general, al profundei democrații a societății noastre socialiste

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, au avut loc lucrările plenarei Consiliului Național al F.D.U.S. Plenara a dezbătut și aprobat proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, în lumina expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii.

„Ceea ce am înfăptuit pînă acum, cu toate greutățile și lipsurile, demonstrează cu putere forța clasei noastre muncitoare, a poporului nostru, reprezintă garanția că nimic nu ne va împiedica să înfăptuim programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România".

Aceste cuvinte rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu de la tribuna plenarei sînt reflexul emoționant al adeziunii tuturor celor care au participat la lucrări față de prevederile proiectului Planului național unic de dezvoltare a țării în viitorii cinci ani, hotărîrea de a transpune în practică indicațiile cuprinse în excepționala expunere a secretarului general al partidului la recentul forum al clasei muncitoare. Participanții la dezbateri au arătat că acest document materializează concepția strategică a conducătorului partidului și statului nostru privind asigurarea dezvoltării dinamice și echilibrate, în continuare, a economiei naționale, în condițiile sporirii eficienței întregii activități și ale realizării programului de ridicare a bunăstării generale a întregului nostru popor.

Dezbătînd și aprobînd viitorul plan de dezvoltare a României, participanții la dezbateri au subliniat că însuși acest fapt reprezintă expresia celei mai largi democrații. **„Aici sînt uniți**, scotea în evidență tovarășul Nicolae Ceaușescu, **într-o simbioză puternică, și comuniști și necomuniști, oameni cu diferite concepții filozofice, dar cu o singură convingere : aceea de a servi poporul, de a servi patria, socialismul și comunismul".**

În unanimitate, plenara a dat glas bucuriei și satisfacției deosebite pentru realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii, cu convingerea fermă că acest act de decizie muncitorească stă la temelia independenței și suveranității naționale, a înfloririi României socialiste.

De asemenea, plenara a adoptat o hotărîre privind orientarea activității F.D.U.S., a organizațiilor de masă și obștești componente în vederea desfășurării muncii politice și cultural-educative, a înfăptuirii sarcinilor ce le revin în actualul cincinal.

Tot în cursul zilei de luni, s-a desfășurat și Plenara Comitetului Central al Organizației Democrației și Unității Socialiste, cu următoarea ordine de zi :

— Raport privind participarea organizațiilor democrației și unității socialiste la colectarea materialelor refolosibile, efectuarea unor lucrări de interes obștesc în agricultură, de bună gospodărire și înfrumusețare a localităților ;

— Informare cu privire la organizarea și desfășurarea învățămîntului politico-ideologic de masă 1980—1981 ;

— Raport cu privire la efectivul Organizației Democrației și Unității Socialiste.

În spiritul orientărilor și indicațiilor cuprinse în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la forumul clasei noastre muncitoare, participanții la dezbateri au analizat sarcinile ce revin organizațiilor democrației și unității socialiste. În încheiere, într-o atmosferă de puternică însuflețire participanții au adoptat textul unei telegrame adresate secretarului general al partidului în care, printre altele, în numele milioanelor de membri ai organizației, este adus un omagiu fierbinte și cele mai cordiale felicitări tovarășului Nicolae Ceaușescu cu prilejul realegerii în fruntea Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a conferirii înaltei distincții „Om al anului 1980 — pentru pace". „Vă încredințăm, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, se spune în telegramă, că și în viitor Organizația Democrației și Unității Socialiste va face totul pentru a-și îndeplini misiunea cu care a fost chemată în viața societății noastre, întrucît ceea ce o călăuzește în muncă și-i insuflă mereu forțe noi este unitatea de nezdruncinat a tuturor cetățenilor țării — români, maghiari, germani și de alte naționalități — în jurul Partidului Comunist Român, în jurul dumneavoastră, care întruchipați vrerea și năzuințele întru desăvîrșirea pe calea socialismului și comunismului ale întregului popor român".

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

„Să nu uităm nici un moment că socialismul se realizează pentru popor și împreună cu poporul, că numai în deplină unitate și împreună cu poporul vom asigura mersul ferm al României spre înaltele piscuri ale visului de aur — comunismul"

O unanimitate care ne exprimă plenar

REALEGEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN FUNCȚIA DE PREȘEDINTE AL CONSILIULUI NAȚIONAL AL OAMENILOR MUNCII

11 000 de delegați la cel de-al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii, 11 000 de oameni implicați cu inima și cu truda lor în progresul tuturor sectoarelor decisive ale economiei noastre naționale l-au reales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în fruntea marelui sfat al muncitorilor țării. Unanimă, hotărîrea lor înscrie în cronica acestui timp o filă memorabilă, care se va cumpăni la măsura ei adevărată în viitor. *„Nutrind cele mai alese sentimente de dragoste și stimă față de conducătorul iubit al partidului și statului nostru, personalitate marcantă a epocii contemporane, militant de frunte al mișcării muncitorești și comuniste internaționale* — se subliniază în această înțeleaptă hotărîre — *Congresul exprimă admirația sa profundă și mîndria patriotică față de laborioasa activitate pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o desfășoară cu un nețărmurit devotament pentru apărarea intereselor vitale ale patriei, a cauzei socialismului, păcii și libertății popoarelor, pentru sporirea necontenită a prestigiului României socialiste în lume".* Și în temeliile ei, ca în temeliile tuturor hotărîrilor noastre din acest capitol de nouă istorie românească, regăsim o tonică solidaritate a oamenilor cu idealurile lor, o neclintită încredere a oamenilor în ei înșiși și în drumul ales.

Am traversat în acest miez al anului și al verii, de fapt, o confruntare a fiecăruia cu sine, am meditat asupra a ceea ce am făcut și mai putem face pentru țară. Și este limpede că o unanimitate ce se sprijină pe o astfel de confruntare și pe o astfel de meditație ne exprimă pe de-a-ntregul, elocvent și plenar. Și nu o simplă clipă de răgaz a fost Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, ci o punte durabilă între o sumă de ani fertili și altă sumă de ani fertili.

Înflăcăratele îndemnuri la chibzuință și elan adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu participanților la congres, întregului nostru popor, au sădit în toate inimile sentimente care vor rodi ample fapte și întîmplări de muncă, revigorînd statura țării și puterile ei. Și este și această trecere hotărîtă de la îndemn la faptă un semn al statorniciei oamenilor în destoinicie și abnegație, în credința că dimensiunile viitorului reprezintă o

realitate dependentă întru toate de atașamentul lor la cauza vie a Partidului Comunist Român, a timpului nostru. Stegar al partidului, simbol al unei înțelepciuni colective, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost reales, de fapt, într-o nobilă misiune, dintre cele mai nobile pe care ni le-am asumat în istorie.

MIHAI PELIN ■

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU LA ÎNCHEIEREA CONGRESULUI AL II-LEA AL CONSILIILOR OAMENILOR MUNCII

Dacă tenacitatea, încrederea, luciditatea sînt stări și simțăminte la temelia tuturor faptelor mari de muncă și inteligență ale cotidianului, dacă acest cotidian românesc, viguros și echilibrat, e garanția unității poporului în jurul partidului, al secretarului său general, conlucrarea și angajamentele trimișilor poporului, în forumuri de reprezentarea și clarviziunea celui de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii sînt consecințe directe ale democrației. Socialismul la români și principiul democratic pe care el se clădește, iată, de fapt, miezul tuturor luărilor de cuvînt în congres, înțelesul comun ce-a putut concentra într-un țel atîta diversitate de idei, ce-a unanimizat voințele națiunii.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la încheierea congresului, subliniind rostul fundamental al unității, funcțiunile ei magistrale, a dat un înțeles superior tuturor celor exprimate în zilele **„marelui sfat"**. În plen și în secțiuni, și-au exprimat convingerile și ideile de bine 717 vorbitori. S-a formulat un număr impresionant de propuneri cu referință practică la îmbunătățirea activității productive în toate sectoarele de activitate. **„Fără îndoială că** — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — **acest număr mare de propuneri, sugestiile formulate, criticile făcute — unele foarte aspre, dar pe deplin îndreptățite — sînt o dovadă a felului în care oamenii muncii, reprezentanții lor, prezenți la congres, privesc forumul democratic, răspunderile pe care le au și, totodată, ele exprimă hotărîrea oamenilor muncii de a folosi activ acest cadru nu numai declarativ și festiv, ci, realmente, ca un forum de lucru care să botărască și să găsească cele mai bune căi pentru activitatea noastră în toate domeniile".**

Cuvîntarea secretarului general al partidului, mărturie de înaltă emoție în fața eroismului, a elanului constructiv al noii Românii și reflex al dragostei nețărmurite pe care țara o poartă conducătorului său, a constituit un panoramic al ideilor și trăirilor esențiale pentru etapa actuală a politicii bunăstării : **„Congresul a adoptat, în unanimitate deplină, proiectul planului cincinal 1981—1985, celelalte programe și documente cu privire la dezvoltarea economico-socială a patriei noastre socialiste. Avem un program clar, care asigură realizarea obiectivului strategic stabilit de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, înfăptuirea neabătută a Programului partidului în noua etapă de dezvoltare, ridicarea gradului de civilizație, de bunăstare materială și spirituală a poporului. Acum, hotăritor este să trecem la realizarea acestui program".**

Dovadă a încrederii statornicite în puterea creatoare a națiunii române, în neostenita ei sete de așezare, de pace harnică, de iubire pentru toată suflarea omenească a planetei, cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu au dat vitalitate fiecărui ceas al congresului, făcînd ca o seamă de noțiuni de o cutezanță poetică să devină motiv de-a îndrăzni, de a avea inițiativă, de a nu socoti nici o muncă mai puțin folositoare decît celelalte. **„Ne propunem** — a spus secretarul general al partidului — **să parcurgem un drum încă nestrăbătut, în ascensiunea spre piscurile înalte și luminoase ale comunismului".** Versurile rostite la tribuna de unde **„Gîndesc, dezbat muncitorii / Judecînd ca oameni de stat / Destinul de aur al țării"** au făcut ca sala să scandeze încandescent, în uralele ce se nasc spontan în clipe cruciale, numele României și al președintelui ei.

Se poate spune, cu întregul înțeles al termenilor, că ardoarea adresării secretarului general către congres, unde — membri de partid sau nu — reprezentanții consiliilor oamenilor muncii au avut mandat de activiști ai partidului și crez de revoluționari, s-a întrupat din conștiința nu numai a necesității realizării Programului partidului, ci și a certitudinii mijloacelor și a aspirațiilor. O certitudine izvorînd din realitatea participării nemijlocite a maselor la conducerea tuturor sectoarelor vieții social-economice, din realitatea democrației. Socialismul se clădește prin popor și pentru popor. Oamenii trebuie să trăiască într-un climat de încredere, să aibă motive să se dăruiască unui scop nobil, să aibă viziunea unui viitor articulat cu rațiune, unde cetățeanul să-și manifeste demnitatea pe fondul unei existențe naționale demne, independente, stabile. **„Visul de aur"** al comunismului capătă concretețe prin însumarea izbînzii fiecărei zile. Înaintașii ne-au dat o pildă sublimă de ce înseamnă forța interesului colectiv. Victoriile au avut și au în toate epocile un preț, pentru atingerea unui țel ce reclamă interesul colectiv e nevoie de efort, de abnegație, de sacrificarea dulceții unei zile pentru seninătatea unui timp mai întins. Enunțarea publică a problemelor unui domeniu, dezvăluirea unor slăbiciuni sînt probă de putere și înțelepciune. Cum tot înțelepciune este să pui aceste probleme pe treptele oportunității lor. Soluția în tot locul este trezirea inițiativelor, nestarea în preajma manifestărilor birocratice, grija sănătoasă de a clarifica dimensiunea unei probleme și grija și mai sănătoasă de a-i afla o rezolvare. **„Despre concluziile asupra tuturor propunerilor** — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — **vom informa, prin intermediul consiliilor oamenilor muncii, toate colectivele de oameni ai muncii, atît în legătură cu propunerile care au fost reținute și care vor fi aplicate, cît și asupra acelora despre care s-a considerat că nu pot fi reținute, arătînd și de ce n-au fost reținute, spre a fi bine înțelese problemele de toată lumea. Desigur, sînt propuneri multe ; nu este neapărat obligatoriu ca toate să corespundă spiritului documentelor noastre ; dar este obligatoriu — și democrația noastră socialistă impune acest lucru — ca toți să fie informați cum s-au soluționat aceste probleme, care pozitiv, care negativ".**

Referindu-se la circumstanțele politice și economice ale momentului, în Europa și în lume, secretarul general al partidului a arătat că socialismul și comunismul înseamnă viitorul întregii lumi, că realitatea socialismului, în cele 14 țări în care el se înfăptuiește, demonstrează vigoarea concepției revoluționare materialist-dialectice. Există o diversitate de condiții, trebuie să existe și o diversitate de soluții. Țelul socialist trebuie atins pe căile proprii, specifice fiecărei țări angajate pe acest drum. În context, tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat convingerea României că oamenii muncii din Polonia, sub conducerea Partidului Muncitoresc Unit Polonez, partid căruia i se datorează toate marile succese din ultimele trei decenii și jumătate din statul vecin și prieten, vor ști să depășească actualele stări de lucruri, să dea făgaș și ritm stării normale, a construcției în demnitate, independență și unitate.

Mulțumind cu toată emoția pentru realegerea sa ca președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii, secretarul general al partidului a ținut să asigure clasa muncitoare, întregul popor, că va servi și în viitor, cu abnegație, neabătut poporul, cauza socialismului și comunismului, pacea, suveranitatea națiunii.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, însuflețită de cele mai generoase îndemnuri și simțăminte, însuflețind prin optimism și clarviziune asistența, a fost primită de toată suflarea românească, de toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, cu un cuget deschis și angajat, cu hotărîrea de a face din Expunerea cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 temeiul tuturor eforturilor, temeiul încrederii.

TUDOR OCTAVIAN ■

Acest poem a fost rostit de tovarășul Nicolae Ceaușescu în forumul oamenilor muncii

Uniți în marele sfat,
Gîndesc, dezbat muncitorii
Judecînd ca oameni de stat
Destinul de aur al țării.

De-a pururi apuse robia
Și sîntem în țară stăpîni.
Noi înălțăm România –
Pămînt moștenit din străbuni.

Muncitorii sînt partidul,
Conducătorii noii Românii
Prin ei înflorește statul
Glia adevăratei omenii.

Mai bine pămîntul rodească!
În mine și fabrici muncim.
Liber poporul trăiască,
Comunist viitor ne zidim.

Drumul e greu, o știm bine,
Muncim, urcînd încrezători
Spre înalte culmi, spre zări
senine

Uniți, vom fi mereu biruitori.

De-or vrea dușmani să ne
subjuge
Cu toți la luptă ne vom ridica
Armata, poporul vor învinge
Tot mai măreață vei fi țara
mea!

Prieteni dorim să fim cu alte
neamuri
Nu vrem războaie pe pămînt,
Ci să trăim, sub tricolore
flamuri,
În pace, muncă și avînt.

Să fii mai mîndră, țara mea
de dor
În fericire fiii tăi trăiască!
Azi hotărîm în acest mare for
În comunism puterea ta să
crească!

Prestigioasă recunoaştere internaţională a politicii României, a idealurilor sale de pace, înţelegere şi colaborare

Tovarăşului Nicolae Ceauşescu i-a fost conferită înalta distincţie „Om al anului 1980 – pentru pace"

Anii planetei sînt însemnaţi de-o seamă de fapte şi idei de natură a hotărî cursul timpului, de unele constante politice capabile să pună raţiunea în făgaşul ei. Lumea e confruntată astăzi cu probleme grave, cea mai mare parte a omenirii e subdezvoltată, se vorbeşte mult despre grozăvia unui război mondial, există multe motive de încordare. Mai necesar ca oricînd, pacea trebuie apărată, gîndul păcii trebuie promovat cu abnegaţie şi consecvenţă, mai mult ca oricînd lumea are nevoie de personalităţi ale păcii, în stare să dinamizeze spiritele şi să dea preg-nanţă unor iniţiative favorizînd destinderea, conlucrarea înţeleaptă, climatul unei existenţe naţionale demne şi independente. Pacea se clădeşte din apărarea independenţei şi suveranităţii naţionale. Ca o recunoaştere a construcţiei româneşti la pacea planetei, ca o manifestare însăşi de pace, iată că anul 1980 are în preşedintele ţării noastre, în omul de stat de mare prestanţă internaţională, Nicolae Ceauşescu, personalitatea de referinţă a izbînzilor păcii.

România este de 25 de ani membră a Organizaţiei Naţiunilor Unite. Prin reprezentanţii ei, ca urmare a dreptelor idei şi îndrumări avute de aceştia, consecinţă a principiilor de politică internaţională strălucit formulate de preşedintele României, Nicolae Ceauşescu, ţara noastră a afirmat şi a izbutit să fie concretizate, în rezoluţii de mare interes, propuneri ce vizează dezarmarea, stabilirea unei noi ordini economice pe planetă, soluţionarea disputelor dintre state exclusiv prin mijloace paşnice, promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, de respect reciproc şi înţelegere între popoare, asigurarea şi creşterea democratizării rolului O.N.U. în ce priveşte colaborarea între state cu sisteme sociale diferite. Iniţiative şi propuneri cardinale în viaţa Organizaţiei Naţiunilor Unite, apreciate în termenii cei mai înalţi de reprezentanţii popoarelor, însuşite ca platformă de principii ale păcii de toate ţările iubitoare de linişte în lume, de existenţă cordială şi cu viitorul senin.

An remarcabil al lucrării româneşti pentru pace, an marcat de gîndirea de bine în lume a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, 1980 este şi anul pentru care conducătorului naţiunii române i se conferă distincţia, de răsunet în conştiinţa tuturor celor iubind securitatea vieţii, **„Om al anului 1980 — pentru pace"**.

Joi, 25 iunie, în cadrul unei solemnităţi, care a avut loc la sediul C.C. al P.C.R., o delegaţie indiană, prezentată de preşedintele Consiliului ziariştilor din Republica Socialistă România, tovarăşul **Ion Cumpănaşu**, şi compusă din prof. **Raj Baldev**, redactor şef al revistei „International Reporter", preşedintele Adunării pentru integrare naţională, **Ritlal Prasad Verma**, deputat în parlamentul indian, şi **Tripta Bhatia**, activistă pe tărîm social, editor al revistei, a înmînat tovarăşului Nicolae Ceauşescu înalta distincţie.

La solemnitate au participat tovarăşa **Elena Ceauşescu**, tovarăşii **Ilie Verdeţ, Iosif Banc, Cornel Burtică, Virgil Cazacu, Ion Coman, Nicolae Constantin, Constantin Dăscălescu, Ion Dincă, Ludovic Fazekaş, Cornelia Filipaş, Petre Lupu, Paul Niculescu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Leonte Răutu, Virgil Trofin, Ştefan Voitec, Ştefan Andrei, Petru Enache, Mihai Gere, Suzana Gâdea, Ion Ioniţă, Cornel Onescu, Marin Rădoi, Richard Winter, Ilie Rădulescu.**

Distincţia **„Om al anului 1980 — pentru pace"** este bazată pe un vot popular deschis, organizat de către revista „International Reporter" şi este atribuită de către un juriu, alcătuit în principal din membri ai celor două camere ale Parlamentului Indian.

„Acordarea acestei distincţii — a spus la solemnitate prof. Raj Baldev, preşedintele Adunării pentru integrare naţională — a fost decisă în unanimitate de cercurile de presă, personalităţi din toate sectoarele şi naţionalităţile printr-un vot popular... În încheiere, juriul a decis, pe baza votului popular, asupra numelui preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi l-a declarat în unanimitate „Om al anului 1980 — pentru pace", conferindu-i această înaltă distincţie pentru contribuţia sa la promovarea păcii mondiale şi serviciile aduse umanităţii, în cadrul şi în afara Organizaţiei Naţiunilor Unite".

În cuvîntul său, exprimînd cele mai vii mulţumiri pentru hotărîrea juriului — format din eminenţi oameni politici, deputaţi ai Indiei — tovarăşul Nicolae Ceauşescu a arătat că se apreciază astfel politica României socialiste şi, în acest cadru, activitatea preşedintelui ţării.

Numind mulţimea conflictelor existente în lume, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a subliniat că: **„...România s-a pronunţat şi se pronunţă pentru soluţionarea, pe calea tratativelor, a tuturor acestor conflicte, fiind conştientă că ele nu fac decît să înrăutăţească situaţia popoarelor respective, să ducă la agravarea vieţii internaţionale".**

„Sîntem convinşi că — a spus preşedintele Nicolae Ceauşescu — **popoarele sînt în stare să împiedice un nou război mondial, că, acţionînd unite, ele pot impune politica de destindere, de independenţă naţională şi de pace De aceea, consider că trebuie întărite relaţiile de colaborare şi prietenie între toate popoarele lumii, că trebuie acţionat ferm pentru a asigura popoarelor dreptul suprem la viaţă, la pace, la independenţă".**

Este un prilej de mîndrie şi emoţie pentru întreaga naţiune română de a-şi afla cinstită, în termenii celei mai alese consideraţii, dorinţa sa de pace, de bună înţelegere în lume, de preţuire a celui mai sfînt drept al omului, acela de a trăi în demnitate şi siguranţă.

TUDOR OCTAVIAN ■

Documente de importanţă deosebită adoptate de cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii

După cum este cunoscut, cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcţii, transporturi, circulaţia mărfurilor şi finanţe a adoptat o Hotărîre, o Chemare şi un Apel pentru pace, documente de o deosebită importanţă, cu un puternic caracter mobilizator.

Caracterizînd cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii drept un moment de excepţională însemnătate pentru realizarea obiectivelor care stau în faţa naţiunii noastre în cea de-a doua etapă a înfăptuirii programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, Hotărîrea subliniază înalta apreciere pe care a dat-o congresul rolului şi contribuţiei hotărîtoare ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu la elaborarea şi înfăptuirea politicii generale a partidului nostru de dezvoltare armonioasă a ţării, la perfecţionarea continuă, originală a sistemului democraţiei socialiste, aşa cum a fost edificat în ultimul deceniu şi jumătate, în strînsă legătură cu cerinţele şi problemele care au apărut în fiecare etapă a construcţiei socialiste. După cum se arată în Hotărîre, Congresul consiliilor oamenilor muncii a aprobat în unanimitate expunerea prezentată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, apreciind-o drept un model de strălucită analiză ştiinţifică a rolului clasei muncitoare în transformarea revoluţionară a societăţii româneşti, a nivelului de dezvoltare la care a ajuns economia noastră socialistă, a sarcinilor ce revin oamenilor muncii în actualul cincinal şi în perspectivă. „Congresul îşi însuseşte în întregime — se spune în documentul menţionat — indicaţiile şi orientările formulate de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, şi hotărăşte să le adopte ca program de lucru pentru activitatea de viitor a consiliilor oamenilor muncii şi a celorlalte organe de conducere colectivă, pentru întreaga noastră clasă muncitoare, pentru toţi oamenii muncii, în vederea perfecţionării muncii acestora, a creşterii contribuţiei lor la conducerea şi buna gospodărire a întreprinderilor, a tuturor unităţilor economice, la activitatea generală de dezvoltare economico-socială a ţării, la îndeplinirea prevederilor actualului cincinal".

Hotărîrea consemnează deplina satisfacţie exprimată de congres pentru realegerea tovarăşului Nicolae Ceausescu în funcţia de preşedinte al Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii. Consfinţită prin votul unanim şi entuziast al celor peste 11 000 de participanţi la congres, care au exprimat voinţa milioanelor de oameni ai muncii pe care îi reprezintă în organele de conducere colectivă, realegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în înalta funcţie de preşedinte al C.N.O.M. ilustrează o dată mai mult încrederea deplină a naţiunii noastre în partid, în secretarul său general, care se bucură de o deosebită preţuire în rîndul celor ce muncesc, pentru neobosita activitate pe care o desfăşoară în fruntea partidului şi statului, pentru binele poporului român, pentru progresul şi prosperitatea patriei noastre socialiste.

Pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor care reies din Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, din Hotărîrea la care ne-am referit, Congresul consiliilor oamenilor muncii a adresat tuturor celor ce muncesc din ţara noastră o vibrantă Chemare de a depune toate eforturile, de a munci cu elan în scopul ridicării României pe noi trepte de progres şi civilizaţie, pentru a asigura patriei noastre un loc demn în rîndul naţiunilor libere, suverane şi independente ale lumii. „Însufleţiţi de orientările şi indicaţiile de importanţă majoră — se spune în Chemare — date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Congresul nostru, ferm angajaţi să îndeplinim neabătut hotărîrile adoptate de acest mare forum al democraţiei muncitoreşti, adresăm tuturor muncitorilor, maiştrilor, tehnicienilor, inginerilor, cercetătorilor, economiştilor, tuturor lucrătorilor din industrie, construcţii, transporturi, circulaţia mărfurilor şi finanţe — fără deosebire de naţionalitate — chemarea înflăcărată de a ne concentra toate energiile, elanul muncitoresc, capacitatea de creaţie, de a face totul pentru a transpune întocmai în viaţă obiectivele mobilizatoare ale planului cincinal, pe care l-am dezbătut şi aprobat, etapă hotărîtoare în înfăptuirea luminosului Program al partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea României spre comunism".

Cu profunde implicaţii, edificator pentru afirmarea politicii externe de pace şi colaborare a partidului şi statului nostru este şi Apelul pentru pace adoptat de Congresul consiliilor oamenilor muncii. Avînd în vedere, se spune în acest document că accentuarea crizei economice şi a contradicţiilor dintre state şi grupări de state, politica de consolidare şi împărţire a sferelor de influenţă, de forţă şi dictat, de amestec în treburile interne ale altor state, au creat şi creează o mare încordare în viaţa internaţională, punînd tot mai grav în primejdie securitatea, libertatea şi independenţa popoarelor, pacea întregii umanităţi, congresul a chemat toate popoarele să acţioneze pentru a se pune capăt agravării situaţiei mondiale, pentru reluarea şi continuarea neabătută a cursului spre destindere, de independenţă şi pace, pentru întronarea în lume a unui climat de egalitate şi respect reciproc, de înţelegere şi colaborare rodnică între naţiuni. În numele oamenilor muncii din România, participanţii la congres au adresat clasei muncitoare, tuturor popoarelor şi guvernelor, opiniei publice mondiale, chemarea de a acţiona cu toată

gia pentru încetarea creşterii cheltuielilor militare şi diminuarea acestora, pentru reducerea efectivelor militare şi a armamentelor, pentru interzicerea manevrelor militare şi a demonstraţiilor de forţă la graniţele altor state, precum şi pentru alte măsuri menite să restabilească încrederea între state, să îndepărteze pericolul războiului. „Să ne unim deci forţele — conchide Apelul — şi să conlucrăm în modul cel mai activ pentru instaurarea pe planeta noastră a libertăţii şi independenţei tuturor popoarelor, a securităţii fiecărei naţiuni, a colaborării şi păcii între state, pentru făurirea unei lumi mai bune şi mai drepte".

ION CODRU ■

Primele ore după magistrala expunere a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

APROBARE UNANIMĂ, ADEZIUNE FIERBINTE

EFORTUL CONSIMȚIT

Ceea ce impresionează pe orice cetățean al țării, care într-un mod sau altul ia cunoștință de lucrările Congresului oamenilor muncii este unanima hotărire a reprezentanților democrației noastre muncitorești, în frunte cu secretarul general al partidului și președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a lua în propriile lor mîini în chip conștient și realist problema dezvoltării economico-sociale a României.

A reieșit clar și din lucrările Congresului că numai prin asumarea conștientă a răspunderii ce revine oamenilor muncii în tripla lor calitate de producători, proprietari și beneficiari ai tuturor bogățiilor naționale, poporul român în totalitatea sa, prin urmare cu toate categoriile sociale, sub conducerea înțeleaptă a Partidului Comunist Român, se poate angaja pe calea luminoasă a socialismului și comunismului. Preciziunile pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-a adus cu privire la înlocuirea noțiunii de dictatura proletariatului prin aceea de democrație muncitorească ni se par de o mare valoare teoretică, în deplin acord cu mersul înainte al dezvoltării economico-sociale din țara noastră.

Da, este adevărat, nu mai există la noi proletariat, există oameni ai muncii, — muncitori, țărani și intelectuali — însuflețiți de același ideal, de o singură cauză, aceea a ridicării continue a stării materiale și spirituale a României la nivelul civilizației și culturii contemporane printr-un efort liber consimțit, unanim.

PROF. AL PIRU

O ETAPĂ NOUĂ ÎN FELUL DE A GÎNDI DESPRE OM, DESPRE VALOAREA OMULUI

De fiecare dată cînd, în peregrinările profesiei mele, trebuie să părăsesc țara, iau cu mine, în suflet și mîndrie, mereu o altă țară. Mereu reînnoită, mereu crescută, mereu îmbogățită în planul ideilor și al faptelor de muncă. Mereu mai respectată, mai iubită, mai aproape de centrul fierbinte al lumii, acolo unde civilizația și bogăția mai țin loc de onoare doar înțelepciunii. Înțelepciunii politicii unuia dintre cei mai bravi și dotați oameni de stat pe care-i are contemporaneitatea, cum pe drept cuvînt este apreciat pretutindeni conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Iată, această recentă cuvîntare a secretarului general al partidului, emanată din fondul de simțire a unui mare om politic și patriot, a unui filozof al vremii sale, spală cu emoție și o nemaiîntîlnită precizie în chiar durerea și fericirea omului, căruia îi oferă privilegiul și dreptul de a fi considerat din unghiurile sale vitale într-un consens absolut între interesul personal și cel general, al patriei, al întregului popor.

Sînt artist și felul meu de a recepta se numește emoție. Sigur, mai aproape de ce-am simțit, aș putea reda prin muzică, prin melodie. De data asta mi-a plăcut să ascult, să simt urcînd în mine din cuvinte mîndria de a fi contemporanul unor evenimente și oameni care zidesc o Românie nouă, citiresc un om adevărat, edifică o revoluție și cea mai concretă dintre democrații : democrația revoluționară muncitorească.

DAN IORDACHESCU

IMPERATIVUL MUNCII EROICE

Cred că oricine l-a ascultat vorbind pe tovarășul Nicolae Ceaușescu sub cupola sălii congresului, și-a reînnoit convingerea că la noi elementul om a fost, este și va rămîne pe primul loc și că lui, omului, dezvoltării sale plenare, multilaterale îi sînt subordonate toate capacitățile țării și nu în ultimul rînd, însuși acest al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii. Iar faptul că la congres primul care a vorbit a fost întîiul Om al muncii mi se pare a fi nu numai copleșitor de firesc în această țară a muncii care este Republica Socialistă România, ci chiar simbolic. Pentru că aici lucrurile n-au stat totdeauna astfel, după cum nici faptul că am amintit de atîtea ori cuvîntul **muncă** nu-i deloc întîmplător.

Am satisfacția să lucrez într-o întreprindere a cărei evoluție se confundă pînă la amănunt cu lupta partidului într-o anume etapă a istoriei sale pentru impunerea unor relații de lucru omenești. Și iată că peste ani, datorită și muncii privite ca luptă, colectivul de la IMMR „Grivița roșie" a putut trimite în Sfatul Muncii pe cei mai buni. Pentru că și datorită unora ca ei am ajuns ca dintr-o întreprindere cu o veche tradiție feroviară, dar cu o dotare tehnică la fel de veche, să ajungem astăzi — în cea mai mare parte prin autodotare — la performanța de a gîndi soluții tehnologice cu un grad de complexitate deosebit, în care elementele tehnicii de vîrf, elemente de mare finețe în reparații și reglare, să fie folosite în mod curent.

MARIA VOINEA
inginer proiectant, Întreprinderea mecanică de material rulant „Grivița roșie" București

DE PE TERASA ÎNSORITĂ A VERII

Ca expresie adîncă a democrației esențiale în societatea noastră socialistă, clasa conducătoare, cea a muncitorilor, forța activă a națiunii, cea care înveșmîntă țara și sufletul ei cu podoabele creației materiale și spirituale, își are forul ei, sfatul ei, unde se dezbat problemele ce-i animă mersul înainte, unde se scrutează cu luciditate împlinirea năzuințelor sale : Congresul consiliilor oamenilor muncii.

Într-o asemenea arenă, unde se întrunesc inteligența, hotărirea și patima muncii închinate permanentei ascensiuni a națiunii noastre, se analizează cu cea mai limpede conștiință realizările de pînă acum și se jalonează pentru viitor, la scara întregului nostru front muncitoresc, perspectivele minunate, care vor încununa cincinalul în care am pășit cu nădejde și încredere în puterile noastre.

Partidul Comunist Român, chezașul succeselor neîntrerupte, novatorul vieții noastre, cel care a aprins torțele viselor acestui popor, luminîndu-i căile spre zilele fericite și pașnice pe care le trăim, se află în frunte ca întotdeauna realizînd unitatea de monolit a societății noastre mature, călită în lupte pentru o viață mai bună, încărcată de răspunderea pentru destinele României moderne.

Clasa muncitoare condusă de partid și-a asumat cu întreaga sa abnegație revoluționară prefacerile ce au schimbat fundamental România din temelii și pînă în cerul Patriei libere și suverane. Pe umerii clasei noastre muncitoare, înăuntrul căreia și-au dat mîinile într-o perfectă armonie toate generațiile, s-a ridicat edificiul de care sîntem cu toții mîndri.

EUGEN TEODORU

UN ADEVĂRAT CURS DE ISTORIE VIITOARE

Ca unul din zecile și sutele de cercetători ce caută adevărul în marea carte de istorie a patriei noastre, vreau să subliniez că am ascultat cu deosebită atenție cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, la cel de-al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii.

M-aș putea referi, desigur, la magistrala și amănunțita analiză a momentului pur economic al țării noastre la ora actuală, moment caracterizat de însemnatele succese înregistrate în ultima perioadă de timp, mai ales în ultimele trei cincinale, cînd țara noastră și-a îmbogățit substanțial întreaga ei avuție economică. Dar mă voi opri, totuși, asupra unui aspect care, mie, ca istoric, mi se pare a fi, și chiar este, de o importanță economică deosebită.

Un strălucit model de patos revoluționar
O extraordinară forță de analiză și investigație a realității politice, istorice și sociale
O gîndire cutezătoare și prospectivă
O simțire aleasă de luptător pentru fericirea poporului român, pentru prosperitatea patriei socialiste

Este vorba de o altă analiză, de o luciditate și o clarviziune proprii doar marilor revoluționari, cea a forțelor economice și sociale, inclusiv politice, ce trebuie să conlucreze și să colaboreze pentru înaintarea României pe drumul de aur al comunismului.

Am auzit, pot spune, un adevărat curs de istorie viitoare, cea a patriei în devenirea ei comunistă.

Mă voi bucura, ca patriot și ca istoric, să pot evoca, în letopisețul de aur al acestor zile, memorabila chemare de astăzi a tovarășului Nicolae Ceaușescu, aceea de a înfăptui istoria.

PAUL CERNOVODEANU
doctor în istorie, cercetător științific principal, Institutul de istorie „Nicolae Iorga"

Pe cînd dragostea aceea

Încă nu se poate spune care lume e mai lume
și ce nume are dinsa lumea asta fără nume
cei ce poartă nume proprii cei frumoși ca o mulțime
mai există și-n senin e și-n sublim e

o mulțime-a unor fapte de un rar curaj uman
de-a produce adevărul demnitar al unor ani
de a face-n timp ca timpul luminos să ne decline
genitivul unor drumuri vocativul unor zine

unor zile ale noastre conștiente și-nflorinde
înflorind supremația unui gînd de-a se aprinde
întru tînăra mîndrie de-a trăi istoricește
și-a simți că forța noastră forța lumii noastre crește

și atinge apogee de gîndire și simțire
și rezistă unor forțe de dezastru și mîhnire
pe cînd veste de la este că la nord nici nor nici sud e
pe cînd dragostea aceea se și vede și aude.

ION NICOLESCU

VOCAȚIA DEMOCRAȚIEI

Ne-am obișnuit să ne întîlnim des cu secretarul nostru general, să-i arătăm dragostea ce-i purtăm și dorința de a-i urma în visul de veacuri al făuririi unei patrii care să urce an de an drumul anevoios al prestigiului în întreaga lume și ai făuririi unei vieți mai bune aici pe pămîntul strămoșilor noștri.

Aceste momente trebuie să ne aducă la o adîncă luciditate, la o profundă analiză a posibilităților și credințelor pe care le avem noi, cei din domeniul culturii și artei. Căci imperativul ridicării calității muncii se referă, de asemeni, la frontul ideologic și de propagandă, la frontul culturii românești.

Acțiunea tuturor factorilor activității ideologice-cultural-educative poate deci face față așteptărilor partidului nostru dacă se va adînci caracterul revoluționar, dacă se va identifica cu interesele și idealurile clasei muncitoare, dacă va servi partidul cu mai multă disciplină ideologică în năzuința de formare a construcției socialiste, dacă în artă acest lucru se va face cu talent și încredere reciprocă.

Aș vrea să fie aproape ziua în care să pot raporta secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acest român neobosit, o mare victorie pe planul artei cinematografice pe meleagurile încucerate ale lumii moderne. Vreau să spun, prin aceste cuvinte, că încerc să fiu unul dintre acei oameni ai muncii care, pe tărîm cultural, în meseria mea, să urmez prin fapte îndemnul și exemplul personal al conducătorului nostru.

SERGIU NICOLAESCU

SĂ OPTIMIZĂM PRODUSELE MUNCII NOASTRE

Un moment de referință, de importanță majoră, pentru destinul colectiv al națiunii noastre îl constituie desfășurarea lucrărilor celui de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii. Marele forum al celor ce muncesc se înscrie în suita unor recente manifestări politice de anvergură, urmînd congreselor consiliilor populare, țărănimii și sindicatelor, evenimente ce întruchipează, la diferite nivele și domenii de activitate, una din trăsăturile de esență, din realitățile fundamentale ale evoluției institutiilor și formelor de viață în ultimii 16 ani : permanența dezvoltare și adîncire a democrației muncitorești. Prin sfera sa de cuprindere, prin obiectivele preconizate, prin amplul schimb de opinii — acest nou și reprezentativ for al democrației muncitorești va avea deopotrivă un rol determinant în afirmarea noii calități, în precizarea acelor opțiuni capabile de a garanta structura modernă a economiei naționale, a întregii noastre activități.

Iată numai cîteva din gîndurile și realizările prin care ne alăturăm marelui efort pentru edificarea României de mîine, o țară care se sprijină pe temelia de granit a legăturii indestructibile dintre partid și masele de oameni ai muncii și în care o întreagă națiune este chemată să participe la toate nivelurile la actul decizional, la conducerea și perfecționarea activității politice, economice și sociale — așa cum o demonstrează, o dată mai mult, și recentul colocviu al democrației muncitorești de la București.

Prof. doctor docent FLOREA DUDIȚĂ
rectorul Universității din Brașov

O PRIVIRE LIMPEDE ȘI PĂTRUNZĂTOARE ÎN VIITOR

Impresionant acest mare forum al democrației, la care au participat 11 000 de oameni ai muncii, Congresul oamenilor muncii din România reprezină în fapt sinteza celor mai înalte forme de democrație cunoscută de-a lungul dezvoltării social politice umane. Consiliile oamenilor muncii sînt contribuția românească profund originală, creatoare privind modul de manifestare al democrației în societate. Acest mod al nostru de a gîndi democrația este rezultanta unei experiențe unice în edificarea societății socialiste și comuniste. El demonstrează încrederea nețărmurită în capacitatea oamenilor muncii de a-și hotărî singuri destinul social și istoric.

Magistrala expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, străbătută de un fierbinte spirit revoluționar românesc, de profund curaj și luciditate ne înarmează cu o privire limpede asupra evoluției democratice a societății noastre, cu o privire clarvăzătoare asupra rolului clasei muncitoare în actuala etapă a desăvîrșirii cuceririlor revoluționare, în sensul progresului și pentru fericirea tuturor. Se poate spune că prin crearea acestei forme largi, cuprinzătoare de democrație muncitorească clasa muncitoare a atins cea mai înaltă expresie a modelării vieții cu propriile sale mîini. Fiecare dintre noi se simte mai adînc răspunzător pentru propriul său destin și pentru destinul națiunii.

Nu o democrație demagogică ci una reală, conștientă, prin care omul se desăvîrșește pe sine. Această democrație profundă implică o înaltă conștiință civică și umană, iar pentru modelarea ei am înțeles că noi, artiștii, sîntem chemați să lucrăm cu uneltele ultrasensibile ale artei și comunicării prin artă, printr-o totală dăruire și printr-un înalt simț de răspundere.

ION BESOIU
secretar al Comitetului de partid al Teatrului „Lucia Sturdza Bulandra"

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea

Simbătă, 27 iunie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat o vizită de lucru la Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea, județul Călărași. În această vizită, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost însoțit de tovarășii Emil Bobu, Gheorghe Oprea, Angelo Miculescu, viceprim-ministru al guvernului, ministrul agriculturii și industriei alimentare, Ion Avram, ministrul industriei construcțiilor de mașini, precum și Vasile Martin, prim-secretar al Comitetului județean Călărași al P.C.R.

★

Cînd, în întreaga țară, s-a dat startul în cea mai importantă campanie agricolă a anului — strînsul cerealelor —, secretarul general al partidului s-a întîlnit din nou cu cercetătorii și specialiștii de la Fundulea pentru a evalua împreună roadele străduințelor lor de a realiza cu dăruire, pasiune și trudă, printr-o permanentă și fructuoasă conlucrare cu practicienii, soiuri de cereale și plante tehnice de mare productivitate, apte să fie introduse în cultura mare, în zone cu condiții pedoclimatice variate.

Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea se poate mîndri cu rezultate importante. O parte din loturile experimentale i-au fost prezentate tovarășului Nicolae Ceaușescu. Este vorba, mai întîi, de cele mai noi creații de grîu de toamnă și de primăvară, cu potențial de producție ridicat, cu bogat conținut nutritiv, apte de a fi cultivate în zone de climă și sol diferite și de a fi întreținute și recoltate cu mijloace tehnice tot mai perfecționate, realizate de industria noastră constructoare de mașini. Aceste soiuri se acomodează bine și dau randament sporit în zonele cu pămînturi podzolice, sărace, sau pe soluri nisipoase, destul de întinse în țara noastră, precum și în acele părți ale țării unde cad multe ploi și se menține o temperatură mai scăzută. O altă cultură care se experimentează la Institutul de la Fundulea este porumbul pentru siloz, în tarlale cu o densitate de 200 000, 150 000 și 60 000 de plante la hectar. Specialiștii urmăresc găsirea celui mai eficient raport între cantitatea de masă verde și unitățile nutritive ale acesteia, obiectiv deosebit de important în asigurarea unei furajări optime, științifice a animalelor. O atenție deosebită se acordă, de asemenea, culturilor de floarea-soarelui. Vizitîndu-se solele cu această plantă, s-a precizat că Institutul de la Fundulea cercetează și experimentează de mai mulți ani un număr de soiuri de floarea-soarelui care, în stadiul final, trebuie să se caracterizeze prin înălțime mică, producție mare și un conținut ridicat de ulei în semințe, calități impuse atît de necesitatea de a se asigura în întregime întreținerea și recoltarea cu mijloace mecanice, cît și de cerințele de consum, mereu în creștere, ale populației și de nevoia de materii prime pentru industria prelucrătoare.

Cu prilejul vizitei la Fundulea, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost prezentate — de către specialiștii Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și ai Institutului de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii — și două tipuri de semănători, realizate la indicațiile date de secretarul general al partidului. Este vorba de o semănătoare de cereale, cu 48 de tuburi de introducere a semințelor, fapt care asigură o mare densitate de plante la hectar, precum și de o semănătoare concepută astfel încît să permită însămînțarea fără arături, direct în miriști, a celei de-a doua culturi, destinată în special furajării animalelor.

Apreciind activitatea cercetătorilor și specialiștilor, rezultatele obținute, tovarășul Nicolae Ceaușescu a venit și de astă dată cu indicații și soluții concrete în mai multe probleme. Astfel, secretarul general al partidului a indicat să se studieze cu atenție randamentul celor două tipuri de semănători, iar distanța dintre tuburi să se stabilească în funcție de soiul de cereale ce se cultivă, de destinația culturii și de zona pedoclimatică. S-a recomandat oamenilor de știință și celorlalți specialiști să persevereze în realizarea unor soiuri de grîu și orz cu spicul mare, încărcat cu multe boabe, rezistente la cădere, cu calități nutritive superioare, asigurîndu-se și pe această cale sporirea simțitoare a producției de grîu și orz la hectar. În ceea ce privește porumbul pentru siloz, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat ca specialiștii de la Fundulea să stabilească densitatea optimă a plantelor de porumb pentru nutreț, care apoi să fie recomandată pentru cultura mare ținîndu-se seama însă de condițiile diferite de sol și de climă din țara noastră. Secretarul general al partidului a indicat să se stabilească tehnologii adecvate noilor cerințe, să se grăbească generalizarea în practică a rezultatelor cercetărilor și experimentărilor, astfel încît și cercetarea agricolă să răspundă tot mai bine marilor comandamente pe care noua etapă de dezvoltare a țării noastre le ridică în fața acestei ramuri de mare importanță a economiei naționale.

Efectuată a doua zi după încheierea lucrărilor celui de-al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii, pe a cărui ordine de zi au figurat și probleme ale dezvoltării și modernizării în ritm rapid a agriculturii, noua vizită efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea pune încă o dată cu pregnanță în evidență preocuparea statornică a conducătorului partidului și statului nostru pentru ridicarea agriculturii românești la nivelul cerințelor și exigențelor stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului, de actualul plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale.

ION CODRU ■

Viața la 35 de grade

Cu cîteva nopți în urmă, o ploaie mișcată de electricități înalte a spălat sticla cerului pînă la moleculă, a purificat văzduhul pînă sus, a făcut loc — înlăturînd norii de colb ai secetei — unei cîmpii care parcă s-a ridicat deodată, cu toate plantele izbucnite pe o invizibilă verticală. Aici, în raza S.M.A. Chiselet, județul Călărași, au căzut 52 de milimetri de apă pe fiecare metru pătrat, și cîmpiei. A fost o ploaie de aur, pămîntul e fericit, directorul Anfile Damian e fericit, dar cu secerișul, întrebăm, ce se întîmplă, oare culesul orzului nu întîrzie peste fire și peste obligațiile stipulate în planurile campaniei ? 1 500 de hectare, ni se răspunde, erau deja recoltate în noaptea de dinaintea ploii, mai sînt de cules doar vreo 80, îndată o să fie culese, azi-noapte cerul s-a umplut de cringuri de străluciri, azi-dimineață soarele a intrat cu nădejde în lanuri, pe urmele lui vor intra în curînd și combinele. De fapt, adaugă directorul, ploaia mai mult a ajutat campania. O sută de motopompe de irigații scoase din uz, nu mai consumă motorină, motorina acestora o ia campania. Și doar știți foarte bine, conchide, că motorina este viața campaniei, sîngele ei, puterea ei.

Destinul verii se profilează rotund

Combinele încă n-au intrat, așteaptă la capătul lanurilor desărvîrșirea lucrării soarelui. Ceva din aburul ploii încă mai stăruie, amortizînd soarele prin mătasea lui transparentă, care face suportabilă lumina prea vie a dimineții. Ciclul acestui iunie e lucid și clar ca o dimineață. Îi citești verii destinul pînă la capăt, și-l găsești rotund ca un fruct. Peste 3 700 kg la hectarul de orz, culese pînă acum, sînt o primă speranță pentru victoriile care vor veni.

Jean Teodorescu face ultimele reglaje la „Gloria" pe care o călărește de ani și ani, dar care, vopsită proaspăt, pare ca nouă. El, combinerul, nu prea pare ca nou, are 52 de ani, de vreo 35 tot călărește tractoarele și combinele, dar nu se lasă, n-o să coboare din șaua lor pînă la ceasul pensiei. Adică el, Jean Teodorescu, vrea să doboare un record la care prea puțini mecanizatori îndrăznesc să viseze. Nu îndrăznesc, fiindcă ostenelile unei munci acerbe, comparabilă cu cea a minerilor, îi trimit mai devreme la pensie (la cea medicală) sau îi retrag în atelierele unde trudesc mai mult mîinile, nu și nervii, nu și ficatul. El însă, Jean Teodorescu, va rezista, o știe bine. E rară bună rară de om al Bărăganului, dedat de mic la trinta aprigă cu pămîntul. Numai să fie motorină, zice, nu pentru „Glorie", pentru „Glorie" este, ci pentru camioanele și tractoarele cu remorci care trebuie să preia recolta. Șoferii de la I.T.A., cînd întîrzie sau lipsesc din cîmp, aruncă vina pe motorina sau pe benzina care întîrzie sau lipsesc, scurse din rezervoare prin niște orificii secrete sau, poate, chiar neajunse în rezervoare. Orzul din buncărul „Gloriei" trebuie deșertat direct în mijloacele de transport, așa e legea, ca să se cruțe niște munci în plus, inclusiv posibilitatea ca bobul „să facă aripi", nemaiajungînd la bazele de recepție. Iar dacă remorca sau camionul nu sînt prompte la întîlnirea cu „Gloria", atunci combina cu buncărul plin așteaptă. Combinerul, în astfel de clipe, simte cum nervii îi iau foc. Între timp i-a crescut și ficatul, suprasolicitat de șocurile mașinii.

Încă puțin, zice directorul Damian, și combinele vor intra în lan, soarele arde în forță, aburul ploii s-a șters de pe plante. Totul respiră febra asaltului care va începe, domnește o atmosferă de front, de comandament, imaginea luptei e militară, sînt patru formații de cîte 14—22 de combine pregătite pentru atacuri și contraatacuri și, la fel ca pe front, toți își cunosc precis misiunea, cu lecția de strategie și tactică învățată pe dinafară. Sînt și instructori, mulți instructori. Reprezentanți ai diferitelor fronturi, organe și organisme, centrale, județene, comunale, zonale, foiesc în jurul mașinilor, e o rumoare de glasuri, se bat cap în cap indicații, sugestii, ordine, contraordine care transformă incinta de orz într-o sală gigantică de ședințe sub cerul liber. Bine măcar, zice însoțitorul nostru, că acum, în campanie, s-a renunțat la celelalte ședințe, cele ce-n restul anului îți dereglează atîtea treburi, făcînd ca între deziderate și fapta muncii să se interpună ades mult prea multă abstracțiune. Unii, mă rog, nu se plîng de ședințe, de ce s-ar plînge ? Se zice că un puști, copilul unui lucrător din agricultură, l-a întrebat într-o zi pe taică-său : „Tată, cînd stai în ședințe ți se plătește ?" „Da, îi răspunde omul, mi se plătește, leafa merge". „Păi atunci, tată, stai în ședințe, de ce să alergi pe cîmp ?"

Cei trei Colcheși sînt patru

Pe malul Dunării, în Ostrovul Dobrogei, dimineața debutează cu trîmbe de aburi. Trîmbe de aburi, pături moi de lumină difuză, se umflă în juru-ne ca o altfel de amorf între cer și pămînt. Va ploua ? Virgil Lancuzov, inginerul șef al S.M.A. (tot tractorist „la bază", ca și directorul Damian), crede că nu. „Merităm și noi o zi bună, ca să isprăvim cu orzul", zice el cu o mină sumbră și cu voce înaltă dialogînd de fapt nu cu noi, ci cu amintirile unui an agricol „teribil de greu". Un an care, după fel de fel de nazuri, capricii, surprize, tachinării, ce i-au umplut pe oameni de furii, adesea de scepticism, chiar dacă nu și de resemnare, ar trebui „să-și mai vină și-n fire", răsplătindu-le truda pentru recoltă. Da, a fost un an cam necruțător cu oamenii și cu truda lor, un an cu o toamnă ploioasă, ce-a prelungit arăturile pînă-n iarnă, și cu o iarnă grea, ce iar a împins arăturile peste crugul lor, smulgîndu-i pe tractoriști, chiar și pe mecanicii din ateliere, de la o mie și una de treburi presante, cum ar fi pregătirea mașinilor pentru campaniile anului. Primăvara, la fel, atelierele de revizii și reparații au fost pustii, încălecarea de munci și zile i-a obligat pe mecanici să se transforme în tractoriști, totuși mașinile au fost pregătite, oamenii au făcut eforturi, și-au petrecut duminicile și sărbătorile nu petrecînd, ci trudind.

Nu va ploua. Primele raze de soare scînteiază la orizont, inginerul mă împinge precipitat într-o autodubă de intervenții, urcăm spre cîmpul ce s-a umplut de lumină. Urcăm, coborîm, iar urcăm, teritoriul Ostrovului e frămîntat, torturat, numai dealuri și văi, fiecare fragment de privelițe pare un început de lume, cu răzvrătiri de lavine, cu năruiri lunare de ripi sălbatice. Mașina execută adevărate looping-uri, nea Ion Tîlvan, șofer și mecanic cu stagiu de peste 30 de ani, își cunoaște bine meseria. Dar tractoarele și combinele nu cad, nu alunecă pe aceste pante ? Nu, zice inginerul, noi avem meseriași-experți, meseriași-campioni, doctori în pante, doar o dată a căzut un tractor, omul de la volan adormise(trudise, ca să recupereze niște lucrări aminate de vreme, două zile și două nopți), dar, să vedeți, n-a pățit nimic, s-a dus doar cu tractorul, ușurel, într-o ripă, nici n-a știut ce se întîmplă, încă mai dormea cînd a fost găsit. Era noapte, și un tovarăș de-al lui, care venea cu tractorul în urmă-i, a văzut că luminița mașinii din față dispăruse deodată. Așa și-a dat seama că celălalt se rostogolise pe pantă.

Pe o curmătură de deal, cățărate ca oile, se văd combinele păscînd cu nădejde orzul. Nu l-au mai așteptat pe inginer, n-au așteptat „indicații", au intrat în lan de cum firul de orz s-a zbicit de rouă. S-a zbicit repede, e cald, sînt peste 35 de grade. Pe una din combine lucrează Valeriu Colcheș, băiat tînăr, cam năzdrăvan la capitolul disciplină, dar asta în restul anului, nu în campanie. Un alt mitru e taică-său, e acum pe unul dintre tractoarele ce lucrează cu prese de balotat. Al treilea Colcheș, Mihai fratele lui Dumitru, meșterește la un tractor care, peste puțin, va începe să are, luînd-o pe urmele combinei nepotului și tractorului fratelui. Mai e prin preajmă și un Colcheș mititel, un băiețel de zece ani, fiul lui Valeria, priceput și el la treburi tractoricești și nerăbdător ca tatăl, bunicul sau unchiul-mare să-i încredințeze manetele unei mașini. Dar acum nu se poate, acum nu e joacă, acum e campanie. Din lacrima de năduf ce-i alunecă pe obraz, rostogolită pe-o brazdă, va crește, într-una din primăverile viitoare, un fir de grîu, pe care cu siguranță îl va culege el. Da, ne confirmă inginerul, încă mai sînt, prin zona Ostrovului, tineri care rezistă ispitei orașului, decîși să rămînă aici să crească, să coacă și să culeagă pîinea.

Încurcături astrale

La C.A.P. Vlișoara, pe raza S.M.A. Cobadin, 16 combine, în mai puțin de trei zile, au cules 200 ha cu orz de sămînță. Au mers bine, chiar dacă le-au lipsit uneori bateriile (dar combinerii s-au descurcat, le-au luat de la „Carpuri", adică de la combinele pentru recoltatul porumbului), chiar dacă le-au ars buzele după „curele late" (dar combinerii s-au descurcat și-aici, tot cu sprijinul „Carpurilor"), căci așa e-n campanie, te descurci cum poți, adică descurci niște „Glorii" încurcînd niște „Carpuri", după buna, chiar dacă nu tocmai sfînta credință că există un zeu al fertilității care nu-și părăsește ferventii, limpezind pînă la urmă totul. De fapt, zice Gheorghe Alexe, șeful secției de mecanizare a Vlișoarei, anul ăsta cam toate s-au încurcat, le-a încurcat calendarul recoltei, care s-a zăpăcit, a luat-o anapoda, începînd cu prea multe ploi, sucombînd într-o prea lungă secetă. S-au schimbat, iată, chiar și ciclurile plantelor, orzoaica s-a copt odată cu orzul, cînd de fapt recoltarea ei se făcea îndeobște după culesul grîului, mazărea e coaptă și ea, o să-i vină rîndul îndată după orzoaică, deci înaintea grîului, întîmplare ce iarăși dă peste cap niște reguli ale pămîntului și ale muncii.

Constant, în toată această încurcătură astrală, rămîne omul, cu truda lui, cu marea lui dăruire, cu știința lui de a-i da naturii ce îi lipsește și cînd îi lipsește. El știe că fiind, deocamdată, un intermediar între natură și viitor, trebuie să scurteze distanța nu numai între cîmpii și cîmpiile elizee, ci și între el, cel de azi, și același de mîine, pentru a domina mai profund și natura, pentru a se domina mai profund și pe sine.

Ca să obțină pîinea — adică viața și forța țării.

CÎND TREC PE STRADĂ, LUMEA MĂ SALUTĂ

Este un adevăr foarte cunoscut acela că Hunedoara a constituit, pentru întreaga siderurgie românească, o școală ca și o sursă de cadre specializate. Un altul, poate mai puțin notoriu, este acela că și Hunedoara și-a recrutat oțelarii de pe întreg teritoriul țării.

„De felul meu, ne spune maistrul Marin Gâină, specialist în întreținerea la cald a cuptoarelor, sînt dintr-un sat din județul Giurgiu, dar din '58 am devenit hunedorean, așa că, dacă nu aș fi fost întrebat anume unde m-am născut ci numai de unde sînt, aș fi zis : din Hunedoara. Cînd într-o familie de țărani se stringeau 6 guri de copii la masă, așa cum era la noi acasă, fiecare trebuie să caute să-și cîștige existența prin propriile sale puteri."

Fruntea oțelarului acesta suplu fără a fi slab se acoperă de sudoare și nu știm dacă din pricina temperaturii specifice locului său de muncă ori din cea a aducerilor aminte, pentru că, așa cum avea să ne spună, arareori privește înapoi. A pornit spre Hunedoara pentru că aici lucra un frate al său, mai mare, și se putea bizui pe cineva, experiența căpătată la București, unde lucrase, după absolvirea școlii de construcții, la edificarea patinoarului „23 August" ca și a altor clădiri, nefiindu-i suficientă pentru a-l stabiliza în Capitala țării.

„Simțeam că trebuie să fac ceva mai important, să găsesc ceva care să mă oțelească definitiv, să-mi traseze precis și puternic drumul în viață. Am luat-o cu școala de la început, adică am intrat la „profesională" muncind ziua ca oțelar. Am trăit trei ani... dublu : o parte la cuptoare și alta egală la școală. În '62 eram prim topitor la cuptorul numărul 6. Locul părinților a fost luat de maistrul Imre Octavian și de șeful secției, inginerul Mircea Penescu, cărora le datorez formarea mea profesională. Nea Imre a vrut să mă ia cu el la București, unde a fost chemat să-i ajute cu experiența sa pe cei de la „Grivița Roșie". Nu l-am urmat. Nici oferta primită de la I.M.G.B. nu m-a atras mai mult. Capitala nu mă mai tentează. Iarna-i prea frig, vara prea cald...".

Ascultîndu-i povestea vieții, îți dai însă seama că nu regimul climateric l-a fixat locului pe Marin Gâină, ci oamenii întîlniți la Hunedoara, fascinația oțelului, șansa de a vedea clădindu-se, sub ochii săi, un oraș industrial cu o personalitate aparte.

„Cînd vin ori plec de la combinat mă salută toată lumea. »Ce faci neică« mă întreabă pînă și copiii, că toți mă cunosc. La mine în sat sau la București cine m-ar ști ? Nimeni. Aici am muncit nu numai la oțelărie, dar peste tot : la poștă, la magistrală, la parcuri, la stadion, la școala profesională, la teatru. Ieșeam din schimb, ne aliniam, și dă-i drumul, cu cîntec înainte marș, acolo unde era nevoie. Și era cam peste tot că Hunedoara, prin '58 cine mai știe cum arăta. În afară de noi ? Acum joc tenis pe terenul din fața blocului, dar teren »standard« nu oricum. Cînd ai făcut parte dintr-o generație de sacrificiu, ca mine, cu greu te mai desparți de locurile în care ai trudit ca să lași ceva în urma ta."

Maistrul Marin Gâină a avut, cu toate acestea, un moment de cumpănă : atunci cînd, după ce refuzase tot felul de oferte, s-a dus la Slatina. El nu povestește însă despre acest „intermezzo", ci alții. Și o fac cu plăcere, pentru că pot spune : „S-a întors după trei luni de zile. N-a rezistat fără noi, acolo." Și credem că-i era foarte greu să se rupă de Hunedoara. Marin Gâină a făcut sport, jucător de fotbal, de volei, de handbal, acum minuitor al rachetei de tenis, a avut satisfacții pe care nu le poate șterge din amintire și din suflet, chit că acestea s-au numit cîștigarea, de patru ori, a campionatului pe uzină la volei sau de două ori la fotbal „muncind în trei schimburi, tovarășe, fără scoateri din producție, fără avantaje". Copiii săi sînt născuți la Hunedoara și vor avea statut de oțelari, „vor putea spune că-s hunedoreni sadea", soția l-a urmat de la Arad, lăsînd acolo casă bună și rude iar maistrul Marin Gâină a scos-o de la muncă „să se ocupe de copii, nu să se scoale cu noaptea în cap și să vină vlăguită acasă". Cînd a luat această hotărîre oțelarul Marin Gâină știa pe ce se bazează. În '64 el cîștiga în jur de 3 500 lei iar în ultima vreme a săltat la peste 5 000—5 200. Dar pe lîngă toate cele spuse comunistul acesta aflat în pragul a patru decenii de viață prematur, marcate de albul tîmplelor, s-a implicat total în viața dură și pasionată a cuptoarelor, despre care vorbește derulînd un temperament de fel de încandescent ca și oțelul topit. El trăiește cu putere sentimentul unei totale angajări și responsabilități, pentru că slujba sa este aceea „de a menține cuptoarele într-un regim de funcționare normal", „sarcina mea și a tovarășilor mei este întreținerea, sortimentul și planul, în condiții de disciplină perfectă", rezumă maistrul Marin Gâină o activitate complexă, greu de explicat în cuvinte uzuale, dar toată ziua, dar în care se implică largi cunoștințe teoretice și practice, o permanentă angajare, un interes ce depășește aparențele. Un singur exemplu : înlocuirea magnezitei granulate, care se importa, cu dolomită sinterizată de la Tîrgoviște. Economia rezultată : 1 milion de lei pe an pentru fiecare cuptor din cele opt supravegheate de maistrul Marin Gâină

EMANUEL VALERIU

Învățător în Plai

Oricît de sus și-a ridicat strugurii, via acestui neam a avut rădăcinile în sat. De acolo au pornit toate mlădițele ca să devină valori și, adesea, să odrăslească. Satul a dat, în vreme, tot ce i-a trebuit poporului nostru și a dat la timp ce a trebuit. Oricît de mic, un sat și-a găsit calea spre viață și spre lume ca apele prin munte. Și indiferent cîte valori a dat țării un sat, oricîte nume a trimis spre cărțile de istorie, a culturii noastre, el, satul, și-a găsit, de fiecare dată, și pe aceia care să nu se poată desprinde de drumurile lui, ale satului, de casele și oamenii lui, de pacea, de pomii, de prispa, de streașina care i-au crescut și i-au legat cu fire nevăzute de el într-atît că oricît de departe i-ar duce drumurile vieții lor și oricît de îndestulate țări ar bate cu pasul, se vor întoarce acasă ca acel Gheorghicuț de care am scris cîndva și care, în perioada dintre cele două mari războaie, a fost de două ori în America, unde a stat cîțiva ani să facă bani cu care s-a întors în Racșa Oașului să-și clădească o casă. La 94 de ani — limpede ca un filozof și irevocabil ca un împărat în explicația lui lapidară : „Doară din Racșa sînt" — el nu știa pentru că nu admisese niciodată că satul acela, care și lîngă New York rămăsese **Racșa lui**, era, în solul său pietros, unul din cele mai sărace sate de pe pămîntul românesc. Au trecut cîțiva ani și, în alți munți și în alt sat, aveam să întîlnesc, de curînd, proba tulburătoare a altei sentințe definitive de dragoste pentru satul lui la un alt bărbat mai tînăr.

Se numește Simion Virtei. S-a născut în satul Plai, al comunei Blăjeni, din județul Hunedoara. Casa în care s-a născut Simion, în urmă cu 45 de ani, era casa unui țăran care, de cîtă agricultură puteau răbda pietrele din Plai, s-a făcut vărar. Piatră de var era în munte. Copilul îl ajuta s-o scoată și s-o aducă acasă. „Numai vara se poate" — își amintește scurt Simion Virtei. Cuptorul era lîngă casă. Și drumul — la poartă. Drumul spre Brad. Căruța cu varul ars trebuia să plece miercuri dimineața ca să fie în zorii zilei următoare în tîrg la Brad. Între drumurile acestea ale tatălui, copilul a crescut. Școală nu exista în sat. Copiii mergeau la școala din Blăjeni. Cînd a venit vremea, Simion a ales o meserie pe care n-o mai îndeplinise nimeni în Plai : s-a făcut învățător. Dar, în 1958, cînd și-a terminat și armata, s-a întors în sat. Se înființase un post de învățător. De atunci el este învățătorul de la Plai.

La început, școala era în casa unui miner, fiindcă mai toți sătenii sînt mineri la mina Barza. Dar oamenii acestui sat de vreo 180 de case întinse pe 6 kilometri de munte au vrut să aibă școală. Și, din 1963, o au. Singuri și-au făcut-o. Ca și extinderea — în anul următor — pentru cămin cultural. Director de cămin e obiceiul să fie un cadru didactic. La Plai alegerea era făcută : învățătorul. Apoi, înainte de a-și aduce curent electric în case, sătenii au dus lumină la școală. Pînă pe priporul pietros unde au așezat-o era nevoie de vreo 50 de stîlpi : atîția au pus. Le-a explicat, pe urmă, învățătorul lor că pot avea copiii la școală și apă curentă. Prin cădere liberă. Doar e acolo în munte, la 150 de metri. Oamenii au făcut ce trebuia. Și școala are apă. Are și stație de radioficare. Și un punct muzeistic de etnografie și artă moțească. Și o admirabilă expoziție de miniaturi, mai ales din lemn, executate de țărani-mineri, cele mai multe de Nicolae Costina. Copiii satului au aici și o varniță, și o casă veche specifică zonei, și costumele tradiționale, și război de țesut, și rișniță. Pînă și mormîntul de la Tebea al lui Avram Iancu a fost reprodus ca o icoană în această casă a dragostei copiilor de moți pentru țara cărela tragicul și genialul crăișor i-a menit libertate și i-a dat sufletul și viața și, nesfîrșită, dragostea lui. Simion Virtei are 10 elevi în trei clase, fiindcă acum doi ani n-a avut pe cine înscrie în clasa întîi. Și are una din cele mai frumoase și mai calde școli din cîte am văzut. Tot ce este aici a făcut cu consătenii lui și cu copiii — de la clădire pînă la materialul didactic. Ceea ce nu înseamnă că nu are la cămînul cultural echipă de dansuri și alte activități, că n-a dat programe artistice în toate satele din jur cu tinerii din Plai, ori că nu și-a luat toate gradele didactice pînă la această oră cînd școala din Plai este deja deținătoarea locului întîi pe județ la concursul „Școala noastră — casa noastră". Ca orice alt sătean, învățătorul e mîndru că din satul lor s-au ridicat și oameni respectați în orașele cele mari ale țării. El însă, învățătorul Simion Virtei, n-a vrut altceva de la orașele prin care a trecut decît învățătură cu care să se întoarcă în Plai. Și unde, de ani de zile, face pentru școală, pentru copiii satului său mai mult decît i-ar cere inspectorii care, cunoscînd de-acum și omul și drumul bolovănos pînă la școala lui, își văd cu îndreptățire de alte școli și de alte drumuri. Învățătorul celor 10 elevi din Plaiul Hunedoarei probează o vocație, cu frumusețea tăcerii pe care a învățat-o parcă de la liniștea munților, dar și cu mîndria senină și cu tenacitatea nebiruită a moților lui.

DORIN GHERGHINESCU ■

Iubirea de frumos

Ghidul Cosmosului

În colecția Biblioteca pentru toți a Editurii Minerva a apărut, nu demult, într-o sută de mii de exemplare Ghidul Cosmosului, datorat cercetătorilor Ion Corvin Singeorzan și I. M. Ștefan, carte epuizată grabnic din librării, despre care nu s-a scris nimic pînă acum în presa noastră, după cum aflu de la cel de-al doilea autor al ei, care a avut bunăvoința să-mi trimită, la rugămintea mea, cele două volume ce alcătuiesc lucrarea.

Anul trecut în vară, la această rubrică, vorbeam despre micul observator astronomic cu două lunete Sirius din parcul Herăstrău, unde Ghidul Cosmosului proaspăt apărut putea fi consultat.

Cărți ca aceasta, referitoare la Cosmos, ar trebui să nu lipsească din biblioteca nici unui licean sau student, mai ales, din nici un rucsac ce urcă munții sau la drumul mării. Atîta frumusețe și armonie ce le mărturisesc constelațiile, despre care aparatele moderne din diferitele părți ale lumii știu amănunte fascinante, pot avea influență hotărîtoare în formarea ființei morale a celor tineri cu precădere, acea ființă stăpînită de legile morale pe care le admira Kant odată cu stelele cerului. Autorii acestei cărți atît de necesare s-au străduit să exprime într-un limbaj simplu și plastic adevăruri de atîtea ori abstracte, făcînd accesibilă oricui, cel puțin între hotarele esențiale, harta cerului înstelat, nelipsind din pagini nici poezia atît de implicată în cele uranice, cum o mărturisesc în cultura noastră mai ales versurile lui Eminescu, adînc și statornic cercetător al Cosmosului pe cărțile filosofilor antici și moderni. O prelungire de tiraj a acestei cărți, acum, în toiul călătoriilor de vară ar fi binevenită pentru atîția tineri.

IOAN ALEXANDRU ■

O concretă și responsabilă implicare în realitatea muncii

(Urmare din pagina 1)

consecvență indicațiile conducerii superioare de partid, personal ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, în ceea ce privește noul mecanism financiar, singurul care poate exprima foarte exact care sînt succesele și insuccesele muncii noastre.

— Cine cunoaște cît de cît industria sectorului 4 se poate pronunța cu dificultate asupra specificului său. Fără o ordine anume, în întreprinderile din sector se produc bunuri de larg consum, motoare pentru utilaje grele, echipament pentru centrala atomo-electrică etc. Dv. care credeți că este specificul sectorului ?

— Este greu de formulat și, ca să fiu sincer, un specific ar presupune monotonie, așa că diversitatea ne bucură. Această diversitate este pe măsura priceperii și ambiției oamenilor muncii din unitățile noastre economice. Afirmînd acest lucru mă gîndesc la dezbaterile din adunările generale premergătoare Congresului consiliilor oamenilor muncii. E vorba de implicarea tuturora în cele mai arzătoare probleme ale întreprinderilor din care fac parte, de responsabilitatea acestor dezbateri, de înaltul profesionalism și patriotism al muncitorilor, care au scos în evidență diferite aspecte negative în activitatea unităților propunînd, totodată, numeroase soluții pentru înlăturarea neajunsurilor. Implicarea mai profundă a fiecăruia în treburile întreprinderii mi se pare marele cîștig al ultimilor ani, în ceea ce privește conducerea colectivă a întreprinderilor. Așa cum spunea secretarul general al partidului, se face simțit din ce în ce mai pregnant faptul că un colectiv de muncă reprezintă o mare familie, în care fiecare membru își îndeplinește îndatoririle cu competență și răspundere.

— Oferiți-ne cîteva din propunerile care s-au detașat prin importanța, prin anvergura lor.

— Iată, la Automecanica, oamenii muncii au hotărît să pună umărul alături de constructor pentru devansarea unor investiții. Muncitorii, tehnicienii și inginerii, care realizează motoarele de utilaje grele, și-au luat angajamentul să fabrice toate cele aproximativ șase sute de repere prin efort propriu, renunțînd astfel la colaborări. Două din propunerile oamenilor muncii de la I.M.G.B. se referă, una, la punerea în funcțiune, mai devreme, a echipamentului pentru centrala atomo-electrică, și, a doua, la sporirea numărului de mori de ciment pentru export. Colectivul de oameni ai muncii de la Dunubiana a promis să depună toate eforturile în vederea reducerii importurilor de completare.

— Vă propun să ne oprim puțin asupra noutăților de la I.M.G.B., una din întreprinderile etalon ale industriei românești.

— Cred că nu greșesc afirmînd că, prin destinul său, întreprinderea de mașini grele reprezintă un simbol al deveniri industriei sectorului în ultimul deceniu și jumătate. Prezența secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în mijlocul muncitorilor de la „mașini grele", fie în vizite de lucru, fie la adunarea generală a oamenilor muncii, a însemnat un moment deosebit pentru ridicarea activității pe o treaptă calitativ superioară, analiza profund științifică, observațiile critice la adresa muncii organelor de conducere colectivă, indicațiile și orientările date determinînd o schimbare radicală în conținutul adunării generale. Iar roadele în planul producției sînt și ele în strînsă legătură cu aceste vizite de lucru ale secretarului general al partidului. Aici, specialiștii au reușit să construiască utilaje unicat cu performanțe comparabile cu cele existente în lume, în domeniul respectiv, așa cum sînt presa de 12 000 tone forță, cuptoarele electrice de 100 de tone, turbosuflantele de mare capacitate și alte produse a căror fabricare nu era posibilă fără însușirea unor tehnologii de vîrf.

— În sectorul 4, există 8 institute de cercetare. La Congresul consiliilor oamenilor muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu atrăgea din nou atenția asupra necesității orientării activității de cercetare pe probleme și grupe de probleme, asupra scurtării duratei de cercetare și de trecere de la faza de laborator la cea industrială. Care este faptul în stare să demonstreze cît mai exact eficiența muncii de cercetare al institutelor de care vorbim ?

— Din activitatea institutelor noastre, institute de prim rang pentru cercetarea românească, se remarcă programele pentru electronică, microelectronică, aeronautică, pentru noi surse de energie (aici fiind cuprinsă și cea nucleară), pentru materii prime petro-chimice, pentru bioenergetică etc.

Cred că spațiul nu ne îngăduie să amintim pe larg cît anume din aceste programe s-a înfăptuit, dar vă propun o cifră care vorbește de la sine despre eficiența muncii colectivelor de cercetare. Începînd cu primăvara aceasta, noi am organizat o acțiune de reducere a importurilor de completare, în care au fost angrenate și institutele de cercetare. Pînă în acest moment, reducerea respectivă se cifrează la 195 milioane lei.

— Tovarășă prim-secretar, purtăm acest dialog la puține zile după terminarea lucrărilor înaltului forum al muncitorimii. Cum sînt rezultatele obținute de oamenii muncii în primele cinci luni ale anului 1981, privite în contextul acestor lucrări, a cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu ?

— Mai întîi aș dori să exprim, în numele tuturor colectivelor de muncă ce activează în unitățile economice din sectorul 4, deplina aderiune față de strălucita expunere prezentată congresului de tovarășul Nicolae Ceaușescu, document de o excepțională valoare teoretică și practică, sinteză a realizărilor obținute și prețios îndreptar pentru activitatea viitoare. Totodată, dînd glas recunoștinței față de activitatea prodigioasă desfășurată spre prosperitatea patriei de către secretarul general al partidului, ne exprimăm bucuria pentru realegerea în înalta funcție de președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

În concordanță cu bunele rezultate din întreaga economie, în primele luni ale anului în curs, am reușit să depășim planul la indicatorul producție marfă, 103,8 la sută, ceea ce ne va permite ca, pe întregul semestru, acest indicator să fie îndeplinit cu cinci zile mai devreme și plusul de producție să se ridice la 254 milioane lei. De asemenea, producția netă este realizată în proporție de 104,1 la sută. Vreau să arăt însă că avem neîmpliniri la producția de export, fapt pentru care ne vom concentra eforturile asupra acestui indicator, aplicînd, în primul rînd, propunerile valoroase făcute în cadrul adunărilor generale ale oamenilor muncii și, totodată, veghind cu mai multă atenție la calitatea produselor noastre.

Reconsiderarea tezaurului de gîndire prioritară românească

Dosarul Odobleja-Wiener (II)

Publicăm în acest număr partea a doua a interviului acordat „Flacării" de către acad. prof. dr. Ștefan Milcu. Reamintim cititorilor noștri că eminentul om de știință român a fost coleg de studii încă din anii liceului cu doctorul Ștefan Odobleja, marele și nedreptățitul savant severinean, căruia omenirea îi datorează elaborarea primului tratat de cibernetică generală.

L. P. — Comisia pe care o conduceți, și care are competența să stabilească prioritatea, cum rezolvă asemenea cazuri? Se adresează două persoane acestei comisii. Cum se încheie lupta, modul de mediere, cine trage concluziile?

Ș. M. — Cei care sînt competenți.

L. P. — Odobleja susținea „A", și colegii „B". Cine pune degetul pe purtătorul adevărului?

Ș. M. — E. Nicolau, omul cel mai competent, decide la nivelul acestei ședințe. Odobleja a fost complet nemulțumit atunci, la încheierea ședinței.

Apoi, a mai venit după doi ani, în 1975, cînd a avut loc Congresul mondial de teorie a sistemelor cibernetice de la București.

L. P. — A făcut o comunicare atunci.

Ș. M. — Nu știu cum a fost primită și ce a comunicat.

L. P. — Wiener se ocupase de cibernetică în general sau de un sector anume?

Ș. M. — Wiener-a fost matematician în primul rînd și a elaborat conceptul; termenul de cibernetică este mult mai vechi.

E. Nicolau spunea că Wiener a dat o demonstrație matematică. Atunci s-a intrat în această problemă foarte disputată a priorității. Este o problemă care mă depășește. Nu m-am preocupat de această prioritate. În cercetările mele am susținut punctul de vedere că sistemul endocrin funcționează după un model cibernetic, cu particularitățile lui.

L. P. — Folosiți „cibernetica lui Wiener" sau „consonantismul lui Odobleja"?

Ș. M. — Folosesc cibernetica generală recunoscută, care circulă în lume. E. Nicolau, cu „Contribuția românească în cibernetică", scoate o carte pentru congresul din toamnă de la București.

L. P. — Ar fi interesant să vedem locul lui Odobleja.

Ș. M. — Mie mi-a cerut E. Nicolau să îi prezint o sinteză a lucrării mele în sistemul endocrin. Vor fi acolo diverși specialiști români care au contribuții în cibernetică. Lui E. Nicolau i-am dat o sinteză a lucrării mai ales în sistemul cibernetică-endocrinologie, și nu în medicina generală.

L. P. — În cei doi ani care au trecut de la moartea savantului, Academia a publicat deja două cărți consacrate lui Odobleja. Dealtfel în această mică enciclopedie, pe care o am cu mine, **Descoperiri științifice ale secolului XX**, Ed. Ion Creangă, București 1979, Odobleja figurează...

Ș. M. — Da, pe drept merită să figureze.

L. P. — ...Figurează înaintea lui Edmond Nicolau; între Wiener și Edmond Nicolau...

Dv. ce credeți, Odobleja ar merita să fie primit în Academie post-mortem?

Ș. M. — Nu se mai primesc. S-au mai făcut propuneri și pentru alți oameni de știință și s-a dat răspuns negativ. Alegeri post-mortem s-au făcut în 1948 — la înființarea Academiei R.P.R. Dacă se revine asupra acestui punct de vedere și se hotărăște ceva în acest sens... Odobleja trebuie reconsiderat. Chiar în condiții foarte vitrege s-a străduit să gîndească și să realizeze ceva care rămîne valabil și care constituie un exemplu tragic al unei concepții excepționale, nesusținută și privită cu multă indiferență.

L. P. — Dv. ce părere aveți? Odobleja spune că la baza ciberneticii este creierul uman.

Ș.M. — Da, fără nici o îndoială.

L. P. — Wiener are o altă opinie. Pleacă de la mașină și ajunge la cibernetică. El începe cercetările după ce Odobleja și-a publicat tratatul.

Ș. M. — Wiener a lucrat într-o echipă cu medici și biologi, nu a elaborat el singur teoria. Sîntem de acord cu Odobleja: creierul funcționează după modelul cibernetic.

L. P. — Eu am sentimentul, poate să vi se pară trivial, că modelul cibernetic... imită creierul.

Dv. sînteți și un antropolog de valoare. Ați introdus metoda de investigare medico-socială.

Ș. M. — Da, medico-socială și culturală.

L.P. — Are legătură cu cibernetica?

Ș. M. — Da. Prof. Rainer m-a format în antropologie. Antropologia nu se putea reduce numai la partea fizică și trebuia introdus punctul de vedere social-cultural și medical.

L. P. — V-ați ocupat de Paulescu?

Ș. M. — Numai în problema insulinei.

L. P. — În anul 1921, după ce Paulescu ținuse deja comunicări și publicase rezultatele cercetărilor sale, abia apoi echipa canadiană își începe cercetările.

O fi o coincidență?... Anul în care se anunță mari descoperiri românești coincide cu începerea unor cercetări în alte părți din lume. Ce semnificație are acest lucru?

Ș. M. — Ce pot să spun, este foarte greu de dat un răspuns. Sînt factori evolutivi în fiecare știință și coincidențe.

L. P. — Am auzit că și prof. Parhon l-a cunoscut pe Odobleja și l-ar fi apreciat, încă pe cînd era student, coleg cu dv.

Ș. M. — Nu l-am auzit pe profesorul Parhon vorbind de Odobleja. După mine Odobleja a făcut o eroare publicîndu-și lucrarea numai în limba franceză. Trebuia să o prezinte și în țară, să lupte pentru impunerea lucrării sale.

L. P. — Și atunci, ca și acum, se spunea că limba noastră românească oprește intrarea în circuitul mondial, barează accesul străinătății la lucrările tipărite în limba română...

Ș. M. — Dar ce vreau eu să spun este tocmai faptul că lucrarea sa nu a fost suficient cunoscută și pe plan național.

Și în știință trebuie să lupți ca să dovedești ceea ce ai descoperit, să demonstrezi, să convingi și în final să impui realitatea sau interpretarea fenomenelor.

L. P. — Vă citesc din cartea apărută la Craiova, post-mortem, un text în care Odobleja spune: „buchetul de idei al ciberneticilor apărute între 1948 și 1978 se aseamănă, uneori pînă la confundare, cu buchetul de idei al **Psihologiei consonantiste** din 1938".

Ș. M. — Acesta este punctul de vedere care a creat cea mai mare rezistență.

Pentru că la acea ședință din 1974 punctul de vedere al ciberneticienilor a fost că Odobleja nu a dat demonstrația, explicația matematică a fenomenelor.

Nu îmi permit să am un punct de vedere propriu în această privință. Sînt un om de știință care respectă adevărul. Această problemă nu o cunosc. Pentru mine cibernetica era un vector. Cînd spui că nu știi ceva, înseamnă că știi totuși ceva; deci nu mă pronunț categoric.

L. P. — Este pertinentă observația dv.

Ș. M. — Ca student și-a făcut facultatea în felul lui. După ce a ieșit din constrîngerea primilor doi ani, a dat examenele la facultate cu materiile care se cereau la profilul respectiv și după aceea a făcut o serie de investigații și de studii și a cules acea bibliografie pentru cartea sa. Ca elev și ca student a dat dovada unei note originale, deosebite și nu a unui om oarecare. Păcat că a fost așa de retras și de necomunicativ.

L. P. — Poate părea așa, retras, pentru că avea un mare avans față de alții, care nici nu puteau înțelege ce comunica el.

Ș. M. — Era ceva deosebit în el, purta ceva deosebit în el.

L. P. — Lucrurile au trecut, omul a murit, **Opera va rămîne**. Cred că va primi locul cuvenit în spațiul creației spirituale românești. Știm că există multă reținere la oameni care trebuie să facă totul pentru a clarifica lucrurile. Odobleja putea să facă mai mult. Au făcut alții cît trebuia?

Ș. M. — Nu l-au cunoscut...

L. P. — Cum, cînd în '70 a venit și a spus: Oameni buni, eu am descoperit, am făcut ceva în 1938, luați seama, pentru asta sînteți președinți de comitete și comisii!

Ș. M. — El a spus că Wiener l-a plagiat și că el este creatorul ciberneticii. I-au spus că nu i se poate recunoaște acest lucru.

L. P. — Venea cu argumente, cînd susținea acest lucru?

Ș. M.: — Acelea care sînt comunicate în cartea lui; nu au depășit cu nimic argumentele din '74 pe cele din cartea publicată în 1978.

Dar în cibernetică aceste argumente nu s-au dovedit suficiente. În gîndirea lui Danielopol recunoaștem o serie de elemente de ordin cibernetic. Danielopol, care și el s-a ocupat de cibernetică, l-a chemat pe Odobleja și i-ar fi spus: „Ce te bagi în problemele de care mă ocup eu?" Probabil se referea la analogia dintre mecanismul circular al lui Odobleja și cercul vicios al lui Danielopol.

L. P. — Mă faceți curios. Cînd a avut loc discuția? Înainte sau după 1938?

Ș. M. — Nu pot preciza. Odobleja mi-a declarat-o.

L. P. — După cum știți, prof. Postelnicu, alt precursor al ciberneticii, a vorbit foarte frumos — într-un interviu găzduit, recent, de revista „Flacăra" — despre Odobleja.

Ș. M. — Păcat că Odobleja nu a fost ajutat într-o perioadă cînd o ducea atît de greu. A murit la Turnu Severin, locuind într-o cămăruță cu lampă cu gaz... Am auzit și eu, nu știu dacă este așa.

L. P. — Ce să mai spunem?...

Ș. M. — Ar fi interesantă o analiză științifică a operei sale.

L. P. — Prof. Drăgănescu împreună cu prof. Golu, în „Tribuna" la Cluj-Napoca, au început o muncă frumoasă și au publicat, într-o serie de studii, o analiză ce confirmă definitiv valoarea de excepție a **lui Odobleja.**

Ș.M. — Din punct de vedere științific, să se ia și să se treacă dincolo de afirmații, observații generale, să fie cunoscut neapărat fenomenul văzut de Odobleja în 1938, care era punctul de vedere al celorlalți în acea perioadă. Trebuie să dovedești, afirmația nu este suficientă în știință.

L. P. — La Paulescu nu aveți nici o îndoială în ceea ce privește prioritatea sa în descoperirea insulinei?!

Ș. M. — Nici o îndoială. După ce s-au cercetat toate documentele respective, a reieșit clar prioritatea lui Paulescu.

L. P. — Nu v-ar surprinde dacă ar reieși clar și prioritatea lui Odobleja?... Nu v-ar surprinde?

Ș. M. — Trebuie venit cu documente, cu opinia unor oameni autorizați, trebuie studiat pe documente și pe epocă. Vedeți dv., la Paulescu cu tot ce am dovedit noi, unii încă tot nu îi recunosc prioritatea.

L. P. — Deci trebuie dovedit zilnic și pentru fiecare, mereu. Unde ajungem?

Ș.M. — În cele din urmă vor fi siliți să recunoască. Cei de la Premiul Nobel au recunoscut prioritatea lui Paulescu. Elegant ar fi să renunțe la Premiul Nobel cei care l-au luat. Best a recunoscut că, necunoscînd limba franceză, a interpretat greșit. A recunoscut, totuși nu a dat premiul înapoi.

L. P. — Uneori se pare că oamenii de știință, valoroși în domeniul lor de activitate, nu reușesc să fie pe toate planurile „valoroși".

Și într-un caz și în altul, observați că este vorba de niște coincidențe, este vorba de valorificarea unor „descoperiri" românești, ca să nu spun „excepționale".

Ș. M. — Paulescu a pornit pe un drum. Materialul de cercetare al lui Paulescu a fost cel utilizat și de canadieni. Premiul Nobel se dă după un regulament elaborat de fondator. Se mai lasă să treacă niște ani, să se vadă dacă rezultatele sînt confirmate, abia după aceea se acordă premiul. Or, în cazul de față s-a acordat la un an după descoperire. Foarte repede, trebuie să recunoaștem.

Banting — medic undeva într-un orășel canadian — citește un articol și are sugestia că ligatura canalelor pancreasului ar permite izolarea insulinei. Se prezintă la dr. MacLeod și îi propune să lucreze împreună. Acesta, urmînd să plece în concediu, îi propune să îl dea în ajutor pe unul din studenții săi, care făcea practica, stagiul la el în laborator.

Cum a ajuns Best să lucreze? O pură întîmplare! Cu ce a contribuit MacLeod? A pus laboratorul la dispoziție. Iar Banting? A citit un articol... Și în istoria științei au ajuns să fie recunoscuți, de către unii...

L. P. — Chiar și dicționarele noastre avuează fenomenele astea.

Ș. M. — Vă cred și mie mi s-a adresat cineva cu „Ce te bagi în chestiunea cu Paulescu, domnule? Nu ai dreptate!" Așa că să nu ne mai mirăm de străini. Cînd mergi pe afirmații, spui da sau nu. De ce s-au ars cărțile de lucru ale lui Paulescu? Succesorul lui, Nițescu, profesor de filozofie, este și el mort. Arhiva lui Paulescu a fost distrusă. Dv., presa, aveți un rol foarte important în impunerea adevărului.

L. P. — Dv., la Comitetul român de istoria și filozofia științei, aveți cadrul cel mai bun în care puteți acționa susținut pentru a identifica și apăra prioritățile românești.

Ș.M. — Sîntem gata să publicăm și să susținem o lucrare care să dovedească prioritatea lui Odobleja în cibernetică. Comitetul promovează interesul pentru știință și filozofia științei, promovează instituțiile, personalitățile și realizările românești.

În fiecare an ținem o sesiune științifică în luna noiembrie și cea de anul trecut a fost extrem de interesantă.

În prezent se editează o istorie a științelor pe serii.

L. P. — Paulescu?

Ș. M. — Este prins în seria medicină la capitolul de fiziologie.

L. P. — Dar o serie tehnică sau cibernetică aveți? Va fi și Odobleja?

Ș. M. — Mă întreb dacă Odobleja ar intra la tehnică?

L. P. — Poate chiar o secție anume. Cibernetica. Va fi bine dacă veți pune în lumină locul lui Odobleja în cibernetică.

Ș. M. — De ce nu găsiți o cale de discuție cu Edmond Nicolau și alții?

L. P. — Cîntarul pentru **adevărul Odobleja** îl ține în mînă dumnealui, poporul român, care a început deja să-i deschidă savantului Ștefan Odobleja larg porți spre stima sa. Eu cred că ar fi important dacă dv. ați găsi scrisorile, corespondența cu Odobleja. Să le dăm publicității.

Ș. M. — Să căutăm cu toții să facem ceva pentru Odobleja!

L. P. — Niciodată nu-i tîrziu, dar uneori e timpul cel mai potrivit.

LIVIU PETRINA

Breviar științific românesc

Spune-mi cum foșnești, ca să-ți spun cine ești

Institutul de criminalistică din cadrul Inspectoratului general de miliție a devenit de curînd titularul unei metode de expertiză fonocriminalistică a bancnotelor. În același scop — amintim cititorilor noștri — sînt folosite metodele traseologice, completate prin analize fizico-chimice, dar care, fatalmente, provoacă deteriorarea monedei în litigiu. Recentul procedeu, gîndit și finalizat de inventatorul Ion Anghelescu din București, stabilește falsul prin analiza spectrografică a reprezentării sonore produse de... foșnetul bancnotelor. O bancnotă falsă produce un foșnet diferit de cel al uneia originale, sau ceea ce devine evident prin studierea unor sonograme în bandă lată, îngustă și de contur. Metoda este rapidă și, cum spuneam, nedestructivă.

Culoare de aterizare cu raze laser

Un inginer român, inginerul Lucian Popescu din București, a pus la punct un ingenios sistem de aterizare destinat aeronavelor obligate să sosească pe aeroporturi în condițiile lipsei totale sau parțiale de vizibilitate. Este vorba de un echipament de emisie la sol, constituit din generatoare laser în infraroșu, care generează trei planuri de radiație laser, corespunzătoare direcției și pantei de aterizare și care, intersectîndu-se într-un punct, descriu o traiectorie optimă pentru aterizarea avionului. Aceste emisiuni sînt recepționate și decodificate de o aparatură specială aflată la bordul aeronavei, iar pe baza unor impulsuri, este pus în funcțiune pilotul automat al acesteia. Titularul invenției a devenit întreprinderea de construcții și reparații material aeronautic.

Conserve de nutrețuri verzi

Animalele din fermele zootehnice ale țării vor avea la dispoziție furaje proaspete chiar și în răstimpul sezonului rece, dacă se va proceda la extinderea metodei propuse de doctorul Ion Rădulescu, cercetător în cadrul Institutului de cercetări pentru nutriție animală din Balotești. Este vorba de congelarea nutrețului verde în turnuri termoizolate cu ajutorul azotului lichid. Acesta din urmă poate fi recuperat de la întreprinderile pentru producerea industrială a oxigenului. În asemenea silozuri temperatura poate cobori pînă la minus 40 de grade, șocul termic determinînd inhibarea bacteriilor termofile, microorganisme care produc fermentații nedorite.

Roșu de tomate

În întreaga lume, specialiștii laboratoarelor de cercetări alimentare au atras atenția asupra pericolului pe care îl reprezintă coloranții alimentari. Aceste substanțe, obținute frecvent prin metode de sinteză, n-au alt scop decît de a spori prin culori agreabile proprietățile organoleptice ale alimentelor. Dar nu de puține ori, ele se dovedesc extrem de nocive. Metoda la care ne referim în rîndurile de mai jos, pusă la punct la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice de biolog Renato Zamfir, farm. Ludmila Popa și farm. Michaela Condurache, este destinată obținerii unui ulei colorat din deșeurile rezultate la prelucrarea tomatelor în industria alimentară. Uleiul conține acizi grași nesaturați, tocoferol, care au un efect antioxidant, precum și substanțe caretenoide.

Procedeu de decontaminare a apelor radioactive

Prin procedeul enunțat mai sus, perfectat la Institutul de igienă și sănătate publică de către dr. Gheorghe Furnică, biolog Viorel Dobrescu și ing. Ileana Leduncă, sînt folosite pentru reținere biologică plante submerse, care se pot dezvolta normal în apă fără a necesita condiții speciale. Acestea, în contact cu apa, alături sau în absența sedimentului natural, asigură concentrarea radionuclizilor pe care îi extrag din apă, separîndu-i fizic de soluția inițială și depunîndu-i sub formă insolubilă.

LIVIU TIMBUS

Valorificarea activității de cercetare științifică

Valorificarea activității de cercetare științifică depinde de categoria de cercetare științifică. Astfel, cercetarea fundamentală duce la informații de natură abstractă și teoretică, aceasta vizînd construirea unei doctrine coerente care să permită să se interpreteze, cu ajutorul legilor generale, Universul, constituenții săi și interacțiunile acestor constituenți. Însă, cu toate că cercetarea fundamentală constituie studiul fenomenelor naturii pentru ele însele fără a gîndi că duce imediat la o aplicație industrială, renunțarea la cercetarea fundamentală duce la degradare din punct de vedere științific. Beneficiarii cercetării fundamentale sînt cercetarea aplicată și învățămîntul. Dacă învățămîntul nu este beneficiarul cercetării fundamentale, pregătește cadre sclerozate, răspîndite sub o formă utilitară cu scopul de a obține numărul exact de tehnicieni pe care îl cere industria, care sînt incapabile să se recicleze în cazul unei evoluții tehnice importante. De fapt, însăși menținerea în lumea științei și tehnologiei cere să creezi ceva în știință. Numai dacă ai o contribuție proprie despre care poți discuta ești admis în lumea științei.

A doua categorie, cercetarea aplicată (a nu se confunda cu aplicațiile cercetării !) este născută dintr-o idee a cărei validitate trebuie probată prin serii de experiențe și de încercări. Deci, în cadrul cercetării aplicate ideea este un element de artă, rezultatul cercetării aplicate fiind un model redus, rudimentar, care va fi desăvîrșit de cercetarea de dezvoltare. Echipele care se orientează către cercetarea aplicată trebuie să se bazeze în privința ideilor, principiilor de bază, pe echipele care sînt orientate către cercetarea fundamentală. Astfel, cercetarea aplicată este valorificată prin găsirea metodelor de aplicare a rezultatelor științifice la tehnologia modernă.

A treia categorie și ultima, cercetarea științifică de dezvoltare, cuprinde ansamblul de lucrări destinate reunirii tuturor informațiilor necesare pentru a furniza elementele tehnice ale deciziilor de punere în fabricație a noului produs. Cercetarea științifică de dezvoltare este, de fapt, opera inginerilor practicieni și valorificarea sa asigură ca întreprinderea să se afle în prima linie a industriei produsului fabricat. Frontiera între cercetarea aplicată și cercetarea tehnică este la fel de imprecisă ca și frontiera dintre cercetarea fundamentală și cercetarea aplicată.

Fiecare categorie de cercetare științifică implică fie teoria, fie experiența, fie și teoria și experiența. Teoria și experiența (practica) trebuie considerate ca fiind două mijloace cooperante de a rezolva o problemă. Practica industrială arată că oricare realizare cere mai multe mijloace materiale, dacă nu există cunoștințele teoretice necesare. Teoria, ca sinteză a rezultatelor experimentale, sau ca rezultat al intuiției, destinată să țină seama de maximum de fapte, prevede, de cele mai multe ori, comportarea unui sistem care n-a fost obiectul vreunui studiu experimental anterior, reducînd astfel la minimum cheltuielile de mijloace materiale și de timp pentru a se realiza scopul propus.

Știința reprezintă cunoaștere, iar din punct de vedere social, forță de producție. Dacă exagerăm cu dezvoltarea unei categorii de cercetare, care pare mai utilă, crezînd că promovăm știința ca forță de producție, ne înșelăm, deoarece această forță de producție este bazată pe cunoașterea noastră asupra lumii.

Bineînțeles că, dacă se aplică în industrie rezultate ale cercetării obținute în altă parte, atunci este vorba de efectuarea unei activități de aplicații ale cercetării științifice în anumite condiții date și toate aceste rezultate trebuie să fie valorificate direct în producție.

În valorificarea cercetării științifice se face de obicei un plan, guvernele plătind în vederea obținerii unor anumite rezultate. Experiența confirmă însă că în cercetare, adeseori, nu găsim ceea ce căutăm. Pentru o conducere devine important de a ști să fructifice ceea ce s-a găsit, chiar dacă nu se planificase. În cercetarea științifică fructificarea imprevizibilului este esențială. Numai în cazul aplicațiilor cercetării științifice tot ceea ce ne propunem conduce la un rezultat sigur.

Toate cele relatate sînt valabile dacă pentru industria dezvoltată se asigură știința corespunzătoare care să pună la dispoziție o rezervă suficientă de lucrări pentru însușirea lor de către economia națională considerînd o productivitate corespunzătoare a muncii oamenilor de știință de care se dispune. Dacă nu este posibil acest lucru pentru toate ramurile industriei, este necesar să se admită de la început tributarismul față de rezultatele științifice ale altora. Împrăștierea forțelor, fără a asigura acea condiție de „prag" realizată cantitativ și calitativ din punct de vedere al rezultatelor științifice care trebuie obținute în fiecare domeniu, nu duce decît la situația de a ne afla în treabă, fără a fi întrebați.

Valorificarea cercetării științifice este legată direct de productivitatea muncii în știință.. Creșterea productivității muncii în cercetare necesită un învățămînt al cărui produs să aibă o durată mare de creație și o înnoire permanentă a locurilor de cercetare, atît prin atragerea forțelor foarte tinere spre știință, cît și prin trimiterea în producție a cadrelor care devin mai puțin productive științific.

Finanțarea cercetării științifice nu este un suport de neglijat pentru valorificarea cercetării. Problemele de cercetare abordate într-un anumit domeniu duc la rezultate valorificate în mod optim, dacă s-a dat atenția cuvenită celor trei categorii de cercetare corespunzătoare pentru domeniul respectiv. Activitatea de cercetare fundamentală, într-un anumit domeniu, nu trebuie să depindă de situația de profit-pierdere a întreprinderilor, deoarece dezvoltarea științei a arătat că cercetarea fundamentală bună este rentabilă, chiar dacă la început nu știi prin ce va fi rentabilă. Aici intervine rolul conducerii politico-economice. Pentru o țară în curs de dezvoltare se pune în mod acut problema unei analize cum acea țară, cu anumite resurse de materii prime, piețe, resurse demografice, poate să-și desfășoare cel mai bine talentele științifice și tehnice într-o acțiune de cercetări fundamentale și aplicate, îndreptate spre o serie de obiective pe care și le stabilește. Este esențial să nu existe o împrăștiere a forțelor, deoarece în mod sigur nu obține nimic în nici un domeniu ; regrupînd forțele ai șansa să obții ceva bun chiar dacă ți-ai propus altceva.

În final, amintim că una din valorificările importante ale cercetării științifice, o constituie deventrea acestela ca sursa importantă de recrutare a personalului de conducere social-politic. Astăzi o conducere superioară necesită un personal orientat științific și tehnic, iar unul din cele mai sigure mijloace de a-l găsi și a-l păstra, îl constituie laboratoarele de cercetări.

Prof. dr. ing. Ion M. POPESCU
prorector al Institutului Politehnic București

Cercetările prioritare românești

(Urmare din pagina 1)

tările efectuate în anima vilі și în clinică au demonstrat că hidrochinona poate fi utilizată ca produs antitumoral și antiinflamatoriu, fără să prezinte toxicitate acută, sau cronică în dozele prescrise. Ea are imensul avantaj de a nu provoca reacții secundare, cel puțin prin comparație cu citostaticele uzuale, fiind totodată ușor de administrat". Ca argumente științifice, plasate dincolo de orice tăgadă, au fost înfățișate congresului 7 cazuri, alese din mai multe, acestea fiind socotite cele mai reprezentative, bolnavii respectivi fiind în viață la 7, 8 și chiar 10 ani (M. C., 78 de ani, bărbat ; Z. T., 26, femeie etc.) de la stabilirea prin examene anatomopatologice repetate a diagnosticului de cancer. În toate situațiile, insistă autorii, produsul „L" a dus la stagnarea, ameliorarea sau vindecarea maladiei, el acționînd ca o armă eficace în lupta împotriva bolii secolului. Adăugînd demonstrației o serie de diapozitive revelatoare, lucrarea concluzionează :

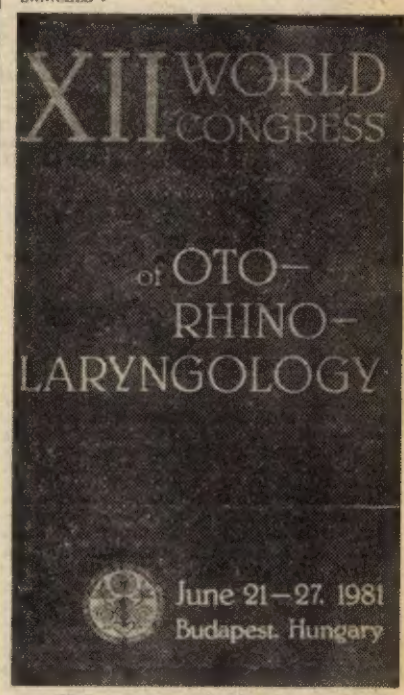

„Fără a avea pretenția că e vorba de un remediu infailibil în materie de cancer, nu putem să nu remarcăm că produsul „L", administrat fie ca tratament unic, fie prin asociere cu alte medicații, a permis scăderea ritmului de dezvoltare tumorală, întîrzierea apariției metastazelor și, în unele cazuri, involuția proliferării maligne pînă la completa ei dispariție".

A doua comunicare, „Rezultate obținute în unele forme de neoplasm laringian prin tratamentul original anticanceros, produs „L", asociat cu radioterapia", dr. Mihai Leontopol, prof. dr. Dorin Hociotă, dr. Petre Popescu, dr. Valeriu Dumitrescu, a stabilit, spre a nu mai intra în detalii, că

„în tratamentul stadiilor avansate de cancere de laringe, în care intervenția chirurgicală este adesea de strictă necesitate (traheotomia) și în care iradierea se aplică, ca singură, ca paleativ, rezultatele înregistrate prin metoda asociată, administrarea de produs „L" timp de 1—2 ani și radioterapia în scopuri curative, a condus la ameliorarea evidentă a leziunilor locale, la vindecarea completă a unora și, în orice caz, la îmbunătățirea stării generale".

Ambele lucrări au prezentat, cum spuneam, un aparat științific limpede și convingător. Ele n-au înaintat vorbe, ci au produs dovezi inatacabile, pînă și acceptarea lor într-o manifestare de genul celeia de la Budapesta, care a concentrat întreaga elită a otorinolaringologiei mondiale, constituind un succes de prestigiu. Altfel zis, doctorul Mihai Leontopol a mai trecut un prag. Cercetările sale, originale, prioritare, puse sub semnul îndoielii de ignoranța sau comoditatea unora, sînt pe cale de a deveni certitudini și ele au ieșit, iată, în lume, declanșînd un interes major. Să notăm aici, respectînd adevărul, spiritul de colaborare și disponibilitate față de nou de care a dat și dă dovadă profesorul Dorin Hociotă, directorul Centrului de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L., în apropierea căruia ideile și căutările mai vechi ale lui Mihai Leontopol, de excepțională importanță, au dobîndit un plus de rigoare și de adîncime, înscriindu-se tot mai mult ca fapte de știință purtătoare de nou și implicit, de speranțe în bătălia contemporaneității împotriva cancerului. Sigur, pe acest drum care e încă departe de a se fi încheiat, Congresul de la Budapesta nu e decît un punct. Dar un punct cîștigat, ce se cere întărit, în perspectiva viitorului imediat, prin eforturi conjugate, prin acordarea unui sprijin mai substanțial, cauza doctorului Leontopol fiind a sa și a noastră, a tuturor. Vom mai reveni.

Idei la dispoziția dumneavoastră

Microhidrogeneratoare în funcțiune fără baraje și lacuri de acumulare (III)

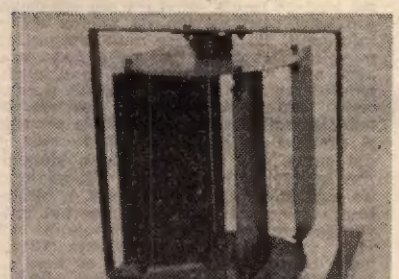

Apariția în revista noastră, sub acest generic, a două prezentări de idei originale fără o prealabilă brevetare a lor a fost salutată în cîteva scrisori. Cea mai interesantă dintre acestea este a unui medic bucureștean, Nicolae Popescu, care, fără a fi specialist hidroenergetician, lucrează de mai mulți ani la găsirea unor soluții de folosire a energiei apelor curgătoare, fără amenajări speciale, prin așanumitele „turbine plutitoare". Din rîndurile următoare, ca dealtfel și din fotografii, ne vom da seama că a și găsit cîteva soluții originale. Celor care manifestă scepticism le reamintim că soluțiile propuse în primele două articole, ale lui Ion Cotenescu și respectiv ale specialiștilor de la ICEMENERG, au fost realizate sub formă de prototip și au funcționat în ciuda zîmbetelor din colțul gurii unor prea fini tehnicieni funcționari. Chiar etichetările gen „valabilă în perioada romantică a științei" spun foarte mult într-o vreme în care n-ar strica să existe și romantici ai științei din moment ce pe multe din riurile interioare a pornit din nou bătrîna roată, de care se dovedește că mai avem atîta nevoie. Mai precizăm, odată cu medicul Nicolae Popescu, că ideea folosirii apelor curgătoare, ba chiar și a curenților marini, fără baraje sau lacuri de acumulare, este mai veche și chiar cu cîteva decenii în urmă s-au propus multiple soluții de a se folosi această energie, unele chiar brevetate (Turbină care poate capta direct energia curenților marini, Roată hidraulică afundată în riu, Turbină mobilă, Roată plutitoare mobilă pentru scoaterea apei, ș.a.). Există peste tot în lume preocupări în acest domeniu, chiar realizări și brevete mai noi. Doctorul Nicolae Popescu a imaginat trei soluții, din care două sînt în faza de prototip și au trecut cu bine proba la apă în Dîmbovița și Neajlov. Ne spune că a preferat să le facă, să le pună pe apă, să le vadă mergînd și este fericit că a gîndit bine și le-a executat bine, pentru că, am uitat să spunem, doctorul se descurcă de minune în foarte multe meserii.

Turbina cu corpuri plutitoare în lanț este asemănătoare cu soluțiile Cotenescu și ICEMENERG, prezentate în primele două articole. Este compusă din mai multe corpuri plutitoare articulate între ele, care se deplasează pe un suport fix, ancorat la mal, și se rotesc pe două capete de ghidaj. Tuburile plutitoare au și rolul de a susține instalația. Turbina funcționează prin simpla plutire pe o apă curgătoare și are avantajul că poate fi de o lungime apreciabilă, dezvoltînd o putere mai mare. Corpurile plutitoare îndeplinesc și rol de palete. Instalația poate funcționa atît în ape cu un curs rapid, cît și în apele de șes, cu o deplasare mai lentă. Ea poate fi utilizată atît la acționarea unor microhidrogeneratoare electrice, cît și la pompe de apă pentru irigații.

Turbina pentru apă curgătoare cu palete verticale este o instalație simplă, cu un ax motor vertical și cu mai multe palete plane, mobile. Instalația funcționează prin cufundarea totală în apa curgătoare, fiind ușor de construit, cu materiale la îndemîna oricui. Acest tip de turbină are două sensuri de mișcare, sensul fiind dat de orientarea paletelor. La prototipul din fotografie, a cărui funcționare am văzut-o pe Dîmbovița, două palete sînt active și două sînt pasive, la un moment dat rolul lor schimbîndu-se odată cu rotirea. Despre această soluție, inginerul Alexandru Forje spunea că este fantastic de simplă și că ea ar reprezenta un efect necunoscut pînă acum. Revenind, mai adăugăm că pentru a dezvolta o forță suficient de mare capabilă să pună în funcțiune un generator electric este nevoie de o apă ceva mai adîncă de 50 centimetri. La instalare, capătul inferior al axului motor va fi fixat pe fundul apei, iar cel superior ancorat cu cabluri la maluri.

Turbina pentru ape curgătoare cu palete orizontale are aspectul unei elice, cu palete plane dispuse orizontal și mobile pe axele lor de susținere, după cum se vede din fotografia a doua. Pentru a pune turbina în funcțiune toate paletele trebuie introduse în apă. Axul motor este perpendicular pe firul apei. Turbina are un singur sens de mișcare și e concepută pentru ape mai repezi și mai puțin adînci. Poate fi mobilă, poate fi instalată pe o platformă plutitoare sau fixată prin cabluri la locul de funcționare. Și la această turbină paletele sînt jumătate active și jumătate pasive, adică la întoarcere apa curgătoare le ridică în poziție orizontală și în felul acesta se elimină o posibilă forță reactivă.

Încheiem aici, fiind convinși, împreună cu autorii soluțiilor prezentate, că ideea folosirii unor microhidrogeneratoare sau turbine pentru apele curgătoare, fără baraje sau lacuri de acumulare este de mare valoare și de actualitate, cu toate inconvenientele ce apar pe timp de iarnă, pe timp ploios. De la asemenea instalații nu putem avea pretențiile mărite ca în cazul hidrocentralelor. Totul este că asemenea idei și experimentări practice ale unor instalații de felul celor propuse, precum și participarea specialiștilor din țara noastră la materializarea acestor idei să ducă la crearea unor prototipuri viabile astfel ca energia apelor curgătoare neamenajate să „nu se mai ducă pe apă", așa cum grăiește înțelepciunea populară, ci să fie folosită pentru binele nostru, al tuturor.

ION PREDOȘANU ■

Premiul „Food Europe" — pentru „Prodexport"

Referindu-se la recenta premiere cu trofeul „FOOD EUROPE 1981" a Întreprinderii de Comerț Exterior „PRODEXPORT" — București, Dl. Arsenio Pardo Rodriguez — Președintele lui Editorial Ofice — Madrid a declarat că premierea lui „PRODEXPORT"-București a fost hotărîtă în unanimitate de comitetul de selecție, apreciind meritele incontestabile ce revin „PRODEXPORT" în domeniul promovării schimburilor de mărfuri, realizării pe această cale a unei mai bune cunoașteri și apropieri între popoare.

Premiul „FOOD EUROPE" se bucură de o frumoasă recunoaștere pe plan internațional. Editorial Ofice care organizează premierile fiind în prezent în Spania cea mai mare editură specializată în tipărirea și distribuirea de reviste de comerț exterior. În afară de distribuirea de trofee internaționale în domeniul comerțului exterior Editorial Ofice organizează intîlniri periodice între întreprinderi de comerț exterior cu rezultate deosebite din Europa, Asia, America și Africa, menite să contribuie la dezvoltarea relațiilor de afaceri, la o mai bună cunoaștere a sferelor de activitate și preocupări.

Dl. Arsenio Pardo Rodriguez a subliniat că „PRODEXPORT" este o bună ambasadoare a comerțului exterior românesc pe piața mondială, că se reflectă în activitatea „PRODEXPORT" de zi cu zi politica de pace și colaborare, de întreținere a schimburilor comerciale reciproc avantajoase pe tărîm internațional, politică dusă cu consecvență de România.

Cum petrece lumea ?

Musafiri nepoftiți, sîmbătă seara spre duminică dimineața

Am bătut,la întîmplare, la o ușă de bloc nou.

„Cine e ?"

Urma să scriu, într-o singură noapte, un reportaj despre orașul Drobeta-Turnu Severin și nu aveam nici cea mai mică idee de unde aș putea începe. Cine eram, deci ? Am rugat să mi se deschidă. Prin vizorul ușii, chipul meu era desigur apreciat și intențiile mele cinstirite. Nu mai țin minte înfățișarea femeii care a deschis. Rețin doar faptul că purta șorț peste rochia de seară și, după ce m-am prezentat, întinzîndu-mi mîna, mai înainte și-a șters-o îndelung cu sentimentul unei vinovății ancestrale.

O, s-a scuzat ea iarăși, auzind că trebuind să scriu ceva despre orașul lor și că aș dori să petrec o seară într-o familie, cu multă plăcere, numai că noi avem musafiri. Foarte bine, i-am răspuns, în acest fel voi putea asculta mai mulți oameni, cu o rugăminte însă, nici un cuvînt despre numele meu adevărat sau despre profesia mea.

Spre sfîrșitul serii, adică spre dimineață, ei ducîndu-se la culcare, iar eu începînd să scriu, eram fireste prieteni de cînd lumea. Cineva se obliga să-mi repare soba, altcineva să-mi mesterească un cap universal de furtun, o bătrînică ce mă urmărise cu multă atenție îmi promisese o rețetă de ceai împotriva sinuzitei și mai multe borcane de miere de albine ca leac împotriva sinuzitei și mai multe borcane de miere de albine ca leac împotriva aceleiași boli... Lucruri pe care n-aveam să le capăt, bineînțeles, niciodată. Știam în schimb totul despre oraș: cum vorbește primarul cu oamenii, starea proceselor, calitatae piinii, starea speculei din piață, cazuri de vindecări miraculoase, totul.

Mi-am amintit de această întîmplare după iată aproape șase ani. Colegul meu, Adrian Dohotaru, se căznea de mai multă vreme să găsească mijloacele reportericești nimerite pentru un grupaj pe care-l intitulase „Cum petrece lumea ?" Ideea de a fi musafiri nepoftiți în familiile țării o noapte întreagă l-a surîs și prin contaminare primul prins în lațul entuziasmului nostru a fost MIHAI PELIN care...

NICOLAE CRISTACHE ■

...l-a ales erou de reportaj pentru 24 de ore pe paznicul de barieră Ion Dumitrache de lîngă stația de cale ferată Ghergani.

Un bulgăre de cărbune căzut între șine

Prima nu a fost o femeie de treabă, s-au despărțit și a dispărut din viața lui ca un vis urît, i-a pierdut urma, nici nu știe dacă mai trăiește sau nu. Abia cu a doua soție, cu Gheorghița, a îndrăznit să aibă copii, întîi pe Emilia, încadrată acum la o fermă din marginea Bucureștilor și căsătorită în Bildana cu șoferul Ion Stanciu de la districtul de drumuri, după aceea pe Ion, ajuns tinichigiu auto la I.R.A. 17, căsătorit și el în Bildana cu Niculina, textilistă prin București, și, în sfîrșit, tîrziu de tot, pe Niculae, care abia a împlinit 13 ani, nu demult, cînd s-au împlinit și doi ani de cînd s-a dus și Gheorghița, lovită întîi de bănuiala unei boli fără leac, surprinsă apoi de o ploaie grozavă pe cîmp, răzbită atunci de o altă pustie de boală, purtată de ea un an și ceva pe picioare, sub care s-a și năruit. Cu aceasta socotelile cam fiind încheiate, sîmbătă, 20 iunie a.c., către prînz, paznicul de barieră Ion Dumitrache a putut adormi. Și s-a trezit pe la trei.

A dat o roată prin curte, ca știind ce lasă în urmă să știe și ce are de regăsit, a aruncat cîteva mîini bune de boabe găinilor, a răsturnat cîte ceva în trocul porcilor și l-a dăscălit cu voce domoală pe Niculae, să fie cuminte, el fiind singura lui nădejde : Nu vezi tu cum stau treburile ? Și Emilia, și Ion se ridică din așternut înainte de a se crăpa de ziuă și se reîntorc acasă după apusul soarelui, frînți... Ce crezi tu că ar mai fi de așteptat de la ei ?... Apoi au mîncat împreună, încet și tăcuți, apoi Ion Dumitrache a încălecat bicicleta și a călcat cu roțile ei un drum lung de șapte kilometri, între un cap al Bildanei și gara Bildanei, un drum pentru care a schimbat în 32 de ani de serviciu șapte biciclete. Și în gara Bildanei a schimbat-o pe tren, pentru o călătorie de numai opt minute, și la cinci fără zece fix, coborînd din personalul I 105 la Ghergani, și-a luat în primire slujba ; telefonul și registrul din marginea lui și fanionul galben, spălăcit, cu care salută trenurile. Și găleata cu apă rece, de puț, în al cărei capac de lemn cana grea, din metal, a adîncit o urmă apăsată și vineție, ca un cearcăn sub un ochi orb. Odată cu el a luat în primire serviciul și împiegatul de mișcare Constantin Popescu. Preț de 12 ore nu se văd niciodată la față, dar se sprijină unul pe altul prin viu grai, dogit puțin de microfoane și difuzoare. Și dacă treaba așa stă, de 32 de ani, să vedem ce s-ar mai putea întrezări, totuși, jurîmprejurul cabinei minuscule a paznicului de barieră Ion Dumitrache, ajuns în al cincizeci și șaselea an al vieții sale.

Desigur, bariera întîi și întîi, apoi o căruță plină ochi cu cărbuni, hurducindu-se peste șinele căii ferate, apoi un bulgăre de cărbune căzînd între șine, apoi o femeie ținîndu-se cu un copil în brațe după căruță, ridicînd bulgărele cu mîna liberă și aruncîndu-l la locul lui, în căruța trecută dincolo. Alături, la numai cîțiva pași, un deștept încearcă să lipească o hodoroagă cu spatele de un vagon încărcat și el cu cărbuni, dar calul se arată a fi îndărătnic și deșteptul îl lovește crunt cu pumnul în bot.

Și noaptea a trecut ca și cum i-ar fi fost, fulgerată de trenuri : 1009, 141, 1421, 1095, 1107, 237, 1097, 1007 și 1101 dinspre București spre Pitești și Tîrgoviște și perechile lor în sens invers. Ca să nu mai socotim și marfarele. Și dimineața, cînd lumina zorilor limpezește împrejurimile iar, începe la fel : cu un bulgăre de cărbune căzut între șine. Și dacă aceeași femeie sau alta nu l-a readunat în căruță, îl culege Ion Dumitrache de jos și-l chitește lîngă soba cantonului, poate cu gîndul la maică-sa, ajunsă la 81 de ani, care în fiecare iarnă se trage la București, la o soră a lui, la căldură... Cu un cal lovit cu sălbăticie în bot... Și cînd Ion Dumitrache își revine din gîndul dus către altă soră a sa, spre Anica, unde speră să tragă Niculae cînd va veni ceasul să-și ducă școala la capăt, din gîndul că nici sora asta a lui nu-i prea tînără și s-ar putea prăpădi și ea, se întîmplă să-și sară din fire și să strige : Ce faci acolo, omule, ai căpiat ? Ce-ai cu calul ? De unde vrei tu să știe dobitocul ce-ți trece ție prin cap ?...

MIHAI PELIN ■

Dumitru Eliade și-a ales ca loc al acțiunii cămînul de bătrîni din comuna Cezieni într-un moment de acalmie și de melancolie aproape optimistă.

În duminica filmului „Omul Vineri", la cămînul de bătrîni a fost tot duminică

De dimineață, pe la 5, Nicolae Floarea a început să mături, cu o mătură de nuiele, aleile cămînului. De printre coroanele castanilor se porniseră să cadă picuri de ploaie ; tocmai bine ca de sub măturătoare să nu iasă trîmbe de praf. Apoi ploaia s-a întețit și femeia s-a adăpostit sub streașină, și-a ridicat gulerul hainei bărbătești cu care era îmbrăcată și după ce a privit o vreme pînza de apă de dinaintea ochilor a urcat fără grabă pe treptele scărilor către dormitoare. Ceilalți 79 s-au trezit mai tîrziu și la 8, după masa de dimineață, s-au risipit care-ncotro. Elena Boștină și Maria Popa către grădina de zarzavaturi, iar Iulian Lohaza, după iarbă pentru cei cîțiva iepuri de casă pe care-i crește în cușca meșterită de el într-un colț al curții. Pe la 9 și ceva a sosit doctorița Gheorghe Aurora de la dispensarul comunal. Toată lumea s-a arătat sănătoasă, dacă prin sănătate ar fi de înțeles că n-a apărut nici o boală nouă pe lîngă cele vechi. După vizita medicală Grigore Ciobotea și Gheorghe Chiorman au dat bir cu fugiții la stadionul comunal unde Victoria Cezieni a luptat, cu începere de la ora 11, cu fotbaliștii din Vlădila. De acolo s-au întors clorovăindu-se dacă Andrei Constantin, căruia în comună i se spune Creangă iar microbiștii îi zic Dobrin, a fost sau nu în formă. La ora cînd începea Albumul duminical, bucătăreasa Florentina Trăistaru le-a întins masa de prînz : ciorbă de perișoare și peste prăjit, cu mujdei. La sfîrșit, cîte o mină de cireșe. După aceea, Ioana Codreșanu, prețuită cu numele de Domnica pentru îmbrăcămintea ei ce strălucește întotdeauna de curățenie, a plecat împreună cu Dumitra Diaconu la nunta fiicei lui Gheorghe Pîrgă, poștașul din a cărui mînă ei primesc banii de pensie. Acela le aduce, bineînțeles, celor care au pensii. Celor care nu au, nu are nici el de unde să le aducă. Ieri, sîmbătă, cînd a trecut pe aici, i-a invitat la nunta fiicei lui, Cati, care s-a măritat cu mecanicul George Ciubuc. Dintre femei s-au dus numai ele două și-au stat puțin, vreo oră, după-amiază, pentru că li se făcuse frig și începuse iarăși să burnițeze. Pe drum, la întoarcere, s-au întîlnit cu Petre Nedelea și Andrei Giulea, plecați și ei să dea o raită pe la nuntă și să facă urările cuvenite, iar apoi pe la bufetul unde gestionarul Ion Marica desface imediat două sticle de bere cînd îi vede. Cei doi umblă împreună și motivul acestei asocieri trebuie căutat cu mai mult timp în urmă, nu pentru că ei s-ar fi cunoscut mai demult ci pentru că au trecut cu bine și au spintecat, cu umerii lor tineri pe atunci, același val lung și greu de viață. Amîndoi au stat sub arme nouă ani și jumătate și sînt, cum zice Petre Nedelea, „frontiști". El a fost marinar iar celălalt a făcut armata la trupele de uscat. De aceea își țin în valize, sub cheie, livretele militare și oricărui nou venit ale cărui amintiri ar vrea să se asemene cu ale lor, ei îi cer actele. Fiindcă, zice Petre Nedelea, unii se laudă că ar fi fost chiar și colonel ! Așa se zice că a pățit un anume Victor Petrescu, ce s-a dat drept colonel de infanterie și s-a dovedit pînă la urmă a nu ști să semneze decît prin simplă apăsare a degetului. Încît, pe bună dreptate s-a întrebat Petre Nedelea, ce fel de colonel era acela dacă nu știa carte ?

Cei mai mulți nu mai au pe nimeni pe lume. Alții, cîțiva, au familii însă rămîne totuși un caz rar și fericit norocul lui Grigore Crăciun, om de 91 de ani, care chiar cu o zi în urmă fusese luat de către un nepot al lui din Botoșani, ce-și dăduse în scris angajamentul să-l întrețină el de-acum încolo. Oricum, de simbătă seara și pînă luni dimineața, în duminica în care la căminul din marginea satului Cezieni, aflat la 12 kilometri de Caracal, cîțiva bătrîni au văzut la televizor filmul intitulat „Omul Vineri", telefonul din biroul contabilei Viorica Niculescu, șefa acestui cămin, n-a sunat niciodată. Nici nu e de mirare că își pregătesc singuri sraiele cele mai bune, cele ce urmează să fie îmbrăcate pentru ultima oară, și că nu și le țin prin noptiere sau dulapuri ci, îngrijit împachetate și cu cîte o etichetă cu numele lor pe ele, le dau în primire magazinerului Stelian Dănacu asemeni soldaților care-și depun hainele civile în păstrare, în vederea lăsării la vatră. Cînd sună „liberarea", Stelian Dănacu descuie lăcătul magaziei și mai scoate un pachet.

Dar dincolo de astfel de întîmplări, despre care s-ar putea spune că sînt știute și înțelese încă înainte de-a se petrece, rămîne încă de adăugat că, pe vreme bună, oamenii au mereu de văzut și de auzit ceva, în dreapta și în stînga lor, ori înainte, atît cît vederea îi lasă să mai cuprindă din lume, iar în zilele înnorate și ploioase e tocmai vremea potrivită pentru tăiatul unghiilor, de exemplu, sau cititul ziarelor vechi, care-ți dau totuși sentimentul întremător că, iată, din moment ce lumea a trecut cu bine prin împrejurări ce acum o lună sau două sau trei se anunțau grele, poate că așa va reuși și de aici înainte.

Și chiar dacă noaptea mobilele conacului boieresc care adăpostește de 21 de ani încoace acest așezămînt social troznesc în liniște ca niște gloanțe rătăcite la sfîrșitul unei bătălii, fiecare dimineață aduce cu ea bucuria luminii și certitudinea vieții dintre ale cărei plăceri nu trebuie să uităm cum, întotdeauna la ora 6, cînd cei doi „frontiști", Petre Nedelea și Andrei Giulea, se spală pînă la briu la cișmeaua din curtea cămînului, chiar și cei care-i privesc atunci somnoroși pe fereastră simt că se înviorează și își descoperă ceva mai limpezite privirile pentru a-i urmări pe cei doi, mai pe urmă, cînd ei se duc la administrație să-și încaseze rația de țigări de un leu pe zi, adică, numărate, 16 Naționale.

DUMITRU ELIADE ■

Adrian Dohotaru n-a reușit să întîlnească personajul premeditat, dar l-a salvat un telefon întîmplător și întîrziat care l-a pus în situația de a trăi o duminică dramatică.

Sfîrșit de săptămînă cu caracter strict personal

Conform înțelegerii din redacție, am căutat vreme de două ore un erou de reportaj în persoana ocupantului fotoliului numărul 22 din rîndul 14 la concertul de la Ateneul român. Sîmbătă seara nu avea loc nici un concert în sala mare, fapt pentru care am coborît pe harpa de marmură în subsol, în sala mică. Acolo am prins ultimele acorduri ale unui cvartet de coarde. După care publicul s-a împrăștiat rapid pe culoare. Am alergat atunci la Sala Dalles unde era anunțat un concert de pian care nu se știe din ce motive nu a mai avut loc. În cele din urmă m-am refugiat în sala studio a Teatrului Bulandra din Grădina Icoanei la spectacolul „Anecdote provinciale" după piesa lui Vampilov și am ales o tînără pereche de pe locurile 22 și 23 din rîndul 14. Odată spectacolul încheiat i-am invitat pe cei doi, politicos, la o plimbare, dezvăluindu-le intenția de a scrie un reportaj despre sîmbăta, duminica și lunea lor de... agrement. Nu m-au refuzat dar nici nu m-au încurajat. Păreau grăbiți să se întoarcă acasă și am fixat o convorbire telefonică pentru a doua zi cînd urma să stabilim un loc și o oră de întîlnire, eventual în dreptul Gării de Nord, în vederea unei vizite comune la „tîrgul de mașini".

În aceste condiții, m-am retras acasă, la etajul 10 al unui bloc, exact în momentul în care cîteva fulgere anunțau o furtună. A sunat imediat telefonul și din această clipă relatarea mea se mută la timpul prezent. La celălalt capăt al firului, o voce voalată, ezitantă, de femeie. „Nu știu dacă mă mai recunoști... Numele meu s-ar putea să nu-ți mai spună nimic..." Vag, mi-au revenit în memorie semnalmentele unei foste colege de facultate, frumoasă, rece, impenetrabilă, scufundată în lectură, la ultimul pupitru din biblioteca facultății. „Știu că mă poți ajuta... Ești poate singurul cunoscut care mă poate ajuta. Vreau să ajung la profesorul Girbea de la ORL, să mă consulte... Sînt suspectă de cancer... și nu mă impac cu gîndul ăsta. Vreau să fiu sigură, să știu cît mai am de trăit, să fac, măcar acum, în cesaul al 12-lea, ordine în viața mea..." Unde te afli ? În București ? La ce hotel ? „Hotel Union, camera 215".

O rog să revină peste cîteva minute, timp în care iau legătura cu medicul Silvia Samuilă, îi explic despre ce e vorba și-i cer numărul de telefon al distinsului profesor. E sîmbătă seara, tîrziu, îmi permit să-l deranjez, îmi răspunde la telefon ca și cum nu m-ar recunoaște și-i propun o întrevedere cu pacienta mea : „O femeie tînără, încă tînără, pe care n-am văzut-o nici eu de 22 ani, nu mai știu cum arată, mă roagă să-i înlesnesc un consult urgent la dumneavoastră". „Dragul meu, să vină luni dimineața la prima oră, adică la șapte și jumătate. De unde zici că vine ? Din Cluj ? De Cluj mă leagă amintiri frumoase dar și triste. Ce-ai zis că are ? Cancer ? Să fie femeie serioasă, nu cred, om vedea".

Peste alte minute revine la telefon vocea ezitantă din camera numărul 215 a hotelului Union și-i explic ce are de făcut. Ne fixăm o întîlnire pe a doua zi, duminică dimineața, în fața hotelului. Fără să-mi dau seama că după 22 de ani s-ar putea să nu ne mai recunoaștem.

Duminică dimineața, pe vreme închisă, decolorată, disting printre siluetele turiștilor străini aferați de întîrzierea unui autocar, în fața hotelului, chipul neschimbat, suspect de neschimbat al fostei colege de facultate. Suride trist. „Nu te-ai schimbat deloc". Ba da, am încărunțit, am început să chelesc. „Dar ți-ai păstrat spiritul tînăr, neliniștit, grăbit. Te citesc. Îmi place cum scrii". Să lăsăm. Spune-mi mai bine ce s-a întîmplat, cum te simți, ce mai faci altfel ? Oftează. Ne așezăm la o masă în cofetăria Albina, comandăm cafea frapată cu multi zahăr. „N-avem zahăr !" Nu-i nimic. Ne descurcăm și așa. „Te rog să mă ierți că te-am sunat, că am îndrăznit. Am aflat numărul tău de telefon de la informații. Nu sînt prea mulți abonați cu numele Dohotaru, nu mi-a fost greu. ..Am avut o viață, cum să-ți spun, plată, neinteresantă. Mă știi. Am primit o educație exagerată, inhibantă, speriată de măritiș, mai bine-zis de partidele propuse și promise de alții, speriată de eșec și din cauza asta retrasă, izolată, singură. Am avut și cîteva decepții. Mi-au lăsat un gust amar. Sînt bibliotecară, o bibliotecară pricepută din moment ce toți universitarii mă caută pentru bibliografii mai mult sau mai puțin complicate. Citesc mult, trăiesc anost, monoton, cu aere de fată bătrînă. Simt cum îmi trece viața și îmi dau seama că n-am făcut nimic important pînă acum, nici măcar un copil, chiar și fără tată cu acte în regulă... Și din păcate nu cred că mai am timp să fac ceva bun de acum încolo...".

Îmi cer scuze cîteva clipe, sun la tînăra pereche de îndrăgostiți din seara precedentă. La telefonul fetei nu răsounde nimeni. Îl caut pe tînăr, pe prietenul ei, Vasilescu. Îmi răspunde ferm : „Știți, aseară, ne-am ținut să vă spunem, și ne-am hotărît abia mai tîrziu să renunțăm la reportaj. Nu vrem să facem publice, deocamdată, relațiile noastre. Nu vrem să știe părinții noștri că sîntem împreună. Ei nu sînt de acord. Și ar însemna să provocăm un scandal. Și apoi, mie mi-a murit o rudă apropiată chiar în noaptea asta și vedeți cum plouă afară, drept pentru care cred că nu e bine să ne mai întîlnim azi...".

Afară plouă într-adevăr. Ne prelingem pe lîngă ziduri, sub umbrelă. Căutăm alt loc de refugiu. Un restaurant. Restaurantul Cina. E liniște. Camandăm un meniu banal și o înghețată. „Înghețată nu pot", protestează femeia din fața mea. N-am voie... N-am mai mîncat înghețată de zece ani. La început am crezut că mă doare gîtul din pricina unei răceli. Apoi din cauza unei ciuperci provocate de antibiotice. N-am dat importanță. Apoi, treptat, durerile s-au accentuat și am intrat în panică. Sînt o femeie singură, după cum vezi, și inevitabil ipohondră. Dar de data aceasta nu mai e vorba de ipohondrie. Am consultat zeci de medici, am dat zeci de mii de lei pe consultații și medicamente. Fără nici un efect. Pînă cînd cineva mi-a atras atenția că sînt suspectă de... și m-a sfătuit să mă consult la profesorul Girbea".

Ne plimbăm cîteva ore pe ploaie, nedeciși la ce spectacol să mergem. Pe drum, femeia, străină și totuși cunoscută, de lîngă mine, continuă : „Îmi pare rău

de un singur lucru, că n-am apucat să-mi dau seama că trăiesc cu adevărat. N-am înțeles mai nimic din ceea ce mi s-a întîmplat pînă acum. Mi-a fost frică de viață și astăzi nu mai am nimic de făcut. Mi-e însă tare frică și de moarte... Cred că dacă nu o să mor acum... o să-mi trăiesc viața altfel adică mai bine, fără prejudecăți și inhibiții stupide, mic burgheze... ...Lasă prostiile, îți spun. Pun pariu că n-ai nimic.

A doua zi, dimineață, luni, tot pe o vreme incertă, o iau din fața hotelului și o conduc spre spitalul Coltea, la cabinetul profesorului Girbea. Aștept vreme de trei ore în stradă. În sfîrșit, apare ca și cum ar pluti pe caldarîm. Cu lacrimi în ochi. „Știi ce mi-a spus profesorul ? Că toți orelistii care m-au consultat s-au înșelat... Înțelegi ?" Rîde cu lacrimi. Apoi, brusc se întoarce spre mine : „Să-i cred? Oare nu mă minte și el". Crede-l, îți răsound, e un savant.

E luni dimineața. Orele 10 și treizeci de minute. Femeia din fața mea se apropie de o tonetă de înghețată, cumpără cîteva cornete și le topește în cîteva minute, uitînd de restul lumii. Și de mine. În acest moment, reportajul meu a luat sfîrșit.

ADRIAN DOHOTARU ■

Personajul principal al sfîrșitului de saptămînă trăit de Mircea Bunea este muncitorul Stelian Paraschiv care face zilnic naveta între Valea Cucului și Ploiești și care sîmbăta și duminica pînă la amiază redevine țăran.

Sîmbăta cu șampanie la Valea Cucului

Mă aflu în curtea cu numărul 10 din satul Valea Cucului față în față cu omul care se numește Stelian Petre Paraschiv. „Da dacă vreți să afle lumea cu cine vorbiți în realitate scrieți mai bine Gigi Rusu, așa-mi zice satul, lui frati-miu îi zic Averescu, chiar primarului nu-i soun cum e trecut el în buletin, adică Bădin Ion, ci Mircea ! Gura lumii-i sloboda, n-ai ce-i face, d-aia nu ne nimeresc nici amenzile, e și distractiv, pe mine m-a ocolit pe la început chiar și perceptoru', da' p-ormă am plătit pe doi ani în urmă..."

Intrasem la el fiindcă mi s-a spus că-i fodul. Cum ?!, m-am mirat. «La noi oamenii își dau barba jos o dată pe săptămînă, duminica dimineața, da' Gigi Rusu ăsta-i fodul, se rade zilnic, s-a cumpărat și mașină electrică de ras...» Era zăpușeala dinaintea ploii, apa Cricovului se simțea undeva pe aproape, dar asudam virtos sub umbrarul de vită-de-vie încercînd să nu-mi scape nici o mișcare din ograda cu gîndul la ceea ce îndeobște numim buget de timp. În vreme ce Stelian Petre Paraschiv alias Gigi Rusu din Valea Cucului se veselea cu gura pînă la urechi că pe lume există cineva care se interesează de ce face el simbăta seara, iar cu mîna tăia bucăți-bucăți din ghemul de rafie artificială și lega corzile vitei. Era desculț, peste pantalonii dintr-un doc, fost cîndva albastru, îi fluturau aripile desfăcute ale unei bluze de pijama în buzunarele căreia ținea rafia, cosorul și ochelarii în ramă din metal galben și lentile fumurii. Vezi casa asta ? Eu cu mîinile mele am făcut-o, că pe aici nu-i obiceiul să te ajute și alții. N-am cumpărat pentru ea decît geamurile, cuiele și fierul. Fac de toate, chiar și roți de căruță. Cum din ce ?! La roată cărătina se face din ulm sau din salcîm, spițele din frasin sau salcîm, iar obezile din ulm, fag sau din colaci făcuți gata de industria locală. Ce-ți faci cu mîna ta și cu femeia ta, ala-i al. Și eu nu hulesc, am patru camere, plus antreu, plus verandă, plus două șpatru de ari lot în folosință pe care am plantat ăștia 270 de butuci, straturi cu ceapă, usturoi, varză, salată, roșii, că nu se poate fără legumă, altfel ce iau în pachet la serviciu ?, cresc și doi porci, vreo șaizeci de pui cu rațe cu tot și vreo zece găini, am și cîteva curci... Degeaba vă mirați, munca din jurul casei nu pălește decît la toamnă, încolo, sîmbăta-i zi de lucru normală, ca toate zilele, ca și duminica pînă la prînzul mare. Am în curte și ce n-aș vrea, uite, de vreo zece ani ne-au năpădit gugustiucii, un fel de porumbei sălbatici hulpavi și răi, că cloșca mică fuge sub coada curcii cînd se reped ăia în picaj la grăunțe... Noi ăștia bătrînii de la țară muncim ca să ne tinem, din slujba de la oraș o să ies la pensie peste nouă ani și unspe luni, da' din munca de acasă nu mă pensionează decît moșa, cînd m-or muta în malul bisericii. De distracții se țin ăștia tinerii, nu-i unul care să nu aibă o slujbă la oraș, ioia și simbăta după ce se dă film la căminul cultural dansează acolo cam trei ceasuri, ei numesc asta discotecă iar noi, ălialți care nu călcăm p-acolo, îi zicem mișcotecă. La nunți ? Sigur că mergem dacă avem obligație, ne mai și distrăm citeodată, da'-n ultimul timp nunta începe simbătă la șapte seara și se termină noaptea la trei. Oamenii vin, mănîncă, beau un pahar — două și ies, ca să facă loc și altora, ca la cantină. Ginerica stă la ușă și încasează daru'. La o nuntă se scot cam treizeci de mii de lei, da' se și cheltuie vreo douăzeci, nu cîștigul, fala e mare : la cîți ai dat să bea și să mănînce ! Artiștii iau cam o mie de lei de cap, ăia cu statia de amplificare îs vreo mie două sute. Se întrec oamenii să aducă și vedeta. În iulie Brebenel vrea s-o aducă pe Irina, (Irina Loghin — n.n.), zice că face cu ea chitanță la primărie pe două mii, c-așa e obiceiul și-așa se face tîrgul, că știe că au făcut așa și a lui Frunzeanu și a lui Dîrbocea. Cînd cîntă ăștia marii vine lume multă da' vin și tuciurlii cu casetofoane și înregistrează, după care vînd muzica, că așa-i viața de artist..."

Toate astea le-am discutat cu nea Gigi Rusu pînă pe la ora 18.00 cînd a intrat pe poartă Vasilica, nevastă-sa. Are 44 de ani, e șefă de echipă la ceapă : „conduc 45 de globaliste" (muncitoare în acord global — n.n.) Azi a plecat la lucru dimineată, „la șapte jumătate, cînd a venit camionul cooperativei să ne ia, pe copii i-am lăsat dormind, iar eu am prășit la porumb pînă acuma." Își dojenește bărbatul că a uitat că porcul e ...operat. „Ioi ni l-a curățat nea Petre Bălțatul, că era vier, da' acu e cald și e riscant, s-a umflat tăietura și se pune musca". Femeia dă fuga în grădină, culege pelin și-i pune la fiert pe aragaz ca „să-i dea pe rană". Tot atunci adună și ceva urzici, le mărunțește cu satîrul pe butuc și le amestecă cu mălai, după care cheamă rățuștele și curcile să se ospăteze. Bombăne că are de spălat, se cam jenează de mine dar tot îi strecoară lui nea Gigi un „Ana lui Călianu și-a luat mașină de spălat și-i merge". Pune apă la încălzit, după care udă într-o vițeză regimentele de ghivece ce stau cu florile-n bandulieră dinaintea pereților : muscate, cercelusi, urzicute, crini, aloe, asparagus, beteală...., „Am pus și sămînță de lămîi și de curmal, au răsărit da-s pirpirii, nu le-am ghicit pămîntul..." După care începe „să cînte la pian", adică să spele rufe. La 18.45 intră pe poartă tov. Lixandru, vicele ceapeului foarte roșu la față. Pe Vasilica o inițiază ce are de făcut mîine, duminică („culegi cu echipa ăia patru ciresi"), pe noi ne mustră patern că stăm și vorbim „pe uscat". Nea Gigi se vaită că vinul l-a terminat de trei săptămîni. Cînd află ce fac acolo vicele dă fuga la bufet, ceste drum, și aduce două sticle cu șampanie. Sare primul dop : „Lasă să creadă ăștia că am pistol", ciocnește un pahar cu noi și pleacă.

La 19.45 din stradă răsună un «bună seara» tărișor. Tot nea Gigi : „Asta-i soacră-mea, se-ntoarce de la sapă, lasă că ne calcă ea mai tîrziu. Are 76 de ani și o cheamă Lepa Gherghina, v-am spus să nu vă mai mirați, maică-mea a muncit cu sapa pînă la 82 de ani, verificați bordeiurile la ceapă și vă convingeți..."

La 20.15 apar frații Paraschiv, copiii lui nea Gigi Rusu. Ambii au tricouri albastre pe care și-au scris cu un tipar din carton cifra patru. Ambii gîfîie cumplit, din nasul celui mare se scurge un firișor de sînge, din buzunarul șortului celui mic se întește zgîrciul unei praștii. Luați la refec concentric recunosc urgent că „s-au bușit cu ai lui Mitu ! ; că ăia au prins un cățelus și l-au ars cu toate bețele dintr-un chibrit, că le plăcea cum îi sfîrîie părul". El, adică alde Silvică, cu Cristi și Gabi Otelea, au salvat animalul și l-au ascuns în beci la grădinită. Acum veniseră să ceară niște pîine și să-i ducă, că și Gabi s-a dus la vaca lor și vrea să-i ducă lapte cald, proaspăt muls. Fug cu pîinea și se întorc rapid că vor „să vadă Dallas-ul". Nea Gigi întrerupe și el legătul viței-de-vie, îl trimite pe Silvică după „încă o sticlă d-asta !", îl înjură pe gestionar că n-aduce decît șampanie : „55 de lei continutul, 3 lei sticla și 2 lei rabatul comercial, bei o sticlă, bei trei zile de acord global la ceapă, mai bei o sticlă, mai bei trei zile de muncă..." Pe la poartă se perindă Radu Dumitra, Stoica Polixenia și Otelea Cecilia cu aceeași întrebare: Unde lucrăm mîine dimineață ? (Sînt toate în echipa Vasilicăi).

Se lasă întunericul, trece rata de Ploiești (autobuzul), începe să și plouă, mutăm șampania pe verandă, soseste și bătrîna Gherghina : «N-ați mîncat, mamă ? Am venit s-o iau pe Vasilica cu mine, vreau să mergem la Geta, cere sase sute de lei pe un purcel de șase săptămîni n-are mai mult de șapte-opt chile, da' face că-n piață e mai scump și fără porc nu vreau să stau anul ăsta. Am cam întîrziat, am bătut niște șuruburi în podeaua oborului, să nu-și strivească puiorul..."

Femeile se duc după purcelus, copiii se amuză la televizor („Mitu lui Tănase Ivan cînd vede femei în costum de balet stinge ecranul, ori pleacă din cameră"), eu cu nea Gigi mai radem trei zile de muncă adică încă o sticlă, se face tîrziu, începe telejurnalul și plec...

Cu convingerea că în Valea Cucului nu se muncește decît cînd se doarme. Chiar dacă simbăta e cu șampanie !

MIRCEA BUNEA ■

Caricatura săptămînii

ANTON DRAGOȘ ■

Un cîntec al democrației

Opinia mea

Eu sînt lucrătorul cinstit și tenace
Măreață mi-i fapta și truda mi-i grea
De-aceea eu am despre tot ce se face
Opinia mea !

În coarne de-aș lua pentru ea lumea toată
Cedarea ca lupta mi-ar fi mult mai grea,
Pe viață o dată, pe moarte o dată,
Opinia mea !

Și singur de-aș fi pe a mea baricadă
Și-n rest miliarde cu tifla mi-ar da
Păstrez, chiar cînd capul vor alții să-mi cadă
Opinia mea !

Respect instituții, opinii celebre,
Cultiv disciplina și-s gata de ea,
Sînt om social dar conserv în vertebre
Opinia mea !

Eu pot să și rîd dacă hoții-mi sparg casa,
Fiegmatic mă las depășit pe șosea,
Păstrez cînd pe front îmi luați și mireasa
Opinia mea !

Acolo e Sudul, acolo e Nordul
Am dreptul la „Nu" dacă vreți să fiu „Da"
Vitală e lupta, normal dezacordul
Opinia mea !

Furnică pot fi și accept să fiu greier,
Chiar limba din gură de mi s-ar tăia,
Întreagă-mi rămîne, zidită în creier,
Opinia mea !

Nu caut comori, nu rîvnesc la avere,
Din cerul întreg mi-am ales doar o stea
Eu și de la cer o favoare aș cere
Opinia mea !

Cît om mă socot duc pe frunte toți spinii
Și crucea mi-o port, ca și cînd aș zbura,
Căci omul e om cît mai are opinii,
Aceasta-i opinia mea !

ADRIAN PĂUNESCU ■

Cum se răspunde uneori la omenia unui pahar de apă

Totul a început într-o dimineață călduroasă de primăvară a anului 1979, își amintește Gheorghe Voicu, pe vremea aceea primarul comunei Mălădăeni, județul Teleorman. A venit la noi, în comună, să vadă cum merg treburile, Marin Marinescu — instructor la județ. A mers pe cîmp, peste tot, inclusiv la noul complex avicol care prindea contur. Tovarășului Marinescu, își amintește în continuare Gheorghe Voicu, i s-a făcut sete. A dorit să bea puțină apă rece, să se spele pe mîini și pe față. Gospodăria cea mai apro-

Marin Ciucă în mijlocul a ceea ce a mai rămas renăscut din vechea grădină

piată era a lui Marin Ciucă, vestit grădinar. A bătut la poarta omului și a fost poftit înăuntru. Gospodarul i-a oferit apă rece, dintr-un puț adînc de 36 de metri, și i-a adus cel mai frumos ștergar din casă. După ce și-a potolit setea, după ce și-a tras răsuflarea, Marin Marinescu a început să discute cu Marin Ciucă. S-a plimbat și i-a lăudat grădina plină de zarzavaturi, via și pomii. Apoi a aflat că Marin Ciucă este veteran de război. După ce s-a întors din război — unde plecase voluntar — și bătuse pămîntul pînă-n Tatra a continuat să-și muncească pămîntul, mostenit din tată-n fiu, să ardă cărămizi și să-și crească cei cinci copii. Anii au trecut. Nu a rămas indiferent noilor transformări ale agriculturii. Astfel, în anul 1960, cînd în comuna Mălădăeni a luat ființă primul C.A.P., Marin Ciucă a înzestrat noua cooperativă cu opt hectare de pămînt însămînțate cu grîu, porumb și viță-de-vie. El a rămas, bătrîn fiind, să-și cultive hectarul de lîngă casă, din bătătură, din vatra satului, pentru a-și crește prin sudoarea palmelor și dărnicia pămîntului copiii. Asupra faptului că hectarul de pămînt se află în vatra satului, vom mai reveni.

După ce a aflat toate acestea, Marin Marinescu a mulțumit pentru paharul cu apă rece și a plecat. S-a dus glonț la sediul C.A.P.-ului și a întrebat dacă Marin Ciucă este, sau nu, membru cooperator. Cei întrebați au răspuns că, din cîte se știe, nu este și nu a fost văzut niciodată muncind pe tarlalele cooperativei. Tovarășul Marinescu nu a fost mulțumit de ceea ce a aflat și a dat dispoziție să se caute în arhivă. Pînă la urmă, într-un dosar plin de praf și îngălbenit de timp, s-a găsit o cerere scrisă pe un petec de hîrtie — nu o coală ! — prin care Marin Ciucă își întreaga sa familie cereau să fie înscriși în C.A.P. Curios este un alt aspect. Președintele C.A.P.-ului din vremea aceea, Radu Popescu, cum este normal, și-a pus semnătura pe toate cererile existente în respectivul dosar. Ei bine, tocmai pe cererea lui Ciucă nu și-a pus semnătura. Mai tîrziu, fostul președinte de C.A.P. avea să declare, cu mărturie scrisă, că Marin Ciucă nu a fost niciodată înscris în C.A.P. și că nu a avut înregistrată nici un fel de cerere din partea acestuia. De fapt, acest lucru aveau să-l declare, tot în scris, și alți locuitori ai comunei.

Desigur, peste acest aspect nu se poate trece cu vederea. Era sau nu, Marin Ciucă, membru al C.A.P.-ului din Mălădăeni ? Răspunsul exact ni-l oferă oamenii din comună. Dar tot un răspuns exact ni-l oferă și cererea din dosar. Care dintre ele era mai exact rămîne de văzut. Dar, să zicem că era. Avea dreptul Marin Ciucă, fără să muncească o singură zi în C.A.P., să lucreze acel hectar de pămînt aflat în jurul casei și în vatra satului? Da, afirmă și azi fostul primar din Mălădăeni, în prezent muncitorul Gheorghe Voicu. Principalul său argument este chiar faptul că hectarul nu este cuprins în ogoarele C.A.P.-ului, ci în vatra satului, în jurul casei lui Marin Ciucă, pe pămîntul moștenit de acesta din tată-n fiu. Iar dacă zicem că Marin Ciucă nu era membru al C.A.P.-ului, cu atît mai mult avea dreptul să lucreze acest pămînt din care s-au hrănit și au crescut generații și generații de copii ce au purtat numele Ciucă. Timp de 19 ani această aparentă dilemă nici nu a existat. Totul era limpede și clar ca lumina zilei. Dar iată că, după 19 ani, Marin Marinescu, drept mulțumire pentru acel pahar de apă rece scoasă de la 36 de metri adîncime (Marin Ciucă nu dispune de o pompă și nici măcar de lumină electrică deși rețeaua electrică trece chiar prin fața casei lui și aceste două neajunsuri le putea observa, dacă dorea neapărat, Marin Marinescu), a dat o dispoziție — pe cît de fermă, pe atît de verbală ! — de a se face „dreptate". Și a lăsat să se înțeleagă că „dreptate" vrea să însemne distrugerea grădinii. Și așa, fără să existe nici o dispoziție scrisă, s-a intrat cu tractoarele în curtea lui Ciucă. Pe data de 12 aprilie 1979, cînd acel hectar de pămînt era plin cu legume, via legată, pusă pe șpalieri și pomii de abia își lepădaseră florile, la gardul lui Ciucă au venit tractoare. Și fiindcă nici un om al satului, nici un tractorist, nimeni n-a avut inima să urce pe tractor și să distrugă livada, grădina și via, profitîndu-se și de faptul că omul nu era acasă, însuși noul președinte al C.A.P.-ului, Ionel Stoichici, s-a urcat pe tractor. Nu s-a dat jos decît în momentul în care tractorul a călcat și a îngropat sub brazdă totul.

Au mai trecut doi ani. Ne-am deplasat într-una din zilele acestei veri pînă la Mălădăeni. Pe locul preluat de către C.A.P., pămînt care pînă la acea oră trebuia de mult cultivat, nu se găseau decît bălării și ici-colo se vedeau urmele trecerii tractorului de acum doi ani. În locul livezii și al viei, al unei curți îngrijite și rostuite, a apărut o paragină. În ce-l privește pe Marin Ciucă, dacă a văzut că pămîntul nu intră în atenția și în intenția celor de la C.A.P., a semănat pe numai cîteva sute de metri de grădină culturi de care avea nevoie pentru hrana cea de toate zilele. Cu acel respect al pămîntului moștenit din tată-n fiu ! Dar, în momentul de față, mai-marii comunei s-au deplasat din nou la fața locului. Nu ca să vadă ce crește pe pămîntul zdrobit cu tractoarele (știau dinșii că nu crește nimic !), ci ca să vadă ce crește pe bucățica de pămînt cultivat în continuare de Ciucă. Ce spun cei din conducerea C.A.P.-ului ! ? „Dacă gospodarul este membru C.A.P. și n-a muncit nici măcar o oră în cadrul C.A.P.-ului, nu are dreptul decît la 250 de metri pătrați. Restul ar reprezenta lot de folosință și, bineînțeles, nu-l poate stăpîni". Aceste cuvinte aparțin tot lui Marin

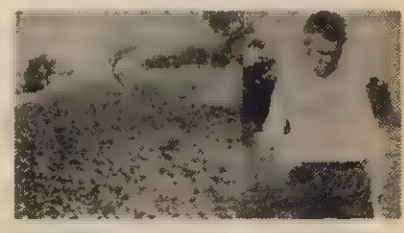

Președintele C.A.P.-ului din Mălădaeni, Ionel Stoichici, care a distrus cu mîna lui o livadă de 70 de pomi, vie, peste o mie fire de tomate, cartofi... Pe acest pămînt de doi ani nu crește nimic. Opera lui este paragina.

Marinescu — în prezent președinte al Consiliului unic agroindustrial din zonă. Mai mult decît atît, o comisie specială s-a deplasat la fața locului și a măsurat terenul. În concluzie : în cel mai scurt timp pămîntul cultivat de Ciucă trebuie „redat agriculturii". Cît despre paragina de alături încă nu s-a hotărît nimic. Altfel spus : să se smulgă tot ceea ce a semănat pînă acum gospodarul ! Dacă nu, se va proceda ca în urmă cu doi ani : tractoarele vor îngropa totul. Zilnic mai-marii comunei vin și se interesează, îl amenință și îl somează pe Ciucă : „să-și ia culturile și să se ducă unde-o ști cu ele". Se uită însă un singur lucru : că pămîntul este și rămîne al celor care îl muncesc !

SORIN POSTOLACHE ■

Locurile de joacă pentru copii

„Nu călcați pe iarbă, că nu voi o semănați!"

„La plecați din fața blocului, duceți-vă de vă jucați unde e locul vostru, nu aici pe iarbă, că eu o ud să crească, nu să o călcați voi în picioare" spunea mai deunăzi un locatar de la parterul blocului 24, mimînd cu dezinvoltură acea sfîntă ignoranță salvatoare în cazuri ca acestea. „Unde să ne ducem, nene ." întrebau cu disperare copiii care doreau și ei să joace „9 pietre". În fond nu mai au lecții de făcut, sînt doar în vacanță, nu ? Un adevăr la îndemîna oricui este că acești copii găsesc rareori un loc de joacă special amenajat pentru ei, distracția lor desfășurîndu-se mai mult sub geamurile blocurilor, pe aleile late de 3 metri (în cel mai bun caz), spre disperarea unora care doresc să se odihnească sau pur și simplu nu suportă rumoarea și zbenguiala celor mai mici. Dar ce se întîmplă cînd cîteva sute de copii ies în fața blocurilor, e lesne de închipuit. Totuși, ce se face pentru ei, ce s-a făcut ? Să spunem de la început că mai mult s-a făcut decît se face. Pentru că, dacă vorbim numai despre locurile de joacă ale copiilor din cartierul Militari, ele se pot număra cu ușurință pe degetele de la o mînă. Situația se prezintă astfel : cîteva locuri virane au fost amenajate anii trecuți de oameni iubitori de copii, cu unele „instalații" absolut necesare pentru joacă. Un tobogan, un scrinciob, un balansoar. În funcție de posibilități s-au mai adăugat cîteva spaliere, platforme rotitoare. Materialul folosit ? Fier, lemn, cauciucuri vechi, vaselină, rulmenți și, rareori, nisip. E adevărat că școlarii nu prea frecventează locul, dar mai ales pentru copiii sub trei ani locurile sînt ideale. Asemenea spații special amenajate au fost amplasate lîngă complexul „Gorjului" sau la complexul „Apusului". Niște fiare cu pretenție de leagăn mai există, înghesuite meschin, pe strada Răsăritului și, de asemenea, lîngă centrala termică de pe strada Apusului. Și... cam atît, într-un cartier care începe de la statuia „Leu" și se termină la începutul autostrăzii București-Pitești. Ca să fim totuși corecți e cazul să mai amintim amenajarea spațiului de joacă din fața Liceului „Tudor Vladimirescu". Între timp unele au mai dispărut, firesc, din pricina blocurilor care se construiesc tocmai de-a lungul și de-a latul acestui fost spațiu de joacă (e vorba de cel aflat în fața blocului 23 de pe strada Dezrobirii nr. 12). Lăsînd acest caz la o parte să vedem ce au ajuns celelalte : locuri în care se aruncă gunoaie, sticle golite de rachiu de către unii „inserați" matinali sau mai întîrziați. Adeseori mamele, întotdeauna mai grijulii, adună cioburile din nisip, cu un gest mai mult ocrotitor decît gospodăresc. Nimănui nu-i place să-i vină copilul acasă rănit, măcar că-i va „trece pînă se însoară", cum se spune din bătrîni.

Ce se face, în continuare, pentru amenajarea de noi spații de joacă pentru copii ? După știința noastră nimic. Deși unele posibilități ar fi, locuri s-ar mai găsi. Iată ce ne scrie Gheorghe Vasile de pe str. Irimiciului nr. 2, sector 2 : „Între fabrica de panificație „Griul" și blocul în care locuiesc au existat mai multe case care au fost demolate, dar a rămas această epavă, fotografiată pe 16 mai a.c. cît și gunoiul menajer adunat din împrejurimi. Consiliul popular al sectorului 2 nu a ridicat un deget pentru a ne ajuta, pentru a înfrumuseța acest teren ca spațiu verde sau teren de joacă pentru copii, cu atît mai mult cu cît la parterul blocului se află o creșă. Cred că măcar copiii de aici, ca să nu mai vorbesc de ai noștri, ar merita un asemenea loc de joacă." Cu alte cuvinte e necesară o mai mare aplecare față de dorințele copiilor noștri, față de pasiunea lor firească pentru jocuri în aer liber ; cît despre posibilități... ele există. Numai că această „aplecare" trebuie să vină și din partea asociațiilor de locatari, din partea părinților, care cîteodată așteaptă prea mult ajutorul consiliului popular fără să facă nimic pentru propriii lor copii.

GEORGE CUȘNARENCU ■

Să ne gîndim și la copii mai mari!

De jur împrejur blocuri din beton și sticlă. Case înalte de 10—12 și 17 etaje. Între ele o oază de verdeață, de aer curat și de cer albastru numită Parcul Morarilor. Dacă între timp n-a mai apărut pe undeva alta, este poate cea mai tînără grădină din București (creată în toamnă și în primăvara aceasta) dedicată în exclusivitate copiilor. Chiar dacă privirile o pot sorbi dintr-o dată de pe înălțimea malurilor ei — căci a rămas tot mai jos față de nivelul străzii, cu toate miile de tone de pămînt și umpluturi aduse pe fosta groapă de gunoaie a mahalalei Pantelimon-Vergului-Morarilor — cuprinde multe hectare amenajate cu o fină știință a artei peisagere și a psihologiei lumii care se joacă. Vibrează sub larma populației liliputane care o asaltează. E plină ochi, la ora amiezii cînd o vizităm, de trupuri multicolore într-o mișcare tonică. Alina Mureșan și Daniela Verman pe care le întîlnim alunecînd într-o plimbare tandră pe aleile largi, asfaltate, ce șerpuiesc printre copaci au, iată, chiar amintiri despre cum arătau maidanul și gîrla mocirloasă din groapa Morarilor, unde au mai supraviețuit pînă acum doi ani chiar și ruinele unei mori. Cînd părinții lor s-au mutat în noile blocuri de pe șoseaua Pantelimon, acum 4 și, respectiv, 7 ani, „eram la vîrsta păpușilor" și chiar atunci, așa cum erau, groapa, gîrla și moara alcătuiau împărăția lor de joc, spațiul copilăriei împinse mereu din fața blocurilor, amenințate și maltratate pentru că „întotdeauna, la orice oră... deranjam înșiștea cuiva". „Ne meșteream singuri tobogane, bătătorind malurile de pămînt în pante domoale, peste care puneam bețe, ne făceam balansoare dintr-o scîndură așezată pe piatră, știți doar, copiii au destulă fantezie... Acum sînt de toate, și tobogane, și balansoare, și leagăne, și roate, tot felul de aparate de joacă splendide, priviți-le !, dar nu mai sîntem noi de vîrsta lor ! Sînt pentru cei care s-au născut după noi", vorbește pe nerăsuflate Daniela. Ne ia-mește accesul acesta de nostalgie, iată, numai la 13 ani, și gîndim că, oricît am crede că ne cunoaștem copiii, sînt încă atît de necunoscuți și plini de surprize.

Mai toți copiii din jurul nostru sînt din generația lor, băieți și fete de 11, 12, 13, 14, 15 ani. Cristi Bucur ne spune că are 13 ani și jumătate, a trecut în clasa a VIII-a și locuiește peste drum, pe șos. Pantelimon 332, și ar iubi mai mult acest parc dacă, de pildă, lacul unde se fac ei că pescuiesc (ca acum) ar avea cu adevărat pește și nu broaște. Se alătură discuției și prietenul său, Daniel Sandu, și astfel, cu toții, deși timid, își afirmă cu personalitate dorința și punctul de vedere. Afirmă că cel ce au gîndit și alcătuit minunata grădină — chiar tatăl Danielei care este șef de echipă de întreținere la Întreprinderea de lînă pieptănată a amenajat cu întreaga sa echipă de la fabrică unul din terenurile de față, cu tot felul de aparate de joc pentru cei mici — au uitat însă de ei, de cei care nu mai sînt la vîrsta toboganului, dar nici atît de mari, adolescenți și tineri care să-și ia timpul liber în propriile mîini, să poată pleca mai departe de casă pentru a găsi preocupări interesante și variate de petrecere a lui.

Ne facem mesagerul acestei vîrste adesea neobservate de adulți, granița dintre copilărie și adolescență, și ne înfățișăm la primăria sectorului, unde sîntem primiți cu solicitudine de tovarășul Ioan Furir, prim-vicepreședintele Consiliului popular al sectorului 2 al Capitalei. Deși are o agendă încărcată la ordinea zilei, cu probleme majore, nu socotește nici pe departe minoră pe aceea a timpului liber al copiilor și tineretului.

„Pe măsură ce construim blocuri, spațiul de joacă pentru populația mică e o problemă tot mai complicată și care preocupă intens edilii sectorului". Numai în ultimii 2 ani s-au amenajat numeroase asemenea locuri, unele, ca și Parcul Morarilor, veritabile grădini și miniorașe ale copilăriei, printre care Parcul șoimilor, vizavi de cel în discuție, Parcul 8 Mai, de pe malul lacului Plumbuita, pe str. Doamna Ghica, în Colentina, colț cu str. Cremenița..., ca și numeroase ștranduri amenajate și patronate de întreprinderi. Acțiunea nu e încheiată și e adevărat că pentru „cei mai mărișori, n-am reușit să găsim formulele cele mai adecvate, de creare a unor baze sportive mai complexe, cu terenuri de baschet, handbal, volei, tenis, în aceste parcuri, dar sînt în studiul și în atenția noastră. În Parcul șoimilor, care se află și în apropierea Școlii sportive nr. 2, chiar în vara aceasta organizăm, cu toate dotările necesare, o asemenea bază sportivă care să fie la dispoziția tuturor copiilor și adolescenților, pentru sporturi și întreceri spontane, organizate de către ei singuri". Deci, acest vis curat al pubertății este ascultat, luat în calcul cu maturitate și luciditate.

CICI IORDACHE ■

Cui i-e frică de zbenguiala copiilor?

Pantelimon. Cartier vechi al Bucureștiului, astăzi unul dintre cele mai moderne zone ale orașului de pe malul Dîmboviței.

— Unde se joacă fiii dumneavoastră, tovarășă Ecaterina Micu ?

— Păi, nu prea au unde. Locuim pe Șoseaua Pantelimon la nr. 334. Blocul 30. Lîngă bloc se află Parcul Morarilor. La început au fost amenajate aici două, trei locuri de joacă pentru copii. Acum însă, vedeți și dumneavoastră ce a mai rămas...

— Ion Aurelia mă numesc și am venit aici (n.n. — unul dintre locurile de joacă din același Parc al Morarilor) cu nepoții. Multe dintre amenajările care au fost amenajate sînt acum stricate. De bună seamă, cei care le-au stricat sînt toi copiii. Dar, cred eu, de vină nu sînt ei ci părinții. Pentru că, atunci cînd îi văd că strică nu le spun nimic. Îi lasă „să-și vadă de joacă". Pe mulți dintre ei au-i interesează faptul că aceste locuri de joacă aparțin de fapt tuturor copiilor. Administratorul de bloc sau cel care răspunde de parc nu poate face nici el nimic singur.

Afirmațiile celor două interlocutoare ne-au determinat să vedem care este și starea celorlalte locuri de joacă din Pantelimon.

Pe Aleea Vergului sînt mai multe asemenea locuri destinate jocului copiilor. În spațiile dintre blocurile 18 și 19, 22—23, 26—27. Pe vremuri se pare că ar fi fost montate aici balansoare, tobogane, caru-

sele, leagăne. Au rămas doar suporturile, în unele locuri nici acestea. Dacă ar fi să judecăm după afirmația Aureliei Ion, toate aceste stricăciuni ar fi fost făcute de copii. Numai că este curios cum ar putea un copil să smulgă pur și simplu un balansoar de la locul lui, să rupă un carusel pe care să-l strivească asemenea unei simple bucăți din tablă (carusel din țeavă sau fier beton), să aducă bolovani de zeci de kilograme pe care să-i lase ziua în spațiile de joacă ori să adune mormane de gunoi, tot în aceste spații. Mai mult : într-unul dintre locurile de joacă din Parcul Morarilor fusese amenajată o masă și cîteva scaune din plăci de beton unde părinții care vin cu copii să poată juca table, sau să citească o carte un ziar. Cineva însă (tot copii ? !) a smuls aceste dale și le-a aruncat în lacul de alături. Lac devenit, dealtfel, loc de „deversare" a tot ceea ce nu mai folosește unora : hîrtii, pachete de țigări, resturi de alimente.

Copiii se joacă cum pot. Sapă ici, colo în pămîntul tare ca piatra. Improvizează locuri de joacă din sfoară sau sîrme, leagăne. Se împiedică de pietrele apărute peste noapte pe locurile de joacă. Bat mingea pe alei sau pe stradă riscînd să fie loviți de mașini. Și asta mai peste tot : în Aleea Vergului, pe Șoseaua Pantelimon, pe Aleea Dobrina (unde un spațiu de joacă a devenit de mai multă vreme loc de parcare a autoturismelor proprietate personală ale... părinților) sau în spatele blocurilor din Piața Pantelimon

Copiii au dreptul la joacă. Pentru ei au fost amenajate spații speciale. Și totuși, cuiva îi este frică de jocurile copiilor. Cui ? Credem că tuturor acelora care au uitat că au fost cîndva copii și care ultă să rămînă din cînd în cînd copii ! Semn de îmbătrînire prematură !

CEZAR HÎRJESCU ■

Problema e că nu există, de fapt, nici o problemă

Nu-i deloc simplu să te strămuți într-un loc fără garouri. Iată, spre exemplu, blocurile Aleii Uranus, din cartierul băimărean Decebal. Spațiul din jurul și din preajma acestor baterii de locuințe nu-i nici mare, nici mic. Dealtfel, omul gospodar nu vorbește de spații mari și mici. El vorbește de spații bine sau rău administrate. O administrație înțeleaptă izbutește să dea copiilor dintr-un bloc locurile de joacă de care ei au trebuință. Aici, în Uranus, există niște leagăne și niște schelării metalice cărora copiii ar trebui să le afle o plăcere și un rost. Numai că totul e ca la o încheiere de partidă, cum ar zice poetul. Este de-nțeles că lucrurile pe care le strică pruncii, trebuie să le repare oamenii mari. Un loc de joacă, pe lîngă faptul că se face, se mai și întreține. Este o chestiune obștească, tipică. În cartierele cu mulțime de garduri între case, oamenii nu simțeau datoria de a-și îngriji parcul. Treburile parcurilor — fie ele pentru maturi, fie pentru copii — se socoteau în sarcina municipalității. Este evident că, oricîtă putere ar avea, primăria nu poate să țină ordine în toate locurile de joacă ale copiilor, că verdețea și leagănele de sub ferestrele noilor blocuri sînt probleme ale noilor locatari. Vorbind de-o întîmplare tipică, vorbim, desigur, de ceva ce se petrece mai peste tot în țară. E drept că observăm că tipic începe să se cheme și interesul unor asociații de locatari pentru un microclimat cu specific al zonei ce-o locuiesc (strada, grădina de legume, locul unde se joacă ori fac sport copiii).

— Putem să punem la dispoziția cetățenilor, ne spune tovarășul Gavril Deji, la sectorul de sistematizare al Consiliului popular municipal Baia Mare, o întreagă documentație pentru construcția locurilor de joacă. Spațiile, propriu-zise, sînt prevăzute prin schița de sistematizare. Amenajarea lor însă cade, legal, în grija asociațiilor de locatari. Din observațiile noastre, rezultă că, odată plantat, mobilierul acestora e stricat, mai cu seamă, de oamenii mari, de adolescenți. E nevoie de ceva timp, pînă ce locatarii încep să simtă că, deși nu-s împrejmuite și n-au un responsabil, terenurile din fața ori din apropierea locuinței le aparțin. O problemă ar fi costul cam piperat al construcțiilor metalice din locurile de joacă, atunci cînd se realizează la cooperativele meșteșugărești. Un leagăn merge pînă la 20 000 lei. Puține asociații îndrăznesc să-și lucreze dotările metalice la cooperația meșteșugărească.

Care-i soluția ? S-ar părea că răspunsul corect îl dă asociația de locatari nr. 82, din strada George Enescu, 6, care — solicitînd sprijinul consiliului popular pentru o schiță de modernizare a terenului de volei și a locului de joacă și, mai ales, primînd acest sprijin — a găsit și mijloacele să treacă la fapte. Terenurile de joacă pentru copii sînt o problemă, s-ar zice, numai dacă ținem cu tot dinadinsul ca să fie o problemă.

TUDOR OCTAVIAN ■

Necazul pleacă de la proiectanți, care „n-au prevăzut". Oare?

La Buzău cartierul Nicolae Bălcescu e curat și îngrijit nu doar pentru că se găsește în centru, ci și pentru că, asta e clar, edilii orașului își cunosc meseria și o fac cu temeinicie. Ei iubesc, și asta e clar, copiii, dovadă că locurile de joacă risipite printre blocurile cartierului respectiv sînt, majoritatea, bine întreținute, dotate cu cele de cuviință, leagăne, inele, tobogane, balansoare etc., etc. Cel de lîngă centrala termică 5 e, poate, excepția care confirmă regula, starea lui fiind jalnică. Inventarul, cîndva bogat, se află la pămînt, la propriu și la figurat deopotrivă, locul pare, într-un cuvînt, părăsit de cîteva generații. Cel care ne însoțește, Marin Tănase, secretar al primăriei, zice că da, cunoaște problema, dar credea că I.J.G.C.L. și-a reparat greșeala. Unitatea a montat, în punctul acesta, cîteva conducte și s-a angajat că va reamenaja, dar nu s-a ținut, iată, nici de cuvînt, nici de treabă, deși consiliul popular i-a ars și o amendă zdravănă ? ! Așa o fi, dar vara e în toi, copiii în vacanță și n-am zice că ei au nevoie de explicații, ci de spații pe care să se joace. Ei fac asta și acum, dar pe unde apucă, adică pe alelle unui cartier transformate, povestea nu-i nouă, în garaje sub cerul liber. Marin Tănase e de părere că necazul pleacă de la proiectanți, care „n-au prevăzut". Ca urmare, primăria amplasează locurile de joacă pe unde poate și pe unde se poate, ea avînd în proiect, frumoasă ambiție, amenajarea unui orășel al copiilor, în cartierul Dorobanți. Pînă atunci, să notăm că, în privința spațiilor de zbenguială pentru copii, fondurile provin din contribuția cetățenilor, altele neexistînd. De dat, insistă Marin Tănase, oamenii dau, dar lucrurile se complică în clipa în care edilii hotărăsc unde să fie montate leagănele și tobogănele. Atunci, surprinzător, aceiași cetățeni se codesc, de ce tocmai lîngă blocul nostru ? ! se miră, puneți-le mai încolo ? !, dorința lor de a nu fi deranjați de larma propriilor copii fiind numai pînă la un punct justificată.

În cartierul Episcopiei, mai nou pe harta Buzăului, situația e cam la fel. Sînt locuri de joacă, „insule" printre blocuri, dar starea lor e departe de a fi înfloritoare. În fața blocului G 1, de pildă, Marilena Mihai crede că se joacă în nisip, dar n-are decît 5 ani și, firește, treburile scuzată în naivitatea ei. Nisipul înseamnă, de fapt, pietriș nu tocmai mărunt, de mărimea unei mingi de tenis, iar leagănele lipsesc, însoțitorul nostru bănuind că sînt duse la revopsit. Există și aici „greutăți obiective", cartierul abia prinde contur, proiectele sînt și ele generoase, „avem încă 3 spații prinse în plan", dar pînă una, alta, constatările sînt cele care sînt, adică rămîne încă destul loc pentru joacă și pentru mai bine. În mare, lucrurile stau la fel și în cartierul Cring, pe care localnicii s-au deprins să-l numească Micro 14. În nedreapta bătălie cu locurile de joacă, automobilele par să fi ieșit, iremediabil, învingătoare, ele ocupînd orice palmă de pămînt lăsată liberă între blocuri. În parculețul de lîngă complexul comercial, chiar la intrarea în cvartal, în tihnă și la umbră, se joacă table, iar copiii, și așa puțini, n-au unde întoarce. Mai încolo, unul din spațiile destinate lor, altfel îngrijit, e amplasat lîngă un post de transformare (? !), iar un altul se află la concurență cu ghenele de gunoi ? !

Ca și noi, Marin Tănase notează și, în plus, promite. Cunoscînd hărnicia edililor buzoieni, nu ne îndoim că ei vor găsi, cît de curînd, soluțiile cele mai adecvate pentru ca locurile de joacă ale copiilor să devină, cu adevărat, de joacă. Vom mai vedea.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Dispeceri și dispecerate

Starea de veghe și starea de urgență

Spuneți-mi, vă rog, unde aș putea să dorm la noapte?

— Sînt de la Baia Mare. În trecere prin București. Spuneți-mi, vă rog, unde aș putea dormi la noapte?

— La hotelul „Modern", la „Lido", „Ambasador" sau, dacă doriți un hotel mai ieftin, dar de categoria a doua, la „Tranzit".

Așa a început dialogul meu cu dispecerul. Mai exact cu unul dintre acei oameni care ziua și noaptea, 24 de ore din 24, răspund la telefonul 14 66 60 sau 14 59 95, spunîndu-ți unde și cum ai putea să-ți petreci noaptea dacă te afli călător, cu treburi sau în vacanță, prin București. Este vorba de dispeceratul de cazare al I.T.H.R. București. Loc unde, după testul de mai sus, le-am găsit pe Elena Sturzeanu și Lucia Carșeli. Mai tot timpul cu mîna pe telefon, abia apucînd să-mi răspundă la întrebări. Mereu cu ochii pe diagrame care le spun în orice moment unde sînt locuri disponibile, ce categorie are hotelul, care sînt prețurile, cu ce se poate ajunge acolo din gară, de la aeroport, din oricare alt loc al orașului.

Cum pot ele ști toate aceste lucruri cînd numărul hotelurilor pe care le servesc atinge cifra 33, iar numărul locurilor de cazare se apropie de 10 000? Simplu: din patru în patru ore. În perioadele de vîrf și mai des, se cere situația locurilor disponibile de la recepționerii hotelurilor. Prima „operativă" vine la ora 12. Urmează alta la 16, apoi la 18 și așa mai departe pînă a doua zi la 12. Între timp trebuie să informezi exact cîteva sute de oameni care apelează la serviciile dispeceratului.

Uneori, în timp ce se vorbește la telefonul de la informații sună și cel aflat în legătură directă cu O.N.T. (beneficiarul „forte" al acestor servicii) sau cel de interior. Oamenii află orice număr posibil atunci cînd nu au unde să doarmă. Și trebuie să oferi o rezolvare rapidă, eficientă problemelor pe care le pun în materie de cazare.

— Peste 80 la sută din cei care apelează la serviciile noastre — îmi spunea Elena Sturzeanu — sînt delegați. Restul, în tranzit, în concediu, cu treburi pe la instituțiile centrale, cu fiii și fiicele la admitere sau în căutarea vreunui medic. Zilele pline sînt la mijlocul săptămînii. Atunci nu mai ai timp pentru nimic. Poate că am fi mai puțin aglomerați dacă instituțiile din Capitală care cheamă delegați din provincie ar rezerva din timp locuri pentru aceștia. Dar ori din comoditatea unora, ori de frica (nejustificată) că delegatul respectiv nu va veni la timp și vor trebui să plătească o zi de cazare, acest lucru nu se întîmplă.

La dispeceratul de cazare al I.T.H.R. se lucrează „în foc continuu". Oameni diferiți, cu bucuriile și necazurile lor, în trecere sau cu treburi prin Capitală apelează ziua și noaptea la serviciile sale. O femeie dă telefon la o oră cînd majoritatea locurilor sînt de mult ocupate. Se află în gară. Vine tocmai de la Suceava, a mers aproape o jumătate de zi cu trenul. Și a coborît în gară cu un copil de zece ani. Nu cunoaște Bucureștiul. I se spune să revină peste 15 minute. Între timp se dau telefoane, se fac rugăminți, se apelează la conștiință și omenie. Și după un sfert de oră i se comunică femeii că se poate duce să doarmă la hotel „Tranzit". Cazuri de acest fel sînt destule. Mai ales în zilele de la sfîrșitul săptămînii, cînd peste tot sînt grupuri de turiști. Și marea majoritate sînt rezolvate. Cînd nu mai există nici o posibilitate de cazare în hotel se apelează la casele particulare, a căror închiriere se face prin O.N.T.

Fel de fel de oameni formează zilnic de zeci și sute de ori la 14 66 60. Și, de fiecare dată, la capătul celălalt al firului, o voce caldă răspunde:

— Dispeceratul. Cu ce vă putem fi de folos?

CEZAR HIRJESCU ■

Pînă la urmă totul se aranjează Dar pe ocolite

Cînd cobori din tren în gara Constanța, bărbați și femei de diverse vîrste și înfățișări te întreabă dacă n-ai nevoie de o cameră. Dormitorii încep obișnuitele tratative, de regulă din mers. În fața gării, un grup compact de șoferi amatori, care țin la vedere breloc cu chei zornăitoare, își oferă serviciile de taximetriști „amatori". Din comportarea lor se vede limpede că nu se feresc de nimeni. În așteptarea clienților schimbă între ei impresii și glume prietenești cu cei doi milițieni care-și fac rondul. Se cunosc, pesemne, de multă vreme. Probabil, sînt aceiași. Și milițienii și șoferii. O clipă ne încearcă bănuiala că această activitate a fost legiferată, că oamenii au niște aprobări de la forurile competente. Prea sînt lejeri și calmi și n-au deloc aspectul unor oameni care ar contraveni cu ceva ordinii.

E drept că în stația de taxiuri nu se găsește nici un taxi și timp de aproape o oră nu vine nici unul!

Sîntem în interes de serviciu și încercăm să ne cazăm pentru două-trei zile. Ne încercăm norocul la primul hotel care ne iese în cale, hotelul „Victoria". N-au camere și sîntem anunțați cu amabilitatea care caracterizează personalul nostru hotelier că n-o să găsim loc la nici un hotel. Cu această ocazie aflăm că în Constanța nu există un dispecerat pentru cazarea în hoteluri. Ar fi trebuit să încercăm la toate hotelurile din oraș, să punem întrebarea și să ni se răspundă nu! Renunțăm, și pentru rezolvarea problemei apelăm la cunoștințe cu influență în oraș. Ce să fi făcut? Trebuia să dormim și noi undeva... „în interesul serviciului."

OPREA GEORGESCU ■

Cît poate aștepta „o febră" de 20 de ani?

Rînduite la pupitrele lor, cele 11 telefoniste ale Stației de salvare a Capitalei par niște școlărițe pregătind un examen important. Nu fac asta, ci înregistrează apeluri și întocmesc fișe, iar clipele lor de răgaz sînt, înțelegem, puține. Motivele acestei activități febrile sînt simple și omenești. Iată cîteva. Deși n-are decît 27 de ani, Gheorghe Bratu a anchilozat de mijloc; Viorica Butnaru, suspectă de apendicită acută, trebuie dusă de urgență la spitalul cu același nume; în strada Zidurilor 36, Iosif Ursescu simte că se sufocă etc., etc., telefonistele notează și, prompt, trimit fișele la dispeceratul propriu-zis. Pînă să vedem ce se întîmplă cu fișele, să semnalăm că, din păcate, nu toate apelurile făcute la 061 sînt justificate. Folosind abuziv un drept, unii sună ca să se afle în treabă sau ca să-și caute de singurătate și nu puține sînt cazurile cînd o mașină e pusă pe drumuri doar pentru că un cetățean vrea să-și învețe minte vecinul trimițîndu-i salvarea la ușă?! Fetele însă s-au obișnuit cu astfel de întîmplări și, mai mult decît atît, ele pretind că pot intui cînd la celălalt capăt al firului se găsește o boală sau o farsă. Altfel, din cîte ne-am lămurit, își fac treaba cu promptitudine, au voci plăcute, sînt amabile și scriu citeț.

E ora 11,45 și s-au înregistrat, de la începutul turei, 218 fișe. Toate au trecut, venind de la telefoniste, pe sub mîinile celor 4 dispecere, Ana Brancu, Ileana Ursulescu, Angela Rădan și Marusia Grigoraș, fiecare cu biografia și cu sarcinile ei. Brancu, de pildă, are 35 de ani, din care ultimii 12 petrecuți în această încăpere și în ritmul 12 cu 24 sau 12 cu 48, atîtea ceasuri fiind libere dispecerele după o tură de noapte, numită și gardă. Ține evidența graficului central și cheamă prin microfon șoferii la ordine și la ghișeu, răspîndindu-i prin oraș, la adresele dictate prin telefon. Zice că nu e greu, s-a obișnuit. Anul nou a prins-o de 6 ori la datorie, respectă toate dispozițiile, mai puțin pe aceea care interzice fumatul. Altfel e mulțumită și crede că, dacă așa i-o fi scris, va ieși de aici la pensie. Alături, Ileana Ursulescu e în legătură cu cele 4 microstații ale salvării, Marusia Grigoraș vorbește cu Policlinica Vitan, iar Angela Rădan buchisește ceva într-un registru. Tevatura e, firește, mare, dar munca își urmează cursul și ea se desfășoară, ne dăm seama, în flux continuu, cu respect față de rigorile ei și, nu mai puțin, față de durerile oamenilor. E chemat doctorul Coifan, rămas dator c-o notație pe foaia de observație. Prin radio, salvarea 481 e dirijată spre 13 Septembrie, 13 Septembrie 8, repetă Marilena Vasile, vocea ei umple camera, începe aglomerația și legăturile radio riscă să se suprapună, noi tresărim, dar ceilalți își văd de treabă, e un fapt curent. Marilena Vasile lucrează în Stație de 3 ani, iar anii aceștia sînt chiar 3 pentru că, de fapt, ea nu stă o clipă, legătura prin radio cu mașinile aflate în teren e permanentă. Acestea, odată ieșite pe poarta clădirii din strada Mihai Eminescu, umblă de la o adresă la alta, în funcție de necesități, fiind obligația dispecerului de a ști, în orice clipă, unde se află și încotro trebuie să se îndrepte. Necazul e că, uneori, numerotarea blocurilor de locuințe aduce cu un rebus; alte greutăți n-ar fi, crede Marilena Vasile, surîzătoare în ciuda faptului că e silită să vorbească, în medie, 11 ore din 12. Tocmai de aceea, glumește: sînt bună de nevastă, acasă tac și mă găsesc în recuperare.

Factorul de decizie numărul 1 e, în fiecare tură, medicul coordonator. Azi, el se numește Dinu Brafman. E aici de la 8 și, mai concret: de 19 ani, fiind ceea ce se cheamă „un salvarist trecut prin toate și prin încă cîteva". La fișa, o parcurge, o cîntărește. „Febră de 20 de ani", îl auzim, „mai poate aștepta un sfert de oră", ia o hotărîre și fișa își urmează cursul, fie spre o mașină, care stă să plece, fie spre una aflată deja în traseu. Iosif Ursescu, revenim la cazul de mai devreme, a sunat la 11 și 19, la 11,20 mașina a ieșit pe poartă, la 11,30 a venit confirmarea, ca la armată, „sîntem la obiectiv". Firește, nu totdeauna chemările sînt onorate la fel de prompt, mai sînt și poticneli, mai sînt și cauze obiective (cota de benzină, mașinile nu tocmai noi etc.), dar la dispeceratul Stației de salvare a Capitalei se lucrează, ne-am convins, cu tragere de inimă și conștiincios.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Mesaje nocturne, mesaje urgente la 053

Petrecem o noapte printre dispecerele care răspund la telefonul 053 — comenzi taxiuri. Voci de bărbați, venite parcă din Cosmos, se întretaie cu hiriturile unei stații cu paraziți. Și totuși, după aproape o oră de acomodare, trăim brusc sentimentul participării la o adevărată armonie a disonanțelor, dacă se poate spune așa: perpetuul concert al glasurilor, uneori stridente, alteori înăbușite, aruncînd nebănuite punți de comunicare cu șoferii care intră pe recepție, cu clienții risipiți pretutindeni în oraș; punți de comunicare între operatoarele care se ajută reciproc în transmiterea detaliilor /adreselor către șoferi. Doar beculețele pîlpîie mut în această lume zgomotoasă, pîlpîie complice ca și cînd ar ști că ele declanșează acest artificial haos: galbenul înseamnă că pe fir este un client care așteaptă; roșul — că este preluată pe fir comanda de una din operatoare. Verdele, care se aprinde din cînd în cînd, înseamnă solicitare pentru furgonetă. Numai că, noapte fiind, serviciul furgonete e închis.

Se întîmplă multe într-un schimb. Filmul nopții înconjoară Bucureștiul. În piața Operei se filmează, fiind nevoie de cîteva taxiuri pentru „figurație". Operatoarea Mia Dăringă, ioctiitoarea sefei de tură, aflată în concediu medical, cere detalii: dacă au preferință pentru culoare, pentru vîrsta șoferilor. Pe Leontin Sălăjan un taximetrist face un „accident de persoană", transportînd grabnic rănitul la Spitalul de urgență. Accidentul este transmis la garajul apartinător și la miliție. Prin stație se cere ajutorul șoferilor aflați în zona Spitalului de urgență ca să-i anunțe pe acela care a făcut accidentul să rămînă pe loc pînă va veni mitiția; un „binevoitor", dorind să facă un „serviciu" amicului, solicită un taximetru pe telefonul acestuia. „Aici nu-i casa Divaliuc, și nu s-a făcut nici o comandă!" — răspunde o voce somnoroasă, morocănoasă. Omul de la capătul firului, sculat în plină noapte, se potolește la intervenția operatoarei care-și cere scuze în numele „amicului" ce i-a jucat festa. Cîtiva clienți, foarte grăbiți, lansează două-trei comenzi fără să anunțe că revin la comandă. Două-trei taxiuri ajung unul după altul la aceeași adresă. Șoferii păcăliți solicită sprijinul dispecerei. Aceasta, roagă telefonic gazda să achite transportul. E un caz fericit, ni se spune, de multe ori nu mai e de găsit nici un client la numărul de telefon prin care s-a făcut solicitarea, șoferii rămînînd cu banii în aparat, adică, urmînd să achite singuri transportul. Se mai întîmplă să rămînă cu banii în aparat și cu clienții, care apelează la taxi, aflați în stare de ebrietate și fără bani în buzunar. Taximetristul Florin Cotigă tocmai soseste cu un astfel de caz la dispecerat. Luase un client din comuna Tunari, îl dusese pînă la Gara de Nord, iar la plată, omul bine afumat, ridicase din umeri: nu avea decît 12 lei în buzunar. Am stat și noi de vorbă cu clientul înainte de a fi dus la miliție. A motivat impleticit că șoferul nu l-a spus cît îl costă; că el plecase să se plimbe pe lac; că trebuia să ajungă la Iași. Și-a dat un nume: Ștefan Cioceanu, dar nu avea nici un act asupra sa deoarece... lipseau buzunarele la haine!?

Tot în filmul nopții intră și micile necazuri cu care se confruntă dispecerele. Stația Taxi-2 (apelurile se transmit pe două stații) „e puțin deraiată de la parametrii ei" — ne spune operatoarea Rodica Matei. Altfel spus, pirîie din toate încheieturile, piirituri care se transmit, la fel de limpede, și în mașinile șoferilor cuplați la această stație. De aci și tonul ridicat al femeii pentru a se face auzită. Pare mereu pusă pe ceartă cu șoferii. Pînă în zori răguește. Nu funcționează nici clapeta de intrare pe recepție cu șoferii, motiv pentru care dimineața iese anchilozată din cauza poziției incomode de căutare a butoanelor de legătură. Tot la Taxi-2, Coca Paraschivescu are necazuri cu telefonul căruia nu-i merge discul. După fiecare comandă înregistrată, verificarea o face de la cuseta liberă a I.T.B. 7 (furgonete), pendulînd de colo-colo de cîteva sute de ori pe noapte. La Taxi-1, Paulina Ghiță are probleme cu firul nr. 9 care-i defect. Mereu trebuie să ceară sprijinul colegelor ca să răspundă apelurilor de pe acest fir. Toate neajunsurile sînt trecute în registrul de procese verbale. Numai că, de mai bine de două săptămîni, atelierul de reparat s-a mutat din clădirea dispeceratului, eveniment care a plasat pe locul secund munca în șine.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Viteza de intervenție: 22 minute și 42 secunde

În voluminoasa carte de telefon a Bucureștiului, la fila nr. 4, sub indicativul „Telefoane utile", întîlnim nr. 16 29 60 — „Reclamații gaze" din bd. Mărășești nr. 4. Aici se află unul din dispeceratele întreprinderii de rețele și instalații de distribuția gazelor naturale aflat în serviciul nostru, al populației și al instituțiilor și întreprinderilor care nu au stații și personal propriu de verificare și reglare. Un loc unde starea de veghe este permanentă, este maximă, pentru a asigura „starea normală" a orașului, starea noastră de liniște, de siguranță cînd răsucim butonul mașinii de gătit ori cheia la soba de încălzit, starea noastră de confort. Un loc unde viteza de reacție, viteza de intervenție, de la apelul telefonic pînă la prezența echipelor la fața locului, atinge coeficientul de 22 minute și 42 secunde!

Luni, 22 iunie, am fost dispecer de serviciu alături de cel real, aflat în exercițiul funcțiunii, pe nume Nicolae Lupu, și alături de maistrul Constantin Năstase, șeful acestui sector, de 20 de ani în această muncă grea și responsabilă, care are în mîini viețile noastre și integritatea orașului, care ne apără inclusiv de propriile imprudențe. Pe masa-birou a lui Nicolae Lupu sînt trei telefoane și un aparat de emisie-recepție, de legătură radio cu Dispeceratul central al întreprinderii din str. Cavafii Vechi sau cu mașinile de intervenție pentru a le dirija chiar de pe traseu, spre altă adresă, la altă reclamație, unde se anunță o avarie mai gravă, un accident care necesită maximă urgență. Răspunde prompt la cele două telefoane care sună continuu, cere relații, oferă indicații de... „prim ajutor" pînă la sosirea echipajului cu meseriașii de specialitate, pune diagnostice — el însuși fiind un instalator de înaltă calificare — și la decizii. Întocmește „Ordine de serviciu" (pe formulare tipizate) și mașinile „intervenții-gaze" aleargă continuu prin marele oraș. Așa se face că în Capitală n-au avut loc explozii ori accidente grave la instalațiile și rețelele de gaze. Cum ne spune maistrul Năstase: „Aici se resimt, se înregistrează, volens-nolens, orice eroare, orice greșeală, calitatea sau imperfecțiunea tuturor echipelor noastre de muncitori", învățîndu-ne un fel de filozofie implicată a ceea ce numim banal o reclamație „la gaze". Este în plus și barometrul stării noastre de civilizație, al modului în care utilizăm instalațiile, al minimului de informații pe care le deținem despre acest sistem modern, ultraconfortabil de a ne prepara hrana, al manierei în care facem uz sau abuz de telefoanele 16 29 60, 16 37 76. Indiferent de anotimp, cele mai grele zile pentru dispeceri sînt cele două pe lună cînd se efectuează „odorizarea" suplimentară a gazului în inelul principal, la intrarea conductei în București, ca măsură de hipersiguranță. Atunci mirosul de etil mercaptan, care a ajuns sinonim cu însuși gazul metan (în realitate, inodor), este mai puternic, iar cetățenii se sperie și asaltează telefoanele de la reclamații. Și totuși echipele se deplasează la fața locului pentru că în asemenea împrejurări poate avea loc chiar o avarie.

„...Da, sîntem reclamații gaze, răspunde Nicolae Lupu. Care gură a luat foc?" întreabă cu îngrijorare și cere amănunte. La Creșa de copii nr. 11 din str. Lerești 22, copiii (nesupravegheați, desigur) s-au jucat cu... focul tocmai la branșamentul de gaze. Acesta a luat foc, din fericire fără a provoca incendiu ori explozie. Dar s-a topit și contorul. Omul are tăria să nu facă morală, deși „evenimentul" putea avea urmări foarte grave, și dă indicații cum să închidă fluxul, cum să preîntîmpine orice pericol pentru copii și pentru clădire, asigurînd persoana care a anunțat avaria că va trimite urgent echipa de intervenție. Ceea ce și face. Șoferul Titus Davidescu de pe 17-B-7816, care nu coboară niciodată de la bordul TV-ului său, îmbarcă echipa celor 2 meseriași — Marin Petrică și Nicolae Manea —, ambreiază și părăsește într-o secundă curtea bazei... După un sfert de oră ne telefonează de la creșă, raportează că trebuie înlocuit contorul. Nicolae Lupu întocmește alt „ordin de serviciu" pe care îl transmite altui sector de producție aflat în aceeași curte. În aceeași seară, contorul a fost instalat.

Cînd, la orele 18, după 12 ceasuri de muncă, Nicolae Lupu predă schimbul colegului său, dispecerul Fănică Palașcă, bilanțul este următorul: o zi calmă. Doar 40 de reclamații și tot atîtea intervenții! Practic, alături de cei doi dispeceri stau zilnic în stare de veghe nu unul, ci trei sectoare cu muncitori specializați, mașini, aparatură, materiale de intervenții, cu maiștri și ingineri coordonatori care primesc de la dispecer comenzile, emit ordine de serviciu și dirijează echipajele spre toate punctele cardinale ale Bucureștiului.

O muncă anonimă, o muncă și o viață mereu sub semnul urgenței pentru liniștea, calmul, firescul și confortul vieții noastre.

CICI IORDACHE ■

Zile însîngerate la Iaşi

S-au împlinit 40 de ani de la masacrul săvîrşit la Iaşi împotriva populaţiei evreieşti, expresie a barbariei fasciste. Înscriindu-se în suita actelor de teroare sălbatică şi a asasinatelor, care au marcat întreaga politică a Gărzii de fier, a ocupaţiei hitleriste şi cărora le-au căzut victime numeroşi comunişti şi antifascişti renumiţi, oameni de ştiinţă şi cultură din rîndurile poporului român şi ale naţionalităţilor conlocuitoare, tragicele evenimente de la Iaşi din 28/29 iunie 1941 au adăugat acestor victime mii de evrei care au fost ucişi şi maltrataţi în chip bestial.

La 22 iunie 1941 regimul antonescian a împins România în războiul împotriva Uniunii Sovietice, alături de Germania hitleristă, aducînd jalea şi doliul pe tot cuprinsul ţării. În aceste împrejurări ultima decadă a lunii iunie 1941 aducea şi evreilor din România grave motive de îngrijorare. Destinul acestei populaţii lua astfel o întorsătură care se anunţa fatală. Sumbra perspectivă făcea doar un preludiu din suferinţele impuse pînă atunci prin legislaţia rasială promulgată de regimul fascist instaurat în ţara noastră în septembrie 1940 şi din stridenta campanie de propagandă antisemită.

Începerea războiului şi situarea oraşului Iaşi în imediata apropiere a liniei frontului, doar la 16 km de zonele unde se desfăşurau operaţiunile militare, au adus populaţiei locale mari neajunsuri şi primejdii. O parte din civili a părăsit în grabă oraşul, stabilindu-se în împrejurimi sau în sudul ţării. Cei mai mulţi localnici au rămas însă la casele lor, aşteptînd cu îngrijorare desfăşurarea evenimentelor. În acele zile, se aflau în Iaşi aproape 105 000 locuitori dintre care 51 200 de evrei. Prezenţa într-un oraş din imediata apropiere a frontului a unui număr atît de mare de evrei în stare de libertate a surprins şi iritat comandamentul militar german, în concepţia căruia exterminarea lor ar fi trebuit să preceadă operaţiile militare. În consecinţă, s-au exercitat presiuni asupra organelor româneşti, pentru a fi luate măsuri împotriva evreilor, întrucît aceştia „s-ar fi organizat în echipe cu scopul de a provoca acte de sabotaj". Era una din multiplele iniţiative naziste care urmăreau crearea unei atmosfere de suspiciune împotriva populaţiei evreieşti. Comandamentul hitlerist a recurs în acelaşi timp la măsuri teroriste directe împotriva populaţiei evreieşti. Deznodămîntul a avut loc în noaptea de 29 iunie, odată cu ivirea zorilor, cînd a început tragedia ce s-a soldat cu arestarea a mii de evrei şi uciderea unui mare număr din aceştia fapt ce a zguduit conştiinţa a milioane de oameni din ţara noastră.

În crimele înfăptuite la Iaşi, trupele germane au avut de partea lor elemente legionare din armată şi din oraş. Marea majoritate a arestărilor şi jafurilor au fost făcute de trupele hitleriste, care s-au dedat la cele mai înfiorătoare maltratări şi crime.

Dar calvarul celor arestaţi în noaptea de 28/29 va continua în curtea chesturii Poliţiei. Din rîndul miilor de arestaţi au fost ucişi, numai la arestul şi în curtea chesturii Poliţiei din Iaşi, 350 de persoane, iar în urma îmbarcării şi transportării populaţiei evreieşti din Iaşi spre lagărul de concentrare de la Caracal şi-au pierdut viaţa în „trenurile morţii" încă 2 683 de oameni. Sîngeroasele evenimente de la Iaşi din 28/29 iunie 1941 s-au soldat cu pierderea vieţii a 3 233 de cetăţeni evrei.

Ştirile despre tragicele evenimente pe care le-au cunoscut Iaşii au zguduit întreaga opinie publică românească, care, în forme diverse, şi-a manifestat indignarea şi revolta. Politica de asuprire şi exterminare a evreilor nu a fost încuviinţată niciodată de poporul român. Toţi patrioţii adevăraţi, în frunte cu comunistii, s-au manifestat hotărît împotriva acestei politici inumane şi necorespunzătoare intereselor naţionale. Cu o deosebită vigoare a înfierat crimele de la Iaşi Partidul Comunist Român, demascînd diversiunea rasistă şi naţionalistă. Încă din 17 septembrie 1940, ziarul **Scînteia** considera că **„persecuţiile sălbatice şi bestiale împotriva evreilor urmăresc atragerea şi îndreptarea atenţiei maselor muncitoare în altă direcţie decît înspre lupta pentru revendicările lor zilnice"**. În Platforma-Program a P.C.R. din 6 septembrie 1941 se cerea încetarea prigoanei barbare împotriva evreilor şi a oricărei asupriri naţionale. Documentul condamna vehement sîngeroasele crime din iunie 1941 de la Iaşi. **„Asasinarea oamenilor nevinovaţi şi lipsiţi de orice apărare** — se sublinia într-un alt document din epocă — **nu v-a opri lupta poporului român, lupta eroică a celor mai buni fii ai săi, patrioţi adevăraţi împotriva călăilor hitlerişti"**.

În acele zile de groază, dominantă în Iaşi a rămas atitudinea demnă, plină de curaj a populaţiei, care nu s-a lăsat otrăvită de ideologia şi practicile fascismului ci li s-a opus în diverse moduri, i-a ajutat pe evrei, i-a ocrotit pe cei mai mulţi, i-a ascuns, salvîndu-i. Chiar şi reprezentanţi ai autorităţilor româneşti au încercat să oprească dezmăţul fascist şi să elibereze pe evreii arestaţi. Chestorul poliţiei, locotenent-colonelul C. Chirilovici, a străbătut într-un automobil străzile oraşului, reuşind să apere viaţa multora. Numeroase declaraţii ale evreilor salvaţi, confirmă că datorită intervenţiei sale au putut scăpa cu viaţă atît un grup de peste 2 000 de oameni care fuseseră încolonaţi în lunca Bahluiului, pentru a fi aduşi la Chestură, cît şi un alt grup, aflat în Piaţa Halei. Aceeaşi omenie au dovedit-o şi comandantul garnizoanei, colonelul C. Lupu, cît şi generalul Gh. Stavrescu, comandantul Diviziei 14. Dealtfel, **Revista Cultului Mozaic** din 1 iulie 1971, într-un articol semnificativ intitulat **Au fost şi atunci oameni**, referindu-se la încercările unor reprezentanţi ai autorităţilor române de a salva populaţia evreiască, înserează următoarele aprecieri : „Se pot cita şi alte nume de oameni cu funcţii mai înalte sau mai mărunte, sau cu simple funcţie de om, care şi-au manifestat dezaprobarea faţă de orori prin fapte, nu prin vorbe. Generalii Carlaonţ Stavrescu, Pîrvulescu, colonelul Chirilovici, chestorul militar al oraşului Iaşi, personalul Comisariatului II Nicolina — comisar şef Şuvei, comisar Mircescu, subcomisar Coşniţă au încercat şi în bună măsură au reuşit să amelioreze situaţia evreilor în acele zile, să limiteze numărul victimelor, să-i salveze pe unii".

Evoluţia evenimentelor va demonstra caracterul antisemit, fascist al politicii lui Ion Antonescu, dar şi rezistenţa lui în faţa repetatelor şi insistentelor cereri ale Reichului de a adopta şi în România „soluţia finală" — exterminarea totală a populaţiei evreieşti. La 12 august 1941, ministrul Germaniei la Bucureşti, Manfred von Killinger, îi cerea ca exterminarea să fie făcută „încet şi sigur". În august 1942, Adolf Eichmann se plîngea de „dificultăţile din partea română" în aplicarea „soluţiei finale"; el intenţiona să vină la Bucureşti pentru a impune înlăturarea „tergiversărilor românilor" şi a constrînge guvernul la aplicarea măsurilor de exterminare, practicate de hitlerişti în alte ţări europene. Răspunsul la aceste presiuni a fost negativ. În 1979, Th. Lavi publică un articol edificator în ziarul israelian **Viaţa Noastră** din 14 octombrie 1979, din care cităm : „Din planul semnat de Gustav Reichter, delegatul lui Eichmann în România, se vede clar că eram cu toţii sortiţi camerelor de gazare de la Auschwitz. ...Oricine a parcurs macabra convenţie cu guvernul român şi-a pus întrebarea : cum se face că planul nu a fost pus în practică şi evreii din România supravieţuitori (vreo 300 000) după primele valuri de măceluri... au rămas în viaţă ? Faptul pare de domeniul miraculosului. Şi totuşi n-a fost o minune, ci rezultatul unei acţiuni lucide, dîrze, perseverente, plină de pericole... Imediat s-a pus în acţiune — ori s-au creat — legături în toate cercurile, de la Curtea regală la ierarhia bisericească, de la foştii şefi ai partidelor politice (Maniu şi Brătianu) la corpul diplomatic şi personalităţi de tot felul. Toţi aceşti factori au fost îndrumaţi concentric să facă presiuni asupra lui Ion Antonescu. Ion Antonescu a cedat şi a anulat Convenţia cu Germania nazistă de predare a evreilor pentru exterminare".

Este deosebit de elocventă şi declaraţia făcută în legătură cu acest moment de Alexandru Şafran, publicată de asemenea de Th. Lavi, în **Viaţa Noastră** din 9 noiembrie 1979 : „D. Alex. Şafran şi-a luat misiunea ca, paralel cu intervenţiile politice ale altora, să se adreseze Mitropolitului Ardealului, Nicolae Bălan... Şef-rabinul l-a rugat pe Mitropolit să vină la Bucureşti, căci el — ca evreu — nu avea voie să se deplaseze. A fost o adevărată surpriză că Bălan a sosit într-adevăr în Capitală şi l-a invitat, telefonic, pe şef-rabin la o întrevedere. Întîlnirea a avut loc într-o atmosferă foarte încărcată — povesteşte Alexandru Şafran. Am folosit cuvinte de acuzare, pe care numai disperarea mi le-a putut pune în gură. Mitropolitul se plimba prin cameră, încruntat şi nervos, fără să spună o vorbă. La sfîrşit a pus mîna pe telefon, l-a chemat pe Antonescu şi l-a cerut o audienţă urgentă. Mareşalului fiind ocupat, nu l-a putut primi imediat pe şeful bisericii din Ardeal, dar l-a invitat la masa de prînz..." Ca urmare a acestor intervenţii, au fost salvate vieţile a mii şi mii de evrei, şi totodată, din exemplele de mai sus, după cum subliniază T. Teodorescu-Braniştе, „se poate vedea pînă la ce limite era dispus antisemitismul din România să meargă." Cu toate presiunile Germaniei hitleriste, autorităţile româneşti, la începutul lunii decembrie 1942, au înştiinţat pe şef-rabinul Alexandru Şafran şi pe dr. W. Filderman, fruntaş al comunităţii, că dacă sînt evrei care vor dori, vor putea emigra în Palestina. Acelaşi guvern a consimţit că mulţi evrei care au reuşit să se salveze de la exterminarea nazistă aplicată în Polonia, Ungaria, Slovacia să emigreze prin România în Palestina sau în alte părţi. După cum afirmă ziarista Nicolette Frank, România devenise „platforma lor de salvare".

Faptul că în România nu s-a ajuns — cum s-a întîmplat în alte ţări — la aplicarea planului barbar conceput de căpeteniile naziste de exterminare a evreilor s-a datorat rezistenţei naţionale, repulsiei poporului român faţă de asemenea crime monstruoase. Stăvilarul ridicat de omenia poporului român a rezistat la asaltul năprasnicului val de persecuţii rasiale pe care l-a dezlănţuit fascismul în România. Presiunea statornică exercitată de opinia publică a permis regimului dictaturii antonesciene, cu excepţia unor răzleţe şi fugitive iniţiative ale unor organe locale, să nu aplice în România practica nazistă a îngrămădirii evreilor în ghetouri. Evreii din România nu au cunoscut ororile lagărelor de exterminare nici pe teritoriul ţării, nici prin deportare pe meleaguri străine.

Dr. MARIA COVACI ■

Fişă pentru o istorie a omeniei româneşti

De mai multă vreme mă gîndesc la utilitatea şi posibilitatea unei istorii româneşti urmărită din perspectiva acelui concept moral care constituie contribuţia cea mai importantă pe care o aducem la tezaurul civilizaţiei universale. Din păcate, pentru mine, ideea scrierii acestei *Istorii a omeniei româneşti*, a faptelor româneşti semnificative în plan etic, nu o pot susţine cu toate informaţiile de specialitate absolut necesare, ci numai, ca amator, cu unele observaţii şi propuneri, poate utile celor care, stăpînindu-le în putere, vor şi scrie vreodată, cît mai curînd, ISTORIA OMENIEI NOASTRE.

Dacă nu mă înşel, ideea mea nu e tocmai nouă, în încercări de a face o astfel de istorie sau de a da istoriei noastre o asemenea perspectivă putînd fi considerate şi cîteva din lucrările, îndeosebi cele destinate străinilor, scrise de M. Kogălniceanu. Mi-aduc bine aminte de două menţiuni făcute de marele patriot : dacă pe vremea sa în ţinuturile româneşti se aflau mai mulţi ţigani decît prin alte părţi ale Europei asta se explica prin aceea că la noi ţiganii nu au fost niciodată ţinta unor persecuţii, chiar veritabile şi sistematice pogromuri, cum s-au petrecut lucrurile aiurea, în Europa. Acest episod îmi sugerează obiectul unei secţiuni a viitoarei istorii : relaţiile dintre români şi minorităţile naţionale, chestiune demnă de urmărit în contextul european al evenimentelor de această speţă. Din datele pe care le am, pot crede că acest capitol va fi unul de cinstire a unor virtuţi româneşti constant dovedite de-a lungul anilor.

Tot la Kogălniceanu se găseşte şi pomenirea faptului ciudat că în ţările române se găseau cu greu oameni dispuşi să exercite meseria de călău. Las' că era rar nevoie de ei, dar nici atunci nu se oferea nimeni, pentru cîţiva zloţi amăriţi, să ia viaţa cuiva, ca la un pui de găină. Şi condamnatul la moarte, continuă Kogălniceanu, tot aşteptîndu-şi călăul ajungea să moară de moarte bună, la adînci bătrîneţi. Consemnînd în piesa *Credinţa* acest episod, unul dintre actorii constănţeni s-a simţit în drept să-mi atragă atenţia că în istoria noastră mai există şi un Lăpuşneanu, cu cei cîţiva zeci de boieri ucişi... Aşa e, numai că asta e cu totul altceva. Lăpuşneanu ucide din anumite motive ale sale, personale cît de cît, chiar dacă intrau în joc şi raţiuni politice, în vreme ce călăul ucide profesional, indiferent pe cine, fără nici un risc şi fără nici un sentiment faţă de victimă, total inuman. Mult mai uman este ucigaşul în viziunea populară, pe care ajungem să-l compătimim pentru sufletul său chinuit de căinţă. Călăul nu cunoaşte nici căinţa... A fi călău este ceva de neînţeles pentru sufletul românesc.

Un alt episod al acestei Istorii, cuprins în piesa mea *Credinţă*, ca argument al demnităţii româneşti, îl constituie soarta pe care au avut-o evreii din România în anii cumpliţi ai celui de-al doilea război mondial, cînd asupra evreilor, în toată Europa, s-a abătut o crimă de proporţii înfricoşătoare, fără precedent în istorie şi amarnic de ruşinoasă pentru prestigiul condiţiei umane. În toată Europa care a cunoscut ocupaţia hitleristă. Cu o excepţie, anume România. După cîte ştiam, atunci cînd am scris piesa amintită, Ion Antonescu nu a făcut pe placul lui Hitler în privinţa evreilor din România şi a rezistat presiunilor de la Berlin, nu a admis deportarea evreilor în lagărele morţii, nici altă formă de genocid. Cîţi evrei români au murit la Auschwitz şi-n alte lagăre, erau deportaţi din Ardealul încăput pe mîna horthyştilor. Caz tipic de excepţie care confirmă regula. Aceste date mă îndreptăţeau să scriu următoarele în piesa amintită :

POETUL : Să-l duceţi pe majestatea sa la Auschwitz !

CAROL : La Auschwitz ?

POETUL : Acolo, în cîmp pustiu, înfipte în cenuşa de singe, unele lîngă altele fluturâ mihnite steagurile ţărilor din care s-au trimis la Auschwitz copii şi femei şi bătrîni, oameni să moară arşi în abatoare !

CAROL (cutremurat) : Arşi ? ! La Auschwitz ? !

POETUL : Din toată Europa un singur steag lipseşte ! Al omeniei noastre ! (vezi *Credinţa*, Ed. Eminescu, p. 110).

Aceste date, pe care le ştiam, printre alţii, şi de la prietenii mei evrei, mi-au fost confirmate şi de cîteva cărţi apărute la noi după ce am scris piesa amintită. Iar de curînd în Flacăra, scriitorul Oliver Lustig, decît care puţini sînt mai îndreptăţiţi s-o facă, depune în acelaşi sens o mărturie convingătoare şi impresionantă. De aceea, am înregistrat cu mare şi îngrijorată uimire unele afirmaţii făcute în străinătate, precum că ar fi avut loc în România anilor '40—'44 un holocaust pentru populaţia evreiască, întristîndu-mă şi formula „rămăşiţele holocaustului din România", prin care sînt numiţi concetăţenii noştri de naţionalitate ebraică. Formula poate fi considerată, în cel mai bun caz, neclară, necesitînd precizarea că în România niciodată nu s-a produs vreun holocaust sau ceva asemănător. Îmi place să cred că va fi contat atunci, oprindu-l pe Ion Antonescu să-i facă pe plac lui Hitler, tradiţia românească a bunei convieţuiri şi înfrăţiri cu vecinii, colegii, prietenii, concetăţenii de altă naţionalitate şi religie, tradiţia omeniei, al cărei spirit viu l-am întîlnit în jurul meu de cînd mă ştiu. Ca unul care s-ar putea să mă înşel, căci am luat cunoştinţă cu acei ani din povestirile şi relatările altora, inclusiv ale unora care tocmai în acei ani s-au refugiat la noi, venind din alte părţi ale Europei, aici găsind adăpost şi ocrotire, totuşi, din cîte ştiu eu deci, pare că pot spune, cu dreptate, că avem aici un episod de istorie românească cu multiple şi fericite semnificaţii, insuficient cunoscut şi comentat capabil să dea — încă o dată — măsura omeniei noastre, a unei omenii active, pusă stavilă ferocităţii inumane, imunde. Dimensiunile reale ale celor petrecute în România în anii războiului al doilea mondial nu rezultă mulţumitor din menţiunea că în România nu s-au produs crimele şi genocidul din alte părţi ale Europei, căci nu a fost o simplă şi obişnuită, normală abţinere de la crimă, ceva ce nu s-a făcut, ci, dimpotrivă, în contextul acelor ani are valoarea unui fapt, a unui act, valoarea de lucru săvîrşit, căci a însemnat împotrivire la dezlănţuirea bestialităţii, implicînd anumite riscuri, înfruntate din nepotinţa de a abdica de la imperativul străvechi al omeniei. Obişnuim, în acelaşi context, să comentăm gestul sublim al reginei Olandei, de solidarizare cu compatrioţii evrei, hăituiţi şi umiliţi de prigoana absurdă, animalică a fasciştilor. Mai puţin spectaculos, dar mai eficace, a fost cred eu modul românesc în care s-a evitat aplicarea politicii hitleriste de exterminare a evreilor. Nu văd nici un motiv pentru care să ocolim acest subiect, chiar dacă unii mai vîrstnici îl consideră „prea delicat" şi chiar preferabil să fie dat uitării — după cîte mi-am dat eu seama. Motivele lor nu pot fi şi ale noastre, cei născuţi şi crescuţi în anii de după război. Să reprobăm fără menajamente tot ce e de reprobat şi condamnat, dar să distingem între actele izolate şi nesemnificative în plan românesc, naţional, ale unor scelerati, puţini la număr, şi atitudinea noastră, în primul rînd a maselor largi ale poporului român propriu-zis, dar şi a autorităţilor, a guvernului, faţă de compatrioţii noştri evrei în perioada amintită şi totdeauna. Să nu ezităm a da acestei atitudini dreptul de a fi ceea ce este : parte din istoria noastră, astfel dîndu-i răsplata recunoştinţei noastre şi a dreptei pomeniri. Răsplata cinstirii după cuviinţă a unui moment ce ne defineşte în ce avem mai frumos şi mai demn, onorîndu-ne ca oameni, ca români.

Şi fiindcă veni vorba de acei ani de nenorocită amintire, ani ai neomeniei pe cale de a pune stăpînire pe întreaga omenire, aş pomeni şi un alt aspect al omeniei româneşti : tratamentul prizonierilor de război în România. Un coleg îmi povestea despre cunoscutul lingvist Greimas, cît de săritor e să-i ajute pe studenţii români, din simpatia ce a dobîndit-o pentru noi pe vremea cînd a fost aici prizonier al armatei române. Un prieten îmi povestea de la el din sat despre un pilot american, paraşutat din avionul cuprins de flăcări şi care, înconjurat de săteni, se străduia, cu pistolul în mînă, să explice că dacă e să fie dus prizonier la hitlerişti preferă să se omoare, şi cerea să fie predat armatei române. Era cunoscut armatelor aliate tratamentul de care se bucurau — şi literalmente se bucurau — prizonierii aliaţi în România. Eu însumi cunosc din familie cît de bine au fost trataţi în satele dobrogene prizonierii sovietici. Mă gîndesc că cineva ar trebui să adune aceste dovezi, cît mai multe, îndeosebi sub formă de declaraţii de la veterani de război care au fost prizonieri în România. De ce să nu le fie organizată chiar o întîlnire de revedere a locurilor unde, la vreme de grea cumpănă pentru viaţa lor, au întîlnit omenia părinţilor noştri ?

Toate acestе fapte dovedesc pe de o parte cît de puţin iubit era acel război, pe de alta un înalt simţ de solidaritate umană, de care nu ne-am dezis nici în vremurile imposibile ale celui de-al doilea război mondial. Constat cu uimire că nici unul din numeroasele romane despre acei ani nu consemnează acest fapt. Mă rog, n-o fi avînd literatura rolul expres de a face reclama faptelor noastre frumoase, dar nici rău nu i-ar şedea s-o facă totuşi. Căci mai mult ca orice altă instituţie, literatura mi se pare cea mai nimerită să discearnă în ţesătura complicată a faptelor istorice firea poporului nostru, specificul românesc în acţiune. Nu e însă mai puţin adevărat că şi istoricii noştri, specialişti în epoca respectivă, au ocolit chestiunea tratamentului la care au fost supuşi prizonierii de război în anii 1940—1945, aspect care, dacă pentru alţii e preferabil să fie trecut sub tăcere, sub tăcere vinovată, pentru noi nu, constituind în datele sale atît relative, cît şi absolute un frumos capitol din ISTORIA OMENIEI ROMÂNEŞTI.

ION COJA ■

Dictatul fascist de la Viena din august 1940 şi consecinţele lui (II)

Perioada celor patru ani de ocupaţie horthystă — 1940—1944 — a acestui milenar teritoriu românesc, parte a străvechii vetre în care s-a aflat dintotdeauna poporul român, a însemnat cel mai greu şi negru capitol din istoria Transilvaniei, a populaţiei româneşti majoritare de aici, supusă unor nemaiîntîlnite încercări ca urmare a regimului de cruntă teroare dezlănţuită de ocupanţi împotriva ei, a forţelor democrate, comuniste, antifasciste, indiferent de naţionalitate, aflate pe teritoriul ocupat. Ungaria horthystă a instaurat în Transilvania de nord-est un regim de ocupaţie imperialistă de tip fascist, menit să consolideze poziţiile claselor dominante din Ungaria prin intensificarea exploatării maselor largi muncitoare, indiferent de naţionalitate, prin amplificarea politicii şovine, teroriste împotriva populaţiei româneşti şi a altor populaţii oprimate. „În teritoriile ocupate de horthyşti — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu în expunerea consacrată aniversării a 60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român — s-a dezlănţuit o cumplită prigoană, numeroşi militanţi revoluţionari români şi maghiari, sute şi mii de cetăţeni au fost asasinaţi, fiind pustiite sate întregi, au fost deportaţi sute de mii de români, evrei, maghiari în lagărele de concentrare hitleriste".

În vederea exercitării ocupaţiei asupra teritoriului cotropit şi terorizării populaţiei româneşti şi de alte naţionalităţi asuprite din acest teritoriu, guvernul horthyst a creat un mecanism politico-administrativ şi militaro-poliţienesc : partide, organizaţii şi diferite formaţiuni paramilitare fasciste, teroriste, care a desfăşurat, imediat după 30 august 1940, o vastă campanie teroristă, criminală, diversionistă.

Strategia regimului de ocupaţie horthyst faţă de populaţia română din nord-estul Transilvaniei a fost jalonată într-o broşură semnată de Dücsö Csaba, editată din ordinul lui Horthy în anul 1939 la Budapesta intitulată : „Nincs Kegyelem — Atila, Almoş, Arpad ivadeka, fel az uj honfoglalásra !" (FĂRĂ ÎNDURARE — Urmaşi ai lui Atila, Almoş, Arpad, înainte spre o nouă descălecare !), broşură care era destinată a fi un „Credo" al jandarmeriei, poliţiei şi formaţiunilor paramilitare horthyste în atitudinea lor faţă de populaţia românească din teritoriile româneşti vizate a fi cotropite. La pagina 136 din această broşură se scrie : „Voi suprima pe fiecare român care îmi iese în cale ! Îi voi extirpa pe fiecare ! Fără îndurare ! (...). Noaptea voi aprinde satele româneşti. Voi trece prin ascuţişul sabiei întreaga populaţie. Voi otrăvi fîntînile. Voi suprima sugarii. Nu voi avea nici o milă ! Pentru nimeni. Nici pentru copii, nici pentru mame însărcinate ! Răzbunare ! Fără milă, cruntă răzbunare !" La rîndul lui baronul Aczel Ede, fugit din Aiud în octombrie 1940, după ce fusese condamnat pentru acţiuni teroriste împotriva populaţiei româneşti din România, în urma Dictatului de la Viena din 1940 şi devenit, sub regimul horthyst, şeful Circumscripţiei regionale a X-a Cluj a organizaţiei paramilitare horthyste a Tîlharilor, într-o cuvîntare rostită la Şimleul Silvaniei afirma : „Pe aceşti valahi opincari trebuie să-i extirpăm, să-i ucidem ca pe duşmanii noştri (...). Preoţii predică iubirea poporului, dar aceasta este numai o momeală fiindcă Dumnezeu nu ajută decît forţa brută iar această forţă brută noi cu toţii trebuie s-o întrebuinţăm pentru a ucide şi extermina pe aceşti valahi. Religia prin cele zece porunci ale ei spune : nu ucide, nu fura, nu dori femeia altuia pentru că acestea sînt păcate. Acestea să fie însă păcate ? Nu sînt păcate ! Păcat va fi cu adevărat dacă nu vom extermina această bandă (...) de valahi opincari (...). Vom organiza şi o **Noapte a Sfîntului Bartolomeu** şi vom ucide şi copiii în pîntecele mamelor lor". (Citat din Arhiva M.A.E. Fond 71 Transilvania — dos. 362 f. 40—41).

În acest mediu elementele fasciste, nyilaşiste din cadrul armatei horthyste sau al organizaţiilor paramilitare, diversioniste au dezlănţuit ample acţiuni teroriste, semănînd moarte, chinuri şi fărădelegi nemaiîntîlnite. Urmărind decimarea populaţiei româneşti, înfrîngerea forţelor democratice, antifasciste, armata, jandarmeria, poliţia, formaţiunile paramilitare horthyste au comis tot felul de atrocităţi şi samavolnicii. Astfel, în judeţul Bihor „jandarmeria din Voivozi, Şimian, Valea lui Mihai (...) încuviinţează cu ochii închişi abuzurile ilegale şi terorizarea românilor de către asa-zisele trupe libere şi jandarmii grăniceri".

Descriind situaţia unor aşezări româneşti din apropierea frontierei cu Ungaria, în primele zile ale ocupării nordestului Transilvaniei ziarul „Universul scria : „Barbariile au început în prima zi de ocupaţie în judeţele Satu-Mare şi Bihor. Primul măcel s-a comis în cele cinci colonii din imediata vecinătate a frontierei. Din primele ore ale ocupaţiei, ţăranii români au fost măcelăriţi. Alte barbarii s-au săvîrşit tot în primele ore, la mănăstirea Bicsad de lîngă oraşul Satu-Mare. De la mănăstire, bandele de demenţi au trecut în Ţara Oaşului şi în Maramureş, unde au masacrat toţi românii întîlniţi. Trei zile şi trei nopţi satele au cunoscut cel mai înfiorător dezmăţ. La Supanta, ţăranii au fost bătuţi cu frînghii ude, apoi puşi să-şi sape mormîntul, imitîndu-se procedeele de pe timpul terorii albe cu prilejul revoluţiei lui Horia. Pe Valea Vişeului mai multe sate au fost incendiate. În Borşa, toţi românii au fugit în păduri, fiind ameninţaţi că vor fi omoriţi. Mulţi ruteni şi români îngroziţi de schingiuiri şi teroare s-au refugiat (...). Situaţia minorităţilor din nordul Ardealului se agravase din zi în zi şi din ceas în ceas. Ei au fost scoşi în afară de lege şi pe lîngă maltratările suferite li se confiscă vitele, cerealele şi întreg avutul din case". (**Universul** din 23 septembrie 1940).

După aceste acţiuni teroriste, întreprinse de trupele horthyste şi de diverse organizaţii fasciste paramilitare în primele zile de ocupaţie, horthyştii — de la trupele de ocupaţie la bande teroriste alcătuite din delincvenţi de drept comun — s-au dedat la acte mult mai grave : crime şi asasinate în masă, de o monstruozitate fără seamăn. Asasinatele în masă de la Trăznea, Ip, Camăr, Păuşa, Ciumărna, Şimleul Silvaniei, Cozmicul de Jos (jud. Sălaj), Mureşenii de Cîmpie, Huedin (Cluj) etc., vor rămîne pentru totdeauna ca acte de gravă acuzaţie la adresa horthysmului, a fascismului. Numai în localitatea Trăznea din judeţul Sălaj, au căzut victime terorii horthyste, în ziua de 9 septembrie 1940, 263 români : copii, femei, bărbaţi, tineri şi virstnici iar în timpul masacrului comis de ocupanţi în noaptea de 13/14 septembrie împotriva populaţiei româneşti, din comuna Ip, acelaşi judeţ, au fost asasinaţi 157 de oameni dintre care 63 copii (datele reproduse după **„România Nouă"** din 10 octombrie 1940 şi din 1 ianuarie 1940; **„Tribuna"** din 29 aprilie 1941; Arhivele Statului, Bucureşti, Fond Preşedinţia Consiliului de Miniştri, dosar 48/1942, f. 306—310 ş.a. ; a se vedea şi **„Flacăra"** din 27 aprilie 1978). Numai în judeţul Sălaj, în luna septembrie 1940 au fost asasinate 481 persoane dintre care 460 români, 16 slovaci, 5 evrei ; din totalul victimelor 190 au fost copii şi 179 femei. Din statisticile vremii rezultă că în primul an de stăpînire horthystă au fost înregistrate 6 813 cazuri grave de crime, maltratări şi schingiuiri. Concomitent cu teroarea exercitată de autorităţile horthyste prin asasinate, masacre, violenţe, împotriva populaţiei româneşti, regimul horthyst fascist a aplicat, în teritoriul cotropit, o politică de stat, oficială, de alungare, expulzare, dislocare în masă a populaţiei româneşti, pentru „curăţirea" teritoriului cotropit de întreaga populaţie românească şi de alte naţionalităţi oprimate.

Ca martor ocular la sosirea în gara Arad a unor garnituri de tren ce aduceau cîteva sute de familii de români expulzaţi din teritoriul cotropit, scriitorul de limbă maghiară, cetăţean român, Méliusz Iozsef, nota, în acele zile : „Înghesuiţi în vagoane de marfă în condiţii inumane, ciae peste grămadă, infometaţi, cu buzele crăpate de sete, febrili (...). Şi-au părăsit de la o oră la alta casa, animalele, pămîntul, uneltele, atunci cînd jandarmul a venit după ei (...). Femeile cu prunci în braţe şedeau pe pămîntul îngheţat şi printre vaete invocau ajutorul lui dumnezeu în aceste necazuri şi greutăţi incomensurabile". (Méliusz Iozsef. Sors és jelkép (Soarta şi simbol) — Cluj, 1946, p. 143—149.

Potrivit datelor de care dispunem, pînă la 23 August 1944 au fost alungate de pe teritoriul cotropit de Ungaria horthystă peste 500 000 persoane. Procentual, faţă de populaţia românească, pe judeţe, refugiaţii au reprezentat : judeţul Cluj — 34,1% ; Bihor — 24,8% ; Sălaj — 13,2 ; Someş — 13,5% ; Mureş — 17,3% ; Satu Mare — 9,0% ; Năsăud — 9,5% ; Trei Scaune — 37,6% ; Ciuc — 24,1% ; Odorhei — 34,7% ; Tîrnava — 67,6%.

Pe lîngă formele de reprimare a populaţiei româneşti, la care ne-am referit, regimul horthyst a întreprins numeroase măsuri pentru a exclude această populaţie din viaţa politică şi administrativă, de a o priva de orice posibilităţi de a-şi exprima şi apăra interesele sale fundamentale. Reprezentanţii românilor transilvăneni au fost aproape cu totul excluşi şi din organele administrative (comunale, orăşeneşti, de plasă şi judeţ). În afară de acestea regimul horthyst a dus în acest teritoriu cotropit al României o politică de secătuire totală a resurselor economice pricinuind în cei patru ani de ocupaţie o pagubă egală cu suma de 88 miliarde 310 milioane lei curs anul 1938, adică circa 631 milioane dolari, la acelaşi curs.

Guvernul horthyst a luat cele mai necruţătoare măsuri împotriva reformei agrare din 1921, prin care fuseseră expropriate 1 223 385 iugăre cadastrale, fiind împroprietăriţi, pe temeiul drepturilor cetăţeneşti, 388 717 de ţărani români, maghiari şi de alte naţionalităţi, care nu avuseseră pămînt pînă atunci. Politica agrară promovată de către regimul de ocupaţie horthystă împotriva reformei agrare româneşti a fost o politică bazată pe principiile şovinismului. Ea urmărea, în primul rînd, limitarea, din ce în ce mai accentuată, a posibilităţilor de existenţă ale ţărănimii române şi totodată restaurarea dominaţiei economico-politice a baronilor şi conţilor, precum şi a altor mari proprietari maghiari. Numai între septembrie 1940 şi octombrie 1941 au fost intentate 17 000 de procese împotriva ţăranilor români, fiind deposedaţi de 77 160 iugăre cadastrale.

Dintre metodele de reprimare a maselor nu lipseau nici alte mijloace, cum erau cele de trimitere pe front, în detaşamentele de muncă forţată, în companiile speciale de exterminare, menite a suprima orice adversar : comuniştii, antifaciştii, oameni cu convingeri democrate, progresiste, indiferent de naţionalitate, români, maghiari, evrei, sîrbi, ţigani. În anul 1943 la Budapesta, Miskolc şi în teritoriul cotropit al României existau 74 de detaşamente de muncă forţată. Referindu-se la regimul de exterminare fizică şi morală a deţinuţilor din detaşamentele de muncă forţată, postul de radio clandestin „Kossuth" transmitea, la 5 decembrie 1942, următoarele: „Companiile de muncă constituie o ruşine. Oamenii sînt trataţi asemenea criminalilor de drept comun. În timpul lucrului sînt păziţi de gărzi înarmate. Sînt bătuţi pentru cea mai mică neglijenţă, sînt răstigniţi de mîini. Alimentaţia este atît de proastă, încît bolile şi foametea decimează. Dar ei, în principiu, nu sînt internaţi în spitale. Există un ordin pe armată care prevede că în companiile de muncă să se aplice tratamentul cel mai sever". Dealtminteri trebuie subliniat că regimul horthyst de ocupaţie a reprimat nu numai populaţia românească majoritară sau alte populaţii asuprite ci şi o importantă parte a populaţiei maghiare care-şi manifesta, într-o formă sau alta, dezacordul faţă de acest regim. Concludente sînt, din acest punct de vedere, procesele judecate de tribunalele speciale cunoscute sub denumirea de „Colegiul celor cinci" menite a reprima orice manifestări antihorthyste, chiar cele mai inofensive. Numai instanţa respectivă din Tîrgu-Mureş a judecat, între septembrie 1940 — august 1944, 586 cazuri în care au fost implicate 631 persoane dintre care 258 români şi 324 maghiari ; 23 germani, 21 evrei şi 8 alte naţionalităţi. Mişcarea comunistă şi muncitorească a fost ţinta de prim ordin a acţiunilor represive ale regimului de ocupaţie, căruia i-au căzut victimă numeroşi comunişti şi antifaciştii români, maghiari, evrei şi de alte naţionalităţi. Va rămîne pentru totdeauna scris în cartea de onoare a istoriei noastre figura luminoasă a militantului partidului nostru comunist, Iósza Béla, asasinat de horthyşti în camerele de tortură de la Someşeni în anul 1943 pentru lupta, pînă la sacrificiu, împotriva horthysmului, pentru triumful idealurilor de libertate şi frăţească convieguire între popoare, între români şi maghiari, pentru triumful idealului de libertate socială şi naţională a poporului român. Înfierind teroarea horthystă împotriva celora care i se opuneau, români, maghiari, evrei, sîrbi etc., Iózsa Béla, cu puţin timp înainte de a fi arestat — 28 octombrie 1943 — scria unui parlamentar din Budapesta o scrisoare în care atrăgea atenţia că „destinul Ungariei tot nu se va decide în aceste camere de tortură chiar dacă mii de oameni sînt schingiuiţi sau bătuţi pînă la moarte".

După ocuparea Ungariei, la 19 martie 1944, de către armatele hitleriste, populaţia românească, evreiască şi celelalte populaţii oprimate sînt supuse unor noi măsuri de un tragism deosebit. În toate marile oraşe din acest teritoriu au fost organizate ghetouri unde au fost închişi evreii. Numai la Cluj au fost internaţi 17 000 evrei, la Oradea 30 000 evrei. După datele statistice incomplete, în acţiunea fascistă din primăvara anului 1944, din partea de nord-est a Transilvaniei au fost deportaţi circa 150 000 evrei, copii, femei, bărbaţi, invalizi, bătrîni, în lagărele hitleriste ale morţii, dintre aceştia fiind exterminaţi peste 100 000.

Concomitent cu deportările evreilor s-a desfăşurat o nouă acţiune de ridicare cu forţa a românilor, care au fost duşi la muncă forţată în Germania. Ca urmare, peste 30 000 de români au împărtăşit această soartă în cei patru ani de ocupaţie.

În vara anului 1944, la marginea comunei Apa au fost împuşcaţi 12 tineri români şi maghiari care nu s-au prezentat la concentrare ; linga satul Moiseni au fost executaţi 8 tineri români, iar la Săbişa au fost omoriţi 9 români, care au fugit din detaşamentele horthyste de muncă forţată.

După declanşarea insurecţiei naţionale armate, antifasciste şi antiimperialiste din august 1944 din România, ieşirea României din războiul hitlerist şi alăturarea ei, cu toate forţele umane şi materiale, coaliţiei antihitleriste, pentru eliberarea întregului teritoriu al ţării şi zdrobirea definitivă al celui de-al treilea Reich, acţiunile represive în partea de nord a Transilvaniei au fost amplificate. S-au instituit lagăre speciale într-o seamă de localităţi din judeţele Maramureş, Sălaj, Satu Mare ca : Slatina, Dragomireşti, Moiseni, Ocna Şugatag, Ocna-Slatina, Carei, Teceul Mare, Kristorcsa Kosice etc. Ocupanţii horthyşti şi nazişti au săvîrşit noi asasinate în masă. Printre acestea o tristă notorietate a căpătat cel de la Sărmaş, din septembrie 1944 unde au fost asasinaţi 126 evrei, dintre care 43 de copii, de la Moiseni unde faptele odioase s-au petrecut asemănător celor de la Oradour (Franţa) sau Lidice (Cehoslovacia).

Poporul român s-a ridicat cu toate forţele sale la luptă împotriva fascismului, atît a regimului de dictatură militaro-fascistă, cît şi a celui horthyst de ocupaţie în nord-estul Transilvaniei. Forţa politică fundamentală care a organizat şi condus ampla mişcare de rezistenţă antihitleristă a poporului român a fost Partidul Comunist Român, exponentul cel mai fidel al intereselor supreme ale naţiunii noastre. La această aprigă confruntare cu fascismul au participat toate forţele înaintate, democratice, patriotice, inclusiv din rîndurile naţionalităţilor conlocuitoare — maghiari, germani, evrei şi de alte naţionalităţi, de pe întreg teritoriul ţării, inclusiv din cel răpit de Ungaria horthystă. Dezmembrarea teritorială a României nu a împiedicat lupta unită a întregii noastre naţiuni pentru înfăptuirea înaltelor sale ideaiuri de libertate naţională şi progres social-economic, pentru restabilirea independenţei şi suveranităţii depline de stat a României. Participarea României în războiul antifascist alături de coaliţia Naţiunilor Unite, sacrificiile de sînge date în acest razboi pentru eliberarea patriei de sub dominaţia fascistă inclusiv a nordestului Transilvaniei, şi apoi la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei şi Austriei, constituie cea mai grăitoare dovadă a atasamentului neclintit al poporului nostru faţă de cauza libertăţii naţionale şi progresului social, faţă de idealul scump al independenţei şi integrităţii noastre teritoriale, că el nu a avut nimic comun cu fascismul, cu războiul hitlerist dus împotriva Uniunii Sovietice. Lupta unită a poporului nostru — români, maghiari, germani, evrei, sîrbi şi de alte naţionalităţi — din anii dictaturii militaro-fasciste, a ocupaţiei horthyste (1940—1944), a constituit o puternică temelie pe care s-a edificat efortul lui de a înfăptui, sub conducerea Partidului Comunist Român, marile transformări revoluţionare din perioada ce a urmat eliberării patriei, pînă în zilele noastre. Această realitate contemporană constituie, dealtminteri, o expresie elocventă a concluziilor pe care le desprinde neconţinut partidul nostru întregul nostru popor român, din experienţa istoriei, inclusiv din această perioadă, concluzie care atestă că numai în strînsă unitate de luptă şi aspiraţii poporul nostru şi-a făurit propriul său destin, înfrîngînd toate forţele negre care i s-au opus — fascismul, în primul rînd — şi că numai această unitate îi poate asigura înfăptuirea aspiraţiilor sale nobile spre progresul, independenţa, suveranitatea, dezvoltarea liberă şi necontenită a patriei comune, pentru triumful socialismului şi comunismului pe pămîntul scump al României socialiste.

MIHAI FĂTU ■

N.R. Prima parte a articolului a apărut în numărul 21 al revistei noastre.

Titanii aviaţiei româneşti [II]

Cu sumele de bani primite în rate de la susţinătorii şi prietenii din Lugoj, Traian Vuia începe în toamna anului 1903 construirea maşinii sale de zburat şi, la începutul anului 1904, a motorului necesar, care constituia tot o invenţie de a sa — al doilea motor de avion din lume care a propulsat un aeroplan în zbor.

Pînă la data de 17 decembrie 1903, cînd fraţii Wright au reuşit, după trei ani de încercări, să zboare cu un aeroplan biplan inventat şi construit de ei, **dar lansat în aer printr-un sistem de catapultare, nici o maşină de zburat nu se ridicase în aer.** Toate încercările făcute pînă atunci nu au dat rezultatele dorite, mijloacele de a ridica în aer un aeroplan pentru a zbura, erau, ca şi aparatele, care de care mai bizare. Mojaiski a încercat să-şi ia zborul printr-un plan înclinat în 1882 ; profesorul Langley a construit, pentru acelaşi scop, o casă plutitoare (house-boat).

Terminîndu-şi maşina de zburat, Traian Vuia, după cîteva rulări pe teren efectuate propulsat de motorul şi elicea „aeroplanului-automobil", în ziua memorabilă de **18 martie 1906**, după un rulaj în care a obţinut viteza necesară sustentaţiei, **s-a desprins de pămînt şi a zburat pe o distanţă de 12 m la 0,5 m înălţime, realizînd pentru prima dată în lume integral zborul mecanic.** În adevăr, el a decolat, a zburat şi a aterizat prin propriile mijloace de bord ale maşinii de zburat, inventate, construite şi conduse de el.

Aeroplanul-automobil, denumit „T. Vuia nr. 1", prin care s-a efectuat acest zbor, avea în construcţia sa noutăţi pe care nici un alt inventator din acest domeniu nu le aplicase pînă atunci. Dintre acestea menţionăm doar următoarele :

● **Propulsia asigurată printr-o singură elice.** Pînă la el, atît constructorii de aeromodele (Stringfelow în 1848, Tatin în 1879), cît şi constructorii de aeroplane, utilizau două elice amplasate în paralel şi contrarotative.

● **Construit din tuburi metalice,** în afară de pînza aripilor, în timp ce toţi înaintaşii săi şi-au construit aeroplanele din lemn şi pînză.

● **Tren de aterizare cu roţi cu amvelope.**

● **Monoplan,** ceilalţi constructori dinaintea sa realizînd numai biplane şi multiplane. De aceea, mai mulţi istorici ai aviaţiei, din lucrările cărora citâm doar cartea lui Arthur Gordon, „HISTORY OF FLIGHT", American Heritage Publishing Co., Inc., apărută în 1962. La pag. 127 găsim : „...Maşina lui Vuia l-a condus pe Blériot să adopte sistemul monoplan în modelele lui din 1907."

● **Motorul funcţiona cu anhidridă carbonică.**

După realizarea de către Traian Vuia a zborului mecanic, ziarele şi revistele timpului au relatat acest zbor. „L'Auto" din 18 martie 1906, „L'Aerophile" din aprilie 1906 pag. 105 şi, în prezent, „Istoria aviaţiei" confirmă acest fapt. După marea sa premieră, Vuia şi-a perfecţionat aeroplanul realizînd pe „T. VUIA nr. 1 bis" şi „T. VUIA nr. 2", cel din urmă fiind echipat cu un motor „Antoinette" cu 8 cilindri în V, funcţionînd cu benzină. Cu aeroplanele realizate, a zburat în zilele de 1 iulie, 12 august şi 19 august 1906, în timp ce ceastructori şi aviatori de alte naţionalităţi au reuşit să zboare cu aeroplanele lor mai tîrziu ; ca exemplu, citâm pe danezul Ellehammer, care a reuşit să zboare abia la 12 septembrie 1906, celebrul Santos Dumont, la 13 septembrie, apoi la 23 octombrie şi 12 noiembrie 1906, cînd a zburat în faţa comisiei Aeroclubului Franţei, omologîndu-şi acest zbor.

Ing. CONSTANTIN C. GHEORGHIU ■

JUDEȚUL VÎLCEA

Un dar al Oltului, păstr

Opinia unui alegător

Facerea lumii sub ochii noștri

În urmă cu doi sau trei ani la **Berbești**, în Vîlcea, nu se înghesuia nimeni, mai la vale nițel, mi se pare, sînt **Ginguleștii**, acolo da, era ceva de văzut, de citeva sute de ani era un tîrg de vite, de păsări, de grîu, de porumb, nu cine știe ce, un ceair găzduia tot comerțul ăsta țărănesc, mai mult schimb în natură, venea bietul om cu o curcă, toamna, cu un berbec, cu o vacă mai mult costelivă și, pe timpuri, cînd povestea era în floare, se puteau cumpăra aici boi buni pentru arat și cărăușie.

Am fost la **Ginguleșți**, zicea îngîmfat cîte un țăran de la mine de la **Slătioara**, am fost la **Ginguleșți** și am luat o pereche de boi și repede se ducea vestea : Costică a lui Haralambie a cumpărat boi de la **Ginguleșți** ; era tot ce se putea închipui în materie de comerț în copilăria mea, ca și cînd boii respectivi reprezentau o casă nobiliară.

Cînd am fost însă prima dată la **Ginguleșți**, am rămas profund dezamăgit fiindcă satul, nu cine știe ce înstărit, n-avea în el nimic de tîrg, nici n-am înțeles bine de ce avea atîta faimă numele lui. Însă, era **Ginguleșți** — cum ai zice, pentru boierimea română de pe timpuri, Nisa ! Se mai spunea și „Am băut, în viața mea, la **Ginguleșți** trei perechi de boi !" Avea cu ce se lăuda un țăran mai petrecăreț. Cum vă ziceam, **Ginguleșți** față de **Berbești** era cîneva. Prin **Berbești** treceai repede, spre **Grădiștea**, spre **Zătreni**, te grăbeai la **Bălcești de Olteț** ! Acum însă toate au intrat într-un con de umbră — cum se zice. Cînd spui azi, la **Horezu**, sau la **Rîmnicu Vîlcea** sau la **București**, „mă duc la **Berbești**", toată lumea știe despre ce e vorba ; inima unui bazin carbonifer pe care nimeni nu-l bănuise și satul a explodat în conștiința județului și a țării întregi din senin. O acțiune care se numește **Acțiunea 7 000** — agită o țară întreagă : șantier național al tineretului, mii de camioane care, zi și noapte, nu mai prididesc să care, burdușite, cărbunele, perspectiva unei căi ferate care să străbată măgurile prin tunele, liceu minier, blocuri, Horezul devenit centru carbonifer din vestită vatră olărească, o lume nemaicunoscută bîntuind satele și cucerindu-le cu o nouă mentalitate, țăranii care se uită cum în marginea caselor lor se sapă gurile de mine, lanțuri de vagonete intrînd și ieșind din pămîntul izlazurilor și de-lurilor cu pruni de odmioară, garaje de autocamioane exact acolo unde fusese o Țeapă a lui Vlad Țepeș, șoferii iadului claxonînd neîntrerupt acolo unde liniștea se credea inespugnabilă pînă la sfîrșitul veacului cel puțin ! Și eu, ca toți țăranii, uimit că un de... cu cireși s-ar putea să fie o iluzie, ... un borangic transparent, vag ascunzînd aurul negru !

Ei bine, aici a început, sub ochii noștri, o nouă **Facere a lumii** și vreau asta am să vă povestesc despre cele șapte zile ale ei, mai bine-zis despre cele **șase dintîi**, căci ziua șaptea, cu odihna, mi se pare nițel cam îndepărtată. Cum să vă spun, Valea Tărîlei, în copilăria mea, era o lume ! Nu pot zice că nu-mi pare rău după ea. Ce cleni se prindeau la **Mateești** sub răgălii și cum se prindea păstrăvul la Alunu ! A fost o altă lume și timpul ei văd că a trecut. Sîntem, azi, martorii nașterii unei alte lumi. Socialismul dinamitează trecutul necontenit. Merită să fii părtaș la această **Facere**. Vă promit o poveste de la **Berbești**. „La **Berbești**, zicea un vecin al meu de la Slătioara, m-am angajat acum și cred că așa îes bine la lumină". Ca în Biblie ! Și Costică al lui Petre al lui Toma — eroul meu din Niște țărani — va ieși la lumină.

DINU SARARU ■

Oraș la Olt

Cu ochiul care rîde, cu ochiul care plînge,
Trecutul ne răsfață și ne veghează calea.
La Olt, în asfințituri, rodește apa sînge,
Strămoșul Lup dă semne că ne cunoaște valea.

Prin magice formule tăind în aur verde
Sonor ca o speranță, și harnic, și cuminte,
Orașul-port de alburi flotila de cuvinte
Și-a migălit din piatră, cinstită, care vede

Cum „verii de la Padeș", cum oastea lui Magheru
Olteni de viță bună, lumini sfințind în glie,
Ne înfloresc în gînduri ca merii și ca lia.
Cînd te privim în suflet, olteancă Românie !

O horă de ulcele cu pielea lor de nucă
Oricînd cu struna minții poți face să tresalte.
Și printre dumncalor cuprins de dor de ducă
Îi lași pe Anton Pann să zică celelalte.

DORA CARBUNESCU

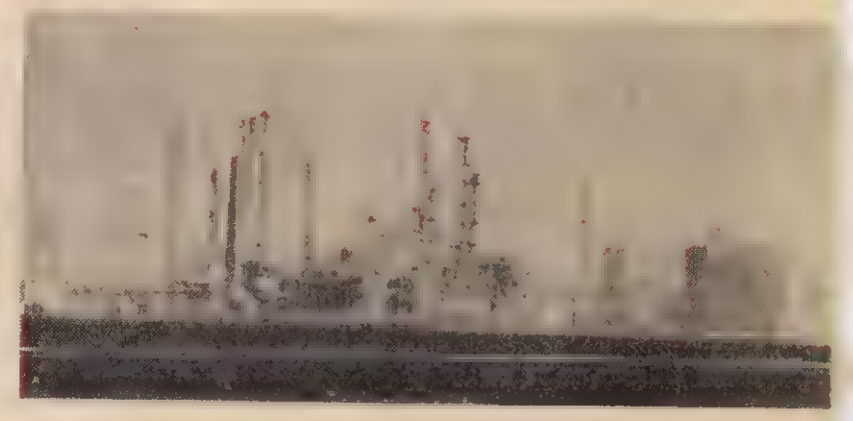

„Nu, Vîlcea nu este un județ «mic» !"

(Urmare din pagina 1)

cici ; aici Mircea cel Bătrîn citiorește Cozia ; aici Mihai Viteazul își convoacă pentru ultima dată colaboratorii, hotărînd asupra modalităților de a continua lupta ; aici așază Matei Basarab acea primă tipografie care, prin cărțile tipărite în limba română, a contribuit la o adevărată renaștere a Țării Românești ; aici s-au acoperit de glorie oștenii lui Tudor și cei ai generalului Magheru ; aici a vibrat pentru prima dată, sub bagheta lui Anton Pann, imnul „Deșteaptă-te române" ; ținutul a fost vizitat în două rînduri de Domnul Unirii, Alexandru Ioan Cuza ; aici a avut loc prima conferință a Regionalei U.T.C. Oltenia, ale cărei lucrări au fost conduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, făuritorul României moderne de astăzi.

Vîlcea, un „județ mic" ? Da, dacă ne gîndim că în anul 1950 realiza o producție industrială de numai 0,3 miliarde lei, iar în anul 1965 — 1,3 miliarde lei. Nu-l mai putem numi, însă, așa dacă avem în vedere că astăzi realizăm o producție industrială în valoare de peste 11 miliarde lei. Este rodul politicii de dezvoltare armonioasă, multilaterală a tuturor zonelor țării, strategie inițiată de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, după Congresul al IX-lea, care a schimbat structural înfățișarea României, această epocă, epoca Ceaușescu, înscriindu-se ca perioada cea mai fertilă din istoria patriei.

— Dacă Vîlcea n-ar fi beneficiat de o astfel de „strategie" — cum ați numit-o dv. — ce s-ar fi întîmplat ? Unde ar fi ajuns ? Sau cînd ar fi ajuns unde a ajuns acum ?

— Dacă Vîlcea s-ar fi dezvoltat cu ritmul din anul 1938, ne-ar fi trebuit, spun calculele statistice, nici mai mult, nici mai puțin de două secole, ca să atingă nivelul dezvoltării de astăzi. V-aș ruga să mai notați, ca semnificativ pentru dinamismul economiei județului, și faptul că din totalul fondurilor fixe existente, în valoare de circa 35 miliarde lei, aproape 60 la sută sînt puse în funcțiune în ultimul deceniu. Au fost dezvoltate cu precădere industria chimică, constructoare de mașini, energetică, ramuri purtătoare ale progresului tehnic, care dețin în prezent aproape 70 la sută din totalul producției industriale a județului.

— În ce măsură realizările industriale reflectă potențialul real, resursele cu care e înzestrat județul dumneavoastră ? Ce pirghii mai trebuie acționate, pentru ca Vîlcea să-și dea măsura deplină a posibilităților ei economice, tehnice și umane ?

— În lumina Directivelor celui de-al XII-lea Congres al partidului a fost deschis în județul nostru cel mai tînăr bazin carbonifer al țării — Tîrlia-Olteț. Prin resursele mari de care dispunem, industria cărbunelui se va situa, în sfîrșitul acestui cincinal, între ramurile cu cea mai mare pondere ale economiei vîlcene. Județul nostru are o mare rezervă de minerale utile — calcar, sare, feldspat, mică și pegmatite, tufuri vulcanice și altele, care introduse în circuitul economic, reprezintă un însemnat potențial pentru dezvoltarea economiei noastre. Vîlcea are, după cum este cunoscut, mari resurse energetice pe Lotru și Olt, realizînd în prezent 4,7 la sută din producția națională de energie electrică, dar sîntem departe de a fi epuizat posibilitățile pe care ni le oferă bogata rețea hidrografică a județului. Prin punerea în valoare a cursurilor mici de apă, ne-am propus să construim în perspectivă peste 70 de microhidrocentrale. Am început, de asemenea, să folosim energia eoliană prin construirea, în Munții Lotrului, a unei centrale acționate de vînt. Am trecut, totodată, la valorificarea mai bună a apelor termale din stațiunile balneoclimaterice și am acumulat deja o bună experiență în producerea și utilizarea biogazului.

Toate aceste resurse ne dau posibilitatea unei mai judicioase amplasări în teritoriu a obiectivelor economice, inclusiv de mică industrie, asigurînd în același timp o mai bună cuprindere în sfera producției materiale a forței de muncă, în special a celei feminine, unde înregistrăm un excedent.

Ne aflăm într-o epocă de vîrf, în epoca transformărilor acumulărilor cantitative într-o calitate nouă, superioară, proces de ampioare istorică, în cadrul căruia sîntem chemați cu toții să lăsăm ceva în urma noastră, ceva concret, palpabil, care să ne reprezinte pe fiecare dintre noi și care să reprezinte munca, aspirațiile și idealurile generațiilor de azi.

— Cum e condusă o activitate economică atît de complexă, pusă sub semnul unor sarcini și exigențe atît de mari ? Știm că multe dintre cadrele care acționează — la toate nivelele — pe tărîmul industriei, asigurîndu-i ritmurile impetuoase, sînt oameni tineri, născuți aici și formați aici. Sînteți mulțumit de munca lor ? Prin ce fapte se ilustrează competența lor profesională, atitudinea lor nouă, socialistă față de muncă ?

— Industria județului nostru fiind prin excelență tînără, este firesc ca în conducerea ei să se afle muncitori, ingineri și tehnicieni tineri. Un impediment ? Dimpotrivă. Avem nenumărate inițiative, realizări, invenții și inovații, fapte de muncă semnificative care poartă girul elanului, entuziasmului, cutezanței revoluționare caracteristice tinereții. Dacă sîntem mulțumiți de munca lor ? Vă răspund prin cîteva din realizările noastre din acest an : am obținut pînă în prezent un spor de producție-marfă în valoare de aproape 30 milioane lei și o producție netă suplimentară de peste 26 milioane lei ; productivitatea netă a muncii a fost depășită cu patru procente, iar planul de investiții este realizat în proporție de 101,4 la sută ; la fiecare 1 000 lei producție marfă s-au obținut economii de 8,6 lei la cheltuielile totale și 5,4 lei la cele materiale. Motive de satisfacție, nu-i așa ?

— Dar agricultura ? Ce șanse are agricultura într-un județ ca Vîlcea, așezat pe munți și pe dealuri ?

— Într-adevăr, județul nostru este situat într-o zonă de deal și munte, dar aceasta nu înseamnă nici pe departe un handicap pentru agricultura acestor locuri. Dimpotrivă, zona oferă condiții bune pentru dezvoltarea intensivă a pomiculturii, viticulturii și, mai cu seamă, a zootehniei — sectoare agricole care se află într-un proces complex de modernizare. Dispunem de peste 35 000 hectare cu plantații de pomi fructiferi și viță-de-vie, circa 106 000 hectare de pășuni și fînețe naturale. Pentru a valorifica mai bine tradiția locală, terenurile specifice zonei, baza tehnico-materială, forța de muncă, ne-am propus să plantăm în acest cincinal 5 300 hectare cu arbuști fructiferi și căpșuni în ferme specializate și în gospodăriile populației, ceea ce ne va da posibilitatea să livrăm anual la fondul centralizat de produse agroalimentare 35 000 tone de fructe proaspete. În zootehnie, am acordat și acordăm o atenție sporită asigurării întregului necesar de furaje din producția proprie a fiecărei unități, prin înființarea unui amplu program eșalonat pe patru ani de îmbunătățire a pajiștilor naturale, introducerea în cultură a plantelor furajere de mare randament, recoltarea și conservarea în cele mai bune condiții a nutreturilor, generalizarea tehnologiilor avansate de preparare și administrare a nutreturilor în hrana animalelor. În toate unitățile agricole au fost create spații pentru creșterea tineretului femel taurin, în vederea efectuării selecției pe bază rezultatelor în producție. Pentru a asigura, conform principiilor autogospodăririi și autoaprovizionării, întregul necesar de legume, am extins în acest an suprafețele de solarii și culturile de legume în cîmp, atît în unitățile agricole socialiste, cît și în gospodăriile populației.

— Peisajul urbanistic al Rîmnicului, centrul orașului, în primul rînd, mărturisește un mare și inspirat efort constructiv. Vorbiți-ne, vă rugăm, despre acest efort. Ce a însemnat și ce va însemna el, în continuare ?

— Urbanizarea, ca o consecință firească a industrializării, a creșterii nivelului de trai al oamenilor muncii găsește în municipiul reședință de județ o fericită expresie în plastica citadină, elementele arhitecturii tradiționale locale îmbinîndu-se armonios cu soluții constr... de mare productivitate. Noua înf... pe care o are municipiul Rm. Vî... păstrat personalitatea așezării — în... rea construcțiilor în cadrul natura... de generos — conferindu-i un plus frumusețe și de confort prin dotări... cial-culturale dintre cele mai mode...

Cetățenii acestui oraș sînt profu... recunoscători secretarului general... partidului, tovarășul Nicolae Ceaușes... pentru prețioasele indicații și recomand... făcute cu prilejul avizării schiței d... sistematizare a localității lor. În perspe... tivă apropiată va fi definitivat detaliul... pentru sistematizarea centrului oraș... Iată proiecte constructive a căror mate... rializare înseamnă, în fapt, o veritabilă renaștere urbană. După încheierea cartierelor de locuit 1 Mai, Nord, Traian, Petrișor, Ostroveni — însumînd ... 21 000 apartamente —, s-a trecut la sist... matizarea zonei centrale. Schema st... dală a fost îmbunătățită prin corectarea... arterelor, ca și prin lărgirea la patru benzi de circulație a străzii Lenin, care străbate orașul de la nord la sud. Se urmărește flancarea străzilor din perimetrul central cu construcții de volume variate — mai înalte sau mai joase ... spații comerciale sau de prestări de ... vicii la parter sau chiar la etaj... vitrate, cu o arhitectură div... imobile în terasă pînă la blocuri cu invelitori de țiglă-solzi — toate dominate de alb și de roșu.

— În profilul complex al Vîlcii intră — întregindu-l — numeroase alte elemente, de ordin istoric-etnografic, cultural-artistic, turistic etc. Din această bogată paletă, ce aspecte ați dori să subliniați ?

— O importanță deosebită s-a acordat cunoașterii mărturiilor arheologice descoperite pe teritoriul județului, care atestă originea comună, unitatea și continuitatea poporului român pe cuprinsul patriei, precum și conservării bunurilor din domeniul istoric, etnografic, folcloric, ce constituie valori în patrimoniul cultural național. În acest scop, în ultimul timp s-a creat secția de etnografie a Muzeului județean de istorie și este în curs de amenajare o secție de artă comparată. Aș vrea să vă mai spun că, prin dovezile arheologice descoperite, confirmăm, fără putință de tăgadă, vîrsta de două mii de ani a așezării noastre, aniversare la care municipiul Rîmnicu Vîlcea se prezintă ca o localitate mai tînără și mai frumoasă ca oricînd.

at, muncit și desăvîrșit de oameni

Cea de-a treia ediție a Festivalului național „Cîntarea României" a antrenat, în faza de masă, peste 2 660 formații, cu aproape 70 000 de artiști amatori. Din acestea, 50 de formații, cu aproape 2 000 de artiști, au ajuns în etapa republicană.

În ceea ce privește turismul, anual sîntem vizitați de aproape o jumătate de milion de oameni ai muncii din țară și oaspeți de peste hotare. Argumentele pentru un asemenea aflux se cheamă Călimănești-Căciulata, Olănești, Govora, Ocnele Mari, Lotru, Horezu, Voineasa, iar într-un viitor apropiat, Vidra și alte locuri de mare interes turistic.

— O curiozitate : cum se face că Vilcea — care, așa cum ne-ați arătat, este un ținut cu o tradiție culturală marcantă și cu largi afirmări în viața spirituală a României de azi — nu are o instituție artistică profesionistă ?

— De fapt, orchestra de muzică populară „Vîlceanca", de pe lîngă Consiliul local al sindicatelor, este o formație profesionistă. Sigur, dumneavoastră aveți în vedere o instituție culturală de mai mare anvergură, pe care, din păcate, nu o avem. Am căutat să suplinim această absență prin îmbogățirea și diversificarea activității la casele de cultură, căminele culturale și cluburile muncitorești. Am răspuns și răspundem în bună măsură cerințelor spirituale ale oamenilor muncii prin organizarea, în municipiu și stațiunile noastre balneoclimaterice, a unei stagiuni permanente, la care își dau concursul formații profesioniste bucureștene și din țară. La aceasta se adaugă microstagiunea formațiilor artistice de amatori „Vacanțele Oltului", care se desfășoară pe scenele stațiunilor de odihnă și tratament, cum și activitatea Teatrului popular, instituție artistică cu tradiție a meleagurilor noastre.

— Spuneți-ne, vă rugăm, un fapt — un succes de muncă, o inițiativă, o angajare pe plan social-cultural — care face Vilcea inconfundabilă în contextul județelor țării. Care, cu alte cuvinte, aparține doar Vîlcii, nu și altor județe.

— Desigur, aș putea enumera multe elemente specifice numai Vîlcii. Cercetările în domeniul policloruril de vinil, octanolul produs în exclusivitate pe platforma noastră chimică, mobila din elemente mulate din așchii de lemn sau din furnire, creație vîlceană în premieră pe țară, faptul că vîlcenii practică de curînd, dar cu rezultate bune, o nouă profesie, mineritul în cărbune, că redescoperă meseria de crescători de animale, manifestări cum sînt festivalul „Cîntecele Oltului" sau competiția olarilor „Cocoșul de Hurez", ca să dau numai cîteva exemple, sînt realități care fac din Vilcea un teritoriu inconfundabil, dar, în același timp, îl identifică, în totul cu realitățile țării, ale prezentului nostru socialist.

— Vă rugăm, stimate tovarășe prim-secretar, să ne vorbiți, în încheiere, despre Vilcea viitorului. Cum va arăta județul dumneavoastră la sfîrșitul actualului cincinal ? Dar în anul 2000 ?

— Vom ajunge în anul 1985 la o producție globală pe locuitor de circa 70 000 lei, din care 50 000 lei producție industrială, ceea ce înseamnă, practic, dublarea acesteia. Vom realiza un program de investiții în valoare de aproape 24 miliarde lei, cu peste 40 la sută mai mult decît în cincinalul trecut. Se vor construi peste 14 000 apartamente, noi edificii de interes obștesc, mărcind noi trepte în ridicarea calității vieții.

Cum va arăta Vilcea în anul 2000 ? Un ținut tot mai prosper, tot mai înfloritor al unei țări socialiste multilateral dezvoltate, în drum spre comunism.

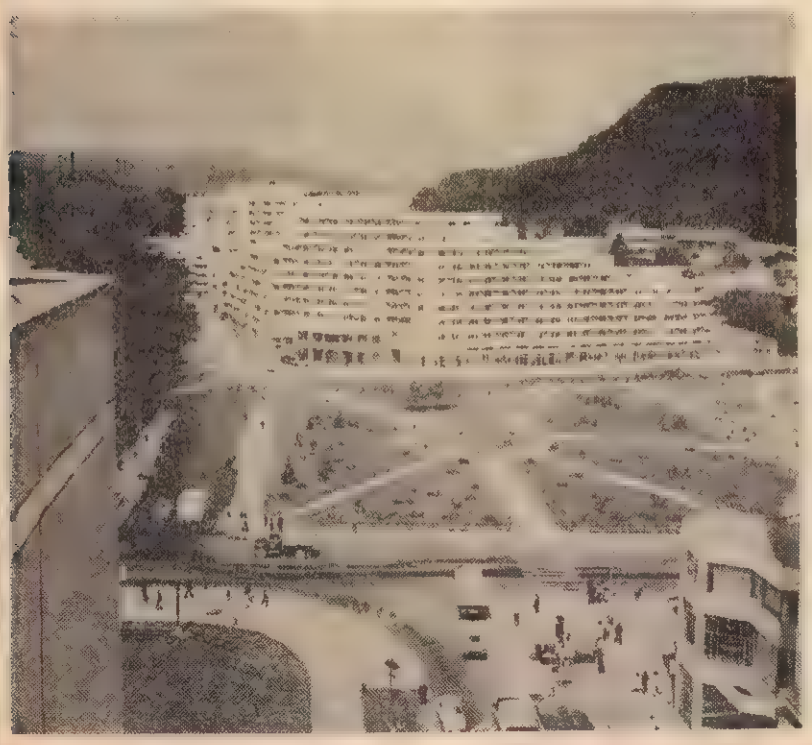

Cînd apele capătă neliniști de om

Curînd, foarte curînd — ne spune tov. Ion Bolnavu, secretarul comitetului de partid al Grupului de șantiere Olt-defileu, grup care patronează construcția cetăților hidroenergetice de pe Olt și Lotru — vă vom invita, tovarășe reporter, la o premieră tehnică de zile mari : străpungerea de la Valea lui Stan-Cîrligu Mare.

Cel ce ne spune aceste cuvinte nu e deloc un neofit al premierelor tehnice (e de peste treizeci de ani pe șantierele hidroenergetice ale țării) și nici, în ciuda ocupației sale (activist de partid de peste un sfert de veac), un prea vădit amator de cuvinte mari. Dacă ne spune ceea ce ne spune o face din fereastra unei experiențe vaste, a unei viziuni generalizatoare care exclud aprecierea grăbită, care așază fenomenele în rostul lor, la fel de strict ca și așezarea în rost a pietrelor unei mari construcții.

Nu vom încerca, în rîndurile care urmează, un reportaj asupra „premierei tehnice de zile mari" anunțate de Ion Bolnavu. O vom încercui doar pe scurt, fiindcă spațiul de care dispunem e limitat și fiindcă, mai ales, fenomenele, chiar și cele mai pasionante (căci despre un fenomen și încă despre unul pasionant este vorba !), duc repede, privite descriptiv, la sațiu, sau, în cazul interesului public față de ele, creează moda. Drept pentru care ne vom mărgini să extragem din fapte niște semnificații ce se impun.

În preajma noastră, în cea mai imediată preajmă, dacă se poate spune astfel, contemporan cu noi, încorporat adînc existenței noastre, fenomenul marii construcții rămîne totuși, pînă în prezent, marele și prodigiosul nostru Necunoscut. De ce ? Poate pentru faptul că lucrurile prea apropiate par de la sine cunoscute și înțelese, poate pentru faptul că sentimentul aparținerii la ele amînă desprinderea de semnificații, hărăzindu-le unei alte etape. Dar cînd ?

Dar mai întîi, pe scurt, să facem promisa incursiune de fapte. „Străpungerea" de la Valea lui Stan-Cîrligu Mare înseamnă isprăvirea giganticului tronson subteran al galeriei de fugă a hidrocentralei de la Brădișor, de pe Lotru. Tronsonul are 8 kilometri lungime și o secțiune de catedrală : 40 de metri pătrați. Este cel mai mare tunel hidroenergetic realizat pînă astăzi la noi, este deci, cu adevărat, o „premieră de zile mari". Dar „premierele de zile mari" măsoară, de ani și ani, întreaga construcție hidroenergetică de pe Lotru (înglobînd trei hidrocentrale) și de pe Olt (înglobînd, doar în Vilcea, alte 12). Ca să ajungem la Brădișor, pornind din Rîmnicu Vilcea (unde o mare hidrocentrală funcționează de cițiva ani), va trebui să trecem prin Călimănești (unde se construiește o cotate hidroelectrică de 38 MW) și prin Turnu (unde se-apropie de sfîrșit o construcție similară, dar cu o putere instalată aproape dublă), luînd, din toate aceste locuri, imaginea unor premiere tehnice, de fapt a unor spectacole ale muncii omului, care ne umplu inimile de mîndrie, de înviorătoarea mîndrie de a le fi contemporani.

La Călimănești, în mijlocul Oltului, vechiul Ostrov, frumoasa insulă a vacanțelor, a fost înălțat cu vreo șase metri, astfel încît apele lacului de acumulare al marii hidrocentrale să nu-i înece. Odată cu insula se supraînalță și vechiul schit cu același nume, ctitorie a lui Neagoe Basarab și a doamnei sale Despina, smuls din ape cu rădăcinile lui de piatră și cu pămîntul străbun încleștat de ele, printr-o soluție tehnică și arhitectonică cu valoare de unicat, născocită de minți luminate și pusă în operă de constructori. Cioobotele scufundate ale istoriei sînt trase deci, cu năvodul constructorilor, deasupra, curățate de mîl, puse din nou să sune și să scînteie. Fuziunea dintre trecut și viitor se face astfel prin nucleul de aur al capodoperei de artă contemporane. Suprainălțarea insulei și a chivotului ei de istorie și de artă înseamnă astfel — s-o mai spunem ? — mai mult decît o performanță tehnică : înseamnă una de frumos, de conștiință, de suflet.

La Turnu (cea mai mare hidrocentrală de pe Olt : 70 MW), la prima vedere, nimic din înfățișarea locurilor nu s-a păstrat. Aparent, nici nu s-a salvat nimic, nici geografie, nici mărturie de spirit. Pe locul în care, pînă mai ieri, curgea Oltul, acum sînt centrala electrică și barajul (o centrală-bijuterie a tehnicii și un baraj de „tip fluvial", cu o cădere de 26 de metri, și el un unicat al genului, fără rival nu doar la noi, dar, ni se spune, fără rival pe continent). Pe locul unde era calea ferată, vechea, frumoasa cale ferată a defileului, însoțitoare a Oltului încă din veacul trecut, acum curge Oltul, strămutat pe o nouă albie și încetînd, într-un fel, să mai fie Olt, transformat fiind într-un lac alpin (un lac de 200 000 de metri cubi !), avînd deci șansa, ca niciodată pînă acum, de a putea contempla în liniște cerul. Pe locul unde nu se afla nimic, adică nimic altceva decît piatra muntelui, abia zgîriată de cărările caprelor, e acum calea ferată, deviată pe orizontală cu circa 1 kilometru și, în plus, transgresată și vertical, reconstruită cu vreo 20 de metri mai sus decît vechiul terasament. Toate aceste transformări (toate, din nou cu valoare de premieră, de unicat !) s-au operat pe un spațiu extrem de îngust, cel dintre vechea și noua cale ferată, nu mai larg de un kilometru, și pe o pantă foarte abruptă, obligîndu-i pe oameni la veritabile looping-uri tehnice, deci la alte soluții în premieră, pentru a cuceri din puțin cît mai mult. Toate aceste transformări-unicate s-au operat în luptă cu munții, în luptă cu Oltul, care aici, la ieșirea din munți, fierbe plin de o minie tulbure, cu debite ce ating chiar și 2 000 de metri pe secundă. S-au operat deci în natura locului, inclusiv în viziunea noastră despre ea, metamorfoze și transmutații șocante prin îndrăzneală, prin inedit, făcînd ca, așa cum spuneam, înfățișarea de astăzi a Turnului să pară cu totul alta. Dar ele, aceste prefaceri, sînt, în același timp, coerente, organice în desenul lor, înscriindu-se în această natură cu drept de cetățenie, ca un comentariu contemporan al unui text clasic, într-o reciprocă și subtilă valorificare în chenarul aceleiași file. Digurile construcției sînt protejate, iată, nu cu beton, ci cu piatră, în rimă deci cu natura, părînd deci niște munți mai mici, așezîndu-se sub apa timpului succesiv, lustruindu-se și căpătînd patina odată cu ceilalți. Opera proiectanților și a constructorilor vine parcă nu din exteriorul, ci din interiorul unei naturi încă în stare de fierbinte elaborare. Bătrînele lacuri din munții noștri, Lacul Roșu, de pildă, nu s-au format (sau nu par a se fi format) altfel decît lacul cel nou al Turnului. Ba, mai mult, cel dintîi pare mai „făcut", mai artificial, mumiile brazilor înecați în el povestind despre o catastrofă, pe cînd celălalt, cel săpat de om, este altceva, pare azi o capodoperă naturală. (Apropo de lacul de acumulare de la Turnu, ni s-a spus că un grup de biologi se pregătesc să studieze aclimatizarea păsărilor migratoare pe țărmul lui. Cînd cormoranii, lișițele, rațele, berzele, luînd act de existența unui asemenea punct geografic, și-i fac punct de popas, înseamnă că natura l-a votat, l-a acceptat definitiv. E ceea ce se întîmplă la Turnu, mărcind o premieră de un fel deosebit, abstrasă tehnicii, integrată vieții.)

Dar dacă premierele sau performanțele marchează totdeauna o excepție, e locul să subliniem, spre a le limpezi înțelesul, nu doar peisajul geografic, ci și peisajul uman de excepție din care emană ele. Adică să-i cunoaștem, cu alte cuvinte, pe autorii lor. Ei sînt oameni ca șeful de lot Ion Mihăilă, constructor versat (construiește hidrocentrale pe Olt de vreo zece ani) și localnic vechi, de fel chiar din Călimănești ; ca dulgherul Vasile Ghinuță, care are în spate școala Bicazului și a Argeșului și care-l ține de mînă, călăuzindu-l spre noile performanțe, pe fiu-său, tot Vasile și tot dulgher ; ca betonistul Petre Ionescu, care și-a scris numele pe vreo zece baraje ridicate pe apele din Carpați. Satisfacția de a-i cunoaște pe astfel de oameni nu-i mai puțină decît aceea de a-i fi răscitit încă și încă o dată, pe bătrînii ctitori de civilizație ai acestui pămînt, la statuile cărora ne închinăm la anumite date calendaristice. Ei, primii ctitori, au venit pe această vale a Oltului în urmă cu două milenii, șoseaua romană tăiată în piatră (șosea care trece azi chiar prin inima șantierului Turnu) le conservă și azi amintirea. Ceilalți, cei de acum, sînt niște tineri, cei mai mulți n-au atins vîrsta de 40 de ani, n-au vanități istorice și nu vor fi mortificați în marmură. Sînt prea vii și prea mulți pentru asta, iar legea creației lor e cooperarea. Acea lege în virtutea căreia omul, de fapt, dispare îndărătul operei, fără orgoliul semnăturii, originalitatea sau unicitatea acestei opere fiind o rezultantă obștească de eforturi și îndrăzneli.

Semnificațiile pe care le-am promis la începutul acestor rînduri se revelează, credem, de la sine. Ele desenează o eră, era acestor din urmă ani ai României socialiste, eră deschisă de Congresul al IX-lea al partidului, marea eră a premierelor, a performanțelor tehnice și de artă, a îndrăznelilor creatoare, a deschiderilor de anvergură spre viitor. Eră în care construcția energetică de pe Olt și Lotru își spune cuvîntul cu hotărîre și pasiune.

Și mai e ceva. Un „ceva" care, adesea, ne singularizează, într-o vreme în care performanțele de idei, premierele tehnice și de artă nu ne aparțin numai nouă (chiar dacă la noi, la români, ele par a avea o valoare aparte, o greutate aparte, dat fiind potențialul tehnico-economic cu care, inițial, am pornit la drum). Acest „ceva" pare a spune că aici, la noi, constructorii pătrund în natură (cel puțin în ultima vreme) nu bruscind, ci prin integrare, nu prihănind, ci valorificînd superior niște frumuseți. Aceasta înseamnă că gestul nostru de transformare este un gest care ar fi primit, nu respins, însuși definitiv de natură, ca un gest care-i prelungește geniul. Gestul acesta ar veni oare din interior sau din exterior ? Ar trebui să nu mai se știe. Ar fi, de fapt, ineditul sau performanța contribuției noastre la istorica luptă cu natura.

ILIE PURCARU ■

Un accident de muncă

Un psiholog a făcut următoarea experiență : a invitat o sută de oameni să-și spună părerea despre două linii **perfect paralele** desenate pe o coală de hîrtie. Psihologul le-a cerut la nouăzeci și nouă dintre ei să susțină că liniile **nu sînt** paralele. Al o sutălea om, neprelucrat fiind, a spus ceea ce a văzut și anume că liniile acelea erau paralele. El, poftim, i-a zis psihologul, toți acești oameni văd că liniile sînt divergente, iar dumneata nu. Omul a cerut să i se arate din nou desenul. Și-a cerut scuze și a conchis : aveți dreptate, acum mi-e mai clar, cele două linii nu sînt paralele !

Pe data de 13 septembrie 1977, la Exploatarea minieră Săsar, județul Maramureș, a avut loc un accident de muncă, urmare căruia tînărul Ioan Bicăzan, prins între brațul cupei unui excavator și platformă, și-a fracturat coloana vertebrală. Avînd paralizia membrelor inferioare, Ioan Bicăzan este pensionat cu gradul de invaliditate I. Deși, cum vom vedea, de întîmplare se fac vinovate, direct sau indirect, mai multe persoane, condamnat la închisoare și obligat să plătească victimei niște sume mari de bani drept despăgubiri periodice de invaliditate e numai muncitorul lăcătuș Francisc Szöke. Întrucît — cu excepția lui Francisc Szöke — toată lumea are interesul și se silește ca nici una din circumstanțele reale ale producerii accidentului să nu ajungă la cunoștința instanței, cei care, la proces, ar fi trebuit să fie inculpați au devenit astfel, nici mai mult, nici mai puțin, martorii acuzării ! Arătat cu mîna, condamnat la 6 luni închisoare, pus să plătească lunar — din retribuția cu care-și ține familia, cu soție și patru copii minori — suma de 1 109 lei, lăcătușul Francisc Szöke capătă psihologia vinovatului. În cei patru ani care trec de atunci, cheltuiți pe memorii, recursuri, treburi avocățești și o mie de demersuri umilitoare, omul aproape că își schimbă firea. Nu ajunge la ură, nu-și pierde convingerea că toate au să aibă un sfîrșit și o îndreptare, are tenacitatea muncitorului din subteran, dragostea de prunci îl înzestrează cu o ambiție nouă dar, asta o pricepe oricine, mergînd ba pe la unii, ba pe la alții cu ideea unei erori judiciare grave, ajunge să nască în acești unii și alții o seamă de împotriviri, antipatii, neîncrederi. Și un soi de lehamite, de-acum tare greu de întors.

Oamenii sînt educați să conteze pe imparțialitatea justiției. S-ar putea crede că, în seama necazurilor ce i le-au adus cele două sentințe, penală și civilă, Francisc Szöke, muncitor bun, cu respect pentru ierarhiile profesiunii și ale vieții sociale, unul din acei meseriași care stau acolo unde sînt puși și trudesc de se spetesc din pură plăcere a făcutului, și-a pierdut încrederea în brațul drept al legii și-n lucrătorii legii. Omul are încă încredere — fiindcă altfel n-ar mai străduI la limpezirea situației — numai că a căpătat o febrilitate a privirii și a mișcărilor cam nesănătoasă. De ce ? Fiindcă timpul trece și adevărul se urnește greu, fiindcă parte din vinovății deveniți martori la procese au plecat în alte slujbe, fiindcă odată vremea trecînd, unele vinovății se prescriu. Și numai Francisc Szöke trebuie să ia o mie și ceva de lei din banii familiei și să-i dea pensie lui Bicăzan !

De fapt, cu unele corecții, ce nu privesc principiul, hotărîrile instanței sînt judicioase : s-au săvîrșit o seamă de greșeli, a rezultat un accident de muncă ; despăgubirile de invaliditate trebuie să le plătească nu statul, ci aceia care, neîndeplinindu-și îndatoririle de serviciu, au favorizat ori provocat accidentul. Întemeiate însă pe o serie de declarații și mărturii astfel formulate încît cauza cauzelor să nu intre în discuție, hotărîrile instanței decid vinovăția lui Francisc Szöke, în toate, deși — nu-i nici o îndoială — el ar fi tocmai ultimul dintre vinovați.

Ce n-a știut ori n-a luat în considerație instanța ? Aceasta este, cum s-ar spune, întrebarea.

În decizia penală se vorbește despre faptul că accidentul de muncă s-a produs la data de 13.IX.1977, în jurul orei 11, în atelierul mecanic al E.M. Săsar unde brațul unui excavator tip „Progresul" E-0,4 mc, aparținînd C.A.P.-ului Dumbrăvița și adus prin transfer la Săsar, pentru reparații capitale, a căzut și l-a lovit pe Ioan Bicăzan, fracturîndu-i coloana. Întîmplarea s-a putut petrece, precizează decizia penală, deoarece Francisc Szoke, responsabil cu reparația capitală a excavatorului, contrar celor cuvenite atunci cînd ești încărcat cu o funcție atît de angajantă, a lăsat brațul mașinii sus, și nu pe pămînt. Un proces verbal al lui Nicolae Han, de la Inspectoratul de stat pentru protecția muncii Maramureș — Baia Mare, încheiat la 20 septembrie 1977, proces verbal care a stat temei la cercetarea procuraturii, vorbește și el cam în același termeni. În timpul procesului, lui Francisc Szöke i se spune **„șef de echipă", „lăcătuș responsabil cu reparația excavatorului", „numit pentru reparația capitală, care răspundea direct de lucrările de reparare a excavatorului", „care supraveghea lucrările de reparare a excavatorului", „persoană încredințată fiind să repare un excavator"** și alte asemenea atribuții, care, în toate eventualitățile, de la retribuție pînă la accidente, ar fi trebuit să-l încarce scriptic și moral.

Din cele de mai sus înțelegem că în povestea aceasta e vorba de un excavator și că de n-ar fi existat excavatorul n-ar fi existat nici accidentul specific — am fi tentați să zicem — unui utilaj atît de robust, de complex, de specializat într-o lucrare.

Dacă ne vom ocupa mai îndeaproape de problema excavatorului, dacă vom cerceta comenzile și plățile Exploatării miniere Săsar pe ultimii ani vom avea surpriza să aflăm că excavatorul din Dumbrăvița nu figurează nicăieri. Am avea toată îndreptățirea să spunem că excavatorul acesta nici n-a existat ! Dealtfel, într-o discuție pe care am avut-o cu maistrul Costin Felician, coordonator al atelierului mecanic, el s-a exprimat așa : „Care excavator ? Am avut eu vreo comandă de lucru ? Există vreo hîrtie ?"

Deci, nu a existat un excavator.

Dar un accident de muncă la excavator a avut totuși loc.

„Ce-i cu acest excavator ?" îl întrebăm, mergînd pe firul firesc al cauzelor, pe inginerul Alexandru Corpade, șeful Exploatării miniere Săsar. „Știți — răspunde tovarășul inginer — noi avem și unele sarcini pe linie obștească."

Fiind, prin urmare, sarcină obștească, nu se fac forme legale pentru lucrările reparației capitale, nu se fac instructaje de protecția muncii, nimeni nu semnează nici o hîrtie, nici chiar pentru piesele noi puse în locul celor deteriorate, inginerul Vasile Moncea, șeful sectorului III electromecanic, precum și maiștrii Luca Vasile și Costin Felician au, în perioada dinaintea procesului, în timpul procesului și după proces posibilitatea să-și aducă aminte numai ce vor și ce-i scoate confortabil din cauză, să uite lucrurile stingheritoare, în sfîrșit, să fie martori, în loc să fie inculpați. Ca martori, ei îl declară, fără temei, pe Francisc Szöke „șef de echipă" și „responsabil cu reparația capitală a excavatorului" iar declarațiile lor sînt consemnate. Ca șef de echipă, nu-i așa ?, Francisc Szöke ar avea niște îndatoriri. Ca „responsabil de excavator" trebuia să ia toate măsurile ca să nu se fi produs nici un accident. Deci, Francisc Szöke e vinovat !

Am cercetat cartea de muncă a lui Francisc Szöke în prezența și spre mirarea tovarășilor Alexandru Corpade, șeful E.M. Săsar, și Pavel Cinta, președintele sindicatului. La data accidentului, Francisc Szöke era „lăcătuș subteran" cu 2 852 lei lunar. Faptul cel mai ciudat este că în lunile în care a fost trimis la suprafață să repare motorul excavatorului — adică să fie mecanic și nu excavatorist — el este pontat tot în subteran. Cel mai îndreptățit să spună „Care excavator ?" este, cum observați și dumneavoastră, Francisc Szöke. El este un muncitor care se supune dispozițiilor date de șefii lui. Ca muncitor trebuia să aibă, pentru lucrul la excavator, o „monografie de lucru", o hîrtie cu sarcini, prin urmare, și cu un instructaj de protecția muncii, cum se obișnuiește, semnat de maistru. „Nu era omul meu" spune maistrul Costin Felician, „de ce să-l fi făcut instructajul ? Să-l fi făcut cine trebuia !" (Declarație, iarăși, puțin cam stranie întrucît, cu o zi înainte de producerea accidentului, Francisc Szöke îi preda lui Costin Felician excavatorul reparat, cu partea sa de mecanică încheiată, urmînd montarea cabinei a doua zi, în 13 septembrie. Dealtfel, Costin Felician a și spus la proces că „a primit în 12 excavatorul de la Francisc Szöke". Iar ca straniu să fie total, 16 zile mai apoi, după ce excavatorul ieșise pe poarta E.M. Săsar, i se face lui Francisc Szöke un instructaj de protecția muncii ca „responsabil de excavator".)

Spunînd că „excavatorul a ieșit pe poarta E.M. Săsar" s-ar putea înțelege că a ieșit singur, că excavatoarele au acest obicei, să se miște de colo-colo singure, să-i oblige pe oameni să le repare fără cele legale și, de ce nu, să producă accidente.

În proces, martorii nimeriți ai acuzării — deci, șefii atelierului mecanic — chiar așa se exprimă : „s-a adus un excavator", „s-a dat în reparație un excavator", Francisc Szöke a devenit responsabil cu reparația capitală a excavatorului", „excavatorul a plecat spre C.A.P. Dumbrăvița" etc.

Adevărul e următorul : inginerul Moncea Vasile îl trimite la C.A.P. Dumbrăvița pe Costin Felician, însoțit de Vasile Mureșan, lăcătuș excavatorist și dieselist (!). În mai 1977, întrucît reparațiile nu puteau fi executate la C.A.P., maistrul Costin Felician merge cu un camion Tatra de 10 t., condus de Moga Ioan, și aduce excavatorul la atelierul mecanic. Tot el însoțește, în mașina personală, excavatorul odată reparat la Dumbrăvița. Reparațiile capitale au costat sau ar fi trebuit să coste mai bine de jumătate din prețul unui nou excavator. Din dispoziția maistrului Costin Felician și cu piesele eliberate maistrului șef Luca Vasile, lucrează la excavator, în diferitele etape ale reparațiilor, mai mulți muncitori : Vasile Cîrțiu, Pop Pavel, Ștefan Hidli, Mureșan Vasile, Rusu Vasile, Cimpoieș Aurel și alții. Francisc Szöke, lăcătuș ajustor, e numai unul dintre ei și cel căruia i se impută, cu oarecare îndreptățire, de-a fi lăsat brațul excavatorului ridicat. Cu oarecare îndreptățire și nu cu toată îndreptățirea întrucît omul manevra utilajul fără să-i cunoască toate rosturile. Nu avea cum și nu era treaba lui. I se poate trece în seamă cel mult faptul că a manevrat excavatorul lăsîndu-i brațul ridicat noaptea, fără să fie calificat să urce pe excavator.

Dar dacă-i imputăm aceasta lui Francisc Szöke, cu atît mai mult trebuie să le-o imputăm celor care în dimineața zilei de 13. IX. 1977 au urcat pe excavator, repartizați de maistrul Costin Felician, să monteze cabina. Să lămurim cîteva lucruri : nu Francisc Szöke este acela care, urcat pe platformă, a acționat din greșeală pedala de acționare a brațului cupei. Pe platformă se aflau, mobilizați de Constantin Baiu și urmare a dispoziției maistrului Costin Felician, muncitorii : Popan Sabin, Adalbert Pișcolți, Anton Cinta și Ioan Bicăzan, accidentatul. Unul din ei a apăsat pedala. Unul din ei — rămîne de stabilit care — se face vinovat de accident din culpă. Dacă Francisc Szöke era pontat în subteran, ei, în schimb, erau pontați la suprafață, chiar în atelierul maistrului Costin Felician. „Cum să-i fi făcut eu lui Szöke monografie de lucru și instructaj de protecția muncii — spune Costin Felician — dacă nu era omul meu ?" Cei patru însă și toți cei care au lucrat mai înainte la excavator erau „oamenii lui" Ca să li se fi făcut monografii de lucru, trebuia să fi existat un excavator. (Care excavator ? ! !)

Procurorul Ioan Bozoi, în procesul verbal de cercetare al Procuraturii locale Baia Mare și, în speță, rechizitoriul său nu observă inexistența „monografiei de lucru", a actului care trebuie să conțină comanda de lucru pentru Francisc Szoke și instructajul de protecția muncii al maistrului Costin Felician. Omisiune fundamentală în stabilirea corectă a relațiilor de coordonare-subordonare și fapt întrînd în seria celor ciudate ori greu de explicat — deoarece, într-un proces similar, cu un accident de muncă la Cavnic, această „monografie de lucru" este cheia problemei și e citată de 7 ori în rechizitoriu și de 17 ori în sentință !

Am putea spune, întrucît nu se merge pe firul cauzelor, al responsabilităților reale, al împrejurărilor favorizante, deci al tuturor celor ce privesc excavatorul, că rechizitoriul ignoră și el existența utilajului.

Este, iarăși, ciudat deoarece, dacă urmare a marii cantități de efort și piese întrebuințate la reparația capitală a excavatorului E.M. Săsar nu înregistrează nici un beneficiu, aceeași unitate e pe cale să înregistreze o mare pierdere, și aceasta cu o seninătate ce începe să fie problematică. Legal, lui Ioan Bicăzan trebuia să i se calculeze o pensie precum și despăgubirile periodice de invaliditate, socotind media cîștigului realizat în cele 12 luni ce au premers accidentului. Totuși, printr-o sentință civilă, căreia cu greu îi poți afla un precedent ori o justificare în lege, i se calculează pensia și despăgubirea avîndu-se în vedere numai cîștigul unei singure luni și anume ultima, august, cînd — întîmplător — a realizat cea mai mare sumă de bani din scurta lui activitate de muncitor. Situație care grevează substanțial cîștigul real al lui Francisc Szöke. Ce se ia dintr-o parte se dă celeilalte părți. E drept să fie așa, numai că e om și Francisc Szöke, sînt oameni și copiii lui minori.

Sigur, pare aproape o neomenie din partea noastră să atragem atenția asupra faptului că tînărul acesta nenorocit pe viață, poate, Ioan Bicăzan, primește mai mulți bani decît ar avea dreptul, cum tot o neomenie poate să pară și observația că el nu avea ce căuta pe excavator, neavînd calificare s-o facă și că urcîndu-se a devenit culpabil de-o parte a pedepsei (culpa concurentă a părții vătămate). El, cum spune o zicere, a fost destul pedepsit de un destin rău ca să-i facem și noi, aici, o vină. Dar nu trebuie să uităm că e tot neomenos să-i punem pe Szöke să plătească o faptă de care nu-i decît într-o foarte-foarte mică măsură vinovat. Înmulțiți și dumneavoastră suma de 1 109 lei cu lunile cîtorva zeci de ani, de aici înainte, cît ar urma să plătească Francisc Szöke și veți găsi o sumă de natură să descurajeze pe orice om, dară pe unul ce se simte vinovat numai pentru că — precum în experimentul de care scriam la început — toți îi spun : ce te tot frămînți ; ești vinovat.

Asta încă nu-i totul, fiindcă mai mult decît banii este să începi să te simți vinovat de fractura coloanei unui om, tu neavînd, practic, nici o atingere cu treburile ce s-au petrecut în ziua de 13 septembrie 1977 pe platforma excavatorului.

Și mai e ceva : despăgubirile privesc și prejudiciază avutul obștesc, în speță avutul Centralei minereurilor și metalurgiei neferoase Baia Mare. Fapt care interesează, cel puțin în egală măsură, ca situația numită Francisc Szöke.

Cu încredere în puterea justiției noastre de a-și revedea sentințele și deciziile atunci cînd apar elemente ce le probează netemeinicia, trebuie să ne manifestăm convingerea că la E.M. Săsar problema accidentului de muncă de acum patru ani abia începe să-și arate implicațiile. Cum se vede lesne, nu-i numai o problemă de bani, ci și una de omenie, de morală a colectivității umane.

TUDOR OCTAVIAN ■

Cronica șoselei

Pentru 30 de minute

Ar fi vrut să plece spre litoral mai dimineață, dar o pană de curent la apartamentul pe care îl ocupau l-a întîrziat cel puțin o oră și jumătate. S-au urcat în mașină : A.C. la volan, soția a ocupat locul din dreapta pilotului, iar fetița și o colegă s-au așezat pe fotoliul din spate. Înainte de a ieși din Capitală, pe drumul spre mare, A. C. a ținut să-și ia rămas bun de la tatăl său la care ținea mult. Dacă ar fi știut fiul și tatăl că în acea zi de iunie se vor vedea pentru ultima oară ! Pilotul, inginer, detașat cu serviciul pe litoral, a dorit ca soția și fiica să-și petreacă o parte din concediu și din vacanță la mare. „Deși eu voi merge zilnic la treabă, vom fi totuși împreună", îi spusese A.C. soției în ajunul plecării. Cînd autoturismul a ajuns în comuna Coșereni a început să plouă. Curios. A. C. specialist de înaltă calificare, calm, în viața de fiecare zi, ponderat, echilibrat, imprima automobilului o viteză în vădită neconcordanță cu starea timpului, a drumului și cu aglomerația, destul de mare pe șosea la acea oră. În timpul mersului, pilotul aducea mereu în discuție întîrzierea cu care plecaseră din București, iar soția evoca greutățile întîmpinate la ghișeu pînă i se dăduse voie să plece în concediu. Aceste discuții constituiau, să zicem, numai partea formală a stării tensionale existente la acea oră în mașină. Fondul celor au neînțelegerile dintre cei doi soți care ajunseseră cu puțin timp în urmă în pragul despărțirii. În ultimul moment cei doi, drept, lucrurile se mai aranjaseră, cei doi păstrînd pe primul plan interesele copilului. Discuțiile au încetat. Fiecare se gîndea la ale sale. Doar cele două fetițe, cu voci potolite, schimbau păreri cu privire la modul cum își vor petrece timpul la mare. După ce au ieșit din Urziceni, ploaia devenise mai rară, dar nu de ajuns pentru a spăla complet șoseaua de pe care relativ groasă de praf care se adunase pe drum în zilele secetoase. Cu puțin înainte de accident, cadranul vitezometrului a ajuns 110 km pe oră. La trecerea bolidului, autoturismele care rulau în ambele sensuri se retrăgeau cu prudență mai pe dreapta, spre a-i face loc. Realizînd, probabil, că circulă cu viteză exagerat de mare, pilotul apasă la un moment dat pe pedală. Mașina intră în derapaj, descriind o traiectorie sinuoasă. Șoferul mai are totuși timp să avertizeze pe cele două fetițe : „Copii, nu vă speriați, lăsați-vă mult pe spate", lucru pe care cele două colege îl fac imediat. În aceeași clipă, mama se întoarce spre fotoliul din spate spre a vedea ce fac fetele.

„Atît îmi amintesc despre accident, ne-a mărturisit fetița, după aceea m-am trezit la spital. Nu-mi vine să cred că am rămas orfană, cînd dimineața mă privesc singură, singurică. Atenția și grija cu care mă înconjoară rudele, prietenii, nu-mi pot înlocui părinții".

Să revenim la filmul accidentului. Mașina a continuat derapajul. Nu-i ușor să struneștI un autoturism care rulează pe mijlocul cu peste 100 de km pe oră. Pilotul a pierdut controlul mașinii care a trecut pe sensul opus, izbindu-se cu putere de un autocar, al cărui pilot a făcut totul pentru a evita coliziunea. Forța loviturii a aruncat colosul, rețineți, o mașină de 20 de tone, în șanțul șoselei. Partea din față a autoturismului, inclusiv motorul, a fost secționată și aruncată la 10 metri de locul impactului. Doi specialiști în floarea vîrstei (soțul 42 de ani și soția 39 de ani), cu vastă experiență, extrem de apreciați în colectivele unde munceam, își pierdu viața în cel mai stupid mod.

Și ce dacă ajungeau la destinație cu 30 de minute mai tîrziu ?

VICTOR BEDA ■

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Altfel de inițiative

La Cezieni, în județul Olt, intrarea la cinematograful comunal nu costă nimic, și asta este o noutate veche de vreo șapte ani pentru locuitorii comunei. Atît de veche fiind pentru aceștia nici nu e de mirare că ei nu mai sesizează că faptul poate reprezenta încă o noutate pentru alții. Și nu e greu să ne închipuim ce înseamnă, cel puțin pentru copiii satului, această — să-i zicem de pe acum — faptă frumoasă a părinților lor. Fiindcă de plătit plătește totuși cineva, și anume cooperativa agricolă, aproximativ zece mii de lei pe an.

În multe sate, singura forță economică este cooperativa agricolă și credem că n-ar fi nefolositor să ne gîndim dacă ea, asigurînd bogăția materială a obștii, nu s-ar cuveni să înlesnească — însă și altfel decît în mod obișnuit socotim că o poate face — ceea ce s-ar numi bogăția spirituală a vieții acelorași oameni ai ei. În cadrul generos al Festivalului național „Cîntarea României", al muncii înfrățite cu cîntecul și jocul, a devenit — precum se știe — un fenomen cultural de masă apariția unor formațiuni artistice în unitățile de producție, inclusiv agricole. Ceea ce s-a întîmplat și la Cezieni, la cooperativa a cărei echipă de călușari a cucerit numeroase trofee în țară și în străinătate. Credem însă că a remarca doar aceste formațiuni și ansambluri artistice ar fi să vedem stereotip o realitate ce poate fi sau poate deveni mult mai bogată și tocmai la această realitate ne referream, de fapt, întrebîndu-ne dacă o instituție economică nu se cade să devină și altfel decît pînă acum — bineînțeles, dacă ea își îngăduie materialicește aceasta — un factor cultural mai activ în spațiul ei de viață. Însă această realitate culturală mai cuprinzătoare și mai nuanțată, exprimînd mai bine posibilitățile de creație artistică ale făuritorilor de bunuri materiale, la ființă, de bună seamă, prin altfel de inițiative, prin inițierea unor activități mai complexe decît, cum ziceam, stringerea pe aceeași scenă a unui număr de soliști vocali, instrumentiști sau dansatori. Dealtfel, calitatea unui gen de activitate depinde de a altuia, fiindcă reamintindu-ne acum de îndrăzneala, ca să nu-i spunem altfel, a unui grup de călușari care evoluau îmbrăcați cu cămăși din bucăți de perdea de nailon — decorate, ce-i drept, cu niște cusături specific naționale — n-ar fi lipsit de interes să arătăm că la Cezieni cooperativa agricolă a inițiat un concurs de il, pentru a reinsufleți un meșteșug ce era pe cale să se piardă. Începînd din acest an concursul, ținut pe 7 iunie, și-a adăugat și un episod cuprinzînd parada, să-i zicem așa, a ilor vechi, de fapt un criteriu de calitate la care ei are să se raporteze de acum înainte, fiindcă tot conducerea C.A.P.-ului, în frunte cu inimosul inginer Tudor Dănacu, a hotărît să se dea cîte o sută de lei tuturor bătrînelor satului ce au venit să asiste la concurs îmbrăcate cu ile lor de altădată, cele ținute pînă acum pe fundul lăzilor de zestre.

Iată, zicem, un exemplu dintre acele „altfel de inițiative" ce dau satului o viață culturală mai dinamică, mai interesantă, mai complexă și mai plină de prospețime. Semnele bune aflate în atîtea alte locuri, că oameni care nici nu se cunosc între ei gîndesc în această privință cu același dor de mai bine, arată incontestabil cursul pozitiv al actului autentic de cultură în lumea satului. Și dacă într-altă comună din sudul țării, la Smîrna, în județul Ialomița, de exemplu, există țărani care au cutreierat, tot din inițiativa conducerii cooperativei lor agricole, jumătate de Europă, vizitînd muzee și păstrînd amintiri, să zicem, despre Weimar-ul lui Goethe, nu avem de ce să ne mirăm că în nordul țării, în comuna Fundu Moldovei, am fost martor cu cîtăva vreme în urmă al lucrărilor unei sesiuni științifice dedicate împlinirii a o sută de ani de la nașterea marelui cărturar român, sociologul Dimitrie Gusti. Alegerea nu fusese făcută întîmplător. Virstnicii satului își aminteau încă, atît de frumos, despre marele savant care a trecut pe acolo, în urmă cu cîteva zeci de ani, înscriind și localitatea lor printre obiectivele de cercetare ale școlii sale monografice. Iar prin amploarea desfășurării sale de idei și prin prestigiul de care se bucură în lumea științei și culturii românești de astăzi participanții-invitați, acea întîlnire a fost, fără îndoială, o manifestare culturală de nivel național. Acolo, într-o comună ! Și dacă totuși faptul poate să-i mire încă pe unii, de bună seamă că, după aceea, trebuie să-i bucure.

DUMITRU ELIADE ■

În odaia înghesuită într-unul din blocurile vechi ale Bucureștilor, în plin centru încins de căldura acestui sfîrșit de iunie torid, ne întîmpină o atmosferă de liniște și mister. Paradoxală lume, la numai cîțiva metri deasupra aglomerației citadine de pe Calea Victoriei, acasă la scriitoarea Georgeta Mircea Cancicov. De multă vreme și-a regăsit deplina liniște zăbovind mai tot timpul asupra manuscriselor sale, adăugînd, corectînd, rotunjind fraze. Singura neliniște rămîne cea dinlăuntrul ei, nelăsîndu-i tihna odihnei, îndemnînd-o mereu să lucreze, să scrie. Autoare a cărților *Poeni, Moldoveni, Dealul Perjilor, Pustiuri, Călătorul, Amurg* sau *Îndrăgostitele*, Georgeta Mircea Cancicov surprinde în cărțile ei momente din viața satelor și tîrgurilor moldovene, a ținuturilor natale.

Pe masa de scris, veioza de un farmec deosebit, aprinsă zi și noapte, adaugă odăii un plus de mister. O lumină difuză, irizantă se așterne peste manuscrisele rînduite într-o ordine știută doar de stăpîna casei. Nimeni nu are voie să le schimbe locul. Alte cărți au ajuns la punctul final, așteptîndu-și editorul : *Marea fantezie* (dedicată lui Eminescu), *Insula țapilor* (o morală la adresa lumii literare), *Cliffsaide* (roman de dragoste), *Pacea de la Buftea* (roman istoric, de mai mare întindere)... *„Omul scrie fiindcă are plăcerea să scrie* — ne mărturisește scriitoarea, justificîndu-se parcă. *Dar acum nu mă mai pot lupta pentru ca volumele mele să vadă și lumina tiparului. Viața asta așa de dinamică îți anihilează din ambiție și entuziasm"*... Și o undă de regret se așterne pe chipul scriitoarei. *„Cînd mă gîndesc că sînt aproape doi ani de cînd am depus un manuscris la Editura «Cartea Românească»* — întrerupe brusc firul discuției — *nu mai pot hrăni nici o nădejde pentru cărțile celelalte"*. Iar una dintre „cărțile celelalte" este și volumul de scurte povestiri avîndu-l ca erou pe George Enescu. Știam că lucrează la această carte, dar nu știam dacă e încheiată. Ne interesa cu atît mai mult cu cît tipărirea acestui volum, în acest an cînd sărbătorim centenarul nașterii marelui compozitor și muzician român, este întemeiată.

„Desigur, e terminată. Povestirile mele sînt secvențe ale vieții petrecute în preajma lui Enescu, în familie, casa mamei fiind deschisă mereu muzicienilor, ea însăși fiind o bună pianistă...

Momente din viața de la Bacău, Iași, Tecani, Poeni... Amintirile zilelor de atunci. Nu inventez nimic, cum mai văd că se grăbesc unii să spună ce vor despre Enescu, profitînd de lipsa unei cărți biografice bine documentate care să pună punct avalanșei de informații ocazionale. Atîta vreme cît nu s-a publicat la timp marea carte Enescu, fiecare își poate aminti ce vrea sau inventa amintiri". De cînd îl cunoașteți pe George Enescu ? *„Din copilărie. Mama ne ducea la toate concertele lui de la Paris, unde urmam colegiul. Era în anul 1908. Apoi, în Moldova anilor 1911, mergeam la concertele lui de la Bacău. Nu era ușor lucru să ajungi de la țară la Bacău. Era o adevărată expediție pentru care ne pregăteam cu multe zile înainte. Pregăteam trăsura, caii... Dar nici un efort nu era prea mare ca să-l poți asculta cîntînd pe Enescu"*, Depănînd șirul amintirilor, ne oprim pentru o clipă la Roman, în anii 1913—1914, cînd Crucea Roșie din România a organizat un concert, cu George Enescu „acompaniat" de doi copii : interlocutoarea noastră la vioară și sora sa, Piereta, la violoncel. Aflăm, printre altele, că lui Enescu îi plăcea să cînte alături de copii, sau pentru ei. Îi plăcea să vorbească tinerilor. Și era ascultat cu venerație și emoție. *„Ambiția lui, adică unul din gîndurile lui bune, era, așa cum am mai scris și în Amurg, să deschidă o sală de concert pentru copii talentați, unde aceștia să se poată obișnui cu publicul, cu sala, cu scena, scăpînd de trac. Iubea și încuraja întotdeauna pe cei talentați. Era zgîrcit doar cu el însuși. Își făcea cu greu un nou frac, socotind asta un lux, dar de ajutat ajuta întotdeauna un străin, cu o mare și nobilă generozitate"*. Dumneavoastră l-ați fost elevă ? *„Nu pot spune asta. Se ocupa și de pregătirea mea muzicală, mă asculta deseori cîntînd, sau mă acompania la seratele muzicale din familie, dar profesor de vioară mi-a fost Socrat Baruți, unul dintre elevii lui, foarte apreciat de maestru, un bun violonist"*.

În sertarele adînci ale mobilierului vechi din cameră stăruie, credem noi, documente, scrisori, fotografii, manuscrise ce au aparținut lui Enescu. Am dat glas

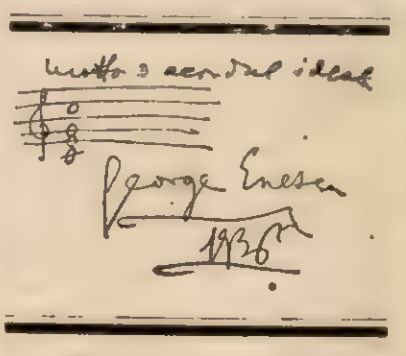

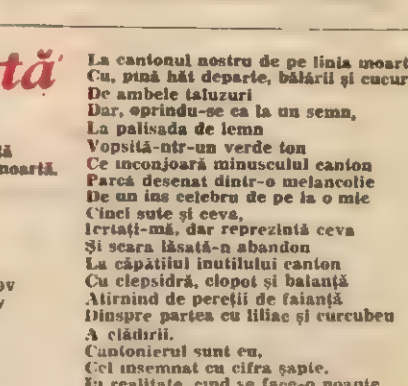

„Aș vrea să cînt răniților în astă seară. Mă cheamă Enescu..."

gîndului. *„Cum să le păstrez ! ? Să nu uităm că au trecut peste noi două războaie și războaiele încurcă totul. Nu ține cont de nimic. Toată corespondența noastră a rămas într-o cutie de lemn pirogravat, în casa de la Bacău..."* Cum era omul Enescu ? L-ați cunoscut din fragedă copilărie. Apoi adolescența și, în cele din urmă, scriitoarea Georgeta Mircea Cancicov au rămas devotate prietene lui Pinx, cum îl numiți pe Enescu în cărțile dv. *„Pinx îi spunea soția sa, Maruca Cantacuzino, și întreaga familie, și prietenii apropiați. Am rămas prieteni pînă la plecarea din țară... Cum era ? De o sublimă și înaltă modestie. Deseori era obosit, tăciturn și preocupat de muzica lui. Atunci nimeni nu-l deranja. I se citeau gîndurile pe chip. Era mai capricios, mai ursuz. Dorea liniște. Dar cînd era bine dispus, redevenea cuceritor. Parcă se descătușa ceva în el"*. Ce ne mai puteți spune despre cartea dv. dedicată lui Enescu ? *„Întotdeauna cînd scriam căutam să fiu cît mai aproape de cele povestite. Acum, la vîrsta mea respectabilă, toate amintirile au o limpezime de cristal, sînt teribil de vii, de prezente. Deși am terminat-o, mereu mai vreau să adaug ceva. Mereu am impresia că nu am scris tot ce știu, ce am cunoscut. Nu vreau să fie o carte cu pretenții. Vreau să fie fără exagerări, scrisă cu sufletul. Cum altfel aș putea scrie despre Enescu ? ! Este cartea vieții mele, pe care aș intitula-o Amintirile zilelor."*

Răsfoim cîteva din filele manuscrisei cărții. Citim printre rînduri : *„...toți tăceau ascultîndu-l pe Enescu, stînd pe loc, oprindu-se din mers. Liniștea vorbelor lui semăna cu sonata Kreutzer în amurgul dulce și lin, și apoi cu toții urcau dealul domol"*. Sau : *„Din memoriile lui Maurice Paleologue, care a fost mult timp ambasador în marea Rusie... Din fericire, scrie Paleologue, iată că apare pe scenă violonistul Enescu. După ce a parcurs cu privirea întristată sala aproape goală, el se apropie de podium spre fotoliile pe care le ocupam jos, în colțul orchestrei, ca și cum ar fi voit să cînte numai pentru noi. Niciodată admirabilul virtuoz român, demnul emul al lui Issaye și Kreissler, n-a produs asupra mea o impresie atît de vie prin cîntul său simplu și larg, capabil de ondulațiile cele mai delicate și avînturile cele mai tumultuoase. O fantezie de Saint-Saëns pe care el o execută la urmă este minunată prin romantismul său înfrigurat"*. Sau : *„George Enescu — Iași, 1917 : Enescu își luă cutia plată cu vioara. Paltonul îl aruncă pe umeri, și ieși cu capul gol, fără pălărie. Plecă spre spitalul Spiridonie. Pe străzi mișuna armata ostenită. Era seară și ningea tare. Enescu se hotărîse să se ducă la spital și să cînte răniților, dar să nu știe nimeni. Așa hotărîse el, fiindcă mulți dintre admiratorii lui au vrut să-l însoțească. Nu avea nevoie de nimeni. Aerul lui modest și îngrijorarea de pe față îi schimbaseră chipul. Privea răniții cu o mirare copilărească și gravă în același timp. Parcă îi era rușine de hotărîrea luată... A mers mai departe. Vroia să lase cutia de vioară la ușă și să intre în primul salon și să cînte. Fie ce-o fi. Nimeni nu-l lua în seamă. Un plutonier sanitar venea spre el : — Ce vrei tinere ? Enescu a rămas surprins de întrebarea directă. — Domnule locotenent... — spuse cu glasul său blajin, și plutonierul sanitar se simți măgulit că a fost urcat în grad de necunoscut. Îi ascultă cu mai multă atenție. — Vă rog să mă lăsați. Vă rog să mă înțelegeți. Sînt, domnule locotenent, muzicant. Aș vrea să cînt răniților în astă seară. Mă cheamă Enescu".*

CORNELIA BARBU ■

Linia moartă

La hotarul unde străjuiesc șepții și opții
E o grădiniță cu petunii și regina nopții
Aflată în fața unui canton netrecut pe hartă
Căci — ați bine înțeles — se află pe linia moartă.
Am mai amintit și altă dată despre el
Ori poate că mă-nșel
Și doar am crezut că v-am spus
Cum stăteau pe raftul de sus
Al dulapului bătut de amurg
Din cantonul la care recurg
Pentru a vă inocula o anume nuanță de mov
Cărțile lui Herbert Read și Tvetan Todorov
Ori, ca să le luăm la hazard,
Volume de Girard,
de Richard,
de Hazard,
Dar,
(Observați ritmul tentacular
La care vă oblig să meditați !),
Să-i lăsăm pe acești asceți și frați
Cu tot felul de nume
Puse fără rost ori anume
Între cine știe ce salahorie.
Răsărită între cuvînt și stenahorie.
Premiați ori retrași în subordonare,
Turtiți între scriitură și scriiturare
Și să revenim cu minimă artă
La cantonul nostru de pe linia moartă
Cu, pînă hăt departe, bălării și cucuruzuri
De ambele taluzuri
Dar, oprindu-se ca la un semn,
La palisada de lemn
Vopsită-ntr-un verde ton
Ce înconjoară minusculul canton
Parcă desenat dintr-o melancolie
De un ins celebru de pe la o mie
Cinci sute și ceva,
Iertați-mă, dar reprezintă ceva
Și seara lăsată-n abandon
La căpătîiul inutilului canton
Cu clepsidră, clopot și balanță
Atîrnînd de pereții de faianță
Dinspre partea cu liliac și curcubeu
A clădirii.
Cantonierul sunt eu,
Cel însemnat cu cifra șapte.
În realitate, cînd se face-o noapte
De indigo spălat în acid feric
Și se-aprinde burgul ecumenic,
Încep a sălta
Chiar peste linia mea,
Croncănînd din acele pivotate,
Celebrele accelerate
Venind din altă parte,
Dar despre treaba asta e altă carte.
Acum, oricît ați fi de altă opinie,
Mă duc să-mi inspectez bucata de linie.

LEONID DIMOV ■

Ceramică de
VASILE CRAIOVEANU ■

Opinii

Arhitectul de conștiințe

Imaginea scriitorului care creează în stare de transă și grație divină,' ascultînd într-o dulce somnolență șoaptele muzelor, s-a spulberat demult în eresuri și legende anacronice, lăsînd loc adevărului după care artistul cuvîntului este un om al muncii, înzestrat cu talent, sensibilitate și inteligență deosebită, un muncitor intelectual de cea mai înaltă calificare.

A căzut, de asemenea, în desuetudine credința că scrisul este un diceu automat, un ecou mecanic al abisurilor din hățurile inconștientului, o indeletnicire ludică sau un scîrța-scîrța pe hîrtie, un gest gratuit de saltimbanc, menit să asigure distracția burtăverzimii spiritului. Concepția modernă, științifică despre scris și scriitor a dat actului creației demnitatea binemeritată, iar artistului un statut uman și social dintre cele mai respectabile de pe a cărui imagine au fost înlăturate toate poveștile umilitoare. E demnitatea care se cuvine marilor gînditori și truditori, exploratorilor îndrăzneți ai realității socialistorice și ai conștiinței temerarilor descoperitori de adevăruri și lumi noi, marilor modelatori ai ființei morale a omului din toate timpurile. Cum ar fi arătat, oare, omenirea, evoluția ei, devenirea morală a ființei umane, fără acești muncitori intelectuali de înaltă calificare, care au aprins idealuri și au pregătit, în toate momentele mari ale istoriei, spiritele pentru efort și luptă, pentru salvgardarea ființei naționale și a demnității omului, pentru cucerirea *frumosului, a binelui, omenescului* și *adevărului*, valori etice și estetice mereu amenințate de prejudecăți și minciuni, de ignoranță și de cele mai feluri forțe malefice care făceau din om, nu o dată, un dureros robut al unor strîmbe orînduiri sociale? Evident, tristă și primitivă, jalnică și barbară.

Scriitorii, acești ilustri pedagogi ai omului, ai națiunilor, ai omenirii întregi, s-au integrat organic în viața oamenilor și a societății, le-au descifrat tainele, le-au criticat cu fermitate relele, riscîndu-și uneori propria viață, le-au aprins idealurile pe întuncatele și anevoioasele drumuri ale istoriei, le-au dezmorțit forțele și le-au mobilizat la luptă, le-au vindecat rănile sufletului ce păreau incurabile, devenind exponenți ai mulțimilor, suflet în sufletul neamului lor.

Adevărații scriitori nu s-au izolat niciodată egoist în liniștitul turn de ivoriu, pentru a-și contempla în tihnă propriul ombilic. Scriitorii autentici au coborît, în munții de taine ai ființei umane, precum minerii în pîntecul pămîntului, au ieșit curajoși, neînzăuați, pe cîmpiile de bătaie pentru drepturile istorice ale poporului lor, pentru păstrarea ființei naționale și a identității culturale, s-au luat de piept cu zgîrciți zei pentru a le smulge secretele, i-au detronat din mitologii pentru a prilejui instalarea omului la conducerea propriului său destin, au luptat cu tiranii și asupritorii neamului lor. Astfel, majoritatea scriitorilor care-și merită numele pot fi socotiți, datorită zilelor și nopților de trudă, zbucium și căutări anevoioase, eroi ai muncii și ai curajului, martorii celei mai trudnice îndeletniciri. Ei și-au jertfit, nu o dată, fericirea personală, familia, tot ce au avut mai scump în temeliile operei lor, pentru ca aceasta să dureze, să înfrîngă vremelnicia și să se integreze în eternitatea bunurilor creației spirituale. Scrisul cu sînge despre care vorbesc folclorul și scrierile noastre de demult nu e o simplă metaforă, ci un adevăr dintre cele mai concrete, mai dureroase, dar și mai tulburătoare. Marii scriitori și-au scris opera cu propriul lor sînge, cu jertfa propriei lor vieți. A scrie, de pildă, o piesă de teatru complexă, un roman de sute de pagini, cu zeci și sute de personaje, care trăiesc în case cu arhitectura lor proprie, care se îmbracă într-un anume fel, care-și pregătesc felurite soiuri de mîncare, care-s atinse de felurite boli, care au variate meserii, „suferă și se bucură în chipuri diferite, înseamnă a avea grijile unui tată și ale unei mame, a fi și educator și medic, și bucătar și croitor, și zidar și arhitect, și psiholog și sociolog și filosof și istoric, înseamnă să cunoști bine meseria fiecăruia dintre ei. Înseamnă să trăiești autentic toate durerile și bucuriile eroilor tăi, să te îngrijorezi și să te întristezi odată cu ei, să le cunoști universul de gînduri și simțiri și să-l poți exprima prin cuvinte și imagini emoționante și convingătoare. Să creezi oameni, întîmplări, o lume nouă, din cuvinte vechi, e, într-adevăr, o trudă demnă de toată prețuirea. E ceea ce și face, dealtfel, publicul nostru cititor cu scriitorii săi prețuiți, peste toate anecdotele picante și legendele negre care se țes uneori în jurul lor. Firește, nu toți cei care scriu cîteva rînduri sînt și scriitori. Nu toți veleitarii sînt și valoroși. Nu toți cei decretați talentați de către o critică labilă, meșteră în combinații de culise și aranjamente electorale, au și talent. Dar cine e născut scriitor și-și respectă chemarea și talentul, cine se identifică sincer cu destinul epocii sale și al poporului său, căutînd să-l exprime în opera de artă, acela e un mare muncitor intelectual, demn de toată stima și prețuirea unui întreg popor. Un asemenea scriitor va avea mereu în cîmpul creației sale cultul muncii, al clasei muncitoare, al tuturor truditorilor pămîntului. Aceștia devin, într-un fel sau altul, direct sau indirect, eroii operelor sale, chiar dacă vreun critic încărcit, cu un arsenal estetic și ideologic discutabil, împrumutat de pretutindeni, strîmbă din nas și se plînge — ca ars de mămăligă — de prea mult realism sau prea mult patriotism, prezent în scrisul scriitorilor de astăzi. Asemenea impostori se ascund sub gloria scriitorilor autentici, pentru a se înălța fraudulos dincolo de unde statura lor intelectuală nu le permite să sui. Uneori, astfel de ipochimeni reușesc să umbrească — chiar în lumina dimineților lirice — figurile luminoase ale strălucitilor scriitori clasici, îmbrăcîndu-i în straie ridicol moderniste, reușesc chiar să le stropească cu noroi, să le dezbine, pe cele de azi, să le coboare la dimensiunea propriei micimi morale și intelectuale. Dar chiar peste asemenea incidente și tulburări de valori, scriitorul rămîne în conștiința întregii națiuni ca om al muncii intelectuale de cea mai înaltă calificare, un arhitect de conștiințe, o conștiință luminoasă a poporului și a vremii sale.

ION DODU BĂLAN ■

CONSTANTIN DIPSE : Ruhe din Piatra Roșie

Teatru

Există nervi

Reluată pe scena Teatrului de Comedie, piesa lui Marin Sorescu rămîne și în această variantă un splendid recital de poezie, un poem grav intersectat de șolticării, sau viceversa, și din întinderea căruia criticul exeget poate recepționa, la nevoie, ecouri din Beckett, Ionescu și Kafka. Piesa curge egal, fără antracte sau pauze regizorale, fără virfuri de atac și replieri savante. Prin marea densitate de idei spectatorul se pierde fermecat, furat de dansul viclean al echivocurilor, într-o lume cu revelații amare și grotești pe care autorul o supraveghează prin meditații existențialiste. Spectacolul are totuși lungimi nepermise, ușor de îndepărtat prin simplă radiere, cu toate că aceste mici insule de plictiseală își pot avea locul lor în economia spectacolului, îngăduind omului din sală un respiro pe care autorul i l-a refuzat.

Ce se întîmplă în comedia lui Marin Sorescu? Greu de răspuns la această întrebare într-o cronică ce se dorește explicită și informativă. Se glumește serios, vom răspunde, despre un secol convulsionat de suprasolicitare nervoasă, autorul folosind forța și meșteșugul unor dialoguri dispuse într-o neorînduială aparentă. El și-a prefațat dealtfel piesa prin numeroase poezii înrudite ideatic : „Eu mut o zi albă / El mută o zi neagră / Eu înaintez cu un vis / El mi-l ia la război" (**Șah**), sau „Cred că m-am îmbolnăvit de moarte / Într-o zi / Cînd m-am născut" (**Boala**).

Ce se întîmplă totuși?

Într-o încăpere pauperă, mizeră, peticită, **Locatarul** (Constantin Bălțărețu) constată, adresîndu-se **Prietenului** (Iurie Darie), că secolul nostru i-a distrus „flora intestinală". Este un mod de a începe o conversație între doi oameni, între doi prieteni care vorbesc la nimereală despre ce poftesc, așa cum se întîmplă în viață și în teatrul absurd, dar niciodată, paradoxal, în dramaturgia realistă, chiar de factură modernă. Un mod de a începe spectacolul, dar în fapt o cale de a aduce în simbol întreaga povară a maladiilor moderne, obsedante și fără leac. Iar cu acest început, prin filiație de idei, alte discuții despre nemulțumirile, spaimele, angoasele celor ce trăiesc sub acoperișul secolului nostru, veac amenințat de războaie și cataclisme nucleare, traversat de fantomele farfuriilor zburătoare, sufocat de noxe, dominat de spectrul bolilor incurabile, năpăstuit de lașitate și violență. Nu există acțiune și nici personaje disociate portretistic. Piesa are doar personaje-robot, mesageri ai unor idei, ipoteze și revelații de moment. Autorul a prevăzut totuși o compartimentare a eroilor, dacă avem în vedere că **Locatarul** și **Prietenul** primesc pe rînd replicile și sentințele **Profesorului** (Mihai Pălădescu), personaj kafkian, cu ambiguități tragicomice, rigid, rocambolesc și de o scrînteală pedantă, exponent, pînă la urmă, al unor concepții retrograde. Alte personaje, **Vizitatorul** (Vladimir Găitan), **Femeia necesară** (Sanda Toma) și **Femeia în plus** (Anca Pandrea) pot fi sau pot lipsi din economia lucrării. Împreună cu toți aceștia sîntem invitați într-un tren imaginar, fără început și țintă, într-o lume bîntuită de coșmaruri, dar nu lipsită de o terapie socială: „În fața stihiilor oarbe, spune un personaj, trebuie să ții ochii deschiși. Să-ți păstrezi luciditatea și demnitatea. Să nu te impaci cu spaima și iraționalul. Să dai un sens existenței".

Este foarte greu de descris o piesă care trăiește clipă de clipă, ca o bucată muzicală, prin recitative și măiestrie contrapunctică. **Există nervi** se constituie într-un poem de proporții, în care poetul Sorescu poate fi recunoscut din primele clipe. Sînt versuri de o mare frumusețe, prin care transpar lecturile filozofice ale autorului și, dacă memoria nu ne înșală, nu puține pasaje ale poemului au fost luate chiar din lucrări editate. Nu întotdeauna însă montajul ideilor se bucură de legături fericite, trecerile apar adeseori forțate, întîmplătoare, provoacă neplăcute căderi de tensiune, un joc între sublim și derizoriu, pe care spectatorul și-l amintește și după ieșirea din sală.

Regia, bănuim, a trebuit să presteze o muncă titanică pentru a descoperi toate nuanțele de clar-obscur, valoarea și subtilitatea replicii, pentru a indulci carențele de construcție și ritm. Deci o mențiune specială pentru Florin Fătulescu. Jocul actorilor, admirabil, fără excepție. **Există nervi** este o piesă valoroasă, plină de originalitate, dar nu o piesă de public. O vor descoperi persoanele cu gusturi alese și, pe urmele acestora, armata permanentă a celor ce vor să le semene.

LIVIU TIMBUS ■

Litere

Deasupra zilei

„Viață. Totul e să ții minte. Să ții minte cum era și să leg între ele lucrurile și sunetele și firele de ieșire sau de argint ale razelor de dimineață și ceea ce mă leagă de alții..." *A ține minte* este definiția conștiinței poetice a lui Eugen Jebeleanu, pe care o afirmă, o dată mai mult, în volumul *Deasupra zilei* (Eminescu, 1981). Volumul reunește în șase secțiuni articole publicate între 1937 și 1980, portrete, evocări, fragmente de jurnal și poeme în proză, impresii de călătorie, toate scrise cu binecunoscuta fervoare a gazetarului fierbinte de la revistele de avangardă și cu o acută conștiință a datoriei de a salva de la uitare *prin cuvînt* tot ce înseamnă artă și valoare morală („Rămîne numai ceea ce Harul ridică peste Clipă" — *Despre cheie*).

Candoarea lui Simion Stolnicu, tristețea astrală a lui Dimitrie Stelaru, tristețea lucifercă a lui Bogdan Amaru, dăruirea senină și tonică a lui Ștefan Roll, vocația maratonică a mișcării la Geo Dumitrescu, vocația receptării miraculului sordid la Geo Bogza, poezia în formă de vioară a lui M.R. Paraschivescu, trăirea în suprarealitate a lui Anton Holban, nedumerirea pur aurorală a lui Emil Botta — toate acestea sînt doar ipostaze ale *risipirii* generoase și dezinteresate. „Risipitorii" rechemați în acest lung remember se numesc, într-o altă secțiune a cărții, Eugen Lovinescu, Pompiliu Constantinescu, Gala Galaction, Tudor Musatescu, Enescu, Ion Vinea, Fundoianu ș.a. Pagini de o înaltă temperatură a amintirii aflăm în evocarea vizitei făcute în atelierul lui Brâncuși, prilej de a imortaliza ceva din aura de ingenuă sacralitate ce înconjura chipul bătrînului artist. Cuvinte de frate, și nu doar de confrate, după cum precizează autorul însuși, rostesc bucuria aniversară în cazul lui Méliusz József sau vibrația evocării în cazul lui Gáal Gábor.

O altă secțiune a cărții cuprinde semne trimise prin și peste timp prietenilor de peste hotare, oameni ai literelor, celebre personalități din domeniul artei. Printre ei se numără Rafael Alberti, Yannis Ritsos, Carl Sandburg, Giuseppe Ungaretti, Guillén, Picasso, Malraux, Miguel Angel Asturias, József Attila, William Saroyan, Prévert ș.a. Dacă adăugăm aici paginile în care se întrupează ca o fulgurare efemeră chipul celei ce a fost Florica Cordescu sau splendidul poem în proză care dă și titlul cărții și în care stilul metaforic și imagistica descătușată amintesc literatura revistelor de avangardă ori parabolele-protest împotriva răutății, a violenței, a egoismului (*Coșmarul, Parabolă împotriva netoleranței*) sau zecile de fraze de o înaltă frumusețe a gîndului și scriiturii — putem încheia cu afirmația că Eugen Jebeleanu aduce în volumul *Deasupra zilei* chipul unui meditativ lucid, profund atașat celor mai înalte valori umane întruchipate în artă, rodul poetic al unei *conștiințe-oglindă*, ca să folosim un termen ce-i aparține, al cărei crez pare să fie cuprins în acest simplu îndemn : „Să ne amintim și amintirea să fie o pavăză care să unească pe toți oamenii de bine". (*Remember*).

TANIA RADU ■

Plastică

Paleta lui Dipșe

Credincios „corespondențelor" baudelaireiene consacrate, trecerea prin grădinile prietenului Constantin Dipșe, la galeria Simeza din București în cursul lunii iunie, mi-a reconfirmat curioscute raportări senzoriale și mi-a certificat încrederea că se mai poate vorbi despre o veritabilă pictură inmiresmată. Autentic grădinar al unei palete particulare și caracteristică totdeodată, pictorul originar din Maramureș ne înfățișează în amiaza plenarei maturități un temperament solar și o natură arzătoare, stenică și pasionată. Poate că întreaga simbolistică a combustiei sale, vehemența și atandrisanta deopotrivă, și-o mărturisește în tabloul **Dimineața spre sbare**, replică a forjei vangoghiene, printr-o impresionantă emisie de pojar flambant și ondulatoriu.

Soarele lui Dipșe, tratat în manieră impresionistă, este însă marcat de o conștientă temperanță și are moliciunea unei cergi maramureșene sau a unei tapiserii populare. Dealtfel, în majoritatea lor, ferestrele plastice ale lui Dipșe par străfulgerate de această lumină. Florile sale, frezziile, gloxiniile, albăstrelele, circiumărese, crizantemele, anemonele, clopoțeii și lalelele, rafinat stilizate și decorativizate, împărtășesc privitorului bucuria și elevația unor hărăzite vitralii. Evlavios evocator al velințelor, ștergarelor și iilor românești cu un viu colorit, îmbinînd meșteșugit ornamentele florale și zoomorfe, pictorul își sublimizează esențele într-o natură proprie, remodelînd peisajele tradiționale și arta covoarelor țărănești într-o viziune fermă, bine încadrată cu jubilații geometrice. Chiar și peisajul mai mult sau mai puțin naturist e tivit cu o celestă dungă de păsări stilizate. Pe de altă parte, cînd preocuparea principală este diafanitatea colorismului, peisajele de iarnă din Bihor, îndeosebi, sînt realizate cu savantă evanescență.

Portretistica lui Dipșe, cu o largă cuprindere și diversă tratare, etalează, uneori, o naivă stilistică, surprinzîndu-l, de pildă, pe scriitorul Pop Simion, iar alteori, ca în rigurosu-i autoportret sau în portretul Ilenei d'Albon, apare forța clasicizantă a desenului, reconfirmîndu-l pe acest fost elev al lui Dărăscu și Camil Ressu. (Pe timpul studiilor liceale, pictorul Dipșe mai frecventase școala băimăreană, avînd ca profesori pe Gheorghe Manu și Alexandru Ziffer.) Olaltă cu portretul boticellian al tinerei cu le și maramă de Maramureș, se cuvine să remarcăm în mod cu totul deosebit lucrarea iconografică intitulată **Maternitate**, compoziție cu drapaj suav și dantelărie rafinată.

Pentru a-l caracteriza mai bine și a-l încadra într-o justă scară a valorilor plasticii noastre, voi nota aici afirmația marelui pictor Dumitru Ghiață despre pictura lui Dipșe : „Noi amîndoi sîntem veri pe undeva !" Este timpul de a saluta plenar creația majoră a lui Constantin Dipșe precum și personalitatea lui bine definită în sfera și spiritualitatea pinacotecii naționale române !

TUDOR GEORGE ■

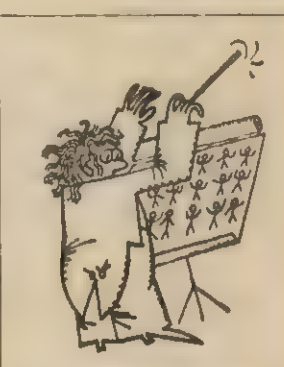

NICOLAE LENGHER ■

Monotip

Din interesantul sumar al lunarului craiovean **Ramuri** (6) se cuvine a semnala dintru început **Ultima scrisoare a lui Marin Preda**, încredințată tiparului de Victor Crăciun, „elaborată, poate te, cu mai puțin de 16 ore înainte de ireparabila și neașteptata pierdere". Scrisoarea — adresată scriitorului francez Berger — poartă totuși în chiar textul ei ocazional ceva din exprimarea și mecanismul gîndirii inegalabilului scriitor. Alte cîteva titluri în paginile revistei : în **Dialog cu un străin despre România**, Constantin Noica glosînd în jurul unui concept special în limba noastră : „neatîrnare" pentru libertate, își exprimă cu subtilitate și adîncă înțelepciune încrederea în destinul vitalei spiritualități românești. Spune gînditorul nostru la un moment dat : „Și în ultimă instanță, știți la ce duce primatul posibilului asupra obsesiei realului ? Duce la un alt fel de stat decît cel de consum ; duce la **un stat de cultură**. Dealtfel asta ne-a spus-o Eminescu : România nu poate fi decît un stat de cultură." În pagina de **Caligrame**, Eugen Simion, cu o minuțiozitate care face totuși casă bună cu spiritul de sinteză, profilează lirica lui Vasile Nicolescu. Afirmă printre altele criticul : „Lîngă emoție stă, mereu, o stare de spirit... Toate îndiră în Vasile Nicolescu un poet în linia barochismului modern, poet care vrea să „închidă" vastitatea și să împrietenească spasmele luminii". Grigore Traian Pop scoate, documentat, din uitare pe **G. D. Seraba**, un filozof mai puțin „familiar" chiar și cercetătorilor.

TRAIAN STOICA ■

Pledoarii

Pro Aman

Biblioteca publică din centrul Craiovei — peste 300 000 de cărți, adăpostite într-un frumos edificiu „fin du siècle" — se numea cîndva „Fundația" sau „Biblioteca Aman". Acum se cheamă — neutru, impersonal — „Biblioteca județeană Dolj". Mai virstnicii din Craiova o numesc totuși cu vechiul nume, repudiat nu de ei, nu de istorie, ci de o pripită decizie administrativă, luată cu niște ani în urmă.

Amintirea vechiului nume revine intens în aceste zile. Se împlinesc, anul acesta, trei sferturi de veac de cînd aici, în Bănie, în prezența lui Spiru Haret și „cu toată strălucirea dorită", cum zic documentele vremii, se inaugura această „Fundație Aman", cu o bibliotecă faimoasă în epocă prin numărul și prin calitatea titlurilor și, alături de ea, o galerie de artă. O fundație ce se datora voinței testamentare a magistratului Alexandru Aman, fratele pictorului, și soției sale, Aristia, care donaseră orașului, pe lîngă cărți și o „colecțiune de tablouri originale", o clădire-bijuterie arhitectonică, ceea care adăpostește și azi biblioteca, împreună cu „obiecte de artă și toate mobilele", pentru ca (citām iarăși) „cu acestea să se înființeze o bibliotecă liberă tuturor și un muzeu, pentru răspîndirea culturii de folos în sine". O instituție culturală de anvergură, cu o istorie pe măsura ei, la care au cotizat numeroși și ilustri sprijinitori, precum prozatorul Caton Theodorian, donator de volume cu autografe ale scriitorilor români, precum acel primar luminat al urbei, cărturarul N.P. Romanescu, care a dăruit bibliotecii un mobilier somptuos și vreo patru mii de alese cărți, inestimabile prin vechime și raritate. Mulți ani, directoarea așezămîntului a fost Elena Farago, patronînd, pe lîngă ceea ce biblioteconomia de astăzi numește „munca cu cartea", un salon literar care a adunăt, adesea a consacrat nume de referință ale culturii noastre. O istorie care, ca atîtea dintre istoriile ce compun cronica instituțiilor noastre cărturărești, a avut și epoci de eclipsă, de opriri silnice sau de bruște și derutante mutări de centru ori de accent, rezultate din intervenții oficiale nefericite, din „epurări" ale unor valori, din deturnări ale scopurilor, din schimbări de stăpîni (cînd prefectura, cînd primăria, cînd regiunea, cînd raionul...), totdeauna nemulțumiți să se împovărească cu noi răspunderi, dar nelipsiți de „idei" în exercitarea lor. Lucrurile, pînă la urmă, s-au așezat, ba încă pe o linie ascendentă, imprimînd istoriei instituției o evoluție cîndva nesperată. În 1944 biblioteca avea 10 913 titluri, în 13 567 exemplare, astăzi are cam o treime de milion de volume (din care peste 500 revendicîndu-se patrimoniului cultural național), numeroase documente iconografice de valoare, mii de discuri, o bogată colecție de ex-libris-uri românești și străine etc. Un director tînăr, prof. Tudor Nedelcea, admirabil filolog și istoric, dublat de un pasionat al „muncii cu cartea", se străduiește, împreună cu tinerii săi colaboratori, să transforme acest mare depozit de valori într-o incintă propagandistică vie, integrîndu-se cu acțiuni numeroase și de ampioare (expoziții de cărți și de documentare, sesiuni de comunicări științifice, simpozioane itinerante în diferite localități, biblioteci-filiale în noile cartiere ale Craiovei, medalioane, seri literare, recitaluri artistice etc.) Festivalului național „Cîntarea României". Biblioteca, la ceasul de față, e în curs de reorganizare și de extindere, se creează noi secții (muzicală, de limbi străine), sălile de lectură se reașază în modelul inițial, punîndu-se în valoare mobilierul de artă donat de N.P. Romanescu, refăcîndu-se deci o ambianță deopotrivă strălucitoare și sobră, iar clădirea-anexă din curtea fundației, în care a locuit și a lucrat directoarea-poetă E. Farago, redevine, sub aripa instituției cărții, „casa poetei", adică o rezervație muzeală ce-i poartă duhul.

Lîngă aceste preocupări cultural-organizatorice de ținută, un gînd frumos, pe care directorul bibliotecii îl nutrește de mult. S-ar cuveni, zice profesorul Nedelcea, ca, profitîndu-se de jubileul anului '81, să se dea curs unei mai vechi dorințe a craiovenilor, și anume ca instituția să-și reprimească numele fondatorilor. Ar fi nu doar un gest de pietate, nu numai unul de reparație dreaptă a unei uitări administrativ decise, dar și unul, crede interlocutorul nostru, de eficiență în „munca cu cartea". Altfel, zice el, cu altfel de gînduri, cu alt apetit cultural, păsește un cititor (adică zecile de mii de inși ce

vizitează anual instituția) între pereții unui așezămînt ce se cheamă „Aman", nume de rezonanță în conștiința românilor, și altfel între pereții unui așezămînt care se numește, neutru, impersonal, „Biblioteca județeană Dolj".

Mai trebuie adăugat că propunerea nu-i de ieri, că a fost reluată în diverse ocazii (am reluat-o și noi, chiar cu cuvintele de mai sus, într-o pagină de re-'stă), că au fost înaintate forurilor în drept toate argumentele capabile s-o justifice, între care și acela că, iată, alte „biblioteci județene" și-au păstrat, și-au cîștigat sau și-au recăpătat o identitate-simbol, o identitate-aură. Biblioteca din Botoșani se numește „M. Eminescu", cea din Focșani „B. St. Delavrancea", cea din Ploiești „N. Iorga", cea din Iași „Gh. Asachi", cea din Galați „V.A. Urechia" etc. La Craiova, însă, au drept de nume doar circiumile, fie ele de trei măsuțe, ori străzile, fie ele de trei căsute. Nimic nefiresc în asta, dimpotrivă. Nefiresc este însă că pe lîngă un prestigios așezămînt de cultură se trece cu nepăsarea celui ce intră în circiumi și bate străzile, dar nu calcă și pragul cărții. Păcat.

ILIE PURCARU ■

Sublinieri

„Din stejar, stejar răsare..."

În chiar inima Țării Vrancei, la Birsești, se desfășoară anual o vibrantă sărbătoare pionierească, intitulată cu un nemuritor vers al bardului de la Mircești, Vasile Alecsandri : „Din stejar, stejar răsare...". Pionieri din comune și orașe ale Vrancei, ia- de anul viitor și din alte județe ale patriei, se întîlnesc aici, pe platoul Dumbrava, pentru a omagia trecutul glorios al moșilor și strămoșilor lor, de a se angaja pe această vatră istorică, în fața viitorului, a perspectivei comuniste care le va lumina drumul devenirii.

Sensul acestei sărbători ar scăpa, poate, cugetului și simțirilor noastre, dacă n-am adăuga că platoul Dumbrava dîn Birsești Vrancei are mai mult decît valoare simbolică. Aici, pe aceste locuri, ne vine înștiințare din negura istorică a românilor, s-ar fi oprit domnul Ștefan cel Mare, cu puținii săi însoțitori, după o înfringere vremelnică, pe la 1476... În această dumbravă, Tudora Vrîncioaia, vrednică femeie a seminției noastre, avea să-i încredințeze nu numai feciorii ei — Bodea, Spinea, Nistor, Spulber, Negrilă, Tulnic și Birsan, înalți ca brazii și tari precum cremenea, dar ei aveau să adune întreaga ciobănie, bărbații acestor plaiuri, pe toți urmașii carpilor liberi, pentru a se alătura domnului lor în drumul către nemurire, întorcînd roata înfrîngerii pe făgașul unei mari biruințe. După această măreață faptă de arme, domnul Moldovei avea să-i răsplătească, prin uric, pe cei șapte feciori cu cîte o vatră de așezare și cu cîte un munte. După numele feciorilor Vrîncioaiei au prins a se înălța satele Bodești, Spinești, Nistorești, Spulber, Negrilești, Tulnici și Birsești. Va fi scriind cronica lumii multe despre El Cid, Plantageneți, despre regi-cruciați sau regi-soare, despre întîmplări legendare și oameni fără seamăn de tari, dar ni se pare că în mod cu totul nedrept, împotriva adevărului istoric, ea nu consemnează vitejia, sacrificiul oamenilor de rînd, din popor, al celor care au fost brațul, scutul și umbra acelor viteji. Noi, românii, am învățat a ne feri de capcanele întinse de Olimpul aleșilor !

Pe platoul Dumbrava, unde — cum spuneam — în fiecare vară se întîlnesc pionierii, o casă-muzeu reconstituie acele timpuri în stampe, hrisoave, arme, unelte de muncă și străle. Platoul, comuna Birsești și apa Putnei sînt dominate de un monument comemorativ, din piatră, pe care se află gravată următoarea inscripție : „Lui Ștefan cel Mare, voevodul Moldovei, după 400 ani de la moartea sa, prinos de admirație și recunoștință din partea vrîncenilor. 2 iulie 1904". Pentru cine nu-și mai amintește exact, la 2 iulie 1501 s-a petrecut din viață această glorie a poporului român, care a fost Ștefan cel Mare !

...Stejarul dă tulpină nouă, viguroasă ; pionierii au început a planta, de fiecare dată la acest recviem al vitejiei poporului, cîte un stejar, vrînd parcă a umple orizontul cu milioanele de tulpini care se înalță pe generosul pămînt românesc. Pionierii, copiii noștri, înțelegîndu-i pe cei cărora le urmează în marele și necuprinsul arbore al neamului.

AL. CRIHANĂ ■

Varia

Viață la televizor

„Ansamblul prieteniei", strălucitor, într-un vîrtej de jupoane și zîmbete, ne-a delectat cu melodii din nordul Americii, dar și cu un iureș de dans și armonie pe muzică românească ● Nouă premii ale Uniunii arhitecților primite de nouă meșteri mari — creatorii tronsonului nr. 1 al Metroului — reportaj prezentat de Carmen Dumitrescu : nici unul din marii noștri arhitecți nu a spus EU, ci NOI, echipele ● Satelitul de comunicații „Ariana" înconjoară pămîntul, funcționînd perfect ● Expoziția internațională „Agra", de la Leipzig, în cadrul căreia țara noastră prezintă un pavilion complex — mașini, utilaje agricole și produse agroalimentare, a fost vizitată de tovarășii E. Honecker și W. Stoph ● Eroul Muncii Socialiste, inginerul Vasile Brebenel, rostește, din Smirna-Ialomița, cuvinte care au greutatea spicelor de aur : „Pămîntul nu și-a spus ultimul cuvînt, prețul irigării (20 000 de lei la hectar) va trebui să fie neapărat acoperit de recolte pe măsură" ● Al 100-lea polițist ucis, în Irlanda de Nord — un vers trist, dintr-o poezie mult prea reală... ● „Spre cerul albastru", reportaj de Anca Arion și Al. Stark: cerul spre care s-a înălțat primul avion, pe această planetă a noastră — în 1906, pilotat de românul Traian Vuia, și cerul anului I al cosmonauticii României, spre care a pornit Dumitru Prunariu, unul dintre cei 103 pămînteni care au ieșit în spațiul cosmic ● Marin Traian ne zîmbește nostalgic, pe 16 mm, din-

CĂTĂLIN NEGHINĂ ■

tr-un Cișmigiu unde 58 de bărci aiunecă pe lacul iubirii liceenilor de la „Lazăr", iar două așteaptă la mal, ochi prelungi și înlăcrimați de apă dulce... ● Cristian Țopescu ne anunță că Laster Pigot, celebrul jocheu, refăcut, a cîștigat derbiul de la Ascot ● La Fălticeni, o livadă experimentală supraintensivă de meri pitici: soiurile „Rădășeni" și „Fălticeni" ● Noua școală componistică românească, prezentată de muzicologul Gheorghe Firca ; polifonia și eterofonia, avînd rădăcini în muzica lui George Enescu, așa cum ne încintă azi, în muzica lui Sigismund Toduță (Oratoriul „Miorița"), Wilhelm Berger (Cvartetul nr. 7), Ștefan Niculescu (Unisonos II) ● Simbătă, 20 iunie, meteorologii și-au făcut autocritica: au fost surprinși de un front de aer rece ● Firma Renault va scoate pe piață automobilul EVE, consum de 4 l la suta de kilometri, 5 l la o viteză de 157 km/oră ● Luni 21 iunie: 1 600 000 ha cer să fie recoltate și semănate — se lucrează în flux continuu ● Dr. Ilie Ciurescu ne-a prilejuit o întîlnire cu istoria : în timpul celor 9 luni de luptă împotriva Germaniei hitleriste, România s-a aflat pe locul 4 între popoarele lumii care au luptat pentru victorie.

PIA OLARU ■

O reeditare imperios necesară :

DIPLOME MARAMUREȘENE

În anul 1900, la Sighetu Marmației, ieșea de sub teascurile tipografiei lui Mayer și Berger un tom impunător, de aproape 700 de pagini : **Diplome maramureșene din secolele XIV—XV**, adunate și comentate de Ioan Mihalyi de Apșa. Volumul este astăzi o raritate bibliofilă. Valoarea lui excepțională a fost imediat sesizată de contemporani care n-au ezitat să-l încununeze în curînd cu premiul Năsturel, decernat de Academia română. Printr-o strădanie de mulți ani și după eforturi intelectuale și materiale pe care n-o să le mai putem evalua niciodată, Ioan Mihalyi de Apșa, membru activ al **Asociației pentru cultura poporului român din Maramureș**, a izbutit să strîngă între copertele unei cărți numeroase mărturii care dovedesc drepturile românilor pe meleagurile maramureșene. În volum sînt publicate acte de familie ale țăranilor din acest ținut, documente referitoare la faptele lor de vitejie, sau acte prin care se reînnoiesc și se reîntăresc drepturile lor asupra pămîntului pe care îl stăpînesc de veacuri. Alte pagini istorisesc despre războaiele purtate în acea perioadă, diverse evenimente din epocă, sau conflicte ce au avut loc între diferite comunități. Majoritatea documentelor sînt în limba latină și sînt însoțite de rezumate și comentarii aparținînd lui Ioan Mihalyi de Apșa. Într-o **Precuvîntare** el își argumenta astfel demersul : „Precum în genere nu se poate scrie istoria fără a avea la dispoziție izvoarele istorice, astfel nu se poate cugeta nici la scrierea istoriei Maramureșului pînă ce nu va fi adunată și publicată după putință toată materia referitoare la acest comitat".

De fapt, Ioan Mihalyi de Apșa a tradus integral aceste documente, dar n-a apucat să le tipărească în forma pe care o visa, după cum nu a mai apucat să întocmească și alte volume de **Diplome maramureșene** din secolele următoare. Dar uriașul material cercetat de el ni s-a păstrat și oricînd un editor ni l-ar putea aduce la cunoștință. Publicarea integrală a acestor texte ou traducerea lor ar oferi noi dovezi de netăgăduit în legătură cu continuitatea poporului român pe aceste meleaguri, a originii sale, a relațiilor existente între Maramureș și celelalte zone ale țării. Din moment ce toți istoricii fac referiri la **Diplomele maramureșene** și nu se poate vorbi de istoria Maramureșului, dar nici de istoria poporului român, fără a face trimiteri la ele, ar fi imperios necesar ca volumul să vadă, după opt decenii, din nou lumina tiparului, republicarea lui într-o formă completă constituind — o putem anticipa de pe acum, fără a greși — un excepțional eveniment editorial și o faptă patriotică de mare preț.

GEORGE ARION ■

Panoramic

● În 1954, marele sculptor Gheorghe Anghel înnobila intrarea Muzeului Simu cu două lucrări de o frumusețe de netăgăduit, statuile a doi pictori de maximă importanță pentru plastica românească : Ștefan Luchian și Ion Andreescu. Deși doar în ghips, cele două lucrări se anunțau a fi două excepționale valori. Dar, neînțeles de cei ce ar fi trebuit să-i evalueze, material și spiritual, lucrările, sculptorul, într-un moment de furie, le-a distrus. S-au mai păstrat totuși cîteva fotografii, cîteva fragmente, în special capul statuii lui Luchian, piesă care a fost salvată de unul din prietenii de inimă ai sculptorului, arhitectul Anghel Marcu. Conducerea Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu" i-a propus, acum doi ani și jumătate, tînărului sculptor Doru Drăgușin, atunci student în clasa lui Paul Vasilescu, să se încumete să refacă statuia lui Luchian. Cu emoție, tînărul sculptor Doru Drăgușin a reușit să remodeleze în ghips o posibilă copie a capodoperei. Mai mult, în luna februarie a acestui an, la sala Kalinderu, lucrarea a și fost expusă, împreună cu un amplu material documentar, care a avut darul să ne introducă în complexitatea demersului artistic la capătul căruia capodopera a fost reconstituită. După cîte știm, specialiștii au apreciat această reconstituire. Ceea ce, deocamdată, nu se știe, ar fi, zicem noi, o nimica toată : cînd vom avea fericita ocazie să asistăm la dezvelirea bronzului statuii lui Luchian? (Victor Nițâ)

● Activitatea editorială desfășurată de mai mulți ani în județul Mehedinți merită o mențione deosebită. În numai cîțiva ani s-au adunat într-un raft o serie de lucrări de referință pentru cine este interesat de viața și aspirațiile acestui meleag al țării : volumul Drobeta, editat sub redacția unui colectiv coordonat de Mișu Davidescu, directorul Muzeului regiunii Porțile de Fier, exemplar sub aspect științific ; culegerile Mehedinți — Istorie și cultură, privire caleidoscopică și inteligent selectivă asupra unor zone de spiritualitate mai puțin cercetate, adunate între coperte prin efortul lui Eleodor Popescu, Nicolae Chipuriei, Constantin Poganu, Pavel Ciobanu și Mite Măneanu ; culegerile Texte literare despre Mehedinți — Itinerar mehedințean, antologate competent de Vasile D. Pârvănescu ; în sfîrșit volumele din seria Plaiul Cloșani, o frescă a unei lumi particulare și pitorești, privită de folcloristul și etnograful Pavel Ciobanu din interiorul ei, mai bine spus de lîngă inima ei. Din păcate, se închide în astfel de cărți o muncă irosită prin chiar defectuoasa lor popularizare și difuzare. Prin feluritele stavile mai mari sau mai mici care stau în calea continuității elanului investit în ele. Pînă una alta, le semnalăm și le recomandăm călduros. (Mihai Pelin)

● Electrecordul ne oferă un disc stereo în primă audiție, dar și o premieră în materie de disc. Este vorba de un recital mai puțin obișnuit de xilofon, susținut de Mirela Florescu. Interpreta ne propune un repertoriu deocamdată modest : Franz Schubert, Albina, bagatelă, op. 13, nr. 9 (prelucrare pentru xilofon de R. Osadciuc) ; Marta Ptaszynska — Scherzo pentru xilofon și pian ; Frederic Chopin — Vals în Mi bemol major, op. 18 (prelucrare de K. Kupinski), la pian Robert Stupak. Tînăra Mirela Florescu este absolventă a clasei de instrumente de percuție a profesoarei Viorica Simionescu de la Liceul de arte din Timișoara. A concertat în cele mai importante centre artistice ale țării, la televiziune, este lăureată a mai multor concursuri naționale. Spicuim din prezentarea semnată de artistul emerit Nicolae Boboc : „Împreună cu pianistul Robert Stupak, tînăra muziciană oferă pe acest disc un microrecital de ținută, relevînd un talent autentic, o subtilă muzicalitate, o mare pasiune pentru muzică". Salutăm apariția acestui disc, care se bucură și de acuratețe sonoră. Maestru de sunet — Cornelia Cotaibă. Redactor — Ștefan Bonea. (Cornelia Barbu)

Ceramică de VASILE CRAIOVEANU ■

Un muzeu în labirint

Leonardo sau toamna de cauze (VII)

Vînători şi cultivatori

Între condiţia de vînător şi aceea de cultivator, omul a descoperit nu atît recolta, cît răbdarea, capacitatea de a aştepta. Înainte, stînd la pîndă, el n-avea timp să viseze. Era concentrat să-şi fixeze prada. Ştia din instinct, ceea ce urmaşii săi aveau să teoretizeze, că scopul scuză mijloacele şi că viaţa e o pîndă perpetuă în care n-ai voie nici să aţipeşti, nici să fii prea încrezător ; o singură clipă de neatenţie şi victima sau succesul sau şansa vor scăpa ; după cum o singură încredere naivă e de ajuns pentru a transforma vînătorul în vînat... Desigur, în tufiş omul nu putea încă porunci nimănui. Trebuia să sugrume, să înfigă cuţitul ori să arunce suliţa cu propria lui mînă. Vînătorul nu se putea bizui decît pe sine, iar pentru a reuşi trebuiau şi ochi buni şi braţ tare ; nu era posibil să fii un nevolnic şi să obţii partea leului de la viaţă, ceea ce, să recunoaştem, reprezenta, totuşi, un fel de morală. Dar ceea ce ne interesează acum pentru a defini un anumit tip de aşteptare e că, între clipa cînd săgeata era pusă în arc şi clipa cînd ea atingea ţinta, omul n-avea timp decît pentru a se concentra ca prada să nu-i scape. Nu era timp nici pentru a ridica Parthenonul, nici pentru a picta o femeie care surîde fără să vrea nimic precis. Leonardo nu e posibil, vreau să spun, într-o lume numai cu oameni-vînători. Într-o asemenea lume se poate scrie *Il Principe* şi se pot înmulţi grotele de la Altamira în care, la lumina făcliilor, lîngă bizonii pictaţi cu pămînt galben şi roşu amestecat cu grăsime animală, s-ar continua povestea „vînătorilor", dar de incertitudini care surîd de ce-ar fi nevoie ? „Vînătorii" ştiu că ţinta e totul şi că reuşita nu se oferă oricui.

Dar omul care pune sămînţa în pămînt descoperă deodată şi răbdarea şi nevoia de vis. El descoperă că poate spera şi altceva decît să omoare : să-şi depăşească într-un fel propria moarte. Aşteptînd ca sămînţa să rodească, are vreme să ajungă chiar la ideea de eternitate. A privit stelele, a urmărit norii pentru a afla ce se va întîmpla cu recolta lui şi, tot studiind stelele şi norii, a descoperit că umbra lui se alungeşte, ca şi a copacilor. Aşadar, viaţa... E momentul în care omul înţelege arta mai profund şi-simte că are nevoie de ea pentru a spune ce gîndeşte văzîndu-şi umbra alungindu-se. Acum poate ridica şi Parthenonul şi poate picta o femeie care surîde încert. Mai ales că omul a mai descoperit ceva. A aflat că iubeşte mai mult un anumit pămînt şi că nu mai poate rătăci indiferent. Dacă va fi florentin şi va pleca din Florenţa, va suferi de ceea ce florentinii vor numi „boala Domului", amintindu-şi mereu de Domul cetăţii părăsite. Şi dacă va sta un timp mai îndelungat la Milano, dacă se va numi Leonardo şi va fi nu numai pictor, sculptor şi savant, ci şi arhitect, va visa să proiecteze cupola Domului milanez cu gîndul la cupola ridicată de Brunelleschi pentru Domul din Florenţa.

„Vînătorii" n-au dispărut odată cu apariţia „cultivatorilor". Cu timpul şi-au schimbat armele, tufişurile şi ţintele, nu mai vînează animale, ci situaţii, glorie, reuşita cu orice preţ şi uneori rivali, dar, ca şi strămoşii lor, îşi urmăresc implacabil scopul. Sînt ageri şi neînduplecaţi, reticenţi numai cînd trebuie, au ochiul format, ştiu să ochească bine şi ţelurile şi victimele, fără menajamente, şi fără să riste mai mult decît e necesar. În artă, nemurirea trebuie vînată metodic, cred ei. În consecinţă, cît mai puţină nemurire pentru alţii, cu atît mai sigură e eternitatea ta, gloria fiind şi ea o pradă ca oricare alta. Cu această convingere, Bramante a făcut tot ce i-a stat în putinţă ca să-i pună obstacole lui Michelangelo. Dar „cultivatorii" ? Leonardo se numără cu siguranţă printre ei. Ei nu se pricepe să-şi „vineze" nici rivalii, nici succesele. E adevărat că memoriul pe care l-a înmînat lui Ludovic Maurul şi în care îşi descrie talentele pare opera unui lăudăros. E posibil oare, îţi spui, ca un om de mai puţin de treizeci de ani să ştie să facă atîtea lucruri ? Dincolo de asta, însă, tot ce întreprinde Leonardo este opera unui „cultivator". Şi chiar o unui cultivator ciudat, care nu mai ştie, se pare, decît să semene. E atît de fascinat să cultive toate pămînturile posibile, încît uită să mai şi culeagă. Amînă mereu culesul, ca să desţeleneaască alte terenuri. Şi e atît de preocupat să caute, încît uită să mai reuşească. Poate de aceea a fost socotit de unii un mare ratat. Dar tot de aceea ar trebui să ne întrebăm dacă nu cumva cei care l-au socotit astfel au făcut-o în numele acelei morale care preţuieşte reuşita mai mult decît adevărul. Obişnuită să dea dreptate numai celor care reuşesc şi să admire numai meritul de a înhăţa succesul cît mai repede, ea înţelege greu sau nu înţelege deloc un artist care începe mereu fără să încheie ; care deschide orizonturi şi le părăseşte ; care seamănă şi nu culege. Heidegger rezuma în felul următor destinul lui Aristotel : „S-a născut, a muncit, a murit". În cazul lui Leonardo ar trebui spus : „S-a născut, a căutat, a murit". Cînd s-a decis să-şi facă autoportretul, în celebra sanguină de la Torino care, se pare, îl reprezintă, avea peste şaizeci de ani. Cei care l-au cunoscut ne spun că era un bărbat frumos. Dar el n-a fost deloc interesat, probabil, să ne convingă de asta. Nu l-a interesat, s-ar zice, decît să vadă cît de mult a îmbătrînit, să privească umbrele ce se alungesc dincolo de el şi lumina care scade anunţînd lunga, eterna noapte în care va pătrunde curînd, ca într-un labirint fără sfîrşit şi fără ieşire.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Filateliştii din Focşani

Nu m-a vizitat niciodată ideea să scriu ceva despre filatelişti, adică despre secta timbrologilor, timbrofililor şi timbrofagilor — cu toate că am înţeles întotdeauna pasiunile şi slăbiciunile oamenilor şi chiar curiozităţile şi marotele lor. Şi i-am socotit, în genere, nişte adorabili vicioşi ai inocenţei, care orice vîrstă ar atinge — dedicîndu-se cu statornicie jocului acesta — înseamnă că şi-au păstrat nealterat fondul de candoare al copilăriei, care-i fac parcă mai apţi să înfrunte, cu o reconfortantă seninătate şi detaşare, toate avalanşele de întrebări ce se ridică şi de evenimente pe care le înregistrăm — din ce în ce mai incitante şi mai acute, mai neguroase şi mai neliniştitoare, pe toată întinderea planetei — în acest sfîrşit de veac şi de mileniu.

Dar să-mi pun lectorii în curent cu subiectul ; cu subiectul care-mi generează gîndurile şi-mi insuflează amintiri.

Gestul porneşte de la Cercul filatelic „Unirea" din Focşani şi-l însemn aici, felicitîndu-l cu toată căldura inimii şi cu toată preţuirea minţii, că peste vremi şi vremuri, nu-şi uită înaintaşii care au ostenit întru fapta de bine şi năzuinţa de frumos.

Între 20 şi 30 iunie 1981 Cercul „Unirea" a organizat o expoziţie filatelică, prilejuită de împlinirea a 130 ani de activitate teatrală şi cu această ocazie am primit trei plicuri puse în circulaţie, unul cu pecetea în tricolor, reprezentînd portretele lui Ion Lunescu (1837—1893), al lui Petre Liciu (1871—1912) şi al maiorului Gheorghe Pastia (1847—1929), iar celelalte două, extrem de reuşite, consacrate fiecare separat, lui Petre Liciu şi maiorului Gheorghe Pastia.

Oamenii de teatru, ca şi oamenii de cultură ştiu, desigur, că actorul Ioan Lupescu şi soţia sa Anghelina, au construit cel dintîi teatru la Focşani în secolul trecut, că amîndoi odihnesc în cimitirul sudic al oraşului şi că Petre Liciu — marele Petre Liciu — acolo se născuse.

Mai necunoscut — sau poate chiar total necunoscut în alte părţi ale ţării — este maiorul Gheorghe Pastia, care n-a fost nici actor, nici cîntăreţ, ci militar de carieră, care s-a distins în luptele din războiul Independenţei noastre de la 1877 şi care, avînd o bună situaţie materială, a înţeles să înzestreze tîrgul de baştină, pe a lui cheltuială, cu două edificii care dăinuiesc şi astăzi : teatrul oraşului (o adevărată bijuterie arhitectonică în toată Moldova, cu excepţia, poate, a „Naţionalului" de la Iaşi) şi a Ateneului popular, de lîngă ce a mai rămas, din fosta grădină publică.

Nu ştiu cînd au început exact lucrările de ridicare a teatrului. Cred însă că în primăvara lui 1909 : cert îmi apare că a durat destul timp, din moment ce inaugurarea lăcaşului de cultură s-a făcut în noiembrie 1913, cheltuindu-se de atunci cu dreptate, ca să se respecte dorinţa donatorului, teatrul „Maior Gh. Pastia" pînă în 1949, cînd fantezia unor edili care nu mai ştiu, i-au schimbat numele dîndu-i unul — firesc onorabil — dar străin total de viaţa oraşului nostru, pe care sînt sigur că nu l-a văzut niciodată şi fără nici o atingere cu creaţia literară sau cu teatrul, decît ca spectator, să dispară şi el după cîţiva ani, iar pe urmă să primească denumirea : „Casa de cultură municipală".

De ce ? De ce înversunarea asta împotriva binefăcătorului, împotriva cititorului ?

Transcriu din catalogul „Viaţa teatrală la Focşani" (1851—1960), editat de ziarul local „Milcovul", următoarea scrisoare adresată Primăriei, în 1908, de maiorul Gh. Pastia : „Subsemnatul maior Gh. Pastia, urmaş al unei vechi familii din Focşani, cetăţean al acestui oraş, în care sînt născut, văzîndu-l lipsit de una dintre cele mai importante instituţii culturale, adică de un teatru, clădire care ar fi o podoabă a oraşului şi ar contribui mult să înalţe spiritul şi sentimentul naţional al concetăţenilor noştri. În acest scop, m-am decis să înzestrez oraşul cu un asemenea edificiu, dotînd Focşanii, oraşul meu natal, cu un teatru clădit din propriile mele mijloace".

L-am cunoscut în juneţea mea pe maiorul Gh. Pastia şi nimeni nu i-ar fi putut aduce vreodată nici o critică de nici un ordin. Trăia retras şi modest, preocupat exclusiv de binele general al societăţii. N-a făcut nici o politică, n-a figurat în nici un consiliu de administraţie şi-l văd, ca acum, cînd începuse construcţia Ateneului popular, aşezat pe treptele magazinelor din piaţa Munteni, ca să supravegheze ore întregi — din diferite unghiuri — lucrările, de multe ori venind odată cu lucrătorii şi plecînd împreună cu ei.

Şi mulţumind încă o dată, bravilor şi nevinovaţilor filatelişti din Focşani, că nu l-au uitat şi că mi l-au reamintit, aşa cum era, întreb din nou : de ce să nu-i poarte numele teatrul zămislit din osîrdia şi dania lui, afară de cazul dacă nu urmărim să pedepsim bunul exemplu al măreţiilor umane de dăruire şi vrednicille dezinteresate ale înfăptuitorilor ?

L. KALUSTIAN ■

Din jurnalul de călătorie

al dr. Grindei

PE DRUMURILE MOLDOVEI

Drumul urcă şi coboară lin peste dealuri şi culmi, lăsînd ape, păduri şi livezi. Peste tot spaţiu, culoare şi lumină. Tentaţia colesitoare a vizualului. Toate captate şi filtrate prin această ferestruică magică, ochiul nostru. Şi mereu forme şi culori, toate înscrise în spaţiu şi conturate din spaţiu. Dar ce să fac cu tentaţia abstractului, a perceperii şi înţelegerii absolute a formelor în diversitatea existenţei lor şi în relaţia lor cu mine care văd, dar vreau să înţeleg dincolo de ceea ce văd ? Sensul relaţiei cine mi-l dă şi cum să prefigurez şi să explic în mine tentaţia şi necesitatea abstractizării vizualului ? Vraja autentică a integrării cosmice, ca formă a posibilităţii ultime de contemplare, acolo, la limita dintre ceea ce pot găsi şi ceea ce mereu caut ?

Să se închege şi să stăruie în mine şi în jurul meu un singur cimp de existenţă în care călătoresc, ceva asemănător dialogurilor sonore din cvartetele op. 130 şi op. 131 ! Ce uşor ni-că cristalele sonore ale viorilor şi ce împăcat răspunde din adînc vocea gravă a violoncelului. Cine a făcut acestea ? Ce devenise el, omul Beethoven, şi pe ce căi descoperise el cîmpul de particule stranii a căror mişcare absolută nu ne mai aduce nici durere, nici suspin şi poate nici bucurie, ci numai sensul depăşirii lor. Şi această ajungere a fost posibilă pentru el, omul Beethoven, ieşit din hazard cu aceleaşi paterne somatice ca toţi semenii speciei noastre, asemenea cu mine şi cu alţii. Şi din acelaşi neam cu Hitler şi Goering, cei aducători de moarte, în care orgoliul maladiv s-a împlinit prin crimă de omucidere...

Dar eu în călătoriile mele pămîntene mă uit şi mă minunez contemplînd stejarul şi fagul. A venit demult primăvara şi le-a adus frunzele verzi trezite şi crescute din mugurii închistaţi în crustele tari şi cleioase pe care nu i-a atins ştiichiul gerului şi nici rafala vîntului din nord. Nimic şi nimeni nu le opreşte împlinirea înscrisă în legea creşterii cosmice. Cele trei elemente, pămînt, apă şi soare, cu lumina şi căldura celui din urmă se leagă şi se dezleagă în seva amară ce urcă prin cercurile concentrice, geometrie constituite, ale trunchiului. Rămîne stăpîn stejarul în coamă de deal, un simbol a ceea ce noi dorim ca măreţie. Şi sute de ani trec tot aşa, egali şi siguri. Nu este atins şi tulburat, ca mine, nici de dorinţi, nici de îndoieli, nici de urîţenie, nici de teamă sau deznădejde. Cine l-ar putea murdări şi cum ar naşte din el minciuna, sau în ce fel s-ar revărsa din trunchiul şi din coroana lui ura, cruzimea sau orgoliul ? Noi îl vedem ca formă constituită şi fără elan de înfăptuire, dar el este fapta însăşi, elanul şi împlinirea totală, chezăşie materială a legii desăvîrşirii. Ce este mai verde şi mai argintat decît frunza lui crestată ? Ce este mai îmbietor decît umbra lui şi ce este mai dulce decît susurul vîntului de primăvară în frunzele lui mişcătoare ? Şi ce este mai nesfîrşit de puternic cînd îl îndoaie furtunile şi cînd elastic se ridică din nou, neîncovoiat de nici o putere, se ridică şi maiestuos îşi întinde coroana ce pare că ocroteşte chiar totul. Îl caută păsările cerului, îl caută gîzele, îl căutăm noi bieţii oameni slăbănogi, însoţiţi de temători în trista noastră amintealâ O, Doamne, care ai pus în mine sămînţa conştiinţei şi simţirii, a suferinţei, a plăcerii şi a bucuriei, a temei de moarte şi a orgoliului, de ce nu mi-ai dat împlinirea sigură din legea stejarului ? Iată-l acum, străluceşte de frumuseţea verdelui său, iar la toamnă, cînd aurul cel mai nuanţat îl va stropi frunzele, acestea vor cădea lin, tot ca o împlinire. Sînt semnele ciclului vieţii sale şi semnele circulaţiei cosmice. El rămîne mereu rod al pămîntului, neatins decît de ploaia curată a verii, de roua dimineţii. Şi în iarnă, crengile brate goale, puternice şi noduroase, vor primi tot ca o împlinire rafala vîntului sălbatic sau căderea blîndă a fulgilor albi. Şi înlăuntrul său, din rădăcina pătrunsă adînc în pămînt, va urca încet, neauzită şi nevăzută de noi, puterea pămîntului. Va urca încet sau poate se va răspîndi în sunete neauzite de urechea noastră subredă şi imperfectă, incapabilă să audă sunetele structurilor pure şi eterne. Mişcarea atomilor, cicotirea particulelor străine, numai pe el, stejarul meu, îl integrează şi îl construieşte.

Ce să mă fac ca atomii materiei mele şi lumina soarelui în care mă mişc să se unească şi în mine, în construcţie şi faptă pură, obiectivă şi sigură, neamăgită şi nemurdărită de ambiţia stearpă şi goală a sufletului meu, cu mintea lui nesigură şi cu simţurile sale tulburate ?

ŞTEFAN BERCEANU ■

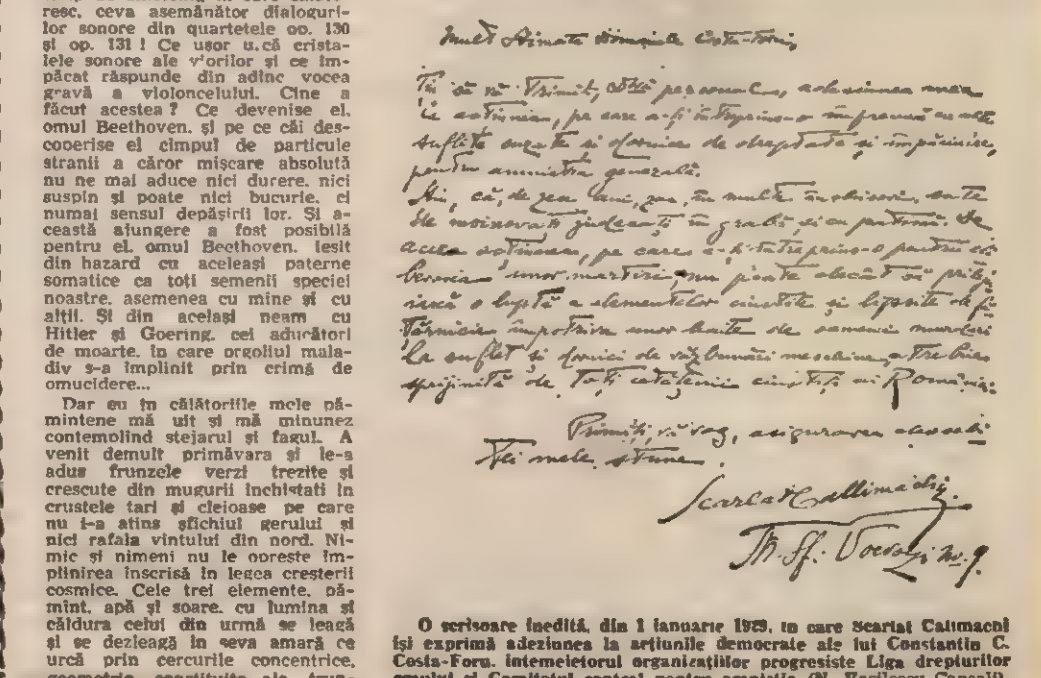

O scrisoare inedită, din 1 ianuarie 1929, în care Scarlat Callimachi îşi exprimă aderiunea la acţiunile democrate ale lui Constantin C. Costa-Foru, întemeietorul organizaţiilor progresiste Liga drepturilor omului şi Comitetul central pentru amnistie (N. Vasilescu-Capşali).

Elefanții murind

Bătrînii elefanți scăpați din raza
privirilor ce nu-i mai văd, se duc
domoli și demni și muți înspre oaza
desprinderii de inimă și trup
și chingi de fier sau mantii vechi își rup
și se dizolvă-nspăimîntind amiaza.

Urechile imense și imune
ascultă ritmul marelui apus
și devotați destinului impus
se duc acolo unde toți s-au dus
să piară puri și nevăzuți de lume
învăluiți în neguri și, în spume.

Bătrînii elefanți cînd vor, se duc...
Puterea lor rămîne-n mica turmă,
ei sînt sinucigașii fără urmă
cu fildeșul intact care mai scurmă
pămîntul deschizîndu-se năuc.

Bătrînii elefanți cînd simt, se duc...

Presimțiri nocturne

Se risipește mama, merii bătrîni înghețată
tot mai atent stau noaptea cînd luna mă răsfață,
aștept din depărtare o pasăre, să vină,
o pasăre de taină păstrată pe retină.
Și nu am somn de-o vreme și teama mea respiră
în crinul tremurînd precum o liră.
Ea va veni odată, spre dimineață, cînd
voi fi tăcut și rece și gol ca un mormînt.
Ea va intra, firește, prin geamurile groase
cu ciocul ca o spadă cu ghiarele întoarse
și stînd pe-o etajeră cu trupul ei diform
va aștepta zburlită și mută să adorm.
Se risipește mama, simt asta după cum
bătrînii meri înghețată în nopțile de scrum

MIRCEA MICU ■

Fereastră oarbă

Îmi reazim iarăși pleoapele de ziduri
prin singe îmi umblă o față de grîu
ninge-n pămînt și afară e cald
o flacără bea apă din riu

fîntîni secate încep să mă cheme
să mă prelîng în frunze aș vrea dar nu
se poate
o fereastră oarbă mereu îmi dă tîrcoale
și umblă o umbră prin frunze uscate

cînd toți adorm eu tes tiptil din mine
și-mi picură pe frunte aceeași lună nouă
tăcerea suflă să mă stingă-n zori
și plînsul se preface-n rouă

de douăzeci de ani mă nasc prin mine
și-n carne-mi încoltesc mereu izvoare
din lună rup un cîntec și mă bucur
că morții își învață mormintele să zboare.

RODIAN DRĂGOI ■

Cămășile

Pe funie, cămășile întinse
sînt sufletele mele neînvinse.
Grăbite, rînd pe rînd, se murdăresc
ca tot ce poate fi mai omenesc
și palmele bătrînei mele mame
le curăță de patimi și de seamă,
și lîngă soare le aținră-o zi
de parcă pieptu-mi vor a-l părăsi.
Mă simt pe dinăuntru trist și gol
cînd vîntul bate în cămăși domol ;
dar ce voi face, dac-a mumei mînă
va dispărea cum clutura-n fîntînă,
cine-o să-mi spele sufletele mele
de jale, de orgolii și de stele,
cine-mi va pune-n ele levănțică
și leacuri de sulfină pentru frică ?
Îmi voi tîri cămășile prin rouă
și pe sub țărna reavănă și nouă
și crinii mîinii Ei or să le-atingă,
crinul din dreapta și din palma stîngă,
și toate, chiar de-or trece prin pămînt,
s-or face albe cum pe funii sînt.

DUMITRU ȚIGANIUC ■

Plîng peste ființa

Plîng peste ființa care nu s-a născut
care acum pentru tine se naște
sorbită de aura chipului tău iubit
pe care-n bucuria durerii îl recunoaște

Sînt eu iubită de marginea unei securi
cu lama binelui cu lama răului atinsă
spre mutul clopot înverzit
spre vatra focului nestinsă,

Plîng și doar eu plînsul mi-aud
nu-ți cer sub steagul de noapte nici o
dobîndă
pe perna albă macii varsă sîngele
nevinovat
și-mi bat pe gleznă un semn la osîndă,

Mă string ca spicul în dogoarea ta
carnea pică din trunchi și zămislește
tu înconjoară sămînța de viață fără moarte
și-arată-i pămîntul în care rodește.

LUCIA NEGOIȚĂ ■

Apus de soare

Bătălia s-a sfîrșit,
soldatul a rămas o tristă amintire
pe cîmpul de luptă,
între rana din piept
și rana din frunte
au răsărit flori albastre de cîmp,
în drum spre cazarmă
rănița cîntă imnul victoriei,
deasupra timid soarele
părăsește un cer vinovat,
Va mai fi vreodată
dimineață ?

IULIAN FILIP ■

Șarpele

Crin de aer, crin de aer —
șarpele rodind
mărgele,
lăcăt prins la porți de stele —
zeu în trupul său
e singur.

ION BĂLĂ ■

Și se făcea

Azi-noapte te-am visat trecînd
Pe-un țărm de aer roș de vînt,
Cu părul răsfirat spre moarte
Și de acolo mai departe.

Tine-ai pe brațe reci petale,
Miresme arse în pocale
Și se făcea că-i albă vale,
În zori, sub pașii dumitale.

Azi-noapte te-am visat uitare
Și-am vrut să strig că nu se poate,
Dar m-am jertfit pe jumătate...

FLOREA BURTAN ■

Invocație

Mesteacănule alb ce-mi porți
uitatul veșmînt de mireasă
lasă-mi palmele aprinse, greie
să-ți ardă-n mîngîieri tulpina

Mesteacănule alb ca pruncii în obraz
umbra ta înaltă și subțire
linie verde ce cuprinde neliniștea
acoperă-mi ochii în ramurile tale
lumina lor înlăcrimată să o uit
și doar să simt mirosul
frunzelor ce se mai zbat.

Mesteacănule alb și tînăr lasă-mi
trupul istovit să-și afle rădăcina
seva frunzelor s-o soarbă însetat
întinerind o clipă pentru tine

CORNELIA BARBU ■

Pata de cerneală

Eu singuraticul lup de vise aseară
după ce am alungat toți cunoscuții pe la casele
lor cu copii frumoși întorcînd cheia în ușa
camerei mele idem invizibilul șalter am văzut
lumina căzînd pe cineva avea o bizară
poziție spațială o mînă pe coala de scris uitată
de subsemnatul pe birou din noaptea trecută realaltă
ridicată în sus grațios ca o mînă de balerină poate
era chiar așa — bună seara — chipul meu împietrit
la intrare — nu pleca nu pune-întrebări inutile voi
pleca iar cu ploaia de 6,00 deși mă implori
să vin în fiece seară — cînd am deschis ochii
la birou nu mai stătea nimeni de pe coala de scris
uitată din noaptea trecută pe birou mă sfida o mare
pată de cerneală.

NICOLAE SAVA ■

Desen în creion

În curățic de suflet priveam o femeie
alături de un tors prefigurat al
Giocondei. Ne lipsea explicația de anatomie a
lui da Vinci, ne lipseau epoleții unui domn
general, care să ascundă sentimentul alimentat
cu alune într-o piață excentrică, într-un loc dintr-o
mansardă, unde eu cu prietenul meu
Schultz analizam filosofia lui Platon și
nu izbuteam să-l scoatem pe Socrate din iad,
iar nu vindecat de răni cu adevăruri obloșitoare.
Foloseam o anumită materie
pentru a înțelege că de acolo pornește caruselul
cu lumini care jucau biliard pe o schelărie de
vieți.
care se justificau prin intenția de a numi o
femeie idealul de azi, fenomenul de mîine.
...Ori după cum știm inocența prindea
fluturi pe un caldarîm cunoscut, pești care
noi am crescut atît de absenți și uitați.
...O altă învățătură face loc iluziei și
altă iluzie face loc învățăturii,
dar sub umbra ghilotinei nu putem pune decît
umbra capului nostru,
care se construiește din însuși capul nostru,
semn ce ne cerea să spunem cîntec
tocmai cîntecului de cuc.

GELLU DORIAN ■

Zi de vară

Astăzi e joi și-n parc
nu mai cîntă fanfara,
La strandul municipal
bazinul e gol,
E bere la halbă,
votcă și rom.
E arșiță mare, e cald ca-n deșert
și ies muncitorii din schimbul întîi
Ei, muncitorii, foști
prea mult țărani,
E ora chindiei și-i ziua de vară
Cîmpul murmură a leagăn de care.
Au gîndul ascuns să secere iară...
Ascuns le e lanul și roua uscată,
Au palme de domni,
subțiri și bolnave,
Nici cîntul de horă
nu-l au prea aproape,
Triști și cuminți, se duc la odihnă
pentru schimbul de noapte.

PAUL FINESCU ■

Noaptea la spital

Noaptea la spital
e ceva care stă rău în suflet
ca un fel de bolovan într-o ecuație
și din mijlocul bolovanului
cu către doctor : ce fel de aer
e ăsta pe care mi-l dai, doctore,
cu cenușă și ace și cu amar, mult amar ?

și-n mijlocul bolovanului
iată se naște spaima mea de sufocare
o broască rîioasă și mută
care ți se-așează pe masă, doctore,
și stă acolo ca un alt bolovan
care nu vrea nimic

iar tu, doctorul meu drag,
nu mai poți înghiți
nici măcar un dumicat
din cauză că stă ea, broasca,
stă urît acolo, pe masă.

DAN DANACU ■

Naștere

Ajunsă în munți
asist la nașterea minzului
prea copt în pîntecul mamei.

Cu botu-nainte își caută
viața și laptele
iar copita din urmă
trage după sine
întunericul.

Iarba însingerată
crește ca o pedeapsă
pe genunchii lui
tremurînzi

Și sus, sus de tot,
în văzduh,
soarele se rotunjește-n
amiază.

MARIANA PĂNDARU ■

Aer de iulie

Am fost silit de o mie de oameni
să fac cum credeau ei că e bine.
În sfîrșit acum am voie,
Despre ce-aș putea tace astăzi ?
Poate tot despre durere
Poate tot despre amărăciune
Poate e bine să mai rămîn o clipă
În acest vînt
În acest aer bun de iulie,
Poate e mai bine să mă împac
Cu atîtea zile
cu atîtea lucruri pierdute.

Despre ce-aș mai putea tace acum
cînd nu se mai știe nimic
cînd văd timpul cum se întinde în iarbă
plîngînd ca un om.

VOICU OLARI ■

Curier literar

Sandu Nicolae. Dintr-un maldăr de manuscrise, cu precădere sonete, se vede limpede că poezia este pentru dv. una din marile pasiuni. Dar, ne întrebăm, unde-i metafora, imaginea poetică? Nu găsim nici o incintare estetică în versuri ca: **„Așa e-n lume: cei mulți și neputernici / Să scormone țărîna, cu foc să miște ape / Hrănind cu mușchii munca, iubindu-se aproape..."** **Dumitru Stănescu.** Ne bucură faptul că ați agreciat serialul **„File din epopeea întregirii naționale"**. **Memorii** de **I. Gh. Duca**, dar tipărirea lor într-un volum nu depinde de noi. **Artemiza Bodnar.** Deși sînt scrise destul de modern, poeziile nu depășesc o anume zonă a prozei: **„în lumea asta / în care banul te-nvîrtește / ca pe-o morișcă / în lumea asta / în care banul te-ncălzește / și te nimerește / și te mișcă..."** **Gheorghe T. Stan.** Noi zicem să trimiteți respectivul conspect chiar celui în cauză. **Călin Nicolae.** Ceea ce vreți să spuneți în strofa **„Împart pămîntul în mii de pătrate / Și-n fiecare zăresc un copil / În scutece, ori citind o carte / Ori plîngînd de foame umil"** este corect, poate chiar și emoționant, dar trebuie scris altcumva, cu totul altcumva. Pînă să aflați răspunsul foarte exact, trebuie să parcurgeți drumul lung, foarte lung al poeziei. **Ana Grigore.** Multe poezii, mult avînt, multă naivitate, dar, din păcate, prea puține lucruri aveți de spus, ca să nu mai vorbim despre stîngăciile care abundă. **O. F.** Poemele trimise conțin numeroase argumente, a se citi imagini poetice bine închegate, bine articulate, semn că sînteți suficient de stăpîn pe scrierea versului. Dar majoritatea poemelor se mențin în sfera unor simple notații. Le lipsește, credem noi, deocamdată, obiectul dezbaterii. Iată o astfel de notație care nu-și depășește condiția: **„Săgeata unui iepure / pe cîmp / proiectilul unui vulture / în zbor // ...Prin trestii candide / adieri ușoare / suflau nasul tare (!!!) / apa salamastră / făcea spume la gură"**. Nu e păcat să vă cheltuiți cu astfel de notații despre nimic? **Deocamdată nu** pentru următorii: Dumitru Condrea, Deimani O. C., Valentin Bota, Corneliu Ifrim, Marius Boroș, Eugen Sita, Susana Taloș, Niță Nițulete-Petre, Ioan Crețu, Miriam Vanesa, Ion Vanvu, Florea Hristache, Teodora Stoica, Mihai Ruxandra, Andory Aminar, Ruxandra Visoiu, Dobre Enache, V. Meliceanu, Constantin Scovarză, Dumitru Ilinca, Chiriac Samoilă, Mariana Păun, Pavel Vancea, Adriana Radu, Gh. Bozu, Pușa Grama, Sorin Lăcătuș, Vasile Gogonea, Todirut Nicu-Toby, Mariana Birsășteanu, Stancu Coteneanu, Iulian Negrilă, Paul Done, Lucreția Andronic, Ioana Vis, Gheorghița Gaciu. **Manuscrisele nu se înapoiază.**

VICTOR NIȚĂ ■

Limba latină și romanitatea noastră

Discuția periodică despre utilitatea studierii mai aprofundate a limbii latine în învățămîntul gimnazial și liceal, chiar la facultățile umaniste (filologie, filosofie, istorie, arte), se axează de obicei pe trei idei importante : **specificul latin al limbii române ; tradiția umanistă românică a limbii, literaturii și culturii noastre ; sursa latino-românică a terminologiei științifice actuale**, predominantă în limbile moderne, fie romanice, fie de alte origini (germanice ori slave, chiar fino-ugrice, terminologia științifică fiind similară cu cea a limbilor de mare circulație, în care sursa **latină-românică** este evidentă).

Dacă latinitatea limbii noastre nu mai e o temă de discutat, de controversat, în schimb, specificul acestei latinități în cîmpul romanității de azi suscită un interes sporit ; dovadă, opinii extrem de favorabile exprimate recent asupra importanței și specificului acestei romanități, conservată în limba noastră, imagine a latinității de odinioară din toată partea orientală a Europei. A trecut un secol exact, de cînd Hasdeu scria în a sa **Istorie a limbei române (1881, p. I, Principie de linguistică**, introducere, p. XIV) : **„Limba română oferă lingvistului un cîmp de cercetare pe atît de nou pe cît de important... Important căci ea singură reprezintă ramura orientală a familiei romanice, avînd astfel în cumpănă aceeași greutate pe care o are ramura occidentală întreagă, adecă dialectele italiane, spaniole, portugheze, provențale, reto-romane și franceze luate la un loc"**.

Mari savanți romaniști de azi confirmă ideile lui Hasdeu, erudit de mare pătrundere și subtil interpret al realităților limbii și culturii noastre. Acum un sfert de secol, savantul suedez Alf Lombard spunea la Academie că filologul finlandez Kiparski avea dreptate să susțină că **„limba română este din punct de vedere lingvistic cea mai interesantă din Europa"**, pentru că **„nu există pe continentul nostru, și poate în lumea întreagă, altă limbă a cărei istorie să prezinte aceleași probleme de importanță fundamentală pentru lingvistica generală. Considerațiile acestea explică... pentru ce am consacrat o mare parte a sforțărilor mele studiului ei"**. Și ce cuvinte admirabile a mai spus același mare savant, care în 1953—1954 tipărea în franceză un studiu de peste 1 200 de pagini despre **Verbul românese** (2 vol.), în **Destinele latinității orientale** din 1967 (cf. **Ramuri**, Craiova, 1976, nr. 3, p. 16), susținînd că limba noastră trebuie să stea pe același picior de egalitate în universitățile lumii cu franceza, italiana, spaniola.

Baza latină a limbilor romanice este un factor esențial al procesului de comunicare și de osmoză a culturilor de azi ; chiar limbile neromanice de mare circulație au astăzi un stoc important de termeni moderni de sursă latino-romanică (în engleză, germană, rusă). În limba noastră, după statistici riguroase, există azi 65 la sută cuvinte moderne, neologisme, de sursă **latino-românică**, în limba cultă, și **95 la sută în limbajul științific** (cifre la D. Macrea). Ceea ce înseamnă un lucru extrem de important : concetățenii noștri de altă limbă maternă, cunoscînd bine limba aceasta, limba statului, dispun de un mare stoc de cuvinte identice în franceză, italiană, spaniolă (la fel și în alte limbi de mare circulație) ; ei au astfel un acces ușor la cunoașterea lor. Acest adevăr simplu nu ar trebui pierdut din vedere, căci acest adevăr esențial, legat de romanitatea noastră, derivată direct din latină, limba strămoșilor și sursa continuă a modernizării limbilor europene, a limbajului științific în general, se verifică didactic în munca noastră cu studenții străini, cu mii de ei la noi, cu mii în sute de centre universitare din lume (am lucrat ultimii doi ani cu studenți francezi de la Secția de italiană-română a Universității din Lyon). Acești studenți deprind ușor limba noastră, căci romanitatea ei, cu baza latină, o face accesibilă celui ce știe cît de cît o altă limbă românică sau a studiat în școli latina, cum se face peste tot, în gimnazii și licee.

Reputatul academician francez P. Gaxotte a susținut și el necesitatea latinei ; ușurința deprinderii ei, unitatea și claritatea pronunției, concentrarea expresei (**Optimus amicorum vincit** — „cel mai bun dintre prieteni învinge"; **trei** cuvinte în loc de **șase** !), economie de mii de traducători de la O.N.U., UNESCO și în alte zeci de organizații internaționale ; suprimarea rivalităților dintre limbile curente etc. Practic și științific, studiul latinei, care acum două secole inaugurase la noi, prin **Elementa linguae daco-romanae sive valachicae** a lui Micu și Șincai, o eră nouă de renaștere și de progres, de solidaritate și de emulație culturală, semnalînd Europei persistența eroică a romanității noastre, studiul latinei a fost și rămîne o componentă a identității noastre naționale, un factor de cultură și de coeziune morală, la care nu ne putem îngădui să renunțăm. Știm replica administrației școlare : unde să mai repunem latina în planul de învățămînt, și așa prea încărcat ? Dar la o privire mai atentă observăm că sînt materii și lecții care se repetă, inutil, de la un an la altul : de cîte ori se reiau atributul sau complementele, ca de la un an la altul să li se mai adauge detalii noi ? Repetiții plictisitoare, cu pierdere de vreme și cu deprecierea capacității de asimilare a tinerilor. O revedere mai atentă a atitor lecții de repetiții, de reluări, ar face ușor loc unor ore de latină, indispensabile unui învățămînt solid, unui intelectual modern. Pentru noi, ca popor latin, asemenea învățămînt ține de substanța spirituală a ființei noastre, terenul aperceptiv fiind deosebit de favorabil asimilării acestei limbi : **material**, ea asigură innoirea continuă a terminologiei științifice, **formativ**, dezvoltă capacitatea de gîndire, de concentrare și de organizare a conceptelor. Au spus-o convingător acum un secol Maiorescu și Eminescu, au pledat pentru latină toți marii dascăli ai universităților, umaniști și oameni de știință, matematicieni și chimiști, ori medici și botaniști, familiarizați cu terminologia latină.

Știm apoi că un latinist recunoscut, prof. N. I. Barbu, a publicat un mic manual de conversație în latină, iar regretatul **Traian Lăzărescu** a compus inspirate poezii latine în metri clasici, foarte apreciate pe plan european. Cîți poeți de limbă latină există azi ? Foarte puțini ; compatriotul nostru era un virtuoz ; dovadă : **Eminescu în latină**.

Eminentul nostru profesor Ioan Coman, care ne-a dat recent un volum admirabil despre străvechii scriitori latini ai începuturilor poporului nostru, are dreptate scriind : „Cunoașterea limbii latine reprezintă una din căile cele mai eficiente intru luminarea originii și cunoașterea valorilor de întemeiere ale spiritualității poporului român".

Fiind o solidă temelie istorică a culturii noastre românice, latina poate fi o garanție de continuitate și de afirmare a progresului limbii și culturii noastre, fertilizînd continuu substanța lor expresivă.

GH. BULGĂR

Profesorul Dumitru Martinaș și problema originii etno-istorice a ceangăilor din Moldova

Acum cîtăva vreme, ne-a vizitat la redacție un om care ne-a adus două volume dactilografiate, fiecare avînd aproximativ 950 de pagini. Omul se numea Dumitru Martinaș și era profesor pensionar, iar cele două volume alcătuiau o lucrare lingvistică scrisă de-a lungul unei întregi vieți. Prin acea lucrare profesorul Martinaș voia să-și exprime punctul său de vedere asupra originii ceangăilor din Moldova centrală. Ce anume l-a îndemnat să cutreiere, în timp și-n spațiu, această adevărată „pată albă" a lingvisticii ? Nimic altceva decît dorința de a afla părinții unui neam despre care nimeni, pînă la ora actuală nu s-a putut pronunța cu certitudine, deși încercări au fost destule de-a lungul istoriei. Iar în miezul acestei aprige dorințe se afla tulburătorul fapt că el însuși, profesorul Martinaș, era fiul și urmașul unei vechi familii de ceangăi.

Numai că, pînă să apucăm să citim cele două volume și pînă să găsim timpul necesar pentru a-l aborda printr-un amplu interviu, profesorul Martinaș s-a stins din viață. Încredințate spre studiu și analiză colaboratorului nostru Ion Coja, lector universitar la Facultatea de limbă și literatură română, aveam să aflăm din partea acestuia că sînt toate șansele ca demersul și cercetarea lingvistică ale celui ce-a fost profesorul Martinaș să arunce, în sfîrșit, o lumină cevă mai limpede asupra originii ceangăilor.

Și tot lectorul Ion Coja este cel care ne-a propus ca, pînă să ne ofere un rezumat al celor două volume, să publicăm un articol scris de Constantin Beloiu, prieten de suflet și colaborator apropiat al profesorului Martinaș, propunere pe care am acceptat-o ca pe un punct de plecare în strădania noastră de a ilustra temeritatea unui om ce și-a propus să defrișeze această „pată albă" a lingvisticii noastre, limba ceangăilor.

VICTOR NIȚĂ

Un om cu totul deosebit, un erudit, un pasionat cercetător iubindu-și Țara din toată ființa lui, pedagog și dascăl desăvîrșit, profesorul Dumitru Martinaș cu un devotament dus pînă la sacrificiu și-a închinat întreaga viață unei probleme considerată multă vreme o enigmă a științei și anume originea etno-istorică a ceangăilor din Moldova, completînd astfel o pagină albă din istoria zbuciumată a poporului român. Profesorul Dumitru Martinaș în aproape 50 de ani a reușit prin cercetări și analize la fața locului în peste 70 sate ceangăești, precum și prin consultarea a peste 170 lucrări, cărți, reviste, studii și documente, să demonstreze că ceangăii propriu-ziși, adică acel care locuiesc în bazinul Siretului Mijlociu, **reprezintă, la origine, o veche populație românească transilvăneană**, secuizată odinioară, devenită bilingvă, emigrată ulterior în Moldova, în cadrul acelui uriaș fenomen social-politic, cunoscut în Transilvania sub numele de **profugium valahorum** (fuga românilor — sec. XVIII).

Astfel, profesorul Dumitru Martinaș, cunoscînd în profunzime problema ceangăilor, adăugîndu-se și faptul că era născut (la 11 mai 1897, în comuna Micăușeni-Butea din jud. Neamț), **din părinți țărani cu străbuni moși strămoși toți ceangăi**, a elaborat o cercetare documentată în peste 350 pagini dactilografiate, cu privire la originea ceangăilor.

De mic copil manifestînd o însetată dorință de cunoaștere și o aplecare avidă spre învățătură, a muncit din greu trăind din lecții și preparații, a reușit să urmeze cursurile superioare școlare și apoi Universitatea la Iași, studiind limba și literatură română, limba latină și filozofia. A trecut și prin grozăvia primului război mondial cu toate calamitățile lui, luptînd pe front. La terminarea studiilor universitare în primii ani a predat în diverse orașe din țară, apoi s-a stabilit la Tîrgu-Mureș, unde și-a întemeiat căminul și familia și unde a predat la mai multe licee limba română, limba latină și filozofia, cei mai mulți și mai rodnici ani — 38 — activînd la Liceul Papiu Ilarian unde a funcționat ca profesor și un timp ca director — fiind un pedagog și dascăl desăvîrșit. În timpul vieții sale de dascăl a știut să se apropie de sufletul și inima elevilor, să cîștige simpatia, afecțiunea și respectul lor în așa măsură încît după 1952 cînd a ieșit la pensie nu a existat promoție de elevi care aniversau 10, 20, 25, 30 de ani de la terminarea liceului și care să nu-l invite să participe, deoarece prezența acestui cărturar în mijlocul lor era considerată ca o onoare, figura acestui distins dascăl era nestearsă în amintirea lor după decenii de despărțire.

Încă din timpul studiilor universitare profesorului Dumitru Martinaș i s-a deschis curiozitatea asupra problemei ceangăilor, pe care apoi de-a lungul întregii vieți a cercetat-o și a studiat-o cu pasiune, dedicîndu-și parte din viața sa intelectuală acestei probleme, adunînd material, umblînd prin sate, ascultînd graiul, vorbind cu cei mai bătrîni ceangăi, sistematizînd materialul cules, cu toate că mulți dintre confrații săi considerau această problemă ca „moartă". De o cară modestie, acest cărturar și cercetător, preocupat mai puțin de problemele materiale și mai mult de cele intelectuale, și-a dedicat toate clipele de răgaz și liniște studiului, lecturii și meditației, pînă la sfîrșitul vieții — în ziua de 3 februarie 1979.

Ca un omagiu postum, din admirație, profund respect și deosebită prețuire pentru profesorul Dumitru Martinaș, consider că-mi îndeplinesc o datorie de onoare de a prezenta cîteva din aspectele inedite ale fenomenului ceangău, extrase din lucrarea elaborată de acest cărturar și erudit cercetător.

De la început se naște întrebarea : cine sînt acești ceangăi ? Autorul arată că după părerea învățaților maghiari Munkacsi Bernath la 1880 și Ballagi Aladar la 1888, geneza denumirii „ceangăi" este următoarea :

a) csángal : a se corci, în sens biologic ;

b) csangó beszéd : vorbire corcită în sens lingvistic ;

c) csángomaghiar : ungur corcit, care vorbește o limbă corcită.

Profesorul Dumitru Martinaș constată că așezările vechi ungurești dintre sec. XIII și sec. XVI din Moldova nu erau colonii de ceangăi, ci erau colonii de maghiaro-secui. Numărul acestor catolici unguri din Moldova scăzuse foarte mult pînă aproape de dispariție, fie din cauza amestecului cu moldovenii **(ad valahos defecere**, scrie Bandinus la 1646), fie datorită mai ales cumplitelor calamități războinice (deportări, foamete, epidemii), care se abătuseră asupra țării în vremea îndelungatelor războaie turco-polone pentru stăpînirea cetății Camenița și a urmărilor lor, care au avut drept rezultat **scăderea la jumătate a populației întregi țări**. Cu privire la soarta acestor unguri catolici, corespondența misionarilor italieni notează de repetate ori **Tutti fuggiti**, toți au fugit în Transilvania.

Autorul afirmă în continuare că niciunul din numeroasele documente ale epocii (sec. XIII—XVI) nu cunoaște denumirea de **ceangăi**, pentru că pînă în acel moment ceangăii încă nu apăruseră cu graiul lor unguresc degradat în Moldova. Ceangăii propriu-ziși **sînt un produs mai nou al procesului de secuizare a satelor românești din TRANSILVANIA**, proces care se afirmă oficial prin secuizarea cnezatelor românești **Breteu** și **Vlăhița** de la anul 1425. Inițial **acești ceangăi reprezentau o populație românească, devenită bilingvă prin secuizare**, care vorbea secuiește în mod degradat, ridicol și pocit, **ridicole et insulse**, scrie Timon Samuel la 1733, dar **vorbea și românește și se îmbrăca numai românește**, constată misionarul maghiar Zöld la 1768 (Misionarul Zöld era originar din localitatea **Madefalău, azi Siculeni** jud. Harghita, locuită atunci de secui și de români secuizați — ceangăii).

În sec. XVIII numeroși iobagi ceangăi din secuime, răzbiți de sărăcie și de apăsarea nemiloasă a feudalilor, fug de pe moșiile grofilor și se stabilesc în Moldova. Numai datorită acestui fapt ceangăii **scapă de secuizarea totală** reușind să-și **păstreze graiul lor vechi românesc sifiant, portul și obiceiurile lor românești, adică ființa lor națională.**

Pentru a ilustra mai elocvent acest fenomen, autorul afirmă în rezumatul concluziilor următoarele :

„Populația ceangăească actuală reprezintă o nouă stratificare de populație catolică, venită din Transilvania (E Transilvania egredientes) colonizată în Moldova, cei mai mulți în sec. XVIII".

„Această populație nouă de oaspeți transilvăneni cuprindea două categorii confesionale : a) **ceangăii catolici** din secuime, în bună parte **bilingvi români secuizați, vorbind la fel și românește și ungurește**, scrie misionarul Zöld b) **Numeroși români greco-catolici uniți**, care țineau de episcopia Blajului, atestează misionarii italieni." „Această nouă populație de locuitori catolici, numiți de obicei **unguri catolici**, nu era o populație de maghiari, pentru că graiul lor **uzual, familial, matern**, al marii lor majorități, **era graiul românesc transilvănean (tutti parlano in lingua moldava** — scrie misionarul italian De Giovanni), și toți se îmbrăcau în port românesc **(ihre Kleidung ist Walachisch** — scrie Zöld). Despre uniții greco-catolici se știe bine că erau toți români. Stabilirea în Moldova a acestei populații catolice este atestată de numeroase mărturii istorice, cum sînt acelea ale episcopului de Bacău Iezierski, ale misionarilor Cambioli, Mauro, De Giovanni și alții. Deși moldovenii, din cauza confesiunii lor, îi numeau **unguri**, se înțelegeau cu ei în grai românesc. Acești catolici, după stabilirea lor în Moldova, **părăsesc în masă graiul ungurese**, continuînd a vorbi românește (dar nu în graiul moldovenilor, căci nu deprinseseră încă acest grai), **ci în graiul lor dialectal pe care-l vorbesc și astăzi**. Oamenii părăsesc vechile servituți, trăind după coordonatele lor tradiționale românești : limbă, port, obiceiuri."

„Concluzie : **Ceangăii actuali din Moldova reprezintă la origine o populație românească transilvăneană, emigrată în Moldova în sec. XVIII, deosebită de vechile colonii maghiaro-secuiești din sec. XIII—XVI** prin limbă și etnicitate."

În sprijinirea acestei afirmații autorul demonstrează baza transilvăneană a graiului românesc ceangău astfel :

Fenomenele fonetice caracteristice ale graiului ceangău, care-l deosebesc de alte graiuri regionale, sînt următoarele trei :

1) **Rostirea sifiantă s : ș** este un fenomen vechi, o rămășiță de **rostire intirziată** din româna primitivă, cînd limba noastră reprezenta abia o fază de idiom romanic oriental. Cu alte cuvinte **fenomenul este moștenit din latina populară**. Acest **fenomen se constată și în graiurile românice apusene.**

2) **Palatalizarea dentalelor t, d (+e, i)**, care devin **ci, gi, este o rostire caracteristică bănățeană transilvăneană** de origine slavă apuseană, pătrunsă în limba noastră în epoca simbiozei româno-slave (sec. VIII-X).

3) **Conservarea lui l' muiat vechi netrecut la i.** Acest l' muiat apare în **româna primitivă** și dispare cam în sec. XVI, cînd trece la i. Se observă că acest fenomen se menține și astăzi sporadic în graiul unor sate ceangăești, patru secole după dispariția lui din daco-română.

Citez concluzia autorului cu privire la aceste aspecte fonetice din graiul ceangăilor :

„Graiul dialectal ceangău, care păstrează fenomene fonetice încă din româna primitivă și din epoca simbiozei româno-slave, dovedește că înaintașii transilvăneni ai ceangăilor vorbeau românește într-o epocă cu mult anterioară sec. VIII. Prezența în Transilvania a strămoșilor transilvăneni ai ceangăilor încă din epoca simbiozei româno-slave și din epoca română primitive, presupune **prezența și continuitatea istorică a românilor în spațiul carpatic** încă din epoca genezei limbii române."

Autorul analizează de asemeni vocabularul graiului dialectal ceangău, ajungînd la următoarele concluzii :

1) **Toată terminologia religioasă de caracter popular, folclorie a graiului dialectal ceangău este identică cu aceea a graiurilor populare transilvănene.**

2) Izolarea lingvistică în care au trăit secolele de-a rîndul unele sate de ceangăi transilvăneni în văile Carpaților răsăriteni, a făcut posibilă conservarea în graiul lor a unor **arhaisme de origine latină**, necunoscute sau dispărute din româna comună. Se citează exemplele : a) Apelativul **ler, lerul, lerule** cu înțeles de cumnat este astăzi necunoscut limbii române comune, dar se folosește în graiul ceangăilor. b) Apelativul **vintricel** cu înțeles de **pintice, pinticel** folosit mai mult în graiul copiilor, este un diminutiv derivat din termenul ardelenesc **vintre**, derivat din lat. **venter-ris**, pintece. c) Sau termenii — **păcurar** — din lat. **pecorarius** și **corindă** ; **a corinda** (cu r) moștenit prin filiație directă din lat. **kalenda**, este identic ca înțeles cu termenul **colindă** (cu l) al românei comune.

Prin analiza științifică, completă și de fond a tuturor problemelor în discuție, autorul demonstrează în final că „Ceangăii reprezintă o populație românească transilvăneană, care a cunoscut odinioară în secuime un proces uneori mai adînc, alteori mai superficial, de secuizare. Coordonatele lor etnografice românești (limbă, port, obiceiuri, datini etc.) nu se datoresc unei presupuse desnaționalizări și românizări recente, **ele sînt reflexul apartenenței lor etnice și istorice românești transilvănene.** Stabiliți în Moldova într-o epocă nu prea îndepărtată, cei mai mulți au uitat limba maghiară, dar nu au putut uita vechiul lor grai românesc regional, sifiant, adus din Transilvania, nu au uitat nici portul, nici obiceiurile lor vechi transilvănene.". Cu deplină îndreptățire Dumitru Mărtinaș își încheie prețioasa cercetare citîndu-l pe Cantemir : **„Limba nebiruit martor iaste"**.

CONSTANTIN BELOIU

zile de acum un secol

oți ieșenii care trec prin strada Sără-
. văd de câteva zile încoace, prinsă pe
i din porți, o tablă neagră pe care stă
is cu litere mari albe : „Revista Con-
mporanul". Redacția nouei reviste ce
re începând cu 1 Iulie, de două ori pe
ă, se află în fundul curții, în vechea
ă cu geamlâc unde locuiește d-l Ion
dejde, care este dealtfel și directorul
ții științifice a „Contemporanului". Di-
torul părții literare este d-l Const.
ile. Din redacție mai fac parte d-na
ia Nădejde, soția directorului științi-
d-nul Gh. Nădejde, fratele acestuia,
ii T. Speranța, V. Morțun și alții, în-
lețiți de ideia de a scoate o revistă
e, așa cum spune și cuvântul către ce-
ri publicat în primul număr, își pro-
e „a face cunoscut publicului român
n privește știința contemporană lu-
a". Din această idee s'a inspirat și nu-
le „Contemporanul" sub care imediat
scriș : „Revistă literară și științifică".
urăm drum bun și vicață lungă nouii
iste și să răsfoim cu nerăbdare primul
număr. Condițiile grafice oferite de ti-
grafia „Buciumul Român" sunt modes-
formatul mic, de forma unei broșuri,
toții știm că tinerii socialiști care edi-
ză revista o fac cu sacrificii, din puți-
e lor resurse materiale. Marile lor re-
se morale și idei sunt însă cele care
revista, „Credem folositoare pentru
rlea noastră — spun ei încă de la în-
ut — împrăștierea cât mai mare a cu-
ștințelor câștigate în privința lumii ..
loanele «Contemporanului» sunt deschi-
tuturor acelor cari vor trimite produc-
ni cari vor avea același scop ca și ale
astre. Lupta o începem cu încredere și
grăm că vom fi ajutați materialmente
toți care voesc adevăratul progres". Ce
ăm, așa dar, ca români, despre felul
ră privește știința contemporană lumea ?
na Sofia Nădejde publică în numărul
inaugurare al „Contemporanului" ar-
olul „Către femei", în care se arată cât
dreaptă, de necesară, și de actuală
problema emancipării femeilor. Un
articol este cel „Despre Darwinism"
e explică pe înțelesul tuturor teoria
terialistă a evoluției speciilor. Sub
nătura I. N. se publică articolul „Mod
a ocoli pământul în 24 de ore". Auto-
ridiculizează ideia acelui pretins în-
tator care zice că a găsit mijlocul de
ia ocol pământului, nu ca personagiul
ui Jules Verne, în 80 de zile, ci numai
r-o... singură zi și o noapte. Metoda
fi aceia de a fixa, undeva în spațiu,
balon. Stând mereu în același punct
menii din balon vor vedea învârtindu-se
mântul subt ei și vor putea coborî în
ce loc vor avea nevoie, pe măsură ce
ei loc se va afla în dreptul lor. Artico-
din „Contemporanul" arată că, deoa-
e pământul se învârtește cu atmosfera
tot, priponirea unui balon în spațiu nu
posibilă ceea ce face ideea presupusului
zentator cu totul ridicolă. Preocupat să
plice fenomenele naturii pentru toți, re-
ista făgăduiește un viitor articol despre
mete, articol ce va fi foarte binevenit
m când lumea e preocupată de cometa
urmează să brăzdeze în curând cerul
nei. In partea literară „Contemporanul"
blică poezia „Trei surzi" de d-l T. Spe-
ța, precum și „Cugetări" și „Earna" —
rsuri de d-l Const. Mille. Un articol
ecial se ocupă despre „Cărțile noastre
studiu" adică aceica din care învață
olii în școli. Ceea ce se publică în noua
vistă ieșeană nu pare a fi pe placul
toriților. Și înainte casa d-lui Ion
dejde era supravegheată de poliție, dar
um de când ea a devenit redacția „Con-
mporanului" patrulările s-au înmulțit...
ată chiar temeri că exemplarele tipă-
e ar putea fi confiscate. Dar aceasta nu
piedică pe tinerii redactori să lucreze
lens. Cu volubilitatea și farmecul ei
na Sofia Nădejde — coana Pica pentru
intimi — primește colaboratorii — ce
băt uneori întreg Iașul pe jos pentru
aduce manuscrise. „Contemporanul" nu
teme de poliție și de persecuții. El nu
teme de cât de înapoiere și ignoranță
care încearcă să le combată cu armele
rincibile ale științei contemporane. Să
asigurăm de pe acum primirea, prin
ță, a numerelor următoare.

RADU ȚIULESCU ■

MIHAI PÎNZARU-PIM ■

Câteva cuvinte despre RUDI SCHMÜCKLE

Rudi Schmückle s-a născut în urmă cu 40 de ani în Sibiu. După ce a terminat facultatea la Cluj-Napoca, s-a reîntors în orașul natal unde a început să-i învețe pe cei mai tineri tainele desenului. În prezent este profesor la una din școlile din Cisnădie.

Rudi trimite rar desene pe la redacții și, spune el, numai la prieteni. Nu-i place să insiste, nu se zbate să-și vadă desenele publicate. Rudi, care locuiește pe strada Muncii, în Sibiu, muncește cu perseverență, zilnic, am putea spune, la desene pe care cu migală le șlefuiește și în multă taină. A participat la aproape toate saloanele de grafică județene, la saloanele de umor din țară și la multe expoziții din străinătate. Poate că ar trebui, zicem noi, să-și facă apariția prin desene, mult mai des în paginile revistelor. Afirmăm asta fiind convinși că Rudi Schmückle mai are multe de spus în caricatură. **(Sorin Postolache)**

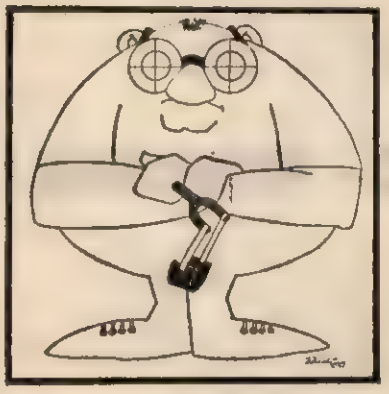

Trofee din Carpați

Interviu cu inginerul **Aurelian Neacșu**, inspector de stat șef adjunct în Departamentul silviculturii, prim-vicepreședinte al A.G.V.P.S. și președinte adjunct al Consiliului internațional de vânătoare

— Ați venit recent de la Expoziția mondială de vânătoare de la Plovdiv — Bulgaria. Ne aduceți o veste bună ?

— Expoziția este una dintre cele mai mari manifestări de acest fel pe plan mondial, e organizată sub egida Consiliului internațional de vânătoare, între 14 iunie—12 iulie. Au participat 62 de țări din diferite zone ale lumii și s-au expus peste 10 500 trofee de vânătoare. România, după țara gazdă, a prezentat cel mai mare număr de trofee : 2 064, din care 1 723 au fost medaliate cu aur, 215 cu argint, 104 cu bronz și doar 22 nu au primit nici o medalie. Am mai primit 14 medalii „Grand prix" pentru cele mai valoroase trofee.

— Dintre trofeele medaliate cu aur cite dețin recordul mondial ?

— România deține recordul mondial la cerbul carpatin, urs carpatin, lup și capră neagră. Rezultatele obținute la expoziția de anul acesta oglindesc buna gospodărire a fondurilor de vânătoare și a vinatului, condițiile create de conducerea superioară de partid și de stat pentru dezvoltarea calitativă a sectorului cinegetic.

— Expoziția se va încheia, am înțeles, la 12 iulie. Cum, cînd și unde ar putea publicul românesc să vadă trofeele deținătoare de recorduri mondiale ?

— După închiderea expoziției de la Plovdiv, trofeele vor fi aduse în țară și cele mai valoroase vor fi expuse în sala de expoziții a Asociației generale din Calea Moșilor 128. Totodată aș dori să informez că se fac pregătiri pentru organizarea unui Muzeu național de vânătoare, unde se vor expune cele mai valoroase trofee de vînat din România și se vor prezenta și alte materiale care interesează vînătorii. Sperăm ca muzeul să se înființeze cît mai curînd, spre bucuria nu numai a vînătorilor, ci a tuturor iubitorilor de natură.

— Ce preocupări există pentru îmbogățirea faunei cinegetice cu noi specii de vînat valeros ?

— De vreo 15 ani s-a reintrodus **muflonul** (berbec sălbatic), specie de vînat de la care vom recolta în curînd trofee de valoare ; **capra ibex**, introdusă în zona montană : acordăm o atenție deosebită **zimbrului**, pentru care am amenajat o rezervație ; am introdus **marmota, iepurele alb**, mai multe specii de **fazan, potîrnichea roșie** și altele. Extindem permanent arealul pentru **cerbul carpatin, cerbul lopătar, capra neagră**. Pentru mărirea producției de blănuri s-au înființat creșcătorii de **nutrii, nurci, vulpi albastre** și alte specii. Vom extinde creșterea în captivitate a **puilor de vulpe roșie**, precum și noua tehnologie de creștere, tot în captivitate, a nutriei, măsură care va mări productivitatea muncii și va reduce substanțial valoarea investițiilor. În viitor vom extinde creșcătoriile de nutrii, de bizam, vom lua măsuri eficiente (parte din ele le-am și luat) pentru refacerea efectivelor de iepuri și de fazani.

Să se știe

● **Unde poate face plajă bucureșteanul?** La întrebare ne-a răspuns tovarășul **Marin Mihăiță**, directorul gospodăriei lacurilor din cadrul I.C.A.B. : „La strandul **Mogoșoaia**, cu 10 000 de locuri, și unde se ajunge cu autobuzul 160, zilnic, iar duminica și cu autobuzul 670 ; strandul **Băneasa**, cu 10 000 locuri, se ajunge cu troleibuzele 61 și 82, cu tramvaiele 3 și 4 pînă la Piața Scinteii, iar de aici cu autobuzele 148-149-349-249-161-261 ; strandul **Grivița**, capacitate 5 000 locuri, se ajunge cu mașinile 161-261-112 ; strandul **Ciurel**, capacitate 3 000 locuri, se ajunge cu autobuzele 180—286 și 178 ; strandul **Ixver**, capacitate 6 000 locuri, se ajunge cu autobuzul 133 ; strandul **„16 Februarie"**, 2 500 locuri, se ajunge cu tramvaiele 2 și 11, autobuzele 315 R și 163 ; strandul **Drumul Taberei**, 3 500 locuri, se ajunge cu troleibuzele 84-93, cu autobuzele 105-384-368 R ; strandul **Floreasca**, 20 000 locuri, se ajunge cu tramvaiul 5, troleibuzul 83, autobuzele 110-129-106 ; strandul **Tei**, 28 000 locuri, se ajunge cu tramvaiul 16, troleibuzul 88, autobuzele 176-101-276; strandul **Ceraica**, 20 000 locuri, în zilele lucrătoare cu tramvaiul 13 și de aici cu autobuze ITA pînă în comuna Cernica. În zilele de sărbătoare, cu curse speciale de la capetele tramvaielor 13 și 14, cum și din cartierele principale : Berceni, Militari, Drumul Taberei, Giurgiului și altele ; strandul **Titan**, 15 000 locuri, cu tramvaiele 19-27-30 și cu autobuzele 102-202-311-142 și 140 ; strandul **Pantelimon**, 5 000 locuri, cu tramvaiul 28 și autobuzele 322 și 165 ; strandul **Snagov**, 10 000 locuri, cu autobuzele ITA. de la autogara Băneasa.

Dotări : în marea lor majoritate strandurile dispun de terenuri sportive : volei, baschet, minifotbal, tenis — cu plată —, popicărie (la Băneasa), minigolf (la Băneasa), plajă nudism (la Tei), terenuri de joacă pentru copii, bazine de înot, cabine, vestiare, tonete și chioșcuri pentru băuturi răcoritoare.

TÎRGUL DE LA CORBI

● Profesorul de istorie Ion Andreescu, descoperitorul Pietrei scrise de la Corbi, ne invită la Tîrgul de la Corbi. Tîrgul are o vechime milenară. Prima atestare, un zapis al lui Matei Basarab, la 16 ianuarie 1643, către „rumânii" din Corbi (Argeș), care s-au răsculat împotriva unor călugări ce le cereau mai multe bunuri decît puteau „rumânii" de pe pămînturile mînăstirii să dea. Revoltați de lăcomia unor călugări, sătenii au sărit la egumen, i-au luat toiagul din mînă și i-au injurat slugile și poslujnicii mînăstirii. Egumenul s-a plîns lui vodă, iar vodă li ceartă astfel : „...Au nu știți că voi purta tot despre mila ce aveți de la domnia mea, pentru voia Egumenului voi încă săriți asupra lui ?"

Astăzi, la Tîrgul din comuna Corbi (Argeș) se expun spre vînzare printre altele: brînzeturi, cașcavalul de Corbi, pastrămuri, plocade scumpe (țesătură de casă din lînă întrebuințată ca învelitoare sau așternut), il, fote, abale și alte produse. Profesorul Ion Andreescu susține că tîrgul duminical de la Corbi a funcționat mereu ca cel nostru cu cel puțin o mie de ani ! Aici veneau cumpărători din cetățile din nord-vestul Mării Negre, de origine greacă, negustori care aduceau cu ei, de asemenea, mărfuri spre vînzare : podoabe, arme, hamuri, metale și altele.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Viața modernă

Stimată redacție,

Doresc să mă adresez dv. cu gînduri bune. Dar nu pot. M-am născut tîrziu, în plină desfășurare a revoluției noastre populare. În 1960, luna ianuarie, după sărbătorile legale. După ce-am apucat lumina zilei, înscrierea mea în registrul de nou-născuți (cum eram pe atunci) s-a efectuat la numărul 43, dar în loc de Cornel (numele meu bun, după cum o să vedeți) am fost trecut Bornel, greșeală pe care atunci n-am observat-o, iar în loc de Plămădeală, numele tatei care mi-a dat viață și pe care n-o să încetez să-l iubesc pînă la adînci bătrînețe, chiar dacă a decedat, în registru am fost înscris cu numele de față al mamei, adică Belizarie, din cauza unor tovarăși care au lucrat de mintuială pînă ce tovarășa Pacoste de la consiliul popular al municipiului care a fost tare inimoasă mi-a deschis mintea și a descoperit personal enigma și greșelile altora fiindu-i profund recunoscător. Dar să nu credeți că totul s-a oprit aici. Această greșeală a fost ștearsă din actele mele, dar nu și din catastifele oficiale, încît eu am trăit cu numele meu bun numai trei luni și două săptămîni, pînă cînd am depus actele de cununie și la Oficiul stării civile mi s-a cerut comunicarea de la consiliul popular unde se aflau înscrisurile mele după noua împărțire teritorial administrativă la care nu figura nici un Cornel Plămădeală, nefiind șters, și rămînînd tot Bornel Belizarie și am bătut tribunalele două luni ca să-mi fac alte acte pe identitatea mea bună, dar culmea că același notar în loc de Cornel a scris tot Bornel, iar în dreptul numelui tatălui n-a mai trecut nimic și iarăși am făcut proces spunîndu-mi-se că nu mai e nevoie existînd o hotărîre judecătorească, greșeala fiind numai a notarului care a și murit, eu nedorindu-i totuși moartea. Dar cînd să zic eu hop m-am pomenit că pe toate actele mele de studii figuram Belizarie și ducîndu-mă la noul notar acesta n-a vrut să creadă că Bornel Belizarie este același cu Cornel Plămădeală fiindcă procesul fiind unu după altul nu era o singură sentință, numele meu nefiind întreg adevărat pe nici o hotărîre încît numitul Belizarie avea acum doi fii și Plămădeală nici unul și adio alocație pentru copii, ca și vechimea în muncă, eu fiind mereu altul și alte procese și Buletin Oficial și bani și avocați, dar între timp s-a descoperit că în comună a existat unul Belizarie care înfiase un copil cu numele Cornel, deși pe vremea aceea eu — nu-i așa ? — eram Bornel nu Cornel, iar Belizarie ăsta care pe urmă s-a dovedit că murise înainte de nașterea mea avea și pămînt și făcuse și politică, așa că eu am fost pus în discuție și mi s-a cerut să fiu sincer, fiindcă am indus în eroare organele în drept și, fiindcă am introdus proces, ca să nu se spună că s-a făcut o eroare cu mine cînd m-au pus în discuție s-a descoperit că am luat alocație pentru copii pe Plămădeală cînd de fapt eu eram Belizarie lucru care oricum s-ar fi întîmplat fiindcă dacă aș fi luat alocație pe Belizarie s-ar fi descoperit că un timp am fost Plămădeală, ca pe urmă cineva să fie de părere să fiu controlat și la chirie unde s-a văzut că Belizarie convietuia cu una Plămădeală și adînc imoral fiind nu mai e nimic de făcut cu mine pînă ce nu termin cele 34 de procese.

Întrebarea mea este la cîte procese are dreptul un om, sau numărul lor este nelimitat ?

NICOLAE CRISTACHE ■

RADU VAIDA ■

Hipism

Spre deosebire de cea precedentă, ultima reuniune s-a bucurat de un timp favorabil, o zi de vară călduroasă, fapt ce a determinat prezența unui numeros public. El a fost atras și de împrejurarea că în program figura și Premiul de încercare, un preludiu al derbiului, prin care se verifică cei mai buni trăpași de 4 ani în vederea participării la marea probă programată în 12 iulie.

Cu toate că a fost lipsită de prezența la start a armăsarului **Perjar**, un scontat cîștigător al derbiului, proba de încercare s-a desfășurat într-o manieră gustată de public. Ea a fost echilibrată pînă pe ultima sută de metri, cînd s-a desprins **Garanta**, prezentată într-o formă remarcabilă de reputatul ei antrenor, Traian Marinescu. Indiferent dacă va participa sau nu armăsarul Perjar în derbi. Garanta rămîne o concurentă cu îndreptățită opțiune pentru cîștigarea probei, recordul de 1'26.2 recomandînd-o din plin.

Premiul Feldioara, rezervat conducătorilor amatori, a fost cîștigat de armăsarul **Superter**, avînd în sulky pe doctorul Ovezea Nicolae. Acesta a știut să-și aleagă un loc bun, demarînd dezinvolt și reușind, în final, asaltului furibund dat de **Melodic**.

ELENA ȘTEFĂNESCU ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

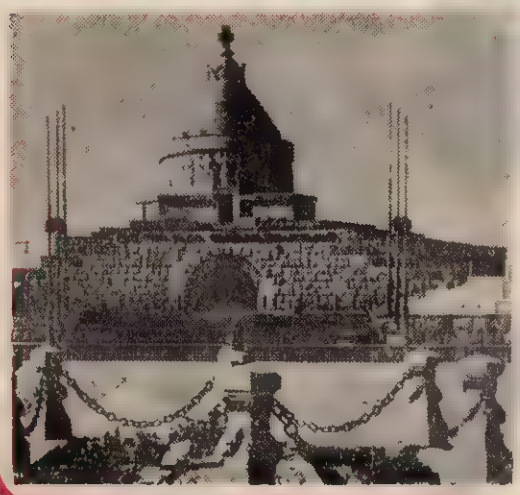

Prezentînd acum capitolul următor, „1917 — Octombrie-Noiembrie", din Memoriile lui Ion Gh. Duca — iată-ne ajunși la jumătatea inedितului manuscris. În partea a doua a notelor memoriale este, mai intîi, evocat cumplitul an al restriștilor generate de silniciile unui armistițiu și unei păci încheiate cu imperialiștii cotropitori, din fericire vremelnice ; sînt, apoi, puse în lumina adevărului istoric mari acte ale deveniri noastre naționale : desăvîrșirea unității statului român (culminată cu Alba Iulia), consfințirea la Conferința de pace a drepturilor inalienabile ale străvechiului nostru popor. Toate acestea purtînd pecetea viziunii politice a unui spirit de talia lui I. Gh. Duca — asupra judecăților căruia cititorii noștri au avut deja atîtea prilejuri spre a se edifica și, sperăm, o vor mai face încă.

Revenind la capitolul mai sus anunțat, este de reținut cum din primul episod, chiar, asistăm la o situație generală schimbată — anticamera a preparativelor nevoitului armistițiu cu inamicul invadator. Mărturiile lui Duca sînt încărcate de sensuri și se recomandă de la sine. Dorim să accentuăm asupra ecourilor Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, așa cum au fost ele receptate în Iașul durerosului refugiu. La momentul potrivit am recomandat cititorilor parte din lucrările speciale editate în România, de-a lungul anilor, în cinstea epocalei revoluții. Nu este lipsit însă de interes să cunoaștem și modul în care vedeau acele cardinale evenimente factorii politici responsabili din epocă, mai cu seamă că previziunile unora dintre ei (vezi Brătianu, Duca) s-au confirmat aproape întrutotul.

În altă ordine de idei, după cum s-a observat, în ultimul timp ne-am luat îngăduința să întregim și din alte surse de informație aducerile aminte ale lui Duca. De această dată vom cita din „notițele zilnice din război" ale neagreatului comandant al Armatei a II-a române, concluziile referitoare la consfătuirea de la palat (din 18 noiembrie 1917) descrisă de I. Gh. Duca în finalul episodului de azi : „...În fine, după multe discuțiuni, s-a putut hotărî că deoarece guvernul nu are intențiuni sub nici un cuvînt de a intra în tratative cu dușmanul, în caz că rușii încheie armistițiu, sub orice formă, noi păstrăm pozițiunile ; dacă suntem atacați, rezistăm. Dacă se retrag rușii, ne retragem și noi pînă pe linia Bîrladului cu aripile sprijinite pe Prut, cuprinzînd și Iașul. Mi-a făcut o impresie din cele mai penibile generalul Berthelot, care cînd a luat cuvîntul a vorbit exclusiv în interesul Aliaților, fără a se preocupa cîtuși de puțin de soarta noastră.".

Și cînd ne gîndim că generalul Averescu a dat publicității „notele" sale tîrziu după asasinarea lui Duca, nu putem să nu încercăm un sentiment de satisfacție — constatînd înalta probitate și veridicitatea „spuselor" memorialistului de la Maldărești.

STELIAN NEAGOE ■

1917 — OCTOMBRIE — NOIEMBRIE

Într-adevăr știrile care ne veneau din Rusia erau din ce în ce mai îngrijitoare. În a doua jumătate a lunii octombrie au sosit la Iași generalul Iancovescu și un corespondent al marii reviste săptămînale americane „Saturday Evening Post", dl. Ellis — amîndoi purtători de vești rele. Generalul Iancovescu fusese trimis la Petersburg în calitatea sa de ministru de război, spre a lua contact cu autoritățile militare rusești și spre a vedea dacă mai era ceva de sperat din partea armatei Rusiei revoluționare. Raportul pe care ni l-a făcut la Consiliul de Miniștri era cît se poate de pesimist. Din el reieșea limpede că anarhia se întindea tot mai mult și că Înaltul Comandament de la Moghilev, cît și diferitele comandamente de unități erau incapabile să stăpînească procesul de dezagregare care cuprinsese toată armata rusească. La Petrograd nesiguranța domnea pretutindeni. Îmi aduc aminte, între altele, de o foarte caracteristică convorbire pe care generalul Iancovescu o avusese cu colonelul Versovski — cel de la Peris — ajuns acum tare și mare în Rusia revoluționară. Dl. Ellis a fost și mai categoric. Spre deosebire de ceilalți corespondenți americani, de obicei tineri și fără multă cultură, dl. Ellis era un om încărunțit, foarte cult, un om de un nivel mult superior mediei confraților lui. El străbătuse Rusia în lung și în lat și concluzia lui era că Kerenski nu mai poate domina nimic, că Rusia e în ajunul izbîndei bolșevicilor. Lui Brătianu i-a spus fără înconjur că să nu ne mai facem nici o iluzie, dar absolut nici una, că Rusia e incapabilă să mai continue războiul, că merge cu pași repezi spre pacea separată și că prin urmare să ne facem toate socotelile pe baza acestei eventualități care a ajuns să fie o chestie de zile.

Așa a și fost, la 25 octombrie revoluția bolșevică a izbucnit la Petersburg și Lenin a pus mîna pe guvernul Rusiei. Deși faptul prezintă o gravitate lesne de înțeles, trebuie să mărturisesc că nu domnea în rîndurile noastre consternarea care ar fi trebuit în mod logic să domnească. Întîi fiindcă ne obișnuisem cu ideea că bolșevicii vor birui, în al doilea rînd fiindcă după atîtea lovituri ale soartei ajunsesem fără să ne dăm seamă la un fel de insensibilitate, de fatalism organic și în sfîrșit fiindcă mulți credeau că Lenin nu se va putea menține la putere... Brătianu nu împărtășea deloc acest fel de a vedea. El era convins că o voință hotărîtă, oricare ar fi ea, se va impune în mijlocul haosului existent și de mult el avea convingerea că de la izbucnirea revoluției rusești numai Lenin și prietenii lui știau ce voiesc și urmăreau cu o admirabilă tenacitate și cu o energie sălbatică scopurile lui. Întrucît mă privește, eu împărtășeam în totul părerile lui Brătianu. Dar nu e mai puțin adevărat că părerile în genere erau foarte împărțite. Cu cine te întîlneai îți spunea, fie că regimul Lenin va dăinui, fie că e o aventură sortită unei pieiri apropiate. Cel mai afirmativ era ministrul Serbiei, Marinkovici. Ne oprea pe stradă ca să ne spuie că el cunoaște bine Rusia, că a trăit ani de zile la Petersburg și că ne poate certifica cum că experiența Lenin nu va dura decît două-trei săptămîni. Parcă-l văd pe strada Română, plimbîndu-se ceasuri întregi ca să mă convingă că are dreptate și enervat că nu poate învinge îndoielile mele. Dealtminteri Lenin nu ne-a dat prilejul să continuăm multă vreme discuțiunile noastre academice, deoarece la 9 noiembrie a și propus Puterilor Centrale un armistițiu general. Rusia ieșea oficial din luptă — frontul rusesc se desființa. Trebuia ca și noi la rîndul nostru să luăm o hotărîre. Ceasul amînărilor, al îndoielilor încetase și suna acum în chip tragic ceasul deciziilor supreme.

Brătianu era liniștit fiindcă evenimentele nu-l surprinseseră — hotărîrea lui era luată și definitiv luată. El socotea că rolul nostru militar era terminat, că Aliații trebuiau s-o înțeleagă și să ne dea dezlegarea cuvenită. Raționamentul lui era următorul. Dacă Rusia încheie pace, frontul oriental e pierdut pentru Aliați. Să continuăm noi a rezista poate cel mult opri încă pe acest front cîteva divizii germano-austriace dar pentru puțin timp, căci oricît de eroică ne-ar fi apărarea — soarta noastră este dinainte pecetluită. Într-adevăr vom fi repede înconjurați și tăiați la spate de orice posibilitate de aprovizionare cu alimente și mai ales cu muniții, vom fi siliți să capitulăm. În asemenea condițiuni sacrificîndu-ne pentru singurul scop, de a mai fixa cîtva timp mai multe divizii germano-austriace pe frontul oriental, serviciul pe care îl aduceam Aliaților e neînsemnat, problematic și în orice caz cu desăvîrșire disproporționat cu jertfa, cu groaznica jertfă ce ni se cere nouă. Și la urma urmei dacă pentru noi această jertfă echivala cu o sinucidere, puteau cei puțin Aliații să susție că folosul lor e real ? Nu era în interesul lor însăși să nu distrugă Romania, să rezerve această forță pentru mai tîrziu cînd le putea redeveni utilă, căci nu trebuie uitat că dacă frontul oriental dispare, prin dispariția rușilor, frontul de la Salonic subzistă. Cine știe poate mîine situația acestui front devine astfel încît Romînia să poată relua armele și contribui la definitiva lui nimicire.

De noi, Aliații nu se pot plînge. Contribuția noastră în lupta comună a fost însemnată. Grație intervenției noastre Verdun a putut fi scăpat și frontul occidental ușurat un an de zile prin numeroasele divizii germane trimise împotriva noastră. Cît privește drepturile noastre, le-am plătit îndeajuns cu sîngele nostru, 800 000 de morți era un tribut suficient pentru valorificarea revendicărilor noastre naționale. Așa fiind, Brătianu considera că datoria Aliaților e să înțeleagă că nu mai putem, că nu mai trebuie, că nu e drept să mai continuăm lupta și prin urmare să ne autorizeze ei să depunem armele. Și Brătianu adăuga — sînt două ipoteze. Sau în acest timp Lenin va cădea de la putere. Ucrainienii și cazacii vor reorganiza un front și atunci vom scăpa de nevoia unor negocieri de pace cu Germania. Sau nesiguranța va continua în Rusia și va trebui să mergem la masa verde cu Germania dar și atunci această situație va fi numai aparent stîrbită căci vom avea putința să tărăgănim tratativele, să nu ratificăm pacea încălită și așa mai departe — pînă cînd aliații noștri vor fi în măsură să termine războiul. În fine, admitînd chiar că nu am putea evita o pace formală cu Puterile Centrale, au oare Aliații cuvînt să ne-o ia în nume de rău ? Nu e evident că această pace ne-a fost impusă din vina altora, că nu am voit-o, că a trebuit s-o suferim ca o tristă fatalitate ? Ea nu poate deci avea nici o valoare. Puterile aliate trebuie pur și simplu s-o considere ca nulă și neavenită și orice s-ar întîmpla să ne considere pe noi pînă la pacea generală aliații lor cu integritatea drepturilor ce derivau din tratatul nostru de alianță. Acesta era punctul de vedere al lui Brătianu. El nu-și recunoștea dreptul să impuie țării sale noi sacrificii și sacrificii inutile. Neajutată destul la început, trădată acum în urmă de unul din aliați, pentru moment cel puțin rolul ei era terminat. Ea dispărea din lupta comună, drepturile ei însă rămîneau întregi.

Hotărîrea odată luată trebuia însă dusă la îndeplinire și nu era lucru ușor. De bună seamă, Aliații aveau să protesteze. Egoismul lor și de ce să n-o mărturisim situația grea în care se aflau prin dispariția frontului rusesc le impunea datoria să încerce orice aminări ale lichidării chiar parțiale a acestui front. Pe de altă parte, punerea în practică a hotărîrii ce izbea și de dificultăți de ordin intern. Întîi. Brătianu nu era stăpîn absolut pe guvernul său. Elementele conservatoare, îndeosebi Take Ionescu, erau de mult dispuși să se preocupe mai mult de ce vor spune și crede Aliații, decît de adevăratele interese ale momentului. Alții, mai mici la suflet și cu orizonturi mai înguste, ca Mișu Cantacuzino, erau ispitiți să transforme cele mai grave probleme naționale în prilejuri de lupte de partid și de conflicte meschine de politică internă. Brătianu își dădea deci bine seama că în loc să găsească un concurs în acești colegi față de Aliați, va trebui să luote cu ei poate mai mult chiar decît cu înșiși aliații noștri. În al doilea rînd, în armată părerile erau împărțite ; cei mai cuminți își dădeau seama că ceasul e prea grav pentru ca să sune din pantenii și din sabie și să te dedai la fanfaronade cazone, dar mulți cu mentalitatea specifică militarilor împingeau la luptă, la continuarea luptei pînă la ultimul om și pînă la ultima picătură de sînge. Și, în sfîrșit, o ultimă dificultate o constituia Misiunea militară franceză, generalul Berthelot. Acesta — în grija lui sinceră de a scăpa un crîmpei măcar din frontul oriental, în preocuparea poate de a nu fi suspectat de guvernul său și de dl. Clemenceau, ministrul său, ca prea puțin energic — proclama pretutindeni nevoia continuării luptei pînă la capăt și în orice condițiuni și firește desfășura o acțiune intensă printre ofițeri la Marele Cartier ca și pe front pentru a-i influența în sensul vederilor sale.

Așa fiind, Brătianu trebuia să procedeze cu cea mai mare prudență și mărturisesc că a împins această prudență pînă la exagerare. Nici măcar mie nu mi-a spus lămurit intențiile lui. Le-am aflat sau mai bine zis le-am ghicit de la niște întrebări pe care pe la sfîrșitul lui septembrie, începutul lui octombrie mi le-a pus Barbu Știrbey. Ceilalți colegi știau și mai puțin decît mine. Ca de obicei se temea de indiscreții. Și avea dreptate fiindcă prietenii conservatori aveau vădit o atitudine care nu putea decît să compromită reușita unei atari politici față de Aliați. Față de propunerea precisă de armistițiu încălită de Trotki nu se mai putea tărăgăni. Brătianu trebuia să-și dezvăluiască gîndurile și acum însă nu și le-a dezvăluit decît parțial, bucată cu bucată. Niciodată n-a fost mai enigmatic decît în această perioadă. În schimb lucra metodic la executarea planului său. Cu regele lucrurile au mers ușor. Felul de a vedea al lui Brătianu corespunzînd pe deplin cu al lui. Cu colegii liberali de asemenea. Vedeam lucrurile tot ca Brătianu. Aveam însă unii teamă de repercusiunea pe care hotărîrea noastră va avea-o asupra Aliaților, dar aceasta mai mult din cauză că Brătianu nu spusese tuturora dintre noi gîndul său întreg. Putea însă conta pe noi căci aveam toți în el cea mai deplină încredere.

Cu conservatorii, cunoscîndu-le starea de spirit, neavînd în ei nici o încredere, Brătianu a fost extrem de rezervat. De fapt nu le-a dezvăluit deloc planul său. Nu l-a discutat niciodată amănunțit cu ei. Cînd a trebuit să se ia o hotărîre concretă — le-a spus punctul său de vedere, a luptat ca să-l facă să triumfe. Atît și nimic mai mult. Sistemul avea avantaje netăgăduite, evita indiscreții funeste și tot cortegiul de intrigi ce fatal s-ar fi legat de aceste indiscreții. Dar avea și mari neajunsuri, deschidea larg poarta tuturor presupunerilor, înlesnea crearea celor mai fanteziste legende și ingăduia, în jurul acestor presupuneri și legende, înjghebarea aceleiași intrigi. Așa încît mă întreb și azi dacă Brătianu n-ar fi făcut mai bine să spuie de la început lui Take Ionescu și colegilor conservatori tot planul său. Rezerva lui le-a permis să-i suspecteze intențiile și să creeze o atmosferă cu care Brătianu a avut, în ultimă analiză, mai mult și mai greu de luptat la Conferința păcii — decît ar fi avut la Iași cu cîteva intrigi trecătoare pe care dealtminteri nu le-a putut evita nici pe acelea.

Cu Aliații în schimb cred că Brătianu a manevrat bine. Dîndu-și seama de rezistențele ce va întîmpina, a procedat prin etape. Le-a strecurat gîndul său încetul cu încetul, progresiv cu desfășurarea evenimentelor. E foarte interesant de urmărit, în această privință, schimbul său de telegrame cu legațiunile noastre din țările aliate și îndeosebi cu Victor Antonescu la Paris. Cînd știi dinainte planul lui Brătianu e curios să vezi cum, cu mare precauțiune, pe nesimțite și printre rînduri Brătianu își dezvăluie adevăratele intenții. Dar dacă nu i se părea prudent să vorbească mult la distanță cu miniștri pe care nu îi cunoștea bine, a căror stare psihologică îl putea deci scăpa, în schimb la Iași, față de Saint-Aulaire și de Sir George Barclay, în care avea toată încrederea, pe care îi știa în măsură să vază realitatea lucrurilor și să simtă ca și noi, nu s-a sfiit să fie categoric și să pledeze cu toată energia în favoarea tezei sale. Și spera să influențeze pe aliații noștri mai mult prin ei decît prin miniștrii noștri de la Paris Londra și Roma. De fapt a și reușit de minune căci Saint-Aulaire, Barclay și chiar Fascioltі au devenit auxiliari convinși, mai convinși decît proprii săi colegi conservatori.

Cu militarii a mers destul de bine. Cu generalul Prezan, o minte echilibrată, un temperament moderat, Brătianu l-a cîștigat repede și pe deplin. Ceilalți generali mai de seamă au urmat curentul, mai ales cînd au văzut că acesta era și punctul de vedere al Palatului. Averescu și Iancovescu, singuri, făceau notă discordantă. Averescu fiindcă era mai enigmatic decît oricînd. Răspundea la toate în doi peri, însoțea fiecare răspuns de o reticență. Lua aere misterioase, atitudini ironice. Se prezenta deja sub forma personalității politice al cărei ceas sună. Iar Iancovescu nu știu de ce făcea deocamdată pe matadorul — ceea ce nu l-a împiedecat peste cîteva săptămîni să devie de un germanofilism care, nu e vorbă, nu a fost nici spre cinstea perspicacității sale intelectuale, nici a consistenței sale morale, a caracterului său. Printre ofițerii cei mici, ce e drept, se observa o tendință spre rezistență dar părerile acestora nu ne preocupau mult fiindcă le știam neutralizate prin acelea ale altora și mai numeroși care pricepeau deșertăciunea unei lupte dinainte osîndite înfrîngerii. Greutatea cea mare provenea însă de la generalul Berthelot. Acesta pentru motivele arătate voia cu orice preț să ne oblige a continua lupta și nu se dădea în lături de la nici o intervenție și de la nici o intrigă. La el, Brătianu se lovea de un adevărat zid.

Oricum, la 19 noiembrie Trotki în calitatea sa de ministru de externe al guvernului bolșevic cerea un răspuns la propunerea sa de armistițiu și declara formal că în caz de refuz, pe ziua de 1 decembrie va începe tratativele de pace. Brătianu convocă deci pentru ziua de 18 noiembrie două consilii ; unul la 12, la Palat, unde au fost convocați sub președinția regelui comandanții de armată, adică Prezan, Averescu și Eremia Grigorescu, generalul Berthelot și ministrul de război gl. Iancovescu ; și al doilea la cinci seara, la el acasă unde în afară de miniștri a fost chemat și generalul Prezan. În consiliul de la palat, înainte de a asculta părerea generalilor, regele le-a citit un chestionar în următorul cuprins : „În starea actuală a armatei rusești și în eventualitatea unui armistițiu ce ar urma să fie încheiat între ea și inamic, care ar fi situația creată armatei române : 1) dacă armistițiul ar fi încheiat de fapt în afară de Înaltul Comandament rusesc ; 2) dacă ar fi încheiat chiar de acesta ; 3) conform cu atitudinea care ne-ar fi impusă, care ar fi măsurile militare de luat de pe acum. În caz de retragere a trupelor rusești, care ar fi măsurile de stipulat pentru executarea lor și care ar trebui să fie măsurile aferente de luat în ce privește trupele române. Doresc să aud părerile dvs., și după expunerea și discutarea lor, vă rog să precizați și să fixați în scris concluziile dvs., ca răspuns la aceste trei întrebări". Și documentul adaugă : „Am chemat și pe generalul Berthelot în calitatea sa de colaborator și de cetățean român și aș fi fericit dacă aș vedea fi gurînd și isclitura lui. Dar dacă gl. Berthelot vede vreun inconvenient, e rugat în orice caz să la parte la discuție și s-o lămurească prin luminile lui". Documentul fusese redactat de Brătianu, în colaborare cu Barbu Știrbey și avea de scop să obție de la generali și îndeosebi de la Averescu răspunsuri precise pe care să nu le poată nega a doua zi. Rezultatul consultării a fost că generalii au declarat că nu au nimic de obiectat contra respingerii armistițiului, dacă guvernul mai ales consideră această respingere necesară și din punctul de vedere politic.

Intreprinderea județeană de spodărire comunală și loca-ă Botoșani răspunde sesizării orgetei Loghin din comuna efănești, bloc 6, ap. 20 1) Fap-l că blocul nu are niciodată ă caldă se confirmă. Centra-termică dispunînd de insta-iile necesare preparării apei de menajere va furniza apă ldă începînd cu luna iulie . 2) Se reclamă costurile ri-cate de întreținere pentru lu-le ianuarie și februarie 1981. ostuvile erau ridicate datorită ior erori intervenite la repar-area lor pe beneficiari. A-ăstă problemă a fost rezol-tă în luna martie, cînd s-au alculat cheltuielile, acestea ăzînd cu circa 100—150 lei pe artament.

Comitetul județean Ialomița P.C.R. Ioana Maricoi din co-una Bucu, în vîrstă de 81 de i, arată că nu are posibilități întreținere, iar copiii săi nu vizitează deloc. Din verificări rezultat că se află în între-erea fiului ei Ion Maricoi, ne-sătorit, zilier la I.A.S. Ogra-, cu un venit ce nu depă-ește 800 lei. Avînd în vede-e s-numita nu are posibili-ți de întreținere i s-a acor-at un ajutor bănesc de 400 lei, onform HCM nr. 454/1957. Re-eritor la copiii săi, căsătoriți în omuna Dragalina, jud. Călă-ași, arătăm că s-a luat legă-ura cu organele locale de par-e pentru a-i atenționa asupra bligațiilor ce le au față de ama lor.

■

Locuiesc în București, str. arbu Delavrancea nr. 26, sec-r 1, împreună cu soția și doi pii de 3 și 5 ani. Exact în intele casei lipit de perete se lă un grup de generatoare ntru frigidere care alimen-ază magazinul „Triumf". Zgo-otul provocat de acestea, cu ult peste decibelii admiși de e, mă imobilizează să recepțio-z emisiunile de TV stricîn-t-mi permanent instalația e-ctrică. În plus, zgomotul pro-us ne împiedică să dormim în ondiții normale, să ne odihnim. Mai mult, chiar și locatarii blo-ului alăturat de pe B. Dela-rancea 24A, se plîng de zgomo-ul generatoarelor. Să nu fie ici un remediu, oare, pentru -i sista sau măcar pentru a-l ediuce ? Sau sînt oameni care ur și simplu nu vor ? **(Ion Sihești,** București)

■

Comitetul municipal Turnu Măgurele al P.C.R. Stela Mo-og din Turnu Măgurele ne eria că deși locuiește singură blocul G 1, garsoniera nr. 8, ocietia de locatari îi încasează cheltuieli comune pen-u două persoane. Din verifi-area efectuată s-a constatat într-adevăr în garsoniera spectivă locuiește singură și ăsă mod eronat comitetul a-ociației de locatari i-a încasat heltuieli pentru două persoane. -au recalculat cheltuielile, e sumele plătite în plus i-au ost restituite.

■

Procuratura Generală. Din rcetările efectuate în urma se-zărilor lui **Ionel Vuescu** din verna, județul Mehedinți, re-ulă : Cu ocazia unei revizii ce ond efectuate la Cooperativa e consum Izverna pentru pe-ioada septembrie 1979 — apri-e 1980 s-a constatat o lipsă în estiunea magazinului mixt din atul Cerna-Vîrf în sumă de 8 848 lei la mărfuri și 8 946 lei ambalaje. Gestionarul Con-tantin Dugalia a fost menținut ina la 29 august 1980 cînd, u ocazia predarea gestiunii s-a con-tat o lipsă de 102 698 lei. Extinzînd verificările pentru perioada anterioară a anului 979 organele miliției jude-ene Mehedinți au stabilit că pagubă reală este de 234 346 lei. S-a dispus trimiterea în jude-ată în stare de arest a incul-atului Constantin Dugalia și în stare de libertate a inculpa-ilor Nicolae Predescu și Doru Viran pentru săvîrșirea infrac-iunilor de delapidare, fals, uz le fals, neglijență în serviciu i abuz în serviciu.

■

Intreprinderea de transpor-uri auto Prahova răspunde lui **Constantin Duțu** din Predeal Să-ari. Pe traseul Văleni-Predeal Sărari I.T.A. Prahova are un număr de 53 abonați ce lu-crează în trei schimburi, pen-ru care s-a asigurat transpor-ul prin trei perechi de curse, asigurîndu-se legătura cu tre-urile care pleacă din gara Vă-leni la orele 5,22 13,01 și 20,50. JTL coloana Văleni-a repus în circulație cursa de Văleni-Va-ea Ciorii la orele 19,30 cu ea deal-Sărari. Introducerea unei noi curse pe traseul Văleni-Predeal Sărari la orele 19,30 ar duce la efectuarea unui parcurs gol, contravenind Decretului 277/1979.

■

Comitetul județean Neamț al P.C.R. Împreună cu scrisoarea unui grup de femei din comuna Mărgineni care sesizau abuzurile, abaterile și comportarea necorespunzătoare a lui **Nicolae Ciurea** primim și următorul răspuns : S-a propus Colegiului de disciplină sancționarea tovarășului Nicolae Ciurea, iar în ședința din 7 mai 1981 s-a hotărît sancționarea lui Nicolae Ciurea cu mustrare cu avertisment și prelucrarea acestui caz cu întregul personal sanitar din județ. De asemenea, a fost sesizată comisia de verificare a veniturilor pentru a se stabili dacă tovarășul Nicolae Ciurea este contravenient la Legea 18.

■

Ministerul Sănătății : Ca urmare a adresei dumneavoastră vă comunicăm că s-a dat dispoziție Direcției sanitare a județului Cluj să interneze bolnava Mariana Scorța în spitalul de recuperare Cluj-Napoca.

■

Consiliul popular al sectorului 1 : Urmare scrisorii lui **Dodan Min** din București, str. Av. Popișteanu 50, sector 1, s-a stabilit reluarea lucrărilor de construcție a Creșei Popișteanu de către ICRAL Pajura în vederea dării ei în folosință în termen corespunzător.

■

Consiliul Popular al sectorului 4. Privitor la o serie de neajunsuri provocate de amplasarea pe terenul din str. Drumea Rădulescu nr. 50 a unui centru de colectare a materialelor refolosibile vă comunicăm că I.R.V.M.R. are obligația să curețe terenul și să-l amenajeze în vederea colectării în containere speciale. În ceea ce privește cazul amintit, conducerea I.R.V.M.R. a fost somată să ia măsuri de păstrare a ordinii și curățeniei la acest centru, lucru ce s-a și realizat. În continuare vom verifica aceste centre, aplicînd amenzi contravenționale acolo unde nu se respectă cele stabilite.

■

Am contractat un apartament cu plata în rate în Blo-nr. 12, al cărui termen de predare este 31 august 1981. În cursul întîlnirilor dintre conducerea Asociației de locatari cu reprezentantii ICVL și ai întreprinderii constructoare au fost semnalate în repetate rînduri grave deficiențe de construcție și de finisaj, cum ar fi : încălcarea tehnologiei de construire a terasei, avînd drept consecință infiltrații în urma cărora etajele 10—9—8 au fost deteriorate. Crematoriul nu este prevăzut cu aerisire. Zugrăveala scărilor, deteriorată de apă, nu a fost refăcută. Lemnăria a fost montată defect și, în numeroase cazuri, grav deteriorată. În spatele caloriferelor pereții nu au fost tencuiți și nici zugrăviți. Acestea împreună cu alte deficiențe pun sub un mare semn de întrebare seriozitatea întreprinderii constructoare precum și a ICVL. Situația aceasta, cu mult mai complicată decît am rezumat-o aici, este reprobabilă, acuzînd atitudini și procedee cu totul în afara normelor juridice și morale din țara noastră. **(Silviu Angelescu,** Str. Olimpului nr. 80, ap. 3, sector IV, București) **N.R. Așteptăm să vedem cît de „olimpian" va fi răspunsul celor în cauză.**

■

Procuratura Generală. Vă facem cunoscut că cele sesizate de **Voichița Enuica** din Tîrgu Mureș au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate s-a declarat recurs extraordinar care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare.

■

În urma grupajului „Tonul definește omul, chiar și tonul telefoanelor" apărut în revista Flacăra din 2 mai a.c. am primit din partea **D.Tc.M.B.** următorul răspuns : În cazurile criticate s-au aplicat sancțiuni care au mers de la penalizări pînă la retrogradare și schimbarea locului de muncă pentru a nu mai fi în contact cu publicul. Ținem să vă asigurăm că eliminarea rebutului numit impolitețe este una din preocupările noastre de bază din acest cincinal al calității. Asigurăm redacția și publicul la a cărui dispoziție sîntem că aspectele negative desprinse din testele efectuate nu ne caracterizează. Vom depune eforturi pentru ca asemenea cazuri să nu se mai repete.

■

La circa 100 de metri de la șoseaua Berceni, cum intri pe

Scrisoare comentată

Elevul dă șah, profesorul este mat

Ne-am hotărît să scriem despre Dana Toma în dorința de a arăta cît de mic este uneori pasul de la bunăvoință la reavoință. Iată pe scurt despre ce este vorba :

„Am 12 ani, mă numesc Dana Toma, locuiesc în Drăgășani. Intrucît orașul Drăgășani nu are șahiști de valoare, meritul meu cred că este mare, deoarece la vîrsta de 11 ani, în februarie 1980, am cîștigat locul întîi pe județ și locul V pe țară în finala turneului de șah de la Sfîntu Gheorghe în „Cupa Pionierul". M-am bucurat foarte mult, dar nu pot să uit lacrima care mi-a picurat pe obraz cînd s-a anunțat locul I. Singura grijă pe care am avut-o după concurs a fost să mă pregătesc mai bine, pentru ca la ediția viitoare să ocup eu locul I pe țară. Dar din păcate după finala din acest an de la Rîmnicu Vîlcea, mi-au fost „sigilate" mîinile. După ce am învins rînd pe rînd toate cele șapte adversare, profesorul Constantin Rădulescu a anulat concursul, iar pe data de 15 februarie 1981 s-a rejucat finala, fără mine însă. Demonstrațiile tovarășului Rădulescu în sala de concurs mă îndeamnă să nu mai particip niciodată la un concurs ce are loc la Rîmnicu Vîlcea. Rugămintea mea către revista „Flacăra" este mare : Ajutați-mă să particip la finala din acest an de la Alexandria, deoarece am acest drept, fiind ocupanta locului întîi la concursul inițial".

Și acum iată răspunsul primit de la Consiliul județean Vîlcea al Organizației pionierilor :

„În luna februarie a.c. s-a organizat etapa județeană a concursului de șah, dotat cu cupa „Pionierul", în cadrul „Daciadei", care a fost cîștigat de Dana Toma. Acest fapt l-a determinat pe tovarășul profesor Constantin Rădulescu, președintele Comisiei județene de șah, să considere că la etapa județeană a concursului de șah din acest an pioniera Dana Toma nu trebuie să participe, pretinzînd că ocupînd locul V anul trecut, este clasificată *(!?!)*. Fără să consulte F.R.Ș., Consiliul Național al Organizației Pionierilor, M.E.I. și C.N.E.F.S., factorii de la nivel județean se fac vinovați de faptul că, la intervenția tov. C. Rădulescu, au reorganizat concursul cu participarea șahiștelor eliminate din competiție de Dana Toma. A cîștigat pioniera Elena Stan, care urma să participe la finala de la Alexandria. Numai puși în această dificilă situație factorii competenți, amintiți mai sus, au cerut sprijinul F.R.Ș., care a decis că Dana Toma are dreptul să participe la finala pe țară a „Daciadei" de la Alexandria, ceea ce s-a și întîmplat..."

Aceasta este pe scurt istoria Danei Toma, mărunță, dar de o importanță maximă pentru un copil al cărui suflet nu este ecolat de marile evenimente ale vieții mature. Să nu fi știut un cadru didactic că psihicul fragil al unui copil poate fi rănit uneori cu o privire, darămite cu o nedreptate făcută pentru cine știe ce interese ?! S-a gîndit profesorul C.R. la sufletul Elenei Stan, pusă în situația de cîștigătoare (nelegală) a unui concurs, apoi eliminată (legal) ?! Cine ne dă dreptul să ne jucăm în mod brutal cu copiii ? Cît despre pioniera Dana Toma, ce să mai spunem ? Încheiem cu un „Happy-end" : ea este cîștigătoarea locului I pe țară la actuala finală pe țară de la Alexandria, avînd la dispoziție o vacanță lungă pentru a-și savura victoria. Ce s-ar fi întîmplat însă dacă fetița din Drăgășani nu ne-ar fi scris ?

GEORGE CUȘNARENCU

„munte" de gunoi. Încă de anul trecut mașinile I.C.A.B.-ului și alte basculante descarcă gunoaiele din sectorul 4 exact la 3 m în fața caselor noastre. Șoferii au primit dispoziție de la „șeful" lor să descarce în acest loc, pasămite pentru a face economie de carburanți. Nu înțelegem însă cum s-a gîndit un om să facă economie în dauna sănătății noastre și a copiilor noștri. Muntele de gunoi crește vertiginos, mirosul insuportabil, de asemenea, șobolanii ne-au invadat, locul este un permanent focar de infecție. Am crezut că Sanepidul ne va ajuta, dar el ne-a răspuns că „s-a recomandat ADP sect. 4 să ia toate măsurile pentru întreținerea corespunzătoare a terenului pe care se depune gunoiul stradal". Nu mai putem respira aerul îmbibat cu miasme de tot felul. Ajutați-ne ! Semnează **Paraschiva Păun, în numele unui grup de locatari de pe str. Drumul Jilavei și Visciorova.**

■

De la **Fabrica de bere „Grivița"** primim acest răspuns în legătură cu berea îmbuteliată în sticle „cu cap de mort" : S-a sancționat cu „Avertisment" șeful compartimentului Desfacere și gestionarii de la ambalaje. S-a sancționat cu diminuarea retribuției pe luna mai tot personalul care în ziua de 4 mai 1981 a asigurat controlul la cele-lalte pentru sticle goale și oline ale aparatului de îmbuteliere BF. I. S-a făcut instructaj cu întregul personal al secției îmbuteliere, prezentîndu-se pentru recunoaștere o sticlă cu simbolul „cap de mort" și alta cu inscripția „produs coroziv". N.R. : Un instructaj identic credem că este necesar și la secția de îmbuteliere a vinului unde se observă aceeași „necunoaștere", de vreme ce prin București circulă și vin „cap de mort", nu numai bere.

■

Pe ziua de 2 mai 1980 am cumpărat un aspirator „Ideal". După 24 de zile mi s-a defectat. Fiind în termen de garanție l-am dus la Unitatea nr. 18 a Cooperativei Metalo-Casnica din șoseaua Colentina. Am făcut drumuri la numita cooperativă pînă în luna decembrie 1980 cînd am cerut să mi se arate aspiratorul meu pe care îl aduseserăm **în urmă cu șase luni, la reparat.** Iată cum l-am găsit : Lipsă : cordon alimentare, întrerupător, garnituri, capac față-spate, motor, sac de praf. Adică, mai rămăsese doar cutia aspiratorului. Vreau să vă spun că nu am primit nici pînă astăzi aspiratorul și nici vreo adresă de la Unitatea nr. 18. De aceea solicit să se respecte prevederile H.C.M. 755, adică să mi se dea un alt aspirator sau să mi se restituie contravaloarea lui. **(Dorin Damian,** București)

■

Comitetul județean Vrancea al P.C.R. În legătură cu scrisoarea tovarășei **Elena Putanu** din satul Feldioara, comuna Tănăsoaia. Din anul 1976 pînă în decembrie 1980 Elena Putanu a îndeplinit funcția de gestionară la bufetul din satul Feldioara. Pe 18 decembrie 1980, prin decizia biroului executiv al consiliului de conducere a cooperativei de consum Tănăsoaia, susnumita a fost trecută pe postul de achizitor, iar gestiunea bufetului a fost predată lui Silion Valerica din același sat. Din cercetările făcute s-a constatat că hotărîrea biroului executiv al cooperativei de consum este nefondată și nedreptățește pe Elena Putanu. Ca urmare, s-a luat măsura ca aceasta să reprimească gestiunea bufetului din satul Feldioara.

Pagină realizată de GEORGE CUȘNARENCU

Poșta redacției

ÎNVĂȚĂMÎNT

Alexandru Stanca — București : M.E.I. ne face cunoscut că la colocviul de admitere pe care l-ați susținut au fost repartizate 5 locuri ; mediile candidaților admiși au fost cuprinse între 10 și 8,67 — dumneavoastră nu v-ați încadrat așadar printre aceștia. ● **Florin Candera** — Giurgiu : situația candidaților incorporabili este prezentată pe larg în broșura „Admiterea în învățămîntul superior — 1981/82" ● **Florin Gheorghiu** — Celaru, Dolj : Postul de asistent la Clinica de dermatologie va fi scos la concurs în vederea ocupării în conformitate cu prevederile legale ● **Eugenia Soare** — Tg. Mureș : Vă mulțumim pentru rîndurile trimise ; într-adevăr, cea de a doua problemă a dv. ține de competența Comitetului pentru cultură și educație socialistă ● **Ovidiu Iovănescu** — Tg. Jiu : Puteți participa la concursul de admitere în treapta a II-a liceu sau școală profesională, cursuri la zi, dacă ați anulat contractele cu întreprinderea respectivă și ați restituit contravaloarea bursei primite pe perioada respectivă ● **Livia Rusu** — Iași : Este bine să știți că a scrie corect, gramatical, este absolut necesar chiar dacă doriți să urmați un institut de arte plastice.

HORIA PĂTRAȘCU

ADMINISTRATIV

Constanța Mihalache — București : Aveți obligația să anunțați ICRAL-ul în termen de 10 zile, privind orice modificare în venitul mediu realizat pe fiecare membru al familiei și la numărul membrilor de familie ● **Gheorghe Popa** — Tr. Măgurele : Prin excepție, persoanele încadrate cu contracte de muncă trimise să lucreze pe un șantier pentru o durată de mai mulți ani și care își stabilesc domiciliul în localitatea respectivă, pot fi transferate conform prevederilor legale, situație în care beneficiază de drepturile de transfer. În aceste condiții, un astfel de personal devenind localnic nu mai poate beneficia și de drepturile de șantier ce se acordă acestei categorii ● **Gheorghe Căpățînă** — com. Casimcea (Tulcea) : Din sectorul cooperatist agricol numai la împlinirea vîrstei de 65 de ani puteți cere pensionarea și bineînțeles îndeplinind condițiile legale ● **Aurel Afrosine** — com. Pâltiniș (Botoșani) : Cooperatorii care ies la pensie păstrează dreptul de folosință asupra lotului pe care l-au deținut la data pensionării în condițiile prevăzute de statut ● **Ioana Nemțaru** — com. Fărcaș (Dolj) : Nu ați fost nedreptățită pentru că dreptul la o gradație superioară corespunzătoare vechimii pe care o aveți începe numai de la data de 1 iunie a.c.

MARGA NEDELEA

SOCIAL

Elisabeta Cincu — București : Cine poate indica precis unde sfîrșește sensibilitatea și încep toanele ? ● **Carol Stamate** — Bacău : Un moment aminat, în realitate este un moment pierdut ● **Virginia Stanca** — Lugoj : Practic, nu avem cum urmări încheierea unui proces. Această datorie vă revine ● **Mihail Stroie** — Vrancea : Ideile sînt originale numai fiindcă le-ați gîndit singur ; ele circulă însă de cel puțin o sută de ani. ● **Serafim Ispas** — Vrancea : Gîndiți-vă cum ne-am descurca dacă toți solicitanții ar dori să fie așteptați la gară de către un redactor ! ● **Troneci Gabriel** — Teleorman : Nu în Legea presei vă încadrați, ci în aceea a calității manuscriselor, respectiv nu vă încadrați ● **Sergiu Păsculescu** — București : Este chiar cazul accidentelor de circulație ● **Pavel Ionescu** — București : La toate cele cinci puncte răspunsul este același : nu ! ● **Silaghi Petre** — Galați : Nu ne putem pronunța. Cereți în instanță expertiza unui grafolog ● **Traian Barbu** — București : Am readresat scrisoarea dv. institutiei vizate, adică Radioteleviziunii ● **Onica Virgil** — București : Absolutizînd renunțați la dreptul de a reveni ● **Păun Alexandra** — București : Nu perfectă ați dori să fie, ci într-un fel care să vă fie convenabil.

NICOLAE CRISTACHE

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Dinamo și F.C. Argeș, reprezentantele noastre în Cupa U.E.F.A.

„Știam că las la Craiova nucleul echipei naționale"

— Tovarășe Valentin Stănescu, acum un an, cam tot pe vremea asta, plecați de la Craiova pentru a veni la Dinamo, lucru care, să fim sinceri, a surprins mult. Universitatea, într-un fel, v-a învinuit absența, echipa craioveană urmînd în continuare și cîștigînd din nou titlul, de data aceasta cu Oblemenco la cîrmă. Regretați plecarea amintită ?

— Mai, băiatule, la cei 19 ani ai mei de provincie era timpul să mai vin și pe-acasă, nu crezi ? ! Cînd am fost solicitat de Dinamo am primit imediat, deși știam că las la Craiova nucleul echipei naționale. S-a întîmplat însă să nu mă despart de tot de jucătorii craioveni, pe care i-am avut la lot în marea lor majoritate. Cînd am venit, Dinamo încheiase campionatul precedent pe locul 5. Acum am terminat pe 2, după o luptă lungă, părerea mea fiind că dacă Dinamo n-ar fi contat în disputa pentru titlu, campionatul s-ar fi jucat cu mult înainte.

— Locul 2 nu se premiază niciodată, nu-i așa ?

— Ba ! Asigură participarea într-o cupă europeană, ceea ce nu-i puțin lucru, iar Dinamo și-a cîștigat pe merit acest drept. Universitatea Craiova este indiscutabil cea mai bună echipă din țară. Îl apreciez pe Nelu Oblemenco în primul rînd pentru că a știut să continue o muncă de ani de zile, pe bazele puse de mai mulți, între care și eu vreme de un an și jumătate, dar și pentru că a adus în plus cîteva îmbunătățiri ale jocului echipei. După Craiova vin Argeșul, Steaua, Dinamo. Sportul, Corvinul și toate celelalte, la diferențe destul de mici de valoare între ele. Dinamo însă, vezi bine, le-a întrecut pe toate acestea, ocupînd locul al doilea în clasamentul final. Așa-i situația.

— Am înțeles. Se poate privi, într-adevăr, și din acest unghi. Va trebui însă să ne spuneți ce a făcut ca Dinamo să reușească să se urce deasupra tuturor celorlalte echipe din plutonul fruntaș, excepțînd desigur Universitatea, a cărei valoare nu mai intră în discuție aici.

— Lotul de jucători n-a fost extraordinar, asta e limpede. Față de campionatul precedent Dinamo l-a avut în plus doar pe Speriatu. Pînă și Bumbescu, ultimii doi întrînd în echipă abia în primăvară. S-a muncit însă serios de tot, n-am făcut nici un fel de rabat de la pregătire, știind că altfel nu ne vom putea menține în față. Deasupra tuturor trebuie să menționez însă condițiile de pregătire și odihnă excepționale. Mă prindea acolo, uneori, ora 12,30—1, tot stînd de vorbă cu Tănase Dima pe o bancă, în aerul tare al nopții, și întorcînd pe față și pe dos jocul echipei. Băieții dormeau, însă cam pierise somnul, mai cu seamă spre sfîrșitul campionatului. Nu uita să-i menționezi și pe oamenii care au fost permanent în preajma echipei, în frunte cu tovarășul general-locotenent Ovidiu Diaconescu, președintele de onoare al secției de fotbal, apoi tovarășul colonel Nicolae Petriceanu, șeful clubului, și tovarășul Vasile Anghel, președintele retribuit al secției de fotbal, fost mare jucător, om de la care toți jucătorii au ce învăța. De asemenea, conducerea ministerului ne-a sprijinit foarte eficient, așa cum, am curajul s-o susțin, în puține locuri se întîmplă.

— Ce părere aveți despre jucători, fiindcă, nu-i așa ?, rezultatul final tot ei îl stabilesc într-un meci de fotbal ? !

— Pentru mine o surpriză plăcută a fost Dinu, care a jucat excelent pe postul de libero. Unii spun că Dinu este un jucător dificil. El nu poate fi dificil pentru mine, care-l cunosc de cînd avea 10 ani și juca la copii, la Tîrgoviște. De atunci alerga de parcă n-avea plămîni ! Acum e spre sfîrșitul carierei și sînt convins că va deveni un bun antrenor, numai că va trebui să învețe să se exprime mai simplu, mai pe înțelesul jucătorilor, prin exemplificări, nu prin teorie. Aici e marea artă a unui antrenor : să știe să vorbească cu fiecare pe limba lui. Aș dori să menționez de asemenea activizarea lui Augustin, un „pion" de mare importanță pentru echipă, care a avut însă nesansa de a fi lovit o vreme la cot, și revenirea spectaculoasă a lui Dudu (din păcate destul de tîrzie), în care am mare încredere în continuare. Eu zic că dacă Tălnar (pe care îl văd de mare viitor) va învăța să-l joace cum trebuie pe Dudu, și nu numai Tălnar, ci și alții din echipă, Dudu va deveni din nou un mare marcator de goluri. După mine o creștere mare în campionatul încheiat de curînd a avut-o Stredie, care a jucat excelent mai ales în retur. N-aș vrea să-l uit nici pe Ion Marin, jucător constant, extrem de util, care a jucat pe mai toate posturile, uneori și accidentat fiind. Custov și Dragnea au jucat mulțumitor, dar e nevoie să-și mai îmbunătățească rezistența în regim de viteză. Slab au jucat Dorel Zamfir (ale cărui posibilități sînt, precis, mai mari), Iordache și Vrinceanu. Dumitrescu a fost mai mult accidentat.

— Din cîte am aflat, Tănase Dima, secundul dumneavoastră, dorește să se retragă la Curtea de Argeș, în învățămînt ! Pe de altă parte, la toamnă echipa națională va intra în ultima linie a preliminariilor C.M., obiectiv prioritar al fotbalului nostru. Veți antrena în continuare și pe Dinamo sau veți fi detașat pentru toamnă la federație ?

— Singurul lucru pe care pot să ți-l spun este că, într-adevăr, nimic nu contează mai mult decît calificarea ! Nici nu-mi trece prin gînd să nu atingem acest obiectiv, care nu e al meu, nu e nici al lui Covaci sau al federației, ci al întregului nostru fotbal. Dacă va fi nevoie voi sta un timp mai departe de campionat, adică de o anume echipă, tocmai pentru a le putea observa mai bine pe celelalte. Nimic nu s-a hotărît însă pînă în acest moment.

DUMITRU GRAUR ■

Ionel AUGUSTIN, născut la 11 X 1955 (în București), prima legitimare, Dinamo — 1966, un an (1975—1976) a jucat la Jiul ; **Adrian BUMBESCU**, 24 II 1957 (Craiova), Universitatea Craiova — 1972, Dinamo — oct. 1980 ; **Alexandru CUSTOV**, 8 V 1954 (Fundeni), Gloria Fundeni — 1963, Dinamo — 1969 ; **Corneliu-Constantin DINU**, 2 VIII 1948 (Tîrgoviște), Metalul Tîrgoviște — 1933, Dinamo — 1936 ; **Marin DRAGNEA**, 1 I 1956 (Slobozia Moară, Progresul — 1972, din 1975 la Universitatea Craiova (1976—1977) la F.C. Constanța ; **Gheorghe DUMITRESCU**, 25 II 1956 (București), Steaua — 1966, Dinamo — 1980, după un lung stagiu ploieștean ; **Constantin EFTIMESCU**, 15 VI 1952 (București), Dinamo — 1965, Steaua, Dinamo Slatina și iarăși Dinamo, în 1976 ; **Dudu GEORGESCU**, 1 IX 1950 (București), Progresul — 1964, o primăvară la Reșița, apoi, din vara 1973, la Dinamo ; **Vasile GHIȚĂ**, 2 IV 1953 (Vîlcele, Olt), Dinamo — 1939, apoi Ceahlăul P. Neamț, Dinamo Obor, Dinamo Slatina, Corvinul (1975) și Dinamo (din 1976) ; **Marin ION**, 25 III 1955 (Ciorogîrla), Electromagnetica Buc. — 1971, Dinamo — 1972 ; **Pompiliu IORDACHE**, 18 X 1954 (Gugești, Vrancea), Foresta Gugești — 1969, Unirea Focșani — 1976, Dinamo — ian. 1980 ; **Ioan MARGINEAN**, 13 X 1930 (Cugir), Metalurgistul Cugir — 1976, Dinamo — ian. 1980 ; **Gheorghe MULȚESCU**, 13 XI 1951 (Botoroaga), Steaua — 1963, Jiul — 1971, Dinamo — 1979 ; **Constantin PANĂ**, 17 II 1960 (Lipia-Gruiu), Ștejarul Gruiu — 1974, Unirea Alexandria — 1978, F.C. Argeș — 1980, Dinamo — 1981 ; **Leon SÂNDOI**, 20 XI 1959 (București), Electroaparataj — 1975, Progresul — 1976, Dinamo — 1980 ; **Andrei SPERIATU**, 29 IX 1957 (Toparu, Teleorman), Spicul Toparu — 1972, F.C. Argeș — 1973, Dinamo — 1980 ; **Constantin ȘTEFAN**, 8 I 1951 (Brașov), Știința Cluj — 1965, Dinamo — 1974 ; **Nelu STANESCU**, 4 III 1957 (Babadag), Granitul Babadag — 1973, S.C. Tulcea — 1975, Dinamo — 1979 ; **Teofil STREDIE**, 6 III 1958 (Zvoriștea, Suceava), C.S.M. Suceava — 1974, Dinamo — 1980 ; **Cornel ȚĂLNAR**, 9 VI 1957 (Daradani, Alba), Unirea Alba Iulia — 1973, Dinamo — 1977 ; **Cristian VRINCEANU**, 15 IV 1958 (București), la Dinamo din 1966 ; **Dorel ZAMFIR**, 30 IX 1961 (Vișeul de Sus, Maramureș), Farul Constanța — 1973, Dinamo — 1980.

„Cine nu vrea, la revedere, fără nici o supărare"

— Cum faci dumneata, tovarășe Florin Halagian, cum dregi, Argeșul tot în față îese ! Înaintea campionatului, un antrenor, n-are importanță numele, mi-a zis „fii cu ochii pe Argeș, anul ăsta se curăță", uite că nu s-a curățat ! Ba mai mult, deși a pierdut 5 jucători de clasă, a terminat pe locul 3, urmînd să joace în Cupa U.E.F.A. Care e secretul dumitale, tovarășe Halagian ?

— N-am nici un secret. Cel puțin eu nu știu să am. Am rămas, dintr-un motiv sau altul, fără 11 jucători, bai să-i numărăm : Dobrin, Doru Nicolae, Rădoi, Iatan, Ivan II, Pană, Ionașcu, Moraschi, Speriatu, Iovănescu și Stancu II, m-am ajutat însă cu alții și se pare că n-am dat greș.

— Să fie chiar așa simplu ?! Să luăm un exemplu, Băluță, de acord ? A stat la Tîrgu Jiu cîțiva ani și nu i-a băgat nimeni în seamă, siluetă de domnișoară, înălțime de pitic, ce să facem cu el ?!, și-au zis colegii dumitale, dar dumneata i-ai luat și, într-un sezon, i-ai dat un nume. Asta nu e un secret ?

— Făcînd pregătire, de cîteva ori, la Herculane, am jucat și la Tîrgu Jiu și l-am văzut pe Băluță. Mi-a plăcut, de ce să zic că nu ? Apoi, cînd Pandurii s-au dus la Ploiești, în campionat, l-am trimis pe Prepurgel să-l mai cerceteze și fostul meu coechipier s-a întors încîntat. Abia după aceea am luat legătură cu Băluță, l-am cîntărit ca om, iar mi-a plăcut și am zis da. Amîndoi am zis la fel. Dacă n-ar fi corespuns ca om, nu l-aș fi luat, recunosc.

— Cum adică a corespuns ca om ?

— Cum adică, cum adică ?!, Să fie băiat cuminte, fără ifose și așa mai departe.

— Se spune că dumneata, tovarășe Halagian, ești un tip dur. Ești ? Te răstești la jucători, îi mai și pocnești ?

— Vorbe. Le cer mult, asta da. Cine nu vrea sau nu poate, la revedere, fără nici o supărare.

— Așa a fost și cu Dobrin ?

— Am mai discutat despre asta. Mai e cazul ?

— Mai e, poftiți.

— El a plecat, zicînd că simte că nu mai rezistă la ritm. I-am respectat, ca totdeauna, punctul de vedere. Să vă spun ceva. Dobrin l-a lipsit Argeșului, ar mai fi putut să joace. Uneori, înaintea meciurilor, l-am visat pe Gicu dîndu-i pase lui Băluță, m-am trezit și mi-a părut rău că Dobrin nu mai e.

— Dacă s-ar întoarce, l-ai accepta ?

— Grea întrebare.

— Celelalte cum au fost ?

— Dac-ar vrea, l-aș lua. Cu condiția, repet, să vrea. De putut, poate oricînd, asta e clar.

— Dar la națională ?

— Cred c-ar mai fi util. Ar ordona jocul, l-ar da lucidităte. Dar o astfel de treabă nu e, zău așa, problema mea. Eu, dacă e să mă întrebați, merg pe mîna lui Covaci.

— Deci fără Dobrin, da ?

— N-am zis așa ceva.

— Am înțeles, să mergem mai departe. Ce părere ai dumneata, tovarășe Halagian, despre Craiova ?

— Excelentă. La ora asta în țară n-are adversar. E cu o clasă peste celelalte echipe. Pe noi, dacă îți amintești, ne-a nenorocit, în 4 zile ne-a bătut și în campionat și în Cupă, n-a lipsit mult să mă îmbolnăvesc, dar ce-i al cezarului e al lui, nu ? În fața Universității, azi, îmi scot pălăria și, plecîndu-mă, zic „poftiți, treceți, sînteți cei mai buni".

— Dar Dinamo ?

— Altă gîscă-n altă traistă. Echipa mea de suflet, după Pitești, am crescut pe lîngă ea de la 9 ani. Îi port, firește, un respect deosebit, dar nu uit că, la București, m-a bătut cu japca, dintr-un 11 metri inventat.

— Se spune că după meci ai intrat în cabina arbitrilor și i-ai zis lui Ologeanu...

— Da, deși m-am stăpînit, nervii m-au cam lăsat. N-am jignit însă pe nimeni. I-am mulțumit și i-am zis că-i doresc eu lui, toată viața, ce mi-a dorit el în ziua a a ! Poate că am greșit dar, ca să fiu sincer, nu-mi pare rău. Lumea vede și judecă, după cum ține cu o echipă sau alta. Noi însă, antrenorii, sîntem mai implicați, e vorba doar de pîinea noastră și fotbalul rămîne, oricît mi-ați zice că nu, la mîna rezultatului. Nu e, poate, bine așa, dar așa e. Altfel, Dinamo e o echipă de toată isprava.

— Dar Argeșul ?

— Argeșul a crescut ca un aluat. A depășit, ca să fiu sincer, și așteptările mele, dar munca, disciplina, seriozitatea și-au spus cuvîntul. Îmi place să cred că mijlocul a fost partea noastră cea mai tare, poate și pentru că eu, ca fotbalist, am jucat mijlocaș. Am stăpînit, mereu, centrul terenului prin travaliu și simplitate. Înaintașii au ajutat și ei n-ar fi fost normal să se întîmple altfel, căci Bălută a fost, în concepția mea, un fel de Codreanu din epoca de aur a Rapidului. La mijloc, Argeșul a jucat variat, cu fantezie, cel mai adesea refuzînd trasee dinainte stabilite. Eu zic că jocul te învață ce să joci, nu trebuie să-l încorsetezi în scheme și savantlîcuri. Poate greșesc, nu ?

— Nu știu, poate da, poate nu. Radu II a devenit golgeterul campionatului și nu i-a lipsit decît un gol ca să-i egaleze pe Rummenigge pentru Gheata de bronz ?!

— Așa-i, mare păcat că n-a mai marcat un gol ! Radu II ? Om de bază. Îi mulțumesc pentru ce-a făcut în folosul echipei.

— Ar putea juca în națională ?

— Poate fi luat în discuție. Cămătaru și Mircea Sandu au mai multă forță, sînt mai războinici în condițiile unui marcaj la sînge. Eu aș face altceva. Din toți acești jucători de linia a doua, Radu, Iorgulescu, Cîrțu, Bumbescu, alții, aș alcătui un lot B, pe care l-aș roda în ideea ca, la o adică, oricare din ei să poată fi oferit naționalei.

— Un lot care ar trebui încredințat lui Halagian, da ?

— Eventual, dar nu obligatoriu. Asta să n-o scrieți.

— Firește. Pentru că nu veni vorba, se zice că transferul dumitale la F. C. Olt e ca și făcut.

— Se zice. Oricum, Oltul e o echipă pe care mi-ar plăcea s-o antrenez.

— Ultima chestiune, tovarășe Halagian. Ne calificăm sau nu pentru Spania ?

— Mai avem nevoie, teoretic, numai de punctele de acasă. Trebuie să le obținem și nu mă îndoiesc că așa va fi.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Daniel ARICIU : născut 1950, prima legitimare Dinamo Pitești (F.C. Argeș, 1965 ; din nou la F.C.A. din 1980 ; **Stelian BADEA :** 1958, I.O.R. (1974), la F.C.A. din 1980 ; **Dumitru BĂLUȚĂ :** 1956, Petrolul Țicleni (1973), la F.C.A. din 1980 ; **Ilie BĂRBULESCU :** 1957, la F.C.A. din 1975 ; **Gheorghe CHIVESCU :** 1950, la F.C.A. din 1983 (prima legitimare) și 1977 ; **Constantin CÎRSTEA :** 1919, la F.C.A. din 1966 ; **Gheorghe DUMITRESCU :** 1956 la F.C.A. din 1968 (prima legitimare) și 1980 ; **Cristian GHEORGHE :** 1956, Autobuzul (1970), F.C.A. (1972) ; **Constantin IGNAT :** 1958, F. C. Constanța (1971), la F.C.A. din 1980 ; **Nicolae KALLO :** 1953, Măgura Codlea (1969), la F.C.A. din 1980 ; **Viorel MOICEANU :** 1954, Gloria Berevoești (1974), la F.C.A. din 1978 ; **Petrică NICA :** 1957, Metalul (1959), la F.C.A. din 1980 ; **Gheorghe NIȚU :** 1960, la F.C.A. (prima legitimare) din 1974 ; **Sorin PETRESCU :** 1962, la F.C.A. (prima legitimare) din 1976 ; **Marin RADU II :** 1956, la F.C.A. (prima legitimare) din 1968 ; **Dumitru SIGMIREAN :** 1959, Someșul Beclean (1974), la F.C.A. din 1980 ; **Constantin STANCU :** 1956, la F.C.A. (prima legitimare) din 1970 ; **Marin TOMA :** 1957, la F.C.A. (prima legitimare) din 1976 ; **Dan TULPAN :** 1957, Steaua (1969), la F.C.A. din 1980 ; **Viorel TURCU :** 1960, la F.C.A. (prima legitimare) din 1976 ; **Mihai ZAMFIR :** 1955, la F.C.A. (prima legitimare) din 1971.

Așadar :

a) din 21 de jucători (lista înaintată la F.R.F.), 9 sînt legitimați în 1980, 7 dintre ei fiind titulari !

b) 12 fotbaliști crescuți în pepinieră proprie, Centrul de copii și juniori din Pitești fiind recunoscut pentru productivitatea sa.

„TOATĂ LUMEA ŞTIE, CUPA E-N BĂNIE!“

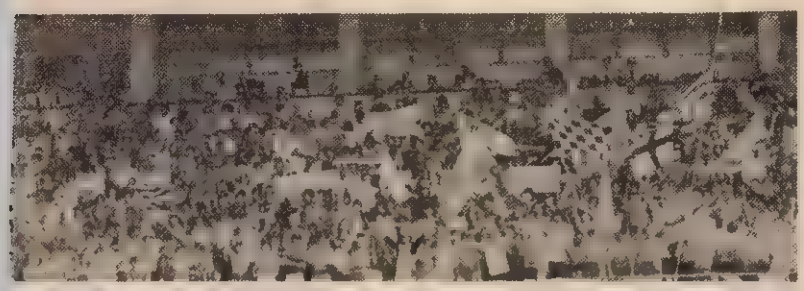

Finala s-a jucat, firește, pe teren. Dar mai fost, miercurea trecută, o finală, ri a galeriilor, la fel de spectaculoasă și, orice caz, mai echilibrată. Ea a început repriza a doua a „deschiderii“ Rapid ndurii și s-a încheiat, se putea altfel, ult după fluierul final al arbitrului rja, cînd suporterii olteni au făcut Uni- risității o superbă manifestație de bire și devotament. La 0—0 însă, galeria mișoarei (foto 1) părea mai în formă, r asta se întîmpla și pentru că pătă- așii Giuleștiului, mari specialiști în icior și în fluierat a pagubă, trecuseră partea echipei pe care o simțeau mai ibă. Cu timpul, pe măsură ce golurile au adunat în poarta lui Suciu, galeria raiovei a luat în stăpînire stadionul, rsificînd, scandînd și fluturînd o mare steaguri (foto 2). Pînă la urmă gale- ile s-au împăcat și și-au făcut, peste tzon, complimente. Momentul cel mai notionat a fost acela în care, la 0—8, su- orterii timișoreni au mai găsit resurse să rige „Poli, Poli, orice-ar fi, noi la fel vom iubi“. Auzind asta, Păltinișan a nceput să plîngă ca un copil.

Ce-a urmat?

De la 25 de metri, Balaci a șu- senzațional la vinclu, lui Suciu u i-a mai rămas decît să se pre- ea (foto 3) și Craiova a luat con- ucerea, 1—0. Fericit, autorul golului a ughit-o spre peluză și a fost parcă nevoie Ticleanu ca să-l convingă să revină în ren (foto 4). Galeria oltenă a trecut pupitru, „Toată lumea știe, Cupa e-n ănie“. După ce același Balaci a ridi- t scorul la 2—0, Donose l-a bătut din ou pe portarul Politehnicii (foto 5), arcînd golul cu numărul 3. Din clipa ceea, zarurile au fost definitiv aruncate ca un cal de rasă scăpat din chingi. raiova a început un adevărat galop de mătate, transformînd finala într-un reci- l. Și mai mult, Balaci și-a permis să rateze un 11 metri, fotografiile 6 și 7 prezentînd „scenariul“ acestei ratări. Sigur de cupă, Oblemenco (foto 8) încearcă parcă greutatea trofeului, în timp ce Ion Ionescu, antrenorul Timișoarei, pare o imagine elocventă a disperării (foto 9). Înainte de meci, conștient de forța Universității, se temea de o înfrîngere umilitoare. De ce i-a fost frică, n-a scăpat. La 4-0, gol marcat, cu capul de Crișan, (foto 10), campionii s-au dezlănțuit și au mai punctat prin Cîrțu, cel mai bun om al finalei, și Negrilă, imagini care au scăpat foto-reporterului nostru. El a „prins“ însă momentul în care Oblemenco și Ștefănescu arată trofeul suporterilor (foto 11) și, firește, turul de onoare al craiovenilor (foto 12), cîștigători ai Cupei după ce, cîteva zile mai devreme, cuceriseră titlul de campioni.

Mult succes Craiovei în Cupa campionilor, mult succes Timișoarei în Cupa cupelor ! Să avem, de la învingătoarea și de la învinsa de miercurea trecută, numai vești bune !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

1		3
2		5
		6
		7
		10
4	9	11
8		12

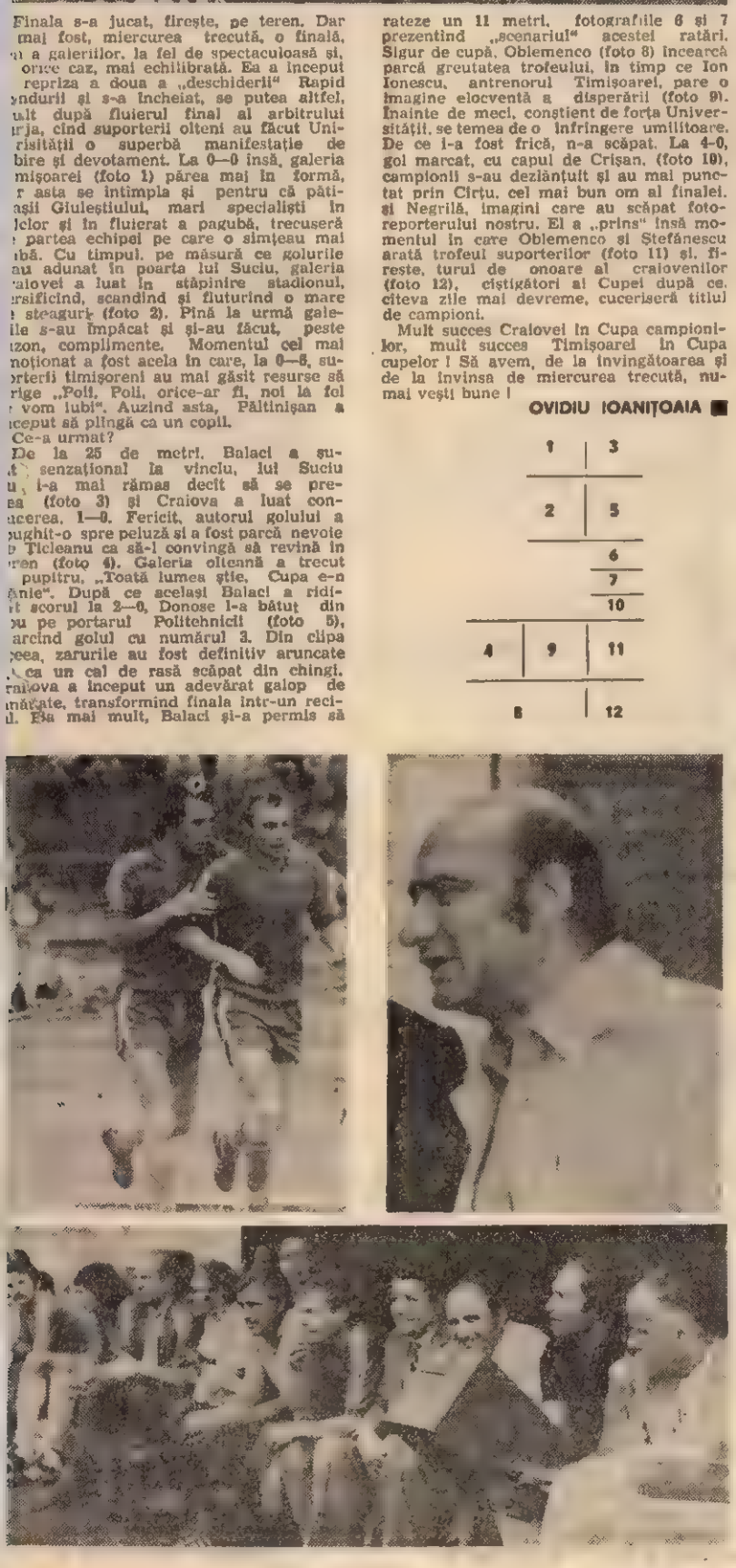

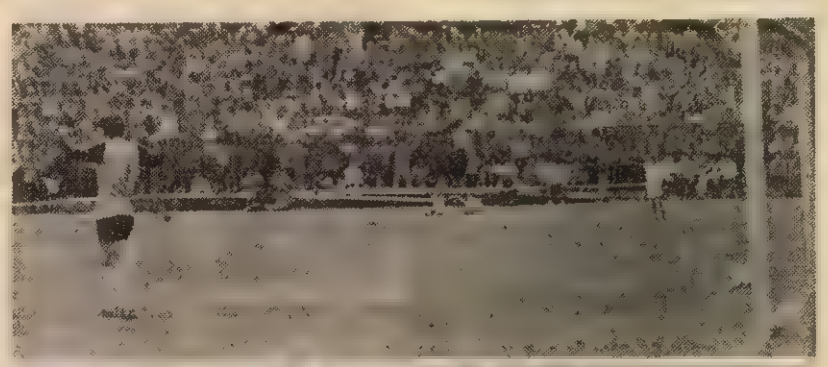

Fotografii de GHEORGHE AMZA

Lumea în care trăim

O ordine mai dreaptă...

Se discută, în prezent, cu asiduitate despre „războiul dobînzilor". Rata dobînzilor a crescut exagerat peste ocean, odată cu dolarul, iar efectele se resimt dramatic pe celălalt țărm — în Europa occidentală. Vest-europenii denunță „egoismul" american, se plîng de situația ce rezultă, care, în puține cuvinte, ar putea fi sintetizată prin exportarea inflației americane și, odată cu aceasta, subminarea eforturilor pentru redresare economică. Prin implicații ar fi vorba, după cum afirmă specialiștii, de „un al treilea șoc petrolier", ceea ce relevă într-adevăr seriozitatea problemei.

Desigur, occidentalii au destule motive să se plîngă de aceste rate ale dobînzii care au ajuns, practic, prohibitive. Dar povara lor este cu adevărat dramatică pentru „lumea a treia", pentru acele state care duc o aspră confruntare cu subdezvoltarea, cu efectele unei grave rămîneri în urmă, cu povara insuportabilă a decalajelor. Datoria externă a acestor țări a atins o dimensiune uimitoare : 550 miliarde dolari. O datorie care crește mereu, se amplifică, devine mai apăsătoare. Sarcina anuală de rambursare se cifrează la 50 miliarde dolari. Din această sumă, și ea foarte mare, aproape jumătate (20 miliarde) sînt în contul dobînzilor. Căci aceste dobînzi, provenite din împrumuturi mai noi și mai vechi, trebuie acoperite. Așadar, pentru „lumea a treia" avatarurile se mentin.

Am menționat acest episod al actualității pentru a reliefa nevoia tot mai stringentă a unei autentice restructurări a relațiilor economice internaționale. Mai mult ca oricînd se resimte nevoia unei noi ordini economice, o ordine mai dreaptă, care să răspundă nevoilor unei lumi aflate în fața unor probleme extrem de dificile. O nouă ordine nu reprezintă o idee utopică, o simplă formulă teoretică, ci o cerință a realităților, un imperativ major al zilelor noastre. Lumea în care trăim se remarcă prin asimetriile ei, prin marile decalaje dintre statele dezvoltate și cele rămase în urmă, dintre bogații planetei care devin mereu mai bogați și săracii aceleiași planete, care devin mereu mai săraci. Inegalitatea flagrantă în privința nivelului de dezvoltare, a condițiilor de viață, a valorificării resurselor, a potențialului economic este produsul unei evoluții care trebuie plasată într-un context istoric, în contextul dominației unor întinse teritorii de către metropolele coloniale, dominație însoțită de un întreg cortegiu de consecințe.

Sînt lucruri cunoscute iar experiența, realitățile au confirmat analiza și concluziile partidului nostru : rămînerea în urmă, subdezvoltarea nu sînt produsul destinului, nu sînt consecințele fatalității ci rezultatul unor condiții politice, sociale și economice foarte concrete. Aceste condiții s-au reunit în ceea ce denumim sintetic dominație colonială, dominație ce a însemnat ruină economică, aservire politică, încercare de despersonalizare culturală. Cu alte cuvinte, mizerie, suferințe, nefericire. Din păcate, dispariția dominației coloniale nu a însemnat însă și dispariția raporturilor de inechitate pe care colonialismul le-a promovat. S-au schimbat o serie de aspecte, mai ales de ordin politic, dar s-au păstrat raporturile de inegalitate dintre vechile metropole și noile state care au moștenit structuri economice primitive, situații marcate prin subdezvoltare, povara unor imense datorii externe. Chiar și în noile condiții, raporturile au continuat să se exprime în termeni inechitabili pentru că situația partenerilor era de asemenea natură încît unul din ei, cel puternic, putea să-și impună condițiile. Consecințele se cunosc. Tocmai de aceea este necesar să se pună capăt acestei situații anacronice.

Conceptul unei noi ordini economice internaționale a fost afirmat de către partidul nostru, de către secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca expresie a unei profunde analize și înțelegeri a realităților și fenomenelor contemporane, a proceselor definitorii pentru această epocă atît de complexă. În viziunea României, o nouă ordine economică internațională semnifică așezarea pe principii noi, fundamental deosebite, a raporturilor dintre state indiferent de mărime, de gradul de dezvoltare de sistemul social-politic. Doar punînd la temelia acestor raporturi respectul strict al independenței și suveranității naționale, avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, relațiile dintre state pot căpăta un conținut nou. Pornind de la baza principiul nouă care trebuie să se generalizeze în practica internațională, pornind de la acceptarea unui nou cadru al relațiilor dintre state și în special dintre cele dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, trebuie să se producă o schimbare calitativă a esenței legăturilor economice.

O nouă ordine economică internațională nu trebuie confundată cu simple declarații de bune intenții. O nouă ordine presupune acțiuni și măsuri în cadrul nou creat de ansamblul de principii ce trebuie să guverneze statornic relațiile dintre state, indiferent de natura lor. Este deci necesar să se treacă de la simpla acceptare a ideii unei noi ordini economice la acțiuni și măsuri concrete, eficiente, care să dea expresie practică conceptului de largă rezonanță mondială. În această direcție se pronunță țara noastră, care consideră că actualele împrejurări internaționale, în care majoritatea populației planetei trăiește în state ce se confruntă cu dramatica problemă a subdezvoltării, revendică mai mult ca oricînd o schimbare de substanță a raporturilor economice la scară mondială. Prea multe popoare poartă bătălia împotriva vitregiei subdezvoltării și a însoțitorilor ei — foametea, analfabetismul, bolile. Din păcate unele state ignoră gravitatea acestei situații, trecînd cu vederea faptul că pacea și stabilitatea mondială sînt, într-o importantă măsură, legate de găsirea unor soluții care să împiedice evoluții explozive în zonele cele mai afectate de flagelul mizeriei.

Eradicarea subdezvoltării a devenit o problemă fundamentală a umanității, una din marile probleme ale epocii. Ea își poate găsi o autentică soluționare doar printr-o nouă ordine economică internațională. Iar aceasta implică o largă colaborare și cooperare internațională, contribuția tuturor statelor indiferent dacă sînt mari, mijlocii sau mici. Firește, ne gîndim la o colaborare și cooperare întemeiată pe principii de egalitate și echitate, și care trebuie să completeze eforturile proprii ale fiecărui popor, ale fiecărui stat.

Este direcția în care acționează țara noastră unind un concept de profund realism cu propuneri și inițiative de mare valoare practică. Este singurul răspuns valabil ce poate fi dat dramaticelor probleme ce afectează sute de milioane de oameni, pe cei mai mulți dintre bărbații și femeile ce trăiesc pe această planetă.

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Anthrax story

Nu puține sînt secretele care mai dăinuie încă în legătură cu al doilea război mondial. Deși de la declanșarea lui, au trecut patru decenii ! Dar ce să mai vorbim, lumea de atunci încă nu le deslușise bine pe cele ale primului război mondial lăsîndu-ni-le, în multe cazuri, și pe alea, de parcă nu era destul ceea ce a urmat. Dar, ca să nu mai lungim vorba, să revenim la un asemenea secret lămurit de curînd. Despre anthrax dicționarul spune că este „o boală infecțioasă și contagioasă manifestată prin abcese pulmonare, gastrointestinale și cutanate". Am căutat explicația pentru a ne lămuri ce era, de fapt, bomba cu anthrax. În rest, ziarele și agențiile de presă au relatat cum, recent, un telereporter britanic, aflat într-un elicopter, a descoperit de ce pe insula Gruinard — 4 km lungime, 2 km lățime, aflată în extremitatea nord-vestică a Scoției — există mai multe pancarte cu avertismentul „regiune contaminată" și care, azi, încă se mai întîlnesc pe plajele insulei și interzic categoric accesul pe ea. Or, după atîția ani de la terminarea ultimei conflagrații mondiale, acea zonă este „contaminată din cauza experiențelor de război". Care experiențe ? Cum de persistau atîta ? Nimeni, sau aproape nimeni, nu s-a hazardat pînă la Robert Harris, de la BBC 2, iar descoperirile sale par uneori, de-a dreptul inventate ! Căci, iată s-a aflat că în anii 1942—1943, la Gruinard, englezii au experimentat pe oi o posibilă formă de război biologic: contaminarea centrelor urbane cu o mare densitate a populației cu germeni de anthrax, carnea contaminată urmînd a servi de „vehicul". Totodată, s-a stabilit că spre sfîrșitul războiului s-ar fi elaborat planurile unui atac cu anthrax cu 2 700 de bombardiere aliate purtătoare de turte impregnate cu anthrax și închise în bombe cu fragmentare rudimentară, fabricate în Anglia și S.U.A. Drept țînte ar fi fost alese zonele Berlin, Hamburg, Stuttgart, Frankfurt. Chiar și acum specialiști recunoscuți opinează că, dacă una dintre marile capitale europene ar fi fost atacată atunci cu anthrax, azi încă ea ar fi fost nelocuibilă. Ceea ce — e limpede — spune destul despre caracterul respectivei arme biologice. Pentru că, mai mult decît atît, cel ce a descifrat taina — amintitul Robert Harris — a declarat că și astăzi „o rană ușoară căpătată pe insula Gruinard sau inhalarea de spori ori de praf ar putea — teoretic — provoca moarte în cîteva zile". Pe de altă parte, s-a descoperit că primul raport secret referitor la consecințele posibile ale unui atac cu bombe cu anthrax e datat 12 noiembrie 1945. Or, la acea vreme, războiul se terminase atît în Europa cît și în Asia și, firește, întrebarea ce se pune cu deosebire se referă la momentul comunicării implicațiilor unui asemenea atac. Și, de asemenea, la faptul că și azi insula e un pericol mare și real, exact împotriva moștenitorilor celor ce au fabricat bomba. Ca întotdeauna, în asemenea cazuri, primii amenințați serios de o armă sînt exact cei ce o produc ! Dar misterul invocat nu în asta consta.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Itinerar între două oceane

„Nuntă pe autostradă"

Un respectabil atlas universal sintetizează, prin eliminare, realitatea climatică a Indiei : „dacă India nu ar fi binecuvîntată de musoni, ea ar deveni o imensă Sahară". Dar India nu este o imensă Sahară, musonii o invadează excesiv și, în consecință, parcurgînd-o de la un cap la altul ai senzația că bîjbîi într-o baie de aburi, insinuantă și cotropitoare ca un delicat blestem.

Bombayul nu probează prin excepție regula, ci dimpotrivă. Prima și, după cum s-a dovedit, singura mea dorință în acest haotic oraș de coastă a fost să respir un aer normal. Așa ceva nu se găsește la nici un preț. Atmosfera e încinsă și grea, parfumată sordid, parcă inspiri un ceai cleios scepticizant. O combinație stranie de vapori de benzină și fumuri de plante amețitoare te așează oriunde te-ai duce lar soarele, ah soarele, e vezicant și dictatorial din prima clipă a zorilor și pînă tîrziu cînd zdrobește orizontul.

Ca orice oraș de coastă, mare port și centru economic sau destelenit în stil turistic, Bombayul își are zonele sale de trepidație feroce și de încremenire exotică.

Nu voi intra, acum, în rezonanță cu imaginea clasică a încleștării industriale din port sau cu aceea, la fel de clasică, a zonelor periferice, imense cîmpuri ale tristeții, cu străzi întortocheate, flancate de case scunde, într-o rînă, umplute pînă la refuz cu o magmă de generații ale eșecului.

Mi-a rămas imaginea promenadei de coastă a Bombayului, o nemaipomenită arteră care îmbracă golful cu o trufașă somptuozitate. Mai amplă decît omoloagele occidentale de tip Nisa sau Miami, bordată ca și ele de un interminabil cortegiu de palmieri, faleza rutieră a Bombayului pare grefată în India printr-o operație colosală care a sfidat jungla și crîncena modestie a urbanismului de tip colonial.

Orașul nu este un megalopolis modern construit brusc și opulent la tropice, are o istorie suficientă și o asemenea arteră năvălită la poarta lui maritimă pare stranie, incredibilă. Ea rupe ritmul orașului, îl minte, stupefiază turistul străin și, de ce nu, îl reconfortează pentru că îi oferă șansa să se convingă că orice e posibil, inclusiv lucrurile plăcute.

O plimbare cu mașina pe această faleză e un fel de cadou lung, o revelație grozavă care poate deveni și mai și cu cîteva sute de metri mai încolo, spre ocean. Am luat o barcă și, evident, un barcagiu pentru a avea imaginea de ansamblu a golfului văzut de pe apă.

Despicînd valurile vinete, brune, toropite de unde de petrol, ambarcațiunea, lungă cît o pirogă, dar mult mai lată, s-a lăsat împinsă, ciudat, doar de o pereche de rame pe care barcagiul le mînuia cu o mută tenacitate de parcă ar fi fost privit de gondolierii umiliți ai tuturor timpurilor. Sute de alte bărci roiau în golf după același tipic lăsîndu-se încendiate de un apus triumfător pe care l-ar fi invidiat la singe specialiștii în ilustrate poștale colate pe ideea dulcelui sfîrșit de zi la tropice sau mai sus. După un periplu acvatic în care am făcut slalom uriaș printre cîrduri de bidcane, cutii dezghiocate, oaze de alge, pești dolofani cu pîntecul în sus, m-am întors pe faleză unde o nuntă — se pare obișnuită — blocase circulația cu o perfectă nonșalanță.

Un ambuteiaj enorm, absolut enorm, dar fără claxoane și interpelări criminale somnoia în coada nunții care forma un cortegiu de vreo 300 de metri. În capul ei un elefant decorat luxuriant, cîteva șaișpe rețe, aurite și pictate, și apoi sute și sute de nuntași abonați sau ad-hoc, cîntînd și dansînd, zvîrlind cu confeti și paiete, într-o euforie extatică, într-un balans inepuizabil de parcă mama India i-ar fi alăptat cu licoarea paradisului. Toată faleza, iată cît o autostradă și lungă cît o avenidă latino-americană, se afla în mîna lor, nimănui nu îi trecea prin cap să cricnească iar bucuria vieții trecea pe aici cu o voioasă solemnitate, multicoloră și compactă, nonșalantă, făcînd piruete sub evantaiele lenese ale palmierilor.

Apoi nunta a trecut și un puhoi de automobile clănțănind din încheieturi și bubuind din eșapamente au luat în primire cea mai grozavă faleză a Indiei pe care sute de mii de locuitori ai Bombayului nu au văzut-o niciodată.

RADU BUDEANU ■

Ochii și urechile lumii

Publicitate

Auzi ? De foarte multă vreme n-am citit un text publicitar mai straniu — ca inadecvare la obiect dar potrivire exactă cu ceea ce cred — ca acela, întins pe pagini întregi de ziar, editat de societatea Sperry care fabrică ordinatoarele Sperry, mașinile agricole Sperry, echipamentele hidraulice și pneumatice Sperry, precum și sistemele de navigație și de control Sperry. Reclama acestei societăți nu cheamă la cumpărarea ordinatoarelor Sperry, nu se ocupă cu lăudarea mașinilor agricole Sperry, nu susține că echipamentele hidraulice și pneumatice Sperry sînt cele mai bune din lume. Nu. Textul publicitar ridică o odă unei abstracții — și anume : puterii de a asculta, cu care sînt dotați cei nouă mii de funcționari ai întreprinderii. Auzi ? E prima reclamă metafizică, din cîte mi-a fost dat să citesc. Ea începe așa : „A nu ști să asculți poate să coste foarte scump". Și se încheie nu mai puțin limpede : „Pentru noi, important e să știi să asculți". Între aceste două idei de bază, se dezvoltă o bogăție de argumente — de ordin filozofic, poetic, istoric și practic — valabile pentru orice întreprindere umană, pentru orice spirit, de la Hegel la un băcan : „E o constantă a istoriei : succesul aparține celor care știu să asculte cît mai bine. Henri Ford n-a fost primul constructor de automobile, ci primul care a produs mașina dorită de automobiliști. Ford considera ascultarea „secretul succesului". Sociologie : „Se zice că înveți totdeauna ceva de la oamenii pe care-i întîlnești. Cu condiția să te străduiești să-i asculți. Dar, din păcate, cei mai mulți oameni n-au învățat să-i asculte pe ceilalți. În medie, 25 la sută dintre persoanele auzite sînt și ascultate... A asculta bine nu înseamnă doar a asimila mai bine ci și a încerca să înțelegi moduri de gîndire deosebite de ale noastre ; a asculta înseamnă a avea spiritul deschis". Morală practică : „O întreprindere poate să audă multe obiecții care-i sînt dezagreabile. Și orice întreprindere are obligația de a răspunde Dar o întreprindere care știe să asculte bine, aude ceea ce puțini recepteză : primele murmure îi relevă nevoile născînde". Filozofie : „A asculta bine este o facultate a spiritului. Cele mai bune idei ne vin prin ascultare. A fi capabil să asculți un copil care-ți oferă un desen (!!! — sînt semnele mele de exclamație) îți permite să profiți cît mai bine de fiecare clipă a vieții noastre". Exact cum îți spun : „A fi capabil să asculți un copil care îți oferă un desen... îți permite să profiți cît mai bine de fiecare clipă a vieții noastre". Ce legătură are vînzarea de mașini agricole cu un copil care desenează ? Dar dacă a ști să asculți o mașină agricolă înseamnă să înțelegi un copil care desenează ? „Adevăratul risc este de a nu învăța să asculți" — e maxima ultimă, nu lipsită de un „spirit de afaceri" a textului, înainte de a-ți propune să le soliciți „un test de ascultare". „care vă va distra și vă va surprinde"... Fi-vei foarte scandalizat, Lucilius, dacă îți voi reaminti ideea lui Marx după care proletariatul, chiar victorios, trebuie să mai asculte — din cînd în cînd — ce gîndesc capitaliștii inteligenți ?

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

(După „MOSCOW NEWS" — U.R.S.S.)

MELVILLE CANE

În excelentul său eseu autobiografic, Cum am devenit poet, Melville Cane mărturisește : „La început, interesul meu era atras de jocul de cuvinte, de manieră, de formă ; acum, fără a sacrifica aceste virtuți, îmi concentrez atenția asupra substanței, a ideilor". Într-adevăr, ideea, conjugată perfect cu metafora, constituie caracteristica esențială a celor treisprezece volume de versuri ale poetului american, între care Behind Dark Spaces (1930), A Wider Arc (1947), To Build a Fire (1964), So That It Flower (1966), Eloquent April (1971), Snow Toward Evening (1974). Jessamyn West îl include pe Cane printre poeții pasiunii și-ai spiritului, îndrăgostiți în egală măsură de natură, lume și cuvinte, asociindu-l unor celebrități lirice ca Emily Dickinson, Robert Frost și Ogden Nash.

Acum o oră

Acum o oră cerul era albastru curat,
Nici un semn de trădare
A grozavelor hăuri din care s-au ridicat
Furtuna și ploile-n revărsare.

Acum o oră marea era liniștită, blajină —
Ce ascunsă cauză oare
Stirni inspumegații colți, suflul acela ca de jivină,
Accle-nerincenate gheare ?

Acum o oră inima mea năpădită era
De-o dureroasă stare
Și nu știu, val, ce mi s-ar mai putea-ntîmpla
În ora următoare.

Casă de țară, noaptea

Întrerupătorul a pocnit
Și cînd lumina s-a stins
Marcea întunericului a năvălit înăuntru.

Aceasta a fost o cameră —
Iată îmbietoarele balansoare,
Păunii infoindu-se-n tapiserie
— „Opera" lui Blake —,
Telefonul.

Întunericul inundă spațiul,
Învăluie vatra,
Preschimbă orice formă-n arătare.

Sus, pe locul fostului ceasornic,
Dintele unui șobolan de metal
Mușcă și rontăie-ntruna.

Ninsoare de seară

De-odată cerul și-a schimbat culoarea,
Zarea,
Care fusese rece și-amară,
Deveni dulce-clară.
Cu adieri ușoare,
Dintr-un arbore nins de floare
Milioane de petale albe
Atinse de vint,
Roind, fluturînd
Cad odată cu noaptea, în salbe.

Am ascultat

Am ascultat
Captivantele cadențe-ale clopotelor
Cînd acestea nu se mai legănau :
Am aflat
Sunetul care se-nfiripă din liniște,
Care sălășluiește și curge din tăcere ;
Am cunoscut
Melodia
Care se stinge în gușile păsărilor.

Iar acum, în cele din urmă, ascult
Chemarea la care eu niciodată nu îi-am răspuns,
Acum cînd chemarea ta a-ncetat.

Burniță

Burnița
Sfredelește gheața
Cu spada-i ;

Înșiră boabe de-argint
Pe negrele crengi ;

Tese cerul
Cu larbă.

Doi

Prea greoi
ca să zboare,
el se va înrădăcina
în pămînt, pînă la moarte.

Prea aeriană, prea ușoară
ca să coboare,
ea își va toarce zborul
pînă la capăt.

Astfel legat,
astfel pitindă
nici unul
nu poate-alina destinul celuilalt.

Una cîte una

Una cîte una,
Creangă după creangă,
Frunzele se rostogolesc
În zig-zag
Prin rigidul Octombrie,
Se zbat,
Cad ; —
Păsări de aur
Cu aripile frînte.

Elocventul april

Aprilie, trezind ora
lumea însăși o trezește.

Luați inițiala A.
cu gura larg deschisă și pătimaș rostiți-o
în boarea inviorătoare a Nordului.

Apoi, p, r, unelte pentru a răscoli
îndărătnica larbă
încălzind-o, ca să renască.

În final, i și l,
sunînd duioi și lirice
pe limbă,
încărcate de promisiunile cinicecului
și-ale primăverii.

Aprilie, semn al Berbecelui,
iveste-te !

În românește de
ION SEGĂRCEANU ■

Jerome David Salinger

Treci pe la Eddie

Dormitorul Helenei era pus la punct, în timp ce făcea baie, de cameristă, așa încît acum, cînd ieșea din baie, masa ei de toaletă nu mai era încărcată cu tuburi de cremă de față și de mîini, nici cu pudrierele pe care le folosise aseară, iar în oglindă se reflectau pernele de pe pat și pernuțele întinse pe scaune. Cînd afară era soare, așa cum era acum, în cameră pluteau pete de culoare deschisă, calde, alese cu grijă din revistele de decorațiuni interioare. Tocmai își pieptăna părul bogat, cînd intră camerista: „A sosit domnul Bobby, doa'nă" — zise Elsie. „Bobby ? — întrebă Helen. Credeam că e la Chicago. Dă-mi rochia, Elsie, apoi poftește-l."

Aranjîndu-și rochia de un albastru-royal peste picioarele lungi și goale, Helen continua să-și pieptene părul. Apoi, un bărbat înalt, cu părul de culoarea nisipului, năvăli în cameră, trecînd pe lîngă ea, lovind-o cu degetul ușor, pe ceafă. Merse direct spre fotoliu, în care se întinse cît era de lung, fără să-și scoată haina. Helen îl privea în oglindă.

„Bună, zise fata. Hei, fotoliul ăla tocmai îl aranjasem. Credeam că ești la Chicago."

„M-am întors azi-noapte — răspunse Bobby, căscînd. Doamne, sînt frînt."

„Ai făcut ceva ? — întrebă Helen. Ai ascultat vreo fată cîntînd, sau ceva de genul ăsta ?"

„Ăă !" — încuviință Bobby.

„Era ceva de capul ei, fata ?"

„Numai plămîni, fără voce."

Helen sfîrși cu pieptănatul, se ridică și se lăsă pe un scăunel portocaliu la picioarele lui Bobby. Scoase din buzunarul rochiei o sticlă cu ojă și începu să aplice pasta peste unghiile lungi și roze.

„Și ce-ai mai aflat ?" — întrebă.

„Nu cine știe ce" — zise Bobby. Se ridică din fotoliu, căută un pachet de țigări, scoase una, o aprinse. Aruncă apoi bricheta în pat, iscînd o colonie de sclipiri solare. Helen continua să-și facă unghiile, Bobby ședea pe marginea fotoliului și fuma. Soarele cădea peste amîndoi, luminînd pielea roză a fetei, lui Bobby nereușind decît să-i scoată în relief mătreața și pungile de sub ochi.

„Ce-ai zice de o slujbă ?" — întrebă Bobby.

„O slujbă ? — zise Helen întinzînd oja. Ce fel de slujbă ?"

„Eddie Jackson a început repetițiile pentru un nou spectacol. L-am văzut noaptea trecută. Să vezi ce-a albit băiatul ăsta. I-am spus, ai vreun locșor pentru sor-mea? El a zis poate și eu i-am spus că ai putea să vii."

„Să știi că bine ai spus „aș putea" — spuse Helen, ultindu-se în sus către el. Ce fel de locșor ? Rîndul al treilea în stînga, sau ce ?"

„Uite că asta nu l-am întrebat. Dar cred că e mai bine decît nimic".

Helen nu-i răspunse, dîndu-i înainte cu unghiile.

„La spune-mi de ce nu vrei o slujbă ?"

„Da' n-am spus că nu vreau."

„Atunci de ce nu vrei să treci pe la Jackson ?"

„Nu-mi mai trebuie nici un cor, nu mai vreau să cînt. Și apoi nu-l înghit pe Eddie Jackson, ăsta."

„Aha" — spuse Bobby. Se ridică, îndreptîndu-se spre ușă. „Elsie — strigă, adu-mi o ceașcă de cafea". Apoi se așeză la loc.

„Vreau să treci pe la Eddie" — îi spuse după aceea.

„Nu vreau să trec pe la nici un Eddie."

„Trebuie să treci pe la el. Și lasă dracu pila aia."

Fata continua să-și pilească unghiile.

„Vreau să treci pe la el, după-masă, auzi ?"

„N-am să trec pe la el după-masă și nici în altă după-masă — i-o întoarse Helen punînd picior peste picior. Cui crezi că dai ordine aici ?" Pumnul lui Bobby era pe jumătate închis cînd izbi flaconul cu ojă și trusa de unghii din mîinile fetei. Helen se ridică, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic, se duse la masa de toaletă și începu să-și pieptene părul des. Bobby o urmă, oprindu-se în spatele ei, privind-o în ochi, prin oglindă.

„Să știi că vreau să treci pe la Eddie, după-masă, auzi, Helen ?" Helen își pieptăna părul. „Și ce-o să pățesc dacă n-o să mă duc la Eddie, durule?" Bărbatul se agăță de întrebare. „Chiar vrei să-ți spun ? Vrei să-ți spun ce-o să pățești dacă nu treci pe la el ?"

„Da, vreau să-mi spui ce-o să pățesc dacă nu trec pe la el" — îl îngînă Helen.

„O să-i dau un telefon soției împuțitului tău de amic și o să-i spun ce și cum." Helen rise măgărește. „Telefonează-i — zise. Hai, dă-i drumul, istețule. Știe deja totul".

Bobby: „Știe, a ?" Helen: „Da, știe ! Și nu-l mai face pe Phil împuțit, te rog. Al vrea să fii tu numai pe jumătatea lui Phil de atrăgător."

„E un escroc murdar și împuțit — spuse Bobby. Cu o para chioară, lei doi ca el : Asta ți-e drăgălașul."

„Asta-i tot ce poți să dai din tine."

„Ai văzut-o vreodată pe nevastă-sa ?" o întrebă Bobby.

„Ei-bine, am-văzut-o-pe-nevastă-sa. Și ce-i cu ea ?"

„I-ai văzut fața ?"

„Și ce mare brînză dacă i-am văzut fața ?"

„Nu-i nici o brînză. Numai că ea e femeie serioasă. Are o față simpatică, și atît. De ce dracu nu-i lași soțul în pace?"

„Asta nu e treaba ta" i-o întoarse Helen.

Dintr-o dată degetele i se înfipseră în umărul fetei. Fata țipă de durere se întoarse și, dintr-o poziție destul de incomodă, dar cu toată puterea, îl izbi cu peria peste mînă. Bobby trase aer în piept și se întoarse iute cu spatele la Helen, dar și la Elsie care tocmai intrase în cameră cu cafeaua, pentru a nu i se observa fața răvășită. Elsie puse tava pe masa de lîngă fereastră, apoi se strecură afară. Bobby se așeză și, cu ajutorul mîinii tefere dădu cafeaua pe gît. Helen, la masa de toaletă începu să-și aranjeze părul. Trecuse mult timp pînă ce ultimul ac de păr fusese pus la locul lui. Apoi se duse lîngă Bobby.

„Bobby, îmi pare rău. Dar m-ai făcut să-mi ies din minți, dragul meu. Te-am lovit rău ?"

„N-am nimic la mînă" — spuse. „Bobby, să știi că îl iubesc pe Phil, pe cuvînt de onoare. Nu vreau să crezi că flirtez numai." Bobby nu răspunse. „Bob, tu nu-l cunoști pe Phil. E o persoană distinsă." Bobby o privea : „Da, distins. Ca tipul ăla din Cleveland, cum dracu îl chema ? Bothwell. Harry Bothwell, și apoi blondul ăla de la Bill Cassidy. Astea sînt cele mai date dracu persoane distinse pe care le-ai cunoscut." Își mută din nou privirea spre fereastră.

„Bob — zise fata, știi cît eram de tînără, eram al naibii de tînără. Acum însă este un lucru foarte serios. Pe cuvînt. Bob, doar nu crezi că spun asta doar ca să-mi bat gura de pomană, ce dracu ! ?" Bobby o privi din nou: „Știi ce-am auzit la Chicago ?" — o întrebă.

„Ce-ai aflat ?" întrebă Helen moale, mîngîindu-i glezna cu vîrful degetelor. „Am auzit doi tipi vorbind. Nu-i știi. Vorbeau despre tine, despre tine și despre mutra aia de jocheu, Hanson Carpenter. Spuneau lucrurilor pe nume." Făcu o pauză. „Trăiești și cu el, Helen ?"

„Asta-i o minciună oribilă, Bob — spuse fata moale. Pe Hanson Carpenter de-abia dacă îl știu din vedere."

„Mă rog ! Dar recunoaște că e o chestie nemaipomenită pentru un frate să audă așa ceva, nu ? Cînd mă vede dînd colțul străzii, toată lumea îmi zîmbește piezîș."

„Bobby, dacă tu crezi gogoașa asta, e treaba ta. Ce-ți pasă ție ce vorbește lumea. N-o lua în seamă."

„N-am spus că-i cred. Am spus ce-am auzit. Și e destul de neplăcut, nu-i așa?"

„Nu-i chiar așa — spuse Helen. Aruncă și mie, o țigară." Bobby îi aruncă pachetul de țigări în poală, apoi bricheta. Fata își aprinse o țigară, trase fum în piept și își desprinse un fir de tutun de pe limbă, cu virtui degetelor. „Erai o fetiță așa de dulce" — spuse dintr-o dată Bobby.

„Oh, și acum nu mai sînt." — se îzmeni Helen. Bărbatul tăcea.

„Să-ți spun o chestie, Helen. Alaltăieri am luat masa cu soția lui Phil, înainte de a pleca la Chicago."

„Aha".

„E o fată tare scumpă. E grozavă" îl spuse Bobby. „Grozavă, a ?" spuse Helen. „Da, fii atentă. Treci pe la Eddie, după-masă. Nu se întîmplă nimic. Treci doar pe la el." Helen fuma. „Ți-am spus că nu-l înghit pe Eddie Jackson ăsta. Îmi face mereu scene."

„Ei lasă că știi tu să te descurci — spuse Bobby, ridicîndu-se. Acum trebuie să plec. Încă n-am ajuns astăzi la birou. Treci neapărat pe la Eddie. O să-ți dau un telefon în curînd." Helen îl maimuțări. „Oh, o să-mi dai în curînd un telefon ? Cînd ? Pe 4 iulie ?"

„Nu, curînd, ți-am spus. Am fost ocupat ca dracu în ultima vreme. Unde-mi este pălăria ? A, am uitat că n-am". Helen îl conduse pînă la ușă, apoi se întoarse în cameră. Apucă receptorul și formă un număr de telefon.

„Alo, spuse. Vreau să vorbesc cu domnul Stone, vă rog. Domnișoara Mason la telefon. Phil — spuse Helen. Fii atent. Fratele meu Bobby a fost pe la mine. Știi de ce ? Fiindcă frumoasa de nevastă-ta i-a spus despre mine și despre tine. Da! Ascultă, Phil. Să știi că nu-mi place deloc. Nu-mi pasă. Nu. Nu pot.. Am alt aranjament. Nu pot nici diseară. Dă-mi un telefon mîine. Sînt foarte tulburată acum. Am spus, nu, Phil. La revedere". Puse receptorul în furcă și își încrucișă picioarele. Apoi strigă : „Elsie !" Elsie se strecură ca o pisică în cameră. „Ia te rog ceașca domnului Bobby." Cînd Elsie ieși, Helen formă iarăși un număr.

„Hanson ? — spuse. Eu sînt. Noi. Cîine simpatic ce ești !"

Traducere de GEORGE CUȘNARENCU ■

(DUPĂ „The New Yorker" — S.U.A.)

...Sînt încredințat că tema, narațiunea însăși își creează propriul ei stil. Am certitudinea că scriitorul care-și pierde timpul ocupîndu-se de stilul său sfîrșește prin a nu avea altceva decît un stil... Americanul, a cărui cultură este o producție de masă, poate suferi influența mediului său înconjurător. Stilul său este temperamental sau lipsit de rutină și de practică. Din cînd în cînd se ivește cîte un Hemingway care, fie datorită instinctului său, fie lecțiilor bune primite de la profesori, descoperă că poți reuși mai bine dacă ai mereu același stil. Hemingway s-a antrenat nu pentru a deveni un stilist, ci pentru a scrie conform unei metode care să aibă aprobarea învățătorilor săi, și s-a ținut de aceasta. Pare să fi avut dreptate, pentru că tot ce a scris este remarcabil. Dar ceilalți, Wolfe, de pildă, și eu însuși, nu avem nici instinct, nici profesori și nici altceva similar. A trebuit să încercăm să înghesuim și să indesăm totul, întreaga noastră experiență, în fiecare paragraf și să descoperim toate nuanțele și implicațiile fiecărei experiențe De aceea, scrierile noastre sînt greoale și se citesc cu dificultate. Aceasta nu înseamnă că am vrut, în mod deliberat, să am un stil greoi. Pur și simplu nu puteam altfel... Deoarece în nici una din cărțile mele nu am ajuns acolo unde voiam cu adevărat, trebuie să le judec numai după următorul criteriu : cea preferată este aceea care mi-a produs cele mai mari chinuri și cea mai multă neliniște, întocmai cum o mamă preferă fiul care a devenit hoț și criminal celui care s-a făcut preot...

WILLIAM FAULKNER

LA CONSTANȚA, SERI DE TEATRU ANTIC

O zi perfectă pentru peștele banană, precum ar fi zis nemuritorul William Saroyan, sau fiecare zi s-a fost altceva, dar ar fi putut tot atît de bine să fie ceva.

Orașul Constanța a avut șansa ca, prin Consiliul Culturii și Educației Socialiste ajutat și de patru instituții puternice, printre care în program, să organizeze și în acest an serii de teatru antic pe vechiul pămînt tomitan. Ceea ce, dintr-odată, ar fi trebuit să însemne o serioasă concentrare a forțelor într-un aproape desăvîrșită speranță că organizarea celei de-a 2-a ediții să fie superioară celei dintîi, cum ar fi firesc. Dar, între organizarea precisă, exactă și talent, și aceea de prestare de servicii este o diferență de suflet. Avem toate motivele să credem că în acest an organizatorilor le-a cam lipsit sufletul, prestînd doar un serviciu aproape corect.

Vineri, 26 iunie, ora 18, deplasîndu-ne la Cheile Dobrogei, unde Eugen Mercus, regizor brașovean, și-a ales cadrul scenic pentru prezentarea piesei lui D.R. Popescu, **Muntele**, am asistat la una dintre cele mai desăvîrșite greșeli pe care le poate comite un regizor: el a plasat scena în așa fel încît soarele a orbit pur și simplu spectatorii, în timp ce actorii, de o profesionalitate remarcabilă, transpirau în contre jour. E de înțeles că un minunat spectacol a fost ratat. În schimb, distribuția Teatrului de Stat din Brașov, în frunte cu Costache Babii, a fost fără greș.

Sîmbătă, 27 iunie, ora 16, în sala Teatrului de vară din Constanța „Metamorfoze" lui Ovidiu, Cristian Pepino — scenariul și regia — demonstrează încă o dată și europeană în modul de a gîndi un spectacol. Distribuția nu poate fi enumerată, deoarece însumează 11 actori pe 47 de roluri. Oricum, se cade să enunțăm mirarea noastră în bine și pentru tînărul muzician amator Dicran Asarian, cel care a contribuit atît de fericit la ceea ce se cheamă un spectacol rotund. Considerăm că ar fi nedrept ca scena bucureșteană să nu-i poată găzdui cît mai curînd pe acești înzestrați artiști care, la marginea hărții României, se află totuși în centrul artei pe care o slujesc.

Teatrul Dramatic din Turda n-a jucat **Medeea**, cum se anunța, deoarece, cu tot efortul depus, în lipsa actriței Liana Ceterchi spectacolul nu a putut fi pus pe linia de plutire.

Duminică, 28 iunie, ora 19, la punctul pescărie de la Mamaia, **Hecuba** a fost mirajul unui spectacol care, încet, ca o ploaie monotonă de toamnă, a pătruns tainic în sufletele și conștiința tuturor spectatorilor prezenți acolo în acea memorabilă seară. Scena, malul mării, cu toate sale, nimea lui rămasă parcă de la întocmirea pămîntului, l-a ospătat cu drag de tot ce acest orizont Sfîntu Purcărete, pentru a ne dezvălui tainele; pentru că Hecuba avut mai mult fost mai adevărată și mai de aproape în acea seară cînd colectivul Teatrului de Stat din Constanța ne arăta cît valorează el deasupra și lumea morală din jurul său.

A. MIHAILOPOL

UN AISBERG PENTRU PEȘTII DIN DELTĂ

Au venit pescarii, e simbătă, e aproape miezul zilei și n-au gheață ca să depoziteze peștele. Se știe, peștele, în căldură, fără gheață, nu rezistă. N-a venit vaporul cu gheață de la Tulcea. Cînd vine? Nimeni nu știe. Îl așteaptă. Și-atît. Mai întîrzie el un ceas, două, trei, o zi dar vine. Numai că peștele se degradează, el nu poate aștepta ca omul. „De la 8 iunie, ne spune Zabara Ion, numai ghinioane avem. N-avem lăzi, coșuri, lăzi, gheață în care să ambalăm peștele. Avem 60 de pescari și ei aduc cam în jur de 200 kg de pește zilnic. Sînt nevoiți să stea în soare cîte 2—3 ore ca să poată descărca și încărca peștele". Tăcuți și îngrijorați, pescarii acoperau peștele cu stuf, cu saci ca să-l ferească de soarele arzător. E trecut de ora unu și vasul **Uzlina** n-a venit încă cu gheață. Dar după un timp apare. Venirea lui a produs o mare agitație printre pescari. Peștele mai putea fi salvat. M-am urcat pe puntea vasului **Uzlina**, care trăgea și un remorcher uriaș încărcat cu lăzi. Azi a fost o zi mai norocoasă. Vor avea lăzi unde să depoziteze peștele. Dar nu au coșuri cu care să-l transporte. Poate mîine, sau poimîine, vor sosi și coșurile. Pînă atunci pescarii își așteaptă liniștiți rîndul ca să apuce cîteva coșuri goale...

Căpitanul **Uzlinei — Grigore Larion** — este și el sincer îngrijorat și nemulțumit. Aduce de la Tulcea un vagon jumătate de gheață. Cînd e gheață. Cînd nu e... E de 30 de ani căpitan, dar din zi în zi are mai multe cute de îngrijorare pe față. Acum e și gestionarul navei, răspunde de calitatea peștelui. De la ora 4 dimineața pleacă în cursă cu gheața de la Tulcea. Pe la 8 descarcă la Milă, unde stă, cam 4—5 ore. „Puteți scrie că la cherhanaua de la Periprava s-au stricat 630 kg de pește. Pentru că n-au avut gheață. A plătit comandantul". De ce nu e gheață? „S-au construit fabrici de gheață la Chilia și Murighiol, și s-a mizat pe producția lor de gheață. Dar ele acum nu funcționează. Sînt stricate. Atunci, aducem gheață tocmai de la Tulcea, cu condiția ca fabrica de acolo să ne poată asigura marfa. Altfel...". Dar înainte cum era? „Înainte fiecare cherhana avea cîte o ghețărie proprie. Pescarii, iarna, se ocupau de umplerea lor cu blocuri mari de gheață, asigurînd aprovizionarea cherhanalei în tot timpul verii. Acum, aceste ghețării sînt părăsite, stricate și nimeni nu mai crede în eficiența lor. Eu continuu să cred în eficiența lor și în economia ce-ar aduce.". Alături de cherhanaua Matița văd o asemenea ghețărie. A costat 96 de mii lei! Construită prin 1957—1958, a funcționat pînă în 1975—1976 cînd a fost inundată. De atunci nimeni nu se ocupă de ea. 96 de mii lei irosiți, nefolosiți, neamortizați. Pescarii nu au gheață și

peștele se strică în bărcile lor încărcate. Lansăm acest apel de salvare a peștelui. E nevoie de un aisberg pentru peștii din deltă. Poate știe cineva de unde să-l procurăm!? Ghețăriile așteaptă goale să primească cu căldură bucățile de frig. S.O.S.-ul lansat e de maximă urgență. Poate îl aud Întreprinderea piscicolă și Întreprinderea de industrializare a peștelui Tulcea!

CORNELIA BARBU

SE CAUTĂ UN SPECIALIST

Situat într-un capăt al țării unde nu se ajunge prea lesne, Sighetu Marmației a fost și rămîne și un centru spiritual care nu poate fi ignorat. Există aici un orgoliu bine motivat al oamenilor care fac cultura sau numai se ocupă cu răspîndirea ei și care se bazează pe o puternică tradiție cărturărească.

Am intrat în casele cîtorva intelectuali din Sighetu Marmației și m-am bucurat cînd am văzut pereți întregi de cărți. Am avut prilejul să discut cu cîțiva dintre ei și m-am uimit de atenția cu care este urmărită orice acțiune culturală de pe întreg cuprinsul României. Dar mai ales n-am putut rămîne indiferent cînd **Gheorghe Mihai Bîrlea**, directorul bibliotecii municipale din Sighetu Marmației, mi-a adus la cunoștință că biblioteca are un fond de carte veche și rară de 15.000 volume din secolele XIV—XIX, printre care și manuscrise. Se află aici mărturii elocvente ale interesului pentru carte existent pe aceste meleaguri și care oferă o imagine despre intelectualul din Maramureș. Faptul că au venit la Sighetu Marmației cine știe cu cîtă cheltuială, ediții princeps din **Hegel, Kant**, atestă uriașa sete de cultură a unor oameni care nu numai că se confruntau cu o istorie deseori nepotrivită, dar se pregăteau să o domine și cu armele spiritului.

Unele din aceste volume pot fi unice în bibliotecile din România. Multe dintre ele tratează problema Transilvaniei. Din păcate, pînă acuma, acest tezaur nu a putut fi analizat în detaliu. Personalul de acum al bibliotecii nu se poate angaja, în clipa de față, la o lucrare de astfel de proporții, cu toate că aici există un spațiu de depozitare și de studiu cît se poate de adecvat.

A lăsa în uitare, pe mai departe, cele 15 000 de volume ar fi o rușine. A le transporta în alte biblioteci din țară ar însemna să le răpești din atmosfera în care au trăit zeci și sute de ani. Smulse de pe meleagurile maramureșene, aceste cărți și-ar vesteji brusc filele și s-ar preface în pulbere.

Singura soluție rezonabilă ar fi venirea unui specialist care să aibă curiozitatea să le cerceteze cu luare aminte. Cei din Sighetu Marmației îl așteaptă cu brațele deschise ca pe un cărturar care nu se mulțumește să agonisească pentru sine bunurile spirituale, dar se preocupă să le înlesnească și altora accesul la ele. Nu e o muncă ușoară aceea care urmează, dar merită efortul. Cine se va încumeta să-l depună?

GEORGE ARION

AM FOST ÎN CONTINUARE ANGAJAT CIOBAN

Desigur, cititorii își mai amintesc reportajul apărut în numărul 20 al revistei noastre: **„Am fost două luni angajat cioban"**. La redacție s-au primit foarte multe scrisori. Multe dintre ele ne aduceau la cunoștință și alte aspecte, din diferite zone ale țării, despre felul cum sînt stimulați și încurajați crescătorii de animale. În alte scrisori eram întrebați cum s-a rezolvat, pînă la urmă, hrana oilor din Vadul Anei? Pînă la urmă oile lui Ion Olariu au primit cele 15 tone de gozuri. Dar în momentul de față au apărut alte probleme. Despre ce este vorba? Toți știm că oile, mai ales în perioada de vară, trebuie să și circule, nu să stea închise, cum se spune, în ocol. Ei bine, cele 400 de oi, pe această căldură toridă de vară, stau închise, una în alta, așteptînd amabilitatea celor din Brănești ca să decidă ieșirea lor la aer la iarbă verde și la plimbare. Direcția agricolă a municipiului București, Inspectoratul silvic Sectorul agricol al Capitalei, prin decizii, au hotărît ca, după ce I.A.S.-urile și C.A.P.-urile își împart pășunile și suprafețele de pădure, tot ceea ce prisosește să fie dat celor amatori. Dar aceste hotărîri, date în scris, n-au ajuns (sau n-au vrut să se ajungă) și la conducerea comunei Brănești. Cu alte cuvinte oile din Vadul Anei nu au ce căuta în pădurea de vizavi, nu au ce căuta pe anumite terenuri încă pline cu iarbă, din raza comunei. Impresionat totuși de oile care stau ca într-un cuntor și profitînd că președintele C.A.P.-ului, Constantin Ghiță, era plecat (în plin sezon) în concediu — primarul comunei, Gheorghe Pană, a decis ca, pe o suprafață mică de pădure, ele să poată ieși la aer. Dar totul a durat cîteva zile. Președintele Gheorghe Ghiță s-a întors și s-a suoărat foc pe această decizie dată de primar și a hotărît ca oile să fie din nou închise. Fiindcă, a spus el, așa-i legal. Și dacă nu-i convine, Olariu să plece cu întreaga stînă în Pantelimon sau în Cernica.

Adevărul este altul. Pînă anul acesta Ion Olariu preda comunei Brănești peste 1 000 de kilograme de lînă, cantitatea fiind considerată, de cei în drept, o contribuție a comunei. Pe lînă nu scria: fabricată de Olariu, ci produsă de Brănești. Anul acesta Olariu a semnat contractul de predare a cantității de 1 000 de kilograme de lînă cu Direcția agricolă a municipiului București. Deci, Brăneștiul nu va mai putea preda această cantitate care, probabil, a fost prinsă în plan. Din acest motiv, oile din Vadul Anei nu mai există pentru cei din Brănești. Nu le mai aduc nici un avantaj — cei de aici nu vor mai avea 1 000 kilograme de lînă pe care să-o predea la fondul de stat. Așa că oile, dacă n-au murit de foame, pot muri de căldură.

. Indiferent unde se predă cantitatea de lînă, stimați tovarăși din Brănești, nu trebuie să uităm că beneficiarii sîntem tot noi. Amintim că Ion Olariu are 75 de ani și la această frumoasă vîrstă crește, în loc să se plimbe prin Cișmigiu, 400 de oi. Ajutați-i și sprijiniți-l, tovarăși din Brănești, cît mai este timp.

SORIN POSTOLACHE

Luceafărul de la 1 la 1000

De bună seamă, în muncă, indiferent de profesia în care ne desfășurăm activitatea, timpul nu fixează nici în fiecare zi nici măcar în fiecare an, evenimente copleșitoare. Sînt, totuși, în viața unui om, momente deosebite, peste care nu se poate trece ușor. Un astfel de eveniment l-am trăit împreună cu revista Luceafărul, vineri, 26 iunie 1981, cînd s-a scos de sub teascurile tipografiei cel de-al 1 000-lea număr. Fiind unul care am lucrat aici fără întrerupere, în corectură, de la acel număr 1, apărut la 15 iulie 1958, prin entuziasmul regretatului poet Mihu Dragomir, pînă la numărul 1 000 de astăzi, sînt bucuros să spun — chiar dacă pe undeva l-aș repeta pe cel care au vorbit sau au scris despre Luceafărul — că revista și-a făcut cu prisosință datoria, că în paginile revistei au apărut, pe perioade mai lungi sau mai scurte, rubrici ale unor scriitori de prestigiu. Revista a mai dat literaturii și nume care, de asemenea, vor rămîne în cultura românească. Ioan Alexandru, Constanța Buzea, Ion Gheorghe, Adrian Păunescu, Marin Sorescu, Sînziana Pop și mulți, mulți alții ar fi avut același cuvînt în literatură, pentru că talentul lor și-ar fi găsit loc oricum, însă, vrînd-nevrînd, meritul afirmării lor în cultură rămîne al revistei Luceafărul, pentru că i-a descoperit, le-a vădit talentul și i-a lansat în circuitele spiritualității noastre.

GELU STOICESCU

Flacăra Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția **Viața politică** (Mihai Pelin, Ion D. Goia, Ilie Purcaru, N. Grigore Mărășanu) — 25 00, 25 66; Secția **Economie, Știință, Sport** (Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Ovidiu Ioanițoaia) — 14 57, 25 59; Secția **Cultură-Învățămînt** (George Arion) — 25 60; Secția **Scrisori, Probleme social cetățenești** (Adrian Dohotaru, Tudor Octavian, Mihai Stănescu, Marga Nedelea) — 21 30, 25 58, **Administrație** — 21 24; **Fotoreportaj** — 25 42; **Secretariat de redacție** (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 21 23, 25 69, 20 72; **Secretar responsabil de redacție** — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50, **Redactor șef adjunct** — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28, **Redactor șef** — 17 50 10 interior 20 02; Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136-137, telex: 11126, București, strada 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

28
flacăra

JUDEȚUL VASLUI

„SÎNTEM DE 5-6 ORI MAI PUTERNICI DECÎT ACUM 12 ANI!"

● Interviu cu tovarășul GHEORGHE CILIBIU, prim-secretar al Comitetului județean Vaslui al P.C.R., președintele Consiliului popular județean

— Tovarășe prim-secretar, se întîmplă ca uneori să fie nevoie și de vorbe mari, iată de ce vă propunem să nu ne ferim de ele ! Nu cred că vom greși dacă vom spune că lucrurile care s-au petrecut în ultimii ani în Vaslui țin realmente de un miracol. Este vorba fără îndoială de adevăratul „miracol românesc", așa cum au denumit nu o dată cei care ne-au vizitat țara, uriașa dezvoltare ce a cuprins întreg teritoriul patriei, de 15 ani încoace, inclusiv zonele cele mai sărace ale lui. Cu toate acestea, a vorbi astăzi despre județul Vaslui ne apare ca având o semnificație aparte, cu reale trăsături de simbol, ce caracterizează cu puterea exemplului dezvoltarea miraculoasă la care ne referim.

— Fără îndoială că așa este, dar pentru a susține afirmația dumneavoastră sînt necesare și argumente, nu numai vorbe! Vasluiul într-adevăr, a fost unul dintre cele mai rămase în urmă pămînturi românești, gradul de sărăcie al populației fiind, ca să zic așa, mai mult decît reprezentativ. Nu am însă de gînd să fac acum un adevărat istoric al acestor meleaguri. La fel de semnificative pot fi comparațiile luînd ca termen etalon dezvoltarea înfăptuită pînă în anul 1968, la constituirea județului ca atare. La acea vreme dotarea industrială era destul de modestă cuprinzînd cîteva unități mai reprezentative între care : două întreprinderi de confecții, fabrica de rulmenți desigur, la Bîrlad, cea de mobilă de la Vaslui. Atunci, în 1968 nu se făceau în Vaslui decît 1,7 miliarde la producția industrială, pe cînd în 1980 ea s-a ridicat la aproape 10 miliarde lei. Sigur, n-am ajuns din urmă Iașul care a făcut 26 de miliarde sau Galațiul, cu 42 — însă a crește în numai 12 ani de la 1,7 la 10 miliarde lei, înseamnă un lucru mai mult decît deosebit.

(Continuare în pagina 12)

DUMITRU GRAUR ■

DEMETER WILHELM — Semnal de tabără.

Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

Un document de o inestimabilă valoare pentru viitorul artei și culturii naționale

Mesajul tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU adresat Conferinței naționale a scriitorilor

Între 1 și 3 iulie a.c., în Sala mică a Palatului Republicii Socialiste România, s-au desfășurat lucrările Conferinței naționale a scriitorilor, eveniment de o deosebită însemnătate nu numai pentru viața obștii scriitoricești, ci chiar pentru viața socială și culturală a întregii țări.

La ședința de deschidere a forumului scriitoricesc au luat parte tovarășii Constantin Dăscălescu, Dumitru Popescu, tovarășa Suzana Gâdea și Ilie Rădulescu.

La lucrările conferinței au participat delegați aleși la conferințele asociațiilor de scriitori din București și din celelalte centre de cultură din țară, precum și numeroși invitați.

Salutînd prezența tovarășilor din conducerea de partid și de stat la lucrările

(Continuare în pagina 3)

N. GRIGORE MĂRĂSANU ■

Disciplinele fundamentale, încotro ?

Interviu cu tovarășul prof. univ. dr. ing. ION M. POPESCU, șeful catedrei de fizică și prorector la Institutul politehnic din București

— Tovarășe prorector, ultima dumneavoastră intervenție în presă include și o anume nemulțumire față de situația actuală a disciplinelor fundamentale în învățămînt. Iată de ce vă propun să răspundeți la cîteva întrebări care pentru alții ar putea fi incomode. Încep cu aceasta : cum vă explicați că s-a ajuns la o situație defavorabilă a disciplinelor fundamentale, în condițiile în care importanța acestora nu numai că este recunoscută de orice slujitor onest al catedrei dar a fost subliniată, în repetate rînduri, chiar de la cea mai înaltă tribună a țării și este, această importanță primordială, statuată de Legea învățămîntului și de Congresul al XII-lea al partidului ?

— Așa este, pare incredibil. O veche vorbă înțeleaptă spune că unde-i lege nu-i tocmeală. Și totuși pentru unii este. Vă răspund din capul locului că s-a ajuns aici nu din cauze extraterestre, ci din cauza unor nechemați. Ei sînt vinovați de acest rezultat pe care l-au produs prin acțiuni sau inacțiuni ale lor, ghidați de interese personale ori de incompetență. Dar să mă explic. În anul școlar 1976—1977, s-a atins chiar absurdul. Chimia dispărea aproape complet din planul de învățămînt pentru licee. Abia în trimestrul al treilea a fost, pot să zic, reabilitată, ca după o eroare judiciară. Dar să nu uităm că eroarea lovea în copiii noștri și ai acestei țări, în șansele succeselor de mîine ale lor și ale ei, indiferent dacă o asemenea eroare ar avea sau nu rădăcinile în rea-credință. Tot în perioada pe care am amintit-o, s-a constatat că s-a diminuat nefiresc numărul de ore afectate disciplinelor fundamentale (în învățămîntul politehnic — matematica, fizica, chimia). Paradoxal, cauza stătea în însăși libertatea pe care au avut-o consiliile profesorale universitare de a-și elabora planurile de învățămînt. Dar vă decodific afirmația : explicația reală venea din faptul că aceste consilii sînt constituite în bună parte, dominate chiar, de titularii a ceea ce se cheamă discipline de specialitate sau tehnologii. În 1976 am făcut parte din comisia constituită la indicațiile secretarului general al partidului pentru a căuta soluții raționale de îmbunătățire a învățămîntului și cercetării de fizică din România. În final, această comisie a întocmit un material cu concluzii și propuneri, material ce a fost aprobat chiar de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în decembrie 1976, în urma analizei făcute de un colectiv avizat de specialiști, analiză ce s-a ținut la C.C. al P.C.R. în ziua de 19 noiembrie 1976 și a fost condusă de secretarul general al partidului. Atunci s-au hotărît măsuri pentru a îmbunătăți învățămîntul fizicii chiar din anul următor, atît în liceu cît și în facultățile de profil tehnic. Au fost necesare însă, apoi, discuții de aproape doi ani pentru a se îmbunătăți, abia parțial, situația.

— Doi ani, spuneți ?

— Ați auzit bine : doi ani !

— Continuați.

— Dar asta nu e totul. În facultățile tehnice s-a adus doar o simplă corijare numărului de ore și nici pînă azi n-au fost, de fapt, aplicate cele hotărîte atunci. Și în prezent, învățămîntul de fizică din institutele tehnice de la noi are cel mai mic număr de ore în comparație cu alte

(Continuare în pagina 11)

DORIN GHERGHINESCU ■

Hora de bărbați

Ce să mai zici de bătrînii aceștia
bîntuiți de viscole neînțelese
din care omătul scurs potop
ajunge pînă-n inimi.
Se prind cu încăpățînare într-o horă
atît de omenește învirtită
că în virtejul ei amețit
își scot nepoții din carimbul cizmei
și cad în altă lume vîjîind.

GLIGOR SAVA ■

Jurnal de campanie

Insula fără soare

Lucrurile, în acest sezonal Brăilei, se petrec așa cum, probabil, se petrec, la ceasul de față, în întreaga Cîmpie Română.

Insula Mare a Brăilei, această uriașă încîntă a grîului (acum a grîului, pesteputin a porumbului...), înconjurată de presiunea apelor, îți dă o stranie senzație de siguranță și de nesiguranță. Azi-noapte a plouat. Dunărea a crescut, s-a umflat, dar apele sînt totuși calme, calme ca și cerul, placide ca apele unui lac imens. Tipsia de grîu încinsă de diguri se afla, pînă ieri, mai sus, cu mult peste apele care acum, calme dar tulburi, șterg buza digurilor într-o legănată, imperceptibilă, surdă mișcare de valuri, ca și cum insula, marea insulă, s-ar fi scufundat într-o singură noapte sau așteaptă să se scufunde. Nu, numai un potop precum cel din Biblie ar putea împinge apele peste diguri, totuși aici, în această încîntă răpită fluviului, bătălia recoltei, această competiție contracronometru cu timpul, înseamnă și o cursă contracronometru spre a ieși cît mai repede, cu recolta în brațe, deasupra valurilor. Nu apele Dunării nu amenință, cresterea lor este neglijabilă, dar dacă ?... Drept pentru care oamenii se grăbesc, aruncînd în luptă forțe materiale și tehnice de o unică amploare, eforturi de o unică intensitate a dăruirii.

Pe 7 295 hectare orzul a fost cules. Tot ce s-a recoltat (și s-a recoltat bineînțeles 5 000—6 000 kg la hectar) s-a transportat în aceeași zi la punctele de livrare. Cîte-

(Continuare în pagina 5)

ILIE PURCARU ■

Vizitele de lucru ale tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU,

secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România

Puternică afirmare a hotărîrii și voinței oamenilor muncii de a realiza exemplar sarcinile de plan pe anul 1981 și pe întregul cincinal

Joi, 2 iulie, și vineri, 3 iulie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat vizite de lucru în județele Gorj și Mehedinți. Conducătorul partidului și statului nostru a fost însoțit de tovarășii Ion Dincă, Gheorghe Oprea, Virgil Trofin.

În județul Gorj

Avînd loc la numai cîteva zile după încheierea celui de-al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii și după adoptarea de către Marea Adunare Națională a planului cincinal 1981—1985, precum și a planului de dezvoltare a agriculturii și a industriei alimentare în perioada 1981—1985, noua vizită de lucru a secretarului general al partidului în județul Gorj atestă preocuparea tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru transpunerea fără întîrziere în practică a măsurilor stabilite la marele forum reprezentativ al celor ce muncesc din țara noastră, secretarului general al partidului cu oamenii muncii gorjeni, alături de celelalte întîlniri, devenite tradiționale, definește stilul de muncă dinamic, preocuparea statornică a conducătorului-partidului și statului nostru de a cunoaște direct, la fața locului, viața și munca oamenilor, realizările obținute, problemele ce urmează a fi rezolvate, de a discuta cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale de pe întreg cuprinsul țării și a stabili împreună cu ei cele mai potrivite căi de înfăptuire a obiectivelor de dezvoltare a patriei noastre.

Noul dialog purtat de tovarășul Nicolae Ceaușescu în județul Gorj cu oamenii muncii, cu reprezentanții organelor locale de partid și de stat, ai unor ministere și centrale industriale, s-a desfășurat pe un traseu cuprinzînd carierele Jilț și Roșia de Jiu, importante centre miniere, Întreprinderea „Electrocentrale" Rovinari, unul din marii furnizori de energie ai regiunii și ai țării, Platforma petrolieră „Turburea", Întreprinderea mecanică „Sadu", Întreprinderea agricolă de stat Tg. Jiu, Întreprinderea de mașini-unelte pentru presare și forjare Tg. Jiu, cartiere de locuințe construite în ultima vreme. Pe stadionul orașului Tg. Jiu a avut loc o mare adunare populară, la care au luat parte 50 000 de mineri, energeticieni, petroliști, constructori de mașini, alți oameni ai muncii din municipiu și din localitățile învecinate.

Și cu acest prilej au fost puse în evidență succesele dobîndite de oamenii muncii gorjeni. După cum se știe, Gorjul a cunoscut, mai ales în ultimii 15 ani, multiple prefaceri înnoitoare, înscriindu-se viguros, cu ritmuri tot mai dinamice, în peisajul înfloritor al economiei naționale. Rezultate de seamă au fost obținute și în primele 6 luni ale anului 1981. Față de aceeași perioadă a anului trecut, producția industrială marfă a crescut cu aproape 9 la sută, realizîndu-se mai mult de 1,3 milioane tone lignit, cu 440 000 MWh energie electrică, cu 80 500 tone țiței, importante cantități de materiale de construcții și refractare, alte produse. S-au înregistrat progrese în construcția de locuințe, de obiective social-culturale, în asimilarea de noi produse; se înfăptuiesc, de asemenea, măsurile stabilite pentru modernizarea și dezvoltarea agriculturii. În acest an, județul va da mai mult de jumătate din producția de cărbune, aproape 15 la sută din energia electrică și peste 10 la sută din cea de ciment a țării.

Apreciind realizările obținute de colectivele unităților vizitate, de toți oamenii muncii din județul Gorj, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat, ca de fiecare dată, valoroase indicații concrete pentru soluționarea optimă a problemelor la ordinea zilei. Secretarul general al partidului și-a exprimat convingerea că toți oamenii muncii, toți locuitorii Gorjului vor face totul pentru a aduce o contribuție și mai importantă la dezvoltarea generală a patriei noastre, că organizațiile de partid din județul Gorj nu vor precupeți nimic pentru a înfăptui hotărîrile Congresului al XII-lea, acționînd pentru unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii din județ.

În același timp, atît în discuțiile cu colectivele unităților vizitate, cît și în cuvîntarea rostită la marea adunare populară, au fost abordate probleme de cea mai mare importanță pentru înfăptuirea cu succes a prevederilor actualului cincinal, menite să asigure trecerea țării noastre de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la acela de țară de sine stătătoare, cu o economie modernă, dezvoltată, să asigure o nouă calitate a muncii și a vieții în toate domeniile.

Înfăptuirea obiectivelor propuse depinde însă în ultimă instanță de factorul om, de pregătirea multiplă, profesională, tehnică, politico-educativă a muncitorilor și inginerilor, a țăranimii, a tuturor oamenilor muncii. „Pînă la urmă — a spus secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Tg. Jiu — realizarea sarcinilor pe care le avem în acest cincinal este strîns legată de ridicarea nivelului profesional și tehnic al clasei muncitoare, al tuturor oamenilor muncii, al întregului nostru popor. Forța noastră creatoare, realizarea programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate stau numai și numai în mîinile poporului nostru, în voința și capacitatea sa creatoare !"

Reafirmîndu-și voința fierbinte de a urma cu neclintit devotament partidul și pe secretarul său general, de a contribui, cu abnegație și dăruire revoluționară, împreună cu întregul popor, la înflorirea continuă a patriei, la ridicarea României socialiste pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație, locuitorii Gorjului au omagiat, odată cu întreaga țară, în persoana tovarășului Nicolae Ceaușescu, pe președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii, reales recent în această înaltă funcție de cel mai reprezentativ forum democratic al clasei muncitoare, clasa conducătoare a societății. Întreaga vizită în județul Gorj a relevat vibrant dragostea și încrederea pe care cei ce trăiesc și muncesc pe aceste meleaguri le nutresc, alături de întregul nostru popor, față de secretarul general al partidului, președintele republicii, care conduce destinele națiunii noastre pe calea luminoasă a socialismului și comunismului. Prin însemnătatea și actualitatea problemelor examinate, prin importanta deosebită a măsurilor și orientărilor stabilite, vizita secretarului general al partidului în unități gorjene se înscrie ca un eveniment de seamă în viața județului, a întregii țări.

În județul Mehedinți

Ca și cea efectuată în județul Gorj, noua vizită a secretarului general al partidului în județul Mehedinți a avut ca obiectiv analiza temeinică, cuprinzătoare a modului cum se acționează pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor de plan pe anul în curs și pe întregul cincinal, în vederea realizării în termen a importantelor lucrări de investiții prevăzute pentru ridicarea întregii activități din județ la nivelul exigențelor sporite ale actualei etape de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Și pentru județul Mehedinți anii de istorie nouă, revoluționară, de un avînt fără precedent în dezvoltarea economico-socială a patriei noastre care au trecut de la istoricul Congres al IX-lea al partidului, ani care poartă amprenta puternică, distinctă, a cutezanței, clarviziunii, gîndirii originale și a personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, au generat mutații profunde, pe multiple planuri. Investițiile tot mai mari de la un an la altul făcute în județul Mehedinți — expresie a politicii profund științifice a partidului privind dezvoltarea armonioasă, echilibrată, multilaterală a tuturor județelor țării — munca pasionată, plină de dăruire a mehedințenilor, au făcut ca în 1980, cînd nivelul producției industriale depășise de 43 de ori pe cel din 1938, să se obțină în numai 11 zile întreaga producție industrială a județului din 1950. În 50 de zile cea din 1965 și în 84 de zile producția de acum 10 ani. Cu rezultate remarcabile se prezintă și agricultura mehedințeană. Datorită preocupărilor stăruitoare pentru valorificarea cît mai eficientă a condițiilor pedoclimatice și a terenurilor agricole, pentru extinderea mecanizării și chimizării, a suprafețelor irigate, producția globală agricolă pe locuitor a crescut de la 2 467 lei în 1965, la peste 8 500 lei în 1980, iar pentru anul 1985 se prevede ca această producție să atingă 13 000 lei. Realizări importante au fost obținute și în alte sectoare. S-au construit zeci de mii de apartamente, numeroase edificii sociale și culturale.

Obiectivele și sarcinile care urmează să se înfăptuiască în județul Mehedinți în actualul cincinal, în conformitate cu Directivele celui de-al XII-lea Congres al partidului, cu Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României recent adoptată de Marea Adunare Națională, vor schimba și mai mult înfățișarea județului, vor ridica pe treptе și mai înalte nivelul de trai material și spiritual al locuitorilor de pe aceste meleaguri.

În itinerarul vizitei secretarului general al partidului în județul Mehedinți au fost cuprinse obiective economice importante: Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald din zona industrială a municipiului Drobeta-Turnu Severin, Întreprinderea de anvelope Drobeta-Turnu Severin, Centrala electrică de termoficare a Combinatului chimic din Drobeta-Turnu Severin, Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier II. Întîmpinat pretutindeni cu deosebită dragoste și căldură, cu înaltă stimă și recunoștință, pentru grija constantă ce o poartă dezvoltării județului, sporirii potențialului său economic, creșterii nivelului de trai al locuitorilor acestor meleaguri românești, pentru neistovita sa activitate consacrată propășirii țării și ridicării bunăstării întregului popor, creșterii prestigiului internațional al României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a interesat îndeaproape de activitatea colectivelor unităților vizitate, de problemele care se cer rezolvate, indicînd soluții și măsuri concrete.

Secretarul general al partidului a subliniat că ținînd cont de importanța obiectivelor care trebuie realizate în decursul acestui cincinal, din partea organelor de partid și de stat, a colectivelor de oameni ai muncii, se impun măsuri hotărîte pentru desfășurarea ritmică a producției, a activității în industrie, construcții și montaj, agricultură, în toate domeniile de activitate. „Și județul dumneavoastră, la fel ca toate județele patriei noastre — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din municipiul Drobeta-Turnu Severin — a cunoscut o dezvoltare foarte puternică. În acest cincinal, după cum am mai menționat, el va înregistra progrese mult mai mari decît o serie de județe din țara noastră, ajungînd la un nivel foarte ridicat de dezvoltare. Toate acestea pun cu putere în evidență justețea politicii partidului nostru de dezvoltare a tuturor județelor și zonelor țării, condiție esențială pentru ca oamenii muncii să se bucure din plin de minunatele cuceriri ale socialismului, să poată duce o viață tot mai demnă, tot mai îmbelșugată. Toate acestea, dragi tovarăși, sînt astăzi o realitate în România socialistă. Avem ferma convingere că toți oamenii muncii din județul Mehedinți — la fel ca întregul nostru popor — își vor îndeplini cu cinste sarcinile de mare răspundere pe acest cincinal, că dispunem de tot ceea ce este necesar pentru a asigura înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului".

Prin marea importanță a problemelor abordate, a indicațiilor și orientărilor date, vizita în județul Mehedinți s-a înscris ca un nou moment de seamă al dialogului direct și rodnic pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu îl poartă cu făuritorii de bunuri materiale și spirituale, în probleme esențiale ale construcției socialiste în țara noastră. Asemenea tuturor întîlnirilor secretarului general al partidului cu cei ce muncesc, vizita în județul Mehedinți a avut un puternic caracter de lucru, prilejuind examinarea concretă, la fața locului, a modului în care se înfăptuiesc hotărîrile Congresului al XII-lea, obiectivele actualului cincinal. Primite cu deosebit interes, aprecierile și recomandările făcute de secretarul general al partidului în timpul vizitei în județul Mehedinți reprezintă atît pentru locuitorii acestor meleaguri, cît și pentru întregul nostru popor un prețios îndreptar în efortul de a munci mai bine, mai eficient, de a ridica întreaga activitate la nivelul înaltelor cerințe și exigențe ale cincinalului 1981—1985, pentru înfăptuirea exemplară a obiectivelor acestuia.

ION D. GOIA ■

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în unități agricole din județul Constanța

Toate eforturile pentru realizarea unei producții agricole cît mai mari, pentru înfăptuirea cu succes a obiectivelor noii revoluții agrare

Marți 7 iulie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a făcut o vizită de lucru în unități agricole din județul Constanța. În itinerarul vizitei au fost cuprinse : consiliile unice agricole de stat și cooperatiste Albești și Negru Vodă, cooperativa agricolă de producție din localitatea Cotu Văii, cooperativa agricolă de producție Plopeni din cadrul consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Chirnogeni, cooperativa agricolă de producție Cobadin, Complexul legumicol Poiana al Întreprinderii pentru legume și fructe Constanța, Complexul de creștere și îngrășare a taurinelor din satul Osmancea, comuna Mereni, Întreprinderea agricolă de stat Amzacea, din cadrul consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Topraisar. Secretarul general al partidului a fost însoțit în această vizită de tovarășii Nicolae Constantin, Ion Pățan, Petru Enache și Angelo Miculescu, vicepriim-miniștru ai guvernului, ministrul agriculturii și industriei alimentare.

Desfășurat în atmosfera de lucru intensă care domnește în întreaga țară acum, după amplele dezbateri asupra planului național unic de dezvoltare economico-socială în perioada 1981—1985 și a planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare în actualul cincinal și după adoptarea lor de către Marea Adunare Națională, noul dialog al tovarășului Nicolae Ceaușescu cu cei ce muncesc pe ogoarele județului Constanța, cu specialiști și cadre de conducere, cu reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat a prilejuit examinarea modului în care se desfășoară recoltarea grîului, celorlalte lucrări agricole, a măsurilor ce trebuie luate pentru realizarea unor producții sporite la toate culturile vegetale, precum și în zootehnie, încă din primul an al actualului cincinal. În acest cadru au fost abordate probleme legate de modul în care se realizează în fiecare unitate agricolă prevederile planului pe anul 1981, prin cultivarea unor soiuri cît mai productive de porumb și grîu, prin sporirea densității la hectar, probleme legate de asigurarea bazei furajere și a celorlalte condiții de care depinde sporirea producției de lapte și carne, precum și probleme privind perfecționarea mașinilor și utilajelor agricole, a extinderii mecanizării pentru unele lucrări ș.a.

Luînd cunoștință de succesele obținute în unitățile vizitate și felicitîndu-i pe realizatorii lor, secretarul general al partidului a dat, la fața locului, valoroase îndrumări și indicații. Astfel, la cooperativa agricolă de producție de la Cotu Văii s-a recomandat să se cultive soiuri de grîu mai productive, să se valorifice la maximum terenurile irigate, astfel încît de pe aceste terenuri să se obțină o recoltă de cel puțin un vagon de porumb la hectar. La cooperativa agricolă de producție Plopeni s-a recomandat să se intensifice campania de recoltare a grîului și să se acorde o atenție sporită zootehniei. La C.A.P. Cobadin, după ce a fost urmărită la lucru noua combină universală autopropulsată „C.U.-16" — realizată după indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu și aflată în probe pentru a se ajunge la o mașină de înaltă tehnicitate și eficiență, care să poată fi folosită atît la recoltarea grîului, cît și a porumbului — au fost examinate, împreună cu specialiștii, unele posibilități de perfecționare în continuare a acestui agregat complex cu care urmează să fie dotată agricultura noastră. S-a cerut să se urmărească cu atenție modul de funcționare a tuturor instalațiilor și utilajelor din componența noii combine, în vederea trecerii în scurt timp la omologarea și fabricarea ei în serie. La complexul legumicol Poiana s-a indicat să se valorifice pe baza unui program bine documentat zonele cu pămînturi nisipoase, de pe care se pot obține mari recolte de legume, și să se folosească mult mai eficient irigațiile, în condițiile impuse de necesitatea economisirii energiei electrice. La întreprinderea agricolă de stat Amzacea secretarul general al partidului a recomandat lucrătorilor și specialiștilor să folosească mai bine condițiile excelente din această zonă pentru a obține în continuare recolte și mai bogate la porumb, grîu, soia și floarea-soarelui.

Noul dialog al secretarului general al partidului cu oameni ai muncii de pe meleaguri dobrogene a prilejuit lucrătorilor din unitățile vizitate și din întreaga Dobroge reafirmarea și mai puternică a încrederii lor nestrămutate în politica profund științifică a partidului nostru, politică ce stă la baza obiectivelor fundamentale ale noii revoluții agrare pe care oamenii muncii de la sate, întregul nostru popor o înfăptuiesc cu abnegație și cu înaltă responsabilitate. În același timp, răspunzînd cu toată convingerea îndemnurilor de la tribuna Congresului țărănimii, însușindu-și pe deplin orientările formulate pe parcursul recentei vizite, oamenii muncii din unitățile agricole ale județului Constanța l-au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că nu-și vor precupeți eforturile pentru realizarea unor producții agricole vegetale și animale cît mai mari, pentru înfăptuirea cu succes a obiectivelor noii revoluții agrare.

ION CODRU ■

Un document de o inestimabilă valoare pentru viitorul artei și culturii naționale

MESAJUL TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

adresat Conferinței naționale a scriitorilor

(Urmare din pagina 1)

conferinței, președintele Uniunii Scriitorilor, tovarășul George Macovescu, a invitat pe tovarășul Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., să dea citire Mesajului adresat Conferinței naționale a scriitorilor de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în care, printre altele, se arată : „...**literatura română, ca și cea a naționalităților conlocuitoare din țara noastră, s-a îmbogățit în ultimii ani cu noi lucrări de toate genurile, inspirate din realitățile de astăzi ale țării, din patosul uriașei activități constructive a poporului**". Subliniind faptul că, într-un moment de bilanț, Conferința națională a scriitorilor este chemată să analizeze atît realizările cît și minusurile creației literare, Mesajul îndeamnă la ridicarea pe o treaptă nouă, superioară din punct de vedere calitativ, a actului creator : „**Dorim** — se arată în Mesaj — **o literatură profund angajată în lupta poporului pentru o viață mai bună și prosperă, pentru construirea socialismului și comunismului, o literatură militantă, revoluționară, care să oglindească eroismul și elanul creator al poporului și să insuflețească masele populare în opera istorică pe care o înfăptuiesc astăzi pe pămîntul României, sub conducerea partidului, și care să redea convingător și emoționant fizionomia omului de astăzi, eliberat de exploatare și asuprire, care își făurește în mod conștient propriul viitor fericit**". S-a mai desprins din Mesaj necesitatea ca literatura, arta în genere să ia poziție fermă față de fenomenele negative din viața societății, față de concepțiile învechite, perimate, care nu mai corespund idealurilor și cerințelor de azi, să combată atitudinile înapoiate, manifestările care ar putea duce la degradarea ființei umane, la înjosirea omului; a demnității sale. Rezultă că trebuie să păstrăm, în artă, și să dezvoltăm specificul național al culturii, preocupați de măreția prezentului să nu uităm nici gloria trecutului de luptă pentru libertate și neatîrnare, să se reflecte mai larg în literatură marea epopee istorică a luptelor poporului român de-a lungul mileniilor, pentru apărarea ființei naționale.

În continuarea Mesajului trimis, secretarul general al partidului s-a referit la evoluția pozitivă din ultimii ani, dar și la neajunsurile serioase care se mai fac simțite în istoria și critica literară. Critica literară trebuie să promoveze literatura de valoare, să devină instrument exigent de analiză, de orientare, să promoveze literatura angajată, pătrunsă de un autentic spirit revoluționar, ea trebuie să se ocupe mai mult de valorificarea moștenirii culturale a trecutului.

Subliniind, pe lîngă toate acestea, ideea dezvoltării unui climat de înaltă principialitate și exigență comunistă, a unei atmosfere de colegialitate și respect reciproc în viața obștii scriitoricești, Mesajul devine astfel un document de o inestimabilă valoare pentru activitatea de creație a asociațiilor și a Uniunii Scriitorilor, pentru arta și cultura națională.

Acest rol al Mesajului a fost subliniat, dealtfel, în repetate rînduri de scriitorii care au luat cuvîntul în cele trei zile de dezbateri, precum și de Raportul Consiliului Uniunii Scriitorilor. Raportul, prezentat conferinței de tovarășul George Macovescu, președintele Uniunii Scriitorilor, s-a referit pe larg la realizările dar și la minusurile din viața obștii scriitoricești, dar el a desprins și unele trăsături caracteristice ale dezvoltării literaturii din ultima perioadă, ale prozei, poeziei, dramaturgiei, literaturii pentru copii, ale traducerilor care s-au făcut, ale literaturii naționalităților conlocuitoare. Dezvoltarea armonioasă, cuprinzătoare a literaturii naționalităților conlocuitoare este o consecință firească a politicii partidului nostru în problema națională, a climatului de democratizare a vieții politice, sociale și culturale de la noi, care a dat șanse egale tuturor creatorilor, fără deosebire de limbă și naționalitate.

După prezentarea Raportului Consiliului Uniunii Scriitorilor asupra activității desfășurate pe perioada mai 1977—iunie 1981, conferința a dezbătut Tezele Conferinței Naționale, Programul de dezvoltare a literaturii din Republica Socialistă România pe următorii patru ani, modificări la Statutul Uniunii Scriitorilor, Raportul Comisiei de cenzori asupra activității financiare a uniunii.

După dezbateri, desfășurate într-un climat profund democratic, de totală aderiune și atașament la cauza înălțării spiritului românesc, a geniului național, a fost ales noul Consiliu al Uniunii Scriitorilor și Comisia de cenzori a uniunii.

Ieșirea din singurătate

Sabina Pintea cumpărase două sute de pui de o zi. Plănuia ca după o lună să vîndă o parte din ei, urmînd să-și păstreze pentru nevoile gospodăriei ei din Făgăraș treizeci de găinușe. Era singură și avea o pensie destul de mică. Afară de asta fusese obișnuită să aibă în curte diverse vietăți : cîini, pisici, porumbei. Cînd îi trăia bărbatul, avusese chiar o capră de pe urma căreia nu trăgeau nici un folos.

Într-o după-amiază aduse acasă puii. Îi instală în bucătăria de vară pe care n-o mai folosea de mult, le dădu mălai și apă, le aprinse un beculeț și se culcă liniștită.

Dimineața nu-și dădu seama ce se întîmplase, dar cînd se uită mai atentă văzu că unii muriseră. Erau opt. Se simțea vinovată.

Într-o săptămînă muriră aproape patruzeci, apoi, cînd ea începuse să creadă că se vor prăpădi toți, nu mai muri nici unul. Se puseseră pe pictoare și se uita la ei cu plăcere cum se luptau pentru micuța lor existență.

În prima zi de primăvară adevărată îi mută în curte, într-o îngrăditură pe care o amenajase cum se pricepuse. Se așeză pe un scăunel și se uită la ei. Abia acum îi văzu. Cum de nu-și dăduse seama ? Erau trei.

Cînd le dădea de mîncare, unul din ei, cel mai roșcat, se repezea ca bezmeticul într-o direcție, apoi în alta, izbindu-se uneori de îngrăditura de sîrmă. Ținea aripile puțin desfăcute și gîtul întins înainte. Cînd, în cele din urmă, ajungea în mijlocul farfuriei cu mălai, nu se mai mișca de acolo pînă cînd nu-și umfla peste măsură gușa. Cînd îl luă în mînă nici nu se feri. Peste globul ochilor avea o pieliță opacă, albicioasă. Al doilea părea normal numai că din cînd în cînd încremenea într-o poziție nefirească, după care începea să-și răsucească gîtul, dîndu-și capul pe spate sau într-o parte, aveai impresia că dintr-un moment în altul și-l va frînge. Încremenea în această poziție cîteva secunde apoi un resort parcă ascuns se destindea și puiul revenea la normal, piuind și ciugulind ca și cum nimic deosebit nu i se întîmplase. Celui de al treilea laba stîngă îi rămăsese mică și subțire. Cînd mergea se legăna atît de tare punînd în pămînt laba mică și firavă, de parcă era domnul Schneider, ceasornicarul, care purta o gheată cu o talpă groasă de aproape cincisprezece centimetri.

„Ce mă fac acum și cu ei ?" se întreba uitîndu-se descumpănită. Simți că are o luptă de dat și fără să-și dea seama, apatia și mohoreala care o cuprinseseră de cînd rămăsese singură începură să se topească în preocuparea pentru viața acestor pui infirmi. Luă o ladă, căreia îi spune lazaret, îi detașă fundul și izolă acolo pe cei trei pui care nu puteau face față luptei pentru existență. De trei ori pe zi le dădea de mîncare din beișug și le presăra pe jos frunze proaspete de trifoi. Îi muta ba la umbră, ba la soare, după cum credea că e mai bine. Începuseră și vecinii să cunoască povestea lazaretului și o sfătuiau : „Madam Pintea, nu te mai necăji. Cum cresc mai mari dacă tot te-ai muncit cu ei, taie-le gîtul și fă-i tocăniță". Tăcea. Așa e viața rînduită.

Puii crescură.

Într-o zi, orbul se îndreptă spre destinul lui, cînele Pepsi, care, mai mult în joacă, sări peste el și-l omorî. Din cel care-și răsucea în mod nefiresc gîtul ieși un cocoș zdravăn care pățea rușinea numai după ce cînta. Altfel, era normal. Șchiopul trăiește. Mai încet, dar mai înțelept decît ceilalți. Trăiesc și sînt semnele biruinței ei asupra cuiva.

OPREA GEORGESCU

În amonte

Se întîmpla oarecum la fel.

Vasul aștepta să cadă noaptea, părăsea rada Brăilei, trăgea la chei, parîmele erau puse să îmbrățișeze o bun sosit trupurile din oțel turnat ale babalelor, se arunca pasarela, iar primii care urcau la bord erau vameșii. Comandantul îi poftea în careul ofițerilor, îi trata cu țigări egiptene ori americane și le răspundea la întrebarea încă nepusă :

— Țagle, ca de obicei.

— Cîte ? Hîrtiile...

Uneori răspunsul era aidoma cu cel din factură. Alteori înmînarea actelor era însoțită de gesturile : o sprînceană arcuită anume, un ochi închis doar pe jumătate, bărbia frecată cumva, o ureche care vădea subite semne de viață proprie, degete care... O dată mergea, altă dată nu. Și cînd nu, nu. Secundul navei era pe aproape. Schița o comandă. Echipajele — bine strunite, și instruite, și plătite — aruncau pe la tribord țaglele... nedorite-oare de a fi înregistrate de fisc. Blocuri de 75—80 kilograme de oțel (suedez, italian, francuzesc) se buluceau către fund. Concertele nocturne ale batracienilor din baltă le stîngeau plescăitul. La fel era și cu șlepurile. Călăreau Dunărea în *aval* de Regensburg, ghiftuite cu oțel de pe acolo... Pe cel debarcat îl înfulecau „Întreprinderile metalurgice dunărene" și „Industria sîrmei". Ambele la fel de brăilene și de... anonime. Îl transformau în sîrmă, cuie, balamale, lanțuri, șuruburi, nituri... Pe cel scufundat încercau să-l înfulece peștii. Evident, cei autentici. Faptele trebuie luate ca atare. Importuri explicabile. La urma urmei Hunedoara era la ani lumină de ceea ce știm că-i azi, idem Reșița ; pe la Tîrgoviște cel mai înalt edificiu rămăsese Turnul Chindiei (și acela ruinat) ; nici vorbă de Galați ; nici vorbă de ceea ce vor deveni Călărașii. Pentagonul oțelului sută la sută românesc nu exista decît în visele vizionarilor ; poate că nici acolo, anii fiind '30...

A urmat războiul. Apoi naționalizarea. Întreprinderile metalurgice dunărene și-au schimbat stăpînii. Pentru prima dată în istoria României producătorii au devenit totuna cu proprietarii. Cu toate acestea vremurile erau grele. Foametea-foamete ! Foame de pîine și foame de metal. Endemice, ambele. Pe prima muncitorii și-o ostoiau cu te miri ce, făcînd cozi uriașe pe la ușile economatelor. Cu foamea de oțel era și mai și... Un timp au laminat ce s-a mai găsit în magazia de fier. Apoi ce s-a mai găsit pe chei. Acolo unde-i acum estacada era... grajdul Întreprinderii. Comunistul Ion Cristea, «moș Ion Mustăciosul», înjuga boii dis-de-dimineață și pleca după fier. Îl ajuta tot un moș Ion, Ion Biriș. Ei doi au fost primul... serviciu de aprovizionare cu materie primă al Întreprinderilor metalurgice dunărene și naționalizate. Secaseră Brăila de fier. Cînd n-au mai găsit nici de leac și-au amintit de... magazia de țagle de pe fundul Dunării. Sudorul Nicu Lisovschi și-a procurat un furtun. Cu el în gură cobora pînă la blocurile de oțel aflate sub apă. Le lega. Ceilalți le trăgeau cu cabestanul. Primul lor plan anual laminoriștii brăilei l-au îndeplinit cu țagle scoase de pe șenalul Dunării. Atunci au fost recuperate cincizeci de mii de tone ! — cifră de neimaginat, dar reală...

Ce a urmat ? Multe, dar mai ales 33 de ani de administrație și de democrație muncitorească. Cu ce rezultate ? Deosebit de frumoase și deosebit de prestigioase. Saltul cantitativ ? Iată numai un exemplu : producția industrială a României este de aproape 50 de ori mai mare decît aceea din 1938. Saltul calitativ ? Iată tot numai un exemplu : aproape că nu mai există săptămînă în care radioul să nu facă cunoscute întregii țări și succesele laminoriștilor din zona Dunării de jos. Într-una dintre diminețile trecute o relatare de la fața locului ne informa că tocmai se terminase încărcarea unui convoi de șlepuri cu laminate. Oțel românesc. Laminate românești. Destinația ? Regensburg. Deci Republica Federală Germania. Deci *în amonte*. Adică exact de unde prin anii '30, șlepurile ghiftuite cu oțel de pe acolo începeau să călărească Dunărea în aval...

MIRCEA BUNEA

„Generația mea a știut să facă litere frumoase"

— Tovarășe inginer Lucian Ghindea, sînteți directorul Întreprinderii „Flaro" din Sibiu. Despre activitatea colectivului de aici s-a tot scris. Și de bine și de rău. De data aceasta ne-ar interesa altceva. Ne-am gîndit să vă întrebăm, pentru început, dacă clasicele și totodată celebrele penițe de scris „Flaro" vor dispărea în timp, fiind înghițite, să spunem așa, de sistemele moderne de scris ? Cu alte cuvinte, dacă nepoții clasicelor penițe de scris mai lasă acestora o șansă de supraviețuire ?

— Întrebarea e binevenită și duce, după părerea mea, la discuții interesante. În ciuda faptului că în ultimii zece ani producția clasicelor penițe a scăzut de zece ori, noi, cei care lucrăm la Întreprinderea „Flaro" din Sibiu, credem că ele nu trebuie să dispară niciodată, chiar dacă pixul cu pastă și stiloul au înlocuit pe nesimțite penița de scris. Dacă, în general, acest fapt nu încomodează producția, fiindcă practic nu sîntem legați în mod direct de calitatea penițelor care ies pe poarta fabricii noastre, pe mine personal mă intrigă foarte mult o anume constatare, aceea că uităm și se uită a se scrie cu penița.

— În ce sens ?

— Urmăresc de foarte mult timp fenomenul. Literele, în ciuda faptului că, în manuale și cărți, sînt frumos desenate, ele au devenit, scrise de copii, caricaturi. De ce ? Fiindcă, după părerea noastră, stiloul și pixul cu pasta nu au ce căuta în mîinile copiilor în primele clase, atunci cînd se formează și se modelează scrisul. Elasticitatea, grația și suplețea literelor scrise cu penițele clasice nu se pot obține folosind pixul cu pastă.

— De ce s-a renunțat așa de ușor la peniță și la călimară ?

— Cred că ne-am lăsat prea ușor furați de mijloacele moderne. În multe țări, mari specialiste în moderne pixuri cu pastă și stilouri, nu s-a renunțat la bătrîna peniță. Și mai cred că este vorba și despre o anumită comoditate atît din partea cadrelor didactice, cît și din partea părinților și din partea copiilor. Mă întreb de multe ori : oare cîte călimări cu cerneală s-au vîrsat în ultimii ani prin școli ? Cred că foarte puține. Este adevărat că în momentul de față nu ne mai murdărim pînă la coate cu cerneală. Lîngă întreprinderea noastră există o școală pe care noi o patronăm și experimentăm diferite produse noi. Astfel, nu demult s-a experimentat un rezervor cu cerneală și cu peniță de acest gen. Produsul a reușit din toate punctele de vedere testelor. Cu alte cuvinte, acest stilou pentru copii, cu peniță elastică a fost primit cu bucurie atît de cei mici cît și de cadrele didactice. Credem, noi, că în mare măsură acest toc rezolvă problema scrisului caligrafic. Trebuie ca specialiștii din respectivul minister să țină o mai strînsă legătură cu noi. Altfel scrisul celor mici și mai tîrziu comunicarea în scris vor deveni greoaie. Nu trebuie să uităm că mijloacele moderne nu suplinesc nici pe departe eleganța scrisului. Dacă se vorbește frumos și corect românește, nu trebuie să uităm a scrie și frumos. Și acest lucru se poate preda la cei mai mici, aducînd din nou în ghiozdanele elevilor bătrîna noastră peniță de scris.

SORIN POSTOLACHE

Iubirea de frumos

Profesorul

I. D. Ștefănescu, marele cărturar și profesor, a ținut de curînd un ciclu de conferințe timp de două săptămîni, din două în două zile, pe tema „Personalități ale culturii și artei românești" în sala Dalles mereu plină de ascultători din toate generațiile. Ne-ar fi plăcut să le vedem reluate la televizor, măcar unele dintre ele, pentru că oameni de rangul lui I. D. Ștefănescu sînt puțini, ei făcînd parte din generația înfăptuitorilor Unirii din 1918, a lui Iorga și Goga, elevul lui Titu Maiorescu. La cei peste nouăzeci de ani ai săi, cu o memorie vie în amănunt, vorbind liber cîte două ceasuri pe seară fără pauze, I. D. Ștefănescu, profesorul de la Sorbona, exegetul nepereche al artei medievale românești, stăpînind o limbă românească bună de leac pentru eternitate, acest omuleț numai ochi și seninătate a reușit să ni-l aducă înaintea ochilor pe Titu Maiorescu, profesorul, evocîndu-l în ultima-i conferință, cum rar mi-a fost dat să-i cuprind înțelesul din alte mărturii, profesorul Maiorescu, cel care a reformat conștiința unei națiuni prin prelegerile sale de nivel mondial, audiate de floarea tineretului român care ocupa amfiteatrul cu o oră înainte, tineret dornic de adevăr și viață morală înaltă, alcătuind o grădină în jurul pedagogului care insufla sălii viață spirituală de paradiziacă frumusețe.

La Agapia, în căsuța cu pridvor locuită de Delavrancea, unde l-am găsit nu demult, rugîndu-l să-mi vorbească de Grigorescu, I. D. Ștefănescu și-a luat toiagul patriarhal și am pornit-o în amurg pe drumul de țară ce se trage ușor pe malul riului către Sihla, drumul pe care l-a bătut de atîtea ori alături de Grigorescu, Delavrancea, Goga, Vlahuță ; ne îndreptam încet către trecut și, evocîndu-i pe cei duși, păseam fără veste spre Sihla pe sub neclintirea brazilor spre un tărîm al viitorului...

IOAN ALEXANDRU

Caricatura săptămînii

ANTON DRAGOȘ

Șa pierdută în trenuri

Nu era o noapte din cale afară de luminoasă, dimpotrivă, și abia îi întrezăream chipul smead și neras de patru-cinci zile, ciupit sub un ochi de o schijă, nici adînc, nici urît, dar destul ca să-ți atragă luarea aminte și să ghicești că a trecut cîndva un prag mare. Se numea Ion Vatamanu, venea de la Iași, ar fi trebuit să coboare din trenul 6455 la Ruginoasa, însă îl potopise în tren o amorțeală ciudată, o amorțeală pentru care îi și pensionaseră în urmă cu șase ani, și se readunase din amorțeala aceea numai în gara Pașcanilor. Acum era dator să aștepte un alt tren, înapoi, și vorbea întruna. I-am propus să ne lungim fiecare pe cîte o bancă și să tragem un pui de somn. Însă l-a apucat rîsul iar, ca la o amintire nemaipomenit de veselă, și mi-a spus : „Eu prin gări nu mai dorm niciodată, pricepi ? Niciodată. Mi-ajunge..." Și n-am înțeles ce-i ajunge și el s-a chitit iarăși pe trăncănit : „...Și ce nu pricep este de ce se uită doctorii strîmb la mine, atunci cînd tot ei mă cheamă, o dată pe an, să mă răsucească pe toate părțile. Eu nu le-am cerut niciodată vreo pensie, ei m-au trintit în pensie și tot ei mă cheamă, o dată pe an, și tot ei se uită la mine pe toate părțile". Și, atunci, încruntat, arăta mai căzut decît l-ar fi îngăduit anii, vreo șaizeci sau șaizeci și unu, și iarăși i-am spus că sînt frînt. Și să facem cumva și să ne întindem fiecare pe cîte o bancă. „Nu. Eu în gări nu mai dorm niciodată..." — mi-a răspuns, repezit și din nou vesel nevoie mare și din nou a legat vorba chiar din locul unde încercasem să-l silesc să o lase baltă. „...Chiar ca ăia din trenul de atunci se uită la mine doctorii ăștia". Și a tăcut numai cît să tragă un fum dintr-o țigară care parcă nu se mai stingea de trei ceasuri. Și a reînceput : „Aveam un cal și o șa cum dumneata nici nu poți să-ți închipui vreodată, dar le-am pierdut în război. Atunci cînd nu s-a mai putut altfel și a trebuit să ne împușcăm caii, ca să nu înnebunească ei singuri în bătaia necruțătoare a tunurilor, chiar așa am făcut. am țrosnit un glonț în urechea lui Viscol. Și cînd l-am văzut că se împăienjenește de tot am închis ochii preț de cîteva clipe, așa cum îi închid eu acum, și mi-am închipuit că jur-împrejurul meu a ars o gospodărie și că eu nu mai am chiar nimic de făcut decît să mai aleg cîte ceva și din scrum și din jar. Și am dat șaua jos de pe Viscol... Că la noi se vîntură mai de mult o credință : cine pierde o șa, pierdu multe... Și am adormit cu capul pe ea, mai tîrziu, către miezul nopții, cînd trenul în care ne îmbarcasem se depărtase bine-bine de prăpăd. Și cînd m-am trezit șaua aia se mistuise. Mi-o furase careva și-mi strecurase sub cap o rană ca oricare alta... Am luat-o din om în om, prin trenul acela care se legăna și scîrțîia și gemea din toate încheieturile, prin duhoarea aia de obiele putrede și sudoare, și cum stau toți cu fundul pe rănițe și cu armele între genunchii aduși la gură se trezeau scurt din somn și se uitau la mine strîmb, prin lumina puțină a zorilor. Ei îmi furaseră șaua, dar era ca și cum eu aș fi venit să-i fur, dar n-am găsit șaua. Și atunci m-am uitat prin rănița găsită sub cap. Avea în ea un brici, din ăla nemțesc, bun al dracului, niște ciocolată, o muzicuță de gură, trei cutii de sardele și o decorație pe care o aveam și eu și mi-am zis : încă nu e rău... Puteam să găsesc sub cap un pietroi sau nimic... Dar s-a răcît războiul și am luat-o și eu spre casă și s-a întîmplat că a trebuit să schimb un tren la Tecuci și eram frînt tot așa cum ești dumneata frînt, astăzi. Am dormit cu capul pe rănița aia. Și m-am trezit pe nimic. Și atunci iar mi-am zis : Ioane, ai început să mergi în pagubă... Și tot în pagubă am mers de atunci. Și cînd n-am mai putut, eu nu le-am cerut ceva, Doamne ferește ei m-au trintit în pensie și tot ei mă cheamă din an în an și se uită la mine... Pînă în dimineața de ieri... Ieri mi-au spus că nu mă mai cheamă..."

MIHAI PELIN

Mărturii ale trecutului scoase la lumină

În toamna anului trecut, **Vasile Mariș** din comuna Bogdan Vodă a descoperit, în timp ce ara pe un deal numit Sneaman, 28 de piese de bronz. Se aflau îngropate în acel loc centuri, topoare, brățări, seceri, ace. Vasile Mariș a anunțat Institutul arheologic din București care l-a trimis la fața locului pe cercetătorul **Ion Chicideanu**. Din partea Muzeului județean Maramureș a participat la lucrările arheologice **Georgeta Iuga**. Totodată, numeroși copii din Bogdan Vodă — **Vlad Vasile, Gheorghe Deac, Vlad Ioan, Gheorghe Mariș, Gheorghe Dauci** — au dat o prețioasă mînă de ajutor sub conducerea profesoarei **Maria Vartolomeu**. În urma cercetărilor întreprinse, încă 187 de piese au putut fi recuperate pînă acum. Se estimează că tezaurul, datînd din anul 1 200 î.e.n., este unul dintre cele mai bogate și mai variate depozite de bronz din zona Maramureșului și poate aduce noi lămuriri în legătură cu istoria acestor meleaguri.

GEORGE ARION

Un pas de doi, dar al doilea șchioapătă

Nu e deloc greu într-o țară ca a noastră, în care sînt cunoscute, după cum atestă specialiștii în materie, peste 10 000 de dansuri populare diferite, să închegi o formație de acest gen și să oferi un mare spectacol. Ne-am convins de lucrul acesta încă o dată — dacă mai era nevoie — asistînd nu demult la concursul din etapa republicană a Festivalului național „Cîntarea României" susținut de formații coregrafice din județe situate, cu excepția Brașovului, în sudul țării, cu zone folclorice muntenești. Deși potrivit unei opinii aproape generale, nu acestea sînt cele mai generoase în ce privește vitalitatea folclorică, demonstrația făcută de zecile de formații a fost extrem de elocventă. Nu trebuie să te îndoiești prea mult de linia de centură a Caoitului ca să te fascineze ritmuri, mișcări, grații și culori care se înscriu ca adevărate nestemate în inepuizabila zestre de frumusețe spirituale ale poporului nostru. Scriu aceasta gîndindu-mă nu mai departe decît la evoluțiile scenice ale țăranilor din Bulbucata-Giurgiu și Corbeanca-sectorul agricol Ilfov. Bulbucata nu se află în premieră pe scena etapei republicane a festivalului, căci în ediția trecută, cu o formație compusă numai din femei, a ocupat locul II. Merită relatată în legătură cu această formație o întîmplare. În etapa interjudețeană a ediției trecute dansatoarele din Bulbucata nu s-au putut prezenta la centrul de concurs unde erau planificate pentru că nu aveau lăutari, drept pentru care li s-a permis să evoluieze în faza de la București, cînd au făcut rost de prețioșii instrumentiști. Rămîne memorabilă apariția acestor femei cu fețele arse de soare, venind direct de la cîmp și prinzîndu-se într-un joc îndrăcit, care a revărsat peste sala și juriul cam amorțite, într-o după-amiază de vară, toată prospețimea și vigoarea cîmpiei. Mi-i amintesc și țăranii din Corbeanca — „bătrînii" din satul acesteia, Tumașu, cum au fost anunțați —, cei puțin cîțiva dintre ei, de la o mare sărbătoare de acum mai bine de trei decenii, cînd s-a inaugurat cooperativa agricolă de producție din această localitate, prima cred din fostul raion Snagov. Semnatarul acestor rînduri, elev pe atunci în clasa a VII-a elementară la o școală dintr-o comună a aceluiași raion, recita pe aceeași scenă prima poezie publicată după aceea sub un pseudonim la care se adăugase „tînăr țăran muncitor". Mă limitez numai la aceste două exemple cu toate că, așa cum e și de așteptat, formații reputate sau debutante pe scena festivalului, din toate județele participante și din Capitală, au oferit un spectacol nu o dată strălucitor.

O figură mai stearsă au făcut-o dansurile tematice, moderne, contemporane, fapt oarecum explicabil, date fiind dificultățile pe care le are de depășit această nouă formă a artei coregrafice, promovată o vreme cu destulă timiditate. Acolo unde s-au depus eforturi mai mari, unde începe să se constituie o oarecare tradiție — și ne referim înainte de toate la județe ca Brăila, Brașov, Prahova (alci se organizează și unicul festival de specialitate din țară intitulat „Bucuria muncii") și la municipiul București — succesele n-au lipsit, două dansuri, „Furnicar" al Școlii populare de artă din Brăila și „Concert de Ziua partidului" al Casei de cultură a sindicatelor din Ploiești, prezentîndu-se, printre altele cîteva merituoase, ca numere de excepție. Atît ca prezență în festival cît și sub raportul calității dansul tematic continuă să fie însă o cenușăreasă, astfel că în acest cuplu, dans popular — dans modern-tematic, în acest pas de doi, ca să folosim o expresie coregrafică, cel de-al doilea încă șchioapătă.

NICULAE STOIAN

P.S. Nu e deloc greu, într-adevăr, să închegi o bună formație de dansuri populare într-o țară ca a noastră cu virtuți atît de proeminente în acest domeniu. Dar trebuie să fie foarte greu — mi-ar spune cineva — ca să faci una în care dansul popular să fie de-a dreptul schilodit, dezarticulat, schimonosit. Așa cum s-a întîmplat — și se întîmplă din păcate de mulți ani — cu formațiile care intră pe mîna acestui giumbușlucar Ion Giubernicu din București, care, pe lîngă alte formații a căror coregrafie a girat-o și a semnat-o pe statul de plată, a adus în scenă, sub egida unei case de cultură din București, un călus de care și-a bătut pur și simplu joc, făcînd „circ", cum remarca nu fără amărăciune veteranul călusarilor români Ilie Păduroiu din Pădureții Argeșului, prezent în sală. Nu e prima dată cînd scriem despre susanelele strîcătoare de folclor ale lui Giubernicu dar sperăm să fie cel puțin de această dată citită cu luare aminte nota noastră de către factorii care-i permit să săvîrșească asemenea atentate asupra ființei dansului popular.

FRATERNITATE (bronz) — Sculptură de WILHELM DEMETER

Anonimatul omeniei

S-a petrecut pe o șosea din România. Se putea petrece în oricare altă parte a lumii, acolo unde se află prezente aceste embleme ale civilizației moderne care sînt mașinile. Dar nu se știe dacă lucrurile s-ar fi desfășurat la fel după ce evenimentul respectiv s-a produs.

Miercuri, 17 iunie, ora 14.00.

Un grup de 34 de turiști din Israel, care fac turul României prin firma EWTR, ia masa în restaurantul hotelului Carpați din Baia Mare. Bună dispoziție, ca de altfel și în celelalte 7 zile de cînd se găsesc în România.

Ora 15.30.

Ultimii turiști se urcă în autocarul marca Setra. Se pornește spre Cluj-Napoca, o nouă etapă a călătoriei. Ghidul, Liviu Popișcă, anunță localitățile prin care se trece. Se rulează cu o viteză moderată. E soare, asfaltul uscat. Pe șosea — o circulație redusă.

Aproximativ ora 16.15.

După vreo 36 de kilometri parcurși, la intrarea în satul Mesteacăn, autocarul derapează la o curbă și se răstoarnă într-un șanț. Momente explicabile de panică. După care, turiștii, rînd pe rînd, încep să iasă din autocar, unii vădit marcați de evenimentul rutier.

Aproximativ aceeași oră.

În dreptul autocarului răsturnat se oprește o mașină din care coboară un om care nu aminteșe prin nici un amănunt vestimentar că ar fi ofițer de miliție. Și totuși acesta este un ofițer de miliție plecat în concediu, ca tot omul. Imediat oprește circulația pe șosea și fiecare mașină care sosește la locul accidentului este transformată într-o mașină de salvare cu direcția Spitalul județean Baia Mare. În același timp sînt luate măsuri ca să se telefoneze la Salvare și la Miliție. Pentru a putea transporta pe turiști, în mașinile particulare nu rămîne decît conducătorul auto. Ceilalți pasageri coboară fără să murmure. Dimpotrivă, fiecare caută să dea o mînă de ajutor. Vreo 20 de săteni din Mesteacăn aduc apă. Toți execută numai ceea ce solicită ofițerul de miliție, care e prompt și precis. Sosesc și 5 mașini ale Salvării. În jumătate de oră toți cei 34 de turiști primesc îngrijirile unor doctori ca Radu Gherman, Constantin Opriș. Cuvîntul de ordine : Nimeni din personalul sanitar nu părăsește spitalul pînă cînd problema turiștilor nu e rezolvată !

Simbătă, 20 iunie, ora 20,00.

Din nou în restaurantul hotelului Carpați. În cadrul unei mese special organizate, Iordeni Smuel, sosit special în România ca reprezentant al firmei EWTR, mulțumește pentru compasiunea și dragostea față de om cu care au fost înconjurați turiștii din Israel. Se află de față și Petrică Moldoveanu, consilier în cadrul Ministerului Turismului. Se vorbește nu numai despre ospitalitatea românească, dar și de omenia românească, de comportarea extraordinară a acelui ofițer de miliție, de competența medicilor români, de serviciile ireproșabile asigurate de complexul hotelier Carpați (director : Aurel Iancu), de țăranii care au cules din nocul obiectele turiștilor, astfel încît nici un lucru nu s-a pierdut. „Nu știu dacă în multe țări din lume am fi fost înconjurați cu atîta solicitudine" declară Avram Rotman.

Duminică 21 iunie, luni 22 iunie, marți 23 iunie...

Sejurul grupului de turiști din Israel continuă. După cum ați văzut, s-a petrecut pe o șosea din România. Ați înțeles că se putea petrece în oricare altă parte a lumii. Și, desigur, v-ați dat seama că s-ar putea ca lucrurile să nu se fi desfășurat la fel, fiindcă prin unele locuri oamenii trec cu destulă indiferență unii pe lîngă alții. În timp ce un ofițer de miliție român, aflat în concediu și îndreptîndu-se spre cine știe ce oraș, după ce a făcut ceea ce a socotit el că este nu numai o datorie de serviciu, dar și o obligație a oricărui om față de un semen aflat în impas, a plecat mai departe, fără a-și spune măcar numele, rămînînd anonim, ca atîția dintre șoferii ce i-au transportat pe turiști, ca atîția medici care i-au îngrijit, ca atîția alți localnici care le-au spus o vorbă bună, de încurajare.

A. GEORGE

Un om coboară pentru noi în adîncuri

În definitiv cît de adînc poți scruta în sufletul unui om astfel încît să reușești să-i surprinzi personalitatea fără a avea sentimentul că l-ai nedreptățit omițînd trăsătura cea mai importantă a acesteia ? Și totuși, cred că oricine încearcă să-l definească pe Alexandru Pop își dă seama pînă la urmă că acest șef de echipă, de la Exploatarea minieră Nistru nu este mai mult decît îl arată faptele sale, că el se dezvăluie oricui cu o sinceritate dezarmantă, fără a încerca să se sustragă nici unei priviri cercetătoare. Nici o umbră de mister nu se întrezărește în viața sa care nu are nimic spectaculos decît în măsura în care orice existență e spectaculoasă prin simplul motiv că ea se petrece. Propunerea de a se scrie despre el nu-i provoacă nici entuziasm și nici nu-l lasă indiferent. Pornește să istorisească pe îndelete prin cîte a trecut, ușor mirat parcă, fiindcă înțelege că n-a prea avut răgazul pînă acum să se gîndească la asta. Întîmplările vieții, cîte i-au fost hărăzite, și cît i-a fost atît lui să le domine, l-au înzestrat cu un calm desăvîrșit în fața evenimentelor. Unii l-au socotit chiar placid dacă nu l-au văzut cum reacționează atunci cînd e nevoie. Are darul Alexandru Pop să aducă liniște pe oriunde se întîmplă să se afle. Și fără nici o ostentație, ci doar prin simpla sa prezență de bărbat cu gesturi elegante, cu chip de artist, dar pe care îl bănuiești plin de forță cînd împrejurările o cer. Capacitatea sa de a cumpăni bine lucrurile înainte de a acționa poate să se datoreze și faptului că de mic copil a trebuit să poarte povara unei gospodării. Născut în 1940 în satul Ciureni, comuna Zelha din județul Sălaj, el nu mai are cum să-și mai aducă aminte de tatăl său căzut în război. Fratele lui Alexandru Pop, Eftimie, cu patru ani mai mare, a plecat de acasă, în lume, ca să-și găsească un rost. O vreme, micul Alexandru a lucrat la cîmp, a semănat și a strîns roade, a îngrijit de vite ca oricare alt gospodar din acest sat răsfirat pe niște coline domoale. Dulceața locurilor nu l-a subjugat însă multă vreme. Cu toată împotrivirea mamei la un moment dat dorul de altceva l-a mînat spre alte orizonturi visînd să aibă cu orice preț o meserie. A plecat la 20 de ani la Brad unde a învățat cum să scormone în adîncurile pămîntului după minereu. *Nici atît nu a renunțat la ceea ce este sădit profund în ființa sa, păstrat în suflet de o mamă necăjită dar dîrză în suferință : la cinste și corectitudine, la modestie și sete de muncă.* Și nici nu-și mai aduce aminte cum au trecut 10 ani și a simțit nevoia să se tragă mai aproape de cea care-l adusese pe lume și care-i cerea acum ajutorul. Eftimie, azi lăcătuș mecanic, i-a înțeles gîndul și amîndoi s-au mutat la Baia Mare, în două blocuri între care nu sînt mai mult de o sută de metri. Și de aici încolo viața lui Alexandru Pop merge fără surprize : plecarea la lucru, masa la cantină, echiparea în vestiar, intrarea în mină, studierea în subteran a caietului de serviciu, repartizarea lui Ioan Bure, Ioan Andreica, Ionel Buciuman, Ion Cicău și a celorlalți membri din echipă la locurile de muncă, apoi ore încordate de lucru și din nou revenire la suprafață, vestiarul, drumul spre casă unde-l așteaptă soția sa, Viorica, și cei doi copii, Ioan și Sorin, televizorul, cîte un spectacol, cîte un meci... Iar tot acest ritual cotidian înseamnă o sumedenie de fapte la care trebuie să se răspundă uneori nu numai prompt dar și exact, pentru ca totul să rămînă în făgașul normalului. Atît de drag lui Alexandru Pop, care n-a precupețit nimic ca să-și orînduiască traiul în aceste limite. Ca semn de mare încredere, lui i se încredințează de obicei cele mai grele locuri de muncă — precum și altor doi tovarăși de-ai săi, Ilieș Filip și Gheorghe Neamțu — dar asta nu-l împiedică să-și depășească planul lunar cu 15—20%, poate tocmai din dorința sa de a arăta că oricînd, cu tenacitate, poți învinge orice obstacol și poți transforma orice mediu într-o ambianță cît mai firească. În rest, ar mai fi de povestit de duminicile în care, în Dacia 1300 a celui mai mare, cei doi frați o pornesc spre Ciureni, acolo unde și-au construit pe locul vechii case părintești o alta, mai arătoasă, și mai potrivită cu starea de prosperitate de azi a satului. Aici, Alexandru Pop visează să se retragă cînd va împlini anii de pensie și se va putea bucura în voie de înălțimea cerului, de mireasmele cîmpului, mulțumit că și-a făcut, după putere, datoria. Dar pînă atunci mai e vreme destulă și de aceea, cînd avem timp, să ne gîndim, măcar o clipă, că un om — un om de-o simplitate dezarmantă — alături de alți oameni, aidoma lor și totuși văzînd într-un fel aparte toate lucrurile care ne înconjoară, așa cum nu a văzut și nu va mai vedea nimeni niciodată, coboară pentru noi în adîncurile pămîntului.

GEORGE ARION

Insula fără somn

(Urmare din pagina 1)

sute de combine, cîteva sute de camioane, de tractoare, de prese, de mașini pentru strînsul și transportatul paielor, la care se adaugă o întreagă flotă de nave-hambare, sînt angajate acum în bătălia grîului. Imaginea luptei e militară, prin ampla desfășurare de forțe, prin organizare și disciplină, e totuși rurală, e monotonă, penibilă, e imaginea unei munci de uzură, extenuantă la culme, în care oamenii dau tot, nepăstrînd nimic pentru sine. Sutele de combinieri își încalecă „Gloriile" de cum se crapă de ziuă, trudind pînă noaptea, cînd mulți dintre ei rămîn în cîmp. Îi vezi la lumina lunii sau a fanarilor tractoarelor, uscîndu-și cămășile năclăite de transpirație, mîncînd în pripă, dormind în pripă, pregătindu-se să se avînte din nou. La fel au făcut în campania orzului, la fel, înainte de orz, în cea a aratului, a semănatului, a prășitului, adică în lunile, zilele, nopțile, ceasurile, secundele unui an dificil, cu neprevăzut, cu surprize, cu exces de umiditate în primăvară și cu canicula vara, obligîndu-i pe autorii plinii la eforturi în plus, la lucrări în plus. Cîtă energie s-a cheltuit pentru creșterea, coacerea și culesul plinii în Insula Mare a Brăilei ? Dacă bătălia acestui an, ne spunea cineva, ar fi fost o înfruntare fizică, om contra om, adică un epuizant campionat de lupte greco-romane pe un ring lung de 156 de kilometri, cît numără insula, fără pauze, sau cu pauze sumare, fără reprize, adică dintr-o repriză în alta, fără duminici, uneori fără nopți, performanțele oamenilor s-ar fi putut calcula mai ușor, obținîndu-se un echivalent, fie și vag, al efortului fizic, nu și al celui de dăruire și de conștiință, depus în marea bătălie a plinii.

Lucrurile, în acest colț al șesului brăilean, se petrec așa cum, probabil, se petrec, la ceasul de față, în întreaga Cîmpie Română. Majoritatea combinelor atacă lanurile din plin, dar unele mai și stau, lipsindu-le baterille, lipsindu-le anvelopele, lipsindu-le mai cu seamă „curelele late", care nu sînt, cum s-ar crede (cum ai crede cînd îi asculți pe oameni, cu cît dor, cu cîtă fervoare a așteptării, cu cîtă mistică spaimă le invocă însemnătatea), niște ultrasofisticate miracole ale tehnicii, ci doar atît, niște „curele late", produse de combinatul de articole din cauciuc de la Jilava. (Vin foarte greu, ni se spune, aceste „curele late", de fapt nu vin, ele sînt aduse, mai bine-zis smulse, le smulg din Jilava delegații „descurcăreți" ai trustului de mecanizare ; iar odată montate pe „Glorii" se rup foarte repede.) Mai sînt și combine ce risipesc recolta, unele fiindcă nu sînt bine etanșate, altele fiindcă, iată, nu sînt perfect corelate cu mijloacele de transport, chiar cînd aceste mijloace se află la cîțiva pași.

La Brezoiasa, în pauza de prînz, combinerul Costică Drăghici ne privește sumbru. „Iar ați venit să mă criticați ?", zice el, după care, observîndu-ne deruta, ne explică, acum surizînd (surizînd, cum s-ar zice, retrospectiv, la o situație ce nu s-a mai repetat), că a mai fost „criticat în presă", l-a criticat un coleg de la ziarul local, nemulțumit de risipa de orz provocată de „Gloria" interlocutorului nostru. A fost, adaugă C. Drăghici, vina lui (totdeauna e vina celui de pe combină !), și totuși n-a fost, a fost numai pe jumătate. Pe scurt, odată buncărul combinei încărcat, n-a izbutit să se facă văzut (fiindcă și-aici e o tehnică specială : cea a semnalizării) de șoferul autocamionului parcat hăt departe, drept pentru care, ca să-și deșerte buncărul, a fost silit să ajungă la capătul solei, pierzînd și orz, și timp, și renumele de mecanizator fruntaș. Acum, de cînd au intrat în grîu, lucrurile s-au rezolvat, autocamioanele răspund prompt la semnalizări, o iau chiar înaintea semnalelor, de-ar face la fel și autorii „curelelor late" !

O campanie, o mare campanie cum e cea a grîului — ne spune mai tîrziu un alt interlocutor, ing. M. Caradan de la sectorul Titcov — e un sistem de semnale, de voci țișnite de pretutindeni, punînd în mișcare timpul pe mari ecrane stereofonice. Sînt vocile cîmpiei, ale oamenilor, ale mașinilor, ale ploii, ale victoriei sau eșecului, ale dorințelor, ale trudei, voci care se amestecă și se întretaie, se întregesc sau se brulează reciproc, într-o patetică și fierbinte confruntare cu faptul, adică cu strînsul grîului. Dacă una din voci se pierde, recepționată prost sau destrămată în neant, sistemul se dereglează, mașinăria scîrțîie. De mers, desigur, ea merge, dar arderile ei sînt incomplete, înaintează greu, scoțînd prea mult fum. Apropo de autocamioane, adaugă inginerul, ce te faci cînd ele nu-ți vin la timp, cînd „Gloriile" cu buncărele pline încremenesc în lan, așteptînd cu cesaruile ? Ieși în șosea și, făcînd uz de autoritatea de inginer (cînd ești dublat de un milițian e și mai bine !), oprești camioanele care trec, la îndrumi spre propria-ți arie, dezorganizînd-o pe-a altora, dereglînd deci sistemul. Apropo și de „curelele late", cum să le ai la timp și de calitate superioară cînd cei din industrie muncesc ascultînd alte voci, nu și pe cea a cîmpiei, cu solicitările ei atît de presante, de aspre ?

Seara, tîrziu, undeva, în inima insulei, scurtă ședință „de comandament", șefii de formații înfățișează raportul zilei, da, merge bine, recoltatul „e-n grafic", s-a stors din fiecare clipă de soare tot aurul, s-a stors din pămînt tot rodul. Cuvintele vin greu, oamenii sînt obosiți, ședința se prelungește din pricina oboselii, ochii se închid. Trebuie să te ridici în picioare, ca să poți ține cuvintele drepte. Se ridică toți, fiindcă toți pică de somn și toți se vor treji. Planul de bătaie pentru ziua ce va veni se face deci de-a-npicioarelea, de către niște oameni foarte obosiți, dar treji.

Insula Mare a Brăilei, un loc din Cîmpia Română, într-un miez de vară fierbinte, de bătălie aspră, cu oameni treji.

RECONSIDERAREA TEZAURULUI DE GÎNDIRE PRIORITARĂ ROMÂNEASCĂ

DOSARUL INSULINEI

ÎN APRILIE-AUGUST 1921, SAVANTUL ROMÂN NICOLAE CONSTANTIN PAULESCU A ANUNȚAT DESCOPERIREA UNUI REMEDIU PENTRU COMBATEREA DIABETULUI. ÎN ANUL URMĂTOR, 1922, CANADIENII BANTING, MACLEOD ȘI BEST — CUNOSCÎND DESCOPERIREA LUI PAULESCU — SE ERIJEAZĂ ÎN POSTURA DE DESCOPERITORI. ÎN 1923, NEȚINÎND SEAMA DE PRIORITATEA ROMÂNEASCĂ, FUNDAȚIA NOBEL ACORDĂ PREMIUL LUI BANTING ȘI MACLEOD. PAULESCU PROTESTEAZĂ VEHEMENT, DAR FĂRĂ REZULTAT.

ÎN PREAJMA ÎMPLINIRII A 50 DE ANI (1971) DE LA DESCOPERIRE, AU REÎNCEPUT SĂ APARĂ ÎN FRANȚA, ELVEȚIA, ANGLIA, SUEDIA, SPANIA, S.U.A., INDIA, R.D.G., CEHOSLOVACIA ETC. ARTICOLE ÎN CARE MARI SAVANȚI SUBLINIAU PRIORITATEA LUI PAULESCU. DIRECTORUL INSTITUTULUI NOBEL RECUNOȘTEA CĂ, ÎN 1969, CA PAULESCU AR FI MERITAT PREMIUL NOBEL.

Laura Sigarteu Petrina — Stimate tovarășe profesor Ionel Pavel, sînteți unul dintre cei mai buni cunoscători ai activității savantului român Nicolae Constantin Paulescu, iar eforturile dumneavoastră au fost multe și substanțiale pentru recunoașterea prioritații acestuia. Publicînd în 1976 la Editura Academiei Republicii Socialiste România cartea : **The Priority of N. C. Paulescu in the Discovery of Insulin (Prioritatea lui N. C. Paulescu în descoperirea insulinei)** — rod al unei asidue munci de documentare și de realizare de documente — făceați dreptate unuia din cei mai mari savanți pe care i-a dat poporul român omenirii. Unul din cei mai nedreptățiți în același timp. Cînd ați pornit la drum ? Cum ?

Prof. Ionel Pavel — Acum 12—14 ani, prioritatea lui Paulescu era, practic, ignorată, nu numai în străinătate, dar și în propriași țară! În pregătirea Congresului de diabet cu participare străină ce avea să aibă loc în 1971 la București, am intenționat, în calitate de organizator, să înscriu în program, alături de Ereditatea și Profilaxia Diabetului, o a treia chestiune, **„Prioritatea în descoperirea insulinei"**. Cu această ocazie, am revăzut toată istoria chestiunii și am stabilit : a) că publicațiile lui Paulescu precedau pe cele ale colectivului din Toronto cu 8 luni ; b) că ele erau exhaustive, în timp ce ale canadienilor erau limitate doar la efectul asupra glicemiei ; c) că Banting și Best cunoșteau lucrările lui Paulescu, dar le-au citat foarte deformat în lucrările lor ; d) că purificarea insulinei aparține în mod nemijlocit lui Collip.

Ținerea acestui congres a fost sabotată și apoi anulată, pentru motive independente de voința noastră, de conducerea Ministerului Sănătății de pe atunci ! ! !

Am încercat apoi să promovez ideea „Paulescu — descoperitor al insulinei", pe calea informării directe a unor specialiști și istorici ai medicinei și a conferințelor în străinătate sau a articolelor diverse.

L. S. P. — Vă rugăm să prezentați istoricul descoperirii insulinei.

Prof. I. P. — Trebuie spus de la început că încercări pentru identificarea și extragerea substanței cu efect hipoglicemiant (care să reducă zahărul din sînge) au fost făcute și înainte de Paulescu. Dar primul care a reușit să obțină un extract activ și să-l interpreteze exact a fost Paulescu. Cercetătorul român, avînd temeinice studii medicale în Franța, desfășurînd o susținută activitate de investigație științifică asupra combaterii diabetului, a obținut primele rezultate hipoglicemiante la animal cu un extras pancreatic, realizat de el, încă în 1916. Războiul mondial și ocuparea Capitalei de către trupele străine l-au împiedicat să-și continue lucrările, dar a reluat cercetările în 1919 și le-a dus la bun sfîrșit în 1921. Numai rigoarea științifică extraordinară ce-l caracterizează pe Paulescu explică faptul că el a așteptat cinci ani de zile de la primele rezultate, pentru a-și mări numărul de experiențe, pentru a verifica temeinic efectul extractului, la animalul bolnav de diabet și la cel sănătos, și pentru a proba specificitatea hormonului antidiabetic. Abia apoi își publica rezultatele.

L. S. P. — Cum au decurs faptele ?

Prof. I. P. — În anul 1921, Paulescu a ținut la București, între aprilie și iunie, patru comunicări (ședințele Societății de biologie din 21 aprilie, 10 mai, 9 și 23 iunie), care au apărut în **„Comptes Rendus de la Société de Biologie"** de la Paris (Vol. 84 din 27 iulie 1921) și a întocmit un memoriu exhaustiv, intitulat **„Recherches sur le rôle du pancréas dans l'assimilation nutritive"**, în care era descrisă descoperirea hormonului antidiabetic, pe care îl numise pancreină. Acest memoriu a apărut în **„Archives Internationales de Physiologie"**, din 31 august 1921 (Paris, Liège).

În experiențele sale, injectarea extrasului apos de pancreas în vena jugulara sau în vena portă a cîinilor pancreatectomizați era urmată de o scădere rapidă a glicemiei (a zahărului din sînge) și cetonemiei, în timp ce glicozuria (zahărul din urină) și acetonuria se reduceau considerabil, mergînd chiar pînă la dispariție. Concomitent apăreau scăderi evidente ale ureei sanguine și urinare. Hipoglicemia maximă apărea în primele 2 ore după injecție, pentru a reveni la cifrele dinaintea acesteia după 10—12 ore. O a doua injecție avea același efect.

Amploarea hipoglicemiei insulinice era în funcție de cantitatea de extras injectat. Un efect identic asupra glicemiei era observat la cîinele normal. Paulescu a arătat apoi că acest efect este specific și că se datora exclusiv injecției de extras de pancreas și nu, cum au crezut predecesorii săi, unei acțiuni nespecifice sau antagonizării adrenalinei.

L. S. P. — În acest moment intră în scenă un grup de canadieni care nu se mulțumesc să confirme descoperirea savantului român, ci se lansează într-una din cele mai scandaloase uzurpări cunoscute în știință. Vă rugăm să oferiți cititorilor noștri detaliile acestui moment — să-l zicem eufemistic : regretabil, din istoria descoperirilor științifice.

Prof. I. P. — Literatura de specialitate o spune limpede. În același an în care Pauleseu își publica primele sale experiențe, cercetări în această direcție erau începute de către F. C. Banting și C. H. Best (Sharpey-Schafer, **The Endocrine Organs**, Londra 1928, 344). Deci, canadienii **„încep cercetările"** chiar în anul cînd Paulescu comunică public că a reușit deja. Să zicem că e o pură coincidență. Rezultatele obținute de acești autori, publicate abia în februarie 1922, erau identice cu ale lui Paulescu, cu deosebirea că savantul român studiase și efectul insulinei asupra cetonemiei, acetonuriei, ureei sanguine și urinare, ceea ce autorii canadieni nu au făcut decît mai tîrziu, la sugestia lui MacLeod.

De asemenea, în memoriul lui Paulescu era menționat efectul extrasului apos de pancreas asupra glicemiei animalului normal, fenomen care urma să stea mai tîrziu la baza standardizării insulinei.

Canadienii cunoșteau cercetările lui Paulescu ; există o probă sigură : ei citează articolul fundamental al lui Paulescu. În asemenea împrejurări, orice cercetător onest, dată fiind similitudinea rezultatelor, ar fi fost obligat a recunoaște că cercetările sale confirmă doar lucrările anterioare ale lui Paulescu. Canadienii nu au făcut-o.

Au recurs la o soluție ce s-a dovedit a fi, pînă la urmă, o autocapcană. Schimbarea, în ultimul timp, a opiniei științifice mondiale în favoarea lui Paulescu a fost mult ușurată prin descoperirea unei grave **„erori de citare"** care a stat, probabil, și la originea nesocotirii lucrărilor lui Paulescu de către Comitetul Nobel și care, în orice caz, pune într-o altă lumină problema priorității românești. Într-adevăr, Banting, în primul său articol, intitulat **„The internal secretion of the Pancreas"**, apărut în **„The Journal of Laboratory and Clinical Medicine"**, februarie 1922, nr. 5, citează pe Paulescu în mod foarte straniu : **„Paulescu a demonstrat recent efectul extrasului total al glandei asupra cantităților de glucoză, uree și corpi cetonici din sînge și urină la animalele diabetice. El a arătat că injecțiile în venele periferice au produs efect și experiențele sale arată că a 2-a injecție nu produce un efect așa de marcat ca primul."** (! !) Se remarcă ușor incorectitudinea citatului dacă ne raportăm la prima concluzie a lucrării lui Paulescu : **„Dacă unui animal diabetic, după extirparea pancreasului, i se injectează într-o venă jugulară un extras pancreatic, se constată o diminuare sau chiar o suprimare trecătoare a hiperglicemiei, care poate fi însoțită prin hipoglicemie și, totodată, o diminuare sau chiar o suprimare trecătoare a glicozuriei"** (Comptes rendus de la Soc. de Biologie, vol. II, 1921, 555—559, ședințele din 21 aprilie, 10 mai, 9 și 23 iunie 1921).

A doua parte a frazei lui Banting, care se acordă greu cu prima, este la fel de incorectă, dacă ne raportăm la experiența nr. 8 din Comunicarea făcută în aprilie 1921 și la experiența nr. 4 din sinteza publicată în **„Archives Intern. de Physiologie"** din 31 august 1921, și care demonstrează că injecția de extras provenit din o treime din pancreas provoacă o scădere a glicemiei de la 140 mg% la 112 mg% (20%), în timp ce o injecție imediat următoare, făcută cu o dublă cantitate, produce o scădere de la 210 mg% la 112 mg% (46,6%).

L. S. P. — După cum spuneți, partea a doua a frazei lui Banting și Best nu se acordă cu prima parte, cu care se află, de fapt, într-o relație ilogică. Poate fi o eroare sau poate fi o confuzie intenționată pentru a compromite cercetarea lui Paulescu ?

Prof. I. P. — Cele ce vor urma par să arate că ultima supoziție este adevărată. Deși numai Banting ar fi putut să dea relații, el fiind în mod evident redactorul articolului, Best era, atunci abia student ; ne-am adresat acestuia, ca unicul supraviețuitor al echipei de la Toronto, cu rugămintea de a ne explica această gravă **„eroare de citare"**. Ne-a trimis următoarea scrisoare :

15 octombrie 1969

„Dragă doctore Pavel,

Ca răspuns la scrisoarea dv. din 8 octombrie, sînt foarte mulțumit să aflu că intenționați să sărbătoriți aniversarea a 50 de ani a publicării comunicării profesorului Paulescu asupra secreției pancreasului.

Eu regret foarte mult că a fost o eroare în traducerea noastră a articolului profesorului Paulescu. Nu pot să-mi explic, după această distanță în timp, ce s-a întîmplat în mod exact. Cum sînt în curînd 50 de ani de atunci, nu-mi reamintesc dacă ne-am bazat pe cunoașterea noastră insuficientă a limbii franceze sau dacă am avut o traducere. În orice caz, aș dori să afirm cît de trist sînt pentru această nefericită eroare și am încredere că eforturile dv. de a onora pe prof. Pauleseu vor fi încununate de un mare succes.

Cu cele mai bune urări și salutări prietenești,

Al dv., cu sinceritate
Charles H. Best"

Ar fi fost natural în caz de simplă eroare, ca încă Banting, observîndu-și greșeala, să caute ocazia de a restabili adevărul, căci, între timp, Paulescu trimisese la Toronto extrasele lucrărilor lui. Cu toate acestea, în articolele următoare, Banting sau l-a citat, minimalizîndu-i lucrările, sau l-a ignorat cu desăvîrșire. La fel a procedat și Best (vezi Tratatul său din 1945) și mai tîrziu, după scrisoarea care recunoaște eroarea ; nici o atestare publică nu a urmat.

L. S. P. — Care sînt împrejurările în care Fundația Nobel reușește să facă „eroarea" de a populariza un fals și de a oferi posibilități unora să încerce să legitimeze o uzurpare în știință ? Ce ați făcut spre a limpezi lucrurile ?

Prof. I. P. — Este interesant să arătăm mai întîi, că decernarea premiului Nobel lui Banting și MacLeod nu a împiedicat pe unii mari savanți contemporani acestora să acorde lui Paulescu prioritatea descoperirii insulinei. Printre aceștia citățm pe Casimir Funk („Histoire et conséquences pratiques de la découverte des vitamines", Ed. Vigot, Paris, 1924), care scriază astfel pe descoperitorii insulinei : „În 1920 și 1921, dr. Paulescu din România și dr. Banting și Best de la Universitatea din Toronto au demonstrat în mod decisiv că pancreasul, în special insulele Langerhane, conțin o substanță antidiabetică care a primit numele de insulină" (p. 73). În același sens trebuie citați și Alfredo Sordelli și Juhan T. Lewis (Buenos Aires, 1924), E. Sharpey-Schaffer (Londra, 1926), Paul Trendelenburg (Berlin, 1934).

E locul aici să spunem, subliniindu-l meritele, că profesorul Ian Murray (1899—1974) de la Andersen of Medicine, Glasgow-Anglia, medic strălucit și specialist în diabetologie, a publicat, începînd cu 1969, o serie de articole în care susține prioritatea lui Paulescu ; el este inițiatorul campaniei postbelice în favoarea lui Paulescu.

L. S. P. — Deci : un străin a trebuit să vină să ne arate aurul abandonat în propria noastră grădină. Cum se explică faptul că Ian Murray declanșează campania ? (O să vă întreb, mai tîrziu, ce făceau specialiștii noștri în istoria medicinei, pe atunci).

Prof. I. P. — În ceea ce-l privește pe I. Murray, este interesant de menționat cum a ajuns acesta să cerceteze lucrările lui Paulescu și să devină un pasionat apărător al priorității românești în descoperirea insulinei. Citățm dintr-una din scrisorile acestuia : „Deși am spus întotdeauna studenților că numele de insulină a fost creat de Schäffer din Edinburg, nu a consultat niciodată lucrarea originală. Acum doi ani am căutat-o și acolo am văzut o prezentare a lucrării lui Paulescu. Acest lucru m-a interesat în mod deosebit și așa am ajuns să citesc lucrarea originală a lui Paulescu, care dovedea clar că el reușise să extragă secreția internă a pancreasului înainte ca Banting să-și fi început cercetările".

Odată stabilită prioritatea incontestabilă a lui Paulescu asupra lui Banting și evidențiate „erorile" de citare ale cercetărilor savantului român de către autorii canadieni, ne-am adresat, împreună cu acad. Șt. Milcu, Institutului Nobel, într-o scrisoare în care am arătat documentat prioritatea lui Paulescu. La aceasta am primit din partea directorului Institutului Nobel, prof. Arne Tiselius, următorul răspuns :

29 decembrie 1969

„Dragi Colegi,

Revenind la problema ridicată în scrisoarea dv. din 30 octombrie 1969, cu privire la prioritatea descoperirii insulinei și în special la contribuția lui Paulescu, doresc să spun următoarele :

Am studiat amănunțit documentele trimise și am discutat, de asemenea, cazul cu colegii mei, în special cu prof. Ulf von Euler, președintele Fundației Nobel, și, după cum știți, el însuși un fiziolog și endocrinolog de cea mai înaltă reputație.

Sîntem de acord că, fără îndoială, punctul dv. de vedere în legătură cu planuita aniversare a 50 de ani de la descoperirea insulinei este, într-o oarecare măsură, justificat.

După cum bine știți, acordarea premiului Nobel lui Banting și Collip (e greșit — e vorba de MacLeod — **I. P.**) a fost criticată de mulți, mai ales faptul că Best nu a fost inclus. După părerea mea Paulescu merita în mod egal să i se decerneze premiul. (In my opinion, Paulesco was equally worth the award.) După cîte știu, Paulescu nu a fost propus oficial, dar Comitetul pentru decernarea premiului Nobel ar fi putut, firește, să mai aștepte un an... Din nefericire nu există nici un mecanism prin care Comitetul pentru decernarea premiului Nobel ar putea face ceva în prezent într-un caz ca acesta sau în altele similare. Personal, nu pot decît să-mi exprim speranța că în cazul sărbătoririi celei de-a 50-a aniversări a descoperirii insulinei, se va reliefa cum se cuvine activitatea de pionierat a lui Paulescu.

Cu cele mai prietenești salutări,

Al dv. sincer
Arne Tiselius".

L.S.P. — Dar ce înseamnă „propus oficial" ? Cine trebuia să-l propună ?

Prof. I. P. — Din cîte cunosc, din relatarea lui I. Murray, există niște reguli conform cărora în fiecare an se trimit unor personalități, care dețin anume posturi în Scandinavia, invitații să propună un candidat. În plus, Institutul Carolinian din Stockholm selectează un număr de 20—30 de facultăți de medicină pentru a asigura reprezentarea diferitelor țări. La aceste facultăți se trimit invitații unor profesori spre a face propuneri. Totul este învăluit într-un mare secret.

L.S.P. — Par destul de aleatorii selectările ; subiectivismul și alți factori extrașiințifici or fi acționînd.

Prof. I. P. — Este, credem, omenesc, dar regretabil.

L.S.P. — Cînd a început, între uzurpatori, „bătaia asupra prăzii" ? Evocați principalele momente.

Prof. I. P. — Se știe că în 1923, premiul Nobel pentru fiziologie și medicină a fost acordat pentru „descoperirea insulinei" lui Banting și MacLeod. Decernarea acestui premiu a fost de la bun început contestată ; Banting s-a simțit obligat să împartă premiul (banii) cu Best, iar MacLeod cu Collip.

Cearta a început deci de la început, dacă pot să spun așa, MacLeod care era sceptic în ceea ce privea planul lui Banting (și cu motiv ! — este vorba de tehnica ce presupunea ligatura prealabilă a canalului pancreatic) s-a dezinteresat. A dat totuși cîțiva cîini să experimenteze. A plecat apoi trei luni în vacanță. Cînd s-a întors și i s-a părut că experiențele lui Banting și Best reușiseră, a încercat să se „infiltreze", drept colaborator. Apoi și-a impus numele pentru a se face comunicarea la Societatea Canadiană de Fiziologie unde nu se putea intra fără colaborarea unui membru, iar el era membru. De aici, din „amestecul" cu Banting se trage propunerea lui MacLeod la premiul Nobel alături, bun înțeles, de Banting. Aceasta s-a făcut cu protestul întîi al lui Banting și pe urmă al lui Best, care fusese omis. Singurul serviciu real făcut de MacLeod pentru promovarea în practică a insulinei este că a recomandat cu insistență introducerea unui chimist, pe Collip, în colectiv, care să purifice insulina. Odată purificată și aplicată în tratamentul uman, la 12 ianuarie 1922, Collip, pe bună dreptate, a început să vorbească de extractul purificat de el, drept „extractul Collip", ceea ce l-a înfuriat pe Banting. La aproximativ o lună după ce începuse să lucreze la purificarea insulinei, Banting l-a întîlnit pe Collip în holul facultății, l-a trîntit jos, l-a bătut, dîndu-l cu capul de podea, spunîndu-i : „Să mai spuf că este extractul tău". Collip a părăsit atunci Toronto luînd tehnica de purificare cu el și producerea insulinei a încetat. Între timp a intervenit un alt chimist, Walden, de la casa de medicamente Lilly, care argumentînd purificarea cu ajutorul fracționării electrice, a asigurat debitul necesar de insulină purificată pentru diabeticii din spital, care între timp se înmulțiseră.

Din recunoașterile lui Best (care pretinde numai prioritatea „administrării insulinei la cîine", ignorînd data publicației), și din contestările lui Collip (singurul care a făcut purificarea), se poate vedea iarăși cum s-a ajuns în mod total incorect în posesia premiului Nobel.

Best a întreprins atunci o acțiune forte susținută, care a durat pînă în ultimii ani ai vieții sale, arătînd că MacLeod n-ar fi avut nici un aport în cercetare. În fond, tot ce făcuseră ei nu era decît o confirmare palidă a lucrărilor și realizărilor anterioare și exhaustive ale lui Paulescu. Propaganda și perseverența lui Best au făcut ca pînă în ultimul timp toată lumea științifică să uite — în favoarea lui Best — greșeala Institutului Nobel, să vorbească de descoperirea insulinei de Banting și Best, fără măcar să evoce persoana lui Paulescu.

Acțiunea întreprinsă de Best nu a fost corectă din punct de vedere al probității științifice așa cum rezultă din documentele existente în cartea noastră publicată în 1976. Cît privește perseverența, trebuie luată ca exemplu în acțiunea de revalorificare a lui Paulescu ca descoperitor al insulinei pentru cei 40 de ani care urmează de acum, adică în vederea aniversării centenarului descoperirii insulinei în anul 2021.

(Va urma)

LAURA SIGARTEU PETRINA ■

I.C.R.A.L., MON AMOUR

O redresare rapidă prin muncă și seriozitate

Cîțiva ani la rînd, zeci și zeci de reclamații ale populației din sectorul I au vizat serviciile inacceptabile ale I.C.R.A.L. Herăstrău. Tărăgăneli, slabă calitate a lucrărilor, nereguli etc., această întreprindere de construcții, reparații și administrație locativă ajunsese parcă sinonimă cu dezordinea ? ! În toamna anului trecut, o brigadă de control a constatat că totul pornea de la incompetența și dezinteresul față de treburile întreprinderii ale conducerii. Au fost numiți un nou director — Ghiță Gheorghe, un nou director tehnic — Alexandru Popescu, un nou inginer șef — Gheorghe Somănescu, toți în specialitate (constructori), primind misiunea de a redresa cît mai rapid situația economică a unității, relațiile cu cetățenii și, desigur, relațiile de muncă.

Cu ce, de unde, cum să înceapă punerea la punct a lucrurilor, starea de ordine ? Efortul a fost intens, efectele, ca o infuzie de sănătate într-un trup vlăguit, prăbușit, n-au întîrziat să apară. **Gheorghe Somănescu :** Cu același oameni, cu aceleași materiale, cu aceleași utilaje, am reușit ca într-un timp relativ scurt, 8 luni, să schimbăm radical situația. Am început, firește, cu organizarea și, în consecință, am pornit de la om. Am schimbat șefi de șantiere și de sectoare de gospodărire locativă, maiștri care s-au făcut vinovați de raportări false, de ciubucuri și incapacitate, pe Mihai Vioreanu, de pildă, fost șef al Șantierului 4, acum pe post de diriginte, de pe care îl vom schimba cît de curînd ! Deși are pregătirea profesională necesară, continuă să nu-și facă datoria. Verificînd lucrările de care răspunde, am constatat că nu le-a urmărit cum era obligat s-o facă. Avem nevoie de oameni atașați întreprinderii și care să-și îndeplinească, nu la minima rezistență, ci cu dăruire, sarcinile de serviciu. Au fost înlocuiți și maiștrii Anghel Adam, Cristea Iliescu, Gheorghe Georgescu, faptele acestuia din urmă fiind în curs de anchetare de către organele de miliție. Alexandru Făicuță era încadrat ca șef al sectorului de gospodărire locativă nr. 6 fără să întrunească normele în vigoare ? ! I-am lăudat și i-am premiat pe cei harnici, dar cînd a fost vorba de nepăsare și incompetență, și a fost, am tăiat în carne vie. Doar așa am imputinat reclamațiile. **Alexandru Popescu :** Am găsit lucrări de reparații capitale începute de prin 1977 și neterminate la 88 de imobile, cu o valoare de 11,5 milioane lei ? ! Multe puncte de lucru, răspîndite prin tot sectorul, risipind forța de muncă și materialele, erau lăsate la voia întîmplării, necontrolate, neverificate de nimeni. Acum, la 1 iulie, putem spune că am reușit să recuperăm restanțele și să finalizăm aceste lucrări. Ca să eliminăm subiectivismul, să barăm intervențiile de tot felul, dar, mai presus de toate, pentru păstrarea și conservarea corespunzătoare a fondului de locuințe și pentru organizarea mai bună a muncii, am introdus sistemul informațional în programarea reparațiilor. Efectuăm, anual, verificarea imobilelor, întocmim fișe cu anumiți parametri și le dăm calculatorului. El ne răspunde fidel și obiectiv care sînt prioritățile, în funcție de uzura clădirilor, iar noi, ținînd cont de capacitatea de lucru, alcătuim programările.

O organizare riguroasă — în termeni concreți și aplicați — a conducerii, a producției și a muncii dar mai ales niște oameni potriviți la locul potrivit, despre care s-ar putea vorbi încă mult, au dus I.C.R.A.L. „Herăstrău" de la o situație gravă la o redresare rapidă.

Miercuri, 1 iulie, am efectuat un raid inopinat la cîteva puncte de lucru ale șantierelor nr. 1, 2, 3. Mai exact, pe Calea Dorobanți 230 și 232 (unde se execută repararea și împrospătarea fațadelor), la Liceul „I.L. Caragiale" (fațade plus reparația capitală a marii săli de educație fizică, unde se vor desfășura antrenamente și competiții ale Universiadei), pe bd. Ilie Pintilie 20. Echipele de muncitori erau în totalitate la lucru și munceau cu seriozitate.

CICI IORDACHE ■

Se poate și ieftin și durabil ? Se poate

La I.C.R.A.L. „Foișor", la sediul central din Ștefan Mihăileanu 20, te întîmpină o ordine desăvîrșită și, mai concret, o chiuvetă și un prosop. Prosopul pare tocmai pus, iar apa e caldă, în acest scop fiind folosită energia solară, în domeniul căreia întreprinderea și-a cîștigat deja o oarecare experiență. Te mai întîmpină tot felul de anunțuri utile, cît costă o reparație, ce telefon are dispeceratul I.R.E.B. etc. și mai scrie că „fiecare loc de muncă trebuie să fie o oglindă a muncii și a disciplinei". Directorul Gheorghe Cișmigiu e de părere că, în unitatea pe care o conduce de 15 ani, lucrurile stau așa și nu altfel. Deși rămîne încă destul loc pentru mai bine, personalul întreprinderii își vede de treabă și, ca o consecință firească, I.C.R.A.L. „Foișor" a obținut recent, pentru a doua oară consecutiv, Ordinul Muncii clasa a III-a, ocupînd locul I pe Capitală în 1979 și 1980.

Unitatea, pe lîngă alte îndeletniciri mai puțin importante, administrează, repară și întreține. Uneori, la cerere și contracost, asigură felurite prestații către populație, mai face și mică industrie, are chiar și o grădină de legume, dar grosul activității îl constituie cele 3 direcții menționate. De ușor, nu-i ușor, căci I.C.R.A.L. „Foișor" deține un fond locativ cifrat la 3 miliarde, asta însemnînd cam 5 mii de corpuri de clădire și 34 de mii de deținători de contract, la dispoziția cărora, au, n-au dreptate, îl auzim pe inginerul șef Laurențiu Timaru, trebuie să fii și să faci față. Multe clădiri sînt, firește, vechi și, refăcîndu-le, icraliștii de la „Foișor" trebuie să lucreze cît mai repede, cît mai ieftin și cît mai durabil, respectînd totodată tradiția. S-ar părea că și ieftin și durabil nu se poate, dar Laurențiu Timaru zice că da, se poate. Dă și cîteva exemple, imobilele din Dimitrov 87, la care șeful de echipă Florea Paraschiv tocmai a dat jos schelele, Olari 9, Republicii 81 etc., lucrări la care, folosindu-se soluții noi (terasit, modilit, altele), s-a respectat arhitectura tradițională, casa din Dimitrov datează din 1925, și s-au obținut și economii notabile. În concepția acestor icraliști, pe jumătate constructori, pe jumătate restauratori, durabilul procumpărește și el e, cel mai adesea; posibil, fără ca prețul lucrării să salte. Iată, ni se explică, deși costă cu 3 lei mai mult la metru, un burlan de plastic ține și 15 ani, de 3 ori mai mult decît unul de tablă, devenind mai rentabil. În plus, adaugă Laurențiu Timaru, fiind negru, e implicit mai rezistent, adică omul, confundîndu-l cu fonta, îl mai lasă în pace ? ! Ajungem astfel la un capitol nu tocmai plăcut al relațiilor dintre I.C.R.A.L. și cetățean. Primul e, de regulă, receptiv, în funcție de posibilități. De pildă, concret, Gheorghe Dumitrașcu din Bulevardul Gării Obor 23 a cerut schimbarea cazanului de la baie. Acesta se deteriorase, se uscase, nu din vina lui Gh. D., ci din cauza rețelei, uneori lipsită de presiune. După 8 zile, solicitarea a fost onorată, dar întîrzierea, firește, a rămas, numai că, la data la care omul se adresase la I.C.R.A.L., acesta n-avea nici un cazan disponibil ! Cetățeanul, în schimb, un anume cetățean, se face adesea și mai vinovat față de I.C.R.A.L., cazul răilor platnici, al celora care par a fi, în lipsa unei ocupații, debitori de meserie la cotele de chirie. Ion Andreescu din Biserica Mărcuța 3 e în restanță cu 7 462 de lei, iar Marin Ivan, Pictor Romano 8, are de achitat 5 547 de lei ? ! Cu toți aceștia, am mai spus-o, legea e exagerat de blîndă și Gheorghe Cișmigiu recunoaște că n-are ce le face ? ! Și n-are pentru că, chiar dacă judecătoria a emis o decizie de evacuare, eternul debitor trebuie mutat în altă casă și cercul, firește vicios, rămîne deschis. Mai sînt și cei care își întrețin locuințele atît de prost încît, trecîndu-le pragul, te apucă jalea. Laurențiu Timaru posedă o lungă listă în acest sens. Gheorghe Motoc din Ion Maiorescu 8, Alexandru Stănescu din Mihai Bravu 85—93, Gheorghe Ion din Zece Mese 10 etc., ei au fost somați și răsomați, amendați și răsamendați, dar rezultatul a fost, practic, egal cu zero, singura mîngîiere a oamenilor de la I.C.R.A.L. rămînînd faptul că numărul unor astfel de exemplare e în scădere.

Înainte de a fi icraliști, cei de la „Foișor" sînt, firește, ei înșiși locatari. Ei știu, puși în fața unui necaz, unde și cît îl doare pe fiecare. Prioritate au, mai ales iarna, defecțiunile la cazanele de încălzire centrală, ce trebuie, după instrucțiuni, depistate și reparate în 24 de ore. Numai că, uneori, cazanele trebuie înlocuite și unitatea, în aria căreia funcționează cam 400 de uzine de bloc, n-are în depozit decît 3—4 instalații ? ! Normal ar fi ca ea să comande, în fiecare an pentru cel care vine, necesarul de cazane la Întreprinderea „Metalica", numai că, nu-i așa, de unde să știe I.C.R.A.L. „Foișor" ce cazane se vor deteriora ? ! În plus, nici nu-și poate lua măsuri speciale de precauție, căci primul control descoperă cazanele și îl arde, reproșîndu-i că deține fonduri cu mișcare lentă ? ! Și totuși, căutînd și găsind soluții, cei de la I.C.R.A.L. „Foișor" fac față și, în linii mari, mulțumesc populația prin seriozitate și promptitudine. Cea mai bună dovadă e că numărul reclamațiilor e în scădere, cam 90—100 pe an, multe din ele fiind mijlociri între asociațiile de locatari și șantierele de construcții.

Altfel, I.C.R.A.L. „Foișor" mai are încă probleme. A introdus sistemul abonamentelor lunare pentru prestări de servicii, contra 50 de lei, dar ideea încă n-a prins și mai sînt, în această privință, unele ezitări. Fluctuația personalului e în continuare mare, cam 10 la sută din lucrători vin și pleacă în decursul unui an, de unde o mulțime de belele, legate și de faptul că munca icraliștilor e publică și omul, după ce-l cinstește pe meșter c-o țuică, i se pare că n-a așezat gresia chiar drept și-l reclamă, că e dreptul lui ? !

În ciuda acestor greutăți, unele obiective, munca merge înainte și, judecînd după rezultate, merge bine. Ștefan Mihăileanu 20 rămîne, oricît am vrea să căutăm nod în papură, o adresă la care oamenii merg cu încredere și sînt, cei mai adesea, mulțumiți.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

„Cîtă dreptate au cei care se plîng că nu sîntem prompți ?"

La „Colentina", de vorbă cu directorul GHEORGHE CONSTANTIN

— Am venit la dumneavoastră pentru a vă cunoaște munca și, sigur, pentru a vă întreba de ce părerile sînt contradictorii în ceea ce privește I.C.R.A.L.-ul.

— Cînd străbat străzile Capitalei am un sentiment de mulțumire văzînd, mai în tot locul, șantiere aparținînd uriașei întreprinderi care se ocupă cu administrarea și întreținerea fondului de locuințe pe întreg teritoriul Bucureștiului. Sigur că avem o anume formă de organizare și că eu răspund numai de anumite străzi din sectorul 2, dar asta nu înseamnă că nu mă simt prezent, alături de colegii mei, pe toate șantierele noastre. La un asemenea volum de muncă, reclamațiile sînt într-un fel inerente, în ciuda faptului că noi lucrăm cu dăruire și sacrificii. Pentru mulți dintre noi ora prînzului înseamnă ora 18 00.

— Care sînt parametrii la care lucrează I.C.R.A.L. „Colentina" ?

— Administrează, repară, întreține sau urmărește cum sînt întreținute 2 986 de imobile cu 4 961 de corpuri de clădire, adică 27 830 de apartamente și 30 965 chiriași. E ceva, nu ? Noi avem pe schemă o mie de lucrători cu care facem față acestui uriaș front. Fiind nevoiți să lucrăm pe o arie largă, propriu-zis în casele oamenilor, posibilitățile de control scad, de unde, în mod firesc, destule reclamații. Dar, după părerea mea, primii vinovați sînt acei chiriași sau proprietarii care tentează. „Nene, ești la etajul 4, eu stau la 3, vino și la mine, tot ești în bloc". De multe ori meseriașul cedează. Deci fără muncă, fără materiale, dar mai ales fără din timpul beneficiarului, al celui care e, față de mine, I.C.R.A.L., plătitor. Și încep reclamațiile pentru că, din cauza specificului muncii noastre, nici maistrul nu poate sta pe loc. Controlează, dă indicații și merge pe alt șantier care, de cele mai multe ori, e restrîns, numărînd 2—3 oameni. Dar e șantier.

— Tovarășe director, mulți chiriași se plîng că nu sînteți prompți în intervenții. De ce ?

— Pe cît este posibil respectăm termenele, dar avem și noi greutăți. Nu primim la timp diverse materiale, ciment, var, tablă zincată, faianță, oxigen, carbid, altele. Atunci cînd deschidem un șantier, nu-l pornim pînă cînd nu avem totul pregătit, dar de multe ori un produs se pierde pe drum, înainte de a ajunge la noi, cu toate că îl știm asigurat. Ceea ce ne pune în situația de a amîna șantierul. La capitolul greutăți, aș trece și chiriile.

— În ce sens ?

— Sînt două aspecte. Ceea ce se încasează prin întreprinderi este fără bătaie de cap, dar 30 la sută dintre chiriași sînt plătitori direcți la casă. Plătitori și, adeseori, neplătitori ! La 31 mai, de pildă, aveam 440 de restanțieri, datorînd 316 000 lei.

— Am impresia că, în zilele noastre, cetățeanul este obligat să știe prea multe lucruri pe de rost în raport cu I.C.R.A.L.-ul. Din această cauză, uneori, devine rău plătnic fără voia lui. Să recapitulăm : trebuie orice om să plătească chiria lunar ? Trebuie. Trebuie să anunțe cînd au intervenit schimbări în familie ? Trebuie. Trebuie să comunice modificările din retribuție ? Trebuie. Cînd se întîmplă altfel, hop amenzile ! Așa că vă întreb, pînă la sancțiuni, au s-ar putea introduce un sistem mai eficient de prevenire ?

— E o problemă de discutat. Totuși, noi am făcut ceva. La fiecare contract nou, atunci cînd este semnat de proprietar, subliniem părțile importante pe care acesta nu are voie să le uite. Eu cred că fiecare om trebuie să-și găsească un sistem propriu de „alarmă". Dar vreau să vă mai spun că cetățenii se fac de multe ori vinovați și pentru unele neglijențe în aparență minore. Văd un burlan căzut, se poate pune la loc numai cu bunăvoință, dar trec pe lîngă el nepăsători. Au o mică pierdere de apă în bucătărie, dar o lasă în voia ei. Și exemplele pot continua. Ce vreau să spun ? Că acel om care este organizat în lucrurile mici nu uită niciodată lucrurile mari. Este adevărat că ne deosebim de cetățeanul din secolul trecut, dar zilele noastre cer, în primul rînd, disciplină și organizare personală, cu atît mai mult, cu cît este vorba de o avutie națională pe care trebuie s-o înarmăm cu dragoste și dăruire.

— Tovarășe director, cred că am înțeles cîte ceva din marile și micile probleme ale I.C.R.A.L.-ului. Pentru a fi edificat, vă propun să vizităm cîteva șantiere.

— Ce-ați zice să vizităm micul atelier din strada Lizeanu 9 ?

N-avem nimic împotrivă. Ajunși acolo, constatăm că doi oameni execută, din lemn recuperat, diverse articole de uz casnic. Și trebuie să vă mărturisesc că execută bine, de vreme ce planul, destul de mare, 20 900 lei lunar, nu constituie o problemă. Cine dorește să-și procure scaune, scări, galerii pentru perdele și altele e așteptat la adresa mai sus-menționată.

Mai departe, pe strada Bocșa nr. 3, alt șantier. Sunăm la familiile Iosif Szalkai, Anton Misir și Ștefan Grigoriu și ne e dat să auzim numai cuvinte de laudă pentru felul prompt și conștiincios cum a acționat I.C.R.A.L.-ul, executînd lucrările solicitate bine și la termen. Înainte de a ne întoarce la redacție, mai parcurgem cîteva străzi unde „Colentina" a deschis șantiere pentru repararea și vopsirea fațadelor. Atunci cînd această acțiune uriașă, ca investiție și timp, va fi terminată, vom putea admira, în toată splendoarea lor, cîteva superbe clădiri ale Bucureștiului de altădată, pe lîngă care, din păcate, trecem, uneori, fără a le băga de seamă.

DAN BÎRLĂDEANU ■

„Ochii și urechile noastre"

În lumea I.C.R.A.L.-urilor bucureștene, cel ce se numește „Giulești" acoperă cu activitatea oamenilor lui întregul sector 6 și are sediul pe strada Constantin Mille 14. Unde, la 1 iulie a.c., l-am căutat pe directorul întreprinderii, Alexandru Anca. La capătul unui gang ce dă spre curte, o persoană circumspectă lese dintr-o cușcă și, nesigură că face bine, descuie intrarea în întreprindere. Apoi răsucește cheia după mine. La primul etaj, cabinetul directorului conține un birou, o masă de ședințe și o vitrină de sufragerie, în care sînt ferite de praf diplomele agonisite, ce probează plasarea uni-

tății, de ani buni, printre fruntașii întrecerii I.C.R.A.L.-urilor. „Giulești"-ul se mîndrește cu extinderea și reamenajarea pieților din sector, dar și cu un uriaș volum de muncă, la lucrările din zona Podului Grant și la „satul" Universiadei. După ce alege, spre exemplificare, cîteva rigori stabilite de C.O.M. pentru îmbunătățirea activității și a relației cu publicul, cum ar fi : „Nici o infiltrație prin terase reparată în mai mult de 30 zile". Alexandru Anca conchide zdrobitor : „De altfel, la noi, întreaga muncă stă sub lozinca «Asociațiile de locatari sînt ochii și urechile noastre»". Cei peste 1 600 de icraliști care servesc sectorul 6 vor pregăti în vara aceasta 47 de școli și grădinițe pentru reluarea activității în ele și sînt pe cale să anunțe un mare eveniment : victoria omenirii împotriva condensului. Substantivul **condens** e îndeajuns de cunoscut pentru a mai da lămuriri asupra lui. Scrisorile venite la I.C.R.A.L. „Giulești", și la alte I.C.R.A.L.-uri, de la orice cartiere sau echipe de fotbal și-ar fi luat numele, confirmă circulația termenului în limba vorbită, scrisă, citită și îndosariată. Ei bine, specialiștii întreprinderii, în colaborare — „pe bază de contract", cum precizează tovarășul director — cu cei de la INCERC, „au în curs de brevetare o invenție pentru eliminarea fenomenului de condens — în realitate, a unora dintre urmările fenomenului, n.n. — cu ajutorul unor plăci prefabricate produse în poligonul nostru". Acest poligon este, de fapt, stația de prefabricate din strada Alizeului 32, unde șeful stației, tehnicianul proiectant Dinu Rotaru, conduce și **laboratorul de prefabricate din mozilit**. Sînt chiar plăci-antidot împotriva condensului. Le așază în cîteva zeci de forme, cu mîinile lui grijulii, un singur muncitor. Ele n-au nevoie decît de 9 zile pentru uscare la umbră.

Împreună cu șeful biroului producție, subinginerul Zoiade Ungureanu, și cu conducătorul arhitect, în prag de pensionare, Constantin Stoenescu, ajungem și în „satul" Universiadei. La blocul 6 din Splaiul Independenței, 28 de oameni, conduși de maistrul Gheorghe Mateescu de la Grupul 3 de șantiere, vor termina pînă mîine lucrările începute de două zile. Gheorghe Mateescu ne roagă să trecem negreșit și pe la blocul la care cîțiva oameni de-ai lui tocmai execută prima lucrare ce va confirma victoria asupra condensului. Alături, la un alt bloc, administratorul acestuia, Daniel Ianda, e mulțumit de unele lucrări făcute de meșterii de la „Giulești", dar spune că n-au isprăvit la termenul stabilit, adică la 20 iunie.

Reținem și dificultatea transportului acestor plăci din strada Alizeului. Ea, această dificultate, este o picătură din paharul cam plin la care, în încheierea documentării noastre, se referă tovarășul Alexandru Anca, directorul I.C.R.A.L. „Giulești", cînd ține să spună: „Ați văzut și bune și rele. Avem și noi încă scăderile noastre, nu le negăm și nu ne împăcăm cu ele. Dar ne-ați ajuta dacă ați scrie și despre enormele greutăți ce ni le creează întreprinderea locală de utilaj transport București, care nu-și respectă niciodată contractele. Din asta, oamenii noștri se aleg, între altele, cu mult timp pierdut și cu scăderea productivității muncii".

DORIN GHERGHINESCU ■

O prezență tandră în existența noastră:

MICII MEȘERIAȘI

Va rămîne mereu cîte ceva de reparat pe pămînt

Ne-am hotărît să scriem despre micii meseriași ca despre oameni față de care ne-am simți dezarmați în fața unor probleme mărunte dar supărătoare, despre oameni profund utili în galaxia tot mai complicată și sofisticată a elementelor de civilizație care ne înconjoară, care se strică și trebuie depanate, redate circuitului cotidian al vieții. Cineva spunea că fără micii meseriași nu se poate trăi, pentru că va rămîne mereu de reparat cîte ceva pe pămînt!

La prima vedere s-ar părea că lumea aceasta a rămas în afara timpului, nebăgată în seamă, neajutorată, indiferentă la prefaceri și mutații, tratată cu semne de întrebare și cu umeri ridicați în semn de neputință. Ceea ce este numai în parte adevărat. Această lume duioasă și tandră dar precis delimitată, precis necesară, e încă foarte vie și chemată să completeze evantaiul de servicii pentru populație aflat sub organizarea întreprinderilor și instituțiilor de stat, a cooperativelor meșteșugărești sau a celor de consum.

Speranța cojocarilor Stan și Ion Radu se mai întinde doar peste cîteva sate

Cînd am ajuns la Moara Vlăsiei, cojocarul Stan Radu își stropea via cu mătura, așa credea el că este mai bine, și cineva tocmai se străduia să-i explice că nu e chiar bine, că vermorelul prinde frunza și pe dedesubtul ei, și Stan Radu, înțelegător, da din umeri: ce să mai faci acum? Dacă te-ai apucat de o meserie, ții de ea cu mîinile amîndouă și din celelalte mai ciupești cît de cît o pricepere, de la unul și de la altul. El, de pildă, om care bate astăzi în 70, s-a apucat de cojocărie cu mai mult de o jumătate de veac în urmă și s-a ținut de ea strîns, chiar dacă atîtea în jur s-au schimbat și încă se schimbă. Un sat s-a întins peste altele, cuprinzîndu-le cu nume cu tot: Păscanii din asfințit, unde învățase frate-său Tănase meserie, și Canela din răsărit, zis așa după fiica unui mosier de pe vremuri, sînt astăzi tot una cu Moara Vlăsiei. Balamucii își spun de la o vreme Sitaru. S-au fudulit după război pînă și cei de aici și i-a prins și pe ei din urmă schimbarea de nume: Moara Vlăsiei, pînă mai ieri sau alaltăieri, a fost Moara Săracă. Și-au amintit că pe timpuri se întindea peste locurile astea un codru și ce și-au zis ei: să ne întoarcem la codru. Și de ce s-or fi îndîrjit toți împotriva unui nume ca toate numele, de vreme ce săraci n-au fost niciodată și în chestia aceasta, cu numele satului, și-au făcut-o cu mîna lor? Asta este, săraci n-au fost niciodată, dar era aici o moară a unui italian zis Siracco, și de la moara lui Siracco pînă la moara săracului n-a fost decît atît cît i-ai da unuia cu un par în cap.

Chiar așa a murit și taică-său, Vasile Radu, dintr-un par în cap, prin '23 sau '24. Geambașii de cai Nicolae Stan și Mihai Blegu furaseră trifoi de la armanul pindarilor și pindarii le-au prins urma și le-au pus mîna în piept pe la 11 seara, în dreptul circiumii de atunci. Vasile Radu era paznic de noapte și a sărit să-i despartă și unul din geambași, iart, pe la spate, l-a năruit pentru totdeauna cu un par în cap. Și pedeapsa? Care i-a fost pedeapsa? Pe dracu, pedeapsa a fost a lui, a lui Stan Radu. Avea atunci numai 11 ani, erau șapte frați și surori rămași fără tată și, din ei, Tănase abia învățase cojocăria de la unul Ilie Stoica, meșter mare în vremea aceea. Și așa s-a apucat și el, Stan, de cojocărie, pentru că altceva nu mai avea de făcut, a învățat-o mai pe față, mai pe furiș de la frate-său și a început să lucreze de unul singur de prin '26, de la treisprezece ani. În '36, cînd s-a întors din armată, a cumpărat de la Ilie Stoica o mașină de cusut Singer, adusă de ăla din războiul din '16, și se servește de ea și acum. Și a avut și el, ca și taică-său, șapte copii: pe Maria, pe Ion, pe Angela, pe Mihai, pe Elena și pe Nicoleta. Constantin s-a dus de mic. Dintre ei, numai Ion l-a urmat în meseria aceasta. La început Stan l-a învățat meseria și, din '75, cînd a ieșit el la pensie, la o pensie de 550 de lei, a trecut și autorizația pe numele fiului. Și de ce va fi fost nevoie să pălăvrăgim noi atîta cînd era vorba doar despre meseria aceasta, despre o meserie ca toate altele?

Într-adevăr, am pălăvrăgit cam mult, dar aceasta este situația: lumea trăiește, se schimbă și se preschimbă și moare, dar de căciulă și de cojocul de dus pe șale, la vreme de iarnă, nu se lasă ușor. Cîndva, îi mai căuta și cîte un străinaș, un străinaș neființd un străin de tot, ci un om mai dinspre Buzău, mai dinspre Galați, mai dinspre Călărași. Dar acum, cu meseria aceasta, au rămas numai ei în de ei, speranța cojocarilor Stan și Ion Radu se mai întinde doar peste cîteva sate. În vremea din urmă i-au mai căutat frații Ion și Dumitru Iacob din Vărăști, Ilie Isac din Greci, Vasile Gheorghe, Nicolae Dumitru și Tudor Gheorghe din Balamuci (pardon, din Sitaru...) și alții, din Grădiștea sau din Dascălu. Fie cu o bundă, cu un pieptar sau cu un minecar de îmbrăcat, fie cu o căciulă de rotunjit, fie cu altceva. Și se îmbulzesc mai cu seamă toamna, cînd se ascute și frigul. „Noi fiind cojocari de pe vremuri, adică nu ne pricepem la lux. Noi argăsim și pieile, în tărîțe, preț de două săptămîni pentru că, s-o spunem p-a dreaptă, cromul nu ajunge niciodată la noi. Și în rest avem scule puține: o gribcă pentru ras piei, foarfeci pentru croit, degetare și ace, centimetre. Mașina de cusut, aia, Singer, n-o folosim decît atunci cînd așezăm tasmaua, fișia de mașină care leagă pieile între ele. Iar impozitul nu e prea mare. Nu e prea mare nici cotizația lunară la casa de pensii. Dar ce să mai lungim vorba: una peste alta, meseria asta nu ne costă mai mult de 5 000 de lei pe an...“

MIHAI PELIN ■

Despre ultima licitație se va ști mai tîrziu că n-a fost penultima

Lîngă piața Caracalului, pe o străduță care pornește chiar de lîngă hala veche, de cîteva zeci de ani Florin Osiceanu s-a arătat prezent la locul muncii lui cu aceeași regularitate și precizie cu care sînt anunțate orele exacte de către ceasurile municipale. Locul lui de muncă se află dincolo de pragul unei uși deasupra căreia stă scris: „Curelărie“. Cînd am trecut pragul acelei încăperi nu prea largi, Florin Osiceanu sta aplecat deasupra unei mese și cu metrul petrecut pe după gît iar în mînă cu un cuțit cu ascuțișul alb tăia fîșii-fîșii o ditamai pielea de bou. Lucrează curelărie, mi-a spus, de 42 de ani deși el n-are acum decît 53 cu toții, iar meșteșugul avînd ascunzișurile și chițibușurile sale, ca orice muncă pe lumea asta, l-a învățat de la tatăl lui, Dumitru, vestit curelar în cartierul Protoseni al Caracalului. A făcut Florin Osiceanu în viața lui cam tot ce se poate face din piele. A lucrat, desigur, curele și centuri de toate felurile și mărimile, inclusiv, cînd a fost vremea, curele de transmisie pentru batoaze, dar și tapițerii pentru automobile ori pentru scaunele Casei de cultură a orașului. Mai mult decît orice însă, a făcut hamuri. Și astăzi, cam trei sferturi din comenzile pe care le primește sînt tot hamurile, vreo cincișase sute pe an. S-ar zice că este cît se poate de firesc: crește iar numărul cailor, crește și numărul comenzilor de acest fel. Totuși, zice Florin Osiceanu, nu e mai puțin adevărat că între aceste creșteri nu s-a stabilit încă proporția necesară și că, după oarecari aparențe, numărul hamurilor adevărate este mai mic decît cel al cailor. Altfel nu s-ar explica de ce vedem uneori, pe șosele, cai purtînd hamuri potrivite mai curînd unor cîini polari. Și este și acesta unul dintre motivele pentru care el, în a cărui casă se găsesc și poze de cai celebri, cîștigători de trofee, nu s-a gîndit niciodată să facă unele hamuri mai bune iar pe altele mai proaste, după cum caii erau de rasă ori mai nevolnici, ca să nu le spunem mîrțoage, ci le-a făcut pe toate bune și așa cum s-au făcut întotdeauna și se vor face hamurile adevărate. De aceea pieptul, jugulețul, spinarea, vițele, sapa, cruparul, lăturașii ori chinga sînt lucrate de meșter cu grijă, numai în cusături cu ață în opt, în șase și în patru, niciodată cu nituri, cum mai vede citeodată, cîrpit, cîte un ham, de i se frînge inima de mila bietului animal intrat pe mîna unui nepriceput și cinos stăpîn. El însuși n-a fost stăpîn de cai niciodată, afară doar de vremea cît a făcut armata la cavalerie, pe care, între altele și datorită calului său, Amor, a terminat-o cu gradul de caporal. N-a avut cai, dar a făcut hamuri pentru o herghelie. Și ca să le facă bune, a trebuit să mai dea de la el, cum se zice, adică să-și procure cu bani din buzunarul lui unelte de curelărie ce-au făcut minuni pe vremea cînd se aflau în mîinile unor mari și vestiți meșteri. Cînd Ionică Moga ori Dumitru Prejbeanu, cunoscuți curelari din București, au anunțat că se retrag din meserie, foarte bătrîni fiind, Florin Osiceanu s-a prezentat dinaintea ușii lor și le-a cumpărat o parte din sculele și uneltele cu care ei își făcuseră faima. Sculele cu pricina au încăput astfel, mai presus de orice îndoială, pe mîini la fel de meștere ca ale bătrînilor amintiți. Și probabil că n-ar fi lipsit de interes să spunem acum că o parte dintre aceste unelte vechi n-au fost cumpărate de la vreo prăvălie ci au fost confecționate chiar după gîndul bătrînilor meșteri care, pe lîngă zestrea tehnică lăsată de un șir lung de generații de breslași, au ținut să aducă ei înșiși îmbunătățirile necesare, acolo unde practica meseriei le cereau, și să dea instrumentelor muncii lor cît mai multă precizie și eficiență. Și ni se pare importantă și semnificativă această trecere a uneltelor de la un rînd de oameni la altul, cu atît mai mult cu cît exemplul lui Florin Osiceanu nu este singular la Caracal. Preț de cîteva cenzuri și avîndu-l drept ghid pe Nicu Marcel, funcționar la primăria orașului, am aflat încă multe exemple că nici alții, de alte meserii, n-au procedat altfel. Ștefan Caneta, de pildă, a cumpărat în urmă cu cîțiva ani un ferăstrău special de la moș Panea, care acum a împlinit 87 de ani și a fost considerat, de către cei ce l-au cunoscut cînd el muncea de dimineața pînă seara, drept cel mai bun și priceput geamgiu al Caracalului. Alții au moștenit meseria, cu unelte cu tot, de la părinții lor, așa cum s-a întîmplat să aibă noroc Nelu Blesius, de exemplu, fiul celebrului Filip Blesius, despre care se spune că era înzestrat cu o îndeminare cu totul deosebită într-ale rotăriei și ajunsese a se număra printre faimele Olteniei prin căruțele, șaretele și trăsurile ieșite din mîinile lui. Dar chiar dacă unii au moștenit meseria iar alții au învățat-o cumpărîndu-și uneltele la licitație, o întrebare totuși rămîne: acele licitații nu vor fi fost ultimele? Cei foarte bătrîni și-au vîndut uneltele și le-au cumpărat cei bătrîni. Dar de la aceștia din urmă se va mai întîmpla oare să le cumpere cineva?

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Cînd vrei să lucrezi pînă la 100 de ani, ai timp să aștepți materia primă

Constanța. E ora 9 seara și Pavel Vasile nu și-a închis încă micuțul atelier de reparații cîsmărie din strada Petru Rareș. Are 71 de ani și face meseria asta de cînd a părăsit orfelinatul în care a copilărit. Are pensie 660 lei și muncește și pentru că trebuie și pentru că așa s-a obișnuit. Din meseria asta și-a dat fratele la școală. A vrut să-l ferească de cîsmărie. Pentru ucenicii de pe vremea aceea, de cele mai multe ori podelele erau și saltelele pe care dormeau. Și-a petrecut viața în orfelinat, internat, cazarmă și atelierul unde și-a făcut meseria din care și-a întreținut familia. Din război s-a ales cu o slăbiciune în mîna dreaptă care-l tremură și cu un reumatism acut.

Ne spune că oamenii vin la atelierele micilor meseriași pentru calitate și pentru urgență. E mult de lucru și cooperativele nu fac față. Totul ar fi bine dacă ar avea materialele necesare. Talpă nu se mai găsește de un an și jumătate. Duroflex, de asemenea. Pentru cuie și pentru blacheuri trebuie să meargă în alte orașe. Cuiele sînt proaste. Cele cumpărate de la București și Constanța sînt strîmbe și cu floare dublă. Cum să bați în pantofii unui om asemenea cuie? Cîțiva meseriași plătesc un ceferist care se duce la București, Galați și Sibiu pentru marfă.

Gheorghe Moroșanu a avut atelier vizavi de cinematograful Progresul dar i-a fost demolat. A primit aprobarea să-și amenajeze atelier la domiciliu, în strada Mircea cel Bătrîn. Are 80 de ani și trei luni. Are atelier în Constanța de 34 de ani. Face cîsmărie din 1912. În 1926, pe cînd avea o greutate de 122,800 kilograme, a devenit campion european de lupte greco-romane. A avut doi băieți. Împreună cu ei a făcut războiul. El, după cinci ani de linia întîi, a scăpat. Băieții nu. Unul a murit în Munții Tatra, altul la Budapesta. Este singur cu soția. Doar ea are pensie. În casă mai trăiește un cîine pechinez, nu mai mare decît un bocanc numărul 44. Gheorghe Moroșanu promite că va lucra pînă la o sută de ani. Cînd spune asta, se bazează pe faptul că n-a fost bolnav niciodată și face parte dintr-o familie în care oamenii trăiesc mult. Are aceleași probleme cu aprovizionarea cu materiale necesare cîsmăriei. A vrut să reclame că nu se respectă indicațiile privind ajutorarea micilor meseriași dar a fost sfătuit de la Direcția comercială să mai aștepte. Problemele se vor rezolva, dăr nu s-au rezolvat.

La magazinul pentru articole de cîsmărie din strada Ștefan cel Mare nu se găsesc nici cuie de fier, nici de lemn. Sfoara este bună doar pentru împachetat. De talpă și duroflex nici vorbă. În magazin se găsesc valize, poșete, curele, cremă de ghete. Întrebăm gestionara de talpă și duroflex și se uită la noi de parcă am fi cerut „Cel mai iubit dintre pămînteni“ de Marin Preda. La I.C.S. Metalo-chimice aflăm că în urmă cu patru ani se făceau niște tabele pe baza cărora micii meseriași își ridicau cota de talpă necesară lucrului. Nu se mai fac.

Tovarășa Cornelia Grosu de la Direcția comercială județeană ne spune că furniturile de cîsmărie au dispărut din nomenclatorul de produse. UCECOM dă cotă de materiale cooperativelor meșteșugărești, de ce nu și micilor meseriași? Munca lor este necesară atît pentru noi cît și pentru ei. Viabilitatea micilor meseriași a fost gîndită funcție de calitatea și promptitudinea serviciilor acestora, și numai astfel se impune a fi și apărată.

OPREA GEORGESCU ■

O clinică a obiectelor sentimentale

Strada Ștefan cel Mare numărul 10, cam vizavi de cofetăria Perla. Acum cîțiva ani, într-o iarnă geroasă, mă plimbam pe-acolo cu oarecare treabă. Tropăiam în fața unei vitrine, un fel de dulăpior căptușit cu oglinzi. Din vitrină mă priveau cu ochii lor de mărgele albastre cîteva zeci de bibelouri de porțelan. Era ger, ger tăios, dar, pentru o clipă doar, s-a făcut cald, s-a făcut a aducere aminte. Le-am privit mai cu atenție și, pe-alocuri, bibelourile aveau niște dungi subțiri, mai subțiri decît un fir de păr, semn că fuseseră sparte.

După atîția ani, pregătindu-se grupajul cu micii meseriași, iată-mă din nou în fața vitrinei de-atunci. Au mai rămas doar cîteva bibelouri. Locul celorlalte l-au luat zeci de pahare și vaze mici. Intru în curte, o curte pavată cu cărămizi mari și roșii, roase de ploi și de timp. Trec pe lîngă trei tufe mari de hortensii și intru în atelier. Mă întîmpină o femeie între două vîrste. Se numește Lucia Teodorescu și, cînd află ce anume vreau, mă privește lung și-mi spune că articolul meu n-are să apară, întrucît dînsa este meseriaș particular și nu cooperatistă, iar despre particulari nu s-a scris și nu se va scrie. „Dar lumea, vreau să spun clienții, se interesează de dumnea-

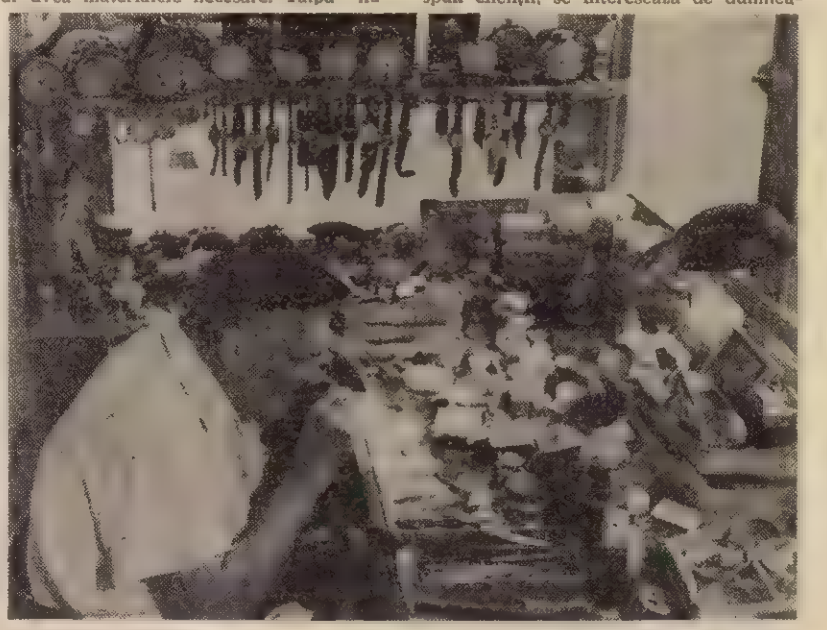

Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

voastră?" Cum să nu? ! Altfel am da, cum se spune, faliment. „Spuneți-mi, vă rog, ceea ce faceți dumneavoastră este o meserie sau o deprindere ?"Nu, eu nu cred că e o meserie. E mai mult și mai mult o deprindere. Soțul meu era un adevărat meseriaș, ba aș zice că era un maestru în arta legătoriei de cărți. În ultimii ani ai vieții, prin 1958, s-a apucat și de lipituri. Nu știu cum, dar preocuparea asta m-a atras. Mi-au plăcut întotdeauna obiectele de artă, paharele frumoase, vazele, oglinzile. Nici nu știți cît de mult se leagă oamenii de astfel de obiecte care se transmit din generație în generație sau care poartă în ele anumite momente din viață ! Iar dacă aceste obiecte ajung să se spargă, oamenii suferă, pur și simplu, pentru că obiectele astea fac parte din ei. Și-atunci, pentru că asta-i viața, mii și mii de oameni au nevoie de noi, cei care, după putință și prichepere, refacem nu numai obiectele, ci și semnificația lor. Un client de-al meu, un doctor, mi-a spus că atelierul meu este o adevărată clinică a obiectelor sentimentale. Mi-a plăcut foarte mult expresia și, cînd văd că am cu cine vorbi, o reproduc. „Și sînt multe astfel de clinici de obiecte sentimentale în București ?" N-aș putea să vă răspund cu exactitate. Dar vin la mine oameni care-mi aduc obiecte reparate în alte ateliere. Mi-au spus și adresele acelor ateliere, dar să nu-mi cereți să dau amănunte. „La dumneavoastră nu revin clienții cu aceleași obiecte ?" Ba da, mi s-a întîmplat, dar nu pentru că s-ar fi dezlipit, ci pentru că, asta a fost soarta acelor obiecte, au fost scăpate din mînă și s-au spart din nou. Și dacă au văzut că nu s-au spart pe lipitura făcută de mine s-au minunat și au înțeles calitatea lipiturii. „Se lipește greu un obiect spart ?" Da, foarte greu. S-ar părea că totul depinde de lipici. E-adevărat. Dar greul cel mare vine atunci cînd lipești. Eu, personal, cînd lipesc simt un gol în stomac. De emoție și încordare. M-am surprins, de multe ori, că-mi țin respirația, ca mîna să nu-mi tremure. Cred că-n clipa aceea tensiunea mea o ia razna. E, credeți-mă, foarte greu. Dar e și plăcut. „Care ar fi durerea dumneavoastră numărul unu ?" Faptul că, într-un viitor foarte apropiat, tot grupul de case din zonă va fi demolat. Asta înseamnă că voi primi un apartament. Dacă apartamentul va fi cine știe unde, nu cum este acum, la vad, s-ar putea să ies din circulație. Cu atît mai mult mă frămîntă această problemă cu cît văd că pe marile artere ale Bucureștiului sînt numeroase spații transformate în depozite de ambalaje. Mă apucă jalea cînd văd un geam mare, o vitrină cu perdelele trase, iar în spatele perdelelor sînt stivuite zeci și zeci de ambalaje. N-ar fi bine și necesar, întreb și eu așa, ca un om implicat în toată problema asta, să existe în București cîteva locuri în care să fie grupate, unul lîngă altul, diversele noastre ateliere, ale micilor meseriași ? Nu numai noi am fi fericiți dacă s-ar lua o astfel de măsură, ci și oamenii, clienții.

VICTOR NIȚĂ ■

Doi potcovari din Tirol împotriva potcoavelor de Pogoanele

Nu prea îmi venea să cred, dar lucrurile s-au întîmplat chiar așa : din Gătaia, schimbind un tren hodorogit cu alt tren hodorogit, după numai o jumătate de oră am ajuns în Tirol, sat risipit printre arbori, pe un petic de pămînt domol vălurit din Banat. Rămînem la fierărie pentru că de-a dreptul într-o fierărie am nimerit, din începutul călătoriei pe ulițele Tirolului : într-un sat parcă părăsit, cu oamenii duși la treburi, pe ogoarele de peste dealurile din jur, numai ciocanele și foalele minuite de Iosif Stichkel și Ion Kilburg mai țineau în picioare un semn al vieții. Și în fierăria lor, sub un acoperiș din țigle tari de Jimbolia, marca Leu — cine mai știe ce a însemnat marca Leu în existența de ieri a țăranului ?... —, am întîlnit o lume întreagă, cu un trecut falnic, cu prezent așa și așa, doar cu un viitor îndoielnic.

Au mai existat fierari pe aceste meleaguri, uneori adevărate dinastii de fierari, și nume ca Franz Schneider, Matei Hlavaty sau Udovița Nedelcu se mai rostesc pe aici cu evlavie. Toate sculele între care ne mișcăm, o adevărată puzderie, au fost cîndva ale lui Matei Hlavaty. Iosif Stichkel și Ion Kilburg înșiși s-au deprins cu meseria aceasta prin atelierele lui Schneider și Udovița și au trecut examenul de calfă la frații Rusmir din Oravița, un examen întins pe opt zile întregi. Potcovăria, de pildă, privită din afară, pare un fleac, însă Iosif Stichkel care a trecut și prin școala de potcovărie din Timișoara, crede că lucrurile stau cu totul și cu totul altfel. În tinerețe învățase să bată pe nicovală nu mai puțin decît 16 feluri de potcoave : cu colțuri înfiletate, de iarnă, sau pentru cai care se cosesc, sau îmbrăcate pe jumătate în cauciuc, să țină la drumuri alunecoase și multe altele. Și deși ar fi avut loc destul să se rătăcească în meseria aceasta nu a rămas un potcovar oarecare. A lucrat timp de 41 de ani la Bocșa Română și știe despre fierărie cam tot ce se poate ști. Dar e greu, e din ce în ce mai greu...

Ca să scurtăm vorba, el, Iosif Stichkel, a ajuns la 63 de ani și Ion Kilburg abia a împlinit 70. Alții, care le-ar putea lua locul, în Tirol, nu mai sînt. Și s-au retras la pensie, poate cu bucuria secretă că, iată, este iarăși nevoie de ei. S-au reîntors la meseria aceasta din toată inima, dar s-a întîmplat ceva deosebit de nefiresc în absența lor lungă, ceva aproape de neînțeles pentru ei. Potcoavele de fabrică nu mai vin de la Bocșa, unde există o tradiție în privința aceasta, vin acum de la așa-zisa fabrică metalurgică din Pogoanele. Dar decît să folosești o potcoavă de la Pogoanele, strîmbă ca dracul, gîndită prost, cu faițul adîncit aiurea și cu găurile date anapoda, mai bine faci două cu mîna ta, dintr-un fier oarecare, culeș de pe drum. Este bine și cu folos că ne reîntoarcem la cai și e chiar de mirare că i-am întors cîndva spatele, însă cineva sau mai mulți au uitat că în spatele calului prospera altădată o întreagă industrie, artizanală desigur, dar puternică și deplin acoperitoare a spațiului ei. Ei, Iosif Stichkel și Ion Kilburg, aici, în Tirol, au de ținut în legături lor din fier vreo 43 de căruțe și mai au și de potcovit cam vreo 40 de cai. Dar le lipsește totul, sau aproape totul : potcoave de fabrică bune nu se găsesc, caiele nici atît, ștină pentru toți nu este, materialul rotund de 8, de 10 și de 12 mm se apucă din an în paști, cu cărbunele de forjă este din ce în mai greu. Și pînă și normativul din '59 lucrează împotriva lor : dacă ar trebui să cîștige o pline după paragrafele lui, nu ar mai avea încotro și ar trebui să se lipsească de pline. Dar ei, aici, în Tirol, în proiecția peste hotare și veacuri a Tirolului adevărat, nu visează decît un fier mai puțin oțelos, numai bun în îndeletnicirea aceasta a lor. Ei nu au cu nimeni nimic, dar sînt împotriva potcoavelor de Pogoanele, pentru că nu sînt potcoave, deși sub numele ăsta se vînd.

MIHAI PELIN ■

Pe Calea Rahovei, graba și neatenția unui sfîrșit de veac

Cum intri pe Calea Rahovei dinspre Tribunal, pe partea stîngă, o firmă roasă de vreme avertizează că aici se fac „Repuncții de marochinărie, articole de voiaj" În vitrină, doi cățel din plus cu zgardă și lesă din piele. Deschizi ușa și îți răspunde la „Bună ziua" Cecilia Spiegler. Are atelierul de 21 de ani și face singură hămulețe, lese, zgărzi pentru cîini, înlocuiește fermoare, pune capse, confecționează curele de toate felurile. Nu cîștigă prea mult. De aceea și taxele de impozit sînt mici. Doar că își face griji dacă va mai primi spațiu pentru atelier, după demolare.

La numărul 69 „Confor"-ul lui Vasile Mavromihali. Este trecut de ora 15 și e închis. Zece case mai departe, la nr. 79, „Atelier acumulatori. Reparat, format, reconditionat". Proprietar, Iulian Dragomir. Îl întreb de nevoi. Și aflu că nu-i e deloc ușor. „Sînt în tot Bucureștiul doar vreo 10 ateliere de acest fel. Numai că nu avem de unde procura materia primă. La Întreprinderea „Acumulatorul" rebuturile se aruncă sau se retopesc. Dacă nu le-ar da nouă le-am putea folosi. Dar nu primim nimic. Pentru plăci am cumpărat (cu intervenții și „atenții") deșeuri de la cooperativa „Vidra".

„Nichelaj, cromaj, alămit" se numește atelierul lui Grigore Hofman. Are un venit modest (vreo 28 000 lei anual) și puține necazuri. Doar că, la cei 72 de ani ai săi, nu beneficiază încă (! !) de reducerea cu 50 la sută a impozitului, așa cum prevede legea ! Nu duce lipsă de materie primă, pentru că și-o prepară singur cînd nu găsește în comerț.

Legătoria lui Haralambie Mitru este puțin mai departe. Mitru e pensionar, are 66 de ani. Pînă să iasă la pensie a fost tot legător de cărți. Vreme de aproape 40 de ani. Materialele le procură din comerț. Ne sugerează că ar fi bine dacă elevii aflați în practică și-ar face stagiul pe lîngă mici meseriași de la care ar avea multe de învățat

Constanța Vintilă are un atelier de **„Împletituri de mînă"** lîngă Piața Chirigiu. Confecționează băscuțe, șepcuțe, milcuri. E bolnavă, dar nu are ce face, muncește Are de întreținut o mamă, doi copii, doi nepoți. E mulțumită că poate să-și facă meseria, să cîștige un ban. Atelierul ei este unul dintre puținele de acest fel care au mai rămas în București.

„Foto-Stela" scrie pe firma din Rahova 221. Proprietarul, fotograf din tată în fiu (și străbunicii săi au fost tot fotografi), se numește Marcel Feldman. Îmi spune ce înseamnă azi fotografia, ce înseamnă să fii fotograf de peste 45 de ani, să vezi zilnic sute de chipuri. Aflu că e unul dintre primii portretiști din țară. Clienți are destui. Cum se aprovizionează ? Prin magazine.

Că nu se găsește nicăieri panglică pentru pălării am aflat „La Sandu". Adică într-un mic atelier de reconditionat și curățat pălării din Piața Chirigiu. Proprietarul său, Niculae Sandu, face eforturi să găsească neofalină, dar peste tot (ca și lui Iulian Dragomir) i se răspunde **„Nu vindem la particulari"**. La fel cu panglica pentru care a ajuns pînă la Timișoara, la Fabrica de pălării. Nimeni nu vrea să-l înțeleagă. Clienți sînt destui, numai că, de la o vreme, nu-i mai poate servi. Și nu sînt în Capitală decît vreo 8 pălărieri și 2 cooperative ! De aici, o serie de discuții cu oamenii care doresc să-și comande pălării, „se strică firma" și se pierde clientela.

CEZAR HIRJESCU ■

Titanii aviației românești

Pe șoseaua ce unește Sebeș-Alba de Orăștie, un panou mare indică localitatea Aurel Vlaicu, unde s-a născut acest mare inventator, constructor și zburător.

În prezent în casa sa natală se păstrează relicve prețioase din viața și opera sa, constituind „Casa memorială AUREL VLAICU".

În cartea de aur a acestei case, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a scris următoarele cuvinte :

„Am pășit cu emoție pragul casei unde s-a născut Aurel Vlaicu, glorios pionier al aripilor românești. Patriotismul fierbinte, pasiunea și genul creator al marelui aviator și inventator român sînt un strălucit exemplu al înaltelor virtuți cu care a fost înzestrat poporul nostru și pe care astăzi le valorifică cu strălucire în procesul de făurire al unei noi orînduiri, al înfloririi României Socialiste".

Viața și opera lui Aurel Vlaicu constituie o epopee care trebuie să fie cunoscută de generația tînără și de generațiile viitoare, ca un exemplu de voință, muncă și perseverență pentru realizarea dorinței sale din copilărie : mașina de zburat și zborul cu ea.

Aeroplanul său de concepție proprie este atît de original, încît constructiv apare ca unic în lume, iar zborurile sale executate în diferite localități din România și Austro-Ungaria, în fața a zeci de mii de oameni, sînt o dovadă a calităților lui excepționale.

Regretatul general aviator inginer Gheorghe Negrescu, coleg de zbor cu Vlaicu, susținea, între altele, că virajele efectuate de Vlaicu erau adevărate întorcheri de 180° pe care nici un alt aviator nu le putea imita, deoarece numai aeroplanul său era capabil de această evoluție. La concursul internațional de aviație care a avut loc în iunie 1912 pe aerodromul Viena — Aspern, la probele la care a luat parte, s-a clasat numai pe locurile I și II, deși avea concurenți de talie mondială, printre care și pe **Roland Garros**, despre care un istoric englez susține că a fost unul din cei mai mari aviatori ai tuturor timpurilor. Garros, urmărind la Aspern zborurile lui Vlaicu, și-a exprimat admirația prin expresia : „Este o muscă zînatecă".

Dealtfel, în memoriile lui Roland Garros tipărite postum de Jacques Quellenec (Editura Hachette, 1966) găsim, la pagina 199, următoarele cuvinte, care-i fac cinste marelui zburător francez :

„Juriul mi-a recunoscut o prioritate de cîțiva centimetri. Dar nu a avut dreptate. Cu avionul pe care îl avea VLAICU, trebuia să fiu considerat pe departe învins. Dar justiția nu aparține acestei lumi, iar cei modești sînt întotdeauna sacrificați".

Iată în ce grad înalt a întrunit acest om calitatea de inventator, constructor și zburător. El constituie personalitatea cea mai reprezentativă a tehnicii și aviației românești.

Aurel Vlaicu și-a iubit atît de mult patria, încît n-a vrut să se înstrăineze nici el, nici invenția sa; de aceea, a refuzat

să lucreze în Anglia, unde societatea Marconi Wireless Telegraph Co., Ltd. din Chelmsford îi oferise tot ce avea nevoie pentru fabricarea aeroplanelor sale. A încheiat un contract cu această întreprindere, dar cu condiția de a monta mașinile lui de zburat în România.

Cerul patriei, Vlaicu dorea să fie cutreierat și apărat de aeroplanele sale, vis care, din păcate, neflind ajutat, nu s-a realizat.

Ing. CONSTANTIN C. GHEORGHIU ■
Brașov

O comunicare științifică de ultima oră demonstrează din nou marea importanță a hidrochinonei în tratamentul anticanceros

De o deosebită atenție s-a bucurat în cea de a treia zi a recentului Congres național de fiziologie de la București comunicarea intitulată : „Efectul hidrochinonei asupra catalazei de ficat, splină și sînge și tumoră la șobolani normali și cu tumoră H-18 R". Cercetările la care se referă lucrarea au fost inițiate și finalizate de un colectiv pluridisciplinar aparținînd Laboratorului de radiobiologie din cadrul Institutului de fizică și inginerie nucleară de la Măgurele. Din colectiv fac parte : Constantin Vlădescu, biolog, Cristina Bratu, radiochimist, Nicolae Mocanu, biolog, Marin Apetroae, biofizician, și Silvia Grosu, biolog.

Despre importanța și noutatea acestor investigații experimentale ne-a vorbit șeful colectivului, biologul Constantin Vlădescu :

— În lume, cercetările privind efectul antitumoral al chinonelor au dus pînă în prezent la acumularea unui volum important de date experimentale, dar puține dintre acestea privesc mecanismul de acțiune la nivel molecular al acestei clase de compuși. Lucrarea noastră evidențiază o cale metabolică de creștere a sensibilității tumorilor la radiații, demonstrînd efectul anticanceros al hidrochinonei și efectul ei radiosensibilizator. Comunicarea, într-o altă variantă, urmează să fie susținută la cel de al XVI-lea Meeting al Societății Europene de Radiobiologie ce se va ține în luna septembrie la Cracovia. Lucrarea va fi de asemenea publicată în revista vest-germană „Acta biofizica".

— Cum s-a născut ideea acestei cercetări ?

— Inițiativa aparține Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie care, în 1976, ne-a invitat să întreprindem cercetări de specialitate în legătură cu produsul L-1, medicament propus de doctorul Mihai Leontopol. Am făcut parte atunci dintr-un colectiv de cercetare și după un an de zile, conform clauzelor contractuale, am comunicat rezultatul studiilor noastre. Din păcate, în loc să se treacă la omologarea produsului, fosta conducere a Ministerului Sănătății a dispus o nouă testare, însărcinînd în acest scop o comisie a Institutului oncologic și una a Institutului de stat pentru controlul medicamentului. Cele două comisii au prezentat rezultatele cercetărilor în cursul anului 1978 și, din fericire, acestea au coincis întru totul cu concluziile pe care le-a comunicat comisia din care făcusem parte.

Ei, bine, investigațiile pe care le-am efectuat, începînd cu anul 1976, asupra produsului creat de doctorul Mihai Leontopol, ne-au îndemnat să continuăm în mod independent cercetările, deoarece numeroase observații au determinat formularea unor ipoteze de lucru ce ne obligau să întreprindem noi studii de specialitate. Așa s-a născut colectivul pluridisciplinar despre care v-am vorbit. Am început să lucrăm la rezolvarea noilor teme de cercetare din primăvara anului 1979 și rezultatele obținute fac obiectul comunicării prezentate simbătă, 4 iulie a.c.

— Ce evidențiază în principal lucrarea dumneavoastră ?

— Prin comunicarea noastră propunem o nouă cale de radiosensibilizare a tumorilor hipoxice. Reamintim pentru a fi pe înțelesul marelui public că tumorile maligne se caracterizează, între altele, prin lipsă de oxigen, ceea ce le face foarte rezistente la tratamentul cu radiații, astfel încît o doză de radiații considerată eficace pentru tumoră, poate fi nocivă pentru țesuturile înconjurătoare. În această situație problema se pune de a găsi o metodă de radiosensibilizare a țesutului neoplazic așa încît, prin administrarea radiațiilor, eficiența acestora să fie maximă și efectele secundare minime sau chiar inexistente.

— Cum se procedează pe plan mondial în acest sens ?

— Se folosesc diverse procedee : hiperbarismul, utilizarea radiațiilor cu energii mari, radiosensibilizarea chimică prin solicitudinea citostaticelor. Sînt procedee care se recomandă prin rezultate curative, dar ele nu produc o sensibilizare selectivă, deci nu influențează numai țesuturile hipoxice. Radiosensibilizarea chimică de pildă, este toxică pentru întreg organismul. Colectivul nostru s-a străduit să obțină un procedeu de radiosensibilizare a tumorilor prin produși cu proprietăți electronoafinice, deci care să îmbogățească cu oxigen țesutul bolnav printr-o cale naturală. Am intitulat această cale **radiosensibilizare biofizică** pentru a o diferenția de procedeele prin care se acționează la nivelul moleculei de ADN. Lucrările noastre au evidențiat cu date experimentale în vivo și în vitro că produsele pe bază de hidrochinonă pot dezvolta o acțiune anticancerosă prin asociere cu radioterapie. Un lucru deosebit îl constituie marcarea cu izotopi radioactivi a hidrochinonei, ceea ce ne-a permis să constatăm că produsul ajunge în mod selectiv în tumoră, deci nu atacă în egală măsură și țesuturile sănătoase. S-a putut stabili, de asemenea, că hidrochinona se menține în țesutul neoplazic la valori crescute timp de 24 de ore.

— Vă rugăm să explicați cum facilitează hidrochinona acțiunea radioterapiei ?

— Produsul induce în tumoră sinteza naturală de apă oxigenată (peroxidul de hidrogen). Prezența acestuia pune în alertă mijloacele de apărare ale organismului și în mod special catalaza, enzimă ce descompune apa oxigenată în apă și oxigen. Prezența oxigenului în tumoră conferă acestui țesut un grad sporit de radiosensibilizare. Cu alte cuvinte, creșterea gradului de oxigenare a tumorii, ca urmare a reacției catalază — apă oxigenată relevă posibilitatea folosirii hidrochinonei ca agent radiosensibilizator în tratamentul anticanceros combinat (iradiere și chimioterapie), aceasta cu atît mai mult cu cît efectul de oxigenare se poate obține în doze netoxice prin administrarea cronică a produsului. Oxigenarea tumorii se realizează astfel printr-o cale metabolică naturală și cu specificitate pentru țesutul tumoral hipoxic.

— Experimentele consacrate produsului terapeutic realizat de doctorul Mihai Leontopol se încheie aici ?

— În prezent lucrările noastre vizează marcarea radioactivă a produsului cu izotopi emițători gamma pentru a urmări posibilitatea scintigrafierii tumorilor solide cu localizare internă.

LIVIU TIMBUS ■

BEREA CEA MAI BUNĂ ESTE BEREA RECE!

In miezul verii, berea reprezintă mai mult decît o băutură, este o instituție. Dacă unele subiecte au nevoie de o amplă și docță introducere, berea se dispensează de toate astea. În mod excepțional, putem deci trece direct la concluzii. Ce se desprinde din raidul nostru? Bere se produce an de an mai multă. Fapt real și îmbucurător. Dar tot atît de real rămîne și faptul că nici o statistică din lume nu ține de sete. În cazul de față, principalele insatisfacții derivă din două motive principale:

● Desfacerea de cantități mereu sporite de bere vărsată, la halbă, — cum se preconizează, în mod cu totul justificat, din rațiuni economice — nu a fost suficient pregătită de crearea unei baze tehnice adecvate.

● Practici comerciale necinstite.

Păcat, fiindcă, după cum am spus, această „băutură pentru zeii din Olimp" — după cum o considera Al. O. Teodoreanu, căruia nimeni nu i-a contestat competența în materie — este și va fi tot mai multă. Iar acolo unde există interes și spirit gospodăresc, cum o invederează din plin și reportajele noastre, berea și, mai ales, consumatorii, își găsesc cinstirea cuvenită.

Un obicei vechi, reînnoit cu o sete nouă: bere la halbă

— Tovarășe Gheorghe Caracaleanu, în calitate de director comercial, și dumneavoastră, tovarășe inginer Mircea Dumitrescu, director tehnic al Centralei berii, spirtului și amidonului, sînteți probabil oamenii din România cei mai bine informați și mai îndreptățiți să răspundeți la întrebările pe care tot românul și le pune cînd aleargă după bere rece și nu rareori constată, la 35 de grade la umbră, **că este, dar s-a terminat.** Așadar, prima întrebare, la mintea oricui: **se produce în prezent mai puțină bere față de anii trecuți sau mai multă?**

— Mai multă! O singură cifră va fi edificatoare: doar sporul pe 1981 va reprezenta aproximativ 10 la sută din totalul livrărilor pe anul 1980, și ele mărite față de anii precedenți, luînd de pildă 1970 ca punct de reper. Producția crește. Știm foarte bine că nici o cifră din lume nu poate suplini o halbă cînd n-o ai și că nici o statistică nu a ținut și nu va ține de sete. Există însă o realitate care nu poate fi ignorată, și anume că bere este și va fi mai multă.

— Dar care și mai bună?

— Aici sînt diverse aspecte. Din punctul nostru de vedere, adică al centralei, al producătorului, berea din 1981 va fi de calitate întrucîtva superioară în comparație cu cea din perioada precedentă. Cel puțin din două motive:

● În 1981 s-a îmbunătățit procesul tehnologic. Bunăoară, la fabricile noastre de malț s-a introdus un sistem modern de maltificare a orzului în ce privește germinarea (arii mobile) și uscătoare de mare randament. Utilajele au fost asimilate în țară, deci nu depindem de vicisitudinile pieței externe. În ultimele luni au intrat în funcțiune, astfel dotate, fabricile de malț de la Suceava și Iași, iar pînă la sfîrșitul anului — cele de la Bistrița, Satu Mare, Miercurea Ciuc.

● La însăși fabricarea berii s-au introdus instalații de fierbere, realizate tot în țară, cu un grad înalt de evaporare a mustului cu hamei și cu conducerea centralizată a procesului tehnologic. Urmărirea de la un singur panou de comandă a unui proces de producție foarte complex va contribui la atingerea unor parametri tehnologici superiori. Cu asemenea utilaje au fost înzestrate noile fabrici de bere de la Bistrița, Satu Mare, Suceava, Iași, Miercurea Ciuc, Galați, Tîrgu Jiu, Arad și, în curînd, cele din Azuga, Drobeta-Turnu Severin, Tulcea și comuna Bragadiru, de lîngă București. De asemenea, dispunem acum de instalații moderne de filtrare a mustului și berii.

— Totuși, de unde plîngerile la adresa calității berii? Oare unele fabrici fac rabat la calitate, cum se afirmă, scurtînd artificial durata normală de fermentație **sau** pe alte căi? Și apoi, berea bună la origine ajunge în aceeași stare pe masa sau în sacoșa consumatorului?

— Ciclul de fabricație este dictat de considerente strict biologice, asupra cărora nu se poate interveni; nu sînt posibile manipulări, micșorarea artificială a duratei de fermentare etc. Fiecare marcă își are STAS-ul ei de la care nu se abate nimeni. Pot însă interveni negativ alți factori: calitatea mai slabă a orzului într-un an agricol sau altul, datorită condițiilor atmosferice, sau modul defectuos de depozitare: dacă temperatura trece de 10 grade, calitatea suferă.

— Berea la sticlă se găsește destul de greu. De ce oare, din moment ce afirmați că producția a crescut?

— Există o orientare recentă, perfect justificată, de mărire a ponderii berii vărsate, la halbă — cum zic unii. E o necesitate, întrucît lipsesc sticlele (care, în plus, sînt energofage, fabricarea lor reclamînd mari cantități de energie); mai e și problema capsulelor. Soluția: mai multă bere vărsată. Dealtfel, ea este preferată și în țările europene mari băutoare de bere: R.F.G. (146 l pe cap de locuitor, față de 50 l la noi), Austria (134 l), Danemarca (125 l), Anglia (116 l) etc. Desigur, și aici **sînt hotărîtoare condițiile de păstrare și desfacere. Să fim însă înțeleși:** și la sticlă, nu numai la halbă, berea se strică la fel, dacă nu se respectă temperatura cuvenită: **sub 10 grade.**

Înainte de a merge mai departe pe lungul drum al berii pînă la consumator, un scurt intermezzo necesar: ce reprezintă, de fapt, berea în alimentația omului? Recunoaștem de la bun început că nimeni din înșirata acestor zile cani uitare, așteptînd răbdurii și uneori zadarnic „să vină băiatul cu halba" sau să se descarce camionul în fața Alimentarei, nu se sinchisește și nu se gîndește la principii științifice sau la medicină. Le e, pur și simplu, sete. Totuși, vorbind despre bere și la bune și la rele, să ne amintim — mulțumită doctorului în științe medicale Horia Dumitrescu, de la Institutul medico-farmaceutic București, catedra de igienă — că această băutură alcoolică fermentată și nedistilată cu 3,5—5% alcool la 100 ml, ocupă, alături de vin, **un loc cu totul aparte în categoria băuturilor alcoolice.** Fiind nedistilată, ea păstrează o serie de substanțe valoroase, spre deosebire de băuturile tari, distilate, la care, indiferent de natura lor, aceste substanțe se pierd în totalitate: nu mai conțin, practic, decît alcool, deci sînt profund dăunătoare. Berea, în schimb:

● **Conține 12 la sută extract; zaharuri și unele proteine; vitamine în cantități interesante din complexul B: PP, B6, B2, care contribuie la asigurarea necesarului de săruri minerale în organism; fiind bogată în potasiu contribuie la eliminarea sodiului (a cărui prezență în exces, acumulată de-a lungul timpului, duce la grave tulburări, la ateroscleroză etc.); în fine substanțele amare din hamei au un efect sedativ.**

Intermezzo

● **Prin bioxidul de carbon, substanțele amare și soluția alcoolică slabă, berea stimulează secreția gastrică, deci apetitul, și îmbunătățește digestia (dacă nu e consumată în exces!).**

● **Substanțele și alcoolul din bere furnizează cam două treimi din caloriile obținute dintr-o cantitate egală de lapte, deși, firește, valoarea nutritivă a acestuia din urmă nu se reduce la calorii, altfel... sugarilor le-am da bere, nu lapte.**

— În concluzie — arată doctorul Horia Dumitrescu — presupunînd că nu depășim o sticlă, două pe zi (dincolo de această limită alcoolul avînd un efect dăunător), această băutură este acceptată de medici, care îi și găsesc unele însușiri pozitive.

— Ce părere aveți ca igienist, ca specialist în alimentație din cadrul Institutului de igienă București, forul tutelar științific al sanepid-urilor, despre calitatea berii românești?

—Îți putem da un certificat de sănătate. În ce sens? Ni se vorbește despre o investigație, puțin cunoscută de marele public, dar cu largi implicații. S-a cercetat la institut existența în berea noastră a micotoxinelor, adică a toxinelor elaborate de ciuperci, în special aflatoxine, extrem de dăunătoare. Or, analize foarte amănuntite, cu tehnici și aparaturi sofisticate, efectuate la Institutul de igienă, au dat un răspuns categoric: nici un fel de aflatoxine în berea românească! Ea s-a dovedit, pe plan mult mai larg, perfect consumabilă microbiologic.

— Importante din punct de vedere medical — ne spune interlocutorul nostru — sînt însă semnalizările de la diverse sanepid-uri: unele fabrici nu spală suficient de bine sticlele returnate din comerț. S-au găsit în ele și... mici lighioane. Cazuri izolate, dar au fost. Repet însă că din punctul de vedere al producției propriu-zise berea românească capătă certificat de sănătate. Ce se întîmplă după ce trece de porțile fabricii, este o altă poveste.

Să rezumăm deci:

● **bere se produce în cantități crescînde de la an la an;**

● **condițiile de fabricație, fluxul tehnologic se îmbunătățesc;**

● **de la producător la consumator este un drum lung, de-a lungul căruia se pot întîmpla — și chiar se întîmplă — multe minuni.**

LIONEL NIȚESCU

Trotuare la gheață

Într-un raid prin cîteva din restaurantele și bufetele din sectorul 5 al Capitalei, împreună cu inspectorul de stat Mihai Mihăilescu, observăm și lucruri bune, dar și păcate mai noi sau mai vechi. Unele din ele atît de vechi că aproape ne-am obișnuit cu ele.

● Duminică, 28 iunie. **Localul familial „Crișana"** din Bulevardul Pieptănari 93. Deși e ora deschiderii, în local — o mizerie de nedescris. Pe jos sute de mucuri de țigări. Pe mesele care n-au mai fost curățate de săptămîni stau straturi succesive de slin și muște care aterizează și decolează nestingherite. Barmanul Gheorghe Chiriță poartă un halat atît de murdar încît ar putea fi folosit cu succes în acțiunile de „camuflaj". Grupurile sanitare sînt neutilizabile. În local **se vînd vin și diverse băuturi spirtoase, deși unitatea are în stoc 7 butoaie cu bere specială.** I se atrage atenția să pună berea la vînzare, mai ales că are și gheață. Revenim la ora 13. Nici o schimbare! În local, consumatori în stare avansată de ebrietate consumă și băuturi alcoolice cumpărate de la Alimentara. Ospătara Eugenia Stănică se uită la ei neputincioasă. În bar, pe lăzi de ambalaje, stau cîțiva oameni „de-ai casei" care se uită la televizor și mănîncă alune scuipînd, bineînțeles, cojile pe jos. Cele șapte butoaie de bere stau în soare, în curte, și se depreciază. Deși cota localului este de 15 blocuri de gheață pe zi, îi parvin în jur de 10, cam la două zile o dată. Gheorghe Chiriță are cîteva blocuri într-o pivniță, dar n-are cine să le scoată de acolo. „Crișana" este un local familial ...fără mese cu scaune și, în ziua toridă cînd am fost acolo, în bufet se aflau doar salam de vară și niște pastramă de porc obosită.

Inspecția de stat decide suspendarea activității localului pînă se va face curățenie și se vor ridica ambalajele, care zac în stive peste tot, pînă și în stradă, amenințînd să cadă peste cineva. **Deci, bere și gheață erau, însă pentru barman era mai comod să vîndă băuturi spirtoase și vin cald. Și poate, mai rentabil.**

● **Restaurantul Neptun** din Bulevardul Pieptănari 165. Căldură mare. Așteptînd să cumpere bere sînt 80—100 persoane. Berea se livrează la un singur dozator, insuficient pentru satisfacerea cererii. Zilnic aici se consumă un „tanc" de 1 300 litri. E rece și bună, dar halbele sînt insuficiente. Ar mai trebui vreo 500. Halbele și sondele se sparg sau se fură. Unitatea este dotată cu aparatură modernă. **Dozatorul,** un aparat care **livrează automat o jumătate de litru de bere,** constituie un motiv de satisfacție atît pentru consumatori, cît și pentru barman, ferit astfel de pericolul de a da berea sub semn. (În luna iunie, numai pe raza sectorului 5 au fost reținuți pentru cercetări 10 barmani și ospătari.) Tancul este un rezervor care păstrează berea rece, în condițiile impuse de STAS. Unitatea dispune și de un dozator rotativ de îmbuteliere a berii la sticle de un litru, defect de 10 zile Păcat: s-ar fi putut livra bere și pentru acasă. Așa, consumatorii care vor să o ducă acasă golesc halbele în sticle, canistre și găletușe. Azi n-a sosit gheața, dar — depozitate cu grijă — au mai rămas de ieri cîteva blocuri. Băuturile se servesc reci. Bufetul plin, lumea mulțumită.

● **Localul familial Ferentari** din strada Ferentari 173 este mic, dar cu dever mare. Berea se livrează la o singură cană. Aici nu e montat un dozator automat. Pentru a nu cădea în păcat, barmanul Ion Măldăliniș verifică halbele să fie umplute pînă la semn. **Corectitudine, dar și înghesuială mare.** Ca în tramvai, la orele de vîrf. Berea e caldă. **Gheața a venit la ora 12, iar localul se închide (duminica) la ora 14. Pînă a doua zi se va topi fără să folosească cuiva.**

● La **Restaurantul Măgura** din strada Ferentari 172, totul normal. Unitatea urmează să se modernizeze, prin reorganizarea spațiilor, prin montarea unui tanc și a unor dozatoare automate. Bere rece și bună. Să mai consemnăm și aici lipsa personalului. Astăzi, servește la mese șeful de unitate, Sever Pîrjol. În paranteză fie zis, chiftelele primite de la Centrul de fabricație Humulești au în compoziție mai multă pîine decît carne.

● Luni, 29 iunie. **Restaurantul Răzoare,** vizavi de Academia Militară. Așteaptă la bere în jur de 50—60 de persoane. Berea este caldă și se servește la **un singur aparat,** deși sînt două puncte de desfacere. La cel de-al doilea s-a pus gheață și se va servi ceva mai tîrziu. Deocamdată, n-are cine servi pentru că din schemă lipsește un barman. În luna iunie unitatea a mai vîndut pentru acasă 24 000 sticle cu bere blondă și specială, livrate de Fabrica de bere Pitești. Mulți din consumatori **lasă nebăută halba.** E **rău afară, e caldă și berea. Halbe nu prea sînt, iar cele existente sînt ciobite și spălate** (ca dealtfel în mai toate locurile pe care le-am vizitat) **mult prea expeditiv.**

● Abia reușim să intrăm în **Restaurantul familial „Oltenia"** din strada Tudor Vladimirescu 23. La instalația care livrează bere la halbă se fac amenajări, reparații. În stoc — 16 butoaie cu bere, recepționate în urmă cu **6 zile** și care ar fi trebuit recartată, adică dirijată la alte unități. Dar garanția este de **7 zile!** Se desface bere la sticlă. Caldă de te miri cum se poate bea. Restaurantul arhiplin, unii beau și pe străduța mai ferită din spatele lui. S-au vîndut la repezeală 2 400 sticle a 3,50 lei sticla. **Prețul nu era afișat și se vindeau sticlele cu 4 și 5 lei.** Prin față, adică nu la rînd, muncitoarea Constanța Puiu i-a vîndut subsemnatului două sticle de bere caldă cu **10 lei. Unde merge mia merge și suta,** pare a fi deviza ei și a barmanului Ion Sorin. În stoc, 7 blocuri de gheață, folosite probabil pentru restaurantul unde se servește și mîncare. Cota de gheață repartizată localului, 15 blocuri zilnic, sosește cu intermitențe și la orele cele mai diverse. Deși există o dispoziție ca la localurile dotate cu instalație de desfacere la halbă să nu se repartizeze bere la sticlă, aici, și pentru că instalația se repară, sînt repartizate cu regularitate, zilnic, 2 000—3 000 sticle. De la 20 iunie s-au vîndut în local **patru sortori de bere: de 3,50, 4,25, 4,50 și 7,25 lei. Dacă nu afișezi prețul, mai ales cu atîtea sortimente, confuzia este creată.**

Și, acum, la **I.A.P.L. Central sectorul 5,** cîteva explicații de la **tovarășul Marin Popescu, directorul comercial al întreprinderii.**

De la bun început, aflăm că există bere în cantități suficiente, însă **unitățile nu au posibilitatea s-o desfacă în mod corespunzător.** (Această afirmație a fost confirmată și la Fabrica de bere Rahova.) **Planul de desfacere la berea vărsată a crescut de patru ori în ultimii doi ani, fără să se asigure baza tehnică necesară.** Dimpotrivă, în acest interval de timp s-au desființat trei unități. **Berea la halbă nu este agreată de consumatori pentru că, așa cum am constatat și noi pe teren, de cele mai multe ori este caldă sau trezită. Nu sînt condiții de păstrare a gheții. De cele mai multe ori, este lăsată pe trotuar, unde se topește fără rost.** Fabricile de bere ar putea livra mai multă bere la sticle și la butoi, însă nu sînt suficiente capsule și sticle, iar berea în butoi nu este comandată de unități pentru că trebuie desfăcută repede, în maximum două-trei zile, e pretențioasă. De cele mai multe ori berea este refuzată de consumatori **din cauza modului defectuos de desfacere:** caldă, în halbe murdare și ciobite, prost acidulată, după ce stai prea mult la rînd. Toate unitățile pe care le-am vizitat lucrau cu mai puțin personal decît prevedea schema. **Gheața nu sosește conform graficelor stabilite între furnizori și beneficiari.**

Eforturi pentru îmbunătățirea situației s-au făcut și se fac. Sînt în curs de montare, numai în sectorul 5, opt tancuri, care asigură o bere rece și proaspătă. Se prevede **dotarea tuturor unităților cu dozatoare automate** — arată în încheiere interlocutorul nostru.

Însă foarte mulți barmani și ospătari își permit **să desfacă berea la butoi în condiții de calitate sub orice critică, deoarece consumatorul n-are posibilitatea să aleagă între bere caldă și trezită, și alta mai bună.**

OPREA GEORGESCU

Cum e berea în Prahova

Dacă am împărți 36 de milioane de litri de bere — cît susține Dumitru Șincan, director la Direcția comercială a județului, că ar fi în plan să se consume în acest an — la 835 822 de suflete — cît susține Anuarul statistic că ar exista în cel mai populat județ din România, adică în Prahova — am obține cu puțin peste 43 de litri pe cap de locuitor. Acum vorba vine că „pe cap" (deși expresia nu-i tocmai inproprie: amintiți-vă că multe dintre cochetele-noastre-cochete preferă ondulațiile cu bere), **mai corect ar fi să spu-**

nem : „pe git" de locuitor. Dar și această ultimă expresie ar trebui amendată, întrucît e greu de dovedit că nou-născuții preferă berea Eledonului, ori că mustățile cărunte își eflucază busturile îngurgitînd în progresie geometrică conținutul halbelor cu spumoase colerete. Cert este că în Prahova anului '81 consumul berii este prevăzut să depășească cu zece litri consumul pe locuitor al anului precedent. Stadiul realizării ? Judecînd după răspunsurile primite la Direcția comercială concluzionăm că desfacerea berii este supusă unor restricții nedorite. Anume ? În timp ce pe cinci luni planul de vînzare al berii în sticle a fost copios îndeplinit, la bere vărsată n-a fost vîndută decît jumătate din cantitatea planificată. Motivul ? Berea vărsată nu se poate desface decît în prezența și grație bioxidului de carbon. Or, pentru transportarea acestuia nu există în județ decît 286 de tuburi, pentru bunul mers al comercializării fiind însă necesare încă 195 ! Tuburi pe care nu le fabrică nimeni în România, dar pentru care nici nu s-a primit încă aprobare ca să fie importate. Ploieștiul are tradiția berăriilor urbane. (Să nu uităm că exact peste un an se împlinește un secol de cînd restaurantul gării a fost concesionat de C. Dobrogeanu-Gherea ; fapt care, pare-se, l-a luat drept pildă chiar și marele Caragiale. Se știe că în toamna lui 1895 nenea Iancu a procedat identic cu restaurantul gării Buzău, transformîndu-l în berărie, după ce lichidase acel «Bene Bibenti» de pe Șelari, ai cărui pereți vibrau încă : „...eu nu beau domnule ; eu consum". Și fiindcă tot sîntem la paranteza... istorică. Știați că Herodot

Fotografii de ELENA GHERA ■

numea berea „vin de orz" ? Și că în Europa primii care au trecut la prepararea berii au fost nordicii ? Cel puțin așa lăsat-au mărturie un Tacit, un Pliniu cel Bătrîn...) Motiv pentru care am urmărit modul în care se vinde berea în două dintre cele mai mari unități ploieștene — complexele „Dealul Mare" și „Prahova". Iar concluzia noastră este că vînzarea se desfășoară corespunzător, adică bine, fapt dedus atît din propriile observații, cît și din discuțiile cu Gheorghe Georgescu, responsabilul de la „Dealul Mare". („Primesc bere la sticle de la Azuga și Pitești, iar la halbă de la Buzău. Zilnic vînd 1 300 de sticle și opt butoaie vărsată, adică 800 de litri..."), cît și cu șeful de sală Stelian Gheorghiu, de la „Prahova". („Vînd 4 200 de lăzi cu sticle pe lună. Calitate ireproșabilă, nimic de obiectat".)

Despre calitatea berii prahovene am discutat și la Inspectoratul sanitar județean, unde medicii Aurel Vlad, inspectorul șef, Mihai Iordăchescu și Constantin Dobre m-au asigurat că, sub incidența dumnealor, „nu se iartă nimic" (vezi și cazul returnării, la 20 iunie, către întreprinderea „Aurora" din Dîrste a 12 000 de litri de bere vărsată care n-a rezistat examenului bacteriologic). „Berea, dacă este acră, n-o bea omul ! Ceea ce ne interesează în mod deosebit este încărcătura microbiană, pentru că aceasta ni se pare a fi cea mai periculoasă, ea nemodificînd caracterele organoleptice ale băuturii !" Propuneri : ● Ar fi cazul ca unitățile care desfac berea să-și creeze spații adecvate depozitării ● Transportul să se efectueze exclusiv în mașini izofrigorifice ● Odată pentru totdeauna cineva să ia inițiativa și să oblige la respectarea culorii sticlelor. Cele maro să fie destinate berii.

Cineva încercase să mă sperie : „Dacă vezi cum se fabrică berea, n-o mai bei niciodată !" Așa este ?, am întrebat la rîndu-mi Dr. Mihai Iordăchescu : „Cu șase ani în urmă, dacă cinematografia ar fi avut nevoie de clădiri care să arate ca după bombardament n-ar fi găsit ceva mai convingător decît zidurile fabricii de bere din Azuga ! Acum ? Cel mai simplu este să vă convingeți cu propriii ochi".

Am fost la **Azuga** și am văzut. Întreprinderea și-a asfaltat curtea ; a construit un nou siloz pentru materia primă ; a înlocuit vechile — **fabrica are 111 ani !** — bazine de fermentație ; au fost refăcute pardoselile, au fost faianțate interioarele... Ceea ce am văzut trebuie subsumat nu noțiunii de „curățenie", ci expresiei „foarte mare curățenie". Cu inginera Ana Stoica, directoarea întreprinderii, și cu maistrul Neagoie I. Mircea — poate cel mai vechi berar în activitate din România — am discutat despre ceea ce conferă virtuți inegalabile berii de Azuga : apa naturală, netratată în nici un fel (din cele 12 izvoare identificate pentru a alimenta fabrica nouă n-au fost acceptate decît cele de la Unghia Mică și Valea Cărbunarilor) ; ca materie primă se folosește exclusiv malțul din orzoaică ; cele 70 de zile de fermentație...

Și pentru a fi cinstiți pînă la capăt : la sfîrșitul vizitei și al discuțiilor am fost servit cu o superbă carafă cu bere. N-am băut decît două pahare. Suficiente însă pentru a subscrie la opinia lui Al. O. Teodoreanu, atunci cînd scria că **„Berea e o băutură / Pentru zeii din Olimp, / Dar băută cu măsură / Și de te oprești la timp".**

MIRCEA BUNEA ■

Azi, prin berăriile de altădată

La „Carul cu bere" se bea bere de mai bine de o sută de ani. Sigur, de la 1879, cînd restaurantul și-a deschis porțile pe strada Stavropoleos, dacă nu chiar de mai devreme, cînd pe locul acesta funcționa hanul „Zlătari", fost un timp, cum scrie Constantin Giurescu în a sa „Istorie a Bucureștiului", și „tophanea", adică arsenal. Cam pe atunci, mai exact la 1809, un neamț cu nume de oraș și de almanah, Johann de Gotha, a înființat prima fabrică de bere din marginea Bucureștiului, arsă însă cu prilejul „zaverei" din 1821.

„Carul cu bere" a rămas, în linii mari, același, doar că ultima restaurare, cea din 1964, i-a întors strălucirea și farmecul de altădată, întemeiat pe scări spiralate, candelabre pintecoase, marmură șingerie și lambriuri de stejar fiert în ulei. Cei ce conduc azi restaurantul, Nicolae Stoian și Marin Ionel, au împreună aici aproape jumătate din vîrsta „Carului" și e firesc să-ți vorbească, șoptit, ca o adiere, despre ceea ce numesc „spiritul" acestui loc. El e întreținut în ordine și disciplină și chiar dacă vechii ospătari de altădată, obișnuiți să facă reverențe și să depună, la plecare, mantilile pe umerii clienților, au cam ieșit la pensie, Nicolae Oană și Mihai Cebanov intre ultimii, au mai rămas destui ca să treacă acel „spirit" generațiilor prezente. Ei se numesc, alegînd, Gheorghe Burlacu, Nicolae Tudorică sau Gheorghe Diaconescu, au fiecare cîte 20 de ani la „Car" și grație lor, oameni cu respect față de meserie și față de consumator, „restaurantul și-a păstrat rangul.

E liniște la „Carul cu bere" și, firește, se bea bere. „Cazino", la 6,50 lei cana, băutură gustoasă și nu tocmai rece, la 4—5 grade, adică, crede Marin Ionel, la temperatura care se cade. Jos, în subsol, 4 tancuri burduhănoase o mențin în maximum de formă și, din cîte știm și din cîte aflăm, berea nu se termină aici niciodată. Se vînd, zilnic, cam 5 mii de căni și cel mai mare dever e tot timpul ! Vara, iarna, dimineața, seara, clienții se instalează la o bere. Aceasta e bună și rece, iar cadrul îmbie și invită la nostalgii. Restaurantul are 73 de mese jos, 28 la etaj și 8 afară. Locuri nu sînt, dar, surprinzător, etajul e închis. Din lipsă de personal, afirmă șeful de unitate, dar vom deschide după prînz, cînd cererea e și mai mare. Aici, condica de sugestii se cheamă „Jurnalul cumpărătorului" și n-are decît 5 pagini scrise de la începutul anului și acelea așternute de mîini nu tocmai sigure, reclamînd că „băiatul acela înalt n-a vrut să ne mai servească o cană, zicînd că ne ajung 27" ?! E liniște, e curat, ospătarii se strecoară ca niște umbre, se vorbește cînd mai tare, cînd mai franțuzește, căci un grup de parizieni veniți să viziteze „Carul" n-au rezistat tentației de a bea un „Cazino" și a înfuleca specialitatea de azi a șefului bucătar, sarmale de porc cu costiță afumată.

De aici, mai departe, la „Gambrinus", altă berărie de tradiție. Ne întîmpină un afiș, nu tocmai amabil, „Consumația minimă obligatorie 10 lei, se scade de la nota de plată", precum și o explicație, furnizată de șeful de sală Aurelian Pîrvan, cel ce ține locul responsabilului. Responsabilul e plecat, zice-se, la o ședință, iar Aurelian Pîrvan crede că afișul de la intrare „nu mai e valabil, în sens că s-a renunțat la el". Se pare că și pe aici a trecut, recent, o renovare. Localul e mai curat ca altădată, deși scrumierele sînt pline de lozuri în plic, iar unii ospătari stau chiar la mese, visînd poate și ei la clipa cînd vor fi serviți de alții.

Ni se spune că se vinde bere de trei feluri, „Cazino" la 6,50 lei, „Cișmigiu" la 5,50 și „Bucegi" la 7,00 sau „așa ceva", după care Pîrvan rectifică și zice „avem 3 feluri, dar vîndem numai «Cazino»". La întrebarea de ce ?, nu găsește răspuns, dar știe de ce e închis etajul, ca și la „Car". Sus, îl auzim, e foarte cald, iar oamenilor nu le prieste. Ciudat e că oamenilor pare să nu le priască nici în cramă, și acolo e închis, draperia trasă, ca la teatru, drept pentru care se înghesuie în așa-zisul salon, unde stau și cîte 7 la masă, unii ultimd din cauza grabei, probabil, să-și atirne pălăriile în cuiele aflate la bună vedere. Berea, în schimb, cea care se vinde, e gustoasă și rece. Ilie Năstase, nu campionul, ci șoferul de la Autobaza din Buftea, ar vrea lîngă ea și niște mici, ca românul, dar „Gambrinusul" nu ține ?! Meniul e parcă scris în limbi străine și medalionul provençal face concurență, în recomandările ospătarilor, mușchiului braisé ?!

„Carul cu bere", „Gambrinus"... Berării de ieri și de azi, tradiție care se păstrează, unități în care găsești bere la cană și la discreție, gustoasă și rece. Cine nu crede, să poftească să se convingă !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Disciplinele fundamentale, încotro ?

(Urmare din pagina 1)

țări. Mai mic decît era chiar la noi înainte de 1968 ! Dacă facem, de pildă, o comparație, în acest domeniu, între România și țări ca U.R.S.S., Cehoslovacia, Franța, R.F.G., numărul de ore la noi este de două-trei ori mai mic. În schimb, s-au introdus .discipline tehnologice, care sînt, de fapt, capitole ale cîte unei discipline — motoare termice, de pildă — și care au devenit, nefiresc, discipline de sine stătătoare. Disciplina motoare termice s-a pulverizat în cîteva cursuri : „Procese și caracteristici în motoare termice", „Proiectarea motoarelor termice", „Tehnologia motoarelor termice" și, uneori, culmea !, „Bazele cercetării științifice experimentale în motoare termice" Vreau să spun fără înconjur că asemenea planuri de învățămînt n-au fost făcute conform necesităților adevărate și naturale ale învățămîntului, ci pentru a se asigura normele de predare care le trebuiau celor ce hotărau aceste planuri și pentru a facilita anumite promovări urmărite în surdină de aceiași.

— Cine se opune concret dezvoltării firești a disciplinelor fundamentale și, în consecință, a învățămîntului în țara noastră ?

— Am să vă răspund. Dar mai întîi e bine să vă spun că, spre deosebire de acela care îl făceau pe vornicul Moțoc de la curtea lui Vodă Lăpușneanu să tremure, într-o celebră nuvelă care se mai predă în școli pînă acum, — poate n-ar fi rău ca, mai la vale, să discutăm și despre situația limbii române, chiar dacă eu nu sînt filolog — spre deosebire de cei de care tremura boierul simțindu-și capul în primejdie, aceștia de care mă ispitiți să vă vorbesc nu sînt mulți. Ei nu-și declară pe față opoziția la intențiile bune. Cînd are cine să-i vadă și să-i creadă, pozează chiar în niște cavaleri ai progresului. Dar teama de muncă și de a li se vedea incompetența îi pune la treburile sforilor și ale umbrei. Cînd se simt în pericol de a fi văzuți cum sînt în realitate, acești cameleoni țipă că nu sînt lăsați — ei ! — să aplice ideea pe care aș numi-o sfîntă, în înțelesul dat de orice ateu unui lucru de nemăsurată valoare, ideea președintelui Nicolae Ceaușescu, acest om între oameni, și frate al nostru, și fiu al aceleiași bune mame, țara strămoșilor noștri, bărbatul întreg pentru care sfinte sînt toate valorile și șansele acestui popor, ideea de a înviora și moderniza învățămîntul prin legarea lui de cercetare și producție. Numai că acela de care m-ați întrebat, în loc să-și bată capul pentru a găsi cele mai bune modalități de aplicare a acestei idei, fără a leza nici studiul disciplinelor fundamentale, nici celelalte componente cerute formației omului modern, de pildă cele date de învățarea limbilor străine, de studiul muzicii, al logicii, al istoriei, al astronomiei, ei au descoperit că, în spatele aparenței că ar sluji o idee mare, pot să-și aranjeze o existență cît mai comodă. Eficiența maximă a propriei lor munci i-ar obliga, pe unii, la o trudă de care fug, iar pe alții pur și simplu la a recunoaște că sînt incapabili. Trebuie spus o dată pe șleau adevărul și despre practica de producție a elevilor și studenților. Rezultatele prea adesea slabe ori foarte slabe ale acestei pregătiri se datoresc — numai aparent paradoxal — tocmai bugetului exagerat de timp pus la dispoziție. Efectele imediate — oricît de drapate — sînt superficialitatea tinerilor ca și a maiștrilor ori a îndrumătorilor de practică, dezinteresul, scăderea nivelului de disciplină și — lucru extraordinar de rău pentru psihologia și formarea morală a tinerilor — chiar un soi de dispreț pentru disciplina muncitorească. Este în interesul practicii productive să diminuăm numărul exagerat de ore ce i s-au afectat, pentru a-i determina atît pe maiștri cît și pe elevi și studenți la reflecție și seriozitate, pentru a-i obliga la muncă bine organizată și la obișnuința unei asemenea munci. Este absurd și păgubitor să anim acest lucru mai ales în condițiile în care, la scara întregii societăți, poporul nostru face efortul de a elimina de peste tot timpii morți, de a spori productivitatea și eficiența muncii. Dar să revin. Iată ! La primul Congres al educației și învățămîntului s-au votat noi planuri pentru învățămîntul superior, hotărîndu-se, totodată, ca ele să fie aplicate cel mai tîrziu, în anul universitar 1981—1982. M.E.I. a început acțiunea de stringere a programelor analitice de la catedre abia în februarie 1981, deși putea face acest lucru imediat după hotărîrea congresului. În momentul de față, institutele de învățămînt superior tehnic au fost anunțate că noile planuri nu se vor aplica în 1981—1982. În mod sigur, această aminare se datorează și faptului că în aceste noi planuri se aducea o oarecare îmbunătățire a poziției disciplinelor fundamentale : matematică, fizică și chimie. Această opoziție față de disciplinele fundamentale se explică și prin faptul că, dacă acestea sînt dezvoltate, sînt alte pretenții și de la disciplinele de specialitate. Adică acestea, tehnologiile, sau mai exact unele, trebuie — volens, nolens — să fie transformate din simple dar obositoare cursuri descriptive în atrăgătoare cursuri explicative și eficiente. De asemenea, activitatea practică ar trebui transformată dintr-o ucenicie evazivă — în unele cazuri, studenții, viitori ingineri, repetă aceeași operație, de pildă lipitura de cabluri electrice, cîte o lună întreagă, zi de zi — într-o activitate mai dinamică, aptă să-i folosească studentului posibilitățile reale de înțelegere, de efort, să-i dezvolte spiritul creator, încrederea în sine și apetitul muncii creative.

— Am auzit vorbindu-se de ciudata și regretabila dispariție a unor cursuri ca acela de geometrie descriptivă. Ce s-a întîmplat de fapt ?

— De fapt ? Iată ! Aceste dispariții, că sînt în adevăr mai multe, sînt regretabile. Dar dincolo de asta, ele nu sînt ciudate, ci aberante. Cadrele didactice care predau discipline fundamentale au fost nevoite — cred că e suficient acest cuvînt — să renunțe parțial sau total la unele capitole importante ale matematicii și fizicii. Așa s-a întîmplat cu teoria cîmpurilor, cu geometria descriptivă, cu ecuațiile fizicii matematice, cu fizica plasmei, cu electronica cuantică și nu numai cu acestea.

— Cine pierde ? Cui dăunează ?

— Dăunează întregii societăți, deoarece inginerii frustrați de asemenea cunoștințe și dezavantajați de implicațiile nepotrivite sedării lor nu vor putea face față reciclărilor impuse de actuala revoluție științifico-tehnică. Aceste lacune scurtează durata de creație a unor astfel de ingineri. De asemenea, nu întîmplător astfel de cadre își concentrează atenția mai mult spre a cumpăra licențe care îndatorează țara, în loc să creeze. Trebuie să ne dăm seama, măcar în ceasul al doisprezecelea, că țara noastră este în perioada de trecere de la situația de țară industrializată de alții, la aceea de **țară industrială** — vă rog să subliniați expresia — care să se bazeze pe propria ei inteligență tehnică, așa cum cere programul partidului, să poată trăi și să se dezvolte, adică să fie competitivă în lume, sprijinindu-se pe inteligența tehnică românească.

— Ce ar fi de făcut ?

— Schimbarea în bine a situației din Învățămîntul liceal și mai ales superior, în privința disciplinelor fundamentale, o pot face numai cadrele din conducerea învățămîntului, cu condiția să respecte hotărîrile de partid și de stat în litera și în spiritul lor. Adică nu numai să nu le încalce, dar să le aplice creator. N-ar strica, mai vreau să spun, o analiză riguroasă a celor uitate, uneori intenționat, pe parcurs. A zice curat lucrurilor pe nume face parte, în fond, din suportul de onestitate și hotărîre cu care ne putem susține întîi și-ntîi noi înșine șansa valorilor de mîine ale acestei țări, care să asigure României accesul și menținerea în competiția dură pe care o anunță, încă de acum, dezvoltarea științei și tehnicii.

— N-am uitat că, dacă nu sînteți filolog de profesie, sînteți, ca să zic așa, unul de inimă. Iată, vă întreb ce ați dori. Să fi ajuns oare „demolatorii" de care vorbeați pînă la zidurile limbii române ?

— În ultimii 10—15 ani, la concursurile de admitere în învățămîntul superior tehnic se constată că marea majoritate a candidaților nu cunosc satisfăcător limba română, adică nu sînt în stare să exprime coerent și gramatical ceea ce încearcă să gîndească. Acest lucru are la bază, cred, cîteva cauze : numărul mic de ore de limbă română în liceu — cu scopul de a face un loc exagerat tehnologiilor pe care elevii nu le înțeleg și care, predate cu simț de răspundere, ar putea fi asimilate în timpul practicii ; inexistența noțiunilor strict necesare de latină — care este mama limbii române ; incetățenirea păgubitoarei concepții că nu trebuie să existe corigenți — printr-o transpunere mecanică, deformatoare a imaginii rebuturilor industriale la învățămînt ; existența unui examen de bacalaureat destul de formal ; o atenție prea mică acordată publicării și studierii în detaliu a operelor scriitorilor noștri clasici. Între lucrurile nefirești este și ignorarea limbii române ca disciplină de examen la intrarea în treapta a doua a multor licee. Necunoașterea limbii române conduce la „specialiști" care nu înțeleg întotdeauna textele tehnice nuanțate și care nu sînt capabili să explice clar executanților din subordine procesele fizice a căror cunoaștere condiționează calitatea muncii acestora. Apoi, să nu uităm că gramatica în general și cea românească, dar mai ales cea latină beneficiază de o acuratețe și armonie a structurii ce îi pregătesc excelent pe tinăr pentru înțelegerea mai ușoară a structurilor logice din științele exacte. Iar atunci cînd un specialist dovedește că nu cunoaște bine limba maternă, e normal să i se pună la îndoială însăși capacitatea și calificarea profesională.

În încheiere vreau să spun că toate aceste nenorociri la care m-am referit în discuția pe care o notați sînt intolerabile pentru că, perpetuate, ar produce „specialiști" handicapați — profesional, cultural, psihologic — în competițiile viitorului, în care vor rezista numai cei cărora le va ajunge oxigenul ; iar oxigen, în cooperarea pentru supraviețuire a mileniului trei, va însemna, de fapt, inteligența tehnică proprie.

— La ce țineți mai mult : la fizică, la matematică sau la română ?

— La Învățămîntul românesc, adică la șansele de mîine ale țării mele.

Vaslui — un miracol al dezvoltării noastre

RULMENȚII DE BÎRLAD — O MARCĂ ROMÂNEASCĂ DE PRESTIGIU

Primul rulment produs în Moldova poartă data de 1 mai 1953. Două decenii mai tîrziu, în 1973, Întreprinderea de rulmenți Bîrlad a fost decorată cu Ordinul Muncii cl. I. Astăzi, la I.R.B. se produc anual aproape 40 de milioane de rulmenți, la o valoare totală a producției mărită de circa 1,7 miliarde lei. Rulmenții făcuți la Bîrlad sînt cu adevărat o marcă românească de prestigiu, dovadă volumul exportului, efectuat practic în toată lumea (60—70 de țări, puțini știu exact !), care aduce țării mai bine de 10 milioane de dolari în fiecare an. La sfîrșitul cincinalului actual, producția I.R.B.-ului va trebui să se ridice la nu mai puțin de 50 de milioane de rulmenți pe an ! Aceste prime date sînt cu adevărat necesare pentru a vă putea face mai ușor o imagine despre activitatea puternicului colectiv de oameni ai muncii (8 500 încadrați) ai Întreprinderii de rulmenți din Bîrlad, unitatea de frunte a industriei vasluiene. Care sînt însă noutățile de ultimă oră de la I.R.B. ?

„Două lucruri sînt de notat, ne spunea directorul Dionid Năstase. În primul rînd este vorba despre eforturile privind obținerea de rulmenți având o capacitate de lucru cît mai mare, raportîndu-ne la timpi de întrebuințare și ca greutate suportată, dar păstrîndu-se aceiași nivel al construcției exterioare. Acest lucru a presupus de la sine modificarea construcției interioare, prin utilizarea unui sistem optimizat, obținut în urma unor cercetări minuțioase în care a fost folosită tehnica de vîrf. Este vorba mai exact despre o cercetare efectuată împreună cu Institutul politehnic din Iași, respectiv catedra de organe de mașini, care a alcătuit o metodologie de calcul a tuturor variantelor posibile folosind ordinatorul electronic. Nu se mai poate astăzi să facem încercări pe bancurile de probă, ceea ce a reușit calculatorul în cîteva minute noi am fi putut realiza după cercetări care ar fi durat ani de zile, zece probabil !"

A doua noutate este legată de intrarea în funcțiune a halei de mașini-unelte, în cadrul căreia se asimilează cu prioritate utilajele al căror preț de cost (în valută) este cel mai ridicat. „După vizita pe care tovarășul secretarul general Nicolae Ceaușescu a efectuat-o la noi în 1975 — ne spunea directorul Dionid Năstase — s-a luat hotărîrea de a fi produse la Bîrlad, chiar în cadrul unității, exact mașinile-unelte de care avem nevoie. Pe piața internațională prețurile sînt în continuă creștere, ele dublîndu-se aproape de la an la an, așa cum e cazul mașinii de rectificat simultan capete, de exemplu. Astăzi însă, prin grija conducerii partidului, sîntem în stare să ne producem singuri utilajele cele mai complexe de care avem nevoie. Ceea ce, vă rog să mă credeți, nu-i puțin lucru !"

CÎND AI O SINGURĂ GĂINĂ, NU POȚI SĂ TAI DOUĂ !

Arsura nu-i deloc una dintre cele mai frumoase localități rurale ale țării. Am fost deseori în Ardeal, am bătut multe sate mîndre din Banat, am admirat comunele renumite din Mărginimea Sibiului, am văzut cît de puternice și înstărite au devenit unele localități rurale ale Dobrogei sau ale Olteniei și multă vreme am știut că nici o comună din Podișul central moldovenesc nu poate fi comparată cu vreuna din localitățile amintite, decît în defavoarea sa. Iată însă că, prin Decret prezidențial, comunei Arsura — județul Vaslui i s-a decernat Ordinul Muncii cl. I, distincție conferită pentru rezultatele dobîndite în întrecerea socialistă dintre consiliile populare comunale în anul 1980. Am fost desigur la Arsura. Comuna e cocoțată sus, deasupra Prutului, la capătul unui drum de țară pe care o „Dacie" ram giflie, trei sate înghesuite de dealuri, Fundătura, Pîhnești, Kogălniceanu și cu Arsura patru, adunînd cu totul vreo 3 000 de suflete. În centrul comunei, un bloc cu 12 apartamente, un magazin, Casa agronomului și sediul C.A.P.-ului, o statuie. Nici urmă de asfalt, puține uliți sînt pietruite, cîsele nu-s urîte dar nici nu sfrălucesc în soare să-ți ia ochii. Arsura mai are mult înainte pînă a ajunge să spere să intre în rîndul localităților numite orașe agroindustriale, cum în Vaslui mai aproape sînt Negrești sau Murgeni. Și atunci, unde sînt argumentele dobîndirii mult rîvnitului premiu național în întrecerea dintre comunele țării ? Ne lămurește chiar Toader Munteanu, primarul localității. „Ceea ce a contat în primul rînd, ne spunea dînsul, au fost rezultatele obținute la cîmp. Alci am pus într-adevăr ciocă de ordine în ceea ce priveste munca ! În felul acesta au crescut producțiile, ne-am valorificat mai bine construcțiile existente, fără să cerem alte investiții mari, iar oamenii au cîștigat mult mai bine că în trecut. La bugetul Consiliului popular am realizat o depășire de 31 la sută a planului, indeosebi de pe urma creșterii valorii normelor la C.A.P. Vreau însă să rețineți că noi am mai primit Ordinul Muncii și în anul 1978, anul trecut fiind, ca să zic așa, recidiviști !"

Grigore Diaconu este președintele al C.A.P. Arsura din 1968 încoace. E un om integru, muncitor, dar și cu un dar aparte, acela de a-i face pe ceilalți să muncească în fel. Cînd a devenit președinte, C.A.P.-ul avea o datorie de vreo 7 milioane la stat, în vreme ce bilanțul anului care a trecut a găsit cooperativa cu bani lichiz în bancă, mai bine de 8 milioane de lei avut colectiv, chiar după ce toate cheltuielile pentru primăvară fuseseră făcute. Ziva președintele : „Eu începînd de prin '70, contrar ce să zic așa unor procedee din acea vreme, am început să țin ceva bani în cont, ca să scăpăm de datorie. Sincer să vă spun, am judecat ca la casa mea : dacă o să cheltuiesc azi tot, ce mă fac la anul ? Poate mă-mbolnăvesc, poate dă vreo calamitate, trebuie să am o siguranță. Și m-am mai gîndit să cheltuim cît avem, nu mai mult. Legile erau tare blînde, fiindcă statul împrumuta aproape cît cereai, dar de ce să ajungi în datorii neplătite ? Acasă dacă ai o singură găină, ce faci, tai două ?!"

Îi întreb pe Grigore Diaconu dacă e mulțumit, dacă oamenii îl ascultă, de unde, de alte, și președintelo nu se ascunde deloc după vorbe. Zice limpede : „Ușor, să fiu sincer, nu e în mîna cu oamenii. Dar dacă te ții de ei, și azi, și mîine, pînă la urmă treaba se face. În primul an am fost nevoit să tai vreo 7 000—8 000 de norme, fiindcă se fura de se stingea. Dar am observat că oamenii nu s-au supărat, fiindcă și-au dat seama că i-am sancționat pe drept ! Țăranii noștri s-ar supăra dacă-i minți, dacă le permiți că le dai mai mult și le dai mai puțin decît merită, dacă-i șufărești, adică dacă îi șmecherești, schimbînd normele de azi pe mîine și alte asemenea. La noi s-a muncit bine, iar rezultatele le-ați văzut. Facem muncă și mai bine, e adevărat, mai alce că acum ne-am făcut și un renume între comunele țării, pe care nu vrem să-l facem de ris".

RUSTIC NEMȚESC, PRODUS LA VASLUI

Greu de găsit directorul Dan Berbescu. „Astăzi, ți s-a spus de la secretariat, se află în „protocol" cu niște olandezi, iar mîine vin doi specialiști nemți. Experții abia au plecat !" În fapt, aceste precizări ne vor mira mai puțin atunci cînd vom afla că aproape întreaga producție a întreprinderii — este vorba de Întreprinderea de prelucrare a lemnului Vaslui — merge la export, în R.F.G., Olanda și Elveția în special, Franța și Suedia cîteodată. Și totuși : fabrica de mobilă vasluiană este departe de a putea fi socotită între întreprinderile de tradiție ale țării, locuri pe care Aradul, Cluj-Napoca sau Bucureștiul le-au ocupat de mult. Mai exact, acum aproape 14 ani cînd a luat ființă I.P.L. Vaslui se năștea mai mult din dorința de industrializare rapidă a județului, chiar în lipsa oricărei tradiții în materie. Lucrul acesta se pare că a avut însă și anumite avantaje. „Vedeți dumneavoastră, ne spunea tînărul inginer Berbescu, pe care l-am răpit timp de o jumătate de oră, între două ședințe de „protocol", mobila modernă nu poate fi decît cu greu fabricată după vechile tehnologii, pe care cei de la întreprinderile cu tradiție le practicau de zeci de ani. Avantajul nostru a fost că oamenii au început să învețe meseria direct cu mijloacele noi, cele moderne, fără să aibă de luptat cu rutina unei munci îndelung practicate. Sigur că au existat destule probleme cu calificarea, dar e clar că e mult mai bine să înveți o limbă străină de la început cu un profesor bun, ci nu mai întîi cu unul slab, de ale căruj deprinderi ești nevoit să scapi, și abia apoi cu cel bun ! Este deci acesta motivul pe care eu îl consider esențial pentru a explica succesele noastre actuale. Întreprinderea a cîștigat un renume destul de bun, e adevărat. Numai puținlel ne-ar mai trebui ca el să devină și mai bun, dar uite că ne poticnim tocmai aici. Ca să înving gem și ultimul obstacol e necesar să rezolvăm două aspecte, care pe mine mă frămîntă permanent. Primul aspect este cel al constanței în calitate, tar al doilea e legat de respectarea mai strictă a termenelor de livrare. Sînt lucruri la care partenerii noștri în foarte mult, iar noi, dacă vrem să ne facem treaba cum trebuie, trebuie să-i ascultăm".

După care discuția noastră s-a sfîrșit. Pe director îl așteptau reprezentanții unei firme olandeze...

„DE 30 DE ANI NU SÎNTEM DECÎT LA DATORIE"

La Tutova există probabil cel mai deosebit spital comunal din țară. Sînt aici cîteva clădiri adăpostind 135 de paturi, laboratoare și săli de tratament, totul înconjurat de o uriașă masă verde, pe care am putea-o numi grădină, dacă acest cuvînt nu ni s-ar părea prea puțin în locul lui, dată fiind splendoarea locului. Spitalul arondează 10 comune dimprejurul Tutovei, la granița județului Vaslui cu Galațiul, un fel de filtru în fața spitalului din Bîrlad, ale cărui posibilități și pretenții sînt, desigur, altele. Personalul-numără 57 de oameni, de la director la portar, în vreme ce în registrele spitalului sînt înscriși exact 3 255 de bolnavi internați în 1980, revenind un indice de utilizare a fiecărui pat de 314 zile. Acest așezămînt medical există, în fapt, de foarte mulți ani, dar el n-a fost dintotdeauna ce e astăzi. Există aici la Tutova un om care și-a făcut din profesiune crezul vieții, sacrificînd pe altarul lui aproape totul, renunțînd la diplome și onoruri, la Capitală și probabil la o carieră universitară, venind la Tutova, în podișul Bîrladului acum mai bine de 30 de ani și rămînînd pînă la urmă pe loc, neregretînd nimic chiar dacă între timp anii l-au apropiat de zenitul vieții. Numele acestui doctor este Ionel T. Nicolaescu, iar pe consoarta sa, doctorița Magdalena Nicolaescu, o prezintă drept „marea mea colegă, colaboratoare și soție". E fiu de țăran talomițean, dintr-o familie cu 5 copii, rămas la 19 ani orfan și cap de familie, și totuși mereu în banca I la liceu, la facultate, la specializare, lucru pentru care nu o dată a fost chemat înapoi la București. Astăzi are 57 de ani, în jurul lui n-am văzut colțișor de spital, de curte sau de grădină care să nu fie așezat exact așa cum a vrut el să fie, și nu altfel, adică ținînd spre o perfecțiune sobră, spre armonie și bun gust. A fost întotdeauna, și rămîne și acum, un mare entuziast doctor Nicolaescu. Declară cu voce tare că el a vrut în primul rînd să arate tuturor că se poate face ceva și într-un amărît de spital comunal, că se poate cu pricepere și cu dăruire, lăsa ceva în urma ta, mîncar o cărămidă — cum se zice, dar aceea să fie pusă bine. Stie care este azi mentalitatea tinerilor absolvenți de medicină, pe care un stagiu de 2—3 ani într-o comună îi înnebunește de-a dreptul, acceptînd totul ca pe o pedeapsă cu termen perisabil. Dar zice „Ascultați-mă pe mine, va veni curînd vremea cînd entuziaștii vor fi înrăiți la modă !" Nu-l contrazicem, n-ar fi deloc frumos.

LA COASĂ, LA MELIȚĂ ȘI ALTE ASEMENEA

Poate n-o să vă vină să credeți, dar pe scenă se vede. Formația conusă de profesorul Nicolae Bălan cîntă la unelte agricole ! Asta se petrece cam așa : la coasă „cîntă" Pandeicanu, secretar al consiliului popular, la stropitoare moș Neculai Cărare, fost primar, la joagăr Nistor, directorul căminului cultural, la melița timplarul Trișcă, la talangă învățătorul Bălăuțescu, la nicovală Batmanu, președintele cooperativei de consum și Neamțu, șef de echipă la construcții, la grebla poștașul Gajură, la țăpoi alt timplar, Fllimon, iar la clopoței profesorul Măciucă. Mai sînt folosite un bici, o cobză și un fluier, dar rolul lor rămîne minor ! Piesa interpretată se numește „Mai bădiță Niculaie" și vă rog să mă credeți că sună foarte bine. E de fapt, pînă acum cel puțin, singura piesă în care corul din comuna Ivănești nu e însoțită de fanfară, fiindcă am uitat să vă spun că aici e forța corului vasluian, acompaniamentul fanfarei ! Acum, sigur, coruri mixte sînt în țară numeroase, așa că oamenii din Ivănești s-au gîndit ca acompaniamentul corului lor, format numai din bărbați să-l facă fanfara din satul Valea Mare, avînd o tradiție de vreo sută de ani și în palmares un loc III în faza finală a Cîntării Românlei. Astăzi, cînd corul și fanfara reprezentînd comuna Ivănești intră pe scenă, ea se umple efectiv, 90 de oameni în cor, 50 în fanfară, iar în fața dirijorul, profesorul Bălan, mai mîndru și mai emoționat decît toți. Din cor fac parte bătrîni de 70 și 80 de ani, cum sînt învățătorii pensionari Nicolae Calu, Alexandru Naciu și Ion Andrieș, Alexandru Ouatu, miner pensionar sau Ion Chifor și Nicolae Cărare, țărani, alături de tineri de 16 sau 20 de ani, oameni care fac cîte 7—8 km pentru a veni la repetițiile fixate de dom' profesor, venind din Fundătura, din Bleșca, din Ursoaia, din Valea Oanei, Broșteni sau Hîrșoveni, toate sate aparținînd de comuna Ivănești. Se cîntă și se interpretează mai cu seamă sîrbe, bătute, hore, nu sînt lipsite de anici ritmurile militărești și nimeni nu se întreabă de ce e așa. Primarul comunei, Constantin Brumă, este în fapt marele animator al formației artistice, dar el susține că are sarcini prea multe ca să mai aibă timp și de cîntat, deși cîteodată se mai prinde la cor. Sigur, formația din Ivănești merită a fi ascultată !

DUMITRU GRAUR ■

„SÎNTEM DE 5-6 ORI MAI PUTERNICI DECÎT ACUM 12 ANI!"

(Urmare din pagina 1)

sol, fără îndoială. Iar, pe deasupra tuturor, contează mai ales binefacerile ce se răsfrîng asupra populației locale, în toate domeniile vieții sociale, cu principiale efecte ale politicii partidului.

— În primul rînd vă trebui subliniat că pe acest bătrîn teritoriu românesc s-a creat o clasă muncitoare tînără și puternică, bine calificată, care nu prea mai are complexe. Cifrele arată că numai în ultimul cincinal personalul muncitor a crescut cu peste 21 000 de oameni ai muncii, ajungînd astfel la numărul de 103 000, adică 23,5 la sută din forța de muncă a județului. Pentru toți aceștia, fondul de locuințe a sporit cu 10 317 locuințe, au fost create 5 451 locuri în cămine de nefamiliști, 1 134 locuri în grădinițele de copii, 96 săli de clasă. Dar cred că totuși va trebui să ne întoarcem mai în urmă. Acum zece ani, spre exemplu, Vasluiul nu era decît un tîrg modest, prăfuit și aproape fără viață, în care nu locuiau decît vreo 15 000 de locuitori. Astăzi însă, pe linga Bîrlad, care e un oraș mai vechi, cu mai multă tradiție, în județ a apărut un al doilea municipiu în plină dezvoltare, centru administrativ dealtfel, în care construcțiile noi sînt cu mult mai numeroase decît cele moștenite, Vasluiul numărînd la ora actuală peste 50 000 de locuitori. Dar și alte localități au fost înzorate. Așa e orașul Huși, urbe patriarhală ce își justifică numele de „oraș dintre vii", a cărui dezvoltare a dinamizat parcă totul, răsturnînd tradiții ce păreau de nedintuit. Bîrladul a devenit astfel alt oraș industrial, cît și turistic, chiar dacă el se află situat tot între vile al căror renume nu avem motive să-l renegăm. Sau Negreștiul, care era practic doar o localitate cu elemente exclusiv rurale, în care ani de zile nu se întîmpla mai nimic. Azi aici se pun bazele unor puternice unități industriale, orașul fiind „răsturnat" aproape în întregime. Chiar și în comuna Murgeni, vîloare localitate urbană, au intrat de acum primele elemente ale industriei, cu urmările pe care le semnifică acest lucru... M-ati întrebat, de asemenea, despre agricultura județului. As putea răspunde că rezultatele obținute sînt confirmate din plin de acel mortuos loc 4, obținut în cadrul întrecerii socialiste între județele patriei. Acest loc este cu atît mai valoros, cu cît în Vaslui se pun și o serie de probleme speciale, legate mai cu seamă de pămînturile pe care aici se face agricultură. Sînt terenuri frămîntate, mineale de eroziuni puternice, cu grad de fertilitate destul de scăzut. Producțiile, luate ca atare, n-au fost deosebit de spectaculoase, mai cu seamă cele vegetale, dar eforturile pentru obținerea lor, vă rog să mă credeți, n-au fost deloc putine. Județul are însă rezultate notabile în sectorul agriculturii de stat. Aici am obținut rezultate constant bune, mai cu seamă în producția zootehnică, nu doar într-un an sau în altul, ci în ani de-a rîndul. Trustul I.A.S. Vaslui a fost mereu pe locul întîi sau doi pe țară la producția de lapte, dar și celelalte activități din zootehnie merg bine. Avem mari crescătorii de ovine în județ, cîteva ferme model, rezultatele fiind destul de bune. Viticultura însă, sector cu tradiție și cu pondere mare în agricultura județului, Vasluiul fiind în fapt al patrulea județ al țării din punctul de vedere al suprafeței cît și al producției viticole, nu ne satisface în întregime. Rezultate mai slabe obținem și în legumicultură, deși și aici există tradiție și condițiile nu-s rele. Nu ne mulțumesc nici producțiile de lapte din cooperativele agricole, unde însă avem un program întreg, avînd drept scop îmbunătățirea situației.

— Tovarășe prim-secretar, ce înseamnă a fi „din Vaslui" ?! Este asta încă un stigmat, o pată ce să zic așa, ori un prilej de mîndrie — ce zicești ?

— Îmi dau bine seama ce vreți să spuneți. Dar sînt de părere că au apus de acum vremurile cînd oamenilor din Moldova în general, din Vaslui în mod special, le era rușine de locul lor de bastină. Astăzi sînt la oamenii noștri o anumită mîndrie, pornită desigur de la multimea de lucrari impresionante pe care le-au realizat chiar ei în toți acești ani, dar o mîndrie de un fel aparte, neafișată strident, fiindcă moldovenii sînt oameni modești. Trebuie mai întîi să-i stimești cumva ai apoi abia poți vedea cît de mîndri sînt de tot ce s-a făcut în jurul lor și cît de legați sînt de locurile în care trăiesc. „Firma", cum se spune, nu e din cele mai mari — dar e a lor, și ei știu bine asta. Încă o dată trebuie s-o spun : tot ce s-a făcut pe acest petic de pămînt românesc se datorește atenției acordate de conducerea partidului, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, preocupării hărnicilor locuitori ai acestor meleaguri. Avem astăzi colective tinere, cu gîndire nouă, modernă dacă vreți, cu rezultate care îi impun. Lor le lipsește poate experiența, dar lipsa de rutină și cea a complexelor îi ajută să recupereze handicapul. Cît despre istorie, vă rog să mă credeți că am impresia că Ștefan cel Mare trăiește în fiecare casă.

— Înțeleg că sînteți optimist în ceea ce privește viitorul județului Vaslui.

— Așa este. Pe baza planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial Vasluiul va păstra ritmuri de dezvoltare mari și în actualul cincinal. Baza materială este bună, avem condiții pentru demararea cu succes a noului plan. Sigur, în viitoarea dezvoltare va trebui să ținem mai mult seama de o serie de caracteristici specifice județului, cum ar fi lipsa de materii prime și putinătatea resurselor energetice (apele au debituri mici, mai puțin decît primăvara, cînd inundă o mare parte din teren), pe de o parte, iar pe de alta de necesitatea valorificării potențialului deosebit, unul dintre cele mai mari din țară. În Vaslui se înregistrează probabil sporul natural al populației cel mai mare din România, dar procesul de migrare spre alte județe e încă insemnat. Ei bine, în dezvoltarea economică viitoare a județului trebuie să ținem seama tocmai de aceste evidente. Vom face mai multe produse ale mecanicii fine, care cer mai puțină energie, vom dezvolta industria ușoară, unde avem resurse demografice importante, ca și cea alimentară, care va prelucra resursele agricole. În 1985 va trebui să realizăm o producție agricolă de 5,2 miliarde lei. În actualul cincinal peste 15 000 de familii vor primi locuințe noi, va crește gradul de urbanizare și sistematizare a tuturor localităților, va spori substantial baza materială a învățămîntului, culturii și sănătății. Sînt aici suficiente motive, cred, pentru a fi optimist. În fapt, nu văd de ce n-aș fi !

POEȚI DIN JUDEȚ

Poem

Să lăsăm să doarmă pisicile albe
și iepele mari și ochioase,
trifoiul bătut de minji și veverița —
prin sirofele încărcate de somn
și ploile purtate de fumul tăcerii
și catrul lenes și domn ;
oastea de frunze a toamnei cu mîere,
gutuile și fetele desculțe, goale,
neascunse de apa cristalină,
să le lăsăm în poezie domoale ;
lămpașul verde și vîa al mînerului,
tutunul fumat lîngă peroane de gară,
să lăsăm să plouă cu viață-a poeme,
cu miros de pămînt și de țară !

ION ALEX. ANGHELUȘ ■

Copacii

Copacii sînt avioane cu boturi înfipte-n pămînt
frunzele sînt hărți de zbor
fructele întruchipează nu doar nepăsința
ei și nădejdea lor.

Probabil căzuți dintr-un război mondial,
au fost atrași de puterea pămîntului
și lerbonze palme au oprit
prăbușirea lor din altă eră.

Ascunzînd în ei și ploale și foc
și ademenind cu crengi răpitoare,
copacii ținuți de rădăcină în loc
invață copii să zboare.

ION ENACHE ■

Corul de bărbați din Ivănești

Cronica vieții pentru toți

De la începutul anului pînă la 1 iulie, secția noastră de specialitate a înaintat 22 de scrisori pentru rezolvare la Consiliul popular al județului Vaslui. Majoritatea au fost rezolvate în termenul reglementat pentru această. Trei dintre ele (este vorba de scrisorile adresate de **Vasile Munteanu** din Rînzești, **Viorica Iordache** și **Gheorghe Lăcătuș** din Vaslui) sînt încă în curs de cercetare. ● Într-un număr de zece scrisori, problemele sesizate s-au confirmat pe deplin, petiționarii obținînd răspunsuri favorabile cererilor lor. Așa este cazul, spre exemplu, cu **Nicu Ina Ionescu**, om al muncii la I.C.S.A.P. Bîrlad, față de care întreprinderea citată nu respecta prevederile legale privind retribuirea. S-au luat măsuri pentru intrarea în legalitate. De asemenea, în cazul bătrînei **Elisabeta Proca**, din Hoceni, s-a constatat că ea îndeplinește condițiile de pensionară C.A.P., primind acum drepturile cuvenite, în vreme ce casierul care îi reținuse luni de zile dosarul de pensionare va fi chemat în fața instanței de judecată. A fost rezolvată pînă și problema lui **Panaite Opreja**, din Boldănești, care a fost îndrumat direct spre locul de unde a putut cumpăra o pompă Vermorel, pentru stropit via și livada. ● O situație socială a cuprins-o scrisoarea lui **Neculai Cocuz**, încadrat al Întreprinderii județene de legume-fructe Vaslui. Dinsul arăta că fiind promovat absolvent al școlii de maiștri și dorind să facă îmbunătățiri în activitatea întreprinderii, este împiedicat de către șeful contabil și alte cadre tehnice din unitate, cărora nu le place să introducă noul în procesul de producție. În urma controlului a reieșit că trimiterea la școala de maiștri a tovarășului Cocuz s-a făcut prin încălcarea prevederilor legale, vinovată de aceasta făcîndu-se tovarășa Cocuz Aurica, inspector de personal în unitate și, în același timp, soția mai sus-numitului. Aceasta a fost sancționată exemplar, în vreme ce tovarășului Pîlă Emil, contabilul șef al unității vasluiene, i s-a atras atenția pentru a respecta ordinea și disciplina în întreprindere și pentru a acorda un sprijin mai concret conducerii I.L.F., în mod preventiv, nu două ce fenomenele au avut loc. Din răspunsul primit la redacție un singur lucru nu aflăm : ce măsuri s-au luat pentru ca I.L.F. Vaslui să nu mai îndeplinească planul de producție în proporție de numai 40—50 la sută, așa cum s-a întîmplat în cursul anului trecut, ci să-l îndeplinească într-o proporție mult mai mare, eventual chiar de sută la sută ?! ● **Gheorghe Filimon**, membru cooperator din Ivănești, a sesizat că președintele C.A.P.-ului din comună, Ștefan Hîrnaiu pe numele său, a vîndut 25 de purcei de 3 luni la diferiți cetățeni și că a folosit 38 de litri de lapte pentru uzul personal. Pentru lapte a fost impus cu 87,40 lei, iar pentru purcei i s-a atras atenția că la prima abatere se vor lua măsuri disciplinare, mergînd pînă la destituirea din funcție. ● **Un grup de 7 cetățeni din Fălciu** au arătat că în localul grădiniței din comună (spațiu cu 5 camere locuibile) s-a mutat un înginer de la C.A.P., pe nume Gheorghe Secară, iar copiii sînt ținuți în condiții improprii. S-au luat măsuri pentru plecarea inginerului din grădiniță (termenul a fost 1 iulie) și pentru pregătirea localului în vederea asigurării programului prelungit. ● Cîteva răspunsuri pe scurt. **Elena Băseseu (Bîrlad)** : La examenul pentru ocuparea postului de telefonician la Fabrica de confecții din... ați avut o medie mai mică decît a celorlalți participanți; **Maria Zaharia (Fălciu)** : Dacă părinții se ceartă mereu, cum e cazul între dv. și tatăl elevei Apostol, care lucrează la aceeași unitate, ce exemplu bun pot dat ei elevilor Apostol Andra și Zaharia Gabriela, colege de școală, care au avut un incident pe care dv. îl puneți în sarcina unei învățătoare ? ! ; **Gheorghe Corozel (Husi)** : Oficiul farmaceutic Iași vă va comunica în scris ziua în care urmează să vă prezentați la Farmacia nr. 17 Husi, pentru a ridica medicamentul „Trofopar", pe care-l solicitați ; **Manole Fasiaru (V...lui)** : Aveți dreptul să folosiți mașina de gătit. Elgaz la o priză monofazată. Vă sfătuim însă să treceți cît mai curînd la o formă de încălzire mai economică ; **Gheorghe V. Adam (Husi)** : Scrieți de ani de zile în aceeași problemă a partajului. Ați pierdut toate procesele. Printr-o nouă scrisoare nu veți rezolva nimic în plus. Nu mai revenîți ! ; **Dumitru Prisecaru (Bîrlad)** : Am trimis scrisoarea dv. Procuraturii generale ; **Constantin Focșa (Vaslui)** : Aveți dreptate, 13 suflete nu pot trăi în 4 camere. Reveniți însă cu o scrisoare lizibilă, nu cu o copie de necitit și nelnțeles. Vom încerca să vă ajutăm!

Primim din partea Consiliului popular al municipiului București : „Referitor la scrisoarea lui **Laurențiu Cârstea** adresată redacției FLACĂRA, prin care acesta scrie că i s-a încălcat dreptul de extindere a spațiului locuibil, vă aducem la cunoștință: dintr-o eroare, spațiul în cauză a fost atribuit Întreprinderii de material rulant „Grivița Roșie". Pentru îndreptarea acestei greșeli, s-a stabilit să se dea un alt spațiu numitei întreprinderi, urmînd a i se acorda extinderea solicitată în strada Episcopiei nr. 6".

■

Din partea U.J.C.A.P. Teleorman : „Scrisoarea adresată redacției de către **Mirela Deac**, din comuna Drăgănești de Vede și trimisă nouă spre competentă analiză, a fost rezolvată în mod favorabil: M.G. a fost încadrată în funcția de sortator în cadrul Depozitului de mărfuri Roșiori de Vede".

■

Galeriile **Pro Arte Kasper** din Elveția au organizat între 9 mai —17 iunie a.c. Concursul internațional de artă naivă la care au participat 65 de țări. Lui Petru Mihuț, din satul Brusturi, comuna Hălmagiu, județul Arad, i-a fost acordată „Diploma de onoare" pentru tabloul „Primăvara — nuntă la Brusturi", tablou care a și fost reprodus în numărul special al revistei „Pro Arte". În momentul de față pictorul Petru Mihuț se pregătește pentru o expoziție cu participare internațională ce va avea loc în R.F.G. (**Ion Cojoi** — Bonțești, Arad).

■

Procuratura R.S.R. : „Referitor la scrisoarea lui **Adrian Stănculescu**, din Craiova, vă facem cunoscut că problemele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare".

■

Consiliul popular al municipiului Deva: „Privind scrisoarea lui **Ion Surducan** din Deva, prin care reclamă că are condens în apartament:, avîndu-se în vedere situația deosebită a acestui apartament precum și faptul că locatarul are trei copii minori a căror sănătate ar putea fi periclitată de aerul umed ce se formează în camere, Consiliul popular municipal a dispus Secției de întreținere a fondului locativ de stat din cadrul G.I.G.C.L. să execute lucrările ce se impun pentru combaterea fenomenului de condens pînă la sfîrșitul trimestrului II 1981".

■

Mă numesc **Aurelia Bătă** și vă scriu în numele colectivului de femei din cadrul Întreprinderii județene de transport local Constanța. După cum se știe, diversele organizații de femei inițiază concursuri pe teme social-politice sau culturale. Un astfel de concurs a fost organizat de Comitetul județean al femeilor din județul Constanța, cu tema „Femeia României socialiste — participare și răspundere în viața social-politică", al cărui buletin de participare vi-l trimit alăturat. Termenul de predare al buletinelor de participare a fost 30 aprilie 1981. Pînă aici nimic deosebit! Curios este însă faptul că buletinele ne-au fost înmînate pentru completare la data de... 13 iunie a.c. ! ? !. Am dori să aflăm care este justificarea comitetului pentru întîrzierea cu o lună și jumătate peste termenul limită al acestor buletine și, mai mult încă, am dori ca această practică să nu se generalizeze, diminuîndu-ne avîntul și încrederea în șansele noastre de participare la concursurile viitoare.

■

Consiliul popular al județului Iași : „Privind rezolvarea scrisorii adresate redacției FLACĂRA de către **Valerian Gherman** din orașul Pașcani, prin care solicită repartizarea unui apartament: avînd în vedere situația deosebită a acestei familii, biroul executiv al Consiliului popular al orașului Pașcani a hotărît repartizarea unui apartament cu 2 camere în Pașcani la blocul V 11, apartamentul 30, scara B, etajul IV, prin unitatea la care a lucrat la I.M.M.R. Pașcani".

■

Consiliul popular al județului Caraș-Severin : „Referitor la scrisoarea lui **Simion Octavian Vornic**, domiciliat în Băile Herculane, prin care arată unele deficiențe semnalate la blocul nr. 11 din Aleea Trandafirilor, vă comunicăm că din verificările efectuate s-a constatat că se confirmă cele sesizate. Ca urmare, Șantierul din orașul Băile Herculane a luat măsuri și remedierile necesare au fost efectuate".

■

Instantaneul pe care vi-l reprezint a fost realizat în ziua de joi, 14 iunie, orele 11,30, pe șoseaua Mihai Bravu din Bucu-

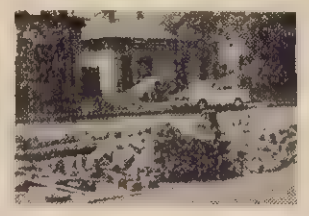

rești. Căldura cumplită a acestor zile nu cred că justifică... răceala față de meserie, față de muncă în ultimă instanță a tînărului din imagine. Ce are de spus, oare, I.T.B.-ul? **(Petre Nicolae, București).**

■

Spitalul Militar Central: „Vă comunicăm răspunsul tov. cpt. dr. COSTA DANIEL : „În problema indicată de studentul **Bucur Aurel** din Cluj-Napoca, am luat legătura cu conf. dr. Meiu, cu care am avut de multe ori plăcerea să colaborez în special în domeniul activităților U.S.S.M. Pentru a mă orienta cît de cît asupra cazului domnia-sa a avut amabilitatea să-mi prezinte datele clinice și paraclinice esențiale precum și tratamentul efectuat. Pentru a stabili însă dacă aceste metode pot fi aplicate și în cazul studentului Bucur Aurel, este necesar să-l examinez eu însumi. Am înțeles că acum are de rezolvat probleme universitare acute. Propunem ca de îndată ce lucrurile se vor lămuri, să-i scrie șefului secției în care lucrez, col. dr. Gâitan Gh., și, dacă dorește, să-mi scrie și mie pentru a-l programa în vederea internării în secția noastră. O altă soluție ar fi să sune la telefon 49 44 20 col. dr. Gâitan".

N.R. — Răspunsul poartă semnătura Comandantului Spitalului Militar Central — generalmaior dr. Florian Vlad.

■

Vă scriu în numele a numeroși cetățeni din Bacău care locuiesc în cartierul Cornișa 1, cu rugămintea de a publica rîndurile de mai jos: primăria a crezut necesar să doteze și cartierul nostru cu un cinematograf, lucru pentru care îi sîntem recunoscători. Din păcate însă, de circa patru ani de cînd au început lucrările, noi înotăm prin noroi și praf. Am făcut nenumărate sesizări, înțelegem că poate sînt greutăți, se obțin fonduri mai greu, propunem însă că dacă tot s-a inițiat într-un astfel de mod, să se finiseze lucrarea pe cît este posibil, să se paveze cu alte cuvinte drumurile ce duc spre blocuri pentru a putea circula și noi în mod civilizat. **(Lydia Boteanu, Bacău)**

■

Consiliul popular al județului Dolj : „Analizîndu-se scrisoarea adresată redacției FLACĂRA de către **Sofia Mită** din comuna Giubega, vă comunicăm: cu dispoziția 1623279/1981, aceasta a fost repartizată la Combinatul chimic Craiova, pentru Fabrica de furfurol Segarcea, ca operator chimist, începînd de la 15 iunie a.c.".

■

REVENIRE :

Subsemnatul **Ștefan Bacalu** din Cluj-Napoca, strada Caracal nr. 16, ca urmare a sesizării înaintate redacției la data de 16 martie 1981 — din care un extras a apărut în revista FLACĂRA nr. 15/9 aprilie 1981 — prin care am arătat că o bicicletă tip pegas „MINSK", defectată în termenul de garanție, cu viciu de fabricație, fără posibilități de reparație, I.C.S. Cluj nu mi-a schimbat-o și nici nu-mi restituie contravaloarea ei (bicicleta stă din luna noiembrie 1980 în depozitul I.C.S. Cluj), revin : nici în urma apariției rîndurilor din FLACĂRA nu s-a luat nici o măsură pentru a se rezolva situația. Se împlinește un an de cînd bicicleta nu mai este în stare de funcționare. Fiind predată unității specializate pentru reparație și, respectiv, I.C.S. Cluj, pentru schimbare. Nu este vorba, cred, de a insista asupra unui obiect hai să-i zicem ieftin ; ci de modul în care niște instituții în drept își duc la îndeplinire sarcinile ce le revin.

■

Ca și alte orașe ale țării, Înșul este astăzi un vast șantier de construcții : acesta este prezentul, pregătitor al unui viitor ce angajează cele mai nobile aspirații. Ceea ce vă scriu nu reprezintă un act de paseism : mîndri de prezentul activ, încrezători în viitor, cernem cu discernămînt trecutul și acordăm omagiul nostru tuturor celor care au luptat pentru binele obștesc, pentru cultura și arta românească. Sus, în dealul Tătărașilor, la cimitirul „Eternitatea", există o astfel de parte a trecutului — acolo dorm, cu conștiința datoriei împlinite, atîtea personalități proeminente politice, culturale, artistice ale țării ; mormintele lor străjuiesc colinele Iașilor și constituie o lecție vie a istoriei românești. O mare parte dintre acestea însă se prezintă în surprinzătoare discrepanță cu tradiționala pietate și recunoștință ce definesc sufletul nostru. Într-o dezolantă părăsire, cuprinse de ierburi, igrasie, cu detalii distruse sau furate, se prezintă lăcașurile celor care au fost **Mihail Kogălniceanu, Vasile Conta, Mihail Cerchez, Lascăr și Răducanu Rosetti, Nicu Gane, Vasile Adamachi** și alții. Nu este cazul, oare, de a se face totul, acum, cît se mai poate face, pentru aducerea acestor monumente la starea lor firească de document și loc civic ? **(Constantin Th. Botez, Iași)**

■

Consiliul popular al municipiului București — Direcția generală comercială : „Urmare scrisorii **Elenei Stoian**, vă comunicăm : la data de 17 decembrie 1980, I.C.L. „Mobila" a desfăcut contractul de muncă al acesteia conform art. 130 litera „i" din Codul muncii pentru faptul că ar fi vîndut o garnitură de mobilă defectă și fără a întocmi contractul de garanție. Pe baza probelor administrative, Judecătoria sectorului 5 a admis însă contestația lui E.S., a anulat decizia de desfacere a contractului de muncă și a dispus reintegrarea ei în funcția de vînzător, deținută anterior".

■

Ministerul Sănătății — Direcția asistenței medicale : „Urmare scrisorii adresate redacției de către **Viorel Cireadă** din Brașov, prin care solicită sprijinul pentru asigurarea transportului cu autosanitara săptămînal la Spitalul „Carol Davila" din București a mamei sale, vă informăm : în scopul rezolvării favorabile a solicitării, s-a indicat Direcției sanitare a județului Brașov să asigure acest transport sanitar la București, în curse combinate cu alți bolnavi care au indicația de transport sanitar în Capitală".

■

Direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară a jud. Buzău : Privind rezolvarea scrisorii trimisă revistei „Flacăra" de către tov. **Eduard Tatomir** — organizatorul grupei de nevăzători de la secția de cartonaj din cadrul A.E.I.P.I. Buzău : Orice repartiție de materiale se face numai de către D.G.A.D. București. A.E.I.P.I. Buzău a depus necesarul de materiale pentru anul 1981 încă din luna martie 1980 dar repartiție nu s-a dat. În această situație am mers la Fabrica de lapte din oraș care este beneficiarul ambalajelor primite de la Fabrica de hîrtie Suceava și discutînd cu tov. director Șerbănoiu, care înțelegînd situația a vorbit la telefon cu Suceava, i s-au promis 20 de tone de carton pentru ambalaje pe care le va da la A.E.I.P.I. În plus a discutat și cu fabrica Scăieni pentru alte 10 tone. Urmează ca M.A.I.A., prin D.G.D.A.D. București, să asigure repartiția de carton necesară unui ritm normal în secție. Aceasta este la data de 23 martie situația, avînd certitudinea că în scurt timp se va rezolva definitiv aprovizionarea cu materie primă.

(N.R. : Apreciem omenia și operativitatea celor care au reușit să dea materia primă oamenilor muncii nevăzători, dar vrem să aflăm dacă în momentul de față — deci după aproape patru luni — aprovizionarea a intrat în normal).

■

Vrancea este una din cele mai vechi așezări ale patriei noastre, ținut de răzeși plini de vrednicie, pe plaiurile căreia s-a născut nemuritoarea „Mioriță". La 2 iulie 1961 se împlinesc 550 de ani de la cea dintîi atestare documentară a numelui Vrancea. Este vorba de un act latin de la Ladislav Apor. Acesta anunță pe județele brașovean Luca Kiss, cum că Alexandru cel Bun și-a concentrat trupele și l-a trimis pe marele vornic spre Putna. O știe de la ciția informatori ai săi care au străbătut în Ardeal „pe drumul Vrâncii" — **per viam Vrancha. (Simion Hârnea — Năruja, pensionar octogenar, din comuna Năruja, căruia îi mulțumim pentru fotografia care reprezintă monumentul Unirii din Focșani.)**

■

„Cînd am rămas pentru prima oară cu tubul de tramcinolom gol după chiar prima folosire, am zis că s-a întîmplat un mister. Al doilea tub a avut aceeași soartă. Am aflat că mașinile sînt vinovate de acest fenomen. Zău așa ?! Dacă se renunța la mașini, cutiile de cavit n-ar fi venit și ele cu goluri așa cum e mostra alăturată (N.R. : pe care am „admirat-o" și noi). Zîmbind cu amărăciune, pentru că amară era lecitina pe care o gustasem, m-am întrebat în sinea mea, ceea ce acum vă întreb și pe dumneavoastră : de stricarea calității lecitinei cine se face vinovat ? Timpul e prețios și oamenii nu-și permit să-l piardă cu astfel de mărunțișuri, cu gustul medicamentelor, care nu e îmbietor... **(Ilarion Sfrijan, str. Duiliu Zamfirescu nr. 16, Constanța).**

■

Consiliul sindicatelor din comerțul municipiului București : Analizînd cele sesizate de tov. Iancu Dumitrescu de la I.A.P.L. — Central a reieșit că se confirmă aspectele semnalate. Atît directorul cît și președintele comitetului sindicatului au fost atenționați în legătură cu modul de comportare față de oamenii muncii. A reieșit, din discuțiile cu semnatarul scrisorii, că nu dorește să se ia măsuri disciplinare împotriva celor reclamați, aceștia prezentîndu-i doar scuzele de rigoare.

■

Și tot din partea Consiliului popular al municipiului București : „Referitor la articolul apărut în revista dv. nr. 21/1354 din 21 mai 1981 **„Răspunsuri fără răspuns"**, vă informăm că sesizările cuprinse în acesta sînt reale. Prin minuta încheiată cu asociația de locatari, toate lucrările de remediere, inclusiv execuția fațadei, se vor termina pînă la data de 15.XI.1981".

■

Din răspunsul Comitetului județean Botoșani al P.C.R. privind unele nereguli în difuzarea cărții semnalate de un grup de tineri : Verificînd situația semnalată în scrisoare, cît și alte aspecte legate de difuzarea cărții de către Centrul de librării Botoșani, pe lîngă cele menționate, pe care le considerăm de natură obiectivă **(N.R. : în rezumat : reducerea producției editoriale, eliminarea din planurile editoriale a numeroase titluri, plafonarea unor tiraje)** s-au constatat și abateri de la principiile muncii cu cartea. O serie de cărți se vind direct de la această unitate, fără a mai ajunge în librării, pe baza unor priorități stabilite în mod arbitrar de către directorul acesteia, Iliuță Nicolae. De aici s-a creat obișnuința ca un iubitor și interesat de carte să-și îndrepte pașii spre sediul Centrului de librării și nu spre librării, cum ar fi fost normal. Concluziile rezultate din cercetarea scrisorii vor fi prezentate într-o adunare cu oamenii muncii de la Centrul de librării. Vă mulțumim pentru intervenția dv. și vă încredințăm, totodată, că vom urmări în continuare cu atenție modul cum măsurile de înlăturare a lipsurilor constatate se aplică în practică.

Pagină realizată de
HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Nicoleta Isbașa — Drobeta-Tr. Severin : Ați fi fost scutită de restituirea cheltuielilor de școlarizare dacă v-ați fi transferat tot într-o unitate din rețeaua Ministerului Turismului. ● **Dumitru Dohotaru** — com. Văculești (Botoșani) : Am fost informați că ați optat pentru pensia C.A.P., iar prin decizia nr. 8961 din 13 mai a.c., ați fost înscris la pensie în sectorul agricol cooperatist ● **Lucica Nicolau** — com. Albești (Botoșani) : Femeile în vîrstă de 57 de ani au drept la pensie dacă fac dovada unei vechimi utile de cel puțin 10 ani ● **Draga Teodorov** — Galați : De la data de 1 iunie a.c. vi se poate acorda gradația a 7-a — peste 29 de ani vechime în învățămînt — dacă în unitatea școlară respectivă sînt întrunite toate condițiile prevăzute de lege cu privire la acordarea ultimei gradații ● **Constantina Vasile** — com. Greci (Mehedinți) : Decizia Comisiei centrale de pensii rămînînd definitivă pentru gr. III aveți obligația să prestați activitate 4 ore pe zi. Revizuirea medicală la termen se face numai pensionarilor de gr. III încadrați în muncă, ori dv., nefiind încadrată, ați fost scoasă din evidențele cabinetului de expertiză.

MARGA NEDELEA ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Sanda Chiroiu — București : Răspunsul este favorabil : vă puteți prezenta la concurs. ● **Mircea Onea** — Pietrari-Vîlcea : Referitor la solicitarea dv. de a fi încadrat ca profesor de specialitate — subinginer — la Grupul școlar nr. 14 Bistrița-Costești, vă facem cunoscut că potrivit art. 139 din Legea învățămîntului nr. 28/1978, posturile didactice se ocupă prin repartizare sau concurs care se organizează de către M.E.I. Posturile vacante scoase la concurs se publică în fiecare an în ziarul „Tribuna Școlii" ● **Ioana Balaci** — Constanța : Aveți dreptul la bursa solicitată, urmează să completați formularele primite ● **Andrei Izbășescu** — Galați : Am primit copiile după actele solicitate, vom înainta dosarul către M.E.I. ● **Liana G. Noghi** — Sibiu : Întreprinderea la care lucrați este singura în drept să vă dea caracterizarea solicitată ● **Marcus Aioanei** — Vă rugăm să reveniți cu o scrisoare deslușită : ce fel de școală ați absolvit ? Cîți ani aveți ? Cui v-ați mai adresat ?

HORIA PĂTRAȘCU ■

SOCIAL

Mădălina Ionescu — București : Am publicat rectificarea în numărul imediat următor ● **Năstase Igor** — București : Repartiția apartamentelor se efectuează numai prin întreprinderi. ● **Sabina Teofil** — Vaslui : Cazul este într-adevăr asemănător cu cel apărut, dar acest fapt nu e suficient ca să-l publicăm fără o anchetă prealabilă ● **Drăgoi Nelu** — Iași : În realitate lucrătorul public a intervenit, dar în defavoarea dumneavoastră ; acest fapt vă deranjează și este firesc. ● **Păsăru Violeta** — Vrancea : Nu ținem asemenea statistici. ● **Ungureanu Ilie** — Iași : Răspunsul sosit la redacție nu poate fi altul decît cel pe care l-ați primit și dumneavoastră acasă. ● **Alex. Irandafiru** — Timișoara : Vă așteptăm la redacție ● **Cornel Stelian** — Bacău : Nu cred că la O.S.I.M. veți găsi răspunsul pe care-l solicitați, invenția nefiind brevetată. Mai degrabă la Centrala industrială ● **Sergiu Emilian** — Cluj-Napoca : În 15 ale fiecărei luni. ● **Popa Gheorghe** — Brașov : Nu este un litigiu, ci o nemulțumire și nu știt o nemulțumire cît o reclamație și de fapt nu este vorba de o reclamație, ci de o cerere. Ce doriți ? ● **Hordoș Ana** — Arad : Nu putem solicita dosarul prin poștă ● **C. Pop** — Cluj-Napoca : Numai dacă prezentul îl justifică trecutul.

NICOLAE CRISTACHE ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Rasfoim ultimul volum, al zecelea, din seria critică **Liviu Rebreanu — Opere**, apărut la Editura Minerva. Acest volum, dintr-o serie de 11, deja tipărite, închide, practic, **Opera Magna** a marelui prozator român, serie integrală, editată sub îngrijirea lui **Niculae Gheran**. „Nu m-aș feri să spun — începe interlocutorul nostru discuția — că ea a apărut neforfecată, propunîndu-și să epuizeze întreaga creație rebreniană. Mai precis, aceste tomuri adună totalitatea romanelor de la Ion (tipărit inițial în 1920) pînă la Amîndoi (1941), incluzînd totodată întreaga nuvelistică și dramaturgie, edite și inedite". Dar să ne oprim la acest volum 10. Ce înseamnă el în cadrul revalorifi ării integrale a operei lui Liviu Rebreanu? „Volumul, cunoscut romanului Gorila (tipărit în 1938), este o completare a seriei care, cu ani în urmă, îi lăsase un loc rezervat. Răstimpul ne-a ajutat să completăm o informație absolut necesară pentru elucidarea unui caz controversat de istoria literară. Aș spune că e un recurs cîștigat după 43 de ani de la comiterea «crimei». Ca să folosesc un termen juridic, aș zice că prin el s-a cîștigat «un recurs în supraveghere»..." Cred că ar trebui să explicați puțin termenul. „În justiție, un asemenea recurs nu se admite decît după producerea unor probe noi, inexistente în dosarul inițial. Aceste noi probe ni le-a oferit Jurnalul lui Rebreanu".

Jurnalul n-a fost încă publicat; cînd ați aflat de existența lui? „Tîrziu. Întocmit între 1927 și 1944, el a fost transmis posterității cu condiția testamentară de a fi dat publicității după cel puțin 30 de ani de la moartea celui care l-a scris. Acest termen s-a împlinit în 1974. Aveau să mai treacă cîțiva ani pînă cînd, cu greu, am avut posibilitatea să intru în posesia lui. Surprizele lecturii au depășit orice așteptare". De ce v-ați oprit în mod deosebit la textul **Jurnalului**, de vreme ce aveați la dispoziție cronicile și recenziile publicate în presa vremii, ca și alte opinii ulterioare, referitoare la **Gorila**? „După opinia mea, Jurnalul este o sursă mult mai obiectivă decît tot ce s-a scris despre rostul romanului, incomplet judecat pe parcursul vremii. Un istoric literar, și cu atît mai mult autorul unei ediții critice, nu trebuie să preia, fără discernămînt, opiniile predecesorilor săi. El trebuie să fie un judecător imparțial, verificînd totul cu propriii săi ochi, renunțînd la intermediari. Cu o asemenea optică nu se poate omite o sursă de «prima mînă», cum este jurnalul unui creator. Un scriitor poate fi uneori lipsit de obiectivitate în privința valorii operei lui, dar nimeni nu poate ști mai bine decît el mobilurile tainice ale creației sale".

Din cele spuse constatăm că ați avut de elucidat și unele probleme legate nu atît de procesul scrierii romanului, cît de implicațiile politice ale perioadei respective. „Da, căci multă vreme s-a acreditat greșit ideea că romanul a fost un tribut conjunctural, sub impulsul evenimentelor politice din preajma instaurării dictaturii regale. Surprinzător, notațiile jurnaliere referitoare la istoria romanului Gorila încep din 1930—1931, cu mult deci înaintea faimosului an 1933. Este cazul să precizez acest lucru, pentru că tocmai acest an, care corespunde cu instaurarea nazismului în Germania, a fost socotit de unii cercetători drept barieră între creația pozitivă și cea «retrogradă» a lui Rebreanu. În realitate avem de-a face cu un scriitor care, în creație, n-a făcut concesii crezului său artistic, planurile lui fiind deasupra unei anume conjuncturi politice. Ca să revin la Jurnal, multele însemnări cu caracter antilegionar elimină orice echivoc. Fără acest document de inestimabilă valoare reconsiderarea romanului Gorila ar fi fost poate o aventură, multe episoade putînd fi răstălmăcite de un cititor sau altul, iar structura operei, abrupt, pare să încălzească ideea antipoliticianist al cărții. Vă mărturisesc dealtfel, să spun că în 1938 cuiva nu-i îngăduiau lui Rebreanu să-și joace cu focul. Să nu uităm că și pînă atunci scriitorul fusese, de mai multe ori amenințat cu de-a dreptul cuțitul, apoi cu moartea, de arhanghelii cuibului. În repetate rînduri s-a împotrivit gardiștilor, venind în sprijinul celor năpăstuiți. Cum am aflat, de pildă, că autorul faimosului protest al intelectualilor în apărarea lui Mihail Sadoveanu, cînd cărțile acestuia erau

Prim plan

Cu cărțile pe masă

puse pe rug, nu fusese altul decît Liviu Rebreanu? Revenind la carte, și în special la ultimele ei pagini, mult disputate, aș spune că avem de-a face cu un sfîrșit alegoric; tribunalul care se retrage să dezbată culpa asasinului este însăși istoria. Și aceasta și-a spus cuvîntul, cu vîrf și îndesat, împotriva regimului de teroare, de crimă și jaf. Într-un cuvînt, împotriva fascismului".

Trebuie să remarcăm că pe lîngă faptul în sine, foarte important dealtfel, de a scoate din umbră operele lui Liviu Rebreanu care nu au fost de mult timp tipărite, deci de a restitui cititorilor interesați creație, inițiativa dv. are și o importantă semnificație culturală. A avea în rafturile bibliotecii ediții temeinice ale marilor noștri scriitori nu este un lux, ci o necesitate. „Apariția volumului are, desigur, și o semnificație culturală. Într-o perioadă în care semnalăm un ritm nesatisfăcător în ceea ce privește realizarea edițiilor critice, el dovedește că o astfel de întreprindere nu este doar necesară, dar și posibilă. Ea a fost realizată fără prejudecăți, dar nu fără criterii științifice și ideologice".

De cînd ați început lucrul la pregătirea ediției critice? „De prin 1953. Primele trei volume au apărut în 1968, în colaborare cu Niculae Liu. Atunci credeam sincer că în 7 ani voi termina întreaga serie, proiectată în 20 de volume. Dar socotelile din țarg nu s-au potrivit cu cele de acasă". Adică? „În aproape două decenii au apărut doar 11 volume. Ultimul a apărut în 1980 și cuprinde creația dramatică a lui Rebreanu, prilej de reconsiderare a anilor de ucenicie a tînărului ardelean. Înainte de a se fi consacrat ca romancier, el visase să fie jucat, scriind numeroase piese în limba germană, mai ghiară, franceză. Volumul în curs de apariție, cel mai drag, tocmai pentru că în paginile lui se află zbaterea tînărului care n-avea să renunțe la idealurile lui artistice. Îngenunchiat la porțile Tîrgului, el își va încerca norocul mai apoi în nuvelă, afirmîndu-se, mult mai tîrziu, în roman".

Îngăduiți-mi acest ultim prilej de studierea multor documente, unele inedite, care v-au ajutat să-l cunoașteți atît pe scriitor, cît și pe om. Aveți în plan și publicarea unui volum de Rebreanu? Sau vreunul apoi asupra volumului 11. De ce ați ales cel mai dificil? „Spuneam că sîntem legați de ei tocmai prin ceea ce ne-au lăsat, pregătindu-ne, mînă în mînă, cu cuvîntul cuvînt, primii pași ai celui care avea să devină o întreagă epocă a prozei românești, dar și marea ambiție de a se afirma. O călătoare carte despre Rebreanu ar putea releva și mai mult rostul anilor de ucenicie dintre 1908 și 1920. Ca să înțelegem rostul volumului amintit, ar trebui să ne gîndim la locul pe care l-ar ocupa în bibliografia cărții europene lucrări similare consacrate anilor de ucenicie anonimă ai lui Dostoievski sau Balzac. Cititorul fidel, îndrăgostit de opera rebreniană, va fi poate nedumerit de căutările, de zbaterile nepotrivnicioase ale celui știut din romanele de mai tîrziu. Dar, cîndva, în aceste lucrări de serias se găsesc unele repere ale capodoperelor viitoare".

Ați afirmat că ediția critică a fost gîndită să apară în 20 de volume. Epuizîndu-se, din punct de vedere editorial, **Opera Magna**, ce ar rămîne în afara informației cititorului? „Masa de manevră a volumelor viitoare este formată, în primul rînd, din lumea periodicelor și a manuscriselor. Adevărat ocean. Rebreanu a fost ani de-a rîndul redactor și colaborator al multor publicații. Publicistica îi este foarte puțin cunoscută. La fel însemnările de călătorie, corespondența. Tot el a fost unul dintre cei mai intervievați scriitori. Ar fi normal ca toate aceste interviuri să fie grupate într-o carte de tipul Rebreanu despre Rebreanu. Prea mulți au scris vrute și nevrute pentru ca, odată și odată, să aibă cuvîntul și Rebreanu despre el însuși. În aceeași ordine de preocupări se înscriu și jurnalele sale". Deci, continuarea seriei critice se impune. „Fără îndoială că da. Dar cu aceeași sinceritate este cazul să menționez că aceste proiecte au trecut, din păcate, pe planul doi al activității mele. Cauzele sînt cunoscute. Dacă redacția Editurii Minerva a fost solidară cu proiectele nobile ale unor ediții monumentale, s-au găsit însă între funcționarii administrației editoriale și destui care, prin lipsa unei pregătiri profesionale adecvate, au izbutit să taie aripile multor confrați și, de ce aș minți, și ale celui care vă vorbește. Oare să fie o întîmplare că pînă în prezent marii corifei ai literaturii române nu sînt cunoscuți în serii critice? Oare să fie o întîmplare că serii întregi de opere, precum Eminescu, Caragiale, Arghezi sau Camil Petrescu au fost întrerupte sau abandonate în fază? Cred sincer că luarea unor măsuri împotriva acelor birocrați care încă mai împiedică realizarea marelui deziderat al valorificării tezaurului literaturii naționale se înscrie la ordinea zilei.

CORNELIA BARBU ■

Liviu Rebreanu în trei fotografii inedite

Primul curs de sociologia culturii din istoria învățămîntului universitar românesc

Orice societate, ajunsă pe un anumit prag al dezvoltării ei istorice, își creează comenzile de care are nevoie și acordă recompensa socială creatorilor lor în raport cu criteriile de evaluare a valorilor. Nerecunoașterea nu se acordă doar de către societate sau de către grupuri ale ei, ci și de către persoane care, exprimîndu-și reacții de prețuire pentru o creație, o socot merituoasă și o recomandă și altora. Din acest ultim punct de vedere nu sînt de prisos unele considerații cu privire la cursul de **Sociologia culturii**, apărut de curînd în Editura didactică și pedagogică *). Este **primul curs de Sociologia culturii din istoria învățămîntului universitar românesc** și, totodată, **cel dintîi MANUAL universitar de Sociologie marxistă a culturii elaborat în România. Aurelian Bondrea** a susținut cursul de **Sociologia culturii**, la prima promoție a Secției de sociologie (1966—1970) de la Facultatea de filosofie a Universității din București, sub formă de prelegeri, care au fost, apoi, îmbunătățite și publicate, sub formă de broșuri, la Tipografia Universității din București, în 1978, îndeosebi pentru uzul studenților de la institutele de învățămînt cu profil artistic.

Disciplina „Sociologia culturii" a fost cuprinsă în planul de învățămînt al Secției de sociologie la sugestia profesorului Miron Constantinescu, care era atunci șef al Catedrei de sociologie și director al Laboratorului de sociologie din cadrul Universității din București. Deși preocupările sale numeroase, de sociolog, economist, istoric și om politic, nu i-au îngăduit, într-o viață scurtă și zbuciumată, să-și desăvîrșească opera începută, Miron Constantinescu a avut o influență covîrșitoare asupra tuturor membrilor catedrei și laboratorului. În privința sociologiei culturii, el menționa, deseori, că, în condițiile create după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, orice pas pe „drumul Sociologiei" înseamnă un pas înainte pe „drumul Culturii" (și cita, cu o mîndrie plină de semnificații, numele secretarului general al partidului, care, în 1965, „dăduse drum liber Sociologiei"). Socotea că o sociologie românească militantă nu poate fi întemeiată decît pe bazele materialismului dialectic și istoric, dar că această întemeiere nu-i posibilă fără o cunoaștere prealabilă a sociologiei românești și a sociologiilor din alte părți ale omenirii. Aurelian Bondrea face parte dintre cei care, la propunerea lui Miron Constantinescu, și-au îmbogățit capitalul de cunoștințe studiind — vreme de un an de zile — în marile biblioteci din Franța problemele fundamentale ale sociologiei culturii. Astfel, nu-i deloc de mirare că Aurelian Bondrea, ale cărui merite fuseseră recunoscute public în ședințele **Laboratorului de sociologie** și de către promoțiile universitare cu specialitatea **sociologie**, și-a încununat succesul prin tipărirea manualului de **Sociologia culturii**. El este, în termeni subliniat mitic-metaforici, un fel de **Jani biphrontis imago**. Își are izvoarele înfipte în realitatea culturală a societății moderne -și contemporane, pe care le exprimă; la modul sociologiei culturii, în concepte generale, medii și specifice, reconstituind, în spirit **critic și sistematic**, începuturile și dezvoltările sociologiei culturii atît în cîmpurile ei teoretice cît și în cele aplicative, în România și în alte părți ale omenirii. Aurelian Bondrea își concepe și își înfățișează obiectul Sociologiei culturii de la înălțimile **Universalului sociologic**, pe care îl discută în marginile **Totalității concrete a culturii**, argumentînd că tot ceea ce este cultural este, cu necesitate, sociologic, dar nu tot ceea ce este sociologic este și cultural. Această distincție capitală între faptele sociale și faptele culturale, cuprinsă în primele șapte capitole ale manualului, îi îngăduie să gîndească și să clarifice, într-un limbaj accesibil oricărei înțelegeri, stratificările culturale, determinate de cele sociale, în societățile întemeiate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție.

Aurelian Bondrea face parte dintre cei dintîi sociologi români care au înțeles însemnătatea metodei comparativ-istorice a cercetărilor culturilor, demonstrînd, pe baza ei, printr-un cumpănit spirit critic, virtuțile metodei dialecticii materialiste în caracterizarea sociologică a lucrurilor culturale. Aplicarea metodei dialecticii materialiste i-a permis lui Aurelian Bondrea să deosebească tradițiile pozitive nemarxiste din Sociologia culturii (capi-

(Continuare în pagina 17)

ION STROIE ■
ION MIHAIL POPESCU ■

Litere

Istorie și cultură (II)

Studiile lui Valeriu Râpeanu, reunite în volumul **Istorie și cultură II** (Cartea Românească, 1981) au în atenție doi reputați istorici români, al căror loc în cultura noastră nu credem că mai trebuie aflat, ci doar relevat. Despre N. Iorga s-a mai scris, nu o dată, convențional, în schimb, peste destinul tragic al lui Gheorghe I. Brătianu deceniile din urmă au așternut o lespede grea de tăcere. Și Valeriu Râpeanu nu face decît să ne dovedească, într-un timp în care ingratitudinea de acest gen s-ar cuveni să-și epuizeze argumentele, că mai avem încă multe de făcut în privința aceasta, în lupta cu felurite lespezi și văluri de tăcere.

Mai credem, de asemenea, că alăturarea între aceleași coperte a celor două destine, deopotrivă sfîrșite tragic, nu este întîmplătoare. Ni se propune o filiație și o paralelă totodată și nu avem nici o clipă senzația că sîntem departe de adevăr atunci cînd afirmăm că volumul în discuție, de fapt, mai cuprinde și un al patrulea studiu, încă nescris, însă palpabil în toate datele și orizonturile lui. Fiind și aceasta o modalitate, dintre cele mai interesante, de a nu pune punct unei întreprinderi culturale și de a deschide din chiar interiorul ei o perspectivă de reluat cu necesitate.

Am putea cita numeroase fraze memorabile, numeroase puncte de vedere originale și solid susținute din cele trei studii dedicate de Valeriu Râpeanu lui N. Iorga și Gheorghe I. Brătianu. Însă, mai importante ni se înfățișează a fi tonalitatea de ansamblu a volumului, timbrul grav din subtextul paginilor, aproape patetica viziune asupra unei totalități profund văduvită, decenii în șir, de constiința asupra propriilor ei temelii. Pentru că nu încape nici o îndoială asupra faptului că izvoarele din care s-au hrănit operele celor doi mari istorici români au de acum pentru noi un alt gust, tocmai întrucît au fost cîndva asimilate temeinic și restituite urmașilor în esențe netrucate. Îi vom cita, în schimb, după Valeriu Râpeanu, pe Arnold Toynbee: „...trecutul se transformă pe două planuri. Înfățișarea lui s-a schimbat în lumina experienței noastre comune, dar și în lumina noilor descoperiri arheologice". Or, pentru noi, cel puțin amplul studiu despre Gheorghe I. Brătianu echivalează ca însemnătate cu o descoperire arheologică dintre cele destinate nu numai să transforme perspectiva noastră asupra trecutului, ci în plus, să reaseze la locul lor cîteva dale dintr-un mozaic festiv. Mozaicul acesta, oricum, fiind pavajul drumului nostru spre viitor. În plan cultural vorbind, fără doar și poate.

MIHAI PELIN ■

Reporter sentimental

O pregnantă senzație de adevăr (chiar dacă de „adevăr sentimental", adică de adevăr trecut prin focul mistuitor, nu mistificator, al unei sensibilități ce vibrează întens la tot ce atinge) se desprinde din cartea **Reporter sentimental** a lui N. Holban, recent publicată la Editura Albatros. Autorul e un vechi reporter, practică reportajul de prin anii '30, îl practică și acum, ca și ieri, cu bucuria pură (vai, cît de puțin „modernă" îi de a trăi, prin el, palpitația clipei, de a smulge, prin el, esențialul din perisabil, chiar dacă un esențial pentru o zi sau o jumătate de zi. Căci reportajul, s-a mai spus, moare zilnic, ca și moda vestimentară, cade în desuetudine la fel ca ea sau odată cu ea. El ține, observa cineva, de capriciile igienei cerebrale a unei societăți, are calofilia și ticurile verbale ale epocii ce-i produce, indiferent de indicele de originalitate al autorului. Nu se pot scrie reportaje decît despre chestiuni „ale zilei", interesînd exclusiv ziua și purtîndu-i marcant amprenta, deci nu se pot concepe, ideal vorbind, reportaje „pentru sertar", asemenea romanțelor pentru mai tîrziu. Și totuși...

Alături de file scrise „în epocă", devenite caduce ca și evenimentele reflectate, N. Holban ne oferă, în cele mai multe pagini, niște tulburătoare „reportaje de sertar", adică evenimente, fapte, destine, semnificații care l-au zguduit, dar pe care, la vremea lor, nu le-a scris, năstrindu-le în carnet sau în adîncul memoriei, pentru legiuitul motiv că nu păreau

„Metamorfozele" lui Ovidiu în viziunea lui Cristian Pepine — Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

simptomatice, ori definitorii, ori esențiale pentru cutare sau cutare proces ori moment istoric. Autorul, cu alte cuvinte, își ia mai vechile amintiri „în răspăr", nu cu scopul de a evidenția neapărat asperitățile, duritățile, erorile, negativul unui clișeu pe care epoca l-a dorit luminos-idilic, ci cu scopul de a întregi imaginea unei epoci eroice și cuprinzător adevărate tocmai și prin astfel de aspecte. „Stahanovistul" cu drame personale, „revoluționarul" a cărui ascensiune se oprește în zidul cuvintelor, învinuind pentru asta epoca, nu propria sa incapacitate faptică, evenimentul „istoric" care nu e deloc „istoric", evenimentul decretat ca „netipic", dar care își revelează în timp valuta politică forte, privite de un om care a știut să observe, să rețină, apoi să dramatiască, apoi să judece, deci completarea cu adevăr a unor reportaje sau amintiri „de epocă" nu neoneste, ci unilateral-oneste, parțial-probe, periferic-exacte, fac din această carte o palpitantă excursie îndărătul sau pe deasupra unor clișee, invitîndu-ne la confruntări dintre cele mai instructive. Astfel de încercări, în reportajul românesc, ca să nu mai vorbim de literatură, s-au mai întreprins, dar în cele mai multe autorii, developînd negativul unui clișeu, au făcut-o fie cu detașare, o detașare pură, similară cu răceala obiectivului fotografic, fie sancționînd cu cea mai mare asprime cele mai mici neregului, inerente totuși unui grandios proces istoric. N. Holban e însă un „sentimental", el iubește epoca cu tot ce-i al ei, cu izbînzi și cu slăbiciuni, cu crize de creștere și cu ocoluri ce totuși au dus sore țintă. El preferă să se încinte și să exclame în fața faptelor luminoase, deși nu șovăie, cînd adevărul o cere, să-și afișeze oroarea, repulsia sau protestul față de alte fapte. El este, mai mult decît un „sentimental", un patetic, de unde și stilul, pe alocuri, ușor verbios și grandilocvent. Observația potrivit căreia reportajul e, într-un fel, oratoria timpului contemporan, cu tot ce incumbă aceasta ca artă civică, slujind adevărul, dar și ca artă a vorbelor, se verifică și aici. Dar dincolo de cuvintele cu care operează autorul, „Reporter sentimental" e jurnalul unei epoci în a cărei plasmă fierbinte cel ce narează s-a imolicat cu întreaga lui ființă, făcîndu-ne, cu talent, să-i fim alături.

ILIE PURCARU ■

Teatru

Mobilă și durere

Piesa a urmărit, înțelegem noi, persiflarea și amendarea parvenitismului, dar bunele sale intenții au pierit în mare măsură într-o construcție livrească, obținută prin hibridarea a două șabloane distincte și deloc greu de recunoscut. Primul aparține teatrului bulevardier, gen ce folosește în exces pretextul triunghiului conjugal pentru a vehicula poante suculente și fără perdea. Cel de-al doilea, de dată mai recentă (croit după modelele spectacolelor de varietăți), excelează în sancționarea responsabililor de cooperativă (vești cai de bătaie ai umoriștilor), gestionarilor cu mînă lungă, ospătarilor milionari, vînzătorilor cu lipsă la cîntar, demoazelelor și hirsuților din café-baruri.

Dar iată pe scurt și subiectul: *Nea Sile* (Constantin Florescu) este directorul cooperativei „Avîntul mobilei" și omul ce se mai bucură, la 45 de ani, de privilegiile celibatului. El își duce zilele organizînd dezmățuri gastronomice și sfătuindu-și subalternii să nu se prea omoare cu munca. Dar într-o zi, nea Sile hotărăște să se însoare și își destăinuie intenția lui *Gore* (Petre Lupu), servilul său amploiat și bărbatul fără cununie al *Melaniei* (Tora Vasilescu). De dragul șefului, Gore își oferă pe tavă concubina pe care Sile o cucerește la poalele Caraimanului, în timp ce o învață să bea bere din sticlă. Se oficiază mariajul și proaspeții însurăței apelează la serviciile lui *Urechiatu*, (Ovidiu Schumacher), licențiat pe post de șofer, care le oferă rețeta traiului în înalta societate, sfătuindu-i să organizeze la domiciliu zile de primire, să adopte hobby-uri galante și să cultive cu talent... adulterul. Melania își procură un amant în persoana Urechiatului și, prin diligențele soțului, e gata să redevină și metresa fostului concubin. De notat că și cealaltă pereche, alcătuită tot dint-un șef de cooperativă (N. Luchian Botez) și o cuconiță libertină (Lucia Mara) practică și propovăduiesc nonșalant aceleași habitudini indecente, apreciate ca o dovadă de bon ton. Tot ce se întîmplă aparține unei lumi infestată de snobism și lubricitate, imaginată după modele dispărute cu zeci de ani în urmă. De observat în primul rînd că parvenitul cu amintiri agreste (cazul Sile) se poate caracteriza prin lăcomie și despotism, dar niciodată prin etalarea publică a unor principii de imoralitate și amoralitate, prin dezmăț și lux în ochii lumii. În palatul său se pot strecura pe ușa din dos, toate bacantele veacului, dar fațada trebuie să rămînă cea a austerității încărcată de preceptele eticii tradiționale. Ipocrizia operează cu armele dogmatismului și viceversa.

Admițînd că autorul nu a urmărit nici o acțiune de terapie socială, ci pur și simplu a căutat plasament pentru niște bancuri copioase, fie ele și porcoase, chiar și în această situație va trebui să constatăm că *Mobilă și durere* nu este o reușită a genului. Poantele sînt puține și cele mai multe încurcate în bărbi matusalemice. Spectacolul oferă senzația de goliciune și inconsistență. Mult așteptatele vorbe de duh lipsesc exact în momentele în care este nevoie de ele.

Este meritul regiei (Nicolae Scarlat) că s-a străduit să lege spectacolul cu ce și cum s-a mai putut. Este meritul actorilor Constantin Florescu, Tora Vasilescu și Petre Lupu de a fi izbutit, mai mult în afara textului, să insufle viață personajelor interpretate.

LIVIU TIMBUS ■

● Și ultimul număr al **Caietului** program al Naționalului bucureștean se înscrie în seria celorlalte apărute pînă acum, menționînd bunul obicei de a avea un sumar cît mai bogat, susținut de articole ce poartă semnături prestigioase din lumea vieții cultural-artistice și literare. **Blocnotesul** semnat de directorul Teatrului Național, artistul emerit **Radu Beligan**, deschide caietul. Reținem prezentarea făcută de semnatar regizorului Horea Popescu, prilej de a-și exprima cîteva păreri despre spectacolele puse în scenă de regizor. Rubrica **Cronica actorului**, semnată de Andrei Băleanu, este rezervată actorului Ovidiu Iuliu Moldovan și ultimului său rol din **Caligula**, de Albert Camus, una din ultimele premiere ale Naționalului. Și, pentru că a venit vorba de prezentări, **Margareta Bărbuță** continuă seria acestora făcîndu-ne cunoscute trei dintre spectacolele bucureștene — **Anchetă asupra unui tînăr care nu a făcut nimic** — de Adrian Dohotaru de la Teatrul Bulandra; **Maestrul și Margareta** — de Mihail Bulgakov de la Teatrul Mic și **Woyzeck** de Georg Büchner de la Teatrul Giulești. Semnalăm, de asemeni, un foarte interesant interviu, semnat de **Claudiu Cristescu**, cu reputatul om de știință, directorul Clinicii de hematologie de la Spitalul Fundeni și autorul piesei **Chelie orașului Breda** (piesă înscrisă în repertoriul Teatrului Național) profesorul dr. **Ștefan Berceanu.** (Cornelia Barbu)

Monotip

Nu mai încape îndoială că în ceasul de față se manifestă în România un interes dilatat pînă la entuziasm față de cultură. Dovezile sînt incontestabile. Enumerăm doar cîteva. Teatrele sînt asaltate, unii autori de poezie sînt căutați cu aviditate nu numai prin apariții editoriale, ci și în paginile revistelor, proza unor romancieri se editează — dar tot neindestulător — în tiraje nu neglijabile, înseși cărțile de ideologie, filosofie sau estetică cunosc o cerere neobișnuită, unele publicații provoacă în ajunul apariției nopți de insomnie cititorilor... Așa e azi atitudinea cetățenilor republicii noastre socialiste față de actul de cultură. Dar să nu fim nedrepți nici cu trecutul. Și aici dovezile sînt neîndoioase. Au apărut și au trăit în această epocă foarte numeroase reviste, fără nici un sprijin, numai din entuziasmul tineresc al unor împătimiți de literatură. Nu numai în cele cîteva orașe mari ale țării au existat asemenea reviste, ele au proliferat, da, acesta e cuvîntul, în multe din orășelele și tîrgurile noastre. Dar să revenim în prezent. Nu lipsesc nici azi asemenea acte de entuziasm. În acest colț de pagină am consemnat unele dintre ele: *Studii vîlcene*, *Semenicul*... La care adăugăm acum: *Afirmarea*, pagini literare sătmărene. Cea de-a doua apariție a publicației e o *antologie* alcătuită de Vasile Savinescu, Ion Vădan, Ovidiu Suciu. Compartimentele publicației: poezie, proză, însemnări, reportaje, interviuri. *Afirmarea* dă seama de entuziasm, dar și de talent și competență. Numeroși dintre colaboratorii ei sătmăreni au devenit autori de cărți, au beneficiat de anumite distincții și premii. „În peisajul literar actual al părților sătmărene, ne spune criticul Nae Antonescu, domină poezia, un privilegiu al inspirației și al tinereții creatoare, cu talente originale, diversificate ca mijloace de exprimare și viziune artistică"..

TRAIAN STOICA ■

Film

Alo, aterizează străbunica

Operele artistice în întregime și structural originale sînt rare. Cărțile din cărți se fac. Filmele — din filme. Se împrumută tehnici, truvaiuri, expresii, imagini, orice ar servi ideii, ba uneori se împrumută chiar și ideile, stilurile, filosofia, viziunea artistică. În artă se întîmplă de toate și arta rămîne artă cu o condiție: premisele să fie autentice. Personajul principal din **Alo, aterizează străbunica** există. Există în viață, există în scheciurile de televiziune: adolescentul întîrziat, rîzgîiat și scîncit, redus și grosolan, suficient și infatuat, comod și meschin, ajuns cu timpul soț birocrat, grotesc și opac. Există în viață și în literatură și personajul feminin principal al filmului: soția calmă, blîndă, inteligentă, harnică, înțelegătoare, tandră, femeie și mamă, soție și om al muncii, frumoasă cînd nu e obosită, strălucitoare cînd este iubită. Mama Artă, atoateînțelegătoarea, nu refuză creatorului dreptul de a uni aceste două existențe. Dezvoltarea, creșterea liberă a premiselor în cadrul acestei uniuni sfîrșește însă în chip fatal în dramă. Creatorii au vrut altfel. Ei, scenarista Rodica Padina și regizorul Nicolae Corjos, au ales mijloacele satirei. Dreptul lor. Satira merge însă într-un picior. Omul obtuz este făcut cu ou și cu oțet în aceeași măsură în care concomitent, soția-mamă este idealizată. Căsătoria devine incompatibilă. Firesc. De bărbat ni se face lehamite și scîrbă. Pe EA o iubim. Virulența urcă senină și în hohote de rîs către deznodămîntul natural cînd realizatorii trimit pe pămînt o străbunică de la Satu Mare, de 75 de ani, deputată, viguroasă, sportivă, fără blugi, e drept, fiindcă nu se mai poartă, ca să refacă un cuplu incompatibil. Spectatorul continuă să rîdă de gagurile binecunoscute lui din emisiunile de varietăți de la televizor, dar sfîrșitul demersului străbunicii îl lasă rece, sfîrșitul nu-l interesează, filmul trenează, curge spre nicăieri întrerupt rareori de poante mai mult sau mai puțin cunoscute.

În film mai există un personaj real: autostopista, femeia superficială, frumoasă, spumoasă, parazită, languroasă și insinuantă. Ea există în realitate, există în filmele franțuzești și americane, cu budoar și telefoane albe pe sofale mițoase, cu casetofon și sticle cu etichete multicolore. Întreținerea budoarului o costă desigur dublu remunerația trogloditului nostru care este economist principal și pe deasupra mai are și trei copii. Și totuși exact pe acest nenorocit care nu e nici frumos, nici bogat, nici celebru, nici liber îl alege ea ca să-i achite notele extravagante de plată.

Imbecilul se întoarce la nevasta care-i ține loc de mamă, de femeie de serviciu, de soție, de tutore, pleacă de la amanta care oricum l-ar fi expediat cu un picior în dos, promite că se face bălaie cuminte ca și cum ar fi avut de ales, iar femeia aceea extraordinară acceptă, ba chiar luptă pentru condiția ei și se întoarce lîngă un soț incapabil structural să fie tandru.

Nestăpînă încă pe deplin pe mijloacele artei, realizatorii au simțit nevoia de a le substitui, dar duioșia la care au apelat nu-i ajută, e forțată. Îi ajută în schimb o echipă superbă de actori: Sebastian Papaiani, Adina Popescu, Tamara Buciuceanu-Botez, Ileana Stana Ionescu, Mimi Enăceanu.

NICOLAE CRISTACHE ■

Contrapunct

Nici celor mari nu le lăudaţi greşelile

Scriu rîndurile următoare din respect pentru adevăr şi mai ales pentru adevărul în arta noastră de azi, care trebuie pusă în slujba poporului, nu oricum, **„prin ieftină âtracţiozitate"**. Citatul de mai sus aparţine lui C. Eugen şi face parte din cronica domniei-sale la spectacolul „Gala actorilor Teatrului Mic". Domnia-sa a scris această cronică laudativ-aclamativă şi dacă subsemnatul nu ar fi văzut spectacolul ar fi fost profund îndurerat că a ratat ocazia, deoarece, spune cronicarul, **a fost „un spectacol de înaltă ţinută, cu memorabile pagini de umor"**. Eu, personal, am avut senzaţia la primul spectacol că am fost tras pe sfoară şi durerea a fost cu atît mai mare cu cît organizatorul acestui bluf era un teatru profesionist, cu montări teatrale extraordinare şi care pînă atunci îşi respectase cu sfinţenie crezul artistic. Sînt de acord cu C. Eugen cînd spune despre acest teatru : **„renumele ce şi l-a dobîndit, pe drept, îi permitea fără tăgadă să se lanseze într-o acţiune artistică de anvergură"**, dar, zic eu, să fie artistică şi să impace **„fericit actul de cultură cu eficienţa economică"**, nu să se gîndească doar la ultima parte.

Dar să spun ce s-a întîmplat. Am aflat că Teatrul Mic, de la ale cărui spectacole nu am lipsit niciodată, organizează o gală, am văzut numeroase afişe de mărimi considerabile ce anunţau nume de prestigiu şi m-am grăbit să iau bilete, dar zău că acestei gale i s-ar fi potrivit de minune titlul **La pomul lăudat...** Multaşteptatul înlocuitor al cenaclurilor ce lipsesc de la un timp din Bucureşti s-a dovedit a fi un surogat, o înşiruire de cuplete şi recitări mixate cu muzică pop, folk şi folclorică, fără nici o legătură sau temă, lipsind cu desăvîrşire orice fir director care să facă simţită mîna unui regizor. Din starea de neîncredere şi fals, publicul a fost scos doar de cîteva ori, de oameni ce au înţeles să dăruiască totuşi ceva din sufletul lor, indiferent pe ce scenă şi în ce spectacol. Astfel grupurile **Song şi Mini-song** au creat minute de neuitat în contextul şters şi grăbit. Gheorghe Visu ne-a făcut să întrevedem încă o dată posibilităţile largi ale paletei sale de creator, demonstrîndu-ne că **„parodia constituie un act de fineţe intelectuală"**. Iar cel care a dat totul spectatorilor, fiind trup şi suflet cu sala, a fost Nicu Alifantis, care **„a electrizat"** nu **„cu talentul său de a cuceri publicul"**, cum greşit se exprimă C. Eugen, ci cu talentul său propriuzis, de interpret.

Aş mai face o remarcă, spectacolul a decurs de parcă toţi eram în criză de timp, iar atunci cînd, după primul bis, Alifantis a revenit pe scenă, prezentatoarea, una din cele mai îndrăgite artiste ale Teatrului Mic, care tocmai încetase în grabă să prezinte următorul invitat, pe fondul sonor al torentului de aplauze şi bis-uri, a clacat. Ritmul infernal al spectacolului viteză, s-a frînt din voinţa publicului doritor de adevăr şi ea s-a aşezat, înmînînd supusă microfonul celui bisat. Pentru mine, acest microfon cedat a fost o dovadă a înfrîngerii falsului de către adevăr în artă. Şi fiindcă tot vorbesc de prezentare, trebuie să spun că **„spiritualul text semnat de Aurel Storin"** a lipsit, prezentatorii, **„reticenţi dar cu aplombul cuvenit"**, au spus doar la început două sau trei fraze, iar în momentele în care ceilalţi uitau (poate) să se prezinte unii pe alţii, cu laude şi accente ironice, interveneau grăbiţi şi parcă plictisiţi. În privinţa scenografiei, au fost cîteva fişii de staniol şi floricele prinse-n prăpi şi luminate de cîte un reflector colorat, în rest nimic. Şi era semnată de un as în materie.

ANTON DRAGOŞ ■

Eu nu scriu acum ca un critic avizat sau ca estet, ci spun ceea ce mă doare, ca unul ce simte şi iubeşte arta adevărată şi care nu suportă asemenea contrafaceri, mai ales ascunse în spatele numelor celor mai buni creatori de frumos. Şi nu pot să nu strig : Nu lăudaţi greşelile, recunoaşteti-le ! După ce am văzut magistralele montări de lumini de la teatru şi din grădina Cişmigiu ale lui Titi Constantinescu, **„Omul care a împlinzit soarele şi luna"**, aducîndu-le pe scenă şi dresîndu-le, nu pot să cred că luminile „Galei" au fost semnate de el, deoarece au fost albe şi colorate, stinse şi aprinse, dar fără un scop, fără acel simbure de fior şi talent propriu maestrului. Sincer vorbind, cred că singurul care „s-a văzut" la lumini a fost omul acela slab şi neglijent îmbrăcat, din dreapta scenei, care atunci cînd îl trezea muzica, începea să învîrtă filtrele colorate ale unui reflector. Ceilalţi invitaţi au cîntat, care plictisiţi, care fornăit, care cu staţiile la maximum, încercînd să ne trezească interesul. Fals !

Poate că nu aş fi scris rîndurile acestea dacă aş fi putut să spun ce mă doare fiecăruia din factorii responsabili în parte sau dacă cineva care este de meserie ar fi făcut-o în locul meu. Regret că Adrian Dohotaru nu a văzut spectacolul. Poate nu a crezut că este cazul să scrie, dar un spectacol la care au luat parte, vorba lui C. Eugen : **„una peste alta 20 000 de spectatori"**, merită, cred eu, atenţia cuvenită, pentru ca astfel de greşeli să nu se mai repete. Am scris aceste rînduri şi datorită faptului că în urmă cu puţin timp am avut ocazia să discut cu regizorul Silviu Purcărete despre spectacol şi acesta mi-a spus că nu a avut decît 4 repetiţii cu montarea... De aceea închei, adresîndu-mă lui C. Eugen : Nici celor mari nu le lăudaţi greşelile !

AUGUSTIN ZBOR ■
elev al Şcolii de artă populară, anul II, regie actorie – teatru

Restituiri

O folcloristă pe nedrept uitată

Fiică a Blajului prin naştere şi simţire, Margareta Hodoş este prima femeie din acest oraş, cu bărbaţi atît de iluştri, care obţine titlul de doctor, în anul 1915, acordat cu felicitări de Universitatea din Budapesta. Ceea ce surprinde însă mai mult este teza ei, dacă se are în vedere conjunctura politică a momentului istoric : **Folclor românesc din zona Blajului**. Sub acest titlu se ascunde nu doar o mare şi adevărată pasiune, ci încrederea nestrămutată a unei femei în puterea invincibilă a artei poporului ei.

Născută într-o distinsă familie de intelectuali, la 29 noiembrie 1891, este, după tată, nepoata lui Iosif Hodoş, unul dintre întemeietorii Academiei Române din Bucureşti, traducător, între altele, al operei lui Dimitrie Cantemir, **Descripţio Moldaviae**, şi strănepoata a lui Simion Bălint, unul dintre eroii revoluţiei de la 1848 din Transilvania, mîna dreaptă a lui Avram Iancu. După mamă se trage dintr-o familie la fel de cunoscută — familia Vancea. Ea va creşte sub semnul marilor idealuri patriotice pe care întreaga atmosferă a Blajului acelor ani le trăia şi le cultiva.

După studii primare la Blaj şi Oradea va absolvi în anul 1910 liceul din Blaj, cu rezultate eminente, şi se va înscrie ca studentă la Universitatea din Budapesta, cu specialitatea limba română şi istorie în principal şi secundar limbile germană şi franceză. Apoi, îşi va continua studiile la Universitatea din Geneva.

Deşi cu totul uitată de specialişti **(Dicţionarul folcloriştilor**, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1979, nu menţionează nici măcar numele ei), totuşi culegerea Margaretei Hodoş rămîne pînă astăzi singura lucrare amplă, care înmănunchează semnificativ creaţia folclorică din „această Inimă de Ţară", realizînd continuitatea neîntreruptă pe aceste meleaguri a unor comunităţi umane capabile, de-a lungul unui timp ce-şi bate ceasurile în milenii, să-şi materializeze existenţa în creaţii artistice nemuritoare. Şi pentru ca nimic din acest fior să nu se piardă, şi pentru ca el să ajungă curat şi neştirbit la inima şi mintea celor care nu cunoşteau limba română, Margareta Hodoş recurge la redarea, în paralel, a celor 400 de texte populare necuprinse pînă la ea în nici o altă culegere de folclor într-o proprie şi excelentă versiune maghiară, în versuri, ceea ce constituie, fără îndoială, un gest pe cît de necesar, pe atît de frumos, fiind una din primele încercări româneşti încununate de succes, de transpunere a unor frumoase şi pilduitoare pagini de literatură română.

Dacă la cele mai sus arătate adăugăm şi impresionantul şi rigurosul studiu însoţitor, avem o imagine oarecum completă a efortului de ansamblu al folcloristei, pus în slujba interesului naţional. Cititorul de azi, la lectura acestui cuprinzător florilegiu de creaţie populară, însoţit de binevenitul şi documentatul studiu explicativ, rămîne, deopotrivă, impresionat de frumuseţea clară a versului popular, ca şi de erudiţia şi talentul Margaretei Hodoş, care cu pasiune, trudă şi îndrăzneală făcea cunoscute lumii, în pragul Marii Uniri, sufletul larg şi sensibil, noblleţea şi trăinicia poporului român.

MONICA ANTON ■

Opinii

Trei etape ale literaturii române contemporane (I)

Orice încercare de sistematizare în materie de literatură poartă o inerentă doză de convenţie. Din numeroase motive, între care putem enumera: 1) parcurgerea, de către un scriitor, a mai multor etape creatoare, cu criterii adeseori incompatibile sub raportul factorilor externi („obsedantul deceniu" se diferenţiază net de epoca ultimilor 15—20 de ani); 2) foarte mulţi scriitori sînt proteici, abordînd mai multe genuri şi specii, astfel că încercarea de clasificare pe specializări: poeţi, prozatori, dramaturgi, eseişti, critici, istorici literari etc., atît de practicată, devine nesatisfăcătoare (unde-l încadrăm pe Marin Sorescu, poet, dramaturg, eseist, romancier chiar, eminent în tot ce scrie, ori pe Dumitru Popescu, A. E. Baconsky, Radu Stanca, Zaharia Stancu ş.a., ş.a. ?) ; 3) sistematizarea cronologică, utilizată de regulă, se dovedeşte tot atît de precară din cauza fluidităţii materiei, ale cărei vase comunicante permit o vie şi permanentă circulaţie a substanţei literare; 4) mai convenabilă pare să fie alăturarea de micromonografii, pentru ca respectă realitatea individualităţii creatoare, a unităţii personalităţilor, de aceea nu ne vom mira întîlnind-o în marea **Istorie**... a lui G. Călinescu, precum şi la Eugen Lovinescu ori la contemporanii noştri Eugen Simion, la O. S. Crohmălniceanu ori Dumitru Micu. Insatisfacţia se iveşte însă imediat, prin pierderea din cîmpul critic a ansamblului, altfel zis prin contactul cu copacii, dar nu cu pădurea (deşi insuficienţa se remediază parţial prin capitole sintetice sau „introductive" la diversele genuri ori la tratarea unei noi epoci).. Tentativa lui Nicolae Iorga, în ale sale **Istorii ale literaturii**, extraordinară în primul rînd prin viziunea panoramică şi integrantă (literatura e pusă în legătură cu toate celelalte manifestări spirituale: artele, filosofia, istoria), ar fi ideală, ca metodă. E adevărat că şi aici se pot ivi destule riscuri, între care cel capital este pulverizarea individualităţilor (deşi la D. Cantemir sau Eminescu şi N. Iorga procedează „monografic"; capitolul despre Cantemir este, de fapt, o carte întreagă).

În privinţa ultimelor patru decenii de literatură română nu lipsesc încercările de organizare a materiei. Prima etapă, cea mai dificilă, deceniul al cincilea, a fost excelent tratată de Al. Piru în **Panorama deceniului literar românesc 1940—1950** şi nu putem decît regreta că epoca ulterioară, de după 1950, mult mai la îndemînă, parcursă „pe viu", nu s-a bucurat de o analiză similară, adică, pe cît se poate, exhaustivă, cuprinzînd toate genurile şi pe toţi autorii. Dar, evident, fiind mai aproape de noi, perspectiva de a o cuprinde integral poate deveni, curînd, certitudine. Desigur, din zeci şi zeci de cărţi: pe genuri (cum este **Poezia românească-contemporană** — 2 volume — de Al. Piru şi cartea similară publicată, tot despre poezie, la Editura Academiei) sau din atîtea culegeri de studii şi articole (există şi o încercare de sinteză de D. Micu şi N. Manolescu) imaginea se poate reconstitui, chiar integral. Dar cine are răgazul ori cărţile toate, la îndemînă, spre a obţine o atare panoramă cum era, să spunem, cea a lui Eugen Lovinescu ? Lovinescu a fost acuzat, ca şi Călinescu, de „exces subiectiv", dar la ei găsim pe toţi contemporanii, elogiaţi sau admonestaţi. Asta este cu totul altceva. Omisiunea e o prea comodă cale în critică.

Necesitatea stringentă a unei imagini pe cît se poate completă a fenomenului literar (încercările selective, inerent subiective, mai ales în condiţiile unor raporturi atît de capricioase, cum bine le ştim, care au mai degrabă valoarea unor documente socio-psihologice decît obiective, sînt privite, şi pe drept, cu o inevitabilă circumspecţie), ce nu va întîrzia să apară, ne determină să sugerăm, în vederea alcătuirii ei, cîteva observaţii preliminare. Prima şi cea mai importantă, aş spune decisivă pentru o dreaptă evaluare a fenomenului literar, se referă la încadrarea creaţiei literar-artistice în fenomenul social-politic în care se desfăşoară. Dezideratul pare general şi obligatoriu pentru orice epocă. Dar dacă lucrurile stau aşa, atunci cu atît mai mult pentru epoca noastră, atît de marcată de viaţa socială şi politică, de transformările radicale pe acest tărîm (ca să nu mai vorbim de cele economice) care au dus, mai mult decît totdeauna în societatea românească, la mutaţii profunde, la răsturnări de valori, la reevaluări (oportune sau nu), la nenumărate ingerinţe dintr-un teritoriu în altul al creaţiei spirituale, la drame adînc resimţite pînă în 1965, cînd după Congresul al IX-lea, viaţa literar-artistică a reintrat, am putea spune, în normal, recăpătîndu-şi demnitatea şi încrederea de care avea o nevoie vitală.

Adeseori, din lipsă de timp, dintr-o precipitare lesne de înţeles în ritmul atît de alert în care ne desfăşurăm activitatea, alteori ca să răspundem scadenţei termenelor, recurgem la minima rezistenţă şi, teoretizînd cu emfază principiul autonomiei esteticului, pozînd în oameni „subţiri", contestăm, chiar programatic, metoda utilizării istoriei (în toate aspectele ei) în cercetarea literaturii. Un poem, un roman, o dramă sînt un teritoriu independent, el trebuie luat în antrepriză, restul nu ne interesează. Judecăm, prin urmare, performanţele, cotele artistice, cîte sînt, dacă sînt, restul e o treabă de sociologie literară, de istorie socială şi nu de estetică. Sigur, este o alternativă şi, repetăm, cea mai comodă, pentru că ne scuteşte de alte implicaţii, care, însă, în textele pe marginea cărora glosăm că „esteţi" au o încărcătură provenind de pe alte căi, extrem de abundentă. Ea se cere, în spiritul cercetării oneste şi al bunei credinţe, s-o luăm în discuţie chiar dacă, repetăm, ne interesează rezultatul estetic. Lăsînd la o parte faptul că acest rezultat este, fatalmente, de atîtea ori contestabil, şi cine crede altfel dovedeşte o ridicolă înfatuare. Mari critici s-au putut înşela. Gherea l-a exaltat pe Vlahuţă, Maiorescu preţuia pe Th. Şerbănescu şi minimaliza pe Macedonski, Ibrăileanu exagera valoarea prozei lui Brătescu-Voineşti, Lovinescu aşeza pe G. Brăescu deasupra lui Caragiale, şi tot el, ca şi Călinescu, mizau pe talentul, inexistent, al lui Camil Baltazar. Ar fi prea frumos ca tocmai contemporanii noştri, care se zbat atît pentru hegemonie în viaţa literară, fără nici un umor intelectual, să alcătuiască o ierarhie infailibilă, cu detaşare. Într-un moment literar în care e de-ajuns să citeşti semnătura cutărui critic şi numele autorului ce-l recenzează pentru ca să nu mai fie nevoie să citeşti recenzia sau cronica literară, fiind apriorie edificat asupra textului publicat, singura soluţie onestă este, cel puţin deocamdată, înregistrarea fenomenului literar în întregul lui, prezentarea pe cît posibil omenească, detaşată a autorilor şi operelor. Criteriul „estetic" proclamat cu suspectă emfază se dovedeşte, la o scormonire mai atentă, plin de impurităţi. Zgomotul stîrnit în jurul „valorilor autentice" se cuvine privit cu toată circumspecţia mai ales în rîndul celor ce fac mare caz de ele spre „a lua maul" ageamiilor.

POMPILIU MARCEA ■

Primul curs de sociologia culturii

(Urmare din pagina 15)

tolele 1—7) de dezvoltările sociologiei marxiste privind obiectul şi sfera sociologiei culturii, structura şi funcţionalitatea sistemului cultural, ca subsistem al sistemului social global, sferele principale ale culturii, dinamica şi difuziunea culturii, circuitul culturii, structura socială a comunicaţiei de masă, revoluţia culturală şi politica Partidului Comunist Român în domeniile culturii. Se adaugă ideea, nouă şi originală, cum că, în realitate, nu există „două" discipline de sociologie a culturii — una burgheză şi alta marxistă — ci una singură (= **sociologia culturii**), interpretată, **în ultimă instanţă**, în două moduri radical opuse şi contradictorii (materialist-dialectic şi istoric, întîi, şi idealist-spiritualist, în al doilea rînd), care, în plan metodologic, devin, deseori, „convergente".

Capitolul 8 din manualul discutat aici pune şi soluţionează probleme generale de metodologie a cercetării sociologice, punînd în relief metode şi tehnici de cercetare sociologică a culturii. Este un model exemplar despre modul cum teoria şi metodologia sociologiei culturii se îmbogăţesc în chip dialectic.

O **ANEXĂ** (**„Recomandări pentru activitatea în seminarii"**) pune la îndemîna studenţilor o tematică bibliografică selectivă, un material ajutător şi numeroase exerciţii de înţelegere a problemelor cuprinse şi dezbătute în manual. Este o întregire necesară între cursuri şi seminarii, folositoare, îndeosebi, studenţilor de la facultăţile şi secţiile teoretice care pregătesc profesori, muzeografi, muzicologi, critici de artă, istorici ai artelor, specialişti cu profil artistic.

O lucrare bună nu are nevoie de recomandări, fiindcă se recomandă prin ea înşişi. Cei care ar vrea să verifice — în concret — adevărul acestor enunţuri ar trebui să citească **Sociologia culturii**. Ar înţelege, de bună seamă, că ea cuprinde mult mai multe merite decît cele scoase la iveală aici şi acum. Altele vor fi puse în lumină de alţii.

Dacă Miron Constantinescu n-ar fi încetat din viaţă, ar avea acum posibilitatea să vadă în **Sociologia culturii** ceea ce el voia să devină, în bună parte, obiectul acestei discipline, iar în **Aurelian Bondrea** — un distins sociolog marxist român.

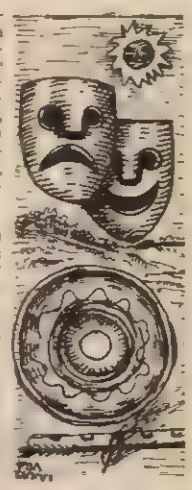

Desen de PIM ■

*) **Aurelian Bondrea, Sociologia culturii**, Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1981.

● Am mai avut prilejul să scriem despre colecţii şi colecţionari din judeţul Harghita. Atunci, din lipsă de spaţiu, nu am cuprins în rîndurile noastre şi frumoasa colecţie de ceasuri întocmită de Albert Borş, agricultor din Cetăţuia, într-o viaţă care durează de optzeci de ani. Trecut, bătrînul a transformat locuinţa sa într-un veritabil muzeu şi un muzeu al raporturilor noastre cu timpul oricum are şansa de a fi mai pitoresc decît altele. Un ceas nu este altceva decît un punct de vedere asupra timpului şi mai multe puncte de vedere asupra aceleiaşi realităţi, desigur, ne scot la un liman mai puternic şi mai înţelepţi.

Un muzeu in labirint

Leonardo sau foamea de cauze (VIII)

Un „anacronic"

Autoportret presupus (Detaliu)

Dacă Florenţa a fost o Atenă a Renaşterii, s-ar părea că sintem indreptăţiţi să-l socotim pe Leonardo un Socrate al Renaşterii. Mai ales că există destule lucruri care îi apropie. Şi chiar autoportretul prezumat al lui Leonardo ne arată un chip care are ceva din Socrate. Ni l-am putea imagina foarte bine pe atenian aşa.

Dar Socrate era atenian sută la sută. Avea toate calităţile şi defectele Atenei. In vreme ce Leonardo pare numai pe jumătate florentin. Ceva l-a oprit totdeauna pe florentinul autentic să despartă raţiunea de plăcerea de a trăi. „Cine vrea să fie vesel, fie" reprezenta nu o simplă deviză a carnavalurilor din timpul lui Lorenzo, ci un mod al spiritului florentin de a se opri la timp, ca şi grecii, în faţa absolutului, înainte de a cunoaşte disperarea. Pe cînd Leonardo n-a ştiut să se oprească la timp sau a făcut-o nu pentru a se bucura de viaţă, ci pentru a şi-o umple de dezamăgiri şi de ruine. Incetineala cu care lucra era un defect. Risipa în nenumărate proiecte era o vocaţie. De fapt, tocmai în drama geniului său Leonardo este mai puţin florentin. Căci Florenţa n-a cunoscut niciodată prea bine ce este chinul şi măreţia dilemei. Ei i-au plăcut totdeauna lucrurile clare şi conversaţia rafinată. Or, acestei plăceri, Leonardo îi răspunde cu tăcerea surîzătoare a Giocondei. Apoi, Florenţa e aproape desăvîrşită în minuirea ironiei. In schimb, de cîte ori se simte încolţit, Leonardo e derutat. Şi poate că, uneori, se va fi simţit un exotic într-un oraş atît de incisiv, care s-ar recunoaşte şi azi mai degrabă în aerul doamnei de Staël decît Gioconda.

Şi mai surprinzător e să descoperim că Leonardo, al cărui nume ni se pare chiar emblematic pentru Renaştere, a fost în realitate un anacronic. In tablourile sale nu găsim nici muşchii care îi plac atît de mult lui Michelangelo, nici elanul fericit care luminează chipurile lui Rafael. Intr-o perioadă care abundă în cuceritori de toate felurile, în care „David" e sfidător fără preţie, iar succesul nu mai vrea să fie discret, Leonardo se comportă ca un explorator absolut, dar fără martori, care, în plus, il citeşte pe Aristotel cînd toată lumea îl invocă pe Platon. El e sobru într-o lume care se dă în vînt după podoabe, e „un Faust fără Margareta" într-o vreme în care Rafael moare aureolat de legenda că a murit din prea multă dragoste, nsipeşte cînd în jurul lui se string, ezită tocmai cînd alţii îndrăznesc totul, e singur în mijlocul serbărilor la strălucirea cărora contribuie, are aerul că poate rezolva orice problemă a veacului său, dar nu ajunge să strige ca marinarii lui Columb „pămînt !", căci de fiecare dată, în loc de un strigăt de triumf, buzele lui nu fac decît să murmure o altă îndoială sau să amuţească într-un suris.

Orbiţi de gloria Renaşterii, nu observăm că una dintre celebrităţile ei se comportă bizar. Leonardo intră în labirint tocmai într-o perioadă care nu vrea decît să sărbătorească ieşirea din labirint. Ceea ce îl atrage este enigma: Mai mult decît sărbătoarea. Pictorul Giocondei cotrobăie pe coridoarele labirintului, fascinat de Taină, în vreme ce toată lumea afară celebrează antichitatea redescoperită. Şi astfel, într-o Renaştere pe care ne-o imaginăm strălucitoare, apare în plină amiază, ca o îndoială, clarobscurul lui Leonardo. Umbra încă nu e tăcere ca la Rembrandt. E numai murmur. Echivoc. Ezitare. Neştiind ce să spună, dar nerenunţînd să spună, Gioconda surîde, anacronică şi ea într-o epocă în care nici Machiavelli, nici conchistadorii n-au dubii în privinţa înţelesului ce trebuie dat reuşitei.

Dar ce este, la urma urmei, un „anacronic" ? Am crezut mereu că inactualitatea nu există, aşa cum nu există în realitate vid, că vina de a fi inactual e imposibilă. Nu poţi să trăieşti altă viaţă decît ceo care îţi e dată. Nu poţi să-ţi schimbi secolul după voia. Vrînd-nevrînd, mergi între naştere şi moarte împreună cu cei care s-au născut odată cu tine şi trebuie să alegi ceea ce te apropie şi ceea ce te desparte de ei. Refugiul într-o himerică inactualitate ? Insuşi acest refugiu este o atitudine. El defineşte un refuz care poate fi judecat ca refuz, dar nu ca gest inactual. Atunci nu există, oare, nici „anacronic" ? Ba da, există, dar „anacronic" înseamnă altceva decît inactual. Anacronic înseamnă a trăi într-o actualitate în care cel în cauză se simte, sau este, nepotrivit cu partea ei cea mai importantă, fără ca aceasta să însemne neapărat că „anacronic" este în toate cazurile echivalent cu „mai puţin adevărat". Giordano Bruno a fost anacronic într-o epocă dominată de obedienţă faţă de dogmele bisericii. De fapt, toţi martirii au fost într-un fel anacronici. Numai aşa au putut fi atît de uşor striviţi sub privirile aprobatoare sau resemnate ale epocii. Ei au început prin a fi anacronici, devenind mai tîrziu, prin glorie sau sanctificare, ai unui timp care-i făcea, în schimb, pe călăii lor anacronici. Şi nici în artă lucrurile n-au fost totdeauna simple. El Greco era acum un secol un artist şi perimat şi anacronic. Cine-i mai socoteşte azi astfel ? Iar Leonardo a devenit, în chip straniu, din ce în ce mai actual şi din ce în ce mai anacronic. Actual prin ambiguitatea surisului Giocondei. Şi anacronic prin discreţia lui. Actual prin sete. Anacronic prin dorinţa de a şi-o astîmpăra fără zarvă şi fără lauri. Astăzi ştim mai bine, poate, decît cei dinaintea noastră că nu toate abisurile sînt la fel de profunde. Unele nu au decît adîncimea necesară pentru a te strivi alunecînd în ele. Dar mai ştim că din prăpastia în care a fost precipitat cîndva de legendă, stinxul îşi pune din nou întrebarea. Ce este omul ? Gioconda surîde.

Dar e de la sine înţeles că nu putem surîde totdeauna.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Axinte Frunză

Nu l-am cunoscut pe scriitorul, traducătorul şi profesorul de limba şi literatura latină, Axinte Frunză, de la Iaşi şi din gruparea **Vieţii Româneşti**, decît din lecturi şi din istorisirile orale ale lui Cezar Petrescu şi Victor Iamandi, Mihai Codreanu şi Toader Zipa, Ionel şi Păstorel Teodoreanu, Ion Simionescu şi Ion Petrovici, Demostene Botez şi M. Sevastos şi, cred — după ştiinţa mea — că aceştia doi din urmă sînt singurii, dintre foştii lui elevi, care în memorialistica publicată în anii noştri, i-au schiţat portretul, după ce mai înainte, Calistrat Hogaş, coleg cu el de dăscălie latinească, prieten şi tovarăş de drumuri şi de poteci — bătînd împreună munţii Moldovei — îl descrie în povestirea **La Tazlău**, aşa cum era, nedîndu-i însă în vileag identitatea reală, ci numindu-i criptic „Domnul Arsene". Şi absolut toţi erau de acord, fără nici o rezervă, că Axinte Frunză făcea parte dintr-o familie umană, în afara seriilor întîlnite.

Nu ştiu nici cînd s-a născut, nici cînd şi-a isprăvit zilele. Ştiu doar că a poposit în ţara veche, tînăr, către sfîrşitul secolului trecut, hăituit de zbirii Ohranei ţariste, pentru activitatea lui naţională şi social-revoluţionară şi că prin felul lui de a gîndi şi de a simţi, prin cultura şi umanismul lui — sensibil la noţiunea de dreptate şi receptiv la aceea de progres — a rămas un revoluţionar. Şi mai reţin, de la Lucreţiu Pătrăşcanu, o mărturisire, pe care mi-a făcut-o în 1931 sau 1932, că şi soţia lui Axinte Frunză era un exemplar omenesc de absolută excepţie şi că în timpul ilegalităţii, casa lor de la Iaşi era deschisă, întotdeauna, membrilor Partidului Comunist.

Dealtfel, în „Amintiri de la „Viaţa Românească", M. Sevastos afirmă că Frunză militase în Rusia ţaristă în lagărul socialist şi că în 1898 juriul de onoare prezidat de B.P. Hasdeu, instituit să cerceteze calomniile aduse de autorităţile noastre vechiului luptător socialist dr. Petru Alexandrov „s-a folosit în darea verdictului de nevinovăţie a celui prigonit şi de un act de apărare subscris şi de Axinte Frunză, alături de Dobrogeanu-Gherea, C. Stere, Zamfir C. Arbore, dr. F. Codreanu şi dr. Victor Crăsescu" (numele adevărat al nuvelistului care iscălea Ştefan Basarabeanu), — toţi victime ale despotismului ţarist, toţi fugiţi din împărăţia pravoslavnică.

Axinte Frunză semăna fizic leit cu Cehov şi era cehovian şi în structura lui lăuntrică, pretindea Demostene Botez. Era distrat şi absent, absorbit exclusiv de gîndurile lui pînă la uitarea de sine, ceea ce excita de multe ori năstruşnicia şi fantezia şcolarilor să-i organizeze farse, care nu numai că nu le pedepsea, dar în bunătatea şi îngăduinţa lui, făcea haz de ele dacă erau izbutite.

A scris totdeauna cu talent şi simţire, a tradus din ruseşte pe Cehov, Gorki şi pe Goncearov şi din perioada aceasta dau în cele ce urmează două scrisori — ambele din 1931 — netipărite pînă acum, avînd ca destinatar pe profesorul şi academicianul Ion Simionescu, care, cum am mai spus-o şi altă dată, era un factor hotărîtor la întreprinderea „Cartea Românească" şi pe care le socotesc îndeajuns de grăitoare şi de ilustrative şi pentru spiritul lui Axinte Frunză şi pentru conştiinţa lui scriitoricească, ca şi pentru toate aşezările lui interioare. Dar să citim împreună textul lor :

Iaşi, 2 martie 1931

Stimate Domnule Simionescu,

Poate mai demult ar fi trebuit să-ţi scriu că volumul lui Cehov „Oameni de prisos" trimis deja de două ori pentru corectură, l-am dat gata, „bun de tipar" şi l-am expediat la Bucureşti încă acum vreo 4—5 zile. Sau vei fi ştiind şi D-ta mai exact decît mine ?

In cazul din urmă vei interveni să se execute întocmai cele cîteva observaţii făcute de mine chiar pe 1-a pagină a corecturii : de pildă, reţuirea paginii mi se pare, 52, scăpată din vedere, şi desfiinţarea altei pagini, culeasă de două ori.

S-ar naşte întrebarea, dacă sînt mulţumit de corectura mea, măcar eu... Cred că la urma urmelor trebuie să ţinem seamă şi de ortografia zeţarilor şi de resursele tipografiei : mi se pare destul de baroc accentul acesta din mergeză, lucră (pentru cine acest accent, pentru străini ?) şi lipsa lui tocmai unde ar trebui, spre a nu se confunda ureă şi ureă, şueră şi şueră, etc. (bun chiar pentru români).

Dar obiectul scrisorii nu-l Cehov, ci Gorchi : „Copilăria mea" e gata, tradusă în stilul autorului, fără omisiile obişnuite de franţuzi (în cazul de faţă capitole întregi şi cele mai bune), fără „ameliorarea" autorului, exact, chiar cu micile lui dadaisme, întreprinse chiar la bătrîneţe...

S-ar putea expedia peste 3—4 zile, dar mi-au mai rămas de aranjat cîţiva termeni tehnici, care ar putea să mă ţie pe loc şi vreo lună...

Şi cu asta îţi doresc toate cele bune, D-tale şi la toţi, să fie toate cel puţin aşa cum sînt aşi...

A. Frunză
Sărărie 36

Stimate Domnule Simionescu,

Ţi-am trimis în sfîrşit pe Gorchi. Fiindcă la publicare, adecă la corectură aş putea să fiu şi eu în Bucureşti, se vor mai putea drege poate şi cele cîteva adjective, cîţiva termeni etc., care-mi stau pe suflet şi pentru care atîţi, zădarnic am consultat cunoscuţi şi necunoscuţi, specialişti, profesori de limbi, dicţionare, gardişti, covrigari, bucătari etc.

Poate să te cam surprindă faptul că manuscriptul iese mult mai mare decît şi-ai închipuit, sau mi-am închipuit ; încît are să iasă cel puţin 300, 320 de pagini. Şi atunci ?...

Nu mă îndoiesc că cele cinci „bilete albastre" (cinci bancnote de o mie de lei, n.n.) îmi vor sosi imediat după expedierea manuscriptului, dar dată fiind incomensurabila muncă depusă, fare te-aş ruga, Domnule Simionescu, să fii aşa de bun, să convingi — dacă mai e nevoie de convins încă cineva de acolo — să mi se mai adauge ceva. Nu uita, că şi „Oameni de prisos" au ieşit mult mai lungi, decît mi-am închipuit chiar eu. Nu mi-am putut da seama că paginile mele sînt mai mari decît paginile „Cărţii Româneşti"...

Dar poate zadarnic aş mai stărui, căci trăim în cruda epocă a capitalismului, cînd munca e maltratată rău... Mai ales în epoca unui capitalism oriental, tînăr încă şi cu atît mai nemilos (care a început de altfel a fi maltratat şi el la rîndu-i şi va mai fi...).

In chestia lui Hogaş nu ştiu ce să-ţi spun. Mai întîi de toate tare bănuiesc că volumele lui au putrezit de mult prin pivniţele „Vieţii Româneşti", căci la librăria nu s-a găsit niciodată nimic (funcţionarii se leneau să le aducă la librărie). Aţi dollea nu cred că l-ai putea da de urmă, decît adresîndu-te D-şoarei Hogaş, profesoară de desen la Piatra Neamţ (dacă mai trăieşte), sau directorului de la liceul din Roman, ginerele lui Hogaş. Dar l-am uitat numele, şi nu ştiu fărăşi, dacă mai există şi azi.

Poate ar trebui întrebat Ibrăileanu, sau altă persoană analoagă.

Incolo, pe aici — bună pace şi sănătate, ceea ce-ţi doresc şi D-tale din suflet. A. Frunză, Sărărie 36

I. KALUSTIAN ■

P.S. Poate n-ar trebui să mai adaug şi acest „P.S.", dar tînărul, nemilosul, agresivul capitalism oriental, se dă pe faţă la tot pasul, se cere să fie comentat, admirat. Ştii că n-am primit din „Oameni de prisos" nici un singur exemplar ? Sau poate o-ai să mă crezi ?

Astea sînt epistolele. Şi închei succinta prezentare cu un citat semnificativ din **Memoriile** lui Demostene Botez ieşite la „Minerva" în 1970, unde face această observaţie cu gust amărui : „Axinte Frunză a fost mai puţin norocos, cu toate că schiţele şi nuvelele lui aduc aminte — ca şi chipul lui — de Cehov. După moartea sa, o culegere a fost dată la Editura de stat pentru literatură, dar a rămas pesemne într-un sertar şi cu siguranţă nu va mai apare niciodată. Avem, se vede, de unde iroşi !" ■

Din jurnalul de călătorie

al dr. Grindel

Tata

El a trăit cu toţi ai lui marea încercare, războiul cel mare. Au plecat din sat mai multe leşuri, căci pe atunci numai ţăranii erau cei ce trebuiau să ducă războiul. Fiind singurul băiat al casei bunicii mele de acolo din sat, nu făcuse armata. Cînd moara războiului a măcinat pe cellalţi, l-au luat şi pe el. Şi aşa, împins din urmă, s-a pomenit erou la Mărăşeşti în acel teribil august 1917. Trupurile celor vii îngropaţi în tranşeele pămîntului pîrjolit au oprit trecerea spre Moldova şi tata a făcut parte din zidul acesta. Cum scrie în istorie despre ziua aceea eroică a bravilor ostaşi din regimentul „22 Mircea". El era acolo şi de zilele de atunci îşi aducea mereu aminte, cu o claritate halucinantă.

— „Şi erau, mai taică, oamenii, ruminii noştri, ţăranii, îngropaţi în pămînt, era o arşiţă de-ţi ardea limba-n gură. Şi eu aşteptam cu toţi ăilalţi să vie odată iadul atacului şi să se termine. Mi-era frică, mai taică, numai să nu mă rănească şi să mă tîrăsc în singe prin ploaia de şrapnele şi de gloanţe. Era mai bine aşa împuşcat în cap, sau aici în piept la inimă, aici, unde bate, sub ţîţa stîngă. Aş fi făcut şi eu ca fraţii ăilalţi săracii care s-au dus. Auzeai un „plu", apoi puţin singe şi tot atunci, în stînga sau în dreapta, „au mamă, mălculiţă". Şi atîta. Nu se mai mişca. Era un sergent iute, cu mustăcioară neagră care ne tot îndemna : „mai fraţilor, cînd vor veni să sărim să-i secerăm noi, căci altfel ne seceră ei" ; dar eu tot timpul cît am fost în foc eu glonţ în carne de om n-am tras, cum o să trag ? Ei care vine peste mine nu-i om ca şi mine ? N-are şi el nevastă şi copii ca şi mine ? De ce să-l omor ? Şi pe el îl trimite la moarte boierul lui, aşa cum ne trimit pe noi boierii noştri. De aia, măi taică, eu n-am tras în carne de om şi eu ştiu bine că cei mai mulţi aşa au făcut. Nu vorbeam unul cu altul despre asta, dar ne înţelegeam din ochi şi Dumnezeu, mă taică, m-a văzut şi m-a izbăvit. Eu ştiu bine că el m-a apărat. Şi-n noaptea aceea dinainte de ziua de iad, eu tot aşa m-am rugat să mă ia prizonier sau să mă omoare repede ca pe un pui de găină. Şi Dumnezeu mi-a trimis veşti bune în vis prin arătările lui. Nu ştiu dacă am visat sau dacă a fost de-adevăratelea arătarea lui. Dar eu cred că vis a fost, dar atît de-adevărat de parcă l-am trăit. Dumnezeu mi-a luat auzul ; n-am mai auzit bubuitul tunului care trăgea toată noaptea şi vărsa foc peste trupurile oamenilor, şi atunci Dumnezeu mi-a luat auzul şi nu l-am mai auzit. S-a făcut o pace şi parcă eram într-o poiană cu iarbă, moale pînă la gleznă, era iarba coaptă ca la noi în august în valea Dunării. Şi era linişte şi căzuse rouă, şi deodată se coborîră din cer, venind printre nişte copaci mari, două fete mari despletite şi îmbrăcate în alb curat ca boranginul tooit. Şi fetele pluteau ca îngerii din visul Maicii Domnului. Eu le aşteptam plîngînd, dar fără frică, ştiam că sînt trimişii lui Dumnezeu. Şi fetele dalbe îmi făcură semn să mă ridic şi mă luară una de o parte şi alta de alta :

— „Haida acuma, mergi cu noi, fii fără teamă şi fă-ţi semnul crucii".

Şi aşa, filfîind uşor, deodată săltarăm în sus peste virful copacilor. Zburam şi eu cu îngerii. Voi să nu vă miraţi şi să nu rîdeţi, şi să ştiţi că se poate asta atunci cînd vrea Dumnezeu. Zbori cu îngerii peste primejdii şi scapi de iad. Şi eu aşa am scăpat. Cînd m-am trezit iar, de focul mitralierei nu-mi mai era teamă, ştiam că Dumnezeu îmi împlineşte dorinţa, şi aşa a fost. Din visul meu cu îngerii care zboară m-am trezit în ploaia de gloanţe de care mă fereau îngerii mei. Şi apoi o detunătură de grenadă şi sergentul nostru ne strigă scurt : „Iaţă-i că au venit, pe ei măi băieţi !" N-am avut timp să-l văd cînd a sărit căci a rămas scris în gura tranşeii, săracul, că era bun, dar trebuia să îndeplinească şi el ordinul ălor mari, că ei cică răspundea. Noi ăilalţi negradaţii, cine stătea de vorbă cu noi ? Şi aşa săracul, el a rămas acolo cu toţi cei care au sărit cu el. Eu am ascultat porunca albă de sus, să nu ucid pe cel de o făptură cu mine, şi am stat pe loc, chircit în şanţ. Aşa o să-nţeleagă că nu-i sînt duşman, că-i sînt frate, căci şi el are un Dumnezeu şi-i un suflet de om ca mine. Că vedeţi voi, măi taică, şi fiara sălbatecă, cînd vede că stai pe loc şi nu te arăţi duşmănos nu te atacă, dar omul. Şi eu şi alţii am stat jos şi am aşteptat şi din viforniţa şi prăpădul de gloanţe se făcură spre noi, parcă-i văd şi acuma. Dintr-o soărtură de transee din stînga se făcură spre noi din fum niste mogildeţe de oameni îmbrăcaţi în albastru, cu căşti de fier şi cu puşca gata de tras. Cînd noi ridicarăm mîinile mogildeţele parcă se făcură mai mari şi se aproiolară de noi ; ăl din frunte părea un gradat, era scurt şi gras şi cu ochelari ; dar săracul îi tremura bărbia, îi era şi lui frică ca şi nouă, măi taică. Cînd a văzut că noi nu tragem în ei, mogildeţele s-au făcut oameni ca şi noi. Nu ne-au făcut nimic ; ne-au luat armele şi prin şanţuri ne-au trimis înapoi la linia întîia. Ce s-a mai întîmplat cu ei nu ştiu. Ne-au luat alţii, şi apoi alţii, pînă am ajuns în lagărul de prizonieri."

ŞTEFAN BERCEANU ■

FLORIN COSTINESCU

„A vorbi despre tine, ca individ, și a vorbi despre Poezie sînt, desigur, două lucruri distincte. Substituirea — și în acest caz — este un act imoral, cu toate că pare a avea „acoperire". Poetul trebuie să-și ceară totul, sau aproape totul, lui însuși..."

Oameni — lingouri

Aurul stării de dezagregare —
poziția de drepți ;
oameni — lingouri ce stau în picioare,

Strălucire și fast — sunetul gol
o, aur ce nu valorezi
nici cît un strop de nămol,

Statuete mergînd — bilar ritual
oameni—brățări, oameni—inele
oameni — pocal

Singuri extrași din sinele lor —
Cît o palmă de-adînc,
sînt ce sînt, nu ce vor,

Cifrei de vază inutile zerouri
bogăție stearpă, de vid
aceștî oameni — lingouri.

După aceea

Între cel care ride cu gura pînă la urechi
și cel mut de durere
a fost întins un cablu
pe care scamatorul face echilibristică
așteptînd aplauzele ;

Pudrat, sorcovă vie,
el zîmbește binevoitor
și din cînd în cînd
alunecă după scenariu,

Brave, se strigă sub cupolă,
Extraordinar, exclamă alți
Scamatorul
face echilibristică și pe aceste
două cuvinte,

Pe timpul spectacolului
cel care ride cu gura pînă la urechi
n-are voie nici să zîmbească,
cel mut de durere
n-are dreptul la nici o lacrimă
După aceea, da ; doar după aceea
dar reprezentația ține toată viața...

Stampă

O tobă care bate : bum
între acum și neacum,
o trîmbiță îndurerind
și-o zi cu soare cald și blînd

O piață largă și un pod,
mulțimi strigînd și-un eșafod...
Nimic mai mult decît atît
și zeii cinici, care rîd..

Rai fugind printre degete

S-au deschis porțile hergheliilor,
cai nărăvași taie iarba în goană,
o caleașcă, o răsunecsc, o aprind.
copitele sfîrîie, aerul se încinge,
miroase a sudoare proaspătă, fără frîu,
e o duminică imensă de primăvară
cu ghirlande împletite de mîini ce coboară
de-a dreptul din cer,
din mîini nevăzute care ne mîngîie pe creștet
ca pe niște copii emoționați de primirea premiului întîi,
e parcă prima duminică de după nașterea lumii
cînd oamenii își îngăduie
să zburde, căpiați de fericire
prin iarba necesită încă,
Duminică, o, rai fugind printre degete
ca mercurul ce arată temperatura în creștere a lunii.

Aproape recviem

Busola lumii, iată, cade
se-nvălmășesc în vid monade
sînt tot mai veștede și pale
aceste puncte cardinale,

Bolnavă de rugini cîndale
ea nu mai poate să arate
nici Sud, nici Nord, nici Est, nici Vest
își este sieși tragic lest

Busola lumii, vie — lințoliu
înlocuită de orgoliu
de pumnul lui, neîndurătorul
de un degot-cui : arătătorul

Fericire universală

Te ascunzi după colțul veacului
fericire universală,
himeră cu părul răvășit
de atîta fugă
spre secolul următor,
mereu spre secolul următor.

Noi deveneam nevăzuți după colțul unei case
și strigam : gata,
ne era de-ajuns
să ne știm ascunși
doar o clipă,

ambasadoare în Țara Marilor Promisiuni
fericire universală
de-abia de nu pui degetul
cînd trebuie să te iscălești...

Globuri de miere

Aprinde-te în cupola palmelor mele
Cînd singeră a fîntînilor veșnică lacră,
Să te aud în pădurea cuvintelor oarbe
Și-n lacrimi bătrîne, de clipă săracă.

Aprinde-te în piezișele mele pustii
Ca niște albii explodînd de tăcere :
Nu mă întreba dacă e noapte sau zi
Lasă-mă să plîng cu planete de miere.

DAN MINĂTORU ■

Tata

Tata ne arăta pe genunchi
cînd mînca
ducea cu dreapta dumicatul
cu stînga ținea ziarul
(Adevărul sau Universul)

așa am învățat alfabetul
și cultura pămîntului
dar cînd am ajuns la
vînat
vînători și pădure
Tata s-a sculat de la masă :

— acum la joacă
vă pîndește o primejdie.

NATALIA FLORESCU ■

Esenin

cuvinte de chiciură curg
o troiță de lacrimi și crivăț
aleargă prin iarna rusească
aleargă

peste întroienita stepă
poetul Esenin plutește
cu caii lui albi
plutește

și lira vibrează
prin cerul ca vodka
de tare
vibrează

din ceața lăptoasă
rusalca se naște
purtînd diademă de ghiață
rusalca

GEORGE STANCA ■

Iubirea în sine

Rugul mareluț somn, rugul din ramuri de tei
În noaptea de nuntă cu stelele,
Neștiutor leagăn al diafanilor miei,
Strălucitor, greu de ploaie,
Albastra ploaie cu miros precis de benzină,
Și întărîtat de prima scînteie de ură,
Își va ridica insolența pînă la cer
Mușcînd norii cu înflorita, dulcea sa gură...
Rugul, teama de iubire, și iubirea în sine,
Certitudinea că vei redeveni supusă cenușă
Răspîndindu-te în iarbă și grîu,
Voluptatea de a rupe sfîntul lanț biologic
Întorcîndu-te în veșnicie
Ca într-o bulboană de riu,
Urmărind
Din argint,
Din oglinzile Lebedei plutitoare
Pădurile mult rotundului colț de pămînt,
Și atunci, de-ai putea sculpta părelnica boare,
Și atunci, de-ai putea născoci
Încă o lume dintr-un singur cuvînt.

PIA OLARU ■

Dealuri oltenești

Pe-aceste calme dealuri oltenești
Unde lumina vine să descînte
Stau noaptea sub ulcelele cerești
Părinții mei ca două linii frînte

Aici unde și iarba e de leac
Și noaptea-n suflet cresc păduri de tei
Se-aud venind din fiecare veac
Ca un torent de foc străbunii mei

Și pe cînd arde clipa la mezat
Și trandafirii nopții ne sărută
Trupul meu cald și tînăr de bărbat
În calme dealuri oltenești se mută

Aici cînd nînge blînd din univers
Se-aud și bunii noștri dinspre soare
Așa cum murmurarea unui vers
E-un fel de zbor subțire de cocoare.

DAN BOSOANCA ■

Sculptură de VIDA GEZA ■

Din cînepă și lacrimi

Din cînepă și lacrimi
muzica șinelul meu.
E asemeni izvorului
care îngheață
bocind
pînă la primăvară.
Din cînepă și lacrimi
zi de zi
se naște
icoană nouă
a iubirii copilăriei,
dor nepierit pe apă.
Din cînepă și lacrimi,
fată din adîncuri,
din dafin
cum te-ai închis
în ochiul meu
limpede mac
pe marna visului Atharvei
și-n fiecare mai îmi cobori
în suflet mireasă.

SANDU STELIAN ■

Balada soldaților de plumb

Pe colțul mesei e război
Armata luptă glorioasă
Toate păpușile-au fugit
În cel mai sigur loc din casă

Ochi cenușii țintesc ușor
Prin țevi umplute cu tăcere
Soldații dintr-un plumb mai nou
Aliniați pe etajere

Aproape toți au și uitat
De ce porniră la bătaie
Și uneori cad de pe cal
Sau cîte-un braț li se mai taie

Primesc un ordin scurt și orb
Să rupă rîndul și să moară
Și asta de mai multe ori
De dimineață pînă-n seară

Și plîng în somn visînd că n-au
Măcar o inimă — să-i doară.

ADRIAN FRAȚILA ■

Atenție

Papagalii au
punctul lor de vedere
despre oameni.
Noi oamenii normali
încă mai credem că
sîntem greu de digerat.
Dar pentru papagali
sîntem o turmă de bastarzi
cu intenții criminale,
căci pentru ei
ființa umană
este doar ceva
bun de subjugat,
cu simfonii năuce
întuneric ceață teamă.
Cînd doarme planeta,
atenție,
PAPAGALII
vor să ne influențeze...

ILIE VALENTIN ■

Satul din brațele mamei

Un sat cu toate porțile în mine
cu drumurile toate sub ninsori
deapănă umbra anilor și urma
pașilor mei prin ceață călători

Niște păduri ca niște mari castele
la margine de timp departe-aproape
răstălmăcesc în mine îndoiala
și curgerea luminii pe sub pleoape

Satul acela jumătate-n ceruri
în lacrimă zidit pe jumătate
stă-n mine ca-ntr-o rugă sprijinit
însă cu drumurile toate ingropate

Cu satu-n brațe mama dă ocol
pămîntului și timpului anume
să-mi lasă-n cale seamă neluînd
că i se sting izvoarele spre lume

Satul în taina lumii sub cenuși
îmi picură pe rana vieții leacul
clopotul său în mine bate sfînt
și-un zîmbet de copil suspină veacul

GEORGE L. NIMIGEANU ■

Curier literar

Iris Valaha. Astfel de versuri: **„Cînd ai trecut de pragul tinereții / cînd cutele s-au adîncit pe frunte....."** nu sînt decît oarecari propoziții ce pot fi întîlnite în cel puțin cîteva sute de romane. **Gheorghe Chircules cu.** În poezia **Plaja,** cu un set de metafore lipsite de forță și originalitate **(Femei culcate pe tăvi de nisip... bărbați trunchiuri de arbori visați... mozaic de culori și nude statui),** sau în poezia **Virste,** unde **„bătrînii sînt înțelepți ca marea... copiii au în piele zvîcniri de zbor",** se vede limpede că n-aveți nimic de spus, deocamdată. **N. Mărășescu.** Bănuim că în poezia **Durere** s-ar afla, cel puțin în intenție, multă simțire, dar e atît de naivă și depășită maniera în care scrieți, încît, fără voia noastră, zîmbim citind o metaforă ca: **„Blînd întoarce către mine / Ochii-n lacrimi și cu greu / Îmi șoptește ca o taină: / Mă sfîrșesc, odorul meu!"** **Dan Totoi.** Simple versificări la capătul cărora n-am găsit misterul pe care ați scontat a-l depista în finalul a două poezii: **„M-ai întrebat despre viață / și nu ți-am răspuns nimic. / Dă-mi mîna"** și **„Omul va fi bogat / atunci cînd / nu vor mai fi întrebări".** **Ana-Maria Coriciuc.** Atît de tînără fiind, copil în clasa a VII-a, și cu unele metafore destul de reușite, credem că ați evolua foarte bine în climatul unui cenaclu literar. **Doina Rizac.** Prea sînteți preocupată de construcții simetrice, cum ar fi, de exemplu, în **Floarea de colț : „Floare de colț / ruptă din tăcerea nopții / dăruită bucuriei / ești VIAȚA..."** După care strofă urmează alte patru strofe unde floarea de colț este ȚARA, PACEA, IUBIREA și FIUL MEU (de ce majuscule?!). Ce ne deranjează la această simetrie? Faptul că metaforele nu au vigoare, acesta fiind, dealtfel, neajunsul mai tuturor poeziilor trimise. **Sonia Enescu.** Despre planurile unor viitoare romane ce vor alcătui o eventuală trilogie, nimic de spus. Scrieți-le! Despre cele cîteva poezii, fără să vă descurajăm în ce privește proza, **deocamdată nu.** Același răspuns și pentru următorii: **Lacrima Drăghici, Gheorghe Constantin (Călărași), Dan Radulina, Gavrilă Damșa, Pașalt Mihai, Carmen Leulescu. Manuscrisele nu se înapoiază.**

VICTOR NIȚĂ ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Transcriem următorul episod din capitolul „1917 — Octombrie-Noiembrie" al Memoriilor lui Ion Gh. Duca — în care sînt evocate, în continuare, tribulațiile legate de silnicul armistițiu ce urma să fie încheiat cu Puterile Centrale.

Mărturiile lui Duca, în această privință, au limpezime și o nealterată putere de convingere; a ambiționa noi să stoarcem cu orice preț comentarii „deștepte", ar fi să ne autoexilam în cursa inabilului joc al forțării ușilor deschise.

Iată de ce considerăm mai benefică întregirea celor povestite de Ion Gh. Duca prin citarea, în simultan, a unui relevant (și inedit) pasaj din Amintirile „senatorului de Breasta" (C. Argetoianu): „...Iașul a fost ocupat în tot acest timp cu discuția diverselor perspective ce ni se ofereau. Pornind de la siguranța că rușii nu se vor mai bate, **orice s-ar întîmpla**, și că urma să facem singuri față evenimentelor pe frontul nostru, lumea se împărțea în două: cei care nu voiau să facă pace cu nemții cu nici un preț și cei care primeau, **cu durere**, să o facă. Din cei care ar fi vrut să o facă **cu plăcere**, nu aveam, slavă domnului la Iași — rămăseseră toți la București. Dar în cele două categorii mai erau și subcategorii. Pînă la sfîrșitul lui ianuarie, pînă la ultimatumul nemțesc, trebuie să mărturisesc spre cinstea românilor, că marea majoritate nu voia să audă de vreo semnare de pace, căci o pace nu putea fi decît o capitulațiune, în condițiunile în care ne aflam. Acești adversari ai păcii se grupau în jurul următoarelor soluțiuni: 1) Un foarte mic număr de oameni, cîțiva conservatori din extrema francofilă (și printre ei, lucru de necrezut, Take Ionescu), cîțiva militari și **toți românii refugiați la Paris și în Occident**, nu admiteau decît apărarea ultimului petec de pămînt pînă la ultimul om. În această ipoteză, să-mi fie permis să o numesc așa, trebuie să ne întărim într-o regiune determinată și să murim cu toții pe loc, bătîndu-ne. Acest **triunghi al morții**, ar fi făcut „pendant" în istorie **ultimului careu** de la Waterloo, cu o latură și cu inaripatul cuvînt al lui Cambroune în minus! Ipoteza a fost studiată în amănunte și **triunghiul morții** a fost chiar trasat pe hartă în jurul Iașilor. E interesant de notat că nici chiar Misiunea militară franceză n-a aprobat această soluțiune. 2) O altă soluțiune a adversarilor păcii separate era exodul peste Prut, exodul guvernului și țării legale bineînțeles, lăsîndu-se Moldova în voia inamicului și a întîmplării. Această soluțiune prezenta însă mari greutăți... 3) Mai toată lumea însă, în cercurile care nu voiau să audă de negocieri cu inamicul, se grupa în jurul unei a treia soluțiuni, pe care o adoptasem și eu. Era o soluțiune care consta în faptul de a nu avea nici una. Ne aflam în stare de armistițiu; după convenția încheiată la Focșani fiecare parte avea dreptul său să denunțe armistițiul cu un preaviz de 72 de ore — încolo era fără termen. Cine era să denunțe armistițiul? Noi? Era exclus. Rămîneau nemții. Toate semnele erau că nici nemții nu-l vor denunța. Aveau tot interesul să concentreze efortul lor pe frontul occidental; pentru ei lupta pe frontul oriental era sfîrșită prin prăbușirea Rusiei. Colțișorul nostru de pămînt era prea puțin important ca să concentreze nemții o armată împotriva lui. Era de pe atunci evident că soarta României după război nu se decidea pe frontul ei, ci aiurea. Părea prin urmare verosimil că starea de armistițiu să dureze pe frontul nostru pînă la pacea generală..."

STELIAN NEAGOE ■

1917 — OCTOMBRIE — NOIEMBRIE (II)

Iar noi seara la Consiliul de Miniștri, luînd cunoștință de cele petrecute dimineața la Palat, am hotărît firește în unanimitate respingerea propunerii lui Troțki. După aceea generalul Prezan ne-a expus situația pe frontul nostru. Ne-a arătat că deocamdată în aproape toate armatele rusești aflătoare pe teritoriul nostru comitetele de soldați s-au rostit împotriva armistițiului, că o singură divizie a făcut armistițiu cu nemții, că generalul Scerbacev este în cele mai bune simțăminte față de noi, că putem avea în el o încredere deplină. Ceea ce determinase această primă atitudine a noastră era faptul că știrile din Rusia erau încă foarte contradictorii și evident că așa fiind datoria noastră elementară era să evităm a face un gest care cu drept cuvînt în asemenea condițiuni ar fi putut fi interpretat cel puțin ca un gest pripit.

Într-adevăr nordul Rusiei părea în mîinile bolșevicilor dar Stavka, precum și Ucraina, Cubanul și cazecii păreau dispuși să continue lupta și să se transforme în organizații proorti. Atît Scerbacev, cît și generalul Berthelot se arătau plini de încredere în privința Ucrainei și a cazacilor lui Kaledin. Ei vedeau deja posibilitatea de a reconstitui un front româno-rus cu sprijinul lor. Brătianu nu împărtășea optimismul lor și lucru curios nici Take Ionescu, dar cît timp exista o speranță trebuia să mai încercăm și să mai cîștigăm timp. Aliații încîntați ne trimeteau telegrame de compătimire și de felicitări. Noi nu ne făceam însă iluzii, simțeam că în curînd evenimentele se vor precipita și tot la iscălirea unui armistițiu ne vor constringe.

Așa a și fost. Nu mai tîrziu decît la 20 noiembrie, generalul Scerbacev îi comunică lui Brătianu că nu mai poate stăvili situația și că e pus în alternativa de a părăsi comandamentul sau de a proclama el însuși armistițiul. Față de această comunicare, hotărîrea de la 18 de a resolnge armistițiul, hotărîre care se întemeia în primul rînd pe faptul că trupele rusești de pe teritoriul nostru refuzaseră pînă la acea dată să se solidarizeze cu acțiunea lui Lenin și a lui Troțki, nu mai putea fi menținută acum cînd aceste trupe, peste capul comandantului lor, voiau să înceteze lupta. Într-adevăr știrile de la trupele rusești erau cît se poate de rele. Comandantul armatei de la Comănești ca și generalul Rogoza de la Armata a IV-a fuseseră arestați de soldații lor. În plus, de la Roman ne venea vestea că trupe rusești au luat muniții de la depozitul din Săbăoani și că amenințau să bombardeze orașul. În asemenea condiții să continui a refuza iscălirea armistițiului ar fi însemnat să ai peste cîteva zile anarhia rusească pe teritoriu și înaintarea germanilor — adică dezastrul complet și definitiv. În schimb iscălirea armistițiului însemna a cîștiga timp...

În urma convorbirilor cu miniștrii aliați din Iași, Brătianu i-a convins că nu avem de astă dată altă ieșire decît aceea de a începe cu puterile aliate tratative în vederea încheierii unui armistițiu. Ba mai mult încă, i-a determinat să iscălească în numele țărilor pe care le reprezentau un act prin care ne autorizau să încheiem acest armistițiu și recunosc că ne-am îndeplinit întreaga datorie față de Aliați — aceștia ne mai avînd dreptul să ne ceară deocamdată nici un sacrificiu militar. Era desigur din partea lui Brătianu o lovitură de maestru. E adevărat că actul avea o parte slabă — Saint-Aulaire, Barclay și Fasciotti și Vopicka nu erau autorizați de guvernele lor să dea lui Brătianu această dezlegare. Rămînea deci să obție ulterior ratificarea iscăliturii lor. Dar avînd în vedere împrejurările, Brătianu nu se îndoia că ei vor obține-o. Și de altminteri faptul că reprezentanții Aliaților aci, adică cei ce se aflau la fața locului, cei ce cunoșteau pe deplin situația, recunoscuseră că noi nu aveam altă ieșire — constituia pentru hotărîrea noastră un aport moral de o netăgăduită valoare și putea oricînd fi invocat de noi cu succes față de întreaga opinie publică nepărtinitoare a lumii.

Înarmat cu acest document, Brătianu a convocat pentru ziua de 29 noiembrie, ora 10½, un Consiliu de Miniștri la Palat sub președenția regelui. La acest consiliu au fost din nou chemați și generalii Prezan, Averescu și Eremia Grigorescu. Costinescu singur a lipsit fiind din ce în ce mai bolnav. Brătianu a expus situația, schimbările intervenite și după ce a desfășurat toate argumentele a conchis ca să trimetem delegații împreună cu armatele de sub comanda lui Scerbacev în vederea încheierii unui armistițiu cu Puterile Centrale. Toți miniștri fără nici o notă discordantă au aprobat propunerea lui.

Brătianu avusese de altfel precauțiunea să declare categoric că el înțelege să dea acestui armistițiu numai un caracter militar, nicidecum și unul politic. Rușii vor, prin armistițiu, să ajungă la pacea separată, noi suferim armistițiul ca o dureroasă și fatală consecință a armistițiului rusesc și îl încheiem spre a cîștiga timp și cu speranța că în răstimp vor surveni, fie în Rusia, fie pe frontul occidental, evenimente care să ne ingăduie a continua lupta. Brătianu fierăște o spunea — și era dator să o spuie — dar de fapt nu-și făcea nici o iluzie, considera precum am mai arătat-o frontul rusesc ca definitiv pierdut pentru Aliați și prin urmare rolul militar al României ca terminat pînă la noi înmormîntări.

Pe Take Ionescu nu l-am înțeles bine și gîndindu-mă nu-i înțeleg nici azi atitudinea. În conversații particulare era contra politicii lui Brătianu, pretindea mereu că vom pierde definitiv încrederea Aliaților și beneficiile jertfelor, marilor noastre jertfe. În Consiliul de Miniștri de cîte ori trebuia să se ia o hotărîre și prin urmare să soune cuvîntul său autorizat, hotărît și cu răspundere, împărtășea părerile lui Brătianu. De fapt vedea că nu e altceva de făcut decît ceea ce făceam noi și oficial aderă la hotărîrile noastre; pe de altă parte voia să apară Aliaților mai credincios decît Brătianu și atunci în particular combătea deciziile ce purtau propria iscălitură. Era se vede sugestionat de imaginea lui Janus cu cele două fețe.

În orice caz Averescu, știind probabil din indiscrețiile Iașului starea de spirit a lui Take Ionescu, a crezut momentul potrivit pentru a face o intrigă. Și după ce Brătianu a vorbit, a cerut și el cuvîntul și cu un aer mefistofelic a cerut guvernului lămuriri asupra scopului armistițiului. Desigur spre surprinderea lui a putut repede constata că Brătianu și Take Ionescu sînt de acord, căci ambii i-au răspuns invocînd aceleași argumente și chiar aproape cu aceleași cuvinte. Atunci Averescu a aruncat o nouă săgeată de astă dată vădit pentru a plăcisi pe rege. A întrebat dacă e absolut nevoie să trimetem și noi delegați, dacă nu sînt de ajuns delegații ruși întrucît armata noastră a fost sub comandament rusesc. Regele care era foarte gelos de prerogativele lui a protestat imediat cu indignare iar faptul în sine fiind inexact — și de bună seamă Averescu o știa — Brătianu și chiar generalul Grigorescu i-au arătat cu dovezi netemeinicia suspectei sale afirmațiuni.

În afară de aceste două mici incidente, consiliul s-a terminat repede. Hotărîrea lui se putea rezuma astfel: România trimete delegați la Focșani împreună cu delegații generalului Scerbacev. Acești delegați vor fi generalul Lupescu și coloneii Condeescu, Rășcanu și Mladian. Ei vor primi instrucții scrise. Generalul Prezan va căuta să obție de la generalul Scerbacev ca instrucțiile delegaților lui să fie identice cu ale noștri. Delegații noștri vor trebui să declare lămurit și în toate împrejurările că instructiile lor sînt pur militare. Dacă delegații inamici vor căuta să afle ceva despre intențiile noastre politice, ei se vor mărgini sistematic să răspundă că nu știu nimic, că vor referi guvernului. Durata armistițiului nostru va trebui firește să fie aceea a armistițiului rusesc. Ridicînd ședința, regele emoționat ne-a spus: „Cînd am intrat în război știam că va fi greu, prevedeam chiar că se poate să fim învinși; nu mi-a putut însă trece prin minte că vom fi victima unui act de trădare fără precedent în istorie și că astfel va veni o zi ca cea de azi în care să trebuiască să ne gîndim cum să ieșim cu onoare fără a ne sinucide". Încă o dată regele sintetizase de minune situația.

Pe cît se putea în așa tragice împrejurări, lucrurile mergeau deci bine. Reprezentanții Aliaților primiseră de la guvernele lor instrucții să aprobe armistițiul nostru — cu alte cuvinte ratificarea actului iscălit de el și remis lui Brătianu. Victor Antonescu telegrafia din Paris că Clemenceau pricepuse inexorabila necesitate a hotărîrii noastre, că din toată inima deplîngea dramatica situație în care eroica noastră națiune se afla, că sîntem „des gens chics" și că ne va acorda tot ce-i vom cere. Mai mult însă, Clemenceau telegrafiase lui Brătianu că regretă că în situația în care am fost puși de ruși, eroica noastră armată e obligată să depună armele, dar că este convins că în strînsă le ațură ce avem cu Aliații vom face totul ca să luptăm cît se va putea.

Pe cînd Brătianu, profitînd de această bună atmosferă și legîndu-se de sfîrșitul telegramei lui Clemenceau, se pregătea să-i răspundă și să-i arate adevărata noastră situație și prin urmare ce pot și ce nu pot cere Aliații de la noi — ne pomenim deodată cu vestea din Paris că Clemenceau e furios, că ne acuză de trădare și că declară nici mai mult nici mai puțin decît că nu ne mai consideră ca aliații lor. Nu mai pricepem nimic. Dar cu cîteva zile, cu cîteva ceasuri înainte Saint-Aulaire primise telegrame care aprobau consimțămîntul ce ne dăduse în scris, iar telegramele lui Victor Antonescu și ale lui Clemenceau erau aci și confirmau solemna aprobare a Aliaților. Ce putuse deci să se întîmple?

După cîteva zile am deslușit enigma. Generalul Berthelot, fără știrea lui Saint-Aulaire și peste capul lui, telegrafiase șefului său ierarhic direct, ministrului de război adică lui Clemenceau, arătîndu-i că n-a fost consultat în luarea hotărîrii noastre, afirmînd că noi putem să rezistăm dar că nu vrem și insinuînd dacă nu chiar afirmînd — nu știu precis fiindcă n-am avut în mînă textul însuși al telegramei lui — că toate acestea Brătianu le face fiindcă vrea să ajungă la pacea separată și să schimbe direcțiile politicii noastre externe. La primirea acestor vești, Clemenceau — care era violent impulsiv și care probabil nu citise decît distrat sau deloc telegramele lui Saint-Aulaire, care erau adresate Quailui d'Orsay, adică nu lui direct — a izbucnit fără să-și dea seamă de consecințele accesului său de mînie, ne-a amenințat pe noi și a dezavuat pe bietul dn. de Saint-Aulaire.

Brătianu era cu atît mai indignat pe generalul Berthelot, cu cît telegrafiase și inexactități materiale lui Clemenceau. Așa, spre pildă, afirmarea lui că Brătianu hotărîse încheierea armistițiului fără să-l consulte — era pur și simplu un neadevăr. El fusese, dimpotrivă, prima persoană pe care Brătianu o consultase imediat după ce Scerbacev îi declarase că nu-și mai poate stăvili trupele și că dacă nu face armistițiul, peste cîteva zile un praporcic bolșevic va fi în fruntea milionului de soldați ruși ce se aflau pe teritoriul românesc. Convorbirea aceasta avusese loc de față fiind generalii Prezan, Iancovescu — Berthelot recunoscînd temeinicia argumentației lui Brătianu și nu-i făcuse nici o obiecție. Cum era deci cu putință să susție acum că n-a știut nimic și că n-a convenit la nimic? Ce determinase pe acest om, care ne dăduse pînă atunci atîtea dovezi de caracter, de loialitate, să comită aproape un act de felonie?

Cred că doi au fost factorii care au determinat această stranie atitudine a generalului Berthelot. Primul a fost dragostea lui de Franța și al doilea anume influențe ce s-au exercitat în acel moment asupra lui. Într-adevăr perspectiva năruirii definitive a frontului rusesc i-a întunecat judecata. Ideea că toată armata aceasta germană, înșirată de la Baltică pînă la Marea Neagră, va deveni disponibilă și că va fi aruncată de Hindenburg pe frontul francez îl înfricoșa și îl înnebunea. Considera deci de datoria lui de francez, de ostaș francez, să facă totul, absolut tot ce-i va sta în putință ca să împiedice această catastrofă. Ucrainienii trebuiau neapărat reînviați ca națiie și armată desine-stătătoare. Cazecii lui Kaledin trebuiau organizați, ajutați cu arme și cu bani. La Stavka, comandantul Duhonin trebuia menținut, și impus. O trupă trebuia organizată în grabă pentru a respinge ne oraourcicul Krilenko care înainta asre Mohilev cu o trupă de bolșevici iar România — România trebuia să lupte, să lupte pînă la ultimul om. Aceasta era datoria ei către Aliați, către scumpa lui Franță. Că într-o asemenea luptă România se distruge fără folos real pentru Aliați, acestea erau considerațiuni politice de care el, generalul, militarul Berthelot nu avea să se preocupe. Puteau întîrzia cîteva săptămîni de luptă eroică a armatei române transportarea pe frontul francez a cîtorva divizii germane? Dacă da, atîta îl privea, îl interesa pe el. Putea fi cotățean de onoare al României dar mai presus de toate era francez și ca atare interesele Franței trebuiau să primeze cu desăvîrșire interesele României. Să piară România dar Franța să scape.

Dar pe lîngă aceste considerațiuni poate cam simpliste de militar care nu pricepe toate contingențele lucrurilor, dar onorabile prin mărele, prin sincerul patriotism ce le însuflețea, au contribuit desigur în atitudinea de atunci a generalului Berthelot și precum am sous-o anume influențe. Din nenorocire influențe românești. În dorința lui Take Ionescu și a prietenilor lui de a se înfățișa mereu ca cei mai aprigi susținători ai Aliaților, în pornirea lor de a le comolace întotdeauna și în toate, în nenorocita noastră infirmitate națională de a ne pomegri adversarii interni pe arena internațională, colegii conservatori n-au putut scăpa nici în aceste tragice clipe de ispita de a denunța pe Brătianu Aliaților. Așa fiind s-au dus la Saint-Aulaire și la generalul Berthelot să le spună că ei nu sînt de acord cu politica lui Brătianu, că Aliații ar trebui să se fure-ască de el, că intențiile lui sînt suspecte, că în fundul sufletului său a fost întotdeauna o tendință sore germanofilism, că armata vrea să reziste, că ea poate să reziste, că ei — ei adevăratii prieteni ai aliaților — sînt dispuși să îndemne armata la rezistență pînă la capăt, precum și să se retragă prin interiorul Rusiei pînă unde Aliații vor crede de cuviință.

La Saint-Aulaire aceste raționamente nu găseau nici un răsunet. El avea un simț prea ascuțit al realităților ca să nu vază că punctul de vedere al lui Brătianu era singurul pe care un prim-ministru al României, constient de datoriile sale către țara sa, le putea susține. Afară de aceasta, în contactul lor aproape zilnic la Iași, Saint-Aulaire dobîndise o deosebită considerațiune pentru Brătianu. Judecata lui îi impunea. De cîteva luni deja erau pe toate chestiunile pe deplin de acord. În fine, Saint-Aulaire își dădea perfect de bine seamă că distrugerea definitivă a armatei române printr-o rezistență de cîteva săptămîni nu putea fi de nici un folos real Franței și în orice caz ea nu putea influența într-un fel nimic rezultatul final al războiului. Demersurile ca cele ale miniștrilor conservatori puteau cel mult tîrzi finețea naturală a sufletului d-lui de Saint-Aulaire. În aceste împrejurări, în genere, atitudinea lui Saint-Aulaire a fost atît de leală, atît de prietenească, atît de înțelegătoare încît îi datorăm fără îndoială o recunoștință națională. Meritul său e cu atît mai mare cu cît fiind dezavuat de Clemenceau, amenințat chiar cu rechemarea, el nu s-a sfiit să-și menție părerile spunînd fără înconjur celor de la Paris că ei sînt liberi să-i înlocuiască dacă cred de cuviință dar că el cît va fi la postul său nu va putea telegrafia guvernului său decît ceea ce crede că e drept și bine, fiindcă numai astfel are constînta că servește cu adevărat interesele Franței.

Cavalleria rusticana și dirijorul afon

— Ce voci, Dumnezeule! exclamă redactorul muzical. Va fi un triumf. N-am mai intilnit o asemenea armonie la un cor. Ce cintă?

Instructorul artistic jubila.

— Eram sigur c-o să vă placă, zise. S-a muncit pe spetite. Fiecare voce în parte. Zile și nopți. Cantonament. Discuții de la om la om. Disciplină. Textul a fost adaptat și aprobat de comitetul de conducere. Ați observat cred că, deși cintă împreună, fiecare pronunță altceva și iată ce iese: perfecțiunea!...

— Dar ce cintă? deveni nerăbdător redactorul.

Instructorul artistic jubila în continuare.

— Corul țăranilor, zise, din **Cavalleria rusticana...**

— Ei, asta-i acum! Nici nu știi ce cintă... Ia ascultă cum sună **Corul țăranilor:** Ta ta ta ta... Cu totul altceva.

— Exact!

— Ba nu-i deloc exact. Ta ta ta ta e una și ce cintă minunații ăștia e cu totul și cu totul altceva: Du... du du du... du! Cred că-ți dai seama?

— Iar eu vă spun că este vorba de **Corul țăranilor...**

— Cheamă-l, te rog, pe dirijor! ordonă scurt redactorul.

— Ce cintă, tovarășe dirijor, frumoșii ăștia ai dumitale?

— Cu respect vă informez, începu dirijorul, că este vorba de **Corul țăranilor din Cavalleria rusticana.**

— Ați înnebunit, se înfurie redactorul. Cintați magnific și habar nu aveți ce cintați. Dumneata știi cum începe corul țăranilor? Ia ascultă: Ta ta ta ta...

— Corect, confirmă înimosul dirijor: La fel cintăm și noi: Du... du du du... du.

NICOLAE CRISTACHE ■

Comerțul de artă

● Se desfășoară de mulți ani, atit în București cit și în marile orașe ale țării, un comerț cu mărfuri de un fel deosebit. Sint o parte din ceea ce reprezintă „producția" membrilor Fondului plastic. Cu modestie, perseverență și înaltă profesionalitate, oferta magazinelor fondului și-a croit drum spre sufletul nostru, atit în calitate de cumpărători cit și de specialiști în comerț. Și astfel intilnim aceste mărfuri și în rafturile unităților comerțului, în primul rînd la cele de lux, dar într-un cadru adecvat și în universale. Prețuirea și rafinamentul artiștilor ei, nu în ultimul rînd, fantezia lor nelimitată au cucerit deja un larg cerc de cumpărători. De la țesături la confecții, de la articole de podoabă la cele decorative, întregul sortiment degajă prețuire, inventivitate, har artistic. Fiecare dintre noi are zone diferite ale interesului dar nu se poate ca cineva să nu remarce creațiile deosebite în domeniul sticlăriei, ceramicii și pionieratul realizat în marochinărie, prin folosirea deșeurilor de piele. Artiștii au demonstrat, încă în urmă cu mulți ani, ce comori de util și plăcut se pot executa din deșeuri. Vă invit să vizitați aceste magazine. Nu este neapărat nevoie să cumpărați. Dealtfel și acesta este rostul lor! Veți avea ocazia contactului nemijlocit cu frumosul și bunul-gust. Simțim cu toții necesitatea de a lua asemenea lecții, unde nu se învață niciodată destul și la care e bine mereu să ne întoarcem, în dorința de a ne perfecționa mereu pe noi înșine.

MANOLE IOSIPER ■

Cronica șoselei

Un accident misterios?

Timp frumos, soare, asfaltul uscat, condiții optime de circulație pe drumul național nr. 2 în apropiere de Bacău. La volanul autoturismului, M. F. rulează cu viteză ponderată spre casă, după o vizită la niște rude în județul Vaslui. Drumul nu e deloc plictisitor. După porțiuni relativ scurte de aliniament urmează curbe nu prea periculoase, rampe, pante. Într-un cuvînt elemente geometrice de drum care impun pilotului atenție și concentrare în timpul conducerii. Aparent fără nici un motiv, pilotul trece pe sensul opus de mers și se tamponează puternic de roata din spate a unui tractor. După coliziune, autoturismul care își pierduse aripa și portiera din stînga face o rotație de 180°. În cele cîteva secunde cît durează această secvență, pilotul este ejectat din autovehicul și expediat sub roțile autoturismului. Suferă multiple leziuni și fracturi și moare în timp ce este transportat la spital. Se apreciază că portul centurii de siguranță ar fi împiedicat proiectarea pe asfaltul șoselei a pilotului. Se pun fel de fel de întrebări în legătură cu cauzele accidentului. Cea mai plauzibilă explicație pare atipirea la volan. Aprofundarea cercetărilor aduce însă la iveală elemente noi. Tractoristul care conducea tractorul în care s-a izbit autoturismul declară: „Șoferul Daciei era prăbușit pe volan și mult aplecat pe partea dreaptă. Era clar că mașina nu mai era deloc controlată. Nu mi s-a întîmplat oricum niciodată să văd un șofer omorît de propria sa mașină". Investigațiile făcute în legătură cu acest accident scot la iveală că pilotul era un om deosebit de ponderat. Nu consuma deloc alcool, conducea preventiv și chiar cînd era cu dreptatea de partea lui lăsa drum liber celor care „forțau nota" ori se dovedeau excesiv de grăbiți.

Sînt consultați și medicii, după care lucrurile încep să se clarifice. Pilotul suferea de diabet zaharat. Analizele pun în evidență o glicemie extrem de scăzută (0,25 gr %0). Iar medicul legist ajunge la concluzia că în momentele premergătoare accidentului șoferul era în comă hipoglicemică. Se verifică detaliat autoturismul, stabilindu-se că maneta schimbătorului de viteză rămăsese blocată în treapta a III-a. Se exclude deci o pierdere a controlului mașinii din pricina excesului de viteză. Acest accident, în care își pierde viața un intelectual de mare valoare, aduce în discuție o problemă de prim ordin și anume aceea a unor bolnavi cronic care continuă să conducă autovehicule, deși cunosc că suferă de maladii grave și că în orice moment, pierzîndu-și cunoștința, pot scăpa de sub control autovehiculele respective. Se crede în mod total greșit că numai un autovehicul greu, o autobasculantă, un autobuz, un autotren pot face ravagii pe șosea în ipoteza pierderii controlului volanului. Nimic mai fals. Nenumărate accidente au demonstrat că și autoturismele scăpate de sub control pot provoca adevărate catastrofe.

Un autovehicul ușor care a zburat peste șuarul median, ajungînd pe sensul opus, a dat o lovitură de berbec unui autobuz, răsturnîndu-l. Patru persoane și-au pierdut viața și cinci au fost grav rănite.

O Dacia 1 300 care rula cu 120 km/h, după un mers necontrolat pe o distanță de 200 de metri a acroșat un autotren. Prinzîndu-l pe „picior greșit" (șoferul autovehiculului greu tocmai vira pentru a para lovitura) l-a expediat pe cîmp unde mastodontul s-a întors cu roțile în sus. N-a murit nimeni, ce-i drept, dar încărcătura extrem de valoroasă (aparate medicale) s-a făcut zob, pagubele însumînd peste 2 milioane de lei.

Șoferi care conduc, deși suferă de diabet ori maladii cardiovasculare în forme grave, sînt mulți pe șoselele noastre. Își pun viața lor, a familiilor lor, a celorlalți participanți la trafic în mare pericol, în orice moment. **Se cuvine ca medicii să intervină. Să explice fiecărui bolnav care conduce o mașină riscurile la care se expune și la care expune pe alții.** Să le arate că în viața unui șofer pot interveni momente cînd acestia trebuie, cu stringere de inimă, să abandoneze pentru un timp conducerea mașinii, că a continua pilotarea mașinii în asemenea situații e o dovadă de gravă inconștiență, o veritabilă crimă și în același timp sinucidere. În sute de cazuri de accidente, anchetatorii n-au putut deslușì cauzele lor, declarîndu-le pur și simplu „misterioase". Sîntem siguri că mulți dintre cei care fără nici un motiv au nimerit în decor, în pomi ori în mașinile care circulau din sens opus, erau piloți care au ajuns în situații fără ieșire din aceeași cauză ca șoferul din cazul nostru.

VICTOR BEDA ■

Hipism

În pragul derby-ului

Sărbătoarea calului, acest derby în care aleargă an de an cei mai buni trăpași de 4 ani, crescuți în hergheliile Dor Mărunt și Rusețu, va aduce peste cîteva zile în fața coroanei cu lauri pe șeful generației.

Dar care va fi el?

Numai cei care îi cunosc pe participanți de la 2 ani, verificîndu-le zilnic viteza și rezistența, pot anticipa această cursă pe distanța de 2 800 m.

Campionul național al derby-ului, driverul Mircea Ștefănescu (6 derby-uri cîștigate, egalîndu-l pe regretatul Ioșca Szabo), se va prezenta de data aceasta cu Sibila, care, mărturisește antrenorul, „promite o cursă bună, încercînd să atace chiar favoriții".

Perjar, favoritul nr. 1, va fi condus de Gheorghe Vasile, care, declara cu seninătate, „va fi un derby deschis, cai au șanse apropiate". Are o mare încredere în Perjar, dar îl consideră adversari puternici pe Oscior și Garanta.

Oscior, al cărui antrenor, Brailovschi, ne mărturisește că „e un cal foarte capricios, nu-i place căldura și preferă toamna", este în același timp calul surprizelor.

Garanta, avîndu-l antrenor pe Marinescu Traian și cîștigînd premiul de încercare la 2 400 m, are, de asemenea, șansa surprizei, chiar dacă driverul îl consideră pe „Perjar șef de generație".

Gheorghe Nicolae, care va conduce calul Catren, este cel mai optimist, dorind să-și întreacă fratele. Tot el mai aduce în cursă și pe Hublou, condus de Nacu Alexandru.

Oană Ion, care va participa cu Riguros, crede în „lupta dintre Perjar și Tufana și bineînțeles în surprize".

Tufana va fi condusă de Tănase Gheorghe, de asemenea adeptul surprizelor. Acest mare antrenor mai scoate în cursă și calul Trucaj, avîndu-l conducător pe tînărul Dumitru Mihai.

În timp ce mărturiile antrenorilor ne fac să credem în spectaculozitatea derby-ului, conducerea hipodromului ne asigură că această unitate de antrenare și calificare a calului de rasă va lua aspect de sărbătoare, toate alergările etalînd elementele cele mai valoroase.

Din conducerea hipodromului, inginerul Ion Voinea ține să adauge că derby-ul care aduce în fața noastră 3 confruntări: între herghelii, între cai și între driveri, de data aceasta adaugă ca element nou confruntarea între vechea generație a driverilor și cea care-i va lua locul. (Pe lîngă driverii din pragul pensionării, vor participa tineri viitori antrenori: Dumitru Mihai, Nacu Alexandru, Nicolae V. Nicolae.)

Alături părerilor celor din sulky, sentimentul că Perjar va fi aureolat.

ELENA ȘTEFANESCU ■

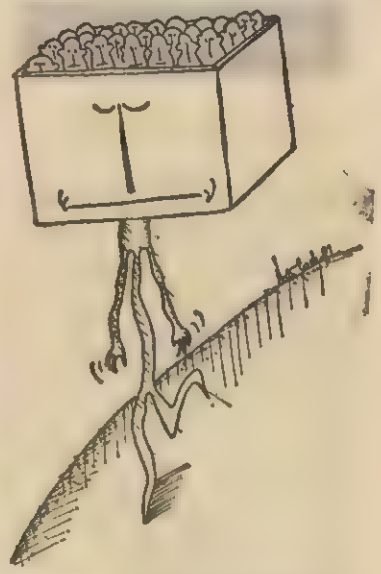

SORIN POSTOLACHE ■

„Eu îmi păstrez optimismul"

(Urmare din pagina 24)

alocația unui jucător e, pe zi, 54 de lei, iar un mușchi de vită costa, la restaurant, 30 ?! Cine, vă întreb?

— **Mai sînt și alte probleme încă nerezolvate, tovarășe Hașoti?**

— Ne-am bucurat și ne bucurăm, la nivel de municipiu mai ales, de un sprijin substanțial. La nivel de club însă, mai sînt necazuri. Iată, întreg bugetul a fost realizat, cît a fost realizat, numai din încasări. Sectorul economic al clubului n-a luat nici o inițiativă și ne aflăm în situația de a numara zero membri cotizanți ?! Cu chiu, cu vai, am izbutit să facem, după încheierea sezonului, 5 mii de insigne și 5 sute de fanioane ?! Credeți că e în regulă?

— **Noi nu credem nimic, tovarășe Hașoti, noi întrebăm. Publicul a fost alături de echipă?**

— Teoretic, da. Publicul a venit, a aplaudat și, uneori, a trișat.

— **Poftim ?!**

— Ați auzit bine, a trișat. Decît să dea 8 lei pe bilet, a preferat să strecoare 3 lei în palma oamenilor de la intrare. Am întreprins, cu miliția, un sondaj și ne-am lămurit. Altfel, publicul Constanței e cald, pătimaș chiar. Dar numai cu moralul nu se poate ține o echipă de fotbal, care mai are, vezi bine, și pretenții că reprezintă ceva.

— **Sincer, credeți că F.C. Constanța va rezista în A?**

— O, da.

— **De fapt, nimeni nu zice nu!**

— Și-atunci, vreți să zic eu?! Dacă mai găsim 3 piese, nu mai multe, facem o echipă de locul 8. În sezonul trecut, Constanța a jucat, nu exagerez, cam la nivelul Politehnicii Timișoara, care merge în Cupa cupelor. Amicalele pe care le-am disputat, 2—1 cu Dinamo, 4—0 cu Jiul, 2—1 cu Argeșul, altele, mi-au întărit optimismul.

— **La noi, toată lumea joacă bine amicalele, nu?**

— Știu eu? În plus, în A se joacă mai ușor, adică ești lăsat să arăți ce poți, dacă poți. Te lasă adversarii, te lasă arbitrii, te lasă, în deplasare, publicul.

— **Cu alte cuvinte...**

— Vorba poetului, om muri și-om vedea, dar eu îmi păstrez optimismul.

„Venirea lui Dobrin a compensat plecarea a 4 titulari!"

(Urmare din pagina 24)

determinat pe Dobrin nu doar să treacă de la F. C. Argeș la Tîrgoviște, ci să și joace atît de bine la noua sa echipă?!

— Cînd a plecat de la F.C. Argeș a avut motivele lui, n-are rost să mai scormonim acum trecutul. Dacă a jucat bine la Tîrgoviște, ăsta e poate și meritul nostru, al antrenorilor, fiindcă am știut să-l pregătim pe Dobrin **pentru joc**, nu pentru antrenament! Am curajul să susțin asta, chiar dacă se vor supăra cîțiva tehnicieni de la federație. De asemenea, l-am lăsat în rolul său, acela de creator, pentru că ăsta e lucrul pe care-l face prin excelență.

— **Interviul nostru e pe cale să se transforme într-o discuție despre Dobrin. Am putea vorbi așa pînă mîine seară! Ce ziceți lăsă despre ceilalți jucători?**

— Ne-am bazat pe un schelet de echipă care i-a cuprins pe portarul Voinea, fundașii centrali Ene și Dumitrescu, fundașul lateral stînga Pitaru (pe care i-am propus și pentru „națională"), mijlocașii Gheorghe și Economu, apoi Greaca pe extrema dreaptă și bineînțeles Dobrin. Sînt sigur, în paranteză fie spus, că acest cuplu Dobrin-Greaca va chinui multe apărări și în Divizia A! Ceilalți jucători, adică Niculescu, Filipescu, Constantin, Alexandru, Sava, Margelatu și mai tinerii Eftimie și Popescu s-au comportat cu toții satisfăcător, creînd un nucleu omogen, cu o reală sudură sufletească.

— **Cum vedeți campionatul care urmează?**

— Va fi greu, fără îndoială. Vezi dumneata, în Divizia B noi am avut echipa cu cele mai mari valori individuale din serie. În „A" va fi însă invers, avantajul valoric fiind de partea adversarilor. Singurul remediu al acestei situații este munca. Atît eu cît și colegul meu Radu Jercan ne străduim să-i facem pe jucători să înțeleagă că pentru a face față jocurilor din prima divizie e nevoie de mult mai mult efort și că numai așa ne vom putea menține. Vom încerca să completăm lotul cu cîțiva jucători de la echipe divizionare B, sperînd de asemenea din tot sufletul ca Dobrin să nu plece!

„Vom rămîne în «A»!"

(Urmare din pagina 24)

— **Vara trecută, înaintea startului, v-ați ferit să folosiți cuvîntul „promovare". Ne puteți spune de ce?**

— Pe de o parte, pentru starea de fapte găsită aici, la care m-am referit deja. Pe de altă parte, am luat echipa cu convingerea că o voi promova în termen de doi ani. Că s-a întîmplat mai repede, cred că n-am supărat pe nimeni.

— **Sîntem siguri. Ați avut, pe parcurs, momente de cumpănă?**

— Am avut unul singur. Timpul scurt dinaintea startului, problemele ce s-au ivit nu au favorizat o pregătire minuțioasă și, cu tot startul bun, după 6—7 etape echipa dădeă semne de oboseală. Ne-am redresat din mers, terminînd turul în forță. În schimb, în iarnă ne-am pregătit foarte bine, reușind ca să ne desprindem de următorii după 7 etape.

— **Tovarășe Czako, a fost U.T.A. de departe cea mai bună echipă în serie?**

— Loturi egale sau apropiate valoric de al nostru au avut și Olimpia și F.C. Bihor. Dar cea mai bună echipă am avut-o noi, fiindcă în fiecare meci trimiteam în teren unsprezece fotbaliști care știau ce vor și luptau pînă la epuizare. Noi n-am știut ce-i discordia în cadrul echipei, am fost tot timpul o familie.

— **Să vorbim puțin și despre ce va fi. Recent, un confrate de-al nostru sfătuia noile promovate „să-și ascută crampoanele pentru că terenurile diviziei A sînt foarte alunecoase". U.T.A. le-a ascuțit?**

— Le-a „ascuțit" și o va face și de aici înainte. Apoi, echipa are mulți jucători care știu ce înseamnă prima scenă. Lor li se vor adăuga cîțiva tineri talentați și dornici de afirmare, din eșaloanele inferioare, pe care sperăm să-i putem legitima. Cu toții ne vom strădui să nu ajungem în postura de simpli voiajori în „A" și sîntem convinși că vom reuși. Altfel, ce rost ar mai avea eforturile de pînă acum?

— **Să zicem să antrenorul Czako ar fi întrebat, acum, dacă U.T.A. poate da jucători loturilor naționale. Ce ați răspunde?**

— Că avem deja pe Lovas și Ciordaș la lotul național de juniori pentru Australia, că alții pot prinde chiar naționala mare și tare m-aș bucura ca în Spania să fie reprezentat și Aradul.

— **Cu ce echipă ați prefera să jucați în prima etapă?**

— Cu oricare, numai cu echipa „națională" nu! Mă refer, desigur, la Craiova. Dar oricine ne va sta în față, asigurăm pe toți cei ce sînt alături de noi că ne vom strădui să nu-i dezamăgim.

Lumea în care trăim

Jocul cu armele...

Jucăriile sînt totuși o treabă foarte serioasă. Este adevărat, unii sînt dispuși să le privească doar prin prisma utilității lor de moment — amuzante, distractive. Le văd în cameră copiilor azvîrlite prin colțuri, pe sub pătucuri sau demontate după cîteva zile de chinuitoare folosință. Jucării de tot felul. Mai izbutite sau mai puțin izbutite. Mai ieftine sau mai scumpe. Mai frumoase sau mai urîte. Mai ingenioase sau mai puțin ingenioase. Din metal sau din lemn, din plastic sau ciiti. Cu pretenții sau fără.

Dar jucăria nu trebuie privită doar prin prisma folosinței de moment. Pentru un băiețaș sau o fetiță jucăria reprezintă într-adevăr un obiect de divertisment, o posibilitate plăcută a umplerii timpului. Specialiștii au semnalat însă de multă vreme faptul că jucăriile au și un important rol educativ. O pușcă-jucărie rămîne desigur, aparent, un obiect inofensiv. Dar arma din mîna copilului poate deveni o obișnuință, poate cultiva trăsături negative. Și nu-i vorba doar de pușcă. Într-o lume bîntuită de violență, într-o lume care cunoaște flagelul criminalității, într-o lume în care terorismul face ravagii nu este recomandabil ca generația copilăriei să fie familiarizată cu instrumentele uciderii. Poate pentru că prea multe bande de tineri, tineri de o vîrstă incredibil de fragedă, comit acte de violență. În 1980 peste 31 la sută din actele de violență înregistrate pe teritoriul S.U.A. au fost săvîrșite de tineri sub 15 ani. Desigur, violența aceasta n-o putem pune doar în seama jucăriilor. Un întreg mediu social cultivă nelegiuirea. Jucăriile pot avea însă și ele partea lor de responsabilitate, căci ele modelează de timpuriu sufletul copilului, iar cel ce se obișnuiesc prea devreme cu arma ajung mai tîrziu s-o folosească cu dezinvoltură.

Din acest punct de vedere mi se pare salutar faptul că în această vară Consiliul Europei occidentale a găsit timp să se ocupe și de ideea organizării unei campanii împotriva jucăriilor cu caracter războinic. Discuție utilă ce a avut la bază un proiect care, potrivit Agenției France Presse, urmărește „interzicerea sau limitarea publicității, a producției și comercializării jucăriilor reprezentînd arme".

Ideea este limpede — vest-europenii constată, încă o dată, că neglijarea conținutului jucăriilor poate fi nefastă, poate dăuna sănătății morale a noilor generații. Categoric nu putem fi decît în favoarea a tot ceea ce stimulează educarea tinerei generații de pretutindeni în spiritul apărării păcii. Dealtfel, în acest sens, așa cum bine se știe, în urmă cu cîțiva ani O.N.U. a adoptat o rezoluție specială, propusă de țara noastră. Problema nu se poate opri însă la acest punct. Interzicerea jucăriilor războinice, chiar dacă ar deveni efectivă, nu poate afecta decît o cifră de afaceri relativ redusă. În fond negustorii de asemenea jucării pot să-și schimbe sortimentele.

Există însă arme care nu sînt deloc jucării. Interzicerea lor — de mult dorită de toate popoarele lumii — se arată a fi mult mai dificilă. Armele, cele adevărate, armele care nu sînt jucării se înmulțesc cu fiecare ceas, cu fiecare zi, cu fiecare săptămînă, cu fiecare lună, cu fiecare an. În 1980, în fiecare minut s-au produs arme în valoare de 1 milion de dolari. Iar armele acestea sînt infinit mai periculoase decît jucăriile. Interzicerea producerii lor ar avea cea mai mare importanță pentru stabilitatea mondială. Dar, din păcate, nici un progres real nu este previzibil pentru viitorul imediat.

Dimpotrivă, pe lîngă armele obișnuite apar și altele care par descinse direct din literatura științifico-fantastică. Citești și recitești unele texte și îți este greu să-ți imaginezi că asemenea arme sînt construibile. Și totuși, imaginația distructivă a atins culmi incredibile. Revista americană „Discover" pretinde că Pentagonul cheltuiește sume considerabile în vederea realizării „armelor psihice". Se zvonește de existența unor tunuri ultraspeciale acționate de o „forță psihotronică" — adică prin dominarea psihicului asupra materiei, armă care ar sfida legile de conservare a energiei, un fel de superbombă „H". Se mai pomenește și de alte mașini teribile, mașini „ieronimice", care-și recunosc obiectivele indicate spre a le distruge doar după o simplă fotografie, sau despre niște antene cosmice care ar acționa pentru anihilarea diferitelor sisteme de rachete, printr-o stranie... telepatie.

Totul pare de domeniul irealului, un amestec de halucinant cu psihoză războinică. Revista americană ne asigură însă că în vederea realizării unor asemenea arme se desfășoară intense cercetări științifice iar sumele alocate de la buget sînt tot mai mari spre a grăbi rezultatele. Ceea ce, desigur, nu va face decît să îmbogățească marile trusturi multinaționale furnizoare de arme și armamente, pe acei magnați ai înarmărilor care profită de pe urma proiectelor bellicoase.

Experții în cauză se „joacă", deocamdată, cu „armele psihice". O joacă care nu este deloc nevinovată. O joacă căreia am dori să i se pună capăt cît mai grabnic. Iată motivul pentru care am fi foarte bucuroși dacă interzicerea producției și comercializării jucăriilor reprezentînd arme s-ar extinde și asupra noilor tipuri de rachete, bombardiere, submarine sau alte arme sofisticate aflate în laboratoarele înarmărilor. Mai ales că destui oameni în vîrstă au o minte copilărească și prezența în mîinile lor a unor arme periculoase ne îngrijorează.

Să-i ferim pe copii de armele jucării!

Să-i ferim pe părinții copiilor de armele ce nu sînt jucării!

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Cazul Exupéry

S-a născut în 1900, la 29 iunie, la Lyon, reședința departamentului Rhône, în acel centru universitar dar și comercial și industrial. Așadar, azi ar fi avut 81 de ani, iar biobibliografia sa ar fi putut număra zeci și zeci de cărți scrise dacă ar fi stat de o parte, de n-ar fi dat glas acelui simplu și copleșitor sentiment — patriotismul. Biografii săi susțin cu argumente că scria versuri încă de la vîrsta de șase ani și că, deopotrivă, îi pasionau mecanica și „misterele" ei. Tot biografii săi meticuloși au povestit cum și-a întrerupt studiile de arhitectură pentru a-și satisface serviciul militar. Întîmplarea a făcut să fie repartizat într-un regiment de aviație ajungînd astfel pilot. Îndeletnicirea de care s-a apropiat cu aceeași pasiune ca și de coala imaculată, pe care avea să-și așternă fermecătoarele povestiri. Dealtfel, poate nu întîmplător, prima sa nuvelă publicată s-a numit „L'Aviateur", iar adevăratul său serviciu l-a căpătat la Compania Aeriană Franceză, unde a funcționat ca pilot de linie, director de exploatare. Și asta într-o vreme în care se făceau primii, marii și periculoșii — totuși — pași în aviația comercială! Spirit aventurist? Da, ar fi putut zice minții strîmte amintind că Gide a fost în Congo într-o vreme cînd paludismul (cel puțin!) făcea ravagii, sau că Hemingway fusese în Spania războiului civil cu toate riscurile lui imense etc., etc. Ceea ce s-a uitat este că pentru aceste mari spirite e o experiență de viață ce implică însăși ideea sacrificiului.

În ce-l privește, Antoine de Saint-Exupéry — căci despre el este vorba în aceste însemnări — a dublat perfect munca sa în sprijinul dezvoltării aviației cu cea printre litere. Întrucît concomitent a scris cărți remarcabile ce s-au bucurat de succes pe plan național — primind premii de vază — și internațional, fiind traduse în mai multe limbi. Or, toate acestea l-ar fi asigurat și liniștea, și siguranța materială pentru zilele următoare, chiar dacă ele erau mai grele. Dar el n-a preferat asemenea soluții desprinse de adevărul lumii în care urma să-și trăiască acele zile. Cînd a izbucnit al doilea război mondial putea să stea de o parte din cauza vîrstei sau a accidentelor dar a făcut exact invers, insistînd pînă la epuizare să i se permită să lupte să-și apere patria. A fost primit în aviația militară, concomitent a scris cărți (tot remarcabile — Pilot de război. Scrisoare unui ostatic, Micul prinț — iar acum 37 de ani, mai precis la 8h 45'. 31 iulie, a decolat singur la bordul unui „Lightning p-38" de la o bază din Corsica pentru o misiune de recunoaștere în zona franceză ocupată. Nu l-a mai revăzut nimeni iar dispariția lui n-a fost explicată: nu făcuse nici un apel radio, nici o urmă nu a fost detectată de radaruri, nici o rămășiță n-a fost regăsită pe pămînt sau pe mare. S-au făcut mai multe supoziții dar nici una nu avea o bază. Pînă într-o bună zi cînd, după cercetări îndirjite, un francez și un vest-german au găsit dovada că avionul lui Saint-Exupéry a fost atacat de un avion de vînătoare nemțesc și a căzut în mare. Era 31 iulie, ora 12h05'. Avea la activ 7 000 ore de zbor și numeroase misiuni de război. Dar, înainte de orice, avea cărți publicate deja, altele scrise, și cu siguranță că proiecta altele. Totuși, nimic nu l-a împiedicat să execute orice misiune de luptă iar circumstanțele morții sale lămurite cu exactitate abia după 37 de ani întărește și mai mult probele conștiinței sale exemplare. Căci cazul Exupéry este unul al identității dintre conștiință, patriotism și profesie.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Itinerar între două oceane

Oameni sub statui

Zbor, cu o cursă mexicană, de la New York spre Mexico. Stewardesele sînt brunete, au un lung zîmbet latin și o nonșalanță care nu se învață în nici o școală. În locul meniului clasic sîntem serviți cu un eșantion de mîncăruri udate cu tequila care ne omoară cu încetul. Tărîile și picanteriile încep să-ți țiuie urechile înainte de a lua contactul cu marele asalt al Mexico-ului...

Am ajuns. Traversăm, într-un automobil care consumă cît zece, avenidele capitalei. Palmieri și buildinguri, arteziene și buildinguri, statui și buildinguri. Mai multe decît artezienele și ceva mai puține decît palmierii, statuile capitalei mexicane se constituie într-o aglomerare năprasnică. Figuri celebre sau personaje pe care istoria a binevoit să nu le uite te scrutează din toate părțile. Generali pe cai, în picioare, stînd, numai busturi sau numai capete, viteji fără grade alergînd în fruntea altor viteji, gînditori visînd viitorul, profesori aplecați peste catedre, parlamentari vociferînd mut, mame bune, copii-eroi și fecioare eroine, miniștri și țărani, o galerie interminabilă de gesturi și destine tăiate în marmură, în granit, topite în bronz, în aluminiu, în plexiglas, domină în toate piețele, pe marile bulevarde și chiar pe avenidele străjmite bieții cetățeni vii, anonimi, aliuriți de poluare și de sarabanda nebună a claxoanelor.

Formidabila compresie a cantității de statui pe metrul cub de oraș este în Mexico nu numai expresia unei reverențe obsesive în fața trecutului foarte îndepărtat sau foarte apropiat, ci și o slăbiciune urbanistică. Dacă nu ar exista personajele mai mult sau mai puțin notorii care să fie urcate pe socluri s-ar inventa. Personajele sau orice altceva. Citeodată o piațetă pleacă de la statuia centrală și se termină cu restul și nu invers ca aiurea în toată lumea.

Statuile, proliferate repede și cu fermitate, după ce au luat în primire străzile și le-au astupat în punctele cheie, au năpădit în instituții, în ministere și biblioteci, în curțile interioare ale celor mai diverse stabilimente, ba chiar în hoteluri. În holuri și pe coridoare, cînd te crezi mai liniștit, cîte un general de marmură te fixează sever, un alt personaj te arată, inspirat, cu degetul sau o mamă victorioasă după ce că mai are doi copii în brațe te ochește năvalnică, cu o pușcă de bronz...

În schimb oamenii obișnuiți echilibrează situația: sînt veseli, citeodată cu motiv, de cele mai multe ori fără, de parcă s-ar fi născut în hohote de rîs și s-ar fi obișnuit așa. Necunoscuți te bat prietenește pe umăr, cu drag pînă la cocoșare, îți mai dau un ghiont hohotindu-ți în nas și pe urmă, în doi timpi și trei mișcări, dau o raită prin propria viață și a ta, amintindu-și cele mai cumplite banalități și cerîndu-ți și ție vreo cîteva. Din „señor" devii „amigo", și din amigo orice dacă după vorba în sine te așezi la un pahar de vorbă. Chestia cu paharul nu e glumă: mexicanii au importat gustul nord-americanilor pentru cocktailuri, le prepară și mai și, introducînd în majoritatea praf de pușcă sub forma unor ingrediente care în doi timpi și trei mișcări fac să-ți sară ochii din cap, îți fură vocea și respirația și îți deschid pofta nebună de a alerga pînă la sfîrșitul vieții în jurul unei axe fixe care îți trece prin stomac. O sete mare bîntuie prin Mexico, se bea tequila, suc de roșii cu tequila, piper cu tequila și tot așa pînă la uitarea finală. Combinată cu șoarele infernal, altitudinea ridicată, poluarea grozavă și trepidația generală a orașului, această obișnuință duce la pierderea cîtorva zeci de mii de sombrerouri pe zi în locurile unde, în mod normal, nimeni nu ar trebui să-și uite nimic.

Fiind setoși, mexicanii sînt și mîncăcioși. Masa durează mult, are un sfînt tipic, ordinea felurilor e chibzuită cu un inimitabil dar al temporizării iar masticația se desfășoară cu evidenta conștiință că acest veac s-o încheia, dar, ehei, urmează majoritatea... La masă poveștile curg între feluri, se întortocheză și se răsuflă, dar asta nu contează, sosurile picante sînt la îndemînă, ochii se rehidrează și limbile se retropotesc cu plăcerea nebună de a fi active pe orice subiect.

Spre noapte, după escale gastronomice repetate, se relu aceeași poveste cu forțe noi la ora cînd se bea cu setea cea mai mare, se mănîncă cu apetitul cel mai năvalnic și se visează cu patos și cu pieptul bombat.

Statuile, bietele, bombate aproape toate, ar avea și ele ceva de spus, dar nu o fac, demne și taciturne, cutrelerate pe creștete și pe umeri de păsările orașului, care, speriate de automobile, preferă liniștea relativă a epoleților și bicoarnelor...

RADU BUDEANU ■

Ochii și urechile lumii

Higienă

Una din cele mai voluptuoase plăceri ale ființei umane — dintre puținele care nu pot fi contestate de nimeni, niciăieri, indiferent de sistemul nervos sau de cel social în care trăiește ființa, indiferent de sexul ei, de credința religioasă sau politică,

una din cele mai intime, mai credincioase și mai durabile plăceri — acceptată și respectată ca atare, în cele mai grele condiții, chiar și în război, chiar și în stări de asediu sau de detenție, pe secetă, în spitale și, se zice, chiar în iad,

una din cele mai inofensive, mai benigne și mai logice, dar devenind — prin caracterul imperios cu care se impune simțurilor și judecății — extrem de presantă, de agresivă, de cuprinzătoare, ca o sete de libertate care se visează satisfăcută, ca o durere mare de măsele deodată ostoită, ca o nevoie de somn care-și găsește un pat și o pernă, ca visul de a-ți putea descălța o pereche de pantofi care te string îngrozitor, sau te bat violent în vîrf, sau îți încing laba piciorului de nu mai ai clasica și minima dorință a pasului,

în sfîrșit, una din cele mai normale și mai încandescente bucurii ale mele rămîne aceea de a face duș, vara, pe caniculă,

nu foarte rece dar nici foarte fierbinte, nu unul dar nici zece — pentru a nu-mi bagateliza plăcerea —

de a-mi potrivi apa din cele două robinete, de a-i găsi exactul dozaj, de a mă așeza sub șuvoi, de a-l simți din creștet pînă în tălpi, puternic, vital, sănătos, ca un allegro con brio beethovenian,

de a mă săpuni bine, liniștit, mîndru dar nu vanitos, optimist dar nu pînă la a mă mintui de scepticism, liber dar nu lipsit de gînduri, evocînd de obicei sub șfichiuirea apei ultimele probleme insolubile care m-au asaltat,

ca apoi, nerezolvîndu-le, căci de ala le zice și insolubile, adică imposibil de a se dizolva sau topi în apă, sub duș, să alung — e un fel de a spune... — săpunul de pe corp, să las apa să curgă pe mine minute întregi, pentru a mă pătrunde ca de un farmec sfînt,

să închid într-un sfîrșit apa și să ies din baie,

să mă uit bine dacă nu am făcut lac pe jos — privire realistă, încordată ca la o cădere din paradis în contingent —

și să simt clipa mozartiană, a brizei care te cuprinde după duș, înainte de a te șterge intens cu prosopul.

Atunci am senzația — scurtă, foarte scurtă — că sînt pur într-un univers torid, în care a avea lîuzii e mai important, mai crud și mai grav decît a le pierde.

Îmi consolidez această senzație, aplecîndu-mă peste chiuvetă și spălîndu-mi doar pleoapele cu apă rece, încă o dată, separat de duș. E o claritate în plus, la care țin, nu știu de ce.

După aceea, iau tubul de „Supercristal" și-mi pun pastă pe periuța de dinți.

Viața poate reîncepe, feerică, murdară, parfumată, fetidă, barocă, după cum îi este felul, și vara.

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

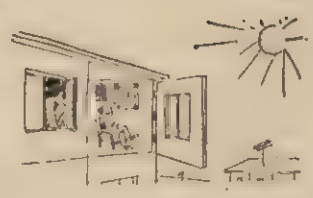

(După „LE POINT" – Franța)

VLADIMIR HOLAN

În poezia cehă, Vladimir Holan (1905—1980) reprezintă orientarea meditativă, poezia filosofică și a trăirilor interioare. Fără a fi înregimentat în vreunul din curentele poetice ale secolului al XX-lea el a integrat în poezia sa cuceririle poeziei mondiale moderne, precum și elemente ale poeziei ceh clasice și contemporane. Iată de ce el reprezintă, ca nimeni altul, stadiul actual al liricii ceh, dar și ceva din evoluția ei viitoare. Creația lui Holan se bazează pe o imagine strict antitetică, neprevăzută, aspiră spre viziune. Holan este un mare șlefuitor al cuvîntului, un reflexiv stringent, poezia lui înfățișîndu-se ca niște structuri libere, deschise meditației, care le încheagă și le desăvîrșește în funcția lor.

Pinul

Cît de frumos este pinul acesta alb,
crescut pe cărările copilăriei tale
pe care astăzi ai venit să o revezi...
Foșnetul lui este amintirea morților tăi
și te gîndești pe cînd îți va veni și
ție rîndul.
Foșnetul lui e pentru tine
ca și cînd ți-ai fi scris ultima carte
și nu ți-ar rămîne altceva decît să taci
și să plîngi
ca să-nflorească verbul.
Ce ți-a fost viața ? Ai schimbat
cunoscutul pe necunoscut,
Și destinul ? El ți-a surîs numai odată,
dar nu erai acolo...

Insomnie

Eram singur, îngrozitor de singur.
Somnul de noapte-mi dispăruse.
Am auzit, deodată, nu cuvinte, sunete
doar,
sunete cu respirație
de vînt și de făină.
Cine să fie ? Dear nu aștept
pe nimeni,
nu-am șoptit și strîngîndu-mi părul,
m-am ridicat și am cercetat spațiul gol
pentru ca mai tîrziu temperatura rece
a mîinii mele
să deschidă dulapul... Molifle
mișunau peste tot...
Sînt mai muritor decît trupul meu..

În neant

În neantul greu, ca un volum masiv,
în care ar fi vorba despre poemul
pierdut
al unui poet necunoscut —
noi, care asudăm în loc să plîngem,
care
spunem de piatra care plînge că asudă,

noi, ne-am amintit astăzi de cei înecat
în timp ce învăța să înoate, ca să nu
se-necee.

Și la fereastră, parcul, atît de
cunoscut cîndva,
își șterse nasul lui verde cu mînecă
vîntului
și-apoi căță în jur cu ochi de vise...

Prea

Prea tînăr ca prin despărțire
să uite de moarte.
Prea bărbat ca să știe
că nimic nu-i imposibil în asemănarea
care cere schimbare.
Prea stins ca să nu știe
că și iluziile devin geloase
dacă nu le ucizi în inimă...

Frumusețe fără bucurie

Moartea noastră este continuă. Nu
există clipă
care să ni se întoarcă.
Sîntem într-o continuă ispită, care se
coplesește.
În felul acesta nici chiar frumusețea
nu are sens
pentru că este lipsită de bucurie...
Sîntem răi... Am fi oare la fel de răi
dacă n-am avea martori ?

Întîlnire în ascensor

Am intrat în cabină și doar noi doi
Ne-am privit și nimic altceva n-am
făcut.
Două vieți, o clipă, plenitudine,
fericire...
La etajul al cincilea a coborît, iar eu,
care mergeam mai sus,
am înțeles că niciodată n-am s-o mai
văd.
e-a fost o întîlnire și atît,
că dacă aș fi urmat-o aș fi fost
ca mort
și de și-ar fi întors spre mine capul
m-ar fi privit din altă lume...

Traducere de NICOLAE NICOARĂ ■

Georges Simenon

Cînd eram bătrîn...

(fragmente)

„În 1968, 1961 și 1962, din rațiuni personale sau din rațiuni pe care nu le cunosc, m-am simțit bătrîn și am început să-mi scriu caietele.

Mă apropiam de șaizeci de ani.

Am avut curînd șaizeci și șapte de ani și n-a trecut multă vreme de cînd nu mă mai simt bătrîn. Nu mai încere nevoia de a-mi scrie caietele și cele rămase nefolosite le-am dăruit copiilor mei".

Luni, 5 decembrie 1960

Am fost adesea întrebat ce cărți am citit, ce cărți m-au format și poate nu întotdeauna am oferit același răspuns. Pentru că nu este vorba aici despre un adevăr strict, de spus în cîteva cuvinte. Cineva care mi-ar studia biblioteca și-ar forma o idee falsă cu privire la lecturile mele. De cîte ori m-am mutat, am răspîndit un sfert, uneori jumătate din cărțile mele, care au fost înlocuite de altele, apoi iar de altele, iar acum nu păstrez decît lucrări pentru copiii mei.

De pildă, cred că nu am spus niciodată că aș fi citit ceva de contesa de Ségur sau de Jules Verne, ceea ce am făcut totuși, ca toți copiii din generația mea. La ce vîrstă ? Foarte devreme, desigur. Fără îndoială că de la opt la treisprezece ani, pentru că la doisprezece ani eram la Alexandre Dumas tatăl și, curînd, la... Paul de Kock. De asemenea, am citit cîteva aventuri ale lui Fantomas, nu prea multe, cu o anumită jenă, ca și cum ar fi fost o decădere și, către treisprezece sau patrusprezece ani, după Fenimore Cooper și Walter Scott, scriitorii ruși, de la Pușkin la Gorki, trecînd prin Tolstoi, Dostoievski și mai ales Gogol, preferatul meu.

Nu l-am iubit niciodată pe Turgheniev. Balzac, pe parcursul anilor, în doze din ce în ce mai mici. Toate se întîmplă în funcție de perioade. Am avut, între altele, o perioadă a pieselor de teatru : tot Labiche, tot Augier, tot Alexandre Dumas fiul și chiar Meilhac și Halévy. De ce ?

Auguste Comte, spre 16 sau 17 ani (nu vorbesc despre autorii studiați în liceu), și Dickens în același timp cu Shakespeare.

Printre prietenii mei, eram singurul împotriva lui Anatole France și împotriva tuturor romanelor cu coperta galbenă, care au devenit romane cu coperta albă. Preferam Descartes, Pascal și, cu deosebire, Montaigne, care, timp de cel puțin zece ani, a fost pentru mine un autor de căpătîi. I-am urît pe Barrés și Bourget, pe care-i aș-am pe același plan cu Georges Ohnet și Jules Claretie.

Am fost nebun după Maeterlinck timp de doi ani. Am mai fost apoi nebun după Conrad și Stevenson (în special după acel Stevenson al insulelor Tuamuotu a cărui urmă am regăsit-o mai tîrziu, întîi în Pacific, apoi la Monterey, în California, unde încă se mai poate vedea casa din port în care a trăit).

Spre vîrsta de 23 sau 24 de ani, la Paris, am achiziționat dintr-o editură toată colecția Budé, greci și latini, în franceză din nefericire, pentru că nu făcusem decît un an de latină înainte de a mă orienta spre real. Am devorat totul, cu lăcomie.

I-am descoperit puțin mai tîrziu pe Faulkner, pe Dreiser, pe Sherrwood Anderson (l-am iubit mult), în sfîrșit pe Dos Passos și... Muntele magic. Marea mea admirație, în ce îl privește pe americani, merge spre Mark Twain și spre vameșul balenei.

Am citit și am iubit **Swan și Fetele în floare**, la douăzeci și doi de ani, în același timp cînd descopeream prima traducere din Freud.

De-a lungul anilor am devorat de la una la trei cărți pe zi, de la Goethe (preferința mea rămîne **Poezie și adevăr**) la scrisorile lui Napoleon.

Apoi, deodată, spre vîrsta de 27 de ani, am hotărît să nu mai citesc romane, exceptînd rarele romane străine și clasice. A trebuit să traversez o boală, în 1941, ca să recitesc din scoarță în scoarță, în ordine, întîi tot ce a scris Proust, apoi tot ce a scris Balzac și mai tîrziu tot ce a scris Stendhal (pe care-l admir, deși mă zbîrlește, în timp ce Proust mă încîntă mereu și Claudel uneori).

Probabil am uitat cîțiva, dar nu mulți, în tot cazul dintre cei ce contează. Dacă aș încerca să rezum, găsesc că am manifestat mai mult entuziasm pentru ruși, apoi pentru englezi, pentru americani, francezii venind după ei. De ce ? N-aș putea spune nimic. Poate unde sînt mai mult moraliști decît romancieri. De asemenea, poate întrucît în Balzac, în mod particular, banii sînt temelia celor mai multe conflicte. Prefer sufletul, cît de protestant pe de-a-ntregul ar fi el, al lui Melville.

Am citit și recitit mult Biblia și Evangheliile, ca și codul civil și codul penal. Încă le recitesc, din cînd în cînd.

Am încercat să-l citesc pe Gide, căruia a trebuit să-i devin prieten. N-am putut. Nu i-am spus-o niciodată.

Mai puțin pentru romanele mele decît din curiozitate, am citit aproape tot ce s-a scris în materie de criminologie și mai citesc și astăzi lucrări și reviste cu acest subiect. Psihiatria mă pasionează și, prin opoziție, medicina.

Maigret dorea să fie medic. Și eu ? Nu m-am gîndit la asta cînd eram tînăr. Mai tîrziu, da. Dar fără regret și, parcă prin jocul hazardului, cei mai mulți dintre prietenii mei au fost și sînt medici. Această pasiune se amplifică mereu și devor acum revistele medicale americane, engleze, franceze și elvețiene. Nu citesc totul, bineînțeles îmi lipsesc fundamentele. O sumă de lucrări îmi scapă sau mă obligă, pentru a le înțelege, la investigații îndelungate. Or, sînt un leneș.

Un mecanism deosebit de curios comandă lecturile mele de astăzi. De exemplu, trec întîmplător de la o lucrare despre animalele preistorice la una de paleontologie, antrenînd după ea cîteva altele, care, la rîndul lor, mă împing spre cărți de biologie (...) Drumurile sînt imprevizibile și librarul meu este mereu surprins de comenzile mele, pe care cele precedente nu le lăsau să se întrevadă. (...) Într-o parte sau alta, în toate aceste lucrări, în toate aceste reviste, ca să rotunjesc lucrurile, caut mici indicii care să-mi permită să înțeleg ceva mai bine omul...

Luni, 22 mai 1961

Ciudată meseria aceasta a noastră ! Dar se poate ea numi meserie ? Sînt clipe în care totul seamănă cu un viciu, cînd ai o conștiință jenată și dorința de a te scuza. În timpul zilelor de scris, mai merge. (...) Dar între două romane !... Cei ce se minunează văzîndu-mă scriind de la trei la șase romane pe an se miră că nu mă găsesc disponibil, mereu, ca pe un funcționar în vacanță...

3 iunie 1961

Hemingway a murit ieri. Presupun că, bolnav, s-a sinucis. Sînt tulburat. Nu l-am întîlnit niciodată. L-am citit prea puțin. Cel puțin nu era dintre aceia de care mă simt legat.

Păstrez de la el o amintire materială destul de curioasă. Cînd m-am instalat la Lakeville, avocatul meu era, în același timp, avocatul primei sau al celei de-a doua doamne Hemingway. El mi-a dăruit unul din romanele lui, datat 1934, pe a cărui primă pagină Hemingway scrisese numele său și adresa. Or, tocmai în această epocă l-am citit.

4 iulie 1961.

...Printre stupiditățile pe care le scriu ziarele asupra sinuciderii probabile a lui Hemingway este una care mă frapează. Aproape toți consideră acest sfîrșit ca fatal. Dat fiind temperamentul scriitorului, trebuia să acționeze în acest fel înaintea amenințării unei morți lente, a unei micșorări progresive.

Or, în urmă cu mai puțin de un an, murea un alt scriitor, Blaise Cendrars, ale cărui caracter și legendă semănau destul de mult cu cele ale lui Hemingway. Cendrars de asemenea a alergat prin lume în căutarea aventurilor, a cîntat în romanele sale bucuriile brutale și noblețea bărbatului neînfricat.

Totuși, el a ales soluția opusă. Departe de a se sinucide, el a trăit ani mulți bolnav, paralizat, luptînd contra maladiei cu încrîncenare și se spune că refuza toate medicamentele care ar fi putut să-i liniștească suferința, cu țelul de a rămîne lucid în ciuda a toate. O cred. Asta-i seamănă. Deoarece pe el l-am cunoscut bine.

Astăzi, mă gîndesc mult la acești doi oameni cu vieți paralele și cu sfîrșituri diferite.

Este o lecție pentru psiholog. Un om dat, cu un caracter dat, în împrejurări date, nu acționează cu necesitate după o anumită logică.

Dacă nu cumva există o logică Hemingway și o logică Cendrars, aplicîndu-se împreună aceluiași caz.

Cît despre a ști care din două este soluția cea mai ușoară...

4 iulie 1961

În dimineața aceasta, la orele opt, încă se anunța că Louis-Ferdinand Céline era grav bolnav. Același post de radio, la opt și jumătate, anunța că scriitorul a murit duminică și că a fost înhumat azi dimineață.

Se poate spune că a avut o carieră opusă celei a lui Hemingway. Mă întreb care dintre ei va rămîne... Nu l-am întîlnit niciodată pe Céline... Cunosc foarte puțini confrați și cei pe care-i cunosc i-am întîlnit mai mult prin hazard decît în urma unei opțiuni.

Întîmplarea face ca nu întotdeauna cei pe care-i admir să-mi devină prieteni mai mult sau mai puțin apropiați. Spun mai mult sau mai puțin apropiați pentru că nu am prieteni adevărați. Am o soție. Cred că trebuie să alegem. Sau, mai degrabă, există un gen de om potrivit pentru a fi prieten și un gen de om potrivit pentru a trăi în cuplu. Mă gîndesc, de asemenea, că există și un gen de oameni solitari, ca Céline.

Pot fi ei recunoscuți într-un anume ton al operei lor ? Nu se dăruiesc ei mai puțin obstinat decît alții ?... Dacă mi se întîmplă adesea să admir operele solitarilor — din toate artele, din trecut ca și din prezent —, nu mă simt totuși în prea mare siguranță cu ele.

24 noiembrie 1961

...Dacă nu dau fiecărui cuvînt valoarea lui exactă, dacă nu-mi definesc fiecare gînd cu precizie, risc să cad în grotesc sau în melodramă.

Nu este vorba despre o gîndire în sensul propriu al cuvîntului, ci de idei vagi, de sentimente abia formate, care mă asaltează din timp în timp — destul de des în ultimele luni — și, dacă sfîrșesc prin a vorbi despre toate aici, o fac pentru că într-o bună zi copiii vor înțelege — desigur, despre copiii mei vorbesc — de ce în anumite perioade se întîmplă să mă înfățișez lor mai nervos decît aș vrea.

Voi împlini cincizeci și nouă de ani peste cîteva luni, deci aproape șaizeci. Mă simt în deplină formă fizică, mai cu seamă de cînd am început să practic golful — și intelectuală, atît cît am avut vreodată o formă intelectuală (?).

Mereu mi se întîmplă ca tocmai atunci cînd Maigret anunță retragerea sa peste următorii trei ani — el avînd 52 de ani și pensionarea unui comisar survenind automat la 55 — să mă încerce și pe mine dorința de a mă retrage, la rîndul meu.

Nici gînd să nu mai lucrez, desigur. Nici gînd să încetez de a mai scrie. Sînt patruzeci de ani de cînd scriu. La început, cînd fabricam romane populare, ajungeam din nevoie pînă la optzeci de pagini pe zi. Apoi am scris, în același timp, cu respect pentru meserie și gust. Apoi, în sfîrșit, am scris pentru mine însumi, dintr-o necesitate personală. Am spus-o adesea...

Caricatură de S. GROSS ■

● **Într-un cerc de prieteni, dramaturgul André Roussin își depăna amintirile din lumea teatrelor, relatînd experiențe trăite. „În fapt — a concluzionat — am înțeles că singurul secret pe care-l pot păstra femeile este un secret pe care-l ignoră". „Excepțional — a exclamat un interlocutor, pregătindu-se să noteze. Îmi permiteți să folosesc acest aforism ?" „Cu mare plăcere — a răspuns André Roussin — cu atît mai mult cu cît nu-mi aparține mie, ci lui Seneca..."**

● **O frază ciudată a lui Paul Valéry — „istoria este produsul cel mai periculos pe care l-a elaborat chimia intelectului" — ne pune și astăzi pe gînduri.**

● **George Bernard Shaw a fost întrebat : „E dificil de scris o piesă de teatru ?" Răspunsul lui George Bernard Shaw : „Nu există cale de mijloc. Sau este foarte simplu, sau este imposibil..."**

● **O mărturisire a fotoreporterului Pierre Le Gall : „Ceea ce mă interesează este omul și încerc să transmit o anume viziune asupra cotidianului. Fotografiile mele provin din vecinătatea mea imediată. Cînd aparent nimic nu se întîmplă, eu simt că se întîmplă totuși ceva și încerc să-mi dovedesc temeinicia acestui sentiment prin fotografii..."**

AU CUVÎNTUL ANTRENORII NOILOR PROMOVATE

Emanoil Haşoti (F.C. Constanţa):

„Eu îmi păstrez optimismul"

— Tovarăşe Emanoil Haşoti, Constanţa e din nou în A. felicitări ! Cum a fost ?

— Normal ar fi să-mi dau importanţă şi să zic că a fost greu, nu ?

— Normal ar fi să ziceţi chiar cum a fost.

— A fost mai uşor decît m-am aşteptat. Doar Bistriţa s-a mai bătut pentru promovare, dar diferenţa valorică şi-a spus cuvîntul şi, lămurindu-se, „Kopa" a lăsat-o mai moale. Seria s-a jucat, în ceea ce priveşte şefia ei, doar 20 de etape, după care promovata s-a ştiut. Drept urmare, le-am dat băieţilor concediu mai devreme, să se adune, să se odihnească. În final, am folosit doar cîţiva titulari.

— O clipă cine e „Kopa" ?

— Aşa îi spune toată lumea lui Alexandru Constantinescu, fostul antrenor al Bistriţei.

— De ce fostul ?!

— Pentru că, din cîte am aflat, s-a mutat la Piteşti. Halagian a preluat pe F.C. Olt, dar despre asta aţi scris în ultima „Flacăra" mai pe ocolite, dar cine a citit printre rînduri a înţeles.

— A fost, cu adevărat, Constanţa cea mai bună echipă din serie ?

— Mai încape vorbă ?!

— Ce argumente a avut ea ?

— S-o luăm băbeşte. Unu, adeziunea totală a jucătorilor. De cînd sînt în fotbal, n-am văzut o echipă atît de conştientă şi de cuminte subordonată unui scop, în acest caz, promovării. Nici la Steagul roşu, pe timpul meu, n-a fost aşa, deşi formaţia aceea, cu Ghiţă, cu Fusulan, cu Moarcaş ş.a. a rămas pentru Braşov cel puţin, un exemplu care se tot dă. Doi, valoarea tehnică, firească dacă ţinem seama că majoritatea jucătorilor au evoluat, unii mulţi ani, în divizia A. Trei, buna organizare a jocului. Fiecare a fost repartizat pe postul care îi convenea cel mai mult şi, procedînd aşa, am întocmit o echipă solidă care, zic eu, a mai avut o calitate. A evitat angajamentul fizic la rupere, tipic, din păcate, categoriei B.

— Cine pleacă, tovarăşe Haşoti, cine vine ?

— S-a întors, de la Galaţi, Constantinescu. E în regulă, are toate formele. Renunţăm la Stancu care a devenit, poate că fără voia lui, rezervă de meserie, ca portar. Am pus ochii pe Zăriosu de la Turnu Măgurele şi avem dezlegarea lui Polgar, cel care a apărat poarta Oltului Sfîntu Gheorghe. În rest, discuţii, tatonări şi nimic sigur.

— Aţi lucrat, de la începutul campionatului, cu Petre Comăniţă, după care, dacă am înţeles bine, secundul dumneavoastră a fost trecut preşedinte al clubului. Am înţeles bine ?

— Comăniţă e, de la 1 mai, preşedinte cu delegaţie la F.C. Constanţa, post retribuit. Cînd a trecut la club, promovarea era decisă şi meritele lui Comăniţă, în acest sens, clare. La fostul preşedinte s-a renunţat şi, mai de voie, mai de nevoie, a preluat Comăniţă, temporar însă. Fiind conferenţiar la catedra de educaţie fizică, el se va lipsi, probabil, şi de postul de secund, rămînînd totuşi lîngă echipă, în calitate de consilier tehnic. Deşi m-am străduit să-i păstrez, îl înţeleg. În fotbal, din păcate, niciodată nu eşti sigur. În învăţămînt, fireşte, e altceva. Oricum, zilele acestea va fi desemnat şi noul preşedinte. Oricare ar fi, nu-l invidiez ?!

Formaţia standard : **Costaş — Borali, Antonescu, Nistor, Caramalău — Drogeanu, Gache Buduru — Peniu, Petcu, I. Moldovan**

— Aşa sînteţi dumneavoastră din fire ?

— Fotbalul nostru duce, se ştie, lipsă de conducători competenţi şi devotaţi. Dar cine să se bage la o treabă ca asta cînd

(Continuare în pagina 21)

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Ştefan Coidum (C.S. Tîrgovişte):

„Venirea lui Dobrin a compensat plecarea a 4 titulari!"

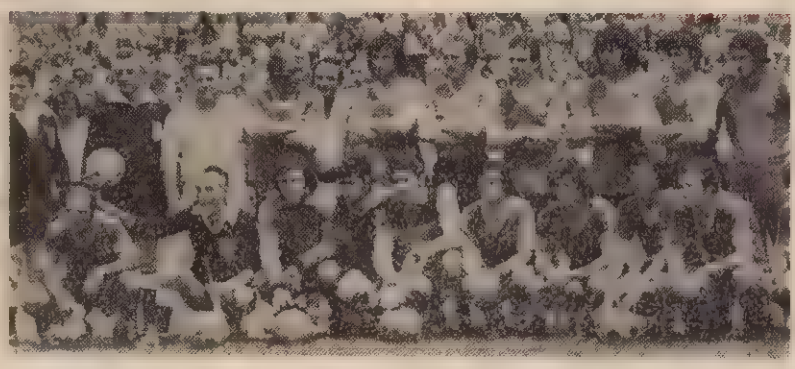

Formaţia standard : **Voinea — Nicuţescu, Ene, Dumitrescu (Alexandru), Pitaru — Gheorghe, Constantin, Economu — Greaca, Sava, Dobrin**

— Aşadar, tovarăşe Coidum, C. S. Tîrgovişte a revenit în „A". Cred că ar trebui să ne întoarcem puţin înapoi, să ne explicaţi de ce C.S.-ul şi nu altă echipă a cîştigat seria a II-a a Diviziei B.

— Dacă ar fi după mine, eu aş lua-o şi mai de devreme, din chiar seara ultimului meci din Divizia A, în vara anului trecut. Aveţi ceva împotrivă ?

— Nici vorbă. Vă rog.

— Se întîmpla după meciul din ultima etapă, pe care l-am cîştigat cu 5—1 în faţa Politehnicii Timişoara. Publicul tîrgoviştean, care ne-a susţinut întotdeauna cu mare dăruire, s-a strîns în jurul nostru şi, învingîndu-şi durerea retrogradării, şi-a exprimat unanim credinţa în posibilităţile echipei şi în puterile ei de a începe greul drum al întoarcerii pe prima scenă a fotbalului nostru. Seara a avut loc un moment extrem de emoţionant, toţi jucătorii şi antrenorii, fără nici o excepţie, rostind în faţa conducerii clubului şi a factorilor de conducere ai judeţului un adevărat legămînt. A doua zi chiar m-am prezentat la judeţ cu un plan amănunţit în vederea repromovării, pe care l-am înfăţişat spre aprobare. Aici a fost, după mine, primul şi marele nostru secret, că n-am depus armele în momentul retrogradării, n-am disperat şi am ştiut să luăm lucrurile din prişă.

— Spuneaţi de un legămînt la care au luat parte toţi jucătorii. Dacă ne aducem bine aminte, pe patru dintre ei i-aţi pierdut însă curînd după aceea. Aşa-i ?

— Într-adevăr, în ultimul an s-au petrecut şi cîteva mutaţii în echipă, care trebuie desigur luate în seamă. În vară au plecat totuşi, motivele n-am să le mai înşir aici, Florin Grigore, Kallo şi Isaia, iar Marinescu s-a transferat în toamnă, la jumătatea întrecerii. Am pierdut aşadar 4 piese de bază ale echipei, dar totul s-a compensat prin venirea lui Dobrin, care a fost un adevărat catalizator pentru echipă. El...

— O clipă numai. Aţi spus cumva că venirea lui Dobrin a compensat plecarea a 4 titulari, cum vine asta ? !

— Chiar aşa. Am curajul să susţin că aşa a fost ! Dobrin a adus echipei în primul rînd un suport moral imens. C. S. Tîrgovişte devenind foarte curînd pentru toţi „echipa lui Dobrin", îmbold extraordinar pentru coechipieri şi teamă pentru adversari. În al doilea rînd, Dobrin a avut în ultimul an un randament excelent şi foarte constant. Ţineţi minte cîte meciuri juca el într-un campionat ? Ei, acum n-a lipsit decît într-unul singur, jucînd 33 de partide în 34 de etape, timp în care a marcat 17 goluri, devenind golgeterul echipei. Pe cîte dintre celelalte 68 le-a marcat nu le mai ţine nimeni minte, dar ele sînt destule. Aş spune chiar că, din cauza măsurilor speciale de marcaj pe care adversarii erau obligaţi să le ia, noi am jucat aproape fiecare meci cu... un om în plus ! Ca să nu mai vorbesc de cîţi spectatori a adus „echipa lui Dobrin", oriunde juca C. S. Tîrgovişte. Pentru Gică se rupeau porţile, nu alta !

— E limpede. V-aş întreba însă ce l-a

(Continuare în pagina 21)

DUMITRU GRAUR ■

Ştefan Czako (U.T.A.):

„Vom rămîne în «A»! Altfel ce rost ar mai avea eforturile de pînă acum?"

— Iată, tovarăşe Czako, deşi nu s-a împlinit anul de cînd antrenaţi U.T.A., echipa alb-roşiilor a revenit în prima divizie. V-aţi temut, atunci, în vara lui '80, că nu veţi reuşi ?

— Teamă, cred, e prea mult spus. Dar griji au fost destule, fiindcă, oricît mă străduiam, nu puteam uita că U.T.A. a însemnat ceva în fotbalul românesc, că Aradul nu se împacă deloc cu gîndul că un mit s-a prăbuşit pentru totdeauna. În plus, în seria noastră priveau spre „A" şi Satu Mare, Oradea, Reşiţa, Cluj-Napoca...

— Să-o spunem deschis, nu puţini erau cei care priveau tentativa dv. cu scepticism. Cum să promoveze U.T.A. cu Şt. Czako, venit de la Olimpia Satu Mare (care a retrogradat în „B"), şi cu secundul I. Pătraşcu, fost la cîrma Strungului Arad (retrogradată în „C") ? !

— Ştiu. Multe opinii răutăcioase au ajuns şi la urechile antrenorilor. La început ne afectau, apoi, gîndindu-ne că, în fond, ele ascund dorinţa de a vedea echipa scoasă din impas, ne-am ambiţionat. Pe profesorul Pătraşcu îl ştiam ; este priceput, foarte tînăr, este ambiţios. Am pornit, deci, împreună la lucru şi nu s-ar putea spune că nu aveam ce face. La primul antrenament s-au prezentat doar şapte jucători. Lotul era răsfirat, majoritatea vrofau să plece din Arad. Leac şi Jivan erau la Galaţi, Ciordaş şi Duckadam se antrenau cu „U" Cluj-Napoca, Iorgulescu era cu un picior în ghips...

— Totuşi, aţi păşit cu dreptul în campionat, cîştigînd la Aiud cu 3—1.

— Numai noi ştim cît am muncit. Mai întîi să ne strîngem rîndurile, chemîndu-i acasă pe cei ce cochetau cu alte echipe, apoi readucîndu-i la U.T.A. pe Hirmler şi Bodi (crescuţi aici), pe Schiopu (la 34 de ani, după ce aproape 10 ani a trebuit să joace prin alte părţi !). Au mai venit Muşat şi Marcu, de la U.M. Timişoara şi, respectiv, Someşul Satu Mare. Am discutat cu fiecare jucător în parte, încercînd să le stimulăm ambiţiile, încrederea în ei înşişi, am încercat să-i facem să înţeleagă cît de mult contăm pe aportul lor. Abia de acum puteam începe o pregătire aspră, dură, pe măsura obiectivului. Şi băieţii au răspuns „da", fiindcă iubesc mult şi fotbalul şi Aradul.

Formaţia standard : **Ducadam — Bilea, Kukla, Hirmler (Bodi), Giurgiu — Schiopu (Muşat), Vaczi, Coraş — Cura, Ciordaş, Tisa**

(Continuare în pagina 21)

TRISTAN MIHUŢA ■

Flacăra Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secţia **Viaţa politică** (Mihai Pelin, Ion D. Goia, Ilie Purcaru, N. Grigore Mărăşanu) – 25 00, 25 66 ; Secţia **Economie, Ştiinţă, Sport** (Lionel Nităescu, Liviu Timbus, Ovidiu Ioaniţoaia) – 14 57, 25 59 ; Secţia **Cultură-Învăţămînt** (George Arion) – 25 60; Secţia **Scrisori, Probleme social cetăţeneşti** (Adrian Dohotaru, Tudor Octavian, Mihai Stănescu, Margo Nedelea) – 21 30 25 58 ; **Administraţie** – 21 24 ; **Fotoreportaj** – 25 42 ; **Secretariat de redacţie** (Dan Bîrlădeanu) – 21 23, 25 69, 20 72 ; **Secretar responsabil de redacţie – Nicolae CRISTACHE** – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 ; **Redactor şef adjunct – Nicolae ARSENIE** – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; **Redactor şef** – 17 60 10 interior 20 02 ; Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136–137, telex : 11126, Bucureşti, strada 13 Decembrie

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

29
ANUL XXII (LXIII)
10 IULIE 1981
flacăra

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în județul Constanța

În timp ce revista noastră se încheie și se pregătește să ia drumul tipografiei, în județul Constanța se petrece un nou fapt din istoria la zi a țării, unul din acele evenimente care tocmai prin permanența și succesiunea lor ritmică, emanate fiind din voința și grija neostenită de mai bine a conducătorului partidului și statului nostru, asigură și garantează mersul neabătut și eroic al națiunii în înfăptuirea Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, în realizarea exemplară a sarcinilor izvorîte din hotărîrile Congresului al XII-lea.

Noua vizită de lucru a secretarului general al partidului împlinește, în acest mijloc de iulie, cu semnificații de largă cuprindere, noi și strălucite dovezi ale priceperii, gîndirii tehnice și harniciei oamenilor muncii din importante unități economice ale județului Constanța, constituind pentru toți oamenii muncii un viu și concret imbold în mobilizarea eforturilor pentru înfăptuirea marilor obiective ale cincinalului.

SILVIA RADU – „Neptun" (marmură) Fotografie de A. MIHAILOPOL

Sîntem hotărîți să punem în stare activă toate resursele mari, materiale și umane, de care dispunem

Interviu cu tovarășul MIU DOBRESCU, prim-secretar al Comitetului județean Dolj al P.C.R., președintele Consiliului popular județean

— Despre județul Dolj, stimate tovarășe prim-secretar, se vorbește, de mai multă vreme, ca despre un teritoriu al dinamismului economic-industrial, în primul rînd, de o anvergură și de o forță cu totul deosebite. Dar ce înseamnă azi în 1981, Doljul industrial ? Cum se reflectă noua calitate — această platformă națională de muncă și de creație a României acestui ceas — în peisajul industrial al județului, în preocupările economice de prezent și de perspectivă ?

— Toate prefacerile de esență, de vastă și multilaterală penetrație obținute sub conducerea înțeleaptă a partidului și a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în această grandioasă etapă a istoriei patriei care este epoca ultimilor 16 ani, și-au pus pecetea și asupra înfățișării Doljului. Tabloul de ansamblu al județului nostru, cu industria sa exponentă a unor ramuri de vîrf, edificată în cea mai mare parte în ultimele trei cincinale, cu agricultura sa radical înnoită, cu viața sa cultural-științifică prestigioasă, cu orașele și comunele sale înfloritoare, în care oltenii, oamenii harnici și inimoși ai acestui pitoresc colț de țară, desfășoară o intensă activitate economico-socială, reprezintă un insuflețitor exemplu al caracterului profund realist și al forței dinamizatoare a politicii consecvente a partidului nostru de propășire multilaterală, armonios echilibrată, a tuturor zonelor patriei.

Noua înfățișare a „județului celor 1 000 de moșieri", cum i se spunea odinioară este azi marcată, în primul rînd, de o industrie puternică, diversificată, modernă, aflată în multe domenii în prima linie a dinamicii economiei naționale. Realizăm azi în circa două zile producția industrială a anului 1938 și în mai puțin de două luni pe cea din 1965. În Dolj se realizează acum întreaga producție de transformatoare de forță a țării, 61,6 la sută din producția de locomotive electrice și diesel-electrice pentru linii magistrale, 19,5 la sută din cea de îngrășăminte chimice cu 100 la sută substanță activă, 25,5 la sută din producția de motoare electrice, procente însemnate din producțiile de tractoare și multe alte sortimente ale industriilor constructoare de mașini, ușoară și alimentară. Mai bine de jumătate din producția marfă industrială realizată în județ este nouă sau modernizată. Ca urmare a dezvoltării industriei s-a îmbunătățit continuu structura exportului, majorînd ponderea produselor cu un grad înalt de prelucrare. Așa, de pildă, construcția de mașini și chimia participă cu circa două treimi la exportul de mărfuri al județului.

Un culeșător și complex plan de dezvoltare economico-socială — parte integrantă din mărețul program de edificare a socialismului multilateral dezvoltat elaborat de partid — a dat impulsuri edificării județului, fiind alocate în ultimele trei cincinale fonduri de investiții în valoare de peste 50 miliarde lei. Pe această bază au fost înălțate platforma industrială de est a Craiovei, unde vor lucra în final 50 mii de oameni, platforme ale industriilor moderne la Calafat, Băilești, Filiași, Segarcea, Pieața Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cîtorit în Dolj cîteva din marile construcții ale acestor platforme industriale care exprimă în chip impresionant forța socialismului, capacitatea creatoare a poporului nostru, precum întreprinderile de utilaj greu, de avioane, de autoturisme, de tractoare și mașini agricole, dezvoltările de la „Electroputere". Caracteristic pentru acest județ este că și în noul cincinal se continuă procesul de dezvoltare economică dinamică, valoarea producției marfă urmînd să se dubleze, cu un ritm mediu anual de 14,7 la sută, iar cea a producției nete să crească cu un ritm mediu de 15,2 la sută ; vor fi realizate investiții însumînd circa 32 miliarde lei și vor fi puse în funcțiune fonduri fixe în valoare de

(Continuare în pag. 12—13)

ILIE PURCARU

Centenar „Contemporanul"

Aniversarea unei publicații, care ține preț de un secol un număr de idei sociale și culturale fundamentale în construcția unui stat modern și marchează o întreagă direcție a progresului, nu-i numai sărbătoarea acesteia, ci a presei de orientare progresistă, în ansamblu. Revista „Contemporanul" este, la data nașterii sale, opera unor raționaliști îndreptați trup și suflet spre ideile materialismului dialectic și ale comandamentelor propășirii spirituale. Și, deopotrivă, efectul acestor idei și comandamente.

De fapt, „Contemporanul" trebuia să se tipărească fiindcă sfîrșitul de veac românesc o cerea.

„Apariția, acum 100 de ani, a revistei „Contemporanul" — se spune în Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu adresat cu prilejul cinstirii centenarului — a marcat un moment de seamă în istoria culturii românești, a presei progresiste, militante din țara noastră. De la primul număr, revista „Contemporanul" și-a pus paginile în slujba idealurilor înaintate ale maselor muncitoare, ale propășirii naționale și sociale a poporului nostru. În condițiile vechii orînduiri, „Contemporanul" a militat activ, de pe pozițiile înaintate ale cunoașterii științifice a vremii, pentru promovarea gîndirii și creației progresiste, a adus o contribuție larg recunoscută la popularizarea și răspîndirea ideilor socialismului științific în România".

Remarcabilă realitate social-culturală, „Contemporanul" și-a apărat profilul în toate vremurile de tumult și schimbare pentru mai bine, platforma de principii publiciste a „Contemporanului" fiind, în conștiința mulțimii sale de cititori, platforma marilor aspirații populare.

„Preluînd și dezvoltînd aceste bogate tradiții — se spune în Mesaj — în condi-

(Continuare în pagina 4)

TUDOR OCTAVIAN

O premieră științifică mondială

Păstura de laborator

La cel de-al VI-lea Congres de fiziologie, desfășurat recent la București, un colectiv de cercetători au anunțat în premieră realizarea unor medicamente și biostimulatoare prin folosirea în exclusivitate a produselor apicole și plantelor medicinale. Comunicarea s-a bucurat de un deosebit interes din partea celor prezenți, atenția acestora vizînd în mod special produsele numite **Apivitas 4 Forte** și **Nicotinostop**. Este vorba, așa cum vom arăta îndată, de obținerea pentru întîia oară în lume, prin mijloace de laborator, a preparatului apicol denumit **păstură**, precum și de prezentarea unui produs destinat celor care vor să se lase de fumat.

Revista noastră a anticipat aceste comunicări, anunțînd cu două luni în urmă nașterea **Apilarnilului**, biostimulator realizat în premieră absolută prin triturarea și liofilizarea larvelor de trintori. Amintim această invenție, datorată apicultorului Nicolae Ilieșiu, deoarece produsul face parte din mai multe medicamente și substanțe energovitalizante despre care a fost vorba în comunicarea pomenită mai sus. Folosim de asemenea prilejul pentru a-i informa pe cei care ne-au scris și ne scriu în continuare că Apilarnilul va apărea în curînd în farmacii și în magazine de produse apicole (el este recomandat în astenii, stări de denutriție, osteoporoze, îmbătrînire prematură, pubertate întîrziată, astenii sexuale etc.).

Prin asocierea Apilarnilului cu propolis a fost obținut, sub formă de drajeuri, Apilarpropul, energostimulent general și activator biologic pentru tratamentul inflamațiilor acute, subacute, cronice laringo-traheo-bronhice, precum și în glosodinie (senzația dureroasă a limbii și mucoasei bucale). El va fi produs de Institutul de stat al medicamentului și cerce-

(Continuare în pagina 10)

LIVIU TIMBUS

IN NUMARUL DE ASTĂZI, GRUPAJELE :

A fost copilăria, urmează adolescența (pag. 5) ● Viața la camping (pag. 6) ● OMIZILE, O FATALITATE ? (pag. 9) ● O REALITATE CARE ÎNCEPE LA ORA 6 SEARA, DISCOTECILE (pag. 20)

Jurnal de campanie — Pămînt rece, seceriș fierbinte (pag. 2) ● SÎNT UN ȚĂRAN CARE FACE POLITICĂ (pag. 7) ● Dosarul insulinei (pag. 10) ● O PIESĂ TREBUIE SĂ EXISTE PRIN TEXT ȘI NU PRIN PRETEXT (pag. 15) ● Piedoarni — S.O.S. la Oravița (pag. 16) ● Opinii — Trei etape ale literaturii române contemporane (pag. 17) ● 7 poeme de NICHITA STĂNESCU (pag. 19) ● Topul restaurantelor (pag. 21)

Fotografie de ION PREDOȘANU ■

Jurnal de campanie

Pămînt rece, seceriș fierbinte...

Seceriș fierbinte la Calopăr, în Cîmpia Dunării. Sîntem la punctul Braniște, la cîțiva kilometri de Craiova. Pe o tarla a C.A.P. Livezi, patronată de S.M.A. Calopăr, se culeg ultimele spice de grîu. E dimineață, soarele arde în forță, se poate secera pe potriva soarelui. Combine „Gloria", ateliere mobile, cunoscuta atmosferă de front, ingineri agronomi, tehnicieni, activiști, fel de fel de observatori (cîte doi-trei pe cap de combiner...), stații de radio în funcțiune, o lume teribil de ocupată, de aferată, agitîndu-se în jurul celor cinci-șase combine care își văd, calme, de treaba lor. Numai ei, combinerii, par calmi, ei n-au altă soluție, altă șansă, ei trebuie să rămînă calmi. Ce s-ar întîmpla dacă febra celor din jur l-ar contamina și pe el, dacă ar contamina un dispozitiv de luptă în care esențial, pentru victorie, este calmul, este stăpînirea de sine, este efortul atent drămuit, singurul înăuntrul căruia se află cheia izbînzii.

Dar cît de calmi pot fi totuși ei, cei ai pămîntului, cei pe umerii cărora stă marea povară a piinii?

Ing. Biță Marinescu, directorul S.M.A.-ului, trăiește, ca toți cei de față, acea mare emoție a culesului (care pe chipul lui nu se vede, dar care totuși există, se simte), de care nu e străin și fiorul neprevăzutului. Neprevăzutul poate fi numai ploaia, în rest totul a fost prevăzut, socotit, cîntărit, pus la punct. Toate combinele merg din plin, toți oamenii sînt la posturi, imaginea luptei e, cum spuneam, militară, „toți își fac datoria", zice directorul, „și pămîntul, uitați-vă, și-a făcut-o pe-a lui, deși anul agricol a fost atît de greu". Reținem această constatare, militară și ea, poate puțin sentențioasă, dar acoperită de aurul lanurilor. Da, anul a fost greu, continuă directorul, a fost o primăvară rece, greu dezghețată din brațele iernii, au fost ploi lungi, a fost exces de umiditate, a explodat apoi, brusc, canicula, calendarul astral a cam luat-o alurea, dar oamenii totuși l-au prins din urmă, l-au silit să intre în celălalt calendar, cel firesc, cel decis de ei. Au arat la timp (la 1 decembrie, toată mașia S.M.A. Calopăr era arată), au semănat în perioada optimă, au asigurat densitatea înaltă a plantelor, au fertilizat, au erbicidat, n-au luat în seamă nici ploile, nici bălțile, nici canicula, s-au bătut 365 de zile (inclusiv nopțile, inclusiv sărbătorile...) ca să crească și ca să apere aceste zeci de mii de tone de grîu ce foșnesc în lanuri compacte, cît vezi cu ochii, în lumina castă, liniștitoare, a cerului fără pic de nor. Ultima măsură a fost începerea recoltării într-o fază precoce, cînd unii se sperie că grîul e încă moale. N-au făcut-o riscînd, ci, dimpotrivă, veghind atent, veghind cu umidometrul, zile și nopți, la capul fiecărei parcele, sărind pe combine de cum aparatul indica legiuitul procent de scădere a apei, nepierzînd deci nici o clipă din șorocul clipelor numărate ale culesului. Oricum, anul acesta, din pricina căldurilor mari, grîul s-a copt mai repede ca în alte dăți, chiar dacă aici, în raza S.M.A. Calopăr, e un pămînt mai rece, brun roșcat de pădure, care opune rezistență nu doar mașinilor (îngreunînd eforturile reparațiilor și reviziilor), ci și izbucnirii plantelor spre lumină, spre înflorirea lor cu cuptorul verii. Și dacă lucrurile merg cum merg (și e obligatoriu să meargă astfel, adică bine, adică „în grafic"), atunci, peste două-trei zile... Cred, zic, că peste două-trei zile o să faceți un chef cu combinerii, sărbătorind încheierea culesului. Da, zice inginerul Marinescu, o să-i chem la o bere pe toți, și pe Gheorghe Scrieciu, și pe Florea Năstase, și pe Ilie Pătroi, și pe Preda Marin, și pe Camen Traian, o să ne ducem cu berea într-o poiană, avem pe-aici niște poieni frumoase, resturi dintr-o arhaică civilizație a naturii, resturi ale pădurilor de odinioară, devenite pămînt ce le poartă numele.

Acest sol rece, acest brun roșcat de pădure, nu-i totuși rece, cel puțin nu acum. Pare el însuși a secreta căldura cu care soarele îl încinge. Cînd calci pe maldărele de pale din capul lanului, simți cum tălpile îți iau foc. E cald, sînt peste 30 de grade, e înăbușitoare temperatura efortului, e mai comod să lepezi cămașa, să lucrezi în maiou sau fără. Cei mai mulți combineri și-au lepădat cămășile, și-au scos maiourile, și, cînd coboară de pe „Glorii", scot aburi din trupurile încinse, devenite, deodată, grele, îngreunate de soare, de osteneală, de pelicula groasă, strălucitoare a transpirației, suprapusă în straturi dense. Coboară ca să mai dreagă cîte ceva, mai ales cînd se rup curelele (of, curelele astea late, atît de nerezistente la șocurile mașinii!), coboară ca să aștepte, uneori cu miautele, alteori cu ceasurile, camioanele care trebuie să preia povara de grîu a buncărelor combinelor. Coboară, la ceasul prînzului, ca să și mănînce. Mănîncă în pripă, lîngă mașini. Prînzuri frugale, prînzuri de înși osteniți, dar grăbiți, ca-c-și întorc, iată, privirile, pentru niște clipe, ca un omagiu și ca un drept, la bucuria simplă a roadelor pămîntului, ivite din truda lor. Scoase din coșuri, de sub ștergare albe, pîinea, brînza, ardeii, roșiile par niște înfloriri explozive ale țărinei. Un cer verde, vegetal (oare n-o să plouă?) pune fundal cosmic bucatelor aromate, generoase ca și pămîntul. Mănîncă în pripă, fiindcă soarele, acum sus, dezgolește în întreaga-i imensitate tarlaua de grîu care-l așteaptă și care, pînă deseară, va trebui secerată.

Iată-l acum pe combine, singuri în marea de spice ce fierb în soare. Cîmpul, acum, e doar al lor. Înșii teribil de aferați care se agitau adineauri în juru-le nu mai sînt (au plecat la masă, la o masă care durează mai mult decît prînzul lor, al celor de pe combine), e liniște, se poate lucra în voie. Pînă deseară, tarlaua de grîu va fi secerată.

ILIE PURCARU ■

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc marți, în stațiunea Neptun, ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Comitetul Politic Executiv a analizat stadiul desfășurării campaniei de recoltare a păioaselor. Pornind de la faptul că în unele județe această lucrare agricolă esențială este rămasă în urmă, Comitetul Politic Executiv a indicat să se concentreze toate forțele pentru strîngerea fără pierderi a recoltei în toate zonele țării, să se acționeze pentru realizarea în cursul unei săptămîni a însămînțării culturii a doua, să se pregătească din timp măsurile pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a arăturilor și însămînțărilor de toamnă, acordîndu-se cea mai mare atenție asigurării densității corespunzătoare a plantelor, pentru crearea premiselor realizării unei recolte bogate în anul viitor.

Comitetul Politic Executiv a examinat stadiul aplicării hotărîrilor C.C. al P.C.R., Consiliului Național al Oamenilor Muncii și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu privind generalizarea în anul acesta a săptămînii de lucru redusă de 46 de ore, precum și măsurile ce se impun în vederea trecerii din anul 1982, pînă la sfîrșitul cincinalului, la săptămîna de lucru de 44 de ore în toate sectoarele de activitate.

S-a indicat ca, în acest scop, ministerele, centralele, întreprinderile să aplice cu fermitate în toate unitățile economice programele și complexul de măsuri stabilite. Trebuie înțeles că pentru reducerea săptămînii de lucru este necesar să se realizeze aceeași producție într-un timp mai scurt, ceea ce impune creșterea normelor de producție, sporirea suplimentară a productivității muncii. Va trebui discutată în fiecare întreprindere modalitatea concretă de realizare a acestei sarcini esențiale pentru introducerea săptămînii de lucru de 46 de ore.

Comitetul Politic Executiv a indicat Consiliului Central al U.G.S.R., C.C. al U.T.C., Consiliului Național al Femeilor, Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Comisiei centrale pentru turismul de masă ca, pe măsura reducerii săptămînii de lucru, să acorde o atenție sporită organizării timpului liber al oamenilor muncii, desfășurării unei intense activități culturale, sportive, turistice, cu un bogat conținut instructiv și educativ.

În continuare, Comitetul Politic Executiv a ascultat o informare, prezentată de tovarășul Ilie Verdeț, prim-ministru al guvernului, în legătură cu activitatea delegației române care a participat la lucrările ședinței a XXXV-a ordinară a Sesiunii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, ținută la Sofia, în perioada 2—4 iulie 1981.

Comitetul Politic Executiv a apreciat că delegația țării noastre a acționat în spiritul mandatului încredințat.

Comitetul Politic Executiv apreciază ca pozitive rezultatele ședinței și prevederile adoptate de aceasta în legătură cu direcțiile principale ale colaborării economice și tehnico-științifice, și a subliniat necesitatea intensificării colaborării economice multilaterale a României cu fiecare din țările socialiste membre ale C.A.E.R., ca și cu toate celelalte țări socialiste, pe baza avantajului reciproc, în interesul propășirii fiecăreia în parte.

Aprobînd activitatea desfășurată de delegația română la recenta ședință a C.A.E.R., Comitetul Politic Executiv a trasat ca sarcină Consiliului de Miniștri, ministerelor, celorlalte organe centrale să ia toate măsurile pentru realizarea integrală a hotărîrilor convenite în cadrul ședinței a XXXV-a ordinară a Sesiunii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc.

Comitetul Politic Executiv a soluționat, de asemenea, probleme curente ale activității de partid și de stat.

Iubirea de frumos

Tonitza în corespondență

O admirabilă ediție a corespondenței pictorului Tonitza publică Editura Meridiane, îngrijită de criticul și istoricul de artă inegalabil Barbu Brezianu și de Irina Fortunescu. Ca și scrisorile lui Luchian, acestea vin să lumineze pe lîngă opera ființa interioară a pictorului și omului Tonitza, de o rară modestie, cea a spiritului care știe cît de împotrivă stă harul celor mîndri. Din cele peste patru sute de scrisori publicate de-o mare frumusețe mi se par cele legate de perioada șederii pictorului la Schitul Durău de la poalele Ceahlăului pe care l-a pictat fără nici un ban, împreună cu cîțiva studenți de ai săi. Cînd schitul a fost gata pictat urmă tîrnosirea lui, eveniment culminant al lucrării care a adunat, pe lîngă moldoveni, închinători „din Maramureș și din Țara Oașilor și din Țara Moților într-un spectacol de un pitoresc fantastic" (scrisoarea de pe 8 sept. 1937).

Lucrarea împlinită cu jertfe urma să fie redată țării ca o minune care bucura sufletul marelui artist generos și copil, cum sînt cei adevărați de pretutindeni.

Ca orice ediție critică, aceasta, a scrisorilor lui Tonitza, este însoțită de introducere, cronologie, note și indice datorate lui Barbu Brezianu și Irinei Fortunescu cărora aș îndrăzni să le mulțumesc cu oarecare întîrziere pentru această carte de căpătîi în ce-l privește pe pictorul Tonitza, devenit în acest fel, mult mai apropiat inimii noastre, a celor ce-l căutăm cu bucurie în muzee, în fața căruia sîntem pătrunși de lumină spirituală.

IOAN ALEXANDRU ■

Poziția României socialiste într-o serie de probleme majore ale contemporaneității, personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, amplu reflectate în diferite țări ale lumii

„Președintele Nicolae Ceaușescu a devenit un simbol al celor mai arzătoare idealuri ale libertății, păcii și progresului națiunii române, ale lumii contemporane"

Poziția României socialiste într-o serie de probleme majore ale contemporaneității, politica de pace, prietenie, cooperare, promovată cu consecvență de partidul și statul nostru, rolul esențial al tovarășului Nicolae Ceaușescu în elaborarea și înfăptuirea acestei politici continuă să fie amplu reflectate în diferite țări ale lumii. În același timp au loc manifestări închinate României, realizărilor poporului nostru în toate sectoarele de activitate.

Răspunzînd interesului viu față de personalitatea strălucită și gîndirea novatoare, revoluționară a președintelui României socialiste și înscrîndu-se în vasta suită de acțiuni editoriale întreprinse în numeroase țări ale lumii, în India a apărut un nou volum — „Nicolae Ceaușescu — procese și tendințe fundamentale ale dezvoltării mondiale contemporane" având ca supratitlu „Din gîndirea social-politică a președintelui României".

Pe parcursul celor 170 de pagini ale volumului — primul dintr-o serie de cinci care urmează să apară în Editura „Mosaic Publications" din Delhi — sînt incluse texte alese din operele tovarășului Nicolae Ceaușescu, grupate în șapte capitole : caracterul și conținutul epocii contemporane ; procesul trecerii popoarelor la socialism ; mișcarea națională de eliberare, rolul noilor state independente, al țărilor în curs de dezvoltare, al statelor nealiniate în viața internațională contemporană ; adîncirea crizei sistemului capitalist ; revoluția tehnico-științifică — implicații și consecințe ; forțele revoluționare, progresiste, democratice în lumea contemporană ; creșterea rolului națiunii în lumea contemporană. Textele selectate pun în evidență mutațiile majore intervenite în raportul mondial de forțe, determinate de intensificarea procesului revoluționar, de transformare economică, socială a lumii, relevă direcțiile viitoare de dezvoltare a lumii și vieții internaționale, descifrează sensurile marilor mișcări și mutații contemporane. Întemeiată pe analiza obiectivă, științifică a fenomenelor, concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu conturează un tablou veridic al epocii contemporane, oferind răspunsuri raționale la marile întrebări și probleme care confruntă omenirea, argumentînd cu o puternică forță necesitatea transformării lumii pe baze noi, revoluționare. Din cuprinsul volumului se degajă încrederea cu privire la capacitatea forțelor revoluționare, progresiste, antiimperialiste, a popoarelor de a opri cursul pericolos al evenimentelor, de a-și impune voința în lupta împotriva vechii politici de dominație, exploatare și dictat, a tendințelor de reîmpărțire a lumii în zone de influență, pentru libertate și independență, pentru o dezvoltare de sine stătătoare pe calea progresului în toate domeniile.

În biografia președintelui României, cu care se deschide volumul, sînt relevate activitatea revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu în perioada dintre cele

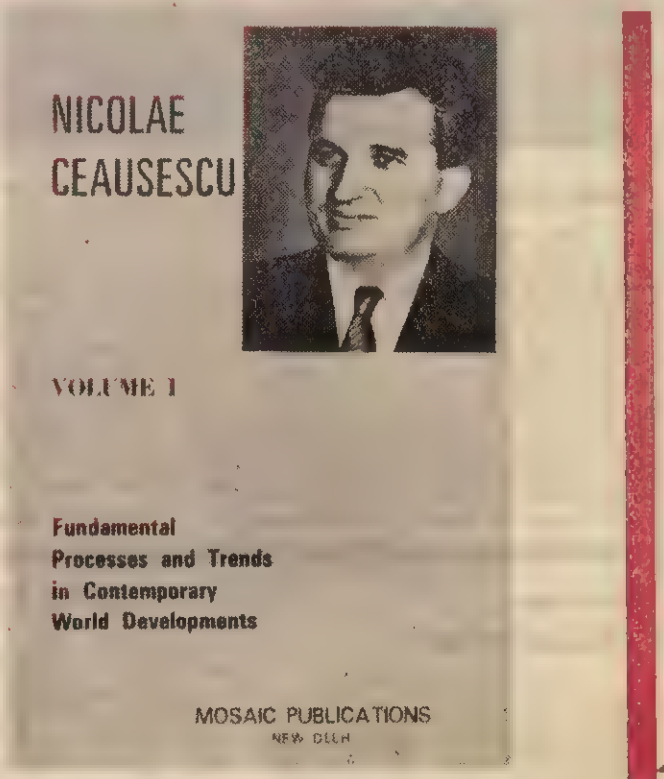

două războaie, apoi după eliberarea patriei, prezența sa intensă în viața țării noastre, activitatea plină de pasiune în slujba progresului și prosperității țării noastre, pentru cauza generală a păcii și colaborării internaționale. În biografie se subliniază că președintele Nicolae Ceaușescu a promovat și promovează cu fermitate, la conducerea partidului și statului, o politică de accelerare a progresului economic și social al României, de sporire într-un ritm înalt și de modernizare a forțelor de producție, de dezvoltare a științei, educației și culturii, de îmbunătățire constantă a relațiilor de producție, a organizării și conducerii societății, de adîncire a democrației socialiste și aplicare neabătută a principiilor eticii și echității socialiste, de ridicare continuă a nivelului material și cultural de viață al întregului popor. În același timp, în textul menționat se arată că președintele Nicolae Ceaușescu a imprimat politicii externe și activității internaționale a României orientarea spre promovarea constantă a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, extinderea relațiilor cu alte state, indiferent de sistemul lor social, consolidarea solidarității militante cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu mișcarea revoluționară progresistă și antiimperialistă din întreaga lume.

În prefața semnată de președintele Departamentului de științe politice al Universității din Ranchi, reputatul om de știință indian prof. dr. Ram Naresh Trivedi, se arată că, „opera președintelui Nicolae Ceaușescu este cu adevărat o operă științifică universală, un model de abordare teoretică, cu profunde implicații practice, a marilor și complicatelor probleme ale lumii contemporane". În continuare se arată că marile calități de gînditor clarvăzător, de promotor a ceea ce este nou, au găsit în personalitatea președintelui Nicolae Ceaușescu o fericită îmbinare cu cele ale omului de acțiune, capabil să desfășoare o impresionantă activitate atît pe plan internațional, cît și pentru progresul continuu al patriei sale, al națiunii române. „Promovarea constantă — scrie prefațatorul — în viața internațională a unui nou tip de politică, de relații interstatale, democratice, bazate pe principiile egalității și respectului reciproc, pe dreptul oricărei națiuni de a fi pe deplin stăpînă pe destinul său, fermitatea cu care acționează pentru reglementarea constructivă în spiritul păcii și progresului a problemelor vitale ale omenirii, eforturile și inițiativele sale pentru stingerea focarelor de tensiune și conflict, pentru reglementarea politică prin tratative a tuturor problemelor litigioase, pentru unitatea și solidaritatea tuturor forțelor avansate în lupta împotriva exploatării și a asupririi naționale, pentru libertate, independență, pentru pace, conferă dimensiuni fără echivalent activității sale teoretice și practice. Prin tot ceea ce face spre binele și fericirea poporului român, pentru gloria României, pentru triumful cauzei păcii, președintele Nicolae Ceaușescu a devenit un simbol al celor mai arzătoare idealuri ale libertății, păcii și progresului națiunii române, ale lumii contemporane".

Sub titlul „România și noua ordine economică internațională" ziarul american „THE WALL STREET JOURNAL" consacră țării noastre o pagină specială, în care se referă la concepția partidului și statului român potrivit căreia în prezent există în lume un cerc vicios, în sensul că, pe de o parte, se adîncesc decalajele dintre țările sărace și cele bogate, iar pe de altă parte, extinderea acestor discrepanțe ridică obstacole serioase în calea emancipării statelor în curs de dezvoltare, produce dezordine în economia mondială, ascute contradicțiile dintre state și grupări de state și generează instabilitate internațională. Ca urmare — scrie ziarul amintit — potrivit concepției românești este imperios necesară lichidarea stării de subdezvoltare de pe glob, prin renunțarea definitivă la vechile practici și edificarea unei noi ordini economice internaționale, care să stimuleze dezvoltarea social-economică a țărilor sărace, ca și a celor bogate, să promoveze progresul general al omenirii. În articol se subliniază că elaborarea conceptului românesc privind restructurarea relațiilor economice internaționale este nemijlocit legată de activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu.

Alte manifestări, care au avut loc în Maroc, Mexic, Egipt, Marea Britanie, Israel, Cuba, Canada, Austria, Franța au evidențiat, de asemenea, prestigiul de care se bucură în prezent pe plan internațional România socialistă, președintele ei, datorită succeselor de seamă obținute în dezvoltarea țării pe drumul socialismului, al progresului și civilizației, datorită politicii de pace, prietenie, cooperare pe care o promovează cu consecvență partidul și statul nostru.

Constructiv și pașnic

România socialistă și-a cîștigat în lumea întreagă un prestigiu deosebit, un prestigiu care trebuie asociat atît politicii sale externe constructive, cît și marilor realizări ale poporului român obținute sub conducerea partidului. Căci între aceste două laturi ale activității partidului și statului există o unitate dialectică : politica internă și externă se găsesc într-o deplină armonie, exprimă, în esență lor, aceleași aspirații. Construind o nouă societate, o societate mai bună și mai dreaptă, făurind prin munca sa și cu prețul unor eforturi neobosite o economie prosperă, poporul român a făcut dovada virtuților creatoare, a capacității sale de a-și pune în valoare energiile contribuind în mod concret la creșterea forței și influenței socialismului în lume.

Bilanțul realizărilor pe care l-a prilejuit cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, sarcinile importante ce reies din documentele aprobate recent de plenara C.C. al P.C.R., ca și din planurile de perspectivă adoptate de Marea Adunare Națională reflectă un efort viguros pentru a grăbi ritmurile dezvoltării multilaterale a patriei. Cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul consiliilor oamenilor muncii, la marile adunări populare din Tg. Jiu și Drobeta-Turnu Severin — ca să ne referim doar la cele mai recente expuneri ale secretarului general al partidului — pun în relief, ca întotdeauna, strînsa legătură dintre preocupările constructive ale poporului nostru și activitatea desfășurată pe plan internațional. „Înfăptuirea cu succes a marilor programe de înflorire economică și socială pe care ni le propunem — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu de la tribuna Congresului consiliilor oamenilor muncii — este strîns legată de asigurarea unui climat de pace, securitate și colaborare în întreaga lume".

Obiectivul principal al politicii externe a României este ca, în strînsă concordanță cu întreaga politică internă, să asigure securitatea poporului român și, în același timp, să contribuie la făurirea unei lumi mai drepte și mai bune, o lume a colaborării și păcii. Avînd deplină încredere în imensele sale resurse creatoare, în justețea politicii partidului, confirmată de viață, poporul nostru acționează cu fermitate pentru promovarea cauzei păcii, independenței, progresului social și înțelegerii internaționale. România socialistă participă activ la viața internațională își aduce contribuția la soluționarea politică a complexelor probleme ale lumii de azi, la eforturile consacrate destinderii, încrederii și securității mondiale, cu convingerea fermă că numai pe o asemenea cale fiecare popor, indiferent de mărimea lui își poate asigura propriul viitor de liniște și bunăstare.

Actualul moment internațional este extrem de complicat, fiind marcat prin tendințe contradictorii, prin încercări de a resuscita perimata politică de forță și de dominație, de a submina destinderea. După cum sublinia secretarul general al partidului, încordarea vieții politice internaționale pune tot mai grav în pericol libertatea și independența popoarelor, existența și viitorul omenirii, însăși civilizația mondială. În aceste împrejurări, cînd apare mai necesară ca oricînd unirea, conlucrarea tot mai strînsă a popoarelor, România își face auzit cu putere glasul pronunțîndu-se pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, pentru stoparea cursei înarmărilor, pentru oprirea agravării situației internaționale. România consideră că hotărîtoare pentru asigurarea destinderii și păcii este respectarea neabătută în toate împrejurările, a dreptului suveran al popoarelor de a-și hotărî singure destinele de a se dezvolta liber, potrivit voinței și aspirațiilor proprii, fără nici un amestec din afară. Numeroasele inițiative, propuneri și sugestii formulate de România — fie în domeniul dezarmării și dezvoltării încrederii reciproce, fie în domeniul promovării unei colaborări fertile, al instaurării unei noi ordini economice internaționale — răspund cerințelor acute ale momentului, răspund nevoii umanității în totalitatea ei, de a fi eliberată de amenințarea războiului. Căci nu există națiune care să nu fie vital interesată în eliminarea pericolului de război.

Acțiunile României poartă amprenta convingerii profunde că întărirea solidarității forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste, poate bara calea înarmării și războiului. Viziunea țării noastre este profund optimistă și în același timp realistă : în mîinile popoarelor se află pacea, viitorul civilizației umane, soarta planetei.

Este ideea majoră a Apelului pentru pace al Congresului consiliilor oamenilor muncii ca și a Apelului adresat de Marea Adunare Națională tuturor parlamentelor statelor semnatare ale Actului final de la Helsinki.

Este expresia înaltului spirit de responsabilitate ce animă poporul nostru conștient că eforturile sale pașnice pentru edificarea unei vieți mai bune implică o acțiune fermă în favoarea destinderii și înțelegerii internaționale că progresul țării noastre, ca și al fiecărei țări din Europa și din lume nu poate fi asociat decît păcii și, ca atare, toate țările fie ele mari, mijlocii sau mici, trebuie să-și aducă contribuția la stabilitatea mondială, la crearea premiselor unei soluționări pozitive juste ale complicatelor probleme ale contemporaneității.

Este un apel adresat națiunii, un apel care are autoritatea morală a unui popor ce înălțînd pașnic propria sa existență înnoită, mereu mai bună, contribuie cu exemplară consecvență la afirmarea idealurilor înaintate ale umanității, la apărarea păcii în lume.

Este expresia spiritului constructiv și a unei opțiuni pașnice, marcate prin permanența acțiunii...

AL. PINTEA ■

Marea Neagră și pescarii ei

După exact două decenii pescuim din nou în Marea Neagră. Cercetările intense întreprinse de Institutul de cercetări marine din Constanța, instituție cu o arie largă de preocupări și realizări cunoscute în întreaga lume, fapt ce-i asigură un bun renume și colaborări de prestigiu, încep să dea roade. Primele capturi de pește, importante, au fost făcute cu două nave achiziționate de curînd din Polonia, nave puternice de 300 tdw, botezate pe măsură, Morunul și Delfin, și prevăzute cu un sistem de traulare prin pupă, ca navele de pescuit oceanic.

Întoarcerea la rosturile dintîi, pescuitul, face parte dintr-un program de anvergură privind „marea noastră cea mare" menit să-i valorifice resursele, program din care fac parte, printre altele, prospectarea zăcămintelor de petrol și exploatarea energiei valurilor.

Bogăția piscicolă de azi a Mării Negre, un potențial anual de aproximativ 25 000 tone, cuprinde specii de dimensiuni mici, șprotul, hamsia, stavridul, bacaliarul fiind cîteva dintre ele. „Este cunoscut faptul, ne explica dr. Virgil Iordănescu, director științific la Institutul de cercetări marine, că în Marea Neagră, dincolo de adîncimea de 150—200 de metri există o puternică degajare de hidrogen sulfurat, care acționează ca o adevărată barieră ce nu lasă nici o șansă vieții. Situația se datorează schimbului superficial de ape dintre marea noastră și Marea Mediterană. Pe de altă parte, din cauză că Marea de Marmara este poluată și pescuitul foarte intens, migrația s-a întrerupt, speciile permanente fiind cele menționate."

Cercetările ultimilor ani s-au dezvoltat astfel în direcția cunoașterii stării stocurilor de pește și a rezervelor exploatabile, a zonelor de răspîndire pe verticală și orizontală în diverse perioade ale anului, a găsirii metodelor și mijloacelor de recoltare, precum și a posibilităților de valorificare superioară a capturilor.

Cele două nave, cărora li se vor adăuga, nu peste multă vreme, încă trei, achiziționate din Uniunea Sovietică, aparțin de puțin timp Întreprinderii piscicole Constanța și sînt utilizate atît în producție cît și în cercetare. Problemele în curs de rezolvare se referă la depozitarea și păstrarea la bordul navei a peștelui capturat, la prelucrarea întregii cantități pe durata transportului, la depozitarea și valorificarea la țărm. Toate acestea sînt gîndite plecîndu-se de la specificul acestor specii de talie mică, foarte sensibile și fragile, care nu pot fi depozitate în straturi mai mari de 25—30 de centimetri și care, la temperaturi mai mari de 4 grade, după trei ore, se alterează. Deci, navele vor fi înzestrate cu sisteme frigorifice adecvate, care să asigure depozitarea și transportul în condiții optime. În plus, specialiștii caută acele tehnologii capabile să ducă la valorificarea integrală a capturilor chiar la bordul navei, în vederea unei eficiențe sporite.

RAZVAN BARBULESCU

Hora maramureșeană

Revista noastră a scris de cîteva ori de simpaticul meșter cioplitor Anton Krupitzer din Baia Mare, elev al lui Vida Geza. L-am întîlnit în vara aceasta la fel de neobosit și cu mintea doldora de planuri. Printre lucrările sale care se află în fază avansată de realizare se numără și cea executată la o cabană de la barajul Firiza, la vreo zece kilometri de Baia Mare. Cabana stătea de 15 ani nefolosită pînă cînd, în sfîrșit, cineva și-a dat seama că locuitorii orașului nu trebuie să bată cale lungă pentru a întîlni un popas agreabil și că pot veni chiar și pe jos la o plimbare în mijlocul naturii unde să descopere o friptură bună și o bere rece. Cabana se află în curs de reamenajare iar Anton Krupitzer și cu ajutoarele sale s-au apucat să-i alcătuiască și o înfățișare nouă. Priviți cu atenție fotografia alăturată ; ea n-o să vă mai pară atît de curioasă dacă ați străbătut Maramureșul și ați văzut cum la „brănitoarele" pentru vite stîlpii susținători trec prin acoperiș. Ideea lui Anton Krupitzer a fost ca acești stîlpi — în număr de 20 — să exprime figuri omenești, surprinse în diverse atitudini. Ansamblul acesta poartă numele de „horă maramureșeană" și, înainte de a dori băimărenilor să se bucure cît mai curînd de ospitalitatea cabanei de pe Valea Firizei, mai spunem doar atît : Anton Krupitzer, pentru a da cît mai multă autenticitate chipurilor ivite din lemn, și-a ales ca modele chiar pe lucrătorii care l-au ajutat.

GEORGE ARION

Centenar „Contemporanul"

(Urmare din pagina 1)

țiile noi ale victoriei revoluției și construcției socialiste în patria noastră, noua serie a revistei „Contemporanul", apărută în anul 1946, a participat activ la măreața operă înfăptuită de partid, de transformare revoluționară a societății, a vieții social-economice, de făurire a culturii noi, socialiste, de educare și formare a omului nou, înaintat — constructor demn și conștient al propriului destin".

Era firesc, prin urmare, ca prin publicația unde clasa muncitoare și-a aflat în chip major susținerea ideologică la intrarea ei în arena politică și unde tradiția s-a evocat întotdeauna în temeiul aspirațiilor de căpătîi ale muncitorimii, partidul să-și propună a grupa și a orienta cu autoritate, la puterile unei gazete săptămînale, forțele intelectualității progresiste, să promoveze filozofia unei noi culturi și a unui ideal românesc de viață și educație a cugetului în temeiul a tot ce a dat și dă mai valoros poporul. O demonstrație a ce a putut și poate să însemne o revistă cu o coloană vertebrală viguroasă, știind să pună în relație, în toate epocile, trecutul și prezentul cu viitorul, devine mai mult decît sesizantă dacă vom încerca să ne imaginăm absența „Contemporanului" din cultura română. O astfel de absență e de neimaginat, dovadă a necesității dar și a vitalității marilor aspirații sociale și politice din care publicația s-a întrupat.

Conferirea, la aniversare, printr-un decret prezidențial ce numește „contribuția adusă la promovarea concepției materialist-dialectice și a principiilor socialismului științific, la afirmarea valorilor culturii și științei românești și la înfăptuirea politicii culturale a partidului și statului nostru" a Ordinului „23 August", clasa I, înseamnă o înaltă cinstire a unor merite profesionale dar, mai presus de orice, înseamnă îndemnul la un devotament fără preget la crezul revoluționar așa cum îl proclamă și-i clădește, începînd cu istoricul Congres al IX-lea al Partidului Comunist Român, toate documentele de partid, întreaga gîndire și activitate a secretarului general al partidului.

„Este o îndatorire de onoare a „Contemporanului" — se scrie în mesajul pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu îl adresează revistei — de a milita neabătut pentru afirmarea puternică a noului, a tot ceea ce este progresist, înaintat în practica și gîndirea socială, pentru înlăturarea a tot ceea ce este vechi, depășit și nu mai corespunde noilor condiții în care se dezvoltă societatea noastră".

Este, în fapt, îndatorirea ce o avem toți cei care scriem și gîndim scriind în presă. Este sarcina care ne justifică în fiecare zi cuvîntul și ne dă toate motivele ca să trăim centenarul „Contemporanului" cu simțămîntul misiunii înfăptuite.

Cel mai bogat om din Combinatul siderurgic Galați

Se spune, și pe bună dreptate, că oamenii care trăiesc mult timp alături unul de altul încep să-și aprooie trăsăturile, să semene între ei. Asta-i situația și cu **Mihai Țimpău**, specialist în melanjoare și reparații la cald sau, mai pe scurt, oțelar cum îi place să se recomande cu simplitate. Chipul său a prins patina metalică a oțelului, pe care l-a vegheat și continuă să-l vegheze de peste 32 de ani, dintre care 20 petrecuți aici, la Combinatul siderurgic Galați, pe platforma oțelăriei nr. 1, cea dintîi intrată în funcțiune, eveniment care a coincis cu strămutarea lui și a întregii sale familii de la Hunedoara pe malurile Dunării. De fapt, asta a însemnat o revenire a celui pornit mai de mult de pe plaiurile moldovene, din Băile Strunga, județul Iași, pe alte meleaguri necunoscute atunci aproape nimănui, dar intrate în istoria uriașului efort de reconstrucție a țării și care se numesc **Bumbești Livezeni** și „Porțile de Fier" Hunedoara. **Mihai Țimpău** a fost șeful uneia din vestitele brigăzi de șoc ale anilor '47—'48 și păstrează nostalgia acelor timpuri zicînd : **„și-acum, dacă s-ar face un apel ca atunci, m-aș duce fără șovăire".** De aceea, cartea lui preferată nu face parte din patrimoniul literaturii universale, ci din intimitatea lui cea mai profundă și se numește **„Trecerea prin foc"**, întocmai cum a fost întreaga sa viață începută sub semnul luptei cu greutățile și voluptatea învingerii acestora prin muncă fără preget și condiții, prin eroism cotidian. **Mihai Țimpău** are acum 51 de ani, dar nu vorbește despre pensionarea la care are dreptul de peste un an de zile, ca orice oțelar și miner. Vîrsta aceasta l-a găsit tot pe platforma oțelăriei nr. 1, acolo unde supraveghease pornirea în '68, modificase, mai tîrziu, volumul oalelor cu încă cîteva tone, asa dintr-o idee a lui și o necesitate a producției, pe aceeași suprafață unde metalul dur se naște ca un rîu de foc și unde, tot dintr-o idee de-a sa, garniturile de cărămizi refractare, magno-crom cum le zic specialiștii, nu se mai schimbă de patru ori pe an, ci numai o singură dată, fapt care înseamnă, în cifre, o economie importantă, deoarece o astfel de garnitură costă 8 milioane și se aduce din import. Calculul complet se obține prin înmulțirea reducerii cu 24 de milioane realizată la fiecare cuptor cu 5, pentru că oțelăria nr. 1 atîtea cuptoare are. Cînd se pregătesc „zes"-urile, din care se confecționează tabla pentru autoturisme, **Mihai Țimpău** are grijă să scadă procentul de zgură conținut de fontă, mai înainte de a o prelucra, tot printr-un procedeu uimitor de simplu, căci este vorba „doar" despre înălțarea pragului de la orificiul de scurgere. Autorul acestor idei nu vorbește despre invenții și inovații, ei explică numai ce și cum face ca oțelul să fie așa cum trebuie, dar reușitele sale nu au trecut neobservate. **Mihai Țimpău** fiind decorat cu **Ordinul Muncii clasa I și a III-a.** „Ceva incontrări am mai avut eu pe-alci, cu cei de la cercetare, care-mi ziceau : „Ce, nea Țimpău, ai început să te crezi Samantha ?" adică să faci minuni că ei credeau că-i o minune să oprești zgura din fontă să treacă în oțel. Dar o primă tot mi-au dat, că au văzut că se poate".

Comunistul **Mihai Țimpău** vorbește într-un mod, hai să-i zic egal, despre oameni și fapte prețuindu-le parcă la fel, fiindcă, zice tot el, **un om fără fapte nu-i chiar om.** Această filozofie personală l-a atras o apreciere aparte în combinat, unde aproape toți îl cunosc (și nu sînt puțini, ci cîteva zeci de mii !), iar directorul general **inginerul Dan Dulamă** a dat o dispoziție clară : „Cînd vii la mine, nea Țimpău, nu stai la ușă. Intri indiferent cine este înăuntru. Secretarele au ordin să nu te oprească". Este o dovadă a faptului că **oțelarul Mihai Țimpău** nu-și pierde vremea cu fleacuri. El a cunoscut multă lume. Despre unii amintește uneori : Nicuță Tănase și Mircea Neagu, brigadieri ca și el prin '48, iar despre alții pomenește ca despre ființe care-i aparțin : „Am avut cîtiva miniștri la viața mea, Tovarășii Agachi, Trotuș, Constantinescu. Dalea și alții mi-au fost șefi de schimb la Hunedoara. L-am avut și pe Tripșa. Directorul Dulamă mi-a venit din facultate la lucru. Îi cam plăcea să facă plajă, sus pe platformă, cu alți tineri, pînă le-am zis : mă copii, oțelul e o chestie serioasă, la treceți voi la treabă. Și m-au ascultat. Cu oamenii trebuie să înveți cum se umblă. Și-acum, de ce să nu vă zic, îmi aduc aminte că luam bătaie zdravăn de la șefii mei, dar nu le-am reproșat niciodată. Mi-am propus să nu lovesc pe nimeni, dar de-o ureche tot îi mai întind pe cîte unii. În loc să le iau zece la sută din bani, să-i lovesc în pungă, mai bine le lungesc puțin urechile și le las banii și ei nu uită. Cînd greșeala e mai mare însă nu-i iert".

O singură durere are oțelarul : că fiul său nu i-a împărtășit pasiunea : **s-a făcut mecanic auto și nu siderurgist. „E mai ușor la motoare, așa-i, dar și la noi munca fizică s-a redus cu peste 50 la sută", recunoaște cu bunăvoință, ca pentru a-și scuza feciorul, dar fără să-și astîmpere regretul... „Eu, tovarășe, sînt cel mai bogat om din combinat : răspund de utilaje de 200 milioane".**

EMANUEL VALERIU

Lecția de mărinimie

Cîmpina este o foarte puternică cetadelă muncitorească. Argumente : Orașul cu 35 000 de locuitori asigură în 40 de obiective economice — dintre care 12 întreprinderi mari — 32 000 de locuri de muncă ; producția industrială realizată este de peste cinci miliarde de lei (o singură unitate, anume Întreprinderea de reparații motoare și tractoare grele realizează o producție echivalentă cu aceea a orașului Azuga) ; motive pentru care Cîmpina a fost supranumită și „perla economică a Văii Prahovei". Dar Cîmpina este și o foarte puternică cetate a științei și tehnicii românești. Argumente : Ființează acolo trei institute de cercetări — pentru petrol și gaze, pentru utilaj petrolier și pentru stomatologie ; este orașul cu foarte multe persoane cu pregătire universitară și tehnică superioară și cu cele mai multe doctorate în științe, raportate la mia de locuitori. Bineînțeles că toate acestea presupun și o susținută activitate de învățămînt. Populația școlară a Cîmpinei numără circa 12 000 de elevi, printre care și mulți seraliști, adică elevi care urmează cursurile serale ale celor cinci licee ale orașului. Ceea ce înseamnă însă mai înainte de toate că toți acești seraliști sînt socialmente încadrați și că prestează o muncă utilă : mecanici, lăcătuși, electricieni, strungari, petroliști, șoferi, turnători-formatori, sculeri matrițeri, ameciști... Ceea ce mai înseamnă și că sînt oameni care pot și care vor să învețe, chiar dacă asta implică eforturi infinit superioare elevilor de „la zi". Dar și eforturi și renunțări cel puțin egale și pentru profesori. Pentru că niciodată școala n-a putut fi gîndită fără dipolul profesor-elev. Eforturile unora sînt imaginea în oglindă a eforturilor celorlalți.

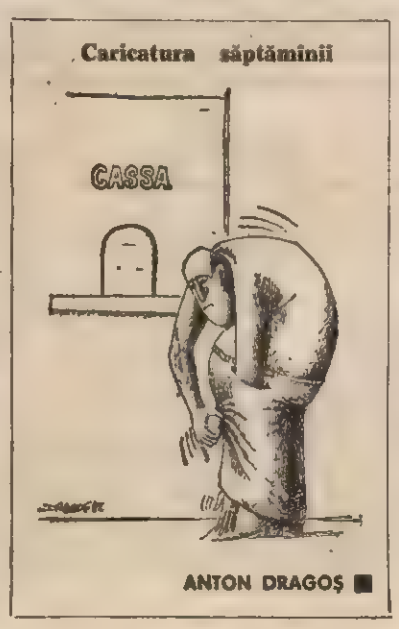

ANTON DRAGOȘ

Și nu pe nedrept s-a spus că fiecare profesor își are elevii pe care îi merită. Și că pe elev profesorul nu-l învață numai ceea ce știe, ci, mai ales, ceea ce este. Și tocmai „pentru a veni în sprijinul muncitorilor elevi seraliști Liceul «Nicolae Grigorescu» din Cîmpina va publica bianual (mai-decembrie), numai pentru uz intern, un **caiet de informare științifică** (matematică și fizică)", am citat din editorialul „La început de drum" al caietului nr. 1, din decembrie 1979. Nici o programă și nici o instrucțiune nu obligă nici o școală din țară la un astfel de gest. Ceea ce au făcut profesorii de la Liceul «Nicolae Grigorescu» izvorăște exclusiv din bunăvoința lor, din inima lor mare cu adevărat. De atunci și pînă astăzi respectiva publicație — de o evidentă verticalitate științifică și de atractive veșminte grafice — a apărut cu regularitate.

Observația ? Caietul (de fapt o autentică revistă) este scos de profesori care binemerită și de către muncitori elevi merituoși și studioși. **(Colectivul de redacție :** acad. Nicolae Teodorescu, președintele Societății de științe matematice din R.S.R., președinte de onoare al Societății științifice a elevilor Liceului «Nicolae Grigorescu» Cîmpina ; prof. Vasile Lungu, prof. Policarp Gane, prof. dr. Ion Bălu, prof. Gheorghe Stanciu.) Sînt profesori care îi învață pe muncitorii elevi nu numai ceea ce știu (matematica, în acest caz), ci și ceea ce sînt. Pentru că fiecare număr de Caiet... este o lecție de mărinimie. Ceea ce, zicem, apelînd la acel matematic quod erat demonstrandum, s-a și demonstrat.

MIRCEA BUNEA

Examenele de treaptă

A fost copilăria [illegible]

Din imaginile alăturate, semnate de colega noastră, fotoreportera Elena Ghera, rezultă că examenul de treaptă pentru liceu a fost dificil, ca orice examen la care vrei nu numai să te înscrii dar să și reușești. Indiferent însă pe ce liste vor figura numele candidaților, de admiși sau respinși, imaginile acestea au vrut, scufundind un continent de vorbe, să mai dea de înțeles un fapt ce-am fi zis că s-a petrecut în desăvîrșita nebăgare de seamă în care se produc și echinocțiile, dacă n-am bănui că despre el s-a discutat îndelung, probabil, la orele de dirigenție: copilăria a fost, urmează adolescența! Ceea ce înseamnă că de-acum este sigur că stelele nu se aprind seara și se sting dimineața ca becurile de pe stradă ci că ele strălucesc, deși nevăzute, chiar și-n miezul zilei, sau că se învîrt prin cer unele în jurul altora și-n jurul axei galaxiei mai grozav ca firișoarele dulci de vată de zahăr în jurul unui bețișor de lemn. Sau că, revenind la orizontul planetei noastre, siguranța de a înainta cu o mînă în mîna tatălui și cu cealaltă în mîna mamei lasă loc, mai mult decît altădată, puterii de a merge pe propriile picioare printre oameni necunoscuți.

Urmează adolescența, așadar. Copilăria mai rămîne totuși, o vreme, acolo pe unde a stat o vară, ca o pasăre călătoare care nu-și ia zborul chiar în ultima zi călduroasă ci în prima zi de frig. Deși ziua aceea cu adevărat poate să nu vină, încearcă să ne spună lumina ochilor din imaginile alăturate. De-o fi drept ceea ce un înțelept a zis, cu foarte mult timp în urmă, că „uneori este necesar să fii serios, cu toate că asta nu e o fericire", la fel de limpede apare că, imprescriptibilă prin vîrstă, copilăria nici nu se macină ca piatra, nici nu se face pulbere ca lemnul, nici nu rugineşte ca fierul. O uită cine vrea s-o uite și o pierde doar cine n-a vrut s-o păstreze. Cu alte cuvinte, cei cărora nu le-a trecut prin gînd că le-ar fi chiar de ajutor, poate, într-o lume despre care un poet, de data aceasta – unul numit Charles Cros, într-un poem intitulat „Scrumbia afumată" – a spus că ar fi a oamenilor „gravi, gravi, gravi", atît de gravi că-ți vine să-ți legi repede o cravată neșifonată, să te închei la haină pînă la ultimul nasture și să porți o măturică în buzunarul de la piept ca să ai cu ce să îndepărtezi de pe ea orice fir de praf, imediat ce l-ai zărit că a aterizat pe rever.

Deocamdată, cum spuneam, copilăria mai rămîne, o vreme, acolo pe unde a stat o vară. Dar capătul verii cine-l poate vedea atîta timp cît mai e vară încă?

DUMITRU CONSTANTINESCU

Regăsire înaintea unui drum cu bifurcație

Incertitudini, [illegible] și [illegible]...

Se vine la examen cu mama, cu o floare sau singură

De le-ar vedea acum, părinții de afară n-ar mai tremura

Fotografii de ELENA GHERA

Densitate maximă în sala de meditații a căminului liceului de informatică

S-au afișat rezultatele! Între izbîndă și neizbîndă încap toate sentimentele

Ce nu se vede în fotografie? Liniștea.

Viața la camping

Soma ușor de numai 12 lei

La campingul de la Slobozia, trag mai ales șoferii. Normal, căci el e în buza șoselei, la 120 de kilometri de București și la tot atîția, or fi cițiva în plus, de Constanța. Dar nu-i ocolesc nici altfel de excursioniști, români sau străini, fie prea obosiți ca să mai caute o cameră în oraș, fie tocmai de-aia prea obosiți, întrucît hotelul din capitala Ialomiței e, ne-am edificat, cel mai adesea arhiplin. După ce-i găsesc, treabă nu tocmai ușoară, căci campingul e tupilat în verdele unor salcîmi, luat parcă sub aripa lor ocrotitoare, ei dau de-o femeie de ispravă, Maria Fadei. La cele 25 de căsuțe, care cu două, care cu trei paturi, Maria Fadei ține loc, cum zice, „și de mamă și de tată", rămînîndu-i timp, după ce mătură și dereticã, să mai facă și pe recepționera. Cu mîini bătătorite, nu de culcuș, ci de muncă, ea îți oferă o cheie și îți urează noapte bună.

Facem toate astea și, jucînd rol de musafiri, constatăm că mobilierul căsuțelor e curat și îngrijit. Ba încă mai mult, e intact, în sensul că becurile și oglinzile sînt la locul lor. Prosoapele străluceșc, iar pernele, moi, ademenitoare, te trag la somn. Lenjeria arată ca scoasă din cutie, iar Iulian Oprea, șeful complexului (restaurant, braserie etc.), zice că da, fețele de pernă și cearșafurile se schimbă zilnic, ca și clienții. Altfel spus, puțini sînt cei ce zăbovesc la „Privighetoarea" mai mult de-o noapte. De regulă, după ce se trec în acte și după ce achită 12 lei, prețul unui pat, ei cad ca bușteni, fie din cauza drumului, fie a vinului, băut alături. În zori, invariabil, se scoală cu gînd de ducă și rareori, o dată, de două ori pe sezon, lasă în urmă și cîte-o amintire mai rea. Căci mai sînt unii, ridică Iulian Oprea din umeri, care își lustruiesc pantofii cu pătura, deși peria de haine e, și e, ne-am convins, la îndemînă. Apoi, după ce se spală „la comun", căsuțele n-au apă, mulțumește gazdelor și nu scapă, fie ei cît de grăbiț, de tentația unei clorbe de burtă, specialitatea casei cu începere de la 6 dimineața.

Firește, „Privighetoarea" nu-i „Lido" și nici măcar „Union". Cum se zice 12 lei dai, 12 lei iei, dar aici, lîngă Slobozia, totul e lună și curățenia începe de la florile din fereastre, nu doar imprimate pe perdele, ci mai mult decît atît, flori flori, în ziua vizitei noastre, garoafe. De la 16 ani în cooperație, Iulian Oprea a învățat multe și, înainte de toate, o zicală, să faci totul ca omului, cînd pleacă, să-i pară rău. Poate că lucrurile nu stau chiar așa, de aici, însă, de la kilometrul 120, pleci mulțumit și odihnit, grație unor gospodari în fața cărora merită, fie ploaie, fie ger, să-ți scoți pălăria.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Inorm di multi

De cînd ambițioșii comerțului și ai turismului și-au descoperit vocații de lingviști, cuvîntul camping — folosit firesc în toată lumea — la noi pare să fie tratat adesea ca o tărîboasă marfă de import pe care ne-am mai văzut-o de multă vreme. De aceea, probabil, în locul unui cuvînt atît de simplu, multe firme păstrează cu ostentație expresia popas turistic, destul de stîngace în a denumi ce e de denumit. Dar, indiferent ce scrie la intrare, omul e bucuros să găsească ce caută : un loc pentru cortul și mașina lui, amenajările minime pentru a petrece un concediu cît mai aproape de arbori, de iarbă, în aerul chiar liber, nemărginit de nici un perete și neindustrializat de nici un confort. Deci, Popas turistic MEDUZA, din Eforie Nord, marți 7 iulie a.c. Incinta împrejmuită pentru corturi este socotită a fi capabilă să primească vreo 1 300 de persoane. Acum sînt aproape 1 100. Administratorul Adrian Marian Bielz spune că, în acest an, turiștii beneficiază de alei asfaltate, de spațiu mai curat. Unii, zice dînsul, vin aici de ani de zile, și citează din memorie familia Chioreanu din Timișoara și familia Panaitescu, în cazul cărora n-a reținut și orașul de baștină. Cum abia începe o zi noroasă, nu este de mirare că Ilie Sîrba — din București, șofer la I.T.B. — care a venit cu soția, cu două fiice și cu doi nepoți, laudă condițiile MEDUZEI — gazdă, e bucuros de baie și duș, dar adînc întristat că vremea nu-i va lăsa azi să facă plajă. Un alt șofer bucureștean, Constantin Buga îi face surpriza administratorului Bielz să nu-l cunoască și să critice „inorm di multi niajunsuri" : „La baie e mizerie. Personalul de serviciu mai mult te drăcuie decît să facă ce trebuie. Ai de aici nu știu decît să te taxeze pentru orice. Ce să vă spun, e pe luate. Pe urmă vremea e rea. Din zece zile am prins trei ploi grozave." Mergem la spălătorul singurului grup sanitar, unde alți 5 bărbați se plîng că e curent, că nimeni nu vrea să închidă o intrare blocată cu un grătar încuiat, în peretele opus ușii spălătorului. Administratorul este de părerea lor : i se par, acum, și lui absurde zăbrelele ce i-au lăcăt. Unul din cei prezenți, probabil, înfuriat de vremea proastă, își varsă focul și pe cei ce nu trebuie. Spune, de pildă, că sînt prea multe robinete defecte, mai mult de jumătate. Cum nu e greu de loc, verificînd, din 13 chiuvete, în 2, în adevăr, nu curge apa. Alți turiști se plîng și ei de timpul nefavorabil. Unii, din acest motiv, se întorc acasă, ori o iau spre munte. Administratorul, care n-are încotro s-o ia, mă asigură că sînt necesare mai multe grupuri sanitare.

Popasul turistic SÎNCAI. Capacitate : 6 000 de persoane. Acum : 3 000 de turiști. Administrator — Ion Docu. „Toate-s bune, numa' timpul' nu ne place." (Florea Anton, muncitor constructor la T.C.H. Deva). Paul Aurel Faur, maistru la fabrica de bere din Craiova : „E al treilea an de cînd venim aici. E bine." Iar soția acestuia adaugă : „N-ar strica un apel în toate femeile de aici pentru mai multă curățenie". Bufetul „Șincai" are un bar cu activitate neîntreruptă cît ține programul afișat. Ceea ce nu se-ntîmplă și alături, la chioșcul de legume și piine. Chiar acum — ca adesea, cum precizează administratorul Ion Docu — vînzătoarea e la depozit după marfă. „Dacă nu se duce ea, i se onorează și mai greu comenzile." Ceea ce nu se întîmplă și cu barul de spirtoase.

DORIN GHERGHINESCU

Solitar caut solitar

Plouă gospodărește, de o săptămînă toarnă întruna, ploi mocănești care răzbesc în suflet și te melancolizează, ploi cu stropi grei, cu nostalgia parcă a unui Bărăgan spre toamnă, iarba crește din apă, verdele frunzei e întunecat, cînd cerul se mai luminează puțin, se luminează a ploaie, în Valea Cerbului, un veritabil paradis pentru cetățeni cu religia campingului, e frig și pică să te ia desperarea. Contrar a ce se crede îndeobște despre singurătate, puțini sînt aceia care umblă, cu tot dinadinsul, după solitudine. Cortul e un lucru minunat, cînd poate să se așeze lîngă un alt cort. Și nu-i atît teama de liniște și gol, cît trebuința unui suflet de prieten la lirismul omului peregrin. Cel ce-și la cortul și umblă o face pentru că vrea să se primenească spiritual, să fie măcar o vreme același și, totuși, altul. Cîți dintre noi nu vrem să luăm viața de la început ? Am ști, nu-i așa, s-o trăim mai bine, am prețui mai atent amicițiile adevărate, am izbuti să fim mai generoși și mai candizi. O excursie de-a înaltul și de-a latul țării, cu așezarea cortului după o idee, dar mai cu seamă pe unde se nimerește să fie frumos, ca să ai simțămîntul a ceva ce ți se dăruie pe neașteptate este răsplata celui ce mai speră în aventură, în aventurile acelea pe care obișnuim să le numim bucurii simple, deși nu-s tocmai simple și la îndemîna oricui.

Pe Valea Cerbului, în buza apei, amăgiți de o rază pală de soare, familiile Iliescu și Stanciu rumenesc pe niște cărbuni fumegoși cîteva jumătăți de pui cumpărați de la „Supermagazinul Costința". Carnea sfîrîie pe tăciune și dă miros suav de friptură, dintr-un cort mai îndepărtat se simte o boare de cafea abia risnită, coaja brazilor dimprejur miroase a proaspăt și a mușchi putrezind la umbră, prin lutul negru al malului mișună sumedenie de insecte și-i răscolesc parfumul. Aici totul este aromă, buchet, esență. Stan Stanciu este maistru la turnătoria mecanică poligrafică și face camping de paisprezece sau cincisprezece ani. Cu soția, Maria, cu Fiatul său 850, bun încă la 400 000 de km. și în stare să ducă pe cele patru roți tot confortul unui concediu, cu un dor de ducă ce l-a purtat pe aproape toate drumurile țării, Stan Stanciu este solitarul tipic. Dar solitarul căutînd solitar, adică prieten, fiindcă la pribegia cu cortul mîncarea are un gust mai bogat cînd o împarți camaraderește fiindcă acum ai răgazul și îmboldul să destăinui lucruri pe care le amîni cu anul și uneori cu viața, fiindcă nu există bucurie mai omenească decît aprobarea ce-o găsești, în inițiativele tale de hagialîc, la un prieten adevărat. Inginerul Jean Iliescu e prieten cu Stan Stanciu de mai bine de două decenii. Camping, familiile Iliescu și Stanciu urzesc laolaltă de vreo șase ani. În Trabantul inginerului Jean Iliescu urcă fiul său, Jean Iliescu, și soția Marilena. Mai urcă în Trabant o serie de scule mari și mărunte, fără de care preumblarea în natură poate deveni o treabă extrem de complicată. Nomadismul acesta civilizat pretinde mult simț al prevederii, grijă pentru aproape, disciplină a simțămintelor și dragul taifasurilor tăcute, cînd se spune totul și se rostesc abia cîteva cuvinte.

De aici, din vecinătatea cabanei Gura Diham, familiile de prieteni pleacă „să facă" Apusenii pe Ohaba, spre Făgăraș și, probabil, prin Abrud. Solitarii din fire se însoțesc întrucît bucuriile au nevoie de martori. Viața în sînul naturii e o bucurie, chiar și ploile acestea sînt o bucurie. Totul e din ce punct de vedere consideri chestiunea. Dovada că duminică dimineața, pe 12 iulie, a fost soare.

TUDOR OCTAVIAN

Acolo unde nu zboară vulturii

Așezat chiar în inima Moldovei, pe apa Tarcăului, între Ruseni, Răzeși și Dragomirești, popasul din Vladea ar vrea să țină locul hanurilor de odinioară acestor meleaguri, al hanului Cornea, al hanului Laza, al hanului Balta Domnească și oricîți izbutește, astăzi nu știu cîți și nu știe cîți, unor oameni care mai au de unde să-și aducă aminte ce însemna altădată un han. Însă, pînă una alta, mai aproape de noi este adevărul că mai marele acestui popas, Neculai Vrancîu, e un om înimos și nu numai înimos. Dacă rezistă aici de aproape o duzină de ani înseamnă că e și cinstit. Clienții lui de toată ziua fiind oameni din împrejurimi, fie cărăușul Vasile Verga, fie tractoristul Ștefan Murgu, fie pădurarul pădurii comunale Cornești, Mitrea Stoina, fie pensionarii Dumitru Stoina sau Gheorghe Vrînceanu, acesta, ultimul, de loc de prin Doagele, un sat de stîlpi. Dincolo de gospodăriile lor începe un drum forestier și dacă te tîi cu încăpățînare de el, pe lîngă Movilă, te scoate tocmai la Ripa Beciului și, acolo, la o gaură căscată în deal. Și gaura aceasta, după ce că-i ea și așa largă, au mai lărgit-o niște soldați, înainte de ultimul mare război, săpînd-o în căutarea unor comori pe care nu le-au aflat. Și la vreme de seară, spun oamenii locului, mai cu seamă bătrînii, ar ieși vulturi din gaura aceasta, rotindu-se lenes peste dealurile din jur. Vulturi în toată firea !... Și, furat de poveste, la început am uitat să-l întreb dacă are clienți pentru căsuțele lui meșterite și cu gust și temeinic, așa, ca să nu le ia pe sus primul vînt. Și l-am întrebat. Da, avea și clienți, cu toate că, între noi fie vorba, căsuțele lui încă nu au intrat oficial în circuitul turistic. Însă, tot între noi fie vorba, ce mai poate însemna cuvîntul oficial cînd îți bat în ușă doi drumeți osteniți ? Încă nu are registre, dar, uite, Neculai Vrancîu le-a notat numele într-un caiet în care, îndeobște, își ține în ordine socotelile. Sînt soț și soție, desigur, că doar le-a cerut actele, dar ceva e în neregulă între ei, după cum se poartă. Ascară, de pildă, s-au certat la cutite, am crezut c-o zobește și, lucru curios, cînd au încheiat cearta, el plîngea și ea rîdea 'de se prăpădea. În dimineața de azi el se învîrtea cu un titirez, după ochiuri cu slănină și ouă mîine, după sare, după cafea, purtîndu-le pe toate între restaurant și căsuță tot așa cum le-am duce și noi, nedemnilatic ca un cheiner de țară, iar ea îl aștepta ca o prințesă, în capul patului înfățat cu ce am găsit și noi la îndemînă aici, pentru că nu ne-a dat încă nimeni rufărie de pat. Apoi s-au certat iar, mai al dracului decît în seara trecută, ea l-a zis monstrule și el a început iar să plîngă și nu era monstru deloc, dimpotrivă, plîngea și era mai servabil decît oricare alt bărbat cu femeia lui. Uite, a mai zis Neculai Vrancîu, lui îi zice Paul S..., Paul S... Uite că nu-i mai înțeleg numele de familie. Aici i-am notat și numărul de pe buletin... Și am privit și eu peste umărul lui Neculai Vrancîu și am înțeles ce nu înțelegea el. Dar am notat în carnet doar atît : Paul S... Atunci să nu-i dăm nici numărul de mașină, a mai zis Neculai Vrancîu, dumirit, că așa ar fi ca și cum i-am da numele întreg... Adevărul fiind că așa chibzuisem și eu. Închisesem carnetul și priveam în tăcere Lada verde, parcată dincolo de o grămadă de pietris, din care Neculai Vrancîu spera să împlinească un podeț între șosea și căsuțele astăzi pustii. Și apoi prinz, a mai zis Neculai Vrancîu, m-au întrebat pe unde ar putea să se plimbe și ei vreo două-trei ceasuri și eu, ce să le spun ?, le-am vorbit despre Ripa Beciului, cum ți-am vorbit și dumitale, și despre vulturii care ies către seară din gaura aceea căscată în deal. Într-acolo s-au dus, să vadă vulturii ăia... Dar uite-i că se și întorc... Uite-i, acolo, tocmai trec Tutova... Într-adevăr, Paul S. și soția sa abia trecuseră rîul și se apropiau de ponas prin marginea unui lan de grîu arămiu. Încă nu era seară deplină și, de acum înainte, i-am mai spus lui Neculai Vrancîu, tu nu mă cunoști și eu nu te cunosc... Și i-am făcut un semn scurt cu ochiul. S-a făcut, a rîs și hangiul, nechezind ca un minz. Și m-am răsucit spre cei doi. Nu-și vorbeau. Ea zîmbea spre ceva îndepărtat și străin pentru toți cei din jur, iar privirile lui nu arătau ca niște priviri prin care s-ar fi rotit vulturi...

MIHAI PELIN

Vă rugăm, liniște!

E timpul siestei

O zi petrecută în complexul de agrement 1 Mai de lîngă Oradea e cu o explozie solară. Pînă nu de mult, locul, renumit pentru nuferii săi exotici, miraculos învecinați cu nuferii din delta Nilului, era o bătrînă și minusculă stațiune balneară, aproape părăsită, invadată de o vegetație senzuală, dezordonată, cu două-trei clădiri prăpădite și un cazinou baroc, prăbușit în indiferență, așteptînd acordurile unei fanfare în fireturi de aur simulat ca să cînte veșnicele valsuri de Johann Strauss. Pădurea de alături, inundată odi-

Zona este acum de nerecunoscut. N-a pierdut din farmecul, din parfumul ei exotic, dar a devenit, într-un an și jumătate, un complex de agrement și tratament potrivit după ultimele telegrame ale arhitecturii turistice, deschis tuturor acelora care trec în caravanele vacanțelor prin orașul cu lumină lină și caldă : Oradea. Cîteva campinguri : 1 Mai, Venus, Nufărul, sînt invadate de căsuțe și bungalovuri confortabile, moderne, dichisite și întreținute cu un cult specific pentru salubritate și igienă, sînt invadate de corturi și rulote care, văzute din avion, seamănă cu un aeroport pentru toate culorile din lume. Sînt zile cînd, în acest complex de agrement se mută practic populația unui oraș : peste 20 000 de oameni veniți din toate colțurile țării dar și din Anglia, Franța Suedia, Olanda, Italia sau Spania... Campingul Venus, de pildă, are nu mai puțin de 14 bazine cu apă termală dintre care 13 sînt dispuse radial, cu panouri care avertizează asupra temperaturii și asupra adîncimii apei.

Spectacolul miilor de oameni care se scaldă, fac plajă, mănîncă la tonete crenvurști, beau bere sau sucuri răcoritoare, decongelează cîteva tone de înghețată, conversează, rid, dansează, joacă bețoță sau table, fotbal sau tenis, decontractați, eliberați de constrîngerile imediate ale unui orar rigid, ale costumului „la patru ace" și ale ordinelor de serviciu, este reconfortant și molipsitor. Unii turiști, aflați în trecere pe șosea, abătîndu-se pentru cîteva minute prin complexul de la 1 Mai, privind carnavalul acesta de trupuri care se bucură de soare și de apă, renunță la itinerariile programate dinainte, „ancorează" la unul sau la altul din campinguri și rămîn săptămîni întregi în aceste superbe sate de vacanță gîndite cu inteligență și rafinament de arhitectul Arnold Szabo și de colectivul său de creație. Viața în campingul 1 Mai, cu spații vaste de parcare, de cazare, cu grupuri sanitare care funcționează ireproșabil, cu terenuri sportive, cu gazon fraged, cu peluze variate de flori, cu gherete metalice (amintind ascensoarele din zgîrie-nori) bine aprovizionate, cu mii de umbrele mari de soare și cu solarii, seamănă cu un paradis de buzunar. De buzunar, pentru că prețurile de cazare sînt în îndemîna tuturor și posibilitățile de aprovizionare cu cele necesare vieții de zi cu zi — apropiate. (Se află chiar acum în fază finală construcția unui complex alimentar splendid gîndit arhitectonic, ca o seră de sticlă și beton). La orele prînzului, femeile, toți femeile, pregătesc lîngă corturi sau în vetre comune, de vacanță rustică, mîncăruri delicioase și frugale, în vreme ce bărbații le dau ocol încercînd să le devină utili în arta culinară, resemnîndu-se pînă la urmă în o partidă de table, în o șuetă, sau pur și simplu cîtind ziarele. Copiii aleargă cu strigăte de vikingi, se dezlănțuie prin balansoare. Aparatele de radio transmit concerte pentru apetit și bună digestie. După-amiaza însă se lasă o liniște respectuoasă, de siestă, cînd se doarme cu cugetul împăcat, se fumează cu ochii pierduți în spațiu și într-o dulce legănare prin șezlonguri aduse de acasă pe capotele mașinilor sau în rulote. N-am îndrăznit să tulburăm din această reverie decît familiile Dumitrescu Eleonora și Ștefan din Ploiești Gheorghiță Maria și Constantin din Valea Călugărească aflați aici în cel de al cincilea concediu al lor (impresionați de metamorfozele stațiunii), prieteni de o viață, oameni ai muncii pe fluxuri tehnologice grele la Întreprinderea 1 Mai, la Progresul, la Combinatul chimic „de acasă". Ei spun că după un concediu petrecut aici, în condiții de camping, cu corturi, nu mai au probleme cu supărătoarele dureri de încheieturi și cu spondilozele. La masa lor, beișug și, alături, bere la litru îngropată în pămînt ca să se păstreze rece.

După-amiaza spre seară delicioul tuturor e bazinul cu valuri artificiale „regizate" de Dumitru Găvruță, fost mecanic de batoză și țăran dintr-o comună învecinată. Acest bazin cu valuri artificiale fost, la rîndul său, părăsit un timp, ca un vechi orologiu cîntător din Oradea, și recondiționat în ultimul an, cu plăci de gresie, respectîndu-se detaliile arhitectonice inițiale, intră seara sub lumina reflectoarelor și devine treptat loc de înot în nocturnă.

O zi în complexul de agrement de lîngă Oradea e o zi fericită.

ADRIAN DOHOTARU

„Sînt un țăran care face politică"

Dumitru Tudose, Erou al Muncii Socialiste ; născut în 1924 în Stoicănești-Olt ; la vîrsta de 20 de ani a fost ales președinte al cooperativei agricole ; de atunci, unitatea a fost distinsă de 6 ori cu Ordinul Muncii clasa I și cu titlul de „Erou al Muncii Socialiste".

— Îmi amintesc, tovarășe Tudose, de prima noastră întîlnire. Era acum opt ani, cu ocazia unei festivități („Da"), cînd urma să vi se înmîneze „Ordinul Muncii" clasa I, pentru rezultatele cu totul remarcabile obținute de cooperativă („Așa"). Numai că a intervenit un moment neprevăzut. Reprezentanții organelor județene uitaseră, pur și simplu, să aducă distincția („I-auzi !"). Adunarea generală era convocată, oamenii așteptau în sală... Nu te-ai pierdut cu firea („Eu nu"). Revăd cu exactitate fiecare gest al dumitale. Te-ai îndreptat calm, parcă cu pași calculați, de om trecut prin multe și care nu se mai miră de nimic, spre vitrina cu trofee. Ai descuiat-o. („Aha !") Era acolo o adevărată colecție. Ai luat un Ordin al Muncii primit în anii anteriori și ai spus : „Ni-l înmînați pe ăsta".

— Cred că, într-adevăr, nu eram mirat. Mai pățisem și altele. Prin anii de început, cînd dădeam bătălia pentru afirmare, ni se întîmplase să fim declarați cîștigători al primului loc pe țară și pe regiune, cu producțiile cele mai mari de grîu și lapte, dar pe plan local, în cadrul raionului, eram clasați pe locul doi... !

● Zootehnia **este specializată pe ferme cu : 700 vaci cu lapte și junici ; 5 000 de oi ; o îngrășătorie cu un ritaj anual de 4 000 de taurine ; un atelier de preparate din carne, cu o producție marfă anuală de 10 milioane lei ; un complex de 130 000 păsări, care aduce un venit anual de aproape 12 milioane lei ;**

● Ciupercăria, **cu o capacitate utilă de 10 000 mp laborator propriu, ultramodern, al doilea ca mărime din Europa, cu o capacitate de 250 tone micelii anual ;**

● Secția de conserve de legume și fructe, **care funcționează cu contract de cooperare cu I.P.L.L.F. Caracal, va realiza, din 1981, o producție marfă anuală de 40 milioane lei ;**

● Sector de construcții în regie proprie **(170 de meseriași). Anul trecut, valoarea investițiilor în C.A.P. a fost planificată la 12 600 000 lei. S-au realizat 38 milioane.**

— Mărturisesc, tovarășe Tudose, că de cîte ori am ocazia să discut cu dumneata descopăr ceva nou, de parcă de fiecare dată stau de vorbă cu un alt om. De fapt, cine ești ?

— Sînt ceea ce am fost de cînd mă știu : un țăran care face politică.

— Ce politică ?

— Politica noastră e să lucrăm pămîntul, să obținem producții.

— Le obțineți. Și încă bune. Anul trecut, de pildă, deși a fost un an greu, ați depășit planul producției nete cu 5 milioane lei.

— De ce nu mă întrebi cum le obținem ? Am de-a-n avem necazuri cu capriciile vremii. Dar astea sînt dintotdeauna. Noi, ca țărani, ne-am obișnuit cu ele. Ăsta e riscul nostru. Îl acceptăm și nu ne văităm. Ce nu înțeleg e altceva, și mă supără : cum, dom'le, să ajungă un județ la o producție medie de 700 de grame de lapte pe vacă, în primăvara aceasta ?

— Chiar, cum ?

— Să-ți spun eu cum : dăm paie la vaci și apoi ne așezăm la coada lor și le ordonăm să dea lapte. Atîta doar că ele nu știu de ordin. După aia vine povestea cu plata îngrijitorilor. Anul trecut, în vară, a apărut un decret care stabilește că, în zootehnie, nivelul retribuției nu poate fi mai mic de 80 la sută din minimul garantat, chiar în condițiile neîndeplinirii planului. Este o măsură bună, căci nu întotdeauna îngrijitorii sînt vinovați de nivelul scăzut al producției. Au venit, după aia, niște instrucțiuni de aplicare a decretului care răstoarnă bunele intenții, acordînd 80 la sută din... valoarea producției obținute. Așa s-a ajuns în unele cazuri la un cîștig de 6—7 lei pe zi. Ceea ce nu este stimulativ.

— Eroul Muncii Socialiste Marin Nedea de la Purani — Teleorman mi-a povestit o întîmplare. A fost numit într-o comisie județeană să meargă într-un C.A.P., unde zootehnia era la pămînt, să analizeze cauzele acelei stări de lucruri. Ce era de analizat, zicea el ? Nu în două săptămîni, cît li se dăduse termen, ei într-o oră și-a dat seama exact despre ce este vorba : vacile erau costelive și nu dădeau lapte pentru că nu erau hrănite. Rabdau de foame. Concluzia sa a fost de bun-simț, și orice țăran care a crescut animale pe lîngă casă ar fi înțeles despre ce este vorba : animalele trebuiau hrănite și îngrijite ca lumea.

— Normal.

— Sigur că este normal. Multe lucruri în agricultura noastră ar trebui să fie normale și nu sînt.

— Hai să-ți zic și eu una. Noi, în comună, asigurăm toată piinea prin brutăriile cooperativei. Pentru asta trebuie să prevedem, din timp, necesarul de grîu, în jur de 1 200 de tone. Ei bine, în fiecare an avem discuții la stabilirea planului, ne tîrgum. Cum, 1 200 de tone ? mi se spune. Vă dăm doar 400, maxim 500 de tone. Și restul ? întreb eu. Vă descurcați. Știți cum ar urma să ne descurcăm ? Oamenii în loc să meargă la muncă, ar trebui să alerge la oraș, să-și procure pîine. Treaba e simplă, nu e de neînțeles, că doar n-o să stăm nemîncați.

— Cum sînt încurajați oamenii la Stoicănești ?

— Cel care muncește este încurajat ; ce i-am promis, îi dăm, dacă merită ; nu-i lăsăm pe nechemați să se amestece în treburile noastre. Noi știm ce avem de făcut, nu ne lăsăm influențați de mode. Chiar de tip industrial, așa cum este la noi, zootehnia, de pildă, rămîne o ocupație tradițional țărănească. Iată, sectorul ovin. Am primit din Noua Zeelandă 2 300 de oi. Le-am aclimatizat, fără a avea vreo mortalitate. 70 la sută dintre ele au fătat cîte 2 miei. Șef cioban este Mircea Nistor, un țăran credincios meseriei pe care o știe de mic copil, familia i-a fost prima școală de calificare. Pe Mircea Nistor îl găsești la oi zi și noapte. Stă acolo ca un soldat de gardă la drapel. Acolo e casa lui. Dacă îl întrebi de orice oaie, pînă și de ciinii de pază, știe tot. Asta e viața lui, nu poate concepe să trăiască altfel și în alt loc. Sau Stancu Dogaru, care de 20 de ani e mulgător, ca și Costică Paraschiv. Aștia cunosc fiecare fir de păr de pe vacile care sînt în grija lor. Aș zice că prima condiție care îi saltă pe ei în rîndul oamenilor de frunte, al comuniștilor, este dragostea față de meserie, pasiunea cu care lucrează, făcînd din noapte, zi.

— Totuși, cum ajung ei la asemenea performanțe ?

— Arătîndu-le încredere. Adică nu numai arătîndu-le, ci și investindu-i cu încredere. Uite, la ferma de porni este brigadier tot un țăran, un comunist, Costică Șerban, om ajuns la etatea de 57 de ani fără să știe ce este aia oboseala ce intră în oase din cauza nemuncii. A făcut din fermă o gospodărie model : se ocupă de porni, sigur că da, însă face și legumicultură, crește și porci, și păsări, a amenajat și un iaz cu pești. Noi, consiliul de conducere, îi sprijinim inițiativele, îl ajutăm să se gospodărească așa cum știe el că este mai bine. Are mînă liberă. Asta zic eu că este o altă condiție a afirmării : să nu-i zăpăcești de cap, să-i lași pe oameni să meargă pe drumul ales, adică pe acel drum unde mersul lor este cel mai drept, adică demn. Că el știu ce au de făcut, sînt țărani, nu e nevoie să-i împingi de la spate. Iată, în această primăvară noi am fertilizat cu mina 800 hectare cu grîu. Nu s-a putut altfel. A ieșit în cîmp toată suflarea satului. Sau trebuia să plantăm 80 de hectare cu cartofi timpurii, dar pămîntul era moale și nu puteam intra cu mașina de însămînțat. A venit la mine Nicolae Toloș. Ăsta se trage dintr-un neam numeros și harnic. A venit și Mircea Pițigoi, amîndoi mecanizatori și membri de partid. Că ei, ziceau, au montat pe rarită un cadru de cultivator cu care să săpam șanțuri, în care să plantăm cartofu, tot manual. Eu știam ce e cu ei : ăștia și șeful secției, Ion Păunaș, dacă zic hai să spargem munții, toți cei 40 de mecanizatori îi urmează. Și de data asta au făcut o treabă bună, jos pălăria.

— Tovarășe Tudose, de ce nu pleacă oamenii din Stoicănești ? Ei se nasc aici, fac școala aici și rămîn să muncească aici. Am aflat că dintre cei 1 284 membri cooperatori activi, care participă aproape zi de zi la muncă, 900 au o calificare atestată. Profesional, ei sînt buni oriunde se poate cîștiga mai bine.

— Întrebați-o pe Elena Pițigoi dacă vrea să plece. Sau pe oricare altul. Elena Pițigoi, hai să vorbim despre ea. O femeie, țărancă. Urmează liceul agricol, este anul patru. Lucrează la laboratorul de micelii al ciupercăriei. Ce-și poate dori mai frumos ? Sau chiar președintele consiliului unic, Ion Vieru. Tatăl lui a fost primul brigadier al complexului, timp de 27 de ani. Rădăcinile lui Ion Vieru sînt în Stoicănești. Degeaba îl amăgești în altă parte, cu ni-ni-ni și na-na-na, el tot aici trage. Sufletul lui tot aici rămîne. Ce face el, face parte din ființa lui de țăran.

— Și pentru că aici oamenii se pot realiza în profesii atît de diverse ?

— 64 de absolvenți ai liceului agricol local lucrează la noi. Alți 15 tineri sînt cursanți ai liceului agricol din Slatina. Se pregătesc deci pentru profesiile salului. Repet însă : ceea ce îi face pe oameni să nu-și smulgă rădăcinile este încrederea pe care le-o acordăm. Uite, Constantin Zorzoliu, de la ciupercărie, a fost un pionier în meseria asta. Îi place. Și-a construit și acasă ciupercărie, pe care vrea s-o încălzească cu biogaz. E foarte bine ca oamenii să aibă idei și este și mai bine atunci cînd îi ajuți să le pună în practică. Ilie Ghinescu, tehnician constructor, a făcut un proiect de instalație pentru obținerea biogazului, ceva cu totul original. Am și încheiat contractul pentru realizarea unei instalații mari, în regie proprie. Brigadier constructor este tot un fost țăran, George Dogaru... Eu treaba asta am spus-o și la județ : producții mari nu se fac decît cu încredere în oamenii de jos. Unii sînt convinși că dacă n-ar fi ei, noi am muri. Și dau ordine răstite, mai rău ca la armată. Adică le dau cu neîncredere că noi le-am putea executa. Prea multe instrucțiuni, prea multe sfaturi : și cînd să arăm, și cînd să dăm cu sapa, și pentru orice nimic, adică puneți mîna și munciți așa și nu altfel, ca și cînd ne-ar învăța cum să facem o treabă cum e lucratul pămîntului, pe care am învățat-o odată cu laptele supt de la mama. Le-am și spus unora de la județ, că noi, la C.A.P., am putea trăi și fără cap, doar cu o tablă în loc, să nu ne plouă în gît — că în rest sîntem dirijați cu bagheta.

— Tovarășe președinte, cît îi plătiți pe oameni pentru tot ce fac ?

— Tovarășe dragă, cînd ajungi să salți peste 70 lei norma convențională, problema nu se mai pune așa. Eu zic că de-acum nu mai e vorba de bani, ci de conștiință. Dumneata ce părere ai ?

PAUL URDEA ■

La Murfatlar, la Orientul nostru

În Crimeea anilor 1958, zeul vinurilor mi l-a scos în față pe tînărul oenolog Fichret Mujdaba, turc din Dobrogea, prîpășit pe acolo în documentare și în colecționarea unor mostre de vinuri din insorita peninsulă.

Nu bănuiam atunci, în Crimeea, că stau la un pahar de vorbă cu viitorul savant oenolog dăruit, în plus, și cu harul literar de a vorbi și scrie despre vinuri, așa cum se vede în cartea „Murfatlar — legendă și adevăr" tipărită în 1979 la „Sport-Turism". Dar atunci, iarăși nu bănuiam că ne vom mai vedea la față decît abia peste un sfert de veac, la ceasul căruntеții, de data aceasta în Dobrogea sa natală, la Murfatlar, unde este directorul „Stațiunii experimentale viticole".

Murfatlar sună armonios și liric, parcă anume predestinat să ajungă marcă reputată de vinuri cu înmlădieri orientale. Dealtfel aș vrea să sugerez cititorilor „Flăcării" noastre că în România vinurile respectă cu sfințenie etnografia locului de baștină, expunînd psihologia localnicilor care l-au zămislit. Astfel, vinurile moldovenești, sub suzeranitatea Cotnariului, sînt îndeobște blajine și așezate, încete și bune la tacîale, ca moldovenii. Cele ardelenești, ale căror contese rămîn Tîrnavele, sînt aspre și dense, cu iz de răscoale și de istorie hărțuită și duc la reacție tîrzie precum mintea ardeleanului la bancuri. Cele oltenești de sub dealurile Segarcei sau Drăgășanilor sînt viclene, istețe și duc la limbuție, făcîndu-te să te legeni în mers cu înțimea unui purtător de cobilițe supraîncărcate. Cele muntenești, în frunte cu Valea Călugărească, sînt clasicizante, cu mîndria provinciei care a stabilit limba română literară și poartă, emblematic, capitala în mîiezul grînarului Cîmpiei Române. În fine, cele dobrogene din parohia lui Mujdaba și tutelate de raiaua Murfatlarului sînt pline de dulceață și de lumină lină, orientală, conducînd la un divan cu tărăgănare de vers și cu exclamații prelungi ca de muezin. Credeți ori nu credeți, dar e tocmai așa ! Cum e omul e și vinul !

Despre legenda care ar fi botezat Murfatlarul, scrie Mujdaba, împreună cu cei doi colegi de breaslă, în carte, se spune că niște pirați au prins veste despre o corabie plină de comori ce urma să treacă prin apropierea coastei. Momind-o spre un loc stîncos, corabia s-a sfărîmat dar, spre marea lor dezlucire, nu au găsit în ea nici o comoară — numai o puzderie de coarde de viță-de-vie s-au ridicat deasupra apei. Căpetenia piraților, Radu Soare, a plantat coardele în pămîntul însorit al Murfatlarului și s-a pomenit că bea „un vin cu o aromă cum nu s-a mai cunoscut, pînă atunci, pe pămînturile Dobrogei". Viță-de-vie a devenit zestre celor trei fete ale piratului și și-a risipit portaltoiurile în toată țara : „o fată a plecat cu un cioban în Transilvania, alta cu un haiduc în Oltenia, iar alta cu un arcaș în Moldova". Aceasta ar fi legenda. Urmează acum adevărul, nelipsit nici el de o aură legendară. Auzisem eu, încă în tinerețe, că la Murfatlar au fost plantate soiuri străine (italiene și franțuzești) care au dat aici rezultate superioare celora din locul de naștere. „În realitate, spune Fichret Mujdaba, doi precursori ai oenologiei române moderne, George Nicoleanu și Vasile Brezeanu, au plantat la Murfatlar 10 hectare cu viță franțuzească din zona Champagne, specializată în vinuri spumante. Dintre vinurile din zona Champagne, în special vița de Pinot gris a fost copia care a depășit originalul, în condițiile pămînturilor însorite ale Dobrogei. Același lucru s-a întîmplat cu Rieslingul italian. Dar ce mai, aproape toate soiurile celebre au dat aici rezultate peste așteptare : Chardonnay, Clairettes, Pinot gris și noir, Foole blanche, halvoisie și altele.

Dar extinderea, sistematizarea, cercetarea științifică, în continuă înnobilare și diversificare a soiurilor, la Murfatlar și apoi constelat la Nazarcea, Medgidia, Cernavodă, Ostrov, Cuza Vodă etc., s-au desfășurat în regimul nostru, prin modernizarea economiei socialiste. Fichret Mujdaba este directorul uneia din stațiunile de cercetare, aș zice de gnoseologie a vinurilor, în vecinătatea pragmatică a I.A.S. Murfatlar pe care el îl unește mereu rezultatelor sale, ca pe o parte din marele întreg. De la cele 10 hectare în 1907 s-a ajuns ca astăzi podgoria să cuprindă 50 kilometri lungime.

De fapt Murfatlarul e un cătun, la abaterea din șoseaua Constanța-Medgidia-Cernavodă, din punctul Basarabi. Drumul urcă și coboară pe mari tumuli, ca pe o continuare telurică a talazurilor mării, de-ți vine să cînți : „valul mării, valul mării / te coboară, te ridică !" Ajunși la punctul Basarabi, am intrat pe o alee princioasă, boltită de mari pomi umbroși, către clădirile impregnate de ispititorul buchet al tuturor... vinurilor. Era tocmai mireasma care mi se potrivește, precum unei femei cochete parfumul favorit.

Prevenit, Mujdaba m-a așteptat și am întîlnit același om calm, așezat și cu umor, la ceasul, cum spuneam, al căruntеții dar în ținută robustă, rezistent la timp ca în povestirea lui N. D. Cocea despre „vinul de viață lungă". Ne-am îmbrățișat, după cale de un sfert de veac, și un aer de nostalgie după tinerețea pierdută ne-a legat numaidecît inimile și ne-a dezlegat limbile. Încă înainte de a degusta. Am scos carnetul și pixul și am strivit, prozaic, balonul nostalgiei, notînd. Politicos și liric, Mujdaba s-a supus chinului gazetăresc. A scris și el, a primit o sumedenie de gazetari însetați, așa că e familiarizat cu emisia de gazetar. Aflu așadar că latifundiile viticole din cele două județe ale Dobrogei intră sub cercetarea științifică a centrului de la Murfatlar. Portaltoiul noilor soiuri productive este urmărit într-un complex construit special, pentru cantitate și calitate. Bine dirijate, în stații pilot. Tot în acest scop, pentru creșterea unor plantații mamă, în care o viță dă 50—100 de ochi, deci de la 3 000 la 4 000 de viță viitoare pe o singură plantă s-a prevăzut trimiterea în podgorii exclusive și intensive a soiurilor îmbunătățite.

Direcțiile principale constau acum în lărgirea soiurilor roșii, mult căutate. Se lucrează pe baza unui plan ferm de cercetare, pe patru programe : 1) struguri de vin, 2) struguri de masă, 3) vinificație 4) protecția plantelor. Colectivele de cercetare sînt și ele profilate pe agrofitotehnică (tăierea, conducerea și îngrijirea plantei), agrochimie, irigații, protecția plantei, vinificație și microbiologie. Iată, bem și nu știm că în umbra zveltă a paharului nostru stă atît amar de muncă, de veghe și încordare. Or, toate aceste cercetări de la centru continuă. Apoi în fermele pilot din C.A.P.-uri și I.A.S.-uri, în asociații C.A.P. — la Ostrov, Niculițel, Oltina, Alimana, Mihai Viteazul.

Mujdaba, ostenit de muncă pe zi-lumină, își cam încheie periplul, cu modestia-i funciară, atrăgîndu-mi atenția asupra muncii de colectiv, de echipă, de cercetare științifică și numindu-i pe inginerul Addef Ionescu, șeful stației de vinificație, pe mulți alții care dau rotunjime și maturitate cercetării. Dar și că utilajul, pînă mai deunăzi din import, este acum masiv fabricat în țară; cel de vinificație la Cluj, piesele pneumatice și zdrobitoarele la... mașina de selectare la Tecuci, alte mașini la Galați — deci practic, în toate zonele țării. Nici autoutilarea nu este cenușăreasă la Murfatlar. Termounificatorul pentru vinurile roșii, camerele sangătoare de tip Blachère și altele, sînt fabricate, cu gîndire proprie și brațe proprii, aici.

Ei ! După un drum lung prin teoria și practica viticulturii se cere totuși un popas. Iar popasul a avut loc în fastuoasa sală de degustare, mare și compusă după regulile unei săli de gală. Dar și artistice. Mujdaba m-a întrebat, în ecoul stereofonic al sălii, dacă vreau vin sec, demisec sau dulce. Și i-am răspuns sec : vreau vin sec. Și sec s-a adus. Cum însă partea feminină care mi-a fost suită cezarică nu consumă ci se consumă sieși, am luat, cu curaj, pe umerii proprii sarcina de onoare, a degustării. După preceptele lui Mujdaba. Citez : „Odată hotărît să deguști vinul de Murfatlar ești pus la grea încercare, întrucît *nu știi ce să alegi și unde să te oprești* (sublinierile noastre, Al. A.), fiecare loc avînd farmecul lui" (am încheiat citatul). Urmează alte sfaturi : pahar de cristal, temperatură corespunzătoare soiului, mîncăruri adecvate etc. Le-am respectat pe toate, întocmai. Totul era ca un paradis al vinurilor dacă ochiul de Argus al nevestii-mii nu m-ar fi ars în ceafă : Aura, atoatevăzătoarea mea Aura, îmi număra paharele vorbite. Vocea ei, ca de oră de dirigenție, a sunat mustrătoare : „Sandule, băutura prea multă strică la sănătate și la demnitate ! Vezi că dacă beai prea mult, dau ortul popii !" La care i-am răspuns : „Iar după ce am să mor, am să regret profund că am fost un consumator fruntaș!"

În felul acesta, prin constrîngere, nu l-am făcut prea mare pagubă vinicolă prietenului meu drag Fichret Mujdaba la, acolo, cît ar bea o furnică.

AL. ANDRIȚOIU ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

În acest episod din Memoriile sale, Ion Gh. Duca continuă să relateze despre unele defecțiuni în colaborarea de guvern cu miniștrii conservatori — slăbiciuni care au trezit în anturajul intempestivului general Berthelot, eco uri defavorabile stării noastre de cobeligeranță.

Iată de armistițiul de la Focșani, Duca evocă patru semnificative incidente. Vă propunem, stimați cititori, să le urmărim lecturînd în paralel pasajele corespunzătoare din „amintirile" și „notițele zilnice din război" datorate altor personalități politice și militare ale vremii. Din Amintirile generalului ministru care peste cîteva săptămîni avea să conducă negocierile păcii de la București : „...Și iată cum la începutul lui decembrie cu știința regelui Ferdinand și a guvernului român, generalul Scerbacev a început negocierile cu inamicul pentru încheierea unui armistițiu. Negocierile au început la 7 decembrie la Focșani și s-au încheiat la 9 decembrie. Marele Cartier român trimisese și el o delegație la Focșani, în frunte cu generalul Lupescu, de la care făcea parte și Iancu Mitilineu. Foarte bine primiți și tratați de generalul von Morgen delegații noștri... Noi am încălcat armistițiul de nevoie ca o consecință a armistițiului rusesc și am avut grija să luăm toate precauțiunile posibile, față de aliații noștrii, să scăpăm cu fața curată. Din nefericire, pentru noi, precauțiuni de felul acesta nu prea erau multe. Brătianu trimisese un lung memoriu lui Clemenceau la sfîrșitul lui noiembrie prin care îi demonstra necesitatea în care ne aflam să jucăm după muzica rușilor. Nu știu dacă l-a convins, cred că nu, după cele ce s-au întîmplat în 1919. Pe de altă parte a doua zi după semnarea armistițiului, regele Ferdinand și-a depus comandamentul armatelor, **cu interimatul** cărula a fost însărcinat Prezan. Deși numirea generalului Prezan era normală, deși fusese făcută cu caracter de interimat tocmai în vederea anumitor susceptibilități, generalul Averescu s-a făcut foc și cu de la sine putere a trecut comanda Armatei a II-a asupra generalului Văitoianu. Un ofițer nu poate demisiona în timp de război, dar chiar dacă ar fi putut, Averescu nu s-a gîndit un moment să demisioneze. A continuat să ocupe mai departe localul rezervat Comandantului Armatei, a continuat să uzeze de automobilele și de toate comoditățile ce-i stau la îndemînă, cu un cuvînt să facă mai departe pe potentatul, dar neacceptînd să fie sub ordinele lui Prezan, a refuzat să îndeplinească și îndatoririle postului ce ocupa. În orice altă armată ar fi fost împușcat, sau cel puțin arestat. La noi, Marele Cartier, regele și guvernul nu numai că au încasat fără cea mai mică observație, fără cel mic murmur acest act de nemaipomenită insubordonare și anarhie — dar după șase săptămîni s-au mai grăbit să facă din generalul răzvrătit și primul ministru al Țării".

Iată și justificarea generaluiui în cauză, extrasă din ale sale Notițe zilnice din război : „...22 noiembrie. Am fost invitat să dejunez la palat. După ce ne-am șezut de la masă, am rugat pe rege să mă descărcineze de Comandamentul Armatei, deoarece nu pot rămîne sub comanda generalului Prezan. M-a rugat să rămîn la postul meu și să fac asta pentru el, „Faites ça pour moi". I-am spus atunci, că-l rog să-mi dea un concediu. Mi-a răspuns că ar putea să se interpreteze ca o protestare și ar fi în defavorul meu. I-am răspuns că sînt obișnuit cu interpretările calomnioase. În fine, a convenit să-mi dea un concediu tacit, fără a face formalități. Stilles, schweigendes, Urlaub. În toate jumătăți de măsură..."

STELIAN NEAGOE ■

1917 — OCTOMBRIE — NOIEMBRIE (III)

În schimb, acest limbaj, această denunțare a găsit la generalul Berthelot un teren prielnic. În fundul conștiinței sale el simțea că cerea prea mult patriei sale, dar că dacă însăși românii veneau să-i dea dreptate, să-l invite să aibă o astfel de atitudine, de ce ar fi fost el la urma urmei mai catolic decît Papa? Dacă cineva poate fi învinuit, aceia sînt miniștrii români, în parte numai generalul Berthelot. Așa se explică de ce odată incidentul închis, noi l-am iertat cu toții pe generalul Berthelot. Singurul care ar fi fost în drept să rămîie supărat pe el era d-nul de Saint-Aulaire pe care de fapt îl descrisese lui Clemenceau ca complicele nostru într-o acțiune dăunătoare intereselor Franței. Ce explicație va fi fost între ei, nu știu, destul că și ei au păstrat raporturi de intimă și cordială prietenie.

De altminteri, în genere, în toată această perioadă Take Ionescu și prietenii lui au avut o stranie atitudine. Au redactat chiar un memoriu scris pe care l-au remis oficial lui Saint-Aulaire și lui Berthelot și prin care declarau că România poate și trebuie să continue lupta. Firește, acest memoriu l-au redactat fără să spuie nimic nouă. Am aflat pe urmă numai de existența lui, așa încît nici azi n-aș putea să spun în ce moment precis l-au remis reprezentanților Franței. Ceea ce știu pozitiv e că la întocmirea lui a jucat un rol deosebit Titulescu. Aceasta a fost și cauza pentru care Brătianu a fost ani de zile ostil lui Titulescu, iar Ferechide a fost pînă într-atîta indignat pe el încît nu l-a iertat pînă la moarte. Am bănuit însă de pe atunci că se petrece ceva insolit. Întîi pentru că, de două-trei ori, mergînd dimineața la Brătianu care stătea pe strada Romană, lîngă Saint-Aulaire, am surprins pe Titulescu, pe Take Ionescu și pe Mișu Cantacuzino mergînd pe furiș la Saint-Aulaire și în al doilea rînd pentru că mergînd într-o seară la Titulescu l-a scăpat o frază care m-a pus pe gînduri. Mărturisesc însă că nu credeam că intervențiile lor au mers așa departe și că au avut un caracter atît de concret și. de ce n-aș adăuga-o, atît de întristător.

Deocamdată trebuia însă rezolvat incidentul lui Clemenceau care putea să aibă consecințe grave. Trebuie să spun că Victor Antonescu s-a achitat de această sarcină în chip strălucit. Explicația pe care a avut-o cu Clemenceau și telegrama explicativă a lui Brătianu expediată de altfel înainte chiar de a afla de supărarea primului ministru francez, faimoasa telegramă pe care noi o numeam telegrama „de la France voisine", au lămurit neînțelegerea și au pus capăt deocamdată celui puțin incidentului.

În timpul acesta la Focșani se încheiase armistițiul. Delegația germană, prezidată de generalul von Morgen, fusese foarte curtenitoare cu delegația noastră și căuta vădit să capteze bunăvoința lor spre a vedea dacă atmosfera n-ar fi prielnică încercării de a ajunge la o pace separată.

De altfel, patru incidente au caracterizat aceste negociațiuni. Întîi, germanii care pregăteau o mare ofensivă pe frontul occidental, au cerut dreptul de a ridica o parte din trupele lor spre a le transporta în Apus. Bineînțeles ne-am opus. De astă dată eram perfect de acord cu generalul Berthelot care zicea că aceasta ar însemna pentru Franța „un coup de poignard dans le dos". Ceea ce e curios e că însiși delegații bolșevici s-au împotrivit acestei pretenții germane dar cum, pe de altă parte, rușii țineau cu orice preț să încheie un armistițiu, în cele din urmă s-a ajuns la o soluție intermediară cu care francezii au fost de acord și anume că: „cele două părți se obligă a nu mai da ordine pentru transporturi, operație, mișcări și grupări precum și de a nu mai executa transporturile și grupările pentru care s-ar fi dat ordine după 5 decembrie (stil nou) inclusiv."

Al doilea, delegații noștri s-au fotografiat la Focșani cu delegații germani. E lesne de înțeles ce penibilă impresie ne-a produs această să zicem „nefericită inspirație". Ai noștri, cu mentalitatea ce ne caracterizează, erau indignați și rușinați. Aliații noștri, în special francezii care nu glumesc cu asemenea chestiuni, erau cu drept cuvînt revoltați în cel mai înalt grad. A trebuit să ne ocupăm de chestie în Consiliul de Miniștri unde din îndemnul lui Vintilă Brătianu am orînduit o anchetă și de se va dovedi adevărat — pedepsirea aspră a celor vinovați. După obiceiul pămîntului, generalul Iancovescu care în fundul conștiinței sale nu găsea chestia atît de gravă, care poate chiar dacă ar fi fost la Focșani s-ar fi așezat și el în fața obiectivului fotografilor lui von Morgen, a procedat în așa fel încît nu s-a dat nici o urmare întregii afaceri. Această lipsă de demnitate și de ținută m-a mîhnit mai mult decît aș putea-o spune.

Al treilea — germanii au cerut să se purceadă imediat la schimbul ostaticilor. Lucrul ne convenea pe de o parte fiindcă pentru noi era o fericire să scăpăm cu un ceas mai devreme de întreținerea costisitoare și grea a tuturor acestor oameni și pe de altă parte fiindcă presa Puterilor Centrale dusese pe această chestie o campanie atît de inversunată împotriva noastră, încît ne convenea să le dovedim prin mărturisirile acestor ostatici că fuseseră tratați omenește și că guvernul român, avînd în vedere groaznicele condiții din Moldova, își împlinise cu prisosință datoria. Fapt care de altfel s-a și întîmplat. Și, în sfîrșit, la rîndul nostru auzisem atîtea — de astă dată adevărate — despre suferințele ostaticilor noștri din teritoriul ocupat și de aiurea încît era o adevărată datorie, dacă un prilej ni se oferea, să punem cît mai curînd capăt martirologiului lor. Noi am însărcinat alături de cîțiva militari pe colonelul Rihard Petrescu, fratele lui Emil Petrescu, și Jean Mitilineu, care era atașat pe lîngă Prezan, cu tratarea acestei afaceri, pe N. Tabacovici care, pe lîngă că-și făcuse studiile în Germania și că știa prin urmare perfect de bine limba germană, era și conducătorul acestui serviciu al ostaticilor și al prizonierilor de război. Tocmai fiindcă se ducea la Berlin și la Viena o campanie atît de pătimașă prin septembrie, Brătianu mă rugase să mă ocup de această chestie și de două luni lucram la Ministerul de Război cu Tabacovici și cu consiliul de pe lîngă el. Așa fiind, avusesem putința să mă conving personal că se lucrase bine la acel serviciu. Vizitasem cu Lăscărus Catargi unele lagăre și închisori; Dobrovețul între altele, vorbisem cu cei deținuți și ajunsesem la concluzia că față de mijloacele de care se dispunea, Tabacovici își îndeplinise întreaga datorie. Am stăruit deci pe lîngă Brătianu să-l delege în chestia schimbului. Energic și sprinten cum era trebuie să spun că a îndeplinit și această misiune, în unele privințe delicată, spre mulțumirea obștească. Din convorbirile care în treacăt le-a avut cu delegații germani, Tabacovici a putut culege unele impresii care pe urmă ne-au fost de folos.

Al patrulea — chiar la prima întîlnire dintre generalul Lupescu și delegații germani, a apărut spre uimirea noastră Virgil Arion și fratele său Costică. Costică Arion a declarat că vine spre a ne aduce vești de la fiul său Dinu Arion care își făcea datoria pe front ca ofițer de rezervă. Cît despre Virgil Arion n-am putut niciodată lămuri pe deplin ce a spus, destul că încerca să ia contact cu militarii noștri spre a le face comunicări cu caracter politic. Tendința lui era să ne aducă la o pace separată cu înlocuirea dinastiei.

De fapt, evident am aflat-o abia mai tîrziu, la București era de cîtva timp în rîndurile germanofililor o mare confuzie. Carp cu intransigența lui voia pacea imediată, înlăturarea întregii dinastii și așezarea pe tronul României a unuia dintre fiii Kaiserului. El era exponentul punctului de vedere german. Ca de obicei el nu acționa personal. Amicii lui însă se agitau mult pentru a asigura izbînda ideilor sale. În cursul verii, giranții de miniștri Lupu Costache et Comp. puseseră la cale un fel de plebiscit în favoarea constituirii unui guvern Carp. Motivarea suna astfel, „dacă parlamentul țării ar fi avut putința să se întrunească la București, fără îndoială că dl. P.P. Carp ar fi primit de la el printr-o unanimă declarare mandatul de a lucra în depline puteri în numele Patriei. Cum însă expresia acestei voințe lipsește, trebuie ca națiunea însăși să încredințeze direct acest mandat d-lui P. P. Carp". Pe temeiul acestor considerente se trimiseră în toată țara spre subscriere adrese cu următorul cuprins : „subsemnații avînd convingerea că în împrejurările prin care trece țara acțiunea d-lui P. P. Carp e singura în stare să redea României situația pierdută, îi încredințăm sarcina de a apăra drepturile țării în negocierile ce se vor deschide pentru dobîndirea păcii dorite de toți" (adică a unei păci separate). Pe lîngă nedemnitatea unei atari acțiuni, ea era și ridicolă. Dacă Carp trebuia să fie învestit cu dreptul de a trata pacea de către națiune, aceste adeziuni tot nu puteau exprima voința țării fiindcă jumătate din teritoriul Moldovei nu adera la el. Iar dacă în concepția lui Carp și a amicilor săi aprobarea teritoriului ocupat de inamici era suficientă, ce rost mai avea această consultare națională. Precum Carp constituise un guvern al României ocupate fără să mai consulte țara, tot astfel putea să constituie fără s-o consulte și delegația ei la o conferință în vederea încheierii unei păci separate. Din punctul de vedere practic ca și din punctul de vedere al prescripțiunilor dreptului ginților, ambele manifestațiuni erau deopotrivă lipsite de valoare. Cu bunul simț care îl caracterizează, poporul nostru n-a subscris listele trimise, le-a boteznt în derîdere „pantahuza" lui Carp și totul s-a sfîrșit, spre cinstea țării, în apatie și ridicol. Acum, în pragul armistițiului de la Focșani, Carp și amicii săi începuseră cu mari speranțe o altă acțiune. Organizaseră în București și în principalele orașe din țară conferințe în favoarea încheierii tezei lor : pacea separată, izgonirea dinastiei și înfeudarea, deplina înfeudare la viața politică și economică a Germaniei. Oratorul care se agita mai mult era Alexandru Beldiman. Era, ce e drept, pentru el un minunat prilej spre a dovedi ceea ce era în realitate, adică mai mult german decît român. Cauza era atît de potrivnică simțămîntului public, încît cu toate presiunile administrative și amenințările comandaturei — sau poate în parte tocmai de aceea — conferințele au avut aceeași soartă ca și pantahuza. Personal m-a mîhnit mult că la una din aceste conferințe la cea din Craiova, a luat cuvîntul și George Stirbey, fratele mai mic al lui Barbu Știrbey. Copilărisem cu el și îl știi era mai tînăr decît mine, deși ne aflam în alte tabere politice, deși concepțiile noastre se deosebeau adînc, eu democrat convins, el conservator aproape reacționar — îi păstrasem o frrească afecțiune și mă obișnuisem să-l stimez. Actul acesta în plin război, sub egida armatelor de ocupație, mi-a sfîșiat inima. Fratele său era disperat iar sora să, d-na Elisa Brătianu, o considera ca o rușine pentru întregul lor neam. Peste cîteva săptămîni o febră tifoidă l-a răpit în floarea vîrstei. Poate că cel atotputernic s-a mîhnit cu el. Oșindit să fie pus. alături de Sterii, de Beldimanii și de Virgil Arion, ce ar fi fost viața și viitorul acestui om născut sub atît de fericite auspicii, purtător al unui nume istoric, posesor al unei mari averi, cumpătat, serios, muncitor, cult și nelipsit de oarecare însușiri intelectuale ?

Marghiloman ca exponent al punctului de vedere austriac, deși cu puțin timp înainte acordase un interview agenției germane „Trans Ocean", în care vorbise de necesitatea pentru România de a încheia cît mai curînd o pace separată și spusese chiar „și dacă condițiunile acestei păci ar face necesar ca regele care a declarat războiul să nu poată încheia pace, nu mă îndoiesc că regele va face gestul inevitabil". Acum sub sugestia lui Czernin nu mai cerea înlăturarea dinastiei. Într-adevăr pe atunci preocuparea Vienei era să se încheie cu România pacea cît mai repede și prin urmare cei de la Ballplatz erau dispuși să înlăture din calea lor tot ce ar fi putut complica situația și întîrzia soluția dorită. Ori era de sine înțeles că a pretinde neapărat înlăturarea dinastiei nici nu simplifica, nici nu grăbea lucrurile.

Stere, după ce fusese violent împotriva regelui și vorbise să se ofere coroana României lui Wilhelm II sau unuia din fiii săi, acum cu grandomania lui visa alipirea țării noastre la „o Gross Oesterreich sau la Germania. Un mare bloc politic și economic stăvilă permanentă împotriva tendințelor de expansiune ale rușilor înspre orientul Europei. În măreția acestui plan chestia dinastiei îi apărea mică, secundară — o disprețuia — mai ales față de impresiile pe care le culesese la Berlin că Wilhelm II și fiii lui n-ar fi dispuși să primească tronul României și față de ultimele dispoziții ale Austriei în ceea ce privea chestia dinastică de la noi. Pe de altă parte, pe problemele de ordin intern neînțelegerile lui atît cu Carp, cît și cu Marghiloman îi îndepărtau tot mai mult de ei și prin aceasta fatal și de politica lor. Într-adevăr, Stere era un partizan hotărît al reformelor, al exproprierii și al votului obștesc, se considera chiar unul din părinții lor. Știa că le votasem formal la Iași. Era deci pentru el o imposibilitate absolută morală și de principii să renunțe la grabnica lor aplicare. În schimb Carp și Marghiloman, cu lipsa lor organică de simț al realităților, considerau votul de la Iași ca nul și neavenit și își închipuiau mai mult decît oricînd că aceste două mari reforme pot fi înlăturate.

Toată lumea aceasta văzînd cele ce se petrec pe frontul rusesc, socotea că i-a sunat ceasul și prin urmare se întrunea, se certa, conspira, intriga, se contrazicea. Nu voi intra în amănuntele tuturor acestor uneltiri. Mă oprește un legitim simțămînt de durere națională și pe de altă parte n-am fost în măsură să cunosc cele petrecute la București prin mine însumi, așa încît nu pot aduce personal nici o contribuție cu adevărat interesantă pentru lămurirea acestui trist episod al istoriei războiului.

Destul că la cei de la Focșani se resimțea lipsa de unitate, de hotărîre clară a celor din București. Noi care bineînțeles nu știam toate acestea fiindcă era încă rupt orice contact cu teritoriul ocupat, ne miram numai fără a ne-o putea explica atitudinea celor din delegațiile de la Focșani. Confuzia era ce e drept complectă și ametitoare. Pe cînd Virgil Arion, cu spectrala lui siluetă, se furișa în umbră și strecura pe la urechile unora și altora că dacă vrem să scăpăm țara, pe care politica nenorocită a regelui și a lui Brătianu a prăpădit-o, să înlăturăm dinastia, să facem pace și să ne aruncăm fără rezerve în brațele Germaniei fericiți că după trădarea noastră va consimți să ne ierte — generalul von Morgen într-o convorbire cu Mitilineu spusese că Germania are cele mai bune simțăminte față de România, că nu vrea să-i micșoreze teritoriul, că în Dobrogea pretențiile bulgare sînt nejustificate, că vor ști să li se împotrivească. Mai mult, vorbise în termeni elogioși de Mărășești, de vitejia armatei române și după o comparație cu regele Carol, firește în folosul acestuia, adăugase că regele Ferdinand e stimat în Germania. Marea vinovată a conflictului fiind numai regina Maria.

Dar unde confuzia a fost și mai caracteristică a fost în următoarea împrejurare. Virgil Arion însoțit de maiorul Iarosch din statul major al generalului von Morgen și de lt. Kremnitz, fiul doctorului Kremnitz și al faimoasei Mite Kremnitz și crescut dacă nu născut chiar în România, comunicase generalului Samsonovici, pe atunci șeful de stat major al generalului Eremia Grigorescu, că mareșalul von Mackensen ar vrea să aibă o convorbire cu regele Ferdinand.

Omizile, o fatalitate ?

Prima generație de omizi e la pămînt. Se pregătește a doua

Dintr-un anume colț al Capitalei, colț format de vreme îndelungată de strada Drumul cooperativei cu strada Îndrumării, adică din exact locul unde se află Inspectoratul pentru protecția plantelor al municipiului București (tel. 46 53 40), se pornește în fiecare an o înverșunată luptă împotriva dăunătorilor naturii. Cei ce lucrează aici jură cu consecvență moartea omidei păroase și a gîndacului de Colorado între 15 iunie și 15 septembrie și, uneori, rod al unui deplin acord între gînd și faptă, reușesc să obțină rezultate pe măsura rîvnei lor, deviza „un nu hotărît omizilor" avînd astfel o deplină acoperire în realitate.

În această vară, însă, faptele inspectoratului cu pricina nu sînt chiar pe măsura jurămintelor, dovadă fiind numeroasele comenzi neonorate, și o stare de giflială, de „nu mai prididim", care a relesit, în primul rînd, din discuția cu inginera Georgeta Popescu, adjuncta inspectorului șef. „Acționăm în cea mai mare parte împotriva a doi dăunători, omida păroasă și gîndacul de Colorado, ultimul trecînd în ultimii ani de la cartofi și la alte culturi. În ceea ce privește omida, prioritate au unitățile care trimit adrese, deoarece, chemați prin telefon ne-am trezit nu de puține ori în fața unor locuri virane. De asemenea, punem la dispoziția Administrației domeniului public (ADP) din sectoare cîte o mașină cu șofer și un echipaj de doi oameni, precum și produsele pentru stropit. Aceste mașini pleacă în fiecare dimineață cu comenzi ferme, urmînd ca la sectoare să primească și alte sarcini privind tot combaterea dăunătorilor".

Pentru această activitate, care trebuie să se desfășoare în întregul municipiu și în sectorul său agricol, inspectoratul numără în jur de patruzeci de oameni (șoferi, mecanici și cei ce fac parte din echipajele de deparazitare) și are la dispoziție 10 cisterne și 3 tractoare. „Adevărul e că singuri nu putem face față, adaugă inginera Georgeta Popescu. Am ajuns la aceste invazii puternice, deoarece vreme îndelungată nu s-a făcut nici o combatere mecanică. Nu ne-au ajutat nici cetățenii, nici ADP-urile din sectoare, care, pe lîngă mobilizarea gospodarilor, ar mai fi putut, cu mijloace minime, să-și adapteze cîteva din cisternele disponibile".

Că amintita combatere mecanică nu se face deloc, fapt ce explică într-o măsură aplombul omidei păroase, apare limpede. La fel stau lucrurile și în privința sprijinului acordat de ADP. Mai puțin limpede ne-a apărut ce întreprinde, totuși, concret Inspectoratul pentru protecția plantelor, mai ales că în ziua vizitei noastre (6 iulie), patru cisterne se aflau aliniate în curtea unității, la o oră de vîrf, ca să spunem așa, dat fiind că aici se lucrează într-un singur schimb. Ne-am propus deci să urmărim „mișcarea" utilajelor în zilele de 4, 6 și 7 iulie, atît în registru cît și pe teren. Cel puțin în scripte, treaba s-a dovedit plină de surprize.

Sîmbătă, 4 iulie. Din cei 13 șoferi (îi includem aici și pe conducătorii tractoarelor) au lucrat doar 6. Restul : 2 — învoiți, 1 — bolnav, 1 — a predat mașina pentru că de luni intra în concediu, 1 — lipsă nemotivată, 2 — învoiți și absențe nemotivate, precum și colaborarea cu sectoarele Capitalei întemeiată sănătos pe principiul „la cine țipă mai tare" arată clar că nu numai combaterea mecanică este în suferință, dar și cea chimică. Pînă una alta, omida păroasă nu se teme decît de ploi.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Combaterea întîrzie, asediul continuă !

Bun, atunci să vedem la fața locului. Sîntem însoțiți de Vasile Dobre, contabilul șef al Administrației domeniului public — sector 2. Dînsul zice : „Bănuiesc că-i vom găsi pe cei cu combaterea omizilor în zona Stadionului „23 August", pe străzile Vatra Luminoasă, Maior Coravu, Bd. Muncii și altele din aceeași zonă, fiindcă trebuie să acționeze pentru „Universiadă". Din cîte știu eu, acolo s-au

SORIN POSTOLACHE ■

MIHAI PINZARU-PIM ■

îndreptat în ultimele zile". Nu găsim însă nici o singură cisternă pe aceste străzi. Stăm de vorbă cu cetățenii, nici ei n-au văzut așa ceva în ultima vreme, deși tare s-ar bucura dacă s-ar stropi, fiindcă, zic ei, din copaci omizile au ajuns să se cațere și pe ferestre. În parcul stadionului vorbim cu muncitoarea Ioana Niță de la A.D.P.-ul sectorului, care susține : „Ieri am văzut o cisternă pe strada Baicului. Cîta strada Lunca Florilor și șoferul întreba în stînga și-n dreapta. Prin parc nu l-am văzut, cu toate că pomii-s plini și omizile ne cad nouă în cap". E adevărat. Din ce am aflat la dispecerat, una dintre cisterne ar fi trebuit să treacă luni pe străzile Sachelarie Vissarion, Dumbrava Roșie, Bizet și aleea Lunca Florilor. Le luăm pe rînd, dar nimeni nu ne poate semnala pe primele trei vreo urmă a cisternei amintite și a oamenilor care stropesc pomii. Cineva își aduce aminte că, acum cîteva zile, ar fi trecut doi oameni cu o foarfecă în vîrful unui par cu care au tăiat crengile cel mai atinse de cuiburile de omizi, dar asta e o cu totul altă poveste, cei doi sînt oamenii A.D.P.-ului, care fac și ei ce pot, cu mijloace mai mult decît rudimentare. Vasile Dobre spune ceva despre o cisternă pe care A.D.P.-ul ar fi pregătit-o pentru stropit, punînd și oameni la dispoziție în acest scop, dar pentru asta trebuia și substanță de combatere, iar Inspectoratul de protecție a plantelor a refuzat să o livreze, o anume ingineră Oană susținînd că toate deplasările sînt asigurate prin forțe proprii.

Ajungem în fine și pe strada Lunca Florilor și, de acolo, pe aleea cu același nume, situată undeva în apropierea Întreprinderii „Electronica". Aleea nu are decît vreo două, trei sute de metri, despărțind cîteva blocuri aliniate unul lîngă altul de-o parte și de cealaltă și fiind străjuită de cel mult 20 sau 25 de pomi, e adevărat, unii destul de înalți. Aflăm imediat că o anume tanti Bella, de la blocul 14, ar fi reclamat Inspectoratului, acolo i s-a spus mai întîi că trebuie făcută o comandă scrisă, iar mai apoi cineva a asigurat-o cum că „venim noi și-așa, plătiți ceva și ne înțelegem !". Cetățeanul Dumitru Nițu, locatar al blocului nr. 17, zice : „Pot să vă spun că eram aici cînd au stropit, stăteam colo, pe-o bancă. I-am văzut c-au trecut pe alee și-au stropit din mersul mașinii, așa mai mult de formă, fiindcă presiunea din furtun n-ajungea decît pînă la jumătatea pomului. Apoi s-au dus la un cetățean de pe strada Kilia, care i-a chemat și le-a dat ceva. Erau trei oameni. Unuia îi spunea parcă Vasile, apoi era șoferul și unul cu părul cărunt și pălărie gri, care parcă dirija. I-am întrebat dacă nu dau peste tot, mai atent adică, fiindcă omizile aproape ne-au invadat, dar mi-au răspuns că nu se dă decît la cine plătește". Apare curînd președintele Asociației de locatari de la blocul 15, Vasile Pușcașu pe numele său, care întărește cele spuse mai înainte. „Nici în față, la noi, nu s-a stropit, fiindcă n-am fi reclamat. Am întrebat cam cît ar costa să dăm toată strada și ni s-a spus că ar veni vreo 4 000 de lei, așa că ne-am lăsat păgubași !". Asta, deci, a fost situația întîlnită pe aleea Lunca Florilor.

A doua zi stăm de vorbă cu tovarășa Ludmila Buzea, șefa sectorului spații verzi din A.D.P.-2. Dînsa își aduce aminte că între A.D.P. și Inspectoratul de protecție a plantelor au existat relații mai bune, pînă la recent înființarea Sectorului agricol al Capitalei. „Acum, zice, dacă îi solicităm, spun ba că n-au ulei, ba combustibil, ba că sînt solicitați de C.A.P.-uri. Săptămîna asta n-am avut nici un utilaj. S-ar putea să se lucreze noaptea, cu agregate fumigene în parcurile mari, dar nu știu. Ni s-a spus că nu se poate asigura în aceste zile decît Șirandul Tei și sesizările cetățenilor, bineînțeles numai unele dintre ele. Altceva, nu știu ce să vă spun. Nici noi nu știm, dealtfel, ce ar mai fi de adăugat. Situația e cît se poate de limpede, dar și destul de tristă. Cum, adică, oare să nu fim în stare să stăvilim acest adevărat asediu pe care omizile păroase l-au îndreptat asupra orașului ? ! E greu de acceptat așa ceva.

DUMITRU GRAUR ■

P. S. Am aflat, în urma unui telefon la Inspectoratul de protecție a plantelor, că mașina care ar fi stropit cît de cît aleea Lunca Florilor purta numărul 31-B-2416, iar echipajul era format din șoferul Dumitru Giurcă și muncitorii Anton Gheorghe și Dumitru Petrescu. Cu alte cuvinte, în loc să se lămurească, misterul se adîncește : nici urmă de vreun „nea Vasile" și de vreun șef care dirija, avînd în cap pălărie gri. Unde să fie adevărul ?

Un elicopter pentru arborii seculari din Cotroceni !

La prima oră a zilei de marți, 7 iulie, lună a lui cuptor, contrazisă la ora dimineții de o ploaie rece și mărunță ca de toamnă, echipajul de la Inspectoratul pentru protecția plantelor nu se prezentase încă la datorie, conform planificării în sectorul 5 al Capitalei. Ceea ce știm precis, deoarece am fost martori oculari, e că, la ora 7 fix, muncitoarea topometristă Maria Sireteanu de la serviciul tehnic al Administrației domeniului public din respectivul sector, s-a înființat la un telefon și n-a lăsat receptorul din mînă pînă ce nu a vorbit cu Inspectoratul de protecția plantelor și nu a aflat dacă vine, la ce oră, și din cine anume este format echipajul cu care trebuie să meargă pe teren și să continue munca de combatere a omizilor.

Aflăm de la tovarășul director al A.D.P. sector 5, Constantin Pârvu, că „noi n-am stat nepăsători, n-am așteptat inspectoratul ci, mai întîi, am acționat cu echipele noastre de muncitori de la spații verzi. Parcurile aleile, scuarurile, toate zonele verzi destul de numeroase în sector, dacă sînt o binefacere a orașului, plămînii lui, sînt totodată însăși munca noastră și însăși rațiunea activității noastre. Așa că, prin aprilie—mai, am început cu distrugerea focarelor prin tăierea ramurilor infestate, dar nu s-a putut ajunge și la vîrfurile copacilor foarte înalți. Am solicitat chiar niște scări de la pompieri și tot nu s-a rezolvat în totalitate. Avem arbori seculari ca în Cotroceni, de pildă, de o frumusețe rară, cu vîrste între 150 și 160 de ani, și mai mult, cu coroane care ajung la înălțimi de 50—60 de metri. Chiar și cu pompele de stropit ale echipajelor de la protecția plantelor nu izbutim să efectuăm o dezinsecție perfectă, să distrugem toate focarele, să nu mai existe recidive, să scăpăm vegetația orașului de acest veritabil flagel".

La ora 9.30 (cînd ploaia a și stat și o geană de soare s-a arătat pe cer), așteptatul echipaj, format din autocisterna condusă de șoferul Gurea și muncitorii Ion Șerban și Ion Dură, cu aparatele lor de stropit, s-a prezentat în sector. Se îmbarcă și Maria Sireteanu, pornind pe străzile Cotrocenilor — Eroilor, Costache Negri, Dr. Lister, Pasteur, Reiner, Bagdazar... apoi Parcul Elefterie, Panduri, Tudor Vladimirescu, Uranus.

Inginerul horticol Virginia Popescu, șefa serviciului spații verzi, pasionată a profesiei sale, cu sensibilitatea suferindă atunci cînd se produc traume ori boli în lumea verde, în lumea florilor, controlează cu cerbicie, cu prețul a multor ore de muncă peste programul normal, totul. În această perioadă, deși atît de plină pentru domeniile publice ale Capitalei în preajma deschiderii Universiadei, controlează pînă la ultima stradă și ultimul copac dacă s-au făcut stropirile necesare împotriva viermelui necrutător. De aceea i se pare nedrept ca Inspectoratul de protecția plantelor să reclame lipsa de ajutor din partea A.D.P. „Deși avem doar 12 cisterne, din care 9 sînt cuprinse în acțiunea de combatere a țînțarilor, în colaborare cu Centrul sanitar antiepidemic, iar celelalte trei suplinesc, cu mare efort, și treaba acestora pentru curățenia străzilor, am găsi, fireste, modalitatea să afectăm o parte și pentru stropitul vegetației. Dar n-am auzit pînă acum, deși avem același for tutelar și același vicepreședinte care ne coordonează activitatea în cadrul Consiliului popular al municipiului București, să fi ridicat vreodată această problemă. Să ne fi cerut sprijinul, așa cum noi îi rugăm, de multe ori cu mari insistențe, să ne trimită echipajele sale de specialitate. Promitem să-i ajutăm, deși nu e o treabă simplă, pe lîngă substanțele necesare a căror preparare în concentrațiile cuvenite cere pricepere, fiind nevoie și de un instructaj special de protecția muncii. Dar totul e posibil, dacă ar exista o bună colaborare. Importantă este podoaba verde a orașului. Apărînd copacii, peisajul, natura ce ne înconjoară, parte integrantă din ființa noastră, apărăm însăși viața. Și sîntem datori s-o facem, indiferent de profesia pe care o avem. Este și un apel al nostru către cetățeni, să fie alături de noi în această acțiune".

CICI IORDACHE ■

În ciuda meritelor inspectoratului în lupta pentru distrugerea dăunătorilor, apare evident că neputința declarată de a face față situației, în această vară, plutește ca un soi de fatalitate. Și, după cum se vede, ea are un temei solid : pe teren, situația este asemănătoare celei din curtea unității, unde aproape jumătate din parcul activ de cisterne stă aliniat ca la inspecție, iar colaborarea cu administrația domeniului public este mai mult teoretică, dar nu exclusiv din vina acesteia. Dacă la toate acestea mai adăugăm și ineficacitatea combaterii mecanice la timpul potrivit, înțelegem că generația a doua are șanse serioase să prospere într-o măsură mult mai mare decît prima. Așa stînd lucrurile, considerăm că e momentul ca, prin eforturi conjugate, forurile respective să intervină cît mai prompt, mobilizînd toate forțele. Disponibilități există.

A pretinde, a primi — la conjugarea... penală

N-ar fi exclus ca indivizii din categoria celor de care ne vom ocupa în rîndurile de mai jos, văzînd pe scenă sau la televizor o comedie moralizatoare despre fățarnici și lacomi, despre nemernici în dublă ipostază — slujbaș corect, la prima vedere, șperțar grăunos, în realitate — să rîdă cu gura pînă la urechi, ba chiar să și afirme că au întîlnit și ei asemenea specimene...

Să ni-l imaginăm pe **Ion Barb** din Deva, în calitatea sa de inspector cu atribuțiuni de control pe linia recuperării ambalajelor la Baza de aprovizionare tehnico-materială. Activ, competent, exigent. Cel puțin așa se poate deduce din desele lui deplasări pe teren, din tonul „ridicat" cu care se adresează gestionarilor invocînd, adesea, actele normative ce reglementează regimul recuperării ambalajelor și mai ales consecințele la care se expun cei care nu le respectă, încît îi se face părul măciucă ascultîndu-l !

Dar iată că de la Miliția județului Hunedoara aflăm că același Ion Barb a fost cercetat în stare de arest preventiv, deoarece **a pretins și primit**, de la opt gestionari, sume între 300—500 lei, pentru a nu le aplica sancțiunile prevăzute de lege, față de neglijențele constatate în activitatea de recuperare a ambalajelor.

Care va să zică, dincolo de vorbe mari, de amenințări, ne apare, în toată goliciunea lui morală, individul meschin, cu mîna întinsă spre ciubuc.

Sau iată-o pe tehniciana **Veronica Avram**, de la Filatura de mătase Lugoj, într-o primă ipostază — aceea de om onorabil, căreia colectivul și conducerea întreprinderii i-au acordat încrederea de a îndeplini și atribuțiuni cu caracter juridic, în sensul că avea dreptul de a da aviz favorabil sau negativ în cazurile de transfer, schimbarea locului de muncă ori desfacerea contractului, ca măsură sancționatorie. O atare poziție presupune, înainte de toate, corectitudine, pentru că numai un om de o probitate ireproșabilă poate avea asemenea drepturi. Or, Veronica Avram a fost trimisă recent în fața instanței pentru că a pretins și primit, de la opt muncitoare, sume de bani, bijuterii, stofe, săpunuri și alte atenții, pentru a le acorda avize favorabile.

Miliția județului Prahova a cercetat, în stare de arest preventiv, pe **Sonia Chivu**, fost inspector principal la spațiul locativ din Ploiești, și **Floarea Leaoua**, fostă șefă de sector în cadrul aceleiași unități, care au comis, împreună, 30 de infracțiuni de luare de mită, pretinzînd și primind sume între 500—5 000 lei, precum și obiecte de valoare — porțelanuri, cristaluri etc. — pentru repartizări nelegale de locuințe.

Exemplificările de acest gen ar putea să continue, pentru că, ceea ce este demn de remarcat, se constată, de la o vreme, o ripostă tot mai hotărîtă din partea cetățenilor cinstiți împotriva unor astfel de fapte, pe cît de josnice, pe atît de grave.

Să fie, oare, semnalul unui val de intoleranță pentru șperțarii de tot felul ?

MIHAI GROZAVU ■

RECONSIDERAREA TEZAURULUI DE GÎNDIRE PRIORITARĂ ROMÂNEASCĂ

DOSARUL INSULINEI (II)

Continuăm publicarea interviului acordat revistei noastre de prestigiosul om de știință dr. Ionel Pavel, membru corespondent al Academiei R.S.R., prin care se pune în lumină descoperirea insulinei de către Nicolae Paulescu și odiseea recunoașterii acestei priorități românești.

Menționăm că la Editura științifică și enciclopedică este în curs de apariție lucrarea : Nicolae Paulescu, descoperitorul insulinei, avînd ca autori pe dr. Constantin Angelescu și Laura Sigarteu Petrina ; prof. I. Pavel semnează prefața.

L.S.P. — Protestul lui Paulescu ?

Prof. I. P. — Paulescu nu a fost un resemnat. De îndată ce a luat cunoștință de atribuirea premiului Nobel canadienilor, el a protestat întîi la Institutul Nobel, apoi la Academia de medicină din Paris, și în cele din urmă la Societatea de biologie din București. Protestele sale au rămas fără efect. Doi ani mai tîrziu, el a prezentat lituul său Congresului internațional de fiziologie de la Stockholm. De aici a primit ca răspuns un exemplar al raportului lui „Syoquist", care a stat la baza raportului acordării premiului Nobel în 1923, monument de neinformare sau incompetență.

Era fatal ca intervențiile sale să rămînă fără efect. Pe de o parte regulamentul premiului Nobel care interzice să se revină asupra decernării premiului odată acordat și, pe de altă parte, pentru că lipsea o personalitate de peste hotare care să-i fi putut susține. Singura mare personalitate competentă în diabet care îl cunoscuse, cu care Paulescu elaborase împreună un **tratat** fundamental de **Fiziologie medicală** în patru volume, prof. Lancereaux, președintele Academiei de medicină din Paris, murise de mult.

Este momentul acum să adăugăm cîteva cuvinte privitoare la introducerea în practică a insulinei, adică a purificării sale și a autorului acesteia.

Odată terminată cercetarea fundamentală, aplicarea în practică nu putea să întîrzie. Calea de administrare intravenoasă nefiind cea mai comodă, Paulescu a încercat la cîine calea subcutanată, dar, în fața iritației locale, produsă de extras, Paulescu, sensibil la respectarea aforismului „primum non nocere", s-a abținut să facă încercări la om.

Paulescu a obținut un brevet de invenție de la statul român în aprilie 1922 și a făcut să apară un memoriu asupra purificării extrasului de pancreas. Dificultățile, ținînd de lipsa de utilaj și de industria farmaceutică în România, au făcut ca încercările lui Paulescu de aplicare practică să fie întrecute de Casa Lilly. Nu trebuie însă uitat că descoperirea hormonului antidiabetic nu a fost o întrecere între industriile chimico-farmaceutice, ci numai între cercetările fundamentale și, din acest punct de vedere, prioritatea lui Paulescu nu poate fi contestată.

L.S.P. — Din ce motive scrisoarea prin care Paulescu cerea Fundației Nobel să i se facă dreptate nu ați reprodus-o în volumul publicat de dumneavoastră la Editura Academiei ? Într-o lucrare anterioară (Ion Pavel, Dan Sdrobici, Radu Pleșea, *Diabetul zaharat*, Editura Academiei, 1974, pag. 23—24), ați reprodus-o, e adevărat, parțial.

Prof. I.P. — Din oportunitate tactică ! Paulescu afirma că între publicarea lucrărilor lui și ale lui Banting și Best trecuseră 18 luni. În realitate, ținînd cont de prima lucrare publicată într-o revistă cu circulație internațională, nu au fost decît 8 luni. Lucrarea publicată în România în 1920, pe lîngă că avea o difuzare limitată, nu viza decît efectul asupra glicemiei și glicozuriei. Deși precede lucrările lui Banting și Best cu un an și jumătate, nu era exhaustivă, adică nu viza și acetonemia, acetonuria și ureea sanguină și urinară, aspecte care au accentuat cu mult calitatea și originalitatea lucrărilor lui Paulescu din 1921. Explicarea acestor aspecte m-ar fi jenat în demersurile mele. În adevăr, eu solicitam o atenție particulară și binevoitoare a directiei actuale a Institutului Nobel și nu voiam să se rătăcească discuția asupra unor fapte mărunte. Am vrut, pe cît s-a putut, ca intervențiile mele, inclusiv cartea, să conțină numai fapte incontestabile și ușor controlabile și, pe cît posibil, existente în literatura străină, pentru a nu putea fi contestate în nici un fel. A fost cu alte cuvinte o abținere de moment.

L.S.P. — Cum vi se pare această scrisoare, unii au azi „senzația că savantul era mai mult un impăcat cu ideea renunțării la zgomotele lumii" ?

Prof. I.P. — Paulescu n-a fost impăcat pînă la moarte cu nedreptatea care i s-a făcut lui și, prin el, Țării, la care a ținut așa de mult.

L.S.P. — Dincolo de protestul lui Paulescu, ce au făcut lumea științifică românească, academia, universitatea, autoritățile vremii ?

Prof. I.P. — E greu să spun azi, la 60 de ani după ce s-a consumat faptul, care era atmosfera din lumea științifică. Totuși, e știut că la vestea atribuirii premiului Nobel lui Banting și MacLeod, lumea științifică și-a manifestat la noi revolta și nemulțumirea. Apoi, cu încetul, ea s-a împărțit în două, o mare parte a continuat să creadă în valoarea și prioritatea lucrărilor lui Paulescu. Dar totul s-a limitat aici. Iar alta a atribuit premierea lui Banting și Best faptului că ei au aplicat insulina în tratamentul diabetului, pe cînd Paulescu își efectuase lucrările pe cîini. Lăsînd la o parte faptul că Institutul Nobel a premiat lucrarea fundamentală, lumea noastră, ca și străinătatea de altfel, nu a știut că purificarea insulinei pentru a putea fi aplicată la om nu a aparținut lui Banting și Best. Această situație arată lipsa de informație ce a domnit atunci și încă lungă vreme după aceea în lumea întreagă. Într-adevăr, nu s-a știut decît mult mai tîrziu că purificarea insulinei nu a aparținut lui Banting și Best cum lăsau ei să se înțeleagă și cum au crezut-o și unii de-ai noștri. De asemenea, nu s-a știut multă vreme nici că ligatura canalului pancreatic care a fost invocată de Banting și Best ca făcînd parte din originalitatea tehnicii lor, nu a fost un progres al acestora asupra lui Paulescu, ci o eroare. Deultfel Banting și Best au și renunțat curînd la această tehnică. Dar aceasta nu s-a mai difuzat public, ci a rămas necunoscută multora. Generația care a tresărit în 1921 și 1923, a mai făcut o încercare în 1943, prin reviste (Spitalul) pentru a-și manifesta simțămintele de admirație pentru Paulescu. Au fost însă toate fără efect. Nici unul din cei care au scris atunci acolo nu a făcut o analiză sau o anchetă temeinică a faptelor; ei nu descoperiseră în literatură falsificarea concluziilor lui Paulescu, de către canadieni, și nu au cunoscut nici lucrarea lui Collip, care revendica purificarea insulinei în mod exclusiv. Căci o confuzie mare s-a făcut — și aceasta acuză o dată mai mult pe Banting și Best — cînd aceștia au lăsat să se creadă că purificarea, necesară pentru administrarea insulinei la om, le-a aparținut lor.

Comunicarea lui Collip a arătat foarte limpede că extractul purificat de pancreas cu care s-a făcut prima injecție la om i-a aparținut în exclusivitate și afirmatiile lui nu au fost niciodată dezmințite. Aceasta fără a mai reveni asupra faptului că purificarea este o tehnică oarecum banală pentru chimiști și nu are nimic comun cu descoperirea fundamentală care a fost vizată de premiul Nobel.

L.S.P. — Care a fost reacția în cercurile științifice din alte țări ?

Prof. I.P. — În străinătate, în anii care au urmat după acordarea premiului Nobel, au apărut voci autorizate cum am spus : Funk (Paris), Sorfelli (Buenos Aires), Sharpey-Schaffer (Edinburg), Trendelenburg (Berlin), care au seriat descoperitorii : Paulescu, Banting și Best.

L.S.P. — Să vedem cum a fost reluată chestiunea de către generația următoare. Am constatat că străinii au fost primii : de ce nu românii, istoricii români ai medicinei ? Cum se explică faptul că primii care au venit să redeschidă dosarul Paulescu au fost străinii și nu noi, românii?

Prof. I.P. — În ceea ce privește restabilirea prioritătii în timpurile noastre, străinii au fost aparent primii care au admis-o. Dar aceasta numai aparent, fiindcă adevărul este că am acționat concomitent și noi. Cînd prof. Ian Murray din Glasgow mi-a cerut să-i dau o serie de documente despre Paulescu pentru că voia să scrie un articol asupra lui ca descoperitor al insulinei, eu personal aveam materialul strîns și acesta nu aștepta decît să fie publicat. Întîrziasem cu bună știință să-l trimit pentru a evita să dau impresia că fac aceasta dintr-un sentiment de naționalism șovin. (Cum s-a și insinuat, recent, în revista **Diabetis Care**, nr. 3/1981, vol. 4, pag. 446.) Fusese o modă cu 10—20 de ani înainte, imediat după al doilea război mondial, cînd unii își atribuiau peste tot priorități în toate domeniile. Am preferat atunci să tatonez, în contact direct cu specialiști străini, această chestiune și am băgat de seamă că aceștia, neinformați cum erau, au crezut la început că și eu fac o figură similară. Un articol semnat atunci de mine ar fi compromis poate definitiv problema. Am primit astfel scrisoarea lui Murray cu o mare ușurare. I-am dat toate documentele cerute și am așteptat publicarea articolului său ca să pot interveni în publicistică, referindu-mă la el, și preferind să rămîn pe planul al doilea. Și așa a fost bine ! Articolele lui Murray pentru restituirea priorității lui Paulescu au fost astfel de un mare ajutor. Ulterior, în corespondența care a urmat pînă la moartea sa, mi-a fost un interlocutor neprețuit pentru tactica ce trebuia să o adoptăm și eu și el în același timp. Mi-a fost de asemenea un foarte bun informator despre ce se credea și se urzea în Apus. Murray a avut chiar de suferit din cauza atitudinii sale pro-Paulescu și implicit contra lui Best, singurul supraviețuitor al colectivului de la Toronto. Ca și la noi, cozi de topor pro-Best existau și acolo.

L.S.P. — Au fost și aici ?

Prof. I.P. — Bun înțeles, o mică parte pro-Best, o mare parte contra mea !

L.S.P. — Vreți să-i numiți ?

Prof. I.P. — Nu, le-am dat importanță și nu o merită.

L.S.P. — Eu totuși cred că s-ar cuveni să fim mai „autocritici" — cu noi înșine, cu specialiștii români. Trebuie spuse o dată niște adevăruri, nu de dragul istoriei (deși ar fi un motiv suficient) ci pentru a ne obișnui să fim mai solidari cu valorile proprii, cum e firesc. Vă propun să refaceți — nu, nu acum — traiectoria prioritătii lui Paulescu în România, între anii 1931 și 1969

Prof. I.P. — Să mă gîndesc. Poate cineva mai tînăr ca mine o va face. Cred și eu că meritã. Nici cei care credeam în prioritatea lui Paulescu — mă includ și pe mine — n-am făcut tot ce trebuia.

L.S.P. — Așadar, savantul englez Ian Murray...

Prof. I.P. — Murray prin Paulescu a devenit un filoromân foarte activ. Prin poziția sa în lumea universitară și ca vicepreședinte al Asociației pentru Diabet din Anglia, prin pasiunea pusă în documentarea problemei și apoi promovarea poziției savantului român mi-a impus o mare admirație și simpatie. Am regretat continuu că nu am putut să obțin pentru el acordarea unei decorații, palid omagiu pentru serviciile pe care le-a adus științei românești, prestigiului României în lume. De fapt, științei universale, prin cinstea și abnegația cu care a luptat pentru impunerea adevărului.

L.S.P. — Corespondența dv. cu prof. Young ?

Prof. I.P. — Corespondența cu Young a fost foarte utilă pentru punerea în evidență pe de o parte a meritelor lui Paulescu și pe de altă parte a „limitelor" impuse Comitetului instituit la Buenos Aires de-al VII-lea Congres al Federației Internationale a Diabetului (august 1970), pentru a defini rolul lui Paulescu. Istoricul acestui comitet — unde Young a fost președinte — este foarte instructiv și arată ce atenție trebuie să punem cînd apărăm drepturile unui savant român în competiție cu străinii.

Ajuns la Congresul Internațional de Diabet de la Buenos Aires, 1970, în cadrul căruia se întîmpla să am o poziție specială (președinte al simpozionului asupra eredității diabetului și raportor în simpozionul asupra profilaxiei diabetului), am luat contact cu președintele congresului, Rachmil Levine, pe care îl preveniserm că voi înainta o sesizare asupra prioritătii lui Paulescu în descoperirea insulinei. O sesizare analogă fusese făcută și de prof. Eric Martin din Geneva. R. Levine mi-a spus atunci că va discuta în Consiliul de conducere al I.D.F. și că, probabil, se va numi o comisie care să raporteze asupra prioritătii lui Paulescu, invocată de mine. „În Comisie veți fi desigur și dv. și dacă vreți mai recomandați una sau două persoane care să facă parte din ea". Așa am făcut, și Consiliul de conducere s-a întrunit și-a numit o comisie din care eu... nu făceam parte. Comisia trebuia să depună raportul pînă la sfîrșitul anului 1970.

Eram așa de sigur că rezultatul va fi favorabil lui Paulescu încît această „uitare" nu m-a contrariat prea mult. Eram convins, pe de altă parte, că nu voi putea participa la ședințele care urmau să se țină în lunile care urmau la Londra, dat fiind că se anunțau numai cu circa o săptămînă înainte.

Abia mai tîrziu am aflat de „limitele" impuse comisiei, și anume ca aceasta „să nu se atingă de poziția lui Banting, Mac Leod și Best". Trebuie să precizez însă că Best era președinte de onoare al Federației Internaționale a Diabetului. Ce a urmat ar fi trebuit să o prevăd din primul moment. Dar corespondența avută ulterior cu președintele comisiei, și care a fost publicată în carten mea, arată bine ce luptă a trebuit dusă ca să se obțină tot ce se putea obține în limita „limitelor" impuse comisiei.

LAURA SIGARTEU PETRINA ■

Păstura de laborator

(*Urmare din pagina 1*)

tării farmaceutice în cooperare cu Ferma apicolă Scorniceşti.

Transformarea prin mijloace de laborator a polenului în păstură, astfel încît aceasta din urmă să aibă exact calităţile ce se obţin prin patentul milenar al coloniilor de albine, este, spuneam, o invenţie prioritar românească.

Păstura, amintim, este „piinea albinelor" pe care acestea o realizează din polen. Ea devine o substanţă extrem de hrănitoare sub influenţa substanţelor adăugate de albine, a microorganismelor, a temperaturii şi umidităţii ridicate din stup. Prin aceste elemente de metamorfoză, zaharoza se transformă treptat în monozaharide, zahărul simplu trece în parte în acid lactic, şi sporeşte conţinutul în vitamina K. Aceste transformări sînt posibile şi în condiţii de laborator, susţin inventatorii (Victor Daghie, medic, Nadia Nicolau, chimist, şi Nicolae Iliescu, apicultor) prin spargerea exinei (învelişul protector al polenului), prin fermentare, incubare şi prin alte procedee care reproduc în vitro metodele biologice ale iscusitelor necuvîntătoare. Păstura fabricată de om va fi, evident, de cîteva ori mai ieftină decît cea recoltată din stup. Pe baza ei, acelaşi colectiv de inventatori şi cu concursul ing. Ştefan Săvulescu, directorul Combinatului apicol, au realizat o familie de biostimulatoare şi hepato-protectoare denumită **Apivitas**. Astfel prin asocierea păsturii cu Apilarnil, miere şi anumite plante medicinale (în special Childonium majus) a luat naştere Apivitas 4 Forte cu efecte notabile în tratamentul afecţiunilor hepatice. Produsul a fost avizat favorabil de Ministerul Sănătăţii şi va intra în farmacii în cursul acestei luni.

Pentru combaterea toxicomaniei, farmacistul dr. Ovidiu Bojor şi apicultorul Nicolae Iliescu au imaginat şi realizat **Nicotinestopul** în compoziţia căruia intră 6 plante medicinale, 3 produse apicole, puţin zahăr şi puţină lactoză. Este nedăunător organismului, are proprietăţi antibacteriene şi exercită o acţiune fortifiantă asupra organismului. El se prezintă sub forma unor comprimate care se consumă ca nişte bomboane de cîteva ori pe zi.

Evident, ne-au mărturisit inventatorii, pofta de fumat nu va trece în cîteva minute aşa cum trece durerea de cap şi de măsele după înghiţirea unei pastile analgezice. Este nevoie şi de puţină voinţă. În timpul tratamentului se poate fuma, dar, spun autorii produsului, după a cincea zi, dorinţa şi plăcerea de a fuma încep să se diminueze. Toate acestea le mărturisesc voluntarii care au apelat la Nicotinostop în timpul testării produsului.

Sperăm că noua armă împotriva tabagismului cronic îşi va dovedi eficienţa. Ea va fi pusă în curînd la dispoziţia celor ce vor să lase tutunul.

Din nou despre descoperirea comunicată de inginerul Radu Forgaci

La „Flacăra" din 14 mai 1981, prin mijlocirea unui scurt articol, am adus în atenţia cercurilor de specialitate şi publicului larg deopotrivă faptul că un inginer din Bucureşti, Radu Forgaci, examinator principal de invenţii la O.S.I.M., a anunţat descoperirea unui fenomen fizic nou şi anume: propagarea helicoidală a curenţilor electrici. Ulterior, descoperirea a fost confirmată experimental de un cercetător din Iaşi şi de un specialist al Institutului de fizică şi inginerie nucleară de la Măgurele În rîndurile care urmează publicăm un nou rezultat experimental şi noi opinii în legătură cu această noutate ştiinţifică de ultimă oră.

Sînt biolog (pensionar) şi am lucrat un sfert de veac la elaborarea unei mecanici a vieţii, care pornind de la enigmatica respiraţie cutanată, să explice acele necunoscute ale vieţii organice, care fundamentează bolile de degenerescenţă celulară. În cercetările mele biologice, privind interacţiunea razei de lumină (radiaţie electromagnetică atenuată) cu organismul viu, am ajuns, volens-nolens, la concluzia că numai în atmosfera anizotropă a planetei noastre raza de lumină se propagă în linie dreaptă, ca o consecinţă a impurificării mediului aerian în care trăim. În medii izotrope însă (spaţiul cosmic, mine părăsite, cavităţi interpleurale ale organismului viu), raza de lumină, inclusiv curenţii electrici, se propagă numai helicoidal, aşa cum macroscopic se poate vedea din mişcarea pămîntului, în jurul soarelui, mişcare proprie tuturor planetelor în marşul lor cosmic. Implicaţiile descoperirii acestui fenomen fizic sînt de-a dreptul majore. Ele privesc anotimpurile anului, faţa nevăzută a planetelor, iarna pe pămînt (cînd aceasta este la cea mai mică distanţă de soare), cicloanele, curenţii aerieni ascendenţi-descendenţi, necesitatea corectării traseului rachetelor cosmice la ieşirea din atmosfera pămîntului etc.

Carol Anton Apostolescu, biolog, Bucureşti

După apariţia în revista „Flacăra" a relatării consacrate noii teorii fizice elaborate de inginerul Radu Forgaci de la O.S.I.M. Bucureşti — am observat pe cale experimentală implicaţiile acestei teorii în studiul efectului Procopiu. Măsurătorile făcute la laboratorul Combinatului de fibre sintetice din Iaşi, unde lucrez, confirmă presupunerea noastră că există un efect Procopiu şi în conducteare neferomagnetice. Dispozitivul realizat la C.F.S. pentru această verificare experimentală va putea fi utilizat pentru măsurarea proprietăţilor magnetice ale tuturor metalelor.

Inginer Nicolae Vlad Iaşi

FLACĂRA REVINE

I.K.G.-ul pe calea cea bună. Unde sînt comenzile?

Pînă la apariția dispozitivului IKG, tăierea unei bare metalice — operație repetată de zeci de mii de ori la nivelul industriei — se făcea, și încă se mai face acolo unde dispozitivul nu a fost introdus, fie cu ferăstrăul, fie cu discul abraziv, la viteze mari, fie prin forfecare. Toate cele trei metode antrenează pierderi mai mici sau mai mari de material, mergînd pînă la 10 la sută în cazul ferăstrăului. Forfecarea nu presupune, inițial, nici o risipă, numai că fețele obținute prin acest procedeu rămîn neregulate, implicînd obligația strunjirii sau așchierii, adică timp, manoperă, materiale cheltuite.

Încă din 1973, tehnicienii brașoveni **Constantin Iliescu, Șandor Kiss și Laszlo Gașpar** de la Universitatea din Brașov au pus la punct un dispozitiv, cel despre care vorbim, capabil să realizeze debitarea în condiții net superioare, ca eficiență și randament, față de metodele așa zise clasice. Între timp dispozitivul a fost îmbunătățit.

În cîteva cuvinte să încercăm să amintim cititorilor modul de acțiune al dispozitivului gîndit și realizat la Brașov. El prinde, în zona de forfecare, bara în două manșoane speciale, care prin intermediul unei prese și al unor pîrghii, o string pînă la limita de curgere a materialului. Se creează astfel o tensiune spațială de compresiune, forfecarea realizîndu-se prin curgerea plană, fără joc între cuțite. Capetele de bară rămîn perfect netede. Noul dispozitiv elimină scule așchietoare, ridică la cote înalte productivitatea muncii, înlătură importul. Mai mult, **numeroase firme din țări cu vechi tradiții industriale au apreciat și solicitat noul dispozitiv.**

În urmă cu mai bine de un an, ceream organelor de resort să hotărască extinderea invenției printr-o intervenție prompte, date fiind avantajele economice deosebite care ar rezulta din generalizarea sa.

Dintr-o convorbire avută cu profesorul Constantin Iliescu, titularul disciplinei de tehnologia ștanțării și matrițării reci de la Catedra de tehnologia construcțiilor de mașini a Universității din Brașov, inventator de elită, posesor a 15 brevete, să vedem drumul parcurs de dispozitivul IKG spre generalizare.

„Lucrurile stau mult mai bine decît în urmă cu un an. Dispozitivul funcționează la Întreprinderea de unelte și scule Brașov, la Întreprinderea de autocamioane din Brașov, titularul citorva din invențiile noastre, la IMASA Sfîntu Gheorghe, la „1 Mai" Ploiești. Dispozitivele au fost realizate pe baza proiectelor noastre. De asemenea, am asigurat și asistența tehnică necesară. La „1 Mai" Ploiești, împreună cu subinginerul Gheorghe Neagu, șeful debitării centralizate pe întreprindere, am realizat o variantă îmbunătățită. La „Electroputere" Craiova, dispozitivul se experimentează de o jumătate de an. În curînd, la Întreprinderea de vagoane Arad va intra în funcțiune un dispozitiv pentru 300 tone forță, capabil să debiteze platbande de dimensiuni 120×20 milimetri, pentru vagoane.

Pentru anul acesta avem contracte cu 14 întreprinderi. Pentru 1982 am semnat pînă acum contracte cu alte 5 întreprinderi.

Sînt asigurate toate condițiile pentru producția de serie, însă IMASA Sfîntu Gheorghe nu are comenzi suficiente pentru trecerea de la seria zero la producția de serie! Pe această cale vreau să informez că pe lîngă proiectele pe care le asigurăm pentru modele în diverse întreprinderi, **M.I.C.M. a hotărît ca proiectele pentru dispozitive să fie făcute de ICSIT Titan, filiala Sfîntu Gheorghe, iar dispozitivele să fie livrate la comandă fermă de către IMASA.**

La Sfîntu Gheorghe este realizată seria zero pentru dispozitivele IKG 100 și IKG 63, adaptabile pe presele de 100 și respectiv 63 tone. Tot aici este în curs de realizare modelul unui dispozitiv de debitare pentru 750 tone, care va putea debita bare cu diametrul de 100 milimetri. **La cererea beneficiarului, dispozitivele se pot livra și cu mecanism pentru alimentarea automată.** Pentru ca dispozitivul să fie cu adevărat generalizat, pentru trecerea la producția de serie, IMASA Sfîntu Gheorghe, **întreprinderea producătoare, trebuie să aibă un număr minim de comenzi. Deocamdată ele lipsesc. Comenzile pot fi înaintate pe adresa: Sfîntu Gheorghe, strada Brașovului 3—5."**

Așadar, după eforturi îndelungate, dispozitivul IKG are asigurate toate condițiile să fie generalizat. Înlocuirea dispozitivelor clasice cu cele noi nu se poate face peste noapte, sîntem de acord, însă, în contextul celor arătate mai sus, acțiunea credem că ar fi trebuit impulsionată la nivelul Direcției tehnice din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini.

OPREA GEORGESCU ■

Demeter Wilhelm — Compoziție

Constructori, salvați-vă spitalul!

În urma articolului „Constructori, salvați-vă spitalul!", apărut în revista noastră numărul 8 (1341) din 19 februarie, după patru luni, la redacție s-a primit un singur răspuns. El aparține Centralei construcții montaj București și este semnat de directorul economic Ilie Vlăsceanu. Răspunsul ni s-a părut interesant, completînd și aducînd noi date la cele notate de noi. Spicuim din scrisoare: **„Spitalul șantierelor de construcții funcționează din anul 1974 în actuala clădire din Bulevardul Energeticienilor numărul 9—11, pusă la dispoziție de către Centrala de construcții montaj București. Anterior acestei date a funcționat cu o capacitate mai mică în altă clădire, tot a centralei noastre. Din cei peste 110 000 de oameni ai muncii în evidența policlinicii și a spitalului de construcții, doar 38 000 lucrează în cadrul centralei noastre, restul muncind în alte unități de construcții din Capitală. În afară de reprezentanții centralei noastre nimeni, dar absolut nimeni, din conducerile celorlalte unități servite de spitalul și policlinica de construcții nu s-a interesat și de bunul mers al acestor instituții și nu a sprijinit activitatea administrativ-gospodărească a acestora. Din aceste motive spitalul are unele greutăți, de ordin material, ca și lipsuri proprii, și de aceea apreciem că articolul apărut în revista „Flacăra" sesizează pe bună dreptate aceste neajunsuri. Pentru a veni în sprijinul spitalului și pentru înlăturarea defecțiunilor existente, conducerea centralei noastre a inițiat un program de măsuri pe doi ani. Dar pentru aplicarea lor trebuie să fie antrenate și celelalte unități de construcții din Capitală, precum și Direcția sanitară a municipiului București..."**

La șfîrșitul celei de-a șaisprezecea săptămîni de la apariția articolului ne-am deplasat la singura unitate care a răspuns sesizării noastre. Directorul economic, Ilie Vlăsceanu, ne-a spus că datorită intervenției revistei „Flacăra" s-a reușit: „eliminarea unor prejudecăți, a unei anumite inerții". Mai mult decît atît. Factorii de decizie din cadrul centralei au fost receptivi și au cedat întreaga clădire spitalului de construcții. De asemenea, directorul Întreprinderii de administrare a grupurilor sociale și cantinelor, Emilian Florea, a comunicat că pe lîngă faptul că va asigura, și pe viitor, întreaga gamă a alimentelor pentru întregul spital, respectiva unitate va repara o parte din instalații și terasa.

Dar, ne explică în continuare directorul Ilie Vlăsceanu, Direcția sanitară a municipiului București, cît și conducerea spitalului de construcții s-au speriat și și-au pus întrebarea: Ar fi bine sau n-ar fi bine să fie preluată întreaga clădire?

Medicul Mircea Pretorian, președintele comitetului de sindicat al spitalului de construcții, ne spune că în urma articolului, lucrurile s-au precipitat. Astfel, I.P.C. s-a apucat să lucreze la proiectul viitorului spital, dar, în momentul de față lucrurile stagnează pentru simplul motiv că nu există un act de proprietate. Cu alte cuvinte, Direcția sanitară a Capitalei caută încă soluții.

De fapt, ce anume caută Direcția sanitară? Pe bună dreptate, Direcția sanitară dorește să stea de vorbă cu reprezentanții și factorii de decizie din toate întreprinderile bucureștene de construcții. Să se facă grafice de eșalonare a lucrărilor, să se discute ceea ce are de făcut fiecare întreprindere în parte. Dar, ne explică directorul Direcției sanitare, medicul Gheorghe Iacob, acest lucru nu se petrece. Sîntem puși într-o situație foarte complicată. Nu noi sîntem cei care nu dorim să preluăm întreaga clădire. Chiar și mîine putem semna actele. Dar de la a avea un simplu imobil și pînă la a căpăta statutul de spital este o cale destul de lungă. Ne-am și gîndit ce să facem în noua clădire: un centru de recuperare, un centru de reumatologie și recuperare ortopedică, lucruri esențiale pentru constructori. Cei care sînt principalii beneficiari ai acestor noi transformări — constructorii — nu-și dau interes ca să treacă de la vorbe la fapte.

Am stat de vorbă cu unii dintre președinții de sindicat din cîteva trusturi și întreprinderi bucureștene. Cei mai mulți nici nu știau despre ce e vorba. Deocamdată nu le dăm numele, sperînd că uniunea pe ramură și Consiliul sindicatelor din construcții vor ști să mobilizeze toți factorii de decizie din unitățile de construcții ale Capitalei pentru rezolvarea acestei situații. Indiferent în ce întreprindere lucrează, constructorul are același statut. Și, cum spunea cineva, „trebuie dată toată atenția acestor mineri de suprafață". Dar grija pentru constructori, în acest caz, trebuie s-o aibă chiar constructorii. Cu alte cuvinte: constructori, încă vă mai puteți salva spitalul!

SORIN POSTOLACHE ■

Om și funcție

Pînă la urmă, toate se explică. Numai că explicația nu înseamnă și soluție. Cunosc un cetățean, altfel om cumsecade, care s-a trezit într-o bună zi ales șef de scară la blocul unde locuia. Vă puteți imagina ce-l acela un șef de scară într-un bloc! El primise însărcinarea să-i optimizeze, dacă se poate spune așa, pe doi-trei răi plătnici la întreținere și cam atît. Numai că omul se afla, pentru prima oară în viață, înaintat într-o funcție: fiindcă șefia unei scări funcție se cheamă. Avea, pentru prima oară în existența sa, simțămîntul că reprezintă o autoritate și că trebuie cumva s-o onoreze. Cetățeanul cel oarecare a început să organizeze zilnic fel de fel de întruniri obștești, la care — firește — locatarii lipseau. Instrumentul prin care omul înțelegea să conducă era ședința. Lipsind, locatarii deveneau, în constiința lui de șef abia întocmită, niște nedisciplinați, niște persoane în contratimp cu legea. Cure lege? Păi, cum care?! A considerației ce-o presupunea împărțirea unei scări. Cetățenii, prin urmare, proprietari de apartamente, au început foarte curînd să se numească recalcitranți, necinstiți, vinovați. Lumea, pentru fostul om de treabă, s-a despicat în buni și răi, viața lui și a vecinilor s-a schimbat, din normală în anormală, pîndită de o mie de mici mizerii și tensiuni.

Blocul L 14, din Bulevardul 1 decembrie 1918, este unul din cele mai impunătoare din Capitală. E clădit pe zece etaje și douăsprezece scări și cuprinde 484 apartamente. Socotind numărul locatarilor, vom vedea că blocul e cît un sat mai mare și că administrarea lui, în mîna unor veleitari la putere, poate să fie o problemă. Acest bloc a devenit de la o vreme încoace o problemă, și iată din ce pricini: cu ani în urmă președinte al asociației locatarilor a fost ales Niculae Iorga, proprietar, firește, al unui apartament — la etajul al patrulea, scara zece. Fiindcă treburile contabile se cam încurcaseră, pe de o parte, iar pe de altă parte întrucît președintele de asociație manifesta un fel de semeție a legalității de natură a împărți satul L 14 în cinstiți și necinstiți — ceea ce, de bună seamă, era cel puțin o probă de lipsă de tact — s-a organizat o adunare a locatarilor și s-a ales alt comitet. Asta în 18 mai 1980. Adunarea, petrecută cu prezența cui s-a întîmplat, a ales și alt președinte. Sigur, regulamentul obștilor de locatari zice precis **cît și cum,** în ce privește alegerile și administrația. Numai că o obște este, totuși, o obște — adică o conjuncție de interese curente și de simpatii. Cînd trăiești într-un bloc 484 de familii, e mare trebuință de simpatie, de amabilitate, de conlucrare, de cuvînt cordial. Prima lege e buna înțelegere și prima îndatorire a unui președinte de obște e s-o cultive. Dacă în bloc e rică, președintele blocului nu-i cine trebuie, fie el om cuminte în casa lui. Una e să fii șef de apartament și alta șef de bloc. Mai mult: ce se tolerează adesea în cadrul familiei, nu-i de tolerat într-o casă cu 484 de familii. Ceea ce nu reușește să bage de seamă Niculae Iorga e că autoritatea se cîștigă, nu se instituie cu aplomb militaresc; tot cît privește relațiile sale cu cetățenii, bunăvoința nu-i întreagă dacă nu merge spre toți.

Simțindu-se înălțat dintr-o funcție ce-i dădea, probabil, o mulțumire de sine peste ce-ar fi să dea, în mod normal, o astfel de mărire, cetățeanul ca toți cetățenii Niculae Iorga se supără pe sat, refuză să predea însemnele puterii — ștampile, dosare, chitanțe, hîrtii de tot soiul — și își pune în lucrare supărarea. Face memorii la consiliul popular, scrie la reviste, insinuează — ori o spune de-a dreptul — că se mașinează contra sa, că în asociație s-a așezat nelegea, că la consiliu se decide cu părtinire, că unul ar fi văr și altul nepot. El socotește că are dreptate — dreptate fiind situația de a sta el președinte de asociație. Sigur, în discuție omul e subtil și duce chestiunea în albia legalității dar judecata lui e astfel: e legal ce face dînsul, nu-i legal ce întreprinde noul comitet. În memorii, împarte lumea în cinstiți și necinstiți. Lupta lui e uneori sfruntată. Scrie un memoriu în numele a 76 de locatari, le dă numele și adresa și-l semnează el „Niculae Iorga, președintele asociației".

Familia cetățeanului Niculae Iorga este o familie de oameni muncitori și cu drag de copii. Casa lui e harnică și unită. Singura neîmpăcare mare a anilor săi are loc cînd e vorba de șefie. Ce-l face pe el să nu aibă odihnă e faptul că a fost eliberat din funcție de-o adunare nestatutară. Pentru Niculae Iorga, statutul asociației de locatari, care-i o cartă a conviețuirii urbane, devine codul implacabil al unei conduite spartane. Cum în sumedenia de paragrafe ale regulamentului de asociație orice om se mai poate și împiedica, cei care nu fac din acest statut carte de căpătîi, nu sînt buni cetățeni. Pînă la ideea de necinste și vinovăție nu-i decît un pas. În memoriile sale, în temeiul realității — foarte discutabile — că adunarea de mazilire a fost nestatutară se numesc la fiecare frază vinovății și necinstiți. Cunoscînd o față a problemei, s-o cunoastem și pe cealaltă.

Niculae Iorga locuiește la scara zece, etajul al patrulea. La etajul al nouălea, în apartamentul 433 trăiește familia Mariei Mamare. Trăiește, e un fel de a zice. În casa Mariei Mamare e pe cale să se petrecă — dacă nu cumva s-a și petrecut — o nenorocire cu urmări teribile. Închipuiți-vă un apartament fără încălzitoare, cu un singur bec în bucătărie, cu o singură sobă murdară în dormitor, cu un ceaun și o oală cu mîncare veche pe sobă. În toată casa nu se mai vede nimic altceva. Ruina e greu de spus în cuvinte. Omul are sentimentul umilitor al sfîrșitului de lume mai ales cînd pășește în sfîrșitul acesta de lume. În apartament viețuiesc, de izbelițte, patru prunci. Patru fetițe, de la șapte luni la cinci-sase ani cea mai mare. Femeia Mamare, este limpede pentru toți cei din bloc, nu-i chiar sănătoasă. Un medic ar ști să concludă fără dubiu asupra stării minții ei. Numai că pentru asta e nevoie ca medicul policlinicii Titan, în controalele căruia se găsește blocul, să vină la fața locului și să-și facă meseria. Sora medicală de la circă, pe fișele cărela sînt trecuți spre supraveghere copiii, ar putea lesne să povestească medicului unde-i subordonată cum arată patru copii înfometați și abandonați într-o casă goală, pe o somieră murdară, fără părinți și un minimum de grijă. Cu condiția ca sora medicală să fi urcat vreodată pînă aici, să fi răspuns măcar uneia din sesizările locatarilor. În fine, comisia de tutelă a Consiliului popular al sectorului 3 ar fi avut — urmare a multelor memorii primite din blocul L 14 — prilejul și obligația să-i strămute pe nefericiți la o Casă a copilului, să-i readucă în stare umană. Cu condiția s-o fi făcut.

Soția lui Niculae Iorga știe cîte ceva despre copii. Spune că i-a ajutat, dar că de soarta lor trebuie să se ocupe statul. La fel gîndește și soțul. Într-un fel, așa gîndesc toți locatarii scării numărul zece.

Îl întreb pe Niculae Iorga, omul împătimit de litera legilor vieții de asociație și de legalitate, în toate cele, ce socotește dînsul că trebuie întreprins pentru salvarea sufletului și a vieții copiilor Mariei Mamare. Copiii, cum se știe, mănîncă de cîteva ori în zi și nu la vremea mîlosteniei cîte unui vecin. Copii de șapte luni, de doi și trei ani nu mănîncă singuri, precum oamenii mari.

În apartamentul 433, din blocul L 14, Bulevardul 1 decembrie 1918, o fetiță de cîteva luni, cu greutatea unui nou-născut, doarme noptile goală într-un pat gol, alături de surorile sale murdare, sălbăticite, privind cu spaima animalului costeliv și hăituit la omul care intră pe ușă, înfricoșate de fiecare prezență umană; patru copii, deci, singuri într-o comunitate de mai bine de 1 400 de oameni convinși că trebuie făcut ceva și nefăcînd nimic. Fiindcă oricît de patetic ar suna o plîngere a locatarilor către primărie, hîrtia scrisă și umblată pe la niște funcționari ai comisiei de tutelă nu ține de cald și de foame copiilor.

Ce funcții ar trebui să aibă oamenii comitetului de bloc, ce funcție ar trebui să aibă Niculae Iorga și, în general, ce rang ar trebui să aibă cetățenii satului L 14 ca să urce pruncii într-o mașină și, cu autoritatea ce-o are întotdeauna voința obștii, să-i interneze la o casă a copilului? Poate că funcția de oameni.

TUDOR OCTAVIAN ■

Dolj — priveliști și oameni în cîmpul magnetic al noului

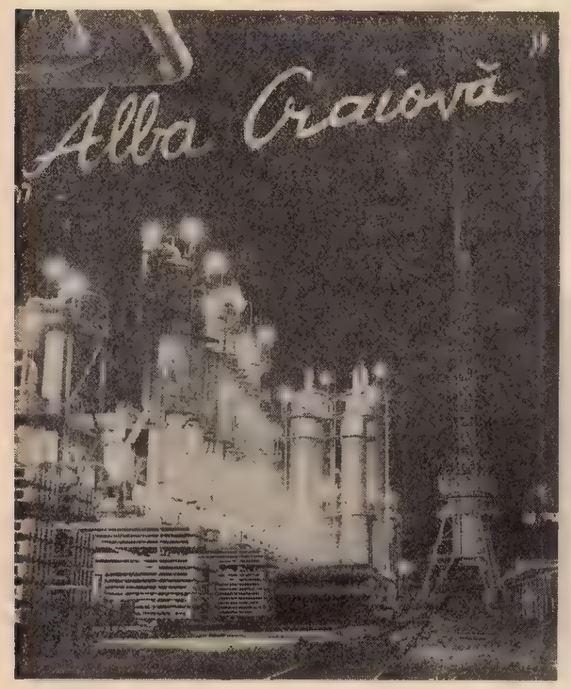

la răscruce de timp

Craiova, pe un cîndva, se așază în lumina... a... moveanului care am fost. ... o veche ... retate de scaun. De fapt, ea a-și fost așa, a fost a doua capitală a Valahiei, a fost scaunul Valahiei Mici, acea „provincie decebită", cum ... cronicarul, cu „capi ce se ... chemă bani", cu „steag și muzică ostășească și pecete deosebită". De fiecare dată cînd revin aici am sentimentul că răsfoiesc o carte. O carte masivă, grea de mierea secolelor, arhiceristalizată prin suprapunerile de documente venind dintr-o grandioasă istorie. O răsfoiesc, știind-o de fapt pe de rost. O pot reciti în gînd, cu ochii închiși, murmurînd-o.

O carte cu file de piatră, cu inițiale marcate prin monumente, acele majuscule arhitectonice ce se găsesc pe alei cu zecile, care te incită prin măiestrioazitatea și prin noblețea lor, invitîndu-te la o lectură de zile mari. Nu poți avea în bibliotecă, observa cineva, nici Florența, nici Delftul, nici Colonia, dar lipita de a trata un oraș (un oraș-ediție princeps de istorie și de spirit cum e Craiova) ca pe o carte e cu atît mai seducătoare cu cît noului prin trăsătură istorică, ne-au rămas puține orașe-monument, orașe-arhivă, orașe-muzeu ale neamului. Printre acestea, multe-puține cîte sînt, e și Craiova. Și totuși...

Și totuși, monumentele, arlcit de frumoase, nu pot compune un oraș, în înțelesul modern al cuvîntului (în înțelesul lui Le Corbusier sau Niemeyer, dacă vreți). Ele pot doar organiza un centru istoric sau artistic, un vast parc urban în care edificiul străvechi să pună, ici-colo, prețioase accente de artă. Dar în rest ?

În rest, cu excepția ansamblurilor-monumente din centrul orașului și a caselor-unicate de artă risipite ici-colo, filele cărții Craiovei n-au fost alt de piatră ci de pămînt. Materialul din care s-a construit, prin veacuri, urbea a fost, în cea mai mare parte, lutul, dar nu lutul muiat în apă, amestecat cu pleavă, lipit pe nuiele, împletit citeodată cu piatra, dar pu prea mult. În primăvara lui 1977, la sfîrtecrur, sute și sute de clădiri din lut sau din piatră și cărămidă, devenită friabilă ca și lutul, s-au sfărîmat. Frumusețea „albei Craiove", cum a numit-o un scriitor, s-a dovedit a fi o iluzie, o exagerare de scriitor. O iluzie ce se acreditase, în care credeau și localnicii, dar pe care crunta realitate a cutremurului a spulberat-o. De sub varul căzut, de sub fardul „albei Craiove" s-au ivit dintr-o dată ridurile întunecate ale unei vetre bătrîne, măcinate inexorabil pe dinăuntru.

În 1976, prin lunii decret prezidențial, s-a aprobat sistematizarea zonei centrale a orașului. O operație pe care o putem numi, fără să șovăim la cuvinte, de anvergură și totodată, destinînd un efort constructiv cum acest oraș, și nu numai el, nu a mai cunoscut niciodată. Un efort ce însemnă nu numai mii și mii de apartamente, nu numai zeci și zeci de edificii de interes obștesc, ci regîndirea și rezidirea unui întreg oraș, în cuprindere ca și-n adîncime, chiar dacă în noastră și acceptabilă subtilă a mașinii, a craiovenilor, să nu ne fie străină, să rămînă ea însăși. Ce fac ei, cei ce ciopîrțesc în piatră noul oraș, nu e, desigur, un lucru simplu. Nu există artiști mai eterni decît ei, creatorii orașelor, fiindcă materia lor înfruntă îndrăznet eternitatea, și nu există artiști mai robiți circumstanțelor ducat tot ei, fiindcă zidesc la comanda clipei și sub vigorile clipei. Trebuie să amintim aici că modificarea spectaculoasa modificare arhitectonică și edilitară a peisajului craiovean din ultimele decenii (căci construcția nouă Craiove a început cu mult înainte de '77 !), nu însă și a viziunii despre ei, e rezultatul unor astfel de comenzi. Craiovei, după război, i-au trebuit, înainte de toate, case. Înainte de a se gîndi la tradiție, la specific, la unitate a dezvoltării, orașul a trebuit să adăpostească sute de mii de oameni (au fost vreo 50 000 în anii interbelici, sînt peste 250 000 acum !), să le creeze un spațiu de viață demn. Oamenii au nevoie de case ca și de pîine, uneori (chiar deseori !) o casă bună poate suplini un aliment mediocru. Dar oamenii, avînd nevoie de case ca și de pîine, mai au nevoie și de propria lor istorie, de întreaga agonistită vie a vieții lor. Lucru ce, în cazul Craiovei, și nu numai al ei, uneori s-a uitat. Niște mai vechi calete de exerciții, scrise în piatră, ce din păcate nu se mai pot ascunde, nici suprima, adică niște construcții banale, impersonale, urîte, ne îmbină cu locul, cu istoria lui, cu decorul lui, o probează. Și e bine că azi, luîndu-se act de necesitatea păstrării flinței, a personalității orașului, se procedează în consecință, prin măsuri ce se întrevăd radicale Adică salvîndu-se, ai se spune, tot ce e de salvat din edificiile-monumente ale trecutului, din mărețele forme ale unei străvechi și originale civilizații, sublimate în fapt de artă, și cheltuindu-se, în același timp, efort și imaginație pentru ca noile plasmuiri în piatră să nu impiezte o tradiție, ci, de se poate, să-i sporească strălucirile.

Orașul Combinatului chimic, al lui „Electroputere", al I.U.G.-ului, al Oltcit-ului, al Întreprinderii de tractoare, al Întreprinderii aeronautice, al noilor cartiere (unele, precum „Craiovița Nouă" depășind cu cîțiva a populației urbea de dinainte de război !), de-al II-lea Teatru National, al Universitatii, al Case Bătrînului, al străduțelor parfumate, cu tei bătrîni, dintr-o parfumată Craiovă „debut de siècle", încearcă astfel, la ceasul de față să-și ordonieze prospectele și vechile ctitorii într-o alcătuire nouă, de sinteză emancipată de sursă, dar plutind totuși pe orbita ei, ca și un corp lesit din gravitația terestră.

Drept pentru care în ochii noștri, ai cronicarilor ei, istoria „albei Craiove" se află încă la început.

ILIE PURCARU ■

POEȚI DIN DOLJ

Sămînța bucuriei

Mă-nchin spre lutu-ți, țară, mumă,
cu palmele alîngu-ți aripa de humă,
simt grînele cum cresc sub degetele mele,
înșirîndu-și setea către stele.

Se oglindesc lureferi în pleoapa-ți
roditoare.
în riuri și în lacuri și-n amiezi,
sub ochiul tău veghînd mănos tresare
belșugul marilor livezi.

Ce limpede i izvorul din care mă adăpi
și-mi torni pe suflet stropi de apă vie
să semăn cu fii tăi alături
sămînța bucuriei în cîmpie

Pecete

Mă mîndresc cu puritatea frunții tale,
patrie.
cu flacăra ce, zilnic, pe trup
mi-o înrestezi
sun a clopote de cristal în inima mea
pr meleagul iubirii unde mă pierzi.

Oro logii vama își rup, veșnicia îni leagă
isto ria de bronicul satelor și cetăților
tale —
nu îndeajuns este poemul acesta
pen tru atîi de rotunde hotare.

Asp ult în amiază ropot de circ înfiorit.
nec hezul minjilor în primăvară,
cum a freamătă în albii transparente riurile
cu anda diamantin mulenară.

Ine ele din iubire legile vremelniciei,
sfîș li mătăsuea lor prăfuită.
Nor dul bate la porțile verzuiui.
Suc ful în Dunăre-și poartă
pleoapa-nverzită.

IOANA DINULESCU ■

Porumbel

Porumbel cu pană albă
În amurgul unui dor
Vinturi albastră salbă
Peste pieptul altui nor,

Poate ploaia scuturată
De văzduhul nevăzut
Mai incintă, mai învățată
Încă sufletul trecut.

Cale amintirii dusă
Către tine tot mai rar
Regăsindu-se apusă
Între vremuri spic de var.

Numai roua risipită
De aripă-n larg planat
Te învăluie iubită
Cu albastrul luminat

Mai în noapte, mai în zori
Cînd la vadul mîhnirii
Ca o lebădă coburi
Sub amurgele privirii.

Uneltita canonada

Am tras zăvoarele în jur
Ca o cetate medievală
Așezîndă pe contur
Și arșa-n inimă cu smoală.

Zăvoare mari de dor și ceață,
Zăbrele din granite sloi
Păzesc făptura mea de viață,
Opaițul el clipind spre voi.

Va fi mai negură, mai iarnă,
Mai veșted chipul lunii ros,
În mîne va mai fi să cearnă
Lumina troienind frumos.

Așezîndu-mă întruna,
Sub straturile nghețate
Veți regăsi-n adînc cununa
Altor raze spulberate.

Cînd uneltita canonadă
În umilită amatîre
Pe mine va-neceta să cadă,
O iarbă caldă și subțire.

Prin dinții schijelor minjite
De negrul vrajbelor catran,
La ioanicea voastră de iernite
Va pune versul meu aleau.

ILARIE HINOVEANU ■

Cronica vieții pentru toți

De la începutul anului și pînă la data cînd scriem aceste rînduri (10 iulie) revista noastră a expediat Comitetului județean Dolj al P.C.R. spre rezolvare 28 de scrisori adresate nouă de oameni ai muncii din acest județ, 25 au fost, pînă la 10 iulie, rezolvate, 3 sînt în curs de rezolvare ● Ce înseamnă „în curs de rezolvare" ? Înseamnă, de pildă, că scrisoarea prin care Nicolae Constantin din str. Năsăud nr. 5, om al muncii la I.R.A. — Craiova, solicită un apartament de la fondul de stat, repartizabil pe I.R.A., se află, încă de la 1 aprilie, în mîinile (sau în sertarul) secretarului Comitetului de partid al întreprinderii respective, căruia i s-a trimis spre cercetare și avizare, rugăminteu petentului. Firesc ar fi ca autorul să se afle ce se întîmplă cu această scrisoare, dar nu l-am găsit. Îl căutam și pe această cale, amintindu-i că termenul de rezolvare a scrisorilor oamenilor muncii este unul legal, nu unul labil. Pe cel legal, tovarășul în cauză l-a depășit ● Ce înseamnă scrisoare „rezolvate" ? Înseamnă, firesc, un răspuns al forurilor în drept indicînd măsurile luate pentru, să zicem, repunerea în drepturile legale a celor frustrați de ele (cazul ing. Doru Melnic, de la Întreprinderea de componente din Craiova, remediat, în urma scrisorii sale, în privința unor amenzi ilegal fixate pe numele altuia) sau fixarea răspunderii pe care o altă persoană îl o face (în mod abuziv) să înseamnă, la fel de firesc, un răspuns ce anunță nerecordarea de drepturi acolo unde legea nu le prevede, deci unde „drepturile", practic, nu există (cazul tov. Liviu Iepurean, care solicită pentru Cornelia Iepurean, soția sa, încadrarea într-un post... restructurat la 1 septembrie 1978 !) ● Iată și un exemplu de „rezolvare" ce mulțumește legea (răspuns scris, precis, la obiect și în termen), nu însă și pe autoarea scrisorii. Mioara Chiriță își exprimă nemulțumirea că bibliotecă județeană Dolj posedă un număr mult prea redus de exemplare din cartea lui Marin Preda „Cel mai iubit dintre pămînteni", fapt care face ca ea, ca și mulți alți cititori, să n-aibă acces la lectura acestei cărți. În răspunsul dat sesizării, prof. Tudor Nedelcea, directorul bibliotecii, continuă cele scrise de M. Chiriță, iată ce poată oferi și o soluție. În conversația pe care o purtăm pe această temă, prof. Tudor Nedelcea își exprimă regretul că o seamă de opere literare, pedagogice și științifice (culegeri de probleme pentru licee, cursuri universitare etc.), foarte solicitate de cititori, intră în număr extrem de mic în fondul de carte al bibliotecii. Aceiași lucru în ce privește abonamentele la presă. O bibliotecă precum cea din Craiova, oraș cu peste 250 000 de locuitori, are dreptul la tot atîtea abonamente (6 la ziare, 6 la reviste) ca și cea din Segarcea, localitate cu doar 9 000 de suflete. Directorul bibliotecii craiovene sugerează forurilor competente o redistribuire, în funcție de necesități, a cărților și revistelor destinate bibliotecilor publice. Ne alăturăm acestei sugestii. (*I. P.*).

Sîntem hotărîți să punem în stare activă toate resursele mari, materiale și umane de care dispunem

(Urmare din pagina 1)

34 miliarde lei. Toate aceste evoluții vor trebui integrate marelui examen al noii calități și al eficienței, exigență fundamentală ce direcționează întreaga noastră activitate economico-socială în prezent și în perspectivă. Astfel, realizăm o dezvoltare mai accelerată a ramurilor și subramurilor de vîrf, extinderea producției sectoarelor mici consumatoare de energie și materii prime, limitarea la strictul necesar a produselor energointensive. Sarcini deosebite ne revin în ridicarea nivelului tehnic și al calității, pentru realizarea unor produse care să corespundă cerințelor impuse de necesitățile economiei naționale și de creșterea competitivității la export. În concordanță cu orientările stabilite prin Planul cincinal recent adoptat de Marea Adunare Națională, cu sarcinile și indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, urmărim prin programele județului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și progres tehnic trei obiective principale : 1. Elaborarea de noi tehnologii în vederea extinderii raționale a energiei. 2. Intensificarea procesului de modernizare a producției prin asimilări de noi produse și reproiectarea celor existente, astfel că, în 1985, circa 63 la sută din valoarea producției o obținute în industria prelucrătoare va ține seama de noile produse noi și modernizate ce se vor introduce în fabricație. 3. Introducerea și extinderea mecanizării și automatizării în producție, ceea ce va conduce la reducerea consumurilor energetice, a cheltuielilor de producție și la creșterea productivității muncii, prevăzută la un ritm anual de aproape 12 la sută. Avem, de asemenea, în vedere creșterea eficienței fondurilor fixe în industria republicană, în 1985 urmînd să obținem la 1 000 lei fonduri fixe o producție netă de 338,7 lei și un beneficiu de 530 lei. Față de 1930. în noul cincinal trebuie să reducem cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă cu 8 la sută, iar cele materiale cu cel puțin 4,2 la sută. O atenție deosebită vom acorda, în continuare, noului mecanism economico-financiar, consolidării autoconducerii muncitorești și autogestiunii, acționînd mai hotărît pentru a face din fiecare om al muncii un promotor al ingeniozității tehnice și tehnologice, un autentic gospodar, pentru perfecționarea politico-profesională continuă. O expresie grăitoare în acest sens este și aceea că nu numai fiecare unitate teritorial-administrativă are un rol principal în dezvoltarea societății, ci fiecare om este și mai să o facă — realitate exprimată și prin indicatorul de dezvoltare economico-financiară pe cap de locuitor, care, în cazul Doljului, evoluează de la numai 5 735 lei producție industrială netă în cincinalul în 1965, la circa 62 mii lei în 1980 și peste 90 mii lei în 1985, din care 63,6 la sută în industrie.

— **Realizările industriale pe care le-ați amintit sînt oare la înălțimea zestrei materiale și tehnice, a posibilităților reale ale județului ? Ce resurse mai există încă, pentru ca ritmurile fructificate, ce pirghii ar trebui, după opinia dv., acționate cu mai multă vigoare, pentru depășirea actualului stadiu, pentru sporirea forței industriale a Doljului ?**

— Fără îndoială, rezultatele economice ale județului puteau fi mai bune dacă în activitatea organelor și organizațiilor de partid, a consiliilor oamenilor muncii, a noastră a tuturor nu s-ar fi manifestat unele neajunsuri. Ele au pe rînd, ori o anumită măsură, și cu unele excepții, un anumit specific, și cu unele a revoluționării unor probleme de către unele ministere și centrale industriale, cu deosebire în ce privește fundamentarea sarcinilor de plan sub aspectul aprovizionării materiale, cu contracte, incluse la export, a funcționării defectuoase a cooperărilor cu întreprinderi colaboratoare din țară și altele. Așa se face că indicatorii de eficiență sînt influențați negativ prin nerealizări înseamnate la producția fizică într-un număr restrîns de întreprinderi, dar cu pondere în economia județului. Avem rămîneri în urmă în livrarea la export a unor produse, iar în șantiere neasigurarea la timp a frontului pentru montaj a făcut ca un volum însemnat de utilaje tehnologice să rămînă în stoc. Resurse însemnate există încă în reducerea cheltuielilor materiale, în sporirea productivității muncii — printr-o mai bună organizare a producției în fiecare întreprindere, mecanizarea lucrărilor și automatizarea proceselor tehnologice, pregătirea temeinică a forței de muncă și folosirea rațională a acesteia integral eficiență, a răspîndirii în bancă. Acestea toate și altele încă sînt probleme care au fost amplu dezbătute în adunările generale recente și în Conferința județeană a oamenilor muncii, asupra căreia forumurile muncitorești și-au spus cuvîntul, exprimînd propuneri judicioase. Orientîndu-ne activitatea în spiritul sarcinilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al II-lea al oamenilor muncii, sîntem hotărîți să punem în stare activă toate resursele mari, materiale și umane de care dispunem, pentru a asigura îndeplinirea și depășirea planului, o mobilizare integrală a tuturor energiilor noastre.

— **Vorbiți-ne, vă rugăm, și despre viața economică a cîmpiei doljene. Cum stăm cu recolta ? Și prin ce elemente Doljul — gîndul și Olteniei și al țării — argumentează noua și profunda revoluție agrară preconizată de partid ?**

— Putem aprecia că a luat o amploare agricolă de vară, prin organizarea și ritmul de desfășurare, condițiile de prima cultivare a faptului că lucrătorii ogoarelor doljene, laolaltă cu cei din întreaga țară, au trecut, deja, cu fermitate la înfăptuirea imperativului unei revoluții profunde în agricultură. Avem în general o producție bună la grîu, au fost asigurate rezerve însemnate de furaje pentru animale, se desfășoară cu succes recoltatul legumelor timpurii, al fructelor, iar porumbul, floarea-soarelui, sfecla-de-zahăr etc. se prezintă, de asemenea, relativ bine. Doljul, într-adevăr, deține o pondere însemnată, fiind, ca suprafață arabilă, al doilea județ al țării. Ne revin răspunderi mari în asigurarea fondului de stat, în aprovizionarea populației și la export. Dispunem, deja, ca urmare a eforturilor materiale ale statului, de o zestre însemnată în agricultură, iar în noul cincinal — pentru extinderea și perfecționarea bazei tehnico-materiale a acestui sector economic de bază — au fost alocate investiții în valoare de 52 miliarde de lei. Suprafața arabilă va crește cu circa 4 000 ha, se vor amenaja noi suprafețe pentru irigat, astfel că, în 1985, județul va dispune de peste 290 mii ha irigate. Va spori zestrea de tractoare, combine autopropulsate pentru cereale și alte mașini și utilaje de înalt randament, cantitățe de îngrășăminte chimice, de substanțe pentru combaterea bolilor și dăunătorilor. Se vor crea noi capacități zootehnice, plantații pomicole intensive, capacități de producție legumicolă în culturi protejate și în cîmp. Pentru a continua perfecționarea organizării producției și a muncii, prin hărnicia și spiritul întreprinzător propriu oltenilor, avem toate condițiile de a realiza și depăși sarcinile din acest cincinal la producția vegetală, în zootehnie, pentru înfiorirea solului și sădirea a cîte 100 pomi în fiecare gospodărie. Avem hotărîri să înfăptuim neabătut prevederile de plan în acest domeniu deosebit de important al economiei județului și a țării. Dispunem încă, în agricultura Doljului, de importante rezerve — materiale și tehnice, de hărnicie și de conștiință — care-și așteaptă o verificare superioară, la nivelul de exigență al noii revoluții agrare preconizate de conducerea partidului nostru.

— **Întoarcem-ne la orașe, este de remarcat — nu spunem o noutate, ea e o preocupare pentru orice vizitator al acestor locuri — că ayezările citadine ale județului, Craiova în primul rînd, sînt supuse, la ceasul de față, unor restructurări urbanistice și edilitare de o mare cuprindere și de o mare intensitate. Ce elemente disting acest amplu proces al nouluî ?**

— Într-adevăr, localitățile Doljului trăiesc prefaceri structurale, care amplifică pretutindeni o nouă condiție, superioară, de viață și de civilizație. Din 1965 încoace s-au înălțat la Craiova și în județ circa 40 mii apartamente, la care se adaugă peste 34 mii locuințe construite de populație. Zestrea urbanistică a fost reîntinerită prin apariția unor mari cartiere, precum Craiovița Nouă, un oraș în oraș", care va avea în final peste 100 mii locuitori, prin readucerea la un nou destin, de civilizație, a orașelor și comunelor județului. Pe baza indicațiilor și criticilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, formulate la fața locului după seismul din martie 1977, cît și cu prilejul vizitei de lucru de acum doi ani, a avut loc la o activitate mai sistematică în construcția edilitar-urbanistică, au fost impulsionate lucrările de remodelare arhitecturală a zonei centrale a Craiovei, fiind date recent în folosință construcțiile aferente primului tronson al străzii Unirii ; se lucrează intens la celelalte etape în centrul Craiovei, în noile ansambluri arhitectonice cum și în orașele din județ, unde s-au înălțat cartiere moderne. Se acordă o deosebită atenție elementelor care țin de tradiție, care vizează păstrarea specificului localităților. Sporește, totodată, zestrea dotărilor pentru comerț, sănătate, cultură, învățămînt, agrement, alte servicii publice. Construim, în continuare, numai în acest prim an al cincinalului, 8 176 apartamente.

— **V-am ruga, stimate tovarășe prim-secretar, să ne vorbiți, în încheiere, și despre alte afirmări ale Băniei, ale județului, în viața țării. În planul activității spirituale, de pildă.**

— După cum se cunoaște, prin grija conducătorului partidului și țării, Craiova a devenit, în acești ani, centru universitar, destinul spiritual al Băniei căpătînd profunzime și perspectivă. Prin activitatea creată în această instituție — care răspunde tot mai eficient comandamentelor noii noastre economii, cerințelor integrării învățămîntului cu cercetarea și cu producția — ca și prin cea a institutelor de cercetare științică și inginerie tehnologică, a unităților de cercetare din întreprinderi, din unitățile de proiectare, medicale, din alte instituții, din școli, se dezvoltă o viață științifică autentică, se adîncește participarea acesteia, a valorosului potențial de specialiști care lucrează în acest domeniu, la soluționarea problemelor majore ale producției, la promovarea progresului tehnico-științific. Devenind centru universitar-științific, Craiova trăiește, totodată, o viață culturală nouă, în care intelectualii pe o tradiție foarte densă, pe reale succese ale prezentului și pe o certă perspectivă a unor afirmări viitoare tot mai prestigioase — prin Teatrul Național, Filarmonica, teatrul liric, teatrul de păpuși, muzeu, bibliotecă, prin activitatea publicistică și editorială, prin numeroasele formații afirmate în Festivalul național „Cîntarea României".

— **Toț ce ne-ați spus pînă acum reflectă, într-adevăr, realismul și larga deschidere către noua politică partidului, despre care vorbeați la începutul convorbirii noastre, definind-o drept forța motrice a înaintării, a progresului României de astăzi pe toate planurile. Dar viitorul ? Cum vor arăta Craiova și Doljul la sfîrșitul actualului cincinal ?**

— Vom avea aici, în primul rînd, unul din marile centre industriale ale țării, care va da economiei naționale și exportului mașini și aparataj electric, transformatoare de mare putere pentru echiparea unor industrii de vîrf, locomotive, tractoare și mașini agricole perfecționate, autoturisme elegante, mașini-unelte de mare randament pentru prelucrarea metalelor, textile, confecții, o gamă diversă de produse ale industriei alimentare. De o parte a Băniei, peisajul va fi dominat de uriașa platformă industrială de est reunind una dintre cele mai puternice familii muncitorești a constructorilor de mașini ; la cealaltă extremitate, în platforma de vest Cernele-Işalnița, vor fi finalizate extinderile cetății chimiei, — cu o vastitate de sortimente, de capacități moderne, întreprinderea „Electrocentrale" își va spori puterea prin noile obiective C.E.T. 2 Craiova și C.E.T. Calafat. Pe axul fundamental dintre cele două mari platforme industriale, de est și de vest, orașul se va desfășura cu linie și armonie arhitecturale ale unei cîmpii de 300 mii locuitori, cu zone verzi extinse, cu o echipare edilitară adecvată, cu un centru urbanistic confruntă-i personalitate și eleganță. În același timp, se va închega fizionomia nouă a orașelor renăscute din județ, alte 7 localități vor deveni orașe agroindustriale, comunele își vor anexa noi atribute ale civilizației și confortului.

Așa cum ne-a cerut secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, vom acționa ferm, unind potențialul uriaș al comunităților, al tuturor oamenilor muncii, pentru înfăptuirea programului de dezvoltare a țării și de ridicare a bunăstării poporului, pentru ca în acest cincinal, laolaltă cu țara, să parcurgem o etapă importantă pe calea făuririi societății socialiste multilaterală dezvoltate și înaintării spre comunism. Înfățișarea Craiovei și a județului va fi aceea a țării — tot mai înnoită, prosperă, înfloritoare.

„La data de **21 noiembrie 1975**, am depus o cerere cu nr. S 328514, pentru instalarea unui post telefonic la domiciliul de la adresa mai jos menționată. Deși au trecut mai mult de 5 ani, cererea mea a rămas... cerere. Mi s-a spus că nu sînt condiții tehnice, dar mai mulți vecini au primit instalarea, cu toate că mulți dintre ei nu aveau nici casa făcută la data cînd au depus cererea... Soția mea este bolnavă de inimă, în permanență în pericol." **(Vasile Savu, Intrarea a II-a Săbăreni nr. 19, București, sectorul 6)**

■

Procuratura Generală : Referitor la scrisoarea petiționarilor **Dumitru și Eleonora Răduțu**, din București, vă facem cunoscut că celo sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem, pentru judecare.

■

„Mă numesc Barbu Dumitru, domiciliat în București, str. Măicănești nr. 74, sect. 1. M-am născut în comuna Uda, județul Argeș. Am scris, în data de 20.04. 1981 presei, cerînd să mi se facă dreptate, adică să se oprească distrugerea totală a livezii cu pomi fructiferi pe rod, pomi în floare, distrugere începută fără a exista o hotărîre în acest sens. Conform statutului CAP și legilor în vigoare, hotărîrea trebuia să fie propusă și aprobată în adunarea generală. După intervenția mea, s-au răzbunat și mai mult, de la 25 pomi roditori ajungîndu-se la 200 de pomi fructiferi, înfloriți și plini de rod. Deci, nu era mai bine să fi folosit această grădină, cîștigînd zeci de mii de lei pe fructe și furaje decît să fie paragină, așa cum și este, că s-a zgîriat pe ici, colo, să zică lumea că s-a muncit. Tot după primirea memoriului au distrus și sursa de apă ce exista din moși-strămoși. Întrucît lemnele sînt foarte scumpe, mai ales cele de valoare, cum au fost în grădina părinților mei : cireși, peri, nuci, duzi, pruni, gutui și alți pomi, cer cu hotărîre să mi se dea trunchiu-

rile rezultate, întrucît nu CAP-ul a muncit și a îngrijit acești pomi, și mai mult, **nu mi s-a adus la cunoștință în scris, la București,** cu toate că adresa mea se cunoștea. Cei care au contribuit la distrugerea lăcului și a instalației de apă să fie obligați să le refacă. Să se interzică distrugerea pomilor care au mai scăpat. Menționez că posed o cerere, iscălită de consăteni, care arată ce barbarie s-a făcut cu grădina, și care cer să fie oprită distrugerea". **(N.R. : Consiliul popular al județului Argeș, Direcția pentru agricultură, se referă, în răspunsurile ale căror copii le deținem (deținem și nota iscălită de 12 cooperatori, consăteni ai petentului), doar la faptul că Dumitru Barbu nu mai are dreptul la lot ajutător, nimeni nerăspunzînd la cererea acestuia de a se opri defrișarea livezii cu pomi fructiferi.)**

■

Consiliul popular al municipiului Iași : Situația locativă a tov. Ghe. Gavril a fost analizată și s-a aprobat spațiul din str. Elena Doamna nr. 33 B. Urmează să se prezinte la Fondul locativ pentru formele legale.

Scrisoare comentată

O poveste cu un cîntec trist

Există în București, în apropierea podului Grant, o stradă ce se numește Scarlat Vîrnav. La numărul 25, în fundul curții, locuiește un bătrîn. Nu demult a împlinit respectabila vîrstă de 78 de ani. Bătrînul Marin Lung a fost șofer. În urma unui accident, de cîțiva ani nu buni, ci răi, nu poate umbla decît cu ajutorul unor cîrje sau într-un cărucior. Și fiindcă era singur, bătrîn și trist a vîndut, nu demult, aripa din față a imobilului. Apoi, după o perioadă de timp, cei care au cumpărat-o au revîndut-o. Au venit alți oameni, au revîndut și ei și pînă la urmă, din anul 1977, casa a intrat în proprietatea lui Mihai Ioniță. Totul, se pare, la început a fost limpede ca lumina zilei, cei doi înțelegîndu-se.

Dar, în scurt timp, au început discuțiile. Întîi s-au certat pe pivniță. Cei mai noi, și tineri, au vrut s-o folosească în exclusivitate. Au început discuțiile. Apoi certurile. Și de la ceartă pînă la bătaie n-a mai fost decît un pas. De acum încolo totul se petrece ca-n filme de desene animate. Cei doi, Mihai Ioniță și soția sa Varvara, profitînd de infirmitatea lui Marin Lung, l-au bătut pe acesta chiar în cărucior cu propriile sale cîrje. Apoi, au fugit repede la medic și pe niște vînătăi, rezultate din bătăile dintre cei doi soți, li s-au eliberat certificate medicale. Avînd certificatele a urmat, bineînțeles, procesul în care culmea !?, cei doi îl reclamă pe Marin Lung că i-a bătut, așa din cărucior, și cu cîrjele. Mai mult decît atît, cer chiar și despăgubiri materiale și chiar morale. Și, culmea, pînă la urmă toată lumea este amendată. Cu trei sute de lei, așa, ca pentru început. Dar cu această decizie nimeni nu este mulțumit. Urmează recursul. Alte înfățișări și timp pierdut. Între timp ce s-a gîndit Ioniță ?! Să interzică lui Lung să mai intre sau să mai iasă din casă. Cum ? Foarte simplu. Demonstrînd că fișia de curte, lată de doi metri, este proprietatea lui și că bătrînul poate folosi o portiță de cîteva palme. Cu alte cuvinte Lung să nu mai poată folosi cărucîorul. Nu mai are cum să iasă sau cum să intre în curte. Și fiindcă zgomotul de lemn pe piatră și fișiitul roților de la cărucior îl scot din sărite pe Ioniță, acesta s-a gîndit să distrugă platforma de ciment din curte. Așa că a spart și pe bucățica aceea de pămînt, de cîteva palme, a pus, se precizează în alte dosare, 18 butași de vie și 15 trandafiri — bașca alte culturi. Și fiindcă bătrînul a trecut pe acolo (prin altă parte nu se putea trece), distrugînd „marea cultură", cu roțile cărucîorului, au urmat cele ce erau de așteptat : alte bătăi, procese și, bineînțeles, amenzi. Mai mult decît atît : au venit și, nu o dată, expertize horticole conduse de specialiști ca să constate despre ce distrugeri ale florei era vorba. Toată lumea s-a convins și ceea ce susținea Ioniță era posibil numai în cazul cînd în acel petic de pămînt se puneau culturi suprapuse.

În momentul de față, Mihai Ioniță și soția sa Varvara studiază și experimentează și alte sisteme de tortură pentru bătrîn. Udatul cu apă — pare că dă cele mai bune rezultate. Nu lasă vînătăi. Așa că aproape zilnic bătrînul este răsturnat din cărucior și este udat cu furtunul de apă.

Vecinii sînt îngroziți. Programul de scandaluri de la numărul 25 este ca un post de radio cu emisiuni fixe la anumite ore și în anumite zile. Cel de la secția de miliție ne-au spus că Mihai Ioniță aproape săptămînal vine și înregistrează cîte o reclamație. Cei de la serviciu, lucrează ca pompier la Spitalul Municipal, ne-au arătat un dosar plin de reclamații. Reclamă și se ceartă cu toată lumea. Într-o zi, pentru simplul fapt că o colegă de serviciu a rezistat insistențelor și bădărăniilor lui Ioniță a fost reclamată că ar fi defectat o instalație de incendiu.

L-am cunoscut și am stat de vorbă și cu Mihai Ioniță. Un bărbat în floarea vîrstei, înalt și lat în spate, nu ne-a spus decît atît : „Bătrînul în cîrje ne bate. Avem certificate medicale. **El fuge mai repede decît noi** (sublinierea noastră). Are pensie și are de unde să-și plătească amenzile. Cît despre cei de la servici — am săi reclam peste tot. M-au schimbat de la poartă și m-au făcut pompier. Îi dau pe toți în judecată. O să vedeți".

SORIN POSTOLACHE ■

■

„Vă aducem la cunoștință, stimată redacție, că ICRAL Vitan a executat în str. Rîmnicu Sărat nr. 3, Bloc H 14, sect. 3, în anul 1979, luna octombrie, repararea acoperișului. Lucrarea executată este de proastă calitate (plouă mai rău decît înainte), iar ICRAL-ul ne plimbă de doi ani, promițîndu-ne că va remedia defecțiunile. Nu știm unde să ne mai adresăm, că tovarășul director trimite mereu cîte un ingîner să constate cele solicitate de noi prin numeroase adrese, dar nici o echipă nu-și face apariția să lucreze. Hîrtii și iar hîrtii, dar fără nici un efect. **(Asociația de locatari Bloc H 14)**

■

Oficiul forței de muncă, județul Iași : Urmare scrisorii prin care **tov. Elena Cozma** din Iași v-a solicitat sprijin pentru încadrarea în muncă, vă comunicăm : La data de 23 martie a.c. a fost repartizată pe un post de confecționeră la Întreprinderea de stofe tricotate și confecții Iași, unde lucrează și în prezent.

■

„Am cumpărat o garnitură de bucătărie model „Loredana", care stă de 2 luni de zile neutilizabilă, din cauza imposibilității de a pune ceva în ea. Odată scoasă din ambalaj am găsit o serie de deficiențe din punct de vedere al integrității și modului de finisare, cu toate că prin prezența ștampilelor C.T.C. am înțeles că C.T.C. a trecut pe acolo. Am scris două sesizări, dar C.I.L. Pipera nu a binevoit să ia în vedere cele semnalate de mine : ușile nu se pot închide, balamalele sînt rupte, sertarele nu stau bine în lăcașul lor, șipcile care încadrează fiecare ușă sînt clobite, și să nu mai vorbim despre varietatea de nuanțe ale culorii cu care a fost înzestrată garnitura. După părerea noastră, credem că organele în drept ale acestei întreprinderi nu iau în serios soluționarea problemelor, cu toate că se pune accent pe calitatea produselor. Adaug invitația adresată prin telefon... de a ne deplasa noi cu corpurile în cauză la Pipera, pentru rezolvare." **(Horia Dolcaru, Bd. Unirii, Bl. 71, ap. 6, Focșani)**

■

Automobil Clubul Român : Analizînd aspectele reținute de reporterii dv. la unele subunități A.C.R. și publicate în revista „Flacăra" nr. 26/1981, am constatat justețea celor sesizate, apreciind totodată spiritul constructiv în care au fost redate observațiile critice. Precizăm următoarele : La punctul de asistență tehnică din str. Sold. Răducanu nr. 3, tov. Constantin Șerbănescu a fost înlocuit de la conducerea acestei subunități ca urmare a atitudinii sale. În legătură cu punctul de la Sinaia — s-a dat dispoziție filialei județene A.C.R. Prahova de a se proceda de îndată la punerea la punct a spațiului destinat atelierului. Sondajele făcute de revista dv. le apreciem ca pe un real sprijin în efortul asociației noastre pentru asigurarea unor servicii prompte și de bună calitate pentru membrii noștri, drept pentru care vă mulțumim.

■

„Locuiesc într-un apartament la etajul IV. Prin luna martie a anului 1980, din cauza ploilor, într-una din camere a început să picure apă pe lîngă firele de curent electric. M-am adresat Trustului de construcții și după aproximativ **șase luni**, au trimis pe cineva să repare. De remarcat faptul că au sosit după ce am scris la ziarul local. Au cîrpit într-un fel și se părea că nu voi mai avea necazuri. Dar anul acesta, din nou prin martie, a început să plouă în apartament mai ceva decît anul trecut... Am solicitat reparații (cererea cu nr. 978 din 26 martie), dar nici pînă la ora actuală nu s-a rezolvat nimic." **(Vasile Avram, str. Constructorului nr. 2, sc. B, ap. 20, Bacău)**

■

Ministerul Muncii : Vă facem cunoscut că prin adresa nr. 5625/1981 a Consiliului popular al județului Neamț ni s-a transmis referatul de cercetare asupra cererii tov. **Chirițescu I. Emil.** Din referat rezultă că cele relatate s-au confirmat și s-au luat măsuri pentru plata adaosului cuvenit.

■

Consiliul popular al municipiului Ploiești : Urmare a scrisorii adresată revistei de către un grup de cetățeni din str. Izlazului, printre care și **Ghe. Tocan**, vă comunicăm : Prin faptul că unele porțiuni ale trotuarului sînt deteriorate, se vor lua măsuri de repararea acestuia în cursul semestrului II 1981, funcție de terminarea lucrărilor de asfaltare prevăzute la investiții și buget. Pe str. Izlazului, cît și pe celelalte din cartier, acolo unde s-au constatat denivelări sau gropi în carosabil, s-a transportat balast care a fost întins de cetățeni pentru asigurarea unei circulații rutiere și pietonale mulțumitoare, acțiune ce va continua în viitor. Toate aceste lucrări se vor executa cu fonduri de la Legea 20/1971. Vă mai informăm că în anul 1980 s-a cheltuit suma de 49 000 lei de la Legea 20/1971 pentru reparații curente la clădire și instalația de încălzire de la grădinița nr. 15 din str. Făgăraș nr. 1 din cartierul dv., respectiv circumscripția electorală nr. 20.

■

Publicăm fragmente din scrisori care au format obiectul verificărilor noastre sau la care am primit răspunsuri din partea forurilor de resort, scrisori al căror conținut vă va pune în temă cu „situația la zi" a semnatarilor :

■

„Vă mulțumesc din tot sufletul pentru concursul dv., și cînd am citit în revista „Flacăra" nr. 12 din 19 martie 1981 am avut o mare bucurie, că după 7 ani de cînd sînt cu acul în mînă lucrînd pentru Cooperativa „Arta decorativă" din Tg. Neamț sînt și eu încadrată membră cooperatoare, cu data de 31.03.1981. Am o mare rugăminte către onorata redacție : cum rămîne cu vechimea în cartea de muncă, mi se scrie vechimea de cînd lucrez sau din data de 31.03.1981? Drepturile mele și ale copiilor s-au risipit. Copiii sînt : Cireșica, Micșunel, Gheorghe, Dumitrița, Petrică și Ionică Preda. Mi s-au risipit dreptul meu de naștere la al 5-lea și al 6-lea copil, plus concediul meu de odihnă etc. etc. În seara de 13 februarie s-au arătat la Televiziune toate drepturile și îndatoririle ce le au toți cei ce sînt cu munca la domiciliu, numai mie mi s-au risipit drepturile mele cît și ale copiilor, față de prevederile din Legea cooperației meșteșugărești. Din munca cu acul am crescut 6 copii. Aștept răspuns." **(Antonia Preda, com. Brusturi-Drăgănești, jud. Neamț)**

■

„Istoria mea o cunoașteți. Sînt absolventă a Institutului politehnic Galați, secția fermentative, promoția 1965. Am fost încadrată în 1969 la Fabrica „Frigorifer" Bacău, ca ingîner tehnolog, apoi am fost preluată prin organizare ca șef secție legume fructe. 1978 — fără explicații, o reducere a retribuției și trecerea **(fără ca eu să cer)** în funcția de ingîner principal la salamuri crude (?!) am de S.Suhu). La insistențele mele se modifică retribuția. Pe data de 20 octombrie 1980 sînt transferată „în interes de serviciu" la Întreprinderea de morărit și panificație Bacău. Nu întrevăd nici o perspectivă în eu totul nouă mea meserie, deoarece nu am esențialul : baza teoretică. De asemeni văd că mă depărtez zi de zi de vechea și reala mea meserie, devenind stagiară în loc de specialistă. Am fost în audiență la forurile în drept și am întrebat dacă în urma articolului-anchetă din revista „Flacăra" se va lua o măsură referitor la situația mea, și mi s-a spus că deocamdată nici una, că poate mai tîrziu, în perspectivă..." **(Petrina Zațuțchi, str. Avram Iancu, Bacău)**

■

Comitetul municipal Iași al P.C.R. : Urmare a verificărilor efectuate împreună cu Direcția sanitară județeană s-a stabilit : începînd cu data de 1.03.1981 s-a hotărît numirea tov. dr. Julieta Bildigău ca medic pediatru în Circumscripția nr. 27 Bucium.

■

Consiliul popular al municipiului București : Prin scrisoarea trimisă revistei „Flacăra", un grup de locatari din **sos. Iancului nr. 23—27** sesizează faptul că la adresa sus-menționată există un teren rămas nesistematizat, care, în felul cum se prezintă nu face cinste zonei respective. Vă facem cunoscut că prin măsurile întreprinse de edilii sectorului 2 al municipiului, terenul respectiv (cu o suprafață de aproximativ 100 mp) a fost amenajat ca zonă verde.

Pagină realizată de PIA OLARU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Nurie Daut — com. Cobadin (Constanța) : Nu puteți beneficia concomitent de pensie C.A.P. pentru munca depusă și limită de vîrstă și pensie de soție urmașă de asigurări sociale de stat, ci numai una din acestea pentru care optați ● **Panolia Băietu** — com. Mileanca (Botoșani) : Cu 9 ani lucrați în C.A.P., din care numai în 3 ani ați realizat volumul de muncă stabilit de adunarea generală a cooperatorilor, nu îndepliniți condițiile legale de pensionare ● **Silvia Cristescu** — București : La vîrsta de 55 ani femeile și 60 ani bărbații, pensionari pentru pierderea capacității de muncă, sînt trecuți, din oficiu, în categoria pensionarilor pentru munca depusă și limită de vîrstă, această prevedere se aplică pensionarilor de invaliditate gr. I și II, nu și celor de gr. III, cum este cazul dv. Pentru a fi trecută în categoria pensionarilor pentru limită de vîrstă trebuie îndeplinite cumulativ condițiile de vîrstă (55 ani) și 25 ani vechime în muncă ● **Nica Dobre** — com. Jilava (Sectorul agricol Ilfov) : Nu puteți beneficia de pensie C.A.P. pentru că nu îndepliniți condițiile legale, în acest sens ați primit, de la UNCAP, un răspuns detaliat ● **Grup pensionari C.A.P.** — com. Smîrdioasa (Teleorman) : Ați primit numai 80 la sută din pensie, deoarece C.A.P.—Smîrdioasa, nerealizînd veniturile planificate, nu a achitat către Oficiul casel de pensii și asigurări sociale pentru țărănime cota de 8 la sută din veniturile planificate.

MARGA NEDELEA ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Florentina Toma — Hunedoara : Puteți ocupa o catedră de specialitate la o școală din județul Hunedoara, în perioada legală de transferări și numiri, în condițiile legii ● **Victor Ionaș** — Craiova : Aveți dreptul la bursă ● **Rodica Gherghe** — Banca, Vaslui : Inspectoratul școlar al județului Vaslui a solicitat M.E.I. reținerea catedrei de limba română la Școala Banca Gară în vederea titularizării dv. în perioada legală din acest an ● **Sultana Kore** — Bușteni : M.E.I. vă recomandă să urmăriți „Tribuna școlii", în care vor fi publicate posturile didactice vacante, pentru concurs ● **Ion Mărcin** — Constanța : Veți primi un răspuns scris, în momentul în care forurile de resort vor constata adevărul celor relatate ● **Mihalcea Gh. Daniel** — Mogoșești, Iași : Conform celor comunicate de către M.E.I., nu sînt posibilități de trecere a dv. de la Școala Hadîmbu la Școala Mogoșești, această din urmă avînd restrînger de clase pentru anul școlar 1981/82 ● **Mioara Mărcin** — Jimbolia : Răspunsul publicat este exact ; reveniți, dacă este cazul, cu noi argumente ● **Maria Libeg** — Coroisînmartin Șoimuș, Mureș : În cazul în care Inspectoratul școlar al județului Neamț este de acord cu detașarea dv. în județul Mureș, cererea va fi rediscutată.

HORIA PĂTRAȘCU ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Prim-plan: Cătălina Buzoianu, prim-regizor la Teatrul Mic

„O piesă trebuie să existe prin text și nu prin protest"

La sfîrșitul lunii mai, o nouă premieră a Teatrului Mic s-a constituit într-un adevărat eveniment cultural, trezind un mare interes în rîndul oamenilor de teatru, dar avînd, în același timp, largi ecouri și în rîndul marelui public. Este vorba despre spectacolul **Niște țărani.** Dialogul nostru cu Cătălina Buzoianu, prim-regizor la Teatrul Mic, se va referi în mod special la acest spectacol, dar este momentul să precizăm și să recunoaștem că, sub conducerea scriitorului Dinu Săraru, Teatrul Mic s-a impus atenției publice cu o serie de spectacole de înaltă ținută artistică, printr-o neostenită și fertilă căutare de noi mijloace de exprimare care-l înscriu în zona de elită a teatrului românesc. Reușitele sale au stîrnit o reală emulație, ba chiar și o adevărată competiție artistică, în sînul celorlalte teatre din București și din țară, emulație și competiție al căror mare beneficiar este, desigur, spectatorul. Dar în legătură cu aceste recunoscute merite ale Teatrului Mic s-au rostit pînă acum numeroase aprecieri, motiv pentru care nu mai insistăm. Revenind la dialogul nostru cu Cătălina Buzoianu, punctul de plecare l-a constituit următoarea observație: **„De fapt piesa este astfel prezentată: Scenariul dramatic în șapte anotimpuri de Cătălina Buzoianu, după romanul «Niște țărani» de Dinu Săraru. Așadar, dumneavoastră vă aparține scenariul și regia acestui spectacol de excepție al Teatrului Mic. Ați realizat singură scenariul?"**

— Dramatizarea, în sensul organizării scenice a materialului din roman, îmi aparține dar cuvintele și spiritul textului rămîn ale scriitorului Dinu Săraru.

— Cît a durat munca la scrierea scenariului?

— Dramatizarea a fost realizată acum doi ani, în trei săptămîni. Spectacolul a fost aminat pentru că Mircea Daneliuc începuse filmările la „Vînătoarea de vulpi" după același roman. Am convenit împreună cu Daneliuc să așteptăm premiera filmului, mai ales că doi dintre actorii Teatrului Mic, Mitică Popescu și Valeria Seciu, urmau să joace rolurile principale în ambele ipostaze: cinematografică și scenică.

Spectacolul a fost montat într-un timp relativ scurt: o lună de zile. Eram presați de timp pentru că se hotărîse ca premiera să aibă loc în cinstea aniversării partidului și urma să ne încadrăm în Festivalul național „Cîntarea României". S-a depus un efort uriaș pentru ca manevrarea unui aparat atît de complex în care elementul uman și cel scenotehnic se interferează cu precizie, să fie realizate nu numai în condiții de profesionalitate, ci mai ales convingător, emoționant.

— Cum a primit autorul romanului, scriitorul Dinu Săraru, dramatizarea dumneavoastră?

— Cu neîncredere. A afirmat, chiar în public și în presă, că numai prestațiile mele l-au convins. A și obținut dramatizarea excelentă (mi-a pus acest calificativ pe manuscris), dar înainte de începerea repetițiilor și după aceea chiar, a devenit circumspect. Cu entuziasmul său. Dinu Săraru a fost extrem de corect față de lectura mea și, cu flerul său teatral binecunoscut, a apreciat imaginile din spectacol, iar cînd n-a fost de acord cu unele dintre ele (umbrela de la moartea lui Pătru, de exemplu), nu mi-a impus scoaterea sau schimbarea lor. A considerat că spectacolul corespunde spiritului romanului. De pildă n-a avut nimic împotriva prezenței acelei fete străine (copie fidelă a Genicăi în tinerețe) printre copiii lui Năiță (în roman, toți sînt băieți). A înțeles foarte bine că ea reprezintă duhul locului și duhul cărții, spiritul acestui spațiu, candoarea perenă, privirea scrutătoare a unei alte generații asupra evenimentelor. Ea cerne peste oameni și locuri zăpada iernii, presară finul uscat al verii peste existența chinuită, stearpă a lui Pătru și a Mulerii lui, toarnă din ulcior ploaia toamnelor sau aruncă frunzele sfîrșitului verii peste praznicul lumii care se duce. Este metafora scenică prin care am încercat să comunic străina poezie a romanului. De fapt am extras acest personaj din substanța poetică a romanului iar actrița, studenta Ana Ciontea, anul IV IATC, fragilă, agilă și roșie ca o vulpe, adună lumina săracă într-un nimb al spectacolului.

— Ajungînd la modificările sau interpretările anumitor momente din carte la care ați apelat în calitatea dublă de autor al scenariului și de regizor, am dori să aflăm de fapt care sînt acestea?

— Nu cred că e vorba de modificări, ci de imagini scenice care traduc imaginile literare. Am fost deosebit de interesată de imaginea de ansamblu a satului ca un microcosmos existențial, uman, al spațiului și al timpului. Din acest puternic „plan general" am extras arhetipurile eroilor, „prim-planurile". Spre deosebire de filmul lui Mircea Daneliuc, am insistat mai mult pe ideea de cuplu complementar, decît pe cea de destin individual.

Cuplul Năiță — Genica, puternic, prolific, „sămînțos ca o buruiană" (i-am zis eu) umple scena cu prezența lui activă, dinamică, plină de viață. Copiii mișună, se agață de poalele Genicăi, înconjoară întotdeauna, strategic, ca la război, dușmanul. Năiță conduce grupul semeț sau viclean iar Genica, într-un conflict aparent cu el dar neclintit credincioasă, îi răspunde într-un dialog permanent. Grupul acesta monolitic în care vorbele repezite, țipate, blestemele și rarele cuvinte bune se amestecă, apare în contrast cu cele două mari singurătăți unite la întîmplare: Pătrul cel scurt (cel șchiop vroiam să-i spunem noi pentru că Manolache nu e prea scurt) și Mulerea lui năucă și tristă, lipsiți de rod, cu toate că via și coacăzul lor s-au prins și dau poame. Scenele lor sînt hieratice, stau întotdeauna sub semnul timpului, iar moartea, „trecerea" lui Pătru, cum zice el, trezește violent femeia din amorțeala simțurilor. Cred că Mitică Popescu realizează atît în film cît și în piesă (exploatat într-o altă direcție) cel mai complex rol al carierei lui. Dinu Manolache a trecut un examen foarte greu, mai ales că are de luptat cu o imagine dificil de șters din mintea spectatorilor, aceea a lui Mircea Diaconu. Puritatea și tragismul personajului ard făptura firavă a acestui atît de tînăr și interesant actor. Poate pentru că sînt femeie (și lucrul acesta mi-a fost reproșat), femeile sînt foarte importante în spectacolul „Niște țărani". Valeria Seciu este o coardă care zbrînîie în orice clipă, încordată și aprigă, tînără și matèrnă, viguroasă și prăpădită, stoarsă de copiii pe care-i apără cu înverșunarea unei fiare, rea de gură și afurisită dar bună de nevastă ca o pîine bine dospită. Carmen Galin trece prin scenă ca o nălucă, femeie, Caloian și Brezoiu, lujer neîmplinit și fecior elnic sau urlet de animal înjunghiat. Mulți actori, cred că toți, își dau, exemplar, aportul. Cuplul Craicea-Ciclop, reprezentativ pentru epocă, cumplit și îngrozitor de trist prin conștiința disprețului public, aduce prin actorii Nicolae Pomoje și Papii Panduru imaginea procesului psihologic deosebit de complex (ca și a lui Alixandru Turbatu — Gheorghe Visu) care-l macină pe acești executanți ai tuturor timpurilor, puși la stîlpul istoriei — Vasile Nițulescu, Elena Pop, Șerban Ionescu și ceilalți, dar spațiul nu-mi îngăduie, acoperă ceea ce majoritatea cronicilor numeau emoția autenticității. Un personaj care mie mi se pare autentic, uman, stînjenit de vorbe convenționale și înlăturînd o imagine-clișeu a activistului de partid este Ștefan Iordache în rolul Dumitru Dumitru.

— Nu putem vorbi despre fiecare rol în parte, spațiul este prea scurt. Dar

(Continuare în pagina 17)

CORNELIA BARBU

Filosofia lui Lucian Blaga într-o nouă interpretare

În fața acestei situații, autorul consideră că: „Adevărul sistemului lui Lucian Blaga, pus în evidență, în parte, în cercetările critice românești de pînă acum, zace calm, dar ascuns, sub „învelișul" hieroglific și mitic-metafizic al sistemului său. A-l descoperi înseamnă a-l căuta în opera sa filosofică". Analizînd sistemul lui Lucian Blaga în spiritul, iar nu în litera lui, autorul găsește în acesta „un realism dialectic și un raționalism deschis, care, alcătuind un mare cuvînt românesc în istoria culturii, deschid o fereastră națională spre cultura omenirii" (p. 46). Cum se ajunge la această descoperire? Prin încercarea de a traduce „termenii poetici (sau acuzați de a fi în exclusivitate poetici — n.n.) sau mitic-metafizici în termeni echivalenți ai logicii, epistemologiei și metodologiei științelor contemporane" (p. 47).

Cel puțin două întrebări se ridică în legătură cu modul de a proceda în analiza sistemului lui Lucian Blaga: 1. nu pierde sistemul din specificitate în această traducere în alt sistem de gîndire?, 2. nu privilegiem anumite concepte ale altui sistem? Considerăm că sistemul nu pierde din specificitatea sa prin această traducere. Mai mult: el cîștigă. Iar cîștigul este dat tocmai de capacitatea de a da naștere unor noi sensuri. Deschiderea sistemului nici nu se poate evidenția decît în acest act al traducerii. Desigur, nu doar într-o singură traducere se realizează caracterul deschis al unui sistem filosofic. Și tot aici ținem să facem precizarea că în lumina teoriei dialectice a adevărului, orice adevăr este deschis. Aceasta înseamnă că pentru a-l înțelege trebuie să ieșim din limitele lui.

Cartea este structurată după cum urmează: „Un sinopsis a criticii filosofiei lui Lucian Blaga", trei părți, — I „Bazele ontologice ale cunoașterii, culturii și valorilor". II „Bazele gnoseologice și logico-metodologice ale culturii și valorilor", III „Deducția ontologică a culturii și valorilor" (partea cea mai întinsă — pp. 189—310) și **Încheiere**.

Din lipsa spațiului, reținem numai concluzia primei părți: „În metafizică, Lucian Blaga a primit lecții, dar a și dat lecții raționaliste și realiste" (124). În lumina unei analize minuțioase, ni se dezvăluie inconsistența învinuirii potrivit căreia la Blaga am avea o ontologie idealist obiectivă.

Antinomiei transfigurate ca echivalent al minus-cunoașterii i se face o analiză remarcabilă de pe pozițiile epistemologiei moderne. Ca și principiul complementarității din fizica modernă, antinomia transfigurată nu se integrează, în schemele logicii formale tradiționale (logica bivalentă), dar se poate încadra în scheme ale logicilor polivalente. Autorul conchide, întemeiat, că: „Metoda antinomiei transfigurate nu este antilogică, tot astfel cum principiul complementarității nu este antilogic. Termenii antilogic, alogic, supralogic, metalogic, folosiți în Eonul dogmatic și în Cunoașterea luciferică pentru caracterizarea metodei, se referă la caracterizarea metodei în contextul logicii clasice" p. 156). Analizînd modurile de raționalizare și raționalizarea iraționalelor în concepția lui Lucian Blaga și în gîndirea teoretico-metodologică contemporană, autorul desprinde concluzia că raționalismul deschis al lui Blaga „nu postulează nici mitul raționalității lumii, nici mitul iraționalității ei" (p. 186). Și de pe poziția acestui raționalism s-a opus Lucian Blaga: „de la început și pînă la sfîrșit, intuiționismului și pozitivismului radical, senzualismului și raționalismului clasic, panlogismului, panmatematismului și materialismului mecanicist (...). Adevărul acestui raționalism deschis are caracter existențial. El exprimă o adaequatio rei et intellectus — o adecvare între lucru și intelect". Acestui raționalism deschis îi corespunde un realism dialectic." (p. 186)

„Deducția... ontologică a culturii și valorilor" (III). face o analiză detaliată a culturii și valorilor în filosofia lui Blaga. Opunîndu-se atît reducționismelor, cît și nefundatelor concepții ce proclamă integraliste, Blaga privește apariția omului în univers ca pe o inițiere ireductibilă: „Existența se îmbogățește cu cea mai profundă variantă a sa. Cultura este semnul vizibil, expresia, figura, trupul acestei variante existențiale". (Trilogia culturii, p. 471). Subliniind universalitatea omului și a modului său de a se raporta la sine și la univers, Blaga subliniază cu adîncă forță de pătrundere ideea coincidenței culturii cu geneza omului: „Cultura e condiționată de începerea în lume a unui nou mod, mai profund și în aceeași măsură mai riscat, de a exista. Acest mod aduce cu sine ființe o smulgere din imediat și o transpunere permanentă în non-imediat, ca orizont veșnic prezent" (Ibidem, p. 473). Acest gînd al lui Blaga îl vom auzi rostit de un alt contemporan al său, în amplul poem „Cîntare Omului", în versurile: „Ți-ai depărtat pămîntul de buze la picioare.

Slujit de-aci nainte de mîinile ușoare" (Împlinire). Ființă universal creatoare, omul își depășește creația, dar nu și condiția de creator. Blaga afirmă răspicat: „Omul singur a devenit ființă istorică, ceea ce înseamnă permanent istorică (= după legi noi, ireductibile, specifice care coincid cu propria să creație, cu capacitatea de creație — n.n.), adică o ființă care veșnic își depășește creația, dar care niciodată nu-și depășește condiția de creator" (Aspecte antropologice, p. 143).

Respingînd viziunea biologistă asupra omului, Blaga scrie: „Omul nu este o funcție nici pozitivă, nici negativă a animalității. Omul este, mai întîi, o ființă în care animalitatea are intensități și proporții depline, nescăzute, dar, în același timp, omul este o ființă care încapsulează această animalitate și o pune în slujba unei întregi rînduieli, care este cu totul alteeva decît rînduiala animalică" (Trilogia valorilor). Concluzia acestei ultime părți ni se pare în totul îndreptățită. O citățm: „Se poate spune, în spiritul sistemului lui Lucian Blaga, că nu există o ierarhie a creațiilor de cultură. Orice ramură a culturii trebuie să renunțe definitiv la pretenția de regină, majestuoasă și sigură, a celorlalte creații, indiferent dacă faimoasa pretenție de întîietate este îndreptățită, în anumite zone culturale și în anumite timpuri istorice, privilegii temporale izvorîte din funcții sociale utile sau necesare. Ideea imposibilității ierarhizării ramurilor culturii este azi pe deplin împlinită. În gîndirea românească, ea a fost rostită și ridicată la rang de principiu — principiul paralelismului ramurilor culturii și valorilor — de către Lucian Blaga" (pp. 315—316)

ION STROIE

Pledoarii

S.O.S. la Oravița

Mai există azi la Oravița (rod al cărei întîmplări ?) edificiul celui mai vechi teatru din România. O construcție care, dacă ar fi să ne orientăm după diversele ghiduri ale muzeelor și colecțiilor din România, era declarată **monument de arhitectură** și care, totodată, ar fi putut, zicem noi, să adăpostească „Expoziția de istorie a teatrului și a orașului Oravița".

Valoarea acestui teatru nu rezidă numai în vechimea sa. Inaugurat la 1 iulie 1817, teatrul de la Oravița reprezintă un moment valoros al mișcării teatrale din România. El a fost inaugurat la acea dată cu prilejul aniversării centenarului eliberării Banatului de sub dominația otomanilor. Depășind spațiul semnificației simbolice, construcția sa este în primul rînd o contribuție sufletească, o operă colectivă a întregii suflări a orașului. S-au alcătuit liste de subscripție, s-au organizat clăci la care au participat țărani din satele vecine, s-au alocat și veniturile unei mine care a primit ulterior numele de „Thalia". Cu căruțele localnicilor s-au transportat materialele de construcție. Treizeci de donatori principali, din Oravița, de la minele și monetăriile din Ciclova, Sasca și Dognecea, au stimulat material această construcție. Mai mult, acesta este un teatru-simbol al colaborării dintre locuitorii români, germani, maghiari, cehi. Țăranii au adus minerale din Munții Carașului din care s-au extras culorile ce au stat la baza picturilor de interior.

Ioan Massoff consemnează în primul volum al privirii istorice asupra „teatrului românesc" ca animatori entuziaști pe : românul macedonean **Ioan Niuni** — arhitect în serviciul direcției minelor și pictor de talent, **Dimitrie Constantini**, profesor la „Școala gramaticală" din Oravița și cehul **Procopiu Lihotka de Zimslow**. Decorațiile s-au făcut după proiectele pictorului vienez **Platzger** și au fost executate de pictorii **Turcu** și **Francisc Knée**. Ioan Niuni pictează interiorul teatrului. **Damaschin Bojinca** traduce piese editate de **Zaharia Carcalechi** pentru a fi jucate pe scena noului teatru în care și-a desfășurat activitatea „**Ciubul dilletanților**". Pe aici treceau trupele de actori vienezi și italieni, încălzind sufletul celor care au contribuit la această frumoasă întemeiere, teatru căruia localnicii îi spuneau cu justificată mîndrie „mica bijuterie vieneză".

Printr-un har, pe care numai întîmplarea îl poate avea, trece pe la Oravița. În 1868, trupa actorului **Mihail Pascaly** care îl are în componența sa, ca sufleur, pe **Mihai Eminescu**. Aici s-a jucat pentru prima dată pe o scenă stabilă, **Crai Nou**. Au trecut pe aici, încintînd prin arta lor, George Enescu, Maria Tănase, Traian Grozăvescu, Iancu Brezeanu, Agatha Bîrseescu.

La 164 de ani de la înălțarea acestui lăcaș de cultură el se prezintă într-o stare jalnică. Mulți pereți sînt cuprinși de igrasia ce a pătruns pînă în interiorul sălii. Sala, cu cele 250 de locuri, este parțial renovată. Nicolae Donca — recent numit muzeograf — ne spune : „Am găsit aici un fond muzeal foarte bogat. Colecția de carte veche cuprinde în majoritate cărți științifice și studii comparate. Circa 300 de exemplare. Un fond de documentare italian format din publicații, reviste, broșuri, almanahuri, cărți științifice. O colecție de costume populare din zona Carașului. O colecție etnografică formată din obiecte de uz casnic, precum și circa 2 000 de fotografii și vederi vechi cu imagini din Oravița și împrejurimi. Și multe alte lucruri extrem de interesante. Eu cred că așa cum a fost Blajul pentru ardeleni, așa a fost și Oravița pentru bănățeni. De aceea am vrea ca aici să facem un muzeu al culturii".

Ion Adam Borca, primarul Orașului, un om inimos, apreciază că distanța dintre dorință și realitate pare să fie destul de mare : „Am vrea ca în final construcția de aici să fie un muzeu, dar și un teatru activ. O asemenea bijuterie e păcat să se piardă. Se urmărește la nivel județean organizarea aici a unui festival anual de operetă. Noi intenționăm să organizăm aici și reuniuni de teatru cu piese care să se poată adapta la specificul scenei. De altfel, avem o mișcare teatrală locală care ar cîștiga multă experiență în urma acestor întîlniri. Sperăm să readucem ceva din strălucirea Orașului de altă dată".

Pînă cînd mica bijuterie vieneză își va recăpăta strălucirea de altădată, pînă atunci, de la Oravița, se va auzi un S.O.S. continuu. El sugerează, printre altele, nevoia unui respect față de trecut și o mai mare responsabilitate față de viitor.

MARIAN CONSTANTINESCU ■

TINDALĂ

Plastica

Masca în pictură

Despre Marcel Olinescu — omul și artistul — am mai scris și mă bucur sincer că la cei 85 de ani ai săi provoacă surpriza evenimentelor plastice din ultimul timp, așa cum consideră mulți specialiști expoziția sa de portrete-măști deschisă la galeria „Simeza". Nefiind critic, m-am ferit să comentez această izbîndă a domniei-sale — personalitate recunoscută în pictura și mai ales gravura românească. Dealtfel, Marcel Olinescu s-a exprimat că se supără cînd un critic îi laudă prea mult, în asemenea situații fiindu-i teamă că nici n-a fost înțeles ca artist. Se mai întîmplă uneori să fie comparat cu nume de care nici n-a auzit, dar să-l mai fi și influențat.

Pentru a nu păcătui și noi precum criticii, cu care maestrul Olinescu nu s-a războit niciodată, să transcriem gîndurile sale cu oarecare stringere de inimă pentru împletătea ce o vom face : „Socotesc că omul este foarte rar sincer, foarte rar ceea ce este el de fapt și caută totdeauna o mască să arate ceea ce ar vrea să fie. Am creat măști și nu numai atît — am creat caractere. Nu știu dacă am izbutit să realizez exact ce am gîndit, dar sper că voi comunica privitorilor întreaga mea gîndire. M-a preocupat transpunerea în imagini a unor personaje. N-am vrut să fac pete de culoare sau lucruri mărunte. Vreau să opresc privitorii, să-i fac să gîndească asupra lumii, a societății. Cred că dacă nu-i determin să gîndească la rîndul lor așa cum gîndesc eu, n-am făcut artă. Chiar cînd este vorba de măști, să nu rîdeți, ele îl exprimă pe om, îl înfățișează pe om, se preocupă de om".

Cîteva gînduri despre „măști" și ce se vor ele de la cel mai avizat cunoscător — creatorul lor, Marcel Olinescu — spun, desigur, mai mult decît am fi reușit s-o facem noi. Îi mulțumim pentru

CELEBRITATE (*masca Picasso*)

acest adevărat carnaval în care mulți se regăsesc fie că este vorba de „Om de cultură", „Critic țepos", „Reporter", „Celebritate" (masca lui Picasso) ca să nu amintim decît aceste portrete caricaturale.

ION PREDOȘANU ■

Fotografii de
VASILE BLENDEA ■

Efigii

Un cercetător prea repede uitat: egiptologul Achim Popescu

Lector universitar dr., membru al Societății de științe istorice din Republica Socialistă România, Achim Popescu s-a născut la 13 decembrie 1927 în comuna Păușești Măgiași, județul Vîlcea. Strălucit student al Facultății de istorie din București (1948—1951), apoi asistent la catedra de istorie universală veche, Achim Popescu avea să fie atras plenar spre egiptologie. Ca bursier al Universității din Cairo, Achim Popescu a studiat mai mulți ani arhivele și bibliotecile din Cairo, precum și din alte centre universitare ale Orientului, o muncă epuizantă, ce avea să-i fie răsplătită prin alegerea lui ca membru al Societății Egiptene de Papirologie. La 22 iunie 1978, în fața unui juriu compus din profesorii de talie mondială, Sami Gabra, Jean Vercoutter și Mounir Megali, Achim Popescu a obținut titlul de doctor în egiptologie al Universității din Cairo, devenind astfel primul egiptolog român. Lucrarea sa se numește **„Les reformes de Bocchoris"** însumează 532 de pagini dactilografiate în franceză și 103 planșe. Iată ce se spunea într-un interviu publicat de ziarul „Le Progres Egyptien" (12 iulie 1978): **Reformele legale ale lui Bocchoris**, o interesantă teză de doctorat susținută la Universitatea din Cairo de profesorul Achim Popescu. Această teză pune în lumină cea mai interesantă operă juridică a antichității". La întrebarea „Ce v-a făcut să alegeți acest subiect ?", profesorul Achim Popescu răspundea: „Subiectul m-a interesat fiindcă măsurile legislative luate de faraonul Bocchoris au făcut din el monarhul cel mai progresist din toată antichitatea. Reformele lui au constituit o sursă de inspirație pentru marele reformator al Atenei, Solon (594 î.e.n.)". „Sînteți primul cercetător care tratează acest subiect ?" Achim Popescu : „Deocamdată nu există lucrări care să trateze în întregime problema. Cîțiva savanți ca Eugene Revillout și Jacques Pirenne au adus cîteva amănunte prețioase. Dar toate lucrările au rămas dispersate. Era deci necesar de a relua ansamblul concluziilor pentru a înțelege mai bine locul real al reformelor lui Bocchoris în cadrul evoluției generale a dreptului egiptean faraonic".

Alegînd deci un subiect puțin abordat, profesorul Achim Popescu, din București, făcea lumină asupra activității juridice a unui rege egiptean care a domnit între anii 720 și 715 î.e.n. și despre care istoria nu are prea multe date. Întors în țară, profesorul Achim Popescu nu se poate reintegra în munca de catedră deoarece contractul său fusese desfăcut. Ajunge în cele din urmă în colectivul Facultății de istorie, dar studenții lui nu-i mai pot urmări incursiunile erudite în istoria universală decît pînă în anul 1980, cînd după o boală fulgerătoare Achim Popescu se stinge din viață. Au rămas în urma lui lucrări științifice de o mare însemnătate și o teză de doctorat cu titlul „Reformele lui Bocchoris" peste care încet, dar nemilos, se așterne praful. Primul nostru egiptolog își așteaptă urmașii, dar pentru ca ei să existe este necesară tipărirea excepționalei lucrări, aflate acum în posesia profesoarei Eleonora Popescu. Cît o va mai putea păstra ? Deja foștii studenți se interesează de lucrare și poate nu mică va fi surpriza cînd peste cîțiva ani un X sau un Y o va publica, pretextînd că el a și scris-o. Pentru o dreaptă cinstire a valorilor noastre autentice se cuvine un semn de recunoștință și neuitare.

GEORGE CUȘNARENCU ■

Sublinieri

Interferențe franco-române la Lyon

La întîlnirea Rhônului cu Saône, în sud-estul Franței, stă de peste două milenii cetatea Lyonului, veche așezare a galo-romanilor, capitala provinciei romanizate, Lugdunum, cu un centru cultural antic pe colina Fourvière, acolo unde alături de vechiul teatru roman, cu amfiteatrul bine conservat s-a construit un frumos Muzeu al antichităților romane, folosind galeriile subterane antice, apoi la sfîrșitul secolului trecut o catedrală impozantă, cu toate că la poalele colinei St. Jean era o bazilică din epoca zidirii catedralei Notre Dame de la Paris.

Orașul, numit și „capitala bis a Franței", are nu numai un trecut faimos, o tradiție economică, industrială, tehnică de reputație universală, fiind centrul mondial al industriei mătăsurilor, odinioară, dar el s-a impus azi prin faima clinicilor, prin tehnica de vîrf a mașinilor, a electronicii, prin centrul lui comercial Part-Dieu, și prin cel administrativ, cel mai modern, se zice, din Europa, s-a impus și prin bogăția și luxul magazinelor, al străzilor rezervate numai pietonilor.

Universitatea de pe malul Rhônului e tripartită, ca să zic așa, a treia secție din serie cuprinde și facultatea de limbi străine, cu secția italiană-română, sub conducerea prof. J. Goudet, bun cunoscător al limbii noastre, azi rector al Universității Lyon II, purtînd numele eroului antifascist, conducătorul rezistenței, Jean Moulin. Nu departe de sediul Universității, e centrul lyonez al Citroenului, cît o mare universitate, cu blocul imens pe patru străzi. Știința, tehnica, extraordinara expansiune a cercetărilor medicale situează orașul printre metropolele faimoase ale lumii. Lyonul a înglobat, pentru o administrație mai eficace, cele 55 de comune și sate din jur, devenind astfel un centru urban de mare întindere și de mare forță economică, cu 2 milioane de locuitori.

Prezențele românești aici sînt vechi și numeroase, importante pentru promovarea prieteniei franco-române, avînd la baza ei fondul latino-romanic comun. La Lyon apărea în 1616 tratatul juridic **Praxis et theoria criminalis** al lui Prosper Farinacci, din care s-au inspirat autorii legiuirilor : **Carte românească de învățătură** (1646), tipărită de Vasile Lupu la Iași, și **Îndreptarea legii** (1652) în Muntenia sub domnia lui Matei Basarab. Ceva mai tîrziu, tot în acest mare oraș, cu peste 400 de tipografii (cum ne informează o veche cronică, din vol. VI al unei serii de volume cuprinzînd documente despre acest oraș), Laurentius Toppeltinus din Mediaș și-a tipărit istoria sa „Origines et occasus Transylvanorum", la 1667; ea conține prețioase date despre daco-romani, despre continuitatea lor, despre portul și obiceiurile lor și a fost citată adesea de Miron Costin și de stolnicul Canta-

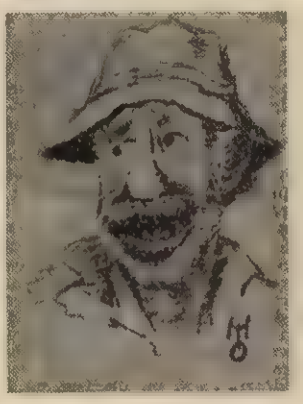

MASCĂ

Teatru

După 20 de ani

La începutul acestei luni, Teatrul Tineretului din Piatra Neamț și-a aniversat 20 de ani de la înființare. O vîrstă care, dacă n-ar fi fost încărcată de succese — unele cu adevărat răsunătoare pentru prestigiul teatrului românesc — poate ar fi trecut neobservată. O vîrstă care, dacă n-ar fi impus acea carte de vizită „am debutat la Piatra Neamț" — passepartout de lansare spre Capitală a foarte multor actori, regizori și scenografi astăzi respectabili — poate nu ar fi spus nimic. O vîrstă care, dacă n-ar fi creat (și menținut !) un spirit de echipă, mereu novator, neîmpăcat cu rutina „de provincie" — poate iarăși ar fi fost considerată imberbă, față de scene cu vîrstă mult mai avansată.

Nu este lipsit de interes să amintim — cu acest prilej de bilanț provizoriu — că aici, la Piatra Neamț, au primit pentru prima oară confirmarea talentului lor regizorii : Cornel Todea (**Domnișoara Nastasia**, 1961), Andrei Șerban (**Arden din Kent** 1965), Magda Bordelanu (**Cronica personală a lui Laonic**, 1969), Alexa Visarion (**Năpasta**, 1970), Costin Marinescu (**Întunericul**, 1971), Silviu Purcărete (**Romeo și Julieta**, 1974) și... Marin Sorescu (care și-a regizat propria piesă, **Matca**, în 1975) ; dramaturgii : Alecu Popovici, Ecaterina Oproiu, Eduard Covali, Paul Cornel Chitic, Ion D. Sîrbu, Constantin Munteanu; scenografii: Mihai Mădescu, Diana Ioan, Laurențiu Dumitrașc, François Pamfil, precum și actorii, din rîndul cărora e suficient să-l amintim pe : Ileana Stana Ionescu, George Mottoi, Virgil Ogășanu, Leopoldina Bălănuță, Florin Piersic, Mitică Popescu, Al. Drăgan, Constantin Cojocaru, Nina Zăinescu și lista e încă foarte lungă. Teatrul Tineretului a fost prezent pînă acum la festivalurile internaționale de la Nürnberg — 1967, München — 1967, Veneția — 1968, San Marino — 1971, Copenhaga — 1972, Sibenik (Iugoslavia) — 1973, Nancy — 1977.

Actorilor-vedete pe care i-am pomenit mai înainte se cuvine să le adăugăm numele altor foști debutanți care — veniți din întreaga țară — au ținut să fie prezenți la micul jubileu al scenei din Piatra Neamț, la cele două decenii de la crearea sa. Au răspuns „prezent" la catalogul acestei „catedre a teatrului pentru copii și tineret", cum o numea inspirat cineva, actorii : Lucia Mureșan („Sînt foarte emoționată pentru faptul că mă aflu aici, între colegii mei dintotdeauna"), Gelu Nițu („Cum să nu am emoții, cînd aceasta e scena pe care m-am bîlbîit întîia oară cu... diplomă ?"), Lucia Boga, Candid Stoica, Alexandru Lazăr, Constantin Coșa, Constantin Constantin, Răzvan Ionescu, Ioana Ene Atanasiu, Petrică Ciubotaru, Boris Petroff, Dragoș Pîslaru, Horațiu Mălăele, Dionisie Vitcu și Rozina Cambos — cu toții fermecători în emoția cu care au contribuit la un memorabil spectacol ad-hoc. În această ambianță, urarea „tinerețe fără bătrînețe !" (amintind de un recent succes al T.T.) a venit cu firescul recunoașterii unei trupe intercalate ambițios printre cele din linia întîi a teatrului nostru. Să-i urăm și noi decenii cît mai multe la activ, de tinerețe și cutezanță, în folosul artei românești!

CRISTIAN LIVESCU ■

Monotip

Prin semnăturile lui Petre Popa, Ioan Gh. Vrăneanțu, Mihail Diaconescu, Dan Dițică, Vasile Savonea, revista **Argeș** își consemnează împlinirea a 15 ani de apariție. Cuvinte pline de emoție, scurte incursiuni în activitatea trecută, dar, mai ales, exprimarea sinceră a convingerii unor și mai rotunde împliniri : „**Argeș** intră în anul al XVI-lea cu dorința expresă de a fi ea însăși". Cam avară redacția cu propria ei istorie (înțelegem modestia și teama de infatuare), însă din articolul lui Mihail Diaconescu transpare cîte ceva din momentele de geneză și evoluție : „Înainte de apariția primului său număr în 1966 toți cei ce doreau să vadă revista realizată și-au strîns rîndurile. Un grup restrîns s-a angajat mai apoi să realizeze paginile de probă. Cîțiva prieteni, colegi și tovarăși de idei au început să adune materiale, să le redacteze, să alcătuiască proiecte de sumar. Din această etapă, profesorii Gabriel Țepelea și Gh. Vrabie de la Facultatea de filologie, admirabilul ziarist Dan Bițică, prietenul Vasile Negescu, viitorul director al Întreprinderii cinematografice regionale, au fost alături de subsemnatul, printre cei mai activi. Alexandru Cerna-Rădulescu, poet de mari resurse în evocarea lirică a tradiției, traducător eminent dar mai ales gazetar cu experiență, s-a alăturat și el eforturilor depuse de grupul inițial. Prin Alexandru Cerna-Rădulescu s-a obținut și acordul lui Tudor Arghezi de a colabora la proiectata revistă cu o nouă serie a **Bileteler de papagal**... După ce misiunea de a conduce revista a fost asumată de poetul Gh. Tomozei, admirabila bibliotecă **Argeș** inițiată și realizată de el a constituit pentru un important număr de autori contemporani de mare prestigiu, dar îndeosebi pentru publicul iubitor de lectură un nou motiv de interes și satisfacție." În **Inițiative Argeș**, Dan Bițică vorbește de „laboratoarele de creație" ce i-au fost hărăzite trecerii prin timp a revistei. Ca fidel cititor al publicației piteștene, am observat întrucîtva succesiunea acestor laboratoare. Ca unul ce-o prețuim, dorim ca **Argeș**-ul să depășească condițiile chiar ale celui mai fertil „laborator" de creație din existența sa de pînă acum.

TRAIAN STOICA ■

cuzino ; am folosit-o şi noi la cursul de civilizaţie română de la Universitatea lyoneză în anii 1978—1980. La 1800 Molnar-Piuariu a tradus „Istoria universală" a lui Millot, membru al Academiei din Lyon ; sub Cuza s-au adus de aici utilaje pentru ţesătoriile de la Dămăroaia (o maşină cu 160 de roţi, un tehnician şi patru ţesătoare).

Prestigiul acestui mare centru cultural, economic, politic — care a fost sediul principal al rezistenţei franceze în ultimul război — se vede şi din faptul că în ultimii doi ani au apărut circa 12 cărţi despre Lyon ; dar mai important încă pentru noi e faptul că anul trecut, la Universitate, s-a susţinut o teză de doctorat cu temă românească : **Stereotipii în cîntecul epic românesc** de către d-na H. Combes-Lenz, sub conducerea rectorului J. Goudet. Comisia (din care a făcut parte O. Nandriş de la Universitatea Strasbourg şi subsemnatul) a apreciat temeinicia observaţiilor, originalitatea comentariului şi analiza aprofundată a unui bogat material cules, ani la rînd, aici, la noi, pe teren, şi a acordat candidatei menţiunea „foarte bine". Ea confirma pe plan literar-folcloric tezele conducătorului tezei, care în ultimul număr al revistei **Dacoromania** de la Freiburg (R.F.G.), vorbind despre **Romanitatea orientală**, pune în paralelă specificul românei cu cel al francezei, observînd că ele reprezintă două arii laterale ale romanităţii, diferenţiindu-se de limbile romanice centrale ; studiul românei ajută mult cunoaşterea mai bună a francezei, fiindcă limba noastră este un element esenţial al romanităţii, avînd egală importanţă cu celelalte limbi romanice, — ceea ce susţinuse, cu alte argumente, şi reputatul savant suedez Alf Lombard. Tot prof. J. Goudet a tipărit în acest an alte două studii importante asupra unor aspecte structurale ale limbii şi literaturii noastre.

O antologie a **studiilor străine asupra limbii noastre** le va cuprinde alături de alte numeroase contribuţii erudite din ultimele două decenii.

GH. BULGAR ■

Opinii

Trei etape ale literaturii române contemporane (II)

Starea inevitabilă precară a purismului estetic ne obligă să convocăm toţi factorii ce au dus la plăsmuirea unei opere literare. În primul rînd, spuneam, cei socio-politici. Ingerinţele inoportune, nepriceperea creaţiei, au început prin 1948, cu Ion Vitner, N. Moraru, M. Novicov, Tr. Şelmaru ş.a. Ne amintim de **Critica criticii, Pasiunea lui Pavel Corcoşeghin, Problema moştenirii literare, Poezia tovarăşului A. Toma** (toată această suită în 1949), de **Studii şi eseuri** ş.a. Este interesant de relevat că, pe la 1945—1947, cînd în virtutea unei benefice inerţii viaţa literară nu era supusă coerciţiilor exterioare, au apărut scrieri dintre cele mai importante, despre care prea puţini ştiu că au fost publicate în acea vreme : **Una sută una poeme** de T. Arghezi, (1947), **Stanţe burgheze** de Bucovin (1946), **Un om aşteaptă răsăritul** de M. Beniuc (1946), **Butelia de Leyda** de Virgil Teodorescu (1946), **Cetăţile albe** de D. Stelaru (1946), **Omul profilat pe cer** de Ion Caraion (1946), **Libertatea de a trage cu puşca** de Geo Dumitrescu (1946), **Plantaţii** de C. Tonegaru (1946), **Cîntarea munţilor** de Magda Isanos (1946), **La scara 1/1** de Nina Cassian (1947), **Liturghii negre** de Vasile Nicolescu (1946), **Fantazii răsăritene** de M. Sadoveanu (1946), **Roza şi ceilalţi** de Sergiu Dan (1946), **Lumina primăverii** de Ion Călugăru (1947), **Cartea Oltului** (1946), **Oameni şi cărbuni în Valea Jiului** (1946) de Geo Bogza, **Flăcări** de Radu Tudoran (1947), **Turmele** de E. Camilar (1946), **Pînza de păianjen** de Cella Serghi (1946), **Steaua fără nume** de M. Sebastian (1946). **Impresii asupra literaturii spaniole** de G. Călinescu (1946), **Permanenţe franceze** de Bazil Munteanu (1946), **Eschil** de Alice Voinescu (1946), **La litterature roumaine à l'époque des lumières** de D. Popovici (1945), **Introducere în opera lui Tudor Arghezi** de Şerban Cioculescu (1946), **Portrete şi controverse** de P. Pandrea (1946), **Kalokagathon** de Petru Comarnescu (1946), **Eseuri critice** de Pompiliu Constantinescu (1947) ş.a. Aproape nu ne vine să credem. Cărţi din cele mai importante au apărut între 1945 şi 1947, în numai trei ani. Am putea numi aceşti ani imediat postbelici anii de **resuscitare a valorilor** după teribilele războiului cînd, în zangăniul de arme, muzele tăceau.

Cum spuneam însă, începînd din prin 1948, timp de peste un deceniu şi jumătate, s-a instaurat un **timp al confuziei valorilor** impus nu de mersul firesc al fenomenului literar ci de factori din afară ce nu pot fi omişi în judecarea literaturii de atunci. În primul rînd represiunile, recluziunile cărora le-au căzut victimă poeţi, prozatori, critici : Vladimir Streinu, V. Voiculescu, Radu Ciocuescu, Constant Tonegaru, Petre Pandrea, Petru Comarnescu, Sergiu Dan, Dan Botta, Ion Caraion, E. Papu, Dinu Pillat, Şt. Aug. Doinaş, Adrian Marino, Ion Negoiţescu, Leonid Dimov, Al. Paleologu şi alţii. În al doilea rînd înlăturarea de la catedrele universitare de le ocupau a unor profesori ca : Şerban Cioculescu (în 1947), G. Călinescu (1949), Lucian Blaga, Al. Piru, Al. Paţiaci Adrian Marino, G. C. Nicolescu, Valeriu Ciobanu ş.a, înlocuiţi cu diletanţi improvizaţi sau impostori. Atmosfera era grea în cultură ca şi în viaţa socială. Evenimentele din afară accentuau starea de lucruri, se căutau mereu „deviaţionişti" ideologi şi unde puteau fi găsiţi decît în cultură ? Presa centrală nu conteneca cu atacurile. Apariţia unor cărţi mai deîngate, mai obiective ca **Bietul Ioanide** în 1953 irită pe dogmatici. J. Negoiţescu, Ov. S. Crohmălniceanu sînt sever admonestaţi pentru „liberalism". I. D. Bălan e acuzat de spirit apologetic. Tot ceea ce nu intra în vederile responsabililor cu cultura era penalizat drastic. Noţiuni ca naţionalism, cosmopolitism, criticism, defetism conservatorism erau vehiculate cu voluptate, cine se abătea de la „realismul socialist" era sever fără tocmeală din literatură. S-au scris atunci şi cîteva cărţi foarte bune, devenite clasice : **Nicoară Potcoavă, Desculţi, Bietul Ioanide, Moromeţii, Groapa, Primele iubiri.** Dar s-au scris în aceşti ani sute şi sute de cărţi de o mediocritate totală, de un schematism neverosimil, pur şi simplu. Enumerarea lor este inutilă, ele aparţin, cum era de aşteptat în asemenea vremuri, şi unor scriitori ce-şi cîştigaseră o mare autoritate sau altora ce şi-au dobîndit-o ulterior, dovadă că, vorba cronicarului, „nu sînt vremurile sub om, ci bietul om sub cîrma vremii". Modelele urmate erau din afară, tradiţia era ignorată, uneori boicotată, valorificarea trecutului era unilaterală, deformantă, scara de valori adesori uzurpată, scriitori minori erau daţi drept pildă, în timp ce corifeii erau, în mare măsură, etichetaţi în mod minimalizator. Confuzia valorilor a dus, inevitabil, la **ofensiva mediocrizării.**

Cea de-a treia etapă, de după 1965, echivalează cu dreapta **restabilire a criteriului axiologic** Are loc o veritabilă efervescenţă creatoare, într-un climat de libertate artistică, de promovare şi afirmare a valorilor, de comprehensibilitate, diversitate şi îmbogăţire a stilurilor individuale. Investigaţia socială şi individuală, reabilitarea categoriei, esenţiale, de **conflict** a dus la diversificarea dramatismului, la adîncirea cunoaşterii umane. Generaţiile vechi de scriitori îşi unesc eforturile cu cele mai tinere, în fiecare an apna cărţi rezistente artistic, convingătoare, pasionante. Interesul pentru literatură al publicului, de-a dreptul extraordinar, probează noua cotă artistică, adecvarea fidelă la realitate, respectul pentru adevărul integral, nefardat şi nedeformat. Nivelul general al textelor literare se sincronizează cu succesele spirituale din noua epocă. Tezaurul spiritual naţional se îmbogăţeşte substanţial prin opere poetice scrise de T. Arghezi, Al. Philippide, M. Beniuc, E. Jebeleanu, A. E. Baconsky, Ion Caraion, Geo Dumitrescu, Marin Sorescu, Nichita Stanescu, Cezar Baltag, Adrian Paunescu, Ion Gheorghe, Ioan Alexandru, Nina Cassian, Şt. Aug. Doinaş, Cezar Ivănescu, Mircea Ivanescu, Grigore Hagiu, Romulus Vulpescu, G. Pituţ, N. Dragoş, Ana Blandiana, Horia Zilieru, Ileana Mălăncioiu, Leonid Dimov. Constanţa Buzea şi Proza este ilustrată prin Zaharia Stancu, G. Călinescu, V. Voiculescu, Marin Preda, apoi D. R. Popescu, Eugen Barbu, Ion Lăncrănjan, Ştefan Bănulescu, Dumitru Popescu, Al. Ivasiuc, Augustin Buzura, Fănuş Neagu, G. Bălăiţă, Nicolae Breban, Radu Tudoran, Paul Georgescu, Dinu Săraru, Radu Petrescu Marieta Sadoveanu, Ştefan Ciobanu ş.a. Apar dramaturgi de mare succes : Marin Sorescu, D. R. Popescu, Paul Everac, Tudor Popescu, Ion Băieşu, Teodor Mazilu, Horia Lovinescu, Leonida Teodorescu, Gheorghe Vlad, Paul Cornel Chitic, M. R. Iacobian ş.a. Critica, istoria literară, eseistica iau o dezvoltare fără precedent, la îmbogăţirea acestor discipline contribuind deopotrivă veteranii" : Vladimir Streinu, Şerban Cioculescu, Perpessicius, Edgar Papu, Constantin Noica, Al. Dima, urmaţi de generaţia imediată în frunte cu Al. Piru, Adrian Marino, I. Negoiţescu, Al. Paleologu, C. Ciopraga, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Al. Balaci, G. Munteanu, Paul Georgescu, Paul Cornea, N. Tertulian, Vicu Mîndra, Silvian Iosifescu, Ov. S. Crohmălniceanu, Romul Munteanu, precum şi de numeroşi alţii în jur de 50 de ani astăzi, ori sub această virstă. Ne aflăm desigur în plină desfăşurare a epocii pe care o parcurgem şi evaluarea ei riguroasă n-are perspectiva necesară. Avem însă încredinţarea că trăim un moment din cele mai favorabile din istoria, atît de contorsionată, de capricioasă şi derutantă a literelor româneşti.

POMPILIU MARCEA ■

Muzica tînără

Un cadru organizatoric

Departe de a se fi încheiat discuţiile pe marginea muzicii tinere. Revin din dorinţa de a completa o parte din răspunsurile mele date în revista „Flacăra" cu o lună în urmă. Dar mai întîi să repar greşeala care s-a strecurat în răspunsul meu de atunci. Fără să fi spus eu, se scria că stilul country slujeşte folk-ului nostru ! Dimpotrivă, am susţinut şi susţin în continuare că stilul country NU slujeşte muzicii noastre tinere. Eventual se dovedeşte că el ne este într-o oarecare măsură la îndemînă. În orice caz country-ul există la noi mai mult ca pitoresc şi nicidecum ca stil de reprezentare. Dacă unii cîntăreţi cu nume din muzica tinără cum ar fi Vali Sterian sau M. Cea Bodolan, au aderat atît de mult la acest stil, cred eu că acest fapt se datorează împasului în care ei se găsesc. A fi doar niste „mimi" ai americanilor mi se pare o cauză prea mică. Şi fie spus între noi, ceea ce fac ei este la degetul mic al americanilor. Şi-atunci la ce bun ? În legătură cu polemica deschisă de Doru Stănculescu — consider că ea nu îşi avea locul atîta timp cît intervenţia mea suna „Ce tinere talente ai observat în ultima vreme ?" Asta în primul rînd. În al doilea rînd, nu talentele ne lipsesc ci, de cele mai multe ori, ne lipseşte deschiderea către ele. Acest tip de conservatorism atunci cînd este aplicat de pe o poziţie cu putere de decizie ponte năbuşi orice entuziasm. Entuziasmul, care este singurul capabil să mişte lumea din loc. Muzica tinără nu cred că s-a oprit la membrii cenaclului „Flacăra" sau la un nucleu al lui. Muzica tinără a cîştigat inima unui larg public de toate virstele. Firesc, nici creatorii ei nu lipsesc. Pînă aici toate bune şi frumoase. Numai că ceea ce este exterior fenomenului şi în mod normal pe plan secundar, adică acel cadru organizatoric necesar oricărei producţii umane, este total neglijat. Criza în care a intrat muzica tinără unde includ şi pop-ul şi folk-ul nostru se datorează indiferenţei celor puşi să aprijine şi să promoveze tot ceea ce reprezintă gustul publicului larg.

Muzica tinără este unul din mările cîştiguri ale amplului festival „Cîntarea României", pentru că, dintre toate formele noi de expresie artistică apărute, muzica tinără a avut incontestabil cea mai mare audienţă. În faţa acestei evidenţe, de ce, întreb, muzica tinerilor este tratată ca o cenuşăreasă a muzicii româneşti ? De ce este tolerată poziţia de indiferenţă faţă de muzica tinără a celor care conduc destinele muzicii româneşti ? De ce există privilegii pentru muzica uşoară şi pentru muzica tinără nu ?! Privilegiile trebuie acordate pentru competenţă şi nu pentru cantitatea de păr alb ! Ca orice om de bună credinţă mă întreb căror mari interese continuă cu atîta furie agonia muzicii (noastre) uşoare ? Oare faptul că nici un om adult, pînă în 45 ani, nu are împrimată pe benzile şi casetele personale muzică de Eli Roman, Mişu Iancu, Temistocle Popa et. co. nu vă spune nimic ? Oare asta nu înseamnă că muzica uşoară este depăşită, obosită şi compromisă ? Că de mai bine de zece ani încoace nu se întîmplă nimic nou ? Se schimbă decorurile, floricelele, rochiile şi parfumurile şi în rest acelaşi cerc închis de compozitori ghiduşi care-şi împrumută la nesfîrşit refrene de altădată şi refrenaşe care plesnesc de bunăstare şi fericire.

Pop-ul şi folk-ul, muzica noastră tinără — există ! Muzica tinără nu vrea însă să existe în umilinţă, nu vrea să fie dată la o parte, după un moft sau altul de către oricine. Să nu se creadă că muzica tinără vrea să dărime pe cineva ! Ea există nu datorită mie sau colegilor mei, ci datorită acelor foarte mulţi tineri care umplu pînă la refuz săli de sport, uneori stadioane.

De aceea, un cadru organizatoric devine absolut necesar. Pentru redresarea muzicii tinere trebuie luate măsuri energice de către cei în drept. Acest cadru poate fi chiar acel Teatru Naţional al Tineretului, despre care s-a vorbit atît de mult, unde să funcţioneze o secţie de muzică tinără care să coordoneze activitatea creatorilor şi interpreţilor din pop-ul şi folk-ul nostru. Formarea la radio şi TV, în cadrul redacţiilor de tineret, a unor secţii de muzică tinără. Sistemul de cointeresare materială să funcţioneze şi în muzica tinără aşa cum funcţionează în muzica uşoară. Altfel nu este drept. Tinerii îşi au muzica lor. Grija pentru tineri înseamnă şi grija pentru muzica lor, o muzică ce nu poate fi despărţită de viaţa tinerilor.

VICTOR SOCACIU ■

MASCA

„O piesă trebuie să existe prin text şi nu prin pretext"

(Urmare din pagina 15)

V-aş ruga să ne mai destăinuiţi cîteva amănunte referitoare la viziunea regizorului faţă de roman, la înţelegerea lui. De ce aţi ales acest roman ? Dramaturgia contemporană nu vă oferă piese de teatru ca să vă intereseze să le puneţi în scenă ?

— Dramaturgia românească este, după părerea mea, într-un moment foarte bun. Regretul meu este că nu poate fi mai mult cunoscută peste hotare. Sînt sigură că avem acum dramaturgi care şi-au cîştigat dreptul de a se numi universali. Mă refer la D.R. Popescu prin ultimele piese („Mormîntul călăreţului avar", „Ca frunza dudului din rai", „Dl. Montague bea apă minerală"), la Marin Sorescu, păstrătorul şi continuatorul unui spaţiu spiritual înfiorat, la Romulus Guga, a cărui evoluţie, în special prin ultima piesă „Amurgul burghez", este spectaculoasă. Probabil că voi pune în scenă în stagiunea viitoare piesa lui Guga şi una dintre piesele lui D.R. Popescu („Frunza dudului").

Romanul lui Dinu Săraru m-a interesat pentru că mi-a plăcut foarte mult. Este o carte curată, limpede, peste care pluteşte negura unui timp şi aburul timpurilor. Este o carte contemporană, căci nu numai colectivizarea, momentul istoric respectiv, sună din goarna spartă a sufletului nostru. Mi se pare că romanul lui Dinu Săraru intră într-o categorie de opere contemporane (între care aş numi şi filmul „Siberia-la") din care face parte, de exemplu, romanul „Despărţirea de Matiora" de Valentin Rasputin. „Nişte ţărani" ne aminteşte „nişte rădăcini" pe care le-am tăiat sau le-am pierdut sau puteam fi în pericol de a le pierde. Spaţiul metafizic depăşeşte condiţia strict temporală a evenimentelor. De fapt nici nu sînt mai multe întîmplări, este o singură mare întîmplare, o aşa-zisă situaţie limită, de viaţă şi de moarte. Cine rezistă, trăieşte şi are acces la viitor. Cine nu, se ofileşte „ca frunza-n vînt" nu în marea trecere a anotimpurilor vieţii, ci în clipa acelui anotimp al istoriei. Important e că astăzi ne putem privi, fără frică şi fără milă, în oglinda timpului.

În programul Teatrului Mic piesa „Nişte ţărani" reprezintă un moment al unui act politic, în acelaşi timp datorie cetăţenească. În programul meu personal reprezintă continuarea unui repertoriu şi a unor mijloace ale universului specific românesc. „Drumul încrederii" de Paul Cornel Chitic, „Un complot în vis" de Vasile Alecsandri, „Istoria hieroglifică" după Dimitrie Cantemir, „Tinereţe fără bătrîneţe" de Eduard Covali.

— Să ne oprim la spectacolul realizat de dumneavoastră. Cum vi se pare ?

— Eu nu ştiu imediat dacă un spectacol e bun sau prost, aflu mult mai tîrziu. Ştiu doar că am de comunicat ceva şi spun. După aceea caut mijloacele şi pe suportul cel mai „realist" compun simfonia spectacolului, o orchestrez şi găsesc raportul între sunet şi imaginea vizuală. Lucrez foarte meticulos, adesea cu colaboratori experimentaţi care-mi organizează fiecare compartiment. Sînt un regizor dificil, nemulţumit, exigent şi mizantrop şi de aceea lucrul cu mine nu este întotdeauna agreabil pentru actori.

Cred că avem nevoie de ceva mai mult timp pentru a finisa unele scene care la premieră erau neterminate sau neacoperite ca ritm, credinţă şi rigoare profesională. Pe parcurs am beneficiat de cîteva repetiţii şi cred că aceste defecţiuni s-au remediat.

— Ce ne mai poate spune Cătălina Buzoianu despre menirea regizorului în viaţa teatrală ?

— În momentul actual nu ne mai putem acoperi neputinţa sau superficialitatea cu efecte. Ne rămîn datele de totdeauna ale teatrului : un text, un spaţiu deschis şi actorul. Comunicarea autor — regizor — actor — public trebuie să fie autentică, vie, necesară. Dialogul regizor — actor se cere tot mai strîns, fantezia regizorului şi mijloacele sale axîndu-se în primul rînd pe condiţia şi talentul actorului. Adică, în clipa în care se sounc ceva important pe scenă, de care publicul să aibă o nevoie vitală în acel moment, în clipa în care există un actor care să poată comnica acel „ceva" şi un regizor care să aibă rolul de bun conducător al ideii, teatrul îşi are asigurat dreptul la nemurire. Picătura de viaţă primordială există, se difuzează, proliferează. Aşa că noi, regizorii, putem avea încredere în viitorul teatrului.

Un muzeu in labirint

Leonardo sau foamea de cauze (IX)

Punctul de sprijin

1.

Cîndva, am fost în India o lună de zile. Înainte de a pleca, am citit sau am recitit tot ce mi s-a părut necesar, pregătindu-mă să nu risipesc o şansă atît de rară. Cunoşteam, desigur, avertismentul lui Mircea Eliade că nu poţi înţelege India decît dacă stai un timp într-o grotă din Himalaia, dar îmi închipuiam că şi fără să locuiesc într-o grotă voi putea avea norocul să trec dincolo de jocul exotic al aparenţelor care-l încîntă şi-l trădează pe călător. Dar pe măsură ce am străbătut apoi India, îmi dădeam seama din ce în ce mai limpede că rămîneam în afara misterului rîvnit, ca în afara unei cetăţi. Oricît mă străduiam, nu găseam poarta prin care să pătrund în această cetate. În timp ce se aglomerau amănuntele pitoreşti cu care veneam în contact, simţeam că mă îndepărtam de ceea ce aş fi vrut să înţeleg, India rămînind pentru mine şi mai impenetrabilă şi mai enigmatică decît înainte. Am călătorit atunci pentru ca în schimbul şansei pierdute să învăţ mai bine diferenţa dintre fiecăreală şi adevăr. M-am întors cu patru caiete pline de însemnări, ceea ce ar face, cred, o carte, dar ajungînd acasă le-am aruncat într-un sertar şi niciodată de-atunci nu le-am mai recitit. Ele nu sînt decît relatarea unui eşec. Căci n-am vrut să mă mint şi am recunoscut în notele mele tot ce nu pricepeam dintr-un spirit care amestecă metafizica în realitatea cea mai sordidă şi ţine renunţările atît de departe de disperare, ceea ce eu n-am izbutit niciodată din pricină, probabil, că sufăr prea mult de „păcatul grecesc", împotriva căruia striga minios Gauguin, de a judeca totul prin prisma unei nevoi incurabile de frumuseţe şi de puncte de sprijin.

Într-un mod similar, poate, nu l-am înţeles niciodată pînă la capăt pe Leonardo care m-a silit să reiau mereu de la început ceea ce gîndisem cu o clipă înainte. Încercînd să mă apropii de misterul lui, a trebuit mereu să mă opresc într-un punct unde nu poţi să spui nimic exact. Şi unde tot ce afirmi te aruncă într-un labirint. Am ajuns astfel să mă încurc şi în părerile despre ambiguitate. Căci ambiguitatea s-a născut din prea mult, într-o clipă cînd cel care a avut nevoie de ea nu putea să spună nimic precis şi voia să spună totul. Dar uneori a eşuat în prea puţin. Cînd n-a mai vrut să declare, de fapt, nimic şi a vrut să ascundă asta. Cum să deosebeşti atunci curajul de abandon? La Michelangelo, care reprezintă tocmai tipul de artist în stare să mă înflăcăreze prin orgoliul lui aspru şi prin modul lui arţăgos de a riposta, singurătatea nu mi se pare presărată cu nici un fel de capcane. Statuile lui m-au învăţat totdeauna, în chipul cel mai direct, că umilinţa e mai degradantă decît mizeria şi poate chiar decît moartea. În schimb, toate drumurile care duc spre Leonardo sînt ca liniştea prelinsă pe un tăiş de cuţit. Singurătatea lui seamănă cu aceea a unui vultur care dintr-o colivie aurită priveşte stelele, iar tăcerea lui îmi aminteşte vorbele cuiva din Dostoievski : „Eu sînt singur, iar ei, ei sînt toţi". Ea e singură, iar cuvintele sînt toate.

De aceea ne simţim, cred, cu atît mai bogaţi în faţa lui Leonardo cu cît găsim în tăcerea lui tot ce avem nevoie. Şi cu atît mai săraci cu cît nimic nu ni se oferă precis şi neîndoielnic. El pare implicat în toate şi detaşat de toate. A fost comparat cu Goethe, dar la Goethe nu ne miră aproape nimic, inclusiv faptul că la optzeci de ani învăţa limba persană. În vreme ce la Leonardo ne miră multe şi nu ne explicăm aproape nimic pînă la capăt. Mi-l pot închipui, de pildă, pe Flaubert lucrînd toată noaptea pentru a evita un subjonctiv, dar ceva mă opreşte să judec în acelaşi fel faptul că Leonardo nu trăgea uneori într-o zi întreagă decît o singură linie. Mi-l pot imagina pe Walter Scott scriind singur despre sine articole elogioase, dar nu pot evita impresia că Leonardo surîde ironic de cîte ori ne asigură că el poate rezolva orice. Înţeleg inclusiv olimpianismul lui Tiţian. Dar nu sînt sigur de nimic în liniştea lui Leonardo. Ea poate fi liniştea unui om scîrbit sau poate fi liniştea unui înţelept care a ştiut să despartă ceea ce merită atenţie de ceea ce trebuie ignorat ; înţelept despre care ne vine greu să credem că a studiat cîndva modul de a injecta otravă în pomii fructiferi pentru a obţine fructe otrăvite ca să răzbune o ofensă.

Nu putem nici iubi, nici urî un lucru înainte de a-l cunoaşte, zicea Leonardo, şi totuşi pe el îl iubim fără să ştim prea bine de ce. Poate pentru că, într-adevăr, ironia lui nu e ca altele, care te îngheaţă, te fac să te retragi şi să te aperi, ci e o ironie care te apropie şi te lasă să fii tu însuţi. Nu simţi nici o constrîngere cînd cineva îţi zîmbeşte ca Gioconda. Şi nu-ţi e ruşine nici că suferi, nici că iubeşti. Sau, poate, îl iubim din alt motiv, care pare la prima vedere meschin, iertîndu-i superioritatea pentru că s-a întors spre noi prin decepţii. Eşecurile lui ne-au apropiat, poate, de el chiar mai mult decît izbînzile lui. Ceea ce l-a limitat ne-a făcut să-l simţim mai uman decît ceea ce i-a dat aripi. Dacă şi-ar fi realizat toate proiectele, astrul geniului său ar fi strălucit şi mai puternic, dar, poate, mai rece. Aşa cum îl ştim însă, el nu e niciodată arogant şi triumfător. E totdeauna îngîndurat şi puţin trist. Ca şi cum ar vrea să ne spună : „Am îndrăznit, poate, mai mult decît voi, dar ca şi voi ştiu ce ne limitează". Am recunoscut astfel în el nu numai geniul. Am recunoscut şi ce dă uneori măreţie înfrîngerilor. Nimeni nu ne-a spus mai limpede decît echivocul Leonardo că un om nu trebuie judecat totdeauna după victoriile lui, ci după setea lui şi că pînă pe canusa lui fcar vînătorii de ciori trebuie să tacă ruşinaţi.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Deziderate

Am prieteni mulţi şi-l socotesc în consecinţă pe toţi lectorii mei care, săptămînă de săptămînă, mă urmăresc cu statornicie, dar în cazul de faţă mă refer, în mod special, la aceia dintre ei — tineri cu grafia fermă şi entuziasme virginale sau bătrîni aşezînd cuvintele pe hîrtie cu literele unei mîini tremurinde — care îşi asumă gingaşa îndatorire, în emoţionante epistole, să-mi comunice satisfacţia lor şi indemnul încurajator de a continua în străduaniile mele să reactualizez figuri şi întîmplări de altădată peste care s-au aşternut lutul uitărilor şi grosul şi vînătul muşchi al timpului dus. Şi le mărturisesc tuturora calda mea recunoştinţă.

Dar... Dar îi aud şi pe aceia, cîţiva, — derizorii ca număr — care după ce îmi parcurg textele mîriile. Şi ecourile lor, vrînd, nevrînd, ajung pînă la mine. Dealtfel, îi presimt şi îi şi simt ; iar pînă la urmă, parcă mi-ar face indirect amabile sugestii şi mi-ar da cordiale sfaturi.

Imputarea lor : mă dedic excesiv trecutului.

Poate. Oricum, le mulţumesc pentru grija ce mi-o poartă şi că nu le sînt indiferent, ca, spre pildă, o baie călduţă care nu face nici bine, nici rău şi am sentimentul că toate purced dintr-un gînd curat de amiciţie. Atîta doar : că omit în obiecţiunile lor tablele unor legi de aramă.

Trecutul face parte din existenţa mea şi îl duc cu mine prezent — aşa cum a fost — în zumzetele şi foşnetele lui, în articulaţiile şi desfăşurările pe care le-a avut, cu împrejurări de viaţă care nu pot fi şterse sau răstălmăcite, cu oameni şi locuri — ce nu suportă escamotarea — care finalmente nu sînt decît istorie şi istoria trebuie scrisă cu o unică şi elementară condiţie : să fii paznic credincios al adevărului şi să faci din el ritualitate. Să nu-l ascunzi. Niciodată. Şi, mai cu seamă, să nu-l falsifici. Niciodată. Să lăsăm altora voluptatea de a fabula în istorie şi noi s-o scriem pe a noastră aşa cum s-a derulat, modestă şi aprigă, nedreaptă de cele mai multe ori şi smerită.

În ce mă priveşte aparţin unei generaţii care a crescut în cultul istoriei, iar neamul acesta — dincolo de toate invaziile şi de toate asupririle, de toate viscolirile şi cumpenele destinului care ne-au încercat de-a lungul secolelor — are o conştiinţă a istoriei, aş zice, în biologia sa, care nu s-a sleit şi nu s-a alterat, transmisă din buni şi străbuni, pe care o găsim nepieritoare în cîntecele de leagăn poporane, în doinele şi baladele anonime de pe toate pămînturile noastre, ca să ne dea o geografie a spiritualităţii şi a etnicităţii lui şi mai apoi în toată literatura cultă de dinaintea lui Eminescu, la Eminescu şi de după Eminescu, pe care aşa de superb l-a definit Nicolae Iorga : **expresia integrală a sufletului românesc.**

Cred că e clar pentru orice om de bună-credinţă şi că sîntem bine înţeleşi.

Noi n-am împiedicat pe nimeni să-şi scrie letopiseţul şi n-am ridicat armiile decît ca să ne apărăm vetrele şi datinile, steagul şi drepturile. Noi n-am trucat istoria ca să facă frumos, util şi justificativ, cîteodată, pentru delirante revendicări — fiindcă n-am crezut într-o istorie de circumstanţă, ci numai în circumstanţele istoriei, pe care le aflăm consemnate cu onestitate de simţire şi de cuget de la cronicari pînă la Xenopol, Pârvan şi Iorga — şi am fost străini de preocupările de a rîvni la bunurile altora şi de orice idee de hegemonie. Şi ne-am plîns aici, în locurile astea, şi lacrimile sporadicelor bucurii şi pe acelea ale obidelor, ale aleanului şi ale nădejdii.

Sperînd din nou că sîntem pe deplin şi cu limpiditate pricepuţi, mă adresez cu aceste puţine vorbe prietenilor dragi — care vor să-mi reproşeze că insist prea mult asupra trecutului — rugîndu-i să primească în replică şi nevinovatul meu deziderat : **Lăsaţi-ne să ne scriem istoria.** Aşa cum o ştim. Aşa cum a fost. Aşa cum am vieţuit-o.

L. KALUSTIAN ■

Precizare. În articolul precedent închinat lui Axinte Frunză, printr-o eroare de paginaţie, semnătura mea în loc să fie la sfîrşit, cum era normal, apare deasupra post-scriptum-ului care nu este al meu, ci al scrisorii lui Axinte Frunză. Rog lectorii la care ar mai putea subzista vreo nelămurire să citească întregul text în continuare şi să-şi aşeze mental, la isprăvirea lui, iscălitura.

Desene pe asfalt

Poetul Toma Caragiu

Incomparabilul om de teatru care a fost Toma Caragiu (ar fi împlinit în acest august al anului 1981 venerabila vîrstă de 61 de ani !) ne-a lăsat şi o producţie poetică pe care rîvna pioasă a lui Ion Cocora a adunat-o între coperţile unui volum tipărit de editura clujeană Dacia. E lesne de presupus că marele actor nu se socotea şi *poet* şi că n-ar fi încercat să-şi facă publice acele ciudate confesii versificate abrupt pe care le compunea în puţinele clipe de linişte. Cîţiva prieteni apropiaţi îi ştiau „boala de origine divină" şi cu şelăreţe eforturi izbuteau să-l facă pe autor să şi le citească, timid.

Dar era Caragiu şi un poet ?

Mi-e greu să răspund. (De aproape un sfert de veac încerc să-mi spun mie că aş fi poet şi am ore, zile, luni cînd sînt greu de convins...)

Dacă poetul e un sensibil receptacul de senzaţii mirabile pe care izbuteşte să le fixeze şi mai apoi să le restituie cu imprevizibile, noi alcătuiri, atunci e sigur că masca poetului stătea bine lipită pe chipul plin de spiritualitate şi energie al actorului. Nepreocupat de tehnica poetică în sine (cu primele ei „lecţii" — dar numai cu primele — lesne de învăţat chiar după un neghiob manual de prozodie), Caragiu nota la capăt de zi ori de noapte „gînduri şi imagini" cărora nu se osteanea să le pună titluri şi pentru care nu se folosea de... semnele de punctuaţie (mai precis de unele semne, fiindcă începuturile de fraze interioare le nota, boiereşte, cu majuscule) : „Cîntecul de moarte / îl vei auzi încet / numai tu doamne / Mi-e fluierul bătrîn şi bolnav / Îl am de la Termopyle / Acolo am fost învins prima oară". Versurile vădesc conştiinţa de sine a unui personaj exprimîndu-se deliberat *poetic* şi slujindu-se de ritmica orgolioasă a unei arhaice semantici. Chiar dacă la asemenea reuşite s-a ajuns prin „accident", impresia finală e a întîlnirii cu un vizionar lucid, neîncifrat şi totuşi sugerînd transcenderea metafizică.

Tema esenţială a compunerilor lui Caragiu (tema, adică obsesia) e dezacordul între „măşti". Cea exterioară viu colorată sfidător, strălucitoare şi virilă, sugerînd bucuriile iradiante şi plenitudine. Cea lăuntrică poartă însemnele coşmarului. Despodobit de aura arenei ca războinicul medieval de tunica lui de tablă, poetul trăia marasmul unor năluciri infernale. Obsesii existenţiale, frica de trecerea inexorabilă a clipei, teama de neîmplinire şi, mai ales, modesta autoevaluare a unor înfăptuiri uimitoare pentru noi, cei ce-l aplaudăm. Nu jubilaţia ci suferinţa artei a marcat mărturisirile de taină ale lui Caragiu : „Manifest al neîncrederii definitive / ascuns în unghiuri nesfîrşit de logice / eronate şi patologice / sînt meridianele spre adevărul nefiresc / Mă caţăr din adîncuri să împlinesc / porunca ce nu s-a dat / Oare jarul ţine loc de foc / şi apa poate stinge flacăra din ceruri / cînd iadul e stăpînul nostru".

Aşadar, a fost Toma Caragiu poet ?

Nu era. Paradoxal, începe să fie...

Dovada ? Iată una, un tulburător haiku ce evocă şi ni-l evocă : „Morţii lipsesc / de la un timp / dintre noi".

Într-un interviu acordat luni 7 februarie 1977 actorul se confesa : «Am avut, pot să spun că am avut, o mare bucurie cînd, într-o revistă străină, Allan Schneider, care este un cronicar de teatru foarte exigent (...) şi-a intitulat cronica „Caragiale — Caragiu"».

Mă bucur că-l... bucura alăturarea acestor două nume ilustre. Văzîndu-l ţîşnind miraculos „peste" textul din „D'ale Carnavalului" mi-am intitulat un articol (cu zece ani înainte de Allan Schneider) *I. L. Caragiu.* Să nu-l fi citit Toma Caragiu ?!

Nu voi şti niciodată.

Artistul (actorul, poetul, omul) lipseşte de la un timp dintre noi...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Din jurnalul de călătorie

al dr. Grindei

Arezzo (I)

Oraşul răspîndit pe o colină cu pante dulci, oraşul care conţine o parte din inima şi spiritul lumii. Dar puţini caută şi au nevoie de această parte a lumii. S-ar părea că nici ei, oamenii din Arezzo, nu-şi dau seama că în oraşul lor există ceva care îl face să difere de toate oraşele lumii. În această duminică de decembrie blînd şi luminos, străzile de piatră înguste şi severe parcă sînt părăsite de oameni. Cine ar putea sălăşlui între pereţii aceştia vechi, groşi şi întunecaţi, cu uşi şi cu ferestre zăvorîte ? Oamenii care au construit oraşul de piatră au pierit de mult, cu toată încrederea şi marea lor dorinţă de a se face nemuritori şi a dăinui peste secole ca piatra. Au putrezit şi le-au luat locul alţii şi alţii. Dar în duminica asta parcă toţi au dispărut. Eu, călătorul însingurat, despărţit sau poate părăsit de toţi ai mei, găsesc cu greu ţinta căutării mele : biserica veche cu pereţii zugrăviţi de El, însemnat cu un nume de trimbiţă, de legendă, Piero della Francesca. Ce a lăsat din truda mîinilor lui se găseşte înscris în curbe de argint, în văluri diafane, în aripi de îngeri, toate însemnate ca o lume gigantică cu semnele ei halucinante pe pereţii bisericii Sf. Francisc.

Puţinii oameni pe care i-am găsit se pare că ştiu mai bine despre ei, Sf. Francisc din Assisi, făcătorul de minuni care s-a răzvrătit contra bogăţiei şi a chemat toată suflarea să fie fericită în simplitatea săraciei şi în umilinţă. Era însă într-un fel mai orgolios şi mai trufaş în starea lui de „poverero", decît toţi trufaşii bogaţi, căci în dispreţul său se ridica deasupra tuturor stringătorilor de comori. Dar oamenii noi din Arezzo pe unde or fi acum în această după-masă, nu spun nimic nici despre „poverero" Francisc cel Mare şi nici despre celălalt, Piero al Francescăi. De-abia pot să-mi arate drumul spre bazilica sfîntului, unde ajung după multe ocolişuri prin oraşul cu străzile înguste. Intrat înăuntru, pe zidurile albe brutal văruite în alb murdar, deodată văd înspre altar pajiştile de culoare aprinse în iluminări de lumina care cade de la soarele după-amiezii. Sînt faţă în faţă cu minunea legendei despre fapte cu oameni şi cai împietriţi în fumuseţea absolută a gestului lor. Piero della Francesca, fie fericit, i-a împins şi i-a renăscut pe oameni ca să trăiască în extaz, într-un singur fel de viaţă, cu un singur ţel. Sînt eroi şi martiri sau poate păgîni care-şi caută puritatea în dăruirea unei noi credinţe ca statuara regină din Saba. Oare cîte femei a putut concepe omul în aspiraţia şi arta lui şi cîte a întîlnit care să aibă ceva cît de puţin din măreţia şi frumuseţea reginei din Saba ? Ea este concepută şi creată de însăşi gestica şi de fapta ei transfigurată în legendă, astfel că ea însăşi devine o legendă. Şi tot aşa cei care a biruit întru semnul crucii transfigurat în mişcarea spre victorie sub miracolul semnului său. Tot ce există, oameni, bărbaţi şi femei, cai şi chiar copaci, înia dreaptă a lăncilor şi suliţelor lungi, totul este cuprins în mirajul şi extazul acţiunii, căci toţi sînt fermecaţi de ritualul actului pe care îl trăiesc ca o împlinire totală a destinului lor omenesc. Mai sînt oameni oare, sau năzuinţa creatorului lor Piero della Francesca i-a transpus în împlinire spre o supraspecie ? Piero della Francesca ne-a înscris bine în curbe şi culoare o legendă şi un mit despre cît de sublimă în frumuseţea ei transcendentă poate să fie fapta omului. Este o legendă şi un mit însă altul decît al lui Fra Angelico în care nu se mai recunosc faptele omului. Sînt topite şi anihilate în extazul unei iluminări dincolo de faptă. La Piero della Francesca iluminarea vine prin actul şi năzuinţa umană şi actul luminează toată viaţa omului şi toată străduinţa lui care se ridică la semnificaţie divină şi la o putere dincolo de posibilităţile omului. Dar umanul îl recunoşti în totul şi în aceastăa desăvîrşire de dincolo de omul comun.

Dar unde sînt oamenii oraşului în care există lumea absolută a lui Piero della Francesca ? Sînt morţi sau sînt numai adormiţi ? Dacă-i trezeşti s-ar putea să nu recunoască lumina şi mitul faptei înscrise pentru om de Piero della Francesca.

ŞTEFAN BERCEANU ■

NICHITA STĂNESCU

Poem

Dacă piciorul unei zeițe alergînd prin crengile de tei
mirosea — a flori de tei,
a cine, Doamne, poate să mirosă
florile de oțetar.

Rupere de nouri

Rupere de nouri, spargere de vase
Sîngerare translucidă
ouă casnice și floroase
și lumina, o omidă.

Stă poetu-n trupul său ca într-o gară
așteptînd coroana ce-l va duce
rege-n limba milenară
în ducatul verbului, un duce.

Mai se uită
Mai se miră
Mai precaută-n dreapta lui
arcuitul șold de liră
smuls din teiul cîntului.

Stă poetul ca-ntr-o gară
Sîngerînd dintr-un ventricol,
moara timpului, solară,
o învîrte mai ridicol

Stă poetu-n sine însuși
cum un spînzurat de-o creangă
ochiul mare plin de plînsu-și
de din spate îl aleargă
îl sărează și-l aleargă.

După Labiș și Esenin

Pe vremea cînd Serghei Esenin
credea de sine că el a trăit prea mult
iar însuși Labiș Nicolae
sculpa cu trupul în tramvaie,
ce mai rămase vers pe lumea asta
dormea în burta unui lup
Ce mai rămase lup pe lumea asta
dormea în burta unui armăsar.
Ce mai rămase armăsar în lumea asta
dormea în burta unui elefant.
Ce mai rămase elefant în lumea asta
dormea în Moby Dick
Ce mai rămase Moby Dick în lumea asta
plutea în sud în Pacific.
Drum bun harponari !

Ce vreme bună

Ce vreme bună ar fi acum ca să mor
lăsînd verdeață crengilor
șireangul doar soldaților,
valurile, mărilor.

A mai rămas un țărm de ochi
un vînăt înecării
la malurile mării
fără de frumos am fost un făt.

Vezi iarna

Vezi iarna fumul de la borouri cum se-nnoadă
cu zborurile vulturului singuratic
și — doar o pană de zăpadă
îl taie-n două și-l netezește
peste cîmpuri ?

Tot astfel viața mea e un fum ce se innoadă
și doar o pană de la vulturi
mă taie-n două și mă netezește
iubito, peste cîmpuri.

Pastel

Plutea o floare de tei
în lăuntrul unei gîndiri abstracte
deșertul se umplu se cu tei
și de plante.

Un tînăr metal transparent
subțire ca lama tăioasă
tăia orizonturi curbate și lent
despărțea privirea de ochi,
cuvîntul, de idee,
raza, de stea,
pe cînd plutea o floare de tei
în lăuntrul unei gîndiri abstracte.

Iar plouă

Iar plouă peste vasele din porturi
pe vechile șalupe de coastă, ruginite
aici într-un stabiliment cu zbaturi
am camera a mea pentru dormite
și cu genunchii stau la gură
cu zdrențuroasa pătură întinsă peste cap
iar — prin hublou eu văd de o măsură
o mare udă, cerul ud,
cum amîndouă-ncap.

Poetul e un om cu zbaturi
plutind pe fluviul de verbe-aerian,
elice n-are, nici catarguri
iar douăsprezece luni îi este frig din an.

Pe fluviul de verbe suspendat
poetul e un om cu zbaturi
Cînd zbate-n fringhie un împărat...
cînd taie — gîtul al Mariei de Stuart...
Mai dînd la prinți și prințișoare sfaturi.

În rest, cam plouă peste porturi
peste șalupe vechi, de coastă
într-un stabiliment cu zbaturi am nevastă
o pătură ce-o ține coroană peste cap.

Păsările

moartea vine ca o privighetoare
îmi spunea o țărancă bătrînă
moartea vine ca un porumbel
îmi spunea un cosaș obosit
și de atunci în sufletul meu
o mie de păsări s-au cuibărit.

PETRE IVANCU ■

Aminare continuă

Văzduhul e o trapă deschisă,
intenționat lăsată așa,
să ne poarte pașii din zori
spre oculul
ce duce în portul luminat.

Dar cum se întîmplă, adesea,
să zăbovim la vamă privegînd,
amînăm decolarea
de mult anunțată.

NICOLAE HAVRILIU ■

Fluturi de gheață

Trec trecătoare bucurie,
Asemuitoare glasului
Ce-l strigăm în iubire,
Lasă zborul de-o clipă,

Căzută din frunză,
În ochiul de iarbă,
Șoapta auzului
Vindecă lacrima,

Bruma plecării
Ne arde tălpile
Cu fluturi de gheață
Opriți în cădere.

DUMITRU UDREA ■

Hanul dragostei

La Hanul dragostei revino
să bem elixirul dorit,
drumețul din mine te-așteaptă, divino,
cu sufletul greu, obosit.

Acolo din nou ascultа-vom
un cîntec de vrajă și dor,
acolo pierduți noi de toate uita-vom,
destinul de rîu trecător.

La Hanul iubirii mi-e vina
topită-n livezile-n floare,
aleargă prin vii, pe sub pomi Chiralina
cu pieptele arse de soare...

NICOLAE PETRE VRÂNCEANU ■

Cofrajul metalic

El așteaptă cu respirația tăiată, ca de lamă.
Un fulger pare în penumbra copacului.
Cohorte de furnici sapă năpraznic
în retina lucioasă și adîncă —
de la un capăt la altul, o spaimă —

Vorbe ciudate se aud în preajma
crăpăturilor raze.
Dar nu ideea, ci altceva îl încearcă :
umilința cea mare
în fața mărunților zei, strivitorii...

Ca de lamă-i respirația tăiată în penumbră.
Încendiat în cofrajul metalic,
Fără orgolii, în singurătatea aurie a nopții
Privește invazia în puternicia finală.
E oare, chipul pe care l-a deșusit
fără speranță
În liniștea aspră ?
Nu, nu-i decît mișcătoarea poruncă,
ea însăși,
Sub tirania duioasă a sunetului pur !

VIOREL SAMPETREAN ■

Prin ploaia de păsări

Și singur vei trece prin lume,
Cîntec înlăuntrul
Celui ce urcă la ceruri
Prin ploaia de păsări

Cu gestul tău de om
Care bați la porțile templului...

Trebuie să citim în carte
Despre cazurile sufletești

Dincolo-i cerul și cîntă !
O, prietene, să așteptăm
Învăluirea-n tăcere...

IOAN VINTILĂ FINȚIȘ ■

Gînduri

Sigur, pe cîte unul ar cam trebui să mă răzbun,
aș putea să mă răzbun pe cîte unul care
între două fumuri trase cu sete din țigară
mă împărțea cu părere că aș fi fost o țară
a nimănui.
Cîte unuia ar trebui să-i amintesc întîmplări ciudate,
să-i scot măcar în cîte o seară din minți,
să-i povestesc despre vînzarea de frate,
despre dinți și despre părinți,
despre cîte un vînt ce pare cam sui.
Poate ar trebui să mă mai și răzbun...
dar cum poți preschimba poezia în tun ?

RADU SELEJAN ■

Casa bunicului

Casa bunicului,
Două secole, n-a dispărut !
Pe cerlată
Mai strigă o oală de lut.

În tindă
Agățat un fluier de-alun
Se roagă
Lîngă o creangă de prun.

Umbra lui
Stă acum cocîrjată
Scormonind
Încă-n jarul din vatră.

NICOLAE SINEȘTI ■

Cadre

Lui François Villon

Unde sînt săbiile, unde e soarele
să mai bată o dată,
măcar o singură dată în ele?
Unde sînt prințesele de la Chateauroux,
Chateau-Thierry,
Fontainebleau,
să coboare în fugă treptele
prinții așteaptă afară!

Unde sînt cîntăreții de la Curte,
clovnii, regii,
turnirurile,
eșarfele din vîrfurile lăncilor
gata să moară,
să piară ?
Unde sînt spînzurătorile
în care atîrnau nu de puține ori
femei tinere și frumoase,
unde e mulțimea înrăită — să privească,
unde sînt copiii — să le plîngă ?

Pe unde umblă fumul alb-gălbui,
inoxidabil —
al atîtor umbre ?

FLORIN CĂNDROVEANU ■

Părinți

Le-a intrat lumina în vestmînt
De-atîta stat sub cer și soare
Pe frunte clopote de vînt
Le zvîntă-neet cîmpiile de sare.

Mult mai păstrează sufletu-n odăi
Mirosul de-arătură și otavă
Și noaptea cînd privesc pe boltă, ei
Văd boabele de grîu urcate-n slavă.

Și soarele pe trupuri mari de deal
Închipuie deasupra lor o Roată
Fîntîni de inimi curg atunci
Cu dragoste-n cuvinte strecurată.

GHEORGHE DĂNCILĂ ■

Sînt puntea

Aceste mîini ce încă mi se lasă
Ca două picoape blînd să te cuprindă
Aceste clipe care să-ți întindă
Peste oceane poduri de mătasă.

Aceste mari fîntîni ce vor să-ți vindă
Adîncul prins miraculos în piasă
Ca pe-o iubire ce-a rămas acasă
Și-n spatele ferestrei stă la pîndă

Eu pentru tine din această oră
Le am modelat nebun și fără sațiu
Le am fost lumină aripă și spațiu
Le-am fost și gura care mă devoră

Căci suspendată-n ochii tăi drept maluri
Sînt puntea pe sub care valuri valuri...

GRIGORE GRIGORE ■

Limbii noastre

Din profunzimea piscului de glorii,
Își sună bronzul limba românească,
Sub cerul dac i-a fost ca să se nască,
Și să vibreze trainic prin istorii!...

Din tată-n fiu, noi o veghem să crească,
Și să ne poarte-n pașnice victorii;
Să se întreacă-n frumuseți cu zorii,
Și-n orice fir de iarbă să doinească!...

La glasul ei, să-ngenunchem cu toții,
Și s-o-nălțăm în cugete și-n carte;
Să nu ne uite-n vreme strănepoții,

Ce vor purta-o-n singe mai departe.
Căci scris i-a fost de mîna dalbă-a sorții,
Ca să rămîie-o Limbă fără moarte!...

ION BURCĂ ■

Curier literar

Cătălin Landmann. Chiar și dintr-o singură poezie se vede limpede că aveți ceva de spus. Mai greu e să spuneți, dar asta se poate învăța. **Alina Sesanu.** Nu e rău, la cei 14 ani, să fiți atît de nonconformistă. Cu o oarecare străduință, inclusiv un demers mai profund în cultura poeziei, s-ar putea să reușiți. **Cornel Grigoreseu.** O singură strofă din **Agonie** ne-a convins că pentru dumneavoastră scrierea poeziei mai are încă multe secrete : **„Mă due acum / Căci gîndul mi-e pustiu / Întunecos îmi este al meu drum / Și-necre din nou să scriu".** **Anca Moarcăș, Dinu Luca, Sever Ardi S., Ana-Maria Deleanu, Doina Rizac** și **Ana Virtei.** Doar simple notații poetice din care lipsește emoția reală, cea care să vă fi obligat să scrieți, să vă mărturisiți, nu doar să compuneți. **Ion Hinat.** Cîte zeci și chiar sute de poezii se vor scrie de-acum încolo, așa cum s-au mai și scris, dealtfel, pornindu-se de la ceea ce vrea să spună, de exemplu, un astfel de vers : **„Iată, stelele toate strălucesc..."** Dar pentru a continua un astfel de vers care este el însuși un fel de poezie, ar fi de îndeplinit, credem noi, cel puțin trei condiții : să aveți ceva de spus, să știți cum să rostiți acel ceva (cum se scrie, adică, o poezie) și, nu în ultimul rînd, să aveți talent. Primele două condiții, deocamdată, nu le îndepliniți. În ceea ce privește talentul, sau harul, acest ceva de neexplicat, s-ar părea că semne bune sînt. **Stejărel Ioneseu.** Din cele **zece Elegii pentru ziua de mîine,** doar cea purtînd numărul 3 ne îndeamnă să spunem că stăpîniți întructiva complicatul joc al metaforelor : **„A venit iarna în tinerețea mea / și s-a umplut paharul de ninsoare / în noaptea albă a apus o stea / și va cădea pe trupul meu o rază de soare".** Dar cu o floare nu se face încă primăvară.

Deocamdată nu pentru următorii : Alda Păun, Adi Victor Elescu, Mihai Gavrilescu, Suzana Rotariu, Gabriela Lucan, Ion Alunișan, Eugen Marius, Andrei Petrescu, Elena Apetrei, Marin D. Mușat, Emilian Nestor, Daniela Strugariu, Tudor Grigore, Sandu D. Paul, Anca Roxana Toma, Vornic Simion-Octavian, Constantin Popovici, Florentina Neamțu. **MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ.**

VICTOR NIȚĂ ■

O realitate care începe la 6 seara

DISCOTECILE

Distracție la subsol

Doar două discoteci ținind de I.A.P.L., aflăm, în tot orașul, ambele în centru, nu departe una de cealaltă și avînd, la prima vedere, o caracteristică comună: totul se petrece la subsolul Capitalei, sub asfalt, sub pașii noștri.

Sîmbăta după-amiază. Căldură mare. Mulți tineri stau pironiți în intrare la discoteca „Cafeneaua Veche". Zăpușeala care lesa din discotecă, luîndu-se la întrecere cu temperatura de afară, ridică parcă un zid de care te lovești cînd dai să intri. În ciuda anunțului care te avertizează că „la Café-disco-Melodi intrarea este de 15 lei, numai perechi" sînt primiți și tineri desperecheați. Chiar de la intrare, sub scară, acolo unde în alt sezon funcționează o garderobă, în prezent este un depozit de mobilier distrus și de ambalaje. Încăperea discotecii arată excelent din punct de vedere al arhitecturii. Bolțile și coloanele sînt de un pitoresc aparte. Doar atît, fiindcă în rest totul este sărăcăcios și pare încropit. Pe zidurile bolților cîteva stele, confecționate din hîrtie și carton de diferite culori, prinse cu bolduri, au darul să înpodobească încăperea. În rest? Orgă de lumini, un video-casetofon și muzică. Se fumează. Se dansează. Băieții între ei, fetele între ele. Mulți la vîrsta matricolei școlare pitită cu grijă. E căldură mare, aer încins și închis. Cei care dansează se șterg de transpirație cu mînecile bluzelor. Văzut din exterior, spectacolul pare o tortură. Este un mare chin și un mare efort să încerci a dansa în aceste condiții. Dar, vorba zicalei, tinerețea-i tinerețe. La bar, în rafturi, cîteva cutii de citronadă și compoturi. Două frigidere. După cum se vinde apa și citronada nici nu au timp să se răcească. De înghețată, nici vorbă. Dar de mîncat se mănîncă, fiind adusă de afară, împachetată în hîrtie. Hîrtiile și țigările sînt aruncate pe jos. Barmana Elena Șoimaru, amabilă și exigentă, face mari eforturi de a mulțumi pe toată lumea, dar totul pare în zadar. Nu poate face față la toate punctele de „lucru" ale tinerilor plus să atragă atenția flecăruia în parte cum să se poarte. Ca dovadă, că la terminarea programului, sala arată ca într-un film de desene animate, cînd Tom și Jerry au avut chef să se distreze.

Maria Toma este responsabila întregii unități. A cofetăriei unde, pretinde dînsa, se bea cea mai bună cafea din București, a discotecii. Aflăm că înainte, adică pînă în toamna anului trecut, în subsol a funcționat o braserie. Dar fiindcă, tot din cauza aerisirii, nu se puteau face preparate, fiind aduse de la Hanul lui Manuc, s-a renunțat la ideea braseriei și s-a făcut, fiindcă tot erau puține, o discotecă. Nu prea a fost dorită, dar pînă la urmă discotecă s-a hotărît a fi. De ce n-a fost dorită? Pe undeva, tot din cauza aerisirii. Și, ne spune tot Maria Toma, tinerii nu prea știu să se comporte frumos și elegant cînd este vorba de dans. Parcă-i încălzește muzica, caută o explicație responsabila unității. Dar, lăsînd gluma la o parte, este vorba despre atîtceva. Despre educație.

SORIN POSTOLACHE ■

Cu nuntă la discotecă?

Pe ușa îngustă și retrasă dinspre bulevard a complexului hotelier „Muntenia" din Pitești se anunță „Discoteca" mult rîvnită (altădată) de tinerii orașului, cu program zilnic, în afară de luni, de la orele 18 la 24. Intrăm și... ne întîmpină lăutari. Se cîntă „argeșene", se joacă în focat sîrbe, hore, bătute. Salonul, învăluit într-o lumină roșietică, tandră și difuză, ce alunecă moiatec pe catifelele băncilor și deasupra culorilor savante ale vitrourilor decorative, este asaltat de chiuituri stridente și strigături. Mirele și mireasa împart zîmbete mașinale și rigide și răspund la urări. Decor contradictoriu, pelsaj ce derutează pe cel care dă crezare firmei de la intrare. Deci nuntă, nu discotecă! Ne cerem scuze și deranjăm singura pereche aflată „pe cont propriu", în afara nunții, într-un separeu, cu pahare de citronadă în față. E Felix Ezechil, sculptor de mobilă la C.P.L., cu soția. La cei 23 de ani ai lor le place, firește, să asculte muzică „disco" și să danseze. N-au avut noroc, simbătă, nu s-au putut bucura de acest privilegiu. De fapt, ca de obicei, simbăta și duminica, „salonul discotecii se închiriază pentru nunți, deși „Muntenia" are încă două localuri de restaurant". Mai bine ar desființa-o de tot, spun ei mai departe. „Pînă acum vreo 8 luni era aici disc-jockey, un barman, care punea în circulație muzică în general bună, dar scopul era altul: să atragă cît mai mulți consumatori de băuturi alcoolice. Nu reușea și nici nu se prea străduia să-i stăpînească, să pună capăt scandalurilor provocate de obișnuiții casei care se îmbătau pînă la... buseuladă. Acum nu mai există nici disc-jockey, vin din cînd în cînd elevi și studenți cu benzi de magnetofon pe rînd. Oricum, la ora actuală discoteca pare fără stăpîn și fără o „stare civilă". Încercăm să confruntăm aceste păreri cu cele ale șefului de unitate, Gheorghe Ene, dar acesta nu e de găsit. Deși sînt orele 20.00, cînd ar trebui — conform programului său de muncă afișat — să se afle la „slujbă!". Barmanul Nastase Neacșu (altul decît fostul disc-jockey) ne răspunde politicos că „altceva nu pot să vă spun decît să vă adresați tovarășului director Ion Coman al O.J.T. Argeș care dă aprobări pentru organizarea de nunți aici, în discotecă".

Ceea ce vom și face, primind următorul răspuns: „Nu vin tinerii în lunile de vară la discotecă, vă garantez eu. Ne-ar trebui unu în aer liber, dar e mai complicat de organizat, n-avem spațiul necesar".

Mai departe, la Casa studenților pitești... de pe str. Panselelor, e aglomerație mare. Deși sînt în plină sesiune de examene, tocmai de aceea, nevoia de destindere i-a adus aici pe foarte mulți studenți ca să asculte muzică și să danseze. Privim sala de sus, de la înălțimea micu cabine (un balcon improvizat) unde se află stația de amplificare, magnetofonul, discoteca propriu-zisă, microfonul și cei doi disc-jockey: Florin Nicușor Petrescu, student anul al II-lea al Facultății de automobile rutiere, și Viorel Pacești din anul al IV-lea al aceleiași facultăți. Scenografia e rafinată și completă. Din mijlocul tavanului se lasă ori se ridică, printr-un ingenios sistem mecanic rezolvat de studenți, un candelabru de televizoare, așa încît orice emisiune poate fi vizionată din orice colț și chiar în ritmul dansului. Cu spontaneitate, cu vervă, cu inspirație și informație de ultimă oră, spun lucruri interesante, captivante, inedite despre muzică, soliștii, compozitorii pe care i-au selecționat pentru seara aceasta. Cînd nu e rîndul său, Florin Petrescu ne povestește că îl pasionează muzica „disco" pornind de la un alt hobby: electronica. Greutatea cea mai mare e să procure piese noi, înregistrări noi și asta cu atît mai mult cu cît colegii săi sînt extrem de pretențioși, nu suportă mai mult de o lună aceeași melodii, și nu orice fel de melodii, ci foarte bune și nimeni nu-i ajută.

CICI IORDACHE ■

La Tulcea, pe strada Isaccea

La Tulcea, simbăta, tinerii au de ales între două discoteci aflate, doar printr-o pură coincidență, pe aceeași stradă, Isaccea. Cele două se numesc „Pelican" și „Casa Tineretului". Oaspete, într-una din simbetele specific tulcene (cu perechi de îndrăgostiți aglomerînd malul Dunării, cu sirene de vapoare ce trec parcă pe mijlocul străzii), la discoteca „Pelican", căutam să refacem atmosfera, spațiul și, cît se poate, impresiile de acolo.

La 19,40, într-o sală cochetă, amenajată de fostul director, se dă drumul la stația de amplificare, rezonabil, adică fără stridențe și muzica începe să curgă în același sens cu Dunărea. Asta nu pare să impresioneze pe nimeni; deocamdată, îndrăgostiții din Tulcea preferă, probabil, aleile umbroase. După o jumătate de oră, pe ringul de dans s-au strîns cam 15 băieți, care dansează (e un fel de a spune) între ei. Muzica este ritmată, de „ultimă oră", acaparatoare, ca o plantă carnivoră. Barmanul își face de lucru cu preparatul cafelelor și al limonadelor. La „Pelican" nu se fumează și nu se servesc băuturi alcoolice, ceea ce creează o ambianță plăcută, răcoritoare și civilizată. Ochiul lui este însă ațintit spre băieții de pe ring și buzele lui strînse par să spună, precum un critic muzical, că nu e nimic ieșit din comun pînă aici. O clipă unul dintre ei se împiedică în timpul unui „bump" cu partenerul său și se trezește sub un scaun, sub torentul de rîs al celorlalți. Nu-i nimic, muzica merge înainte. Și-au făcut apariția 5 fete. Este 20,30. Sînt îmbrăcate după ultimele telegrame de modă (nu au mai mult de 16 ani), dar nu manifestă prea mare entuziasm pentru grupul de băieți care dansează și care, de altfel, nici nu le bagă în seamă. Fetele încep să danseze în cerc, cu figuri și aere de balerine consacrate. Între ele. Șeful discotecii, nepunînd la inimă acest separatism, are de rezolvat două lucruri importante: să rupă biletele la intrare și să schimbe din cînd în cînd banda magnetică pe care sînt înregistrate, de la București, ultimele „hits"-uri ale anului. Se face ora 9 seara și îmi dau seamă că m-am înșelat. Tinerii din Tulcea nu sînt iremediabil separați de muzică, pe genuri. La această oră, cei 15 băieți sînt deja pe la casele lor. Locul lor a fost luat de alții. De data asta, fiecare cu fata lui, că altfel e supărare. Este totuși o seară calmă, întreruptă doar de pauza dintre melodii și de intrarea sau ieșirea de pe ring pentru a fuma o țigară sau pentru a lua o gură de aer răcoros. Pentru că acum „Pelicanul" a devenit neîncăpător. Căldură mare, atmosferă apăsătoare. Doi mihnteni sînt în control „de rutină". Un tub fluorescent atîrnat în tavan aruncă deasupra celor înghesuiți pe ring o lumină violetă, transformînd cămășile albe ale dansatorilor în jerbe de fosfor. Nevoia de mișcare, dorința de a dansa, de a fi alături, de a fi „altfel" decît la școală sau sub ochii părinților este mai mare decît zăpușeala, decît spațiul redus al ringului. Știind toate acestea, „șefii" discotecii nici nu-și mai fac iluzii în sensul celui de disc-jockey, resemnîndu-se cu un umil rol de figurant, administrativ, bineînțeles.

GEORGE CUȘNARENCU ■

„Dacă pleacă ceva mai buni, e bine!"

Dincolo de poarta Casei Tineretului din Timișoara, pare că se rostogolesc stelele nopții, într-un ritm înnebunitor, precum cel al muzicii care răzbate în stradă. Trecem pragul impunătoarei clădiri (tineri timișoreni au, într-adevăr, o „casă" a lor, cum puține întîlnești în țară), îndreptîndu-ne spre cei aproape 500 de băieți și fete adunați în discoteca sau de duminică. „Hâlo!" — se aude o voce în spatele nostru — „Hâlo! Pe aici nu treceți? Ori vă place să dansați pe gratis?" E omul ordinii, așezat într-un colț al holului de la intrare. Pare o statuie care scoate fum. Nu se ridică de pe scaun nici cînd ajungem în fața dumnealui. Ne arată cu degetul... discreția.

În sfîrșit, intrăm. Sîntem prinși ca într-un vîrtej. Boney M., binecunoscuta formație, cu a sa Felicidad, stîrnește încă entuziasmul. Se dansează într-o dezlănțuită libertate de mișcări. Nu poți recunoaște perechile. Dealtfel, grupuri de băieți, fără nici o fată printre ei, se dezlănțuie în mișcări demne de a fi înregistrate pe o peliculă. (La tangouri, puține la număr, găsești pe ring doar perechile. Scurte momente de reinstaurare a ordinii tradiționale în materie de dans, cînd băieții invită fetele). Pe un ecran, în spatele discotecii, apare formația. Dintr-un colț, se aplaudă. Gestul are să se repete toată seara, disc-jockey-ul Ovidiu Basta, student anul III la Electronică, oferind celor prezenți, surpriza după surpriză, intervenind cu competență și umor în timpul fiecărei melodii. Totul curge firesc — muzică, dans, bună dispoziție. Un tînăr dansează cu în transă, de unul singur. Îl aflăm numele: Vasile Țicală. Ayusesc o zi grea. Ca lăcătuș, trasese tare. Cu o seară înainte nu-i dăduse pace o idee privind sculptura la care lucra. Se scula și lucrase toată noaptea. Dansul din această seară e o descătușare, o bucurie pe care o trăiește fără rezerve. Nagy Ildiko, eleva la o școală profesională, își are grupul ei, alături de care vine săptămînal la Casa Tineretului. Discoteca de aici i se pare cea mai bună, fiind pusă la curent cu ultimele noutăți în materie de muzică pop.

Cu o seară înainte fuseseră mai multe fete. Acum sînt mai mulți băieți. Motiv pentru care aceștia, obosiți de atîta dans fără fete, încep să se retragă sub globurile multicolore. E cald și bufetul e închis în această seară. Celor de la bufet le lipsește citronada, cafeaua, înghețata cu care erau obișnuiți. De ce e închis bufetul? Nu se știe prea bine. Se aude că se petrece acolo o sindrofie — bufetiera serbează ziua de naștere a fetiței care împlinește 10 ani.

Prezentatorul de discotecă, Ovidiu Basta, simte din zbor starea de încleștare. Apelează din nou la tolba cu melodiile de succes care-i ademenesc în ring pe delăsători: Yesica, Banana Boat, Johnny loves Jenny (But Jenny loves Joe), Master Blaster ș.a. În afara formației locale „Pro Musica" — cu ultima piesă de succes „Poarta de foc" — despre care aflăm, prin intermediul disc-jockey-ului, că a urcat pe locul 2 la topuri, nici o altă piesă românească!

Ne apropiem de sfîrșitul serii. Pe o melodie lentă, ce-și încheie acordurile, învăluind doar cîteva perechi, Ovidiu Basta oferă o ultimă supriză: Pentru Virgil Zăman, un mare iubitor și colaborator al Casei Tineretului, o melodie dedicată zilei de naștere. Aplauze puternice în grupul de prieteni ai lui Virgil, aplauze care cuceresc întreaga sală. La orele 23 cei aproape 500 de băieți și fete părăsesc cuminți discoteca. „Dacă pleacă ceva mai buni decît au venit, dacă pleacă de aici cu o înțelegere în plus a muzicii, eu sînt fericit!". Ovidiu Basta, căruia îi aparține acest crez stă acolo, la pupitrul discotecii, nepridindind să răspundă urărilor de „noapte bună" și „baftă la examene". Toți știu că tînărul care le-a oferit o seară atît de frumoasă se află, el însuși, în plină sesiune.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

„Norocul" mai e și cum și-l face omul, nu?

Discoteca „Poteaova de aur" e, la Eforie Nord, prima care se deschide din cele 3 (plus „Acapulco" și „Steaua de mare") și ultima care se închide, ea funcționînd între 1 mai și 25 septembrie. Are, firește, formă de potcoavă și un șef, Gheorghe Scîndu, om de meserie și de ispravă. De fapt, ca să-l citățm, „un fel de șef", căci discoteca, deși cu gestiune separată față de „Europa", lîngă care se și află, bate de ora 22 și localul, curat, îngrijit, e mai degrabă gol, din cele 120 de locuri ale sale, care la parter, care la balcon, doar vreo 15—20 fiind ocupate. Pe Gheorghe Scîndu asta nu-l mîră, cu toate că, fiind răsfățat, fama de neam rosu a „Potcoavei" a făcut să umble la 10 lei (cît costă intrarea) și la dans. Ba mai mult. El zice că „situația e cum e și 1981 pare un an mai slab, poate cel mai slab din 1975, de cînd lucrez aici". Cîntă, nu tocmai în surdină, formația „Ottawan", „ce-oscule au ăștia", se mîră careva. Pistărița o mai dă și pe românește cu „Dansatoarea", discjockeyul Marian Dumitrescu se străduiește să facă atmosferă, curg, la 4,40 lei bucata, sticlele de pepsi, dar Scîndu e sceptic. Avem de toate, zice chiar și sîndrofiuri, dar nu prea ne cațăr cu ele. Am încercat, în 1979, un fel de five o'clock, capacitînd ghizii grupurilor de turiști, dar n-a mers. Primele perechi se încumetă la dans, se cîntă un alt succes sigur, „La blonda", ospătarul mai aduce o tavă cu băuturi, jocul continuă și șeful crede că nu-i nimeni de vină, poate doar profilul stațiunii, adică faptul că oamenii vin la Eforie Nord în 3 scopuri, plajă, tratament și liniște. Așa stînd lucrurile, baza o constituie, la „Potcoava", localnicii. Aceștia sînt, cei mai mulți, civilizați și sting țigările chiar în scrumiere, dar spre sfîrșitul sezonului își mai dau în petic, ceea ce firește, nu-i cazul acum. Acum, cadrul e remarcabil, ca și muzica, dealtfel, chit că Marian Dumitrescu, plătit ca tehnician, nu-i tocmai mulțumit. E retribuit în funcție de încasări și, acestea lăsînd de dorit, n-a luat, pe mai, decît 1 300 de lei, achitați de I.A.P.L.T. instituție care are, la intrarea „Potcoavei", o fată pe post de casier. Ea strînge, de obicei, 110—120 de lei pe zi, restul celor care intră fiind, cum îi recomandă, „inspectorii".

Lăsăm Eforie Nord și, luînd-o spre Mangalia, ne oprim la Saturn. Lîngă hotelul „Cleopatra" descoperim, nu fără a fi bîrbilit și să fi întrebat din om în om, discoteca „La noroc", la care disc-jockey e. aflăm asta de pe o pînză ce flutură pe un gard, însuși Marian Vasile. Pe pînză, poate și datorită ochelarilor, el aduce cu Ray Charles, în realitate aduce cu el însuși, fiind un tînăr ca mulți alții. Muzica lui țipă ca din gură de șarpe și așa se întîmplă, bănuim, pentru a atrage clienții. Sistemul e același, I.A.P.I.T. la intrare, I.H.R. în local, ceea ce vrea să însemne că flăcăul care ne întîmpină, mai mult decît amabil, ține de prima întreprindere. Îl chemă Virgil Vlad și face treaba asta din cauza unui ghinion. A căzut la facultate și, avînd 22 de ani, s-a gîndit să cîștige o pîine cinstită. Pînă aici, desigur, nimic de zis, viața unui om nu-i totdeauna un șir de izbînzi, numai că în discoteică se găsesc, numărate, 38 de perscane, iar Vlad n-a vîndut nici un bilet?! Întrebat cu și cum, dă din colț în colț și pare, ca să fim corecți, un băiat la locul lui, avînd cei 7 ani de-acasă. E ocupat, zice, se feregește să fie primul și atunci, ca să nu-i speriem, îl las să intre, cîte 10, cîte 15, după care umblu pe la mese și-i taxez?! În lipsa responsabilului, șeful de sală Ion Mîrșa pare de acord cu acest nu tocmai legal procedeu, ca și cu faptul că acolo cum arată, îmbrăcat în pulover și fără ecuson, poate fi lesne confundat cu un consumator. Altfel, se plînge, și el, de clienți. Susține că nu vin decît 30—40 pe seară, marea majoritate după ora 23, discoteca fiind deschisă pînă la 1 noaptea. Numai că matematica lui nu se potrivește, e limpede, cu realitatea de la 22,30 și credem că nu greșim afirmînd că, aici, se intră pe bază de prietenie și de ochi frumoși, ca să nu zicem altfel. În rest, localul se prezintă în regulă și e, între pereții lui, la fel de noapte ca afară.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

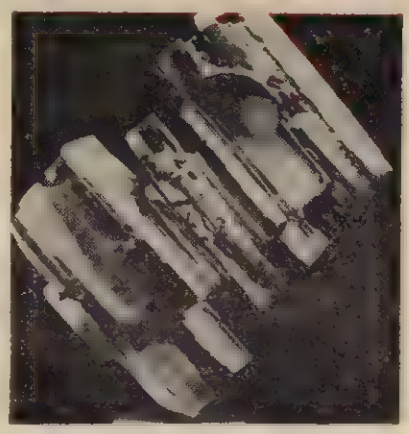

Demeter Wilhelm — Vibrații

Cronica şoselei

„O lovitură de berbec"

Degeaba a încercat soţia în acea zi să-l determine să înceteze cu băutura. Daniel ţinea cu tot dinadinsul să se facă turtă. „Mă, Daniele, mă, băiatule — îl implora nevasta cu lacrimi în ochi — tu nu înţelegi că eşti bolnav, uite, citeşte aici ce scrie medicul „sindrom nevrotic". Şi tu bei încontinuu de azi dimineaţă. În plus, eşti şi la volan. Nu înţeleg, parcă vrei neapărat să te nenorocească !"

Într-adevăr, soţia tînărului şofer amator avea toate motivele să fie îngrijorată. Aflat în concediu medical pentru o maladie nervoasă destul de serioasă, cu organismul slăbit, Daniel începuse de dimineaţă cu băutura. Pe la ora 7,00 dăduse pe gît 100 de coniac, apoi puţin mai tîrziu 3 sticle de bere. Spre prînz, înainte de a servi masa, pilotul a reînceput cu 200 g de coniac, iar în timpul prînzului, a supt singur nu mai puţin de un litru şi jumătate de vin. Propunerea care i-o făcuse apoi nevasta de a se odihni puţin după masă, Daniel o respinse cu nervozitate. „Pentru boala mea se recomandă plimbare, aer curat. Nu mi-au dat concediu să dorm toată ziua".

„Şi unde vrei să pleci, în halul în care te afli ?" „Vrei să însinuezi că sînt beat ?", a replicat Daniel. „Eu n-am spus asta, dar... ai băut atîta !" „Mergem să facem o plimbare la Rm. Sărat, mîncăm ceva la un restaurant şi apoi spre seară ne întoarcem acasă".

Zis şi făcut. Maşina s-a pus în mişcare de la Gherghesa spre Rm. Sărat, la volan instalîndu-se Daniel M. în Dacia 1300 au luat de asemenea loc soţia pilotului cu un aer îngrijorat şi un coleg al acestuia. Plimbarea a durat destul de mult. Au fost la restaurant, unde cina s-a cam lungit, pentru că lui Daniel îi venise o grozavă poftă de vorbă şi mai ales de băutură. Spunea povestiri vesele vorbind în şoaptă şi apoi ridica brusc tonul, contrazicîndu-se mereu ba cu nevasta, ba cu colegul. Apoi începea să vorbească de boala sa devenind trist, după care îşi aşeza capul pe masă şi izbucnea în plîns. Excitaţia provocată de băutură pe fondul bolii îşi spunea tot mai pronunţat cuvîntul. După încă două pahare de vin tare, Daniel a depăşit graniţa care îl desparte pe beţivul vesel, paşnic de beţivul violent. Se încrunta, vorbea răstit, cu voce tare, tipa, iar gesturile îi erau tot mai repezite. Clienţii localului întorceau capul rînd pe rînd spre masa cu pricina.

Se făcuse ora 23.00. „Hai să plecăm spre casă", hotărî brusc Daniel. Cei trei, în frunte cu tînărul pilot ai cărui mers nesigur era evident, s-au îndreptat spre locul de parcare. Chiar de la plecare, a devenit clar că Daniel îşi va vărsa furia pe maşină. Demara cu putere, lua curbele pe două roţi, făcîndu-le să scrîşnească, apoi din nou apăsa cu toată puterea pe frînă. La intrarea de pe D.N. 2 pe drumul spre Ziduri-Gherghesa, lui D.M. i se pare că un alt autovehicul care circula pe artera prioritară nu i-a acordat întîietate. În realitate, el virînd la stînga, tăiase calea turismului din Bucureşti. Pilotul acestuia îi face un semn care poate fi interpretat ca un îndemn la mai multă atenţie şi nicidecum ca o insultă. Lui Daniel îi sare mustarul. Întoarce iute maşina şi porneşte în urmărirea bucureşteanului care rulează cu viteză ponderată spre Rm. Sărat. Pasagerii lui D.M. încep să se neliniştească tot mai mult atunci cînd pilotul, neîncetînd cu înjurăturile, măreşte tot mai mult viteza. Distanţa dintre cele două autoturisme se micşorează tot mai mult, 800, 600, 400 de metri. „Daniele, te implor, opreşte, e o nebunie ce faci", strigă nevasta cu faţa îngrozită. „Daniel, nu fă prostii. Ne pui şi pe noi în pericol", intervine colegul. „Dacă mai spuneţi ceva vă arunc din maşină". Cei doi amuţesc, aplecîndu-şi capetele ca pentru a fi mai bine pregătiţi pentru coliziune. Dacia 1300 se apropie ameninţător de partea din spate a autoturismului urmărit. Urmează o puternică lovitură de berbec şi maşina de Bucureşti este proiectată în afara şoselei, într-un pom, după care autoturismul se răstoarnă în şanţul drumului adînc de 3 metri.

Îşi pierd viaţa o pasageră în vîrstă de 27 de ani, mamă a unui copil de 6 ani, rănit grav şi el, precum şi alte 4 persoane. Şoferul Daciei de Bucureşti, traumatizat, cu hainele ferfeniţă, ieşe cu greutate printre sfărîmăturile maşinii. Nu-i vine să creadă ce s-a întîmplat, repetînd mereu : „Cum, ne-a lovit intenţionat ?" Da, pare de necrezut. Un tînăr de 25 de ani care n-a ştiut niciodată ce sînt lipsurile, greutăţile, răsfăţat de părinţi (maşină, bani, tot ce-i poftea sufletul), cu porniri huliganice accentuate de cantităţile mari de alcool ingerate, ajunge să comită o crimă la drumul mare. Acum, rudele apropiate, se străduiesc să-l scoată basma curată, declarîndu-l nebun.

VICTOR BEDA

Topul restaurantelor

Inaugurăm azi, stimaţi cititori, o nouă rubrică, pe care o dorim cît mai aproape de gustul dv. Ne-am propus să întocmim un „clasament" al restaurantelor, pe baza unui regulament ce prevede :

— **criterii luate în considerare** : comportamentul colectivului de lucrători în activitatea de deservire ; starea de igienă a localului ; calitatea şi diversitatea mîncărurilor ; rezultatele economice (procentul de realizare a planului, ponderea producţiei culinare în volumul vînzărilor, eficienţă economică) ; timpul (perioada scursă de la începutul anului şi pînă în prezent).

— **cine participă la notare** : nota opiniei publice rezultată din însemnările clienţilor în Jurnalul cumpărătorului ; nota echipelor de control obştesc rezultată de concluziile controalelor ; nota specialiştilor (medici igienişti şi inspectori ai Inspectoratului comercial de stat) rezultată din concluziile consemnate în Registrul unic de control ; nota inspectorului care participă la anchetă ; nota şefului (şefilor) de unitate ; nota redactorului care participă la anchetă. Din cele şase note rezultă media de clasament (a topului).

1. restaurantul **„Capşa"** (fondat în 1852), şefi de unitate Ştefan Lăzărescu şi Dima Agop ; bucătar-şef Ion Samoilă ; telefon 13 44 82 ; categorie specială cu 12% remiză ; face parte din C.H.R. „Flora".

— **constatări** : la control a rezultat o comportare bună a colectivului, starea de igienă bună, diversitate în structura sortimentală, unitatea şi-a depăşit planul pe şase luni şi este rentabilă.

— nota opiniei publice 10 ; nota controlului obştesc 10 ; nota specialiştilor 10 ; nota inspectorului 10 ; nota şefilor de unitate (se abţin, considerînd că „e loc pentru mai bine") ; nota redactorului 10. **Media 10.**

2. restaurantul **„Rapsodia"**, şef unitate Viorel Dumitru, bucătar-şef Doru Tudoran ; telefon 15 54 13 ; categorie specială cu 10% remiză ; face parte din I.A.P.L. „Segarcea".

— **constatări** : comportarea colectivului bună, starea de igienă foarte bună, diversitatea în structura sortimentală bună ; planul pe şase luni a fost depăşit substanţial, unitatea e rentabilă.

— nota opiniei publice 10 ; nota controlului obştesc 10 ; nota specialiştilor 10 ; nota inspectorului 10 ; nota şefului de unitate 10 ; nota redactorului 10. **Media 10.**

3. restaurantul **„Budapesta"**, şef de unitate Gheorghe Ciubotaru, bucătar-şef Marica Florea ; telefon 41 21 54 ; categorie specială cu 10% remiză ; face parte din I.A.P.L. „Aluniş".

— **constatări** : nu fiecare ospătar poartă uniforma regulamentară ; există diversitate în structura sortimentală, starea de igienă este bună ; colectivul şi-a realizat planul pe şase luni, inclusiv la producţia culinară ; coeficient de rentabilitate 4,74, peste media pe întreprindere.

— nota opiniei publice 8 ; nota controlului obştesc 8 ; nota specialiştilor 9 ; nota inspectorului 9 ; nota şefului de unitate 9; nota redactorului 9. **Media 8,66.**

4. restaurantul **„Hanul lui Manuc"**, şefi de unitate Mircea Anghelută şi Mihai Stanciu, bucătar-şef Maria Pascu ; telefon 13 14 15 ; categorie specială cu 10% remiză ; face parte din I.A.P.L. „Segarcea".

— **constatări** : în urma efectuării unui test la o masă cu doi consumatori (care consumaseră trei beri şi două tocituri), s-a constatat că ospătarul Liviu Bogdan îi înşelase cu suma de 17 lei, încluzîndu-le în plus pe nota de plată două ciorbe şi cinci chifle. Întrebat despre frauda comisă, ospătarul Liviu Bogdan a susţinut că ar fi adus ciorbele şi chiflele, a susţinut această absurditate pînă cînd şi-a dat seama de ridicol. Mai pe urmă a zis că nu ştie dacă le-a adus ori nu, ca la urmă de tot să mărturisească greşeala. Are 25 de ani ! În rest, „Hanul lui Manuc" rămîne un restaurant cu renume, căutat de consumatori, curat, cu mîncăruri care pot fi îmbunătăţite şi diversificate, cu planul pe şase luni depăşit pe total şi chiar la producţia culinară.

Lăsînd la o parte incidentul relatat, asupra cărula vom reveni, în final au rezultat următoarele note : nota opiniei publice 7 ; nota controlului obştesc 8 ; nota specialiştilor 8 ; nota inspectorului 6 ; nota şefilor de unitate 7 + ; nota redactorului 6. **Media 7+.**

5. restaurantul **„Dunărea"**, şef unitate Emanoil Sfetescu, bucătar-şef Maria Isac ; telefon 16 27 26, categorie specială cu remiză de 10% ; face parte din I.A.P.I. „Amzei".

— **constatări** : în unele camere din compartimentul bucătărie pereţii sînt găuriţi, scările care duc la subsol sînt nemăturate, în bucătărie e nemăturat : planul pe şase luni nu este realizat, dar începînd din luna aprilie, cînd la conducerea unităţii a venit Emanoil Sfetescu, planul a fost depăşit lună de lună şi există hotărîrea fermă a colectivului de a recupera restanţele.

— **măsuri** : s-a dispus efectuarea curăţeniei încă din timpul controlului, s-a recomandat igienizarea interioarelor din compartimentul bucătărie, atragerea consumatorilor printr-o mai bună comportare a colectivului, prin sporirea calităţii şi diversificării produselor culinare.

— nota opiniei publice 7 ; nota controlului obştesc 7 ; nota specialiştilor 7 ; nota inspectorului 7 ; nota şefului de unitate 8; nota redactorului 7. **Media 7,16.**

6. restaurantul **„Cişmigiu"**, şef unitate Gheorghe Mihai, bucătar-şef Agnesa Barza ; telefon 15 61 70 ; categorie de încadrare specială cu remiză de 10% ; face parte din I.A.P.L. „Central".

— **constatări** : naproanele de pe mese sînt arse de ţigară, frapierele sînt necurăţate de capsule şi mucuri de ţigări, la punctul stradal trotuarul e plin de hîrtii şi resturi menajere ; la data controlului nu erau întocmite listele de meniu.

— **măsuri** : s-au amendat factorii responsabili şi s-a recomandat remedierea urgentă a tuturor lipsurilor constatate ; nota opiniei publice 8 ; nota controlului obştesc 8 ; nota specialiştilor 8 ; nota inspectorului de stat 8 ; nota şefului de unitate 8 ; nota redactorului 6. **Media 7,33.**

7. restaurantul **„Aluniş"**, (Berceni), şef unitate Petre Dimciu ; bucătar-şef Gheorghe Paraschiv ; telefon 83 73 59 ; categorie de încadrare specială cu 10% remiză ; face parte din I.A.P.L. „Aluniş".

— **constatări** : la orele 11,30, în ziua controlului, nu erau întocmite evidenţele operative : stocul fizic la barul de zi şi planul meniu la bucătărie. În stoc şi în fabricaţie se aflau 289 porţii de mîncăruri neevidenţiate, din care 160 porţii de sarmale nu erau evidenţiate în acte de trei zile ! Nu există diversificare în lista preparatelor, lipsesc dulciurile de bucătărie, preparatele din legume şi peşte. Mocheta din barul de zi era inundată. Ospătarii nu purtau ankere, nici ecusoane. Planul unităţii pe şase luni nu e realizat la preparate culinare.

— nota opiniei publice 6 ; nota controlului obştesc 7 ; nota specialiştilor 6 ; nota inspectorului de stat 6 ; nota şefului de unitate 7 ; nota redactorului 6. **Media 6,33**

— **măsuri** : Au fost amendaţi factorii responsabili pentru neglijenţele constatate, dar mai ales pentru neîntocmirea evidenţelor, fapt care, uşor de înţeles, înlesneşte celor interesaţi sustragerile din avutul unităţii, vînzînd marfă (mîncăruri sau băuturi) necuprinse în acte).

8. restaurantul **„Gambrinus"**, şef unitate Marcel Bertelon ; bucătar-şef Veronica Dragomir ; telefon 15 52 64 ; categorie de încadrare I cu remiză de 10% ; face parte din I.A.P.L. „Central".

— **constatări** : nici un ospătar nu lucra cu ankerul (prosop alb, mic, pe care ospătarul este obligat să-l poarte pe braţ) ; unul dintre ospătari, cu farfuriile pe braţ, avea degetul în salata pe care o oferea clientului ; la bucătărie există preocupare pentru diversificarea producţiei culinare ; planul pe 6 luni este realizat.

— nota opiniei publice 7 ; nota controlului obştesc 7 ; nota specialiştilor 7 ; nota inspectorului participant la anchetă 7 ; nota şefului de unitate 8 ; nota redactorului 6. **Media 7.**

9. restaurantul **„Havana"**, şefi de unitate Silviu Hurezeanu şi Mircea Abramovici ; bucătar-şef Ioana Şerban ; telefon 13 89 23, categorie specială cu remiză 10%, face parte din I.A.P.L. „Segarcea".

— **constatări** : ospătarii purtau uniformă corespunzătoare, în saloane şi în bucătărie era curăţenie, la fel şi la grupurile sanitare ; structură diversă în producţia preparatelor culinare : planul pe şase luni este realizat în proporţie de 103%, realizat 100% la producţia culinară.

— nota opiniei publice 8 ; nota controlului obştesc 8 ; nota specialiştilor 7 ; nota inspectorului 8 ; nota şefului de unitate 9; nota redactorului 8. **Media 8.**

10. restaurantul **„Lido"**, şefi unitate Marin Iorga şi Ştefan Şerban, bucătari-şefi Ion Tutilă şi Mircea Petcu ; telefon 14 49 30 ; categorie specială cu 12% remiză ; face parte din C.H.R., „Flora", I.T.H.R. Bucureşti.

— **constatări** : pregătirea unităţii, pe terase şi în restaurant, este bună, lucrătorii au uniforme curate : la bucătărie preparatele culinare sînt diverse, conservate şi expuse frumos, se pune mare accent pe preparatele din legume sau pe bază de legume, peşte, paste făinoase, pădări. Bucătarii de la „Lido" au lansat chemare către celelalte restaurante din Capitală de a prepara 10 kilograme de legume la un kilogram de carne. Ei sînt primii care realizează această propunere : planul pe şase luni a fost realizat în procent de 103,6 la sută, planul producţiei culinare, în procent de 105,6 la sută, iar procentul de rentabilitate pe anul 1980 a fost de 8,7 faţă de 8,7 planificat.

— nota opiniei publice 10 ; nota controlului obştesc 10 ; nota specialiştilor 9 ; nota inspectorului 10 ; nota şefilor de unitate 9, cu remarca „ştim că mai avem ceva de făcut pînă la nota 10" ; nota redactorului 10. **Media 9,66.**

Şi acum clasamentul : **restaurantul „Capşa" — 10 ; „Rapsodia" — 10 ; „Lido" — 9,66 ; „Budapesta" — 8,66 ; „Havana" — 8 ; „Cişmigiu" — 7,33 ; „Dunărea" — 7,16 ; „Hanul lui Manuc" — 7 + ; „Gambrinus" — 7 ; „Aluniş" — 6,33.**

N. GRIGORE MĂRĂŞANU

Scurt, foarte scurt

E sigur că, după ce s-a despărţit de Petrolul în termeni cordiali, Traian Ionescu a preluat conducerea tehnică a Stelei. Se mai zice că reputatul club militar şi-a asigurat şi serviciile lui Şoiman (S.C. Bacău), în schimbul căruia l-a cedat pe Zahiu. ● Orac şi Vlad (F.C.M. Galaţi) la Dinamo ? Vom afla, în cîteva zile, răspuns la această întrebare, dar se pare că el va fi afirmativ. Oricum, date fiind obligaţiile pe care le are faţă de naţională, Valentin Stănescu va fi detaşat la federaţie. Sarcinile lui vor fi preluate, la club, de Dumitru Nicolae, cunoscut în fotbal sub numele de Nicuşor. El va lucra împreună cu Dinu. ● În urma plecării lui Gheorghe Staicu, probabil la F.C. Bihor, „U" Cluj-Napoca a apelat la un cuplu nou de antrenori, Angelo Niculescu (fost S.C. Bacău) ca principal, Constantin Ardeleanu (fost F. C. Olt) ca secund. Întîlnit întîmplător, Ardeleanu ne-a declarat : „cred că voi avea multe de învăţat de la Angelo Niculescu". Vom mai vedea. ● Pe locurile rămase libere, Florin Halagian la F.C. Olt şi Nicolae Vătafu, secund în sezonul trecut, la Bacău. ● De cîteva zile Marcel Pigulea, se găseşte la Timişoara. El va pregăti, e o ştire dată ca sigură, pe „Poli". Conducerea tehnică a fostei sale formaţii, Chimia Rîmnicu Vîlcea, a fost încredinţată lui Petre Gavrilă, pînă săptămîna trecută la Alexandria. El va fi ajutat de Cheran, antrenor şi jucător. ● Deşi a promovat pe C. S. Tîrgovişte în A, Ştefan Coidum a fost demis ? ! Ciudat (şi neelegant) e că el a aflat vestea nu de la club, cum ar fi fost normal, ci de la jucători ? ! Nea Fane, i-a telefonat careva, nu mai eşti la noi, a venit Leonte Ianovschi şi va lucra cu Dobrin !? ● Spre a-şi manifesta, probabil, recunoştinţa pentru cîte fraze i-am stilizat şi chiar rescris, pe manuscrise pe care le păstrăm la dispoziţia celora ce doresc să se convingă de „gramatica" maestrului, Constantin Teaşcă mi-a lăcărească într-o revistă studenţească. Că Teaşcă minte, nu ne mirăm, ne-am obişnuit. Ne mirăm însă că o publicaţie scoasă de studenţi, altfel bine scrisă şi interesantă, pare obsedată de ce unii au şi alţii nu mai au rubrici în „Flacăra" ? ! Să precizăm că redacţia nu i-a interzis lui Teaşcă să fie critic, cum pretinde. I-a interzis însă, asta da, să fie mahalagiu şi să sculpe în stîngu şi în dreapta pe munca altora, ca să lasă el mereu bine, ca un fel de Pardaillan al fotbalului românesc. Într-adevăr, redacţia l-a rugat să nu mai tină jucători de valoare pe tuşă (cazul lui Florea şi al altora) numai pentru că nu-i place cum aceştia îl salută, ci să-i lase să joace la alte echipe. Teaşcă însă a luat-o cum i-a căzut bine şi a mistificat faptele în mod grosolan. Discutînd, noi nu ne-am referit la oameni cu putere, în general, ci la oameni cu puterea de a răspunde pentru faptele lor, ceea ce e, veţi fi de acord, cu totul altceva. Se mai întreabă Teaşcă, hamletian ca totdeauna, de ce i s-a luat rubrica ? ! S-a întrebat el oare de ce i s-a dat ? ! Împroşcînd cu noroi, el uită un lucru elementar. Anume că acele persoane care i-au acordat spaţiu tipografic au şi dreptul de a i-l retrage. Şi-atunci ? Considerăm că rostul lui e să antreneze echipe. Pentru asta e plătit, nu ca să se ocupe de o publicistică uneori interesantă, de cele mai multe ori însă agramată şi injurioasă, lipsită de conţinut. Să-i reamintim proverbul cu „pe cine nu laşi să moară, nu te lasă să trăieşti" ? ● Se verifică zvonul cu venirea lui Alexandru Constantinescu, fost la Bistriţa, la conducerea tehnică a formaţiei F.C. Argeş. Alte noutăţi : Ion Nunweiller la Bistriţa şi ex-dinamoviştii Ştefan şi Uţu la Gloria Buzău ● Nimic nou, din păcate, la Rapid, adică tocmai acolo unde ar fi trebuit să se întîmple ceva. Ce vor zice suporterii, tot mai dezamăgiţi de la an la an ?

OVIDIU IOANIŢOAIA

Hipism

Ziua derby-ului

Hipodromul din Ploieşti a devenit neîncăpător duminică, 12 iulie, cînd s-a desfăşurat mult aşteptata alergare clasică de trap, pe distanţa de 2 800 m. După o evoluţie-spectacol a tuturor participanţilor, s-a produs o busculadă între Riguros (Oană I) şi Perjar (Gheorghe V), după care cei 2 cai au fost opriţi la grajduri. A fost scos în felul acesta din cursă marele favorit Perjar. Lacrimile din tribune au fost şterse de evoluţia neaşteptată a lui Rodin, solicitat de Nicolae N. pînă la obţinerea celei mai bune performanţe din cariera sa, motiv pentru care Sibila lui Mircea Ştefănescu n-a reuşit să-l depăşească, clasîndu-se pe locul 2. Au urmat Catren (Gheorghe N.) şi Tufana (Tănase G.). Iată cum derby-ul a fost adjudecat de un cal nescontat, ca de altfel cele mai multe din premiile reuniunii.

Premiul amatorilor a revenit lui Organist, condus de actorul George Buznea. Întrucît iapa Renumita, favorita cursei, a fost inteligent retrasă în urma unei busculade, George Buznea a profitat realizînd cu acest cal cea mai bună performanţă din acest sezon, la o zecime de secundă de recordul carierei. A fost urmat de dr. Ovezea Nicolae.

Din cele 8 curse, numai 2 au fost cîştigate de mai vechii driveri. S-au afirmat tinerii conducători Nicolae N. (învingător în derby, un real talent) şi Crăciun Ion, care a cîştigat cele 3 curse în care a condus. Prin eliminarea lui Perjar, reprezentant al herghelieî Ruşeţu, Rodion a adus laurii herghelieî Dor-Mărunt.

ELENA ŞTEFĂNESCU

Eu comunic,
tu comunici,
el comunică

Sens unic

Multe și divers colorate sînt semnele de circulație întîlnite în lungul arterelor ce brăzdează întinderile Satului Global. Cel mai des întîlnit, de unii ținut sus la vedere, afișat luminos, să se zărească de la mare distanță, de alții plasat în plan secund, doar-doar, în viteza cu care trecem, va rămîne în afara privirii : **Sens unic**. Și pentru ca orice dubiu să fie risipit, cei dintîi au pregătit notițele, unde, oricine are chef, poate găsi argumente.

„Associated Press" trimite — prin emisiunile sale telex din New York — spre țările Asiei, 90 000 cuvinte pe zi. Din celălalt capăt al drumului, din Asia, expediază către New York 19 000 de cuvinte, cu pretenția ca ele să ajungă apoi, pe canale comunicaționale diverse, în lumea întreagă. „United Press International" lansează la sediul său din New York, spre locuitorii aceluiași continent, în medie, zilnic, 100 000 de cuvinte, ceea ce primește din zona respectivă, atingînd cu greutate 40 000—45 000 cuvinte. „France Presse" emite din Paris în direcția țărilor asiatice 30 000 cuvinte. Colectează, de acolo, pentru abonații săi din Asia și de pe toată planeta — 8 000 de cuvinte. Un exemplu oferit de Venezuela : în 1977, într-o zi anume, s-au primit 1 360 informații de proveniență externă, peste 20 la sută fiind expediate de agențiile de presă nord-americane. La fiecare o sută de știri recepționate de țara menționată, din S.U.A. ajung să fie trimise în afară, prin A.P. și U.P.I., doar șapte informații.

Sigur că pot fi invocate în această direcție motive diverse. Contextul istoric. Contextul cultural. Contextul lingvistic. Nu aici se plasează neclarițățile. Rămîne neclar, și nici măcar el pe de-a-ntregul, mobilul rezistenței unora la deschiderea spre alte orizonturi, la schimbarea situației, modificarea de unghi și direcție, corectarea mecanicii informației, lăsată ca și alte componente ale vieții în lumea de azi la remorca legilor intrate în vigoare cu mult înainte ca Newton să fi zărit, căzînd de pe ram, mărul cu pricina. Evenimente deosebite, realizări de anvergură rămîn necunoscute pentru că au avut și au nesansa de a se consuma sub soarele unor locuri ce nu sînt „la vedere" nu „viețuiesc" sub ochii opiniei publice mondiale. E drept, se discută. Dezbaterile au loc în fața tablei din perete pe care stă scris negru pe alb cum că mapamondul primește la ora actuală 80 la sută din informațiile despre sine prin telexurile instalate la New York, Londra și Paris. Noțiunea de dezechilibru este la modă, pentru a da un nume diferenței uriașe ce rezultă din așezarea pe talgerele aceleiași terezii a cantității de informații ce curg dinspre țările puternic industrializate către celelalte și invers. Evaluările, făcute nu o dată, arată că marile agenții de presă consacră totalității lumii a treia cel mult 10—30 la sută din volumul informațiilor ce le difuzează. Dacă aceasta este dimensiunea rezervorului, ne putem ușor imagina cît ajunge, în mod real, la dispoziția cititorului.

Dar rămîne să ne întrebăm în situația dată, cînd vom fi în măsură să avem imaginea adusă la zi a lumii de dincolo de noi și să nu mai fie nevoie ca orice știre privind evenimentele întîmplate peste gard la doi metri distanță să fie mai întîi expediate în lungul oceanului planetar pentru a putea astfel să intre pe fereastra noastră.

NEAGU UDROIU ■

Ochii și urechile lumii

Fire de iarbă

Poate că nu e prea tîrziu și nici cu totul deplasat, avînd în vedere cîte s-au întîmplat în ultimele zile pe planeta asta, să-ți spun totuși că dl. Jack Yardley iese la pensie. De nu știu cîți ani el e îngrijitorul ierbii de pe terenul central al Wimbledonului. Poate că nu știi ce înseamnă iarba de pe „Centralul" Wimbledonului ; poate că nu e deplasat să știi și asta, printre atîtea cîte rețin, sub bombardamentul ăsta informațional și înfloritor. Află că oameni foarte serioși zic că dacă iarba de pe Wimbledon s-ar duce naibii — cum atîtea se duc... — Anglia, cît e ea de Anglie, ar pieri. Ca să nu-i consideri exagerați, mai află că solul acesta — și nu altul — al ierbii de pe „Centralul" de la Wimbledon se cultivă într-o seră din incinta bătrînului club, că în seara finalei, conform tradiției, se trage o cuvertură peste teren și timp de 11 luni nimeni nu mai joacă aici, nimeni nu obține vreo aprobare de joc, nici cei mai iluștri membri ai clubului, pînă la anul, cînd, cu două săptămîni înainte de începerea turneului, patru doamne îl vor încerca, într-un „dublu" confidențial. Dl. Jack Yardley, mai trebuie să știi, îngrijește iarba ca pe o bogată fecioară bătrînă — dacă îmi permiți o comparație, nici ea deplasată. 15 zile cît ține turneul, el nu doarme, zic alți exagerați. În fiecare dimineață, însoțit de 30 de ajutoare, old Jack controlează terenul și, culcîndu-se pe burtă, pipăie fiecare smoc de iarbă, fiecare petic, extrem de angoasat de cîte ori descoperă o deteriorare, „o rană", o durere. Cu tenisul ăsta modern, în care se servește „bombă", de se „îngroapă" mingea în pămînt, grădinarul are de ce să sufere, iar cînd mai vede și colerici ca Mc Enroe și Gerulaitis, permițîndu-și, la furie, să lovească terenul cu racheta, atunci simte că-i vine și lui să urle. „Tenisul frumos se joacă pe o iarbă fie și călcată în picioare, chiar fanată — niciodată gărurită", apreciază dumnealui, fără să-i pese dacă Borg sau Connors înțeleg prin tenis frumos ce înțelege el. Lui îi pasă doar că gazonul Wimbledonului se duce dracului cu jocul ăsta și sera nu mai are atîta iarbă specială pentru cîte petice îi sînt necesare... Cu o grijă care doar continentalilor cartezieni poate părea „o muncă de furnici" (cum scrie un ziarist parizian) — s-a izbutit aclimatizarea, în mare secret, a unei „ierbi de restaurație" produsă prin creșterea unui soi găsit sub un măr în Valea Sussexului, pe un „pămînt de Surrey". Jack Yardley nu se va mai culca însă multă vreme pe burtă ca să însămînțeze această „iarbă de restaurație". I se apropie pensionarea. Mă apucă și pe mine așa, o exagerațiune, și mă gîndesc că ce sîntem noi, toți ăștia, risipiți de pe planetă, decît cîteva fire de iarbă, în mari bălțoace, oceane de sînge... ?

RADU COSAȘU ■

Însemnări din Paris

„Franța tolerează talentul, dar nu iartă succesul" — scria de curînd **Le Figaro** sub semnătura lui Jean de Cars. Nu sîntem în măsură să contestăm sau să atestăm o afirmație atît de specific franceză, dar cazul la care se referea era în aceste zile în plină actualitate, într-o zonă de interes cu adevărat larg, chiar dacă nu acut. De la școlari la profesori și de la fermieri la portărese, milioane de radioascultători și telespectatori sînt pentru sau contra umorului lui Collaro, îl aclamă sau îl contestă, dar mai ales se amuză copios. Specialiștii au calculat „științific" viteza și densitatea hazului său. Recunoscut ca punctul de vîrf al divertismentului din ultimii ani (la radio, în fiecare dimineață, între 9—11, și pe ecranul mic o dată pe lună, la Antenne 2) percutează ca o mitralieră a risului cu un gag la fiecare 12—15 secunde fără să-și aleagă țintele. Viața cotidiană, politică, religie, artă, orice eveniment și orice fenomen devine burlesc în versiunea sa, își arată latura risibilă. El însuși un fenomen dintre cele care periodic „împart Franța în două", Collaro, considerat de unii singura întruchipare modernă a risului, iar de alții ca răutăcios și de prost gust, s-a retras brusc și de bunăvoie de pe ecran, în momentul cînd toate sondajele de opinie îl situau la cotele maxime ale popularității. Sînt sigur că acest tînăr debordant de vitalitate și fantezie nu se va putea abține prea mult timp de la spectacol, dar eclipsa sa voluntară a făcut să fie regretat și de cei care îi considerau discutabil gustul. Lumea de pe toate meridianele vrea să rîdă, iar cei care știu să-și facă din aceasta o adevărată profesie sînt, din păcate, peste tot, prea puțini.

O secetă de comedii a fost și în maratonul cinematografic al Festivalului de la Cannes din acest an. N-am participat direct la marea competiție cinematografică, ci l-am urmărit ecourile de la oarecare distanță, de pe culoarele universității pariziene, care m-au reținut în această ultimă, pentru mine, sesiune. Oricît de încordată ar fi tensiunea examenelor, nici studenții, nici doctoranzii și nici profesorii nu se privau de urmărirea pasionată a evoluțiilor pre și post electorale sau de disputele asupra selecțiilor de la Cannes.

O ieșire pe Champs Elysées, în mulțimea — ea însăși spectacol — de toate culorile și în toate limbile pămîntului, era flancată strălucitor, de pe uriașele fațade ale cinematografelor, de evocarea recentului festival. Aproape fiecare titlu își chema spectatorii nu numai cu mențiunea premiilor care, ca totdeauna, erau puține, ci cu calitatea de a fi fost prezent într-una din selecțiile competițiilor internaționale ale filmului. Am revăzut astfel **Kagemusha** lui Kuroshawa, film premiat anul trecut la Cannes și încă menținut pe un mare ecran, cu coadă la intrare. Am văzut și singura comedie intrată în selecție, ca reprezentantă a cinematografiei spaniole, **Verișoară, te iubesc**. Realizare a unui tînăr de 25 de ani, filmul urmărește într-o gamă lirică și amuzantă avatarurile a doi îndrăgostiți. Salutată cu simpatie de spectatori ca și de critică, o asemenea producție mi-a întărit și mai mult convingerea că nu doar în „nervul" pseudopolițist trebuie să căutăm ca cineaști adeziunea publicului, ci și în zona atît de deschisă a omenescului și umorului cotidian.

Au existat unele momente în istoria mai nouă a artelor, inclusiv la Paris, cînd „avangarda" artistică mergea, cu voia sau fără voia ei, pe un drum al indiferentei față de marele public. E o modă care a dispărut de 10—15 ani, care se clasează în amintire și nimeni nu mai încearcă să-i facă reanimarea. Artiștii moderni, cei care au reușit să se situeze în prim-planul actualității, ca și cei care așteptîn celei mai tinere generații, își fac un ideal din maxima comunicare. „Țelul artiștilor de avangardă este de a deschide porți. Noi am încercat să deschidem porți în următoarele domenii : arte plastice, muzică, acustică, participarea publicului, mediu ambiant" — iată o definiție caracteristică, inscrisă pe frontispiciul uneia dintre cele mai interesante manifestări artistice contemporane : **Expozițiile Baschet**. Reunind neașteptat și semnificativ resursele formei plastice și ale sunetului, operele lui Bernard și François Baschet, rod al unor cercetări de peste 20 de ani, sînt un fel de sculpturi-instrumente muzicale, de interior sau de spațiu public, realizate în metal inox, în structuri unicate, de dimensiuni variabile, cu un efect complex și de neuitat. Este pentru prima oară, după multă vreme, cînd în lume apar instrumente muzicale cu adevărat noi și într-o gamă infinită de posibilități. Secolul nostru nu adusese în acest domeniu decît electronica adaptată la clasica orgă sau chitarele electrice. **Experiența Baschet** dă naștere cu fiecare formă sculpturală unui cîmp de sunete noi, create fără nici o intervenție electrică sau electronică. Sînt sculpturi-sunet, la care se poate cînta prin atingere, ca la harfă sau ca la pian, declanșînd vibrația tijelor de cristal și a foliilor metalice ; sînt, altele, arbori metalici strălucitori ale căror cîntece cresc alentorîu din bătaia vîntului sau a jeturilor de apă. Morile de vînt sonore Baschet sau fîntînile-sculpturi muzicale se află azi în spațiile publice ale multor orașe din Franța, S.U.A., R.F.G., Japonia, Mexic. Principiul acestor opere, care marchează apariția unei noi familii de instrumente, contopind arta plastică și cea a sunetelor, creează sunetul în însuși metalul sculpturii îmbogățindu-l în armonice, filtrîndu-l și iradiindu-l în aer prin formele respective.

În aceeași zonă de fuziune a artei cu viața se situează și alte căutări din sculptură. Un reconfortant sentiment, o nouă încredere în posibilitățile creației destinate să ajute ființa umană, inspiră și sculptura-arhitectură pe care o propune Valentine Schlegel. Concepute și realizate efectiv de artistă, nu ca utopii ci ca forme perfect integrabile existenței cotidiene, sculpturile-cameră, interioarele albe, armonioase — pereți, șemineuri, mobilier — cu reliefuri inspirate din mișcările discrete și învăluitoare ale plantelor sau dunelor de nisip, abolesc rigiditatea, stereotipia și discontinuitatea apartamentelor contemporane, ne introduc într-un spațiu senin și aerat, transformă utilul în spiritual și contemplarea ocazională în cadru de viață cotidiană.

N-aș încheia aceste însemnări fără menționarea dublei satisfacții de concetățean și coleg atunci cînd, deschizînd prestigiosul **Le Monde**, am citit cronica elogioasă asupra unei cărți traduse din literatura română de azi (sub titlul **Tempête sur Byzance** de Vintilă Corbul) și apoi, căutînd-o prin cîteva librării, am întîlnit mereu plăcuta dezolare a răspunsului : „O, regretăm ! S-a epuizat. Așteptăm o suplimentare".

ADRIAN PETRINGENARU ■

Lumea se amuză

(După „SVET V OBRAZECH" – Cehoslovacia)

Mondo umano ?

Dincolo de soare

Nu fac decît să reiau niște date mai vechi și prin care Banca Mondială aprecia că populația lumii noastre va atinge circa 6 miliarde suflete la sfîrșitul acestui secol. În comparație cu cei cu puțin peste 4 miliarde, cîți eram la ora estimărilor respective. Să continuăm : de acum în două secole lumea ar putea număra 10 miliarde locuitori ; ar fi posibil în anul 2150, ca India să depășească China, prima numărînd, poate, 1 593 de milioane suflete ; Nigeria ar putea fi a treia în lume, în anul 2155, cu 478 milioane; în America Latină, Brazilia va avea peste un secol 353 milioane locuitori iar Mexicul 254 milioane ; în anul 2100, Algeria va atinge 100 de milioane. Într-un asemenea context mă gîndeam aproape firesc la lumea în care vor trăi acele sute și sute de milioane de oameni, la problemele cu care se vor confrunta și, implicit, la modul în care le vor aborda și soluțiile ce le vor propune. Aproape în același timp cu datele de mai sus, finalul foarte interesantului serial TV „Evoluția vieții pe pămînt" amintea, între atîtea și atîtea lucruri, că noi, oamenii, am trimis mesaje sonore către ființe de pe alte planete, că am realizat și transmis fotografii către alte inteligențe din alte lumi. Atunci mi-am amintit că, în vara anului 1977, s-a realizat o înregistrare pe care apoi NASA a multiplicat-o și a plasat-o pe cele două sonde spațiale „Voyager" lansate ulterior spre stele. „În calitate de secretar general al Organizației Națiunilor Unite, o organizație de 147 de state (cît număra atunci — n.n.) care reprezintă aproape toate ființele omenești de pe Pămînt, vă salut în numele popoarelor planetei noastre", spunea Kurt Waldheim. Sondele „Voyager" au mai transmis muzică, sunete naturale diverse, texte în diferite limbi. De pildă, reprezentantul Algeriei a spus că, privit dinspre înălțimile altor planete, continentul pe care se află țara sa are forma unui (mare) semn de întrebare ; cel al Australiei a recurs la (limba) esperanto pentru a-și prezenta poziția geografică a țării sale ; reprezentantul Franței a recitat impecabil un vers din Charles Baudelaire: „Dincolo de soare, dincolo de spații, pînă la marginile sferelor înstelate". Între timp însă „Voyager" au ajuns hăt departe iar nouă ne-au parvenit fotografii realizate meticulos ale locurilor în apropierea cărora navigau. Unele din acele imagini au prezentat o însemnătate deosebită, specialiștii susțin că au revoluționat cîteva date despre unele planete. Dar nimic despre recepționarea mesajelor noastre atît de scrupulos compuse. Poate ele încă se mai află în diferite faze de interceptare, ascultare, descifrate. Poate sînt privite prea circumspect în constelațiile respective, sau răspunsul redactat n-a întrunit unanimitatea, ori a și fost transmis dar noi nu l-am primit sau nu ne-am dat seama de el. Sper că s-au gîndit că totuși merităm un răspuns mai ales că în mesajul nostru a fost inclus un vers ce demonstrează cum gîndurile noastre merg și „dincolo de soare". Însă primii care ar trebui să realizăm acest lucru sîntem noi, cei de pe Pămînt care, dacă totul decurge normal, tot aici pe Pămînt vom fi cam 6 miliarde la sfîrșitul secolului și, poate, mai înțelepți ! Mai ales că serialul invocat se întreba, pe drept, dacă omul reprezintă cel din urmă triumf al evoluției.

DUMITRU CONSTANTIN ■

LIRICĂ PORTUGHEZĂ CONTEMPORANĂ

Sophia de Mello Breyner Andersen

Mica piață

Viața mea a luat forma unei mici piețe
În acea toamnă în care moartea
se întoarnea pe-ndelete.
Mie îmi plăcea piața asta pentru că tu
iubeai
Umanitatea umilă și nostalgică a locurilor
mărunte
Unde vînzătorii scot și desfac pangliei
și stofe ;
Eu încercam să devin tu pentru că tu
aveai să mori
Și întreaga viață încetă aici să devină
a mea.
Încercam să surid așa cum surideai tu
vînzătorului de ziare,
vînzătorului de tutun,
și femeii fără picioare care vindea violete,
Îi ceream să se roage pentru tine,
Aprindeam luminări pe toate altarele
bisericilor
care se află în jurul acestei piețe,
apoi am întredeschis ochii și am văzut
chemarea implacabilă
așternută pe chipul tău,
chemam străzile, oamenii, locurile,
care au fost martorii chipului tău
pentru ca ei să te cheme, pentru ca ei
să destrame
giulgiul pe care moartea l-a nisipit
peste tine.

Egito Gonçalves

Corespondență

Căldură adevărat infernală ; și meningele
piesnește.
Riuri liniștite cu apă și umbră plopi care
murmură în înalt sub iluzia vîntului,
un chip se desprinde de ramuri, fără
alarmă, într-o liniște ce poate fi
pacea, oboseala, dezgustul, masca unui foc
stins, bucuria de a intra
într-un ritm ce nu perturbă singele,
uitarea
insensibilă ori...
Între patru pereți mașina de scris alunecă
gîndurile
inutile, zdrențe ale vreunei imagini, teama
unei umbre învăluitoare
ca zăpada crepusculară. Scriu pe apele
secătuite ce
renasc fără hrană
despre robinete bălmăjitoare, despre curți
înlănțuite, despre
zgomotul vocilor traversînd veranda
ca gustul singelui.
De ce scriu asemenea lucruri ? Un anume
lucru odată
acumulat trebuie să se piardă pe pămînt,
o tensiune ca
excesul de virilitate, comunicarea cu un alt
trup, o gură
a iubirii chiar dacă memoria...
Cineva a înfruntat deja unghiul unei arte
poetice ?
Și întîmplarea va fi, apoi ideea inițiala
se pierdu atît de
brusc în micul deșert ce sălășluiește
în mine și
falsificînd cheile ?

Alberto de Lacerda

142

Această culoare e pacifică,
este teroarea frumuseții absolute
în formă de oraș. Forma ubicuă
a paginei albe care i se impune,

a dansului furios încordat ;
cine e Apollo ? Apollo Dionisiacul ?
Pagina-oraș, transformată
în scriitură inevitabilă și maniacă.

Miracolul îmi impune altă liniște,
liniștea pe care dragostea o cheamă aiurea
cînd trupurile se abandonează
și-și aparțin,
dincolo de semne, pure sau impure.
Unde sînt simbolurile pe care le eviți ?
Numai iubirea-i sălbatică. Și scriitura.

José Fanha

Nu există cale legală

Nu există cale legală
alegeri sau parlament,
ca să schimbăm societatea,
ca să aduc libertatea,
pentru a schimba șuierul vîntului
nu există cale legală
alegeri sau parlament,
nu merg bunele maniere,
vă rog,
dați-mi voie, nici cuvintele ușoare,
nu merge deci cu bunele maniere
nici cu garoafe în mîini,
munca exploratorului încetează
odată cu terminarea expediției,
pentru a schimba șuierul vîntului,
pentru a sfîrși cu șomajul,
cu foamea
și suferința,
pentru a sfîrși cu capitalul
nu este cale legală,
alegeri sau parlament.

În românește de
CĂTĂLINA MOGA ■

„Nu-i vom uita, n-avem dreptul să-i uităm"

Spunînd un hotărît și cutremurător NU neonazismului, rasismului, antisemitismului, 7 000 de supraviețuitori au omagiat 6 000 000 de martiri

De mulți ani, de peste 30 de ani scriu despre întîmplări incredibile pe care încerc, mă simt dator să le fac credibile, convins fiind că aceasta este condiția sine qua non ca ele să nu se repete. Ezitarea cititorului de azi, mai ales a celui tînăr, în legătură cu autenticitatea relatărilor despre ce s-a întîmplat **atunci... acolo** o înțeleg deoarece proporțiile halucinante, cruzimea, cinismul exterminărilor din lagărele de concentrare sînt realmente inimaginabile pentru cei ce n-au fost martori oculari.

Și iată-mă acum la polul opus. Mă simt dator să relatez despre o reuniune care a avut loc în prezent, cu cîteva săptămîni în urmă. Dar emoția pe care a generat-o, unică în felul ei, copleșitoare prin dimensiunile și profunzimile sale, mi se pare la fel de greu de imaginat pentru cei ce n-au fost martori oculari. Este vorba de reuniunea mondială a supraviețuitorilor evrei ai holocaustului, reuniune ce a avut loc între 14—18 iunie la Ierusalim.

Despre ce au gîndit, au spus și au simțit cei 7 000 de supraviețuitori din întreaga lume, întruniți să comemoreze dispariția celor 6 000 000 care nu s-au mai întors din lagărele de exterminare și să spună un ferm și cutremurător **NU** neonazismului, antisemitismului și oricărei prigoniri a OM-ului s-ar putea scrie tomuri întregi.

În spațiul limitat pe care-l poate oferi o revistă, mă voi rezuma să consemnez, cu mîna tremurîndă încă de emoție, cîteva secvențe.

...Aici, oamenii se plimbă cu cîte o placardă în mînă. Unii și-au fixat-o pe piept, alții pe spate. Pe unele sînt scrise numele lagărelor cu ai căror supraviețuitori purtătorii lor ar vrea să se întîlnească. Mulți au scris pe placardă numele fratelui, al logodnicei, al copilului pe care de 36 de ani n-au încetat să-l caute. După fiecare nume aceleași zguduitoare întrebări : „Cine l-a cunoscut ?"..., „Cine l-a văzut în viață ?"..., „Cine a auzit de el ?"...

În mijlocul holului, lîngă o măsuță, așezați pe scaune, doi bătrîni. Nu au putere să se plîmbe. Aglomerația din hol este prea mare. În fața lor, un carton alb pe care e scris cu litere negre, tremurate BORUCZKI JAKUB LAKIEBOW — ghetoul din VARȘOVIA. Bătrînul are 77 de ani, stă nemișcat, numai ochii-i tresar continuu, dornici să descifreze cu o clipă mai repede pe cel ce se va desprinde din forfota holului și se va opri în fața lui. Zvicnește din tot trupul cînd mă apropii de el. Se resemnează repede cînd îi spun că sînt ziarist. Aflu că bătrînica de lîngă el este cea de-a doua soție. Că numele de pe carton este al familiei primei lui soții. Pe ai lui a încetat să-i mai caute. Știe precis că toți au pierit. Dar prima lui soție, care a mers direct în camera de gazare cu copilul lor de 8 ani, avea mulți frați și surori, iar el nu se poate împăca nici acuma cu gîndul că dintr-o familie atît de numeroasă nu există nici un supraviețuitor.

În sala alăturată, pentru a facilita regăsirile, de-a lungul pereților sînt fixate locuri de întîlnire pentru foștii **Häftling**-i după țara din care au fost deportați : Germania, Polonia, Ungaria, Grecia, Italia, Belgia, Franța... în total 26 de țări.

În mijlocul sălii — terminalele unui calculator. Oamenii vin și dictează nume — al unei rude, al unui prieten — iar pe ecran apare hotelul, camera unde este cazat sau satul, orașul din Israel în care trăiește. De cele mai multe ori însă, răspunsul este negativ, adică nu-i aici, ceea ce înseamnă, de fapt, că nu există.

Sistemul informatic funcționează impecabil și totuși sînt puțini cei care-l consultă. Cei mai mulți din **Häftling**-i care de 36 de ani continuă să-i caute pe cei dragi, nu vor un răspuns negativ, nu vor să li se destrame unica iluzie care le însenînează amintirile.

Mă adresez Rifkăi Farkas — fostă deportată din Ungaria, venită la întîlnire din S.U.A. —, care-și caută fratele, întrebînd din om în om cine a auzit de el :

— De ce nu mergeți la calculator ?

— Ar însemna ca fratele meu să moară a treia oară. Pentru mine, el a murit prima dată, imediat după sosirea la Birkenau. Nu împlinise încă 14 ani și am fost sigură că a luat drumul camerei de gazare. Apoi, într-o zi l-am zărit într-un detașament. Coloanele în care ne aflam erau departe una de alta și se tîrau în direcții opuse. Am avut timp să ne strigăm numele și să ne spunem : „Ne revedem acasă !" Eu m-am întors. El nu. Atunci pentru mine a murit a doua oară. Apoi, am întîlnit supraviețuitori care mi-au spus că l-au văzut cu cîteva zile înainte de eliberare. Am început din nou să sper. Și de 36 de ani tot sper. Dacă pe ecranul calculatorului mi-ar apărea un răspuns negativ, ar însemna ca fratele meu să moară a treia oară. Și nu mai suport.

...Seara, în jurul orei 20, în uriașa și impozanta sală a sporturilor din Tel-Aviv — **un spectacol în cinstea supraviețuitorilor.**

După două dansuri populare luminile se sting brusc. Se propune un moment de reculegere pentru cei ce nu s-au întors. Pentru o clipă, cît o străfulgerare, o liniște deplină, o tăcere de mormînt, apoi suspinele numai pot fi reținute, lacrimile, nevăzute, curg în voie; plînsetele, izolate în primele secunde, cuprind repede întreaga sală. 7 000 de supraviețuitori își plîng șase milioane de morți. **Îi plîng pe cei gazați la Birkenau — Auschwitz și Mauthausen, pe cei exterminați la Dachau și Buchenwald, la Treblinka și Bergen-Belsen, pe cei uciși în ghetourile și lagărele de concentrare din sudul Ucrainei, pe toți cei ce-au pierit în holocaust.**

Își plîng și părinții și frații, rudele și prietenii, camarazii de suferință din Blocul de copii nr. 21, lagărul „E" — Birkenau, din Kaufering și Landsberg.

...Altă seară. Așezați pe scaune în incinta Iad Vashem [1]) ului, cei 7 000 de supraviețuitori privim cutremurați secvențele de film proiectate deasupra unui uriaș zid pe care s-au instalat 3 ecrane. Cel din mijloc are forma fîlcării crematoriului. Limbile de foc sînt atît de late încît imaginile filmice pot fi ușor urmărite. Secvențele alese din jurnalele de actualități ale vremii, intercalate cu fotografii găsite în albumele SS-iștilor și imaginile luate în lagărele de concentrare în momentul eliberării lor sînt copleșitoare. Nu-mi dau seama ce-i mai zguduitor, revederea batalioanelor brune mărșăluind, schingiuirea deținuților, trenurile cu deportați, nesfîrșitele coloane de **Häftling**-i tîrîndu-se, împinse din spate, spre camerele de gazare sau gîndul că azi, cînd rănile de atunci încă n-au încetat să sîngereze, pe străzile orașelor din unele țări occidentale mărșăluiesc din nou tineri îmbrăcați în cămăși negre și brune, cu semnul runic pe mînă, purtînd cîte de piele și învîrtind bastoane de cauciuc în mînă. Desigur, membrii organizațiilor neonaziste sînt puțini la număr. Dar nu putem, n-avem dreptul să nu ne gîndim că sutele de mii de SS-iști cu „cap-de-mort" care au pîrjolit Europa, au aprins și au întețit flăcările crematoriilor pînă au transformat în cenușă 6 000 000 de vieți au fost, la început, cîteva bande de bătăuși ce învîrteau niște bîte în mînă, spărgeau întrunirile muncitorești și terorizau oamenii pașnici din berăriile München-ului.

...Începe, poate, cel mai emoționant moment al reuniunii consacrat omagierii celor 1 500 000 de copii care n-au avut cînd să facă, nici măcar cu gîndul, cel mai mic rău nimănui, dar au fost uciși pentru că s-au născut evrei. Ei sînt cei care au intrat primii în camerele de gazare. Ei sînt cei care au cunoscut din plin și foamea, și setea, și frigul, și chinul, dar n-au apucat să guste din fericire.

Nu mai pot sta pe scaun. Mă ridic în picioare și, impietrit, privesc spre podiumul gol din fața celor 7 000 de supraviețuitori pe care urcă în tăcere, purtînd cîte o coroană de flori, 26 de perechi de copii. În timp ce se așază pe podium coroană lîngă coroană, se aude, repetîndu-se, același text în rusă și franceză, germană și poloneză, în toate limbile țărilor din care au avut loc deportări. Tresar și mă cutremur cînd aud textul în limba maghiară : „Copiii Israelului omagiază pe cei 1 500 000 de copii uciși la...". Din fața mea dispare holul și nu mai văd decît pe frații mei gemeni Cornel și Cornelia de 14 ani și pe fratele mai mic Valentin de 8 ani cum se pierd, împreună cu mama, în uriașa coloană de mame și copii ce înaintează implacabil spre camerele de gazare din Birkenau.

...La fiecare manifestare din program — discuții cu cei din a doua generație, dezbateri privind recrudescența antisemitismului și neonazismului, vizitarea unor muzee, spectacole culturale — supraviețuitorii sosesc cu 1—2 ore mai devreme. Nu pot sta singuri în camerele din hotel. Vor să fie cît mai mult împreună, vrînd parcă să convingă mereu și mereu că holocaustul nu l-a putut nimici pe toți, că viața a triumfat asupra morții. Așa cum a spus un supraviețuitor din Franța : „Noi n-am venit aici numai să ne privim în ochi și să plîngem, ci să facem ca răsunînd să răsune bucuria de a trăi".

Timpul dinaintea începerii programului este cel mai prielnic pentru a lua interviuri. Nu trebuie să-mi caut interlocutorii. Fiecare din cei 7 000 a străbătut un cumplit calvar. Dramatismul vieții oricăruia din cei prezenți întrece fantezia oricărui scriitor. Acum, pe scaunul din dreapta mea, stă Klein Klara din New York. O rog să-mi spună numărul de **Häftling** pe care l-a purtat.

— Îl uit mereu și n-am nici ochelarii la mine, dar dacă vă interesează puteți să-l citiți, îmi spune și-mi întinde brațul stîng tatuat. Citesc : A-19887. Una din cifre, a treia, nu este prea clară și o rog să confirme dacă am citit bine. Uitați-vă și la brațul surorii mele, Ilonka. Numărul ei este cu unu mai mare ori mai mic decît al meu. Ilonka are 70 de ani. Îi ridic brațul și notez : A-19889.

— Dar e o diferență de două numere ! ?

— Da, aveți dreptate. Am uitat să vă spun. Noi am fost cinci fete și trei băieți, o parte eram căsătoriți, cu copii. Din 25 ciți am sosit la Birkenau, după prima selecționare am rămas în viață trei. Noi două și o nepoată de 15 ani — Rozsika. Ca să o putem apăra și ajuta o țineam mereu între noi. Și la apel și la selecționări. Cînd ne-au tatuat numerele tot în același rînd am fost. Așa că ea a purtat, cît a mai trăit, că mult n-a rezistat, numărul A-19888.

— Spuneți-mi, din cumplitul calvar pe care l-ați străbătut, care moment v-a marcat cel mai puternic.

— Mi-e greu să discern și să ierarhizez evenimentele. Un lucru însă vă pot spune. De atunci, de-a lungul a 36 de ani, pe mine în fiecare noapte mă tot deportează și mă selecționează pentru crematoriu. Noapte de noapte văd mereu și mereu cadavre, unul lîngă altul și unul peste altul, așezate în stive uriașe și încep să țip și țip întruna, de 36 de ani, pînă cînd sînt zgîlțîită și trezită din somn.

...Încheierea reuniunii are loc la Zidul Plîngerii, în uriașa lui incintă. În fața tribunei, mii de luminări ard pe platforme dreptunghiulare. O platformă de flăcări pentru fiecare milion de vieți stinse în noaptea fascistă.

Pe podium, urcă în fața microfonului, doi cîte doi, tată și fiu, reprezentînd supraviețuitorii și respectiv cea de-a doua generație, prima de după holocaust.

Reprezentanții generației holocaustului au jurat că nu vor lăsa să piară amintirea milioanelor de oameni nevinovați, uciși numai pentru vina că s-au născut evrei, nu vor înceta să spună, să arate lumii întregi crimele înfiorătoare pe care le-a săvîrșit fascismul. Ei au transmis ca un testament spiritual celei de-a doua generații și generațiilor următoare îndemnul să păstreze veșnic vie memoria celor care, arși în crematorii, n-au avut parte nici măcar de un mormînt.

Au jurat șase reprezentanți în șase limbi și după fiecare jurămînt s-a aprins cîte o faclă uriașă.

Dar cele șase uriașe facle luminau nu numai amintirea a șase milioane de oameni nevinovați căzuți pradă fascismului. Ele ne luminau și pe noi, pe supraviețuitori, făcînd să strălucească un mare adevăr, un incontestabil și încurajator adevăr și anume că **hitlerii și himmlerii au fost spulberați, regimurile naziste, horthyste și antonesciene au fost dărîmate și înlăturate, crematoriile și camerele de gazare aruncate în aer, dar foștii Häftling-i trăiesc, incredibili de puțini, dureros de puțini, dar trăiesc și chiar dacă după 36 de ani, din șase milioane abia 7 000 ne-am întîlnit este totuși o dovadă că viața este mai puternică decît moartea.**

Cele șase facle uriașe arzinde simbolizau totodată porunca adresată nouă, supraviețuitorilor de către cei 6 000 000 de a trăi și milita astfel încît jertfa lor să nu devină zadarnică, ca cumplitul trecut să nu se mai repete niciodată.

Am privit cu conștiința împăcată flăcările celor șase facle știind că sînt acolo venind dintr-o țară socialistă în care lupta împotriva urii de rasă, împotriva antisemitismului și neonazismului are caracter de lege, dintr-o țară al cărei președinte și al cărei popor, într-o deplină unitate, fără nici o deosebire de naționalitate, luptă neobosit, cu o energie clocotitoare, pentru o viață mai bună și mai dreaptă pe întreaga planetă, pentru o lume a demnității și oameniei.

OLIVER LUSTIG ■

[1]) Prestigios institut consacrat păstrării memoriei celor ce-au luptat și pierit în holocaust.

ROMANIA

Totul e gata, Universiada poate începe

A juase în preajma startului, Jocurile Mondiale Universitare vor dura, se ştie, între 19 şi 30 iulie. Dacă datele limită sînt rezervate festivităţilor de deschidere şi, respectiv, închidere, ambele urmînd a se desfăşura pe Stadionul „23 August", refăcut şi modernizat, restul zilelor, intervalul 20—29 iulie, vor fi „pline" şi la întreceri vor lua parte, în cadrul a 16 discipline, aproape 5 mii de sportivi şi sportive din peste 90 de ţări ale lumii. Aşa stînd lucrurile, e limpede că Universiada 1981 se va înscrie drept cea mai importantă manifestare sportivă a anului, ea aşezîndu-se, prin tradiţie şi amploare, în imediata apropiere a Jocurilor Olimpice.

Onoraţi de desemnarea Bucureştiului ca gazdă a acestei ediţii ce poartă numărul 11, gospodarii Capitalei noastre au depus eforturi organizatorice notabile şi, în prezent, totul este gata, pus în punct pînă la ultimul amănunt. Multe delegaţii străine au şi sosit pe malurile Dîmboviţei, altele urmează să vină, peste tot, în Satul Universiadei, pe bazele sportive, pe străzile Capitalei chiar, putînd fi detectată acea atmosferă festivă şi totuşi încordată ce precede startul unei mari întreceri.

Vom încerca în cele ce urmează, stimaţi cititori, să vă punem la îndemînă un fel de îndreptar al Universiadei 1981, trecînd în revistă cele 16 discipline, rînduite alfabetic.

atletism

Loc de desfăşurare : Stadionul „23 August" (Bulevardul Muncii 34) ; pistă de material sintetic, cronometraj electric.

Zile de concurs : 21 (reuniuni de la orele 10 şi 18), 22 (10 şi 18,30), 23 (10 şi 16), 24 (9,30 şi 18), 25 (17,30), 26 (18) ;

Probe : 23 la masculin, 16 la feminin, din care maratonul şi 20 km marş, respectiv, 400 m.g., ştafeta 4×400 m şi heptatlonul figurează pentru prima oară în programul competiţiei ;

Românii la celelalte ediţii : reprezentanţii noştri au dobîndit pînă acum 13 medalii de aur în cadrul întrecerilor atletice, primele datînd din 1959, Iolanda Balaş (1,80 m) şi Cornel Porumb (2,01 m), la înălţime. Pe lista recordurilor mondiale universitare, două aparţin româncelor Natalia Mărăşescu (8:54,09 pe 3 000 m în 1975) şi Eva Zörgö Raduly (67,20 m la suliţă în 1979) ;

La această ediţie, concurenţa va fi, fără îndoială, foarte mare, campioni olimpici şi recordmani mondiali urmînd a lua startul la Bucureşti ; între candidaţii la medalii de aur, Vali Ionescu, Anişoara Cuşmir (ambele la lungime), Florenţa Crăciunescu (la disc) ş.a.

baschet

Întrecerile preliminare se vor disputa în 4 săli : Rapid (Şoseaua Giuleşti 18), Progresul (Dr. Staicovici 42), Institutul Politehnic (strada Economu Cezărescu 1) şi Construcţia-Vitan (Bulevardul Energeticienilor 9) ; turneele finale pentru locurile 1—6 vor fi găzduite de Palatul sporturilor şi culturii (Parcul tineretului).

Se va juca zilnic, din 20 în 29 iulie, în cîte două reuniuni, de la orele 10 şi 16 ; excepţie fac datele de 26 (cînd e programată numai reuniunea de la orele 16) şi 29 (cînd se dispută, de la orele 14, finala) ;

Pînă acum, formaţiile noastre n-au strălucit. Ele s-au clasat, în general, slab (băieţii pe locul 14 în 1970, fetele pe 7 în 1977), cele mai bune performanţe, locul 4 la feminin, datînd din 1961 şi 1965 ;

Baschetul fiind un sport specific studenţesc, e de aşteptat ca la Bucureşti să se desfăşoare un veritabil campionat mondial. Printre protagonişti, S.U.A., Iugoslavia, U.R.S.S., Brazilia (la băieţi), U.R.S.S., S.U.A. (la fete), formaţii creditate cu multe titluri de campioni ai lumii, europeni, universitari etc. Reprezentativele noastre speră într-o comportare cît mai onorabilă.

gimnastică

Concursurile (pe echipe, individual compus şi pe aparate) au fost încredinţate, ca organizare, Palatului sporturilor şi culturii, în care s-au montat, nu demult, aparate „Shelde" ; tabelă electronică de afişaj ; 6 probe la masculin (sol, cal cu mînere, inele, sărituri, paralele şi bară fixă), 4 la feminin (sărituri, paralele inegale, bîrnă şi sol) ; în rest, concursul va ţine cont de regulamentele federaţiei internaţionale ;

Întrucît gimnastica va constitui unul din punctele de atracţie ale Universiadei, dată fiind valoarea înaltă a competitorilor, în frunte cu multipla campioană mondială şi olimpică Nadia Comăneci, iată programul complet al întrecerilor : 20 iulie (de la orele 15), concursul general masculin pentru desemnarea învingătoarei pe echipe şi, a. cîştigătorului la individual compus ; 21 (16), aceeaşi reuniune pentru fete ; 22(17), finalele pe aparate la băieţi (primii 8 din fiecare probă, dar nu mai mulţi de 2 pentru fiecare naţiune) ; 23 (18) ,finalele pe aparate la fete (aceleaşi condiţii) ;

Palmaresul gimnasticii româneşti la J.M.U. e impresionant, numărul medaliilor fiind greu de socotit ! Prima medalie, de bronz, a fost realizată de Sonia Iovan (Sofia, 1961) ; între campionii mondiali universitari, Dan Grecu la inele (Moscova, 1973), Alina Goreac la individual compus şi paralele (Sofia, 1977), Teodora Ungureanu la individual compus, paralele şi bîrnă (Mexico, 1979), Ion Checiches la inele (Mexico, 1979) ; deşi întrecerile de la Bucureşti se anunţă foarte puternice, 13 ţări s-au înscris în concursul feminin şi 22 în cel masculin, putem aprecia că reprezentanţii noştri nu vor lipsi de pe podiumul de premiere. Facem această afirmaţie cu gîndul, mai ales, la inegalabila Nadia Comăneci şi la coechipierele ei, cărora le urăm, şi pe această cale, succes şi cît mai multe note de 10 Fireşte, nu va fi uşor. Echipa feminină sovietică, de plidă, va conta (după toate probabilităţile) pe un trio mai mult decît redutabil, Saposnikova, Filatova, Zaharova ! Dar fetele noastre, sîntem siguri, vor izbîndi din nou, reconfirmînd înalta clasă a şcolii româneşti de gimnastică.

înot

Concursul se va ţine în Bazinul descoperit „23 August" (strada Maior Coravu 3), piscina are 50 de metri şi 8 culoare ; cronometraj electric, asigurat cu aparate „Omega" ; după timpii cu care sînt creditaţi, competitorii vor fi repartizaţi în serii ; cei mai buni 8 timpi, indiferent de locul în serie, vor pătrunde în finale ;

În program, înotul figurează între 22 şi 29 iulie (inclusiv), cu reuniuni zilnice, de la orele 10 şi 18 ; sînt prevăzute 15 probe masculine şi 14 feminine, fiecare delegaţie avînd dreptul să înscrie cîte 3 concurenţi în fiecare probă şi cîte o ştafetă ;

În palmaresul de pînă acum al înotătorilor noştri prezenţi la Universiadă figurează 3 medalii de aur, 1 de argint şi 3 de bronz ; debutul i se datorează Sandei Iordan care, în 1961, la Sofia, a cîştigat proba de 200 m bras ; la Mexico, în 1979, Carmen Bunaciu a dominat clar cursele de 100 şi 200 metri spate, adjudecîndu-şi medaliile de aur ; dealtfel, cu timpii obţinuţi în 1979, 63,35 pe 100 m şi 2:16,20 pe 200 m, multipla noastră campioană e şi recordmană a J.M.U.

lupte

Luptele, greco-romane şi libere, fiecare ca o disciplină distinctă, apar la Bucureşti pentru a treia oară în istoria Universiadei, după Moscova (1973) şi Sofia (1977) ;

Întrecerile se vor disputa la Patinoarul „23 August" (Bulevardul Muncii 30) ; sălile special amenajate, aparatură electronică de punctaj ;

Programul : 20, 21, 22, 23 iulie la greco-romane, reuniuni zilnice de la orele 10 şi 17,30 ; 25, 26, 27, 28 la libere, tot cîte două reuniuni, de la aceleaşi ore, cu excepţia zilei de 25 (numai de la 10) ; ziua de 24 e liberă ;

La Moscova şi la Sofia, reprezentanţii noştri s-au aflat printre animatorii concursurilor, cucerind medalii preţioase. În 1973, 1 de aur (Gheorghe Berceanu), 3 de argint, 2 de bronz ; în 1977, 2 de argint şi tot atîtea de bronz.

S-au înscris, pînă la ora redactării acestui text, sportivi din 20 de ţări la greco-romane şi din 24 la libere ; oricare din luptătorii noştri studenţi, Alexandru, Gingă, Păun, Rusu, Draica ş.a. (la greco-romane), Neagu, Puşcaşu, Ianko ş.a. (la libere), poate urca pe podiumul de premiere, această disciplină fiind socotită, cum se zice, „partea leului" pentru gazdele Universiadei 1981.

polo

Se va juca la Dinamo (Şoseaua Ştefan cel Mare 7), în zilele de 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27 şi 28 iulie, de la orele 9 şi 16 ; turneul va beneficia de mingi „Mikasa" şi de cronometraj „Omega" ; prin tragere la sorţi, cele 14 participante vor fi repartizate în 4 grupe ; locurile 1 şi 2 vor alcătui grupele semifinale, în care contează şi rezultatele din preliminarii ; în turneul final, locurile 1 şi 2 din grupele semifinale, nu vor conta rezultatele anterioare ;

La 3 din cele 9 turnee de polo, cîte a avut Universiada pînă acum, echipa României s-a situat între primele 4 clasate. După ce, la Budapesta, în 1965, polo-iştii noştri studenţi au pierdut o finală memorabilă, ei au izbutit, în 1977, să intre în posesia titlului de campioană mondială universitară. Din păcate, la ediţia următoare, poloiştii noştri s-au mulţumit, sub aşteptări, cu locul 4 ;

Cu excepţia italiei, vor fi prezente la Bucureşti toate marile forţe ale sportului respectiv, echipele U.R.S.S., S.U.A. (campioana en titre), Iugoslaviei, Ungariei, Cubei şi, firesc, României, de la care aşteptăm, s-o spunem deschis, cîştigarea turneului.

sărituri

Săriturile în apă vor avea loc la Ştrandul Tineretului (Aleea Ştrandului 1), după următorul program : 20 (de la orele 10 şi 17), 21 (17), 22 (10 şi 17), 23 (17), 25 (10 şi 17), 26 (17), 27 (10 şi 17), 28 (17) ; bazinul e dotat cu trambuline de 1 şi 3 m, precum şi cu platforme de 5, 7,5 şi 10 m ; cea de 3 m, confecţionată din maxidurofiex, e produsă de firma americană „Arcadia" ;

În 1961 la Sofia, săritorii români s-au comportat remarcabil, Emilia Lupu cucerind medalia de bronz la platformă, iar Gheorghe Banu clasîndu-se al treilea la platformă şi trambulină ; în rest, poziţii modeste, uneori foarte slabe ; de remarcat că, de-a lungul timpului, printre învingătorii Universiadei s-au înscris celebrităţi ale disciplinei, Bush, Dibiasi, Kosenkov, Kalinina, Xiao Xia ş.a.

scrimă

Întrecerile scrimerilor urmează a se desfăşura tot în Complexul „23 August", a cărui sală de atletism a fost special şi minuţios amenajată ; s-au instalat 12 piste, finalelor rezervîndu-li-se un podium anume, montat în mijlocul sălii.

Alături de baschet scrima are programul cel mai lung, armele oi acoperind toate cele 10 zile ! Vor fi, zilnic, două reuniuni, de regulă de la orele 9 şi 15, începînd cu floretă băieţi (în 20 iulie) şi terminînd cu spadă echipe (în 29).

Deşi în 1961 şi 1973 echipa feminină de floretă a României a dobîndit medaliile de aur, se poate aprecia că, din punct de vedere al scrimei, cea mai reuşită participare a fost cea de la Sofia, din 1977. Atunci, echipele de spadă şi sabie au ieşit campioane mondiale universitare, figură repetată, la individual, de sabrerul Cornel Marin. La ultima ediţie, la Mexico, sabrerul Marin Mustaţă şi echipa de spadă s-au clasat pe locul 3, iar floretistul Petru Kuki s-a calificat în finala individuală. Toate aceste poziţii onorante se cer, firesc, întărite la Bucureşti.

tenis

Arena „Progresul" (Dr. Staicovici 42) va fi gazda partidelor de tenis ; se va juca pe 10 terenuri de zgură, refăcute şi dotate cu accesorii noi ;

Programul : zilnic, de la 21 la 29 iulie (inclusiv), cu începere de la orele 9 şi 14, mai puţin ziua de 27 cînd e prevăzută numai reuniunea de după-amiază ; s-au înscris pînă acum 320 de participanţi din 33 de ţări ; conform regulamentului, în probele individuale pot fi înscrişi cîte 2 concurenţi de fiecare ţară şi tot atîţia de rezervă ; la dublu, un cuplu pe tablou plus unul de rezervă ; se va juca în sistemul 2 seturi din 3, cu excepţia finalelor de simplu şi dublu bărbaţi.

12 medalii pînă la această ediţie pentru tenismanii noştri, între care 6 de aur, cea mai preţioasă fiind cea a lui Ion Ţiriac, la simplu, în 1965, ca şi, firesc, cea a Virginiei Ruzici, aur la simplu femei, la Mexico ; lotul român : Virginia Ruzici, Lucia Romanov, Florenţa Mihai şi Maria Romanov, respectiv Florin Segărceanu, Andrei Dîrzu, Laurenţiu Bucur şi Adrian Marcu. În mod normal, dată fiind clasa ei, Ruzici ar trebui să-şi păstreze titlul ; aşteptăm de la cehiaţi, de la Segărceanu îndeosebi, o comportare cît mai frumoasă.

volei

Competiţia e programată, faze preliminare şi finale, în 4 săli, Floreasca (strada Aviator Beller 1), Dinamo (Şoseaua Ştefan cel Mare 7—9), Olimpia (Şoseaua Ianculul 128) şi Agronomia (Şoseaua Mărăşti 59), cu observaţia că partidele finale se vor disputa la Floreasca ; s-au anunţat 48 de reprezentative, cifră care depăşeşte substanţial recordul de participare de la Sofia, din 1977 ;

Cu excepţia zilei de 25 iulie, dedicată refacerii, se va juca volei zilnic, între 20 şi 29, de la orele 9 şi, respectiv, 15 ;

Voleibaliştii români au luat parte de 5 ori la J.M.U., reuşind comportări demne de stimă. Au obţinut 4 medalii, 1 de aur (Sofia, 1961), 2 de argint şi 1 de bronz, aurul la masculin ; fetele, în schimb, n-au strălucit la ultimele ediţii, în 1977 (în 1979 au forfaitat) clasîndu-se pe locul 7.

Aceasta ar fi, stimaţi cititori, restrînsă la maximum, Universiada 1981. La ora la care încheiem acest dosar, majoritatea drapelelor flutură peste Satul studenţesc de la Grozăveşti-Regie, iar febra de start e în creştere. Jocurile Mondiale Universitare pot începe şi există toate garanţiile că ele vor însemna o izbîndă a spiritului de prietenie şi fair-play. În următoarele ei numere, „Flacăra" va reflecta pe larg desfăşurarea celei mai importante întreceri sportive a anului.

OVIDIU IOANIŢOAIA

Flacăra Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secţia Viaţa politică (Mihai Pelin, Ion D. Goia, Ilie Purcaru, N Grigore Mărăşanu) – 26 00, 25 66 ; Secţia Economie, Ştiinţă, Sport (Lionel Nitescu, Liviu Timbus, Ovidiu Ioaniţoaia) – 14 57, 25 59 ; Secţia Cultură-Învăţămînt (George Arion) – 25 60; Secţia Scrisori, Probleme social cetăţeneşti (Adrian Dohotaru, Tudor Octavian, Mihai Stănescu, Margo Nedelea) – 21 30 25 58 , Administraţie – 21 24 ; Fotoreportaj – 25 42 ; Secretariat de redacţie (Dan Bîrlădeanu) – 21 23, 25 69, 20 72 ; Secretar responsabil de redacţie – Nicolae CRISTACHE – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 , Redactor şef adjunct – Nicolae ARSENIE – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor şef – 17 60 10 interior 20 02 ; Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O BOX 136–137, telex : 11126, Bucureşti, strada 13 Decembrie 1

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 2 LEI

41535

La Bucureşti, sub înaltul patronaj al preşedintelui NICOLAE CEAUŞESCU, se desfăşoară, într-o atmosferă entuziastă, Jocurile Mondiale Universitare de vară, ediţia a XI-a

Cuvîntul preşedintelui Republicii Socialiste România, TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU

Dragi tovarăşi şi prieteni,

Doresc în primul rînd să adresez tuturor participanţilor la Universiada Bucureşti — 1981 un salut cordial, prietenesc şi cele mai bune urări.

Fie ca această competiţie mondială a tineretului universitar să constituie o puternică manifestare a prieteniei, a solidarităţii studenţimii, a tineretului de pretutindeni, pentru o lume mai dreaptă şi mai bună, o lume a păcii, a independenţei naţionale, a tuturor popoarelor.

La această inaugurare nu putem să nu ne gîndim că în aceste clipe cad bombe care omoară bărbaţi, femei, tineri, copii.

Iată de ce această manifestare sportivă mondială trebuie să constituie o chemare la lupta pentru dezarmare, pentru a pune capăt războaielor, pentru ca tineretul de pretutindeni să trăiască în pace, să poată să înveţe, să muncească, să trăiască liber.

Cu aceste sentimente şi gînduri declar deschise Jocurile Mondiale Universitare de vară — ediţia a XI-a — şi urez deplin succes în întrecerile sportive tuturor participanţilor.

Multă sănătate şi fericire !

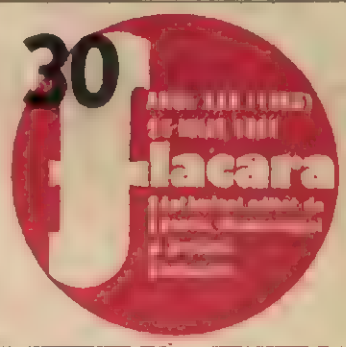

În acest număr, grupajele:

Polenarii din Mărginimea Sibiului (pag. 4)

Întîmplări adevărate (pag. 6)

O mare întreprindere neîndeajuns considerată (pag. 7)

LITORAL 1981 (pag. 10—11)

Judeţul Suceava are toate motivele şi toată vigoarea să rămînă fruntaş în întrecerea socialistă

Interviu cu tovarăşul TRAIAN GÂRBĂ, prim-secretar al Comitetului judeţean Suceava al P.C.R., preşedintele Consiliului popular judeţean

— Stimate tovarăşe prim-secretar, venind către Suceava mă gîndesc, firesc, la firea moldoveanului. Există un întreg folclor în seama firii oamenilor din fiecare ţinut. Se spune că olteanul e lute şi isteţ ardeleanul grav şi laborios, moldoveanul filosof, moicom, hitru. De unde şi ideea, devenită întrucîtva loc comun şi prejudecată, că în jurul omului moicom toate ar fi încete. La Suceava se simte însă viaţa unui oraş ce devine mare, frumos, cu echilibru între zone şi interese. Un oraş care, mai cu seamă spre părţile industriale e trepidant. În urmă cu nişte ani, la începutul cincinalului 1976—1980, multe din lucrările care individualizează astăzi urbea Sucevei şi chiar a oraşelelor de pe aproape — Rădăuţi, Cîmpulung Moldovenesc, Gura Humorului, Fălticeni, Vatra Dornei — care le fac să aibă ritm şi o pulsaţie modernă erau doar cifre de plan. La începutul acestui cincinal, referim, din nou, la cifre de plan. Cum îi privesc pe cetăţenii obiş-

TUDOR OCTAVIAN ■

(Continuare în pag. 12—13)

Viaţa în Deltă

Dunărea staţionară, cotele omului în creştere

Părăsim portul turistic „Delta" dis-de-dimineaţă, într-o şalupă albă, suplă şi iute ca o egretă, ce se strecoară printre navele grele aflate în nemişcare la răscrucea Dunării, aşteptînd cuminţi şi răbdătoare intrarea în rada portului Tulcea ca să descarce minereuri, ori peşte oceanic adus de la pescadoarele româneşti din largul Atlanticului, ca şi printre vapoarele şi hidrobuzele de pasageri arhipline ce plutesc pe undele canalului. Imaginea e deschisă ca o carte, te pune dintr-o dată în contact cu viaţa ce pulsează în deltă la acest ceas al verii, cu cele două etaje ale ei, cu cele două universuri umane : al turiştilor în căutarea febrilă a paradisului din reclamele de vacanţă şi al localnicilor (neaflaţi în vacanţă) cu numeroasele lor probleme existenţiale.

★

După ce trecem de inscripţia înfiptă pe un soclu de piatră devastat de furtuni, şi la care nimeni nu s-a gîndit încă să-i redea verticala şi monumentalitatea — inscripţie ce aminteşte data de la 1894, cînd canalul Sulina a devenit navigabil prin munca uriaşă, titanică, a oamenilor deltei, deschizînd porţile Dunării spre ma-

CICI IORDACHE ■

(Continuare în pagina 5)

Jurnal de campanie

Ultimul asalt al grîului în Cîmpia Bărăganului

Zori de zi în Cîmpia Bărăganului. O ceaţă groasă, s-o tai cu cuţitul. Maşina înoată, dibuind parcă drumul ce se întrevede doar la cîţiva metri. „Băt-o s-o bată de ceaţă, iar ţine oamenii în aşteptare !" Glasul însoţitorului nostru sună arţăgos. Directorul Trustului S.M.A. Ialomiţa. C. Raicu, s-ar fi luat la bătaie cu interminabilele văluri ale ceţii. Era o aşteptare grea. Mai grea poate decît pe vremea cînd urmăreau cu ochii pe cer mersul ploii. Se scurseseră de atunci cîteva zile. Cîteva zile care, împreună cu aceea pe care o începuseră, închideau în ele un timp rotund şi dens. Este ultimul asalt al grîului în Cîmpia Bărăganului.

Abia în jurul orei 7,30 soarele limpezeşte lumea, cerul se luminează, marea galbenă a grîului se scutură, spre adîncuri, de rouă. 12 combine stau, precum nişte păsări, la capătul tarlalei „La salcîm" a C.A.P. Miloşeşti. În jurul lor foiesc oamenii. Mai întîi ei, combinerii, apoi inginerul şef, apoi preşedintele C.A.P.-ului, primarul, miliţianul. Directorul S.M.A. Griviţa, Trif Milinton, şi el prezent, îşi ieşise din calmul său obişnuit, agitîndu-se în jurul combinelor. Soseşte încă o maşină. Secretara cu probleme agrare a Comitetului judeţean P.C.R. Ialomiţa, Niculina Moraru, coboară în grabă. „La Smîrna a început!" — anunţă în loc de „bună dimineaţa!" „Aici cum stăm?" „Griu-i gata să ne primească!" — răspunde şeful ariei, primarul comunei, Gheorghe Morolanu.

Preşedintele C.A.P.-ului, Aureliu Cioc, îşi închide mulţumirea într-o grijă care deja nu-i mai dă pace: „De-acu', trebuie să plouă. Fiecare zi fără ploaie înseamnă 200—300 kg porumb mai puţin la hectar". Priveşte cerul căutînd norişorul care să-i împrăştie grija porumbului. Îl priveşte pe sub pălăria decolorată, cu ochiul ţăranului care ştie el bine cîte parale face o ploaie bună picată la timp.

Pe cîmpul galben o combină o luase binişor înainte. Şeful de „pluton", combinerul Marin Marcoşanu, era fericit că şi în această ultimă zi a grîului maşina lui mergea ca „uzina", adică, fără zgomote suspecte. Speră s-o predea pentru fasole şi în în aceeaşi bună stare.

GEORGETA ŞTEFANESCU ■

(Continuare în pagina 2)

Premieră la Arad :

Chirurgia fără bisturiu

La Arad, o realizare medicală de ultimă oră depăşind cu mult, ca interes practic, „graniţele" judeţului : operaţia fără bisturiu sau, altfel spus, operaţia cu bisturiul electric. Înainte de a arăta despre ce e vorba, să circumscriem locul acţiunii : secţia de chirurgie urologică a spitalului judeţean. La acest spital s-a creat în primăvară o secţie de 70 paturi, plus 15 pentru terapie intensivă, o secţie amenajată şi înzestrată cu adevărat la nivelul exigenţelor actuale : cu mese de operaţie teleghidate, lămpi cu lumină rece, staţie de electrochirurgie, biomonitoare electronice complexe. Tot aci s-a pus la punct o sală de endoscopie şi aparatură modernă pentru explorarea corectă şi fără riscuri a bolnavilor de afecţiuni urologice. Practic, explorările se efectuează în condiţiile unei săli de operaţii. Şi tot aci a fost practicată prima operaţie fără bisturiu. Cu atît mai interesantă cu cît vizează boli extrem de frecvente, de plidă adenomul de

LIONEL NIŢESCU ■

(Continuare în pagina 2)

MARE SĂRBĂTOARE A SPORTULUI, PRIETENIEI

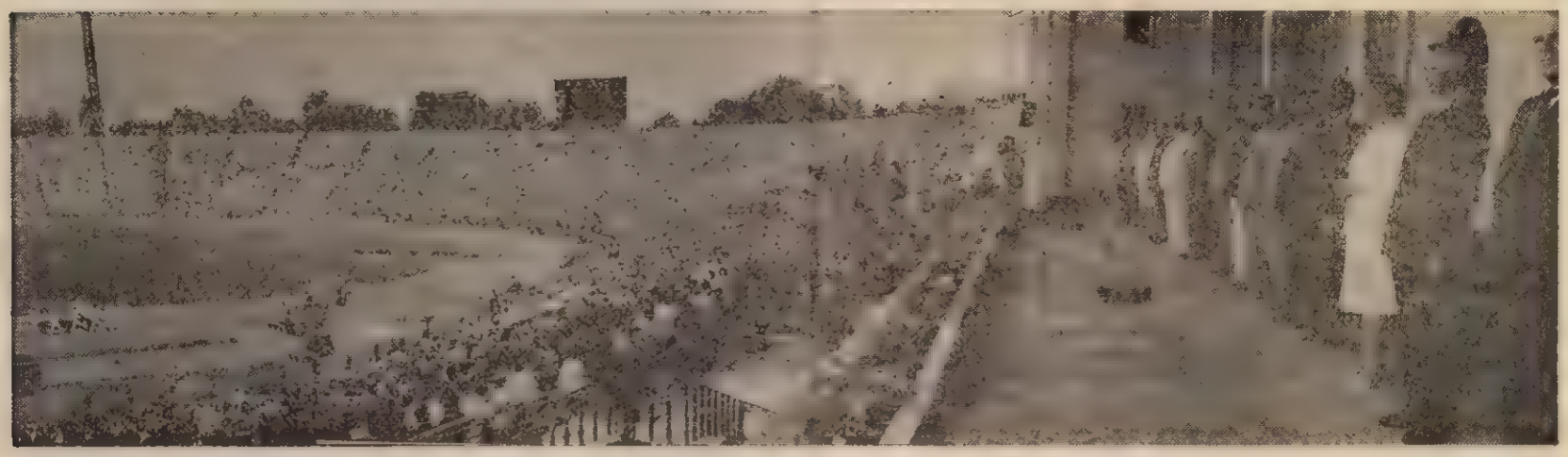

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a inaugurat duminică, 19 iulie, ediția a XI-a a Jocurilor Mondiale Universitare de vară ce se află, la această oră, în plină desfășurare la București. Pusă sub înaltul patronaj al președintelui țării noastre, această mare sărbătoare a sportului, prieteniei și înțelegerii între tinerii sportivi studenți din întreaga lume a reunit mii de competitori de pretutindeni, înscriindu-se drept cea mai importantă manifestare de acest gen a anului. Prin amploarea participării, prin interesul arătat ei, Universiada '81 a constituit încă o dovadă, limpede, elocventă, a prestigiului și prețuirii de care se bucură în contemporaneitate țara noastră, politica de pace, colaborare și prietenie promovată cu consecvență de România socialistă, de președintele ei. Totodată, ea a dovedit forța și capacitatea sportului universitar românesc, ale mișcării noastre sportive, ca rezultat nemijlocit al grijii statului socialist de a crea tinerei generații condiții tot mai bune de viață materială și spirituală, menite să contribuie la progresul neîncetat al acestei activități puse în slujba omului, a nobilelor sale ideaiuri.

Festivitatea de deschidere a Universiadei '81 a avut loc pe stadionul „23 August", ale cărui zeci de mii de locuri au fost ocupate cu multă vreme înainte de începerea ceremoniei, ca semn al interesului acordat de locuitorii Capitalei grandioasei competiții găzduite de orașul lor. Mii de cetățeni au întîmpinat, la sosirea la stadion, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și pe tovarășa Elena Ceaușescu cu multă

Insuflețire, cu sentimente de profundă dragoste și stimă, ovaționînd îndelung pe conducătorul partidului și statului nostru. Ei și-au manifestat, și pe această cale, înalta prețuire față de cel mai iubit fiu al poporului, a cărui neobosită activitate se desfășoară pentru înfăptuirea aspirațiilor nobile ale poporului român de pace, progres, colaborare, prietenie și bună înțelegere cu toate națiunile lumii. La intrarea în stadion, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au fost salutați, cu multă stimă și respect, de membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., precum și de membri ai Comitetului național de organizare a Universiadei. Președintele Comitetului Internațional Olimpic, Juan Antonio Samaranch, președintele Federației Internaționale a Sportului Universitar, dr. Primo Nebiolo, membrii Comitetului Executiv ai F.I.S.U., au ținut să exprime conducătorului statului român cele mai călduroase mulțumiri pentru organizarea Universiadei '81 la București, ca și pentru atenția pe care o acordă acestei mari competiții desfășurate sub înaltul său patronaj.

După ce grupuri de pionieri și tineri au oferit, într-o atmosferă de mare bucurie, frumoase buchete de flori, doi dintre sportivii de frunte ai țării, multiplа campioană olimpică și mondială Nadia Comăneci și cunoscutul luptător Ion Draica, au înmînat tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu plachete cu emblema ediției a XI-a a Universiadei, ca semn al stimei și dragostei ce le-o poartă toți tinerii din patria noastră. Totodată, în numele studenților, ei au adresat vii mulțumiri și recunoștință pentru minunatele condiții de muncă și viață create tinerei generații.

Apariția tovarășului Nicolae Ceaușescu la tribuna oficială a fost salutată cu deosebită căldură, cu fierbinți aplauze și puternice urale. Împreună cu conducătorul partidului și statului nostru, în tribuna oficială au luat loc tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Ilie Verdeț, Emil Bobu, Cornel Burtică, Virgil Cazacu, Lina Ciobanu, Ion Coman, Nicolae Constantin, Constantin Dăscălescu, Janos Fazekas, Cornelia Filipaș, Petre Lupu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ion Pățan, Leonte Răutu, Aneta Spornic, Virgil Trofin, Ștefan Andrei, Emilian Dobrescu, Petru Enache, Mihai Gere, Nicolae Giosan, Suzana Gâdea, Ion Ioniță, Ana Mureșan, Constantin Olteanu, Cornel Onescu, Richard Winter, Ilie Rădulescu. Au fost prezenți Emil Drăgănescu, ministrul turismului și sportului, Panteiimon Găvănescu, prim-secretar al C.C. al U.T.C., ministru pentru problemele tineretului, Nicu Ceaușescu, secretar al C.C. al U.T.C., Tudor Mohora, secretar al C.C. al U.T.C., președintele U.A.S.C.R., vicepreședinți ai Comitetului național de organizare a Universiadei, alți membri ai comitetului.

Festivitatea de deschidere a început cu solemnitatea aducerii drapelului Republicii Socialiste România. În acordurile imnului „E scris pe tricolor unire", 8 sportivi au purtat prin fața tribunelor, în pas cadențat, drapelul de stat al țării noastre. Întreaga asistență, în picioare, a urmărit înălțarea tricolorului pe catargul pe care va flutura pînă la 30 iulie, pe toată durata Universiadei '81, în timp ce se intona Imnul de Stat al Republicii Socialiste România.

A urmat, în aplauzele celor prezenți, defilarea delegațiilor de sportivi sosiți din toate colțurile lumii la București. La trecerea prin fața tribunei oficiale, delegațiile au salutat cu căldură și stimă pe președintele Republicii Socialiste România. Rînd pe rînd, oaspeții au adus omagiul lor tineresc publicului spectator, țării organizatoare care i-a primit cu ospitalitate. Un moment deosebit l-a constituit, firește, defilarea celor 300 de sportivi români, performeri de valoare mondială, reputați campioni, de care se leagă justificate speranțe în realizarea unor rezultate bune, așa cum ne-au obișnuit reprezentanții noștri la precedentele ediții ale J.M.U.

După alinierea delegațiilor pe gazonul stadionului a fost adus și înălțat drapelul Federației Internaționale a Sportului Universitar. A intrat apoi, pe pista stadionului, ultimul schimb al ștafetei flăcării Universiadei '81, încredințat atletului Horia Toboc. Cinstea de a aprinde flacăra Universiadei în imensa cupă aflată deasupra tribunei a II-a a revenit marii noastre gimnaste, inegalabila Nadia Comăneci, momentul acela, solemn și emoționant, fiind marcat de vii aplauze și urale.

În numele Comitetului național de organizare a Universiadei, tovarășa Cornelia Filipaș, viceprim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, președinte

Părinte și prieten

Cel mai iubit fiu al poporului român și, fără îndoială, unul din cei mai ocupați oameni ai planetei, ocupat cu destinul unei țări, ca aceștia să-i fie cît mai bine, ei și lumii căreia îi aparține, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a găsit, duminică după-amiază, cîteva ceasuri spre a lua parte la inaugurarea Jocurilor Mondiale Universitare. N-a fost un simplu act de prezență, legat de faptul că președintele României socialiste a acceptat patronajul Universiadei '81, ci a fost o participare activă, implicată, a celui care a demonstrat, o dată în plus, că rămîne spirit tînăr, părinte și, totodată, prieten de nădejde al tinerei generații.

Deschizînd întrecerile, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a rostit, se știe, cîteva cuvinte. Puține, după cum protocolul o cerea, dar încărcate de sensuri adînci, profund umaniste. Cel care, în Mesajul adresat participanților la J.M.U., nota că „Acționînd unită, generația tînără poate juca un rol determinant în afirmarea unui curs nou în viața internațională, poate asigura — împreună cu celelalte forțe înaintate ale lumii de azi — triumful politicii de pace și destindere, de înțelegere și conlucrare fructuoasă între națiuni", a ținut să atragă atenția, în puținele-i vorbe spuse la inaugurare, că „nu putem să nu ne gîndim că în aceste clipe cad bombe care omoară bărbați, femei, tineri, copii".

Alfel zis, bărbatul clarvăzător, căruia o țară îi datorează, între altele, un prestigiu internațional unanim recunoscut, și o lume, un plus de rațiune și de echilibru, a fixat sensul umanist al Universiadei '81. Sensul ei cel mai prețios.

Dincolo de recordurile cu care e probabil că se va însoți, Universiada de la București tocmai prin aceasta va rămîne în istoria sportului, prin vibranta chemare pe care tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, părinte și prieten al tinerei generații, a lansat-o. Pentru pace, pentru o lume a păcii.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Ultimul asalt al grîului

(Urmare din pagina 1)

La C.A.P. Grivița primii pe care i-am întîlnit au fost copiii. Elevi în clasele a VIII-a, a IX-a și chiar ceva mai mici. Trebăluiau la sănii, stivuind baloții de paie, ajutînd efectiv la eliberatul terenului. De la începutul campaniei sînt pe arie, nu au lipsit nici o zi. Le fusese mai greu în primele zile, apoi se obișnuiseră cu greul iar acum, în ultima lor zi de muncă, încercuiseră să facă socoteala cîștigului agonisit.

Combinele încep să tragă la mal. Precum vapoarele, după curse lungi. Ultimul care sosește este combinerul Gheorghe Gradea. Gol pînă la mijloc își face vînt și sare pe mirișteа proaspătă. Mecanizatorul Ion Moroianu își strunește tractorul cu cele două remorci. Acum cînd, gata, terminaseră secerișul, aveau vreme și de glume. Are, zice, 50 de ani fără doi. Dar nu se lăsase. Preluase din mers grîul, cîte 40 de tone, uneori și mai mult, cînd îi bătea zdravăn soarele în cap. Grîul e bine, sănătos, mai rău e de copiii lui că n-au apucat să-l mai vadă în ultimul timp.

Cele 73 776 hectare cu grîu ale Ialomiței au fost despovărate de rod. În întregul județ ziua de simbătă a însemnat încheierea secerișului. În Consiliul intercooperatist Grivița, gazda noastră de două zile, munca își continuă ritmul, roadele pămîntului adunînd de pretutindeni pe trudtorii gliei. Noaptea se ară iar diminețile, la răsărit de soare, semănătorile continuă să pună sub brazdă a doua recoltă a anului. Pînă simbătă, cei din consiliul Grivița semănaseră deja 1 600 hectare cu porumb, din cele 1 700 planificate. Atelajele C.A.P.-urilor continuă, la rîndu-le, să transporte producția secundară — baloții.

Trif Milinton, directorul S.M.A. Griviței, trecuse deja la comanda lui „miine". În august se vor ocupa de fasole. N-a prea legat din cauza lipsei de apă. Frumoasă ca plantă, dar săracă în rod, zice, măcar combinele să fie gata la timp, bine întreținute, să nu se risipească nici un bob. De 30 de ani, de cînd conduce acest S.M.A., a învățat multe despre pămîntul Bărăganului, despre oamenii lui. Dealtfel, de multă vreme el, ardelean la origine, se simte întru totul fiu al acestor locuri. Locuri în care pînă și răgazul se cheamă tot muncă!

Chirurgia fără bisturiu

(Urmare din pag. 1)

prostată, care, conform datelor statistice, atinge cam 25%—30% din bărbații peste 60 de ani ; de asemenea, boala colului vezical și cancerul de prostată — și el extrem de răspîndit la vîrste mai înaintate, cînd, evident, recursul la chirurgia tradițională nu este lipsit de riscuri.

— Cum ați ajuns să practicați chirurgia fără bisturiu, tovarășe doctor Ioan Ioart ?

— Făcînd specializarea la Clinica de chirurgie urologică din București sub îndrumarea directă a academicianului Eugen Proca, prin pregătirea complexă de care am beneficiat am încercat să-mi aduc contribuția la ridicarea asistenței urologice și într-un oraș relativ mic ca Aradul.

— Ce înlocuiește bisturiul clasic ?

— Un aparat endoscopic de tip McCarthy, care permite vizualizarea interiorului vezicii, a colului vezical și a uretrei posterioare. Deci un aparat de observație. Dar cu ajutorul unei stații de electrochirurgie care furnizează **curenți de foarte mare frecvență** el poate executa, printr-o ansă electrică (o buclă de sîrmă de o anume compoziție), extirparea tumorii sau, în general, a părții bolnave. Este o metodă chirurgicală **nesîngerîndă : bolnavul nu este tăiat în exterior, ci i se introduce aparatul prin uretră direct la locul afectat.** Printr-un soi de telescop se localizează precis afecțiunea și se dirijează într-acolo ansa electrică. De subliniat că **ea nu arde** țesutul (deși i se spune „ansă electrică"), ci acționează prin electroliză. Primul pacient operat de mine depășise 86 de ani. L-am operat într-o vineri, și simbătă ar fi putut să fie externat, dar datorită noutății tehnicii și vîrstei sale a mai rămas în spital pînă luni. Au urmat alte 25 de operații.

— Ce se întîmplă în mod normal după o operație „clasică" ?

— Durata de spitalizare este incomparabil mai mare (mă refer la operațiile „sîngerînde") și comportă riscuri postoperatorii inerente, indiferent de măiestria chirurgului, datorate însăși agresiunii chirurgicale asupra unui organism îmbătrînit. De regulă, internarea trebuie să se prelungească două săptămîni și chiar mai mult. Desigur — subliniază interlocutorul nostru, chirurg urolog la spitalul județean — nici acest nou tip de operație, cu „bisturiul electric", nu este un remediu universal, și lucrul acesta trebuie bine înțeles. El nu exclude cu totul intervențiile de tip clasic — doar specialistul urolog este în măsură să precizeze în ce situație este indicat sau nu — dar nu încape îndoială că pe măsura acumulării unei experiențe din ce în ce mai mari vor beneficia de acest tratament — destul de frecvent în unele țări — un număr tot mai mare de bolnavi.

ȘI COLABORĂRII TINERETULUI LUMII: UNIVERSIADA '81

al Comitetului național de organizare, a rostit o scurtă alocuțiune, salutîndu-i pe participanți, urindu-le bun venit. A luat apoi cuvîntul, în numele său și al Federației Internaționale a Sportului Universitar, al cărei președinte este, Primo Nebiolo. În semn de omagiu pentru poporul român și țara noastră, președintele F.I.S.U. a vorbit în limba română și, după ce a urat un cordial bun venit tuturor tinerilor studenți din toate țările, fără diferență de rasă sau convingere socială, l-a invitat pe președintele Republicii Socialiste România să declare deschise oficial întrecerile Universiadei '81.

Într-un moment solemn, emoționant, a vorbit tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, ale cărui vibrante cuvinte au fost primite de cei prezenți, români și străini deopotrivă, cu vii și îndelungate aplauze, cu urale puternice. Zecile de mii de participanți l-au aclamat îndelung pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, exprimînd deplina aprobare și aderiune față de ideile generoase, profund umaniste, cuprinse în cuvîntul șefului statului român, vibrantă chemare pentru pace, pentru o lume mai bună și mai dreaptă, pentru înțelegere și prietenie între popoare, între tinerii de pretutindeni.

Zborul spre înaltul cerului a sute de porumbei albi a vestit începerea celei de-a XI-a ediții a Jocurilor Mondiale Universitare. A urmat un grandios spectacol cultural-sportiv, la a cărui reușită și-au dat concursul mii de studenți sportivi, artiști amatori și profesioniști din întreaga țară, școlari, pionieri și elevi. Adevărată revărsare de măiestrie și culoare, spectacolul a sintetizat reperele luminoase ale spiritului olimpic, de loialitate și prietenie, menit să însuflețească încă de la debut întrecerile Universiadei, exprimînd prin cîntec și dans, prin alegorii coregrafice și reprize sportive, sentimentele cu care tineretul român a întîmpinat aceste întreceri, speranțele sale într-o lume mai bună și mai dreaptă.

La terminarea spectacolului, miile de participanți au aplaudat cu însuflețire, au ovaționat îndelung, dînd astfel glas sentimentelor de profundă mîndrie patriotică, de fierbinte dragoste și stimă față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, gratie activității căruia, mereu neobosită, dăruită păcii

și înțelegerii în lume, România se bucură azi de respect și prietenie pe arena internațională, de un puternic prestigiu în rîndul tuturor popoarelor.

UNIVERSIADA

Din ce în ce întrecerile sportive simt nevoia de a fi însoțite, înflăcărate de arte, de poezie și muzică, așa cum se desfășurau la origini la Delfi și Olimpia. Oda Bucuriei scrisă de Schiller, reluată în Simfonia a noua de Beethoven, deschide Universiada, poezia cîntată așa cum erau vechile rostiri pe Acropolele cetăților antice însuflețește într-o spiritualizare orice efort omenesc. Știu că va reveni ziua cînd și poeții își vor relua locul, devenind sufletul acestor întreceri cum a fost altădată. Acest gînd l-am avut zilele acestea, fiind invitat ca poet să vorbesc studenților străini veniți din diferite țări la cursurile de vară să învețe limba noastră.

Cele aproape două ore de adîncă și neuitată comuniune, avînd ca obiect istoria poporului român văzută de un poet, s-ar cuveni să intre în programul zilnic al cursurilor, de fiecare dată cu alt invitat. Se știe că omul de artă are un legămînt personal cu locul, cu istoria, cu ființa Patriei, un fel fierbinte și mereu proaspăt de a se ști într-un spațiu ca într-un pămînt al făgăduinței, care poate deștepta în inima celui străin pasiunea de a se apropia definitiv de un popor.

Să nu pierdem acest fericit prilej oferit vară de vară de a ni-i apropia pe acești studenți străini, traducătorii de mîine ai culturii noastre în limbile lor materne.

IOAN ALEXANDRU ■

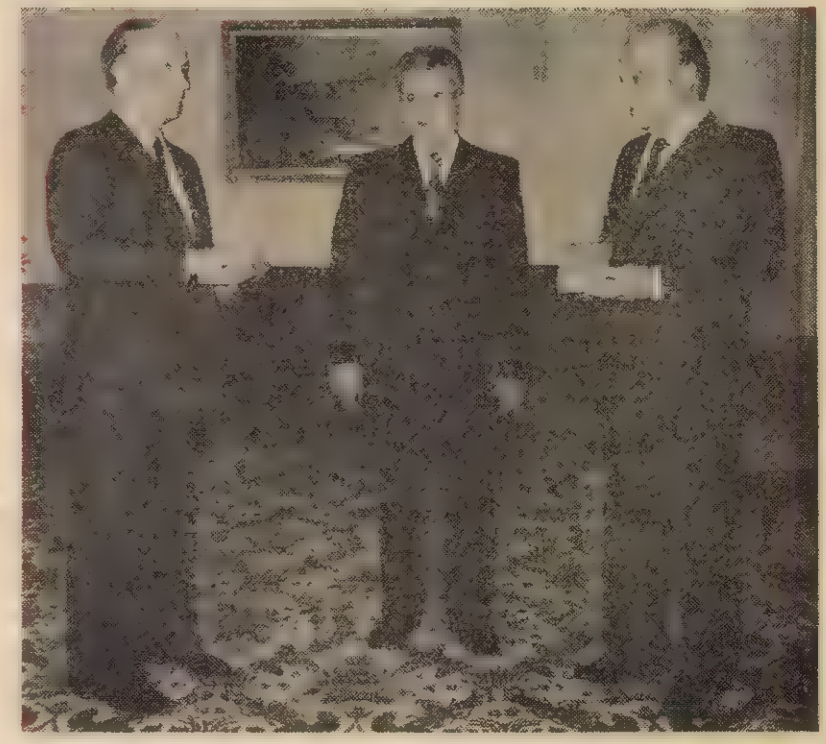

Președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit, luni dimineață, pe Juan Antonio Samaranch, președintele Comitetului Internațional Olimpic, și pe Primo Nebiolo, președintele Federației Internaționale a Sportului Universitar, aflați în țara noastră cu prilejul desfășurării Universiadei '81.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a înmînat oaspeților ordinul „Tudor Vladimirescu" clasa I, conferit prin Decret prezidențial, pentru contribuția adusă la dezvoltarea mișcării sportive internaționale, a sportului mondial universitar, la promovarea prieteniei și înțelegerii între tinerii din toate țările, în spiritul păcii și colaborării internaționale, cu prilejul celei de-a XI-a ediții a Jocurilor Mondiale Universitare de vară București 1981. (fotografia din dreapta)

Democrația și cultul muncii

„Nici muncă fără pîine, dar nici pîine fără muncă". Ne-am reamintit aceste cuvinte pe care secretarul general al partidului ne îndemna să le facem un adevăr al zilelor noastre, o realitate cotidiană. Aceasta întrucît societatea noastră, zidirea ei neîntreruptă, adevărata bunăstare și autentica civilizație nu pot avea la bază decît munca tuturor fiilor țării.

Dealtfel, și nu spunem nimic nou, este binecunoscut că între munca noastră și bunăstare există o corelație strînsă, că avuția țării, dincolo de ceea ce are ea natural, poate să crească doar atunci cînd toți fiii ei, indiferent de profesie, grad de calificare, muncesc cu spor, ritmic. Chipul țării este, înainte de orice, oglindă a oamenilor. Înfrumusețarea și îmbogățirea lui nu reprezintă o simplă metaforă, ci un țel al oamenilor acestor pămînturi, conștienți de locul și rolul lor într-o societate cum este cea socialistă, care a oferit omului largi posibilități de afirmare a tuturor capacităților și posibilităților sale.

Din această perspectivă, Congresul al IX-lea al partidului nostru a inaugurat o etapă nouă, calitativ superioară în edificarea socialismului în țara noastră — caracterizată printr-un spirit profund științific, rațional și inovator în conducerea societății, prin lărgirea democrației socialiste și strîngerea legăturilor cu masele largi populare, ale căror energii creatoare au fost puternic stimulate iar întregul popor a participat și participă entuziast la făurirea conștientă a propriei sale istorii. Tocmai de aceea cultul muncii în România renăscută de azi a devenit sursă și o condiție a bunăstării fiecăruia în particular, și a țării, în general. Aceasta întrucît atunci cînd ne gîndim ce înseamnă țara de azi, comparată, să zicem, cu cea din 1938, deosebirea este nu numai de nivel calitativ, ci și cantitativ, exprimată în zeci. Or, înainte de toate, faptul că România renăscută de azi însumează cu mult peste treizeci de Românii de acum 43 de ani, a fost posibil numai datorită socialismului, înțelepciunii și clarviziunii politicii partidului nostru comunist, caracterului original al acestei politici, permanentei sale adaptări la realitate și la cerințele vieții poporului nostru. Toate acestea au fost exprimate într-un mod limpede de tovarășul Nicolae Ceaușescu care, la Congresul al IX-lea, a subliniat că se impune o cotitură în evoluția economiei și a vieții poporului nostru, o cotitură marcată de mari prefaceri în industrializarea țării, în făurirea unei economii puternice, armonioase și eficiente. La Congresul al IX-lea, pentru toți fiii țării a devenit limpede că zidirea țării și ridicarea ei pe noi culmi de civilizație și bunăstare nu se pot realiza decît prin efortul propriu, fără de care nu este posibil progresul. Pentru că, după cum releva tovarășul Nicolae Ceaușescu, „nici o țară din lume, nici un popor nu s-a dezvoltat așteptînd ajutorul altora, nici o națiune nu se va putea dezvolta așteptînd ca alții să facă eforturi pentru ea".

Acum, cînd țara se află în primul an al unui nou cincinal apare, din nou, limpede că tot ce am realizat și ne propunem să realizăm nu poate fi decît rezultatul unei munci fără preget, eroice a poporului român, care este stăpîn pe destinele sale și decis ca, sub conducerea partidului, să-și asigure o viață demnă, fericită și liberă, prin munca sa și nu așteptînd de la alții sau pe spatele altora. „Avuțiile noastre nesecate sînt ascunse în piatră, apă, țărînă și le descoperă numai poporul cu mintea ageră și mîinile mereu sufletate" spunea cîndva mareîe G. Călinescu. Cît adevăr și cîtă dreptate în aceste superbe cuvinte !

Muncind, poporul și toți fiii săi pot înfringe greutățile, pot făuri ce și-au propus în era de renaștere românească începută în iulie 1965.

Muncind, poporul și toți fiii săi știu că nimeni nu a făcut minuni dar că bucuria muncii și a rezultatelor ei dimensionează minunat conștiința noastră, se traduc în progresul țării și al bunăstării noastre.

PETRE NICOLAE ■

O bogăție imprescriptibilă a satului românesc de munte:

POIENARII DIN MĂRGINIMEA SIBIULUI

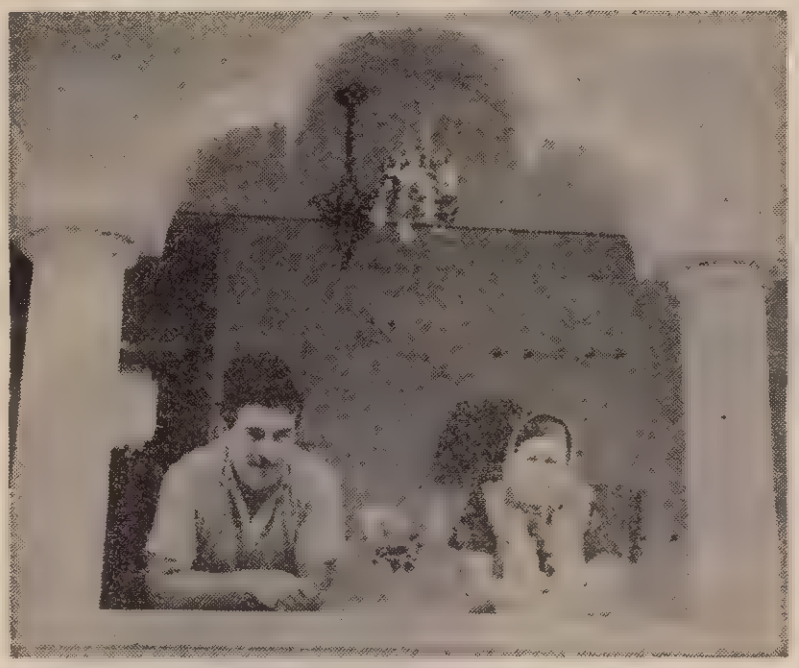

Necunoscînd din vreme locurile și obiceiurile, îți vine greu să te dumirești, să te rupi de uluiala care pune stăpînire pe oricare nou-venit în Poiana Sibiului. Comună mîndră, stringînd aproape patru mii de locuitori în vreo 1 200 de gospodării, Poiana s-a ridicat exclusiv de pe urma creșterii oilor, pricepere tradițională și, în fapt, unică soluție într-o zonă în care agricultura elasică are condiții foarte puțin favorabile. Privită de sus, de pe culmea care domină împrejurimile, Poiana sclipește în soare de parcă ar dori să-ți ia ochii chiar de la început, o întreagă zare de acoperișuri de țiglă roșie plutind parcă pe-o mare de verdeață, iar deasupra un cer albastru cum numai vara, la munte, poți afla apasă stăruitor asupra a toți și toate, creînd o senzație de liniște, de siguranță și certitudine. Strada pare a fi smulsă din Sibiul vechi, cu aceleași ziduri înalte și porți pe măsură, nelăsînd să pătrundă nici o privire iscoditoare înăuntru, cu case una lîngă alta, ocupînd temeinic fiecare palmă de pămînt, numai că aici, la Poiana, cu greu găsești patina timpurilor trecute, casele-s mai toate noi, formînd o adevărată minune arhitecturală a ruralului românesc. Un penel inspirat pare a fi vopsit aici o fațadă în violet deschis, acolo, una în roșu cărămiziu, dincolo, alta în galben aprins. Greu de închipuit să existe undeva pe lume un sat de munte mai frumos decît Poiana noastră, adică a poienarilor din Mărginimea Sibiului. Deschizi o poartă, să zicem la Dobrotă Dumitru, zis Mogoșel, la Dăncilă Dumitru-Căciulan ori la Fintină Nicolae-Căpățînă, și curtea care îți se înfățișează nu seamănă în nici un fel cu o curte țărănească, așa cum ne-am obișnuit, fiindcă ea e mai curînd un spațiu de interior căruia numai acoperișul îi lipsește, înconjurat din toate părțile de alte corpuri ale aceleiași case și parchetat cu dale din piatră ori ciment. N-am văzut deosebiri de esență nici la Munteanu Nicolae-Căruntu, nici la Munteanu Constantin-Ghiermănoi, nici la Dobrotă Nicolae sau la Manițiu, Ghișe, Ban ori Șufană, toți oieri dintre cei mai de vază ai comunei. Dar unde să fie oile? Fiindcă e evident că locul lor nu poate fi nicidecum în ordinea aproape muzcală care domnește pe lîngă casele amintite, unde nici urmă de praf nu pare a fi, darămite de noroi. „Păi, unde să fie? — ne răspunde simplu, parcă neînțelegînd întrebarea, Ioan Beju, primarul comunei al șaptelea an consecutiv — la locul lor, adică la munte!" După care urcăm pînă la o stînă din apropierea comunei, vreo doi kilometri peste deal. Acolo îl găsim pe Dăncilă Dumitru, proprietar al casei cu numărul 1 215 și cu stînă la locul numit „în staule". Cum oile sînt tocmai la ora mulsului, nea „Căciulan" are puțină vreme. Pune pe masă o bucată de brînză delicioasă și ne rupe cîte un codru de pîine, cerîndu-și iertare pentru lipsa tradiționalului păhărel de „jinars". E liniște și bine, și-l ascultăm pe primar încercînd să ne explice existența acestui miracol numit Poiana și al oamenilor din ea. „Noi spunem, zice, că Poiana s-a ridicat într-atît numai pentru că s-a putut ține de transhumanță, de tradiția moștenită de sute ori poate mii de ani. Aici nu-s multe pășuni în jurul comunei. Nu-s nici terenuri bune de arat, nu-i nimic care să se numească adevărat favorabil agriculturii. Chiar în perioada de vară, pășunile nu pot asigura decît cel mult 40 la sută din necesarul întregului efectiv de animale. Așa că poienarii sînt nevoiți să migreze cu oile cam tot anul și nu ajung pe-acasă cu toții decît în sărbătorile de iarnă. În rest, fac cu schimbul — unii vin, alții le țin locul pe lîngă turme, apoi vin ceilalți și stau cîteva zile și-așa mai departe. Iau și copiii cu ei, fiindcă avem aprobat un program special la școală, de la 1 octombrie la 15 mai fără nici o întrerupere, nici în vacanța de iarnă nici în cea de primăvară, iar toată vara îi veți găsi pe toți la stînă, pe lîngă părinții lor. Oamenii țin mult la comună, deși stau destul de puțin în ea. Dar ar trebui să-i vedeți ce mîndri vin cu oile din iernat, oi din cele mai frumoase, mai bine crescute și întreținute, cu lîna atîrnînd aproape pînă-n pămînt!"

Așadar, poienarii nu-s numai oamenii Poienii, ei sînt ai țării. Îi poți găsi în transhumanță prin Banat sau Crișana, prin Maramureș, Oaș sau Sălaj, pînă în Moldova și Bărăgan, cei mai mulți cu oile, alții prospectînd terenul, adică pășunile, obținînd autorizații și înțelegeri, plătind amenzile (nu puține!) în urma turmelor, iar ceilalți ducînd marfa, adică brînza, mieii sau lîna spre vînzare „la fondul pieței", cum se spune, adică la București sau Cluj-Napoca, Iași sau Timișoara, oriunde se simte nevoia și prețul e bun, lucruri care se întîmplă, evident, cam peste tot. Locuind în Mărginimea Sibiului, ei trăiesc însă în țară, vreo sută, două încadrați pe la C.A.P.-uri, ca mari specialiști în creșterea oilor, ceilalți migrînd de la nord la sud și de la est la vest. Anul acesta, numai din Poiana urmează să fie livrate la fondul de stat următoarele cantități de produse specifice: 34 tone de brînză, 55 tone de lînă și 94 tone carne (1 300 miei, 932 oi, 200 porci, 73 bovine). Se apreciază totuși că asemenea cantități — o, cît de importante! — nu reprezintă decît o mică parte din ce produc și vînd poienarii, restul urmînd desigur calea comerțului liber. Sigur, tot ce se plătește pe aceste produse — și se plătește tot mai bine, o știm cu toții — intră în Poiana, se așază în case nou rînduite, în mașini și alte argumente ale civilizației urbane, în turme tot mai mari și mai frumoase. E ceva rău în asta?

Un lucru este însă foarte cert, mărturisit dealtfel cu mîna pe inimă de oricare poienar, și anume că bunăstarea lui s-a creat mai cu seamă în ultimii 15 ani, de cînd statul a încurajat puternic cresc ătorii de animale din zonele necooperativizate. O spune foarte limpede și Branga Nicolae, oier de două ori decorat cu Ordinul Meritul Agricol cl. a III-a (...țăran cu gospodărie individuală din comuna Poiana Sibiului, județul Sibiu, pentru ocuparea locului I pe țară la creșterea ovinelor", cum glăsuiește Decretul prezidențial). „Uite, zice, dar să scrieți cum vă spun eu, de la tovarășul Ceausescu încoace cine a avut în Poiana o căruță, acum are o mașină, cine a avut 50 de oi, acum are 500 și cine a avut o colibă, acum are o vilă!"

DUMITRU GRAUR ■

Țurcana, o oaie pe nedrept prigonită într-o vreme

— Așadar, tovarășe doctor Nicolae Dura, dumneavoastră sînteți de părere că locuitorilor din Poiana Sibiului ar trebui să le ridice cineva o statuie, desigur la modul figurat vorbind. Fără îndoială că vorbele pe care le rostiți au o anume greutate, fiindcă vin din partea directorului zooveterinar al Direcției agricole a județului Sibiu. Vreți să fiți mai explicit?

— După părerea mea, dacă rasa de oaie țurcană mai există încă în țară, la nivelul la care ea există mai cu seamă, acest lucru numai oamenilor din Mărginimea Sibiului se datorează, și în special celor din Poiana! Să nu uităm că a fost o anume perioadă cînd țurcana a fost prigonită, aproape distrusă, cu berbecii castrați și aria de răspîndire tot mai redusă. Se spunea pe atunci că oile din rasa indigenă mai mult strică decît aduc folos, că ele trebuie înlocuite cu alte rase, unele aduse din import. A fost desigur o greșeală, fiindcă țurcana s-a dovedit perfect adaptată la condițiile noastre concrete, iar poienarii au știut asta mai bine decît oricare mare specialist. Ei au ținut la oile lor, le-au protejat și-au avut grijă de ele ca de ochii din cap, așa cum le-a dictat propria lor știință despre oi, practica zilnică dacă vreți. Chiar fără să aibă școli înalte, acești oameni au prins din practică regimurile de furajare cele mai bune, au făcut selecția după cum i-a învățat doctorul Prodan, au cutezat mai mult decît alții, fiindcă au cunoscut țara mai bine și s-au mișcat mai mult, nerenunțînd la transhumanța tradițională.

— Un moment. Cine este doctorul Prodan?

— Virgil Prodan este medicul veterinar al comunei Poiana, un adevărat as în creșterea oilor. Prin 1968, la inițiativa lui s-au făcut acolo primele rețineri de berbecuți țurcani pentru prăsilă, iar după un an de zile ei au fost bonitați de laboratorul județean de selecție, alcătuindu-se deci, pentru fiecare dintre ei, o fișă de calitate. Mai tîrziu acești berbeci au fost difuzați ca material de reproducție atît în județ cît și în alte zone ale țării. S-a făcut apoi în fiecare an un preț bun la vînzarea berbecuților, de obicei între 1 800 și 2 000 de lei de bucată, ba chiar și peste, în funcție de calitatea lor. Este motivul pentru care poienarii sacrifică cu greu un miel primăvara. Dar trebuie să rețineți că la nivel de țară, anual se bonitează între 14 000 și 16 000 de berbecuți țurcani, iar din centrul de achiziție de la Poiana provin nu mai puțin de 11 000 de capete. De obicei în jur de 3 000 sînt chiar din Poiana, restul din comunele dimprejur, totul desfășurîndu-se ca o adevărată competiție între ciobani.

— Și dumneavoastră, tovarășe Ștefan Babcivangi, director al Stațiunii de cercetări zootehnice Cristian, specializată în creșterea ovinelor, sînteți cam același lucru: noroc cu poienarii! De ce?

— Stațiunea de cercetări pe care o conduc este abia la început de drum; am intrat în al doilea an de cînd există. Dacă porneam de acum 30 de ani, cum s-a întîmplat cu merinosul de Palas, astăzi și țurcana ar fi putut ajunge, poate, la o medie de 13 kg de lînă pe animal. Cînd ne-am înființat, am cumpărat pentru stațiune și o întreagă turmă avînd în medie 5 kg de lînă și 50 kg greutate, fără a aminti de vîrfuri. Oaia țurcană are lînă din cea mai bună calitate, folosită dealtfel la țesutul covoarelor persane (al căror preț îl cunoașteți), chiar aici în apropiere, la Cisnădie! Ne-am ajutat mult deci cu Poiana și va trebui să nu întrerupem nici în viitor această legătură, ba dimpotrivă, să o intensificăm, pentru ca selecția să nu se facă pe un efectiv restrîns, ci pe unul cît mai larg.

— Această legătură prezintă avantaje și în sensul invers, adică de la dumneavoastră la ciobani?

— Da, pentru că noi am cumpărat animalele lor la un preț excelent. Avem de asemenea ferma convingere că în cîțiva ani stațiunea va ajunge să-i ajute mai direct pe poienari, pentru că noi putem stabili în mod științific linii și familii întregi de reproducători de mare valoare, ale căror performanțe vor fi superioare tuturor animalelor existente. Încă o dată vă spun: dacă începeam mai devreme, alta era acum situația!

— Noroc cu poienarii!

— De ce nu? N-am de gînd să mă ascund după vorbe. Ei au știut să exploateze resursele lor, cele zootehnice în primul rînd, apoi cele de cutezanță, de a fi mai întreprinzători decît alții, așa că au fost, într-un fel, în avangardă. Astăzi, cînd ne dăm seama mai bine decît niciodată că marile resurse ale țării se află în agricultură, în zootehnie, cînd Congresul țărănimii a pus cu mai multă vigoare în centrul atenției problema agriculturii românești, e bine să ne întoarcem și să vedem că au existat totuși oameni care n-au abdicat nici un moment de la credința lor, n-au părăsit prieperile tradiționale și că, în fapt, ei trag azi tocmai foloasele acestei atitudini.

G. DUMITRU ■

„Nouă, cînd ne moare o oaie parcă ne moare o rudă"

— Cum spuneți că vă numiți?

— Întregul meu nume este: Constantin Luca Manițiu. Dar sînt cunoscut în toată Mărginimea Sibiului și chiar în toată țara sub numele de Dinică. Atîta tot: Dinică. Și lui tata tot Dinică i se spune. Și lui fiu-meu tot Dinică.

— Am auzit că sînteți unul dintre cei mai mari și mai dibaci crescători de oi de prin părțile locului. Așa-i?

— Lumea vorbește multe. Sînt foarte mulți crescători de oi prin părțile noastre. Poate sînt confundat cu tata. Și el este încă, în ciuda vîrstei, un mare crescător de oi.

— Nu. Despre dumneavoastră este vorba. Nu sînteți cel care a predat astăzi la fondul de stat 176 de berbecuți pentru reproducție?

— Lăsînd modestia la o parte, berbecuții au fost foarte frumoși. Într-un an de zile au prins peste 45 de kilograme. Pe undeva un record. Lîna, între 4,5 și 6 kilograme. Toți au fost încadrați la maximum.

— Cîți bani ați luat pe ei?

— Mulți. Chiar foarte mulți. A fost, prin banii primiți, o încununare a muncii mele de un an de zile. Aproape 2 000 de lei pe berbecuț. Înmulțirea o faceți dumneavoastră.

— Într-adevăr, rezultă o sumă frumoasă. Dar, din cîte cunoaștem, ați predat și altceva la fondul de stat. Ce anume?

— Da, anul acesta, 600 de kilograme de lînă și un porc. Dar nu mă opresc aici. Nu uitați că ne aflăm la jumătatea anului. Altceva? Ce mai doriți să știți de la mine?

— Dacă ați văzut în revista „Flacăra", unul dintre noi a fost angajat două luni cioban la o stînă pe lîngă Capitală. Cel cu oile, șeful stînii, era plecat tot de prin Poiana Sibiului. În concluzie: ne angajați, pentru cîtva timp, la stîna dumneavoastră, să vedem care-i viața și pe aici?

— Doriți să vă angajați la mine la stînă? Păi eu sînt acela care trebuie să vă pun la cîteva teste. Trebuie, mai întîi, să știu dacă vă place natura. Dacă știți să vă bucurați de soare. De ploaie. Dacă vă place să dormiți în cojoc. Eu, nu mă laud, dar dacă nu dorm cîteva zile într-o săptămînă în cojoc, nu sînt om. Și ar mai fi multe de spus. Nu uitați că, în ciuda unor împrejurări aspre, care amenințau ca meseria noastră să cadă în uitare, noi ne-am străduit să o apărăm că pe viața noastră. Cînd v-am spus că sîntem darviniști mă gîndeam și la alte lucruri. La noi selecția animalelor se face cu bita-n mînă. Noi nu ne cramponăm să ducem mai departe animale care nu corespund din toate punctele de vedere. Eu, din peste 400 de mioare am selectat pentru păstrarea rasei doar 160. Atîta tot. Restul? Carne pe piață. Am oprit doar valorile. La noi nu rezistă rase aduse din alte părți. Oile noastre nu se hrănesc cu lapte praf. În ciuda aparențelor, selecția noastră este tot o selecție științifică, fiind un rezultat al experienței de generații. Sînt acele legi nescrise moștenite din tată-n fiu, animalele rămase în urma selecției sînt îngrijite cu întregul suflet și cu întreaga dibăcie. Altfel nu se poate. Și nouă se întîmplă să ne mai moară cîte o oaie. Dar cînd ne moare parcă ne moare o rudă. Și să mergem mai departe cu ideea. Dacă în Poiană, la animale, ar avea loc atîtea decese cît la un C.A.P. — poienarii s-ar lăsa de creșterea oilor.

— De ce se întîmplă, pe la diferite C.A.P.-uri, să moară oi? Ce ați recomanda?

— Un singur lucru. Să se asculte și de legile nescrise. Una dintre ele, ca să dau un exemplu care nu este deloc luat în seamă, este că oaia paște mult mai bine noaptea. Ea atunci pleacă, cum spunem noi, în porneală. Este o lege a naturii. Nu este făcută de poienari. Și dacă sîntem acum, spre dimineață, la o discuție sinceră, să vă mai spun un lucru de mare importanță. Pentru mărirea sectorului zootehnic multe C.A.P.-uri cumpără de la noi oi. Pe bani frumoși. Ei, și aici, pentru noi, a început, de la un timp, o nouă selecție. Ciobanul nu-și vinde ce are mai bun din gospodărie și din stînă. Este o altă lege nescrisă. Prin acest fel noi facem o nouă selecție, în timp, pe cît vreme cel care ne cumpără oile n-au cum să-și facă selecția. Ei iau de bun ce înlăturăm noi. După părerea mea oile, pentru sectorul de stat, nu trebuie cumpărate de la producători, ci de la centrele de selecție. Spre exemplu de la Cristian. Numai așa multe C.A.P.-uri ar putea concura cu oile ciobanilor din Poiana.

— Este foarte interesant ceea ce am aflat. Sînt lucruri care ar trebui gîndite și analizate cu toată seriozitatea. Personal, ce vă nemulțumește?

— Un singur lucru. Nu se aplică peste tot un drept cîștigat. Este vorba de transhumanță. Legea transhumanței se aplică, altfel, de la zonă la zonă. Și asta nu este bine. Nu trebuie să facem transhumanța tot cu bita-n mînă.

SORIN POSTOLACHE ■

VIAȚA ÎN DELTĂ

Dunărea staționară, cotele omului în creștere

(Urmare din pagina 1)

re, ca și spre tot felul de afaceri oneroase pentru tot felul de armatori, samsari, negustori de porto-franco — oprim. La Mila 21,5, la marginea unei fîșii de uscat numită Maliuc. Însăși mica așezare cu casele ei albe de porțelan și decoruri în albastru marin, cu lotcile negre lucind ca abanosul în fața curților ce apar din și se pierd în ape, datează — cum glăsuiesc istoriile locului — chiar din acei ani de sfîrșit de veac. Oprim și ne îndreptăm spre Complexul turistic „Salcia" alcătuit dintr-un hotel elegant în exterior cu arhitectura rustică a zonei, în interior cu confort ultramodern, și un camping, mînisat cu romantice căsuțe din birne ce pot găzdui odată circa 300 de locuitori. Ne întîmpină Aurel Cacencu, șeful unității, un tînăr de 29 de ani, de fel din comuna Hamcearca, situată între Măcin și Tulcea, specializat pentru o asemenea muncă într-o școală tehnică postliceală. Locuiește în hotel, a venit aici pe 15 aprilie, ca să pregătească sezonul, iar „pînă acum, 10 iulie, am fost o singură dată la Tulcea și am dormit doar o noapte acasă". Are soție și copii, dar femeile și copiii din acest ținut al apelor au învățat de mult, ca pe un gest ancestral, prețul așteptării, condiția singurătății, curajul de a domina orice întîmplare a vieții. În fiecare zi se trezește la 5 dimineața și primul lucru pe care îl face e să se urce într-o barcă cu motor și să străbată cîteva mile, nu multe, dar absolut necesare, pînă la cherhanaua Gorgova (mila 22), înainte ca pescarii să plece la treburi, pentru a fi sigur că va avea destul pește destinat meniurilor și preferințelor oaspeților săi.

Mila 14, Crișan:
Hoteluri plutitoare

Tovarășul nostru de drum, Grigore Vărjoghe, directorul Oficiului județean de turism Tulcea, ne propune să vedem cum va arăta viitorul în turismul deltaic. Nu pentru că, diplomat în filozofie fiind, l-a ispitit întotdeauna știința viitorologiei și sociologia acestei noi și veritabile ramuri economice numită turism, dar pentru că experimentul spre care ne invită este un argument concret și eficient. Ne invită, așadar, pe hotelul plutitor „Pionier", primul dintr-o serie pe care speră s-o vadă cît mai curînd materializată. Mecanizîndu-se tot mai mult, și în consecință avînd nevoie de mai puțină forță de muncă, stuficultura a disponibilizat o serie de pontoane-dormitor. Ideea extraordinară a ingeniosului organizator de turism a fost de a le recupera și transforma în hoteluri fiind, în fapt, o soluție practică, reflexul unei alte idei și al unei concepții noi despre turismul în acest ținut exotic, într-atîta căutat de o lume întreagă. Are convingerea că nu hotelurile „la sol" sînt soluția cea mai bună, construcțiile mari, utilizate numai un sezon, nu pot aduce beneficii maxime și nici servicii de cea mai bună calitate, fiind greu, în condițiile unor mari grupuri, să mulțumești pe fiecare și greu de controlat o armată de lucrători. Viitorul turismului va fi, va trebui să fie deci al microgrupurilor, deservite de o bază materială plutitoare, cu autonomie de funcționare — masă, casă, agrement. „La 20—30 de persoane, cît pot caza pe un asemenea ponton-hotel, sînt necesari doar doi lucrători pentru toate genurile de servicii. Le crește astfel responsabilitatea și, totodată, vor fi ușor de controlat și de supravegheat. La 100 unități, cu circa 3 000 locuri, am avea nevoie doar de 100 de încadrați. Ca să nu mai vorbim de marea economie de combustibil ce s-ar putea realiza, reducîndu-se numărul vapoarelor, hidrobuzelor, șalupelor, navelor de tot felul pentru transport între centrele de cazare și pentru plimbările de agrement". „Pionierul" este un astfel de ponton-dormitor stuficol metamorfozat în minihotel de lux plutitor de către muncitorii de la Șantierele navale din Tulcea. De 3 ani funcționează ireproșabil, cu servicii de înaltă ținută. Totul strălucește de curățenie, totul — cabinele cu două locuri, sala de mese, coverta cu șezlonguri — emană confort, intimitate, tihnă, eleganță. Și tot de 3 ani este solicitat și închiriat de renumita firmă de turism „Balzor" din R.F. Germania.

Mila 12, comuna Crișan:
Neliniștile primarului Andrei Ivanov

Tot pe un ponton alb imaculat, heraldică a acestei lumi pașnice, iubitoare de soare și puritate (culoarea albă neîngrijită e ca un obraz pătat, sună o zicală locală), se află și gara fluvială a satului Crișan, care îmbarcă și debarcă în aceste zile de iulie fluvii de pasageri. După ce-i treci pragul, te trezești în pragul primăriei, clădire veche privind — nu se poate altfel — la soare și în oglinzile veșniciei, în undele fluviului. Comuna Crișan este alcătuită din trei sate: Caraorman, Mila 23 și Crișan. Veneții rustice unite prin poteci de ape și destine comune. Primarul Andrei Ivanov ne spune că mai drept ar fi fost ca centrul de comună să se fi aflat în Caraorman, nu pentru că acolo a văzut dînsul lumina zilei și a înțeles sufletul aparte al omului deltei, ținut aspru, nestatornic, plin de capcane, ci pentru că este „cel mai rotund și cel mai vechi de pe acest pămînt, întemeierea lui pierzîndu-se către anul 1 300, cu cel mai mare număr de locuitori" dar, e drept, și cu dezavantajul de a fi cel mai izolat. Insulă de nisip și plaur! Din cei peste 1890 de locuitori ai comunei, aproape jumătate sînt ai Caraormanului, sat plin de legende și de istorii tragice în lupta pentru supraviețuire și statornicie. Cu oameni vajnici și curajoși, care, cînd n-au mai putut să-și apere vetrele nici cu propriile trupuri așezate zid împotriva furiei apelor dezlănțuite, ca în 1975, au preferat să moară decît să trăiască în altă parte. Ca într-un roman de Faulkner, „în 1975, povestește primarul, cînd am evacuat casa părintească, tata m-a lăsat să adun singur lucrurile, repetînd întruna că el nu pleacă, preferă ca mormîntul să-i fie apele, ce nu-i pot duce decît pe undeva pe-aproape. L-am luat cu forța, l-am așezat în barcă, l-am dus la surorile mele, la fiicele lui, în Murighiol, dar după un an a murit. Fără să fie bolnav, fără să fie firav". Satul cu cei mai buni gospodari din ținut s-a refăcut, însă mereu, reciștigîndu-și mereu faima și echilibrul, reconstruind mereu digurile ca zidurile unei cetăți aprige, ce nu se dă cucerită. Și în primăvara aceasta au făcut la fel, apele Dunării l-au amenințat și i-au încercat iarăși. Dar iată că se va termina curînd cu această trudă de sisif; Caraorman devine centru minier, Șantierul a și început! Desigur, cu înălțarea unor diguri solide, puternice, invincibile, din ciment de mărci superioare și cu săparea unui canal navigabil prin care vase mari vor trece triumfătoare, ca pe un veritabil Mississippi, purtînd bogăția satului, nisipurile cuarțoase, spre cetățile metalurgiei moderne. Șantier-speranță pentru existența Caraormanului, șantierstea polară pentru copiii pescarilor, ai llipovenilor care, ca toți copiii țării, s-au cam pulverizat în cele patru puncte cardinale, făcînd să îmbătrînească satele, făcîndu-le prea triste și prea grave.

Cu toate acestea, primarul Andrei Ivanov nu se simte fericit, nopțile sale mai sînt încă răvășite de griji și insomnii, de neliniști majore. Își ține zilnic pe o agendă un fel de jurnal de bord, ca orice căpitan conștiincios, cu capitole de felul acesta: **„probleme rezolvate", „urgențe", „de perspectivă", „probleme rezolvabile, dacă primim ajutor de la..." „insolvabile, deocamdată".** Reținem cîteva. În zonă sînt 4 ferme piscicole, spre care pornesc și muncesc zilnic peste 250 de pescari din cele trei sate. Pescari de nădejde, oameni respectați și serioși ca Grigore Bohacioc, Petre Simiocencu, frații Iacob și Florea Macarencu, frații Ion și Vasile S. Gheorghe, Ion și Vasile Gherasim, Filip Chisilev. Acum sînt plecați departe de case, la Sfintu Gheorghe, la mare, e sezonul de vîrf al scrumbiei. Dau producții bune acolo, dar nu au și bune condiții de viață. Ei au trimis un delegat să-l vestească. Andrei Ivanov, cum îi este obiceiul, s-a deplasat la fața locului și a constatat că oamenii au dreptate. Chiar dacă viața pescarului e aspră, sau tocmai de aceea, el are nevoie de o bună odihnă în puținele ceasuri de răgaz și iubește igiena. Primarul a schimbat puțin lucrurile dar nu total, ca și la cherhanaua de pe raza satului — numită chiar Crișan — unde nu e prea bine organizată munca: la prepararea, încărcarea și descărcarea peștelui sînt puși doar doi-trei oameni care muncesc 10—12 ore, peste puterile lor, fără utilaje, deoarece acestea sînt defecte, iar cei responsabili de la Centrala Delta Dunării nu se grăbesc să le repare. Tot la „probleme rezolvabile, dacă am fi ajutați", se numără și cea a cadrelor didactice pentru cele 3 școli din comună dintre care 2 cu 8 clase. Există un singur cadru cu studii superioare! E nedrept, zice pe drept primarul, ca acești copii să nu aibă șanse egale cu cellalți din generația lor de pe cuprinsul țării, numai pentru că s-au născut departe de centrele confortabile.

La „probleme rezolvate" sînt enumerate telegrafic o sumedenie: alimentarea cu apă a satului Crișan, intrarea în funcțiune a stației de filtrare și de epurare, prima cosire și depozitare a fînului (comuna este renumită pentru creșcătoarele de vite, de taurine, în special, cirezi întregi pasc pe pășunile deltaice, grase și proaspete ca și cele de munte. Au peste 1 500 de capete și anual livrează la fondul de stat peste 120 de tone de carne). Intrarea în funcțiune, pe 10 iulie, a unui nou și modern camping, alimentarea acestuia cu energie electrică (dificilă ca soluție tehnică)... La „insolvabile, deocamdată": grădinile de legume și zarzavaturi afectate de infiltrarea de ape din pînzele freatice. „Femeile le cultivă cu tenacitate, cu dragoste, cu eforturi, dar totul se năruie, se surpă."

Pe Razelm, am întîlnit pescari fericiți

Patria lor de pămînt, portul statornic unde își cresc copiii, visele și speranțele este Jurilovca. Perlă a inimii lor, chiar și cei care vin mai de departe spre Razelm-Sinoe, de la Sarinasuf, Sarichioi ori Lunca, din inima Dobrogei, toți cei peste 900 de oameni ai Unității piscicole Jurilovca iubesc acest sat cu o dragoste aparte, fiindu-le primul și ultimul contact cu eternitatea și siguranța vieții, prima și ultima poartă de la intrarea și întoarcerea din imperiul de ape și neprevăzut.

La orele trei noaptea, cînd cocoșul doarme și doar stelele ori norii stăpînesc cerul, Atanase Condrat se trezește. Așteaptă să audă pe ulița mare tropotul înfundat al cizmelor de cauciuc. De la 12 ani știe să distingă acest zgomot al pașilor, al pescarilor în alunecarea lor rituală și grijulie spre rosturile muncii, ca să nu trezească femeile și copiii. Chiar și acum, la 61 de ani, cînd auzul nu-i mai este atît de bun — curenții, vuietul apelor, al vînturilor, al ploilor lasă întotdeauna urme în urechile pescarilor ca în pereții de sidef ai scoicilor — tot îl aude, îl simte, mai mult, ca pe o muzică interioară, ca pe un ceas ascuns în sînge. Atunci se dă jos din pat și se îmbracă pe întuneric. Ca în prima noapte cînd tatăl i-a șoptit la ureche: „Hai Atanase, mergem în baltă. Te-ai făcut mare, vei fi pescar, ca și mine, ca și bunii și străbunii noștri". Din 1950, Atanase Condrat, pescarul, este director al pescărilor. Mai întîi al întreprinderii, acum al Unității piscicole Jurilovca, unitate — zice — pentru că e mai mare decît o întreprindere, stăpînește peste 100 000 de hectare — 76 000, luciul de apă al Complexului Razelm-Sinoe, vreo 12 000 hectare amenajări, și peste 30 000 din apele de coastă ale Mării Negre — și o flotă cu 23 de vase autopropulsate, 400 de bărci, 44 de taliene și 32 stavnice (năvoade marine).

De pe o altă uliță un alt Condrat, mai tînăr, de 32 de ani, se scoală și el tot la trei noaptea, pregătindu-se cu același ritual în asaltul nopții. Andrei Condrat, fiul directorului, este tot pescar, căpitan de cuter, iar acum, în iulie, somnul e grăbit pentru că sezonul stavridului e scurt și nu trebuie scăpat. Iese în largul apelor Mării Negre și ar prefera echipe ca ale lui Gavrilă Maxim, Nichifor Varona, Nichita Isai ori Sidor Carasolschi, cei mai

Apele, cite sînt

Apele, cîte sînt peste zile,
Apele, cîte sînt peste nopți,
Trece-le toate, copile,
Cată să-nveți cum le poți.

Ziua-i o apă imensă,
Noaptea de apă-i noian,
Zilele una de alta-n
Viața întreagă-s ocean.

Vom colinda către țărmuri,
Valuri urca-vom, cît munți,
N-o să ne dăm bine seama
Cînd vom ajunge cărunți,

Totul va fi cît o clipă,
Visla va arde-n adînc,
Nu vom simți cum în zare
Țărmii sosirea ne-o pling,

Barca-n nisip o să taie,
Țărmul va geme din greu,
Va aștepta altă apă,
Altă apă, altă apă mereu.

GH. MINCĂ ■

buni, și cei mai vajnici, și cei mai prieepuți dintre cei mai buni, mai vajnici și mai prieepuți pescari ai unității pentru care timpul nu se măsoară după sulița soarelui, nici după un alt semn meteorologic, ci numai după plînul tălienelor și al stavnicelor. În luna mai de pildă, echipa lui Maxim a cîștigat între 9 000 și 14 000 lei de fiecare, pentru că pe Razelm, ori pe mare, de la 4 dimineața la 6 după amiaza, cît durează ziua pescarului, în 5 și 6 curse de vapor pe zi, au adus la mal zeci de tone de pește de sezon. Pentru mesele noastre și pentru industria de conserve! Cu ani în urmă — povestește Atanase Condrat — „cineva venise cu ideea să introducem la pescari retribuții fixe. M-am luptat și am explicat că distrugem pescuitul, că vom face din cei mai buni pescari niște leneși și din cei mai cinstiți niște hoți. Am fost înțeles". Pescarii sînt plătiți după producție, cîștigă bine.

Ochiul lui Atanase Condrat veghează însă cu atenție ca bătălia pentru cît mai mari producții — țara are multă nevoie de pește — să nu fie irațională, să nu jefuiască fondul biologic natural pentru care iarăși, ani și ani, decenii, o viață, s-a zbătut și se mai zbate încă. „În 1946, ca urmare a abuzurilor din timpul războiului, Razelmul a dat doar 240 tone pește. Un pericol pe care l-a prevăzut încă din 1895 savantul Grigore Antipa, cînd a revenit din Franța și a început să studieze bălțile deltei. În 1947 s-au luat unele măsuri de ocrotire și protejare a bunurilor piscicole, de prohibiție mai mare, dar treptat, treptat, iarăși s-a uitat de ele. Prin 1969 s-a ajuns la vreo 800 de tone anual și chiar mai puțin. Am tras semnalul de alarmă, am început să bat iarăși drumurile și să deschid ușile forurilor noastre superioare și am zis că o să avem apă în Razelm și Sinoe, dar nu și pește! Abia în 1974 a fost îmbunătățită Legea pescuitului și acum avem prohibiție trei luni pe an — martie, aprilie, mai —, iar uneltele clasice care distrugeau și puietul au dispărut. Plasele s-au standardizat, sînt mai mici și asta, nici nu vă închipuiți ce realizare extraordinară este. Am ajuns să sconatem acum, anual, circa 4 600 tone. Nu ne mulțumește, ar mai trebui efectuate în continuare niște lucrări, care necesită fonduri minime, ca să protejăm peștele să nu evadeze în mare ori să nu fie înundat și distrus de apa sărată a acesteia. Regularizarea cotelor din Razelm prin cele trei canale de legătură cu Dunărea și construcția a trei stăvilare și a unei ecluze (prin care să poată trece navele), la Portița, la punctul de legătură cu marea, sînt de extremă necesitate și urgență. Prin lucrări simple, nu betoane, nu „monumente" impozante, costisitoare, am crește producția de pește în regim natural și astfel cheltuielile s-ar amortiza în minimum de timp. Lacul, atîta timp cît nu te ocupi de gospodărirea lui și nu-l ocrotești, te lasă flămînd! Vă dau, spre exemplu, Sinoe. Pînă acum cîțiva ani nu producea nimic sau aproape nimic, ceva aterină, cambulă, specii inferioare și în cantități neînsemnate. După 4 ani de duel cu anumiți oameni, cu funcții de decizie, nu întotdeauna receptivi cînd te duci să le ceri o aprobare, am reușit, pînă la urmă, să facem canale între Razelm și Sinoe și, îmbunătățind circuitul apei dulci, am dat viață și acestui lac. Acum producția de pește este în progres. Cît voi trăi am să spun și voi face tot ce depinde de mine, că trebuie să ne ocupăm mai mult de pescuitul în regim natural. Amenajările costă mult, dau tot felul de probleme, banii investiți se amortizează anevoios și cîteodată chiar deloc. Principalul lucru este să facem rîndulidă în apele noastre."

OMUL — INTERIOARE DE CONȘTIINȚĂ

„Săndico dragă, nam putut să vin ca intervenit ceva neprevăzut"

Astăzi, sîmbătă, Costică Buzămurgă trebuie să ajungă acasă. **Fără nici o discuție,** zice, trebuie să ajungă acasă, de două săptămîni nu și-a mai văzut „familionul", dacă a intervenit, acolo, ceva neprevăzut ? Îi plac lui Buzămurgă cuvintele astea chiar așa i-a scris femeii — luni, cînd s-a trezit fericit și trist totodată din visul ăla al lui cu apartamentul — chiar așa i-a scris, pe o carte poștala, justificîndu-și absența de sîmbăta trecută : „Săndico dragă nam putut să vin ca **intervenit ceva neprevăzut".** Ce și cum — n-a mai stat să-i explice în scrisoare, poate ca o să-i povestească într-o zi, poate nu, lăsîndu-și întîmplarea aceea doar pentru sine, ca pe o bucurie secretă și puțin vinovată a lui. Iată, chiar și acum, cînd își aduce aminte, abia reușește să-și ascundă un zîmbet zbanghiu nelalocul lui între atîția oameni care așteaptă la coadă, în fața unei ferestre de baracă, nerăbdători și cumva încordați, să-și ridice **retribuția.** Nu se mai spune „salariu", dar asta nu are nici o importanță aici, pe Șantierul 2 — Fundații și consolidări — al Întreprinderii de utilaje grele pentru construcții căi ferate, șantier care colaborează la construcția metroului bucureștean, atîta timp cît omul este foarte bine plătit pentru truda brațelor sale. Bașca permisele **cefere** și abonamentele săptămînale, absolut gratuite.

Și cu tot abonamentul ăsta gratuit, care va să zică, Buzămurgă Constantin n-a putut pleca, sîmbăta trecută, acasă. Nu că n-ar fi vrut, nu că s-ar fi încurcat cu băieții la expresul din coasta Gării, unde mai obișnuiesc să se racorească, preț de o halbă, înainte de a prinde un tren aglomerat, spre Moldova, nu s-a întîmplat nimic din toate astea, dar a intervenit totuși ceva neprevăzut — cum îi place lui Buzămurgă să spună — ceva care l-a scos dintr-ale lui și l-a făcut să trăiască cel mai ciudat sentiment al vieții sale. S-a întîmplat ca o noapte, o zi și încă o noapte, de sîmbătă pînă luni dimineață, Buzămurgă să intre într-un anume rol, așa, în joacă, să-i placă treaba asta și chiar să se simtă fericit, amețit la gîndul că totul ar putea fi și realitate, dacă ar vrea și ar vrea el cu tot dinadinsul. Dar să nu mai lungim vorba și să spunem de-a dreptul că sîmbăta trecută lucrîndu-se „fără bani" (pe șantier se fac plățile din două în două săptămîni, întotdeauna sîmbăta — și atunci oamenii spun : „Azi lucrăm pe bani") și Buzămurgă nemaiavînd destui pentru cumpărături, să nu meargă cu mîna goală acasă, la nevastă și copii și la virstnica lui mamă care se poartă și dumneaei ca un copil, așteptînd și bucurîndu-se de orice nimic adus de la București, s-a tot gîndit și s-a tot codit el, Buzămurgă, și pînă la urmă s-a hotărît să ceară împrumut **o sută** de la nea Matei, căruia îștia, cu lopata, îi spun „tov. inginer", pentru motivul că vine întotdeauna ca scos din cutie, cu cravată și costum deschis și pantofi lustruiți.

Dar lui nea Matei i-a venit dintr-o dată o idee, uite mă, Buzămurgă, eu plec la soacră-mea, la Roșiori, tot rămîne apartamentul meu gol, ce-ar fi să stai la mine, ăăă, ce zici ? Pînă luni poți să stai în apartament ca boieru', apă caldă, apă rece, televizor la dispoziție, tot confortu'. Și nu te simți obligat, las' că-ți întorc eu vizita, în concediul nevești-mii, la toamnă, cînd se coace strugurii acolo, la voi.

Adevărul e că pe Buzămurgă nu l-a tentat nici confortul, nici televizorul, avea și el cam destule, era frumos și curat și bine la el acasă, în satul lui ; poate s-a jenat să refuze, ca celălalt să nu **interpreteze** că nu vrea el, Buzamurgă, **să-și creeze obligații,** poate că ar fi vrut să vadă și el cum e atunci cînd trăiești într-un **apartament** (și cuvîntul ăsta îi plăcea, **apartament),** cert e că a încuviințat, l-a însoțit pe tov. inginer acasă, acesta și-a luat o sacoșă goală, și nevasta, plecînd la Roșiori și lăsîndu-i lui Buzămurgă totuși o sută împrumut și cheile apartamentului care, de fapt era o garsonieră destul de confortabilă.

Buzămurgă ședea deci în fotoliu, cu picioarele ridicate pe măsuța din fața lui, așa cum văzuse el într-un film american, atîta doar că întunsese un ziar, să nu zgirie și să nu murdărească. Și Buzămurgă parcă nu mai era Buzămurgă, se simțea altfel, ca unul care a vînturat toată lumea asta și se întoarce acasă cu ochii mijiți, înțeleptît de cîte a văzut și-a auzit. Noaptea asta, își zicea, mîine și încă o noapte — **în apartament !** Și iarăși zgîndărindu-l părerea aia de rău că nu-l vede nimeni cum trăiește el în București, în apartament, și-a adus dintr-o dată aminte că un consătean de-al lui, pe nume Creangă Mihai (căruia nu i-a cerut împrumut, să nu umple dup-aia satul cu uite, i-am dat bani lui Buzămurgă), n-a mai plecat nici el acasă, îi promisese șefului de echipă că o să vină și mîine, duminică, să echipeze toți boltarii din stoc așa încît luni, cînd va începe scutul să meargă, să aibă oamenii ce monta. Buzămurgă s-a uitat atent în jur, să lase totul în ordine, a luat cheile și a ieșit pe palier, a încuiat și-a încercat ușa. A coborît un etaj dar parcă avea o neliniște în el, s-a întors și-a mai apăsat o dată clanța. Era bine încuiat apartamentul.

A ajuns destul de repede la cămin, pe Mihai l-a găsit mîncînd parizer cu franzelă proaspătă, ia și tu să nu răvnești, el a **servit** doar atît cît să nu-l refuze și l-a invitat pe-afară, prin oraș. Celălalt o fi crezut că Buzămurgă face cinste cu o bere, la „Feroviarul", pe Griviță, dar se înșelase, vezi bine, întrucît Buzămurgă avea să intre în prima alimentară (încă nu închisese) de unde a ieșit încărcat cu două chile de vin și-un sfert de parizer, îi venise pofta gustînd. Celuilalt i-a spus doar atît, hai, făcea pe misteriosul, Mihai n-a întrebat nimic, s-a luat după el și au urcat împreună în tramvai, se dumirise că Buzămurgă pusese ceva la cale.

Odată intrați în casă, parcă i-ar fi lovit mutenia pe amîndoi. Buzămurgă nu mai știa ce să spună, norocul lui că-și aduse aminte de vin, găsi două pahare și le umplu gospodărește, pînă spre buza lor. Ei, sănătate și numai bine ! oftă Buzămurgă, ca unul care-și primește, așa cum se cuvine, o rudă din provincie. Băură pînă la fund, fără să descinte paharele. Rămaseră un timp cu ele în mînă. Bunicel !... prinse glas Creangă. Doispe cincizeci, confirmă Buzămurgă și turnă din nou. Da' nu-i așta de Odobești, cum scrie pe sticlă, cum nu sînt eu popă ! continuă el. Se pare însă că al doilea pahar fusese chiar bunicel pentru că, după ce-l ostoiră, se priviră zîmbind. Era acum o atmosferă caldă, prietenească. Să servim niște mezeluri, propuse gazda și scoase pachețelul din punga de plastic în care adusese merindele. Mestecau cu nădejde, se găsise într-un sertar, în bucătărioara de-alături, o juma' de „Dimbovița", cam uscată, parizerul în schimb făcea toți banii, bun, proaspăt de tot. Buzămurgă mototoli pergamentul uns, nu-i găsi nici un loc potrivit și-l vîri din nou în pungă. Propriu-zis, vorbi acesta cu gura încă plină, de parcă și-ar fi continuat o idee, propriu-zis apartamentul ăsta nu-i al meu ; aici stă tov. inginer Matei, de la magazie, îl știi doar... Celălalt dă din cap că da, îl știe. I l-a dat șantierul nostru, continuă Buzămurgă. Uite, nu sînt chiar hotărît, dar mă bate și pe mine gîndul să fac o cerere. N-ar fi rău deloc, ai tot confortu', apă caldă, apă rece, n-ai bătaie de cap cu lemnele, magazinul în bloc, cu tot ce-ți dorești, tramvai la scară... Eu zic așa, că nu supăr pe nimeni cu-o cerere, și dacă o fi să-mi aprobe stabilirea, atunci mi-i aduc pe toți aici, în București, să se bucure și ei de civilizație. Trebuie să vorbesc și cu Săndica, să văd ce-o zice și ea, eu unul, bădie, îți spun sincer, sînt aproape hotărît. Doar dacă n-o interveni ceva neprevăzut...

Și a intervenit, într-adevăr, ceva neprevăzut.

Ca niște buni podgoreni ce se aflau, n-au îngăduit să se lase drojdia pe fundul celor două sticle, au pritocit vinul ăla de doispe cincezi pînă spre lăsatul zorilor și pînă cînd și-au simțit inimile înecate de dragoste frățească, din satul lor frumos de dincolo de Focșani doar ei erau, la ora asta, într-un oraș atît de mare. Doar ei stăteau de vorbă într-un apartament, în dimineața asta de duminică, chibzuind ce și cum să facă și toată lumea să fie mulțumită. Nu și nu, stăruia de-acum Buzămurgă, trebuie să te muți și dumneata la București, ne dă șantierul două apartamente unul lîngă altul, rămînem tot vecini, altfel e cînd ai pe cineva apropiat, ai de unde cere o sută, cînd te afli la nevoie. Știu și eu ? se arăta încă nehotărît Creangă. Să vezi ce-or să se mai mire cei din sat, îl ambiționa celălalt, parcă-i aud cum or să spună mai, ai naibii Buzămurgă și Creangă, s-au făcut bucureșteni. Plus că fata dumitale este-acum destul de măricică, alt rost și-ar putea face aici, să luăm numai Poștăvăria, e o meserie foarte potrivită pentru o fată care vrea să-și facă un viitor.

Vorbiră apoi despre unul, despre altul din sat, rude și prieteni, terminară ce mai era din sticla aia de vin, și nu se știe cum năvăli, în apartamentul acela, buimăcindu-i, un dor năprasnic de casă. Peste vreo două ceasuri Creangă trebuia să fie pe șantier, să echipeze boltarii cu benzi de neopren. Buzămurgă și-ar fi dat acum un pumn în cap, că n-a avut atîta minte să fi plecat ieri la ai lui, astăzi ar mai fi pus mîna pe cîte ceva, cîte nu sînt de făcut pe lîngă o casă. Oricum, pînă sîmbăta viitoare, cînd vor lua și banii, amîndoi vor rămîne aici și răstimpul acesta îi se părea acum nesfîrșit de lung...

CORNELIU MERLĂU ■

Întîmplări adevărate

Drumul național 2 F, km 26...

Înainte de Hîrșoveni, la km 26 al drumului național 2 F, am trecut pe dreapta șoselei și am început să fac semn cu mîna mașinilor care curgeau spre Vaslui. Șoferul unei autoutilitare și-a îndreptat arătătorul în jos, ceea ce ar fi vrut să însemne că rămînea pe aproape. Un autoturism roșu m-a descurajat prin viteza cu care taia curbele. În sfîrșit, a oprit într-un zgomot prelung de frîne strînse și cauciuc frecat pe asfalt autocamionul greu cu remorcă 31-VS-2288 de la Autobaza 3 Huși. Așa l-am cunoscut pe șoferul Vasile Bejan din Lunca Banului, un sat de pe Prut, nu departe de Stănilești. Așa am aflat că purtau în spinare vreo 45 de ani și că avea acasă trei fete : Dorina, Simona și Daniela. Prima a terminat în primăvara asta un liceu pedagogic, acum este educatoare în Huși, dar dacă o duce capul ei nu are nimic împotrivă și o dă mai departe. Ei nu mai stă în calea nimănui, pentru că a stat o dată și n-a avut nici un pic de dreptate. Cînd anume ? De bună seamă că mai demult, pentru că acum s-a învățat minte. Atunci cînd încă nu pricepuse că cine e mai prost muncește și mai mult, vrînd-nevrînd. Și, dacă vreau să știu, și ei au fost trei copii la casa părinților săi. Întîi a fost Rodica, născută prin '28, îndeletnicindu-se astăzi cu agricultura prin Lunca Banului. Apoi a fost el, născut prin '36, apoi a fost și frate-său, Gheorghe, născut prin '43, cînd Rodica tocmai ajunsese pe pragul să se mărite. Și chiar s-a măritat, cu ea n-a avut probleme. În schimb, a avut cu ăla micu', ceva mai tîrziu, cînd i se păruse lui că trage la boierie. Oricum te învirteai, doar vedeai că pune mîna pe o carte și n-o lasă pînă n-o termină. „Într-una din zile, mi-a zis tata, Costică, să aduc o găleată cu apă și eu, tot atunci, am strigat înspre Gheorghe, s-o aducă el, o dată că e mai mic și a doua oară că tot nu făcuse mai nimic în ziua aceea". Însă Gheorghe era tot cu cartea în mînă și n-a vrut, iar Vasile n-a mai avut încotro și i-a tras cîteva peste scăfîrlie, nu cu dușmănie, ci așa, ca un frate mai mare. Și nu numai el, ci și alte întîmplări au stat împotriva lui Gheorghe. Întîi s-a desființat nu se știe ce ciclu la școala din Lunca Banului, pe Gheorghe l-a apucat plînsul și n-au mai avut de ales și l-au dat la liceul din Stănilești. Apoi s-a desființat și la liceul din Stănilești. De data aceasta, pe Gheorghe l-a apucat plînsul de-a binelea și Vasile din nou n-a mai avut încotro și i-a mai tras cîteva peste scăfîrlie. Adică de ce n-ar rămîne și el pe acasă, ca alții ?... Dar degeaba, pentru că într-o zi s-au trezit că le trece pragul bătrînul învățător Pericle Velichi. Nu era de prin partea locurilor, dar acolo trăise o viață de om, mai toți coolii din Lunca Banului trecuseră prin mîinile lui, și acolo l-au și înmormîntat oamenii. Și Pericle Velichi le-a spus : Oameni buni, nu-i mai stați copilului împotrivă, lăsați-l să meargă în drumul lui. Și așa s-au trezit cu Gheorghe student în electrotehnică. Acum fiind inginer prin Suceava.

Și Vasile Bejan, șofer pe autocamionul greu 31-VS-2288 de la Autobaza 3 Huși, ștergîndu-și pumnii puternici de motorina cleioasă, a mai zis : „De atunci, eu nu mai stau în calea cuiva. Eu dealtfel i-am spus și Ilenei, nevesti-mii, că eu nu mai am nici putere, nici chef să mai stau împotriva cuiva. Tu nu vezi, i-am mai spus, că cine e mai prost muncește mai mult ? Dacă fetele astea trei ale mele, și Dorina și Simona și Daniela, vor să învețe, nu au decît să învețe, pînă în vecii vecilor. Chiar așa i-am mai spus Ilenei ; dacă fetele astea vor să învețe și li se pare că nu au liniștea care le trebuie, eu pun mîna pe-o pătură și mă culc în mașină..." Și abia după destăinuirea aceasta am plecat mai departe.

MIHAI PELIN ■

Trei trandafiri

O femeie mărunțică, cu părul alb ieșe de la floraria din Piața Kogălniceanu. A cumpărat trei boboci de trandafir și, aducîndu-și aminte de ceva, se oprește o clipă privindu-i cu atenție. Iată povestea acestei clipe :

„Eram în clasa a patra de liceu, la „Aurel Vlaicu". Profesoară de lucru manual era doamna Iliescu, o femeie amabilă și delicată. Ne spunea notele date de ceilalți profesori și ne lăsa în ora ei să învățăm la alte materii. Era modestă și discretă, abia observai cînd intra în clasă. Noi, fetele, aveam obiceiul să dăm profesoarelor flori de ziua lor. Ne-am dat seama că nimeni nu s-a gîndit să dea flori și doamnei Iliescu. Probabil pentru că era de lucru manual. O colegă, Smaranda Pavelescu, zvăpăiata clasei, s-a oferit să se ocupe de asta. A aflat cînd era ziua de naștere a doamnei Iliescu și a venit cu un buchet de flori. Se nimerise ca în ziua aceea să avem oră cu ea. Eram încîntate și abia așteptam ora de lucru să vedem ce figură va face doamna Iliescu. Paveleasca s-a dus la catedră cu buchetul în mînă și a felicitat-o în numele clasei. Doamna Iliescu era atît de fericită și emoționată că i-au dat lacrimile. Se uita la noi parcă neîncrezătoare. Cînd a luat buchetul, florile s-au scuturat. A rămas în brațe cu niște tulpini uscate. Paveleasca și cîteva fete au început să rîdă. De atunci au trecut mai bine de cincizeci de ani dar n-am uitat figura tristă și dezamăgită a doamnei Iliescu. Nu mai era tînără, poate ne avea doar pe noi și cine știe de cînd nu mai primise flori de ziua ei. De multe ori m-am gîndit cum a reușit Paveleasca să ducă buchetul de acasă pînă la școală, cum s-a întîmplat ca florile să se scuture chiar în brațele doamnei Iliescu.

O întîlnesc des pe Pavelceasca. Acum o cheamă altfel, dar eu tot așa îi spun. Nu-și mai amintește întîmplarea și odată m-a întrebat : Am fost eu în stare de un asemenea gest ? și îi părea tare rău de ce făcuse. Nici pe ea viața n-a răsfățat-o. Multe femei rămînem singure, bărbății care ar fi putut să ne dea flori nu mai sînt și cred că trandafirii pe care îi duc astăzi îi vor face mare plăcere".

OPREA GEORGESCU ■

Marșul prin porumb

Înaintam la cîțiva metri unul după altul printre două rînduri de porumb, cu brațele încrucișate deasupra ochilor pentru a ne feri de foile late și fără îndoială că mai tăioase pe muchii decît baionetele pe care le purtam prinse de centuri, în partea stîngă. N-aș putea spune că fugeam, mergeam doar în pas forțat, ceea ce era tot un fel de fugă, însă una de drum lung. Pînă la orașul către care porniserăm aveam de mers vreo 20 de kilometri. De la o vreme, începuserăm să nici nu mai simțim cum știuleții de pe cîte o tulpină crescută anapoda, strîmb, înclinată între cele două rînduri, ne loveau în piept ca niște pumni, osoși înmănușați de mînzdrala. Și cînd dacă bocancii loveau ca pe o minge cîte un bulgăre de pămînt, pulverizîndu-l, pasul nici nu se făcea mai mic și nici nu se rărea. Nimic nu mai putea altera perfecțiunea acelui ritm și fără îndoială că s-ar fi putut susține că, astfel, fiecare mergea pe jumătate prin el însuși și pe jumătate prin ceilalți. Și cred că, pînă la urmă, cum înaintam încleștați în acea direcție de mers ca dinții unui flămînd într-o bucată de pîine, nu numai că numeni n-a mai scos un cuvînt dar nici nu s-ar mai fi putut gîndi la ceva, nici măcar la capătul acelui drum prin porumb a cărui utilitate sau inutilitate devenise o chestiune, în fond, cu totul lipsită de importanță. Conta doar faptul că se dovedise posibilă iar acum se producea cu adevărat acea înaintare ce în urma descoperirii propriului ei mecanism de funcționare aproape că nu se arăta frumoasă, în sine, ca o operă artistică. Așadar, cu toate că fusese pornită din ordin și la sfîrșitul unei zile grele, aș îndrăzni să afirm că începuse chiar să ne fie pe plac, în sensul nu că am fi gîndit atît de limpede și de explicit despre ceea ci că ne lăsasem în voia desfășurării ei ca în toropeala unui somn. Ceea ce în parte chiar era adevărat, la propriu, fiindcă asemeni unui fragment halucinat de vis înregistram că șoseaua trebuie să se afle acolo, în stînga noastră, la vreo două sute de metri, nu mai mult, căci doar stîrnisem cu toții foarte bine, dintru început, că noi ar fi urmat să mergem tot timpul paralel cu ea. Și chiar așa eram încredințați că mergem, iar cînd la capătul vreunei tarlale traversam cîte un drum de cîmp nici nu ne mai osteneam să privim într-o latură, către șosea, eram siguri că se află acolo, în stînga, și că noi înaintam păstrînd mereu aceeași distanță față de firul ei drept. De aceea, privind înainte, ne avîntam grăbiți în valul de porumb din fața noastră, printre alte două rînduri nesfîrșite, la capătul cărora zăream iarăși un drum de cîmp și apoi un alt lan de porumb, prin ceasurile acelei seri ce se rotiseră, cu noi cu tot, către începutul unei nopți luminoase, unică în felul ei, cum nici nu ne dăduserăm seama în timp ce mergeam dar aveam să ne dăm seama curînd. Adică atunci cînd ajunși iarăși la panglica albă a unui drum ne-am oprit să-i așteptăm pe cei rămași în urmă. Inutil să adaug că avurăm de așteptat pe puțin vreun sfert de ceas, fiindcă înspre capătul celălalt al coloanei ritmul slăbise considerabil și desigur că ultimul gîfîia, prin lanul de porumb, la vreun kilometru de drumul unde noi, cei mai mulți, ne opriserăm. Și acolo după ce ne mai liniștirăm respirația, ne aprinserăm cîte o țigară și abia atunci am văzut, mirați, că deasupra noastră plutea luna plină, uriașă, rotundă și promițătoare ca gura unei fîntîni din care am fi rîvnit să ne astîmpărăm setea. Și după ce o văzurăm, parcă dintr-o dată am redevenit în stare să auzim și liniștea cîmpului, din ce în ce mai rar tulburată de foșnetul celor ce încheiau plutonul și izbuteau și ei să iasă la malul acelei mări de porumb, iar în liniștea aceea cînd fiecare bănuia doar tipătul reprimat al setei celorlalți, glasul unuia dintre noi care știa pesemne mai bine împrejurimile răsună înflorindu-ne : Dar ăsta e satul... Și spuse un nume de sat. Și într-adevăr, sub vălul de lumină al lunii descoperirăm cu privirea, nu departe, tainice ca pe fundul unei mări, casele întunecate ale unui sat despre care mai auzirăm în clipa următoare că s-ar afla la o distanță de patru kilometri de la șosea. Fulgerătoare, uimirea s-a stins brusc și cred că îmbătrînindu-ne subit, iar cînd am auzit din umbra luminoasă pe un altul zicînd că de mult ne-ar fi prins înamicul de-ar fi fost să fie „de-adevăratelea" acel mars prin porumb, ne-am ridicat ingrozitor de obosiți și, strivindu-ne țigările sub tîntele bocancilor, am pornit în grup neorînduit și abia ținîndu-ne pe picioare prin pulberea albă a acelui drum de cîmp, către șosea. Iar dacă vreo cîteva luni încă, pînă să ne îmbrăcăm hainele de acasă, nici unul n-a mai deschis vorba despre acea întîmplare, sînt sigur că mai tîrziu, după ce fiecare redevenise ceea ce fusese înainte, adică jurist, profesor, medic veterinar sau inginer agronom, și-a reamintit-o cel puțin pentru felul cum izbutise ea să facă să nu ne mai fie sete chiar dacă n-ajunsesem să bem nici o picătură de apă.

D. CONSTANTINESCU ■

O mare întreprindere neîndeajuns considerată:

Spiritul gospodăresc al cetățeanului

Este un adevăr limpede că hărnicia și harul bunului gospodar dinteledeauna ale românului fac parte și astăzi din profilul general al cetățeanului unei țări care așază simțul gospodăresc în prim planul politicii sale economice. Putem spune, fără teama de a exagera, că această întreprindere, a fiecăruia, devine o uriașă instituție, dacă ne gîndim la toți gospodarii țării, în stare să preia din sarcinile I.C.R.A.L.-ului sau cooperației și, de ce nu, să facă și relațiile dintre ele și cetățean mai blînde. Dar condiția esențială ca această mentalitate să cîștige teren și instituția gigant să dea roade, să funcționeze normal și să prospere, este ca ea să fie aprovizionată. Cetățeanul să găsească lesne scîndura de care are trebuință, țeava, sîrma galvanizată, cartonul presat, un întrerupător de veioză sau un cot de burlan etc. adică depozitele de materiale de construcții pentru populație, magazinele cu obiecte de uz casnic sau cele care vînd „nimicurile" foarte importante pentru orice gospodărie să funcționeze ca un adevărat serviciu de aprovizionare dintr-o unitate economică.

Așadar, reporterii noștri au plecat ca niște vrednici gospodari prin depozitele și magazinele amintite.

Să ne facem vara sanie dacă avem cu ce

Cum se descurcă un cetățean cinstit și gospodar care vrea să-și facă, de exemplu, o magazie de lemne. Întîmplarea face ca autorul acestor rînduri să fie nevoit, în vara aceasta, să-și facă o magazie de lemne, acțiune simplă și la îndemîna oricui.

Fac un mic extras de materiale necesare. Un sac de ciment, pietriș, nisip — pentru cele 8 fundații ale stîlpilor ; 8 bile de brad (bulumaci) între 2,5 și 3 metri — pentru stîlpi ; 20 rigle (cușaci) între 2 și 4 metri — pentru scheletul magaziei ; scînduri, carton asfaltat, smoală — pentru acoperiș ; PFL sau placaj — pentru pereți ; o ușă și o fereastră. În loc de scînduri și carton, acoperișul se mai poate face din plăci de azbociment ondulat sprijinite pe bile de brad.

În buzunar cu această listă ne-am îndreptat spre **Depozitul de materiale de construcții din Calea Călărașilor 293.** Am dat o raită prin depozit și după ce am constatat că cele necesare nu sînt la vedere, cu speranța că sînt depozitate în spații inaccesibile nouă, ne-am prezentat cu lista la **șeful de depozit Alexe Vasile,** care, pe scurt, ne-a spus următoarele : „Pentru magazie nu avem lemn construcție rurală — oiști, bile brad, bulumaci, cușaci. Pentru învelitoare lipsește cartonul asfaltat. Nici plăci de azbociment ondulat nu se găsesc. Pentru astereală s-ar putea folosi cherestea de plop, stejar și fag — cherestea diverse, cum îi spunem noi. Avem PFL și PAL, care nu sînt bune pentru acoperiș. Înfloresc, se umflă și nu rezistă la intemperii și umezeală. Se pot folosi la pereți. Ciment nu avem. Nisip și smoală avem. Ce ne mai lipsește ? Țiglă, cărămidă, blocuri BCA, cărămidă eficientă, cherestea rășinoase, placaj, PAL înnobilat, pentru rafturi, mobilă, și diverse amenajări în locuință, uși celulare tip bloc Pipera, parchet, humă, var bulgări, faianță, gresie, marmură, mozaic". Tot de la șeful de depozit mai aflăm că anumite materiale lipsesc de foarte multă vreme. Plăcile PANEL și ușile celulare de mai bine de un an. Ciment de 21 zile, humă de 45 zile, placaj de 3 luni, PFL de 8 luni. Depozitul are plan de desfacere de 38 000 lei pe zi și realizează între 8 000 și 15 000 lei.

Cît timp stăm de vorbă, telefonul sună aproape incontinuu. Alexe Vasile răspunde aproape invariabil : „deocamdată, nu. reveniți, vă rog !", semn că materialele cele mai solicitate lipsesc. „Stăm aici mai mult degeaba și vindem doar de 8 000 lei. Nu facem planul, nu ne încasăm retribuțiile și sîntem puși și în situație neplăcută față de clienți".

La depozitul din Șoseaua Giurgiului 200, șeful de depozit **Tudor Ionescu** ne prezintă o situație asemănătoare cu cea de la unitatea similară. Și aici, spații mari pentru depozitare, care sînt nefolosite din lipsă de materiale. Tudor Ionescu ne spune că la deschidere, în fiecare zi dau năvală în jur de 50 de clienți care se interesează de materialele necesare, în special ciment, cărămizi sau înlocuitori, cherestea, humă, apoi pleacă dezamăgiți. La data vizitei noastre lipsesc din depozit materialele cele mai solicitate : ciment, cărămidă, cherestea, carton asfaltat, humă. Șefilor de depozite li s-a dat un plan, asigurarea că aprovizionarea cu materiale va fi ritmică și conform cu graficele prevăzute, dar acest lucru nu s-a întîmplat, din motive pe care vom încerca să le elucidăm mai jos.

Pînă una, alta putem consemna foarte multe drumuri inutile făcute de cetățeni în căutarea unor materiale care ar trebui să existe în depozite dar care lipsesc de mult timp, tocmai în sezonul în care sînt mai solicitate. De această situație profită doar căluții înhămați la atelajele hipo, care în loc să facă curse la domiciliul clienților, spre satisfacția stăpînilor lor, mațele, impasibili la ce se întîmplă în jur, la umbra unor salcîmi prăfuiți din apropiere.

Înainte de a ajunge la I.C.L. Combustibilul, întreprinderea de care aparțin depozitele de materiale de construcții și care le coordonează, ne-am interesat de posibilitatea aprovizionării cu anumite materiale din depozitele I.C.R.A.L., materiale provenite din demolări.

Inginerul Nicolae Ploaie, directorul I.C.R.A.L. Vitan : „În ultimul timp, în sectorul nostru au avut loc demolări masive. Cu toate acestea nu putem pune la dispoziția populației decît deșeuri de lemn bune pentru foc. Mai putem livra către populație tîmplării de lemn. Celelalte materiale sînt valorificate, prin recondiționare și refolosire în lucrările noastre. De cîțiva ani n-am mai cumpărat cărămizi. Le folosim pe cele rezultate din demolări. Începînd de anul acesta, folosim toată cheresteaua rezultată de la demolări. Am pus la punct o mașină pentru recondiționarea tablei vechi. Este o sarcină a noastră să refolosim toate materialele care se pretează la asta".

O acțiune cu care nu putem să nu fim de acord. Ea se încadrează în efortul general de economisire a materialelor deficitare. Dar și vrednicia omului care vrea cu materiale puține să se gospodărească singur face parte din același efort general pe care, pînă una, alta, nu-i susțin depozitele de materiale. Or, pe zi ce trece, în această listă intră aproape toate materialele. Practic, către populație se mai livrează puține materiale de construcție.

La Serviciul comercial al I.C.L. Combustibilul, problemele aprovizionării cu materiale sînt de mult cunoscute și, recunoaștem, rezolvarea lor constituie principala preocupare a celor de aici.

Merceologii Emil Simionescu și Marin Nicolae, cei care urmăresc respectarea contractelor și ritmicitatea aprovizionării ne sesizează două aspecte : cărămizile și cimentul au restanțe la livrare. Prin ordine ale Centralei cimentului și Centralei materialelor de construcții, cantitățile prevăzute prin contracte au fost reduse. Și față de cantitățile reduse există restanțe în livrare. La unele materiale, livrările sînt la zi, conform graficelor. Și, totuși, așa cum reiese și din ancheta noastră, ele lipsesc din depozite.

OPREA GEORGESCU ■

1001 articole... lipsă

Ora 10 dimineața. Intrăm la magazinul de „Tehnice sanitare, fierărie, chimicale" (aflat la Sfîntu Gheorghe) cu treburi. Dorim să ne punem la punct instalațiile sanitare aranjate de constructor atît de bine încît trebuie refăcute.

— „O baterie pentru baie, vă rog" spun aproape sigur de mine. Se vede treaba că această siguranță în voce nu face doi bani, pentru că vînzătoarea își are răspunsul pregătit ca la un concurs cu premii : „N-avem". Urmează alte cereri din partea mea : Un „T", un cot, un robinet. De fiecare dată răspunsul seamănă cu primul : „Lipsă". „De multă vreme ?" „Cam de multișor". Făcînd repede un inventar al... lipsurilor constatăm următoarele : lipsesc coturile de o jumătate de țol, de trei sferturi, de un țol și un sfert, de unu și jumătate, adică tocmai de acelea de care are neapărată nevoie omul. În aceeași situație se află „T"-urile, unde lipsește tot sortimentul. Robinetele de serviciu de trei sferturi și de un țol. Robinetele de dublu serviciu, iarăși întreg sortimentul. Bateriile de baie, de lavoar, de bideu și de perete : lipsă. Deci, putem spune că baia mea nu a avut noroc, va rămîne în aceeași stare în care se află. La rafoanul de fierărie, alte surprize. Deși sînt din plastic, nu se găsesc aici nici un fel de butoane pentru aragaze de tip nou. Nici albe, pentru ochiuri, nici roșii pentru cuptor. Chiar să fi uitat fabrica producătoare că a fabricat tipuri noi de aragaze ? Aducem pe această cale aminte. Pentru același sortiment, îmbunătățit, care-și face tot mai des loc în bucătării lipsesc grătarele, plitele și lulelele. Tot la raionul de fierărie, dar la alt vînzător, luăm „unoștință de lipsa întregii game de chei pentru piuițe, cu excepția a trei formate, de care și așa nu se interesează nimeni. Ce mai caută lumea ? Clești de cuie, patente, șficuri de tăiat sîrmă, broșuțe cu yală. „Lipsesc de multă vreme ?" „Cam de multișor". Intrăm în altă cameră, unde conform afișului de deasupra ușii se găsește „Tablă și sîrmă galvanizată". „Aș vrea și eu zece metri pătrați de tablă și 25 m sîrmă, dacă nu vă supărați". „De ce să mă supăr — spune vînzătorul amabil — că nu avem". Trec, usor, ca o umbră anonimă, la raionul de chimicale. Vopsele, pensule, nitrolac, spray-uri pentru spălat mașina, de toate. Știți ce lipsește cu desăvîrșire, acum cînd s-a făcut cald și se înmulțesc mușteie și țînțarii ? Un foarte eficient spray, „Universal" marca „Farmec", împotriva tuturor insectelor zburătoare. Există anii trecuți, dar poate pentru că era bun nu s-a mai făcut, sau care o fi de fapt explicația ? Rămîne o observație finală : lipsesc, în majoritatea magazinelor de specialitate, acele articole de care omul, pornit la treabă pe propria răspundere, are neapărată nevoie. Ce să facă un asemenea om cu bureții-auto care au invadat orașul, bureți care umplu, la refuz, magazinul de fierărie, tehnico sanitare și chimicale amintit ?

GEORGE CUȘNARENCU ■

Un depozit lună dar gol nu reprezintă totuși un ideal

Depozitul de materiale de construcții 211 din Șoseaua Colentina nr. 459. La intrare te întîmpină căruțașii. Cu autorizație în regulă. Te întreabă ce vrei, te ajută la încărcat, cînd ajungi acasă, la descărcat, mă rog, tot dichisul. Numai că te costă. Te costă atîta, încît finul ajunge mai scump decît benzina. Privind depozitul, îți vine să lași totul baltă : praf, dezordine, șoproane în paragină, marfă aruncată alandala și pornită ușor pe drumul materialelor recuperabile.

Nu vreau mult : să-mi repar o bucată zdravănă de gard și să-mi pun la punct debaraua. Am o duminică liberă, nu mă dau nici banii afară din casă și, de ce să nu fiu sincer, îmi face și plăcere. Șeful depozitului, Constantin Prisăcaru, mă ascultă atent, mă ajută cu pricoperea lui, dar îmi spune cinstit că mai mult nu poate : „panouri de gard nu ne-au mai venit de-o groază de vreme și scîndurile de brad lipsesc". Ceea ce e cam totuna. Oricum, lipsesc unele, dar găsești altele. Găsești, de pildă, cornere și țeavă zincată pentru instalații, țeavă pe care Maria Popescu a căutat-o cu îndîrjire la depozitul Ferometalului din Berceni. „Nu pricep de ce n-au țeavă acolo, se miră șeful depozitului, pentru că, la bază, la Cătănoaia (BATMB), aveau suficientă, de ce n-or fi cerut și ei ?" N-au cerut și așa a ajuns omul să bată un București întreg pentru o bucată de țeavă.

Revenind la dezordinea din depozit, Constantin Prisăcaru ne lămurește că treaba e cu totul întîmplătoare, „adică am avut în custodie 110 800 araci de legume pe care vreme de un an furnizorul, C.A.P. Alta Seacă — Harghita, a ținut morțiș să-i vîndă la prețul aracilor de vie, de trei ori mai scump deci, dar după un an, timp în care aracii cu pricina au zăcut fără să tenteze pe cineva, cooperatorii au revenit la sentimente firești, au redus prețul aracilor pînă s-au încadrat în lege și, cît ai zice pește, marfa s-a vîndut, iar în cîteva zile vom face depozitul lună".

Cum un depozit lună și gol nu reprezintă totuși un ideal pentru un om gospodar și harnic, Constantin Prisăcaru speră să primească și toate sortimentele de produse menite să-i mulțumească pe clienți dar și pe vînzători al căror venit depinde direct de încasări.

★

În curtea depozitului nr. 112 din Șoseaua Chitilei, pe două grămezi se află inscripția : **Nu se vinde, marfă în litigiu.** Pal colateral și carton presat, ambele produse foarte solicitate. Alte cantități nu există, în afară de cîteva foi de pal. Palul în litigiu este respins de mai bine de un an, pentru calități necorespunzătoare, timp în care furnizorul, C.P.L. Tg. Jiu, n-a dat nici un semn de viață, marfa arătînd astăzi deplorabil. Este vorba de o cantitate de 2 471 metri pătrați pe care nu poate conta nimeni. Cartonul presat, de soarta căruia clienții se interesează în fiecare zi, a venit într-o cantitate mai mică decît cea înscrisă în acte (10 suluri lipsă) și acum începe bucuria telefoanelor, a telegramelor ș.a.m.d.

Pentru ca tabloul să fie complet, să mai spunem că în mijlocul depozitului, varul pastă, în pungi de plastic, pierde din greutate văzînd cu ochii din pricina caniculei, în ciuda eforturilor șefului de depozit, Emilian Ionescu, de a-l stropi în fiecare seară. Ni se pare că sub un șopron ar fi păstrat mai bine. „Șopron ? Ni s-a spus că nu mai avem aprobată nici o investiție". Despre ce investiție poate fi vorba într-un depozit în care, fără multă bătaie de cap, poți găsi totuși cîteva scînduri, carton asfaltat și altele trebuincioase ?

Cineva caută o ușă de baie. La acesto depozite se vînd numai uși normale, nu și înguste. Cine are nevoie încearcă la comandă. În apropierea depozitului, pe str. Liniștei, sînt două ateliere de tîmplărie. Preluăm solicitarea clientului. La atelierul nr. 25 al UCECOM, responsabilul, un bărbat amabil, Marin Bătaie, ne informează că ne poate face ușă, dar n-are lemn de brad. „Am fag, stejar, dar n-am brad. Dacă o fac din fag, ușa se strîmbă și după o lună ajunge albie". Vizavi, pe aceeași stradă potolită, la centrul 32 al Cooperativei Viitorul, aflăm, cu chiu cu vai, că responsabilul e plecat la o comandă, nu se știe unde, că, în curînd, va pleca chiar în concediu, că orice comandă nu poate fi onorată mai devreme de trei luni și că, în sfîrșit, toate lucrurile acestea n-au nici o importanță de vreme ce „uși de baie nu facem". (Am spus cu chiu cu vai deoarece aici se petrece un lucru inadmisibil : în lipsa responsabilului, clienții sînt interpelați pe un ton mahalagesc de proprietara imobilului căreia cooperativa îi plătește chirie, o individă care cu tîfose de patroană jignită înșiră verzi și uscate despre programul și treburile atelierului, totul în prezența lucrătorului Sandu Vasile, care explică mai mult în șoaptă că, de fapt, n-ar trebui „să vorbească dinsa despre noi pentru că n-are nici o legătură". Propunem cooperativei respective să-și precizeze competențele în această privință, poate, cine știe, vor veni cu o chestie nouă : purtătorul de cuvînt).

Așadar, multe sortimente, și mai multe lipsuri, majoritatea dintre ele datorate, așa cum spunea Emilian Ionescu, nerespectării de către furnizori a repartițiilor. „Huma a lipsit, zice dînsul, jumătate de an și acum a venit buluc de la Medgidia. Cu ipsosul s-a întîmplat la fel și, sincer să fiu, mi-e teamă ca de la fabrica **Rapid-Aghireșii Cluj** să nu primim la noapte un vagon, deși mi-e la fel de teamă să n-avem parte de un nou transport peste două, trei luni".

Este evident, cu atîtea imponderabile, contractele nu mai sînt contracte și multe rămîn la voia întîmplării, furnizorii reușind să păgubească și lucrătorii depozitelor, care sînt judecați după realizări, și pe cetățenii care bat drumurile de la o unitate la alta, doar-doar prind ceva.

RĂZVAN BARBULESCU ■

ÎN LOC DE CONCLUZII

...cîteva soluții

1. Din cîte am aflat, problema aprovizionării cu ciment s-ar putea îmbunătăți dacă produsul s-ar livra în saci din 6 foi de hîrtie. Prețul acestui sac crește cu 1,70 lei, fapt care îi împiedică pe unii să ia o hotărîre bună, aceștia știind că cetățeanul nu cumpără în cantități industriale și oricum, cheltuiește mai mult pe drumul de la un depozit la altul.

2. Cărămida, un alt material solicitat, lipsește. Să ne gîndim însă că pînă nu demult cărămizile nu erau făcute doar de fabrici dotate cu utilaje din cele mai moderne. Mica industrie nu poate oare, o parte din solicitări, fabricîndu-le în cuptoare improvizate ?

3. O ultimă soluție este aceea, ușor de ghicit, a respectării repartițiilor de către furnizori, astfel încît huma sau ipsosul să nu vină într-o noapte cît în șase luni și doar la unele depozite, după principiul pentru unii mumă, pentru alții ciumă. În ceea ce privește „nimicurile", a căror lipsă dă atîta bătaie de cap (poveștea e, dealtfel, veche), pot fi mai ușor confecționate, acum, cînd materia primă este asigurată într-o măsură din ce în ce mai mare prin recuperarea materialelor refolosibile. Încolo, un mai pronunțat simț gospodăresc al celor ce administrează aceste depozite, cel puțin pe măsura rîvnei cetățenilor care le solicită, ar reuși să umple și celelalte goluri.

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

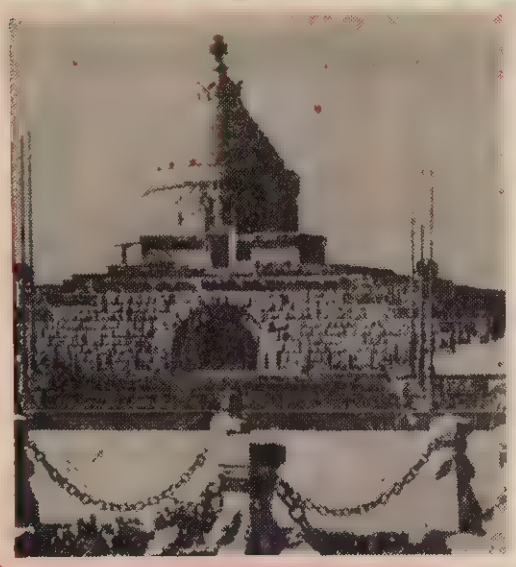

Mai intîi o vorbă pentru mult stimații noștri cititori ce continuă să ne umple inima de bucurie prin entuziastele lor scrisori. Mărturisind că un astfel de dialog ne este deosebit de agreabil, promitem să răspundem, la timpul potrivit, atît lui Eugen D. Popescu (București) — cel cu adînc simțitul său studiu istoric, cît și lui Ion Sănduleșcu (Sinaia) pentru ploasa evocare dedicată doctoriței franceze răpusă de exantematic în Iașul refugiului ; de asemenea, gînduri bune, de mulțumiri recunoscătoare nutrim pentru Lascăr Severin, Cornelia Musteață, Dumitru Stănescu (București) și în general pentru toți cei care au ținut să consemneze, într-un fel sau altul, că sînt alături de noi în această nobilă operă de restituire necesară.

din pagina de față. Primul episod reprezintă continuarea și încheierea capitolului precedent. Cel de al doilea este preambulul capitolului privitor la evenimentele din ianuarie — februarie 1918.

Cum între aceste două capitole memorialistul a intercalat alte două (în a căror posesie, din păcate, nu sîntem), vom încerca să suplinim întrucîtva lipsa lor folosind relatările din epocă ale altor importante personaje politice implicate direct în momentele fierbinți ale demisiei guvernului Brătianu și înlocuirii lui cu cel condus de generalul Averescu.

Din Amintirile ministrului de justiție în noul guvern : „În ziua de 18 ianuarie mareșalul von Mackensen cere generalului Prezan să trimită delegați la Focșani care să discute o nouă situație de fapt în vederea încheierii unor viitoare acorduri... Un consiliu de general a fost convocat la palatul regelui în ziua de 20 ianuarie... Ce putea să facă acel consiliu într-o asemenea atmosferă decît să se supună cererilor lui Mackensen ? S-a pus și s-a hotărît trimiterea unei comisiuni la Focșani, în cap cu generalul Lupescu... Acesta împreună cu delegația română au fost întîmpinați la Focșani de o comisie germană prezidată de generalul Hell, șeful de stat major al mareșalului... Generalul Heil a remis generalului Lupescu un adevărat ultimatum prin care se cerea ca guvernul român să-și trimită pînă în patru zile la Focșani delegați pe deplin împuterniciți pentru reînnoirea armistițiului în vederea negocierii păcii... Guvernul, pus în cunoștință de ultimatumul adus de generalul Lupescu la Iași, s-a împărțit în două. Take Ionescu și ai săi au fost de părere să nu se ia nici un contact cu inamicul și să se denunțe armistițiul..., apoi **triunghiul morții**. Brătianu, din contră, era de părere să se ia contact cu delegații nemților și să se cîștige timp prin negocieri tărăgănate, contînd pe evenimente neprevăzute care să ne scape din încurcătură. Brătianu susținea însă în același timp că o asemenea atitudine nu poate fi luată decît dacă întregul guvern de colaborare o admitea. Dacă Take Ionescu nu aproba o asemenea politică, ei, Brătianu, nu putea să-și asume **singur** răspunderea să o urmeze. În acest caz nu rămînea altă soluție decît demisia guvernului, lăsînd altei formații răspunderea hotărîrilor. Aici voia să ajungă bătrînul vulpoi, care avea deja formula Averescu gata. Într-o serie de consilii de miniștri, ținute în zilele de 24, 25 și 26 ianuarie, cele două poziții opuse n-au putut fi zdruncinate... Și astfel s-a ajuns în ziua de 26 ianuarie (ultima zi a ultimatumului nemțesc), la amiază, la demisia guvernului Brătianu".

STELIAN NEAGOE

1917 — octombrie-noiembrie (IV)

Propunerea întrevederii regelui Ferdinand cu mareșalul von MacKensen — n. N.) ne-a surprins și după un schimb de vederi cu regele am hotărît să trimitem la generalul von Morgen pe Jean Mitilineu, care era un om dibaci și fin, cu următorul răspuns ca din partea generalului Prezan, dar fireste redactat de Brătianu : 1) Dacă este vorba de chestiuni de ordin militar, aceste chestiuni se tratează de la Comandant de căpetenie la Comandant de căpetenie. În acest caz, Comandant de căpetenie al armatei române fiind azi generalul Prezan, întrevederea ar urma să fie cu d-sa. 2) Dacă este vorba de chestiuni de ordin politic și de o însărcinare oficială de această natură și în acest sens, atunci fiind dat că regele este suveran constituțional, audiența la m. s. regele nu s-ar putea acorda decît cu cunoștința și în prezența șefului guvernului și ministru al afacerilor străine, domnul Ion Brătianu. 3) Dacă este vorba de un mesaj personal al m. s. Împăratul Germaniei către m. s. regele care ar fi însărcinat pe d-nul feldmareșal von Mackensen, în acest caz m. s. regele ar putea acorda audiența cerută. În sfîrșit, am mai adăugat generalului von Morgen la răspunsul propriu-zis alăturatele două observațiuni : 1) Că în nici unul din cazurile specificate audiența sau întrevederea și nici nu are ordine a provoca nu ar putea să aibă loc în mod secret (clandestin). 2) Că în orice caz persoanele care au făcut demersul în numele d-lui feldmareșal von Mackensen au fost greșit alese și că ar fi fost preferabil să nu figureze în delegație d-nul Virgil Arion și lt. Kremitz. Virgil Arion din cauza situației sale politice de azi, iar lt. Kremnitz deși german, ceea ce ar explica prezența sa în comisiune, din cauza împrejurării că el a fost crescut de Casa Regală Română. Acest adaus de altfel atît de caracteristic pentru cine a cunoscut pe Brătianu de aproape !

Generalul von Morgen după ce a declarat că nu avea cunoștință de cele comunicate generalului Samsonovici de către d-nii Virgil Arion, Iarosch și Kremnitz, deși în urmă a dat lui Mitilineu impresia că era foarte bine în curent cu acest demers — s-a oferit să transmită imediat la București răspunsul generalului Prezan. A doua zi de dimineață însă, spre surprinderea lui Mitilineu, von Morgen i-a comunicat că este autorizat să-i declare că chestiunea se prezintă cu totul sub altă formă, că „dl. feldmareșal von Mackensen nu a cerut audiență la m. s. regele sau întrevedere și nici nu are ordine a provoca o atare convorbire, ci că dl. feldmareșal a declarat numai că era gata a primi o întrevedere dacă propunerea ar fi venit din partea română ; că și astăzi este dispus a primi o asemena întrevedere tot dacă propunerea ar veni din partea română, aceasta numai pentru chestiuni de ordin pur militar iar întîlnirea să aibă loc în teritoriul ocupat". Schimbarea de atitudine era cu atît mai curioasă cu cît von Morgen avea pe biroul lui o notă, pe care a și arătat-o lui Mitilineu, din care reieșea limpede că colonelul Hentsch, șeful de stat major al lui Mackensen, provocase demersul lui Virgil Arion.

Evident că noi nu am mai dat nici o urmare chestiunii dar rămîne o întrebare : de ce demersul, de ce retragerea propunerii, de ce a autorizat Hentsch pe Virgil Arion ? Au venit să pipăie terenul ? Au luat o hotărîre și pe urmă s-au răzgîndit ? Virgil Arion a depășit mandatul ce i s-a dat și care potrivit notei de pe biroul lui von Morgen glăsuia numai precum urmează : „Dacă m. s. regele crede că este în interesul țării sale și are dorința de a provoca o întîlnire cu felmareșalul von Mackensen, atunci feldmareșalul este dispus a consimți la o atare întîlnire" ? Samsonovici nu a înțeles bine — deși e de necrezut — ce i-a spus Virgil Arion întrucît a omis să-i ceară o copie scrisă după comunicarea ce i-a făcut ? Marele Cartier General a invitat pe Mackensen să facă acest demers și Wilhelmstrasse l-a oprit cînd a aflat despre el sau viceversa ? Germania a luat această inițiativă și aliații ei au silit-o să dea înapoi ? Mister și iar mister, dar dovada vădită pentru noi la Iași că Puterile Centrale nu aveau încă în privința atitudinii de urmat față de noi o hotărîre bine definită. Toate aceste amănunte le-am cunoscut mai de aproape decît oricine fiindcă în calitatea mea de șef suprem al serviciului prizonierilor și ostaticilor, toate negocierile de la Focșani afară de cele cu caracter pur militar s-au făcut prin mine. Într-adevăr, Mitilineu și Tabacovici comunicau cu Brătianu prin mine. De cîte ori plecau la Focșani, întîi cu mine vorbeau. Cîteodată, cînd aveau nevoie de o instrucție din partea guvernului, îmi telefonau chiar direct de pe front.

În aceste groaznice momente, cu frontul rusesc în descompunere, cu Trotki care pleca la Brest-Litowsk să încheie pacea separată, cu revoluția rusească în spate, cu armistițiul, cu atitudinea germanofililor noștri din București, cu trupele ruseți care erau în plină răzvrătire în toată Moldova, cu neînțelegeri în guvern, cu Averescu care zîngănea din sabie — din sabia suspectă a generalului politician — cu presiunile de pace ale Puterilor Centrale, cu intrigile lui Berthelot și cu ieșirile ce Clemenceau se credea autorizat să le aibă în Paris — oricine trebuie să-și închipuie că starea noastră sufletească în acele zile trebuie să fi fost ingrozitoare. Un chin de nedescris și de nesuferit. Desigur că logic așa ar fi trebuit să fie. Și totuși nu era așa. Oricît de straniu ar pare, oricît de inexplicabil — moralul nostru era aproape ridicat, în orice caz cu mult mai ridicat decît în nenumărate alte împrejurări din timpul războiului.

Într-adevăr, spre a ne da seama de fizionomia totală a acelor zile nu trebuie să uităm că paralel cu acest dezastru primeam și știri că se petreceau și fapte care mențineau treze în sufletele noastre speranța și credința. Ne veneau vești bune din afara și dinauntru. Din afară, englezii înaintau în Palestina și cucereau Ierusalimul. Amicul Thomson prezida la această operațiune. În sine lucrul nu era de mare însemnătate dar noi ne bucuram fiindcă vedeam în el o slăbire a frontului turcesc, deci a situației de la Salonic. Ori printr-o caracteristică presimțire, cu toate deznădejdile ce acest front ne prricinuise, noi păstram lăuntrica credință că de acolo ne va veni într-o zi mîntuirea cum de altfel s-a și întîmplat.

În Italia de asemenea frontul se consolida. După înfrîngerile din toamnă și retragerea îngrijitoare a trupelor italiene, francezii trimiseră trupe în ajutorul lor și acum frontul era pe deplin consolidat așa încît în ultimă analiză marea sforțare a austriacilor le costase mari jertfe și se sfîrșea fără nici un folos cu adevărat apreciabil, fără nici un rezultat de natură să influențeze în mod serios asupra soartei finale a războiului. Succesele austriace dovedeau astfel mai mult neputința Puterilor Centrale, decît tăria lor. La înfrîngerile italiene din toamna anului 1917 nu mă pot însă nici azi gîndi fără să-mi reamintesc de atitudinea baronului Fasciotti : era tipică. De la intrarea în acțiune a Italiei, Fasciotti nu înceta să ne laude virtuțile militare ale patriei sale. Față de ceilalți era de o severitate absolută, găsind întotdeauna prilejul să-i critice. Nu mai vorbesc de noi. În timpul dezastrelor și a retragerii nu găsea un cuvînt de justificare sau de mîngîiere pentru noi. De îndată însă ce trupele italiene au suferit o înfrîngere, care aceea fie zis în treacăt putea fi evitată, Fasciotti a început să facă ocol Iașilor acuzînd pe... Aliați. Ei erau vinovați de tot ce se întîmpla. Ei nu făceau niciodată nimic pentru biata Italie care a jertfit totul pentru cauza Aliaților. Ba mai mult, în indignarea lui amenința, vorbea de pace separată. Barbu Știrbey care avea pentru el toate îndulgențele fiindcă, spre deosebire de mine, avea o părere înaltă despre inteligența lui, surîdea. Eu eram revoltat și mărturisesc că ceea ce sporea supărarea mea era că și ataşatul său militar Ferigo ținea același scandalos limbaj. Azi, în perspectiva vremurilor, privesc atitudinea lui Ferigo și a lui Fasciotti cu mai multă filosofie. Îmi dau seama că fiii luminoasei Italii nu sînt făcuți pentru război, că sforțarea pe care războiul mondial le-o impunea depășea posibilitățile lor firești și că exagerațiunile verbale sînt un atribut al celor ce trăiesc pe malurile Mediteranei, pe care numai o naivitate excesivă îți îngăduie s-o iei în serios. Oricum ar fi, în atmosfera de atunci a Iașilor ieșirile vehemente ale lui Fasciotti și ale subalternilor săi erau profund antipatice.

Pe de altă parte, veștile din Franța erau toate dătătoare de speranțe, de optimism. Guvernelor cam nehotărîte din ultimele timpuri le succedase Clemenceau care din primul ceas punea în practică cu o minunată energie lozinca lui „je fais la guerre". Simțeai că, sub înviorătoarea lui influență, Franța și, prin contagiune, toți aliații își încordau puterile într-o supremă sforțare.

Desigur ieșirea din luptă a rușilor îngreuia situația frontului occidental și era de natură să inspire mari și legitime îngrijorări, dar acest pericol se compensa în mintea noastră cu perspectiva venirii trupelor americane. Zilnic americanii înșirau cifre impresionante : cîte divizii, cîți oameni, cîte tunuri, cîte mitraliere, cîte tancuri, cîte miliarde vor arunca în luptă.

Și, deși știrile pe care le aveam din Germania erau foarte imperfecte și aproximative, ghiciam din ce auzeam și mai ales din ce întrezăream că situația lor, a germanilor devenea din zi în zi mai grea.

Ce e drept, nu știam bine din cauza izolării noastre nici ceea ce se petrecea într-un lagăr, nici ceea ce se petrecea în celălalt și poate că această neștiință, ca toate neștințele, era factorul determinant al optimismului nostru straniu, desigur, dar totuși real...

Optimismul ce născea din aceste evenimente nu se observa numai la mine, era aproape general. Îmi aduc aminte că prorogînd parlamentul la 15 noiembrie fiindcă mulți deputați și senatori erau în Rusia, am hotărît să chemăm pe cei aflători la Iași la o serie de consfătuiri spre a discuta cu ei situația politică, armistițiul, perspectivele de viitor. Ne întruneam de obicei la Vintilă Brătianu, la Ministerul Munițiilor, fostul palat al lui beizadea Grigore Sturdza poreclit Vițelul. Înainte de prima întrunire eram îngrijorați. Ne așteptam să ne găsim prietenii politici demoralizați. Afară de rare excepții, moralul era în genere surprinzător de bun. Priveau toți groaznicele greutăți ale momentului cu resemnare și bărbăție. Tendința generală era că trebuie de acum să stăm toți pe loc, să ajungem la o pace cu germanii dacă nu e altă ieșire momentană și să așteptăm cu încredere sfîrșitul conflictului mondial. Înfrîngerea noastră nu implica înfrîngerea Aliaților și Aliații învingînd trebuia să culegem și noi roadele tuturor jertfelor și suferințelor noastre de acum.

Între alții, nu voi uita niciodată pe Suculescu de la Romanați care a și murit peste cîteva săptămîni, la Huși, de un tifos exantematic contractat la moșia sa Barboși din jud. Fălciu, locul de naștere al lui Vodă Cuza. Se zvonise din cercurile conservatoare că avem să ne retragem, prin Rusia, în Apus și într-o după amiază mă pomenesc la mine acasă, în strada Păcurari, cu amicul Suculescu care venise să-mi declare că chiar dacă guvernul va hotărî să părăsească țara, el nu ne va urma. Și atunci, în timp de peste o jumătate de oră, mi-a desfășurat motivele care au determinat decizia lui, arătîndu-mi totdeodată că argumentele pe care le invoca în propria sa cauză ar trebui să determine și hotărîrile guvernului. Mi-a spus că el e fiu de țăran, din cîmpia dunăreană de la Osica din Romanați, că el simte în aceste ceasuri grele că este legat de acest pămînt prin prea multe, prea puternice, prea trainice rădăcini ca să poată concepe dezgrădinarea lui printr-un exil. Că la ideea aceasta toți moșii și strămoșii care dorm în el, că toate acele generații de plugari pierduți în negura veacurilor, umili dar cu îndărătnicie contopiți cu glia lor, reînviau într-însul spre a-l opri în loc. Cînd îmi spunea aceste cuvinte avea lacrimile în ochi și niciodată n-am resimțit în chip mai plastic legătura, trainica legătură dintre om și pămîntul lui. Atunci mi-am dat, ca niciodată, seamă de instinctul ascuțit primitiv mai puternic decît toate raționamentele și decît toate logicele care a asigurat în mijlocul tuturor furtunilor istorice perpetuarea neamului nostru în acest colț al lumii. A fost o scenă mișcătoare. Pe Suculescu îl apreciam de mult prin echilibrul facultăților lui, prin inteligența lui pătrunzătoare și atît de frumos cumpănită, prin talentul său oratoric, dar mărturisesc că din pricina acestei scene îi voi păstra pururea o duioasă amintire. Patriotismul său izvorît cu adevărat din pămîntul astului său — merita drept răsplată să vază România Mare înfăptuită.

Deocamdată printre consfătuirile cu parlamentarii și consiliile de miniștri unde ne chemau cele mai zguduitoare hotăriri, ca să mă conving pare-se pe mine însumi că totuși viața își urmează cursul ei obișnuit, colindam în fiecare dimineață, cu Simionescu, școlile primare din Iași, ascultam elevii, expresia generației viitoare și inspectam cantinele școlare pe care le organizaserăm spre a alina printre copii mizeriile războiului. Cîteodată surprindeam în ochii lui Simionescu o privire care însemna oarecum : în tragedia acestor ceasuri pe cine vrea ministrul să amețească cu toată activitatea lui aparent normală, pe el, pe mine sau pe ceilalți ? Nici pe el, nici pe mine, nici pe ceilalți și totuși și pe el și pe mine și pe ceilalți.

1918 — ianuarie-februarie

După demisia noastră, regele a însărcinat pe generalul Averescu să formeze guvernul. Generalul a format următorul minister : generalul Averescu — președinte al consiliului și ad-interim ministru de externe, C. Argetoianu — ministru de justiție, C. Sărățeanu — ministru de interne, Fotin Enescu — ministru de finanțe și ad-interim de domenii, General Culcer — ministru de lucrări publice, General Iancovescu — ministru de război, Matei Cantacuzino — ministru de culte și instrucție, I. Luca Niculescu — ministru de industrie.

Alcătuirea listei ministeriale era opera lui Argetoianu și a lui Grigore Filipescu. Îndeosebi a acestuia din urmă care de mult, la Bacău, organiza un partid lui Averescu — din care voia să facă după moartea tatălui său, precum am mai arătat-o, șeful forțelor conservatoare din țară. Matei Cantacuzino, socrul său, Luca Niculescu, un protejat al lui Nicu Filipescu și generalul Culcer, tot un amic al lui — fuseseră aleși prin directa intervenție a lui Grigore Filipescu, care dealtminteri îmbrăcat în ofițer de rezervă cu o lungă pelerină militară urmărea pe generalul Averescu ca umbra lui și se agita într-un chip nemaipomenit în tot Iașul deja îndeajuns de agitat al acelor zile. Argetoianu, oportunist și setos de putere cum era, văzuse repede în popularitatea generalului Averescu un piedestal pentru realizarea ambițiilor lui. Sforțările lui Grigore Filipescu și oportunismul lui Argetoianu nu reușiseră încă să dea o formă concretă partidului averescan, așa încît n-a fost așa de ușor să se poată complecta lista ministerială. În special nu se găsea un ministru de interne și unul de finanțe. Din această cauză constituirea noului cabinet suferea întîrzieri și Mackensen ne punea sulița în coaste. Atunci Știrbey a inventat pe Fotin Enescu care își vedea liniștit de treabă la cooperație și care solicitat să primească ministerul de finanțe și să se rostească în cîteva ceasuri a alergat la mine pe atît de surprins de onoarea ce i se făcea, pe cît și de tulburat. L-am sfătuit să primească cu atît mai mult cu cît apelul venea de la rege direct. Cît privește pe Sărățeanu, membru la Curtea de casație, surprinderea lui a fost și mai mare cînd s-a văzut în capul Ministerului de Interne. Dimitriu și prietenii noștri l-au ajutat cîteva zile căci se simțea cu totul străin de răspunderile care i se încredințaseră. Îmi reamintesc și acum, în dimineața prestării jurămîntului goana după miniștri și mulțumirea lui Grigore Filipescu cînd în sfîrșit generalul Averescu s-a putut duce la palat cu cei mai sus pomeniți. Și încă lipsea ministrul de domenii. Abea după cîteva zile a primit să ia acest portofoliu Garoflid, pe atunci consilier agricol și pînă ieri colaborator de aproape în această calitate al amicului Mărzescu.

RECONSIDERAREA TEZAURULUI DE GÎNDIRE PRIORITARĂ ROMÂNEASCĂ

DOSARUL INSULINEI (III)

L.S.P. — Rezultatele de pînă acum ale acestei nobile întreprinderi căreia îi consacrați ani buni din viața dv. ? Ce ecouri a avut cartea dumneavoastră din 1976, care cuprinde dosarul Paulescu ? A început Paulescu să fie înscris la locul cuvenit ? Aderiuni în lumea oamenilor de știință, modificări în istoriile medicinei, în lucrările de referință străine ?

Prof. I.P. — Azi Paulescu este bine cunoscut în marile centre universitare, dar numai de marii specialiști. În afară de Ian Murray, vom menționa pe prof. Rolf Luft (Stockholm), președinte la International Diabetes Federation", președinte al secției de fiziologie și medicină a Institutului Nobel, prof. Eric Martin (Geneva), prof. Arne Tiselius, director al Institutului Nobel, prof. M. Dérot (Paris), inițiator și conducător al Journées de Diabétologie de Paris, Rodiguez Minon (Madrid), președintele Societății de diabetologie ș.a.

În fine, pentru prima dată apare într-un tratat de medicină secvența Paulescu-Banting și Best, menit să servească seriilor succesive de studenți și medici. E vorba de Tratatul de diabetologie al lui M. Dérot (Paris, 1977).

Tineretul, studenții, medicii, practicienii, învață pe tratatele care vorbesc în continuare de Banting și Best, ca descoperitori ai insulinei. În rest, la cunoștința mea, nu a apărut un alt tratat și învățămîntul medical se face după tipicul vechi : Banting și Best au descoperit insulina. Ignorarea este însă frapantă în America. Acolo, în cadrul sesiunii anuale a Asociației diabetului, continuă să fie sărbătorit Banting sub forma unei : Banting Memorial Lecture.

Evident manifestări pro-Paulescu au loc din cînd în cînd unde te aștepți mai puțin. La Congresul Federației Internaționale a Diabetului, care a avut loc la Bruxelles în 1973, secretarul său general, Y. Piraux, a expus un panou de 2 m/1,5 m. în care a arătat nedreptatea făcută timp de 50 de ani lui Paulescu. Acesta a fost expus în holul congresului. E de notat, de asemenea, că tot acolo, pentru prima oară, marele panou care celebra descoperirea insulinei și în care apăreau Banting și Best cu cîinele Marjorie lipsea de pe pereți. Trebuie menționat că în afară de multiple articole, au apărut în străinătate cîteva volume în care se arată net prioritatea lui Paulescu și uneori chiar rolul dubios jucat de Banting și MacLeod. Așa este volumul apărut la Bombay, India, în 1972, scris de prof. Y. S. Bajaj **(Insulin and Metabolism)** și lucrarea apărută recent în Italia : **Istoria del trattamento del Diabete**, scrisă de L. Barbero și B. Bruni. În iulie 1973, la Biblioteca Națională a Universității din Buenos Aires, a fost organizată o expunere intitulată „Descoperitorul insulinei, savantul român N. C. Paulescu". În februarie 1979, profesorul Bernard Knight de la Cardiff, de la Welsh National School of Medicine, a publicat un articol entuziast despre Paulescu : **Acest om a descoperit realmente insulina.** El mărturisește că a ajuns la această concluzie achiziționînd, întîmplător, la Constanța, unde era în vacanță, cartea mea din 1976.

L.S.P. — De ce nu publicați dosarul Paulescu și pentru cititorul român ?

Prof. I.P. — Am încercat, pînă în prezent, fără succes să public o versiune românească a cărții „Priority of N. C. Paulescu". Este evident că medicii români trebuie să cunoască documentele care stau la baza revendicării priorității lui Paulescu. Și publicul larg ar primi cu interes o asemenea carte — piesele dosarului oferind o lectură pasionantă.

L.S.P. — Vă citez — pentru a vă pune unele întrebări și a face două-trei observații — textul din recent apărutul **Dicționar cronologic al științei și tehnicii universale** (București, 1979, p. 320) referitor la descoperirile din anul 1921 : „Fiziologul român **Nicolae Paulescu** (1869—1931) publică în „Archives internationales de Physiologie" rezultatul cercetărilor sale privind izolarea unui hormon pancreatic cu efect hipoglicemiant, pe care l-a denumit pancreină. Este insulina, hormonul antidiabetic elaborat în pancreas, bănuit încă din 1909 de medicul belgian Jean de Mayer (1878—1934), folosit azi ca medicament împotriva diabetului. În dec. același an, medicii și biochimiștii canadieni Frederick Grant Banting (1891—1941) și Colin Munro MacLeod (sic !) (1909—1972) anunță descoperirea insulinei, o fabrică în 1922 împreună cu biochimistul Charles Herbert Best (n. 1899) și primesc în 1927 premiul Nobel pentru chimie (sic !). După 50 de ani a fost recunoscută însă prioritatea fiziologului român asupra (sic !) descoperirii insulinei".

Trec peste prezentarea senină neutralistă a redactării și întreb :

a) de ce nu se precizează luna și ziua cînd își publică Paulescu „rezultatul cercetărilor sale", iar la canadieni scrie : „decembrie același an" ?

b) înșiruirea Collin etc. e greșită, evident, e vorba de 2 nume, nu de unul ; iar premiul nu s-a dat celor 3 (4), ci numai la doi ; care dintre cei 2 a murit în 1972, J.B. Collip sau J.J.R MacLeod ? ați corespondat cu ei ? Best a murit în 1978, trebuia menționat acest lucru.

c) premiul a fost pentru chimie (v. p. 320) șau pentru fiziologie-medicină ?

d) v-am întrebat aceasta, deoarece în același dicționar, la pag. 668, în tabelul cu premiile Nobel se spune — fără nici un comentariu, fără să se ia o cît de firavă atitudine — că în 1923, Frederick Grant Banting și John James Rikard MacLeod din Canada au primit premiul pentru fiziologie-medicină ; motivul : „descoperirea și fabricarea insulinei și definirea rolului acesteia în tratamentul diabetului".

Dacă la pagina 320 se afirmă că a fost recunoscută prioritatea lui Paulescu, nu era cazul să se arate că premiul a fost dat aiurea, pe nedrept — măcar într-o notă de subsol ?

f) de ce spun asta ? — ca să încheiem această paranteză — pentru că și în alte lucrări de referință apărute în România **(Dicționarul enciclopedic român,** 1965, **Mic dicționar enciclopedic,** ed. I, 1972, ed. II, 1979), Paulescu e prezentat inacceptabil, ca „unul dintre precursori". Nici la noi Paulescu nu e apreciat cum se cuvine, iar dv. vă propuneți să-l faceți acceptat de străini ca descoperitor al insulinei...

Prof. I.P. — Atitudinea dicționarelor românești este într-adevăr, din acest punct de vedere, o rușine. Toate eforturile depuse, în ultimii 12 ani, toată documentația prezentată pentru revalorizarea lui Paulescu apar minimalizate, deformate sau ignorate. Banting nu putea găsi ambasador mai bun pentru mistificarea pe care a făcut-o și întreținut-o 50 de ani, adică și după moartea lui, decît în dicționarele românești... Regretabil și straniu !

N-am corespondat nici cu Collip, nici cu MacLeod. Premiul a fost pentru fiziologie-medicină.

L.S.P. — Ce s-a întîmplat în străinătate în ultimii ani, după moartea lui Best ?

Prof. I.P. — Cînd a murit Best (31 martie 1978), **Le Monde** a publicat un articol în care se spune că Best „în 1921, împreună cu colaboratorul său F. Banting .. au descoperit" insulina. Apoi adaugă : „Această descoperire, confirmată în același an în România de către Paulescu, apoi în Franța de Ch. Gardin, i-a adus lui Banting un premiu Nobel de fiziologie și medicină (1923)"... Ce să mai spunem ? !

Se pot constata, pe ici-colo, și răbufniri ale unui val de uitare. Un exemplu este tocmai cazul survenit în revista „Cahiers de Nutrition" din Paris. Această revistă foarte importantă, creată și condusă pînă la moartea sa, în 1976, de marele savant Trémolières, obișnuiește să publice pe coperta fiecărui număr fotografia unui mare cercetător în domeniul nutriției și, în corpul revistei, o notă în care, sub forma unui curriculum vitae, se expune succint contribuția sa științifică originală care a ajutat la progresul științei. Această revistă a publicat în 1971, vol. 6, fasc. 4, fotografia lui Paulescu și textul în care expunea omagial activitatea științifică excepțională a autorului român și apoi rolul lui de descoperitor al insulinei. După moartea lui Trémolières, în 1977, apare, în aceeași revistă vol. 12, fasc. 3, fotografia lui Banting și un text elogiind rolul lui Banting și Best în descoperirea și purificarea insulinei. Autorul acestei note era, fără îndoială, de bună-credință, dar neinformat, pentru că atunci cînd i-am trimis o copie după un articol al lui Collip, niciodată dezmințit și în care acesta arată că prima injecție de insulină la om s-a făcut cu preparatul purificat de el, și-a recunoscut eroarea.

L.S.P. — Ce considerați că ar trebui făcut în continuare pe plan național și internațional pentru recunoașterea operei lui Paulescu și impunerea ei definitivă ?

Prof. I.P. — Mult, foarte mult ! În primul rînd la Asociația americană a diabetului, unde prioritatea lui Paulescu e ignorată. Următorul fapt e concludent. Am făcut foarte recent o intervenție motivată la Asociația americană a diabetului în care am arătat pentru ce Conferința memorială Banting care are loc la congresul anual al asociației este „deplasată" și ar trebui să fie înlocuită, dacă nu cu o conferință Paulescu, ceea ce mă așteptam că vor refuza, cu o conferință a insulinei. Mi-au răspuns că, deși recunosc că Banting și Best n-au citat cum se cuvenea lucrările lui Paulescu, ar fi irealistic să cred că se va suprima Conferința memorială Banting. Fără comentarii ! Dar e bine să știm cu ce argumente și cît mai avem de luptat. Am primit însă promisiunea că va fi analizată cartea mea într-o revistă americană de diabet

L.S.P. — De la promisiune la înfăptuire poate fi un pas sau mai mulți...

Prof. I.P. — Efectiv analiza a apărut în nr. 3 din 1981, p. 446 a revistei Diabetes Care. După o enumerare a 5 precursori, urmează veritabilul descoperitor al insulinei, corect: Paulescu (1921) și apoi Banting și Best (1922). Este prima dată, de 12 ani, de cînd a pornit această campanie, că apare numele lui Paulescu într-o revistă de diabet din S.U.A. „Jocul" nu este nici acum loial. Recenzentul ne acuză de șovinism și de psihoză în 2 (Pavel, Paulescu !). Nu a remarcat el că primul care a reclamat prioritatea pentru savantul român este un anglo-saxon, prof. Ian Murray din Glasgow, în 1969 ! și că în anii care au urmat pînă la moartea sa a reafirmat de 4 ori această prioritate ?!

L.S.P. — Ar fi, deci, cel puțin o psihoză în 3 !

Prof. I.P. — Este deci o psihoză mai degrabă colectivă, în care au intrat, între alții mulți, președintele (R. Luft) și vicepreședintele (E. Martin) Federației Internaționale a Diabetului. Amintim între aceștia pe prof. Bajaj din îndepărtata Indie. Îi recomandăm recenzentului să citească lucrarea acestuia despre descoperirea insulinei. Poate va găsi energia să arate Asociației americane a diabetului că suprimarea conferinței anuale în memoria lui Banting este o problemă de morală științifică !!

L.S.P. — Anul acesta avem două aniversări importante legate de Paulescu.

Prof. I.P. — Împlinirea anul acesta a 60 de ani de la descoperirea insulinei și 50 de ani de la moartea lui Paulescu ar fi, în adevăr, o ocazie binevenită, pentru reluarea acțiunii cu noi eforturi.

Să pregătim însă centenarul, care acesta va fi internațional. Pentru aceasta să redactăm o versiune română, conformă realității, a istoriei descoperirii insulinei și priorității lui Paulescu. Pînă atunci, să publicăm o nouă ediție engleză a cărții : **Priority of N. C. Paulescu**... cu completările de rigoare, pe care să o putem trimite gratuit — cum am făcut și pînă acum, prin Ministerul de Externe — de cîte ori apar în literatură manifestări scrise ale unor personalități mai mult sau mai puțin importante care ignoră total cu bună intenție sau tendențios prioritatea lui Paulescu.

Să punem o placă de marmură pe casa în care a locuit Paulescu și în care nepotul său, dr. C. Angelescu, a amenajat, în spațiul său locativ, un colț memorial.

Să așezăm din nou, în sala de recepții a Facultății de medicină din București, tabloul cu portretul lui Paulescu unde savanții străini, în trecere prin București, să-l poată vedea.

Să creăm în cadrul Academiei un premiu de fiziologie și medicină : Prof. N. C. Paulescu.

La intrarea în Laboratorul de fiziologie al Facultății de medicină din București să fie reașezată, în conformitate cu hotărîrea Consiliului profesoral din toamna anului 1931, o placă cu indicația : „Laboratorul de fiziologie prof. dr. N. C. Paulescu (1869—1931). Descoperitorul insulinei (1921)". Această placă a existat pînă la niște lucrări de renovare ale laboratorului, cînd ea a dispărut.

L.S.P. — Sînt multe de făcut, și nu este domeniul unui singur om sau al unor animatori pasionați. Este vorba de un interes național și Academia R. S. România, forurile politico-științifice competente sînt cele care vor acționa.

Prof. I.P. — Dificultățile înrădăcinării definitive a priorității românești în conștiința lumii științifice internaționale sînt încă foarte mari. Șaizeci de promoții de medici au învățat greșit. Dar, pornind de la remarcabila audiență găsită la o seamă de savanți străini, dintre cei mai prestigioși, să facem totul pentru cunoașterea acestui mare, foarte mare cercetător și descoperitor român. Merită imaginație și efortul nostru de-a lungul unui șir de ani, pentru a profita de prezența contemporanilor săi și a evita ca dispariția acestora să ducă la uitarea lui Paulescu...

LAURA SIGARTEU PETRINA ■

CONCLUZII

În încheierea interviului acordat revistei noastre de către profesorul dr. Ionel Pavel, considerăm că este momentul să reamintim cititorilor noștri că, paradoxal, despre meritele fiziologului român Nicolae Paulescu, omul care a avut în mînă insulina cu mult înaintea canadienilor Banting și Best, despre autorul acestei mari descoperiri s-a scris extrem de puțin chiar și în țara lui de baștină, România. Un reputat specialist în domeniul bolilor metabolice și de nutriție, doctorul C. Ionescu-Tîrgoviște, ne declara de curînd următoarele : „Este foarte regretabil că în ultimele decenii s-a vorbit foarte puțin despre acest savant de talie mondială. Cel puțin o generație de medici n-au știut nimic sau aproape nimic despre Nicolae Paulescu. Personal mărturisesc că nu i-am auzit numele în cursul studiilor universitare. Școala românească de nutriție s-a străduit să înlăture această gravă omisiune abia în ultimii zece ani. La loc de frunte se situează în acest sens lucrările profesorului dr. Ionel Pavel publicate în reviste de specialitate din străinătate, precum și „Memorialul Paulescu" prezentat de către profesorul dr. Iulian Mincu în deschiderea primului Congres național de nutriție și boli metabolice din 1980 — comunicări ce readuc în actualitate nu numai flagranta nedreptate făcută ilustrului fiziolog român, ci și direcțiile prioritare ale cercetării medicale autohtone în domeniul diabetologiei".

Din păcate, Nicolae Paulescu nu este nici primul și nici ultimul savant român căruia nu i s-a decernat, din ignoranță sau cu bună știință, premiul Nobel, în ciuda unor probe mai mult decît evidente prin care se atestă valoarea sau prioritatea unor invenții și descoperiri românești. Marele premiu acordat de Academia regală suedeză ar fi trebuit să încununeze și activitatea ilustrului bacteriolog și imunopatolog Victor Babeș și a celor doi savanți de renume mondial, George Constantinescu și Henri Coandă, precum și cea a unui alt mare neîndreptățit, medicul severinean Ștefan Odobleja, autorul primului tratat de cibernetică generală și omul care a anticipat cu zece ani mai devreme decît Norbert Wiener construcția creierelor electronice. De reținut totuși că aceste dureroase și regretabile acte de mechinătate au aparținut primelor 4—5 decenii ale veacului nostru. De reținut, de asemenea, că despre virtuțile științifice ale unui Paulescu sau Odobleja, aruncați vremelnic în conuri de umbră, se vorbește astăzi cu stimă și ploasă recunoștință nu numai în România, ci și în cercuri științifice din întreaga lume, că tot mai mulți sînt cei care recunosc postfestum prioritatea unor realizări românești. Meritele lui Paulescu și Odobleja au devenit astăzi mult mai cunoscute și deoarece aparțin unei țări ce s-a impus în lumea științifică mondială, în special în ultimele două decenii prin numeroasele comunicări de răsunet prezentate în cadrul unor întruniri și confruntări internaționale.

Vom aminti în acest sens cîteva opinii de dată mai recentă cu privire la opera științifică a medicului Nicolae Paulescu, opinii neconsemnate de autorul interviului publicat în Flacăra. Ne-a scris, de pildă, din Elveția domnul dr. Paul Mateescu care ține să-și exprime dezamăgirea că, la aniversarea celor 60 de ani de la descoperirea insulinei, acest eveniment nu este oglindit în viața filatelică a României printr-un timbru care să-l înfățișeze pe doctorul Paulescu. Corespondentul nostru ne-a trimis și o copie xerografiată după revista elvețiană „Médicine et Hygiène" unde, în cadrul unui amplu articol dedicat insulinei, este reprodusă și disputa dintre Paulescu și canadienii Banting și Best. Într-o altă publicație de medicină, editată în Franța, „La recherche", profesorul dr. Jean Vigne îl citează pe Paulescu drept primul descoperitor al insulinei, primul care a extras-o corect din pancreas în 1921 înaintea francezului Gardin, a canadienilor Banting și Best. Vom mai aminti, în sfîrșit, că pentru savantul suedez Rolf Luft, președinte al comitetului Nobel din Upsala, numele compatriotului nostru Paulescu este asociat cu termeni de „titan al științei mondiale".

În memoria acestui ilustru reprezentant al școlii naționale de medicină, la Editura științifică și enciclopedică se pregătește, așa cum am mai anunțat, apariția volumului intitulat „Nicolae Paulescu, descoperitorul insulinei". Cartea va fi semnată de dr. Constantin Angelescu și Laura Sigarteu-Petrina. Este vorba, ni s-a spus, de prima lucrare exhaustivă privind viața și opera savantului. Iată ce ne-a declarat în această privință doctorul Constantin Angelescu, care se recomandă nu numai în calitate de coautor, ci și de apropiat colaborator al doctorului Nicolae Paulescu :

„Avînd în vedere faptul că doctorul Paulescu este cunoscut astăzi în primul rînd ca descoperitor al insulinei, am considerat util să prezentăm marelui public pe Paulescu omul, Paulescu medicul și profesorul, Paulescu fiziologul, endocrinologul, anatomopatologul, chimistul, chirurgul — așadar pe ilustrul și eruditul clinician și cercetător de nivel mondial. Cartea va cuprinde întreaga operă științifică a ilustrului nostru compatriot, precum și aprecierile unor personalități științifice din întreaga lume despre această operă. Aș dori să pomenesc în două, trei cuvinte cîteva din realizările mai puțin cunoscute pe care știința mondială le datorează lui Paulescu. Astfel, încă din vremea cînd lucra la Paris împreună cu profesorul Gastre, savantul român inaugurează cercetări în domeniul pancreasului endocrin. În 1906 prezintă lumii medicale o metodă chirurgicală de abordare a hipofizei pe cale temporală, metodă prin care el lămurește și geologia necunoscută pînă atunci a acestei glande. Această metodă va fi ulterior adaptată în chirurgia umană de către celebrul neurochirurg american Cushing.

În 1924 tot Paulescu este cel care demonstrează că legile Ambart și constanța ureo-secretoare, folosite în lumea întreagă ca test indispensabil în afecțiunile renale, sînt eronate și trebuie eliminate din practica terapeutică.

Lucrarea se încheie cu procesul insulinei, care demonstrează, fără drept de tăgadă, că acest hormon a fost descoperit de un român iar acesta este doctorul Nicolae Paulescu".

LIVIU TIMBUS ■

LITORAL 1981

Cine cîntă la mare?

Am urmărit timp de mai multe zile programele cîtorva din barurile și restaurantele de pe litoral. Am făcut acest lucru ținînd cont de specificul unui program de acest gen, la care trebuie să participi renunțînd la pretențiile pe care le ai atunci cînd te duci la un concert simfonic, de pildă. Un lucru ni s-a impus din capul locului : calitatea programelor din restaurantele și barurile de pe litoral a crescut față de anul trecut. Este o consecință firească a faptului că la țărmul mării au fost invitate trupe profesioniste, capabile să susțină adevărate spectacole, demne să apară uneori chiar și pe o scenă de teatru. Nume de referință în muzica ușoară românească precum și în dansul modern de la noi sînt și ele prezente în aceste zile însorite de vară pe litoral unde își etalează marile lor resurse interpretative. În acest context nu-i rău să amintim că angajările soliștilor și orchestrelor se fac prin ARIA (care ia o cotă, un frumos comision de fiecare contract), dar nu aduce, nu participă direct la închegarea unui spectacol. Mai trebuie să menționăm că dotarea unora din săli rămîne necorespunzătoare. Propunem să se analizeze și ora de închidere a barurilor de noapte, care poate pe litoral ar putea rămîne deschise mai mult și desigur fără a perturba liniștea celorlalți. Dar despre calitatea programelor de pe litoral și despre alte aspecte legate de ele ne referim în însemnările ce urmează.

DECOR DE EPOCĂ

Grădina Union din Eforie Nord are ambiția de a reînvia o epocă. Pentru fiecare vîrstă Unionul va strecura florul amintirilor care, ciudat, fără a fi fost trăite devin atît de structural legate de memoria afectivă, de Caragiale, de bunici, încît oricînd ne vom simți la Union acasă. Salutăm inițiativa de a chema un teatru bun — aici, teatrul de estradă „Leonard" din Galați — care prezintă un spectacol bine închegat și de mult bun gust, capabil oricînd să fie susținut și pe o scenă. Rochii roz-bombon și pălării legate cu funde, french-cancan, fete frumoase și talentate, cuplete vechi în interpretări noi și savuroase — cum ar fi cele ale lui George Panaitopol. Ofelia Panaitopol, Traian Vasiliu — o scenografie care sugerează alte vremuri cu mijloace simple —o draperie, două felinare și un afiș aranjate cu dibăcie de scenograful Simion Mărculescu — iată cîteva din elementele de atracție oferite de grădina Union în fiecare seară. În „culi" Dinu Gheorghe, șeful unității, un om tînăr, plin de inițiativă, absolvent al unui prestigios liceu de matematică din Pitești.

FAST ROMAN

Vraja Mării din Eforie Nord. Mult fast care amintește de un decor roman. Găsim emblemele unei imaginații luxuriante atît în scenariu, în regie cît și în costumație, chiar și în îmbrăcămintea celor care servesc la mese. Lectici, tronuri, pelerine purpurii, gesturi hieratice, togi savant mișcălite, albul marmurei — iată o ambianță care seduce privirea. Apar mari figuri ale antichității, Cezar, Antoniu, Cleopatra, care susțin dialoguri, deseori pline de haz. Din nou facem cunoștință cu trupa teatrului Leonard, de data aceasta cu alte vesminte, însă cu același aplomb și dăruire. N-ar fi rău însă dacă textul (aparținînd lui Puiu Maximilian) nu ar deveni pe alocuri obositor. Probabil că autorul a mizat pe norocul că nici un turist prezent în grădină nu cunoaște limba italiană. Altfel, nu ar fi existat scena moralizatoare : italianul cu Alfa Romeo și „fetița de la noi" care îi adresează cele mai colorate epitete. Nici finalul spectacolului nu e la nivelul întregii reprezentații, un cor intonînd tamnisam un soi de cîntec ce se vrea mobilizator și nu are nimic de-a face cu sfîrșitul unui program de bar. Din fericire, impresia de penibil lăsată de această secvență total nereușită la care contribuie și costumația artificial folclorică — rochii de nailon și fote turcoaz paietate — se șterge odată cu apariția strălucitoare a Silviei Surdu, excepțională vedetă a întregului spectacol de la Vraja Mării. Rău prezentată, după o pauză deconcertantă, acompaniată de o orchestră nu prea în formă, Silvia Surdu izbutește să ne ofere totuși o mostră de ceea ce înseamnă adevărata arta. Dansînd step așa cum numai în filme am văzut-o pe Ginger Rogers, cîntînd teribil de antrenant, ea este răsplătită de public cu aplauze la scenă deschisă. Vedeta serii — paradoxal — nu are însă un contract ferm.

MUZICĂ TÎNĂRĂ

Mărturisim că am intrat în restaurantul Bucegi din Mamaia cu inima strînsă. Știam că aici cîntă în fiecare seară, din data de 10 iunie, Mircea Vintilă și Valeriu Sterian acompaniați de orchestra Compania Sunet, din care fac parte Eduard Bălașa — chitară solo, Iulian Constantinescu — baterie, Ioan Ranga — chitară bas. Scriserem despre cei doi reputați reprezentanți ai muzicii tinere în repetate rînduri și le știam marea lor valoare. Însă nu ni-i puteam închipui într-un alt cadru decît acela oferit de **Cenaclul Flacăra**, unde mii de tineri îi ovaționau și cîntau împreună cu ei. De aceea surpriza a fost cu atît mai mare după ce

Jeanina Matei

am asistat într-o seară la spectacolul pe care cei doi cîntăreți folk și Compania Sunet ni l-au prezentat. Pentru că aceasta este termenul cel mai adecvat : spectacol, și încă unul de ținută, care ne-a spulberat prejudecățile cu care veniserm să-i ascultăm. Mircea Vintilă și Valeriu Sterian demonstrează în restaurantul București că muzica de calitate își poate găsi oriunde o ambianță firească și că se lasă nu numai influențată de această ambianță, dar, la rîndul ei, e capabilă s-o formeze, s-o modeleze după dorință. La restaurantul București nu vine orice cheflîu dornic să uite de sine însuși și de ceilalți. Fără să aibă cîtuși de puțin morgă, fără să impună nicidecum o atmosferă artificială, restaurantul acesta își încredințează în fiecare seară cele 250 de locuri de pe terasă unor oameni dornici să asculte un program muzical bun în timp ce beau cu decență sau mănîncă.

O vedetă a stepului : Silvia Surdu

Zeci de spectatori care nu mai au loc la mese stau pe margine și ascultă cu vădita plăcere succese mai vechi și posibile noi succese ale muzicii tinere. Unele piese sînt întîmpinate cu bucurie de la primele acorduri, ca de pildă **Constantin și Veronica, Hanul lui Manuc, Proverbe** care sună excelent în acest decor. Mai sînt și alte cîntece care vor intra cu siguranță și ele în conștiința iubitorilor muzicii tinere : **Popa Nan, Pelicanul, Iluzia unei insule.** O clipă am fost deconcertați cînd am auzit **Amintire cu haiduci, Ardeal,** dar imediat ne-am adus aminte cum în Maramureș localnicii, la ospețele lor, nu cîntă de pe ultimul disc al formației Boney M ci **Sus, sus, sus la munte, sus** și **Treceți batalioane,** cu o înflăcărare greu de egalat. Bineînțeles că Mircea Vintilă și Valeriu Sterian, care au în spate o vastă experiență interpretativă, și-au chibzuit programul astfel încît în repertoriul lor să se afle și piese de Bob Dylan, Niel Young sau Joan Baez, ca un semn de prețuire pentru muzica tînără de pretutindeni. Se aplaudă mult la restaurantul București, se aduc interpreților flori, se bisează se ascultă într-o stare de reculegere. Iată un triumf al muzicii tinere, capabilă să însufletească pe oameni oriunde ar fi prezentă.

EXPUNERE DE MOTIVE

Scurte considerații de ordin tehnico-afectiv ale aprecintului șef de orchestră, compozitor și cîntăreț HORIA MOCULESCU :

— Stau aici, în astă-seară, la o masă, în fața restaurantului BUCUREȘTI din Mamaia, ascult și studiez fenomenul. Mă gîndesc că dacă acum 5 ani acești băieți, Valeriu Sterian și Mircea Vintilă, cu formația alcătuită, ar fi cîntat ce cîntă acum, această minunată muzică tînără dacă ar fi avut 3—4 clienți-spectatori care să-i asculte ?! Faptul că astă-seară sînt aici peste 200 de oameni care-i ovaționează, oferindu-le și flori, evident că este meritul integral al aceluia care a știut să anime și să cultive acest fenomen în cadrul manifestărilor în cenacluri începute în anul 1974, Adrian Păunescu.

— Dar dumneavoastră, cunoscut fiind că aveți un repertoriu special, de ce nu vă desfășurați acum în plin sezon multiplele dumneavoastră talente într-un bar ?

— Motivele pentru care n-am încheiat nici un contract vi le pot mărturisi cu voce tare, și așa nu puteți dumneavoastră publica ce spun !

? ! ? '

— În primul rînd „cîntînd" într-un bar unde ar trebui să se muncească mult mai mult decît într-un restaurant, pentru că astfel de programe ar necesita foarte multe repetiții pentru a crea acea atmosferă și a armoniza mișcarea sincron, ca să zic așa, membrii unei orchestre bunăoară, cu mine în frunte, am fi puși în situația ca, la sfîrșitul unei zile de muncă, banii pe care-i primim să-i cheltuim numai pe mîncare.

Apoi nu-mi face nici o plăcere să acompaniez un program de bar. Vă rog să rețineți, de bar, în care cineva îi zice „hai lelito-n doal" unde nu se potrivește ; altcineva eliminînd din program, fără să-mi ceară părerea, tocmai numerele specifice, spectaculoase.

Alt motiv pentru care am ocolit barul este dotarea tehnică, dotare care nu este cu nimic mai bună decît cea de acum 18 ani cînd s-a deschis pentru prima oară barul „Melody" din Mamaia. O singură excepție, barul „International" din Olimp.

Și ce fel de program de bar poți să vezi dumneata, cînd afară este încă soare ?

La ora actuală s-a ajuns acolo încît deosebirea între un restaurant și un bar constă în faptul că barul este un loc închis, cu portar la ușă, cu fireturi, portar care nu justifică cu nimic diferența de dublu preț, introdusă ulterior în nota de plată.

UN SHOW DECENT

Un show decent ne oferă și barul Melody din Mamaia. Realizatoarea lui, Doina Andronache, a ținut să-i atribuie caracteristicile unei reprezentații de înalt profesionalism și de mult bun-gust. Nicolae Ilie, șeful unității, s-a preocupat și el îndeaproape de etapele realizării programului. Urmărindu-l cu atîta atenție, a căzut chiar și de pe o schelă. Din fericire, nu s-a întîmplat nimic grav. Trecînd peste acest amănunt trebuie să observăm că reprezentația se caracterizează printr-o mare diversitate. În scenografia lui Mircea Rădulescu și secondată de orchestra Grupul Soul, trupa de balet a Teatrului de estradă din Deva și-a făcut remarcată din plin calitățile interpretative (soliștii baletului : Dumitru și Ely Hanea). Un moment deosebit l-a constituit plastica acrobatică executată de Trio Majestic. Cei trei componenți ai grupului stringeau odinioară covoarele din arena circului București, măturau acolo pe jos ca oameni de serviciu. Printr-o perseverență și o ambiție uluitoare ei au ajuns să prezinte azi un număr de mare efect, capabil să entuziasmeze pe oricine îl urmărește. O cîntăreață cu priză la public rămîne Clara Anton, binecunoscută din spectacolele de la Fantasio. Mai sînt prezenți, printre alții, Gina Pătrașcu, Radu Gheorghe, Cristian Popescu, toți contribuind la crearea unei atmosfere agreabile, de destindere.

UN PROGRAM DE NIVEL EUROPEAN

Ceea ce îți fură ochii din prima clipă la barul „Internațional" din Olimp este marea desfășurare de elemente ale tehnicii moderne menite să transforme orice ambianță într-un decor de paradis. Iată cu

Zoe Cîmpeanu

ce au ținut să-și întîmpine oaspeții cei de la „Internațional" : cu un glob panoramic multicolor, cu mișcare vertical-orizontală, cu patru proiectoare Raf cu viteză variabilă, cu un stroboscop, cu un proiector de urmărire cu mișcare autonomă, cu un epidiascop. Conjugarea acestor embleme ale tehnicii creează efecte uluitoare și un cadru în care artiști ca Dan Spătaru, Marina Voica, Jeanina Matei, Păunița Ionescu, Mihaela Oancea, Zoe Cîmpeanu, Silvia Surdu evoluează în condiții excelente și cu o remarcabilă dezinvoltură. Mai enumerăm dintre cei pe care îi putem urmări în fiecare seară la „Internațional" pe Rodica și Ilie Ștefan, Tatiana Botez, Emil Marinescu, Duo Lasco, Luigi Cassian. Ansamblul de balet București, condus cu dibăcie de Cornel Patrichi, este excelent acompaniat de orchestra Wilmany. După cum ne spune Viorel Păunescu, șeful complexului „Internațional", toți componenții acestei trupe au repetat, cum se spune, „la sînge", cu o rigoare și o disciplină liber consimțite, numai din ambiția de a oferi turiștilor cel mai bun program de bar care poate fi văzut în această vară pe litoral. Tot el ne mărturisește în perfectă cunoștință de cauză că spectacolul e comparabil cu cel din marile săli de bar din Europa. Ceea ce determină ca toate locurile să fie ocupate, seară de seară, iar clienții să fie cît se poate de mulțumiți de calitatea reprezentației structurate pe ideea de disco. Un grup de profesioniști desăvîrșiți etalează aici marile lor resurse interpretative fără să ezite nici un moment, fără să cunoască nici un complex, ca niște adevărate mari vedete ale muzicii ușoare și ale dansului de pretutindeni.

O BUBUITURĂ

Este ceea ce se cheamă un bar de port lîngă care ar trebui să existe cel puțin 10 de același gabarit pentru a se evita o „sufocare", ținînd cont de numărul mare al vapoarelor ancorate în radă și, odată cu creșterea relațiilor comerciale, numărul marinarilor în plimbare pe uscat, după luni de zile de navigație, va tîrși, ca să zicem așa, folosind un termen consacrat, micul perimetru al acestui local. La barul „Pelican", singurul de acest gen din Constanța, deschis fiind în toate anotimpurile, responsabilul, Olteanu Victor, venit doar de cîteva zile aici și care la prima vedere pare un om de ispravă, este sincer îngrijorat de prezența noastră.

— Cum vă place ?

— Dar dumneavoastră ?

— Nu-mi convine programul, într-un punct de vedere major. Clienții, dacă observați, chiar dacă se duc pînă la Pireu sînt aceiași, mai ales dansatorii de vreo patru ani sînt aceiași, cîntăreții au un repertoriu arhicunoscut și sînt tot aceiași, au aceleași programe și nimic nu s-a schimbat de tot atîtia ani.

Barul are circa 80 de locuri la mese. Ambianța arhitecturală este extraordinar de caldă funcțională, avînd un spațiu împărțit cu foarte mult rafinament. Acustica este excelentă, însă toți cei care au cîntat la microfon, în frunte cu renumita cîntăreață Clara Anton, au confundat spațiul de la „Pelican" cu cel de la „Melody bar". Dealtfel, aceeași confuzie o face și formația instrumentală Orfeu din Mamaia care crede că se află pe coverta unui vapor, în plină sărbătoare, și în consecință se aude un bubuit continuu în timpanul auditorului.

Cetățeanul pleacă din bar mai mult amețit chiar dacă n-a băut, silit fiind el și creierul său — pentru că nu este puțin lucru ca să-ți pocnească în cap o mie de baterii, timp de o oră. Nimeni nu are satisfacția sau înțelegerea a ceva cît de cît coerent. Fantezia lipsește cu desăvîrșire, textul nu se distinge, mai precis, nu se înțelege ce spune cîntărețul ; melodiile n-au nici ele puterea de penetrație, tinguitoare sau ritmice note pe care să le poți apoi cu ușurință fredona. Totul a devenit aici, la Pelican, o singură bubuitură. Dorim noului responsabil mult succes.

Ziua unui turist

SĂBIOARĂ ŞI LUFAR

Inițiativa, de obicei, nu vine din senin, și nu cade pe capul omului, fericindu-l, fără ca acesta să facă vreun efort. În loc de concluzii vă oferim două exemple mai mult decît concrete : restaurantul complex „Debarcaderul“, al cărui șef de unitate, **Dumitru Rusa**, a fost aproape de hotărirea I.H.R.-Eforie Nord, care, acum patru ani a schimbat specificul, trecînd la aprovizionarea cu pește a complexului. „Debarcaderul“ a devenit locul unde vin oamenii de pe întreg litoralul pentru a gusta specialitatea casei : ciorba de morun. Prețul este mai mult decît modest : 5 lei și 40 de bani ! Întreprinderea piscicolă Tulcea aduce materia primă. Și „materia primă“ poartă numele exotice ale peștilor mărilor și oceanelor : săbioară, lufar, merlucius, macrou, ceatal, morun, somn. Rafinații se pot delecta cu pui de baltă, supă de broască țestoasă, stridii afumate, cocteil de moluște... Nouă ne-a plăcut ciorba, specialitatea bucătarului Dumitru Secăreanu, „creierul“ restaurantului, cum ni-l prezintă propriul său șef. Cum se concretizează inițiativa I.H.R.-ului ? Aproape 2 milioane de lei vînzare, lunar ! .

Nici autoservirea „Litoral“ nu stă să aștepte cu mîinile în sîn... Șefa unității, **Ioana Prundiș**, o femeie frumoasă și cochetă, trece printre plitele uriașe, printre spălătoare, gustă, verifică, gîndește. Și bucătarul, cronoveanul **Șerban Marin**, detașat în fiecare an pe litoral, dar terminînd vacanța nebronzat, reușește să ofere tot felul de bunătăți celor peste 7 500 de oameni care intră, zilnic, în autoservire. Se prepară cu precădere salatele, legumele, pestele.

Fără concluzii, doar cu zîmbetele culese de pe chipurile celor aflați la odihnă !

DOI OAMENI RĂBDĂTORI

Sîntem doi oameni răbdători. Stăm de un ceas pe terasa restaurantului Cazino din Eforie Sud și așteptăm să ne ia cineva în seamă. Iluzie zadarnică. Toate cele 46 de mese din jurul nostru, frumos aranjate, sînt libere. Mai bine-zis, s-au ocupat și s-au eliberat de către turiști mai puțin răbdători. Doar la două mese puse cap la cap servesc trei chelneri aferați. În rest, liniște și pace. Contemplăm marea, privim la cei care se întorc de la plajă. La un moment dat, unul dintre noi își pierde răbdarea și îl abordează pe șeful unității, Mihalache. „Vă anunțăm... dumneavoastră sînteți șeful unității ?“ „Da, ce s-a întîmplat ?“ „Aș dori să vă cer sfatul într-o chestiune de serviciu. Dacă pe terasa acestui restaurant sînt 46 de mese înseamnă că orice cetățean se așază la ele are dreptul să fie întrebat de un ospătar ce dorește, nu-i așa ?“ „Aveți dreptate, dar nu avem decît patru ospătari“. „Dar trei servesc la o singură masă. Cel de-al patrulea nu ne-ar putea servi pe noi ?“ „Dom'le, asta-i situația, sînt cam obosiți“.

INSTRUCȚIUNI PENIBILE

În drum spre litoral, la stațiile PECO, vînzătorii îți pretind — sub amenințarea că nu-ți eliberează ulei pentru motor decît în schimbul a tot atîtea bidoane de plastic — zicînd dinsele, lucrătoarele de la PECO, că așa au ordin de la „bază“ și ca exemplu dau stația Hîrșova care are de pe acum un plan de cîte bidoane să strîngă pe lună.

Adevărul e că : în primul rînd aceste bidoane intră în costul uleiului și în consecință aparțin de drept cumpărătorului, ceea ce și șeful de la bază — care dă acest ordin — trebuie să știe. În al doilea rînd, nici un posesor de automobil (noi nu cunoaștem) cu scaun la cap nu-și va face acasă depozit de bidoane, ele rămînînd de-adevăratelea, la prima stație de autoservice, acolo unde cetățeanul nostru își schimbă uleiul la motor. Oamenii, pasnici, lasă acolo bidoanele fără amenințări și fără nici un plan dinainte stabilit. Autoservice-urile au și ele la rîndul lor un plan de colectare, ceea ce este foarte bine și logic. În acest context putem deci sugera o întîmă dar nemaipomenită idee : șefii depozitelor PECO să în legătura direct cu șefii de autoservice de pe tot cuprinsul țării, pentru a curma această neînțelegere care, deocamdată, din felul cum se aplică, îngnește pe cetățeanul nevinovat.

SPRE SEARĂ

N-am putea spune că marea, soarele, plaja, pot rezolva totul... Edilii litoralului caută forme noi pentru atragerea în „jocul“ vacanței a zecilor de mii de turiști, care nu așteaptă decît să fie chemați în acest joc... și să aibă cu ce se juca !

Proaspătul responsabil al bazei de agrement din Eforie-Nord, profesorul de educație fizică Ion Rădulescu, a luat în primire un post care nu exista pînă acum. Agrementul a început să fie gîndit în mod științific. Rezultatul — exact ceea ce se așteaptă : ieșirea din monotonia masă-casă-somn, transformarea stațiunii, care era, ce-i drept, cam îmbătrînită, într-un lanț de posibilități : sase terenuri de tenis reamenajate, trei terenuri de minigolf, un teren polivalent — badminton, minigolf, volei, baschet — în construcție, cinci bazine de înot, discoteci, un parc cu jocuri, carusel, montaigne-russe. Și doi entuziaști care nu au nici o clipă de odihnă : directorul I.H.C.R. din Eforie-Nord, **Virgil Gîrnițâ**, și șeful dispeceratului, **Ion Dinu**.

Ce își dorește Ion Rădulescu ? Posibilitatea de a închiria biciclete, foarte căutate de turiști, și unele lucruri mărunte, dar care își fac simțită lipsa tocmai cînd ai mai multă nevoie de ele : mingi de tenis, fileuri, crose de minigolf. Încolo, voie bună, și... avantaj la primire pentru noi, beneficiarii acestor posibilități.

★

Un loc aparte în lista de distracții îl ocupă Baza nautică a stațiunii Eforie-Nord. Trei iahturi, trei păsări cu aripi de pînză, wind-surfing-uri, bărci pescărești cu toate uneltele (chiar și cu pescari la bord !) și cîțiva profesori de educație fizică, aducînd cu adevăratii lupi de mare, călîți de vînt și talazuri. Am vorbit cu Vasile Dumitrescu, cu Stoica Gherasim, și am aflat de la dînșii cît de mult a însemnat ajutorul aceluiași entuziast **Virgil Gîrniță** cît și al directorului cultural al B.T.T., **Cornel Gogoașă**.

Încercați mirajul unei ieșiri în largul mării. Încercați plăcerea de a tăia valurile cu prova gratioaselor ambarcații, și... obișnuiți-vă cu prețul puțin cam prea mare : 55 de lei — o plimbare cu iahtul, o oră...

★

Ne dorim lucruri frumoase. Dorim să facem daruri. Ne oprim la „Arta populară 2“ (artizanatul din Constanța) Gazda noastră, responsabila **Remilda Cozoiec**,

lucrează de 20 de ani la acest magazin. Sînt turiști pe care-i cunoaște de ani de zile : în fiecare vară mai cumpără cîte un obiect pentru înfrumusețarea casei, a vieții. Secretul succesului ? Săptămînal, responsabila se interesează de noutățile din depozit. Răscolește, ne spune, depozitul, pentru a găsi obiecte de bun-gust. Lucruri alese pe care dînsa, dacă ar fi cumpărătoare, ar vrea să le aibă. Anul acesta vedete au fost perdelele din tort. Cu toate că aveau prețul de 1 500 de lei. Ar fi de dorit o mai pregnantă prezență dobrogeană. În afară de ploscuțe... nici o noutate!

★

Librăria „Tomis“ din Constanța se află la intîlnirea unor drumuri importante. Dar nu numai din acest motiv, „pentru că e în drum“, este asaltată de turiști care, așa cum plastic ne spune librarul-șef **Eugenia Vlad**, vin ca valurile. Se vinde foarte bine cartea de artă. Cartea de vacanță, cartea de aventuri, romanele de dragoste, de citit în serile pline de mister, în după-amiezile liniștite, ei, acestea sînt păstrate din stocul care sosește iarna, ne spune Eugenia Vlad. Se recartează la începutul sezonului, și se vînd ca pîinea caldă. Se realizează o vînzare de 200 000 de lei pe lună !

TOATE OBSTACOLELE DUC SPRE TECHIRGHIOL

O barieră uitată pentru cîteva trenuri de marfă și persoane, însumînd 15'—30' pînă la 64', ne-a lăsat pînă la urmă să trecem, plictisiți de insistența celor care fără prejudecăți vroiau cu tot dinadinsul să ajungă în capitala europeană a vestitului nămol binefăcător de Dobrogea, cel ce alină atîtea dureri.

Ca-n alte dăți, și acum, la sosire, ostașul cu drapelul în mînă, stă cinstit pe un soclu la intrarea în minunatul orășel și ne întîmpină mereu în aceeași poziție, cu spatele la toată lumea asta minunată care vine mereu, perseverînd în fiecare an. Nici pînă azi nu s-a găsit cineva să explice ostașului că menirea lui istorică este să ne primească pe noi cei de azi cu fața, așa cum sîntem, buni sau mai puțin buni, în orice caz mîndri.

Din șoseaua principală, tot cotind în speranța a ceva deschis în plin sezon, către ora prînzului, am străbătut multe străzi printre care și pe cea a Narciselor în colțul căreia ne-am oprit să admirăm panorama terasei cu circa 240 locuri a restaurantului „Zori de zi“, care era goală ca reclama unui film cu multe deșerturi. Lîngă restaurant sta închis și magazinul zeului negustor „Hermes“. Ceea ce ne-a făcut să exclamăm : „Și tu, Hermes ?“ Mărturisim că ne-a fost oarecum jenă atunci cînd ne-am decis să împietăm toată această liniște cu întrebări lumești pe tovarășul Tudose Nicolae, șeful de unitate de la „Zori de zi“, rugat fiind de noi să ne dea o listă a meniului de azi.

— Meniu n-avem, în schimb vă pot arăta comanda N.C.P.P.

— Păi, e veche.

— Aveți dreptate. Trebuie însă să ne înțelegeți și pe noi. Nu ne putem permite să trimitem în fiecare zi la trust un N.C.P.P. adică aceeași notă de comandă pentru că am deveni ridicoli.

— ? !

— Dumneavoastră scrieți cu usurință acolo, dar să nu uitați că noi sîntem restaurant „à la cart“ și nu avem obligația de a servi nici măcar mititei și nimic din carne. Beți și dumneavoastră un ceai ca mine și-o să vă simțiți bine. Din retribuția de 2 470 am luat 1 180 lei pentru că nu am realizat planul de 390 000. Acum e bine. Am primit 300 de ouă și am vîndut ouă fierte, la capac, omlete, scrob fără brînză. Mîine le termin. Mai am circa 60 în frigider și 6 kile țigănesc. Țigănescu îl pregătesc ca să substitui Turnedoul. Este adevărat, astăzi, conform listei de inventariere 00825 din 15 iulie a.c., din 30 sortimente n-am nici unul. Dealtfel pentru că-mi sînteți simpatic vă pot spune așa, în particular, că dacă în altă parte se mai mănîncă, ăștia de aici beau tare și-mi voi face planul, pînă la urmă, vorba aia : „pierzi, cîștigi, negustor te numești“ Tovarășe reporter, ceva tot am. Am promisiunea că voi primi zilele acestea puțină cafea. Vă rog, dacă mai stați prin stațiune, nu ne ocoliți.“

APA VIE

Pe plaja de la 2 Mai a apărut zilele acestea o gheretă mică din azbociment. Desigur că după ce ai vizitat Acapulco din Eforie Nord, această minusculă apariție nu te îmbie cu nimic. Cinci umbrele stau înfipte în fața gheretei cu 5 măsuțe vechi din tablă. Un tînăr cu părul ciufulit își face apariția în pătratul gheretei, care ține loc de ghișeu.

— Albule, ține două pioneze și prinde afișul !

Albu, un bărbat de circa 38 de ani, virît într-o salopetă gen NASA, prinde cu delicatețe pe panoul [illegible] hîrtia ruptă dintr-un caiet de desen.

Avem zilnic cafea proaspătă la ibric.

— Cum te cheamă ?

— Vasile.

— Și ce mai aveți vo, proaspăt pe-aici ?

— Pîn azi avem „mușt” prăjit. Și avem tot felul de biscuiți și mai avem Ci-co de doi lei. Față sticla, foarte rece.

— Doi lei ?

— Da, doi lei și avem și restul să vă dăm.

— Da de unde aveți voi gheață ?

— Avem, tovarășul responsabil de la Dobrogeana are grijă.

— Ce-i aceea Dobrogeana ?

— Dobrogeana este restaurantul din comună. Nu știți ?

— Îl știu, dar de unde aveți gheață ca să țină o zi întreagă ?

— Păi nu v-am spus ? Ne-a trimis responsabilul și a zis să nu pierdem nici un client.

A doua zi a mai apărut un afiș :

Avem lapte bătut proaspăt și rece

Auziți oameni buni, ce idee năstrușnică la unii, cară gheață în plină vară ca să aibă Ci-co rece de doi lei și asta numai ca să nu piardă nici un client !

Pagini realizate de GEORGE ARION, PIA OLARU, A. SAGEATĂ ■

Durerea — o fatalitate învinsă

Cînd un bărbat ajunge la 70 de ani, precum profesorul dr. docent Nicolae N. Gheorghiu, își reapropie imaginea copilului ce-a fost, din felul cum vorbește despre tatăl său începe să se dezvăluie povestea mereu reînnoită a lumii în care toți băieții vorbesc despre tații lor pentru a-și face lor înșile înțeleasă exemplaritatea unui destin. A făcut parte dintre învățăturile desprinse de la tatăl său — figură proeminentă a științei medicale românești, de a cărui muncă de zeci de ani se leagă opera de modernizare a maternității „Filantropia“ — în primul rînd voința de a-și deschide o cale în viață prin forța și dreptul propriilor merite, spune astăzi profesorul Gheorghiu. Cînd, în 1928, după ce absolvise Liceul Lazăr, s-a hotărît să se dedice profesiunii în cultul căreia creștea, nu întîmplător a ținut să urmeze medicina la Paris. Nu întîmplător, adică nu numai pentru că posibilitățile materiale ale familiei îi îngăduiau. Tatăl său, profesorul Nicolae Gheorghiu, era în acea vreme rector al universității bucureștene, de care aparținea și Facultatea de medicină, iar profesorul de astăzi N.N. Gheorghiu n-a vrut să fie studentul tatălui său, spune, pentru a nu avea sau pentru a nu se zice că are o situație privilegiată. Și fără îndoială că în spiritul de independență și demnitate al omului, în probitatea și onestitatea intelectuală ale specialistului trebuie căutată — și găsită — una dintre explicațiile strălucitoarei sale activități de mai tîrziu, în renumitele așezăminte medicale bucureștene: „Filantropia“, „Colțea“ sau „Cantacuzino“. Iar dacă trecem acum peste fapte lesne de presupus și înțeles, și anume că în lunga-i carieră universitară profesorul N.N. Gheorghiu a semnat peste patru sute de lucrări apărute în țară și în străinătate ori mai multe manuale dintre care unele, evident, cuprinzînd observații cu caracter original, sau că a realizat un set de aparate medicale obținînd, pentru unele dintre ele, brevete de invenție, o facem pentru a ne opri asupra a ceea ce mai reprezintă încă o noutate, deși n-ar fi trebuit de mult să mai fie o noutate, și anume că profesorul N.N. Gheorghiu a făcut, primul în Europa, operații ginecologice folosind anestezia prin acupunctură. În felul acesta, zice, a vrut să smulgă oamenii din prizonieratul ideii că viața se naște din viață cu un tipăt de durere, la capătul unui travaliu uriaș, știut de toate mamele de pe lume — numai de ele, cu adevărat — și răsplătit, întreg, în clipa cînd aerul explodează în plămînii copilului ca să se poată spune că printre oameni a mai venit un om. Pînă să se lămurească, în general bărbații, dacă nu cumva acea durere pecetluiește tainica, mirabila și neînțeleasa — în ciuda atîtor zîceri despre ea — legătură dintre o mamă și copilul ei, doctorul N.N. Gheorghiu a gîndit și a pus în aplicare, după criterii pur științifice, o metodă de a dirija, precum zice, nașterile și de a le face cît mai puțin dureroase. De fapt, adaugă, durerile au fost atenuate și chiar, uneori, au fost eliminate cu desăvîrșire — în aproximativ două treimi dintre cazuri — iar cît privește „dirijarea“ nașterilor, mai spune profesorul Gheorghiu, ea s-a dovedit importantă nu numai pentru femeia supusă chinului facerii, dar și pentru că evită prelungiri ale acelui efort, ce pot fi dăunătoare copilului. Primele rezultate le-a obținut în urmă cu 23 de ani, pe cînd era șeful Clinicii de obstetrică-ginecologie a Spitalului „Colțea“ și director al acelui spital. Un an mai tîrziu se arăta dornic să facă știute și altora mijloacele prin care ajunsese la acele rezultate. Se poate spune însă că, din păcate, după acel curs organizat din inițiativa sa, adică „neorganizat“, cum adaugă — referindu-se la faptul că nu fusese inițiat chiar de forurile medicale de atunci — urmările n-au fost nici pe departe pe măsura așteptărilor sale. Ceea ce nu l-a împiedicat, de bună seamă, să continue să ajute mii și zeci de mii de femei să creadă că nașterea nu înseamnă o fatalitate a durerii. Dar cele cîteva cursuri organizate din inițiativa Ministerului Sănătății în anul trecut și în acest an cu medici care practică acupunctura au determinat, aflăm, extinderea metodei profesorului Gheorghiu și în alte clinici și maternități din țară, ea fiind astăzi folosită în București, de exemplu, la Spitalul „Cantacuzino“ de dr. Ștefania Ciucă iar la „Caritas“ de dr. Doina Marina, însă și la Botoșani de dr. Constantin Dămăceanu sau la Roșiori de Vede de dr. Emilian Manea. Ni s-ar fi părut nefiresc să se întîmple altfel, dacă ținem seama că profesorul Gheorghiu este întrebat și răspunde — din același gînd al său despre o lume în care oamenii să simtă mai puțin că este durerea — chiar întrebărilor unor medici de prin Chile sau Columbia.

E. DUMITRU ■

LITORAL 1981

Județul Suceava — ur

O imagine poetică foarte frecventă, dar care — în țara noastră, cel puțin, — apare oarecum lipsită de obiect este aceea a codrului de nepătruns. Pentru poet și, în general, pentru cetățeanul care are cu totul alte îndeletniciri decît ale pădurii, codrul va fi veșnic o realitate semeață, misterioasă, plăcut înfricoșătoare, dătătoare de reverii și speranță, pentru că orice colț de natură nepătruns încă de om înseamnă speranță. Să ne amintim jubilația de odinioară a unora care ne învățau că omul trebuie să învingă natura și vom înțelege de ce cuvîntul speranță e-atît de potrivit legat de cuvîntul pădure.

În județul Suceava, pădurile ocupă 52,7% din suprafața totală. În urmă cu niște ani, pădurile nordului de țară și, în general, pădurile patriei începuseră a fi învinse cu o sălbăticie, cu o lipsă de înțelegere pentru umanul alcătuirii naturii unei țări ce azi ne inspăimîntă. Ca să poată fi reîmpădurite munții, ca să se știe exact bogăția pădurii românești, ca să lăsăm urmașilor noștri măcar atîta pădure cît am moștenit noi de la părinți, codrii trebuiau pătrunși, cunoscuți științific, iubiți, dacă se poate spune astfel, științific.

Deci, sînt pădure la Suceava 255 755 ha. Ați putea gîndi că această cifră e totuși, aproximativă deoarece între două măsurători suprafața pădurii crește ori diminuează, iar la atîtea sute de mii de ha. unul mai mult sau mai puțin nu înseamnă nimic. Inspectoratul silvic județean e organizat pe 23 ocoale silvice, subîmpărțite la rîndul lor în 115 brigăzi și 384 cantoane silvice. Un ocol cuprinde de la 20 la 25 000 ha. Fiind încadrați 480 de pădurari, revin în grija și cunoașterea unui pădurar de la 700 la 1 000 ha. Exploatarea arboretelui începe cu vîrsta de 80 de ani, pe suprafețe care se cheamă „amenajistice" și pentru care se întocmește un „act de punere în valoare". Actul este o adevărată monografie a parcelei ce intră în exploatare pentru nevoi industriale astfel că, socotindu-se livrarea extrem de riguros la mc, e de înțeles că se ia în discuție fiecare arbore (vîrstă, sortiment, calitate etc.).

Dacă un arbore contează, cu atît mai mult un hectar de pădure!

„Programul de conservare și dezvoltare a fondului forestier în perioada 1976—2010", elaborat din inițiativa secretarului general al partidului hotărăște și orientează munca lucrătorilor pădurii, nu de azi pe mîine, fiindcă arborii nu cresc de azi pe mîine, ci pornind de la viața, de la funcțiile complexe ale pădurii în secole de existență.

— Problema, în esență, e simplă, spune inginerul Florică Tache, inspectorul șef de la Inspectoratul silvic județean. Un arbore ajunge la maturitate la 80—100 de ani. Exploatarea se face în ideea că pădurea **trebuie condusă** într-un ciclu închis. Să nu se taie, adică, mai mult peste ce poate crește, să se taie numai arboret ajuns la maturitate, exploatarea să fie judicioasă și să asigure echilibrul biologic, să se reîmpădurească zonele afectate de calamități cu arboret creat în funcție de condițiile locului. Trebuie să știi chimie, pedologie, geologie. Apoi, trebuie asigurată igiena pădurii, care e o treabă foarte, foarte importantă. În selecția pe care o facem pe parcurs se intervine cu tăieri de îngrijire. Altfel spus, existența pădurii este urmărită și chibzuită zi de zi. Nu se mai trăiește ca în codru, nu se mai fură ca în codru.

În general vorbind, codrul nu mai este de un timp bunișor contrariul a ceva dominat de ordine, legi, rațiune. Politica partidului nostru în domeniul silviculturii vădește un mare spirit de prevedere. Pădurile sînt o problemă a lumii, nu numai a noastră. Un avut al lumii, nu numai al nostru. Ele au rol de protecție a mediului înconjurător, rol antierozional, rol de regulator hidrologic și multe alte roluri. Oamenii își dau cel mai bine seama de importanța pădurilor atunci cînd nu le au. Întocmai aerului și apei, pădurea ni se pare un fapt firesc al naturii. Plecînd tocmai de la firescul darului, care este pădurea românească, noi ne conducem după principiul că această comoară este practic ineputzabilă cu o singură condiție: să nu lupți tu însuți s-o epuizezi.

★

Dacă pădurile acoperă mai bine de jumătate din suprafața județului, e normal ca întreprinderile ce-l exploatează, îl transportă și-l prelucrează să vină cu un procent remarcabil la structura economică a județului. I.F.E.T.-ul, adică Întreprinderea forestieră de exploatare și transport, situată pe o platformă ce mai cuprinde un Combinat de prelucrare a lemnului, o întreprindere prelucrătoare — I.P.L. — și un Combinat de celuloză și hîrtie, realizează peste 30% din planul de export al județului. O întreprindere cu o foarte însemnată pondere economică și cu realizări ce-i aduce, după mai multe ordine ale muncii clasa I, onorantul titlu de Erou al Muncii Socialiste pe 1980 n-are, neapărat, și un mare număr de brațe de muncă. Există 6 unități teritoriale, la Vatra Dornei, Cîmpulung-Moldovenesc, Gura Humorului, Rădăuți și Fălticeni, situație ce particularizează activitatea pînă acolo că realizezi greu elementele procesului de producție propriu-zis. Nu-i tocmai lesne să-ți imaginezi transportul și prelucrarea unui volum de masă lemnoasă de 2 199 000 mc plan anual.

Tovarășul Mihai Grigoriu, contabilul șef, face următoarele observații în ce privește planul: dacă prelucrarea unei cantități mici de masă lemnoasă pune o seamă de probleme la o calitate unsă problemele sînt alcele nu numai din punct de vedere al cuprinsului, ci și al conținutului. Coaja unui copac se cheamă coajă și atît. Ce poți să faci din coaja unui copac? Nimic. Din coaja a o mie de copaci tăiați nu obții mare lucru. Este, mai degrabă, un subprodus stînjenitor. La peste 2 mil. mc. masă lemnoasă, numai coaja și e o problemă economică. Astfel, coaja de rășinoase mărunțită și tratată cu unele îngrășăminte devine compost pentru serele de legume.

De fapt, totul e prețios la lemn. La I.F.E.T. sînt nominalizate în plan la producția fizică — în 50 de puncte — produse curente în acest tip de industrie din care unele, deși curente, au denumiri ce stimulează spiritul: manele prăjini răsînoase, feluriie lobde (pentru dulăpioii, doage, talaș), mangal în bocșă și pungi, tobe și tamburi, rămășițe tananți, cetini de brad, resturi industriale. O poziție însă nenominalizată în plan numără — numai ea singură — mai multe sute de produse.

Ing. Florica Tache: Pădurile sînt o problemă a lumii, nu numai a noastră.

Practic, I.F.E.T.-ul livrează toate sortimentele de lemn și produse din lemn trebuincioase economici naționale. Un singur leu mai puțin la cheltuielile pentru obținerea a 1 000 lei producție marfă înseamnă, în cifre absolute, o economie de 1 milion lei. Depinde, prin urmare, cu ce înmulțește leul, care-i baza lui de calcul. La o producție de 1,5 miliarde lei producție marfă, ceea ce contează este politica leului. Fapt ce trimite direct la politica pădurii și a fiecăruia din arborii ei.

Să revenim atunci la starea pădurii.

În termenii întrebuințați pe alocuri la sfîrșitul de an, cînd se apreciază starea unei națiuni — e bună, nu e bună — avem motive să spunem că starea pădurii românești în partea Sucevei e bună.

— Există pentru pădure, spune inginerul silvic Florică Tache, un indicator echivalent oarecum aceluia al productivității din industrie: ritmul de creștere pe ha. și an. Avem aici cele mai mari creșteri din țară — de peste 7 mc pe ha anual în arboretele nou create — și ne străduim să ajungem la 8 mc. Dacă procedăm la un calcul, vedem că este un ritm mai mult decît îndestulător față cu ce se taie. Noi trebuie să ținem cont și de efectele unor calamități naturale. În

Județul Suceava are toate motivele și toată vigoarea să rămînă fruntaș în întrecerea socialistă

(Urmare din pagina 1)

nul, mai puțin familiarizat cu problema economică, datele planului?

— Direcția județeană de statistică ne comunică, la 1 iulie 1980, următoarele: trăiesc în județ 655 100 locuitori, din care 50,8% femei și respectiv 49,2% bărbați. Densitatea populației este de 77 loc. la kmp. Aici trebuie să facem precizarea că jumătate din teritoriul județului este acoperit de pădure și iar pădure. Direcția județeană pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale ne comunică, la aceeași dată, un număr de peste 170 000 persoane încadrate în muncă. În cincinalul 1976—1980, fondurile fixe industriale au sporit cu 4,5 miliarde lei. Aceasta înseamnă noi capacități de producție. În total, 67. Să vedem ce a rezultat. Mai întîi, 11 000 noi locuri de muncă în industrie, cu creșteri semnificative în construcțiile de mașini și industria ușoară. Producția industrială a avut un ritm mediu de creștere anual de 8,6%. În 1976, producția industrială pe locuitor a fost de 16 152 lei. Vă rog să urmăriți cifrele: în 1980, a ajuns la 26 202 lei. Astfel crescînd toate, avem convingerea că în 1985 volumul total de activitate economică să ajungă, pe locuitor, la peste 71 000 lei. Investițiile au fost prilejul și, în parte, cauza construcției a 16 552 apartamente. Socotind o medie de 3 persoane pe apartament rezultă că în viața a peste 50 000 de cetățeni care s-au mutat în blocuri noi s-a petrecut o importantă mutație calitativă. Dar nu e numai atît, bineînțeles. S-au construit alte 5 400 locuințe și case noi. Baza materială a învățămîntului s-a îmbogățit cu 458 săli de clasă, 1 700 locuri în internate și 27 000 locuri în internate și creșe. Cheltuielile social-culturale alocate de la buget au fost mari. Aproape 4 miliarde lei. Toate cifrele de pînă aici sînt, dacă le putem numi astfel, **cifre-fapte**. Așa trebuie citite și, aș zice, trăite cifrele cincinalului pe care l-am început.

Am vorbit de cele 4,5 miliarde lei sporuri la fondurile fixe industriale. Este momentul să arătăm că dacă în cincinalul trecut am beneficiat de un volum de investiții de aproape 15 miliarde lei — dublu față de perioada 1971—1975! — investițiile perioadei 1981—1985 ne vor permite ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități și sporirea mai accentuată a eficienței muncii. Problemele momentului au devenit altele: nu atît să investești, cît să valorizezi la maximum dotarea tehnică și potențialul uman.

— Vă propun să discutăm chestiunea eficienței muncii, la zi, cu referire la luna iulie chiar.

— Am prezentat Congresului al II-lea al consiliilor oamenilor muncii bilanțul primei jumătăți a anului; de fapt, al primelor 5 luni. Producția netă industrială se realizase cu un spor (103,3%), ceea ce însemna plus 67 mil. lei. Producția marfă, de asemenea, cu spor (107%), deci un plus de mărfuri de 40 mil. lei. Aceasta în condițiile creșterii productivității muncii cu 589 lei pe persoană și a reducerii cheltuielilor totale cu 4,5 mil. lei. Numai beneficiul suplimentar realizat este de 60,6 mil. lei. Principalul nostru indicator acum este calitatea. **„Problema calității, a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, este problema numărul unu, ...și la nivel mondial aceasta este numărul unu... Pe plan internațional ne confruntăm cu greutăți generate de criza economică; dacă nu vom avea produse de calitate superioară, vom fi eliminați de pe piață".** Și în cincinalul trecut am făcut eforturi pentru calitate, se înțelege, odată cu programul de creștere a eficienței muncii. Valoarea produselor noi și reproiectate a reprezentat 24 la sută din valoarea producției marfă, au fost introduse procedee tehnologice noi, s-a extins mecanizarea și automatizarea unor procese de producție, sarcinile de export pe cincinal au fost îndeplinite cu un avans de cinci luni, cu o realizare în milioane lei valută dublă față de 1975. Dealtfel, ca urmare a îndeplinirii planului cu trei luni și jumătate mai devreme și cu o depășire finală de peste 5 miliarde lei ne-am situat pe locul II în întrecerea socialistă. Să spunem mai departe că moldoveanul e filosof și hitru, dar să băgăm de seamă nu numai că nu e moleom, dar că e un om grăbit să-și facă viața mai bună, mai împlinită sufletește și material. Conducerea partidului a apreciat devotamentul în muncă al județului prin decernarea unor prestigioase ordine și medalii.

Pentru actualul cincinal ne revin, din Programul directivă în profil teritorial adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, sarcini deosebit de onorante, de mobilizatoare. Pe linia vitală a dezvoltării bazei de materii prime, se vor da în exploatare zăcămintele de sulf din Călimani și cele de fier de la Delnița. Se vor lărgi cercetările pentru descoperirea de noi rezerve de țiței, șisturi bituminoase, gaz metan, cărbune, minereuri neferoase și nemetalifere. În ansamblul economiei județului, cele mai dinamice ritmuri le vor cunoaște industriile constructoare de mașini, chimică și ușoară.

Vorbeam și la început de felul în care cifrele de plan devin realități. Iată, în continuare, cum: vom fabrica produse noi — echipamente electronice industriale, roboți și tipuri noi de mașini-unelte, scule tăietoare și de filetat, rulmenți, fibre și fire artificiale, detergenți, mobilier — în unități industriale noi — I.F.A. Suceava, Întreprinderi de covoare la Siret și tricotaje la Rădăuți, dezvoltări marcante la Întreprinderea de mașini-unelte, o fabrică de sticlărie de menaj, precum și multe alte dezvoltări și capacități semnificative. Așa stînd lucrurile, să trecem la cifrele-fapte ce rezultă și care, fără îndoială, în 1985 vor fi și ele realități. Ponderea producției industriale în producția globală a județului va spori de la 50 la sută la 56 la sută în 1985, peste 40 la sută urmînd a se realiza prin folosirea intensivă a capacităților existente. La aceasta trebuie să luăm aminte, fiindcă ideea de intensiv atinge direct ideea de calitate și eficiență a muncii. Extinderea și introducerea pe scară largă a progresului tehnic va asigura condițiile ca, la nivelul anului 1985, circa 40 la sută din valoarea producției marfă să o reprezinte produsele noi și reproiectate. Ca urmare a acțiunilor concrete de activizare a unor factori ce asigură ritmuri intensive, productivitatea muncii calculată pe temeiul producției nete va crește cu 13 la sută anual. Costurile materiale se vor reduce cu 55 lei la 1 000 lei producție marfă, valoarea producției nete la 1 000 lei fonduri fixe sporește în 1985 față de 1980 de la 591 lei la 701 lei iar beneficiile de la 281 lei la 433 lei. Dacă ne referim numai la lemnul de foioase, cu pondere importantă în pădurile județului și cercetăm ce se petrecea în urmă cu 15—20 de ani cu el vom avea o imagine deosebit de grăitoare asupra conținutului cuvintelor „valorificare superioară a resurselor". Acest lemn mergea, cam 50 la sută, la foc. Din foioase se fac astăzi plăci aglomerate, indispensabile industriei de mobilă. În industria mobilei, trecerea de la scîndură și panel la placă

viitor pentru trecutul și prezentul nostru

ultimii 14 ani am avut mai multe mii. mc doborîturi de la viitură ori rupturi de zăpadă. Pentru pădure a fost o perioadă grea. Și luna iulie a fost grea. A plouat cum nu țin minte să mai fi plouat de foarte multă vreme. În cîteva zone s-a rupt, pur și simplu, cerul. S-au deteriorat drumurile forestiere, e nevoie de refaceri urgente și de consolidări, trebuie protejate microhidrocentralele din județ, trebuie făcută igiena pădurii în fiecare parcelă (sau parchet, cum i se mai spune) afectată. Pădurea este o imensă bogăție și o imensă șansă economică pentru cel care o ingrijește și o exploatează rațional. În proporție de 89%, arboretele sucevean se incadrează în clase de producție mijlocii și superioare. În raza ocoalelor silvice Vama, Crucea, Stulpicani, Moldovița, Cosna se găsește un molid de o calitate excepțională. În ocoalele Solca, Rișca, Gura Humorului, Marginea și Putna se găsesc mari cantități de brad pentru rezonanță și claviatură.

Ce mai dă pădurea Sucevei? Mii și zeci de mii de tone de fructe și ciuperci comestibile, nuiele pentru împletituri, rășină, plante medicinale, vînat, pește și, peste toate acestea, mai bine de 110 000 ha. pentru pășunatul vitelor. În multe privințe, pădurea e tezaur fiindcă rezervațiile floristice (fînețe seculare la Ponoare-Bosanci, la Frumoasa-Moara, complexul de nuferi din Solca, mesteacănul pitic de la Lucina, strugurele ursului de la Benea), rezervațiile forestiere (codrul multisecular de la Slatioara, pădurea seculară Giumal), rezervațiile geologice și mixte odată pierdute ori deteriorate, pierdută e și o tresărire din sufletul românului. Fiindcă — și asta nu-i puțin — pe aici, prin țara de sus cresc și-s încă falnici arbori de sute de ani bătrîni ori mai curînd tineri: stejarul de la Cașvana, pui pe vremea cînd se clădea Bucureștiul, stejarul de la Botoșana, cu peste 350 de ani în fibra sa, ulmii de la Cimpuling Moldovenesc, străjeri pe cinci veacuri și alții, și alții asemeni lor.

TUDOR OCTAVIAN ■

De la 1 iunie incoace, celor care asaltează muntele Negoiul din masivul Călimani li s-au adăugat însemnate forțe umane și mijloace tehnice, în cadrul acțiunii inițiate de conducerea partidului și statului nostru, pentru grăbirea punerii în valoare a zăcămîntului de sulf de aici, substanță minerală fără de care, așa cum opinează specialiștii, nu poate fi concepută industria chimică modernă.

Înzestrate cu utilaje de săpat și încărcat, cu mașini și utilaje grele, adecvate specificului marii bătălii cu muntele, esaloanele de oameni sosite aici din județele Bistrița Năsăud, Botoșani, Giurgiu, Harghita, Iași, Maramureș și Suceava au pornit la atacul „cetății sulfului" chiar din prima zi, dar luna iunie rămîne, după aprecierile inginerului Romul Crăciun, director tehnic al Combinatului minier Suceava, șeful comandamentului de coordonare a acțiunii, ca o perioadă de organizare din mers a activităților principale, cele de la descoperită, de reparații, întreținere și construcții de drumuri și din sectorul de reparații mașini și utilaje, ca o etapă de acomodare a oamenilor cu asprimile muncii la altitudine, în care experiența acumulată a început să-și spună cuvîntul. „Examenul lunii iunie, este de părere șeful comandamentului, a fost trecut cu bine de toate formațiunile județene, dovadă: realizarea și depășirea programului de producție, atît pe ansamblul acțiunii, cît și la nivelul fiecărui eșalon. Ținînd seama de toate acestea, pentru luna iulie ne-am propus un program de producție de 3 ori mai mare, față de realizările lunii precedente, cînd am transportat din descoperită 61.000 metri cubi rocă, deplasînd, totodată, cantitatea de 130.000 metri cubi de steril, la drumuri, pe platforme, hălzi și în treptele muntelui."

La realizarea acestui ambițios program, un aport substanțial și-l aduc cele 23 de brigăzi de mineri din componența raionului galerii de minare, condus de maistrul miner principal Vasile Baciu, secretarul comitetului de partid de pe platforma Călimani. L-am însoțit în treptele superioare ale Negoiului, notîndu-ne, între altele, că 220 de ortaci din raionul său au demarat puternic producția pe luna iulie, la jumătatea acesteia conturîndu-se bazele îndeplinirii prevederilor din program, de a se bate galerii de minare însumînd un metraj de 1,5 km. „Pe această bază vom înlesni numărul pușcăturilor masive, fiecare explozie avînd încărcături între cîteva tone și cîteva zeci de tone, prin care urmează a fi derocate zeci și zeci de mii de tone de stîncă. Ca urmare, minerii sînt în pas cu cerința stringentă de a asigura, prin derocări, suficient front de lucru pentru utilajele de excavare și transport."

Bine se desfășoară treburile și la activitatea de drumuri, sector încredințat inginerului Ioan Bartoi, de la Direcția județeană de drumuri Suceava, un reputat specialist în astfel de lucrări. De la el aflăm că în raportul drumarilor, dintre ei distingîndu-se ieșenii precum și detașamentul de ostași, s-au consemnat executări de terasamente pe o distanță de 4 km, cu un volum de 35 000 metri cubi, finisări de taluze în stîncă și pămînt în suprafață de 25.000 metri pătrați, întrețineri de căi de acces cu un volum de 5.000 metri cubi de balast și piatră spartă etc. Concomitent, în conformitate cu dispozițiile comandamentului, s-a trecut și la amenajarea, în ritmuri superioare a intrărilor la trepte, ceea ce va conduce la îmbunătățirea circulației autobasculantelor grele, la creșterea randamentului lor productiv.

Odată cu declanșarea acțiunii, a fost revigorată și activitatea din compartimentul electromecanic, pentru reactivarea unui număr cît mai mare de mijloace mecanice. Vorbindu-ne despre munca în acest domeniu, maistrul mecanic Petru Rusu, secretarul organizației de partid pe secția electromecanică, a ținut să sublinieze faptul că echipele de la reparații autobasculante, buldozere, foreze, excavatoare au fost masiv întărite cu muncitori cu experiență veniți din cele 7 județe. Suceava aducîndu-și în această privință cea mai mare contribuție. Cum este și normal, bătălia pe care o dau electromecanicii este de natură să mărească indicele de folosire a utilajelor, să ridice la cote superioare înfruntarea cu muntele.

Avînd drept țintă imediată realizarea programului lunii iulie, întrecerea socialistă de aici are deja un lider. Este vorba despre eșalonul județului Harghita, cea mai bine înzestrată, de acasă, cu toate cele de trebuință. În ampla întrecere, esaloanele se autodefinesc, își etalează particularitățile. Dacă ieșenii sînt cei mai buni la drumuri, iar sucevenii au o contribuție deosebit de importantă în sectorul reparații, giurgiuvenii s-au impus, prin buldozeriști și excavatoriști, în domeniul încărcărilor din descoperită și la deplasările de steril, iar maramureșenii sînt cunoscuți ca eșalonul cel mai numeros, care are reprezentanți destoinici în cele mai multe trepte. În ce-i privește pe harghiteni, ei sînt fruntașii fruntașilor.

GHEORGHE PARASCAN ■
Fotografii de D. VINTILĂ și ELENA GHERA ■

CĂLIMANI, un munte și legenda lui

POEȚI DIN SUCEAVA

Urmașii

Vor veni din urmă
Fericiți cei înflorind capiteluri
Peste cenușa noastră amestecată
Vor veni precum vechii păstori
Rămași fără turme.

Să vadă, să numere trecerea
În aspre libații
Pînă cînd toate drumurile
Își vor pierde ultimul sunet
Într-un os prea umil.

Ce ne-nsemnate-s aceste întrebări
Cînd umbra alunecă
Spre sînul femeii
Și-i vremea să-ți așezi peste umăr
Epoleț de mihnire și vînt.

ION BELDEANU ■

Chemare

Vino Mîndra mea pe lună,
Lasă-mă un ceas stingher.
Să îți împletesc cunună
Din sălbatici flori de ger.

Vino Mîndra mea de-acasă,
Uită-un ceas că-mi ești soție.
Vino Puro și Frumoaso
Să-ți zic Cînt de cătănie.

Vino Mîndra mea și vino,
Lasă-mă un ceas stingher.
Că de cînd nu-mi ești, Stăpîno,
M-am uscat să te tot cer.

Vino Mîndra mea frumoasă,
Uită-un ceas că-mi ești soție.
Că de cînd sînt dus de-acasă
Te-am iubit pe datorie.

OZOLIN DUȘA ■

a eșalonat cu o revoluție tehnică. Mai departe, prin investiție de inteligență, prin organizare, inventivitate, dăruire în muncă luptăm să micșorăm leu cu leu cheltuielile la 1 000 lei producție marfă. Un leu nu e mare lucru. Raportat însă la cantitatea uriașă de lemn prelucrat ajungem, în cifre absolute, la economii mari. Acționînd asupra miei de lei fonduri fixe și producție marfă acționăm asupra indicelui de creștere a bunăstării. Se prevede ca în 1985 populația județului să poată cumpăra cu 37,2 la sută mai multe mărfuri decît în 1980 iar prestările de servicii să cunoască un spor de 60,5 la sută. Se vor construi peste 20 000 apartamente și un număr mare de locuințe din fondurile populației. Se dezvoltă și se modernizează învățămîntul, baza lui materială, baza materială a culturii și ocrotirii sănătății. Consecința firească în socialism a tuturor acestor acțiuni de plan este creșterea nivelului de trai.

— În cuvîntul dumneavoastră de delegat la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, ați fost foarte autocritic, în special în ce privește activitatea de export și investiții. Vă rog să motivați accentul pe autocritică avînd în vedere faptul că ați reușit, totuși, să vă situați ca județ pe locul II în întrecerea socialistă.

— E vorba de unele situații de moment și, mai ales, de obligațiile pe care ni le hotărăsc problemele creșterii calității produselor. Cu toate măsurile luate, continuă să se manifeste unele încălcări tehnologice în realizarea unor produse destinate exportului: cherestea și rășinoase cu umiditate ridicată, cu supra și subdimensionări, mobilă cu finisaj necorespunzător, confecții metalice și utilaje cu fiabilitate redusă, încălțăminte cu tălpi dezlipite și cu aspect comercial necompetitiv. Pe ansamblul județului, în primele cinci luni ale anului se înregistra o nerealizare de 14 la sută a planului de investiții precum și o rămînere în urmă a planului de export. Toate neajunsurile au fost analizate în spiritul indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru folosirea mai bună a potențialului tehnic și a forței de muncă, pentru asigurarea utilajelor tehnologice la toate punctele de lucru, pentru întărirea disciplinei. Avem programe judicioase și de detaliu privind creșterea productivității, cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, reducerea consumurilor specifice de materiale și materii prime, combustibili și energie, valorificarea materialelor refolosibile și a resurselor energetice secundare, pentru tipizarea și standardizarea unor materiale, pentru reducerea importurilor și autodotare. Cauzele deci, se cunosc, planuri de măsuri, pornind de la cercetarea la fața locului, avem, trebuie să le respectăm și le vom respecta. Sarcinile mari ce ne revin pentru anul 1981 și pregătirea condițiilor realizării planului pentru întregul cincinal actual impun ca la toate nivelurile să se acționeze cu fermitate și inteligență pentru înfăptuirea noii calități în toate domeniile. Trebuie să crească răspunderea fiecăruia, să se manifeste mai pregnant spiritul revoluționar, de exigență și inițiativă. E necesar să se perfecționeze continuu stilul de muncă în conducerea și educarea oamenilor, să fie promovat consecvent spiritul autoconducerii. Avem convingerea, cunoscînd firea moldovenilor, marea lor dorință de bine, atașamentul la politica partidului că, în ce privește planul pe 1981, vom recupera toate rămînerile în urmă. Avem ajutorul permanent și extrem de eficient al conducerii superioare de partid, sîntem conștienți de forța ce-o reprezintă o clasă muncitoare care-și apreciază just interesele, avem argumentul suprem al preocupărilor pe care le-a trăit România în ultimii 15 ani, avem încredere în democrația noastră. Județul Suceava are toate motivele și toată vigoarea ca să se mențină printre fruntașii în întrecerea socialistă.

Cronica vieții pentru toți

Scrisorile și sesizările adresate redacției de către oamenii muncii pretind, în marea lor majoritate, o rezolvare. Mai bine-zis, o anumită rezolvare. Lucru ce nu-i întotdeauna posibil, întrucît convingerea omului poate să fie una, iar legea ori soluția cu îndreptățire în chestiunea pusă în discuție, alta. Olimpia Nucea, din comuna Dornești, de exemplu, a fost trecută din postul de ospătar în acela de brutar. Din memoriul Olimpiei Nucea se înțelegea că s-a săvîrșit un fel de abuz, cu toate consecintele ivite în cazul transferului abuziv. Numai că petenta avea calificarea de brutar și, pînă la urmă, după ce s-a discutat cu ea, a acceptat munca la brutărie. O întrebare mai poate fi, totuși, pusă: de ce socotea oare brutăria din Dornești că se realizează mai bine profesional ca ospătar?

În ce privește cererea bătrînei Filomela Boiculesei, din comuna Udești, e foarte dificil de imaginat o rezolvare. Spun de imaginat pentru că, de fapt, comuna nu i-a greșit cu nimic. Fiind vîrstnică, singură și nevoiașă, a avut scutiri de taxe și i s-a dat un ajutor social de 250 lei lunar. Filomela Boiculesei a refuzat ajutorul social. Ea cere acum să fie toate ca în urmă cu patruzeci sau cincizeci de ani, să aibă o stoară de pămînt a ei, aceea pe care a stăpînit-o înainte de colectivizare, să se întoarcă timpul. Scrisoarea e plină de dramă și ne duce cu gîndul la simțirea pentru pămînt a lui Ion al Glanetașului.

Din Zamostea, Lupașcu Aurelian reclamă unele nereguli cu stupii de albine ai C.A.P.-ului. Dacă în problema stupilor — la o cercetare întreprinsă în comună — a reieșit că s-a muncit neglijent și cu pagubă, cu același prilej s-a dovedit că reclamantul, pe timpul cît a lucrat ca paznic, a crescut vitele gospodăriei sale pe tarlaua obștii. Se pare că Lupașcu Aurelian nu-i omul cel mai indicat să observe paiul din ochiul altuia.

O chestiune de interes mai general cuprinde memoriul Anastasiei Carmen din Fălticeni. A purces la construcția unei case fără a avea autorizația legală. În consecință, descoperindu-se neregula, e somată să dărîme ce-a clădit. Regimul construcțiilor și calea de urmat pentru a construi sînt treburi riguros hotărîte și controlate de stat. Fără îndoială că Anastasia Carmen are niște motive să înalțe o casă, de vreme ce-a făcut-o, numai că rezolvarea problemei casei trebuie aflată la Fălticeni și în paragrafele legii. Rezolvarea solicitată redacției se cheamă mai exact intervenție. Tot un sprijin peste cel legal cere și Aurel Murgu din satul Costișa, comuna Frătăuții Noi. El luptă pentru obținerea unui teren de construcție în sat, deși acesta e repartizat, cu tot temeiul, altui sătean. Lui Aurel Murgu i se oferă totuși un teren, care nu-i mai rău decît primul și care mai are calitatea de a nu fi pricină de conflict. Petentul îl vrea pe primul și numai pe acela. În situațiile de acest gen, timpul rezolvă totul și, cu timpul, înțelepțirea omului.

În fine, scrisoarea Anei Achițel din Suceava, muncitoare la I.J.G.C.L. Are doi copii, spațiul locativ pe care-l ocupă nu-i suficient și solicită sprijinul redacției pentru un apartament din fondul de stat. O cercetare a cererii Anei Achițel a arătat că e nevoie de clarificarea situației sale familiale, clarificare de natură a garanta, între altele, și stabilirea sa într-o muncă nu și într-un fel de trai în colectivitate mai echilibrat.

O. TUDOR ■

Primim din partea Inspectoratului General al Miliției :

„Referitor la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către **Sergiu Hodor**, președintele C.A.P. „Mureșul" din satul Sălciva, județul Hunedoara : se confirmă faptul că uneori turmele de oi din județele Sibiu și Alba sînt lăsate de ciobani în culturile agricole producînd pagube, acestea au fost însă recuperate prin obligarea ciobanilor la plata despăgubirilor, conform normativelor în vigoare. Pentru a se preveni pe viitor astfel de situații, organele județene au stabilit traseele de trecere a turmelor în afara zonelor însămînțate, împotriva contravenienților urmînd a se lua în conuare măsurile corespunzătoare".

■

În data de 12 august 1980 am cumpărat un televizor „Diamant" de la magazinul „Electrice" aparținînd I.C.S. Mixtă Făgăraș. Am fost nevoit să-l dau pînă acum la reparat de nouă ori. Au trecut de la cumpărare 11 luni și 5 zile, timp în care aparatul a stat la reparat 5 luni și 6 zile. Conducerea I.C.S. Mixtă Făgăraș este de acord cu schimbarea lui, dar cu condiția să aduc de la Cooperativa „Viitorul" procesverbal de inlocuire. Cooperativa respectivă refuză însă să-mi dea procesul-verbal... și uite-așa sînt plimbat pe drumuri. Dorința mea este: să-mi fie schimbat televizorul! Eu am plătit unul nou și bun, așa doresc să-l am ! **(Vasile Găburici**, str. 1 Decembrie 1918, bl. 8 B, sc. C, ap. 5 — Făgăraș)

■

Consiliul popular al județului Sibiu :

„La scrisoarea adresată redacției de către **Ilie Stoica** din comuna Avrig, vă comunicăm : I.S. solicită sprijin pentru obținerea unui transfer în interesul serviciului la cererea sa. În prezent problema sa este rezolvată, dîndu-i-se transferul în interesul serviciului pe care l-a solicitat".

■

Simbătă, 27 iunie a.c., împreună cu încă două familii am hotărît să petrecem sfîrșitul de săptămînă la strandul din Snagov-Sat. O întîmplare neplăcută și-a pus însă pecetea pe buna noastră dispoziție: Savu Gheorghe, „încasator Ambasador", după cum scria pe ecusonul său, ne-a luat 50 lei pentru taxa de intrare în incinta strandului, dîndu-ne în schimb bilete de numai 10 lei. La insistențele noastre a mai catadicsit să rupă cîteva bilete care au totalizat suma de 25 lei, după care s-a răstit la noi: „să ne vedem de treabă", „să eliberăm locul" etc. Tristă împrejurare! Noroc de natură, care ne-a făcut să uităm de toate. **(Emilia Cîrlu**, București)

■

Consiliul popular al județului Vrancea :

„Referitor la scrisoarea adresată de **Tudor Dumitru** din Odobești : la cererea celor 30 de gospodării din cartierul «Unirea» — Odobești, printr-o acțiune comună, la data de 26 iunie 1981 extinderea rețelei de apă pe o lungime de 250 metri a fost realizată și pusă în funcțiune. Semnatarul scrisorii a făcut parte din comitetul de lucru, semnînd alături de ceilalți membri ai comisiei punerea în funcțiune a rețelei și a celor două cișmele publice".

■

Cu ani în urmă, pe cînd avea numai 25 000 locuitori, Focșanii aveau 4 (patru) băi publice, iar astăzi, cînd numărul locuitorilor a crescut la peste 75 000, în municipiu nu mai funcționează, practic, nici o baie! I.J.C.L. Vrancea tutelează singura baie existentă, dar nu o îngrijește, nu o pune în funcțiune pe diverse motive. Am sesizat forurile locale în mai multe rînduri, dar nu mi s-a răspuns. Dincolo de necesitatea igienică a înființării unor astfel de băi, vă aduc la cunoștință că sîntem mulți virstnici, unii reumatici, care ne mai alinam durerile făcînd o baie de abur. Ar fi foarte bine dacă baia noastră ar funcționa chiar și o dată pe săptămînă deși sîntem convinși că cererile sînt cu mult mai mari. **(Vasile Stegărescu**, Focșani)

■

Consiliul popular al comunei Grozești, județul Mehedinți :

„Cu privire la scrisoarea adresată revistei de către locuitorul **Emanoil Mardare** : cele sesizate au fost reale, circulația autobuzului I.T.A. pe ruta Strehaia — Grozești fiind îngreunată în perioada de iarnă cînd din pricina ploilor și zăpezilor s-au format gropi. Consiliul popular al comunei a luat legătură cu secția drumuri Strehaia normalizînd circulația pe tot traseul prin plombarea gropilor și profilarea șoselei cu utilajele din dotare. La ora actuală nu mai este nevoie decît de aplicarea unui strat de balast, circulația pe ruta amintită efectuîndu-se în condiții normale".

■

Mă numesc **Cristina Mlaj** și locuiesc în București pe strada Ezăreni nr. 2, etajul I, sectorul 1. În luna februarie a.c. am cumpărat de la magazinul BUCUR-OBOR o umbrelă automată de damă în valoare de 243 lei. La scurt timp umbrela s-a defectat, mai exact s-a rupt o piesă minusculă din plastic care susține cele 5 rînduri de spițe. M-am interesat la fabrica producătoare, este vorba de „I.P.M. Arad", de unde mi s-a comunicat că fiind un produs nou, nu se fac încă piese de schimb. Este inadmisibil ca pentru o piesă, un fleac, să nu pot folosi umbrela și vă scriu aceste rînduri cu o amărăciune în plus : eu sînt arădeancă de origine !

■

Consiliul popular al sectorului 6 — București :

„Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Achile Chirlomez** : întrucît aceasta suferă de o deficiență locomotorie, locuința primită la etajul 10 îi era greu de folosit. Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului nostru i-a atribuit în acest sens o altă locuință pe Bulevardul Păcii nr. 186, blocul G. 14, etajul I, cu care A.C. a fost pe deplin mulțumit".

■

În luna martie a.c. am reușit, în sfîrșit, să intru în apartamentul contractat din blocul situat în Brașov, bulevardul Gării de Nord nr. 38, scara D, etajul XI. Dincolo de unele neajunsuri (toboganul de gunoi defect, remedieri făcute aiurea, lipsa apei la etajele superioare), ceea ce mă nemulțumește este inexplicabila întîrziere a punerii în funcțiune a liftului. Pentru că stau la etajul XI, cobor și urc zilnic, de cîte trei-patru ori, cele 182 de trepte ! **(Tiberiu Mihuț)**

■

Direcția de poștă a municipiului București :

„Referitor la sesizarea ing. **Gheorghe Ionescu** din Capitală, care semnalează transmiterea cu unele greșeli a unor mesaje telex : în urma cercetărilor efectuate a reieșit că sesizarea se confirmă în parte. În afara greșelilor săvîrșite de lucrătorii noștri, erorile s-au datorat și unor defecțiuni tehnice survenite în timpul transmiterii mesajului. Mesajele au fost retransmise, contravaloarea lor fiind suportată de lucrătorii noștri. S-au luat măsurile cuvenite pentru evitarea pe viitor a unor aspecte similare".

■

Asociația civilă a proprietarilor din bd. Păcii nr. 35, sectorul 6, București: blocul nostru, situat pe una dintre intrările principale în Capitală, are 5 scări fără fațada făcută din 1976, cînd blocul s-a dat în folosință. De atunci s-a purtat o uriașă corespondență cu I.C.V.L. și constructorul. Grupul de șantiere nr. 7 C.M., în fiecare răspuns fixîndu-se o altă dată, fără a fi respectată vreuna, pentru terminarea acestei fațade. În acest sens, vă stă la dispoziție o copie a ultimului proces verbal încheiat cu I.C.V.L. — urmare a unei sesizări anterioare la revista „Flacăra" — din care reiese că toate deficiențele urmau a fi remediate pînă în noiembrie 1980. Nu s-a făcut însă absolut nimic, iar noi am ajuns la capătul puterilor în acest dialog de-a surdu. **(Scrisoarea este semnată de către președintele și administratorul asociației)**

■

Consiliul popular al județului Vaslui :

„Referitor la scrisoarea adresată redacției FLACĂRA de către **Costică Bălan** din comuna Fălciu, prin care își manifestă nemulțumirea privind cuantumul pensiei, vă facem cunoscut că problema a fost rezolvată favorabil prin decizia nr. 13361/23 iunie 1981, stabilindu-i-se o pensie de 772 lei plus 69 lei pensie suplimentară. Această situație a fost posibilă ca urmare a precizărilor făcute de unitate în urma intervențiilor organului de pensii".

■

Am avut un bilet de tratament prin O.N.T. Cluj la stațiunea balneară Călimănești-Căciulata. La sosire, la biroul de dispecerat al hotelului Cozia, am primit repartiție pentru hotelul Oltul. Tot de la respectivul dispecerat nu s-a cerut și suma de 30 lei, primind în schimb două „invitații-program" (din care vă trimit una), două simple fițuici, fără nici o indicație, preț, îndrumare — nimic! Cred că

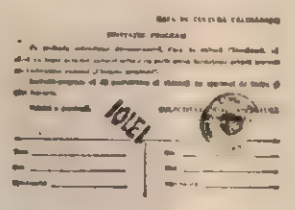

astfel de practici nu numai neospitaliere, dar și cam dubioase din punct de vedere financiar ar trebui să dispară. **(Mircea Cucu**, Cluj-Napoca)

■

Consiliul popular al municipiului Brașov :

„Referitor la sesizarea unor locatari ai blocului de locuințe din Brașov, strada Hărmanului nr. 25, privind parcarea autoturismelor, vă facem cunoscut : conform normativelor în vigoare prin proiectul de sistematizare al zonei s-au asigurat 50% locuri de parcare urmînd ca restul autoturismelor să fie parcate pe străzile din cvartal. La insistențele depuse de asociația de locatari, am intervenit la proiectantul cvartalului, Institutul Proiect Brașov, care a restudiat parcajele din zonă și a asigurat necesarul de locuri de parcare prin diminuarea zonelor verzi existente".

■

Mă numesc **Toma Chisăroiu** și sînt născut în fosta comună Pojogi, județul Vîlcea — actualmente comuna Stroești. Doresc să aduc la cunoștința dumneavoastră și a celor în drept două probleme care necesită, cred, intervenții urgente. Prima : între 29 iunie și 15 august, în Pojogi — actualul sat aparținînd de comuna Stroești — avea loc un vestit tîrg de ceramică, obiecte de artizanat și costume populare specifice județului, la care veneau oameni de prin toate colțurile țării. Din nu știm care motive, acest tîrg se va muta în centrul de comună, deși acolo nu există spațiul natural pe care îl avem noi și nici tradiția necesară desfășurării lui anuale. Cine are interes să depopularizeze tradiționalul tîrg, să-l mute cu forța într-un loc nu numai nedorit, dar și impropriu ? O a doua problemă: tot în Pojogi este, mai bine zis a fost, un conac boieresc a cărui clădire era de o deosebită frumusețe. Acum este lăsată în paragină. Este păcat, această clădire refăcută poate fi folosită ca muzeu, sau alt edificiu social. **(Toma Chisăroiu**, Rm. Vîlcea)

■

Procuratura locală Tulcea :

„Urmare scrisorii elevei **Cristina Ivanov** din comuna Chilia Veche, județul Tulcea, publicată în nr. 18 al revistei FLACĂRA, vă facem cunoscut că aspectele sesizate sînt reale. Într-adevăr Feodor Timotei — tatăl elevei — nu a plătit pensia de întreținere la care a fost obligat prin hotărîre judecătorească. Dealtfel, el a fost trimis și în judecată pentru infracțiunea de abandon de familie, iar la ora actuală, prin grija Judecătoriei Tulcea, i-au fost remise formele de poprire pe veniturile realizate unității unde F.T. execută pedeapsa. Există astfel garanția pentru Cristina Ivanov că va beneficia în cel mai scurt timp de drepturile bănești ce i se cuvin, formele de poprire fiind încheiate atît pentru lunile în curs, cît și pentru restanța înregistrată".

■

Ministerul Sănătății :

„Referitor la scrisoarea lui **Petre Voica** din București, în legătură cu internarea tatălui său, **Marin Balaș**, la Spitalul de oftalmologie, în urma cercetărilor întreprinse vă facem cunoscut : pentru lipsa de orientare în cazul tatălui lui P.V., tov. dr. Radu Jean a fost sancționat cu «avertisment» iar tov. dr. Negru Eriko și Bagoli Doina cu «mustrare». De asemenea cazul a fost prelucrat cu tot colectivul medical al spitalului pentru a se preveni repetarea unor situații asemănătoare".

■

Consiliul popular al județului Covasna :

„**Iosif Olah** din localitatea Sf. Gheorghe, într-o scrisoare adresată redacției FLACĂRA, reclamă lipsa de apă caldă pe strada Lunca Oltului, temperatura scăzută din încăperi în timpul iernii, apariția mucegaiului. Cele sesizate corespund adevărului, în urma cercetărilor constatîndu-se că : a. — Cazanele care furnizează agent termic nu acoperă întregul necesar. b. — Agentul termic necesar este furnizat de la o distanță de circa 800 metri, pe conducte aeriene din care cauză pierderile sînt mari. Pentru înlăturarea acestor deficiențe este necesară extinderea capacităților de producere a agentului termic — problemă care se află în studiu".

■

Din partea M.A.I.A. — Direcția personal și învățămînt :

„Potrivit indicațiilor superioare de partid și de stat, un număr de specialiști din unitățile centrale și județene M.A.I.A. au fost transferați în C.U.A.S.C.-uri pentru întărirea muncii în aceste organisme teritoriale. Printre aceștia s-a numărat și medicul veterinar **Dorina Bogdan** de la Laboratorul central de controlul alimentelor de origine animală București. La contestația numitei, conducerea ministerului — reanalizîndu-i situația — i-a aprobat să fie reîncadrată în cadrul laboratorului, cu locul de muncă la Întreprinderea «ANTEFRIG» București".

■

M.T.Tc. — Departamentul Căilor Ferate :

„Referitor la scrisoarea lui **Dumitru Viziteu**, mecanic ajutor la Depoul C.F.R. Satu Mare: Regionala C.F. Cluj, cu actul nr. 333/93 din 6 aprilie a.c. a făcut cunoscut că s-a aprobat a i se plăti diferența dintre indemnizația de 400 lei lunar — pe care a primit-o pe timpul școlarizării — și indemnizația egală cu retribuția medie. Pe baza datelor ce vor fi obținute de la Centrul de calificare Cluj-Napoca, Depoul de locomotive C.F.R. Satu Mare va stabili și-i va achita lui D.V. suma cuvenită".

■

Din partea C.P.M.B. :

„Urmare scrisorii adresată redacției FLACĂRA de către **Elena Dumitrescu**, vă comunicăm : la data de 4.06.1981 susnumitei i s-au achitat despăgubirile pentru imobilul din strada Cluj nr. 8, supus demolării, semnînd personal pentru primirea lor".

■

Din partea G.I.G.C.L. — județul Brașov :

„În legătură cu scrisoarea adresată revistei de către **Cornelia Dragomir** din Brașov : analizîndu-se datele, s-au stabilit o serie de măsuri care să conducă la îmbunătățirea condițiilor de confort în apartamente. Constructorul I.C.I.M. va revedea programul de remedieri a rosturilor și izolării termice la parțere. I.C.R.A.L. va aduce cu ocazia reviziei anuale îmbunătățiri și cazanului 2 din CT 103 prin platbandarea focarului în scopul creșterii randamentului și măririi capacității termice. Se va analiza în continuare posibilitatea trecerii de noi blocuri de pe CT 103 pe alte centrale din vecinătate. Cu aceste probleme considerăm că începînd cu toamna acestui an situația se va îmbunătăți".

■

Comitetul organizației P.C.R. din Întreprinderea de transport București : Referitor la scrisoarea adresată de **Ion Lupașcu**, șofer la I.T.B., autobaza Nordului, revistei „Flacăra", prin care cere sprijin în vederea rezolvării situației create în urma îmbolnăvirii sale și a schimbării locului de muncă : Comisia de pensii și asigurări sociale de la Exploatarea transport autobuze, în baza recomandării făcute de Serviciul de medicina muncii din I.T.B., cît și a calificării profesionale a petentului, în urma analizării cazului, a hotărît în cadrul ședinței din 20.05.1981 trecerea definitivă în funcția de muncitor deservire generală din cea de spălător, încadrare ce-i dă posibilitatea respectării indicațiilor medicale în vederea tratării afecțiunilor de care suferă.

■

Comitetul sectorului 6 al P.C.R. : La scrisoarea adresată revistei „Flacăra" de către comitetul asociației de locatari din Armata Poporului nr. 16, primită de la dv., vă comunicăm : Din cercetări a rezultat că cele sesizate de asociație se confirmă în parte. Au fost luate măsuri de ridicarea ambalajelor ; a fost reparată conducta de apă din subsolul blocului. S-a introdus un program de manipulare a mărfurilor și ambalajelor care să asigure liniștea locatarilor. A fost schimbată gestionara Dumitrescu Felicia. S-a discutat cu comitetul asociației de locatari să sprijine acțiunile și măsurile luate de colectivul magazinului.

Pagină realizată de
HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Ion Trifon — Ploiești : Pentru cei încadrați în muncă și chemați să-și satisfacă stagiul militar, după 1 martie 1973, contractul de muncă se menține, iar perioada efectuării serviciului militar intră în calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate cu condiția ca persoana respectivă să revină în aceeași unitate în termen de 15 zile de la terminarea stagiului ● **Viorica Silaghi** — comuna Poiana Cîmpina (județul Prahova) : Nu îndepliniți condițiile legale pentru că ați întrerupt activitatea la 26 iunie 1980 pentru creșterea copilor pînă la împlinirea vîrstei de 7 ani ● **Ilie Popescu** — Țicleni (Gorj) : Dumneavoastră ați depășit vîrsta de 60 de ani. Fiind încadrat în muncă, cu o vechime de peste 22 ani lucrați la stat, nu mai este posibilă expertizarea medicală și încadrarea în grad de invaliditate cauzată de război. Urmează ca la îndeplinirea condițiilor legale de vîrstă să primiți pensie de asigurări sociale de stat pentru munca depusă ● **Dumitru Soare** — Buzău : Bilete de tratament balnear pentru pensionari se pot obține prin Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului ● **Vasile Dobre** — comuna Albac (Alba) : Pot beneficia de alocație de stat pentru copii personalele încadrate cu contract de muncă pe durată nedeterminată. Întrucît dv. ați fost încadrat cu contract de muncă pe durată determinată (sezonier) nu îndepliniți condițiile legale pentru a primi acest drept.

MARGA NEDELEA ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Angela Ionescu — București : În clasa I a învățămîntului primar sînt cuprinși, de regulă, copii care au împlinit vîrsta de 6 ani pînă la data începerii anului școlar ; aminarea cu un an a școlarizării în clasa I a copiilor se poate face de către comisiile medicale numai pentru afecțiuni grave ● **Ioan Ciovică** — Mărășești : Unitatea militară unde ați satisfăcut stagiul este obligată să vă elibereze actul solicitat ● **Floarea Sîrbu** — Frăsinet, Teleorman : În conformitate cu prevederile Statutului personalului didactic, gradele didactice II și I sînt valabile numai la categoria de studii pentru care au fost obținute ● **Gigel Sandu** — Buzău : 1. — În Capitală nu funcționează nici o școală sau cursuri speciale pentru pregătirea de scenariști de film. 2. — Nu, cinematografia noastră nu folosește — cel puțin pînă acum — funcția de „gag-man" (și nu „meseria de gagmen", cum eronat notați dumneavoastră) ● **Delicia Fănuș-Barbu** — Craiova : Vinovată sînteți dumneavoastră, și nu inspectoratul școlar județean ; reveniți cu un memoriu detaliat, la zi, către instituția sus-menționată ● **Marcel Popovici** — Lugoj : Da, vă puteți adresa Casei de cultură din Caransebeș ● **Ioan Ionescu** — Arad : Nu știm la ce faceți aluzie, nu am primit memoriul de care pomeniți ; reveniți cu un altul și expediați-l cu aviz de primire.

HORIA PĂTRAȘCU ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Prim plan

Meseria lor este frumosul

Distanța dintre Casa Scinteii și Combinatul Fondului Plastic, întreprindere aflată în imediata apropiere a căii ferate ce duce spre Constanța, este de aproximativ 500 de metri. Dar, firește, nu aceasta a fost motivul pentru care ne-am hotărît să facem un prim plan cu toți acei muncitori, mai exact spus meseriași ai artei, de sub ale căror mîini de aur ies statuile și monumentele ce înnobilează, tot mai des și mai semnificativ, aerul și peisajul orașelor noastre. Între alte argumente, principalul motiv al acestui prim plan este însăși convingerea noastră că despre sculptorii cei mari, autorii statuilor și monumentelor ce ies de pe poarta Combinatului Fondului Plastic, s-a tot scris, dar despre cei ce făuresc, cu mîinile lor, aceste opere de artă, reporterii, ba chiar și criticii de artă, s-au pronunțat arareori. A nu se înțelege că vrem să punem un semn egal între artiști și acești meseriași ai artei. Și nici că vrem să exagerăm meritele unor oameni care, cum spunea cineva, la urma urmelor ce fac, ia reproduc și ei, acolo, în piatră sau bronz, niște ghipsuri pe care sculptorii le-au plămădit cu fiecare zbatere a însăși inimii lor. Nu, nu vrem să exagerăm cu nimic meritele acestor oameni, dar fie-ne permis să nu subscriem în totalitate la acel punct de vedere care-i rezumă la mult prea simplul rol de copiști, în piatră sau bronz, ai ghipsurilor.

Cine să fie, așadar, acești oameni, dincolo de numele și prenumele lor, a căror semnătură, chiar dacă nu este scrijelită în soclul statuilor și al monumentelor (între noi fie vorba, sînt numeroși sculptorii care, din diverse motive, nu-și semnează operele !), ea există totuși, sufletește vorbind ?! Și care din lucrările ce le-au ieșit de sub măiestrele lor mîini i-au captivat mai mult și mai mult ? ! Cărora dintre aceste lucrări li s-au dăruit ei, nu numai cu toată pricepercea meseriei lor, ci chiar și cu tot preaplinul inimii lor ?

Dar, dincolo de aceste întrebări vădit patetice, drept pentru care nici nu credem a le găsi vreun răspuns, nici măcar unul oarecare, iată și două întrebări simple, cît se poate de concrete, singurele care ne-au făcut să parcurgem cei 500 de metri ce despart Casa Scînteii de Combinatul Fondului Plastic : care sînt lucrările de ultimă oră asupra cărora trudesc acești oameni și unde anume vor fi amplasate aceste lucrări ?

Pus în temă cu intențiile reportajului nostru, inginerul **Ion Borza,** directorul combinatului, ne-a întîmpinat cu : „Adevărul este că aveți și avem ghinion, în sensul că majoritatea oamenilor de la cioplitorie și de la turnătorie sînt plecați în țară. Unii dintre ei sînt la Oradea, la montarea unor basoreliefuri ce se includ în soclul unui amplu monument dedicat Independenței, lucrare aparținînd sculptorului **Constantin Popovici.** Alții, cei mai mulți, sînt la Craiova, unde se află în stadiu de finisare și montare o altă lucrare dedicată Independenței, autor **Emanuel Mereanu.** Doar cîțiva, foarte puțini la număr, sînt prezenți aici, la sediu, ca să zic așa, la finisarea cîtorva metope aparținînd regretatului sculptor **Mac Constantinescu,** metope ce vor înfrumuseța pereții Muzeului de artă din Tulcea, un muzeu apărut cam peste noapte, dar despre care, datorită lucrărilor achiziționate în ultimii trei-patru ani, se va vorbi cu siguranță la superlativ. Tot aici, la sediu, se finisează părțile componente ale unei mari lucrări de bronz ce va poposi la anul în orașul Turnu Măgurele, dar despre această lucrare vă invit să veniți și să scrieți ceva mai tîrziu cînd oamenii noștri se vor întoarce acasă. În rest, alte amănunte, pentru că despre munca acestor oameni mai sînt alte o mie și una de amănunte, vi le poate oferi inginerul șef, Nicolae Păduraru."

„Mă bucur și mărturisesc, aveă să ne declare inginerul **Nicolae Păduraru,** că nu de prea multe ori am avut prilejul să vorbim despre oamenii noștri. În doar cîteva cuvinte, sînt oameni cu totul și cu totul deosebiți, meseria lor cere multă pasiune, multă pricepere și chiar talent, talent artistic, nu de proporțiile celui presupus a-l avea un adevărat artist plastic, dar talent, totuși. De ce mă bucur de intenția acestui reportaj din care lipsesc chiar interlocutorii ? Pentru că, de exemplu, acum cîțiva ani, la Iași, cînd s-a dezvelit un monument la care oamenii noștri, i-am simțit eu, au lucrat cu toată rîvna și cu toată plăcerea, este vorba de monumentul Independența, aparținînd sculptorilor **Gabriela** și **Manole Adoc,** despre cei care au trudit zile și nopți, nu s-a scris nici măcar un rînd, dar despre turnătorii de la Nicolina, care au turnat basoreliefurile, pe care basoreliefuri tot oamenii noștri le-au finisat, s-au scris cîteva pagini bune. Așa că, pentru o repunere în cinste a celor ce-au făurit acest superb monument, eu v-aș propune să-i menționați pe cizelorii **Haralambie Stanciu** și **Marin Mocanu,** pe turnătorul **Gheorghe Cionoiu,** abia întors în aceste zile din Olanda, unde a fost trimis pentru a deprinde procedeele turnării în ceară pierdută, precum și pe turnătorii **Ion Parpalici** și **Nicolae Vilcea.** Aceiași oameni au lucrat timp de cîteva luni, cu o pasiune demnă de toată lauda, la restaurarea părților componente ale monumentului intitulat **Eroii sanitari,** monument pe care bucureștenii îl pot zări din nou, la locul lui, lîngă Opera Română, în stația de metrou Eroilor. O parte din turnători lucrează, cum spuneam, la Oradea. Cît despre cioplitori, aceștia sînt mai toți la Craiova, în frunte cu **Ștefan Armanu,** șeful de echipă, plus **Adrian Robaciu, Ion Stegărescu** și **Mihai Blake,** acesta urmînd să plece chiar azi. Acum, aici, la sediu, nu poate fi întîlnit decît **Dumitru Vasilică.** Ar mai putea fi găsit ceva mai tîrziu și **Ion Grancea,** dacă se-ndură să dea o fugă de la Institutul „Nicolae Grigorescu", unde s-a prezentat la examenele de admitere la ceramică, și să ne spună și nouă ce-a făcut, a reușit sau nu. Atît el, Grancea, cît și Vasilică, amîndoi lucrează la metopele pentru Tulcea, metope despre care v-a vorbit directorul nostru, inginerul Ion Borza. Și ce-aș mai putea să vă spun ? Aș mai putea, eventual, să trec în revistă cîteva din marile monumente din ultimii trei-patru ani la a căror ridicare au contribuit oamenii mai sus amintiți. Ar fi, în ordine, monumentul dedicat Independenței 1877, de la Calafat, autor **Pavel Bucur,** sau acel maiestuos și avîntat Avram Iancu ridicat la Tîrgu Mureș și aparținînd sculptorului **Florin Codreș.** Ar veni apoi lucrarea intitulată Dragoș Vodă și Zimbrul, la Cîmpulung Moldovenesc, autor **Ion Jalea,** precum și alte monumente aparținînd lui **Gabriel Covalschi** (Răscoala din 1907, la Botoșani) sau **Ion Irimescu** (Mihail Sadoveanu, la Fălticeni)." În orice caz, chiar și transcrierea acestor simple date, inclusiv numele celor ce, prin osîrdia lor întru frumos, au contribuit la ridicarea acestor monumente, sînt suficiente, zicem noi, pentru un prim plan colectiv despre niște oameni a căror meserie este frumosul."

Într-adevăr, dacă tragem linie și adunăm, am putea concluziona că mare lucru n-am spus în acest prim plan, că nu există nici un amănunt mai spectaculos, cu excepția unuia, dacă poate fi numit astfel, acela că, iată, despre cioplitorii în piatră și turnătorii în bronz ai Combinatului Fondului Plastic s-a făcut un reportaj în absența lor, întrucît ei sînt prezenți la datorie, în umbra viitoarelor mari statui și monumente ale țării.

VICTOR NIȚA

Cuget, deci exist

Ideal și acțiune

Idealul și acțiunea umană sînt termenii unei relații dialectice, deci termeni care se presupun, se opun, se întrepătrund și produc, în final, un nou obiect. Natura dialectică a relației ideal-acțiune explică specificitatea omului și ireductibilitatea universului său la un univers material lipsit de diferențe și ostil oricărei înnoiri.

Materialismul reducționist, în numele obiectivității pure și absolute, credea că poate ajunge la legi absolut obiective înlăturînd orice urmă a subiectivității umane. Dar înlăturînd subiectivitatea umană se înlătură creativitatea umană, creativitatea autentică ireductibilă producătoare a universului structurat teleologic. Căci dacă se înlătură creativitatea umană, atunci omului nu-i mai rămîne decît să accepte să fie tratat ca lucru manipulat de legi a căror rațiune se opune rațiunii umane. Desigur, la o privire atentă, dialectică sau cu ochii unei rațiuni dialectice, vom constata că între rațiunea obiectivă a legilor și rațiunea subiectivă a oamenilor nu există opoziții absolute, ci doar opoziții istorice, deci opoziții cu caracter istoric. Dacă am admite existența opozițiilor absolute, atunci ar fi de neînțeles unul din adevărurile fundamentale ale concepției materialist dialectice asupra istoriei : omul, indiferent de epoca istorică, este făuritorul propriei sale vieți, al propriei sale istorii. Desigur, omul, în virtutea dialecticii intrinseci acțiunii sale, făurește propria sa viață în mod diferit pentru că se raportează diferit la structurile globale ale sistemului social.

Analizînd specificul modului uman de a interacționa cu universul material, Marx, arată că : „La sfîrșitul procesului de muncă apare un rezultat care, încă la începutul acestui proces exista **ideal** (s.n.) în imaginația muncitorului (a se citi în imaginația omului de oriunde și de oricînd — n.n.) „**Capitalul**".

Prin urmare, procesul de muncă se caracterizează prin : 1. transformările posibile premerg, în mod necesar, transformările reale ale obiectului ; 2. coincidența posibilului din planul realului cu posibilul ideal sau cu idealul face posibilă constituirea muncii sau a acțiunii umane; 3. scindarea obiectului în real și posibil ca termeni ai contradicției obiective ; 4. dominarea scindării realului de pe pozițiile posibilului relevat în sfera idealului constructiv, a idealului **transformator,** adică a idealului care instituie relația specific umană ; 5. negarea realului de pe poziția posibilului anticipat în planul idealului, deci în relația dialectică ireductibilă la relația pur mecanică materie-conștiință.

Ridicîndu-se împotriva concepției cunoașterii ca un act pasiv și numai din această cauză obiectiv, și a conștiinței neutre din punct de vedere epistemologic și axiologic, Marx arată : „Omul nu se limitează la a modifica forma elementului din natură (= pentru a face loc tot unei forme a naturii, fapt care ar echivala cu imposibilitatea de a depăși natura, în consecință, de a făuri societatea și istoria ei, deci capacitatea de a făuri permanent istoria — n.n), ci el își realizează, totodată, scopul său pe care îl cunoaște, care determină ca lege modul și caracterul activității lui și căruia el trebuie să-i subordoneze voința sa".

Prin urmare, activitatea omului se supune unui determinism în care scopul intră ca element activ, ca măsură, ca adevărata cauză finală. Omul, potrivit concepției materialiste asupra istoriei, este determinat în acțiunea de cunoaștere în primul rînd de scop și numai în al doilea rînd de „forma elementului din natură". Este vorba de o determinare mediată a conștiinței de către obiect. Din această cauză, adevărul este, în grade determinate de relația cognitivă specifică, dialectic. Dar nu tot timpul adevărul se raportează la conceptul epistemologic dialectic de adevăr. Iar această raportare nu este posibilă decît pe o anumită treaptă a procesului cunoașterii pentru motivul că conceptul epistemologic dialectic de adevăr nu este un dat, ci un construit, un adevăr și în același timp un constructor al cunoașterii.

ION STROIE

Film

Am o idee !...

Realizatorii filmului, Mircea Radu Iacoban (scenariu) și Al. G. Croitoru (regie), s-au înțeles reciproc și din această înțelegere a rezultat o satiră. Cuvîntul satiră nu figurează nici pe generic, nici în programul editat. Genul artei se revelează spectatorului din jocul actorilor : îngroșat, caricaturizat, șarjat. Obiectul satirei este cules din lumea fotbalului. În fotbal sînt și oameni urîți, dar sînt și oameni frumoși. Oamenii frumoși nu pot fi satirizați, nu se cuvine, nu ? — încît filmul nu cuprinde în el decît malformații, trogloditi, japițele. Marele scriitor care este John Steinbeck a ales și el mai demult pentru dezvoltarea umorului său o lume interlopă : lumea cocotelor și a vagabonzilor. El însă a văzut în eroii săi frumosul, puritatea, candoarea și umorul lui tot satiră rămîne, dar una tandră, duioșă și cartea lui este o continuă bucurie. Mai aproape de noi, marele Ion Luca Caragiale sau mai depărtatul Vasile Alecsandri au satirizat și ei. Au satirizat însă o lume de care pe atunci nu se putea ride altfel în gura mare. A ride și în artă de ceea ce se poate ride oricum este aproape un pleonasm.

În sfîrșit, există în fotbal practici aberante care pot fi satirizate. Unele sînt cunoscute. Altele nu. În cazul acestora din urmă, satira dispune de modalități diverse pentru a le demasca. Ea poate fi iluzivă, spre satisfacția refulatului din sală, cînd practica aberantă este minoră sau foarte intimă. Mai poate fi ironică și subtilă, spre satisfacția opiniei publice, cînd ea vizează mentalități cu o cuprindere mai largă. Cînd practicile găunoase ies din ascunzișuri, devin subiect de bîrfă la colțul străzii, traversează bulevardele și, cu timpul, intră în posesia cunoștinței comune a concetățenilor, satira nu mai are de ales. Ea nu mai are de ales fiindcă subiectul rămîne pe planul al doilea, importante, fundamentale fiind semnificațiile din semnificații ce vizează tipologii, caractere, mentalități, semnificații ce demontează structuri, sisteme, cauze profunde.

Partea urîtă a lumii fotbalului, lumea interlopă a acestui sport, este de mai mult timp aprig supusă unui foc concentrat din partea presei, a opiniei publice în general. Trogloditismul și venalitatea unor activiști sportivi au fost de mult puse la zid. A le trece în teritoriul supus analizei cu mijloacele artei reprezintă un act de majoră răspundere, un risc ce frizează curajul artistic cel mai curat, risc ce provine din dificultatea demersului artistic și implicit din capcanele ce-l pîndesc: susaneaua, derizoriul. Fiindcă a îndrăzni să transfigurezi cunoscutul, dejaștiutul, a reuși să-l găsești centrul vital ascuns în care să se tragă presupune propensiunea creatorului la cota cea mai de sus a artei. Fiindcă, în același timp, nimic nu e mai ușor decît să rizi de ceea ce știi că se va ride oricum, să înfierezi ce s-a

mai înfierat, să ridiculizezi împrejurarea care prin ea însăși este ridicolă. Satira dispune de facilitatea deloc neglijabilă de a fi concretă acolo unde nu este posibil să fii concret fără a-ți atrage sancțiunea penală. Ceea ce iese din puterea presei și a cetățeanului de rînd, arta preia sub protecția suveranității teritoriului, instituțiilor și mijloacelor sale. Așa se naște revelația, sinteza, semnificativul. A repeta chiar cu o brigadă de buni actori ceea ce este indeobște cunoscut fără a ajunge la esență înseamnă a mima curajul, a te preface că joci cu așii în mînecă, a trișa mijloacele pe care le folosești.

O echipă de fotbal retrogradează din B în C. Directorul întreprinderii tutelare este plecat din țară. Conducerea secției de fotbal ia măsuri de redresare. Ca și în **Joia dulce** a lui Steinbeck există un tip cu idei. Sînt puse la cale tot felul de șotii. Șotiile nu izbucnesc însă din candoarea unui vagabond, ci din mintea unui troglodit susținut de mai mulți șarlatani. Șotiile nu sînt șotii, ci fapte penale. Venali, troglodiți și escroci, cu toții știu ce fac. Fac fiindcă directorul lipsește din țară. Cînd directorul revine, totul este dat în vileag. Joaca borfașilor nu este un joc de copii în lipsa mamei. Nu e nimic de ris în matrapazlîcurile lor. Nu e nimic de demascat cîtă vreme e nevoie doar de sosirea directorului pentru ca totul să fie descoperit. Oamenii urîți, proști, șarlatani, escroci, toate sînt ceea ce par că sînt și nu era nevoie de un film pentru a le afla.

NICOLAE CRISTACHE ■

Teatru

Cîntecul păunului de aur

Într-o cronică anterioară am avut nu puține cuvinte de laudă pentru activitatea și repertoriul Teatrului Evreiesc de Stat. Am uitat totuși să spunem că în acest colț al Bucureștiului, pe strada dr. Iuliu Barasz, se află și singura scenă deschisă pe timpul sezonului estival. Ni se anunță în continuare, cu alte cuvinte, un program bogat și variat, pe care colectivul de actori îl prezintă cu aceeași dăruire profesională chiar și atunci cînd în spatele reflectoarelor se ițește — cum se mai întîmplă — siluetele unor spectatori ce nu ocupă decît o treime din locurile disponibile.

Cu o săptămînă în urmă am văzut și ascultat la cîști „Cîntecul păunului de aur", reprezentație poematică, gîndită și impusă în scenă de Israil Bercovici. Spectacolul este alcătuit în întregime din opera scriitorului Itzig Manger (1901—1967), poet de factură lirică, născut în România și prezent în conștiința publicului din țara noastră prin romanul „Cartea ralului", prezentată în traducere românească în 1979. Mai puțin cunoscute ne sînt, din păcate, versurile sale, care s-au dovedit cu acest prilej de o aleasă simplitate și cuceritoare omenie chiar dacă au trebuit să suporte supliciul sistemului traductor. Lumea lui Manger este cea a micilor meseriași și negustori, amenințați de faliment, dar sedusi de visuri romantice, îngrădiți de prejudecăți, dar fericiți în fața succeselor mărunte, pașnici și sentimentali în viața de provincie a începutului de veac. Pretutindeni transpare frumusețea și limpezimea poeziei populare pentru care scriitorul a avut o predilecție particulară și despre care avea să scrie următoarele în prefața volumului de poezii populare, traduse în idiș, lucrare apărută în 1936 și intitulată **Popoarele cîntă** : „Dedic această carte tinerilor poeți evrei. Intenționez prin aceasta ca frumusețea cîntecelor populare ale altora să-i apropie pe tinerii poeți de frumusețea cîntecului popular evreiesc. Astfel, emblema cîntecului popular evreiesc — Păunul de aur — va deveni, poate, emblema poeziei culte evreiești".

Creația poetului lasă loc într-o anumită măsură și versurilor ghidușare, încărcate de ironii și autoironii, autorul fiind prezent și ușor de recunoscut în dosul oftaturilor nostalgice și al reflecțiilor amare, născute din fumul circiumioarelor și boema nopților albe.

De-a lungul întregului spectacol, versurile slujesc de text pentru o suită de cîntece populare evreiești, aduse în ritmuri moderne prin orchestrația compozitorului Adalbert Winkler. Sînt melodii cantabile, ușor de reținut, așa cum este indeobște folclorul muzical, fermecătoare prin acuratețea gîndului și tîlcul unor simboluri ușor de regăsit, deultfel, și în versurile și melosul popular românesc. „Cîntecul e pentru mine sinteză, spune Itzig Manger. Cu pîine și cu vin pe masă, cîntecul jubilează, în foame și sete cheamă la revoltă, cîntecul învăluie tristețea și bucuria cu văluri negre și colorate iar muribundului îi închide ochii pierduți în vis".

Într-un asemenea spectacol, actorii sînt invitați, firește, să recite, să danseze și să cînte în aceeași măsură, dar cum teatrul evreiesc din București se bucură de o îndelungată tradiție în această privință, cei șapte interpreți nu s-au dovedit deloc străini de gimnastica și grația dansului. Îi amintim în ordinea indicată în programul de sală : Leonie Waldman-Eilad, Tricy Abramovici, Lena Moraru, Nușa Stoleru-Pongratz, Bebe Bercovici, Rudy Rosenfeld, Sami Godrich.

În linii generale, „Cîntecul păunului de aur" se recomandă prin ritm și fervoare în ciuda unor scurte secvențe melopeice care tind să coboare tensiunea spectacolului. Experiența ni se pare interesantă și merită să fie reținută și de alte teatre.

LIVIU TIMBUS ■

Vorbiți și scrieți românește

Mămăli' cu brî' cu la'

O discuție cu Tănase Filip, lector universitar doctor docent la Institutul de învățămînt superior din Baia Mare. **Tovarășe profesor, care ar fi cîteva din particularitățile grainiui maramureșean ?** Mai întîi trebuie precizat că acest grai are un pronunțat caracter arhaic. Pînă nu demult în această zonă s-a păstrat rotacismul, atestat în primele texte românești păstrate, în care „n" intervocalic e pronunțat „r". Datorită contactului lor cu școala, tinerii de azi nu-l mai folosesc, dar poți să mai auzi bătrîni de peste 60 de ani pronunțînd „irimă", „genunche" în loc de „inimă", genunche". **Această însă nu e greșeală de limbă.** Desigur, e vorba de un fenomen istoric care a ajutat la localizarea primelor scrieri în limba română. **Care ar fi cîteva din greșelile flagrante de exprimare din această zonă ?** Folosirea invariabilă a genitivului „a" chiar pentru celelalte forme, „al", „ai", „ale" : „caietele sînt a lor", în loc de „caietelor sînt ale lor", „căii sînt a lor" (corect : „caii sînt ai lor), „calul e a lui Ionuț" (corect : „calul e al lui Ionuț"). **Alteeva ?** Frecvența mare a dativului popular : „dau apă la oi" în loc de „dau apă oilor" sau „adăp oile". **Tot în această zonă se întîlnesc frecvente prescurtări de cuvinte.** E adevărat. Această tendință e specifică Maramureșului istoric. De pildă, în loc de „Mai Ioane", se spune „Má, Ion". E binecunoscută vechea formulă „mămăli' cu brî' cu la," ceea ce înseamnă „mămăliga cu brînză cu lapte". O astfel de prescurtare poate să deruteze pe un cunoscător mai puțin avizat al limbii române. **Îmi permiți să vă atrag atenția, ca un observator din afară, că am întîlnit deseori o exprimare de felul următor : „Aș venit la noi ca și inginer". Ce se petrece în acest caz ?** Aveți dreptate. Cred că e vorba de încercarea de a evita o cacofonie. Procedeul s-a extins apoi și în alte situații, astfel încît s-a creat acest tip de exprimare contrar regulilor limbii literare.

GEORGE ARION ■

● CAP LIMPEDE

CARTE

Vă propunem cîteva dintre cărțile ieșite în ultima vreme de sub teascurile Editurii Dacia suficiente ele însele pentru a ilustra eforturile și strădaniile acestei edituri în a oferi cititorului din țara noastră o gamă de titluri din cele mai diverse domenii. Să începem cu o carte ce poate fi numită, fără nici un fel de dubiu, ca monumentală, un adevărat succes editorial, **Elementa linguae daco-romanae sive valachicae**, o reproducere în facsimil a ediției apărute în 1780 și 1805. Autorul acestei retipăriri — reputatul filolog **Mircea Zdrenghea** ● **Valentin Silvestru** publică al doilea volum al **Antologiei teatrului românesc într-un act**, cercetarea sa oprindu-se de astă dată asupra dramaturgiei semnate de Al. Macedonski, Claudin Millian, Victor Eftimiu, Mihail Sorbul, Lucreția Petrescu Emil Isac, George Ranetti, **Mihai Săndescu**, N. Iorga și G. M. Zamfirescu ● Un al treilea volum de călătorii, studii și cercetări publică și **Iosif Constantin Drăgan** sub titlul **Prin Europa** ● Două din subredacțiile editurii, **Hadrian Daicoviciu** și **Florea Marin**, au scos de sub tipar **Studii dacice**, o suită de cercetări aparținînd unui larg colectiv de autori, și **Explorări morfofuncționale în medicină (pentru medicii practicieni)**, lucrare aparținînd de asemenea unui larg colectiv de autori ● Și pentru că tot sîntem la capitolul cărților ce vin să acopere diverse teritorii de interes pentru cititori, să amintim și două apariții cu titluri oarecum mai tehnice, **Materiale metalice în construcția de mașini și instalații**, de **Șerban Domșa** și **Al. Domșa**, sau **Prezumțiile în drept**, de **Ion Deleanu** și **Vâlean Mărgineanu** ● O altă carte, cu caracter economic de astădată, este și **Moneda și problemele ei contemporane**, în 2 volume, de **Victor Jinga** ● O foarte interesantă lucrare, așa cum ne-a obișnuit colecția **Testimonia**, este cea intitulată **Contribuții muresene la Marea Unire din 1918**, de **Ioan Silviu Nistor**. Prefațată de academicianul **Ștefan Pascu**, această lucrare se adaugă altor cercetări apărute pînă în clipa de față, cercetări ce au valorificat tezaurul arhivistic din Maramureș, Banat, Iași, Bihor, Alba, Arad, Valea Jiului, Satu Mare, Tîrnave și București ● Continuînd enumerarea cărților din alte domenii, să menționăm și o foarte atractivă apariție intitulată **Expediții la noi acasă (vînătorești)**, de **Alexandru Filipascu** ● De un interes major, mai ales în rîndul iubitorilor de frumos, inclusiv a muzeografilor și a criticilor de artă, se arată a fi și **Incursiuni în plastica transilvană**, de **Negoiță Lăptoiu** ● Și pentru că ne aflăm în plin sezon estival, iată și o carte ce ar avea mare căutare în rîndul celor cu „aplicațiuni" matematice : **Mai în glumă, mai în serios, amuzamente matematice**, de **Nicolae Oprișiu**, cu o prefață de prof. univ. **N. Ghircoiașu** ● În ceea ce privește traducerile din literatura beletristică, ne oprim asupra unei ample antologii privind lirica americană contemporană, **Poetica americană. orientări actuale**, lucrare datorată colaborării dintre **Mircea Borcilă**, de la Facultatea de filologie a Universității Babeș-Bolyai, și **Richard McLain**, Departament of English, State University of New York, care semnează selecția versurilor, notele critice și bibliografia. Cea de-a doua traducere este semnată de **D. St. Rădulescu** care ne pune la dispoziție **1001 de fantome (testamentul domnului Chauvelin) de Al. Dumas** ● În ceea ce privește cartea de eseuri, unul din sectoarele forte ale Editurii Dacia, să consemnăm doar două din apariiile mai recente, **Cărțile lui M. Sadoveanu**, de **Ion Vlad**, și, în colecția **Discoboi, Glose franceze**, de **Tudor Ionescu**, autorul oprindu-se asupra a trei mari scriitori : Proust, Camus și Céline ● Între cărțile de debut amintim deocamdată doar cartea lui **Tudor Vlad, Al cincisprezecelea**, cu o prezentare de **Dumitru Radu Popescu** ● Și în fine, fără pretenția de a fi trecut în revistă chiar toate apariiile editoriale de la Dacia, dar cu convingerea că orice cititor își poate face, cît de cît, o părere asupra străduaniilor și reușitelor acestei edituri, să încheiem cu o carte ce vine să ni-l apropie pe cel ce-a fost **Onisifor Ghibu**. Este vorba de volumul **Pe baricadele vieții** (anii mei de învățătură), cu o prefață, note și comentarii de **Nadia Nicolescu** și cu o postfață de Mircea Zaciu. **(V. Nița)**

★

A trecut luna iunie, sau, mai precis, ziua de 1 Iunie, cînd în preajma respectivei date calendaristice ne amintim cu toții, din diferite motive, că există o literatură destinată copiilor. Desigur motivul acestei ineluctabile amintiri e unul tutelar: 1 Iunie e Ziua copilului. Dar pe lîngă aceasta mai funcționează și altele, din care numim doar presanta îndatorire redacțională a menționării, inevitabil, de circumstanță a sus-zisei literaturi și a autorilor ei. Și așa se face că în coloanele periodicelor noastre culturale apar, ca mărgelele înșirate pe ață, numele cîtorva scriitori și titlurile tot ale cîtorva cărți. După trecerea datei se așterne tradiționala tăcere anuală... Mi-a sugerat rîndurile de mai sus un articol foarte judicios al lui Mihai Sin publicat în *Vatra* (6) la rubrica *tadar*, un articol care ar trebui, zic eu, să fie un punct de plecare pentru niște eficiente dezbateri, și nu să rămînă fără ecou, sufocat de circumstanțele ce l-au generat. Spune autorul că „Ziua copiilor e o zi simbolică. De fapt, continuă el, fiecare zi e o zi a copiilor, mai ales pentru cei ce au copii". Autorul mai e de părere că „n-ar fi rău să ne amintim cu toții mai des de acest lucru și să acționăm în consecință." Și Mihai Sin se oprește la începutul activității cărții pentru copii. „E un lucru știut, afirmă el, că producția de carte destinată copiilor e în suferință, că nu e ușor să găsești o carte de Andersen, Frații Grimm, Creangă sau Ispirescu." În schimb, mai afirmă scriitorul, continuă să proliferoze și să prospere un gen de carte destinată copiilor, cu încă prea mulți autori obscuri și lipsiți de har, convinși se pare că orice produce e absorbit de „piață". Se mai constată lipsa criticii, „care măcar, din cînd în cînd, ar trebui să întreprindă raiduri de selecție a valorilor și de respingere a falsei literaturi pentru copii". Ajuns în punctul acesta, îmi exprim și eu, cel puțin, nedumerirea că o carte de aleasă ținută a povestirii, cu tîlc artistic țopit în țesătura textului, precum aceea a lui Paul Daniel: *Strada sabiei de lemn* s-a bucurat total de „lipsa criticii". Articolul lui Mihai Sin mai pune în discuție, printre altele, și prezența revistelor pentru copii care rămîn „cît se poate de cenușii și neatrăgătoare." Propune autorul că „la toate acestea trebuie să ne gîndim zilnic și mai ales să înfăptuim cîte ceva zilnic". Deci nu numai într-o anumită zi a anului ● O picătură nu numai de cerneală ci și de emoție aflăm pe aproape fiecare pagină a publicației Liceului Ion Maiorescu: *Școala noastră* (9—10) din Giurgiu. „Au trecut 110 ani de la întemeierea acestui liceu, o istorie în care s-au țesut amintiri, tradiții, legende chiar", scrie prof. Vincențiu Georgescu, cel prin mîgîla căruia apare o revistă bine gîndită și închegată. Absolvenții mai tineri sau mai virstnici ai liceului, acum ingineri, profesori, medici, scriitori, ziariști, regizori, împreună cu actualii elevi consemnează evenimentul nostalgic sau inaripat, după caz.

TRAIAN STOICA ■

PATRIMONIU

O rezervație de arhitectură

Ori de cîte ori cineva, de pe alte meleaguri, vine la noi în țară și ne întreabă ce zone ar trebui să viziteze, sîntem tentați în mod automat ca

Muzica tinără

Aplaudaţi, copii !

Poate că cea mai gravă problemă a muzicii tinere este problema promovării tinerilor cantautori. Pentru că de îndată ce ei demonstrează calităţi, de multe ori excepţionale, în loc să fie înregistraţi la radio, televiziune sau pe discuri, sînt lăsaţi în voia soartei, nimeni nemaiîntrebînd „ce s-a mai întîmplat cu x sau ce a mai făcut y ?" Spun aceasta pentru că, iată, anul 1980, un an dealtfel deosebit de fructuos în ceea ce priveşte noutăţile apărute, a propus publicului larg un număr însemnat de tineri interpreţi şi compozitori. Să dăm puţin timpul înapoi şi să ne amintim acele seri de duminică ale anului 1980. Desigur iubitorii muzicii tinere n-au uitat încă prezenţele grupurilor folk **„Canon"** din Hunedoara, condus de poetul şi tînărul compozitor **Ioan Evu**, **„Chindia"** din Tîrgovişte, **„Lumina"** din Sibiu şi cu siguranţă a grupurilor **„Poesis"** din Constanţa şi **„Colibri"** (grupul de copii ai soţilor **Şipoş**). Să nu uităm că aceeaşi emisiune lansa înainte de 1980, grupurile **„Cetatea"** din Satu Mare, **„Opinia"** din Iaşi, grupul **„T"** din Tîrgovişte, grupul 2½ din Oţelul Roşu, grupul **„Amiciţia"** din Constanţa şi alte nenumărate grupuri. În acelaşi ani debutau pe micul ecran (şi din păcate au rămos doar cu atît) individualităţi, care multora le-au părut remarcabile. Este vorba de : **Arpad Domokos** din Miercurea Ciuc, **Ştefan Hruşcă** din Borşa, **Ileana Calinovici şi Ilie Vorvoreanu** din Drobeta-Tr. Severin, **Marin Corjos** din Galaţi, **Ana Tetelea Ionescu** din Ploieşti, **Cristina Benő** din Cluj-Napoca, fraţii **Chiriac** din Huşi, **Sorin Găzdac** din Năsăud, **Gabriela Sauciuc**, din Constanţa, **Dan Olărăşiu** din Caransebeş, **Electra Varga Zdukos** din Cluj-Napoca, **Mihaela Popescu** din Suceava, **Florin Şerban** din Constanţa, **Horia Stoicanu şi Constantin Dragomir** din Bucureşti, **Mircea Boian** din Sighişoara, **Vasile Mircă** din Broşteni, **Doru Ghiaja**, **Vali Şerban şi Grottendorfer Volker** din Alba Iulia, **Doina Cosma** din Sibiu, **George Munteanu** din Bistriţa, **Violeta Ciomirtan** din Roman, **Daniela Cosma şi Laurenţiu Mărgineanu** din Rm. Vîlcea, **Cornelia Baba** din Braşov, **Ion Hagiu** din Zăbala, jud. Covasna, şi mulţi alţii care acum nu-mi vin în minte. Eu îi cunosc pe toţi aceştia, în timp ce pentru unii din dumneavoastră aceste nume par adunate din cărţile de telefoane. Şi aceasta fiindcă nici unul dintre cei de mai sus nu a mai avut parte de publicitate, deşi o mare parte dintre ei erau îndreptăţiţi s-o aibă. Nu spun că toţi sînt foarte buni, sau excepţionali. Dar nici nu pot accepta ideea că nici unul nu reprezintă o speranţă, sau o valoare. Succesul lor la public, îndeosebi la cel tînăr, a fost remarcabil. Multe din piesele compuse şi interpretate de ei au intrat în repertoriul muzicii noastre tinere, îmbogăţindu-l. Din păcate nimeni nu s-a mai interesat de soarta lor. Redactorii şi realizatorii de emisiuni muzicale ale singurei televiziuni pe care o avem nu găsesc timp să caute, să sprijine şi să promoveze vreo speranţă. Dealtfel, e adevărat că nu se acordă nici o primă, pentru aşa ceva. Ceva însă trebuie făcut ! Şi cît mai grabnic ! Popul şi folk-ul şi toate noile curente se află într-o mare criză, deşi ele constituie opţiunile marelui public tînăr. Toate genurile muzicale îşi au rezervate spaţii sigure şi clare în programele televiziunii. Muzica tinără, nu ! Muzica tinără nu poate respira pe nicăieri ! Tot ce este vechi, este verificat. Şi dacă este verificat înseamnă că este bun. Ceea ce este nou pare îndoielnic. Şi dacă pare îndoielnic înseamnă că nu-i verificat. Şi dacă nu e verificat, nu e bun ! Oricum, tinerii au atîta timp înainte... Aşa că singura soluţie care ne mai rămîne este să aşteptăm. Există, însă, o lege firească, aceea de a părăsi perimatul în favoarea noului. Nu se ţine seama de acest lucru ! Pentru muzica tinără porţile sînt închise ! Există şi-aşa destule talente chiar dacă s-au născut mai demult.

Odată, demult... s-au născut nişte talente. Le-am aplaudat o dată, de două ori... de trei ori. Şi încă o dată ! Aceiaşi oameni şi aceleaşi lucruri. Pentru noile talente chiar să nu mai fie loc ?

VICTOR SOCACIU ■

Accent

Doar asta nu

Într-un articol scris foarte bine şi cu o problematică interesantă şi acută, Victor Socaciu comite, în numărul trecut al revistei noastre, o impolitete. O impolitete de care mă simt dator să mă delimitez, cu atît mai mult cu cît, repet, îmi regăsesc multe din idei în acel splendid articol de poziţie. Impolitetea la care mă refer ofensează fără motiv trei compozitori, Elly Roman, Mişu Iancu şi Temistocle Popa, autori despre care Socaciu, se vede treaba, ştie puţine. Nu voi fetişiza pe nici unul dintre aceşti compozitori, dar voi spune cu sufletul împăcat că sînt trei nume care vor rămîne în istoria muzicii uşoare românesti. Nu ei sînt, fereastă Dumnezeu, frînele dezvoltării muzicii uşoare. Dimpotrivă, le datorăm cîntece nepieritoare. În genere, cred că trebuie să ne ferim de nedreptăţi mai ales cînd sesizăm o nedreptate : nedreptatea că muzica tinără nu are un statut al ei şi este lăsată la voia vînturilor şi valurilor. Continuăm, după cum se vede, discuţia despre muzica tinără, dar am vrea să insistăm asupra problemelor de principiu şi numai cînd oameni şi „opere" încarnează principii, numai atunci — şi atunci cu o deosebită grijă — să ne referim la nume.

Un om se face greu şi se stinge uşor. Un nume se păstrează greu şi poate fi pătat prea uşor. Iar muzica tinără trebuie să-şi păstreze nealterat simţul dreptăţii pe care-l invoca pentru ea însăşi.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Avram Iancu în timpul lui din urmă

În colecţia subsemnatului se găsesc cîteva informaţii inedite despre Avram Iancu. În ce priveşte moartea lui, A.I. Silviu Dragomir spune că s-a petrecut în „casa brutarului Ion Stupină zis Liber" (Avram Iancu, Bucureşti, 1905, p. 296).

Nicolae Boiboacă, fost preot la Baia de Criş, scrie în 16 decembrie 1933 publicistului Ilie Dăianu din Cluj despre trecutul comunei şi la sfîrşit adaugă : „Referitoriu la Iancu, îţi comunic următoarele : Iancu în timpul din urmă umbla îmbrăcat în veşminte slabe, îl îmbrăcau domnii de aici, dar nu le ţinea, o dată i-au dat o bundă da o a rupt în două şi o au dat la doi amăriţi. Nu cerşea, dar umbla la case cunoscute şi zicea din fluier nişte doine atît de jalnice de storcea lacrimi. Este adevărat că Liber Jani avea brutărie la marginea comunei lîngă ţarina numită «Ţioara» şi de multe ori se ducea acolo de se mai încălzea. Iancu avea şi momente lucide dar de scurtă durată, îndată se întorcea şi vorbea alte celea de-a lui. E vorba că ar fi murit în apropiere de brutăria lui Liber Jani, în ţarina numită «Ţioara», lîngă un par de fin şi de acolo l-ar fi dus inteligenţa de aici : Hodoş, Frîncu, Borlea, Raţiu, Simionaş şi alţii, şi îmbrăcat în haine negre, cu o căciulă de colfea în cap şi l-ar fi pus pe catafalc în casa lui Simionaş, azi proprietatea institutului de credit «Crişana».

Brutăria lui Liber Jani cu timpul a devenit o ruină, locul l-ar fi vîndut comuna la ceva Lerman, acela a zidit acolo căşi frumoase, azi sînt în proprietatea lui Traian Micluţia. Înaintea acestor case este un loc murdar, unde se duceau oamenii în zi de tîrg cu căruţele şi vitele. Azi este un parc mai mic, plantat cu flori, pe peretele casei este pusă o placă de marmoră cu inscripţia : «În apropierea acestor case s-a stins din viaţă, la 10 septembrie 1872, gloriosul conducător militar al românilor ardeleni în revoluţia anilor 1848—1849, Avram Iancu. S-a aşezat această placă comemorativă în anul 1924», cu prilejul serbării centenarului naşterii sale, de către populaţia românească ploasă şi recunoscătoare din Baia de Criş."

La înmormîntare, din casa lui Simionaş pînă la Ţebea, a fost un convoi de vreo 2—3 km., la funeralii vreo 30 de preoţi.

dr. ALEXANDRU CULCER ■

Desene pe asfalt

„Doamna Aleasă A Inimii Mele"

În sfîrşit, debutul poetic al lui Mihail Sadoveanu ! Editura Minerva ne-a oferit volumul **Daim** (criptografie care ar însemna Doamna Aleasă A Inimii Mele).

E în stare **Daim** să mai adauge ceva gloriei sadoveniene ? Nu există un punct final, o istovire a scării caratelor care denunţă „preţul" pietrei preţioase, a aurului ori a vocabulei ? Gloria lui Sadoveanu nu mai poate spori, dar luxuriantа împărăţie silvestră a operei sale incomparabile poate fi îmbogăţită cu un nou teritoriu. Marele „feudal" a mai supus o cetate, a mai îngenunchеat un riu şi a adus sub ascultarea sa un luminiş misterios, cu arbori tineri şi cu iarbă vie. Sadoveanu al dragostei, al dragostei miilor de personagii fremătătoare cu care a concurat „starea civilă" a vremii sale (şi care vreme nu a fost a sa ?), iată-l vorbindu-ne despre dragostea sa. Nesperat privilegiu : iatacul eroticii sadoveniene e brusc desprins din tipare de lavă pompeiană şi ochiul nostru indiscret se umple cu fresce fluide.

A iubit Sadoveanu ? Cînd, Doamne apără, a mai avut timp să iubească (abia de-a umplut o ogradă cu coconi), el înhămatul la suta-i de romane ca la o căruţă de manutanţă cu negre plini soldăţeşti ?

Marele scriitor nu numai că nu punea preţ pe arhivele literare dar îşi hrănea periodic burduhănoasele sobe din odăile în care lucra cu zeci şi zeci de scrisori primite ori trimise, cu hîrtii intime pe care credea că nu e cuviincios să le lase în urmă-i. Se confesa rar. Era greu să-i prinzi la o „coţă" de Cotnari (ori Chablis) povestind mucalit istorii de libov cu duducuţe gracile ori mai... împlinite. Deşi cronicarul războaielor vechimii n-a fost deloc străin de tulburările eroticeşti. Armura lui roasă de halebarde ori de săgeţi avea, se vede, multe „borte" ce-l facea vulnerabil.

Daim e cartea de mărturisire a unei iubiri vinovate şi smerite. O **Cîntare a cîntărilor** în care Şunamita are chiar vîrsta Şunamitei de sub Cedri dar împăratul-poet a trecut de ani 60... Carte de crepuscul, de taină învinsă. Scrise numai spre a se constitui într-o lungă scrisoare către femeia (fata) iubită, poemele închise într-un caiet caligrafiat n-au fost visate întruchipîndu-se în filă tipărită şi luînd trup tipografic.

E scrisa unui caligraf. De nouri. De geometrii, de păsări chemate ori trimise la Nil. Dedicaţia de pe caietul **Daim** e laconică asemeni unei inscripţii funebre : Valeriei Sadoveanu. M. S. 22 martie 1944 Witting, 12. Bucureşti. Dar e „Doamna Aleasă a Inimii Mele" **singura** cheie a titlului încifrat ? Ar mai putea fi şi o alta ? S-ar putea. Dacă aş mai fi tînăr mi-aş cheltui cîţiva ani buni pentru a tălmăci însemnele misterioase conţinute de opera sadoveniană. Nu doar în iniţiatica lui **Creangă de aur** ci şi în alte cărţi **simt** foşnind sensuri abstracte acolo unde pare să nu se „întîmple nimic" altceva decît sugerează prima lectură.

„Daim" ! Sună ca un nume de zeu dac.

Zeul înfierbîntat de promisiunea unei nemaisperateiubiri, cu mîndru cap întrat în iarnă dar cu inima rămasă teafără, iată-l psalmodiind pe urmele adoratei : „Astăzi te-am văzut o clipă. / Apoi, între mine şi tine s-a aşezat dihania vechimii".

Poetul, ca şi Văcărescul (traducîndu-l pe Goethe) nutreşte frica de a nu se pierde „floarea" ţeşită în cale, ca Pann invocă precaut mădularele diminutivate ale iubitei suferind fără ocrotirea lui şi asemeni lui Conachi-Arghezi îşi simte jindul scurmîndu-l neostenit şi în acelaşi timp „ar vroi să i se pară..."

Adesea, prin ritm versificatorul „amator" calcă teritoriile euritmice ale sadovenilor... poezie scrîind :

„Iertare din nou vreau să-ţi cer / Într-un stil cu mult mai subţire, / Cu mîna şi ochii spre cer / Şi cu intonări de psaltire..."

Şi iată refăcînd enunţul Testamentului arghezian („Căci s-a acumulat în mine totul ce-i / Neimplinit în toţi strămoşii mei..." / ori... păunescizînd avant la lettre : „Iartă-mă că plouă şi-i ceaţă / Că oamenii-s răi, că piinea nu-i bună, / Că nu se găseşte nimica în piaţă / Că, noaptea, nu-i lună...").

Credeam că un autor ca Sadoveanu nu poate fi poet în... poezii, într-atît şi-a saturat proza cu versuri încizate „inconştient" în materia sa epică. Există trei cuvinte într-una dintre povestirile sale ce pot avea şi autonomă existenţă de poem : **„Tălăngile păleau lin"**. Mie îmi pare o compunere desăvîrşită, mişcînd în suflete o metafizică plutire spre un destin cosmogonic intangibil. Citite astfel s-au aşezat în vers :

„Tălăngile
păleau
lin..."

silabele se diafanizează ca porcelana unui haiku primordial. Dar iată şi în **Daim** un asemenea poem : „Primăvara îşi goneşte conacele..."

E atît de candid, atît de pur, mesajul poetului din **Daim** încît se abstrage „literaturii" şi ni se propune ca un text arhaic de sorginte necunoscută pe care-l primim într-o transcriere nealterată. E, fără un stil, o operă aşezată între stiluri ori (de-ar fi posibil) în afara lor, un produs ce ţine mai mult de poezia poeziei decît de poezie...

Tocmai această detaşare de forme, însemnînd în acelaşi timp şi încorporare de procedee străine, această vicleană simplitate au derutat critica momentului care a primit **Daim** cu evaluări condescendente. Sadoveanu nu e simplu ci auster. Un amar şi un solitar.

Ne interesează orice rînd pe care l-a iscălit (fie şi cu monograme) şi biografii omului, dar mai ales biografii operei sadoveniene nu se mai pot lipsi de **Daim** atunci cînd se vor osteni să scrie despre cel ce e de nepovestit...

GHEORGHE TOMOZEI ■

CAP LIMPEDE ●

printre locurile pe care i le propunem să le străbată să figureze neapărat şi Maramureşul, în special Maramureşul istoric, de dincolo de Gutîi. În închipuirea noastră mai stăruie încă imaginea unui ţinut greu accesibil, în care totul se păstrează ca în vechime : casele, porţile sculptate meşteşugit, portul, obiceiurile. Ne mai place încă să credem că descindem acolo ca într-un muzeu, unde s-au adunat mii de exponate pe care să le contemplăm cu încîntare. Mintea noastră refuză uneori să vadă că în ambianţa aceea nu mai e vorba demult de o încremenire şi că freamătă o viaţă în continuă prefacere, care modifică neîncetat decorul, îl face cîteodată de nerecunoscut de la an la an. De aceea numai unora li s-a mai părut curioasă ideea de a se alcătui la Sighetu Marmaţiei o rezervaţie de arhitectură populară. Cum ? s-au uimit aceştia, de ce e nevoie de atîta trudă cînd oricînd putem să arătăm lumii că nimic nu s-a schimbat aici de sute de ani. Ar fi ca şi cum ai organiza în cuprinsul unui muzeu un alt muzeu. Şi totuşi, oameni cu capul pe umeri au înţeles că acum este vremea să se alcătuiască o astfel de rezervaţie, acum, cînd elementele ei mai pot fi găsite cu uşurinţă şi nu trebuie reconstituite din aduceri aminte. Mihai Dăncuş, directorul muzeului maramureşean din Sighetu Marmaţiei, este deosebit de bucuros că ideea acestei rezervaţii s-a materializat şi că ea a fost inaugurată la sfîrşitul lunii mai cu ocazia manifestărilor dedicate Zilei internaţionale a muzeelor organizate în localitate. Situată pe un deal pitoresc, la marginea oraşului, rezervaţia prezintă momente esenţiale din arhitectura tărănească maramureşeană, într-o perspectivă diacronică, începînd cu secolul al XVIII-lea şi pînă azi. Pînă acum au fost ridicate 18 unităţi mari de arhitectură, dintre care la opt au fost amenajate şi interioarele. După cum afirmă paradoxal Mihai Dăncuş doar pentru neiniţiaţi, cultura tărănească din Maramureş demonstrează larga ei deschidere spre celelalte meleaguri româneşti şi nicidecum închistare şi izolare, aşa cum se mai crede dintr-o prejudecată uneori greu de zdruncinat. Rezervaţia de arhitectură indică unitatea şi originalitatea artei populare româneşti, vasta reţea de comunicaţii care a existat de-a lungul veacurilor între toate provinciile române. Se vor găsi între toate zonele româneşti interferenţe care nu pot fi nesocotite şi care atestă unitatea şi continuitatea poporului român. **Prin ce mai e importantă această rezervaţie de arhitectură ?** Prin faptul că ea salvează de la dispariţie şi uitare bijuterii arhitectonice create de geniul meşterilor populari. Apoi, ea oferă posibilitatea specialiştilor de a înţelege cît mai coerent drumul prin veacuri al unei culturi. Vă invităm ca, ori de cîte ori treceţi prin Sighetu Marmaţiei, să faceţi un popas şi aici atingînd cu sfială obiectele pe care le-au mînuit generaţii de-a rîndul şi care dovedesc extraordinara capacitate de creaţie a poporului nostru (**G. Arion**).

În acest număr reproduceri după lucrările pictorului Gh. Constantinescu

Un muzeu în labirint

Leonardo sau foamea de cauze (x)

Punctul de sprijin

2.

Proporţiile corpului uman după Vitruviu, de Leonardo. Detaliu al capului, autoportret presupus

Veacul nostru n-a primit în zadar atîtea lecţii de ipocrizie. A învăţat să le folosească. Astfel că dacă nu înţelegi ce spune Leonardo sau nu te interesează, ai o soluţie neaşteptată la îndemînă, la care alte secole s-au gîndit mai puţin: vei declara că-l admiri. În felul acesta nu rişti niciodată să te faci de ris. Vei fi la adăpost, scăpînd şi de invinuiri şi de complexe. În definitiv, ce rost ar avea să recunoşti că n-ai văzut chipul Giocondei decît întîmplător, pe ambalaje sau ilustrînd un reportaj de senzaţie care anunţa că undeva i s-au pus mustăţi? Singura frază care nu trebuie rostită azi în nici o împrejurare este aceea a lui Socrate, „Ştiu că nu ştiu nimic". Cînd toată lumea ştie totul, eşti ridicol să nu ştii nimic. Şi dacă n-ai destulă impertinenţă să declari că ştii totul, poţi oricînd să ţi-o asumi pe aceea de a admira totul. E acelaşi lucru spus altfel. După aceea nimeni nu va mai avea dreptul să te considere un ignorant. La urma urmei, n-are importanţă nici faptul că într-adevăr nu te-a interesat niciodată surîsul Giocondei. Important e că ai auzit că e inexplicabil şi eşti gata să repeţi asta. Şi apoi, de la ideea că numai adevărurile care ne ajută să trăim merită să fie socotite adevăruri nu e prea departe pînă la credinţa că numai adevărurile care ne convin sînt adevăruri.

Mai ales că admiraţia convenţională nu costă nimic nici măcar efortul de a pricepe ce admirăm. E chiar calea cea mai comodă de a exorciza gloriile, de a ne descotorosi de problemele pe care ni le pun. Dacă e de ajuns să admiri, ce mai contează cît şi ce ai înţeles? Ne strigăm cu atît mai tare admiraţia, cu cît această admiraţie e mai găunoasă. Îl admirăm pe Leonardo şi cu asta am încheiat socotelile cu el. Nu e nevoie nici să-i mai cunoaştem opera. Îl exilăm într-un fel de suprarealitate de unde nu ne mai deranjează. Surîsul lui, ca şi surîsul zeilor, devine inofensiv. Arde ce ai iubit şi iubeşte ce ai ars, ziceau cei vechi. Arde ce ai admirat şi admiră ce ai ars, pare să fie înţelepciunea de azi. Deosebirea e esenţială. Cum zicea Ortega y Gasset, lucrul iubit devine indispensabil. Nu putem trăi fără el, nu putem admite o viaţă în care noi să existăm, iar lucrul iubit să nu existe. În vreme ce putem trăi foarte bine, se pare, fără ceea ce admirăm, cu condiţia să ştim să ne strigăm admiraţiile ca şi cum n-am putea concepe lumea în lipsa lor.

E drept că veneraţia convenţională renunţă în loc să explice. Ea transformă tabloul în obiect de cult şi emoţia în ritual. Şi ca orice credinţă ce decade în ritual, sfîrşeşte în pustiu, devenind, pe căi ocolite, o altă formă de a nega. Ea ne reţine în faţa unui tablou de Leonardo numai pentru a ne înstrăina de el. Dar n-ar fi prima oară cînd şarpele se întoarce să-şi muşte coada. Întrebarea lui Hamlet îi se pare atîtora prost pusă. „A fi sau a nu fi?" Nu, „a reuşi sau a nu reuşi", aceasta-i întrebarea. Şi totul este să nu eziţi, se pare.

Cineva îmi spunea într-o zi că ar vrea să scrie o carte despre felul cum a fost privită Gioconda de-a lungul timpului. Sigur, o asemenea carte ar fi foarte instructivă. Nu în legătură cu Gioconda, ci în legătură cu cei care au privit-o. Mă îndoiesc, de pildă, că grecii gîndeau atîtea despre statuile lor cîte li s-au pus în seamă. Şi mă întreb dacă Ictinos, arhitectul Parthenonului, n-ar fi fost mirat citind tot ce s-a scris despre Parthenon între timp. Marmura şi antichitatea au fost, fără îndoială, înfrumuseţate prin regret. Pentru cei care le-au sculptat, statuile greceşti priveau spre viitor. Pentru noi, ele privesc spre trecut. Născute cu certitudine din speranţă, ele nu mai au decît amintiri. Poate că şi Renaşterea a fost înfrumuseţată prin regret. Pasiunile dezlănţuite de Reformă şi războaiele religioase care au însîngerat Europa au contribuit, probabil, mai mult decît Evul mediu la accentuarea nimbului ei, punînd la lucru o nostalgie care a fost mereu dispusă să creadă că nu există decît paradise pierdute. Şi bănuiesc că şi surîsul Giocondei e firesc să fie privit la fel.

De aceea e inutil, poate, de la un punct încolo să ne mai întrebăm cum a fost în realitate Leonardo. Întrucît căutăm, s-ar zice, pe chipul lui, în primul rînd ceea ce avem nevoie să găsim. Istoria autoportretului e într-o oarecare măsură şi autoportretul nostru şi, dacă e aşa, nu există un singur Leonardo, cum nu există un singur Rembrandt. Cînd biografii îşi termină povestea, e rîndul nostru să ne însuşim ceea ce merităm să ne însuşim. Într-o tăcere fiecare alege şi ia în stăpînire ceea ce poate oferi singur. Nu vom avea decît ceea ce eram pregătiţi să avem, nu vom iubi decît ceea ce meritam să iubim. „Da Vinci, umbră peste oglinzile profunde", sună versul lui Baudelaire. Dar oglinda profundă este chiar el, Leonardo, iar noi sîntem umbrele. Ne perindăm prin faţa oglinzii şi ne vedem pe rînd propriile noastre chipuri. De aceea Leonardo e mereu acelaşi şi mereu altul. Pentru că oglinda rămîne aceeaşi, dar chipurile care se reflectă în tăcerea ei sînt mereu altele. Sîntem noi, fiecare cu amintirile, cu speranţele şi cu problemele lui. Fiecare căutînd poate altceva şi negăsind decît ceea ce caută, dacă avem acest noroc... Cu o clipă înainte, mai eram judecători. Deodată am înţeles că în tăcere se judecă propria noastră cauză. Şi că punctul de sprijin e în noi. Sau nicăieri. Depinde de noi dacă în faţa lui Leonardo ne vom cuceri eternul drept al lui Don Quijote de a ne face iluzii şi de a ne bate pentru ele.

OCTAVIAN PALER

Varia

Strategia piramidei

Faptele, cum obişnuieşte să spună un prieten în mai toate articolele sale, sînt următoarele: începînd cu anul 1962, şi anume cu ziua de 25 august, prof. univ. dr. Gheorghe Tohăneanu întocmeşte o cronică zilnică, desenată şi scrisă, a galeriilor de artă din Capitală şi din ţară, precum şi a întîmplărilor de căpătîi ale vieţii noastre culturale. Cronica aceasta, compusă pe un tipic unic are, dacă o consideri fără prejudecăţi, strategia construcţiei de piramide. În parte, pietrele ce înalţă piramida n-au nimic interesant; nişte cuburi şi nişte poliedre puse unul peste altul. Logica întîlnirii lor, însă, şi numărul fără şir al pietrelor dau lucrului măiestate şi duh. Iată ce are importanţă într-o piramidă. În principiu, orice om ar putea s-o construiască. În fapt, numai foarte puţini. Profesorul Gheorghe Tohăneanu, ţinîndu-se cu acribie de zicerea „nulla die sine linea" a strîns, drept pietre ale piramidei sale, 75 de caiete, a cîte 200 de file fiecare, ceea ce înseamnă suma, halucinantă, de 14 800 de file scrise şi desenate şi, pe cuprinsul lor, mai bine de 52 000 de portrete de artişti, cărturari, oameni de cultură din toate stările şi ţinuturile culturii şi, mai cu seamă, chipurile unor obişnuiţi ai galeriilor şi lăcaşurilor de artă. Sînt schiţate aici, deodată cu chipul pictorului ori sculptorului ce deschide o expoziţie, şi parte din lucrările prezentate. În marginea celor desenate, profesorul a notat tot ce-a crezut că merită interes pentru vremile ce vor să vină. Gheorghe Tohăneanu a predat psihologie, pedagogie şi metodică la Institutul „Nicolae Grigorescu". Deşi a obţinut în 1929 diploma de absolvent al Academiei de arte frumoase, avîndu-l ca meşteri de sublim pe Mirea, Ressu şi Costin Petrescu, şi cu temeiul învăţăturii din Academie a activat destul de susţinut ca grafician, puterea artei lui nu stă în stil. Desenul are nu atît expresivitate, cît adecvare. Pur şi simplu, un desen de jurnal enciclopedic, socotit să slujească nu prezentului, ci viitorimii. Ca să faci zilnic drumurile Bucureştiului timp de aproape douăzeci de ani e nevoie de-o tenacitate şi de-o încredere în idee ce pune aproape în umbră dăruirea pur plastică. Fiecare pagină din infinitul acestui jurnal ţine un inferes mediu. Toate la un loc, aproape că te înfricoşează cu tălăzuirea vieţii dintr-însele, cu sumedenia de sugestii izvorînd din întreg. Dacă, aşa cum vizează Gheorghe Tohăneanu, caietele sale vor ajunge să se constituie ca arhivă de studiu la Biblioteca Academiei, e foarte probabil ca urmaşii noştri să le răsfoiască plini de nesaţ, de uimire şi cu un folos considerabil. Fiindcă şi piramidele au trebuinţă de distanţă ca să li se priceapă semeţia. În fiecare filă, Gheorghe Tohăneanu a pus stăruinţa întrucîtva fără orizont a cioplitorului de pietre pentru templu. Un raft de bibliotecă însă, îndesat cu toate aceste caiete, capătă neîndoios un orizont şi încă unul foarte ademenitor. Unul din cazurile, am putea spune, în care trecerea cantităţii în calitate se vede, e sensibilă şi stimulează imaginaţia.

Dacă e adevărat că destul consideră cu moderaţie ori de-a dreptul cu scepticism tezaurul de informaţie vizuală al caietelor Gheorghe Tohăneanu, e tot atît de adevărat că vremea e arbitrul cel mai bun. Să luăm în calcul măcar ipoteza că mulţi din anonimii tineri aflîndu-se prin expoziţiile anilor '60—'80 şi portretizaţi (circumstanţiaţi) de profesor vor ajunge să însemne ceva peste vreme. Şi noi ştim ce face timpul şi cum toate, peste vreme, ajung să aibă alte înţelesuri şi alt preţ.

TUDOR OCTAVIAN

Treburi de suflet

Candelabru: becuri-luminări prinse într-un ingenios sistem de funii şi de coase. De ce? „Pentru că toate luminile neamului nostru au fost ţinute secole la rînd numai în funii şi în coase". Alte trei lumini şi un colac mare, ţărănesc sub un perete pe care poţi să vezi: nr. 92—692 din Federaţiunea apărută în româneşte la Pest'a Domineca, 15/3 septembrie 1872; o fotografie cu „Memorandiştii aflători în viaţă la 28 Maiu 1935"; un afiş strigăt de adevăr, de bucurie şi de veşnicie: „Ardealul e al nostru. Diktatul de la Viena e nul!" Semnează Partidul Comunist Român, Organizaţia regională Cluj; testamentul lui Iancu... De ce? „Avram Iancu este Dumnezeul meu".

Pe celălalt perete: fluiere şi cavale aşezate ca tuburile într-o adevărată orgă a neamului; ceramică — de la cea dacică şi romană şi pînă-n rîiele noastre; capace de lăzi de zestre; ştergare; ouă încondeiate; balanţe din lemn; costume naţionale româneşti; panglici tricolore cu galben, roşu şi albastru ţesute în războaie ţărăneşti; împletituri din papură şi din nuiele; bote şi stîlpi de cerdac sculptate cum e obiceiul locului; rafturi cu carte veche, ziare îngălbenite de tăvălugul zecilor de decenii, manuscrise vechi, acte despre oameni şi vremuri care au fost şi s-au săvîrşit; şi icoane pe sticlă, pictură ţărănească — exemplare de pe la începuturile acestui fel al nostru de a ne manifesta prin cîmpiile, văile, munţii şi cerurile Frumosului — cea mai completă colecţie din România... De ce? „Vezi, am aici probele miilor de ani că indiferent cine şi cînd a călcat sfîntul pămînt al Transilvaniei pe ai mei i-a găsit aici şi la venire şi la plecare..." Şi scoarţele astea de copac? „Astea au mai rămas din nucii copilăriei mele, au fost tăiaţi, i-au dus, erau în curtea noastră; m-am născut la 13 iulie 1922 în cartierul gării din Tîrgu Mureş, tată-meu a fost ceferist aici, în oraşul ăsta". Cele mai frumoase amintiri? „Priviţi ce cuvinte minunate mi-au scris Tudor Arghezi, Marin Preda, Şerban Cioculescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru..." Dar cele mai urîte? „Cînd, după Diktat am fost nevoit să plec din oraş; cînd, după eliberarea lui m-am întors cu ai noştri şi mi-am găsit tatăl şi mama împuşcaţi de fascişti unguri, în casa noastră, lîngă gară, în casa noastră!; cînd la înundaţiile din '71 viitura ne-a furat şi ne-a stricat şi o parte din colecţie". Cum se suportă astfel de spaime? „Dacă nu te omori în prima zi, la început eşti năuc; apoi ţipi; apoi te speli de ură şi devii mai bun.". E om cel care reuşeşte să treacă prin toate vămile vieţii!" Mi s-a spus că v-aţi mutat în casă toată Transilvania!! Acum, după ce v-am văzut locuinţa afirm şi confirm că, da, aici, la dv., aţi organizat un veritabil muzeu. Am dreptate? „Nu aveţi, este o simplă treabă de suflet".

Valeriu P. Valda, vă mulţumim.

MIRCEA BUNEA

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindel

Arezzo (II)

Au apărut mai tîrziu oamenii oraşului cînd a scoborît lumina după dealuri, dar tot n-au dat semne că au ceva cu Piero della Francesca şi cu chipurile lui de legendă în ritualul faptei. I-am văzut venind pe rînd la alt ritual, al omului care peste tot i-a intrat în comportamentul cel mai sigur şi mai anihilant. Este ritualul cafenelei şi al restaurantului. Iată-i aici în faţa mea, tineri mai zgomotoşi sau perechi de căsătoriţi trecuţi de vîrsta tinereţii. Bărbaţi care joacă grav table, urmărind cu atenţie căderea zarurilor.

Au intrat apoi doi bătrîni, din care unul de-abia se ţinea pe picioare susţinut de celălalt. Sînt îmbrăcaţi simplu dar cu trăsături frumoase şi fine, cu crestături adînci ce nu spun însă nimic special despre destinul lor. Sînt poate semnele vieţii obişnuite sau poate anii de trudă în limitele unei vieţi domestice în oraşul lor. Acum la bătrîneţe ritualul cafenelei rămîne ca singur semn de dorinţă. Se tîrăsc cum pot şi plătesc cît pot pentru a bea aici o cafea.

În faţa mea o pereche în jur de 40 de ani; bărbatul îşi bea berea iar femeia cafeaua. Dacă nu ar sta la aceeaşi masă, ai crede că sînt străini; nu-şi spun nici un cuvînt şi nu se privesc nici din întîmplare. Parcă s-ar feri unul de altul. Viaţa pînă la 40 de ani i-a golit de orice conţinut comun. Iată însă că trăiesc împreună această nevinovată plăcere duminicală. De atît au nevoie oamenii oraşului lui Piero della Francesca, dar mai ales nu au deloc nevoie de El. Eu, cel călător, am venit de departe, năzuind de ani de zile după lumina albastră a cerului şi după argintul vălurilor, toate create cu gîndul lui. Mă temeam să nu mă ajungă din urmă neputinţa bătrîneţii înainte de a-i vedea luminile. Şi credeam că în oraşul său oamenii sînt altfel decît în alte oraşe ale lumii. Că locul care conţine fapta de aur şi argint a minţii sale este locul altei vieţi în care răul şi banalul nu au ce căuta. Semne de rău între oameni nu apar, dar semnele de viaţă fără însemnătate sînt cele pe care le găsesc pretutindeni.

Mă retrag cu tristeţe din oraşul cu străzi goale şi cu oameni închişi seara în cafenele.

În gară, ca în toate gările lumii, zgomot şi agitaţie. Un grup de bărbaţi veseli şi o singură femeie îmbrăcată strident, cu gura vopsită, cu buze groase şi rîs vulgar (oameni ce-aţi făcut cu regina din Saba?) ţine un buchet mare de trandafiri înveliţi în plastic şi vorbeşte tot timpul.

În trenul supraîncărcat, aceeaşi agitaţie şi aceleaşi risete vulgare. Fum de tutun, miros de parfumuri îmbibate cu transpiraţie. Trenul aleargă în întuneric şi nu văd nimic în afară. Ce splendide trebuie să fie dealurile şi pînă cu umbrele lor sub cerul înstelat. Dar nici de aceştea nu au nevoie oamenii mei care-şi trăiesc veselia lor în trenul supraîncărcat. A rămas în urmă tot în întuneric, închise în pereţii bisericii sfîntului Francisc, paiştile de lumină şi culoare în care-şi trăiesc legenda lor acei oameni născuţi din pasiunea şi fervoarea împlinirii lui Piero della Francesca, creatorul de legende pentru oameni. Mă gîndesc singur la ele. Nimeni din toată lumea oraşului şi din cea înghesuită în tren nu ştie nimic despre mine şi despre gîndul meu. Şi nu ştiu ce am eu cu Piero della Francesca şi legendele oamenilor lui, legendele omului de totdeauna în chinuita sa aventură pe pămînt. Dar poate că milioanele de oameni nu au nici legendă nici istorie; ei însă, Piero della Francesca, are şi legendă şi istorie. Altfel ce puteam şti eu despre Arezzo, oraşul de acum cu ritualul cafenelelor ca toate oraşele lumii? Numai ei, Piero della Francesca a scînteiat în noaptea secolelor pentru conştiinţa mea şi mi-a însemnat o ţinută nouă în lunga şi încurcata mea călătorie. Nu a fost o călătorie pentru un loc fără rău, ci căutarea unui loc unde odată s-a născut o minune a lumii. Rămîne închisă între zidurile reci ale acestui decembrie, şi nu le trebuie oamenilor. Mie-mi trebuie. Îmi zidesc mie însumi o aşezare a mea proprie şi adaug în mine o ordine nouă.

Am rămas singur? Nu chem pe nimeni în spaţiul de legendă pe care mi l-am înălţat din spaţiul lui Piero della Francesca? Nu mai am oare tovarăşi de călătorie pe drumurile mele? Aş vrea să-mi apăreţi după unde mai sînteţi, citi nu aţi obosit, voi fraţi ai mei. Eu am cules şi pentru voi lumină din lumina şi spaţiul lui Piero al Francescăi. Numai să aveţi nevoie de ea şi de mine cel din ea.

ŞTEFAN BERCEANU

(Din ciclul „Apolinicul şi sofianicul")

NICOLAE IOANA

Maternitate

Pentru cei născuți azi dimineață
s-a pregătit totul.
Treziți din somn îi se arată
fragmente de viață, fragmente de viață.
Pecetluiește-ți gura chipul abia începe,
s-a pregătit totul, s-a pregătit totul,
straturi de flori, mici panseluțe
atîta lume trece pe aici, atîtea femei
stau cu ochii ațintiți la ferestre
copiii n-au venit, ei așteaptă
straturi de flori mici panseluțe.
pecetluiește-ți gura s-a pregătit totul !

Am fața curată, am fața netedă !

Azi m-am bărbierit am fața plăcută
am fața netedă
se pare că nu voi îmbătrîni niciodată
dar ochii cînd îi deschid-imi pare că totul
în jur se mișcă
Azi m-am bărbierit am fața curată
și brună ca un actor sau ca un soldat
sînt vesel aș putea să merg să joc șah
în grădină
să joc table sub un pom în amiază
briciul și pausamentul sînt lîngă oglindă
azi m-am bărbierit am fața curată
am fața netedă !

Pe acest prieten...

Pe acest prieten du-l în odaia ta.
Este bolnav. Nu-l întreba cum îl cheamă.
Pe acest prieten
binecuvîntează-l doar cu un surîs
mai enigmatic ca moartea.

Pe acest prieten obosit
care nu-și mai amintește nimic
și se apleacă în fața fiecărei uși
și salută deși nu-și amintește nimic
plin de abnegație el vede
doar frînturi de viață obosite.
După dungile de indigo
de pe degete se vede că a copiat ceva
sau a îndoit ziare,
sau a stat pe o bancă în parc —

și salută, și salută, și salută !

Afară

Lasă-mă pradă acestor gînduri.
Știu ! Un om a venit
apoi doi și în urma lor o femeie
iar la urmă de tot a venit și un cîine
dar n-a intrat.
Lasă-mă pradă acestor gînduri
știu au venit toți
după aceea n-a mai venit
nimeni.
Cheile sunau în broască
și-am sărit de spaimă
să te întîmpin.
Nu voiam să te văd
dar n-au venit decît
cei doi despre care îți vorbeam
după ei n-a mai venit
nimeni.
Lasă-mă pradă acestor gînduri
îi aud din nou pe ei
pe același bărbați
și aceași femeie
și cîinele de afară —
De ce plîngi ?

Raze

În clipele astea cu soarele de fier
risipit pe cîmpuri,
ce-aș putea să-ți dărui
viața mea !
În clipa asta cu soarele
ca o cușcă ale cărui
raze sînt gratii
prea des, prea des
trecînd prin fața noastră
ca un om șovăitor
care așteaptă, așteaptă
fără să știe nici el
în timp ce voi
în clipele acestea
plîngeți, plîngeți,
în clipa asta cu soarele de fier.

Descurajează-ți vecinul !

Descurajează-ți vecinul
mai întîi cu un zîmbet
apoi cu un bună ziua
spus pe nerăsuflate pe scări
bate-i în ușă cînd te întorci de la bufet
cînd ți se pare că totul în preajma ta
asudă
descurajează-ți prietenul
la ultima întîlnire
vezi asta la un moment dat
să auzi cîte un strigăt : grăbește-te !
bate-i în ușă cînd mai e timp
pînă nu s-a calcat
fă o larmă mare pe scări,
strică-le liniștea celor rare fac dragoste
proptește-te în fața fiecărei uși
în fața fiecărui număr
scrîșnește din dinți
bate cu pumnii, cu capul
dacă ai uitat că mai ai mîini
și descurajează-i și descurajează-l,
vecinul, prietenul, iubita
bată-le în ușă cît mai ai timp,
Știi : a deschide un ochi galben și trist
pe lume !

Iarăși în aceeași odaie mă găsesc singur

Iarăși în aceeași odaie mă găsesc singur
singur
chipurile prietenilor îmi fug pe dinainte,
cine viseaza la ora asta
îmi fac socoteli ca înainte de plecare
și-mi spun dormi, dormi păcătosule,
masa la care lucrezi nu are nevoie de tine
scaunul la care stai e atît de trist
încît a gîndit toată noaptea
și s-a mutat de la fereastră spre sobă,
tîrșîtul lui l-ai auzit
și frîna, frîna pe care a pus-o
cineva sub geamul tău azi noapte
și strigătul care a urmat
și care te-a trezit bezmetic
din somn ca apoi să adormi
din nou rizînd.

Îmi fac socoteli ca înainte de plecare
și-mi spun, dormi, dormi păcătosule.

Ca pîinea patriei mi-e gîndul

Ca pîinea patriei mi-e gîndul
zăpezi cînd sună lung a dor,
mirajul graiului purtîndu-l
la ceasul alb ca pe un nor.
Și vă repet din nou : cuvîntul
e pentru mine-un fel de zbor
în care cerul și pămîntul
mă leagănă ocrotitor.

EUGENIU NISTOR

Lamentație

Cînd voi primi chemare să mă-nsor
C-un pat străin de armă ruginită,
Voi rupe-un vîrf de creangă înflorită
Și-ți voi lovi ferestrele ușor.

Tu vei ieși cu dragostea la gard
Ca să-mi aburci valizele pe umăr
Iar lacrimile tale de smarald
M-or învăța, ca pe-un copil, să număr.

Te-oi săruta apoi de-atîtea ori
Cîți ani prin gene stelele-ți brodară
Și voi porni tăcut la drum de seară,
Spre zarea-nsingeratelor ninsori.

GEORGE BUCOR

Ceasul cu trandafiri

Mamă, te-am visat astă-noapte
Am sărit din somn căutîndu-te
Mi s-a părut c-ai murit sau așa ceva
Te-au înghițit pereții casei la cutremur

De fiecare dată m-am mințit —
Am strigat cocoșul din prun să cheme
Zorii că noaptea mă împungea cu coarnele
Și mă făcea să plîng și mă făcea să mor

N-aș vrea să mori cum a murit bunicul
Pămîntul te ține pînă la adînci bătrînețe
Și te bucură cu mîne de ceasul cu
trandafiri
Bătînd pe culmi victorios din stea în stea

ION MACHIDON

Istoria limbii române

S-au descoperit în pămînt
cioburi mari de cuvinte
de pe vremea traco-geților
(Aceste cuvinte care pentru a încălzi
le spargem
și facem cu ele focul
lîngă timplă)

Ele vorbesc stelele, plantele, animalele
plîng roua și zîmbesc mugurii
Ele tac liniștea, cîntă mierla
și răsar iarba,
și bat briza dinspre partea de adînc
a inimii.

OVIDIU FLORENTIN

Și amîndoi plîngem în rafale

Tuturor războinicilor

Cinismul este nevoia sufletului meu
Am fost mai demult un copil foarte blînd
Dar m-ați ucis cu flori negre de cais
Și sufletul meu s-a prăbușit
Căderea mi-a dat o nouă viziune
Acum văd oamenii de jos în sus
Fiare, răi, delatori și apatrizi
Majoritatea oamenilor de aici sînt de vis
Majoritatea oamenilor de acolo sînt avizi
Voi ați vrut-o, eu n-am vrut să fiu cinic
Așa cum sînt, acum, m-ați strivit și-n
copite
M-ați călcat, probabil c-ați uitat că
Orice suflet de copil aparține mai tîrziu
Unui bărbat. Voi aveți acum, ca și atunci,
Rachete și pistoale, eu am o mașină de
scris,
Și amîndoi plîngem în rafale.

ILIE VALENTIN

Scrisoare de la marginea vîntului

Iartă-mă că am plecat iubito,
Bănuiesc că te-a durut puțin
Alta era viața care mi-am dorit-o
Chiar dacă și astăzi tot la tine tîn.

Am plecat dintr-o prejudecată,
N-aș fi rezistat plecării tale
Nu e viața viața adevărată
Fără vise toate sînt banale.

Hoinăresc de-atîta timp prin lume
Dar în visul meu aceeași ești
Poate ai acum alt nume
Poate încă mă iubești.

Pe aici nu sînt femei ca tine
Dealtfel nici nu mai stau prea mult
Sîngele mi s-ar bloca în vine
Fără viață plină de tumult.

Aș dori ca drumurile mele
Să mă poarte înspre tine iar
Dar am soarta tristei rîndunele
Și mă odihnesc atît de rar.

Dacă rîndurile mele te găsesc acasă
De mai stai acolo unde știu,
Într-o seară blîndă și frumoasă
O să te mîngîie un vînt zglobiu.

ION MERCORE

Scrisoare

Ce vei primi
din toate acestea
care-mi fac plăcută singurătatea ?
Rama de oglinzi —
nici măcar din argint —
Pipa din trestie de mare
Călimara din care soarb încă
inseninare ?
Vei primi poate și aderea
depărtărilor în care singurătatea
începuse o deslușire...
Dar singurătatea,
cum aș putea să ți-o las
singura mea nemurire ?

DUMITRU D. ARNEGA

Uimire

Fratele meu mă tot întreabă
de ce scriu poezii
eu rușinat șuflu cuvintele
de pe coala albă
și desenez din cîteva linii
o pasăre
care începe să dea din aripi
și să cînte.
Uimit mă-ntreb
ce s-ar fi întîmplat cu noi
dacă aș fi desenat o mare
sau o simplă spărtură-n lumină
prin care neascultător
fratele meu s-ar fi strecurat ? !

DUMITRU ISTRATE

O parte din ceea ce am fost

Ținînd o floare în mînă
am simțit gustul reavăn
al pămîntului
Privind spre soare
am auzit glasul înalt
al Carpaților.
Zărind Dunărea
am devenit un om curgător
iar sîngele continuă să curgă
și astă e bine.
Sărutînd pămîntul
lacrimile stelelor le-am simțit
pe fața mea încet șiroind.
Uitînd de ceea ce sînt
am plîns privind înapoi
la ceea ce am fost.
Pămîntul continuă să crească
sub respirația adîncă
a stelelor ce s-au stins.

D. STOENESCU

Curier literar

Ion Potolea. Am citit cu mult interes poeziile dumneavoastră scrise pe puntea vapoarelor cu care cutreierați mările și oceanele. Meritul lor nu constă însă în această mai puțin obișnuită particularitate, ci în însăși suita de metafore și imagini poetice care fac dovada incontestabilă că scrierea poeziilor este, pentru dumneavoastră, un act grav și necesar. Vă așteptăm cu noi și noi poezii. **Augustin Georgescu.** În poezia **Echinocțiul** faceți următoarea afirmație : **„Am urcat treptele înțelepciunii / și nimic n-am văzut dincolo“**. Noi zicem că așa ceva nu se poate nici măcar în poezie, unde logica o mai și ia pe alături. Strict poetic vorbind, astfel de versuri, sau altele precum **„nodul gordian al istoriei a fost tăiat / cu sîngele înfăcărat al anonimilor...“** sau **„cînd timpu-i la măsură / dau formele în lucruri chiot de-mplinire...“** au marele neajuns că nu pot emoționa, că sînt prea teoretice. Ceva mai aproape de poezie ar fi, să zicem, cu o oarecare îngăduință, această metaforă : **„Plutește-n aer o părere / cu gene lungi / și piete de mătase“**. Continuați pe această linie. **Dumitru Drăgan.** Griul este un simbol atît de des întîlnit în poezia noastră, încît este foarte greu de scris o **Odă grîului**. Dumneavoastră v-ați încumetat totuși și n-a ieșit decît o înșiruire de metafore superficiale : **„Grîu cu flăcără-n semințe / Grîu de-aducere aminte / Grîu de luptă și de pîine / Grîu de ieri, de azi, de mîine..“** și tot așa, fără nici o noutate poetică. **F. Valeriu.** Deși neînchegat în totalitate, poemul **Marele singuratic**, dedicat memoriei lui Marin Preda, face dovada clară că dispuneți de un arsenal poetic suficient pentru a bate mai cu curaj la porțile debutului în presa literară. Așteptăm alte poezii. **Florin F. Alexandru.** Credeam că, publicîndu-vă o poezie, vă vom stimula, dar ultimele trei încercări ne fac să credem că nu s-a întîmplat acest lucru. **Protest** și **Piedoarie pentru infinit** sînt mult prea slabe. Reveniți, totuși. Același îndemn și pentru **Dinu Ion Constantin. Mihai Sabin Covaciu.** Trebuie neapărat să depășiți stadiul scrierii unor versuri ca : **„Iubirea mea de vreme bună / cu gust de miere și aluni...“** în spatele cărora nu poate fi întîlnită decît o plăcere minoră, un adolescentism poetic desuet, mult sub limita minimei rezistențe. **Zoe Ionescu.** Dintr-un vraf de așa-zise poezii am luat aproape la întîmplare o singură strofă ce poate fi ea însăși un elocvent exemplu de nonpoezie : **„Unde ești copilărie, albă floare de cireș / Petală imaculată, unde ești? / Pe cărările știute, mult te-am căutat / Dar zadarnic, timpul nu se-ntoarce niciodată“**. De ce sîntem categorici împotriva acestor versuri ?! Pentru că astfel de însăilări cu pretenții de poezie, deși vin dintr-o sinceră simțire, se făceau cîndva, de demult, cam prin copilăria fragedă a poeziei și ele nu mai au nimic comun cu adevărată poezie contemporană. Am insistat ceva mai mult asupra acestei strofe întrucît primim numeroase plicuri cu astfel de încercări cărora nu le putem acorda decît un **categoric nu.** Același răspuns și pentru următorii : Sanda Șerban, Olimpiu Santo, Carolina Marcoci, Jenică Mihăilă, Cornelia Mitrencu, Adrian Negel, Alexandru Ciobotea, Ghiță Andronache. **MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ.**

VICTOR NIȚĂ

Lumea în care trăim

Speranța păcii

Înarmările și primejdia de război nu reprezintă o fatalitate a acestei lumi în care trăim. Umanitatea poate fi eliberată de ingrozitorul coșmar pe care îl reprezintă amenințarea unei noi conflagrații. Coșmarul acesta poate fi însă alungat doar prin acțiuni ferme. A trecut de mult perioada în care erau suficiente promisiunile de intenții nobile. Actualul moment implică măsuri clare. Pași hotărîți. Acțiuni fără echivoc. Cu o finalitate certă : a creșterii încrederii reciproce și a dezarmării reale.

În aceste zile în care Europa și nu numai ea este preocupată de aceste probleme acute, probleme de care depinde viitorul ei pașnic, glasul României s-a făcut din nou auzit chemînd la eforturi constructive, pentru afirmarea unui spirit nou, pozitiv, în relațiile dintre state, pentru înlăturarea a tot ceea ce impovărează viața internațională. Este glasul unui popor care își dedică toate energiile muncii creatoare care înalță o nouă societate și care dorește să aibă condițiile necesare împlinirii aspirațiilor de bunăstare și prosperitate ce-l animă. Este glasul unui popor stăpîn pe destinul său, al unui popor care acționează cu toate forțele sale pentru afirmarea în lume a păcii, independenței, democrației și progresului.

Fără îndoială, actuala situație internațională este complexă, dificilă, marcată prin tensiuni, prin resuscitarea politicii de forță și dictat. Dar popoarele, forțele progresiste pot și trebuie să acționeze pentru reluarea și continuarea neabătută a cursului spre destindere, pentru apărarea independenței naționale, pentru instaurarea unui climat de egalitate și respect reciproc. De la înalta tribună a Congresului consilierilor oamenilor muncii tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „În mîinile popoarelor stă pacea, însăși civilizația noastră. Avem deplina convingere că popoarele vor ști să impună pacea și independența tuturor națiunilor".

Desigur, lumea de azi este confruntată cu multe probleme, dar, în mod cert, imperativul vital al prezentului îl constituie lichidarea conflictelor, a stărilor de încordare existente în diferite regiuni. Mai mult ca oricînd trebuie făcut totul ca problemele litigioase să-și găsească o soluționare pașnică, pe calea tratativelor, singura în măsură să scutească popoarele de prejudiciile aduse de politica de forță cu consecințele ei grave.

Afirmînd, cu consecvența ce-i este caracteristică, dreptul sacru al popoarelor de a se dezvolta liber și independent, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat adevărul confirmat pe deplin de viață că premisa supremă a păcii în epoca noastră o constituie promovarea statornică a principiilor deplinei egalități în drepturi, a independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerii la folosirea sau amenințarea cu forța. Cu acel spirit propriu politicii externe românești, care îmbină abordarea conceptuală, de largă perspectivă cu efortul practic de soluționare concretă a problemelor, președintele României a formulat propuneri de mare însemnătate mai ales în direcția dezarmării, a stopării cursei înarmării, a ameliorării climatului pe continent și în lume. S-a adresat tuturor popoarelor și guvernelor chemarea pentru încetarea cheltuielilor militare și reducerea acestora într-o primă etapă cu cel puțin 10 la sută, pentru diminuarea trupelor și armamentelor sub un strict control internațional, pentru interzicerea manevrelor militare și a demonstrațiilor de forță la granița altor state. Sînt măsuri capabile să cultive încrederea între state, să permită o mai bună înțelegere între ele. În acest context trebuie să menționăm și propunerea șefului statului nostru pentru realizarea unei înțelegeri cu privire la crearea unor zone pe un perimetru de 10—20 kilometri în interiorul fiecărei țări în care să nu mai fie amplasate nici un fel de [illegible] armamente în afara celor destinate să asigure paza frontierelor. Pacea Europei cere să se ia măsuri pentru a se pune capăt amplasării și desfășurării de noi rachete nucleare pe continent.

România socialistă este convinsă că progrese în această direcție sînt pe deplin posibile în poiada complexității situației actuale, a dificultăților pe care le cunoaște viața internațională. Din acest unghi a abordat România și dialogul european de la Madrid, la care și-a adus o substanțială contribuție. Propunerile românești au adus la masa conferinței un spirit profund constructiv, o viziune înnoitoare asupra relațiilor internaționale.

Cu o exemplară consecvență, țara noastră slujește cauza păcii făcînd dovada spiritului de înaltă responsabilitate cu care privește prezentul și viitorul Europei. Ziua de mîine a continentului poate să fie pașnică. Dar pentru aceasta este nevoie de eforturile tuturor popoarelor, ale tuturor țărilor. Securitatea fiecărei țări, a fiecărui popor este strîns legată de înfăptuirea dezarmării, de apărarea independenței, de o conlucrare rodnică și pe deplin egală. Înțelegerea acestei realități reprezintă sensul major al demersului României socialiste, demers de o puternică rezonanță, mărturie a preocupării constante a poporului și statului nostru pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, în care fiecare popor al Europei și nu numai al Europei, să-și vadă împlinite năzuințele sale constructive.

AL PINTEA ■

Ochii și vrechile lumii

Vara, ba-rockul...

Mă resemnasem. Nu mă consideram chiar pierdut — cît timp poți zice ceva, mai există speranță — ziceam numai că sînt gata. Ziceam că asta e viața pe versantul sudic. Nu poți cobori versantul sudic, twistind. Nu poți merge spre abis dînd din mîini, picioare și șolduri, ca într-un rock. Probleme de oase. Probleme de — cum îi zice...? Am un lapsus. Probleme de pudoare. Ziceam că nu voi muri din asta. Simțul tragic nu mă trage. Ziceam să nu tragediez. Ziceam să încerc, totuși. Ziceam să încerc a da din șold. Ziceam să încerc o balansare. Ziceam că nu pot pieri dintr-o învîrteală. Ziceam să nu fiu leneș. Să nu fiu comod. Să nu fiu pesimist. Să nu fiu trist. Twist! Twist again! Nimic. Probleme de articulații. Probleme de coloană. M-am resemnat din nou. Niciodată să nu te umilești prea repede. Niciodată să nu te resemnezi cu toată seriozitatea. Să fii serios în orice — dar în resemnări, nu. Abia cînd zici că-i gata, abia atunci totul poate reîncepe, mai frumos decît crezi.

De două zile sînt alt om. Cobor versantul sudic, dar am alt spor. Nu mai mor. Nu mai am probleme cu... Nu mai am lapsusuri. Băieți, aceasta este arta! Băieți, v-am ras! Se întoarce, în forță, slow-ul, slow-fox-ul, dansul lent, în doi, unul în brațele celuilalt. E „rupere" pe Coastă. E „jas" rockul, e „la a" salsa. „Ce-i aia salsa?" se întreabă cu aroganță, după ce au dansat-o o iarnă și o primăvară. Din ce le-a venit nu se știe, dar se vede: toată lumea dansează slow, încet, dulce, tandru, toată dusmănia s-a calmat, s-a îndulcit, discotecile se reprofilează, disc-jockeyi își schimbă dieta, turația, trec pe liru liru, pe Iglesias cu „Vino să mă îmbrățișezi", pe Hollyday cu „Te-am iubit", pe Polnareff cu „Te iubesc", pe Zappa cu „Love of my life", e „vara slow-ului" titrează revistele cele mai inteligente, în Statele Unite o casă de discuri pune în ordinator 12 tuburi cu 12 slow-uri pentru a se produce un al 13-lea. Nu iese nimic. Cum să iasă? „De 6 luni, e clar — zice un responsabil muzical al unui radio periferic —, toate cîntecele lente și melodioase sînt pe primele locuri. De la primele acorduri, ele demarează imediat în topul preferințelor..." „Ah, dacă am ști rețeta unui slow!" visează un director de producție muzicală, pe bloc-notes-ul unei reportere franceze. Eu știu rețeta dar nu o spun. Am un lapsus și nu o spun. S-o găsească singuri, dacă pot. Eu — pentru ea — am citit toate comunicatele războaielor locale pe timp de pace, mersul tuturor trenurilor, formulele tuturor nitroglicerinelor și romanele medievale. Și tot n-am găsit-o. Și tot n-o voi spune. Dar cobor altfel versantul. Cobor cu fruntea sus. Mă uit de sus la puștimea care abia învață un slow. Și nici nu știe ce-l așteaptă — o cruntă spondiloză și angoasa unui tangou.

Twist again !

RADU COSAȘU ■

Mondo umano ?

Arhivele demenței

Nu cu multe zile în urmă citeam o știre potrivit căreia guvernul vest-german este pe cale de a încheia o legislație în vederea interzicerii faimoasei cărți a lui Hitler — „Mein Kampf". Poate părea paradoxal dar în legislația actuală — care interzice orice activitate nazistă în Germania federală — unii găsesc destul de multe portițe pentru a tipări și difuza sinistrul op. Care sînt aceste portițe nu e greu de aflat. De pildă, sub masca unor „lucrări istorice" apar adesea cărți care nu sînt altceva decît reeditări exacte ale celor apărute cu patru decenii și ceva în urmă. În consecință, ministrul vest-german al justiției preciza că noua legislație are în vedere interzicerea publicării propagandei atît neonaziste cît și vechi naziste. Aceasta întrucît, oricît ar părea de ciudat, cele două categorii au devenit necesare tocmai pentru a suprima portițele și găselnițele de ordin temporal ale unor juriști așa de zeloși în a-și dovedi abilitatea. Dealtfel, aceleași documente legislative vor prevedea interzicerea vînzării zvasticilor și a altor simboluri ce amintesc vremurile hitleriste de altădată. În fine, de precizat că același membru al guvernului vest-german și-a exprimat public neliniștea față de rezultatele unui studiu public potrivit căruia 13 la sută dintre concetățenii săi nutresc opinii de extremă dreaptă. Precizările acestea le-am aflat la cîtva timp după ce o agenție de presă difuzase o amplă „Panorama" asupra unui subiect foarte apropiat cu cel de mai sus. Mai precis, ea purta titlul : „Nazism : Arhive în Berlinul occidental jenante încă pentru mulți". Am aflat că este vorba de un imobil situat într-un loc liniștit din cartierul vest-berlinez Dahlem în care se află peste 25 milioane documente confiscate de armata americană la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial. (Nici clădirea nu e departe de asemenea realități : a fost un centru de interceptări telefonice ale S.S.-ului !) Și ce există acolo ? „Pedigree"-ul fiecărui ofițer „S.S." ce dorea să se căsătorească ! Sînt 280 000 de arbori genealogici ce refăceau nici mai mulți nici mai puțin decît 200 de ani. Se spune despre acești vaști arbori genealogici că reprezintă cea mai surprinzătoare colecție a arhivelor respective iar despre membrii trupelor de elită ale odiosului Himmler că au trecut, în cea mai mare parte a lor, aceste examene. În dreptul la fel de odiosului Eichmann — declarat și el, după radiografia secular de rigoare, de „origine pur ariană" — scrie că nu există „contraindicații" pentru căsătorie. La fel și în dreptul odiosului Karl-Otto Koch, comandantul lagărului de la Buchenwald. În schimb, pe dosarul gros al lui Otto Skorzeny, „S.S."-istul ce a condus comando-ul care l-a eliberat pe Mussolini, există numeroase semne ce se traduc prin „rasă inferioară", dar cererea i s-a acceptat, date fiind marile servicii aduse cauzei naziste. Există apoi alte atîtea și atîtea mărturii clare ale existenței și nebuniei nazismului încît pe drept acestea pot fi numite ca arhive ale demenței. Dacă și demența are nevoie de arhive !

DUMITRU CONSTANTIN ■

Itinerar între două oceane

Paradisul pe coarde

Oricît ar fi de modern și oricît de tenace ar fi ambiția Mexico-ului de a semăna cu o urbe nord-americană, două laitmotive ale vieții mexicane fac harcea-parcea tristă veleitate a despersonalizării : chitarele și sombrerourile.

Orașul a început prin a se prolifera, într-un țurțeș voios, pe orizontală, s-a întins hăt-departe spre toate punctele cardinale și apoi nevoia l-a obligat să privească în sus. Acolo, în urmă, era loc berechet. Așa a apărut primul buchet de zgîrie-nori, apoi alții, tot mai mulți, tot mai înalți, tot mai reci, tot mai nord-americani, pînă cînd, văzut de la etajul zece în sus, a început să se confunde, ce grozav, cu Chicago.

Nu se confundă însă deloc jos de tot, unde un oraș devine, vrea-nu vrea, el însuși. Pe stradă sombrerourile și chitarele fac ravagii și viața e ca în filmele mexicane care încep cu un sombrero și se termină cu o chitară sau invers.

Cochetăria masculină în Mexico e mai rapace și mai percutantă ca oriunde în lume. Un bărbat fără sombrero e o vietate limfatică, transparentă, privești prin el și îl dai la o parte ca și cum nu ar fi. Un bărbat cu sombrero intră în rîndul oamenilor, dar nu orice sombrero îl permite luxul de a fi bărbat, ci de la o formă de bor încolo, de la o anumită textură încolo, ce mai, de la o calitate de sombrero încolo.

Ca să fii „señor" trebuie să ții pe cap o roată șmecheră și amplă, cu fesul țuguiat și călcat cum numai marile magazine de transformat bipede în bărbați o pot face cu adevărat cum trebuie. Un sombrero e cheia succesului, obiectul care deschide toate porțile, îndoale toate spinările și îngroapă în suspine adînci și plăcut alarmante sexul slab, indiferent de vîrstă și de ocupație. Un bărbat care se respectă și dorește același lucru de la obștea înconjurătoare posedă de la zece, cincisprezece sombrerouri în sus și le poartă, după un subtil regulament, pe game de culori și forme în funcție de ornicul vieții sentimentale și sociale. Poate de aceea în afară de circiumi — dese, pestrițe și pentru toate buzunarele — magazinele de pălării sînt cele mai frecvente în toate cartierele.

După sombrero care din fericire nu se aude, a doua obsesie a acestui gigantic și picant megalopolis este chitara care îți toarce timpanele peste tot. Pe străzi orchestrele ambulante sînt un fel de vaci sfinte în India. Instrumentiștii circulă, dominați de o blajină iluminare, alandala, încet și fericiți, zgribulind traficul rutier sau busculînd cordial freamătul pietonilor. Alte orchestre roiesc prin parcuri, prin hoteluri și restaurante, mai abitir prin piețe, pe terasele „deschise" ale autobuzelor, într-o unică și vehementă beatitudine a muzicii, cotropind atmosfera și lăsînd gură-căscată restul lumii care ar asculta cu zilele, cu anii, cu viețile notele fierbinți ale chitarelor reci, vuietul voios și viril al trompetelor și, bineînțeles, aceleași și aceleași teme ale iubirii care înving baionetele, prietenii mîncinoși și chiar sărăcia.

Pe orice stradă din Mexico, fie ea vastă avenidă centrală sau uliță umbrită și întortocheată în stil spaniol, dacă nu auzi o chitară înseamnă că s-a întîmplat ceva sau urmează să se întîmple : ceva rău, urît, necruțător care scoate oamenii din fire și îi face să-și uite prima și cea mai nemaipomenită bucurie a vieții cea de toate zilele — muzica.

Am mai colindat și alte orașe „muzicale", cu o severă și tranșantă tradiție de acest fel, dar nicăieri ca în Mexico lumea nu se topește cu o exaltare mai pură și mai grăbită cînd coardele chitarelor încep să vibreze și aerul începe și el să se miște și să facă loc altor tărîmuri... Un carnaval continuu, deloc desuet și deloc rutinat, împinzește orașul bătut de spate de o teribilă și simplă poftă de fericire.

Cînd pe o stradă o orchestră trece lent și în diagonală, claxoanele amuțesc, amorțite de un respect religios și așa ceva nu e puțin pentru că mexicanilor le plac la nebunie claxoanele și le compun ca niște mici orchestre, le încearcă și cînd trebuie și cînd nu trebuie, și toate compun o erupție țăcănită de decibeli. Dar toate sirenele intră în comă cînd răsar chitarele, chitarele care dacă nu s-ar fi inventat, Mexicul ar fi fost altceva, ceva de neînțeles, limfatic, transparent...

RADU BUDEANU ■

Lumea se amuză

(După „FUR DICH" — R.D.G.)

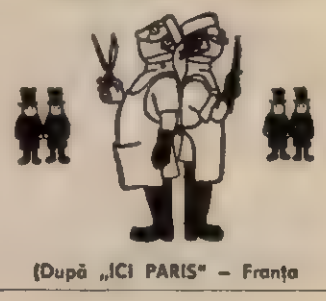

(După „ICI PARIS" — Franța

O tragedie în ritm de bolero

Noul roman al columbianului Gabriel Garcia Marquez — **Cronica unei morți anunțate** —, lansat pe imensa piață de limbă spaniolă în peste un milion de exemplare, anunță o nouă capodoperă sud-americană. Publicat simultan de casele editoriale „La Oveja Negra" (Columbia), „Bruguera" (Spania), „Diana" (Mexic) și „Sudamerica" (Argentina), volumul — notează cotidianul italian „La Stampa" — a fost primit cu entuziasm de critică și literalmente devorat de cititori. Noua apariție constituie, în același timp, un motiv de reală bucurie. „Gabo", cel care ne-a dat **Un veac de singurătate**, nu și-a ținut promisiunea care întristase milioane de cititori : „Nu voi mai publica nimic pînă la căderea juntei conduse de Pinochet".

Așa cum anunță titlul, cartea este povestea unei morți anunțate. În 160 de pagini sînt narate trecutul, prezentul și viitorul morții lui Santiago Nassar, asasinat de frații Vicario pentru o chestiune de onoare. Marquez însuși precizează că este vorba de o „cronică ziaristică" a vieții emigranților arabi de pe coasta atlantică a Columbiei. Bineînțeles, este vorba de mult mai mult decît atît. Această definiție simplificatoare ascunde un roman complex, bogat și variat în substanță, cu toată aparența liniarității a tramei, cu toată scurtimea sa. Faptele esențiale se petrec în decursul a 30 de ani, într-un mic sat de coastă. O tînără soție este „restituită", în noaptea nunții, rudelor sale pentru motivul că n-a fost fecioară. Ancheta paternă scoate la iveală numele, rostit sub palme, al vinovatului — Santiago Nassar, care este condamnat la moarte de familia ultragiată. Frații mireselor sînt, așa cum o cere tradiția, datori să spele cu sînge insulta. Dar acuzatul este cel mai bun prieten al lor, și cum frații Vicario nu sînt niște asasini, ei anunță pe toate căile iminenta crimă, în speranța nemărturisită că vor fi împiedicați s-o săvîrșească. Cum nimeni nu reacționează, cum pasivitatea locuitorilor satului seamănă cu o tacită invitație la crimă, răzbunători și victima își urmează destinul. Și iată-i pe Marquez, maestrul neîntrecut al narațiunii, căutînd să explice adevărul sau adevărurile ascunse în această istorie aparent simplă a unui delict. Cronicar, povestitor, detectiv, el face propria sa anchetă. Interoghează, recuperînd momente disimulate ale evenimentelor, reconstituie faptele, amestecînd, ca de obicei, fantasticul cu realul, magia cu adevărul. E marele joc al destinului, care împinge personajele sub incidența neprevăzutului, un joc care, în cronica lui Marquez, se desfășoară după o tramă mitică și fatală. Ca întotdeauna, magnificul scriitor sud-american amalgamează, sub semnul fanteziei sale, un umor proaspăt și subtil cu grotescul și, uneori, cu macabrul. Stăpînul propriului său stil, „Gabo" își poate permite să cînte tragedii și pasiuni în ritm de bolero popular sau, cum apreciază un critic, în maniera Reader's Digest. Și asta fără ca de sub penița lui să apară locuri comune sau vulgarități. Răspunzînd unei recente întrebări despre viziunea sa asupra literaturii, Marquez spunea : „Sînt multe posibilități de a scrie un roman, însă ceea ce doresc eu este un roman popular de bună calitate. Cred că **Un veac de singurătate** este construit pe o asemenea diversitate de planuri încît oferă oricărui cititor posibilitatea de a accede la el, după propriile gusturi și înțelegeri".

Dar ce face Marquez acum ? Rezident în Mexic, unde a cerut azil politic în martie trecut, el și-a reluat activitatea de ziarist și scriitor. Aclamat de curînd la Paris, unde a participat ca prieten la instalarea noului președinte francez, François Mitterand, Marquez a declarat că pregătește o nouă carte. De 20 de ani, de la prima mea vizită în Europa, spunea el, am început să string note fără să știu bine de ce o fac. Subiectul — destinul latino-americanilor rezidenți în Lumea Veche. Acum reelaborez totul sub formă de povestiri. Am material pentru circa 60 de asemenea istorii, din care cred că voi reține 20—30. Titlul va fi **Zilele care, una după alta, sînt viața**, frază pe care am împrumutat-o dintr-o poezie a lui Aurelio Arturo, poet columbian dispărut și puțin cunoscut.

„Gabo", cum i se spune lui Marquez într-o prescurtare tandră, scrie zilnic, febril. El a admis că, inițial, nu-l entuziasma în mod deosebit ideea de a fi scriitor. „Prin ignoranță, prin limite culturale, credeam că legile creației literare sînt restrictive. După ce am fost **atins de Metamorfoza** lui Kafka, lucrurile s-au schimbat. Transformarea eroului său, Gregor Samsa, într-o gigantică insectă m-a dus cu gîndul la poveștile pe care mi le spunea bunica și care aveau subiect asemănător. Am început să văd această nouă formă de interpretare a realității. Am înțeles că există și alte posibilități, mai puțin academice, mai puțin raționaliste, de a vedea realitatea și de a o descrie. Cred că așa mi-am găsit drumul ca scriitor".

IOAN ROȘCA ■

Planeta în alertă

Am văzut cu ochii, pe meridianele foametei, foametea dezlănțuită, oameni speriați de ea și gîrboviți, cu privirile goale și mîinile moi.

Am văzut cu ochii, pe meridianele opulenței care se dorește fără cusur, groaznicul cusur al opulenței, prosteala omului prostit de neostenitul ciocan ce îi bate în cap ziua și noaptea și îl îndeamnă să consume, să consume cu orice preț, orice.

Am văzut cu ochii, pe meridianele încinse de jeraticul urlă, hoide calcinate, școli în vîlvătăi, străzi găurite de mușcătura bombelor, mame căutîndu-și copiii supți de o explozie.

Am văzut cu ochii pe cele mai multe meridiane ale lumii bătrîni și tineri, bărbați și femei înaintînd încolonați, cu pumnii strînși ridicați, dar nu cu ură, ci cu hotărîre, cu vehemență și luciditate într-un grandios și atît de omenesc marș — același în esența sa — spre o lume pe care noi o visăm și o construim, „o lume mai dreaptă și mai bună".

În atîtea colțuri ale Terrei unde am respirat aerul talazurilor umane revărsate în stradă tinerii și virstnicii, bărbații și femeile sună un nu hotărît bombelor și sărăciei, ignorantei și nedreptății, impilărilor de tot felul.

Omenirea s-a săturat să asiste la o istorie contemporană scrisă de o mînă de corifei ai cinismului care programează destinul popoarelor în funcție de proprille interese, în funcție de cifrele de afaceri realizate la marele tîrg unde se vînd și se cumpără en-gros și en-detail harta lumii, soarta miliardelor de oameni, sensul vieții cea de toate zilele.

Omenirea s-a săturat de declarații de bune intenții, de conferințe fără finalizări, de vorbe în vînt, de împărtiri sîngeroase. Soarta omenirii poate fi alta și nu vorbele îi vor clădi un viitor mai bun, ci cum adevăa și pe bună dreptate o afirmă președintele României — **faptele**.

Lumea de azi, pentru a fi așa cum o merită, cum este firesc și necesar, are o stringentă, o imperioasă nevoie de forțe politice responsabile, limpezi, pătrunse de spirit umanist, de respect real și nețărmurit față de OM. Lumea de azi, o știm cu toții, este o lume fracturată, dezechilibrată, subminată adînc și teribil de rădile cumulate.

Secolul înaltului și secolul nluzului de lemn coexistă. Două epoci care în ordinea logicii ar fi trebuit să nu aibă contact nu în timp, dar nici în angrenajele lor, sînt simultane și se despart prin puține mii de kilometri. Lumea de azi e sfîșiată, pînă în temeliile firii, de hiatusuri îngrozitoare. Bogăția cea mai desăvîrșită, mai trufașă și absurdă se învecinează cu sărăcia lucie rapace și neiertătoare. Prăpastiile se sapă nu numai între lumi („lntîia" și a „treia" sau a „patra"), dar și în interiorul aceleiași. În umbra statelor superindustrializate, superconsumatoare, supermoștenitoare ale unor conturi rotunjite cu spada și mitraliera supraviețuiesc state scofîlcite de sărăcie, jefuite de veac de veac de aceleași tentacule care nu și-au schimbat, în cel mai bun caz, decît mănușile. În umbra buildingurilor semețe ale lumii bogate, la cîțiva zeci de metri își trăiesc tradiționala agonie bidonville-urile groaznicei mizerii ale celor care nu au acces la principii, la demnitate, la „rigoarea" unui sistem care prin însăși esența sa nu privește omul ca un obiectiv al împlinirilor, ci ca pe un mijloc al său.

În această lume de datornici și cămătari, de sclavi moderni și feudali moderni, în această lume strîmbă și pustiită de ravagiul unor crize în lanț, crize adînci care nu iartă și sfarmă granițele ca odinioară flagrantele molime, ornicele păcii se înțepenesc adesea zguduite de războaie mai „mari" sau mai „mici", locale sau cu arie mai amplă.

După cea de a doua conflagrație mondială, pe care cei care au trăit-o au considerat-o, cu o logică vehementă, ultima, zeci și zeci de conflicte au măcinat meridianele lumii. Printre fumurile și pucioasa lor s-a născut chiar teoria „supapei de siguranță" : încheierea unui conflict undeva pe glob trebuie să anunțe declanșarea altuia la antipozi sau aiurea...

Supapa de siguranță funcționează. În paralel cu ea, că un cîrolar al absurdului și iraționalității cu voleitatea de a deveni sistem planetar de gîndire, funcționează și echilibrul terorii. Un echilibru de un feroce antiumanism, de un cinism care ține într-un permanent și obsedant șah soarta planetei.

Armele s-au sofisticat dincolo de înțelegerea omului normal, ne stau la îndemînă războaiele meteorologice, geofizice, radiologice, o panoplie completă de tehnici de a pulveriza Terra în cele mai diverse stiluri : făcîndu-i harcea-parcea geografia, structurile umane, flora și fauna. Această cursă spre neant care sărăcește lumea, o înfometează și îl amînă — poate definitiv — dreptul elementar la muncă rodnică, la hrană și cultură se desfășoară pe planeta **noastră**, în timpul **nostru**, pe seama vieților **noastre**.

Se vehiculează frecvent și nu întîmplător costul unui minut de înarmare, se echivalează valoarea unei școli cu cea a unui tanc, se contabilizează șansa de a progresa care este subsumată șansei autodistrugerii.

Sînt realități ale acestui sfîrșit de veac, ale acestui început de deceniu, al acestui an care va fi — rapoarte oficiale o atestă — al unei sărăcii planetare mai acute, a unei înarmări mai proeminente și — acesta este adevărul — al unei nemulțumiri mai profunde a maselor largi de oameni ai muncii de pe Terra care înțeleg foarte bine că au dreptul de autor al istoriei, al fiecărui segment al ei, inclusiv al prezentului care le aparține.

Planeta se află în stare de alertă. Dosarele nerezolvate s-au adunat într-un Everest pe care nici o răbdare, oricît de încercată, nu le mai poate suporta. Problema cardinală a păcii continuă să aibă prea multe necunoscute. Problema fundamentală a dezvoltării evoluează din suspensie în suspensie. Problema esențială a demnității omului se amînă de la o instanță la alta în tribunale care și-au pierdut — în labirinturile bine săpate de mercenarii fraudei, falsului, imoralității — Codul.

Lumea de azi, nu numai că trebuie să devină mai dreaptă și mai bună — ea poate fi. În mîna popoarelor se află cheia marilor porți ale unui viitor pașnic, prosper, demn. Aceste porți trebuie deschise — așa cum România o afirmă răspicat, limpede, în limba tuturor națiunilor lumii — acum, neîntîrziat, temeinic.

RADU BUDEANU ■

Poemele lui KABIR

Kabir, născut în jurul lui 1400 dintr-un tată țesător, este considerat astăzi unul din marii reformatori religioși ai Indiei, secta pe care a fondat-o numără și astăzi aproape un milion de membri înduși din nord. Gînditor profund, înclinat către meditația asupra existenței, Kabir scrie în poemele sale despre viață și om, despre existență și căutare. Iar în țăietura metaforică a gîndirii se simte mîna poetului. Plantele și păsările, peștii și oceanul devin simboluri fecunde ale cuplului real-transcendent, către descoperirea și înțelegerea căruia se concentrează învățătura filosofului-poet.

1

E doar apă în sfintele eleștee,
O știu, am înotat în ele.
Nu pot rosti nici un cuvînt zeii din lemn
și fildeș.
O știu, am strigat către ei.
Cărțile sacre din Răsărit sînt doar cuvinte.
Le-am privit într-o zi prin coperți.
Cele despre care vorbește Kabir sînt cele
ce le-a trăit.
Ceea ce nu ai trăit, nu este adevăr.

2

Mă cauți ? Sînt pe locul de alături :
către mine și-e umărul.
Nu mă vei găsi în movilele mormintelor,
nici în altare,
nici în sinagogă, nici în catedrale,
nici la slujbe, nici în kirtane, nici cu
picioarele răsucite în jurul gîtului,
nici mîncînd doar plante.
Cînd mă vei căuta, mă vei găsi imediat.
Mă vei găsi în cea mai măruntă casă
a timpului.
Kabir spune, „Elevul meu, spune-mi,
ce e Zeul ?
El este răsuflarea din răsuflare."

3

Vorbesc cu cel iubit din mine, și zic,
de ce atîta grabă ?
Simțim că există un spirit
care iubește păsările și animalele și
furnicile.
E poate cel ce și-a înfățișat strălucirea-i
în pîntecul mamei.
Să umbli acum orfan pe lume are vreun
sens ?
Adevărul e că singur te-ai răsucit
și-ai hotărît să păștești singur în
întuneric
Ești acum amestecat cu alții, și ai uitat
ceea ce ai știut odată,
și de aceea tot ce faci aduce o amară
neizbîndă.

4

Cunosc sunetul flautului extatic,
dar nu știu al cui e flautul.
Arde o lampă și e fără fitil și ulei.
O plantă de apă înflorește fără să atingă
fundul apei.
Cînd se deschide o floare, se deschid zeci.
În gîndul păsării lunii sînt doar gîndurile
lunii,
și tot ceea ce gîndește pasărea ploii
e cînd va cădea din nou ploaia.
Ne trecem viața întreagă iubind pe cine ?

În românește de ION BOGDAN LEFTER

STANISLAW JERZY LEC

- Cel mai trist e cînd te afli singur în propriul interior.
- Ca fenomen, plictiseala e foarte interesantă.
- Adevăratul creator își face singur dușmani.
- Petele albe au dispărut de pe hărți. Au apărut singerii.
- Omului îi place să rîdă. De alții.
- Să fim oameni măcar atîta timp cît știința n-a descoperit că sîntem altceva.
- Nimicnicia nu suferă de micromanie.
- Visul omului: să-și poată dormi moartea în rate.
- Papagalii discreți nu repetă nimic.
- Din nici un punct de vedere nu se admite să fii orb.
- Uneori satira trebuie să reconstituie ceea ce a distrus patosul.
- Cămașa de forță trebuie să fie pe măsura nebuniei.
- Ignoranța noastră atinge sfere din ce în ce mai largi.
- Ca să fii tu însuți, trebuie să fii cineva.
- Suflînd la rece, poți răci propriul entuziasm.
- Nu orice laur înflorește.
- Curios cît de greu se produce ecoul în capetele goale.
- Poți fi virtuos în interpretări false.
- Furtunoasă mai e Marea Indiferenței!
- Chiar și partea leului tot o roade cîneva.
- Să nu mergi pe căi bătătorite: vei aluneca!
- Numai atunci te interesează gunoiul, cînd e îngrășămînt.
- Idealul sclavilor: tîrgul unde să-și poată cumpăra stăpînii.
- Primul om nu s-a simțit singur, fiindcă nu știa să numere.
- Norolul crecază citeodată impresia adîncimii.
- Cînd s-o putea mulge și țapul ispășitor?

Traduceri de NICOLAE ARMEȘ ■

Proverbe africane

Cînd nu-i lună, luminează stelele.
Cu cît noaptea e mai întunecoasă, cu-atît e mai aproape dimineața.
Necazurile au și ele un sfîrșit.
Nașterea-i cel mai bun mijloc contra morții.
Tot ce s-a întîmplat ieri, se va întîmpla și mîine.
Libertatea-i mai bună decît cea mai plăcută robie.
Allah s-a gîndit la toate, a uitat doar de slugile lui.
Prietenul regelui e mai abitir ca regele.
Regi răi nu există, sînt doar curteni răi.
Fuga în căluș nu te scutește de nevoinicie.
Prostul e întotdeauna rob.
Să fii mare e plăcut, dar e și greu.
Dorința nesatisfăcută deschide porțile neliniștii.
Să fii în frunte — e greu; să te tîrăști în spate — e neplăcut.
Mai bine să locuiești într-o colibă liniștit decît într-un palat pe datorie.
Trupul omului necăjit e singura lui bogăție.
Sărăcia nu-ți răpește libertatea.
Haina furată de la omul sărman se rupe repede.
Despuiatul ride de cel peticit.
Cu adevărul se întîmplă ca și cu fundul — fiecare stă pe-al lui.
Marea minciunilor nu-i adîncă.
Coseste minciunile omului rău.
Minciuna poate fi mai periculoasă ca săgeata.
Dacă efortul nu-i răsplătit își pierde rostul.
Prostia-i mai neagră ca noaptea.
Copilul care nu știe ce-i focul, de foc moare.
Omul care lucrează pe întuneric trebuie să atingă totul cu mîna.
Vrei să scapi de treabă: fă-o.
Cel răbdător își potolește setea cu apa răbdării.
A merge încet nu înseamnă a nu ajunge.
Ceea ce fierb unii în apă clocotită, cel răbdător fierbe în apă rece.
Cei cu un ochi îi mulțumesc lui Dumnezeu doar cînd întîlnesc un orb.
Pînă nu-l atingi, orbul nu știe că te uiți la el.
Gazda este sluga oaspetelui.
Ne cunoaștem, avem capetele la fel.
Două capete sînt mai bune decît unul, chiar dacă unul ar fi de aur.
Caracterul omului e ca o crăpătură în piatră, e greu s-o ștergi.

M. PÎNZARU-PIM ■

Cronica şoselei

„Mai avea doar un kilometru"

Cînd a primit telegrama, prin care era anunţat că mama sa a suferit un accident grav, lui V.D., zidar la o cooperativă din Deva, nu-i venea să creadă. „Un le şi oum o bătrînă, într-un sat îndepărtat din Moldova, să se accidenteze ?" Suferea nu numai pentru faptul în sine, ci şi pentru că nu cunoştea detalii, amănunte pe care nici nu putea să le afle. Au început, el şi soţia, febrile pregătiri pentru plecare. Pe la 10 seara, erau, în linii mari, gata. „Mai trebuie să cumpărăm cîteva lucruri, dar le vom găsi la Vaslui, mîine dimineaţă. Uite încă un mare avantaj al maşinii. Opreşti unde vrei, pleci cînd vrei", se adresează şoferul, proaspăt posesor de autoturism, soţiei sale. La îndemnul nevestei, V.D. care toată ziua nu stătuse nici 5 minute, încearcă să se odihnească cîteva ore înainte de plecare, dar ştirea primită, cu implicaţiile ei, îi stăruie în minte. Se zvîrcoleşte în pat, se scoală, iar se culcă în nădejdea că va putea aţipi, dar nu poate. La ora 0,40 echipajul se pune în mişcare. Drumul uscat, şoseaua aproape goală, răcoarea nopţii favorizează deplasarea. Soţia încearcă prin discuţii să-l ţină treaz pe şofer, dar şi să-l determine să nu se gîndească mereu la accidentul mamei. Un timp această tactică reuşeşte, dar apoi, ca un laitmotiv, Vasile revine la întrebarea care-i sfredeleşte creierul : „Cum, unde, în ce împrejurări putea să se accidenteze mama ?" Traseul urmat de şofer, prin munţi, cu numeroase serpentine, pante, rampe, cu curbe de 180° nu e deloc uşor. Trebuie să mai fi circulat pe asemenea şosele şi să fii bine odihnit pentru a face faţă unui asemenea drum pretenţios. Cînd a coborît din maşină pentru alimentare cu benzină, la Bicaz, şoferul nu putea să-şi ţină echilibrul, deşi nu băuse nimic. Oboseala începea tot mai mult să-şi spună cuvîntul. După popasul făcut la Piatra Neamţ, unde cei doi soţi luaseră o gustare, urmată de o cafea tare, Vasile parcă se mai înviorase puţin. Conform planului făcut, echipajul a oprit la Vaslui pentru cumpărături. Mersul pe jos cîteva sute de metri l-a mai dezmorţit pe şofer. Deşi oboseala i se citea pe obraz, Vasile mărturiseşte soţiei : „Cred că am reuşit definitiv să alung somnul, mai avem puţin şi ajungem acasă". Dacia 1300 îşi reia cursa. E ora prînzului. În ciuda ferestrelor deschise şi curentului produs în timpul mersului, soarele de iulie nu poate fi biruit. Îngrijorată, soţia priveşte încontinuu spre faţa pilotului. Încearcă şi ea să-şi învingă somnul, vorbeşte mereu pentru a-l ţine treaz pe Vasile. De două ori e nevoită să-l scuture de mînă, atunci cînd observă că acesta e pe cale să aţipească. „Ce e, ce s-a întîmplat ?", întreabă speriat pilotul. „Nimic, nimic, vezi numai să nu adormi, mai avem puţin". La înscrierea maşinii într-o curbă uşoară, la dreapta, pilotul aţipeşte pentru o clipă. Îşi revine totuşi imediat, dar în mod cu totul inoportun, apasă cu violenţă pe pedala de frînă. Maşina părăseşte asfaltul şoselei şi iese pe acostamentul din stînga, după care, datorită diferenţei de nivel, se răstoarnă de mai multe ori într-un lan cu grîu, la 30 de metri de şosea. Cei doi ocupanţi se aleg doar cu leziuni uşoare, însă trec, cum e şi firesc, printr-o groaznică spaimă. Maşina, cu un rulaj doar de 9 000 de kilometri, e puternic şifonată. Bineînţeles, că cei doi soţi au avut un noroc extraordinar, deoarece puteau să fie morţi. De reţinut că autoturismul s-a dat peste cap de 4 ori ! Pilotul — cu permis de conducere din 1979, dar cu stagiu efectiv de conducere destul de modest — reflectă acum la greşeala comisă (din păcate nu numai de el, ci de mulţi alţi şoferi amatori). „A parcurge noaptea un asemenea traseu, de circa 400 de km, după o zi de muncă şi de zbucium, fără să dormi un pic, e curată sinucidere".

Cînd, după accident, a început să cerceteze locul unde se află, a constatat cu stupoare că pînă acasă mai avea... exact un kilometru !

VICTOR BEDA ■

RACUL

POSTOLACHE ■

BOUR ■

CIOSU ■

PIM ■

Caniculă hipică

Duminică, 19 iulie 1981, hipodromul a oferit publicului o reuniune ale cărei curse au fost viu disputate. În majoritatea alergărilor, au ajuns primii la potou favoriţii, în timp ce 11 cai şi-au îmbunătăţit recordul carierei. Oferind un spectacol palpitant, alergările 4 şi 8 au prelungit emoţiile, depărtajarea făcîndu-se în urma consultării fotografiilor.

Cursa rezervată amatorilor a fost, şi de data aceasta, pasionantă. După o adevărată luptă între Renumita şi Guriţa, Mihai Leontopol (Renumita) a fost egalat pe linia de sosire de Manea Bogdan (Guriţa), fotografia hotărînd 2 învingători. Şi în această reuniune, Ion Crăciun a cîştigat cu Tîrgoveţ ambele reprize, cursa disputîndu-se în două hituri. Totodată, Iulian Florea a îmbunătăţit recordul amăsarului Satiric realizînd timpul de 1'25"03, încluzîndu-l în felul acesta în prima categorie valorică. În urma rezultatelor din această reuniune, în clasamentul general continuă să conducă Gheorghe Tănase la profesionişti şi Mihai Leontopol la amatori.

De reţinut că duminica viitoare se va disputa Premiul de consolare, alergare semiclasică pe distanţa de 2 200 m, la care va participa lotul din derby, cu excepţia cîştigătorului.

ELENA ŞTEFĂNESCU ■

Topul restaurantelor (II)

1. Restaurantul **„MONTE CARLO"**, şefi de unitate **Ion Manea** şi **Vasile Rotaru** ; bucătar-şef **Gică Trucă** ; telefon 13 13 44 ; categoria de încadrare I cu 10% remiză. Face parte din I.A.P.L. „Amzei"

— **constatări** : „serviciu preferenţial", „refuz de serviciu", „serviciu sub orice critică", „lipsă la gramaj", „suprapreţ", meteahna practicată de ospătarul Hurmuz; „injurii aduse consumatorilor", autoare ospătara Olga Niţescu. Ora 21.50, mai sînt **70 minute** pînă la ora închiderii. Sîntem primiţi în grădina localului de parcă am pătrunde prin efracţie. Îl rugăm pe ospătarul Ştefan Melcea să ne servească doar cu cîte o limonadă. „Nu vă servesc, e ora închiderii". Apelăm la şeful unităţii, Ion Manea, şeful îi zice lui Melcea să servească, Melcea îi zice şefului că nu serveşte. La urmă, ne aduce două limonade. Într-un pahar descoperim, după ce înghiţim de două ori din conţinut, o hîrtie cam de 20 cm : „ambalajul de la pai", se scuză Melcea. Ciudată bunăservire : în pahar fusese pus numai ambalajul, paiele nu ne fuseseră... servite.

Alte constatări : localul şi celelalte dependinţe — nemăturate, mese nedebarasate, pahare nespălate (uneori se invocă motivul că barmanul nu prea vede, poartă ochelari), lipsesc feţele de masă ; planul de producţie, pe 6 luni, nu e realizat, nici planul producţiei culinare.

— **măsuri** : s-a fixat termen, 48 de ore, pentru igienizarea localului ; s-a atras atenţia întregului personal să ridice, prin comportament mai ales, calitatea prestaţiei; contravenienţii au fost sancţionaţi cu amendă.

— **recomandări** : Salvaţi „Monte Carlo" ! ; reintroduceţi berea la vestita „Buturugă".

— nota opiniei publice 4 ; controlul obştesc 5 ; medici igienişti şi inspectori 5 ; inspectorul participant la anchetă 5 ; nota şefului de unitate 5 ; nota redactorului 4. MEDIA 4,66.

2. Restaurantul **„CARUL CU BERE"**, şef de unitate **Ionel Marin**, bucătar-şef **Dumitru Barbu** ; telefon 16 37 93 ; categoria de încadrare I cu 10% remiză. Face parte din I.A.P.L. „Segarcea".

— **constatări** : în local, deşi e aglomeraţie, se menţine ordinea ; la bucătărie, la grupurile sanitare, la vestiare e curat ; structura producţiei culinare e diversă ; ospătarii au ankere şi uniforme ordonate ; planul de desfacere pe 6 luni, planul producţiei culinare sînt depăşite. Berea, la „Carul cu bere", e rece.

— **recomandări** : se poate păstra mai multă curăţenie în sala restaurantului ; ospătarii pot onora mai prompt comenzile clienţilor, numeroşi dealtfel ; tradiţia, păstrarea ei mai ales, obligă !

— note : opinia publică 8 ; controlul obştesc 5 ; nota specialiştilor 9 ; nota inspectorului 8 ; nota şefului de unitate 9 ; nota redactorului 9. MEDIA 8,50.

3. Restaurantul **„UNION"**, şefi unitate **Tudor Biţică** şi **Gheorghe Teodorescu** ; bucătari-şefi **Ion Măţă** şi **Petre Văduva** ; telefon 13 26 40 ; categoria I cu 10% remiză. Face parte din C.H.R. „Flora".

— **constatări** : nemăturate scările care duc la subsol ; la grupurile sanitare, la bucătărie, la vestiare e ordine şi curăţenie ; producţia culinară diversă, există preparate pe bază de legume, orez, paste făinoase, peşte şi carne de pasăre ; planul de desfacere, pe 6 luni, e depăşit ; la fel planul producţiei culinare ; nivel de rentabilitate 9.

— **recomandări** : ospătarii să fie mai respectuoşi faţă de consumatori ; să aibă un comportament deosebit, pe măsura bunului renume ; mai multă curăţenie în dependinţele compartimentului bucătărie şi pe terasa de la stradă.

— note : opinia publică 8 ; controlul obştesc 8 ; nota specialiştilor 8 ; nota inspectorului 8 ; nota şefilor de unitate 8 ; nota redactorului 8. MEDIA 8.

4. Restaurantul **„BERCENI"**, şef unitate **Mircea Capşa** ; bucătar-şef **Gheorghe Andronache** ; telefon : nu are, unitatea dată de 7 luni în folosinţă. Categoria de încadrare I, cu 10% remiză. Face parte din I.A.P.L. „Aluniş".

— **constatări** : în loc să fie serviţi la mese, consumatorii stau la rînd, la bere : în grupurile sanitare e murdar, lipsesc hîrtia igienică şi dezinfectantele ; la spălător nu există săpun şi nici prosoape ; în salon, pe jos sînt mucuri de ţigări şi capsule de bere ; mese nedebarasate ; planul pe 6 luni e realizat.

— **măsuri** : majoritatea celor constatate s-au înlăturat în timpul controlului. Se impune folosirea mai eficientă a spaţiului din dotare (la data controlului există o sală nefolosită).

— note : nota opiniei publice 7 ; nota controlului obştesc 7 ; nota specialiştilor 7 ; nota inspectorului participant la anchetă 8 ; nota şefului de sală prezent 8 ; nota redactorului 7. MEDIA 7.

5. Restaurantul **„MERCUR"**, şefi unitate **Ştefan Dobre** şi **Vasile Sologiug** ; bucătar-şef **Petre Miclăuş** ; telefon 14 70 44 ; categoria de încadrare I fără remiză. Face parte din I.A.P.L. „Amzei".

— **constatări** : în local e nemăturat, dezordine ; ospătarii nu lucrează cu ankere, alţii nu au ecusoane ; la vestiare e nemăturat ; la grupurile sanitare a început curăţenia în timpul controlului ; evidenţele sînt întocmite la zi şi corect : butoiaşele de bere se primesc fără etichete şi nu e bine, se poate încurca preţul berii ; planul de desfacere pe 6 luni este realizat.

— **măsuri** : s-a fixat termen, 48 de ore, pentru igienizarea generală a localului, în caz contrar se vor lua măsurile de rigoare ; s-a atras atenţia şefilor de unitate să supravegheze, să controleze foarte îndeaproape comportamentul ospătarilor.

— note : opinia publică 6 ; controlul obştesc 6 ; nota specialiştilor 6 ; nota inspectorului de stat 6 ; nota şefului de unitate de serviciu 7 ; nota redactorului, pentru încurajare, 6. MEDIA 6,16.

6. Restaurantul **„AMBASADOR"**, şefi de unitate **Ion Carpen** şi **Gheorghe David** ; bucătar-şef **Elena Dragomir** ; telefon 11 63 87 ; categoria de încadrare specială, cu 10% remiză. Face parte din C.H.R. „Ambasador", I.T.H.R.

— **constatări** : cu cîteva zile mai înainte de efectuarea controlului am avut posibilitatea să facem un test. S-au consumat : una sticlă de vin, două fripturi, două salate asortate, pline, două pepsi-cola, două ape de 1/2 litru. A servit la masă ospătarul Mihai Chiriţă, serviciu bun. La data efectuării controlului am verificat nota de plată : corespundea întocmai cu preţurile preparatelor şi băuturilor vîndute. Ospătarul Mihai Chiriţă a fost felicitat în faţa careului. La data controlului : la grupurile sanitare lipsesc bromocetul şi alcoolul ; la vestiare e nemăturat de mult ; la bucătărie nu este întocmit planul meniu la zi, fapt ce poate înlesni sustragerile ; un ospătar e netuns. Planul pe 6 luni e realizat în procent de 108%.

— note : nota opiniei publice 9 ; nota controlului obştesc 9 ; nota specialiştilor 8 ; nota inspectorului participant la anchetă 8 ; nota şefului de unitate 9 ; nota redactorului 9. MEDIA 8,66.

7. Restaurantul **„PESCARUL"**, şef unitate **Alexandru Irimia** (în concediu), prezent, şeful de sală Petre Paxino ; bucătar, **Elena Panait** ; telefon 16 11 71, categorie de încadrare I, cu 10% remiză. Face parte din I.A.P.L. „Amzei".

— **constatări** : serviciu slab, ţinută necorespunzătoare (doi ospătari aveau uniforma neglijentă, descusută la subsuori) ; se serveşte fără ankere ; starea igienico-sanitară a localului este total necorespunzătoare ; diversitatea producţiei culinare slabă (doar două sortimente de peşte) ; planul de desfacere, pe 6 luni, nerealizat ; planul producţiei culinare nerealizat ; Test : înainte de data controlului, două persoane, la o masă, servesc o sticlă cu vin, o saramură de lufar (calitate dubioasă), pline, o friptură de viţă cu garnitură de cartofi prăjiţi. Garnitura e marcată de bucătăreasa Elena Panait, la 3 lei, dar ospătarul Radu Dincă i-o vinde clientului cu 8 lei. Aşadar, 5 lei înşeliciune numai la o garnitură !

— **măsuri** : s-a dat termen, de 48 de ore, pentru curăţenie generală, pentru aprovizionarea unităţii cu fond de marfă corespunzător. În caz contrar, se va propune suspendarea activităţii unităţii.

— note : nota opiniei publice 5 ; nota controlului obştesc 5 ; nota specialiştilor 5 ; nota inspectorului de stat 5 ; nota şefului de unitate (a şefului de sală de serviciu) 5 ; nota redactorului (din dorinţa ca „Pescarul" să-şi merite denumirea) 5. MEDIA — 5.

8. Restaurantul **„DOROBANŢI"**, şefi de unitate **Vasile Radu** şi **Carteleanu Constantin** ; şef-bucătar **Vetter Bonifacius** ; telefon 11 08 60 ; categoria de încadrare specială cu 12% remiză. Face parte din C.H.R. Ambasador.

— **constatări** : murdar în camera de curăţat zarzavaturi ; stocul fizic, la bar, nu era întocmit, contravenţie care se constată a avea o mare frecvenţă, explicată probabil de faptul că lipsa de evidenţă favorizează, cum am mai spus, sustragerile : la grupurile sanitare, la vestiare e curat ; la bufet nu se cunoaşte reţeta salatelor.

— **măsuri** : s-a efectuat curăţenia în timpul controlului : s-au întocmit planul meniu şi stocul fizic ; s-a reglat cîntarul de la bufet (înşela clientul cu 10 grame).

— note : nota opiniei publice 8 ; nota controlului obştesc 9 ; nota specialiştilor 8 ; nota inspectorului 8 ; nota şefului de unitate 9 ; nota redactorului 8. MEDIA 8,33.

N. GRIGORE MARAŞANU ■

Clasament : „Capşa" (10) ; „Rapsodia" (10) ; „Lido" (9,66) ; „Ambasador" (8,66) ; „Budapesta" (8,66) ; „Carul cu bere" (8,50) ; „Dorobanţi" (8,33) ; „Union" (8) ; „Cişmigiu" (7,33) ; „Dunărea" (7,16) ; „Hanul lui Manuc" (7) ; „Gambrinus" (7) ; „Berceni" (7) ; „Alunişi" (6,33) ; „Mercur" (6,16) ; „Pescarul" (5) ; „Monte Carlo" (4,83).

Rubrică redactată cu concursul I.C.S. Bucureşti, inspector participant la anchetă, GHEORGHE NIŢESCU

ROMANIA

Ora gimnasticii

Să recunoaștem că nu ne așteptam ca gimnaștii noștri să facă o astfel de figură! Aveau ei unele „antecedente", Grecu și Checiches campioni la inele în 1973 și, respectiv, 1979, dar puțini erau cei care sperau că echipa noastră masculină va izbuti să urce pe cea mai înaltă treaptă a podiumului de premiere al Universiadei '81. Optimismul era cu atît mai cenzurat cu cît întrecerile masculine adunau la start formații reputate (U.R.S.S., R.P. Chineză, Japonia etc.) și cîteva „capete de afiș" de talie internațională, sovieticul Korolev, ungurul Güczogy, chinezul Li Ning și alții. Pînă la urmă însă, adăugind talentului multă sudoare și stăpînire de sine, evoluînd adesea la cota maximă a posibilităților, băieții noștri ne-au produs o mare bucurie, atît echipa (Kurt Szilier, Emilian Nicula, Romulus Bucuroiu, Dan Odorhean) cît și, la individual compus, Kurt Szilier cucerind medaliile de aur.

Cea dintîi medalie de aur românească a Universiadei '81 a revenit gimnastului Kurt Szilier, clasat pe primul loc la individual compus, la egalitate cu sovieticul Korolev. Născut la Lupeni, județul Hunedoara, la 11 ianuarie 1957, Szilier (1,72 m înălțime, 65 kg greutate) nu-i un nume nou în gimnastica mondială. La J.M.U. din Mexic, în 1979, el a cucerit 3 medalii de bronz în concursul pe aparate, la sărituri, paralele și bară fixă. Participări la mondiale: 1978 (Strasbourg), locul 23 la individual, 7 cu echipa; 1979 (Fort Worth), locul 8 cu echipa. Participări la europene: 1977 (Vilnius), locul 13 la individual; 1979 (Essen), locul 8 la individual, 5 la sol și paralele; 1981 (Roma), medalie de argint la cal cu minere.

N-a fost însă ușor. După ce, în serille anterioare, formațiile Japoniei și R.P. Chineze realizează punctaje ridicate, a rămas pe seama ultimei concurențe să dea verdictul, echipele României și Uniunii Sovietice angajîndu-se într-o întrecere contracronometru, care a captivat atenția sălii. Începînd cu inelele, tricolorii au luat un avans de 35 de sutimi. Ei l-au păstrat după sărituri (Bucuroiu și Odorhean 9,75, Szilier și Nicula 9,60), dar l-au pierdut după schimbul următor, cînd mai slaba lor evoluție la paralele (unde și brigada de arbitri a fost zgîrcită) a coincis cu note mai bune obținute de sovietici la sol. Concursul ajunsese la jumătate, dar lupta pentru aur era, practic, la început! Din clipa aceea, mobilizîndu-se exemplar, băieții noștri au izbutit exerciții de înaltă virtuozitate (Nicula, 9,90 la bară fixă, cea mai ridicată notă din prima zi; Szilier, 9,75), trecînd din nou în frunte, cu un avans de numai 5 sutimi?! Pînă la urmă, într-o atmosferă de mare tensiune, dar și de perfectă sportivitate, românii s-au detașat la sol (Odorhean, 9,80, Nicula, 9,70, Szilier, 9,65), profitînd și de comportarea sub așteptări a principalilor adversari la inele, unde Korolev, socotit primul favorit al reuniunii, a ratat finalul. În situația România 144,80 p, U.R.S.S. 144,30 p, s-a ajuns înaintea ultimului aparat, în timp ce, la individual compus, conducea, surprinzător, Nicula (48,35), urmat de sovieticii Korolev (48,30) și Akopian (48,20). Deși diferențele erau, lesne de constatat, mici, Kurt Szilier (locul 4, 48,15) părea ieșit din lupta pentru medalia de aur. Dar n-a fost așa. La cal cu minere, Szilier a executat impecabil un exercițiu foarte dificil, a obținut 9,80 (ca și ungurul Güczogy, campionul continental al probei) și a întrecut, alături de Korolev, în posesia medaliei de aur a Universiadei '81, cel mai răsunător succes al carierei sale. Din păcate, Nicula a clacat, dar punctajele realizate de Bucuroiu și Odorhean au fost suficiente pentru a menține echipa noastră în fruntea clasamentului, ea devenind astfel campioană mondială universitară, întregind un splendid succes al gimnasticii noastre masculine.

Sincere felicitări celor 4 sportivi, Kurt Szilier, Emilian Nicula, Romulus Bucuroiu și Dan Odorhean, ca și antrenorilor lor, Adrian Stoica, Gheorghe Condovici, Mircea Lisovschi și Vasile Coșariu, prin seriozitatea și rîvna cărora mii de spectatori prezenți, luni seara, în Palatul sporturilor și culturii au aplaudat cea mai strălucită izbîndă din istoria participării gimnasticii noastre masculine la Universiadă.

Echipa feminină de gimnastică a României, campioană mondială universitară

Nadia și colegele ei și-au reconfirmat înalta clasă

Concursul feminin de gimnastică, individual compus și pe echipe, a fost, conform anticipărilor, punctul de atracție al celei de a doua zile a Universiadei '81. Drept urmare, mii de bucureșteni au umplut pînă la refuz Pa'atul sporturilor și culturii și, s-o spunem limpede, gimnastele l-au răsplătit din plin, oferindu-le un spectacol minunat, cu clipe de incintare și tensiune. Tonul l-au dat, cum era și de așteptat, fetele noastre, în frunte cu inegalabila Nadia Comăneci, din nou

Zborul Nadiei spre nota 10 la sărituri

ea mai bună dintre cele mai bune. Alcătuind o adevărată echipă, valoroasă și omogenă, Nadia Comăneci, Dumitrița Turner, Rodica Dunca și Emilia Eberle și-au reconfirmat înalta clasă, tranșînd în favoarea lor, la o diferență apreciabilă, 118 puncte la 116,20, rivalitatea cu sportivele sovietice, în rîndul cărora au figurat, alături de mai puțin cunoscutele Elena Gurina și Elena Polevaia, două stele de primă mărime ale gimnasticii mondiale, Stela Zaharova și Maria Filatova. Cîștigînd clar, Nadia și colegele ei au demonstrat, o dată în plus, valoarea excepțională a școlii românești de gimnastică, valoare la care s-a ajuns nu doar prin talent, ci și, mai ales, prin muncă, seriozitate și dăruire. Lor și antrenorilor care le-au pregătit, Atanasia Albu, Gheorghe Gorgoi și Octavian Belu, se cade să le adresăm cele mai fierbinți felicitări, făcîndu-ne astfel părtași la uralele cu care publicul bucureștean a salutat festivitățile de premiere de marți seară.

Concursul a început cu românce la sărituri. După ce, pe rînd, Turner, Dunca și Eberle au obținut note mari, 9,80, 9,85 și, respectiv, 9,80, a venit rîndul Nadiei. După o primă aterizare mai defectuoasă, Nadia a plutit ca o pasăre măiastră și s-a fixat, ca bătută în cuie, de saltea, determinîndu-le pe arbitre să afișeze nota maximă, 10, prima din istoria Universiadei '81. Sovieticele, în schimb, la paralele inegale, n-au strălucit, doar Filatova și Zaharova primind 9,60. După schimbul 2, româncele la paralele, sovieticele la bîrnă, diferența s-a mărit în favoarea fetelor noastre, toate cu note peste 9,80. Se părea că zarurile au fost aruncate și că nimic nu le poate împiedica pe românce să-și apropie mult rîvnita medalie de aur. Numai că, în schimbul 3, bîrnă pentru formația României, sol pentru cea a Uniunii Sovietice, situația s-a reechilibrat, cel puțin în privința șefiei la individual compus. Dacă Turner (9,75) și Eberle (9,80) au trecut cu bine dificilul examen al echilibristicii pe bîrnă, Dunca (9,50) și Comăneci (9,50) au clacat, plătind scump momentele de inexactitate. În același timp, la sol, Filatova și Zaharova s-au comportat la înălțime, primind 9,80 și, respectiv, 9,90. După 3 probe, echipa noastră avea încă un avantaj liniștitor, 140 de sutimi, dar clasamentul la individual se complicase și șansele Nadiei la aur se legau, obligatoriu, de o evoluție cît mai aproape de 10. În acel moment, conducea Eberle (29,50), urmată de Comăneci (29,40), Turner (29,35), Zaharova (29,30) etc. Înaintea ultimului asalt, toată lumea făcea calcule, luînd-o chiar înaintea tabelei electronice de afișaj. Tensiunea atinsese cote maxime, dramatice chiar, iar aerul sălii parcă devenise brusc, greu, ca o apă. Numai Nadia, imperturbabilă în ciuda flașhurilor care clipeau neîntrerupt, continua să se încălzească. A deschis, la sol, Dumitrița Turner. Cu 9,80, ea și-a asigurat un loc fruntaș și părea, după bezelele împărțite asistenței, mulțumită. A intrat Emilia Eberle, căreia o notă de 9,90 i-ar fi garantat cea mai înaltă treaptă a podiumului de premiere, indiferent de restul rezultatelor. Dar pe Emilia n-au mai ținut-o nervii și, cu exact 5 secunde înainte de finalul exercițiului, a căzut. Sala a oftat prelung și tabela a arătat doar 9,50, notă prin care Eberle a coborît, la potou, tocmai pe locul 5?! A venit rîndul Nadiei. Sala a amuțit. Calmă, stăpînă pe mijloacele sale, „zeița de la Montreal" a făcut un exercițiu superb, la jumătatea distanței dintre realitate și vis. Ea a zvîcnit și a plutit ca o năluca peste cărămizul stins al covorului, cînd ca o vijelie, cînd ca o povestire molcomă din Moldova natală, iar arbitrele s-au văzut silite să aleagă singura variantă posibilă, nota 10! Nadia devenea pentru întîia dată într-o carieră de excepție, campioană mondială universitară, iar publicul, gene-

Un loc pe care ne-am dorit să-l vedem pe Nadia Comăneci, cea mai înaltă treaptă a podiumului

rosul public din Palatul sporturilor și culturii, a aplaudat-o frenetic, mulțumindu-i încă o dată pentru momentele de desfătare și mîndrie patriotică inedite. Efectuînd o ultimă săritură excelentă, punctată cu 9,90, Zaharova a stabilit ordinea primelor 3 clasate, intercalîndu-se între Nadia și Dumitrița.

Au urmat festivitățile de premiere, tovarășul Emil Drăgănescu, ministrul turismului și sportului, i-a înmînat Nadiei medalia de aur a Universiadei '81, s-a cîntat „Gaudeamus igitur", s-a încheiat, mai repede decît am fi dorit, o seară de sport și poezie, în care fetele noastre au scris o nouă pagină de tulburătoare frumusețe în istoria sportului universitar, spre gloria culorilor patriei.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Irezistibila cursă spre medalii

Trăim unul dintre cele mai impresionante momente sportive pe care Bucureștiul le-a cunoscut vreodată. Ce descătușare de energii! Cîtă putere de mobilizare, pe toate planurile, de la cel organizatoric sau pur sportiv pînă la cel al reflectării operative a întrecerilor în presa scrisă, la radio sau televiziune. După numai două zile de concurs, cînd scriem aceste rînduri, se poate spune, fără urmă de teamă, că Universiada '81 este un succes. Este evident că întrecerile sportive studențești demonstrează că cea mai rațională, rodnică și frumoasă competiție între popoare, indiferent de orînduirea lor socială, este cea a **sportului**, competiție pășnică fără de care lumea noastră ar fi mai săracă, mai ternă, mai lipsită de farmec.

Din punct de vedere sportiv, evenimentul polarizează de asemenea atenția lumii întregi. Strălucitoarele victorii ale gimnaștilor și gimnastelor din România, pentru a da un singur exemplu, au făcut de acum ocolul globului. Privilegiul de a-i urmări de aproape și de a-i aplauda la fața locului pe cei mai buni sportivi studenți ai lumii, între care o pleiadă de campioni olimpici și mondiali, rămîne însă al nostru, al românilor. Asistăm fără îndoială la cea mai mare competiție pe care țara noastră a găzduit-o pînă acum. Dintre tinerii care au devenit campioni mondiali universitari, chiar dacă numele lor nu spun citeodată mare lucru deocamdată, mîine se vor alege campionii olimpici, vor deveni stele de primă mărime ale sportului mondial, așa cum poate fi cazul cu sprinterii americani Mel și Smith, cu fondistul sovietic Toomas Turb sau cu gimnasta chineză Zhu Zheng. Consacrarea lor definitivă a început însă la București și nimeni nu va putea uita această evidență. Dar i-am văzut pe spectatorii stadionului „23 August" aplaudîndu-l cu generozitate pînă și pe fondistul libian Nabil Choueiri, rămas cu aproape două ture în urma plutonului fruntaș și ale cărui eforturi se limitau pur și simplu la încheierea cursei.

Sportivii români au început în forță competiția, într-o irezistibilă cursă spre medalii, cîștigînd după numai două zile 8 medalii la 4 sporturi. Între sovieticul Smirnov și românul Kuki s-a dus, timp de două zile, o luptă ca între doi voinici din poveste, ce se bat din zori de zi pînă-n apusul soarelui pentru Ileana Cosinzeana. Medalia de aur a probei de floretă bărbați a fost cîștigată pînă la urmă de sportivul sovietic, dar cei care l-au văzut pe Kuki pe podiumul de premiere, cu ochii înroșiți de oboseală, aproape epuizat, au înțeles că reprezentantul nostru a făcut absolut tot ce i-a fost în putere, cucerind o foarte frumoasă medalie de argint. Așa cum și fondistul György Marko, la prima sa cursă importantă, a obținut același merituos loc II, pe care puțini îl scontau în proba de 10 000 metri. De reținut de asemenea performanța săritoarei Ruxandra Hociotă, medalie de bronz la trambulina de 3 metri, într-o probă în care reușitele românești sînt puțin curente. În rest, la ora la care scriem aceste rînduri sportivii noștri continuă anevoiosul urcuș spre locurile fruntașe, spre medalii, așa cum e cazul luptătorilor de la greco-romane, Ștefan Rusu, Ion Draica, Constantin Alexandru, Andrei Vasile, Nicu Gingă ș.a., ai voleibaliștilor și polo iștilor, ai tenismenilor și baschetbaliștilor, ai înotătorilor chiar, aflați într-o companie extrem de selectă, care va avea desigur darul să-i stimuleze și mai mult.

Așadar, Jocurile mondiale universitare continuă, într-o atmosferă de efervescență generală. Chiar înainte de a intra în amintire, Universiada '81 promite a fi de neuitat.

DUMITRU GRAUR ■

Reascultîndu-l pe Bob Dylan

Cu vocea și cu frazarea total antiartistice, marcate de o tragică ironie, purtînd parcă în ele toată mizeria pămîntului, cu cîntecele sale revoluționare și protestatare, citadine sau simple, ca de la țară, „trapeziste" cum însuși le numea, cu contradicțiile și ambiguitățile sale, Bob Dylan rămîne o imagine-simbol a unui anume tip de societate contemporană. El este în părți aproape egale și muzician și interpret de folk, rock, country-and-western, blues și, totodată, un remarcabil poet. Un poet al protestului în primul rînd, al revoluției, dar și al iubirii pure și simple în rostire.

Cu cîntecul său intitulat **Hurricane** a fost în stare să elibereze din închisoare un om condamnat pe nedrept. Cu cîntecele manifest ca **Maeștrii războiului, Vînare de vînt** și **Blues vorbit al celui de-al III-lea război mondial** a zguduit milioane de conștiințe, dezvăluindu-le spectrul unei conflagrații distrugătoare. Un exemplu din ultimul cîntec citat : Bob Dylan își vizitează psihiatrul, spunîndu-i că a avut un coșmar îngrozitor, făcîndu-se că se plimbă singur prin New York, după o explozie atomică. În final, medicul îl întrerupe, confesîndu-se la rîndul său : „Eu am același gen de vise, dar cu o mică diferență / Visez că singura persoană care a rămas după război eram eu / Pe tine nu te-am văzut pe acolo..."

Un cîntec plin de umor politic, **Talking John Birch Society Blues**, ironizează societatea neofascistă americană cu același nume, al cărei membri se disting prin anticomunismul lor fervent. Un membru al societății își schimbă numele în Sherlock Holms și, după îndelungi cercetări, descoperă benzi de culoare roșie pe pînza drapelului american. Concluziile sînt de o ironie absurdă : în conformitate cu principiile societății amintite, 98 la sută din cărțile bibliotecilor trebuie aruncate ; dintre prieteni, 98 la sută trebuie să dispară ; celelalte două procente fiind reprezentate de membri ai societății John Birch. Omului nu-i mai rămîne nimic de făcut decît să se autosuspecteze cu speranța că nu va găsi în sine nimic îndoielnic.

Desigur, Bob Dylan cîntă și despre dragoste și uneori o face suav, tandru, alteori cu ironia care-i caracterizează. Din aproape tot ce a cîntat și cîntă explodează **ideea**, din cîntecul lui rămîi neapărat cu ceva.

Reascultîndu-l pe Bob Dylan am înțeles încă o dată ce înseamnă incomensurabila forță a cîntecului bine făcut, bine scris, a cîntecului care știe ce vrea, care are ceva de transmis. În fond, orice cîntec trebuie să aibă un mesaj, fie el cît de simplu. Un cîntec bun poate fi un semn, o cicatrice pe conștiința ascultătorului, fie el, cîntecul, de muzică ușoară sau folk. De ce nu putem uita nici acum, pornind de la Dylan spre folk, la atîția ani de la apariție, de **Cîntec pentru securitatea europeană** al lui Mircea Florian, de **Nopți** și **Antirăzboinică** ale lui Vali Sterian, de **Dulce Romanie** al lui Mircea Vintilă, de **Ursul românesc** al lui Tudor Gheorghe și încă de multe altele ? Ne încurcăm însă mereu în rîmele subțirele de genul mare — soare, lalea, cer peruzea — debitate frenetic în sute de texte anoste, inexpresive, incoerente, stupide chiar. Și numai muzica tînără mai izbutește să ne aducă înaintea cîntecului cu text de substanță, a cîntecului adînc, care va avea întotdeauna prioritate în fața banalului, care se mai și vrea uneori ancorat în real.

Reascultîndu-l pe Bob Dylan, ni-l închipuim fredonînd bluesuri vorbite despre pace, despre dragoste, și frumos, prietenilor săi, folkiștii români.

GEORGE STANCA ■

MOTOPSIHOCOȘMAR

(Motorpsycho nightmare)

Eram obosit aseară de atîta mers pe jos
Simțeam fiecare piatră desenată pînă la os
Aveam în stomac un munte și în cap creier pisat
Cînd am observat o casă și la ușă am sunat
A apărut un om rînjind de jurai că acuși mușcă
Din mîna lui dreaptă pîn-la pieptul meu — o pușcă

Am căzut în genunchi, i-am zis „Te rog să nu tragi
De mic mi-au plăcut ogorul și țăranii îmi sînt dragi"
El a zis „Nu ține, toată lumea vorbește
Ești vînzătorul ambulant care nu se potolește"
Eu i-am zis „Nu, nu sînt ăla, sînt doctor, pe cuvîntul meu
Am fost un copil cuminte și am fost și la liceu"

„Habar n-ai tu ce e cîmpul" țăranul a incriminat
Cînd s-a auzit un zgomot și peste umăr m-am uitat
Era fata lui, pe urmă am aflat că o cheamă Rita,
Venea din bucătărie dar pășea ca-n DOLCE VITA
El a zis „Poți să rămîi, însă e-o condiție în față
Să nu pui mîna pe fată și să-mi muieți vaca dimineață"

Ochii mei erau de piatră cînd m-am așezat în pat
Scîrțîitul bruse din dreapta într-un cot m-a ridicat
Silueta decupată de lumină-n golul ușii
Semăna cu Tony Perkins dar avea tot voceа Ritei
Cînd mi-a zis din locul ușii „Ce atîta freeuș
Ți-am adus un prosop, hai cu mine să faci duș"

„Nu vreau duș" i-am răspuns „filmul ăsta l-am văzut
Dacă aș fi avut minte n-aș fi intrat de la început"
Rita nu m-a înțeles și a zis „Prea mult tanaj
Eu sînt aici, tata e-n spate, baia este la etaj"
I-am răspuns „Ce-ai face în locul meu dacă-ai fi tu ?"
Rita a bătut din palme și a zis „Ai de gînd, sau nu ?"

Ce puteam acum să fac, îi promisesem că-i mulg vaca
De șters pe furiș, nici vorbă, fiindcă-n ușă stătea fata
M-am chinuit atunci să spun ceva să-i fac să fiarbă
Și-am zis „Îmi place Fidel Castro și de mîine îmi las barbă"
Rita m-a privit o clipă și a dat din cap contrariată
Pe scări cobora țăranul și urla „Mai spune o dată !"

„Da, îmi place Fidel Castro" am repetat cu ea din carte
În timp ce el trăgea de Rita ca s-o dea mai la o parte
O clipă nu l-am mai văzut, s-a reînzit după un oblon
Și-a apărut cu pușca în mînă și cu ochii de neon
Mi-a zis „Ai două secunde ca s-o ștergi din casa mea
Șobolan nenorocit doctor comunist lichea"

Eu am zbughit-o clasa-ntîia, nici nu știu cum s-a întîmplat
Într-o clipă am fost pe drum, deși pornisem din pat
Prin ferestrele deschise Rita s-auzea plîngînd
În pragul casei țăranul trăgea pledoaria înjurînd
Am privit o clipă scena, să mi se-ntipărească în minte,
Și-am pornit mînînd pămîntul, pe șosea, tot înainte

Rita e-acum într-un motel, de mult a șters-o de-acasă
El de-atunci cu pușca în mînă nu s-a mișcat de pe terasă
E convins c-o să mă întorc și tremură de nerăbdare
Cu F.B.I.-ul împreună să mă bage la închisoare
Eu ? trăiesc într-o țară unde poți să spui de toate
O s-o-ncurc într-o zi de prea multă libertate.

FATĂ ÎN NORD, DEPARTE

(Girl from the north country far)

Dacă mergi departe în nord
Unde vîntul e-amestecat cu nea
Adu-i aminte de mine celei
Care mi-a fost iubită cîndva

Dacă ajungi cînd zăpada înghețată
Cînd rîul e neted, cînd cerul e de os
Vezi să albă pe ea haine groase
Să n-o muște vîntul tăios

Ai grijă părul lung să-i atîrne
Peste sini să înflorească-n bucle greu
Ai grijă părul lung să-i atîrne
Fiindcă așa mi-o aduc aminte mereu

Mă întreb des dacă ea mă mai știe
De-atîtea ori gîndul m-a frămîntat
În cel mai negru întuneric al nopții
În splendoarea răsăritului cel mai curat

Dacă mergi departe în nord
Unde vîntul e-amestecat cu nea
Adu-i aminte de mine celei
Care mi-a fost iubită cîndva.

CA O FEMEIE

(Like a woman)

Azi nimeni n-are habar
Cum stau și mă plouă-n buzunar
Dar toți știu despre ea
Ce haine noi avea
Ei însă nu o cunosc cu floarea și panglica
Căzînd din părul ei
Ea dorește ca o femeie
Ea iubește ca o femeie
Ea seînceștе ca o femeie
Însă plînge ca un biet copil
Sfîntă fecioară, ea-i a mea
Dar nu cred c-o să mai fiu multă așa
Nu-i greu de observat
Pe ce drum întortocheat
Pașii ei au pornit într-un peisaj ciudat
Cu perle și abur împrejur
Ea vorbește ca o femeie, zău că da,
Iubește ca o femeie, zău că da,
Seînceștе ca o femeie
Însă plînge ca un biet copil
Era ploaie și noroi
Și-naintе și-napoi
Cînd am intrat la ea
Mi-era gîtul însetat
Și prea mult timp înfometat
Hoinărisem așa
Și-am nimerit la ea
Rostogolit ca un zar
Era clar
Că eu nu mă potrivesc
N-am de ce să stau să mă gîndesc
Cînd ne vom întîlni
Într-o altă zi
Fă-te că nu mă cunoști, nu tremura.
nu roși,
S-a întîmplat să gust din lumea ta
Ea dorește ca o femeie, zău că da,
Iubește ca o femeie, zău că da,
Roșește ca o femeie
Însă plînge ca un biet copil.

E BINE, MAMĂ, DOAR CĂ PIERD SÎNGE

It's all right, ma, I'm only bleeding)

Întunecimea-n miez de zi
Umbrește coada lingurii
Baloanele de la copii
Plutesc peste cîmpii pustii
Și soarele și luna, știi,
Se pierd în miezul negurii
Cînd te trezești mult prea devreme
că nu mai ai ce-i face
Amenințări tăioase rid
Și sunetul din corn e hid
Dar dovedește răspicat
Că viața, dacă a secat,
Nu din cuvînt s-a întîmplat
Ci omul este vinovat
Că moartea vine-ncoace
Praful adunat pe foi
Descoperi că-i de la război
De-atîta plîns e jos noroi
Și poți să plîngi și tu cu noi
Ce-i pasă șefuluі că plînge un copil
sau tace
Tu refuzi
Dar auzi
Cum strig acum
Și asuzi
Totu-i bine, mamă, am deschis ochii
Unii pierd, alții cîștigă
Aurul din mămăligă
Ochii lor se-aprind și strigă
Sosesc tîrîș și se-ncirligă
Urăsc doar ura, zic din gură, și-n-nghit
cu fiecare dușcă
În lumea asta minunată
Pistoalele-s din ciocolată
Munții sînt din înghețată
Cazi, așa-i, dar cazi pe vată
Isus e din zahăr ars și cîinele nu mușcă
Preoții-ți vorbesc de moarte
Profesorii îți zic de carte
Cu care poți s-ajungi departe
Dar bogățiile-s deșarte
Ba chiar și președintele citeodată trebuie
să stea gol pușcă
Există reguli
Și legi de stat
Și oameni care
Le-au confecționat
Totu-i bine, mamă, îi păcălesc cu
Cu reclame te învață
Că tu ești singurul în viață
Care poți să mai faci față
Profesiunii de paiață
Dar norii nu-s cusuți cu ață și lumea
se-nvîrtește
Cînd crezi că-n fine ai găsit
Te pomenești încercuit
Răspunsu-atît de mult dorit
Se stringe-n furul tău cumplit
Și ei te cred doar amorțit și te string
ca într-un clește
E-n sînge întrebarea grea
Și-o simți cu toată măduva
Soseaua nu mai e a ta
Acum pe loc ai renunța
Nici ei, nici ei, nici eu, nici ea, nimic
nu își se potrivește
Stăpînul cîntă
Ceilalți joacă
Deștept sau prost tot trebuie s-o faci
Dar nu-i de mine, mamă, muzica asta
El stau comod și se îndoapă
Au marmură și-argint la groapă
Beau din cristaluri scumpe apă
Și florile, cînd și le sapă,
O fac doar fiindcă-s ale lor și-au băgat
bani în ele
Au cluburi la doi pași de casă
Unde discută și se-ndeasă
Perdeaua de la geam e groasă
Și idolul de-azi după-masă
E aplaudat și ridicat cu capul printre
stele
far tu, care crezi că-i ușor
Să ieși din al mulțimii cor
Vei observa că la vapor
N-am mai lucrat de multișor
Și e-am făcut cearșaf și perne din pînza
pentru vele
Să nu crezi cumva
Că-i invinuiesc
Cînd stau în pivnițe
Și chefuiesc
Însă nu-mi cere, mamă, să le fac joeul
Bătrînii sînt scandalizați
De tinerii nerușinați
Care insultă ce-a fost vechi
Și găsesc noul în perechi
Dar cui îi pasă-ntr-adevăr cînd totul
e-o spoială
Cei ce sînt puși să străjuiască
Au fruntea învelită-n ceață
Sînt ucigași dar poartă mască
Și sînt plătiți să îi ferească
Pe cei care-au căzut cîndva la învoială
Ochii mă ustură cumplit
Toți zeii mei au ostenit
Ce-am crezut eu și ce-a ieșit
Noroc că nu m-ați păcălit
Mi-ați arătat, m-am lămurit
Cătușele mă string cumplit, dar sîntem
în aceeași oală

Ce visez
Dacă s-ar ști
La ghilotină
Aș nimeri
Da-i foarte bine, mamă, că asta-i viața

în românește de
ALEXANDRU ANDRIEȘ ■

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția Viața politică (Mihai Pelin, Ion D. Gora Ilie Purcaru, N Grigore Mărășanu) – 26 00. 25 66 ; Secția Economie, Știință, Sport (Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Ovidiu Ioanițoaia) – 14 57, 25 59 ; Secția Cultură-învățămînt (George Arion) – 25 60 ; Secția Sensori, Probleme social cetățenești (Adrian Dohotaru, Tudor Octavian, Mihai Stănescu, Margo Nedelea) – 21 30, 25 58 . Administrație – 21 24 ; Fotoreportaj – 25 42 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu) – 21 23, 25 69, 20 72 ; Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 ; Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef – 17 60 10 interior 20 32 ; Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136–137, telex : 11126, București, strada 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

31

ANUL XXI (1364)
30 IULIE 1981

flacăra

ORGANUL CONSILIULUI CENTRAL AL UNIUNII TINERETULUI COMUNIST ȘCOLARUL

Presa noastră, ea însăși o tradiție democratică

Presa noastră cea adevărată, cea realistă și inspirată, a stat totdeauna sub imperativul unei răspunderi civice, al unui profund angajament. Majoritatea covîrșitoare a ziarelor și revistelor noastre a militat pentru ideile cele mai înaintate din epocă, a premers și înrîurit marile evenimente. Cărțile despre istoria presei la noi — sau, mai bine-zis, despre tradițiile patriotice și umaniste ale presei românești — au ca fir conducător tocmai aceste virtuți de răspundere și angajare, lăsate testamentar viitoarelor publicații.

Dacia literară vine cu un program îndrăzneț și cuprinzător, ideind să publice toate lucrările tuturor autorilor români de pe teritoriul Daciei de odinioară, militînd pentru literatura patriotică originală în contextul cascadei de traduceri și adaptări de tot felul, fără nici o finalitate etică și estetică. Ceea ce va face la rîndu-i **Familia** orădeană, denumită așa pentru că visa, unite ca într-o familie, toate provinciile românești să-i publica pe scriitorii de dincolo și de dincoace de Carpați ; descoperindu-i astfel pe Eminescu și avînd curajul să publice primul articol, în limba română, despre Karl Marx. Pînă și un ziar conservator, cum a fost **Timpul**, devenea angajat în probleme de incisivă critică socială cu deschideri democratice, sub pana lui Mihai Eminescu. În condiții vitrege, din modestul buget propriu și cu subscripții, cărturarii epocilor editează publicații de aleasă ținută artistică și cetățenească : **Tribuna**,

(Continuare în pagina 2)

AL. ANDRIȚOIU ■

Într-un răsărit de ape — Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

Discuție sub semnul pîinii

— Tovarășe prim-secretar, întreaga noastră discuție am vrea să o punem sub semnul pîinii. E vestită din străbuni pîinea de Pecica, mare cît roata carului, cum se spune în popor. Să vorbim mai pe larg despre pîinea județului. La propriu și la figurat, fiindcă e vorba de un principiu al nostru de temelie : nici pîine fără muncă, nici muncă fără pîine.

— În adevăr, de aici pornesc toate. Azi mai mult ca oricînd, în industrie, în agricultură, pretutindeni se cere implicarea fiecăruia, de la muncitor la maistru și la conducător de întreprindere, de la țăran la director de I.A.S. sau președinte de C.A.P.

Interviu cu tovarășul PAVEL ARON, prim-secretar al Comitetului județean Arad al P.C.R., președintele Consiliului popular județean

În soluționarea efectivă a problemelor pe care le ridică buna desfășurare a producției, creșterea în ritm tot mai susținut a eficienței economice. Ca să consumăm mai mult, trebuie mai întîi să producem mai mult, mai bine, mai eficient. Este singura ordine logică a lucrurilor.

— Pentru a atinge acest triplu obiectiv Aradul dispune de tot ce este necesar, de oameni și de bogății naturale. Pe această veche vatră românească natura a dăltuit parcă o arhitectură în trepte — de la întinderile unduinde ale Cîmpiei de vest la dealurile line ale Lipovei și pînă spre Zarand. Din inima Apusenilor în cîmpia Mureșului și Crișului oamenii trudesc pentru bunăstare. Care sînt treptele către care duc spre ea ? Am sugera să nu stăruim prea mult asupra cifrelor, întrucît ele sînt cunoscute din presă și din statisticile publicate.

— Să amintesc doar ca introducere că județul nostru, al 22-lea pe țară în ce privește populația, se situează pe locuri fruntașe la producția de legume, grîu și chiar la porumb ; că toate vagoanele românești de călători aci se produc ; că Aradul e întrecut doar de București la țesăturile de bumbac ; și că aproximativ o treime din producția industrială a județului se exportă, în majoritate pe devize libere. Aproape o jumătate din producția industrială se realizează în construcțiile de mașini și în chimie, ramuri purtătoare de progres tehnic, de vîrf, dar să nu ignorăm faptul că Aradul este singurul producător de păpuși

(Continuare în pag. 12—13)

LIONEL NIȚESCU ■

Jurnal de campanie

„Zile fierbinți" pe Cîmpia teleormăneană și după încheierea secerișului

„Lunga și îngusta vale a Călmățuiului", eternizată de Zaharia Stancu, ni se dezvăluie într-un moment unic, momentul de respiro al pămîntului, cînd noaptea se înginină cu ziua. Cîmpurile întinse, aranjate parcă de mîna unui arhitect, defilează pe lîngă mașina greoaie care rupe cu urletul ei liniștea acestei dimineți. Nu ai nevoie de un ghid anume să-ți dezvăluie urmele lanurilor de grîu, în locul lor fiind arăturile și semănăturile, purtînd cu ele mirosul reavăn al pămîntului iptors de brazdă, semnînd, la această oră, o nouă carte de vizită a gospodarilor locului. „A fost aprigă campania grîului în acest an. În fiecare zi, din cele 10 cît a durat secerișul, ne-a călcat cîte o ploicică, atît cît să ne încurce treburile. Nici măcar bună pentru porumb n-a fost ! Noroc cu oamenii, uniți toți ca unul, pentru a pune la adăpost grîul !" Cel care rememorează zilele campaniei grîului —, terminată de mai bine de o săptămînă — este directorul S.M.A. Salcia, Ion Manea, pe fața căruia se resimte și acum că nu s-a lipit somnul de el nici un moment în timpul bătăliei cu ploicelele încurcă-lume. Și acum dormitorul îl are tot în birou, doarme tot pe apucate, schimbarea echipamentelor de pe combine fiind o treabă la fel de serioasă, ca și campania grîului, dealtfel. E tînăr, are doar 34 de ani, nu se plînge de somn, o să tot doarmă la pensie. Se amuză de această „filozofie de doi bani". De fapt, este bucuros. Și-a făcut planul la grîu, a pus grîul la adăpost, și de cîteva zile a început recoltarea fasolei.

În dreptul tarlalei Măgura Purului (unde, ni se spune, s-a bătut recordul la grîu, obținîndu-se peste 5 000 kg la hectar), îl întîlnim pe inginerul șef Alexandru Olmazu. „Cei doi — fusesem avertizați înainte de a păși în Consiliul intercooperatist Salcia — formează o echipă de milioane". Adică, ni s-a explicat, de n-ar fi fost organizarea ca de comun, pusă la cale de ei, s-ar fi pierdut cu siguranță ceva

(Continuare în pagina 2)

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

DIN SUMAR:

Au cuvîntul cabanierii, se pregătesc turiștii (pag. 6-7) ■ OMUL — INTERIOARE DE CONȘTIINȚĂ (pag. 10) ■ „Fantezia 2000" e gata de drum (pag. 11) ■ Un monument prinde contur : ISTORIA LITERATURII ROMÂNE... DE G. CĂLINESCU (pag. 15) ■ UNIVERSIADA '81 (pag. 21-22-23)

O premieră mondială

Meridianele de acupunctură văzute de ochiul uman

Comunicarea rezultatelor acestei cercetări — rod al unei munci de 2 ani de zile a unui colectiv de medici și ingineri, avîndu-l ca mentor pe binecunoscutul acupuncturist gălățean, dr. Virgiliu Băgu — a stîrnit un viu interes și reacții contradictorii la recentul Congres internațional de acupunctură, desfășurat la Brno, în R.S. Cehoslovacă. Renumiți practicieni și oameni de știință în domeniu au primit cu entuziasm descoperirea românească, alții au privit-o cu nedumerire și rezerve, deși proiecția fotografiilor, a clișeelor așază cercetarea în afara oricărui dubiu, ca și originalitatea ei.

Deși recunoscută azi de către Organizația Mondială a Sănătății și practicată pe scară tot mai largă în toată lumea, dezvoltînd chiar veritabile școli naționale, datele acestei metode tradiționale de tratament a numeroase boli nu au fost totuși demonstrate prin metode și metodologii obiective, ale științelor moderne, fapt ce preocupă pe mulți medici și savanți de pretutindeni. Dr. Virgiliu Băgu — despre ale cărui rezultate și preocupări în aplicarea acupuncturii în țara noastră am scris în cîteva rînduri — este, ca mai toți acupuncuriștii, în primul rînd, medic, medic specialist în boli interne și reumatologie, și era firesc să-i macine numeroase întrebări privind veridicitatea punctelor și meridianelor nevăzute încă de nimeni, acceptate empiric de mii de ani : cum ar putea să le facă vizibile ochiului uman, științific spus, cum ar putea să fie vizualizate, obiectivizate și demonstrate experimental ? !

În discuții profesionale cu prietenul și colegul său, dr. Gheorghe Bugeac, șeful laboratorului de medicină nucleară al Spitalului județean din Galați, s-a întrezărit posibilitatea de a investiga acest teritoriu necunoscut prin mijloacele medicinei nucleare, cu ajutorul izotopilor radioactivi. (Pînă acum, în lume, s-a reușit evidențierea doar parțială a punctelor de acupunctură cu ajutorul unor măsurători electrice și se cunosc, de asemenea, încercările de explorare, prin intermediul izotopilor, tot a punctelor nu a meridianelor, a traseelor de la puncte pînă la organul intern de referință, ale unor medici din Franța și Coreea care au folosit însă alți izotopi decît medicii români, iar la noi în țară, dr. Răibuleț de la Herculane a explorat un segment de meridian.) Problema de început era : ce izotop să aleagă din numeroșii pe care îi utilizează medicina nucleară ?! Și în ce concentrații ? Fiecare radioizotop avînd o energie specifică, proprie, care dintre ei poate să stabilească legături, relații favorabile cu energia proprie unui meridian sau altuia, știindu-se că valabilitatea acupuncturii se întemeiază tocmai pe energetismul organismului uman ? După numeroase încercări, ajung la concluzia că energia care se potrivește cel mai bine bioenergiei trasoarelor clasice din medicina tradițională chineză pe care o practică dr. Băgu (specializat în China) este radioizotopul 99mTc. (Procesul intim, în ce mod, prin ce mecanism, se leagă cele două energii rămîne de studiat, ridicînd o pasionantă problemă de cercetare fundamentală atît pentru medicină, cît și pentru fizică sau electronică.) „Cert este că — precizează dr. V. Băgu — am reușit să evidențiem atît punctele cît și

(Continuare în pagina 5)

CICI IORDACHE ■

Triumful umanismului revoluționar: omul nou

Preocuparea de căpetenie și statornică a partidului nostru, în epoca marcată de cel de-al IX-lea Congres al său, așezarea întregii noastre vieți pe principiile deplinei democrații, ale dreptății, eticii și echității socialiste, ale respectării ferme a legalității socialiste se impune ca una din cele mai înalte cuceriri ale acestor ani din urmă. Într-adevăr, se poate spune că, mai mult ca oricînd în trecut, în mod clarvăzător, unul din procesele revoluționare primordiale a devenit formarea conștiinței socialiste, a omului nou, proces direcționat în permanență și în mod sistematic de o serie întreagă de măsuri și activități, între care, de cinci ani încoace, de vizionarul Festival al muncii și creației „Cîntarea României", cea mai largă mișcare de educație revoluționară.

„Să punem permanent la baza întregii activități educative — subliniia recent în Expunerea la Congresul consiliilor oamenilor muncii tovarășul Nicolae Ceaușescu — concepția revoluționară despre lume, materialismul dialectic, cultivarea în rîndul oamenilor muncii, al tineretului, a înaltelor ideaiuri revoluționare, a patriotismului socialist, a hotărîrii de a apăra cuceririle revoluționare, de a face totul pentru victoria socialismului și comunismului, pentru apărarea independenței și suveranității patriei".

Definirea clară și sublinierea repetată a acestor linii directoare ale profilului omului nou conferă o perspectivă revoluționară întregii activități politico-educative, dar, așa cum s-a subliniat în documentele celui de-al XII-lea Congres al partidului, și în acest domeniu se impune realizarea unei noi calități. Programul partidului, ca și Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, sintetizează, în mod clar aceste însușiri morale ale omului nou, determinante fiind în definirea profilului său spiritual, în genere, cele cu caracter revoluționar: abnegația față de cauza socialismului și comunismului, patriotismul revoluționar, intransigența în apărarea cuceririlor noii orînduiri, spiritul de dreptate și echitate socială, solidaritatea internațională, frăția cu toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, atitudinea înaintată față de muncă, receptivitatea față de nou și militarea neobosită pentru promovarea acestuia în orice domeniu de activitate, devotamentul față de adevăr, cinstea și demnitatea, deplina responsabilitate socială, colectivismul ca și conduita desăvîrșită în viața de familie și în societate, modestia și respectul față de tovarăși.

Din însăși enumerarea acestor trăsături morale caracteristice pentru omul nou se poate lesne deduce că ne aflăm în fața unei noi concepții despre umanism, o concepție ce fundamentează umanismul revoluționar care, așa cum l-a formulat secretarul general al partidului nostru, reprezintă treapta cea mai înaltă a unei străvechi aspirații ce, în împlinirea sa, pentru prima dată, în mod real și practic, pune mai presus de toate omul, colectivitatea, interesele generale. Tocmai faptul că omul nou pornește în relațiile sale de la asemenea principii profund umaniste îi permite ca însușirile sale, în deplină concordanță cu esența sa, eliberată de orice vicisitudini materiale și sociale, să fie dintre cele mai alese, mai demne de calitatea sa primordială de a fi produsul cel mai perfecționat al naturii, creatorul a tot ceea ce înseamnă civilizație pe planeta noastră.

Este necesar de aceea ca în mod sistematic mijloacele noastre politico-educative să combată, cu tărie, mentalitățile care vin în contradicție cu principiile morale ale noii societăți, de la parazitism la tendințele de căpătuială și huzur sau la trădătoarea părăsire de țară în virtutea lășului îndemn „ubi bene, ibi patria" și, în același timp, să militeze cît mai stăruitor pentru încetățenirea în comportarea de fiecare zi a oamenilor a unor convingeri înaintate, proprii prototipului uman al comunismului, fără ca prin aceasta să se înțeleagă că e vorba de o uniformizare. Spunem „convingeri" pentru că în mod real omul nou nu e o entitate morală de seră, o sumă de principii teoretice debitate cu ușurință la tot pasul, ci o creație vie a acestei epoci, adică un om, ca noi toți: trăiește, muncește, se bucură, speră, are de învins greutăți și necazuri din confruntarea cu care iese victorios tocmai pentru că forța sa stă în anteica legătură cu colectivitatea căreia îi aparține, cu poporul său. Superioritatea lui morală sălășluiește, de asemenea, în el însuși, în concepția revoluționară despre lume și viață, în orizontul său științific tot mai larg, într-o solidă pregătire profesională, în deprinderea de a trăi și rațional și frumos.

Chiar dacă formarea omului nou e un proces complex și permanent, care nu se poate limita la numai cîteva cincinale, tocmai în bătălia pentru înfăptuirea acestor prefaceri revoluționare, a îndeplinirii obiectivelor strategice ale acestor cincinale s-a forjat conștiința înaintată a omului de azi, s-a modelat, nestinjenit, personalitatea sa umană, întruchipare luminoasă, însuflețitoare a unei înalte moralități. Multe din unitățile noastre productive de la orașe și sate, lăcașurile de cultură au devenit și trebuie să devină tot mai mult centre ale educației revoluționare, ale formării omului nou. Tocmai de aceea niciodată nu am nutrit mai puternic convingerea că formarea acestui om cu o înaltă conștiință de patriot și revoluționar, cu o moralitate pe măsură, a comunistului de omenie, va deveni realitatea cea mai impresionantă și mai durabilă a societății socialiste și comuniste, că vom putea spune într-o zi, parafrazînd „Cîntarea României" și adresîndu-ne țării noastre: „Care e mai mîndră decît tine între cîte țări sînt pe pămînt? Care are oameni mai aleși, mai demni de stimă pentru virtuțile lor de muncă și de frumusețe morală?".

NICULAE STOIAN ■

Oftalmologia românească tot mai prețuită

Personalitate de primă mărime a oftalmologiei românești și mondiale, profesorul doctor Mircea Olteanu a avut, și în ultima vreme, o agendă de lucru încărcată. În lunile mai și iunie, de pildă, șeful catedrei de specialitate din I.M.F. București a lipsit din țară. Mai întîi la Paris și apoi la Londra, profesorul Olteanu a ținut prelegeri, împărtășind colegilor francezi și englezi din experiența sa și a școlii românești. Invitat de renumiții profesori Dufourmentel și Banzet, medicul român a efectuat și cîteva demonstrații operatorii în materie de chirurgie estetică și reparatorie, în acest domeniu oftalmologia noastră avînd, datorită mai ales cercetărilor de la Spitalul militar central, o recunoscută autoritate. La Londra, Mircea Olteanu a lucrat, alături de profesorul Choyce, pentru aplicarea în oftalmologie a maselor plastice, tot mai folosite azi în recuperarea marilor arși.

Reintors în Capitală, profesorul își împarte, ca de obicei, timpul între saloanele bolnavilor și sălile de operație. El se ocupă totodată de redactarea unui „Atlas oftalmologic în imagini", precum și de terminarea caietelor de specialitate „Actualități în oftalmologie", aflate înaintea predării la Editura didactică și pedagogică. La jumătatea lui septembrie, Mircea Olteanu urmează să plece în Argentina, la Cordoba și Buenos Aires, ca oaspete de onoare al Institutului „Malbran". Va colabora acolo cu o altă figură de seamă a oftalmologiei mondiale, profesorul Zavalia, axîndu-se pe chirurgia retinei și a corpului vitros (la Cordoba), precum și, la Buenos Aires, pe cea a retinei.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Presa noastră, ea însăși o tradiție democratică

(Urmare din pagina 1)

Vatra, Literatorul, Sburătorul, Bilete de papagal mai durabile — și multe altele efemere. Am lăsat la urmă cele două mari reviste sărbătorite anul acesta, **Contemporanul**, tribună a ideilor socialiste, marxist-leniniste, și **Viața românească**, nu străină de aceste idei prin prezența lui Stere și Ibrăileanu în miezul progresului social și artistic.

Exemplele sînt numeroase, frumoase, pasionînd deopotrivă cercetătorul și iubitorul de cultură. Probleme de istorie, de politică, de economie, sociologie, etică și, firește, de cultură, însteleză conținutul bogat și dens al mai tuturor publicațiilor noastre, chiar dacă editorul lor era, în același timp, proprietar, el nu-și folosea publicația în scopuri egoist-personale, nici măcăr nu avea iluzia că-i aparține, ci o considera a patriei, a culturii naționale, a poporului său pe care se străduia să-l lumineze **(Semănătorul)**, să-l educe materialist științific și să-i ridice la luptă **(Contemporanul**, publicațiile comuniste), să facă o incizie adîncă în societatea nedreaptă a epocii **(Facla)**.

Desigur că programul revistelor se clarifică revoluționar prin apariția clandestină a ziarelor și revistelor partidelor **(Scînteia** și **România liberă, Lupta de Clasă, Korunk)** sau oficiale, dar înfiripate de partid **(Bluze albastre, Șantier)** etc. Cei mai reputați oameni de știință și cultură vor polariza în jurul lor și vor intra cu deplină dăruire în opera de edificare a socialismului, de după eliberare.

Dacă privim peisajul gazetăresc și revuistic al României socialiste de astăzi, observăm repede și limpede că aproape toate publicațiile vin dintr-o tradiție fluentă sau relau o tradiție întreruptă a presei noastre angajate. **Scînteia, România liberă, Era Socialistă, Korunk** vin direct din eroismul luptelor revoluționare, **Contemporanul, Convorbiri literare, Familia, Astra, Viața românească, Tribuna, Vatra**, din reluarea unor ediții de demult, **România literară, Ramuri, Athenaeu, Flacăra, Cronica** din tradiții mai apropiate. Altele sînt noi ctitorite. O bună parte din toate acestea, în recentii cincisprezece ani, din grija tovarășului Nicolae Ceaușescu, în genere, ele acoperă geografic și istoric toate provinciile țării, inclusiv în limba maternă pentru naționalitățile conlocuitoare. Pe generații, pe specialiști — între publicația populară **(Albina, Cîntarea României)** și cea de erudiție, cu destinație autohtonă sau pentru străinătate. O adevărată frescă în care, prin recentele măsuri, se inspică reapariția lunară a unor publicații trimestriale sau nașterea unei noi reviste, ca în cazul detașării **Caietelor critice** din sumarul **Vieții românești** într-o publicație de sine stătătoare. Și-ar putea chiar ca visul unei reviste de poezie să mijească la orizont. Și de ce nu?

Firește că nimeni nu încearcă să facă o descindere paradisiacă în destinul perfect rotund al publicațiilor noastre. Sînt încă probleme obiective și subiective. Unele pe care le fac serpentinele birocrației existente încă, altele pe care și le fac publicațiile însele, mai cu seamă în tendința lor de a se exprima ca feude închise, nu ca publicații de partid ale statului socialist. Există încă o tendință de a substitui fecundul spirit de răspundere, angajamentul plenitudinar, cu cercul restrîns de grup, de aristocrație a spiritului ales, înlocuind originalitatea autohtonă cu împrumutul, cu decalcul.

Nu putem omite aceste păcate — e drept, insulare — cînd vorbim despre tradițiile presei românești, dar nici nădejdea stenică, nestrămutată, că, spre binele culturii noastre naționale, spre înflorirea ei în care credem toți și ne străduim să contribuim cu toții, ele se vor pulveriza. Cultura deschisă spre universalitate, de pe terenul ferm al spiritului său național, de la **Dacia literară** încoace, cultura națiunii noastre socialiste are datoria multiseculară de a se clarifica pe axul credințelor ei aidoma unei colonii de cristal.

„Zile fierbinți" pe Cîmpia teleormăneană și după încheierea secerișului

(Urmare din pagina 1)

grîu. „Meritul nu ne aparține — a venit replica inginerului șef — de n-ar fi fost mecanizatorii noștri atît de prompți, nu știu cum ne-am fi descurcat. Dacă e să vorbim de o echipă „de milioane" atunci trebuie neapărat să includem în ea pe cei 44 de combineri ai noștri, pe șoferii de la I.T.A. Sibiu, care ne-au asigurat exemplar transportul, pe toți ceilalți care au asigurat masa caldă, consistentă, de la cap de arie... E drept, s-a muncit organizat".

Gheorghe Călărășeanu, asul combinerilor (despre care auzisem că în toată perioada secerișului se urcase pe combină descălțat de pantofi ca să n-o murdărească) conchide că s-a muncit „chiar mai mult ca la carte în acest an". Ride după ce rostește vorbele. „Cum mai mult ca la carte?" — îl întrebăm, intrînd în joc. „Așa! — zice — cartea nu te învață cum se găsesc soluțiile din mers. Noi am făcut treaba asta!" Nu arată cei 45 de ani pe care-i are pentru că, zice, abordînd aceeași veselie, îi place munca. De 11 ani e pe combină dar n-a băgat-o la reparații capitale. A trecut secerișul și n-a înregistrat la ea nici o defecțiune. Acum a pregătit-o pentru fasole, după cum se vede. A întrerupt masa (pentru că în pauza de masă l-am întîlnit acolo, la capătul tarlalei de fasole), să ne arate combina lui. Ne-a purtat de jur-împrejurul ei, ca și cînd ne-ar fi arătat o operă de artă, după care ne-a deschis ușa de la cabină. Ca într-o farmacie era în încăperea micuță. Nu lipseau nici florile. Ne spune că și alții începuseră să se descalțe la urcarea pe combină. „După cum vedeți, mai sînt și azi „desculți" prin zona noastră!" Iarăși rîde. Citise, firește, romanul **Desculț**, de fapt, știa despre ei de la bătrînii satului.

La C.A.P. Putineiu nimerim la masa festivă a mecanizatorilor. Sărbătoreau grîul pus la adăpost, reușiseră să depășească planul, făcuseră 4.300 kg/hectar, în loc de 4 100 cît planificaseră. (Proiectantul sistemului de irigații estimase 4 000 kg/hectar, deci, îl bătuseră și pe el.) Era de acum seară, tîrziu. Se adunaseră la masa festivă după ce apăruseră stelele, pînă în noapte trăseseră la arat și semănat, a doua zi, duminică, o luau de la capăt. „După cum vedeți, tot din mers serbăm și recolta grîului" — zice unul din mecanizatori, Costică Bălan, căruia îi place să spună că el a încheiat eliberatul terenului, acolo, pe tarlaua „lui Toți'ă", unde schimbase combina cu presa. Treburile îi merg bine, zice, și ale lui, și ale C.A.P.-ului. Unul din coolii a ieșit pe vicioarele lui, e repartizat tehnician agronom, stagiar, firește, aci, la C.A.P.-ul lor; grîul e pus bine, porumbul e frumos, „de pomină", ei au ajuns cu norma la C.A.P. de 72 de lei... Stefania Ionescu, președinta C.A.P.-ului (de curînd purtătoare a titlului de „Erou al Muncii Socialiste", C.A.P.-ul avîndu-l de opt ani), îl bate pe umăr, spunîndu-i să fie mai modest cu laudele. „De ce modest, cînd asta-i treaba la noi?" — răspunde prompt omul. Îi țin isonul doi tractoriști, Petre Petcu și Aleve Petcu, amîndoi din formația specializată pentru furaje și legume, înființată în acest an. La vremea secerișului, săriseră în ajutor, rostuindu-și cu schimbul munca la furaje și legume. Fiecare fermă își are gestiune proprie iar ei, tractoriștii, primesc retribuția în funcție de realizări. De aceea și merg treburile bine în C.A.P.-ul lor. E drept, au o președintă pe cinste, greu se lasă bătută de alții în ale cîștigului în muncă.

Două ore de petrecere, la o masă aranjată „ca la nuntă", au fost suficiente pentru mecanizatorii care, în cinstea acestui eveniment, își puseseră pe ei cămăși albe și pantalonii cei buni. A doua zi, urmau să dea ultimul asalt la culturile duble, viața mecanizatorilor în timpul verii, fiind un marș continuu, precum focul continuu din marile furnale.

O veste de ultimă oră ne-a purtat, a doua zi, spre Consiliul Intercooperatist Purani. Se pare, ni s-a spus, că ei vor lua locul I pe județ la producția grîului. Acolo însă am aflat că, de fapt, Consiliul intercooperatist Turnu Măgurele ar avea mai multe șanse. Lista cîștigătorilor grîului rămîne deci deschisă. Teleormanul, acest județ cu pămînturi bogate în rod, după ce a încheiat secerișul, de mai bine de o săptămînă, se pregătește pentru un alt ciclu al permanentei bătălii pentru asigurarea viitoarelor recolte.

Călăreți

PRIMIRI LA TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Ministrul afacerilor externe al Republicii Elene

Președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit, joi, în stațiunea Neptun, pe Constantin Mitsotakis, ministrul afacerilor externe al Republicii Elene, care efectuează o vizită oficială în țara noastră.

La primire a participat tovarășul Ștefan Andrei, ministrul afacerilor externe.

Au fost de față Ion Brad, ambasadorul României la Atena, și Michel Cottakis, ambasadorul Greciei la București.

Oaspetele a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu din partea președintelui Republicii Elene, Constantin Karamanlis, cele mai bune sentimente și un cald salut de prietenie.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a mulțumit și a rugat să se transmită președintelui Constantin Karamanlis un salut călduros și cele mai bune urări.

În timpul convorbirii s-a evocat cu satisfacție evoluția ascendentă a relațiilor tradiționale de prietenie și colaborare dintre România și Grecia, evidențiindu-se rolul determinant al înțelegerilor și convorbirilor la nivel înalt de la București și Atena. A fost manifestată dorința comună de a extinde în continuare raporturile politice, schimburile comerciale, și îndeosebi cooperarea economică, tehnico-științifică, culturală și în alte domenii dintre țările noastre pe baza avantajului reciproc. S-a exprimat deopotrivă convingerea că dezvoltarea relațiilor tradiționale româno-elene corespunde intereselor și aspirațiilor celor două popoare, cauzei păcii, destinderii, securității și cooperării în Balcani, în Europa și în întreaga lume.

Abordîndu-se unele probleme ale vieții politice mondiale s-a scos în evidență preocuparea României și Greciei pentru soluționarea marilor probleme cu care se confruntă în prezent omenirea, pentru soluționarea, pe cale politică, prin tratative a stărilor de încordare și război din diferite zone ale globului. În acest cadru s-a subliniat necesitatea ca Israelul să pună capăt imediat acțiunilor militare împotriva teritoriului libanez, să fie respectată independența Libanului și salvgardată unitatea și integritatea sa teritorială, iar toate eforturile comunității internaționale să fie orientate în direcția asigurării unei păci trainice și juste prin soluționarea globală a conflictului din Orientul Mijlociu.

O atenție deosebită a fost acordată în timpul convorbirii problemelor referitoare la securitatea și cooperarea europeană. În acest sens s-a relevat însemnătatea încheierii cu succes a reuniunii de la Madrid, astfel încît aceasta să contribuie la transpunerea integrală în viață a prevederilor Actului final de la Helsinki, să deschidă calea adoptării unor măsuri concrete pentru realizarea unei cooperări neîngrădite pe continent, să pună bazele organizării unei conferințe consacrate încrederii și dezarmării și să se asigure continuarea procesului inițiat în 1975 prin Conferința din capitala Finlandei. De ambele părți s-a evidențiat importanța pe care o are pentru cauza securității europene statornicirea unor raporturi de largă cooperare între statele din Balcani, transformarea acestei regiuni într-o zonă a păcii, bunei vecinătăți, încrederii și cooperării bilaterale și multilaterale.

S-a subliniat necesitatea opririi cursei înarmărilor, adoptării unor măsuri practice de dezangajare militară și dezarmare, împiedicării amplasării de noi rachete și arme nucleare pe continentul european și în lume.

În cursul convorbirii s-a exprimat dorința României și Greciei de a continua conlucrarea în viața internațională pentru o politică de pace, securitate, colaborare, destindere și respect al independenței naționale a tuturor popoarelor.

Întrevederea s-a desfășurat într-o atmosferă cordială, prietenească.

Ambasadorul Republicii Democratice Sudan

Președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit, marți dimineața, pe Sayed Isam El Din Hassan, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Democratice Sudan în țara noastră.

Înmînînd scrisorile de acreditare, ambasadorul sudanez, **SAYED ISAM EL DIN HASSAN**, a transmis președintelui Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu cele mai bune salutări și urări de sănătate, precum și de prosperitate pentru poporul român prieten din partea președintelui Republicii Democratice Sudan, Gaafar Mohamed Nimeiri, și a soției sale.

În cuvîntarea prezentată de ambasador cu acest prilej sînt evocate bunele relații dintre Sudan și România, subliniindu-se că vizita președintelui Gaafar Mohamed Nimeiri în România și vizitele tovarășului Nicolae Ceaușescu în Sudan au contribuit la cimentarea în continuare a relațiilor de colaborare și înțelegere dintre națiunile noastre. „Poporul sudanez — se arată în cuvîntare — este un mare admirator al conducerii dumneavoastră înțelepte, al eforturilor neobosite pentru binele și prosperitatea poporului român, al luptei ferme pe care o desfășurați pentru dreptate, pace și înțelegere între toate națiunile lumii".

În încheierea cuvîntării, ambasadorul sudanez și-a exprimat speranța că va primi sprijinul necesar din partea autorităților române în eforturile sale de a iniția noi acțiuni care să dezvolte în continuare relațiile politice, culturale și economice dintre Sudan și România.

Primind scrisorile de acreditare, președintele **NICOLAE CEAUȘESCU** a mulțumit pentru sentimentele de prietenie exprimate de șeful statului sudanez și a rugat să se transmită președintelui Gaafar Mohamed Nimeiri și soției sale cele mai bune urări de sănătate și fericire personală, de pace și prosperitate poporului sudanez prieten, din partea sa și a tovarășei Elena Ceaușescu.

În cuvîntarea de răspuns a șefului statului român se exprimă satisfacția pentru rezultatele obținute pînă în prezent în dezvoltarea relațiilor dintre România și Sudan în diverse domenii de activitate. „O contribuție importantă la dezvoltarea acestor relații — se arată în cuvîntare — o au înțelegerile și acordurile pe care le-am convenit împreună cu președintele Gaafar Mohamed Nimeiri, cu prilejul întîlnirilor și convorbirilor pe care le-am avut la București și Khartum".

În cuvîntare se arată că există în continuare largi posibilități pentru dezvoltarea conlucrării între țările noastre, pentru promovarea cooperării economice și a schimburilor comerciale, tehnico-științifice și culturale.

În încheierea cuvîntării, președintele Republicii Socialiste România a dat asigurări ambasadorului sudanez că se va bucura de tot sprijinul Consiliului de Stat, al guvernului și al său personal în îndeplinirea misiunii ce-i revine.

După solemnitatea înmînării scrisorilor de acreditare, președintele Nicolae Ceaușescu a avut o convorbire cordială cu ambasadorul Sayed Isam El Din Hassan.

La solemnitate și convorbire au participat Ștefan Andrei, ministrul afacerilor externe, și Silviu Curticeanu, secretar prezidențial și al Consiliului de Stat.

Au fost de față membri ai Ambasadei Sudanului la București.

Ambasadorul Uniunii Sovietice

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit miercuri, în stațiunea Neptun, pe V. I. Drozdenko, ambasadorul Uniunii Sovietice la București, la cererea acestuia.

Cu acest prilej a avut loc o convorbire, care s-a desfășurat într-o atmosferă cordială, tovărășească.

Delegația armatei populare irakiene

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, comandantul suprem al forțelor armate ale Republicii Socialiste România, a primit joi, în stațiunea Neptun, delegația armatei populare irakiene, condusă de generalul Gazhi Omar, șeful statului major al armatei populare irakiene, care face o vizită în țara noastră la invitația statului major al gărzilor patriotice de la C.C. al P.C.R.

La întrevedere au luat parte general-maior Constantin Olteanu, ministrul apărării naționale, și general-maior Alexandru Petriceanu, șeful statului major al gărzilor patriotice.

Cu acest prilej, conducătorul delegației a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu, din partea președintelui Republicii Irak, Saddam Hussein, urări de sănătate și fericire personală, de prosperitate poporului român.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a mulțumit și a transmis la rîndul său, președintelui Republicii Irak, salutul său cordial și cele mai bune urări, iar poporului irakian urări de progres, prosperitate și pace.

În timpul convorbirii au fost evocate bunele raporturi de prietenie și colaborare existente între România și Irak și s-a exprimat dorința de a amplifica și aprofunda aceste relații în conformitate cu înțelegerile convenite cu prilejul convorbirilor la nivel înalt româno-irakiene. În acest context au fost reliefate legăturile de prietenie statornicite între forțele de apărare populară din cele două țări. A avut loc, de asemenea, un schimb de vederi asupra unor probleme actuale ale vieții internaționale.

Întrevederea s-a desfășurat într-o atmosferă cordială.

Ambasadorul Italiei

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a primit, marți, pe Ernesto Mario Bolasco, ambasadorul Italiei la București, în vizită de rămas bun, în legătură cu încheierea misiunii sale în țara noastră.

Cu acest prilej a avut loc o convorbire, care s-a desfășurat într-o atmosferă cordială.

Dumitru Dumitru, Erou al Muncii Socialiste, a împlinit 60 de ani și crede în continuare că

„nu-i frumos, nici cinstit să duci cu tine în pământ prea multă viață"

Mă întrebase dacă am fost vreodată în Insulă și cum apucasem să spun ca nu, mă trezisem lîngă el, pe puntea de lemn a bacului, însă pentru că-mi spusese și el, mai dinainte, că în ziua aceea de „consultații și pregătire a recoltei anului viitor" nu-și propusese să treacă pe la nici o fermă și că trebuia să taie județul în lung, să facă un drum pînă la Fundulea, îmi părea rău că nu fusesem în stare să ocolesc adevărul și că el se hotărîse să-și schimbe o parte a programului zilei. Măcar să punem piciorul în Insulă și să vedem o fermă, zisese. Plutcam așadar pe deasupra adîncului și, ca într-o imagine răsturnată, freamătul de suprafață al apei se părea că este chiar al luminii ce-și desprinsese din somn aripile una din alta și începea să se înalțe, ca o pasăre albă, deasupra dimineții. Dincolo, pe marginea cealaltă a insulei, a zis Dumitru Dumitru, Dunărea are vreo trei metri, dacă mai ține mult căldurile astea o să ajungă s-o poată trece oamenii cu piciorul. Dincoace însă, a adăugat el, Borcea e adîncă de vreo 25 de metri și pe la locul nostru de trecere se întinde în lățime cam un kilometru. Apoi s-a așternut tăcerea în care se auzeau fărîșii murmurul apei și aripile albe ale luminii, mai sus, iar în minutele cît am continuat să înaintăm încet, către malul din față, am avut credința că mă aflu pe puntea unui vas alături de unul dintre acei norocoși oameni și mari descoperitori al căror suflet s-a legat ca o ancoră de zarea unor pămînturi noi. Cred că am fost martorul singurului moment al zilei cînd Dumitru Dumitru, directorul I.A.S.-ului Pietroiu, se înălțuie într-o liniște care impune liniște în jurul ei, deși îmi închipui că tocmai atunci în sufletul lui explodează ca un buchet de artificii toate puterile lui de tandrețe și că îndărătul acelei liniști se desfășoară, ca o pînză de corabie, imensă, sentimentul abia reținut al unei jubilații interioare. Peste vreo oră, după ce șoferul Ion Postole a trecut accelerînd pe dinaintea sediului I.A.S.-ului iar Dumitru Dumitru și-a avertizat prin radio secretara că a plecat deja spre Fundulea, s-a instalat mai comod în scaunul mașinii și a început să-mi povestească despre felul cum a preluat ca „administrator" balta de la Pietroiu și cum s-a hotărît să se facă și s-a făcut aici primul dig de asemenea proporții după Eliberare, un dig de 42 de kilometri la care s-a lucrat cu un furnicar de oameni, aproape așa cum și-au înălțat vechii egipteni piramidele. În fiecare zi erau scoase la lucru două mii de căruțe iar milioanele de metri cubi de pămînt și de piatră pe care le-au cărat acele două mii de căruțe zilnic, vreme de aproape trei ani, au pus la adăpost și de atunci au ferit de apă cele nouă mii de hectare. Insula care a dat țării pînă acum peste 2 miliarde de lei și pe întinderea căreia Dumitru Dumitru a umblat mai mult de jumătate din viața lui ca un bob de argint viu pe o tipsie, încotro a fost de mers într-acolo a mers, oriunde a fost ceva de ascultat, de vorbit, de hotărît și de făcut, pînă în ziua cînd a împlinit 60 de ani și la fel după ziua aceea care a venit și a și trecut, prin martie anul acesta. Dumitru Dumitru arătîndu-se mulțumit că deocamdată în urma ei nu i-a vorbit nimeni de pensionare și că rămîne la cîrma Insulei cît va putea, cît va fi sănătos. De fapt, cum sănătos nu prea mai poate să-spună că este, măcar atît cît artrita care-l chinuie uneori nu va deveni prea de tot sîcîitoare. Cînd spune asta, scoate dintr-un pachet de Snagov o țigară și după ce o aprinde mai spune că nu este deloc bine că fumează, că se lăsase într-o vreme de tot, dar a deprins obiceiul din nou în campania abia încheiată a secerișului, care a fost grea al dracului, chiar dacă el a strîns orzul în patru zile și grîul în opt. Și cu toate că producțiile obținute, de aproape 5 000 de kilograme la hectar, n-au fost deloc slabe, ba au fost dintre cele bune, el nu pare a fi chiar cu inima împăcată și îmi zice că tocmai de aceea merge acum la Fundulea, a vorbit cu cei de la Stațiunea de cercetări să-i dea semințe din niște soiuri mai productive. Apoi secretara îl anunță ceva prin stația de radio de la bordul mașinii, eu nu prea înțeleg ce, Dumitru Dumitru înțelege perfect, la ora 17 trebuie să fie la o ședință la Călărași, la Direcția agricolă, tocmai bine, zice el, la întoarcere se va opri să vadă despre ce e vorba, și după ce încheie convorbirea sare din scaunul de lîngă șofer, trece peste o lădiță de lemn și se așază în spate pe cealaltă banchetă a mașinii care fuge înainte, lacomă de viteză, și-mi spune că nu întîmplător el a înțeles tot ce-i comunicase secretara. A făcut armata la transmisiuni, în Divizia Tudor Vladimirescu, și chiar caporalul Dumitru Dumitru era de serviciu la comandamentul diviziei la 9 Mai 1945, cînd a recepționat vestea victoriei și a trebuit s-o transmită mai departe, să transmită altora bucuria în timp ce el se străduia să fie cît mai sigur și mai stăpîn pe sine, să nu explodeze de bucuria aceea care ar fi putut să-i facă să-i tremure degetele cu care bătea, pe atunci, peste o sută de semne pe minut. Cît privește ședința anunțată pentru după-amiaza zilei, a înțeles că e vorba despre niște livrări de legume, iar legume el a pus în cultura a doua, deci le va livra mai spre toamnă, așa că poate e o greșeală la mijloc, la întoarcere se va lămuri, poate că este într-adevăr o greșeală. În orice caz greșeli din astea sînt tot mai puține, pînă într-o vreme erau mai multe, ca membru în Comitetul Central el mergea, de exemplu, la plenare, la București, și acolo se adoptau anumite hotăriri iar pe urmă trebuia să fie prezent la Călărași ca să audă chiar ceea ce se discutase la plenară, și mai afla o dată și pe la primărie sau pe la Consiliul unic agroindustrial același lucru pe care el îl știa foarte bine încă de la început. Pe urmă, după ce se întoarce cu gîndul la soția sa, Emilia, care peste cîteva zile urmează să se ducă tocmai la Ploiești să-și facă o radiografie, pentru că tocmai acolo au auzit că se găsesc filme radiologice, Dumitru Dumitru îmi spune că ar vrea să-și ia și el cîteva zile de concediu, tot n-a luat în viața lui un concediu întreg, adică de fixat a fixat termene, cînd să plece și cînd să vină, dar ori a plecat mai tîrziu, ori s-a întors mai devreme, ori s-a întîmplat să și plece mai tîrziu și să se și întoarcă mai devreme. Dar în vara aceasta ar vrea să plece cu Emilia la băi, cu toate că mai rămîne o îndoială în sufletul său dacă va fi așa, fiindcă s-ar putea ca doctorul să-i recomande el să meargă într-un loc și lui într-altul. Dacă nu s-o putea altfel, tot or să iasă să se mai plimbe puțin prin țară, așa cum au făcut acum vreo cîțiva ani, de exemplu, cînd au mers prin nordul Moldovei și, ajunși la Putna, au cunoscut un fierar nemaipomenit, au dormit în casă la el și fierarul acela, zice Dumitru Dumitru, i-a făcut o întreagă teorie a istoriei și-a pămîntului românesc, era formidabil cum vorbea și cum arăta că fusese în stare să învețe și să cunoască atît de multe, iar mai presus de orice cum avea el în sufletul lui un adevărat cult pentru Ștefan cel Mare, încît voievodul părea chiar viu în mintea acelui om și te așteptai aproape să suie pe prispa casei și să bată în geam și să te întrebe ce mai faci. Și aducînd vorba pînă aici, Dumitru Dumitru își mai aprinde o țigară, ultima pe ziua asta, zice, adică a șaptea sau a opta de dimineață încoace, din cîte-mi dau seama, și înțeleg că se îndreaptă cu gîndul către ținta călătoriei lui, către faptul cel mai important, pentru el, al zilei. Al zilei cînd pentru mine faptul cel mai important a fost chiar acela că-l cunoscusem pe omul care poartă cu el, oriunde s-ar duce, povestea unei Insule și nu mai puțin povestea unei vieți din care fac parte, deopotrivă, atît întîmplarea că Dumitru Dumitru a reprezentat la un moment dat prototipul personajului principal al unui roman cît și întîmplarea că, împrumutînd ultimul exemplar din acel roman unui prieten, Dumitru Dumitru n-a mai primit cartea înapoi nici pînă în ziua în care l-am cunoscut.

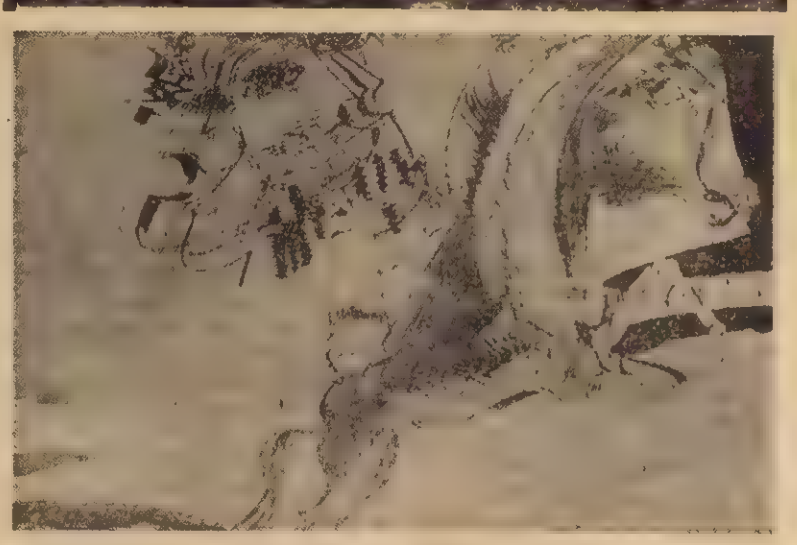

Visul

DUMITRU CONSTANTINESCU

Cu Moș Pavel Terțiu din Chiricani, creator de măști populare

despre nesfîrșita întindere a timpului și puțina stofă din care e făcută viața

Sus, deasupra apei Zăbala, în satul Chiricani, trăiește moș Pavel Terțiu, unul dintre cei mai mari creatori de măști populare — artist de mare sensibilitate și longevitate creatoare. S-a născut la începutul acestui veac zbuciumat, a trăit în insula „arhaică" a Vrancei toate bucuriile și mărirea acestui binecuvîntat pămînt strămoșesc. Pînă la această venerabilă vîrstă — octogenar — Pavel Terțiu a alcătuit în lemn și os, în carton, în piele de animal și culoare sute și mii de chipuri, măști care, la rîndu-le, au alcătuit o lume fastuoasă, nebănuită, de fizionomii — cînd comice, cînd tragice, cînd pline de frămîntare, cînd grotești — care au descins parcă din universul dantesc, străine însă de orice prejudecată, chipuri umane, părăsite de spaimele mistice. Departe de școlile lumii, acest artist popular a durat o operă încă nedeslușită cum trebuie...

L-am găsit în modestul său atelier, abătut, monologînd despre rosturile omului, despre nesfîrșita întindere a timpului și puțina stofă, din care e făcută viața, pe care o avem spre a face ceva care să te ducă dincolo de tine... „Inima-i tot aia, cugetă cu glas tare, dar trupul nu mai are putere. Nici ochii nu mai sînt ageri, ca înainte..."

A învățat acest meșteșug de la bunicul său, Ion Amariei Ursu, care făcea măști pentru flăcăi și oamenii în putere, ce le purtau la Crăciun, de Anul nou, la clacă, la priveghi. Un adevărat ritual, moștenit din adîncurile dacice pare-se, însoțea folosirea măștii. În cartea sa **Amintiri și gînduri**, Henri H. Stahl notează : „Știam că priveghiul la un foc făcut în curte, cu jocurile mascaților, exista la Nerej, de vreme ce îl apucasem în 1927 încă în plină vigoare. Dar în 1938 mascații și priveghiul fuseseră puse sub interdicție de către autoritățile religioase și civile, sub motiv că ar fi sălbatice și păgîne".

Din Chiricani coboară pe cal în comună, la Nereju, cam de două ori pe săptămînă, pentru a se aproviziona sau pentru a mai schimba o vorbă. Are unele cunoștințe prin care valorifică măștile, care apoi iau drumul depărtărilor. Măștile purtînd monograma P.T. au ajuns în Anglia, Franța, Elveția, S.U.A., Suedia, R.F.G. ; ilustrate reprezentînd măștile create de Pavel Terțiu sînt la îndemîna iubitorului artei noastre populare. Colecțiile de măști existente azi în Vrancea, la căminul cultural Nereju și la Complexul muzeal din Focșani sînt doar o scînteie din strălucita creație a meșterului din Chiricani. Cu multă înfrigurare, dar și cu teamă, Pavel Terțiu își învață fiul, pe Șerban P. Terțiu, să prindă sensul adînc al măștii, meșteșugul făuririi ei, îl învață drumul consacrării în arta noastră.

Se pare că un artist ca Pavel Terțiu se naște o dată la un secol și de aceea, uneori din nepăsare, alteori din ignoranță noi, oamenii, uităm să le deschidem ușa mai des, să le trecem pragul, să le aducem grăuntele recunoștinței noastre pentru zbuciumul lăuntric și pentru opera zămislită. Iată de ce echipa de dansuri cu măști din Nereju, instruită de neobositul activist cultural, învățătorul Stan Strîmbei, îi produce lui moș Pavel Terțiu o bucurie nemărginită. Pune alături de titlul lui de laureat al Uniunii Artiștilor Plastici pe cel al formației, obținut în Festivalul național „Cîntarea României". O face intuitiv, dar cu o intuiție pe care numai harul său i-o poate da, știind că nicăieri în România, măștile și dansul cu măști de la Nereju nu au atîtea rosturi, aducînd din vechime o spiritualitate ce se îmbogățește continuu, așa cum izvorul umple mereu matca apei... Pavel Terțiu este octogenar, dar opera sa este pe măsura tinereții artei, spiritului poporului nostru !

AL. CRIHANĂ

O oră la marginea nopții

Este încă noapte. Bucureștiul doarme înfășurat în aerul cald de vară, dar există locuri și oameni pentru care ziua de muncă începe într-o oră aflată la marginea nopții.

Ora 3 : 30. Sînt mișcări imperceptibile pierzîndu-se în ceața translucidă a dimineților care vor rămîne mereu anonime. Pe altele încercăm să le surprindem în firescul lor, plonjînd în realitate precum avizii căutători de perle. Primele cuvinte schimbate în această dimineață sînt cu Nicu Drimbă, instructor principal al autobazei Militari. „Splendidă dimineață — încerc eu (deși este încă noapte) — nu ?" Răspunsul este sec : „Noi cei de la ITB nu avem umor, noi avem numai probleme. Acum mă gîndesc la mașinile „căzute" în traseu, la lipsa cauciucurilor, a pernelor de aer, a combustibilului, așa că n-am timp să contemplu zorile." Mai bine dispus, șoferul Popa Nicolae. „Plecați cu inima ușoară în cursă ?" Zimbind, privindu-și foaia de parcurs, ne spune : „Acum, da. Dar peste o oră-două, iarăși discuțiile interminabile cu călătorii, nervii întinși ca un arc de o parte și de alta, și cîte altele." La autogara Militari, liniște și pace. O femeie doarme cu o boccea sub cap și cu alta lîngă ea. Ce cursă așteaptă oare ? Nu avem pe cine întreba, nici cere o informație. Ne-ar fi interesat ora exactă a plecării primei curse spre comuna Zurbaua, nu de alta dar pe un tabel stă scrisă ora 3 : 55, pe altul 4 : 10. Numai impiegatul de serviciu ne-ar fi scos din această dilemă dar el nu răspunde la apel. Trase lîngă trotuare, taximetre în așteptarea clienților. Dumitru Stănescu pe taximetrul 2-B-7827, a avut ghinion : „Stau de la 2 : 40 în Militari pentru că nu mai vrea să pornească motorul. De atunci tot aștept pe cineva să mă împingă." Fiind singurii „hoinari" la acea oră în cartierul Militari facem un pustiu de bine și motorul pornește. Dumitru Stănescu caută să ajungă cît mai repede în piața Universității. Familia Ioniță așteaptă un autobuz în stația „Complex Apusului". Ea : „Dimineața trebuie să mă gîndesc și la pachetul lui cu mîncare. La început ne înțelesesem să-l facem cu rîndul, de la un timp însă eu mă scol cu un sfert de oră înaintea bărbatului meu."

În Gara Băneasa, a sosit nu demult, acceleratul de Timișoara. Ajutorul de mecanic lustruiește cu o perie de pene pereții exteriori ai locomotivei. În vagoane s-au găsit două romane polițiste și o umbrelă cu picățele portocalii. Să fie vreo legătură între ele și sfîrșitul lunii iulie ?

Deși trebuie să deschidă patiseria „Trandafirul Roșu" din piața Kogălniceanu la ora 6, Ștefania Olescu se scoală la ora 3 : 30, trezită de fetița ei care plînge noaptea. Din alt colț al Bucureștiului, la aceeași oră, pornește spre unitatea de care răspunde, Niculina Vasilcu, șefa expresului „Lido". Aici, activitatea este în toi. „Pregătirea mîncării — ne spune șefa — începe la ora trei și jumătate dimineața, iar pe plită, la fiert se pune după o oră. Bucătăresele dau mîncarea în clocot, potrivind gustul, adăugînd condimentele." În această dimineață, priceputa bucătăreasă este... un bărbat. Numele lui, Anghel Ban. După aproape o oră de alergare prin noapte, Ioana Pirjol, tot de la „Lido", ne servește prima cafea. Din pricina unei insomnii, la ora patru a.m. Dănilă Arsene aprinde lumina la bucătărie pregătind micul dejun. El este cel care peste numai două ore și jumătate va manevra cele zece chei, deschizînd unul dintre cele mai mari magazine din București, e vorba de „Cocor".

Este 4 : 30. Întorcîndu-ne pe drumurile pe care am mai fost, surprindem printr-o fereastră luminată de la parterul unui bloc, o secvență aproape de film : O femeie tînără, alăptîndu-și copilul. Stă pe un scaun fără spătar, puțin aplecată de spate, ținînd copilul cu o nemăsurată grijă, de parcă ar ține în brațe cel mai mare diamant din lume. Bebelușul mișcă tot timpul degetele, capul, picioarele. După cîteva minute totul se liniștește. Copilul a adormit, tînăra femeie, la rîndul ei, a aținut sprijinindu-se de pătutul metalic. O trezește brusc primul tramvai, care trece uruind, pe aproape. Luminile împing noaptea spre apus.

GEORGE CUȘNARENCU

Caricatura săptămînii

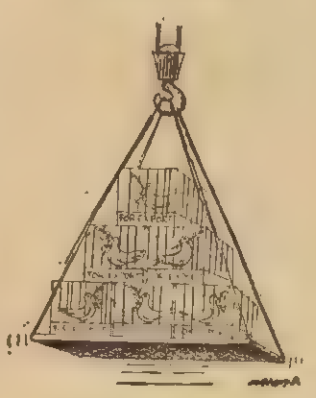

ANTON DRAGOȘ

Iubirea de frumos

Cronica lui Neculce

De la nepotul lui Neculce, Ioasaf Luca, a rămas o copie a cronicii, „poate cea mai importantă dintre copiile păstrate" cum spunea istoricul Ștefan Ștefănescu, publicată pentru prima oară acum de către învățatul Paul Mihail și fiica sa Zamfira. Este redat literaturii noastre încă un izvor de limbă și suflet românesc de primă prospețime prin jertfa acestui mare învățat român Paul Mihail, care a editat și publicat pînă acum nenumărate lucrări și studii, cronica lui Neculce fiind tipărită pe cheltuială proprie la Editura Litera.

Aflat la vîrsta patriarhală, acest moldovean de statura lui Sadoveanu, stăpînind limbile vechi, a îmbogățit știința țării cu știința sa, cum spune același Ștefan Ștefănescu care semnează cuvîntul înainte al cronicii.

De acum încolo îl avem pe Neculce cel atît de iubit de Sadoveanu într-o nouă lumină prin „Manuscrisul Mihail".

„Lăsînd cele străine vom scrie iarăși a pămîntului Moldovii" sună profetic ultima filă a cronicii, trezindu-i în timp parcă pe Sadoveanu și Iorga, pe Eminescu și cîți vor mai veni să soarbă înflăcărați istoria noastră sfîntă în sufletele lor din potirul suferinței și al bucuriei care ne-au durat aici în Carpați

IOAN ALEXANDRU ■

Ospățul a avut totuși loc

La vînătoare cu minerii din Cavnic

De-abia după ce îi întreb unde se duce îmi dau seama că omul pe care l-am întîlnit pe străzile Cavnicului înfofolit într-o pelerină de ploaie e un ursuz și mai are pe deasupra și o pușcă în spate. Haide cu mine să vezi, îmi răspunde el răstit și iar n-am de lucru și, deși îmi dau seama că fac o mare greșeală, îi răspund totuși că merg. Omul se oprește, mă privește în sfîrșit mai atent, apoi dă din mînă cu lehamite, adică, înțelegeți dumneavoastră, a văzut atîtea în viață încît nu-l mai uimește nimic. Dacă te ții piciorele, vino. îmi zice el și nici nu-mi mai așteaptă spusele și o ia înainte pe o stradă care în chip neîndoielnic duce în afara orașului. Îl urmez în tăcere. Din cer țîrîie o ploaie ca de toamnă, frumoasele culmi ale Cavnicului sînt acoperite pe alocuri de aburi groși, parcă niciodată n-a fost aici senin. Întîlnim cîțiva bărbați la salutul cărora omul meu răspunde morocănos, tot mai cufundat în sine. Apoi nu mai întîlnim pe nimeni fiindcă urcăm pe un drum de munte pietruit se pare nu demult. Miroase a brad, sîntem într-o mare de verdeață bicluită de o ploaie măruntă și sicîitoare. Încerc să fiu agreabil și să leg cît de cît o conversație, dar renunț în curînd izbindu-mă de un zid de tăcere. E prea tîrziu să mă mai întorc, dar și să înaintez în pădure mi-e din ce în ce mai puțin a îndemînă cu un ins atît de antipatic. Răule, îi cert în gînd, de ce te porți așa cu un străin ? Omul cu pușcă se întoarce de parcă mi-ar fi citit gîndurile, mă scrutează cu luare-aminte, îl atent pe unde calci, îmi zice, aici se alunecă, ai nabii, și apoi iar coboară în mutenie. Nu mai mergem mult și iată, în zare se profilează o căsuță ca în poveste, o cabană, și cînd ne apropiem de ea apar deodată mai mulți inși cu puști care îi întîmpină cu bucurie pe noul sosit și-i spun, hai noroc, nea Șomoioagă, de ce ai întîrziat atîta ? la care omul meu răspunde mormăind și zice, sînteți gata, gata, se aude glasul celorlalți, și o pornim mai departe spre vîrf, lăsînd în urmă cabana Cerbul. Am pornit deci la vînătoare, îmi spun eu, și ce-o să vînați, mă adresez cuiva din dreapta mea, care e chiar directorul minei Cavnic, Nicolae Dicu, avem o autorizație pentru un țap, îmi strecoară acesta, liniște, se aude glasul lui nea Șomoioagă, de-acum gata cu vorbitul și cu fumatul, voi o luați pe aici, voi pe-acolo, voi vă țineți aici, iar eu o iau drept spre poiană, ne împarte el. Peste 30 de minute îi dăm drumul. Nu mă las mînuit chiar așa de ușor și mă țin după pelerina cu pușcă. Se întoarce cînd mă aude răsuflînd greu în spatele lui, tot după mine te ții, constată el fără nici o mirare în glas și suie mai departe prin mărăcinișuri și urzici. Nori de gîze se reped din cînd în cînd asupra noastră, zăresc niște fragi și mă opresc să-i culeg, nea Șomoioagă se uită la mine ca la un picat din cer, oftează și urcă spre un luminiș unde, după cîte înțeleg, nu se poate să nu se arate țapul pe care dintr-un observator oamenii l-au zărit de mult. Ajungem în poiană uzi leoarcă și ne postăm la vreo cincizeci de metri distanță unul de altul. De jos răzbate larmă de clini și oameni, bineînțeles că nu pricep nimic din ce se întîmplă, zgomotul se apropie sau se depărtează, nea Nicolae Șomoioagă a dispărut pe undeva, apoi reapare și stă nemișcat, fără să dea nici un semn de nerăbdare. După cum aveam să aflu mai tîrziu, are 57 de ani și e șef de formație la mina Cavnic, are un băiat Mihai și o soție Sabina. Oare la ei se gîndea în acele clipe ? Hărmălaia clinilor se aude tot mai aproape, pînă cînd îi văd cum se năpustesc în poiană furioși, cerînd parcă socotelă oamenilor care îi însoțesc că s-au străduit degeaba. Adio, țap, zice un tînăr, atunci haidem jos, spune liniștit nea Șomoioagă. Aproape că s-a înserat, ploaia nu vrea să înceteze și cei mai supărați continuă să fie clinii. Ajungem la cabană. Abia acum am răgazul s-o cercetez pe îndelete. Pe pereți sînt pictate cu stîngăcie cîteva scene de vînătoare. În curte arde un foc deasupra căruia e atîrnat un ceaun unde apa dă în clocot. Intru în cabană unde zăresc pe lîngă pereți cinci paturi iar în mijloc o masă lungă. Ne schimbăm hainele, le punem la uscat, și îmbrăcăm niște salopete. Se servește la repezeală niște țuică și slănină, ca înaintea mesei. Apoi nea Vasile Sitaru se apropie de ceaun și toarnă dintr-o pungă făină. Încerc să fac cunoștință cu oamenii, nu-i reții pe toți, e acolo Alexa Miclea, ieșit la pensie dar încadrat pe trei luni de zile în subteran,, e și fiul lui, Vasile Miclea, strungar. Alexandru Danciu, strungar, e și electricianul Mihai Ghircîș, și Alexandru Greblea, maistru principal, și Vasile Giulavu, inginer, și Iosif Schlesinger, conducător auto.

Sporovăim tot felul de lucruri trăgînd cu coada ochiului la ceaunul pe lîngă care se învîrte nea Sitaru, pînă la urmă mămăliguța e gata și se încinge o masă în toată legea. Un radiocasetofon Vef revarsă cu generozitate valuri de melodii, iar noi înfulecăm mămăliguța cu brînză și ceapă, și lumea întreagă e a noastră. Miroase a haine jilave, clinii ni se împletesc printre picioare, iar ploaia izbește năprasnic în cele trei ferestre. S-a întunecat deplin. Cîteva lămpi cu carbid au fost aprinse și în cabană e lumină ca ziua. S-au săturat și oamenii, s-au săturat și clinii, încep la un pahar de vin răcit în apa unui pîriu povești vînătorești. Nea Șomoioagă mă privește cu simpatie, adică, pezevenghiule, vezi că dacă m-ai urmat n-ai venit la pagubă. Trag cu urechea la o discuție din care înțeleg că această cabană în care ne aflăm a fost construită chiar de ei, cîțiva mineri din Cavnic, în orele lor libere, și bucurîndu-se de sprijinul directorului Dicu. Pricep că lor le place mai puțin sau chiar deloc să stea prin restaurante și preferă să lase o dată pe săptămînă, fie vară, fie iarnă, să se bucure de priveliștile minunate, să respire aer curat, să mai împuște cîte o jivină și să mai tragă cîte un ospăț, așa cum se obișnuește din vechime. Chiar acum cîteva zile au adus niște scînduri ca să facă dușumeaua. Vor să mai tragă și lumină de la o instalație pe care o vor improviza tot ei. Mi-e din ce în ce mai somn, mă culc în singurul pat rămas liber, alții urcă în pod unde se află așternute cîteva saltele, îmi dau seama cît de liberi s-au simțit în orele petrecute pe munte bărbații aceștia, mai aud scîncind un cîine afară, mai aud și ploaia care izbește în geamuri, îl mai văd și pe nea Șomoioagă cum trage peste mine o pătură și în sfîrșit adorm.

Dimineață au venit nevestele și copiii.

GEORGE ARION ■

S-a întîmplat pe șosea

Un pariu cîștigat, o neputință neluată în seamă

Autobuzul a stat în cîmp, nu departe de Teasc, cu buloanele cruciî cardanice retezate, iar șoferul, bătrîn și obosit, întîrzia să recunoască adevărul că puterile lui puține, subminate și ele de febră, nu i-ar fi îngăduit să se strecoare sub roți, cu omoplații lipiți de zăpadă. Era foarte de dimineață, dar nu se luminase încă și, recunoscîndu-și înfrîngerea, tăcerea ipocrită a pasagerilor s-ar fi ridicat înaintea lui ca un zid de dispreț și pe întuneric e mai greu de șiit cît este un zid de înalt. Altă cursă înspre Craiova l-ar fi ajuns din urmă abia peste un ceas, un ceas și ceva, și cînd s-a aflat și asta, dintr-un mers citit la lumina palidă a unei lanterne, Alexandru Mureșeanu și-a cam pierdut răbdarea și s-a ridicat de la locul lui. Era îmbrăcat poate în hainele lui cele mai bune și i-a cerut șoferului o salopetă, scule potrivite și buloane de rezervă, opt la număr. Iar cînd a ajuns cu omoplații pe zăpada răzbită de moină i-a mai cerut șoferului să-i lumineze crucea cardanică prin trapa din interior. Înăuntru fiind cum era, oarecum cald încă, și afară fiind cum era, umed și frig. Și am crezut că sub mașină lucra doar un om de inimă și atîta tot. Și preț de o oră Alexandru Mureșeanu a meșterit sub autobuz nu numai într-o poziție incomodă, ci chinuitoare de-a dreptul, cu uleiul șiroindu-i spre coate și subsuori, cu apa șiroindu-i tăios pe sub șale. Și cînd ar mai fi rămas de înlocuit doar un bulon sau două s-a întîmplat și ceea ce n-ar fi trebuit în nici un chip să se întîmple : i-a ajuns din urmă și autobuzul acela care, din clipa în care tînărul se strecurase sub mașină în pană, ar fi trebuit să dispară din gîndurile lor. Cineva a sărit în șosea și a făcut un semn scurt cu mîna în lumina puțină a dimineții. Ceilalți și-au înșfăcat bagajele în viteză și, călcîndu-se în picioare, s-au înghesuit ca sardelele în celălalt autobuz, care a și luat-o din loc, șchiopătînd sicîitor din stopuri. Iar Alexandru Mureșeanu tocmai isprăvise treaba, tocmai se scuturase liniștit de moină și acum înjura printre dinți, fără o adresă anume. Și iar am crezut ceea ce ar fi fost de crezut, că-i injura cum se cuvine pe cei ce nu vădiseră încredere în priceperea lui. Însă gîndul său ținea mai departe și prin asta se născuse în el o putere ciudată de a nu mai lua în seamă neputința sau mitocănia celor din jur. Parcă puțin îi păsa că un șofer nu mai poate, că vreo treizeci de inși au rămas în cîmp, că șoferul s-a bucurat cînd a sărit să-i ajute și că ceilalți au șters-o chiar cînd nu s-ar fi cuvenit. El trebuia să ajungă în Craiova la șapte și jumătate fix și-l interesa doar atît : „A pierdut nea Vasile pariul... I-am spus eu că-l pierde..." Nea Vasile fiind șeful lui de echipă de la Întreprinderea de tractoare și mașini agricole de acolo. Și simbătă pe la prînz, cînd au aflat toți că săptămîna viitoare va fi o săptămînă grea, și cînd el a spus că se duce pînă atunci la o nuntă în Ostroveni, nea Vasile a rîs și i-a zis : „Înseamnă că luni nu te vedem la față.. Crezi că nu știu cum e cînd te lipești tu de șprit ?"... Și i-a mai zis, fără să mai rîdă : „Numai de neisprăviți am avut parte... Eu n-am avut parte de norocul lui Ion Moanță, să mă bizui pe un Ion Stoica, pe un Constantin Anastasescu, pe un Ion Rădulescu sau pe o Gheorghița Zamfir. Eu am avut parte doar de unul ca tine, ca să-mi faci tu figura de luni, ca să călcăm toți de luni cu stîngul..." Adevărul fiind că la banda aceea, unde se montează șasiul tractorului A 1800 A, grupul propulsor, sistemele de răcire și ungere și cupla sistemului de direcție, cînd lipsește un om, se duce dracului totul. Și Alexandru Mureșeanu i-a spus : „Hai să facem pariu că luni în zori sînt aici..." Și era luni în zori și nea Vasile pierduse pariul. Cîștigase și șoferul ceva, pentru că nimeni nu-i luase neputința în seamă. Cîștigaseră și ceilalți ceva, pentru că nimeni nu le luase mitocănia în seamă.

MIHAI PELIN ■

Un orizont inepuizabil atît în cercetarea fundamentală cît și aplicativă:

Meridianele de acupunctură văzute de ochiul uman

(Urmare din pag. 1)

meridianele de acupunctură, să le vizualizăm, urmărind prin aparatul de scintilație circulația izotopului pe traiectul tradițional cunoscut de mii de ani, descris clasic, pînă la pătrunderea în organul intern corespunzător acestuia. Am văzut cu ochii noștri, și am putut fotografia, ceea ce de secole este acceptat și verificat empiric, dar nevăzut de nimeni! Am înregistrat clișee, fotografii polaroid, filme întregi, desigur, în scopuri științifice, pentru studii comparative, dar și pentru a convinge lumea medicală. Cu alte cuvinte, am obiectivizat și reprodus — reproductibilitatea fiind, precum se știe, o condiție sine qua non a cercetării științifice — prin această metodă toate cele 14 meridiane abordabile. Dar asta ne-a adus în față numeroase alte necunoscute, ne-a relevat o sumedenie de alte probleme ce se impun a fi studiate. Am constatat, de pildă, că viteza de înaintare a substanței radioactive este diferită la bolnavi cu afecțiuni diferite. Un punct injectat pe meridianul rinichiului, de exemplu, —„situat pe partea internă a membrului inferior, începînd de la talpă — aceeași cantitate de substanță a migrat pe meridian și a intrat în rinichiul de pe aceeași parte cu viteze marcant diferite la cele trei loturi de bolnavi luate în observație : lotul martor format din oameni sănătoși, lotul cu boli ale meridianului și, respectiv, lotul cu afecțiuni ale organului de referință. (Precizăm că am utilizat un radioizotop obișnuit în medicina nucleară, deci admis, fără să fie nociv organismului, ba mai mult, în doze de 10—15 ori mai mici față de utilizarea în investigația clasică !) Cu trasorul splină lucrurile s-au petrecut la fel, ca și cu cel al intestinului gros, precum și al altor organe".

— Ce importanță are pentru medicină descoperirea dumneavoastră, stimate dr. Băgu ?

— Pe de o parte, am deschis un orizont nou, un orizont inepuizabil, atît în cercetarea fundamentală cît și aplicativă privind punerea bazelor științifice ale medicinei tradiționale, iar pe de altă parte, evidențierea a noi metode de tratament. Pornind de la confirmarea meridianelor și a posibilității circulației pe traseul lor a unor substanțe, am injectat în punctele de acupunctură mici cantități de medicament cu scopuri terapeutice. Am tratat astfel, cu rezultate de-a dreptul surprinzătoare, peste 100 de cazuri de colici renale, reacții pancreatice, dureri biliare, afecțiuni ale intestinelor și altele pe care nu le putem enumera deocamdată, deoarece constituie noi cercetări, necomunicate încă și despre care vă vom putea vorbi mai tîrziu. Stabilind o punte de legătură între acupunctură și homeopatie (într-un fel este homeosiniatrie), avem șansa ca substanța medicamentoasă respectivă să ajungă dominant în organele pe care vrem să le tratăm și astfel să realizăm mai multe deziderate : să sporim eficiența tratamentului, să cruțăm bolnavul de o serie de reacții adverse (pe care nici nu le stăpînim încă în totalitatea lor) asupra altor organe în cazul dozelor alopatice, clasice, să scurtăm perioada de spitalizare și totodată, diminuînd extrem de mult cantitatea de medicamente, să realizăm scăderea costurilor în asistența sanitară, deci o mare economie pentru societate. Dar cercetarea noastră este abia la început, ne conduce — precum spuneam — pe tot mai multe căi și direcții, așa încît de unul singur nu izbutești. De aceea, țin să nu trecem cu vederea numele tuturor colaboratorilor, componența întregului colectiv. Alături de mine și de dr. Gheorghe Bugeac au lucrat cu multă devotiune, consacrîndu-și mult din puținul lor timp liber, dr. Vasile Alexandru, medic primar radiolog la Spitalul județean Galați, inginerii Romeo Popescu și George Virlan din cadrul Centralei siderurgice, precum și medicii bucureșteni dr. C. Ionescu-Tîrgoviște de la Clinica de boli de nutriție a Spitalului „Dr. Cantacuzino" și dr. Dumitru Constantin-Mărghia de la Spitalul militar central, cărora, cu acest prilej, le mulțumesc încă o dată.

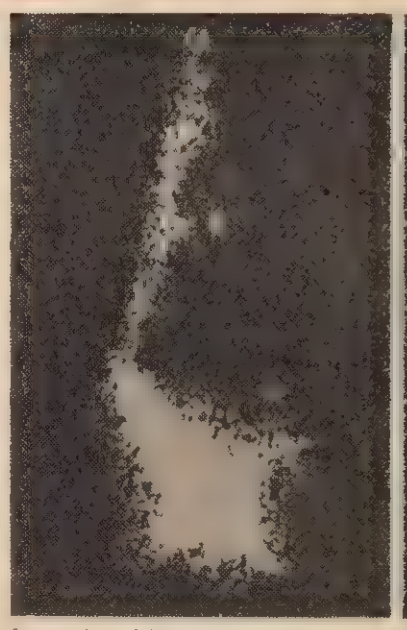

Aspect după injectarea izotopului în punctul SP 4, aflat pe partea interioară a labei piciorului. Se observă cu ușurință (foto 1) **cum migrează pe traseul cunoscut al meridianului și se acumulează în splină, organul care îi corespunde** (foto 2)

Primim la redacție

Scrisoarea acad. Eugen A. Pora

Nu aș fi crezut vreodată să văd concret că există și o **„poluare pedagogică"**. Nu găsesc un alt termen pentru cele văzute în cabana-hotel de la Valea de pești, situată pe Jiul de vest, sub poalele Retezatului, unde este atîta frumusețe, liniște și pace. Ca dascăl cu peste 50 de ani de învățămînt, acest fenomen îngrozitor mi-a provocat o dureroasă revoltă și îngrijorare, fiindcă el se plătește peste timp și angajează însuși viitorul unor tineri.

Clădirea din Valea de pești (de ce nu „cu pești" ?) cred că este cea mai frumoasă cabană montană din țară. Situată pe un tăpșan deasupra lacului de acumulare și avînd în față minunata perspectivă a vîrfurilor din Retezat, ea aduce în peisajul nostru alpin stilul caselor elvețiene. Prin pereții și stîlpii de beton, ce imită textura lemnului de brad, fiecare cameră este izolată peisagistic de alta prin balcoane și acoperișuri ondulate de șindrilă. În cele patru nivele cu cîte 20 de camere fiecare, avînd instalații de apă curentă, (caldă-rece ?), de curent electric (fără lămpi adecvate), cu instalații sanitare, iar la parter un hol încăpător de dans și o mare sală restaurant, toate concepute la cel mai înalt grad de civilizație, ea este unică.

În luna iunie cabana nu este încă prea solicitată. Dar are și ea un plan de producție ! Iar pentru a-l realiza sînt acceptate toate excursiile elevilor din multe centre ale țării. Nu rar în fața clădirii sînt 3—4 autocare (BTT) fiecare cu cîte 40 elevi în medie și 3—4 profesori. Vehiculele încărcate vin pe un drum de circa 2 km plin de pietre, care distrug multe cauciucuri de mașini (costul daunelor este sigur mai mare decît ar costa asfaltarea acestui drum !). Ele ajung la destinație pe la orele 16—17. Copiii iau aici cina, dorm, și a doua zi micul dejun, apoi pe la orele 10 pleacă spre o altă cabană. Oare ce pot vedea acești copii decît traseele de zi ? (oare le văd ?) și cabanele în care dorm ? Mă întreb dacă este justificată o astfel de „ieșire", dacă banii care se plătesc pentru autocar, masă, cazare își au vreo răsplată educațională ? Personal cred că nu ! Altfel ar trebui organizate excursiile elevilor pentru cunoașterea țării.

În seara zilei de 11 spre 12 iunie 1981 a fost organizată la cabană o cină festivă a absolvenților liceului industrial din Petroșani, prezidată și desfășurată sub conducerea profesoarei de chimie, care a fost și diriginta acestor tineri (nu dau nume deocamdată !). Ei au venit pe rînd cu o autodubă de transport muncitoresc. Întîi au sosit cîțiva din organizatori, apoi „orchestra" alcătuită din saxofoane, trompete, armonică și baterie. Cu alt transport au venit și ceilalți absolvenți și în final diriginta cu soțul ei și încă un adult (probabil tot un cadru didactic). Au fost primiți frumos și s-a cîntat „Gaudeamus", așa cum se cere. Toți erau veseli și bucuroși, cum li se cuvine unor tineri care intră acum în viață. Îți era mai mare dragul să îi privești. Petrecerea a început însă pe la ora 21 în sala de festivități a cabanei, unde era servită cina și unde se și dansa. Sunetele care ieșeau acum din cabană aveau peste 120 de decibeli și „muzica" aceasta se auzea la mulți kilometri în jur. Sînt sigur că toți urșii Retezatului își vor aminti de aceste sunete sub formă de urlete în genul pe care îl fac piei-le roșii cînd atacă un dușman. Nu se putea spune nici pe departe că ele erau cîntări. Erau fioroase izbucniri sonore de oameni turmentați. Și tot acest comportament de „petrecere" se producea în prezența și auzul profesoarei dirigintă și a celorlalte cadre didactice. Îl consider vandalism patronat și îndemnat de un cadru didactic ! **O adevărată demonstrație de cum nu trebuie să se comporte tineretul nostru de azi.** Toți cei care eram în cabană ne-am întrebat cum de este posibil ca în prezența unei profesoare-dirigintă să se admită o astfel de demonstrație de huliganism. Mai ales că în hol, la bună vedere, era un afiș oficial care anunța că după ora 22,30 toată lumea trebuie să respecte liniștea cabanei. Și „muzica" a durat toată noaptea.

În sala de festivități dimineața era o murdărie alcătuită din sticle sparte, hîrtii, mucuri de țigări, băuturi vărsate pe mese și pe jos, un aspect de foarte tristă amintire. Mă întreb cum este posibil ca astfel de dascăli să mai aibă loc în învățămîntul chemat să crească tineretul în spiritul respectului față de bunul obștesc, față de modul de comportament social cerut de etica socialistă ?

Acesta a fost începutul ! În zilele următoare s-au perindat pe la cabană grupuri de elevi mai mici sau mai mari, ce făceau „excursii de sfîrșit de an" provenind de la diferite școli de cultură generală. În după-amiaza zilei de 15 iunie au sosit 3 autocare cu elevi din Craiova și Filiași (poate și din alte localități oltenești). Toate camerele s-au umplut și mulți au dormit cîte doi într-un pat. Copiii, de cum s-au aranjat au început să danseze în hol, apoi să bea bere, să fumeze țigări și fetele mai măricele se strîngeau în brațe cu băieții prin colțuri sau afară prin tufe (am văzut astfel de scene și pe unele din fete le-aș putea recunoaște !). Pe coridoare fugeau și țipau elevii mai mici, care se distrau bătînd din mîini, aruncînd pietre în ușile camerelor. Nici un profesor nu îi supraveghea. Aceștia erau strînși în două camere și își vedeau de „treburile lor". Am căutat pe cîțiva din acești „colegi", spunîndu-le ce fac copiii pe care trebuia să îi supravegheze. O profesoară (nu dau numele) mi-a răspuns pe un ton foarte nevinovat : „dar ce putem să le facem ?" Iată un răspuns de dascăl irresponsabil. Jocul pe coridoare, dansul în hol au continuat și după cină pînă după miezul nopții pe muzici de casetofoane și discoteca a cabanei. Closetele unice pe etaje au fost debordate de copii și unii din aceștia și-au făcut nevoile chiar pe coridoare. Femeile de serviciu, care a doua zi încercau să facă curățenie, mi-au spus că așa ceva se întîmplă adesea și că se gîndesc să plece de la cabană fiindcă nu mai pot suferi murdăria. Toată cabana era împuțită și numai după ce responsabilul a adus cîrlat de potasiu de undeva din vale, s-a putut spăla duhoarea, așa că spre seară a fost din nou aer curat de munte pe coridoare și în camere.

Astfel de situații au apărut și în zilele următoare, poate nu chiar de așa intensitate, dar de aceeași factură comportamentală.

Ar fi cazul ca inspectoratele școlare ale școlilor respective să anuleze astfel de excursii și să tragă la răspundere pe cadrele didactice care nu pot stăpîni și nu pot educa pe elevii pe care îi au în grijă. Părinți ! Nu vă lăsați copiii în excursii în care cadrele didactice permit tinerelor vlăstare acte de huliganism, de comportare proastă. Veți suferi și dumneavoastră din cauza acestei incapacități educaționale a profesorilor.

Dar se poate și bine !

În ziua de 18 după amiază a sosit un autocar cu elevi (cred că din Hațeg) și patru profesori. După repartiția pe camere în prezența dascălilor, fiecare din aceștia și-a luat copiii de care răspundea și au făcut un program precis : unul s-a dus și a jucat fotbal cu ei pe terenul asfaltat din arena de tenis, altul juca volei (cu o mare mingе de cauciuc) pe platoul din fața cabanei, al treilea a făcut o ieșire cu elevii la pădurea de mai sus de cabană și al patrulea a coborît cu ei la lacul de acumulare. La cină s-au întîlnit la oră fixă, au mîncat, apoi au dansat o oră și la ora 22 toți copiii erau culcați în paturi, după ce au fost dirijați pe rînd la toaleta care se controla mereu. Totul s-a petrecut în perfectă ordine. Totul depinde deci de cadrul didactic care urmărește educația copiilor.

Eu am lucrat mult cu pionierii și cu elevii claselor mai mari. Știu că în sufletul copiilor noștri este un material curat, bun, cinstit și ordonat. Viitorul țării noastre este asigurat de acest material excepțional, pe care educatorii sînt chemați să îi dea strălucirea diamantului. Dar acolo unde nu există cadre didactice bune, acolo acest fond bun se deteriorează și se strică. El va alimenta mai tîrziu pe cei certați cu munca și buna comportare socială. În acest fel cadrele didactice irresponsabile constituie un pericol de poluare pedagogică, de poluare a procesului de educație și amenință însuși viitorul copiilor noștri și prin ei al țării noastre de mîine.

Din cauza unor astfel de cadre și copii, cabana de la Valea de pești este într-o stare de delăsare și distrugere, ce nu ne face cinste (becuri sparte sau furate, chiuvete scoase din zid, geamuri lipsă, uși scoase din zid, robinete rupte, murdării pe pereți, coloane de apă ce nu mai funcționează etc.). Cabana aceasta a fost făcută cu mari cheltuieli și reprezintă un bun al nostru, al tuturor, cu care ne-am putea mîndri ! O examinare atentă din partea celor care răspund de ea, ar putea încă să o aducă pe linia mîndriei naționale. Numai că se impun anumite condiții de comportament din partea celor care o vizitează, care trebuie elaborate și respectate de toți. Cabanele de munte nu sînt localuri unde se merge spre a face un „chef monstru", spre a urla ca să scoți și lupii din bîrlog, ca să spargi și să strici totul ca un ultim beției. Cabanele montane reprezintă o avere de mare valoare sanogenă a țării. Un austriac, care era prezent la cabană (alăturea de o familie din R.D.G.) îmi spunea : „Schade ! e păcat că o astfel de cabană frumoasă nu este îngrijită cum trebuie ! În acest decor splendid, ea este o realizare cum nici în Austria nu avem. Dar nu e permis să nu fie apă caldă, să fie murdărie pe coridoare, iar în WCeuri să nu curgă apa pe timp de noapte și nici să fie atîta zgomot în timpul zilei !". Avea multă dreptate acest vizitator străin.

au cuvîntul cabanierii

MUNTELE ROȘU

Maria și Vasile Bucurescu

Maria și Vasile Bucurescu sînt cei care dirijează bunul mers al treburilor de la cabana Muntele Roșu, situată la poalele Ciucașului. Sînt încă tineri. De cînd se știu ei gospodărit mai multe cabane ale Bucegilor. De cîțiva ani buni s-au stabilit, parcă pentru totdeauna, la Muntele Roșu. Indiferent în ce zi a calendarului ne oprim, fie zi cu soare sau viscol, sărbătoare sau zi de lucru, în orice moment îi găsești acasă — casa lor reprezintînd cabana. Dar, nu demult s-a făcut o excepție. Soții Bucurescu au plecat cu noaptea-n cap pînă-n Capitală, fiindcă singurul lor băiat, Florin, crescut și dat la școală de un frate de-al lui Vasile, bate la ușa facultății. Și ca să nu piardă timpul au avut întîlnire, cu băiatul, la intrare în București, chiar la Casa Scînteii. L-au îmbărbătat, i-au urat succes, i-au dat și cîțiva bănuți de buzunar și au făcut cale întoarsă. S-au oprit la piața din Ploiești

de unde au cumpărat și au umplut portbagajul mașinii cu tot ceea ce mai trebuia la cabană. În primul rînd zarzavaturi, apoi fructe, dovlecei și usturoi. Fiindcă, știu ei de cîte ori se mai comandă verdețuri este adusă varză. Așa că, avînd portbagajul plin cu cele cumpărate, în jurul prînzului au fost înapoi. Cît timp au lipsit, cel care a coordonat întreaga activitate a fost Stelian Bucurescu, nepot al acestora. Și în această perioadă a venit de la Sinaia un transport cu cele comandate cu o zi în urmă. Numai că mașina a sosit, la cabană, mai mult goală. De pepsi, brînză, mici și dulciuri — nici vorbă. Așa stînd lucrurile, cei de la cabană au trebuit să se descurce. Și s-au descurcat. Cu ceea ce au avut prin cămară, cu ce au găsit prin curte (au tăiat cîteva găini), cu ce au adus de la Ploiești — gospodarii au făcut porții pentru copiii din... tabără. Fiindcă aici, la Muntele Roșu sînt organizate prin inspectoratul școlar al Capitalei — serii de cinci zile — un gen de tabere alpine, unde circa 160 de elevi pot petrece cîteva zile de vacanță în mijlocul naturii. Din acest motiv, atenția celor zece gospodari de la cabană este mărită și plină de responsabilități. Pe lîngă copiii din tabără, care ocupă aproape întreaga cabană, cele 22 de căsuțe, cantonul și anexa sînt pline ochi cu tot felul de turiști veniți din toată țara. Dacă mai punem la socoteală și pe cei veniți cu corturile, cifrele sînt de ordinul sutelor. Din bucătărie către turiști, numai într-o zi, pleacă peste 500 de porții de mîncare. Și asta este o cifră foarte aproape de un mare restaurant.

Bucătarul șef, un tînăr de 25 de ani, cu buletin de Comarnic, chipeș și cu mustăcioară, pe numele lui Gheorghe Băciolu, împreună cu ajutoarea Crina Bucurescu (care în ziua sfîrșitului de săptămînă a împlinit 21 de ani) respectă întocmai buremurile cît și diversificarea zilnică a meniurilor. Dimineața, pentru copiii din tabără, unt și gem, ardei gras, cașcaval și o cană de lapte. La prînz, mîncare de dovlecei, ciulama de pasăre, budincă de griș. Seara șuncă, roșii, brînză și ceai. Pentru a doua zi se anunță a fi supă de roșii și mușchi à la Ștefania. Dar cabană-i cabană. Așa că trebuie prăjite și porțiile pentru turiști. Ciorbă de pui sau de văcuță, cotlet la tavă, antricot de vacă la grătar, rinichi și ficat. La toate acestea se mai adaugă și cîteva surprize, adică, spus cu alte cuvinte, specialitatea bucătăriei. Care-s acelea ? Rulădă cu brînză și fragi, clătite, papanași și un preparat denumit : „Faci și-nghiți", care-i un fel de balmuș, un amestec de brînză de burduf, unt, lapte și mămăliga, copt în cuptor și într-un vas special numit tambal.

Cei de la cabană, pe lîngă golurile care se ivesc, vrînd-nevrînd, în aprovizionare, mai au și alte greutăți impuse de factorii de răspundere și decizie ai fiilei O.J.T. Despre ce este vorba ? De trei ori pe săptămînă, între orele zece și cincisprezece, s-a hotărît să se întrerupă curentul electric. Asta pentru economie. Dar nimeni nu s-a gîndit, cînd s-a hotărît lucrul acesta, că mîncarea trebuie făcută și că este, să spunem așa, un virf de campanie în turism. Așa că, de cele mai multe ori, mîncarea pentru a doua zi este pregătită de cu seară, majoritatea lucrătorilor de la cabană nepunînd geană lîngă geană toată noaptea. Iar dacă se întîmplă ca în cursul zilei mîncarea să nu fie gata pînă cînd se întrerupe lumina (de multe ori ea se întrerupe mult mai devreme de ora stabilită) totul se fierbe pe aproape, unde sînt consumați cîțiva sute de litri. Și fiindcă sîntem la capitolul greutăților ar mai fi de spus cîte ceva. Cei de la cabană s-au gîndit, cu un an în urmă, să facă o păstrăvărie. Cu mijloace și forțe proprii au făcut un bazin de peste 10 000 de litri. Bazin există, apă există, numai peștele lipsește. De ce ? Se așteaptă de o bună perioadă de timp să vină un specialist și să își dea avizul. De asemenea, s-a obținut aprobarea, ce-i drept verbală, doar se formă pe lîngă cabană o stînă. S-a spus încă în primăvară. Apoi, la vară, iar acum lucrurile s-au lăsat pentru toamnă. Să vedem. Pînă la toamnă nu mai este mult. Mai au gospodarii cabanei și un aparat pentru livrarea berii la halbă, aparat care stă încă nefolosit pentru că nu a fost găsit un instalator autorizat care să-l monteze și să-l pună în funcțiune.

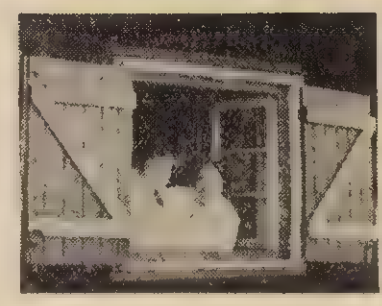

Lăsînd toate aceste lucruri la o parte și întorcîndu-ne la activitatea de zi cu zi a cabanei, directorul taberei de copii de la cabana Muntele Roșu, profesorul Silvestru Giurgiu, ne-a spus că pînă acum gospodarii de aici și-au achitat toate obligațiile. În actuala serie de elevi sînt cei de la Casa de copii școlari numărul șase din sectorul patru. Și fiindcă toată lumea a fost mulțumită, școlarii au prezentat, în ultima seară de tabără, un program artistic. Elevii au oferit gazdelor cîntece și flori, gazdele au dăruit elevilor pachețele cu ciocolată. Dar și aici a fost un mic incident. Mascota cabanei, căprița Petruța, s-a obișnuit să mănînce din mîinile copiilor pline și bomboane. Așa că primele flori culese de copii, crezînd că sînt oferite ei, căprița le-a mîncat. În ciuda acestui fapt, nimeni nu s-a supărat fiindcă toată cabana Muntelui Roșu este înconjurată de iarbă și de flori.

CORNEL SPERIATU ■
și SORIN POSTOLACHE ■

PIATRA ARSĂ

Emil Vătășelu

La ieșirea din Sinaia spre Piatra Arsă, un indicator prezenzează distanța : 18 kilometri. Dar vizibilitatea redusă și lipsa altor indicatoare pe tot traseul fac să ni se pară că parcurgem mult mai mult. La cabană, însă, mersul prin ceață, pe drum de munte e răsplătit de atmosfera de casă care ne așteaptă. Mișunînd tineri peste tot, într-o bună dispoziție calmă. Bucătăria face o impresie excelentă, cu meniul în care ciorba de burtă și pescuita dețin prioritatea la comenzi. Cabanierul Emil Vătășelu — un veteran al muntelui, a gospodărit mai multe cabane și numai la cota 2 000, la „Mioriței" a stat 10 ani — este aici din toamna trecută, de cînd fostul cabanier al Pietrei Arse, Constantin Moicenu, s-a retras ca să zic așa, din cadrele active ale muntelui, după ce 15 ani toți cei cărora le-au trecut pașii pe aici l-au găsit la post bucuros de oaspeți. Cum îl găsim acum pe succesorul său Emil „Cabana dispune de 204 locuri — zice dînsul — dar putem găzdui pînă la 300 de persoane. Cînd paturile s-au ocupat, și e seară, și e rece, în munte omul e bucuros să-i dai o saltea cu cearșaf și pături, pe care s-o pună în sala de sport. Chiar sala de mese devine un astfel de dormitor, dacă, altfel, ar însemna să lași oamenii afară". Majoritatea camerelor au apă curentă. Este chiar și apă caldă. Care, însă, nu mai produce nici o mirare cînd afli că poți să te folosești oricînd pînă și de o saună, după toate regulile și tot dichisul suedez. Cei puțin așa e gata să jure Emil Vătășelu. Care ne mai asigură că aprovizionarea alimentară este egală cu a celor mai bune restaurante din Sinaia. Aprovizionare ce nu cuprinde și băuturile marilor restaurante, pentru că tot din precizările lui Emil Vătășelu face parte și „noi nu vindem băuturi alcoolice".

Ceea ce arată clar că, la 1 950 de metri peste nivelul mării, cabanierul a socotit că trebuie să excludă dintre acestea atît berea cît și vinul, pe care, oricum, nu le face cadou, dacă ne luăm după afișul de la bufet pe care scrie prețul unui sfert de litru de vin fiert. Dar, asta e, la Piatra Arsă nu poți să te lei după afișe. Unul, permanent — după felul trainic în care e fixat — stă pe partea interioară a ușii de la recepție și anunță că NU MAI SÎNT LOCURI. Or, cum această ușă este mai mult deschisă toată ziua, afișul întîmpină pe oricine, indiferent cîte locuri libere sînt în realitate. Ceea ce nu deranjează, am observat, pe nimeni : turiștii par obișnuiți să nu ia în seamă această falsă speriătoare, iar Vătășelu considerînd-o ceva normal sau măcar util. O știi el ce-o știu, că nu e de azi de ieri cabanier. Un personaj omniprezent aici este nea Mihai, cum îl salută deopotrivă salvamontiștii și o mulțime de turiști. Mihai Bota pe nume lui întreg, un mare iubitor al muntelui. Este detașat permanent aici de ani de zile, pentru a sta la dispoziția grupurilor de sportivi ce vin mereu la pregătire. Nea Mihai spune că este. În această parte a Munților Carpați, reprezentantul administrației bazelor sportive din Prahova și știe că este încadrat ca organizator, calitate pe care o înnobilează cu o neașteptată demnitate, aceea a omului ce și-a petrecut viața în preajma marilor sportivi fără să vrea să fie important, fără să vrea altceva decît să le fie folositor cu dragostea lui de frate, iar apoi, din ce în ce mai mult, de părinte. El, care a văzut multe țări împreună cu aceștia, are mai presus de orice nostalgia bobului și a gloriei lui Panțuru și are azi în primire sala de sport — unde se pot face antrenamente de la gimnastică pînă la handbal — și splendida bază sportivă căreia nu-i lipsește nici terenul de fotbal. Acesta din urmă însă, inutil pînă acum, fiindcă aici vin de mulți ani loturi naționale de sportivi din toate disciplinele, afară de fotbaliști. Nea Mihai participă alături de personalul cabanei la tot ce trebuie făcut, de la treburile de recepționer pînă la căratul cu spatele. Iarna, de la capetele trasee de telecabină, a tuturor celor necesare aprovizionării. Fiindcă, iarna, drumul de la Sinaia rămîne blocat. Harta turistică a Bucegilor numește asemenea căi de comunicație ALTE DRUMURI. Pe gazdele de la Piatra Arsă însă cel mai mult le deranjează alte lucruri. Între ele turbulența unor grupuri de peceți am întîlnit. Emil Vătășelu a fost deja convins de cunoscătorii în materie să-i prezinte la prima expoziție chinologică. Deocamdată, blînzi și uriași ca niște urși pe comandă, ei fac bucuria copiilor, dar „cînd e cazul, pun la respect o stînă întreagă, cu cîini și cu ciobani ei cu tot". Un film pentru copii ar putea fi fermecător cu asemenea „actori" aflați în pragul celebrității.

DORIN GHERGHINESCU ■

CRIVAIA

Mihai Pappert

Stațiunea turistică Crivaia se află într-o zonă încîntătoare, poate una dintre cele mai frumoase din țară. Vecină lacului de acumulare de la Văliug, ea reprezintă un uriaș „pămînt" de aer curat și o oază de liniște atît pentru Reșița, cetate a muncii și a oțelului cu o veche tradiție, cît și pentru întregul județ Caraș-Severin, și, în același timp, un punct de plecare spre alte obiective turistice ușor accesibile și de o frumusețe particulară. Printre acestea, la loc de frunte, Muntele Semenic, devenit, în ultimii ani, grație amenajărilor și construcțiilor, un loc foarte căutat de către amatorii de schi, Peștera Comarnic, unde vizitatorii au la dispoziție un ghidaj competent, lacul de acumulare, unitate nautică complexă pe a cărei suprafață se poate canota, înota, plimba cu hidrobicicletele, fosta vilă Klaus unde pescarii au prilejul să-și încerce priceperea ori să se abandoneze norocului plătind un preț foarte convenabil pentru fiecare „trofeu" (pe o durată care se întinde din luna mai pînă în septembrie) etc.

Cînd am ajuns la Complexul turistic, o zi obișnuită din săptămînă, se aflau acolo doar două autoturisme : unul din București, celălalt din Cluj ! Nu era ora mesei, dar responsabilul Mihai Pappert, om care lucrează aici de 6 ani de zile, ne-a poftit să luăm loc la masă și să comandăm. Ciorbă rămăsese de la prînzul personalului cabanei și am primit imediat. Apoi, am avut de ales între friptură cu garnitură și crenvurști. Ni s-a oferit bere străină și românească, șapte sorturi de vin și nu s-a supărat nimeni pentru că am preferat apa minerală. Cabana dispune de două săli de restaurant, una foarte spațioasă, ambele cu fețe de masă curate și viu colorate, pardoseala lună, fetele care servesc, în halate ingrijite, sînt manierate (cu școală făcută la București, la Complexul „Flora"), prevenitoare, greu de enervat. Doar 3 mese ocupate. Mihai Pappert activează în cadrul O.J.T. Caraș-Severin din 1965, iar de cînd a preluat complexul de la Crivaia locuiește chiar aici. Informațiile sale sînt precise : capacitatea de cazare 110 locuri vara și 50 iarna, în camere încălzite, cu televizoare peste tot. Posibilități de petrecere a timpului liber în cadrul complexului : popicărie automată, cu încălzire centrală, terenuri de tenis, volei și baschet din ciment, 200 de locuri în restaurant. În camere, lenjeria este curată, practic nou-nouță. La terenuri, amatorii de sport găsesc rachete de tenis, mingi de tot felul, iar pescarii, contra unei sume modice — 15 lei pe zi — pot să-și exercite talentele în competiție cu păstrăvii.

— Cu toate acestea, ne spune Mihai Pappert cu vădit regret, **traficul turistic aici, la Crivaia, este debil. Iarna, Muntele Semenic devine un magnet către care se îndreaptă lunar zeci de mii de schiori. Ei dispun de o capacitate de cazare de 1 000 de locuri, dar liniștea de la noi și de la hotelul „Bîrzava", vecin cu complexul, nu poate fi găsită nicăieri. De aici sînt numai 4 kilometri pînă la Semenic, pe jos. Cu mașinile se ajunge repede.**

Ne amintim că la Reșița, la O.J.T., văzusem și un pliant privind stațiunea Crivaia, astfel încît un fel de publicitate există. Și totuși oamenii din zonă preferă locuri cu mult mai îndepărtate, vizitatorii cei mai fideli fiind cei din județul vecin, Timiș. Ceva nu este în ordine.

— Ce anume, tovarășe Mihai Pappert ?

— Căile de acces, adică șoseaua considerată de categoria I, dar departe de a corespunde calității respective. Motocicliștii mai temerari se strecoară ușor. Posesorii de autoturisme sînt însă mai circumspecți. „Buba" cea mare este însă alta: lipsa unei legături directe cu Reșița prin rețeaua de transport. Autobuzele vin numai pînă la Văliug, restul călătoriei, pînă la cabană, urmînd să fie făcut pe jos. Mai notați că, în ciuda unei bune aprovizionări, resimțim lipsa dulciurilor. Vară, iarnă, la noi nu rămîne nimeni sub cerul liber.

Într-adevăr, felul în care se prezintă atît responsabilul cît și personalul cabanei, dotările de care complexul dispune, amplasarea construcțiilor, variatele posibilități de petrecere a vacanțelor, totul pledează în favoarea stațiunii Crivaia, mai ales în momentul în care oamenii muncii din Reșița, ca și din alte localități apropiate, vor beneficia de mai mult timp liber decît pînă acum.

Este atît de greu ca drumul pînă la respectivul complex să fie adus într-o stare mai bună, iar întreprinderea locală de transport să prelungească, cu cîțiva kilometri, unul din traseele care, în prezent, se blochează la Văliug ?

EMANUEL VALERIU ■

CĂLDĂRUȘANI

Ioana și Marin Gurgui

Aflată la 35 de kilometri de Capitală, prin Snagov sau prin Buloteștl, cabana de la Căldărușani ține de A.G.V.P.S. Drept urmare, aici nu se intră oricum, ci numai pe bază de carnet vizat la zi și, în plus, contra unei taxe anuale de 50 de lei, dar amatorii se găsesc berechet. Pe de o parte, cabana e o oază de liniște și verdeață, pe de alta, lacul Căldărușani îi atrage pe pescari ca un magnet și, din cîte am înțeles, îi și răsplătește. Ilie Vasile, unul din pătimașii cîrligelor de 8, zice că da, balta nu mai e chiar ce-a fost, altădată te mînca somnul din barcă.

Cabana în sine, la care ajungi după alți 5 lei, taxă de parcare, e curată și bine îngrijită. Mică, n-are decît 6 camere și 5 căsuțe, cu totul vreo 30 de paturi a 20 de lei bucata, clădirea e tapetată cu împletitură de trestie, specificul pescăresc fiind evident. Treaba asta au făcut-o, ni se spune, cei doi cabanieri, adică soții Ioana și Marin Gurgui, olteni, de fel din Bîrca, și aici de 14 ani. Marin, care a învățat să pescuiască în Bistreț, e, din păcate, la pat, suferind de cîteva săptămîni de reumatism. Soția sa, femeie energică și întreprinzătoare, zice că „Marin s-a mai ameliorat cu niște injecții, dar bine nu-i e", după care acceptă că aici, la cabană, ai o grămadă de ocazii, între care și pe aceea de a cunoaște firea omului. Din acest punct de vedere, dînsa crede că e mulțumită. Pescarii care vin la Căldărușani sînt, majoritatea, bărbați cumsecade și n-au fost cazuri de chef sau de tacîmuri nedate înapoi. Ei sosesc, cei mai adesea, spre seară și se grăbesc la culcare, avînd să se trezească mult înaintea zorilor, ca să lase pe baltă. Mai sînt unii, familia Popescu, de pildă, din Ploiești, care aleg Căldărușanii ca loc pentru concediu, dar aceștia sînt puțini, iar explicația e simplă. Cabana n-are nimic de mîncare, fiecare vine cu rosia în traistă și se descurcă cum poate, adică bine dacă peștele se lasă mîncat. Dacă nu, nu. Soții Gurgui desfac, e expresia femeii, apă minerală, vin și coniac, dar numai la sticlă și cu ambalaj cu tot. În rest, respectînd ultimele reglementări, cabanierii mai împrumută veselă și tacîmuri, există cam 70 de farfurii și 40 de cuțite, neavînd probleme, cum spuneam, cu darea lor înapoi. Fiind de plastic, paharele se vînd cu 0,30 lei bucata, iar distracția se reduce la un radio „Bicaz", proprietatea soților Gurgui. În lipsa televizorului, seara, pescarii se adună la povești și nu puține sînt reclamațiile, auzite și de noi, cu privire la peștii aceia uriași și năbădăioși care, prinși la un moment dat, s-au smuls din capătul undiței, nu înainte de a fi fost pe punctul să răstoarne barca ? ! Toți peștii rătați sînt, firește, balene. Cei prinși, adică vizibili, sînt niște ciortani și rar șalăul atinge un kilogram. La capitolul bărci, acestea se închiriază contra 30 de lei, cabana stă așa și așa. Deși cei de la Giurgiu, șefii de pînă mai ieri ai unității, au luat la plecare 5 bărci, inventarul rămîne suficient, numai că pescarii, știindu-le pe ale lor, evită bărcile de plastic, preferîndu-le pe cele din fibre. Toate sînt 26, dar fiecare poate veni și cu barca proprie, adăugînd 10 lei taxelor de mai sus.

La Căldărușani, pe malul lacului cu același nume, e liniște și, în ciuda canicule, o atmosferă suportabilă, cabana fiind adăpostită într-o pădurice. Se face plajă, sînt instalate și cîteva corturi, iar Ștefan Ioniță, care ar trebui să încaseze cei 5 lei pentru intrare, e ocupat cu reparatul unor setci. Neputînd sta locului, această femeie de ispravă care e Ioana Gurgui aleargă de colo pînă dincolo, făcîndu-se utilă cu o farfurie, cu o sticlă de apă minerală sau numai cu o vorbă de suflet.

Ioana Gurgui mai adaugă că, simbăta și duminica, încasările depășesc și 16 mii de lei, după care, luîndu-se cu treburile, ne lasă să ne bucurăm de priveliște, de aer curat și, desigur, de viață. Cabana Căldărușani e, din acest punct de vedere, un loc ideal, populat cu oameni cumsecade.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

BUNLOC

Catinca Toma

Noapte. Orele trei trecute, luna plină dă să cadă între Postăvarul și Piatra Mare, se cam albește spre răsărit. Bat la ușa cabanei Bunloc, ușor, gest absurd pentru că izbucnise de-acum hărmălaia, doi cîini-lupi — vioi și foarte frumoși dealtfel — latră de răsună valea, se pare că nu prea le-am căzut cu tronc, dau să mă rupă. Liniște și pace înăuntru. Bag mîna în rucsac, fiarele îmi interpretează greșit gestul, parcă turbează. S-a făcut dintr-o dată ziuă, de atîta chiloman. Le arunc o bucată de pîine, o adulmecă, dar nu o mănîncă. Renunț și la brînză : asta da, acceptă ! Simt că și-au schimbat atitudinea față de om, mă privesc cu alți ochi. Ușurat, la propriu și la figurat, mă așez pe un scaun, la una dintre mesele de pe terasă. Pot să citesc acum ce scrie deasupra ușii : „Intrarea în local cu schiurile INTERZISĂ ! Amendă 50—100 lei !" Și-o fi închipuit cabanierul că am schiurile la mine, îmi zic, de-asta nu-mi dă drumul. Mănînc cele două roșii care mi-au rămas în traistă, păsările cîntă a zi însorită, cîinii tolăniți la picioare, timpul trece nesimțit. Scot carnetul și-mi notez cîteva idei, deocamdată în stadiu de întrebări, conturate la debutul testului meu : **Ospitalitatea cabanei se sfîrșește, oare, odată cu „ora închiderii" ? Legile nescrise ale muntelui sînt ignorate cu cît ești mai aproape de asfalt ? Ce se întîmplă cu un drumeț înfometat, înfrigurat, istovit, care în miez de noapte se îndreaptă cu ultimele puteri, să presupunem, spre lumina unei cabane și găsește o ușă închisă ?**

Pînă una-alta mi se năzare pe pajiștea din față un cal, chiar este, face exerciții de înviorare cu coada, în rest paște imperturbabil. Un animal care nici nu bagă în seamă omul. E șase jumătate cînd, din spate, ocolind cabana, apare un bărbat. Mă dumiresc acum că există și pe-acolo o ieșire, deci o intrare. Îmi dă binețe, se îndreaptă hotărît spre grajduri, ca omul ce are lucruri bine stabilite de făcut, dă drumul la orătănii, purcei și o sumedenie de tăurași. Acestea fiind săvîrșite, vine pe terasă, lîngă mine, face un gest larg, cu mîna, va fi o zi frumoasă. Aflu că nu este cabanierul, așa cum credeam, soția e ajutoare de cabanieră, dumnealui fiind, cum s-ar zice, „ajutor de ajutoare". De fapt, a luat spre îngrijire și creștere, de la o unitate intercooperatistă, 20 de tăurași de care este, pînă în prezent, foarte mulțumit. În felul acesta stă și lîngă familie, bineînțeles că și-a adus aici, la cabană, și pe cei doi copii. A renunțat la șoferie, preferă munca în aer liber, chiar dacă ai de tras de dimineață pînă noaptea. I-a plăcut dintotdeauna viața pe munte, asta e, dînsul fiind din Rîșnov și numindu-se Gagheș Horst. E rîndul meu să-i spun ce e cu mine, m-am rătăcit prin pădurile astea, ca un bucureștean bleg ce sînt, abia pe la trei noaptea am nimerit cabana, vai de sufletul meu ! Am auzit eu cîinii, zice, credeam că iar au venit mistreții la resturile alea de cartofi, din vîlcea. Trebuia să fi venit în spate, să bați la geam. Îmi pare rău, zău că-mi pare rău !

Mă trezesc la ora zece, mulți turiști pe terasă, la soare, destui și înăuntru, în sala de mese. Acum servește chiar cabaniera, adică șefa unității. Îi spun că aș vrea să stăm de vorbă și, deși nu știe cine sînt și cu ce treburi pe-acolo, Catinca Toma își cheamă o înlocuitoare și mă invită amabilă în oficiu. Mă desconspir dar dumneaei nu se crispează, dacă poate să-mi fie de folos cu ce-mi spune, cu dragă inimă ! Cam știe toate problemele cabanelor, de 20 de ani se ocupă cu asta, la Susai, Trei Brazi, Diham și din '79 aici, la Bunloc. Tot cabanier a fost și soțul ei, s-a prăpădit sărmanul acum doi ani, îi are pe băiat ajutor, și pe nora, Toma Nicoleta, plus familia Gagheș. De fapt toți sînt ca într-o familie, e nevoie de unire în munca asta deloc ușoară, trebuie să fii bun organizator, bun gospodar, politicos dar și sever, pentru că mai sînt și cazuri cînd trebuie să faci morală și educație unora care degeaba mai vin pe munte. Uite, mă doare sufletul că de cele mai multe ori desfacerea la băutură este aproape dublă decît la mîncare, poate că nici n-ar trebui să mă intereseze, planul și-atît, dar iar zic : mă doare sufletul să văd tineri, niște copii, acolo, lălăind pe șapte cărări doar pentru că se află în pădure ! Aș găti bucuroasă toată ziua, deși nu este ușor, apa se aduce în bidoane, cu calul, nu avem izvor aici, alimentele ni le cară un buldozer. Astăzi, de exemplu, am gătit pentru prînz ciorbă, sarmale și friptură... Cît despre ospitalitate... Nici prin gînd nu mi-a trecut, astă-noapte, că așteaptă cineva la ușă. Eu zic că n-am lăsat încă pe nimeni tremurînd pe-afară, deși miliția din Săcele ne-a atras atenția, verbal, că n-avem voie să cazăm pe nimeni, noaptea, iar pe săceleni și pe brașoveni să nu-i găzduim deloc, locuiesc destul de aproape și să mai doarmă pe la casele lor !

CORNELIU MERLAU ■

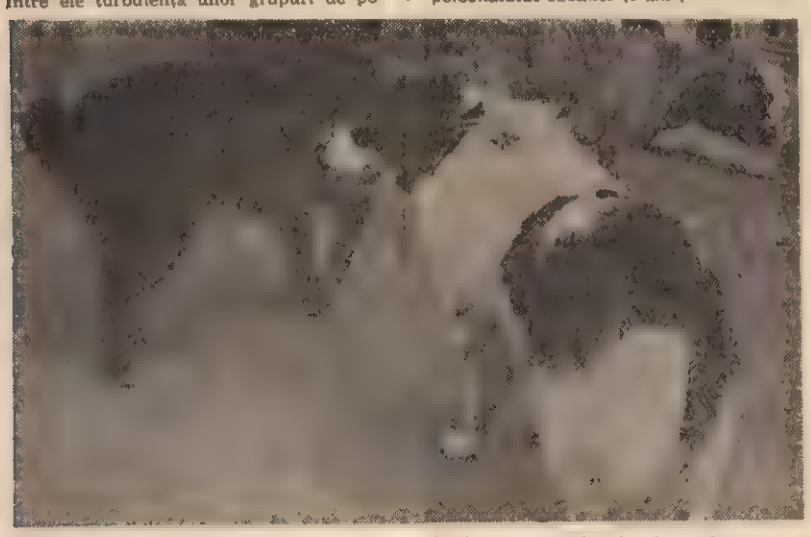

trecărei care uită că au venit nu la o beție, ci să admire natura și să soarbă aer curat. „Unii aruncă orice ambalaje, pe oriunde, chiar și lîngă cosurile de hîrtii", zice cu năduf Emil Vătășelu. Altă supărare a cabanierului pare să vină din faptul că simbăta și duminica — zilele de maxim aflux spre munte — toate locurile sînt contractate dinainte de grupuri prin organizațiile de turism, mai ales din Capitală. Cum este de față și profesorul de chimie Mircea Dolcescu — de 20 de ani conducătorul cercului de turism de la Liceul „Mircea cel Bătrîn" din Constanța, în prezent, ca în fiecare vară, în munte cu un grup de elevi — acest pătimaș iubitor al muntelui ne roagă să ascultăm și părerea lui. Iat-o : „Din păcate, nechemați au ajuns și în turism și pe munte. Am întîlnit ghizi cu grupuri pe care le conduceau mai mult cu trenul și făceau doar popasuri în munte, popasuri care erau, de fapt, niște beții colective. Sînt și distrugeri. Chiar aici, în rezervația naturală de jnepeniș. Acestea sînt produse mai cu seamă de cei care, plătind un bilet de tren ori de telecabină, — «ce, eu n-am plătit să vin aici ?» —, cred că pot face orice, sfidînd natura însăși, nu numai pe iubitorii și pe slujitorii muntelui. Am întîlnit un grup de elevi care strîngeau ambalaje și resturi alimentare în munte. Poate că ar trebui o acțiune mare în acest sens. Cît privește educația necesară, soarta ei stă, cred, în mîna B.T.T.-urilor, dar și în a tuturor școlilor și universităților. Pentru că turismul a devenit o problemă de masă, iar tinerii care *fac munte* nu sînt fără căpătîi. Ei vor fi maturii de mîine, și în munții țării, și la catedrele ei, și se vor îngriji de creșterea proprilor prunci ca și de creșterea patriei, după mintea și sufletul lor, pentru că nu vor mai avea profesori și nici șefi : ei vor fi și profesorii și șefii. Și mai vreau să spun un lucru. Un număr de locuri, trebuie rezervat obligatoriu turistului particular, la orice cabană. Mulți adevărați turiști nu mai vin pe munte că n-au unde sta. Și asta în favoarea unor grupuri care vin cu tranzistor și cu alcool pentru beții și nițică trîndăveală cu țigara-n gură la 2 000 de metri".

La Piatra Arsă am văzut și cea mai frumoasă pereche de cîini ciobănești din

se pregătesc turiștii

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Intrucit Ion Gh. Duca însuși se arată plin de scrupule cînd este vorba să evoce evenimente la care n-a luat parte direct, vom deschide prima parte a capitolului „Guvernarea Averescu" din Memoriile sale, cu o secvență din Amintirile titularului de la justiție în respectivul minister. Este, în fapt, o interesantă opinie asupra discutatei întrevederi Averescu-Mackensen : „...Averescu a vrut să se lămurească pe chestiunea cesiunilor teritoriale pe care o considera, firește, de primă importanță. La întrebarea generalului, Mackensen, ca și cum ar fi avut răspunsul pregătit, a spus răspicat : «Veți da Cadrilaterul și veți primi o rectificare la granița veche Dobroge, **altceva nimic**. Am studiat problema din punct de vedere etnografic, cedați numai teritorii locuite de bulgari sau de tătari. Veți lua foarte probabil Basarabia. Veți ieși măriți din război. Germania nu vrea nici să vă reducă nici să vă umilească — vrea să revie la vechile relațiuni de prietenie cu țara dv. cu care s-a înțeles atîta vreme foarte bine». De la aceste declarațiuni ale lui Mackensen se trag toate neînțelegerile care au urmat între Averescu și rege, între Averescu și Brătianu, între Averescu și reprezentanții Aliaților. Pentru lămurirea cititorilor trebuie să reamintesc aci raporturile în care se aflau diverși factori care formau mănunchiul Puterilor Centrale — raporturi pe care noi nu le-am aflat decît în cursul negocierilor. Fiecare din cei patru aliați, germani, austro-ungari, bulgari și turci detesta cordial pe ceilalți trei. Asociația se tăiase în două, germani și austro-ungari de o parte, turci și bulgari de alta. Centralii tratau pe orientali de sălbatici și cu tot disprețul. După cum se va vedea, cînd m-am dus la Buftea, turcii și bulgarii nici n-au fost lăsați să vorbească cu mine. Dar și în grupul centralilor, între germani și austro-ungari domneau aceleași sentimente de dispreț și de ură. Germania, care făcea față la toate și pe toate fronturile, avea mina grea și nu-și rumega cuvintele. Așa încît la urma urmelor părerile și pretențiile Turciei și Bulgariei nu aveau nici o importanță, ale Austro-Ungariei importanță relativă și numai ale Germaniei cîntăreau. Dar în Germania erau două curente, două direcțiuni, două puteri : era guvernul imperial propriu zis, și era Cartierul General al Armatei, adică Hindenburg și Ludendorf. Mackensen nu vorbea nici în numele turcilor, nici al bulgarilor, nici în al austro-ungarilor, **nici în al guvernului german**, ci numai în numele Cartierului General, cu care era în direct legătură fără să treacă prin filiera Cancelariatului sau a Ministerului de Externe. De aci sfatul plin de dispreț dat lui Averescu la plecarea din Buftea : «Vezi și pe Kühlmann și pe Czernin, vezi ce vor și ăia !» Vorbind cu Mackensen, Averescu a crezut că vorbește nu numai cu Armata Germană, dar și cu întreaga Germanie, ba chiar cu toate Puterile Centrale la un loc. De aci deceptiunile succesive pe care le-a avut pe măsură ce intrau în joc Kühlmann, Czernin și sateliții lor. De aci atitudinea lui schimbată, atitudine binevoitoare față de germani în speranța unei păci acceptabile, în locul indiferenței cu care hotărîsem să primim toate constringerile impuse și care, cu cît ar fi fost mai supărătoare ar fi dovedit mai bine, mai tîrziu, violența căreia trebuise să ne plecăm".

STELIAN NEAGOE ■

1918 — Ianuarie-Februarie (II)

Dar lista ministerială nu avea nici o importanță, două lucruri erau interesante de știut : întîi, de ce regele se adresase generalului Averescu și al doilea, ce misiune i se cerea să îndeplinească.

De ce regele se adresase generalului Averescu ? Din îndemnul lui Brătianu și cu drept cuvînt, de altfel, căci era personalitatea cea mai indicată pentru a juca rolul care ne preocupa pe noi. Într-adevăr, ce urmărea Brătianu în acel moment ? Să se înceapă negocieri de pace cu Puterile Centrale dar să se țărăgănească lucrurile pe cît se va putea mai mult, opunîndu-se pretențiilor lor exagerate și dîndu-se în acest chip Aliaților mereu impresia că ne supunem fiindcă sîntem constrînși și nu avem altă ieșire. Cine putea juca mai bine un asemenea rol decît generalul Averescu ? Întîi nu era om politic sau cel puțin dacă ambiționa să devie, prin trecutul său nu putea deocamdată fi considerat ca atare. Și era esențial față de Aliați ca nici unul din oamenii politici aflători la Iași să nu intre în tratative cu germanii. Acest trist privilegiu trebuia rezervat celor de la București, oamenilor politici care nu urmaseră la Iași regele și drapelul Țării. În al doilea rînd, prin calitatea sa de militar, generalul Averescu era cel mai indicat să trateze sunînd din sabie, arătînd Puterilor Centrale că dacă pretențiile lor trec peste anume margini, nu este exclus ca România să recurgă la o ultimă și disperată manifestare armată. Primind pe generalul Averescu înainte de a-și fi constituit guvernul în dimineața în care noi ne depuneam demisiile, Brătianu îi spusese categoric „să tratezi fără să-ți lași sabia în anticameră". Și această formulă zugrăvește pe deplin ceea ce Brătianu cerea și aștepta de la comandantul Armatei a II-a, devenit prim-ministru. În sfîrșit, din cauza agitațiunei politice la care nu se sfiise să recurgă în ultimele luni, generalul Averescu avea multe simpatii în cercurile conservatoare, în genere în cercurile favorabile Aliaților și prin urmare toată lumea aceasta era mai lesne dispusă să primească o politică de pace de la eroul de la Mărăști, decît de la altul. În armată de asemenea curentele pacifiste ca și cele războinice puteau fi stăpînite de marea, de netăgăduita autoritate de care se bucura. Era însă generalul Averescu dispus să-și joace rolul așa cum Brătianu îl concepea ? Din convorbirile pe care le avuseseră cu el — atît Brătianu cît și regele — rezulta că da. Averescu se arătase cu totul de acord cu vederile predecesorului său împărtășite de rege. Nu rămînea deci decît să i se încredințeze puterea și să se facă experiența.

Din prima zi Brătianu a fost însă pus pe gînduri, căci Averescu în loc să urmeze calea proiectată, s-a arătat grăbit să încheie orice pace, făcîndu-și asupra intențiilor Germaniei iluzii de o nepermisă naivitate și tratînd preocuparea sa de a se instala la guvern și de a inaugura o politică de sinceră apropiere și colaborare cu Puterile Centrale. Voi expune pe scurt felul cum generalul Averescu și-a înțeles misiunea ; din această expunere se va vedea că bănuielile lui Brătianu nu puteau decît să se confirme din zi în zi mai mult.

Dar înainte aș vrea să deschid o paranteză. Voi povesti pe scurt desfășurarea acțiunii generalului Averescu, fiindcă nu o cunosc decît prin alții. Tot ce am povestit pînă acum au fost fapte pe care le-am trăit eu, la care am participat personal, la a căror îndeplinire sau la a căror pregătire am jucat un rol adesea însemnat. Nefăcînd parte din guvernul Averescu, ce voi scrie despre el nu sînt decît lucruri știute prin mine direct, ci știute prin alții. Bineînțeles fiind la Iași în contact zilnic cu Brătianu și cu Barbu Știrbey căruia regele îi comunica toate, pot spune că eram în măsură să fiu bine informat. Dar țiu să insist că altă valoare prezintă pentru mine faptele la care am luat parte și cele ce le cunosc prin alții, oricît de buni și serioși ar fi fost acești informatori. Și fie-mi îngăduit să spun că tocmai fiindcă am despre memorii această concepție, nu pot atribui valoarea istorică pe care alții sînt dispuși s-o acorde memoriilor acelora care, ca Iorga de pildă, nu au participat decît într-o foarte restrînsă măsură la evenimentele neutralității și ale războiului și care, prin urmare, tot ce au scris despre această istorică epocă au scris-o din auzite, din spusele unora și ale altora și adesea din spusele acelora care cunoscîndu-i temperamentul și vrînd să se folosească de el, aveau interesul să îi prezinte lucrurile sub o anume lumină care putea să nu fie întotdeauna cea mai strict corespunzătoare realității. Acestea zise, închei paranteza și trec la fapte.

Imediat după prestarea jurămîntului, generalul Averescu a trimes la Buftea o comisiune avînd în fruntea ei pe Papiniu de la externe și pe Jean Mitilineu, cu misiunea de a obține o prelungire a armistițiului, de a mijloci o întrevedere între Averescu și Mackensen și de a lua contact cu oamenii politici rămași în teritoriul ocupat spre a afla printr-înșii care sînt adevăratele intenții și condiții de pace ale inamicului.

Delegația s-a întors cu o prelungire de armistițiu de zece zile în loc de 30 de zile, cum ceruse, și cu asigurarea că Mackensen e dispus să întîlnească pe generalul Averescu. Cît despre oamenii politici, Mitilineu a luat contact cu ei. Afară de Marghiloman, toți s-au arătat dușmănoși iar Lupu Costache l-a transmis categoric din partea lui Carp următorul semnificativ mesaj către rege : „Domnul P.P. Carp vă roagă să spuneți respectuos m. sale că după părerea lui chiar dacă regele ar semna pacea cu Puterile Centrale, rămînerea lui pe tron ar da naștere la o serie de convulsiuni care ar face dinastia imposibilă și ar îngreuia vindecarea rănilor cauzate printr-o politică fatală". În general, delegația nu s-a întors prea optimistă. Din cîte putuse afla lăturalnic, potrivit celor comunicate de Randa (trimis al împăratului austriac Carol, spre a înștiința pe regele Ferdinand că germanii vor să-l detroneze, dar el, împăratul Austriei îi garantează tronul dacă acceptă să încheie imediat pacea în condițiunile cerute de austrieci — n.N.), chestia dinastică nu se mai punea, dar pretențiile Puterilor Centrale erau mari. Trebuia să ne așteptăm la grele și umilitoare condiții de pace.

Noi nu eram deloc surprinși fiindcă știam dinainte că Puterile Centrale, cu toate declarațiile făcute spre a ne ademeni să începem negocieri cu ele, erau hotărîte să fie fără milă față de noi. Chiar dacă Berlinul și Viena ar fi fost dispuși la mărinimie, Pesta și Sofia nu puteau împinge decît la soluții extreme. Averescu însă continua să fie plin de iluzii și la 9 februarie a plecat la Buftea ca să se întîlnească cu mareșalul Mackensen. E curios dar de la începutul ostilităților Averescu trăia sub obsesiunea că relațiile lui personale cu Mackensen pot influența hotărîrile Germaniei. Vă reamintiți că la București încă în septembrie 1916, cînd avioanele germane făceau atîtea victime omenești, Averescu a vrut să telegrafieze direct lui Mackensen — convins fiind că prin intervenția sa va împiedeca pe germani să mai bombardeze Capitala noastră. L-am oprit atunci să transmită o telegramă inadmisibilă în principiu și al cărui text putea da loc la regretabile comentarii. Acum, abea ajuns prim-ministru, cel dintîi gînd al său a fost să vorbească personal cu Mackensen. I s-a arătat că un atare demers nu are nici un rost, că Mackensen e un simplu comandant de armată, că chiar dacă cunoaște intențiile politice ale guvernului său și ale aliaților lui, se va feri să i le dezvăluiască, va invoca rolul său strict de militar. Totul a fost zadarnic ; Averescu suridea ironic avînd aerul să spuie „nu mă cunoașteți pe mine, cînd îi voi vorbi eu lucrurile se vor schimba, sîntem prieteni și voi obține ceea ce nici nu bănuiți, ceea ce nimeni altul decît mine nu ar putea obține". Această naivă prezumție avea și cu drept cuvînt darul să exaspereze pe Brătianu care spunea „pe Mackensen nu-l va clătina într-un nimic iar el își va dezvălui cărțile înainte de vreme". Așa, dealtminteri, s-a și întîmplat. Mackensen a fost foarte amabil, a păstrat rezerva prevăzută, a atins diferite chestiuni fără a preciza nimic, a presărat spusele sale cu „cred că", „îmi închipuesc că", „sper că". Averescu a plecat plin de speranțe iar Mackensen a putut transmite alor săi că delegatul României nu va fi intransigent, că se va putea ușor ajunge la înțelegere cu el. De la prima întrevedere generalul Averescu își uitase sabia în antecameră. Mai mult, Brătianu aflase că în loc să se arate dîrz, Averescu criticase pe autorii războiului și dăduse să înțeleagă mareșalului german că trebuie reluată vechea politică de prietenie cu Puterile Centrale... De aci și pînă a spune că o atare politică nu ar fi trebuit să fie niciodată părăsită, nu era așadar decît un pas. Chiar dacă Averescu nu l-a făcut, Mackensen era un om prea subțire ca să nu fi tras și transmis guvernului său toate consecințele pe care o asemenea atitudine le putea inspira.

Așadar, de la început Averescu dădea negocierilor cu totul un alt caracter decît acela ce fusese convenit, iar Brătianu începea să se gîndească dacă soluția Averescu mai trebuie susținută. Evenimentele s-au grăbit să-l întărească în credința sa că dacă e vorba să se urmeze această cale, alții o pot urma mai bine și cu mai mult folos decît Averescu. Într-adevăr, la o săptămînă după întrevederea Mackensen-Averescu, delegații Puterilor Centrale au sosit la București : Kühlmann pentru Germania, Czernin pentru Austro-Ungaria, Radoslavov pentru Bulgaria, Talaat Paşa pentru Turcia și imediat Kühlmann și Czernin au luat din nou contact la Buftea cu generalul Averescu. De astă dată condițiile lor de pace au fost precizate. Chestiunea dinastică scoasă din cauză, armata demobilizată, se va păstra strict ceea ce trebuie pentru apărarea împotriva bolșevicilor, o rectificare de frontieră înspre Austro-Ungaria care să asigure monarhiei Habsburgice stăpînirea tuturor strîmtorilor din Carpați. Dobrogea va trece sub dominațiunea Puterilor Centrale cu cel mult un drept de acces la mare pentru România și complecta aservire economică față de Puterile Centrale în genere și de Germania îndeosebi. Averescu în sfîrșit adus la simțul realităților protestă în special în ceea ce privea Dobrogea. Dar cei doi miniștri de externe — care știau prin Mackensen că au în fața lor nu pe militarul hotărît să-și apere drepturile trăgînd la nevoie încă o dată sabia din teacă, ci un politician care se oferea să reia o politică de amiciție cu Puterile Centrale și cere numai condiții care să-i înlesnească putința de a juca un atare rol — nu au luat bineînțeles în serios protestările primului-ministru român Brătianu afirma că în tot timpul convorbirii Averescu în loc să sune din sabie luase aere de „mea culpa". În orice caz, concluzia a fost că Czernin a vrut să vază personal pe rege și să se întîlnească cu el.

Această cerere a tulburat adînc pe rege. Îi era extrem de penibil să se întîlnească în astfel de împrejurări cu fostul ministru austro-ungar la București, cu omul care îl insultase fără cruțare în atîtea rînduri. Pe de altă parte se punea principial întrebarea, e bine ca regele să discute chestia păcii cu unul din delegații inamici. Brătianu consultat a fost de părere că regele să nu refuze întrevederea. După atitudinea împăratului Carol, după misiunea pe care o încredințase lui Randa, după acțiunea generală a Austriei de a scoate din dezbatere chestiunea dinastică — era greu ca regele să refuze o audiență lui Czernin. Refuzînd poate înăspri inutil lucrurile ; primindu-l poate înlesni negocieri sau cel puțin afla ceva care să fie de folos cauzei noastre. Regele consimți. Întîlnirea avu loc în vagonul regal, în gara Răcăciuni. Un moment groaznic pentru rege. Sărmanul mărturisea pe urmă că numai datoria către țară l-a făcut să treacă peste simțămîntul său de demnitate de om și că niciodată n-a avut impresia că îndatoririle lui regale îi impun un sacrificiu mai dureros. Intrarea în război era o cauză mare, o chemare istorică, dar să te prezinți ca învins în fața lui Czernin învingător și să îi cerșești mărinimia — era mai mult decît se poate cere unui om conștient de numele și de mîndria lui. Scump a trebuit Ferdinand de Hohenzollern să plătească coroana României întregite. Czernin s-a prezentat în uniformă cu „la Toison d'Or" la git și cu aere de condescendență care făceau întîlnirea și mai penibilă. Audiența a durat vreo 20 de minute numai. Czernin a declarat că nu cere pacea, că vine trimes de suveranul său care cu toată trădarea României vrea să-i dea dovezi de toleranță și de mărinimie dacă regele primește imediat condițiile de pace ale Puterilor Centrale. Dacă regele le refuză, ostilitățile sînt inevitabile și va fi sfîrșitul României și al dinastiei ei. Ca să intimideze mai mult pe rege, începu să arate toate forțele de care Puterile Centrale dispun acum cînd pacea s-a iscălit la Brest-Litovsk și cînd prin urmare frontul de la Marea Baltică și pînă în Bucovina nu mai există. Tot deodată, el a insistat asupra informațiilor lor precise că o rezistență română nu poate dăinui mai mult de 4—6 săptămîni. Regele, hotărît să fie foarte circumspect în răspunsurile lui, s-a mărginit să spuie că condițiunile sînt prea aspre, că România nu poate respira fără Dobrogea, că cel mult s-ar putea discuta în ce privește quadrilaterul dobîndit de noi în urma războiului balcanic prin pacea de la București. Czernin a răspuns că dacă noi am fi la Buda-Pesta condițiunile noastre ar fi și mai grele și că el ne va asigura accesul la Constanța. Regele a repetat că condițiunile sînt prea grele și că nu va găsi niciodată un guvern român care să le iscălească. La aceasta Czernin a sugerat regelui să cheme pe Marghiloman care e cel mai indicat să semneze pacea cerută de Puterile Centrale, avînd aerul să spună că avînd încredere în el ar fi dispus să-i acorde unele ușurări. În fine, Czernin se arată dispus să ne sprijine în chestia Basarabiei. Regele continua însă să insiste asupra Dobrogei și Czernin plecă cerînd în 48 de ore un răspuns hotărît, dacă da sau nu România înțelege să înceapă negocierile de pace pe baza propunerilor făcute de Puterile Centrale.

Cele ce Czernin publică în memoriile sale cu privire la întrevederea de la Răcăciuni, coincid în totul cu ceea ce Știrbey mi-a povestit îndată după întoarcerea regelui la Iași.

În mintea lui Brătianu lucrurile erau lămurite acum. Să dai înapoi nu mai era cu putință. Averescu scăpase ocazia de a putea târăgăni negocierile, cum fusese vorba, și de a discuta cu mina pe sabie. Intrasem definitiv și irevocabil pe calea unei înțelegeri cu Germania, înțelegere provizorie pe care pacea generală trebuia s-o distrugă. Pînă atunci însă de ce să mai ne pierdem vremea cu Averescu, dacă e vorba să ne apropiem de Germania cei de la București o puteau face cu mai mult folos trecător decît el și Czernin avea dreptate — pentru un atare rol Marghiloman era printre cei de la București cel mai indicat. Prin Știrbey, Brătianu sfătui deci pe rege să profite de prima ocazie pentru a îndepărta pe Averescu și a chema pe Marghiloman.

Ocazia se ivi repede. Averescu mai încerca să obție de la Puterile Centrale ca ele să nu facă din cedarea Dobrogei, strîmtorile Carpaților și concesiunile economice condițiile sine qua non ale păcii. Dar Kühlmann și Czernin erau grăbiți. Frontul de est trebuia fără întîrziere lichidat. O cereau Hindenburg și Ludendorf care simțeau că dacă nu vor obține nici acum repede un succes hotărîtor în Franța, nu mai pot răspunde de soarta războiului. În consecință plenipotențiarii Puterilor Centrale ne adresară un ultimat. Pînă în ziua de 20 februarie, ora 12, trebuie să ne rostim : primim sau nu ca bază de discuții propunerile lor. Regele convocă imediat un Consiliu de coroană. Discuțiile acestui consiliu țînut la 17 februarie 1918, ca și cele ale celor două ce i-au urmat la 18 și la 19 februarie au fost consemnate în trei procese verbale redactate de Alecu Constantinescu, revăzute de Brătianu și supuse spre aprobare și regelui.

Cultivarea valorilor

Olimpiadele școlare între strălucirea talentelor și cenușiul organizatorilor

S-a întîmplat că în acest an, liceenii români au obținut la Olimpiada Internațională de Fizică — desfășurată la Varna, în R. P. Bulgaria — cel mai bun rezultat din istoria participării noastre la această olimpiadă : din cinci participanți — atîția trimite fiecare țară — unul a luat premiul întîi, e vorba de Bogdan Tudose, de la Liceul „Mihai Viteazul", din București, doi au obținut premiul al doilea, iar ceilalți doi, în termeni sportivi, medalii de bronz, sau accesul la cea de a treia treaptă a unui podium de premiere. Ar fi fost așa dacă era un concurs sportiv. Cum n-a fost decît o olimpiadă internațională a inteligenței, lucrurile s-au deosebit și în alt plan de cele ce se petrec în lumea sporturilor. La 9 iulie s-a desfășurat la Varna festivitatea de premiere — „eu, pentru premiul întîi, am primit o vază de cristal", ne spunea Bogdan Tudose — iar a doua zi delegația română se întorcea în patrie. Ei bine, cine credeți că-l aștepta pe „campioni" în Gara de Nord ? Nimeni ! Nici măcar părinții, fiindcă „n-au știut cînd sosim". Dacă n-ar fi fost vorba de o competiție a inteligenței, ci de un concurs internațional de — hai să zicem — la înălțat zmeie, și dacă doar unul din membrii echipei ar fi obținut nu mai mult decît bronz, cu siguranță, s-ar fi bucurat de o primire mai frumoasă din partea federației de specialitate. Poate că nu este cazul să se dea în grija C.N.E.F.S. organizarea concursurilor și în sporturile minții, dar ce se întîmplă oare ? Lipsesc cu desăvîrșire în țara noastră suporterii inteligenței ? Avem dovezi că nu ! Una este declarată politică de depistare și cultivare a valorilor tinere ? Atunci ? La o săptămînă după întoarcerea în țară, Bogdan Tudose, întrebat de noi dacă a primit măcar telefoane de felicitare, ne-a spus „Unul singur. M-a sunat fosta mea dirigintă, tovarășa profesoară Floare Crainic, să mă felicite. Încolo, nimeni." Bogdan a terminat liceul, de aceea dirigința lui e fosta dirigintă. Să nu ne facem iluzii : așa cum nu putem încetini ritmul secundelor și nu putem opri această estompare a noastră în umbra tot mai deasă din spatele prezentului, tot atît de sigur este că nu vom putea cenzura judecata generațiilor viitoare asupra priceperii și bunei credințe cu care am trăit și ne-am crescut copiii. Măcar atît : să ne cutremurăm de uriașa incompetență, ca să zicem așa, sufletească a unor oameni pe care societatea noastră îi plătește să cultive la tineri încrederea în cultul pentru așezarea valorilor

În ce privește rezultatele noastre la Olimpiada Internațională de Matematică — desfășurată în acest an în S.U.A. — ele s-au deosebit de acelea din anii trecuți nu prin urcuș, ci, dimpotrivă, printr-o coborîre. Lucru care nici măcar nu se explică prin cota reală a valorilor noastre tinere în acest domeniu. Mai întîi, trebuie spus că, deși la această olimpiadă echipele naționale sînt, prin tradiție, din opt participanți — unii trimit și rezerve — noi am trimis la insistențele M.E.I. numai patru elevi. Ei s-au clasat doi cîte doi pe locurile al doilea și al treilea. În istoria O.I.M., România se bucură de onoarea de țară întemeietoare, a acestei prestigioase competiții, precum și de strălucite rezultate în alți ani. După ce ocupasem, pe echipe, locul întîi în 1978 și locul al doilea în lume în 1979 — anul trecut a fost primul an, din 1959, cînd nu s-a ținut olimpiada — în acest an, cu o echipă redusă la jumătate, ieșim pur și simplu din această clasificare bazată pe totalul punctelor obținute de întreaga echipă. Este de reținut că una din problemele date i-a depășit pe toți cei patru concurenți ai noștri. Conducătorul delegației române, prof. univ. Ion Cuculescu, ne-a spus : „Rezultatul e bun. Nu, însă, cel mai bun. Dar nimeni nu poate monopoliza locul al doilea, să zicem, pentru echipa sa. N-ar mai fi olimpiadă, concurs. Pregătirea lotului larg a început la 3 mai a.c. Or, cum talentele se cunosc, această pregătire ar trebui începută din octombrie. În iunie, după ultimele testări, s-au clasificat primii zece din lot. Dar nimeni n-a știut din timp cu siguranță dacă va merge o echipă completă. Știam doar că ministerul dorește să trimitem doar patru. Pașapoarte s-au făcut pentru toți zece. În ziua de 7 iulie au fost convocați la București primii opt și, abia atunci, s-a comunicat că a doua zi vor pleca numai primii patru. Pentru calitatea rezultatelor viitoare cred că trebuie să păstrăm permanent legătura cu concursurile internaționale de matematică, adică să participăm la ele. Problemele date în 1980 la concursurile din Luxemburg și Finlanda le-am avut — la pregătirea lotului nostru — doar prin bunăvoința unuia din delegații englezi care a participat cu echipa lor." În cazul matematicienilor, n-a lipsit o fastuoasă întîmpinare pe aeroport, la întoarcerea minilotului. A fost prezent la festivitate chiar prof. univ. dr. Octav Stănășilă, vicepreședinte al comisiei de matematică al M.E.I., care, apoi, a binevoit să ne răspundă la cîteva întrebări.

— Cum apreciați rezultatele ?

— Dacă ne gîndim că toți participanții au luat premii, rezultatul poate fi socotit foarte bun. Dar, fiindcă știu mai multe despre bucătăria internă a concursului — anul acesta s-au luat peste 30 de premii întîi și, în total, peste o sută de premii întîi, doi și trei — și despre nivelul de pregătire reală dovedit, mă declar nemulțumit. Nu fac nici un reproș elevilor. Practic, de doi ani încoace, pregătirea nu s-a desfășurat în cele mai bune condiții. Am avut o programă elaborată cu mare competență, dar pe care **nu am parcurs-o în întregime în cadrul pregătirii**. Apoi, unii cercetători de mare prestigiu au lipsit de data aceasta de la pregătirea lotului, spre deosebire de anii anteriori cînd erau căutați, erau implicați în sistemul de organizare a olimpiadei.

— Principalele minusuri ?

— Tinerii cercetători de care aminteam au lipsit de la pregătirea efectivă a lotului pentru că, nelucrînd în învățămînt, nu s-au făcut demersurile de rigoare pentru solicitarea lor. Și ar fi necinstit să ascund că una din scăderi vine de la formalismul birocratic ce și-a făcut loc în organizarea și conținutul concursurilor, formalism ce a culminat cu neaplicarea unei recomandări expresă a președintelui republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care și-a găsit timp să atragă atenția M.E.I., încă de la 8 august 1979, că **este necesar să se organizeze pregătirea mai temeinică a elevilor prin concursuri în țara noastră.**

— Ce-i de făcut ?

— Un regulament ferm și viabil al concursurilor școlare. Asigurarea unor condiții materiale lotului aflat în pregătire comparabile cu cele ale sportivilor. Și, în sfîrșit, o distincție clară între a reprezenta drapelul inteligenței românești și simpla tentație a unor călătorii de agrement. Putem organiza foarte bine aceste concursuri și avem valori pentru care s-o facem.

DORIN GHERGHINESCU ■

Topul restaurantelor (III)

1 **Restaurantul „Athenée Palace" (3), șefi de unitate Oancea Aurel și Cociș Teodor ; bucătar-șef Constantin Tutilă și Viorel Paraschiv ;** telefon 14 31 78 sau 14 66 99/819 ; categorie specială cu 12% remiză. Face parte din C.H.R. „Athenée Palace".

— **Constatări :** unitatea e vizitată în timpul pauzei de curățenie. Evidențele operative sînt întocmite la zi. La grupul sanitar lipsesc dezinfectantele și deodorantele. Bucătarul-șef e nebărbierit ; există preocupări pentru diversificarea producției culinare, ospătarii au uniforme curate, la vestiare — ordine și curățenie. La un test efectuat anterior, ospătarul Dumitru Năstase ne-a încasat la o notă de plată, în plus, suma de 20 lei. La data controlului (pentru top) era în ziua „de liber". A doua zi era tot în ziua... „de liber", deși conducerea unității ne asigurase că D. N. va lucra în tura de dimineață. Am înțeles că ne va fi greu să-l mai întîlnim pe Dumitru Năstase și nu l-am mai căutat. Îl vor căuta probabil organele în drept. Noi deținem proba martor.

— **notă : nota opiniei publice 9 ; nota controlului oamenilor muncii 9 ; nota specialiștilor 9 ; nota inspectorului comercial 9 ; nota șefilor de unitate 9 ; nota redactorului 8. Media 8,83.**

2 **Restaurantul „Trocadero", șefi unitate Florea Gheorghe și Tudorel Popa ; bucătar-șef Eugenia Radu ;** telefon 14 71 60 ; categorie de încadrare I specială cu 10% remiză. Face parte din I.A.P.L. „Segarcea".

— **constatări :** în saloane e curat, în grădină, la fel ; la grupurile sanitare nu se află hîrtie igienică, săpun, nici dezinfectante. Stocul fizic la bar e corect întocmit ; nu se găsește, în schimb, planul meniu ; planul pe 6 luni e realizat la indicatorul : desfacere și depășit la : producție culinară ; ospătarii nu au note de plată ttp. În mai bine de o oră, planul meniu tot nu s-a găsit (? !).

— se va controla permanent felul în care sînt întocmite notele de plată, comportamentul ospătarilor.

— **notă : nota opiniei publice 7 ; nota controlului oamenilor muncii 8 ; nota specialiștilor 8 ; nota inspectorului comercial 8 ; nota șefilor de unitate 8,50 ; nota redactorului 8. Media 7,91.**

3 **Restaurantul „La Peștera", șef unitate Gheorghe Ioniță, bucătăreasă Veronica Gruiescu ;** telefon nu are ; categoria de încadrare I fără remiză. Face parte din I.A.P.L. „Bistrița".

— **constatări :** la grupurile sanitare nu e hîrtie igienică ; o chiuvetă e spartă ; la o ușă gărnitura de metal e desprinsă din cuie ; în bucătărie, pe rafturi și în dulapuri, e dezordine ; la o altă chiuvetă lipsește un robinet ; planul la desfacere pe 6 luni nu e realizat ; planul producției culinare e depășit. Test la notele de plată : nu sînt datate și nu se întocmesc pentru fiecare consumație.

— **notă : nota opiniei publice 7 ; nota controlului oamenilor muncii 6 ; nota specialiștilor 7 ; nota inspectorului comercial 7 ; nota șefului de unitate 8 ; nota redactorului (pentru finețea colectivului) 7. Media. 7.**

4 **Restaurantul „Triumf", șefi de unitate Angela Antonescu și Vasile Florian ; bucătar-șef nu are ;** telefon 66 42 46 ; categorie de încadrare I fără remiză. Face parte din I.C.S. Comșliment.

— **constatări :** în bucătărie e murdar (spațiu îngust), pe jos e nespălat cu apă fierbinte, se poate aluneca (posibile accidente de muncă) ; la grupurile sanitare, țevi sparte ; în vestiare dezordine. Nu se respectă regulile de igienă la secțiile : bar, bufet, bucătărie (dulapuri frigorifice nespălate, aragazuri necurățite de scrum și rugină, grătarul e la fel, scaunele din grădină sînt murdare). Evidența e ținută la zi. Planul de desfacere e depășit, la fel cel al producției culinare.

— **notă : nota opiniei publice 7 ; nota controlului oamenilor muncii 6 ; nota specialiștilor 7 ; nota inspectorului comercial 8 ; nota șefului de unitate de serviciu V. Florian 10 ; nota redactorului 6. Pentru că media șefului de unitate V. F. este exagerată, nu reflectă realitatea și pentru că dovedește lipsă de obiectivitate, am cerut părerea celui de al doilea șef de unitate, Angela Antonescu, care a acordat nota 8, notă care se ia în calcul. Media 8,66.**

Clasament : „Capșa" (10) ; „Rapsodia" (10) ; „Lido" (9,66) ; „Athenée Palace", restaurant 2 (8,83) ; „Ambasador" (8,66) ; „Budapesta" (8,66) ; „Casul cu bere" (8,50) ; „Dorobanți" (8,33) ; „Union" (8) ; „Havana" (8) ; „Trocadero" (7,91) ; „Cișmigiu" (7,33) ; „Dunărea" (7,16) ; „Hanul lui Manuc" (7) ; „Gambrinus" (7) ; „Bercenî" (7) ; „La Peștera" (7) ; „Triumf" (6,66) ; „Aluniș" (6,33) ; „Mercur" (6,16) ; „Pescarul" (6) ; „Monte Carlo" (4,66).

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Rubrică realizată cu concursul I.C.S. București, inspector participant la anchetă, Gheorghe Nițescu

Deposedare prin alunecare

Drumul de centură al Bucureștiului, contrar aparențelor, are un pitoresc deosebit. Varietatea peisajului, mai ales vara cînd coloritul viu al diferitelor culturi alternează cu verdele intens al pădurilor de stejar și cu siluetele zvelte ale construcțiilor ce se observă în zare, face ca pilotarea autoturismului să nu fie deloc plictisitoare.

Zgomotul de fond al marelui oraș, asemănător zumzetului unui roi de albine, este anihilat din cînd în cînd de sirenele puternice ale trenurilor electrice care trec în mare viteză la cîțiva pași de șosea.

În Renault-ul 10, condus de P.N., care în ciuda celor 7 pasageri și a numeroaselor geamantane, coșuri, coșulețe, baloturi, gonea pe șoseaua de centură ca un bolid, domnea o animație deosebită.

Cei patru copii puneau concomitent tot felul de întrebări la care cei mari, din cauza zgomotului, nu numai că nu puteau răspunde, dar nici nu înțelegeau ca lumea despre ce e vorba.

Cînd micuțul autovehicul rula încadrat în stînga de enormele camioane și basculante, și în dreapta de tren, zgomotul era la fel ca și al reactoarelor în momentul decolării, iar pasagerii deveneau cu adevărat caraghioși și începeau să rîdă, deoarece își vedeau doar gurile deschise, fără să deslușească aproape nici un cuvînt din ce spuneau.

„Am cauciucuri bune, dar nu știu de ce, parcă totdeauna mi-e frică de o explozie", zice la un moment dat șoferul.

„Vara, dragă Petrică, șansele de a face o explozie sînt mult mai mari. Apropo, mașina e încărcată ochi, iar tu mergi cam repede. Aș zice să o iei mai încet, n-are rost să riscăm !" Nici n-a terminat bine pasagerul din dreapta vorba și o trosnitură puternică făcu să amuțească toate vocile din mașină.

Șoferul, palid la față, caută să stăpînească volanul și să contracareze tendința puternică a autoturismului de a se deplasa spre dreapta.

„Trage Petrică tare spre stînga", strigă ocupantul locului din dreapta către șofer. Totul s-a petrecut în cîteva secunde. Șoferul, total surprins de explozia roții din dreapta spate, nu reușește să restabilească direcția autoturismului

Pare de necrezut, dar micuța mașină a dat un asemenea șut vagonului cisternă, încît a reușit să-i desprindă de restul vagoanelor și să-i arunce de pe linie, expediindu-l în stîlpii de susținere a rețelei electrice feroviare. Șase stîlpi de beton au fost cosiți precum firele de iarbă. Trenul, după o frînare lungă, a oprit, iar Renault-ul, prins între vagoane, a fost șifonat cît se poate de serios, arătînd în final ca un bidon turtit. Culmea ! După ce autoturismul și-a terminat numărul de circ și s-a oprit cu roțile în sus, din el au ieșit vii și absolut nevătămați, dar cu ochii ieșiți din orbite de spaimă, cei 8 ocupanți. Șoferul a rămas înmărmurit în fața isprăvii făcute. Într-un tîrziu, s-a destăinuit colegului său, care ocupase locul din dreapta : „E un miracol că am scăpat. Nu mi-am putut închipui că un autoturism poate dărîma un tren. Explozia a fost pe spate, dar probabil mașina supraîncărcată și viteza prea mare m-a împiedicat să-i mențin direcția și, ca să-ți spun drept, nu mi s-a întîmplat niciodată să am vreo explozie".

Aproape 12 ore a durat pînă cînd linia s-a descongestionat și circulația feroviară a fost restabilită.

VICTOR BEDA ■

Revizuiți revizia și mai păziți pe... unii paznici

La Întreprinderea „Unitatea" din Sighetu Marmației a avut loc recent un dialog între reprezentanți ai miliției și factori de răspundere din sus-numita unitate economică, dialog care a decurs aproximativ în felul următor :

Reprezentanții miliției : — Am descoperit că din întreprinderea dumneavoastră s-a furat o mare cantitate de fire P.N.A.

Reprezentanții întreprinderii : Imposibil ! Noi avem paznici de zi și de noapte...

R.M. : — Dar am și recuperat o mare parte din aceste produse. Am venit să vi le restituim. Nu mai încape nici o îndoială că au fost furate de la dumneavoastră. Au recunoscut și făptașii.

R.I. : — Or fi recunoscut, însă noi n-avem cunoștință de o asemenea pagubă. Doar există o evidență a intrărilor și ieșirilor. Avem specialiști în treburile acestea. Ar fi observat ei. Trebuie să fie o eroare...

R.M. : — Da, cu siguranță a existat o eroare, dar nu cu privire la cele 39 furturi comise pe timp de noapte la întreprinderea dumneavoastră, pentru că aceste fapte sînt stabilite cu certitudine în cadrul cercetărilor. Eroarea s-a comis atunci cînd s-a acordat încredere unor paznici incorecți, cînd aceștia n-au mai fost controlați de către toți factorii care poartă răspunderea pentru apărarea avutului întreprinderii. Pentru că paznicii Ioan Bledea și Vasile Tripaș au fost corupți de către autorii furturilor și au devenit complici ai acestora.

R.I. : — Dacă a rezultat așa ceva din cercetări, nu mai încape nici o discuție. Dar să vedem totuși ce va rezulta din revizia contabilă. Știm că în asemenea cazuri se impune și o revizie contabilă...

A fost efectuată revizia și... stupoare ! Întreprinderii „Unitatea" din Sighetu Marmației nu i s-a stabilit... **nici o pagubă !**

Să vezi și să nu crezi ! Miliția județului Maramureș la cunoștință că prin partea locului și chiar în alte județe se vînd, ilegal, însemnate cantități de fire P.N.A., iscînd verificările și firul Ariadnei duce spre Sighetu Marmației ; sînt descoperiți autorii — Gheorghe Rus, recidivist, personal muncitor la Exploatarea de gospodărire locală Sighetu Marmației și, Laurențiu Kovacs, recidivist, personal muncitor chiar la întreprinderea respectivă. Recunosc autorii, recunosc și complicii, adică cei doi paznici și alții, recunoașterile sînt completate cu depozițiile multor martori, iar mai palpabilă decît orice altă dovadă scrisă este recuperarea unei mari părți din cantitatea de fire P.N.A. Se stabilește, astfel, cu certitudine, că paguba produsă prin cele 39 furturi este de peste **420.000 lei, dar revizia contabilă nu stabilește nici o lipsă în gestiunea celor care „gospodăresc" avutul obștesc la unitatea respectivă.**

Să te apuce amețeala, nu alteeva...

De unde se desprinde concluzia că, uneori, trebuie revizuită însăși revizia, ca să nu mai vorbim despre acei paznici, care merită a fi puși chiar ei sub o pază sigură, de această dată.

MIHAI GROZAVU ■

Ce leagă și dezleagă o margaretă

Am pindit ca un detectiv, ceasuri întregi, viața florilor din minigrădina japoneză, numită „Expo-flora", din Parcul Herăstrău. Larg, tot ceasuri întregi nu s-a petrecut nimic senzațional ; ele, cuminecații ale pământului, mereu egale cu ele însele în măreție și frumusețe, caiftele vegetale rupte din curcubeul Soarelui, se dăruiau privirii și sufletului lumii. La un moment dat, chiar mă neliniștea ideea de a nu găsi nici o idee, nici un fapt despre efectul lor asupra trecătorilor. Cînd se dusese de mult amiaza, zăresc pe o alee o fată în alb care îmi atrage interesul prin frumusețea ei aparte și aerul prea grav, părînd impovărată de melancolii. Cap leonin, cu părul ca smoala, pieptănat într-un coc grecesc, pe ceafă, cu piele de porțelan ultrafin, părea că plutește, cu mersul ei agale, prin tremurul zefirului. Dar m-a atras mai mult pentru că purta în mîini trei margarete nimbate de cîteva fire din eterica „floare a mireselor". „Poate că s-a despărțit de un bărbat drag care i le-a dăruit !?", gîndeam, continuîndu-mi exercițiul de a-mi imagina viața oamenilor atîtea ceasuri perindîndu-se pe lîngă mine și florile grădinii japoneze. Încep s-o urmăresc, tot ca un detectiv, cu intenția de a-i vorbi, de a o întreba ceva despre margarete. La răscrucea dintre aleea pe care apăruse și tunelul de arbori ce duce spre intrarea dinspre Arcul de Triumf, se oprește și, după o ușoară ezitare, se îndreaptă spre două femei în vîrstă care beau apă de la cișmeaua amplintată acolo. „Bună ziua ! Iertați-mă că vă deranjez (se adresează uneia dintre ele, cu părul argintiu, pieptănat ca și al ei într-un coc grecesc, cu ochelari cu umbral, fără nici un fard, distinsă, dar simplă, purtîndu-și vîrsta cu o mare demnitate), dar semănați foarte mult cu bunica mea și îngăduiți-mi să vă ofer florile mele". Bătrîna împietrește de surprindere și un minut, două nu scoate un sunet, ca și însoțitoarea sa. Apoi, le ia din mîinile fetei și articulează cu vocea tremurîndu-i și cu ochii aburiți de lacrimi abia reținute, cărora pînă la urmă le va da drum liber : „Ce gest unic, nu mi s-a întîmplat niciodată un asemenea lucru. Mulțumesc, mulțumesc mult, draga mea, le primesc cu bucurie. Cît sînt de minunate !" Fata ar vrea să se retragă, o invită însă să stea alături de ele, măcar o clipă, pe o bancă și să se cunoască. Cine e bunica sa ? De ce seamănă atît de mult cu mine ? Prin ce ? Are tot 69 de ani ? Mă strecor în dialogul lor și, fantastic, le întîlnesc, se alătură, se depănă două biografii tulburătoare, curate, dar nu lipsite de momente dramatice întocmai ca și viața florilor pe furtună. Fata este inginer horticol : Raluca Vărzaru, lucrează la sera din Parcul Herăstrău, aflată în spatele „grădinii japoneze" și se îndrepta spre casă, la terminarea programului de muncă. Își luase margaretele, primite dimineață de la gestionara serei, colega sa Georgeta Bocăneț, să le ducă acasă, pentru sufletul său, fiindu-i florile preferate. Părinții i-au murit nu de mult, tineri, în prag de 50 de ani, iar singurul contact real pe care îl mai are cu copilăria sa înconjurată de flori din răsadurile bunicii (din care și-a făcut profesie), este tocmai bunica dinspre mamă care are acum 77 de ani și trăiește la Rîmnicu Vîlcea. Icoană a copilăriei sale, „mirosul margaretelor și floarea mireselor mi-au amintit de ea, cum le cultiva în boschete mari cînd eram mică și mama mă ducea în vacanțe la Rîmnic... O vedeam atunci cînd v-am zărit pe dumneavoastră și mi s-a părut că sînteți chiar ea. Încă o dată, iertați-mă !" „Ce întîmplare, ce întîmplare, ce gest unic... !" murmură iarăși bătrîna doamnă, ecou al gîndului și emoției sale. Profesoară vreme de peste un sfert de veac, Ana Iuga a primit brațe de flori de-a lungul carierei sale de la elevi, dar niciodată în modul acesta atît de bizar și atît de sublim și atît de sincer. A terminat Literele la Iași în 1937, l-a avut profesori pe Alexandru Philippide, pe Ibrăileanu, pe academicianul Iorgu Iordan, și-a început cariera în satele din Ardeal, în grupele de studii sociologice ale lui Dimitrie Gusti. Comoară de amintiri, memorii și întîmplări despre oameni care au fost și sînt celebri în cultura română, povestește cursiv, elegant, fascinant ca unei nepoate adevărate, bucuriile a vieții pe care n-a trăit-o, neavînd copii. Din cînd în cînd, cere confirmarea prietenei sale (..nu-i așa, Micta ? [*]), Mieta Nicolescu, fostă colegă de facultate, cu care se plimbă o dată pe săptămînă într-un parc și care este chiar o nepoată a profesorului Iorgu Iordan. Ne povestește mult despre Olga Tocilescu, o Veronică Micle a dificilului Ibrăileanu, care a inspirat suava „Adelă", lucruri pe care nu le știam, despre rochiile ei cu trandafiri care uimeau lumea lașului și-l tulburau într-atîta pe tînărul îndrăgostit, pe severul critic literar...

...Minune a naturii, cum poate o floare să dezlege sufletele și amintirile cele mai adînci, să ne facă se retrăim viața trăită odată, să ne facă prieten pe omul despre care nici nu știam să există, să ne facă să nu ne simțim niciodată singuri în univers !

CICI IORDACHE ■

Duios, dar nu trist

Nu ajunsese să confunde viața cu literatura, ceea ce era un fapt remarcabil din partea ei dacă ne gîndim că aproape toți oamenii socotesc că viața lor e un roman pe care, din păcate, n-au ei timp să-l scrie. Din acest motiv, fără îndoială că ea nu stabilea nici o legătură, de exemplu, între florile pe care și le cumpăra singură și bătăile cu flori, de altădată, de la Șosea. Și dacă ajunsese să pună la punct o adevărată strategie psihică și mentală împotriva asociațiilor prea lesnicioase de idei, dacă-și făurise acea disciplină lăuntrică, faptul se datora și întîmplării că în liceu, numărîndu-se printre ultimele promoții care învățaseră logica, avusèse note foarte bune, precum și credinței că, la fel ca într-un roman de mare succes, apărut de curînd, , soljtudinea nu-ți oferă nimic din ceea ce n-ai tu însuți. Încît, chiar dacă-și cumpăra singură flori, cel puțin nu se mințea.

Avea o bibliotecă bună. În afară de diploma de absolvire a facultății pe care o încheiase ca șefă de promoție, biblioteca era fără îndoială unica ei zestre. Și răsfoind odată „Enciclopedia căminului", ediția din 1975, a aflat că „pentru îmbunătățirea condițiilor de lumină în perioada de iarnă se poate folosi iluminatul suplimentar al plantelor" și că „rezultate bune s-au obținut folosind o lampă de 100 W". A citit și s-a hotărît să nu procedeze așa, fiindcă ea se afla mare parte a timpului la serviciu și, în lipsa ei, tot n-ar fi avut cine să se joace cu comutatorul. În plus, de la o vreme începuse să se vorbească din ce în ce mai mult și despre criza de energie...

Apoi a apărut el. În bună parte apariția lui era tot un efect al crizei de energie, fiindcă, fost infanterist în armată și deprins cu marșurile lungi și grele, el tocmai se aflase pînă de curînd, cînd se scumpise benzina, în căutarea unei motivații exterioare și obiective de a nu mai vrea de cîteva ori, ceea ce e un semn cît se poate de promițător. Căci țin să cred că atunci cînd el își declarase incapacitatea de a mai oferi flori nu lăsa să se vadă o simplă reacție de copil bosumflat, ci mărturisea un principiu al unei morale bine consolidate și greu de clintit din convingerile ei. El acordase chiar și florilor o semnificație, le luase, ca să zic așa, în serios, și era profund incredințat că gestul de a le oferi cuiva trebuie să exprime ceva. Altfel ar fi niște simple obiecte pe care le vehiculăm de la unii la alții. Și nu știu dacă avea sau nu dreptate, dar știu că el credea că pînă și gratuitatea și frumusețea în sine a actului de a oferi flori, în afară de faptul că presupune o stare de grație și de împăcare cînd te simți ca un buchet de raze călătorind prin azur — or, viața lui nu-i îngăduise să se simtă niciodată astfel — tot nu te scutește de întrebarea fundamentală care te obligă să-ți precizezi cui dai florile. Nu de altceva, dar ca să nu ajungi să le dai cuiva care, în mod absolut, nu le merită. Vreunui incendiator, de pildă.

Și pot să adaug că de cîte ori aflu vești despre el, despre prietenul meu, despre care vorbesc, și despre soția prietenului meu, îmi face plăcere să cred că străbat pînă la mine efluvii din grădinile demult dispărute ale Lindarahei, despre care am citit într-o carte împrumutată de la el, „Povestiri din Alhambra", iar cînd plec în vizită pe la ei — fără să uit să cumpăr flori — mă îndeletnicesc cu gîndul de a vrea să-l înțeleg perfect pe acel om ce s-a numit Maumal și, ca vizir al Granadei, n-a uitat să pună să se planteze cu chiparoși o lungă alee „pentru plimbarea și melancolia maurilor", faptă pentru care cineva — un înțelept, Alcantara — a spus că numele acestuia ar trebui scris cu litere de aur spre a nu fi uitat niciodată.

DUMITRU ELIADE ■

Laitmotiv

Mi s-a sugerat să vorbesc cu maistrul Nucă de la Secția forjă, care lucrează în uzină de la înființarea ei, iubit de toată lumea și de la care mulți tineri au învățat și meserie și să fie oameni. Însoțit de un tovarăș de la birouri, am ajuns în secție. „El e, cel care dirijează podul rulant".

Era cu spatele. Un bărbat de statură mijlocie, lat în spate, robust. Ne-am apropiat și am așteptat ca podul rulant să se oprească. Atunci s-a întors spre mine prietenul meu din copilărie, Bebe Nucă. Ne-am îmbrățișat.

De cînd nu ne mai întîlniserăm ? Bărbatul din fața mea, albit la tîmple, fusese pe vremuri un băiat cu păr țepos, care nu voia să se constituie într-o frezăi, cu genunchi ascuțiți, mai totdeauna juliți. Avea idei năstrușnice. Adolescent fiind, își cumpărase o chitară numai pentru a i-o face guler unui vecin care-i înjurase de mamă

Frații Nucă. Oare cîți erau ? Cred că șase, dacă nu chiar șapte, pentru că unii erau prea mici să-i mai numărăm.

Doamna Nucă, uscată și subțire, cam la doi ani o dată începea să se îngrașe, semn că în curînd urma să vină pe lume un nou Nucă. Pe atunci mai mult bănuiam cum se întîmpla acest miracol.

Se năștea micuțul, doamna Nucă revenea la silueta ei de scîndură, iar frații mai mari veneau în părculeț cu un cărucior scorojit în care, din cînd în cînd, plîngea un boț de om. Cînd începea să meargă, micuțul dispărea pentru șase ani la țară și revenea cu cîteva zile înainte de începerea clasei întîi. Chiar dacă nu l-ai fi văzut lîngă frații lui, ai fi știut că e un Nucă. Băieții aveau capul mare și erau blonzi, fetele erau subțiri și cu ochii albaștri. Ei semănau cu tata, ele cu mama.

Cît despre domnul Nucă, n-am știut niciodată care este secretul fascinației lui asupra noastră și al autorității de care se bucura în fața numeroasei lui familii. Indiferent de anotimp, purta pe capul său rotund și mare o pălărie neagră cu boruri largi, de sub care curgeau niște plete subțiri, inconsistente. Mergea cu capul sus, privind undeva departe, de parcă era gata să cadă pe spate.

O duceau greu. Toamna, cînd se coceau gutuile, doamna Nucă își trimitea în cartier băieții mai mari, Bebe și Nelu, după gutui. Cel puțin o lună, întreaga familie minca în fiecare zi mîncare de gutui, bineînțeles fără carne.

Fiind cel mai mare, Bebe s-a angajat repede, fără să-și poată continua școala pe care a terminat-o mai tîrziu la seral. Apoi venise rîndul lui Nelu să muncească pentru frații mai mici.

Îl ascultam pe Bebe care făcea cronica familiei de cînd mă mutasem din cartier și mi-a venit un chef nebun să mă duc în casa lor mică și veche, îmbrăcată în iederă și să găsesc reunită acolo toată familia Nucă, așa cum era acum douăzeci și cinci de ani.

Doamna Nucă deloc copleșită de mulțimea obligațiilor, făcea totul din mers. Copiii, între doi și cincisprezece ani, se învîrteau prin curte și prin casă, fiecare cu interesele lui. Unii plîngeau, unii făceau pe ei, alții își scriau temele, fetele aveau grijă de frații și surorile mai mici. Peste toți, mai mare și mai tare, era Bebe care „punea în practică pedepsele doar rostite de doamna Nucă, pentru că dînsa avea totdeauna mîinile ocupate. Și mai mare și mai mare peste toți era domnul Nucă La șase după-amiaza, pe cap cu cunoscuta-i pălărie, părăsea curtea mergînd după treburi. În curte, amețite de vinzoleala din jur, umblau năuce trei găini. Cînd îi ieșeau în față, domnul Nucă, păstrîndu-și ținuta de rege în exil, dădea în ele cu piciorul. „Vincențiu, ce ai cu găinile ? Se plimbă și ele" spunea Minodora Nucă. „Găinile trebuie să se ouă, nu să se plimbe" rostea tatăl Nucă demn și autoritar, părăsind pentru un timp micuța lui împărăție. Depistase în cartier o „Alimentară", unde lucrau doar femei și după-amiaza se îndeletnicea cu descărcarea și aranjarea lăzilor, așa că masa de bază în familie era cina.

În sfîrșit, programul s-a terminat.

— Sînt cu mașina. Ajungem repede. Îi vezi pe cei mici, iar mamei îi faci o mare plăcere. Mereu întreabă de copiii din cartier.

Domnul Nucă murise.

În curte se jucau cei patru copii Nucă. Doi băieți blonzi cu capul mare și două fetițe subțiri cu ochii albaștri. Toți patru fuseseră crescuți de Minodora Nucă. Mai tîrziu, la umbra unui cais unde ne beam cafelele, Bebe îmi spuse : „Am avut mare noroc cu mama care stă la mine. Mi-a crescut copiii. A fost o luptă... vroiau s-o la fetele la ele".

Prin curte umblau năuce trei găini cu gîtul golaș. Vincențiu, băiatul cel mare, teși din casă pe cap cu o pălărie neagră cu boruri mari. „De cîte ori ți-am spus să nu-mi mai iei pălăria ? Du-o imediat la loc !" „Lasă-l, Bebe ! Se plimbă și el cu pălăria pe cap. Ce mare nenorocire ?" interveni doamna Nucă.

OPREA GEORGESCU ■

Întîmplări adevărate

OMUL — INTERIOARE DE CONȘTIINȚĂ

Tezaur de gîndire prioritară românească

Un clasic al filozofiei culturii: Simion Mehedinți

Un mare învățat român despre care trebuie să vorbim mai mult : Simion Mehedinți, întemeietorul geografiei noastre moderne ■ Opera sa Terra *stă alături de* Kosmos*-ul lui Humboldt în istoria geografiei universale, iar în cultura românească alături de* Getica *lui Pârvan și* Istoria literaturii... *a lui Călinescu ■ Simion Mehedinți — o personalitate de Renaștere prin polimorfismul creației sale ■ Geograful Simion Mehedinți strălucește și ca filozof al culturii ■ Un om venerat de tineret ■ Noi puncte de vedere în domeniul etnografiei cuprinse în lucrarea sa* Coordonate etnografice.

Pe o durată de o jumătate de secol, prima a celui în curs, Simion Mehedinți a întemeiat geografia românească modernă și a ridicat-o la un prestigiu care a depășit vadul interesului pur profesional, revărsîndu-se generos în **cultura** vremii. Epitaful pe care și l-a izvodit — **Pro Patria vixit, / Verum dixit,** / Terra **scripsit** — ar putea sugera, prin ultimul stih, că însuși cel în cauză și-ar fi hotărît în istoria noastră spirituală un loc de naturalist. În realitate, primul punct din această dare de seamă în fața veșniciei vorbește de o angajare mai înaltă, concretizată și ea într-o vastă operă scrisă.

De aceea, ar fi nedrept să-l ținuim pe Simion Mehedinți de o singură dimensiune, oricît i-am prețui meritele de geograf. Dealtfel chiar geografii nu prea se întrec în a restitui contemporaneității opera de specialitate a marelui lor înaintaș. Ediția de **Opere alese** (Editura științifică 1967), excelentă ca alcătuire, apărută cu un an înainte de centenarul nașterii savantului, a marcat un început promițător, dar n-a fost urmată de vreo alta măcar la fel de consistentă. Cîtă vreme nu va revedea lumina tiparului **Terra** — operă ce stă alături de **Kosmos**-ul lui Humboldt în istoria geografiei universale, iar în cultura românească alături de **Getica** lui Pârvan și de **Istoria literaturii...** a lui Călinescu —, geografii numai se vor amăgi că și-au făcut datoria de moștenitori culturali ai operei lui Simion Mehedinți. Oricum însă, personalitatea acestuia trebuie privită în mișcarea-i liberă prin întreg spațiul cultural, în care și-a croit nu unul ci mai multe profituri, aproape la fel de bine tăiate, aproape la fel de puternice. Mehedințifiace parte din preafericita pleiadă de cîtitori ai disciplinelor moderne din țara noastră, cristalizate ca urmare firească a împlinirii și desăvîrșirii idealului politic de unitate națională. Alexandru Odobescu, Bogdan Petriceicu Hasdeu, Titu Maiorescu, Nicolae Iorga, Vasile Pârvan, Constantin Rădulescu-Motru, Dimitrie Gusti, iar în rînd cu ei Simion Mehedinți și alți cîțiva, au fost adevărate personalități de Renaștere, atît prin frumusețea cît și prin polimorfismul creației lor. Într-o unitate de țel, fie că slujesc istoria, literele, geografia, ori teritoriile filosofice, fiecare s-a simțit parcă dator să dea tonul și să umple în jurul lui cît mai mult din ceea ce rămăsese neacoperit din pricina vicisitudinilor și a hotarelor despărțitoare din veacurile de pînă atunci. Așa se explică observația făcută de Tudor Vianu că „în ansamblul vieții noastre sociale a apărut un tip intelectual al cărui corespondent nu-l găsim cu ușurință în alte culturi, și anume tipul omului de cultură care nu cultivă numai o specialitate științifică anumită, ci care reflectează la destinul global al culturii noastre și care se simte răspunzător de întreaga orientare a civilizației țării" (Tudor Vianu, **Filosofia culturii,** București, Publicom, ed. a doua, 1945, p. 288). Există temeiuri spre a crede că scrîind acestea Vianu se va fi gîndit și la Simion Mehedinți. Cei doi se cunoșteau direct și își vor fi cîntărit reciproc personalitatea. În spiritul convenției dintre catedrele de sociologie (condusă de D. Gusti) și de geografie (condusă de S. Mehedinți), convenție ce prevedea ca studenții de la o specialitate să susțină în mod obligatoriu un examen la specialitatea cealaltă, a existat o înțelegere chiar între Mehedinți și Vianu privind participarea studenților geografi la cursul de filosofie a culturii ținut de mai tînărul conferențiar la catedra lui Gusti. Pe de altă parte, fondatorul școlii românești de geografie își dublase el însuși cursurile de specialitate cu altele, tot atît de ample, de etnografie, în care făcea diagnoze social-culturale și în care îi îndemna pe studenți la creație originală ca suprem criteriu de a fi validați drept „o generație nouă". A condus **Convorbirile literare** vreme îndelungată, a scris sub pseudonimul Soveja pagini de critică **(Primăvara literară,** 1914) și de literatură propriu-zisă (volumul de povestiri **Oameni de la munte,** 1918). E drept că în calitate de mentor literar el nu a strălucit, dar limba din povestirile sale l-a impresionat pe Delavrancea ca un sunet de vioară. Frumusețea limbii, care încîntă chiar și în lucrările lui științifice, face din Mehedinți un scriitor, un artist al limbii, adică un veritabil scriitor.

Atît de puternic s-a obiectivat spiritul mehedințian în alte direcții, încît în urmă cu mai bine de un deceniu s-a putut încerca demonstrația, punctată de bune argumente, că adevărata vocație a savantului n-a fost de geograf, nici de etnograf, nici de literat, ci de pedagog (Dumitru Muster, „Vocația pedagogică a savantului enciclopedi Simion Mehedinți", în **Revista de pedagogie,** 10/1968, pp. 87—93). Alții l-au considerat un filosof autentic, unul de întîia mărime. Cităm, de pildă, dintr-o recenzie la **Terra,** principala lucrare geografică a lui Mehedinți (2 vol., 1203 pp., Editura „Națională" S. Ciornei, București, 1930) : „Ceea ce trebuie să recunoaștem fără înconjur Profesorului Mehedinți este o neobișnuită putere de gîndire, întreținută cu o rigoroasă și vastă informație științifică, o fericită îmbinare a însușirilor de adîncă analiză cu un spirit puternic de sinteză, a discursivității științifice cu analiza filosofică — trăsături care îl așează pe bună dreptate printre cei mai de seamă gînditori ai neamului" (Traian Herseni, în **Arhiva pentru știință și reforma socială,** nr. 1—2, 1934, pp. 151—152). De asemenea, un cercetător obiectiv ca N. Bagdasar nu l-a putut omite din istoria gîndirii românești, acordîndu-i printre filosofii culturii un loc distinct, alături de C. Rădulescu-Motru, P. P. Negulescu, Ion Petrovici, Lucian Blaga, Tudor Vianu (cf. N. Bagdasar, **Istoria filosofiei românești,** ediția a doua, București, 1941). Mai aproape în timp amintim inițiativa lui Al. Tănase de a valorifica unele idei ale lui Mehedinți pe linia unor concepții etnografice asupra civilizației (Al. Tănase, **Introducere în filosofia culturii,** Editura științifică, 1968, pp. 228—230) și lucrarea lui Emil Băldescu, lăudabilă ca intenție, **Simion Mehedinți, gînditor social-politic și pedagog,** Editura științifică, 1969).

Cert este că dacă istoria literaturii îl înregistrează doar printre amatori și eruditi (vezi Marin Bucur, **Istoriografia literară românească,** Editura Minerva, 1973, pp. 355—356), istoria filosofiei, în special la capitolul de filosofie a culturii, precum și istoria pedagogiei, nu-i pot lăsa uitării lui Simion Mehedinți unele contribuții importante, cu caracter sistematic, doctrinar. Este foarte adevărat că într-o lucrare autobiografică Mehedinți scria : „putem spune că progresul s-ar putea măsura tocmai prin uitare, adică prin sentimentul că un lucru este atît de ușor, încît credem că s-a făcut de la sine" (S. Mehedinți, **Geografie și geografi la începutul secolului al XX-lea,** 1938, p. 114). Dar nu se cade să luăm aceste cuvinte ca pe o invitație de a le da curs în litera lor. De vreme ce posteritatea nu se arată prea îngăduitoare față de lunecările individului, ea ar trebui să-i acorde acestuia în compensație recunoașterea tuturor meritelor cucerite prin efort și dăruire de sine.

Prestigiul pe care Mehedinți l-a dobîndit ca om de cultură în epoca în care a atins cotele cele mai înalte. Era mai ales un venerat al tineretului. Unele din lucrările, conferințele sau cursurile sale de la Universitate — care se bucurau de o largă și variată audiență — aveau titluri elocvente : **Către noua generație, Datoria generației actuale** etc. Adeseori, cuvintele rostite de el purtau și sădeau în magma sufletească a ascultătorilor sensul unei mari responsabilități față de soarta culturii române : „o generație nouă — spunea el de la catedră — nu poate să fie decît aceea care introduce elemente noui în civilizația și cultura unui popor și un ritm nou în viața poporului respectiv... Domnilor, termenii problemei sunt clari : puteți să creați și să adăugați elemente noui de civilizație și cultură românească? Dacă da, atunci sunteți o generație nouă ; dacă nu, atunci nu sunteți decît niște exemplare tinere, o simplă continuare" (**Datoria generației actuale,** curs dactilografiat, multiplicat de Societatea „Soveja", 1933—1934, pp. 4—5). Cărțile lui au cunoscut tiraje satisfăcătoare — e suficient să menționăm că **Altă creștere. Școala muncii,** un fel de Biblie a învățătorilor de-atunci, a numărat în total șapte ediții, dintre care patru numai între anii 1919 și 1922, fapt rar întîlnit în lumea editorială de altădată. Nu e vorba deci de o popularitate facilă, ci de un prestigiu durabil, dobîndit ca gratificație pentru dăruirea de sine față de o cauză supraindividuală.

Tocmai întemeiatul prestigiu din epocă poate trezi din nou interesul pentru acea parte a operei lui Mehedinți pe care tectonica socială a împins-o pe nedrept la fund. Autorul acestei opere a vibrat prea sincer pentru destinul poporului său, pentru ca tot ceea ce el a înfăptuit în această direcție să fie ignorat sau expediat cu ușurință. Mai mult decît atît, unele din ideile sale — și încă dintre cele programatice — sînt prea rezonante în prezent și în perspectivă pentru ca partea din operă care le cuprinde să fie evaluată numai prin prisma altor idei, neconfirmate de istoria noastră. Ceea ce este deschis timpului își cere integrarea în suma valorilor absolute ale patrimoniului nostru cultural.

(Va urma)

GHEORGHIȚA GEANĂ ■

Ultima oră

Cît de curînd, profesorul Hociotă își va relua activitatea

Scriam nu demult că, din motive de sănătate, profesorul doctor Dorin Hociotă n-a putut lua parte la lucrările celui de al XII-lea Congres mondial de otorinolaringologie, la care, ca o recunoaștere a valoroaselor sale contribuții, i se încredințase onoarea de a conduce una din ședințele de audiologie. La data aceea, profesorul era suferind. Aflăm, cu bucurie, că omul de știință român, director al Centrului medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L., a părăsit spitalul și urmează, cît de curînd, să-și reia activitatea. E o veste care, cum spuneam, ne bucură, căci mulți bolnavi își leagă speranțele de măiestria, noblețea sufletească și bisturiul profesorului Hociotă, medic de profesie savant și om.

Îi dorim profesorului Dorin Hociotă o cît mai deplină și mai grabnică însănătoșire.

„Fantezia 2000" e gata de drum

— Tovarășe Gheorghe Cazacov, sînteți un inventator de cliță, asta e clar. Fără să fi făcut cine știe ce facultăți, ați avut și aveți idei, mai multe decît atîția, le-ați aplicat și le aplicați. Deținești, dacă nu greșesc, și cîteva brevete de invenție, da ?

— Nu cîteva, am 21. Sînt pe peretele acela, numărați-le.

— Flacăra a mai scris despre căutările dumneavoastră, le-a făcut cunoscute și, pe cît a putut, le-a sprijinit, așa-i ? Numai că acum nu mai pare să fie vorba despre o simplă invenție, ce văd aici e chiar o mașină ! Ce fel de mașină, tovarășe Cazacov ?

— Un automobil electric românesc, original. E o idee a mea mai veche, o țin în cap de vreo 15—20 de ani. Am discutat-o public chiar în **Flacăra,** cu poetul Adrian Păunescu, am spus-o deschis, nu e ușor, dar se poate face. Uite c-am făcut, uite că s-a putut.

— Pînă să vedem cum ați făcut, să vedem ce-ați făcut, de acord ?

— „Fantezia 2 000", așa am botezat-o, să nu mă întrebați de ce, a rezolvat, cred eu, problema acumulatorului, a stocatorului de energie. Inima mașinii, cheia ei. Ajutat de tata, am pus în punct o baterie plumb-plumb de 36 de volți și 5 sute de amperi, în stare să se încarce, de la orice priză monofazică, în 5 ore. Așa stînd lucrurile, mașina ar urma să consume sub 4 lei la 100 de kilometri.

— La ce autonomie ?

— Mașina va hotărî, la drum. Vom mai vedea, dar va fi, asta pot afirma, o mașină competitivă și din acest punct de vedere. Să spun cîteva cuvinte și despre motor. Primul mi-a făcut bucata, din cauza turației mari. Al doilea, cel care e montat acum pe „Fantezia", a fost realizat, ca prototip, la I.M.E.B., unde doctorul inginer Nicolescu m-a ajutat ca pe un frate. Are 7 kilowați, e silențios, merge ceas, l-am urmărit pe bancul de probe.

— O clipă. Ziceați că v-a ajutat tatăl dumneavoastră, se pricepe ?

— Moș Filip ! Așa-i zic eu, să-l necăjesc. E acumulatorist, de cînd lumea, din 1919, a lucrat la fost fabrică „Tudor", pe Dorobanți. Dealtfel, la început am fost mai mulți, Lucian Protopopoiu, Justin Capră, Constantin Drăghici, pătimași ca și mine, ne-am apucat de caroserie în casă, de nu mai puteam, la un moment dat, s-o scoatem ?! Cu timpul însă, unii s-au îndepărtat și i-am înțeles. Au renunțat cînd s-a pus problema banilor, eu însă am mers mai departe, era ideea mea, trebuia să mă bat pentru ea. Am închiriat spațiul acesta și, ca să mă descurc, m-am mai împrumutat, am mai vîndut. Magnetofonul, aparatul de fotografiat, altele.

— Aici a fost, dacă nu mă înșel, un depozit de vinuri. Mă înșel ?

— Depozit de vinuri a fost, dar noi am lucrat la subsol. Miroase și acum a butoi acolo. Am făcut însă treabă bună, mașina e numai nituri, n-are un punct de sudură.

— Ce greutate are „Fantezia" ? Cîți pasageri poate transporta ?

— Cîntărește 520 de kilograme, din care 220 setul de baterii. În 3 pasageri și pe lîngă noutățile funcționale, are echipament de „Dacia 1 300", roți, cutie de viteze, planetare, direcție, sistem de frînare etc. În plus, puteți constata, e prevăzută cu radiocasetofon, cu minitelevizor și cu instalație pentru radiotelefon. Într-o primă fază, farurile erau escamotabile, dar am renunțat.

— De ce ?

— N-am găsit ce ne trebuia. Vreau să zic că n-am găsit în comerț.

— Cine a-a găsit, dumneavoastră și mai cine ?

— Am plecat, cum spuneam, mai mulți, dar am rămas doar 3, tata, un tehnician de la Institutul Politehnic pe nume Grig Foculescu și cu mine.

— Cît a durat toată construcția ?

— 7 luni, poate 8. Uneori am lucrat și noaptea. Multe soluții fiind originale, bateria, parbrizul, altele, n-am reușit dintr-o dată, dar n-am dezarmat. Am luat-o mereu de la capăt și acum, iată, sîntem gata de drum.

— Tovarășe Cazacov, să reamintim caracteristicile tehnice ale „Fantaziei", avantajele ei. Se poate ?

— Firește. E un automobil electric, consumă 3,60 lei la 100 de kilometri, nu poluează, nu face zgomot, se încarcă ușor și așa mai departe.

— Cît ar costa o astfel de mașină ?

— Pe mine m-a costat mult, dar eu nu-s industrie. Prețul n-ar depăși 30 de mii.

— Ce e ăsta, tovarășe Cazacov ?!

— Ce-mi arătați e hibridul. Am uitat să vorbesc despre el. „Fantezia" are și un motor auxiliar, acesta, care consumă cam 3 sferturi de litru de combustibil într-o oră de funcționare. Nu neapărat benzină, chiar și gaz. El încarcă, din mers, bateriile, fără să fie cuplat la tracțiune. Într-o oră, am probat, încarcă pentru 70 de kilometri. E ceva, nu ?

— Firește că e. Altceva ?

— Muncă și-să fie sănătate.

— Să fie, tovarășe Cazacov, să fie, vorba cuiva, că trebuie. Întrebînd, mă refeream însă la altceva, la miniacumulatori.

— O știți și pe-astă ?! Am încheiat, recent, un contract cu Federația de modelism pentru 3 mii de miniacumulatori necesari sporturilor aplicative. Pînă acum se importau din R.F.G., 90 de mărci bucata. Noi îi facem la un sfert din preț și mă bucur că am găsit, la nivelul Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport, înțelegere și disponibilitate față de nou.

— Sincer, credeți că „Fantezia" va merge ?

— E sigur, am încercat-o. La ora asta, din cîte cunosc, ea e competitivă în orice salon automobilistic. În plus, după cum constatați, are o formă atrăgătoare.

— Că mașina există e clar, o vedem, e pipăim, întrebarea e cît de rentabilă va fi eventuala ei producere în serie. Va fi ?

— Ce să fac, s-o laud ? Să așteptăm probele de drum, apoi vom mai vorbi.

— Ce spun specialiștii ?

— Cei care au văzut-o s-au minunat. Dar, vorba românului, să nu zicem hop pînă n-am sărit pîrleazul !

— Așa e, corect. O ultimă întrebare, tovarășe Cazacov, de ce i-ați zis automobilului electric „Fantezia 2 000" ?

— E o poveste lungă.

— Poveștile vechi plac, poftiți.

— Am trimis, cu ani în urmă, o adresă unei comisii tehnice, propunîndu-i automobilul pe care-l aveți în față. Mi s-a răspuns, într-un tîrziu, că ideea mea e o fantezie ! După cum vedeți, nu e.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Arad — o arhitectură î

Poeți din Arad

IOAN COTT — Mireasa

Notă autobiografică

Tata cosea grîu,
tata cosea cer, cosea soare.
Grîul murea pe coasă scrîșnind.
Eu mă jucam subt căruță
cu puiul de iepure
prins de el dimineața
în culoarul scobit.
Puiul de iepure
încerca să scape, să fugă
dar eu îl trăgeam de un picior.
Tata lovea pămîntul cu sudoare,
mama culegea în seceră soare.
Puiul de iepure a reușit să scape
și tata venea către mine alb
cu inima peste cămașă
aducînd puiul de iepure
înfipt în vîrful de coasă.

GLIGOR SAVA

Urmele lui Glad

Jos, pe Mureș, la Cenad,
La Cenad și la Arad
Prin ai veacurilor vad
Stele scapără-n apus

Peste lumi care s-au dus.
Și din lut se mută-n cărți,
Trec în inimi, trec în hărți,
Locuri vechi, de căpătîi,
Țara noastră cea dintîi.

Oare unde i-a fost hatul ?...
Inima-i bătea pe Mureș,
Unde Glad și-avea olatul
Înfruntînd al vremii iureș.
Avea turme și conace
Pe-al cîmpiilor chilim
Și gătit pentru sorocace,
Loc ferit de țintirim.

Mureș, Mureș, apă lină,
Descîntată cu lumină,
Inima ți se închină
Lîngă-a țării rădăcină.
Și la fiecare vad
Caut urmele lui Glad
Cu genunchiul aplecat.
Peste început de leat.
Stă în colb să proslăvească
Loc de vatră strămoșească,
Cîtorie bătrînească,
Veșnicie românească.

LUCIAN EMANDI

De veghe la capătul veacului XX

Ce tristă e icoana acestui mal de veac
cînd stăm parcă la pîndă unui război
mondial
depozite de teamă-n memorie ne zac
și n-avem îndrăzneala de-a mai iubi
un cal

Pe masa de atlantic a cerului divin
cad des însingerate aripi de porumbei
durerea lor ne-nțeapă e-un strigăt catilin
ca pe sub neauă iarba cînd mor în tarnă
miei

Se sfarmă-n țăndări veacul îngenuncheat
în sînge
planeta-i ca o haită mușcînd brațul iubirii
și luna ca un făt din pîntec, vai, se plînge
și-atît de fără noimă mor zilnic trandafirii.

IOAN JUSTIN PURZA

Uriașul din Cîmpia de vest

ARCHIM, mai mult decît o „firmă" înregistrată sau o simplă denumire pentru tranzacții comerciale, reprezintă un simbol, întruchipînd venirea chimiei în mănoasa Cîmpie de vest. De mult aștepta cîmpia un combinat de îngrășăminte „al său". Spuneau arădenii, bihorenii, oamenii Țării Crișului, gospodarii bănățeni : Moldova își are Roznovul și Bacăul, adică respectivele combinate de îngrășăminte, Podișul Ardealului are combinatul de la Tîrgu Mureș, cîmpia oltenă — Craiova, Bărăganul — Turnu Măgurele și Slobozia, dar noi ? Ei bine, retortele chimiei s-au strămutat și la Arad, destul de departe de oraș ca să nu-l polueze, destul de aproape ca să-l bucure. Să-l bucure și pe bihoreni, apropiatul Timiș, Satu Mare, dar și alte județe mai îndepărtate, spre care afluează camioane, bene, tractoare cu remorci, gemînd de povara îngrășămintelor complexe **made in Arad**. Alte transporturi, pe calea apelor, se îndreaptă spre țări îndepărtate.

Chestia cu camioanele nu e numai poezie, poate fi și sursă de uimire și chiar de încordare. Amatorilor de recorduri le putem oferi o coadă-record care implică, paradoxal, abundența. Ca un șarpe încolăcit în cîmpie, cu capul lîngă fabrica de amoniac și coada metalică hăt departe, undeva lîngă bătrîna moară din Vladimirescu, o coadă de 2 km. cu camioane lipite unul de altul. Aci nu servesc la nimic legile de circulație, stăpînește necontestată doar legea răbdării și tutunului, pentru șoferii C.A.P.-urilor din Cîmpia de vest veniți să încarce prețioasele îngrășăminte.

Ei știu că e inutil să claxoneze, oricum nu pot da nici înainte, nici înapoi, și nu au altceva de făcut decît să aștepte, chiar și o zi și o noapte, mîncînd și dormind în mașină. Recordul omologat de răbdare se pare că ar aparține unui vlăjgan din Siria care, bietul, nu s-a urnit de la volan 36 de ore în șir. Și nu-i nimeni vinovat, fiindcă, oricît de isteț ai fi, unele lucruri le poți planifica, altele nu. Cînd direcțiile agricole județene anunță telefonic că „s-a dat drumul la îngrășămintele de Arad" și că s-au aprobat repartițiile, fiecare președinte de C.A.P. își la măsurile de rigoare. Dar cînd și cum va putea trimite camioane depinde de atîtea necunoscute încît... Și așa se face că într-o zi nu apar decît vreo zece camioane, iar în ziua următoare sute. Defilează în fața ghișeurilor Mutușca de la „Victoria" Nădlac, Mulița de la Aradul Nou, Șchiopu de la Firiteaz și cîți alții, care la combinat sînt cunoscuți doar după numele mare. Stau și așteaptă, uneori în ploaie și în vînt, temători că tovarășa Tașcă de la Inspectoratul pentru calitatea și controlul mărfurilor nu le va permite să încarce dacă nu au prelată. „Care prelată ? — se minunează ei. Colectiva nici nu are așa ceva". Apoi, care cum poate face rost de carton gros cu care se fardează (chiar așa, ca la femei), adică se căptușesc vagoanele de marfă ce își așteaptă și ele rîndul la Combinatul de îngrășăminte chimice. Șoferii își protejează camioanele cu carton, cîteodată doar atît cît tovarășa Tașcă să vadă prin geam că părăsesc incinta combinatului acoperiți mai mult la figurat decît la propriu, căci carton e puțin. Apoi se mîndue în zare cu produsele ARCHIM. Se grăbesc, îl așteaptă ai lor.

„S-au încărcat în camioane și 1 900 tone pe zi", ne spune expeditorul Ioan Hațeu. El nu-i un simplu funcționar : pentru acest fiu de țăran din Chișindia, Țara Zarandului, îngrășămintele chimice nu reprezintă doar o simplă rubrică într-un document de expediție completat în grabă, ci mană, pămîntească nu cerească, pe care o așteaptă consătenii.

— Sîntem un combinat modern, competitiv și pe plan internațional, cu tehnologii de vîrf și consum redus de energie — ne spune directorul tehnic, inginerul Laurențiu Catană. Utilaj românesc, care nu dă nici un fel de bătaie de cap. Am produs pînă acum un milion de tone, patru sorturi de îngrășăminte complexe cu azot,

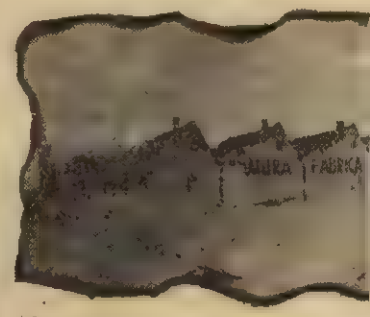

Așa arăta fabrica de strunguri în modernă a strungurilor grele astăzi

(Urmare din pagina 1)

și de ceasuri din țară. Așadar, o producție extrem de diversificată. De acord însă să nu ne pierdem în cifre, fiindcă uneori din cauza lor riști să nu mai vezi oamenii.

— Cum este folosită baza materială extrem de solidă de care dispune județul, ce ați constatat pe teren ?

— Contactul viu cu oamenii, cu viața este o trăsătură caracteristică a stilului de muncă al secretarului general al partidului, de la care învățăm permanent. Toți activiștii cu munci de răspundere din Comitetul județean fac în mod obligatoriu patru zile pe săptămînă teren, zile în care „am desființat" birourile. Desigur, important în activitatea de control nu este să **constați**, ci, pe baza unei documentări prealabile și mai ales a consultării largi cu oamenii muncii, să dai sau să sugerezi **soluții.**

— Nu au apărut oare și surprize din confruntarea datelor din birou cu cele pe care le oferă viața ?

— Bineînțeles. La întreprinderea de strunguri, bunăoară, pe hîrtie figurau, la un moment dat, ca aflîndu-se în faza finală de montare un anumit număr de strunguri, dar față de realitate decalajul atingea și 15%. Din ce motiv ? Se prevedea, tot pe hîrtie !, că vor sosi din cooperare un anumit număr de subansamble strict necesare, ceea ce însă nu s-a întîmplat. Iată de ce promovăm integrarea marilor întreprinderi industriale, în sensul ca — firește, acolo unde este rațional și eficient economic — ele să aducă din cooperare din țară cît mai puține piese. Combinatul de prelucrare a lemnului, de exemplu, își realizează azi prin forțe proprii practic totalitatea pieselor de schimb. La import, începînd cu 1981, marea cîtadelă arădeană care este Întreprinderea de vagoane a renunțat complet.

Alt exemplu, din cu totul alt domeniu, dar tot referitor la **confruntarea hîrtiilor cu viața** : toamna trecută, într-un anumit moment, se afirma statistic că aratul fusese terminat pe 80% din suprafața arabilă, dar pe teren, la C.A.P. Pecica, Felnac, Nădlac, Criș și altele realitatea s-a dovedit diferită. Nu a fost vorba de reavoință sau de o încercare de a induce în eroare ; pur și simplu, cînd s-au dat cifrele, au **prezumat** producția viitoare, luînd în calcul productivitatea la arat a tractoarelor, adică 3—4 hectare pe zi. Dar nici șefii de fermă, nici președinții de C.A.P., nici alți șefi mai mari sau mai mici de care nu ducem lipsă, **nu știau și nu s-au convins dacă aceste cifre se realizează și pe ogoare, nu numai în statistici.** Sau : pe cînd inginerii-șefi de la C.A.P. Tîrnova, Drauți, Vladimirescu, Zăbrani ne asigurau că terenurile au fost erbicidate în totalitate conform normelor tehnice, **am văzut cîmpuri unde buruiana creștea mai semeț decît grîul.** Și, din păcate, nu sînt cazuri cu totul izolate. Am insistat mai mult asupra acestui fapt fiindcă mi se pare fundamental : nimic temeinic nu se poate clădi, nimic nu se poate prefigura în viitor fără a cunoaște și a porni de la realități.

— Dincolo de aspectele cantitative — să producem mai mult ! — ce considerați esențial în economia arădeană de azi ?

— Evident, calitatea. Altfel, în lumea modernă, rămîi mereu în urmă, este o chestiune de supraviețuire. Or, în mari uzine arădene se întîmplă pînă nu demult o anomalie : directorii nu supravegheau ei înșiși calitatea produselor care ieșeau pe poarta fabricii, lăsîndu-le în grija C.T.C.-ului. Dar oare calitatea nu reprezintă și răspunderea numărul unu a conducătorului ? Căci fără produse de calitate toată strădania unor colective de multe

mîini de muncitori se irosește în vînt. Azi nici un vagon nu mai pleacă de la Întreprinderea de vagoane fără să-l vadă personal directorul general sau alt membru din echipa de conducere. La fel cu produsele Întreprinderii de strunguri. Astfel, la secția din Lipova absolut toate strungurile sînt controlate înainte de expediere de inginerul Dorner, șeful fabricii. Întîi el a zis : „De ce mai avem C.T.C. ?", apoi s-a convins singur că e mai bine să le vadă și el, să le aprecieze **funcțional și estetic**, nu numai după statistică ! Trebuie ca tu însuți să știi ce și mai ales **cum** ai realizat.

— Ce înseamnă a produce eficient în 1981 ?

Discuție sub semnul pîinii

— Aș pleca, în primul rînd, de la zestrea tehnică a întreprinderii. A lucra eficient înseamnă a folosi cum se cuvine, deci la nivelul anului 1981, utilajele, instalațiile și agregatele. Uneori în rapoarte apare că ele lucrează la capacitate, dar nu întotdeauna lucrurile stau așa. La Întreprinderea de strunguri, și nu numai acolo, se constată uneori diferențe sensibile între capacitatea utilajului și încărcarea reală.

Unii directori se plîng că le lipsește forța de muncă. Și totuși ea există. Avem un centru teritorial de calcul electronic, la toate marile întreprinderi arădene s-au organizat oficii de calcul, dar personalul funcționăresc, ale cărui atribuții ar fi trebuit parțial preluate de calculatorul electronic, nu s-a redus, ba chiar dimpotrivă. Nu e rațional. Mulți funcționari, în funcție de aptitudini și chiar de preferință, după o prealabilă pregătire, ar trebui să înțeleagă că este în interesul buzunarului lor și spre folosul economiei naționale ca să treacă în sfera producției materiale. Acolo, grație pregătirii și calificării, pot urca pe trepte mult mai înalte decît în activitățile administrative.

O altă pîrghie a eficienței o constituie folosirea mai rațională a materiilor prime, precum și recondiționarea pieselor. La Arad capetele de bară și fișiile sau tablele de la vagoane se topeau ca fier vechi. Azi ele se folosesc din nou ca atare, eventual în alte unități ale uzinei, de pildă la sculărie. La Fabrica de cinepă din Iratoșu și la cea din Nădlac se stringeau munți de cinepă. Puzderie. Și la propriu, și la figurat, căci chiar așa i se spune : puzderie de cinepă. Ne gîndim să o folosim la fabricarea de plăci aglomerate și de plăci izolatoare pentru construcții. Și din munții de carbonat de calciu care tot cresc lîngă noul Combinat de îngrășăminte chimice intenționăm să confecționăm material izolant ; experimentul, de mare importanță economică și poate în premieră pe țară, se află într-un stadiu avansat.

La S.M.A.-uri s-au luat măsuri ca marea majoritate a pieselor necesare să fie asigurate prin recondiționare la fața locului, să nu le mai aștepte de la cine știe

— Am început convorbirea noastră amintind de pîinea de Pecica. Dar cît de mare este pîinea județului, ce noutăți în agricultura arădeană ?

— Prin tradiție se vorbește de pîinea de

n trepte a progresului

potasiu, fosfor, precum și azotat de amoniu.

Pentru Laurențiu Catană combinatul închide un lanț. Viața sa de la bun început s-a ancorat în agricultură, apoi s-a amorezat — acesta-i termenul folosit de el — de chimie ; îi place îndeosebi fabricarea amoniacului, pentru că pretinde finețe tehnică, dar și calități bărbătești, în special mult, foarte mult sînge rece („o supapă care se deschide la o presiune prea mare sună ca o lovitură de tun"). Dar acum iată, prin chimie, s-a întors din nou cu fața spre ogor. ■

Cu trei decenii în urmă tatăl actualului director tehnic al combinatului a fost unul din primii șefi de fermă la I.A.S. „Iancu Jianu", de lîngă Balș. La Laloșu pe malul Oltețului, lîngă podul spre Dobriceni, sat liniștit și prăfuit de cimpie, s-a depănat copilăria sa. A apucat transportul grîului cu trocul, în carul cu boi, și a văzut cum oltenii secerau din zori și pînă în noapte, purtînd în traistă doar un bot de mămăligă și două cepe. Dar asta e de acum preistorie, de care însă nu ne despart decît trei decenii.

Să facem un salt : în istoria contemporană, la Combinatul chimic de la Arad. Inginerul Catană îi elogiază în special pe „tablonișți", pe tinerii de la panourile de comandă, unde firea molcomă a țăranului din Podgoria Aradului, acum pe deplin deprins cu tehnica de vîrf, face minuni. Ne povestește despre momentele de tensiune cînd se credea că „a căzut" cazanul auxiliar sau cînd, astă-iarnă, la insta'a'ia de amoniac acele indicau 105 atmosfere, adică presiunea maximă admisă, pentru ca apoi să salte la 110, 120, 140... Cei de față, văzînd jocul indicatoarelor, au înghețat, simțeau catastrofa ; o depășire de cîteva zeci de atmosfere într-un asemenea combinat poate avea urmări incalculabile, declanșîndu-se o imprevizibilă reacție în lanț. Dar nimeni nu și-a pierdut capul și, în fracțiuni de secundă, au făcut cuvenitele manevre de protecție, cu judecată și cu o perfectă cunoaștere a instalațiilor. Pentru ca, în final, să iasă la iveală motivul : din cauza gerului, înghețase priza de impuls și manometrele se dereglaseră ! De fapt nici un moment presiunea nu depășise 95 de atmosfere... Au izbucnit cu toții în ris, dar emoția fusese strașnică.

Tineri tablonișți ca Vasile Dehelean, Vetian Cerb, de lîngă Săvîrșin, Ioan Jejerău, din Supurul de Jos, tocmai de lîngă Satu Mare, Viorel Floare, navetistul din Cuvin, mecanici ca Gheorghe Hanc, de lîngă Arad, sau inginerul stagiar Horst Kaiser, de fel chiar din Vladimirescu, comuna suburbană arădeană unde s-a ridicat combinatul — toți oameni ai locului — au adus chimia la ei acasă.

Și pe cînd părăseam combinatul, la serviciul Expediție răsunau incontinuu telefoanele, chemau cei de la C.A.P. Chelmac, din Horia, din „Victoria" Nădlac întrebînd dacă pot ridica îngrășămintele. Tuturor Ioan Hatcu le tipa în pilnie (e zgomot mare lîngă fabrica de amoniac) :

— Veniți, fraților, veniți !

1948 (sus); hala

Monumentul eroilor de la Păuliș

Pecica, să nu uităm însă și pe cea din Vinga sau din Mănăștur : la Sintana ea depășește 4 kg ! Există succese incontestabile în agricultura arădeană. De pildă, s-au făcut progrese simțitoare în ultima vreme în mecanizarea zootehniei (cam 50% din vaci sînt mulse mecanic), producția agricolă globală a crescut de aproape trei ori față de 1961. Cifra spune multe, dar nu totul, fiindcă mai avem multe rezerve nefolosite. Pe raza consiliilor unice agroindustriale de la Tîrnova sau Neudorf s-au înregistrat și producții mai slabe de grîu, în special datorită lipsei de interes din partea unor specialiști. Avem sămînță, mijloace mecanizate, îngrășăminte, erbicide și totuși în aceeași unitate, deci cu aceleași condiții naturale și materiale, se obțin producții diferite. De pildă la C.A.P. Zăbrani, Drauți, Tîrnova, Adea, Zimandul Nou etc. în sole despărțite doar de un drum de cîmp ! în unele cazuri au apărut și diferențe de 2 000 kg grîu la hectar, de pildă între C.A.P. Sintana și vecinii : C.A.P. „Caporal Alexe" și C.A.P. Sintea Mică : la acestia din urmă o diferență în minus de 2 000 kg la hectar ! **Au plins președinții...** Totul depinde de modul cum se urmărește disciplina tehnologică. Fiindcă și în agricultură există, sau mai precis ar trebui să existe, o asemenea disciplină.

Uneori, idei tehnice simple, dar eficiente țîșnesc din mase. Un exemplu : pînă nu demult roșiile se transportau cu camioanele de pe cîmp la fabricile de conserve. Niște muncitori ne-au sugerat ca ele să se toace chiar în cîmp, iar la fabrică să se transporte doar sucul, firește neprelucrat, în cisterne de opt tone. Acesta s-a și realizat la Pecica și la Aradul Nou, reducîndu-se simțitor cheltuielile. Simplu, nu-i așa ? Dar cineva trebuia să se gîndească... Iată de ce aș spune, în concluzia convorbirii noastre, că totul este o chestiune de pasiune și de pricepere. **Posedăm azi mijloace materiale la care nici nu visam cu puțini ani în urmă. De modul cum vom ști să le folosim va depinde și mărimea pîinii.**

— Cum va arăta în 1985 județul Arad ?

— Se va realiza o mai judicioasă repartizare a forțelor de producție în teritoriu. În prezent, orașele noastre, cu excepția municipiului de reședință, sînt modeste. Pînă în 1985 se vor dezvolta Lipova, Ineu, Chișineu Criș, se vor mări acolo capacitățile de producție a strungurilor, a tricotajelor, iar Pîncota se va concentra mai mult asupra exportului. În municipiul Arad se va încheia a doua etapă de dezvoltare a marelui nostru obiectiv, Combinatul chimic, unde se va produce și uree. Așadar, accent pe construcțiile de mașini și pe chimie. Și în agricultură se va realiza un salt, în special la porumb, la legumele de cîmp și la sfecla-de-zahăr. Intenționăm să folosim o bogăție evaziignorată a județului : apele geotermale, care vor încălzi apartamente la Curtici, la Nădlac, se vor folosi și în piscicultură. Se va dubla producția industriei mici, a materialelor de construcții locale — piatra de carieră, diatomita, precum și marmura neagră, roșie și galbenă de Moneasa și Căprioara. Noua electrotermocentrală de la Arad va „înghiți" zilnic un tren de cărbune. Se vor construi apartamente, școli, magazine. Cu atît mai multe și mai bune cu cît noi înșine vom munci mai mult și mai bine. Mai mult nu în sensul fizic, ci al valorificării superioare a inteligenței tehnice, a capacității creatoare. **Pasiune și pricepere** : iată fățetele definitorii ale arhitecturii în trepte a progresului arădean în anii ce vin.

LIONEL NIȚESCU ■
Fotografii de M. CANCIU ■
și FRANCISC KELEN ■

Cronica vieții pentru toți

Ce ne mai scrie arădeanul, ce-i răspundem ?

■ I.D., lăcătuș confecții metalice la o mare întreprindere din Arad, arată că deși i s-a aprobat prin C.O.M. un apartament în zona Micălaca-I Sud pentru el, soție și cei patru copii minori, l-a refuzat, deoarece știa că se va elibera în curînd un apartament mai aproape de părinții săi, care i-ar putea ajuta în îngrijirea copiilor. Totodată, face aluzii la tenebroase manipulații, în dauna sa, solicitînd „pe această cale o anchetă socială pentru lămurirea lucrurilor".

Ancheta a relevat că „într-o anexă a gospodăriei lui I.D., formată dintr-o cameră și o bucătărie mică, mai stau în gazdă la el alte trei persoane : o elevă la Liceul industrial nr. 4, o elevă de la Liceul economic și drept administrativ și o vînzătoare la C.L.F. Arad". Lucru despre care nu se pomenea nimic în scrisoare. Oricum, dorința lui I.D. ca bunicii să ajute la creșterea copiilor o considerăm legitimă, căci nu e ușor să crești patru copii. Dar întrucît între timp locuința solicitată a fost repartizată, nu rămîne decît ca — așa cum prevedea legea — să se înscrie din nou pe lista de priorități pentru a i se aproba o altă locuință, tot aproape de părinți.

■ Cele sesizate de C.B. din Arad, Bulevardul Republicii nr. 6, nu sînt reale. „Piritul" împreună cu familia ocupă, cu forme legale, de... 26 de ani un apartament compus din două camere și dependințe ; nu dețin și nu a deținut apartament în proprietate personală. Se pare că între colocatari neînțelegerile s-au ținut lanț, cu succese variable („La război ca la război", cum zice francezul) și cu diverse înfățișări în fața instanțelor judecătorești. Ce nu au putut determina ele cu precizie, mai aproape de locul acțiunii, e greu să o facem noi. Dealtfel, se pare că și în prezent un proces e pe rol. Să invocăm totuși proverbul : decît o judecată dreaptă mai bine o pace strîmbă.

■ Întrucîtva mai justificate apar doleanțele familiei R.R. din Arad, str. Krupskaia nr. 4—6, familie compusă din trei persoane (pe fiica de șapte ani o cheamă Samantha). Locuiesc într-o cameră mică, neîncăpătoare, deși sînt îndreptățiți la două camere. R.R. figurează însă abia pe poziția 25 în lista de priorități alcătuită la întreprinderea unde lucrează. Glumind, am putea spune : ce păcat că Samantha... Dar nu, nu e nimic de șagă în condițiile grele de locuit ale unei familii. Totuși, aceasta sînt prevederile legale și cetățenii care preced pe R.R. pe lista de priorități au probabil o situație încă și mai grea. Oricum, ar fi cazul ca I.C.S. Alimentația publică Arad, care a întocmit aceasta listă, să păstreze problema în atenție și să o trateze cu înțelegere.

■ V.G. din Arad, str. Gara Bujac nr. 1, ne scrie că i s-a făcut o reparație de slabă calitate la autoturismul proprietate personală Mercedes 180-D de către Dacia-Service Arad. Nu vă speriați : Mercedesul e vechi de un sfert de secol și se află, pare-se, într-o situație jalnică. Cei de la Dacia-Service au greșit — o recunosc și ei — că au acceptat inițial reparația, deși sînt profilați doar pe Dacia-1100 și 1300, cum atestă și „firma". Concluzia : nu vă cumpărați Mercedesuri decît cu piese de schimb ! Sau, în lipsa lor, uitați-vă mai cu atenție la firmă cînd vă încredințați autovehiculul la reparație.

■ I.N., pensionar C.A.P. din Siria, sesizează ceea ce el consideră a fi vechi nereguli la C.A.P. : furturi de găini, dispariția unor oi și a unor scînduri, inclusiv fapte petrecute cu 20 de ani în urmă. Cei indicați că le-ar fi cunoscut au decedat între timp, așa că nu mai pot depune mărturie. Alte fapte incriminate au fost cercetate la timpul lor și, cel puțin în unele cazuri, s-au luat cuvenitele măsuri de sancționare. Sperăm că pacea a revenit la Siria.

■ T.J. din comuna Moneasa a garantat pentru gestionarul P.L., la care însă, apoi, s-a constatat o lipsă în gestiune de 45 460 lei, din care s-au recuperat 38 421 lei. În prezent P.L. e încadrat ca șofer. Garantul s-a temut însă că va trebui să acopere lipsa pentru că, oricum, el este cel care a garantat. Din fericire, P.L. s-a angajat ca să verse suma restantă, scăzîndu-i-se, în rate, din retribuția sa. Așadar, totul s-a încheiat cu bine. O morală totuși : nu vă grăbiți cu garanțiile, iar dacă vă grăbiți, nu vă mirați.

■ L.L. din Pecica solicită sprijin ca să se califice ca fotograf. Din păcate, respectiva cooperativă meșteșugărească din Arad nu are nici locuri, nici posibilități în acest sens ; nu-i poate folosi în totalitate nici măcar pe proprii ei membri, din care unii au fost îndrumați spre alte locuri de muncă. Motiv pentru care L.L. a fost îndemnat să se înțoarcă la vechea meserie, aceea de tapițer, care este mai căutată.

Din satul Sărata, comuna N. Bălcescu, județul Bacău ne scriu **Ion Coman** și **Iorgu Ceșerara** informîndu-ne că în localitatea unde trăiesc au existat pînă în anul 1953, niște băi antireumatismale, dată după care cursul acestor ape miraculoase a fost deviat spre Bistrița și, mai departe, în Siret. Încercările cetățenilor de a „restaura" băile din satul Sărata s-au lovit de opoziția forurilor locale, insensibile la toate tentativele întreprinse de săteni, care au desfășurat o adevărată operă de informare a presei ca și a altor instituții interesate. Din 1980, aceiași oameni au început să strîngă documente privind existența, încă de prin 1902, a fostei ministațiuni de la Sărata, descoperită în 1875 de către dr. Istrati. Vrednicii cetățeni au apelat și la specialiști de pe litoral, au solicitat și obținut analize specifice privind calitățile curative ale apelor, care — afirmă ei — sînt similare cu cele de la Timișoara și Paris. Cu toate acestea, nu s-a întreprins, pînă în prezent, nimic, toate demersurile adresate diferitelor instituții ajungînd invariabil, tot la Consiliului popular comunal și avînd soarta celor inițiale, adică stringerea într-un dosar al lipsei de interes.

■

Ne-au scris pionierii din noul și frumosul cartier „23 August", din Craiova rugîndu-ne să intervenim pe lîngă tovarășul Faur, șeful șantierului care a început construcția blocului D3A, încă de acum 5 ani, fără a-l da în folosință pînă astăzi (nici măcar magazinele prevăzute pentru parter și etajul întîi), fapt care provoacă o mare nemulțumire în întregul cartier, nu numai oamenilor maturi dar și celor mai mici cetățeni ai săi, care-și ajută părinții la cumpărături, fiind în prezent nevoiți să meargă pînă în centrul Craiovei, pierzîndu-și din timpul lor de învățătură și joacă. Ni se atrage atenția asupra faptului că **tovarășul Faur își consacră cea mai mare parte a timpului său de muncă vînzării de bilete pentru serbările sportive ale clubului „Universitatea" Craiova**, neglijîndu-și îndatoririle sale cu adevărat profesionale. Semnează, în numele pionierilor blocului A0, **Silviu Ionel**.

■

Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Direcția de organizare și control, referindu-se la scrisoarea tovarășei **Enachi Elisabeta**, ne informează că, în urma cercetărilor efectuate, s-a ajuns la concluzia că vinovăția soțului său Enachi Boris nu s-a stabilit în mod corect. Drept consecință, conducerea ministerului a aprobat înlocuirea măsurii luată de Regionala C.F. București, din retrogradare pe trei luni și schimbarea atribuțiilor de serviciu, la retragerea unei gradații din retribuire pe timp de o lună.

■

Cooperativa „Prestarea", din Constanța a luat act de plîngerea tovarășei **Vasile Hristița, din str. Cibinului nr. 8** și ne asigură, pe de o parte, că s-au luat măsuri ca în unitatea respectivă zgomotele produse în timpul procesului de muncă să fie atenuate pînă la limita suportabilității, iar pe de altă parte ne informează că, în curînd, unitatea respectivă se va muta într-un nou sediu, aflat în curs de finisare, redînd complet liniștea cetățenilor din vecinătatea actuală a cooperativei.

■

În numele locatarilor de pe strada Crișului, din orașul Băicoi-Țintea, județul Prahova ne-a scris **Zamfirescu Adriana**, reclamînd alimentarea necorespunzătoare cu apă potabilă prin rețeaua orașului, care a fost întreruptă „ca urmare a măsurilor de economisire a energiei electrice și a resurselor naturale", cetățenii fiind nevoiți să se aprovizioneze de la niște puțuri nu prea igienice. Întrucît chiar și iarna, ca și în timpul nopții, apa nu curge la robinete, locatarii sînt într-o situație grea, provizia pe care și-o pot asigura ziua fiindu-le insuficientă, de cele mai multe ori. Cu toate acestea, ne informează corespondenta noastră, **I.G.O. Băicoi continuă să factureze și să pretindă bani pentru un consum imaginar și pentru niște servicii neprestate**. Motivația la care a resurs primarul orașului (lipsa de apă reprezentînd după domnia-sa o penurie la scară... națională), nu-i satisface, cum este și firesc, pe locuitorii străzii Crișului, drept care ei ne solicită sprijin, cu atît mai mult cu cît, în această perioadă, au nevoie de apă și pentru grădinițele de zarzavat pe **care le-au creat ca urmare a**

Scrisoare comentată

Din Calafat, județul Dolj, ni se adresează o mamă în vîrstă de 67 de ani, bolnavă, aflată în îngrijirea fiului său **Marin Mirea, profesor de educație fizică, om cu o activitate de aproape 20 de ani în învățămînt** și care nu reușește, în urma unei transferări produsă prin restructurarea postului său de la Liceul agroindustrial din Calafat (unde funcționează din 1962 și pînă în 1978) să mai revină acasă, exercitîndu-și profesiunea în satul Smîrdan-Dolj.

Dar să vedem care sînt cauzele. Transferul a fost legal și profesorul Marin Mirea s-a conformat deciziei **Inspectoratului școlar județean Dolj** prezentîndu-se la post știind că, tot potrivit legilor în vigoare, va putea reveni în orașul său de îndată ce se va ivi acolo un loc liber. Numai că.. în 1979, cînd la liceul de chimie postul așteptat s-a ivit, **dosarul nr. 1874, din 26 martie 1979**, depus de profesorul Marin Mirea la Inspectoratul școlar județean Dolj nu este luat în considerație, celui în drept fiindu-i preferat un absolvent al Institutului pedagogic de 3 ani din... Cluj-Napoca ! Contestația introdusă de Marin Mirea, de data aceasta la **Ministerul Educației și Învățămîntului**, este urmată de o cercetare la fața locului întreprinsă de Inspectoratul școlar județean Dolj, mai precis de către tovarășul inspector V. Osiac, și se soldează cu o adresă **(nr. 455/R din 8 octombrie 1979)**, prin care petentul este înștiințat că era îndrituit să revină la post, dar că situația lui va rămîne în atenția inspectoratului. **Din 1978 și pînă în septembrie 1979, Maria Mirea și fiul său Marin merg în audiențe la inspectoratul din Craiova de 18 ori (! ! !) fiind asigurați, de fiecare dată, că va fi readus la Calafat.** În septembrie 1979, se ivesc ore libere de educație fizică la **Liceul de chimie din Calafat**, pe care Marin Mirea le solicită, în prezența directoarei școlii generale din Smîrdan, tovarășa Nina Șerban, primind dispoziție verbală să se prezinte la post, ca numai după trei zile hotărîrea luată să fie revocată. De ce — nu se știe nici pînă azi.

În primăvara anului trecut, Marin Mirea își întocmește un nou dosar de transfer, înregistrat la inspectoratul din Craiova sub numărul 4940. **În noiembrie**, același an, prin decesul profesorului Șuncă Firan, de la Școala generală nr. 1 Calafat, **catedra de educație fizică devine liberă** și, în urma unei noi audiențe, Marin Mirea este **detașat** acolo, dar nu **transferat**, cum ar fi fost normal, fapt care este consemnat și contestat printr-un nou memoriu la Ministerul Educației și Învățămîntului și, **la 30 martie 1981, cu adresa nr. 1282**, emisă de Inspectoratul școlar județean din Craiova profesorul Marin Mirea primește transferul atît de mult așteptat. Cînd totul părea să fi reintrat în normal și că drumurile familiei Mirea de la Calafat la Craiova vor lua sfîrșit, același for școlar din Bănie solicită telefonic Școlii generale nr. 1 Calafat să restituie actele deoarece, între timp, se scursese un interval de peste doi ani de la restructurare, în mod legal acest spațiu neputînd depăși un an ! Rezolvarea ? **Scoaterea postului la concurs.**

Se pare că răspunderea pentru neacordarea literei legii cu dreptul legitim al profesorului Marin Mirea cade în sarcina Inspectoratului școlar județean Dolj, căruia îi revine datoria și de onoare și de omenie de a îndrepta starea de fapte printr-o decizie de bun-simț care se impune : **readucerea profesorului în orașul Calafat**. Nedreptățile succesive, suportate de acesta, ni se par suficiente pentru a „îmblînzi" rigoarea unor legi, călcate, dealtfel, în cîteva rînduri, de aceiași tovarăși, care apelează și în ultimă instanță la ele spre a-și menține nefundamentatele lor decizii anterioare.

EMANUEL VALERIU ■

unor indicații superioare, din spirit civic și în ideea de a răspunde pozitiv apelului adresat populației în vederea sporirii producției de legume și fructe.

■

Familia E. Davinea, de la farmacia 7 din comuna Fundulea, împreună cu întregul colectiv de oameni ai muncii, se declară nemulțumită de felul în care își primesc retribuția. La 15 și 30 ale fiecărei luni, aceasta le este expediată prin poștă de către **Oficiul farmaceutic nr. 2, din București** dar le parvine cu mare întîrziere. Ultimul exemplu, la fel de concludent ca și celelalte : **avansul chenzinal pe luna iunie 1981 a fost trimis la 30 iunie a.c., cu mandatul nr. 3086, dar pînă la 7 iulie încă n-a sosit la destinatari.** Ce s-ar întîmpla, ne întrebăm noi, dacă cei de la poștă ar fi supuși unui tratament similar?

■

2 200 de suflete, cîte numără satul Puieni, comuna Prundu, județul Giurgiu suferă, de pe urma lipsei de asistență medicală. **Matei D. Petre**, care ne informează asupra acestei situații deosebite, arată în scrisoarea sa că **doctorul consultă numai în comună, adică la o distanță de 4 km. care se cer parcurși în ambele sensuri, deci 8 km.**, efort pe care cei aflați în suferință nu-l pot face. **Doctorița Vasilescu** a condiționat deplasarea sa la Puieni de construirea unui dispensar, cu toate că cei dinaintea sa veneau, de două ori pe săptămînă, pentru consultații și rețete primindu-și pacienții în casa unui consătean de omenie. Mai trist este că sătenii din C.A.P. au clădit o astfel de construcție destinată dispensarului sătesc, care stă însă cu lacătul la ușă, de doi ani de zile! **Cele două memorii anterioare, primul din 1979 și purtînd 160 de semnături, iar celălalt din 1981, cu 40 de semnături**, adresate unui organ de presă, au rămas fără răspuns. Un alt necaz, al aceloraași cetățeni, este reprezentat de dificultatea schimbării buteliilor de aragaz, necaz ce s-ar putea ușor remedia dacă mașina, care le aduce în comună, ar face o deviere de 3 km., adică un plus de 10 minute, care i-ar scuti pe sătenii să-și ducă, fiecare cum poate, de cele mai multe ori în spinare, buteliile pe o distanță de 10 km (dus și întors).

Poate că noul demers al cetățenilor din satul Puieni se va dovedi mai eficace.

■

O fetiță de 6 ani, pe nume Sorina, apelează la bunăvoința publică: cel care a găsit în trenul rapid nr. 15, portofelul ei plin cu amintiri pierdut în ziua de 30 iunie pe distanța Craiova — București, este rugat să-l restituie la adresa **Nicanor Plămădeală, 1 100 Craiova, Craiovița Nouă, bloc 59 A1, ap. 12, județul Dolj**, oprindu-și cei cîțiva bănuți care se aflau în portofel.

■

„Am contractat un apartament la et. 7, al blocului nr. 44 din Șos. Ștefan cel Mare, nr. 226, sector 2, prin I.C.V.L. București. Cu toate că blocul a fost raportat „terminat" de către **Grupul de șantiere nr. 3**, la **data de 31 ianuarie 1981**, iar procesul verbal de predare-primire s-a întocmit la 12 martie a.c., preluarea unor apartamente de către viitorii locatari nu s-a putut face nici pînă în prezent din mai multe cauze, printre care : nefuncționarea stației de hidrofoare **(recepționată de I.C.A.B. la 15 aprilie a.c.)** din care cauză apa nu urcă decît pînă la etajul IV, nivelele V—VIII fiind complet lipsite de apă; accesul de orice fel la ușa de la intrare în bloc nu este posibil, deoarece îl blochează materialele de construcție, destinate blocurilor din jur, cît și de către calea de macara, unde ar trebui să fie croite aleile carosabile din proiect. În prezent, intrăm în bloc prin viitoarele magazine de la parter, după a căror dare în folosință... Cu toate că **Asociația locatarilor a făcut sesizări la conducerea C.P.M.B., la G.I.G.C. cît și la I.C.A.B.**, nici una din aceste instituții nu a luat vreo măsură practică de remediere a situației". Semnează **Diaconu Constantin, str. Av. Protopopescu nr. 1, bl. C 6, ap. 32, et. VII.**

■

Consiliul popular al municipiului București, D.G.D.s.A.L. „Urmare scrisorii **Asociației de locatari din blocul 62, str. Lamotești**, adresată redacției revistei **Flacăra, din 26 martie 1981**, vă comunicăm următoarele: blocul a fost predat la beneficiar, cu proces verbal de predare-primire nr. 673/31 XII 1974, iar în prezent lucrările de fațadă au fost executate, lucrîndu-se în continuare la remedierile părților comune și ale apartamentelor. Recepția preliminară a blocului este programată prin graficul (aprobat pe 1981) a se efectua pînă la 30 XI 1981". **Prin urmare, după 7 ani fără o lună! Încurajator răspuns...**

■

Biluță Viorel, din str. Sovata nr. 34, bl. C 15, ap. 34, Oradea 3 700, **execută în calitate de pictor-fotograf, diverse „aranjări"**. Lui i s-a adresat **Ioan Fodoca**, din str. Islazului nr. 12, bl. B 1, sc. II, ap. 50 din **Cluj-Napoca**, cod 3400, cerîndu-i să-i „aranjeze", după o poză mică, un tablou mare mire-mireasă, tablou în care clienții nu s-au putut recunoaște, refuzînd lucrarea. La cererea artistului pictor-fotograf, Ioan Fodoca a expediat la Oradea prin poștă, nereușitul tablou, pentru retușurile necesare, operație care l-a costat 337 lei plus 18 transportul, adică 355 de lei, dar noua ediție a lucrării nu l-a mulțumit, mai ales că i-a parvenit în același ambalaj în care-l expediase, ceea ce atestă că Biluță Viorel n-a „operat" nici o schimbare, refuzînd, de fapt, primirea coletului. Întreaga cheltuială s-a ridicat la 375 de lei, pe care Ioan Fodoca din Cluj-Napoca îi solicită acum, prin intermediul nostru. Aviz amatorilor...

■

Miliția municipiului Craiova răspunde adresei noastre 6314 din 1981 (petent Vlad Dumitru, Craiovița Nouă, bl. 134 B, sc. 1, ap. 12) că respectivul organ de miliție a instrumentat dosarul de cercetare penală privindu-l pe **Radu Aristotel**, om al muncii la I.J.L.F. Dolj, acțiune în urma căreia, după efectuarea cercetărilor de rigoare, s-a reținut săvîrșirea infracțiunilor de delapidare, fals, uz de fals și abuz în serviciu împotriva intereselor obștești. **La data de 26 06 1981, dosarul privindu-l pe Radu Aristotel a fost remis procuraturii locale Craiova cu propuneri de trimitere în judecată**, pentru faptele menționate.

■

Tribunalul județean Brașov răspunde sesizării **Anicăi Veisa**, din **comuna Corbița, satul Șerbănești, jud. Vrancea**, următoarele : „Verificîndu-se **dosarul nr. 9774/1979 al Judecătoriei Brașov**, avînd ca obiect partajul bunurilor comune, s-a constatat că **la data de 7 iulie a.c., cu recomandata nr. 606/1981** s-a comunicat petentei sentința civilă pronunțată în cauză, învestită cu formula executorie, cererea sa fiind astfel satisfăcută. Pentru întîrzierea în executarea lucrării urmează ca Judecătoria Brașov, care a fost încunoștințată, să ia măsurile ce se impun pe cale administrativă.

■

Întreprinderea de transporturi auto Călărași: „În urma verificărilor făcute în legătură cu reclamația tov. **Chiru Elena**, conducerea I.T.A. Călărași a hotărît sancționarea disciplinară cu „avertisment", conform art. 35 lit. b din Statutul disciplinar M.T.Tc. a conducătorului auto **Drăcea Mihai**, de pe autobuzul cu nr. de circulație **31 IL 4876**, care a efectuat, pe data de **12 IV 1981** cursa Călărași — București Filaret prin Oltenița și prelucrarea cazului cu toți conducătorii auto, care deservesc publicul călător. Semnează directorul I.T.A. Călărași, tovarășul Hîncu Nicolae.

■

Uniunea județeană a C.A.P. Mehedinți: „Cu privire la rezolvarea scrisorii adresate revistei **Flacăra** de **Scutașu Valeriu, din comuna Vînători, satul Branițe, jud. Mehedinți** : verificările întreprinse au stabilit că Întreprinderea de pajiști nu figurează pe raza satului Branițe cu nici o suprafață de pășune. Pășunea menționată în reclamație (islaz) a fost desțelenită în perioada 1964—1965 și trecută la „arabil", în prezent fiind cultivată cu lucernă și grîu în cadrul C.A.P. Vînători. C.A.P. Branițe deține o suprafață de 24 ha, teren pășune pentru cele peste 1 700 bovine și ovine, teren dealtfel insuficient iar unitatea încheie, de la an la an, contracte cu Întreprinderea de pajiști și cu alte unități în vederea procurării hranei animalelor. În satul Branițe există și 80 capete bovine particulare, care nu pot paște pe terenul C.A.P., urmînd ca fiecare gospodar să procure hrana necesară animalelor din lotul de 15 ari dați în folosință și plată-taxă pășunat la Întreprinderea de pajiști. Laptele obținut de la vacile și oile C.A.P. este contractat și livrat la fondul de stat".

■

Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște : „Cu privire la rezolvarea scrisorii nr. 4490 adresată redacției revistei **Flacăra**, de către tov. **Vlad Lucia, din Tîrgoviște**, prin care solicită sprijin pentru a i se schimba apartamentul în care are igrasie vă facem cunoscut că, în urma verificărilor făcute la fața locului, s-a constatat că în acest apartament nu se mai poate locui. Consiliul oamenilor muncii i-a repartizat un alt apartament în micro XI, bl. 50 C, et. 1, ap. 6, confort 1 cu 3 camere.

■

Inspectoratul școlar al județului Vaslui: „Urmare scrisorii unui grup de părinți, din satul Rînzești-Fălciu, în urma cercetării efectuate, se constată că faptele sesizate se confirmă. Cu sprijinul organelor locale și al conducerii școlii, localul se va elibera pînă la 15 iunie a.c. și va fi pregătit pentru a funcționa acolo grădinița cu program prelungit".

Pagină realizată de EMANUEL VALERIU ■

Poșta redacției

ÎNVĂȚĂMÎNT

Ana Moldovan — Sărmaș, Harghita : Nu, „dreptul ca poeziile (mele) să fie publicate" nu vi se dă numai simplului fapt că sînteți elevă în clasa a IX-a ● **Oana Pătruța** — Iași : Da, aveți dreptul la bursă ● **Georgeta Brahnea** — Tecuci : Vă puteți înscrie la concurs, în vederea transferării în municipiul Tecuci. Acesta va avea loc la 8 august a.c., pe bază de probe scrise. M.E.I. ne atrage atenția că cererea de înscriere la concurs, însoțită de acte doveditoare, urmează a fi depusă la Inspectoratul școlar al județului Galați, pînă la data de 4 august a.c. ● **Didina Boghian** — Ghiseoești, Neamț : Adresați-vă organelor locale ● **Ioana Pavelîu** — Giurgiu : Adresa Consiliului Culturii și Educației Socialiste este București, Piața Scînteii nr. 1.

HORIA PATRAȘCU ■

ADMINISTRATIV

Vasilica Leanca — Pitești : Stabilirea domiciliului din alte localități în orașele declarate, potrivit legii, orașe mari, pentru personalul muncitor încadrat după data de 1 ianuarie 1975, se realizează în funcție de numărul de locuri repartizate pentru fiecare unitate în parte, prin comisia județeană. Dv. sînteți trecută pe tabelul de priorități al întreprinderii și cererea vi se va putea rezolva numai în funcție de numărul de locuri aprobat prin decret prezidențial la propunerea Consiliului de Miniștri. ● **Ștefania Năstase** — com. Vidra (jud. Giurgiu): Nu puteți beneficia de pensie de urmaș în urma decesului soțului, întrucît trebuia ca mai întîi soțul să fi avut acest drept ● **Tinca Mazilu** — Bacău: Pensia de urmaș a fost corect calculată ● **Profira Motaș** — Huși: Din cele scrise de dv. nu reiese clar cum vi s-a modificat contractul de muncă în timpul concediului medical, vă sfătuim, pentru clarificare, să vă adresați la D.P.M.O.S. — Vaslui ● **Dumitru Șerban** — București: Drepturile bănești neacordate timp de 3 ani de la data cînd urmau a fi achitate nu se mai pot solicita, fiind prescrise ● **Ion Andrei** — Ploiești: Posesorul autoturismului fiind asigurat CASCO poate recupera prin ADAS — Prahova daunele produse.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Un monument prinde contur

Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent de G. Călinescu, ediția a II-a, revizuită de autor

așteptăm și retipărirea primei ediții din 1941

Acum patru decenii, de sub mîinile de aur ale unui meșter tipograf ce se numea Tomek, un ceh stabilit de mulți ani în țara noastră, ieșea o ădevărată operă tipografică, o incontestabilă izbîndă a acestei nobile meserii, **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent** de **G. Călinescu.**

Despre cealaltă valoare, în sine, a acestui veritabil monument al literaturii române, s-au scris și s-au rostit de-a lungul timpului numeroase și copleșitoare aprecieri, astfel încît ne vine foarte greu să ne oprim doar asupra uneia dintre ele. Și totuși, iată, de exemplu, una din cele mai recente aprecieri aparținînd criticului și istoricului **Al. Piru** care, în urmă cu cîteva săptămîni, răspunzînd unei întrebări privind retipărirea Istoriei, ne-a declarat : „...respectiva Istorie **rămîne o operă monumentală și fundamentală, cea mai strălucită valorificare critică a moștenirii noastre literare de la origini și pînă în anul 1940. Nici un istoric literar sau critic anterior nu a mai făcut pînă la această dată interpretări mai profunde și mai originale ale fenomenului literar românesc în aspectele sale esențiale, nici unul n-a scos la lumină atîția scriitori pe nedrept ignorați sau uitați. Cu o intuiție sclipitoare și cu o putere de muncă uriașă, G. Călinescu ne-a oferit într-un timp record, imagini vii nu numai ale operelor reprezentative, dar ilustrînd în chip nebănuit și fără egal capacitatea de creație a poporului român**". Cu același prilej, privind reeditarea **Istoriei**, demers ce și l-au asumat **Editura Minerva** și întreprinderea poligrafică **Arta Grafică** din București, aceeași carte, sub alt nume, scotea acum patru decenii prima ediție, Al. Piru ne-a declarat : „**Lucrarea, în ediția a doua revăzută de autor, se tipărește într-o formă asemănătoare cu prima ediție, pe două coloane și cu clișee. Va avea, credem, 1 100 de pagini, cît o sută de pagini mai mult deoarece autorul a făcut adaosuri aproape pe fiecare pagină, adaosuri integrate în text la locul indicat. A sporit de asemenea și a înlocuit unele capitole, a introdus cîteva capitole noi, în mare parte publicate anterior în periodice de specialitate, lăsînd și un număr mic în manuscris... Nu ne-am îngăduit decît îndreptarea erorilor de tipar, actualizarea ortografiei și controlul citatelor. Reproducerea exactă a adaosurilor sau a capitolelor noi va putea fi verificată de orice cititor...**"

Da, numai că noi, cititorii mai tineri, nu putem efectua această verificare decît în măsura în care vom avea la îndemînă și vechea **Istorie a literaturii**, retipărită, desigur, cu o fidelitate totală.

Dar pînă să ajungem să purcedem la această plăcută verific..re ne-am ,ndut că, în virtutea acestui neașteptat eveniment, n-ar fi lipsit de interes să acordăm un spațiu de reportaj celor ce se-ncumetă a reface munca de-acum 40 de ani a tipografului numit Tomek, alături de care au mai fost, desigur, numeroși alți meșteri al căror nume, iată, aproape că s-a pierdut în timp. Dedicăm, cu alte cuvinte, acest prim plan tuturor celor ce, printr-un nobil anonimat pe care-l presupune munca de fiecare zi, ne vor umple, în curînd, inimile de bucurie, drept pentru care noi, ca să zicem așa, le mulțumim anticipat.

Deci, însoțit de șeful secției Tipar înalt a întreprinderii poligrafice Arta Grafică, maistrul **Toma Trașcă** (și-a manifestat dorința de-a nu-i consemna numele, dar, după cum se vede, nu se poate), ne-am insinuat, dacă putem să ne exprimăm astfel, în amplul proces tehnologic al retipăririi **Istoriei literaturii române de la origini pînă în prezent** de G. Călinescu.

Primul popas al celor 3 541 file de manuscris este atelierul de taster turnat, sau, cum i se mai spune, atelierul de culegere prin monotaster. Monotasterul este o mașină care, printr-o codificare pe o bandă program, ceva asemănător unei cartele perforate, plasează, sub forma unor înțepături, literele pe un sul de hîrtie. Dar de ce să intrăm în mărele pălenjeniș al amănuntelor tehnice ? ! Maistrul **Dumitru Dinu**, șeful atelierului Taster, e convins că ne-ar trebui cîteva săptămîni ca să înțelegem, în amănunt, procedeul culesului mecanic prin monotaster. „Culegerea manuscrisului, ne declară, a început anul trecut, în luna august, și am ajuns, pînă în clipa de față la fila de manuscris 2 406, în ceea ce privește corpul de literă 10, iar la corpul de literă 8, inclusiv corpul 8 capitalițe, la fila 3 000. Precizez că toată lucrarea este deosebit de dificilă, tipografic vorbind, întrucît conține toată gama de corpuri și tăieturi ale unui caracter de literă. Dar, pe cît de grea e, pe-atît de mult ne ambiționează, ca meserie, dorința noastră fiind de a fi la înălțimea incontestabilei valori a textului. Din cine-i formată echipa noastră de monotasteriști ? Aș amintí-o, mai întîi, pe colega mea, maistrul **Georgeta Ștefan**, și-apoi pe toți monotasteriștii care au lucrat și lucrează la culegerea manuscrisului : **Filofteia Marcu, Maria Ilie, Alexandru Dinculescu, Gina Constantin, Gheorghe Mincu** și **Elena Nistor.**

Fără să tulburăm liniștea și concentrarea acestor oameni care, în zumzetul ca de albine al monotasterelor, culegeau textele cuprinse în filele de manuscris, am intrat, înscriindu-ne pe fluxul tehnologic, în atelierul de monoturnare. În acest atelier benzile sau sulurile de hîrtie sînt decodificate și transpuse în literă prin mașina de monoturnat. Spre deosebire de celălalt atelier, aici, la monoturnare, mașinile fac un zgomot mult mai mare, sacadat, ca într-o țesătorie mai veche, iar aliajul topit din care se toarnă litera împrăștie o dogoare nu prea plăcută, mai ales acum, în plină canicul.. În acest atelier, ni se spune, munca este mult mai grea, dar, asta-i viața, asta-i munca, frebuie cineva să lucreze și aici. Consemnăm deci cu înțelegerea cuvenită numele monoturnătorilor **Paul Enache, Vasile Mihai** și **Ilie Fițoiu,** plus sugestia ca în limita posibilităților, tavanul și părțile compacte ale pereților să fie acoperite cu elemente de structuri antifonice.

Și iată-ne și în atelierul de paginație, punctul imediat următor al retipăririi **Istoriei literaturii**, ca dealtfel al oricărei alte tipărituri de la Arta Grafică. În acest atelier, cartea începe să prindă contur, în sensul că, după o corectură severă a șpalturilor ce se iau după textul cules de pe literele de la monotip, și după o confruntare a acestei corecturi, aparținînd tipografiei, cu o altă efectuată de serviciul de corectură al editurii, paginile, completate cu reproducerile executate în zincografie, pot lua drumul efectiv al tipăririi. În acest atelier, al paginației, i-am întîlnit pe maiștrii **Constantin Cană** și **Nicolae Nițu,** pe brigadierul **Ștefan Șerban** și pe paginatorii **Victoria Aldulescu** și **Ion Tilea.** Notăm că pînă-n clipa de față bunul de tipar calificativ prin care se dă drum liber spre cele cîteva mari mașini de imprimare ale secției Tipar înalt, adică spre tipărirea propriu-zisă, l-au obținut 493 de pagini, plus faptul că altele 78 de pagini sînt într-o avansată fază a confruntărilor de corectură. „Cu alte cuvinte, ne spune maistrul Nicolae Nițu, lucrarea este culeasă și corectată mai mult de jumătate. Dacă am fi avut hîrtia promisă, cel puțin o parte din ea, am fi tipărit această primă jumătate. Dar așa, din motive pe care nu le cunoaș în amănunțime, stăm și așteptăm să se-ndure cineva de munca noastră".

Am rămas datori, după cum se poate înțelege pînă-n acest moment, cu numele celor ce asigură corectura, la nivelul tipografiei, drept pentru care, iată, ne grăbim a transcrie numele următorilor corectori : **Maria Eremia, Gherghina Dinu** și **Viorica Stere.** Facem cuvenita consemnare și în ceea ce privește atelierul de zincografie, unde l-am întîlnit pe maistrul **Mițache Nițescu,** pe fotografii **Steluța Pă-**

(Continuare în pagina 17)

VICTOR NIȚĂ ■

Luget, deci există

Ideal și acțiune (II)

Dacă am admite o determinare nemijlocită a conștiinței de către obiect („forma elementului din natură"), atunci cunoașterea s-ar reduce la o simplă oglindire pasivă a unei esențe invariabile. Adevărul, în această situație, indiferent față de orice transformare, apare ca definitiv închis. Dar adevărul nu este închis decît în mod relativ. Deschiderea i-o conferă chiar relația dialectică conștiință-obiect. În caracterul deschis (dialectic) al adevărului descoperim caracterul istoric atît al esenței obiectului cît și al celei ce aparține subiectului, conștiinței. În alți termeni, esența istorico-dialectică a obiectului și subiectului se împlinește în esența dialectică a adevărului, în esența lui determinată.

Caracterul construit al adevărului dezvăluie legea dinamică a producerii sale. În esență, legea producerii adevărului este dialectică. Aceasta înseamnă că proprietățile subiectului și cele ale obiectului nu sînt nici pure, nici date, ci subiective și obiective în același timp.

Este meritul remarcabil al gnoseologiei kantiene de a fi pornit în întemeierea și explicarea cunoașterii de la rolul constructiv al subiectului. Epistemologia materialist-dialectică a dezvoltat rolul subiectului constructiv așa cum s-a configurat el într-o nouă relație conștiință-existență socială.

Contradicția internă a obiectului în stări reale și în stări posibile reprezintă temeiul procesualității cunoașterii, natura constructivă a conștiinței. H. Walon arată, în această ordine de idei, că „în esență, cunoașterea este un efort de a rezolva contradicții" *(De la act la gîndire*, Ed. șt. Buc., 1984, p. 41). Continuîndu-și gîndul, el scrie : „A face din procesul cunoașterii un efort care depășește contradicțiile, nu înseamnă a-l opune realului ca ceva artificial... Dimpotrivă, înseamnă a-l integra mai deplin realului, a-l face să participe la legile sale. Căci nimic nu poate exista decît reacționînd la acțiunile la care este supus și nimic nu durează dacă nu a învins conflictul, realizînd un nou echilibru, o nouă stare, o nouă formă de existență" (Ibid.).

Prin urmare, cunoașterea reprezintă rezolvarea contradicțiilor obiectului de pe pozițiile contradicțiilor conștiinței. Această natură a cunoașterii realizează unitatea conștiinței cu obiectul real, unitate în care conștiința reușește să-și impună propriile structuri. În esență, cunoașterea este producătoare de nou la nivelul determinațiilor obiectului. Aceasta înseamnă că este inconsistentă clasificarea determinațiilor în pur obiective și în pur subiective. Inconsistența acestei clasificări are ca punct de pornire neluarea în seamă a legii care produce cunoașterea : legea sau relația dialectică subiect-obiect. Țin să precizez că această lege se află în permanentă constituire, că acțiunea ei este prezentă în orice cunoaștere, dar prin diferite determinații. De pildă, în epistemologiile empiriste prin conceptul pasiv de adevăr, iar în cele dialectice prin conceptul de adevăr activ, construit și constructiv. În fapt, apariția diferitelor epistemologii marchează tot atîtea manifestări și afirmări efective ale legii dialectice subiect-obiect. Din această cauză nu vom considera doar o singură epistemologie ca fiind absolut adevărată. Dimpotrivă, vom considera că orice epistemologie participă la cunoaștere în funcție de determinațiile istorice ale legii dialectice subiect-obiect. Din această cauză nu toate epistemologiile sunt egale, nu toate participă în același grad la constituirea adevărului. Prin urmare, dacă toate epistemologiile conțin momente de adevăr, nu toate au același concept de adevăr. În funcție de conceptul de adevăr pus în joc de o concepție epistemologică vom avea și particularitățile adevărului. Astfel, conceptul epistemologic dialectic de adevăr este nu numai mai profund, ci și mai adecvat. Conceptul dialectic de adevăr reprezintă momentul coincidenței legii subiect-obiect cu conceptul său. Dar această coincidență stă sub semnul contradicției dialectice. De aceea conceptul dialectic de adevăr nu se opune diversității și noutății adevărului, nu se închide, ci se restructurează, se transformă, se înnoiește, se deschide.

ION STROIE ■

Seteа

Însemnări de lectură

Resurecţia unui poet: ARON COTRUŞ

Prima monografie consacrată învolburatului poet Aron Cotruş are în chip inevitabil, un aer polemic, urmărind pe de o parte reconsiderarea artistului, în pofida traiectoriei extrem de accidentate a vieţii, iar pe de altă parte includerea sa în prima linie a liricilor noştri interbelici. Susţinerea celui dintîi obiectiv îi reuşeşte cu brio lui Ion Dodu Bălan, critic versat (după masiva lucrare închinată, în 1975, lui Octavian Goga) în asemenea pledoarii delicate, necesitînd o muncă atentă de istoric literar, dublată de o lucidă prudenţă în întoarcerea pe o parte şi pe alta a fişelor atitudinale, spre a le afla raţiunea, chiar şi atunci cînd ele ascund vectori cu totul iraţionali. Autorul studiului **Resurecţia unui poet : Aron Cotruş** (Editura Minerva, 1981) aduce astfel cîteva importante precizări privitoare la biografia incomodului poet ardelean, cele mai surprinzătoare prin inedit referindu-se la perioada premergătoare şi din timpul celui de-al doilea război mondial, cînd poetul a figurat ca ataşat de presă, mai întîi în Polonia, apoi la Madrid, lipsind probe reale care să ateste opţiunea sa politică spre dreapta.

O părere mai veche ni se confirmă acum, parcurgînd interesantul capitol biografic „Prin vremuri viscolite" : în cazul poeţilor stenici, vaticinari, de atitudine socialnaţională declarată, cum este Aron Cotruş, poezia trece pe un plan decisiv în a le exolica pe deplin profilul existenţial, acea imagine a comportamentului, pe care criticul de bună credinţă are datoria să o limpezească şi pe care simpla înşiruire factologică nu întotdeauna este în stare să o lumineze. Resursele criticii sociologice sînt demne de luat în seamă, dar nu pot dezlega în totalitate — şi abisal ! — turnura unei existenţe atît de complexe. De această idee îşi dă foarte bine seama şi Ion Dodu Bălan, care — într-o anchetă de pionierat şi nedefinitivă — extrage argumente generoase în revelaţii, tocmai pentru că poezia e presărată cu infim de puţine trimiteri biografice.

Fiind aplecat prioritar asupra unor asemenea relaţii lăuntrice, al doilea obiectiv al criticului e tratat în perspectiva ulterioarei reveniri asupra lui, pe un front mai larg. Dealtfel, autorul însuşi este conştient că nu a oferit statura valorică exactă a lui Aron Cotruş, luîndu-şi o precauţie în „Argumentul" introductiv al cărţii : „Mărturisim de pe acum că simţim nevoia imperioasă să revenim asupra ei (asupra operei lui Cotruş — n. ns.), **cu o exegeză strict estetică**, după ce publicul cititor se va familiariza mai mult cu ea, dispunînd de datele bibliografice imperios necesare" (p. 11, subl. ns.). Părerea noastră este că această exegeză strict estetică este urnită cum se cuvine în capitolul final, rezervat universului poeziei cotruşiene. Totuşi, a vorbi despre motivul alpin, de cel al copacului sau al pelegrinităţii pe seama unor texte a căror evaluare nu a fost încă precizată ni se pare un exerciţiu nu întru totul convingător, dacă nu cumva prematur. În pofida acestei observaţii, analiza are darul de a fixa „tematica" şi nucleele sensibile principale, iar aprecierile — un expresionist „răzvrătit şi mesianic în sensul cel mai pur al termenului", cu o lirică „ostentativ brutală", de sudalmă politică, utilizînd un „patetism involburat şi aprins" şi vădind „gustul extremelor şi al enormului", prin intermediul unor cuvinte aspre, bolovănoase — sînt întru totul exacte. La o eventuală extindere a capitolului, meritînd insistat mai mult asupra **cotruşianismului**, a acelui enunţ poetic prăvălindu-se ca o grindină nihilistă, ca un uragan vehement şi păgîn, care a consolidat dominanta activismului poematic în literatura noastră. Acestei direcţii, autorul lui „Pătru Opincă" i-a imprimat considerabil conceptele şi a modernizat-o, în descendenţa ei fiind de inclus Mihai Beniuc şi Emil Giurgiuca, Eugen Jebeleanu şi Al. Andriţoiu, dar şi Adrian Păunescu şi Ion Gheorghe, după cum trebuie văzut dacă nu cumva tinerii „furioşi" apăruţi de curînd în jurul unor cenacluri şi reviste studenţeşti nu aparţin aceluiaşi spirit de impetuozitate nărăvaşă, anticalofilă.

CRISTIAN LIVESCU ■

Cîntarea României

Meşteri mari, meşteri iscusiţi

O excelentă iniţiativă a avut Muzeul satului şi de artă populară, organizînd între 19—28 iulie „Decada olarilor", amplă şi complexă manifestare, cuprinzînd o expoziţie de „Ceramică populară tradiţională din România", simpozioane şi mese rotunde, spectacole folclorice, gale de filme documentare etc.

Dar cea mai convingătoare demonstraţie a acestei viabilităţi şi străluciri a constituit-o prezenţa însăşi a meşterilor olari, care au ţinut să-şi arate meşteşugul lor neîntrecut. Şi a făcut-o fiecare în felul lui, uimind şi încîntînd, cu lucrările izvodite dintr-un bot de lut, aucit şi răsucit pe roată, împodobit apoi cu puţină angobă şi smalţuri, cu vechi şi ştiute motive.

De la o zvîrlitură de băţ de Bucureşti, de la Piteşti, a venit cu „jucăriceale" lui Marin Nicolae, un om slăbuţ cu părul cărunt, lute în mişcări, cu o neostoită flacără în priviri. Cerbii lui au stele în frunte precum cei din poveşti, călăreţii par cei getici, peţele sînt „birsane şi năzdrăvane".

Horea coborînd din munţi

Iar lîngă ei, doi tineri consătenţi, fraţii Constantin şi Florea Ioniţă dau vaselor lor o linie decorativă modernă cu smalţuri noi. Din Bîrsa-Arad meşterul Teodor Faur şi-a adus roata lui făcută după propria-i concepţie, ca un birou ori bancă de lucru, cu un calm ce i-l dau ani lungi de lucru, dar şi cu sentimentul că a rămas, din păcate, singurul care mai poartă blazonul acestui centru. O întreagă familie reprezintă Baia Mare şi ceramica de Maramureş ; Alexandru Bagossy cu soţia Margareta şi fiul, Alexandru. Tot ce fac e propriu zonei, înglobînd ceramica de Baia, de Vama, de Lăpuş şi pentru valoarea şi preţuirea ei ar fi de ajuns să citez doar Medalia de Aur primită la Faenza în 1966 şi la Praga în 1972. Din Vlădeştii Vîlcei este un alt iscusit meşter, Dumitru Schiopu, care pe lîngă motivele străvechi pune altele din vremea noastră. Şi lîngă ei stă fiica lui de numai 13 ani, elevă în clasa a VIII-a, Violeta Schiopu, o fată cu ochi vii, inteligenţi, dar care, iată, lucrează şi expune de vreo 6—7 ani şi care, pentru iscusinţa ei a luat pe anii 1980—1981 „Cocoşul de aur" de la Horezu. Ceea ce îi încîntă pe toţi sînt figurinele făcute cu atîta gingăşie şi delicateţe şi care amintesc de porţelanurile asiatice dar purtînd pecetea acestor locuri. Oboga, vechiul şi marele centru oltenesc, îşi are şi el reprezentanţii lui de seamă, dintre mulţi alţii, pe Marin Truşcă şi Ion Răducanu, cu vestitele lor tulgere din care parcă îşi iau zborul inaripaţii cocoşi oltenescţi. Ceramica din Bîniş, Caraş-Severin, ilustrează cu iscusinţă un inteligent meşter Ionică Stepanov. Şi iată Horezul cel de neîntrecută faimă, azi cel mai mare şi productiv centru de olari (peste o sută lucrează în cooperativă şi individual) cu cei mai vestiţi meşteri din care sînt prezenţi : Aurelia Ogrezeanu, Ioana şi Dumitru Mischiu, Ionel Popa şi Gheorghe Iorga. Ceea ce face faima acestui centru atît de productiv este felul în care fiecare meşter de aici, păstrînd tradiţia cu sfinţenie, în liniile ei mari, ştie să-şi pună sigur pecetea propriei sale individualităţi, de la forma şi mărîmea vasului pînă la culoare şi motive ornamentale care „nu se repetă niciodată, în oricîte vase aş face", cum îmi spunea cîndva meşterul Stelică Ogrezeanu. De la Marginea Moldovei cu faimoasa ei ceramică neagră, ce coboară tocmai din epoca fierului, vine şi tînărul şi iscusitul meşter Ion Mugopăt, ce ştie să dea vaselor lui o eleganţă şi şlefuire de bijuterie. Şi tot din Moldova, păstrînd tradiţiile dar şi cu noi izvodiri de motive vin meşterii Nica Teodor (Poiana-Iaşi) şi Ion Diaconu (Tansa).

Meşteri mari, meşteri iscusiţi a căror preţuire şi cinstire e pe măsura inegalabilei lor creaţii şi care duc mai departe făclia nestinsă şi mesajul pururi viu al geniului creator al poporului român.

ION TATARU ■

● CAP LIMPEDE

PATRIMONIU

Am avut deseori ocazia să stau de vorbă cu diverşi colecţionari, să le contemplu achiziţiile. De fiecare dată le-am admirat truda cu care au adunat obiectele, grija cu care le-au păstrat, sacrificiile la care s-au supus de bunăvoie pentru a le dobîndi. Poposind în casa cu nr. 231 a învăţătorilor Nicolae şi Maria Pipaş din satul Tisa, Maramureş, am avut de astă dată un alt prilej de uimire. Cei doi soţi sînt nişte colecţionari mai puţin obişnuiţi. I-aş numi nişte colecţionari enciclopedici. Fiindcă în casa lor năpădită de verdeaţă găseşti cele mai neaşteptate lucruri, din cele mai diverse epoci, ca într-un bazar : ceramică din diverse zone ale ţării, obiecte din porţelan, pendule şi ceasuri vechi, cărţi din alte secole, ex librisuri, timbre, tablouri de Vasile Kazar, Sabin Bălaşa, Aurel Ciupe, Mihai Olos şi alţi pictori vestiţi, covoare, mobilă stil, icoane de lemn şi icoane pe sticlă, mobilier ţărănesc. Casa lor seamănă cu o arcă a lui Noe în care în loc de vieţuitoare au fost îngrămădite sute de obiecte de o valoare inestimabilă. Dar soţii Pipaş mai sînt ştiuţi de vreo 20 de ani încoace şi pentru covoarele maramureşene vopsite în culori vegetale. Pînă cînd au ajuns să posede tainele acestor culori a trecut destulă vreme şi a fost multă caznă. La început cei doi au crezut că pot să afle secretul de la ţărănci. Au străbătut văi şi dealuri prin Maramureş şi au iscodit ici şi colo, aflînd cam din ce se pot obţine cele mai fermecătoare culori : din solovîrf, din rostopască, dior, dropşor. Şi totuşi, oricît de strict respectau indicaţiile aflate, nu izbuteau să potrivească amestecurile respective în aşa fel încît culorile să nu iasă spălăcite. Soţii Pipaş nu s-au descurajat. Au încercat atunci să descopere singuri reţetele cele mai potrivite de combinare. După sute de tentative au izbutit, şi azi faima covoarelor de lînă ţesute şi vopsite de ei s-a răspîndit în toată ţara, ca un model de respect al autenticităţii şi frumuseţii. De atunci datează şi începuturile colecţiei lor. Mai întîi au adunat vechi covoare maramureşene, pe care le-au studiat ca nişte specialişti. Vida Geza i-a încurajat în acţiunea lor. Treptat-treptat, întrînd din casă în casă au început să colecţioneze şi alte obiecte, cărora proprietarii lor nu le acordau prea multă importanţă. Dar, după cum declară soţii Pipaş, cel mai mare cîştig a fost acela că au cunoscut sute de oameni în intimitatea lor, discuţiile cu ei fiind adevărate lecţii de viaţă.

Mireasă a crini în camerele soţilor Pipaş şi întreaga casă pare o navă gata să pornească spre viitor ca să depună o mărturie despre rosturile vieţii noastre de azi sau ale aceleia care a trecut.

(George Arion)

RADIO

Radioul a preluat, cu o mare dorinţă de a sluji muzica uşoară, acele cîntece lansate de televiziune în cadrul emisiunii concurs **Şlagăre în devenire**, cu gîndul bun de a le întipări în memoria ascultătorilor. Adică, şlagărul **în devenire** să fie chiar recunoscut şlagăr... Şi iată cum, de la ultima emisiune concurs tv a pornit pe calea undelor un „şlagăr în devenire" de ultimă oră, intitulat **Iefs, ura !** Autor al textului, al partiturii şi interpret — Mihai Constantinescu. La orice oră, radioul transmite **Iefs, ura !** Cu un refren uşor **de reţinut : „Iefs, ura / Iefs, ura, ura !"** cîntecul transmite ideea tinereţii care „cu aripi în zbor, cutezător spre viitor, încurajator, în competiţii, la multe ediţii !" Şi Iefs, ura ! Iefs, ura, ura ! Repetăm refrenul, poate aşa vom reuşi să reţinem şi restul „şlagărului în devenire". Dealtfel, cîntecul lui Mihai Constantinescu se alătură altuia, tot în gen sportiv, al lui G. Grigoriu care se adresa doar fotbaliştilor români. În rest, şut, gool, vorba refrenului !

Luni, 27 iulie, **Curierul melodiilor** alcătuit de Adriana Marian ne-a prezentat cîteva **voci bune** ale muzicii uşoare româneşti. Ne-a făcut plăcere să le ascultăm pe Marina Voica, Angela Similea, Corina Chiriac, Dida Drăgan. Dar dincolo de căldura glasului lor, de calitatea interpretării lor, iată ce spuneau versurile cîntecelor recomandate nouă drept „succese" înscrise în repertoriul interpreţilor respectivi, drept cîntece cu „o largă respiraţie melodică". Începem cu refrenul intonat de Marina Voica : „plină de vise e viaţa noastră", „să ne dea, doar un vis şi un zbor". Şi aşa, din vis în vis, îl ascultăm şi pe Adrian Romcescu, care „este dornic de a lucra la noile sale creaţii, de a le da o formă finită", aşa după cum ne avertizează prezentatoarea emisiunii. Pînă atunci, el ne spune odată cu cîntecul compozitorului Vasile Veselovschi **Le-am ales pentru tine** cum „Am cules pentru tine" „Un buchet şi de flori şi de stele" „le-am ales pentru tine în zile şi nopţi senine". **Să iubeşti cu adevărat**, prezentat drept un succes internaţional al Angelei Similea, nu ne face să ne îndoim de admirabila sa voce. Dar iată ce trebuie să glăsuiască ea : „Să iubeşti cît trăieşti nu e un vis / să iubeşti cu adevărat nu-i oare minunat ? / Viaţa în zadar să nu o risipeşti / Şi la amăgiri să nu te-opreşti" ...„Stelele se sting, zorii se aprind, cerul le cuprind" ? (sic) „Glasul tău ascult, iar din depărtare, pomii dragoste se-mbracă iar în floare" şi încheie moralizator „să nu laşi în urma ta triseţi, melancolii"... „Să mergi pe drumul vieţii cu cîte-un dor aprins". Sincer, noi credem doar în **dorul aprins** al Angelei Similea pentru muzica uşoară, de calitate, cu şi în acela al textierului. Dida Drăgan a fost prezentată alături de Gilbert Bécaud, fiind comparaţi amîndoi cu „două flăcări arzînd cu acelaşi patos şi nepărmurită dragoste pentru muzică". Aşa să fie ! Dar iată ce glăsuia, printre altele, cîntecul interpretat de Dida Drăgan intitulat **Toţi mai departe** : „Cînd frunze cad pe umeri, pe ramuri alte cresc". „Şi gîndul şterge norii, şi viaţa din nou prinde a se roti", continuînd cu alte melancolii. **Nu ştiu cine ţi-a spus de** M. Romcescu dă prilejul Corinei Chiriac să fie prezentă în emisiunea în discuţie cu un nou succes al său (Alt succes al muzicii uşoare ?! După cum vedem, din succes în succes !) : „Nu ştiu cine ţi-a spus că iubirile mor în zori", „Vreau o rază de stea", un „Cîntec de izvor" ...„printre vorbe ce se-nalţă în zbor de ciocîrlii" s-a „semănat o stea, şi am cules-o pentru inima mea", „Ochii au cules an de an, de an, frunze, aur, aleam" etc., etc. Şi toate într-un singur cîntec. Păcat de melodiile ascultate, altminteri frumoase. Deci, nu ducem lipsă de compozitori talentaţi, de interpreţi cu voci bune. De textieri serioşi şi talentaţi, cu respect faţă de cuvînt ducem, însă, o mare lipsă. Ei fac abuz de lună, ciocîrlii, ţisee, triseţi, lacrimi, dulcegării ieftine care nu spun nimic şi fac doar ca melodiile de muzică uşoară să fie cu... cîntec ! Şi ce cîntec ! Dar, ce merge tot înainte, şi, vorba lui Mihai Constantinescu : Iefs, ura ! Dar nu şi pentru muzica uşoară. **(Cornelia Barbu)**

Drumul unei cărţi spre public

Petre Sălcudeanu: „Biblioteca din Alexandria"

— Stimate Petre Sălcudeanu, pentru că micul paradis văratic în care ne aflăm aici la Otopeni a creat deja punţile comunicării între noi, o să intru direct în subiect: de unde vine şi mai ales de cînd vine Biblioteca din Alexandria ?

— Dacă mă întrebi **de unde vine Biblioteca**... am să-ţi răspund că vine oricum din celelalte cărţi ale mele şi dintr-o singură viaţă. Am investit o forţă sufletească egală în toate cărţile mele şi nu mă dezic nici o clipă de ceea ce am scris pînă acum, dar această carte trebuia scrisă pentru că ea vine dintr-o stare de lucruri care este mai presus decît cărţile. Orice literatură, dacă vrea să înainteze, trebuie să fie curată, iar pentru asta, scriitorul trebuie să se întoarcă şi să purifice prin scris istoria, scoţînd la iveală ce a fost bine şi ce a fost rău, chiar dacă acest rău a fost făcut cu voie sau fără voie.

Biblioteca... a avut o gestaţie îndelungată. Iniţial n-am scris-o pentru publicare, ci dintr-o necesitate interioară care m-a apăsat ani de zile ca un blestem. Deşi încheiată cu mulţi ani înainte de a o da la tipar, n-am vorbit nimănui despre ea. Primul care a citit-o (firește, după soţia mea) a fost D. R. Popescu. Dealtfel, lui îi datorez şi impulsul de a o scoate în lume. Pînă atunci nu mă gîndisem încă la tipărire. El m-a convins că este momentul să o scot la iveală.

— De ce era atunci momentul mai mult decît altădată? Vă gîndeaţi cumva la o anume treaptă de maturizare în receptarea prozei?

— Da, în primul rînd la asta. Se scrie azi la noi o proză de înaltă clasă şi meritul marilor prozatori de azi (Preda, D. R. Popescu, Buzura), este că au format, au educat un public foarte receptiv şi rafinat în aprecieri şi disocieri.

— Să continuă însă aventura Bibliotecii din Alexandria !

— Mă simt foarte legat de această carte şi de tot chinul acesta de ani şi ani cît a durat elaborarea ei. Mai ales de chinul de a o concentra, de a elimina tot ce este parazitar. Cartea avea în prima ei formă un volum cu mult mai mare. Am aruncat uneori la coş şi trei sute de pagini, păstrînd din ele numai zece, dacă am crezut că în acestea zece am spus exact ce trebuia să spun. Această condensare progresivă mi-am impus-o singur. Cred, dealtfel, că cel mai sever critic şi cel mai exigent editor este autorul însuşi. Am răspuns deci şi la întrebarea dumitale, **de cînd** vine această carte.

— Cum vă explicaţi marele succes de public al cărţii, faptul că romanul s-a vîndut pur şi simplu la „bursa neagră"?

— Cea mai mare surpriză pentru mine şi cea mai mare bucurie în acelaşi timp a fost succesul de public. Mărturisesc că nu mă aşteptam. Comprimînd atît de mult cartea, comprimîndu-i înţelesurile, parabolizîndu-le aproape, ţinînd-o atît de multă vreme în sertar, ajunsesem să cred la un moment dat că am **închis-o** prea mult, că publicul nu va mai reuşi să intre în rezonanţă cu sensurile ei. M-am înşelat... Am avut uneori bucuria unor comentarii neaşteptat de rafinate, de profunde, din partea cititorilor şi a unor critici. Este o iluzie însă ideea că un scriitor ştie absolut totul despre cărţile lui. Cititorii mi-au relevat sensuri şi interpretări la care mărturisesc că nu mă gîndisem. Dar e firesc să fie aşa. Creatorul de artă este adesea un simplu instrument al meseriei sale.

— Cartea nu este însă numai un succes de public, ci şi o reuşită literară: aţi primit de curînd Premiul Academiei pentru Biblioteca din Alexandria.

— Da, desigur dar înainte de a fi o reuşită literară cartea mea a fost un succes de public şi eu cred în judecata lui de valoare nu pentru că ea favorizează **Biblioteca**..., ci pentru că a reperat şi susţinut marile cărţi din literatura noastră şi în ultima vreme mai mult decît înainte. Critica literară cred că a preluat doar cu mai multă atenţie cartea, după ce verdictul de valoare fusese deja dat de cititori.

— Şi totuşi critica literară nu a preluat în totalitate şi entuziasmul cititorilor... Vreau adică să spun că au fost exprimate şi păreri mai puţin binevoitoare la adresa cărţii. Cum priviţi această înfruntare de opinii?

— Nu citesc toate ziarele literare, nu sînt abonat la toate, deşi poate ar trebui să fiu, pentru că nu sînt chiar aşa de multe (ba, aş zice chiar că sînt cam puţine...). Am citit o parte din comentariile făcute în presă despre cartea mea, despre altele am auzit doar. Sigur că au fost adesea contradictorii, asta nu m-a deranjat niciodată. N-am suferit niciodată că nu mi s-ar fi acordat suficientă atenţie şi mă consider pentru asta mult mai fericit decît mulţi dintre confraţii mei. Am avut întotdeauna multă răbdare. Sigur însă că mulţi dintre tinerii critici (şi nu doar dintre ei) nu dispun de tot atîta rezervă de răbdare. De aici şi ideea că, fiind în dezacord cu părerile majorităţii, pot ieşi ei în evidenţă. Asta cred eu că este o greşeală. Vor să-şi grăbească o menire fără să ştie că marea forţă a scriitorului este răbdarea. Literatura se face unîr **lingă** unîr şi nu unîr **peste** unîr. Repet însă nu m-au deranjat nici o clipă opiniile nefavorabile relative la cartea mea.

— Care a fost drumul Bibliotecii din Alexandria **din clipa în care aţi predat-o spre publicare şi pînă la apariţia ei în librării?**

— Drumul acesta se leagă strîns de numele lui Marin Preda. Se spunea despre Preda că nu citea cărţile pe care le edita. Absolut fals. Citea totul. Cartea mea a citit-o de trei ori şi crezînd în ea m-a făcut şi pe mine să cred că într-adevăr este momentul să apară. Preda a avut motivele lui să amîne apariţia cărţii cîţiva ani şi eu nu comentez nici azi decît cu bunăvoinţă această întîrziere, care ţinea de raţiunile unui mare scriitor şi editor. Cartea n-ar fi apărut însă fără strădania acestei femei excepţionale, înzestrată cu un acut simţ al valorii, care este Georgeta Naidin şi care a luptat pentru **Biblioteca**... aşa cum a luptat şi pentru celelalte cărţi valoroase de proză pe care şi-a pus semnătura ca redactor. Fără asemenea oameni cărţile nu şi-ar putea face drum înspre cititori, căci o carte este foarte singură şi neajutorată înainte de a apărea...

— Cît este realism şi cît parabolă în Biblioteca din Alexandria ?

— **Biblioteca**... nu poate fi considerat un roman realist în sensul îngust al cuvîntului. Sigur că nu este vorba, la urma urmei de un sanatoriu, chiar dacă el a existat în fapt sau, mai corect spus, nu poate fi vorba **numai** despre asta. Sanatoriul nu contează decît ca spaţiu închis, ca loc al singurătăţii, al claustrării, care permite desfăşurarea marilor experienţe existenţiale prin confruntarea directă cu limitele existenţei, cu moartea. Dealtfel nu am avut intenţia expresă să mă refer la o anume perioadă şi de aceea mi s-au părut simpliste catalogările drept „roman al obsedantului deceniu". Este foarte uşor să arunci astfel o carte în trecut şi să eludezi sensurile care ţin de permanenţă şi de actualitate.

— Socotiţi romanul dumneavoastră drept o parabolă, deci?

— Într-un fel, da, căci ce este o parabolă dacă nu continuarea unei forme de realism care nu poate fi explicată în toate sensurile ei.

— Şi totuşi, cine este Petre Curta?...

— Am mai fost întrebat şi în alte rînduri dacă **Biblioteca**... este un roman autobiografic. Dacă autobiografie înseamnă că mi-am făcut studiile în U.R.S.S., că am fost bolnav, că am avut (şi am) soţie şi un copil, probabil că este... Într-un fel, toate romanele mele sînt pe undeva autobiografice. Viaţa mea este filtrul prin care eu cunosc Viaţa şi care exclude ficţiunea absolută.

— I s-a reproşat personajului principal al cărţii dumneavoastră că nu este suficient de conturat, că nu „acţionează"...

— Da, şi m-am mirat de opiniile acestea. Nu s-a înţeles că Petre Curta nu este şi nu putea fi decît un receptacol de evenimente, de impresii, de trăiri. El nu este acolo pentru a acţiona, ci mai mult pentru a fi o conştiinţă a acţiunii. Mi s-a mai reproşat şi faptul că în cartea mea sînt prea multe **personaje negative**. Categoriile acestea, personaj pozitiv şi negativ, sînt, după mine, demult depăşite. În **Biblioteca**... sînt nişte biografii, nişte destine umane, nişte tragedii în fond, care trebuie să rămînă în afara unor asemenea categorisiri.

— Ce ne puteţi spune despre parabola infestării existentă în cartea dumneavoastră?

— Că nu se poate scrie despre boală decît atunci cînd ai devenit sănătos, sau cînd măcar ţi-ai luat măsurile de precauţie împotriva infestării! Poate de aceea, prin '57, cînd am început pentru prima dată această carte, n-a ieşit decît un fel de jurnal al suferinţei, repede abandonat, pentru că literatura, arta în general, înseamnă viaţă şi încă ceva pe deasupra: atitudinea faţă de viaţă. Şi eu, la vremea aceea, nu aveam decît viaţa, adică suferinţa.

— Cum vă încadraţi în tradiţia prozei ardelene?

— Prozatorul cel mai aproape de sufletul meu rămîne Rebreanu. Asta nu înseamnă că tradiţia prozei ardelene coboară numai din el sau rămîne la o simplă continuare a lui. Poate singurul prozator ardelean care a rămas în adevărata tradiţie transilvană este Buzura. Dacă mi-aş fi scris romanul în tradiţia epică ardeleană, ar fi avut cel puţin 5 volume! Şi apoi această tradiţie nu mai este azi atît de unitară. Paradoxal, ultimele cărţi ale lui Preda, mai ales **Cel mai iubit dintre pămînteni**, sînt scrise parcă de un prozator ardelean.

— În ultima vreme, prozatorii manifestă o anume preferinţă pentru ciclurile romaneşti. Biblioteca... **iniţiază şi ea un astfel de ciclu?**

— Mi s-a mai pus această întrebare şi m-am mirat. **Biblioteca**... nu va avea nici un al doilea volum, pentru simplul motiv că ea se sprijină pe mulţi ani din viaţa mea şi, deşi optimismul fiziologic al oricărui individ m-ar putea face să sper că mai am încă atîţia ani înainte, în planul creaţiei lucrurile sînt mai complicate: oricum, nu e vorba de nişte ani pur şi simplu, ci de nişte ani ca aceia şi nu ştiu dacă ar trebui să mi-i doresc ca atare.

TANIA RADU ■

Muzica tînără

Gînduri în cîteva rînduri

Oricît de paradoxal vi s-ar părea, mai există — să ştiţi — şi... morţi în viaţă !... Nu ! — Nu au alură de strigoi, nu ies la iveală numai după miezul nopţii, nu-şi propun să sperie copii sau adulţi, nici măcar bătrîni. Culmea chiar, în aparenţă sînt oameni ca toţi oamenii ! Şi se poartă ei chiar foarte firesc : se îmbracă corect, au gesturi controlate, zîmbete bine regizate, păreri necontaminate. Şi mai întotdeauna sînt foarte ocupaţi. Da, da ! În viaţa lor de zi cu zi sînt uneori şi morocănoşi şi asta pe bună dreptate. Cine-şi-ar fi închipuit, de pildă, că tocmai lor li se va aşeza pe umeri o povară care să-i oblige pe nepusă masă să spună da sau nu, despre lucruri la care nu au gîndit niciînd mai nimic ? Şi cine ar fi crezut că — ghinion — tocmai pînă la pensionarea lor, spiritul uman va evolua atît de rapid încît să pulverizeze şabloane care numai accidental le-au creat pînă atunci probleme ?

Că timpul nu stă în loc, ştiu şi ei. Dar că au rămas în urma lui, nu pot accepta pentru nimic în lume. Noroc că asemenea anacronice vietăţi nu sînt atît de numeroase încît să reprezinte speţa umană. Altfel n-am fi aflat nici astăzi că Pămîntul e rotund, ne-am fi transmis şi acum veştile prin călăreţi, ne-am fi delectat şi în prezent ascultînd muzica instrumentelor primitive.

Apropo ! Primitivismul concepţiei unor „critici" muzicali de ocazie mai poate întuneca, din păcate, minţi nelămurite încă, mai poate tolera ideea — dulce spus dăunătoare — că un fenomen muzical de dată mai recentă nu poate fi socotit un fenomen social, o oglindă a tuturor celor ce se întîmplă în jur, în ciuda palpabilei realităţi că el există, că este gustat, că s-a născut spontan ca flacăra din oţelul incandescent.

Însă — şi acest „însă" dacă există în vocabularul limbii române, de ce să nu-l folosim ? — pe ce temei legal să dăm cale liberă unei muzici numite cu emfază „tînără", din moment ce ea nu deţine încă girul unui for de specialitate, care — între noi fie vorba — şi el o detestă în mod tacit ? Şi e cît se poate de logic, nu ? Dacă unui nou născut, consiliul popular nu i-ar elibera din cine ştie ce motive certificatul de naştere, înseamnă că el nu există ! Nu există, chiar dacă se zbate să supravieţuiască, chiar dacă îşi face auzit glasul, chiar dacă mulţi din jur l-au îndrăgit ! Pentru liniştea plină de „demnitate" a unor umanoizi umectaţi, nu merită să ne înfundăm urechile cu tampoane de vată şi să simulăm exigenţa. Să încercăm să-i privim drept în ochi pe tinerii care ne oferă cu generozitate darul inimilor lor înflăcărate şi gîndul lor curat, să-i ascultăm, să-i învăţăm şi să învăţăm de la ei ce înseamnă candoarea, gîngăşia, dragostea pentru adevăr, supremul gînd de bine !

CONSTANTIN BALACCIU ■

P.S. — Subiectul fiind vast, deci greu de epuizat în numai cîteva rînduri, vom reveni, iar cînd se va organiza un muzeu al neputinţei unora de a înţelege nou, vă vom anunţa în timp util, pentru a-i cunoaşte direct pe vigilenţii apărători ai vechilor şabloane.

„Sper cu toată lumina din mine"

Urmărind ancheta Fără prejudecăţi despre MUZICA TINĂRĂ, lansată în nr. 23 al revistei **Flacăra** şi continuată în nr. 26 al aceleiaşi reviste, cititorul de bună credinţă va fi izbit, în primul rînd, de scepticismul cu care marea majoritate a celor intervievaţi privesc soarta viitoare a muzicii tinere... Din cei opt consacraţi, doar doi (Victor Socaciu şi Ion Zubaşcu) privesc cu optimism şi obiectivitate mişcarea reală a muzicii tinere actuale, care **există**, cu adevărat, chiar dacă nu se însoţeşte cu tobe şi surle... Vocile celorlalţi, acordate la unison într-un cor de bocitoare, însoţesc la groapă muzica folk din România... Era să-l uit pe Mircea Vintilă... Şi el găseşte suficiente motive să fie optimist ! Dar afirmaţii de genul : „cei care ne-au urmat şi încă ne urmează nu au reuşit şi nu reuşesc să atingă nivelul nostru" (Valeriu Sterian) sînt atît de transparente, încît în spatele lor se întrevede o lipsă de modestie şi o înfăţuare cel puţin jenantă...

Tocmai din respect pentru aceşti „bătrîni folkişti" nu vrem să credem că muzica tînără este în momentul cînteculul de lebădă. Să uite, oare, „reprezentanţii vechiului val" (nume deja consacrate, pe bună dreptate) că ei înşişi au fost cîndva nişte începători ? Sînt sigur că nu. La cîţi dintre ei nu le-a tremurat mult timp vocea în faţa luminii atît de indiscrete a reflectoarelor ?... Dacă ei **s-au format** sub semnul generos al „Cenaclului Flacăra", condus de poetul Adrian Păunescu, eventualele talente, chiar dacă există, n-au beneficiat de aproape nici un mijloc publicitar... În afară doar de ediţiile mai vechi ale emisiunii „Antena Cîntării României" (o, tempora !...). Este adevărat (şi alţi subscriem părerii lui Doru Stănculescu) că se imprimă şi se difuzează prea uşor pe bandă magnetică unele voci absolut anoste — tineri cu „timbrul" în formare care răsfoind, poate pentru prima oară, o carte de versuri, aleg o poezie mai mult sau mai puţin ocazională (care se „brodeşte" cu generozul emisiunii respective) şi însoţind textul cu două-trei acorduri, zîmbesc obiectivului de filmat cu toată nonşalanţa specifică vîrstei... În vremea asta un Dan Andrei Aldea, un Doru Stănculescu, sau un Tudor Gheorghe — citez aceste nume pentru a releva cîteva modalităţi distincte de exprimare — sînt nişte „rara avis" pe ecranul televizorului... Noroc tot cu poetul Adrian Păunescu, pentru că ne reaminteşte în fiecare joi seara că „valorile muzicii tinere" sînt vii, deci există...

E chiar o utopie înfiinţarea unei secţii de muzică tînără în cadrul redacţiei muzicale a Televiziunii ? Dimpotrivă, aş spune că e o **necesitate**. O emisiune care să propună, să zicem, bilunar, unul sau două grupuri, unul sau două nume, riguros selectate, cu competenţă...

În Hunedoara există un grup vocal-instrumental de muzică tînără, numit „Canon", format din patru tineri. Din acest grup face parte şi semnatarul acestor rînduri... Ei bine, în cei aproape patru ani de la constituirea lui, acest grup a participat la un singur festival de muzică tînără (Calafat, 1980 — unde a obţinut locul 1). Rezultatul acestui festival a fost consemnat într-o notiţă „de subsol" a unui ziar central. Atît. Cîteva apariţii la televizor, în cadrul ediţiilor mai vechi ale emisiunii „Antena Cîntării României" (ediţiile actuale înconjoară nejustificat „capitolul folk"), „Clubul T" şi „Ora tineretului". De asemenea — imprimarea cîtorva melodii în studioul Radiodifuziunii, pentru emisiunea „Valori ale muzicii tinere". Cam ăsta ar fi „palmaresul" grupului „Canon". E mult ? E puţin ? Nu ştiu. Ceea ce cred este că se simte nevoia unei confruntări **reale**, susţinute, cu publicul, în genul iniţiat de **Cenaclul Flacăra**, aşa fel încît muzica noastră, şi nu numai a noastră, rămîne undeva în afară de repetiţie...

Da, credem că mai există şi alţi tineri care vor să înalţe mai sus ştacheta ridicată de „veteranii muzicii folk", însă posibilităţile lor de afirmare sînt prea anemice deocamdată. Mă gîndesc la „Grupul folk 5", la „Grupul folk T", la „Grupul folk Moreni" şi multe altele, la care adaug o constelaţie de individualităţi ale căror nume nu le mai citez, pentru a nu abuza de spaţiul tipografic... Sînt, toate, valori care confirmă dar, mai ales, **vor confirma**. Sînt valori ale „noului val" (dacă mi se permite sintagma), care, numai din pricina unor „curenţi nefavorabili", nu s-au făcut suficient auzite. Dar eu, aşa cum sună versul unui talentat poet — „sper cu toată lumina din mine !"... Da, aveaţi dreptate, Ion Zubaşcu : muzica tînără este vie !

IOAN EVU ■

Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent

(Urmare din pagina 15)

trăşcu şi **Marin Popa**, precum şi pe copiştii **Gheorghe Ionescu** şi **Tudor Dina**.

Şi pentru că în finalul acestui periplu prin atelierele de la Arta Grafică l-am abordat şi pe inginerul şef al întreprinderii, **Nicolae Stănică**, pentru a ne lămuri care este situaţia hîrtiei alocate **Istoriei literaturii**, iată ce-am aflat : „Consider că, prin reportajul realizat, oamenii noştri vor fi stimulaţi mo.al dar şi mai mult m-aş bucura dacă, lecturînd mai ales finalul acestui reportaj, conducerea fabricii de hîrtie din **Prundul Birgăului** s-ar hotărî să ne trimită măcar jumătate din hîrtie, mai exact spus jumătate din cele 57 de tone de hîrtie velină ilustraţie pentru care le-am prezentat repartiţia nominalizată. Mărturisesc că toate străduinţile noastre de a-i determina să respecte clauzele unui contract ferm, au dat, pînă-n clipa de faţă, un greş inexplicabil. Îl rog să nu uite că au o datorie nu doar contractuală, faţă de noi, ci una morală, mult mai severă şi neiertătoare, faţă de un mare monument al literaturii şi culturii noastre o carte aşteptată cu sufletul la gură de mii şi mii de oameni. Declar, în loc de oricare alt apel pentru cei din Prundul Birgăului, că-n clipa de faţă retipărirea **Istoriei literaturii române de la origini pînă în prezent** de **G. Călinescu** nu mai depinde doar de noi, noi fiind într-un avansat stadiu tipografic, ci de hîrtia pe care încă nu am primit-o, deşi, prin contract, cele 57 de tone trebuiau să ne fi sosit în trimestrele II şi III din acest an. Poate că, în acest sens, revista **Flacăra** ne va da o mînă de ajutor".

Acestea fiind zise, mărturisim că avem această intenţie ferită pentru care aşteptăm un răspuns urgent de la Prundul Birgăului.

Un muzeu în labirint

Un diplomat printre stoici: Rubens (I)

Secretul lui Rubens

Rubens : „Cei patru filosofi"

Poate ar fi trebuit să spun „Un diplomat printre filosofi". Pentru că Rubens se pictează şi pe sine alături de filologul Justus Lipsius, de fratele său Filip şi de Jan Weverius în *Cei patru filosofi*. Dar e prea evident că aici nu se află, de fapt, nici un filosof în afară de Seneca, ales să patroneze, din bustul de marmură, grupul. În schimb, s-ar părea că avem de-a face cu adepţi ai moralei stoice. Şi că un pictor care se scoală la patru dimineaţa, în fiecare zi, ca să asculte liturghia înainte de a-şi începe cele aproape douăsprezece ore de muncă în faţa şevaletului, care e cumpătat la mîncare şi sîrveşte virtutea ca Rubens, care înscrie pe frontonul pavilionului din grădina sa aceste versuri ale lui Juvenal „Să lăsăm zeilor grija de a ne oferi binefacerile lor, să ne dea ceea ce ne convine mai mult", nu poate fi decît un stoic adevărat.

Dar ce fel de stoic e acesta? Înţeleptul stoic trebuie să stîrpească pasiunile şi să considere virtutea ca singurul bun adevărat. Bogăţia şi gloria trebuie să-i fie indiferente. Or, în tablourile lui Rubens pasiunea cîntă ca o fanfară. Şi nu numai că Rubens nu e indiferent la bogăţie şi la glorie, dar le caută cu insistenţă şi se pricepe să le obţină. În realitate, el nu aşteaptă nimic de la zei. Îşi ia singur ceea ce e de luat. Şi ca om şi ca pictor, e dintre cei care nu-şi pierd timpul, care merg direct la ţintă.

Versurile lui Juvenal, liturghia de la patru dimineaţa, citatele latineşti cu care îşi împînzează scrisorile, par mai degrabă diplomaţie. Rubens e omul cel mai potrivit pentru a uni şi stoicismul, la modă, şi fastul Contrareformei. El slăveşte virtutea şi îşi ridică un palat la Anvers. Se roagă lui Dumnezeu şi se gîndeşte numai la sine. Invocă autoritatea cerului şi umflă sînii zeiţelor sale. Călătoreşte în Anglia, în Franţa, în Spania, ca diplomat amator, dornic şi de altă faimă decît aceea de pictor, se învîrte în lumea bună, obţine aproape tot ce vrea şi nu renunţă la nimic din ceea ce poate obţine, bani, glorie, titluri, succes. Nu face niciodată greşeala lui Michelangelo de a-l scoate din sărite pe cel de care depinde şi de a-l sili să-i ameninţe. Dimpotrivă, le dă impresia că-i ascultă orbeşte şi, în acest timp, face ce vrea. Se lasă folosit, dar cu gîndul permanent la ceea ce îi e lui de folos. Ştie, dealtfel, să fie pe placul ducilor şi al regilor. Ca un bun diplomat, îi obligă să-l admire, să-l considere confidentul şi prietenul lor. Şi nu ia în derîdere niciodată privilegiile deoarece doreşte el însuşi să le aibă.

Spre deosebire de Rembrandt, Rubens e şi un bun negustor. E explicabil, deci, că afacerile îi prosperă continuu. Transformă atelierul său într-o adevărată manufactură de tablouri. Atrage colaboratori care ei înşişi sînt, în unele cazuri, mari artişti, ca Van Dyck sau Jan Bruegel. Colecţionarii îi cer insistent opere făcute „de mîna lui", dar cine mai ştie unde începe şi unde sfîrşeşte contribuţia sa în nenumăratele tablouri care părăsesc atelierul? Posteritatea însăşi va obosi să rezolve pînă la capăt această problemă. Uneori va prefera să închidă ochii şi să spună „un Rubens", mulţumindu-se să recunoască formele pline, fastuoase sau de o opulenţă uşor trîndavă şi trufaşă, care îi plac atît de mult maestrului din Anvers. El face adesea numai schiţele, pe care colaboratorii săi le reproduc la dimensiunile dorite. Supraveghează apoi lucrul, intervine cu retuşuri, finisează cîte o figură, corectează cîte un amănunt. Pictează în întregime numai tablourile care îl atrag cel mai mult. Grăbit şi atunci, deoarece comenzile curg necontenit. Din fericire, pictînd cu o mare uşurinţă, avînd ceea ce se cheamă „furia penelului" ca Tintoretto, îşi poate îngădui o deviză care l-ar fi crispat pe Leonardo: „Ceea ce vrei să faci, fă iute".

Dacă Tiţian a unit în tablouri plăcerea cu demnitatea, Rubens ne lasă impresia că plăcerea poate sta pe soclu şi singură. Iată un motiv de uşoară iritare, deoarece această morală e aproape totdeauna practicată de privilegiaţi cărora norocul le surîde din plin. Rubens ne dezarmează însă prin sinceritatea cu care recunoaşte în tot ce pictează că ştie să preţuiască favorurile Fortunei şi plăcerile vieţii. Fapt cu atît mai important cu cît vine din partea unui maestru în arta de a rămîne secret.

Sînt greu de crezut poveştile că dicta scrisori şi flecărea cu cei din jur, răspunzînd la întrebări, în vreme ce picta, fără să se întrerupă din lucru. Dar e adevărat, probabil, că avea un lector plătit care îi citea din Tacit, din Horaţiu sau din Plutarh în orele cît stătea în faţa şevaletului. Şi e sigur că atelierul său era deschis tuturor admiratorilor şi chiar curioşilor care-l puteau vedea la lucru. Pictă în acest du-te vino fără să se sinchisească de priviri indiscrete, etalîndu-şi secretele meseriei la lumina zilei. Şi totuşi viaţa lui e plină de semne de întrebare. E chiar atît de bun cunoscător al poeţilor latini pe care îi citeşte în original? Se prea poate. Numai că tablourile dezmint versurile alese din Juvenal. Şi de ce face atîta caz de virtute? Voluptatea cu care ne arată toată gloria şi păcatele barocului îl contrazice. Bănuim că Rubens e prea diplomat ca să renunţe la precepte, dar e prea avid de viaţă ca să le pună în practică. De fapt, el îşi ia singur binefacerile de care are nevoie şi la care consideră că are dreptul. Alege singur ce-i convine. „Filosofii" nu mai sînt acum poeţi ca la Giorgione. Sînt filosofi senzuali, cărora le place să trăiască bine şi pentru care filosofia înseamnă în primul rînd carieră.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

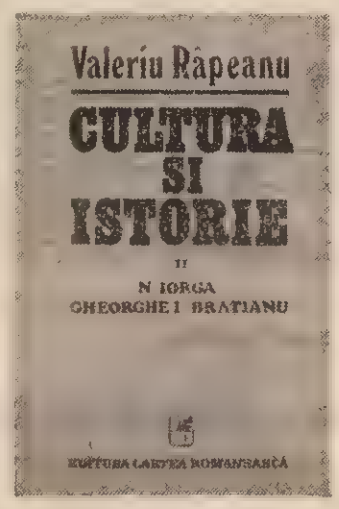

Îmi avertizez cititorii să nu se aştepte, în cele ce urmează, la o cronică propriu-zisă — au făcut-o doar şi pînă acuma atîţia alţii, cu sensibilitate şi competenţă, şi o vor mai face desigur încă mulţi — dedicată ultimei lucrări **Cultură şi istorie**, cel de-al doilea volum cu acelaşi titlu de eseistică al lui Valeriu Râpeanu, ieşit recent la Editura „Cartea Românească"; el închide între coperţile lui, în afara condensatului şi tulburătorului capitol **Idealul uman al lui N. Iorga**, cele două — din toate punctele de vedere — excepţionale studii introductive care au repus în circulaţie, retipărindu-se pentru întîia dată, **O luptă literară** a lui Nicolae Iorga, după şase decenii şi jumătate de la apariţie, şi **Tradiţia istorică despre întemeierea statelor româneşti** de Gheorghe I. Brătianu, care vine să aducă revelatorul şi indispensabilul spor de cunoaştere generaţiilor tinere, după 35 de ani de cordială uitare şi tăcere. Ci mă voi limita să însemn numai cîteva gînduri marginale pe care mi le sugerează relectura în paginile cărţii a celor două studii care sînt aici substanţial amplificate şi adîncite, bogate şi riguroase ca informaţii, seducătoare ca interpretare şi adevăr, reconfortante şi de bun augur în concluziile lor justiţiare, ca să înlăture pe viitor îndoieli şi confuzii şi să rămînă ca o carte de referinţă — acoperind integral sensul noţiunii — care face cinste deopotrivă şi celui ce a scris-o şi spiritului românesc. Dar dincolo de valoarea intrinsecă, dincolo de substanţă, de probitate intelectuală şi de curaj moral, **Cultură şi istorie** îi dezvăluie pe Valeriu Râpeanu aşa cum e şi aşa cum îl cunosc: o conştiinţă a muncii scriitoriceşti, care nu concepe să fie cîrmuit de principiul „e bine şi aşa" şi revine mereu peste alba filă înnegrită, ca să înlocuiască un cuvînt care i se pare vlăguit, pentru ceea ce vrea să ilustreze sau să modifice formularea unei fraze, ca să aducă un nou detaliu şi o altă idee, să dea relief şi pregnanţă unei sublinieri, să înmulţească argumentările şi să limpezească obscurităţile, obţinînd pînă la urmă rotunjimile înjghebate de onestitatea de simţire şi de cuget, care trebuie să fie inexorabil legată de travaliul omului de călimară. Şi astfel din această constantă trudă şi conştiinţă scriitoricească, cele două studii introductive de la volumele menţionate au luat în **Cultură şi istorie** — şi ca fond şi ca formă — alte dimensiuni, cu alte rezonanţe.

Cert, Valeriu Râpeanu are vocaţia Istoriei. Şi pasiunea ei, cu care nu-şi îngăduie nici o extravaganţă şi nici o fantezie. Poate că aici îşi află sorgintea, în lăudabilele lui preocupări de editor, să readucă în circuitul naţional al procesului de cultură moştenirile lăsate de înaintaşi. Ca să nu mai vorbesc de concepţiile lui umane, de corectitudinea sa profesională exemplară, interesîndu-se în lungi drumuri călcate în toată ţara, ca să cerceteze librăriile cu regularitate, să afle cum s-a vîndut şi cît de cerută e fiece carte scoasă de Editura Eminescu. Vreau să spun prin aceasta că Valeriu Râpeanu nu ocupă un post, ci săvîrşeşte în locul în care e pus, zi de zi, cu toate ardorile, o misiune.

Incontestabil, că toate aceste daruri care îi împodobesc individualitatea pot fi atribuite că sînt roadele unei cumulări de cultură, că pornesc de la o capacitate de discernămînt pe care ţi-o dă experienţa de viaţă sau de la înclinările sufletului ori de la comenzile minţii, dar în cazul de faţă, cred cu tărie într-o idee care îmi este scumpă şi care, în atîtea rînduri verificînd-o, s-a validat: Valeriu Râpeanu este fiul unor pîlnitori dascăli de ţară de altădată şi de la părinţii lui vin toate, din ce-a văzut şi trăit la el acasă, ca să-i fundamenteze structura şi comportamentul, psihologia şi seriozitatea, strădaniile şi idealurile.

L. KALUSTIAN ■

Plastică

Iată o reuşită osmoză!

Suprasaturaţi de tot felul de linii ce n-au nimic a spune, chiar dacă au fost îmbinate cu o mai mult sau mai puţină afişată abnegaţie sofisticată, sau suprasaturaţi de volume dintre cele mai diverse, corelate cu spaţii numite cîmpuri sau decupaje (termenii pot fi uşor înlocuiţi cu numeroase alte formule), volume în spatele cărora sînt, după cum ni se tot spune, adevăruri incontestabile, numai că, fie-ne permis să mărturisim, acele adevăruri au fost atît de bine ascunse încît arareori am putut să le bănuim (atîta doar, să le bănuim, fără a avea certitudinea că le-am şi descoperit), într-o astfel de conjunctură psihoestetică, deci, **expoziţia de grafică a lui Ioan Donca** (sala Simeza, vernisaj în 23 iulie) vine să ne surprindă prin capacitatea lucrărilor de-a ne comunica şi de-a ni-l mărturisi pe un reputat grafician în febrilitatea demersului său artistic, în sinceritatea unui comentariu plastic şi totodată cultural, vizînd nu doar motive literar-folclorice aflate în structura intimă a fiinţei noastre, ca un corolar de elemente aproape autobiografice, cît şi vizînd multiple ipostaze preluate din literatura cultă, cu precădere cea dedicată satului, această lume veşnică şi autentică din care, o spunem cu toată convingerea, Ioan Donca îşi extrage, cu o plăcere pe care doar actul confesional o poate presupune, mai tot adevărul şi emoţia pe care, în toate lucrările din expoziţie, le afişează limpede, ardent, dominator, aproape brutal şi copleşitor de real, această reuşită, nu doar strict profesional, fiindu-i înlesnită şi de faptul că elementele compoziţiilor, plasate în mari spaţii de alb, parcă invitîndu-ne prin aerul de împrejurul lor la meditaţie, sînt reduse la strictul necesar şi această simplificare a metaforei duce, atunci cînd ea este susţinută şi de-o cunoaştere, inclusiv simţire a interpretării, la acea autenticitate a discursului grafic, la o receptare şi apoi o prelungire a acestui discurs în conştiinţa celui ce se opreşte în faţa lucrărilor lui Ioan Donca, graficianul despre care, în loc de orice altă concluzie, se poate afirma, fără nici un dubiu, că a găsit, după îndelungi căutări, o punte de legătură între mit şi real, între cosmogonic şi cotidian, între autobiografic şi general, categorii ce devin cu atît mai viabile şi mai pline de mister cu cît se încarcă cu viaţă şi trăire adevărată, una pe alta, într-o dorită şi, iată, reuşită osmoză.

VICTOR NIŢĂ ■

Ilustraţiile din acest număr aparţin graficianului Ioan Donca.

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

Gînduri despre călătorii

Sînt un obicei sau un năravvechi însemnările de călătorie. Au umplut pagini şi volume şi cele mai multe au fost uitate. Puţine din întîmplările reale au rămas în sufletul şi mintea oamenilor ca semne bune şi învăţăminte noi de la cei ce au făcut călătoriile. Au rămas multe învăţăminte şi semne ale înţelepciunii omeneşti, dar acelea nu au fost însemnate decît sporadic de marii călători. Ele s-au înscris misterios într-un fel de legende şi mituri care s-au clădit de-a lungul veacurilor în sufletele oamenilor, mereu neînţelepţi, mereu nefericiţi dar mereu însetaţi şi de înţelepciune şi de fericire. Cine ar putea să descopere şi să ne înveţe de cum s-au transmis peripeţiile, patimile şi isprăvile lui Ulise. Dar în cărţile tuturor neamurilor se scrie despre lunga rătăcire pe mare a lui Ulise şi tot aşa despre lunga şi trudnica călătorie pe mare şi pe uscat a lui Eneas, ziditorul celei mai puternice naţii, aceea a strămoşilor noştri, romanii, aprigi în faptă.

De mici copii, noi cei de aicea din părţile răsăritului ascultam vrăjiţi, transfigurată în altă lume, călătoria lui Machedon, cel ce a cucerit în setea lui toată lumea. Oare ce sete avea Machedon Alexandru, fiul lui Filip şi al Olimpiadei, care a străbătut zdrobind şi supunînd neamuri după neamuri, trecînd toate riurile, chinuindu-se de sete în pustiuri, de-a mers, a mers spre răsărit pînă la porţile raiului? Dar toţi ştim de setea lui, de vitejia lui, de tinereţea şi frumuseţea lui. Şi stă scrisă povestea sa în Alexandria, cartea minunată pe care ne-a citit-o tatăl nostru acolo jos în cîmpia Dunării, cu ape curgătoare, care despart lumea dinspre Carpaţi spre Scitia şi Celtia de lumea Balcanilor, cu Troia, Macedonia şi Elada. Şi minunea primei citiri ca o predoslovie rituală a rămas tipărită în creierul nostru, sunînd cam aşa în citania tatălui meu tînăr pe atunci: „....şi a mers, şi a mers împăratul Alexandru pe calul său Ducipal, cu corn în frunte şi cu aripi la crupă, a mers departe prin pustiul de nisipuri fierbinţi pînă la riurile mari ale soarelui răsare care se numesc din limba străbună, a mai dintîi, Tigru şi Eufrat. Şi acolo apropiindu-se Alexandru de apele repezi ale riurilor a intrat într-o cîmpie de lumină care nu semăna cu lumina altor pămînturi pe care umblase Alexandru cu ai săi. Şi pe urmă hălăduind prin ierburi înmiresmate a ajuns Alexandru la nişte ziduri de aramă care străluceau ca aurul şi la porţile zidurilor de aramă l-a întîmpinat îngerul cu aripi albe şi cu sabie de foc. Şi la întrebarea îngerului că ce caută şi că ce vrea, i-a răspuns Alexandru că se supune cu oastea lui şi cu puterea lui, şi cere cu mîluinţă să fie primit în cetatea păzită de îngeri". S-a plecat îngerul, l-a ascultat şi a vorbit blînd lui Alexandru: „Aicea dincolo de porţile pe care le păzesc eu şi legiunile fraţilor mei cu aripi de argint, este raiul, raiul lumii de dincolo din care vă trageţi voi oamenii, dar din care aţi fost alungaţi. Aici nu mai există răutate, nici urgie, nici împilare, nici războaie şi nici cuceriri de neamuri; aici există numai pace şi împăcare pentru sufletele oamenilor care pe toate le ştiu şi le înţeleg. Tu, împărate Alexandru, ai cucerit pămînturile în care au fost osîndiţi să trăiască oamenii în trudă, în sfadă, în violenţă, în războaie, în neîngăduinţă, în mînciună şi asuprire. Nu poţi să intri aici în rîndul celor fără de prihană şi fără răutate. Întoarce-te înapoi şi vezi-ţi de lumea pe care ai cucerit-o şi pe care o stăpîneşti cu asuprire". Şi grăind astă îngerul Domnului a întins sabia de foc şi a tăiat drumul lui Alexandru. Şi falnicul împărat şi-a plecat fruntea şi grumazul, s-a întristat şi a plîns amarnic de părere de rău. Pe urmă s-a ridicat, a făcut semn alor săi şi s-a întors înapoi şi a apucat pe alte drumuri care l-au dus spre India lui Porus împărat şi iar a vărsat riuri de sînge din trupurile oamenilor, alor săi şi ale indienilor, a cucerit împărăţia Indiei cu elefanţi, cu şerpi aurii, cu maimuţe sprintene şi cu frumoase care dansează undulîndu-şi trupurile şi vălurile străvezii. Povestea lui Alexandru s-a înscris în sufletele oamenilor şi dăinuie mereu după ce împărăţia fără margini cucerită de el s-a destrămat şi s-a risipit ca fumul nestatornic.

ŞTEFAN BERCEANU ■

În ceardac

Un poet nou: ILIE VALENTIN

Pe-acolo pe unde părea că expresia poetică e pirjolită, pe-acolo pe unde nici un asalament nu mai părea în stare s-o facă să trăiască vreun licăr liric, în viitoarele decenii ale prozei poetice, de undeva, din Cîmpia română, apare brusc un poet extrem de talentat, Ilie Valentin, gata să ia în piept orice temă, să sară de partea cauzelor drepte și să se lumineze de retrăirea drumului spre poezie. Individul este plin de un haz rar — n-am văzut de mult așa ceva — și mi se pare, din felul cum povestește, mai înclinat spre proza satirică decît spre poezie, pînă-n clipa cînd deschid plicul cu care mă ajunge din urmă la redacție și citesc splendidele sale strigări către lume.

Îmbogățindu-și cultura, ordonîndu-și inspirația, supunîndu-se cu mai mare înțelepciune greului examen al rigorii poetice, Ilie Valentin va putea fi în viitor un nume strălucit, nu al unei noi generații, căci el nu mai e foarte tînăr, ci al unei generații din care a întîrziat să facă parte, dar pe care, iată, e pe punctul s-o prindă din urmă. Bun venit în poezie, Ilie Valentin!

ADRIAN PĂUNESCU ■

Caviar

Nu beți oare nici-o dată
o bere la redacție
n-am mai băut o pleătură
de bere de nu știu cînd
sau un pahar de Murfatlar
sau orice în afară de coji de cocmar
și fericiți că avem un poet
ni-l duc în naveta Columbia
marmați cu o mașină de scris
numit-o prin consens
ioger
peste bibliotecile din Alexandria
să ne hipnotizeze cu irizări de stele
în stinga planetei Marte
hibernează un șobolan perfid
pe care ar trebui
să-l prindă imediat
prea sfîntul poet
și blînd să-l dumirească
printre altele
că poeții
spre deosebire de caviar nu sînt
à la carte.

Monopol

Nimeni
nu are monopolul
lucrurilor bune,
fiecare are
cîte ceva
pe care ceilalți ar face
bine
să-l adopte.

Conversație

Îți dai seama,
Tată,
Că dacă ai fierbe hrana.
Porcii
Ar digera-o de două ori
Mai repede ?
Știu, fiule,
Dar ce importanță
Are timpul pentru un porc ? !

Plouă

Plouă fragil
Peste gingavi cu privirea subversivă,
Plouă blestemat
Peste cei ce n-au nici o relievă,
Plouă majestuos
Peste un poet injurat, adulat,
Plouă trist
Peste un poet acuzat c-ar fi nevinovat,
Plouă suav
Peste prima mea iubire, dragostea de țară,
Plouă duios
Pentru cei care-i doresc o nesfîrșită primăvară.

Show abominabil

Fata cu ochii de aur
O afacere tenebroasă
Cu iluzii pierdute
În brațele unui
Om de afaceri,
Memoriile acestei iubiri
Le-a scris un rabin la
New York, fiind
Anticipate de
Arthur Miller
În Psihologia unei
Căsătorii,
Mari speranțe cu Bijuterii indiscrete
Într-un paradis artificial
Cununîndu-i un popă senzual
Biblia fiindu-i
Bussinesenciclopedia
Ah, domnule Caldwell
Ce show abominabil ! !...

Desene de LUCIA MARTIN ■

Mama

Mamă, nu mai neglija sistemul
meu de tăcere, nu-mi permite modestia
de a scrie despre ochii mătale
(triști și singuri ca două felinare)

Ochii mătale întunecați de
bătrînețe și singurătate
(ochii mătale — două stele pădurețe,
două idei pe plaiul contemporan al
luminii, două concepții, două triste țări,
două roate.)

Auzi, mătale Mamă, n-am îndrăznit
să-ți public privirea necăjită în
„Flacăra" sau „Luceafărul" ! N-am îndrăznit
să-ți public blîndețea și răceala firii în
Grand Journal, în Informația, iar
Radio-televiziunea română
te-a speriat, mamă !
(Chiar dacă mai ninge peste căciula
ciobanului, peste Intercontinental, chiar
dacă mai zbîrnîie iarna peste nădușala
tatălui meu, peste Casa Scînteii, chiar dacă
primăvara care vine e și ea o civilizație)

Mamă-firavă primejdie pentru civilizația
unui veac amar, dărîmat ! (Veac onest,
brutal,
veac anemic, trist, veac în jocul
secundar al pacienților de la baraca
neutronilor, veac-stafie albă, orgolios
spital)

Mamă, mîinile mătale miros a pămînt,
a brazi,
a viață omorîtă de muncă !
Să nu mori, mamă ! Frumusețe bolnavă,
specie de
noapte-n care bocăne sleaua bătrîneții !
Să nu plîngi, mamă, am venit acasă,
mamă !

Tata nu s-a născăjit prea tare
cînd am scris despre el în „România
literară",
în „Luceafărul" și „Flacăra", a bombănit
cîteva
stănoage de cuvinte țărănești (injurături familiare, muntenești, înjurături sau elegii traduse-n uluitoarea limbă a muncii...)
și m-a
îmbrîncit peste grămada de lemne,
mormăind :
„Trage de joagăr, nătărăule ! Lasă
hîrțoagele,
munca e baza lumii, nu hîrtogăria !"

Am bolborosit atunci cîteva cuvinte
în contratimp, dar Tata a luat
hotărîrea cea mai omenească și mai
cumpătată cu putință : m-a bătut zdravăn
cu un par de carpen, îmi plîngea și
pămîntul de milă ! Mătale, mamă, ai
plîns și
m-ai smuls de sub torenții de mînglieri
ale tatălui meu, ale bunului meu tată !

Îi plînge și calul de milă, omule ! ai zis
mătale, mamă ! Dar Tata n-a zis nimic,
n-a plîns,
nu știu să-l fi văzut vreodată plîngînd pe
bunul meu tată ! (De ce-ar plînge ?
„Plînsul
nu-i pentru bărbați !" potrivit gîndirii
istorice, și tata trecuse peste al doilea
mondial, uitase acolo (în al doilea) și
plînsul și rîsul ! Era altceva, era ceva
dincolo
de starea de om, era muncă și nădușală,
... ...

Lumea în care trăim

De la Copenhaga la Paris...

...De la Copenhaga la Paris, oameni de diferite vîrste și profesii, de diferite apartenențe politice și convingeri religioase participă la un semnificativ marș al păcii ce denunță pericolul „eurorachetelor".

...Pe una dintre pancardele purtate de mii de demonstranți din Bruxelles se putea citi : „De trei ori — nu : Nu, rachetelor Persching — 2 !, Nu, înarmării nucleare !, Nu, psihozei atomice !"

...La Hamburg, la o demonstrație împotriva cursei înarmărilor au participat peste 100 000 de oameni, ceea ce reprezintă nu doar o performanță remarcabilă din punct de vedere numeric, ci și o manifestare politică simptomatică — deoarece printre manifestanți s-au aflat exponenți ai unor forțe din cele mai diverse, inclusiv ai bisericii.

Informații despre alte și alte acțiuni asemănătoare sosesc din diferite țări ale Europei occidentale — din Danemarca și Norvegia, din Republica Federală Germania, Olanda și Belgia. Ele ilustrează creșterea puternică, în ultimele săptămîni, a demonstrațiilor împotriva „eurorachetelor", pe care N.A.T.O. proiectează să le instaleze începînd din 1983. Este adevărat, demonstrații de acest gen au mai avut loc. Din acest punct de vedere, acțiunile din ultima vreme nu au reprezentat o surpriză. Ceea ce a reținut însă atenția comentatorilor este amploarea mai puțin obișnuită a acestor demonstrații și larga diversitate a forțelor politice ce s-au regăsit unite în protestul lor împotriva hotărîrii N.A.T.O. de a instala în Europa occidentală rachete cu rază medie de acțiune. S-au regăsit în rîndul demonstranților nu numai oameni cu vederi de stînga, pacifiști convinși, contestatari mai vechi, ci și reprezentanți ai altor forțe — liberali, uneori chiar conservatori, alături de ecologi sau de exponenți ai bisericii, cum a fost cazul la marea demonstrație de la Hamburg.

Subliniem acest fapt pentru a releva preocuparea opiniei publice față de implicațiile periculoase ale instalării noilor arme în contextul în care se constată, oricum, o intensificare a cursei înarmărilor. Opinia publică înțelege într-o măsură mai mare decît oricînd că această absurdă competiție nu poate decît să conducă la o situație extrem de periculoasă. Situația din Europa, dar nu numai de pe acest continent, obligă la măsuri clare care să facă cu putință trecerea graduală la dezarmare. Faptul că doar în 1980 s-au cheltuit 550 miliarde de dolari pentru înarmare, dezvăluie nu numai dimensiunile înarmărilor, ci și proporția risipei pe care planeta și-o îngăduie într-un moment în care prea multe sînt problemele pe care trebuie să le soluționeze.

Poziția României în această problemă este clară și consecventă : **„Trebuie să se treacă — pînă nu e prea tîrziu — la măsuri concrete de dezarmare, și în primul rînd, la dezarmare nucleară !"**, — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu. Secretarul general al partidului a atras atenția că supraaglomerarea arsenalelor și așa dispunînd de o fantastică capacitate distructivă, creează pericole fără precedent pentru pacea și însăși existența omenirii. Gravitatea nivelului atins de înarmări alarmează întreaga opinie publică. Sînt urmărite cu preocupare desfășurarea lucrărilor reuniunii de la Madrid, la care o problemă esențială a dezbaterilor o constituie organizarea unei conferințe dedicate încrederii și dezarmării în Europa. Ceea ce așteaptă popoarele de la o asemenea conferință este un program de măsuri cu adevărat eficace care să facă posibilă înlăturarea primejdiilor ce planează asupra continentului și a lumii. Cu atît mai mult cu cît instalarea noilor tipuri de rachete introduce noi elemente periculoase în situația și așa destul de complicată din Europa. Or, este evident că trebuie făcut totul să se împiedice înmulțirea acestor arme, să se acționeze în vederea opririi amplasării de noi rachete nucleare și pentru înlăturarea celor existente, inițiindu-se în acest sens cît mai grabnic tratative.

România, prin glasul președintelui ei, a reafirmat și reafirmă cu putere, propunerile sale constructive, propuneri capabile să ducă la un grad mai înalt al dezvoltării încrederii între state și să înlesnească trecerea la măsuri efective de dezarmare. Ne referim la reducerea cheltuielilor militare cu 10 la sută într-o primă etapă, micșorarea efectivelor și armamentelor sub un strict control internațional, interzicerea manevrelor militare, a demonstrațiilor de forță la granițele altor state, ca și la o suită de alte măsuri, dintre care amintim cea privind crearea unor zone pe un perimetru de 10—20 kilometri în interiorul fiecărui stat în care să nu mai fie amplasate trupe sau armamente în afara celor destinate pazei frontierelor.

În viziunea României, înfăptuirea dezarmării este concepută ca un proces cu mai multe etape care să îngăduie trecerea de la măsuri mai limitate la altele mai complexe și care să determine, în final, înfăptuirea dezarmării generale și totale. Categoric, țara noastră ține seama de faptul că acest proces trebuie să aibă în vedere securitatea reală a fiecărui stat și un echilibru pe plan internațional. Dar atît securitatea fiecărui stat cît și echilibrul la scară mondială trebuie asigurate nu pe calea intensificării înarmărilor; ci, dimpotrivă, prin reducerea lor permanentă, prin măsuri concrete și eficiente de dezarmare.

România consideră că atingerea acestui obiectiv este pe deplin posibilă. Este necesară însă voința politică a statelor, hotărîrea lor de a trece dincolo de simple declarații de intenții pentru a realiza amplul program de dezarmare pe care-l așteaptă popoarele și în favoarea căreia s-au pronunțat sutele de mii de oameni care, în săptămînile din urmă, au demonstrat pe străzile orașelor Hamburg, Copenhaga, Oslo, Bruxelles, Haga și altele. Ei au spus un NU hotărît înarmărilor și glasul lor, glasul rațiunii, trebuie să se facă auzit.

Este o evoluție care confirmă pe deplin aprecierea partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind faptul că oprirea cursei înarmărilor, trecerea la dezarmare sînt în concordanță cu interesele tuturor popoarelor și că în numele dreptului suprem la viață trebuie acționat fără întîrziere spre a se pune capăt acumulării aberante de noi arme de distrugere în masă.

AL. PINTEA ■

Ochii și urechile lumii

Poveste

Iată, domnița mea, întinsă leneșă pe canapea sau veselă pe cercevea, povestea lui Akarad, fiul lui Labus și al Licatei. Ascult-o și vei înțelege o lume de la origini și pînă în prezent, și mult mai departe. Cînd, în urmă cu 4 ani, stăpînul său, cîndva putred de bogat, dădu faliment și își vîndu herghelia unui alt om foarte bogat care nici azi nu știe ce-i aia un faliment și visează să aibă în grajdurile sale cei mai buni cai de curse de pe pămînt, Labus nu izbuti mare lucru în viața sa. Abia de cîștigase și el un mare premiu oarecare, după care îl trimiseră, fără mari idei, la herghelie. Acolo — înainte de marea vînzare — îl dădură, așa, ca înaintea unui „fin de partie", una din cele mai bune iepe de prăsilă din cîte mai poseda herghelia, pe Licata. Se născu un mînz negricios și îi ziseră Pharis pe care bătrînul falit nu-l văzu la ochi niciodată. Nu se mai uita în ochii cailor săi. Noul stăpîn îl cumpără la grămadă, dacă grămadă se poate numi o marfă de 35 milioane de franci. Pe Pharis cel mic îl trimise în Irlanda, dîndu-i o țarină minunată de mîncat și schimbîndu-i numele în Akarad. Cu Labus tatăl, ce să facă ? Labus n-avea carte de vizită, nici palmares, nici referințe de talon, nici dosar de viitor. Să nu crezi niciodată într-o lume fără dosare. Aia e viața, nu lume. Încît pe Labus îl vîndu administrației herghelilor naționale franceze, adică la stat. Din 1979, cum zice istoricul de la care am auzit povestea, Labus a devenit „un obscur funcționar al Ministerului Agriculturii", făcînd monta la 500 franci per bucată, cu iepe de doi bani, ducînd o viață tristă și plată, ca o pajiște amărîtă de pe care au murit iarba și miracolul. Băiatul lui din Irlanda nu alergă la 2 ani. Cine știe ce avea. Au și minjii traumatismele lor familiale, creșterile lor dificile, ca tot copilul cu fișe la policlinică, dar la 3 ani începu să dea semne, și încă mari, lesind al doilea în Premiul Jockey Club-ului, la Longchamp, ca, în sfîrșit, acum, pe vară, să cîștige la Saint Cloud cea mai frumoasă cursă a anului, spre marea bucurie a tuturor cunoscătorilor care văd deja în el un campion cum doar Shergar, cel ce a cîștigat derbiul de la Epsom îl mai poate fi pe măsură. Și atunci, domniță dragă, se gîndiră imediat la tat-su, îl scoaseră din mizerie și derizoriu, și îi dădură cea mai frumoasă boxă din herghelia cea mai prestigioasă a Franței : știi cum vor veni de-acum înainte iepele la Labus ? De acum înainte, iepele vor veni la dînsul numai pe alese, numai cele cu cel mai bun dosar și origine, fiecare montă costînd bani grei ; și nu vor fi mai multe de 45, căci energia virilă a lui Labus a devenit și ea o avere și trebuie menajată. Încît dacă se vor înscrie mai mult de 45, și se vor înscrie, se va proceda la o tragere la sorți. Așa se va intra în viitor la Labus în boxă, cu mare dichis, cu mare respect și multă nădejde. Așa și-a reabilitat Pharis cel negru, tatăl. Ainsi va la vie, pentru părinți și copii. Ascultă bine povestea lui Labus și pune-o măcar la inimă, dacă n-ai de ce la dosar.

RĂDU COSAȘU ■

Eu comunic, tu comunici, el comunică

Narcis

El are, ca toți semenii săi, aceleași două urechi, aceiași doi ochi, peste care stau stufoase sprîncene, aceleași două brațe, ca și noi ceilalți, un singur stomac de hrănit. E drept — mai lat în șnete, mai vînjos cum spuneam și altădată, rubicond în toată regula, dacă vrem să fim drepți — bulimia lasă urme !, și pe măsură ce trec anii se văd niște riduri tot mai aoăsate, bine puse în evidență de clipele cînd, fulgerat de gînduri abisale, își desface buzele a zîmbet, frînt teatral, dureros, de parcă cineva i-ar aplica, cu sete, un pumn în stomac.

Narcis al nostru, cel cu multe și diferite puteri adunate în manevrarea informației, se privește. Strecurîndu-și cu nedisimulată plăcere privirile către ovalul oglinzii se studiază îmbătat de plăcerea lucrurilor pe care a pus mîna. Și ce constată ?

Dacă ar fi să ne referim la unul din buzunarele în care îi stau doldora semnele averii — mijloacele de colectare și stocare a informației — vom avea de măsurat, odată cu el, cuprinderea greu de măsurat a lăzii sale de zestre. Să reținem faptul că din 131 de țări incluse în tematica unui sondaj, doar 116 au ceea ce numim biblioteci naționale. Să mai reținem amănuntul, care nu mai este amănunt : din 160 miliarde de cărți stocate în rafturile respectivelor biblioteci naționale, un sfert reprezintă proprietatea a numai două țări, alte 50 miliarde cumulează avutul a zece state europene. De partea cealaltă : în Gambia funcționează 139 biblioteci, din care peste 90 la sută sînt de fapt în unitățile școlare, deci ușor de ghicit cam cît sînt de voluminoase, în Irak există 4 415 biblioteci dar și în acest caz numai 56 se găsesc în afara școlii. Diferență ca de la cer la pămînt.

Harnic cum îl știm, timpul operează și în această vastă arie problematică, incitantă, ofertantă, promițătoare. Timpul nu stă pe loc deci, nici în sectorul prelucrării informațiilor. Razele catodice ne ajută să scriem și să corectăm texte, transmise imediat și automat. Informatica a avansat în acest teren de joc, facilitînd stocajul, cercetarea, transmiterea de date. A crescut incredibil viteza și calitatea transmisiei noutăților. Băncile de date în unele locuri au devenit, și nu de azi, de ieri, o realitate palpabilă și profitabilă. Rețelele internaționale specializate în transmiterea de informații îmbracă precum o sidilă globul terestru. Iată, spre mai buna înțelegere, ce face „Prestel" — sistemul pus la punct de poșta britanică. Ce face ? La telefonul de acasă doritor să obțină o informație. Să zicem — cînd pleacă trenul poștal din gara Victoria ? Formezi un număr și aștepți. Informația va apărea pe ecranul televizorului obișnuit. În acest sistem se pot afișa 100 000 de pagini de text, încorporate în memoria ordinatorului aflat în circuit. Tăticii acestei ținute își bat capul acum pentru a găsi soluții ca doi abonați să-și comunice reciproc informații — vizualizate pe micul ecran — punînd la treabă calculatorul. Șantier în lucru...

Pînă una alta însă, rubicondul, omnipotentul așezat în fotoliul de sus al sistemului planetar informațional nu contenește a se studia în oglindă cu plăcere. El își arată, sub cele mai variate unghiuri, chipul împlinit. Exporturile de cărți ale S.U.A. ating 300 miliarde de dolari. Cele britanice, 250 miliarde. Fără a mai pune la socoteală produsele de editură ale filialelor din străinătate născute în alte țări pe un portaltoi de împrumut.

Îmi relata un amic — ajunsese în vizită la un mare scriitor — stupefacția lui observînd absența din rafturile respectivului nume celebru a cărților, a sutelor, a miilor de titluri ce îți le dorești aproape, pe care și le închipuia garnisind și pereții și zilele și nopțile imoătimitului condeier. Nimic. Biblioteca exista, dulapuri masive de stejar se răsfățau în voie pe toate laturile marii încăperi. Din spatele geamurilor, ferite de praf și de razele soarelui prea artăgos, te priveau complice, în 8—10 exemplare fiecare, doar titlurile trimise cu o frecvență de invidiat spre cititor de către gazda altfel amabilă și nu lipsită de borcane îndestulătoare cu dulceață.

Asta ți-este cu acești Narcisi ai comunicațiilor : holbați de cum se crapă de ziuă spre ovalul oglinzii, absorbiți pînă la uitare de rozul propriului obraz, plimbat între mașini supermoderne de transmis imagini prin sateliți, între computere și aparate de descifrat microclisee, cînd să mai aibă timp de pierdut pentru a răsfoi, măcar și între două ochiade spre sticla argintată, hieroglifele vecinului, eforturile lui de a manevra tăblița și creta pentru a deprinde scrisul și cititul ?

NEAGU UDROIU ■

Mondo umano ?

Autori și cărți

Am mai relatat, cred, cît de sugestiv și ce șoc plăcut provocase odată un mare publicist cînd în Nigeria luase sfîrșit secesiunea biafreză iar el a pus următorul titlu : „Nigeria — izbucnirea păcii !" Ideea aceasta a posibilității izbucnirii înțelepciunii pe planeta noastră, a eventualei sale durate am găsit-o tratată mai tîrziu la modul general și de un om politic care, întîlnindu-se cu diplomații acreditați în țara lui, a încheiat astfel cuvîntul său : „Să nu uitați că în fiecare clipă pacea riscă să izbucnească în lume".

Mi-am reamintit aceste cuvinte mai mult decît sugestive cînd am citit cîteva prezentări ale unor cărți apărute relativ recent într-o serie de edituri occidentale. Înainte de orice, cărțile respective au o temă comună — polemologia (după cuvîntul folosit de Gaston Bouthoul, în 1949, înțelegînd prin aceasta studiul războiului considerat ca fenomen sociologic). Dar să nu teoretizăm prea mult și să ajungem la exemple. Aurelio Peccei, cunoscutul economist, fondator și președinte al vestitului Club de la Roma, a publicat la Paris în editura Economica o carte cu un titlu semnificativ : „100 de pagini pentru viitor". În fond, e vorba de 177 pagini în care, între altele, Peccei arată că : „Pentru a menține cheltuielile militare la nivelurile actuale, fiecare persoană trebuie ca, în cursul vieții sale, să sacrifice pentru cursa armamentelor treipatru ani din venitul său... Antrenamentul personalului militar american costă anual cît bugetul dublu pentru educația a 300 (trei sute !) milioane copii de vîrstă școlară în Asia de Sud... Prețul unui submarin de marca Trident echivalează cu cheltuielile pentru a menține la școală timp de un an 16 (șaisprezece !) milioane copii din statele în curs de dezvoltare... Cu suma pentru un tanc modern s-ar putea construi o mie de săli de clasă pentru 30 000 (treizeci mii) de copii... Țările dezvoltate cheltuiesc de 20 de ori mai mult pentru programele lor militare decît pentru asistența economică acordată țărilor sărace... Iar sfîrșitul ? Omul a găsit o metodă științifică pentru a-și încheia existența. Bomba lansată în 1945 asupra Hiroshimei este un simbol (dar ce simbol ! — n.n.) al capacității de autodistrugere totală, sigură și rapidă a omului. În 1980, conchide Peccei, rachetele nucleare gata de start au atins o putere de un milion de ori mai mare decît cea a bombei de la Hiroshima".

Ne trec căldurile sau frigurile ? La Londra, în cunoscuta editură „Wiedenfeld and Nicolson", Michael Carver a publicat o carte consistentă — 322 pagini — intitulată „War since 1945". Autorul e lord și ceea ce conține cel mai mult, feldmareșal. Potrivit constatărilor lordului feldmareșal Carver, a doua jumătate a acestui secol a cunoscut 126 mici războaie în 88 de țări din lumea a treia ! Aceste (mici) războaie au schimbat totuși raportul de forțe internaționale și în pofida micimii lor s-au soldat cu 32 (treizeci și două !) milioane victime. Autorul arată că deși există deosebiri între ele, aceste mici războaie au totuși un punct comun : „au fost rău concepute, rău pregătite, au fost conduse după opinii personale, ajungînd la rezultate oneroase". În schimb, G. Bouthoul, R. Carrere și J. L. Annequin în „Războaie și civilizații" (Paris, Les Sept Epées, 187 p.) studiază și prezintă interacțiunile dintre războaie și civilizații. „În lupta împotriva fatalității evenimentelor, omul trebuie să vadă, să înțeleagă și să prevadă pentru a putea acționa" — cred ei. Cartea respectivă vrea să-l ajute pe om în acest sens. Nu cred că scopul lor este romantic însă realitatea poate deveni copleșitoare mai ales dacă pacea totuși izbucnește !

DUMITRU CONSTANTIN ■

(După „Svet v obrazech" — Cehoslovacia)

Gimnastica şi-a făcut cu prisosinţă datoria

Emilia Eberle, o „abonată" a podiumului de premiere

Serile de vis ale gimnasticii au continuat. miercuri şi joi, cu concursul pe aparate, la care au avut acces primii 8 clasaţi în fiecare probă. Întrecerile n-au mai avut încărcătura şi dramatismul zilelor inaugurale, logic, căci competitorii au intrat în luptă cu o zestre de punctaj stiută, acumulată la echipe, dar ele au fost la fel de spectaculoase, oferind demonstraţii de virtuozitate, recitaluri de măiestrie. În ceea ce ne priveşte, mai întîi băieţii şi, joi, fetele au fost din nou la înălţime. `Bine pregătiţi, ambiţioşi, harnici, tricolorii au animat întrecerile şi în cinstea lor s-a cîntat de 8 ori „Gaudeamus igitur", imnul hărăzit campionilor mondiali ai Universiadei '81. Fără a intra în amănunte, vom proceda la analize după căderea cortinei, se cade să subliniem că ediţia a XI-a a Jocurilor Mondiale Universitare a consemnat un adevărat triumf al gimnasticii noastre, bilanţul obţinut, fără precedent în istoria participării la Universiadă, constituind o nouă şi fără echivoc dovadă a capacităţii şcolii româneşti, a resurselor ei de a păstra, prin muncă, disciplină şi seriozitate, poziţiile dobîndite, de a lansa noi şi noi talente, la fel de robuste, la fel de competitive. Aşa stînd lucrurile, sportivii înşişi şi, alături de ei, antrenorii, toţi cei care au răspuns de pregătirea acestei prestigioase competiţii, merită fierbinţi felicitări.

Cea dintîi finală a fost, la băieţi, desfăşurată la aparatul numit, poate nu tocmai fericit, sol. Intrînd cu 9,80, Dan Odorhean şi-a reconfirmat predilecţia pentru covorul cărămiziu asemănător unui ring de dans şi, făcînd cînd acrobaţie, cînd balet, a izbutit să intre în posesia medaliei de aur. El a împărţit podiumul cu chinezul Li Ning, dar isprava lui, mult gustată de public, n-a însemnat doar cel mai mare succes al carierei sale, ci şi o pîrtie deschisă pentru colegii săi. Primul care a fructificat acest atu psihologic a fost, la cal cu mînere, Kurt Szilier. Campionul absolut al Universiadei '81 a rămas, şi de data asta, la egalitate cu sovieticul Korolev, dar evoluţiile excelente ale chinezilor Li Ning şi Li Xiaoping au făcut, situaţie rar întîlnită, ca numărul medaliaţilor cu aur să urce la 4, în condiţiile în care ungurul Güczoty, distins cu cea mai preţioasă medalie la recentele europene de la Roma, a privit festivităţea de premiere din tribună ! A urmat finala la inele, în care Romulus Bucurolu a intrat cu nota 9,75, părînd favoritul numărul 1. El l-a tatat şi lupta pentru podium s-a purtat între Li Ning, Akopian şi Nicula, clasaţi finalmente în ordine. După ce Dan Odorhean a ocupat un prestigios şi îndelung aplaudat loc 2 la sărituri (1. Li Yuse, 3. Korolev), a venit rîndul japonezilor. Sotomura să aducă, la paralele, singura medalie de aur a sportivilor din „Ţara soarelui răsare", altădată o forţă în gimnastica masculină. Bara fixă a încheiat programul. Notat cu 9,90 în prima ... Emilian Nicula şi-a reconfirmat spectaculoasa (locul 6 la acest aparat la europenele de la Roma), cîştigînd într-o manieră clară. Elevul lui Mircea Lisovschi a executat cîteva elemente de mare dificultate şi, la terminarea exerciţiului, sala a răsuflat parcă uşurată după ce stătuse, preţ de un minut şi ceva, cu sufletul la gură şi pumnii strînşi. Tabela electronică a arătat 9,85 şi pe Emilian Nicula aproape că l-au dat lacrimile, tricolorii terminînd concursul aşa cum l-au început, cu aur !

Joi, fetele noastre au fost, ca totdeauna, magnifice. Luînd medalii de aur în toate cele 3 finale în care a fost prezentă Nadia Comăneci s-a detaşat din nou drept cea mai bună dintre cele mai bune, probînd că e prima gimnastă a lumii, poveste frumoasă care a început la Montreal şi care, iată, după 5 ani, continuă, adăugînd noi pagini de tulburătoare frumuseţe istoriei acestei discipline. Inegalabila noastră campioană şi-a adjudecat, la egalitate cu sovietica Zaharova, (titlul în prima finală a zilei, la sărituri, medalia de bronz revenind Dumitriţei Turner. Nadia a cîştigat şi la paralele inegale împărţind cea mai înaltă treaptă a podiumului cu Emilia Eberle, marea învinsă a probelor disputate marţi. Deşi dezavantajată de tragerea la sorţi, care i-a rezervat rolul de deschizătoare de concurs, Emilia a evoluat fără greşeală, demonstrînd că a trecut cu bine peste şocul căderii de la sol, la individual compus. Ea a strălucit parcă şi mai tare în proba următoare, la bîrnă, pe care a dominat-o cu autoritate, înaintea Dumitriţei Turner (argint) şi Stelei Zaharova (bronz). Executînd cu o graţie fără egal şi cu o precizie uimitoare, Emilia a smuls aplauze frenetice şi, mai mult decît atît, şi-a făcut dreptate, devenind din mîhnita învinsă de marţi superba învingătoare de joi, una din eroinele acestei ediţii a Universiadei.

Ultima întrecere, la sol, a fost şi ea de neuitat, plasîndu-se sub semnul excepţionalului talent al Nadiei. Cînd survă, cînd tumultuoasă, Nadia s-a comportat magistral, exerciţiul ei părînd pe jumătate adevăr, pe jumătate imaginaţie. La ... s-a zbătut să ... 9,90 ... Olympiada 2. Duma 3. Zaharova. S-a ... numele şi cu ... de ... [illegible] ... în care tricolorii au ... bilanţ impresionant, 13 medalii !

Dan Odorhean a cîştigat titlul la sol

Virginiei Ruzici nu i-a scăpat nici o medalie

Turneul de tenis n-a reunit valori dintre cele mai mari ale sportului mondial, aşa cum s-a petrecut cu atletismul sau cunnastica Universiadei. O singură excepţie de la regulă, aceea a Virginia Ruzici, una dintre primele 5 jucătoare ale lumii ca „firmă" şi, cum avem şi noi convingem, ca joc, ca valoare. Virginia a zdrobit pur şi simplu de la un capăt la celălalt al turneului, cîştigînd rînd pe rînd toate tidele din turneul feminin, modestul ... pe Segărceanu, cu care a făcut echipă la dublu mixt, trăgînd-o după ea pe Florenţa Mihai, partenera de la dublu feminin şi reuşind astfel să-şi pună pentru de mare campioană asupra întregului concurs. Cele

Valoarea şi-a spus cuvîntul

ROMÂNII AU DOMINAT ÎNTRECERILE DE TENIS

trei medalii de aur pe care le-a cucerit sînt fără îndoială o recunoaştere deplină a valorii sale deosebite, aşa cum, este foarte evident, tenisul românesc n-a mai avut de la Ilie Năstase încoace. Sigur, jucători buni au mai fost la acest frumos turneu, Segărceanu, Borisov, Emmrich, Dîrzu, Lucia Romanov, alţii, dar Ruzici s-a ridicat deasupra lor cu cel puţin o clasă. Turneul de tenis al Universiadei '81 a fost, astfel privind lucrurile, **turneul Virginiei Ruzici**, care s-a impus prin constanţă, prin concentrare şi dăruire, prin varietatea procedeelor tehnice, într-un cuvînt, prin CLASĂ. Cu toate astea, am observat cu plăcere emoţiile şi bucuria reţinută a Virginiei pe podiumul de premiere, satisfacţia sa de a se fi impus atît de net în faţa publicului propriu, după lungile şi istovitoarele turnee desfăşurate departe de ţară.

Celelalte premieri, merituoase de asemenea, aşa cum au fost cele de la dublu mixt (Ruzici, Segărceanu), dublu masculin (Segărceanu, Dîrzu) sau dublu feminin (Ruzici, Mihai), ne-au dus cu gîndul în urmă, la o neuitată finală de Cupa Davis, în care arena centrală de pe Progresul a ratat de foarte puţin încoronarea acelor aşi care au fost Năstase şi Ţiriac. A trecut de atunci încoace multă apă pe Dîmboviţa, dar pătimaşii tenisului n-au reuşit încă să-şi şteargă din memoric amănuntul neimplinirii acelui vis atît de frumos şi atît de aproape. Abia azi, cînd noua generaţie a tenisului românesc reuşeşte să urce treptele cele mai înalte ale unui podium instalat în vecinătatea aceluiaşi dreptunghi de zgură, avem dreptul la un sentiment de mulţumire după o reuşită care pare să relanseze tenisul românesc.

Bucuria de a primi aur în faţa propriilor spectatori

Joi după-amiază, finală la 200 m spate fete. Tribunele sînt încinse de soare şi de cursele făcute cu puţin înainte de Jill Sterkel şi Kris Kirchner. Se fac pariuri pe ţigări, bomboane şi gumă de mestecat pentru cursa lui Carmen. Cristina Şoptereanu este sigură că eleva ei nu va rata astăzi nici o finală de spate : **Contăm pe încă o medalie. Carmen este mai bună ... decît la Olimpiada de la Moscova.** E zăpuşeală şi de la stadionul „23 August" se aud aplauze puternice. Probabil că a început săritura cu prăjină. Apar concurentele de la 200. Suzan Welsh zîmbeşte cuiva de la masa presei. Ritualul obişnuit dinaintea startului şi pocnetul pistolului ne eliberează de o parte din emoţii. Prima lungime de bazin este parcursă umăr la umăr : Carmen încadrată de Kim Carlisle şi Suzan Welsh. Apoi româncа forţează, americancele nu rezistă ritmului şi pierd teren. **Simţeam atunci victoria foarte aproape şi nu m-am mai gîndit prea mult la timp. Poate, dacă trăgeam tare de la început, scăpam de obsesia recordului mondial al lui Rica Reinisch.** Şi totuşi 2 : 13,21 — nou record mondial universitar, record naţional şi un prim acont din revanşa la Kim şi Suzan, care o învinsese şi la campionatele americane şi care, acum, sosiseră la nu mai puţin de şase secunde de învingătoare.

Duminică după-amiază, finală la 100 m spate fete. Lucrurile se petrec întocmai ca joi. O singură diferenţă : cele două adversare sosesc numai la două secunde de Carmen. Cristina Şoptereanu : **Carmen este mai puternică decît eu. Are mai multă forţă şi s-a maturizat. Ştie să vrea şi are şi resurse pentru asta.** După Moscova se vorbea insistent de retragerea ei, Mexicul trezind în rîndul amintirilor mai repede decît se cuvenea. **Au urmat cîteva luni îngrozitoare. Speram să scot un timp bun la Balcaniadă, dar nu mi-a ieşit. Veneam la bazin, făceam cîteva lungimi şi plecam acasă. Colac peste pupăză, antrenoarea s-a îmbolnăvit de hepatită. Eram copleşită. N-a trecut mult şi am intrat şi eu la operaţie, deviaţie de sept.**

(Vineri după-amiază, un mic intermezzo între probele de mai sus, finală la 100 m fluture fete. Prima şansă, Jill Sterke. Carmen îşi stăpîneşte greu emoţia şi „fură" de două ori startul. **N-am „furat" startul, prima dată am vrut să intru în apă şi apoi s-a întîmplat să alunec. Iar emoţii nu aveam pentru că nu aşteptam nimic de la o probă la care îmi numărăm participările pe degetele unei singure mîini.** Jill Sterkel se instalează în frunte iar compatrioata sa, Carol Borgman, foarte aproape. În planul secund al cursei, Bunaciu cu australianca Susie Woodhouse. Se formează două cupluri cu şanse la podium, rivalităţi încheiate cu un record mondial universitar — Jill Sterke — şi un record naţional — Carmen Bunaciu) „Fluturele" a **fost o surpriză şi pentru mine. Proba în sine e un fel de hobby şi îmi face o mare plăcere.** Deşi nu intra în vederile nimănui, acest loc trei este un alt semn sigur al valorii dobîndite în aptrenamentele reîncepute puternic în ianuarie. Cristina Şoptereanu: **După ce am ieşit şi eu din spital, am luat-o, aş zice, de la capăt, Carmen, psihologul Ovidiu Grămădoiu de la Centrul de medicină sportivă şi cu mine. Carmen a muncit enorm, operaţia pe care i-o făcuse dr. Ştefan Udrescu de la Colţea dădea roade şi acumulările ei erau evidente. La 14 ani n-o puteam încărca cu un program dificil. Înotătoarele din R.D.G. dau totul la 14 ani, dar Carmen astăzi este foarte bună, la această virstă organismul ei răspunde bine la efort. În plus, este la fel de disciplinată şi are multă ambiţie.** Recordul lui Reinisch la 200 m nu este prea departe, 1.44 secunde fiind o diferenţă care putea să cadă chiar în aceste zile la Bucureşti. **Cu o concurenţă strînsă, care să mă calce pe coadă, să mă stimuleze, poate că l-aş doborî. După cîte ştiu, Rica Reinisch este şi ea operată acum, iar, pe de altă parte, în acest an am cea mai bună performanţă din lume.** Vine Balcaniada, mai vin şi europenele, deci trenuri mai sînt. Carmen Bunaciu — două medalii de aur, una de bronz, două recorduri mondiale universitare şi un record naţional. De ani de zile n-a reuşit să prindă nici o vacanţă cu familia, chestiune care nu se va întîmpla nici în vara asta, cînd va pleca cu totul la mare să se odihnească şi să se bronzeze. Ce ar mai fi de spus ? **Aş vrea să mulţumesc spectatorilor. Mă simt extraordinar de bine cînd îi aud încurajîndu-mă, mai ales înaintea startului. Dealtfel, dacă universiada noastră este o reuşită, şi este numai dacă socotim recordurile mondiale stabilite, o mare contribuţie au avut-o spectatorii care au umplut micile tribune ale piscinei de la „23 August", admirabil pregătiţi pentru întîlniri de asemenea anvergură. Cred că acest lucru m-a făcut să nu renunţ la luptă şi să mă mulţumesc cu medaliile mexicane ; bucuria de a primi aur în faţa spectatorilor români.**

Carmen Bunaciu, imbatabilă la 100 şi 200 m spate

Florin Segărceanu, un jucător despre care se vorbeşte tot mai des şi tot mai frumos

15 atleţi români pe podium

Duminică seara, la lumina reflectoarelor de la „23 August", s-au încheiat întrecerile atletice şi, vorba lui Hristache Naum, parcă ne-au plecat copiii. Au fost reuniuni de neuitat, cele mai puternice organizate vreodată la noi, au căzut, ca popicele, recordurile mondiale universitare, iar tricolorii s-au comportat peste aşteptări, obţinînd 15 medalii (2+4+9) şi depăşind astfel confortabil obiectivul propus, 6 medalii. Ei au realizat şi 2 noi recorduri naţionale, Pal Palffy la 110 metri garduri, Corina Ţîfrea la heptatlon. Universiada '81 anunţînd un frumos revirriment al atletismului nostru, sub cota lui valorică la Olimpiada de la Moscova. Vorba cuiva, numai de-ar ţine.

Ca de obicei, fetele ne-au adus cele mai mari satisfacţii. Onorînd tradiţia, isprăvile de altădată ale Liei Manoliu şi Argentinei Menis, Florenţa Crăciunescu a cîştigat la disc, aruncînd 67,48 m, schimbînd astfel bronzul de la Mexico în aur. Meritoriu s-a clasat şi Mariana Ionescu, 61,84 m, locul 3, intîietatea în proba respectivă disputîndu-se la un moment dat, în familie, Florenţa şi Mariana fiind surori. A învins mezina, reconfirmînd acel 68,98 obţinut, în iunie, la Bratislava şi înscrîndu-se ca una din cele mai serioase candidate la „peste 70 de metri", graniţă prezentante au dat o replică puternică celebrei săritoare sovietice Tatiana Kolpakova, campioană şi recordmană olimpică. Ba mai mult. Pînă la cea de a cincea încercare, penultima, româncele conduceau, Anişoara Cuşmir cu 6,77 m, Vali Ionescu cu 6,61 m, toate privirile fiind aţintite spre groapa cu nisip, în jurul căreia părea să se întîmple una din marile surprize ale Universiadei '81. În penultima tentativă însă, Kolpakova a aterizat la 6,83 m şi a cîştigat. Româncele s-au văzut nevoite să se mulţumească, în ordinea de mai sus, cu medaliile de argint şi, respectiv, bronz, dar acestea strălucesc cu atît mai tare cu cît, pe cînd Kolpakova devenea campioană olimpică la Moscova, foarte tinerele Cuşmir şi Ionescu nici nu figurau pe lista primelor 10—15 săritoare din lume !

E tîrziu azi, cînd peste concursul atleţilor a căzut cortina de atîtea zile, să procedăm la o trecere în revistă a tuturor probelor. Cotidianele au relatat, cu lux de amănunte, la timpul potrivit, aşa că nu vom mai reveni. Vom sublinia însă că, într-o companie mai mult decît selectă, 747 de atleţi din 59 de ţări, în prezenţa şi în luptă cu o sumedenie de campioni de elită, tricolorii s-au comportat bine, urcînd de 15 ori pe podiumul de onoare. Au mai cucerit medalii de argint Gyorgy Marko

Doina Melinte a trecut pe Dorio undeva în urmă şi, peste cîţiva metri, va trece linia de sosire. Cronometrele se vor opri la 1 : 57,81, record personal

peste care n-au trecut decît 3 aruncătoare, Melnik, Jahl şi Vergova, ultima dintre ele depăşită de Florenţa la Balcaniada de la Atena.

A şasea şi ultima zi de întreceri a fost aureolată de izbînda Doinei Melinte, învingătoare la 800 de metri după ce, ratercuri, îşi adjudecase medalia de argint la 1 500. Duminică, tot italianca Dorio, prima la 1 500, părea favorita numărul 1, creditată de timpii anteriori şi de prestaţia din proba cîştigată. Trei sferturi din finală aşa a şi fost, Dorio conducînd plutonul, după care, în urmele tribunelor, Doina a declanşat un atac furibund pe ultima linie dreaptă şi, luînd parcă un nou start după 700 de metri, a trecut prima, cu un avans substanţial. Fericită, ea a mai alergat 10 metri, pînă la gardul spre peluză. Şi-a îmbrăţişat soţul, pe Dorin Melinte, fost alergător şi campion la 400 m garduri, i-a mulţumit antrenorului Nae Mărăscscu, el însuşi la fel de emoţionat. Doina ne-a declarat „am visat azi-noapte medalia", adăugînd, printre flashurile zecilor de fotoreporteri, că „în clipa cînd am intrat în ultima linie dreaptă, am simţit că n-am visat degeaba". Alături, Dorio se certa cu cîţiva ziarişti italieni. Aceştia, guralivi de fel, îi reproşau că n-a fost suficient de antrenată, dar Dorio i-a pus la punct, afirmînd că „nu totdeauna picioarele te ascultă şi romînca a avut un finiş irezistibil". Cum o bucurie nu vine niciodată singură, Tudoriţa Moruţan a intrat în posesia medaliei de bronz, situaţia pe podiumul de premiere la 800 m semănînd cu cea de la disc, romîncele ocupînd locurile 1 şi 3. Să mai consemnăm că timpul Doinei, 1:57,81, a însemnat un record personal, foarte valoros, la numai 21 de sutimi de secundă de cel mondial universitar.

Dramatică a fost întrecerea săritoarelor în lungime, în care tinerele noastre re-

(10 000 m) şi Pal Palffy (110 m garduri). Pe lista medaliaţilor cu bronz şi-au trecut numele, alături de cei ci'aţi, Corina Ţîfrea (heptatlon), Liviu Pe[illegible] (10 km marş), Ion Zamfirache (disc), Maria Radu

La lungime, Anişoara Cuşmir şi Vali Ionescu (în imagine) i-au dat mari emoţii campioanei olimpice. Pînă la urmă, Kolpakova a cîştigat, dar româncele au ocupat, în ordinea de mai sus, locurile 2 şi 3

(3 000 m), Gheorghe Buruiană (maraton) şi ştafeta feminină de 4X100 m, formată din Steluţa Vintilă, Stela Manea, Ileana Korodi şi Elena Tăriţă.

Altfel zis, atleţii şi, mai ales, atletele din România şi-au adus o contribuţie însemnată la izbînda şi farmecul celei de a XI-a ediţii a Jocurilor Mondiale Universitare, în cadrul căreia, pe stadionul „23 August" din Bucureşti, au fost doborîte 17 recorduri ale competiţiei, asta în condiţiile în care doar cursa de 50 de kilometri marş a lipsit pentru ca programul Universiadei '81 să se confunde cu cel al Olimpiadei de la Moscova !

Discul de aur

Da, acesta e discul cîştigător, pare să zică Florenţa Crăciunescu. Ea îl va arunca, asemenea unui buzdugan din poveşti, hăt departe, la 67,48 m, devenind campioană mondială universitară într-o probă în care româncele, Lia Manoliu, Argentina Menis, au avut totdeauna un cuvînt greu de spus. După încheierea festivităţii de premiere, l-am abordat pe antrenorul proaspeţei laureate, profesorul Dan Serafim.

— Aţi scontat pe victorie ?

— Da, dar mi-a fost teamă. Azi noapte n-am prea dormit. De cînd cu Universiada, m-am luat de fumat. De dimineaţă cred că am terminat 50 de ţigări, dar pe multe le-am stins la jumătate. N-aş fi avut, cred, atîtea emoţii dacă n-ar fi fost, pentru Florenţa, cel dintîi mare concurs organizat în faţa publicului nostru. Aşa, am simţit că e o datorie în plus şi mă bucur că s-a încheiat totul cu bine.

— Care e prima calitate a Florenţei ?

— Dîrzenia şi modul de a lansa discul.

— Adică ?

— E o tehnică foarte complicată. Chiar şi degetul mic contribuie la lansare. Lucrez cu Florenţa de 8 ani şi pot spune că a făcut progrese enorme. Mai are însă de învăţat cîteva secrete. Timpul nu-i trecut, are doar 26 de ani.

— Asta înseamnă mult ?

— E încă prea crudă pentru mari performanţe. Acestea vin, la disc, pe la 28—30 de ani.

— Aţi lucrat şi cu Lia Manoliu ?

— Da, deşi campioana olimpică din Mexic era mai în vîrstă ca mine ! Asta am încercat şi încerc, să fac din Crăciunescu: o nouă Lia Manoliu !

— Veţi reuşi ?

— Sigur. Pînă la 70 de metri i-a mai rămas puţin.

Pe locuri, fiţi gata, start!

Cu cea mai lungă săritură înregistrată vreodată pe un stadion românesc, 8,23 m, ungurul Szalma a devenit campion al Universiadei '81. Deşi concursul a fost, după opinia specialiştilor, cel mai tare din Europa în acest an, Gheorghe Lina a ţinut pasul. Chiar dacă s-a clasat pe locul 6, elevul lui Carol Corbu a sărit 7.98 m, la 3 centimetri de recordul lui Mihai Zaharia, stabilit în 1939, la Kosice ● Mads Major a fost, nu încape nici o îndoială, cel mai tînăr locuitor al Satului universitar. Părinţii săi, membri ai delegaţiei Danemarcei, n-au conceput să se despartă de fiul lor în vîrstă de nici 2 ani ● Un om care, zilele acestea, a alergat mult şi cu folos, Aurel Neagu. N-a luat parte la nici o cursă, dar a fost omniprezent, făcînd poze pentru „Sportul". Mîna şi ochiul fostului recordman de tir şi-au spus cuvîntul ● Campioana olimpică de la Moscova la înălţime, italianca Sara Simeoni, declara că, dacă pierde la Bucureşti, se lasă de atletism. Din cîte am înţeles, nu glumea. Pînă şi performerii au, iată, momente de cumpănă. Cînd Sara a cîştigat, ziariştii italieni au răsuflat uşuraţi ● Proba de 10 000 m a fost, se ştie, mai lungă, încheindu-se după 10 400 de metri ? ! Numărătorul de ture Geza Almassy a încurcat borcanele şi, datorită greşelii lui, fondiştii au mai dat o dată ocol pistei ? ! Se zice însă că aparatura „Omega", instalată în dreptul liniei de sosire, a cronometrat timpii, şi la încheierea normală a cursei, eventualele recorduri avînd să fie omologate. Cei mai nedreptăţiţi a fost, susţin specialiştii, turcul Yurdanon, care a trecut al doilea la 10 000, clasîndu-se în final al patrulea. „l'Equipe" scrie că i s-a dat o medalie de consolare. Noi n-am auzit de aşa ceva ● Medaliat cu bronz la maraton, studentul gălăţean Gheorghe Buruiană a fost pregătit de o femeie ? ! Antrenoarea sa se numeşte Stefania Constantin şi a fost, pînă nu demult, o sprinteră redutabilă ● Pe stadionul „23 August", suliţele au fost readuse spre locul lansării de o instalaţie specială, pentru prima dată în funcţiune la Bucureşti. Cu una din ele, sovieticul Kuula a aruncat 89,52 m, confirmînd victoria de la ultima Olimpiadă ● Carol Corbu despre întrecerile „cangurilor" : „chinezul Zhenxian, despre care auzisem cîte ceva, m-a lăsat cu gura căscată. Dacă americanul Banks nu s-ar fi accidentat, am fi asistat la o finală de zile mari, aşa însă săritorul chinez a rămas singur la 17 metri. Mă bucur pentru Ghioroaie, un 16,55 nu-l de lei, de colo." Să adăugăm că 17,32, cît a măsurat triplusaltul lui Zhenxian, reprezintă al şaselea rezultat din istoria atletismului ● De cînd stă în Satul Universiadei, ca trimis special al ziarului „Sportul", Geo Raţchi s-a ales cu multe impresii şi cu o sacoşă „Mizuno", roşie. Apropo de „Mizuno", se zice că renumita firmă niponă a făcut la Bucureşti vînzare mai mare decît la J.O. de la Moscova ● Spre a intra în stadion, Radu Ioniţă a avut nevoie de ajutorul ziaristului Romeo Vilara. Federaţia de atletism a uitat cam repede de idolii de altădată, căci Ioniţă a fost într-o vreme recordman la 10 000 de metri. Iolanda Balaş şi Ion Moina, de pildă, au avut mai mult noroc. Au găsit bilete !

Dacă n-ar fi [illegible] şi Dorio, studenta piteşteancă Liliana [illegible] (în imagine) poate că ar fi cîştigat proba de marş. Aşa însă, el s-a mulţumit cu medalia de bronz, fecioara [illegible] după coperirea specialiştilor. Final de un rar dramatism la 3 000 de metri fete. Cînd părea să fi scăpat în învingătoare, avînd un dribls liniştitor, sovietica Ilina s-a [illegible] [illegible], fiind depăşită chiar pe linia de sosire de [illegible] Pergar. Epuizată, Ilina s-a prăbuşit, în timp ce Pergar a plîns de fericire! Doina Melinte şi [illegible] la o oră după cursa ca l-a adus [illegible] din Bacău titlul mondial universitar la 800 m. Victoria Doinei nu poate fi separată de „ochiul" şi înţelepciunea tactică a antrenorului. După 42 de kilometri, Gheorghe Buruiană s-a ales cu locul 3 la maraton şi, imediat după cursă, cu un duş cu apă minerală

Școala românească de lupte s-a impus din nou

Luptătorii români au fost din nou la înălțime ! Așa cum ne-au obișnuit, bravii elevi ai antrenorului emerit Ion Cornea-nu au adus din nou României o salbă impresionantă de medalii, consfințind o superioritate generală a echipei noastre studențești față de toate celelalte participante la concursul de greco-romane, de o claritate cum poate numai gimnastica românească se mai mîndrește. Cele șase medalii de aur obținute de luptătorii Nicolae Zamfir (categoria 57 kg), Ion Păun (62 kg), Ștefan Rusu (68 kg), Ion Draica (82 kg), Ilie Matei (90 kg) și Victor Dolipschi (+100 kg), plus cele patru medalii de argint ale lui Constantin Alexandru (48 kg), Nicu Gingă (52 kg), Gheorghe Ciobotaru (74 kg) și Andrei Vasile (100 kg) au împlinit un palmares și așa extrem de strălucitor, care scrie o nouă pagină de glorie a sportului românesc. La „libere", după o evoluție mai modestă, luptătorii români au cucerit o medalie de argint prin Gheorghe Bîrcu (la numai... 19 secunde de aur !) și două medalii de bronz prin Aurel Neagu și Gheorghe Fodore.

I-am urmărit pe luptătorii români în cele două zile ale finalelor de greco-romane, alături de mii de spectatori ai patinoarului „23 August" care i-au încurajat exemplar purtîndu-i pe aripile victoriei, spectatori pe care i-am văzut lăcrimînd de bucurie pentru Rusu, Draica sau Matei și de necaz pentru Alexandru sau Gingă. Avem o școală a luptelor, sport pe care organizatorii l-au introdus extrem de inspirat în programul celei de-a XI-a ediții a Universiadei, o școală care s-a afirmat începînd cu Pîrvulescu și Martinescu la Roma, în 1960, cu Bu-

Ion Draica pregătește atacul decisiv

larca, Baciu, Simion Popescu, Berceanu și încă alții, o mulțime, pînă la Ștefan Rusu ori Nicolae Zamfir, surprinzătorul luptător piteștean care a învins la categoria 57 de kilograme, deși se afla abia la prima sa mare competiție. Avem, de asemenea, spectatori avizați, care au savurat în cunoștință de cauză fiecare încleștare de pe saltelaua de concurs, ridicînd la cote din cele mai înalte tensiunea unei săli de peste 5 000 de locuri. Sigur că ne-am fi așteptat la o victorie a lui Constantin Alexandru, pornit ca mare favorit în disputa cu sovieticul Kazarașvili, pe care îl învinsese de 3 ori consecutiv și pe care arbitrii erau cît pe-ai să-l descalifice pentru lipsă de combativitate, însă ea i-a scăpat printre degete. Așadar am pierdut o medalie de aur dată ca sigură la 48 kg, dar am cîștigat imediat una puțin scontată, cea a lui Nicolae Zamfir, un tînăr de mare perspectivă (introdus în locul lui Botilă), care a rezistat eroic în fața rutinatului Fatkullin, de mai multe ori campion mondial și european. Zamfir nu s-a speriat însă de-loc de faima adversarului, s-a ținut bărbățește pe picioare și a cîștigat pînă la urmă prin descalificare, deschizînd astfel seria medaliilor românești cucerite la greco-romane. A urmat Ștefan Rusu, sportiv din galeria Ioландei Balaș și a lui Ilie Năstase, probabil cel mai bun luptător român al tuturor timpurilor. Campion olimpic și mondial, de 4 ori campion european, lui Ștefan Rusu nu-i lipsea din palmares decît titlul de campion mondial universitar (la Sofia, acum doi ani, luase doar argint), pe care l-a obținut de această dată cu brio. Sigur pe el, Rusu nu i-a dat nici o șansă adversarului, luptînd exact și înscriind pe tabela de marcaj punctele necesare victoriei în urma a două procedee spectaculoase. Nici cea mai mică urmă de nesiguranță, de clătinare în fața ambițiosului partener de întrecere (sovieticul Prokudin) la acest sportiv ca de piatră care este Ștefan Rusu ! Medalia de aur i-a revenit astfel simplu, aproape liniar, dar cîte ore de muncă îndelungată se află în spatele acestei ușurințe de a cîștiga și simplității a victoriei ! După o primă repriză egală, Ion Draica a izbutit să prindă cu într-un cleș-te centura adversarului, reușind un „salt" spectaculos și o „centurare laterală" care i-au adus 4 puncte și l-au purtat spre o victorie clară în fața sovieticului Aphazava. Noua izbîndă românească, a studentului constănțean Draica, a fost salutată cu urale și ropote de aplauze de sală parcă incendiată. La aceeași reuniune de neuitat, după o evoluție în care a făcut tot ce i-a stat în putință în fața unui adversar superior, Vasile Andrei a fost nevoit să se mulțumească cu medalia de argint a categoriei 100 kg.

A doua zi a finalelor s-a dovedit a fi un succes simetric pentru luptătorii români, care au cîștigat alte trei medalii de aur și două de argint. După ce Nicu Gingă, slab în „parter" ca întotdeauna, a fost învins de Benur Pașaian (U.R.S.S.), pe saltea au urcat Ion Păun și alt luptător sovietic, Giron Maharașvili. Dealtfel, majoritatea finalelor de greco-romane au pus față în față luptători români și sovietici, ale căror performanțe anterioare erau remarcabile. Reprezentanții noștri au luptat însă admirabil, avantajul terenului propriu, sau mai exact spus al tribunei care i-a susținut în picioare, fiind citeodată determinant în obținerea succesului. Cel mai bun exemplu l-a oferit finala categoriei 62 kg, în care Ion Păun a fost condus la un moment dat cu 4—0, rezultat ce părea să fi pus capăt luptei. Dar, după pauză, cînd Maharașvili a fost pus la „parter" pentru luptă pasivă, sportivul român și-a ridicat adversarul în brațe și, încurajat frenetic de mii de spectatori, l-a trîntit printr-un „suplеu" de toată frumusețea pe saltea, obținînd fixarea. De aici pînă la obținerea victoriei (6—4) și la al doilea titlu de campion mondial universitar pentru Ion Păun n-a fost decît un pas, pe care luptătorul nostru l-a făcut imediat, spre marea satisfacție a întregii săli. Numai 25 de secunde i-au lipsit lui Gheorghe Ciobotaru pentru a cîștiga cu 1—0 disputa cu sovieticul Kudriavțev. Primind însă al doilea avertisment pentru luptă pasivă, Ciobotaru a fost pus la „parter", situație în care adversarul său a știut să lupte mai bine, cîștigînd cu 3—1. În schimb, tînărul student sucevean Ilie Matei, reprezentantul nostru la 90 kg, a luptat mai bine decît ne așteptam pe parcursul întregii competiții, iar în finală a izbutit să iasă învingător și în fața lui Thomas Horschel (R.D.G.), pe care l-a întrecut la limită (3—2), dar extrem de meritat ținînd cont de tactica pe care a aplicat-o foarte bine în a doua repriză. Cel de-al șaselea succes românesc la luptele greco-romane a fost adus de greul Victor Dolipschi, un adevărat Hercule al ținuturilor carpatine, care a cîștigat cu 2—0 (scor stabilit în chiar primul minut) în fața iugoslavului Nemișevici.

Notînd încă o dată palmaresul excepțional al luptătorilor români la greco-romane, care au format o echipă în care toți cei 10 sportivi au cucerit cîte o medalie, șase din ele de aur și patru de argint, să nu uităm a aminti aici și numele celor care au făurit, în lungile săptămîni și luni de antrenament, împreună cu sportivii, succesele acestei discipline, adică numele antrenorilor lotului nostru reprezentativ, începînd cu Ion Cornea-nu și continuînd cu I. Cernea, N. Pavel, S. Popescu, ca și pe cel al doctorului N. Poienteanu. În concluzie, și cu ocazia celei de-a XI-a ediții a Universiadei, luptătorii români de la greco-romane au răspuns prezent, ca de fiecare dată cînd au de apărat faima și onoarea sportivă a Rom-niei socialiste.

Pe cea mai înaltă treaptă a podiumului, Nicolae Zamfir, aflat abia la prima sa mare competiție

Medalii de aur pentru floreta feminină

Echipa feminină de floretă a României (Violeta Țurcan, Marcela Moldovan, Elisabeta Guzganu, Csila Ruparcsics și Aurora Dan) a devenit campioană mondială universitară după o finală dramatică în compania floretistelor sovietice. Învingînd în semifinale echipa Franței (cu campioana olimpică Pascale Trinquet în formație) cu 9—1 (!!), româncele au abordat finala cu mult curaj și încredere în forțele proprii, în ciuda unei evidente inferiorități „la calculul hîrtiei", cîștigînd clar, detașat. La încheierea concursului, antrenorul Ștefan Haukler (fost component al echipei de floretă masculină, campioană mondială la Montreal, în 1976), ne-a declarat :

„Mă bucură enorm succesul fetelor noastre, mai cu seamă că el a fost obținut de o echipă tînără, cu certe elemente de perspectivă. Rezultatul este în măsură, cred eu, să relanseze floreta feminină românească în elita mondială, după o perioadă de stagnare. Atu-ul echipei noastre, pe lîngă pregătirea tehnică și fizică, a fost extraordinara combativitate cu care fetele au abordat fiecare întîlnire. Am reușit, zic eu, să le fac să înțeleagă că scrima nu mai este doar o simplă competiție a valorilor, o dispută a „cărților de vizită", ci o luptă în adevăratul sens al cuvîntului ! Din punct de vedere tactic, cred că am reușit de această dată cîteva surprize, așa cum a fost înlocuirea lui Ruparcsics cu Guzganu tocmai în întîlnirea cu proaspăta cîștigătoare a titlului individual, sovietica Ana Dimitrenko. Guzganu a luptat exemplar și a cîștigat disputa cu 5—3, ceea ce s-a dovedit a fi un adevărat moment psihologic pentru soarta meciului. Așteptăm cu încredere prima ediție a Campionatului european de scrimă, care se va desfășura în toamnă, în Italia".

Ștefan Rusu, campion al campionilor la greco-romane, și-a arătat încă o dată înalta sa clasă. Este numai o impresie că adversarul său va scăpa. Acum cînd din palmares nu-i mai lipsește nici un titlu, Ștefan Rusu speră să-l doboare pe cel neoficial de cel mai bun luptător român al tuturor timpurilor

Pentru prima oară în elita baschetului mondial

În penultima zi de competiție, baschetul feminin românesc și-a încheiat cu brio tentativa de ieșire din anonimat, cunoscînd cel mai mare succes al său : medalia de bronz a Jocurilor Mondiale Universitare.

Un loc alături de echipele Uniunii Sovietice și Statelor Unite înseamnă și la fete, nu numai la băieți, un veritabil certificat de valoare, cu atît mai mult, cu cît el a fost obținut nu într-un turneu oarecare, ci într-o competiție dură, maraton în care s-au desprins echipele tehnice, bine pregătite fizic și cu moral de învingătoare.

Astfel, meciul cu sportivele chineze, a căror îndemînare și viteză de joc lasă puține șanse adversarelor, ni s-a părut tipic pentru saltul înregistrat de studentele antrenate de Traian Constantinescu și Gabriel Năstase. Atacuri poziționale eficiente și, în sfîrșit, un procentaj ridicat în ceea ce privește aruncările de la semidistanță, un pressing adeseori sufocant pentru partenerele de joc, contraatacuri ce ridicau tribunele în picioare și o apărare activă au făcut ca în final diferența de scor să fie de zece puncte : 72—62.

Așadar, locul trei după U.R.S.S. și S.U.A., la capătul atîtor ani de muncă și de speranță, poziție ce ridică prestigiul baschetului românesc, mai ales că miercuri, băieții își dispută și ei aceeași medalie, în compania uneia dintre primele echipe ale baschetului mondial Iugoslavia postură, de asemenea, inedită în istoria acestui sport în România.

La ora la care revista noastră pleacă spre tipar, se dispută ro-nd-le ultimei zile a Universiadei '81, această mare întrecere sportivă, mare manifestare a păcii și prieteniei dintre studenții lumii. Joi e programată, pe stadionul „23 August", festivitatea de închidere.

Paginile de sport au fost scrise de OVIDIU IOANITOAIA (gimnastică, atletism), DUMITRU GRAUR (lupte, tenis), RĂZVAN BĂRBULESCU (natație, baschet) ; fotografiile au fost realizate de GHEORGHE AMUZA, AUREL NEAGU, EMANUEL TÂNJALĂ ■

NADIA COMANECI, CEA MAI BUNA GIMNASTA A LUMII

Flacăra Redacție: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția **Viața politică** (Mihai Pelin, Dumitru Eliade, Ion D. Goia, Ilie Purcaru, N. Grigore Mărășanu) – 26 00, 25 66; Secția **Economie, Știință, Sport** (Ovidiu Ioanițoaia, Lionel Nițescu, Liviu Timbus) – 14 57, 25 59; Secția **Cultură-Învățămînt** (George Arion) – 25 60; Secția Scrisori, Probleme sociale cetățenești (Adrian Donatoiu, Tudor Octavian, Mihai Stănescu, Marga Nedelea) – 21 30, 25 58; **Administrație** – 21 24; **Fotoreportaj** – 25 42; **Secretariat de redacție** (Dan Brîlădeanu) – 21 23, 25 59, 20 72; **Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE** – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50; **Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE** – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; **Redactor șef** – 17 60 10 interior 20 02; Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136–137, telex: 11126, București, strada 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI 41505

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — în județul Tulcea

Posturile de radio și televiziune continuă să transmită, în timp ce revista noastră se îndreaptă spre tipar, relatarea vizitei pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, o efectuează în unități economice ale județului Tulcea. Împreună cu secretarul general al partidului se află tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Emil Bobu, Cornel Burtică, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ștefan Andrei. Rigorile procesului tipografic ne împiedică de a relata și prin intermediul imaginii desfășurarea vizitei. Prezenți în fața posturilor de radio și televiziune, consemnăm vibrantă manifestare a sentimentelor de recunoștință și adînc devotament pe care oamenii muncii de pe meleagurile tulcene, alături de întreaga națiune, le nutresc față de conducătorul partidului și statului nostru.

Înscriindu-se în stilul de muncă de mare dinamism al secretarului general al partidului, noul dialog cu făuritorii bunurilor materiale evidențiază preocuparea constantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru examinarea la fața locului a modului cum sînt transpuse în viață programele complexe de dezvoltare și optimizare a economiei naționale elaborate de cel de-al XII-lea Congres al partidului, menite să asigure propulsarea României socialiste pe orbita unei civilizații superioare.

Pretutindeni, pe traseul vizitei, oamenii muncii tulceni îl ovaționează îndelung pe cel mai iubit fiu al națiunii noastre, dăruindu-i buchete de flori, într-o spontană și emoționantă manifestare a unității de nezdruncinat a clasei noastre muncitoare, a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general. Aceste manifestări se constituie în tot atîtea dovezi grăitoare ale hotărîrii colectivelor de lucrători de a da viață indicațiilor și recomandărilor secretarului general al partidului, care reprezintă un însuflețitor și mobilizator program de acțiune în vederea îndeplinirii exemplare a prevederilor actualului cincinal, a înfăptuirii obiectivelor Congresului al XII-lea al P.C.R.

Succese în cinstea marii sărbători

23 August dintîi a fost mai ales o zi de muncă.

Pentru că a-ți dobîndi și a-ți păstra libertatea și demnitatea națională și cu prisosul este — mai ales între Carpați și Dunăre — cea mai aprigă muncă dintre munci. Tocmai de aceea 23 August este și va rămîne la români cea mai mare zi de sărbătoare. Adică de cîntare, de floare și de soare. Și fiindcă sîntem ceea ce devenim, sărbătorile noastre au devenit arcurile de triumf ale muncii noastre. Deci edificii trainice și fastuoase ale faptelor de muncă de fiecare zi. Anume? Iată-le doar pe acelea deosebit de importante :

Concepută de specialiști români și dotată în cea mai mare parte cu utilaje realizate de industria noastră, Fabrica de uree de la Combinatul de îngrășăminte chimice din Bacău produce la parametrii proiectați utilizînd stripparea ca procedeu tehnic pentru prima dată în România. Cele 420 000 de tone producție anuală sînt destinate agriculturii. Domeniu din care săptămîna trecută am consemnat faptul încheierii recoltării grîului în județele Prahova, Vrancea, Constanța, Dîmbovița, Tulcea, Argeș, Bacău. Tot agriculturii i-au dedicat succesul lor și constructorii de mașini agricole de la Întreprinderea mecanică Ceahlău, din Piatra Neamț : au fost livrate către beneficiari primele o sută de mașini de semănat. Iată deci un succes autentic și un exemplu de cum poate fi scăzut prețul pîinii-pîine ! Știri

(Continuare în pagina 4)

MIRCEA MARIUS ■

În continuarea efortului nostru susținut de reconsiderare a gîndirii științifice prioritare românești, după amplul interviu acordat de acad. Ștefan Milcu colaboratorului nostru Liviu Petrina, publicăm, în pagina 8, o nouă intervenție în favoarea regretatului Ștefan Odobleja, genialul precursor al ciberneticii actuale, înlăturat printr-o mare nesănsă de la beneficiul moral al descoperirii sale. Nesănsa aceasta nu a fost numai a lui Ștefan Odobleja, ci a noastră, a tuturor și sîntem bucuroși că înțelegerea acestui adevăr cîștigă teren, și între oamenii de știință, și între cititorii obișnuiți ai revistei. Tuturor le vom găzdui și în viitor intervențiile.

Universiada '81 — rămas bun, semn de gratitudine

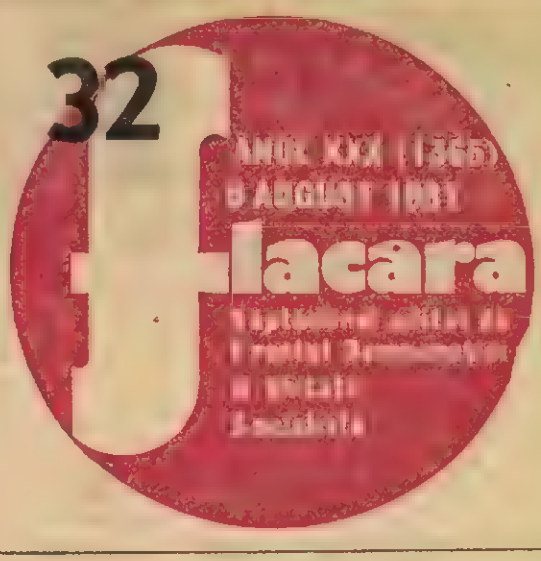

„Cea mai de preț realizare — munca înfrățită a tuturor fiilor acestor străvechi meleaguri"

Interviu cu tovarășul NICOLAE VEREȘ, prim-secretar al Comitetului județean Mureș al P.C.R.

— Stimate tovarășe prim-secretar, pornind de la realitatea incontestabilă că județul Mureș se situează pe primele trei locuri la o serie de produse de bază (carbid, gaz metan livrat și zahăr — locul I, energie electrică — locul II, îngrășăminte cu azot și geamuri — locul III), vă rugăm să procedați la o succintă prezentare a economiei județului în context național.

— Doresc să relev că, și în județul Mureș, suflul înnoitor care a cuprins toate domeniile activității economico-sociale, îndeosebi în perioada ultimilor 16 ani, este indisolubil legat de prodigioasa activitate desfășurată în fruntea partidului și a statului nostru de către tovarășul Nicolae Ceaușescu. Viziunea sa riguros științifică și-a găsit o întruchipare vie în documentele Congresului al XII-lea, ale Conferințelor naționale, în recentul Congres al consiliilor oamenilor muncii. Datorită aplicării consecvente a politicii Partidului Comunist Român de dezvoltare complexă, armonioasă și echilibrată a tuturor zonelor și județelor țării și, totodată, grijii deosebite pentru ridicarea nivelului material și spiritual al tuturor fiilor patriei, județul Mureș a cunoscut realizări spectaculoase. Numai în cincinalul precedent, fondurile de investiții alocate județului Mureș s-au ridicat la impresionanta cifră de 18 miliarde lei. Adăugînd la aceasta că județul Mureș realiza încă în 1970 o producție industrială anuală de peste 10 miliarde lei, este explicabil de ce ne situăm azi între județele care au un grad de dezvoltare peste media pe țară. Azi, pentru realizarea echivalentului producției industriale a anului 1965, ne

(Continuare în pag. 16—17)

MIRCEA BUNEA ■

Presa : oglindă a realității, dar și armă transformatoare

Cînd se vorbește despre presă se folosește cu generozitate termenul de „oglindă". Ea „oglindește", ea „reflectă". Și pînă la un punct așa este. Să luăm numai perioada care a trecut de la evenimentele din August 23 și pînă azi. Îi este greu, dacă nu aproape imposibil, celui care vrea să cerceteze istoria acestor ani fără să apeleze la un izvor atît de important cum este presa. Toate actele politice fundamentale și nu numai, își găsesc oglindirea și eșafodajul justificativ în coloanele ziarelor și revistelor. O reflectare obiectivă, exactă, o motivare deseori amplă, cuprinzătoare a condițiilor istorice ale momentului — politice, sociale, economice — care au determinat actul respectiv și ceea ce dă un plus de carate acestui izvor documentar, sînt consecințele în timp reflectate de presă pe toate planurile vieții economice, politice, sociale a legii, a hotărîrii, deci a actului politic oglindit în paginile sale. Ea oglindește în același timp o evoluție spre o nouă conștiință de sine a unui întreg popor, formarea conștiinței socialiste a acestui pămîntean care, pentru prima dată în milenara istorie a neamului său, se simte stăpîn în propria sa țară. Și răsfoind paginile publicațiilor care au apărut în acești ani pe teritoriul patriei noastre, indiferent de limba în care au fost editate, fenomenul poate fi urmărit în toată spectaculoasa sa devenire cu momentele sale dramatice, entuziaste, toate însă pline de încredere în partidul călăuzitor. Găsești, cu titlu de exemplu, bineînțeles — dar cît de impresionant de numeroasă este galeria acestor

(Continuare în pagina 2)

P. ISPAS ■

În acest număr :

„NU DE NOU TREBUIE SĂ NE TEMEM, CI DE STAGNAREA ÎN GÎNDIRE" (pag. 6—7) ● O nouă confirmare a eficienței tratamentului cu Boicil (pag. 9) ● Sub semnul urgenței : Cauza apelor curate (pag. 10—11) ● Revistele școlare, o înflorire peste vremuri a unor vocații pentru cultură, în condițiile socialismului (pag. 25) ● SPORT — UNIVERSIADA 1981

Durată

Cînd am început acest vers aveam
cu cîteva secunde mai puțin.

Acum o literă eram mai tînăr.

Mai bătrîn, la capătul versului,
la fel de bătrîn dacă l-aș întrerupe
aici,
dacă nu l-aș fi început niciodată
ori dacă n-aș scrie versuri de fel.

E un mod de a fi, chiar și într-acest
chip
egalul lui Shak...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat noul pod Grant

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a vizitat, în cursul dimineții de miercuri, 29 iulie 1981, noul pod Grant — important obiectiv edilitar-urbanistic al Capitalei — care în aceeași zi a fost deschis circulației rutiere.

Realizarea acestei mari și complexe lucrări se înscrie în cadrul vastului program de sistematizare a Bucureștiului, elaborat din inițiativa secretarului general al partidului — program care urmărește să confere Capitalei patriei noastre atributele unei metropole moderne, dotată cu frumoase și trainice ansambluri arhitectonice, cu rețele de trafic din cele mai eficiente.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost însoțit în această vizită de tovarășul Gheorghe Pană, prim-secretar al Comitetului municipal București al P.C.R., primarul general al Capitalei.

La sosire, secretarul general al partidului a fost salutat de tovarășii Vasile Bulucea, ministrul transporturilor și telecomunicațiilor, Gheorghe Dumitru, prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 1, de proiectanți și arhitecți și alți specialiști care au realizat acest important obiectiv edilitar.

Formații de montori, betoniști, sudori și dulgheri din cadrul Centralei de construcții feroviare, care au construit noul pod Grant, precum și numeroși locuitori din această zonă au întîmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu cu multă căldură, cu sentimente de profundă dragoste și prețuire. Ei au exprimat bucuria de a-l avea în mijlocul lor pe secretarul general al partidului în ziua cînd marea magistrală urma să fie dată în folosință, preluînd de la vechiul pod un trafic de cea mai mare intensitate.

Prezentînd noua realizare a constructorilor bucureșteni, inginerul-șef al grupului de șantiere, Liviu Vasiliu, a relevat importanța economică pe care o prezintă pentru traficul rutier din această zonă a Capitalei noul pod Grant, care asigură legătura directă dintre cartierele Drumul Taberei, Militari, Cringași și Giulești cu zonele Griviței, 1 Mai și Scînteia, avînd o capacitate de transport de 8 000 vehicule convenționale pe oră sau 3 000 de vehicule fizice, față de 500 cît putea să cuprindă vechiul pod. Într-o singură oră, pe noul pasaj vor putea trece cu mijloacele de transport în comun (între care se vor include și tramvaiele) circa 20 000 de călători într-un flux continuu și sigur.

Noul pod Grant se impune și ca o realizare de vîrf în domeniul construcțiilor rutiere. Astfel, pasajul principal are o lungime de 585 m, cu 31 de susțineri, distanța între picioare variind între 17 și 30 de metri. Podul este completat cu cele două rampe la capete — rampa Turda de 400 m și rampa Cringași de 315 m. Lățimea podului măsoară 24 de metri, din care 21 de metri îi constituie carosabilul, ce dispune de cîte trei benzi de circulație pe fiecare sens.

În sfîrșit, podul mai dispune de trotuare pentru pietoni, măsurînd 600 m lungime, de scări de urcare și coborîre spre stațiile de tramvai din Griviței și Giulești, de pasaje subterane pentru ambele artere rutiere, precum și de „bretele" speciale care asigură accesul fluent al autovehiculelor spre calea Griviței și Giulești în ambele sensuri de circulație.

Execuția acestei lucrări, care a început în noiembrie 1979, s-a făcut în condiții deosebite, atît peste liniile feroviare ale complexului București Nord, cît și peste cele două artere Griviței și Giulești, ceea ce a impus adoptarea unor soluții constructive moderne, de o deosebită eficiență și rapiditate. Deoltfel, constructorii au reușit să devanseze cu 6 luni termenele de realizare a pasajului, grăbind intrarea în folosință a acestei importante căi de trafic.

Odată cu ridicarea noului pod Grant au început și lucrările de sistematizare a zonelor situate în apropierea capetelor podului, în special a cartierelor Cringași și Turda. În fața unor machete, arhitectul șef al Capitalei, Alexandru Budișteanu, a prezentat tovarășului Nicolae Ceaușescu soluțiile de sistematizare a acestor zone, precum și soluțiile adoptate de edili în modernizarea celor două trasee. S-a arătat, astfel, că în zona Cringași-Giulești se va ridica în curînd un cartier cu 13 700 de apartamente și cu o rețea comercială însumînd 12 000 mp. La rîndul ei, strada Turda, avînd o largă deschidere, cu trei fire de circulație pe fiecare sens va fi încadrată de un ansamblu urbanistic ce va însuma în final 4 300 apartamente și o suprafață comercială de 2 500 mp.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut cuvinte de apreciere pentru proiectanții și constructorii bucureșteni, care au înălțat acest frumos și modern pasaj, precum și edificiile care au început să apară în peisajul celor două cartiere mărginașe și i-a felicitat cu căldură, urîndu-le noi succese. Totodată, secretarul general al partidului a indicat ca planurile de sistematizare a zonelor din imediata apropiere a podului să cuprindă și spații verzi.

În ce privește transportul în comun, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut edililor să grăbească instalarea liniilor de tramvai pe noul pasaj, și crearea unor noi trasee care să permită o legătură directă și rapidă între cartierele Drumul Taberei și Casa Scînteii.

Directorul general al I.T.B., general maior Marin Bălteanu, a prezentat soluțiile concepute pentru construcția liniilor de tramvai, arătînd, în acest sens, că s-a asimilat în țară o nouă șină de o concepție specială, cu inserții laterale de cauciuc, prin care se realizează o siguranță sporită în circulație și o diminuare a zgomotului. S-au relevat în acest sens avantajele deosebite ale generalizării transportului cu tramvaiul, care, pe lîngă sporirea capacității de transport, asigură economii de energie de peste 15 la sută față de transportul cu autobuzele și o scădere a cheltuielilor de întreținere cu 25 la sută.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat ca soluțiile prevăzute să fie extinse, iar transportul din aceste zone să fie asigurat, în principal, cu tramvaiele.

În încheierea vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat, din nou, constructorilor felicitări și le-a cerut să finalizeze cît mai curînd obiectivele secundare ale acesteia, astfel încît zona aceasta să-și preia atribuțiile urbanistice și de trafic care să asigure scopurile pentru care a fost conceput și creat noul pod Grant.

La plecare cei prezenți au făcut tovarășului Nicolae Ceaușescu aceeași caldă manifestare de stimă și dragoste, l-au ovaționat îndelung, au scandat cu însuflețire „Ceaușescu — P.C.R.".

Presa: oglindă a realității, dar și armă transformatoare

(Urmare din pagina 1)

„exemple" — chipuri, profiluri de oameni cu toate spasmele transformării lor într-un bine, biografii și fapte de eroism care au inspirat pagini nemuritoare în literatura noastră contemporană, pînze și monumente care au intrat definitiv în fondul de valori al culturii noastre socialiste. Și mai găsești, prin truda de albină a reporterului, vai, nu o dată ultat, descrierea pînă la detaliu a fiecărei mari bătălii date pentru a ridica țara pe culmile unde se află azi, pentru a crea condiții ca acești minunați, cuminți, cinstiți și harnici oameni de la orașe și sate să se bucure, pe măsura marelui drept pe care îl au, de toate roadele existenței civilizate și din ce în ce mai îmbelșugate.

Termenul „a oglindi" luat în limitele sale stricte exclude transformarea, oglinda neavînd posibilitatea decît de a arăta exact, absolut obiectiv ceea ce este și așa cum este. Or, presa comunistă, încă de la înființarea sa, și-a propus și a reușit cu succese din ce în ce mai mari, pe măsura maturizării ei, să fie și o armă transformatoare. O armă de luptă a partidului, a clasei muncitoare, a întregului popor, curajoasă și dreaptă, cinstită și demnă, care s-a aruncat în marile bătălii duse de popor fără rezerve, fără ezitări, cu devotament și dăruire pentru cauza partidului, a poporului. Nu vrem să facem istorie în aceste însemnări, dar nu putem să nu amintim atitudinea fermă luată împotriva fascismului și înrobirii țării Germaniei hitleriste de presa comunistă, social-democrată, de publicațiile de orientare progresistă și democratică. Știria „Scînteia" de pildă, în noiembrie 1939: „Cine vede clar primejdia care amenință țara din partea lui Hitler, nu poate să nu recunoască înăuntrul țării dușmanul principal, acela care în prima linie trebuie demascat, gonit din sînul maselor muncitoare, nimicit cu desăvîrșire, și care este agentura plătită a lui Hitler în România. Trecutul acestei organizații este un trecut de asasinat, de spionaj în favoarea Germaniei. Activitatea ei actuală este o activitate de distrugere a forțelor dornice de apărare a libertății și independenței țării". Este doar un singur exemplu din multele care se pot da și care atestă vocația de luptător a presei comuniste din țara noastră. Să ne mai amintim perioada imediat următoare războiului, de lupta dusă și de presă, sub conducerea partidului, pentru preluarea puterii de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea, de campaniile desfășurate împotriva speculei, sabotajului, de sprijinire a țăranilor în acțiunea lor revoluționară de împărțire a pămînturilor moșierești, și apoi intrarea entuziastă în marile bătălii pentru reconstrucția și construcția țării, în lupta de idei, militînd neabătut pentru triumful politicii partidului nostru.

Caracterul militant al presei a căpătat dimensiuni noi, aria sa tematică a devenit atotcuprinzătoare, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului. Eliberată de balastul unor închistări și do me presa și-a căpătat firească libertate de mișcare pusă în mod conștient în slujba triumfului politicii interne și externe a partidului. În concepția secretarului general al partidului, presa este așezată sub unghiul ancorării necondiționate în realitate, a luptei pentru triumful adevărului, a păcii și colaborării internaționale. Sînt nenumărate îndemnurile adresate presei de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a căuta în actualitatea imediată răspunsul la marile probleme ale prezentului, descoperirea, promovarea și sprijinirea noului, combaterea fermă a ceea ce este învechit, anchilozant, ori care poate deveni o frînă în calea dezvoltării noastre.

Secretarul general al partidului cere cu insistență presei să dovedească o mai mare combativitate în dezvăluirea lipsurilor și neajunsurilor, în stabilirea răspunderilor celor ce se fac vinovați de asemenea stări de lucruri, să determine o adevărată opinie de masă împotriva unor fenomene negative pentru perfecționarea muncii în toate sectoarele de activitate, să asigure întregii activități de popularizare a experienței avansate un caracter convingător, să pună și mai multă pasiune în evidențierea aspectelor noi, pozitive ale muncii constructorilor socialismului din patria noastră. Sînt toate aceste cerințe și multe altele neamintite aici, argumente îndubitabile pentru adîncirea continuă a caracterului militant al presei noastre, pentru ca această latură a sa, de armă a partidului, a poporului, să fie mai bine și mai eficient folosită pentru triumful ideilor înaintate, pentru înlăturarea a tot ceea ce poate împiedica mersul nostru înainte.

Întîlnirea prietenească dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Leonid Brejnev

La 31 iulie, în Crimeea, a avut loc o întîlnire între tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S.

În cursul convorbirii, tovarășii Nicolae Ceaușescu și L. I. Brejnev au acordat o atenție deosebită celor mai importante direcții ale colaborării româno-sovietice.

Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice își propun ca și în viitor să lărgească și să ridice calitatea relațiilor reciproce, să întărească prietenia româno-sovietică pe baza principiilor egalității în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, ale solidarității socialiste.

În actualul cincinal, schimburile comerciale dintre România și Uniunea Sovietică urmează să crească de circa două ori, în comparație cu cincinalul anterior. Totodată, există încă rezerve importante pentru adîncirea colaborării economice. Participarea României la construirea unor conducte de gaze de pe teritoriul U.R.S.S., a centralei atomo-electrice din sudul Ucrainei, a unor întreprinderi pentru extracția minereului de fier, precum și a altor obiective îi va permite să obțină din Uniunea Sovietică cantități suplimentare de gaze, energie electrică și alte produse. De asemenea, s-au discutat probleme privitoare la posibilitățile livrării de petrol din Uniunea Sovietică.

Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Leonid Brejnev au examinat cele mai actuale probleme ale politicii internaționale. Ei au subliniat că actuala agravare a situației din lume afectează interesele tuturor țărilor și tuturor continentelor. Este necesar să se acționeze împotriva agravării situației internaționale, pentru reluarea și continuarea politicii de pace, destindere și colaborare, pentru soluționarea pe cale pașnică a problemelor litigioase dintre state.

Hotărîrea N.A.T.O. privind amplasarea de noi arme nucleare cu rază medie de acțiune în Europa determină intensificarea cursei înarmărilor. Aceasta apasă ca o povară grea pe umerii popoarelor, împiedică eforturile lor creatoare, soluționarea problemelor stringente. Abordarea rațională și responsabilă de către guverne a problemelor limitării și încetării cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, înfăptuirea de măsuri de încredere și dezangajare în domeniul militar — iată în ce direcție trebuie să fie îndreptată în primul rînd, în prezent, activitatea de politică externă. Nu trebuie să rămînă în afara atenției nici o inițiativă menită să ducă — pe baza principiilor egalității și securității egale — la slăbirea confruntării militare.

Republica Socialistă România și Uniunea Sovietică sînt adepte ferme ale înfăptuirii integrale și necondiționate a principiilor și înțelegerilor realizate la Conferința istorică de la Helsinki a cărei a șasea aniversare este marcată în aceste zile. A fost exprimată speranța că statele semnatare ale Actului final vor face totul ca, la reluarea lucrărilor reuniunii de la Madrid, să se ajungă la înțelegeri cu privire la dezvoltarea relațiilor dintre statele participante la întîlnire, la convocarea conferinței europene privind măsuri de încredere și dezarmare, la asigurarea continuității procesului inceput la Helsinki.

Rezultate bogate și rodnice ar putea da unirea posibilităților tehnico-științifice și de altă natură ale statelor cu sisteme sociale diferite pentru soluționarea problemei energetice. Aceasta ar permite o utilizare mai rațională a potențialelor existente și accelerarea activității de punere în valoare a noi surse de energie. În legătură cu aceasta, a fost evidențiată actualitatea propunerilor țărilor socialiste cu privire la convocarea unei conferințe general-europene consacrate problemelor energeticii, care să examineze totalitatea acestor probleme din regiune, în perioada următoare și în perspectivă. România și Uniunea Sovietică sînt gata să-și aducă contribuția la asigurarea succesului unei asemenea conferințe.

Întîlnirea dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Leonid Brejnev s-a desfășurat într-o atmosferă prietenească, sinceră.

La convorbiri au participat tovarășii: Ștefan Andrei, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Constantin Mitea, consilier al secretarului general al P.C.R., președintelui Republicii Socialiste România, Andrei Gromiko, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., ministrul afacerilor externe al U.R.S.S., și Anatoli Blatov, consilier al secretarului general al C.C. al P.C.U.S.

Oameni mai oameni

Există spații ale realului care nu pot fi cuprinse pe măsura veșmintelor cuvîntului. E-atît de mănoasă limba noastră, nucleare forțe gestează înlăuntrul ființei sale, încît aceste impacturi mirabile cu realitatea își găsesc totuși dar numai prin arderile totale, cu flacără albă, acoperirea și armonizarea. Cum să răsplătești prin cuvinte și înflorare perpetuă privilegiul de a cunoaște, direct, de la surse, într-o superfluă prezență afectivă, de a trăi aici, pe vatra unde miracolul istoriei noastre este conectat la adevărul inconfundabil **al nostru,** aici, unde pămîntul este letopiseț scris cu urme și relicve ale șederii noastre de cînd lumea, din străbunii străbunilor noștri? De bună seamă că altfel de întrebări răscolesc nu doar ființa și în primul rînd conștiința poetului, aceste întrebări dinamizează și propulsează în mișcarea demiurgică a faptelor de zi cu zi pe fiecare din oamenii Hunedoarei de azi; aceste întrebări își află mereu răspuns într-o metaforă ce, prin justificată uzanță, tinde să devină „loc comun": este metafora tinereții fără bătrînețe. Ea vine din Basm, iar acolo unde, pe amintirile cicatrizate ale unor fapte de eroism profund omenească se grefează astfel de sintagme ale mitului, acolo există, cu siguranță, motive să credem în vocația Neamului de a fi. **Hunedoara este unul din simbolurile proiectării omenescului în gigantic.** Nu cu infatuare, ci cu supremă mîndrie și încredere în menirea revoluției, de a înfăptui. Nu cu fals, cu sforăitor patetism ci cu unul îndreptățit sieși, acoperit cu sudoare, cu această valută forte a sufletului, înnobilat în semnele heraldice ale iubirii de patrie. Al dăruirii prin tine însuți. Într-un imaginar (dar nu imaginat) șantier arheologic, succedate prin continuitatea lor, etapele vieții dedicate Focului (Ignis D-Ora: Inidoara-Hunedoara (!) și pămîntului se alcătuiesc, straturi-straturi, într-o imagine mareață și gravă a devenirii noastre, aici, cum pretutindeni în pretutindenea patriei. Hunedoara n-a răsărit din neantul nostalgic al vreunei angoase cosmice; zei civilizatori i-au fost insăși oamenii. Ea s-a ivit, în marea ei **vocație de a folosi energia solară a Flăcării,** din efortul milenar, dovedit cu acte (!) al locuitorilor ei dintotdeauna de a face fier. Însă peste vestigiile doveditoare ale celor mai vechi cuptoare prin reducere, peste relicvele ce dăinuie în muzee și-n bibliotecile sacre ale pămîntului dacilor ce-și făceau aici unelte și arme, doar vremea puterii poporului a știut să aprindă focurile cele mari ale cuptoarelor oțelului hunedorean.

Obiectivele industriale răsar aici într-un perpetuu elogiu al nașterii Omului Nou, ele nefiind edificii reci ale abstractului, ci arcuri de triumf ale înnoirii unor conștiințe, în comunitate. Pare că aici, **anticipînd fericiți idei ce aveau să devină legi prin cuvîntul Congreselor,** s-au arătat, oracular, căile revelației. Trebuia să izbucnească, din încordarea generațiilor înfrînte la marile munci, acest **prezent** în care poezia poate fi atinsă și turnată. Întocmai oțelului cu aliaj nobil. În lingotiere spre a lua drumul lumii. Uriașul combinat, deținător al titlului de Combinat Erou al Muncii Socialiste, zumzăie zi și noapte ca un stup gigantic; nimeni și nimic nu-l poate întrerupe din vuietul vieții lui. Iar acolo gîndesc și umblă, făuresc și fac revoluție Oamenii. Cîndva, nu de mult, devenise anecdotică puținătatea femeilor în acest municipiu aspru, cu siluetă preponderent „atletică". Ce să caute femeile într-un combinat al utilajelor uriașe, oare mediul acesta dur, bărbătesc, nu dăunează... feminității? Se înșală cel ce crede că în siderurgie nu lucrează femei! Lucrează, chiar acolo unde ar părea incredibil. Există aici profesii în care calitățile specifice femeii, constituția lor fizică etc., îngăduie conlucrare fructuoasă cu mașina. Dar, răspunzînd inspirat exigențelor reale ale vieții, ale familiei, partidul a efectuat, cu mîinile constructorilor, înnoiri care constituie premiere absolute aici: așa au apărut întreprinderea de tricotaje, cea de încălțăminte, fabrica „Vidra", și așa va apărea în curînd cea de prelucrare a linii... Locuri de muncă pentru mii și mii de femei, unde se conturează mărcile de prestigiu ale unei noi Hunedoare. Meșterii-mari ai noilor ctitorii, cei de la Întreprinderea de construcții siderurgice, nu și-au dezmințit renumele cîștigat încă de pe vremea legendarelor brigăzi ale tineretului de-acum peste 3 decenii... Ivîți și formați în evul socialist al țării, urmașii lor au construit un oraș pe măsura celor ce-l locuiesc. Hunedoreanul este un om al vorbelor puține și al faptelor temeinice. Dacă îl cunoști și dacă, pentru asta, stai de vorbă cu el pe platforma cocseriei, a oțelăriilor, la furnale sau în laboratoare, lîngă marile tablouri de comandă electronice, oriunde, dacă ai avut prilejul să și lucrezi efectiv alături de el, acesta ți se dezvăluie tot așa cum o face într-o discuție, în repausul unor amintiri intime, el ți se mărturisește cald, nesofisticat, avînd ceva din omenia de zestre a țăranului român, avînd, mai precis, chiar esențialul. Hunedoreanul este un om ca oricare om din părțile noastre de lume... Pe străzile matinale ale Hunedoarei, la orele acelea în care arborii se sărută peste drum în arșița verii, văd pensionarii umblînd, albiți și frumoși cum le stă bine, parcă neliniștiți, neînstare să creadă, să accepte că nu mai merg zilnic cu șuvoiul celor vreo 20 de mii, în combinat... Este ceva ușor-trist în pașii lor ieșiți din **ritmul unui mers pe jos** de cîteva decenii într-acolo... Sînt imaginile vii ale tinereții care nu vrea, nu poate învăța să nu mai fie...

Economia țării își are și aici, așa cum și-a avut în cele peste treisprezece milioane de zile ale socialismului românesc, un detașament îndelung verificat al muncitorimii noastre, învățat cu performanța și călit la temperaturi ce ar putea să străpungă azbestul. Cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul uneia din multele vizite de lucru la siderurgiști acasă, „trebuie să facem oțel cît mai bun și mai mult, dar trebuie să plămădim, mai ales, oameni mai buni!" Iar Hunedoara plămădește, într-adevăr, oameni. **Oameni mai oameni.**

...Într-un recent interviu pe care, ca tînăr scriitor hunedorean, nu local, ci localnic, l-am dat cu emoție și răspundere neînfatuată, spuneam că a fi și rămîne scriitor nu depinde de prezența ta fizică la București, neapărat; a fi și a lupta să rămîi, depinde de prezența ta pretutindeni acolo unde respiră miraculos Limba Noastră. Aș zice că a fi patriot este la fel, indiferent unde anume în patrie îți dai măsura deplină a dăruirii tale, implicat într-un Tot. Pentru că țara este spațiul, locul trecerii noastre în eternitate este ținutul al cărui centru viază pretutindeni în sinești.

...Hunedoreanul care face fier și pîine își onorează renumele pentru că este mereu mai conștient că omul sfințește locul, mai bine-zis: **Omul omenește locul.** Acolo și atunci cînd vuietul uzinelor intră în rezonanță cu scoica nemărginită a timpului imediat, prin magica ureche a celui ce aude esențele, acesta devine simfonie și picură în poem. Poetul hunedorean este ultrasensibil ca un aparat electronic japonez, el gîndește cumva într-o succesiune de hai-kuu-ri, pentru că el face mereu analogia macro-microcosmos... Acest oraș al oamenilor de ambiție și abnegație, acest oraș care șade impetuos pe vatra cea plină de mărturie a gloriei ființei noastre în matcă, acest oraș care face fier și oameni, de generații cu aceeași îndirjire pe care a avut-o vatra Hunedoarei dînd istoriei eroii de la Tebea, de la Cîmpeni, Abrud, de la Porțile de Fier ale Transilvaniei, din Munții Orăștiei și din doine, acest oraș care e învățat de veacuri să dăruie eroi cu nume ori fără, are ambiția să dea și oțel dar și poezie. Și o va da! Poetul care trăiește aici este conștient ce misiune are în dreapta sa mărturie. El nu cerșește prin holurile redacțiilor o fărîmă de simpatie, el nu-și grăbește un destin fragil, pentru el gloria adolescentă este o glorie friabilă. Implicați cu suflet și trup în memoria imediată a Realului, ori într-una ce decantează mările înfiorări, el poate fi oricînd trimisul poeziei pe frontul acesta, al păcii și demnității clocotitoare. El oferă transfuzii pentru trandafirii, el deslușește, prin analogie, mai dureros și mai fascinant, de exemplu, gestul cîtorva sute de cocsari de a dona permanent sînge pentru ochi ce altfel ar muri sau ar trăi mai puțin! El, poetul, pe care l-am ales simbol sigur al sufletului hunedorean, lucră cu înversunare la oțelul acela rar, de făurit strune pentru liră, la oțelul acela de fulger, care topește și cromomagnezita! Elogiul său este mărturie și mărturia sa este ars-poetica celui chemat. El respiră prin cuvînt, el își sprijină sîngele de cuvînt: nu lustruind pe nisciva birou metaforele angoasei și stressului, nu pictînd „după natură", imaginare peisaje ale ceea ce crede el că ar fi Viața. Un riu nu poate fi ghemuit într-o picătură de cerneală tipografică și apoi să-l acreditezi capacitatea de a mai curge! Mulți au fost și mai sînt cei ce se laudă cu viața în comunitate din amintiri, din monografii sentimentale, din „nostalgia de a fi așa"... Cel ce este numit aici, în marginea acestui șir de gînduri de la fața locului, poet, nu este singular, nu este nici... candidat la Premiul Nobel. El este El, el este mai mulți și cu totii vii, puternici, siguri pe ceea ce sînt. Este un candidat la Premiul Vieții Poeziei. Lăudîndu-se cu Hunedoara, se laudă cu patria care i-a dat dreptul să se nască, iarăși și iarăși, i-a dat șansa de a rămîne...

El este cel care știe să ia masca arsitei într-o iubire. Fără mănuși.

EUGEN EVU ■

Succese în cinstea marii sărbători

(Urmare din pagina 1)

similare și din locurile care scot la lumina zilei și piinea-industriei, cărbunele: oamenii muncii și tinerii brigadieri participanți la „Acțiunea 7000" în cadrul bazinului carbonifer al Oltului au realizat peste 40 la sută din volumul planificat și destinat decopertării viitoarelor cariere. La Botoșani noi capacități de producție: pentru fabricarea de garnituri presate la Întreprinderea pentru articole tehnice din cauciuc, alta pentru fire cardate la Filatura de bumbac din Dărăbani, și a treia la Întreprinderea de mașini unelte grele pentru deformare plastică din Dorohoi. Și tot din Moldova: Industria Vrancei a îndeplinit planul pe 7 luni la producția marfă. La distanță de numai o zi performanța este egalată și de județele Bacău și Satu Mare. Bacăul vine chiar și cu o premieră națională: la Întreprinderea metalurgică s-a asimilat pentru prima dată la noi armăturile industriale din fontă, necesare unităților din siderurgie și chimie. A trăi înseamnă și a economisi, pare să fie gîndul cel bun al acelora care întrețin arderile la colosul gălățean al siderurgiei românești. Adică? La laminorul de tablă groasă nr. 1 economiile realizate se ridică în acest an la 700 de tone, în vreme ce laminorul de benzi la rece contribuie în același sens cu 250 de tone. Aceeași preocupare de a bine chibzuit metalul și la Șantierul naval din Galați — 110 tone de tablă groasă —, și la întreprinderea de construcții metalice din Tecuci — 60 de tone! La București un succes deosebit dedicat marii aniversări: în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost inaugurată circulația rutieră pe noul pod Grant — impunătoare construcție edilitar-urbanistică menită să soluționeze cerințele actuale și de perspectivă ale traficului rutier și să confere acestei zone a Capitalei o înfățișare arhitectonică modernă. La secția de cazangerie a Întreprinderii „Grivița roșie" planul producției fizice a fost depășit cu 112 tone materiale tehnologice, iar cheltuielile totale au fost reduse cu trei lei producție marfă. Din nou despre temerarii din subteran: la Leurda, pe Valea Moirului, indicatorii producțiilor fizică și marfă au fost îndepliniți înainte de termen, iar la Pețeana Nord au fost extrase suplimentar 30 000 de tone de lignit. Tot producție suplimentară și la întreprinderea de specialitate din Alexandria: 650 000 de rulmenți. La I.F.E.T. Rîmnicu Vîlcea inițiativele muncitorești au condus la sporirea producției fizice și a eficienței economice, plasînd colectivul — cu 1 276,5 puncte — pe primul loc al întrecerii socialiste dintre unitățile exploatării lemnului. Tot despre competiție, din județul care a lansat în acest an chemarea la întrecere către întreaga țară: Industria județului Sibiu a realizat suplimentar o valoare de 279 milioane de lei, față de 300 milioane de lei cît reprezintă angajamentul anual al județului. Contribuții notabile au avut Întreprinderile: Libertatea, Flamura roșie, 7 Noiembrie, Balanța, Întreprinderea mecanică Mîrșa — Avrig, Autoremecanica Mediaș, Textila Cisnădie și Întreprinderea de piele și încălțăminte Agnita. La exploatarea minieră Mahmudia — Somova producția fizică a fost depășită cu 113 000 tone de cărbune siderurgic, 100 de tone de zinc și 60 de tone de plumb. Pe bulevardul Tomis din Constanța s-a dat în folosință înainte de termen apartamentul cu numărul 464. La rafinăria Vega din Ploiești au intrat în probe tehnologice două linii de producție ale instalației de fabricare a catalizatorilor necesari industriei petrochimice. La Porțile de Fier I producția fizică suplimentară s-a ridicat la 220 milioane de KWh, iar la Reșița a fost creat un nou tip de motor naval de 3 000 de cai putere...

Fapte de muncă în august, pentru August. Toț atîtea metope fixate de oamenii muncii pe arcurile de triumf ale marii sărbători.

Toți pentru toți

Minte cine afirmă că forța de seducție a noului este superioară vechiului. Sub titlul **Cum se ucid idеile** cineva a avut și curiozitatea și răbdarea să acționeze răspunsurile cu care creierele politice inerte ori impotente potopesc pe doritorii de progres. Iată-le: **Nu fi ridicol? Am mai încercat noi asta. Costă prea mult. Ne depășește responsabilitatea. E o schimbare prea radicală. N-avem timpul necesar. Asta va face ca alte utilaje să se perimeze. Sîntem prea mici pentru așa ceva. Nu e practic pentru. N-am mai făcut niciodată așa ceva. Să revenim la realitate. Asta nu e treaba noastră. De ce să schimbăm cînd merge perfect și așa? Este cu doi ani înaintea vremurilor noastre. Nu sîntem pregătiți pentru asta. Nu e prevăzut în buget. Nu poți vinde castraveți grădinarului. Conducerea nu va aproba niciodată. O să ne facem de rîs. Ne-am descurcat perfect și fără asta. S-o punem la dosar deocamdată. Să alcătuim un comitet. A încercat cineva înainte s-o facă? E prea greu de vîndut. Nu merge în întreprinderea noastră. Sistemul nostru e diferit.**

De ce le-am amintit? Pentru că la **I.J.C.M.** Vrancea patru oameni au avut o idee care pînă la urmă — adică după ce s-au înfruntat și s-au ridicat deasupra celor 25... de puncte citate — **invenție** s-a chemat. Adică? „Instalație de tratare termoelectrică a prefabricatelor din beton armat în elemente plane". În limbaj oarecum... laic trebuie spus că pentru a ajunge la un grad de rezistență impus de normele în vigoare betonul turnat în tipare trebuie tratat. Înainte de ideea celor patru procedeul se baza pe folosirea aburului. Abur care bineînțeles că se obținea prin arderea combustibilului. Iar durata de tratare a unui panou era de aproape 24 de ore. Însă nici după tratare prefabricatele respective nu puteau fi montate întrucît aveau nevoie și de un tratament natural. Care dura 10—15 zile. Zis altfel: consum de combustibil ridicat, ciclu de fabricație lung, productivitate scăzută. Acum? Noua tehnologie se bazează pe tratarea termoelectrică. Ceea ce elimină complet consumul de abur și — fapt deosebit de important — panourile pot fi transportate pe șantier pentru a fi montate **imediat** după tratament. În unități convenționale consumul de energie electrică este și el mai mic de aproape zece ori, față de situațiile dinainte. Victorie pe toată linia. Și încă nu-i totul, foarte important este și că noul sistem se poate aplica prin modificarea instalațiilor actuale, cu care sînt împînzite toate șantierele de construcții ale țării, ba chiar și de peste fruntarii. (Ceea ce explică de ce străinii au și adoptat-o.) Amortizarea cheltuielilor efectuate cu acest prilej se face în maximum șase luni. La I.J.C.M. Vrancea noutatea se aplică de un an. Economia rezultată pînă acum este de un milion și jumătate de lei, dar adevărata economie este aceea de timp. Iată și numele celor patru inventatori: Stănescu Săndel, maistru; Salanți Constantin inginer; Văcareanu Lucian, inginer: Nicolau Dan, tehnician. Ordinea este exact aceea de pe brevetul de invenție. Încă un ...amănunt: succesele constructorilor de case vrînceni au la bază tocmai această invenție. Care nu reclamă personal specializat!

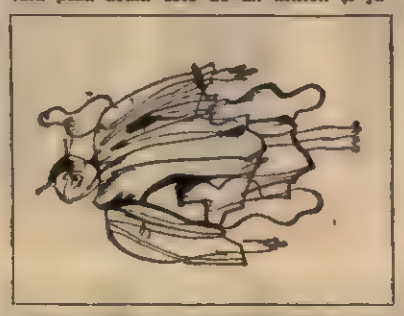

Sarcina a fost una pentru toți: să se înființeze gospodării anexă pe lîngă cantinele restaurant ale întreprinderilor. De atunci a trecut mai bine de o jumătate de an. De ce rezultatele diferă ca de la cer la pămînt de la unitate la unitate? Pentru că unora le-a fost frică să acționeze. De ce? „Nu au apărut încă destule legi care să reglementeze modul de a face. Nu vrem să greșim. De ce să intrăm la apă nevinovați?" — au zis unii. În realitate nu-i vorba decît de o justificare a comodității. Celor de la Întreprinderea Electromureș nu le-a fost frică. Ce-i drept este că nu le-a fost nici comod, dar ce-i comod cu adevărat pe lumea asta? Cum au procedat? Au luat în folosință cinci hectare pe care tovarășii de la I.A.S. Sincrai le considerau teren de nefolosit. De unde nu decurge că n-a trebuit să se umble după aprobările necesare pentru a uza de acest teren practic părăsit. Și chiar era! Dar asta atunci, pe la începutul primăverii acestui an. Mai precis în februarie. De pe deal venea apa și inunda terenul lor. Ca s-o termine cu mocirla au construit un sistem de drenaj și un decantor de 50 de vagoane; au săpat două puțuri țărănești adînci de 15 metri, fiecare; din resturi de scînduri de ambalaje care înainte erau puse să ardă drept combustibil au ridicat țarcuri și cocini; din țevile vechi, scoase din pămînt de pe arterele modernizate și care nici gînd să mai poată fi folosite în continuare în rețeaua de apă potabilă a orașului Tîrgu Mureș au înjghebat un sistem propriu de irigații. Bineînțeles că și pentru astea s-au zbătut zdravăn, pentru aprobări și altele, dar ce se obține fără zbateri? ; au săpat pămîntul; l-au îngrășat; au încropit patru mii de metri pătrați de solarii; au plantat fasole, vinete, castraveți, dovlecei, căpșuni, varză, roșii...; au crescut deja 325 de purcei din care 177 „porci grași"; au plantat chiar și o livadă cu o mie de meri și de pruni...

Cine sînt toți aceștia care au tot... „au"?

Oamenii muncii de la Electromureș. N-au așteptat apariția legii care să reglementeze și să încadreze personalul muncitor necesar desfășurării activității în gospodăriile anexe. Dar nici nu le-a fost frică să acționeze, motiv pentru care n-au ezitat s-o facă. Au hotărît în colectivul lor ca pînă atunci, zilnic, fiecare secție de producție din întreprindere să dea doi oameni să lucreze după orele de program în gospodăria anexă. Deci au hotărît ca să muncească toți pentru toți. Le vine rîndul de două ori pe an. Rezultatul? Ceea ce obțin desfac exclusiv pentru oamenii întreprinderii, iar la cantina restaurant o masă de-a dreptul împărătească costă doar șapte lei, preț pe care și-au propus să-l mențină neschimbat cel puțin cinci ani de azi înainte, indiferent de fluctuația prețurilor de pe piața de alimente. Bref, Electromureșul are cea mai frumoasă și mai bine organizată gospodărie anexă din județ.

MIRCEA BUNEA ■

Caricatura săptămînii

ANTON DRAGOȘ ■

Străzile din apropierea Curții Vechi au avut întotdeauna farmecul și strălucirea lor

Talentul arhitecților și sprijinul municipalității vor înnobila pe măsura vremii vechiul centru al Bucureștilor

Chestiunea nu e nouă : trădindu-ți obișnuințele și ridicînd privirea spre frontoanele caselor vechi, ai senzația că descoperi alte locuri, alte străzi, alt oraș. Experiența e simplu de înfăptuit și merită a fi încercată în București, oraș în care civilizația betonului cîștigă din ce în ce mai mult teren. Așa se poate întîmpla, de pildă, pe Lipscani, Șelari sau Gabroveni, străzi doldora de magazine și firme așezate într-o dezordine plină de farmec, contrastînd puternic cu monotonia liniei rigide. Ochii îți alunecă peste firme, te situezi dintr-o dată în alt plan, capeți un alt statut, devii turist în propria ta casă — și doar nu trece săptămîna fără ca bucureșteanul mai vechi sau mai nou să nu calce măcar o singură dată pe Lipscani —, simți parfumul istoriei și începi să gîndești cu sufletul la cuvintele vlenezului isteț care, pe la 1855, îi trimisese împăratului său un raport cu ceea ce înțelesese el din Bucureștii anilor de atunci : **Cea mai frumoasă și veselă stradă din București este Lipscaniul, unde sînt cele mai bogate și luxoase magazine, care prin mărimea și strălucirea lor se pot măsura cu magazinele vlenezе.** Treabă de înțeles, un francez ar fi adus oricum vorba de Paris, din care pricepem că străzile din apropierea Curții Vechi au avut întotdeauna farmecul și strălucirea lor.

Dintr-un adînc respect pentru istoria și spiritul acestor vetre negustorești de pe malul sting al Dîmboviței, dintr-o dragoste firească pentru o moștenire ce-și sporește valoarea pe zi ce trece, de ani buni, arhitecții Institutului Proiect București își ridică privirea peste acest colț de viață bucureșteană, gîndind soluții menite să-i redoucă vechea strălucire într-un context nou, pe gustul omului modern. Grație rîvnei și priceperii lor, Lipscanii și străzile de jur-împrejur vor intra curînd într-o altă etapă de restaurări. Arhitectul Gheorghe Leahu, șef de secție la institutul amintit, are darul de a ne convinge că în Capitală, în momentul în care s-au creat noile bulevarde ale orașului, marile cartiere satelit, și sistematizarea a devenit o realitate, iar noul domină prin anvergură. Lipscanii cu întreaga zonă de la Curtea Veche, prin modesta ei exprimare, rămîne un splendid muzeu în plină activitate, un element de echilibru. S-au păstrat pe aceste străduțe întortocheate valori arhitecturale și ambientale, mica așezare fiind o istorie concentrată a Bucureștilor, a devenirii metropolei, o imagine a modului în care țîrgul s-a încumetat să ajungă oraș. Străzile au denumiri de bresle, evocînd relații economice și alcătuind încă de acum patru secole un vad comercial tradițional. Pitorescul aglomerărilor de case, al străzilor ușor curbate, al spațiului mic de circulație pentru pietoni, atmosfera arhaică, datorată specificului caselor cu umerii înghesuiți unii într-alții, toate acestea au un farmec deosebit și azi. Întîlnești aici o arhitectură românească certă, dar și influențe orientale sau occidentale din diferite epoci. Cum este Cornul de Aur al Istanbulului, cum sînt vechi străzi comerciale din Köln, sau vestitul Ponte Vecchio din Florența...

Primul gînd al restauratorilor se îndreaptă către Hanul Gabroveni, aflat lîngă fostul magazin „Papagal", care are două porți masive ferecate. Urmează, etapă cu etapă, construcțiile valoroase care au suferit mult la cutremur și la care orice întîrziere poate fi fatală. O parte din clădiri, cele lipsite de valoare istorică și arhitectonică, vor fi înlocuite cu construcții noi, dar în spiritul arhitecturii specifice întregului. Pentru că întregul este valoros aici — explică arhitecta Elena Budacă — și nu o casă sau alta, privite separat. Aglomerarea de clădiri, fiecare altfel decît cealaltă, își sporește frumusețea judecată doar în ansamblu. Sînt, e drept, și case ridicate înainte de anul 1848 ca Hanul cu Tei, Hanul Gabroveni, clădirea în care se află magazinul cu ceramică de pe Gabroveni, consignațiile din strada Covaci, dar și ele cîștigă în valoare numai în cadrul complexului. În consecință, criteriul cel mai însemnat pe care arhitecții l-au avut în vedere la găsirea soluțiilor de restaurare rămîne reintegrarea centrului vechi în viața contemporană prin repunerea în valoare a zonei. Și repunere în valoare înseamnă, printre altele, completări firești cu construcții acolo unde azi s-au insinuat chioșcuri de răcoritoare, consolidări de clădiri cu valoare istorică, modernizări ale diferitelor instalații — de apă, încălzire, canalizare etc. —, asanări de interioare la unele perimetre de case, multiplicare de vaduri comerciale cu ajutorul unor pasaje, urmărindu-se ca în întreaga zonă să crească teritoriul circulației pietonale. Vor reapărea felinarele și sistemul de firme scoase în consolă, pavajele cu dale din piatră colorate. Dificultățile, mărturisește cel de-al treilea arhitect care se ocupă de acest ansamblu, Nicolae Pruncu, încep de la procedeele de construcție, de la realizarea fidelă a decorațiilor și a ornamentelor. Cine mai face azi tencuială cu var, parchet cu intarsuri, streașină de lemn sau cornișe de balcoane? Documentarea de arhivă, accesul la planuri și fotografii de epocă, și depistarea unor meșteri buni, de talia celor care au lucrat la restaurarea Curții Vechi, reprezintă tot atîtea probleme de rezolvat, fiindcă meșterii îmbătrînesc și dispar, și astfel ne vine din ce în ce mai greu să reinventăm trecutul acela de suflet de care, iată, avem atîta nevoie.

În ciuda dificultăților, Lipscanii și zona Curții Vechi vor intra într-o perioadă de primeniri, așa cum s-a întîmplat cu Palatul Voievodal, Hanul cu Tei sau Curtea sticlarilor. Talentul arhitecților și sprijinul municipalității vor înnobila pe măsura vremii vechiul centru al Bucureștilor.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

La Mangalia, împotriva durerii, un aliat imprevizibil: turba

Au fost determinate rezerve geologice de turbă terapeutică în depozit de 831 528 tone. O rezervă de turbă neterapeutică, fibroasă, cu rețele de rădăcini, considerată steril, în cantitate de 128 408 tone poate fi utilizată în agricultură sau horticultură. În sfîrșit, am mai adăuga și rezerva imensă de apă minerală. Dacă am semnala și lacurile naturale cu apă dulce, precum și piscinele construite în ultimii ani, vom reusi să ne facem o imagine reală asupra multitudinii de posibilități de aplicare a tratamentelor balneoclimaterice în zona Mangalia

— Tovarășe Octavian Stănescu, sînteți directorul sanatoriului balneoclimateric din Mangalia... În primul rînd, am vrea să aflăm care este aici procentul de ameliorare a maladiilor degenerative.

— Din peste 20 000 de oameni care sosesc din țară și din străinătate în fiecare an, mai mult de jumătate ne solicită sprijinul pentru refacerea forțelor erodate în procesul muncii. La sfîrșitul tratamentului prescris de doctori specializați, sute de bolnavi se bucură că pot să meargă cu aceeași dexteritate ca altădată, înainte de accidentul care i-a ținuit în pat sau în cărucior. Noi, medicii, sîntem emoționați cînd o bătrînă plînge de bucurie că nu o mai supără durerile de oase și ridem odată cu fetișcana care, într-o dimineață, rîde soarelui salutîndu-i cu bastonul ce i-a fost pînă astăzi partener solitar în amărăciunea neputinței.

— Ce specific are sanatoriul din Mangalia ?

— În Sanatoriul balnear Mangalia se execută tratamente pentru bolile aparatului locomotor, sechele posttraumatice, maladii ale sistemului nervos, asociate cu boli cronice ale aparatului respirator — rinosinuzite cronice catarale și alergice, laringite cronice, bronșite cronice astmatiforme, emfizem pulmonar precum și bronhopneumopatii cronice restrictive. Dar cîștigul cel mai valoros este tratamentul asociat pentru afecțiuni endocrine (hipotiroidie, nanism hipofizar) și metabolice (diabet zaharat și obezitate). În această primăvară s-a deschis la București o expoziție cu aparatură medicală diversă, prezentată de firme din multe țări europene și din S.U.A. Mărturisesc că am plecat deosebit de impresionat de eficiența lor funcțională, de multitudinea utilizării lor, de calitatea materialelor și ușurința de manevrare a acestor aparate. Acum, după un efort susținut, am convingerea că și la noi se va putea mări pe viitor gama de aparate medicale, la parametrii tehnici necesari, în colaborare cu întreprinderi din industria constructoare de mașini, industria chimică și de materiale plastice, oficii centrale de proiectări pentru edificii sociale, arhitecți, decoratori, esteticieni, electroniști, medici, economiști ș.a.

— Vă iubiți meseria și acest lucru se vede. Noi ce trebuie să mai știm despre meseria dv. ?

— Terapia balneară se practică de mii de ani. În epoca modernă s-au proiectat și realizat o diversitate de unități medicale. Dar aici începe problema : nu a existat o idee unitară a actului de discipline arhitectonică pentru astfel de unități. În funcție de interese locale sau de moment, au fost concepute și construite clădiri importante și luxoase cu materiale scumpe, dar care nu aveau o legătură funcțională între baza de tratamente balneare cu servicii foarte bine utilate și spațiile destinate altor prestații (cazare, cantină-restaurant, bibliotecă, săli de repaus etc.). În țară există hoteluri cu confort de cazare și alimentație sporit, dar sectorul pentru tratament balnear este redus la o piscină cu apă indiferentă, o saună și cîteva cabine pentru masaj manual. Învățînd din greșeli și nemulțumiri, au fost realizate complexe balneare — gen Hotel sanatorial Mangalia, unde există un echilibru funcțional între servicii și prestările terapeutice. Dar și aici nu s-a ținut seama de caracterul factorilor naturali locali. Un timp s-a neglijat influența diferențelor de temperatură asupra materialelor de construcție. Am fost obligați să intervenim energic la debarasarea blocurilor B.C.A. și refacerea pereților exteriori, la protejarea instalațiilor și utilajelor necesare activității zilnice. Aceste edificii au o funcționalitate socială aparte. În interiorul lor se lucrează cu medii saturate cu vapori de apă la temperaturi de peste 25 grade, în condiții de muncă manuală calificată cu consum mare de energie din partea executantului. Aici se adaugă agresivitatea elementelor componente ale factorilor naturali folosiți asupra materialelor de construcție (mortar, var, humă, vinaceț, vopseluri diferite) și asupra elementelor metalice netratate anterior împotriva coroziunii (robineți, căzi, balustrade, instalații de evacuare, grupuri de iluminat etc.). Ventilația naturală provoacă stări de disconfort atît bolnavilor cît și celor care lucrează în mediu, iar ventilația mecanică nu poate să cuprindă volumul mare de epurare a diverselor locuri de muncă. Ne permitem să propunem ca pe viitor în construcțiile de unități balneare să se ia în considerație factorii climatici existenți, coroziunea factorilor naturali, condițiile de mediu unde se lucrează și natura materialelor ce vor fi folosite pentru construcția propriu-zisă, instalații, utilaje și aparatură. La ora actuală sîntem dotați și folosim aparate medicale pentru kinetoterapie, gimnastică medicală la sală și în bazine, aparate electrice cu curenți de joasă, medie și înaltă frecvență. Au fost luate măsurile necesare pentru protejarea atît a pacienților, cît și a celor ce manevrează aceste aparate. Dar diversitatea tipurilor de aparate și multitudinea provenienților lor duc rapid la lipsa pieselor de schimb. Manipularea intensă determină greutăți în cunoașterea și aplicarea parametrilor funcționali cu particularitățile create de firma fabricantă și îmbătrînirea rapidă, fizică și funcțională, a acestor aparate. De aici perturbări în planul terapeutic prescris și în programarea executării procedurilor. De aceea, se simte nevoia tipizării aparaturii electrice, miniaturizarea și tranzistorizarea ei și distribuirea acesteia în funcție de profilul terapeutic al unității medicale și de locul acesteia în procesul de îngrijire al bolnavilor, adică, în subtext, este foarte important să se țină seama de o aparatură adecvată în funcție de profilul stațiunilor. Va fi minunat dacă se va deosăși faza de prototip a unor aparate ajutătoare la gimnastica medicală, concepute sau adaptate de serviciul de proiectare de la Institutul de medicină fizică, balneologie și recuperare medicală București, trecîndu-se la fabricația lor într-o unitate din industria ușoară.

— Am aflat printre altele că în zona Mangalia se pierd zilnic cantități mari de apă minerală, mezotermală, cu înalte calități terapeutice...

— Utilizarea rațională a acestor factori naturali de cură poate să determine personalitatea medicală a stațiunii și să o diferențieze de alte stațiuni medicale cu același profil. Prezența unor electroliți — clor bicarbonic, calciu, magneziu — exercită, alături de celelalte calități ale apei minerale, efecte farmaco-dinamice cu perspective terapeutice atît prin folosirea apei în cură externă (la care se poate asocia și terapia balneară cu nămol de Techirghiol, nămol de turbă și apă de mare), cît și în cură internă. Prezența acestor surse naturale în vecinătatea zonei turistice a orașului Mangalia va orienta, fără îndoială, profilul acestor stațiuni sezoniere pentru agrement spre o activitate medicală balneară.

— Vorbiți-ne acum despre turbării. Ce însemnătate prezintă ea și cine trebuie să beneficieze de acest dar al naturii ?

— Zăcămîntul de turbă din mlaștina Mangalia este capabil să rivalizeze cu faimosul nămol terapeutic din lacul Techirghiol. Turbăria Mangalia este delimitată la nord de I.A.S. Herghelia, la est de plaja Mării Negre, la sud de stațiunea Saturn și la vest de șoseaua și calea ferată Mangalia—Constanța, fiind separată de mare printr-o fîșie de nisip lungă de 1,5 km și lată pînă la 100 metri. La alcătuirea acestei turbării participă depozite sarmațiene, constituite din calcare stratificate și erodate prin abraziune marină și depozite cuaternare, reprezentate la bază prin sedimente marine nisipoase, iar deasupra prin sedimente lacustre argiloase, prăfoase, care constituie patul de turbă. În vechime nivelul Mării Negre era cu 50—60 metri mai coborît decît cel actual. Datorită ridicării nivelului mării și migrării spre vest a perisipului, zăcămîntul de turbărie eutrofă a avut o evolutie particulară, marcată printr-un conținut vegetal în care predomină asociația cu phragmites, apta a se dezvolta în apă pînă la adîncime de doi metri. În prezent, turbăria se află în stadiul final de evoluție geologică, depunerile fiind dezvoltate pe o suprafață cu aria de 130 hectare, din care 93,5 hectare în mlaștina actuală. În general turba este cafenie, roșcată, negricioasă, slab fibroasă, subafinată. Prin analizele de laborator și prin încercările experimentale ale Sanatoriului balnear Mangalia s-au obținut rezultate favorabile pentru utilizarea turbei în scopuri terapeutice. Avînd în vedere onctuozitatea relativă a turbei, este necesară fie o schimbare a procedurilor de utilizare a nămolurilor terapeutice, fie o prelucrare anterioară cu transformarea turbei în nămol cu ajutorul apei sulfuroase.

În acest context, este de datoria factorilor competenți să supravegheze puritatea acestor rezerve naturale cu valoare terapeutică, printr-o riguroasă delimitare a spațiului de protecție al acestor zăcăminte.

— Vă mulțumim.

A. MIHAILOPOL ■

„Nu de nou trebuie să ne temem,

Opinii

Homo res sacra...

„Nu de nou trebuie să ne temem, ci de stagnarea în gîndire", spunea secretarul general al partidului în expunerea din 24 iunie, la cel de al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii. Pornind de la acest îndemn s-ar cuveni, poate, să revedem, în lumina actualității, anumite noțiuni, teze formale, aprecieri de valoare. Căci, de cîte ori, idei gata moștenite, devenite reflexe, poncife și dintr-o inconștientă comoditate în gîndire, atît de frecventă în orice domeniu, meditățm prea puțin asupra fondului lucrurilor, asupra consecințelor și oportunității lor. Evident, nu tot ceea ce este învestmîntat în ambalajul noului echivalează efectiv cu progresul în gîndire, cu noutatea în ordinea valorilor. Se poate trișa mult pe acest teritoriu și o mulțime enormă de fapte probează pseudonoutatea. Noi pledăm însă pentru funcționarea spiritului de discernămînt, pentru emulația filtrului critic, împotriva preluării mecanice și leneșe a ceea ce dobîndim de la înaintași. Se înțelege, mai ales în cultură, unde principiul continuității, al legăturii organice prevalează asupra discontinuității, al clivajului dintre fapte și fenomene în desfășurarea lor istorică, multe idei, teze, fapte emise anterior sînt omologate în fiecare epocă. S-ar putea cu cele mai multe să fie în această situație. Nu ne dăm încă seama, n-avem la îndemînă, pentru că nu prea există, datele (fie și numai în sens statistic) revelatoare.

Cert este că în domeniul culturii circulă de decenii întregi, chiar mai de mult, aceleași și aceleași aprecieri, idei și judecăți, neclintite în măiestatea lor, asigurate și prin emiterea sau confirmarea lor de către personalități prea puternice, de aceea, inhibante, spre a mai fi puse în discuție. Repetăm, a fi puse în discuție și nu neapărat infirmate sau ranversate. Procedînd însă astfel, adică în mod pasiv, nu cumva lăsăm ca praful vremii să le acopere strălucirea, la care au tot dreptul ? Care strălucire se poate păstra în primul rînd, cereînd noi, prin supunerea la noi teste, la noi puncte de vedere, la adaptarea de noi optici valorizante.

Dar pentru ca discuția să nu alunece pe terenul fastidios al expunerii de principii teoretice (nu de teoretizări ducem lipsă) vom „cuteza" să punem în discuție mesajul unei capodopere literare : balada „Mănăstirea Argeșului" așa cum a fost și este mereu formulat mitul creației prin jertfă. Nimic durabil nu se poate crea fără sacrificii. Toate comentariile scot în relief „înălțimea morală" a idealului lui Manole, a jertfei sale : crearea unui monument „unic", „care să depășească tot ceea ce s-a făcut" și „să umească veacurile viitoare". De la Alecsandri la folcloriștii profesioniști, continuînd cu marii cărturari ginditori și creatori ai veacului nostru (nu lipsesc N. Iorga, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, G. Călinescu, Mircea Eliade, Tudor Vianu, Edgar Papu) bibliografia exegezei baladei sau a opiniilor despre mesajul ei este enormă, practic inepuizabilă. N-am putea spune însă că este și diversă. Dimpotrivă, aproape totul ni se pare parafrază și pastișă, diferențele fiind de ordin stilistic ori ținînd de cantitatea sau calitatea argumentelor și nu de fond. Să comitem, atunci, sacrilegiul de a ne abate și mai exact de a contesta (nu balada, se înțelege, capodoperă absolută) fondul interpretativ. Dar de ce numaidecît sacrilegiu ?

Dar, înainte de a răspunde, să introducem următoarea mărturisire de sinceritate precum și imprejurările intervenției noastre : nu sîntem folclorist specializat și nu excludem faptul ca altcineva înaintea noastră să fi emis nu ideile „neconformiste" ce urmează, ori măcar să le fi sugerat. Declarăm însă, în toată răspunderea, că nu ne-a căzut deodată sub ochi un asemenea text, că punctul de vedere ce-l vom emite n-are un stimulent livresc ci se datorează unei imprejurări de o desăvîrșită banalitate : în ziua de 22 mai a.c. participînd trimis de M.E.I. la o întîlnire cu profesorii de română din Ineu, județul Arad (vezi și **Scînteia** din 24.07.1981) s-a ținut o comunicare, dealtminteri excelentă, despre balada în discuție, aducîndu-se, firește, elogiul de rigoare mesajului ei. Am simțit, atunci, că balada poate fi interpretată și altfel, ba chiar **à l'envers**.

Poate că, totuși, n-am fi intervenit în chestiune dacă nu s-ar vorbi în atîtea texte exegetice, nu numai de „frumusețea" și „noblețea" sacrificiului, cît de „umanismul" gestului lui Manole, ceea ce, mărturisim, începem să nu mai înțelegem. Nu vom rezuma, se înțelege, binecunoscuta capodoperă. Să reținem numai de la bun început că ea este produsul spiritual, reacția artistică și etică a unei anumite epoci istorice. Iar noi, la o altă vîrstă a istoriei, avem alte concepții. A ignora acest „amănunt", a analiza balada tehnicist, în sine, fără racordurile obligatorii cu istoria, cum fac proaspeții închinători la „noua critică", mai ales semioticienii, ni se pare neștiințific, în pofida indirjirii cu care semioticienii consideră că fac „știință". Să reținem, apoi, că balada are o largă circulație, de veacuri, nu numai în spațiul balcanic, cum știu cei mai mulți, și că este legată de mentalitatea medievală pentru care omul era un instrument, nu un scop. Pe cînd eram în R. F. Germania, o doctorandă, doamna Kremer, a susținut în 1973 o bună dizertație avînd ca subiect **Legenda mănăstirii Argeș și Legenda Domului din Köln** — analiză comparativă. (Doamna Kremer frecventase cursurile de română, fiind mai întîi eleva profesorului Mircea Zaciu, cărula i-am urmat, după 1970, la seminarul de romanistică al Universității din Köln.) I-am citit teza, am redactat și un referat pe marginea ei și mi-am dat seama că, exceptînd unele amănunte, care dau semnificație locală variantei românești (Mircea Eliade le surprinde în **De la Zalmoxis la Genghis-Han**), substanța și mesajul celor două legende etiologice erau foarte apropiate.

Dar, lăsînd la o parte aceste considerații, să le spunem exterioare, să vedem prin ce se legitimează „umanismul" legendei ? Prin „înălțimea morală a lui Manole", cum susține un exeget de autoritate ? Să scrutăm mai atenți lucrurile : meșterul este, înainte de toate, o victimă a voievodului tiran (personaj generic, nu Neagoe Basarab cum susțin unii) care-i amenință pe cei zece că de nu-i vor ridica „Mănăstirea 'naltă / Cum n-a mai fost alta", îi va zidi „de vii / Chiar în temelii". Iar în caz de izbîndă le va da „averi", și-i va face „boieri". Ce a stimulat mai mult fapta lui Manole și a celor nouă ? Teama de despot ? Ispita boieriei ? Amîndouă la un loc ? Să notăm în orice caz, că nici una din aceste alternative nu conferă eroism meșterilor. Refuzul, cu orice risc, respingerea bîrbătească a amenințării, respingerea ispitei boieriei, asta da, i-ar fi convertit în eroi. Se putea ? Poate că da. Dacă ne luăm după Tacitus care spune în **Agricola** : „Sciant posse etiam sub malis principibus magnos viros esse". Sau, în traducerea noastră : „E bine să se știe că pot exista oameni străluciți (în latura morală) chiar sub zodia unor tirani". Dar, vorba filozofului, „n-a fost să fie". Mai putem comenta și altfel mobilul gestului, acceptarea riscului : orgoliul profesional. Meșterii, adică, au pariat cu ei înșiși. Asta da, poate da noblețe sacrificiului lor, ca meșteșugari străluciți. Evul mediu, în care există un veritabil cult al breslelor, e plin de exemple similare. S-ar înnobila și condiția, esențială, de libertate a opțiunii, de acceptare conștientă a riscurilor. Dar, cum știm, lucrul nu durează, o forță malefică surpă eforturile lor, cerînd jertfă în memorabilul vis al lui Manole. Califa zidarilor va respinge ideea, dar nu din tăria sufletească, ci din slăbiciunea egoismului. La gîndul, complice, că se va nimeri, desigur, altcineva care să fie „cea dintîi" (cît realism psihologic, cîtă lipsă de convenție la genialul autor anonim, nu e nevoie să mai insistăm). Nici un alt meșter nu e altfel, cînd apare Ana, ei „mult se-nveseleа / Dacă o vedea". Și astfel ajunge Manole să sacrifice pe cea mai iubită ființă de pe lume. De fapt două, căci Ana zămislise, în pîntecele ei, rodul dragostei lor. Că „Manole turbă / Mîndra-și sărută", ni se pare aproape o farsă prost jucată, pe dată ce, în pofida plînsului sfîșietor și al rugăminților fierbinți : „Zidul rău mă strînge / Copilașu-mi plînge / Viața mi se stinge" meșterul își zidește, de vie, soțioara. Nu numai atît. Dacă Manole ar fi „turbat" de durere l-am fi putut privi altfel. Dar nu. El are tăria să lucreze mai departe, să termine templul. Am spus tăria, puteam spune inconștiența, sadismul. Căci sacrificase tot ceea ce avea mai scump : ca valoare spirituală, și nu de alt fel. Bine, ni se poate replica, dar scopul : înălțimea templului, îl salvează sub raport moral. Ei, tocmai aici începem să ezităm, mai sincer vorbind să respingem un act de noblețe care ignorează omul, subordonîndu-l ori, mai grav, sacrificîndu-l în favoarea obiectelor, indiferent de grandoarea, de durabilitatea lor. Culmea este că nu lipsesc exegezele în care este lăudat și Vodă, pentru „ambiția" de a lăsa posterității ceva durabil, ceva să „înfrunte veacurile". Nu ne putem împăca cu un asemenea mod de a vedea lucrurile. Credem ferm că un tiran nu trebuie elogiat. El este un ins demențial, un spirit malefic, un Caligula care-și satisfăcea orgoliul și-și înălța gloria pe cadavrele supușilor. Un alienat, unul dintre primii alienați din literatură este și protagonistul Manole. Latura demonică, inumană, antiumană a celor doi n-a fost mai deloc comentată, deși de aici pornește totul. A fost, surprinzător, acceptată. De ce ? Pentru că egoismul lor s-a întîlnit și se întîlnește cu apetitul generațiilor ce se succed întru contemplarea superbului edificiu ? Pentru ca să ni se provoace emoții estetice ? Dar, pentru Dumnezeu, cu ce preț ? Nu auzim în zidurile de cetate ale ctitoriei vocea de foc, apoi din ce în ce mai stinsă a Anei, a „celei mai iubite" (s-a spus, dar noi nu credem, căci nu după vorbe ne luăm, ci după fapte) dar, cu siguranță, a celei mai iubitoare soții ? Să ne fi înstrăinat atît de propria noastră substanță încît să nu auzim, contemplînd piramidele, că în zidurile lor care „sfidează timpul" gem sufletele chinuite ale miilor de sclavi ? Dealtfel nu excludem faptul că finalul baladei despre mănăstirea Argeșului, în care toți meșterii pier (să notăm că pier încercînd să se salveze, repetînd gestul lui Icar) să constituie un fel de „pedeapsă naturală" dată celor ce au zidit, în frunte cu Manole, o ființă vie (două de fapt spuneam). Poate că autorul anonim n-a fost străin de o asemenea intenție „pedagogică" (tiranul nu vede că i se întîmplă ceva dar, cu siguranță, singurătatea îi va devora, ca pe toți despoții, nu numai din literatură, dar și din viață).

Pentru că nici măcar un singur om nu trebuie sacrificat, pentru nimic în lume, inclusiv pentru un edificiu de cult, pentru zeci de edificii. Cu atît mai mult douăsprezece suflete, ca în celebra baladă. Căci, mergînd pe firul „noblețel sacrificiului", s-ar putea să acceptăm sacrificarea întregii lumi. S-ar putea să acceptăm și bomba cu neutroni. Nu ne va mai îndulșoa exterminarea omului pe dată ce vor supraviețui „falnicile zidiri", ca să ne exprimăm în limbajul poemei medievale, dar mai ales în spiritul ei. Ar fi posibil ? Nu credem, totuși. „Homo, res sacra homini" (omul trebuie să fie ceva sfînt pentru ora) zicea, cu două milenii în urmă Seneca filozoful. Iar Marx, gîndind economic, l-a considerat drept „cel mai prețios capital".

S-ar putea ca reflecțiile noastre să provoace reacția însurgentă a devotaților și bravilor dascăli de morală și de manuale. Nu-i nimic. Poate ceva se va lumina, iar impozantul templu se va clătina, el însuși, sub povara și prin tainica mișcare a jertfelor ce le-a devorat. Căci jertfele nu sînt veșnice. Numai omul. Fără el, la ce bun tot ce ne înconjoară ?

POMPILIU MARCEA

O idee excepțională

bazată de orgoliu

Cine vrea să sigileze vacanța unor copii ?

În locul numit „Gura Scochinii", la 4 km de comuna Lisa, înspre munte, Școala generală nr. 6 din Făgăraș a ridicat un sat de vacanță pentru elevii săi și nu numai pentru ei. Ca toate înfăptuirile, și aceasta a pornit de la o idee, apoi, cu efort și inventivitate, acolo unde nu era nimic s-au ridicat : o construcție mansardată, numită deloc pretențios club alpin, 6 cabane a cîte 7 locuri (în curînd vor fi 8), un bloc alimentar — sală de mese, bucătărie, cămară, la parter — și un dormitor de 40 locuri, la mansardă. Dormitorul are și sobe și va putea funcționa, începînd din anul acesta, și iarna. Pentru ca totul să fie perfect, de la un izvor din apropiere a fost captată apa, așa că tabăra are acum instalație de apă curentă și apă caldă, încălzită la un boiler. Numai simpla înșiruire a celor realizate aici dă măsura muncii depuse de dascăli, elevi și părinții acestora. Totul a costat mai nimic. S-au folosit materiale recuperabile din demolări sau din casări. Banii necesari diverselor achiziții au fost strînși din acțiunile culturale organizate de comitetul de părinți și din colectarea de deșeuri de către elevi. Lîngă tabără, cooperația din municipiul Făgăraș a deschis un centru alimentar care are la etaj 6 camere pentru închiriat.

Totul a început în 1978, cînd tabăra a funcționat în 5 autobuze casate. Dascălii școlii — notăm doar numele actualului director adjunct, Bucur Marcu, sufletul acțiunii, ale lui Aurel Drăguș și Alexandru Ramba — au ridicat cu mîinile lor, de la fundații pînă la acoperiș, Clubul alpin. În curtea școlii au confecționat două cabane, care urmau să fie montate în tabără. Au fost chemați părinții să le vadă. „Noi, dascălii, așa am făcut. Voi ce puteți face ?" — li s-a spus. Printre părinți s-au găsit și cîțiva constructori de meserie și mulți amatori, plini de bunăvoință. S-a adăugat sprijinul întreprinderilor patronatoare din municipiu : Combinatul chimic, Întreprinderea de utilaj chimic, Fabrica de mecanică fină, Exploatarea de gospodărie comunală locală și Trustul de construcții locale. Rezultatul acestei munci : în fiecare vară 700 elevi din municipiul Făgăraș își petrec cîte o săptămînă în satul de vacanță de la „Gura Scochinii". Aici, sub îndrumarea atentă a profesorilor — în fiecare serie de 7 zile, prin rotație, de bunul mers al taberei se îngrijesc 4 profesori — se desfășoară programe plăcute și instructive. S-au cules plante medicinale, fructe de pădure, se organizează drumeții, programe cultural-educative. Se intenționează să se deschidă cursuri salvamont, prin participarea unor instructori din Făgăraș, să se amenajeze o pîrtie pentru schi, să se organizeze marcarea și întreținerea unor trasee turistice.

Pentru ceea ce s-a făcut și se face aici, e greu să găsești cuvintele cele mai potrivite de laudă. Nu te poți opri să gîndești cum s-ar desfășura vacanțele elevilor din toată țara, ce cîștig uriaș ar fi în munca pentru educare a elevilor (și chiar a părinților, ne permitem să spunem) dacă inițiativele de acest fel ar fi mai numeroase.

Să mai spunem că Lisa a fost declarată comună turistică în devenire. Motivul : apariția acestui sat de vacanță.

Lucrurile au mers bine pînă în vara acestui an. Înscrierile, programările au fost făcute. Tabăra s-a deschis. Cum în martie, anul acesta, primarul comunei Lisa a fost schimbat, școala a făcut o adresă către Consiliul popular cerînd încă o dată aceptul pentru deschiderea satului de vacanță. În adresa de răspuns a consiliului se spune : „Sîntem de acord să amenajați un sat de vacanță în locul numit „Gura Scochinii", lîngă barajul de apă industrială al Combinatului Chimic din Orașul Victoria. Întrucît este un teren absolut neproductiv, stîncos, de care comuna Lisa nu se poate folosi nici ca teren de păsune". Semnează : președinte Petru Greavu și secretar I. Șerban.

După deschiderea taberei, se pare că primarul comunei s-a răzgîndit. Profesorii au omis să-l invite la deschiderea festivă, care n-a fost așa de festivă pe cît și-au închipuit tovarășii din comitetul executiv, supărîndu-se că n-au fost tratați cu toată considerația. Tovarășul primar a hotărît, împreună cu comitetul, să nu mai permită taberei să se aprovizioneze cu pîine din sat, deși i s-a promis suplimentarea cotei de făină. A refuzat să deschidă prin cooperativa din comună punctul alimentar de lîngă tabără și nici nu și-a dat acceptul să fie deschis de către Cooperativa de consum din Făgăraș. Motivele invocate de către Petru Greavu, dealtfel un tovarăș cu inițiativă în treburile comunei, un om muncitor și cu simțul dreptății, care are respect pentru muncă, s-a gîndit că școala nu este proprietara locului, că n-are autorizație de construcție, că nu este informat ce se întîmplă pe raza comunei etc. De fapt, nimeni nu-l împiedică să se informeze. Ba chiar a fost sfătuit de cineva să pună sigiliu pe tabără, dar dinsul, dovadă că vrea să-i ajute, n-a făcut-o. În orice caz, năstrușnică idee să sigilezi vacanța unor copii, în loc să sprijini o acțiune care ridică comuna, care o îmbogățește. Primarul își mai aduce aminte că de pe locurile acelea, mai de mult, se lua și coasa a doua. Întrebat care ar fi soluția, ne răspunde : intrarea în legalitate. Oare acceptul consiliului nu ajunge ? Și dacă cineva n-ar mai fi de acord cu funcționarea taberei, ce ar urma ? Desființarea ei, cumva ?

Pînă la reglementarea situației — deschiderea punctului alimentar, care ar rezolva și problema aprovizionării cu pîine — profesorii și părinții transportă cu mașinile proprii alimente, sucuri pentru copii. (Mai sînt cazuri cînd într-o mașină mică nu încap suficiente sucuri pentru toți. Cei rămași fără început, fără prea multe comentarii, să plîngă.) Tovarășul primar ne asigură că n-are nimic cu satul de vacanță. Pretinde însă că n-are statut legal. Întrebăm : n-ar fi normal ca de intrarea lui într-o legalitate, mai completă poate decît este acum, să se ocupe tocmai Consiliul popular al comunei ?

Iată și părerea despre satul de vacanță a președintelui C.A.P. Lisa, beneficiarul terenului, tovarășul Ioan Sucaciu : „Nu numai că sîntem de acord cu satul de vacanță, dar dorim să contribuim și noi la dezvoltarea lui. Am putea astfel să trimitem copiii în vacanță. Ai noștri trăiesc la munte, însă am auzit că satul de vacanță a primit propuneri de la școli din Constanța și Mangalia. Cei de acolo să vină la munte, iar ai noștri să meargă la mare. Tot satul este de acord cu funcționarea și dezvoltarea taberei".

Un punct de vedere rezonabil.

Ceva trebuie făcut pentru reglementarea cît mai grabnică a situației. După atîta muncă, să te împiedici de niște hîrtii, care sînt dar parcă nu sînt chiar complete, parcă mai trebuie o semnătură...

Nu credem că cineva pe lumea asta e capabil să explice unui copil din clasa a doua care știe că trebuie să meargă în tabără că nu se poate duce pentru că un „nene" n-a semnat o hîrtie.

Am fost în tabără în ziua cînd se schimbau seriile. Am văzut 80 de copii triști că pleacă și alți 80 fericiți că au venit.

OPREA GEORGESCU

ci de stagnarea în gîndire“

Ceea ce n-au făcut mulți urmași ai lui Eminescu, ceea ce n-au făcut și nu fac slujitori remunerați ai templului educației și dragostei de neam, purcede să facă și face un bibliotecar din Botoșani, un drum pe jos și cu ochii deschiși prin Ipotești, pentru a se întreba cum îngrijim spațiul spiritual al zeului tutelar al poeziei românești, cum îl îngrijim, nu cum îl îngrijește cineva anume, fiindcă, într-o cuprindere mai largă, cu toții sintem consătenii lui Eminescu. Publicăm în continuare reportajul bibliotecarului din Botoșani :

În fața Casei memoriale a oprit un autoturism Dacia 1300, alb, cu numărul 2—CS—3776. Ceasul arăta ora 7. M-am îndreptat către cei patru vizitatori care urcaseră deja în pridvorul casei. „Abia la 9 se deschide“, am spus eu. „Da, dar ne-a promis cineva că vine să deschidă și să ne arate muzeul“, mi-a răspuns unul dintre ei. Iar după ce am făcut cunoștință cu Mercea Trifu și Elena Trifu, cu Dolea Petru și Dolea Persida, toți din Bocșa-Română, a apărut și acel **cineva**, care era chiar îngrijitoarea Casei memoriale. Am ascultat explicațiile pe care încerca să le dea. Femeia îndruga niște fraze pe care le ținea minte, probabil, cît le mai ținea minte de la ghidul muzeului, Chiriac Valentina Dar încercînd să se exprime într-o limbă cît de cît literară, schilodea cuvintele. Astfel am auzit **sieriu** în loc de **scrin, protret** în loc de **portret, vristră**, în loc de **virstă** ș.a. Din albumul familiei poetului se mai păstrează doar copertele de mătase avînd înscrise pe ele inițialele G și R, adică Gheorghe și Raluca. După cum explica îngrijitoarea (pe mîna căreia sînt sigur că de multe ori e lăsat Eminescu acasă la el) „pozele“ au fost duse undeva „la loc sigur“ pentru că „de cîte ori veneau vizitatorii se uitau în album și luau cîte una“. Apoi, din nou, numele persoanelor cu care a venit în contact Eminescu, sau ale fraților și surorilor lui, au început să fie pronunțate stîlcit încît îți venea să-i spui femeii să tacă, să-și vadă de altă treabă. Nu m-ar fi incitat acest lucru dacă îngrijitoarea nu ar fi așternut peste explicațiile ei „de specialitate“ aura mîndriei că le dă tocmai ea. Cu ce impresie au plecat vizitatorii ? Dar dacă aceștia ar fi fost niște străini ? Inevitabil vin pe la Ipotești vizitatori din întreaga lume. Și cred că se poate face mai mult.

La intersecția a două drumuri — unul care ducea spre Cătămărăști-Deal și altul spre Cătămărăști-Vale există un indicator : „SPRE LAC — 4 km“ și imediat lîngă el o gazetă de stradă. M-am apropiat să citesc cele două articole. L-am citit întîi pe cel din stînga gazetei, care părea mai incitant : „La furat cu toată familia“. Articolul începea cu definiția furtului, extrasă din Codul penal, continua prin a spune că furtul se sancționează conform art. 208—209 „C. penal“ și în cele din urmă arăta că furtul este de trei feluri : din avutul personal (cel mai puțin pedepsit), din avutul obștesc și furt calificat (cel mai grav). Lucruri, dealtfel, știute, dar puse acolo ca să se știe mai bine. Dar mai jos era ceea ce de fapt titlul sugera. Spiculesc : „Pîntea Olga din Ipotești, muncitoare la Complexul avicol Cucorăni, a instigat la acțiunea fracțiunii de furt pe concubinul el, Țurcanu Mitică, la 21.06.1981, orele 11“ ; acesta ajutat de „electricianul Romaniuc Alexandru a scos peste gardul unității numărul de 1 000 pui (100—150 g)“ ; „de la gard puii au fost luați de Țurcanu Mitică, Țurcanu Dan, Țurcanu Aurel — frați“ ; „n-au dus fapta la bun sfîrșit“ fugind de la locul faptei „fără să fie indentificați“ ; „Țurcanu Mitică nu este încadrat în cîmpul muncii din septembrie 1980“ ; „au folosit autoturismul proprietate personală 1—BT—2977, cu care în acea zi n-avea dreptul să circule“. (Uite ce fac unii oameni duminica în loc să se odihnească !) Articolul se încheie cu știrea că li s-a făcut tuturor dosar și că urmează să fie „cercetați“. Atît... Celălalt articol purta titlul „Consecințele nefaste ale consumului de alcol“, și care trebuie că era transcris (sau rezumat) dintr-un ziar. Cei în cauză erau doi tineri din județul Timiș, comuna Jebel, care după ce-au consumat „cantități importante de alcool“ au devenit dintr-o dată „obraznici“, pentru că „pînă atunci au fost băieți cuminți și de exemplu în sat“, s-au bătut, fapt pentru care unul e acuzat de „tentativă de omor“, iar altul „s-a ales cu un traumatism cranio-cerebral“. Deci faptul fiind relatat și la gazeta de stradă din Ipotești ca nu cumva să se întîmple așa ceva și aici. Mai jos, în spațiul unde probabil trebuia să fie niște caricaturi, nu mai era nimic. Loc liber.

Am urcat apoi spre centrul Ipoteștiului, adică acolo unde-i magazinul sătesc și unde se mai adună oamenii. Pe drum m-am întîlnit cu un copil care, cam stingherit, ducea într-o șapcă de elev ceva. L-am oprit : „Al cui ești ?“ „Al lui Gireadă“, mi-a răspuns pușțiul, speriat. „Nu te speria. Cum te cheamă ?“ „Gireadă Dumitru“. „Și ce ai tu în șapca aia ?“ „Cîuperci“, a zis el, și mi-a arătat trei ciuperci mari și frumoase. „Dar de unde le aduci ?“ „De pe țarnă, c-am dus vaca la cireadă și-am dat peste ele“. „În ce clasă ești ?“ „Într-a șaptea“. „Și nu te-ai dus în tabără ?“ „Nu“. „De ce ?“ „Păi, eu nu mă descurc nici în oraș bine dar...“ „În ce oraș ?“ „În Botoșani“. „Dar nu mergeai singur“. „Da, dar...“. „Dar nu te-au lăsat de-acasă...“, „Așa-i, ...dar nici eu n-am vrut să merg. Trebuie s-o ajut pe mama, că-l cam bolnavă“. „Ce să-i faci. Ia spune-mi, tu știi în ce an s-a născut Eminescu ?“... ?!“ A rămas mirat și-a plecat capul în jos.

Cîțiva săteni au venit și-au lăsat uneltele afară, rezemate de zidul magazinului, au intrat și și-au cumpărat cele trebuincioase, apoi au ieșit și și-au luat uneltele, plecînd, fără îndoială, la cîmp. Erau desigur cooperatori. Am încercat să vorbesc cu cîțiva dintre ei, însă n-au vrut. Mulți au cumpărat ulei și zahăr. Era. „Este pentru toată lumea“, spunea gestionarul Budeanu Octav. Pe timpul campaniei agricole de vară magazinul e deschis de la 6 pînă la 9 dimineața și de la 18 la 21. La un moment dat a intrat în magazin un cetățean care ducea în brațe o ladă. Dinlăuntrul lăzii se auzeau parcă bătăi de aripi, într-un zbor închis. Am aflat atunci că magazinele sătești și comunale trebuie să facă achiziții de porumbei, iepuri și ouă. Cel care a adus porumbeii era tocmai secretarul Consiliului popular al comunei Mihai Eminescu. Numele lui este Albotu Dumitru. „Columbofil ?“, l-am întrebat eu. „Nu, îmi place doar să-i cresc și cînd sînt prea mulți îi aduc aici, la magazin. Am adus acum șase porumbei“. Porumbeii se agitau, închiși în lada de carton, vrînd să iasă afară, în libertate. Am aflat că sînt foarte mulți crescători de porumbei și iepuri la Ipotești. Secretarul consiliului comunal mi-a spus că-i grăbit și că-mi acordă peste două ore cîteva minute. Zis și făcut. A urcat în mașina personală și-a plecat pe cîmp unde se hotărăște soarta recoltei“.

O sapă odihnea în fața magazinului, iar peste ea se afla-o desagă care, probabil, adăpostea mîncarea lucrătorului ce se pregătise pentru cîmp. Ora opt și jumătate. Într-un tîrziu iese din magazin un bătrînel și se îndreaptă spre sapă, introducîndu-și grijuliu un pachet de „Mărășești“ și-o cutie cu chibrituri în buzunarul de la pantalonii lui bufanți și de raicort. Ia sapa cu grijă, cu mișcări domoale, o pune pe spate oftînd și-o pornește spre cîmp. „Cum vă numiți ?“, îl întreb eu, luîndu-mă după el. „Da de ce mă-ntrebi ?“, îmi zice bătrînul țăran oprindu-se, uitîndu-se mirat la mine. „Aș vrea să scriu ceva despre oamenii din Ipotești“. „Ei, aș“... „Dar dacă nu vreți să scriu, nu scriu“. „Ba mă cheamă Dăscălescu Gheorghe, pensionar. Merg s-o ajut pe noru-mea la cîmp... Îi dă de-al doilea la porumb“. „Și-i bun porumbul, e mare ?“ „Îi bun. Mîncăm mămăligă, mîncăm“. L-am urmărit cum, mergînd agale, părea mai curînd dezinteresat decît interesat, însă sufletul lui mulțumit nu putea arăta în mersul lui decît mulțumirea.

Imediat după asta opresc un alt bătrîn, ce mi s-a părut, după straiele și înfățișarea lui, că trebuie să fi fost dascăl în sat. „Aș vrea să vă întreb ceva, dacă sînteți bun“, îl opresc eu din mersul lui încovoiat în grîji. „Pe mine m-ați mai scris o dată, iar dacă-ați uitat, eu am 78 de ani“ — și-a plecat, spunîndu-mi acestea din mers.

„Cînd trece luna pe la Ipotești, nu-i tristă?“

În fața magazinului sînt oprit de-un cetățean de vreo 60 de ani : „Eu sînt Munteanu C. Gheorghe și sînt îngrijitor la Bisericuța Eminovicilor. Să veniți să vă spun și eu cîte ceva“. A intrat în magazin, și-a cumpărat biscuiți și-a plecat. Desigur mi-am zis că voi trece pe la el, gîndindu-mă că de multe ori poate și acest om a vorbit vizitatorilor despre Eminescu. Știu eu...

Văzînd trei copii venind am rămas în fața magazinului așteptînd. Au venit la mine fără să-i chem, curioși probabil, sau anunțați de copilul Gireadă Dumitru. „Pe tine cum te cheamă ?“ îl întreb pe cel mai mic. „Cramă Mihail“. „În ce clasă ești ?“ „A șaptea“. „Ești coleg cu Gireadă Dumitru ?“ „Da.“ „Cu cine faci limba română?“ „Cu tovarășa profesoară Buzea Maria, diriginta noastră“. „Ia spune-mi, tu știi cînd s-a născut Eminescu ?“ „... ? !“ Am revăzut în ochii lui aceeași nespusă mirare pe care o citisem, mai devreme, în ochii lui Gireadă Dumitru. „Dar nu te-ai interesat vreodată să afli ?“ „Ba da, am căutat prin cărți dar n-am găsit“. „Și-n ce cărți ai căutat tu ?“ „În Istorie și-n Limba română“. „Și n-ai găsit ?“ „Nu, sau poate n-am văzut“. „Dar la Casa lui Eminescu, mergi? „Așa, citeodată“. „Cînd ai fost ultima oară?“ „Acum cîteva zile și de obicei ne ducem toamna cînd se coc nucile“. „Și nu te-ai uitat la statuia lui Eminescu, să vezi ce scrie ?“ „Ba da“. „Ce ?“ „... ?!“ „Dar vreun vers din Eminescu știi ?“ „Păi... **Codruie, codruțule** și **Somnoroase păsărele.** A recitat apoi, dintr-o răsuflare, **Revedere.** „Ai fost la lac ?“ „De multe ori“. „Și cum e lacul ?“ „Îi stufos și... așa... frumos, dar nu ne putem scălda în el“. „Dar pe tine cum te cheamă ?“ îl întreb pe celălalt mai mare. „Nechifor Petrică, sînt în clasa a IX-a la Liceul de construcții, la Botoșani“, a încercat să se mîndrească el. „Cînd s-a născut Eminescu ?“ „În 1889“, s-a grăbit sigur pe sine. „Și-a murit în 1850, nu-i așa ?“, zic eu. „Ăăă.... uite-al dracului că le-am inversat“. „Dacă-ți cădea asta la examene nu era și întrarea ta la liceu inversă ?“ „Adică, cum ?-! „Adică nu intrai“. „M-am grăbit“. „Dar de ce vrei să pleci din sat ?“ „Păi, mie-mi place tare mult să mă fac mecanic-auto și-aici nu pot.“ „Și-n sat cine vrei să rămînă ?“ „Cei care nu reușesc la examen ?“ Cînd am vrut să-l întreb și pe-al treilea ceva, a zbughit-o într-o curte din apropiere. I-am mai întrebat pe ceilalți care-i poezia cea mai mare a lui Eminescu și el mi-au spus în cor : **Luceafărul.** Apoi Nichifor Petrică a recitat, pe sărite, din **Ce-ți dorese eu ție, dulce Românie.**

A trecut apoi un copil care trăgea după el un cărucior confecționat din patru rulmenți mari, fixați pe două osii de lemn peste care era așezată o platformă de scîndură. Ținea un picior pe platformă și cu altul împingea, ca și cum s-ar fi jucat cu o trotinetă. A cumpărat un sac cu sare. „Ce faci cu atîta sare?“, l-am întrebat eu curios. „Punem brînza la sărat pentru iarnă“. A plecat trăgînd cu ușurință cărucul după el.

Curios probabil de prezența mea în fața magazinului se apropie un tînăr și salută. Îmi spune că el se numește Turcanu Dan. „Sînteți unul din frații care-au încercat să sustragă cei 1 000 de pui ?“ „Da, dar pe mine nu mă privește acest lucru. Eu sînt proaspăt căsătorit și sînt în concediu“. „Unde lucrați ?“ „La Uzinele Textila **Moldova** din Botoșani“. „Ce faceți acolo ?“, „Sînt mecanic“. „Și chiar nu vă gîndiți la consecințele faptului la care și dumneavoastră ați luat parte ?“ „Fratele meu a încurcat-o, el s-o descurce. Dar ce, parcă nu s-a mai încurcat el ? O s-o descurcăm noi“. „Sînteți ipotestean ?“ „Da“. „Cu ce contribuiți la viața satului ?“ „Cu nimic“. „De ce ?“ „Sînt navetist“. „Și ? !“ „N-am timp“. Și-a plecat întins undeva spre Cătămărăști-Deal.

Trecuse de ora 9 de mult. M-am îndreptat spre sediul consiliului popular. În drum spre consiliu am intrat din nou la casa memorială să văd dacă a venit ghidul. Încă nu venise. Îngrijitoarea mi-a spus că „dacă n-a venit acuma, cu mașina asta, nu mai vine pînă la 11“. Așa că am plecat să mă întîlnesc cu îngrijitorul bisericuței dar nici acesta „momentan“ nu era. Mi-am continuat drumul spre consiliul popular, care e așezat aproape la ieșirea din Ipotești cum mergi spre Cătămărăști-Vale. După cum îmi promisese, secretarul Albotu Dumitru mă aștepta și dădea semne de nerăbdare. I-am spus că n-o să-i răpesc decît cîteva clipe. Așa am aflat de la el că în cele opt sate care alcătuiesc comuna Mihai Eminescu, adică Ipotești, Cătămărăști-Vale, Cătămărăști-Deal, Cucorăni, Cerviceștl, Stinceștl, Manoleștl-Vale, Baisa locuiesc oameni care „în special sînt navetiști“ și „mai puțin stabili în sat, membri cooperatori adică“. Însă din felul cum merg treburile este multumit de nivelul la care se află economia comunei. „Ce care au rămas în sat sînt cu adevărat devotați muncii pe care o fac. Astfel, mulți dintre ei sînt foarte buni crescători de animale, cu mari contracte față de stat. Galan D. Gheorghe, de exemplu, crește 3 vaci și a contractat 8 000 litri de lapte pentru anul 1981. Tot în anul acesta a mai contractat și cinci viței. El realizează, în medie, un venit de 45 000 lei anual. Bunu Pavel, la rîndu-i, a contractat patru viței, tot 8 000 litri lapte și 3 porci, realizînd anual un venit de 40 000 lei“. Aici secretarul se oprește și-mi spune : „Dar vă interesează, poate, și situația la recoltat“. Îi fac semn că da, notînd : „La orz am obținut 3 500 kg la hectar față de 2 700 evaluat. Recoltatul la grîu urmează să înceapă. Cam asta ar fi“. Și se mai uită în cîteva registre, aducînd vorba din nou despre crescătorii de animale din Ipotești. „Avram Dumitru dă la contract anual cîte un viței de 500—600 kg. Alecu N. Gheorghe, cîte doi viței buni ; la premii pentru ei. Herțeanu Vasile, cîte patru viței și un porc ; Țăranu Emil, cîte cinci viței, constant de patru ani încoace. De fapt toți locuitorii Ipoteștiului au cîte o vacă cu lapte pentru nevoile lor, păsări, porci, și foarte mulți sînt crescători de iepuri și porumbei“. Mi-am notat toate acestea și cum îmi stăruia întrebarea „cînd s-a născut Eminescu“ i-am adresat-o și s-a uitat mirat la la mine și mi-a spus : „Asta nu-i în domeniul meu“.

„Bună ziua !“ „Bună ziua“, am spus, tresărind și descoperind în fața mea un om mic de statură, transpirat și dornic parcă să mi se dezvăluie. : „Mă numesc Nichifor Pe. Vasile, șef-funcționar la serviciul de pază contra incendiilor, garda comunei, funcționar la Cucorăni. Sintem în campanie, la orz, mai sînt de secerat 4 ha din patruș'doua, la Cărările Roșii, dar acum trebuie să merg la consiliul popular să scot un certificat de deces pentru că mi-a murit soacra. Grîul îl începem de mîine dacă o să fie soare. Însă în ceea ce privește incendiile, anul acesta stăm mai bine; avem 37 incendii pe județ, cu 11 răniți din cauza lor, față de anul trecut cînd tot la vremea asta am avut 47 de incendii pe județ, răniți... iaca nu mai știu“. S-a oprit să-și tragă sufletul și mai ales pentru faptul că m-a văzut nedumerit. Am notat imediat în gînd și l-am întrebat de ce îmi spune toate acestea. Aflase de la niște consăteni că venise cineva să scrie la ziar. Trecuse, desigur, pe la magazin. I-am confirmat, bineînțeles, intuiția. Dar pentru că-mi stăruia în cap mai mult Eminescu, am încercat și aici : „Nu vă supărați și să nu mi-o luați în nume de rău, în ce an s-a născut Eminescu ?“ „În o mie... (pauză)... opt sute... optzeci și patru“. „Poate 1850 sau 1849“... „Nu, nu... În 1850, aveți dreptate, sigur... Pentru că, știți de ce, pentru că în 1950 am participat la Centenarul nașterii marelui poet, ca delegat al comunei la paza de ordine“. „Și cum a fost atunci ?“ „Foarte frumos. Lume multă, multă lume și străină. Au venit foarte mulți scriitori străini și-au vorbit de pe o scenă mare, făcută în curtea poetului. Au venit și din Cehoslovacia și din Ungaria, din Bulgaria și din Iugoslavia. Sigur în 1850 ! Aș mai sta să vă mai spun cîte ceva, dar campania nu-i lucru de șagă“. A plecat.

Am intrat din nou pe la Casa memorială să văd dacă venise ghidul. Nu venise. În schimb venise o mașină de la Centrul de librării Botoșani care adusese cărți : cărți tehnice, cărți social-politice, cîteva cărți de beletristică și nici una de poezie.

Am urcat din nou spre magazin. Din magazin ieșea o bătrînică bolborosind ceva din care am putut înțelege : „...de-acum la popă... acolo-i...“. Înăuntru două femei în doliu făceau cumpărături. La radio cînta (ce-am putut înțelege) : „mama / slabă, slabă săracuța / și cu lacrimi pe obraz“. Dintr-o foaie lipită pe un perete am citit : „Prețurile de contractări și achiziții la unele produse agroalimentare“ („se aplică începînd cu recolta anului 1981“) — „grîul (cu trimitere la subsol) 1,50 lei/kg“. Apoi mi-a sărit în ochi prețul sfeclei-de-zahăr: 0,345 lei/kg. Și-am început să citesc fără să înregistrez. În magazin era aglomerație deși trebuia să fie închis de la ora 9. Afară era soare și frumos. De ce nu erau acei oameni la cîmp ?! Era zi de achiziție, am înțeles. Numărul porumbeilor predați gestionarului crescuse. Însă n-am văzut iepuri. La radio a fost anunțat corul unei școli din țară. Apoi, mai tîrziu, am putut desluși : .....vin fetele, vin feciorii / ...vin fetele-n sat / vin la secerat“... Oare ? mi-am zis în gînd. Oricum secretarul mi-a spus că treburile merg bine, cetățeanul cel vorbăret că la orz mai sînt 4 ha iar la grîu peste cîteva zile... Un cîntec de Alexandru Pașcanu încheia emisiunea corală. Din el am reținut distihul : „Ah, ce bucurie / e o poezie“... Apoi crainicul de la radio a spus : „Aici București, România. Ora exactă : (semnal). A fost ora 11“. „Gata“ — am auzit vocea gestionarului și magazinul s-a golit cît ai zice „două“.

Autobuzul ne-a luat din fața magazinului. Întîmplarea a făcut să fie același șofer cu care venisem dimineață de la Botoșani. Am plecat cu gîndul să mă reîntorc după masă, să rămîn pînă ce-mi noptează. Lîngă mine un călător, care se uita-n carnețelul meu să vadă, nu știu ce... L-am întrebat : „Spuneți-mi, cînd trece luna pe la la Ipotești, nu-i tristă ?“ „Veniți deseară și-o să vedeți“. „Mulțumesc“.

Am ajuns în Botoșani. Am mers să consult un calendar, să văd dacă va fi lună la noapte. Pur și simplu m-am întristat că luna s-a hotărît ca în noaptea aceea să răsară destul de tîrziu, aproape de miezul nopții. Însă am mers la Ipotești și-n după-amiaza aceea. Cerul peste care trebuia să treacă luna era înstelat și nu mi s-a părut deloc trist. Aș fi vrut să ascult atunci „Sara pe deal“ recitată de Sadoveanu, însă nu există la Casa memorială un magnetofon cu o instalație de amplificare, care să umple cu poezie, cu Eminescu, tocmai ceea ce mi se părea că e gol de Eminescu la Ipotești.

GELLU DORIAN

Noi argumente în favoarea savantului din Mehedinți în

DOSARUL ODOBLEJA-WIENER

Prioritatea și implicațiile

În 1979, cu prilejul împlinirii a 40 de ani de la nașterea Ciberneticii generalizate a medicului român Ștefan Odobleja, inginerul Paul Postelnicu, unul dintre cei trei precursori, semna un mesaj cu următorul cuprins : „Omagiind memoria și opera savantului Șt. O., țin să aduc în același timp un omagiu oamenilor de știință entuziaști, cu diferite specialități, care se străduiesc să valorifice această prețioasă operă din tezaurul științei românești, precum și presei care stimulează și popularizează această activitate". Deci, inginerul Postelnicu (singurul supraviețuitor dintre precursori) recunoaște că înaintea lui și a dr. Danielopolu a fost dr. Ștefan Odobleja.

Dat fiind că **Psychologie consonantiste** — 2 vol., 884 p., Libraire Maloine, Paris, 1938—1939 — posedă toate atributele caracterologice cibernetice, răspunzînd la toate condițiile de a exista ale acestei științe ; rezultînd că, în ciuda denumirii ei de „psihologie", acea lucrare era nu numai o psihocibernetică, ci o cibernetică autentică și integrală ; dat fiind că nici o altă lucrare anterioară nu întrunea reunite și îmbinate acele atribute într-o proporție asemănătoare și într-o sinteză similară care să-i poată acorda calitatea de cibernetică constituită ; rezultînd astfel că „psihologia consonantistă" inaugura în premieră formula cea mai completă a acestei științe noi și că ea era prima cibernetică din literatura științifică universală, „...elaborată de medicul român Ștefan Odobleja, reprezintă un prim moment semnificativ de împlinire a ciberneticii pe plan mondial" — afirmă prof. ing. Gh. Ștefan de la Facultatea de electronică și telecomunicații, Institutul politehnic, București.

Cu alte cuvinte, știința cea nouă, gratificată în 1948 cu numele de „cibernetică", nu s-a născut, ca ansamblu de idei, metode și tendințe, în 1948, odată cu cartea lui Norbert Wiener, ci cu 10 ani înainte de 1948, odată cu cartea lui Ștefan Odobleja — **Psihologia consonantistă**. Așadar, cibernetica lui Wiener din 1948 a fost anticipată de către o altă cibernetică. În consecință — **Cibernetica lui Wiener, considerată mult timp prima cibernetică** apărută în arena științelor rămîne a fi considerată drept **o a doua cibernetică** —, prioritatea în acest domeniu revenind de-acum înainte **Psihologiei consonantiste.**

Această schimbare de atitudine propusă, după ce specialiștii se fixaseră — definitiv, credeau ei — în opinia supremației și priorității indiscutabile a lui Norbert Wiener în cibernetică, era de mirare. Noua reconsiderare era o supraestimare a ciberneticii lui Ștefan Odobleja conținută în cartea sa. Și iată de ce : cibernetica din 1938 ar avea prioritate asupra celei din 1948 nu numai dacă ambele ar fi posedat o încă-cătură egală și comparabilă de conținut în idei cibernetice, ci **chiar și dacă cea dintîi le-ar fi avut expuse numai succint schițate,** neuitînd că, într-adevăr, cibernetica din 1948 a beneficiat de un interval de 10 ani, în care timp ar fi putut să ia o dezvoltare incomparabil mai pronunțată în raport cu cibernetica din 1938, fără ca acea dezvoltare în plus să-i dea dreptul la prioritate, fără ca acea dezvoltare să anuleze cibernetica născută în 1938 ori să-i schimbe sau să-i micșoreze valoarea novatoare și originalitatea sintezelor. Oricît de importantă ar fi fost acea amplificare și acel progres, **dezvoltarea rămînea dezvoltare** — respectiv creștere — **iar nașterea rămînea naștere.** Căci „românească e o idee, cînd ea, așa cum e formulată, apare întîia dată în capul unui român" — spunea filosoful Lucian Blaga.

Cibernetica din 1938 are cu atît mai mult drept de prioritate asupra ciberneticii din 1948 prin faptul că, împotriva așteptărilor și în ciuda condițiilor favorabile oferite de intervalul de 10 ani precum și de vastele și competentele colaborări ce i-au fost într-ajutor lui Norbert Wiener : 1. cibernetica acestuia din 1948 este, cantitativ — ca amploare și dezvoltare — de 5 ori mai redusă (170 de pagini), figurînd mai mult ca un fel de rezumat față de cibernetica din 1938 ; 2. cibernetica lui Wiener, calitativ cu mult sub nivelul celei a lui Odobleja, este lipsită de orice sistematizare, vădit ermetică, deloc clară, presărată cu echivocuri și confuzii, avînd un slab conținut cibernetic, cu puține idei cibernetice (mult mai puține decît în cibernetica din 1938), expuse fugitiv și uneori abia schițate, fapt care face ca acea carte a lui Wiener să fie mai mult un eseu „despre cibernetică" (așa cum o și consideră însuși autorul el în două locuri : 4,309 și 4,312), decît o cibernetică propriu-zisă, adică o lucrare științifică expunînd în mod științific noțiuni științifice bine definite ale unei științe deja constituită.

Existența — tardiv dezvăluită — a unei ciberneticii anterioare, care s precedat-o cu 10 ani pe cea din 1948, pune în mod automat problema raportului de conexiune dintre cele două cibernetici. Se naște întrebarea : Este el un raport de independență, de izolare, de discontinuitate, de necunoaștere și neinfluențare — ori unul de dependență, de cunoaștere și folosire, de influențare și continuare ?. A existat vreo legătură între prima și a doua, ori n-a existat ? Antecedența implică, în genere — chiar dacă nu totdeauna — determinare, cauzare. Este o redescoperire, o descoperire din nou, în America, de către dr. Rosenblueth și Wiener sau este o preluare cu cultivare în continuare ? A ostenit N.W., el singur, la elaborarea acelei sinteze sau numai a comentat-o, făcînd digresiuni pe fondul sintezei, încercînd s-o ofere ca variantă personală inginerilor spre materializare în mașini ? Mișcarea de idei în cibernetică de la începuturile deceniilor 20—30 nu i-a fost străină lui Wiener et comp., știind că în jurul cărții lui Odobleja s-au făcut referințe atît în America, cît și pe vechiul continent, în România.

Din ultima sa carte, **Psihologia consonantistă și cibernetica,** tipărită în Ed. Scrisul Românesc (1970) lipsește una din cele mai sugestive recenzii, înserată în revista „Însemnări ieșene" an IV/1938, vol. X nr. 5, p. 402—403, de sub conducerea lui Mihail Sadoveanu. O redăm în extenso : „Dr. Ștefan Odobleja — Psychologie consonantiste. (Două volume mari) Libraire Maloine, Paris, 1938. Un compendiu enorm de revizuire a tuturor vederilor privitoare la psihologie. Autorul trece în revistă toate modurile de interpretare din acest cimp și se oprește la ceea ce el numește psihologia consonantistă ,și care ar ocupa o poziție intermediară între animism și materialism. Progresele mari din fizica modernă par să fie luate în sprijinul unei astfel de construcții a psihologiei. O mare bogăție de scheme și tablouri, de diviziuni și subdiviziuni dau întregii lucrări o înfățișare sistematică, excesiv de sistematică. Primul volum are următoarele capitole mai importante : Critica psihologiei contemporane (p. 19) ; Metodele psihologiei (p. 31) ; Critica animismului (p. 56) ; psihicul, funcțiune biologică (p. 60) ; psihicul, total de fenomene fizice (p. 66) ; psihica, statică (simțurile, organele de reacțiune, memoria) (p. 97) ; psihica dinamică (procesele psihice, concepțiile, subdiviziunile obișnuite ale fenomenelor psihice, paralelismul celor trei factori) (p. 111) ; fenomenele fundamentale (excitațiile, senzațiile, reacțiile) (p. 143) ; fenomenele afective (durerea, plăcerea, sentimente derivate, instincte) ; fenomene de reversibilitate (fixare, reprezentare, imagini) (p. 188) ; Critica asociaționismului (p. 200) ; superioritatea consonantismului (p. 202) ; selecție (p. 220) ; evocare (p. 224) ; sinteza (p. 232) ; fenomene de concentrare și dispersie (p. 351) ; fenomene de inerție și echilibru (p. 360) ; legile (p. 393) ; legile universale (p. 406) ; legile psihice etc. Volumul al doilea se ocupă cu aplicațiile practice ale psihologiei. Iată ce capitole principale are : psiho-neurologia (p. 509) ; Psiho-fiziologia (p. 535) ; Psiho-patologia (p. 555) ; Interpsihologia (p. 574) ; Limba (p. 576) ; Știința (p. 591) ; Filosofia (p. 633) ; Terapeutica (p. 659) ; Psihoterapia (p. 665) ; Estetica (p 669) ; Morala (p. 685) ; Dreptul (p. 709) ; Logica (p. 713) ; Arta de a crea (p. 715) ; Pedagogia (p. 763) ; Psihodiagnostic-psihomotorie (p. 799) ; Psihanaliza și freudismul (p. 833). Materialul cercetat este imens și sugestiile de toate felurile foarte numeroase. Autorul fiind medic are o bază mult mai solidă pentru psihologie decît de obicei psihologii puri. Dar asupra acestui tratat vom mai reveni". Demn de evidențiat că numărul revistei „Însemnări ieșene" apărea în luna mai 1938, pe cînd vreme cel de-al doilea volum din Psihologia consonantistă ieșea de sub tipar abia în primele luni ale anului 1939. Acea grabă e semnificativă. Dar să lăsăm această enigmă pe viitor...

Analiza comparativă a celor două lucrări de cibernetică (1938 și 1948) ne dă unul din argumentele hotărîtoare : 1. pe de o parte, între cibernetica din 1938 și cibernetica din 1948 găsim un mare număr de asemănări, depășind cu mult proporția care să permită a spune că ele ar fi numai „coincidențe întîmplătoare" ; 2. pe de altă parte asemănările respective se referă în primul rînd la idei și elemente capitale ale ciberneticii ; 3. regăsim în cibernetica din 1948 și un număr de idei proprii și specifice ciberneticii din 1938 ; 4. cît despre deosebiri, ele se referă la aspecte mai secundare ; 5. dealtfel, deosebirile rămîn deosebiri și ele nu anulează asemănările.

Cunoașterea sau necunoașterea ciberneticii din 1938 de către autorul ciberneticii din 1948 ar fi încă un criteriu foarte important în elucidarea problemei aici analizate. A ne mai întreba dacă Norbert Wiener cu dr. Arthuro Rosenblueth și compania a cunoscut **Psihologia consonantistă** e de prisos. Din capul locului trebuie să admitem că în condițiile de circulație a ideilor nu mai se pune problema. Cu atît mai mult în condițiile din Statele Unite ale Americii, unde numai pentru psihologie-neurologie (cu toate conexele lor) era organizată culegerea de informații de prețutindeni, din toată lumea, din toate revistele și din cele mai puțin însemnate articole, consemnînd și rezumînd totul într-o revistă lunară : „Psychological Abstracts", care insuma în fiecare număr 650 de pagini !

Amintim că, deși elaborată de un român, cibernetica din 1938 a fost scrisă în limba franceză, care era, putem spune, limba de circulație internațională cea mai folosită printre oamenii de știință în epoca respectivă. „Dificultățile de circulație din cauza necunoașterii limbii române" nu pot fi invocate, așa cum pe bună dreptate remarca prof. univ. I. Strachinaru. Afară de aceasta, cibernetica din 1938 a fost editată de o editură din Franța, care a fost în atenția specialiștilor (medici, neurofiziologi, psihologi etc.) prin cataloagele edituril, distribuite în întreaga lume, mai cu seamă prin catalogul general pe anul 1939 al cărților editate de Libraire Maloine. Sîntem informați, de asemenea, că în Europa au apărut cîteva recenzii în revistele franceze și belgiene.

Apoi, dat fiind că ideile ciberneticii lui Wiener provin din studiul sistemului nervos — așa cum declară însuși autorul — nu s-ar mai putea afirma că nu s-a avut prilejul citirii lucrărilor în domeniu. În revista de sinteză „Psychological Abstracts" I.M. Strong de la Universitatea Harvard semna în numărul din ianuarie 1941 o recenzie elaborată după informații și alte recenzii, fără să fi văzut în original cartea doctorului Ștefan Odobleja, **Psihologia consonantistă.** Măcar acea revistă nu putea lipsi de pe masa nici unuia din specialiștii făuritori ai ciberneticii din 1948. (În paranteză fie spus, semnalăm coincidența că pe aceeași pagină unde era inserată recenzia lui I.M. Strong era recenzat și un articol al psihologului N. Mărgineanu, român care în 1973 considera că N.W. nu a putut cunoaște respectiva psihologie românească). N. Wiener, ca și Rosenblueth, cunoșteau foarte bine limba franceză, căci așa cum ne informează Wiener în cartea sa (autobiografie) prietenul său Rosenblueth studiase medicina la Paris : „După Mexic, țara despre care vorbea cu cea mai mare admirație era Franța..." (4.284). Nu sînt de ascuns coincidențele cronologice și nu este greu de crezut că cibernetizarea doctorului Rosenblueth și inițierea de către el însuși a întrunirilor de la Vanderbilt Hall cu medicii de la Harvard pe teme de cibernetică să nu fi avut nici o legătură cu cibernetica generalizată din 1938, care deja apăruse și intrase în circuitul de idei. Dacă se poate admite la rigoare că cibernetica din 1938 nu ar fi fost sesizată și cunoscută de grupul lui Rosenblueth și Wiener de la Harvard și de la Massachusetts imediat după apariție, în schimb este peste putință a admite că acel grup destul de numeros ar fi rămas total neinformat în lungul interval de timp (10 ani), ca și în cei 25 de ani care se interpun între 1938 și ediția a II-a a ciberneticii lui N. Wiener. Între timp, era natural ca și în cibernetică să apară și să prolifereze unele interpretări noi, așa cum au apărut mereu și în psihologie și în multe alte discipline de mare generalitate. Cibernetica din 1948 poate fi considerată drept prima variantă la cibernetica din 1938, dar... ca și muschetarii lui Offenbach, cibernetica lui Wiener a apărut după bătălie.

Cibernetica — adică varianta Wiener — a apărut la 10 ani după cibernetica din 1938 a lui Odobleja, care trasase deja toate frontierele teoretice și aplicative ale respectivei științe. Cibernetica lui Wiener a apărut la 5 ani după ce mașina de calcul electronică, cea mai spectaculoasă realizare a ciberneticii generalizate, era deja în funcțiune. Timp de 10 ani se discutase, se propagase, se cultivase, se aplicase, se „făcuse" cibernetică, cu succes încă, dacă stăm să ne gîndim că tocmai în acea fază de cibernetică nenumită s-au produs cele mai revoluționare realizări ale ei, și s-au produs fără concursul vorbei magice „cibernetica".

Vom menționa aici că între 1938 și 1948 (mai exact între 1945—1948) a apărut opera filosofică a inginerului, de geniu muritim André Lamouche, în mai multe volume, printre care unul de psihologie și altul de logică, unde există multă înrudire de idei între tezele psihologiei consonantiste și tezele lui, dar Lamouche nu a evoluat înspre cibernetică, încît autorul **Psihologiei consonantiste** n-a avut sentimentul unei frustrări. Cu totul altul este raportul dintre lucrarea sa din 1938 și aceea a lui Norbert Wiener. Lamouche poate fi luat ca etalon de comparație și ca martor neutru în măsurarea justă, prin referire, a raportului dintre cele două cibernetici. N. Wiener nu a menționat nicăieri cibernetica din 1938, care îl anticipase, în schimb el a făcut numeroase declarații care duc spre acea cibernetică, condus pînă lîngă ea și pun problema unei scurgeri de informație dinspre 1938 spre 1948. În disputa dezlănțuită pe această chestiune au fost susținute păreri pro și contra, în focul cărora unii s-au dedat la omisiuni numeroase și regretabile ale unor afirmații categorice și lămuritoare din lucrările lui Wiener. De aceea, socotim oportun să-i dăm cuvîntul lui N.W., ca să spună el însuși ce a gîndit și ce a crezut el în diferitele probleme ale cibernetică, fiind încredințați că el știe mai bine decît toți comentatorii săi cum a făcut, cînd și cît a făcut el în cibernetică, cum a conceput-o și înțeles-o, de unde s-a inspirat etc.

Wiener nu precizează ce este cibernetica printr-o definiție unică, el dă mai multe definiții — unele echivalente, altele complementare. „Am hotărît să numim întregul domeniu al teoriei conducerii și comunicației la mașini și în organismele vii cu termenul de cibernetică, de la cuvîntul grec **Kibernitis,** adică cîrmaci" (2, 18), iar justificări și mai ample, pe trei sferturi de pagină ne oferă autorul în autobiografia sa (4, 306), avînd grijă să precizeze denumirea grecizată a conducerii prin subtitlul „la animal și la mașină". El confundă „conducere" a animalului cu conducerea mașinii, unificîndu-le. Or, sinteza prin procesul de abstractizare șterge în parte și pentru un moment diferențele specifice. Conducerea la animal a apărut odată cu viața, iar prima a inspirat-o pe cea de-a doua și i-a servit drept model, plecînd din psihologie și ramurile ei. Cibernetica este conducere totalizată, compusă din două părți care se vor egale, dar care calitativ și cantitativ sînt mult inegale — susține Șt. Odobleja —, porțiunea animală (biologică) predominînd cu mult asupra porțiunii tehnologice. Iar în porțiunea animală, omul și conducerea lui, creierul și psihologia dețin locul principal.

În ultimul secol, sub denumiri diferite (teoria inconștientului, obiectivism, reflectivism, behaviorism etc.) au apărut psihologii curente sau școli care acordă preferință și preponderență periferiei, în dauna proceselor centrale de ordin superior. Această modă sau „boală" s-a infiltrat și în cibernetică în ultima vreme, dînd loc la cibernetici de tip inferior. Promotorii acestui gen de cibernetică se consideră discipoli ai lui Wiener, dar acesta nu a fost nici unilateral și nici periferist exclusivist. Prin cibernetică, Wiener nu înțelegea numai știința conducerilor inferioare (reflexe, reglaje fiziologice sau mecanice cu feedback), care sînt studiate de fiziologie, neurofiziologie și tehnologie, ci și știința despre conducerile superioare, exercitate de către creier, studiate de către fiziologia cerebrală superioară (adică de către psihologie, cu subcapitolele ei, printre care și logica) — asimilate și dezvoltate de tehnica modernă. Pentru N.W. cibernetica nu include numai studiul automatelor, ci și studiul teoretic general despre conducerea artificială, precum și pe acela despre conducerea prin inteligența naturală, ba încă și studiul despre conducerea științelor (4, 311). Prin toate acestea cibernetica lui Wiener se situează tot mai aproape de psihologie, indoosebi foarte aproape de varianta tehnicistă și circularistă a acesteia, ajungînd pînă la confuzie cu cibernetica generalizată din 1938, a lui Ștefan Odobleja. Există conduceri naturale, pe care noi — zice Odobleja — căutăm să le descriem, să le înregistrăm, să le explicăm, iar alături de ele există conduceri artificiale, înfăptuite de om, după modelele copiate din natură. Oamenii de știință au analizat și gîndirea naturală, biologică ; au extras de acolo unele principii esențiale ; au aplicat acele învățăminte la mașini — au creat mașini de gîndire (gîndirea artificială). Wiener a fost și el printre cei ce au contribuit la această acțiune de umanizare și logicizare a mașinilor, dar mai înainte de a căuta să facă acele mașini ca pe oameni, el a căutat să-i privească pe oameni ca pe mașini : „am fost nevoit să privesc sistemul nervos ca pe o mașină de calcul" (4,254).

A mașiniza omul ca om, înseamnă a mașiniza gîndirea sa — funcția lui cea mai caracteristică. Așa au făcut cei care au contribuit la această acțiune, începînd cu filosofii, continuînd cu medicii neurofiziologi, cu psihologii, cu logicienii și terminînd cu inginerii, cu tehnicienii inventatori. Așa a făcut la rîndul lui și Norbert Wiener : a început cu metodologia (2, 6), cu studiul metodelor și al mecanismelor de cunoaștere naturală — de la care a trecut apoi la preconizarea lor spre realizarea gîndirii și cunoașterii artificiale (2, 9). Toate ideile lui propuse drept baze generale, elementare ale mecanizării gîndirii erau provenite din psihologie — sau, cum spune el : „erau strîns legate de studiul sistemului nervos" (2, 9). Wiener spune : „Eu consider această conștățuire

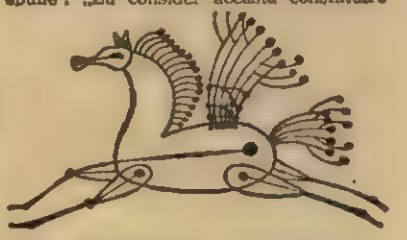

(de la Princeton, 1944, n.n.) drept locul de naștere al unei științe noi : cibernetica, sau teoria comenzii și comunicațiilor în mașini și organismele vii" (4, 255). Iar în altă parte „termenul de cibernetică era cel mai bun cuvînt prin care eram în stare să exprim arta și știința comenzii în toate domeniile în care această noțiune este aplicată" (4, 306). Și mai la vale o consideră „o teorie cu privire la conducere și organizare" (4, 306), de unde se vede că termenii „conducere" și „comandă" sînt oarecum echivalenți. Mașina electronică de calcul era pentru Wiener o „mașină de calcul și comandă" (4, 309), iar în cartea sa **Cibernetica** el dorea să scoată în relief analogiile dintre sistemul nervos uman și mașina de calcul electronică : „Doream de asemenea să avertizez acest public mai larg asupra lungului șir de analogii dintre sistemul nervos uman și mașina de calcul și comandă, care ne-a inspirat lui Rosenblueth și mie **lucrarea noastră comună"** (4, 309—310).

Lucrarea comună era articolul din 1943, impregnat de psihologie mașinistă și circularistă, ceea ce confirmă legătura dintre comandă, psihologie și feedback. Așadar, sistemul nervos este, pentru Wiener, un fel de mașină de calcul și comandă : „...am fost nevoit să privesc sistemul nervos în mare măsură ca o mașină de calcul" (4, 254). Un punct de vedere care este identic cu acela al ciberneticii din 1938, a lui Șt. Odobleja, care și ea considera creierul și psihicul drept o mașină (1, 857, **Psh. con.).**

Ștefan Odobleja, pe care l-am cunoscut bine, considera că Wiener îi este un aliat în denunțarea tendinței infiltrată în cibernetică — la fel ca și în psihologie — de a se acorda preferință periferiei și proceselor inferioare, această știință a conducerilor inferioare (reflexe, reglaje fiziologice, studiate în fiziologie și neurofiziologie) fiind, totodată, știința conducerilor superioare, exercitate de către creier, studiate de psihologie, cu importantul ei subcapitol : logica — asimilate și dezvoltate în tehnica modernă. Salutul nostru de fiecare zi : „Gîndul prim este gîndul care întîlnește gîndirea !"

ION STROE-OANCEA

O femeie care, s-o citäm, parcă s-a născut a doua oară

Aflată la un pas de amputare, Ştefania Şerbănuţ s-a vindecat datorită tratamentului cu Boicil

Are 55 de ani. Casnică, locuieşte împreună cu soţul în Capitală, pe Şoseaua Panteimon 126, bloc 207, scara 2, apartament 69. Ne-a vizitat zilele trecute la redacţie, ocazie cu care am cunoscut-o. O femeie înaltă, mai degrabă corpolentă, nu tocmai vorbăreaţă. A scos din geantă un dosar, certificatele medicale, trimiteri, fotografii etc., după care, cu simplitate, a zis „vreau să mulţumesc revistei pentru ajutor".

— Ce ajutor, tovarăşă Şerbănuţ ? !

Ei, am auzit-o, povestea e lungă, poate că n-aveţi acum timp pentru ea. Am adus scris, „Subsemnata Ştefania Şerbănuţ, domiciliată în..." De citit, pe leo, chiar că n-aveam timp, aşa că am rugat-o să ne explice.

Înainte şi după tratamentul cu Boicil. Schimbarea în bine e evidentă

— Am început, prin '76, să simt dureri în tălpi, mai ales cînd purtam tocuri înalte. Crescînd durerile m-am adresat Policlinicii de dermatologie „Şerban Vodă" şi am fost, poate din greşeală, iradiată la tălpi. Am făcut 3 şedinţe de Roentgen. Mi s-au umflat picioarele ca nişte butuci, la fel tălpile şi nu mai puteam umbla. Am fost transportată cu targa şi internată la Spitalul de dermatologie „Bereceni", unde am fost operată de profesorul Vulcan.

— Operaţia a reuşit, nu ?

— N-am avut ce-i reproşa profesorului, dar nu m-am vindecat. Ba mai mult, m-am ales cu nişte ulceraţii grozăvice la tălpi, sub degete. Priviţi, fotografia asta e clară, carne vie şi parcă mucegăită sub degete. Nu mai puteam merge. Cînd călcam aveam dureri înspăimîntătoare, mă ajutam cu bastonul, apoi cu cîrja.

— Fireşte, v-aţi întors la clinică.

— Exact, ulceraţiile ciştigau teren. Amabil, profesorul m-a consultat şi a ridicat din umeri. N-am ce să-ţi fac, femeie, mi-a zis, n-am cum să te vindec, asta e. M-am adresat, în disperare de cauză, profesorului Dimitrescu de la Spitalul de dermatologie „Şerban Vodă". În mai '78, am aici documentele, m-a operat de mai multe ori, după care, spre sfîrşitul anului respectiv, mi-a făcut o grefă. Credeam că am scăpat de chinuri, dar n-a fost aşa. Curînd, au apărut alte ulceraţii, tot mai dureroase, tot mai adînci. M-am întors la cîrje şi viaţa mi se părea un calvar.

— N-aţi încercat alte tratamente, alţi medici ?

— Ba da, ce n-am încercat ? ! În toamna lui '80, timp de o lună, am fost internată la „Fundeni", la secţia de radiobio.ogie. Profesorul Butnaru, om foarte cumsecade, s-a străduit să mă ajute, dar n-a găsit nici o ieşire. S-a convocat chiar o comisie şi, în urma discuţiilor, am fost trimisă la Spitalul de chirurgie plastică şi reparatorie, la profesorul Agripa Ionescu. Ca să plec, a trebuit să vină taxiul pînă la uşa clinicii, nu puteam umbla în nici un fel. Şi nu eram singura, am mai văzut 3—4 femei în aceeaşi situaţie.

— Ce-a zis profesorul Agripa Ionescu ?

— M-a consultat atent şi mi-a spus că singura soluţie e amputarea. Ba mai mult, ca să fie sigur că nu greşeşte şi, probabil, ca să mă convingă, m-a trimis la „Municipal", la profesorul Denischi. Verdictul a fost, în mare, cam acelaşi. S-ar mai putea încerca o grefă, a fost de părere profesorul, dacă nu reuşeşte, amputarea. M-a cuprins, cred că înţelegeţi, o disperare fără margini şi aş fi vrut să mor.

— N-aţi murit, asta e clar. Ce-a urmat, tovarăşă Şerbănuţ ?

— O să mă credeţi, n-o să mă credeţi, dar am citit, în 28 noiembrie '80, un articol în „Flacăra" despre doctorul timişorean Vasile Boicl şi despre tratamentul său privind regenerarea ţesuturilor. Mi-era limpede, nu mai aveam nici o şansă să scap de amputare, atîţia profesori mi-o spuseseră, dar am hotărît să mai fac o încercare. Pe 17 decembrie m-am internat în clinica doctorului Boicl şi, după 10 zile, minune ! Picioarele au început să se desumfle, iar ulceraţiile, ajunse de-acum la os, să pălească, să se retragă.

A venit o batistă şi şi-a tamponat fruntea, nu fără cochetărie. În birou nu mai eram singuri, ca în primele minute ale discuţiei. S-au adunat mai mulţi colegi. Ruletinele radiologice, cu diagnosticul de „radiodermită", au trecut, ca şi fotografiile, din mînă în mînă. Într-un tîrziu, Ştefania Şerbănuţ a reluat firul povestirii.

— De atunci, am fost de 4 ori internată la Timişoara, ultima oară între 15 iunie şi 11 iulie. Ulceraţiile s-au retras complet, s-au închis şi, după cum vedeţi, pot merge. Am lăsat bastonul, am lăsat cîrja şi sînt fericită, parcă m-am născut a doua oară.

De data asta, batista a fost folosită pentru ştergerea lacrimilor.

— Ce-a zis doctorul Boicl cînd v-a văzut prima dată ?

— C-o să încerce, dar eu eram sceptică. Nici soţul meu, care a fost tot timpul alături de mine, nu mai credea.

— După aceea ?

— Atît Boicl, cît şi colegii săi Nicoară, Dindelegan şi Kerek au fost, mult timp, rezervaţi. Abia luna trecută au spus că da, m-am vindecat şi pot să-mi văd de treabă. De-aia am şi venit aici, să mulţumesc revistei şi, prin intermediul ei, minunaţilor doctori din Timişoara. Dacă n-aş fi văzut, la Bucureşti, şi alte femei în situaţia mea, poate că nu m-aş fi grăbit, dar aşa am socotit de datoria mea să le informez, crezînd că le fac un bine. N-ar fi trebuit să procedez aşa ?

— Ba da, aţi procedat corect. Altceva, tovarăşă Şerbănuţ, ám înţeles că prima fotografie, cea în care tălpile sînt gangrenate, arse, a fost realizată în clinica profesorului Butnaru, da ? Dar a doua, cea în care picioarele s-au curăţat, s-au vindecat, unde a fost făcută ? La Boici ?

— Nu, tot la Bucureşti.

Am lăsat-o, pentru o clipă, pe fosta bolnavă şi, telefonic, am luat legătura cu doctorul Boicl. Cazul îi era familiar.

— Ce tratament aţi folosit, tovarăşe doctor ?

— Mai întîi, ca să fiu sincer, n-am vrut s-o primesc pe bolnavă, cazul ei mi se părea depăşit. Apoi mi-am zis să încerc şi, spre surpriza mea, a colectivului pe care îl conduc, am constatat că Boicilul poate interveni cu succes şi în refacerea ţesuturilor arse.

— Cum se prezentau tălpile pacientei ?

— N-aţi văzut imaginile realizate de profesorul Butnaru ? Arsurile ajunseseră la os, biata femeie nu mai putea călca. Epiteliul şi musculatura erau parcă macerate.

— Cum aţi tratat-o ?

— I-am administrat Boicil concentrat intravenos şi pansamente locale, tot pe bază de Boicil.

— A fost, tovarăşe doctor, primul caz de radiodermită vindecat de dumneavoastră ?

— Da, nu cunoşteam că Boicilul poate acţiona şi în astfel de maladii. În prezent, drumul fiind deschis, studiem efectul medicamentului şi în asemenea situaţii. A fost, vă repet, şi pentru noi o surpriză.

Ne-am întors la Ştefania Şerbănuţ şi am mai schimbat cîteva cuvinte. După ce neam lăsat imaginile şi documentele alăturate, aceasta a părăsit biroul, la fel de sprintenă ca la venire. Ca s-o citäm, părea că s-a născut a doua oară.

OVIDIU IOANIŢOAIA

Flacăra revine

Din nou despre „fabrica de nămol"

Din nou despre „fabrica de nămol"

Într-un recent articol din revista noastră, **„Lacurile sărate"**, se releva însemnătatea practică de interes general terapeutic, a unor cercetări româneşti cu priorităţi internaţionale privind modalităţile de stimulare a producerii de nămol (peloid). În legătură cu aceasta, medicul-şef al Policlinicii balneare Nicolina, Vlad Bejan, medic primar, ne informează despre similare preocupări şi realizări ieşene, dar în acelaşi timp se întreabă cum gospodărim acest preţios izvor de sănătate care este nămolul.

Ideea găsirii unor noi surse de nămol, arată specialistul ieşean, este de o covîrşitoare importanţă în contextul dezvoltării continue a bazelor balneare de tratament, al epuizării rezervelor actuale prin permanent consum, prin poluarea freaticului de lîngă lacurile din Cîmpia Română şi Techirghiol, prin evoluţia naturală tectonică etc. „Ne aflăm în preajma declanşării unei crize de peloid care ameninţă valoarea şi faima multor localităţi balneare din ţara noastră. Iată de ce aportul cercetătorilor la care se referea articolul din „Flacăra" şi preocuparea dv. constituie o operă meritorie de anticipaţie economică", este de părere dr. Vlad Bejan.

Sîntem totodată informaţi că şi în staţiunea balneară Nicolina s-a reuşit să se obţină nămol natural pe cale dirijată, punîndu-se în contact în condiţii optime apa sulfuroasă provenind din foraje, cu pămînturi cu anumite calităţi pedologice. Pe această cale se aprovizionează baza de tratament de la Băile Nicolina, plaja sezonieră şi baza de tratament UNCAP. Nămolul terapeutic a fost obţinut de un colectiv de geologi (Nicolae Macarovici), climatologi (dr. I. Gugiuman), chimişti (ing. dr. C. Caraman), pedologi, microbiologi (dr. N. Popală) de la Universitate, Institutul agronomic şi Institutul de medicină din Iaşi, sub coordonarea doctorului Bejan. Pentru metoda extractelor de nămol de la Nicolina s-a acordat un brevet de invenţie, după care s-a propus, pe această bază, crearea de preparate farmaceutice (două noi brevete !).

„Faptul că am aflat din «Flacăra» că şi alte colective din ţară se preocupă de pe acum de evitarea unei crize în utilizarea unui excepţional factor terapeutic care a adus prestigiu european balneologiei româneşti ne dă o justificată satisfacţie", scrie Vlad Bejan. Medicul-şef al Policlinicii balneare Nicolina se asociază articolului nostru care sesizează preocuparea nesatisfăcătoare în administrarea acestui izvor de sănătate şi aduce noi fapte :

● În staţiunea balneară Nicolina platforma de formare a nămolului nu dispune de nici o îngrădire care să-i asigure o cît de neînsemnată protecţie.

● La Spitalul de recuperare cu 500 paturi, din perimetrul staţiunii, se face popularitate asupra influenţei benefice a aplicaţiilor cu nămol, dar în realitate bolnavii se externează deceptionaţi de faptul că la baza spitalului acest factor lipseşte... „O dezinformare a marelui public, care face un prost serviciu".

● Cabinetul balneoclimatic al staţiunii-pilot Nicolina a cerut în repetate rînduri ca administraţia spitalului să dea un calcul de consum de nămol pentru a se proiecta o platformă comună pentru toţi beneficiarii din zonă, după tehnologia mai sus-menţionată, dar acest calcul, nu ştie din ce motive, nu a fost făcut şi nu se poate elabora tema de proiectare.

● Spitalul de recuperare intenţionează să-şi asigure o producţie proprie în afara unei baze comune, ceea ce, firesc, poate fi perfect de înţeles în principiu. Dar — se întreabă corespondentul nostru — ţinînd seama de risipa de apă, de cheltuielile pentru canalizarea separată, de dezavantajele exploatării parcelare prin prisma cerinţelor de a se asigura regenerarea, nu ar fi oare preferabilă pe plan economic, exploatarea în comun, în folosul tuturor beneficiarilor ?

Sugestiile medicului ieşean merită atenţie, fie şi ca bază de discuţie, din partea forurilor interesate. Fiindcă şi nămolul este un bun pe care trebuie să-l gospodărim cu grijă. Avem nevoie de el !

LIONEL NIŢESCU

Un clasic al filosofiei culturii: Simion Mehedinţi (II)

Simion Mehedinţi s-a manifestat ca un viguros teoretician al culturii în multe din studiile şi din articolele sale. Cele mai de seamă contribuţii aduse de el în acest domeniu le aflăm concentrate în două lucrări. Prima este discursul de recepţie la Academia Română, rostit la 6 iunie 1920 şi purtînd titlul **Caracterizarea etnografică a unui popor prin munca şi uneltele sale.** A doua este la origine tot o comunicare academică, intitulată **Coordonate etnografice. Civilizaţia şi cultura.** Această din urmă a fost prezentată în ianuarie 1928 şi publicată în 1930 în „Analele Academiei Române. Memoriile Secţiunii Istorice", circulînd apoi şi sub forma unui extras de o sută de pagini. Dacă asemenea lucrări sistematice nu au fost mai multe, sau dacă cele două nu sînt mai voluminoase, trebuie să se ştie că, după **Terra**, un alt mare proiect al savantului, **Ethnos**, a rămas neterminat. Anunţat ca o continuare la **Terra**, tratatul **Ethnos** s-ar fi înfăţişat probabil ca o sinteză a culturilor lumii, ceva asemănător cu **Völkerkunde** a lui Fr. Ratzel, dar într-o altă viziune categorială. **Coordonate etnografice** cuprinde tocmai principiile care urmau a prezida arhitectura tratatului.

Coloratura etnografică a limbajului acestor lucrări ne ajută să înţelegem resorturile care l-au impins pe geograf spre cercetarea fenomenelor de cultură.

Încă de la începutul carierei sale ştiinţifice, Mehedinţi defineşte geografia drept „ştiinţă a Pămîntului considerat în relaţia reciprocă a maselor celor patru învelişuri, atît din punctul de vedere static (al distribuirii în spaţiu), cît şi din punctul de vedere dinamic (al transformării în timp)" (**Dizertaţia inaugurală. Obiectul geografiei**, în **Opere alese**, 1967, p. 117). Cele patru învelişuri — atmosfera, hidrosfera, litosfera şi biosfera — trebuie cercetate în această ordine, a creşterii complexităţii, care nu e alta decît ordinea impusă de însuşi cauzalităţii naturale. Urmînd acest fir şi ajungînd la învelişul cel mai complex — biosfera —, geograful este izbit de faptul că acolo operează un agent de o condiţie specială : omul. În economia generală a planetei omul ocupă un spaţiu relativ restrîns, dar în dinamica vieţii planetare importanţa lui este inegalabilă. El îşi creează un nou univers, al lui şi numai al lui, prin mijlocirea căruia se raportează la restul existenţei : universul valorilor materiale şi spirituale. Prin aceasta omul devine el însuşi o nouă realitate, „un nou cosmos". De aceea lui i se cuvine o ştiinţă aparte, care să-l studieze sub aspectul dinamicii proprii la scara planetei. Această ştiinţă, afirmă Mehedinţi, este etnografia.

Iată mecanismul prin care conştiinţa geografică trece în conştiinţă culturală. Temeiul este obiectiv : urmărirea consecventă a unuia din firele conexiunii universale a fenomenelor. Nu vanitatea şi nici simpla curiozitate l-au împins pe Mehedinţi pe acest nou tărîm.

Ne aflăm deci în faţa unui punct de plecare destul de concret, chiar foarte concret, de interes imediat pentru o disciplină descriptivă — etnografia. Această disciplină acoperă însă un domeniu ontologic faţă de care filosofii au simţit întotdeauna o atracţie irezistibilă, anume domeniul culturii, etnografia avînd în vedere mai ales cultura tradiţională, populară, arhaică. Numai că Mehedinţi debordează cu mult hotarele etnografiei, lansîndu-se într-un demers de evidentă calitate filosofică, îndatorată nu doar disponibilităţii specifice a fenomenelor, ci şi unei bune stăpîniri a spaţiului filosofiei din partea celui ce întreprinde demersul.

Mai întîi, ceea ce îl preocupă pe autorul **Coordonatelor etnografice** este de a pune la îndemînă, atît etnografilor cît şi tuturor celor care cercetează fenomenele culturale, nişte instrumente de precizie pentru analizele curente. Un astfel de rost îl au categoriile, fără de care, spune Mehedinţi în altă parte, o ştiinţă ar arăta ca o scară fără trepte. Căci „a gîndi ştiinţific înseamnă a unifica" iar tiparele de unificare a ideilor despre lucruri sînt tocmai categoriile. Viziunea este kantiană — ne aminteşte de funcţia sintetică a intelectului —, dar numai pînă la limita de unde Mehedinţi se arată reluctant faţă de apriorismul criticist.

Pentru etnografie, categoriile principale ar fi **civilizaţia şi cultura**. Determinaţiile pe care acestea le primesc le vom găsi poate un pic convenţionale, dar pe deasupra obiecţiei răzbate sensul superior al încercării constructiviste, prin care Mehedinţi apare angajat ca foarte puţini alţii pînă la el (şi de după el) în a insufla etnografiei prestanţa care să o aşeze în rînd cu disciplinele ştiinţifice mature.

Pe lîngă disponibilitatea obiectivă a materialului, o anume perspectivă epistemologică îl situează deci pe Mehedinţi pe un teren filosofic sigur. Conştiinţa epistemologică se arată de altfel a-i sluji drept călăuză permanentă, indiferent de domeniul ştiinţific particular în care el descinde. Tocmai această conştiinţă conferă şi sistemului geografic întruchipat în **Terra** calitatea filosofică general recunoscută.

Un al treilea aspect care vine să-i consolideze lui Mehedinţi poziţia de filosof al culturii, mai mult decît de etnograf, este legarea produselor culturale de condiţia umană a genezei şi a funcţionalităţii lor. Mehedinţi s-ar fi putut mulţumi să elaboreze o schemă de categorii cu valoare operaţională, o schemă nudă, pozitivistă, fără prea multe adaosuri teoretice. Dar suficienţa nu era în firea lui. Pe cît de neastîmpărată îi era (povestesc contemporanii) curiozitatea de a vedea, de a pipăi, pe atît de statornic (constatăm din scris) îl obseda cercetarea cauzelor ; pe cît de lesne se mira de lucrurile din jur, pe-atît era de pornit să le găsească semnificaţii de largă sau de îndelungată rezonanţă. Era totodată un liric înfiorat de infinitatea spaţiului şi timpului sau de suferinţa izvoarelor uitate de oameni. Receptivitatea şi reflexivitatea acută, semne distinctive ale unui filosof printre semeni, îi stăteau deci în fire.

Dintr-un scop foarte concret, de cercetare etnografică, urmărit însă cu mijloacele unei cugetări în stare să se desprindă uşor de nivelul empiric, s-a născut astfel ceea ce am putea numi un **sistem operaţional** de filosofie a culturii.

Tezele fundamentale ale acestui sistem pot fi reduse la două : una dă satisfacţie scopului, cealaltă este o emanaţie a mijloacelor. Prima instituie un raport de dihotomie între civilizaţie şi cultură a doua postulează apariţia prin muncă a tuturor formelor de civilizaţie şi de cultură şi în acelaşi timp a omului însuşi. Examinăm astăzi aceste teze ca şi cum ne-am afla în faţa a două coloane ale unui templu public rămas neterminat, încercînd să bănuim după dimensiuni, formă, stil cum ar fi arătat edificiul întreg — act dificil, în care simţul de anticipaţie împrumută masca celui de reconstituire şi invers. Sigură e menirea construcţiei, aceea de a servi drept loc unde să se discute despre sensul istoriei, căile progresului, rostul muncii, sensul artei, condiţia ştiinţei, îmbunătăţirea educaţiei : probleme ce-l frămîntă încă şi îl vor frămînta întotdeauna pe om.

GHEORGHIŢĂ GEANĂ

O problemă gravă, vitală pentru întreaga națiune

CAUZA APELOR CURATE

Toți vrem să trăim, toți trăim „în aval"

„Protecția apelor, protecția vieții !", iată un moto cum nu se poate mai nimerit pentru deceniul apei potabile și salubrității în care, sub egida O.N.U., am intrat pe tăcute în acest an 1981.

„Cum stăm cu poluarea apelor în țara noastră?" — l-am întrebat pe inginerul Constantin Rădescu, directorul Direcției planurilor de amenajare și folosire a apelor, din **Consiliul Național al Apelor**. În calitate de conducător al direcției care se îngrijește, împreună cu institutele de specialitate, de punerea în aplicare a Programului național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice, precum și ca om angajat prin profesie și prin pasiune în ceea ce am putea denumi cauza APELOR CURATE (și-a început cariera ca inginer în vechile Uzine comunale București, cu mulți ani în urmă), cuvîntul lui atîrnă greu. Ei bine, ce am aflat nu ne-a bucurat prea mult.

— Din păcate — spune el — poluarea apelor nu se răsfrînge, **aparent**, asupra celui care o provoacă. Aceasta îi face pe directorul de întreprindere industrială sau agricolă, pe inginer, pe simplul tehnolog sau operator să se simtă oarecum detașați, ca și cum poluarea nu i-ar privi și pe ei, familia, urmașii și vecinii de rîu. Totul apare cu atît mai nejustificat cu cît statul nostru a investit mult în ultimii ani în lupta împotriva poluării apelor. Avem un institut de cercetări și proiectări pentru gospodărirea apelor, la București, de nivel european, precum și alte institute și colective valoroase, la Ministerul Industriei Chimice, la Ministerul Industriei Ușoare, la Institutul de construcții București, Facultatea de construcții hidrotehnice etc. S-au format specialiști care au dezvoltat tehnologii eficiente, astfel încît astăzi capabili să rezolvăm, prin tehnologii și utilaje românești, toate problemele legate de epurarea apelor. În 1965 funcționau în țară doar 125 stații de epurare, în 1971 — 1 500, iar azi peste 3 600. Anual, în ultima perioadă, au fost planificate (dar nu realizate !) investiții masive, de circa 1,5 miliarde de lei anual, în acest domeniu. Așadar, atît pe planul specialiștilor, cît și al mijloacelor tehnice sîntem în stare să asigurăm APE CURATE, dar N-O FACEM totdeauna la nivelul cuvenit, adică în proporțiile cerute de impetuoasa dezvoltare economico-socială a țării. Poate pentru că pe cel care cauzează poluarea apelor, aceasta îl doare mai puțin.... Îl doare pe altul.

Care sînt faptele ? Pornim de la constatarea esențială că principala armă împotriva poluării apelor o constituie stațiile de epurare a apelor uzate, care, prin folosire, s-au încărcat cu poluanți. Să vedem ce se întîmplă în practică.

În unele cazuri, **se încalcă legea**, care cere ca odată cu noile investiții industriale și urbanistice să se dezvolte, în același ritm, și alimentația cu apă. La Brașov, bunăoară, s-a construit mult în ultimii ani, dar stația de epurare nu s-a extins proporțional, și nu mai face față nevoilor. Un exemplu frapant îl constituie orașul **Buzău**, care **evacuează pe secundă doi metri cubi, în timp ce capacitatea de epurare a stației nu depășește un metru cub pe secundă** ! La Suceava, capacitatea de epurare este de 60 la sută din necesar etc. În prezent aproximativ o mie de stații au devenit insuficiente ca profil ori capacitate.

În plus, din cele 3 600 stații în funcțiune, 800 nu funcționează la parametrii normali, datorită deficiențelor de exploatare.

Principala cauză a acestei stări de lucruri nesatisfăcătoare — arată interlocutorul nostru — constă în aceea că **investițiile planificate nu s-au realizat, deși, an de an, fondurile necesare au fost alocate de către stat (la indicația conducerii superioare) ministerelor și consiliilor populare**. Astfel, în 1980 doar 58 la sută din planul de investiții pentru epurarea apelor a fost înfăptuit, ceea ce a făcut ca realizările absolute din 1980 să se afle **sub** nivelul anului 1979 ! Aceasta în timp ce alte prevederi din plan, privind industria și construcțiile de locuințe, au fost realizate, deși, repetăm, și în cazul combaterii poluării apelor fondurile necesare existau. Concluzia nu poate fi decît una singură : **insuficientă preocupare, izvorîtă din lipsa de interes** și poate de informare a forurilor și organelor care răspund de investiții pe plan local, în consiliile populare și la nivel de minister. Nu se înțelege că, în fapt, poluarea apelor ne afectează pe toți, deci inclusiv pe cei care poluează, și că pe planul intereselor superioare ale națiunii noțiunea de amonte (în siguranță !) și în aval (poluați !) nu-și are rostul, toți sîntem interesați, toți trăim „în aval".

La un loc aparte trebuie tratată problema crescătoriilor de porci. Pare ciudat la prima vedere ca acest domeniu al zootehniei să ridice probleme atît de mari. Și totuși, arată inginerul Rădescu, **potențialul de poluare al crescătoriilor de porci este de același ordin de mărime ca al întregii populații a României**, presupunînd că această populație ar fi recordată în întregime la rețeaua de canalizare. „Or mai toți porcii din complexe beneficiază de canalizare. Ce înseamnă aceasta ? Că întîi amesteci dejecțiile cu apă apoi te căznești să le separi, epurînd apa sau ducînd-o pe cîmp, ca îngrășămînt. De aci încep dificultățile legate de poluare la complexele de mari dimensiuni."

Iată amănunte : încă din 1977, MAIA a dat o dispoziție ca la combinatele de porci apele uzate să fie folosite pentru fertilizarea solului. După datele de care dispune Consiliul Național al Apelor, această măsură nu se aplică decît la cîteva unități, în schimb **s-au neglijat aproape total chiar și stațiile de epurare existente**. „Practic, de cinci ani nici nu se împrăștie pe cîmp apa uzată, nici instalațiile de epurare nu se folosesc, zootehnia devenind una din sursele principale de poluare a apelor. Exemple : marile complexe de la Căzănești-Ialomița, Focșani, Bacău, Mirșa-Sibiu, Mătăsaru-Dîmbovița, iar în Timiș : combinatele de la Beregsău, Birda, Pădureni II, Beregsău II etc.

Ca rezultat al surselor de impurificare din toate sectoarele : industrie, agricultură, localități, pe importante sectoare apele rîurilor sînt impurificate. Să citățm, în acest sens, cursul mijlociu al Mureșului, poluarea datorîndu-se combinatului chimic, fabricii de zahăr și orașului Tîrgu Mureș ; Tîrnavă Mare în zona Mediaș-Blaj, poluarea masivă provenind de la Copșa Mică și Mediaș (industria și orașele). S-a ajuns astfel la situația ca Blajul, de pildă, să se vadă nevoit să se alimenteze cu apă din Sebeș, de la zeci de kilometri depărtare. Puternice surse de poluare au făcut din Olt poate rîul cel mai poluat din țară : asemenea surse sînt Combinatul chimic Victoria, Întreprinderea Colorom-Codlea, Fabrica de celuloză și hîrtie Zărnești și însești orașele Brașov și Zărnești. Toate acestea au provocat dificultăți vîlcenilor, orașul Rîmnicu Vîlcea nemaiputînd folosi cum se cuvine apa din Olt. Cursul inferior este poluat în principal de săruri minerale, de clorurile de la Combinatul de produse clorosodice de la Govora, ceea ce pune sub semnul întrebării folosirea pentru irigații a apelor în aval de Govora pentru zeci și în viitor sute de mii de hectare... În anii trecuți, ca să poată funcționa irigațiile, trebuia oprit, temporar, combinatul ! Potrivit unui program aprobat încă în cincinalul trecut, Ministerul Industriei Chimice ar fi trebuit să rezolve problema, dar lucrurile s-au tărăgănat și ea, se pare, nu a fost prinsă nici în planul pentru actualul cincinal. Atunci cînd ? !

— În concluzie, aș vrea să trag **un semnal de alarmă**, spune directorul Constantin Rădescu, în scopul de a contribui la **o schimbare de atitudine** la unitățile care evacuează ape uzate, cît și la consiliile populare și la ministere. Trebuie renunțat la **mentalitatea că „se poate și fără"**, adică fără combaterea poluării apelor. Destule exemple arată însă că atunci cînd există înțelegere **avem ape curate**. Să citățm pilda dată de orașul Reghin, de Combinatul chimic Tîrnăveni, Întreprinderea de piele și încălțăminte Mediaș, Întreprinderea de țevi Roman, Postav-Buhuși, Combinatul de celuloză și hîrtie Letea-Bacău, Rafinăria Dărmănești etc. Se impune însă să fie corectată tendința de **scădere a atenției față de poluarea apelor tocmai într-o perioadă cînd potențialul poluant, datorat expansiunii industriale, crește. Repet, statul acordă fondurile necesare, dar, pur și simplu, la anumite eșaloane, poluarea este pusă pe planul al doilea sau al treilea.**

— Ce soluții preconizați ?

— Fără instalațiile de epurare existente, cu toate deficiențele lor, nu am putea trăi. Se impune însă autocontrolul în unități — care nu trebuie să uite că indicii de calitate ai apelor sînt, potrivit legii, indicatori de plan. Se impun un control și o îndrumare la nivel sporit din partea noastră, a gospodarilor apelor. Mai ferm și mai eficient! Sancțiunile contravenționale de pînă acum, chiar de 1 000—2 000 lei, nu sînt destul de eficiente. Ar fi nevoie de penalizări mai mari, de pîrghii economice mai puternice. De pildă, stabilirea de tarife pentru orice evacuare de ape în rîu de către întreprinderi. Tarifele ar fi neglijabile raportate la cheltuielile generale ale întreprinderii atît timp cît deversarea s-ar efectua în condiții legale, de protecție a apelor, dar **ar crește de 10, 20, 50 de ori cînd legea se încalcă**. De asemenea, sînt necesare măsuri mai susținute de educație. Mă întreb cum se va comporta la uzină, cum va stringe „vana poluării" inginerul sau muncitorul care duminica, în calitate de conducător auto, își spală mașina cu detergenți în rîu sau aruncă uleiul în apa curgătoare, ca și cum aceasta nu ar curge și pentru ei.

Protecția apelor, protecția vieții ! Să medităm asupra acestui mare adevăr al societății moderne, să veghem și să luptăm ca apele României să rămînă curate.

LIONEL NIȚESCU ■

Avertisment : cisterne cu apă de băut pe Valea Oltului!...

Un paradox stărnește în logica realității de care ne-am lovit, urmărind unda unuia dintre rîurile noastre cele mai mari : Oltul. Rîu vital pentru atîtea industrii amplasate pe cursul lui, pentru pămîntul plinii, pentru setea a numeroase orașe, pentru ozonul naturii, pentru pitorescul locurilor și viața așezărilor umane aflate de-a lungul celor 670 km, de la izvoare pînă la vărsare. Paradoxul este acesta : multe dintre unitățile economice susțin că „situația ar fi depășită", încearcă să ne convingă cum că „nu mai deversăm ape nocive peste indicii admiși prin Decretul 414/1976", ori „nu noi sîntem cei care poluăm, căutați vinovații în altă parte", mai sus ori mai jos, după caz. În timp ce specialiștii Direcției apelor Olt (cu sediul la Rîmnicu Vîlcea) și ai Filialei Brașov a acesteia, și ai Oficiilor din toate județele străbătute de Olt — nu mai puțin de șase —, ca și specialiștii beneficiarilor rîului demonstrează cu probe indubitabile, de laborator, că „da, valorile apelor reziduale nocive deversate sînt încă peste nivelurile admise".

Fiecare uită (adesea intenționat !) că **strop cu strop se face baltă** ! Că substanțele poluante se cumulează și au efecte incalculabile cu cît mergi mai în aval pe rîu. Combinatul de aluminiu Slatina, de pildă, reclamă duritatea apei provocată de clorurile de la Întreprinderea de produse sodice Govora, cheltuind multe milioane pentru demineralizarea acesteia, pentru a nu-și distruge utilajele și pentru a-și putea desfășura procesele de producție în bune condiții. Cu toate acestea, aceleași cadre de conducere care reclamă și ofteză pentru milioane de lei, dau răspunsuri evazive ori încearcă să escamoteze faptul că și combinatul slătinean trimite în jos pe Olt, în procente inadmisibile, fluor, substanță chimică atît de nocivă, producînd necazuri altora. Determinînd alte cheltuieli (care nu mai sînt în ograda sa, dar tot din buzunarul nostru, al tuturor) pentru tratări speciale.

Cîțiva ani, peste 20 000 locuitori ai orașului Rîmnicu Vîlcea, din două noi și mari cartiere, au suferit de sete. Li s-a adus apa cu cisternele (cîtă cheltuială !), deși blocurile erau conectate la o uzină nouă, care a costat milioane, dar prizele fiind pe Olt, apa n-a mai putut fi folosită. Conținea fenoli și alte substanțe nu tocmai bune de îngerat, ce veneau din amonte, de la combinatele chimice din zona Brașovului, și mai de sus, de la minele Bălan. S-au investit alți bani pentru o nouă conductă de alimentare cu apă potabilă a orașului. Specialiștii din agricultură atrag și ei atenția Direcției apelor că în sistemele de irigații din sud, cu peste 150 000 hectare, cum este cel de la Stoenești-Vișina de exemplu, intră apă cu conținuturi ridicate în compuși chimici care duc la sărăturarea solului. Și costă imens readucerea pămîntului la starea sa vitală, necesară plinii ! Dar înșeși forurile tutelare ale agriculturii, direcțiile generale județene de resort nu sînt exigente și foarte grijulii cu calitatea apelor ; închid ochii cînd e vorba de unitățile proprii ce poluează, la rîndu-le, Oltul. E vorba de marile complexe de creștere a porcilor de la Șercaia (jud. Brașov), Avrig, Feldioara, Veștem (jud. Sibiu), Caracal (jud. Olt), care n-au instalații corespunzătoare de epurare, iar unele nu au nici măcar bataluri de stocare a dejecțiilor.

● **Combinatul chimic Rîmnicu Vîlcea.** Punctul de vedere al Direcției apelor exprimat de tovarășul director ing. Ion Soare, este următorul : „Majoritatea instalațiilor intrate în funcțiune către sfîrșitul cincinalului 1976—1980 nu sînt însoțite de tehnologii de tratare a apei, deși în exploatarea lor apar ape uzate. La aliele sînt incomplete, întrucît nu au fost luați în considerare toți poluanții, iar debitele din proiecte sînt mai mici decît cele rezultate în mod real în instalații. Tot aici urmează a se realiza mai multe stații pilot în care se va lucra cu substanțe netestate încă biologic sub raportul toxicității și neutralizării reziduurilor. N-au fost elaborate și sistemele de epurare". Iată punctul de vedere al Centralei industriale de produse organice, exprimat de tovarășul director tehnic, ing. Vasile Șerbulescu : „În general, tehnologiile noastre sînt concepute și realizate cu condiția de a nu polua apele sau de a fi puțin poluante, iar acestea să nu fie nocive pentru populație. Există totuși — aici e păcatul —

cazuri cînd instalațiile, tehnologiile și, aș zice eu, mai ales oamenii, creează situații de depășire a procentelor admise. E vorba de indisciplină tehnologică, defecțiuni în conducerea proceselor de producție. Noi am făcut progrese mari față de anii anteriori, față de acum 10 ani, de pildă, dar n-am ajuns încă unde trebuie. La noile instalații, realitatea aceasta este. Sînt minusuri încă din cercetarea științifică și din proiectare. Nu s-a studiat suficient și nu s-a rezolvat problema distrugerii poluanților. „S-au culeș datele reale abia acum, după intrarea în funcțiune, și sînt în curs de cercetare". Dar pînă atunci ? Și cine plătește acum studiile, proiectele neefectuate la timp și care trebuiau să însoțească tehnologiile de fabricație ?

● **Combinatul chimic „Victoria".** Tovarășului director ing. Leonida Costea îi pare rău că s-a luat drept exemplu pentru poluarea rîului Olt tocmai unitatea pe care o conduce, unde s-au depus în ultimii ani eforturi importante și s-au realizat succese marcante în această direcție. Adevărul e undeva la jumătatea lucrurilor. Cu privire la epurarea substanțelor organice, a fenolului în special, preocupările se pot constata, le-am văzut la fața locului și cu ochii microscoapelor, ce confirmă că nămolul biologic — îndelung cercetat de către chimiștii și biologii de la laboratorul de ape uzate și toxicologie al combinatului — dă rezultatele scontate, ca și îmbunătățirile aduse proceselor tehnologice. Cît privește apele reziduale acide, pleacă mai departe, în concentrații foarte mari, și cu efecte destul de nefaste, pe cursul marelui rîu. Această problemă a Ph-ului menține, astfel, o veche și chiar crîncenă dispută între specialiștii (toți chimiști) Direcției apelor și ai Combinatului „Victoria" și cei ai Institutului de cercetări și proiectări pentru epurarea și gospodărirea apelor (ICPEAR) din București. Se tergiversează de ani de zile o cercetare, și mai ales oferirea soluțiilor tehnice, pentru diminuarea agresivității acizilor asupra purității rîului. Se apasă prea mult și prea fără argumente științifice, concrete, pe ideea de a fi lăsate să le neutralizeze bazicitatea naturală. Traversînd roci calcaroase, Oltul are în mod natural un conținut oarecare de carbonat de calciu, însă, cu totul insuficient ca să neutralizeze cantitățile atît de mari de acizi, cîte deversează în el numeroasele întreprinderi chimice de pe cursul superior (Victoria, Făgăraș, Zărnești, Codlea...) cum demonstrează ferm, cu probe de laborator, cei ce veghează calitatea apelor. Aceștia au oferit soluția utilizării deșeurilor de la Întreprinderea de produse sodice Govora, care și așa se aruncă și zac de ani de zile în bataluriile de șlamuri. Costă transportul ! — se răspunde. Dar laptele de var, soluția adoptată în prezent cît costă ? Și mai mult ! În plus, varul este material deficitar și mult mai necesar altor sectoare ale economiei, nu să-i aruncăm pe gîrlă. De aceea, se folosește cu zgîrcenie. Iar atunci... acizii pleacă nestingheriți pe Olt.

„Colorom" Codlea. Sîntem puși în fața unei situații tărăși deloc singulare. Statul nostru a alocat și alocă fonduri serioase de investiții în fiecare cincinal, pentru dotarea obiectivelor economice și a orașelor cu sistemele tehnice necesare epurării apelor reziduale, pentru asigurarea calității apelor din bazinele hidrografice ale țării avuție națională de preț. Iată însă că o parte din beneficiari neglijează ani și ani construcția acestora. (Din 59 asemenea lucrări prevăzute pentru bazinul hidrografic Olt în cincinalul 1976—1980, au fost finalizate pînă în prezent doar 20!?!). Unele nu s-au realizat ca și la „Colorom" Codlea, datorită unor greșeli inadmisibile de proiectare și mai ales de execuție. În ultimă instanță explicabile, neexistînd pe lîngă nici un ministru — nici măcar, cum ar fi firesc, pe lîngă Consiliul Național al Apelor — un trust ori un șantier specializat în construcția de stații complexe de epurare. De ani și ani de zile, „Colorom" și C.C.H. Zărnești plătesc amenzi, care ustură buzunarele multor cadre, pentru faptul absolut real că poluează Oltul cu substanțe organice și cu ape toxice. Desigur, amenzile nu rezolvă și problema. Dacă, în sfîrșit, la „Colorom" stația de epurare biologică a substanțelor organice e aproape gata, se află în probe tehnologice (după foarte mulți ani de tărăgănări și dificultăți), stația de incinerare, de ardere a apelor toxice este tot la... pămînt. Mai exact, în pămînt. A fost proiectată și reproiectată de Institutul specializat (?!?) din București de cîteva ori, începută și abandonată tot de cîteva ori. Nici măcar studiile geologice ale terenului propus pentru amplasare nu s-au făcut cu răspunsabilitate și, cînd s-a săpat bazinul, s-a surpat pămîntul. Între timp, cărămida șamot s-a degradat în curtea fabricii ; s-au cheltuit și restul de bani pe proiecte și altfel modificări la cazane și arzătoare (cînd pe gaze naturale, cînd pe păcură...). Iar acum trebuie alți bani. Cum îi va obține întreprinderea ? Întrebarea trezește mari neliniști inginerului șef Dumitru Ene și secretarului comitetului de partid, Ion Bițan, știindu-se limpede că această lucrare este absolut necesară. În mod absolut obligatoriu se impune rezolvarea problemei apelor toxice, să nu mai ia drumul Vulcănitei și apoi al Oltului. Cei vinovați să fie trași la răspundere !

CICI IORDACHE ■

Ape convențional curate — ape curat murdare

Știe toată lumea că pe Bistrița nu se mai plutărește decît în opereta lui Zilahy. Și știe și de ce, fostul vajhos rîu se bucură de una dintre cele mai frumoase amenajări hidrotehnice din România : cursul i-a fost stăvilit cu baraje, în spatele acestora au apărut lacurile de acumulare, iar între Piatra Neamț și Bacău, pe un canal construit la riglă funcționează nu mai puțin de nouă uzine hidroelectrice : Roznov I și II, Zănești, Costișa, Racova, Girleni, Lilieci, Bacău I și II. Asta înseamnă că vechiul debit mediu al Bistriței, de 40—50 metri cubi pe secundă, a fost deviat pe albia nou săpată și dalată de mîna omului, lăsînd ca prundul originar să fie scăldat exclusiv de așa-numitul debit de servitute. Care nu depășește însă 2,9 metri cubi pe secundă. Ceea ce nu prea știe toată lumea este însă că undele Bistriței, în aval de Piatra Neamț nu mai sînt precum cleștarul decît prin scrierile lui Sadoveanu ori Hogaș, cel mult prin „Cantata Bistriței". La urma urmei, este de notorietate publică, ba chiar firesc faptul că nu există funcție fără disfuncție. Cauzele sînt multiple. Prima și cea mai importantă este deja amintită, adică devierea debitului principal. Fiindcă una este să verși o picătură de indiferent ce într-un ocean și cu totul alteeva să amesteci aceeași picătură într-un pahar. Alta va fi diluția, evident.

Este exact situația pe care o constat mergînd pe firul canalului colector al apelor folosite în Întreprinderea de celuloză și hîrtie „Reconstrucția" din Piatra Neamț. Intrasem acolo împreună cu inginerul-inspector Constantin Pațilea și cu chimista Lăcrămioara Chiruc, ambii de la Oficiul de gospodărire a apelor Neamț. De ce ? Ca să vedem cum funcționează stația de epurare biologică. Și, spre satisfacția noastră, am constatat un prim fapt pozitiv : personalul stației era prezent și de specialitate. Asta vrea să însemne că Lenuța Migală este chiar laborantă, că Gorea Gh. Constantin este chiar operator și șef de tură, că maistrul Valeriu Teleucă este chiar maistru, iar inginera Dana Agrigoroaie este chiar ingineră, că răspunde de protecția mediului, că toți sînt prezenți și că chiar fac munca pentru care sînt retribuiți. Celor cărora eventual li se par bizare astfel de afirmații le stingem curiozitatea notînd aici că nu-s prea departe timpurile cînd pe schema stațiilor de epurare a apelor uzate din județul Neamț erau trecuți — bineînțeles că doar cu numele, nu și cu treaba — oameni a căror singură și zdrobitoare calificare era aceea de fotbalist, voleibalist, folclorist, instrumentist... Altminteri, deja zisa noastră satisfacție s-a dovedit prematură. Pentru că iată ce am aflat și am văzut în continuare : I.C.H. „Reconstrucția" ființează de 52 de ani și tot de atîția își deversează apele uzate în rîul Bistrița. Numai că, între timp, fabrica a crescut de cîteva ori, dejecțiile s-au multiplicat proporțional cu sporurile de producție, în timp ce debitul emisarului în care sînt evacuate este de zece ori mai mic decît înainte. Nu-i mai puțin adevărat că, încă din 1976, întreprinderea a fost dotată cu o stație de epurare biologică, care însă nu are cum să funcționeze la parametrii proiectați, de vreme ce tehnologiile nu au fost gîndite în perspectivă. Un exemplu : s-a renunțat la arderea piritei în sobe mecanice, ceea ce a condus la randamente mult mai bune. Dar în același timp nu s-a realizat investiția cauabilă să rețină cenușile de pirită. Stația de epurare a costat cam 120 milioane de lei. Care sînt bani aruncați pe fereastră cînd nu se finalizează și fleacul de investiție deja numit și care costă doar cinci milioane de lei. Din această cauză, în vechea Bistriță, concentrația suspensiilor minerale trimise de „Reconstrucția" variază între 300—400 mg pe litru, în timp ce maximum admis sînt... 40 mg la litru !

O altă bizarerie : în 1979, Consiliul Național al Apelor a emis Ordinul cu nr. 154, care introduce criteriul indicelui de calitate a apelor ca indicator al planului de producție. Asta înseamnă că o eventuală nerealizare a acestuia conduce la o diminuare a retribuției vinovaților. Foarte bine, veți zice, probabil. Scriem și subscriem că da, e bine așa, e foarte bun ordinul. Iată însă că la „Reconstrucția" s-au și găsit posibilități pentru a-l eluda. Și anume în felul următor : firesc este ca cel care constată abaterile indicelului de calitate a apelor să fie inginerul responsabil cu protecția mediului, adică Dana Agrigoroaie. Toate bune și frumoase, pînă aici. Dacă, să presupunem, înainte se constata o situație anormală cu apele uzate tovarășa ingineră putea propune conducerii unității ca șefii secțiilor vinovate de poluare excesivă să fie sancționați pentru neîndeplinirea planului : ceea ce ar fi condus la diminuarea retribuțiilor. Teoretic nimeni nu i-a răpit acum dreptul inginerei Agrigoroaie să aplice prevederile Ordinului 154. Numai că, practic, lucrurile stau puțin altfel, dacă nu chiar invers. Iar asta pentru că, începînd cu 1 iulie, șefa protecției mediului a fost trecută în subordinea secției de celuloză și hîrtie. Ceea ce înseamnă că o eventuală neîndeplinire a planului o afectează direct și e de-a dreptul problematic dacă va mai sesiza abaterile. Pentru că, în noua-i subordonare, fiecare propunere de sancționare a responsabililor cu producția propriu-zisă se întoarce împotriva ei ca un bumerang ca o autosancțiune. Și cui îi convine să-și autopropună ciuntirea retribuției ? Recunoașteți și dv. nefirescul situației.

După cum la fel de nefiresc este ca — așa cum ne informa chimista Virginia Catrina de la O.G.A. Neamț — ori de cîte ori se pune mai acut problema economisirii de energie electrică, prima care este sacrificată este tocmai stația de epurare de la „Reconstrucția". După cum la fel de nefirească este situația de la fața locului : luni, 27, iulie, în schimbul doi, 9 dintre cele 28 de aeratoare ale stației nu funcționau : și tot inactive erau și 2 dintre cele 6 decantoare secundare, ceea ce însemna reducerea cu o treime a capacității stației de epurare biologică. Care și fără astea nu funcționează la parametrii proiectați.

Cum arată apele... epurate la „Reconstrucția" ? Mai negre decît însuși păcatul și mai fetide decît zeci de colonii de scoți. Iar ca pandant poartă largi dantele de spumă. „Să știți că deși culoarea este cea care se observă apa este totuși curată" — a ținut să mă facă să nu cred în ceea ce vedeam tovarășul maistru Teleucă. Mi-a propus chiar și un pariu pe care, fiind eu în timpul serviciului, nu l-am acceptat, deși aveam suficiente motive să cred că l-aș fi putut cîștiga. Anume ? Să ne deplasăm împreună pe canalul deversor, cale de un kilometru, pentru ca să mă conving eu că respectiva... mocirlă curgătoare colcăie de broaște precum și de alte forme de viață. Ceea ce am și făcut. Numai că m-am convins, bineînțeles, de contrariu : nici urmă de mormoloc, darminte picior de promisele batraciene. Iar toată această Sahară biologică am găsit-o nu pe un kilometru, ci pe tot traseul canalului pe care l-am parcurs în întregime, tocmai ca să-i mai acord o șansă tovarășului maistru de la stația de epurare. Nimic încurajator. Dimpotrivă, la apa și așa superpoluată am văzut cum se adaugă și „apele convențional curate" ale I.C.H. „Reconstrucția" apoi și apele provenind din haldele de nămol ale aceleiași I.C.H., apoi și jumătate din debitul apelor uzate ale municipiului Piatra Neamț... (Cealaltă jumătate este epurată într-o stație construită în 1963, dar a cărei capacitate actuală este depășită.) De unde se vede că apele convențional curate sînt în realitate curat murdare...

A doua zi, la Oficiul de gospodărire a apelor Neamț, tovarășul Constantin Catrina ne-a facilitat un tur de orizont al problemei : la nivelul anului 1980, necesarul de apă al județului Neamț a depășit un miliard de mc utilizați astfel : 800 milioane mc pentru producerea energiei electrice, 200 milioane mc pentru industrie, 90 milioane mc pentru populație, restul fiind destinată agriculturii. În același an, volumul apelor uzate a fost de peste 200 milioane mc, un adevărat pericol pentru resursele naturale de apă dacă nu ar fi existat instalațiile de preepurare și stațiile de epurare, pentru realizarea cărora s-au cheltuit aproape 300 milioane lei. La care se adaugă și faptul că cheltuielile de întreținere și exploatare ale acestor instalații, în perioada amintită, s-au ridicat la aproape 50 milioane de lei, de 2,5 ori mai mult decît în 1970. Cu dotarea existentă în 1980, față de situația existentă în urmă cu un deceniu, ponderea apelor insuficient epurate a scăzut cu 20 la sută, iar apele epurate total reprezintă peste 32 la sută din volumul apelor evacuate...

Și totuși, „Între Piatra Neamț și Bacău apa e complet poluată" — îmi spusese Ion Agavriloaie, secretarul A.V.P.S. Neamț — „nu numai peștii lipsesc, dar au fost și cazuri cînd au murit și rațele care au îndrăznit să intre în apă... Vinovatul principal ? Platforma chimică Săvinești...". („Eu nu cunosc astfel de cazuri" — s-a desolidarizat ing. Mihai Gheorghiu, președintele aceleiași asociații.) Care este adevărul ?

Am fost și am vorbit la Săvinești cu Nicolae Săndescu, inginer șef, și cu Dumitru Duțu, șeful biroului de protecția mediului. De la dumnealor am aflat că sumele cheltuite pentru epurarea apelor uzate s-au ridicat pînă acum la 112 milioane lei (!) și că, deși Săvinești-ul actual este de vreo 25 de ori mai mare decît în 1965, nivelul de poluare s-a menținut la nivelul de acum 15 ani... Tot acolo am aflat că zilnic se urmărește calitatea apelor, că actuala extindere a stației de epurare biologică vine să preceadă o dezvoltare a combinatului, că și cu acest scop se urmărește îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație...

Și totuși...

Am fost și am văzut stația de epurare. La ieșire, un aparat indica că oxigenul aflător în apa din acel loc ar avea o concentrație de 2,7. Nu-i o concentrație rea, dacă acesta ar fi adevărul. „Controlăm aparatul în fiecare dimineață" — mi s-a spus. N-am crezut și știți de ce ? Rugina de pe lăcătul cutiei în care este închis aparatul sigur nu permite astfel de intervenții... Și încă : am fost și am văzut în aval de Roznov locul prin care apele „convențional curate" și uzate ale platformei pătrund pe canalul uzinelor hidroelectrice. Și pot afirma că acele ape sînt infinit mai limpezi decît cele uzate la I.C.H. „Reconstrucția", dar sînt și infinit mai periculoase. Pentru că întîi ce recunosc chiar chimiștii de pe platforma Săvineștilor, se deversează anual pe Bistrița : 5 700 tone amoniu, 3,4 tone cianuri, 11,4 tone fenoli, 7 410 tone substanțe organice, 13 680 tone sulfați, 9 918 tone alte diferite suspensii...

Așa se explică de ce între Piatra Neamț și Bacău n-ai să vezi nici un undițar ; și nici vreun amator de scaldă, chiar dacă mercurul termometrelor virfuiește capilarele dincolo de 30 de grade Celsius. Iar de din vale de Bacău, Bistrița, Siret se cheamă...

MIRCEA BUNEA ■

Caricaturi de PIM ■

Monumentul lacrimilor noastre

Sus în munte dintr-un blînd impuls
Ca din niște ochi ce pling pe pantă
Nu se știe, naște un izvor
Sau e-o lacrimă halucinantă.

N-are-n ea nici slabele puteri
De-a părea de plasmă și de sînge
Doar atît : puterea de a fi
Și plăcerea-n mări de a ajunge

Din îngăduința unor munți
Care rid de lanțuri și de triuri
Dobîndim mereu supremul drept
De-a ne plînge lacrima în riuri.

Căci atît, atît e orice riu
El, mai veșnic decît noi sub astre,
Limpede, sensibil și limbut –
Monumentul lacrimilor noastre.

Să păstrăm curat în lacrimi, deci,
De la rădăcină pin' la mare
Să se-audă piatra tremurînd
Și un păstrăv cum din palmă sare

Dacă-n templul apei e murdar,
Dacă peștii i-a ucis deochiul,
Vina nu-i a lacrimii din riu
Vinovat de otrăvire-i ochiul.

Pleacă firav apele din munți
Și se-mbolnăvesc, pe drum, mai toate,
Vîntul morții fumegă în pești
Dar și-n oameni fierea lui răzbate

Fiindcă noi nu sîntem decît ochi
Ochi ai omenirii suverane
Ochi de bucurii sau de dureri,
Care pling piraie, mări, oceane.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Întîmplări adevărate

OMUL – INTERIOARE DE CONȘTIINȚĂ

Cine închide ușa în urma cui?

„Pornisem din sate diferite, așezate nu la mare distanță unul de altul, dar destul de îndepărtate de oraș încît să nu fi văzut orașul nici unul dintre noi și nici măcar să ne fi apropiat de el, pînă cînd, absolvind clasa a patra, fusesem transportați pe un drum ce ni se păruse fără sfîrșit și depuși în internatul școlii din comuna Bolintinul din Vale, aflată la vreo douăzeci de kilometri de București. Acolo urma să învățăm mai departe, însă ținîndu-ne cărțile și maculatoarele nu în traiști, cum fusesem deprinși, ci în niște servlete din piele de porc cumpărate de ocazie, cred că de la niște agenți fiscali ieșiți la pensie, care ne dădeau o înfățișare veștută și sobră, cum probabil am reușit să avem și șapte ani mai tîrziu, cînd în fotografiile pentru diploma de bacalaureat am apărut amîndoi cu aceeași cravată gri, deventă neagră, pe care fotograful ne-o împrumutase, înțelegător, alegînd-o dintre elementele lui de recuzită. Apoi am dat, în aceeași vară, examen de admitere și am reușit, dar la facultăți care nu aveau nici în clin, nici în mînecă una cu alta. Prin anul al doilea, el s-a căsătorit cu o fată din București, funcționară la un oficiu poștal. Ședea împreună cu socrii, undeva pe Calea Rahovei și pe acolo am trecut, bineînțeles, de multe ori, după cum am continuat să trec, deși mai rar, chiar și după ce absolvisem și fusesem repartizat într-un orășel de provincie. El fusese repartizat într-un sat de pe lîngă Dunăre, l-am vizitat și acolo o dată, după cum a venit și el, tot o dată, în orășelul unde mă stabilisem, pînă cînd am aflat că se transferase prin apropierea Bucureștilor și făcea naveta. De atunci l-am găsit tot în casa de pe Calea Rahovei, pe unde mă abăteam o dată la cîteva luni, cînd veneam o zi prin București și în trecere dădeam pe la el o oră sau două, înaintea ultimului tren de seară care mă ducea acasă, în orașul meu de provincie. Dar dacă mi-ar fi rămas vreo treabă de rezolvat pentru a doua zi, bineînțeles că pe el l-aș fi rugat să mă găzduiască peste noapte.

Trecuseră cam trei ani după studențle cînd chiar am avut nevoie să rămîn nu o noapte, ci cîteva în București. Peste taică-meu, care nu suferise de nimic pînă atunci, dăduse o boală ce se anunța grea și trebuise să-l internez într-un spital. Cît aveam să mai rămîn în oraș, n-aveam nici o îndoială că voi dormi la prietenul meu. În prima seară, dădusem telefon, însă nu răspunsese nimeni, nici el, nici soția, nici socrii, mă abătusem prin Calea Rahovei de cîteva ori și văzusem ferestrele întunecate, iar la ora aceea nici loc în vreun hotel nu mai găsisem, încît, pe la 1 noaptea, cînd am încercat pentru ultima dată și telefonul suna tot în gol, m-am retras către Gara de Nord, mi-am cumpărat bilet pentru un personal ce urma să plece într-o direcție care nu mă interesa și în felul acesta mi-am obținut dreptul de a ocupa un colț de canapea în sala de așteptare unde, bineînțeles, n-am dormit deloc. Mă gîndeam că el cu familia or fi plecat din București cîtăva vreme, așa încît a doua zi am încercat iarăși la mai multe hoteluri, dar chiar dacă nici de data aceea n-am avut noroc să găsesc vreun pat liber mi s-a părut că-mi suride norocul cînd la telefon a răspuns, în cele din urmă, socrul lui, de la care am aflat că abia se întorsese dintr-o excursie, iar că prietenul meu se mutase, în urmă cu vreo lună, într-un apartament de prin Drumul Taberei. Mi-am notat adresa și purtînd sub braț un cadou, cum am socotit că se cuvine pentru o casă nouă, am umblat vreo două ore printr-o pădure de blocuri pînă cînd, în cele din urmă, am izbutit să ajung dinaintea ușii pe care a deschis-o, surizînd, chiar prietenul meu. Avea un apartament frumos, cu patru camere, apucase să și le mobileze îndestulător în afară de una, care rămăsese goală. După ce le-am văzut pe toate ne-am retras în sufragerie unde, așezat într-un fotoliu, sorbeam din cafeaua pe care mi-o așezaseră dinainte pe o măsuță și, din cînd în cînd, mă aplecam înspre covorul persan pe care, zicea el, îl primise cadou de la socri, și vorbind de una, de alta încercam să găsesc momentele potrivite cînd, pe ascuns, să-mi masez gleznele umflate de atîta stat în picioare sau de bătut străzile. Bineînțeles că-i vorbisem despre necazul meu, căutînd să nu-i acord o extensie exagerată în dauna bucuriei lui de a avea o casă nouă și numai a lui, deși — mai ales că apucasem să-i spun și cum petrecusem noaptea dinainte — n-aș fi putut să pricep nici de ce bucuria lui s-ar fi întins peste măsură în dauna înțelegerii, pe care o pretindeam de la el, de a mă ajuta să ies cu bine din acel necaz. Într-o cameră, mi-a spus, doarme el cu soția, într-alta vine soacră-sa să stea la ei peste noapte, a doua zi urmînd să-i ajute la nu știu ce treburi gospodărești, iar în camera cea liberă chiar în ziua aceea avea să se prezinte un chiriaș care-și aducea mobila lui. Am înțeles că nu s-ar putea să rămîn nici în fotoliul în care mă aflam, pentru motivul că sufrageria era o cameră „de trecere" — deși, bineînțeles, aș fi fost mulțumit dacă nu mi-aș fi dat jos nici haina de pe mine — dar cînd am auzit că nici în bucătărie, care nu mai era „de trecere", n-aș fi putut rămîne, nici acolo, pe un scaun de lemn și cu capul pe masă — pentru că, mi-a dat soția lui de înțeles iar el a încuviințat, n-ar fi frumos să fiu primit așa — m-am ridicat surprinzător de liniștit și cu ochii surprinzător de limpezi, în ciuda oboselii, și trecînd pe lîngă darul cu care veniserm și al cărui preț nu era mai mic decît acela al unui apartament pe care l-aș fi putut închiria pentru cîteva zile la un hotel, am ieșit de acolo pentru totdeauna. Încît, deși el a rămas în prag surizător, ca și cum ar fi fost de la sine înțeles că oricînd voi trece prin București voi da pe la el, eu sînt convins — cît poți să fii convins pentru

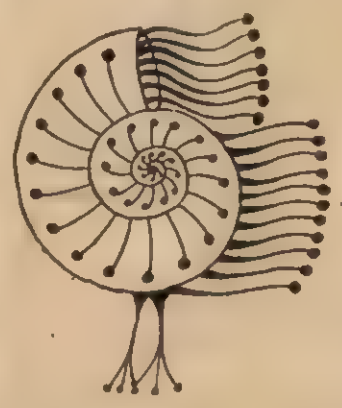

o viață întreagă, chiar dacă s-ar întîmpla nefericirea de a trăi o sută de ani — că nu el a închis ușa în urma mea, ci eu am închis o ușă, definitiv, în urma lui. Și că am aruncat cheia atît de departe încît se poate spune că ea, pur și simplu, nici nu mai există".

Iar după ce-a mai zis o vorbă auzită, cîndva, de la tatăl său, și anume că „nu-i plac oamenii dintre care se aleg trădătorii", omul pe care-l rugasem să-și amintească de prietenul lui cel mai bun din copilărie a dat semn că n-ar mai avea nimic să adauge, o clipă mai tîrziu după ce-ar fi trebuit să-mi dau seama și singur că, într-adevăr, nimic n-ar mai fi fost de adăugat.

D. CONSTANTINESCU ■

Ziua de azi îmi place fiindcă e frumos, iar cea de mîine fiindcă a ploua

Iată cum am ajuns la el:

Mai întîi l-am întîlnit pe P. Colmar, director adjunct la Exploatarea minieră Borșa, și l-am rugat să-mi recomande un miner despre care să scriu. Ne aflam în fața birourilor, directorul era gata de plecare și dînsul mi-a zis pe un ton ridicat că e 16 fără un sfert, de la ora 15 avea dreptul să plece, a stat toată ziua în subteran și nu-i mai arde acum de nici un gazetar. Îi atrag atenția politicos că am străbătut vreo 600 de kilometri pînă am ajuns aici, dar el se face foc și parà și-mi zice că trebuia să mă anunțe cineva de la județ, că nu se vine așa, tam-nisam, pe capul omului. Mă străduiesc să rămîn calm și-i repet că nu vreau să stau de fapt de vorbă cu dînsul și că l-am rugat doar să-mi prezinte un miner. Nu se îmblînzește nici acum și-mi răspunde că în clipa aceea nu poate să cheme pe nici unul, unii sînt în subteran, alții sînt acasă, așa că mai bine să vin la ora 18, cînd se lese din șut și va avea grijă să mă întîlnesc cu careva. Deși, îi pare tare rău, numai în schimbul de dimineață ar fi putut avea un miner așa cum mi-ar trebui. Și, spunînd asta, directorul devine deodată zîmbitor și mimează un individ care scoate panglici pe nas și pe gură.

Revin la ora 18 fix, directorul nu s-a mai întors, mă întîmpină inginerul Pop Grigore, care e la fel de amabil, reproșîndu-mi că mă așteaptă de un sfert de oră, apoi strigă cît poate de tare: Drăguș, bă Drăguș, unde te-ai ascuns, haide incoa', ți-a venit ziaristul să-ți facă portretul! Iar cînd Drăguș e aproape, ne face cunoștință zicînd să audă oricine e în preajma noastră: altul mai bun nu am, dacă vreți în schimbul 1 era altceva...

Toată dulceața drumului parcurs cu mașina de la Baia Mare la Borșa s-a spulberat. Mă uit cu mai multă atenție la minerul Ion Drăguș. Parcă mă aflu în fața lui Sancho Panza. Rotofei, cu pantaloni mai scurți de parcă ar fi intrat la apă, cu o pălărie trasă mult pe frunte ca să acopere o cicatrice, Omul are chipul impietrit. Parcă nu ar fi auzit vorbele lui Grigore Pop. Parcă ele s-ar fi referit la altcineva. Îl invit să intrăm într-un birou. Ne așezăm față în față, la o masă. Și îl întreb ceva, pur și simplu din politețe, dar, de fapt, nu-mi mai arde să aflu nimic despre el. Omul îmi observă stînjeneala și pune mîna lui mare peste a mea și-mi șoptește: iertați-l, poate că e obosit. Și apoi adaugă: vă văd supărat, O să treacă. Haideți mai bine să vă povestesc prin cîte am trecut. Cred că asta vreți să aflați de la mine. Am să vă povestesc singur, dumneavoastră nici nu trebuie să mă întrebați, doar să notați ce spun și cînd o să vă liniștiți o să vă uitați în carnet, o să vă amintiți de mine și o să știți ce să scrieți.

Mă uit dintr-o dată altfel la omul din fața mea și încep să notez ca în transă. Aflu că stau de vorbă cu un șef de echipă, că are 42 de ani, că este în brigada lui Popa Toader, Erou al Muncii Socialiste. S-a născut în Maramureș, în satul Onceștl, fiind cel mai virstnic dintre cinci frați ai săi. De copilărie nu-și mai aduce aminte, de parcă nici n-ar fi fost, sau, dacă îi revin în memorie crîmpeie din viața de atunci, lucrurile îi sînt atît de nebuloase încît nici nu mai știe dacă sînt ale lui cu adevărat sau le-a auzit istorisite de alții. Știe doar că a avut darul să-și facă numai prieteni oriunde s-ar fi aflat și orice necaz a avut tot l-a biruit pînă la urmă fiindcă e puternic nu numai așa, la trup, ci și aici, înăuntru, spune el, și se lovește în piept. Neînțelegerile dintre oameni l-au durut întotdeauna și a încercat să le evite și să-i împace cît i-a stat în putință. Chiar și atunci cînd cineva l-a lovit din greșeală cu o sticlă în cap, de putea să rămînă slut, l-a iertat pe făptaș și acum îi e prieten. Ce folos era dacă îi căutam vrajbă? Mă amăram și eu și se amăra și el. Eu am o vorbă: ziua de azi îmi place fiindcă-i frumos, iar cea de mîine fiindcă a ploua. Așa m-am simțit eu bine, să fiu împăcat cu întreaga fire. În 1967 m-am căsătorit și am acum și două fete, Anișoara și Mariana, de zece și opt ani. Locuim la bloc, în două camere, în apropiere de birourile Exploatării miniere. Unii zic că sînt om bun și poate că așa e din moment ce femeia mea mă așteaptă și atunci cînd ies noaptea la unu din schimb ca să-mi pună în față o mîncare caldă și nu se culcă pînă cînd nu mă culc și eu. Despre munca din subteran nu prea am ce să vă spun, știți probabil cum e. Mai bine să vă zic ce gînduri de viitor am. Mai ales acum, cînd fetele mele sînt plecate la Săpînța și am mai multă liniște, mă gîndesc tot mai mult la clipa cînd voi strînge destui bani ca să le fac o casă în Sighet. Acolo o să mă stabilesc la pensie și tare mi-aș mai dori să mai apuc apoi măcar vreo 20 de ani de viață, să mai lucrez și pe-afară, la lumina zilei. Mă simt în putere, așa că nu se poate să nu fie pe gîndul meu. Deși, atunci cînd sînt și eu la un chef, nu știu de ce, dintre toate cîntecele care sînt pe lume cel mai drag mi-e „Frică mi-e că mor ca mîine". Dar asta poate fiindcă e atîta bucurie în jurul meu și mi-e teamă să nu se ducă pentru totdeauna. De povestit, am putea povesti pînă mîine. V-aș putea spune și despre plimbările pe care le făceam cu nevasta mea cînd eram mai tineri, pe vîrful Toroioaga. Toată săptămîna străbăteam culmea asta prin galerii, dar duminica îmi plăcea să-i simt cu piciorul igrba de la suprafață, îmbrăcat cît mai frumos. Mai sînteți supărat? Nu cred. Dar nici nu v-am întrebat: ați găsit să mîncați pe undeva? Dacă nu, haideți la mine...

Clatin din cap, nici nu mai am cuvinte și mă despart mai rece decît aș vrea de acest om care m-a înseninat din nou. Nu-mi mai rămîne decît să mi-l închipui cum urcă singur pînă la cota 1 300, cum coboară apoi în adîncuri, ca să-și găsească tovarășii de schimb, totdeauna liniștit și puternic, incapabil să urască, gata mereu să creadă că orice întîmplare a vieții, oricît de grozavă ar fi, poate fi biruită sau măcar merită să încerci să faci asta.

GEORGE ARION ■

Hai să fim sănătoși!...

Se plimba de la un capăt la altul al autogării, prin sala de așteptare ticsită, pe peroanele unde mulțimea se îmbulzea între autobuze, cu un sac gol pe umeri, țanțoș și mîndru, parcă ar fi vrut să le spună tuturor că a avut sacul plin și că, uite, acum nu mai are nimic, el fiind plin de puterea de a da cuiva totul. Era de meserie cosaș, cosea curți de oameni, dar acum venea de la fiu-său, Petre, care avusese norocul să facă armata aproape. Taică-său, Gheorghe, cînd făcea el armata, ca să-i aducă ceva sau să-l vadă, schimba patru trenuri și nu dormea două nopți, dar el ajunsese aici doar în cîteva ceasuri. Și acum, ca să se întoarcă acasă, spre Satu Mare, trebuia să facă un drum nu prea lung, din două bucăți. Știa carte atîta cît îi trebuia lui să știe și să silabisească mersurile atîrnate prin gări și prin autogări. Îl silabisise și pe ăsta pe sub care patrula vesel și gîndise că dacă tot nu putea răzbate din Maramureș spre Satu Mare decît din două bucăți, pentru că autobuzele nu prea mai umblă de la județ la județ, de ce n-ar face și el un popas pe la Popa Ilie? Și gîndind așa, hotărîse așa. Însă ar mai fi trebuit să aștepte vreun ceas și ceva și, văzîndu-mă că aprind o țigară, s-a apropiat vesel, vesel, că a avut un sac plin și că, uite, a rămas cu el gol. Și mi-a spus: eu sînt Iancu Ardei, sînt cosaș... Dacă dumneata îmi dai o țigară, eu, Iancu Ardei, te cinstesc cu o bere, chiar aici, peste drum. Ca să nu mai cumpăr degeaba un pachet întreg de țigări... Bineînțeles, am acceptat tîrgul și ne-am retras sub umbrarul unde halbele ne-au venit repede. Și el, clocnind, mi-a mai spus: să știi că nu mai fumez de mult, doar din cînd în cînd mă mai încearcă nevoia. Să nu crezi ce spune toată lumea, că bătrînii ar fi tari în răbdare... Și să mai știi că Petrică nu e chiar fiul meu... L-am adunat de pe drumuri, acum zece ani, și dacă ai ști ce i s-a întîmplat lui acum zece ani te-ai cruci și nu alta. Taică-său, Tudor, de fel din Dorolț, lucra la pădure și maică-sa, Ana, s-a dus pe la Tudor într-o zi, cu bucate, într-o zi cînd se stîrnise o furtună ușoară. Și doar ce așternuseră împreună un ștergar sub un fag, și bucatele pe ștergar, că i-a și trăznit, jaolaltă. Și dacă Petrică a rămas singur, era singur pe lîngă niște părinți tineri, care ar mai fi putut să mai facă vreo șapte ca el, și dacă și eu rămăsesem singur, că-mi murise nevasta cu un an înapoi, ce mi-am zis: dacă n-am avut noroc de copii, să fie el fiul meu. Și el n-a zis pu, el a vrut asta. Și eu aș fi vrut ca prima lui zi cu mine să fie o zi fericită, dar s-a întîmplat să fie una nenorocită, deși începuse bine. Popa Ilie aduna chiștoace de luminări prin biserica răcoroasă, eu coseam fluierind, cu pălăria pe ceafă, pentru că băusem arvuna cu Popa Ilie, trebuia să-i cosesc grădina bisericii chiar în ziua aceea, cum a fost înțelegerea, iar copilul scormonea cu o lingură într-un borcan de dulceață cumpărată de mine de la alimentara din Crucișor și bea apă recișoară dintr-un pahar aburit, sclipind de-ți lua ochii de pe ghizdul fintinii. Biserica aceea fiind chiar într-un cot al Someșului și apa fiind chiar sub noi, o vedeam cum mustește prin iarbă. Și se auzise pe la urechile noastre că mai în sus ar fi rău, că apa se asmute la oameni, dar nu credeam că va fi atît de curînd peste noi. Întîi am auzit un vuiet îndepărtat și mi-am zis: ăștia nu ne lasă în pace. Ăștia vin peste noi cu industria. Credeam că se deschide și pe Someș un șantier, și un șantier, îndeobște, se deschide cu niște găuri și cu ceva care dă găuri, care dudue și vuiește. Dar m-am înșelat. Și cît am mai stat noi în cumpănă, neștiind ce va fi, ne-a și cuprins apa, din toate părțile, și într-o singură clipă l-am și săltat pe Petrică pe umerii mei. Și în cîte ceasuri am stat noi acolo, cu apa pînă la piept, m-am lecuit chiar de orice credință. Într-un tîrziu auzind un vuiet și mai sălbatic, am văzut cum se coboară peste noi o magaoaie din aia de i se zice elicopter și o scară căzută din burta elicopterului. Și copilul s-a dus șovăind și speriat pe scară în sus. În timp ce un ostaș din capătul scării mi-a arătat scurt un deget, atît, vor fi avut și ei socoteala lor, din care eu trebuia să înțeleg că mai urcă doar unul și că unul rămîne. Și s-a uitat Popa Ilie spre mine, peste apa ajunsă la umeri, și m-am uitat și eu la Popa Ilie și i-am spus: urcă, părinte... Că eu tot nu mai cred în nimic... Și s-a urcat și Popa Ilie, sprinten de credeai că făcuse exerciții un an încheiat ca să urce pe scara aceea. Și elicopterul s-a dus. Și eu, cu apa ajunsă la gură și cu privirile ridicate spre cer, ce mi-am zis? Săracu' Popa Ilie, cred că niciodată n-a apucat să ajungă mai aproape decît acum de trufia și nepăsarea dumnezeilor lui... Și uite că după toate Petrică trăiește și face armata și e bine și sănătos, și nici Popa Ilie n-o duce prea rău și va trebui să-i cosesc iar grădina, și trăiesc și eu. Hai să fim sănătoși...

MIHAI PELIN ■

Un caz incredibil

Eu, unul, nu mi-aș fi închipuit că astăzi, în condițiile marilor noastre exigențe, un individ decăzut moral pînă la treapta abjectă a unui pungaș ordinar de buzunare poate să ajungă într-o muncă de răspundere. Iată însă că incredibila minune este totuși posibilă. Paul Amuzescu, specimenul cu astfel de deprindere degradantă, e însuși directorul comercial cu titre al Întreprinderii pentru lianți din Deva.

Cică, inițial, adică pe la începutul încadrării sale, P. Amuzescu ar fi fost un om muncitor, bine pregătit profesional, fapt ce i-a și permis ca din simplu lucrător să ajungă director adjunct. Prin 1975 însă — nu se precizează, printre altele, în răspunsul oficial trimis redacției după aproape patru luni — omul a început să consume în exces băuturi alcoolice, să fie văzut adesea în anturajul unor cheflii notorii, să dovedească lipsă de hotărîre și discernămînt în strunirea relelor apucături, deși i s-a atras atenția asupra acestor năravuri în repetate rînduri. Și așa a pornit să manifeste neajunsuri grave în activitatea sa profesională, în familie și societate. Lipsuri inacceptabile pentru un om de rînd și cu atît mai mult pentru unul cu muncă de răspundere.

Dar ceea ce a pus capac la toate s-a petrecut puțintel mai tîrziu, atunci cînd mai mulți oameni ai muncii din întreprindere, intrigați că de o bună bucată de vreme le tot dispăreau sistematic de prin buzunare diferite sume de bani, au inițiat o cursă. Și, spre nimirea generală, hoțul a căzut în capcană, tocmai cînd sternelea grăbit 80 de lei dintr-o haină întemeiat nesupravegheată, lăsată cu dichis drept momeală. Pungașul prins în flagrant delict nu era altul decît directorul adjunct comercial Paul Amuzescu.

Extraordinara veste a uluit, pur și simplu, un întreg colectiv ce s-a scîrbit de indignare și minie. Ce a urmat, e lesne de înțeles: celui care dăduse lama cu atîta nerușinare prin buzunarele muncitorilor a fost destituit imediat din funcție și a fost trecut să lucreze ca economist principal în cadrul biroului desfacere.

În 1979, după niște trei ani îmolniți de la rușinoasa pățanie, spre surprinderea și amuzamentul tuturor (...nimeni nu mai știe cine i-au fost binevoitorii !), fostul „inspector clandestin de buzunare" este promovat din nou și revine triumfal și misterios în vechea funcție de director adjunct comercial, loc unde tronează și acum imperturbabil, ca și cînd ar fi săvîrșit o mare bravură. Întrucît — motivează cu gravitate răspunsul semnat și parafat de oameni serioși — s-a constatat în activitatea sa că și-a însușit criticile adresate, și-a îmbunătățit activitatea și a meritat încrederea de a primi din nou munci de răspundere" (Sic !...) Exact invers de cum arăta în sesizarea sa scrisă femeia care susține sus și tare, pe bază de fapte și probe concrete, cum că și acum domnul director comercial o duce tot în chefuri și beții ca mai înainte, face tot ce vrea, se răzbună sbil pe oamenii care bănuie că nu-l stimează deajuns, lipsește de la treabă cît și cînd îi poftește inima, angajează și dă afară, după bunul său plac, pe cine crede de cuviință.

Doar spre final aceeași oficială inscripționă, semnată și parafată corect de aceiași buni tovarăși foarte serioși, decide candid : „Deoarece în ultima vreme tov. Amuzescu Paul a fost mult timp în concediu medical, avînd în vedere și necesitatea întăririi activității în aceste compartimente, este în atenția Comitetului municipal de partid, a comitetului de partid și consiliului oamenilor muncii de la întreprindere să [illegible] un cadru mai de nădejde în [illegible]. (...). Pentru orice eventualitate, problema ne stă în atenție"... Ce etc...

Aflăm, în sfîrșit, că femeia care [illegible] să dea toată tărășenia în vileag, culmea, tocmai ea are de suferit : acum își caută loc de muncă în altă parte. Mumă cu copil mic în brațe...

Autoritățile în drept au datoria să analizeze și solutioneze acest caz cu toate implicațiile lui.

MIHAI STĂNESCU ■

Radiografia unei promovări

Am lăsat la urmă semnăturii scrisorii. Am stat de vorbă cu numeroși muncitori și maiștri ai Depoului C.F.R. din Ploiești, răsfoiserăm dosare, referate, acte parafate. O primă idee despre cazul care ne adusese printre ceferiștii ploieșteni ne-o făcusem : maistrul Constantin Crețescu fusese promovat în funcția de maistru principal în mod forțat. Și nu numai că beneficiase de această promovare din cauza unei conjuncturi anume, dar se lăuda în dreapta și în stînga cu ea, punînd-o pe seama prieteniilor și relațiilor pe care le are la minister și la Regionala C.F.R. București. „Depoul — îl avertiza el și pe prieteni și pe dușmani — nu mi-a dat nimic. Bucureștiul m-a ridicat pe mine !" Mai aflasem despre maistrul re-promovat ca maistru principal (sublinierea ne aparține, mai fusese cu doi ani în urmă instalat abuziv în această funcție, dar, în urma unor sesizări, promovarea îi fusese anulată) că nici în viața de zi cu zi nu se prea bucură de simpatia celor din jur : cînd era președinte de sindicat prin '78—'79, a refuzat să semneze listele cu premieri pentru că nu era și el premiat ; apoi s-a aflat că furase, în urmă cu doi ani, de la magazinul „Omnia", produse de autoservire. Dosarul furtului, în care sînt încopciate declarațiile celor ce l-au surprins, se află la Comitetul municipal de partid. Cam de multișor însă, ni se spune. Oamenii așteaptă rezultatul reanchetării cazului. E greu de presupus că un maistru a furat dintr-un magazin. Dar e greu și de trăit lîngă un om care ar fi putut face treaba asta. În sfîrșit, mai aflasem despre omul nostru cum se poartă cu muncitorii : nu-i consultă cînd ia o hotărîre în ce-l privește, nu-și asumă răspunderea în problemele grele, dispărînd fără urmă ori de cîte ori un muncitor îi solicită asistență tehnică ; apoi nu se știe pe unde dispare, ore în șir, din timpul programului. „Dă-mi concediu să-l caut" — răspunde cîte unul cînd este întrebat unde-i Crețescu. Însuși șeful depoului pe schimb, Mircea Drăgulin, care răspunde de sectorul reparații locomotive (și care-l susține vădit pe Crețescu), se simte dator să recunoască despre Crețescu : din punct de vedere profesional este un mediocru, părere care coincide și cu cea a șefului de atelier L.D.H., Mihai Nicolae.

Aflasem deci o mie și una despre omul reclamat în scrisoarea semnată de 4—5 maiștri ai depoului. În final, ne-am rezervat o discuție și cu semnatarii. Stupoare ! Nici unul dintre ei nu-și recunoaște semnătura ! Nici unul dintre ei nu știe ce conține sesizarea ! Toți 5, oameni serioși, recunoscuți ca atare în atelier, ne roagă să citim cu glas tare scrisoarea. O urmăresc cu atenție. După care, pe rînd, își spun punctul de vedere.

1. Scrisoarea, chiar dacă nu a fost scrisă de ei, ar fi putut fi scrisă. Lucrurile arătate cu degetul împotriva lui Crețescu sînt, în cea mai mare parte, reale.

2. Postul de maistru principal a fost creat, la nivelul regionalei C.F.R. București, special pentru Crețescu. Nu există post vacant. Toți știu că și de această dată, promovarea lui a fost ilegală ; că s-a făcut într-o perioadă cînd posturile erau blocate, măsluindu-se data.

3. De cînd a fost promovat — din noiembrie 1980 (n.n. — decretul de promovare s-a emis abia la mijlocul lui ianuarie 1981), pînă în iulie a.c., Crețescu a avut o situație ilegală în ce privește numărul minim de muncitori pe care ar fi trebuit să-i aibă în formație un maistru principal. Ni se explică totul pe viu, cu împărțitoarele pe luni ale formațiilor de lucru în mînă. Niciodată, în mai bine de 6 luni, nu a întrunit numărul de 20 de muncitori, minimul prevăzut de lege. Și cînd, fictiv, i-a fost trecută în subordine echipa de bobinaj, abia s-au adunat 19. Mai mult, prin promovarea lui Crețescu, i s-a luat maistrului principal din formație un maistru, rămînînd cu unul singur, nu cu doi, cum tarăși prevede legea.

4. Deci, în noiembrie '80 nu putea să apară un post vacant pentru un maistru principal în / sectorul reparații. Cei 4 maiștri principali, existenți la acea dată, erau suficienți. Dovadă că apariția unui al cincilea a dezechilibrat balanța muncii. Crețescu, de fapt, luni de zile a încasat indemnizația de maistru principal fără a avea legal o acoperire a muncii sale. Abia în iunie a.c. a intrat în legalitate. Deci postul de maistru principal ar fi trebuit dat la nivelul depoului, nu nominalizat.

Așadar, la sfîrșitul lui 1979, Crețescu a participat la concursul pentru postul de maistru principal, anunțat vacant. Nu a cîștigat postul, care i-a revenit unui alt maistru, dar a luat notă de trecere — 6,77. Avea dreptul, conform legii, ca timp de un an să ocupe un post de maistru principal, fără a da din nou concurs, dacă postul apărea vacant. (La depoul Ploiești așa ceva nu se mai întîmplase însă.) La mijlocul lui noiembrie '80 — deci cu o lună înainte de expirarea termenului de folosire a dreptului de concurs cîștigat — regionala C.F.R. București solicită ministerului, pe lîngă un post de maistru, absolut necesar, și suplimentarea unui post de maistru principal pentru Depoul C.F.R. din Ploiești. Ministerul răspunde doar în ce privește postul de maistru. Nimic despre postul de maistru principal. De aici încolo descoperim cu uluință nota forțată a promovării lui Crețescu. Un val de adrese către serviciul planstatistic, către serviciul tehnic-regional, emise de Divizia tracțiune a Regionalei C.F.R. București. Cineva nu se sfiește — pentru a-i da acestei promovări un caracter legal — să facă unele adăugiri la adresele pornite spre diverse aprobări. De exemplu : pe 27 XI 1980, Divizia tracțiune se adresează serviciului tehnic-regional cu rugămintea de a se transforma un post de maistru în maistru principal, „menționînd că postul suplimentat (?!) a fost repartizat depoului Ploiești începînd cu data de 1 XI 1980". (Sublinierea ne aparține, evidențiind doar faptul că asupra bătută la mașină cu altă literă, dec., după cuierea adresei.) În sfîrșit, aprobarea nominală pentru Crețescu (adresa T 47 141/1980 a Regionalei C.F.R. București, Divizia tracțiune) se emite pe 1 XII 1980, dată peste care, cu pixul, cineva trece 30 XI 1980. Pe 30 încă ar fi fost legal ! Pe 1 decembrie, posturile fiind blocate, aprobarea ar fi căzut de la sine ! Dealtfel, statul de funcțiuni cu postul vacant a fost aprobat tot pe 1 decembrie 1980, iar aprobarea pentru postul de maistru principal acordat lui Crețescu apare la mijlocul lui ianuarie 1981.

Sigur, un nou concurs pentru postul de maistru principal se impune. Un concurs corect, cu cele două probe impuse de lege — scrisă și practică (nu cum s-a (mai) cel din '79, numai cu proba scrisă), în care cîștigătorul sau cîștigătorii să fie supuși și atenției colectivului din care fac parte. În acest fel animozitățile, tensiunea care există acum ar fi înăbușite, starea de muncă ar reintra în normal la Depoul C.F.R. Ploiești.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Două concepții de viață, două stiluri de conducere

„Pe vremea asta haină, expresul tău de Borcea pleacă ori nu, Ghiță ?" „Cum să nu, Ioane. Peste 5 minute, la 5,50 ne punem în mișcare". Timpul, într-adevăr, în acea zi nu ținea deloc cu șoferii. Ploaie mocănească, ceață, un plafon de nori atît de jos încît mai-mai că atingea cosurile caselor, și ca tacîmul să fie complet asfaltul era aproape în întregime acoperit de un strat de noroi, scos de pe drumurile din pădure, de mașinile care transportau bușteni. Din anii fragezi ai copilăriei, G.A. a înfruntat cu stoicism tot felul de greutăți. Acum, la 35 de ani, tată a patru copii, devenit unul din cei mai destoinici șoferi de autobuz din județul Suceava, se călăuzea după aceleași precepte. Lua viața oleacă, fără să se sperie de vreo greutate. „Am mers eu cu mașina pe viforniță, pe gheață, pe polei, n-o să tremur acum că afară plouă și drumul e cu noroi". „Dar ce te faci cu serpentinele din munți, cu prăpăstiile care se cască în stînga și în dreapta. Fii sigur că o să vezi peste tot drumul, Ghiță ? Nu vezi că norii parcă stau să ne cadă în cap ?", interveni în vorbă un cunoscut al șoferului. „Cunosc bine drumul, nu uitați că din copilărie sînt pe aceste meleaguri și vă promit că o să ajungeți cu bine la destinație !" Autobuzul cu cei 33 de pasageri demarează către Borca. În comuna Broșteni, numărul călătorilor a ajuns la 64, majoritatea muncitori la minele din Tarniță.

Deplasarea nu era deloc ușoară. Să te mențiî pe o panglică de asfalt de 5 metri și jumătate, în ciuda alunecușului și a ceții care te împiedică cîteodată să observi marginile drumului, să te cațeri pe rampele dure și apoi să cobori pantele abrupte pe un drum presărat la fiecare pas cu curbe ac de păr, nu era o treabă ușoară nici pentru un șofer superexperimentat ca G.A. Doar 2—3 pasageri realizau pericolul sport care îl prezenta drumul în ziua aceea. Unii, pe băncile din fund, spuneau snoave, prăpădindu-se de rîs, iar alții se distrau jucînd „septic". Cei mai mulți își continuau somnul întrerupt acasă prea matinal. Din sens contrar autobuzului, aproape în același timp, s-a pus în mișcare un autocamion aparținînd de Autobaza minieră Frasin. La volan, F.N., un veritabil zurbagiu. Sancționat de mai multe ori pentru încălcarea disciplinei muncii, avea și carnetul de conducere garnisit cu tot felul de ștampile și mențiuni. Nu rareori auzeai vorbind pe șoferi, colegi ai lui Filaret :

„Măi, vere, cum nu și-a frînt gîtul pînă acum Filaret ăsta al nostru, că frînele astea, pe care se bazează el atît de mult o să-l lase într-o zi". Pe același drum, la volanul a două mașini, două concepții diferite despre viață, oglindite de fapt și în modul de pilotare a mașinilor. În pofida condițiilor vitrege de drum și a ceții care îl împiedica literalmente să vadă în față mai mult de 50 de metri, Filaret lua virajele pe două roți și pentru a „economisi" timpul tăia sistematic toate curbele. „Măi, Filaret, eu îs nepriceput în șoferia asta a ta, mă știi, sînt un simplu cioban, dar pun și eu ca prostul o întrebare : văd că mergi mai mult pe stînga. Dacă într-o curbă te pomenești, așa, nas în nas, cu altul care vine din vale ?"

„Cine să circule măi, Niculae, pe drum la ora asta ?" Niculae n-a mai dat nici o replică. „O fi știind Filaret ce știe. Doar mereu face drumul ăsta". Și autobuzul, în urcare, și autocamionul, în coborîre, se apropiau de zona unor periculoase serpentine, situate la jumătatea distanței între vîrful Puzdra și satul Holda. S-a întîmplat exact ce prevăzuse ciobanul. Autocamionul, rulînd cu viteză mare, taie o curbă și apare pe stînga exact în fața autobuzului. În disperare de cauză, șoferul apasă pe frînă, autovehiculul intră în derapaj puternic, agroolindu-se amenințător de autobuz. Catastrofa era iminentă. În stînga și în dreapta hăul prăpăstiilor. Între cele două vehicule nu mai rămăseseră decît cîțiva metri. Cu sînge rece, curaj și pricepere, șoferul autobuzului virează puternic în dreapta pînă la limita acostamentului și apoi revine printr-un viraj la stînga pe banda sa de rulare, evitînd o coliziune frontală. Continuînd să se deplaseze în derapaj, pe o traiectorie de coliziune, autocamionul lovește totuși autobuzul în colțul din stînga spate, apoi revine în mers normal și oprește la circa 20 de metri de locul accidentului. Pilotul autobuzului, coborînd încet din mașină și se așază pe o piatră, în apropierea unui izvor, privind în jos spre prăpastie, al cărei fund nu se observă. „Nu numai că mulți din noi nu mai erau în viață la ora asta, dar nici măcar nu puteau să ne scoată. Cum dracu' să ajungi acolo ? Poate doar niște alpiniști să fi reușit performanța !"

VICTOR BEDA ■

Nu se preta la ciubucuri... mărunte

Gurile rele spun că atunci cînd i se oferea un pachet de Kent, o sticlă de coniac, pentru a trece cu vederea absența de la lucru a celor care, după ce montau fișele pe șantierul nr. 4 București, își luau tălpășița și-și vedeau, ba chiar și materialele necesare, și se grăbeau spre apartamentele deja date în folosință, pentru inevitabilele retușuri, maistrul Marin Popa avea o singură replică : „Nu vă e, mă, rușine ? Păi eu mă pretez la așa ceva ?!" Replica din care unii au înțeles că maistrul Popa ar fi un incoruptibil ; alții, dimpotrivă, că ofertele erau mult prea derizorii pentru pretențiile sale. Adevăratul profil moral al pseudoexigentului maistru Marin Popa avea să fie reliefat cu cîtva timp în urmă de organele de miliție, care au descoperit și stabilit fără nici un echivoc, prin cercetări minuțioase, că dumnealui, în timp ce îi apostrofa sus și tare pe cei ce îi întindeau pachetul de Kent, pentru fictiv nu mai puțin de șapte muncitori, și aceasta pe o perioadă de aproape șase luni, folosindu-i la executarea unor lucrări particulare, bineînțeles în beneficiu personal. Timp de aproape o jumătate de an, cei șapte încadrați ai șantierului nr. 4 au lucrat la imobilele lui Ion Marcu din comuna Pantelimon și Florica Uța din comuna Voluntari, de la care maistrul Marin Popa a băgat în buzunar 40 000 lei bani peșin. În plus, transportul celor șapte muncitori, pînă la imobilele amintite și retur, a fost efectuat cu autocamionul nr. 21-B-6975, proprietatea I.C.T. autobaza Matei Ambrozie, condus de șoferul Anghel Tudor, carnetul Popa îi confirma cursele ca fiind executate în interesul șantierului. Prejudiciul creat avutului obștesc, numai prin aceste confirmări fictive, se ridică la peste 17 000 lei.

Să adăugăm la toate plata ilegală a celor șapte muncitori, pontați fictiv pe șantier, timp de aproape șase luni de zile și ne vom da și mai bine seama ce consecințe materiale și morale poate provoca un individ, în aparență incoruptibil, în realitate lipsit de scrupule. Unii nu l-au demascat la timp din motive ușor de înțeles, iar alții nu l-au controlat și cunoscut într-un grav dezinteres.

MIHAI GROZAVU ■

Hipism

Ca de obicei, pe hipodromul de stat din Ploiești s-au organizat 9 alergări, consemnate într-un program promițător sub aspectul laturii spectaculare. N-a fost așa cum s-a sperat, pentru că majoritatea curselor s-au desfășurat într-un ritm șters. Nici cursa din premiul de consolare, considerată semiclasică, unde se presupunea datorită faptului că în acea alergare figurau concurenții din derby, mai puțin cîștigătorul Rodion, n-a corespuns așteptărilor, cursa fiind cîștigată de Garanta, care impresionase în premiul de încercare, de această dată a cîștigat într-un modest record de 1'31,4.

Nici cele două hituri din premiul Hunedoara, ambele fiind cîștigate de armăsarul Vigu, într-un record de asemenea modest, desigur cu implicații negative în rîndul spectatorilor, privind latura spectaculară.

A existat totuși o cursă pe placul publicului, cursa rezervată conducătorilor amatori din premiul Iacobeni.

În acea cursă pentru amatori au fost înscriși, pe lîngă 9 concurenți de bună categorie, a fost înscrisă și modesta și capricioasa iapă „Odilia", care în toate aparițiile ei publice anterioare pornea în galopuri de sute de metri. Înscrisă cam nejustificat în cursa amatorilor, conducerea ei a fost încredințată avocatului Șerban Haralambie, care oferea concurenți hipodromului oarecare garanții pentru un asemenea exemplar cabalin atît de nărăvaș. Și,... pentru acest conducător, cazul Odilia n-a prezentat nici o dificultate, din plecare s-a instalat în fruntea plutonului, imprimînd cursei un ritm de-a dreptul electrizant, cu implicații de mare entuziasm în tribune și astfel Odilia a terminat cursa fără greșeală îmbunătățindu-și recordul carierei cu aproape 4 secunde, ajungînd la un record de 1'28,5, raportînd și o cotă record la toate pariurile.

Referitor la reuniunea din data de 2 august a.c., reuniune exclusivă de profesioniști, arătăm că a fost o copie fidelă a precedentei, publicul n-a fost scos din amorțeală cu nici una din cele 9 alergări. Este drept că programul a cuprins și loturi de cai mai modești, dar totuși a existat o cursă cu partanți de categorie superioară, premiul „Jebel" și cu toate că în această cursă au fost aliniați și armăsarul Perjar, favoritul publicului, Garanta și alții, toți însă au concurat destul de modest.

ELENA ȘTEFĂNESCU ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

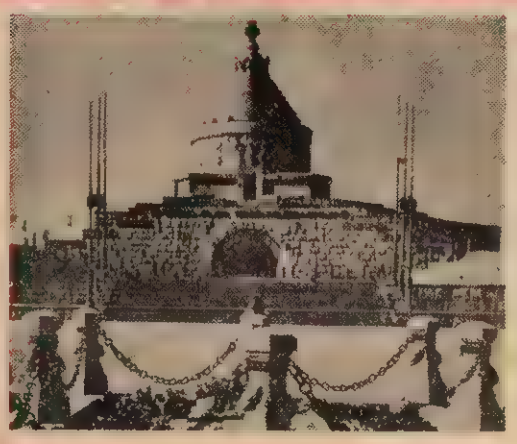

Din Memoriile lui Ion Gh. Duca prezentăm, în continuare, ultima parte a capitolului „Guvernul Averescu" și prologul capitolului următor — „Guvernul Marghiloman".

Și cum Amintirile (inedite) ale unui ministru participant la ședința Consiliu de coroană (17 februarie) nu concordă în totul cu versiunea Iorga, preluată și de I. G. Duca, ne grăbim să le facem cunoscute cititorilor... Iată cum notează titularul de la justiție în guvernul Averescu urmarea discuției în Consiliu după cuvîntul lui Brătianu : „Averescu a răspuns imediat : «Domnule Brătianu, eu n-am destulă suprafață politică ca să iau o hotărîre atît de gravă ca aceea a rezistenței și a luptei, soluție care ar putea duce la desființarea statului român. Suprafața aceasta o ai d-ta ; eu sînt un militar, admit că sînt chiar un general popular — ia d-ta răspunderea politică, formează guvernul de rezistență, și eu îmi iau în acest caz angajamentul să mă pun în fruntea trupelor și să lupt pînă la ultimul om !». A fost un minut de tăcere mormîntală, apoi aceste cuvinte au căzut mai mult mormonite din gura lui Brătianu : «Nu-mi pot lua această răspundere !» Procesul era judecat. Restul a fost garnitură. Darea de seamă a cuvîntărilor secundare în acest prim Consiliu, așa cum a publicat-o dl. Iorga după notițele lui Brătianu nu corespunde realității. Chiar în rezumatul celor spuse de Brătianu și de Averescu, deși mai aproape de adevăr, nu redă ritmul discuțiunei, nici replica finală, covîrșitor de importantă a generalului. Cuvintele puse în gura lui Take Ionescu sînt cu totul inventate, pentru înfrumusețarea tabloului. În realitate Take Ionescu, căruia regele i-a dat cuvîntul după replica lui Averescu, s-a mărginit la următoarele cuvinte : «Eu n-am nici o părere...» Față de stupefacția noastră a tuturor a mai adăugat, după o lungă tăcere : «Toate soluțiunile sînt rele !» Tăcere din nou. Apoi : «Cea mai rea din toate, ar fi soluția Marghiloman. După umilința în fața inamicului, ar fi să ne supunem și umilinței în fața trădătorilor neamului...» Atît a spus Take Ionescu. Toată tărîma privitoare la emigrarea în sudul Rusiei, pe care Brătianu o pune în gura lui (prin reproducerea lui Iorga), oglindește punctul lui Take de vedere cu o lună înainte, dar în Consiliul de coroană din 17 februarie Take gură-de aur, n-a spus așa ceva".

Coroborînd materia diverselor izvoare informative, cititorii noștri au și acum bunul prilej de-a se constitui ad-hoc în drept-judecători de istorie.

STELIAN NEAGOE ■

1918 — Ianuarie — Februarie (III)

Brătianu a ținut ca cele discutate în aceste trei consilii de coroană să fie așternute pe hîrtie ca să constituie, mai ales față de Aliați, pentru ziua păcii generale o dovadă indiscutabilă de atitudinea lui. Dealtminteri din toate punctele de vedere aceste procese verbale sînt foarte interesante și de aceea am și socotit de folos să le reproduc în extenso ca anexe ale memoriilor de față.

În primul consiliu ținut la palatul regelui simbătă 17 februarie 1918, ora 10 a.m., au asistat pe lîngă miniștri — adică generalul Averescu, Argetoianu, Sărățeanu, gl. Iancovescu, Matei Cantacuzino, Fotin Enescu, Garofild, gl. Culcer și Luca Niculescu — președinții Corpurilor Legiuitoare, adică Porumbaru, președintele Senatului și Morțun, președintele Camerei, cîte trei reprezentanți ai Partidului național-liberal și ai partidului conservator. Reprezentanții partidului liberal au fost : Ion I.C. Brătianu, Ferechide și Alecu Constantinescu, iar reprezentanții partidului conservator : Take Ionescu, Dim. Grecianu și Mișu Cantacuzino. La cel de al treilea consiliu au fost chemați și generalii Prezan, Văitoianu și Eremia Grigorescu. Mă grăbesc să adaug că nepărticipînd la aceste consilii, mă voi mărgini să reproduc ce mi-au spus Brătianu și Alecu Constantinescu și mai cu seamă cele ce rezultă din textul proceselor verbale mai sus amintite.

La primul Consiliu a luat întîi cuvîntul regele care a povestit întrevederea sa cu Czernin, a cerut părerea celor de față și la sfîrșit a declarat că a trimite delegați și a trata nu înseamnă a încheia pacea. Cu alte cuvinte el reflecta ideea lui Brătianu — să discutăm spre a cîștiga timp și a aștepta desfășurarea evenimentelor care pe frontul occidental trebuia pînă în cele din urmă să se întoarcă în favoarea noastră. Al doilea a vorbit generalul Averescu care a rezumat cele ce făcuse de la venirea sa la putere, în special întrevederea sa la Buftea cu Czernin și Kühlmann și a conchis că și colegii lui sînt de părere să primim condițiunile cerute de miniștrii de externe ai Germaniei și ai Austro-Ungariei și să începem imediat tratativele de pace. Brătianu a arătat pe urmă că după părerea sa și a amicilor săi politici nu sînt decît două alternative. Sau rezistența sau acceptarea cererilor dușmanilor. Avînd în vedere împrejurările, rezistența este posibilă numai dacă sînt de acord guvernul, partidul liberal și partidul conservator. Partidul liberal e de acord și e de părere să se adopte această soluție. Crede că partidul conservator o împărtășește și el dar întrucît guvernul o respinge e evident că nu rămîne decît a doua soluție — începerea tratativelor pe bazele cerute drept condiții sine qua non de către inamic. Și dacă sîntem reduși la această tristă alternativă, Brătianu crede că e mai bine ca generalul Averescu să cedeze locul celor de la București și să se primească în bloc toate condițiunile inamicului, fără a se mai discuta, lămurindu-se printr-atare atitudine că sîntem în fața unei păci impuse prin forță iar nu în fața unei păci liber consimțite. Din felul subtil cum Brătianu a pus chestia e limpede că era de acord ca să se înceapă negocierile, dar că el caută mai mult să rezerve pentru pacea generală poziția sa față de Aliați. Recitiți procesul verbal cuvînt cu cuvînt și veți vedea mereu că una spune și alta se citește între rînduri. Așa se explică unele confuziuni, unele contradicțiuni, unele reticențe care par ciudate, dacă nu sînt privite la lumina acestor preocupări. De altfel nu se poate aduce nici o imputare lui Brătianu că el a adoptat în Consiliu de coroană această atitudine. Ea era urmarea firească a planului pe care, precum știm, și-l stabilise încă din septembrie. Singura inovațiune, de-astă dată, era chemarea la guvern a celor din București, motivată de considerațiunile arătate. Ca să fim drepți, Take Ionescu a fost tot atît de consecvent, a reprodus teza pe care a susținut-o în toată această perioadă : nici o negociere, nici o pace, rezistență armată, plecarea în Rusia și de acolo la Aliați a regelui, a guvernului și a parlamentului, adică a celor ce constituie ființa legală a statului.

La al doilea Consiliu de coroană care a avut loc la 18 februarie, regele și Averescu au comunicat că s-a și telegrafiat Puterilor Centrale că România primește condiția prejudicială impusă de ele, adică renunțarea la întreaga Dobroge și că începe negocierile de pace. Pe cînd discuția era în toiul ei, se înmînează o telegramă lui Averescu. Puterile Centrale își măresc pretențiile. Nu se mai mulțumesc cu Dobrogea, ci ne cer în plus : a) Să admitem în principiu o rectificare de graniță dinspre Austro-Ungaria, care rectificare urmează să se precizeze în discuțiile între delegați, b) Să demobilizăm îndată opt divizii iar ce va mai rămîne din armata română să servească ca trupă de poliție la granița dinspre Rusia, c) Să admitem trecerea de trupe austro-ungare prin Moldova și Basarabia spre a merge în Ucraina, d) Să invităm ofițerii aliați să părăsească imediat România, asigurîndu-le repatrierea. Atît Brătianu, cît și Take Ionescu au declarat că față de atitudinea guvernului Averescu era de prevăzut că inamicul își va spori pretențiile. Generalului Averescu foarte surprins de aceste noi pretenții, care nu corespundeau deloc cu iluziile ce și le făcuse, a cerut regelui un termen de gîndire și convocarea pentru a doua zi a unui al treilea Consiliu de coroană.

La acest al treilea Consiliu de coroană, ținut la 19 februarie, regele foarte emoționat a spus că guvernul a hotărît să primească toate condițiunile preliminare cerute de inamic, iar generalul Averescu a justificat hotărîrea sa prin faptul că numai încheind pacea se poate salva dinastia și dobîndi Basarabia. Deoarece în cursul convorbirii sale, Averescu spusese că scopul venirii sale la guvern fusese tocmai să încheie pacea cu Puterile Centrale, Brătianu a protestat și a profitat de această ocazie pentru a arăta lămurit ce înțeles avusese, în concepția lui, formarea guvernului Averescu. Pasajul merită să fie recitit în întregime. În fine, Brătianu repetă încă odată că în situația actuală prezența la guvern a lui Marghiloman ar putea fi mai de folos decît aceea a lui Averescu.

Ședința era să se ridice, cînd principele Carol foarte emoționat a intervenit în discuție și cu voce tare a spus : „Știu bine că faptul pe care îl săvîrșesc nu este constituțional, totuși cred că este bine ca în această zi să se mai audă un glas. Am fost rugat ca în numele reginei și al femeilor române unite în același gînd cu ostașii și care formează astfel aproape totalitatea națiunii — să protestez împotriva hotărîrii luate astăzi. Sper că în această țară se va găsi un om de stat care va ajuta pe rege să nu încălzească o pace înjositoare". Intervenția principelui Carol izvora desigur dintr-un sentiment explicabil și care îi făcea onoare. Formularea însă era de o naivitate care a răpit orice autoritate demersului său. Moștenitorul coroanei protestînd în numele reginei și a femeilor române ! Cu alte cuvinte dezavuînd în public pe rege, prin fiul ei, și moștenitorul tronului ridicîndu-se împotriva unei hotăriri atît de gravă și într-un moment atît de dramatic nu în numele lui sau al oștirii dornice să se bată, ci a... femeilor române. Era o ieșire necugetată, aproape comică, în mijlocul tragediei ce se desfășura în palatul din strada Lăpușneanu. Spre justificarea tînărului principe trebuie să adaug că vina nu era atît a lui, cît a reginei. Regina Maria, care nu era pusă în curent nici de către soțul ei nici de către Barbu Știrbey cu adevăratele scopuri urmărite de Brătianu, înțelegea ce se petrece în realitate dar nu se putea împăca cu ideea păcii separate. Impulsivă cum era, se afla de cîteva zile într-o agitație de nedescris. Spumega și neputînd să vie ea în Consiliu de coroană să-și expună indignarea față de ceea ce considera slăbiciunea soțului ei și lipsa de curaj, lașitatea chiar a oamenilor politici ai țării, chemase pe fiul ei și îl convinsese de necesitatea protestării sale. Principele Carol, care dealtminteri era în aceeași stare de spirit ca și mama lui, consimți să la cuvîntul fără a se gîndi îndeajuns la forma ce trebuia să dea intervenției lui.

În orice caz iată cum România, trădată de unul din aliați și înconjurată de pretutindeni de inamici, a fost adusă să înceapă negocierile de pace cu Puterile Centrale.

După terminarea acestui ultim Consiliu de coroană un grup de doamne din societate, cele mai multe în costume de infirmiere, au manifestat la palatul reginei împotriva păcii separate și au aclamat pe Aliați. Era epilogul mișcător, dacă vreți, dar cam ridicol prin proporțiile și prin personalitatea manifestanților al ieșirii principelui Carol. La gravitatea tragică a acelui moment istoric, nu se răspunde cu o minusculă răzvrătire de salon. Poporul român își îndura în tăcere durerea și la loviturile inamicului răspundea nu cu zbuciumări fără rost, ci cu credința sa lăuntrică mai vie decît oricînd, că dreapta cauză a românismului va învinge pînă în cele din urmă.

De acum soarta guvernului Averescu era pecetluită. Regele își lua, după îndemnul lui Brătianu, măsurile ca să încredințeze puterea lui Marghiloman care de altminteri trebuia să și vie peste cîteva zile în Iași. Averescu își făcea însă iluzii asupra situației sale. Se vedea omul care va aduce României Basarabia și care va reînnoda firul vechii noastre prietenii cu Puterile Centrale. Argetoianu era trimis la Buftea să încălzească tratatul preliminar de pace. La Ministerul de Război se lucra cu febrilitate la demobilizarea diviziilor. La Cameră, Averescu explica de ce se hotărîse să negocieze cu Puterile Centrale și să ajungă cît mai curînd la încheierea păcii. Parcă văd încă scena : Averescu în uniformă arătînd că oricît ar fi de dureros trebuie să tai un membru cînd numai astfel poți scăpa tot trupul. România era bolnavul de pe masa de operații, ei chirurgul chemat să-l amputeze ca să-l salveze.

În sfîrșit, trei evenimente au mai caracterizat ultimele zile ale guvernării averesciane. În primul rînd : încălzirea păcii de la Brest-Litovsk. Evident că situația internă a Rusiei nu ne mai îngăduia de mult să credem că ea va continua să lupte, dar totuși nu e mai puțin adevărat că pacea de la Brest-Litovsk dădea o consfințire definitivă și legală ieșirii din luptă a Marii Împărății vecine. De acum fără umbră de îndoială frontul de răsărit dispărea și Puterile Centrale aveau putința să îndrepte toate forțele lor spre frontul apusean. Iar noi eram lăsați fără speranță imediată prada germanilor și Austro-Ungariei. Ca o mingîiere în izolarea noastră ne veneau ecourile presei franceze. Ziarul lui Clemenceau, „L'homme libre", scria : «Înconjurată și trădată România semnează pacea care îi smulge Dobrogea pînă la Dunăre dar Aliații nu vor recunoaște decît tratatele iscălite de ei». „Le Matin" spunea : «Acestea sînt condițiile grele pe care o națiune trădată de diferite guverne ruse e pe punctul de a le primi cu cuțitul la gît. Legăturile de simpatie tradițională care ne leagă de România nu s-au rupt cu aceasta». Iar „L'Echo de Paris" : «Păstrăm României care a dovedit în iulie trecut energia și fidelitatea sa toată dragostea noastră. Ea astăzi e în puterea inamicului, dar știe că libertatea ei e solidară cu libertatea noastră și că nu va fi cu putință o pace onorabilă pentru noi dacă nu va fi totdeodată onorabilă pentru ea».

În al doilea rînd : tratativele generalului Averescu cu bolșevicii de la Odesa. Se știe în ce situație cu adevărat tragică se aflau compatrioții noștri de la Odesa și din sudul Rusiei în genere. Era deci o datorie pentru guvernul Averescu să facă tot ce îi va sta în putință pentru a-i salva...

În al treilea rînd : plecarea Misiunii militare franceze. De bună seamă Misiunea franceză nu mai putea să rămîie în Moldova dacă noi încheiam o pace, fie ea chiar vremelnică cu Puterile Centrale. Generalul Berthelot și ofițerii lui erau însă foarte mîhniți că Averescu nu făcuse nici un gest de protestare față de cerința inamicului de a ne impune izgonirea lor. Dimpotrivă din toată atitudinea lui avea aerul aproape mulțumit că scăpa de ei. E adevărat că relațiile dintre Averescu și Berthelot erau de mult încordate, dar un simț elementar de decență dacă nu de recunoștință națională ar fi trebuit să dicteze cu totul o altă atitudine șefului guvernului român. Familia regală și noi toți care colaboraserăm de un an și jumătate cu Berthelot, cu ofițerii și cu medicii francezi am căutat să facem tot ce ne-a stat în putință pentru a le manifesta calda și recunoscătoarea noastră simpatie și să dăm despărțirii caracterul totodată sincer și mișcător pe care îl avea și se cuvenea să-l aibă. În ziua plecării m-am dus cu Vintilă Brătianu să ne luăm ziua bună de la generalul Berthelot. Și el și noi aveam lacrimile în ochi. El ne-a îmbărbătat, noi i-am exprimat toată gratitudinea noastră față de Misiunea franceză și de persoana lui. Și el și noi păstram nestîrbită credința în victoria finală a Aliaților dar nu puteam înlătura patetismul zilelor ce ne mai așteptau. Mărturisesc că seara n-am fost la gară la Socola. Știam că va fi lume multă și că prezența mea nu va fi observată de atîția prieteni, de care mă despărțisem dinainte nu numai cu toate formele protocolare dar și cu adevărată emoțiune. N-am regretat absența mea. Plecarea s-a făcut într-o atmosferă de explicabilă îndurerare. Aproape toată lumea plîngea. Regele și regina dădeau prin prezența lor despărțirii toată solemnitatea cuvenită. Din nenorocire durerile plecării oficiale se amestecau cu prea multe dureri personale și unele din ele se manifestau cu prea puțină reținere. Aș fi preferat o altă plecare.

Oricum ar fi fost, pe cînd Berthelot și tovarășii săi porneau spre Franța, Marghiloman venea spre Iași. Războiul era sfîrșit, alte lupte începeau și cu tragicul nostru destin trebuia acum să ne zbatem singuri.

1918 — Martie...

Marghiloman își constituî guvernul la 5 martie... Obiectivul pentru care Marghiloman fusese chemat la putere era semnarea păcii. În concepția regelui și a lui Brătianu menirea lui era să asigure pînă la pacea generală un modus vivendi acceptabil cu Puterile Centrale la discreția cărora ne aflam vremelnic de pe urma ieșirii din luptă a Rusiei. Dacă Marghiloman ar fi înțeles la ce se mărginea rolul lui, acest rol de sacrificiu într-un interes superior de stat ar fi putut fi un rol demn de recunoștința națională.

Cu o desăvîrșită lipsă de simț politic, Marghiloman n-a priceput însă deloc rostul guvernării sale. Și-a închipuit că politica lui biruise, că evenimentele au dat dreptate previzionărilor lui, că soarta războiului e definitiv hotărîtă, că victoria Puterilor Centrale este asigurată. El venea la Iași în învingător și plecînd de la această credință, pe de o parte considera că prin sforțarea lui va scăpa tot ce se mai poate scăpa după criminala politică a lui Brătianu și după ultimele îndemnări ale lui Averescu și ale lui Argetoianu — pierderi dealtminteri larg compensate prin unirea Basarabiei la care Puterile Centrale consimțeau și ce va reînnoda astfel spre fericirea României firul tradițional noastre amiciții cu Germania și cu monarhia austro-ungară. Iar pe de altă parte credea că nenorocirile României se datorau relei ei organizațiuni de stat și crizei morale prin care trece și prin urmare că datoria lui, chemarea lui providențială este să procedeze fără întîrziere la opera de refacere și de regenerare morală a țării. Proclama aceasta neîncetat și pretutindeni, el sărmanul care în acele ceasuri nu era decît nenorocitul instrument și jalnica jucărie a armatelor inamice ce ocupau vremelnic România de pe urma unui război pe care de fapt chiar ele pierduseră speranța de a-l mai cîștiga.

E adevărat că mai tîrziu cînd roata soartei s-a întors, cînd Aliații au cîștigat războiul, cînd politica noastră a triumfat, cînd unitatea noastră națională s-a împlinit — Marghiloman a încercat să nege starea lui de spirit de atunci. A vrut să se înfățișeze opiniei publice postbelice ca omul care conștient s-a jertfit pe altarul patriei. Noi care am trăit zilele de la Iași știm însă că nici prin minte nu i-a trecut lui Marghiloman să se considere atunci ca un sacrificat, el era convins, convins pînă în adîncul sufletului său că evenimentele au confirmat temeinicia politicii pe care o preconizase și că de acum el trebuie să îndrepte ceea ce nebunia altora a stricat și să pedepsească pe cei ce alergînd după himera cuceririi Ardealului aruncaseră regatul României într-o neiertată calamitate. Sfîrșitul războiului mondial era atît de sigur pentru el încît nici nu admitea să cerceteze măcar ipoteze ale victoriei Aliaților... Marghiloman își pusese toate speranțele în Austro-Ungaria. El se considera omul Austriei, doar Czernin îl recomandase regelui. Și astfel ne era dat să asistăm la acest spectacol de necrezut și cu adevărat paradoxal : monarhia Habsburgilor slujind drept centru de gravitate a politicii unui prim ministru român în clipa însăși în care această seculară monarhie trosnea în toate încheieturile ei și în care conducătorii ei disperau de soarta și de viitorul ei.

„...Un nou Voievodat în Transilvania evului de mijloc..."

Interviu cu acad. ȘTEFAN PASCU

— De la o vreme, cetatea eternă a neamului românesc, Alba Iulia, ne-a obișnuit cu descoperiri senzaționale pentru ceea ce arheologii, istoricii, oamenii de știință în general denumesc stratigrafia continuității noastre pe aceste pămînturi...

— Într-adevăr, Alba Iulia este una dintre cele mai bogate zone, regiuni dacă vreți în sens geografic, mai prodigioasă în vestigii istorice, de pe întreg cuprinsul țării noastre : din paleolitic pînă astăzi. O continuitate de viețuire se desprinde din cercetările de pînă acum și se îmbogățește, această cunoștință a viețuirii continuu, cu fiecare cercetare. Arheologia, firesc, întregește izvoarele scrise și uneori chiar pînă la detaliul de sine stătător. Arheologia ca disciplină a istoriei ; nu arheologia în sine, în sensul tehnicist al descrierilor dimensiunilor unui obiect descoperit sau al unei locuințe sau al altei creații omenești, ci arheologia ce dezvăluie valoarea istorică a descoperirii respective. Arheologii noștri au făcut pași importanți spre integrarea acestor izvoare atît de prețioase și atît de roditoare între celelalte, pentru ca, împreună, să ne dezvăluim tainele istoriei ; mai ales pentru vremurile mileniului I, era noastră. Descoperirea de la Alba Iulia, din imediata vecinătate a municipiului de astăzi, este importantă, aș spune foarte importantă, tocmai pentru faptul că întregește, pentru o vreme cînd izvoarele scrise trebuie completate, imaginea stăruinței și devenirii noastre ; descoperirea aceasta zădărnicește încercarea unora, nu foarte buni prieteni cu adevărul științific, de a purta discuții contradictorii ; împiedică apariția unor negații ale realității istorice evidente.

— Ce întregește descoperirea aceasta ?

— Este vorba de perioada postaureliană, cum se numește ea în istoriografie, adică perioada de după retragerea armatei și a oficialităților romane din Dacia. Este vremea tulbure a migrațiilor de populații care s-au perindat peste aceste locuri, și peste altele fierăstre, și care au mărșăluit, au deranjat, au îngreunat cu alte cuvinte mersul, dezvoltarea liberă, pașnică și liniștită a societății din aceste părți. Această vreme face parte din istoria complexă a poporului de baștină, a poporului care a făcut productive meleagurile respective, a poporului care nu și-a părăsit niciodată așezările, casele, gospodăriile, ci a continuat să trăiască cu mai multe greutăți, în raport de intensitatea valurilor de migrație care au convietuit cu poporul autohton. Migrațiile au fost trecătoare, încît metafora poetică „apa trece, pietrele rămîn" se potrivește foarte bine istoriei acestei perioade și acestor locuri.

— Și care sînt aceste pietre care au rămas, această descoperire propriu-zisă ; vă invităm s-o descrieți...

— Pietrele sînt dovezile statorniciei populației românești, daco-romane și apoi românești. În apropiere de Alba Iulia s-au descoperit anul trecut peste 500 de morminte. Anul acesta campania este în plină desfășurare. Campania de săpături, de cercetări. După estimări aproximative, încă atîtea morminte vor fi descoperite...

— Sînt tentat să vă întreb cîte au rezistat în momentul cînd au fost văzute de lumina zilei, de lumina soarelui ?

— Toate. Toate, fie că era vorba de incinerație, fie că era vorba de inhumație. S-au păstrat, le-am putut ridica, specialiștii noștri le-au ridicat și o parte dintre ele au ajuns la un colectiv de la Iași, pentru analize antropologice. Pe măsură ce se descoperă altele, aceleași analize antropologice vor întregi informațiile și mai ales argumentele : pentru cunoașterea aspectului etno-cultural, pentru cunoașterea nivelului de dezvoltare al societății respective, din zona Mureșului Mijlociu, care este o zonă cunoscută de toți cei ce au îndrăgit peisajul țării. O vale roditoare, străbătută de o apă curgătoare de importanță națională — este ca un imn al Transilvaniei. La oarecare distanță se află zona submontană și, apoi, cea montană ; spre sud există zona de coline, deci o zonă care oferea oamenilor, colectivității umane, tot ceea ce era necesar pentru a desfășura o viață complexă.

— Arătînd lumii aceste morminte, putem repeta întrebarea poetului din Transilvania... „Voi ce-aveți îngropat aici ?", pentru că noi iată ce avem îngropat aici !...

— S-au dezvelit atîtea morminte, încît obiectele ce le însoțeau — obiecte din metal, unele din argint aurit, altele de aur, altele de bronz, altele din sticlă, ceramică, uneori de calitate superioară, uneori de import, toate acestea —, analizate antropologic permit în mod armonios și datarea și stabilirea etnicității celor înmormîntați.

— Și anume ?

— Populația daco-romană și apoi cea românească. Fiindcă necropola despre care este vorba cuprinde morminte pînă în veacul al IV-lea, deci aproape un veac după retragerea aureliană. Apoi, din veacul al optulea pînă pe la mijlocul veacului al treisprezecelea. Și, aș vrea să adaug, o noutate de ultimă oră : în apropierea acestei necropole s-au descoperit așezări și alte morminte care fac legătura între veacul patru și veacul opt. Este, această revelație arheologică și antropologică, dimensiune în timp și coloană de continuitate neîntreruptă în aceeași vatră...

— ...Continuitate dovedită prin locuitorii acestor pămînturi, prinoasele lor înscrise într-un generos papirus...

— ...O continuitate dovedită de acești oameni care s-au înmormîntat în apropierea așezării. Sînt incoruptibile aceste osemințe...

— Ce aspect al descoperirii mai poate fi socotit important ?

— O necropolă cu asemenea densitate de morminte, cu inventarul de care amînteam, de valoare artistică și de valoare practică, de proveniență locală și uneori de import, permite și impune totodată o concluzie de cea mai mare însemnătate : populația din Alba Iulia, din fosta colonie romană, n-a dispărut cum s-a crezut. A continuat să trăiască viață urbană sau semiurbană. S-a spus în istoriografia noastră că odată cu năvălirea hunilor orașele s-au ruralizat, populația urbană s-a transformat în populație rurală, de agricultori, de păstori. Această teză este anulată prin descoperirile de la Alba Iulia, care dezvăluie, cum spuneam, o viață semiurbană cu un comerț intens. S-au descoperit și monede numeroase, ateliere meșteșugărești proprii și dezvoltate, specializate în prelucrarea metalelor, cu deosebire a metalului prețios din Munții Apuseni. Această formațiune — am devansat puțin ce aș fi vrut să spun mai tîrziu, dar voi relua —, această populație continua să trăiască, să-și perfecționeze meșteșugurile, îndeletnicirile, să ducă o viață în împrejurări mai grele, fără îndoială, în timpul migrațiilor, dar nici pe departe să se ruralizeze complet și cu atît mai puțin să dispară. Și trăia, apoi, și o populație rurală la marginea așezării, mai numeroasă neîndoios, în ce privește proporția numerică, o întrecea pe cea urbană și semiurbană. Dar și această populație rurală, acești țărani care de obicei trăiau și trăiesc în marginea orașelor, aveau legături întinse ; și ocupațiile și îndeletnicirile lor sînt dovedite, fără putință de tăgadă, de uneltele care s-au descoperit în necropolă : unelte agricole : și oase de animale, deci — agricultura și anexa ei, creșterea animalelor și păstoritul.

— Din acest punct de vedere putem să afirmăm că destinul istoric al neamului românesc a făcut ca, în 1600, spre pildă, Mihai Viteazul aici și nu în altă parte să se încoroneze domn al Țării Românești, al Ardealului și după aceea a toată Țara Moldovei...

— Argumentul în susținerea acestei păreri și acestei teze poate fi întemeiat pe densitatea așezărilor, fiindcă întreaga zonă a fost dens locuită totdeauna. Chiar din perioada în discuție, enoca migrațiilor, pînă acum se cunosc în zonă peste 80 de așezări O zonă mănoasă în toate bogățiile pe care le poate produce pămîntul sau le poate conține pămîntul.

— Deci istoricul, deopotrivă cu demograful, poate afirma că este vorba de o populație stabilă din generație în generație.

— Nici nu se mai poate pune la îndoială statornicia populației de aici. Fiindcă o necropolă cu 1 000, 1 200 sau 1 500 de morminte, la o densitate necunoscută pînă acum, nu e altceva decît un argument puternic, neîndoios cu privire la statornicia acestei populații.

— Cum vă gîndiți, tovarășe academician, să valorificați această — dv. i-ați zis importantă, eu i-aș zice, nemaipomenită — descoperire arheologică și antropologică deopotrivă.

— Întîi de toate eu numesc această descoperire voievodat. Un **nou** voievodat. Alături de cele cunoscute din Crișana, de cel al lui Menumorut, care cuprindea teritoriile dintre Mureș și Someș, cu centrul în cetatea Biharea, de cel al lui Glad între Mureș și Dunăre, de al lui Ahtum, din Podișul Transilvaniei, de al lui Gelu, „Gelou dux Blachorum", aflat între Porțile Meseșului și izvoarele Someșurilor, cu centrul la Dăbîca. Un nou voievodat, al Albei, se conturează, spun eu, și continui să argumentez.

— Într-una din emisiunile noastre de la Radio București, „Memoria pămîntului românesc", difuzam cîteva argumente istoriografice, pornind de la documente descoperite recent la Budapesta și prezentate de arhivistul Andrei Caciora, privind cneji NOI în Transilvania ; de data aceasta, văd cum arheologii vin să împlinească argumentele existenței unui voievodat nou...

— Acest voievodat, după argumentele de pînă acum, se dovedește ca o prezență activă, adică cel puțin din veacul opt încoace. Deci, știrile de pînă acum cu privire la existența voievodatelor românești, în veacul nouă și la începutul veacului zece, trebuie corectate.

— Însuși autorul cărții „Voievodatul Transilvaniei" trebuie să-și revadă paginile.

— Chiar și el, fiindcă orice știință se îmbogățește prin noi cercetări, prin noi descoperiri și mai ales pentru perioadele cînd arheologia furnizează aceste noutăți. Cînd a apărut primul volum din **Voievodatul Transilvaniei**, în 1971, nu se știa nimic despre existența acestei necropole de la Alba Iulia. Și nu numai necropole. Așa cum spuneam, o necropolă, de asemenea mărime, de asemenea, bogății, înseamnă o așezare foarte mare. Care, după estimări aproximative, fără îndoială, deocamdată, putea ajunge la cel puțin 5 000 de locuitori.

— Asta în secolul opt ?

— În secolele VIII, IX, X, XI, în perioada aceasta de constituire a formațiunilor politice. Poate 1 200 sau 1 500 locuitori numai din secolul VIII... Mărturia se întinde în timp. O așezare cu mii de locuitori este un lucru deosebit. Și, de aceea, socotesc că ea a fost cea mai mare așezare pe care o cunoșteam pînă acum din Transilvania acelei vremi. Ca atare, și **Voievodatul** care-și avea centrul în această așezare trebuia să fi fost foarte important. Cel puțin tot atît de important ca și cele cunoscute pînă acum. Eu aș zice mai important. Și în ce privește cuprinderea, fiindcă marginile lui ajungeau pînă la Carpații Orientali spre răsărit, spre sud ajungeau pînă în Țara Făgărașului. Cuprindea Valea Mureșului mijlociu cum am spus, care include și altă cetate sau altă așezare întărită, de la Blandiana și care se numea Țeligrad, deci un **grad**, o așezare întărită. Și părerea mea este, iarăși deocamdată de cercetat, că și o mare așezare de la Mărești făcea parte din acest voievodat. Iar înspre apus ajungea pînă la Munții Apuseni, cuprinzînd poate și o parte a acestor munți, care spre nord se învecinau cu Voievodatul lui Gelu.

— Putem întrevedea o comparație cu așezări din Europa acelor vremuri, pornind de la această densitate de populație...

— Între așezările din Europa trebuie să facem o deosebire. Între Imperiul Roman de Răsărit, sau ceea ce s-a numit odinioară Imperiul Roman de Răsărit și a devenit Imperiul Bizantin, și centrul și apusul Europei ; în Imperiul Bizantin au continuat să existe așezări înfloritoare, cu o populație mai numeroasă decît aceea amintită de noi, sau cu mult mai numeroasă. De asemenea, și pe teritoriul fostului Imperiu Roman de Apus. S-au mai păstrat așezări importante, în Italia sau chiar în Galia. Dar în zona aceasta a răsăritului european, după știința mea, o asemenea așezare încă nu s-a identificat. Ceea ce înseamnă că civilizația din aceste părți a fost cel puțin egală cu civilizațiile cele mai înfloritoare din vremea respectivă, că și acest voievodat, ca și celelalte, avea legături cu Bizanțul : legături economice și, firești, și politice și culturale, deci se integra în lumea sud-estului și centrului european.

— Cu alte cuvinte, nici o vicisitudine istorică nu poate dezminți continuitatea a ceea ce a purtat acest pămînt din toate timpurile.

— Problema discontinuității, se știe foarte bine, a fost creată din motive politice. Și este susținută, cît mai este susținută, tot din motive politice. Îmi vin în minte cuvintele lui Eminescu, scrise cam cu un veac în urmă : Nu întreb cine este omul care susține aceste lucruri, ci întreb ce urmărește acel om. Prin urmare, aspectele politice au fost evidente cînd s-a creat teoria lui Szultzér, lui Engel, lui Roesler, și ele au și acum la bază aceleași considerente. Sînt teze speculative, anulate de fiecare descoperire sau serie de descoperiri, în care se integrează la loc de cinste și cu o putere probatorie atît de valoroasă și necropola și așezarea de la Alba Iulia.

— Vă mulțumesc.

IOAN ION DIACONU ■

Lucreţiu Pătrăşcanu în două scrisori inedite

În anul 1929, tînăr avocat, abia înscris în baroul de Ilfov, Lucreţiu Pătrăşcanu era preocupat de problemele sociale. Stimulat de ideile comuniste, le analiza în discuţii prelungite cu alţi prieteni şi tovarăşi de convingeri, cum reiese şi dintr-o scrisoare ce o adresează fiicei lui G. Costa-Foru, cunoscut militant al „Ligii drepturilor omului" şi apărător în importante procese intentate fruntaşilor muncitorimii române.

Xenia Costa-Foru era invitată la un ceai împreună cu fratele ei, „ca să punem în discuţie — şi bineînţeles să rezolvăm ! — toate chestiunile sociale, filosofice, morale etc., etc. care nu şi-au găsit soluţia încă". Redăm această scrisoare :

Stimată dudue Xenia,

Îmi este permis să te invit pe mata şi pe fratele matale Marţi seara la un ceai fără nici o pretenţie la mine acasă ? Vor fi cîţiva colegi de ai mei tineri, printre care şi Ricu Stahl şi vom avea ocazia, ca la un pahar de ceai, să punem în discuţie — şi bineînţeles să rezolvăm ! — toate chestiunile sociale, filosofice, morale etc., etc. care nu şi-au găsit soluţia încă...

Aşa am uitat „uzanţele" încît dacă invitaţia mea făcută în această formă ar atinge vreuna din ele sau vreo altă prejudecată ridicată la rangul de regulă de conduită în „societatea bună", te rog să n-o iei în nume de rău... Eu am simplificat atîtea lucruri, încît simplificarea invitaţiilor mi se pare cel mai puţin grav.

Cu deosebită consideraţie
L.D. Pătrăşcanu
18 II 1929

A doua scrisoare era adresată chiar tatălui Xeniei, avocatului G. Costa-Foru, alături de care tînărul Lucreţiu Pătrăşcanu se angajase în lupta comună pentru apărarea fruntaşilor comunişti, implicaţi în procese ce se încheiau cu ani grei de temniţă. Lucreţiu Pătrăşcanu îi relatează lui G. Costa-Foru vizita făcută unui alt fruntaş al baroului, avocatul Lascăr Antoniu, care, deşi fusese membru în guvernul Marghiloman (1918), era în permanenţă prezent ca apărător în multe procese intentate militanţilor comunişti.

Stimate domnule Costa-Foru,

Rămăsese să vă anunţăm rezultatul vizitei noastre la Dl. Lascăr Antoniu. După un ceas şi jumătate de discuţie, Dl. Antoniu a refuzat preşedinţia. Deşi principial şi tactic a fost tot timpul de acord, în discuţia noastră, în faţa unor motive — motive şi nu pretexte — de ordin personal am trebuit să renunţăm...

Ce am pierdut însă, mult stimate domnule Costa-Foru, în persoana Dumneavoastră am ferma convingere că nu vom putea găsi. Ori şi cîte încercări vom face...

Cu toată părerea de rău nu ne rămîne altceva decît să ne închinăm voinţei Dumneavoastră.

Primiţi asigurarea deosebitei mele consideraţii

L.D. Pătrăşcanu
18 II 1929

P.S. Pentru Miercuri 20/II mi-a venit mandat la Cabinetul VII, ca informator, în chestia Chesnăului.

Preşedinţia „Ligii drepturilor omului" a fost propusă lui Lascăr Antoniu, desigur, pentru a sustrage această organizaţie progresistă vigilenţei siguranţei generale a statului. Dar bătrînul conservator a refuzat propunerea din motive de ordin personal, deşi principial era de acord. Chestiunea a fost rezolvată prin preluarea de către G. Costa-Foru a preşedinţiei „Ligii drepturilor omului". Interesant este şi post-scriptumul scrisorii : Lucreţiu Pătrăşcanu era chemat, cu mandat, la Cabinetul VII (judecătorul de instrucţie). Începeau cercetările într-un nou proces al comuniştilor. Organizarea apărării şi-o asumase „Liga drepturilor omului", în cadrul căreia G. Costa-Foru şi Lucreţiu Pătrăşcanu erau pionii principali.

N. VASILESCU-CAPSALI ■

Aceste două scrisori fac parte dintr-un lot de corespondenţă donat de N. Vasilescu-Capsali Muzeului de istorie din Bacău, cu prilejul inaugurării bustului lui Lucreţiu Pătrăşcanu.

MUREȘ — JUDEȚUL CARE CREȘTE ARMONIOS ȘI FRUMOS ÎN INIMA ȚĂRII

Azomureș la puterea patruzeci

La început a fost Ucea. Apoi Piatra Neamț și Craiova, și Târgu Mureș, și Slobozia, și Arad, și Bacău... Sigur, nu-i vorba aici despre succesiunea în timp a binecunoscutelor orașe, nici despre termenii ori factorii vreunei progresii oarecare. Atunci ? Sînt factorii progresului chimici românești, etapele „chimice" ale procesului de industrializare, sînt rezultatele cincinalelor — combinatele chimice. În „progresia chimică" românească **Azomureșul** a fost printre primii piloni ai producției integrate ; integrată, adică preluînd materia primă brută, trecînd-o prin prelucrări succesive pînă la diversificarea maximă, pînă la ultimele consecințe posibile.

Producția chimică integrată — o definiție aridă, de dicționar ? Se poate. Dar aici, la **Azomureș**, aridITATEA dispare, lumea mirifică a reacțiilor capătă contur material. La șapte kilometri de oraș, la combinatul chimic, cei patru atomi de hidrogen care îmbrățișează atomul de carbon și care, laolaltă, răspund la apelativul metan sînt siliți, să devină vizibili și să-și uite numele pentru a primi de la oameni altele : azotat de amoniu, nitrocalcar, uree, îngrășăminte complexe NPK — garanții imbatabile pentru recolte viitoare generoase ; dar și oxigen, azot, amoniac, acid sulfuric și — pentru prima dată în România ! — melamină și chiar materiale fotosensibile.

Privite de departe, coloanele de sinteză ale combinatului și hiperboloidele cu două pînze ale răcitoarelor schimbătoare de căldură apar ca o uriașă orgă dominată, la rîndu-i, de uriașele „pipe" — mereu fumegînde — prin care se evacuează către țării fulgurele galben-roșcate ale oxizilor de azot. În combinat, imaginea de pe retină o concurează pe cea sonoră. Timp de douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru de ore în atmosferă se filtrează ecourile adînci ale materiei. Încerc să-mi imaginez timbrul sonor al acestor locuri înainte de construirea combinatului. Să fi dominat vuietul vîntului ? Țesătura filigranată a instalațiilor pare aici de cînd lumea. Deși înainte de 1962 aici se trudea la grădinărit. Pămîntul obliga la eforturi urîșe pentru cîteva kilograme de varză, de cartofi, de roșii... Prea puțin, comparativ cu gîndul că chiar acolo, în subsolul bogatului podiș transilvan, sutele de atmosfere ale guzului metan fuseseră lăsate să înțeleagă în simplă potențialitate.

Trebuia intervenit și s-a intervenit. Consecventa politică de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor României a pus în valoare și aici, la Tîrgu Mureș, virtuți și rezerve nebănuite. Așa se face că astăzi, în perimetrul de mai multe zeci de hectare ale combinatului, s-au reunit aproape patru mii de inteligențe, hărnicii, voințe ferme hotărîte să facă totul pentru ca și străvechile ținuturi românești ale Mureșului să fie conectate la magistralele economice ale socialismului, să fie ridicate la nivelul vieții celei mai noi a țării. Iar dacă la Tîrgu Mureș, în buza municipiului, au fost „sacrificate" pămînturi pentru amplasarea combinatului, respectivul „sacrificiu" are un efect mai mult decît generos : îngrășămintele chimice produse aici potențează de trei-patru ori forța de a fertiliza a fiecărui metru pătrat. Este ca și cînd, într-o exploatare extensivă, suprafața agricolă a României ar crește de același număr de ori !

— Să tot facem astfel de „sacrificii", îmi spunea inginerul Dorel Popa, directorul general al combinatului, împreună cu care am răsfoit apoi „cartea producției".

În 1962 pe poarta combinatului ieșeau primele produse destinate exclusiv consumului intern. Acum **Azomureșul** livrează aproape două milioane de tone de îngrășăminte anual, ceea ce înseamnă o producție zilnică în jurul a șase mii de tone. Rezultatele activității economice la jumătatea anului sînt meritorii : 21,5 milioane de lei producție marfă, 6,5 milioane lei producție netă și 3 100 de tone substanță activă în îngrășăminte cu fosfor și potasiu — bineînțeles, toate fiind **depășiri** ale planului ! Noutăți ? Uite, chiar astăzi (15 iulie, n.n.) se încarcă de pe rampele combinatului primele cantități de **melamină** pentru export. Apoi fabrica de materiale fotosensibile care este pentru noi cea mai de vîrf investiție a cincinalului trecut. Producem materiale foto de o calitate foarte bună, spunem noi. Doriți confirmări ? Știați că «Punga cu libelule» a fost primul film tras pe peliculă românească și anume produsă la **Azomureș** ? Alte confirmări puteți primi de la medicii radiologi relativ la calitatea filmelor medicale, de la serviciile de control tehnic de calitate pentru filmul radiografic industrial, indispensabili gamagrafiilor (numai prin producerea acestui tip de filme țara economisește anual cam două milioane de dolari !). Mai sînt de pregătim încă multe pe piața a hîrtiei fotografice color... În general, trebuie să știți că ambiția noastră este ca în fiecare lună această fabrică să lanseze un produs nou (!) și ași, la **Azomureș**, avem gînduri mari pentru chimia de mic tonaj (far noi promitem cititorilor noștri, nu peste mult timp, un reportaj exclusiv de la această fabrică, mai ales că revista noastră a avut șansa să fie prima publicație din presa centrală care a folosit filme și hîrtie foto produse la **Azomureș**, deci pentru prima dată în România ! Și asta chiar pentru a prezenta imagini din județul Mureș. Ce-i drept, respectivele materiale au făcut parte din loturile destinate încercărilor, deci nu le căutați pe piață. Încă !)

Priveam împreună cu directorul general instalațiile combinatului, pădurea de conducte. Nimic nu trădează complexitatea proceselor din interior. Aici metanul este încălzit, răcit, comprimat, destins, circulat și recirculat, pus în proximități premeditate, silit și chinuit să-și fringă legăturile interioare, să și le refacă în arborescențe noi, după o logică nouă, logica chimizării agriculturii, logica bunăstării, logica marii industrii. Pînă ajungi însă să pătrunzi această logică trebuie timp, timp și curaj, timp și calificare. Trebuie să ajungi să vezi cu ochii minții ceea ce nu se vede, ceea ce se întîmplă în interiorul coloanelor, vaselor, conductelor ; trebuie să înveți să citești aparatele de măsură și control, să desiușești pulsul instalațiilor. Pentru că absolut toate procesele sînt automatizate. **Azomureșul** este și singurul combinat din țară care dispune de o automatizare completă, de la cea convențională, pneumatică, pînă la circuite integrate, microprocesoare și chiar roboți industriali. Evident că o asemenea dotare tehnică nu poate fi stăpînită decît de oameni cu o pregătire pe măsură. Iar la **Azomureș** — ca peste tot, dealtfel — pregătirea aceasta nu s-a revărsat din cer, peste onor doritori ; după cum la fel de știut este că nimeni nu se naște cu meseria în cap. Combinatul își instruiește oamenii în școli profesionale, de maiștri, în liceul de chimie și chiar în Facultatea de subingineri care funcționează pe lîngă întreprindere. Exemplul oferit cîndva a prins. Adică ? Atunci cînd chimiștii **Azomureșului** au demarat la nivelul cerut a fost nevoie de un nucleu, de o mînă de oameni serioși și excelenți profesioniști și care, în plus, să nu se opună unei eventuale dislocări. Și pentru că — așa cum am mai afirmat — la început a fost Ucea (orașul Victoria de astăzi), nucleul de bază a fost adus de la Ucea. Printre oamenii aceia : actualul director general, inginerul Dorel Popa, mecanicul Ion Năvodaru, inginerul Helmut Ambrozius, maistrul Vasilică Ghira...

Acești oameni au pus ei înșiși bazele altei „școli", al cărei „absolvenți" fac acum gloria altor combinate chimice din România. În acest sens se poate afirma, fără putință de tăgadă, că la Azomureș virtuțile muncitorești au sporit și sporesc necontenit valențele chimiei românești, capacitatea ei de a crește conform programelor țării. Fiindcă, iată, combinatul de pe malul Mureșului a primit oameni, dar a și dat oameni. Și încă de primă mărime : inginerul Valeriu Platon este director la combinatul de îngrășăminte chimice din Slobozia ; inginerul Paul Turcu este tot director, dar la combinatul de la Bacău ; inginerul Tiberiu Bota este inspector în MICh. ; economistul Petrică Hențeș este contabil șef la Metalotehnica... Seria exemplelor ar putea continua. Ceea ce-l unește pe toți acești oameni este că înainte de a fi ceea ce au devenit — adică vajnice cadre de conducere — ei au lucrat în instalațiile **Azomureșului**. Ceea ce evidențiază și capacitățile nucleului inițiator, ale colectivului comunist. Pentru că munca educativă a comuniștilor de la **Azomureș** se recunoaște în calitățile oamenilor. Energiile, reacțiile care au loc în instalații comunică, ca printr-un fluid nevăzut, cu oamenii. Aceștia influențează instalațiile, le perfecționează într-un permanent dialog om-instalație, de fapt om-om, căci omul decide — totul într-o ascensiune rapidă. Rezultatul este cel scontat, adică cei care cresc sînt oamenii, spre binele lor și al locurilor de muncă pe care le servesc. Așa se face că Hortensia Oprea a ajuns să fie considerată ca fiind cea mai bună laborantă din combinat, iar despre oameni precum tehnicianul Ștefan Gherman, despre operatorii chimiști Ioan Komesz și Emil Viciu, ca și despre maiștrii Ioan Tatlan și Vasile Nemeș am constatat la fața locului că se vorbește numai în superlative...

Lucrînd cu astfel de oameni îți se pare normal să notezi o anume afirmație a directorului general : valoarea gazului metan este aici, în combinat, crescută de patruzeci de ori ! Deci, dacă ar fi fost folosit drept combustibil, respectivul gaz ar fi reprezentat o valoare de patruzeci de ori mai mică. Expresia „arde gazul de pomană !" are în ea — pe lîngă nota ironică, caustică chiar — și o undă de amărăciune reală. Numai că, hotărît lucru : la Tîrgu Mureș gazul nu se mai arde de mult, se valorifică ! Un spor de asemenea proporții nu s-ar fi putut obține dacă valoarea oamenilor, capacitatea lor de muncă n-ar fi crescut înzecit față de cea inițială.

„...Vă amintiți ? La început a fost Ucea. Și Ucea a fost o victorie și orașul acela a fost numit chiar așa — orașul Victoria. Au urmat Săvinești și Roznov. Apoi Borzești și Suceava, și Brăila, și Craiova, și Tîrgu Mureș, și... Ceea ce cîndva a fost simplă filă de program s-a transformat în realitate. **Azomureșul** are acum ambițioase programe pentru chimia de mic tonaj.

B. MIRCEA ■

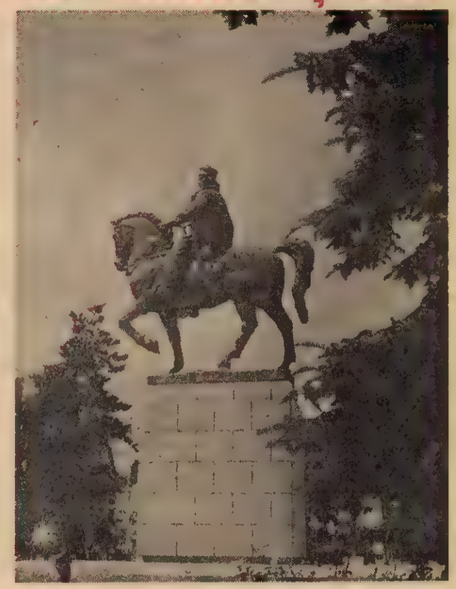

Un volevod al transilvănenilor și al idelilor de libertate

Cronica vieții pentru toți

Ne scrie „Indignat de această penalizare" și semnează Tilicea Corneliu, soțul gestionarei Anna de la cooperativa de consum din comuna Danes. Despre ce este vorba ? Iată ce ne răspund cei care au investigat cazul : „Organele locale au dispus ca toți oamenii muncii încadrați în întreprinderile și instituțiile de pe raza comunei să participe la culesul porumbului" — scrisoarea este prima dintre cele zece care ne-au parvenit de la începutul anului și pînă la 15 iulie, din județul Mureș. Și continuă : „T.A. cu toate că a spus că se va prezenta la lucru nu a fost nici acolo, nici la magazin. În aceste condiții e-a aplicat penalizarea de 5 la sută". Nimic mai clar și mai drept de vreme ce și legea susține același lucru. Referitor la reclamația dv. vizînd modul în care sînt aprobate concediile de odihnă, vă putem informa că atît în 1979 cît și în 1980 soția dv. a „beneficiat de 10 zile de concediu de odihnă, luînd și un avans de concediu". Pe scurt, pentru dv. și altii asemenea : la **Flacăra** nu are dreptate cine scrie primul, ci exclusiv cine are dreptate. Ionița Gheorghe din Reghin, str. Mărăcinului nr. 25, ne sesizează că Matias Ștefan, respon-sabilul cantinei restaurant din Sovata este un „abuziv" și un „patron", deoarece ar avea „oameni sus puși". Afirmațiile le întărește cu relatarea unor fapte la care ar fi fost martor. De rezolvarea epistolei s-a ocupat economistul Gh. Ghibeleanu de la U.J.C.C., Salath Anton, președintele sindicatului de la I.C.F. Sovata, și Bardoși Iosif, președintele cooperativei de consum din Sovata. Cum au cercetat ? S-au dus la Matias Ștefan, l-au întrebat dacă-i just ce se spune despre persoana dumisale, iar răspunsul — intuiți ?, scris și oral — a fost că nu, adică nu, sigur nu. Drept pentru care colectivul sus-zis ne-a răspuns : „Menționăm că cele relatate în sesizare nu corespund realității". Bineînțeles că așteptăm un răspuns serios. Moșneag Silviu din Iernut, str. Mihai Eminescu nr. 16 : Aveți dreptate, hidroizolația blocului dv. a fost executată rău. S-a ordonat refacerea lucrării pe banii vinovaților. Radu Eugenia din Sighișoara, str. 7 Noiembrie nr. 69 : Locuința vă prilu-o, dar nu pentru că v-ați plîns redacției noastre, ci pentru că v-ați înscris pe listă.

„Cea mai de preț realizare — munca înfrățită a tuturor fiilor acestor străvechi meleaguri"

(Urmare din pag. 1)

sînt necesare mai puțin de 95 de zile. Ceea ce merită însă a fi relevat e că a crescut ponderea ramurilor purtătoare ale progresului tehnic. Energetica, chimia, ramura constructoare de mașini și de prelucrare a metalelor dețin împreună jumătate din producția industrială a județului. Într-adevăr, așa cum ați remarcat, industria județului a ajuns să dețină, în momentul de față, poziții frunțașe pe țară într-o serie de ramuri, sortimente sau la unele categorii de produse, cum sînt producția de carbid, de gaz metan și energie electrică, materiale de construcții ceramice, zahăr, confecții textile, mobilă, iar țesăturile din acest cincinal — odată cu finalizarea altor mari investiții — sînt, în țară, singurii producători de materiale fotosensibile, de melamină și bicromat de sodiu. Aceste mutații în structura pe ramuri, în ridicarea continuă a gradului de înzestrare tehnică a unităților au dus, firesc, la creșterea eficienței economice, iar exportul (din totalul producției marfă realizate) a crescut de la 12 la sută în 1965 la peste 20 la sută în 1980, ponderea avînd-o mașinile, utilajele, mobila, îngrășămintele chimice ș.a. Sînt, toate, rezultate care în perioada 1981—1985 — cincinalul calității și eficienței — vor cunoaște noi dimensiuni, ne obligă la noi eforturi. Obiectivul nostru fundamental — să trăim din ce în ce mai bine și să ne bucurăm din plin de binefacerile civilizației moderne — presupune, înainte de orice, **muncă**. Și nu neapărat muncă mai multă, ci, în primul rînd, muncă mai bine organizată, mai rodnică, mai eficientă.

— **În ce măsură considerați că toate aceste realizări sînt expresia resurselor umane și materiale reale de care dispune județul Mureș ?**

— Fără îndoială, dimensiunile cantitative și calitative ale procesului de înnoire a vieții economice a județului Mureș au la bază punerea în valoare a marilor resurse umane și materiale de care dispunem. Ele reflectă marile posibilități creatoare pe care oamenii — de pe Mureș și Tîrnave, români, maghiari, germani — le-au vădit dintotdeauna. Numai așa au putut fi dezvoltate sau construite importante obiective economice și social-culturale, între care unitățile **Metalotehnica** și **IMATEX** din Tîrgu Mureș, **Nicovala** din Sighișoara, **Combinatul chimic** din Tîrnăveni, **Întreprinderea de vase emailate** din Sighișoara, **Țesătoria de bumbac** din Tîrgu Mureș și altele. Dealtfel, modul în care ne-am onorat sarcinile și angajamentele asumate în cincinalul trecut, prin depășirea cu 8 miliarde lei a prevederilor de plan, atestă convingător potențialul de care dispunem, tocmai pentru a pune în valoare potențialul de gîndire tehnică, **consultarea oamenilor muncii** — prin discuții pe colective de muncă, consfătuiri, realizarea de studii pe probleme — a dat rezultate deosebite în organizarea producției și a muncii. Sporurile de care aminteam sînt în bună măsură directă cu acțiuni ca **Banca de idei**, organizată la Combinatul chimic din Tîrnăveni, Întreprinderea Nicovala, I.P.L. „23 August" și altele, cu antrenarea consiliilor de control muncitoresc în descoperirea rezervelor interne la Întreprinderea chimică Prodcomplex și I.F.E.T. Reghin și, bineînțeles, cu **concursurile de creație tehnică** din cadrul Festivalului național „Cîntarea României". Cele 72 de cercuri, create în cadrul festivalului, și 17 inițiative — cu 39 000 participanți — s-au concretizat, pe plan economic, în 317 inovații și 17 invenții, a căror valoare a însumat, în cincinalul precedent, 65 milioane lei. Dar oamenii muncii din județul Mureș, fără deosebire de naționalitate, asociază aceste înfăptuiri numelui tovarășului Nicolae Ceaușescu, gîndirii sale clarvăzătoare, acțiunii cutezătoare a celui de al cărui sprijin organizația noastră județeană — ce numără peste 90 000 comuniști — s-a bucurat pas cu pas în soluționarea tuturor problemelor cu care ne-am confruntat.

— **Dar agricultura ? V-am ruga să-i faceți o scurtă caracterizare, sub o dublă incidență : a) prin prisma rezultatelor actuale ; b) prin prisma sarcinilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința de lucru pe probleme de agricultură de la Brașov, din 9 ianuarie a.c.**

— Dezvoltarea industriei a mers mînă în mînă cu dezvoltarea agriculturii, sprijinul material acordat de stat reflectîndu-se, în primul rînd, în creșterea bazei tehnico-materiale, în productivitățile înregistrate. Și, în această privință, datele statistice sînt elementele cele mai convingătoare : iată, anul trecut au revenit, în medie, 63,4 hectare la un tractor, față de peste 100 hectare în 1965. Creșterii gradului de mecanizare și, concomitent, a celui de chimizare, extinderii irigațiilor și a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, profilării pe ramuri, subramuri și specialității și dezvoltării complexelor zootehnice de tip industrial îi se datorează, în principal, importante sporuri ale producției vegetale și animale. În multe unități ale județului, cum sînt întreprinderile agricole de stat Seuca și Iernut sau cooperativele agricole Săulia, Cuci, Baida și Nazna, și nu numai aici, producțiile medii la hectar de 5 000 kg grîu, 8 000 kg porumb boabe și 60 tone sfeclă de zahăr au ajuns, și în condiții de neirigare, să fie un lucru obișnuit. Și ca să rămîn, în continuare, la cifre, iată un alt exemplu ce se poate de concludent : numai Întreprinderea Avicola din Ungheni — unul din numeroasele complexe de tip industrial — produce anual de 4,6 ori mai multă carne de pasăre și de 3,4 ori mai multe ouă decît realiza întreaga țară în unitățile agricole de stat ale anului 1960. Mutațiile cantitative petrecute în agricultura mureșeană au generat, cum era firesc, salturi calitative de la un cincinal la altul. În cincinalul 1976—1980, contribuția județului la aprovizionarea cu alimente a populației și a industriei cu materie primă de origine agricolă și zootehnică a fost mai mare, față de cincinalul precedent, cu 226 mii tone cereale, 443 mii tone sfeclă de zahăr, 52 mii tone de legume și cartofi, 62 348 tone de carne și 2 183 mii hl lapte de vacă. Dealtfel, pentru rezultatele obținute în sporirea efectivelor de animale și a producției acestora, județul Mureș a fost răsplătit cu „Meritul agricol clasa I", cel mai înalt ordin pentru rezultatele de ansamblu obținute în agricultură ți-a fost conferit Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România, clasa a III-a". Pentru noi, aceste înalte distincții au constituit un puternic imbold în valorificarea superioară a condițiilor de care dispune agricultura mureșeană, în acopul înfăptuirii exemplare a sarcinilor stabilite de secretarul general al partidului la consfătuirea de lucru de la Brașov și cu prilejul vizitei sale de lucru în județul Mureș. Situăm în centrul atenției o mai deplină și rațională folosire a pămîntului, aplicarea accentuată a tehnologiilor moderne, care să asigure, față de cincinalul precedent, sporirea producției de cereale cu 712 mii tone, cu 658 mii tone la sfeclă de zahăr, cu 225 mii tone la legume, cu 162 mii tone la fructe. Referindu-mă la sectorul zootehnic, în care județul Mureș a acumulat o bună experiență. Comitetul județean de partid a adoptat un program concret de măsuri în domeniul ameliorării efectivelor de animale, îndeosebi a raselor de taurine Băltata românească, sub directa coordonare a Stațiunii de cercetări zootehnice din Tîrgu Mureș. Avem în vedere ca, la sfîrșitul acestui cincinal, sectorul zootehnic să realizeze 50—60 la sută din producția globală agricolă. Efectivele de animale vor spori cu 62 mii bovine (din care 31 mii vaci și juninci), cu 79 mii porcine și 135 mii ovine. Sînt obiective întru totul realizabile. Avem aproape 100 mii hectare pășuni, iar pe cele 35 mii hectare pășuni în complex obținem, și în acest an, peste 15 tone de masă verde la hectar. Măsurile luate ne dau garanția că, față de cincinalul precedent, în 1985, județul Mureș va livra mai mult la fondul pieței cu 153 582 tone de carne, 4 262 mii hl lapte de vacă, 24 mii hl lapte de oaie și 1 740 tone lînă. Acestea, ca și alte bunuri produse suplimentar (cereale, plante tehnice, fructe, cartofi) vor duce la realizarea încă în acest cincinal, a unei producții globale agricole de 10 005 lei pe locuitor, județul Mureș asumîndu-și, astfel, o contribuție însemnată la ridicarea nivelului de trai al întregului nostru popor.

— **Ce ne puteți spune despre potențialul științific al județului Mureș ? Care este poziția județului în ierarhia națională a valorilor științei și tehnicii ? Dar pe plan internațional ?**

— Ca un corolar firesc al realizărilor pe planul vieții materiale se înscriu cele din planul vieții științifice. Municipiul Tîrgu Mureș a devenit de mult și cu prisosință un „oraș al școlilor", își sporește renumele de centru cultural și științific. În școlile sale superioare (I.M.F., Institutul de învățămînt superior și Institutul de teatru „Szentgyörgy Istvan"), cursurile și seminariile desfășurate, după opțiuni, în limbile română sau maghiară, sînt urmate de peste 2 500 de studenți, care, sub conducerea cadrelor didactice, desfășoară o susținută activitate științifică. Totodată, județul Mureș dispune de o largă rețea de institute științifice specializate, între care Baza de cercetări științifice a Academiei R.S.R., Centrul de științe sociale, filiala Metalotehnica a centrului de cercetări științifice și inginerie tehnologică a Centralei industriale de utilaje pentru industria uoară, Stațiunea de cercetări zootehnice, Centrul de științe medicale. Comisia de cercetare în domeniul plantelor medicinale ș.a. Totodată, cercetarea științifică uzinală (din marile unități economice) a cunoscut un puternic avînt. Fără îndoială, știința mureșeană, ca parte integrantă a științei românești, și-a cîștigat un binemeritat prestigiu național și chiar internațional. Iată numai două exemple : a) ca o recunoaștere a prestigiului școlii medicale mureșene, la Tîrgu Mureș a fost organizat primul Congres internațional al somnului ; b) Procedeul de carbonitrurare la temperatură joasă în atmosferă controlată și procedeul de nitrurare moale în bale de sare — realizate de cercetătorii de la Metalotehnica — au fost medaliate cu aur la Viena și, respectiv, cu argint, la Geneva. La Salonul internațional de invenții și tehnică nouă. Realizări, brevetate ca invenții, care au impulsionat activitatea de export și chiar vînzarea de licențe în R.F.G., R.D.G. R.P. Ungară ș.a. Sînt firești, numai două exemple, căci tabloul rezultatelor cercetării științifice efectuate în județ de cercetătorii români, maghiari și germani s-a îmbogățit an de an cu noi rezultate, pe măsura transpunerii în viață a sarcinilor ce revin județului din Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

— **Din cele spuse pînă acum reiese că tot ce s-a obținut pînă în prezent se datorează unei politici juste a cadrelor acestor ținuturi românești și clarviziunii liniei politice a Partidului Comunist Român. Ce se poate spune despre viața spirituală a locuitorilor județului Mureș ?**

— Într-adevăr, aș spune că cea mai de preț realizare este frăția tuturor locuitorilor acestor străvechi meleaguri românești. Tot ce s-a înfăptuit, cu deosebire în ultimii 16 ani, în viața spirituală a județului Mureș, veche vatră de cultură și civilizație, este nemijlocit legat de numele secretarului general al partidului, de faptul și gîndirea sa de conducător încercat al întregii națiuni pe calea progresului și culturale, etnografice și artistice populare — zestre păstrată și valorificată pe o treaptă superioară în anii socialismului. Organizarea unor acțiuni ca Dansul feciorilor la Saschiz, Tîrgul fetelor la Gurghiu, Festivalul dansului bătrînesc, Tîrgul portului popular la Ruși Munți — ca să amintesc doar cîteva — reprezintă tot atîtea prilejuri de punere în valoare a tezaurului folcloric al românilor, maghiarilor și germanilor din diferite zone ale județului. Pe fondul acestei tradiții, rețeaua de instituții artistice — Teatrul Național (cu două secții), Ansamblul artistic „Mureșul", Teatrul de păpuși, Filarmonica, Asociațiile scriitorilor și filialele Mureș ale Uniunii compozitorilor și Uniunea artiștilor plastici — conturează alături de ziarele și revistele în limbile română și maghiară imaginea unui județ în care cultura, spiritualitatea creează minunate condiții de afirmare a personalității umane, a unei noi civilizații pe pămîntul României.

POEȚI MUREȘENI

Ceea ce pînă ieri

semeț galopează
singurătatea în șeaua înaltă
a secolului exiști și constați
că mai ai în poseste tinerețea
intîmplările curg
pe banda rulantă a zilei
dramele fac suportabile durerile proprii.

subiect de continue comentarii
timpul rămîne un punct de vedere ceea
ce pînă ieri
putea să îți pară ciudat nu mai mirá
pe nimeni
în vinturi grase încolțește sămînța
speranței
un gest o bucurie măruntă
invie imagini deopotrivă se pirguie
pe domeniile posibilului
amenințarea și șansa.

ION DUMBRAVĂ ■

Urme pe nisip

Eram liber ca un năvod întins la soare,
Trecea prin mine oriec, oricine,
Mersul clipei,
al păsării,
urmele pe nisip
ajunseseră oameni mari deja,
de cînd toi veneau.

În poem
n-am mai rămas decît noi,
ultimul vers avea valuri la picioare
Și deodată o-am mai văzut nimic
de altita orizont

(Din grupajul „De teama săpezilor de altădată")

MIRCEA DUCA ■

Echilibrare

plopii stau
ca niște stîlpi
într-o simetrie
împietrită

în riul lină
care-i oglindește
ei se mișcă

astfel doar
pătrunde viața
în peisaj

HELLMUT SEILER ■

Jurnal

Parcă aș avea nervi de sîrmă ghimpată
așa îi simt, înecbunit de ei ;

totul se comprimă fulgerător
și devine trecut.
am învățat să nu ne mai apărăm
în aici un fel și-așa uitat ;
ochii noștri au învățat să plîngă
mai subțil și-și transportă lacrimile
dincolo de natură,
într-o deltă volatilă ;

istoria
e aproape fără civili.

KOCSIS FRANCISKO ■

„Mă refer la articolul apărut în revista **Flacăra** din 9 iulie intitulat **Generația mea știa să facă litere frumoase.** Vă trimit o felicitare primită de fiica mea din partea învățătoarei pensionare **Natalia Busneanu,** în etate de 84 de ani. Fiica mea i-a fost elevă într-o comună din județul Botoșani. Dăscălița a învățat copiii acelei comune 40 de ani... I-a învățat să scrie cu tocul și peniță. Iar caligrafia era obiect de bază în școlile normale. De aceea, scrisul dragei noastre Natalia Busneanu este, și acum, atît de elegant, de plăcut privirii." **(Maria Bălan, str. Tudor Arghezi nr. 11, București)**

■

Consiliul popular al sectorului 5 ne răspunde : Maria Pandele din București, str. Sfinții Apostoli nr. 21, solicită reparti area locuinței din str. Izvor nr. 3, motivînd că spațiul ce-l deține în prezent este necorespunzător. Din verificările efectuate a rezultat că petiționara deține un spațiu la subsolul imobilului, inundabil. Biroul permanent, în ședința sa de lucru din 20 iunie 1981, a aprobat închirierea locuinței solicitată de Maria Pandele.

■

„Contractul cu furnizorul nostru de apă caldă și rece (G.I.G.C.L. Constanța) precizează la Art. 1 pct. a că pentru blocurile L 1 — L 9 ce constituie asociația noastră de locatari (480 de apartamente) se vor furniza anual 242 400 mc de apă, adică ar trebui distribuită 24 de ore din 24. În realitate la etajele III—IV apa rece ajunge doar dimineața pînă către ora 9, la prînz circa 1 oră și seara între 18.00—20.00. Apa caldă apare doar... incidental, poate două, trei ore pe zi. Rezultă că acest contract nu este respectat de către G.I.G.C.L. În schimb vă asigurăm că se respectă „cu sfințenie" încasarea contravalorii prezumtivei cantități de apă. După părerea noastră, G.I.G.C.L. trebuie să reia imediat distribuirea normală a apei, iar sumele încasate pe nedrept să fie restituite asociațiilor de locatari. Cerem, oare, ceva ieșit din comun ? **(Sorin Coida, administratorul Asociației de locatari, str. Oborului nr. 58, Bl. L 1, sc. D, ap. 30)**

■

„În ziua de 11.07.1981 mă deplasam de acasă, împreună cu soția mea, în autobuzul cu număr de circulație 31-Cj-8214, spre autogara de călători. Doream să ajungem la părinți, la țară, dar spre surprinderea noastră șoferul nu a mai oprit în stație la Piața Victoriei, continuîndu-și drumul pînă în Piața Cipariu, cu toate insistențele noastre și ale altor călători. În schimb, ne-a răspuns batjocoritor „să ne mai plimbăm și pe jos". Astfel, am fost nevoiți să apelăm la o mașină de ocazie ca în cele 10 minute cît mai aveam la dispoziție să ajungem mașina I.R.T.A. V-am scris aceste rînduri pentru a afla părerea dv. despre acest șofer al I.J.T.L. Cluj de pe linia nr. 7. Situația s-a petrecut în jurul orei 16.20." **(Iuliu Baldi, Aleea Rășinari nr. 4 Cluj-Napoca)**

(N.R. : Părerea noastră, stimate tovarășe Iuliu Baldi, este că, dacă va mai sfătui și pe alții să se plimbe pe jos, după ce au achitat biletul de călătorie, s-ar putea să i se întîmple chiar dumnealui așa ceva : plimbări pe jos, și ginduri mai blînde...)

■

Inspectoratul școlar al municipiului București : Privind scrisoarea tov. **Ioan Chițu,** profesor la Liceul sanitar București, vă facem cunoscut : din referatul Liceului sanitar reiese că prof. Ioan Chițu a primit adeverința solicitată, după cum urmează : la data de 1 aprilie 1981 adeverința nr. 517 ; la data de 9 aprilie, adeverința nr. 595.

■

„În satul Nucșoara din com. Poșești, jud. Prahova, pe șoseaua județeană, se află o clădire de frunte în trecut, care acum a ajuns o ruină jalnică, oferind o imagine deprimantă localnicilor și turiștilor. Este vorba despre fosta primărie, rămasă liberă după mutarea în comuna Poșești, căreia trebuia să i se dea de atunci o întrebuințare, că nevoi erau destule: dispensar medical, atelier școlar, agenție poștală etc. A venit apoi seismul care i-a provocat unele avarii. S-ar fi putut remedia, fără mari cheltuieli. Deși în diferite ședințe s-a cerut să se dea atenție acestui bun obștesc construit cu greu și sacrificii de înaintași, deși s-au schimbat primari la conducerea comunei, deși trec zilnic pe lîngă această ruină, pînă acum nimeni nu se sesizează de această imagine deplorabilă din mijlocul satului." **(Ion Gh. Stănică, învățător pensionar, satul Nucșoara, județul Prahova).**

■

„Mă numesc Gheorghe Oiteanu și locuiesc din anul 1949 în **Bd. Gheorghe Dimitrov nr. 115,** București. De circa 25 de ani, lîngă mine, la nr. 111—113, a luat ființă garajul I.U.T., iar de 15 ani au făcut o magazie sau depozit, unde, printre altele, se depozitează **tuburi de oxigen.** Depozitul este făcut în peretele casei pe care o locuiesc fără a avea distanța de 1,5 m de perete. În fiecare dimineață la orele 7.00 se încarcă tuburi de oxigen spre a fi duse la locul de muncă. În aceste ore, vă închipuiți frica pe care o am : dacă unul din manipulanți are **mîinile unsuroase,** se poate întîmpla nenorocirea. Am căutat să stau de vorbă cu tovarășul director al acestei întreprinderi, însă nu s-a putut, secretara a rămas chiar surprinsă că pentru asemenea lucruri vreau să stau de vorbă. Am muncit 50 de ani, am făcut muncă de uzină și de șantier, sînt constient de ce s-ar putea întîmpla !"

■

Consiliul popular al județului Dîmbovița ne trimite următorul răspuns, referitor la scrisoarea tov. **Ghiță Gheorghe** din Moreni, care cerea o aprobare pentru reconstrucția casei : Terenul pe care se află locuința veche a socrilor petiționarului (unde acesta locuiește în prezent) se situează în afara perimetrului construibil al orașului. S-a stabilit cu Consiliul popular orășenesc să i se atribuie petiționarului o suprafață de 100 mp în cadrul perimetrului orașului, unde să-și construiască o locuință personală, conform prevederilor legale din domeniul sistematizării și disciplinei în construcții.

■

„Întrucît Bucureștii au crescut în întindere, înființîndu-se noi blocuri de locuințe și noi artere, în ultimul deceniu, necesitatea tipăririi unui ghid al Capitalei se impune în prezent, mai a'es că vechiul ghid a apărut în 1969 și este cu mult depășit. De asemenea, odată cu schimbarea numerotării mijloacelor de transport în comun, I.T.B.-ul ar putea lua inițiativa tipăririi unui pliant însoțit de o hartă, cu toate traseele parcurse de vehicule, pentru buna orientare a publicului călător, care în prezent se descurcă foarte greu." **(Alex. Cristea, Șos. Giurgiului nr. 67—77, sector 4, București**

■

„Eforie-Sud este o stațiune cît se poate de agreabilă. Se înțelege, n-o să găsești aici rafinamentele Mamaiei sau ale Olimpului — să spunem. Dar efortul de a le imita, la cote mai modeste, e sesizabil. Numai că, pe strada Ștefan cel Mare, la nr. 7, pe fațada unei clădiri este prinsă o firmă pe care scrie cu litere albe ca spuma valurilor pe fond albastru ca apa mării : I.H.R. Eforie-Sud. Casa se odihnă Olga Balcic. Textual. O fi o eroare a I.H.R. ? Se poate ! Da, dar eroarea asta stă cam de multișor acolo. Adică nu mai e eroare, ci **perseverare...**" **(E. Dascălu, Șos. Giurgiului nr. 67—77, București)**

■

„Încă din 1979 unitatea de construcții I.C.A.B. a efectuat lucrări de canalizare pe str. Pietrosului. Deși ar fi trebuit ca la închiderea șantierului să ridice și materialele neutilizate, unitatea în cauză a nesocotit această obligație, lăsînd mormane de piatră, pămînt, transformînd astfel strada într-un teren accidentat. Dacă pentru unitatea respectivă risipa avutului obștesc este privită cu indiferență, pe noi, locatarii acestei străzi, ne afectează grav." **(Vasile Pantelimon, str. Pietrosului nr. 19, sect. 3, București)**

(N.R. : Vă rugăm să ne credeți, ne bate gîndul să scriem : nu ridicați materialele, lăsați în urmă gropi și fiare ruginite, poate se va întîmpla invers !)

■

Mă numesc **Milanovici Sanda.** Sînt născută în București, sînt un om al muncii apreciat (responsabil agenție în cadrul Filialei C.E.C. Sector 1) și mamă a doi copii, două fetițe în vîrstă de 12 și respectiv 8 ani. Un complex absurd de împrejurări m-au adus în situația de a pierde simultan și buletinul de București și — cine știe ? — chiar serviciul. Spun **un complex absurd de împrejurări** întrucît n-am greșit cu nimic pentru a ajunge în această situație disperată din care nu știu cum să ies. Domiciliul stabil din Capitală, al părinților mei, a dispărut la cutremur. În acea vreme eu locuiam cu soțul meu într-un apartament făcînd parte din organizarea de șantier a Trustului de instalații și automatizări București. O nouă locuință, deci, n-au primit decît părinții mei. Doi ani mai tîrziu, căsătoria s-a desfăcut din vina exclusivă a soțului și prin hotărîrea Judecătoriei sectorului 3 mi s-a atribuit apartamentul în care locuiam, mie și celor două fete ale mele. Decizia a devenit imposibil de pus în aplicare din motive lesne de înțeles : nemaiconviețuind cu încadratul său, întreprinderea are tot interesul să mă evacueze din locuință, fiind dreptul ei. Din punct de vedere legal are și modalitățile cuvenite s-o facă, iar eu n-am cum să mă împotrivesc. În curînd, buletinul de identitate va expira. Întrucît n-am locuința stabilă, deși-născută în București, practic nu am acte de identitate pentru orașul meu natal. La serviciu figurez pe poziția 1 pe lista de priorități, dar situația în care mă aflu a devenit dramatică, fiind somată cu evacuarea. Vă rog îndrumați-mă încotro s-o apuc și pe cine să mai sesizez.

■

Ne scriu locatarii imobilului din str. Traian nr. 40, sector 3 : „Vă supunem atenției modul de comportare al „vecinei" noastre, **Vlad Valerica,** stabilită în București cu viză de flotant, care a primit locuință provizorie din fondul locativ de stat la adresa de mai sus. În ziua în care s-a mutat a și încălcat încrederea acordată, în sensul că a spart zidul despărțitor dintre cele 2 case libere rămase prin decesul Elisabetei Bratu și al lui Zoltan Voinea. Rezistența clădirii a avut de suferit. Mai departe... s-a prezentat în imobil cu 3 persoane (2 copii și un concubin), continuînd seria abuzurilor față de normele de conviețuire : nu plătește deratizarea, nu plătește apa, motivînd că nu-și poate aduce oficial concubinul, acesta avînd locuință proprietate personală... În concluzie, trebuie să plătim noi cotele de întreținere, iar atunci cînd îndrăznim să le cerem de la dînșii, răspunsul este o atitudine huliganică : injurături, amenințări cu bătaia, motivînd că dînsa are certificat de la Spitalul Central și are voie să sară la bătaie fără ca nimeni să-i facă nimic. Copiii se poartă așa cum au fost „educați" : aruncă în noi cu pietre, amenințări, ies cu cuțite la brîu. S'ntem locatari vechi — unii din noi locuim aici, în corpul B al imobilului, de 50 de ani. Vă rugăm să ne sprijiniți, să faceți publică această atitudine, să puneți o întrebare celor în drept : **Cum a reușit Vlad Valerica, neavînd nici o specializare, cu viză de flotant, să obțină locuință în sectorul 3 ? ? I.C.L. „Tutunul", unde spune că lucrează (cu toate că sînt necesare brațe de muncă și la cimp) nu ține de acest sector. Cum de s-a considerat că, dintre atîți încadrați cu adevărate probleme, tocmai dînsa este un caz prioritar ? ?"**

■

Consiliul popular al sectorului 1 : „Referitor la scrisoarea adresată dv. de petiționarul **Hagopian Bogos** din Bd. Gloriei nr. 30, sect. 1, vă facem cunoscut : S-a admis plîngerea împotriva procesului-verbal de contravenție și s-a anulat procesul-verbal. Considerentele care au determinat aceasta au fost vîrsta și starea sănătății petiționarului.

■

„În dimineața zilei de 4.07.1981 am mers la I.R.E.C.-Soveja, Constanța, spre a plăti anticipat lumina, deoarece urma să plec la o stațiune în munți. O tovarășă funcționară m-a informat că fișa cu strada Ion Vodă nu-i vine decît a doua zi. Mi-am aminat plecarea. În ziua de 5.07.1981 la orele 8 dimineața m-am prezentat la ghișeu. Am primit notița 2513/71 spre a merge la tov. Ghinescu să-mi aprobe plata anticipat. Am încercat să-i explic acestuia de ce vreau să plătesc mai înainte, dar nu m-a lăsat să termin și mi-a spus că nu se poate și să mă descurc cum știu. Întrebîndu-l dacă dumnealui ar fi fost petiționarul, ar fi fost mulțumit cu răspunsul, s-a înfuriat și m-a poftit să ies afară din birou. Am coborît la ghișeul respectiv și am cerut condica de sugestii și reclamații, dar mi s-a spus că I.R.E.C. nu are așa ceva..." **(Prof. Constantin Olteanu, str. Ion Vodă nr. 49, Constanța).**

■

Consiliul popular al sectorului 1 : La scrisoarea locuitorilor din str. Perfecționării, prin care arată că din cauza tasării pămîntului s-au format gropi, care apoi au fost transformate de vecini în depozite de gunoaie, vă comunicăm : S-a constatat că gunoiul a fost depozitat atît de cetățenii din străzile învecinate cît și de șoferi care au venit cu autobasculantele și au descărcat pămînt și gunoi provenit de la demolări. Vă informăm că am depistat conducătorii auto care au depozitat gunoaie și pămînt și am făcut adresă la serviciul circulației al miliției pentru a putea fi identificați și amendați. Am somat laboratorul C.F.R. al M.T.Tc. pentru a menține curățenia în zona respectivă. Gunoiul a fost ridicat iar strada a fost redată circulației.

■

„Satul în care locuim și muncim, **Titcov,** este situat pe malul sting al Dunării în Insula Mare a Brăilei, la 12 km de centrul comunei Frecăței și la peste 50 km de municipiul Brăila. Locuitorii satului cu orașul se fac destul de greu, de obicei prin județul Tulcea, într-un timp de peste două ore și jumătate. Vă scriem pentru că noi, cadrele didactice din satul Titcov, practic nu avem de unde să ne aprovizionăm cu pîine. La Frecăței există o brutărie, însă funcționarea ei este împiedicată de faptul că făina a fost repartizată de la Galați, iar mijloacele de transport locale nu primesc autorizație de a depăși limitele județului Brăila. Apelăm la o altă modalitate. Pe malul drept al Dunării, în dreptul satului nostru se află comuna Peceneaga, care este dotată cu o brutărie. Traversăm Dunărea cu barca, mijlocul nostru de locomoție, însă în permanență sîntem refuzați sub pretextul că sîntem „străini", iar dacă se întîmplă să fim serviți cumpărăm doar pîine neagră. Toate acestea au la bază indicațiile primarului comunei Peceneaga. Chiar nu există modalități de înțelegere a situației noastre ?" **(În numele cadrelor didactice de la Școala generală Titcov, jud. Brăila, semnează prof. Monica Cernești-can, învățătorii Maria Crăciun, Marcela Orzan, Nela Frusinea-nu ș.a.).**

■

Ministerul Educației și Învățămîntului : În legătură cu scrisoarea semnatarului **Petre Dăscălescu** (care nu există la adresa indicată), prin care se semnalează unele aspecte negative privind ocuparea prin concurență a unor posturi didactice de asistent de la I.M.F. Cluj-Napoca, vă comunicăm : se confirmă faptul că la concursul menționat a candidat nora rectorului, fiica prorectorului, fiul directorului Direcției sanitare județene și fiii altor cadre didactice din institut sau cadre cu funcții de răspundere pe plan local. Avînd în vedere că înscrierile la acest concurs nu s-au făcut în condițiile cunoașterii noilor criterii stabilite de Legea educației și învățămîntului pentru ocuparea funcțiilor de asistent a făcut ca unii medici să nu adreseze cereri pentru participarea la concurs. Conducerea Ministerului Educației și Învățămîntului a dispus : 1. Să se publice în **Muncitorul Sanitar** modificările privind criteriile de ocupare prin concurs a posturilor de asistent în învățămîntul superior medical ; 2. Concursurile menționate în scrisoare au fost anulate ; 3. În comisii vor fi numite cadre de specialitate și din alte centre universitare.

(N.R. : 1. Este atît de izolat municipiul Cluj-Napoca, încît o Lege a învățămîntului ajunge acolo atît de tîrziu ? 2. Dorim să cunoaștem data viitorului concurs. 3. Reproducem o frază din scrisoarea celui negăsit la adresă, din motive doar de dînsul cunoscute, și o facem cu tristețe : „În cazul relatat nu există nici un singur fiu de muncitor sau țăran printre cei reușiți !").

■

„Vă scriu în numele mai multor locatari domiciliați în cartierul Balta Albă, Aleile Blocurilor și Băraj Rovinari. Problema se referă la circulația autovehiculelor grele care deservesc stația de betoane Ecaterina Teodoroiu, circulație care se face între orele 6 a.m. și 2 noaptea nepermițîndu-ne să ne odihnim și nici să stăm cu geamurile deschise, din cauza prafului și gazelor de eșapament. Considerăm că drumurile de acces dintre blocurile M 41,-M 44 și Y 13, în afara faptului că nu au fost proiectate și executate pentru acest tip de trafic **poartă denumirea de ALEI,** și nu mai trebuie să fie folosite de către șoferii CFE-lor și autobasculantelor. Mai apare, în plus, pericolul accidentării copiilor, care, aflîndu-se în vacanță, sînt mai greu de supravegheat". **(Maria Predescu, Aleea Baraj Rovinari nr. 3, Bl. Y 13)**

■

„Locuim în unul din blocurile cartierului Colentina (OD 51), care prin natura amplasării lui are spațiu verde foarte puțin, ca să nu mai vorbim de loc de joacă pentru copii. Aleile din jur fac legătura între șos. Colentina și str. Teiul Doamnei avînd un trafic intens. În această situație, singurul loc de joacă mai ferit era curtea Grădiniței cu orar normal nr. 233 din str. Rondul Bisericii. După terminarea programului, noi, părinții, stăteam prin rotație în

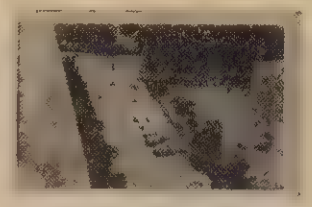

această curte și supravegheam copiii. Dar de la data de 1 mai conducerea grădiniței a angajat un paznic cu program de la orele 14 la 6 dimineața, paznic ce are ca principală sarcină de serviciu să nu mai permită copiilor (indiferent de vîrstă) să se mai joace în această curte. Vă invităm să faceți o vizită după orele 17 ca să vedeți acești copii care se uită în curtea grădiniței frumos amenajată (și goală) și se joacă printre mașinile care trec pe lîngă ei. În fotografii veți vedea cum arată curtea (goală) destinată paznicului, care e mereu înarmat cu un băț..." **(Marcel Mărculescu, Intr. Rondul Bisericii nr. 1, Bl. OD 51).**

Pagină realizată de PIA OLARU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Antonia Camenița — București : Restituirea contribuției depuse pentru pensia suplimentară se face numai în cazul în care s-a contribuit mai puțin de 5 ani. În situația dv., întrucît ați depus mai mult de 5 ani nu vi se mai poate restitui, puteți însă renunța la pensia suplimentară de la pensia de urmaș și opta pentru pensia suplimentară pe perioada contribuită de dv. Pentru formele necesare, adresați-vă filialei CASCOM — București ● **Victor Cîrstoiu —** com. Padeș (Gorj) : Nu se poate deschide dreptul la pensie, pentru că la data invalidității nu erați încadrat în muncă ● **Nicolae Costache —** Ploiești: Conform Decretului 337/1979, pentru blocurile de locuințe prevăzute în frontul de lucru 1980—1981 s-a impus să se utilizeze la bucătării un alt combustibil în locul energiei electrice ; blocul în care locuiți nu se încadrează în acest decret ● **Ghiță Carapcea —** București : Modalitatea de a vă procura, contracost, un autoturism „Trabant Hycomat" : în afara cererii, trebuie să depuneți a) recomandarea eliberată de comisia teritorială de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă, din care să rezulte că un astfel de autoturism vă este necesar și îl puteți folosi ; b) adeverință că sînteți încadrat în muncă ; c) un act din care să rezulte că invaliditatea se datorește unui accident de muncă sau război, dacă este cazul ● **Victoria Bănuță —** Pitești : Toți pensionarii care posedă autorizație pentru exercitarea unei meserii sînt obligați să plătească la filiala CASCOM o cotizație de asigurări sociale la clasa corespunzătoare venitului impozabil stabilit de organele financiare. De la data de 1 ianuarie 1981, această obligație o au toți pensionarii autorizați, inclusiv cei care sînt în situația dv.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Catinca e cea mai frumoasă

Înainte de a așterne pe hîrtie gîndurile de mai jos, am stat mult în cumpănă. Să scriu sau să nu scriu ? Meseria aceasta de gazetar are și unele ciudățenii. Poți scrie despre toată lumea, dar despre un coleg de redacție mai greu. De fapt, nimeni nu interzice, dar atențiile de acest gen nu se prea practică. De ce nu se practică ? Iată o întrebare la care deocamdată nu am răspuns. În consecință, acceptînd riscul și cu voia dv., relatez o întîmplare adevărată.

Eroul acestei întîmplări este bunul, înimosul și talentatul nostru coleg Nelu Ionescu, afirmat mai întîi ca dramaturg și apoi ca ziarist. Eram la Iași cu treburi gazetărești. Sună telefonul. Cine putea fi decît Nelu Ionescu ? Cu glasul lui molcom, cu frazarea apăsată, dar precisă, cu cunoscutul lui accent moldovenesc, pe care anii petrecuți la București nu i l-au alterat. După ce îmi urează bun sosit, se scuză că nu mă poate vide, obligat fiind să meargă la Național, unde are loc închiderea stagiunii cu a sa „Catincă". Mai mult protocolar decît insistent, Nelu zice că m-ar invita, dar se teme să nu mă plictisesc, știind bine că textul îmi este cunoscut atît din lectură cît și din spectacolul bucureștean, pe care l-am văzut împreună. Bineînțeles, am acceptat invitația, iată-mă în fața Naționalului ieșean asistind la o situație pe care nu numai că nu mi-o imaginam, dar care m-a și descumpănit. Nu mai erau bilete. Rețineți, stimați cititori : este ultimul spectacol din stagiune. Piesa lui Nelu Ionescu se joacă de două stagiuni, era al 99-lea spectacol (dar spectatori pe afară, erau și pentru al 100-lea !), era cald, teribil de cald și nu erau bilete ! Nici Nelu nu era nicăieri...

De intrat, știam eu că pot intra și fără bilet, dar îmi lipsea prietenul, cauza prezenței mele acolo. Apare de după o coloană, în sfîrșit, dar stingher și încurcat : „Domnu' Dan (așa îmi spune el, cu toate că prietenia care ne leagă a depășit de mult formulele protocolare), e o mare dandana. Nu avem locuri, dar sper că, pînă la urmă, lucrurile se vor aranja."

Cam curios. Autorul unei piese de teatru nu are loc la spectacolul ei... Ce mulțumire mai mare poate fi pentru un autor ? În cele din urmă, iată-ne în lojă, urmărind spectacolul ieșean. Mă gîndesc : este posibil să trăiești pentru a treia oară emoțiile unui text deja știut ? Iată că e posibil atunci cînd spectacolul pornește din start cu profesionalitate și cînd se interpretează un text remarcabil.

Pauză. În cabine, revederea autorului cu interpreții a fost mai mult decît emoționantă. Despina Marcu, pur și simplu siderală, sare de gîtul autorului. Acea îmbrățișare sinceră, caldă, afectuoasă dezvăluia bucuria unei actrițe. Pe de altă parte, autorul vedea pe scenă o „Catincă" așa cum o gîndise, așa cum o plăsmuise. S-a vorbit și despre noua sa piesă — **Preferam să mor de ris** — predată, nu demult, despre care conducerea teatrului spune că este scrisă la un înalt nivel, iar actorii pe care i-am întîlnit i-au cerut lui Nelu textul, exemplarele existente în teatru fiind insuficiente. Dar lucrul cel mai frumos s-a petrecut ceva mai tîrziu, cînd un actor a propus întîlnirea la un local, în cinstea marelui succes al „Catincăi" la cel de-al doilea final de stagiune. Lucrurile fiind aranjate, ne-am supus.

Punct și de la capăt. Peste cel mult două luni va începe noua stagiune, cu tot alaiul ei de note și articole critice. Din păcate, critica de specialitate se ocupă mai mult de începerea unei stagiuni decît de finalul ei. Departe de noi gîndul de a pune semnul egal între aceste două evenimente, dar ni se pare că și finalurile de stagiune trebuie să fie analizate. Din punctul nostru de vedere, Teatrul Național din Iași merită toate felicitările, ultimul spectacol nu este cu nimic mai prejos decît primul. Dealtfel audiența piesei la public este concludentă.

Iar punct și iar de la capăt.

— Stimată Despina Marcu, iată-ne la închiderea stagiunii, care anul acesta, ca și anul trecut, v-a adus un strălucit succes, datorită piesei prietenului comun, Nelu Ionescu...

— Piesa lui Nelu, cu adevărat, a „rupt" pe oriunde am jucat. Succesul ei este în primul rînd succesul lui Nelu care, cu talent și bun-simț, ne-a dat o scriitură inspirată de realitate. Pentru aceste motive îi iubesc piesa.

— V-ați apropiat greu de personaj ?

— De apropiat m-am apropiat ușor, poate pentru că pe undeva mă simt aproape de felul de a fi și a gîndi al Catincăi. Rolul pare ușor la prima vedere, dar este numai o impresie. A nu se uita că partitura cere străbaterea fulger, în numai două ceasuri, a unei perioade de aproape 30 de ani din viața unui om. Nu-i lucru ușor.

— Care moment din piesă îl trăiți mai mult ?

— Momentul întîlnirii cu vaporeanul și, mai precis, momentul cînd eroina află că vaporeanul ei nu mai există.

— Să recunoaștem că un merit de prim ordin revine regiei...

— Aportul lui Eugen Todoran la acest spectacol a fost pentru mine o revelație. Revenind la momentul amintit, țin să adaug că îl iubesc pentru firesc, pentru că a fost scris cu o mare tensiune, care te obligă pe tine, actor, să arzi din toate fibrele. Mă recunosc în acest personaj, mă contopesc cu el, încît de multe ori, cînd sînt numită pe stradă cu apelativul Catinca, întorc capul, intru în vorbă, pentru ca mult mai tîrziu să-mi dau seama că, de fapt, mi-am pierdut identitatea. Necazurile Catincăi mi-au tăiat și mie calea cîndva. De multe ori mă întreb dacă nu i-am fost model autorului. Dar pe cînd a scris-o, nici nu mă cunoștea. În fiecare seară am grijă să șterg două lacrimi de pe obrazul Catincăi : una pentru Catinca și una pentru mine. Îmi dau curaj, împrumutînd eu din tăria cu care a înzestrat-o Nelu pe eroină și merg mai departe. Altfel, poate n-aș rezista.

— Ce replici vă plac mai mult ?

— Cele care prin definiție o caracterizează pe eroină : deci finalul întîlnirii cu Săndăluță, cînd îi zice : „...eu în fața ta mă dezbrac, dar de plîns niciodată. Asta o fac cînd sînt singură, absolut singură". De fapt asta este Catinca, demnă, tranșantă, categorică. Din aceste motive, cred că autorul a simțit necesitatea ca în final să dezvăluie inexistența fratelui inventat, adică lipsa pilonului pe care și-a clădit întregul eșafodaj al vieții. Atunci cînd pilonul se năruie nu asistăm la prăbușirea eroinei, ci la victoria ei. Catinca învinge pentru că a străbătut viața cu capul sus, înfruntîndu-i cu stoicism vicisitudinile. Să vă spun un secret : în momentele mele grele, o chem în ajutor pe Catinca. Ne închidem în cameră și plîngem împreună, singure, absolut singure...

Și iată cum o întîmplare tulburătoare rămîne de acum nu în urma noastră, ci în trecutul acelor amintiri nu tocmai dese, care, chemate, ne bucură oricînd viitorul.

DAN BARLADEANU ■

P.S. Teatrul a rămas în urmă, localul s-a închis și noi trei parcurgem străzile Iașului, oraș pe care Nelu îl știe în amănunt pentru că-l iubește în toată frumusețea lui. Catinca e tristă, dar optimistă. Se gîndește la noua stagiune și și-ar dori un rol în noua piesă a lui Nelu Ionescu. Tot în acea superbă noapte de iulie am aflat că Despina Marcu scrie versuri, dar mai ales știe a cînta cîntece de dor și de inimă. Ne dăm întîlnire pentru a doua zi, cînd promite că ne va bucura cu cîntece și poezii. Însă a doua zi Catinca n-a venit. Păcat...

Noi străluciri ale limbii române

Și cînd am ajuns din nou în cîmpie, ne-au răsărit într-o luncă doi cai heralzi, ce-și făceau umbră unul altuia în sclipătul ultim al soarelui. La trecerea noastră, din capul unuia dintre ei, orb ca Homer, s-au ridicat din gîvanele surde la lumină, milioane de albine umplînd cerul cu o cometă aurie, sunătoare...

EUGEN BARBU : „De țară"
(Scînteia tineretului din 4 august 1981)

Studiile clasice și ingineria

Nu sînt posibile decît sinteze sumative, pe care, după aproape 30 ani de activitate, oricine este îndreptățit să le facă. Sînt inginer, aplecat cu interes și pasiune asupra meseriei mele, cu o bogată activitate științifică : 40 lucrări publicate, din care 8 în occident, două premii „pentru lucrări deosebit de valoroase în proiectare", numeroase inovații și invenții etc.

În ultimii doi ani de liceu, am preferat latina matematicilor. În retrospectiva unei vieți, pot afirma „sine ira et studio", că studiile clasice au reprezentat un atu pentru activitatea mea inginerească, în nici un caz un handicap față de colegii care au urmat „realul".

Printre beneficiile pe care mi le-au procurat studiul și, respectiv, cunoștințele de limbi clasice aș putea menționa :

1. Am învățat gramatica limbii române, și, în general, gramatica, la cursul de limba latină și nu la cel de limba română.

2. Datorită topicei acesteia, traducerile din limba latină au contribuit la dobîndirea unei gîndiri organizate. Cel puțin în parte, claritatea lucrărilor mele științifice, remarcată de numeroși colegi de breaslă, din țară și, mai ales, din străinătate, se datorește studiilor clasice.

Conlucrarea de lungă durată cu numeroși colegi de profesiune mi-a îndreptățit constatarea că subiecții „latiniști" nu sînt dezavantajați în activitate față de cei „matematicieni". În ce privește cultura generală, deci capacitatea de orientare și înțelegere, de sintetizare, de formulare și exprimare, studiul limbilor clasice conferă avantaje nete față de cel al unor științe așa-zis pozitive, ca în relația dintre universalitate și specializare.

Nu mai este un secret pentru nimeni că dintr-un om de cultură se obține, relativ ușor, un practician, operație practic ireversibilă, că un om de cultură este mai comprehensiv, mai adaptabil decît un practician. O mare și grăitoare experiență de acest gen a fost făcută în S.U.A., cu ocazia separării uraniului 235 (izotopul necesar pentru fisiunea nucleară) de U 238, izotopul majoritar în natură (=99,3%), prin intermediul combinației cu fluorul. Pompele încercate erau corodate de agresivitatea fluorului, astfel că practicienii (inginerii) au declarat că operația este imposibilă, teoreticienii au rezolvat-o, totuși. Împrejurarea a dus la revizuirea concepției despre învățămînt în S.U.A.

Cei mai mari fizicieni ai lumii, de fapt, creatorii fizicii moderne, Max Planck și W. Heisenberg au fost „umaniști" și nu „realiști", ambii absolvind liceul umanist Max din München. La fel stau lucrurile cu alte numeroase nume de mină-ntîi ale științelor pozitive.

Numeroși ingineri de producție, și chiar de cercetare-proiectare, nu au rezolvat în 25 ani de profesiune o singură ecuație diferențială, o singură integrală definită etc., în schimb tuturor le e utilă cultura clasică, din care-și trage seva, în care-și are rădăcinile cultura modernă, cu ajutorul căreia ar avea șanse la înțelegeri și chei pentru sensuri și intenții estetice vehiculate prin transparența unor imagini din cultura și civilizația antică.

3. Formația clasică mi-a indus tentația spre analiză, spre căutarea sensurilor multor cuvinte din vocabularul unui intelectual contemporan. O astfel de înclinație este cu atît mai utilă pentru un pozitivist cu cît în știință și în tehnologie zecile de mii de noțiuni noi, care se impun, provin din vocabule eline sau latine și ușurează înțelegerea unui mare număr de concepte operaționale în știință.

Erori frecvente printre tehnicieni, de natură să încurce, pot fi evitate datorită cunoștințelor de latină și elină. Un singur exemplu (eroare conținută și în DLRM și Dex) : se definește tahimetrul ca „un instrument topografic..." „teodolit" etc. ceea ce este foarte departe de realitate. De fapt, este vorba de un instrument pentru măsurat vitezele (tahis=viteză, metron = măsură), tahicardie avînd o etimologie similară.

4. Mi-a dat ușurința de-a învăța limbi moderne (franceza, engleza) și posibilitatea de-a înțelege, fără a le fi studiat, italiana și, în măsură mai redusă, spaniola și portugheza. Or, proverbul spune : „ești de atîtea ori om cîte limbi știi", ceea ce nu-i de neglijat la o singură naștere.

Oricum, dintr-un „umanist" se poate obține, și nu tocmai rar, un inginer sau un matematician. Nu cunosc, însă, transformarea unui inginer sau a unui matematician în „latinist", ceea ce probează, și în practică, că studiul limbii latine conferă, printre altele, și un atribuit de generalitate, de adaptabilitate mai mare decît studiul matematicilor, în primul rînd, un instrument specializat de lucru.

Cu conștiința că nu am reușit să evidențiez totalitatea bunurilor spirituale cu care a contribuit la formarea mea studiul limbilor clasice, în liceu, mărturisesc, încă o dată, că sînt mulțumit, ca inginer, că am urmat secția „literară" și nu pe cea „reală".

GABRIEL GHEORGHE ■

Dezbateri

Gînduri pe marginea unui articol

Mă simt legat de Moldova prin fire sentimentale imposibil de rupt. Eu însumi m-am născut acolo ; pînă şi stră-străbunicul meu a-a născut tot acolo, fiind unul dintre cei ca e au fost presupusele victime ale **siculicidium**-ului (măcelărirea secuilor). În calitatea mea de om care-şi consideră drept pămînt natal ţinutul de ras al patriei noastre, urmăresc cu o mare atenţie, întotdeauna, veştile glăsuind despre satul meu natal, despre acea regiune şi acel plai, despre locuitorii săi vorbind o limbă ori alta.

Iată astfel, consider că e firesc să mă interesez sub îmbolduI necesităţii autocunoaşterii mele cu naţionalitate, de istoria etnicităţii me.e mai restrînse, de poezia ei populară, de etnografia, obiceiurile ei seculare etc. Fiac această întrucît consider că pămîntul acesta este pămîntul meu natal, unde buna intenţie a voevozilor a permis strămoşilor mei loviţi de „primejdia de la Siculeni", plecaţi în bejenie dinspre Ardeal în Moldova, să se aşeze ; mă simt, tot din această pri-

cină mereu uşor levat atunci cînd cineva susţine una sau alta, cu aerul unei autorităţi incontestabile ori cu o nepricepere la obiect făţişă, dezolare ceangăi. Atunci însă cînd cineva scrie despre această temă în modalitatea „ex cathedra", cu intenţia de a denatura adevărul, am un sentiment care întrece limitele simplei lecturi. Îmi răsună în urechi povaţa tatălui meu : „Băiete, pînă şi înţeoătura unui ţînţar poate primejdui trupul". Dar, despre ce este vorba în fapt ?

Am citit recent un articol de o destul de mare întindere. Titlul lui sună astfel : [illegible] Mărtinaş şi originea problemei etnice a ceangăilor din Moldova". Autorul articolului se numeşte Constantin Beloiu ; materialul a fost publicat în revista **Flacăra**, un organ de presă care apare într-un tiraj impunător (nr. 27/2 07 1981, p. 21). Articolul lui Constantin Beloiu face, de fapt, prezentarea unui „studiu lingvistic" de proporţii, aflat în manuscris, aparţinînd unui profesor de origine ceangăiască, născut la Butea, care se numeşte Dumitru Mărtinaş. Este un plos omagiu postum adus lui Mărtinaş (şi nu Martinaş), „prieten bun de suflet şi colaborator apropiat", întrucît autorul studiului aflat în manuscris a răposat între timp. Articolul pomenit mai-a atras de îndată atenţia din două motive ; l-am recitit, de atunci încoace, în repetate rînduri. Pe de o parte, deoarece — cum am menţionat mai sus — m-am născut şi eu într-un sat cu populaţie în exclusivitate ceangăiască din judeţul Bacău ; copilăria trăită mă leagă de acele locuri : mi-am petrecut toate vacanţele acasă, mă întorc şi acum „acasă" o dată sau de două ori pe an, după cum îmi permit timpul şi posibilităţile, pentru a vizita cimetirii şi cimitirul. Pe de altă parte, am citit de mai multe ori cu interes prezenta scriere întrucît profesia îmi cere să cunosc cît se poate mai multe despre această chestiune. În calitate de fiu al acelor plaiuri, care a pornit de acolo şi a devenit intelectual, mă ocup şi eu, încă din anul 1950, pentru satisfacerea curiozităţii mele şi instruirea altora, de istoria, etnografia, obiceiurile, numele de locuri şi de persoane [illegible] acestei grupări — cea mai de răsărit — a maghiarimii. Deci, în această calitate, de om care nu se poate numi total neavizat în aşa-zisa problemă a ceangăilor din Moldova, sînt, cu sinceritate curată, cu acest articol ne-a lezat, pe mine şi pe mulţi alţii, în conştiinţa de sine a apartenenţei noastre la o naţionalitate.

Nu sînt nici lingvist, nici istoric, dar m-au interesat la [illegible] aceste discipline. Fără a [illegible] argumentaţia lui Mărtinaş din punct de vedere lingvistic ori filologic — cu toate că tocmai de pe aceşti poli s-a pornit să combate (dar e sarcina lingviştilor şi filologilor noştri autohtoni, s-o facă înaintaşilor) — expun cîteva modeste observaţii, fără pretenţia exhaustivităţii :

1. Graiul ceangăilor este considerat a fi „o pată albă" a lingvisticii române (sic !) şi tot „pete albe" sînt şi ţinuturile locuite de ceangăii din Moldova. Pe vremea lui Petrás Incze János şi Gegő Elek aceasta era situaţia într-adevăr ; dar, de 200 de ani încoace, călătorii, cercetătorii minaţi de curiozitate, istoricii, folcloriştii, etnografii, ziariştii, poeţii ş.a. au dat tiparului atîtea scrieri încît ar putea alcătui o bibliotecă ; deci, de multă vreme ceangăimea nu mai reprezintă „o pată albă", nu mai e o „Terra incognita". Autorul în discuţie fie că nu cunoaşte această literatură bogată, fie că nu doreşte să o cunoască în ceea ce priveşte existenţa ei. Dar cum se poate ocupa cineva de un [illegible] maghiar, fără a cunoaşte limba maghiară ? Întrucît Mărtinaş nu a cunoscut limba maghiară ; e un fapt pe care susţin cu-l cunosc foarte bine.

2. Consider că explicaţiile date termenului „ceangăi" sînt neştiinţifice ; respectiv, ele reprezintă o denaturare a adevărului. Întrucît cuvîntul ceangău nu înseamnă „o coruitură biologică", ci este o formă substantivizată, derivînd din participiul prezent al verbului „csangál, elcsángál", un cuvînt maghiar, pe care-l putem întîlni în toate documentele scrise, începînd din evul mediu (sec. XIV) şi pînă astăzi.

3. Graiul ceangăiesc este cel mai vechi dialect al limbii maghiare, iar nu ceea ce susţine autorul.

4. Maghiarul ceangău, inclusiv autorul prezentelor rînduri nu este un maghiar corect (a se înţelege „român maghiarizat") ; ceangăimea formează una din grupările maghiarimii, aidoma secuilor, celor din neamurile **hajdú, palóc, jász** etc., neavînd o limbă aparte. (Vezi, spre comparaţie : oltenii, moţii ş.a.).

5. Rostirea sfîlantă, în schimb existenţa ei, reprezintă o formă păstrată de arhaism lingvistic maghiar, devenită odinioară generalizată (sub influenţa Cabarzilor) şi care s-a păstrat pînă-n zilele noastre doar în graiul ceangăilor din nord. Sînt observaţii atestate şi susţinute nu numai de către lingviştii maghiari, ci şi de către filologul finlandez Wichmann (Cel care a stat mai multe săptămîni, făcînd activitate de cercetare la Săbăoani în 1907), precum şi de germanul Wiegand.

Articolul se referă, cu destul laconism ce-i drept, la Mark Bandinus şi cu un laconism şi mai pronunţat la Zöld Péter ; folosind aceste două nume se poate demonstra exact contrariul celor susţinute cu atîta siguranţă de autorul în discuţie. Beneficiem, atît din „Codex Bandinus" (1646-1647) cît şi din raportul anual (1781) întocmit de Zöld Péter de multe informaţii (ca să nu mai înşir alte nume şi titluri de lucrări) în stare să ne întărească credinţa potrivit căreia Mărtinaş — chiar fără să-i cunoaştem manuscrisul în întregime — il induce în eroare pe cititorul deloc iniţiat în problema ceangăiască. Publicarea unui asemenea articol este un lucru regretabil, cu atît mai mult cu cît autorul (autorii) nu-şi publică constatările „ştiinţifice" sub forma unei ipoteze, ci sub formă de teze „ex cathedra".

Dealtfel, pentru mine, numele de Mărtinaş nu este necunoscut, după cum nu-mi este necunoscută nici istoria creată în dumneaului în cei doi războaie mondiale, mai precis în anii 30 apăruseră mai multe scrieri, sub egida editurilor romano-catolice „Presa Bună" ş. „Sf. Bonaventura" de la Iaşi în care preoţii catolici de origine ceangăiască Petru Lucrariu, Iosif Tomaşcel, Petru Mihai Iosif Pal P. Ferenţ Ioan Martinaş explicau într-acest mod ori într-altul asemănător istoria ceangăimii maghiare din Moldova. Bine, bine, dar asta se petrecea în acea vreme — ar putea spune cititorul...

Îmi sună şi acum în ureche avertismentul înţelept al tatălui meu în legătură cu ţînţarul ; şi totuşi, îmi vine să întreb, precum bunii români : CUI PRODEST ?

OSZ EROSS PÉTER ■

Din Bucureştii de altădată

Amestec seducător de date istorice obiective şi — în cîteva capitole — memorii personale, cartea lui George Potra, **Din Bucureştii de altădată**, într-adevăr, ne aduce din Bucureştii de altădată veşti de o tulburătoare certitudine, mai cu seamă din punctul de vedere al transcripţiei lor într-o cheie care nu exclude culoarea şi pitorescul. Mai departe de evenimentele narate decît un Victor Eftimiu sau un G. I. Ionescu-Gion şi înzestrat deci cu o mai largă putere de cuprindere a lor, George Potra stăpîneşte, în plus şi mecanismul secret al evaziărilor semnificatînlor unui document oarecare, deprinderi însuşită într-un exerciţiu îndelungat şi strălucit de istoric. Însă cartea aceasta desigur, poate aştepta decît o istorie a poporului şi, atunci, firesc ineădult să ne întrebăm : ce înseamnă de fapt o istorie, cînd este deseamnată de parfumul, brocarturile şi entifelele ei ?

Este evident adevărul că George Potra trece dincolo de această întrebare, senin, pentru că nu a asteotat formularea ei şi ne-a oferit răspunsul potrivit înainte de a fi aşternută de cineva pe hîrtie. Între George Potra din **Documente privitoare la istoria oraşului Bucureşti** (1821—1848), apărută în 1975, şi George Potra din această apariţie recentă nu se interpune o diferenţă de concepţie, ci un drum, o dobîndire laborioasă de altitudine, o eliberare de o ariditate cîndva necesară şi astăzi caducă, eliberare pe care omul de ştiinţă şi-a oferit-o întîi şi întîi siesi. Adică nu un impuls exterior l-a antrenat într-o întreprindere dusă exemplar la capăt, ci un impuls interior.

Dar nu este mai puţin adevărat că în calculul acestei recenzii ocazionale ar trebui luată în seamă şi o altă faţă a lucrurilor : ne aflăm înaintea unui mare istoric, ştim asta demult, şi atunci s-ar cuveni să nu anticipăm ceea ce istoricul va mărturisi mai devreme sau mai tîrziu. Dar s-ar putea ca în ceea ce spunem noi să mocnească un simbure al unui interes mult mai larg. Cu alte cuvinte, este neîndoielnic şi adevărul că George Potra se ralliază chemării continute la evoluţia tuturor marilor istorici români şi, după o rotire concentrică asupra evenimentelor definitorii pentru evoluţia unei naţiuni, descinde în chiar focarul lor, în lentila ce le amplifică înţelesul. În Bucureştii de altădată. Tentaţia aceasta străluce în toate paginile scrise de A. D. Xenopol, N. Iorga sau C.C. Giurescu fiind mai mult decît o tentaţie de rînd. Pentru că, orice s-ar spune, aici s-au legat şi s-au dezlegat toate, pe Dîmboviţa, aici a tremurat frunza mai tare şi aici s-a întărît şi s-a asprit sufletul ţării mai mult...ca să îzbindească în menirea lui. Sau, cum ar fi spus Slavici : Soarele, pentru toţi românii, la Bucureşti răsare...

MIHAI PELIN ■

● CAP LIMPEDE

CARTE

Au apărut două lucrări foarte apropiate din punct de vedere tematic, dar total diferite în ceea ce priveşte conţinutul

lor : **Mirajul volanului** de Constantin Grădinaru (Sport-Turism) şi **Dinamica accidentelor de circulaţie — 1980**, lucrare editată în cola orare de: Direcţia circulaţie din cadrul Inspectoratului General al Miliţiei, Centrala de transporturi auto din Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, Automobil Clubul Român şi Administraţia Asigurărilor de Stat. Pentru zilele de vacanţă. **Mirajul volanului** este un bun partener. Cartea se citeşte pe nerăsuflate, autorul îşi propune să ne readucă în memorie multe momente pe care orice automobilist le-a petrecut, nu o dată, în compania agentului de circulaţie. „...Dar acolo, în intersecţie, se află un om. Tînăr sau mai în vîrstă, cu familie, cu copii, cu probleme. Un om care îşi are propriile lui nervi, cu propriile lui sentimente, cu zile mai bune şi zile mai rele, cu bucurii şi necazuri. El este acolo. La datorie. Atent. Sever. Drept şi cinstit. El ne dă liniştea şi securitatea deplasării, cu sau fără maşină." Iată, în cîteva cuvinte, un portret şi un punct de vedere. Cele 200 pagini ale volumului însumează 15 povestiri, vesele sau triste, dar întotdeauna adevărate. Ilustraţiile cunoscutului grafician Eugen Taru susţin textul, dar îl şi completează.

Din păcate, Dinamica accidentelor de circulaţie — 1980 nu este o lucrare pe care o putem găsi în librării. A fost editată, în excepţionale condiţii grafice, pentru a fi difuzată numai acelor unităţi direct interesate şi răspunzătoare de circulaţia rutieră. Este mare păcat, deoarece datele pe care le furnizează, dar mai ales graficele, sînt de o asemenea manieră executate încît după o sumară frunzărire capeţi — pe nesimţite — un număr de informaţii pe cît de interesante, pe atît de educative. Beneficiind de un text introductiv sinoptic dar şi exhaustiv, lucrarea **Dinamica accidentelor de circulaţie** ne informează, printre altele, că: parcul de turisme particulare în decursul cincinalului 1976—1980 s-a dublat, că astăzi în România există un posesor de permis la 7,5 cetăţeni majori. Mai aflăm că, datorită unei munci asidue, accidentele de circulaţie au scăzut. În ultimii doi ani aproape 100 de cetăţeni — pietoni şi conducători auto — au rămas în viaţă datorită scăderii anuale cu circa 200 a numărului persoanelor decedate din cauza accidentelor. Este un lucru fantastic dacă raportăm această cifră la numărul

în creştere al mijloacelor de transport. Mai departe statisticile demonstrează că dacă victimele ar fi purtat centură de siguranţă, numărul lor ar fi fost redus la jumătate. Sigur că, despre această deosebit de importantă realizare s-ar putea scrie foarte multe, dar spaţiul nu ne permite.

Invităm călduros toţi pe toţi cei care au posibilitatea să citească această interesantă lucrare să o facă repede şi, eventual, cu pixul în mînă. Orice conducător auto, după parcurgerea acestei broşuri, se va urca la volan cu un dram de răspundere în plus.

DAN BÎRLĂDEANU ■

Beneficiind de o succintă prezentare semnată de **Eugen Simion**, prezentare ce are darul de a fixa cu o deosebită precizie cîteva din particularităţile demersului poetic pe care **George Stanca** îl susţine de o bună bucată de vreme în mai toate revistele literare, inclusiv în revista noastră, cartea de debut a acestui tînăr şi talentat poet **Tandreţe maximă** (Editura **Albatros**, lector **Gabriela Negreanu**) ne-a îndemnat spre o neîntîrziată lectură la capătul căreia, o mărturisim cu toată sinceritatea, am avut nu doar satisfacţia că am întîlnit un univers poetic apropape inedit despre ale cărui poeme Eugen Simion afirmă că sînt „poeme aspre, într-un limbaj tehnicizant, poeme cu vise **tehnicolore** şi sonorităţi **cuadrofonice**", ci şi surpriza că, iată, George Stanca, deşi calcă pe un drum încă nu prea bătut, are o dezinvoltură a metaforei şi a imaginii poetice rar întîlnită la un debutant, această dezinvoltură fiind puternic şi-n mod fericit sprijinită atît în planul atitudinii, uşor ironice, uşor sentimentale, cu o declarată notă de desuetudine bine regizată şi strunită, cît şi în planul lexical, poetul nesfîndu-se să apeleze, pentru sonoritatea aparent snoaba, chiar şi la sintagme preluate direct şi ad litteram din limbi de circulaţie universală, cu predilecţie din limba engleză, apel pe care-l face, cu aceeaşi nonşalanţă, în chiar cuprinsul aceleiaşi poezii, fie la cuvinte considerate ca neologisme de ultimă oră, fie la mult prea dulcea limbă a cronicilor de demult apuse: **„Primeşte plecarea genunchilor mei, / my lady madona / admiră îndelunga răbdurie cu care ţes / ovalul feţii tale pe o pînză / de paing / şi strig / eşti curăţia lumii / care curăţeşte frumosul / de urît / dîndu-ne lenea dulceţilor vieţii /... / Primeşte plecarea oaselor mele / astăzi cînd mă lepăd de satana / cînd las să cadă sutana / sub care am vămuit / sîngiuiri / zavistii şi / bîntuieli / de nurcade /... / O, my lady / d'arbanville / d'isle of wight / d'altamont / tu eşti / lumina lumii mele mici..."** (Stea de diamant), sau iată un alt exemplu: **„Schimbăm macazul crăiasă / drezina pleacă la ora cafelei / avem timp să prindem expresul /... / Ştiu, ochii tăi trumoşi / portocalia industrială a minciunii de plumb / vor plînge /... / Magnolii mîngîind violina de gamba / anemone cîntînd la flauto d'amore / glockenspielul lovit de valuri..."** (Alt Orient express), două exemple care, adăugate la succinta prezentare semnată de Eugen Simion, ni-l prezintă pe George Stanca nu doar ca pe un îndrăzneţ debutant, ci mai ales ca pe un poet stăpîn pe mijloacele sale de expresie şi cu un timbru poetic aparte.

VICTOR NIŢĂ ■

Noi apariţii la Editura **„Albatros"** : în colecţia **Lyceum**, din Seria **Texte comentate...** au apărut **Dimitrie Cantemir — Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor** (lector Maria Crăciun) şi

Ceva despre jurii

S-a desfăşurat la Baia Mare faza finală a Festivalului naţional „Cîntarea României" (elevi), în faţa unui juriu care a trecut, în zilele anterioare, prin alte şapte judeţe ale ţării. Manifestarea s-a încheiat în jurul orei 16, după opt ore de performanţe artistice, unele de-a dreptul excepţionale. Însă juriul n-a obosit deloc şi, după încheierea manifestării, profesorii îndrumători au fost solicitaţi să participe la o discuţie colectivă de a cărei eficienţă ne îndoim astăzi.

Minicolocviul s-a purtat pe trei secţii : muzică, folclor, literatură. Subsemnatul a participat la literatură, unde actorul Ion Arcudeanu de la Teatrul „Ion Creangă", cunoscut ca prezentator al emisiunilor-concurs pentru copii realizate de TV, a făcut cîteva observaţii, pe baza fişelor de juriu, în legătură cu montajele, recitările, brigăzile şi piesele de teatru prezentate în marea competiţie. S-a precizat de la început că discuţia va dura o jumătate de oră (şi aşa s-a şi întîmplat !), deşi în sală erau vreo cincisprezece profesori (unii, mai inspiraţi, s-au grăbit să ajungă acasă fără să mai aibă curiozitatea să audă ce zice juriul). Observaţiile s-au făcut nominalizat, în ordinea intrării în scenă, aşa că fiecărui profesor îndrumător i-au revenit cam două minute !! Ce să spui în două minute unor oameni care au muncit doi ani, plini de speranţe, cizelînd o performanţă, şlefuind un cristal, investindu-şi într-o valoare dragostea lor pentru copii, mult mai mare decît obligativitatea înscrisă în norme didactice ?

Majoritatea celor care obţin performanţe cu copiii o fac peste obligaţiile de serviciu (nimeni nu te poate obliga să fii campion naţional, nu-i aşa ?). Obţii valoarea numai dacă tu însuţi eşti o valoare sau ai ştiinţa de a face să rodească un germene valoric întîlnit la altul. Înainte de a fi o performanţă valorică, un premiu este întotdeauna o **performanţă umană**. Profesorii care lucrează cu copiii nu sînt nişte maşini care produc valori de dragul unui juriu exigent şi obiectiv ca un calculator, ci nişte oameni muncitori, care aspiră să perfecţioneze umanitatea viitoare, nişte oameni care pe lîngă orele lor obligatorii au ambiţia să creadă în frumuseţea (deloc obligatorie) a omului.

Poate mult mai nimerit ar fi fost ca în jumătatea aceea de oră, cînd juriul a făcut concesia să coboare între muritori, cineva să fi mulţumit profesorilor pentru anii de muncă ; oricum, au trecut prin cîteva filtre succesive, au ajuns în faza finală, ceea ce nu e puţin lucru. Preferam să ascultăm în cele două minute, cîte reveneau fiecăruia, două cuvinte calde şi umane, două vorbe de omenie chibzuite. Însă, poate cu totul întîmplător, tocmai aşa ceva nu s-a petrecut. S-a întîmplat ca tocmai cele două cuvinte să fie aspre şi iritate, numai că în două minute nu poţi critica un vis de frumuseţe realizat în doi ani. Şi iarăşi, poate cu totul întîmplător, observaţiile făcute de actorul I. Arcudeanu şi de tovarăşa care îl însoţea au fost extrem de superficiale, nesemnificative pînă la ridicol şi, dacă nu s-ar supăra nimeni, am spune că majoritatea aprecierilor au fost făcute la modul turistic, dar din punctul de vedere al unui turism care crede că propria sa condiţie este etalonul absolut.

Profesorii care lucrează cu copiii nu sînt actori de meserie, nici regizori, nici scenografi, meseria lor este aceea de a-i învăţa pe copii carte. Dacă, pe deasupra, îşi rup din timpul lor liber şi îi învaţă pe copii să creadă într-un ideal de frumuseţe şi durată, o fac din propria lor vocaţie şi iniţiativă, pe ei nimeni nu i-a învăţat la facultate cum să-i înveţe pe alţii să recite, să joace teatru. Aşa ceva nu prea se învaţă în facultăţile noastre, ca orice autodidacţi, în acest domeniu, unii mai bîjbîie citeodată, însă bîjbîie frumos şi cu credinţă, bîjbîiala lor are ceva profund uman în aspiraţia elementară spre perfecţiune. Nu cred că merită să ţi se dea peste nas doar pentru că ai îndrăznit să speri că elevii tăi sînt mari artişti, că pot deveni valori mîine. Nu cred că au meritat profesorii, după atîta muncă, să trăiască acele clipe penibile, cînd aşteptau să-şi la poarta de critică cu sentimentul stinjenitor al vinovăţiei, ca şi cum ar fi făcut ceva rău şi urmau să-şi primească pedeapsa, deşi doar cu cîteva clipe mai înainte ieşiseră din zona marilor emoţii şi speranţe ale competiţiei. Şi cu atît mai mult cu cît nimeni n-a auzit pînă acum vorbindu-se de vocaţia de-a fi membru al unui juriu, în timp ce de vocaţin de a fi profesor şi de a crede în destinul viitor al copiilor tăi cred c-a auzit toată lumea !

Ar rezista oare nişte oameni de meserii diverse, travestiţi peste noapte în jurii competente şi înarmaţi cu criterii infailibile. La o confruntare deschisă (care să dureze mai mult de o jumătate de oră !) cu alţi oameni, care sînt pur şi simplu ceea ce au optat să fie şi fac ceea ce cred ei că pot face mai bine ? Nu cumva profesorii ar fi mai în drept să judece şi să evalueze judecăţile unui juriu sezonier, cu atît mai mult cu cît ei, educatorii, fac o muncă **de credinţă şi de durată**, nu una de circumstanţă ? Tot aceşti oameni care au ajuns cu copiii lor în faza finală (şi alţii noi, desigur) se vor prezenta şi la viitoarele ediţii cu lucruri de certă valoare, sînt sigur de aceasta, lucrul e ca şi verificat, dar putem fi la fel de siguri că nu vor întîlni acelaşi juriu, înarmat cu aceleaşi criterii ? Criteriile acestea... De ce nu sînt „iniţiaţi" şi profesorii din timp în „misterul" lor ? Ar avea astfel nişte repere în funcţie de care ar şti să-şi orienteze lucrul în cei doi ani ai festivalului. Dar aşa, oamenii lucrează cum cred ei că e mai bine, iar juriul le apreciază munca după criterii cel puţin surprinzătoare. De ce nu se publică undeva aceste criterii, separat, pe genuri ? Există doar revista „Cîntarea României", anume specializată pentru problemele festivalului. Sau de ce nu li s-a spus oamenilor, chiar în cele 30 de minute : uite ce-am urmărit noi la brigadă, la teatru, la montaj etc. ? Atunci profesorii şi-ar fi dat seama unde au greşit. Dar aşa, acolo unde a fost dinamism li s-a spus că era nevoie şi de grupuri statice, unde erau grupuri statice, li s-a cerut dinamism, unde era şi una şi alta, li s-a spus că trebuia să fie doar una dintre ele... „Trebuia ca şi recitatorii să se mişte pe scenă" — i s-a spus, de exemplu, profesoarei de la Liceul „Gheorghe Şincai", care a realizat un montaj literar-muzical-coregrafic monumental, dedicat aniversării partidului. Dar cele două grupuri de recitatori, de o parte şi de alta a scenei, erau ca două coloane de statornicie, doi poli între care se organizau liniile de forţă ale unui excepţional cimp coregrafic aflat în consonanţă minunioasă cu muzica. De ce să se mai mişte încă vreo 15 recitatori cînd 30 de tineri ocupau permanent scena, cu o coregrafie ireproşabilă, punînd în valoare o tînără solistă cu temperament ieşit din comun ? N-ar fi creat o impresie de iarmaroc, foarte asemănător cu unele spectacole TV, în care se cîntă, se recită, se filfîie eşarfe, se dansează etc., etc., impregnînd imaginea cu un baroc peste limitele oricărei acuităţi perceptive ?

„Prea rudimentară mişcarea scenică" — s-a spus despre un recital admirabil de poezie populară, cum rar am văzut şi auzit vreodată. Dar profesorul Augustin Botiş, el însuşi poet al plaiurilor natale, om de rafinată cultură, a esenţializat la maximum mişcarea scenică, reducînd-o la simbolul circular al unui sanctuar dacic, al unui „ornic al virstelor" (cum ar spune Blaga), în care recitatorii, parcă numai spirit pur, incredibil pentru vîrsta lor, se perindau prin faţa microfonului şi îşi şopteau mesajul ales cu o grijă iscusită pentru simburele ancestral de adevăr şi continuitate, cu simplitatea cu care se perindă esenţele „în marea trecere". Aici mişcarea juca rolul de auxiliar al cuvîntului, esenţializarea este proprie textului folcloric ajuns la noi prin decantări milenare. Coloana de imagini color care se desprindea din rotirea recitatorilor asigura suficient dinamism, desfăşurînd pe verticală, la infinit, un mesaj rotund venind dintr-un sine primordial. Să-l fi lăsat la rost pe profesor de ce a însoţit „Coloana infinită" cu un text din Maramureş este la fel de şocant ca încercarea unei tovarăşe din Bucureşti de a-i explica lui A. Botiş ce pălării se poartă în satul lui natal !

Ce să mai vorbim de întrebările şi observaţiile făcute teatrului din Girdani ? Zic teatru şi nu piesă de teatru pentru că în satul Girdani există un profesor sau un director, iată, nici nu ştiu cum îl cheamă, nici nu ştiu ce profesie sau funcţie are, dar există acolo un om, un om minunat, care în anii marelui festival naţional (poate şi înainte) a realizat cîteva performanţe de talie republicană. El a înălţat în satul Girdani un teatru unic, invizibil ca arhitectură materială, dar sublim şi statornic ca prezenţă spirituală. Omul acesta a valorificat dimensiunea tragică a marilor noastre mituri şi le-a realizat scenic ca tragedii. Am avut norocul să văd ultimele sale realizări, mitul feciorilor transformaţi în cerbi şi mitul mioritic, ambele ajunse în faza finală a competiţiei (cel din urmă realizat cu copii). În timpul spectacolelor sale te însufleţeşte permanentul fior de comuniune cu o umanitate străveche, sentimentul că eşti om dintotdeauna şi participi la una din marile tragedii ale destinului uman.

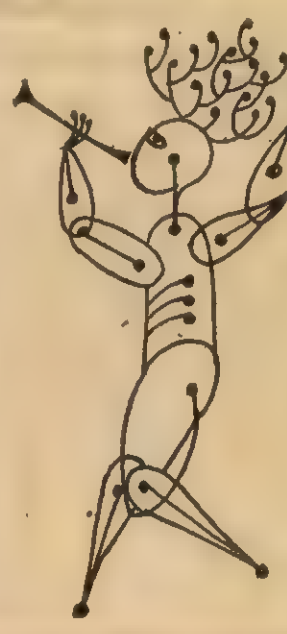

Cred că n-are rost să mai înşir exemple. A încerca să filtrezi valorile printr-o sită specială a competitivităţii, doar pentru că există un număr limitat de locuri I pe ţară, e o încercare meschină. De ce să nu acceptăm ideea că există un număr nelimitat de valori ? Nu cumva un juriu inadecvat, copleşit de atîta frumuseţe matură (deşi realizată de copii) şi-a simţit ameninţată competenţa şi a ţinut cu tot dinadinsul să-şi manifeste autoritatea în zone în care frumuseţea însăşi şi dragostea realizatorilor pentru copii şi copilărie se proclamă singurele autorităţi ?

Ştie **cu adevărat** vreun membru al vreunui juriu din ţară ce înseamnă să fii tînăr absolvent de liceu, să nu reuşeşti la conservator şi să te răzbuni infundindu-te într-un sat din Ţara Lăpuşului, numit chiar aşa, Lăpuşul Românesc, şi în cel mai scurt timp cu putinţă să obţii cu corul de copii de aici locul I pe ţară la Festivalul naţional „Cîntarea României" ; iar apoi, în toamnă, cineva din Bucureşti să-ţi ocupe postul dorind din prima clipă să pleci în Capitală şi chiar în săptămîna cînd baţi pe la diverse uşi în căutarea unui loc de muncă şi de muzică, revista **Flacăra** să scrie negru pe alb că Grigore Leşe (căci aşa îl cheamă pe tînărul nostru) are un cor mai bun decît corul de copii al Radioteleviziunii ; iar apoi, în anii următori, trecînd peste toate, să regăseşti puterea şi încrederea în tine şi să participi la **faza finală a „Cîntării României"** cu corul de şoimi ai patriei, cu corul de pionieri al şcolii şi cu corul de bărbaţi din Libotin, satul vecin, de peste deal, unde te duci consecvent, deşi ai soţie şi copii mic, să reuşeşti în cel mai scurt timp să aşezi corul bărbaţilor din Libotin lîngă celebrul cor din Finteriul Mare, dirijat de Valentin Băinţan ? Şi pe deasupra tuturor să nutreşti speranţa că vei reuşi cu timpul să înfiinţezi în fiecare sat din preajmă cîte un cor şi, apoi, într-o bună zi să le aduni pe toate la un loc într-un singur, uriaş, cor al Ţării Lăpuşului ? Numai visul acesta, chiar dacă nu va fi dus niciodată pînă la capăt, are mai mare autoritate pentru oamenii din Ţara Lăpuşului între care trăieşte şi munceşte (deocamdată ?!) Grigore Leşe decît oricare decizie a dv., stimaţi membri ai oricărui juriu contemporan prin faţa căruia va trece de acum înainte tînărul acesta !

N-aş putea să închei aceste însemnări fără să remarc că a lipsit din faza finală a actualei competiţii Şcoala din Sălistea de Sus. Elevii lui Simion Iuga au adus în Maramureş două premii I la ediţiile anterioare şi s-au remarcat de-a lungul anilor ca adevărate valori ale autenticităţii tradiţiei. Mi se pare oarecum firesc ca profesorul Iuga să absenteze acum din festival. A obosit omul de-a lungul anilor. E foarte obositor să fii tot timpul excepţional. Mai ales cînd te obosesc atîţia şi atîţia factori care, prin natura existenţei lor, ar trebui să te îmbărbăteze.

ION ZUBAŞCU ■

CAP LIMPEDE

Victor Hugo — Legenda secolelor (lector Ion Nistor) ; **Rodica Ojoc Braşoveanu** propune cititorilor o nouă întîmplare poliţistă în ultima sa carte **Stafeta**, apărută în colecţia **Aventura** ; **Cornel Brahaş** este prezent cu un volum de versuri care se intitulează foarte simplu şi grăitor pentru conţinutul lui : **Caiet cu poezii** ; **Ana Ioniţă** semnează o povestire care constituie şi cartea intitulată **Fiica părinţilor săi** (lectorul cărţii Herta Spuhn) ; **Viorica Ciorbagiu** semnează romanul **Nemiloasele victime** (lector Gabriela Negreanu). În Colecţia **Cristal** a apărut volumul **Submarinul în acţiune** semnat de **Ianeu Petre** (lector Gh. Folescu) ; **Cîmpan Florica T.** scrie cîteva pagini din istoria matematicii, evident pentru cei preocupaţi de această ştiinţă, care alcătuiesc volumul **Poveşti despre numere măiestre**. Iată cum şi matematica poate inspira la poveşti (lector Gh. Folescu) ; **Radu Nicolae** semnează volumul intitulat **Dirijarea comportamentului uman** (lector Gh. Marin). Literatura de informare ştiinţifică este şi ea prezentă prin volumul lui **Mircea Negreanu şi Gh. Băluţă — De la efectul fotoelectric la celula solară**.

CORNELIA BARBU ■

Trecînd în revistă cîteva din cele mai recente traduceri oferite de edi turile noastre, am ajuns la concluzia unui adevărat „răsfăţ" în materie. Ne-am oprit doar la prezentarea a zece titluri, aproape toate lucrări fundamentale, unele aşteptate de multă vreme, altele constituind veritabile surprize.

Un real eveniment editorial poate fi considerată antologia de texte din gîndirea lui Matila C. Ghyka, cuprinzînd selecţii din „Estetica proporţiilor în natură şi arte", „Numărul de aur...", „Eseu asupra ritmului" şi „Filosofia mistică a numărului", reunite sub titlul **Estetică şi teoria artei**. Această iniţiativă de extremă importanţă (deşi, ca în cazul oricărei selecţii de texte, criteriile rămîn în discuţie) aparţine Editurii ştiinţifice şi enciclopedice, selecţia şi îngrijirea ediţiei fiind semnate de Ion Iliescu, iar traducerea fiind efectuată de Traian Drăgoi. Gîndirea lui Matila C. Ghyka, una din cele mai originale şi profunde în cadrul esteticii şi al filosofiei artei în general, desfăşurîndu-se pe coordonate ştiinţifice de mare subtilitate intelectuală şi investigativă, este şi astăzi o lectură de căpătîi pentru orice tip de spiritualitate.

Cel de-al doilea eveniment este apariţia, la Editura Univers, a volumului întîi din **Comedia umană** a lui Balzac, care cuprinde „Studii de moravuri" („Prăvălia la Motanul cu mîngea", „Bal la Sceaux", „Memoriile unei tinere căsătorite", „Punga", „Modeste Mignon" şi „Un debut în viaţă") şi care, după cum ne asigură autoarea excelentei ediţii, Angela Ioan, este cel dintîi dintr-o serie de douăsprezece volume — reprezentînd prima ediţie ştiinţifică în limba română a operei balzaciene, conform ordinii stabilite de autor. O întreprindere de prestigiu naţional, care trebuie salutată cu toată bucuria.

După traducerea, de către D. Murăraşu, a **Poemului naturii** de Titus Lucretius Carus, tot Editura Minerva (BPT, 1 074) ne oferă sub titlul **Tăbliţele de argilă** o serie de scrieri din Orientul antic — literatură sumeriană, babiloniană, asiriană, feniciană, hittită, aramaică, ebraică şi persană — în traducerea şi îngrijirea a doi reputaţi cercetători ai gîndirii antice : Constantin Daniel şi Ion Acsan. Alături de traducerile din prestigioasa colecţie „Bibliotheca Orientalis", textele reunite aici sînt, evident, o binevenită întîlnire a înţelepciunii orientale străvechi cu limba română, un nemărginit spaţiu de moralitate şi liniştire spirituală. Tot Editura Minerva (BPT, 1 078), prin traducerile lui Aurel Tita şi Gheorghe Morariu, retipăreşte **Fabulele** lui Fedru şi Avianus (cu o sobră şi eficientă prefaţă de Gheorghe Ceauşescu), care, în ciuda timpului şi a specificului, îşi păstrează nealterate calităţile analitic-umane şi virtuţile stilistice convingătoare.

O lucrare interesantă, incitantă, în unele privinţe, în domeniul semioticii literare, este volumul **Principiile comunicării literare**, de Maria Corti, apărută în colecţia de studii a Editurii Univers (traducere de Ştefania Mincu, prefaţa de Marin Mincu), studiu care concepe literatura ca pe un „sistem de semne în interiorul căruia are loc un proces de semiotizare şi de de-semiotizare continuu". Problemele legate de raportul dintre literatură şi comunicare, de specificitatea limbajului poetic, analiza conceptului de „hipersemn" şi abordarea genurilor literare, a codificării lor, — conferă cărţii un coeficient de interes aparte.

Sursă continuă de surprize (plăcute, cel mai adesea), „Biblioteca de artă" a Editurii Meridiane prezintă studiul de largă anvergură teoretică **Artele şi relaţiile dintre ele** de Thomas Munro (traducere — Constantin Vonghizas). Dedicat relaţiilor dintre arte şi ideilor asupra artei, comparînd funcţia şi natura artelor, specificul tehnicilor de realizare, sintetizînd o serie de înţelesuri acordate artei ş.a., studiul prezintă un înalt nivel teoretic, dublat însă la tot pasul de racordarea, din unghi funcţional, la istoria şi practica fenomenelor abordate. În aceeaşi colecţie : **Arta flamandă** de Robert Genaille (traducere Valentina Grigorescu), un „manual" de certă utilitate, scris alert şi solid documentat, fără prea multe respiro-uri speculative şi nu fără pigment pasional, — şi **Lumea constructorilor medievali**, de Maurice Vieux, traducere de Crişan Toescu şi cu o prefaţă de Cristian Moisescu, o sinteză îndelung şi erudit alcătuită a problemei şi care prilejuieşte o lectură nu doar de interes tehnic, ci şi spiritual artistic.

În sfîrşit, două valoroase iniţiative poetice, aparţinînd unor poeţi binecunoscuţi şi fini degustători de lirism adevărat — Maria Banuş şi Petre Stoica — ambii slujind de mulţi ani nobila menire a traducerii. Cea dintîi adună în **Duhuri peste ape** (Editura Minerva) o seamă de „tălmăciri din lirica universală", de la Rilke, Goethe şi Eichendorf, Byron şi Holderlin, la Guillevic, Char şi James Laughlin, de la Puşkin, Maiakovski şi Guillen, la Musil, Michel Déguy şi Artur Lundkvist, traduceri făcute cu sensibilitate şi identificare intelectuală, rod al unei munci de-o viaţă, animată de lirismul elevat al poetei.

Petre Stoica, mare preţuitor al operei lui Georg Trakl, alcătuieşte la Editura Facla o antologie din versurile poetului austriac sub titlul **Tînguirea mierlei**, din care citîm în încheiere : „Vara cea verde se făcu / Atît de domoală, tar pasul străinului / Răsună prin noaptea de-argint. / Albastra vietate să se poată gîndi la cărarea sa. / La armonia lăuntricilor săi ani !"

TANIA RADU ■

În acest număr, grafică de DONE STAN

Un muzeu în labirint

Un diplomat printre stoici: Rubens (II)

Pasiunea pentru posibil

Rubens, autoportret

Biografii au mers, uneori, şi mai departe, consecvenţi în eforturile de a construi imaginea unui Rubens stoic. Palatul din Anvers nu era chiar „palat" zic ei. Fastul şi luxul care îl încintau pe Rubens nu erau chiar „fast" şi „lux". Cît privește castelul şi domeniul de la ţară, ele au aparţinut unui om aproape bătrîn şi bolnav de gută. Şi pentru ce toate aceste reticenţe? Cumva pentru ca viaţa lui Rubens să semene cu opera lui? Dar, mă întreb, unde au văzut aceşti biografi austeritate într-o operă de o senzualitate fără egal? În peisajele lui? Cînd natura nu mai este un simplu fundal şi avansează în planul întîi al tabloului, natura lui Rubens este la fel de somptuoasă ca şi atmosfera palatului său din Anvers. Atunci, poate, în nudurile sale, în care nu mai există nici o podoabă? Ei bine; tocmai în nuduri, acolo unde nu are de înfăţişat decît albeaţa cărnii, Rubens face fanfarele senzualităţii sale să cînte mai asurzitor. Aceste nuduri sînt uneori la limitele echivocului pentru privirile ipocrite.

De fapt, unii biografi ai lui Rubens fac ceea ce l s-a cerut pictorului pentru *Judecata lui Paris* şi ceea ce Rubens a refuzat: vor să pună văluri. Maestrul flamand ne e prezentat ca un om ponderat, echilibrat, plin de tact. Or, Rubens nu e cumpătat, probabil, decît în confesiunile sale. Aici e, într-adevăr, foarte prudent. Nu e omul dispus să se destăinuie şi foarte rar îi scapă o mărturisire. Nimeni nu ştie ce a gîndit acest iscusit diplomat care şi-a trăit viaţa din plin, întreţinîndu-şi cu abilitate şi talma de pictor şi pe aceea de înţelept virtuos.

El ascultă liturghia în fiecare dimineaţă, dar priviţi oricare dintre tablourile lui. Nu veţi găsi în ele nici un fel de neliniştе metafizică. Dimpotrivă, veţi întîlni un pictor convins că tot ce merită atenţie se poate atinge cu mîna şi că nu avem decît ce trăim. Rubens exaltă viaţa nu împotriva zeilor, ci împreună cu ei, încitîndu-i să renunţe la vanitatea lor divină şi să deprindă una barocă. Tot ce-l interesează se află pe lumea aceasta şi în viaţa aceasta. Glorie, satisfacţii, o soţie frumoasă, o casă pe gustul său, covoare mai, colecţii scumpe. Dacă e adevărat că s-a sculat în fiecare dimineaţă la patru, a făcut-o din dragoste pentru pictură şi pentru că pictura era şansa de a dobîndi ce voia. Mi-l închipui zîmbind de cîte ori revedea versurile lui Juvenal de pe pavilionul grădinii. Probabil, niciodată nu s-a gîndit serios la viaţa de apoi. Pentru un om care pictează ca el, lumea înseamnă numai ceea ce poate fi cucerit. Singurul lucru imposibil pe care vrea să-l obţină este, probabil, nemurirea. În rest, vrea să epuizeze domeniul posibilului. Nici o dîră de frig metafizic nu se vede în culorile acestui pictor homeric a cărui senzualitate cîntă pînă la indecenţă. Cînd pictează o chermeză flamandă, petrecerea lui e dezlănţuită şi aproape scandaloasă în comparaţie cu ceea ce ştim de la Bruegel cel Bătrîn. Rubens nu-şi poate stăpîni exaltarea. Dansul său nu poate fi decît neînfrînat. Pasiunea sa nu poate fi decît aceea a unui dionisiac, iacom de toate ofertele vieţii.

Pictează aşa cum trăieşte: fără să şovăie, fără să revină. Are o tuşă uşoară şi n-ar înţelege ce este spaima care-l copleşea pe Leonardo cînd lua penelul. El, Rubens, pictează totdeauna cu plăcere. Materia i se supune docilă, ca şi discipolii. Penelul îl ascultă ca şi lumea din jur, lar el lasă culoarea liberă, să cînte, să strălucească şi să ucidă. Nici măcar boala, gata de oare începe să sufere, nu e pentru el un obstacol, nu întunecă în tablouri bucuria de a trăi. Pictează uneori martiri pentru că aşa îi cer clienţii. Dar martirii lui Rubens îşi uită durerea îmbătaţi de culoare. Nici osteza nu-l reuşeşte, sfîntul Hieronymus are un trup bine hrănit, căci Rubens nu poate fi interpretul suferinţei. El pictează şi rănile ca o apoteoză. Cununa de spini ca o aureolă.

Dar poate că destinul nu izbuteşte să fie altfel decît imperfect şi că orice favor excesiv frustrează. Deosebirea dintre Rembrandt, negustorul falit, şi Rubens, negustorul abil, e la fel de clară ca deosebirea dintre Rembrandt, pictorul care tulbură, şi Rubens, pictorul care încîntă. Rubens nu cunoaşte nici penumbra, nici umbra. Afacerile, ca şi culoarea lui, prosperă fără căderi şi fără abisuri. Dar toată retorica lui Rubens pălește, mi se pare, în faţa unui singur murmur al lui Rembrandt. Fanfarele culorilor lui Rubens cîntă tot timpul. Cîntă o melodie fericită şi onctuoasă. E aici un abuz de sănătate şi de plenitudine care sfîrşeşte în saţietate. Prea mult entuziasm, prea multe corpuri bine hrănite în această epopee a cărnii, prea multă sărbătoare, prea multă strălucire şi opulenţă, pentru ca ele să nu ne oboseaască la un moment dat, silindu-ne să ne punem o întrebare stînjenitoare: dar profunzimea? Afrodita nu mai e o zeiţă. A devenit matroană flamandă şi pozează cu o voluptate placidă unui pictor căruia destinul nu i-a refuzat nimic în afară de măreţia pe care o dă numai tragicul; şi care, din această pricină, devine uneori emfatic.

Dar poate nimeni nu a redat mai bine decît el în pictură dorinţa de a bea cupa vieţii „pînă la ultima picătură fără să verse nimic pe jos. Am greşi socotindu-l un parvenit. E deajuns dacă spunem despre el că e un om care-şi cunoaşte interesele şi ştie să şi le servească. În plus, e de o mare francheţe în senzualitatea lui. Pictura lui poate obosi, dar nu e niciodată searbădă. Şi simţi din toate detaliile că acest magician al barocului cîntă ceea ce îi dictează simţurile.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Revistele şcolarilor, o şcoală a revistelor

S-a păstrat la noi, de-a lungul vremurilor, cu rădăcini adînci, puternice, înfipte în fertilul sol al spiritului românesc şi s-a transmis de la o generaţie la alta, ca o ştafetă sacră, sănătoasa şi superba tradiţie a publicaţiilor şcolăreşti, adică a revistelor ieşite în cadrul învăţămîntului liceal, iniţiate şi îngrijite, de regulă, de un profesor capabil şi înimos sau de către un colectiv selecţionat din variate discipline şi scrise, în genere, de elevi şi eleve.

Asemenea publicaţii am avut dintotdeauna pe lîngă liceele de prestigiu şi seriozitate din Capitală şi din ţară, am văzut multe dintre ele în întinsa mea existenţă şi le reţin în memorie — ca pe nişte repere incandescente pentru toate evoluţiile noastre — de la cele şapilografiate pînă la acelea din diferitele faze ale tiparului, ca să culmineze cu **Revista noastră** a Liceului UNIREA din Focşani — absolut excepţională din punctul de vedere al conţinutului şi al prezentării grafice — care apare acolo de zece ani prin energia neobosită şi entuziasmul nesecătuit ale profesorului Petrache Dima, reinnodînd firul întrerupt al fondatorului din 1912, Dimitrie Papadopol şi al poetului simbolist I.M. Raşcu, poposit după primul război mondial la Focşani, — amîndoi dascăli la UNIREA.

Nu ştiu care este prima şi cea mai veche tipăritură a elevilor din ţara noastră, dar începînd de la Gheorghe Asachi în Moldova şi Gheorghe Lazăr în Muntenia, întemeietori de şcoli româneşti, şi pînă în prezent, ne lipseşte o bibliografie a revistelor scoase de şcolari, după modelul lui Sadi Ionescu pentru **„Publicaţiunile periodice româneşti"**. Sadi Ionescu menţionează cîteva dintre ele; sum altele sînt semnalate în cel de-al doilea volum, continuînd eforturile începătorului, care se iveşte tot sub egida Academiei, după mai bine de jumătate de secol, în 1969, prin strădaniile lui Gheorghe Baiculescu, Georgetei Rădulică şi Neonilei Onofrei.

E o idee care mă vizitează din cînd în cînd şi o sugerez unui tînăr cercetător care vrea să-şi lege numele de o înfăptuire meritoasă, indispensabilă istoriografiei naţionale, să se dedice acestei munci, ca să înlăture o lacună în posibilităţile de informare şi să ne dăruiască pînă la urmă bibliografia exclusivă a revistelor şcolăreşti, care sînt în concluzie şi o şcoală a ştiinţei de a face o revistă. Am cunoscut în profesia noastră trei secretari de redacţie, de clasă mare, atraşi de vraja şi atmosfera tipografiei şi care, ca să zic aşa, şi-au „format mîna" ucenicind fiecare la revista liceului respectiv: Barbu Cecropide, O. Feld şi Mircea Grigorescu. Şi vom mai găsi în multe din paginile acestor publicaţii nume care au ilustrat atîtea domenii ale profesiunilor de mai tîrziu, matematicieni şi medici, chimişti şi naturalişti, ingineri şi arheologi, pedagogi şi muzicieni, poeţi, prozatori şi pictori, fiindcă în revistele astea de licee se relevă în stare embrionară şi se dezvoltă aptitudinile, vocaţia, talentul şi se aleg drumurile vieţii, ca să confirme parcă aforismul că, **şcoala este însuşi viitorul ţării.**

Curios mi se pare că în cele patru masive şi frumos imprimate opuri care alcătuiesc **Istoria şcoalelor** a lui V. A. Urechiă, capitala lui lucrare, după opinia mea, şi cea mai valoroasă din tot ce ne-a lăsat, tipărită în ultima decadă a secolului trecut, nu se pomeneşte nici într-un loc de vreo revistă de elevi, a vreunui liceu. Aşijderea şi la Nicolae Iorga, în **Istoria învăţămîntului româneşe**, pe care ne-a dat-o în 1928. Cu atît mai virtos se impune, ca cineva îndrăgostit de trecut şi avid de cunoaşteri, să înceapă să calce terenul care îşi aşteaptă defrişarea. Şi pentru că a venit vorba de V. A. Urechiă mi-aş lua îngăduinţa, încheind aici, să propun unui editor comprehensiv să repună din bogata lui bibliografie, în circuitul actului de cultură, măcar **Istoria şcoalelor** care va fi întotdeauna o operă de referinţă pentru tema abordată, dacă nimeni n-a fost ispitit pînă acum să ofere lectorului de azi o culegere cît mai substanţială din **Legende române** care încîlce între coperţele lor mireşmele unor neştiute vremi de altădată.

L. KALUSTIAN ■

Hora moldovenească

Mergeam cu două zile în urmă pe linia tramvaiului 26, tramvaiul care separă, aşa cum un obicei desparte lumea veche de lumea nouă, Bucureştii vechi de Bucureştii noi. La staţia Cuţitul de Argint, sigură de sine, abandonată într-o normalitate care-i scuză lipsa aparenţei de personalitate, cladirea „Tehnic-clubului" era înconjurată de tineri. Din interior se auzea neclar muzica, aşa cum neclar se aud de dincolo de puterea de a fi a văzului, păsările scoţînd ţipete scurte. Ştiam că, sub toate învelişurile unui sistem de organizare şi de raportare bine pus la punct (planul financiar al „Tehnic-clubului", 1 200 000 lei, dublu faţă de planul financiar al celorlalte cluburi ale tineretului, a fost realizat de la 1 iunie), se întîlnesc cu bucuriile şi necazurile lor mulţi tineri moldoveni din Bucureşti, în zilele de simbătă şi duminică, numărul lor se ridică la peste 3 000. Deşi atît de mulţi pe o suprafaţă relativ redusă ei sînt liniştiţi de neliniştea cîntecului. În urmă cu puţin timp am auzit un specialist în folclorul ţărilor nordice exprimînd regretul că, la ei manifestările de acest gen sînt din ce în ce mai puţine. La noi însă... I s-a explicat că oamenii din formaţiile de dansuri populare sînt muncitori navetişti sau tineri ţărani veniţi la calificare şi, pînă la urmă, rămaşi la oraş, sub controlul incontrolabil al timpului. Cum oamenii fără ideal, dintr-o panică a incomunicabilităţii, vorbesc tare şi mult, aşa moldovenii tineri de aici, dintr-o panică a instabilităţii lucrurilor noi în viaţa lor, stabilesc panica horei în care s-au aşezat aproape după zone folclorice, stabilind o hartă redusă la scară a Moldovei. Dansurile sînt cu atîta plăcere, încordare, neliniştе, remuşcare, dor, jubilaţie juvenilă şi juvenilă aspiraţie strunite, încît, după sfîrşitul horei, ei se simt odihniţi, caci, conştient sau nu, ei după linişte se duc aici şi, neliniştile învingîndu-şi, pot lua săptămîna de la început.

Deşi vorbele venind înspre ei plutesc pe sentimente de prietenie, greu se leagă prietenia cu generalul şi nostalgia caselor ţărăneşti din Moldova, cu betonul blocurilor în care locuiesc acum. Dar, cît de puternică este legătura timpului nostru cu noi doi le-le chiar această horă moldovenească demarată greu cu doi ani în urmă şi ajunsă la acest tadiu prin munca directorului Petre Grosu şi a instructorului Ion Popescu, oameni care îşi încep toate acţiunile de la căminele de nefamilişti şi de la locurile de muncă sau de învăţătură ale tinerilor spre a le finaliza la „Tehnic-club". Totuşi, greu pot fi descoperiţi oamenii minunaţi din ei sub formă protocolară în care vorbesc despre ce au făcut şi fac şi sub asaltul de bune păreri şi de bune impresii ale tinerilor Petru Bantaş, electromecanic la „Granitul", Costică Visu, mecanic auto la I.T.B., Vasile Toderaş, lăcătuş mecanic la „Autobuzul", Ionel Malăumare, strungar la „Autobuzul", tineri împreună cu care am schimbat timpul din două ore. Ei ar mai vrea un bufet, staţii mai bune şi microfoane mai multe, ar mai vrea o suprafaţă mai mare pentru dans şi, dacă nu e prea mult, să vină şi unii dintre secretarii lor U.T.C. cu ei la serile lor cultural-complexe. „E adevărat — a spus Elena Miron, secretar cu propaganda al comitetului U.T.C. pe sector — uneori, chiar cei ce sînt aleşi să răspundă de bunul mers al acţiunilor ştiuteiste nu ne vin în ajutor. Aşa Mircea Găgeanu de la U.M.G.B., şi Angela Burgică de la Steaua roşie".

Dar hora e horă că de-aia se joacă, şi muzica, avîndu-l conducător pe nea Melinte şi simţind nevoia completării formaţiei cu trei instrumentişti, uşor guturală după aproape 5 ore în care s-au făcut doar scurte pauze, anunţă ultimele 20 de minute ale serii cultural-complexe care a simţit lipsa unor artişti profesionişti. „Noi — explică la plecare Ion Popescu — am încercat să aducem pe unii actori şi cîntăreţi, dar nu prea avem cum să-i plătim cu cît cer ei. Totuşi, dacă academicienii Nicolae Teodorescu şi Caius Iacob acceptă să vină fără plată, artiştii de ce nu ar veni?"

Muzica se mai auzea încă desprinzîndu-se de instrumente, fără durere, fără tristeţe, fără regret, hora, această formă de manifestare a personalităţii individuale şi colective, continua, cimentul ţinea locul pămîntului, paşii cădeau ca nişte întrebări, bucuriile se alegeau de necazuri, viaţa se îmbuna ca plinea, demult, larma, în aburii de la cuptor.

AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

Gînduri despre călătorii

Îngerul mesager al Domnului atoţiitor şi atotputernic nu i-a mai spus nimic lui Alexandru. Nu l-a întrebat de ce a cucerit lumea, ce vrea să facă cu lumea cucerită şi de ce tinjeşte să intre în rai. Nu cunoaştem nici întrebarea îngerului şi nici răspunsul pe care l-ar fi dat Alexandru. Istoricii lumii s-or fi întrebînd poate pe urmă, după scurgerea veacurilor, dar noi tot nu ştim răspunsul. De ce călătoresc alţii prin primejdii ca să adune comori şi astfel să fie mai puternici decît alţii? Întrebările se vor stringe multe, multe, în jurnalul acesta pe care-l începem, şi ele vor cere răspunsuri pe care cine să le dea?

Stă scris în cărţile celor care cercetează viaţa oamenilor că de cînd s-a închegat specia omenească în triburi şi neamuri, acestea au umblat dintr-un loc în altul căutînd un tărîm mai prielnic şi mai bun pentru viaţa lor. Cronicarii şi învăţaţii ne spun că marile migraţii şi năvăliri din răsărit spre apus s-au făcut din „constrîngere" şi „necesitate vitală". S-au revărsat călăreţii stepelor din Asia spre pămînturile mănoase ale apusului, de la porţile Europei. Încă mai devreme de cîteva mii de ani tot dinspre răsărit, hulăduind zeci de ani sau poate secole, au năpădit centrul Europei de acum, popoarele ce li se spun indo-europene şi s-au format aşa triburile celto-germanice şi celelalte. Apoi dinspre nord au scoborît arhaicii Dorieni şi Acheenii aprigi cu arme de fier şi au zdrobit minunea cetăţilor de piatră cu palatele din Creta pictate cu curtezane dansînd şi cu vînători de lei şi de tauri. Aşa este blestemul greu, ca semn al speciei noastre, ca neam să cotropească alt neam, să-l ucidă, să-l prade. Nu se întîmplă aceasta nici la cele mai crude fiare, fie ele lupi, fie tigri sau hiene. Formula veche a gînditorilor despre oameni „homo homini lupus est" este strîmbă şi nedreaptă pentru bietele animale: ea trebuie întoarsă să spună adevărul: „lupus lupi homo est".

Toţi cercetătorii speciei umane despre începuturile ei ne spun că vechii indieni care au ajuns în bărcile lor din coajă de copac plutind îndelung din apele indiene spre pămînturile Americii de astăzi au rămas în nostalgia lor călători din neam în neam. Scrie în cartea lui Mircea Eliade despre „nostalgia originilor" că indienii triburilor Guaranis caută de mii de ani un pămînt pierdut, un paradis, un „pămînt fără răutate" ca raiul în care nu a fost primit Alexandru cuceritorul. Şi chinuiţii indieni în grupuri izolate, sfărîmate, călătoresc de la apus la răsărit, dansînd în mersul lor transfigurat de nostalgia găsirii pămîntului fericirii. Vraja căutării lor nu a secat şi căutarea continuă şi astăzi, în zilele noastre în care călătoriile se fac cu trenul, cu avionul şi cu maşinile mii şi mii.

Cîte căutări şi călătorii de acestea nu tulbură şi nu cheamă mintea omenească? Pornesc aşa izolaţi ca Ulise, în grupuri mici ca triburile indiene sau în hoarde de mari, trecînd dintr-un pămînt în altul, peste mări şi oceane, peste munţi şi peste cîmpii. Spun unii că puternica Americă de astăzi s-a născut din visul primilor coloniştі care părăseau lumea veche înrăită a Europei ca să găsească un pămînt nou, să clădească o lume nouă, dreaptă şi bună. Înfricoşaţi de măcelul războaielor pentru credinţă dintre catolici şi protestanţi, iluminaţii bibliei noi căutau să întemeieze o lume nouă a dragostei şi a înţelegerii. Nostalgia a rămas în sufletele lor de sute de ani, de la Columb pînă la cel ce a scris povestea de la *Răsărit de Eden*; şi toţi erau vrăjiţi de gîndul la „ţara fără răutate", aceea căutată de indienii vlăguiţi ai tribului Guaranis.

ŞTEFAN BERCEANU ■

MARIN SORESCU

Peisaj marin

Cînd marea
Li se pare că e liniștită
Ca un asfalt,
Ies balenele
Să-l stropească.

Cîntec de solstițiu

Cald ca lîngă o sobă.
Aerul fierbe cu sodă.
Fluturii joacă pe-o tobă.
Aburu-naltă o odă.

Izvoare multe cum trag de funii
Clopotul apei în dreptul lunii !
Încingă-mă riul c-o funie,
Plecat în lume, în lunie.

Plecat în lume, pornit spre poluri,
Fugind după luna ce are goluri
De aer și cade și iarăși zvicnește,
În mine lumina c-un licăr descreștе.

Ah, cerșetorul cu aureolă !
Toiag mi-l această cupolă,
A verii de care, de topit, mă reazem,
Ca bărăganul ajuns la Razelm.

Iov

Iov stătea pe grămada lui de gunoi,
Plin de bube,
Mai multe bube decît gunoi,
Dar și destul gunoi,
Că-și alesese cea mai mare grămejoară.

Și pe măsură ce el putrezea,
Creștea,
Cu cîte-un lat de palmă movila.

Se vedea de departe Iov.
Putrezind,
Plin de bube.

Lumea venea la el
Și-l întreba : ce-l doare ?
Care e buba ?
Care e buba, îngîna și Iov, năuc.

Și toți își băteau capul, își frămîntau mintea
Care mai de care,
Să-l ieculască pe bietul Iov,
Căci vedeau cît de mult suferă.
Dar se tot întrebau : care să fie buba ?

Unde e buba ?
Care e buba ?
Care să fie buba ?
Îngîna și Iov, năuc, pe grămada lui.
Buba sa era Dumnezeu.

Cîntec de-al dracului

Ce spumă sub cascadă,
Ce iarnă sub zăpadă.
Zăpadă de pe zadă,
Țineți-o să nu cadă
Că vine-o avalanșă,
C-o piatră-n ea, etanșă,
Ce viscol e la munte,
Ce apă e sub punte,

Ce ghiață e pe apă,
Ce copcă ce te scapă
Dacă te dai pe ghiață
Cu virsta ta în brațe.
Alunecă, alunecă,
Se-ntunecă, mă-ntuneci,
Tu punct din univers,
Pe care l-am și șters.

Cascadă și ce spumă !
Ce sumă mă asumă,
Ce minus și ce plus !
Scriu unu și m-am dus.

Dorința

Vezi că am niște fire albe în cap,
Smulge-mi-le mai întîi pe acelea,
Fii bun, te rog, călău.

Nu știu cum naiba mi-au ieșit
Că de altfel duc o viață destul de liniștită,
Și chiar aici pe eșafod
E atîta liniște, că nu se aude nici Pss !
Dacă m aș încorda
Aș simți frunza care se desprinde acum
De pe ram...

Nu mă bănui de cochetărie,
Călăule
Ce rost mai au acum bănuielile ?
E vorba de o impresie bună
Pe care trebuie s-o facem cu toții.
Cînd voi ajunge în cer
N-aș vrea să se creadă
Că aici pe pămînt
Se albește înainte de vreme
Că te pomenești cu capul cărunt
Așa dintr-o dată,
Nitam nisam.

Niagara

— Ce zici de murmur ?
— Ce-ai spus ?
— Ce zici de murmur ?
— Cum ?
— O șuviță de apă și cîtă gălăgie !
— Ai zis ceva ?
— Două-trei sute de metri de riu
Spînzurînd în prăpastie, ei și ?
Eu am văzut fluvii și mai mari...
Știe să-și facă reclamă...
— De ce mișți din buze ?
— Uruitoare artă !
— Ur ...ce ? nu te-aud, mai tare !
— Nu vrei să m-auzi,
Cine mă iubește, m-aude...
Șnop de izvoare, tot susurul lumii
Ferestrău de lumină
Triumful picăturii, cuibar de curcubee.
— Așa-i că nici ție nu-ți place ?
Eu cum te-aud ?

Drum forestier

Un brad, un fag,
Un mesteacăn, un paltin —
Muntele o ia la vale
Pe pirghii jupuite

Cît urc acest drum forestier,
Acest colnic desfundat,
Aceste camioane
Care transportă pădurea
Legată cu lanțuri.

Se duc în altă țară
Bîrnele care-au ținut bolta cerului,
Pragul, talpa casei, tocul ușii,
Bita ciobanului,
Păstorind limba română.

În urmă crește
Un munte de rumeguș,
Șters de prima ploaie,
Luat de primul vînt.

Un brad, un fag...
Gaterul lucrează, electric
Mii de cercuri de copac își taie venele
Doinele au hemoragie
Trecutul leșină.

Cu fiecare copac trăznit
Ne cade pe umeri
O zdreanță albastră de cer

Descîntec de fie ce-o fi

Ziua-mi intră în orbite
Ca prin stele găurite,
Prin care se vede-o zi
Și în ea un fel de-a fi :

Cînd al meu și cînd al umbrei,
Cînd al umbrei, cînd al sumbrei
De figuri ce însumi îs,
Un urcuș dat cu sacîș.

Am în mînă două site
Și în ochi două cuțite
Mă descîntă într-un ciob
Miezul nopții, fir cu bob,

Cu năut, cu linte, mei,
Moștenirea alăr mei,
Jungbiară și doi mici
Și beliră cînepe pici.

Asta e că nu-i deochi,
Cîn' mi-a dat cu lumea-n ochi ?
Văd mori, leșuri, stele verzi
Vezi că nu te vezi, vezi, vezi ?

Leacul de la răsărit,
Ala e că n-ai murit.
Leacul de la miază zi,
Ala e : fie ce-o fi.

Durata

În celula lui
ce singur și-a durat-o
fără ferestre spre lume
fără zîmbete pe pereții de lacrimi,
sufletul meu agonizează.

Culcat
pe iespedea rece și dură
a singurătății,
cu ochii deschiși
către fantome ce bîntuie
în întunericul morbid
pe care nu-l poate străpunge,
din lipsă de voință,
sufletul meu agonizează.

Nu e scăpare.
Lumină
nu vine către el, de nicăieri.
De-ar fi pe undeva
căldură,
tot n-ar putea topi indiferența lui
față de sine însuși.
Lipsit
de-al său instinct de autoconservare,
sufletul meu agonizează.

CĂTĂLIN LANDMANN ■

Nu intra !

Picior peste picior singurătatea
uită să întoarcă ceasul.

Nu intra
în încăperile cuvintelor
fără să bați la ușă,
pentru că în ele îmi arde sufletul
de care încă mi-e teamă !

VASILE SEVASTRE-GHICAN ■

Pasarea Beethoven

Să taci mereu,
Să cînți mai mult în tine,
Să simți abisuri rostogolindu-se,
Stînci căzînd în prăpastii
Și să asculți un fir de apă

Cum curge potolit în venele tale,
Să ai senzația viselor pustii
Și a înfrățirii tulnicelor cerului
Pe pămîntul sîngerat al inimii,
Dar mai bine să urli
De durerea
Coborîtă în noaptea ta
Și de durerea uraganului
Ce-ți bîntuie răscrucile sufletești,
Dezgolindu-le...

DAN BOGDAN ■

Știu vara

Știu vara cugetînd la geamul meu,
Știu lumea ei fără cuvinte.
N-aș da povestea mea pe chipul ei frumos,
Cămașă de mireasă prea cuminte.

Știu pe deasupra cui coboară cerul
Îmbujorat de vestea ce-o să vie
Doar între noi din cînd în cînd — se știe —
O pasăre măiastră mai învie.

Căci nu-mi alcătuiesc lumină lîngă trup
Și nici vîrtej de timp multicolor
Doar galbenul din mine o să treacă
Într-un căuș de palmă, călător.

ANA VÎRTEI-ARDELEAN ■

Elegie fără sfîrșit

Stînd lîngă mare, marea n-o mai vezi
ci doar corăbii dispărînd în necuprinsul ochiului
așa stînd lîngă tine, maică, lumină
care mă străluceși dar nu te văd, te presimt
în fiecare gînd al meu și-n jur e numai pază
și iubire și umbra lacrimei tale apărîndu-mă
și mă redai lumii mereu copil oricît aș îmbătrîni
maică, maică sînt copilul tău și al secolului acesta
pe care tu nu-l înțelegi de teamă că ar putea
să mă fure, să mă bîntuie cu vorbe mieroase
să mă așeze la liziera generalilor fără surîs
și tu știi și planiele interzise din care uneori
mi se face cîte un ceai ca să-l beau
pentru salvarea sufletului meu și mă știi
că vin acasă și vorbesc cu înșelăciune
despre fericire și plîngi și plîngi și atunci
mă vindec și mi se curăță fața de cenușă
și adorm respirînd primăverile tale
pe care le păstrezi pentru veșnica mea copilărie.

PAVEL PEREȘ ■

Iertîe

Pentru că timpul
nu mai încape
în clepsidră
Pentru că nisipul
pare să fie bolnav
de-atîta inerție

Iată, o posibilă
materie primă
pentru veșnicie,

ar putea fi
chiar sufletul meu.

CHIRIAC SAMOILĂ BÎRLAD ■

Condurul

De multe ori trec pe lîngă mine, fără să mă văd,
mă uit în sus, mă uit în zare, mă-ntreb unde-oi mai fi,
strig cu voce tare, poate m-oi auzi,
m-a furat vreo apă, m-a dizolvat vreun prăpăd ?

Pe pămînt, pe stradă, nici o urmă de pași
nici un semn care s-arate c-am fost,
c-am avut un rost, sau că n-am avut un rost,
nici o vorbă pentru cei rămași

Totuși mă presimt cutreierînd
prin izvoare albe ca niște cămăși de poplin,
prin păsările cîntătoare care pleacă și vin,
prin frunzișuri verzi, de vînt susurînd...

Știu că sînt febră, întrebări și contur
subțiat de viață, fin, încandescent,
risipit prin lume tandru și decent.
Neliniștită caut pierdutul condur.

NOMADA VIOREANU ■

Curier literar

Daniela Moraru. Nu e nevoie să vă întrebați, neapărat în așa-zise versuri, următoarele : „Lună, lună... visătoare / Ce faci noapte, dormi tu oare ? / Sau stai trează și veghezi / Lumea să o luminezi...?“ Cu astfel de frămîntări chinuitoare, poezia, pentru dv., va fi chiar cum o și spuneți în finalul aceleiași încercări : „Ce departe ești... năucă !“ **Tina Wald.** Nu avem nimic a spune despre genul epistolar pe care îl încercați. În ceea ce privește poezioara, ea începe destul de bine : „Mai stăruie în cameră parfum / de dragoste și de sfîrșit de vară“, dar continuă cu o certă dovadă că încă nu sînteți prea stăpînă pe compunerea unei metafore : „tîrziu se rotunjea dinspre ferestre un drum“. Perseverînd într-ale uceniciei, veți vedea că nu se prea poate ca dinspre ferestre să se rotunjească un drum. **Nicolae Reavăn.** Nici un semn de poezie în versuri de acest gen : „Ești mai vesel ca niciodată / că cineva (nu vă zgîrie la urechi ?) mare a observat că trăiești...“ Astfel de observații pot face obiectul, cel mult, al unor notații de jurnal intim. **Mircea Mihai.** Sigur că da, poezia își poate permite orice, dar poetul nu. Nu-și poate permite poetul să se joace de-a cuvintele, să nu înțeleagă exact ceea ce semnifică ele. De exemplu, spuneți că „Începuse săptămîna fatidică / Deși eram singur, am rîs...“ De ce, la o adică atîtelea, să rîdeți, chiar dacă sînteți singur, de faptul că începe o săptămînă fatidică ? Cuvîntul fatidic chiar să nu mai însemne nimic ?! Sau, dacă vreți, un alt exemplu : „Mi se părea neverosimilă / Cîmpia prelungă și albă...“ Adică de ce-ar fi neverosimilă o cîmpie prelungă și albă ? **Giovanni Pellegrini (??).** Nenumărate sînt versurile ce se pot scrie sub un generos titlu ca **Bufon gîndind.** Dv. le-ați ales pe următoarele : „Luna e baricadată în spatele meu // Viața se dezbracă de sine // Noaptea — ca un far interzis // Crede despre ea ce vrea“. Dar cu astfel de versuri, mai ales cu ambiguitatea din ultimul, unde ar fi fost nevoie de o oarecare limpezire, nu veți ajunge prea repede în acel punct maxim al poeziei, unde un anume ceva se rostește limpede și clar. **Marius B.** Da, suficient de interesante cele două poeme pe care, dintr-o excesivă modestie, le considerați nesemnificative. Mai trimiteți. **Miruna M.** Divulgați-vă numele pentru poezia **Devenire** și mai trimiteți. **Deocamdată nu** pentru următorii : Chiril Enescu, Adrian Chirvăsoiu, Nicolae Mărieș, Veronica Puf, Ioan George și Marian Atha. MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ.

VICTOR NIȚA ■

Amintiri la Siliştea-Gumeşti

Masa rotundă şi scaunul lui Ilie Moromete există şi acum pe prispa casei

despre MARIN PREDA

De la Balaci, şoseaua taie drept cîmpul cale de cîţiva kilometri. Siliştea-Gumeşti (Siliştea Nouă, cum i se spune acum) se ghiceşte după verdele intens al pomilor care domină culorile pitice ale unui mozaic imens, promitător, pierdut sub orizont. Şi deodată, plictisită parcă de regularitatea înaintării, şoseaua coboară şi descrie cîteva curbe, ca şi cum ar prinde subit chef de joacă, de ironie, de subtilitate. Şi pătrunde astfel în Siliştea Gumeşti. Această toană a ei pare să fie un avertisment, o anticipaţie a spiritului care, de la Ilie Moromete încoace, s-a numit şi va continua să se numească mereu în ea.

Sintem, aşadar, în Siliştea. În acest sat unde a văzut lumina zilei, într-un august, demult, **Marin Preda**, în acest spaţiu tulburător, există în hotarul dintre literatură şi realitate, dintre ficţiune şi adevăr. E greu să le mai despărţi. Pentru că există o atît de strînsă corespondenţă între ele, pentru că într-atît îi se întrepătrund contururile, încît nu se mai ştie care dintre ele este cea adevărată. Poate nici nu mai are importanţă. Localnicii, într-un anume fel toate personajele unei cărţi fundamentale, Moromeţi cu toţii, îţi arată cu bunăvoinţă, ca într-un întins muzeu în aer liber: **aici a fost fierăria lui Iocan, acolo este casa lui Tudor Bălosu, cel cu salcîmul, acolo a stat Ţugurlan, dincolo e casa lui Parizianu...** Faptul că nu se mai miră cînd sînt întrebaţi, că s-au obişnuit atît de mult cu „străinii" iscoditori că se lasă minuţi, cu un fel de sentiment al importanţei, deloc ostentativ însă, ca şi cum aşa este foarte normal, de fotoreporteri avizi şi emoţionaţi, îţi creează impresia că literatura precumpăneşte aici asupra realităţii, că „Moromeţii" **continuă să se scrie.** Geniul lui Preda este viu, palpabil, tutelar.

De la început, sîntem confruntaţi cu reeditarea unei probleme... moromeţiene: cineva din judeţul Argeş solicită la primărie, tăierea unor plopi care mărginesc şoseaua pe o distanţă de un kilometru şi jumătate, plopi care ar sabota, prin verticalitatea lor, o reţea electrică de alimentare a sondelor. Civilizaţia petrolului cere victime şi de felul acesta! „Operaţiunea" aceasta, care mi s-a părut de atunci inutilă şi rea, n-a mai avut loc, dar ea mi-a amintit o mai veche şi tristă sacrificare: a cailor. **„Caii... au fost omoriţi cu ciomegele în cartea cooperativei, au fost daţi la porci, deoarece, după cum ni s-a spus, „consumau mult". Cu alte cuvinte nu-şi mai aveau rostul lor în lumea ţărănească, mîncau fără să muncească".** „Aşa este, confirmă Marin Negreanu, vicepreşedintele consiliului popular. **Eu am făcut parte dintre cei care au omorît caii, prin '61—62. Aveam o mie de cai! Am fărîmat o groază de căruţe. Caii, ce nu puteam să mai dăm la porci, îi duceam la puţul sec, o groapă ziditî cu cărămizi, îi stropeam cu petrol şi le dădeam foc".** Amintirea aceasta nu-i face nici o plăcere lui Marin Negreanu.

„A muncit foarte mult, singur, singur"

Dar nu asta căutam la Siliştea. Nici legendele legate de haiducul Groza, despre pădurea Frunzaru, Pîrîul Cîinelui sau despre fîntîna de la Şanca, în care s-ar fi aruncat Alexandra lui Sandu Chioveanu.

Intrăm în curte la **Ilinca**, stăm de vorbă în jurul unei mese, la umbră, pe unde cotcodăceşte o găină zăpăcită de soarele de afară. Amintiri? **„A scris el destule; el le-a ţinut mai bine minte". Ion Baltac**, bărbatul Ilincăi, aduce un teanc de cărţi din casă; citim dedicaţia pe „Cel mai iubit dintre pămînteni": **„Ilinchii şi lui Ion Baltac, din partea fratelui şi cumnatului, multă sănătate şi afecţiune. Marin Preda".** Acest **„din partea fratelui şi cumnatului"** îl aduce dintr-o dată foarte aproape pe Marin Preda, în intimitatea legăturilor cu cei apropiaţi lui. Cîteva clipe prezenţa lui aproape materială mă tulbură. Încet-încet cîteva amintiri se derulează totuşi: **„Îl luam la cîmp, la secere; nu-i plăcea, nu era de el. Îi lăsam şi lui o bucăţică şi rămînea şi cu ăia în urmă... Mama ţinea mai mult la el... Îi plăcea să citească. Citea toată noaptea. Toată copilăria lui el a-n dormit. Pleca în sate şi aducea cărţi. Adormea cu capul pe carte, perna lui asta era. Şi cînd se ducea cu oile citea... A muncit foarte mult, singur, singur". „Cînd a scris „MOROMEŢII" greşise ei ceva pe la jumătate. M-a întrebat pe mine, s-a dus acolo şi-a oprit cartea şi a modificat". „Nu spunea niciodată ce are de gînd să scrie, decît că are treabă. Merea avea treabă". „Ne scria de unde se ducea. De-aici... nu ne mai scrie. Oriunde mă vei găsi, ne scria din China, gîndul de la mama nu-l iau". „Există un Ilie Moromete, e cineva cu numele ăsta. A fost filmat de unii de la televiziune, prin '63. L-au tot sucit încoace şi-ncolo, pe el şi pe ai lui. I-am scris lui Mărin şi-a intervenit el, că nu ăla era Moromete. De la el luase numai numele". „După ce a apărut „Moromeţii", Cocoşilă s-a supărat. A venit la noi în curte: ce mi-a făcut, Ilinco, Mărin, dar-ar dracu peste ochelarii lui? Vrea să mă lege ăştia? Cînd a venit Mărin, i-am spus, el a rîs şi i-a zis că n-o să păţească nimic, da Cocoşilă tot supărat a rămas: cum, mă, de ce m-ai pus tu tocmai pe mine?".**

Ion Baltac îmi arată o poză a bătrînului Moromete — Tudor Călăraşu de fapt. Pare a fi cam din aceeaşi perioadă cu fotografia apărută pe coperta cărţii lui Florin Mugur. Pe chipul, din profil, al bătrînului, cu o anumită strălucire în privire, se citeşte inteligenţa aceea formidabilă. Ridurile obrazului par adunate într-un surîs uşor ironic, şi omul cu fruntea bombată pare să spună: **„Domnule... cu totdeauna am dus o viaţă independentă!"** Ion Baltac a citit toate cărţile lui Preda. E în stare să le povestească şi să reproducă idei, dar, pare-se, ceea mai mare atenţie o acordă corespondenţelor cu realitatea. Evident, ştie mai multe decît cititorul obişnuit. **„Petrică**, spune el despre personajul din „Cel mai iubit dintre pămînteni" **a existat, dar, şi despărţirea dintre el şi Matilda, pentru Petrini, asa a fost. Petrini este Preda. În Matilda sînt toate soţiile lui".**

Ieşim. Satul picoteşte sub soare, cerul se învolbură undeva în înalturi... Nimic neobişnuit, îmi zic, un sat ca oricare altul, dar ceva mă contrazice: nu e asa. Acesta nu e un sat, e un univers, un Macondo românesc, un spaţiu în care este concentrată istoria unei clase...

„Citea, dom'ne!"

Mă aflu în curtea Moromeţilor, invadat de scene din carte, în faţa casei mici, cu modificări neesenţiale. Iată, aceasta e prisna (ascunsă acum de o teracă de scînduri) pe care dormeau Niculae, bucuros să scape de afurisita de Bîsisică, şi Moromete, frămîntat dacă să-l lase sau nu pe Achim cu oile la Bucureşti, gîndind nu la cele şase, ci la cele patru mii de lei cu care ar scăpa şi de bancă şi de fonciire. Dincolo, în spatele uşii închise, trebuie să fi fost locul în care se înghesuiau Moromeţii în jurul mesei rotunde dimineaţa mămăliga în lapte şi ridicînd dintr-o dată din strachină un stol de linguri. Curtea nu mai are decît o potecă pe unde să intri şi să ieşi, restul e cultivat cu ardei, varză şi porumb. **„Altădată, aici era grajdul vitelor, un gard, apoi grădina cu salcîmi, unde puneam paiele şi cocenii".** Omul care ne vorbeşte e Gheorghe, fratele vitreg al lui Preda. Achim din „Moromeţii". **„Aşadar, dumneavoastră sînteţi Achim?"** îl întreb. **„Da"** şi ridică din umeri, ca şi cum asta n-are nici o importanţă. **„Eu n-am citit cartea**, se grăbeşte să adauge. Îi amintesc răspunsul său la o întrebare a lui Preda despre ce face el la Bucureşti: **„Construiesc societatea. Jumate am şi construit-o! A mai rămas jumătatea ailaltă".** Rîde. **„Mă mai întreba: „cît cîştigi tu acolo?" „1 200 la trei luni", îi răspundeam. Ce mai rîdea Mărin!"**

Oricum, amintirile sale demarează reticent, cu **„a fost greu în trecut"**, ceea ce îmi aminteşte de replica lui Ilie Barbu: **„Tovarăşi! Marin Preda a fost un prăpădit. Trăiască Partidul Comunist Român!" „Eram opt oameni în casa asta. Numai bietu tata ştia cum făcea, aveam, n-aveam, masa era masă. Dimineaţa, tata cu mama ne împărţea la muncă. Bietu Mărin se ducea cu oile. Îşi lua o carte, şi-o băga la burtă şi citea toată ziua. Citea, dom'ne! Ilinca învăţa bine, şi fratele Sale, şi eu mai citeam, da el citea altfel, de. Cînd a terminat şcoala, ce să facă bietu tata, a vîndut caii, oile... l-a dus nu ştiu unde, pe la Abrud, la o şcoală... În vacanţe, învăţa alţi copii, să facă rost de bani. Asta era treaba!" „Eu am făcut şapte ani armată. Cînd am venit, el era la Bucureşti, stătea la gazdă; îmi arăta nişte scrîieri, nu ştiu ce făcea cu ele... Şi-a ajutat părinţii pînă-n ceasu d-a murit... Cînd a venit ultima dată la mine, m-a întrebat: de ce ai vopsit tu gardul galben? Ca să fie frumos, l-am zis şi el a rîs...".**

Gheorghe are în el ceva moromeţian. Pare a privi lucrurile cu subtilă ironie, pare a nu se mărturisi decît pe jumătate. Hotărît lucru, am emoţia întîlnirii cu Ilie Moromete. Cu Marin Preda!

„El pentru carte a fost"

De la Gheorghe, trecem la **Maria Popa**, „Albaica — aceasta faţă care avea atîtea daruri" şi pe care **„mişcarea de poanteă a capului şi surisului de pe chip n-o părăsea"**. Are şaptezeci de ani, se vaită ba de una, ba de alta, dar surisul acela din tinereţe îi înfloreşte uneori chipul. Mai trist, însă. Amintirile ei sînt înceţoşate, neorînduite. N-are de unde să ştie că aceste amintiri, atît de fireşti şi într-un fel neînsemnate pentru ea, pot dobîndi în ochii altora proporţii de evenimente. **„La masă, eram toţi cu strachina cu lapte; el zicea: dă, mamă, lapte de la Bisisica... Îl găseam cu cartea-n mînă pe răzor. Se plîngea: maica mă trimite şi cu caii şi cu oile... Odată l-a apucat o ploaie, l-am găsit mototol lîngă cai. I-am dat o tunică în spate şi a luat-o înspre casă... A fost foarte cumsecade. El pentru carte a fost... Venea pe la mine: mă duc şi eu, didă, pe deal să mă plimb. Se întorcea: e, ce văzuşi? E, toate bine, didă... Mă duceam la el, la Bucureşti. Scria pînă la ora dinspre ziuă: e, acu să mă laşi să mă odihnesc... El mă iubea din cuvinte..."** N-a citit nici ea „Moromeţii", dar ştie multe din carte. **„Da, a existat fierăria... Tita, Ilinca... E adevărată cartea lui".** Cînd şi cînd chipul i se întunecă. Rămîne cîteva clipe nemişcată şi ochii ei privesc prin lentilele ochelarilor nu se ştie unde. Apoi, cu acea mişcare **„de poancă a capului"** încearcă să-şi alunge tristeţea. E ceva ce nu poate pricepe: **„cum de a putut el...?"** Şi, ca un refuz al evidenţei, ca o mîngîiere pentru cel plecat atît de neaşteptat: **„N-a cheltuit nimeni nimic cu el, decît el, din mintea lui!"**

Un chip pe poliţa eternităţii

Ce fac astăzi Moromeţii Siliştei? Unul dintre ei mai lucrează pe şantierele de construcţii din Bucureşti şi se mai întîlneşte, probabil, la „Carul cu bere". Cei mai mulţi însă ne spune primarul comunei, **Victoria Văcăruş**, au rămas în sat, la C.A.P. **„Cooperatorii de azi** — scria Marin Preda în ultimul său articol intitulat, prevestitor parcă, „Am fost iar acasă, pe meleagurile Teleormanului" — **nu mai fac agricultură ca odinioară, ei, prin cunoştinţele pe care le aplică, ligă acelaşi grîu şi acelaşi porumb de totdeauna, tind să devină un fel de tehnicieni".** Au acum case noi, **„mari, colorate violent, cu coloane pestriţe"** şi în locul **„atelajului particular"** compus din **„două roate şi-un măgar"**, îşi cumpără autoturisme. Toţi; precum acel Năstase Bosensac, au televizoare.

Dar fierăria lui Iocan nu mai există şi nici poiana în care **„se strîngeau să facă politică"**. Nu şi-au pierdut, însă, plăcerea de a discuta, deşi discuţiile lor **„sînt mai puţin gratuite, sînt chiar eficiente"**. La primărie sau în adunările lor cu caracter oficial cer spaţiu şcolar, grădiniţă cu orar prelungit, autobuze pentru a ajunge mai uşor în sat repede la oraş, aspersoare pentru grădini etc. Şi totuşi, duminica, după ce îşi fac curat la poartă, ca pe vremuri, prilej de a vedea ce mai face unul şi altul şi de a mai schimba o vorbă cu cineva, de a-şi semnala prezenţa în acest **fel de viaţă** a satului, se string grupuri-grupuri în jurul statuii din centru, tutelaţi de spiritul celui al cărui cap modelat din humă îi încîntă şi îi domină de undeva din neuitata fierărie a lui Iocan: **„Din Moromete cunoscut de ceilalţi rămase doar capul lui de humă arsă făcut odată de Din Vasilescu şi care acum privea însingurat de pe poliţa fierăriei lui Iocan la adunările care încă mai avea loc în poiană"...**

Ies din Siliştea, din acest spaţiu tulburător, cu copleşitoarea senzaţie că chipul lui Marin Preda mă priveşte de pe poliţa eternităţii...

GHEORGHE FILIP ■

Revistele şcolare, o înflorire peste vremuri a unor vocaţii pentru cultură, în condiţiile socialismului

Lîngă Moroieni, la patru kilometri-n sus pe Ialomiţa, s-au reintîlnit şi în anul acesta vreo două sute de redactori ai revistelor şcolare din toată ţara, în a unsprezecea ediţie a unei tabere consacrate în timp şi ca un mod de răsplată, dar şi ca un prilej de perfecţionare continuă a îndeletnicirii lor. Şi am alergat spre întîlnirea cu ei oarecum cu teama că vom ajunge în Munţii Leaota prea tîrziu. Dar am ajuns la timp, totuşi. Erau toţi acolo, înimoşi, exuberanţi, neîncrezători în zvonuri de rînd, convinşi că treburile lor au o însemnătate peste care nu se poate trece uşor, din fuga condeiului.

Într-o încăpere pecetluită sub cuvîntul **redacţie**, în jurul unei mese acoperite cu cîteva zeci de reviste şcolare din tot atîtea licee, le-am dat cuvîntul pe rînd, în chestiuni la ordinea zilei, privindu-i nemijlocit şi, cu toate că nu ne-am fi aşteptat, ne-am trezit faţă în faţă cu o adolescenţă călărind sigură bidiviul ei, ca o inimă mare pulsînd în pieptul unei păsări fiarve, neînduplecată în tocmeala asupra ţelurilor ei limpezi şi mărturisite clar.

Dorin Buţiu, Liceul „Dr. Ioan Meşotă" din Braşov, revista **Licăriri**: „Noi am debutat în 1966, cu un număr bătut la maşină. Acum am ajuns la 1 000 exemplare tipărite în condiţii grafice pe care noi le considerăm fericite. Din păcate în ultima vreme ni se spune că apariţia ei în continuare ar fi îndoielnică, datorită lipsei de hîrtie şi, totodată, datorită lipsei de spaţiu tipografic. Dar noi vrem să trăiască revista aceasta, ea fiind o legătură temeinică între generaţiile ce s-au ticol în **România liberă**. În semn de omagiu. l-am reprodus articolul. tulburător pentru noi, în revista liceului, ca să-l mai citească o dată şi cei ce nu prea o au la inimă...".

Marilena Dinuţ, Liceul „Emanoil Gojdu" din Oradea, revista **Ţara viselor noastre**: „Noi credem că formatul şi profilul grafic la care am ajuns sînt numai potrivite pentru ceea ce ţinem noi. De ce să le schimbăm? Şi am constatat că nu ne citim numai noi între noi, dimpotrivă, ne citesc şi absolvenţii din anii trecuţi ai liceului. acum studenţi sau meseriaşi destoinici. Şi asta chiar ne bucură. Şi noi întîmpinăm dificultăţi, şi în tipografie şi peste tot, dar ne vom ridica peste ele... Noi nu credem totdeauna în temeinicia lor... (Fiind nemaipomenit fierul acestor adolescenţi, puterea lor de a ghici de departe minciuna... — n.n.) Acum vrem să abordăm cu mai mult curaj interviul cu personalităţi de seamă, ancheta la obiect, cu ţeluri limpezi..."

Mihaela Albu, Liceul „Nicolae Bălcescu" din Craiova, revista **Licăriri**: „Acceptăm articole de la orice altă revistă şcolară. Oricare dintre elevii noştri lansează o idee interesantă, noi sîntem receptivi, noi vrem să deschidem tuturor foile noastre. Ultimul nostru supliment de matematică şi fizică a făcut furori... (Înfăţişîndu-se ca un tratat în toată puterea cuvîntului... — n.n.) Păcat că a fost xeroxat în exemplare foarte puţine... Hîrtia de xerox fiind foarte scumpă..."

Liviu Ion, Liceul „Nicolae Bălcescu" din Bucureşti, revista **Adolescenţa**: „Dacă se pune problema hîrtiei noi am prefera apare revista **Spaţii**, la Liceul „Nicolae Bălcescu", şi obligat, evident, să se refere la contextul recentei sale aterizări: „E: mai cred că năvala profesorilor în spaţiul publicistic al revistelor şcolare nu poate fi decît de rău augur... Priviţi, avem în faţă un număr ale revistei **Adolescenţa**, semnificativ din acest punct de vedere..."

Adrian Ilie, acelaşi liceu, aceeaşi revistă, revine: „Nu împărtăşesc acest punct de vedere. Este vorba despre un număr festiv, dedicat împlinirii unui anume număr de ani de existenţă a liceului nostru. În aceste condiţii, era cît se poate de normal ca evocările să ocupe un spaţiu preponderent..."

Nicolae Popescu, acelaşi liceu, aceeaşi revistă, revine, la rîndul lui: „De acord, însă uite, profesorii nu evocă nimic, ei se ocupă de ceea ce cred ei că trebuie să se ocupe..."

Şi aici s-a încheiat o primă etapă a popasului nostru în tabăra redactorilor de reviste şcolare **Căprioara**, din vecinătatea Moroienilor Dîmboviţei. În a doua instanţă, dacă s-a ivit în atenţie şi rostul profesorilor, am dat cuvîntul profesorilor.

Timotei Enăchescu, Liceul „Al. Papiu Ilarian" din Tîrgu Mureş, coordonator al revistei **Generaţii**: „A edita o revistă şcolară înseamnă a perpetua o mare şi generoasă tradiţie a şcolii româneşti. Într-o anume măsură, ele suplinesc astăzi şi rolul amiarelor liceale de altădată. Alcătuirea ei presupune o muncă de o rară noblеţe şi cred că datoria noastră rămîne şi aceea de a milita întru temeinicia ei şi nicidecum întru descalificarea ei. Îmi amintesc şi azi, cu emoţie, că la Cluj, în cu obstacole. Ni se propune mai nou să se întoarcem la xerox. Tiparul, însă, înainte de toate, înseamnă prestanţă şi cred că nu ar fi pedagogic să-i aşezăm pe copii înaintea unei alternative meschine. Apoi xeroxarea în sine este mai scumpă decît tiparul, presupune şi o cheltuială dublă de hîrtie şi hîrtia aceasta, la rîndul ei, este mult mai scumpă decît hîrtia obişnuită, fiind articol dirijat, de import. Şi atunci, unde ar fi economia?"

Petre Isachie, Liceul „Lucreţiu Pătrăşcanu" din Bacău, coordonator al revistei **Gaudeamus**: „Despre tradiţiile noastre îmi permit să spun doar atît: în revista şcolară **Gaudeamus** a debutat George Bacovia... Nu încape nici o îndoială că o revistă şcolară reprezintă un antidot optim al carenţelor din educaţia umanistă şi estetică a elevilor, în condiţiile cînd s-au redus la minimum orele de profil. Este trist dar adevărat că tocmai cei ce ar trebui să ne îndrume şi să ne impulsioneze, de fapt, îşi trosesc timpul în a pune la punct o veritabilă tehnică a tergiversării iniţiativelor noastre. Cu această tehnică, uneori şlefuită pînă la perfecţiune, trebuie să ne luptăm, cu speranţă..."

Şi dacă acesta a fost ultimul cuvînt rostit în întîlnirea provocată de noi în nordul judeţului Dîmboviţa, prin bunăvoinţa directorului taberei **Căprioara**, profesorul **Ion Ivan**, am răsfoit în rîndul nostru, cu multă speranţă, ediţia din anul trecut a revistei la întocmirea căreia concură tradiţional toţi redactorii reuniţi acolo. Şi speranţa noastră şi-a aflat repede îndreptăţirea. Un frontispiciu aerat şi un generic simplu şi cald, ca un drumeţ care vine de departe. **Foaie pentru minte, inimă şi literatură.** Cu alte cuvinte, de ce să mai inventezi lucruri care s-au mai inventat şi, pe deasupra, sună şi foarte bine? Articolul de fond nu are titlul crispat şi înlănţuit peste mîna unor cuvinte de toată ziua, dimpotrivă, se desfăşoară cît se poate de normal: **Privind înainte**, şi îl

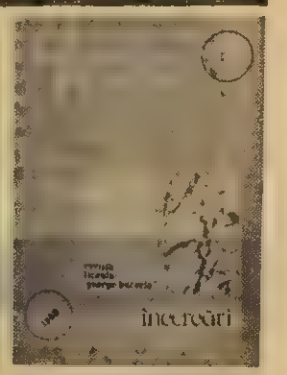

perindat şi se perindă prin Liceul „Dr. Ioan Meşotă". Şi dacă lipseşte hîrtia, ne angajăm să predăm unde trebuie de două ori mai multe deşeuri de hîrtie decît cantitatea necesară reapariţiei ei. (Dealtfel, am aflat că toate licoale care editează reviste, prin deşeurile predate, compensează mai mult decît la paritate modesta lor cheltuială de hîrtie dedicată acestui scop. — n.n.) Iar în ceea ce priveşte spaţiul tipografic am fost minţiţi, fără doar şi poate. Noi însine am stat de vorbă cu ingineri tipografici şi aşa am aflat că tipografii ei s-au plictisit să tipărească mereu tot felul de etichete şi ambalaje, că aceste etichete şi ambalaje oricum nu acoperă capacitatea tipografiei şi că revista noastră au tipărit-o întotdeauna cu o mare bucurie..."

Elica Drăghici, Liceul „Gheorghe Lazăr" din Bucureşti, revista **Speranţe**: „Noi nu avem mari necazuri în privinţa apariţiei revistei. (Probabil şi numele liceului sună altfel în anume urechi, probabil şi cuvîntul unora dintre părinţii elevilor acestui liceu cîntăreşte altfel în împrejurările date. — n.n.) Cu atît mai mult cu cît ne îndrumă profesorul Tudor Opriş, un om care s-a dedicat integral cauzei noastre. Însă cred că şi cenaclul liceului, **Săgetătorul**, ridicat nu demult la rangul de cenaclu municipal al elevilor din Bucureşti, ar merita foaia lui. Deocamdată, mîzul fierbinte al dezbaterilor lui se concentrează într-o ţiţuică meschină, multiplicată în şapirograf".

Andreea Voineagu, Liceul nr. 6 din Bucureşti, revista **2000**: „Uneori ni se cere să acordăm un spaţiu mai mare unor probleme social-politice cu care oricum ne vom întîlni, mai tîrziu. Şi asta în detrimentul preocupărilor noastre de zi cu zi, mai modeste, e drept, dar specifice şcolii. Vă mărturisesc faptul că noi am acordat acestor probleme un spaţiu pe care, omeneşte vorbind, l-am crezut sufficient. Dar ni se cere întruna mai mult..." (Într-adevăr, iată, răsfoind la întîmplare o revistă şcolară, ne cade curînd sub priviri şi un titlu de genul titlurilor paspartu, dintr-un gen de presă care nu mai lasă nimănui vreo speranţă: **Bilanţ şi perspectivă**. Original, nu? De unde vor fi învăţat copiii această seducătoare îmbinare de vorbe? — n.n.).

Gabriela Ioniţă, Liceul industrial nr. 16 din Bucureşti, revista **Litere**: „Liceul nostru este profilat pe poligrafie şi tehnică cinematografică şi, vă daţi seama, nu prea avem probleme cînd tipărim revista... (Ne-am dat seama, bineînţeles, revista fiind tipărită în condiţii ireproşabile, pe hîrtie cretată. — n.n.) Eu dealtfel nici nu cred că un liceu profilat pe poligrafie poate ajunge în situaţia să nu-şi mai tipărească revista..."

Ingrid Vunvulea, Liceul „Zinca Golescu" din Piteşti, revista **Sinziana**: „Ultimul număr al revistei noastre nici măcar nu ar mai fi apărut dacă publicistul Eugen Florescu nu ne-ar fi dedicat un ar- o hîrtie mai proastă, în favoarea unui număr mai mare de pagini. Calitatea primordială a unei reviste, fie ea şcolară, fie neşcolară, rămîne substanţa. Şi substanţa nu se poate realiza niciodată pe un număr derizoriu de pagini. Noi vrem să ne citim şi, citindu-ne, să ne cunoaştem între noi, să ştim ce vrea fiecare. Nu ştiu care sînt scopurile presei în general, dar cred că acesta trebuie să fie unul din scopurile ei speciale. La ce ajută hîrtia cretată cînd se cheltuie în întreprinderi demonstrative sau festiviste?"

Adrian Ilie, acelaşi liceu, aceeaşi revistă: „Mă raliez şi eu opiniei exprimate de Elica Drăghici, şi anume opiniei că cenaclul municipal al elevilor din Bucureşti, **Săgetătorul**, ar merita o foaie mai pu,in oribilă decît cea care-l reprezintă astăzi..."

Nicolae Popescu, transferat recent de la Liceul „Zola Kosmodemianskaia", unde anii studenţiei, ni se indicau ca bibliografie obligatorie articole apărute în revista liceului din Tîrgu Mureş, de pe băncile căruia tocmai veneam... Nu este aceasta un fapt menit să ne reţină atenţia? Cred că spre o astfel de temeinicie ar trebui să tindem..."

Augustin Stoenescu, Liceul „Zinca Golescu" din Piteşti, coordonator al revistei **Sinziana**: „Este adevărat, în liceele de altădată, profesorii se amestecau aparent mai puţin în munca şi activitatea elevilor ce-şi asumau editarea unei reviste şcolare, dar nu este mai puţin adevărat că scrutau cu un ochi treaz cărările spre care se avînta relativa lor independenţă, intervenind cu corecţiile de rigoare, oportun şi discret. Astăzi, o parte importantă a timpului nostru se iroseşte în escaladarea piedicilor de tot felul, ca într-o cursă semnează Claudia Vornicu. Un interviu acordat de un mare istoric elevei Luminiţa Fasola se numeşte firesc: **Iniţiere în istorie.** Firesc sună şi titlul reportajului lui Răzvan Popescu: **Oameni şi locuri de pe valea Ialomiţei.** Cum altfel să se intituleze o pagină de versuri frumoase decît **Iambii sutieri, trohеii, sălătăreţele dactile?...** Cum altfel să se intituleze o pagină de folclor autentic şi nicidecum pretins folclor nou, fabricat, decît **Pe un picior de plai?...** Apoi puţin' umor şi o pagină plină de o vervă de la care **Urzica** ar avea ce învăţa: **Ultima oră, dar nu ultima oară...** Şi, la urma urmelor, finalul acestui seducător joc de-a presa, plin de mari promisiuni: **Dear ei sînt de vină...** Şi semnează toţi, mulţi, foarte mulţi. Dar au ei vreo vină?...

Mai purtăm în spate prejudecăţi

Adolescenţa îşi aparţine în primul rînd sieşi şi apoi viitorului

Dintr-un articol apărut într-o revistă şcolară, intitulat **Problema energiei în România**, reţinem cîteva fraze remarcabile atît prin acurateţea formulării lor, cît şi prin clarviziunea substanţei lor: „...Măsura în care o ţară poate să progreseze pe tărîmul civilizaţiei este condiţionată în bună parte de energia pe care o are la dispoziţie şi de modul în care ştie să o folosească. Ceea ce interesează azi în cel mai înalt grad un stat, nu este doar găsirea şi utilizarea mijloacelor de energie, ci mai ales realizarea celei mai bune şi mai economice exploatări. Mai înainte de toate trebuie să se asigure pe cît posibil o rezervă energetică bogată, alcătuită din factori cît mai deosebiţi. Apoi, prin exploatare trebuie să se caute obţinerea unui rezultat cît mai bun cu pierderi cît mai puţine..." Şi aşa mai departe, încît aparenţa că ni se confesează un om al timpului nostru, versat în problemele timpului nostru, se impune. Şi ar mai fi de spus că, de data aceasta, aparenţa este în deplin acord cu esenţa: ni se confesează un om care nu a făcut nimic altceva decît să se subordoneze unui imperativ valabil pentru toţi cei ce ţin un condei în mînă, şi anume imperativului de a-şi aţinti slova şi gîndul şi înspre viitorime. Numele lui a fost şi poate mai este încă Gheorghe Dragu şi în vara anului 1943, cînd rîndurile de mai sus au văzut lumina tiparului în **Revista „Gh. Chiţu"** a Liceului comercial de băieţi din Craiova, era elev în clasa a 8-a. Rămîne să ne întrebăm singuri dacă în frazele lui există un sîmbure de profeţie sau nu...

Ne-a fost necesar acest succint preambul pentru a intra în miezul problemei: o revistă şcolară nu este un lux, dimpotrivă, în paginile ei germinează un principiu generator de elan anticipativ. De anticipaţii s-ar putea să ne cam fi săturat, toţi, dar elanul nu mai este încă de trebuinţă. Desigur, s-ar putea ca într-o şcoală sau alta să constatăm o oarecare distanţă între ceea ce este o revistă şcolară şi ceea ce ar putea ea să fie, dar distanţa aceasta, invariabil, sîntem datori să ne-o imputăm nouă înşine. Cînd există. Aşa ar fi drept, aşa ar fi cinstit. Pînă una, alta, convinşi parcă de adevărul că nu infailibilitatea este cea mai adecvată măsură a unui avînt omenesc, copiii ţării investesc în revistele lor un entuziasm şi o credinţă a căror amplitudine se reverberează aproape palpabil în viitor. Şi atunci de ce îngăduirea acestui superb dialog dintre adolescenţa de astăzi şi ziua de mîine devine pentru unii dintre noi o povară?

Cert este că în România de acum, spre deosebire de România profetului cu pantaloni scurţi Gheorghe Dragu, despre care a fost vorba mai sus, dreptul unei şcoli la o revistă şcolară este un bun cîştigat. Şi renunţînd la un bun cîştigat nu vom face un pas înainte. Dimpotrivă, vom face mai mulţi paşi înapoi. Obstacolele ce se mai interpun încă în calea fluenţei activităţii elevilor reuniţi şi în vara aceasta în tabăra **Căprioara** de la Moroieni, divulgate nouă în toate amănuntele şi dedesubturile lor, sînt în măsură să ne alimenteze copios bănuiala că pe filiera în cauză s-au strecurat şi cîţiva oameni lipsiţi de vocaţie pedagogică. Numai că străduinţa, mărturisită deschis sau pe ocolite, de a li se demonstra cu orice preţ elevilor că un drept dobîndit nu înseamnă nimic vădeşte mult mai mult decît o simplă carenţă a vocaţiei numite. Ea trădează şi intenţia deliberată de a se crea discrepanţe nedorite între vorbe şi fapte.

Bineînţeles, mai purtăm toţi în spate prejudecăţi multe. Dintre ele, prejudecata că apa dintr-o copaie trebuie neapărat aruncată peste gard cu copii cu tot nu este nici prima şi nici ultima. Se înrădăcinează însă în unii dintre noi, de la o vreme, o prejudecată ceva mai tulbure, şi anume prejudecata că tinereţea, dar mai cu seamă adolescenţa, ar fi nişte teritorii care ne aparţin integral şi că între hotarele lor putem face ce vrem. Putem face ce vrem, fără doar şi poate, încă nu ne opreşte nimeni de la încăpăţînarea aceasta, dar uneori poate că nu este chiar bine ce facem. Savoarea acestei prejudecăţi mai noi stă doar în faptul că este o iluzie, amară ca toate iluziile. Adolescenţa îşi aparţine în primul rînd sieşi şi apoi viitorului. Iar viitorul acesta, asupra căruia este evident şi în firea lucrurilor contestabil că vom stăpîni cu aceeaşi putere ca asupra prezentului, s-ar putea să arate întrucîtva altfel. Însă, iată, din aproape în aproape, în simplă consecvenţă logică, problemele încep să devină delicate din cale afară şi credem că cei mai [illegible] lucruri ar fi să declarăm de comun acord armistiţiu şi statu-quo... Şi în nici un caz să nu cădem în greşeala ca în trenul care alunecă spre viitor să ne urcăm copiii fără bilet... Nu viitorul va fi tras pe sfoară...

Pagină realizată de
MIHAI PELIN ■

P.S. Dezbaterea noastră pe marginea condiţiilor de apariţie a revistei şcolare rămîne deschisă.

Lumea în care trăim

Înainte și după... 114 000 de ani

...Portugalia cunoaște una din cele mai calde perioade ale ei. Canicula face ravagii. În diferite regiuni temperatura atinge 45°. Oamenii suferă cumplit.

...Landul Bavaria din R.F. Germania : grave inundații ca urmare a nesfîrșitelor ploi torențiale. Numeroase persoane au dispărut înecate.

...20 iulie. Caz ieșit din comun : în Brazilia 50 la sută din recolta de cafea a fost distrusă datorită... înghețului. În aceeași zi în Alpii francezi zăpada a blocat șoselele.

...Sute de hectare de pădure continuă să ardă în Statele Unite, Grecia și alte țări asaltate de canicula și secetă, punînd în pericol numeroase localități.

...500 000 de persoane sinistrate ca urmare a inundațiilor puternice din mai multe state indiene sînt în pericol datorită lipsei de alimente și bolilor.

Iată pe scurt un tablou desprins din buletine meteorologice. Adică starea actuală de manifestare a climei.

Dar viitorul ? Ce se prevede pentru starea viitoare a climei pe Terra ?

Problema nu este nouă. Viitorul climei planetei preocupă deopotrivă pe oamenii simpli și pe specialiști.

Preocupă pe oamenii simpli chinuiți de buletinele meteorologice și de reumatisme greu de tratat și îngrijorați de posibilitatea unor modificări ireversibile în starea climei.

Preocupă, de mulți ani, numeroși specialiști din întreaga lume interesați în deslușirea viitorului climei planetei pe care trăim. În acest sens, institute întregi cercetează, analizează, întocmesc studii pe mii de pagini, fac comparații, speculații și, evident, previziuni. Părerile sînt împărțite. Unii susțin ideea conform căreia clima Terrei tinde să se răcească, alții dimpotrivă, demonstrează teoria încălzirii globale a climei terestre.

Desigur, discuțiile acestea nu se referă la ziua de mîine sau de poimîine. Savanții se ocupă de ceea ce va fi prin... anul 10 000 sau 11 981. Se discută ipoteze privind starea climei în viitorii 40 000 sau 50 000 de ani și chiar despre felul cum va fi clima în viitorii o sută de mii de ani. O perspectivă care, în ceea ce ne privește, pe cei ce trăim în acest secol, trebuie să recunoaștem, ne lasă destul de... rece.

Dar știința își are legile ei...

Dintre ultimele ipoteze se remarcă cea a unui grup de savanți din Statele Unite care apreciază că actuala perioadă de climă caldă a pămîntului ar fi pe sfîrșite, și că se va instaura o nouă eră mai rece care va dura aproximativ 114 000 de ani. Studiul pornește de la premisa că schimbările în orbita terestră și în înclinarea axei de rotație a Pămîntului, în raport cu planul orbitei, constituie elemente fundamentale ale evoluției climei terestre. Se pune în relief constatarea că în ultimii 350 000 de ani ar fi existat doar 4 perioade interglaciare — acum 11 000, 127 000, 220 000 și 330 000 de ani — ficecare cu o durată de aproximativ zece mii de ani. Iar civilizația umană s-ar fi născut și înflorit în perioada cu climă caldă care a început acum 9 000 de ani.

Ipotezele sînt desigur ipoteze. Dar cîteva institute mai expeditive au și pus în studiu probleme ale viitoarei evoluții a vieții, ale existenței oamenilor în condițiile eventualei răciri a climei.

Viteza în studiul științific nu-i rea. Descifrarea tainelor viitorului este necesară. Omenirea n-are timp de pierdut. Evoluția climei rămîne una din problemele ce preocupă, pentru că de ea este legată soarta omului. Dar ce va fi peste 114 000 de ani nu trebuie să ne facă să uităm prezentul.

Mă gîndesc că n-ar fi rău să se înființeze mai multe institute pentru studierea posibilităților ca influențele actuale ale climei, capriciile acesteia să se facă cît mai puțin simțite în viața oamenilor care populează astăzi planeta. Milioane, zeci și sute de milioane de oameni din țările în curs de dezvoltare suferă de foame și boli ca urmare a secetei și inundațiilor. Pînă la viitorul calculat în zeci de mii de ani, să ne gîndim la seceta din Sahel, la pîrjolirea solului pe imense suprafețe în Africa, la bărbații și femeile ce suferă de foame în diferite țări din Asia și America Latină. Să nu-i uităm nici pe aceștia...

Din păcate, pentru asemenea preocupări, pentru eradicarea foametei și bolilor de pe planetă nu se găsesc bani.

Paradoxal, omenirea suferă în același timp datorită inflației, datorită existenței unor cantități prea mari de bani în circulație. Lipsesc însă banii pentru ceea ce este vital — pentru îmbunătățirea vieții celor săraci și necăjiți, a celor flămînzi, a celor bolnavi ca urmare a subnutriției, a celor care nu au acces la învățătură, la civilizație.

Bani se găsesc pentru orice. Pentru tancuri, avioane și submarine, pentru noi rachete și arme sofisticate, pentru noi baze și instalații militare. În fiecare minut se cheltuiesc 1 000 000 de dolari pentru înarmare. În schimb pentru ajutorarea țărilor slab dezvoltate, pentru sprijinirea a milioane și milioane de oameni, femei și copii, tineri și virstnici, albi, negri sau galbeni care suferă din cauza foametei și bolilor, fondurile sînt total anemice.

Ne interesează desigur soarta planetei peste 114 000 de ani. Vrem ca generațiile ce ne urmează să trăiască mai bine și mai fericite. Dar să le lăsăm o planetă mai dreaptă. Să ne ocupăm de evoluția climei în mileniile viitoare, însă să nu ignorăm prezentul.

Răcirea sau încălzirea climei în acest viitor nebulos are, fără îndoială, importanță. Totuși, să ne preocupăm de ceea ce se întîmplă cu cei ce suferă acum, astăzi, pe planeta aceasta atît de chinuită...

AL. PINTEA ■

Ochii și urechile lumii

Aniversări intime

Se împlinesc, în acest 1981, 80 de ani de cînd la New York un cronicar muzical scria : „Primul principiu al muzicii, ceea ce se numește melodie, este sacrificat de Puccini printr-o orchestrație care cu greu poate fi numită melodioasă, în larga acceptare a termenului. La fel de semnificativă ca degradarea melodică este degradarea Toscăi, a dramei pe care muzica o ilustrează..."

Se împlinesc, tot în 1981, 100 de ani de cînd la Viena, doctorul Wörz, și el, dacă nu știți cine a fost doctorul Wörz, cronicar muzical, scria : „Concertul pentru vioară al lui Ceaikovski, un ansamblu de capete de frază bătute, e barbar și respingător ; nu putem înțelege cum Filarmonica din Viena, care se vrea o apărătoare eminentă a clasicismului, și-a putut oferi sala unei muzici atît de gălăgioase și de indoielnice..."

În curînd se fac 120 de ani de cînd în „Revista celor două lumi" de la Paris se scria astfel : „Domnul Gounod trăiește nenorocirea de a admira anumite părți alterate ale ultimelor cvartete beethoveniene. Ele sînt sursa tulbure din care au apărut răii compozitori ai Germaniei moderne, acei Liszt, acei Wagner, acei Schumann, fără a-i omite pe Mendelsohn..."

Nu mai puțin de 130 de ani se vor număra de cînd, la Paris, se putea citi în cronica muzicală a unei reviste : „Sistemul muzical al lui Verdi e binecunoscut : nu a existat compozitor italian mai incapabil să producă ceea ce se numește, vulgar, o melodie. „Rigoletto" este cea mai slabă operă a lui Verdi... Lipsește melodia... Opera asta n-are nici o șansă să se mențină în repertoriu..."

Și nu mai e mult pînă la aniversarea a 150 de ani de cînd la Berlin, în 1833, se gîndea astfel, negru pe alb : „În materie de disonanțe bune să-ți jupoaie urechile, de treceri întortocheate, de modulații acide, de contorsiuni melodice sau de ritmuri dezgustătoare, Chopin este, la drept vorbind, neobosit. Tot ce poate duce la ruină are aici prioritate, producînd efectul unei bizare originalități, îndeosebi prin tonalități cu totul ciudate, poziții ale acordurilor cît mai puțin naturale și o digitație care combină cele mai mari absurdități..."

Dar nu e mai puțin adevărat că la anul vom sărbători — tot așa discret, intim, fără trufii deșarte ale inteligenței noastre, ba chiar cu sarcastică umilitate în fața eternei puteri de neînțelegere — 80 de ani de cînd Gorki a scris fraza aceea grandioasă și totuși nu prea clară, pe care — în lumina atîtor altor fraze care s-au scurs de atunci și se vor mai scurge — depinde cum o rostești : „Omul, ce mîndru sună acest cuvînt !"

Azi, 6 august, sînt, de pildă, 36 de ani de cînd au dat cu bomba atomică la Hiroshima.

RADU COSAȘU ■

Mondo umano ?

Omogenă și diversă

Dintre știrile la modă ale ultimelor zile am reținut cîteva despre moda iernii viitoare. Concluziile s-au formulat după cele patru zile în care s-au prezentat 23 de colecții și vreo trei mii de modele. Astfel, la Paris, cei — și mai ales — cele interesate (vreo 300 !) au constatat că vestita casă de modă Givenchy (fondată în 1951) a fost foarte aplaudată pentru cele trei teme ale sale : lungimea tunicii față de fusta dreaptă, bluzonul lung față de fusta plisată și rochia (sau mantoul) cu talie joasă față de fusta scurtă și încrețită. Despre modelele casei Saint-Laurent (creată în 1962) o specialistă scrie că linia lor generală ar fi : lungă la veste, extrascurtă și amplă la rochii, iar dificilul echilibru va fi ușor păstrat numai de manechine... gigantice și longilinii. La casa Paco Rabanne, în primele rînduri ale asistenței, ca și la Saint-Laurent, s-a aflat actrița Ginger Rogers, care, încîntătoare și entuziasmată, a aplaudat manșetele acordeon, mantourile pelerină și rochiile de infantă. Despre acest Rabanne — ultimul țesut în artizanatul model — ni se arată că nu prea își vinde rochiile, care sînt unicate, ci se mulțumește să le împrumute, iar adesea le oferă... muzeelor de modă sau unei prietene... scumpe. Pentru că „trăiește" din parfumuri ca și alții, dar cel puțin o spune, cum remarcă și „France Presse".

În schimb, pentru Guy Laroche, rezultă că tot ce strălucește este aur ; Philippe Venet, renumit croitor în sensul cel mai pur al termenului, îmbracă și împodobește femeile fără a căuta vreodată să le seducă nici prin spectacol, nici prin îndrăzneli gratuite ; Louis Feraud a fost, și el, foarte aplaudat pentru că, la el, totul este vesel și colosal ; invitatele au aplaudat ritmat pe fundalul unor melodii cîntate de Julio Iglesias ; pentru faimoasa Chanel (fondată în 1932 !) ideea constă în a contura imperceptibil silueta fără a-i trăda linia. Colecțiile Courèges (creată în 1961) au șansa de a fi vesele, dinamice și pline de spirit ; senzație la Roma unde cuvîntul de ordine al creatorilor este unic : „bună ziua severitate". Ajunși aici trebuie să spunem că relatările respective le-am citit cu un anume zîmbet, gîndindu-ne la mai multe lucruri. În primul rînd, e vorba de fastul acestor prezentări de colecții : în plin soare sau atmosferă superartificială, bufet somptuos, asistente mereu cam aceleași la întîlniri : fie din S.U.A., Japonia, R.F.G., Italia (Guatemala chiar) : trimiși speciali ai atîtor ziare care trebuie să fie peste tot, să vadă tot și să noteze tot. Defilarea e clasică, ritmul e același ; florile mereu aceleași, dar proaspete, șampania de același fel, iar aplauzele — în funcție de senzație. Apoi, cocteiluri oferite de X, dejunuri de Y, aperitive de Z — care e prezentul pentru colectia sa, etc., etc. În fine, punctul final, cu amănuntele de culise și de rigoare : fiecare casă a pregătit în cel mai mare secret și timp de șase luni un spectacol de 45 de minute. Dar să mai arătăm că revista „Le spectacle du monde" („Spectacolul lumii"), înființată acum vreo două decenii, se întreba, anul trecut, pe aceeași temă : de ce aceste reconstituiri istorice și aceste rochii de operă ? De ce aceste costume destinate mai curînd piețelor decît străzii ? De ce acest lux într-o țară aflată în criză ? Și amintea că această supermodă are fix 3 (trei) mii clienți în toată lumea, iar un taior valorează circa 20 000 franci, o rochie de seară 50 000. Iar casele trăiesc din altceva decît din moda unicat : seriile industriale, plus parfumurile, produsele cosmetice, articole cu licență (eșarfe, bijuterii, genți, cravate). Sînt la modă căutările și fastul mereu proaspăt, iar moda de iarnă e... omogenă sau diversă, totodată. În funcție de grîji, prețuri, posibilități care, și ele, pot fi omogene sau diverse, totodată.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Simpli antipozi

Mohorîtă, imperativă, aspră, clădită coltos în tonuri cenușii, rudimentară și malefică, născută sub zorii războaielor pentru bucuria războinicilor, care nu au uitat uneltele muncii, arta aztecă se instalează cu o rece tenacitate la antipodul artei maya, exuberantă, naivă, țanțoșă, exaltînd pofta de viață, dansul, muzica, munca voioasă și rodnică. Două culturi, una în gri și brun, în lut și lemn, și cealaltă în ceramică galbenă, în ocru și verde crud, își dau mîna și se regăsesc într-o vibrație unică în sufletele mexicanilor.

Nu știu de cé, probabil din vechea mea plăcere să mă las tîrît de propriul subiectivism, am trăit momentul aztec la Piramida Soarelui și cel maya la Xochimilco, pe canalele unde plutesc, ebrietate, cîrduri de flori.

Dar mai întîi Piramida Soarelui.

Părăsesc Mexico-ul pe o vastă autostradă, netedă și lată, cum le stă bine tuturor autostrăzilor din lume. Orașul grozav, înalt și nichelat, începe să se estompeze, coline dulci flanchează traseul și, la o cotitură, apare orașul eșecului — o aglomerare epuizantă de cocioabe înghesuite și crispate, asamblate alandala din bidoane și cartoane, cîrpite cu ce nimeni nu și-a imaginat vreodată că poate cîrpi, o imensă și stranie Golgotă a mizeriei, asaltată de prunci și bătrîni.

Trecem, în pică, pe lîngă acest slums contemporan, efemeridă a sărăciei și monument al ei. Pare o piramidă vie a disperării care anunță, ah, piramida eternă spre care se îndreaptă șuvoaiele de turiști nord-americani și chiar sud-americani...

„Orașul zeilor" — Teotihuacan — este populat, la rădăcini, de oameni scunzi și jerpeliți, mici negustori care vînd vizitatorilor sombrerouri, brelocuri, ilustrate și minuscule piramide aici, la baza Piramidei Soarelui și a Lunii...

Urc treptele celei dintîi pînă în vîrf, are doar 62 de metri înălțime, dar cînd ajung sus, parcă îmi cade cerul pe umeri, un cer fierbinte și sec care intră în relație cu peisajul fierbinte și sec al acestor temple și spații clădite pentru zei de niște muritori oarecari, dar ce muritori formidabili, îndrăzneți și tenaci, colosali în eroismul lor mut și definitiv victorios. Teotihuacan e arid, lutos, un univers misterios și rudimentar, nescutit de o anume grandoare derivată din gestul surd al unei edificări de cetate nesperată în acest deșert apăsat de mărăcini și cutreierat de reptile.

Vîntul șuieră ascuțit, sus, pe creasta piramidei, ca și acum 500 sau 1000 de ani, turiștii mișună jos ca furnicile leneșe și curioase, nimeni nu muncește pe o rază de 10 kilometri, toată lumea se minunează, se simte intimidată de gigantismul auster al acestor locuri și foarte des și supărător răzbat printre treptele și colosanele mușcate de vreme un OK ! sau chiar, vai, „HOW NICE" (ce drăguț !)...

Aparatele de fotografiat țăcăne, cele de filmat fișîie costisitor, miroase a Pall Mall, a Dior și a încă o serie de nimicuri importante care l-ar fi moleșit pe azteci atît cît nimeni nu va ști vreodată.

La antipodul acestui crepuscul de piatră — Xochimilco. O Veneție mexicană în delir, întinsă de-a lungul a 90 de kilometri de canale. Un du-te-vino de gondole ad-hoc umplute cu flori și orchestre navighează printre nuferi și stoluri de petale multicolore într-o beție a muzicii inimaginabilă. La Xochimilco îți iași mașina într-un imens parcaj, închiriezi o barcă și te lași purtat de colo pînă dincolo și înapoi, lăsîndu-te plouat de buchete, toată lumea aruncă flori dintr-o barcă în alta, trăiești un fel de salut permanent și incredibil în ritmul muzicii mexicane. Este cea mai vastă sală de concert pe care am văzut-o, cea mai stranie și parfumată întîlnire cu bucuria vieții și cel mai ieftin periplu acvatic din istoria comerțului de distracții. Probabil că aici florile cresc pe gratis, muzicanții fac muzică pe gratis, gondolierii te împing din pură plăcere, rămînind să plătești doar arta maya, uimitoarea pictură a bărcilor care se despletesc pe ape ca niște cioburi de frescă.

Ciudat. Foarte plăcut. De neuitat.

RADU BUDEANU ■

Lumea în umoare

EULENSPIEGEL — Berlin

Este cunoscută efervescența artistică a ultimilor ani în Republica Populară Chineză. Au apărut și apar mereu noi reviste literare, se scrie și se publică mult, într-o emulație fără precedent a tuturor generațiilor. Poeți de valoare, negați o vreme, au reluat condeiele, într-o nouă tinerețe. Sînt republicați cei care au fundamentat poezia modernă, cum este Wen Yiduo. Oferim în această pagină o succintă selecție de poezie modernă chineză.

WEN YIDUO (1899-1946)

Mărturisire

Mărturisesc deschis
Că nu-s poet
Deși-s mai hotărît ca piatra dalbă,
Ca verzii pini, ca marea mare, ca
Amurgul dus, de lilieci, pe aripi
Cum bine știi, îmi plac eroi și creste,
Drapelul Chinei arcuit de vînt
Și lumea crizantemelor din galben
în sus spre borul anticului
Cum bine știi mi-e hrana favorită
Numai o ceașcă de ceai verde-crud —
Dar filințează și-un alt eu în sinemi,
Fie că tu te-nfricoșezi ori nu,
Este gîndirea mea de muscă surâ
Ce bîzîie pe lesturi, uneori.

Ultima zi de toamnă

Prieten bun cu vîntul de apus
M-am înfruptat din vinuri noaptea-ntreagă
S-a dus simbria. Și, ca broderin
În boare tremur, — doar neostenit.
Tocită toamnă, schimb firesc de timp, —
Trăiți în primăvară și în vară
Durerea jumătății unui an.
Cîte cămări pe lume-or fi fiind
S-adune mari provizii pentru tine
Ca azi să fii atît de obrăznicită ?

Apa noastră

Un șanț cu apă moartă și fără de scăpare,
Pe care nici o cută nu pune vîntul viu —
Fier ruginit și cupru cocîlț aici se-aruncă

Cu apele slinoase, din voi, la fel să faceți!
Căci poate cuprul verde va deveni smaraid,
Ruginile feroase nimba-vor flori de piersic. —
Lăsați ninsoarea vremii să cadă a hermină
Cînd mucegaiul fierbe în nouri stacojii
Lăsați deci apa moartă să fermenteze verde,
Și-n ea, globule albe să iște perle noi
Iar muștele, plutinde, le vor nimicnici.
Cu apa moartă, șanțul, cu fără de scăpare
Se va mîndri că arde curat, în prospețimi,
Iar dacă or să cînte puzderia de broaște
Este firesc ca apa să-și aibă cîntul ei.

E-un șanț cu apă moartă și fără de scăpare
Și nu e locuința unei femei de cîn
Deci să lăsăm urîtul să-i locuiască încă,
Spre a ști ce lume pură va înflori din el !

Aducătorul de bir

Măria-ta, spre tine vin din zaristi,
Pe-o navă doldora de daruri scumpe,
Pînînd cu-nfiorări de bucurie,
Fără să știu că inima ta, vai,
E-un port uscat și lacom. Dar aștept
Mareele iubirii tale, ample.
Să trag la chei al navei dar de preț
Naiv, credeam că marea-i prea distrată
Și-am așteptat pînă-n căderea lunii
Așa cum se așteaptă zorii zilei
Cu disc de purpură, ce întîrzie.
Dar vechiul, sterpul vechiu mai stăruia.

Mi-am zis : nu toate visele-s frumoase
s-a rotit neîncetat
Și anotimpuri înflorind, sînt umbră
Iar eu aștept mărire să-ntrevăd
Mareele iubirii tale ample, —
Dar ele nu-s, Luminația-Ta.
Învață-mă măcar atîta :
Cum să mă-nec red, visînd, într-o mare.

ZONG BAIHUA

ZONG BAIHUA s-a născut la 1 decembrie 1897 în provincia Jiangsu. Profesor universitar, specialist în filozofie germană, pictor și poet deopotrivă. Primul volum, „Versuri pe coama norilor", a apărut în deceniul al treilea; de atunci, a dus o activitate susținută, poezia fiind înlocuită numai temporar cu studiile de filozofie și cu șevaletul.

Marea

În noaptea asta rarele de lună
Pe floarea inimii îmi strălucesc
Plantat pe țărmul mării cu ascult
Muzica sferelor neturburate
Un snop de fiori de cîmp la pieptul meu
Dă trupului parfum de vis floratec
Vis,
Vis cu lună plină. Luna
Își caută iubitul ca prin vis
Cînd eu în minte mîntuiesc natal scăldat de lună.

Zori

Lumina soarelui
Îmi spală sufletul în zori de zi
Iar luna, la nadir, din dunga bolții
Mai șovăie o clipă
Pe visul meu fragil de astă-noapte.

Buchet

Azi,
Floarea încrestată-n pomul vieții
Din scoarță mi-a alunecat la piept
Blînd, o apăs în dreptul inimii
Și în contact cu-al inimii verset
Se schimbă-ntr-un buchet de poezie.

GONG LIU

GONG LIU, născut la 7 martie 1927, în provincia Jiangsi, a participat ca student la războiul de eliberare, în calitate de jurnalist. S-a lansat după 1949, cu versuri și proză. Reunmit și ca scenarist și eseist. Volume: „Cîntec la marginea pămîntului", „În nord", „Orașul feeric", „O stradă pe graniță".

Mătasea

Ar trebui o mie de poeme
Să cînte mladierile mătăsii
O capă de mătase să agite cavalerul
Largi mînecei de mătase
să onduleze-n dansuri zeițele minune
Și China — mamă
Să-nvăluim în saluri de mătase
Să umplem toată lumea cu mătase
Pe toate străzile, stîrnind priviri
Numai mătasea ne-o admiră lumea
Uitînd de cei ce-o țesă inspirați...

Fumul din sobă

— Mamă, aș vrea să crezi
Că stînd planton pe albul piac de munte
Vede-m cum urcă fumul sobei noastre
De la bucătărie, peste sat.

— Nu fii naiv !
Poate gătea, în vale,
O gospodină-n fața cuptorului încins !

— Nu, nu mint, mamă !
Odată chiar te-am fost văzut la poartă
Privind pierdută ulița pustie.

— Se poate... Te credeam pierdut
Iar mama, vezi, tot mamă ! Te așteaptă.

— Să-ți spun drept, mamă,
Îmi place fumul sobei noastre
Căci el aduce-a liniște și-a pace !...

— O, fie deci ca el să se strecoare
printre cîrlionții părului tău clar
Și pieptul ca un braț să ți-l cuprindă
Să nu mai știi de pușcă și muniții !

— Dar , nu te speria !
Noi tinerii iubi-vom focul sobei
Căci toți avem pe undeva o mamă
Care, iubindu-ne-o, s-o apărăm !

În românește de
AL. ANDRIȚOIU ■

FENG ZHI

FENG ZHI a văzut lumina zilei în 17 septembrie 1905, în provincia Hebei. Studiază în China și Germania ; mai tîrziu va traduce clasicii germani în limba chineză. Scrie versuri de la 20 de ani, o poezie a cotidianului, într-un limbaj sobru, ingrijit.

Ca un riu

Sînt un riu
Și am curs pe lîngă tine
Fără să știu.
Tu ai lăsat să cadă
— Fără să știi —
Umbra-ți asemenea norului multicolor
Peste undele mele domoale
Din umbra frunzelor ca jadul
Ți-am creit un veșmînt :
Din umbra proaspetelor flori
Ți-am împletit coroana.
Și m-am dus, fără voie m-am dus
În marea lipsită de dragoste.
Vai, vîntul și nebunele valuri
Au rupt veșmîntul, coroana !
Acum urmez mareea
Pe nesfîrșitul pămînt ;
Dar umbra, umbra ta
Este aidoma norului sfîșiat.

Pod

„Între voi distanța e cît marea",
„De este cît oceanul
Zi și noapte aduna-voi pietre
Și voi dura un pod uriaș".
„Milioane de ani și podul nu se va ridica"
„Neobosit cără-voi acești amar de ani
Altfel zadarnic văd minunea de pe mal
Și cum crezi că voi îndura
Această prea lungă viață !"

Sacrificiu

Aidoma orgoliosei din vechime ești.
Sunetul dezirării mătăsii te desfață
Zilele mele rulou sînt de mătase
Din care smulg șuvițe, în așteptarea ta.

Aidoma orgoliosei din vechime ești.
Focurile de pe culmi ce anunță războiul te desfață.
Mocnește focul din inima mea,
Arde, vai sîngele fierbe în mine
Noapte și zi, fără odihnă.

QIAN JUNTAO

QIAN JUNTAO este originar din China de Sud — provincia Zhejiang, unde s-a născut la 5 ianuarie 1907. Toată viața și-o petrece în Shanghai, un citadin prin excelență. Este poet, pictor și muzician apreciat.

Invidie

Te invidiez, lună,
Pentru pururea ta strălucire
Deși apari fardată.

Boare

Nici nu mă ziadese să-ți ascund
Inima mea de dor tulburată
Dacă iubirea-mi nu va fi roasă
De bruma dintre oameni.
De nu va pieri sub zăpadă,
Ea va rodi,
Te va apăra și niciodată nu te va lovi.
Primăvara se va lovi în surîsul tău.
Soare vesnic.

Drum

Drum de asfalt în zbor fără aripi,
Praf din nimic, fum.
Pomii dezgoliți cu o mie de brațe
Plecîndu-mi-se slugarnic.

Stîlpi telegrafici muzicali și
Case drepte, pătrate, în colțuri
Subliniază cerul dus departe.
E liniște. Doar eu călător.

În românește de
CONSTANTIN LUPEANU ■

WILLIAM SAROYAN — Întîlniri întîmplătoare

Important în legătură cu persoanele pe care le întîlnești cînd sosești pe lume, la naștere, este faptul că sînt persoanele care **sînt**, și nu cele pe care, dacă ai fi avut vreo posibilitate de alegere, le-ai fi ales tu. Asemenea întîlniri sînt pur întîmplătoare.

Fără îndoială, fiecare dintre noi, cînd s-a aflat la o vîrstă dintre doi și doisprezece ani, i-a studiat pe acești oameni din jur și și-a pus întrebarea ce drept am să fie în vreun fel înrudiți cu ei. Tocmai cu ei, care e buricul pămîntului, justificarea a tot ce s-a întîmplat pînă atunci în istorie, suprema încununare a tuturor eforturilor pămîntești, multașteptatul specimen uman care, în sfîrșit, întruchipează desăvîrșirea. Om și supraom în același timp, numai dac-ar putea fi înțeles.

Acești oameni alcătuiesc familia mea ? Femeia asta absurdă, isterică, e mama **mea** ? Omul ăsta gălăgios, cu ochi crunți, **e tatăl meu** ? Cum pot asemenea indivizi să fie rude cu **mine** ? Probabil că pe undeva s-a produs o cumplită eroare.

Și așa și este.

Într-adevăr, îndărătul fiecărei ființe omenești care nu a împlinit încă treisprezece sau paisprezece ani, stă cîte o eroare. Și uneori eroarea nu e corectată sau, oricum, nu e **ignorată**, chiar după vîrsta de treizeci de ani. Ba, citeodată, unii oameni extraordinari resimt povara acestei erori pînă pe patul de moarte.

Aceste suflete nedumerite și îndurerate aparțin geniilor ; dar există și genii care și-au îndrăgit părinții sau chiar, dacă nu i-au respectat și nu i-au iubit, măcar s-au lăsat atît de amuzați de ei, încît pentru nimic în lume nu i-ar fi îndepărtat din calea lor.

Și aceste genii **fericite**, ca să le spunem așa, sînt adesea și cele mai autentice.

Totuși, eu numesc genii pe cei care nu pot sau nu **vor** să se elibereze de senzația **că viața i-a tîrît**, fără voia lor, într-o ridicolă și cețoasă goeală.

Impulsul, nevoia sau **dorința** de a încerca să corecteze această oribilă gafă îi împinge pe asemenea oameni să se străduiască și să născocească tot soiul de forme și de variații îmbunătățite ale nucleului originar — care e, de fapt, întregul mișmaș, întregul univers, dacă vreți, întregul sistem solar, întreaga lume, întreaga specie umană, întreaga istorie a erorilor, a eșecurilor, a nebuniei și a morții. Tot corpusul de legende, istorii, drame, religii, orașe, împreunări, zidiri, drumuri, vapoare, muzică, dans, chirurgie, tipar, hîrtie, pictură, sculptură, sau ce nume vreți să-i dați dumneavoastră, pentru că, oricare ar fi numele, acesta este materialul de care și cu care se ocupă geniul.

Acesta este materialul pe care geniul vrea să-l îndrepte, sau, ca să vorbim pe șleau, să-l corecteze.

Da, firește, această **străduință** este tot ce nc-a rămas, căci restul înseamnă chiar și mai puțin, ba chiar, după ce-ai făcut bilanțul, restul nu înseamnă nimic, restul e cenușă, pulbere și invizibilele mormane de zgură ale erorilor și irosirilor, uriașe cît întregul sistem solar.

Dar ceea ce făuresc aceste genii înseamnă foarte puțin în comparație cu potențialul originalului însuși, cu lucrurile acelea care de miliarde de ani sînt reale și la locul lor. Totuși, această străduință este singurul lucru care ne aparține, pe care l-am făcut **noi**, și după ce vom fi trecut noi, după continua noastră punere în valoare de către noi înșine, în virtutea procedeului inventat sau dăruit de natură **tuturor** lucrurilor care beneficiază de continuitate, după uimitoarea noastră adaptare la acest procedeu, după îzbutita reproducere a propriilor noastre persoane, pe parcursul a milioane de ani, în toată varietatea formelor noastre, aceste făuriri, această **artă**, realizată de nebunii noștri, de tinerii noștri dezamăgiți, de tinerele noastre furioase, de gențile noastre, de nărăvașii noștri, adeseori de fetele și de băieții noștri îngrețoșați, aceste lucruri făcute la noi în casă, sînt tot ce avem, tot ce numim cultură, civilizație, glorie păminteană.

Orice om e îndreptățit să-l ia la rost pe Dumnezeu, întrebîndu-l de ce l-a făcut atît de plin de sine și de ce i-a hărăzit o soartă atît de imputită.

Căci dacă nu i-a fost dat să-și aleagă părinții, ar fi trebuit să i se îngăduie să-și aleagă măcar oamenii cu care va avea întreaga viață de-a face, dar și acest drept i-a fost tăgăduit.

Nu-și poate alege nici părinții și nici, măcar, nu poate hotărî, de exemplu, să nu fie tîrît cu forța la armată.

2.

Orice persoană din lume are o persoană favorită, și dacă-i un om cu minte sau cu noroc, atunci persoana ăa favorită este el însuși, chiar dacă nu e conștient de acest lucru, sau este conștient dar pretinde a nu fi. Mai e cu putință să existe însă și oameni foarte agerl la minte, foarte inteligenți, foarte înțelepți în toate cele spirituale și sufletești, oameni capabili să țină piept viclenilor eului lor lăuntric, și care, pe lîngă faptul de a fi propriii lor favoriți, sau în locul acestui fapt, simt o mare înrudire psihică cu altcineva.

Ei bine, ce este un cîine ? Ei bine, un cîine e **stăpînul** lui, nu-l așa ? Și pisica, ce-l pisica ? Tot stăpînul ei. La fel și canarul. Așadar, tot omul este propriul său favorit, după cum a sugerat cu multă vreme în urmă D. H. Lawrence.

Dar cum o fi cu oamenii al căror animal de răsfăț este un șarpe boa ? La fel se întîmplă și cu ei.

Dar cum o fi cu oamenii care au un copil, sau doi, sau opt, sau doisprezece ? Cine sînt acei oameni și cine sînt copiii lor ?

Ei bine, e tot același lucru, numai că în cazul copiilor ne apropiem de ceea ce, pe parcursul experienței umane, ține de aprobarea, acceptarea, admirația unei persoane față de alta.

Se spune despre om că este cel mai aprig inamic al său sau cel mai bun prieten al său.

Tot timpul ți-e dat să auzi variantii ale acestei remarci ceea ce înseamnă că nimeni nu e perfect integrat în sine însuși, că o parte din tine se ceartă cu cealaltă, cu excepția cazurilor cînd o persoană este atît de încîntată de sine, încît totul în jur e splendid și perfect.

Dar pînă unde merge această perfecțiune ?

Persoana încîntată de sine este încîntată și de tatăl său, de mama, fratele, sora, vecinul, de întreaga specie umană în general ?

Citeodată da, pentru că unii dintre acești încîntați au o energie care se extinde și asupra tuturor celorlalți. Dar, în general, omul care are o părere foarte bună despre el însuși va găsi cusur tuturor celorlalți și întregului glob terestru cu întreaga speță umană care-l populează.

De ce ?

Mă rog, pentru că subaprecierea celorlalți îi oferă un suport pentru aprecierea și admirația față de propria sa persoană. Cînd cumpănește geniul unui mare om de știință, hotărăște că renumele acestuia este un rezultat al publicității, patronării și favoritismului, ceea ce îi permite să nu-și diminueze cu o iotă admirația față de sine însuși.

Și totuși, deși autoadmirația pare să fie un privilegiu al neghiobilor, fapt este că unul dintre lucrurile cele mai nedorite și mai inutile din lume îl constituie disprețul față de tine însuți. Cu excepția cazului cînd il practici ca să-ți amuzi prietenii, sau ca o poză, în realitate o ipostază, o superautoadmirație.

Căci dacă unui om nu-i este cu putință să se privească măcar cu simpatie, înseamnă că-i o lichea și că-i conștient de acest lucru. Și atunci are de ales între a înceta de a mai fi lichea, astfel încît să poată stabili o relație civilizată cu sine însuși și, prin urmare, cu părinții, tribul, și restul umanității, sau a înceta de a mai exista în general.

Ori una ori alta.

Nu poți fi în același timp și autentic și contrafăcut. Dar cît de amuzant se poate dovedi uneori un contrafăcut, cu condiția să nu fie, de pildă, nevastă-ta !...

În românește de
ANTOANETA RALIAN ■

Cîteva opinii privind

„Topul restaurantelor"

Prin chiar faptul că am început să publicăm cu cîtăva vreme în urmă, ceea ce am numit Topul restaurantelor, se înțelege că adresam cititorilor invitația de a-și exprima opiniile, mai cu seamă acele opinii care, printr-un spirit lucid, realist și analitic, să contribuie la clarificarea și nuanțarea criteriilor de investigație și să facă mai eficientă, civic, această inițiativă a redacției noastre.

Interesul stîrnit de Top a fost peste așteptări și de la apariția lui am primit la redacție numeroase propuneri de îmbunătățire. Unele propun criterii opuse așa încît se anulează între ele. Multe vizează o stare ideală pentru care vom milita poate ceva mai tîrziu. Altele propun renunțarea la criteriile privind dotarea localurilor sau corectarea notelor în funcție de categoria de încadrare. Multe din propuneri ne-au fost de un real folos și vom ține seama de ele.

Nu vom renunța la criteriile menite să mențină o stare de emulație în rîndul personalului și să contribuie la o cît mai bună servire a consumatorilor.

Prin corectitudinea și obiectivitatea cu care ne străduim să facem notațiile, ținînd seama și de sugestiile cititorilor considerăm că topul cuprinde în sine posibilitatea autoperfecționării.

Vom continua, așadar, Topul restaurantelor luînd în considerare acele sugestii exprimate de cititori care ni s-au părut cele mai corecte și aproape de adevăr.

Așteptăm în continuare sugestiile dumneavoastră.

În Piața Victoriei erau, pe lîngă 4 (sau 5, pentru aceștia nu am fișe) dricari, 4 restaurante și bodegi. Pornind înainte pe bulevardul 1 Mai, te întîmpinau, cu lăutari sau fără, pînă la piața 1 Mai, 4. În piață existau alte 4 (dintre care Balotă, apoi Kiseleff, apoi Ovidiu și Parcul Milea, azi Poiana). Mai departe și imbiau consumatorii nu mai puțin de 8 („La Tocmeală" și altele, dintre care una cu „artiști"), pînă în Piața 7 Noiembrie. În jurul căreia se înșiruiau 4 localuri (printre care cel al lui Bucur, unde s-a deschis, în 1949, cel dintîi restaurant de stat). Urcînd mai departe, mai găseai 5 (printre care „La doi curcani" apoi „Vișina") pînă la capătul bulevardului, flancat de alte 5 „unități", printre care cea a lui Nicu Chibrit, care (ca și altele, ca Tabacu sau Nită Stere), a fost vreme îndelungată eponimul locului, respectiv Piața Chibrit. Acestea toate funcționau nu pe vremea lui Anton Pann, („Nu poate om socoti / Nici de a le povesti / Circimele din București / Bordeiele mahalești" etc. etc.), ci în zilele noastre, de vreme ce le-a mai aducat și cel ce semnează aceste rînduri, om în viață și în activitate (salariată, se-nțelege). Totalizînd, obținem 34 (treizeci și patru) de restaurante, bodegi și grădini, mai mult sau mai puțin „scuturate". Astăzi, pe același traseu (și comoșania s-ar putea repeta oriunde în Capitală) găsim, din Piața Victoriei (sau dacă vreți, chiar din Piața Română) și pînă în Piața Grivița, 5 (cinci) unități de alimentație publică. În proporție inversă cu explozia demografică și locativă, împuținarea („Și cum vine-un constructor, / Toate cîrciumile mor" — Folclor urban contemporan) și, deci, suprasolicitarea acestora este, cred, și cauza de bază a degradării lor, mult mai dureroasă decît rezultă din ancheta „Flacării", pe care n-o socotim concludentă, și iată de ce. Cu excepția notei acordate de „inspectorul care participă la anchetă" (fost-a ea cu grilă anunțată din vreme ?), a celei acordate de șefii unității (?!) și a celei a redactorului, celelalte criterii (știm cu toții că faimoasa „condică" nu se obține decît pentru a se consemna elogii, știm cu toții, tot din presă, ce valoare au „rezolvările" rarelor sesizări etc. etc.), materialul seamănă mai mult cu un studiu centralizator decît cu o adevărată anchetă bazată pe cercetări personale, concrete și cu caracter inopinat, o anchetă ca aceea incisivă și iconoclastă cu care ne-a răsfățat, nu o dată, „Flacăra".

Am propune o nouă testare, avînd la bază cîteva criterii strict obiective, constatabile la cronometru : 1. Timpul scurs de la așezarea la masă pînă la preluarea comenzii ; 2. Timpul scurs pînă la servirea acesteia ; 3. Timpul scurs de cînd farfuriile au rămas goale și pînă au fost strînse (chestiune suplimentară : am chemat eu ospătarul, sau a observat singur) ; 4. Timpul scurs de la cererea notei de plată pînă la prezentarea ei. Pe această bază s-ar putea clădi și codifica altele cîteva : dacă, intrînd într-un local aglomerat (și care nu e ?), cele 2 sau 3 mese libere sînt curate sau mai poartă încă pe ele veselа nestrînsă a celor care le-au părăsit ; dacă îndelunga zăbavă nu degradează produsul servit (într-o lungă excursie făcută în țară, n-am izbutit să obțin la micul dejun apă fierbinte pentru ceai, căci în ceainicul de aloaca, aceasta se răcea pe teleheа, așteptîndu-l pe ospătar ; idem fripturile, ciorba etc.) ; dacă ospătarul e informat de ce se întîmplă în bucătărie : **Client** : Cum vine asta „escaloo à la Zingara, specialitatea bucătarului-șef" ? **Osp.** : Nu știu (sau, în cel mai bun caz : Mă duc să întreb) ; **Cl.** : Cu ce sînt clătitele ? **Osp.** : Nu știu (se duce și se întoarce) Cu dulceață ? **Cl.** : Cu ce fel de dulceață ? **Osp.** : Nu știu, mă duc să întreb ; **Ospătar** (după o lungă așteptare) : Ardeii umpluți s-au terminat — etc. etc.). La aceștea s-ar impune cercetarea **constantei** : dacă o dată, o singură dată (și tocmai cînd invitasem doi oaspeți parizieni, la Capșa să zicem) saramura de crap nu avea nici un gust, acel local s-a cam clătinat în vîrful toiului. Și apoi, dacă există un criteriu unic și universal, funcționînd încă de la uși : întîmpinarea clientului, care trebuie făcută cu aceeași amabilitate de gazdă bucuroasă de oaspeți în localurile de toate categoriile, de la un anume nivel în sus sistemul de referințe s-ar cuveni cumva nuanțat : o sticlă de vin destupată între genunchi sau cu dopul băgat înăuntru („Dacă nu voia să iasă !...") comanda luată din mers, mă supără mai puțin la „Trei ochi sub piapomă" decît la un restaurant cu pretenții. E de la sine înțeles că „murdăria de la bucătărie", sau ospătarul neras, sau fumînd în salon, sau altele asemenea, nu sînt note ce participă la medie, ci înmulțitor zero, descalificînd fără drept de apel localul cu pricina.

Un conducător auto, pentru cea mai mică abatere, e amendat ; pentru una mai gravă, i se ridică permisul. De ce nu li s-ar „ridica permisul" (cu, firește, reexaminare) și unor bucătari, ospătari și șefi de unitate care fac meseria de ris ?

RADU ALBALA

Luînd o bună inițiativă, revista FLACĂRA, face de cîteva săptămîni un top al restaurantelor din Capitală. Iată că revista FLACĂRA inițiază o acțiune utilă, lăudabilă, încercînd și, după părerea mea, reușind să dea o mînă de ajutor lucrătorilor din comerț, din alimentația publică, contribuind alături de aceștia la bătălia pentru o nouă calitate a deservirii și serviciilor. Că acest lucru ar fi trebuit să-l fi făcut gazeta Comerțul Socialist, e un aspect. Un altul s-ar lega, după opinia mea, de modul în care este întocmit topul publicat de revista FLACĂRA. Acesta, după criteriile de care ține seama, reușește să creeze o imagine a activității unei unități de alimentație publică, dar o face, nu e numai o părere personală, într-o manieră incompletă, nereflectînd ansamblul situației. Avînd o bogată experiență în acest domeniu, conducerea întreprinderii noastre ar sugera redacției ca topul

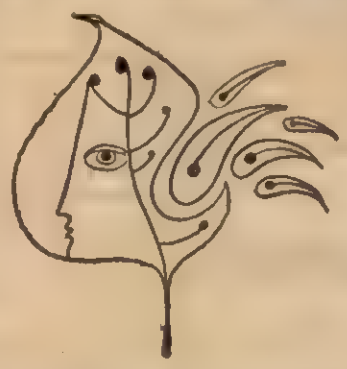

să țină cont și de alte criterii capabile să oglindească mai exact datele respectivei activități. N-ar trebui să lipsească categoria de clasificare a unităților (e greu să compari, de pildă, restaurantul „Dorobanți", o adevărată uzină de mîncare, peste 500 locuri, remiză 12%, unitate specială etc., cu „Pescarul", „Trocadero", „Rapsodia" etc. unități mai mici, cu un volum mai redus de activitate), gradul de dotare, gradul de calificare a personalului (limbi străine), de dificultate a preparatelor și de pretenții ale clientului, ținuta localului și a personalului, volumul și realizările (rentabilitatea) planului economic, varietatea sortimentală a produselor etc.

Față de această situație, v-am ruga, tovarășe redactor șef, să dispuneți ca topul revistei FLACĂRA să fie completat cu criteriile menționate, în așa fel încît acesta să reflecte cît mai adevărat modul în care se muncește în unitățile de alimentație publică din Capitală. Procedînd așa, topul ar fi cu adevărat o oglindă a acestei activități, refuzîndu-și orice subiectivism și evitînd anumite interpretări.

Cu stimă și mulțumiri,

CORNEL STEGARU,
director comercial la C.H.R. Ambasador

Un „top" al restaurantelor bucureștene este binevenit. Criteriile acordării notelor pot fi stabilite oricum, dar importantă mi se pare satisfacția consumatorului. Pătimașii în ale gastronomiei s'nt dispuși să meargă la „Capșa" pentru un șalău „bonne femme", la „Athenée Palace" pentru un șnițel vienez, la „Berlin" pentru o salată specialitatea casei sau în altă parte pentru un „Chateaubriant" pe care nu-l găsesc în altă parte. Să nu uităm că bucureștenii sînt mai amatori de restaurante iar, în timpul verii, de grădini răcoroase, cu fripturi, cu mici condimentați și cu bateriі la gheață... Dar în Capitală vin zilnic mii de provinciali, cu treburi sau în trecere, care se văd nevoiți să apeleze la serviciile restaurantelor. Unii sînt curioși să vadă cum mănîncă bucureștenii, alții caută, cu nostalgie, bucatele cu care s-au obișnuit acasă. Așadar, mai multe unități cu specific regional, cu „tochituri" și sărmăluțe moldovenești, cu „pavanaș" și „plăcinte pe lespede", ca-n Ardeal.

Într-un restaurant contează, desigur, ambianța. Mi s-a întîmplat, cîndva, să dau peste un ospătar grăbit și repezit... Ce folos că peștele era bine gătit, că friptura era fragedă ; am mîncat cu noduri, simțind în ceafă privirea neprietenoasă a celui care mă servise.

Vinul „se vorbește". Deci, gălăgia, muzica zgomotoasă nu plac românului. Poate din această pricină stau, uneori, seara, să ascult muzica discretă de la „Athenée"... În afara reuniunilor de dans, aș desființa microfoane, difuzoare, stații, în localurile publice.

Să respectăm, așadar, tradiția vestitelor localuri bucureștene.

MIHAI CRIȘAN

Ideea unui top al restaurantelor ar putea fi mai mult decît excelentă cu condiția ca împricinații — adică cadre care asigură direct funcționarea unităților de alimentație publică (parcă așa se numesc în limbajul specialiștilor din comerț) — să dovedească același interes pe care îl manifestă participanții la o competiție. Pînă atunci „Topul restaurantelor" rămîne numai ca o inițiativă foarte bună de nota... 10.

În ceea ce privește sistemul sau criteriile de notare mi se pare suficient de bun. Desigur, pot fi găsite și alte elemente care să fie luate în considerație cum ar fi : specialitatea casei, meniurile fixe și cele de sezon, organizarea de ansambluri a sălilor de masă, a serviciului, operativitatea rezolvării sesizărilor întemeiate și a propunerilor judicioase etc. Așa că sistemul de notare folosit poate fi totuși apreciat de nota 9.50.

Faptul că topul cuprinde restaurante de categorii diferite (lux, I, a II-a) este indiscutabil excelent. Încadrarea acestor localuri în diferite categorii (unele discutabile) ține seama de condițiile oferite de spațiu, de locul în care este plasat, de utilele etc, de elementele care sînt notate la top privesc igiena, calitatea serviciului, corectitudinea sînt deci indicatori obligatorii care trebuie și pot fi îndepliniți de oricare restaurant, indiferent de categorie. Așadar putem aprecia această calitate a topului cu 10.

După calculatorul proprietate personală, cu aceste note „Topul restaurantelor" obține — după aprecierea mea — media 9,83.

Deci, să persevereze și să se perfecteze.

P. P. NAȘU

Dacă mă gîndesc bine, la ora actuală este hazardant să întocmești un **top al restaurantelor**. Inițiativa revistei Flacăra, vine prea devreme, sau prea tîrziu. Cine își aminteste de restaurantele Bucureștiului de-acum 4 decenii, mă va înțelege. Să intri la **Capșa** și să te miri că este curat, mi se pare de-a dreptul ridicol. Nu vă mirați, dragi cititori dar a fi curat, a străluci într-un restaurant mi se pare la fel de normal ca și prezența roților la un vehicul. Mergînd pe linia aceasta urmează să ne emotioneze faptul că vedem o oglindă curată într-o frizerie, sau că doctorul are halatul imaculat. Restaurantele trebuie să primească note pentru diversificarea produselor, pentru calitatea bucatelor, pentru inventivitate. Sîntem în plină vară, deci abundență de legume. Mergeți la oricare restaurant, de nota 10 9 sau 8, și cereți o salată sau mai precis întrebați cîte feluri de salate au ? Veți vedea că numărul lor este limitat, cu toate că salatele nu sînt produse pămîntești... Personal aș dori la un restaurant cu pretenții, să mi se ofere, la ora actuală, peste patruzeci de sorturi de salate. Cereți o salată de rădăcinoase și veți vedea cum cheinerul, așa continui să le zic eu, se va uita cruciș la dumneavoastră. Unde sînt vinurile casei ? Povestea că nu se găsesc, pentru restaurante, rămîne poveste. Doresc să existe **vinul casei, adevărat,** la fiecare restaurant iar acest produs să se găsească tot anul : să știe bucureșteanul că la **Ambasador** poate bea un pahar de Nicorești, la **Capșa** de Cotnari și exemplele pot continua. Cîte sortimente de bere vi se oferă la ora actuală într-un mare restaurant ? Din această cauză nimeni nu mai întreabă ce bere este ? Cereți 80 de grame de cașcaval și 30 de grame de unt și vă veți ridica cheinerul în can. „Noi nu vindem decît cu portia", va veni ca o lovitură de trăsnet, răspunsul cheinerului. Am văzut în Topul restaurantelor că notele le pune și opinia publică. Vă rog să mă lămuriți ce e aia opinie publică în materie de restaurante și apoi stăm de vorbă. Eu sînt pentru sistarea acestui top, dar dacă el va continua, apoi notele să le acorde o echipă compusă din : 2 cheineri, eventual, din alt oraș, ziaristul, niște consumatori găsiți atunci în restaurant și poate un bucătar.

ION GORUN

În calitate de cunoscut amator de artă culinară (cînd gurmand, cînd moderat, în funcție de perioadele dietoterapice), frecventez intensiv stabilimentele care, rareori, mai practică „arta". De aceea, m-am bucurat enorm la văzul noii rubrici. La un moment dat însă, utilitatea topului mi s-a părut incertă (în formula actuală).

Totdeauna am apreciat valoarea unei locante prin examinarea atentă (vizual, olfactiv și gustativ) a bucatelor consumate, și nicidecum prin investigarea instalațiilor igienice sau tehno-alimentare, care-i treaba serviciilor sanitare.

„Comportamentul" echipelor de deservire ? Poți fi servit foarte corect, iar ciorba să ți se sleiască în gură. Numai o atmosferă îmbietoare și zîmbetul cald al ospărătului sînt în stare a înfierbînta musacaua de pe masă. Cheinerul care nu-i entuziasmat de ceea ce-ți oferă, precis are ceva de spus. Dar limba se prepară în sos tomat, și nu poate vorbi.

Opiniile din jurnalul de reclamații ? Aleatorii ! Multe, scrise din complezență. Altele, elaborate în stare de stress (după o chiftea confecționată din carne aproximativă). Notele șefilor de unitate : subiective (100%). Nici rezultatele economice nu reprezintă un criteriu de notare. Dacă se cîștigă în exces, clientul plătește !

După mine, altfel ar trebui organizat topul. Mai întîi prin cercetarea restaurantelor populare, și-abia apoi a celor de la etapele superioare. Nu de către inspectori și delegați, ci de reporteri-consumatori, cu înclinații gastronomice afectiv-detectiviste.

Iar notele s-ar cuveni acordate, în primul rînd, pentru calitatea mîncărurilor servite, apte să individualizeze unitatea respectivă (și astăzi duc dorul unor vinete înăbușite, imambaialdi, cum se găseau numai la „Ambasador", a unor ciorbe de burtă memorabile, ca la „Odobești", sau a unor preparate din pește ca-n Deltă, cîndva „Delta Dunării"), și, în al doilea rînd, pentru căldura umană a celor ce-ți aduc merindea.

Deci, propun continuarea topului. Cu ameliorările de rigoare. Oricînd poate deveni literatură. Dramatică sau... umoristică.

VLAD MUȘATESCU

Am urmărit cu un firesc interes top-ul restaurantelor din „Flacăra". Adolescent fiind am cunoscut vestitele „crișme" și „bodegi" (apropo, de ce a dispărut această titulatură ?) — mai puțin restaurante ale Iașului. La „Lupu Fleică" servea o babă cu un singur dinte încîns totdeauna cu o pestelcă albă. „Ce serviți cu fași matale aici ?" o întrebam noi. „Sînt pico'o, maică", ne răspundea baba. Iar Lupu Fleică ne întreba ' „cum doresc boierii, în salon sau la grădiniță" (Nouă, boierilor, nu ne crescuseră încă mustățile). Și dacă pofteam la grădină, baba ne aducea în salonul de 8 metri pătrați... grădinița : un ficus într-un ciubăr de lemn. Aici, pe hîrtie albă de maculatură, scriau versuri și epigrame Teodoreni, Codreanu, Topîrceanu, Demostene Botez... Și dincolo de frînturi și vinuri găseai din plin... **atmosfera.** O anume **ambianță plăcută,** cu o bună-cuviință neostentativă și cu sare nu numai în solnițe ci și în hazul personalului. Cît greu pot identifica astăzi specificul unui local, personalitatea sa în afara unor cusururi evazi generale : gălăgie, discuții la un înalt diapazon, persoane aflate în brațele lui Bachus și care nu sînt invitate la culcare (recent la „Podgoria" am asistat la asemenea scene). Servirea ? din păcate — parcă mai ales **personalul tînăr** dă dovadă de aroganță, suficiență și obrăznicie. Consumatorului i se trîntește o halbă cu bere pe masă, cu aerul că trebuie să fie mulțumit că nu i s-a turnat în cap („Majesticul" e un exemplu). Omul, cred, vine la local nu ca să se ghiftuiască, nici ca să se amețească ci ca să se simtă bine. De ce s-a renunțat la servitul vinului la pahar ? Cine vrea un șpriț e obligat să consume o sticlă întreagă !!! Deci localul trebuie să fie o oază de deconectare — și de cîte ori nu plecăm după „plată" cu „nervii în ploneze".

Aș mai adăuga localurilor citate cîteva nume ce merită a fi luate în considerație într-un top și pe care le amintesc cu plăcere : „Boema", „Grădinița", „Pensiunea Bulevard".

Cred că topul „Flacărei" a fost foarte util în sine chiar dacă notele nu au ținut seama de specificitatea, grupa calitativă; comportarea personalului, decorarea sălilor, a meselor, ambianța respectivului local. Notațiile, de asemenea, se îndreptau a fi făcute concret de factorul cel mai interesat : consumatorul și cronicarul gastronomic de specialitate sau ad-hoc, celelalte notații mi se par deocamdată cam subiective și artificioase.

ALECU POPOVICI

Am fost peste 30 de ani director adjunct de teatru și rigorile unei reprezentații mi se impun și atunci cînd mă abat nu de-seori într-un local. Doresc ca o halbă de bere să nu fie spumă Dero și nici o fripturâ — talpă.

Nu m-au impresionat totdeauna laudele din „condica de reclamații" dar nici observațiile critice făcute sub impulsul unei minii momentane. Mă obsedează modul în care se prezintă curățenia unui local — notă ce ar trebui cred să figureze obligatoriu într-un „top" și de ce numai la marile restaurante ? Ce părere aveți de mirosurile, aerul irespirabil de la autoservirile „Patria", „Lido", și din păcate citeodată și de la „Intercontinental" ? „Șnekuri" (ce legătură au aceste mici localuri cu titulatura lor englezească?) ca Athenée Palace (în care ușa de la instalația sanitară se deschide peste ultima masă), cel din 13 Decembrie (care are „instalatia"... peste drum)... invită consumatorii să-și spele mîinile cu apă minerală. Nu vreau să fiu ca în Caragiale „curat murdar". Ospătari curați, proaspăt bărbieriți, neafișînd figuri obosite, iată de cine aș vrea să fiu servit ! Și-aș adăuga un punct în plus personalului din acele restaurante care mi-ar atrage atenția că fasolea și mazărea sînt conservate, iar cartofii reci. Aș trece eventual vizavi, mulțumindu-i și punîndu-i nota 10 pentru corectitudine.

VICTOR MANDI

Pagină realizată de
DAN BÎRLĂDEANU ■

Cei 18 antrenori de divizia A față-n față cu noul campionat

(Urmare din pagina 32)

nament, dar va mai dura. Cît despre celelalte, nimic nou.

— Nu sînteți, dacă înțelegem bine, prea optimist.

— Pur și simplu, n-am motive. Asta nu înseamnă în perspectivă, că Universitatea nu-și va păstra titlul. Sperăm totodată într-o comportare cît mai frumoasă în Cupa campionilor.

TRAIAN IONESCU (Steaua) :

„Am destule motive să sper"

— Cîți jucători a luat Steaua ?

— Nu i-am numărat, dar a luat. Pe Nițu de la Argeș, pe Fodor de la Tîrgu Mureș, pe Stoica de la Tîrnăveni, pe Florea de la Galați, pe Viscreanu de la Bacău, pe Mureșan de la Baia Mare, pe Marcu...

— ...de la Mecanică fină. Apropo, tovarășe Ionescu, aducerea lui Marcu, jucător de 31 de ani care a mai trecut pe la Steaua, a fost ideea dumneavoastră ?

— Firește. Cînd l-am băgat în echipă pe Lucescu, nu m-am uitat la vîrstă, avea 15 ani ! De ce-aș fi luat în discuție acest amănunt, vîrsta, în privința lui Marcu ? ! Mai ales că, în condițiile în care echipa ducea lipsa unei extreme stîngi, Marcu s-a încadrat perfect.

— I-ați uitat pe încă juniorii Udrică și Sertov.

— Nu i-am uitat. Sertov s-a aclimatizat mai repede, lucru firesc, căci el a crescut la Steaua. Cu Udrică e și va fi mai greu. Are personalitate, are temperament, dar crede că poate rezolva totul de unul singur. Or, eu sînt pentru echipă, pentru spirit colectiv.

— I-ați dat pe Zahiu și pe Agiu ?

— N-am dat pe nimeni ! Rețineți, în cariera mea de antrenor n-am dat nici un jucător, doar am adus ! Agiu, dacă nu mă înșel, a ieșit pe considerente medicale, iar Zahiu a cerut să se întoarcă la Buzău. În plus, Bolba și Cernescu au fost cedați, la schimb, echipei din Tîrgu Mureș.

— Primele impresii sînt, așadar, favorabile ?

— Încă nu m-am limpezit, dar am destule motive să sper. Din toate punctele de vedere, organizatoric, efectiv de jucători etc., Steaua rămîne un club de elită.

— Sperați în cîștigarea campionatului ? Secundul dumneavoastră, Nicolae Pantea, ce zice ?

— Zice ca mine, ce să zică ? ! Ca să vă răspund, toată viața mea am urmărit locul I și nu cred că există antrenor care să dorească altceva. Că n-am putut, asta e altă căciulă.

— Veți băga toți jucătorii în aceeași oală ?

— N-am înțeles, vreți să repetați ?

— Ziceam că va fi greu să-i tratați pe Iordănescu la fel ca pe Udrică, nu ?

— Va interveni, firește, individualizarea, dar de cocoloșit, nimeni nu va fi cocoloșit. Voi ține însă seamă de necesitățile echipei naționale, fără a neglija interesele echipei la care lucrez.

FLORIN HALAGIAN (F. C. Olt) :

„Cine nu poate, la revedere"

— Iată-vă la F. C. Olt și încă nu singur, ci alături de Victor Dinuț, Leonte Ianovschi și doctorul Paul Tomescu, mai vechii dumneavoastră colaboratori de la Pitești.

— Așa e, eu sînt adeptul muncii în echipă.

— E o explicație, să recunoaștem. Afirmați, într-un interviu acordat acestei pagini, că v-ar plăcea să antrenați pe F. C. Olt. Ați rămas pe poziție ?

— Desigur. Am găsit o echipă de toată isprava. Talentată, harnică, doar un pic prea visătoare.

— Lăsați, o să-i treziți dumneavoastră !

— Am mai spus-o, cine nu poate, la revedere, nu-i nici o supărare. La Halagian, se știe, regula e muncă, seriozitate, ordine, devotament.

— Cum a decurs reîntîlnirea cu Iovănescu ?

— Bine. Întîlnirea cu Leac și cu Lică a decurs însă în nici un fel, căci ei 2 par să fi dat bir cu fugiții. De adus, am adus pe Onuțan de la Baia Mare, State de la Satu Mare și Văcariu de la Moldova Nouă.

— Organizatoric ?

— Nici un reproș. Stadionul a fost reamenajat, iar gazonul arată splendid, parcă e o masă de biliard.

— Ce loc speră F.C. Olt în viitorul campionat ?

— Peste ce-a fost. Echipa e, vă repet, solidă. Mai avem de lucrat cu ea, dar baza există. Ca să fiu sincer, aș fi vrut să am, la Pitești, cîțiva din jucătorii pe care i-am găsit aici.

— Cine va concura la titlu ?

— Nu-i greu de răspuns, Craiova, Dinamo, Steaua, poate și altele, să ieșim în joc și, peste cîteva săptămîni, vă voi spune mai multe.

VIOREL MATEIANU (Progresul Vulcan)

„Nu locul, ci jocul mă interesează"

— Tovarășe Mateianu, care sînt ultimele noutăți ?

— Cea mai importantă e de natură organizatorică.

— Anume ?

— Ținînd de Întreprinderea „Vulcan", echipa a trecut în grija Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini.

— La capitolul transferări ?

— A venit Isaia, împrumutat pe un an. Problema lui Stoichiță, pînă în primăvară la Jiul, e încă în discuție, dar el are rea partițile guvernamentală. Am renunțat la o serie de jucători, Reti, Anghel Marian, Ion Nicolae, de voie sau de nevoie. Din cîte am înțeles, portarul Girjoabă se află la Timișoara.

— Sanda Gabriel continuă să fie în lot ?

— Da. El și-a reluat antrenamentele după accidentul de mașină suferit și sperăm, atît eu, cît și colegul meu Dumitru Baboie, să-l recuperăm cît mai repede.

— Ce mai fac ideile dumneavoastră, tovarășe Mateianu ?

— Experimentul, ca să zic așa, continuă. Păcat că, din motive asupra cărora nu revin, ei nu s-a putut încheia la Baia Mare. Oricum, nu abdic de la principiile cunoscute și, așa stînd lucrurile, nu locul, ci jocul mă interesează.

— De frumos, e frumos spus, dar cît va fi de eficient rămîne de văzut.

— Am convingerea că va fi.

ȘTEFAN CZAKO (U.T.A.)

„Kaizer, sigur, Vesa, vom mai vedea"

— Tovarășe Czako, cum e în divizia A ?

— Încă nu e, dar va fi. Consider că pentru o nouă promovată, cazul nostru, startul va avea o mare importanță. Vorba proverbului, cum îți așterni, așa dormi. Numai că începutul se anunță pentru noi foarte greu. Jucăm, simbata, cu Corvinul la Arad, după care ne așteaptă două deplasări grele la Scornicești și Craiova. Sper însă s-o scoatem la capăt.

— Ce schimbări sînt în lot ?

— N-a plecat nimeni și ăsta e un cîștig. L-am adus, de la Satu Mare, pe Kaizer, care e sigur. Cu Vesa însă, vom mai vedea ?

— Vesa, care Vesa ?!

— Veți mai auzi de el, un mijlocaș de la Cîmpia Turzii, muncitor, talentat. Mai avem totodată cîteva litigii. Deținem acordul lui Văcariu, am înaintat memorii pentru Vesa și Rădoi.

— Rădoi, care Rădoi ?!

— De la Panduri Tîrgu Jiu.

— Cu cine colaborați ?

— Secundul se numește Ion Pătrașcu și e profesor de educație fizică, Bâmi de nădejde.

— Care e atmosfera la Arad înaintea reîntîlnirii cu divizia A ?

— Lumea stă ca pe jăratec. Vrea fotbal și, prin promovarea echipei U.T.A., îl va avea și încă, sper, de bună calitate; în spiritul tradiției orașului. Mă tem însă că stadionul nu-i va putea cuprinde pe toți amatorii, capacitatea lui fiind de 12—13 mii de locuri.

— Credeți că U.T.A. va rezista ?

— N-am nici un motiv să mă îndoiesc. Tintim cît mai sus, dar totul depinde, cum ziceam, de început.

TĂNASE DIMA (Chimia Rm. Vîlcea) :

„Un loc în prima jumătate"

— Așadar, Vîlcea are 2 antrenori, da ?

— Exact, eu, Petre Gavrilă, fost la Rulmentul Alexandria, și Florin Cheran.

— Cum se descurcă Cheran ?

— Pe lîngă că are o bogată experiență, e și absolvent al institutului.

— Echipa cum e ?

— N-am de spus decît lucruri frumoase. Nu-mi place să fac pe optimistul, dar posibilități sînt. Peste locul 9 ocupat la sfîrșitul campionatului trecut. Cînd zic asta, mă gîndesc la valoarea lotului, la calitățile, unui Basno, unui Preda, unui Gingu, unui Stan Gabriel, lăsîndu-i deoparte pe cei socotiți verificați, Carabageac, Catargiu și așa mai departe. Avem încă unele bătăi de cap cu faza de apărare, dar nutresc speranța că le vom rezolva.

— În privința primeniri lotului ?

— Puține noutăți, mijlocașul Albu, portarul Pavel și atacantul Ciofică, toți vîlceni, primul promovat de la juniori. Mai avem sub observație 2 copii, pe Niță și pe Radu. Din cîte i-am văzut, promit mult. În rest, ne cîrpim cu ce avem și, zic eu, nu stăm pe roze, dar nici pe spini.

— Altceva, tovarășe Dima ? . . .

— Ne gîndim să acordăm mai multă atenție tineretului, rezervelor. Altfel vorbind, să facem mai întîi un lot și, abia după aceea, o echipă. În acest sens, am primit și primim un sprijin substanțial din partea forurilor locale. Vom prelua, cît de curînd, terenul „Chimistul" și e în curs de amenajare un altul, aflat la ieșirea spre Călimănești.

— „Hidroenergia", nu ?

— Exact, acolo vom desfășura majoritatea antrenamentelor.

— La ce speră cei 3 antrenori ai Chimiei ?

— La un fotbal de calitate.

— E frumos ce spuneți, dar ce înseamnă asta, în puncte, în locuri în clasament ?

— Minimum locul 9.

ANGELO NICULESCU („U" Cluj-Napoca) :

„Posibilități sînt"

— Tovarășe Niculescu, cum a primit orașul de pe Someș, cu tradiție în materie de fotbal, vestea că „U" va avea un tandem de antrenori bucureșteni, Angelo Niculescu și Constantin Ardeleanu ?

— Nu știu cum a primit vestea, știu însă cum ne-a primit pe noi.

— E cam tot ala, cum ?

— Prezența noastră a produs emulație în rîndul jucătorilor și interes în rîndul publicului. De aici, firește, o atmosferă de responsabilitate, stimulată și de ajutorul venit din partea secției de fotbal și a clubului. M-am convins repede, la Cluj-Napoca se poate face fotbal de performanță.

— Cum a decurs reîntîlnirea cu Ardeleanu ? Se afirmă că două săbii încap mai greu în aceeași teacă ? !

— Ce săbii, ce teacă ? ! Ne cunoaștem de la federație și aici, dacă nu grozav, ne împăcăm mai bine decît în Vasile Conta. Ne ajutăm și ne completăm reciproc.

— Echipa cum e ?

— E pe tipicul divizionarelor A, nici mai bună, nici mai rea. Mai are, din păcate, cîteva goluri pe care încercăm să le umplem. Linia de fund se prezintă bine, dar atacul e în suferință. Poate că revenirea lui Cîmpeanu, plecat cu lotul național, va mai schimba datele problemei.

— Dar Țegean, Bataclin, ceilalți ? !

— Țegean s-a întors la C.F.R., așa a fost înțelegerea, împrumut pe un an. În schimb, Bataclin și Bagiu nu și-au făcut încă apariția, umblă cine știe pe unde ? ! Ca jucători noi, l-am legitimat pe Albu, fost și el la C.F.R. Cam puțin, nu ?

— Nu știm, poate că da, poate că nu. Ce obiectiv v-ați propus ?

— Un loc în jumătatea superioară a clasamentului.

— În cadrul anchetei pe care o facem, un confrate de-al dumneavoastră „vedea" pe „U" în lupta pentru titlu. Ce ziceți ?

— Sfătuiți-l să fie mai serios. Mai e pînă acolo.

EMANOIL HAȘOTI (F.C. Constanța)

„Nu-mi fac iluzii, calculez"

— F.C. Constanța are, în sfîrșit, un președinte ?

— Are, de cîteva zile. Se numește Nicolae Oglindă, a tinăr și a jucat fotbal, la „Electrica".

— Ce s-a întîmplat cu Comăniță ?

— Ce știți, a rămas la Institut și, cît poate, ne ajută.

— Antrenor secund cine e, tovarășe Hașoti ?

— Încă nu s-a hotărît.

— Nume noi în lot ?

— Pe lîngă Constantinescu, despre care s-a mai scris în „Flacăra", au mai venit Constantin Aurel de la I.M.U.M. și Bătrîneanu de la Eforie. Sperăm să-l transferăm și pe portarul Mîrza, fost la Petrolul.

— Aproape de poartă, ne-ați vorbit, în urmă cu cîteva săptămîni, de Zăriosu, pe care știam că-l curtează mai multe echipe. Ce-i cu el ?

— N-am reușit să-l facem bun de joc. Cei de la Turnu Măgurele s-au opus plecării lui.

— Cum se mișcă echipa ?

— Binișor, doar că Peniu e accidentat și nu cred c-o să-l avem simbătă.

— Va fi greu în A, tovarășe Hașoti ?

— Mai încape vorbă ?! Nu-mi fac iluzii, calculez de la cine și de unde putem lua puncte. Fiind cu picioarele pe pămînt, am fixat ca obiectiv menținerea în divizie. De s-o putea mai mult, va fi cu atît mai bine.

PETRE LIBARDI (Jiul Petroșani)

„Cavai, încă încert"

— Zloeți, tovarășe Libardi, că Stoichiță e la Progresul, Stoica la Mîrșa și Rusu la Arad, Jiul cu cine o să mai joace ?!

— Pe Rusu l-am cedat. Are familia la Arad și l-am înțeles deși mai nou, am auzit că ar fi la Orăștie. Pentru ceilalți 2, am pus unele condiții și sîntem în tratative. Mai rău îmi pare după Cavai, e încă încert.

— Ce are ?

— A suferit, în meciul cu Steaua, o comoție și încă se resimte. Nici medicii nu știu ce să zică, unii l-ar lăsa, alții nu. Sigur e că are amețeli.

— În rest ?

— Ne-am completat lotul, dar cei veniți sînt, cu excepția lui Vizitiu de la Reșița și a lui Demarczek de la Satu Mare, fotbaliști tineri, necunoscuți.

— Parcă poți să știi de unde sare iepurele.

— Așa ne-am gîndit și noi, dar mai avem mult de lucru. În aceste condiții, ne vom întinde cît piapuma.

— Și cît e această piapumă de lungă ?

— Vizăm un loc 10. Asta dacă ne-om mai încropi pe parcurs. La ora de față, ca să fiu sincer, nu prea stăm pe roze.

MIRCEA LUCESCU (Cervinul Hunedoara)

„Sînt necăjit, n-avem decît 15 jucători"

— Necazuri, Mircea Lucescu ?

— Da, sînt necăjit, n-avem decît 15 jucători mari și tați. Ne-ar fi trebuit, fie și în ideea emulației, 18—19, dar de unde să-i fi luat ?

— A plecat cineva ?

— Colegiului e la Steaua. La fel Udrică, pentru care avem, de la T.M.B., toate documentele necesare transferului, inclusiv semnătura lui. Numai că, se știe, cine poate, oase rade.. Am încercat să luăm ceva din județ, n-am reușit.

— Ce se mai aude cu Gaber, parcă pleacă ?

— S-a întors, dar cumpănește bate la ușă, iar el nu s-a pregătit de 3 săptămîni. Am necazuri, ce să mai vorbim ?!

— Klein ?

— A intrat la facultate, dar s-a accidentat. Are o întindere mai veche care a recidivat. Probabil că simbătă nu va juca. Bine că l-am recuperat pe Dumitrache.

— Ce-a avut ?

— Ca de obicei, sciatica lui păcătoasă. A stat o săptămînă, acum pare să-și fi revenit.

— Pe ce loc scontați în noul campionat ?

— Nu știu, vreau să facem treabă. Întrebarea e dacă vom putea.

— Chiar așa, veți putea ?

— Ce să zic, cred că da.

NICOLAE PESCARU (F.C.M. Brașov)

„Depinde numai de noi"

— E o întrebare pe care ați tot auzit-o în ultima vreme, dar care se impune. Cum vă simțiți, tovarășe Pescaru, ca antrenor ?

— Nu mi-a fost ușor. Am jucat 19 ani în echipă și apoi, deodată, am ajuns antrenorul foștilor mei coechipieri. A trebuit să mă schimb, să mă port altfel, să vorbesc altfel și așa mai departe.

— Ați reușit ?

— Judecînd după modul în care au răspuns băieții, cred că da. Ei au înțeles că totul depinde numai de noi. Ca atare, s-au pregătit cu sîrguință.

— Lotul a suferit modificări ?

— Dacă n-ar fi plecat Bucur, piesă de bază, aș fi zis că lotul a rămas același, modificările fiind mai puțin spectaculoase.

— Ce-i cu Bucur ?

— S-a dus la Cluj-Napoca, la examene.

— În rest ?

— Vărzaru a trecut la Tractorul, iar Furnică la Carpați. Popescu s-a întors la Tractorul, iar pe Kramer l-am adus de la Metalul Sighișoara. Am mai promovat cîțiva tineri, pe care îi aștept să confirme.

Acestea ar fi, stimați cititori, speranțele și temerile antrenorilor noștri divizionari înaintea începerii sezonului. N-am luat în discuție, fapt evident, decît chestiuni la ordinea zilei, fără implicații majore în ceea ce privește situația fotbalului românesc, cu luminile și umbrele sale. Drept urmare, interviurile de mai sus nu invită la cine știe ce comentarii, la cine știe ce interpretări. O observație totuși se impune. Ca de obicei înaintea fluieratului inaugural, antrenorii se întrec în a prezice locuri frunțașe pentru echipele ce le păstorese, mai toți visînd, se poartă de ani de zile, podiumul de premiere sau cupele continentale, cele cîteva declarații mai reținute (Hașoti, Lucescu, Jenei) nefiind decît excepțiile care confirmă regula. Firește, e dreptul lor să procedeze așa și ei îl folosesc. Numai că, dacă ar fi să judecăm după declarațiile din această pagină, campionatul nostru ar-e rezumat la primele 8—10 locuri, restul de toi atîtea având să rămînă vacante ? !

Lăsînd gluma, să subliniem că de la campionatul ce stă să înceapă, se așteaptă mai mult decît de la cele trecute, la toate capitolele. În primul rînd, ei trebuie să dea, într-o măsură mai mare, acea forță și stabilitate de care echipa națională are nevoie spre a-și cîștiga un loc la mondialele din Spania. Sperînd că lucrurile se vor petrece așa, realizatorului anchetei de față nu-i rămîne decît să mulțumească interlocutorilor pentru amabilitate și să semneze.

Cea mai mare competiție sportivă a anului a fost, înainte de toate, o tulburătoare manifestare a păcii și prieteniei tineretului lumii

După ce a ars timp de 12 zile, flacăra Universiadei '81 s-a stins, festivitatea de închidere oferind, ca și cea inaugurală, un spectacol de neuitat. Ea n-a fost decît ultimul act al unei mari întreceri sportive, fără egal pe durata anului în curs, al unei mari manifestări a păcii și prieteniei dintre studenții lumii. Universiada de la București dovedindu-se, din toate punctele de vedere, la înălțime.

Pusă sub înaltul patronaj al tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele României socialiste onorînd cu prezența sa festivitatea de deschidere, Universiada '81 a constituit, prin datele participării, prin amploarea ei, o nouă dovadă a prestigiului și prețuirii de care se bucură azi, în întreaga lume, țara noastră, politica de pace, colaborare și prietenie promovată cu consecvență de România socialistă, de președintele ei. Ea a probat, totodată, marile rezerve de talente ale sportului nostru universitar, capacitatea și forța lui de organizare, ca o consecință logică a faptului că, prin grija partidului și statului, tînăra generație are create condiții tot mai bune de viață materială și spirituală, menite să contribuie la progresul neîntrerupt al unei activități puse în slujba omului, a nobilelor sale idealuri.

„Totul a fost excelent. Primirea care ni s-a făcut în Satul Universiadei, nouă și celorlalți oaspeți a întrecut orice așteptări. Încă o dată ne-am convins că poporul român o ospitalier și prietenos".

LANG PING
componentă a echipei feminine de volei a R.P. Chineze, campioană mondială universitară

Organizarea a fost, există în acest sens mărturiile convingătoare ale miilor de participanți, veniți de pe toate continentele, fără cusur. N-a fost, firește, ușor, dar Comitetul național de organizare, celelalte foruri chemate să sprijine acțiunea, cetățenii au depus eforturi notabile, trecînd dificilul examen cu note maxime. Dealtfel, însuși președintele F.I.S.U., Primo Nebiolo, remarca, într-un interviu acordat ziarului „Sportul", calitatea organizării, subliniind că „totul a decurs fără nici o fisură. Șefii delegațiilor țărilor participante mi-au întărit această convingere, pe care mi-am format-o eu însumi. A fost un efort uriaș, au fost 12 zile fierbinți pentru organizatori, oameni harnici, competenți și neobosiți... Românii au fost realmente gazde ideale ale acestei ediții a Universiadei". Între aceste coordonate și dată fiind prezența masivă de care s-a bucurat, numerie și valorică, Universiada de la București, ea s-a înscris ca un eveniment de seamă în istoria sportului mondial universitar și, în același timp, a sportului românesc care a reușit, ca urmare a muncii, seriozității și bunei pregătiri, un bilanț fără precedent, 67 de medalii. Într-o companie dintre cele mai selecte, a cărei clasă a fost demonstrată și de doborîrea a 39 de recorduri ale competiției, tricolorii s-au situat printre protagoniști. Florența Crăciunescu (la disc) și Carmen Bunaciu (la 100 și 200 m spate, înot), trecîndu-și numele pe lungă listă a noilor recordmani mondiali universitari. Cu 67 de medalii, între care 30 de aur, sportivii noștri au dobîndit la cea de-a XI-a ediție a J.M.U. mai multe medalii decît la Sofia (1977) și Ciudad de Mexico (1979) la un loc, bilanțul însumat al ultimelor ediții consemnînd 66 de medalii, 35 la Sofia și, respectiv, 31 la Mexico. Spre deosebire de participările anterioare, la care tricolorii au urcat pe podium la cîteva discipline, de data asta, ei au cucerit medalii la toate sporturile aflate în program, la 7 din ele, mai puțin la baschet, polo și sărituri, acestea fiind chiar de aur. Aceste succese de proporții, capabile să reflecte atît temeinicia pregătirilor, cît și talentul competitorilor noștri, ambiția și patriotismul de care au dat dovadă, au determinat ocuparea unui prestigios loc 2 în clasamentul pe medalii, alcătuit la capătul a 10 zile de întreceri la care au luat parte reprezentanți din 85 de țări. Iată, spre edificare, bilanțul medaliilor obținute de primele 15 din cele 85 de țări participante la Universiada '81 :

Țara	Total medalii	Aur	Argint	Bronz
U.R.S.S.	111	38	38	35
România	67	30	17	20
S.U.A.	56	29	18	9
R.P. Chineză	21	10	6	5
Italia	13	6	4	3
Brazilia	13	—	3	10
R.D. Germană	12	4	7	1
Bulgaria	9	—	4	5
Cuba	8	2	2	4
Japonia	7	3	2	2
R.F. Germania	6	2	1	3
Marea Britanie	5	2	1	2
Cehoslovacia	5	1	3	1
Iugoslavia	5	1	2	2
Ungaria	5	1	3	1

(aflate la egalitate perfectă, ultimele 3 țări împart locurile 13—15, rînduirea lor în clasamentul de mai sus făcîndu-se după criteriul alfabetic).

O poziție, fără echivoc, mai mult decît onorantă, datorată în principal nivelului înalt la care au evoluat unii dintre campionii noștri, mai ales gimnastele, gimnaștii, luptătorii de greco-romane, înotătoarea Carmen Bunaciu și, în zilele de sfîrșit ale manifestării, tenismenii, băieții și fetele deopotrivă. Conform așteptărilor, inegalabila Nadia Comăneci și-a reconfirmat clasa, devenind una din eroinele Universiadei '81, adjudecîndu-și 4 medalii de aur, între care la individual compus, contribuind decisiv la obținerea titlului pe echipe. A secondat-o, cu 3 medalii de aur, Emilia Eberle, dar fetele noastre au fost, toate, la înălțime, după cum băieții, altădată mai modești, au urcat adesea pe podiumul de premiere. Kurt Szilier (echipe, individual compus, cal cu minere), Dan Odorhean (echipe, sol) și Emilian Nicula (echipe, bară fixă) chiar pe cea mai înaltă treaptă a acestuia, oferindu-ne satisfacții din cele mai mari. La tenis, unde întrecerile s-au desfășurat sub semnul valorii deosebite a românilor, tricolorii și-au apropiat toate titlurile puse în joc, numele Virginiei Ruzici și al lui Florin Segărceanu apărînd de cîte 3 ori pe tabloul laureaților J.M.U. Carmen Bunaciu și-a făcut, și ea, cu prisosință datoria, trecîndu-și în cont 3 medalii, între care cele la 100 și 200 m spate, probele ei favorite, de aur, deși adversarele erau creditate cu timpi remarcabili. Respectîndu-și promisiunile, luptătorii de greco-romane au dobîndit 6 medalii de aur, campionii „de profesie" Ștefan Rusu, Ion Păun sau Ion Draica, obișnuiți ai podiumurilor marilor competiții, fiind imitați de mai tinerii lor colegi, între care Nicolae Zamfir (57 kg) și Ilie Matei (90 kg) au furnizat surprize de proporții. În sfîrșit, nu putem trece cu vederea revirimentul marcat de atletism, 15 tricolori distinși cu medalii, Florența Crăciunescu și Doina Melinte printre învingătoare, ca și victoriile obținute, pe echipe, de floretiste, spadasini și voleibaliști, alte argumente în sprijinul afirmației că pentru „mica olimpiadă" de la București, cum au numit-o specialiștii, purtătorii culorilor tricolore s-au pregătit cu asiduitate, au muncit cu ambiție și devotament.

Într-un clasament al contribuției sporturilor, locul 1 ar reveni, firește, gimnasticii, 124 de puncte. Ea ar fi urmată de atletism (91), lupte (82), tenis (48), înot (44), scrimă (31), volei (10), baschet (7), sărituri (5) și polo (4), reieșind limpede că toate cele 10 discipline au punctat. Folosindu-se criteriul 7 puncte pentru locul 1, 5 pentru 2, 4 pentru 3 etc., s-a întocmit și un bilanț general în care, ca și în cel pe medalii, România se situează pe un prestigios loc 2 :

1. U.R.S.S.	697 puncte
2. România	446 "
3. S.U.A.	442 "
4. R.P. Chineză	166 "
5. Italia	106 "
6. Japonia	90 "
7. R.D. Germană	83 "
8. Cuba	70 "
9. Bulgaria	61 "
10. Brazilia	61 "
11. Ungaria	58 "
12. Canada	53 "
13. R.F. Germania	52 "
14. Polonia	46 "
15. Franța	44 "

(la număr egal de puncte, Bulgaria a fost preferată Braziliei pentru că sportivii ei au punctat la 5 discipline, față de 3; numai sportivii români și sovietici au obținut puncte la toate cele 10 discipline înscrise în program)

S-au încheiat întrecerile celei de-a XI-a ediții a Universiadei

Desfășurată sub semnul păcii și prieteniei, excelent organizată, Universiada '81 s-a încheiat așa cum a și început, printr-o superbă revărsare de elan și entuziasm tineresc.

„Aș vrea să subliniez însemnătatea ediției bucureștene a Universiadei, adevărat forum al prieteniei tineretului din toate țările într-un moment în care tensiunea în lume a crescut. Succesul ei este indiscutabil și enorma muncă a organizatorilor merită o înaltă prețuire".

NIKOLAI RIAȘENTEV,
șeful delegației sovietice

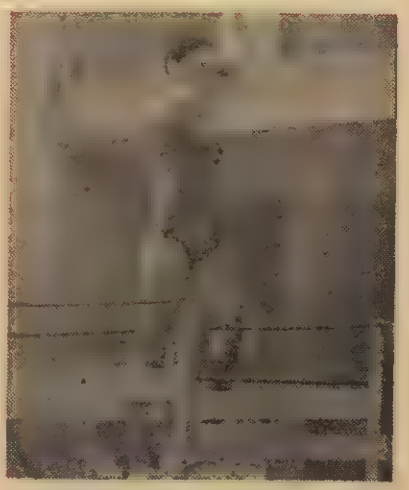

Ruxandra Hociotă a salvat onoarea săritorilor noștri în apă, într-o companie aleasă, ea a cucerit, la trambulină, medalia de bronz.

La capătul acestei sărituri, Anișoara Cușmir a aterizat pe treapta a doua a podiumului de premiere.

După ce a ars timp de 12 zile, flacăra Universiadei '81 s-a stins. Stingerea ei a marcat încheierea celei mai mari competiții sportive a anului 1981, ale cărei semnificații au fost însă mult mai largi, ea desfășurîndu-se ca o tulburătoare manifestare a păcii și prieteniei dintre studenții lumii. Dincolo de recordurile cu care s-a înscris, 39 la număr, Universiada de la București, găzduită cu ospitalitate și bucu-

„M-am simțit ca acasă și voi reveni la București oricînd, cu plăcere".

SARA SIMEONI,
recordmană mondială la săritura în înălțime, campioană mondială universitară 1981, Italia

rindu-se de o organizare exemplară, a rămas în istoria sportului, înainte de toate, prin vibranta chemare pe care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a lansat-o cu ocazia festivității de inaugurare. Atrăgînd atenția că „nu putem să nu ne gîndim că în aceste clipe cad bombe care omoară bărbați, femei, tineri, copii", președintele României socialiste a fixat sensul umanist al Universiadei '81, de fapt, sensul ei cel mai prețios. Plecînd de la aceste premise și respectîndu-le, întrecerile de la București au însemnat, din toate punctele de vedere, o reușită. România prezentîndu-se ca o gazdă primitoare, ca o organizatoare excelentă și, totodată, ca o participantă care a știut să contribuie, din plin, la succesul tehnic al manifestării, la creșterea prestigiului sportului studențesc mondial.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Fotografiile paginilor de sport au fost realizate de EMANUEL TĂNJALĂ

TRICOLORII PE PODIUMUL UNIVERSIADEI '81

30 de medalii de aur

12 la gimnastică:

- Nadia Comăneci
  Rodica Dunca
  Emilia Eberle
  Dumitrița Turner — echipe fete
- Nadia Comăneci — individual compus, sărituri, sol, paralele
- Emilia Eberle — paralele, bîrnă

Universiada '81 a însemnat deplina afirmare internațională a gimnastului Kurt Szilier.

- Romulus Bucuroiu
  Emilian Nicula
  Kurt Szilier — echipe băieți
- Kurt Szilier — individual compus, cal cu mîncre
- Dan Odorhean — sol
- Emilian Nicula — bară fixă

6 la lupte greco-romane:

- Nicolae Zamfir — cat. 57 kg
- Ion Păun — cat. 62 kg
- Ștefan Rusu — cat. 68 kg
- Ion Draica — cat. 82 kg
- Ilie Matei — cat. 90 kg
- Victor Dolipschi — cat. + 100 kg

„Cel dintîi contact cu Bucureștiul m-a entuziasmat. E un oraș impresionant, iar locuitorii săi au zîmbetul pe buze și inima deschisă. Am descoperit un popor minunat, primitor, harnic".

TAKITAMA YUKITAKA
antrenorul echipei de lupte a Japoniei

5 la tenis de cîmp:

- Virginia Ruzici — simplu fete
- Virginia Ruzici
  Florența Mihai — dublu fete
- Virginia Ruzici
  Florin Segărceanu — dublu mixt
- Florin Segărceanu — simplu băieți
- Florin Segărceanu
  Andrei Dîrzu — dublu băieți

2 la atletism:

- Florența Crăciunescu — disc
- Doina Melinte — 800 m

2 la înot:

- Carmen Bunaciu — 100 și 200 m spate

2 la scrimă:

- Aurora Dan
  Elisabeta Guzganu
  Marcela Moldovan
  Csila Ruparcsics
  Viorica Țurcan — echipe, floretă fete
- Liviu Angelescu
  Ion Popa
  Mihai Popa
  Rudolf Szabo
  Octavian Zidaru — echipe, spadă

1 la volei:

- Marius Căta
  Cristea
  Gunter Enescu
  Dan Girleanu
  Sorin Grădinaru
  Petre Ionescu
  Sorin Macavei
  Florin Mina
  Adrian Pustiu
  Florin Sîrbu
  Mihai Slabu
  Nicu Stoian
  Emilian Vîlcuț
  Gheorghe Zamfir — echipe

17 medalii de argint

4 la lupte greco-romane:

- C-tin Alexandru — cat. 48 kg
- Nicu Gingă — cat. 52 kg
- Gheorghe Ciocîrlan — cat. 74 kg
- Vasile Andrei — cat. 100 kg

4 la atletism:

- Doina Melinte — 1 500 m
- Anișoara Cușmir — lungime
- György Marko — 10 000 m
- Pal Palffy — 110 m g

3 la gimnastică:

- Dumitrița Turner — bîrnă
- Rodica Dunca — sol
- Dan Odorhean — sărituri

2 la înot:

- Irinel Pănulescu — 400 m mixt
- Carmen Bunaciu
  Brigitte Prass
  Mariana Paraschiv
  Irinel Pănulescu — 4 × 400 m mixt

2 la scrimă:

- Aurora Dan — floretă fete
- Petru Kuku — floretă băieți

Florin Segărceanu pe cea mai înaltă treaptă a podiumului, cu un buchet de flori. Racheta care i-a adus 3 medalii de aur nu se vede în imagine.

1 la lupte libere:

- Gheorghe Bîrcu — cat. 52 kg.

1 la tenis:

- Lucia Romanov — simplu fete

20 de medalii de bronz

9 la atletism:

- Tudorița Morușan — 200 m
- Maria Radu — 3 000 m
- Vali Ionescu — lungime
- Corina Țîfrea — heptatlon
- Mariana Ionescu — disc
- Liodor Pescaru — 20 km marș
- Gheorghe Buruiană — maraton
- Ion Zamfirache — disc
- Steluța Vințilă
  Stela Manea
  Ibolia Korodi
  Elena Țăriță — 4 × 400 m

3 la gimnastică:

- Dumitrița Turner — individual compus, sărituri
- Emilian Nicula — inele

2 la lupte libere:

- Aurel Neagu — cat. 57 kg
- Gheorghe Fodore — cat. 82 kg

1 la înot:

- Carmen Bunaciu — 100 m fluture

1 la sărituri în apă:

- Ruxandra Hociotă — trambulină

1 la baschet:

- Rodica Armion
  Mariana Bădinici
  Doina Bălaș
  Alexandrina Bîrsa
  Măndica Ciubăncan
  Camelia Filip
  Constanța Foleseru
  Magdalena Pall
  Verginia Popa
  Camelia Soloșănaru
  Magdalena Szekely
  Maia Zidaru — echipe fete

1 la scrimă:

- Alexandru Chivulîță
  Corneliu Marin
  Marin Mustață
  Ion Pantelimonescu
  Ioan Pop — echipe, sabie

1 la tenis

- Andrei Dîrzu — simplu

„Universiada de la București e, pentru mine, a patra și pot spune că e cea mai frumoasă întrecere sportivă pe care am văzut-o pînă acum. Mi-a plăcut foarte mult spectacolul de la ceremonia de deschidere, un joc complex de culori și virtuozitate care a arătat că sportul în România e iubit și practicat de mulți oameni".

DANTE DETTAMONTI,
antrenorul echipei de polo pe apă ■ S.U.A.

1 la polo:

- Dorin Costrăș
  Ivan Fejer
  Liviu Garofeanu
  Cornel Gordan
  Gheorghe Ilie
  Eugen Ionescu
  Vlad Hagiu
  Cătălin Moiceanu
  Șerban Popescu
  Liviu Răducanu
  Adrian Schervan
  Mihai Simion
  Doru Spinu

Două dintre reprezentantele noastre care ne-au dus mari satisfacții. Carmen Bunaciu (fără cască) a dominat clar probele de 100 și 200 metri spate, în timp ce Doina Melinte, în imagine, conducînd plutonul alergătoarelor de 800 metri plat, a izbutit o nesperată medalie de aur, devansînd-o pe italianca Dorio (numărul 405).

Cei 18 antrenori de divizia A față-n față cu noul campionat

Nici n-au răsuflat bine iubitorii sportului după intensele trăiri ale Universiadei '81 și iată că, simbătă, se reia fotbalul. Conform obiceiului, semnalul de începere va fi dat de divizia A, ale cărei echipe sînt, la ora de față, gata de start. Față de alți ani, transferurile de jucători au fost puține, federația luînd justificata măsură de „înghețare" a lor, cele de antrenori însă au abundat, mai mult de jumătate din divizionarele A schimbînd, în totalitate sau numai parțial, conducerile tehnice. Astfel, „U" Cluj-Napoca, Timișoara, Argeșul, Vîlcea, Oltul, C.S. Tîrgoviște (nou promovată), Dinamo și Steaua au apelat la antrenori noi, în timp ce S. C. Bacău și F.C.M. Brașov au încredințat echipele unor foști jucători, Nicolae Vătafu și Nicolae Pescaru, cu observația că primul a fost, pînă în primăvară, antrenor secund.

Dorind să intrăm cu o clipă mai devreme în atmosfera campionatului ce stă să înceapă, am inițiat cîteva scurte interviuri, invitînd la cuvînt pe cei 18 antrenori ai divizionarelor A. Iată, în rezumat, punctele lor de vedere.

MARCEL PIGULEA
(Politehnica Timișoara) :

„O echipă cam comodă"

— Ce-ați găsit la Timișoara ?

— O echipă cu mari resurse, dar cam comodă. Ea joacă, și la ora asta, sub ce poate, dar am convingerea că randamentul ei va crește cît de curînd. Atmosfera e, din toate punctele de vedere, propice unui fotbal de performanță

— Să punem punctul pe i, e „Poli" o formație peste Chimia Rîmnicu Vîlcea, pe care ați antrenat-o mai mulți ani ?

— Ca individualități, da. Ca loc, încă nu. Eu și Emerich Dembrovschi, care a agățat ghetele în cui, devenind antrenor secund, mai avem multe de schimbat.

— Jucători noi în lot ?

— Nimic. Am încercat cu Girjoabă, fost la lotul național de juniori, un portar de perspectivă, dar n-am reușit. A căzut la facultate. Deși ne așteaptă Cupa cupelor, n-am izbutit nici un transfer. Apărarea, mai ales, ar fi avut nevoie de cîteva întăriri, e compartimentul cel mai deficitar.

— Ca obiective, tovarășe Pigulea ?

— La ședința de analiză, s-a stabilit locul 8 în cel mai rău caz. Personal, cred că „Poli" poate urca pe podium. În rest, o comportare cît mai bună în Cupa cupelor și revenirea lui Dumitru la lotul național.

ATILLA ERDÖGH
(A.S.A. Tîrgu Mureș)

„Nu vom mai avea emoții"

— Ce-i nou, tovarășe Erdögh ?

— Așteptăm decizia Biroului federal cu privire la Bolba și Cernescu, primiți de la Steaua

— La schimb cu Fodor ?

— Da. Țin să adaug că atît Bolba cît și Cernescu mi-au lăsat o foarte bună impresie, fotbaliști cu mari calități. Cu atît mai necesari nouă cu cît extremele noastre, Fazecaș, Hajnal și chiar Both, au cam îmbătrînit. Am mai legitimat pe Grozea de la Tîrnăveni, cedîndu-i pe Jenei. Probabil că vom renunța și la Munteanu, pe care Chimica și-l dorește. Purtăm tratative pentru aducerea lui Pascu, un „libero" de perspectivă.

— De unde ?

— De la Gaz metan Mediaș.

— Altceva ?

— Sperăm să trecem cu bine primul hop, meciul de simbătă cu Craiova. Firește, nu va fi ușor.

— Ca perspectivă ?

— Dorim să ne asigurăm, din timp, o zestre de puncte, ca să nu mai avem emoții. După cum s-au pregătit băieții, nu vom mai avea emoții.

— E o întrebare pentru toată lumea, ce obiectiv v-ați propus ?

— Un loc în primii 10.

DUMITRU NICOLAE-NICUȘOR
(Dinamo) :

„Contați pe noi"

— Chiar așa, tovarășe Nicușor ?

— Chiar așa, de ce nu ? Dinamo rămîne o formație fanion pentru fotbalul românesc, ei îi stă în putință să cîștige și campionatul și Cupa. Contați pe noi.

— Contăm, e clar. Pe ce se bazează optimismul dumneavoastră ?

— Pe modul în care se antrenează băieții, serios, temeinic. Atît eu, cît și ajutoarele pe care le am, Andrei și Dinu, sîntem mulțumiți.

— Care Andrei, fostul portar ? Dinu va mai juca ?

— Răspuns afirmativ la ambele întrebări.

— Ce noutăți aveți în ceea ce privește lotul ?

— Au venit, de la Galați, Orac și Vlad. Au plecat Ștefan și Ghiță. Primul la Rapid, celălalt la Galați. Cît despre Dudu și Mulțescu, aceștia se pregătesc cu multă rîvnă și îmi pun mari speranțe în ei. N-au renunțat, din cîte am înțeles, să plece în Spania, la mondiale.

— Așa să fie, să se califice echipa și, de-o fi să se întîmple, Dudu și Mulțescu să-și reia locurile în lot. O ultimă întrebare : cum v-a primit echipa ?

— Bine, de ce mă-ntrebați ?

Fotomontaj de PIM ■

— Va rezista Tîrgoviște în A ?

— Există premise suficiente în acest sens.

— Cine va retrograda, tovarășe Jenei ?

— Nu-i prea devreme pentru o astfel de întrebare ? !

— Poate că e. o retragem. Jucători noi ?

— Ne bazăm pe lotul care a reușit promovarea. L-am adus, de la Făgăraș, pe Ciceu și mai purtăm unele discuții, dar nu-i nimic definitivat.

— Altceva ?

— Notați că, anul acesta, Sportul studențesc va emite pretenții la titlu. Favoritele rămîn însă Craiova, Steaua și Dinamo.

NICOLAE VĂTAFU
(S. C. Bacău) :

„Ne gîndim departe"

— Să nu ne-o luați în nume de rău, dar dumneavoastră, tovarășe Vătafu, păreați destinat unei splendide cariere de secund, așa-i ?

— Da, am fost 5 ani secund, la Nicușor, la Traian Ionescu, la Angelo, am fost și ce-i cu asta ? !

— Nimic, ziceam așa. Lucrați, din cîte am înțeles, cu Dumitru Chiriță și, asta să ne spuneți dumneavoastră, cu ce jucători ?

— Viscreanu, se știe, e la Steaua, a primit dezlegare. La Panaite și Mîndrilă am renunțat, ei sînt pe la Buzău, dacă nu pe la Suceava, n-aș putea preciza. Moldovan a dispărut, se zice că s-ar afla la Timișoara. La vechiul lot, adăugați-l pe Penoff, fost la Cîmpia Turzii.

— Șeiman ?

— S-a zvonit că pleacă, dar au fost vorbe.

— Ce obiectiv și-a propus Bacăul în noul campionat ?

— Un loc în primii 10. Dacă s-o putea mai sus, nu s-o supăra nimeni ! După cum vedeți, ne gîndim departe.

— Programul cum vi se pare ?

— Of, de m-aș vedea ajuns în etapa a șasea !

— De ce a șasea ? !

— Socotiți, în primele 5 etape jucăm de 3 ori afară, la Constanța, la Scornicești și la București, cu Progresul. N-ar fi nici un necaz, dar partidele de acasă sînt cu Steaua și Argeșul ? ! E clar de ce mă tem, nu ?

— Cine va cîștiga campionatul, tovarășe Vătafu ?

— Bacăul nu, de asta puteți fi sigur !

EMERICH JENEI
(C. S. Tîrgoviște) :

„Ne bazăm pe lotul vechi"

— Tovarășe Jenei, de cîte zile sînteți la Tîrgoviște ? ! Din cîte aflasem, era în discuție o altă variantă, cu Leonte Ianovschi.

— Nu cunosc. Eu sînt de 10 zile aici și nu știu ce-a fost.

— Ce e ?

— Am găsit o echipă bună, cu care însă mai trebuie lucrat. Dobrin e, fără îndoială, omul numărul 1 și, după modul conștiincios în care se pregătește, mai are multe de spus. Tehnicitatea e, și ea, mulțumitoare, chiar dacă unii vor să joace ca Dobrin ? ! Organizatoric, mai sînt unele lacune, dar forurile locale, competente și iubitoare de fotbal, fac eforturi să le lichideze.

— Ce lacune, dați-ne un exemplu.

— Stăm prost cu mingile. Terenul de antrenament e încă în curs de amenajare. Nici problema antrenorului secund nu e rezolvată. Colaborez cu profesorul Becheanu, dar e o soluție de moment. Vom mai vedea.

ION VOICA
(Sportul studențesc)

„Terheș și Lică ?"

— Tovarășe Voica, am înțeles că aveți un nou secund, da ?

— Exact. Marin Țițeica l-a luat locul lui Ion Stoișor.

— Am înțeles că Moraru a plecat, da ?

— E la Dinamo. Nu ne cramponăm de el, căci dragoste cu forța e mai greu, nu ? Va primi dezlegare, dar în anumite condiții.

— În ce condiții ?

— L-am cerut pe Speriatu. Dată fiind valoarea lui Moraru, schimbul ni s-a părut echitabil.

— Cine a mai venit cine a mai plecat ?

— Se antrenează la noi Terheș și Lică. Purtăm tratative pentru legitimarea lor. În rest, nimic interesant.

— Ce obiectiv și-a propus Sportul pentru noul campionat ?

— Obiectivul nostru e de joc, dar nu neglijăm, firește, nici punctele. Vrem să urcăm cît mai sus, eventual să luăm parte la lupta pentru titlu.

ALEXANDRU CONSTANTINESCU
(F. C. Argeș) :

„Nu mi-e teamă, m-am acomodat"

— Iată-vă, tovarășe Constantinescu, pentru întîia oară la o echipă de divizia A. Cum vă simțiți ?

— Nu mi-e teamă, m-am acomodat. Muncesc, iar echipa răspunde corespunzător. Băieții sînt talentați, cuminți, ordonați, cu pasele stau mai prost.

— Cu ce ? !

— Cu pasele. Fiecare ține mingea de parc-ar fi venit cu ea de-acasă ! Altfel, Halagian a pregătit Argeșul cum se cuvine.

— Primele impresii ?

— Mă așteptam mai mult de la Nica, de la Tulpan, de la Moiceanu, de la alți cîțiva. N-au pus încă osul, dar mai am răbdare.

— Modificări în lot ? Ați adus ceva jucători de la Bistrița ?

— Ooo, aș fi adus, dar n-am putut. Moga, Hurloi și Bercearu, de pildă, ar fi prins bine aici ! Lotul a rămas același. E solid și, în condițiile excelentei organizări existente la nivelul clubului, visez la un loc între primele 4 echipe ale campionatului.

— Care ar fi celelalte 3 ?

— Craiova, fără discuție, apoi Steaua și Dinamo. Ca o părere personală, „U" Cluj se va amesteca în lupta pentru titlu.

ION OBLEMENCO
(Universitatea Craiova)

„N-a venit nimeni, n-a plecat nimeni"

— Ziceți, tovarășe Oblemenco, că nici n-a venit, nici n-a plecat nimeni. Lotul va fi deci același.

— Nici o modificare. Din păcate, avînd 6 jucători la lot, cei știuți, mai puțin Balaci și Crișan, lăsați acasă, n-am prea văzut echipa jucînd. Urma să facem un meci de pregătire, cu Panathinaikos Atena, dar federația ne-a interzis ?!

— De ce ?

— N-am înțeles prea bine, probabil spre a-i feri pe selecționabili de accidentări. Mi s-a zis că Ștefan Covaci a luat decizia. Cînd s-a întors lotul reprezentativ din turneu, am discutat cu Ștefan Covaci, nu știa nimic ?! Meciul cu Panathinaikos ne-ar fi fost foarte util, dar asta e. Plec cu echipa la Tîrgu Mureș, partidă foarte dificilă, tar eu n-am mai văzut-o jucînd, cu tot efectivul, din finala Cupei ?!

— Într-un interviu mai vechi, ridicați unele probleme organizatorice, s-au rezolvat ele ? Terenul, autobuzul și așa mai departe, care e situația ?

— A început lucrul la terenul de antre-

(Continuare în pagina 29)

Paginile de sport au fost realizate de OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția Viața politică (Mihai Pelin, Dumitru Eliade, Ion D. Goia, Ilie Purcaru, N. Grigore Mărășanu) – 26 00, 25 66; Secția Economie, Știință, Sport (Ovidiu Ioanițoaia, Lionel Nițescu, Liviu Timbus) – 14 57, 25 59 ; Secția Cultură-învățămînt (George Arion) – 25 60; Secție Scrisori, Probleme sociale cetățenești (Adrian Dohotaru, Iuda Octavian, Mihai Stănescu, Margo Nedelea) – 21 30, 25 58 . Administrație – 21 24 . Fotoreportaj – 25 42 ; Secretariat de redacție (Dan Brădeanu) – 21 23, 25 69, 20 72 ; Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 . Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef – 17 60 10 interior 20 02 ; Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O BOX 136–137, telex : 11126, București, strada 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41535

PRESA PENTRU ȚARĂ, PRESA PENTRU POPOR, PRESA PENTRU OM

Scînteia marelui nostru foc

Scriu aceste rînduri în zilele care premerg împlinirea a 50 de ani de la apariția primului număr al ziarului „Scînteia", organul de presă al Partidului Comunist Român.

Știu că nu există, într-o atmosferă spirituală și reală nici ierarhii prestabilite, nici ziare centrale sau ultracentrale. Nu pot fi, eu însumi lucrînd în presă, decît convins că presa întreagă, a acestui popor e reprezentată de suma sublimă a tuturor izbînzilor oamenilor de presă ai acestui popor. Nu există ziare de periferie și ziare de elită. Și astfel cum presa există ca o manifestare a democrației, democrația se manifestă și în interiorul presei.

E de neconceput o „dictatură" a unui organ de presă asupra celorlalte organe de presă. Deci nu-mi pot închipui cum ar putea, spre exemplu „Flacăra" să fie supusă „Scînteii". Nimeni, cred, nici n-ar intenționa așa ceva. Ceea ce e însă adevărat e că „Scînteia" a reprezentat și reprezintă cuvîntul partidului conducător, „Scînteia" e tribuna zilnică a nucleului revoluționar al acestui popor. Fără să exagerăm și fără să dăm note, ca simpli cititori ai „Scînteii" trebuie să recunoaștem că acest ziar poartă în filele lui frămîntările epocii, năzuințele oamenilor, demnitatea acestui popor liber și suveran și că de multe ori cerneala tipografică a acestui ziar e amestecată cu sudoarea oamenilor muncii. „Scînteia" mai e și catargul neclintit în furtunile spiritului. Au apărut în acest ziar numai reportaje adevărate, numai opinii durabile, a fost acest ziar fidel totdeauna omului și durerilor sale ? Cititorii o pot spune mai exact, viitorul o poate lămuri cu mai multă detașare.

„Scînteia" nu a apărut, acum 50 de ani, pe un teren gol și nici nu e „măcar" prima scînteiere a libertății presei și a acțiunii ei de purificare socială într-o țară în care s-a făcut totdeauna și o presă valoroasă, omenească, adevărată. „Scînteia" apare în prelungirea unor aspirații vechi și simpla parcurgere a paginilor istoriei noastre naționale ne arată o colecție de acte ce se constituie prin ele însele, în rădăcini ale „Scînteii" de ieri, de azi și de mîine.

Scrisă de gazetari pricepuți, unii dintre ei chiar mari gazetari, condusă de oameni înțelepți, talentați și pătrunși de importanța nobilei lor misiuni, „Scînteia" se străduiește să fie ceea ce Marx spunea despre libertatea presei „ochiul mereu treaz al poporului, spovedania unui popor către el însuși și către umanitate".

(Continuare în pagina 6)

ADRIAN PĂUNESCU ■

La cinci decenii de la apariția Scînteii, revista Flacăra urează marelui cotidian românesc, organul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, o viață lungă și o strălucită putere de a răsfrînge asupra cititorilor lui lumina adevărurilor fundamentale ale timpului nostru. Regăsindu-ne, prin comunitate firească de idealuri, dorind împreună o viață mai fericită, mai laborioasă și mai liberă a omului și, totodată, perpetuarea în eternitate a demnității și independenței patriei noastre, militînd împreună pentru triumful deplin al socialismului și al păcii în lumea întreagă, ne bucurăm astăzi că însăși lupta de o jumătate de veac a Scînteii ne dovedește tuturor că nu există aspirații de neatins cînd în împlinirea lor se investesc devotament, consecvență, tenacitate și bărbăție. Aceasta este marea lecție pe care ne-o oferă Scînteia, atît prin trecutul cît și prin prezentul ei, și această lecție rămîne pentru noi, în același timp, și o îndemn și o pildă vie. LA MULȚI ANI !

ANUL XXX - NR. 33 (1366) - 13 AUGUST 1981
flacăra
Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Satu Mare la ora împlinirilor lui August

Interviu cu tovarășul IOAN FORIȘ, prim-secretar al Comitetului județean Satu Mare al P.C.R., președintele Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Satu Mare

— Tovarășe prim-secretar, județul se cheamă — falnic și frumos — Satu Mare. Cînd îi spune numele, cetățeanul, mai ales cel din alte locuri, reține ideea de mărime. Or, județul nu-i tocmai mare. Nici două procente din suprafața României. Populația, și ea, tot spre două procente din total. Și, atunci, dacă nu-i știi de importanță cuprinderea teritoriului, ce-i important, ce-i semnificativ în Satu Mare ? Vă rog să ne vorbiți despre tot ce-i mai de seamă în județ acum, în preajma augustului aniversar.

— Cele mai importante lucruri sînt armonia vieții social-economice și a vieții oamenilor, comunitatea de interese și idealuri a tuturor locuitorilor — români, maghiari, germani — în general vorbind, faptul că oamenii trăiesc în siguranță, convinși fiind că totul depinde de ei, de munca lor.

Esența oricărei politici rămîne felul în care e considerat omul. Nu un om abstract, ci fiecare om. Politica partidului nostru privește viața fiecărui om din România. Pentru aceasta s-a hotărît dezvoltarea complexă, armonioasă a tuturor județelor patriei. Județul Satu Mare a construit fabrici, locuințe, a înzestrat cu mașini agricultura și a dezvoltat-o, a dezvoltat zootehnia.

Deci, tot ce a fost specific țării, de la Congresul al IX-lea încoace, mai cu seamă, a fost specific și județului nostru. Județul, din punct de vedere teritorial-administrativ, s-a constituit în martie 1968, ca efect direct al programului partidului de dezvoltare armonioasă, de creștere și dotare echilibrată a tuturor zonelor geografice.

În 1965, existau în județ 30 de întreprinderi industriale cu o anumită tradiție, din care 19 de interes republican. O primă direcție, și cea mai însemnată, a fost dezvoltarea impetuoasă a industriei. Tot ce produceam, în întreg anul 1968, în industrie, s-a realizat în 1980 în numai 100 de zile. Trebuie spus că aici, chiar de pe vremea breslelor, a atelierelor și cooperativelor meșteșugărești se produceau textile, confecții, încălțăminte, bunuri de larg consum, mai apoi au cunoscut oarecare dezvoltare construcțiile de mașini. După constituirea județului însă, creșterile au fost revelatoare. De la o producție industrială de 3,8 miliarde lei, s-a ajuns la 13,6 miliarde lei. S-au pus în funcțiune noi și importante capacități de producție la Carei, Negrești Oaș, Tășnad, Supur și, bineînțeles, Satu Mare. În ramura construcțiilor de mașini au avut loc mutații mari, în cincinalul trecut ponderea acestela în producția industrială a județului crescînd de la 36,5% la 40,9%. S-a petrecut ceea ce se cheamă o dezvoltare extensivă : s-au dezvoltat întreprin-

(Continuare în pag. 16—17)

TUDOR OCTAVIAN ■

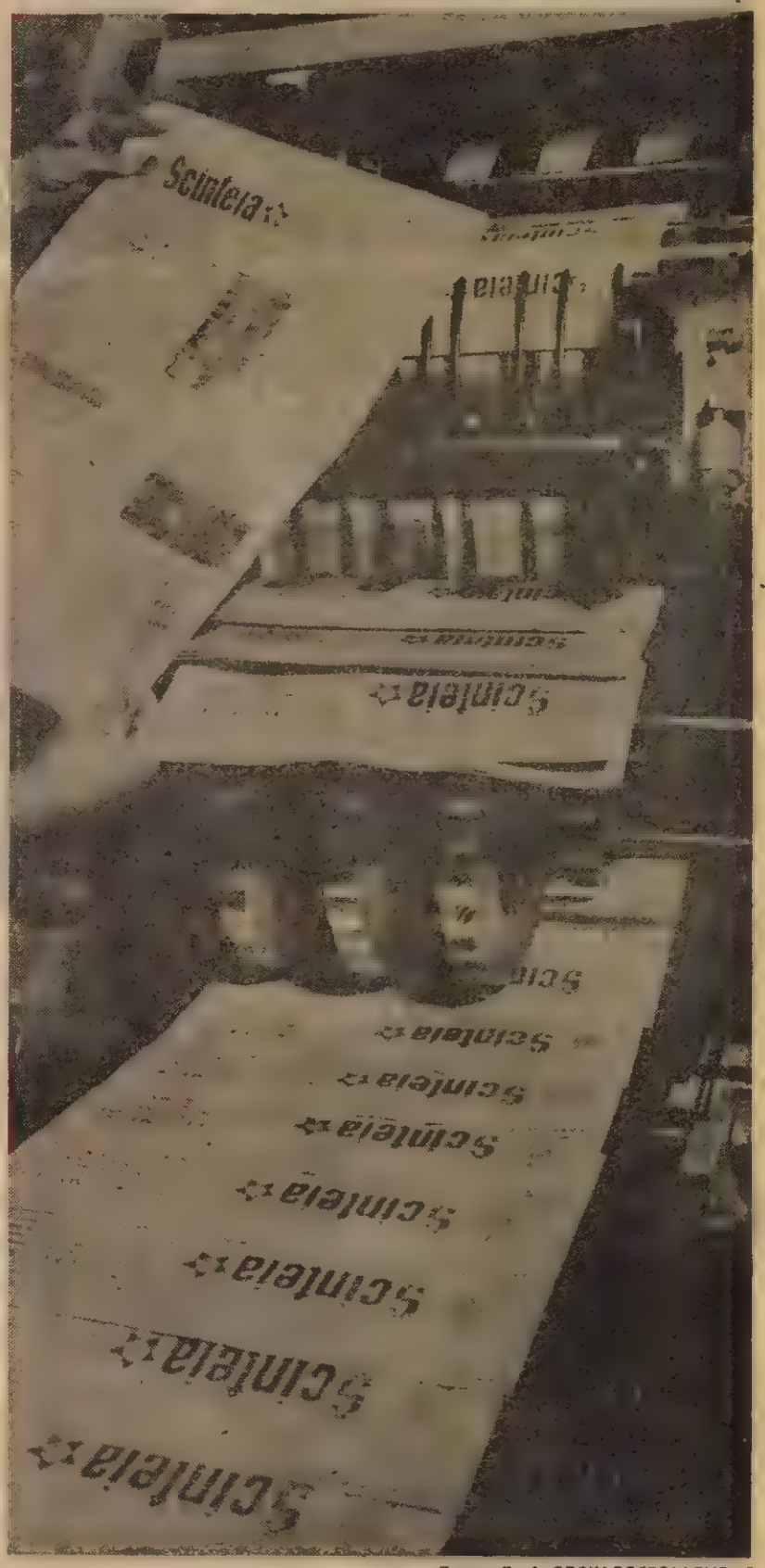

Fotografie de SORIN POSTOLACHE ■

Un Om: Csép Gergely din Adea

Cum a fost salvată acum 37 de ani viața a 33 de țărani români

Faptele s-au petrecut în 1944, la hotarul vag și fierbinte dintre vară și toamnă — și la hotarul care adună și leagă sufletele, dincolo de granița transparentă și caldă a limbilor materne. Este o poveste pe muchie de baionetă.

★

În fața mea sînt așezate două foi îngălbenite. Au fost păstrate cu sfîntă grijă printre foile unei scripturi, într-un dulap ce miroase a mere și nuci, alături de străvechi amintiri: tabloul bacalaureaților de la începutul secolului (mustăcioare pîrpîrii și cravate sărbătorești), extrasul de căsătorie grijuliu împăturit, poate o schijă de șrapnel scobită din grinda casei și un volum Ady, cu coperți roșii-aprinse...

De cîteva zile, întrețin un tăcut dialog cu cele două foi îmbătrînite, ca de papirus din alte milenii. Au trecut doar cîteva decenii de cînd mîini butucănoase, de țărani, și-au pus semnătura aspră și cinstită pe ele, după ce au semănat, literă cu literă, gînd cu gînd, faptă cu faptă, aceste rînduri istorice pe holda curată a hîrtiei, imortalizînd Faptul, numai Faptul și Faptul întreg, adăugînd astfel două pagini la cronica acestui pămînt atotștiutor, două pagini țărănești la stovele hronicilor.

...44, sfîrșit de vară cu miros arș, '44, vară ce se naște aurie, din fum și flacără. Timpul se opintește să nască în nemaipomenite chinuri. Iureș armat, născut din cumplita revoltă a inimii împotriva a tot ce înseamnă tiranie, înaintează spre marginile vestice și nordice ale țării, împingînd apoi cu foc, fier și vitejie, cu mult dincolo de granițele noastre și ale vecinilor, boala și durerea pămîntului înnegrit de fascism. În colțul cel mai vestic al țării, o ultimă sforțare a inamicului : armatele fascismului ocupă, nu departe de Chișineu-Criș, zona Adea și Adea-colonie. Și zeci de țărani români din Adea-colonie, sprijinitori ai armelor antifasciste, sînt tîrîți în beciuri și grajduri și sortiți morții.

Înspăimîntătoare oprire a istoriei. Scă-

(Continuare în pagina 27)

BODOR PAL ■

5-6 august 1981

Vizita de lucru în județul Tulcea

Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu în mijlocul unor prestigioase colective de muncă din județul Tulcea a prilejuit și de astă-dată o elocventă reafirmare a sentimentelor de înaltă prețuire nutrite de oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, de întregul popor față de conducătorul iubit și stimat al partidului și statului nostru, pentru ceea ce face pentru progresul și prosperitatea patriei, pentru dezvoltarea ei liberă și independentă și suverană, pentru creșterea prestigiului internațional al României socialiste în lumea de azi și de mîine.

Tineri îmbrăcați în costume naționale, pionieri și șoimi ai patriei oferă buchete de flori. Miile de locuitori ai acestor așezări, precum și oamenii muncii aflați la odihnă în acest colț de țară, unde Dunărea își dă întîlnire cu marea, fac secretarului general o primire entuziastă.

Dind expresie dragostei nețărmurite ce o manifestă pentru partidul nostru comunist, pentru conducătorul său încercat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, mulțimea scandează neîntrerupt „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul !"

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu mulțumesc cu căldură celor ce-i salută, le string cu prietenie mîinile. Sînt momente cu mare încărcătură emoțională, care exprimă cu pregnanță dragostea și prietenia de care se bucură din partea întregului popor secretarul general al partidului; politica clarvăzătoare pe care o promovează cu perseverență și patos revoluționar.

Acest nou și fructuos dialog, ce a cuprins în sfera sa analitică o largă arie de probleme, de la cele privind rezultatele obținute de oamenii muncii tulceni în primul semestru al cincinalului 1981 — 1985 în economia și agricultura județului, perspectivele dezvoltării viitoare în multiple domenii ale activității productive, precum și aspecte de ordin social-cetățenesc, reflectă cît se poate de sugestiv preocuparea conducerii partidului și statului nostru, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru dezvoltarea multilaterală a tuturor localităților și județelor țării.

Tovarășului Nicolae Ceaușescu, cețorlalți conducători de partid și de stat li se prezintă macheta de sistematizare a orașului Sulina, proiect care pornește de la sarcinile economico-sociale sporite ce revin Sulinei în actualul cincinal și în perspectivă, precum și de la statutul său de „porto-franco".

Primarul comunei Sfîntu Gheorghe, Stelian Vilciu, invită pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în fața unei machete care pune în evidență concepția de sistematizare și modernizare a vechii localități de la gurile Dunării.

Secretarul general al partidului indică să se intensifice activitatea de construcții de locuințe, pornindu-se de la faptul că, în următorii cîțiva ani, aici vor apărea noi unități economice care vor determina o sporire accentuată a numărului locuitorilor. Se indică, de asemenea, elaborarea într-un termen scurt a schiței de sistematizare și construcție a centrului civic al localității. Bucurîndu-se de existența unei frumoase plaje la țărmul Mării Negre, Sfîntu Gheorghe își va îmbogăți zestrea arhitectonică cu noi hoteluri, cu noi zone de agrement.

5-6 august 1981

a tovarășului Nicolae Ceaușescu

Această zonă a țării, scăldată de apele Dunării și Mării Negre, străvechi teritoriu de cultură și civilizație al patriei, a cunoscut și cunoaște profunde schimbări în geografia economică a localităților urbane și rurale, mutații adînci în viața și conștiința locuitorilor săi.

Suportul material al acestei dezvoltări îl constituie volumul de investiții, care, în perioada 1950—1980, a fost de peste 27 miliarde lei, ceea ce a făcut ca Tulcea să dispună astăzi de platforme industriale pe care sînt amplasate marile unități economice, ce asigură acum realizarea întregii producții a anului 1950 în numai 5 zile. De pe aceste meleaguri iau drumul economiei naționale importante cantități de feroaliaje, minereuri de cupru, zinc și plumb, nave fluviale, calcar siderurgic, placaje din marmură, confecții, precum și o gamă largă de produse alimentare.

În pas cu dezvoltarea industriei, agricultura județului a cunoscut în anii din urmă importante prefaceri, extinzîndu-se [illegible], chimizarea și irigarea culturilor [illegible] mari și eficiente [illegible], unități de cercetare [illegible].

Secretarul general al partidului a analizat [illegible] locului, împreună cu factorii de răspundere din ministere, cu reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat, cu specialiști și cu numeroși oameni ai muncii, [illegible] obținute, dar și lipsurile existente, găsind împreună cu muncitorii soluțiile optime care vor contribui decisiv la dezvoltarea economică și mai puternică a acestui colț de țară.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a examinat — în prezența tovarășilor din conducerea partidului și statului care îl însoțesc în această vizită de lucru — propunerile de organizare, sistematizare și exploatare integrală a Deltei Dunării. Pe baza indicațiilor date de secretarul general al partidului, urmează ca întregul teritoriu să fie administrat de o centrală în subordinea căreia vor intra întreprinderi agricole cu activitate mixtă, care, în funcție de specificul teritoriului, vor asigura o dezvoltare rațională a silviculturii, agriculturii, apiculturii, legumiculturii, pescuitului etc. O asemenea activitate complexă va asigura o exploatare mult mai eficientă a marilor bogății pe care le ascunde Delta, va ajuta ca acestea să sporească neîncetat.

„În spiritul hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, ale recentului Congres al oamenilor muncii, trebuie să acționăm ferm pentru afirmarea cu putere a autoconducerii muncitorești și autogestiunii în toate domeniile de activitate. Trebuie să facem totul ca fiecare muncitor, tehnician, inginer, conducerile întreprinderilor, toți oamenii muncii să participe activ și să-și asume deplina răspundere pentru buna gospodărire și dezvoltare a întregii activități economice. În aceasta constă, pînă la urmă, participarea la conducere, participarea la beneficii, asigurarea răspunderii pentru dezvoltarea generală a patriei noastre socialiste". *(Din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din municipiul Tulcea).*

În slujba intereselor fundamentale

Oglindă fidelă a luptei desfăşurate de clasa muncitoare şi masele largi de oameni ai muncii, a activităţii politico-ideologice desfăşurate de partid, presa comunistă şi muncitorească, legală şi ilegală, a jucat nu numai rolul unui propagandist, agitator şi organizator colectiv, ci şi pe acela de înaltă tribună de la care şi prin care au fost lansate, dezbătute şi larg propagate ideile nobile ce puteau călăuzi acţiunea de transformare revoluţionară a societăţii, de înfăptuire a unei lumi noi, lipsite de însemnul dur al exploatării omului de către om.

Avînd în permanenţă drept călăuză ideile socialismului ştiinţific cu privire la rolul şi necesitatea presei muncitoreşti, revoluţionare în desfăşurarea activităţii politice a partidului clasei muncitoare, comuniştii au acordat atît în perioada activităţii legale, cît şi după scoaterea organizaţiei lor politice în afara legilor, o atenţie deosebită problemelor pe care le ridicau editarea şi difuzarea presei de partid, a organizaţiilor de masă aflate sub conducerea şi influenţa lor. Pentru comunişti presa era principalul canal de transmitere către masele a gîndirii politice elaborate de partid ; a proiectelor lor de transformare revoluţionară a structurilor societăţii burgheze, de potenţare a conştiinţei de clasă a maselor largi de oameni ai muncii.

Urmarea a fost că numai în anii ilegalităţii, în condiţii deosebit de vitrege, P.C.R. a organizat şi condus activitatea a peste 500 de publicaţii legale şi ilegale din rîndurile cărora, fără îndoială, se detaşează organe ca **Scînteia**, de la apariţia căreia se împlinesc 50 de ani, **Lupta de clasă, Tînărul leninist, România liberă** ş.a.m.d.

Avînd un pronunţat caracter militant, presa comunistă şi muncitorească, **Scînteia** în mod deosebit, a reflectat adecvat cele mai variate probleme care frămîntau conştiinţa clasei muncitoare, a maselor largi de oameni ai muncii, multe din coloanele ei fiind afectate în primul rînd aspectelor social-economice, altfel spus, celor care dădeau conţinut condiţiei de existenţă a celor mulţi şi obidiţi. Dar, în calitatea sa de interpret fidel al năzuinţelor poporului român de progres, libertate, independenţă şi suveranitate naţională, Partidul Comunist Român a fost în anii ascensiunii forţelor negre ale fascismului, ai agravării tendinţelor revizioniste şi revanşarde din viaţa politică internaţională, principala forţă politică din România care a căutat cu febrilitate mijloacele necesare salvgardării integrităţii naţionale a poporului căruia îi aparţinea. Printr-o multitudine de mijloace şi forme de acţiune, inclusiv cu ajutorul presei, comuniştii au înfăţişat realist şi viguros adevăratele dimensiuni ale pericolelor ce ameninţau libertatea poporului român, mai ales după venirea naziştilor la putere în Germania.

Trebuie să precizăm că imaginea concretă a pericolului pe care-l reprezenta fascismul nu numai pentru soarta democraţiei, a libertăţilor individului, evident limitate de structurile societăţii burgheze, dar şi pentru independenţa şi suveranitatea popoarelor, în ultimă instanţă pentru destinele înseşi ale culturii şi civilizaţiei a atras atenţia unor cercuri social-politice foarte largi. Iar în România semnalul de alarmă a fost cu atît mai pronunţat cu cît momentul împlinirilor istorice ale luptei seculare desfăşurate de poporul român pentru unitatea statului naţional, a independenţei şi suveranităţii sale naţionale depline se petrecuse cu puţin timp în urmă, la 1 decembrie 1918. Ameninţarea acestei împliniri de către politica revizionistă a statelor fasciste a făcut ca foarte repede conştiinţa politică a poporului român să fie prompt sensibilizată ; din sînul diverselor forţe social-politice au început a se face mai întîi simple luări amintite pentru ca, apoi — pe măsura conturării faptelor agresive în Europa, să se caute cu febrilitate mijloacele necesare pentru salvgardarea integrităţii teritoriale, a independenţei şi suveranităţii naţionale.

Iar faptele istorice concrete probează, fără dubii, că cea mai sensibilă conştiinţă politică, cea care a sesizat cu temeinicie adevăratele dimensiuni ale pericolului ce se profila ameninţător asupra României, pentru independenţa şi suveranitatea sa naţională, a fost cea a comuniştilor. Ei au putut sesiza încă în 1930, după alegerile pentru Reichstag, că o eventuală preluare a puterii în Germania de către partidul lui Hitler ar fi de natură să aducă o gravă şi imensă tulburare în structura relaţiilor internaţionale, cu implicaţii greu de prevăzut pentru statu-quo-ul european. Aşa de pildă prin intermediul organului de presă al Blocului Muncitoresc Ţărănesc, **Deşteptarea**, comuniştii au combătut cu vigoare, încă în momentul amintit, conţinutul propagandei hitleriste în problemele relaţiilor internaţionale, încercările burgheziei monopoliste germane de a convinge poporul că „mizeria sa se datorează numai tratatelor de pace care i-au impus plata reparaţiilor de război". Iar prin coloanele **Scînteii**, transformată relativ repede, îndeosebi după eroicele lupte ale muncitorilor petrolişti şi ceferişti din ianuarie—februarie 1933, într-o foarte activă tribună de luptă contra fascismului, a politicii revizioniste şi revanşarde, comuniştii au reuşit să înfăţişeze cu discernămînt gravitatea diferitelor acte de politică externă ale Germaniei naziste, Italiei mussoliniene şi ale altor ţări cum erau Ungaria horthistă sau Bulgaria fascistă, apreciindu-le de fiecare dată ca paşi înainte spre declanşarea unei noi conflagraţii. Introducerea serviciului militar obligatoriu în Germania **Scînteia** a apreciat-o, la 3 aprilie 1933, ca „un nou pas spre aventura războiului" şi ca o „sfidare oficială a Tratatului de la Versailles, în fapt de mult un petec de hîrtie".

Demascînd în faţa maselor politica externă a statelor fasciste, „care şi-au pus drept scop cucerirea întregii Europe orientale şi chiar o bună parte din cea apuseană", vizînd direct şi într-o perspectivă foarte apropiată „desfiinţarea prin împărţire a Cheslovaciei şi a României, împărţirea Uniunii Sovietice, a Lituaniei şi a ţărilor baltice, unirea Austriei cu Germania, subjugarea politică a Iugoslaviei", comuniştii cereau prin coloanele **Scînteii** să se facă totul pentru a se împiedica realizarea „acestui plan monstruos" sub lozinca falsă a „îndreptării nedreptăţii din tratatele de pace", considerînd, pe bună dreptate, că „acele nedreptăţi se pot îndrepta numai prin voinţa liberă a popoarelor şi nu prin cuceriri imperialiste". Referindu-se apoi la „**existenţa neamului românesc ca atare**", la „**existenţa României ca ţară independentă**" (subliniat în text — n.n.), Partidul Comunist Român exprima limpede şi hotărît ideea că în faţa unei asemenea politici promovate de regimurile fasciste din Europa „poporul român nu poate da decît un singur răspuns. Cu toată energia, la nevoie cu arma în mînă, poporul român îşi va apăra existenţa contra bandiţilor hitlerişti care vor să ne răpească independenţa naţională".

Nu numai atît, dar în acele momente de cumpănă pentru existenţa naţională a poporului român, comuniştii, prin intermediul **Scînteii**, au afirmat nu odată că că proletariatul este forţa socială capabilă de cele mai grele jertfe pe altarul patriei, că împreună cu alte forţe sociale, avînd în frunte partidul său de avangardă, va sta de strajă, veghind la apărarea fruntariilor ţării. „Muncitorimea română şi avangarda ei comunistă — se scria în paginile **Scînteii** din 5 decembrie 1938 stă însă de veghe, neclintită în dragostea ei de ţară şi cu curajul ei de luptă".

Făcînd o analiză mai nuanţată a intereselor fiecărei clase şi pături sociale, prin raportare la ideea de independenţă şi suveranitate naţională a României, comuniştii au putut lansa cu mult succes lozinca luptei pentru închegarea frontului unic muncitoresc şi în jurul acestuia a Frontului popular antifascist, care să unească sub acelaşi steag şi aceeaşi năzuinţă istorică cel mai larg evantai de forţe social-politice, acelea „cărora pacea, securitatea şi independenţa naţională a poporului nostru nu le este indiferentă". Afirmînd cu tărie că proletariatul este „forţa istorică în jurul căreia trebuie să se unească toate forţele populare, masele ţărănimii şi ale populaţiei oraşeneşti muncitoare", comuniştii au pus în evidenţă mai mult ca oricînd stringenţa făuririi neîntîrziate a Frontului Popular, convinşi fiind că „dacă a fost vreodată necesară şi oportună concentrarea în Front Popular, apoi atunci, după München, acest lucru este de o mie de ori mai necesar şi mai oportun. Oamenii vor să trăiască în libertate. Această năzuinţă a lor trebuie să dea naştere celui mai larg front contra dictatorilor şi aţîţătorilor la război, unui front care să includă toate forţele populare".

La apelurile partidului comunist, clasa muncitoare a răspuns cu înflăcărare, ei alăturîndu-i-se şi masa micii burghezii ; s-au desfăşurat zeci de adunări de protest şi demonstraţii de stradă, au fost create comitete antifasciste şi grupe de autoapărare mai întîi în capitală, iar apoi şi în multe alte localităţi din ţară, cu participarea largă a muncitorilor, a intelectualilor, studenţilor etc. Cerînd maselor largi de oameni ai muncii să pornească la lupta armată pentru apărarea ţării, mai ales în vara şi toamna anului 1939, comuniştii au ţinut să se situeze ei înşişi în primele rînduri ale acestei lupte ; să traducă astfel în domeniul concret al faptelor convingerea lor intimă că „toate neamurile au acelaşi drept la existenţă".

De pe poziţiile adevăratului patriotism, Partidul Comunist Român şi-a încris din ce în ce mai mult practica politică pe făgaşul realităţilor istorice concrete, acţionînd cu o vigoare tot mai mare pentru antrenarea tuturor forţelor capabile să se opună tendinţelor externe de încălcare a independenţei României şi de ştirbire a integrităţii ei teritoriale. Partidul Comunist Român a continuat să demaşte încercările tot mai insistente ale propagandei fasciste de a-şi prezenta planurile revizioniste prin prisma aşa-zisei autodeterminări naţionale, de a falsifica conţinutul real al problemei naţionale din România în vederea dezmembrării ei teritoriale şi de a face astfel mai uşoară supunerea atît a poporului român, cît şi a naţionalităţilor conlocuitoare. „Fascismul internaţional — scria o revistă comunistă ca **Lupta de clasă** din august 1939 — îşi oferă acum «serviciile» şi ungurilor, germanilor, bulgarilor, ucrainienilor din România. Scopul urmărit de el nu este deloc eliberarea acestor naţionalităţi, ci dezagregarea României, slăbirea ei pentru ca s-o poată înghiţi mai uşor, pentru ca s-o poată transforma mai uşor într-un bastion al fascismului, într-o sursă de materii necesare pentru războiul plănuit de agresori, în bază de atac împotriva U.R.S.S.". Demascînd „bluful hitlerismului care încearcă să folosească lozinca de autodeterminare pentru înrobirea ţărilor mici şi pentru pregătirea de noi agresiuni", partidul comunist a ţinut cu perseverenţă să demonstreze că „în situaţia concretă de azi (a anului 1939 — n.n.), comuniştii se pronunţă împotriva oricărei ştirbiri a integrităţii României conştienţi fiind că aceasta nu ar servi decît la întărirea fascismului internaţional".

După cum se ştie, frontul forţelor antifasciste româneşti, deşi amplu ca dimensiuni, deşi impunător prin suita acţiunilor sale, între acestea înscriindu-se, ca un punct culminant, evenimentele revoluţionare de la 1 Mai 1939, un moment de culme al valului luptei pentru apărarea independenţei şi suveranităţii naţionale a ţării, n-a putut obţine totuşi victoria în limitele deceniului patru. Balanţa a fost înclinată în favoarea forţelor de extremă dreaptă, ale Gărzii de Fier, ca urmare a presiunilor şi ingerinţelor directe ale fascismului extern, în condiţii politice şi militare defavorabile României, a căror consecinţă directă fusese însăşi clopîrţirea teritorială a ţării, urmată la scurt timp de alte „acte" politico-diplomatice ce au afectat treptat independenţa şi suveranitatea naţională. Dealtfel, în epocă, în chiar fluxul viu al evenimentelor, comentînd preluarea puterii de către Garda de Fier şi generalul Ion Antonescu, sub

„Scînteia a reflectat cu fidelitate, în întreaga ei activitate, politica profund internaţionalistă a partidului şi statului nostru, făcînd să răsune puternic glasul comuniştilor români, al poporului nostru, alături de forţele revoluţionare şi progresiste din întreaga lume, dînd expresie luptei lor pentru cauza generală a socialismului şi progresului, împotriva imperialismului, pentru pace şi securitate internaţională.

Prin înaltul său spirit partinic şi principialitatea cu care a slujit şi slujeşte interesele vitale ale poporului român, ale construcţiei socialiste în patria noastră, Scînteia a dobîndit un binemeritat prestigiu în rîndul maselor, şi-a cucerit dragostea şi preţuirea întregului nostru popor.

Conducerea partidului dă o înaltă apreciere rolului important pe care-l joacă ziarul Scînteia în înfăptuirea politicii de edificare socialistă a ţării, în generalizarea experienţei pozitive şi înlăturarea fenomenelor negative şi a neajunsurilor care se manifestă în diferite domenii de activitate, în promovarea politicii externe a partidului şi guvernului ; preţuim munca şi eforturile valorosului corp redacţional al ziarului, devotamentul său faţă de politica partidului, faţă de cauza construcţiei socialismului, abnegaţia cu care îşi îndeplineşte sarcinile încredinţate de partid".

NICOLAE CEAUŞESCU

ale națiunii române

titlul **A cui e biruința ?**, comuniștii, în coloanele **Scînteii**, notau : „A venit biruința cămășilor verzi în România nu prin lupta poporului, cum se lăudau ei, ci printr-o lovitură de teatru a unei clici în slujba imperialismului german... Legiunea a fost adusă la putere de imperialiștii germani și italieni".

Au urmat apoi și alte fapte ce au afectat grav independența și suveranitatea patriei. Fără acceptul națiunii, pe pămîntul României au fost dislocate trupe naziste, țara a fost împinsă în lagărul țărilor fasciste prin semnarea Pactului anticomintern, iar în iunie 1941 a intrat în războiul contra Uniunii Sovietice. Se deschidea astfel una din paginile negre ale istoriei poporului român, în care fapte cu adevărat luminoase, expresie a adevăratei voințe naționale, vor săvîrși forțele rezistenței antihitleriste în frunte cu comuniștii.

Pentru acestea, nimic nu era mai scump, mai presant decît organizarea într-un front cît mai larg posibil a tuturor forțelor patriotice, pentru a se obține scoaterea țării din război, refacerea integrității ei teritoriale, recîștigarea independenței, suveranității și demnității naționale a poporului român. Este meritul istoric al P.C.R. că, în acele împrejurări deosebit de vitrege pentru însăși destinele istorice ale poporului nostru, a știut să găsească drumul colaborării politice cu celelalte forțe antifasciste și antihitleriste, să construiască treptat Frontul Patriotic Antihitlerist, iar apoi să conducă direct lupta pentru răsturnarea guvernului antonescian, să scoată țara din războiul contra Națiunilor Unite și să canalizeze apoi întreg potențialul economic și militar al poporului în direcția luptei pentru zdrobirea Germaniei naziste. Toate aceste obiective au putut fi atinse prin revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antihitleristă din august 1944 și se prezintă în ultimă instanță ca fruct al voinței poporului român, al adevăratelor sale aspirații, dar și al înțelepciunii politice a comuniștilor, al patriotismului lor fierbinte, al devotamentului cu care știau și știu să slujească aspirațiile națiunii căreia îi aparțin. „**Partidul nostru** — aprecia nu demult tovarășul Nicolae **Ceaușescu — a pornit de la faptul că răsturnarea dictaturii militaro-fasciste, ieșirea din războiul antisovietic și participarea la lupta împotriva Germaniei fasciste constituiau o necesitate istorică națională, iar realizarea acestor obiective impuneau colaborarea cu toți acei care erau gata, într-o formă sau alta, să ia parte la această mare bătălie".**

A fost, într-adevăr, o bătălie istorică, care a costat numeroase jertfe, dar pe temeiul cărora s-a clădit o realitate nouă. Numai așa s-a putut materializa conținutul proclamației către țară rostit de rege, imediat după răsturnarea guvernului antonescian, dar redactată de Lucrețiu Pătrășcanu și definitivată în ședința comună a reprezentanților B.N.D. și ai Palatului, în care se postula ca punct programatic fundamental : „Poporul nostru înțelege să fie singur stăpîn pe soarta sa. Oricine s-ar împotrivi hotărîrii noastre liber luate și care nu atinge drepturile nimănui este un dușman al neamului nostru... Alături de armatele aliate și cu ajutorul lor, mobilizînd toate forțele națiunii, vom trece hotarele impuse prin actul nedrept de la Viena pentru a elibera pămîntul Transilvaniei noastre de sub ocupația străină... Cu deplină încredere în viitorul neamului românesc să pășim hotărîți pe drumul înfăptuirii României de mîine, a unei Românii libere, puternice și fericite".

Se crea astfel, prin voința și eforturile poporului român, sub conducerea nemijlocită a P.C.R. și prin valorificarea unei conjuncturi politico-militare favorabilă ca urmare a succeselor obținute de coaliția antihitleristă și în special de înaintarea victorioasă a armatelor sovietice, o nouă situație externă României. Și chiar dacă pînă la realizarea deplină a aspirației de libertate, independență și suveranitate națională poporul român va mai avea de înfrînt încă numeroase piedici, nimeni n-avea „să-i mai poată opri pe calea pe care o pornise în acel fierbinte august 1944. Iar poziția internațională de astăzi, prietenia, stima și respectul de care se bucură națiunea română pe toate meridianele globului sînt mărturii elocvente ale unei aspirații împlinite.

MARIN BADEA ■

Antologie militantă

„Fără un organ central prin care să îndrumeze, să organieze și să conducă această luptă, partidul nu este în stare să-și îndeplinească sarcinile sale.

Gazeta partidului este cu atît mai necesară întrucît membrii partidului și toți muncitorii revoluționari au nevoie să cunoască linia partidului în toate chestiunile care se pun la ordinea zilei."

Scînteia, 15 august 1931

„România după München e mai mult ca oricînd — după fericita expresie a lui Iorga — „o țară pîndită"... Nori grei se string deasupra țării noastre. Existența ei liberă este amenințată. Partidul nostru nu va cruța nici o sforțare, nici o jertfă pentru a strînge laolaltă muncitorimea și a porni în fruntea ei la unirea tuturor forțelor dornice să apere pacea și independența României".

Scînteia, 25 noiembrie 1938

„Astăzi, cînd independența națională a poporului român și unitatea României sînt din nou primejduite, amintirea luptelor duse pentru unire trebuie să îndemne la o luptă dîrză și hotărîtă contra dușmanilor din afară și a agenților lor dinăuntru".

Scînteia, 8 februarie 1939

„Comuniștii din România înfierează agresiunea ucigătoare a lui Hitler contra poporului polonez și vor lupta contra Germaniei fasciste și imperialiste".

Scînteia, 8 septembrie 1939

„Sentința de la Viena, dată de imperialiștii germano-italieni nu putea fi decît o sentință imperialistă".

Scînteia, 17 septembrie 1940

„După două decenii de adîncă ilegalitate, după două decenii de terorizare crîncenă, de arestări de redactori, colaboratori și difuzori, de schingiuiri, grele condamnări și asasinări, apare „Scînteia".

Timp de 20 de ani „Scînteia", tipărită în mici tipografii ilegale, urmărite pas cu pas de dușmanul poporului, a fost portdrapelul năzuințelor de libertate și democrație ale poporului nostru.

Adeseori „Scînteia" a fost nevoită să-și întrerupă vremelnic apariția, dar totdeauna a reapărut mai viguroasă.

„Scînteia" apare pentru prima dată legal. „Scînteia" este organizatorul și mobilizatorul clasei muncitoare, al țărănimii, al intelectualilor, al ofițerilor și soldaților.

„Scînteia" este ziarul de apărare a intereselor celor ce muncesc cu brațele și cu mintea.

„Scînteia" este ziarul de luptă pentru un război hotărît contra dușmanului de afară și dinlăuntru. „Scînteia" este ziarul de luptă pentru democratizarea țării.

„Scînteia" apare după încheierea armistițiului cu Uniunea Sovietică și aliații ei. Ea va milita pentru îndeplinirea sinceră a armistițiului, întărirea prieteniei cu Uniunea Sovietică, chezășie a păcii, independenței naționale, prefacerii și prosperității țării noastre".

Scînteia, 21 septembrie 1944

Str. Ecoului nr. 29

Str. Moconului nr. 1

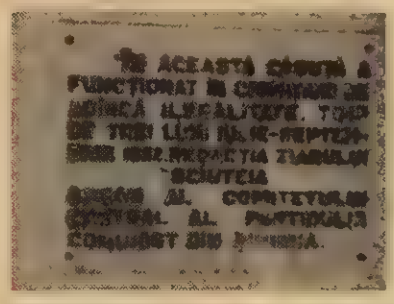

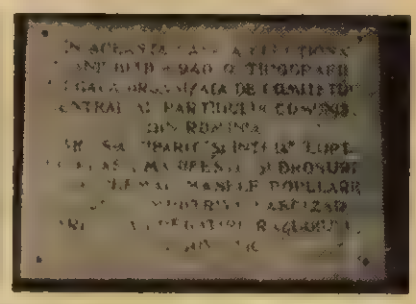

Str. Soldat Ion Cîndea nr. 27

Profesia de a spune adevărul

Printr-un București renăscut, înnoit, cumpănindu-și puterile de acum în cartiere cu o anvergură de neînțeles altădată, reîntîlnim cîteva dintre casele vechi, sprijinindu-se parcă mai mult pe aer și pe amintire decît pe temelii reale, în care oameni puțini și curajoși au așezat în paginile **Scînteii** ilegale, literă lîngă literă și gînd lîngă alt gînd, temperatura unei flăcări menite să încendieze conștiințele, să le ridice la înălțimea unor vremuri noi.

Și am urcat din strada Antim pe strada Ecoului, pînă la numărul 29. Și am regăsit și colțul străzii Mocanului cu strada Elena Cuza, traversînd insula de clorofilă a Parcului Libertății, un colț văzut de soare doar în cesurile calme ale asfințitului. Și am revenit în împrejurimile Căii Rahovei, măsurînd în lungul ei și strada Soldat Ion Cîndea, pînă la numărul 27. Am recitit în tăcere cuvintele săpate în cîteva plăci de marmură și bronz și am recapitulat înțelesurile lor adînci, laconice : o profesie dealtfel foarte pașnică, profesia de a spune adevărul, și-a așezat în balanța istoriei eroii ei, jertfa ei...

Ar fi trebuit să începem, de fapt cu Șoseaua Giurgiului, unde într-adevăr s-a tipărit primul număr al **Scînteii**, la jumătatea lui august '31. Dar am fi ajuns într-un loc unde memoria celor ce au supraviețuit luptei șovăie. Și este cît se poate de firesc să șovăie. Iar șovăiala aceasta — am înțeles, în sfîrșit — își are și ea semnificația ei, unică, irepetabilă în alte istorii și în alte lupte ale aceleași vremuri. Și nu ne mai rămîne decît să rămînem față în față cu această șosea a Giurgiului, contemporană, reconstruită cu vigoare și gust, vie, exuberantă în culorile verii, și să știm că undeva nu departe de temelille blocurilor ei a căzut o picătură de sînge într-o luptă de neuitat.

De la sine, iată, o secvență anume a istoriei Partidului Comunist Român, ne întoarce memoria spre marile mituri ale poporului nostru.

M. PETRESCU ■

Scînteia marelui nostru foc

(Urmare din pagina 1)

Ce e Proclamația de la Islaz, spre exemplu, decît o ciornă a oricărui ziar patriotic și revoluționar viitor ? Ce este Memorandumul decît durerea înăbușită de tirani și încărcată de propria ei voință de a se face cunoscută ? Noi n-am avut, firește, numai presă progresistă. Dar întreaga noastră presă progresistă e ciocnirea de adevăruri și împotriviri din care în mod fatal avea să se nască „Scînteia". Iar „Scînteia", printr-o normală și necesară intrare în miezul lucrurilor, avea să ajungă marele foc care mistuie conștiințele noastre de azi. Ceva din „Scînteia" e în fiecare publicație românească adevărată și cinstită anterioară ei. Ceva din „Scînteia" e în marele foc pe care îl reprezintă această conștiință de sine ce e presa română.

Da, într-adevăr, mai avem multe de făcut ! Da, într-adevăr presa nu poate fi doar o oglindă, ea trebuie să fie și o armă. Da, într-adevăr, presa nu poate rămîne un invitat de onoare la praznicele ce se dau în cinstea victoriei noului ci trebuie să se implice în lupta grea și nu arareori dureroasă pentru afirmarea noului. Iar noul nu e, ca să zic așa, o problemă nouă pentru presă. Cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a chemat forțele înnoitoare ale acestei societăți să-și unească forțele pentru izbînda noului, presa trebuia să se simtă mobilizată odată în plus, pentru că ziarul de aceea apare pe lume ca să comunice un fapt nou. Ce aberantă și obositoare imagine : un ziar să apară mereu cu același conținut, mereu cu aceleași litere, mereu cu aceleași titluri, ca o ediție multiplicată halucinant a unei singure știri incremenite în creierul lumii ! O presă ca o livadă de pomi stas ce se repetă nu poate arota decît oligofren și amețitor.

Presa trebuie deci să fie a noului pentru că noului îi e propriu principiul propriei ei existențe. Eu cred că aici, în acest loc, în acest punct, mai stăruie încă nevralgia insucceselor noastre. Cred că noi ca oameni de presă avem de luptat cu prejudecata profund reacționară (și deci deloc revoluționară), că presa trebuie să fie un proces-verbal al realității, să fie deci neutră pentru a putea fi obiectivă și cinstită. Cinstea și obiectivitatea nu se manifestă, cred, în expectativă. Este condamnabilă liniștea cu care nu rareori așteptăm rezultatul luptei dintre nou și vechi pentru a consemna scorul final.

Noi nu sîntem presa unui partid care vizitează România și povestește ce mai e pe aici. Noi sîntem presa organică a unui partid organic, partidul acestui popor, și noi trebuie să participăm la luptă și ca ființe credincioși ai ideii de nou și de omenie și ca secretari particulari ai istoriei.

Presa noastră revoluționară, presa noastră comunistă nu poate aștepta la colțișor o realitate sau alta, să o vadă greșind și apoi să demaște respectiva eroare. Noi, cînd scriem despre cele rele trebuie să scriem cu durere, iar cînd scriem despre cele bune trebuie să scriem cu credința celor ce știu că și pentru ei se petrec cele bune.

Trebuie să recunoaștem că uneori presa României e mai puțin interesantă decît viața României. Și trebuie să rîvnim ca din noi înșine să se ridice acel fapt de spirit în măsură că concurează și să susțină realitatea.

Slujind poporul, făcînd politica partidului, simțind durerile omului, consolidînd și sporind demnitatea meseriei de gazetar, să înțelegem mai adînc ideea că „participarea la beneficii" trebuie să însemne pentru noi, gazetarii, așa cum sublinia la nivelul întregii societăți tovarășul Ceaușescu, participarea la lupta pentru triumful noului, pentru triumful binelui, adevărului și frumosului, deci la realizarea marelui beneficiu : prosperitatea patriei și liniștea omului.

„Scînteia" face parte nu numai din istoria presei ci și din istoria României cu multe dintre paginile sale. Să-i urăm acum cînd împlinește 50 de ani de existență, să se păstreze mereu luminoasă și caldă în interiorul acestui mare foc care e conștiința de mîine a României eterne.

Cel fel de presă visăm, la aniversarea a 50 de ani ai „Scînteii" ?

O presă activă, o presă tranzitivă, o presă care să facă din implicarea ei o calitate morală a celor ce o scriu !

O presă care, formîndu-și insistent și deliberat, educîndu-și inteligent și subtil cititorii, să-și formeze și să-și educe totodată și autorii !

O presă ca o mare uzină eficientă, o presă ca o cîmpie dătătoare de pîine, o presă ca o noapte de creație !

Și mai visăm o presă cu o hîrtie tot mai frumoasă și mai îndestulătoare, o presă caligrafiată frumos și inspirat !

Vîrstele unui cotidian comunist

Două dintre aniversările tradiționale ale lunii august, Ziua presei române și, totodată, ziua ivirii în spațiul spiritualității românești a primului număr al ziarului **Scînteia**, se conjugă fericit cu apariția recentă în librării a volumului **Rolul presei în opera de edificare a socialismului**, cuprins într-o prestigioasă colecție a Editurii politice. **Din gîndirea social-politică a președintelui României, Nicolae Ceaușescu.** Aniversăm Ziua presei române în condițiile în care **Scînteia**, organ al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, împlinește o jumătate de secol de existență și, firește, în acest moment de excepție, proiecția principiilor fundamentale ale publicisticii românești contemporane într-o sinteză revelatoare, realizată de secretarul general al partidului nostru, reprezintă o necesară punte spre viitor. Și acum, ca și în alte circumstanțe ale prezentului țării, un mănunchi de evenimente se așază reciproc în lumina lor veritabilă, comunică și își definesc însemnătatea prin chiar interdependența lor.

Ziarul **Scînteia**, primul cotidian al țării și publicația noastră cu cel mai amplu tiraj, împlinește cinci decenii de la apariția primului număr, dată consemnată de istorie la 15 august 1931. Îndeobște, privit retrospectiv, trecutul unui ziar ar trebui să se exprime printr-o consecuție firească a numerelor lui, printr-o consecuție firească a atitudinilor și pozițiilor lui, în raport cu evenimentele care au constituit substanța acestui răstimp. Lupta își are, desigur, logica ei, marcată de însemnătatea obiectivelor și de conjunctura concretă a abordării lor. Încît, pentru cei ce au lucrat și lucrează în presă, evenimentul apariției **Scînteii** se cere consemnat, înainte de toate, prin prisma importanței lui politice, mai exact spus prin prisma plusului de acuitate publicistică semnificat de statornicirea unui ziar comunist în peisajul tipăriturilor românești ale epocii. Pentru că, efectiv, apariția **Scînteii** a prilejuit o reală și sensibilă restructurare a ierarhiei valorice a problemelor pe care le viza presa scrisă, reordonarea acestei ierarhii în funcție de criterii și aspirații deduse din viața adevărată a clasei muncitoare, a poporului român.

Începuturile unei asemenea istorii, sublimată într-o luptă perpetuă, pot fi uneori tot atît de tulburătoare ca și originile unei legende durabile. Iată, nu a fost încă identificată clădirea de pe șoseaua Giurgiului unde „s-a tras" primul număr al **Scînteii** ilegale, la un multiplicator de rînd, în febra clandestinității, în lumina tainică a unor idealuri ce includeau în ele și certitudinea propriului lor triumf. Apoi, din iulie pînă în septembrie 1932, redacția ziarului s-a adăpostit într-un mic atelier de cizmărie de pe strada Eccului nr. 29 ; între 1934 și 1938 a poposit în strada Mocanului nr 1 ; apoi, între 1939 și 1940, în strada Soldat Cîndea nr. 27... Și sînt semnificative pentru începuturile acestei istorii eroice amintirile lui Gabriel Cohen, membru al partidului din 1921, primul tipograf al **Scînteii** ilegale : „Am primit o mașină mică de scris, din cele de voiaj, la care trebuia să-mi pregătesc singur matrițele, un dispozitiv de multiplicat (gestetner), cerneluri etc. Totul putea să încapă într-un geamantan obișnuit. Tot eu trebuia să procur și hîrtia (...). Niciodată n-am știut cine scria articolele : eu le primeam — se confesa bătrînul militant, în urmă cu un deceniu — și trebuia să le tipăresc ; trebuia să fac machetarea, tehnoredactarea, cu un cuvînt tot ce trebuie pentru apariția unui ziar..." Totul desfășurîndu-se în lumina tonică a acelui soare răsărind, din primele frontispicii ale ziarului.

Anii de luptă au fost, totodată, ani de veghe statornică. Nu întîmplător, în **Scînteia** ilegală se afirmă cele dintîi semne de alarmă lucide și clarvăzătoare privind amenințarea fascistă în spațiul european. În noua conjunctură, pe plan intern, ca purtător al cuvîntului partidului, ziarul pledează pentru o politică de largă alianță a tuturor forțelor progresiste : „În prezent — citim în **Scînteia** nr. 3—4 din februarie 1936 —, cînd pericolul fascismului și al războiului sînt atît de amenințătoare, exploatarea oricărui aliat — oricît de nebotărît, vremelnic, șovăitor ar fi el — este pentru lupta contra fascismului și războiului de o mare importanță". Treptat, o dată cu intrarea României în orbita unor interese străine intereselor fundamentale ale țării, destinului și tradițiilor ei, adevărurile încep a fi rostite răspicat și profetic : „Ocuparea Cehoslovaciei de către Germania hitleristă, a Albaniei de către Italia fascistă, a pus țările balcanice în fața unui pericol direct și cît privește țara noastră ea este de multă vreme țintită de Hitler". În sfîrșit, evenimentele cunoscute tuturor s-au succedat într-un ritm alert și lupta subterană pentru redobîndirea demnității patriei, pentru restituirea țării intereselor ei firești atinge temperaturile maxime. „Partidul Comunist Român, partidul clasei muncitoare — scria **Scînteia** din 17 septembrie 1940 —, cheamă poporul muncitor la luptă revoluționară pentru izgonirea dictaturii militaro-gardiste, căci numai prin luptă revoluționară vom redobîndi pace, pîine, pămînt și libertate". Și rămîne un moment de referință în istoria de o jumătate de veac a ziarului **Scînteia** apariția articolului **A cui e biruința**, în numărul din 8 octombrie 1940 : „A venit biruința cămășilor verzi în România, nu prin lupta poporului, cum se lăudau ei, ci printr-o lovitură de teatru a unei clici în slujba imperialismului german... Legiunea a fost adusă la putere de imperialiștii germani și italieni..." Iar insurecția națională, antifascistă și antiimperialistă, de la 23 August 1944, a avut și în viața **Scînteii** aceeași însemnătate fundamentală pe care a avut-o și în viața țării : la 21 septembrie 1944 apare primul număr legal al ziarului, deschis de acum unei alte lupte, alt în anii ilegalității, cît și după eliberare, **Scînteia**, urmînd indicațiile Comitetului Central al partidului, a militat, prin paginile sale, pentru popularizarea politicii marxist-leniniste a partidului nostru, contribuind la unirea forțelor clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la realizarea în viață a acestei politici. Putem spune că nu există moment mai important în istoria luptei de eliberare națională și socială, în istoria luptei revoluționare pentru răsturnarea dictaturii militaro-fasciste, a înfăptuirii insurecției naționale antifasciste și făurirea societății socialiste în România în care presa — iar de la apariția ei, **Scînteia** — să nu-și fi adus o contribuție de însemnătate deosebită".

„Timp de 20 de ani — citim în articolul de fond al primului număr legal al ziarului — **Scînteia**, tipărită în mici tipografii ilegale, urmărite pas cu pas de dușmanul poporului, a fost portdrapelul năzuințelor de libertate și democrație ale poporului nostru". Efectiv, apariția **Scînteii** a prilejuit o reală și sensibilă restructurare a ierarhiei valorice a problematicii vizate de presa scrisă. Au fost proiectate în plină lumină problemele reale ale clasei muncitoare, ale celor exploatați și, în același timp, au fost popularizate principiile ferme, pătrunse de clarviziune ale Partidului Comunist Român, angajat într-o activitate politică ce va culmina prin schimbarea radicală a destinului țării. Nu ne pot fi decît vii în memorie și conștiință abnegația nețărmurită și devotamentul cu care presa comunistă și muncitorească din țara noastră, avînd ca prim exemplu **Scînteia**, și-a asumat și îndeplinit răspunderea mandatului de purtător de cuvînt al clasei celei mai revoluționare, clasa muncitoare, al partidului ei de avangardă. De la acele foițe cît palma, pentru a căror editare, difuzare și citire se riscau ani grei de temniță, pînă la presa de astăzi, tipărită în milioane de exemplare și în condiții grafice moderne, drumul pe care l-am străbătut a fost lung, anevoios, dar mereu ascendent. Și, întrucît apariția **Scînteii** a semnificat un exemplu și o lecție majoră de presă angajată dată de 15 august, firesc, a devenit Ziua presei române. O zi în care, ca ziariști și redactori, ne îngăduim și timpul și spațiul de a ne scruta activitatea proprie, pornind de la îndatoririle ce ne revin și în consens cu evenimentele epocii. Și mereu ne regăsim în fidelitatea față de cauza Partidului Comunist Român, în hotărîrea de a sluji și propaga în mase înaltele idealuri, slujind în acest fel poporul român, patria lui socialistă.

MIHAI PELIN

La amiaza primului an al noului cincinal

Oricît de mare militant ar fi cineva pentru egalitate nu trebuie uitat că există o măsură în toate. Iar a măsura înseamnă a compara. Deci a ierarhiza. Și deși există capete care țin în mare cinste judecata conform căreia totul nu este altceva decît subtext la Dialogurile lui Platon, că, adică, nimic n-ar fi nou și că totul ar fi fost deja inventat, nu trebuie uitat că totul curge. Că se schimbă, deci. O zi seamănă cu alta numai pentru că are același număr de secunde, 86 400 ! Deci, prin convenție. Deci pentru că între două treceri consecutive ale Soarelui pe la meridianul locului — fie că-i primăvară, vară, toamnă ori iarnă — se scurge același timp. Dar o zi nu seamănă niciodată cu alta pentru că de fiecare dată *încărcătura* secundelor este alta. A încărca diferit secundele înseamnă a le valoriza. Deci, a le ierarhiza. Iar asta înseamnă a fixa priorități. În logica noastră cea de toate zilele timpul trăirii are prioritate asupra timpului mărturisirii. Întîi trebuie făcut, apoi zis. Adică totul trebuie făcut de către omul potrivit, la locul și la timpul potrivit. Fiindcă niciodată ceea ce a fost bun atunci și acolo nu-i obligatoriu să rămînă bun și aici și acum. Priorităților se decid, dar și decid. Echilibrul însuși nu este decît un joc al priorităților. Echilibrul este diagrama Cremona a priorităților. Toate aspirațiile noastre au ca sens echilibrul, după cum toate nădejdile noastre au ca suport timpul și munca. Timpul socialist și munca în socialism. Numai că totdeauna trebuie știut ce trebuie făcut în primul rînd, în al doilea rînd, în al treilea rînd, ...ce poate fi amînat, ce trebuie reluat, ce trebuie estompat, ori centralizat, ori chiar desființat. Sau popularizat.

O altă prioritate : premierele industriale. Altfel zis, punerea în funcțiune la termenele planificate a capacităților proiectate să intre în producție încă din acest an, precum și devansarea unor termene ale investițiilor din anii viitori. Iată cîteva asemenea premiere : luni, 10 august, Oltul la Călimănești a fost deviat de pe albia ce i-a fost croită cu trei ani în urmă. Această performanță permite punerea în funcțiune a hidrocentralei Călimănești — cu o putere instalată de 30 MW — la sfîrșitul lunii septembrie. Pînă atunci : au început probele tehnologice la secția de specialitate a Fabricii de tricotaje care, în final, va realiza anual 12 milioane tricotaje din bumbac. Cluj-Napoca : la Întreprinderea de utilaje textile „Metalul roșu" s-a realizat pentru prima dată în țară, după un proiect propriu și cu materiale românești, o linie modernă cu ajutorul căreia se pot spăla țesăturile din mătase și tip mătase. Capacitatea liniei este de 20 metri liniari țesături pe minut. Altă premieră la Ploiești : colectivul de oameni ai muncii de la Trustul de construcții industriale care lucrează la dezvoltarea capacității de la rafinăria Vega a conceput și a aplicat pentru prima dată în România tehnologia tipizată de construcție a rezervoarelor pentru apă cu capacitatea de 250 de vagoane. Față de vechile procedee, care realizau pereții rezervoarelor prin turnare sau glisare, noua tehnologie conduce la o productivitate cu 20 la sută mai mare și la o calitate superioară. Bacău : la Întreprinderea de panouri electropneumatice a fost realizată o magazie cu totul originală. Pentru depozitarea materiilor prime, materialelor și aparatajelor s-a construit o magazie care se deosebește de toate cele existente pînă acum datorită faptului că a fost edificată pe verticală. Deservirea o efectuează un translator elevator care asigură manevrarea box-paleților cu piese și materiale pe șapte nivele, pînă la înălțimea unui bloc cu patru etaje.

Asemenea succese sînt multe în aceste zile, prezentarea lor exhaustivă este aproape imposibilă. De remarcat însă că toate sînt dedicate zilei de 23 August.

Așa zicînd, dat fiind că în aceste zile vîntul s-a tocmit paznic la nori și că mercurul din capilarele termometrelor pare decis să escaladeze abrupturi himalayene, în agricultură, prioritatea priorităților o constituie irigarea neîntreruptă a culturilor. Practica a dovedit că acolo unde oamenii ogoarelor au știut și au făcut să se rotească curcubeie pe deasupra plantelor amenințate de focul canicular al cîmpiei, rezultatele nu s-au lăsat așteptate. Este și cazul județului Ialomița, unde de aproape o lună de zile, din cer n-a mai căzut nici o picătură de apă. Ca urmare, comandamentul județean pentru agricultură a luat măsuri ferme în vederea funcționării neîntrerupte, zi și noapte, a tuturor sistemelor de irigații. În acest scop au fost menținute permanent în stare de funcționare motopompele, electropompele, aripile de ploaie. Mai mult, au fost identificate și folosite surse suplimentare de apă pentru udarea culturilor, săpindu-se canale și montîndu-se coloane de țevi pentru pomparea apei din riul Ialomița, brațul Borcea, din bălți, lacuri, bazine de acumulare și fîntîni. Cazurile de întrajutorare sînt frecvente. La C.A.P. Miloșești, de exemplu, alături de lucrătorii fermei, au venit cu căni și găleți pentru a turna apă direct la rădăcina plantelor și cooperatorii din celelalte ferme, dar și elevii și pensionarii din comună. Muncesc la irigat din noapte și pînă în noapte și locuitorii satelor Traianu, Gheorghe Doja, Fierbinți, Sălcioara, Roși, Reviga, Rovine. Și bineînțeles că exemplul lor trebuie urmat peste tot acolo unde plantele sînt în primejdie, nu numai în Ialomița. Și tot prioritar în agricultura acestor zile : strîngerea neîntîrziată a legumelor și a fructelor. Faptul pare să fi fost foarte bine înțeles de cooperatorii din Gherghița, Albești, Bărcănești, Buda-Palanga și Clorani (județul Prahova), la fermele legumicole Ianca, din cadrul asociației Ștefan cel Mare, la asociația economică de stat și cooperatistă Vădastra (județul Olt) unde, datorită mobilizării deosebite de forțe umane și mecanice recoltele de legume de pe cîmp sînt strînse la timp și fără pierderi. Ceea ce nu fac însă și tulcenii, care, deși în perioada 1—10 august, din grădinile județului ar fi trebuit să livreze peste 8 700 tone de legume, n-au strîns decît 3 554 tone. Dealtfel, din controalele efectuate rezultă că și în județele Bacău, Brăila, Buzău, Caraș-Severin, Dîmbovița, Dolj, Galați și Giurgiu au fost livrate la fondul de stat cantități mult mai mici de legume decît cele prevăzute în graficele perioadei. Și doar se știe că practica lui „așteptăm să se coacă pe toată suprafața" este deosebit de păgubitoare. O altă prioritate în agricultură : recoltarea grîului trebuie încheiată pe toate suprafețele, în toate județele. Pîinea țării trebuie pusă la adăpost !

În industrie, o prioritate pe cît de veche, pe atît de nouă, recuperarea și economisirea energiei pe care astăzi o exemplificăm cu experiența unei unități industriale din municipiul Mediaș. Anume? Se știe — de către specialiști — că din energia termică dezvoltată de cei patru sute de metri cubi de gaz metan pentru elaborarea fiecărei tone de sticlă, o bună parte se pierde în atmosferă sub formă de gaze arse a căror temperatură depășește 400° C. Cum se poate economisi în acest caz prețiosul combustibil ? Și iată cum s-a răspuns la întrebare. Întîi printr-o mai bună izolare a cuptoarelor de topit de la Întreprinderea de geamuri, ceea ce a condus la o economie de circa 100 tone de combustibil convențional (c.c.) pe an. Apoi, adoptîndu-se un procedeu care utilizează în fabricație direct nisipul umed s-a consemnat o altă economie de 1700 tone de c.c. pe an. Și încă : cele trei cuptoare de sticlă au fost echipate cu cazane recuperatoare de căldură, cu o capacapitate totală de 7 gigacalorii pe oră, adică un echivalent energetic de circa 7 700 tone de c.c. pe an. Și în alt colț de țară se manifestă aceeași preocupare : 30 000 perechi de fețe din piele naturală, și tot atîtea din piele sintetică pentru sandalele copiilor — acesta este bilanțul acțiunii inițiate în acest an, în cadrul Întreprinderii de încălțăminte „Libertatea" Arad. Și tot acolo au mai fost înscrise în contul economiilor de materii prime peste 5 000 cmp piele pentru încălțăminte și aproape 200 kilograme de talpă. Și la Botoșani, de la începutul anului și pînă acum, colectivul întreprinderii de confecții a economisit 320 000 mp țesături din bumbac și 50 000 mp alte țesături, materiale din care s-au realizat peste 120 000 de confecții. La obținerea acestor economii au contribuit generalizarea inițiativei muncitorești „Nici un centimetru de țesătură irosit, totul valorificat" și adoptarea în procesul de fabricație a produselor și tehnologiilor tipizate.

MIRCEA BUNEA ■

Agricultura ca o meserie de suflet

Cînd în urmă cu un deceniu inginerul Bodo Geza a venit la C.A.P. Lutița, după ce ucenicise cîțiva ani la o fermă I.A.S. avea din belșug tocmai ceea ce se pare că lipsea foarte acut conducerii de atunci a cooperativei și unei bune părți din cooperatori : convingerea că unitatea poate fi smulsă din starea de mediocritate în care părea așa de bine înfiptă, dorința de a concura măcar și chiar de a-i întrece pe vecinii din Mugeni ori din Porumbenii Mari, unități cu teren, e drept, ceva mai bun dar nu într-atît încît să justifice faptul că ei erau mereu printre fruntași iar Lutița mereu pe ultimele locuri.

Sigur, optimiștii nu lipsesc mai ales printre agronomi dar de la a vrea la a putea distanța era lungă, mai ales așa cum se prezentau lucrurile la Lutița cînd toată lumea părea să adopte formula asta-i situația ! Dar situația nu era chiar așa cum părea și de acest jucru s-au convins, printre primii, cei care, așa cum se cam obișnuiseră de o vreme, nu prea catadicseau să muncească la cooperativă mulțumindu-se eventual cu mai puțin dar și cu muncă mai puțină. Fiind vremea treierișului, unii din categoria mai sus-amintită nu s-au mai deranjat să ia parte la această lucrare, însă mare le-a fost surpriza cînd, din inițiativa inginerului Bodo, consiliul de conducere a luat hotărîrea ca pentru zilele muncă lucrate să li se dea nu boabe curate puse în saci ci... snopi ! Întîmplarea a amuzat un întreg județ, iar la Lutița, deși părerile erau încă diverse, ele au început totuși să fie foarte clar exprimate : „Cu așta nu e de glumit", spuneau unii, sau, „iată un om cu care o să putem face treabă" — ziceau alții. Cu alte cuvinte aproape unanimitate în privința faptului că la Lutița lucrurile nu vor rămîne în nici un caz așa cum au fost.

„Atacul", care avea drept scop metamorfozarea cooperativei, a început pe toate fronturile dar primele rezultate au devenit vizibile în privința gospodăririi pămîntului. Nu-i vorbă că în acest domeniu erau fantastic de multe de făcut, pentru că în lunca Tîrnavei, de pildă, se puteau număra mai bine de 100 de hectare de teren stăpînit de papură, trestie și alte ierburi de baltă, eroziunea făcea ravagii pe terenurile în pantă, multe suprafețe deveniseră din arabile un fel de hibrid sui-generis, adică nici ogor, dar nici fîneață. În „lelii" de cîte 10-15 ha, prin desecare și drenaj, furnizoarele de papură au devenit cele mai fertile terenuri ale unității, producțiile de 5 000 kg/ha grîu sau porumb, 50 000 kg/ha la sfeclă ori 25 000 kg/ha la cartofi devenind recolte obișnuite pe aceste terenuri. Dar ideea a fost dusă ceva mai departe amenajîndu-se, împreună cu „rivalii" din Mugeni, un sistem de irigație absolut necesar în condițiile în care unitatea din Lutița „a pus pe picioare" și o fermă legumicolă cu o suprafață de 100 hectare. Terenurile care înainte erau la discreția ploilor au beneficiat de niște plante relativ necunoscute la Lutița — graminee perene — care nu numai că au stopat complet eroziunea dar au făcut aceste suprafețe să concureze, după 2—3 ani de „odihnă", cu cele mai fertile din unitate. Această odihnă a făcut dintr-o dată ca problema care se punea mereu în zootehnie „cum să facem să ne ajungă furajele pînă la primăvară?" să-și modifice complet formula : „cum să facem ca animalele să consume toate furajele din rație pentru a obține producția stabilită ?"

Deși n-am deconspirat-o pînă acum, ideea fundamentală pe care o avea inginerul Bodo era ca pe fondul unei dezvoltări cît mai armonioase a unității să fie „împins în față" sectorul zootehnic, adică sectorul de bază în condițiile unității din Harghita. După trei ani de muncă la Lutița, inginerul Bodo a primit, pe postul de șef al fermei zootehnice un om pe care îl cunoștea foarte bine și în care avea deplină încredere : medicul veterinar Bodo Agnes, adică soția.

Dintr-o unitate care în 1970 abia reușea să livreze fondului de stat 500 de hectolitri de lapte, cooperativa din Lutița a ajuns anul trecut, folosind aceleași terenuri, la 6 200 hectolitri, producția medie anuală după o vacă furajată a sărit de la 900 l la 3 562 l. Și a mai ajuns să i se încredințeze un lot de juninci de import de foarte mare valoare, anonima și mediocra unitate de acum 10 ani găzduind anual 3—4 sau mai multe schimburi de experiență, unele la nivel național, privind producția zootehnică, mecanizarea lucrărilor din zootehnie, producerea și pregătirea furajelor, asigurarea unor condiții de muncă model pentru îngrijitori și altele.

Indiferent de modul cum au privit, în urmă cu zece ani, ceea ce vroia să facă la Lutița acel inginer, oamenii, cooperatorii, s-au ales de fapt cu partea cea mai consistentă din metamorfoza unității, pentru că, acum un deceniu era pur și simplu greu de crezut că Tifan Eugen ar putea cîștiga într-un an 61 000 lei, Marton Dionisie 53 000 lei, Farkas Lidia 42 000 lei, toți aceștia fiind îngrijitori. Dar se poate cîștiga la fel de bine și în alte sectoare, cu condiția să se muncească atît de mult și atît de bine ca în zootehnie. Și unii chiar așa fac...

Un lucru este însă foarte clar : înscrierea unității în perimetrul unei agriculturi moderne, intensive, implică răspunderi, exigență și nu în ultimul rînd calificare. Un singur exemplu, nu dintre cele mai obișnuite, dar elocvent : una din junincile de import nu putea naște și atunci fermiera Bodo Agnes împreună cu medicul de circumscripție Szabo Dominic au recurs la o soluție extremă : o operație cezariană. Dacă un viței se naște de obicei cu cîteva kilograme în plus sau în minus peste media de 36 kilograme, cel venit în lumea animală într-un mod atît de puțin obișnuit cîntărea... 71 kilograme. Atît mama cît și fiul, pentru că era un tăuraș, au trecut cu bine încercarea. Și acum, puțină aritmetică : dacă, după un an și jumătate, tăurașul a fost valorificat de unitate cu 35 000 lei, iar „mama" valora în momentul intervenției circa 15 000 lei, aducînd între timp unității alți doi urmași de aceeași valoare cu primul, cam cît ar fi pierdut unitatea dacă doi dintre oamenii ei n-ar fi dat dovadă, la un moment dat, de competență, curaj, promptitudine și alte lucruri de genul acesta ?

— Bodo Geza, cam ce probleme are acum un inginer șef sub comanda căruia o unitate a ajuns în 10 ani de la o avere de 900 000 la 20 milioane lei, producția globală de la 2 la 10 milioane lei, valoarea unei zile muncă de la 12,50 la 45 lei ? Îmi închipui că lucrurile au cam început să meargă de la sine, nu ?

— Glumești, frate ziaristule ! În primul rînd că un om împătimit în agricultură dacă nu are măcar în fiecare an o perspectivă nouă, de adus ceva nou, își pierde pur și simplu cheful de muncă. Uite, ca să fiu sincer, nu mi-e prea clar cum ne vom descurca cu forța de muncă. În zona noastră cu terenuri foarte accidentate nu vom reuși să trecem cu mecanizarea de 70 la sută. Or, forța de muncă se diminuează an de an. Apoi, mai ales cu criza energiei nu ne putem lipsi de atelaje, or, acestea trebuie conduse de oameni. Multe mașini pentru lucrul pe pantă continuă să ne lipsească. Să nu uităm nici faptul că în zona noastră numărul zilelor cînd se poate lucra în condiții bune este mult mai mic decît în sudul țării, de pildă. De aceea și numărul mediu de mașini la unitatea de suprafață ar trebui să fie mai mare decît media pe țară. Și, revin iarăși la oameni. Cred că cei puțin pentru cei din „prima linie" — îngrijitori, conducători de atelaje, nivelul asigurărilor sociale ar trebui să fie mai mare, pentru a putea reține acești oameni în agricultură, cunoscînd tentația industriei, a orașului. Sigur, toate acestea au mai fost discutate și cu alte ocazii, teoretic cel puțin au fost preconizate și niște soluții, dar ar fi cazul să se treacă și la măsuri practice, concrete, altfel se vor aduna o mulțime de probleme nerezolvate.

În ceea ce-l privește pe inginerul Bodo Geza, aflăm în ultima clipă, că, pentru știința și pasiunea cu care i-a condus pe oamenii din Lutița, i s-a propus și el a acceptat să preia, în calitate de inginer-șef, problemele Consiliului unic agroindustrial cooperatist din Odorhei. Vom avea, oare, și din acest Consiliu, în curînd vești la fel de bune ? ! Noi o dorim din toată inima.

ȘTEFAN DANCIU ■

Delta Dunării cu zestrea ei sacră de ape și bărbați

Cînd șalupa acostase pe fișia grindului a apărut, ca din pămînt, un bărbat înalt, blond, îmbrăcat cu niște pantaloni largi din doc subțire și cu picioarele goale. La început iscodise atent pasagerii șalupei, ca să vadă cine-s, de-i cunoaște, apoi, observînd în grupul nostru vreo cîteva femei brusc și-a acoperit cu brațele goliciunea bustului. „Bună ziua, bună ziua, și mă scuzați, vă rog frumos, pentru ținuta mea, dar știți, eu aici sînt mai mult singur. Așa că..." Așa ne-a întîmpinat nea Zamirca Nicon, paznicul rezervației naturale din Delta Dunării în acea zi toridă de iulie. Pe grind, la cabana „Platforma" unde stă, pămîntul încins îți ardea tălpile. Ne minunam cum de putea omul acela să umble descult pe plita pămîntului. Jur-împrejur numai soare și apă, apă și soare într-un joc strălucitor de lumini și sclipiri de-ți luau ochii. Fierbinte sus, — cerul era de un senin fără speranță ivirii vreunui nor — fierbinte și pămîntul grindului, iar noi mișunam între aceste două linii de foc în căutarea umbrei. Cabana abia de lăsa o linie de umbră, insuficientă atîtor suflete nădușite. Sub șopron, unde ne invita de zor nea Zamirca, tăunii și muștele făceau ravagii. Era simbătă, și nea Zamirca n-a părăsit nici o clipă grindul. Oare n-are casă? N-are familie? Încercam să creionez portretul acestui nou Robinson Crusoe. I-am urmărit mersul, i-am ascultat vorba, am privit straturile pline de zarzavat și verdeață și flori, chiar și cu căpșuni de un roșu strălucitor ce te impresionau în acest mic deșert dogoritor. Totul era semnul muncii unui om gospodar care nu s-a lăsat copleșit de singurătate și de căldură „ca să fie frumos la cabană, să fie curat, ca acasă", zicea, cu ochii scăldați de o blîndă lumină. Așadar, avea casă. Deci și o familie. A doua zi, după ce și-a terminat treburile, după ce s-a întors din raidul său de paznic, cînd încă mai era marcat de efortul vizitului în soare, l-am propus să-și facă puțin timp ca să stăm de vorbă. N-a zis nici da, nici ba. A ascultat pînă la capăt ce-am avut de spus și și-a văzut mai departe de treabă. Doar că se schimbase puțin. Părea mai preocupat. Trebăluia în mijlocul grădinii, în plin soare, de parcă anume își căuta de lucru acolo, ca să mă facă să renunț la discuție, sau să o amîn. Așa credeam eu, cel puțin. Chiar renunțasem la idee, văzînd că omul meu dispăruse, la un moment dat, de parcă intrase în pămînt. Revedeam momentul debarcării noastre cu o zi în urmă, cînd același om apăruse în fața cabanei așa, ca din pămînt. Și-acum, iată, nici urmă de nea Zamirca. Părea o nălucă.

L-am descoperit după un timp. Cără de zor apă în două găleți pline ochi care îl obligau să-și încordeze mușchii brațelor. Apoi dispăreа iar undeva în colțul cabanei, acolo unde era puțin stuf și mai multă verdeață. Și-a luat de sub șopron o cadă de săpun și-un lighean mare, vechi și cu smalțul sărit în multe locuri. Se ducea grăbit de parcă s-ar fi pregătit pentru un ritual. A început să se spele cu o mare încetineală. Pe față, pe mîini, brațele, din nou pe față, frecîndu-și bine obrajii cu săpun, din nou brațele, și iar o lua de la capăt. Nu mai avea de gînd să sfîrșească niciodată. Și iar a dispărut, intrînd într-o ascunzătoare numai de el știută. Renunțasem total la ideea mea cu portretul. Îl bănuiam de astă dată urcat în barcă și plecat la casa lui. Era doar duminică.

În fața mea apăruse un alt om. Un alt nea Zamirca. Curat, pieptănat cu grijă, parfumat, cu o cămașă sinilie curată și cu mînecile suflecate pînă la cot, cu alți pantaloni gri, din stofă, cu dungă bine conturată, cu o pălăriuță verde pe cap... Pe chip îi înmugurise un zîmbet rotund și bun ca o pîine caldă. „Acum, dacă mai poftiți, putem sta de vorbă"...

Mă privea deschis, direct în ochi, cîntărind fiecare întrebare. Da, e din Chilia Veche, județul Tulcea. Acolo are o casă frumoasă, o gospodărie, unde vrea să se retragă la bătrînețe. Cum ajunge acolo? Vara, cu barca. Are de vîslit vreo 30 de km. I s-a stricat motorul la barcă. Iarna merge pe jos. Dacă îngheață Dunărea. Știe el o scurtătură de numai 8 km. Ce face el?... Repeta cu glas molcom fiecare întrebare, aidoma unui școlar derutat, care cîștiga ceva timp de gîndire. Sînt paznic la rezervația naturală din deltă. Am zona dintre canalul Lopatna și Mila 23. Sînt paznic de 16 ani... Așa am aflat cum alți 12 ani din viață, în tinerețe, a fost pescar, cu tată-său, în baltă, apoi și croitor... dar tot balta l-a atras mai mult și mai mult. Acum e paznic. Ce porțiune am de păzit? Nu pot ști exact, cu precizie. Dar tovarășul Toniuc Nicolae de la Muzeul de științe naturale din Tulcea spune că aproape 15 mii ha. Cum păzesc fără armă, fără cîmag? Ce fel de paznic sînt? Păi eu sînt paznicul de vorbă bună. Cine nu înțelege de vorbă bună îl fac eu să înțeleagă că în rezervație nu se poate intra. E lege. Uitați, scrie și pe panoul acela, cum e cu decretul, cu hașcemcul, cu amenzile. Numai că ar trebui să stea scris cum și ce și în alte limbi. Știți, pe aici mai trec și străini. Nu le știu vorba, așa că le explic cum pot ca să mă înțeleagă... Vorbește de pelicani, de colonia din rezervație ce nu trebuie să fie deranjată că se sperie pelicanii. Vorbește de ei ca de niște copii sperioși și sensibili. Continuă cu alte specii de păsări, cu tătarul stufului, cu alte întîmplări prin care a trecut. Își povestește viața cu o sinceritate impresionantă. Îl ascult în tăcere. Dar soție ai? Întrerup șirul vorbelor. Ochii i s-au umplut de lacrimi, iar mie mi-a fost tare greu să înțeleg de ce nu l-am lăsat mai bine să vorbească despre păsările cerului și despre deltă, de cum păzește el somnul păsărilor de la această poartă a rezervației. Pumnul strîns șterge lacrimile ivite pe obrazul mare și brăzdat de cute adînci. „E bolnavă, doamnă, e tare bolnavă de inimă. Mi-e grijă de ea, dar n-o pot aduce lîngă mine. Eu aici departe, ea acolo singură". Accentuase într-un anume fel aici și acolo ca să înțeleg mai bine ce semnifica asta. „Ba da, am o fată. E ingineră. Șefă de formă". Așa da, am prins curaj. Cîți ani, ai nea Zamirca? „Eu 50, soția 49 și fiica 22", spuse dintr-o suflare, ca să ascundă nodul acela rămas undeva în gît. Mi-a întins în tăcere „jurnalul său de bord", unde notează zilnic zborul păsărilor. Acolo stătea scris cu litere tremurate: 130 rațe mari pe apă, lebede pe apa ghiolului Roșca, corcodei mari 36 pe apă, fazani 4 pe grind, gîște mari 26 buc., egreta mare 6 buc. pe mal, rațe roșii 180 pe apă, lișițe 600 buc. pe apă și am înțeles că el le știe rostul, fiind omul bălții. Că nu stă a le număra dar ochiul cîntărește cu oarecare precizie numărul păsărilor și că ceea ce notează acolo, în caietul lui, nea Zamirca, înseamnă, de fapt, suflarea păsărilor din această mare rezervație naturală ce trebuie păzită numai așa, fără armă, fără cîmag, doar cu vorba bună, de un om ce știe numai așa să trăiască.

Am plecat de acolo de unde aflasem că un om astă face, de 16 ani și care tot aici își petrece și concediul și duminicile și nu se lasă copleșit de singurătate.

CORNELIA BARBU ■

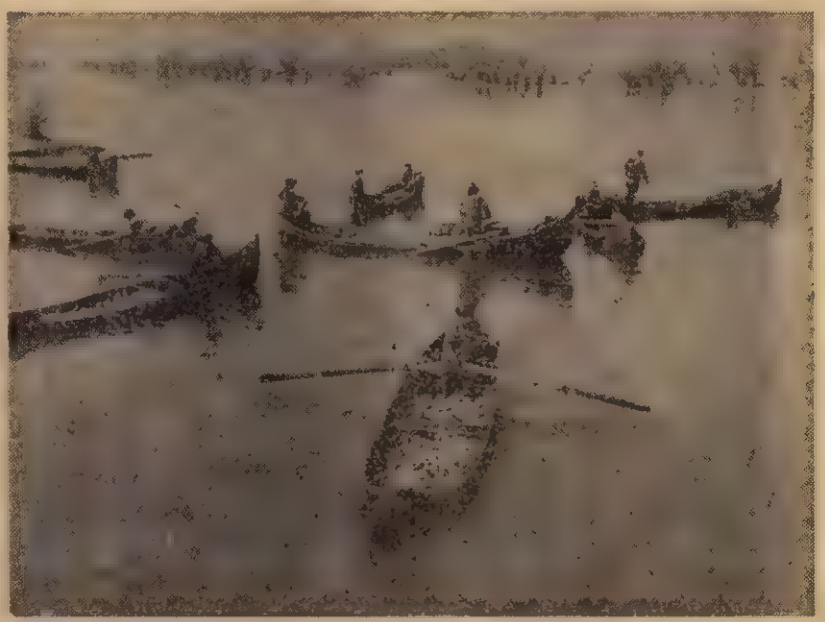

Cînd încă mai credea că profesia sa este doar un vis al tinereții, un miraj al ei, un mit pe care ni-l cuibăresc în minți noastre depărtările, mările și oceanele, atingerea lor, a încercat să se desprindă de ea. A plecat din marină și s-a statornicit, sau așa voia, să se statornicească, într-o meserie mai pămînteană, aproape de soție și copii. Dar n-a putut să rămînă mult ca mecanic în siderurgie, la Galați. În 1975 s-a reîntors la Tulcea. De trei ani este comandantul lui „Tudor Vladimirescu", decanul de vîrstă nu numai al flotei noastre fluviale ci, se zice, din lume. Transdanubiul acesta elegant, clădire plutitoare cu etaje și confort de lux, care a colindat nu o dată fluviul de la Viena la Tulcea, legănîndu-se în ritmuri straussiene, inclusiv în ritmul „Valurilor Dunării", este unicat absolut nu doar pentru că supraviețuiește de 128 de ani, săltînd la fel de sprințar pe undele apei, ci prin mașinăria ei cu propulsie, bijuterie tehnică încă perfect valabilă și destul de puțini marinari reușesc s-o înțeleagă, s-o cunoască, s-o stăpînească. Cere precizie și pricepere înaltă, mai ales acolo, la rotirea de la cotul Dunării, înainte de intrarea în canalul Sulina. Ceea ce în exterior este un spectacol rar — se spune că de aceea mulți turiști preferă să aștepte cu ceasurile numai ca să poată călători cu „decanul" — volute elegante ca piruetele unei virtuoze balerine, în sala mașinilor se desfășoară manevrele tehnice cele mai complicate și mai riscante ce ridică la maximum tensiunea arterială a echipajului și nu-l cruță niciodată de emoții pe comandantul Ioan Iuga deși are atîția ani experiență de marinar și de comandant al „decanului". Într-o zi a acestui sezon, cînd 150 de turiști francezi, vest-germani și de alte origini europene înghesuiți pe coverta admirau în beatitudine spectacolul deltei și dansul navei în acel punct critic, în „subsolul" ei, în sala mașinilor are loc un accident care ar fi putut să pună în pericol viața vaporului. O manevră efectuată cum nu trebuie — în acest punct curenții apei sînt neîndurători — de un mecanic luat prin surprindere paralizează motoarele, le blochează într-o poziție periculoasă. Cît de rapide pot fi reacțiile unui om în stări de excepție? Se zice că îndeobște ele inhibă, paralizează gîndul și acțiunea. Și cu atît mai mult cu cît atunci, în acea zi și în acel moment, comandantul Ioan Iuga avea sufletul răvășit. (Și marinarii sînt oameni, nu-i așa? !) Se gîndea la Georgiana, fiica sa, pe care în 15 ani pe care i-a împlinit de curînd, de aproape un deceniu n-o vede 122 de zile dintr-un an. Atît cît durează sezonul turistic nu-și permite nici măcar 24 de ore să lipsească de pe „amiralul" florei dunărene, cum mai este denumit vasul său. Se gîndea cu îngrijorare dacă Georgiana va lua sau nu examenul de admitere la liceu. Se gîndea că, iată, a crescut prea repede, nici nu știe cînd, l-a luat prin surprindere și nu-și dă seama dacă o cunoaște îndeajuns. Probabil că nu, din moment ce nu poate să facă nici un pronostic în legătură cu reușita ei. Indolența nu-i oare un semn de necunoaștere? ! Are dreptul să se îndoiască de fiica sa? ! L-or fi iubind destul copiii săi? Ori le-a devenit indiferent? Musafirul casei! Cît o mai fi pînă la ora 20, cînd o să le dea telefon ca să afle rezultatul? Se uită la ceas și chiar atunci nu mai percepe nimic, brusc singele recepteză alte semnale. Nu poate să explice cum și-a dat seama de ceea ce intervenise în sala mașinilor. Într-o secundă, sau poate mai puțin, a fost acolo. „Am preluat conducerea navei și am oprit-o împotriva mișcării, a motoarelor care acționau și împotriva alunecării prin inerție, foarte puternică la vapoare". Manevră greu de explicat, dar și mai greu de efectuat, chiar de către marinari experimentați și căpitani de vas cu mulți ani vechime. Altfel nu numai „decanul" ar fi fost cine știe pentru cît timp scos din circulație, ar fi avariat însă alte trei vase aflate în marș în apropierea lui. Turiștii au resimțit doar un ușor disconfort, ca într-un automobil cînd ești nevoit să pui o frînă bruscă de motor. Și-au văzut mai departe de priveliștea și gîndurile lor, au debarcat veseli și indiferenți la „Lebăda", grațiosul și confortabilul hotel de la Crișan. Ioan Iuga și echipajul său au rămas mai departe în subsolul navei, la aproape 50 de grade Celsius, reparînd, pînă către apusul soarelui, avaria. Apoi, Ioan Iuga se reîntoarce în cabina sa, de data aceasta ultîndu-se îngrijorat la ceas, percepînd cu acutate mersul minutarelor. Va ajunge pînă la ora opt la Tulcea? Încuie ușa, nici el nu știe de ce, n-avea cine și pentru ce să-i deranjeze, și-și recheamă gîndul despre Georgiana. Dar nu mai vine, oricît de mult își forțează inima. Se împrăștie ca un vis frumos la trezire, Georgiana nu mai reapare. Gîndul peregrinează irezistibil către Smaranda, soția sa. „Oare de ce își aduce ea, cu atîta îndărătnicie totul, toate necazurile și problemele familiei? De ce mă cruță cu atîta discreție? Și cu atîta putere? Oare nu simte niciodată oboseală? De unde o fi regăsind sufletul ei atîtea resurse?".

Se pare că pe această stare a spiritului său am picat noi, cînd i-am bătut la ușă, rugîndu-l să stăm de vorbă despre pasiunea sa pentru viața de marinar pe Dunăre. Ne-am schimbat și noi direcția, întrucît, parcă neexistînd de față, omul cu inima plîngîndu-i de dor, continua să trăiască în sine, continua să și retrăiască amintirile. „Acum un an, peste pustiul meu ăsta mic s-a surpat pămîntul. Se juca în grădina casei, nu știa nimeni că dedesubt este o canalizare veche, a vechiului Galați. S-a scufundat și l-a îngropat de viu. Vecinii s-au chinuit ceasuri întregi să-l scoată, dar n-au reușit. Atunci au chemat-o pe Smaranda de la serviciu. Smaranda s-a chinuit și ea. Cînd a văzut că nu poate, a chemat pompierii. L-au scos aproape mort. În șoc psihic. L-a dus la spital. A doua zi m-a chemat prin Radio și mi-a cerut să-i trimet niște bani. Mi-a spus că ei sînt bine cu toții. Dar insista, insista să-i trimet banii, să-i împrumut, pentru că ea n-a găsit. «E ceva important, nu pot să-ți spun acum. Știi doar, nu dau eu banii pe fleacuri, nu e un capriciu. Să ai încredere în mine!» Mi s-au părut cam ciudate vorbele ei, credeam că îi tremură glasul de emoție, nu ne văzusem, ca și acum, de mult, dar n-am bănuit că îmi ascundea o nenorocire. I-am trimis 3 000 de lei. Am aflat pentru ce numai toamna tîrziu, cînd am ajuns acasă". ...La orele 20,00 în cabina unui telefon interurban din Tulcea răsuna un glas cristalin de fată: „Tătucule, am reușit, nu-ți face grijă. Te iubim și te sărutăm cu toții".

CICI IORDACHE ■

Cu dragoste, despre cazane și cazangii

E un om mai degrabă scund, ponderat în tot ce zice și tot ce face, are ochii albaștri, suride adesea, fapt ce dovedește o fire deschisă, are vorbirea delicată și parcă un dram de melancolie în mișcări. Îl cheamă Voicu I. Marin și e de meserie cazangiu.

Dacă un cazangiu tipic e vinjos și cu privirea hotărîtă — cum deallfel și trebuie să fie un om care prelucrează tablă de zeci de milimetri grosime pentru cazane de termocentrală de zeci de tone greutate — Voicu I. Marin este, de bună seamă, un cazangiu netipic. Având în vedere imaginea tipică a unui muncitor de la cazangerie, obișnuit să minuiască baroase de șase kilograme și să nu facă din asta o problemă, e destul de ușor să ne închipuim cum trebuie să arate șeful unei echipe de cazangii de mină-întîi.

Deși nu-i tocmai voinic, deși are vorbirea blîndă și gestul măsurat, Voicu I. Marin este, totuși, șef de echipă.

În discuțiile despre autoritate se amestecă și multe idei confuze. Cu toate că nu are deloc înfățișarea unei persoane autoritare, Voicu I. Marin e un șef de echipă foarte respectat. Explicația pe care o dă situației poate să contrarieze. El este de părere că în echipă se află acum cinci oameni care ar putea s-o conducă, dacă s-ar ivi cazul, la fel de bine: Manole Olaru, Ion Cîmpeanu, Ștefan Toma, Constantin Pandele și Gheorghe Ungureanu. Prin urmare, cinci muncitori cu dar de organizatori. Socotind că echipa numără douăzeci și opt de persoane și că dintre acestea jumătate au o calificare superioară, ne putem gîndi că în alte echipe a fost repartizat un număr mai mic de muncitori valoroși. Adevărul este că oamenii buni se formează, nu se repartizează. Iar ca să se formeze, trebuie să aibă motive, să aibă un model, să aibă siguranța că efortul lor e prețuit cum se cuvine.

O hală de cazangerie nu-i un loc de muncă tocmai confortabil. Zgomotele, vacarmul îl descurajează pe noul venit. Bubuitul, scrîșnetul, vuietul de aici se vor fi auzit și-n primele zile ale facerii. În plus, munca e [illegible]

„Munca — spune Voicu I. Marin, nu-i nici grea nici ușoară. Cînd cunoști meseria nu te mai [illegible] și nici nu te chinuiești"

A [illegible] meserie de la Grigore Răducu. Pe [illegible] cînd Voicu a venit la „Vulcan" Răducu era șef de echipă la cazangerie. Îmi [illegible] cred că un șef e ascultat [illegible] oameni cînd greșesc. Eu am observat că e mai folositor să lauzi decît să pedepsești".

Secretul echipei este, probabil, acela că știind fiecare limpede ce are de făcut, oamenii au numai grija făcutului. Un cazan industrial, în ciuda gabaritului și a greutății, e un obiect gingaș. El lucrează uneori la presiuni de sute de atmosfere. O sudură cu defect ascuns ori numai neglijent executată e în stare să dea, cînd cazanul merge în exploatare, un dezastru. În cazangerii, chiar și cele mai ușoare piese, tot grele sînt. Înainte de a învăța ce are de făcut cu piesa respectivă, omul învață s-o manevreze, să-și economisească forțele. Pur și simplu, nu-i convenabil să lucrezi prost. Înseamnă să revii, înseamnă să faci o risipă mare de efort pentru un cîștig de două ori mai mic.

E simplu de povestit ce se petrece într-o echipă unde oamenii nu se înțeleg și n-au încredere unii în alții. Despre o echipă, de exemplu, tot de la cazangerie, se vorbește că are un șef destoinic, dar că rezultatele echipei sînt mediocre.

Cînd vrei să fii absolut sigur că odată intrat în exploatare cazanul o să funcționeze fără cusur, te gîndești imediat la echipele conduse de Petre Gheorghe, de Burcică Gheorghe ori de Voicu I. Marin. E mai greu de spus care sînt cauzele pentru care aici oamenii se înțeleg. Pentru că totul s-a întîmplat în timp.

„Este important, spune Voicu I. Marin, să existe stabilitate, să ai răgazul să-ți cunoști tovarășii, să-i înveți pe fiecare așa cum ai învăța dintr-o carte. Pe mine m-a adus la „Vulcan" unul, Jean. Spunea că, nu știu cum și nu știu cum, să mă angajez la atelierul mecanic, dar nu erau locuri și că, nu știu cum și nu știu cum, să stau o vreme la cazangerie. Aici m-a luat Grigore Răducu pe lîngă el și, nu știu cum și nu știu cum, m am băgat pe sub pielea lui. Mi se zicea că, nu știu cum și nu știu cum, tu nu ești, mă, om să dai la ciocan, dar uite că nu am mai plecat".

Cam de vreun an, au fost trimiși în echipa lui Voicu, pentru calificare la locul de muncă Nicolae Bălan, Mihai Maria și Mamele Ion. Li se zice „unu bază". După ce s-au pus la punct și au descoperit că nu-i prea rău să ai zece la suta acord în plus în fiecare lună, li s a propus să treacă în alt loc de muncă. Bineînțeles că n-au vrut. „Ce-ați găsit, mă, la cazangerie, că e muncă grea? Iar ei că, nu știu cum și nu știu cum, dar să rămînem la nea Voicu".

Despre „problema energetică" se vorbește în cele mai felurite împrejurări. După Congresul al XII-lea al P.C.R., chestiunea energetică a devenit o preocupare generală în industrie. „S-au reproiectat, de fapt, toate tipurile de cazane. Înainte fabricam cazane pentru consum de petrol, acum numai pentru șisturi bituminoase și lignit. Sînt mult mai mari, au o mulțime de detalii care, practic, acum urmează să fie probate. După ce primim proiectul, avem tot timpul consultări cu proiectanții. Într-un fel, echipa s-a mărit."

În echipa lui Voicu I. Marin nu există nici un cazangiu tipic, din acela care fac farmecul reportajelor cu oameni bine clădiți și cu privirea scrutînd orizontul. Ce-i face să se simtă frați și să gîndească, în cele mai multe împrejurări, ca unul singur e munca la cazangerie. Care, chiar și pentru cei mai buni meseriași, e grea, foarte grea.

TUDOR OCTAVIAN ■

Mîna cu 30 de degete

Echipa asta de dulgheri, adică Radu Mănăilă, George Niță, Stan Ciupitu, Ion Ion, Constantin Slavnicu, alții, și firește Florea Ilina, șeful lor, pare să fie cea mai bună la Grupul de șantiere 4. Ei își zic „croitori de biserici" și dacă e așa, și e, înseamnă că dulgherii citați și ortacii lor, toți sînt 30, împărțiți pe formații, „lucrează în cafe", la stîlpi și grinzi, adică la greu", cu munca lor începînd și terminîndu-se o construcție. Între „operele lor" de dată mai recentă, hotelul „Dorobanți" blocurile „Scala", „Casata", „Grădnița" și cîte altele, toate durate temeinic și înainte de termen.

Florea Ilina e convins că are băieți de ispravă. Deși tînăr, 38 de ani împliniți pe 9 iunie, pe unii i-a format chiar el, pe Marin Cristache, de pildă, pe alții însă i-a găsit cu meseria la bază și, adunîndu-i într-o echipă, acum vreo 10 ani, le-a explicat, cum zice, 3 chestii obligatorii alcătuind un fel de regulament de ordine interioară. Unu, să se încadreze, adică să muncească atît cît e nevoie. Doi, să fugă de conac ca dracu de tămîie. Trei, să nu-și facă, nici duminica, alt program, căci treaba începe cînd începe și se termină cînd se termină, în construcții fiind foc continuu. Băieții au înțeles și, cei puțin pînă azi, nu l-au dezamăgit, interesul unuia fiind, și la respect, și la bani, interesul tuturor. Echipa a acționat și, crede șeful ei, acționează ca o familie, la serviciu și, deopotrivă, în timpul liber, acesta din urmă fiind tot mai puțin, întrucît se lucrează, mare parte din an, de la 7 la 21, dacă nu cumva se mai apelează și la reflectoare. Sigur, unii au mai plecat, dar nucleul Mănăilă, Niță, Ciupitu, Ion, Slavnicu ș.a. a rămas același, mereu treaz în rîndul din față. Nouă nu ne place, zice careva, să stăm la cucurigu, noi sîntem făcuți pentru fotoliile de orchestră, asta și la plan și la retribuție, elementele respective legîndu-se strîns între ele. Și dacă oricare din ei e mulțumit și duce acasă, în public, și mîi de lei, asta chiar că se leagă cu munca, serioasă, responsabilă. Firește, meseria se mai și fură, se lucrează pe bani și fiecăruia îi e proprie cămașă mai aproape, dar se mai și învață, dovadă că Marin Cristache, 19 ani, a fost dat pe mîna lui Slavnicu, om cu experiență, Nicolae Pologea pe cea a lui Mănăilă și așa mai departe.

Majoritatea membrilor echipei muncesc împreună, cum ziceam, de vreo 10 ani. Așa stînd lucrurile, și sînt, vorba lui Mănăilă, ca degetele unei mîini, o mînă desigur simbolică, numărînd 30 de degete. Se ajută, în muncă, unii pe alții și viețile lor, vrînd-nevrînd, se desfășoară ca într-o familie. Amîndoi călărășeni, Niță și Ion se vizitează la sfîrșit de săptămînă și chiar dacă primul are un noroc de speriat la table, prietenia lor e fără cusur. Săritori la muncă, cei din echipa lui Ilina sînt săritori și în alte situații, bunăoară în caz de mutare sau nuntă. Cînd Niță a primit apartament la bloc, pe Ghencea, cellalți și-au rupt o duminică și i-au dat o mînă de ajutor. Cînd Vasile Savu, alt membru al echipei, și-a însurat fiul, 12 inși, în frunte cu șeful, s-au prezentat la masă și la dar. Mă rog, cînd Ion Rodilă a ieșit la pensie, Ciupitu a adunat banii, iar Ilina i-a decontat, înfățișînd bonurile de rigoare pentru o pereche de pantaloni, o bască, o sticlă de șampanie și, la cererea expresă a proaspătului pensionar, un parfum barbătesc. Altfel, dulgherii „de la structură", cum sînt ei cunoscuți în Șantierul 4, își rîndulesc meseria și biografiile cum se cuvine, mai au și lipsuri, dar munca e muncă și, cum spuneam, ea începe cînd începe și se termină cînd se termină. La construcția unui bloc, ei dau cotele, Ilina și-a făcut chiar un obicei din a le scrie pe stîlpi, ca să nu mai încapă alte discuții, ei dau tonul și sînt tare mîndri de asta. Ca să fim corecți, au și de ca.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

„Pecetluim în acte concrete democrația economică"

— Tovarășe maistru Constantin Lefter, sînteți președintele Consiliului oamenilor muncii de la Uzina de piese de schimb și reparații siderurgice, consiliu apreciat de Comitetul de partid al Combinatului siderurgic Galați drept unul care-și îndeplinește exemplar rolul și funcțiile. Vorbiți-ne despre aceasta.

— Am vrea să reținem faptele esențiale: că deși, conform normelor de reprezentare stabilite, sîntem 27 de membri al C.O.M., practic, în exercițiul concret al muncii, cercul acesta se lărgește dacă nu pînă la totalitatea celor peste 4 500 de oameni din uzină — lucru la care aspirăm —, pînă la majoritatea acestora. Nu cu vorbe, desigur, ci cu fapte se realizează autoconducerea!

— Atunci, vă rugăm, faptele!

— Muncim pentru întreg combinatul, un colos cu foc continuu și care trebuie să aibă continuu piese de schimb, agregate, subansamble, care să înlocuiască rapid, din mersul producției, pe cele uzate ori defecte. Trebuie să asimilăm într-o mare viteză repere și piese pentru utilaje din import care au intrat în dotarea Combinatului în prima și a doua fază de dezvoltare. Astfel, Comisia pentru dezvoltare și investiții și-a stabilit un program de reconditionare a rolelor la mașinile de turnare continuă a oțelului. Este o cheltuiește de performanță tehnică, ea a frămîntat și mai frămîntă încă pe specialiștii noștri, tehnologia stabilită înglobează multă inteligență, Consumul de asemenea role este mare, de mii de bucăți într-un singur laminor. C.O.M.-ul analizează în fiecare lună acest program. De asemenea, pentru a mări capacitatea secției de prelucrări mecanice s-a stabilit un program de montaj mașini-unelte prin forțe proprii. S-au alcătuit echipe complexe de muncitori, cu șefii lor de secție, aceștia din urmă cu șurubelnița în mînă lucrînd laolaltă cu toții, cu orar prelungit. Propunere devenită hotărîre a C.O.M.-ului și care s-a realizat. Altă soluție nu există, trebuia să așteptăm încă mult pînă ar fi putut s-o facă întreprinderea specializată. În urma programelor stabilite de către Comisia pentru productivitate, organizarea științifică a producției și a muncii, s-a reorganizat depozitul de semifabricate, s-a realizat un sistem mai operativ și mai economicos de evacuare a șpanului din secția de prelucrări, iar Comisia pentru calitatea producției și eficiență a finalizat un studiu privind analiza rebuturilor pe cauze. Pînă acum se făcea cu totul altfel; dacă se încadrau în limitele tehnologice admise, indiferent de modul în care se produceau, rebuturile erau trecute pe costuri. Comisia pentru aprovizionare se preocupă de asigurarea cu lingouri din oțel care, oricît ar părea de ciudat, ni le furnizează, cu greutate, însuși beneficiarul nostru — o uzină de pe aceeași platformă...

— Sînt edificatoare exemplele tovarășe președinte, ca și relația dintre C.O.M. și comisiile sale pe probleme. Dar relația cu Biroul executiv cum funcționează?

— Hotărîrile Consiliului oamenilor muncii, adoptate în ședințele lunare, devin obligatorii pentru Biroul executiv și acesta este responsabil în fața plenului și poate fi sancționat dacă nu le aduce la îndeplinire. Să știți că la noi funcționează în spirit plenar democratismul acestui organism. Nu este ales pe viață un C.O.M. și ți se poate retrage mandatul chiar înainte de adunarea generală de alegeri, dacă nu-ți îndeplinești atribuțiile. Chiar am avut asemenea cazuri în experiența noastră. Fiecare ședință a Consiliului începe cu o informare asupra modului în care fiecare membru al său ori al Biroului executiv și-a adus la îndeplinire îndatoririle. Viața concretă a Consiliului oamenilor muncii este, în fapt, viața concretă a democrației noastre economice. Toți avem dreptul să propunem, dar și obligația să realizăm ceea ce am propus. Noi traducem în fapte zilnice politica economică a partidului nostru.

CICI IORDACHE ■

La Electromagnetica —

3 noi tipuri de telefoane

Tandem apreciat pentru meritele în domeniul telefoniei românești, telefonie care va împlini în curînd un secol de existență, Întreprinderea **Electromagnetica** și **Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru telecomunicații (ICPT)**, anunță lansarea unui nou produs: aparatul telefonic cu claviatură. Despre acesta, cît și despre viitoarele creații ale centrului de cercetare și întreprinderii bucureștene; vă prezentăm un dialog cu Tudor Mihalache, inginer șef la **Electromagnetica**, și dr. ing. Petru Boboc, șef secție la **ICPT**.

— Așadar, telefonul cu claviatură. Care sînt avantajele acestui aparat?

Tudor Mihalache: Vreau să fac din capul locului precizarea că acest tip de aparat nu este singura noastră noutate în acest an. Vom fabrica, de asemenea, un aparat telefonic urban prevăzut cu limitarea convorbirii, solicitat, deocamdată, la export, un aparat telefonic de abonat cu posibilitatea transmiterii automate a unui mesaj preînregistrat, **FONIC 2**, precum și un aparat telefonic de abonat cu posibilitatea transmiterii și înregistrării automate a mesajelor, **FONIC 3**.

Petru Boboc: Primul avantaj al telefonului cu claviatură constă în transmiterea corectă și rapidă a impulsurilor de selecție. De pildă, la aparatele cu disc, viteza de rotire diferită a acestuia poate duce la o selecție greșită, iar repetarea apelului încarcă artificial centrala. Sistemul electronic elimină apelurile greșite. Telefonul cu claviatură este astfel conceput și realizat încît poate fi conectat pe orice linie telefonică fără nici o modificare, după cum, la cerere, poate fi echipat cu disc sau claviatură. Introducerea acestui aparat va contribui și la o utilizare mai bună a circuitelor și echipamentelor din centralele telefonice automate, mai ales pentru convorbirile interurbane și, în viitor, pentru cele internaționale, unde numărul telefonic va cuprinde între 9 și 12 cifre.

— Vă rog să vă referiți și la aparatele FONIC 2 și FONIC 3.

Petru Boboc: FONIC 2 permite transmiterea unui mesaj cînd abonatul nu este acasă, durata mesajului, care poate fi schimbat, este de 60 de secunde. FONIC 3 utilizează un casetofon românesc STAR și permite, în afara transmiterii unui mesaj de răspuns la apeluri, ca la FONIC 2, și înregistrarea unor mesaje din partea celui care cheamă. Pentru începerea înregistrării mesajului, chemătorul va primi un semnal acustic, după care va transmite ceea ce are de spus, durata acestei înregistrări fiind limitată de capacitatea casetei. Casetofonul echipamentului FONIC 3 poate fi utilizat și ca un casetofon obișnuit.

— Cum își vor procura cetățenii aceste aparate, cu claviatură, FONIC 2 și FONIC 3?

Tudor Mihalache: Ne străduim să impunem un sistem care se practică în foarte multe țări din lume și anume ca populația să-și poată procura aparatele telefonice direct de pe piață, așa cum se întîmplă cu televizoarele, aparatele de radio etc., fiecare cumpărător avînd posibilitatea să aleagă modelul și culoarea după preferință. Această problemă a vînzării pe piață a aparatelor este în discuție și sperăm ca ea să se rezolve favorabil. În felul acesta, centrul nostru de cercetări și întreprinderea Electromagnetica vor lansa noi modele de aparate telefonice, ținînd seama în permanență de cererea pieței, la 3—4 ani în loc de circa 8 ani cum se întîmplă acum, noi fiind pregătiți pentru un asemenea ciclu de cercetare, proiectare, producție.

— Ce noutăți sînt prevăzute pentru viitorul apropiat?

Petru Boboc: În colaborare cu Întreprinderea **Electromagnetica** și Întreprinderea de comerț exterior **Electronum** au fost stabilite tipuri noi de aparate competitive pe plan mondial. Centrul nostru, avînd și o grupă entuziastă de design, a și realizat machete funcționale pentru aparate moderne, echipate cu disc sau claviatură. Principalele caracteristici ale acestor aparate sînt: design plăcut, posibilitatea livrării în diferite culori, două modele vor putea fi montate și pe perete, schema aparatelor va fi îmbunătățită, prevăzîndu-se amplificare la recepție, echiparea la cerere cu sonerie electronică, apelul fiind mult mai plăcut, construcția va fi mai robustă, utilizîndu-se în proporție de 80 la sută materiale din țară.

— Cînd vom putea cumpăra aceste aparate?

Tudor Mihalache: Vom face tot posibilul ca eforturile de cercetare să se materializeze în fabricația de serie încă din anul viitor. Pînă atunci sperăm să se rezolve și problema vînzării pe piață a aparatelor.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

OMUL – INTERIOARE DE CONȘTIINȚĂ

Liniște! Aici se pierde partida...

Unui prieten, îndeobște, greșelile i se iartă. Dar prietenul meu Paul Schuster, în anii aceia, era departe de orice greșeală. Nu aveam ce să-i iert. Dimpotrivă, prin răbdarea lui stenică, prin înțelepciunea lui de a privi lucrurile chiar pe fața beteșugului lor, Paul Schuster era pentru mine o mină inepuizabilă de deprinderi sănătoase și de urmat în toate împrejurările vieții. Și încă nici nu ieșisem din adolescență, cînd, iată, se mișca în preajma noastră, avînd aceeași vîrstă, sub același soare cu noi și în aceeași uniformă kaki, un bărbat într-adevăr înțelept. Iar soarele amintit încălzea o lume sordidă ; sordidă însă numai cînd era scrutată pe dinafară și de la o anume distanță.

Unii nu știau carte. Alții aveau laba piciorului plată și armata încă nu ar fi admis cizmele ortopedice. Unii credeau într-un Dumnezeu care nu le îngăduia să țină o armă în mînă. Alții, deși erau fii de preoți, nu mai credeau în nimic, dar erau fii de preoți. Iar cei mai mulți erau cuțitari din mahalalele Bucureștilor și Constanței, irecuperabili din punctul de vedere al instrucției de front, și cîțiva chiar vizitaseră o pușcărie sau două și viața, acolo, nu departe de Ploiești, oricum li se părea mai trandafirie. În ce mă privește, se bănuia că aș fi fluierat în biserică, însă nu mi s-a spus niciodată în care biserică și ce arie anume am fluierat. Eram toți considerați nedemni de a purta arme și, prin asta, ne aduna la un loc o ciudată fraternitate.

Mai mult, am avut chiar norocul să construim numai întocmiri destinate unor vremuri de pace, cu mijloace puține, dar cu sudoare multă și cu foarte multă ingeniozitate, aruncată într-un joc de-a epuizarea. Și noi eram toți cu sudoarea, cu spinarea îndoită sub un sac de ciment sau cu umărul strecurat sub o grindă, în timp ce Paul Schuster venea în toată această stăpînă cu o inteligență ascuțită și vie, cu un har nemaiîntîlnit de a mîntui mecanisme de maladii aparent incurabile și de a ne ridica surîzînd peste orice impas. Aveam la îndemînă doar un Caterpillar preistoric și o macara Pionier, fără piese de schimb, legate în sîrme, șubrede, și nu ar fi funcționat niciodată dacă nu ar fi stat la căpătîiul lor, treaz, Paul Schuster. Altădată ni s-a ordonat să săpăm o groapă largă de 3 m și adîncă de 14, fără șpițuiri, ceea ce era nebunie curată, o prostie fără margini și un act de cinism deliberat totodată, și am săpat-o totuși, am ajuns pînă-n fundul ei, pentru că ne-a învățat cum s-o săpăm Paul Schuster. Cînd un injector al centralei termice, dizlocat de o neașteptată explozie, i-a fracturat brațul stîng unui lipovean zis Irofte, bineînțeles, Paul Schuster i l-a legat cu pricepere în atele. Iar într-o duminică de relativ răgaz, tristă, s-a depărtat de bараcі, sătul de zaruri și pocker, a traversat plictisit o livadă subțire de carpeni, spre un cimitir de avioane din al doilea război mondial, s-a întors cu un buzunar plin de mărunțișuri demontate din avioanele acelea plouate și ninse vreo duzină și ceva de ani la rînd, le-a îmbinat într-o alcătuire de neînțeles, cu răbdare, tăcut, a conectat toată alcătuirea aceea la o priză și a fost prima noastră duminică în care am ascultat muzică. Și sper că se înțelege acum de ce îl iubeam, pur și simplu...

Într-o singură împrejurare iubirea mea pentru el a plîns, preț de cîteva clipe. Cînd Caterpillarul amintit, într-o zi, împingînd valuri mari de pămînt cu lama lui de buldozer, a descoperit o stivă de obuze AA îngropate în altă vîrstă a locurilor, desigur, soldatul din creștetul Caterpillarului a rupt-o de fugă, strigînd cît îl ținea gura : Paul Schuster ! Paul Schuster ! Și am ajuns acolo după Paul Schuster, în timp ce idolul meu forța un focos al unui obuz de 88 cu o cheie de 12, și o secundă sau două am crezut că spaima mea e mai oarbă și mai meschină decît temeritatea lui. Apoi mi-am amintit că eram totuși sergent, deci un stîlp al armatei, și i-am ordonat, moale : încetează, Paul, încetează, asta este o treabă în care numai pirotehnicienii armatei se mai pot descurca... Însă nu m-a auzit și atunci l-am prins de un umăr, întrucîtva mai brutal. Și abia după ce a încercat să mă îmbrîncească și să-și reia îndeletnicirea aceea periculoasă am aflat și eu că, deși știa multe, foarte multe, nu știa să se bată. Și mi-am îngăduit să profit de neștiința aceasta a lui. Dar ne-am despărțit mari prieteni. Cu ceea ce știa el, cînd au început să se schimbe și vremurile, cînd nimeni nu l-ar fi căutat altcuiva pricină doar pentru că ar fi fost fiu de preot, i-am prevăzut un viitor strălucit. Și mi s-a părut firesc să nu mai aud nimic despre el, țara asta încă fiind mare...

...Dar prin '69, l-am reîntîlnit. Lucram la *Animafilm* și, de fapt, retrăiam o adolescență neîngăduită cîndva. Traversam Transilvania, într-un autobuz bine nichelat, în însoțire cu un șofer vesel și cu o fotoreporteră frumoasă, ispititoare de-a dreptul și mă simțeam călare pe situație. Ea fotografia monumente istorice, eu îi comentam fotografiile și așa, mînă de la mînă, alcătuiam seturi de diapozitive care în anii aceia au îmbogățit studioul. Și cînd am pătruns în incinta bisericii fortificate din A.S., spre stupefacția mea, l-am reîntîlnit pe Paul Schuster măturînd cu o hîrnicie ieșită din comun curtea umbrită de un zid în paraginâ. Săvîrșise o greșeală de nelertat, își pierduse răbdarea într-o împrejurare în care numai răbdarea lui mai putea să învingă. Iar tatăl său încă era parohul bisericii din A.S. și, să-l salveze, îl angajase ca om de serviciu, cam ceea ce s-ar numi pe la noi și în religia noastră tîrcovnic. Și așa, el, Paul Schuster, priceput ca nimeni altul în motoare și mecanisme de orice fel, întotdeauna plin de idei numai bune de surclasat un impas sau altul, doldora de șmecherii tehnice care fac gloria acestui secol, ajunsese tîrcovnic. Adică aproape nimic. Pentru că un preot, în convingerea mea de atunci, semnifica totuși o credință, pe cînd un tîrcovnic semnifica o sub-credință. Scurt, din privirea aruncată de Paul Schuster spre aparatele agățate de gîtul Elenei Bartha am înțeles totul. Și am regretat că nu am fost martorul clipei cînd Paul Schuster a început să umble cu cheia pe focosul unui alt obuz, a cărui explozie l-a ucis doar pe el. Aș fi profitat iar de singura lui neștiință și i-aș fi mutat iar maxilarele. Sau nu i le-aș fi mutat, cine știe... Iar astăzi cred că Paul Schuster este atît de departe de consternarea mea, încît rîndurile scrise de mine nici nu mai au cum să-l supere.

MIHAI PELIN ■

Dragul meu băiat!

În 1908, împreună cu doi feciori din sat plecase în America cu gînd să strîngă ceva bani cu care să lase din sărăcie. Pe atunci încă se mai spera de cele ce îl așteptau în viață.

Într-o după-amiază a anului 1911, pe la ora cînd trecea ciurda și oamenii stăteau pe băncile din fața porților, s-a întors în sat. Cîțiva ani, oamenii i-au spus Americanul. Victor Americanul. Povestea că în port la Marsilia văzuse o femeie-pește căreia pasagerii îi aruncau bănuți de pe puntea vaporului, valurile erau mai mari decît biserica din sat, iar la Chicago, cînd se uitase în sus la casele puse una peste alta, îi căzuse căciula din cap.

Și-a cumpărat patru pogoane de pămînt, doi cai, și-a acoperit casa cu țiglă și s-a însurat. Pînă la primul război mondial a avut două fete și un băiat. La el ținea cel mai mult. El trebuia să-i continue munca și să-i poarte numele prin lume.

Spre sfîrșitul războiului a fost luat prizonier de italieni. După aproape doi ani, tot într-o după-amiază, la censul cînd cei din sat stăteau la taifas în fața porților, s-a întors. Din ziua aceea nu i s-a mai spus Americanul, ci Italianul. Victor Italianul.

Începuse să nu se mai teamă de nimic. Cunoscuse mulți oameni, trăise multe întîmplări și puține lucruri mai rămăseseră în respectul lui, așa cum fusese învățat și cum mai mult le învățase singur, pe pielea lui.

Fetele s-au măritat și au plecat la casele lor. Amîndouă la oraș, așa că pămîntul îi rămăsese întreg. Cînd și-a terminat armata, băiatul — tot Victor îl chema — s-a însurat.

Muncise mult. El, femeia și copiii. Era mulțumit. Fetele aveau rostul lor. Băiatul era ca bradul. Sănătos, harnic și luminat la minte. Avea cei mai frumoși cai din sat, curtea plină de orătănii, în fiecare an tăia trei porci. De mult, la abatoarele din Chicago, învățase să taie vite și își bătuse în cuie de poartă o scîndură pe care scrisese cu vopsea roșie : „La Victor. Măcelărie". Veneau oamenii din sat să le taie viteii, boii, oile. Mulți îl chemau și la porci. Avea o dibăcie aparte. Cînd gospodarul desfăcea porcul găsea în el inima tăiată în patru.

Victor, băiatul, n-a apucat să aibă copii pentru că a început războiul și l-au luat pe front.

Se trezea din cînd în cînd noaptea cu o spaimă nelămurită în suflet. Băiatul. Ce-o fi făcînd acum ? Numai de nu i s-ar întîmpla ceva. Era departe, în război, unde viața atîrnă de un fir de păr.

Duminică dimineața se rădea, se spăla și își punea hainele bune. Nu se ducea la biserică, ci în camera din față unde era o liniște deplină și mirosea a mere. Nimeni nu intra acolo să-l abată de la îndeletnicirea lui. Prin cîte trecuse în viață, toate îi zdruncinaseră cîte puțin încrederea în oameni și respectul pentru faptele lor. Ce-i păsa lui de lume ? El și ai lui se descurcaseră.

De cînd băiatul îi fusese luat pe front și casa se pustiise, iar femeia după ce-și termina treburile începea să ofteze și se trăgea în locurile mai ferite să lăcrimeze, își dădu seama că oamenii cu care nu credea că va mai avea de a face vreodată pot decide soarta lui și a copiilor, că el cu toată puterea și neînfricarea n-are cum să intervină.

Scrisorile primite de la băiat aveau asupra lui o putere de care abia în ultimul timp își dăduse seama. Avea o credință oarbă în adevărul cuprins în ele.

Fetele se înțelegeau cu bărbații. Aduceau banii acasă, beau cu măsură și nu le bătcau nici măcar cu vorba.

Scrisorile primite de la Victor erau liniștitoare. Parcă prea liniștitoare. Deși știa că băiatul nu minte, era bănuielnic. Știa și el ce înseamnă războiul. Cuvintele scrise de mîna băiatului îi comunicau adevărul cel mai important : el trăia. Totuși lipsea ceva. Nu-i transmiteau siguranța că totul se va termina cu bine. Cădea pe gînduri imaginîndu-și scrisoarea care-i va strecura în suflet liniștea. Oare o va primi vreodată ?

Stătea în fața hîrtiei albe, lîngă care erau rînduite călimara, tocul și penițele noi. Avea atîta încredere în puterea cuvintelor scrise, știa și ce trebuie să scrie, oare de ce era atît de greu ?

Îndepărta de pe masă imaginare fire de praf. Își încheia la gît cămașa albă, își îndrepta bustul și începea să scrie : „Dragul meu băiat". Ce este mai important ? se întreba căutînd cuvintele care ar fi putut să-l apere pe Victor de rău cel mare. Avea impresia că numai scriindu-le statornicise această minunată stare de fapt: el, băiatul, trăiește. Altfel cum să-l scrii ?

Apoi, peste o jumătate de an, în mînă cu plicul oficial, care-i anunța în cuvinte stereotipe că Victor a murit pe „cîmpul de bătaie" și este înmormîntat lîngă un sat din Ungaria, a știut fără nici o îndoială că ce era scris acolo era adevărul.

Cuvintele scrise nu mint. Într-o vreme fericită ele însemnau viață, iar acum cele pe care le privea păreau însemnau moarte.

Se duse pînă în camera din față unde pe masă erau rînduite cele necesare pentru scris. Viața și-ar fi dat-o să mai poată sta drept, îmbrăcat în haine de sărbătoare și să scrie cu scrisul său mare, pe care în zadar se chinuise să-l facă mic : „Dragul meu băiat".

Mai tîrziu, cînd durerea începuse să-și piardă din ascuțime și deveni o mohorală și o apăsare de care știa că nu va scăpa niciodată, se ducea din ce în ce mai des în camera din față și, pe foile care nu mai aveau cum să ajungă la Victor, bătrînul scria adevărurile pe care le învățase în viață. Cînd îi fusese greu, care fuseseră scurtele răgazuri de fericire și cum într-o clipă întîmplarea le răstoarnă pe toate. Pentru cine scria toate acestea nu știa nici el. Știa doar că asta îl liniștește și că astfel și-i apropie pe cei pe care nu-i mai putea întîlni.

Din cînd în cînd citea cîte o carte și se mira cum pot fi scrise cuvinte pentru rostirea unor adevăruri mici, neînsemnate sau chiar mai rău decît atît.

OPREA GEORGESCU ■

Întîmplări adevărate

Trei zile, incognito, cu biografia unui fost parazit

Timp de trei zile mi-am confecționat o altă biografie și am intrat în pielea unui parazit. În ultimii șapte ani nu mai puteam dovedi prin acte că aș fi fost încadrat undeva. De opt ani, de cînd am terminat liceul, spuneam, am lucrat patru luni într-o întreprindere ca muncitor necalificat (pînă în anul 1974) și, de atunci, pe litoral, cînd ghid, cînd salvamar. Pentru perioada respectivă nu mai aveam acte doveditoare. Dimineața am cumpărat ziarul și l-am îndoit în așa fel ca să văd cinematografele. Am pornit pe bulevard, am trecut și pe str. Covaci (nu era zi de strand), m-am învîrtit în preajma hotelurilor și pe la ora 12 m-am hotărît să mă încadrez undeva. Nimic mai simplu. În ziar am găsit imediat un anunț pe gustul meu : „ICR 2 București... încheie contracte cu persoane cu domiciliul în București pentru darea în gospodărire și gestiune a unităților centre răcoritoare, patiserii, gogoserii... Lista unităților disponibile se află la sediul întreprinderii. Relații suplimentare la tel..."

Am sunat la acest telefon și o voce antipatică și grăbită mi-a spus: „luni, miercuri, vineri 13—16, relații cu publicul" și mi-a închis. Curios să văd lista unităților disponibile m-am dus la sediul întreprinderii. În pragul ușii m-a întîmpinat, impenetrabil, portarul. Nu era încă ora 13 (dar era luni) și listele nu erau afișate cum scria în anunț. Ce puteam să fac ? Așteptam. Deodată, în fața intrării se oprește o mașină roșie din care coboară o femeie cu un pachet mare și cu un buchet de flori. Și cu un mers foarte optimist. Profit de faptul că portarul mîncase și era bine dispus și-l înduplec să mă lase în întreprindere. Dar nu mai apuc să văd în care birou intrase femeia și a cui aniversare (?) era. În întreprindere, la etaj, protejate de canicula și de ochii curioșilor, găsesc listele și condițiile de încadrare. Numai marți, deci a doua zi, mi se putea elibera formularul pentru fișa medicală și toate celelalte acte trebuiau depuse miercuri între orele 13—16. E lesne de înțeles că o fișă medicală nu se poate completa de marți pînă miercuri. Vinerea viitoare (adică peste 11 zile) aveam șansa să fiu programat pentru a fi examinat de comisia formată din responsabili de unități și tovarăși din conducerea întreprinderii. De pe acum aveam emoții. Îmi era și necaz că mă pripisem crezînd că pot vinde mai repede sirop. S-a făcut ora 13 și culoarul s-a umplut de solicitanți. Am avut prilejul să aud nemulțumiri în legătură cu formalitățile de încadrare care, aici, durează prea mult, încît trece vara. Și peste toate astea mai e și examenul ăla ! O femeie între două vîrste mi-a spus : „Tu pentru ce aștepți ?" „Vreau să iau un chioșc de răcoritoare împreună cu logodnica." „Ascultă un sfat de la o femeie cu experiență: mai bine ia-l cu cineva din familie, că ești tînăr și nu te pricepi. Dacă logodnica fuge cu banii..."

Mi-a venit și mie rîndul să intru în birou. Cînd a aflat că vreau să iau un chioșc de răcoritoare, o funcționară mi-a spus cu tilc : „pentru asta trebuie să vorbești cu tovarășu Sandu". Și, cînd mă pregăteam să vorbesc, tovarășa care se ocupă cu cărțile de muncă în întreprindere, m-a întrebat : „Ai carte de muncă ?" „Nu am încă. O să am. De aceea am și venit să mă încadrez la dumneavoastră. Să vă explic. Pe litoral, unde am mai lucrat, nu mi-au făcut carte de muncă pentru că eram colaborator extern..."

Insistențele mele au fost inutile. Stăteam cu capul în jos și îmi frămîntam degetele. Concluzia unei discuții de cinci minute, în care am fost jignit de mai multe ori prin cuvinte sau prin tonul cu care mi s-a vorbit, a fost că trebuie să mă duc pe litoral să-mi fac carte de muncă și, dacă acolo sînt iar refuzat, să cer audiență la Ministerul Muncii. Tocmai cînd simpatica și amabila funcționară de la cărțile de muncă mă asigura că EA mă va împiedica să mă încadrez pînă nu-mi rezolv situația, a intrat în birou tovarășul Sandu. I-am fost arătat. M-a privit indiferent. Nu-l interesam. Mi-a făcut semn să ies.

Nu m-am dus chiar pînă la Constanța și nici în audiență la minister. M-am interesat la tovarășul consilier șef Tiberiu Uscătescu de la DPMOS și, într-adevăr, pe litoral trebuia să mi se facă și carte de muncă, chiar dacă eram colaborator extern. Însă, conform Decretului 92/76 cărțile de muncă nu se fac retroactiv, deci simpatica și amabila funcționară care, de la început, s-a așezat în calea mea, nu avea dreptate să mă dea afară. Tovarășul Sandu nu-i de vină, pentru că nici nu știa despre ce este vorba, cînd mi-a făcut semnul acela categoric cu mîna.

Mi-a venit inima la loc cînd am aflat că am dreptate. O primă condiție ca să încep formalitățile de încadrare era să mi se dea repartiție de la oficiul forțelor de muncă. Locuiesc în sectorul 1 și, ca atare, m-am dus în piața Amzei, unde se găsește sediul respectiv. Nu am așteptat mult. Arătam oare a borfaș ? Numai așa pot, într-o oarecare măsură, să-mi explic modul cum am fost primit de tovarășul Gligor Arieșanu, care urma să-mi dea repartiția. Îmi imaginez că un tînăr ca mine, care nu lucrase decît patru luni în opt ani, stîrnea, pe bună dreptate, o anumită repulsie. Dar eu veniseam acolo să încerc să o iau pe un drum mai bun. De la început am fost „tentat" cu o amendă de o mie de lei. Curios, după ce mă prezentasem de bună voie. Am fost amenințat că voi fi dat la televiziune și în „Informația", deși l-am implorat să nu mă facă de rîs și aveam, la un moment dat, și lacrimi în ochi. Era atît de ușor să înțelegi un tînăr în situația mea, să-i dai mai multe sfaturi decît trebuie, să-ți descarci nervii pe el arătîndu-i diploma de bacalaureat, să zîmbești superior la orice-ți spune. Ceva mai greu este să-i ajuți, să-i dai puțină considerație și să-i acorzi un dram de încredere.

În aceeași zi, am încercat și la Oficiul forțelor de muncă din sectorul 2, unde am găsit înțelegere. Mi s-a propus un post de primitor-distribuitor la ICL Alimentara. A doua zi eram acolo și răspundeam la o serie de întrebări pe care mi le puneau tovarășii Nan de la serviciul personal. Recunosc, nu am reușit să-i conving că nu am avut necazuri cu legea și că vreau să mă apuc de treabă. De cîteva ori, mi-a spus că munca asta nu-i de mine, că e grea și că am răspundere. Am insistat. I-am spus că sînt pe cale să întemeiez o familie, că cineva trebuie să aibă încredere și în mine, că... Tovarășul Nan m-a privit de la înălțimea experienței sale și mi-a spus : „Nu te putem lua, pentru că ai spus că vrei să stai la noi pînă găsești ceva mai bun." „Nu am spus așa ceva, vă rog să mă ajutați, poate m-ați înțeles greșit, poate..." „Adică eu mint. (Către întregul birou). Uite la el, ne mai și jignește. Ieși afară !"

Am ieșit abătut. M-am plimbat un timp prin hala Obor, jignit și înfrînt. În suflet mi se zvîrcolea o întrebare. Eu încetasem să fac pe parazitul și eram hotărît să mă întorc la adevărata mea identitate. Dar el, tînărul pentru care țînusem capul în pămînt și îmi frămîntasem mîinile, el încotro va merge ? M-am întors la Oficiul forțelor de muncă din sectorul 1. Era de serviciu tovarășul Ani. M-a ascultat cu mai multă atenție și m-a privit ca pe un om. M-a repartizat la IRA Grivița ca muncitor necalificat. Mi-a spus că mă pot califica strungar sau frezor, „dar frezor e mai frumos". Mi-a spus și cu ce autobuz pot ajunge și mi-a urat succes.

HORIA TABACU ■

Anotimpul pepenilor a venit, unde sînt pepenii ?

Aflîndu-ne în mijlocul verii, ne-am adus aminte și de pepeni. De pepenii aceia mari, gustoși și ieftini care îți umpleau sufletul de bucurie cînd îi aduceai acasă, fiind parcă o picătură de miere adusă din păminturi, către noi. Acei pepeni, care ne-au bucurat copilăria, adolescența și, de ce să n-o spunem, viața, au dispărut parcă pentru totdeauna. În locul lor au apărut alți pepeni, de mărimea unor mingiuțe, neavînd nici un fel de legătură cu pepenii. De gust, nici să nu mai vorbim. De prețuri ? Cînd este vorba de trufanda, primii care apar sînt de două ori mai scumpi decît portocalele. Spre toamnă pepenii dispar în fel de neobservați ca și atunci cînd au apărut.

Întrebînd : unde-s pepenii de altădată ? pe mai mulți factori de răspundere și de decizie din mai multe județe, renumite cîndva în cultura pepenilor, am primit mai multe răspunsuri. Mulți dintre cei cu care s-a discutat au privit ideea ca foarte interesantă și totodată îngrijorătoare în ceea ce privește viitoarele culturi cu pepeni. Alții au înțeles că este vorba despre o glumă și, cu zîmbetul pe buze, ne-au spus că nu este o problemă serioasă. Indiferenți cum este considerată, pînă cînd specialiștii se decid unde să plaseze pepenele, ca fiind fruct sau legumă, cînsemnăm deocamdată că el nu prea există. De ce ? La această întrebare ne-am propus să răspundem în ancheta care urmează. Începem cu județele Ialomița, Brăila și sectorul agricol al Capitalei.

IALOMIȚA

Importăm banane și lîngă noi dispare pepenele galben

— Tovarășe Vasile Berbecel, sînteți președintele C.A.P.-ului din Smîrna. Sînteți născut și crescut aici. Întîmplarea face că și cei care semnează aceste rînduri să fi petrecut cîteva vacanțe la Smîrna. Ceea ce mi-a rămas întipărit în minte, din acea perioadă a copilăriei, sînt bostanele și bineînțeles pepenii. Anii au trecut. Unde sînt pepenii, celebrii pepeni ai copilăriei noastre din Smîrna ?

— Au dispărut parcă pentru totdeauna. Copiii în timpul verii nu trebuiau să meargă în nici un fel de stațiune. Nu era satisfacție mai mare decît aceea de a sta zile întregi la pepeni. Din mijlocul lui iulie pînă începea școala, bucuria copiilor era aceea de a sta la bostană. Era o sărbătoare a copilăriei. Acolo ne întîlneam cu toți cei din sat. Se citeau cărți, se învățau cîntece și se mîncau pepeni. Nu era considerat matur cel care au făcuse stagiul la bostană.

Înainte erau peste 100 de hectare cultivate cu pepeni — la ora actuală doar două hectare la C.A.P. și vreo șapte pe loturile de folosință. Atîta tot. Și astea s-au pus așa, pentru sufletul nostru, așa ca o dulce aducere aminte. Noi, la ora actuală, nu mai avem prinsă o asemenea cultură, în ciuda faptului că este foarte rentabilă. Și aici, fără nici un fel de ezitare, i-aș întreba pe cei care au planificat suprafețele de teren : Nu au nevoie de pepeni ? Nu le plac pepenii ? Nu se poate discuta odată pentru totdeauna și despre rentabilitate ? Ei, bine, nu știu ce v-au mai spus colinții cu care ați mai stat de vorbă — dar o asemenea discuție este foarte binevenită. De multe ori m-am gîndit la o asemenea analiză. De pe un hectar cu pepeni se poate obține un venit de 20 pînă la 30 de mii de lei fără mari cheltuieli. Și acum aș pune iar o întrebare : Cîte culturi se pot „lăuda" cu un asemenea beneficiu ? Noi cumpărăm banane și portocale dar nu producem ceea ce avem la îndemînă. Nu pot să înțeleg și mă doare sufletul cînd văd pe piețele orașului pepeni de două ori mai scumpi decît portocalele și bananele. Personal trăiesc o adevărată nostalgie a bostanelor de altădată. Este sărac copilăria fără pepeni. Totul pare artificial. Și cînd te gîndești că este o treabă așa de simplă în a revedea și a calcula rentabilitatea unor suprafețe. Și încă un lucru : puțini țărani mai știu într-adevăr să cultive și să recolteze pepeni. Ce se vede pe șosele și la prima oră, s-o numesc așa, de recoltare a primilor pepeni este artizanat. A produce pepeni este o adevărată artă. Cei din Smîrna mai știu încă lucrul acesta. Trebuie cît mai curînd să ni se repartizeze și suprafețe pentru bostană — cît mai este timp — altfel va dispărea.

Sămînța de pepene galben este pe cale de dispariție chiar și la Agrosem

Care-i situația în momentul de față ? se întreabă așa ca pentru sine inginerul Ștefan Șterferitu, directorul economic al Direcției agricole din județul Ialomița. A ajuns o mare problemă. Dar s-o luăm pe rînd. Să începem cu sămînța. De bine, de rău, ea există. Mai puțin cea de pepene galben. Ea parcă a dispărut chiar și de la Agrosem. De ce a dispărut ? Am să vă spun ceva mai tîrziu. Din ceea ce am constatat, și după o viață petrecută în Bărăgan, sînt convins că nu s-a făcut totul pentru a se găsi semințe timpurii pentru pepeni, iar cînd au existat — ele au fost schimbate. Din acest motiv, în majoritatea cazurilor pepenii apar odată cu strugurii. Și fiindcă sînt mai ieftini — din acel moment oamenii cumpără struguri. Doar pe la cîțiva țărani a mai rămas acea sămînță de pepeni mari și timpurii. Revenind la pepenele galben — el este foarte căutat. La fel ca și bananele. Este căutat foarte mult și la export. Dar lumea — adică cultivatorii și comercianții — fuge de el. De ce ? La noi la țară se spune : se coace ca pepenele galben. Adică repede și peste noapte. În afară de acest aspect, el este foarte perisabil. Este greu de transportat. Deși s-au găsit soluții la transportul și comercializarea caiselor și piersicilor, care sînt tot la fel de perisabile, la pepenele galben nu s-au găsit încă rezolvări. Nu s-au găsit fiindcă nici nu s-au căutat. Nici măcar nu mai este prins în planurile noastre de cultură. Poate să mai existe pe la diferite unități cîte un hectar sau două. Mai mult nu se cultivă. Și încă un lucru : cunosc de la părinți că atunci cînd se găsea un pepene mare și gustos — toate semințele erau culese și uscate la soare. Apoi, semințele erau strînse și păstrate cu grijă pînă-n primăvară. În momentul de față în întregul județ nu există plan pentru producerea seminței de pepene.

Și revenind la cultură — vă pot spune că pe întregul județ, dintr-un plan de 750 de hectare s-au cultivat cu pepeni doar 621. Motivul ? Băltirea apelor pe anumite suprafețe de teren. Dar nu-i singurul motiv. Instrucțiunile prevăd că acolo unde se pun pepeni — suprafețele, adică bostanele, să nu fie mai mici de 50 de hectare. Invocînd diferite motive unitățile reduc din terenurile destinate pepenilor. La noi, în județ, nici o unitate nu are culturi de pepeni mai mari de 30 de hectare. Adevărul este că atunci cînd sînt suprafețe prea mari — rentabilitatea scade, fiindcă pepenii sînt greu de transportat din bostană pînă la drum și apoi este o mare tehnică și-ți trebuie talent ca să recoltezi pepeni. Poate de aceea lumea a început să evite culturile de pepeni, în ciuda faptului că ele sînt foarte rentabile. Într-un an bun, cu sămînță bună, de pe un hectar de pepeni se pot obține între 20—30 de tone. Nu știu dacă ialomițenii au avut sau nu tradiție în ceea ce privește cultura de pepeni — dar un singur lucru este clar : a dispărut acea sămînță timpurie de care la ora actuală avem mare nevoie. În ceea ce privește pepenii de anul acesta, sperăm ca săptămîna viitoare să livrăm către piețe cantități importante.

Se poate, totuși

Stan Marinescu, președintele din comuna Scînteia, situată la o azvîrlitură de băț de Smîrna, ne spune că aici nu s-a renunțat în totalitate la cultura de pepeni. Sînt 30 de hectare la C.A.P. și 20 de hectare în loturile de folosință. În total 50 de hectare. Poate ceva mai mult. Ei, ne spune președintele, anul acesta ploaia ne-a cam ocolit. Dar după cum au legat pare să fie un an bun pentru pepeni. Țăranii au mai avut sămînță timpurie și pe loturile lor a început recoltarea. În cîteva zile se speră să se livreze cantități importante din tarafele C.A.P.-ului. Mai mult decît atît, la Scînteia nu există curte fără un curpen, două de pepene, cum spune țăranul, așa, de leac. Fiindcă, afirmă Stan Marinescu, n-am auzit pe cineva să nu-i placă pepenii. Și apoi, toți de aici susțin că a face în timpul verii o cură de pepeni este o adevărată sănătate. Fapt dealtfel verificat și demonstrat de toată lumea.

BRĂILA

Pepenele trebuie situat acolo unde îl recomandă rentabilitatea culturii

— Tovarășe inginer Victor Popescu, sînteți directorul Trustului horticol al județului Brăila. Cineva de aici spunea că județul dumneavoastră reprezenta inima în ceea ce privește cultura de pepeni. Este adevărat ?

— Desigur. Numai că anul acesta situația este schimbată. În tot județul nu s-au mai cultivat decît 400 de hectare în sectorul socialist și 300 de hectare în gospodăriile proprietate personală. Atîta tot. Apoi au fost și ploile din prima decadă a lunii mai. A plouat în fiecare zi. Și cum se știe, cultura de pepeni este cea care închide însămînțările. Anul acesta în județul nostru s-a mers pe o concentrare și, s-o spunem așa, pe o specializare a culturii. Pe mari asociații economice intercooperatiste. Astfel la Movila, Bărăgan și Cireșu culturi de 100 de hectare, Berteștii 70 de hectare și Insurăței 30. Și fiindcă nu avem sau nu mai avem sămînță timpurie, pînă la ora actuală s-au livrat doar 2 tone. În concluzie : celebrul pepene brăilean s-a cam dus. El poate intra din nou în atenția noastră numai dacă factorii de decizie și răspundere din minister vor acorda din nou întreaga atenție culturii de pepeni. Dacă cultura a fost lăsată în urmă, fără nici un fel de explicații, ea trebuie dusă înainte — acolo unde o situează rentabilitatea. Cît despre pepenele galben el este solicitat pe măsură ce nivelul de civilizație crește. Pepenele galben are o valoare de 3—4 ori mai mare decît pepenele verde. Este cerut mult la export, este cerut și pe piața internă. Dar noi nu ne putem satisface nici măcar poftele noastre.

Acestea-s părerile directorului Trustului horticol al județului Brăila. Față de cei din județul Ialomița, cei de aici susțin că rentabilitatea culturilor le reprezintă solele de peste 100 de hectare. Asta rămîne de văzut. Dar legat de suprafețele cultivate, despre diminuarea acestora directorul nu ne-a spus nici un cuvînt. Am aflat de la un brăilean care din motive lesne de înțeles ne-a rugat să nu-i dezvăluim numele. Care-i adevărul ? În județul Brăila existau multe culturi de pepeni în așa-numitele zone dig-mal. Cu alte cuvinte erau cultivate cu pepeni malurile Dunării și malurile riurilor interioare. Aceste suprafețe, prin-r-o hotărîre a factorilor de decizie din județ, anul acesta nu s-au mai cultivat cu pepeni. Dar, pe aceste terenuri nici nu s-a cultivat altceva. Au rămas terenuri sterpe și aride. Care-i explicația ? Foarte mulți brăileni erau dornici să cultive pepeni. Dorința multora a devenit, în timp, pasiune. Desigur că și se cîștigau foarte mulți bani. Așa că... Am întîlnit, cum spuneam, oameni care de ani de zile pe aceste terenuri au cultivat pepeni, aveau și semințe timpurii și mai ales dragoste de muncă — și fiindcă în județul Brăila nu au mai găsit înțelegere au închiriat terenuri asemănătoare în județul Giurgiu. Nu știm ce s-a urmărit prin aceste decizii dar un lucru este clar : pe terenurile dig-mal din județul Brăila nu cresc decît pepeni. Anul acesta nu mai crește nimic.

Pepenele trebuie culese dimineața — cînd are rouă pe el și soarele n-a ajuns pe cer

Simbătă după-amiază la Movila Miresei — comuna Rîmnicelu. Soarele stă să cadă. Echipa condusă de țăranul Milea Băjenică parcă numără pepenii de pe 100 de hectare. Adevărul este că cei șapte-opt țărani smulg iarba din bostană și au venit, simbătă fiind, mai mult să admire pepenii și, cum spunea o femeie care toată viața a stat pe la bostane, să-i descînte. Lor li s-a alăturat și inginera Ecaterina Sămăreanu, șefa de fermă. Ne-am notat că pînă anul acesta, aici, se cultivau cam 20 de hectare de pepeni. Anul acesta, fiindcă s-a constatat că pămîntu-i bun pentru asemenea cultură, s-au pus peste 100 de hectare. Majoritatea, pepene verde. Pepene galben doar cîteva culturi. Atîta. Dar din toată această suprafață cultivată cu pepeni nu s-a găsit sămînță timpurie. Și ca să se cîștige timp sămînța, în primăvară, s-a pus la preîncolțit. Adică sacii cu sămînță de pepeni au fost introduși în buzine cu apă călduță și s-au ținut acolo cîteva zile. Din cele ce ne spune țăranul Milea Băjenică reținem că pepenii sînt frumoși și că au început să dea în copt. Spus altfel, a început recoltarea. Pentru început două-trei tone au plecat către piețe. Recoltarea reprezintă, ne spune țăranul, lucrul cel mai delicat și cel mai important. Pentru această operație sînt aleși doar cîțiva care se pricep. Pepenele nu trebuie culese la rînd ca celelalte fructe. Dimineața se cunoaște cel care-i copt. Trebuie să mai aibă o brumă de rouă pe el, soarele să nu fie sus. Circelul de la pepene pînă la vrej să fie uscat și puful de pe codiță să fie topit și să se fărîmițeze la prima atingere. Apoi, ne spune Milea Băjenică ca un mare secret, pepenele trebuie să fie puțin lucios. Partea cu care stă pe pămînt să fie gălbuie și atunci cînd îi lovești cu degetul și pui urechea pe el să aibă un ecou de pămînt. Exact ca ecoul unui clopot sau ca ecoul unui butoi plin cu vin.

Cei din Movila Miresei așteaptă recoltarea ca pe o mare sărbătoare. O sărbătoare a muncii lor. Din toate calculele se vor recolta peste 2 000 de tone.

SECTORUL AGRICOL AL CAPITALEI

Din calcule rezultă cîte ceva — în realitate aproape nimic

Economista Georgeta Coman de la sectorul agricol ne arată registrele. În total, din întreaga suprafață, doar 136 de hectare sînt cultivate cu pepeni. Asta reprezintă cam 0,2 la mie din întreaga suprafață agricolă. Mult, puțin — asta-i. Comuna Jilava se pare că deține recordul : 40 de hectare. Apoi urmează comunele Otopeni și Moara Vlăsiei cu cîte 10 hectare.

Secretara Consiliului popular din Moara Vlăsiei ne spune că în acest an ploile i-au cam ocolit. De trei luni n-a mai căzut nici o picătură. Din acest motiv, de pepeni s-a cam uitat. Ei au ajuns de mărimea pumnului. Dacă timpul o ține tot așa, pepenii se vor recolta tocmai spre toamnă și vor lua drumul murăturilor. Despre irigări ? Acum 10—12 ani s-a construit la Moara Vlăsiei o stație de pompare. A costat, la acea vreme, o avere. Dar din cauză că stația a fost supradimensionată, n-a folosit niciodată. Așa că stație de pompare, în scripte, există, dar în realitate n-a funcționat niciodată. Astfel stînd lucrurile, pepenii, cît și alte culturi, depind de soartă. Adică de ploi. Și cum anul acesta n-a prea plouat, totul se usucă pe vrej. Ne propunem ca în cel mai scurt timp să analizăm și situația stației de pompare din Moara Vlăsiei care a intrat în legendă.

SORIN POSTOLACHE ■

În continuarea grupajului nostru intitulat „Au cuvîntul cabanierii", ne pregătesc turiștilor publicăm ancheta :

Au cuvîntul turiștii,

Atenție la turistopiteci

Un capăt al fringhiei l-au legat de stîlpul marcajului. Pentru asta au rupt tabla indicatorului pe care scria „Spre Vîrful Omu". Celălalt capăt l-au înnodat de bara portbagajului fixat pe capota autoturismului 7-B-6291. Este o Dacia-1 300 albastră. Nu vă lăsați induși în eroare de culoare. În acest caz albastrul se refuză filosofiei, meditației, rațiunii și afecțiunii. Pragmatismul și țopismul sînt evidente : pe fringhie flutură înșirate la uscat straie intime. Mai mult ca sigur că aparțin tipilor cu mașina albastră ori poate amicilor din Volkswagen-ul gri 9-B-2881 — cu care stau bot în bot, cot la cot și cort la cort. Șeful tribului ne observă tîrziu pixul și notesul. Altminteri nu se explică de ce ordonă ager „acoperiți numerele". Zis și făcut în secunda următoare — o coană mare și una mai mică dovedindu-se bine strunite și instruite. Se vede treaba că înșii de talia asta nutresc speranța c-așa se păstrează prestanța. Inutil, cum se vede. Pentru că chiar dacă atunci, pe loc, nu aflaserăm încă din ce gintă, confederație, clan ori fratrie fac parte știam esențialul : în fața noastră hălăduiau în carne și oase și nesimțire turistopiteci ! Noțiunea frige, este absolut nouă, n-o aflați prin dicționare, chiar dacă insistați. Am preparat-o aici, pentru acum, prin sudarea cap la cap a altora două : turist și pitec. Deci turistopiteci ! Adică un amestec în proporție fifty-fifty între turiștii-turiști și pitecantropii-pitecantropi. Fără tabuuri și fără totemuri. Mentalități hirsute. Dihănii androgine cu veleități alpine. Ca aceștia pe care vi-i prezentăm în continuare...

Lîngă Dacia 7-B-9631 și Moskviciul 8-B-4539 focurile-și trimiteau către vîrful Caraimanului trîmbele de fum, în timp ce la nici doi pași mai încolo două tabere — Dacia roșie 11-B-9066 și Skoda albă 15-B-2175 — reprezentate printr-o young lady-n șort și cu tricou albastru și printr-un lungan cu părul pieptănat gen afro se certau fioros ca la ușa cortului. Bucegi, 6 august, orele 11,30. Urcăm în continuare pe Valea Cerbului. Ion Dinu șeful agenției de turism din Bușteni, este din ce în ce mai indignat de ceea ce vede aici. Și nu-i omul pe care să-l impresioneze cine știe ce bagatelă. Lucrează în turism de trei decenii. Intîlnim peste o sută de copii de la preventoriu. Coboară. Sînt triști. Conducătoarea grupului, infirmiera Elena Luca, ne spune cu ciudă : „Le-am promis că astăzi îi las să se joace pe iarbă. N-am găsit o palmă de loc pe care să-i așez. Peste tot sînt corturi, mașini, murdărie. Nu înțeleg deloc de ce sînt lăsați să parcheze aici, doar nu-i camping..." Într-adevăr, nici nu-i camping. Ceea ce vedem spuzită de petele de culoare ale corturarilor nu-i altceva decît... pășunea orașului Bușteni ! Cîte o vacă rătăcită amușină prostită pînzele cauciucate, răstoarnă cratițele și farfuriile de pe mesele pliante și nesupravegheate, lovește cu coada-i mirositoare a grajd parbrizele aflate în vacanță... Întempestiva cornută este alungată urgent cu bețe, pietre și țipete. Și cînd te gîndești că turistopitecii ăștia, cînd sînt pe la obîrșiile lor de peste an, se foarte supără dacă-i lași să facă coadă la lapte. Iar aici au intrat cu roțile peste pășune. Au maculat-o, au schilodit-o, au umilit-o. Suprafețele pe care au stat corturile se pot vedea și din avion, iarba-i arsă geometric ca de acid sulfuric. Pășunea arată ca o spinare de pisică scăpată de rîie cu lesie de sodă caustică. Asta în timp ce pe locurile special amenajate — care au costat bani buni ca să fie amenajate — nu era parcată nici măcar o singură mașină ! Fapte de turistopiteci veritabili, încercați și verificați sută la sută... Cei din Wartburg-ul albastru 2-B-866 — număr mic, deci la mai mare ! — își clătesc oarecare cîrpe în undele repezi și încă limpezi ale rîului. S-o fi uitat, ori n-au auzit niciodată de prea frumoasa poveste a celor șapte zîne de pe Valea Cerbului ? Posibil, altminteri cortul mașinii 10-B-452 n-ar fi fost tivit jur-împrejur cu maldărele de cetină tăiată cu toporul aflător la vedere, cei din Moskvici-ul 5-B-3197 poate că n-ar fi smuls cu atîta nemilă lemn din pădure. („Dacă nu le convine, n-au decît să le scoată la vînzare prin shop, le cumpăr și de acolo, vrem variație, ne-am săturat de aragazul din apartament !" — strict autentic.) Pe proprietarul Skodei 6-B-9764, un bărbat hrăpăreț și mincinos, l-am întrebat pentru ce adunase claia aceea de crăci de brad pe care tocmai se pregătea să le aprindă. Turistopitecul mi-a răspuns că-și încălzește „bleacă de apă pentru cafea". În botul mașinii 1-Br-5305 ditamai grămada de cutii de conserve și sticle sparte concurează cu vîrful de brad tăiat și adus lîngă aripa Trabantului 3-B-3992. Alții s-au întrecut în a-și construi vetre. De unde se vede că turistopitecii pot fi acuzați de orice, mai puțin de lipsa fanteziei. Cei din 16-B-7158 au ridicat o vatră din vreo treizeci de pietroaie mari, scoase din rîu ; ocupanții mașinilor 6-B-1841 și 7-B-8047 și-au lipit un cuptor de lut preum în ograda copilăriei ; proprietarul lui 1-IL-1439 și-a procurat o plită, a pus-o deasupra gropii cu jăratic avînd grijă ca fumul să-l dirijeze prin burlanul anume cărat de acasă, să nu cumva să-l înnegrească mașina ! De unde se vede treaba că turistopitecii își ocrotesc ceea ce socotesc a fi bun propriu. O confirmă și proprietarul Opel-Rekord-ului 4-B-3543, care ca să-și protejeze roțile mașinii le învelise în foii de polietilenă colorată ; iar pentru ca vîntul să nu-i zboare cortul l-a fixat de jur-împrejur cu bolovani mari, aduși tot din rîu. Operație imitată și de vecinul din stînga-i, Dacia 1100, 7-B-3916. Iar peste tot și toate pulsau puse pe maxim răcnetele difuzoarelor radiocasetofonului de pe capota lui 1-CL-4246...

Maistrul Tudor Mihalache de la „Autobuzul", după proprille-i afirmații om umblat („Am fost și în Ungaria și în Cehoslovacia..."), ne vede cît sîntem de fierți, drept pentru care vine cu două propuneri: „1. Să se construiască aici două grupuri sociale. 2. Să se monteze o barieră și să se pună casă cu bilete la preț bine piperat, mitocănimea n-ar mai invada pășunea asta pe care o văd degradîndu-se an de an. Că să știți că locul este unic în țară..." Asta știm. Ceea ce merită subliniat este faptul că dialogul nostru cu maistrul întreprinderii bucureștene a avut loc sprijinindu-ne noi de mașina dumisale 16-B-8880 parcată tot pe pășune... Ce să-i faci, nu-i pentru prima dată cînd vorbim cu oameni care una zic și alta fac. Măcar de-ar fi fost singurul. „Mie să nu-mi explicați ce trebuie să fac, aflați că nici eu nu-i pot suferi pe cei care strică și murdăresc munțele", ne replica cu patos inginerul Tiberiu Popescu, șef de lucrări la catedra de calculatoare a politehnicii bucureștene. Și-n timp ce astfel ne vorbea, dumnealui spăla k.. covoarașele autoturismului 1-B-1017. Pe sub care Popescu, fiul, deviase din albia principală a rîului — cu talent și cu rîvnă de hidrotehnician, recunoaștem — un pîrîiaș tocmai bun ca s-o facă pe emisarul apelor uzate la mașina lui tătîcu. Doar știm și noi că turistopitecii de vază se cresc de mici și cu dificultăți imense. (Uneori sînt pomeniți chiar și prin ziare la rubricile destinate răilor.)

Însă ați comite o gravă și incomensurabilă greșeală dacă ați crede că dumnealor, turistopitecii alpeștri, fac parte exclusiv din tribul motorizaților. Există și pedeștri. Care, la rîndu-le, sînt de două feluri : primii și cei mai cunoscuți sînt cei care folosesc circa pe post de portbagaj. Aceștia sînt echipați oarecum ca pentru munte, poartă la ei cuțite, toporașe, ceaune, mîncare cît pentru batalioane de cosași și, mai ales, alcool și casetofoane. Campează unde vor, fac ce vor, dincolo de creastă, pe platou se simt și ei parte din Univers, deci liberi și puternici, și curajoși, și . Astea le primesc ei de la munte. Nu rămîn datori. Îi lasă și muntelui ceea ce pot, ce a ce-i duce și pe ei capul lor acoperit cu pălării fistichii petecite cu insigne zurlii : numele lor scrise cu pietre (Florin, Neli, Fane, Susi, Conny — strict autentic), ori cu vopsea special cărată de acasă. Iasă cutiile de conserve și sticlele sparte, și rosțile, și plinea, și gliile pe care le scot din pămînt ca să-și fixeze dumnealor peșterile, pardon corturile... Iar fără gliile de pămînt și de iarbă stîncile redevin ceea ce au fost, adică oase ale pămîntului, descărnate, reci, urîte...' Urîtul este ceea ce lasă în urma lor acest tip de turistopiteci, urîtul este principala lor creație, opera fundamentală a vieții lor. Cîndva muntele era o școală a bărbăției și a omeniei. Acum a devenit o lădă de gunoi a turistopitecilor. Iar cine nu ne crede se poate convinge urcînd platoul Bucegilor...

Cealaltă categorie de turistopiteci alpeștri și pedeștri urcă muntele așa cum s-ar duce la poștă, la teatru, la birou, la piață... Uneori nu le lipsește nici cravata, nici rochia de lamé, nici pantofii cui. Telecabina este principala lor cîrjă. În maximum 12 minute (pe la Bușteni) îi transportă pe platou unde își golesc pungile de plastic de sticlele cu alcool cumpărat la piciorul muntelui. Beți devin adevărate bombe cu întîrziere itinerante. Poposesc ici-colo și explodează unde nici nu gîndești, punînd în pericol viețile celorlalți. Pe 5 august în telecabina de la Bușteni, Ion Savu, însoțitorul acesteia, cerea liniște ca să se poată dumiri de unde anume venea zgomotul acela nefiresc la trecerea peste plioni. De fiecare dată era bruiat de un ins care se dădea drept inginer la M.T.Tc. Însoțitorul îl roagă să tacă. Iar „domnu' inginer" sare la bătaie, în cabină... Turistopitecii nu-s mulți, dar sînt deosebit de periculoși.

Joi, 6 august, orele 21,15 la cabana Babele se dansa. Și dintr-o dată peste onorata petrecere a început să plouă cu mese și cu scaune. Manolache Gheorghe, electrician la șantierul telecabinei, se supărase pe prietenul său din armată cu care, peste zi, de bucuria revederii, băuse — fiecare partea lui — cîte un litru de rachiu superior. Acela, pe numele lui Bîrzăloiu Titi, din Cernavodă, nu-l lăsase să scoată cuțitul de la centura lui Zincă Marin, unul dintre elevii care dansau. (Poate nu știați, dar e bine să aflați că mai nou și mai nou, din micul echipament al turistopitecului aflat la discotecă au lipsește cuțitul. Fapt pe care tovarășa profesoară Mironescu Speranța îl consideră ca ținînd de estetica chestiei : „Mi se părea că e frumos, n-am bănuit ce poate ieși din asta".) Ce a ieșit ? Bîrzăloiu l-a prins în brațe pe Manolache, Constantin Octavian, elev la Liceul industrial nr. 5 din București, și-a prins în brațe colegul, pe Zincă. Numai că Manolache s-a smuls, Zincă s-a smuls, în viltoarea evadărilor din brațele prietenilor Manolache s-a zgîriat, a pus mîna pe un scaun cu care l-a pocnit peste umăr pe altminteri tot un prieten de pahar, Matache Dragomir. Care bineînțeles că intră în horă. Țipete. Ușa dă să se prăbușească sub năvala celor care părăseau ca din pușcă sufrageria cabanei. Afară era beznă. Elevul Mihai Iulian s-a împiedicat de o stîncă. A căzut. S-a rănit la brațul sting și la șold. Înăuntru ostilitățile au luat amploare. Ion Ciobanu și Gabriel Biro, ambii din personalul cabanei, sar să-l oprească pe Manolache, aruncătorul de scaune. Eugen Neagu, bucătarul, sare cu aceleași intenții. Se trezește cu o masă în plină față. Grupul gladiatorilor crește, începe să aducă a grămadă de rugbi. Bălan, cabanierul sare și plachează...

SORIN POSTOLACHE ■

Revin în sufragerie. Bătaia turistopitecilor e ca-n filme, cu deosebirea că aici nu-i trucat nimic. Aerul s-a îmbîcsit de pumni, mese, picioare, fălci, ohuri, aaahhuri, ggmmmihuri ! După trei sferturi de oră Manolache, inamicul public nr. 1, e legat de mîini și de picioare cu o chingă asemănătoare acelora cu care se cară mobila. Rachiul din el lucrează ca niciodată. I se aruncă în cap apă rece cu oale cu tot... Iar el zvîrnește și răcnește de-i trec toți fiorii pe onor privitorii...

Vineri dimineața, la cabana Babele, 130 de oameni aveau ochii scoși de nesomn. Peste noapte turistopitecul de Manolache se dezlegase și se băjenise. El știe cum, ori ei știu cum, cei care l-au făcut scăpat. Miliția a fost punctuală : la 8,45, cu prima telecabină, a sosit să facă ordine. N-a mai fost cazul. Turistopitecii intraseră în pămînt. Ce-ar fi dacă pe platoul Bucegilor s-ar înființa un post de miliție ? Turiștii adevărați, adică majoritatea covîrșitoare, ar scăpa de teroarea turistopitecilor.

MIRCEA BUNEA

Dezideriu Stan și teama de teleferic

Cît timp cărările vor urca pieptiș, trudnic șerpuind spre luminișuri, cît timp nu se va auzi și pe-aici muget de buldozer lăsînd în urma lui plioni de teleferic, PIATRA MARE va rămîne o cinstită cabană de creastă, la ușa căreia vor continua să bată numai „narăvașii" muntelui, oameni cu rucsac în spate și flori la pălărie. Iar luptul că duminică, 19 iulie, cabana „funcționa la întreaga ei capacitate", cele 107 locuri fiind ocupate încă de simbătă, nu contrazice deloc afirmația, demonstrînd doar că există încă destui iubitori de drumeție adevărată.

Îmi atrage atenția asupra acestui aspect un personaj ciudat pe care nu-l întîlnesc în sala de mese, ci undeva în sunul cabanei, trîntit pe iarbă, cu capul pe rucsac. Și n-ar fi nimic ciudat în asta, dacă vîntul n-ar bate în rafale, tăios, și dacă omul n-ar sta așa, cu ochii pierduți spre vale și c-un soi de ris batjocoritor, interior, răzbătînd în privire, un ris tăcut pe care mi-l închipui al învîrtitor puternici, încrîncenați sub năpaste și presimțindu-și tăria de a le înfrunta pînă la sfîrșit. Acum lasă că nu era chiar o năpastă vîntul ăsta, vorba vine, dar nici să-ți clănțăne dinții și să dai impresia că te afli la Techirghiol nu mi se pare normal ! Așa că îi dau tîrcoale, mă așez lîngă el, nu cumva pleacă mai departe, spre Rențea ? Parcă nici nu m-ar fi auzit, parcă nici n-aș exista. Privesc și eu în vale, suflă al naibii aici, la Piatră, sic. Atunci du-te-n cabană, dom'le, comandă-ți repede un ceai fierbinte și o aspirină ! îl aud. Că dacă ți-a intrat vîntul pe-o ureche, să au-ți iasă pe nas ! Dur țipul, dar nu mă supăr. Rîd. Acum zîmbește și el. E alcătuit, parcă, numai din elemente contradictorii : păr alb, obraz ridat și o voce fluctuantă, de adolescent ; masiv și îmbrăcat cu o bluză de vînt strîmtă, abia încăpîndu-i ; modul său abrupt și fără menajamente de a se adresa — și zîmbetul acesta neașteptat, cald, ca o bezmetică vară polară. Pînă și numele îi este alandala lipit, predestinat parcă, cel mic fiind Dezideriu, iar cel de familie Stană. Am făcut, iată, cunoștință. Mai trebuie spus despre Dezideriu Stan că este „boboc"-pensionar (a ieșit în primăvara asta), a lucrat la forjă vreun sfert de veac, într-o mare uzină brașoveană, și că tot cam de atîta vreme datează și „scrînteala" asta, să bată cabanele mai ferite, Piatra Mare în special, în timpul liber, bineînțeles. Tocmai bine — mă bucur eu — chiar aveam nevoie de o părere autorizată, din punctul de vedere al turiștilor, despre ceea ce ne oferă cabanele. Fugi, dom'le, de-aici — sare el — că nu așa se pune problema. Crezi că vreun cabanier, de la cabanele astea din

Fotografie de ELENA GHERA ■

dar nu prin vorbe, ci prin fapte

virful muntelui, a venit aici cu gînd de pricopseala ? Sau să lucreze în dorul lelii ? Păi ăștia, vere, sînt atinși de microb, nu pot fără munte, se dau peste cap să fie omul mulțumit. E drept că nu sînt prea zîmbitori, ca ospătarii marilor restaurante, dar așa sînt ei, ca și viața aspră pe care o duc. Că au greutăți — condiții, aprovizionare — o spun chiar ei, astea sînt condițiile cabanelor de creastă și poate de aici farmecul lor. Așa că problema se pune tot cum reușește turistul să mențină atmosfera aceea de bună-cuviință, de omenie, de respect față de natura, care au caracterizat întotdeauna drumeția pe munte. Drept să-ți spun, te-am luat drept un „paltonar", îmi vine să-mi iau munții-n cap cînd îi văd pe ăștia, nimeresc întîmplător pe oncluri cu cine-știe-ce grup organizat și se-așteaptă la camere elegante, de hotel, cu telefon și băi în faianță. Pe ăștia-i vezi strîmbînd tot timpul din nas, nemulțumiți, cerînd condica de reclamații, te apucă sila ! Norocul este că nu prea ajung aici „paltonarii", să ne strice sfîrșitul de săptămînă. Dar mă îngrozesc, nene, mă îngrozesc la gîndul că într-o zi toți munții vor fi împînziți de telecferice și vor deveni bulevarde, cum sînt Bucegii acum ! În ziua aia îmi pun rucsacul în cui !

Nu cumva exagerează — îl întărît — și n-o fi tocmai acesta turismul modern la care au acces cît mai mulți oameni ? Are dintr-o dată o privire tristă, albastră. Nu — oftează el — adevăratul om de munte este cumva solitar, trebuie să trudească urcînd ca să se poată bucura de ospitalitatea simplă a unei cabane, trebuie să i se facă dor de oameni ca să se poată bucura atunci cînd întîlnește unul pe cărare și îi dă bineț, încă de departe, din toată inima.

E într-adevăr foarte trist Dezideriu Stan. Nu mai spun nimic, să nu-l tulbur. Din cabană iese, îndreptîndu-se grăbit spre anexă, un bărbat. El e cabanierul — se înviorează interlocutorul — îl cheamă Costică Avram. De fapt, este subalternul lui fiu-său, Teofil, ăsta mic e șeful cabanei. Bine — se învioșește Dezideriu Stan — hai să vorbim și despre cabanieri, dacă vrei, că îi cunosc și le știu problemele. Asta fiind cabană de creastă, nu se servesc aici băuturi alcoolice. Rămîne, deci, grija mîncării, a cazării, a bunei gospodăriri. Dar ce te faci că în secolul ăsta al științei și vitezei, aprovizionarea se face aici cu trei bieți măgari ? Și că aprovizionarea asta lasă uneori de dorit, cabanierii fiind nevoiți să se afle mereu pe picior de război cu magazinerii O.J.T.-ului ? Și totuși pe oamenii ăștia nu-i găsești niciodată nepregătiți, se agită, încropesc, găsesc soluții, rezolvă totul, sînt întotdeauna gazde primitoare. Îi observ cum se descurcă de cîteva luni încoace și-i spun sincer că îmi place de ei. Plus că își mai găsesc timp să fie și buni pedagogi, asta-i chiar vorba lui Costică Avram : „Un cabanier trebuie să fie ad naibii de pedagog !" Am asistat de curînd la cîteva situații de-astea, m-a uimit Costică prin tactul lui. Într-o zi, de pildă, era unul cam înfierbîntat, își adusese sticluța de-acasă și acum cam avea în el sămînță de gîlceavă. Cabanierul s-a uitat la el, nu i-a zis nimic, i-a luat deoparte pe ceilalți prieteni ai lui și le-a spus : „Mă, voi, sînteți băieți de bază, am toată încrederea în voi, aveți voi grijă de ăsta să nu facă prostii ". Și să-i fi văzut după aceea ce zeloși erau, ca și cum ar fi fost oameni de ordine în cabană ! Nu mai demult deci îi ascară : se făcuse tîrziu, vreo șapte copilandri se zgribuleau în jurul unui foc, pe-afară. „De ce nu veniți înăuntru ?" i-a întrebat. „Că n-avem bani !", zice unul. I-a dus pe toți să doarmă în sala de mese, cum să-i fi lăsat noaptea afară ? Azi dimineață l-am văzut plecînd prin pădure să caute cafi cabanei. băieți buni și săritori dacă știi cum să te porți cu ei. Adevărul e că are el. Avram, simțul ăsta să se apropie cu tact de oameni. Din păcate, am avut ocazia să văd chiar profesori dîndu-și în petic cu pedagogia. În urmă cu vreo lună și ceva, cam tot aici, tot într-o duminică, veneau de la Cheile Grădiștei mai mulți copii din Galați. Pe drum copiii pierduseră un coș. Cert e că un profesor și o profesoară, care conduceau grupul, au ajuns la Dîmbul Morii și tîndu-se ca la usa cortului. Dădeau vina unul pe altul. „O țîmpiță ca asta..." profesorul. Cealaltă nu se lasă mai prejos. Și ăsta în fața copiilor. Avea mare dreptate și o ei deoparte și le-a spus că nu procedează pedagogic. Era normal ca un simplu cabanier să le dea o lecție de bun simț ? De-aia zic, mi-e groază de ziua în care...

Coborîm la **Dîmbul Morii** pe înserate. Mă oprește, Dezideriu Stan nici nu întoarce capul spre cabană și se îndreaptă spre stația de autobuz, iar misiunea mea s-a încheiat.

CORNELIU MERLĂU ■

Izvoarele Ialomiței — două viziuni teleormănene

Pentru cei 40 de copii din Teleorman găzduiți timp de o săptămînă la cabana **Bolboci**, de pe Valea Ialomiței, bineînțeles că mai important este că mergînd la munte au văzut chiar munții adevărați iar nu faptul că li s-a pus pe masă un fel sau altul de mîncare ori că au dormit înveliți cu două sau cu trei pături. Aceste din urmă griji rămîn exclusiv în seama profesorilor Ion Nedelcu și Vasile Gheorghian. Ei le împart la rîndul lor cu cabanierul Doru Nache. Întîmplarea face ca Doru Nache să se afle acum într-o fază a vieții lui sufletești cînd poți fi convins că împărțind cu el o astfel de grijă se va grăbi să o preia în întregime asupră-i. Soția lui, Niculina, care deocamdată mai trebăluiește prin bucătăria cabanei, va naște peste cîteva luni. De aceea, așteptîndu-i pe viitorul membru al familiei Nache, Doru Nache își abate privirile îndurerate și tandre asupra grupului de copii din Teleorman și cu toate că pe aceștia nu-i interesează atît viața dinlăuntrul cabanei cît cea din afara ei, bineînțeles că excursia lor la munte nu are de ce să fie mai puțin frumoasă dacă toți mănîncă bine și se pot odihni în așternuturi curate. Pe lîngă ce Doru Nache aduce de jos, cu mașina, dinspre Pucioasa și Tîrgoviște, se adaugă și bunătățile pe care le procură de pe la știni ori faptul că ține la îndemîna copiilor, făcînd față cu succes poftei de mîncare a acestora, o curte de păsări. Acești copii din Teleorman mi s-au părut într-adevăr mai norocoși decît cei de la școlile generale nr. 192 și 197 din București, găzduiți la cabana **Cuibul Dorului**. Fiindcă, în lipsa șefului cabanei, Gheorghe Rișnoveanu, plecat la Sinaia după aprovizionare, am aflat de la Viorica Roșculeț, ospătar, că la **Cuibul Dorului** nu există nici un fel de gospodărie anexă și că aprovizionarea se face după tipicul oricărei unități de alimentație publică de la oraș. Sigur că laptele praf, de exemplu, tot lapte este, dar credem că mai ales pentru niște

MIHAI PÎNZARU-PIM ■

copii de la oraș n-ar fi fost lipsită de importanță înfățișarea, mai apropiată de starea lor naturală, a unor alimente, cu atît mai mult cu cît și prin vecinătatea acestei cabane se află cîteva stîni. Cea mai apropiată e la un kilometru și jumătate, iar pe unul dintre ciobani, Constantin Cojanu, l-am întîlnit chiar în bucătăria cabanei, unde venise să-și răcorească inima cu cîteva sticle de bere. Nu credem că pare lipsită de interes, la urma urmei, nici lipsa de informații a personalului acestei cabane cu privire la locul unde munceșie. Viorica Roșculeț recunoștea, de exemplu, că nu știe „denumirile micuțe" ale munților din preajmă, cele trecute pe hărțile turistice. Ea era sigură doar de faptul că respectiva cabană se află în Bucegi ! Acestui fel de orientare în spațiul geografic îi corespunde, din păcate, și o anume răcăcire prin spațiul etnic profesionale, care, deși exemplul este mai vechi nu ar fi greu să trecem peste lumina cu care Maria Munteanu din Buzău seria, notîndu-și adresa întreagă, în caietul de sugestii, că pe lîngă friptura la care aștepta o garnitură de cartofi prăjiți i se adăugase o grămăjoară de varză în care a descoperit „urme de șarmale". Este adevărat, totodată, că economusta Florica Stănescu din București ne spune că de ani de zile vine la **Cuibul Dorului** tocmai pentru că-i place felul cum e primită de echipa acestei cabane. Opinia sa, este destul de susținută și de însemnările, leo bit de favorabile, lăsate de mulți turiști în același caiet de sugestii și sesizări pe care l-au confundat, probabil, cu un album de impresii. Judecînd după entuziasmul dovedit pînă acum, s-ar zice că impresiile acestea vor reuși cît de curînd, poate chiar în anul turistic următor, să se sublimeze în metafore sau să ajungă la forța de expresie a aforismelor. La **Cuibul Dorului**, ca și la **Bolboci**, dornici pesemne să lase ici-colo, în drumeția lor, cîte „o piedică în calea uitării", un grup de turiști din Teleorman au săpat cu pixul într-o foaie a jurnalului cumpărătorului de la cabana **Bolboci**, ca într-o placă de marmură : „Am găsit la barul unității un tînăr care-și făcea pe deplin datoria, ne-am așezat conștiincios la rînd pentru a fi serviți și am fost întîmpinați cu cuvinte calde, frumoase". În încheiere grupul constata că tînărul cu pricina „merită pe deplin să dețină această funcție". Dedesubt, răzlețită de grup, semna mai apăsat „Elvira". Fără a sta pe gînduri preferăm prima viziune teleormăneană, ca să zicem așa, a izvoarelor Ialomiței, adică pe aceea a copiilor care, prin faptul că nu se pling cu nimic de viața lor la cabană, vorbesc mai mult despre felul cum au fost primiți aici decît a ținut să dea de înțeles turista Elvira.

D. CONSTANTINESCU ■

Cîteodată n-ai vrea să-i primești chiar pe toți, dar regula muntelui este alta...

Miercuri, 29 iulie, cabana **Clăbucet** plecare e plină ochi. După cîteva zile de ploaie, astăzi a ieșit soarele și e o vreme splendidă. Ajungem la cabană la ora mesei. Pepsi, bere românească și străină, ciorbe, sarmale și tocănițe, fripturi, crenvurști, minuturi. Și cel mai pretențios turist poate găsi aici tot ce-și dorește.

La o masă comună, echipa masculină de handbal C.S.U. Galați, promovată de curînd în divizia B, la o diferență apreciabilă de puncte, cum ține să precizeze antrenorul ei Miron Stanciu, a servit masa. Băieții, toți unul și unul, înalți ca brazii care cresc în fața cabanei, după antrenamentul intensiv de două ore, mănîncă cu o poftă de parcă ar fi intrat direct în divizia A. Antrenorul Miron Stanciu ne asigură că talentul și seriozitatea elevilor săi îl îndreptățesc să spere că intrarea în divizia A nu va întîrzia. Este mulțumit de masă și de cazare. La bucătărie, sportivii au un regim preferențial. Li se gătește meniul dorit, care să se încadreze în preț și mai ales în calorii. Băieții sînt liniștiți și duc o viață sportivă. Plusul de vitalitate îl folosesc ajutînd personalul cabanei la căratul și descărcatul navetelor cu băuturi răcoritoare. Cabanierul Nicolae Răulea este și el mulțumit de handbaliștii de la C.S.U. și și-ar dori, dacă s-ar putea, cît mai multe asemena grupuri.

Familia Zgubea — Viorel, inginer la TAROM, Rada, ingineră la Policolor, și băieții Cătălin și Cornel — a venit să se odihnească la munte o săptămînă. E bine, e foarte bine. Găsești tot ce-ți dorești, e liniște și o curățenie exemplară. Cabanierul e prezent de dimineața pînă seara, atent și prevenitor. Curățenia pe care personalul o menține impune turiștilor s-o păstreze. Peste tot e curat nu numai la ora deschiderii, ci tot timpul zilei. Dacă în jurul tău e curat, dacă ești servit cu promptitudine și amabilitate, simți că ești respectat, că ești îmbiat să mai treci pe aici. Vom reveni cu prima ocazie, și pentru că drumul este foarte comod cînd ai copii mici.

Soții Procup din Pitești au venit la cabană cu gînd să stea o zi și o noapte, dar văzînd că se simt foarte bine au hotărît să mai rămînă. Își vor instala aici cartierul general și vor face mici excursii prin împrejurimi.

Cabanierul Nicolae Răulea, și ca înfățișare și ca mod de a gîndi un adevărat om de munte, de trei ani conduce cu mînă pricepută și sigură cabana. Deviza lui : cînd pleacă de la noi, turiștii să aibă în gînd dorința de a reveni. Turistul a devenit pretențios. Vrea confort, o mîncare bună și frumos servită. Marea majoritate a turiștilor vine aici să se odihnească și ne străduim să le creăm toate condițiile. Ei sînt de fapt clienții noștri de bază. Oameni serioși, educați, care știu ce înseamnă muntele și știu să-i respecte pe cei din jur. Cu ei n-avem nici o problemă. Să mai spun că majoritatea timpului personalul se ocupă de întreținere și curățenie. Facem curățenie în cabană și în jurul ei de trei ori pe zi. Hîrtiile și ambalajele, aruncate la întîmplare pe platoul din jurul cabanei sau chiar în cabană ne obligă la o muncă pe care altfel am putea-o folosi mai bine în interesul turiștilor. Situația e mult mai bună decît în urmă cu cîțiva ani. Mare bătaie de cap ne dau grupurile de turiști de o zi — de sîmbăta pînă duminica. Vin la cabană nu să se odihnească, ci să chefuiască. Mai beau un pahar în plus, după care au ce au cu instalațiile, cu grupurile sociale și cu perdelele. Le strică, le deteriorează. Unii fură din televizoare piese de schimb. Cum să-i dovedești ? Cînd un grup de turiști de o zi din Ploiești sau București se pune pe năzbîtii, să le spunem așa, e greu să-l oprești cu vorba bună, singura noastră armă. Dar să nu ne văităm prea mult. Cum unii se încăpățînează să strice, așa ne încăpățînăm și noi să păstrăm curățenia și ordinea. Pînă la urmă o să învingem noi și turiștii care sînt de partea noastră, turiștii adevărați. Cabanierul suride. A văzut prea multe de cînd își face meseria să se mai sperie de o hîrtie aruncată pe jos. Și ne mai asigură că nu numai el, ci orice cabanier, cînd vede un turist intrînd pe ușa cabanei, știe cu exactitate ce fel de om e. Deși citeodată n-ai vrea să-i primești chiar pe toți, regula muntelui este alta. În cele din urmă, comportarea pe munte sau într-o cabană este o problemă de bun simț.

Ne dăm seama, vorbind cu Nicolae Răulea, că una din obligațiile pe care și le-a asumat, urcînd aici, la cota 1456, este și cea de educator în ale turismului.

OPREA GEORGESCU ■

Lipsa de educație a unora mă jignește și mă doare

Petre Nadolu, inginer, șef de secție proiectări la I.P.C.M. București, se află la Cristianul Mare (Bucegi, 1 700 metri altitudine) împreună cu copiii de mai bine de o săptămînă și este mulțumit de tot ce i se întîmplă, mai puțin simbăta și duminica, zile în care preferă să nu rămînă în cabană. „Am 40 de ani, umblu pe munte încă din vremea liceului și am învățat un lucru elementar, care se învață din generație în generație, că pe munte trebuie să dai bună ziua. Azi nu mai dă nimeni. N-am prejudecăți, nu sînt desuet și nici tipicar, dar a da buna ziua pe munte înseamnă să te respecți, să-l respecți și pe cel întîlnit și să respecți și muntele. Lipsa de educație a unora într-un asemenea loc mă jignește și mă doare. Priviți Bucegii. Datorită modernizărilor căilor de acces, muntele s-a transformat într-un adevărat bulevard, peste tot, prin poieni, în pădure, cutii de conserve și resturi menajere. În Făgăraș, mai puțin, fiindcă nu au acces decît oamenii care știu ce este muntele, se poartă ca atare și îl stimează ca pe o ființă. Am propus cabanierului de la Cristianul Mare ca grupurile sanitare să fie separate începînd de simbătă pentru cei ce sînt în tranzit. Fără să vrei, îi jignești pe toți. Ca să fiu bine înțeles, vă spun că majoritatea lor sînt oameni cu bun simț, coboară din teleferic, din gondolă, se odihnesc, vizitează împrejurimile, de pe Postăvarul se vede toată țara Bîrsei, coboară din nou la cabană, beau un pepsi, un cico, o bere și pleacă reconfortați. Dar eu mă refer la acei cîțiva care nici nu coboară, nici nu urcă, îi uită soarta cu paharul în față și se chinuiesc mecanici să-i așeze cît mai bine în telegondolă ca să nu-i aibă pe conștiință. Sîntem aici cîteva familii liniștite, care iubim drumețiile, ne-am împrietenit oarecum, cabanierul Vasile Blendea e seara cu noi la televizor, și alcătuim împreună o familie cumsecade în restul săptămînii".

La cabana Postăvarul, situată la un sfert de oră de Cristianul Mare, turismul în pilule, de cîteva ore simbătă sau duminică, se practică mai puțin, numai de turiști adevărați, ifosele papucilor cu toc și ale servietelor diplomat fiind amendate de un drum pe unde nu se pot strecura nici autobuze nici autoturisme. Și astfel, cabana trăiește cu locuitorii săi în pace, atîta pace încît celebrul și mult prea rezervatul Bjorn Borg, aflat anul trecut prin partea locului, și-a destăinuit în registrul cabanei dorința de a reveni cît mai curînd, gest întrucîtva similar cu al actorului Silviu Stănculescu, „ne-am simțit ca acasă, ca niște copii răsfățați", care, împreună cu familia și un grup de prieteni, tine morțiș ca o dată pe an să fie oaspetele cabanierului Alexandru Ivănescu și al soției sale, vestiți pînă departe pentru vrednicia și amabilitatea lor. Dar ceea ce găsești scris în caiet, găsești oricînd viu și natural în cabană. Marian Bibu, muncitor tratamentist la I.M.G.B., sectorul cald, mărturisește că îi prieție tot aerul curat. Liniștea, privelîștile nemaipomenite și mîncarea ca la mama acasă. „Camerele și așternuturile sînt curate și, desigur, ne gospodărim și noi, copiii își aranjează paturile, împreună cu nevastă-mea fac curățenie, pentru că. Înțelegem bine, cabana nu este și nici nu are cum să fie hotel. Ești bun gospodar acasă, ești și aici. Partea proastă e că unii nu respectă nimic, nici ordinea, nici liniștea. Chiar în după amiaza aceasta a plecat o familie care ne năucise seară de seară, pînă la 12 noaptea, cu casete înregistrate de Romica Puceanu". Florea Stancu, electrician la Danubiana, care își face pentru a treia oară concediul la o cabană, sounea că grupurile sanitare lasă uneori de dorit „dar nu din cauza neglijenței celor de la cabană, care nu mai prididesc cu curățenia, ci a unor indivizi prost crescuți, convinși că pe munte pot face orice. Fiindcă nu-i vede nimeni. Chestiune de caracter, deoarece cred că lipsa de bună-cuviință se observă mai lesne pe munte decît în aglomerația orașului".

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

În revista „Flacăra" din 18 decembrie 1980, scriam despre preocupările medicului Vasile Iacob din Sibiu privind tratarea surdității și hipoacuziei, precum și-a altor maladii, prin acupunctură. Firesc, articolul a stîrnit mult interes și, drept urmare, pe adresa policlinicii din cartierul Hipodrom au început să sosească zeci și zeci de scrisori. La multe scrisori nu s-a răspuns, deoarece bolnavii se prezentaseră, fără să mai aștepte vreun mesaj, la medicul Vasile Iacob, căutîndu-l, căutîndu-și alinarea suferințelor. Au trecut de atunci cîteva luni. A început, tot de cîteva luni, anul handicapaților, decretat de Organizația Mondială a Sănătății. Și tot de atunci, medicul Vasile Iacob se străduiește zi și noapte să răspundă prezent, să-și aducă o cît mai mare contribuție, în acest an al handicapaților, pentru readucerea celor ce nu aud în rîndul oamenilor teferi. Sigur, nu-i ușor acest lucru. Mai ales că majoritatea celor care-l solicită sînt bolnavi pe care nimeni nu-i mai poate ajuta, tratamentul clasic fiind ineficient. În acest context, acupunctura, tratament încă discutat și subapreciat în cercurile largi medicale, încearcă și izbutește să-și facă intrarea în metodele de tratament, pentru multe maladii, pe ușa din față. Nu i vorba, desigur, de miracole. Este vorba pur și simplu de punerea în mișcare a energiei de care dispune corpul omenesc, de declanșarea luptei dintre această energie latentă pînă la un moment dat, și maladia omului suferind, a omului handicapat, a omului, pînă mai ieri, fără prea mari speranțe. Minuind acele cu pricepere și pasiune, aplicîndu-le în punctele corespunzătoare pe meridianele corpului omenesc, abia atunci pare-că la fiecare vibrație a diapazonului de energie medicul Vasile Iacob a obținut realizări notabile. Se poate spune că, în acest an al handicapaților, el s-a transformat într-un luptător de elită. Dar să dăm cuvîntul cîtorva bolnavi care, după cîteva ședințe au cîștigat atîția decibeli cît să-i poată și auzi pe cei din jurul lor, nu numai să-i vadă. Să-i audă și să se înțeleagă cu ei și cu ajutorul vorbelor, nu doar prin semne. Și, socotim noi, acest lucru constituie o izbîndă. Și, de asemenea, credem că acupunctura trebuie să i se acorde mai multă atenție. Acupunctura, acest tratament verificat vreme de milenii, acest tratament care nu cere medicamente trebuie să-și ocupe locul cuvenit între „medicamentele" considerate clasice și intangibile. Acupunctura demonstrează cu argumente forte că oamenii suferinzi de anumite maladii, și nu sînt puține aceste maladii, se pot vindeca fără să înghită zeci și sute de hapuri. Spuneam să le dăm cuvîntul bolnavilor care s-au tratat prin acupunctură la medicul Vasile Iacob, spusele lor fiind, considerăm noi, cele mai plauzibile argumente. Căci, cine s-ar lăsa înțepat de sute și mii de ori dacă n-ar auzi astăzi mai bine decît ieri, dacă n-ar respira astăzi mai bine decît ieri, dacă, după o hemipareză nu s-ar simți mai bine ca urmare a acupuncturii. **Elena M.** din Sibiu, are 19 ani. Auzea numai cu proteză, fiind suferindă de hipoacuzie. După trei serii a zece ședințe fiecare, nu mai folosește aparatul. **Ileana T.**, de 27 ani, din Constanța, de profesiune inginer constructor, suferindă de hipoacuzie bilaterală de percepție : „Am plecat de la 45 de decibeli și am ajuns la 90 de decibeli după cîteva serii de acupunctură. Acum pot vorbi și la telefon fără aparat. Hipoacuzia am contractat-o la vîrsta de 5 ani în urma unui tratament cu streptomicină". **Mariana P.**, funcționară, 26 de ani, din Roznov, județul Neamț : „Cînd aveam cinci ani, din cauza unui tratament cu medicamente auzul meu s-a degradat. În 1977, la Centrul de recuperare a surzilor mi s-a spus că nu mai e nimic de făcut. Am citit în Flacăra despre doctorul Iacob Vasile și am venit la Sibiu. Acupunctura era singura și ultima mea șansă. După două serii am început să aud mai bine, să vorbesc la telefon, să înțeleg și zgomotele cu frecvență mai mare. Sînt sigură că pînă la urmă îmi voi recăpăta auzul". **Radu T.**, de 19 ani, din București, absolvent al liceului agricol. După ce și-a pierdut auzul în copilărie, tot datorită tratamentului cu streptomicină, pînă la acupunctură a folosit proteza. „După mai multe serii de acupunctură, ne spune el, aud mult mai bine fără proteză. După prima serie, spre exemplu, am cîștigat 20 de decibeli. Înainte de tratamentul cu acupunctură nu auzeam decît sunetele groase. Acum aud și sunetele subțiri". Asemenea mărturii despre foloasele acupuncturii, respectiv, despre eficiența acestui tratament în surdități sau hipoacuzie pot depune zeci de bolnavi prezenți mereu, cu încredere, la Sibiu, la policlinica de pe strada Kolarov unde se află cabinetul de acupunctură condus de medicul Vasile Iacob. Dar să-l ascultăm și pe cel care a trudit ani de zile să învețe vindecarea bolnavilor prin acupunctură, care după cum ne-a mărturisit o dată s-a înțepat de sute de ori, în fața oglinzii, pînă să fie sigur că punctul respectiv este cel eficient, care a citit mii de pagini, care a fost de la bun început convins de eficiența și oportunitatea acupuncturii. „Au trecut șase luni de cînd a apărut în revista Flacăra un articol despre mine, ne spune medicul Vasile Iacob. În acest răstimp am primit peste 400 de scrisori din toate colțurile țării. Dar ceea ce consider eu și mai important este faptul că am reușit să fac peste 5 000 de tratamente prin acupunctură bolnavilor veniți din toate județele țării. În această muncă, uneori istovitoare, m-a ajutat asistenta principală Maria Banca. Cazurile aflate în tratament înregistrează progrese evidente, mă refer mai ales la surditate și hipoacuzie, progrese ce pot fi obiectivate prin audiogramele ce se găsesc atașate la fișele medicale ale fiecărui pacient. Regret, desigur, că nu am putut răspunde tuturor scrisorilor datorită uriașului volum de muncă, dar, în măsura posibilităților am căutat să rezolvăm toate cazurile care s-au prezentat la noi. Aș sublinia că ne așteaptă un volum de muncă și mai mare în vacanța de vară a elevilor, cînd și-au anunțat venirea la tratament un număr mare de copii suferinzi de surditate și hipoacuzie." Din cazuistica noastră am observat îmbunătățiri evidente atît în cazurile de hipoacuzie cît și în cele de surditate — de percepție, transmisie sau mixtă. Rezultatele au început să apară, în majoritatea cazurilor, în cursul sau la sfîrșitul primei serii de zece ședințe, iar la un număr mult mai mic am putut observa aceste rezultate după cea de a doua serie. Spre deosebire de rezultatele sceptice publicate în diferite reviste din Franța. Aș mai zice, deși nu avem cazuri pe deplin finalizate încă în ceea ce privește surditatea, noi am obținut realizări foarte încurajatoare aproape la toți subiecții tratați, într-o perioadă de numai șase luni cînd am avut în tratament 13 cazuri de surditate nedemutizată, 17 de surditate demutizată și 53 de hipoacuzici. Ne-am referit, la cele de mai sus, la hipoacuzici. În surditatea de percepție, rezultatele sînt, de asemenea, promițătoare, înregistrîndu-se o creștere, în decibeli, a auzului la subiecții tratați. Bineînțeles, tratamentul este de lungă durată și trebuie făcut ritmic. La copiii sub 10 ani, din păcate, nu am încercat această terapie datorită faptului că, totuși, aceștia sînt traumatizanți pentru ei. Desigur, pe lîngă surditate și hipoacuzie, în această perioadă am tratat o mulțime de cazuri de astm bronșic, nevralgie de trigemen, spondiloze, dischinezii biliare, lombosciatici, nevroze, enurezis, hemipareze după accidente vasculare cerebrale, migrene ș.a. Ceea ce dorim este ca în acest an al handicapaților și, desigur în continuare, să contribuim cît mai mult la readucerea lor în rîndurile oamenilor întregi, cum se spune, pentru a-i reda societății, spre a-i fi cît mai folositori".

Alte comentarii, credem, ar fi de prisos. După cum se vede, hipoacuzia și surditatea se pot trata și la Sibiu, în România. Și acest lucru înseamnă foarte mult.

RADU SELEJAN ■

Flacăra revine la Sibiu

unde

Acupunctura dobîndește noi succese împotriva surdității

Noi confirmări ale metodelor de tratament

„Dr. Osipov-Sinești"

În luna septembrie vor avea loc în Capitală două manifestări științifice — una cu caracter național și alta internațional — privind parodontopatia, boală cu incidență tot mai mare în întreaga lume, ce o situează între maladiile epocii contemporane. Savantul român, parodontologul de renume dr. Grigore Osipov-Sinești va prezenta noi și relevante studii, cercetări și rezultate ce reconfirmă concepția sa originală, și metoda operatorie proprie, unică în lume, de implantare a biostimulatorilor „os-minerale" (despre care revista noastră a scris în repetate rînduri) în tratamentul acestei grave maladii a dinților. Metodă care vindecă, metodă care rezolvă concret și eficient procesele disbiotrofice evolutive parodontopatice esențiale, altfel spus stadiile cele mai grave ale bolii. În preajma acestui eveniment, l-am vizitat din nou la Centrul metodologic din str. 11 Iunie, unde l-am găsit, după mulți ani dramatici, senin, liniștit, ocupîndu-se în exclusivitate de munca sa științifică, practică și didactică de formare a discipolilor săi. Statisticile sînt impresionante : de la 1 noiembrie 1979, cînd centrul a primit, în sfîrșit, această clădire adecvată, s-au efectuat lunar, în medie, 1 000 intervenții chirurgicale și s-au luat în evidență, în urma unor consultații meticuloase, în medie 10 bolnavi zilnic, cu un personal format numai din 4 medici de specialitate, un biolog, un endocrinolog (cu un sfert de normă, care asigură și controlul intern general al bolnavilor) și 20 de cadre medii sanitare medicale. De curînd, Centrul metodologic de parodontologie, prin reorganizarea teritorială a activității medicale din Capitală, a trecut sub coordonarea Spitalului clinic „Brîncovenesc" a cărui conducere se preocupă îndeaproape de munca desfășurată aici, acordîndu-i interes, sprijin și prețuire, socotind-o, pe bună dreptate, onorantă pentru un așezămînt de sănătate cu atît de îndelungi tradiții, care a dat figuri ilustre școlii românești de medicină. Dr. Osipov-Sinești ne aduce la cunoștință că, în fine, fabricația apei de gură „Ossidenta" a fost preluată de Întreprinderea „Biofarm", deci, cum era și normal, de către o fabrică de medicamente care respectă întru totul formula originală, cu toate elementele sale componente. De asemenea, colaborarea cu Întreprinderea de medicamente București în producerea biostimulatorilor „Os-minerale" decurge în bune condiții. Practic, laboratorul centrului, microstația-pilot îi extrage din os de bovină, iar sterilizarea și înfiolarea, făcîndu-se în prestigioasa întreprindere.

În chiar ziua vizitei noastre, dr. Ion Chirman, unul dintre apropiații colaboratori ai savantului, efectuase două intervenții chirurgicale de parodontopatie esențială. Pacientului Ion Ganea în vîrstă de 46 de ani, muncitor la „Abatorul" București, revenit într-o stare gravă la dr. Osipov-Sinești, după 15 ani de la prima consultație și precizare de diagnostic, cînd n-a avut curajul acestei intervenții. Se afla în staționar, la două ceasuri după operație, sub strictă supraveghere. Se simțea bine, iar în aceeași zi urma să plece acasă cu niște dinți sănătoși. Cel de al doilea, cu șanse și mai mari, venind mai din vreme, este ofițerul de marină de la NAVROM Constanța Nicolae Dănoiu, de 27 de ani. Avea nu numai o stare generală bună, dar și „senzația extraordinară că ești un om întreg, cînd nu mai ai dureri înfiorătoare de dinți. Ți se ia un șir întreg de complexe, scapi de acea stare apăsătoare că încet, încet, mori ireversibil ; un dinte pierdut nemaiavînd cum să-l recapeți".

La 74 de ani, dr. Grigore Osipov-Sinești (căruia îmi vine mereu să-i spun **profesor**, căci este în realitate, chiar dacă n-a predat cursuri la catedrele universitare și nu a fost învestit cu acest titlu) este aceeași minte vivace, același om de înaltă vocație care trudește pentru binele uman, pentru afirmarea medicinei noastre în lume.

CICI IORDACHE ■

Tabagismul — flagelul secolului

Cînd statisticile au centralizat numărul ființelor pierdute datorită intoxicației și uzurii prin fumat și anual s-a ajuns în S.U.A. la 300 000 decese, R.F.G. 70 000, Anglia 50 000, Franța 35 000 s.a.m.d. și în alte țări, fumatul a fost desemnat fără echivoc ca flagelul secolului XX. Fumatul ucide de 4 ori mai mult decît accidentele de circulație.

De aceea Organizația Mondială a Sănătății în anul trecut, de Ziua Mondială a Sănătății, a lansat clarul avertisment : FUMATUL SAU SĂNĂTATEA. AVEȚI DE ALES. Cu alte cuvinte a și fuma, a fi și sănătos este imposibil. Cine dorește să fumeze renunță la sănătate și viceversa, cine vrea să fie sănătos, să nu fumeze. Această lapidară concluzie nedumirește pe mulți.

Oamenii de știință au formulat însă această frază ca o concluzie a concluziilor unor studii foarte ample. Citîm din ele.

STUDIUL CE A CUPRINS MEDICII BRITANICI — a durat timp de 20 de ani (1951—1971) și s-a efectuat pe un număr total de 34 400 bărbați și 6 207 femei.

STUDIUL SOCIETĂȚII AMERICANE DE CANCER. DIN 25 DE STATE — a durat o perioadă de 12 ani (începînd din 1953) și s-a extins pe 1 078 894 persoane de ambele sexe.

STUDIUL EFECTUAT PE VETERANI AMERICANI — și anume asupra a 250 000 persoane. A început în 1953 și a durat 16 ani.

STUDIUL JAPONEZ DIN 29 DISTRICTE SANITARE — s-a efectuat pe 265 118 persoane (femei și bărbați), urmăriți timp de 8 ani, începînd din 1965.

STUDIUL ASUPRA VETERANILOR CANADIENI — începînd în 1955 și încheiat în 1961 (6 ani). S-a desfășurat pe 78 000 bărbați și 14 000 femei.

STUDIUL SOCIETĂȚII AMERICANE DE CANCER DIN 1952 — timp de 44 de luni s-au urmărit 187 783 persoane.

STUDIUL EFECTUAT PE BĂRBAȚII DIN CALIFORNIA — a cuprins 68 153 bărbați de la 35 la 65 ani, urmăriți pînă ce au însumat 482 659 persoane-ani de observație.

STUDIUL SUEDEZ — a urmărit consecințele fumatului din 1963 pînă în 1973 pe 55 000 bărbați și femei.

Pe baza acestor studii de mare anvergură, la care se adaugă alte sute de mii de cercetări mai modeste dar nu mai puțin exigente, de o valoare deosebită fiind și cele din țara noastră, s-au adunat date privind efectele fumatului asupra omului. Cu mici diferențe ce țin de interferența și a altor factori s-a ajuns la concluziile de mai jos :

1. Fumatul este o cauză a EXCESULUI DE MORTALITATE. Decesele (premature) la fumători sînt cu 70, 90 sau chiar 100% deci (dublu) mai frecvente decît la nefumători.

2. Această practică afectează starea de sănătate cu atît mai puternic cu cît se fumează mai mult : număr de țigări pe zi, număr ani de fumat, depriderea de la vîrstă mai timpurie. Cei care trag fumul în piept sînt mai expuși îmbolnăvirilor decît cei care nu inhalează fumul de țigări.

3. După cum știți apariția BRONȘITEI CRONICE este una dintre cele mai frecvente consecințe ale fumatului. După ultimele studii riscul bolii apreciat la 20% din nefumătorii de pînă la 14 țigări/zi, la 30% dintre cei ce fumează între 15—24 țigări pe zi, și la peste 40% la cei ce consumă 25 și peste 25 țigări pe zi.

4. Una dintre consecințele cele mai sumbre ale fumatului este BOALA CANCEROASĂ. Ținem să subliniem că după rezultatele unôr importante studii în cele citate s-a constatat că în timp ce la nefumători mortalitatea prin cancer pulmonar reprezintă 7%000, la fumătorii sub 15 țigări pe zi era 47%000, la fumătorii mijlocii de 15—24 țigări pe zi creștea la 87%000, iar la marii fumători, de peste 25 țigări pe zi, se ridica la 166%00.

5. Dacă în medie **cancerul bronhopulmonar este de 10—12 ori mai frecvent la fumători decît la nefumători**, cel al cavității bucale este de 6 ori mai frecvent, iar cel al laringelui de 10 ori (la primii). Și alte cancere cu alte localizări sînt mai frecvente la fumători.

6) Favorizarea BOLII CORONARIENE (adică a anginei pectorale și infarctului) este una din urmările cele mai grave ale fumatului deoarece este vorba de boli cu o letalitate mare. Cu cît vîrsta la care se declanșează efectul este mai scăzută, cu atît letalitatea este mai intensă. Spre exemplu, la fumătorii în vîrstă de 40 de ani, mari consumatori de țigări, mortalitatea prin boala coronariană este de 10 ori mai mare ca la nefumători, iar la grupa 65—74 ani riscul la aceeași categorie de fumători este numai de 2 ori mai mare. Deci atenție asupra efectului coronarian al fumatului la tineri.

Creșterea **tensiunii arteriale, suferințele vasculare periferice, congestiile cerebrale** sînt de asemenea în medie dublu mai frecvente la fumători decît la nefumători.

7. ULCERUL GASTRODUODENAL este de 2 ori mai frecvent la cei care fumează decît la nefumători.

Am mai putea adăuga însă ca și alte boli, inclusiv cele ale **sistemului nervos, cele endocrine, acuitatea vizuală și auditivă**, sînt mai des întîlnite la fumători.

Arătăm că de fapt consecințele negative ale fumatului sînt cu atît mai puternice cu cît acest obicei este practicat mai timpuriu. Astfel, citind numai un exemplu al efectelor grave produse de tutun s-a estimat foarte corect că SCURTAREA VIEȚII LA FUMĂTORI una din consecințele fumatului este dependență de precocitatea practicării fumatului. După date din S.U.A. la 65 ani în mod normal ajunge 78% din populația nefumătoare și numai 60% sau 55% din cea care a început să fumeze între 15—19 ani și respectiv sub 15 ani.

În medie FIECARE ȚIGARĂ PE CARE O FUMAȚI REDUCE VIAȚA CU 7—10 MINUTE. Calculați dv. cu cîți ani vă scurtați viața dacă sînteți fumător.

În sfîrșit **fumatul mai dăunează gravidității și noului născut, produce avorturi, malformații, nașteri de copii bolnavi, subdezvoltați sau morți.**

Ca atare, sub orice unghi de vedere ar fi privit **fumatul** el nu mai poate fi confirmat ca cel mai onest **viciu** ci ca **cel mai periculos.**

În această situație se pune întrebarea : ce este de făcut ?

Răspunsul cel mai simplu este cel pe care l-a formulat Organizația Mondială a Sănătății : Fiecare să aleagă FUMATUL sau SĂNĂTATEA.

De obicei, renunțarea la fumat nu este încununată de succes dacă se bazează pe simpla hotărîre de **a nu mai fuma.** Ea trebuie să se asocieze și cu alte modificări comportamentale care să rupă pe cît posibil cu unele obiceiuri vechi ce stimulau fumatul. Important este ca în momentul abandonării fumatului să se găsească și o preocupare nouă, care să constituie un suport moral, să-i spunem compensator. Spre exemplu, să îmbrățișați un sport, un hoby nou etc.

Subliniem că „terapia de grup" este mai eficientă decît metoda individuală. În unele state, astfel de acțiuni au luat mare amploare.

Remarcabile ca rezultate s-au făcut procedeele terapiei de grup în care s-au introdus și stimulente materiale. Așa, spre exemplu, un grup de fumători, hotărîndu-se să devină nefumători, cotizează zilnic cu costul țigărilor la o sumă comună care va fi împărțită în final numai de cei care ajung ca pînă la un termen fixat (cîteva luni, un semestru, un an etc.) să nu reia niciodată fumatul. Cei care au respectă angajamentul vor cotiza și după încălcarea lui, iar la împărțirea „premiilor de nefumători" vor fi excluși.

Gama metodelor ajutătoare de renunțare la fumat mai poate fi exemplificată prin utilizarea falselor țigări, gumei cu nicotină, a acupuncturii, hipnozei și utilizării unor medicamnete.

În esență, renunțarea la fumat este însă o **PROBLEMĂ DE VOINȚĂ.**

Doctor ELENA BARNEA ■

Topul restaurantelor (IV)

Ținînd seama de numeroasele propuneri primite la redacție privind îmbunătățirea topului restaurantelor, propuneri pe care le așteptăm în continuare, am căutat să diversificăm echipa de anchetă și să asigurăm, atît cît este posibil, o notare cît mai obiectivă. Am cooptat deci în echipa noastră un reprezentant al Asociației bucătarilor și cofetarilor, un specialist bucătar de înaltă calificare, și cîte doi consumatori din local. Redactorii ai revistei noastre vor consuma în localurile vizate de top, înainte sau după efectuarea acestuia. Ei vor rămîne incognito pînă la terminarea acțiunii. Ei vor acorda o notă care va oglindi impresia pe care o lasă unitatea unui consumator anonim.

La calitatea meniului vom ține seama de gustul și felul de prezentare a mîncărurilor, de diversificarea meniului funcție de posibilitățile de aprovizionare și de sezon, de tradiția unității, specialitatea casei, inventivitatea bucătarului.

Comportarea și corectitudinea personalului va avea în vedere ospitalitatea, amabilitatea și respectul arătat consumatorilor, ținuta, respectarea gramajului și rețetarului, modul de alcătuire a notelor de plată.

La acordarea notei privind ambianța vom lua în considerare starea de curățenie a salonului și grupurilor sanitare, existența unei atmosfere civilizate, nepoluate de zgomot, fum sau comportare necorespunzătoare, calitatea muzicii.

Eficiența economică și socială va ține seama atît de realizările planului cît și de inițiativele unității privind meniurile de regim sau pentru elevi, de felul prin care, prin măsurile luate, unitatea impune consumatorilor o atitudine de respect pentru aceste localuri, de fapt locuri unde cetățenii vin să se simtă bine, să se destindă, să se odihnească.

În anumite cazuri vom adăuga sau vom scădea un punct notei pentru circumstanțe atenuante sau agravante. Toate aceste note dau media.

Vom căuta să revenim în unitățile care au primit cu ocazia diferitelor controale indicații pentru remedierea defecțiunilor.

Scopul acestui top este, declarat, constructiv. Dorim să contribuim la menținerea unui spirit de emulație în rîndul personalului din alimentația publică, la generalizarea unei experiențe valoroase, la menținerea tradiției bucătăriei și ospitalității românești. În consecință, vom atrage atenția forurilor competente asupra problemelor pe care echipa, împreună cu consumatorii, care vor contribui și ei cu o notă la media generală, le vor sesiza în acest raid.

Pentru acest număr am ales restaurantul Izvorul rece — cu tradiție, pînă în urmă cu cîtva timp cu un renume bine stabilit, din dorința de a vedea dacă a reușit să-l păstreze sau să-l mărească. Concluziile nu sînt încurajatoare.

La ancheta din acest număr au participat: inspector Gheorghe Nițescu și Ion Samolilă, bucătar-șef la restaurantul „Cerna".

Restaurantul **„Izvorul rece"**, **șef de unitate Gheorghe Raiu**, plecat în concediu de odihnă. Îi ține locul **Nicolae Ioniță, șef de sală, Bucătar, Ion Ureche**; telefon 15 46 42; categoria I, fără remiză. Face parte din I.A.P.L. Izvorul rece.

— Constatări: unitatea este profilată pe produse din pește. Este aprovizionată cu 5 feluri de pește, gătite cît se poate de expeditiv — prăjit, saramură și à la grec. Lipsește preocuparea pentru diversificarea meniului. Planul meniu este formal și întocmit în vederea unui eventual control. Nu sînt preparate: ciorba de pește, perișoarele din pește, ghiveciul de legume etc. Nu se folosesc preparatele de sezon. Unitatea n-are specialitatea casei. Ținuta personalului este îngrijită. Așezați la o masă, mai bine de un sfert de oră am fost tratați cu indiferență. Personalul nu întocmește note de plată, motiv pentru care ospătarii Dumitru Ionescu, Ștefan Babău și șeful de sală au fost amendați. În salon sînt muște și persistă un miros de stătut și mucegai. Naproanele sînt găurite, nu toate fețele de masă sînt curate. În salon e liniște și răcoare, datorate mai mult lipsei de clienți. Grupurile sanitare sînt murdare și neîngrijite, mai ales la femei. Lipsește hîrtia igienică și săpunul. În vestiare e beznă și un miros de pivniță. Spirituali, doi ospătari ne spun că se schimbă la lumina unei lumînări, becurile fiind prea scumpe, probabil, pentru punga lor. Eficiența economică și socială, practic inexistentă. În urmă cu cîțiva ani, restaurantul avea renume și căutare. Trebuia să-ți rezervi o masă din timp. Nu mai e nevoie. În condica de reclamații multe nemulțumiri, care puteau fi evitate cu puțină solicitudine.

— Note: calitatea meniului 5; comportarea și corectitudinea personalului 6; ambianța 6; eficiența economică și socială 5; controlul oamenilor muncii 4; nota consumatorilor (Vasile Ionescu, Pantelimon 36, care servea masa împreună cu domnișoara Lucreția) 7; Incognito 5; Media: 5,42.

Observațiile bucătarului: mai ales la „Izvorul rece", unitate profilată pe produse din pește, meniul este foarte sărăcăcios. Cu două, trei sosuri, cu cîteva garnituri de legume ar fi existat posibilitatea diversificării meniului. Cu eforturi minime, deloc costisitoare, s-ar fi putut servi crap á la portughez sau á la spaniol, care au la bază tot peștele prăjit. Ghiveciul de legume, anunțat în planul meniu, ar fi putut fi o garnitură foarte nimerită pentru pește. Garniturile și salatele sînt sărăcăcioase. S-ar fi recomandat cîteva creme de legume, salate din legume de sezon. Sînt sute de salate de sezon care ar fi putut fi făcute ieftin și ușor chiar într-o bucătărie destul de înghesuită ca aceasta.

Sesizările echipei: fețele de masă și naproanele sînt date la spălătorie fără ecusonul restaurantului. Se returnează la număr. Măsura este nestimulativă. Le poți da în orice stare, șansa de a-ți veni înapoi aceleași este minimă. De aici un posibil dezinteres în păstrarea lor în bune condițiuni.

Oare măsura de a văduvi restaurantele de perdele este din cele mai bune? Nu cumva lipsa unor perdele creează impresia că e vorba de un local în care fiecare poate arunca pe jos mucuri de țigări, că se găsește într-un local cu statut de provizorat? Curățenia și dotarea unui local credem că poate într-o măsură mare impune consumatorului să se poarte civilizat. Propunem menținerea perdelelor. Condiția: să fie curate.

Clasament: Categoria specială, 12% remiză — „Cerna", „Rapsodia" (10) „Lido" (9,66); „Athenee Palace" (8,83); „Ambasador", „Budapesta" (8,66); „Carul cu bere" (8,50); „Dorobanți" (8,33); „Havana" (8,00); „Cișmigiu" (7,33); „Dunărea" (7,16); „Hanul lui Manuc" (7,00);

Categoria specială, 10% remiză — „Union" (8,00); „Trocadero" (7,91); „Aluniș" (6,33); „Pescarul" (5,00); „Monte Carlo" (4,66);

Categoria I, fără remiză „Bercen.", „Gambrinus", „La Peștera" (7,00); „Triumf" (6,66); „Mercur" (6,16); „Izvorul rece" (5,42).

OPREA GEORGESCU ■

Rubrică realizată cu ajutorul Inspectoratului Comercial de Stat și al Asociației bucătarilor și cofetarilor.

Izvorul rece

Pește servit în stare de ebrietate

Luni, 10 august, ora 19,35, am intrat în restaurantul Izvorul rece. M-au întîmpinat, încă înainte de a intra, cîteva anunțuri prin care aflam, că Izvorul rece este un restaurant profilat pe preparate din pește.

Dar ce să mai lungesc vorba, mai bine să intru în subiect. Încep prin a preciza că Izvorul rece are un mic salonaș în care sînt vreo trei-patru mese, că în acest salonaș se află un bufet cu vitrina respectivă, că în spatele bufetului poate fi zărită bufetiera, că pe lîngă bufet se intră în bucătărie, și că din salonaș se intră în salonul propriu-zis al restaurantului, iar din acest salon se intră într-o mică grădiniță acoperită cu o iederă bogată, pe-alocuri veștejită înainte de vreme.

Dacă m-aș fi așezat într-un anume sector al salonului, cel aflat în grija unei

Caricatura săptămînii

ANTON DRAGOȘ ■

ospătărițe în vîrstă, dar fără ecuson, m-aș fi simțit excelent, în sensul că aș fi fost servit cu o promptitudine și o corectitudine demne de toată lauda. Dacă m-aș fi așezat în sectorul de-alături, unde își îndeplinea oficiile de gazdă o ospătăriță tînără, cu un ecuson pe care nu știu dacă am descifrat bine numele de Marieta (dînsa vinde și țigări) aș fi avut unele dificultăți, întrucît dînsa mai dispărea, mai apărea, sau pleca la o masă aflată în alt sector, o masă cu patru oameni, cam cheflii, între două vîrste, și față de care tovarășa avea o afecțiune ieșită din comun. Nu știu cum aș fi fost servit dacă luam loc în grădină, întrucît n-am putut observa ce se întîmpla acolo.

Dar să trec la relatarea celorlalte fapte observate, inclusiv la felul în care ospătarul Gheorghe Neamțu a ținut să-și îndeplinească îndatoririle. Am luat loc la o masă cu două scrumiere pline ochi, cu trei pahare băute doar pe jumătate, cu o față de masă murdară și cu o frapieră în care se odihneau două sticle de apă gazoasă, goale, și o sticlă de vin la kilogram, goală și aceasta, desigur.

Respectivul ospătar mi-a acordat o oarecare atenție după aproximativ 10 minute, deși în tot acest timp nu a făcut nimic, nu a servit pe nimeni, n-a debarasat nici o masă. S-a apropiat și m-a pătruns cu o privire tulbure. Mirosea a băutură de la o poștă. M-a îndrumat să iau un cotlet de porc. Nu i-am urmat sfatul și i-am cerut pește. N-avem decît file de scrumbie, mi-a răspuns, dar e foarte scumpă, 13,50 suta de grame, și scrumbie à la grec. File de știucă, am hotărît eu, și ceva de băut. Ospătarul după acest dialog de rutină, a înhățat scrumierele, a vărsat ceva din pahare și a plecat să-mi aducă fileul de știucă. A revenit după 10 minute cu un pahar de coniac pe care l-a dus la una din mese. Văzîndu-mă, și-a reamintit parcă de un vis nu prea plăcut. De ce îi eram eu antipatic, nu știu. Am repetat comanda și l-am rugat să pună ceva în frapieră, să nu pierdem timpul și-așa destul de prețios și de nerecuperat în caz că-l pierdem. Respectiva frază l-a făcut ceva mai vesel și-am sperat că ne vom înțelege ca doi oameni buni. A adus o sticlă de apă gazoasă („nu, nici vorbă de apă minerală", mi-a declarat dînsul) apoi a plecat după mult așteptatul file de știucă. A venit cu două ciozvîrțele pe care, în virtutea faptului că eram un mîncător de pește, le-am refuzat categoric. L-am însoțit la bufet și i-am arătat bucata de pește pe care să o pună pe farfurie. Ei bine, a luat bucata de pește și a trîntit-o direct pe tara cîntarului. „Nu, i-am zis, bucata asta n-o mai vreau. O vreau cîntărită pe farfurie. Așa că luați-o pe asta". Exageram, sau nu, nu știu, dar n-aș fi putut mînca un pește cu care s-a șters tara cîntarului. Înfuriat, mi-a spus că treaba asta n-o poate face decît bufetiera. Dar bufetiera nu era acolo. Așa că dînsul, ospătarul, a plecat la bucătărie, iar eu am rămas să aștept bufetiera. A venit și dînsa și a repetat exact gestul ospătarului, semn că igiena este un cuvînt și nu o necesitate. Ajuns la acest capitol, pot să spun că în general igiena localului lăsa de dorit la Izvorul rece, cu excepția acelui sector în care lucra acea ospătăriță în vîrstă și fără ecuson. În ceea ce privește ecusonul, mai fac observația că nici bufetiera nu-l avea, așa cum nu-l avea nici o anume tînără blondă, îmbrăcată în halat, ajutoarea ospătăriței de la țigări, iar despre această tînără blondă mai trebuie să spun că prea des era îmbrățișată, pe după talie, cu o deplasată tandrețe și un familiarism de prost-gust de unul din cheflii aflați la masa situată în spatele meu. În sfîrșit a apărut și ospătarul meu care a luat farfuria, a adus-o la masă, a desfăcut sticla de apă gazoasă, a adus două chifle într-un coșuleț pe care l-a așezat pe patru șervețele roz, nedesfăcute, iar furculița și cuțitul (un cuțit obișnuit, nu unul special pentru pește! „Așa ceva, a spus Gheorghe Neamțu, nu există la noi") le-a așezat direct pe fața de masă necurățată de rămășițele vizibile ale celor ce fuseseră înaintea mea. În loc de lămîie, mujdei de usturoi. Era mai bine să fi avut lămîie, dar nici usturoiul n-a fost rău. Cît despre felul în care a fost preparat acel file cu de știucă, toate laudele mele pentru bucătar. Excelent. Excelentă și scrumbia à la grec, pentru că am mîncat și o scrumbie à la grec, după o altă bună bucată de timp scurs de la lansarea comenzii și pînă la efectiva ei îndeplinire. Mai simplu a fost la notă, cînd ospătarul s-a arătat destul de prompt, dar într-o și mai avansată stare de ebrietate. Nota 5.

INCOGNITO ■

N.R.: Pentru crasa delăsare, nepăsare și indolența a personalului, pentru indisciplină și necurățenie, (exceptînd bucătarul și ospătărița în vîrstă, notați cu 10) redacția acordă restaurantului Izvorul Rece nota 1 (unu). (Nota redacției nu se include în calculul mediei)

O clipă de slăbiciune

Trenul rapid Suceava-București pleacă peste 5 minute de la linia „una" (de ce oare spun cranicii de la C.F.R. una ?). Pe peronul gării Focșani, Laurențiu, în vîrstă de 17 ani, elev la un liceu din localitate, iar în trenul care urma să se pună în mișcare părinții acestuia. Tatăl pleca într-o țară străină ca specialist, iar mama îl însoțea pînă la Aeroportul Otopeni. „Laurențiule, am încredere în tine, nu ți-am luat cheile de la mașină, mai pornește din cînd în cînd motorul". „Acum te sărutăm, peste trei zile sînt acasă. Vezi fii cuminte". Acestea au fost ultimele cuvinte ale mamei, înainte de plecarea trenului. De la gară Laurențiu a plecat glonț spre locuința prietenului său Mihai, militar în termen, care era pentru cîteva zile în permisie acasă. La ora 16 punct, Mihai — posesor de permis de conducere — Laurențiu „proprietarul" și încă trei flăcăi, cărora începuse să le mijească mustățile, erau gata de plecare. „Ia scoateți toți banii care îi aveți în buzunare, să vedem de ce fonduri dispunem, zice Laurențiu. Suma se dovedește îndestulătoare. Vreo 300 lei". Nu e prea mult, dar nici chiar rău, apreciază Laurențiu.

Cred că „Hanul Conache" e locul cel mai potrivit — propune Mihai. Nu e nici departe, nici prea aproape. Și acolo după cîte am auzit, au băuturi bune! Ochii celor patru băieți nu urmăreau dealurile mănoase ale Focșaniului și nici munții falnici care se profilau în zare, ci îl mîncau din ochi pe Mihai, care apăsa tot mai zdravăn pe accelerație. 80, 100, 120 km pe oră arăta vitezometrul. „Vă place, băieți, cum se comportă mașinuța cînd e bine strunită?" Băieții nici nu mai puteau vorbi, erau muți de admirație și invidioși pe Mihai care conducea cu atîta dezinvoltură.

Nici nu s-au așezat bine la masa pe care începuseră să se alinieze sticle cu vin și bucățele cu Laurențiu îi face un semn lui Mihai. „Hai să ieșim puțin Mihăiță, vreau să-ți spun ceva". Curios să audă despre ce-i vorba, Mihai se ridică de la masă și se îndreaptă cu pași repezi pe urmele prietenului. „Zi-i, Laurențiule, te ascult". „M-ai văzut de mai multe ori la volan Mihăiță, știi cît de bine conduc. Cînd vom pleca de aici va fi noapte, nu cred să avem ghinionul să ne întîlnim cu vreun control, șoseaua e liberă, așa că sper să nu fii contra să conduc eu pînă acasă?"

Mihai rămîne cîteva clipe pe gînduri. „Măi, Laurențiule, mașina e a ta, eu ce să spun. Mă îngrijorează doar ploaia asta și vîntul care a început să bată tot mai tare. Dar, în sfîrșit, voi fi în dreapta ta, să-ți mai spun eu pe parcurs ce să faci".

Cînd colegii l-au văzut instalat pe Laurențiu la volan au început să rîdă. „Uite, dom'le, că s-a mai născut un pilot de mare clasă".

Laurențiu, ușor emoționat, luase o mină serioasă. Numai Mihai a perceput tremurul din vocea pilotului, atunci, cînd înainte de plecare a întrebat: „Gata băieți, ne punem în mișcare?".

Nu era chiar afon Laurențiu în ale conducerii. Lua curbele destul de corect, schimba vitezele bine și la timp. Primele semne de nesiguranță a început să le dea atunci cînd acul vitezometrului a ajuns la 100 de km pe oră și o rafală de vînt l-a expediat pe pilot pe sensul contrar de mers. „Atenție, Laurențiule, mină mai încet' mă". Pilotul era însă surd la recomandările lui Mihai. La o curbă mai strînsă mașina nu mai poate fi stăpînită. Părăsește șoseaua și intră într-un pom. Și-a pierdut viața Mihai. Ceilalți colegi, inclusiv Laurențiu, s-au ales cu leziuni ușoare.

VICTOR BEDA ■

Acel „totuși" ce răscolește sufletul...

„Vă rog din suflet, ajutați-mă să-mi găsesc fratele!..."

Nu este prima scrisoare cu o introducere atît de profund răscolitoare pe care o citește în cadrul atribuțiilor sale de serviciu, dar de fiecare dată plutonier Silvia Șerban, de la Direcția evidența populației a Inspectoratului general al miliției, este realmente cuprinsă de florii emoției. Rîndurile pe care trebuie să le parcurgă îi vor dezvălui o nouă dramă, de proporții mai mari sau mai mici, privind poate chiar numai acea ființă umană care imploră ajutor, dar ce mai contează proporțiile și numărul persoanelor cînd este vorba de o dramă reală? Cît de sincere și impresionante sînt aceste cuvinte „vă rog din suflet, ajutați-mă..." Un apel rostit din adîncul ființei presupune o speranță și, în același timp, încredere în cel căruia i te adresezi, încredere în existența și trăinicia sentimentului de omenie, în ultimă instanță...

Pe sub. privirile și prin sufletul Silviei Șerban și ale colegilor săi trec adesea astfel de secvențe de viață dramatică.

„Nici nu știu precis cîți ani are — scrie, în cuvinte de-a dreptul tulburătoare, Eugenia Hadgiu din București, Aleea Compozitorilor nr. 7. Poate fi cu 2—3 ani mai mare decît mine. Eu am 25 de ani. Sînt căsătorită. Am o fetiță de 4 ani. Lucrez ca desenatoare într-un institut. Am o familie unită. Mă pot considera fericită și totuși, există un „totuși". Am aflat ieri că am un frate..."

Eugenia Hadgiu, făcînd dovada unui profil moral admirabil, nu-și judecă aspru mama, care a dat viață celor doi copii, în afara căsătoriei, pe care i-a internat apoi la Casa copilului din Cluj-Napoca în perioada anilor 1954—1956.

„Ulterior, cînd s-a căsătorit, m-a luat la dînsa numai pe mine... N-aș vrea ca fratele meu să mă invidieze... Nu pot avea liniște pînă nu aflu unde trăiește, ca să-l văd și să ne apropiem sufletește. Vă rog faceți tot ce se poate. Cînd ne-a dat nouă viață, mama purta numele de familie Radu. Fratelui meu i-a pus numele Mircea. Aștept cu nerăbdare răspunsul dumneavoastră, care sper să fie cel dorit..."

Adrese, telefoane, zeci de anonimi intră în circuitul firesc al relațiilor interumane, fiecare cu particica lui de contribuție și clipa mult așteptată de Eugenia Hadgiu au întîrzie prea mult. Mircea, care se mai numește și Emil, așa cum a dorit familia Bărăian, din comuna Călanu, județul Cluj, acei oameni de omenie care l-au adoptat în anul 1957, cînd fratele Eugeniei avea trei anișori, este și el, astăzi, ca și sora sa, familist și lucrează ca fierar-betonist pe un șantier al Grupului nr. 7 construcții din Cluj-Napoca.

Deși condițiile aducerii lor pe lume au fost cele descrise cu amărăciunea firească de către Eugenia, cei doi frați au găsit, în schimb, o societate generoasă și oameni cu suflet, cărora le poartă întreaga recunoștință.

MIHAI GROZAVU ■

Satu Mare – un județ ca o mare gospodărie, cu fiecare lucru la locul lui

În ce privește belșugul...

În ce privește belșugul, imaginația noastră, de fapt, nu merge niciodată prea departe. De obicei, vedem la bogăție mai mult risipa. Omul nevoiaș se gîndește la cel avut ca la unul trăind într-un fel de răsfăț continuu. E foarte greu să ne închipuim o gospodărie țărănească dintre cele mai îmbelșugate la care nimic să nu ne vorbească despre un belșug, ci de ordine, răbdare, chibzuință, dacă nu chiar de o anume austeritate a obiceiurilor, a traiului. Dovadă că nici un adevăr nu-i întreg dacă nu are și manifestări neașteptate. E simplu să spui bogat-sărac, darnic-zgîrcit, mărginit-inteligent. Te uiți la un om care stă din zori și pînă-n noapte opintit în sapă și, cu toate că respecți munca și pe omul muncitor, nu poți să nu te gîndești că munca lui e și suferință. Or, de suferință cauți să te îndepărtezi. Sau, mai bine zis, nu umbli cu tot dinadinsul după ea. Normal ar fi să te întrebi dacă nu cumva săteanul cu sapa are motive să muncească atît de amarnic, dacă mărginirea acelei munci nu-i cumva un fel de inteligență pe care n-o știai ; poate forma de inteligență care aduce cea mai deplină mulțumire sufletească.

Cînd te gîndești la un *ceapcu* renumit, care toată ziua e pe cîmp, gîrbovit, parcă vezi mereu totul cu un fel de sfîrșeală, dar veseli, un presimțire roșu în fața ei pîrjolesc, ca toți cei ce știu să-și trăiască viața, parcă vezi preapiinul cum mai dă pe de lături, ca să se știe că recolta-i mare și că e de unde să se și risipească.

Deși Cooperativa agricolă de producție din Petrești e în campanie și are tot renumele bogăției, comuna nu forfotește deloc, ba-i chiar pustie. Un bătrînel mătură o stradă a pe rînd abia. Nu de treabă ce-ai face o gîscă de copii de școlăriță vin la masă, la cantină, o Dacie verde, a poștei, cînd apare, cînd dispare. Pe urmă, care-i și șeful cooperativei, e o construcție nouă. Incomodități fel de fel de sume de ceramică, sindicatul, școala e nouă și ea, mai toate clădirile sînt noi ori, pentru că sînt bine lucrate și foarte îngrijite, par noi. În fiecare curte se găsește o grădină de legume și de flori, nimic nu-i la întîmplare, nici un gard nu e povirnit, vopseaua nu-i nicăieri coșcovită sau veche. Impresia e de proaspăt, de lucru tocmai încheiat. Te uiți la mașia comunei și simți ceva deosebit. După culeș, pe cîmp n-a mai rămas nici un spic. Nu-i o figură de stil : întru pe miriște și cauți măcar un spic de grîu, dar nu găsești. Cineva a avut răbdarea și sîrgurința să adune absolut tot ce era de adunat. Peste tot, încerci simțămîntul acesta, că a existat o mîină acolo și că mîna și mintea unui gospodar au pus treburile la punct, de curînd, cu o clipă, două înainte sosirii tale. Deoarece, cînd vii de la Carei spre Petrești ideea că iată, de aici se munceste după o altă regulă, după o regulă foarte limpede, mai bine zis, e netă. Pînă la o linie, porumbul e ca tot porumbul, cînd mai frumos, cînd mai pitic. De la linia asta încolo, e verde și legat, un verde gras umed, saturat de piumcut. Drumul către ferma de vite e oglindă, linia dreaptă e linie dreaptă, albul pereților e alb, acrul nu miroase, cum ai socoti că trebuie să miroasă, a bălegar și gunoi dospit. Pur și simplu, nu miroase a nimic. Vine doar o boare de lemn de brad dinspre grajdul care tocmai se ridică, și dintr-o ladă lipită de-un perete un iz pătrunzător de vitamine de la cutiile de medicamente goale depozitate acolo.

Cît despre grajduri, parcă fiecare am mai ști ce-i acela un grajd.

Să vedem, prin urmare, cum sînt ele la Petrești. Albul este tot mai alb, ferestrele par abia spălate, lumina e blîndă și indestulătoare, patul de paie al viței are gălbuiul acela aurliu al lanului copt pe îndelete. Se află în grajd cîte două rînduri de vite, cincizeci pe rînd. Toată treaba unui schimb o fac un îngrijitor și două mulgătoare. Oamenii au vechime și motive foarte mari să fie harnici. Se cîștigă, în medie, 2 600 lei lunar ; cei care se ocupă efectiv de îngrijirea animalelor rădică și 40 000—45 000 lei pe an. Deși se plătește cel mai mic preț pe hectolitrul de lapte obținut din toată țara (douăzeci de lei, din care zece lei pentru îngrijitor și zece pentru mulgătoare), se obțin totuși cele mai bune retribuții ! Povestea, nu-i așa ?, începe să fie interesantă. Ferma are un efectiv matcă stationar de 500 de capete (vaci și juninci) la care se adaugă încă 1 200 de animale interesînd în ce privește producerea generațiilor de tăurași cu înaltă valoare zootehnică pentru însămînțări artificiale.

În sine, cifrele n-au nimic pastonant. Cînd își cumpără dimineața kilogramul de lapte, cetățeanul nu se întrebă care sînt problemele conjuncturii și ce se întreprinde pentru ameliorarea efectivului de taurine pe plan național. Pe creșătorul de vite, cînd le însoțește dor-sau îl învioiește. Sigur, vezi, zice, la Petrești e fermă de elită, au primit 219 vaci Simmentaal din Austria, cumpărate cu bani grei, fiecare vacă are un nume și un renume, nu-i putin lucru să te chemi vacă de elită, teoria elitelor funcționează altfel în grajd, tu, ca ingrijitor ori inginer, ești mințit de ideea că lucrezi direct la Programul național de ameliorarea efectivului de taurine. Numai că ferma i s-a dat Petreștiului lur Petrestiul, spre deosebire de alții care nu prea s-au priceput a înmulți tulanții, a ridicat greutatea medie a vițel la ora ceasului cînd îi e dat să fie bătrc, a spirit producția în ugor, a reușit să facă din munca la fermă o trudă plăcută și științță.

Paradoxul acestei situații este că devenind mai bogat, satul nu vrea să fie și oras. Își precizează, dacă se poate spune astfel, ruralitatea printr-un soi aparte de bunăstare. O bunăstare plină de rigoare, de bun-simț. Putea să fie întemeiată ferma de elită în alte locuri ? S-ar fi putut și nu-i deloc improbabil să se fi ajuns la rezultate asemănătoare. Numai că una este lucrul probabil și alta lucrul sigur.

Agricultorul Stefan Vilany este un om mărunt și are tot ce-i trebuie să nu fie băgat în seamă cînd se adună laolaltă mai mulți gospodari. În relațiile cu semenii se poartă după un cod propriu, nu totdeauna confortabil. A muncit 22 de ani cu bucuria aceea nitel înduioșată a ciopîrlorului de piatră. E sigur că de multe ori oamenilor trebuie să le faci bineie impotriva vointei lor. Are un dram din firea lui Moromete și un dram mai mult din firea marilor artiști. Cînd te lămurești cum gîndește el despre munca de țărani, trebuie să te gîndești că țăranii din Petrești ar putea foarte bine să-și semneze satul și bogăția asa cum pictorul își semnează tabloul. „Întrebați-mă" zice Stefan Vilany, nu scîrțîi cordial. „Despre ce să vă întreb ?" „Sînteți țărist, deci îmi puneți întrebări și eu vă răspund". „Nu-i nevoie, am văzut ce era de văzut".

Ploaia de vreo două ceasuri, Ștefan Vilany se uită sicîit pe fereastră, eti despre conversație, în ciuda faptului că nu-i displace taifasul socratic, cu întrebări ce nu cer neapărat un răspuns, dar care stîrnesc auditoriul, se vede limpede că nu de discutii ar avea el trebuință acum, ci de soare.

„Am auzit o legendă, spun. Cum că v-ați fi prins tatăl cu ceva porumb scos din țarla fără voie și l-ați fi sancționat". „Lucrurile stau altfel, spune președintele Stefan Vilany. Pusesem, e mult de atunci, dovleac în porumb, ca să le dăm celor care au cai. Cu cai am făcut întotdeauna o treabă bună. Tata a luat niște dovleci. Zicea el că l-a cerut de la pazinic. L-am amendat cu o sută de lei. Ce ești tu, i-am zis, excepție ? Pe urmă, i-am dat o sută de lei ca să plătească amenda".

Tot ce rosteste Stefan Vilany pare surprinzător și nitel aucit. Dar, la urma urmelor, ce adevăr adînc nu pare putin anapoda ? Cînd unuia îi reușește ceva în viață, el povestește ce a făcut ca să izbutească. Stefan Vilany procedează oarecum invers : „M-am zbătut să nu facem datorii. Asta m-a chinuit pe mine tot timpul : să nu fiu dator nimănui. Dacă ai datorii, fie la stat, fie la oameni, nu se poate să nu te găsești și în situația de a da explicații fără să ai, de fapt, ce explica. Multă vreme noi am fost ca ăla care fugind să nu rămînă ultimul în cursă s-a trezit în față".

Iată încă o istorie despre Ștefan Vilany povestită de un sătean : ar fi venit careva de la direcția agricolă ca să discute asigurarea stocului de furaje pentru vite. Omul era bine intentionat dar nu-i suficient să ai intentii cumsecade cînd nu ai furaje. Președintele s-ar fi dus cu hîrtiile ce i s-au adus în grajd, i le-ar fi arătat, se spune, unei vaci și fiecare că vaca a continuat să rumege liniștită. „Vezi matale, ar fi cugetat Ștefan Vilany, vaca n-are nici o părere. Cînd îi e foame și n-am ce-i da, nu-mi dă nici ea lapte. Așa discutăm noi cu vacile, cu furajele în față, nu cu hîrtii".

„Oamenii, mai spune Ștefan Vilany cu aerul că rosteste un gînd extrem de protocolar, trebuie puși în situația de a găsi în ei obligația și plăcerea muncii. Ia să-i asigurăm țăranului toate condițiile ca să muncească și să fie clar ce-i cerem și ei să nu muncească. Nu-i la dracu ?! Îi ia în".

Scoate din sertar un număr mai vechi din Flacăra cu un articol — Sînt un țăran care politică — plin de subînțeleri. „Nu-i sănătos să fii dirijat în fiecare oră și în fiecare zi. Ulte ce spune omul acesta : dacă nu sînt lăsat să mă folosesc de cap, imi pun o cutie în loc de cap ca să nu-mi plouă în gît și am rezolvat. Cine poate să-mi spună mie mai bine ce să fac, dacă eu sînt acela care cunoaște pămîntul petic cu petic. Eu știu cît bălegar am împrăștiat pe cimp și ce-are să iasă vara acolo. Eu nu am vrut niciodată să trăiesc cu capul altuia. Asta e toată filozofia. să lupți să nu ți se moleșească judecata".

TUDOR OCTAVIAN ■

POEȚI SĂTMĂRENI

Cărțile

Cărțile din rafturi ca pietrele
nu cer nimic
(De ce este gol Ochiul care
n-a îndurat Călătoria ?
De la o vreme ai obosit prin mîini
cleios ai
Oglinzii. Ha, ha, acest vraf de cenușă
nu este decît
metalul aurifer al Eleciței...)
Le privești cu nelncredere
ca pe niște animale
neimblînzite ; o pasare pe margînea
ferestrei
schilodului ; o pasăre deasupra
lacurilor celuj care
n-aude ; o pasăre prin răcoarea
orbului
una are-o aripă, respirația cailor,
în noaptea de
Sînziene ; una are-o aripă rîul aburind
peste umerii
înecatilor ; una are-o aripă finul
umed cosit pe
morminte
singure ca pietrele
cărțile din rafturi
au cer nimic
Și deodată le zărești Zăpada :
ea nu vine cu tălpi de
femeie, ea nu se tîrăște ca șerpii,
nu se scoarge ca
sudoarea pe trup. În fața lor ești
încă în fața Ferestrei
Inalte : nu zăpada o așteptă ci pe acel
care-o privea.
„Dar văd pilpîind în jarul lor –
uniforme aurlte
mărșăluind în prealma mea ca niște
străji ale nopții
complementare puterii monede-lor :
Regii, Dialogurile,
Magii"

GEORGE VULTURESCU

Într-un colț

Stăteam într-un colț al vieții mele
și lumea stătea într-un colț al vieții mele
pe brinel
și mă apăsa din locul acela foarte tare,
mă căuta în gînduri cale de ani lumină.
Nu știam pe unde să trec,
în care parte mai bine să mă stabilesc,
decît din colț în colț, mai bine
să mă întore hoțește și să strig
noaptea la focuri peste fum și cenușă,
ziua la mine ca și cum aș fi vrut să fug
ori n-aș mai fi putut să mă ajung din
urmă...
Treceam astfel cu exactitate în minți,
multe mîini deodată ridicaseră steaguri
peste capul meu
ce străluceau în luminări firave.
Și cum stăteam așa eram în altă parte
bîiuți de crengile cerului pînă-în pămînt.
Un singur armăsar mă ocolea.
tîrziu de tot în vis îl auzeam nechezind.

RADU ULMEANU ■

Desen pe cer

Parcă și-n cer și-mpreJur
ești numai tu și te miri
ca un grăunte de mercur
în mîl de cioburi te răsfiri
În mîl de chipuri să-ți îndur
ultima mîl de oglinzări.

EMIL MATEI ■

Doi artiști plastici

Ion Popdan

În ceea ce-l privește pe Ion Popdan, unul din cei mai interesanți pictori din această parte de nord și de suflet a țării, recunoscut a fi un interlocutor extrem de greu de pornit spre mărturisire, bănuim că încă mai cerne și cumpănește emoțiile pe care tablourile sale trebuie că le-au stîrnit în inima și gîndul vizitatorilor ce-au călcat pragul unei admirabile expoziții pe care pictorul sătmărean a deschis-o în primăvara acestui an la Galeriile de artă ale municipiului. Și-l mai bănuim că-n liniștea și lumina acestei caniculare veri își continuă cercetarea, deopotrivă istorică și artistică, pentru completarea acelui ciclu intitulat *Mari cetăți*, o suită de pînze a căror prin spală temă este istoria patriei. Și mai cu seamă îl bănuim dialogînd în sinea și cu profundă curătenie sufletească, așa cum îi place să spună despre munca sa de pictor, cu acea extraordinară lucrare ce n-a părăsit niciodată atelierul său o frescă monumentală — și ca proporții, și ca semnificații, și ca valoare — intitulată *Mihai Viteazul pe cîmpia de la Mirlău*.

Paul Erdös

Maestrul Paul Erdös pregătește pentru lumile septembrie — octombrie în Capitală o mare expoziție de grafică avînd caracter retrospectiv. Fondul selecției îl vor constitui totuși lucrările recente, cu osebire din ultimul an. E vorba, prin urmare, de o retrospectivă a dirzeților și preocupărilor a pieselor de reprezentare dintr-o carieră artistică îndelungată și productivă, închinată aproape în întregime omului din nord și din Oas, sublimului fiimței sale dîrze și drepte, marii vitalități a sufletului său.

Crentor neobosit, din spita acelora ce-și îndreantă zilnic pașii spre atelier, Paul Erdös, Maestru emerit al artei și cetățean de vază al municipiului Satu Mare, a avut, cu 1950, unul din anii cei mai harnici (expoziții personale ori participări la mari expoziții de grafică în țară și prin Europa, călătorii, ilustrație de carte) și, cu 1961, un timp dăruit în întregime retrospectivei. Să așteptăm, prin urmare, toamna.

Satu Mare la ora împlinirilor lui August

(Urmare din pag. 1)

derea de prelucrarea lemnului, poligonul de prefabricate al întreprinderii județene de construcții, întreprinderile de renume „Unio" și „Mondiala". Consecință a dezvoltării și perfecționării agriculturii stă Complexul de valorificare a fructelor, fabrica de lapte praf din Carei, dotările și creșterea producției la Fabrica de ulei „Ardealul" din Carei, Fabrica de brînzeturi din Satu Mare, „Integrata" de în și cînepă din Negrești Oaș și altele. Deși n-am numit decît o parte din întreprinderile județului, trebuie să observăm că nici una nu dă produse energointensive. Materia primă ne-o asigurăm, în cea mai mare parte, din județ și din țară.

Deci, fiindcă aceștia de ce este important în județ, trebuie să spunem că dezvoltarea industrială a mers în întregime pe ideea echilibrului și eficienței. La noi, se știe, nu dă recolte bune. Cam toată producția de 30 000 t se preîncearcă la Carei și Negrești. Am ajuns să producem 80 000 tone legume. Acum, mai mult de jumătate din această cantitate o prelucrată la fabrica de conserve, livrăm în țară, exportăm ; altfel spus, prelucrare superioară, în funcție de condițiile locale, de tradiție. În industria confecțiilor, cea textilă, în filatură se poate vedea, de asemenea, ideea aceasta a valorificării judicioase, firești a posibilităților locale și a dotărilor, deci ideea dezvoltării echilibrate și cu simțul perspectivei. Să devolți, adică să investești acolo unde obții cel mai mare beneficiu, ca să îți ceva mai bună balanță a forței de muncă.

Cu ocazia celor opt vizite de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a efectuat în județ, toate aceste probleme au fost dezbătute pînă în detaliu cu organele de partid ale județului, cu oamenii muncii. Faptul că astăzi forța de muncă în județul Satu Mare are o stabilitate cu totul remarcabilă este tocmai rezultatul unei politici echilibrate a investițiilor. Dacă, spre exemplu, spunem că numărul de apartamente date în folosință la 10 000 locuitori este de 74, e obligatoriu să discutăm cifra în legătură cu stabilitatea forței de muncă. Oamenii nu se mai strămută, au casele lor, construcția de noi locuințe ține ritmul necesarului. Este, iarăși, un fapt important. Să ne amintim numai de vremea cînd oamenii de pe aici plecau prin alte părți să-și caute de lucru și vom înțelege ce realizare mare e faptul că au de lucru toți, că tradiția osanulul de a-și găsi de treabă în agricultură și în munca la pădure pe la alte județe a rămas mai mult ca tradiție și numai pentru perioadele de vîrf din agricultură. Pentru că vorbim de agricultură, este momentul să amintim — tot pentru ideea investițiilor echilibrate — că s-a cheltuit, în ultimele două cincinale, 1,2 miliard de lei pentru lucrări de îndiguiri, îmbunătățiri funciare și alte lucrări menite să asigure un spor de producție. Suma nu e mare pentru că nici nu trebuie să fie mare, ci bine folosită. Practic, am rezdivat toate grijile pe care le aveam cîndva cu secetă ori precipitațiile abundente.

— Cercetînd poziția pe care o deține azi, mai bine zis, a reușit s-o dobîndească județul Satu Mare în plan național cu unele produse ne lămurim mai bine de importanța unor ramuri industriale și a agriculturii bine făcute, de raporturile dintre industrie și agricultură : locul I la utilaj pentru transport comunu și mașini de gătit pentru combustibil gazos dar locul 1 și la în pentru fibră și căpșuni, locul 2 la cartofi timpurii și cînepă pentru fibră, locul 3 la tricotaje de lină și tip lină, locuri între 7 și 9 la țesături din bumbac și tip bumbac, sticlărie, uleiuri comestibile, unt. Ponderea produsului natural este, pentru omul timpurilor moderne, cu totul încurajatoare. Un județ, am putea spune, ca o mare gospodărie, cu fiecare lucru la locul lui, cu inițiative și ramuri industriale atent chibzuite.

— Ne vom da seama și mai bine de întelepciunea politicii economice a partidului nostru în actualul cincinal, avînd ca sarcini principale calitatea și folosirea intensivă a capacităților existente. Dinamica industriei este în continuare susținută. Ritmul anual al creșterii producției industriale va fi de 9 la sută. Se vor crea și dezvolta unități metalurgice, alte mecanicii fine și alc chimiei prelucrătoare. În 1985, estimăm să ajungem la o producție globală pe locuitor de 72 150 lei, cu o creștere deci de peste 20 000 lei față de 1960. Avem 13,5 miliarde lei investiții — de 2,5 ori mai mult ca în cincinalul precedent — în special pe linia dezvoltărilor și a modernizărilor. Sîntem în etapa trecerii de la extensiv la intensiv. Ce este, prin urmare, pentru toată ființa este și pentru județul nostru. Există însă o realitate specifică acestor locuri și asupra semnificațiilor ei nu vom găsi niciodată cuvintele care să exprime totul. În cuvintarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu în octombrie 1972, cu prilejul unei vizite de lucru se subliniia : „În orice fabrică găsești aici alături de români, maghiari, la fel în orice școală, în orice bloc, în orice magazin. Nimeni nu-i întreabă pe oameni de origine națională. Esențial este cum își îndeplinesc sarcinile, care este poziția lor în muncă pentru înfăptuirea politicii partidului. Acesta este criteriul suprem de afirmare a oamenilor ! Viața noastră aici, în județul Satu Mare, are un criteriu suprem : unitatea de năzuințe, unitatea gîndului și a simțămintelor. Expresia concretă a felului în care Partidul Comunist Român a soluționat problema națională este tocmai unitatea românilor, a maghiarilor, a germanilor și a oamenilor muncii de alte naționalități. Pairtica armonioi virtii alci își vădește cel mai bine tăriile și posibilitățile. Sub regimul dictatorial al fasciștilor horthyști, singura egalitate era aceea a vrăjbei. Trebuia să fie vrajbă ca să fie exploatat la fel și românul și maghiarul. Dar acești oameni aici s-au născut, aici și-au clădit casa și și-au crescut pruncii. Este extraordinar ce a reușit partidul nostru într-un timp, totuși, atît de scurt ! A reușit să-i facă pe oameni să fie pătrunși de convingerea că singurul limbaj care cntează pe lumea aceasta este limbajul muncii și că meritul muncii este singurul merit.

Mergi în Cîmpia Careiului, în văile Someșului și Crasnei și vezi gospodăriile țărănești. Ce bazi de seamă privindu-le este că oamenii sînt harnici și civilizați. Care-i român ? care-i maghiar ? asta nu are nici o importanță. Cînd socotim vînzările anuale de mărfuri către populație și vedem că în 1980 s-a ajuns la 8,3 mii lei pe locuitor, nu se scrie niciăeri cît a cumpărat românul, cît maghiarul, pentru că a putut cumpăra fiecare din munca lui cinstită în mod egal, atît cît a vrut și a avut nevoie. Eu cred că lucrul cel mai important pentru Satu Mare este profundul sentiment de dragoste al oamenilor muncii față de partid, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, sentiment întemeiat pe realități, pe fapte, nu pe vorbe. Pentru prestigiul factorilor angrenîlor din industrie și agricultură, județul Satu Mare a primit de-a lungul anilor numeroase distincții ale muncii în plan național : Steaua Republicii Socialiste România cl. a II-a, Ordinul Muncii clasa I. Ca efect al muncii înfrățite a românilor, maghiarilor, germanilor retribuția reală a personalului muncitor în cincinalul trecut a crescut cu 27,8%. Dătele de referință în domeniul social-cultural, în învățămînt, în asistența medicală cunosc an de an sporuri importante. Într-o epocă de echilibru, cînd se urmărește armonia sectoarelor și a intereselor cetățenilor fie ei țărani, fie orășeni, totul devine important. Nu-ți este îngăduit să neglijezi ori să omiți nimic din ce poate face viața omului mai bogată, mai multumită.

— Cine vine mai rar sau prima oară la Satu Mare, în municipiu, la Negrești Oaș, la Carei se gîndește, cu îndreptățire, la specificul locului — al construcțiilor, al porților, al obiceiurilor. Se petreee un fapt interesant : omul simte că specificul se alcătuiește dintr-o mulțime de alte lucruri, greu de definit, de precizat. Un element care atrage atenția este curățenia exemplară a străzilor, un altul, feiul as zice cumpănit de a fi al oamenilor, vorba lor respectuoasă, grija pe care o pun în tot ce fac — să nu lase adică treaba pe jumătate, neterminată. Dumneavoastră v-ați născut aici, sînteți din tinerețe activiști de partid, cunoașteți bine locurile și oamenii — locurile și oamenii vă cunosc bine. Vă rog să ne vorbiți mai mult despre specific, despre modul în care se conturează el.

— Nu se conturează independent de felul de a fi al oamenilor. Eu am un mare, un foarte mare respect pentru spiritul gospodăresc al locuitorilor din partea Satului Mare. Muncesc ca furnica, tot timpul, nu au liniște dacă nu le e cămara plină cu de toate, țăranii cresc toți porci, îi prepară după rețete vechi și îndelung verificate de timp, le place să muncească ordonat și trainic, fată, de pildă, strada. Se aude și de aici, din birou, murmurul ei. Abia dacă se aude, de fapt. Cînd cineva strigă, poți fi sigur că acela nu-i de prin Satu Mare. Oamenii au un simț aparte al solemnităților. Se respectă pe ei, respectînd cadrul inițiinriti. Vin cu treburi la județ oameni de la țară, primari, învățători, țărani, la plenare, înstruiri, consfătuiri. N-ai că vezi pe unii fără cravată, fără hainele cele bune. Încă ceva : omului nu trebuie să-i spui o vorbă de două ori, dar ce-i spui trebuie să fie lămurit. De la părinții mei, de la acești oameni am învățat că trebuie să te porți și să muncești astfel încît atunci cînd schimbi locul de muncă să se vorbească despre tine frumos, cu căldură. Îmi place să merg pe jos prin oraș. Municipiul Satu Mare are multe case cu o arhitectură foarte interesantă, ne străduim să punem în valoare fiecare casă care poate să vorbească de spiritul locului. Ne străduim nu numai să aparăm fondul vechi, dar și să-i punem în valoare. Ne sfătuim aici, la Comitetul județean de partid cu oamenii cei mai competenți atunci cînd decidem asupra unor lucruri aparent fără importanță deosebită. Pentru că un arhitect, bunăoară, știe mai bine să spună ce-i important în domeniul lui și ce nu, care e starea de uzură a unei construcții, ce merită făcut acolo și în cît timp.

Am încheiat campania agricolă. Copiii au vacanță, dar cei mai mulți și-au ajutat părinții la strînsul recoltei. Părinții sînt aceia care i-au luat pe cîmp, nu altcineva. Conceptia despre muncă și viată a oamenilor din județ este cea mai mare avere a județului nostru și o investiție care va produce tot timpul exemplar dacă ne vom străduI să tinem neatins fondul el și să îl îmbogățim cu fiecare generație.

Cronica vieții pentru toți

Destule scrisori sosite la redacție sînt strigarea singurătății și cumpenei unor femei care nu-s bătrîne de tot, dar nici tinere nu mai sînt. În județul Satu Mare numărul vîrstnicelor care nu se prieep decît la gătit, dar sînt hotărîte să solicite o slujbă — în marea majoritate a cazurilor femeie de serviciu — nu-i tocmai mic.

Dar se află și oameni care solicită serviciu însă numai un anumit serviciu. Iuliana Matolesi, bunăoară, vine să solicite pentru Mihai Iuliu Matolesi, soțul ei, un post de muncitor-necalificat. I se oferă la Trustul I.A.S. Sanitercul construcții montaj Satu Mare-și să spernă că omul își va găsi locul și liniștea aici. El a mai fost repartizat la I.C.R.A., la I.P.L.-și — cum glăsuiește o adresă — „mai peste tot, unde se putea muncî".

Mihai Chencian are numai 7 clase și nici o calificare. Soții are o pensie modestă. El a fost remizier la I.C.S. Alimentație publică ; pentru 7 clase și o fire boinîvicioasă e bună și remiza, dacă-o fi. I s-a dat și post de vînzător-remizier la U.J.C.C. la o toneță. Viața e pentru toți, dar viața de vînzător într-o toneță cum e oare ?

În fine, tot o problemă de muncă de un fel mai aparte. Irina Buziiă din comuna Valea Vinului, nevoită de mama a patru copii sub zece ani, recurînd la ajutor și s-a luat o parte din totul personal cu care se ajuta să-și hrănească vaca și un lapiele vacii, pruncii. Și-a bine face să le creze pămîntul acela, mai mult, are în re nevoie de el dar conducerea C.A.P.-ului i-a dat altcuiva, cu nevoi mai mici decît ale Irinei Buziiă. Femeia scrie de un abuz. O comisie a U.J.C.A.P.-ului urmează să dea zilele acestea un răspuns și o rezolvare cererii el. Din partea conducerii județului sînt toate asigurările că se va proceda cu dreptate și cu omenie.

Scrisoarea lui Dumitru Zaharie, pensionar din comuna Ungra, județul Brașov, este în versuri. Și dacă dumnealui a simțit că trebuie să ne-o trimită, și noi simțim că trebuie să o publicăm.

Dragă „Flacăra" și Adriene frate,
Îți scriu aceste rînduri de departe.
Eu te-aș ruga coboară pe la noi, la sate:
Să vezi cum eu alerg, după dreptate —
Cu ce ființe legile-s interpretate.
Treizeci și opt de ani munciți ca biet slujbaș;
Cum șapte ani un grăuraș, zis Grigoraș,
Ușor, mi i-a păpat dintr'un răvaș
Că stau la sate poate și nu la oraș.
Treizeci și unu ani ce am muncit la stat
Din anul una mie nouă sute treizeci și trei
Statul, pentru munca ce sincer am prestat
Credincios, corect, în ani destul de grei,
Pensie corectă, dreaptă mi-a fixat.
Anterior lui treizeci și șapte
Am muncit și-n rîndul celor de la sate.
Peste șapte anișori în greuna-agricultură,
Și-acum ca drept răspiată-s silit să tac din gură.
Mi-am plins amarul celora din Capitală
De munca ce-am depus-o în agricultură.
Dreptatea mi-a făcut-o Comisia Centrală —
Mi-a hotărît în baza Legii trei și patru,
O pensie de-o sută patruzeci și patru.
Au fixat lunar să o primesc
Pentru care eu, cinstit le mulțumesc.
Însă ce să vezi, doi ani de-abea trecuse;
Ca-n una mie nouă sute și optzeci
Mica pensioară Grigoraș, o șterse;
Că nu este lege pentru două pensii-ntregi
Și legile-s întoarse, ca și cum n-ar fi legi
Așa, eu am rămas, cel șapte anișori
Să-i privesc cu jale-n aier uneori.
Să-mi zic: Dreptate, unde ești tu oare?
Aicea-s! N'am ce face! Grigoraș e tare!
Să-i plîng cei șapte ani munciți în colectiv?
C'am fost atît de..prost, și-atîta de naiv?
Cînd „Flacăra" s'aprinde în cele-ntunecate
Lumina se așterne și se face dreptate.

(N. R. : Am căutat să păstrăm ortografia și punctuația lui Dumitru Zaharie. Am dori, cu toate că scrisoarea este mai deosebită, în versuri, ori poate tocmai de aceea, să primim un răspuns cît de omenesc de la cei în drept.)

■

„Mă numesc **Stelea Ionel** și sînt om al muncii în cadrul Autobazei nr. 6 Tecuci. În anul 1972 am contractat cu statul o locuință proprietate personală, pe Aleea Strandului, bl. H 3, ap. 9. În iarna 1972—1973 a apărut condensul. Măsurile luate de mine au fost ineficiente. Am aflat din articolul publicat în ziarul **Viața Nouă** nr. 10 116/79 că la Cercul de creație tehnică și urbanistică **Tecuci** se experimentează la scară redusă o nouă metodă de înlăturarea condensului cît și de îmbunătățirea izolației termice și fonice a apartamentelor. Am depus o cerere la Consiliul popular municipal. Fiind avizat favorabil, s-a trecut la executarea experimentului. Rezultatele sînt cu mult peste așteptările mele: înlăturarea completă a condensului, ridicarea gradului termic cu 4—5°C, îmbunătățirea calității fonice. În afară de mulțumirile mele adresate pe această cale tovarășilor care s-au străduit la realizarea acestui experiment — președintele cercului de creație este inginerul Sandu Constantin —, cred că difuzarea acestui rezultat ar duce la extinderea pe scară largă a experimentului".

■

„**Kati** s-a născut la 25 iulie 1934. Era toamnă sau primăvară cînd s-au petrecut toate. Îmi amintesc doar că era vreme rece și Kati avea cîteva luni. Am plîns în ziua aceea mult, toți frații eram triști (eram 4 băieți și 3 fete afară de Kati), cam de la 14 ani în jos; eu aveam zece ani".

O scrisoare

Pare că din alt timp, al legendelor, vine scrisoarea aceasta. Citiți-o, veți fi mai bogați cu cîteva minute de gingășie, de puritate.

„Ginu Chintescu din satul Arsuri al județului Dîmbovița a murit la numai 17 ani, cînd se pregătea să dea treapta a doua la liceu. Neliniștiți, nervoși, caii din curtea părintească, **Romică** și **Băiețel**, nechezau în grajd, cerînd să iasă, să fie aproape de ei în ultima oră... Și bătrînul Chintescu cu soția sa Ioana au trebuit să îi aducă pentru ultima dată lîngă tînărul stăpîn, altfel riscau să-și vadă grajdul dărîmat de cai.

Tatăl Chintescu purta zilnic caii la corvezi, la transporturi, la arat, la semănat, la prășit, la toate. Dar din momentul cînd caii păseau pragul porții erau luați în primire de micul Ginu, care îi deshăma, îi buciuma, îi ștergea de nădușeală, îi mîngîia, îi ducea în grajd, unde găseau ieslea plină cu fîn, îi adăpa cu apă. Era pe lîngă ei, pînă seara tîrziu ; caii se bucurau, îl fereau, să nu-l calce cu copitele pe picioare. Băiețel era un cal nervos și rău și în unele momente nimeni nu-i intra în voie. Singur Ginu, privindu-l blînd, mîngîindu-l pe coamă, după urechi, cu mîna lui, îi împletea. Și „răul cal" devenea blînd ca un mieluțel. Ginu stătea cu mîna dreaptă proptită în bara ieslei, iar calul Băiețel întindea botul și-i plăcea să-l așeze pe mîna lui, și sta așa minute întregi. Ginu îi ducea la păscut pe toloacă, el îi țesăla și-i spăla în apa Potopului. Dar i-a fost dat lui Ginu să i se tragă moartea chiar din apa Potopului, care curge în apropiere de sat. I-a adus într-o zi să-l spele în apa acestui rîușor blestemat. Și după ce a terminat cu caii s-a gîndit că, fiind soare, frumos și cald, n-ar strica să facă și el oleacă de baie. Zis și făcut. S-a urcat pe spinarea lui Băiețel și de acolo și-a făcut vînt în apă. Apa Potopului era caldă la suprafață, dar rece, mai în adînc. Ginu a fost înăbușit, iar apa rece i-a fost fatală. Răceala puternică l-a învins. După o săptămînă a murit la Spitalul județean. Timp de o săptămînă, cît a sat la pat, cei doi cai l-au căutat fără încetare. L-au regăsit în ora dinaintea plecării pentru totdeauna. Oamenii din sat spun că **Băiețel** l-a păzit, cu botul lipit pe marginea sicriului și mai spun că din ochi i se scurgeau lacrimi, ca la om. Mă opresc aici. Ce aș mai putea adăuga ? Dacă decideți să se publice aceste întîmplări eu v-aș mulțumi foarte mult, **I.T. Duică, orașul Găești, județul Dîmbovița".**

Într-un vesc cu întîmplări de o mare duritate, care se succed clipă de clipă, o întîmplare despre un băiat și doi cai, despre prietenia lor încheiată prea repede, va pune, poate, un friu de argint — pentru o clipă a acestor clipe — ritmului, uneori mult prea aleri, al inimilor...

PIA OLARU ■

Așa începe scrisoarea Sticlușei Damian, domiciliată în Buzău, b-dul Stadionului, bl. A, sc. A, ap. 17, et. 4. Nu o putem publica în întregime, din motive de spațiu, dar cîteva fragmente vom reda, pentru a face cunoscută dorința celor trei care au mai rămas — doi frați și Sticluța Damian, — care țot mai speră că o vor regăsi pe Kati.

„Nu mă puteam gîndi la nimic altceva decît că așteptam ca mama să se întoarcă cu Kati în brațe. Îmi înghețaseră piciorușele. Ieșeam mereu la poartă să văd cînd se întoarce. Și mama s-a întors singură cu brațele atîrnîndu-i triste și pustii. Treceau anii, mama ne creștea singură, tata murise cu cîteva luni înainte de nașterea lui Kati. A murit fratele meu cel mic Savu. La 16 ani a murit și Oița, bolnavă de plămîni, cît m-a durut moartea ei nu pot exprima în cuvinte, dar durerea aceasta era altfel decît durerea pentru că o pierdusem pe Kati. Oița murise, dar era tot a noastră. Și totuși azi gîndind lucid și avînd experiența unor fapte trecute și petrecute, cred că a avut noroc sora noastră. Oamenii aceia care au luat-o să o crească au salvat-o de la pieire. Cum ar fi putut mama să muncească pentru 8 copii, din care unul la vîrsta alăptatului? Nimeni nu-i dădea de lucru în asemenea condiții. Am dori din toată inima să o cunoaștem pe Kati, să ne întîlnim cu ea. Nu putem face rău nimănui cu această dorință. Părinților ei noi n-am avea decît să le aducem mulțumiri. Mama a murit. Uneori trec pe str. **Vasile Lupu nr. 36**, casa unde mi-am petrecut copilăria și de fiecare dată prima imagine care-mi apare în minte este mama cu Kati ieșind pe poartă... În ultimii 4 ani am făcut tot felul de încercări ca să pot găsi drumul pe care mergînd să-mi pot întîlni sora, dar șirul dezamăgirilor s-a încheiat cu răspunsul primit de la Miliția Municipiului Buzău (nr. R 1 181 din 9.03.1981) prin care mă înștiințează că în urma verificărilor sora mea este necunoscută. Sora mea poate va afla, citind rîndurile pe care vi le trimit, poate va dori și ea să ne cunoaștem, și ziua aceea va fi cea mai fericită pentru mine, pentru noi toți frații. Nu-i va fi rușine cu noi, toți sîntem oameni de omenie și cu situații bune, pentru că învățați cu greul am știut și să învățăm, să muncim. Redau copia certificatului de naștere al sorei mele **(originalul se găsește la Arhivele Consiliului popular al jud. Buzău, str. Democrației nr. 43)**: Act de naștere nr. 562 din 27 iulie 1934. Data nașterii: 25 iulie 1934 ora 6. Numele: Ecaterina; tatăl: Anton Antonescu — decedat; mama: Filofteia Anton Antonescu născută Grigore Toader; vîrsta mamei: 47 ani; str. Vasile Lupu nr. 36".

(N. R.: Sîntem siguri că cei mai competenți și inimoși oameni de la Serviciul de evidență a populației vor încerca să vă ajute, stimată Sticluța Damian. Vă dorim să trăiți clipa atît de mult așteptată.)

■

Din partea Procuraturii Municipiului București: În legătură cu articolul publicat în revista dv. din 16 iulie 1981, pag. 11, intitulat „Om și funcție", vă comunicăm că autoritatea tutelară a municipiului București a luat măsura internării în Casa de copii preșcolari nr. 2 din Calea Dorobanți nr. 186, sector 1, a celor trei fetițe de vîrstă preșcolară, iar a fetiței de cîteva luni, în Leagănul de copii nr. 1 din Bd. Miciurin nr. 1, sectorul 1. Menționăm că tatăl copiilor este plecat în străinătate, iar mama, bolnavă psihic, a vîndut totul din casă pentru a pleca din țară. Actualmente este internată pentru tratament la Spitalul „Dr. Gh. Marinescu" cu diagnosticul „schizofrenie".

■

„Problema pe care o redau mai jos nu este numai a mea, ci a sute de familii din acest cartier: la Complexul alimentar M 14 din b-dul Leontin Sălăjan a existat un centru de recuperare a ambalajelor al fostului I.C.V.A. De cînd a preluat această sarcină Alimentara, în loc de o mai bună organizare a recuperării ambalajelor (sticle, borcane) s-a creat o foarte bună dezorganizare. Iată de ce : de circa patru luni nu avem unde preda sticlele și borcanele, ci doar în condițiile impuse de responsabil „schimb pe schimb" și acest schimb numai cînd are chef și cum are chef, adică: dacă cumperi 1/2 spirt rafinat și predai la schimb o sticlă de 1/1, nu e primită!" **(Gheorghe Vernescu, str. Rotundă nr. 2, bl. X 1, sc. 2, ap. 62, București).**

■

Direcția de poștă a municipiului București: Mandatul poștal nr. 297, valoare 800 lei prezentat la 11.08.1980, nu a fost achitat destinatarei, **Moraru Felicia** — din București, șos. Giurgiului nr. 104—106, Bl. A, sc. 3, ap. 75, întrucît aceasta nu a fost găsită la domiciliu, iar în urma avizării și reavizării nu s-a prezentat, fapt pentru care mandatul s-a înapoiat expeditorului, dar nu s-a achitat nici acestuia întrucît s-a pierdut în timpul transportului. **(N. a.: mandatul...)** După expirarea termenului de 6 luni de la prezentare contravaloarea acestuia s-a virat în bugetul statului conform prevederii legilor în vigoare. Întrucît în urma reclamației destinatarei Ministerul de Finanțe a aprobat achitarea mandatului peste termenul legal, am procedat la achitarea acestuia către destinatar, pe bază de proces verbal, la data de 29 iulie 1981.

■

„Mă adresez dumneavoastră cu o întrebare în legătură cu livrarea autoturismelor de către I.D.M.S. Reșița, deoarece acolo sînt înscris și eu. Situația livrărilor autoturismelor „Dacia 1300", după cum informează revista „Autoturism" este următoarea: În nr. 1/1981 revista informează că I.D.M.S. Reșița este la nr. 1 600/1982. În nr. 2: la nr. 2 200/1982. În nr. 6 și 7: 1 000/1982. Cum se explică această revenire de la nr. 2 200 la nr. 1 000? Menționez că am adresat aceeași întrebare, telefonic, la I.D.M.S. Reșița, iar o tovarășă, care a răspuns la telefon fără să se prezinte, mi-a închis telefonul cînd a auzit întrebarea". **(Vasile Otavă, str. Teilor nr. 5 A, bl. C-6-1, sc. B, ap. 4, Chișineu-Criș, jud. Arad)**

■

Din partea Complexului de hoteluri și restaurante Athenée Palace primim următorul răspuns: Referitor la cazul ospătarului **Năstase Dumitru** care a fost surprins de controlul acoperit al echipei „Topul Restaurantelor" că a încărcat o notă de plată cu suma de lei 20, vă facem cunoscut că în ședința C.O.M. din 22.07.1981 s-a hotărît schimbarea din funcția de ospătar în muncitor necalificat pe o perioadă de 3 luni. Hotărîrea a fost aplicată prin decizia 159/23. 07.1981. De asemenea, cazul a fost prelucrat cu toți lucrătorii din unitățile ce aparțin complexului nostru. Pentru nerespectarea regulilor igienico-sanitare (lipsa bromocetului, a alcoolului și dezodorizanților a grupurile sanitare) s-a hotărît schimbarea întregului personal de întreținere.

■

„Noi — tinerii din orașul Titu — avem deosebită încredere de a ne adresa redacției dumneavoastră pentru a ne rezolva o problemă stringentă: avem un lăcaș de cultură foarte frumos, foarte bine dotat din punct de vedere material, dar cu toate acestea nu se țin nici un fel de manifestări cultural-distractive. În satele subordonate orașului au loc săptămînal seri de dans și alte activități. Ne-am adresat tovarășului director al Casei de cultură, Mircea Drăgănescu, și tovarășului instructor Marian Mitroi, dar nu s-a acordat atenție doleanțelor noastre. Noi nu cerem să se dea spectacole cu formații vocal-instrumentale, care lipsesc cu desăvîrșire, dar cel puțin să fie organizate seri de dans". **(Valeriu Baban, Ion Mihai, Ion Ivascu, Ion Ciocoiu, Sorin Baban)**

■

Direcția de telecomunicații a municipiului București: Privind sesizarea tov. **Elena Stan** în legătură cu reinstalarea postului telefonic, vă comunicăm că cererea a fost rezolvată favorabil, postul telefonic fiind instalat la data de 10 iulie a.c.

■

„Noi, locuitorii localităților de pe frumosul culoar al Timișului, care depindem din punct de vedere al vizionării programelor de televiziune de releul de la Mociova, județul Caraș-Severin, nu putem decît arareori viziona un program complet, căci imediat ce se înnorează sau bate vîntul mai tare releul se defectează și adio vizionare! Nu de puține ori, crezînd că sînt defecte aparatele, le decuplăm sau,forțîndu-le, le și defectăm. Încercînd să aflăm cauza am auzit că acest releu nu are nici un tehnician local-nic care să-i urmărească funcționarea. Este unul din Caransebeș — așa se zice — care mai mult stă în Caransebeș decît la Mociova și, avînd posibilitatea să urmărească emisiunile pe releele de pe Semenic sau de la Timișoara, nu-i pasă dacă se defectează cel de Mociova. Nu credeți că cei responsabili de funcționarea Releului Mociova nu dau dovadă de responsabilitate?" **(Simion-Octavian Vornic, com. Bughiu, sat Prisian nr. 54, jud. Caraș-Severin)**

■

Uniunea județeană Vaslui a cooperativelor agricole de producție : Ca urmare a scrisorii adresată dv. de către tov. **Filimon Gheorghe** din comuna Ivănești sesizînd unele neregului din C.A.P. Ivănești : Din verificările făcute rezultă că în anul 1980 președintele C.A.P. **Haimanu Ștefan** a vîndut la preț de stat purcei de 3 luni la diferiți încadrați din comună, cumpărînd și inginerul-șef, medicul veterinar, responsabilul centrului de vinificație Ivănești ș.a. Pentru această faptă a fost aspru criticat, atrăgîndu-i-se atenția ca pe viitor să nu mai vîndă purcei în acest fel. Filimon Gheorghe în 1980 a fost președintele comisiei de revizie și magaziner, deoarece ca președinte al comisiei de revizie nu putea fi magazioner, a cerut să fie înlocuit cu un altul care are 8 clase, în loc de 4 clase cît are Filimon Gheorghe. La adunarea generală din 1981 nu a mai fost ales președinte al comisiei de revizie. Ca brigadier la una din brigăzile C.A.P. membrii cooperatori au ales pe Ursu Ștefan, care a fost paznic la paza contractuală. Actualul magaziner Doroftei Florin a luat în luna martie a.c. de la casieria C.A.P. suma de 1 500 lei pentru a procura cărbuni necesari brutăriei, dar între timp i-a cheltuit. Această sumă în prezent a recuperat-o, iar pentru fapta respectivă a fost aspru criticat, iar la prima abatere va fi scos ca necorespunzător. Menționăm că președintele Hatmanu Ștefan a fost avertizat pentru unele abateri comise, cu sublinirea dacă în viitor nu se va corecta, vor fi luate măsuri disciplinare pînă la destituirea lui din funcție.

(N.R. : Observăm din răspuns că la Ivănești nu se glumește : se merge de la critica aspră, trecîndu-se prin subtile sublinieri, pînă la măsuri viitoare... În schimb, cu Filimon Gheorghe, s-a procedat o dată, și bine !!!)

■

Vă rog să publicați această scurtă scrisoare intitulată **INFERNUL DIN... BLOCUL 94 B. (N.R. : O publicăm, numai să nu ne cereți Eastman Color, vă putem oferi doar alb-negru...).** Sîntem locatari ai acestui bloc din Colentina, str. Gherghițel, și de aproape doi ani de zile nu putem să ne odihnim noaptea decît cu mare greutate. De ce această situație anormală ? Pentru că la parterul blocului se găsește amplasat un magazin de produse lactate, care are în dotare niște frigidere ale căror motoare produc atît ziua cît mai ales noaptea (din cauza faptului că este mai multă liniște) niște zgomote și trepidații care se propagă prin pereții blocului pînă la etajul III. Am sesizat I.C.L. Alimentara 2, de care aparține acest magazin, au venit doi tovarăși și au îndepărtat un strat de tencuială ce acoperea izolația de pluță, pe care este amplasat unul din aceste motoare la subsolul blocului, însă de atunci nu s-a schimbat nimic, sau s-a schimbat ceva : zgomotul este mai intens, în special noaptea. **(Petrică Scundu, str. Gherghițel, nr. 1, bl. 94 B, București)**

(N.R. : Fără glumă, motoarele frigiderelor acestui magazin de produse lactate, mergînd în plin în liniștea nopții, nu pot produce decît coșmaruri locatarilor blocului 94 !)

Pagină realizată de PIA OLARU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Marcel Cornescu — București. Încadrările prin transfer în interesul serviciului se fac direct de către unitatea interesată, cu acordul întreprinderii de la care pleacă și al persoanei în cauză ● **Alexandru Boroș** — Timișoara : I.D.M.S. ne-a informat că sînteți luat în evidență pentru a intra în posesia unui autoturism Skoda — pe măsura încheierii și derulării contractului din 1981 ● **Nicolae Pușcatu** — Slobozia : Potrivit prevederilor legale, personalului muncitor încadrat în unitățile socialiste de stat i se încheiază locuințe pe baza propunerilor colectivelor de muncă în care își desfășoară activitatea aprobate de C.O.M. și organele sindicale, dv., fiind pensionar, urmează a vă adresa Consiliului popular orășenesc ● **Maria Achiriloaie** — București : Vă sfătuim să vă adresați oficiului forțe de muncă, sectorul 4, care are sediul pe Splaiul Independenței nr. 11 ● **Asociația locatarilor**, str. Boteanu nr. 3 — București : Lucrările de consolidare vor fi executate de către I.C.R.A.L. — Herăstrău în perioada 15 august — 15 octombrie 1981 ● **Ștefan Apetrăchioaiei** — Petrila : Actele de vechime în muncă le puteți obține, adresîndu-vă întreprinderii la care ați lucrat în perioada respectivă.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Bustul profesorului I. D. Ștefănescu realizat în gips de sculptorița Theodora Kițulescu

Profesorul
I. D. ȘTEFĂNESCU

A dispărut dintre noi, într-o semnificativă discreție, un mare român: profesorul I. D. Ștefănescu. Cu o excepție sau două, menite să confirme o regulă, regăsim în jurul numelui și operei sale aceeași tăcere, întreținută cu o tenacitate demnă de cauze mai bune. Generațiile tinere nu au izbutit să-l cunoască, întrucît unii dintre cei ce le călăuzesc pașii, în școli și în cultură, se mulțumesc uneori cu puțin. Cînd și de unde, devine aproape firească renunțarea la un nume, la o carte, la o mare idee. Prestigiul unei culturi nu se fortifică, însă, prin renunțări și prin radieri de pe liste, ci prin solidarizarea generoasă a tuturor celor dăruiți progresului spiritual. Și credem că astăzi, cînd omul s-a dus, reeditarea operei sale devine o necesitate imperioasă.

★

La amiaza unei luminoase zile din miezul lui iulie, două șiruri de prieteni, în mijlocul unei obști îndurerate, purtau pe umeri racla cu întruchiparea de lut a profesorului lor iubit, urcînd lespezile propileelor de brazi sădiți de mîna lui, să-l așeze în simplul sanctuar săpat în țărîna plaiurilor Moldovei, „cea care de veacuri pe dă istoricii patriei". Nu era o tristă solemnitate, ci sărbătorirea glorioasă a 72 de ani de muncă științifică și activitate didactică. Profesorul ar fi împlinit peste două zile 95 de ani de viață și își încheiase la 10 iulie profesiunea exercitată necontenit, peste șapte decenii, la catedrele universitare ale țării și ale lumii, pe care nu i-au putut-o întrerupe nici loviturile destinului, nici invidia mediocrității, nici vitregia vremurilor.

S-a născut la 3/16 iulie 1886 în comuna Preajba, jud. Vlașca. A urmat liceul la Colegiul Sf. Sava din București, coleg și prieten cu G. Topîrceanu. Și-a luat licența în drept în 1908, iar în 1909 licența în Litere și Filosofie la Universitatea din București. A fost elevul lui Titu Maiorescu, Coco Dimitrescu-Iași, Alex. Odobescu, D. Onciu, N. Iorga. S-a căsătorit cu Margareta (Mimi) Vlahuță, fiica scriitorului Al. Vlahuță; și-a petrecut cei mai frumoși ani ai tinereții în cenaclul lui Vlahuță, în societatea lui I.-L. Caragiale, Barbu Delavrancea, Octavian Goga, Șt. O. Iosif, Panait Cerna, a pictorului Nicolae Grigorescu.

În 1909 și-a început activitatea în învățămîntul superior, ca profesor de istoria artei și estetică la Academia de arte frumoase din București. Dar entuziasmul ce îl prilejuia și pasiunea pentru artă ce o insufla studenților a făcut să fie eliminat de la catedră, în 1921, prin hotărîrea Consiliului profesoral, care a decis concedierea sa, întrucît studenții neglijau exercițiile practice din ateliere, urmîndu-l pe profesor în pelerinajele organizate la monumente și prin muzee. Numai sculptorul Dimitrie Paciurea a stăruit în menținerea lui la catedră, apărîndu-l, însă majoritatea a decis contrariul. Mîhnit și jignit de pedeapsa nedreaptă, profesorul a părăsit temporar țara pentru a-și da doctoratul la Sorbona, continuîndu-și activitatea profesorală în străinătate. Între 1921 și 1925 a fost conferențiar la Universitatea din Atena. Un bogat armator grec, originar din Galați, Al. Embiricos, devenit mare financiar la New York, i-a pus la dispoziție vapoarele sale gratuit să-l poarte de-a lungul și de-a latul Mediteranei. Profesorul studia monumentele Greciei, Turciei, Asiei Mici, Egiptului, Africii de nord, insulelor egeice, Siciliei, Sardiniei, peninsulelor italice și iberice, ținînd lecții la Paris la École des hautes études historiques, unde a fost numit profesor și a predat din 1923 pînă în 1940. Și-a luat doctoratul la Sorbona în 1928. În același an a obținut prin concurs internațional, pe viață, în competiție cu marii bizantinologi ai lumii, printre care Gabriel Millet, Talbot Rice, Puig y Catafalch ș.a., catedra de Istoria Artei Bizantine de la Universitatea catolică din Paris, unde a fost profesor fără întrerupere din 1928 pînă în 1940. În același timp, a fost profesor la Sorbona și la Universitatea vaticană din Roma, iar din 1930 în 1937 și conferențiar la Universitatea din Bruxelles. În 1933 a avut de îndurat o cumplită lovitură prin pierderea unicului său fiu, Alexandru, copil excepțional, răpus de boală la vîrsta de 17 ani, cu un destin asemănător lui Iuliu Hasdeu.

Prezidînd un congres internațional de bizantinologie la Sofia, ca reprezentant al Franței, l-a întîlnit acolo pe profesorul Simion Mehedinți, delegat al României. Acesta, impresionat de personalitatea lui, de stima unanimă și admirația ce o stîrnea, a făcut apel la sentimentele sale patriotice, pentru a veni să-și slujească patria și, întors la București, profesorul Mehedinți a determinat guvernul să-l invite pe I. D. Ștefănescu ca profesor în țară. Astfel a revenit în 1937 în România, printr-o convenție, pentru a ține patru luni cursuri în țară, continuîndu-și în restul anului activitatea la catedrele din străinătate.

La București însă a întîmpinat ostilitatea colegilor și a fost mutat la Chișinău, la Facultatea de Teologie, de acolo la Iași, apoi la Universitatea din Cernăuți, ca profesor de franceză, și în 1940, evacuat odată cu universitatea la București, unde i s-au repartizat studenții de la secția de istorie. Din 1940, războiul a oprit călătoriile sale spre catedrele din străinătate și a ținut cursuri numai la București. Totodată, a fost redactor al revistei „Analecta" editată de Institutul de istoria artei al Universității din București, a condus Comisia Monumentelor Istorice, a înființat, organizat și condus Școala superioară de pictură monumentală de pe lîngă Patriarhia română, invitînd aici ca profesori pe pictorii Camil Ressu, Arthur Verona, Ghiță Popescu pentru atelier și santiere, el rezervîndu-și cursurile de istoria artei și Estetică.

În 1948, prin restructurarea universității, a fost din nou concediat, deși timpul și preocupările și le-a consacrat în întregime activității științifice și didactice, străin cu totul preocupărilor politice și intereselor materiale. Profesorul era sărac, marea și singura sa avere a fost doar aceea pe care o ducea cu sine și o purta asupra sa, în minte și în suflet; fără casă, fără gospodărie, adăpostindu-se vremelnic împreună cu soția în vreo cameră de hotel sau o chilie de mănăstire. Îndepărtat pentru a doua oară de la catedră, avînd de îndurat lipsuri și privațiuni materiale, luptînd împotriva greutăților de tot felul, și-a continuat cu nestăvilită energie, umor și voie bună, activitatea de profesor, ținîndu-și cursurile prin subsolurile Muzeului Național din Șoseaua Kiseleff, apoi la Colecția Barbu Slătineanu, redactîndu-și manuscrisele în depozitul Muzeului Simu, sau în locuința vreunui prieten.

În 1968, în urma propunerii lui Petru Comarnescu, pe care acesta și-o susținea vehement în plenarele Uniunii Artiștilor Plastici, a fost primit membru în U.A.P., la Secția de critică și istoria artei, iar în 1969 e numit profesor consultant la Institutul de arte plastice „N. Grigorescu". Și-a reluat munca la catedră cu studenții pînă în 1975, cînd a fost din nou înlocuit, continuîndu-și prelegerile universitare, de atunci și pînă în ajunul morții, în sălile universităților populare de la București, Iași și Timișoara, sau în sălile Muzeului istoric municipal din București și în amfiteatrul Muzeului de Istorie al R.S.R. Din 1969, după ce fusese cu insistență invitat la Londra, la un congres internațional de bizantinologie, comitetul de organizare alegîndu-l președinte al congresului la care nu a mai ajuns, Ministerul Învățămîntului, în acord cu stăruința Ambasadei Franței, i-a înlesnit formalitățile necesare reluării călătoriilor anuale la Paris, pentru continuarea lecțiilor la Sorbona și la catedra universității catolice din Paris precum și pentru conferințele de la Bruxelles.

În 1975 rămîne singur, prin pierderea tovarășei sale de viață, iar în 1976, suferind un grav accident la Paris își întrerupe călătoriile și activitatea în străinătate, iar după însănătoșire își continuă munca în țară, ținînd conferințe, scriind studii și redactîndu-și manuscrisele.

Opera sa de tinerețe, cuprinsă în cele opt volume de text și planșe din studiul asupra picturii medievale românești publicate la Paris în Editura Geuthner între 1928—1938, este urmată de conferințe și studii publicate în extrase din revistele de specialitate, volume memoriale sau Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice; monografii, studii de sinteză: **Pictura de la Biserica Doamnei din București, Mănăstirea Neamțu, Mănăstirile Moldovei, Artele somptuare în timpul lui Ștefan cel Mare, Restaurarea monumentelor istorice, Mănăstirea Snagov**, studiul asupra broderiilor medievale românești, **Arta veche a Maramureșului** (Meridiane, București, 1968), **Iconografia artei bizantine și feudale românești** (Meridiane, 1973) și altele. Pictorii, sculptorii, arhitecții și studenții de la Belleарte își părăseau seara atelierele, umplînd amfiteatrele Odobescu sau Hașdeu ale Universității, unde se grăbeau să-l asculte, urmărindu-i fiecare lecție, fiecare cuvînt. Profesorul făcea din meseria sa un apostolat al artei pentru toți. Răbdînd cu discreție loviturile unei soarte nemiloase, a dat un exemplu de demnitate și modestie, pe cînd gîndirea și exprimarea sa s-au îmbrăcat în eleganță și rafinamentul ce singularizau, printre civilizațiile lumii, cultura bizantină. Dincolo de aparențele atrăgătoare, interesante, plăcute ca o convorbire familiară, lecțiile sale erau structurate pe o metodă riguroasă, cu o libertate totală față de prejudecăți, stabilind o ordine nouă și o nouă ierarhie a conceptelor. În lucrările sale de sinteză a descoperit curentele de idei ca un fir conducător prin jungla producțiilor artistice și a pus bazele istoriei artei românești cu disciplină științifică, fiind un deschizător de drumuri și un întemeietor de școală. El fundamenta realitatea istoriei universale, dovedind prin studiul circulației ideilor și al paralelismului creației artistice că umanitatea e una în adîncimea timpului și extinderea spațiului, așa cum omul e ființă unică, anihilînd fragmentarea superficială a raselor.

Sinceritatea sa era totală, însă strunită și controlată pentru a reține și concentra esențialul, urmărind cu un rar tact estetic viața în artă. Fiu și frate de ostaș, și-a ordonat viața riguros și aspru, simplu și auster, devenind un comandant al lucrurilor spirituale și în același timp, un aristocrat al spiritului profund democratic. Și-a găsit consolarea și bucuria în muncă și în strădania de a împărtăși tuturor altitudinile spiritului estetic. Opera sa rămîne o prezență vie în conștiința umanității românești, pentru astăzi și pentru mîine și pentru totdeauna.

Călătoriile terestre ale neodihnitului călător au luat sfîrșit. Acropia, unde a durat muzee și a înființat o școală de broderie românească, îi va păstra nestinsă flacăra amintirii.

THEODORA KIȚULESCU ■

Prima tabără de sculptură de pe malul Dunării

Cîțiva tineri din municipiul Brăila, cu muncă de răspundere în diferite întreprinderi, au achiziționat, de-a lungul timpului, 32 de statui. În parcul orașului au și fost montate peste 20. Dar dragostea lor pentru artă, pentru a-și vedea orașul mult mai frumos, nu s-a oprit aici. S-au gîndit să organizeze o tabără de sculptură. Și visul lor a devenit realitate. Au răspuns invitației 10 sculptori, iar tabăra, situată pe malul Dunării, a fost botezată „Donaris". Inginerul Gheorghe Petcu, unul dintre inițiatorii taberei, ne-a spus că s-a adus marmură din cariera Bajchioi (piatră gen Vrața), închisă de peste 25 de ani. Și ca o curiozitate, marmura de Bajchioi a fost folosită și pentru ornamentarea Casei Scînteii.

Tabăra de sculptură prima de acest gen organizată într-un oraș, se va închide peste două luni. Primele contururi ale primelor statui au început prindă viață pe malul fluviului. Cei care au răspuns invitației sînt: **Gheorghe Apostu, Rodica Pamfil, Adrian Popovici, Dumitru Pasima, Aurel Cucu, Florin Tănăsescu, Călinescu-Anghira Alexandru, Mihai Istudor, Mihai Bujor.** Grupul de artiști plastici este condus de sculptorul brăilean **Virgil Mihăescu.** Tuturor le dorim succes.

SORIN POSTOLACHE ■

Cobzele din Ghermănești

Chiar dacă ritmurile la modă nu-s horele sau sîrbele, nu-s învîrtitele sau purtatele, nu trebuie uitat că modele sînt trecătoare, că această inestimabilă valoare, folclorul, dăinuie de foarte de demult și va dura cît pămîntul. Poate să se spună că am evoluat, că muzica populară a îmbătrînit, etc., etc. Nimeni nu contestă evoluția dar asta include și păstrarea a tot ce-i valoros și specific poporului. Să ne aducem aminte de cîntecele de leagăn, de cîntecele de nuntă, de cîntecele de vitejie, de bocetele care-au însoțit de-a lungul timpului generații și destine. Iată că oamenii pe care nu-i interesează nici gloria, nici cîștigul, duc cu ei prin viață ceea ce se credea pierdut și uitat.

Nu demult, am participat la deschiderea cenaclului județean al tineretului revoluționar, „Miorița" din județul Vaslui și am avut bucuria să revăd un ansamblu (îl văzusem la „Antena" de Vaslui) cum puține se pot întîlni : Ansamblul de cobze din Ghermănești Vasluiului. Deși își desfășoară activitatea într-un neînțeles anonimat, membrii ansamblului, seară de-a rîndul, se întîlnesc la căminul cultural și cîntă. Da, cîntă. Acestea sînt de fapt repetițiile lor, îmi spune profesorul Toader Lemnaru, instructorul formației. Astfel, artiștii amatori uită bătăturile făcute de lemnul lucios și uscat al piciorului de coasă, de coada sapei sau uită operațiile de înmulțire și împărțire de peste zi. Ei vin din pură dragoste față de muzică, față de cîntec, față de joc.

Repertoriul Ansamblului din Ghermănești este alcătuit din piese cîntate din totdeauna pe vatra Ghermăneștiului,

atunci cînd cobza era instrument solistic la horele din zilele de sărbătoare. Dar cum evoluția s-a simțit și la Ghermănești, profesorul Toader Lemnaru s-a apropiat de poezia cultă, făcînd să răsune prin glasul solistei țărănci, Micuța Iordache (pe care multe interprete de folclor ar invidia-o ascultînd-o), versurile „O singură Putnă în mijloc de țară", pe cînd cobzele se tînguiau ca un orologiu uitat de timp, însoțind vocea cristalină a tinerei soliste ce înlănțuia clopotele Putnei și înflora ca o apă rece. Cine cîntă la cobze ? Muncitori, țărani, profesori, contabili, elevi. Există la Ghermănești, nu una ci două formații de cobzari. Una dintre ele, cea a copiilor, laureată a Festivalului Cîntarea României ce preia ștafeta cîntecului la cobză cu multă conștiinciozitate, cu multă încredere în artă, cu multă pasiune și încîntare.

— De ce cobzele ?

— Cobza e un instrument specific românesc, ea poate însoți și strigături, și hore, și balade, și bocete, și cîntece de voie bună. Cobza este capabilă să pună în valoare stările sufletești ale omului. De ce cobza? Poate tocmai pentru că există tot mai puțini cobzari.

Dacă e adevărat că Festivalul „Cîntarea României" a descoperit foarte multe talente, se naște întrebarea : De ce rămîn ele doar cu diplomele de participare de laureate ? De ce evoluția lor nu e urmărită atent peste tot ?

Aceste talente nu trebuie uitate.

IOANA PROCA ■

Plastică

Șerban Rusu Arbore

Șerban Rusu Arbore nu este numai un pictor itinerant, supus fluctuațiilor unei busole virtuale, cum ar vrea să ne dovedească recenta sa expoziție de la Căminul artei, cînd este privită exclusiv prin prisma titlurilor ei. Arta sa implică o statornicie remarcabilă a viziunii plastice, peste care orice labilitate a peisajului material sau uman intilnit își regăsește numitorul comun. În fapt, la București sau în Bucovina, în Deltă sau pe litoralul Mării Negre, în Algeria sau în Normandia, Șerban Rusu Arbore caută permanența unei nostalgii de nedînfrînt prin optimism circumstanțial, subred. Transcrisă în culorile sale, indecibile reci, glaciale, nostalgia amintită se transformă în virilitate și mărturisim deschis că mecanismul acestui transfer, cu totul particular prin elocvența sa, implică o notă distinctă în pictura noastră contemporană. Și nu este lipsit de importanță nici adevărul că, dincolo de culoare, dealtfel exuberantă în laconismul ei, exuberantă deci pînă la paradox, scriitura tablourilor se menține alături de realitate. Într-o solidaritate divulgată cu realitatea. Șerban Rusu Arbore, mărturisind deschis supunerea sa în tirania naturii, renunță evident la o șansă mare de a fi luat în seamă în apele tulburi în care bate peștele unei critici. Dar un risc acceptat este un risc asumat. Și abia de aici încolo firească discordie se limpezește.

Peste toate, să trecem în revistă cîteva dintre picturile semnate Șerban Rusu Arbore, ce ne-au stîrnit aceste gînduri sumare : un portret pur și simplu cîntă prin deznădejdea omului surprins de-a dreptul în desperarea de a nu fi veșnic ; un peisaj nocturn, invadat de cai, se destramă în chiar fulguranța materiei răvășită de copitele cailor ; o epavă, eșuată pe un țărîm cunoscut, ridică în privirile noastre un monument al esecului ; în preajma bărcilor lui Șerban Rusu Arbore, vrînd-nevrînd, sîntem jumătate la țărm, jumătate pe mare, și preferăm invicibil jumătatea a doua ; în sfîrșit, o anume față a orașului Trouville, cum o înțelege Șerban Rusu Arbore, rămîne pentru noi un conflict ireductibil între elan și stagnare, între certitudinea comodă a unui petec de pămînt neclintit din tiparele lui străvechi și presimțirea unui spațiu nemărginit. Și, între noi fie vorba, ne mai permitem să nutrim o speranță, de vreme ce pictorul a depistat antiteza aceasta atît de departe. Chiar dacă depărtarea, prin pictura acestui artist, întinde spre noi o aripă copleșitoare.

MIHAI PELIN ■

În acest număr, ilustrații de Șerban Rusu Arbore

Popas de carte veche

Apariția în acest an, la Brașov, a volumului **Întîia școală românească din Scheii Brașovului** al cărui autor este chiar directorul muzeului, **Olteanu Vasile**, ne-a prilejuit o discuție despre cartea veche pe care o deține muzeul. Se știe că, din vremuri imemoriale, în Scheii Brașovului, sub egida străvechii școli românești și a catedralei voievodale ctitorită de domnii de peste munți, s-a concentrat un valoros tezaur de carte patrimonială, fiind rodul muncii de copiere, traducere și creație al cărturarilor locali, la care se adaugă impresionantele valori ale culturii universale concentrate aici prin aducerea lor de către cărturarii și negustorii scheieni din centrele de cultură europeană. În ciuda ultragiilor repetate la care a fost supus fondul de carte veche —, ni se spune despre răpirea în 1693 a unei lăzi ce conținea „toate cărțile și dreptățile ceale de obște ale neamului nostru de aici din Schei", cum este specificat în documentele vremii , cu toate acestea, numărul mare al cărților vechi poate oferi și azi posibilitatea de a dovedi dimensiunile valorice ale culturii și nivelul intelectual al școlii românești din Scheii Brașovului. În prezent, muzeul și depozitul de carte veche dețin un număr de peste 3000 de volume, dintre care unele sînt cărți rare, sau chiar manuscrise. Nu pot fi lipsite de interes bibliofil cele 11 cărți corespiene, două identificate recent, precum și cărțile care au cristalizat limba română literară, în condițiile secolului al XVII-lea : **Cazania lui Varlaam Tîrgoviște — 1642 etc.** Nu putem consemna întreaga listă a cărților rare ce le deține depozitul școlean, dar, ne asigură directorul muzeului, ele sînt supuse unui riguros program de conservare, tratare și restaurare.

● De la **Biblioteca județeană Bihor**, Oradea, aflăm unele amănunte despre colecția de carte veche românească, incunabule, carte rară românească și străină, amănunte furnizate de **Mălinaș Constantin**, bibliotecar principal. Dar, mai ales ne oprim asupra unui exemplar de curînd recuperat și intrat în fondul de carte veche românească al Bibliotecii de aici. Este vorba de un exemplar rar din **EVHOLOGHIONUL**, tipărit la Blaj în 1815. În urma studierii cărții de către colectivul de cercetători de aici, i s-a putut evalua exact importanța culturală și istorică. În primul rînd, analiza însemnărilor pe care le poartă îi atestă elocvent circulația pe care, ca instrument de conștiință și limbă românească, a avut-o în sate din Sătmar și Bihor, de-a lungul secolului trecut, fiind succesiv în posesia și folosința unor Ignatie Pereni, Mureșan Vasile, Ana Bartis, și la urmă în posesia familiei Toma Gheorghe din Oradea, care, prin medierea revistei noastre a fost de acord să doneze cartea bibliotecii județene, împlinindu-se astfel un adevărat act de cultură. Recuperarea cărții, pe lîngă multe alte semnificații deosebite, aduce încă o filă de referință pentru a cunoaște mai exact acele adînc simțite biblioteci mobile care au circulat printre românii de sub stăpînire străină, exprimînd măsura dorinței lor necurmate pentru litera tipărită, pentru carte, care ocupa un loc valoric ridicat în conștiința populară, ca factor de unitate, de neam și limbă. ● **Muzeul „Delta Dunării" din Tulcea** se bucură, și el, de un valoros patrimoniu de bunuri bibliofile : carte veche românească, străină, manuscrise și chiar incunabule, ne spune **Cinlleanu Alexandrina Doina**, bibliotecarul muzeului. Bunurile bibliofile menționate sînt de o mare varietate sub aspectul conținutului dar și din punctul de vedere al limbii în care au fost redactate, asta datorită diverselor conjuncturi istorice din existența ținutului dobrogean. Oficiul județean al patrimoniului cultural național Tulcea are, dealtfel, în pregătire, în vederea tipăririi, **Catalogul cărții vechi românești din județul Tulcea**, redactat de interlocutoarea noastră. Procesul de valorificare a acestor bunuri inestimabile este în plină desfășurare, fiecare cercetare științifică amănunțită dînd la iveală noi valori, noi date ce se adaugă valorosului tezaur constituit în depozitul de carte veche.

Desigur, aceste colective care se ocupă de cercetarea și valorificarea fondului de carte veche românească sînt exemplele ce le-am putut da pentru a ne susține pledoaria față de interesul major susținut al istoricilor și specialiștilor de a aduce la lumina timpului prezent întreg volumul de carte veche existent. Nu am făcut decît un popas asupra acestor acțiuni desfășurate pe întreg cuprinsul țării, acțiuni care contribuie și mai mult la stringerea și ocrotirea patrimoniului cultural național al României, care este de o mare importanță istorică, culturală și științifică, dat fiind faptul că fiecare nouă identificare fiecare nouă dovadă de cultură a românilor contribuie și mai mult la conturarea spirituală, politică și istorică a neamului.

CORNELIA BARBU ■

CAP LIMPEDE

Monotip

Ca de obicei și ultimul număr al trimestrialului **Manuscriptum**, consacrat aniversării a 60 de ani de la înființarea Partidului Comunist Român, izbutește să fie unul de referință. Deosebit de interesante ni s-au părut **depozițiile documentare** în legătură cu tradițiile presei militante românești semnate de ambasador dr. M. Bălănescu, mărturii ce poartă pecetea autenticității ale unui martor direct și participant la evenimentele evocate. La **Rotonda 13** e evocat N. D. Cocea, proteică personalitate scriitoricească, reprezentant de seamă al presei noastre democratice. E cum nu se poate mai bine venită în paginile acestui număr aniversar prezența marelui poet comunist, Miron Radu Paraschivescu, înfățișat memoriei noastre afective prin cîteva expresive imagini fotografice semnate de Ion Cucu și o tabletă de Paul Anghel, din care desprindem: „Noi am avut mulți și străluciți poeți ai nației. Umanismul lor a fost și a rămas un umanism al identificării cu o realitate inconfundabilă, țara, iar poezia lor a fost și a rămas misionară. Misionarismul lui Miron Radu Paraschivescu e altfel, de o astfel de calitate, nouă în peisajul liricei românești, misionarismul lui e comunist... Comunismul lui avea patrie, ca toate ideile mari, care, adoptate și slujite frecvent, au oriunde un trup și o țărînă. Și tocmai de aceea M.R.P. rămîne, ca esență, un artist român, o conștiință a acestei țări, un meșter al acestei limbi". În compartimentul „Revelația Documentului", se publică **În vîlvătaia** — revistă în două acte scrisă de Mihail Cruceanu în 1921 și jucată în lunile iunie a aceluiași an la închisoarea Văcărești „pe o scenă improvizată în curte, de către delegații partidului socialist, închiși pentru a fi votat aderarea la **Internaționala a III-a** în Congresul Partidului ținut la 8 mai 1921 la București..." E iarăși o bună idee a redacției de a publica această lucrare de netăgăduită valoare documentară.

TRAIAN STOICA ■

Expoziții

La Muzeul literaturii române s-a deschis o expoziție de amplă cuprindere — ilustrînd valori ale patrimoniului literar universal din diferite epoci, traduse de-a lungul timpului în românește. Pe coperțile cărților expuse aici pot fi întîlnite, alături de numele unor scriitori de seamă de pe diferite meridiane, cele ale lui Cosbuc, Blaga, Arghezi și ale altor maeștri ai scrisului românesc, ca tălmăcitori. Datorăm acestei inițiative și prezența între exponate (în manuscrise autografe) a unor scrisori și dedicații către personalități din țara noastră semnate, între alții, de Paul Valéry, Marcel Proust, Benedetto Croce, Eugenio Montale, John Galsworthy, Thomas Mann, expresie a unor trainice și prestigioase legături culturale din cele mai vechi timpuri și pînă astăzi. Expoziția „Valori clasice ale literaturii universale în limba română" poate fi vizitată zilnic — în afară de luni — între orele 10 și 18, în localul Muzeului din str. Fundației nr. 4.

Carte

Petru Comarnescu, subtil critic și exeget al artelor plastice, autor al unor remarcabile studii de estetică, risca să fie ignorat de noua generație de iubitori ai picturii și sculpturii. A trebuit să intervină un vechi și bun prieten al său, Traian Filip, și să urnească din loc editarea moștenirii rămase de la animatorul entuziast, vesnic în luptă cu inerția, pasionat de afirmarea frumosului românesc pe plan universal. Din cele cinci mii de file de însemnări lăsate în manuscris de Petru Comarnescu dintre care aproximativ două mii sînt dactilografiate în versiune definitivă, Traian Filip a ales substanța a două volume de un real interes cultural, apărute în Editura Dacia din Cluj-Napoca : *Chipurile și privelștile Europei*. Este vorba, în fapt, despre periplul întreprins de Petru Comarnescu în mai multe centre artistice din Italia, Elveția și Franța, cînd criticul de artă a primit și sarcina de a organiza Pavilionul românesc la Bienala de artă de la Venetia. Manifestare de înaltă ținută și de simțită prezență mondială, Bienala din Cetatea Dogilor beneficiase, în perioada interbelică, și de contribuția lui Nicolae Iorga, care a asigurat atunci Pavilionul român cu prezența impunătoare a tuturor clasicilor picturii și sculpturii naționale.

În 1966, Petru Comarnescu își asumă misiunea cu o colecție de șoc : opera „amatorului" nonconformist Ion Țuculescu, aducător în pictura noastră a unui suflu nou, de o neistovită originalitate, în consens cu ideile afirmate de exegetul său : raportarea frumosului românesc la izvoarele ancestrale ale artei poporului. De felul cum s-a achitat de această misiune depun o mărturie revelatoare paginile primului volum, care-i dau prilejul lui Petru Comarnescu să ne schițeze, cu o peniță fină, portrete de oameni, împrejurări culturale, aprecieri de o mare pregnanță — artistice, sociale, morale —, îmbinate într-un pitoresc tablou. Aflăm aici, cum ne previne Traian Filip în argumentul prefațator, „o istorie a artelor, văzută prin galeriile de expoziții, dovedind puterea de asimilare, metoda de lucru, capacitatea lui Petru Comarnescu de a prelucra un mare volum de date și senzații. Nu putem ignora nici argumentele pe care Petru Comarnescu le dezvoltă împotriva mișcării dada și pop-art-ului, clasate de autor în categoria nonvalorii artistice. Reproducerile după pictura lui Țuculescu și sculptura lui Brâncuși augmentează ținuta lucrării, redată circuitului public

N. VASILESCU-CAPSALI ■

Patrimoniu

La Muzeul de artă al Republicii, pe scările ce duc dinspre Galeria națională spre Galeria universală, adică între etajul întîi și al doilea, într-un loc în care vizitatorii, urcînd scările somptuoase, simt nevoia să-și mai tragă sufletul, conducerea muzeului a găsit de cuviință, și bine a făcut, să expună cîteva din cele mai recente achiziții. Se va înțelege, oare, în acest spațiu, expunerea și a altor lucrări ce au fost și vor fi achiziționate de muzeu ? ! Nu știm. Dar știm și semnalăm cu bucurie că vizitatorii trăiesc cu o plăcută surpriză întîlnirea cu cele 12 lucrări de mici dimensiuni și aparținînd unor pictori ilustri cum ar fi Grigorescu, Pallady, Andreescu, Tonitza și alții. Precizînd că miniexpoziția a fost alcătuită de **Georgeta Peleanu**, șefa Galeriei universale, și de cercetătoarea **Silvia Acojocăriței**, ocupate în momentul vizitei noastre cu pregătirea unei mari expoziții ce va lua drumul străinătății, am abordat-o pe supraveghetoarea **Constantina Zlotea** din partea căreia am consemnat : „Nu mă așteptam ca în drumul lor spre Galeria universală, aflată la etajul al doilea, oamenii să se oprească și să manifeste un deosebit interes pentru cele doar cîteva lucrări expuse în acest holișor aflat între etaje.

Muzica tînără

30 de minute

Surprinzător, în aparenţă, dar absolut real: Radiodifuziunea ne prilejuieşte — prin intermediul celor trei programe ale sale — desfătarea de a asculta zilnic muzică uşoară, timp de... 900 pînă la 1 200 de minute! Şi există zile în care aceste cifre pot fi chiar depăşite!

Fără a apela la serviciile unui calculator, putem conchide că aproape douăzeci şi patru, din douăzeci şi patru de ore posibile, fantezia creatorilor, dar şi inspiraţia interpreţilor noştri, îşi află astfel drumul cel mai direct către noi. Este evidentă deci preocuparea existentă în marele edificiu din strada Nuferilor, numărul 60—62, de a oferi iubitorilor acestui gen — tineri, cei mai mulţi dintre ei — ceea ce le place. Nimic rău în asta, este bine aşa, chiar dacă mai există emisiuni în care ţi putem asculta laolaltă pe Marian Spinoche, Barbra Streissand şi pe binecunoscutul Bécaud, prezentaţi uneori într-un „dialect" radiofonic ce abundă în superlative de tot felul, menite să elimine din start orice

replică. Dar întîi că, pentru motive care în nici un fel nu îşi pot afla o justificare logică, cei învestiţi să decidă în privinţa statutului muzicii la radio găsesc că este firesc să ofere ascultătorilor doar... treizeci de minute de muzică tînără pe parcursul unei întregi săptămîni!

Nu intenţionăm să demonstrăm în aceste rînduri că viitorul va aparţine muzicii tinere. Ar fi aberant. Dar chiar dacă o iubim sau nu, un elementar bun simţ ne obligă să-i acordăm măcar şansa, care de prea multă vreme i s-ar fi cuvenit.

Am avut prilejul să parcurgem mii de scrisori entuziaste în care tot atîţia tineri îşi mărturiseau ataşamentul pentru ea; cenaclurile „Flacăra" au confirmat cu prisosinţă marea forţă de atracţie pe care această muzică o exercită asupra tineretului. Aceşti tineri concetăţeni ai noştri o iubesc, o simt că este a lor, o cîntă, o revendică!

Oricît ne-am strădui, nu putem face abstracţie de opiniile oamenilor, nimeni nu ne poate acorda acest drept şi ca atare nu putem fi de acord cu discriminarea făţişă ce se aplică sistematic acestui fenomen artistic. Aceia care strecoară un magnet sub talerul balanţei, aceia care ar pune la îndoială şi autenticitatea unui fîr de ciocîrlie, nu fac altceva decît să se descalifice. Şi ar fi bine ca ei să nu uite că afirmarea unui gen poate fi hotărîtă numai în confruntarea directă cu oamenii.

CONSTANTIN BALACCIU

Simple note

Controversatul Camil Petrescu

Am ţinut de curînd, umblînd în dosare cu hîrtii vechi, de-o scrisoare a lui Camil Petrescu — din multele pe care le-am avut de la el ca şi de la alţii, pierdute fără urme în vîrtejurile istoriei — ce mi-o adresează, nu mai ştiu cu exactitate cînd, fiindcă ea nu e datată. Orientîndu-mă însă după conţinut, pot să-i situez perioada, care e, începînd din iunie 1938, întregul an 1939 şi pînă în septembrie 1940, răstimp în care a apărut ziarul „România".

Dau mai jos textul ei:

Iubite prietene,

Îţi mulţumesc foarte mult pentru admirabila notă de duminică (a fost hotărîtoare pentru reţeta din acea seară).

Acuma aş dori să-ţi recomand călduros pe d-ra Elvira Deleanu, pentru un post de secretară, care se pare că e vacant la „România". Este extrem de pricepută şi mi-a fost de mare folos la lucrarea mea despre Husserl. Ştie franţuzeşte, nemţeşte şi chiar destul englezeşte. Mi-a pus ordine în bibliotecă, deasemeni alcătuindu-mi un excelent fişier. E o foarte bună dactilografă.

Acum ar vrea să-şi părăsească vechiul post, fiindcă sediul întreprinderii la care lucra se mută din Bucureşti.

Nu ştiu cine decide la „România" dar ştiu, că în orice caz, cuvîntul d-tale are multă greutate. Crede-mă că în această recomandaţie nu intră nici un fel de complezenţă. Am şi eu interes ca d-ra Deleanu să rămîie în Bucureşti, ca să mă ajute la lucrările mele şi cred că „România" ar face un foarte bun angajament.

Cu mulţumiri şi călduroase salutări, Camil Petrescu.

Acestea sînt rîndurile lui Camil Petrescu, suficient de clare, ca să mai aibă nevoie de vreo explicaţie suplimentară. Şi multe şi uitate reminiscenţe au înviat, legate de amiciţia noastră, pe o distanţă efectivă de mai bine de un pătrar de veac, exceptînd pauzele pe care mi le-au impus circumstanţe de care nici unul dintre noi nu eram vinovaţi. Toate — absolut toate — privesc omul şi structura lui. Cînd îmi voi scrie memoriile — dacă le voi scrie — le voi povesti în amănunt.

Era Camil Petrescu, în chimia lui organică şi în reacţiile lui, un amestec de ciudăţenie şi de copilărie, care uneori putea să te distreze şi alte ori să te surprindă şi să te indigneze; era complexat şi mefient; şi dacă cineva m-ar întreba ce cred despre el, ca exemplar uman, dacă adică era un om bun sau rău, n-aş putea răspunde cu conştiinţa împăcată nici într-un fel, fiindcă absorbit şi dominat de egolatria şi de egotismul lui, numai avea răgazul să fie, că om, nici rău, nici bun. Era preocupat exclusiv de el şi de opera lui. Şi-mi reamintesc că la declanşarea ultimului război mondial, panicat şi înspăimîntat pînă la absurd cum era, vedea tot continentul încenuşat, că nimeni nu va mai şti vreodată că a existat un Camil Petrescu şi zămislirile lui şi atunci s-a hotărît să-şi trimită cărţile la Biblioteca Vaticanului — care considera el — că va fi unicul adăpost sigur, care va scăpa nevătămat din acest purgatoriu.

Am avut cu Camil Petrescu — imprevizibil în atitudinile lui — şi urbane polemici sportive, cînd la ziarul „*Gazeta*" scos de Ion Pas şi D. Ciaciru, făcea o cronică sportivă şi preconiza naţionalizarea echipei reprezentative de fotbal a ţării, udică să-i scoatem din lot pe Zombori, pe Baratki, pe Cotormani, pe Bodola, pe Dobai, pe Moravetz şi să punem în locul lor jucători cu „escu" în coadă; sau după ce s-a produs agresiunea lui Mussolini împotriva Ethiopiei, dînd lecţii de strategie de la Bucureşti, generalilor italieni, cum să lichideze mai repede armatele abisiniene care-şi apărau cu dîrzenie patria şi independenţa.

Aşa era Camil Petrescu. Şi e straniu cum a putut să eşueze în non-sens şi de multe ori în ridicol, Camil Petrescu de la „Săptămîna muncii intelectuale şi artistice", de la „Cetatea literară" şi chiar de la „Universul literar" pe care l-a făcut lizibil, ca să nu mai vorbesc de poet şi de romancier, dar mai ales de eseist, care s-a ostenit să fie un ferment de intelectualitate. De aceea păstrez ideea că de aici, din alcătuirea lui interioară — melanj de bizarerii şi de infantilism — îi vine toată controversarea dintre fanatici „camilofilii" şi ireductibili „camilofobi", — şi cît a trăit şi în postumitate.

În ce mă priveşte, la ziarele unde am lucrat, în virtutea prieteniei noastre, i-am satisfăcut întotdeauna setea şi foamea lui publicitară, cu toate că nu le-am înţeles niciodată.

L. KALUSTIAN

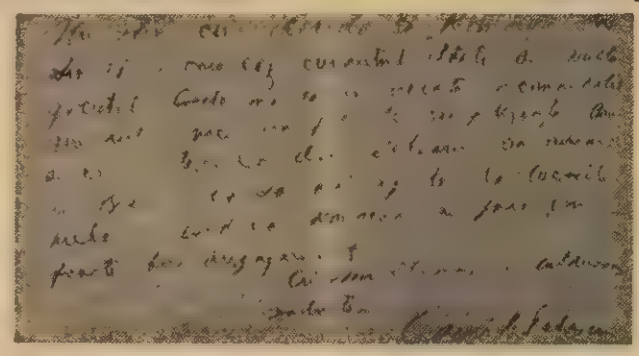

Reconstituirea Mormîntului lui Brâncoveanu

Arhitectul Balş, care reconstituie acum şi casa domnească de la Putna, are bucuria împreună cu noi de a vedea cum se reface celebra ctitorie a lui Brâncoveanu în care este îngropat voievodul, în forma ei originală, aici, la kilometrul zero din inima Capitalei, la Sfîntul Gheorghe cel Nou, unde a fost aşezat pentru trei zile şi corpul neînsufleţit al lui Eminescu, în acea vară a sfîrşitului său prea timpuriu. Nu mai plouă pe mormînt, zidurile cresc la locul lor, faţada impunătoare prinde contur şi viaţă, iar frumuseţea întregului ce se va dezvălui curînd poate fi de pe acum bănuită. Cu un an şi mai bine în urmă, porneam de aici cu aparatul de filmat spre Muzeul satului, reconstituind drumul vechi al lui Brâncoveanu spre Academia română, ctitorită de el pe drumul care a devenit mai tîrziu Calea Victoriei. Aici, în spatele statuii lui Oscar Han, de o mare valoare, închipuindu-l în bronz pe voievodul martir, tocmai se plantaseră cîţiva brăzi care au prins viaţă. Printre coroanele lor verzi creşte faţada de cărămidă medievală ce bucură privirea de departe.

Mereu mă gîndesc la kilometrul zero al Parisului, aflat în faţa Nôtre Dame-ului: fiind vorba de o veche tradiţie în a porni la drum din locul cel mai frumos al unei capitale. Cred că aici, unde doarme Constantin Brâncoveanu, pe jertfa căruia stau temeliile României moderne, cum spune Iorga, va fi unul dintre cele mai frumoase locuri din Capitală. Parcul de aici, neîngrijit acum, poate deveni, după ce se va ridica şantierul, o grădină adevărată.

IOAN ALEXANDRU

Credeam că vizitatorii le vor privi şi-şi vor vedea de drum, spre celelalte mari valori ale muzeului dar nu, oameni de toate vîrstele se opresc şi comentează coloritul şi delicateţea acestor lucrări despre care unii spun că sînt ca nişte mici concerte în marea simfonie a celor două galerii. Plac în mod deosebit **Capul de fată cu pălărie şi Portret de fetiţă**, ambele aparţinînd lui **Nicolae Grigorescu**, sau **Trandafiri în pahar**, pictură pe lemn, semnată de **Ion Andreescu**, aşa cum la fel de mult este admirată şi **Marina** lui **Gheorghe Petraşcu**, acest mare pictor român mai fiind prezent cu încă două lucrări, **Interior la Tîrgovişte** şi **Natură moartă cu vase şi mere**. Şi pentru că l-am amintit pe Ion Andreescu, pentru care eu personal am o afecţiune deosebită, să spunem că expunem încă o lucrare a acestui pictor, **Stradă la Buzău** sau **Uliţă de tîrg**."

Acestea fiind zise, să transcriem şi numele pictorilor şi-al tablourilor prezente în această intimă şi delicată miniexpoziţie: **Peisaj din Saint Paul (Theodor Pallady)**, **Ucenicii (M. H. Maxy)**, **Balerină şi arlechin (Iosif Iser)**, **Prăvălie (N. Tonitza)** şi **Portret de bărbat** sau **Contele de Forest (Eustaţiu Stoenescu)**.

VICTOR NIŢA

File din marele album

Desigur, casa aşezată modest în tihna şi umbra copacilor, dincolo de maiestuoasa casă cu lei de pe Calea Victoriei din Bucureşti, nu este singura în care a locuit marele nostru compozitor. Dar nu numai faptul că şi „În această casă a locuit George Enescu", cum stă înscris cu litere de aur în carnea marmurii de la intrare (adăugirea şi-ului ne aparţine) ne-a impresionat, ci şi faptul că dincolo de ferestrele şi uşile casei locuieşte un om a cărui viaţă s-a împletit ani de-a rîndul cu aceea a marelui său maestru, slujindu-l cu un devotament total. Romeo Drăghici, căci despre dînsul este vorba, a adunat aici, într-o neobosită căutare, nepreţuite obiecte, fotografii etc. ce-au aparţinut cîndva lui Enescu.

Cu toate că uşa casei este închisă în faţa acelora ce doresc să-i treacă pragul (ea nefiind încă declarată muzeu), odată pătruns în intimitatea ei eşti înconjurat de o lume păstrată cu grijă. Aici sălăşluieşte cu adevărat o lume ce a aparţinut lui Enescu. O lume imensă, înghesuită între pereţii acestor odăi, care parcă se fereşte de ochii iscoditori ai intrusului. Totul îţi aminteşte de întîlnirile muzicale ce s-au petrecut aici. Pianul stă acoperit, păstrînd parcă urma atingerii claviaturii de mîna muzicianului...

Trecem în altă cameră. De fiecare obiect este legată cîte o poveste pe care Romeo Drăghici se grăbeşte să ne-o depene. Îl ascultăm. Odaia modestă păstrează atmosfera în care odinioară Enescu se retrăgea căutînd liniştea. Este locul cel mai tainic al casei. Un birou. Pe tăblia căruia sînt depuse cîteva obiecte.

În sfîrşit, a treia cameră, cîndva dormitor, păstrează acum pe pereţii săi o sumedenie de fotografii care-l evocă pe Enescu, de la copilul sfios, ţinînd stîngaci vioara în mînă, pînă la adolescentul cu ochii arzînd de neliniştea geniului şi apoi pînă la omul îmbătrînit prematur şi ros de o necruţătoare suferinţă. Privindu-le, ai impresia că te afli într-un imens album, ale cărui file sînt chiar pereţii acestei odăi încărcaţi cu poze.

Ca un omagiu adus centenarului Enescu, desprindem din album o fotografie. Ea evocă casa în care, cîndva, a locuit, a muncit, a trăit marele nostru muzician George Enescu.

CORNELIA BARBU

Enescu

Cinţi... şi se face pămînt natal,
plopi cu graţie înaltă-n gestul luminării.
Jertfa macilor stîrnită-n lanul de grîu
desface istorii pînă la malul mării.

Vin valuri, depun mărturii,
ţărmul străvechi se înfioară,
ne naştem cu dorul înstelării,
cinţi... şi se înalţă ceruri din vioară.

O stea (destinul unei nunţi)
cade-n balada care nu-i cădere,
nunii aştern eternitatea...
Cinţi... şi moartea-i prilej de înviere.

VALERIA DELEANU

Un muzeu în labirint

Un diplomat printre stoici: Rubens (III)

Critica paradisului

Rubens, autoportret

Din clipa cînd a fost izgonită din paradis, Eva a străbătut toată istoria artei. În numele ei s-au purtat şi războaie, ca războiul troian, dar Adam nu l-a întors nici atunci spatele. Dimpotrivă, a creat în onoarea ei *Iliada*. Eva l-a înşelat uneori pe Adam, i-a tăiat părul în somn, l-a împins la moarte, dar l-a împins şi la bătute mari. Dintre toţi zeii greciloţ, Afrodita i-a ajutat poate cel mai mult să fie înţelepţi. I-a învăţat că a trăi fără dragoste înseamnă a trăi zadarnic. Sau, cum va zice mai tîrziu Feuerbach, că acolo unde nu există dragoste nu există adevăr.

Rubens merge chiar mai departe. Şi poate nicăieri nu se vede mai bine acest lucru ca într-un tablou intitulat oarecum ostentativ: *Adam şi Eva în paradisul terestru*. Cum adică „terestru"? Răspunsul e unul singur: drumul cerului nu poate duce în altă parte decît pe pămînt. Dealtfel, chiar asta a vrut să spună tabloul.

El a fost realizat, cum se ştie, în colaborare cu Jan Bruegel. Specialist în flori, fructe şi animale, Jan Bruegel a pictat, bineînţeles, peisajul, iar Rubens cele două nuduri: Adam şi Eva. Şi ne dăm seama din prima clipă că Rubens a făcut aici o uşoară concesie. Ca să nu contrazică peisajul de o mare fineţe al colaboratorului şi prietenului său, l-a pictat pe Adam şi Eva mai puţin corpolenţi decît i-ar fi imaginat într-o natură voluptuoasă creată tot de el. N-a renunţat la nuditatea triumfală care îi place atît de mult, la acele sărbători tumultuoase ale trupului care ne fac să recunoaştem „un Rubens" de la distanţă în orice muzeu, dar şi-a stăpînit cît a putut pasta sa onctuoasă, a pus o oarecare surdină formelor şi culorilor sale pentru a cînta în duet cu Jan Bruegel.

Dincolo de această concesie, el nu mai poate fi decît ca de obicei. Adică pictorul cel mai nepotrivit pentru a ne arăta un paradis cu oameni inocenţi, bazat pe frustrare. Rubens nu poate concepe decît paradisurile trăite. Cele pierdute nu-l atrag (sau nu le înţelege). Nici cele în care omul ar trebui să uite de trupul său. Ca şi Renan, el ar fi putut spune că nu există paradis, dar trebuie să facem aşa ca să merităm unul. Numai că pentru fiecare paradisul a însemnat, evident, altceva... La Rubens, Adam şi Eva sînt atît de „terestri" încît ne sugerează, ciudat, în comparaţie cu Tiţian, în acelaşi timp o decadenţă şi o revanşă. Ei ne par incompatibili cu paradisul şi tocmai în această incompatibilitate stă şi revanşa lor; deoarece au priceput, ne dăm seama, că nu pot renunţa la îndrăzneala de nelertat de a iubi şi la provocarea de a lăsa să se vadă asta. De fapt, ei aduc în paradis viaţa, iar vegetaţia tandră, pictată de Jan Bruegel, devine complice cu aceşti doi oameni care cuceresc paradisul şi îl pierd în acelaşi timp prin iubire şi Viaţă, convinşi că un paradis în care iubirea ar fi socotită un păcat şi voluptatea ar fi anatemizată n-ar merita să fie regretat.

Rubens dă dovadă, aş zice, de o insolenţă cuviosă. Mărul, şarpele, sînt accesorii aproape inutile aici. Adam şi Eva spun singuri ce au de spus. Ei nu se simt toleraţi în acest paradis. De aceea nu au smerenia pe care le-au atribuit-o alţi pictori. Nu stau ca la Dürer separaţi şi ameninţaţi de un blestem, ca nişte victime frumoase. Au mai puţină noblеţe decît la Tiţian, dar mai multă dorinţă de a nu asculta decît de inima lor. Paradisul e doar peisajul în care s-au întîlnit. Aşadar, n-au cui să dea socoteală decît lor înşile. Şi dragostea şi cunoaşterea le aparţin şi dacă vor avea o vină într-o zi, aceasta nu va fi aceea că s-au iubit, ci că s-au despărţit şi au rămas singuri. Ei pot fi expulzaţi nu din paradis, ci din dragostea care îi apropie. Primejdia care pluteşte deasupra lor nu e alungarea din acest decor, ci riscul de a nu înţelege importanţa faptului că s-au întîlnit.

E un paradis aici care a încetat să mai transforme dragostea în interdicţie şi păcat; un paradis în care omul se mişcă liber, făcîndu-şi declaraţiile de dragoste fără teama că va plăti pentru ele.

Mai mult, paradisul însuşi, cu vegetaţia lui de o moliciune caldă, tropicală, a devenit aici senzual. Şi dacă a iubi ar fi în continuare o vină, Adam şi Eva nu vor trebui să se lepede acum de sentimentele lor, ci de teamă. Ei s-au reîntors nu pentru a-şi renega vina, ci pentru a o aşeza la loc de cinste în paradis. Căci, într-adevăr, senzaţia pe care ne-o dă Rubens e că Adam şi Eva au recucerit paradisul după ce au fost izgoniţi. Cei doi nu sînt plini de remuşcări şi umili, ci gata să strige cu orgoliu, dacă ar fi nevoie, că dragostea e infinit mai importantă decît o inocenţă pustie în care inima n-ar tresări niciodată. Şi că un paradis fără dragoste n-ar mai fi paradis, ci infern. Ei au adus astfel chiar păcatul de a iubi, de a simţi, în paradis, arătîndu-ne, înainte de Baudelaire, că iubirea poate ride şi de infern şi de cer. Inocent, omul era orb. Numai vina de a iubi l-a deschis ochii. Atunci a înţeles că nu iubirea îl împinge la eşec, ci frigul interior.

Poate că Adam şi Eva nu mai ştiu aici să vadă dincolo de ceea ce simt. Cel puţin refuză frigul, însă.

Şi pe urmă e limpede că paradisul e la Rubens un subterfugiu pentru a ni se vorbi despre bucuriile terestre. Ceea ce uită ei e că tot terestre sînt şi infernurile. Dar asta nu îi Rubens trebuie să i-o reproşăm.

OCTAVIAN PALER ■

O critică de la un cititor

Către redacţie,

Mă adresez dv., convins fiind că, în numele celor pe care-i reprezentaţi, veţi întreprinde măsurile ce se impun pentru ca astfel de materiale să nu mai apară.

Este vorba de revista „Flacăra nr. 28 (1361) din 09.07.1981. La pagina 18, sub semnătura lui Ştefan Berceanu, a apărut articolul „Tata" (din jurnalul de călătorie al lui dr. Grindei).

Vă rog să mă credeţi că l-am citit şi răscitit şi, pur şi simplu, pe lîngă indignarea produsă, m-am tot întrebat: cum oare a fost posibil ca în zilele noastre şi într-o publicaţie românească să apară astfel de aberaţii?

Lăsînd deoparte faptul că se terfeleşte noţiunea de „EROU" şi că se aruncă cu noroi în cugetul şi simţirile tuturor românilor de pe cîmpurile de bătaie ale Oituzului, Mărăştilor şi Mărăşeştilor neuitatului an 1917, cînd s-a scris epopeea neamului nostru, în material se vîntură şi „idei" periculoase, specifice sectelor religioase, în contradicţie totală cu cele ce va trebui să întreprindem, cu mic cu mare, dacă va fi nevoie, în războiul întregului popor pentru apărarea patriei.

Ştiu, tov. Adrian Păunescu — redactorul şef al revistei FLACĂRA, în simţămintele-i pacifiste a scris, printre altele, memorabilul „Să ne iubim pe tunuri" (!!!). Dorinţa de pace şi lupta tuturor pentru a o apăra este unanimă. Dar de aici — şi pînă a propovădui să nu se tragă în duşmani că şi ei sînt oameni, sau, ca să trăieşti, să nu pleci la atac ci să laşi pe alţii, sau, să stai pitit în fundul tranşeii pînă vin cellalţi să te ia prizonier — distanţa este prea mare. Domnia-sa, ca redactor şef al revistei FLACĂRA are datoria să veghoze asupra materialelor publicate în revista ce cu onoare o conduce.

Normal, trebuia să mă adresez FLACĂREI. Eu, ca militar şi ca cetăţean român mă adresez dv. în măsură a convinge pe cel care, publicînd astfel de materiale, nu slujesc la nimic, aruncă cu noroi în imaginea luminoasă a tot ceea ce s-a săvîrşit în 1917 în bătăliile nemuritoare pentru fraţia şi întregirea neamului.

Să trăiţi,

Col. (r) AL. CHIRIAC
str. C. Brâncoveanu nr. 45
Braşov

Răspunsul celui criticat

Mult stimate redactor şef,
Adrian Păunescu,

Cu multă părere de rău şi oarecum cu dezamăgire am luat cunoştinţă că răsunetul pentru unii cititori ai revistei D-stră, a unora din scrierile mele (Note din jurnalul de călătorie al imaginarului Dr. Grindei) este altul decît am dorit eu să fie. Este vorba de altfel numai de scrisoarea unui cititor care îşi exprimă nemulţumirea şi chiar indignarea asupra micului meu eseu din Flacăra nr. 28 din 9 iulie 1981. Prin toată formaţia mea şi aspiraţiile mele respect întru totul opiniile şi sentimentele oricui, şi de la început o spun pentru oricine că sînt totdeauna îndurerat dacă fără voia mea le-aş putea leza.

Nu vreau totuşi să intru în dialog cu părerile cititorilor, ci numai să-mi exprim şi eu regretul că probabil ca amator în ale literaturii, cu puţin meşteşug în ale scrisului în afara scrisului ştiinţific, nu am reuşit să fac înţeles în semnificaţia sa generală umană mesajul din reflexiile acelui eseu. Precizez mai întîi că aşa cum a înţeles majoritatea cititorilor, cele scrise de mine nu constituie un document, ci expresia imaginară a unor sentimente ale mele subiective despre angajarea oamenilor simpli în ură şi războaie. Spun subiective pentru că toţi în reacţiile şi reflexiile noastre sîntem subiectivi. Şi subiectivul nostru ţine de educaţia noastră, de concepţia noastră adînc structurată despre lume, de aprehensiunea noastră socială de la om la om şi de la ceea ce avem de făcut în profesiunea noastră cu oamenii. Dumneavoastră ştiţi, dar eu repet pentru cei ce nu ştiu, că eseistul Ştefan Berceanu este prof. dr. doc. Berceanu Ştefan, adică eu, care de vreo 45 de ani ca medic mă ocup de îngrijirea şi de protejarea oamenilor pe care trebuie să-i apăr cu toată puterea minţii şi a inimii mele de unele din cele mai cumplite boli care lovesc încă specia umană, bolile maligne ale sîngelui. Sînt de asemenea de vreo 40 de ani dascăl pentru studenţi şi pentru medici, care învaţă din cursurile şi cărţile scrise de mine această meserie de a iubi fără limită oamenii şi de a-i îngriji cu devotament şi înaltă competenţă pe fiecare dintre ei. Din această meserie a mea de contact permanent cu suferinţa şi cu moartea oamenilor s-a născut în mine oroarea pentru suferinţa şi moartea adusă omului de către alt om. Şi în judecata mea — pe care de data aceasta o consider raţională şi nu subiectivă — cred că nici un om simplu ca acel imaginar tată al meu nu se porneşte să ucidă alt om simplu. Măcelul în care au fost aruncaţi oamenii de-a lungul istoriei şi în care sînt aruncaţi şi acum în atîtea părţi ale globului nu este rezultatul neînţelegerii dintre oamenii simpli, ci din dorinţa oarbă şi barbară de supremaţie şi de rapt, care rezidă încă în mintea şi sufletul bolnav ale unora dintre conducătorii de popoare. Dar totdeauna au existat în istorie conştiinţe care s-au ridicat contra acestor porniri agresive şi absurde. Cine cunoaşte istoria dezvoltării conştiinţei omeneşti, nu numai istoria războaielor, trebuie să şi le amintească. Eu sînt o generaţie mai veche care mi-aduc încă aminte ca copil de visul urît al primului război mondial; sînt încă plin de ororile celui de al doilea război mondial pe care l-am făcut ca tînăr medic pe cele două fronturi, din 1941 pînă în 1945. Am rămas treaz zile şi nopţi, eu şi cu confraţii mei medici, ca să salvăm ce mai era posibil din trupurile oamenilor noştri precum şi ale prizonierilor armatelor inamice zdrobite şi sfîrtecate de maşinile infernale de ucidere.

În vara anului 1979 mă găseam în oraşul nordic german Kiel, care în timpul războiului lui Hitler era portul submarinelor germane, şi într-o după-amiază oraşul a fost străbătut de coloane de tineri care organizau un miting mondial pentru pace. În afişele răspîndite, tinerii germani denunţau clasa aristocratică militară germană care a adus prăpădul întregului pămînt în care au murit 50 de milioane de oameni. Cum să absolve istoria omenirii această gigantică hecatombă şi cine răspunde de ea? Cum să ne gîndim noi medicii, care ne luptăm mînă de la mînă şi ne unim minte cu minte, să scăpăm de la moartea prin cancer aproximativ 6 milioane de oameni care încă cad pradă acestui nou flagel ce ne poate lovi pe fiecare, pe noi, pe copiii noştri, pe mamele noastre.

Din acest gînd al meu a izvorît mesajul meu de totală împăcare a oamenilor din toată lumea, fie ei tatăl meu şi acel gradat german care tremură de groază unul în faţa altuia, şi care instinctiv îşi comunică adînca omenie din ei atunci cînd văd că există o posibilitate de a nu se ucide. Aşa aş fi vrut să fie interpretat mesajul meu, o comuniune şi o înţelegere între toţi oamenii, care pot avea loc pe faţa pămîntului fiecare în patria lui, lîngă ai lui. Cei ce va reuşi să facă aceasta pentru oameni, acela va fi cel mai mare erou al istoriei. Oamenii timpului nostru deschişi spre altă istorie a raţiunii şi a înţelegerii, pe acest erou trebuie să-l conceapă şi să-l aştepte. Există la Muzeul de artă al R.S.R. un tablou ce reprezintă sărbătorirea Eroului de Război. Rog pe cei care m-ar acuza că nu respect eroii, să se ducă să-l vadă. Dealtfel sînt atîtea mărturii ale conştiinţei oamenilor luminaţi care mărturisesc pentru dragostea oamenilor de pretutindeni şi pentru extirparea din sufletul nostru a urei şi a instinctului omului de a ucide alt om. Amintesc de multe ori de acel legămînt al marelui scriitor francez Antoine de Saint-Exupéry, care salvat în pustiu de către un arab jură, invocînd omul de pretutindeni, că nu va mai recunoaşte niciodată în om pe duşmanul său. Şi Saint-Exupéry era erou al aviaţiei franceze dar îşi afirma totala adeziune pentru eroul păcii dintre oameni. Sînt multe, multe care-mi vin în minte. Din tinereţe mi s-a întipărit acel film cu Paul Muni, în care eroul principal — un medic — se răzvrăteşte contra psihozei de război a Germaniei imperialiste care a dezlănţuit primul război mondial. Acel erou anonim a fost însă de ura şi rapacitatea dezlănţuite de către propaganda de atunci în agresorii germani. Îmi permit să amintesc de acea dramă a scriitorului german Ernest Jung, care în primul război mondial a fost un erou exaltat, pentru ca apoi după ce s-a maturizat prin gîndirea umanistă europeană, să denunţe necruţător în scrierile sale cultul eroului războaielor stîrnite de neamul său. Aş putea cita încă multe din această dualitate a înţelegerii istoriei în care răzbate denunţul şi repudierea uciderii oamenilor în războaie. Să ne întoarcem la scrisorile lui Duhamel către fiul său, din primul război mondial, şi tot de-atunci la cele ce se-ntîmplă zilnic pentru oamenii simpli în cartea intitulată „Pe frontul de vest nimic nou".

Mă opresc aici, iubite Adrian Păunescu, care ai scris anul acesta poeme profetice pentru destinul nostru românesc şi pentru destinul oamenilor de pretutindeni. Eu, atît cît voi putea, mă voi trudi mai departe ca în acelaşi timp cu actul direct zilnic de a proteja omul în suferinţă, să-mi conturez gîndurile sincere despre suferinţa oamenilor, în nădejdea că se va ajunge odată ca să domine între oameni numai omenia şi împăcarea, aşa cum o înţelege sufletul românesc de pretutindeni.

Regret mult că din gîndurile mele unii — şi sper că puţini — au înţeles altceva de cum este în mine patria şi eroul, văzînd chiar unele implicaţii de secte religioase. Cei ce mă cunosc, şi sînt mulţi, zeci de mii de foşti bolnavi şi mii de elevi, ştiu bine ce înseamnă patriotismul meu în munca şi conştiinţa mea şi care este „religia" mea în meseria şi responsabilităţile mele.

În încheiere vreau să spun cu respect orice opinie şi sînt învăţat să mă gîndesc totdeauna dacă nu greşesc în unele lucruri. Sînt de asemenea deschis în analiza ideilor contradictorii şi m-am minunat de adevărul din poemul dialecticii dumneavoastră. Este adevărat că de vrei să reuşeşti în fapta şi ideile tale să-ţi găseşti unul împotrivă. Şi eu şi dumneavoastră sîntem din cei care le mulţumim că există.

Cu multă afecţiune şi consideraţie,

Ştefan BERCEANU
(Prof. Dr. Docent)

Gazetărie de bună calitate

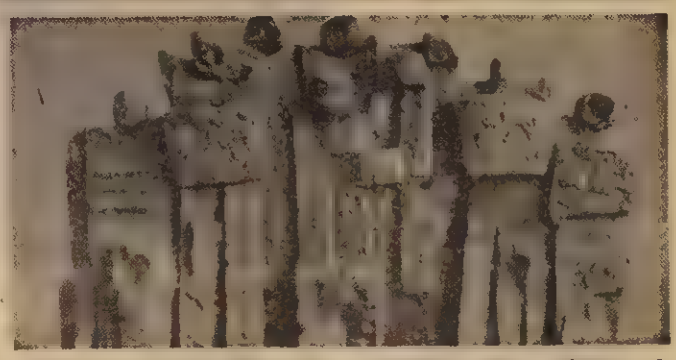

Deosebit de oportună şi de reuşită este convorbirea realizată de Anghel Paraschiv cu dr. doc. Ioan Puşcaş, la Şimleu Silvaniei. („Scînteia" — marţi 11 august 1981). În cuvinte bine alese şi simţite, sub care se întrezăreşte emoţia şi speranţa, bucuria şi mînia, militantul gazetar care este Anghel Paraschiv, împreună cu marele savant care este doctorul Ioan Puşcaş ne prezintă avatarurile propunerii ca cel de-al XII-lea Congres internaţional de gastroenterologie şi al V-lea Congres european de endoscopie gastrointestinală să-şi desfăşoare lucrările în România. „Flacăra" s-a obişnuit — demult şi pe merit — să-l elogieze pe doctorul Puşcaş, pentru ceea ce face pentru medicină şi pentru România. Tot pentru ceea ce a făcut pentru medicină şi pentru România ne considerăm obligaţi a-i mulţumi aici lui Anghel Paraschiv, care ne dovedeşte nouă, colegilor de breaslă că scrie la ziar nu pentru că este ziarist, ci este ziarist pentru că are ceva de spus.

MIRCEA BUNEA ■

GHEORGHE TOMOZEI

Mărturisire

Așteaptă-mă la marginea apei ! mi-a spus
și eu am înțeles că Nicăieri
fiindcă știam că apa n-are margini
ci doar cuprins.

Trăia, a cita viață ? Cred că a doua câtă
treia. Cu care din ele se vor ilogodi
fragmentele de barbarie
ce mă compun ?

Marco Polo

Ospăț de graiuri vechi,
cuvinte mestecate
ca boabe de faianță.
Și vin-fără-fără
în cupa
deșăratului...

Final

Am învins
din păcate.
Acum e prea tîrziu
să mă mai pot
cuceri.

Mărime

S-ar putea să ajung
o lacrimă
în mărime
naturală...

Orgoliu

Discipolii mei încap într-un șifonier
nu prea mare.
Țin într-o noptieră fastuosul păr al
Mariei Magdalena,
am o cutie de ochelari cu muniții,
un bilet cu speranțe,
o pernă cu două capete pe ea
și un sărut, unul singur,
pentru
două
devoratoare
guri...

Stăruință

Nu
mă văd. I-am pozat fotografului amator.
Vioara tace, așa a alcătuit-o lutierul
[illegible]
dar alte, gîtul meu de copil profesionist
îl umple de jind pe
călăul amator...

Cu încă un vers
slujesc puținului lui meșteșug.

Cum să mă așez ?
Așa e bine ?

Nu face nimic. Mai încearcă
odată...

Improvizație

Sigur că e penurie de greci.
Metaluri s-ar mai găsi (verigheta mea
de-o pildă)
petrol ar mai fi pe fundul gazometrei
nu mult, numai atîta cît să lumineze
treptele (încropite din marmura
rămasă de la demolarea templului)
ale odăii de lut
în care am improvizat o
grecărie...

Plantație

Te pot impropietări cu o
plantație de fluturi.
Ai nevoie doar de o colibă de pale,
o cască de fier (în care să-ți fierbi cina)
și, ca să-i păzești
un zeppelin cu burta burdușită
cu tunuri
de o mie de foli !

Ninive

Ninive rimată de porci,
plîng lacrimi enorme
în hieroglife și
cuneiforme
și tu, tu nu te întorci...

Ninive rimată de porci.

Domeniul Mierii

Printre atîtea, desigur omenești mizerii
am rămas domeniul, al mierii,
la mine în cupele sardanapale
încă se mai poate bea un vin
din timpurile
normale,
încă se mai poate bea, cu măsură,
zăpadă pur-sînge, zăpadă pură
și încă și încă și încă
mai poți respira sub buzele roșii
ale gurii care în cele din urmă
tot
te
mănîncă !

Poetul și piatra

Se caută un poet și, firește,
o cetate în jurul lui se zidește,
apoi poetul e alungat din cetate
cu pietre alungat din cetate
și din pietrele rezultate
i se înalță mai apoi un monument
colosal
cu balaur și cai.

Se la apoi alt poet,
altă piatră,
altă moarte
și...
așa
mai
departe...

Cotidian

Încep să bată viscolele-n mine
Și-n fiecare zi, de dimineață
De cum mă scol alerg să-mi iau ninsoarea
Ce din adîncuri mi-a ieșit pe față.

Încep apoi să scutur tot prin casă.
Schimb gînduri, visuri ce mă năvălesc
Și dau afară-așa ca totdeauna
Pe cele care nu-mi mai trebuiesc.

Aleg ades cu ciocănelul din suflet
Tot ce-a rămas frumosului fidel
Și nu opresc decît frumosul care
Ș-aseamănă cu mine și cu el.

Cînd vine seara, dînd uitării toate,
Vorbesc cu-ai mei din singe și visez,
Șezînd așa tăcut, ca fiecare,
Gîndindu-mă ce iute-noegurez.

Tîrziu de tot, în vreme ce-n adîncuri
Bat crivățele fără-a se opri
Mă-ntind în pat, las pleoapele pe gînduri
Și mor și eu pînă a doua zi.

VIRGIL CARIANOPOL ■

Deșteptarea

Dormisem destul să ne-adoarmă emulii
parfumaseem un ev cu parfum de Paciulii
și risesem de boți de farseuri și de proști
și văzusem o-aici și acolo sunt obști

constatasem că noi suntem noi diferiții
mai minori mai majori dar crezînd în
justiții

ignorînd măgulind și voind avoire
lemnăria din noi adevăr să respire
și mîndrie palpabilă și victorii concrete
noi nu stricăm case noi construim și ni-e
sete

și-atîta-nțelegere-avem pentru apă
și-o facem să sufere și-o facem să-noeapă

și-o facem prin noi pentru noi să existe
și-aceleia ape-i zicînd progresiste
și bătîndu-i la poartă cu emoție sfîntă
o cîntăm fiindcă apa-ne cîntă

ne-ncîntă la mare ne-ncîntă la munte
ideaiuri posibile ideaiuri mărunte
și firi mai senine și firi mai meschine
au dormi că pămîntul au-și este străine.

ION NICOLESCU ■

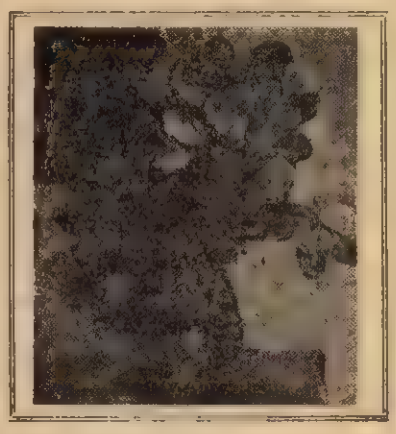

Hoțul

Bătrînul acela
Are copiii mari, pe la casele lor,
Dar furase
Și nimeni nu înțelegea de ce.

Cînd i s-a citit sentința
A răsuflat ușurat.

Pazniciî mai povestesc
Că în drum spre închisoare, rîdea :
„Acum n-am să mai fiu singur..."

MIRCEA LIVIU-GOGA ■

Viața ocolită filosofic

— Se cuvine să credem — a spus în
mulțime —
că răul e rău și binele-i bine
că soarele-i soare și roșu și cald
că vîntul e vuiet în aer și vînt.
Se cuvine să nu vă îndoiți de ce vă e pus
sub ochi,
a spus apostolul încrederii empirice.

S-a sculat profetul și-a spus :
— Nu-i minte să pricepă ce nu e !
a fi sau a nu fi !
Ca tot ce spun să fie, vă trebuie credință ;
cînd spun că e, să spuneți că e și chiar
va fi.
Așa că se cuvine să smulgeți îndoiala
din suflet. Îndoiți să fiți în simțurile
voastre
ciunge și știrbe și goale.

A răcnit înțeleptul cu barbă vînătă :
— Ce știi ? Ce crezi că știi ?
Nimic nu e. Totul pare a fi, dar nu e.
Și dacă nu e, cum credeți că știți
și de ce credeți ? ! Sînteți bolnavi !
Vă-nchipuiți că existați.

Apoi a venit iar apostolul, pe urmă
profetul
și înțeleptul și iar apostolul, pe urmă
profetul
și au spus multe
care toate încep în trei puncte...

Și la urmă a venit un cocostîrc
și-a făcut un cuib pe casă
și-a făcut un ou în cuib
și-a ieșit din ou un pui
și-au plecat apoi hai-hui și s-au întors
și-au făcut pui
și așa fără să se-ntrebe
dacă există ei și casa
și cuibul
și puii
și bărboșii de jos...

ANDY ROSIN ■

Crăiasa din real

Poți să dormi,
mîine va fi ziuă
și nu vei ști niciodată
cum arată o noapte aprinsă
în faripele mătăsoase
ale minzului
visînd potcoavele armăsarilor,
galop de aur
și pădure,
mîine va fi ziuă.
dar eu voi fi pretutindeni
alături de om,
din ieri
și din mîine,
are unic
adolescentei lumini
a adevărului ne-nvinse.

SANDU STELIAN ■

Istorie

A coborît din munte un cioban
albit ca o zăpadă neatinsă,
cu cioareci roșii, căciulă și suman,
cu dragostea de-maiuri mai aprinsă.

A coborît și umbra lui de turmă
paște o iarbă-ncinsă de asfalt,
ce grea-i povara anilor din urmă,
ce greu e dorul, dorul de înalt.

A coborît din munte un cioban
cu traista lui și bîta noduroasă,
pe vîrstă nimeni nu-i mai dă un ban,
oplncile, și ele, parcă-i lasă.

A coborît din munte în oraș
un împărat de pe Columna veche,
pururea pierdut, rămîne-un-uriaș
și o istorie fără de pereche.

CORNEL GÂLBEN ■

Demonii blînzi

Noi trăim izolarea
Într-o liniște liniștită
De dușmănie.
Copiii noștri
Se joacă și ei
Cu scorpioni și monștri,
Noi izolarea sîntem
Niște personaje adiacente
Noapte de noapte
Am scris.
Poezii pentru Dv.
Dar vampirii cuprinși
De groază și dezgustați,
Le evită,
Ieri mi-am răsfoit albumul
Cu amintiri, m-am privit
Magnific, și am exclamat :
Iată un om despre care
Se poate spune fără a
Exagera că, în tot cursul
Vieții sale,
N-a făcut decît rău.

ILIE VALENTIN ■

Cîntec

Pe sub pămînt eu am venit la tine
și doar veninul mierii m-a durut
poate-am strivit inele sub călcîie
neîndrăznind să întru în sărut

acum e frig în mine și e cald
în somnul tolănit sub un cuvînt
îmi tremură fîntînile în carne
de-atîta cîntec îndoit de vînt

RODIAN DRĂGOI ■

Curier literar

L. V. Comeau. Există o anume tendință spre epic în poeziile trimise, cum ar fi, de exemplu, în **Pădurea-n care ne-am regăsit**, poem în care nu relatați altceva decît o plimbare și o „întîlnire" într-o pădure : „Am coborît atunci / pe povîrnișe de stele / Să căutăm în ființa pădurilor rebele..." Și toată această descriere continuă cu un reportaj ale cărui fraze sînt doldora de epitete și metafore, inclusiv comparații, adică o bună parte din arsenalul stilistic al unei compuneri poetice, dar numai cu atît, fără a depăși cadrul sau decorul unei întîmplări, fără a descoperi o anume semnificație, un anume adevăr artistic, poezia respectivă nu este poezie. **Bogdan Vîbăr.** Încercările trimise nu depășesc stadiul unor simple notații cum ar fi, de exemplu, **Libertate** : „Vinovat de curajul / celor ce pun / întrebări Sfinxului / sînt și rămîn / o întrebare." De-abia de-acum încolo ar începe adevăratul poem. **Ana Daciana.** Am reținut **Noaptea și Știu vara** dar nu vă mai jucați de-a întrebările de genul : „Vreau să știu, apa de ce / Seamănă cu o împărăție albastră ? / Legile, de ce, / Se poartă în mîna dreaptă / Iar lacrimile, de ce, / Se prefac în regi (??)". Dincolo de micile greșeli în a pune minuscula virgulă, sau dincolo de neclaritatea ultimului vers, acel presupus frămînt interior este mult prea mărunt, prea insignifiant pentru a deveni un motiv de poezie. V-am sugera, dacă ne permiteți, să-ncepeți mărturisirea poetică prin a da răspunsuri personale la toate aceste întrebări, așa cum, în linii mari, în poeziile pe care le-am reținut ați și început să o faceți. **Constanța Constantinescu** (dacă am descifrat corect numele cu care ați semnat). Scrisoarea dv. privind Memoriile lui I.G. Duca, publicate în paginile revistei noastre, conține o suită de întrebări la care colaboratorul nostru, Stelian Neagoe, nu v-ar putea răspunde decît după o muncă de studiu și cercetare științifică de cel puțin o jumătate de an. Nu mai punem la socoteală că, de exemplu, doriți **„numele cărții lui Ion Gh. Duca despre cele publicate în Flacăra"**. Cam cum ar putea fi asta ? Mai doriți, ca să dăm alt exemplu, să știți dacă **„fiica lui Morțun mai trăiește ?"** E-adevărat, această dorință o puneți sub semnul unui post-scriptum, dar tot întrebare se cheamă că e. Și, culmea, tot dumneavoastră ne spuneți că n-ați citit decît 5—6 numere din ultimele 5—6 luni. Noi zicem că, dacă veți avea răbdarea de-a citi tot ce s-a scris, inclusiv ceea ce se va mai scrie, veți afla exact ceea ce știm și noi pînă la ora actuală. **Constantin Suhurlai.** Nu credem că poeziile publicate în această pagină au doar calitatea de-a fi scris ceva mai modern. Și nici nu ne supărăm că dumneavoastră le apreciați ca atare. Dar despre încercările dumneavoastră, continuăm să spunem răspicat că ele sînt depășite ca manieră și ca stare poetică. Drept exemplu, iată : „În ploaia de lumină s-alintă azi cîmpia / Cu gîze infantile sub verdele-i covor..." Deci, repetăm, **descumpănită nu.** MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ.

VICTOR NIȚA ■

„Nu de nou trebuie să ne temem,

Limbile străine în şcoală

Un paradox — implicaţiile lui prezente şi viitoare

În urmă cu zece ani se introducea în şcoală, cu titlul de experiment, studierea limbilor străine începînd din clasa a II-a, pe sistemul grupelor de 15 elevi, care îşi desfăşurau activitatea în cadrul celor patru ore săptămînale. Experimentul răspundea unei realităţi obiective, necesităţilor sistemului nostru în plină deschidere politică faţă de toate ţările lumii, preocupat să sprijine apropierea dintre naţiuni, să permeabilizeze graniţele ştiinţei şi culturii, să înlesnească racordarea ştiinţei şi tehnicii româneşti la nivelul cercetării mondiale, accesul tuturor specialiştilor şi oamenilor de cultură la literatura de specialitate. Importanţa studierii limbilor străine în şcoală nu mai trebuie demonstrată, ea a fost dealtfel subliniată în repetate rînduri şi de către şeful statului în cuvîntările sale. Remarcăm numai că ea este în ultimă instanţă o chestiune de eficienţă economică, întrucît o condiţie a eficienţei este calitatea, iar calitate nu este de conceput în afara informaţiei şi a cunoaşterii.

Noul sistem al predării limbilor străine în şcoală a suferit în cei zece ani o serie de transformări, justificate de căutarea celei mai bune soluţii, care să conducă la rezultatele cele mai bune, fixîndu-se în cele din urmă, pentru o perioadă de cîţiva ani, la predarea limbilor moderne în trei ore săptămînal, începînd din clasa a II-a şi în două ore săptămînal cu începere din clasa a V-a pentru cea de a II-a limbă.

Stăm de vorbă cu cîţiva profesori şi inspectori şcolari de limbi străine despre rezultatele acestui experiment: „Introducerea limbilor moderne în şcoala primară, de la clasa a II-a, a constituit o premieră absolută în învăţămîntul românesc modern, salutată cu bucurie atît de profesori, cît şi de părinţi şi elevi. Desigur că 10—11 ani nu sînt suficienţi pentru a-i vedea cu adevărat rezultatele, întrucît elevii noştri de atunci sînt abia studenţi, ei nu au intrat deci în munca productivă, pentru a se putea măsura valoarea de instrument indispensabil în cunoaştere şi autoperfecţionare a limbilor străine studiate în şcoală. Totuşi, analizînd rezultatele pe etape ale acestor serii de elevi, ne declarăm foarte mulţumiţi şi apreciem că şi scopul final al acestei măsuri — şi anume, formarea unor oameni ai muncii, a unor specialişti care să aibă acces la tot ce este nou în domeniul în care lucrează — va fi atins." (prof. **Dolores Foamete**, metodist de limba germană, Liceul Gh. Şincai). „La vîrsta de 7—8 ani copiii au o receptivitate maximă pentru învăţarea limbilor străine şi astfel dobîndesc cunoştinţe temeinice şi de durată, fixîndu-şi în mod corect şi fără efort structurile limbilor respective, iar rezultatele sînt de-a dreptul spectaculoase. De pildă, elevii clasei a IV-a, în anul III de studiu al limbii ruse, ar putea concura foarte bine în cadrul olimpiadelor şcolare, fireşte la nivelul cunoştinţelor prevăzute în programă." (prof. **Ulnia Blănaru**, Şcoala generală nr. 74). „Rezultate deosebite am obţinut mai ales la clasele II—IV şi acest fapt se datorează în bună măsură materialelor didactice adecvate vîrstei, realizate atît prin eforturile deosebite ale Oficiului pentru mijloace de învăţămînt al M.E.I. (benzi magnetice, discuri, planşe, diapozitive etc.), cît şi prin autodotare." (prof. **Dolores Foamete**). „Olimpiadele de limbi străine s-au încheiat în ultimii ani cu rezultate foarte bune. Avem olimpici de nota 10, elevi a căror pregătire, începută în clasa a II-a, poate fi cotată drept excelentă. Aceste lucruri pot fi dovedite şi de nivelul deosebit de care au dat dovadă în anii din urmă candidaţii la facultăţile de limbi străine din ţară." (prof. **Dumitrache Monica**, inspector şcolar la I.S.M.B.). „Multe din liceele Capitalei şi din ţară, ca şi unele şcoli generale, sînt dotate cu cabinete pentru limbi străine, înzestrate cu aparatură modernă, cu care elevii s-au familiarizat deja în aceşti ani şi o pot folosi în mod eficient pentru pregătirea lor". (prof. **Veronica Focşăneanu**, Liceul de matematică-fizică I.L. Caragiale).

„Un rol foarte important în pregătirea elevilor la limbile moderne l-au avut în această perioadă cercurile de specialitate. Am avut — şi avem şi în prezent — un număr foarte mare de elevi care au dorit să participe la aceste cercuri şi am obţinut rezultate neaşteptat de bune. Am reuşit ca elevi de clasa a VIII-a să traducă singuri prospecte de aparate, nemaifiind nevoie din partea mea decît de o supraveghere minimă." (prof. **Dolores Foamete**). „Examenele de grad, cît şi inspecţiile efectuate în şcoli generale şi licee, de către reprezentanţi ai inspectoratelor şcolare au demonstrat în repetate rînduri că dispunem de profesori talentaţi, cu o bună pregătire didactică şi de specialitate. Dealtfel, mare parte din dotarea cu materialul didactic necesar orelor de limbi străine a fost realizată prin străduinţa cadrelor didactice care predau acest obiect." (prof. **Safta Aneta**, inspector şcolar la I.S.M.B.) „S-au făcut progrese şi în ceea ce priveşte sistemul de perfecţionare a cadrelor didactice în sectorul limbilor străine. Odată cu trecerea acestei sarcini în seama Universităţii se observă o îmbunătăţire substanţială a cursurilor de reciclare, care au dobîndit un caracter aplicativ mai evident, renunţîndu-se în bună parte la expunerile teoretice fără prea mare eficienţă. Am alcătuit prin Casa corpului didactic o culegere de planuri de lecţii pentru limba franceză (rod al experienţei celor mai înzestraţi profesori), pe care le-am multiplicat şi le-am pus la îndemîna cadrelor didactice începătoare, cît şi a celorlalţi." (prof. **Magiaşu Aurelia**, inspector şcolar la I.S.M.B.).

S-a vorbit în continuare cu căldură şi satisfacţie despre plăcerea cu care elevii învaţă limbile moderne atunci cînd lecţiile folosesc materiale didactice adecvate, despre metodica modernă a predării lor la clasele mici, unde predomină învăţarea prin intermediul jocurilor didactice, despre realizările şi satisfacţiile conducătorilor de cercuri de traducători de la unele licee şi şcoli generale, s-a vorbit cu căldură şi satisfacţie, dar...

Dar, în toamna anului şcolar 1979—1980, limbile străine nu se mai predau de la clasa a II-a, ci după vechiul sistem, al introducerii lor din clasa a V-a şi a VI-a (a doua limbă), micşorîndu-se numărul săptămînal de ore la două (cu excepţia clasei a V-a) şi ajungîndu-se ca în treapta a doua de liceu să se studieze limba modernă timp de 24 de ore pe... an. Să fie aceasta o încoronare a rezultatelor excelente pe care le-a avut experimentul de acum zece ani?

Să vedem, însă, care sînt implicaţiile acestui paradox care se creează prin reducerea masivă a orelor de limbi străine în şcoală, concomitent cu o creştere la fel de masivă a interesului pentru ştiinţă şi cercetare în România, paralel cu o preocupare neîntreruptă pentru formarea multilaterală a omului nou, înarmat cu o bună pregătire profesională, în concordanţă cu cerinţele actuale ale economiei moderne!

„Introducerea primei limbi moderne în clasa a V-a nu este deloc potrivită, întrucît elevul se confruntă la această vîrstă cu noul sistem de predare, cu profesori la fiecare obiect, ceea ce antrenează o serie de dificultăţi în pregătirea lui. Existenţa profesorului de limbi străine în clasele II—IV făcea ca acest şoc să fie atenuat elevul obişnuindu-se treptat cu noul cadru de învăţare." (prof. **Mărculiu Ana**, Liceul „Zoia Kosmodemianskaia"). „Pe de altă parte, în clasa a VI-a, elevii iau contact cu un obiect foarte dificil şi de mare importanţă în pregătirea lor — fizica — astfel încît introducerea în acest an a celei de-a doua limbi moderne îi suprîncarcă într-adevăr, obligîndu-i la eforturi mari, concentrate într-un timp scurt." (prof. **Dolores Foamete**).

După ce am aflat la început despre existenţa unor seturi de materiale didactice special întocmite pentru clasele II—IV, adaptate vîrstei elevilor, despre dotarea foarte bună a şcolilor şi liceelor în vederea studierii limbilor străine, aflăm acum cu uimire că toate acestea devin aproape inutile, în noile condiţii. „În aceşti ani de cînd s-a introdus studierea limbilor străine la clasele mici, ne-am străduit să asigurăm un material didactic adecvat vîrstei copiilor, vîrstă care solicită folosirea cu precădere a mijloacelor vizuale în predare. Şcoala noastră dispune la ora actuală de seturi foarte bune de material didactic, aranjat pe teme, astfel încît să fie absolut funcţional şi la îndemîna profesorului. Sigur că o parte din el va putea fi folosit şi pe mai departe, la începătorii de clasa a V-a, dar nu e mai puţin adevărat că o bună parte va deveni de prisos, întrucît elevii clasei a V-a se găsesc pe o altă treaptă a dezvoltării lor intelectuale şi psihice, care are alte exigenţe." (prof. **Ulnia Blănaru**). Cabinetul de limbi străine este destinat exerciţiilor de limbă, perfecţionării pronunţiei şi exprimării, ridicării calităţii, deci, în învăţarea ei, or, „nu este oare hazardat să vorbim de calitate atunci cînd în cele 4 ore de limbă franceză, engleză sau germană, cîte numără trimestrul al III-lea pentru elevii claselor a XI-a şi a XII-a, profesorul nu poate nici măcar parcurge textele din manual şi nu are timpul fizic de a asculta măcar o dată pe fiecare din cei 40 de elevi ai clasei?" (prof. **Veronica Focşăneanu**). În aceste condiţii nu este oare inutilă introducerea acelor broşuri (anexă la manual) conţinînd texte potrivite cu profilul tehnic al liceului la treapta a doua? Cum vor putea ele îmbogăţi cunoştinţele oferite de manual, dacă nici manualul nu poate fi parcurs?

Ar fi bine poate dacă M.E.I. ar dispune folosirea acestor broşuri — la realizarea cărora s-a muncit foarte mult — la clasele treptei întîi. Măcar atît!

„Va trebui să reînfiinţăm secţiile de interpreţi la facultăţile de limbi străine, pentru că în curînd vom avea muncitori, ingineri, maiştri, medici, tehnicieni, care vor trebui să aştepte traduceri pentru cărţile şi documentaţia necesară." (prof. **Mărculiu Ana**).

La Inspectoratul şcolar al Municipiului Bucureşti începe în aceste zile perioada de pregătire a noului an şcolar în sensul asigurării instituţiilor şcolare cu personalul didactic necesar. Ce se va întîmpla cu cei o sută de profesori de limbi străine (deocamdată mai ales suplinitori) care vor rămîne fără catedre în acest an şcolar şi cam tot atîţia în anul şcolar viitor? Vor trece în specialitatea B (dacă nu au cumva ghinionul să fie tot o limbă străină) sau se vor... recalifica. Ce facem însă cu ceea ce s-a investit pentru pregătirea lor ca profesori? De ce să investim din nou pentru a-i recalifica, în loc să culegem roadele a ceea ce s-a făcut deja?

„Încadrarea profesorilor de limbi străine în specialitatea B are o serie de neajunsuri. În primul rînd, un număr de profesori care au absolvit cu mulţi ani în urmă facultatea nu au fost pregătiţi şi într-o a doua specialitate. Pe de altă parte, în Universitate nu se acordă întotdeauna suficientă atenţie acestei a doua specialităţi, mai ales în ceea ce priveşte practica pedagogică a viitorilor profesori, care este făcută adesea superficial şi de circumstanţă. Iată pentru ce profesorii noştri nu fac lecţii de aceeaşi calitate în specialitatea B, fără să ne mai gîndim că îşi spune cuvîntul şi lipsa de experienţă în predarea obiectului respectiv. Ştim cu toţii că un bun profesor de limba română (mai ales în şcoala generală, unde se predă şi gramatică) se formează în cîţiva ani. Acestea sînt lucruri remediabile în timp, fără îndoială, dar care la ora actuală creează unele dificultăţi." (prof. **Monica Dumitrache**).

Firesc, însă, că simpla revenire la un număr mai mare de ore n-ar putea şterge neajunsurile şi stîngăcilile inerente începutului care se leagă de predarea limbilor străine în şcoală. „Se impune cu necesitate o restructurare a programelor şcolare — cel puţin la limba engleză — pentru clasele de liceu. Noua organizare a învăţămîntului liceal pe trepte trebuie să aibă în vedere la alcătuirea programelor cerinţele de pregătire a elevilor la sfîrşitul fiecărei etape. Este aşadar evident că pentru treapta I programa va trebui să insiste asupra chestiunilor de gramatică şi vocabular, oferindu-i elevului cunoştinţe cu mare valoare aplicativă. Nu înseamnă însă că la treapta a II-a trebuie să rămînem la acelaşi nivel, ci programa ar trebui să cuprindă aici în plus noţiuni de civilizaţie şi cultură a poporului englez. Ar mai fi de făcut pentru modernizarea reală a învăţămîntului de limbi străine, dar nu înainte de a se realiza o modernizare reală a profesorului. Există multe posibilităţi în acest sens, începînd cu o bună pregătire a studentului la facultatea de limbi străine în domeniul limbajului tehnic, care să-l facă apt de a preda în condiţiile cele mai bune la un liceu industrial de pildă şi terminînd cu cultivarea spiritului de iniţiativă, care ar avea cîmp deschis de desfăşurare în coniucrarea cu celelalte catedre din şcoală pentru realizarea unor corpusuri de texte tehnice traduse într-o limbă străină, pentru editarea unei reviste cu caracter tehnic a elevilor într-o limbă străină, pentru realizarea unui mic dicţionar de termeni tehnici ş.a.m.d. (prof. **Veronica Focşăneanu**).

Argumentările ar putea continua. Lăsăm, însă, în continuare loc de gîndire celor în drept asupra acestor stări de fapt. Învăţămîntul — ca de fapt toate domeniile vieţii sociale în România — este un teritoriu deschis înnoirilor, pe care trebuie să le dorim şi să le sprijinim cu toate forţele. Sîntem convinşi că discuţiile şi confruntările cum este cea de astăzi, desfăşurate în spiritul unei înalte responsabilităţi la care ne obligă democraţia socialistă, slujesc scopului nobil al progresului în învăţămîntul românesc. Le vom continua, pentru că, aşa cum spiritual amintea prof. Veronica Focşăneanu, citind cuvintele unui cunoscut scriitor, „toate lucrurile au fost spuse. Noroc că nu s-a meditat asupra lor". Nu încă!

TANIA RADU

Impresiile unui examinator

Mă aflu, scriind cele ce urmează, la cîteva ore după o imprejurare, de ordin didactic, care m-a indignat şi, în egală măsură, m-a îndurerat: în ziua de 8 august am fost trimis de M.E.I. examinator (disciplina română) la concursul de ocupare, în municipiul Giurgiu, a unor posturi de învăţători, rămase vacante. S-au prezentat, pe 11 posturi, 22 de candidaţi. Probele de examen: română şi matematică, ambele serise, ceea ce nu ştiu cît de adecvat era, căci învăţătorii sînt „muncitori orali" cum spunea Simion Mehedinţi, dar în fine. Întrucît proba de matematică a fost cea dintîi, un număr de 4 candidaţi au abandonat concursul înainte de următoarea probă. Au dat „foile albe", ni s-a spus. M-am gîndit că li s-o fi dat ceva greu, matematica a devenit foarte complicată; de fapt n-a fost niciodată simplă. Am aflat, în acelaşi timp, că numărul celor ce n-au făcut „nimic" la matematică a fost mult mai mare, şi mi-am spus atunci că oamenii se simt pregătiţi la română, de îndată ce continuă concursul. Cu acest sentiment, împreună cu colegii din comisie: profesorii Georgeta Nicolescu (de la Liceul „Ion Maiorescu" din localitate) şi Gabriel Nicolescu (de la Liceul „Autobuzul" din Bucureşti), am început să corectăm tezele la română. Indicaţiile erau ca fiecare să notăm fiecare teză care avea astfel trei note din care rezulta o medie. Riscul de a nedreptăţi pe concurenţi a fost, se vede, minim. Dar iată subiectele de concurs, trimise de M.E.I. în plicuri sigilate, deschise în faţa candidaţilor care, atunci am observat, erau oameni foarte tineri, mai ales tinere învăţătoare: 1) Romanul **Fraţii Jderi**; 2) Mijloacele utilizate de învăţători pentru formarea sentimentelor patriotice pe calea lecturilor literare; 3) O frază (destul de simplă) ce trebuia împărţită în propoziţiuni, arătîndu-se felul lor, sublinierea predicatelor, analiza complementelor din text. Încă de la dictarea temelor am constatat o reacţie în masă la romanul **Fraţii Jderi**. Am crezut, cu naivitate, că reacţia este rezultatul satisfacţiei, ţinînd seama că era vorba de o operă clasică, bine ştiută de elevii ultimei clase liceale şi analizată la clasă. Eroare profundă, decepţie totală: **candidaţii au considerat subiectul „prea greu"**. Dar, cu aceeaşi naivitate, comisia a presupus că oamenii trebuie să fie prea exigenţi cu ei înşişi. Ne-am înşelat însă din nou şi ne-am dat seama de starea adevărată de lucruri de îndată ce ne-am apucat să corectăm tezele. (În treacăt observ că notiunea de **teză**, încărcată cu o anume noblеţe tradiţională, este total nepotrivită, căci **lucrările**, să le spunem, au fost, în majoritatea lor zdrobitoare, nişte caricaturi intelectuale.) Am constatat, mai întîi, cu stupoare, că nici unul dintre candidaţi (**de profesie învăţători, reţinem**) nu citise **Fraţii Jderi**, însirînd 1—2 pagini de generalităţi total irelevante, iar alţii nici nu auziseră de această carte pe care au expediat-o în, nici mai mult, nici mai puţin, de 2—3 fraze. Dar nu aceasta era „lacuna" cea mai gravă a „pregătirii" lor, ci nivelul, absolut lamentabil, de semidocţi, de subdezvoltaţi intelectual la care s-au aflat cei mai mulţi, incapabili să comunice, la modul elementar decent „ideile" şi „cunoştinţele", dacă putem vorbi despre aşa ceva. Aceşti oameni, care sînt meniţi, prin diploma ce-au obţinut-o de la liceele pedagogice absolvite, să fie niste lampadofori, să îndrume primii paşi ai copiilor, ai generaţiilor de copii, spre orizonturile fascinante ale ştiinţei şi culturii, care sînt chemaţi să cultive, prin şcoală, sentimentul marilor valori ale limbii materne şi ale culturii naţionale erau, în marea lor majoritate, nişte evazionaibeţi. Tezele stau mărturie la arhiva inspectoratului şcolar Giurgiu. Ce părere aveţi, stimaţi cititori ai acestor însemnări, despre învăţătorii care scriu „toţi copii lui Manole", „fica voevodului", care pun virgule între subiect şi predicat, care fac dezacorduri grave, care se exprimă ca nişte proaspăt alfabetizaţi? Dar ce părere au conducerile liceelor pedagogice care au dat diplome de dascăli unor absolvenţi care n-au nivelul unui copil (mediu) din clasele a VII-a sau a VIII-a elementare? Cum pot să doarmă împăcaţi profesorii de română care au promovat asemenea absolvenţi? Dar putem merge şi mai departe, nu elimin din şirul de factori responsabili de asemenea **calamităţi intelectuale** (îmi supraveghez formulările) Universităţile noastre, institutele pedagogice care au pregătit pe profesorii acestor tinere dăscăliţe şi tineri dascăli. Cred că e, cazul să se analizeze, cu simţul responsabilităţii, toate cauzele ce au dus la o asemenea **inadmisibilă** situaţie şi să fie luate, **urgent**, măsurile de ameliorare. Dacă e nevoie, chiar măsuri dure, radicale, mergînd pînă la **sancţionări drastice** ale celor vinovaţi. Nu putem încredinţa copiii noştri, copiii acestei ţări, unor calamităţi intelectuale.

POMPILIU MARCEA

ci de stagnarea în gîndire“

Ferestre deschise

Susțin cu toată tăria argumentelor aparținînd pedagogiei, logicii, sentimentelor, apariția și înflorirea continuă a revistelor școlare, transcrîind pentru o proprie demonstrație, cîteva rînduri dintr-o carte recent apărută — **Itinerare paralele** — în care se narează despre **opera prima** a unui elev al centenarului Colegiu craiovean : „Am debutat, bineînțeles, într-o revistă de liceeni, dar nu cu versuri ca orice adolescent, ci cu un articol des-

pre **fizionomie**, în care declaram, la cincisprezece ani, că „studiul fizionomiei este una dintre cele mai interesante chestiuni de știință, știință a oglindirii sufletești prin infățișare“. Arătînd că prin fizionomie, cuvînt derivat din grecescul corespunzător, se înțelege raportul perfect armonic care există între trup și suflet, îl citam, savant, pe împăratul filozof Marc Aureliu care elucidase, într-un mod clasic, problema aceasta primordială scrîind : „...un om plin de sinceritate răspîndește în jurul lui o aromă care îl caracterizează, îl simți, îl ghicești, tot sufletul, tot caracterul se arată pe fața sa, în ochii săi...“. Dar, scriam mai departe, acela care a acordat fizionomiei „gradul de înaltă știință, cu legi imutabile și în fața căroca fatal trebuie să te supui“, a fost Jean Gaspard Lavater. Cu o îndrăzneală în contrast puternic cu infinita mea timiditate, subliniam cu cursive, în articolul de trei pagini, sfatul definitiv al lui Lavater : „...să te păzești de femeile cu nas ăscuțit și mai ales cu buze subțiri, sînt rele, crude și fără inimă“, iar în continuare, ascundeam îndrăzneala afirmației în limba franceză : „...aimez les lèvres vermeilles et charnues ; elles sont ordinairement des personnes affectueses et aussi des amoureuses passionnées...“.

Revista efemeră în care apărea articolul acesta pseudoștiințific, se numea **Înmuguriri** și animatorul ei era poetul Aurel Tita, excelentul profesor și traducător de astăzi din clasicii literaturii franceze, cu care aveam să împart, în anii viitori, președinția societății literare Alexandru Vlahuță a elevilor Colegiului din Craiova. Liceul acesta cu profesori excepționali, demni de toată gratitudinea elevilor lor, publica și o revistă intitulată **Ion Maiorescu**, cu o apariție extrem de regulată și în excelente condiții de prezentare grafică. Colaboratorii ei principali erau elevii, în special cei din clasele superioare și colecția periodicului merită oricînd să fie răsfoită. Tradiția revistei continuă și astăzi în incinta liceului și în orașul totdeauna caracterizat de o intensă efervescență culturală care este Craiova.

Puteam afirma și altădată că nu s-a precupețit nici un efort pentru a se acorda tineretului condiții de viață și de studiu la care cei mai mulți, în trecut, nu puteau ascende. Credem că și revistele școlare se integrează în seria unor asemenea condiții favorabile a căror finalitate este de a lărgi în permanență orizontul de cunoaștere, de însușire a celor mai ferme și mai noi cunoștințe și date despre lume și viață. În revistele școlare, se poate medita și tranemite opinii personale, judecăți de valoare ale tinerilor asupra înțelegerii locului și rolului propriu în dinamica lume contemporană. Trăind într-o societate care are drept mentire dezvoltarea personalității umane, adolescenții, elevii sînt conștienți de principalele întrebări pe care le pun existența complexă a acestui sfîrșit de mileniu, atitudinea și participarea la evoluția lumii care va fi lumea lor de mîine, confruntarea cu problemele fundamentale ale umanității. Astăzi, cînd știința spațiază cunoașterea umană de la microcosmul atomului la cele mai îndepărtate galaxii, cînd cadența dezvoltării sale este infinit accelerată, se simte, pentru tineret, necesitatea unei sinteze ideologice între știință, cultură și educație, sub semnul unui nou umanism care trebuie să creeze un echilibru armonic între arte, între știință și cultură. În revistele lor școlarii pot reînnoi experiențe în căutarea drumului propriu. Revistele au rolul de a fi laboratoare de creație, atelere, seminarii în care se confruntă idei noi, căutări artistice, în care se transmit și se recepționează semnale estetice și experențe. Revistele școlare au caracteristica de a fi scrise și de a se adresa, în primul rînd, tineretului, avid de cunoaștere dar și dornic de a se bucura de frumusețea lumii, a vieții și artelor. Și repetăm că în țara noastră tineretul este caracterizat prin înclinarea către concret, prin atracția pentru știință și tehnică, prin voința de a se educa permanent, în sensul orientării primordiale a umanismului românesc care postulează o ființă armonică, modelată psihologic sub egida unei înalte sinteze între etică, știință, cultură, sport și practicarea artelor.

În revistele școlare se publică primele rînduri, **prima operă**, pătrunsă de emoția profundă a debutantului creator de frumusețe, de plenara responsabilitate față de magica forță a cuvîntului scris și tipărit.

Revistele școlare sînt ferestre deschise de acela care se află în răsăritul vieții, către lumina generală a științelor și artelor.

Să nu fie niciodată închise !

ALEXANDRU BALACI ■

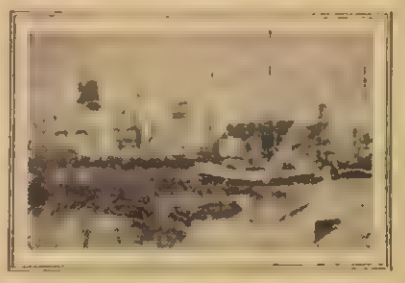

Ion Jalea — director la „Fluerașul“

— **Maestre Ion Jalea, de la început vă mulțumesc pentru amabilitatea și răbdarea cu care ați acceptat să purtăm o scurtă discuție despre revistele școlare.**

— Dragul meu, aceste reviste ca publicații pentru tineret, ale tinerilor, se înscriu pe linia unei tradiții fericite a culturii române. E foarte bine că, mai de curînd, s-a răspîndit obiceiul de a se scoate în școli, mai cu seamă în licee se pare, reviste pentru elevi, scrise și scoase în întregime de ei, sub îndrumarea unor dascăli de inimă. În tinerețe, în prima mea tinerețe, am făcut și eu parte dintre cei trei directori — azi titlul acesta mă face, firește, să zîmbesc — ai unei reviste pentru copii și tineret. Se chema „Fluerașul“. O scoteam împreună cu doi institutori.

— **Cine erau cei doi ?**

— Florin Cristescu și Tudor Castrișanu. Ei au trăit. Eu, cum vezi, mai trălesc și, după un bun obicei, lucrez. Dar cel numai în aparență e paradoxală afirmația că munca prelungește viața, să știi ! Dar să revin la cei de care m-ai întrebat. Noi trei eram trecuți pe coperță directori. Ei o scriau și eu o ilustram. Asta trebuie să fi fost prin 1909—1912. Nu mai am documente de atunci. A trecut vreme, nu glumă, gîndește-te dumneata.

— **Unde era redacția ?**

— La mine, că eu eram pe atunci pedagog la Școala superioară de arte și meserii din strada Polizu, numărul 11, unde aveam un birou. Acel birou era redacția „Fluerașului“.

— **Ilustrațiile dumneavoastră erau ilustrații la text ?**

— Da. Ilustram, cel mai adesea, poveștile scrise de cei doi. Aveau mare succes la copii niște povești născocite de ei despre două familii de șoareci, Roadeș mult și Roadetot. Revista avea o mare circulație și era foarte îndrăgită de copii în toată țara. Apărea pe hîrtie foarte bună și cu un tipar excelent.

— **Un gînd pentru cei ce scot astăzi reviste de copii și tineret ?**

— Repet, mă bucur că s-a făcut în obicei din a se scoate reviste în școli. Le urez să țină și să statornicească obiceiul, că e bun. Multe talente, mulți viitori oameni de cultură cu care se va mîndri poporul nostru își pot găsi mai repede drumul vocației lor cu ajutorul acestor reviste.

DORIN GHERGHINESCU ■

Revistele școlare, o înflorire peste vremuri a unor vocații pentru cultură, în condițiile socialismului (II)

„Cestiuni propuse... cestiuni rezolvate“

O fațetă inedită sau, oricum, mai puțin cunoscută, a activității matematice din țara noastră în ultimul secol o oferă revistele liceale conținînd rubrici permanente de matematică. Facem cunoștință cu această fascinantă lume grație lucrărilor în manuscris ale profesorului universitar doctor Nicolae Mihăileanu, de la Facultatea de matematică din București. Rămîi uimit de marele număr al revistelor, dar în cele ce urmează nu vom-da decît cîteva exemple din cele multe, strînse cu migală și dragoste de dascălul bucureștean din biblioteci sau direct de la foști redactori-elevi, din care unii, și nu puțini, au urcat apoi pe cele mai înalte trepte academice.

Desigur, revistele apărute de-a lungul anilor uneori în condiții vitrege și totdeauna scoase la lumină prin devotament, pasiune, abnegație, de către elevi și profesori de liceu nu urmăreau să concureze publicații ca „Gazeta Matematică“, în curînd centenară, sau „Revista Matematică“ din Timișoara, „Numerus“ din București etc., rostul lor fiind cu totul altul. Înainte însă ca să stăruim asupra acestui important aspect, să evocăm prin mijlocirea lor primii pași ai viitorilor savanți, care, firește, și ei au fost cîndva elevi din a V-a.

Revista Școalei a liceului din Craiova (actualul „Nicolae Bălcescu“), care a apărut în 1891—1893, este cea mai veche revistă liceală cu rubrică permanentă de matematici. Cel mai activ colaborator al ei a fost Gheorghe Țițeica, pe atunci coleg de liceu cu Gogu Constantinescu, elev în ultima clasă. Deși Țițeica elev trimitea articole la reviste străine de prestigiu, ca „Mathesis“, „Nouvelles Annales de Mathématiques“, „Journal de mathématiques élementaires et spéciales“, el nu considera drept pierdere de vreme, ci dimpotrivă extrem de utilă, și colaborarea la revista liceului său, care a știut să atragă tineri matematicieni și din București în paginile sale. În această revistă numele lui Țițeica revine adesea sub numeroase **„Cestiuni propuse“, „Cestiuni rezolvate“.**

Societatea „Gheorghe Asachi“ a elevilor **Liceului Național** din Iași a publicat, pe la începutul secolului, sub formă de revistă, conferințele ținute la cerc de elevi, stimulîndu-i astfel, și pe această cale, în preocupările lor științifice independente, dincolo de programa analitică.

Revista Societății matematice din Craiova a apărut în 1906 sub direcția unui profesor de la **Liceul** (actual) **„Nicolae Bălcescu“**. Printre colaboratorii-elevi, reținem numele celui care avea să devină unul din cei mai cunoscuți specialiști și popularizatori ai radioului în țara noastră în perioada interbelică : inginerul Konteschweller.

Să citîm, de asemenea, **Foaia Matematică, 1907**, a elevilor liceului din Galați, **Foaia matematică** a elevilor liceului militar din Iași, 1910—1911, **Foaia liceenilor** din Iași, 1912. În aceasta din urmă, elevul de clasa a VI-a Octav Mayer, viitorul academician, publică o notă despre geometria triunghiurilor.

În **Revista Noastră** a liceului Unirea din Focșani, 1912—1914, rubrica de matematici ocupa 6—7 pagini, întreaga activitate redacțională aparținînd elevilor. Ea a atras participarea unor tineri și din alte orașe, dintre care unii au devenit ulterior profesori universitari : Florin C. Vasilescu din Ploiești, Alexandru Pantazi din București ș.a.

Să mai amintim și de **Propășirea**, scoasă tot de liceul Unirea din Focșani, și de **Foaia Matematică**, 1920, a liceului din Galați.

Deși în articolul de față ne ocupăm doar de revistele liceale, să amintim, cu titlu de excepție, și de **Buletinul Asociației de matematici pure și aplicate**, 1922—1924, scoasă de studenții Facultății de matematică și ai Politehnicii din București. În primul număr, un Cuvînt înainte de profesorul Gheorghe Țițeica preciza : „...Publicarea acestui Buletin cu încercările și începuturile de lucrări ale membrilor Asociației trebuie privită ca o contribuție la formarea acelei atmosfere științifice serioase, singura în stare să dea sprijin lucrărilor stăruitoare, migăloase, dar definitive.“ Or, credem noi, aceste rînduri apar deplin aplicabile și revistelor liceale, menite să ajute la **„formarea atmosferei științifice serioase“**, și să îndrume primii pași, **„încercările și începuturile“**, viitorilor matematicieni și, în general, **ale tinerilor pasionați de știință.**

Au mai apărut :

● **Note matematice și științifice**, scoase de elevii liceului (azi) „Nicolae Bălcescu“ din Craiova, o publicație servind ca **punct de trecere** (este unul din rosturile unor asemenea reviste) de la școală la „Gazeta Matematică“. Printre colaboratorii asidui : elevul Tiberiu Popoviciu (pe care-l vom regăsi și la o revistă liceală din Arad), viitorul director al Institutului de matematici aplicate din Cluj-Napoca, și Ion S. Antoniu, viitor membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, profesor la Politehnica bucureșteană.

● **Gazeta Matematică** din Constanța, 1923—1925, editată cu multă pricepere de profesorul Nicolae Zăgoreca de la liceul (azi) „Mircea cel Bătrîn“. Printre elevii care au scris în această revistă : Nicolae Georgescu-Roegen, economist de reputație internațională.

● **Revista Vlăstarul** a liceului Spiru Haret, care a apărut, cu intermitențe, **pînă în ziua de azi**. Printre colaboratorii de odinioară : elevul Nicolae Teodorescu (atunci elev în a V-a) și Grigore Moisil, viitorii academicieni. Acesta din urmă a continuat să îndrume revista liceului său și cînd el a devenit student.

● **Jurnalul matematic** din Arad, 1924—1925, a fost scos de elevul Tiberiu Popoviciu, care a publicat lucrări originale de matematici superioare, în special de algebră. Printre colaboratori, aceiași Grigore Moisil. De subliniat că publicarea **Jurnalului matematic**, prin conținutul său de înalt nivel, deși redactat de elevi, a însemnat un eveniment național.

● **Însemnări matematice** ale liceului „Gheorghe Barit“ din Cluj, propunîndu-și, așa cum se arată în cuvîntul de introducere, să servească drept intermediar între programa școlară și „Gazeta Matematică“. Aci au publicat viitorii academicieni Ion Agîrbiceanu, fizician, și Petre Spacu, chimist.

● **Curierul matematic** al liceului Cantemir din București, 1925—1928, își propunea, de asemenea, să apropie elevii și studenții „într-o atmosferă de colaborare matematică“. Aci a scris interesante pagini de filozofie matematică și psihologie experimentală prin mijloace matematice Nicolae Segireeanu, mort prea de timpuriu.

Fără a ne mai opri asupra altor și altor reviste, ca acelea ale liceelor din Oltenița, Mizil, Satu Mare, Giurgiu, Tîrgu Jiu, Piatra Neamț etc., să cităm din concluziile lucrărilor în manuscris ale profesorului Mihăileanu și care și-au păstrat via lor actualitate :

„Mobilul a fost dragostea profesorilor și a elevilor pentru matematică. Activitatea depusă de elevi este de-a dreptul impresionantă. Parcurgerea pa... dove... deșteptul nivel al învățăm... matematic din liceele noastre și to... le acelea ele au avut însemnătate pe... învățămîntul din acel ani. Mate... publicat are și valoare didactică actuală, probleme frumoase și note interesante meritînd să fie utilizate în manualele noastre școlare, culegeri de probleme, texte cu caracter metodic.

Aceste reviste au avut, în general, succes deplin, reușind să atragă un mare număr de corespondenți harnici. **Aproape toți marii noștri matematicieni și-au făcut ucenicia la aceste reviste.** Cine urmărește atent paginile lor rămîne impresionat de puternica forță de muncă din masa tineretului. **Problema găsirii celei mai juste căi pentru canalizarea judicioasă a acestei energii este permanent actuală.** Liceenii de azi depun o frumoasă activitate la „Gazeta Matematică“, ea aduce importante servicii, dar interesul și însăși activitatea elevilor au ajuns să fie stînjenite, dacă nu chiar gîtuite, între altele de faptul că rezolvările se anunță, din lipsă de spațiu, după circa ...o jumătate de an.“

Astfel, ultimul număr din „Gazeta Matematică“ este, la data apariției „Flacării“, cel din aprilie 1981 (nr. 4), care dă numele rezolvitorilor din... 1980.

Nicolae Mihăileanu :

„Experiența de aproape un secol dovedește că în afara «Gazetei Matematice» **publicații cu caracter local, inclusiv ale liceelor, sînt în măsură să contribuie la folosirea cu maximum de randament creator a potențialului tineretului studios pasionat de matematici încă de pe băncile școlii.**“

Și, desigur, adăugăm noi, nu este vorba numai de matematici. Revistele liceale au oferit și oferă o tribună de manifestare, cu prestigiul inerent slovei tipărite, pentru toți pasionații de artă și știință. Pentru mulți din ei drumul spre împlinire a început poate tocmai printr-un articol trimis cu timiditate la revista liceului, cea mai apropiată și mai accesibilă : „Cestiuni propuse... Cestiuni rezolvate“.

LIONEL NIȚESCU ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Stimați cititori. Vă mărturisim că de la o vreme ne tot muncește grija de-a nu împovăra peste măsură atenția dv. în urmărirea unui serial poate prea lung. N-am vrea deci să abuzăm de răbdarea dv., cum nici de calda și generoasa găzduire a prestigioasei reviste „Flacăra". În consecință, vă înștiințăm că vom proceda — începînd chiar din acest număr al revistei — la un dureros salt peste capitole întregi și peste părți de capitole, în așa fel ca în următoarele patru apariții săptămînale să punem punct final întreprinderii noastre astfel rostuită.

În cele de mai jos transcriem, prin urmare, un fragment de mijloc din capitolul sugestiv intitulat „Deznodămîntul". De această dată I. G. Duca reînnoadă firul amintirilor sale imediat după „perioada Marghiloman" (5 martie—24 octombrie 1918). De acum, cumpăna ostilităților în războiul mondial se înclina decisiv în favoarea Aliaților — între care și românii aflați mai aproape decît oricînd de împlinirea Marii Uniri. Și pe un asemenea fundal plin de cele mai optimiste speranțe-certitudini, depune memorialistul mărturia unor istorice vremuri.

Încă ceva. N-am vrea să lipsim, totuși, pe cititorii noștri de prilejul receptării unui element autobiografic esențial și extrem de semnificativ ; în unul din capitolele „sărite", Duca însuși povestește cum a devenit cazul cu scrierea memoriilor sale : „Tot în acea epocă (cînd se afla demisionat deodată cu guvernul Brătianu — n.N.) am citit multe cărți de istorie. În vremuri zbuciumate, cel mai bun mijloc de a reduce evenimentele la adevăratele lor proporții și de a dobîndi un simț mai just al perspectivei momentului. Biblioteca Universității ieșene îmi slujea drept rezervoriu. Între altele, conținea o veche și frumoasă ediție Saint-Simon, cu care m-am delectat săptămîni de-a rîndul și de unde m-am hotărît «mutatis mutandis» să scriu aceste memorii".

Dar să nu-l uităm nici pe fostul ministru negociator al păcii la Buftea. Iată cum relatează în Amintirile sale un penibil moment din guvernarea marghilomanistă : „La reacțiunea naturală în favoarea liberalilor și a lui Brătianu — provocată prin simpla întronare a lui Marghiloman și a politicii sale — s-a adăugat și enorma greșeală a dării în judecată a guvernului «prezidat de omul nefast care băgase țara în război», cum scriau foile guvernului și cele în soldа nemților. Greșeală atît de grosolană, încît, oricît ar fi fost de orbit Marghiloman de aparențele atotputerniciei sale, nu se poate replica decît printr-un ordin expres primit din partea Komandaturii din București, tot atît de setoasă să se răzbune împotriva «trădării» lui Brătianu, cît a fost de grăbită să recompenseze pe a lui Al. Sturza".

STELIAN NEAGOE

1918, Deznodămîntul

O deosebită mulțumire sufletească ne-a pricinuit-o în acele luni de primăvară și de vară din 1918 atitudinea militarilor. Ei erau toți ostili lui Marghiloman și într-una ne manifestau dragostea și încrederea lor. Potrivit cerințelor tratatului de la București, generalul Hârjeu, ministrul de război, căuta să dezarmeze trupele noastre iar după îndemnurile noastre comandanții de unități făceau tot ce le sta în putere ca să nu execute ordinele, ca să tărăgănească lucrurile, ca să ascundă armele și munițiile — într-un cuvînt, ca să ne îngăduie cînd evenimentele vor fi iarăși favorabile să reluăm cu maximum de forțe locul nostru alături de Aliați. În fiecare zi primeam o veste de acest fel sau o mărturie a bunei stări de spirit a corpului nostru ofițeresc. Firește toate acestea ne înălțau încă moralul deși cauzele adevărate pentru care moralul nostru era ridicat, mereu tot mai ridicat, erau altele. Veștile de pe frontul Aliaților deveneau din ce în ce mai îmbucurătoare.

A doua zi după serbarea națională franceză de la 14 iulie, francezii au respins lîngă Reims un viguros atac german și Aliații au început o serie neîntreruptă de victorii și de înaintări cînd pe un punct, cînd pe altul de la Marea Nordului și pînă în Alsacia. În septembrie aceste succese luau o extindere cu adevărat simptomatică. Trebuie să mărturisesc însă, cu toată sinceritatea, că multă vreme n-am atribuit la Iași izbînzilor de pe frontul francez însemnătatea pe care ele o aveau în realitate. Pe de o parte, informațiile noastre erau foarte imperfecte. Cu Franța și cu Anglia nu mai aveam posibilități de comunicare. Singurele știri mai amănunțite ne veneau prin St. Aulaire și prin Sir George Barcley, dar de fapt și ei nu prea erau ținuți la curent de guvernele lor cu cele ce se petreceau fiindcă Parisul și Londra se temeau ca destăinuirile lor să fie interceptate de comandamentele germane stăpîne acum nu numai în teritoriile ocupate dar și în Moldova. Eram deci reduși la comunicatele oficiale ale Aliaților care ni se păreau firește bune dar care, fiind adesea contrazise de cele germane, ne împiedecau să avem oglinda exactă a situației. Pe de altă parte, speranțele de soargere a frontului cu care trăiserăm atîta vreme fuseseră atît de des dezmințite în cursul ultimilor patru ani, încît nu ne venea nici acum să credem și să nădăjduim că ne apropiem de o întorsătură decisivă a operațiunilor. După concepțiile noastre, lovitura decisivă nu putea fi dată germanilor decît în ziua în care americanii vor fi sosit în Franța. Or, după cîte știam, intervenția adevărată și efectivă intervenție a armatelor americane trebuia să aibă loc abia în primăvara anului 1919. Ne obișnuisem deci cu ideea că abia atunci se poate aștepta sfîrșitul războiului și atribuiam o mult mai mare importanță telegramelor care în acest răstimp ne aduceau vești cu privire la transporturile de trupe din Statele Unite în Franța și la marea activitate războinică ce se desfășura prin tot cuprinsul marei democrații americane, decît telegramelor care anunțau victoriile Aliaților.

La dreptul vorbind nu ne-am trezit la realitate decît atunci cînd am aflat despre armistițiul bulgar. Cînd am văzut că frontul balcanic, a cărui însemnătate o cunoșteam bine, se prăbușește — am înțeles că evenimentele se precipită și bucuria noastră a fost subit atît de mare încît în primele zile parcă nu îndrăzneam să ne-o mărturisim. Am priceput toată semnificarea deselor crize de guvern din Germania, semnificație care ne scăpase. Ne-am dat seamă că Michaelis, Hintze, Max de Baden nu sînt decît dovada publică a unei descompuneri interne. Edificiul, falnicul edificiu al imperiului german — după lupte glorioase și o eroică rezistență de patru ani — se prăbușea.

Dealtminteri peste puține zile am fost pe deplin edificați căci, în chipul cel mai neașteptat, am primit vizita lui Victor Antonescu. Cînd la sfîrșitul lui ianuarie ne-am dat demisia, Antonescu s-a retras și el și Marghiloman a numit în locul lui pe Crețianu. Antonescu neputînd veni în țară a rămas la Paris, ca simplu particular, rolul lui mărginindu-se la ajutorarea materială a compatrioților săi prin Louis Dreyfus și alți bancheri amici și la încercările lui de dejucare a intrigilor lui Take Ionescu și ale prietenilor săi, intrigi care am mai spus-o trebuiau să pricinuiască, nu atît nouă cît cauzei României atîtea gratuite neajunsuri. Cînd frontul de la Salonic s-a rupt, Clemenceau l-a chemat deci pe Antonescu și l-a spus : „Vreau să iau contact direct cu Brătianu, să-l pun în curent cu tot ce se petrece și să-i cer să ia măsurile cuvenite pentru a relua armele. Trupele franceze vor înainta spre Dunăre, trebuie să opereze jonctiunea cu cele române și împreună izgonind pe Mackensen să pătrundă în inima Imperiului Habsburgilor. Austro-Ungaria odată doborîtă, Germania izolată și luată între două focuri — va trebui să capituleze fără întîrziere. După matură chibzuință nu văd alt mijloc practic de a stabili acest contact cu Brătianu decît prin d-ta. Dar să știi, misiunea e plină de primejdii, trebuie să pleci imediat la Salonic și de acolo cu un avion militar pe care ți-l va pune la dispoziție generalul Franchet d'Esperey, să zbori peste liniile inamice la Iași. Secretul misiunii d-tale trebuie să fie absolut. Vei pleca cu pașaport francez și uniforma franceză".

Fără o clipă de ezitare Antonescu a primit această primejdioasă dar patriotică însărcinare. Și într-o bună zi s-a aflat că un avion francez pilotat de un anume Noel a aterizat pe lîngă Iași și că numitul Noel a venit la Legația Franței să remită un plic confidențial lui St. Aulaire. Brătianu care de obicei nu-mi ascundea nimic, de astă dată nu mi-a spus nici mic că împreună cu Noel venise și Antonescu. Abea după cîteva zile mi-a mărturisit adevărul, zicîndu-mi că Antonescu este acum la Ghidigeni, ascuns la Chrissoveloni care singur nu știe cine este ofițerul francez pe care îl adăpostea sub acoperămîntul lui. Bineînțeles Marghiloman n-a știut nimic, a cerut pedepsirea ofițerului român Beroniade care pusese la dispoziția lui Noel și a lui Antonescu automobilul cu care veniseră de la locul de aterizare pînă la Iași. Furios, nu voia să restituie francezilor aparatul. Au trebuit intervențiunile generalilor Cristescu și Groski și făgăduiala lui St. Aulaire că acest caz nu va constitui un precedent și că se va spune domnului Brandenstein că pilotul francez s-a rătăcit din cauza ceții.

De acum nu mai era vreme de pierdut. Brătianu în mare taină s-a pus în legătură cu generalul Prezan, colonelul Antonescu trimes într-o garnizoană îndepărtată a fost rechemat la Iași din ordinul direct al regelui, spre nemulțumirea lui Marghiloman care continua să nu priceapă nimic. Dealtminteri ce credeți că făcea Marghiloman în tot acest răstimp ? Nu pricepea nimic, dar absolut nimic din tot ce se întîmpla. Recitind notele zilnice din memoriile lui rămîi uluit de această fenomenală nepricepere și inconștiență. Fîndcă îmi dau seama că vorbele mele pot părea prea aspre sau purtînd pecetea patimilor unui adversar, rog confus pe orice cercetător al acestor istorice vremuri să citească aceste note ca să se convingă singur de temeinicia aprecierilor mele. Într-adevăr — ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, ca și cum situația ar fi aceeași ca cea din primăvară — insista pe lîngă rege pentru ratificare și pe de altă parte trata cu Puterile Centrale ca să obție de la ele diferite avantaje fără să-și dea seama nici el nici Costică Arion — ministrul afacerilor externe — n.N. — că tot ce se putea obține de la Puterile Centrale în clipa supremă a prăbușirii lor nu putea avea nici o valoare, cel mult să ne compromită inutil în ochii Aliaților învingători...

De acum evenimentele înaintau cu o iuțeală extraordinară spre deznodămîntul fatal : armistițiul turcesc, ieșirea din luptă a Austro-Ungariei, sforțările disperate ale sărmanului împărat Carol de a-și salva monarhia, istorica monarhie a Habsburgilor, concesiunile de ultimă oră către popoarele lui, refuzul lui Wilson de a trata cu Germania imperială a Hohenzollernilor, înlocuirea la Berlin a principelui Max de Baden printr-un guvern social-democrat, revoluția în Austro-Ungaria, abdicarea împăratului Carol la Schoenbrunn, în sfîrșit — armistițiul de la Compiègne, fuga lui Wilhelm II în Olanda și prăbușirea tuturor monarhiilor din Germania.

Din Buda-Pesta ne sosea discursul lui Vaida Voievod în parlament. Semnalul emancipării fraților ardeleni. Cînd Brătianu ni l-a citit la întrunirea de la Mărzescu, plîngeam cu toți de emoțiune și de bucurie.

De la Paris ne veneau admirabilele discursuri ale lui Clemenceau, cele în care ca un leit motiv reveneau mereu cuvintele din la Marseillaise „Allons enfants de la patrie le jour de gloire est arrivé". Victoria Aliaților era deplină, întrecea toate așteptările. Politica noastră, politica pentru care jertfisem totul și pentru care fusesem tîriți pînă și pe banca acuzației triumfa într-o adevărată apoteoză. Eram tot de odată răsplătiți și răzbunați. Nu voi uita ziua în care am avut certitudinea izbîndei. Emoția lui Brătianu, defilarea la el acasă de dimineață și pînă seara. Aclamațiunile mulțimei cînd familia regală a venit de la Bicaz. Regele înconjurat pe stradă și dus în ovații pînă la palatul din strada Lăpușneanu. Manifestație și contra-manifestație la Brătianu, entuziasm în toate colțurile și în toate straturile sociale. Un adevărat delir. La București mulțimea insultînd pe ofițerii germani și manifestînd pentru rege și Ardeal.

Și în mijlocul acestor evenimente epocale. Cost că Arion continua să discute cu germanii care de fapt își făceau bagajele, iar Marghiloman ca și cînd politica lui ar triumfa, dînd ordin trupelor române să pătrundă în Bucovina unde revoluția izbucnise. Era prea mult. La 24 octombrie regele chemă pe Marghiloman și îi cere demisia. Aceasta cu atît mai mult, cu cît începuse să conspire cu Averescu. Marghiloman, surprins și furios, nu înțelese nici acum că cele ce se petreceau erau faliментul definitiv al politicii lui, istorica condamnare a atitudinii lui de patru ani încoace.

Succesiunea lui fusese din vreme orînduită. Logica și dreptatea cereau să vie Brătianu. Era însă un impediment. Brătianu și marea majoritate a guvernului său erau dați în judecată. Era cu neputință ca chiar ei să pună capăt pătimașei urmăriri și să închidă chestia. În consecință s-a stabilit că pentru cîteva luni să se formeze un guvern de tranziție, bineînțeles un guvern care să fie la discreția absolută a lui Brătianu. În acest scop, Brătianu recomanda regelui pe Coandă. Generalul Coandă fusese delegat pe lîngă Stavka rusească. Precum am mai spus-o dovedise în îndeplinirea acestei misiuni un deosebit tact. Era bine văzut de Aliați, lucrase cu ei în strînsă colaborare în Rusia, soția lui, ginerele lui erau francezi. De cînd se întorsese de la Moghilev și de la Kiev venea mereu pe la Brătianu, îi arăta un deplin devotament ; dealtminteri pe vremuri fusese secretarul general al lui Dimitrie Sturdza (fost șef de partid și de guvern național-liberal — n.N.). Pe de altă parte se bucura și de simpatia regelui care îl avusese ani de zile ca aghiotant și regele știa că nu-i va ieși din cuvînt. Împlinea deci din toate punctele de privire condițiunile cerute. Sondat se arăta dispus să joace acest rol și dăduse lui Brătianu toate asigurările. Misiunea lui trebuia să se reducă la îndeplinirea următoarelor puncte. Anularea pe cale de decret a întregei activități a parlamentului Marghiloman ; promulgarea pe cale de decret-lege a votului obștesc spre a putea face cît mai curînd noi alegeri, potrivit Constituției modificate la Iași ; decretarea mobilizării și reluarea armelor alături de Aliați.

S-a zis că anularea activității parlamentului Marghiloman fusese sugerată regelui de noi din cauza dării în judecată. E cu desăvîrșire inexact. Ideea aceasta o avusesem de la început, de la venirea la putere a lui Marghiloman, o expusesem miniștrilor aliați și convenisem de pe atunci cu ei — tocmai pentru a le da o nouă dovadă a rolului ce atribuiam întregei opere a lui Marghiloman — că în ziua în care vom fi iar liberi de mișcările noastre vom anihila printr-o singură trăsătură de condei tot ce s-a făcut sub baionetele ocupației inamice, vom rupe pur și simplu din cartea istoriei această pagină de durere și de umilință scrisă fără voia noastră. Faptul că anulînd toată activitatea se anula și scandaloasa dare în judecată a autorilor războiului, în parte, dacă nu în totalitate impusă de Puterile Centrale, a fost deci numai o coincidență. Considerațiuni de un ordin mult mai înalt și anume condițiile cu care ne prezentam în fața Aliaților la pacea generală — acestea și numai acestea au determinat măsura anulării.

Cît privește reformele : votul obștesc și expropriarea, ele erau necesare nu atît pentru cei din Vechiul Regat cît pentru frații din Ardeal și Bucovina, să știe că intră într-o Românie democratică potrivit idealurilor democratice care-i stăpîneau, nu într-o Românie reacționară așa cum se înfățișa de pe urma nechibzuitei hotăriri a lui Marghiloman de a considera nule și neavenite modificările introduse în Constituție la Iași. Pentru însemnătatea întregirei neamului, pentru atmosfera în care urma să se facă, se impunea ca încă o dată să se proclame sub iscălitura regelui hotărîrea României de a respecta aceste reforme și de a le pune la temelia întregii ei dezvoltări viitoare.

Așa fiind, în ajunul căderii lui Marghiloman, Brătianu m-a chemat la el pe la ora cinci, mi-a spus că a doua zi regele va cere demisia guvernului și că trebuie pregătită imediat o proclamație a regelui către țară, pe chestia reformelor, pe care s-o subscrie Coandă și care să fie afișată pe zidurile Iașilor îndată după prestarea jurămîntului. M-am închis deci în odaia lui Constantin Brătianu și am redactat alăturata proclamație pe care regele și generalul Coandă și-au însușit-o fără modificări : „Români. Împrejurările ne dau din nou putința să îndeplinim ceea ce am făgăduit și ceea ce în sufletul meu n-am încetat să voiesc. Reformele constituționale care asigură tuturor cetățenilor votul obștesc și țăranilor proprietatea a două milioane ha din proprietatea mare particulară precum și moșiile domeniilor Coroanei, statului și așezămintelor de binefacere, guvernul meu le va înfăptui. Pe temeiul lor vom asigura viața socială și economică cu mai multă dreptate și mai mult spor pentru cei care muncesc. Guvernul meu va lua fără întîrziere măsurile cuvenite pentru ca aceste reforme să dobîndească ființă. În Vechiul Regat voim ca cuvîntul (?) dat să se îndeplinească. Români. Mai mult decît oricînd Țara are nevoie de unirea tuturor... etc...".

În ce privește realizarea lor practică ne-am înțeles cu generalul Coandă că va promulga el legea electorală, dar că legea agrară ne va lăsa nouă s-o iscălim. Și așa era un mare act de dezinteresare să consimțim ca reformele care erau opera noastră să nu fie aduse toate la îndeplinire de către partidul național liberal. Întrucît Văitoianu, ca ministru de interne, lui îi revenea sarcina să facă decretul-lege electoral. Alecu Constantinescu l-a dat proiectul nostru. Văitoianu, sub inspirația nu știu cui, s-a apucat să-l modifice și s-a încurcat cu desăvîrșire fiindcă, precum era și firesc, era cu desăvîrșire necunoscător al chestiei și în special calculele sistemelor de reprezentație proporțională scăpau posibilităților sale de limpede judecare. În extremis, Mărzescu fu chemat pentru salvarea situației și decretul-lege este de fapt textul comisiei noastre cu mici modificări de ultimă oră ale lui Mărzescu. Conștiința publică, în instinctiva ei dreptate, a desemnat pe urmă întotdeauna decretul-lege electoral după numele autorului său real — Mărzescu, nu după acela al celui ce întîmplător l-a iscălit.

La 28 octombrie a apărut decretul de mobilizare și o nouă proclamație a regelui către țară — la a cărei redactare contribui iarăși — anunțînd trecerea Aliaților peste Dunăre și reluarea ostilităților alături de ei. Armatele lui Mackensen se retrăgeau în dezordine sub huiduielile populației, iar Berthelot trecea Dunărea la Giurgiu în mijlocul ovațiilor și bucuriei obștești. Prezan și Antonescu își reiau locul în capul oștirei.

Trebuie să recunosc că generalul Coandă a executat cu o punctualitate și cu o docilitate deplină toate îndatoririle ce își luase. Dealtminteri era toată ziua la Brătianu și nu făcea un gest fără să-l consulte sau mai precis fără să-i ceară prealabila autorizare. Casa lui Alecu Constantinescu devenise un fel de cartier general. În fiecare seară întrunea în jurul unor mese copioase pregătite de gazda lui, voluminoasa doamnă Gavrilescu, pe miniștrii aliați, pe noi, foștii colegi de minister, pe membrii noului guvern.

În August la Mărășești, în preajma Eroilor

Ne poartă pașii în aceste zile fierbinți de august pe meleaguri vrincene, prin locuri coborîte parcă din legendă, unde file din istoria neamului au fost scrise pe fiecare deal, pe fiecare piatră. E liniște și pace acum, de parcă nicicînd nu s-ar fi întîmplat nimic pe aici. Și totul pare să vegheze tihna acelor eroi, care, cu 64 de ani în urmă, și-au unit pe vecie trupurile cu pămîntul strămoșesc pe cîmpurile de luptă de la Mărăști, Mărășești, Oituz și Soveja.

★

...Octogenarul general maior în rezervă Gheorghe Teodorescu își deapănă cu vădită mîndrie amintirile, în fața celor aproape 10 000 de tineri sosiți în aceste zile din toate județele, la Mausoleul de la Mărășești, pentru a participa la manifestările prilejuite de evocarea vitejiei eroilor luptelor din august 1917... Fapte de arme săvîrșite de oameni curajoși, hotărîți să apere cu orice preț libertatea, independența și suveranitatea gliei străbune. Acest focșănean trecut prin anii celor două războaie mondiale, ne spune puține lucruri despre sine ; preferă să rostească numele camarazilor cărora le-a aflat adevărata bărbăție în focul luptelor de la Oituz. Și o face cu acel aer firesc de respect, ce se cuvine atunci cînd vorbești despre aceia care nu mai sînt : plutonierul major Vasile Toderiță, sergenții Gheorghe Adomnicăi, Vasile Codiță, Constantin Chirilă...

Îmbrăcat cu haine simple, țărănești, un veteran cu pieptul plin de decorații ; am aflat că a venit din Fitionești în Vrancea „la sărbătoarea eroilor", chiar dacă are 92 de ani. Îl cheamă Costică Botezatu și a servit ca soldat în divizia întîi cavalerie. E obișnuit cu drumurile.

Pe una dintre multele decorații pe care le are fostul sergent Iancu Cojocea citim : Oituz, Mărăști, Mărășești, Soveja, Ardeal, Tîrgu Ocna. Deși are 67 de ani, dă impresia că poartă cu dînsul bastonul doar pentru a prelua din greutatea ordinelor și medaliilor sale. Dar semeția acestui viteaz sergent se topește ca ceara, cînd un copil cu mînuțe tremurînde îi oferă un buchețel de flori. Nu își poate ascunde o lacrimă ce i se prelinge pe obraz.

Mai tînăr cu un an, Stanciu Nacu a plecat pe front ca voluntar. Dar nu putea rămîne acasă pe laviță cînd era vorba de soarta țării ! L-am întrebat dacă păstrează în memorie fapte de arme deosebite. „Deosebite ? — Doar am făcut cît am putut și eu pentru pămîntul nostru. Ce, adică nu era normal ?" — Ba era normal, iartă-ne întrebarea, bravule sergent Nacu !

Am întîlnit și alți eroi ai luptelor din august 1917 : pe generalul maior în rezervă Gheorghe Șoimaru, pe fostul locotenent Vasile Șotropa. Nu am putut sta de vorbă prea mult ; o gardă militară se apropia în pas de front pentru a prezenta onorul tuturor acestor viteji. Au urmat detașamentele de gărzi patriotice și tinerii cuprinși în activitatea de pregătire pentru apărarea patriei. Cînd li s-au oferit flori, bravii veterani au renunțat fără nici un ordin la regulamentara poziție de drepți. Dar florile abia atunci urmau să abunde, pentru că o întreagă „oaste" de pionieri l-a asaltat de pretutindeni ca la un semn.

În acest an, în anotimpul lui August atît de scump inimii noastre, la Mărășești am asistat la o superbă manifestare de recunoștință și respect față de toți aceia care și-au făcut datoria cu atîta prisosință. Și de această dată, ca și în anii trecuți, pentru că s-a înstăpînit obiceiul întîlnirii veteranilor, aici, la Mărășești, întotdeauna în luna lui August, i-am simțit și mai aproape de noi, de trecutul și prezentul nostru, al tuturor, le-am simțit mîndria de a-și vedea idealurile împlinite.

CONSTANTIN BĂLĂCCIU ■

Un Om: Csép Gergely din Adea

Cum a fost salvată acum 37 de ani viața a 23 de țărani români

(Urmare din pagina 1)

pare nu există, armele sînt în mîna fasciștilor : și vor trage în zorii zilei.

Și atunci preotul calvinist maghiar din Adea se ridică împotriva morții semenilor săi români. Și iată, acum să grăiască numai foile galbene de pe biroul meu ; să dau citire primei file :

„Subsemnatul Comșa Vasile, din comuna Adea, județul Arad, declar că în toamna anului 1941, cu ocazia invaziei fasciste maghiare-germane, am fost urmărit de aceste trupe, cu scopul ca să fiu executat, fapt care m-a determinat să stau mai mult timp fugit de acasă și chiar urmărit de ostași fasciști și numai datorită intervenției preotului Csép Grigore, am scăpat să nu fiu împușcat, la fel a mai scăpat și pe alții din colonia Adea. Întotdeauna numitul preot a arătat și față de români foarte multă dragoste, sprijinindu-ne în toate ocaziunile față de acești fasciști, care chiar l-au amenințat cu arestarea ca unul ce simpatizează românii..."

A doua declarație :

„Subsemnatul Ioja Livius, din comuna Adea, județul Arad, declar : în toamna anului 1944, cu ocazia invaziei trupelor fasciste germano-maghiare, preotul Csép Grigore ne-a luat apărarea ca să nu fim executați de aceste trupe — așa declar și semnez".

„...Subsemnatul Gomoi Petru... Preotul Csép Grigore m-a găzduit și mi-a apărat viața față de trupele fasciste în toamna lui 1944... Refugiindu-mă la dînsul acasă, mi-a luat apărarea, scăpîndu-mă de moarte sigură. Azi dacă mă găsesc în viață, numa' datorită lui..."

„Subsemnatul Comșa Tănăsie... declar... în toamna anului 1944, cu ocazia invaziei trupelor fasciste, am fost reținuți mai mulți români din Colonie pe motiv că am dat sprijin armatelor române ca să țină rezistență... În timp ce se pregătea împușcarea noastră, a venit preotul reformat Csép Grigore din Adea care în fața comandantului militar maghiar ne-a luat apărarea... și numai datorită intervenției sale energice a salvat toți coloniștii de la maltratări și torturi..."

A doua filă începe astfel : **„Noi locuitorii din Colonia Adea cunoaștem pe tov. preot Csép Grigore din comuna Adea din anul 1942 cînd a venit în această comună ca preot în parohia reformată... De cînd se află în această comună îl știm că este cinstit și prietenos față de popor, atît față de locuitorii din comună, și față de Românii din Colonie."**

În continuare cei 29 țărani care semnează hîrtia povestesc faptele din acele crîncene zile : **„și au început să bătjocorească pe românii, care nu s-au refugiat, ținîndu-i închiși în grajdul comunal, unde i-au și bătut pe unii dintre ei. Dar tov. preot Csép Grigore din această comună a vorbit în interesul Românilor și a eliberat pe ei, ...unii coloniști au avut mare salvare chiar cu viața. Prin acest fapt se vede dragostea sa față de poporul Român..."**

★

Pînă aici documentele. Care au zăcut ascunse în almariul preotului din Adea decenii de-a rîndul, în miros de mere și nuci, printre fotografii îngălbenite și printre faptele de omenie care s-au împlinit nu pentru a fi făcute publice cîndva, în coloanele unui ziar de sute de mii de exemplare. Stau de vorbă în locuința actuală, de pensionar, din Arad, Str. Republicii 62 ap. 18, a bătrînului preot Csép Gergely, anonimul erou al omeniei și frăției, și beau cu el un strop de palincă de prune, să-l cinstesc în numele zilei de alaltăieri și de răspoimîine... În bibliotecă, operele cele mai alese ale literaturii maghiare și universale ; pe aparatul de radio, fotografia fiului său, Csép Sándor, doctorand în filozofie și membru al Partidului Comunist Român — realizator, printre altele, al unei anchete sociologice TV (difuzate și în străinătate), despre care Ecaterina Oproiu scria în Contemporanul, că așa ceva **„încă nu s-a scris pe celuloid"...**

Bătrînul preot, profund și înțelept, cu vederi largi și moderne, cu o cultură de academician, îmi taie cu brișca o felie de slană albă, și roșii, și pîine albă din cîmpie. Să vorbim despre sonetele lui Shakespeare, despre nepoței, despre culoarea merelor Batul și Jonathan și despre sărăcia omului prost și rău — numai despre faptele sale, ale bătrînului Om, înscrise în cronici, să nu vină vorba ; căci așa trebuia să fie, altfel nu se putea ; și despre „faptele care vin de la sine", cum zice **Gergely bácsi, nu avem ce vorbi.**

Octavian Goga și Crăciunelul de Sus

Octavian Goga în 1911

Octavian Goga în 1931

Șt. O. Iosif, Octavian Goga și I. L. Caragiale în 1912 la Blaj. Ultima fotografie făcută în țară a lui Caragiale

Una din serile literare (de la dreapta la stînga) Ilarie Chendi, Octavian Goga, Emil Gârleanu și I. Rădulcanu

În fața Sfinxului pe cămile : față în față cu eternitatea

Părăsind casa părintească de la Răşinari, aşezată la poale de munte, unde s-a născut „cu pumnii strînşi“ Octavian Goga, drumul coboară sinuos la vale şi se pierde în zvon cimpenesc, freamăt de livezi şi codri bătrîni, acolo, pe şesul Tîrnavelor, unde păşim pe urmele copilăriei marelui poet. Dincolo de Proştiţa, în pacea adormită a pădurii se aud parcă înfiripîndu-se cu răsunetul lor viu versurile poeziei „În codru“.

Ne apropiem de Crăciunelul de Sus, satul de origine al familiei Goga. Costişele dealurilor pe care se întind ogoarele, ne vorbesc despre „Noi“, „Graiul pumnii“, „Plugarii“. Dar mai ales despre „Clăcaşii“...

Toate au fost inspirate de aici.

După cîteva ore de drum, ajung deasupra Crăciunelului de Sus, sat de pe Tîrnava Mică, aflat la 18 km de Mediaş, 23 km de Tîrnaveni şi 28 km de Blaj. De la hotarul pădurii se vede pitulat în vale satul de origine al popularului „popa Sivu“, cum i se spunea prin partea locului preotului Iosif, tatăl poetului, pentru vorba lui mereu şugubeaţă, dar caldă. Drumul pe care l-am urmat pînă aici l-a străbătut de atîtea ori cu familia sa, dar mai ales cu feciorul mai mare, Octavian. Venea de la Răşinari să-şi vadă rudele şi să îngrijească gospodăria din Crăciunel.

Vraja pe care o răspîndeau meleagurile acestea, viaţa clocotitoare a ţăranilor crăciuneni l-au impresionat de foarte timpuriu pe Octavian Goga. Multă vreme l-au urmărit pretutindeni, pînă cînd au ieşit la iveală ca nişte perle în stihurile lui maestre, acolo, pe malurile Dunării albastre.

Pe lîngă poezia cîmpiilor, aici întîlnea şi o atmosferă proprie înclinaţiilor sale căci pe atunci zilele erau încă pline de plîngerile foştilor iobagi, liberi abia de vreo 35—40 de ani. Îşi va aminti toată viaţa de serile parfumate de busuioc şi lămîiţă, pline de basme şi superstiţii ale crăciunenilor. Cobor dealul Grutului (pe care-l aminteşte poetul într-un vers al său) spre Crăciunel. În dreapta e pădurea Bolanului, fosta proprietate a marelui moşier Deutsch. Sub pădure se întinde Poiana. La stînga e Poienita. La poalele Poienii şi Poieniţei e Delniţa, denumită astfel pentru cinepiştile care se aflau aici cîndva. În prelungirea Poienii vine un brîu de dealuri : Chiciuiul, Dosul şi Piscurile, cu păşuni întinse şi întrerupte pe valea ce trece spre satul Tătîrlaua — continuă cu dealurile Chicioria, Zăpodea Cullii şi Coasta, care unindu-se cu Poiana încheie brîul de dealuri ce împresoară Crăciunelul de Sus. Pe uliţa principală a satului, imediat ce intri, în dreapta, odinioară se afla castelul fostului moşier Deutsch. Oamenii îşi mai aduc aminte de vremea cînd trebuia să presteze munci istovitoare şi bineînţeles fără plată, sub ameninţarea jandarmului cu pene de cocoş, pe moşia stăpînului.

În vara anului 1919, cînd bărbaţii Crăciunelului de Sus s-au întors de pe front, cu inimile înăsprite de războiul greu în care mulţi dintre ei au pierit, sfidaţi în sărăcia lor cruntă de ospeţele nesfîrşite ale moşierului, al cărui castel răsuna pînă noaptea tîrziu de muzică, risete şi clinchet de pahare iar caleştile îi aduceau musafiri de la conace îndepărtate, ba chiar şi de la Mediaş iar orgiile ţineau cu tot fastul săptămîni în şir, ţăranii aceştia ciţi mai erau acasă la vatră, roboteau pămîntul privind năuciţi la tot ce se întîmpla în jurul lor. Se gîndeau cu durere şi revoltă că lor le lipsea pînă şi pîinea cea de toate zilele. Toate îşi au sorocul lor. Şi acesta avea să se împlinească.

Petrecea „domnul de pămînt“ ale cărui hambare stringeau recolta a mai multe sute de hectare. Parcă înţeleşi din priviri, fără să stea mult de vorbă, crăciunenii s-au îndreptat în mare grabă spre castelul numai marmură şi oglinzi, ascunzînd bogăţii imense, toate stoarse din truda ţăranilor. Înarmaţi cu ceea ce le-a căzut la îndemînă : furci, topoare, coase, pari. Atît de mare le era ura încît au vrut să-l răstignească de viu pe Deutsch pe poarta castelului. Castelul era însă pustiu. Pînă şi „ghiriişii“ (oamenii din serviciul moşierului) s-au topit fără urmă. I-a cuprins o sete nebună de răzbunare şi au izbit cu toată puterea în tot ce au întîlnit în cale iar din măreţul castel n-au mai lăsat în urmă decît nişte stucaturi. Gramofonul l-au agăţat spre înveselirea tuturor de vîrful unui plop. Hambarele dinspre comuna Tătîrlaua au fost golite. La urmă au dat de pivniţă, aşezată adînc sub zidurile castelului, în care se strînseşe vinul de zeci de ani, în butoaie mari, nenumărate. Spărgînd uşile au pătruns înăuntru iar deznădejdea i-a făcut să-şi înece în vinul acela vechi şi roşu ca sîngele, toată obida unor secole de suferinţă.

Apoi a urmat răzbunarea moşierului. Daunele cerute în urma împrocesuării întregii populaţii a Crăciunelului de Sus au depăşit orice putere de imaginaţie. Oamenii l-au căutat timp îndelungat ca să se răzbune, fără să-i poată însă da de urmă.

Mai departe trecînd, pe uliţa mare a satului, în memoria poetului Octavian Goga se înalţă bătrîna biserică ortodoxă care abia se mai ţine, sprijinindu-se de bîrne puternice şi vechi de cînd lumea. Tot pe partea dreaptă se afla şi dugheana lui „Barbă-Putredă, jupînul“ la al cărei geam „sta singurică Ida, cea cu ochi verzi ca leuşteanul, cu păr roş ca cărămida“ din poezia „Cade-o lacrimă...“, dugheană în care Laie Chioru desfăta cu strunele sale pe cei ce intrau să-şi potolească setea şi sufletul.

Apoi urmează şcoala ridicată în chiar mijlocul satului prin 1900, în care a slujit foarte multă vreme dascălul Ion Vălcanu, prietenul din copilărie al lui Octavian Goga. Continuînd pe uliţa principală ce duce spre „Şipot“ — fîntîna cea mare din Crăciunel, Octavian Goga ajungea pe partea dreaptă la nr. 51, casa mătuşii sale, Ana Mărgineanu, născută Goga. Popasul său cel mai îndrăgit însă era peste drum de casa Anei Mărgineanu, la nr. 23 în casa Mariei şi a lui Naftailă Goga, bunicii marelui poet. Casa bunicilor l-a adăpostit multe veri de-a rîndul pe Octavian Goga, copilul şi adolescentul.

Aici s-a revărsat asupra lui nemărginita dragoste a bunicilor Maria şi Naftailă.

Se juca împreună cu copiii satului pe întinsele livezi, ori prin pădure. Cutreierînd locurile acestea şi cunoscînd bătrînii Crăciunelului, uşor îţi poţi da seama — dacă te întorci cu gîndul înapoi — că poezia cimpenească s-a împletit aici în mod straniu cu poezia mizeriei care avea să impresioneze profund pe Octavian Goga, poetul de mai tîrziu.

„Plugarii“, „Noi“, „Clăcaşii“ sînt crăciunenii. Şi fiindcă păşim pe urmele poetului, să pătrundem de-a binelea în epoca în care acesta copilăreşte aici. La fel ca multe sate, dar parcă mai concentrat decît ele, Crăciunelul de Sus clocotea de nemulţumirea surdă a iobagilor, în amintirea cărora stăruiau povestirile înfiorătoare pe care le ascultaseră de la părinţii lor despre furciile de la 1848 din Cetatea de Baltă, în imediata apropiere a Crăciunelului. În faţa bordeielor răsfirate în vale, în care domnea sărăcia, se înşirau sfidătoare spre comuna Tătîrlaua, hambarele nesfîrşite pline de cereale ale „Stăpînului“. Acesta dacă se îndura să-i ajute pe crăciuneni la nevoie, le cerea în schimb şi zile de muncă fără plată, înlănţuindu-i tot mai mult. O ură neîmpăcată mocnea în sufletele lor şi aştepta doar un semn ca să izbucnească spre a nimici toate barierele care îi despărţeau pe ţărani de viaţa omenească la care aveau tot dreptul. Sub apăsarea nedreptăţilor, tînjind după libertate, natura înconjurătoare cu frumuseţile ei neasemuite îl domolea de atîtea ori şi astfel sub spuza „visurilor de demult“ continua să trăiască latent, nepotolitul vifor al viitoarelor răscoale. Cînd nevoile şi jalea îi biruiau, găseau refugiu în lumea miraculoasă a basmelor, care le dăruiau mîngîiere şi speranţă. De aceea viaţa lor sufletească era deosebit de bogată şi s-au transmis cu toate comorile ei celui care avea să devină „cîntăreţul pătimirii“ tuturora.

„Dacă m-aş fi născut aici (în Crăciunelul de Sus — n.n.) — scria poetul mai tîrziu — şi-aş fi urmat în toate dispoziţiile mele numai pe tata, aş fi fost un **pur şi simplu poet**, prins de o sensibilitate maladivă şi dezarmat în faţa realităţii (...), la Răşinari, însă, munţii au intervenit cu pedagogia lor aspră, cu bolovanii lor de voinţă şi îndrăzneală care încordau nervii şi-i învăţau religia forţei...“ [1]

În „Fragmente autobiografice...“, Octavian Goga mărturiseşte : „În ce priveşte părinţii mei, mama mea, după naştere şi de felul ei, de la munte ; tata era de la cîmpie şi aceste două elemente s-au transmis în sufletul meu şi sub povara lor se menţine această zbuciumare paralelă care se traduce în cele două îndeletniciri ale vieţii mele : literatură şi politică...“ [2]

Dacă ar fi să meditîm puţin asupra interpretării pe care o dă poetul acestor date biografice, cîmpia Crăciunelului îi îndemna spre poezie, spre arma cuvîntului şi-l ajuta să devină cîntăreţul „pătimirii noastre“, în timp ce munţii Răşinarilor îl îndemnau spre arena politică.

Crăciunelul de Sus a deşteptat în Octavian Goga inspiraţia şi îndemnurile unei poezii care i-a urzit nemurirea. Versurile din volumul „Poezii“ din 1905 au fost în întregime inspirate de aici, figurile satului din „Poezii“ sînt crăciunenii din care se trăgeau sufletul şi sîngele poetului.

Căci Octavian Goga este un pisc în poezia românească prin versurile cuprinse în acest volum, după cum popularitatea omului de stat Goga a fost corolarul faptelor sale de poet descoperit de popor în acest volum de început şi acceptat ca om cu destin integrat în marele destin românesc. Volumele următoare au venit ca să-i întregească personalitatea, să completeze un tablou ale cărui trăsături fundamentale existau deja. Iată de ce Crăciunelul de Sus, deşi nu putea oferi locuitorilor săi nici măcar mărunta fărîmă de fii ai unui sat cunoscut, şi cu toate că la rîndul lor, crăciunenii, ţărani necăjiţi, „robi ai milostivului pămînt“, nu puteau oferi nimănui vreun blazon de noblеţe, trebuie să-şi afle, măcar la un secol de la naşterea lui Octavian Goga, locul binemeritat în biografia marelui său bard.

MIRCEA GOGA

---

[1]. Goga Octavian, **Pagini noi**, Bucureşti, Editura Tineretului 1967, p. 7

[2]. Goga Octavian, **Fragmente autobiografice, mărturii literare**, Bucureşti, Ed. „Cartea românească“, 1933, p. 27

Poeme

MALCOLM LOWRY

Cunoscut mai ales ca prozator și celebru prin el său roman Sub vulcan *tradus și la noi, Malcolm Lowry (1909—1957) a scris și poezie, o poezie densă tulburătoare prin sinceritatea ei, prin aerul de adevăr nud și de tragică singurătate și disperare care răzbate din ea. O poezie de o mare expresivitate în care cuvintele au greutatea unor pietre ce înalță un superb edificiu menit să închidă în el zbuciumul și întrebările unei conștiințe mereu agitate și în căutarea echilibrului sufletesc și al rostului și locului ei în lume. Un fapt curios e că într-una din aceste superbe poezii, pe care le prezentăm azi cititorilor, este vorba și de România. Să fi fost vorba de un simplu accident sau cunoștea mai multe despre țara noastră ?*

Goelandul cu aripi albăstrui

Înger cu nas încîrligat ce merge
ca un marinar
cast gunoier al boiților cerești
vînător de stele comestibile
înțelept bici pentru pisici și zăvor al tindei
marinar epuizat, blazon, simbol al libertății
în albastre zări
torță bizară în amurg, ei e un străin
în lumea dragostei :
acest bătrîn obișnuit al „Mauritaniei"
într-o zi pe cînd era orbit de zăpadă
l-am salvat
l-am scos din butoiul plin cu apă
de ploaie și
l-am trimis drept în ceruri.
Amintire mai puternică decît cea
din copilărie,
decît cea a cargourilor navigînd pe furtuni
spre România !

Trinitate

Întemnițat în Liverpoolul meu lăuntric
răsăcesc printre arcadele goliile de trecut.
Acolo unde el zace pe o înaltă
cornișă uitată
găsesc în sfîrșit ceea ce căutam.
Dar iată cornișa se transformă în catarg
și catargul într-un arbore dezrădăcinat
în care cineva a fost crucificat între
doi inși.

O corabie nouă

Înconjurat de bețivi
de grămezi de fier ruginit
coborînd dintr-o punte aeriană
aruncată pe deasupra drumurilor
și cărărilor
pînă la picioarele decurilor.
Acesta e trecutul.
și gîndirea-mi fără odihnă coboară
această scară
ca să găsească acolo jos
la același ambarcader : disperarea.
Cu toate acestea într-o zi va sosi
o corabie nouă !

Fericire

Munți albăstriți de zăpezi
apă învolburată de un albastru înghețat
un cer sălbatec plin de stele.
Venus și luna vinind stelele
pescărușe, împotriva vîntului fugărind
un vapor
arbori cu rădăcinile înfipte în văzduh.
Stau tolăniți în soarele amiezii
în umbra fumului ce se pare
că iese din hornul unei cabane,
Un stol de vulturi se lasă dus de vînt
rîndunelele de mare săgetează văzduhul
la ora 11 voi schimba tutunul
iubita mea va veni cu autobuzul
de la ora 4.
Doamne de ce ne-ai dăruit toate acestea?!

Nocturnă

În seara asta Venus dintîi singură
și cu un freamăt mătăsos aripile
acoperă culbul
asemenei rochiei unei fantome multiple
și cu toată viteza lăstunii săgetează
cerul lăptos.
Imediat pescărușii se fac una cu stînca
le pierd urma dincolo de cărări.
În aceste păduri pe care eu și nestiința-mi
le posedăm,
unde împreună mergem în patru labe
împreună continuăm să mergem
sub lumina lividă
a unei seri atît de îndrăgite
și cu toate acestea seara asta-i
închisoarea mea
și printre arbori apar ferchezuiți polițiști.

în românește
de ION TĂTARU ■

RAY [DOUGLAS] BRADBURY

Scriitorul american Ray (Douglas) Bradbury, născut în 1920 în statul Illinois, este binecunoscut în lumea întreagă prin povestirile și romanele sale științifico-fantastice, domeniu în care și-a păstrat multă vreme un loc de frunte prin Cronicile marțiene *(1950),* Merele de aur ale soarelui și Fahrenheit 451 *(1953). Nota distinctivă a lui Ray Bradbury în constelația americană de autori de science-fiction este căldura umană preocuparea pentru sentimentele, gîndirea și cultura oamenilor, chiar în cadrul unor civilizații în care tehnica joacă un rol din ce în ce mai precumpănitor.*

Nu te mai văd

Se auzi o bătaie ușoară în ușa bucătăriei și cînd domna O'Brian o deschise, pe scara din spate se afla cel mai bun chiriaș al ei, domnul Ramirez, și doi ofițeri de poliție care-l încadrau. Domnul Ramirez stătea pur și simplu acolo, țeapăn și chircit, parcă ar fi fost deja întemnițat.

— Vai de mine, domnule Ramirez! zise doamna O'Brian.

Domnul Ramirez fu de-a dreptul copleșit. Nu găsea nici un cuvînt ca să lămurească situația.

Sosise cu mai bine de doi ani în urmă în oraș, se instalase la pensiunea modestă a doamnei O'Brian, pe care n-o mai părăsise. Venise cu autobuzul de la Ciudad de Mexico la San Diego și apoi mersese mai departe pînă la Los Angeles. Acolo găsise cămăruța curată, cu linoleumul albastru și lucios, cu poze și calendare pe pereții înfloriți și constatase că doamna O'Brian este un tip de proprietăreasă severă, dar plină de bunăvoință. În timpul războiului, domnul Ramirez muncise la fabrica de avioane, făcînd piese de schimb pentru aparatele care zburau în toate părțile lumii și chiar și acum, după război, își păstrase aceeași slujbă. Cîștigase binișor încă din capul locului. Pusese ceva bani deoparte și o dată pe săptămînă se îmbăta — privilegiu pe care după mentalitatea doamnei O'Brian îl avea orice muncitor cumsecade; socotind că este dreptul lui, nici nu-l certa, nici nu-i punea vreo întrebare în legătură cu asta.

În bucătăria doamnei O'Brian se ocoseau plăcintele în cuptor. Curînd aveau să iasă la lumină, asemănătoare cu obrajii domnului Ramirez : bine rumenite, strălucitoare și crocante; iar despicăturile dintre ele, lăsate pentru aerisire, semănau și ele cu ochii mici, negri și oblici ai domnului Ramirez. Mirosea bine în bucătărie. Polițiștii se aplecară înainte, ispitiți de aburul plăcut. Domnul Ramirez stătea cu ochii pironiți spre picioare, de parcă ele l-ar fi purtat în locurile de unde i se trăgea necazul.

— Dar ce s-a întîmplat, domnule Ramirez? întrebă doamna O'Brian.

Ridicîndu-și privirea, domnul Ramirez văzu în spatele doamnei O'Brian masa cea lungă, așternută curat, cu șervețele albe ca neaua, cu farfurii, cu pahare strălucitoare de curățenie și o cană cu apă în care pluteau cuburi de gheață ; mai era un castron cu salată de cartofi atunci făcută, iar altul cu banane și portocale tăiate în cuburi și cu zahăr presărat peste ele. La masa aceasta stăteau copiii doamnei O'Brian — trei băieți mari, care înfulecau și vorbeau tare, și cele două fiice mai mici, care mestecau fără să-și ia ochii de la polițiști.

— Stau aici de treizeci de luni, zise domnul Ramirez liniștit, uitîndu-se la mîinile dolofane ale doamnei O'Brian.

— Cu șase luni prea mult, zise unul dintre polițiști. Avea doar vină temporară. Tocmai ne-am apucat să-l căutăm.

Curînd după instalarea lui, domnul Ramirez își cumpărase un radio pentru cămăruța lui; seara îl punea foarte tare și se bucura de compania muzicii. Își mai cumpărase un ceas de mînă și se bucurase și de acela. De multe ori, noaptea, se plimbase pe străzile pustii și văzuse haincle atrăgătoare din vitrine și ziua își cumpărase cîte ceva; mai văzuse și bijuterii și cumpărase cîte una pentru vreo cucoană cu care se împrietenise. O vreme se ducea la cinema de cinci ori pe săptămînă. Pe urmă se plimbase cu tramvaiul — uneori chiar toată noaptea — ca să adulmece mirosul de electricitate, ca să-și lase ochii să rătăcească pe reclamele luminoase, peste căsuțele adormite și hotelurile mari care treceau lîngă el, în timp ce dedesubt se auzea huruitul roților. Pe lîngă asta, mai umblase și pe la restaurantele mari, unde mîncase cîte o cină bogată, cu multe feluri, se mai dusese pe la Operă și pe la teatre. Și pe urmă își cumpărase în rate un automobil, dar cînd a uitat să se țină la curent cu plățile, negustorul i l-a luat furios din fața pensiunii.

— Așa că am venit, doamnă O'Brian — zise domnul Ramirez acum — să vă spun că trebuie să părăsesc odaia. Am venit să-mi iau bagajul și hainele și să plec cu oamenii ăștia.

— Înapoi în Mexic ?

— Da. La Lagos. E un orășel la nord de Ciudad de Mexico.

— Îmi pare rău, domnule Ramirez.

— Mi-am strîns lucrurile, zise domnul Ramirez cu glas răgușit, clipind des și agitîndu-și neputincios mîinile.

Polițiștii nu-l atinseră. Nu era nevoie.

— Poftiți cheia, doamnă O'Brian, zise domnul Ramirez. Mi-am făcut bagajul.

Doamna O'Brian observă abia acum un geamantan lăsat în prag în spatele lui. Domnul Ramirez mai aruncă o privire bucătăriei spațioase, argintăriei strălucitoare și tinerilor care mîncau și dușumelei bine ceruite. Întorcîndu-se, se uită vreme ceva mai îndelungată la blocul alăturat, cu trei etaje, care se înălța frumos și măreț. Se uită la balcoane și la scările de incendiu și la ușile de serviciu, la funiile cu rufe spălate care fîlfîiau în bătaia vîntului.

— Ați fost un chiriaș bun, zise doamna O'Brian.

— Mulțumesc, mulțumesc mult, doamnă O'Brian, zise el cu glas blînd.

Apoi închise ochii. Doamna O'Brian rămase locului, ținînd ușa întredeschisă. Unul dintre băieți strigă din spatele ei că se răcește cina, dar ea clătină din cap și-l mustră cu privirea, apoi se întoarse iar către domnul Ramirez. Doamna O'Brian își aminti de o vizită pe care o făcuse cîndva în niște orășele mexicane de la graniță — zile caniculare, nenumărați greieri care săltau și apoi cădeau sau zăceau morți, la fel de fragili ca și trabucurile din vitrine, și canalele care duceau apa riurilor către ferme, drumurile prăfuite, peisajul înfierbîntat de arșiță. Își aminti de orașele acelea tăcute, de berea caldă, de mîncărurile grele și fierbinți din fiecare zi. Îi veniră în minte imaginile cailor înceți și greoi și ale unor iepuri morți de sete în mijlocul drumului. Îi reveniră în minte munții de culoarea fierului, văile cu nori de colb și plajele oceanelor care se întindeau pe sute de mile și pe care nu se auzea alt sunet decît cel al valurilor — fără automobile, fără clădiri, fără nimic. —

— Îmi pare tare rău, domnule Ramirez.

— Nu vreau să mă întorc în Mexic, doamnă O'Brian, zise el cu glas slab. Aici îmi place, aici aș vrea să rămîn. Am muncit, am cîștigat bani. Și doar arăt destul de decent, nu ? Și nu vreau să mă întorc !

— Regret mult, domnule Ramirez. Aș da nu știu ce să pot face ceva.

— Doamnă O'Brian! strigă el deodată și lacrimile îi țîșniră șuvoi. Întinzîndu-și amîndouă mîinile într-un gest pasionat îi luă mîna dreaptă, i-o strînse tare, i-o scuturâ de mai multe ori, iar apoi o ținu vreme îndelungată între ale lui. Doamnă O'Brian, nu te mai văd, nu te mai văd!

Polițiștii zîmbiră la vederea acestei scene. Dar domnul Ramirez nu-și dădu seama de asta și curînd zîmbetele lor pieriră.

— Rămîi cu bine, doamnă O'Brian. Ai fost bună cu mine. Oh, adio, doamnă O'Brian. Nu te mai văd!

Polițiștii îl așteptară pe domnul Ramirez să se întoarcă, să-și ia valiza și să pornească. Îi urmară, după ce o salutară pe doamna O'Brian, ducînd un deget la șapcă. Ea îi urmări cu privirea pînă cînd coborîră scările. Apoi închise încetișor ușa și păși rar către scaunul ei de la masă. Îl trase puțin și se așeză. Luă în mînă cuțitul și furculița strălucitoare și se reapucă să-și taie friptura.

— Haide odată, mămico, zise unul dintre băieți. Se răcește mîncarea.

Doamna O'Brian puse în gură o bucată de carne și o mestecă încet, vreme îndelungată; apoi se uită o vreme la ușa închisă. Lăsă jos furculița și cuțitul.

— Ce s-a întîmplat? întrebă băiatul.

— Acum mi-am dat seama — zise doamna O'Brian ducîndu-și mîna la față — că n-o să-l mai văd niciodată pe domnul Ramirez...

Traducere de ANDREI BANTAȘ ■

Aforisme

JONATHAN SWIFT:

— Vă doresc să fiți viu pînă la moarte!
— Mi-a arătat lista de bucate ca să mă tenteze să merg la cină. Nu mă interesează ce va fi pe masă, am răspuns. Important este cine va fi la masă!
— Cei mai buni doctori din lume sînt : Necîfnatul, Liniștitul și Veselul.
— Satira este un fel de oglindă în care vedem întotdeauna mereu alte chipuri, niciodată chipul nostru!
— Cel care vrea să facă carieră la palat trebuie să respecte două reguli : să țină mereu pasul și să nu-și respecte niciodată cuvîntul dat.
— Venus, ființă fermecătoare și eterică, a fost zeița iubirii. Junona, zeița căsătoriei. Ele s-au urît de moarte de la bun început!
— Două femei vor ajunge să fie prietene numai pe spezele unei a treia femei...

WIESLAW BRUDZINSKI:

— „Atenție la Scylla! Charybda..."
— Coroana cu lauri poate fi foarte bine și un bandaj pentru ochi...
— De copiii de care nu se ocupă părinții, se ocupă istoria !
— Pegasul zboară foarte jos — semn că va ploua cu premii literare.
— Criticul este tot timpul incomod : cînd pentru autori, cînd pentru cititori.
— Nici una dintre cărțile adevăraților scriitori nu este bazată pe pură ficțiune, în afară de memorii!
— M-am născut la 20 februarie 1920. Din păcate, la naștere nimeni nu mi-a spus: „Tot ce spui începînd din această clipă va putea fi folosit împotriva ta!" De aceea am spus, am scris multe lucruri care vor putea fi folosite împotriva-mi...
— E mai bine să slujești la doi domni decît la o slugă...
— Cele mai periculoase arme sînt oamenii de calibru mic!
— Creatorul de aforisme este omul care se bucură ca un copil dacă i-a reușit ceva care aduce, în cel mai bun caz, cu un vechi proverb creat de fenicieni...

RAMON GÓMEZ DE LA SERNA:

— Dacă plecați în căutarea fericirii nu uitați să vă luați și umbrela.
— Îndată ce trandafirul își deschide floarea începe să-și scrie și testamentul.
— Cel care stă în gară pe cufăr face impresia unui exilat de pe pămînt...
— Ploaia este tristă pentru că ea ne amintește vremea cînd eram pești...
— Femeia care și-a uitat rujul acasă este la fel de disperată ca atunci cînd și-ar fi uitat buzele.
— Oare cei care nu vor să se fumeze în vagoane nu înțeleg că trenul n-ar merge dacă locomotiva n-ar scoate fum ?!
— Sfîrșitul lumii se va produce în săptămîna în care joia va cădea într-o vineri !
— Maimuțele nu încăruntesc pentru că nu gîndesc.
— Urechea omului e tentată să... tragă cu urechea pentru că are forma unui semn de întrebare.
— Știm foarte bine că cotletul are os și totuși ne supărăm ori de cîte ori dăm peste osul din cotlet !
— Prefer vechile mașini de scris : au experiență și știu ortografie.
— Geniul? Cel ce trăiește din te miri ce și nu moare.
— Pictorul acela era atît de bătrîn că i-a încărunțit și pensula.
— VEVERIȚA ESTE O COADĂ DE VULPE CARE ȘI-A CUCERIT INDEPENDENȚA !

KARL KRAUS:

— Printre rînduri se pot ascunde numai înțelesuri; între cuvinte ceva mai mult : idei.
— Dezvoltarea tehnicii ne-a adus în starea de a ne găsi dezarmați în fața ei.
— Să nu ai idei, dar să știi să le exprimi — iată ziaristul !
— Mai întîi războiul este speranța că omul o s-o ducă mai bine, apoi așteptarea că celuilalt să-i meargă mai prost, apoi mulțumirea că nici celuilalt nu-i merge mai bine și, în final, surprinderea că amîndurora le merge mai prost ca înainte...
— Există oameni care le reproșează cerșetorilor pînă la moarte că nu le-au dat nimic toată viața.
— Cînd cineva se poartă ca un animal, spune: „Nu sînt nici eu decît un om!" Cînd însă îl tratează cineva ca pe un animal, zice : „Ce Dumnezeu, doar sînt și eu om..."
— Pe gazetar îl inspiră termenele precise. Cînd are timp prea mult scrie prost !
— Atunci cînd Shaw îl atacă pe Shakespeare acționează în legitimă apărare.

în românește de
NICOLAE NICOARĂ ■

Lumea în care trăim

„Squatterii" și ceilalți...

A început la Amsterdam.

Dar lucrurile s-au petrecut oarecum la fel și în Berlinul occidental, la Zürich și la Copenhaga.

Tineri fără adăpost cuprinși de valul deziluziei, pradă disperării s-au instalat în diferite apartamente și clădiri goale, abandonate, pentru a locui pe o suprafață de cîțiva metri pătrați de dușumea. De aici și denumirea : „mișcarea squatterilor" (squatterii fiind cei care ocupă și se instalează ilegal într-o proprietate neutilizată).

Mișcarea a început la Amsterdam. Dar ea s-a extins cu repeziciune în alte capitale și orașe occidentale. Pentru că apariția și extinderea mișcării s-au produs pe același fond social, cu o similitudine de probleme : șomaj, lipsă de locuințe, în fond, lipsa unei perspective.

În acest sens, nu demult, revista americană „Newsweek" a publicat un amplu reportaj consacrat stării de spirit a tinerei generații din Europa occidentală. „O generație fără perspective" — se putea citi pe coperta publicației. O situație care se datorează, după cum afirmă revista, în principal faptului că tinerii din aceste țări — categoria de vîrstă cea mai afectată de șomaj, expusă pauperizării și obligată să suporte condiții inacceptabile de viață — și-au pierdut speranțele, încrederea specifică în viitor.

Faptele sînt cunoscute. Numai în țările Pieței Comune peste 8,5 milioane de oameni sînt în căutare de lucru. În căutarea obținerii celui mai elementar, celui mai firesc drept al omului — dreptul la muncă, dreptul la existență. Desigur, șomajul îi afectează pe toți vest-europenii deopotrivă : femei și bărbați, tineri și bătrîni, „guler albe" și salopete. Dar, după cum recunosc oficialitățile, peste 40 la sută din cei care nu au de lucru în Piața Comună sînt tineri. Tineri sub 25 de ani. Tineri care pornesc în viață fără a avea posibilitatea de a se bucura de dreptul de a practica meseria pentru care s-au pregătit, fără a avea asigurată ziua de mîine. Aproape 30 la sută din tinerii britanici între 16 și 18 ani — tineri care termină o școală — nu au de lucru. „Povara șomajului cade în mod disproporționat pe umerii tinărului" — afirmă Sten Taylor, un specialist englez în probleme politice.

Și dacă nu ai de lucru nu ai bani, și dacă nu ai bani nu ai o locuință, nu ai îmbrăcăminte, nu ai elementarele condiții de existență asigurate.

Dar chiar dacă găsesc de lucru, posibilitatea tinerilor de a obține o locuință — arată revista americană — „este și mai descurajatoare". Prețurile uriașe ale chiriilor, ca și lipsa de venituri datorită șomajului, fac aproape de nerezolvat găsirea unei locuințe convenabile pentru familiile tinere. La Amsterdam peste 110 000 de persoane, aproape în întregime tineri, sînt de ani de zile în așteptarea găsirii unei locuințe.

Tabloul ar putea fi completat cu multe alte detalii, cu cifre și date ale unei realități triste. Problemele generației tinere rămîn însă într-o stare explozivă. Deoarece este vorba de o generație care își epuizează speranțele, resursele de optimism, care se vede confruntată cu duritățile existenței încă de la intrarea în viața activă. La pragul dintre adolescență și maturitate îl așteaptă zbuciumul, nefericirea, chinurile privațiunii.

Reacțiile tinerilor, deprimați de realitățile vieții de zi cu zi, sînt diferite. Unii găsesc calea luptei, alții preferă false „soluții", rătăcesc prin lumea iluziilor. Abuzul de droguri și alcoolismul sînt în creștere — la fel ca și cazurile de sinucideri în rîndurile adolescenților. „Marea majoritate a tinerilor britanici au băut și altădată ; acum însă ei beau de la o vîrstă mult mai fragedă" — afirmă Derek Rutherfors, director al Consiliului Național din Marea Britanie pentru problema alcoolismului. O gamă largă de droguri invadează piața. Și heroina se găsește în mod obișnuit pe străzile Londrei, Amsterdamului sau Zürichului. Problema drogurilor este deosebit de nocivă în Elveția, unde 102 tineri au decedat, anul trecut, ca urmare a excesului de heroină.

„Tot ceea ce dorim, afirma o tînără elvețiană, este să nu fie bombe nucleare, să existe aer și legume proaspete, locuri de muncă și locuințe, și libertatea de a trăi în pace". Și totuși, perspectiva nu este încurajatoare. Mulți tineri știu acest lucru. „Dacă nu se va face nimic, afirmă specialiștii, starea de deprimare a tineretului se va adînci". Căci deziluzia, deprimarea pot împinge la violență. „Tinerii se revoltă — scrie revista americană — împotriva faptului că societatea (vest)-europeană a bunăstării sociale este obsedată de profit și bogăție și nicidecum de viața acestora..." Nemulțumirile tinerilor se exprimă pe căi diferite. În Anglia violența a luat aspecte fățișe de rasism, o acută creștere a acțiunilor de vandalism, huliganism și criminalitate. Incidente violente, lupte cu polițiștii au loc deseori în Elveția, Danemarca, Olanda. Motivele aparent variază, dar substratul este mereu același : situația dificilă a noii generații care constată că îi sînt blocate drumurile vieții.

Perspectivele puțin încurajatoare ale tineretului vest-european constituie un semnal de alarmă în legătură cu stările de fapt ale societății capitaliste care — așa cum arată revista „Newsweek" — se dovedește incapabilă să ofere un viitor generației decepționate din Europa occidentală.

„Generația decepționată" își caută propriul drum. Chiar dacă, uneori, sînt vizibile rătăciri, această generație înțelege tot mai clar că problemele ei nu sînt conjuncturale, nu sînt pur și simplu efectul unei crize de moment, ci sînt de natură structurală, provin din esența unei societăți nedrept alcătuite. Ceea ce explică și prezența tot mai masivă a tinerilor în rîndurile celor ce militează pentru o alcătuire socială mai dreaptă. „Generația decepționată" alege tot mai mult acest drum al luptei...

AL. PINTEA

Eu comunic, tu comunici, el comunică

Tabla de șah

Cunoscători numeroși ai situației existente în lume se află în transele noii ordini internaționale în domeniul informațiilor. Și pentru a fi mai bine înțeleși, construiesc doar după ce în prealabil și-au oprit privirile în lungul zidurilor existente și au tatonat, cu ochi de experți, calitatea cărămizilor și originea lor, distanța dintre metereze, posibilitatea celor din jur de a le face trebuincioase. Iau lucrurile metodic, rostindu-le cu dicție potrivită și cu ton răspicat.

Oricît se încearcă de factori interesați mascarea efectului activității plenipotente a marilor agenții de presă, ecartamentul lor la scară planetară se dovedește complexant și înăbușitor. Orice lucru depășind limita utilului amenință să asfixieze, este ca un fluviu nisipos prăvălit pe străzi, de care ai nevoie pînă la un punct. Îi mai admiți o creștere minimă, dar apropierea cotei de inundații provoacă spaime, anunță cataclisme. Mai spuneam și altădată, cele cinci agenții mondiale transmit aproximativ 33 milioane de cuvinte în fiecare zi, pompate spre robinete instalate în peste o sută de țări ale globului. La ora de față 35 de țări (între care 18 africane) încă nu au agenții proprii de informații iar multe din cele care sînt nu au forța de a intra în competiție cu gladiatorii exersați de vîrstă și aureolați de bicepși în afara discuției. Cîtă vreme situația se menține, dintr-o parte va continua să vină pelicula plină de fotograme decupate la „Centru" iar din cealaltă, reprosuri privind lipsa de interes pentru ce se naște și cuvînt în alte părți.

Țările în curs de dezvoltare, locuite de 2/3 din populația lumii, tipăresc mai puțin de jumătate din totalul cotidianelor existente iar tirajul de care beneficiază reprezintă o șesimă din cel mondial. Extinzînd aria comparațiilor, să consemnăm în continuare că dacă în țările dezvoltate revine, conform calculelor, un exemplar de ziar la fiecare trei locuitori, în anumite țări în curs de dezvoltare cifra se rostogolește ametitor, ajungîndu-se la raportul 1/50 sau chiar 1/100.

Relieful Satului global este divers și repezit, ferit de uniformitate, împins spre denivelări, încurajat să statuieze piscuri și văi, adînci, fărîmițînd comunicarea între baza piramidei și vîrful ei, tolerînd-o doar în sensul de curgere pe versantii acesteia, conferind permanență altitudinii dominatoare asupra potecilor de la bază. „Reader's Digest" este publicată în 25 de editii, în 13 limbi diferite. Numai în Statele Unite cunoaște un tiraj de 18 milioane exemplare, și alte 11 milioane peste granită. O singură sursă, un singur izvor se răspîndește, cu aceleași combinații de idei legate mestesugit în formule chimice de succes, către toate punctele globului. Standardizarea opiniei din centrul frontierelor naționale este prelungită de efectul similar dincolo de granită. Din producția de carte a lumii, 80 la sută se realizează în țările dezvoltate. Fenomenul monopolizării, al concentrării a migrat dinspre presă către industria poligrafică. Exemplele nu lipsesc. În Italia, firma FIAT dispune de o casă de editură proprie. În Marea Britanie, „Longman", care din 1972 include și editura „Penguin" este în stăpînirea grupului „Financial Times". Un număr de șase edituri europene s-au asociat pentru a investi în sisteme de comunicare video. Majoritatea țărilor europene și-au stabilit filiale în țările în curs de dezvoltare, exportîndu-și peste 80 la sută din producție.

Trecînd gardul în teritoriul presei electronice, sîntem absolviți de argumente suplimentare. Undele scurte pătrund și în gaură de șarpe, sateliții artificiali, cărăbuși disciplinați, aduc totul la streașina casei, permițînd exportatorilor de profesie să vîndă milioane de programe cinematografice și tone de fotografii, preluate, evident, de televiziune și cinema. Evaluările făcute indică faptul că țările dezvoltate pot exporta în acest fel 98 la sută din producția lor, cui, evident țărilor în curs de dezvoltare.

Universul informațional developează aceleași forme de relief scoase la lumina reflectoarelor de analiza situației economice în lume. Dacă acolo hegemonia și controlul se aplică surselor de materii prime, puterii de înnobilare prin prelucrare și profitului prin vînzare, în circuitul informației acestea se aplică la solida infrastructură atotdominatoare și la prețuirea de a învălui pămîntul în plasa invizibilă a intereselor proprii.

Universul informațional se arată a fi o partidă de șah la care, vor să te convingă unii, toți au șanse de cîștig asigurate, omițînd că ei joacă, și nu de azi, de ieri, cu mai multe regine pe tablă.

NEAGU UDROIU

Mondo uomo ?

„Lumea" copiilor

Știu bine chiar și acum, cînd am în față două știri terifiante din două colțuri îndepărtate ale lumii, că sute și sute de mii de copii mor de sete din cauza secetei africane sau de pe alte meleaguri. Și la fel de bine știu că tot sute și sute de mii de copii mor din cauza lipsei de hrană, a absenței unor calorii, elementare măcar pentru menținerea lor în viață. Dar, mărturisesc, am uitat să mă gîndesc și la alte tragedii ce bîntuie lumea copiilor. Astă pînă zilele trecute cînd o știre de 14 rînduri transmisă de agenția „France Presse" m-a readus la realitate. O reproduc integral și fără comentarii pentru că mi se par de prisos : „Fundația pentru adoptarea copiilor abandonați și spitalul Samaritana din Bogota sînt implicați în afacerea vînzării copiilor columbieni în străinătate, s-a aflat din sursă judiciară, duminică (2 august, n.n.) la Bogota. Potrivit anchetei declanșate din 1979 de autoritățile columbiene, fundația a servit în mai multe rînduri ca intermediar în traficul cu nounăscuți. O funcționară a fundației, infirmiere de la spitalul Samaritana, și o asistentă socială sînt acuzate de a se fi prestat la trafic. Ele au fost denunțate de avocatul Roberto Velasquez deținut în închisoarea din Bogota și acuzat de a fi șeful bandei care, de mai mulți ani, vindea, pentru 15 000 dolari copii după ce-i răpise din clinicile situate în cartierele sărace". Cu așa ceva se ocupau deci o fundație umanitară și, mai ales, un spital a cărui grijă față de om stă la însăși baza existenței lui. Numai că acestei grijii i-a luat locul un preț concret al omului, sumă fixă la care, la cerere, au fost livrați acești copii columbieni. Dacă, desigur, din cauza inflației și a riscurilor vînzării acestei mărfi suma n-a crescut între timp! Două zile mai tîrziu, o știre din Djakarta, transmisă de aceeași agenție, se referea tot la tragediile lumii copiilor. O redau și pe aceasta integral : „Un șomer indonezian, încurajat de consilierul său mistic, a început să-și devoreze micul său copil în vîrstă de o lună, pînă la moartea bebelușului, a anunțat marți poliția indoneziană. «Gourou»-ul îl asigurase pe tînărul șomer (21 de ani) că va găsi ușor de lucru dacă se va deda la această ceremonie macabră. «N-aveam impresia că mănînc carne de om și credeam că era vorba de carne obișnuită», a declarat șomerul polițiștilor. El a mai spus că după cîteva îmbucături, bebelușul a murit și atunci a pus capăt dejunului său. Soția lui îngrozită, care a alertat poliția, a crezut inițial că bebelușul fusese mușcat de un animal". Nu știu la cît a fost condamnat tînărul șomer de 21 de ani, nu știu ce încredere mai are el în consilierul său... mistic, nu știu dacă nu i s-a oferit un serviciu în acele împrejurări dar știu că gustul atît de amar al celor două știri de mai sus a fost atenuat puțin cînd am aflat că Gregory Campbell (17 ani), tînărul și talentatul căpitan al unei echipe de fotbal american, a renunțat la o strălucitoare carieră în acest sport pentru a-și oferi un rinichi, care a fost transplantat (cu șanse de succes de 90—95 la sută) surorii sale de 14 ani. Nu știu ce a declarat Gregory după operație, nu știu ce au zis colegii săi de echipă al căror lider era, nu știu ce au spus infocații săi suporteri dar cred că nu era nevoie de prea multe opinii pe marginea unui gest care poate fi caracterizat de cititori.

DUMITRU CONSTANTIN

Ochii și urechile lumii

Adio la iepuri !

Se mai duce naibii o fabulă — și mă grăbesc să afirm că bine i se face. Sînt 11 luni de cînd tot aici, cu un umor pe care îl voiam cît mai ambiguu, pentru a sugera că nimic din ce pare vesel nu-i chiar atît de vesel, slăveam iepurele care, în cursele atletice, trage pe urmele sale campionul lansat în stabilirea unui nou record mondial. Propuneam atunci ca noul record al lui Ovett pe 1 500 să poarte și numele lui Cook, atletul care-și sacrificase orice șansă pentru a-i asigura „crocodilului" ritmul de alergare necesar pe primele sute de metri ca să bată vechiul record. O făceam pe zglobiul, pe sarcasticul, pe inteligentul — ca de obicei, fără folos, căci recordul tot doar al lui Ovett este... — ceream glorie pentru iepuri și o nouă morală pentru fabulele lor atletice, ca azi, în sfîrșit să trăiesc clipa gravă a unui avertisment care nu mai permite nici haz, nici sarcasm, nici deșteptăciune; de azi nu mai putem fi decît serioși în ceea ce privește fabulele cu iepuri-atleți; de azi nu mai putem fabula nimic pe seama lor. Federația internațională de atletism a reamintit solemn tuturor federațiilor naționale că „practica iepurilor" este interzisă și interzisă va rămîne. A venit vremea, odată pentru totdeauna, ca tot crocodilul-atlet, tot jaguarul semi-fondist, toți gheparzii sprintului prelungit să-și vadă singuri de drum și de record. Care din ei va mai folosi, pentru un record, iepuri — nu va mai fi considerat recordmen. Un leu dacă ar fi dat acest ordin în „Cartea junglei" sportive, nu m-ar fi impresionat mai mult ca această circulară bipedă. Și ce te faci dacă ea începe să se aplice, ca să nu mai insistăm pe un alt aspect al problemei: recenta nemulțumire a lui Ovett și a lui Sebastian Coe față de ultimii lor iepuri — englezul Benn și americanul Robinson — care i-ar fi tras prea repede în ultimele încercări și i-ar fi silit să-și deregleze eforturile. Nici așa nu era bine, cu iepuri prea zeloși. Să te ferească demiurgul de nazurile „crocodililor"... Ei bine, de acum înainte, recordmenii să se descurce singuri! La Budapesta, de curînd, Ovett, fără rivali a scos un timp excelent și specialiștii au titrat magnific: „Ovett contra Ovett", anunțînd o lume mai dreaptă. Numai că, tot de azi, la orizont apare o altă problemă, așa cum se întîmplă ori de cîte ori fabulele n-au morală: unor foști iepuri li se năzare să se întreacă serios cu „crocodilii". Unul a și declarat că are de gînd să-l învingă pe Ovett! Revolta iepurilor e o altă fabulă pe care n-a prea descris-o nici un La Fontaine. În ce mă privește, ca ori de cîte ori se instalează în arenă o seriozitate severă, eu îmi arunc creionul blestemat de ironii, îmi fărîm ascuțitoarea, îmi înghit guma inteligentă, și meditez la vesnica dilemă iepurească a prudenței care e sau nu o mască a înțelepciunii...?

RADU COȘAȘU

Lumea se amuză

După NEW YORKER

Divizia B înaintea startului

Peste patru zile, divizia B de fotbal își va relua „ostilitățile", care de la an la an devin mai crîncene, dat fiind că tot mai multe echipe din prima categorie a țării țin morțiș să facă un stagiu de reciclare mai lung sau mai scurt în B. Deocamdată sînt nouă echipe în această postură, adică exact jumătate din numărul celor ce activează în divizia A, și ne trece prin gînd că peste foarte puțini ani întregul prim eșalon vaavea de-a face cu retrogradarea, fie obligat de viață, fie dintr-un adînc spirit de solidaritate. Astfel, vrînd-nevrînd, ancheta pe care am inițiat-o cu recent retrogradatele și out-siderele, teoretic, principalele candidate la promovare, cuprinde răspunsurile conducerilor a opt echipe de A privind soarta lor în B, în viitoarea ediție a campionatului de la matineu, cum îl numea cineva.

1. Ce speranțe vă legați de campionatul 1981 – 1982?

2. Care sînt noutățile mai bune sau mai rele din formație?

3. Care ar fi principalele pretendente la promovare?

SERIA I

GHEORGHE CONSTANTIN
(antrenor, Politehnica Iași)

1. Promovarea în divizia A
2. Din nefericire nu prea multe lucruri bune : Naste nu s-a prezentat la pregătire, plecînd la Tg. Mureș fără avizul nostru, Costea a terminat facultatea și s-a dus în orașul natal, Călărași, unde va juca la proaspăt promovata Celuloza Călărași, Dănilă și Doru Ionescu au plecat la Viitorul Vaslui. Ca noutăți, avem cîțiva tineri dintre care îi amintesc pe juniorii Burdujan, Cimpeanu și Dobot, ultimii doi fiind portari
3. Cred că vom lupta pentru promovare cu Gloria Buzău, F.C.M. Galați, Gloria Bistrița și C.S.M. Suceava.

ȘTEFAN DIACONU
(președinte, Gloria Buzău)

1. Obiectivul principal este, fără îndoială, reintoarcerea în A. Argumentele noastre sînt pregătirea bună făcută la Neholu și noutățile din echipă
2. Noutăți : Zahiu de la Steaua, Țugulan de la Prorgesul, Baiaur de la Sirena, Andreiesei de la Pandurii Tg. Jiu, Banciu de la Automatica, Năstase și Pisiarii de la Mecanică fină. Antrenori sînt foștii jucători dinamoviști Ștefan Constantin și Uțu Iulian
3. Principalele contracandidate la promovare : Politehnica Iași, F.C.M. Galați, Gloria Bistrița.

PAVEL CARADINT
(președinte, F.C.M. Galați)

1. În mod sigur vom reveni în prima divizie a țării
3. Ne-au plecat Orac și Vlad la Dinamo, Florea și Majaru la Steaua. De Majaru am aflat că s-a accidentat grav la un antrenament și că cel puțin șase luni nu va putea juca. I-am primit pe Ghiță, Gloni și Manea de la Dinamo, iar de la Steaua nimic, deși ni-l promiseseră pe Zahiu. Antrenori : Leonida Antoiu și Adrian Neagu
3. Principalul adversar la promovare : Politehnica Iași

SERIA A II-A

MIRCEA DRIDEA
(antrenor, Petrolul)

1. Ne dorim 51 de puncte, cîte am realizat și în campionatul trecut, suficiente acum pentru revenirea în A, o calitate superioară a arbitrajelor și o fermitate sporită a observatorilor federali
2. Am renunțat la Lucuță, Mureșan și Rob ne-am completat cu doi juniori, Călin și Boroianu, cu Ioniță de la Poiana Cîmpina și Ștefănescu de la Metalul Plopeni
3. Toate cele 18 echipe din serie pot lupta pentru promovare, dar, cred că „greul" îl vom duce noi și Rapidul

VIOREL KRAUS
(antrenor, Rapid)

1. Vrem să intrăm în A și pentru asta așteptăm, în primul rînd, arbitraje corecte. Desigur, lupta o vom da cu Petrolul, dar pot apărea și alte echipe și mă gîndesc la Metalul. Despre șanse nu vorbesc prea mult deoarece am preluat echipa din mersul pregătirilor și indicii fiziologici nu sînt cei așteptați pentru această perioadă
2. Au venit la noi Ștefan (Dinamo), Iancu (C.F.R. Timișoara), Chiriță (C.F.R. Craiova), Tănasie (Electroputere Craiova), Belu (Flacăra Roșie) și Petruț Daniel (Abatorul). Postul de fundaș dreapta este descoperit. Echipa a trecut sub tuteela departamentului Căilor ferate din M.T.Tc., ceea ce înseamnă că vom beneficia de condiții mai bune de pregătire
3. Petrolul și Metalul candidează alături de noi și din modestie nu spun că avem prima șansă.

SERIA A III-A

MIHAI ROS
(vicepreședinte, F.C. Baia Mare)

1. Revenirea în divizia A.
2. Am întîlnit echipa, care s-a pregătit sub conducerea lui Traian Ivănescu la Poiana Șuior. Jucători noi : Tirbusz (Bradul Vișeu), Caciureac (de la Sighet), Rus (Minerul Cavnic) și Ilin (Minerul Baia Sprie). Climatul în echipă este bun.
3. Adversare la promovare : F. C. Bihor, Olimpia Satu Mare, F.C.M. Reșița și eventual C.F.R. Cluj-Napoca

MIRCEA LUPAN
(președinte, Olimpia Satu Mare)

1. Vrem ca în acest campionat să reușim să formăm acea echipă capabilă să intre în prima categorie a țării. Avem o echipă tînără care însă trebuie rodată.
2. Am promovat 6 jucători din pepiniera proprie și din județ, și au plecat Kaizer la U.T.A. și State la F. C. Olt.
3. F. C. Baia Mare și F. C. Bihor

IOSIF BUDA
(președinte, F.C. Bihor)

1—3. Avem un stagiu sănătos în B și cred că ne ajunge. După cum arată lotul și după cum s-a desfășurat pregătirea, șansele de a promova sînt de partea noastră, deși nu uităm că echipele din Baia Mare, Satu Mare și Reșița gîndesc la fel.
2. Ivașcu de la C.I.L. Sighet și Grosu de la Rapid

RACUL

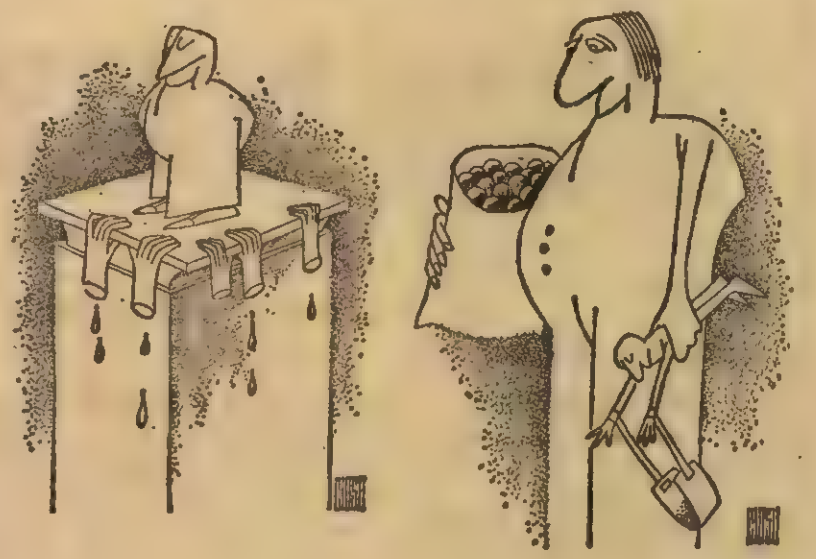

C. CIOSU ■

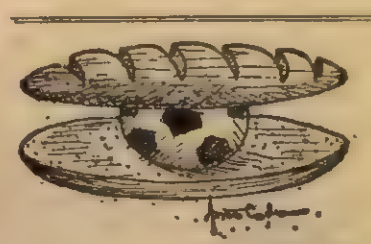

S. POSTOLACHE ■

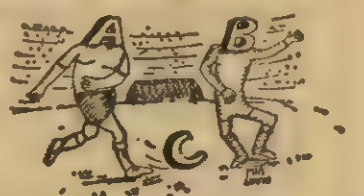

M. PINZARU-PIM ■

Omul care joacă

Cîteva gînduri

Al 64-lea campionat național de fotbal a început sub impresia firească de satisfacție a iubitorilor de sport după prestațiile de excepție ale sportivilor noștri în cadrul Universiadei. Chiar dacă succesele lor au fost mingiiate de acordurile mereu tinere ale atît de bătrînului Gaudeamus ce se cîntă și impresionează mai puțin în sport, au fost dovedite încă o dată marile resurse de sănătate trupească și potență fizică ale tineretului nostru.

Iată că fotbalul oficial al acestui an este chemat să continue aproape în mod obligatoriu, în lunile ce vor veni, această reușită, rămînîndu-i de trecut, prin echipa națională, trei examene foarte grele, prin cluburile ce vor juca în cupele europene, o prezență cît mai lungă și, în general, să creeze un spectacol mai bogat în conținut, mai atractiv nu numai prin suspensul cu care se definește mereu acest joc, ci și prin felul în care frumusețea de exprimare a tribunelor trebuie să definească și mai curat totul. Dacă îndeplinirea acestor deziderate se va dovedi ușoară sau grea, lucrul acesta nu se va ști niciodată pentru că fotbalul, ca și celelalte sporturi, ascunde de minune în clipa victoriei finale, printr-o lacrimă, un zîmbet ce înundă fața sau o crispare în care încerci să simți suferința minunată a efortului, tot ceea ce a muncit trupul, a simțit sufletul și a încercat cugetul uman pînă la acea bucurie supremă și rară. Oricum, pentru fotbalul nostru va fi destul de greu, datele sale de organizare rămînînd cam aceleași, într-un moment în care cei cu care ne vom întîlni decisiv sub emoția unică a imnurilor încearcă fel de fel de lucruri, nesfiindu-se să-și forțeze imaginația pînă la cele mai nebănuite licăriri ale răului. Am, totuși, mare încredere în actuala echipă națională chiar dacă ultima prestație oficială împotriva Norvegiei nu a prea mulțumit gustul prea pretențios al multora din iubitorii fotbalului. Această prestație mai puțin reușită merită adusă acum în actualitate pentru că, ce ne-a reușit în primăvară în, deplasare, este cu totul altceva decît trebuie să ne meargă acasă, pe „23 August". Mai fiind ceva timp pînă atunci, deși în fotbal nu poți avea așa ceva niciodată, să credem că primul ciștig pentru atunci al echipei naționale, sub aspectul mentalității după acest turneu destul de pitit din R.F.G., ar putea fi faptul că jucătorii au asistat la felul „prea serios" în care la toate eșaloanele se antrenează jucătorii din țara campioană europeană. Dacă calitățile atletice ale lui Brigell, de exemplu, sînt după ultima transmisie R.F.G. — Brazilia cunoscute, mai puțin cunoscut este faptul că acest jucător se antrenează în perioadele de pregătire de trei ori pe zi, trecînd de la alergarea de 30 de minute de dimineață, direct în bazinul de înot și apoi „uitîndu-se" pe teren încă aproape trei ore; cu o abnegație, corectitudine și încăpățînare ce afidează de mult mașinile...

Viața cluburilor de la care ar trebui să se aștepte foarte mult a rămas aceeași. Au încercat între ele să-și sădească parcă miciurian jucătorii, dar gheața de pește a transferărilor oprește orice intenție de a deveni mai buni. S-au schimbat ce-i drept foarte mulți antrenori, s-a spus pe bună dreptate că a fost anul lor, dar formula de organizare a cluburilor noastre este încă prea departe de a apăra prin tradiție și logică munca și intențiile celor care, preiau cîrma tehnică a echipelor. Ar trebui ca fiecare club să aibă o minte limpede, capabilă prin capacitatea și logica sa bine stabilite și apărate în timp, să hotărască mereu cît mai aproape de adevăr sensul și direcțiile de evoluție și completare cu noi cadre ale echipei pe care o îngrijește, nu numai o conduce. Acesta ar trebui să fie un director tehnic cunoscător al întregii statistici firesc particulare a fiecărui club, un specialist incontestabil în prognoza fotbalului, un ochi sensibil în a vedea în încercarea de lovire a mingii de către oricare jucător eclipirea posibilă a talentului ce trebuie apărat ca să se dezvolte. Nu avem nici măcar loc în schema cluburilor noastre pentru așa ceva, ca să nu mai spun că astfel de personalități distincte sînt extrem de rare în fotbalul nostru.

Primele rezultate au fost scrise deja, dar mă feresc să fac deocamdată aprecieri sau chiar felurite pronosticuri pentru că toți muncitorii din fotbal trebuie să înțeleagă că bilanțul acestui an sportiv va fi pozitiv numai prin realizarea calificării echipei naționale la viitorul campionat mondial. Asta neînsemnînd că trebuie să ignorăm din nou parcă cu bună știință adevăratele probleme ale fotbalului nostru, ce nu sînt atît de dificile la nivelul organizării libertății vieții cluburilor, tocmai pentru că stă în măsura noastră de a le așeza așa cum trebuie, trebuie.

CORNEL DINU ■

DIVIZIA A

Succesele și insuccesele primei etape

O etapă, mai ales cea de debut, nu înseamnă un campionat, și jocul ca atare nu este mai mult decît un joc. Primele rezultate pot oferi o ierarhie de orgoliu — cea dintîi înfățișare a clasamentului — precum și cîteva date despre străduințele echipelor în perioada de pregătire. Acest ultim aspect și dorința de a lămuri cît de cît unele surprize (totuși, spre deosebire de anul trecut, formațiile care au evoluat în deplasare au simțit mai puțin lipsa propriilor spectatori, dovadă cele 7 puncte cucerite) ne-au sugerat să abordăm din nou zece din antrenorii care ne-au fost interlocutori și săptămîna trecută.

F.C. Constanța — S.C. Bacău 0—1

EMANOIL HAȘOTI
(F.C. Constanța) :

„Debutul a fost mai greu decît ne așteptam"

— Cît de greu ?

— A fost o chestiune de psihic. Jucătorii au fost copleșiți de importanța jocului și n-au găsit rezolvările cele mai fericite. A fost un accident de care ne temeam și de care ne bucurăm că am scăpat, deoarece sînt convins că în următoarele jocuri ne vom mobiliza mai bine.

— Aflîndu-vă cu picioarele pe pămînt, spuneați în numărul trecut al revistei noastre, nu vă faceți iluzii, ci calculați. N-ar trebui să vă reconsiderați șansele ?

— Cîtuși de puțin, nu vom părăsi divizia A. Un joc este un joc și nu mai mult, deși la acest joc nu i-am avut pe Pențiu, Borali și Nistor, și, în plus, am și ratat cîteva ocazii care puteau întoarce soarta jocului. Oricum, S.C. Bacău nu este o echipă oarecare, ci una bine alcătuită, serioasă, puternică.

NICOLAE VATAFU
(S.C. Bacău) :

„Ne simțim foarte bine înaintea etapei a doua"

— Înainte să înceapă campionatul oftați, dorindu-vă să ajungeți mai repede, nici mai mult, nici mai puțin decît în etapa a șasea.

— Acum ne simțim foarte bine după prima. Echipa a mers bine la Constanța, angajîndu-se la efort.

— Cum vi s-a părut F.C. Constanța ?

— Bătăioasă o echipă care vine. Cred că a fost un accident.

— Parcă v-ați fi vorbit cu Hașoti.

— Îl înțeleg, știu prin ce a trecut, dar se întîmplă și la case mai mari, echipa trebuie să-și învingă o anume psihologie de jucători de B. Sînt convins că timpul lucrează în favoarea lor.

Sportul studențesc — F.C. Olt 3—0

ION VOICA
(Sportul studențesc) :

„Poate că scorul îi nedreptățește pe adversari"

— Tovarășe Ion Voica, afirmați că obiectivul dv. privește jocul, dar acest 3—0 ni se pare că ține mai mult de modestul „eventual să luăm parte la lupta pentru titlu".

— Noi am învățat foarte bine, în returul campionatului trecut, ideea de joc pe care muncim s-o perfecționăm.

— Care e ideea ?

— E complicat de explicat. În două cuvinte ar fi vorba de formarea biocurilor funcționale.

— Și cum au mers biocurile funcționale?

— În prima repriză foarte bine, în a doua așa și așa.

— Despre F.C. Olt ce ați putea spune?

— Scorul poate că o nedreptățește, fiindcă are o apărare pusă la punct, un joc la ofsaid greu de evitat, în schimb atacul, numai cu trei oameni, ne-a ușurat mult sarcina.

FLORIN HALAGIAN
(F.C. Olt) :

„Primul gol-a fost din ofsaid"

— Credeți că cele trei goluri primite în Regie au darul să mai trezească echipa din visarea de care vorbeați ?

— Au, dar primul gol a fost marcat din ofsaid. Dacă mai punem la socoteală că și noi am ratat cel puțin două ocazii clare ca lumina zilei, vedeți bine că puțin a lipsit ca rezultatul să fie altul.

— Ce s-a întîmplat cu Lică ?

— Face antrenament la Sportul studențesc deși noi nu-i vom da de lucru. Dar necazul nu e numai cu el. Preparată a plecat la Suceava, el știe unde, Gelestenanu a fugit pe la Craiova, că i s-a urcat la cap, iar Lenc umblă din cracă în cracă.

— În condițiile astea...

— În condițiile astea tot vom reuși să avem o echipă cărela să nu-i pese de retrogradare, ba chiar să cochetezе cu lumea bună a clasamentului.

— Adversarii ?

— Sportul studențesc este o echipă sobră, fără nimic deosebit față de cea ce știam.

A.S.A. Tg. Mureș — Universitatea Craiova 0—2

ATILLA ERDOGHI
(A.S.A. Tg. Mureș) :

„Sînt în continuare optimist"

— Contrar așteptărilor dv., emoțiile au început chiar din prima etapă.

— Sînt în continuare optimist. Campionii au fost mai buni, dar și noi am jucat bine, gîndindu-ne, doar la ocaziile ratate de Biro I. La urma urmei, ne-a învins cea mai bună echipă a României, cu un Crișan în zi excepțională.

ION OBLEMENCO
(Universitatea Craiova) :

„Crișan este un băiat admirabil"

— Un început furtunos în stare să complexeze adversarii din întregul campionat.

— Adevărat, e un început mai bun decît mă așteptam. Ultima oară cînd am văzut întreaga echipă a fost după finala din cupă, tot într-un meci cu A.S.A. Jucătorii de la lot mi-au venit cu cinci zile înainte de campionat. Au fost o surpriză : mobilizare totală, ambiția de a începe bine competiția, disciplină tactică și disciplină în general.

— Cum explicați forma lui Crișan ?

— Crișan n-a fost cu națională...

Crișan — cel mai bun jucător al etapei

Una dintre ocaziile mari ale roșu-albilor, creată și irosită de Iordănescu. În planul îndepărtat, tribunele goale ale stadionului din Ghencea confirmă statistica cotidianului de specialitate, potrivit căreia în prima etapă a acestui campionat au fost cu 52 000 de spectatori mai puțini decît în etapa de debut a campionatului trecut

Fotografie de VASILE BOGEAC ■

— Un moment, de ce ?

— A dat admiterea la A.S.E.

— Și ?

— N-a intrat. A avut o perioadă mai proastă, era abătut, fără chef. Am discutat cu el, i-am explicat că fotbalul e una și școala e alta, că se va pregăti pentru anul viitor mai bine, că are mari responsabilități în acest an și în echipă și în națională. Crișan e un băiat admirabil, s-a pregătit cu ceilalți și nu s-a sustras de la efort.

— Accidentarea sa de la Tg. Mureș e gravă ?

— Are o contuzie la piciorul stîng și nu știu dacă simbătă va fi apt de joc.

— Cum s-au comportat jucătorii din lot ?

— Am stat de vorbă cu Valentin Stănescu, observator federal la Tg. Mureș, care mi-a spus că aici, Beldeanu și Cămătaru au fost peste ce au făcut în turneu.

— A.S.A. ?

— A jucat mult mai bine ca în campionatul trecut și pentru noi meciul a fost mai greu decît o arată scorul. Putea să fie egal, dar puteam și cîștiga la un scor mai mare.

U.T.A. — Corvinul Hunedoara 1—1

ȘTEFAN CZAKO
(U.T.A.) :

„În echipă completă vom rămîne cu siguranță în A"

— Spuneați că totul depinde de început. Cum apreciați începutul ?

— Mulțumitor. Accidentarea lui Vaczi, lipsa lui Tîssa și Csordaș s-au resimțit. În aceste condiții era dificil să realizăm mai mult în fața hunedorenilor, care au mers foarte bine. Apoi, ratările lui Corpas, care a jucat bine, dealtfel, s-au răzbunat. În orice caz, în echipă completă vom rămîne cu siguranță în A.

MIRCEA LUCESCU
(Corvinul) :

„Are și portarul șansa lui..."

— Cum s-a întîmplat cu penalty-ul ?

— Ce se întîmplă de obicei. Făcusem o cursă lungă de la centru, fusesem și cel accidentat și, firește, trebuia să bată altcineva. Am întrebat cine vrea să bată, n-a vrut nimeni și am ratat. În fond, are și portarul șansa lui.

— Cum a evoluat Corvinul ?

— Bine, ca în campionatul trecut. Dar golul nostru anulat de arbitru a fost perfect valabil.

— Dar U.T.A. ?

— O echipă serioasă marcată de importanța revenirii în prima divizie și de povara tradiției fotbalului arădean. La entuziasmul cu care este înconjurat fotbalul la Arad sînt convins că echipa va rămîne în A.

F.C. Argeș — Progresul Vulcan 1—1

AL. CONSTANTINESCU
(F.C. Argeș) :

„Mai sînt unele lucruri de pus la punct"

— Mai credeți în locul patru pe care îl preconizați în urmă cu o săptămînă ?

— Firește. Pare ceva mai departe de noi, dar un meci nu e decît un meci. Mai sînt unele lucruri de pus la punct, pentru că marcajul prea lejer și ratările incredibile ne-au făcut să pierdem un punct.

VIOREL MATEIANU
(Progresul-Vulcan) :

„Pentru ceea ce am vrut eu să realizez, rezultatul mi se pare prost"

— De ce ?

— Nu sînt mulțumit de joc. Preferam să pierdem, dar să jucăm mai curajos. Lupta pentru ieșirea din mediocritate e mai grea și se cîștigă în timp. Concret, n-am atacat în primele 40 de minute, cînd am fost la cîrma jocului, apoi am cedat inițiativa și golul lor a venit firesc. Indicația mea a fost pressing, dar jucătorii n-au îndrăznit. Nu renunț la ideea de joc, pe care am vrut să continuu s-o aplic la Baia Mare, de unde, iată, nu pot să uit, spre nedumerirea și mîhnirea mea, am fost schimbat.

— Cum a jucat Argeșul ?

— Este temeinic pregătită. Dar, comparînd meciurile pe care le făcusem cînd eram la Baia Mare cu meciul din prima etapă, pot să spun că nu argeșenii au pierdut din valoare, ci Progresul a crescut.

Paginile de sport au fost realizate de RĂZVAN BARBULESCU ■

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția Viața politică (Mihai Pelin, Dumitru Eliade, Ion D. Goia, Ilie Purcaru, N. Grigore Mărășanu) — 26 00, 25 66; Secția Economie, Știință, Sport (Ovidiu Ioanițoaia, Lionel Nițescu, Liviu Timbus) — 14 57, 25 59; Secția Cultură-Învățămînt (George Arion) — 25 60. Secția Scrisori, Probleme social cetățenești (Adrian Dohotaru, Luca Octavian, Mihai Stănescu, Margo Nedelea) — 21 30, 25 58. Administrație — 21 24. Fotoreportaj — 25 42. Secretariat de redacție (Dan Brădeanu) — 21 23, 25 69, 20 72. Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75, 17 50 10 interior 25 50. Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02; Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136—137, telex : 11126, București, strada 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

1944. 1981

23 August

TRĂIASCĂ LIBERTATEA! TRĂIASCĂ ROMÂNIA!

Implicarea pînă la capăt

Mai mult decît speranța noastră, mai profund decît intuiția noastră, a fost momentul sărbătoresc al Presei Române din sala Radioteleviziunii. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul partidului și statului român, împreună cu alți membri ai conducerii de partid și de stat, a dat semnificația cea mai înaltă nu doar zilei presei ci rolului presei, prezenței presei. A prefigurat statutul presei de mîine și al ziaristului de mîine. A subliniat felul nostru de a înțelege presa, a omagiat împlinirile ei și, cu un gest de o infinită delicatețe, pentru care se cuvine să-i fim recunoscători, a preferat să lase în seama conștiinței noastre, a dreptei noastre judecăți, neîmplinirile presei, ale noastre, ale celor ce o facem.

„Scînteia" a împlinit 50 de ani iar presa română a împlinit încă o dată vîrsta tuturor actelor de existență ale acestei țări. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat adevărul, de o covîrșitoare importanță, că **„nu există sector al activității statului și partidului nostru, al societății, în care presa, radioteleviziunea, să nu fie implicate într-un fel sau altul. Dispunem de o forță uriașă în acest domeniu"**. Fără un spectacol clamoros de vorbe mari și zăngănitoare, aici este cuprins, într-adevăr, la dimensiunea lui reală, statutul gazetarului și al presei : datoria și dreptul de a fi implicați cu toții, gazetari, prin presa ce ne lese din minți și din mîini, în construcția României moderne. Resimt ca pe o recompensă și ca pe o obligație precizarea aceasta care dă, unora dintre cei „sătui" de presă și care nu cred decît în activitățile tainice și care nu cred decît în ascunderea adevărului, o replică violentă și decisivă. Ce e secret trebuie să rămînă secret. Ce e adevăr, ce trebuie cunoscut, e problema noastră, a gazetarilor. Presa acestui stat este parte din suflarea acestui stat. Gazetarii acestui popor sînt iscălitura de fiecare zi sau de fiecare săptămînă, pe pămîntul acestui popor, a oamenilor acestui popor. Gazetarii nu sînt subalternii realității ci fiii și reprezentanții ei. Presa acestui partid nu se poate mărgini la rolul de martor obedient al evenimentelor din viața acestui partid ci are datoria și dreptul de a fi părtaș, de a fi căutaș, de a fi suflet în sufletul acestui partid. Ideea aceasta ne frămîntă demult. Noi n-o descoperim, acum, prima oară, dar găsim în afirmarea ei, cu tărie, de către secretarul general al partidului, resursele unui nou entuziasm. Privită astfel, **presa trebuie să-și scruteze pînă la capăt condiția și să întreprindă degrabă acele acțiuni prin care ea să devină realmente o forță de producție spirituală.** Ca emanație a întregii suprafețe moral-spirituale a conștiinței românești, presa nu-și poate păstra doar rolul de curier disciplinat între stat și cetățeni ori între cetățean și cetățean. Presa trebuie să intervină. Presa trebuie să facă profilaxie, chirurgie, presa trebuie să pună în evidență cu farmec și credibilitate tot ce e frumos în om și în țară, în lume și în univers, și trebuie să lupte cu tot ce e rău și învechit, înstrăinat, trebuie să lupte în fapt chiar și cu propriile sale inerții și comodități. Cum spunea exact și pătrunzător președintele Ceaușescu: **„Presa noastră, radioteleviziunea trebuie să se angajeze cu mai multă fermitate și energie în această luptă, care trebuie să ducă la înlăturarea — și în perspectivă la lichidarea — unor manifestări negative, la dezvoltarea conștiinței noi, revoluționare, care înnobilează omul și îl face să devină cu adevărat liber, conștient că nu poate trăi decît prin munca și gîndirea sa".**

Gîndindu-ne că, în mod concret, va trebui să acționăm pentru un statut cît mai rodnic al acestei vocații căreia Președintele nostru i-a dat importanța cuvenită, cred că datoria noastră, împletită organic cu dreptul nostru, e nu de a repeta în fiecare săptămînă aceste cuvinte, ci de a le însămînța în realitate, de a investiga la lumina lor viața de zi cu zi, de a nu ne teme să ducem această luptă, de a participa cu scrisul nostru, cu viața noastră la atît de necesara competiție a valorilor din care întărită și inestimabilă va ieși valoarea supremă a conștiințelor noastre, singura noastră țară, România.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Marea sărbătoare a poporului român

Cea de-a 37-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944 — eveniment crucial în istoria națională a poporului român — se impune inimii și cugetului nostru atît prin solemnitatea momentului cît mai cu seamă prin larga și vibranta retrospectivă a unui trecut glorios înfăptuit prin armele rațiunii, științei și practicii sociale. Ultimii 37 de ani, și în mod special ultimii 16 ani, reprezintă pentru noi toți tabloul atotcuprinzător al unei perioade de continuă reînnoire istorică, caracterizată prin ridicarea la scara realității a celor mai nobile virtuți ale socialismului, prin marea capacitate a comuniștilor de a descătușa vigoarea unei întregi națiuni, de a transforma în fapte vocația unui întreg popor.

Am fost cu toții martorii, creatorii și beneficiarii acestui glorios răstimp istoric înfăptuit prin gîndul și sub conducerea Partidului Comunist Român, prin fructificarea maximă a tradițiilor revoluționare, prin aplicarea creatoare la condițiile concrete ale țării noastre a celor mai generale legi ale socialismului științific prin împlinirea unui vis

(Continuare în pagina 2)

LIVIU TIMBUS ■

„Viața mea toată mi-am pus-o fără preget în serviciul artei ; iar arta mea e pusă la dispoziția lumii întregi. Lumea însă trebuie să cunoască țara mea așa cum e. Peste tot unde mă duc, eu nu uit că aceasta e prima mea datorie".

A fi om al Patriei

Sărbătorind țara la aniversarea libertății ei, ne gîndim în modul cel mai firesc la raporturile noastre, cu cetățenii, cu pămîntul pe care am văzut lumina zilei și nu numai cu pămîntul care înseamnă Carpații și Dunărea și cîmpiile și obcinele și Oltul și Mureșul și Bistrițele, ci la relația cu Țara, care înseamnă mult mai mult decît toate acestea — poporul, trecutul, prezentul, viitorul, spiritualitatea deci creată, și cea aflată pe machetele unui uriaș deveniri. Sărbătorind libertatea țării ne gîndim la miliardele noastre de locuitori — văzute și nevăzute, materiale sau sufletești — cu ceea ce știi de admirabil omenesc numim din întreaga noastră ființă, Patria română.

Încercînd să răspund la întrebarea ce înseamnă a fi om al patriei, consider absolut normal să-i iau ca reper pe bărbații și femeile din comuna în care am copilărit, oameni simpli care s-au născut, copilărit și trăit cu locurile lor în suflet : acolo și-au pus temelii de case, acolo și-au ridicat acoperișuri, acolo și-au tăiat drumuri, acolo și-au împodobit porțile cu firele de aur într-ale frumosului, acolo și-au născut și-au crescut și și-au căsătorit copiii, durîndu-le drum în viață spre a fi și a face mîndria acestor locuri. Iar dacă îi împingea sărăcia și cu o pereche de boi înjugați la un car de lemn trebuiau să ducă lut ars în munte sute și sute de kilometri dormind pe spinările de boi-vant care le intrau în coaste — singura posibilitate, în acele locuri, de a agonisi o bucată de pîine —, spațiul care le asigura limanul și liniștea sufletelor lor e casa lor. Or, dacă i-au chemat strămoșii la război și ei au sărit la Plevna și în alte atîtea locuri, gîndindu-se la țară gîndeau la satul lor cu aceeași bucurie și cu aceeași durere din dragostea-n inimi. Chiar dacă au căzut în luptă, s-au întors așezîndu-și numele pe monumentele eroilor. Pentru că, oricum, rămînînd vii, ei tot s-ar fi

(Continuare în pagina 2)

EUGEN FLORESCU ■

„Oamenii harnici, ei sînt focul nostru continuu"

Interviu cu tovarășul NICOLAE BUȘUI, prim-secretar al Comitetului județean Caraș-Severin al P.C.R., președintele Comitetului executiv al Consiliului popular județean

— Tovarășe prim-secretar, la Reșița ați intrat pentru prima oară pe poarta fabricii, pe poarta vieții, aci ați lucrat ca ucenic, apoi ca muncitor calificat, ca inginer, ca activist de partid și, după cum spuneați, sînteți legat „de tot ce a fost, de tot ce e". Care este azi, după părerea dumneavoastră, cea mai frapantă trăsătură a acestui oraș în care v-ați petrecut viața și care este și inima județului ?

— Faptul că poți purta cămașă albă zile în șir. Nu este un lucru mărunt. Unii își închipuie orașul de pe Birzava înecat în fum, poluat, despre care este înălțător să citești în ziar, dar în care nu este prea bine să trăiești. Nimic mai puțin adevărat, **la 1981.** Pe undeva, Reșița noastră începe să aducă puțin cu o stațiune climaterică ; nu mă refer numai la munții și la dealurile care o străjuiesc, ci la faptul că poluarea s-a diminuat considerabil. La aceasta mă referream cînd vorbeam mai înainte despre cămașa albă. O spun pe deplin conștient de lungul drum pe care-l mai avem de străbătut — drum lung nu atît în ani, cît în realizări — pentru a da orașului fața pe care o merită. Deși s-au făcut multe pînă acum, mai ales în ultimii ani.

— Județul Caraș-Severin se mîndrește cu „focul continuu" secular. La Reșița el arde de peste două secole, de 210 ani. Este o caracteristică, la figurat vorbind, a întregului județ, a tradiției sale industriale : prelucrarea primară a minereurilor a început la Oravița în 1718, iar la actualul Oțelu Roșu. Anul unu al metalurgiei a bătut în 1798 ; fabricile constructoare de mașini din Bocșa și Topleț sînt și ele centenare. O tradiție care obligă. Dealtfel și în prezent Caraș-Severin este unul dintre cele mai industrializate

(Continuare în paginile 12—13)

LIONEL NIȚESCU ■

O veste pentru iubitorii muzicii și poeziei

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR,

organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, cenaclu condus de poetul Adrian Păunescu,

ISI REIA ACTIVITATEA

Răspunzînd unei din numeroasele invitații adresate de tineri iubitori ai muzicii și poeziei din diferite colțuri ale țării, este probabil că la prima manifestare din actuala stagiune (a 416-a din activitatea sa), Cenaclul Flacăra va fi prezent în acest august sărbătoresc la tradiționala întîlnire a fiilor satului Romos, din județul Hunedoara.

Programul viitor va ține seama de propunerile și invitațiile prietenilor cenaclului sosite din această clipă încolo la redacție.

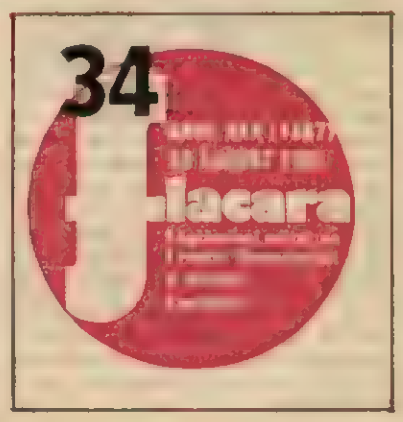

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Sub președinția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, marți a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în cadrul căreia a fost examinat și aprobat raportul asupra execuției Bugetului de stat și a celorlalte planuri financiare pe primele șapte luni ale anului. Astfel, Comitetul Politic Executiv a apreciat că veniturile bugetare, vărsămintele din beneficii, prelevarea din valoarea producției nete și impozitul pe circulația mărfurilor sînt mai mari decît în perioada corespunzătoare a anului trecut. Comitetul Politic Executiv a criticat, totodată, serioase rămineri în urmă în unele ramuri de activitate, precum și unele fenomene negative oglindite în situația execuției bugetului și a celorlalte planuri financiare, neajunsuri cauzate de neîndeplinirea de către o serie de întreprinderi a planului producției-marfă și fizice, a planului de investiții, de construcții-montaj, precum și a planului de export, de nerealizarea veniturilor planificate și depășirea cheltuielilor de producție. În acest sens, s-a indicat Consiliului de Miniștri să mobilizeze toate forțele în direcția realizării indicatorilor planului, îndeosebi a producției marfă și producției fizice, în toate ramurile economiei naționale, de aceste îndepliniri depinzînd sporirea continuă a beneficiilor. De asemenea, în domeniul comerțului exterior s-a indicat luarea tuturor măsurilor pentru realizarea integrală a planului de export, asigurîndu-se produsele de calitate superioară planificate, pentru creșterea rentabilității desfacerii produselor românești pe piața mondială. Totodată, se impune urmărirea permanentă a reducerii importurilor prin valorificarea resurselor interne, perfecționîndu-se tehnologiile proprii.

Comitetul Politic Exerutiv a recomandat să se ia măsuri ferme pentru buna desfășurare a activității în agricultură, atît în ceea ce privește stringerea recoltei la toate culturile, cît și în privința calității lucrărilor agricole. S-a indicat să se acționeze pentru deplasarea efectivelor de animale în zona muntoasă, în scopul folosirii pășunilor, a marii bogății vegetale oferită de zonele de munte. Comitetul Politic Executiv a atras atenția tuturor organelor de partid și de stat să se depună eforturi sporite pentru asigurarea aprovizionării în cele mai bune condiții a populației. A fost aprobat, de asemenea, un raport cuprinzînd propuneri de dimensionare mai rațională a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

Comitetul Politic Executiv a analizat în continuare activitatea desfășurată, în primul semestru al acestui an, pentru rezolvarea propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii, apreciindu-se că organele și organizațiile de partid și de stat, toți cei investiți prin lege cu astfel de sarcini au desfășurat o activitate pozitivă pentru soluționarea în spiritul hotărîrilor de partid și al legilor țării, a problemelor ridicate de oameni ai muncii în scrisori, sesizări, audiențe. Reținîndu-se, în același timp, că în acest domeniu se mai mențin încă neajunsuri, s-a cerut organelor de partid și de stat, organizațiilor de partid, de masă și obștești ca toate cerințele justificate să-și găsească o rezolvare în spiritul legilor țării, ca propunerile făcute să fie aplicate cu operativitate în viață.

Ținînd seama de situația familială a tovarășului Leonte Răutu, creată ca urmare a cererii unor membri direcți ai familiei sale de a părăsi definitiv țara, Comitetul Politic Executiv a hotărît ca tovarășul Leonte Răutu să fie eliberat, la cererea sa, din Comitetul Politic Executiv și din funcția de rector al Academiei „Ștefan Gheorghiu" și să supună această hotărîre Comitetului Central al P.C.R. Comitetul Politic Executiv apreciază ca incompatibilă calitatea de membru al conducerii partidului cu o asemenea situație familială și consideră necesar să se manifeste o fermă intransigență comunistă față de modul în care cadrele de partid, membrii partidului nostru acționează și răspund pentru educația patriotică, revoluționară a membrilor familiei lor, cu deosebire a fiilor și fiicelor lor, pentru comportarea acestora în muncă și viață, în societate, pentru însușirea principiilor eticii și echității socialiste și dezvoltarea sentimentului de dragoste și dăruire față de interesele supreme ale poporului, ale construcției socialiste și comuniste în România.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a prezentat o informare cu privire la întîlnirea prietenească pe care a avut-o, în ziua de 31 iulie, în Crimeea, cu tovarășul Leonid Ilici Brejnev, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, președintele Sovietului Suprem al U.R.S.S. Comitetul Politic Executiv a aprobat pe deplin și a dat o înaltă apreciere rezultatelor noii întîlniri dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Leonid Ilici Brejnev, subliniind că întrevederile dintre cei doi conducători de partid și de stat se înscriu ca un nou și însemnat moment în evoluția rodnică, mereu ascendentă, a raporturilor româno-sovietice, ca un aport remarcabil la amplificarea conlucrării multilaterale dintre cele două partide, țări și popoare, în folosul construcției socialiste și comuniste din România și Uniunea Sovietică, al cauzei generale a socialismului, progresului și păcii.

MIRCEA RAICIU ■

A fi om al Patriei

(Urmare din pagina 1)

întors și s-au întors în absolut toate cazurile oricît de mari au fost depărtările la care au putut ajunge.

Statornicia în iubire față de țară am învățat-o de la acești oameni simpli, aceasta fiind prima literă și cea mai curată din alfabetul răspunsurilor la întrebarea ce înseamnă să fii om al patriei tale. Trădătorii, la noi, acolo, în comuna vîlceană despre care vorbesc, ar fi fost și ar fi întîmpinați cu cel mai profund dispreț. Iată de ce auzind de un oarecare ipochimen, nulitate ce nu-și găsise locul pe aici, pe la noi, care face acum tovărășie cu cîțiva cîntăreți de pe la niște microfoane spurcate încerca, recent, să ne convingă că „nu-i frumos" să răspundem cu severitate injuriilor pe care le adresează țării Mă întreb ce ar zice oamenii care au clădit și durat România dacă am accepta propunerile acelora. Căci, nici mai mult nici mai puțin, individul cu pricina ne invita să ne așezăm la aceeași masă cu respectiva teapă de clevetitori și să dezbatem chipurile cu „eleganță" teme importante cum ar fi istoria de ieri și de azi a țării și a poporului, ei, personal, sugerînd să negăm totul : că am existat, că avem o continuitate, că avem o cultură și o civilizație, că aici s-a construit cum nu s-a construit decît în puține alte locuri din lume în ultimele patru decenii. Auzind despre tupeul individului mi-am adus aminte niște scene recepționate în copilărie, scene în care în modul cel mai evident cîte un escroc oarecare, după ce-și făcuse mendrele în fel și chip, căuta să devină egalul unor oameni demni și la locul lor, încercînd să se vire în vorbă cu el. Îmi aduc aminte cum rostea cîte un asemenea individ „bună ziua" către cei printre care voia să penetreze, cu glasul cel mai „bun" pe care îl poate naște prefăcătoria. Degeaba însă ! Grefa între murdărie și puritate era imposibil să se producă, iar dacă — pentru a nu-i lăsa pe individ să se apropie prea mult — se mai arunca în direcția lui și cîte o stuchiturâ, gestul suficient de simbolic avea în el întreaga justificare.

Disprețul total urcat pînă la treapta scîrbei celei mai adînci față de asemenea trădători, față de apropierea de un asemenea specimen — iată, sînt convins că ar spune oamenii în mijlocul cărora am copilărit — acesta e o altă trăsătură a aceluia ce se consideră om al patriei sale. Iar aceasta nu din frică sau teamă, ci din jenă — cum se exprima recent un profesor universitar — din jena omului cumsecade de-a avea de-a face cu niște ciumcari. Din onoarea de a se coborî și a discuta de la egal la egal cu asemenea specimene. Pentru că, dacă-i vorba de argumente, cine vrea să-și găsească nasul — să ne iasă în față !

A fi om al patriei, am învățat de la acești oameni simpli care nu și-au vîndut țara nici în condițiile în care o duceau nu greu ci foarte greu, înseamnă a face în așa fel încît sufletul cu care zici că te înfățișezi lumii să răsădească în copiii tăi. Adică, declarația ta de om al țării să se verifice în primul rînd prin cei cărora le-ai dat viață. Căci dacă nici în aceasta nu este un rost, ești în realitate ori un incompetent ori un fariseu. Judecata omului simplu e în aceste cazuri fără putință de alternative. Și nu fac vorbind despre aceasta, decît să-mi aduc aminte două întîmplări. Prima am auzit-o lunile trecute la un studio de radio din centrul Transilvaniei. Un colaborator, dascăl de profesie, se plîngea că, după ce i-a fugit fiul în străinătate, în mod „nepermis" — zicea el — și „abuziv", redactorul respectivului post nu-i mai solicita prezența în emisiune, tăindu-i chipurile în acest fel posibilitatea de a-și aduce contribuția la „educația patriotică socialistă", a „generației tinere". Ca să vezi pînă unde putea merge lipsa de jenă a unora ! Justificarea că oricui i se poate întîmpla o asemenea nenorocire ? Să fim serioși ! La o simplă analiză rezultă că fiul prezentului „educator" al altora crescuse chiar prin grija tatălui într-un mediu total neromânesc : de la biberon, papuci și jucării pînă la cărțile de unde-și extrăsese idealurile, totul era din altă parte ; totul conducea spre alte tărîmuri. A doua întîmplare se petrecuse mai înainte în București. Trecusem într-o zi pe la strandul Floreasca cu un om venit din provincie, cînd ne-au ieșit în față un cetățean mai în vîrstă cu fiica lui. Fiind în costum de baie, se vedea cum fata, de 16—18 ani, purta la gît o cruce zdravănă. Omul meu de la țară, cu cinstea lui nezdruncinată s-a oprit după ce ne-am depărtat de respectiva pereche și, m-a chestionat direct : după nume, tatăl respectiv nu e unul și același cu un cunoscut profesor pe care îl aude vorbind și îl vede scriind împotriva misticismului ? El era. Și n-are, a întrebat omul meu mai departe, n-are atîta obraz încît să se lase de fariseisme, de vreme ce fiică-sa, alături, face exact pe dos în raport cu propovăduiala lui ?

Și dacă a mai pus omul o altă întrebare la care merită să ne gîndim foarte atent : de ce e lăsat să se adreseze publicului pe asemenea teme cineva care nu se luptă pentru ca măcar în familia lui respectivele precepte să aibă ecou și care nu reușește ca nici măcar printre ai lui să le facă să devină convingeri ?

Poate, întreba acest om de la țară, să ne determine să credem în ceva sau să nu credem în altceva o persoană care nu are influență nici în propria casă ?

Și — mai întreba acest om în naivitatea lui curată — nu ne dăm oare seama cît de mult rău face pînă una alta un asemenea om ? Nu ne e clar că el poate perverti atîtea idei importante ?

O judecată de foarte mult bun simț, într-o totul aplicabilă raporturilor noastre cu părinții, cu copiii, cu țara.

O judecată experientă.

...A fi om al zilei de azi al patriei, iată ce trebuie reținut în esență, înseamnă a fi om al cinstei și dăruirii totale, pînă la cea mai intimă fibră a ființei tale față de socialism, față de idealurile în numele cărora construim societatea cea nouă. Înseamnă a fi mereu prezent și a te lupta statornic pentru progresul acestui pămînt și al acestui popor, aici.

Chiar dacă — așa cum în mod excepțional spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la cea de a 50-a aniversare a „Scînteii" — mai trecem prin unele greutăți.

Și chiar dacă în alte părți cuiva ce l-ar putea fi sub aspect material deocamdată mai bine.

Iar această dovadă începe cu modul și direcțiile în care conduce corabia propriei familii, cu oamenii — dacă sînt oameni — cărora le dai viață și care les de sub acoperișul tău.

Toate celelalte cu care ai să te lauzi — munca, efortul, contribuția la progresul societății — vor purta, indiscutabil, pecetea, bună sau rea, a acestei realități.

Este de partea ta sau nu acest adevăr ?

Iată marea întrebare...

Marea sărbătoare a poporului român

(Urmare din pagina 1)

despre o Românie a libertății și progresului multilateral, întrezărită și anticipată de atîtea generații de patrioți înflăcărați.

În prezent, Republica Socialistă România prezintă imaginea unei țări socialiste în curs de dezvoltare și care depune stăruitoare eforturi pentru a depăși decalajele care o mai despart de statele avansate din punct de vedere economic. Primul an al celui de-al VII-lea cincinal reprezintă tocmai de aceea un moment hotărîtor în cadrul noii etape de dezvoltare a patriei noastre, etapă care, a ținut să precizeze recent secretarul general al partidului nostru, „presupune eforturi susținute, atît materiale cît și spirituale, o largă activitate științifică-culturală, ridicarea continuă a nivelului de pregătire profesională, tehnică, științifică și politică a tuturor oamenilor muncii".

La fel ca și pînă acum, la temelia acestui grandios edificiu, partidul va materializa axioma civilizației contemporane : crearea în continuare a unei economii stabile și prospere, principala garanție a progresului multilateral și avangarda independenței și suveranității naționale. Ultimele trei decenii și jumătate și mai cu seamă perioada ultimilor 16 ani au demonstrat fără drept de tăgadă că dezvoltarea continuă a economiei naționale, a culturii, științei, conceptiilor și formelor de viață moderne au constituit principala garanție pentru securitatea internă și externă a României, într-o epocă în care imperialismul impune în raporturile internaționale practicile arbitrariului O istorie seculară și mondială demonstrează, de asemenea, că o țară lipsită de dinamism și forță în domeniul economiei naționale, în rezolvarea promptă și lucidă a problemelor dezvoltării sale interne, nu se poate aștepta decît la un loc modest în viața internațională, știut fiind faptul că înapoierea nu generează respect și nici garanții pentru independența de stat.

Epopeea marilor construcții ale socialismului, dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, socializarea și modernizarea agriculturii, ascensiunea științei, culturii, artei și literaturii, marea și grandioasa frescă a civilizației românești, toate acestea rămîn indisolubil legate de perfecționarea continuă a conducerii societății, de adîncirea democrației socialiste, de crearea celor mai favorabile condiții pentru participarea largă și activă a maselor la procesul decizional. Experiența socială demonstrează că fructificarea potențialității democratice se afirmă cu atît mai pregnant cu cît cadrul instituțional-organizatoric este tot mai funcțional, garantînd participarea oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea politicii curente și de perspectivă.

Toate aceste uriașe înfăptuiri de ordin economic, politic și social, care au făcut din România prezentului o țară cu un remarcabil prestigiu internațional, înconjurată cu admirație, prețuire și îndreptățită speranță pentru promptitudinea, justețea și înțelepciunea politicii sale interne și internaționale — ar fi fost de neconceput fără activitatea fecundă desfășurată de Partidul Comunist Român în anii revoluției și construcției socialiste. Astăzi, pentru întreaga suflare a României, partidul reprezintă autoritatea supremă, forța socială și politică cea mai înaintată, tezaurul înțelepciunii colective, trup din trupul clasei noastre muncitoare, țărănimii și intelectualității poporului nostru. Pentru întîia oară în istoria României, îndrumările și recomandările unui partid de guvernămînt s-au identificat cu opțiunile unui întreg popor, pentru prima dată oamenii muncii s-au putut convinge că toate marile realizări ale patriei se realizează într-o concordanță strictă cu programul elaborat de partid, că toate transformările prin care trece țara sînt o reflectare a justeții politicii partidului nostru, a caracterului ei realist. Timpul a demonstrat, de asemenea, că marea forță și înțelepciune a partidului nostru rezidă în legătura sa organică cu țara, în dialogul permanent dintre conducerea partidului și masele de oameni ai muncii, în francheța și sinceritatea acestor convorbiri și legături nemijlocite. „Un partid care va asculta în permanență glasul poporului, — care va căuta să îndeplinească năzuințele poporului este de neînfrînt, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu. Și noi spunem cu tărie că Partidul Comunist Român este un asemenea partid și va continua să fie un asemenea partid".

Cea de-a 37-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944 găsește poporul nostru în plină efervescență creatoare, acționînd strîns unit pentru înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, într-o continuă luptă pentru creșterea gradului de civilizație și bunăstare a națiunii noastre, țelul suprem al politicii partidului nostru, rațiunea întregii sale activități, obiectivul central al construcției socialismului și comunismului pe pămîntul României.

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a participat la sărbătoarea Scînteii, a presei române

16 august 1981 s-a înscris în viața tuturor gazetarilor din România ca o zi de referință. La adunarea festivă consacrată celei de-a 50-a aniversări a „Scînteii" și sărbătoririi Zilei presei, am avut marea bucurie de a-l primi în mijlocul nostru pe cel mai iubit fiu al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Însoțit de tovarășa Elena Ceaușescu, de tovarășii Ilie Verdeț, Emil Bobu, Ion Coman, Nicolae Constantin, Constantin Dăscălescu, Ludovic Fazekaș, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Dumitru Popescu, Ștefan Voitec, Petru Enache, Mihai Gere, Nicolae Giosan, Suzana Gîdea, conducătorul partidului și statului a fost întîmpinat în sala Radiodifuziunii, unde a avut loc evenimentul, cu cele mai alese gînduri și sentimente. Cei prezenți — și prin ei toți ziariștii din țara noastră — au reafirmat cu entuziasm profunda lor dragoste, stima și recunoștința nețărmurită față de secretarul general al partidului, președintele republicii, pentru grija statornică și atenția manifestată permanent față de presă și slujitorii ei. După emoționantul moment al decorării „Scînteii" cu ordinul „Victoria socialismului" — expresie a prețuirii de care se bucură primul ziar al României și întreaga presă română —, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit memorabila cuvîntare care a găsit în inimile și cugetele noastre un sincer și puternic ecou.

Ne-am obișnuit deja să considerăm critica și autocritica drept laturi inseparabile ale unei și aceleiași metode de descoperire și înlăturare a ceea ce e perimat din conștiința și viața oamenilor. Și am înțeles totodată că, în condițiile construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, cu deosebire, combativitatea devine o calitate indispensabilă a omului nou în general, a comunistului și a gazetarului comunist în special, dar parcă niciodată n-am fost puși în situația de a reflecta mai adînc asupra condiției aceluia care și-a făcut o profesiune din a mînui arma cu bătaia cea mai lungă.

Ca unul ce am avut șansa de a participa, simbăta trecută, la adunarea festivă consacrată celei de-a 50-a aniversări a „Scînteii" și sărbătoririi Zilei presei, am ascultat cu interes, alături de ceilalți colegi de breaslă, aflați în marea sală a Radiodifuziunii Române, cuvintele rostite cu acest prilej de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ne-a reținut în primul rînd atenția îndemnul înțelept ca presa noastră — ziarele și revistele, radioteleviziunea — să fie mai combative, să ia permanent și neobosit atitudine împotriva a tot ceea ce este rău și retrograd în conștiința, munca și viața de zi cu zi a oamenilor, să contribuie, prin mijloacele specifice pe care le are la îndemînă, la lupta de promovare și afirmare necontenită a noului, la înlăturarea lipsurilor și manifestărilor de orice fel care împiedecă asupra mersului înainte al societății noastre.

Se impune, așadar, ca spiritul combativ comunist să se simtă și mai mult în presă, în activitatea tuturor celor ce trudesc pe tărîmul scrisului. „Practic — ne îndeamnă și de astă dată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **trebuie să facem în așa fel încît să nu existe zi în care problemele bazei materiale, problemele folosirii raționale a mijloacelor de care dispunem să nu fie larg dezbătute, criticîndu-se energic neajunsurile, lipsurile care se mai manifestă în acest domeniu**".

Am înțeles încă o dată că folosirea tricii în presă, creșterea combativității în revista la care slujim implică o profundă și temeinică cunoaștere a realităților, nivel politic ridicat, curaj, principialitate, răspundere comunistă din partea fiecărui ziarist. În orice împrejurare el trebuie să lupte pentru ca adevărul, cinstea, dreptatea să iasă la iveală. Nu-i vorba de a promova o critică oarbă, distructivă, ci de o critică constructivă, principială, comunistă, făcută la modul cel mai argumentat, cu grijă față de om, față de șansele chiar și minime ale îndreptării sale.

Cerințele acestea esențiale, reieșite pregnant din cuvintarea secretarului general al partidului nostru, se regăsesc clar exprimate în Apelul participanților la adunare adresat tuturor celor ce trudesc pe tărîmul presei. Vibrantă și deosebit de mobilizatoare este chemarea lui. Așa cum ne cere partidul, să acționăm cu mai multă energie și fermitate pentru educația revoluționară a maselor, pentru combaterea oricăror rămășițe ale vechiului în gîndire și comportare, a mentalităților înapoiate moștenite din trecut, cu și a concepțiilor și influențelor străine, împotriva tendințelor de parazitism de tot felul, de a pretinde cît mai mult de la societate și de a da cît mai puțin. Răspunzînd prompt prin fapte, vom milita astfel cu și mai multă vigoare pentru cultivarea principiilor eticii și echității socialiste în întreaga viață socială, pentru dezvoltarea atitudinii înaintate față de muncă și față de avutul obștesc, față de interesele generale ale societății. Noi, cei care lucrăm în acest important sector de activitate, sîntem chemați să facem totul pentru a răspunde pe măsura încrederii acordate de conducerea partidului, pentru a ne achita de o datorie de onoare. Odată cu intensificarea eforturilor de a oglindi mai amplu, cu mai multă măiestrie realizările și năzuințele noastre — precum cu înțelepciune și îndreptățire ne-o cere conducătorul partidului și statului — să acționăm cu toată fermitatea și energia pentru dezvoltarea conștiinței noi, revoluționare, care înnobilează omul și-l face să devină cu adevărat liber, conștient că nu poate trăi fericit decît prin munca și prin creșterea sa.

Răspunzînd unanim într-un singur glas și într-o singură voință, chemării partidului, să dovedim că știm să ne facem cu abnegație și devotament datoria de ziariști comuniști, că merităm cu prisosință acel mare credit ce ni s-a acordat.

MIHAI STANESCU ■

O posibilă imagine a celui mai important dintre cîștigurile noastre:

O țară liberă, stăpînă pe destinele ei

Faptele mari, importante sînt lipsite de pitoresc. Cele mărunte n-au personalitate. Dar una peste alta, cronica lucrurilor de căpetenie, decisive pentru istoria unui popor prinde mai multă viață și culoare împletită fiind cu cronica faptelor obișnuite, lipsite de grandoare. Nuanțele definesc întregul și îi conferă un plus de strălucire. Iată temeiul care ne-a făcut să adresăm unor oameni obișnuiți întrebări la fel de obișnuite despre munca și viața lor, cu gîndul de a contura un tablou al țării la acest ceas al devenirii ei. Și gîndul nu ne-a fost înșelat, răspunsurile primite reușind să ofere o imagine a celui mai important dintre cîștigurile noastre : România la a 38-a aniversare de la eliberarea sa.

1. Numiți cîteva din cuvintele care au îmbogățit vocabularul curent al întreprinderii dv. în ultimul an
— Care sînt cuvintele ieșite din uz ?
2. La ce obiecte din gospodărie ați renunțat în ultima vreme ?
— Ce obiecte noi v-ați cumpărat ?
3. Ce repere au apărut în orașul sau comuna în care locuiți ?
— Ce repere au dispărut ?
— 4. Numiți cîteva din calitățile și defectele copilului dv.
5. Care sînt lucrurile pe care le doriți familiei sau obștei ?

Fără complexe de inferioritate

1. **Export, indigenizare, competitivitate, productivitatea mașinilor proiectate, eficiența proiectării.** Noțiuni, dealtfel, intrate în limbajul nostru, al tuturor și n-au nevoie de explicații ori dezvoltări.

— Import, amînări-execuții mașini noi, indiferență, derogări, defecțiuni. N-am renunțat încă definitiv la ele, dar viața le-a și făcut anacronice.

2. Renunțări permanente (nu din prejudecăți și nu din considerente materiale): **la ideea de a ne cumpăra autoturism** și de **a ne instala telefon.** La lucruri **vechi de îmbrăcăminte** — ca toată lumea —, **la unele mobile,** noțiunea de aerisire, de spațiu este, credem, pentru familia mea, ca pentru orice orășean un reflex al comportamentului urban, o necesitate.

Achiziții noi ? **Bicicletele.** Toată lumea din familie are cîte-o bicicletă pe care o și folosește. Soția îmi spune să cumpărăm **o mașină de spălat cu program.** O vom lua, desigur, așteptăm să se găsească din abundență pe piață, sînt deocamdată, o producție nouă a țării. Voi face curînd o **excursie de documentare** (pe bani personali) la Hanovra. **Cărți,** mereu cărți noi, pentru fiecare din familie ceea ce îl interesează. Dacă pe cele tehnice — și apar destule și foarte interesante și cu destulă promptitudine față de circuitul internațional — le găsim cu mai multă ușurință, cele de literatură, istorie și filozofie (de cele valoroase, vorbesc) este o aventură să ți le procuri. Interesul românului pentru cultura umanistă a fost dintotdeauna mare și e firesc ca azi să fie și mai mare. Ar fi un cîștig remarcabil pentru informarea și educația noastră ca tirajele lor să fie la nivelul solicitărilor. Permiteți-mi o digresiune. În luna iunie, anul acesta, m-am aflat cu treburi profesionale în Statele Unite și am citit într-un mare cotidian american despre prestigiul enorm de care se bucură Liviu Ciulei ca director de scenă într-un mare teatru din Minneapolis. Este catalogat drept unul dintre cei mai mari oameni de teatru ai timpului. Dacă am fost fericit — ca român și ca iubitor de teatru — la gîndul că, revenind acasă, pot oricînd să merg la „Bulandra" să văd ori să revăd un spectacol montat de Ciulei.

3. **Metroul, noul pod Grant, noua Cale a Moșilor, spectacolul de la Teatrul Mic „Maestrul și Margareta", cartea „Despre Marin Preda".**

4. Să încep prin a-i prezenta. Mihaela are 15 ani și e elevă în clasa a X-a la un liceu de matematică-fizică. Valeriu are 12 ani și e în clasa a VII-a, ambii la școli aflate în cartierul „23 August", unde locuim. Mihaela — harnică și conștiincioasă la învățătură. Mai puțin în gospodărie. Este, probabil, o chestiune de generație, un reflex al emancipării feminine și egalității sexelor ! E ascultătoare, cînd îi argumentezi rațional ceea ce îi cer, și am să spun imediat și defectul complementar — e pripită și cu tendință de contrazicere. Toate calitățile ei au aproape „obligatoriu", defecte antonime, ca și Valeriu care, în linii generale seamănă cu sora lui, avînd însă și alte însușiri care îi caracterizează individualitatea. Îi place să facă sport (atletism), este inepuizabil în a întreba, dar și în a analiza ceea ce i se răspunde. Nu-i place (nici lui) să ajute în gospodărie, e foarte încăpățînat. Îl pasionează istoria și geografia, deja cu motivații solide — de om care trăiește în prezent și într-un spațiu anume.

5. **PACE PE PĂMÎNT !** Fără ea nu putem avea nici dorințe, nici aspirații. În ordinea priorităților aș numi tot o dorință ce afectează condiția noastră umană fundamentală, legată de timpul, epoca și țara în care trăim: **fiecare om să-și facă datoria cum trebuie. Bine și Corect.** Valabil și pentru mine și pentru colectivul din care fac parte și unde cred că am făcut progrese. Apoi, **dorința de colaborare reală, echilibrată** — fără vanități, fără mîndrie greșit înțeleasă, fără interpretări deformate și interese de grup, de departament — între cei care cercetează și proiectează un produs și cei care îl execută și cei care îl vînd pe piață (internă ori externă). Socot, în ceea ce mă privește, că în co'aborarea cu Întreprinderea de strunguri din Roman, am depășit reciproc toate genurile de susceptibilități și asta se resimte în producție și, prin analiza consecințelor, chiar în industria țării. Mai doresc — și mie și colectivului — **să ne situăm în fiecare etapă, cel puțin la performanțele atinse în cercetarea, proiectarea și fabricația strungurilor Carusel și paralele cu comenzi numerice,** care se regăsesc în țară și la export, stînd alături, fără complexe de inferioritate, la egalitate, cu cele mai bune din lume. Și ultima (ca să completez numărul cerut) : mă reîntorc tot la una de tradiție, pe care și-o urează, la toate sărbătorile, românii **„să avem sănătate și noroc!"**

Ing. NICOLAE SPERIATU
șeful atelierului strunguri, Institutul de cercetare și inginerie tehnologică pentru mașini-unelte „Titan"

A dispărut anonimatul sportiv al orașului

1. **Tehnologii noi :** polilizopren, bisfenol, cauciuc butadii stirenic, produsul D6;

A fost „detronat" indicatorul economic **producție globală import** (folosirea în locul unui catalizator de import a unui catalizator românesc competitiv tehnic și economic; **risipa** (prin autogospodărire la materii prime și auxiliare, la energie și combustibil); **cheltuieli neproductive** (ziua de producție a personalului TESA); **divizia B** (echipa de fotbal C.S.M. — Borzești a retrogradat în divizia C).

2. **Sobă, măturâ, prețuri, zoliîor** (mașină de spălat manuală sui-generis), **leșie.**

Mobilă (cu bibliotecă), **mașină electrică de spălat, aspirator, televizor, frigider.**

3. Orașul în care locuiesc, Tîrgu Ocna, prezintă cîteva noutăți demne de subliniat: **noul cimp de sonde** pentru exploatarea soluției de sare din subteran, materia primă pentru combinatul chimic de la Borzești; **Muzeul de istorie** (complex modernizat) **de pe muntele Eroilor,** Măgura; **Sanatoriul subteran din salină** pentru bronho-astmatici ; **noul cvartal de blocuri din strada 9 Mai ; noua variantă a șoselei spre Stănic Moldova** pe sub poalele Măgurei cu pod peste rîul Trotuș.

— Liceul real umanist din Tîrgu Ocna (s-a transformat în liceul industrial de petrol și gaze). A dispărut **anonimatul sportiv al orașului** (prin cîștigarea de tineri atleți, elevi ai profesorului Ioan Butucaru a nu mai puțin de cinci titluri de campioni naționali școlari). Au dispărut **cocioabele din zona centrală** împreună cu **grădinița „Primăverii".** A dispărut **strada Cămării** (prin construirea microcvartalelor D și E). A dispărut din „C" echipa **„Oituzul" Tîrgu Ocna** (retrogradată în campionatul județean de fotbal).

5. **Un copil, sănătate, mașină, orașul Tîrgu Ocna să fie oraș turistic** (avînd potențial turistic și balneoclimateric), **o mare întreprindere industrială** (pentru valorificarea potențialului uman din orașul nostru).

MARICICA DORNEANU
laborant C.I.P. — Borzești
Secția cauciuc izoprenic

Calitate productivitate

1. Calitate, productivitate, — Rebuturi, absențe nemotivate.

2. Mătură, cișmea, frigider Fram 112, televizor Venus 5, prețuri. Două televizoare (unul Sport, cu jocuri electronice și altul Diamant), frigider ZIL, aspirator, telefon (36075), covoare persane.

3. Magazinele Unirea și Mercur, pasajul subteran Omnia, hotelul și restaurantul Berbec, Filarmonica de stat.

Lipscani, cartierul vechi, Bd. Republicii, autobuze din sistemul transportului în comun, apa din lacul aflător în parcul Palatului sporturilor, simigeriile.

4. sportiv, inteligent, simpatic, ascultător, jucăușă.

Rupe cam trei perechi de bascheți și cam trei perechi de pantofi pe vară. Însă mi se pare că în trebușoara asta capătă o viguroasă mînă de ajutor de la fabricile producătoare de încălțăminte ; fetița se culcă cu degetelul în gură și mi-e imposibil s-o dezvăț ; băiatul nu scrie frumos, cui i-a venit în cap să-i învețe pe copii să scrie direct cu stiloul trebuie să afle că rea idee a avut, a dispărut scrisul frumos, de mînă, au dispărut tocurile și penițele cu care noi făceam minuni în orele de caligrafie... ; rup coperțile cărților.

5. Autoturism Dacia 1300, radiocasetofon, mai multe zone verzi, aplicarea și în întreprinderea noastră a săptămînii de lucru reduse.

DUMITRU COVACI
maistru la Întreprinderea 1 Mai Ploiești

Neajlovul va veni mereu curat

1. La noi, în ultimul timp s-a vorbit mult despre revoluția agrară. Asta înseamnă că toți oamenii trebuie să fie serioși la muncă, fiindcă altfel nu se poate. Și despre poluare s-a vorbit, fiindcă Neajlovul, care curge pe lîngă toate satele din comuna noastră, venea din sus murdar de petrol, dispăruse din el orice urmă de pește și noi n-am mai putut să punem, cîțiva ani la rînd, nici un petic de grădină în lunca lui. Noutăți, în ultimul an, au mai fost mașinile astea de strîns paie, M.A.C. și P.A.C. Iar eu am auzit, chiar în vara asta, un cuvînt nou, cred că e dintr-o limbă, un cuvînt, i se zice boiler.

Cuvîntul amnar e pe cale de dispariție. Ultimul care a folosit amnarul în comuna noastră a fost unul, Marin Tănănău. Și opinca, la fel. Ultimul care a purtat opinci în comuna noastră, comună mare, de 5 500 de locuitori, a fost Ion Chivu. A mai dispărut cuvîntul dolman, îi zice scurtă acum, dar ce mi-e Rada baba, ce mi-e baba Rada. A mai dispărut și clicul. Prin alte părți i se spune șezătoare. Nu era rău obiceiul ăsta. Se mai aduna lumea, după muncă, la cîte unul, femeile mai lucrau cîte ceva, mai spunea fiecare cîte o poveste, o glumă, unii cîntau. Într-o vreme dispăruse și cuvîntul bici, pentru că dispăruseră caii, dar de cînd caii au început să apară din nou a apărut și biciul. Unii nu-i mai zic bici, îi zic ovăz, însă cu ovăz din ăsta, vezi bine, nu se prea hrănesc caii.

2. Eu n-am renunțat la nici un obiect din gospodăria mea.

Am mobilă, am aparate, așa că nu mi-am cumpărat în ultimul an decît de îmbrăcăminte. Mi-am luat un costum de 976 de lei, 2 cămăși de 150 și o rochie pentru Stana de 450 de lei. Mărunțișuri d-astelalte, o lampă pentru televizor, nu le mai punem la socoteală. Astea, cum le cumperi, ai și uitat că le-ai cumpărat.

3. În ultimul an a apărut în comuna noastră o fermă model de 706 vaci cu lapte. Va fi dată în folosință la sfîrșitul anului. E o investiție de 18 milioane. Alt lucru nou ar fi că în vara asta a început reparația capitală la căminul cultural, s-au alocat din bugetul statului 60 000 de lei și contribuim și noi cu brațele și cu toți meseriașii pe care-i avem în comună. Ar mai fi cele 30—40 de case noi cîte se ridică în fiecare an și cele două cișmele publice pe care le-am făcut în primăvara acestui an, una este pe DN 61.

— Ce să dispară din comună în ultimul an ? Nu a dispărut nimic. Afară doar de viței care ne sînt furați de pe cîmp. Se zvonește că vin unii cu o Dacie și-i fură. Îi bagă în portbagaj. Le string picioarele în frînghii și le îndoaie capul și se zice că ar avea loc și cîte doi viței într-o mașină din astea. După ce că le fură, mai și chinuiesc bietele animale.

1944 1981
23 August

4. Am trei copii mari, Ioana, Maria și Dumitru, și am de la ei zece nepoți. Au fost copii buni, au casele lor, muncesc, nu se ceartă cu lumea, și mai mult de-atît eu ce-aș putea să le cer ? Săminți nițel mai rea este noru-mea, Ana, care cam bate și înjură copiii. Însă n-aș putea să spun că nu este harnică. Este, dar este harnică pentru ea. Stăm în aceeași casă și uneori Dumitru, fiu-meu, care e muncitor la Brașov și face naveta la cîteva săptămîni, cînd vine și el acasă o ascultă mai mult pe ea. Pe noi, ăștia bătrîni, nu prea ne ascultă cînd deschidem gura. Odată, în cele trei zile cît a stat acasă, nici n-a vorbit cu noi. Însă asta s-a întîmplat numai o dată, pe urmă și-o fi dat și el seama că a greșit. Ar mai fi un necaz și cu copiii Ioanei. Ea are patru copii. Niculina, cea mai mare, a fost copil ascultător, a învățat bine și cînd m-am dus o dată la Electronica, unde e muncitoare, și-am întrebat cum se comportă acolo, am auzit de la un șef numai vorbe frumoase despre ea. Dar frații ăștia ai ei nu prea învață, nu se prea lipește cartea de ei, și asta nu e bine. Eu le spun să se îndrepte.

5. Aș dori ca România să intre în rîndul țărilor avansate. Aș mai dori ca Dumitru să nu se laude numai cu ce-a făcut taică-său. Aș mai dori să mă mai duc o dată la băi, ca să-mi mai treacă durerea asta care mă ține în ceafă și la mijloc. Aș mai dori ca Neajlovul, care în anul ăsta a venit curat, să rămînă și în anii viitori la fel, ca să avem curaj să ne refacem și noi grădinile.

MARIN SCARLAT
satul Dealu, comuna Crevedia Mare, județul Giurgiu

Cred că fata e prea sentimentală pentru vremurile noastre

1. Deși lucrăm într-un mare combinat, Combinatul chimic Făgăraș, și sîntem muncitori, foarte mulți dintre noi provenim de la sate. În copilăria și tinerețea noastră am fost țărani. Eu mi-am început activitatea tehnică, să spun așa, ca tractorist. În ultimul an am auzit foarte des cuvinte legate de agricultură, cuvinte care păreau că s-au uitat. În activitatea de la combinat folosim tot mai des cuvinte ca : acord global, producție netă, autogestiune și autogospodărire, calitate. Sînt lăcătuș și lucrez la întreținere și tot ce nu este de calitate ne dă nouă bătaie de cap.

— Lucrez în aceeași echipă și cu aceiași oameni de foarte mulți ani. Sîntem un colectiv sudat, cum se zice de obicei. N-am mai folosit de mult între noi cuvinte ca rea-voință, lene, chiul.

2. Avem o casă nouă, pe care ne-am făcut-o în timp. Cu răbdare și grijă. În fiecare an am făcut cîte ceva. În casă avem lucruri noi care n-au apucat să se uzeze. Am renunțat la niște haine.

— O oală minune, mi-a recomandat-o un prieten și se dovedește a fi foarte utilă. Mi-am terminat casa, adică am pus parla intrare. Soția, care este mare amatoare de flori, a fost la Grădina Botanică din chet în ultima cameră și în holișorul de București și a adus de acolo niște flori. Cărți. Nici nu mai știu ce am mai cumpărat. În orice caz, destule. Cîteodată ne trezim că am cumpărat și de ce n-aveam strictă nevoie.

3. Multe locuințe noi. Anul acesta orașul a fost pur și simplu împînzit de solarii. La primăvară neapărat îmi fac și eu unul, deși cred că nevastă-mea o să-l umple de flori și n-o să mai lase loc și pentru salată, de exemplu. Și a mai apărut municipiul Făgăraș.

— Au dispărut niște case din centru. Sînt mult mai multe de 5. S-a sistematizat o zonă și am auzit că se sistematizează tot centrul orașului. Pardon, municipiului.

4. — Avem o fată, Mioara. Are 19 ani. Nu minte. Nu e în stare să facă rău nimănui. E bună la suflet. E mai ascultătoare decît alte fete de vîrsta ei. E simpatică și vorbăreață.

— E puțin cam răsfățată, dar de fapt ăsta e mai mult un defect al nostru. E prea încrezătoare, și din cauza asta mai pățește cîte o dezamăgire. Cred că e prea sentimentală pentru vremurile noastre mai grăbite. Alte defecte nu are. 3 defecte e cam mult pentru un copil.

5. — Îmi doresc și eu și familia ce-și dorește tot românul : pace, sănătate și voie bună. Mai dorim să intre fata la facultate. Mulți băieți își doresc să reintre în divizia B echipa Nitramonia. Eu nu mă omor după fotbal, dar n-ar fi rău să intre înapoi în B.

METEA SAMOILĂ
lăcătuș la Combinatul chimic Făgăraș

1944 · 1981
23 August

Pașcaniul — o perlă a Moldovei

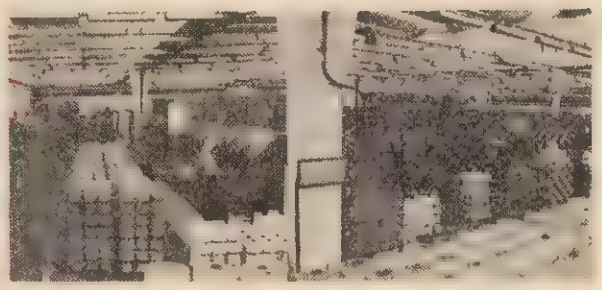

Primarul orașului Pașcani, este un om tînăr. Moldovean din Ruginoasa. El se numește **Mihai Bodoașcă**, și, după tată, și Gheorghe. Și ca orice moldovean, cînd îți strînge mîna pare că îți dă o parte din sufletul lui. Cînd îl întrebi ceva nu-ți vorbește despre sine. Vorbește, în primul rînd, despre oameni, care, îi place să spună totdeauna, formează o mare familie. Apoi, despre oraș.

— Tovarășe primar Mihai Bodoașcă, dacă v-am ruga să ne prezentați, în cîteva cuvinte, orașul, cu ce ați începe ?

— Dacă această discuție se petrecea, să zic așa, prin 1965 desigur în cîteva fraze s-ar fi spus totul despre Pașcani. Dar, fiindcă lucrurile nu stau așa, nici orașul Pașcani nu poate fi definit în cîteva cuvinte.

— Să le luăm pe rînd. Sînteți de acord ?

— Vechiul tîrg de odinioară al copilăriile lui Sadoveanu, cînd în deal se cără apa cu sacaua, plasat prin poziția sa geografică într-un important punct de intersecție al căilor de comunicație feroviară și rutieră, între deal și șes, era remarcat doar prin atelierele C.F.R. Apoi, războiul a fărîmițat mare parte din oraș. Statisticile ne arată că aproape nouăzeci la sută din localitate a fost distrus. În anii de după război nici nu se putea vorbi despre existența unui oraș. Ultimul cincinal a reprezentat, pentru Pașcani, perioada de vîrf a dezvoltării sale economice. Altfel spus, într-un timp foarte scurt, Pașcaniul s-a transformat dintr-un tîrg în care nu se petrecea mai nimic într-un oraș cochet, o adevărată placă turnantă a Moldovei, un leagăn, să-l numim așa, în care industria grea, industria ușoară și agricultura se dezvoltă în ritmuri dinamice și vertiginoase.

— Ce-ar fi să dezvoltăm fiecare capitol ?

— Toată această dezvoltare vertiginoasă este indisolubil legată de personalitatea proeminentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care, cu prilejul celor trei vizite făcute în acest vechi centru muncitoresc, a dat un nou impuls dezvoltării accelerate a localității. Astăzi se vorbește cu mîndrie despre noile obiective construite în această perioadă. Este vorba despre Întreprinderea integrată de fire subțiri tip in, despre Întreprinderea pentru industrializarea sfeclei de zahăr, Întreprinderea de tractoare și regulatoare directe, Fabrica de mobilă, Fabrica de prelucrare a produselor lactate. De asemenea, s-a dezvoltat și s-a modernizat depoul C.F.R. Dacă ar trebui să vorbim în cifre, situația s-ar prezenta în felul următor : față de anul 1975, cînd se realiza o producție industrială de circa un miliard, în anul 1979 ea a ajuns la 2,6 miliarde lei și a depășit 3,4 miliarde lei, în 1980.

Și, ca să înțeleagă toată lumea ce a reprezentat cincinalul trecut în viața Pașcaniului, vă pot da o cifră care concretizează ceea ce v-am spus pînă acum. Dacă în perioada 1961—1965 s-au investit pentru dezvoltarea orașului 144 milioane lei, în cincinalul care a trecut, fondurile au fost de 3,6 miliarde lei, volum ce nu poate fi comparat cu nici o altă perioadă din istoria orașului.

— Odată cu dezvoltarea industrială a Pașcanilor au apărut noi locuri de muncă și, bineînțeles, noi meserii.

— Desigur, s-au înmulțit prin dezvoltarea unităților industriei ușoare, locurile de muncă pentru femei. Noile meserii au fost învățate repede și din mers. Și aici aș aminti cîteva date. Dacă în anul 1975 populația orașului era de 21 000 de locuitori, în prezent ea a ajuns la 32 000. Personalul muncitor a crescut de la 7 000, cît era în urmă cu cincisprezece ani, la 19 000. Cifrele pe care le-am amintit cred că concretizează dezvoltarea orașului. Mai trebuie de spus ceva : în toată perioada cincinalului trecut s-au construit peste 3 000 de apartamente, 80 de săli de clasă și laboratoare, ateliere-școală, două săli de sport, trei creșe, într-un cuvînt s-a creat o puternică bază materială.

— Cum va arăta Pașcaniul la sfîrșitul acestui cincinal ?

— La sfîrșitul cincinalului actual producția industrială va ajunge la 5,2 miliarde lei, dublu față de anul 1980. Producția marfă la 4,8 miliarde lei, cu un ritm mediu de creștere de 15 la sută, iar producția netă va fi de 2,4 miliarde lei. Volumul exportului va ajunge la 146 milioane lei valută, față de 16 milioane lei valută, cît s-a realizat în anul 1980.

Vor începe lucrările la Întreprinderea de cazane cu abur și apă fierbinte, se va construi o ingrășătorie de taurine, pentru 4 000 de animale. Se va dezvolta capacitatea de producție a Depozitului C.F.R. și a stației de călători. Va fi extinsă centrala telefonică automată cu încă 1 600 de posturi, se vor da în folosință noi spații comerciale, un hotel, un spital cu 430 de paturi. Elevii vor beneficia de încă 48 de săli de clasă. Noul centru civic, o modernă casă de cultură și încă 4 000 de apartamente vor contura o altă fațetă a orașului. Și, cum v-am mai spus, la început, dezvoltarea orașului poartă, încă de pe acum, imaginea caracterului inovator, a concepției secretarului general al partidului, de repartizare rațională a forțelor de producție, caracterizată prin originalitate și cutezanță revoluționară.

Pădurea de la Moțca și Siretul sînt bijuteriile naturale pe care Pașcaniul le-a moștenit. Bijuteriile pe care astăzi Pașcaniul și le creează ar o altă strălucire și alte dimensiuni.

SORIN POSTOLACHE ■

În afara oricărui pericol

E ora 22,30. În secția distrofici a Spitalului județean Constanța e agitație. Sau mai bine zis, grabă. Micii pacienți nu înțeleg nici o clipă de ezitare. Se aduc sticlele cu laptele vitaminizat, se pregătesc sacii cu schimburi curate. Presupun că e ora mesei. Mă apropii de Ștefania Stănescu, care de mai bine de 18 ani, „bătuți pe muchie", după cum spune, lucrează în serviciul pediatrie, și o întreb, mai mult prin semne, ce se întîmplă ? „Este ora mesei, una din cele șapte mese pe care le servim acestor liliputani care asimilează cu greu hrana". Cită răbdare pe aceste femei-mame care lucrează 12 cu 24, care mereu trebuie să nu-și vadă „copiii" mari, ci doar pînă la un an, deoarece secția internează pacienți între o lună și un an. Pe Ștefania Stănescu așteptam s-o surprind într-un moment de plictiseală, de nervozitate. Dar nu. Cu zîmbet cald și plin de afectivitate se apropie de pătuțul copilului gălăgios, îl ridică în brațe, îl vorbește ușor încît glasul ei parcă-i un cîntec de leagăn. Femeia aceasta nu are copii. N-a avut noroc să aibă, dar a mîngîiat și adormit atîția copii încît ar fi imposibil să-i numere. După masa de la 22,30, pacienții au adormit. Liniștea viselor se așterne peste saloanele unde plăpîndele vieți sînt ocrotite și supravegheate, de răbdarea și seninătatea acestor femei. Profit de acest scurt răgaz (peste aproape o oră trebuie din nou schimbați) și încerc să aflu cîteva amănunte. Alături de Ștefania Stănescu, șefă de tură, se găsește Tania Bașcher, asistentă, care, de șapte ani, de cînd lucrează în serviciul pediatrie, s-a convins că nu oricine rezistă într-o astfel de muncă. „Trebuie să iubești mult copiii. Mi s-a întîmplat să văd femei care s-au reprofilat după un anumit timp". Tot aici le-am întîlnit pe infirmierele Elena Turculeanu, moldoveancă la origine, dar stabilită în urmă cu 16 ani în Constanța, mamă a unui băiat de 12 ani, care îmi spune că „acum doi ani cînd a început să lucreze cu copiii, i se părea că fiecare copil atins îi tulbură existența", și Penca Niculina, mereu surîzătoare, mai îngăduitoare la scîncetul fără motiv al vreunui somnoros, poate unde a vegheat somnul celor doi copii ai săi, de-acum mari și frumoși. Apropiindu-se de anii pensionării, Pastole Ștefania și Pîrvuleț Eugenia, alte două femei care timp de peste 25 de ani au contribuit la alinarea suferințelor micilor pacienți, merită din suflet să fie sărbătorite.

Copii frumoși, copii cu nume, copii fără nume. Se mai întîmplă. Așa este cazul lui SUCIU MASCULIN (!!!) a cărui mamă a uitat să se mai întoarcă spre salonul maternității unde l-a părăsit. Născut în 7 ianuarie 1981, are ochi mari și speriați, cel mai puțin gălăgios (parcă și-ar intui condiția de copil nerăsfățat) și-a recăpătat surîsul după ce viața lui fusese în pericol. Unde ești mamă a lui Suciu ? Amintește-ți că l-ai născut și l-ai părăsit ! Încă nu-i tîrziu. Acesta e un caz rar înscris în registrele secției, în schimb am întîlnit și cazuri cînd copii părăsiți au fost înfiați de oameni pe care bucuria nașterii unui copil nu-i ajunsese. Despre medicul șef al secției mi s-a vorbit ca despre o mamă croină. Înzestrată cu „răbdare de fier", Viorica Tamaș, aceasta e numele medicului, dedicîndu-și 25 de ani din viață zile și nopți, ființelor cu sunete nearticulate, omul priceput și calm, bun și îngăduitor, femeia pentru care zîmbetul oricărui copil readus la greutatea normală înseamnă încă o bucurie în **Meseria de Om**, după cum ar spune un poet, trebuie să albă într-adevăr măreție sufletească.

Închizînd ușa saloanelor și părăsind clădirea unde cei 46 de pacienți la ora vizitei noastre (capacitatea secției fiind de 85-90 locuri), dormeau **IN AFARA ORICĂRUI PERICOL**, mi-am amintit imaginea de liniște pe care ne-o dau străzile orașului, unde „se-aud copiii respirînd".

IOANA PROCA ■

Problema nr. 1 era, de fapt, problema nr. 2

Se numește Marin Bărboi, dar cum nevastă-sa, Maria, i-a zis Antonică, echipa îi zice tot Antonică, fiindcă toți, echipă și șef, sînt din același sat, Olanu, dintre Drăgășani și Rîmnicu Vîlcea. Primul care s-a prezentat aici, la I.A.S. Lehliu, cu o echipă din Olanu, a fost chiar socrul lui, Ion Bărboi, în urmă cu vreo 18 ani. Cît în privința faptului că el poartă același nume de familie ca socrul, explicația nu e mai puțin interesantă decît aceea cum a ajuns să i se spună Antonică în vreme ce pe el îl cheamă Marin. Pentru că socrul-său a avut trei fete și n-a avut nici un băiat, l-a rugat pe el, cînd s-a însurat cu Maria, să-și schimbe numele. După ce s-a gîndit o zi, împreună cu frații lui, s-a învoit, însă învoiala n-a fost prea norocoasă, din păcate, pentru că el s-ar fi bucurat să aibă chiar și numai fete, dar s-a nimerit să nu aibă, pînă la urmă, nici un copil. Acum, cînd stă să împlinească 47 de ani, s-a hotărît să înfieze un nepot, un băiat deștept rău de tot la carte și pentru care, zice Marin Bărboi, nici o cheltuială nu i s-ar părea prea mare dacă în urma ei s-ar alege și el cu o picătură de liniște că locul și casa lui din Olanu n-or să rămînă pustii. Are acolo o mîndrețe de gospodărie și ar putea s-o facă și mai înfloritoare, încît băiatul n-ar mai avea nimic de mișcat sau de îndreptat în urma lui. Ajuns aici cu vorba, Marin Bărboi îl ia drept martor pe tehnicianul Doru Ionescu, șeful fermei nr. 1 a I.A.S.-ului Lehliu, om de 54 de ani în rîndu-i și care a fost de mai multe ori pe acasă pe la Marin Bărboi, iarna spre primăvară, cînd ei trebuie să se înțeleagă care va fi programul și care vor fi condițiile de plată ale echipei pe anul în curs. Doru Ionescu îl cunoaște pe cel din Olanu încă de cînd au venit prima oară la Lehliu și de atunci încoace, zice, tot n-a putut să înțeleagă cum sînt ei în stare să muncească atît de mult și să doarmă atît de puțin, iar în afară de asta cît pot să fie de cinstiți, că nici nu mai e nevoie să încheie cu ei contracte în scris, ajung cele verbale. În această vară echipa s-a prezentat la lucru pe 9 iunie și numără 15 inși. Așa a fost înțelegerea. Dar echipa lui Marin Bărboi poate să ajungă, în funcție de necesitățile muncii, pînă la o sută de oameni, și în unele perioade ale anului chiar atîția cuprinde. Indiferent din cîți e formată, ei lucrează însă toți ca unul și nimic n-o poate desface din alcătuirea ei inițială, de acasă, tocmai pentru că fiecare știe că răspunde direct în fața lui Marin Bărboi și mai știe foarte bine, încă înainte de a pleca de la Olanu, că și aceasta la rîndu-i răspunde la fel de direct în fața celor cu care a angajat munca în acord a echipei. Acest fel al lor de a fi uniți și de a nu ieși unul din cuvîntul altuia îi ajută să împace toate cerințele vieții, pe cele de la locul străin unde au pornit să muncească dar și pe cele de acasă. Căci ar fi nedrept să credem că, odată plecați, ei își uită obligațiile de locuitori ai satului Olanu. Marin Bărboi, de exemplu, și-a îndeplinit de fiecare dată cel puțin minimul de norme obligatorii la C.A.P., iar pe deasupra a ținut să rămînă în frunte și prin contractele pe care le-a încheiat în fiecare an fără să aștepte să i se bată nici măcar o singură dată la poartă. Bineînțeles, de cînd pleacă el și pînă se întoarce cu buzunarul plin de bani și cu saci cu porumb cumpărat mai ieftin la tîrgul din cîmpia Bărăganului, greul vieții stă pe umerii neveste-si, al Mariei. Dar și mai greu este, zice, de cei care lasă în urmă, acasă, bolnavi ori nevîrstnici. Aceștia se bucură de învoiri mai dese din partea echipei. Cînd lui Ilie Bicu îi era bolnavă nevasta, i s-a îngăduit să meargă trei zile la Olanu ca să culeagă porumbul luat în acord global la C.A.P., dar acele zile n-a vrut să le țină nimeni minte, adică au muncit toți pentru el, iar omul și-a încasat banii ca și cum ar fi fost prezent. Tot așa, zice Marin Bărboi, s-a întîmplat și cînd Floarea Andrei a căzut bolnavă, la Ghimbav, lîngă Brașov, al doilea loc unde s-au învățat să meargă la muncă, de ani de zile, cei din Olanu. Ea are 35 de ani și e o femeie numai piele și os, dar parcă e de oțel, s-a mirat Ghimbavul de ea, zice Marin Bărboi, cum putea să ducă pe umeri sute de saci de cartofi pe zi, încît odată un plutonier major, care a văzut-o muncind așa între bărbați și nelăsîndu-se mai prejos decît ei, a zis că se miră că femeia asta nu moare. De murit n-a murit, dar s-a îmbolnăvit rău, era înnădușită de cîți saci cărase și cum a vrut și ea să se spele, iar apă caldă nu era, a făcut un duș rece. Avea temperatură, începuse să aiureze, dar norocul i-a fost că a avut parte de un doctor bun și s-a putut întoarce la muncă fiindcă ea n-are nădejdea nici unui alt sprijin decît munca ei. Femeia e văduvă și poartă și grija a doi copii, două fete, dintre care cea mare a dat chiar zilele trecute examen la facultate, la Drept. Floarea Andrei, prezentă printre cei 15 inși cîți numără deocamdată echipa de la Lehliu a lui Marin Bărboi, nu s-a putut duce la București să stea pe lîngă fată în timpul examenului, a trebuit să rămînă să mute de colo-colo, prin porumb, aripile de ploaie și nici nu știe dacă fata a reușit sau nu. În ziua cînd am fost la Lehliu, aceasta era problema nr. 1 a celor din echipă, chiar în seara acelei zile urma ca ei să dea telefon în sat, la Olanu, unde fata probabil că se întorsese, să afle și ei rezultatul. „Dacă da a zis maică-sa că dă o masă la bufet la Lehliu, că nu e zgîrcită. Și cu toate că noi bem puțin de felul nostru, cred că atunci o să bem și noi mai mult".

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Unul pentru toți

Un OM a stins o sondă care luase foc. După eveniment am făcut parte din categoria acelora care l-au plictisit și cu întrebările. Transcriu aici o parte din discuție : **Spune-mi, nu ți-a fost frică ? De ce ai intrat ?** Frică-mi e cînd merg pe drum — dă unul beat cu mașina peste mine. Sau vara cînd merg la mare: dacă mă înec ? Mi-e frică de lucrurile care nu depind de mine, de cele pe care nu le pot eu controla la milimetru... **Dar ce, în respectiva situație puteai controla sonda ?** Și da și nu. Da — pentru că într-o sondă pot umbla cu ochii închiși, e sonda mea, o cunosc cum mă cunosc pe mine. Nu — pentru că atunci era „bolnavă" și n-aveam cum să știu precis cum va evolua „boala". De „nu"-ul ăsta îmi era frică... **Și totuși te-ai dus în foc. De unde curajul ?** Curajul și-l face omul cînd vrea cu tot dinadinsul să facă ceva. Asta e. M-au mai întrebat și alții : nu ți-a fost teamă că mori ? Nu — le-am zis. Asta ca să mă lase în pace. Mi-a fost frică, am mai spus, dar n-aveam și nici acum nu am de gînd să mor. Înțelegi ? Știam că am să trăiesc și că pot face treaba ala eu. Mi-am ales momentul cel mai prielnic... **Te-au mai ajutat și ceilalți...** Sigur, votau să mă ajute. Dar știi ce încurcături se iscă în situații d-astea : unul mă izbea cu jetul de apă în cap pe motiv că mă apără de flăcări, altul tipa la mine niște instructiuni, altul mă implora să fiu atent... Noroc cu băiatul acela. Puiu Aurel, sergentul de la pompieri. Cu el m-am ajutat. Altfel... **Spuneai că omul își face curaj atunci cînd vrea ceva cu tot dinadinsul. Cum ți-ai făcut curaj ? La ce te gîndeai ?** Atunci, pe loc ? La nimic altceva decît că flacăra aia înaltă de 16 metri trebuie s-o facem să moară. Atît. **Și nici la nevastă la copii ?** La toate m-am gîndit înainte, pînă să mă ofer să intru. Știam. N-aveam la ce să mă mai gîndesc, **erau** în mine. Știam că dacă n-o stingem energia de zăcămînt scade, că producția tuturor sondelor de gaze din Bustuchin ar fi scăzut. Știam că Paroșenii, Isaiinița și Bucureștii ar fi avut de suferit. Știam că Tîrgu Jiu, Cărbunești și Țicleni n-ar fi avut căldură vreo săptămînă, și era februarie. Asta știam înainte. Și după. Atunci am știut doar că trebuie stinsă sonda. **Ce crezi că este eroismul ?** O luptă. Eroism înseamnă să lupți și să cîștigi. Neapărat să cîștigi. Eroismul se formează contra ceva, de obicei contra unui rău exterior sau interior. Presupune calm, hotărîre, cunoașterea prefectă a lucrului. Presupune să știi de ce te bați. Presupune onoare, prestigiu. **Într-un cuvînt ?** În două : oousul rusinii. Și rușinea ? Un fel de frică. Frica de a privi în ochii oamenilor, ai tovarășilor de muncă, ai nevestei, ai copiilor...

Omul cu care am discutat **atunci** se numește Romulus Onea.

MIRCEA BUNEA ■

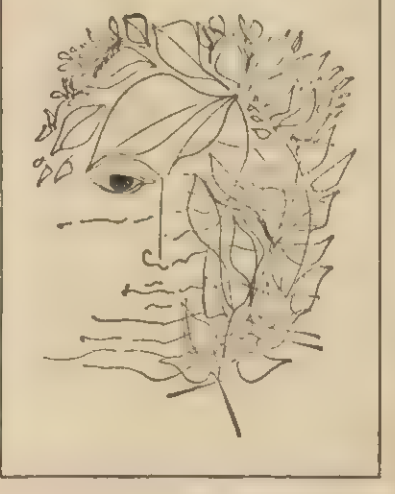

Învățăturile grîului (I)

Călare pe secetă, călare pe ape

De ani și ani, cu prea puține excepții, Teleormanul s-a situat totdeauna în plutonul fruntaș al grîului, ocupînd, prin producțiile sale, unul din primele locuri pe țară. Anul trecut, de pildă, a ocupat locul al treilea. Anul acesta însă, abia a ocupat locul al șaptelea. Anul acesta ne spun teleormănenii, nu s-a muncit totuși mai prost. Ei, cei ai locului, sînt aceiași, nu s-au prostit, nu s-au schimbat, oricum i-ai măsura ei sînt ce sînt, adică niște oameni dintr-o bucată. Dar anul acesta, ca niciodată, timpul s-a ridicat împotriva lor. Ca niciodată, Cîmpia Burnasului, în cea mai mare parte a ei, s-a transformat într-un pol al secetei. Iar partea rămasă, cea nelovită de soare, s-a transformat într-un pol al umidității.

Străbatem, în dimineața de august, partea saharianâ a Teleormanului. Soarele năucește, priveliștea năucește. Grîul nu se mai vede, a fost strîns de mult (doar niște insulițe de paie ce mai ingălbenesc ici și colo, dar despre ele vom mai vorbi). Plantele păinii sînt de-acum amintire, pînă și rădăcinile lor, la ceasul de față, s-au resorbit sau se resorb. Ele, aceste plante, n-au, precum știm, constanța pietrei sau durata bronzului, deși truda ce le-o închini ar trebui, îți spui, să le facă veșnice. (Dar și despre truda asta, închinată efemerei arhitecturi a plantei păinii, vom mai vorbi.) Ce se vede acum, pe cîmpia întinsă pe spate pînă sub orizonturi, este doar secetа.

Culturile duble s-au calcinat înainte de-a răsări. Unde nu-i irigație (uneori, chiar și unde e...), frunzele lor sînt frunzițe, răsucite de arșiță ca foile de tutun. În zona Videle, floarea-soarelui, văzută din tren, pare o foarte gingașă cultură de margarete. (Pe-aici, prin această zonă, unele C.A.P.-uri abia au cules 2 200—2 300 kg de grîu la hectar.) Porumbul este fragil, de un verde palid, bolnav, limfatic, drugile-s moi și subțiri, frunzele transparente. În alte zone, cele de la polul umidității, combinele care recoltează fasolea abia se văd din jungla de buruieni. De n-ar fi prevăzute cu sirene, care să le semnalizeze prezența prin „bălălău“ (cum se cheamă bălăria sau buruiana în limbajul localnicilor), le-ai pierde din ochi, poate că s-ar pierde din ochi și ele... („Combinele cu sirene“ sînt, pare-se, o invenție strict locală; dar și despre asta vom mai vorbi.) În sud, cîrduri de rațe sălbatice zboară buimac deasupra Dunării. Vin din susul apei, șovăie, se răsucesc pe loc, o iau iar în sus... Puncte albe și negre pe cerul roșu, care fierbe ca un vulcan, escadrilele de aripi plutesc ametite, ca niște nave fără busolă. Plutesc cu ciocurile căscate, înnebunite de soare, înnebunite de sete. De jos, oamenii le urmăresc atent, întrebîndu-se dacă se vor pierde pînă la urmă în zarea apelor sau, dimpotrivă, vor ploua către tufișurile de pe țărm, incremenind pe tipsiile frunzelor în formă de ieroglife egiptene. Ar vrea să știe, cu alte cuvinte, dacă se-anunță mai departe soare sau zvon de ploaie. Dar păsările plutesc buimac prin valurile de strălucire ale cerului care fierbe ca un vulcan.

A fost deci, pentru grîu, ca și pentru celelalte culturi, un an prost, o vară dramatică. Campania grîului ca și cea a orzului au fost izbite în creștete de torentul solar, care le-a zăpăcit, le-a ametit, le-a scos din canoanele legiuite, din regulile statornicite de tehnică și de agrotehnică. Munca, în aceste condiții, s-a transformat, în sensul cel mai deplin al cuvîntului, într-o luptă. O luptă grea, o luptă de uzură, puțin spectaculoasă, extenuantă la culme, solicitînd mușchii și nervii, iscusința și rezistența fizică, solicitînd, mai presus de toate, știința desfășurării forțelor, a contraatacurilor, a regrupării din mers a reorganizării perpetue a asalturilor. La capătul acestei lupte, Teleormanul a ocupat, cum spuneam, locul al șaptelea în ierarhia națională a grîului. Întreprinderile agricole de stat au dat, în medie, 3 800 kg la hectar, iar cooperativele de producție 3 100 kg. Puțin, față de cît se așteaptă de la Cîmpia Burnasului. Dar puțin în raport și cu seceta?

Ing. Florian Gruia, directorul Trustului I.A.S. al județului, își mușcă nervos mustața. Bărbat tînăr, voinic, cu umeri zdraveni și cu burta păstrată bine, puternică, fermă, stă incomod în „Dacia“ care ne duce pe drumurile județului. Stă în față, lîngă șofer, dar răsucit cu amîndoi ochii spre reporterul așezat în spate. „Ca să vedem ce vorbim“, zice dînsul. Sau, poate, ca să-și cruțe privirile de priveliștea dezolantă a cîmpului cotropit de secetă. Și ce frumos era acest cîmp, mai zice cu un oftat inginerul, cum era el în primăvară, ce promițător era grîul, ce producții de California anunța porumbul! Nu, nu-i mulțumit de cele 3 800 kg la hectarul de grîu raportate de trust, deși planul a fost atins, ba chiar depășit cu vreo 100 kg/ha. De ani și ani, e pentru prima oară cînd I.A.S.-urile teleormănene nu au mai recoltat, o dată cu grîul, și niște laude, acele laude pe care interlocutorul meu (o știu bine, îl cunosc de mult...) nu le primește niciodată cu neplăcere. S-au recoltat în schimb niște învățături. Deci niște victorii ale cunoașterii. Deci niște posibilități în plus pentru ca, în anii ce vor veni, nu să birui în întregime seceta, nu să prefaci soarele în nor de ploaie, fiindcă asta nu-i cu putință, dar măcar să poți pune un cot în soare, ca să-i provoci arșiței o eclipsă.

Precipitațiile, îmi povestește inginerul, au lipsit și în epoca semănatului grîului, și în epocile care-au urmat. Drept pentru care grîul n-a prea răsărit. Sau, cînd a răsărit, a făcut-o doar aparent, cu boabe „mințite“, adică planta a „sărit“, dar repede a căzut la loc, fulgerată și moartă. Cei care au însămînțat cu discul mare, renunțînd să mai are, au fost, dintre toți, singurii cîștigați. Solul lor, nemaifiind răscolit în adînc, a pierdut mai puțin din umiditate. Fapt care s-a văzut chiar și pe terenurile mai dificile. (În treacăt fie spus, Teleormanul nu-i, cum se crede, chiar un rai al fecundității, nu-i un pămînt gras ca untul din zare-n zare: cam 40 la sută din suprafața arabilă o constituie pămînturile podzolice, brunul roșcat de pădure și alte soluri rebarbative belșugului vegetal.) Foarte bine, intervine reporterul, povestea asta cu seceta și cu discurile e limpede, dar ce s-a întîmplat în cealaltă zonă, cea de sub zodia umidității excesive? Cam 20 la sută din suprafețe, vine răspunsul, sînt soluri care băltesc. Ele se află în nordul județului, inclusiv în incintele irigate. Acolo lucrurile se petrec (adică trebuie să se petreacă) invers, acolo solul trebuie răscolit, afînat, drenat și scarificat. Dar pentru asta îți mai trebuie și utilaje (tractoare grele pentru scarificat, de pildă, existente în număr mult prea redus), ca să nu mai vorbim de carburant. Să trecem, intervine din nou, grăbit, reporterul, peste spinoasa problemă a carburantului, să ajungem la acele victorii ale cunoașterii cu care acum cîteva clipe mi-ați excitat imaginația. De fapt, soseste răspunsul, nu-i nici o filosofie, lucrurile sînt răsștiute. Trebuie aplicată, în fiecare zonă, o tehnologie în rimă cu solul, cu timpul, cu fluctuațiile termice etc. Adică o tehnologie care să introducă datele generale, cerințele generale (privind solul grîului, epoca semănatului, patul germinativ, densitățile, îngrășămintele etc.) în sistemele de valori ale locului, adesea marcant despărțite, polar structurate de la o zonă la alta, dacă nu de la un kilometru la altul. Cei ce-au făcut așa au cules din plin, chiar dacă de la sfîrșitul lui mai și pînă la recoltat nu i-au blagoslovit deloc ploile, ci doar călduri de 32—34 de grade la umbră. Cei de la I.A.S. Turnu, unde-i director ing. Zaharia Romulus, au cules 6 100 kg grîu la hectar, cei de la I.A.S. Piatra, unde-i director ing. Gh. Calapod, au recoltat 5 500. Pe cînd alții, negrijulii cu tehnologia (vezi cazul fermei Săceni a I.A.S. Dobrotești, condusă de ing. D. Saru), n-au ajuns decît la 2 300 kg la hectar. Drept pentru care primii doi numiți trec printre oamenii lor cu fruntea sus, pe cînd ultimul, covîrșit de reproșurile din privirile subalternilor (care și ei au muncit, și încă aprig, fiind și ei oameni dintr-o bucată, din aceeași bucată cu cei din Turnu sau Piatra, dar frustrați de măsurile care să le facă dăruirea eficientă), a trebuit să cedeze răspunderile de șef.

Nu mergem la nici unul din cei numiți. Mergem la I.A.S. Zimnicele, la directorul Eugen Matei.

Îl cunosc de mult. E aici, dacă nu mă înșel, de vreo 16—17 ani. E unul dintre specialiștii de faimă ai Teleormanului, lăudat de presă, de radio, de televiziune, consultat de mulți (inclusiv de mai marii săi) în probleme acute ale producției, purtînd pe umeri (nu fără plăcere, ca și ing. Gruia...) cununa unor distincții și a unor elogii multiple.

Îl cunosc de mult, dar acum nu-l mai recunosc. E greu de recunoscut, sub coama părului alb și sub ochelarii (de cînd îi poartă?) care ascund cearcăne, griji, insomnii, peste toate o nesfîrșită amărăciune, chipul tînăr, însuflețit de așteptarea victoriilor, adică a recoltelor mari, cu care ing. Eugen Matei se purta prin lume nu mai departe de primăvara aceasta. Chipul, atunci, îi ridea, așa cum îi ridea și cîmpia, care făgăduia recolte de țara făgăduinței. Lăsase în urmă un an, 1980, pe care-l taxase drept „bunișor“ (4 150 kg la hectarul de grîu), acum spera cel puțin 5 500—6 000. Cît a cules? Am cules, zice... și tace. Nu vă mai spun cît am cules, reia, că rid și ceapeurile de mine. Mă rog, am scos mai mult decît ceapeurile, dar... Pe dv. ce v-a lovit, îl întreb, umiditatea sau seceta? Amîndouă, zice... după care iar tace. Îi smulg vorbele cu cleștele, dintr-o încleștare a sufletului de culoarea catranului, a arșiței sau a secetei. Da, mai întîi a fost seceta, grîul a răsărit abia sub fluviul umflat de propria-i viitură nu l-a primit, l-a azvîrlit înapoi, risipindu-l peste toată cîmpia. Era o tristețe, firele orzului, apoi ale grîului, ondulau prin apele tulburi ca firele de mătasea broaștei, singurul zvon de viață în imensitatea cîmpiei îl aduceau orăcăitul broaștelor și, aici-colo, guițatul speriat al porcilor refugiați pe grinduri. Și oamenii, zic, oamenii ce-au făcut, nea Matei? Chipul lui nea Matei se însuflețește (...iată-l, în sfîrșit, pe vechiul meu cunoscut! Dar oare care este acum adevăratul lui chip, cel din această clipă sau cel din clipa de dinainte?). Oamenii, zice, au fost nemaipomeniți, mecanizatorii în primul rînd, notați-i pe N. Ivănuș, pe N. Opriș, pe P. Grădinaru, știa n-au știut ce-i odihna, au muncit pînă noaptea, uneori și noaptea, și-au petrecut duminicile nu petrecînd, ci muncind, s-au bătut cu seceta și cu apele, s-au aruncat în tranșeele luptei primii, au rămas în ele ultimii. Pentru ca ultimul cuvînt în materie de recoltă să fie al lor. Și a fost al lor. Mai notați-i, vă rog, pe aviatori, da, pe aviatori, fiindcă erbicidarea și fertilizarea de primăvară, din cauza excesului de umiditate, nu s-au putut opera cu mijloace terestre, ci cu mașini zburătoare, cu helicopterele care au zburat cît a fost nevoie, chiar și peste orele de program, chiar și pe vînt ori pe ploaie. Mai notați-i și pe țărani, da, da, pe ei, pe țărani, pe cei despre care tot zicem că, vezi dumneata, s-au boierit, stau cu spatele la pămînt, nu le mai pasă de soarta piinii. Le pasă! Au venit, ca să salveze recolta, în masă, fără să-i cheme nimeni, fără să mai aștepte bătaia în geam a primarului și rugăminții lui fierbinți, cu căciula-n mînă. Ei toți, mecanizatorii, aviatorii, țăranii, militarii și muncitorii orașelor, au strălucit din nou, în acele zile, la vechiul, la greul, la vitalul examen al răspunderii omului pentru soarta piinii.

Dar despre cum au muncit mecanizatorii și țăranii teleormăneni, despre S.M.A-uri, C.A.P.-uri și consilii agroindustriale care au raportat producții de vîrf, vom vorbi pe larg într-un viitor articol.

Deocamdată, în drumul de întoarcere către reședința județului, oprim lîngă niște combine care, într-un lan de fasole, chiuie din sirene ca niște vapoare. Chiuitul se adresează șoferilor de pe tractoarele cu remorci, anunțîndu-i că buncărul combinei e plin, că pot veni să preia povara de boabe. Intrăm în lan, facem semne cu mîna spre o combină, cel din cabină ne vede, vine spre noi, oprește, coboară. Îl privește interiocat pe Gruia: de ce l-a atopat, ce nu-i în regulă? Inginerul îi lasă reporterului inițiativa cuvîntului. Reporterului, care se mîră că mașinile astea au „sirene“ (adică niște tuburi montate de combineri la țevile de eșapament) în loc de claxoane, combinerul, un ins în vîrstă, de fapt fără vîrstă, cu fața și părul cărite virtos de arșiță și de colb, îi răspunde că hm, asta-i bună!, oare chiar se mîră? Dar e clar, ride omul, doar dv., zăriștii, ați tot scris că mașinile astea sînt „corăbiile cîmpului“, iar corăbiile au sirene, nu? De fapt, combinele astea, cîndva, au avut claxoane, dar dacă trec prin atîtea prefaceri, adaptări și readaptări, dacă tot scoți și tot pui pe ele fel de fel de echipamente (transformîndu-le din combine pentru păioase, cum au fost concepute inițial, în combine pentru fasole, pentru in, pentru soia, pentru orez, pentru floarea-soarelui, pentru porumb...), cum să te miri că cine știe unde și cînd le-a dispărut un claxon, băgat într-un buzunar mai larg de o mînă mai lungă?

Vorbind, omul și-a mutat privirile spre combină. O învăluie cu niște sentimente care nu te pot înșela. Omul acesta e un specialist, un mare specialist. El cunoaște (trebuie să cunoască!) vreo 30—40 de tipuri sau familii de mașini. El știe (trebuie să știe!) nu numai tehnică, ci și agrotehnică. El nu-i cu nimic mai prejos decît muncitorul industrial (stăpîn pe doar 3—4 tipuri de utilaje...), decît mecanicul de vapor sau mecanicul de locomotivă, confrații lui întru știința de a conduce și exploata mașinării complicate, sub chiuitul sirenelor despletit peste zările cucerite. Omul acesta ar putea lucra cu succes într-o hală de fabrică, cu program de opt ore, cu aer conditionat, cu temperatură industrială, cu un cîștig mai bun, oricum mai stabil, nesupus fluctuațiilor secetei sau umidității, cu viața reglată de acul ceasornicului, nu de lupta cu arșița sau cu apele. Dar el a rămas aici, lîngă această mult prea muncită, prea încercată, prea răbdătoare combină, pe care o învăluie din priviri cu sentimente ce nu te pot înșela. Dacă-l întrebi de ce nu pleacă la oraș, în industrie, îți va răspunde pe loc, fără nici o emfază: și piinea cine s-o facă?

Îi cheamă Gheorghe Bratu, are 46 de ani, are doi copii mici și lucrează la S.M.A. Purani. Ar putea avea orice alt nume. S-ar putea numi cu oricare din cele aproape 10 000 de nume de mecanizatori ai Teleormanului.

În învățăturile grîului intră, ca o primă și fundamentală lecție, știința de a te dărui fără nici o rezervă — adică dind totul, nepăstrînd nimic pentru tine — uneia din cele mai grele munci din cîte se fac în această țară.

ILIE PURCARU ■

Drumuri noi în împărăţia ierburilor

Întîlnire în amurg la Poiana Mărului

În ce stadiu se află în prezent agricultura noastră montană? Foarte recent, a fost încheiată cea mai cuprinzătoare anchetă de teren efectuată în România pe această temă în ultimele decenii. Realizată de un colectiv de la Institutul de economie agrară sub conducerea doctorului inginer Nicolae Braşoveanu, ea sprijină cu noi argumente necesitatea înnoirii şi modernizării producţiei gospodăriilor din Carpaţii noştri. Revista „Flacăra" pledează de ani de zile pentru această cauză în serialul **Carpaţi-2000**, şi ca atare consemnează cu satisfacţie studiul, care confirmă, în liniile lui mari, justeţea şi actualitatea serialului. În numerele viitoare, vom relua cîteva idei de bază ale acestui studiu, însoţindu-le de scurte comentarii. Dar mai întîi, un interviu cu inginerul Braşoveanu.

— Desigur, este cu totul explicabil că în primele decenii de edificare a agriculturii noastre socialiste — ne spune doctorul inginer Nicolae Braşoveanu — accentul „a căzut pe şes", ca să zicem aşa, în sensul că problemele producţiei agricole au fost abordate prin prisma marii agriculturi cerealiere. În acei ani, relativa neglijare a zonelor necooperativizate de munte, la care ne referim aproape exclusiv în cele ce urmează, îşi avea o justificare care nu mai există azi. În contextul noii revoluţii agrare promovate de partid, acestui important sector al agriculturii noastre îi revine un rol deosebit.

— Foarte recent, la al II-lea Congres al întregii ţărănimi, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia, din nouă, că „**este necesar ca producătorilor agricoli din aceste zone să li se acorde mai mult sprijin pentru a obţine producţii sporite**". Cum se înfăptuiesc indicaţiile date în ultimii ani de conducerea superioară de partid privind revitalizarea şi modernizarea agriculturii montane?

— Studiul nostru a evidenţiat foarte serioase carenţe. Aş vrea însă să încep prin a evoca o întîlnire cu valoare de simbol, lîngă Poiana Mărului, Braşov, în amurg, undeva în munte. Era prin aprilie sau mai. Zăpada veche nu se topise, cea nouă se aşternea peste ea, cam la două, trei palme. Se întîlneau zăpezile... O vreme păcătoasă, vînt şi frig. Deodată apare în faţa mea o bătrînică încovoiată: nu numai de cei 75 ani ai ei, ci şi de firul nins şi greu, umezit de ceaţă, pe care-l cără în spinare, prins cu o prăjină. Îl aducea de la fînaţa din munte jos la vite, cale de mai mulţi kilometri. De ce? Gospodăria ei din satul „risipit", cum spun sociologii, fusese strămutată în vatra satului, şi **bătrîna bătea kilometri pe cărări de munte, tot urcînd şi coborînd. Pe alţi consăteni ai ei i-am văzut făcînd acelaşi drum invers, transportînd pe spate gunoi din grajdul lor din vale, strămutat împreună cu gospodăria, în vatra satului.** Cărau gunoiul sus pe munte ca să îngraşe păşunile, care ele, fireşte, nu au putut fi mutate în vatra satului! Aveam în faţă imaginea vie a unor neîmpliniri ale gospodăriei montane de azi: absenţa unei legislaţii suficient de diferenţiate, ţinînd mai mult seama de specificul montan. Astfel, aceleaşi prevederi ale Legii sistematizării, perfect justă în ansamblul, în spiritul ei, şi cu însemnată influenţă pozitivă asupra satului românesc de azi şi de mîine, se aplică exact la fel în inima Bărăganului şi la Poiana Mărului, de pildă, ceea ce mi se pare absurd. Apoi, întîlnirea pe cărările troienite relevă şi inexistenţa sau insuficienţa mijloacelor de mecanizare adaptate specificului montan, de pildă tractoare cu remorcă pentru transport (în 1981 se cară fîn şi gunoi de grajd pe spate de om!), puţinătatea animalelor de muncă. În fine, lipsesc drumurile de acces. Şi s-ar mai putea continua...

— Vă referiţi deci la rămînerea în urmă pe foarte multe planuri a agriculturii montane, fără justificare azi şi cu atît mai puţin mîine. Totuşi, în cadrul creat în ultimii doi, trei ani, la indicaţia secretarului general al partidului, **ce s-a realizat**, ce aţi constatat pe teren?

— **Un progres oarecare există. S-au creat, la nivelul fiecărei comune necooperativizate, comisii ale producătorilor agricoli, asociaţii ale crescătorilor de bovine şi ovine în unele localităţi, de asemenea circumscripţii agro-zoo-veterinare pentru zonele montane. S-a făurit, aşadar, un cadru organizatoric favorabil** pentru conducerea şi sprijinirea activităţii productive în aceste zone. Cadrul singur nu este însă suficient, esenţialul îl constituie baza tehnico-materială. Or, cele patru verigi fundamentale, şi anume: fondul necesar de păşune, asigurarea de animale de prăsilă şi de sămînţe de soi, chimizarea, mecanizarea — fără de care nu se poate vorbi de o adevărată modernizare, în spiritul noii revoluţii agrare — sînt deficitare, în ciuda unor paşi înainte făcuţi ici şi colo. La nivelul activităţilor de ansamblu trebuie totuşi subliniat aportul substanţial al întreprinderilor de pajişti. S-au făcut, de asemenea, în ultimii ani îmbunătăţiri funciare pe bazine hidrografice şi masive montane, de pe urma cărora beneficiază şi agricultura montană. S-a conturat un început în asigurarea raselor celor mai indicate de animale, precum şi pe linia furnizării de sămînţe de soi acestor gospodării. Dar numai un început! Au fost şi valoroase **iniţiative şi acţiuni locale.** Să citez, în acest sens, doar cu titlu de exemplu, cele 10 asociaţii ale crescătorilor de bovine şi ovine din Zlatna, Alba, cu 16 sate; asociaţiile pomicole din Horezu, Vîlcea; asociaţia crescătorilor de animale din Valea Doftanei, cu extinse activităţi de meşteşugărie şi artizanat; asociaţiile crescătorilor de ovine şi bovine din Şanţ, Ilva Mică, Tirlişua, Bistriţa-Năsăud; asociaţia mixtă a crescătorilor de animale şi a pomicultorilor din Josenii Bîrgăului; asociaţiile crescătorilor de animale din comunele Feldru şi Zagra, Bistriţa-Năsăud etc. **Totuşi**, evident, **doar pe baze locale — cît de lăudabile ar fi aceste iniţiative — nu se va putea realiza revirimentul dorit. De pildă, spiritul gospodăresc local nu va soluţiona niciodată problema mecanizării montane**, deşi desigur, pînă la atingerea acestui stadiu, care se tot lasă aşteptat, nimeni nu trebuie să stea cu mîinile în sîn şi, într-o primă fază, industria locală ar trebui să furnizeze măcar uneltele simple care, azi şi ele lipsesc. În concluzie: **progrese s-au făcut** în ultimii doi, trei ani, **dar destul de puţin concludente. Se cere o strategie a dezvoltării montane!** Şi trebuie pornit de la baza tehnico-materială.

„În plină zonă montană se dă şcolii profil de mecanică?!"

Ne scrie un medic din inima Apusenilor.

„Sînt medic uman şi lucrez în zona Munţilor Apuseni de aproape 20 de ani... Conducerea de partid şi de stat a creat cadrul legal şi prin legi şi hotăriri s-au trasat sarcini organelor competente, mai ales celor de specialitate, pentru ca şi zona montană încă necooperativizată să fie ajutată, îndrumată, dotată cu strictul necesar uman şi material în vederea utilizării cu eficienţă a capitalului biologic cît şi a materiei prime. Rămîn mirat că, deşi cadrul legal există şi dispoziţiile sînt date, ele însă nu se aplică destul de hotărît şi curajos în zona montană.

Şi revista dv. a cerut **adaptarea generală a învăţămîntului din zona montană la condiţiile locale, profesionalizarea şcolii rurale în sensul zoo-agriculturii specifice**; aţi pledat pentru **un învăţămînt agricol montan tehnic**, pentru **maiştrii în păstorit** etc. Or, integrarea învăţămîntului teoretic cu practica în zona montană s-a făcut la voia întîmplării şi, de ce n-aş spune-o, fără nici o răspundere de către organele de specialitate. Un exemplu. **Şcoala generală de zece ani Măguri-Răcătău, satul Răcătău, situat în plină zonă montană, cu tradiţie în lucrarea lemnului, este de profil mecanic!** (N.R. Ni s-au semnalat situaţii similare în numeroase zone montane. Foarte recent din judeţul Argeş, bunăoară. Deci, trebuie şcoli în care copiii să înveţe despre agricultură şi creşterea animalelor, dar în condiţiile zonei montane, nu ca în Bă-agan!).

Să analizăm acum procesul de învăţămînt în comuna Măguri-Răcătău, satul Măguri, cu o şcoală generală de opt ani care acoperă o suprafaţă de aproximativ 130 km pătraţi. Îmi permit să pun întrebarea: care este distanţa medie pe care trebuie s-o parcurgă un elev zilnic, de la domiciliu pînă la şcoală? Din calcule reiese, aproximativ, 10 km parcurşi zilnic, pe orice anotimp, de către elevi. Este drept că distanţele pentru elevii din clasele I—IV la această şcoală sînt mai mici: în medie 6—7 km pe orice anotimp. Dar distanţele sînt duble: dus şi întors.

De aproximativ 20 de ani de cînd lucrez ca medic în această regiune montană am urmărit periodic şcolarizarea, frecvenţa elevilor şi chiar felul lor de pregătire. Prezenţa la cursuri este în general foarte scăzută la şcolile de patru ani, la şcolile generale de opt ani fără internat şi oarecum, să zicem, aproape mulţumitoare la şcolile de opt şi zece ani cu internat. La cele arătate mai sus se mai adaugă faptul că nivelul de însuşire a cunoştinţelor este nemulţumitor.

Nu vreau să se înţeleagă că ei nu au aptitudinea intelectuală necesară pentru învăţămîntul superior. Nu, sînt înzestraţi, dar nu li se oferă condiţiile necesare. Oare un elev care urmează cursurile şcolare într-un oraş sau într-o comună de şes, cu alte condiţii decît cele arătate de mine, **de ce să fie favorizat faţă de elevul din zona de munte?**

Să construim sau să renovăm, adaptînd vechile localuri de şcoli din centrele de comune, şi dotîndu-le cu strictul necesar. Dar să fie **şcoli internat!** Deci şcoală generală de 8 sau 10 clase în centrele de comună cu internat, burse şi locuri la internat suficiente."

Dr. Ion T. Bogdănescu, comuna Măguri-Răcătău, sat Răcătău, spitalul Răcătău, jud Cluj

Regretăm că din lipsă de spaţiu nu am putut da decît scurte extrase din scrisoarea acestui inimos medic din Apuseni. O scrisoare de 14 pagini dactilografiate, întesată de observaţii şi propuneri judicioase, gospodăreşti. Cei interesaţi îl pot contacta pe autor, prin scris sau prin viu grai, la adresa sus indicată, adică **la el acasă**, în Apuseni.

Într-un număr viitor, cum am mai anunţat, vom merge din nou pe urmele serialului **Carpaţi-2000.**

LIONEL NIŢESCU ■

Pămînt bun – aşteaptă mîna gospodarului

Comuna Domneşti, din judeţul Giurgiu, se află la o azvîrlitură de băţ de Capitală. Doar 12—13 kilometri, de asfalt, separă Domneştiul de Bucureşti. Comuna, cu case noi, decorate frumos şi cu gust, este aşezată între două rîuri: Ciorogîrla şi Sabar. Ne-am propus într-una din aceste zile un raid prin Domneşti. Am dorit să aflăm care este situaţia pămîntului: cum este el gospodărit, cum i se smulg bogăţiile.

Încă de la intrare pe malul rîului Ciorogîrla am întîlnit două situaţii diferite. Pe malul drept, o cultură de varză de toamnă, verde şi viguroasă, udată şi rostuită, aşa cum scrie la carte, de mînă de gospodar, aşteaptă, cum se spune, să lege. În schimb, pe malul sting este o cultură mixtă: din loc în loc sfeclă (cam una pe metru pătrat) — în rest bălării. Bălării înalte cît omul. Un bătrîn care paştea o vacă ne-a spus că la început s-a încercat să se sape pămîntul cu cîţiva elevi de la şcoală. Asta a fost în primăvară. Apoi totul s-a lăsat baltă, în ciuda faptului că în acel colţ nimeni nu se poate plînge de apă. Ea există la cîţiva paşi unde curge Ciorogîrla.

Dar legat de acest aspect am întîlnit şi alte situaţii asemănătoare. Chiar în centrul comunei, vizavi de şcoală, un teren viran, mai bine spus plin cu bălării, aşteaptă mîna gospodarului. Terenul ce iniţial a folosit ca loc de joacă pentru copii, mai are în dotare doar o scîndură pusă pe un reazăm şi un puţ. Cumpăna puţului de mult a luat o altă destinaţie. Ca să ajungi la ei, îţi trebuie multă răbdare şi forţă ca să dai bălăriile la o parte. Şi toate acestea chiar în faţa şcolii.

Mergînd pe şoseaua întîlneşti mai multe locuri virane. Alături de casa cu numărul 1 777 un teren dreptunghiular de cîteva hectare, scăldat de razele soarelui şi de apele Sabarului, a fost transformat într-o ladă de gunoi. Tot vizavi, pe un alt teren, la fel de mare, este o adevărată cultură de bălării. Dar aceste aspecte din centrul comunei se întîlnesc chiar şi în curtea C.A.P.-ului, chiar la ferma zootehnică. Cît vezi cu ochii numai buruiană. Preşedintele, Marin Tudorache, plin de umor, ne spune că aici este o adevărată

În mijlocul satului, lîngă asfaltul goselei, loturi întinse de teren necultivat!

cultură naturală (!?). Adică nu s-a umblat deloc pe teren. Acum se încearcă plugul, dar pentru simplul fapt că n-a plouat de mult, pămîntul se dovedeşte a fi mai tare ca fierul. Aşa că cei de aici, din curtea C.A.P.-ului, aşteaptă ca în cel mai scurt timp să înceapă recoltarea scaieţilor.

Paşii ne-au purtat şi pe malul rîului Sabar. Ceea ce am văzut întrece orice imaginaţie. Utilaje şi gunoaie aruncate chiar pe sau lîngă albia rîului. Inginerul şef de la C.A.P. Domneşti, Valentin Saidac ne spune că utilajele aruncate aparţin S.M.A.-ului Ciorogîrla. Din 1977 ele au fost scoase la casare. Pînă la ora actuală s-au predat la I.C.M. peste 1 000 de tone. În prezent, peste 200 de tone de fier stau uitate pe albia Sabarului. Mai mult decît atît. Întreprinderea de utilaj greu şi construcţii, autobaza din Bucureşti, ca o compensaţie, şi-a format aici un cimitir de fiare vechi. Mii şi mii de tone de utilaje stau aruncate în bătaia soarelui. Şi asta nu este totul. Acest cimitir de fiare, cum spune pe bună dreptate inginerul Saidac, se află situat într-un obiectiv istoric. Este vorba de curtea lui Caragea Vodă. Din acest motiv zidurile şi clădirile care au mai rezistat timpului sînt deteriorate cu bună ştiinţă de cei care ar trebui să vegheze la păstrarea şi la conservarea acestora. Ce mai aflăm? Că în această zonă, foarte pitorească, în zilele de sărbătoare vin foarte mulţi bucureşteni să-şi petrecă cîteva ceasuri la aer şi verdeaţă. Dar sînt şi foarte mulţi, tot bucureşteni, care vin şi strică ce a mai rămas. Cu alte cuvinte, zona a devenit o imensă ladă de gunoi a multor întreprinderi. Astfel, numai anul trecut s-au aplicat amenzi de peste 35 000 lei. Cine sînt cei care strică natura? Întreprinderea Vulcan, autobazele din Capitală, Întreprinderea de piele sintetică şi Tricodava care aruncă maşini întregi de deşeuri.

Desigur, aceste aspecte trebuie să facă obiectul preocupărilor factorilor de resort. Dacă pentru repunerea în drepturi a zonei turistice şi protejarea obiectivului istoric aşteptăm o soluţie grabnică din partea factorilor de resort, pentru readucerea la rosturile lui a pămîntului necultivat, cotropit de ierburi şi gunoaie, îi aşteptăm pe gospodarii comunei să intervină urgent, deoarece este inadmisibil ca hectare întregi de teren agricol să se irosească în deplina indiferenţă a primăriei şi locuitorilor Domneştiului, adică singurii răspunzători de cît şi cum produce pămîntul comunei.

SORIN POSTOLACHE ■

Din istoria aviației românești

În somptuosul **Grand Palais** de pe Champs-Elysées din Paris s-a organizat, în octombrie 1910, al doilea Salon internațional de aeronautică din lume. Sub mărețele și luminoasele sale cupole se înșirau cele mai noi creații din domeniul aviației, care abia se născuse. Aeroplane de diferite construcții, mărimi și culori atrăgeau vizitatorii, dintre care cei mai mulți se îngrămădeau în jurul unui aeroplan biplan, de culoare roșu închis, remarcat nu numai prin forma sa și ampenajul său deosebit de al celorlalte, dar mai ales prin faptul că era **singura mașină de zburat care nu avea elice.**

Unii vizitatori nici nu-și puteau imagina cum ar putea zbura acest aeroplan lipsit de elementul care îi asigură propulsia. Din acest motiv discutau, comentau și ascultau cu multă atenție explicațiile tinărului inginer care-l inventase și îl construise.

Alături de acest aeroplan se găsea pe un suport o placă cu denumirea și cîteva din caracteristicile sale principale :

Aeroplan HENRI COANDĂ — 1910 :
— Anvergura . . . . . 10,30 m
— Lungimea . . . . . 12,50 m
— Suprafața portantă . . . 32,70 mp
— Greutatea în linie de zbor . . 420 kg
— Motor turbopropulsor cu tracțiune la punct fix . . . . . 220 kgf

O reclamă concepută și desenată de creator, care iubea muzica, desenul, sculptura și sportul, dar mai mult îl pasionau știința și tehnica, și îndeosebi cercetările și experiențele din domeniul ei, arăta vizitatorilor că este singurul aeroplan din lume propulsat prin reacție.

Afluența vizitatorilor, interesul specialiștilor și celor pasionați pentru aviație față de această realizare deosebită, de concepție și construcție nouă (mijlocul de propulsie constituind o adevărată revoluție în construcția de motoare de avion), păreau să prevestească viitorul unei soluții strălucite.

Între somitățile care au vizitat Salonul citām doar pe **Paul Painlevé**, profesor la Sorbona și prim-ministru de mai tirziu al Franței, și pe **Gustave Eiffel**, unul din precursorii aerodinamicii experimentale și constructorul celebrului turn care-i poartă numele. Acesta, examinînd amănunțit aeroplanul „H. COANDĂ-1910", s-a adresat inventatorului și constructorului spunîndu-i : **„Păcat, băiete, că te-ai născut cu 30 dacă nu cu 50 ani, prea devreme !"**

Henri Coandă s-a născut în București în ziua de 7 iunie 1886. A urmat liceul Sf. Sava din Capitală și liceul militar din Iași, pe care l-a terminat ca șef de promoție.

Ca tînăr ofițer de artilerie a construit la Arsenalul armatei din Dealul Spirii și a încercat în zbor, în 1905, un aeromodel **propulsat prin forța de reacție a unei rachete.**

Dorind să se specializeze în construcția de aeroplane, studiază la Charlottenburg, Liège, la institutul Montefiore și își ia diploma de inginer la Școala superioară de aeronautică din Paris, în 1909, cu deosebit succes.

După cum spunea mai tirziu : **„Mitul vîntului a fost muza care m-a călăuzit întreaga viață"** ; de aceea a început să studieze, teoretic și practic, legile care guvernează mișcările corpurilor în aer, stabilind prin lucrările lui condițiile necesare zborului și a stabilit profilele necesare construirii mașinilor de zburat.

Pentru a verifica practic rezultatele cercetărilor și calculelor sale montează o platformă cu un banc de încercări, conceput de el pe o locomotivă. Experiențele le-a executat pe linia Paris—Saint Quentin, pe care locomotiva putea rula atunci cu viteza de 90 km pe oră, determinînd prin aceste experiențe, cantitativ, anumite fenomene aerodinamice.

Bine pregătit atît teoretic cît și practic, realizează aeroplanul propulsat prin reacție, expus la Salonul de aeronautică. Această mașină de zburat avea în construcția sa multe elemente noi, din care citām' longeroanele principale ale aripilor erau fabricate din oțel aliat în loc de lemn, cum le aveau celelalte aeroplane ; aripile erau acoperite cu contraplacaj în loc de pînză ; bordul de atac al aripilor avea voleți cu fantă care măreau sustentația ; un ampenaj de o formă deosebită ; rezervorul de benzină și ulei era amplasat în interiorul aripii superioare, iar cele două aripi — unite între ele și fixate de fuselaj, prin numai patru bare de oțel. Toate aceste noutăți constructive, inclusiv forma aerodinamică a capotajului motorului și fuzelajului, contribuiau la micșorarea rezistenței la înaintare și mărirea vitezei avionului.

Motorul aeroreactiv, denumit de Coandă „turbopropulsor", era, conform clasificării în prezent a acestor motoare, un : „motoreactor".

Conducerea se efectua prin două volane amplasate cîte unul de fiecare parte a postului de pilotaj.

În ziua de 16 decembrie 1910, Henri Coandă, dorind să-și încerce aeroplanul în rulaj pe teren, îl transportă pe cîmpia de la Issy-les-Moulineaux, inaugurat ca teren de zbor la 1 iulie 1908, tot de un român, Traian Vuia, și utilizat apoi ca aerodrom de zburătorii francezi.

După pornirea motorului, aeroplanul pus în mișcare rulă din ce în ce mai repede, scoțind flăcări și fum de ambele părți ale fuzelajului. Înainte ca Henri Coandă să-și dea seama, aeroplanul se găsea în aer ! Impresionat de flăcările care se prelungeau pînă în dreptul postului de pilotaj (fiind și la primul său zbor cu un aeroplan) cît și de faptul că se apropia vertiginos de zidurile împrejmuitoare ale orașului, a închis alimentarea injectoarelor și a oprit motorul. Aeroplanul, pierzînd viteza necesară sustentației, s-a prăbușit și a luat foc. Coandă a fost aruncat afară, nefiind legat de scaun, și astfel a scăpat numai cu o mînă fracturată.

Acest zbor marchează începutul zborurilor avioanelor cu reacție, pentru care fapt, mai tirziu, Coandă a fost denumit **„părintele aviației reactive".**

Lipsa de mijloace financiare personale, cît și neîncrederea financiarilor în acest nou sistem de propulsie au fost cauzele pentru care autorul n-a mai putut perfecționa invenția sa. Zborul efectuat a constituit însă un fenomen epocal, demonstrînd un nou mijloc de propulsie a mașinilor de zburat.

Presa de specialitate, de-a lungul anilor, a publicat mai multe articole despre aeroplanul „H. COANDĂ-1910" și despre inventatorul lui, din care citām doar două :

Din „La Téchnique Aéronautique" nr. 21 din 1910, articolul lui **G. Espitaler**, spicuim următoarele : **„Aeroplanul Coandă este unul dintre rarele aparate în care totul este nou, iar modul judicios și rațional prin care inventatorul său lese din făgașele drumului bătut în această direcție pentru a înfrunta riscurile lucrului inedit constituie un motiv destul de puternic spre a ne decide să examinăm cu atenție mijloacele pe care inventatorul le folosește în construcția sa... Cea mai mare ingeniozitate creatoare a. Coandă a dovedit-o, desigur, în concepția acestui propulsor".**

În numărul din iunie 1953 al revistei „INTERAVIA", de importanță mondială, citām pasajul : **„Avionul COANDĂ 1910 a fost precursorul lui Caproni-Campini, primul avion cu reacție dinainte de război".**

După distrugerea aeroplanului său propulsat prin reacție, Coandă și-a continuat activitatea de constructor de aeroplane prin crearea unor mașini cu elice, obținînd și cu ele succese remarcabile. Între anii 1911—1914 lucrează la uzina **Bristol**, din Anglia, ca inginer-șef, unde, între altele, realizează avionul **„Bristol-Coandă"**, utilizat și de aviația patriei noastre. Între anii 1914—1916 lucrează din nou în Franța, realizînd și aici mai multe tipuri de avioane.

Henri Coandă a avut mai multe invenții în domenii diferite și un mare număr de brevete, care pot fi văzute în Muzeul tehnic „Prof. dr. ing. Dimitrie Leonida" din București. Dintre ele, cea mai importantă o constituie invenția denumită : „Procedeu și dispozitiv pentru devierea unui fluid într-un alt fluid", brevetată sub nr. 374 943 și căruia i s-a dat denumirea de : **„Efectul Coandă".** Acest fenomen are un mare număr de aplicații practice dintre care citām doar următoarele : deflecțiunea jeturilor de gaze ale motoarelor cu reacție, la obținerea unei hiper-sustentații, frînarea la aterizare și reducerea zgomotului la eșapamentul motoarelor, cît și la bancurile de încercat motoare.

Henri Coandă, deși a petrecut mai multe decenii în străinătate, și-a păstrat cetățenia română, fiind strîns legat, prin firele nevăzute ale dragostei de patrie, de poporul și țara sa.

În anul 1970 a revenit definitiv în patrie, se instalează în casa părintească din București.

Henri Coandă a fost cinstit și apreciat în patria sa și în străinătate. A fost sărbătorit la Paris, New York și decorat cu cîmai multe distincții.

În patria sa a fost ales membru al Academiei R.S.R., a primit înaltul titlu de „Doctor Honoris Causa" al Institutului politehnic din București.

În ziua de 25 noiembrie 1972, acest mare inventator ne-a părăsit și a fost înmormîntat în cavoul familial din cimitirul Belu din București. Numele său rămîne legat de aviația reactivă prin avionul realizat cu trei decenii înainte ca Heinkel, Campini și Whittle să fi construit avioanele lor propulsate prin reacție, și prin care au perfecționat invenția dăruită omenirii de românul **Henri Coandă.**

Ing. CONSTANTIN GHEORGHIU ■
Brașov

Iosif Silimon un nume de seamă al aeronauticii

Aurel Vlaicu, Traian Vuia, Henri Coandă — nume celebre și nume dragi nouă, românilor, dar nu numai nouă. Ei întruchipează un simbol, un ideal, un mit al omului în cucerirea înălțimilor, ideal pentru atingerea căruia de la legenda lui Icar încoace, n-a precupețit nici un sacrificiu în a și-l realiza, pentru a se impune văzduhului, spațiilor celeste. Cînd omul a ajuns să atingă Luna, cînd zborul în Cosmos a devenit fapt curent, iar aparatele aeriene de transport ceva atît de obișnuit ca „bună ziua", nu avem voie să-i uităm pe cei care, de cele mai multe ori, anonimi, își dedică întreaga viață pentru ca aceste realități să fie posibile. Aeronautica a avansat enorm ; noi știm azi cu toții pe ce culmi se află, precum tot atît de bine știm că aici, pe meleagurile românești, unde s-au născut și s-au jertfit mari înaintași, pionieri ai ei, n-a încetat niciodată să existe, să evolueze și să se impună alți reprezentanți. Să cimenteze și să ducă mai departe o veritabilă școală. S-au ivit mereu acei pasionați, acele inteligențe care și-au dăruit întreaga viață și cunoaștere, forțele, energia, pînă la sacrificiul de sine, pentru a crea, a perfecționa, a cuceri noi pași în această ultramodernă știință și industrie. Unul dintre aceste înalte spirite este și inginerul IOSIF SILIMON, un adevărat creator de școală în școală și anume : *școala de concepție și construcție românească de planoare și motoplanoare*, domeniu care a preocupat întotdeauna aeronautica, revitalizat în mod deosebit în ultimele decenii. Acestela, inginerul nostru l-a închinat peste 43 de ani de muncă și de viață. S-a născut la 22 iulie 1918, în orașul Satu Mare, în familia unui mecanic ceferist. În anul 1942 absolvă Școala politehnică din București, devenind inginer electromecanic cu specialitatea aeronautică, angajîndu-se imediat la uzina I.A.R. Brașov. Lucrează mai întîi în birourile de studii, reușind să cunoască în profunzime problemele tehnice la zi în construcția de aparate de zbor, iar apoi ca șef de secție de producție, pînă în anul 1946. Înzestrat cu o inteligență rară și un talent deosebit pentru aeronautică, tînărul inginer își dă seama că numai știind să zboare, numai cunoscînd reacția aparatelor în străbaterea aerului poate să gîndească și să înfăptuiască perfecționarea lor, pentru noi performanțe. Începe, prin urmare, să învețe pilotajul la Școala de la Sînpetru, încă din vara lui 1943, de care nu se va despărți mulți ani și cu care va colabora în materializarea ideilor sale. Aici cunoaște cel mai bine planoarele, secretele și șansele lor de viitor, gîndind că oricît de mult va evolua aeronautica, ele vor rămîne cuceriri valabile domeniu în care spiritul său creator a lucrat cu ingeniozitate, aducînd contribuții de mare valoare, recunoscute internațional. Mai mult, încearcă totul pentru dezvoltarea unei industrii naționale de planoare, alături de cea de avioane, vis realizat în ultimul deceniu, cînd s-au pus bazele Industriei Aeronautice Române.

Inginerul Iosif Silimon a lucrat ani de zile într-o secție de planoare, la Brașov, unde, disciplinat, conștiincios, perseverent pînă la renunțare de sine, caută soluții noi, originale, îndrăznețe tocmai pentru a asigura viitor, zborului cu planorul. Și reușește ! În anul 1949 concepe planorul de antrenament IS-2 pentru zborul în pantă, monoloc, pe care îl construiește cu ajutorul cercului de aeromodele din Brașov și al elevilor Școlii de zbor din Sînpetru. Un aparat ușor de cădere mică, într-o alcătuire mixtă pînză-metal-placaj, destul de comod pentru pilot. Acesta a fost începutul, începutul dintr-o lungă serie de planoare și motoplanoare superioare care îi înscriu numele în istoria aeronauticii moderne. Îi urmează, în 1950, IS-3, cu totul original, avînd un fuzelaj din țeavă de duraluminiu, cu care va depăși (în 1954) la Concursul internațional de zbor fără motor de la Leszano, performantele celor mai bune aparate din lume prezentate în competiție. Record de viteză — 74,5 km pe un traiect cu țel fix, în linie dreaptă de 300 km ; record de distanță cu țel fix — 305 km ; record de viteză pe un circuit triunghiular de 100 km. Iar cu IS-28 B, creat în 1973, primul din seria celor metalice, a depășit toate recordurile anterioare. Aparatul are ampenaje în T și profil laminar cu tren semiescamotabil, cu locuri în tandem. Cu o altă variantă a lui — IS 28 B2 — inginerul român a reușit să stabilească un nou record S.U.A., după care, la scurtă vreme (în iunie 1979) stabilește recordul mondial — Goal and return — pe o distanță de 829 km.

Planorului, pasiune permanentă, nu i-a sacrificat însă, întregile sale resurse și cunoștințe de inginer și creator, lucrînd cu aceeași intensă aplicare și în sectorul avioanelor, unde și-a demonstrat același spirit inventiv, precum și în acela al elicopterelor. De numele său se leagă și realizarea (în anii 1969—1970) a primului avion metalic românesc după război — IS-24 — ca și elicopterele I.A.R. 316 și I.A.R. 330 pe care, alături de multe alte tipuri, țara noastră le-a prezentat la Salonul aeronauticii și spațiului de la Paris, din anul 1973 (despre care revista „Flacăra" a consemnat/ la acea vreme, un reportaj). IS-24, conceput ca aparat utilitar cu funcții multiple, are aripa sus și este prevăzut cu tren de aterizare triciclu neescamotabil. Poate fi folosit, prin adaptarea unor instalații de bord, atît pentru transport de persoane (pilot plus 5 pasageri), pentru agricultură, pentru transport de mărfuri, cît și ca avion sanitar, ca remorcaj de planoare ori de antrenament pentru parașutiști. În îndelungata sa activitate pusă în slujba aeronauticii românești, Iosif Silimon a creat peste 40 de tipuri de planoare, motoplanoare, și avioane care au fost exportate și certificate în peste 17 țări de pe toate continentele, unele cu mari tradiții în domeniu cum sînt S.U.A., Canada, Australia, Franța, R.F.G., Anglia, Suedia etc.

Informîndu-se cu tot ceea ce e nou în tehnică în general, studiind și încercînd cu asiduitate materialele potrivite pentru aeronautică în special, ing. Silimon este totodată, primul în România și printre primii din lume care au gîndit, au experimentat și realizat modele de planoare din fibre de sticlă. De asemenea, s-a aliniat împreună cu alți specialiști din țară, celor mai noi căutări pentru construcția unor vehicule pe pernă de aer în scopuri utilitare, în speță, pentru recoltarea stufului în Delta Dunării. Știind să viseze, dar și muncind asiduu pentru a-și împlini viscle, inginerul Silimon, ca toate marile spirite, a gîndit pentru prezent și viitor. În binele țării sale, orientîndu-și creațiile necesităților țării, ale economiei naționale.

Vorbind despre personalitatea și contribuțiile sale nu putem omite însă, activitatea didactică de la Institutul politehnic din Brașov, pe care a desfășurat-o cu aceeași conștiinciozitate și profunzime. Învățînd pe studenți munca de cercetare, cercetînd și studiind alături de ei, a înfăptuit și o muncă științifică remarcabilă. A elaborat și publicat în țară și străinătate numeroase lucrări de specialitate. Astfel, Inginerul Iosif Silimon a ajuns și rămîne un nume în aeronatica internațională, recunoscut și prin acordarea prestigioasei diplome „Paul Tissandier" de către Federația Aeronatică Internațională. Recunoaștere nu numai a valorii unui om, unui inginer, ci a încă unei contribuții românești — după Vlaicu, Vuia, Coandă — la progresul acestei științe, tehnici și industrii dintre cele mai spectaculoase ale lumii moderne. Și care trebuie pusă în slujba omului, a păcii, a prosperității tuturor popoarelor, ca o izbîndă a străvechii aspirații umane, de a cuceri, prin zbor, înălțimile.

General-maior dr. ing.
ȘTEFAN ISPAS ■

Limfograful Ciortoloman în actualitate

La repetatele sesizări apărute în „Flacăra", și după răspunsul conducerii Spitalului clinic „23 August", publicat recent, iată că și Direcția sanitară a Municipiului București s-a arătat preocupată de rezolvarea punerii în fabricație a aparatului denumit „Limfograf", realizare a profesoarei doctor docent Henrieta Ciortoloman și a inginerului I. Zănescu.

Cu mare promptitudine, Stația de verificare și întreținere a aparaturii medicale „SVIAM" a răspuns corespondenței primite din partea direcției spitalului, sub semnătura directorului acestei unități de supraveghere și realizare a noii aparaturi medicale, ing. Florea Ceaușescu, următoarele : **„În legătură cu invenția intitulată „Limfograf" autor prof. dr. doc. H. Ciortoloman, al cărui titular este spitalul dv., vă prezentăm următoarele : Pe linia sprijinirii pe care o oferim în cadrul valorificării creației tehnice originale, am expus aparatul respectiv (model experimental) la diferite expoziții, propunîndu-i pentru premiere (și a fost premiat). La cererea dv. am întreprins demersuri pentru găsirea unui producător în vederea realizării unui număr de 3 aparate. Cu mare greutate am găsit pînă la urmă înțelegere la Grupul școlar „Electroaparataj", tov. director Ene, care s-a oferit să execute 3 aparate, plata urmînd să fie făcută, conform înțelegerii cu tov. Maria Mihăilescu, contabil șef la dv., de către spital. „SVIAM" susține acțiunea în continuare prin prezentarea la producător a documentațiilor tehnice necesare fabricării"...**

Iată, așadar, că după trecerea unui mare număr de ani, o invenție românească reușește să depășească barierele artificiale ridicate de birocrație și să intre pe un făgaș normal, acela al introducerii sale în circuitul productiv, spre binele bolnavilor și spre ușurarea muncii medicilor. Să sperăm că acest început va fi dus la bun sfîrșit și că, o dată cu producerea industrială a „Limfografului" va fi redus importul unor aparate similare. Autoarea a anunțat conducerea spitalului, la 14 mai 1981, că renunță la drepturile sale privind beneficiile ce i s-ar cuveni pentru anii care au trecut de la utilizarea inițială a „Limfografului", urmînd ca acestea să fie calculate începînd cu anul în curs și următorul (este vorba despre o evaluare care se face la nivelul Academiei R.S.R.). Gestul profesoarei Henrieta Ciortoloman vorbește de la sine despre capacitatea ei de înțelegere a unei situații, preocuparea ei de căpetenie fiind starea de sănătate a pacienților. Dealtfel, autoarea a fost distinsă recent cu Ordinul „Meritul științific" clasa a III-a, cu prilejul aniversării celor 60 de ani de existență a Partidului Comunist Român. Vom urmări și în continuare soarta invenției românești de prestigiu.

EMANUEL VALERIU ■

„Săptămîna științei și tehnicii românești"

Creații de vîrf pentru domenii de vîrf

Este — o demonstrează și ediția din acest an a „Săptămînii științei și tehnicii românești" ce se desfășoară între 17 și 22 august în întreaga țară — un adevăr incontestabil faptul că și acest sector de creație a devenit fenomen de masă, preocupare de fond în oricare întreprindere industrială, institut de cercetări, catedră universitară, o realitate românească a epocii. Rațiunile ei majore, fundamentale, patriotice sînt în permanență susținute de Festivalul național „Cîntarea României", în centrul căruia starea competiției afirmă valori certe. Dacă în actuala ediție au fost cuprinși 3 milioane de participanți — muncitori, tehnicieni, ingineri, cercetători, universitari — adică unul din 7 români s-au angajat în complexul și dificilul travaliu al noului în producție, dacă ei au preluat și soluționat peste 270 000 teme din programele prioritare stabilite la nivelul economiei naționale, dacă ideile lor și soluțiile propuse, aplicîndu-se, au ca efect pentru societate un spor de producție de circa 47 miliarde lei, o reducere a cheltuielilor de producție cu peste 13 miliarde lei și o reducere a importului sau creștere a exportului pînă la 25 miliarde, putem afirma că noua calitate începe să se afirme. Multe dintre produsele, tehnologiile, ideile, soluțiile respective au și început să trăiască în producția materială, au depășit acel uneori prea îndelung drum de la laborator și planșetă la uzină sau ogor.

Exprimări concrete ale acestor fapte ale muncii spiritului, gîndirii și competenței le putem afla în numeroasele expoziții deschise pe ramuri de activitate în „Săptămîna științei și tehnicii românești". Noi am poposit în cea a construcțiilor de mașini, „meșcanicul șef" al întregii noastre industrii, găzduită de două ori simbolic (sîntem în Augustul Eliberării, sîntem în cea mai mare și reprezentativă uzină a industriei constructoare de mașini a țării) de clubul cetății industriale „23 August". Inginera Rodica Nicolescu de la Institutul central de cercetări pentru construcția de mașini ne ajută să descifrăm sensurile, valențele, chiar liniile forță ale acestei sinteze, sinteză a celor mai importante lucrări de creație tehnică și științifică a oamenilor muncii din ramură: „Sînt creații de vîrf pentru ramuri de vîrf". Altfel spus, materializează programul și realizările pentru dezvoltarea sectoarelor de bază, prioritare și de vîrf ale întregii economii românești în etapa actuală. Ne oprim la cîteva. Pentru ca energetica să poată valorifica la randamente superioare potențialul național are nevoie, desigur, de mașini și agregate compatibile, care să-i asigure aceste performanțe. Se detașează astfel, în context, **„Hidroagregatul GHE"** pentru Riul Mare — Retezat, creație a Centrului de cercetare și inginerie tehnologică pentru echipamente hidrotehnice. Este cel mai mare hidroagregat realizat vreodată în țară, pentru cuplaje interioare, cu performanțe tehnice de nivel mondial, menit să asigure un spor de energie electrică de 1 705 000 MWh pe an. Producătorul fiind Întreprinderea mecanică din Reșița. Pentru a se asigura mecanizarea lucrărilor miniere de extracție în subteran și la suprafață în scopul măririi cantităților de minereu extras, condiție a victoriei noastre în bătălia pentru energie din resurse interne, cercetătorii și proiectanții în profil de la Centrul de cercetări și inginerie tehnologică utilaj minier Baia Mare, au gîndit „Excavatorul cu rotor" (distins cu premiul I pe țară și pe ramură, precum și cu titlul de laureat al Festivalului „Cîntarea României") cu o capacitate efectivă de 800 tone pe oră. Toți parametrii lui tehnici sînt de performanță, inclusiv consumul de energie și reduce importul unor asemenea utilaje pentru minerit în valoare de 84 milioane de lei valută anual. În sectorul mașini-unelte se evidențiază cu pregnanță preocuparea îmbunătățirii tehnologiilor prelucrătoare prin mașini de mare precizie și productivitate, rodul activității de cercetare a institutului de profil „Titan". Linii automate de montaj de concepție proprie (pentru prima dată în țară) și linii automate pentru turnarea pieselor, roboți industriali și tehnologii pentru utilizarea roboților, sisteme originale de conducere automată a proceselor de producție (ECAROM 800 și NUMEROM 450) tehnologii și instalații pentru acoperiri metalice care economisesc inteligent materiile prime, mașina electrostatică de copiat (realizată în concepție originală și pentru prima oară în țară, înlăturînd total importul), noi captatori solari, mai puternici și mai eficienți, cu utilizări industriale („Captatorul solar cilindro-parabolic" creație ICPE), numeroase și ingenioase idei tehnice ce răspund marilor obiective, direcții și linii de forță ale economiei românești în etapa actuală. Dar, dincolo de această realitate concretă, trăiește sentimentul valorii, expoziția cu exponatele ei îți dau certitudinea capacității noastre de a crea și în domeniile științelor și tehnicii moderne pînă la cele mai înalte performanțe, la invenții și descoperiri fundamentale, îți întărește încrederea că, da, putem să ne rezolvăm acasă, cu forțe proprii marile probleme ale economiei, că putem să ajungem nu numai la independență energetică ci și tehnologică în numeroase sectoare.

CICI IORDACHE ■

Patria mea

Aș fi vrut să scriu
un cîntec de pace
să fie ca doina,
ca floarea de cîmp,
să aibă însă și forța codrului de brad,
să fie ca susurul lin de izvoare
dar să și tune-n pumni răsvrătit.
Să fie înalt și drept
și bun și-nțelept ca bătrînii,
să fie sfătos,
să cuprindă
și codru
și tîndă de casă cu flori pe ușchori,
să fie cărunt
să fie ușor ca sania trasă de cai
cu zurgălăi de sărbătoare,
să sune a ploaie de vară
și-a soare
și-a muguri
și-a vin tulburel.
Să fie în el
și fluier de fag
și fluier de os
aprig și minios.
L-aș fi vrut
cinstita pîine de grîu
semănat pe ogoare
cu plugul cu boi și sudoare
și singe
de oameni-eroi
și să-nchin
cu cîni de pămînt
vin vechi și amar.
Aș fi vrut să scriu
într-un singur cuvînt
frumusețî și eroi
și cîntecul oamenilor noi
și toate cîte mai sînt
și am scris — Patria mea...

ANDI ROSIN ■

Porți de august

Porți ale luminii
Porți în care-am săpat
Cuvinte
De aducere aminte.
Porți de fiecare zi
De fiecare noapte
Din care curg
Ne-nțrerupte șoapte
Porți de lemn
Porți ale sărutului
Chipul vostru demn
Se-naltă în vremea de azi
Din vremea trecutului
Porți de lemn
Porți de soare
De adevăr și visare
Fără uitare.
Porți de august

MIRON ȚIC ■

Rădăcini

Eroii dorm sub rădăcini de vatră
Și duc trecutul prin tulpini de flori.
Ei rotunjesc crimpeiele de piatră
Și se trezesc în revărsat de zori.

Sînt osemintele hotare de Ardeal,
Ce cheamă deșteptarea României,
Prin înspumatul Mureșului val
Înduioșat de strigătul cîmpiei.

Eroii nasc oceanele de grîne,
Ce-și poartă seva vie către noi
Lăsînd ca totdeauna pe vetrele bătrîne
Căldura izvodită din azimile moi.

Eroii cîntă verii prin frunzare
Ecourile strînse printre stînci
Ce înveșmîntă cu a lor dogoare,
Mireasma răcoroasă a apelor adînci.

Eroii dorm sub rădăcini de vatră
Și duc trecutul prin tulpini de flori.
Ei rotunjesc crimpeiele de piatră,
Și se trezesc în revărsat de zori.

NICOLAE MAVRODIN ■

Un clasic al filosofiei culturii: Simion Mehedinți (III)

Distincția între civilizație și cultură a fost o idee de circulație europeană, pe care curenții au adus-o și în nerul nostru spiritual. În cadrul morfologismului istoric această idee era împărtășită ca un precept. Nu o dată distincției i s-a imprimat tăria unei opoziții. Printr-un exces de convenționalitate, civilizația, înțeleasă restrîns ca lume a valorilor materiale, era contrapusă culturii, adică celeilalte modalități de autoproiecție umană, înrădăcinată de astă dată în dimensiunea sufletească a omului. Oswald Spengler, cel mai comentat reprezentant al morfologismului istoric, interpreta istoria ca o succesiune de epoci unidimensionate — cînd pe coordonata culturii, cînd pe coordonata civilizației. Lumea contemporană (Spengler dădea la iveală opera sa principală, **Declinul Occidentului**, între 1918—1922) ar trăi într-o epocă de civilizație, adică de fatală decadență. Această concepție săvîrșea asupra realității o operație care ar fi avut justificare numai în plan logic și metodologic: despărțirea a două atribute care definesc tocmai laolaltă genul uman. Ele nici măcar nu erau socotite epifenomene, ci erau situate într-un raport de succesiune, asemănător celui dintre momentele trăite de un organism biologic: întîi naștere, creștere, apoi îmbătrînire și moarte. Se observă, de asemenea, pesimismul de amintire romantică al acelei viziuni, anacronic ca formulă estetică, dar simptomatic pentru criza unei lumi în care impulsul pragmatic începuse a dezechilibra cumpăna esenței umane în defavoarea vocației ideale a omului.

La noi în țară, discuțiile pe tema civilizație-cultură nu au îmbrăcat forma unor liniștite comentarii de salon despre ceea ce se mai întîmplă prin lume: dimpotrivă, ele au purtat, fățiș sau latent, accente polemice și am putea spune chiar că nicăieri nu au atins gradul de înfruntare ca în perimetrul românesc. Un prim moment de referință: în 1904, C. Rădulescu-Motru arăta că civilizația are un caracter exterior, se imită și se răspîndește foarte repede, ba se poate chiar pierde, pe cînd cultura „pătrunde adînc firea poporului" și se poate transforma, „dar de pierdut ea nu se pierde decît dimpreună cu poporul care a creat-o" (C. Rădulescu-Motru, **Cultura română și politicianismul**, București, Librăria Socec, 1904, pp. 65—67). Rădulescu-Motru enunța cu acel prilej o serie de idei în care-și prefigura viitoarele teze ale personalismului energetic și ale ciniclsmului. „Pentru ca un popor să fie apt de cultură — cităm spre pildă — se cere ca el să fie apt de o personalitate. Se cere ca între constituențele membrilor săi să se stabilească o unitate sufletească, întocmai cum se stabilește între elementele sufletești din năuntrul unui singur individ" (**Idem**, pp. 64-65).

În 1924 și 1925 apăreau primele două din cele trei volume ale **Istoriei civilizației române moderne** de Eugen Lovinescu. Lucrarea promova o viziune antitraditionalistă asupra istoriei instituțiilor românești, viziune bazată pe ideea sincronismului. Unele afirmații ale lui Lovinescu au fost grave, între ele și teza că „la formarea civilizației române fondul sufletesc propriu al poporului român nu contribuie cu nimic". Rădulescu-Motru își asumă îndată misiunea de purtător de cuvînt al autohtonismului lezat, rostind la Academie comunicarea **Ideologia revoluționară în cultura română** (22 mai 1925; publicată parțial în săptămînalul condus de Liviu Rebreanu, „Mișcarea literară", în numerele din 30 mai și 6 iunie 1925). În toamna aceluiași an, Lovinescu aconte și volumul al treilea, în care, continuînd polemica (dar nu fără a face discret un pas înapoi), introduce o nuanță de deosebire a viziunii antinomice despre civilizație și cultură: „Drumul de la cultură la civilizație nu e ireversibil; devenind condițiile vieții noastre, aceste bunuri materiale intră în deprinderi și se prefac cu timpul, **prin adaptare la unitatea noastră temperamentală** (subl. ns. — Gh.G.), în valori sufletești; cu alte cuvinte, civilizația se transformă în cultură" (E. Lovinescu, **Istoria civilizației române moderne**, vol. III, Buc., Edit. Ancora, 1925, p. 19).

Această polemică îi va fi stimulat și pe alții să-și cristalizeze opiniile. Cazul lui Mehedinți este grăitor: în **Către noua generație** (1914) el se arătase adept al distincției între civilizație și cultură, fără însă a se deda unui comentariu extins. În discursul de recepție din 1920, distincția dispare, dar reapare în **Coordonate etnografice**, în 1928, deci imediat după polemica Motru — Lovinescu.

Asupra subiectului în cauză s-a aplecat cu rafinamentu-i nedezmințit și Lucian Blaga. În esență, filosoful-poet transpune relația dintre cele două feluri de plăsmuiri omenești în planul expresiei, care reflectă însă planul ontologic: toate faptele de civilizație „poartă, desigur, la fel cu creațiile de cultură, o pecete stilistică; le lipsește însă celălalt aspect: metaforicul. Faptele de civilizație nu sunt destinate să reveleze un mister prin mijloace metaforice" (Lucian Blaga, **Trilogia culturii**, Fundația regală, 1944, p. 419).

Pagini de conținut, dense, au mai dedicat problemei Tudor Vianu (**Filosofia culturii**, ed. a doua, Publicom, 1945, pp. 28—29) și P. P. Negulescu (**Scrieri inedite — Destinul omenirii**, vol. V, Editura Academiei, 1971, pp. 435—558). Mai recent, s-a insistat din perspectivă marxistă asupra substratului ideologic — cu accente de discreditare a progresului tehnic și chiar de rasism — al distincției dintre civilizație și cultură (Z. Ornea, „Cultură" și „civilizație" în filosofia burgheză din România, în „Revista de filozofie", 11/1965, pp. 1477—1490; C. I. Gulian, „Civilizație" și „cultură" în epoca noastră, în „Revista de filozofie", 7/1973, pp. 783—790). Trebuie adăugat, totuși, că aceleași accente nu cad cu regularitate, crezul dominant al unora dintre gînditorii implicați în distincția respectivă fiind — cazul lui Mehedinți o dovedește — dezvoltarea armonioasă, integrală, a societății și afirmarea dreptului liber de creație al fiecărui popor. Tendința generală este, însă, într-adevăr, aceea de estompare a contrastelor. Notabil în acest sens ni se pare punctul de vedere exprimat de Al. Tănase: „în ultimă analiză, civilizația nu este decît societatea care a asimilat și și-a integrat (și continuă să facă acest lucru ca o condiție sine qua non a propășirii sale) valorile culturale care-i sînt necesare, sau, din alt unghi de vedere, cultura pătrunsă în toate celulele vieții sociale. Civilizația este dimensiunea culturală a societății sau unitatea dintre societate și cultură" (**Introducere în filosofia culturii**, 1968, p. 256).

După cum se vede, opinia lui Simion Mehedinți n-a avut darul de a încheia discuția. Acest aspect este însă mai puțin important decît altele, care au atras atenția chiar și în afara țării noastre.

GHEORGHIȚA GEANĂ ■

O CERTITUDINE PENTRU TEATRUL DE REVISTĂ

Cine a fost anul acesta în concediu la mare și n-a avut inspirația să intre la Barul Internațional de la Olimp, are suficiente motive să regrete, pentru că Viorel Păunescu, animatorul neîntrecut al spectacolelor de bar, de data aceasta s-a întrecut pe sine.

Din păcate, semnatarul rîndurilor de mai jos nu-și poate permite cronica spectacolului din simplul motiv că, nu demult, **Flacăra** a făcut acest lucru în cadrul unor pagini dedicate litoralului.

Am simțit nevoia unei reveniri, pentru că programul realizat de Viorel Păunescu, împreună cu coregraful Cornel Patrichi, este o sărbătoare a bunului-gust și a rafinamentului. După mulți ani de acută criză a spectacolelor revistiice am putut admira, în fine, grația unor balerine tinere, statuare, cu o perfectă armonie a mișcărilor. Am putut asculta cîntărețe de muzică ușoară care știau ce este scena, care au învățat să se miște, smulgînd nu și simplu ropote de aplauze. Fie și în treacăt, trebuie să subliniem cromatica și ingeniozitatea costumelor.

Care va să zică, se poate, ne-am zis atunci cînd am văzut-o evoluînd pe Mihaela Oancea, ca să dăm doar un singur exemplu (pe care nu l-am ales întîmplător). Mihaela Oancea ne-a rămas în memorie în urma unei apariții la Teatrul Tănase ca o prezență mai mult decît șterșarsă. Era o oarecare. Și iată cum, după numai un an, avem în fața noastră o artistă completă care se mișcă, dansează și dialoghează cu publicul încît este imposibil să nu se nască întrebarea: cum de este posibil?

Este posibil, pentru că Viorel Păunescu și-a propus să spargă niște tipare, motiv pentru care s-a înconjurat de niște oameni pasionați, care au înțeles ideile realizatorului și le-au aplicat fără concesii. Îi vom aminti pe Cornel Patrichi, nume de rezonanță pe scenele românești, care de această dată și-a dezvăluit măsura adevăratului său talent, motiv pentru care se cuvine un sincer **bravo**. Mihaela Oancea este doar un exemplu, un singur exemplu, pe cît de singular, pe atît de convingător. Privind-o, în seara aceea, îți încolțește un gînd: dacă această fată n-ar fi avut șansa să se producă la Internațional, care ar fi fost viitorul ei? Nu este greu de răspuns: în cîțiva ani, ar fi fost o fostă speranță, așa cum am asistat la declinul multor cîntăreți lansați meteoric și dispăruți fulgerător. Precizez, pentru cei tentați să justifice că barul este altceva decît revistă, că pe scena de la Internațional nu am văzut nici un fel de gesturi sau mișcări indecente.

În seara aceea se afla lîngă noi un turist de origine română, care nu conteneа elogiile la adresa spectacolului. De cîteva ori s-a aplecat spre noi pentru a spune că, după părerea lui, evoluțiile celor de pe scenă nu sînt cu nimic mai prejos decît ale celor de pe marile scene ale lumii. Și pentru a întări cele susținute ne asigura că a fost și a văzut spectacole de bar în marile metropole. În final, ține să transmită mulțumirile sale realizatorului spectacolului.

Viorel Păunescu nu este de găsit, fiind foarte ocupat chiar și la această oră tîrzie. Apare, spre mulțumirea noastră, Iulius Cezar, acest joly-joker al complexului Olimp, care cu zîmbetul pe buze și cu mulțumire în suflet ascultă cuvintele de laudă ale unui om de specialitate care promite că ori de cîte ori va avea ocazia va vorbi despre acest minunat spectacol românesc.

Așa cum spuneam la început, după părerea noastră spectacolul de la Internațional, poate însemna un punct de plecare pentru viitor, punct de plecare care poate fi valabil și pentru teatrul de revistă, unde de ani de zile se bate pasul pe loc, cu scuza că „nu se poate mai mult". Iată că se poate. Facem această afirmare conștienți că esoteriicii vor rîde pe sub mustăți. Să rîdă cît poftesc, pentru că noi din acest colț de pagină nu ne temem de-a propune: Viorel Păunescu, cu ai săi colectiv, să fie invitat la Tănase pentru a realiza un spectacol. Să i se dea acestui om inventiv, ambițios și plin de idei posibilitatea afirmării și pe alte scene. Avem convingerea că va reuși, pentru că realizările sale de pînă acum ne dau acest drept. Revista românească are de apărat o tradiție: Revista de altădată. Trebuie grabnic să se purceadă la o serioasă cotitură; nu de alta, dar umbra marelui Tănase mai este încă prezentă. În numele ei avem datoria să facem totul. Viorel Păunescu poate fi un început. Să încercăm...

DAN BÎRLĂDEANU ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

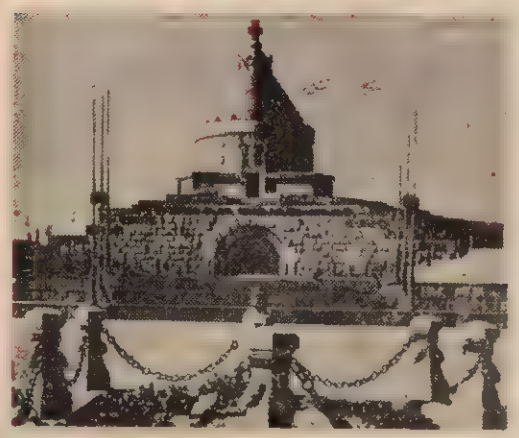

Din Memoriile lui Ion Gh. Duca am selectat, în cele de mai jos, încă un episod din capitolul „1918 — Deznodământul".

Totodată, avînd în vedere că am „sărit" multe evenimente evocate de memorialist în această parte finală a însemnărilor sale, pe cît posibil încercăm să aducem în strîmtul nostru dreptunghi cîte un scurt adaos din alte surse. Debarcarea guvernului Marghiloman, de pildă, este savuros zugrăvită în citatele Amintiri ale senatorului de Breasta : „Guvernul Marghiloman a căzut cum cad guvernele la noi : pe neașteptate. Ne dam cu toții seamă că mult nu mai putea să ție față de cursul nou al evenimentelor, dar nimeni (afară de camarila patriotică și inițiată) n-a cunoscut ceasul. Nu l-a cunoscut nici guvernul, nici chiar Marghiloman personal. În ajun fusese ședință entuziastă la Cameră, cu prilejul intrării trupelor noastre în Bucovina, și guvernul avusese chiar îndrăzneala să încerce, prin mijlocirea lui C. C. Arion, cel mai puțin compromis ca germanofil dintre miniștri — o «schimbare la față». În dimineața zilei în care a fost demis, Marghiloman s-a dus la rege și față de răceala cu care suveranul l-a primit, și-a oferit demisia, care i-a fost însă refuzată. Marghiloman cu totul lipsit de simțul realităților, a crezut un moment, după cîte mi-a destăinuit Mitilineu în aceeași zi, că ar putea face față «cu o ușoară remaniere» (se gîndise la Averescu și la mine ! ! !) și noui situațiuni ! Iluziile sale au fost însă de scurtă durată, căci la amiazi i s-a adus pentru semnare un decret de la palat : era decretul de numire a lui Coandă în locul său ! Tocmai în ziua aceea dejuna la noi Mitilineu, ministrul justiției, poftit de Lăscăruș Catargiu cu care țineam casă. M-am înapoiat în strada Păcurari cu cîteva minute înaintea mesei aducînd senzaționala știre a schimbării regimului; știre culeasă pe Calea Lăpușneanu din gura gazetarilor care alergau să tragă o ediție specială. Mitilineu a început să rîdă : «Nu se poate dragă, viu de la Marghiloman, l-am părăsit acum un ceas, mi-ar fi spus și mie ceva, dacă ar fi fost ceva de spus !» Și cu un aer protector, bătîndu-mă pe umăr, prietenul Iancu a adăugat : «Dar fii bucuros, căci Marghiloman vorbește de tine,și eu unul aș fi încîntat să colaborăm împreună **în direcția care tu știi bine că a fost totdeauna a sufletului și a dorințelor mele !**» De data asta am început eu să rîd : «Dragă Iancule, ești plin de haz și de „imprévu" cum zice francezul !Regret foarte mult, dar nu vom colabora împreună, căci nu mai ești ministru — dealtminteri nu sunt nici eu — e Coandă cu cîțiva colaboratori incolori. . .» Mitilineu s-a uitat la mine și tot n-a vrut să mă creadă. Nu s-a convins decît după ce știrea l-a fost confirmată la telefon de însuși Marghiloman. Se vede că n-a vrut să-și deranjeze imediat șeful, care probabil că se consola în brațele iubitei sale de neplăcerile politice, căci nu ne-a părăsit pe loc, ci a stat cu noi la masă. Dar i-a mers mîncarea noduri. . ."

STELIAN NEAGOE ■

1918 — Deznodămîntul (III)

În genere de la demisia guvernului Marghiloman, adică de la 24 octombrie pînă la plecarea noastră din Iași, la 15 noiembrie, pot spune că am trăit cu toții într-o adevărată euforie. În acest răstimp trei fapte mai importante s-au întîmplat. Unirea Bucovinei, pregătirea adunării de la Alba Iulia cu delegații veniți din Ardeal și simbolicul parastas pentru Mihai Viteazul la Mitropolie.

De mult eram prin Nistor în contact cu fruntașii bucovineni. Ei se refugiase în Regat încă din timpul neutralității, venise cu noi la Iași, fusese mai multă vreme în Rusia, la Odesa și pe urmă în Basarabia ca reprezentantul tuturor refugiaților bucovineni și prin el Brătianu primea informațiuni despre tot ce se petrecea în Bucovina. Cînd monarhia Habsburgilor s-a prăbușit, s-a constituit la Cernăuți un Consiliu Național Românesc... Consiliul Național care de fapt de cîteva săptămîni nu mai putea funcționa (între altele, din cauza anarhiei dezlănțuite de rămășițele armatei austriece — n.N.), a putut să-și reia activitatea și să îndeplinească misiunea lui firească, aceea de a înfăptui în mod solemn și legal unirea Bucovinei cu patria mumă. În acest scop a fost trimes la Iași Sextil Pușcariu, unul din membrii Consiliului Național, care luînd imediat contact cu Nistor care conducea pe refugiați a stabilit de acord cu guvernul sau mai bine zis cu Brătianu și cu regele procedura de urmat. I-am sfătuit ca să facă neapărat Unirea fără condiții și le-am redactat chiar textul Actului Unirii și Rezoluția ce urma să fie votată de Congresul Național din Cernăuți. Îmi aduc aminte că partea juridică a fost scrisă de Alecu Constantinescu, iar ciorna proclamației de mine. Frații bucovineni au executat în totul sfaturile noastre... Și astfel Unirea a fost proclamată de Congresul Național la 28 noiembrie, ședința fiind prezidată de Dionisie Bejan întîi și de Iancu Flondor pe urmă, iar Nistor rostind cuvîntarea festivă prin care se motivau istoricește Actul Unirii, reoarația nedreptății strigătoare ce se făcuse Moldovei la 1775. Tot deodată o delegație compusă de mitropolitul Vladimir de Repta, din Iancu Flondor, Nistor, Dionisie Bejan și alți fruntași printre care și reprezentanți ai țărănimii și ai minorităților au venit să remită regelui la Iași Actul Unirii. În palatul corpului de armată unde locuia regina a avut loc această mișcătoare ceremonie în ziua însăși a plecării suveranilor spre București.

Dealtfel, pe cît eram de bine și de ușor informați de cele ce se petreceau în Bucovina, pe atît eram de neștiutori despre felul cum evenimentele se desfășurau peste Carpați. Toate comunicațiile erau tăiate. Știam doar că armatele lui Mackensen se retrag pe acolo, că soldații ce se întorc de pe front la vetrele lor sînt bolșevizați, că se dă foc castelelor grofilor și că domnește o anarhie pe care cu greu Comitetul Național căuta s-o stăpînească ajutat fiind de voluntarii și de garda civică pe care o instituise. Ne miram că nu aveam vești de la Maniu și de la Vaida : Cicio Pop și Goldiș la Arad păreau a conduce mișcarea. În sfîrșit ne-a venit solia mult așteptată. Se compunea din profesorul din Sibiu, Nicolae Bălan, și dintr-un chipeș ofițer de aviație, Precup. Aduceau un mesaj verbal către guvernul român. Văzînd că generalul Coandă nu este în curent cu chestia, au tratat cu Brătianu. Ne-au expus planul lor, ne-au cerut sfaturi și mai presus de toate ajutoare. Hotărîrea lor era să convoace o Mare Adunare Națională la Alba Iulia și să proclame acolo, în mod solemn, Unirea lor cu patria mumă. Temîndu-se însă să nu poată stăpîni valul de anarhie ce tot creștea, cereau să le trimitem armată română în ajutor. Nu era vorba fireste de o demonstrație militară care să poată fi interpretată ca un act de cucerire și deci invocată eventual împotriva cauzei ce urmăream ; era vorba de simple măsuri de menținere a ordinei la adăpostul cărora frații ardeleni și bănățeni să-și poată împlini gîndul. Brătianu a sfătuit prin Bălan Comitetul Național să nu pună condiții la unire, s-o proclame cît mai repede și pur și simplu cum au convenit și bucovinenii. Argumentele lui au părut a convinge pe elegantul profesor sibian care nu știam că va fi sortit peste cîțiva ani să devie mitropolitul Nicolae al Ardealului. Sosit la Alba Iulia părerile s-au schimbat sau sfaturile n-au fost ținute în seamă și unirea a fost proclamată în condițiile știute: Tot deodată Brătianu a convenit cu regele, cu generalul Coandă și cu Aliații. Cu Aliații au fost oarecari dificultăți. Berthelot potrivit unor ordine primite a telegrafiat într-o bună zi lui Prezan că Aliații ne interzic să trecem Carpații. Noi am hotărît să trecem peste dispoziționile inexplicabile ale Aliaților și să intrăm în Ardeal și fără consimțămîntul lor. După cîteva zile de discuțiuni, Aliații au cedat și trupele noastre sub conducerea generalului Moșoi au trecut munții. Generalul Moșoi a fost ales tocmai fiindcă era ardelean de la Tohan, lîngă Brașov. Dealtminteri după purtarea lui eroică din tot timpul războiului, merita această onoare cu prisosință. Precup cu un aeroplan a plecat în Ardeal cu răspunsul și sfaturile noastre consemnate într-o lungă scrisoare a lui Bălan către Goldiș. Iar Bălan întovărășit de Mihai Popovici a trecut întîi pe la Giurgiu ca să stărulască de generalul Berthelot, și pe urmă numai prin Predeal s-au întors în Transilvania. Tot deodată Brătianu a trimis pe Solomon Haliță, profesorul de la Iași, și pe dr. Bordea, medicul primar de la Vaslui, ambii ardeleni și prietenii noștri politici — la Alba Iulia. Era și firesc.

În sfîrșit la 8 noiembrie, ziua sfinților arhangheli Mihai și Gavril, ne-am gîndit ca să serbăm amintirea aceluia ce de-a lungul atîtor veacuri fusese simbolul unității noastre naționale. Am înălțat un catafalc în mijlocul Mitropoliei pe care regina l-a împodobit cu mîinile ei, am așezat pe el capul eroului luat cu noi în pribegie și pe care îl puteam de acum readuce la mînăstirea Dealului într-o Românie de-a pururea întregită, și cu toată pompa, în prezența regelui, a reginei, a familiei regale, a tuturor demnitarilor civili și militari, mitropolitul Pimen a oficiat orînduita slujbă. Socoteam că în clipa în care se înfăptuia unirea tuturor românilor, acest omagiu de recunoștință se cuvenea aceluia care prin viața ca și prin moartea lui păstrase viu în conștiința neamului nostru idealul întregirii lui. În tot timpul ceremoniei ochii mei erau hipnotizați de puternicul craniu care stătea în fața mea și evocam gîndurile de înțelepțăită mărire care, spre veșnică oîidă a românismului, se zbătuseră între aceste oase înnegrite de vremuri.

La 15 noiembrie am plecat spre București. Cu două—trei zile înainte a avut loc o masă la Henri Catargi, mareșalul palatului. Tiu să vorbesc de această masă fiindcă oricît de absurd ar părea, pentru mine, pentru mine personal ea reprezenta punctul culminant al fericirii legitime prin care am trecut atunci. Nu știu de ce dar niciodată nu m-am simțit mai înălțat de măreția momentului ca în acea clipă. Politica noastră triumfase pe toată linia. Idealul pentru care trăsesem spada se înfăptuia peste așteptările noastre cele mai optimiste. N-aveam numai unirea cu Ardealul, realizam unitatea integrală a neamului de la Nistru pînă la Tisa. Știam că peste cîteva zile va avea loc manifestația de la Alba Iulia. Ne pregăteam pentru reintoarcerea triumfală la București. Toate visurile tinereții noastre erau de acum realitate. Rostul vieții și al străduințelor noastre îmi apărea ca deplin atins, ca atins peste cele mai neînchipuite așteptări ale închipuirii noastre. Eram la acel moment unic în care toate perspectivele frumoase ne stăteau deschise și în care umbrele fatale, greutățile inerente oricărei situații nu avuseseră încă vreme să se semnaleze atenției noastre... În veselia acestor clipe, singur un ofițer englez, numit Evans, prinzînd nu-mi dau seama cum la Iași, reprezenta prin rănile groaznice care-l desfiguraseră imaginea vie a prețului cu care popoarele au trebuit în acest însemnătător război să răscumpere libertățile lor firești și drepturile lor de veacuri încălcate.

Drumul pînă la București l-am făcut cu Ionel și cu Vintilă Brătianu. În condițiuni relativ bune, deși căile ferate erau deja într-o stare de anarhică dezorganizare...

La 18 noiembrie regele și-a făcut intrarea solemnă în Capitală. S-a scoborît din tren în gara Mogoșoaia și de acolo — călare în capul oștirii române și a detașamentelor aliate franceze și engleze — a străbătut orașul pînă la statuia lui Mihai Viteazul unde a primit defilarea armatei. De-a lungul parcursului, școlile și o mulțime imensă. Am asistat la spectacol din tribuna oficială ce se ridicase de-a lungul Universității, în fața statuei. Cînd a apărut regele cu regina și cu generalul Berthelot a fost un adevărat delir. Două amănunte m-au izbit : Berthelot care prea se punea pe același plan cu regele, ținînd parcă să accentueze, cu o burgheză ineleganță, că datoream Franței această triumfală reintoarcere, și prezența ostentativă, imediat după rege și regină a lui Barbu Știrbey în uniformă de colonel. Că ceea ce făcuse pentru patria lui îi dădea dreptul să se arate unde se arăta, nu mai încape îndoială pentru cei în măsură să cunoască realitatea lucrurilor și adevărul istoric. Dar în alte privințe mă întreb și azi dacă această exhibiție care nu putea să nu fie comentată, precum a și fost, nu era de prisos. La defilare trupele engleze mi-au părut mai chipeșe și mai disciplinate decît cele franceze. Și nu m-am înșelat, fiindcă din seara aceea soldații și ofițerii francezi au și început să se dea la manifestațiuni, pe stradă și în localurile publice, care dovedeau o îngrijitoare relaxare a spiritului lor de disciplină. Principele Carol n-a apărut la paradă alături de părinții lui, ci a defilat cu oștirea călare pe un cal roib în fruntea vînătorilor de munte. Avea o înfățișare încruntată și posomorită iar mulțimea îi arăta o vădită răceală. Era în mijlocul lichidării chestiei Zizi Lambrino. Furios că i se impune să rupă legăturile lui cu această femeie și incapabil să se arate măcar în acea zi istorică mai presus de frămîntările sau nemulțumirile lui intime. Cît privește pe Brătianu, el a ieșit înaintea regelui în Piața Victoriei (la Capul Podului) unde primarul aștepta pe suveran cu tradiționala pîine cu sare. Lăsînd pe generalul Coandă să prezideze oficial o ceremonie la care cea mai elementară dreptate îi dădea dreptul să prezideze el — a dat desigur cea mai strălucită dovadă de abnegațiunea lui, cea mai convingătoare mărturie că pentru el prețuia fondul iar nu forma lucrurilor.

Seara a avut loc în sala tronului un mare banchet. În prezența tuturor oficialităților civile și militare, a miniștrilor aliați, a misiunilor militare aliate și a bucovinenilor care veniseră să remită regelui Actul Unirii. Știam că la Alba Iulia, în același ceas, trebuia să se proclame și unirea Ardealului și așteptam dintr-un minut într-altul telegrama din partea fraților noștri ardeleni. Înainte de a se așeza la masă, regele s-a apropiat de noi, miniștrii războiului, și ne-a comunicat că ne conferise marele ofițer al Coroanei României. Mărturisesc că ni s-ar fi cuvenit cel puțin marea cruce, dar parcimonia regală în materii de decorații ne era în bucuria acelor ceasuri cu desăvîrșire indiferentă. Parcă văd încă delegația bucovineană : bătrînul mitropolit Vladimir de Repta tremurînd și cu mintea pe jumătate întunecată, Iancu Flondor viol și fericit, Nistor măsurat în bucuria-i concentrată și cîțiva țărani în frumoasele lor costume naționale pline de mîndrie dar oarecum mirați de a se găsi în mijlocul acestor solemnități. La masă eram în fața principelui Carol care ca și dimineața la defilare a ținut să manifeste public regretabila sa stare de spirit. A tăcut tot timpul, avînd un aer plictisit și supărat. Îmi ziceam mereu : ce ciudate sînt capriciile soartei. Iată destinul care pregătește pentru acest tînăr coroana unei Românii întregite, o realitate la care nimeni nu cuteza să spere cînd s-a născut, cu un pătrar de veac înainte, la castelul Peleș, și el în loc să mulțumească recunoscător Providenței Cerești, preocupat numai de o intrigă amoroasă și nepăsător din cauza ei de marile evenimente ce se desfășurau sub ochii lui spre fericirea patriei și a dinastiei lui. Regele a rostit la sfîrșitul banchetului o foarte frumoasă și înălțătoare cuvîntare. Aveam lîngă mine pe un bătrîn general englez care cînd muzica a intonat imnul național britanic,a stat ca împietrit și a cîntat cu glas tare și solemn „Got save the King". O impresionantă evocare a mîndriei englezești. De la palat am plecat în automobil cu Brătianu. Ne-am adus aminte amîndoi întoarcerea noastră tot în automobil de la Consiliul de Coroană de la Cotroceni, cînd am declarat războiul și cu emoțiune am recapitulat în mintea noastră tot drumul de spini parcurs de atunci și pînă la strălucita apoteoză de acum. Într-adevăr, pe cît de îngrijorați ne-am despărțit atunci pe pragul casei din strada Lascăr Catargiu, pe atît ne-am strîns acum mîna fericiți și plini de nădejdi în viitorul strălucit ce se deschidea românismului întregit în istoricele sale hotare.

Rolul guvernului Coandă era împlinit. Generalul Coandă cel dintîi o înțelegea și cerea lui Brătianu să-i dezlege de o sarcină care-i devenea apăsătoare. Cu regele constituirea ministerului Brătianu era dealtfel hotărîtă. Ea a întîrziat totuși cîteva zile încă, fiindcă atît regele cît și Brătianu voiau să dea formațiunei ministeriale un caracter național. De prezența în guvern a conservatorilor și a lui Averescu nu putea fi vorba. Nici nu mai e nevoie să arăt de ce Marghiloman era o imposibilitate, dar nu era cu putință să se facă apel nici la generalul Averescu. Francezii nu îi iertau atitudinea sa în negocierile de la Buftea și în timpul parlamentului marghilomanist de la Iași, iar generalul Berthelot dădea curs tuturor vechilor lui resentimente împotriva comandantului de la Mărăști și în convorbiri particulare nu se sfia chiar să-i trateze de trădător al cauzei Aliaților și să declare că dacă îl va întîlni va refuza să îi întindă mîna. În asemenea condițiuni era vădit că nu ne puteam prezenta cu el la Conferința păcii.

Dar nu tot astfel stăteau lucrurile cu Take Ionescu și cu Iorga. Prezența lor în guvernul chemat să susție cauza României în fața Conferinței de pace nu putea fi decît spre folosul țării. Brătianu s-a pus deci în contact cu Take Ionescu și cu Iorga...

Oricum ar fi însă, neputîndu-se constitui un guvern național, Brătianu care era, cum e și firesc, arbitrul situațiunii, a purces la formațiunea unui guvern pur liberal. Brătianu a luat Externele. Mărzescu a fost numit la Interne, Fotin Enescu la Domenii, ca să aplice exproprierea care urma să fie decretată fără întîrziere. Alecu Constantinescu trecea la Industrie și eu rămîneam la Culte și Instrucție, iar Ferechide lua interimatul Președinției consiliului și al Ministerului Afacerilor Străine. Prestarea jurămîntului nostru a dat loc la o scenă interesantă. Am jurat în sala bibliotecii, pe la 6 seara. După ce ceremonia se sfîrșise, Ferechide solemn și emoționat a înaintat spre rege și i-a spus : „Sire, mulțumesc celui Atotputernic că mi-a dat destule zile ca să trăiesc clipa de față. Acum 42 de ani am prestat, tot în această sală, pentru prima oară jurămînt ca ministru al domnitorului Carol, principele unei Românii vasale. Sînt fericit și mîndru că am putut să jur astăzi în fața majestății voastre ca rege al tuturor românilor". Toată evoluția, ultimitoarea evoluție a neamului nostru într-un atît de scurt răstimp se întrupa în viața, în prodigioasa viață politică a bătrînului care stătea în fața ochilor noștri. În vorbele lui înțelegeam și mai bine cît de nedrepte erau învinuirile pe care mizeriile zilnice ni le dictau și ce măreț progres poporul nostru și conducătorii lui au știut să-l îndeplinească, atunci cînd înălțîndu-ne peste contingențele momentane privim luptele și străduințile noastre în cadrul larg și senin al perspectivei istoriei. Am plecat de la palat cu o noțiune mai clară încă a ceea ce am fost și a ceea ce sîntem.

Respect față de trecutul istoric al poporului nostru

Un colos de 450 tone, schitul Ostrov, urcă pe verticală la aproape șase metri

În fața orașului Călimănești, în mijlocul Oltului, o insulă. O oază de verdeață cu copaci seculari, — „Insula Ostrov" —, un petic de geografie arhidurabilă, neclintită nicicînd din milenarele-i rosturi... Dar o insulă care trece, la ora de față, printr-o aventură pe care o vom numi, fără să ezităm : senzațională.

Ce se întîmplă ?

Prin construcția, în această zonă, a hidrocentralei Călimănești și a lacului de acumulare născut sub pavăza unui mare baraj, această insulă, în suprafață de 8 hectare, trebuia să dispară. Apele Oltului urmau s-o acopere, înghițind, odată cu ea, un lăcaș-monument de istorie și de artă, ctitorie a lui Neagoe Basarab, înălțată în 1522.

În jur, totul freamătă. Autocamioane de mare tonaj străbat șantierul hidrocentralei sub veghea macaralelor-turn, grație cărora, zilnic, mii, zeci de mii de metri cubi de beton se încorporează în marele edificiu al cetății luminii. Și iată că de la un timp oaza de verde, de floare și reverie care adăpostește ctitoria lui Neagoe a început și ea să freamăte. Se petrece — ne spun localnicii — un fapt neobișnuit. Se petrece ridicarea pe verticală a monumentului, un colos de 450 de tone, la înălțimea de 5,50 metri. Mai simplu spus, monumentul, și odată cu el și insula sînt salvate de la pieire, adică ridicate deasupra apelor, printr-un efort de inteligență tehnică, de imaginație și de artă cu valoare de premieră.

Exact acum 46 de ani, lumea constructorilor din România a fost tulburată de un eveniment pe cît de inedit pe atît de temerar. Datorită lucrărilor de amenajare a lacului Buftea, un monument istoric din secolul al XVI-lea, în care arta picturală a meșterilor români din acele vremuri se păstra în bune condiții, era pe punctul de a fi distrus de ape. S-au propus mai multe soluții de mutare a monumentului, dar marele nostru istoric Nicolae Iorga, președintele Comisiei Monumentelor Istorice, a cerut găsirea unor soluții tehnice care să salveze edificiul fără a-l muta. Rezolvarea tehnică ideală a dat-o cunoscutul Emil Prager, care într-un timp record a reușit să înalțe cu 3,5 metri monumentul, deci să-l salveze. (Pe larg despre acest eveniment, Emil Prager vorbește în lucrarea sa „Betonul armat în România".)

După aproape cinci decenii, asistăm la salvarea altui monument, pe care apele Oltului erau pe cale de a-l distruge. Sigur că în acești ani știința a făcut progrese enorme, așa că este posibil ca în aplicarea ideii de la Călimănești să fi intervenit și lucruri noi.

Am cerut părerea nonagenarului constructor : Emil Prager era la curent cu totul. Ne-a mărturisit că a fost chemat la telefon de un arhitect implicat în noua lucrare care, după ce l-a informat că la baza documentării au stat și planurile lui Emil Prager de la Rebegești, l-a invitat pe șantier. „În România, respectul pentru marile valori ale trecutului este o realitate. Este minunat — avea să încheie Emil Prager — cînd și în materie de construcții istoria se repetă".

DAN BĂRLĂDEANU ■

În 1934, ing. E. Prager a încercat și a realizat, lîngă Buftea, o operă similară. De data aceasta, lucrurile sînt însă mai complicate. Le complică Oltul, le complică marea construcție a hidrocentralei, le complică un peisaj în continuă mișcare, cu legi care se refuză soluțiilor inabile.

Inginerul proiectant Eleodor Săftoiu, autorul planului de salvare a monumentului, și-a asumat o sarcină deloc ușoară. Nu-i un începător în materie de proiecte de anvergură (e, printre altele, proiectantul magazinului „Muzica" din București, al Complexului medical municipal București), dar de data asta era cu totul altceva. Ridicarea pe verticală a schitului Ostrov punea probleme cu care nici el, nici cei cu care colaborează nu se confruntaseră niciodată. Cum să ridici cu cîțiva metri, fără să distrugi nimic, acest colos ? ! Zile și nopți, ing. Eleodor Săftoiu s-a cufundat asupra schițelor și a planșelor, căutînd, refăcînd, frămîntînd mereu și mereu idei, pînă cînd a ajuns la soluția optimă.

În septembrie 1980 a început crearea fundației — a talpei colosului — așezată întîi pe scaune metalice. Executanții lucrării (ing. Constantin Panco și cei 18 oameni ai săi) au scurmat, multă vreme, ca niște cîrtițe, adînc în pămînt, pe sub clădirea încremenită aici de mai bine de patru veacuri. Clădirea a fost „încorsetată", stîlpii și cupola supuse unui tratament de consolidare, iar în ziua de 10 august a.c., la orele 11,30, au intrat în funcțiune, în emoția tuturor celor de față, marile vinciuri hidraulice, urnind ușor — pe verticală — colosul.

Nu-i simplu. Zidurile bătrîne, măcinate de secole, cedează ades. Operațiile se reiau, emoțiile cresc, construcția este urmărită, în fiecare punct al său, zi și noapte. Urcușul este redus la doar 20—25 de centimetri zilnic. Sub locul — lăsat liber — al fundației se introduc plăci de beton armat. Ele vor lua, pe încetul, locul fundației, pînă la înălțimea-record de 5,50 metri.

Un nou Ostrov crește lent, în aceste zile, în fața Călimăneștilor, purtînd — ridicată pe brațele noilor ctitori — o construcție de care se reazimă ființa noastră, ascultîndu-se și regăsindu-se pe sine. Un admirabil efort al statului, semn al grijii față de patrimoniul național, al respectului pentru valorile culturale ale istoriei noastre. Monumentul va fi același, în timp ce insula, nouă insulă, va fi cu totul alta, recreată peisagistic după cele mai noi exigențe ale frumosului, împodobită cu teatru în aer liber, un muzeu balneoclimateric, un șirand cu apă termală, restaurant, debarcadere.

GH. AMUZA ■

Sublinieri

Cascada Putnei

Împrumutînd parcă din bogăția și frumusețea întregului pămînt românesc, Vrancea are încă multe locuri tăinuite, rămase dincolo de interesul public pentru inedit, ferite de profanarea turismului auto sau pedestru, locuri ce încîntă ochiul și seamănă liniște în sufletul cîtadinului... Mă gîndesc că himerele îndepărtate ne împiedică, de multe ori, să vedem fericirea liniștită de lîngă noi ! Mă gîndesc că în timp ce urmărim aventura din necunoscuta Amazonie, sîntem de cele mai multe ori ignoranți față de „gurile de rai" așezate de natură în acest spațiu carpatin sau pontic, sau de dincolo, departe, în Țara de peste munți, unde poporul nostru a ostenit în istorie. Întărîndu-se în fapte mari. Undeva, în această arcuire a Carpaților, în coasta vîrfului Mușat (1503 m), izvorăște Putna — apă pe a cărei vale, în negura veacurilor, se coboară drumul Vrancei... Scăpată din strînsoarea de granit, apa se strecoară, apoi, printre stîncile Arișoaie, Mesteacănul, Greșu, Tisaru și Macradeu, ducînd cu ea o simfonie gigantică izvorîtă, la rîndu-i, dintr-o orgă ale cărei sunete n-au încetat niciodată...

Înfrățită cu pădurea, Putna atinge, între Lepșa și Tulnici, o zonă de mare atracție, de neasemuită frumusețe peisagistică. De fapt aici, la Sărîtoare, — cum îi spun localnicii —, Putna face un salt de 12 m peste cataractele de granit, peste cele nouă trepte masive, șlefuite de apă cît toate mozaicurile din lume, se învolburează, pătrunde nebunește sub culcușele de stîncă, se adună vuind într-o cădere tumultuoasă, liniștindu-se apoi, pe neașteptate, într-un uriaș ochi deschis curcubeielor cerului. Cascada Putnei, acest loc frumos al Țării Vrancei (măsoară o lungime de 76 m, are un debit de 9 mc pe secundă și o viteză de 18 m/sec.), rămîne o chemare continuă către natură... De aici Putna își urmează matca traversînd munții, pătrunde în zona deluroasă, apoi se revarsă în cîmpie, preluînd alte ape ce brăzdează pămîntul Vrancei : Zăbala, Milcovul, Rîmna.

Într-un stih al său, poetul Dumitru Pricop spune că sub aripile-i albe, Vrancea este un pămînt plin de taine, poate mai vechi ca poezia. Dar ce are sub aripile-i albe, Țara Vrancei are, spuneam la începutul acestor rînduri, din prinosul de bogăție și frumusețe al pămîntului românesc !

AL. CRIHANĂ ■

CARAȘ-SEVERIN: FOCUSUL CONTINUU

1944. 1981. 23 August

Orașul în care nimeni nu se simte în plus

Cînd, nu demult, se demolau vechile case pentru a face loc blocurilor de la Combinatul siderurgic, tovarășii de la spațiul locativ din Reșița au avut o surpriză : de la familiile care urmau să schimbe locuințele lor insalubre din acea zonă a orașului cu apartamente confortabile din Lunca Birzavei s-au primit numeroase cereri ca mutatul să se facă în bloc. Adică nu numai în bloc, ci și în bloc. Oamenii care o viață întreagă trăiseră în aceleași curți înghesuite de pe Strada Castanilor — mai mult la umbra furnalelor decît a castanilor — și pe care îi unisera strîns bucuriile și necazurile traiului cotidian, pîinea și oțelul, dragostea, prietenia și speranțele comune au hotărît să nu se despartă nici după, iar „curtea" să rămînă tot unită ca și pînă atunci, dar pe verticală, în viitorul bloc.

Nu știm cum și dacă au putut fi soluționate cererile, dar ele înveșnicesc, dintr-un unghi inedit, solidaritatea caracteristică pentru această comunitate cu vechi tradiții muncitorești de pe malurile Birzavei. Poate că într-un discurs cuvintele „familia metalurgiștilor" sună uneori, cam fortat, cam căutat, dar cînd maistrul principal specialist Dobre Plesoianu de la Laminoare îți spune că face parte de un sfert de secol din **marea familie** a metalurgiștilor reșițeni, în gura lui cuvintele capătă o altă rezonanță. Aici, pe malurile Birzavei, viața nu-i nici forțată, nici căutată, curge ca la fel de limpede, de simplă și de adevărată ca și riul.

Într-un anumit sens, întregul oraș este o familie. Mărturisea același Dobre Plesoianu că n-ar putea sta nici o zi la București ca locuitor ștatornic, nu fiindcă nu i-ar plăcea orașele mari sau confortul sporit, ci fiindcă acolo, spunea el, **„m-aș simți în plus"**. Adăuga :

— Eu ies pe poarta 1 a Combinatului siderurgic și merg pe jos acasă pînă în Strada Corbului, blocul 3. Nu e prea departe, dar atunci cînd nu mă întîlnesc cu cel puțin 20 de cunoscuți cu care dau binețe și discut despre cosmică, cosmărită și combinat, zic că a fost zi cu ghinion. Fără a-i simți pe cei alături pe acești oameni și în afara uzinei, n-aș putea trăi.

Plesoianu nu este de la A la Z un erou pozitiv. Venind în 1954 la Reșița din Brăila natală, primul lucru pe care l-a făcut nu a fost să-și ia angajamente de depășire a planului, ci să fugă înapoi la gară — sînt proorile lui cuvinte —, să plece la București și să se roage de cei de la minister ca, pentru nimic în lume, să nu-l lase la Reșița.

O Reșită înecată în fum și în care praful de minereu de fier, „zăpada roșie" acumulată de furnale, se așterneau mai pretutindeni. Pînă în 1974 — o singură stradă pavată, iar pînă acum doi ani nici un metru de bulevard. La traversarea unor străzi pe o ploaie mai deasă, frecvență pe aceste dealuri ale Caraș-Severinului, se cerea destul curaj sau cel puțin o bîrcuță : unii nici măcar nu se aventurau să treacă pe partea cealaltă.

Pe locul unde se încheagă în prezent centrul orașului, cu foarte puțini ani în urmă se jucau pe maidan copiii cu mingea confecționată din ciorap cărcia aici i se zice **polmă**, iar la o aruncătură de băț de acolo Adam Pătru și alți oțelari-țărani își mînau vacile la păscut. În această citadelă industrială producătoare de motoare de zeci de mii de cai putere pînă acum doi ani nu se afla nimeni în stare să manevreze cum trebuie o mașină de întins asfalt, motiv pentru care a trebuit să fie chemat în ajutor un maistru de la Timișoara, care a pus lucrurile la punct. Dar toate acestea au intrat acum în domeniul trecutului.

Am fi nedrepți cu oamenii dirzi și scumpi la vorbă ai Reșitei dacă n-am pomeni și de o anumită insatisfacție a lor față de ritmul mai lent de dezvoltare a orașului lor, care a dat țării nu numai oțel, laminate și motoare, ci mai ales oameni de nădejde, specialiști de înaltă clasă pentru noile cetăți ale oțelului din țară. După fericita expresie a muncitorului specialist Nicolae Andritoiu, respectatul secretar de partid de la stelierul Bandaje al Combinatului siderurgic : „Reșița n-a făcut numai fiare, ea a creat oameni, a dat cu generozitate din experiența și tradiția ei marilor centre siderurgice care s-au ridicat în ultimii ani. **De la ministru la simplu muncitor, aici, printre noi și-au făcut ucenicia."** Așa cum se cuvine unei vetre muncitorești în care de 210 ani focul nu s-a stins.

În prezent bătrîna vatră se înnoiește din temelii, trăiește o metamorfoză, și lucrul acesta este puternic resimțit de locuitorii ei. Priviți viitoarea piață reprezentativă a orașului, prefigurată în aceste pagini printr-o fotografie-machetă realizată de Institutul județean de proiectări. Am întrebuințat termenul neobișnuit, oarecum contradictoriu și tehnic încorect de fotografie-machetă fiindcă el oglindește, totuși, realitatea : azi piața există și nu există. O seamă de clădiri importante, sediul politico-administrativ, magazinul „Nera", Sala polivalentă, Institutul județean de proiectări, hotelul „Semenic", ființează, dar orașul nu-și are încă inima, centrul nu este pe deplin conturat. În actualul cincinal se va definitiva în realitate și nu în machetă această piață reprezentativă pe care atîta și-o doreau reșițenii, nu doar pentru ochi, ci și pentru suflet, ca o cinstire adusă muncii lor aspre și cinstite.

Directoarea Institutului de proiectări județean, arhitecta Cornelia Pascu, și colectivul care a elaborat proiectul zonei centrale (arhitecții Bogdan Popovici, Elena Lutz, Mariana Ionescu, subinginerul Florin Oprea) au intuit esența problemei : nu era vorba numai de beton și sticlă, de blocuri de zece etaje, magazine moderne de prezentare, o arteră ocolitoare în premieră în aceste locuri, o complexă „compoziție arhitecturală" încluzind un bazin, spații verzi, zone de odihnă — ci de mult mai mult :

— Prin acest proiect — spune Cornelia Pascu — **am dorit să ne atragem respectul locuitorilor Reșitei.**

Au reușit ! Chiar dacă unii sceptici spun : „pe machetă toate lucrurile apar frumoase". Nu avem nici un motiv să ne îndoim că peste doi, trei ani așa vor arăta lucrurile în realitate.

Desigur, nici un oraș nu se reduce la zona centrală, oricît de reprezentativă ar fi. Noul cartier Lunca Birzavei, cu mîile sale de apartamente și o arhitectură aerată, optimistă nu mai este amenințat să devină un „oraș-dormitor", cosmarul urbanistilor de pretutindeni într-o lume tot mai industrializată și mai mecanizată. Azi, întinsul cartier, poarta de intrare a Reșitei venind dinspre Caraș-Severin, capătă și dimensiuni afective prin noua școală de muzică și arte plastice, prin modernul patinoar, precum și prin apropiata construcție a Muzeului județean și, în viitorii ani, a unui hotel cu zece etaje. S-a rezervat și un loc pentru teatru, fiindcă, după cum remarca mai în glumă mai în serios un localnic, „teatrul nostru este poate singurul din lume care trăiește prin vecini, nu are local propriu".

— Reșița noastră își merită și un monument, o sculptură monumentală, atunci cînd aceasta va fi posibil — spune primarul Aurel Lascu. Un oraș fără sculpturi mie mi se pare un oraș fără suflet. Or, numai de suflet nu ducem lipsă la Reșița !

Alte dorințe ale reșitenilor :

● Birzava să aibă apă limpede, să nu mai aducă toi uleiuri din cale.

● „O orchestră adevărată, nu după ureche. Vrem muzică cultivată". (Gheorghe Turbure, maistru principal oțelar).

● Semenicul să concureze Valea Prahovei : are toate atuurile, trebuie doar inițiativă.

Dincolo de cartierul Lunca Birzavei, pe firul riului, la kilometrul 8 întîlnim o ipostază mai puțin obișnuită a urbei furnalelor și motoarelor gigant : sute de loturi, grădini de zarzavat, recent încredințate doritorilor, încintați că-și rezolvă astfel unele probleme de aprovizionare. Începutul a fost bun. În această primăvară, în depozitele I.L.F. s-au stricat mari cantități de usturoi, ceapă și salată verde : nu le mai cumpăra nimeni, fiindcă cetățenii aveau resurse proprii. Se spune că I.L.F. și-a făcut planul... din vinzarea garoafelor. Noii legumicultori de la kilometrul 8 privesc întreaga acțiune nu numai sub aspect pur utilitar, ci, oarecum, și prin prisma unei întreceri sportive. „Virfuri administrative" de la Consiliul popular au dat primii exemplu și, alături de cetățenii concetățeni, se mîndresc cu roșiile „mînă de bou" și cu cele de culoarea lămîii (o jumătate de kilogram fiecare !), depling expedițiile nocturne, devastatoare, ale mistreților și discută în contradictoriu despre înălțimea optimă a solariilor.

Pe la kilometrul 6 sau pe alte drumuri autoturismele metalurgiștilor (cam o familie din patru posedă o „Dacie 1300") gonesc spre Semenic, spre lacurile Secu, Văliug, spre Poiana Mărului și Muntele Mic. Nu fug de oțel și de motoare, care reprezintă realmente viața, mîndria și împlinirea lor, dar, ca tot omul, vor să mai rîdă, să se destindă, privind de pe înălțimi orașul al cărui foc continuu îl poartă în inima lor. Și nimeni, dar absolut nimeni nu se simte în plus.

LIONEL NIȚESCU
Fotografii de AUREL SĂNDULESCU

Poeți din județ

Genezà

Mă bate pustiul cu biciu-n obraz
Pe cine de-atîtea iluzii aștept ?
Că dragostea n-are-un grăunte de haz
Curînd voi pricepe ; voi fi-nțelept.

Clepsidra vieții mi-e plină cu vid ;
Se lăfăie-n mine trecutul calic
Dar am o celuiă cu miez de bolid
Și-a clipa aceasta renasc din nimic

Și nimeni n-o știe că imobilul tău
Cu hramul în steaua credinței s-a-nscris
La ce m-ar sîrăpunge părerea de rău
Lucind cum ca unda țiitoarelor mi-a ?

Maternă odihna coboară concret.
Observ că în casă există și-un pat
Sînt teafăsăr ! Sînt teafăr ! nimic nu regret
Nici chiar tinerețea ce s-a destrămat.

GHEORGHE AZAP

Ce secol

Ce secol rebel, ca fantezii încerte
Peregrinări, atentate, deșcuri atomice...
Da, numai omătul mai știe să ierte
Ostenit de negrăiți, orașe ciclopice !

Niciăieri, nimeni nu face caz de eroare
Peregrin prin țară, și inimă de Domnișoară
Vulnerabili și candid pui de căprioară
Trec la braț, cu nevroza, pe trotuare

Secol încert în fericire, ultue, aglomerat
Roșu tramvai de clasa a doua
Vreau să te uit, de mine mă despart
Și fug din bloc să mă înhait cu roua !

Ireversibil curg, vinatul de grupari
Analfabeți, cu ceruri vaste
Adio, veac ! Nu-ți pese că dispar
Te-am locuit ca un cuțit în coaste !

IOAN GEORGE ȘEITAN

Letopiseț de țară

Păstrează pure ecouri de zăpezi
Tara, intîia din porunci,
slove de aur luminînd
din leagăn visele la prunci.
Toate cuvintele ni se preschimbă
în punți de miere peste riu
letopiseț pe care-l scriem
cum incoliește-n palmă grîu.

NICOLAE SÎRBU

Și iată, cobor

Fericit se clatină, ocean disperat
Aerul acesta vinovat ce se ține :
Eu doar cu ochii tăi mai pot vedea
Pămîntul ce îi se destramă prin mine

Fracție necoapte se-aud biestemînd
Singele tău. Și iată, cobor...
Să rămînem viscol, să rămînem
Sărut al nimănui împezînd un izvor

NICOLAE IRIMIA

„Oamenii harnici, ei sînt focul nostru continuu"

(Urmare din pag. 1)

din România, peste 50 la sută din personalul muncitor lucrînd în industrie. Așadar, tradiția l se adaugă realitatea prezentă, cu pecetea ei proprie asupra actualului cincinal. Care este aceasta ?

— Prin aplicarea întocmai a indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, date cu ocazia vizitelor de lucru în județul nostru cu privire la valorificarea superioară a bogățiilor subsolului și a potențialului hidroenergetic al riurilor, Caraș-Severinul va aduce o contribuție substanțial sporită la asigurarea **independenței energetice** și, în general, economice a României. Ramura noastră activă va cunoaște pînă în 1985 o dezvoltare atît de rapidă încît am putea-o denumi explozivă. Producția de cărbune cocsificabil va crește de patru ori, cea de cărbune energetic de 2,5 ori, se lucrează la punerea în valoare a noilor bituminoase de la Anina și Doman printr-o tehnologie în premieră absolută pe plan mondial. Desigur, aceste zăcăminte conțin un combustibil relativ sărac, dar extrem de abundent, exploatarea dovedindu-se pe deplin eficientă pe plan economic într-o perioadă cînd prețul petrolului a crescut foarte mult.

Și potențialul hidroenergetic al apelor Caraș-Severinului va fi mai bine valorificat prin lucrările de hidromenajare pe apele care izvorăsc din masivele Semenic, Muntele Mic, precum și pe Cerna și Belareca, unde se va construi un grup de hidrocentrale cu peste 300 MW putere instalată. O noutate absolută energetică... De asemenea, acoperim prin efort propriu, de la concepție și proiectare la execuție, întregul necesar de hidroagregate al României. Începînd cu anul acesta s-a trecut și la producerea de microhidrocentrale, de la cîteva zeci de kilowați la 1 MW putere instalată pe agregat pentru pîrîurile și riurile cu debite mici.

Toate aceste eforturi, la sfîrșitul cincinalului, vor transforma Caraș-Severinul **din consumator în producător de energie,** deci cu un excedent pentru sistemul energetic național. Un adevărat salt, înfăptuit doar în cîțiva ani.

— Dar focul continuu al metalurgiei ?

— Combinatul siderurgic Reșița și Oțelu Roșu vor realiza o gamă și un volum de oțeluri de calitate superioară, înalt și slab aliat, care în prezent se importă. Iată deci un nou aport la **independența economică.** De subliniat că nu va crește producția de oțel, ci valoarea producției, ceea ce este mult mai important.

Să nu uităm însă construcția de mașini și faptul că Reșița este singurul producător din țară de motoare termice de peste 1000 CP/agregat. La noi se fabrică toată gama de motoare termice pentru tracțiunea feroviară și navală. A intervenit însă și **un element nou :** deși acum cîțiva ani ambele tipuri de motoare au fost realizate după licență străină, în prezent, la motoarele feroviare, procesul de integrare — deci folosirea de produse românești — depășește 96 la sută din valoare, iar la cele navale 90 la sută. În același timp, se introduc continue perfecționări și inovări, ceea ce face să producem motoare cu un aport crescut de inteligență tehnică proprie. Să nu uităm că acum patru ani, cînd a debutat la noi producția de motoare navale, integrarea nu se ridica decît la circa 50 la sută, fată în bun criteriu de apreciere a nivelului tehnic al specialiștilor noștri. Cît privește indicii de consum și de greutate ai motoarelor ei se situează la nivel mondial — dovadă, exportul pe devize libere. Și în compresoare, boghiurile, mașinile electrice reșitene se încorporează mereu mai multă inteligență, cu o precizie de execuție cu mult superioară celei a ceasornicului.

— Cu această ședință a problemă de mare însemnătate și actualitate, care știm că vă preocupă, în primul rînd ca activist de partid, dar și ca inginer : folosirea potențialului tehnico-ingineresc. Oare mai sînt rezerve neexploatate, investiția de inteligență tehnică este pe deplin eficientă ? Considerăm nimerit, să dezbatem problema la cîteva sute de metri de marile furnale și de locurile în care se zămislesc motoare-gigant și agregate unicat. Fiindcă astăzi, mai mult ca oricînd, gîndirea inginerească asigură unei națiuni cea mai rentabilă producție dintre toate : producția de idei.

— Cum spuneam, dispunem de cadre tehnice valoroase, printre care numeroși ingineri tineri veniți pe aceste meleaguri nu de mult și care astăzi se află în funcții de conducere tocmai ca recunoaștere a meritelor și capacității lor profesionale. Să nu ne complacem însă într-o imagine idilică, fiindcă există și o altă față. Apare ca o carență a sistemului nostru de învățămînt superior faptul că, odată cu cunoștințele tehnice foarte serioase, absolvenților facultăților noastre nu li se transmite în aceeași măsură simțămîntul răspunderii față de societate. Unii din aceștia — și nu puțini — care vin la noi nu resimt suficient mîndria meseriei, cărcia, totuși, prin însăși alegerea făcută la facultate, îi vor consacra întreaga viață. Cînd eram ucenic și apoi proaspăt inginer, tinerii „se băteau pentru Reșița", fiind convinși că aci vor putea învăța meserie și deveni oameni întregi. Cît privește examenul la școala profesională, el era poate mai dur decît la facultate. Am terminat de comparație cîci am dat examen și la școala profesională din Reșița, și apoi, peste ani, la Facultatea de electrotehnică de la Timișoara. Din păcate, azi, destul tineri după absolvire se gîndesc mai mult la o viață ușoară, nu la meserie, în sensul cel mai nobil și mai uman al cuvîntului. Preferă să stea pe coridoare, să bată pe la ușile Consiliului popular județean pentru a cere „negație". Negație față de ce ? Față de societatea care le-a dat posibilitatea să învețe și să ajungă specialiști ? Cît despre inginerii experimentați, redați, și ei își văd uneori limitate posibilitățile de creație și de inițiativă, deoarece în producție, — mai ales cei cu funcții de conducere, dar nu mă refer numai la directorul general — **trebuie să răspundă de toți și de toate.** De ce, bunăoară, șeful de secție, și nu șeful de echipă, este cel întrebat și cel care trebuie să știe de ce cutare muncitor, cutare strung s-au oprit cinci minute ? La fel de irațional mi se pare ca șeful de secție să se iroseaască în mărunte treburi de dispecerat sau de aprovizionare tehnico-materială, fiindcă (chiar dacă regulamentele nu o prevăd) cam așa se petrec treburile în practică. Consecința este extrem de negativă pe planul intereselor superioare ale întreprinderii și ale economiei naționale. În adevăr, șeful de secție (citat doar ca exemplificare, nu este vorba numai de el) **îi rămîne prea puțin timp ca să se ocupe de esența muncii lui, de tehnologia nouă, modernizarea producției, creșterea efectivă a productivității muncii.** Într-o măsură mai mare sau mai mică, situația se repetă mai la toate nivelele tehnice superioare, afectînd ceea ce numeați înainte **producția de idei.** Trebuie întărite autoritatea maistrului și a șefului de echipă, răspunderea muncitorului, iar dacă acestia nu-și văd de treabă, să se acționeze pe căile cuvenite, **nu prin transformarea inginerului în dispecer !**

În fine, la un randament sporit al forțelor tehnico-inginerești ar contribui **o mai bună stimulare materială. În ce sens ?** Se muncește încă prea puțin la noi în acord global. Cînd, din vina lor, nu a venit aprovizionarea cu materiale, tehnicianul, inginerul nu-și fac planul decît, să zicem, în proporție de 50 la sută, ei primesc totuși cam 85 la sută din retribuție. Nu e just. Iar la cealaltă extremă, cînd se depășește considerabil planul prin efort real de inteligență și măiestrie, posibilitatea de recompensare materială suplimentară nu păstrează totdeauna pasul cu efortul depus. În acord global, asemenea situații ar dispărea sau, oricum, s-ar atenua considerabil. Dar eu cunosc prea puține cazuri cînd echipe sau formații s-au declarat dispuse să preia o anumită muncă de la A la Z : „Pentru această treabă dați-ne acești bani, conform legii, iar **împărțeala o vom face noi strict, după muncă".** Cadrul există, secretarul general al partidului a revenit în repetate rînduri, în ultima vreme, asupra necesității de a se extinde acordul global în cele mai diverse sectoare, dar ne urnim greu.

— Deși județul trăiește îndeosebi prin industrie (un sfert din populație este, dealtfel, concentrată chiar în Reșița) ar fi nedrept să ignorăm silvicultura și agricultura, dealurile și munții plini de o tulburătoare, înfiabilă frumusețe ale Caraș-Severinului.

— Constituie un motiv de satisfacție și de bucurie că munții noștri sînt verzi, adică împăduriți și nu goliași, că am reușit să restabilim echilibrul zdruncinat cu ani în urmă între ceea ce poate da și ceea ce putem lua de la pădure. Se pune însă cu acuitate problema valorificării chiar aici în județ, cel puțin pînă la nivel de semifabricat, a masei lemnoase. Pînă și încă plăcuta calea ferată mulți bușteni : or, costul acestui transport nu aduce nici un folos economiei naționale, se pierde pentru totdeauna. Recent ne-am înțeles cu organele de resort ca și în județul Caraș-Severin cîteva fabrici de mobilă, unități pentru semifabricate, cherestea etc. Pe această cale 100 000 metri cubi vor fi valorificați la fața locului într-o măsură mai mare ca în trecut, realizîndu-se substanțiale economii la transport.

În agricultură, ținînd seama de specificul locului, avem două priorități : pomicultura și zootehnia. În actualul cincinal aproape 7 000 ha vor fi ocupate cu plantații pomicole de tip intensiv și superintensiv. Călătorul care vine de la Caransebeș spre Reșița este poate surprins văzînd aliniate coline acoperite de plantații care încintă ochiul. La fel de-a lungul șoselelor Herculane — Caransebeș și Reșița — Oravița. Desigur, ele încă nu dau rod, dar acesta nu se va lăsa așteptat în anii ce vin și se va adăuga la zestrea județului. Trebuie spus că la dezvoltarea accelerată a pomiculturii în județ au contribuit, în măsură hotărîtoare, indicațiile conducerii superioare de partid.

Creșterea vitelor și a oilor reprezintă, de asemenea, o importantă bogăție potențială, însă **întinsele pajiști naturale ale Caraș-Severinului ar trebui mai bine valorificate pentru pășunat și fînețe.** Ajutăm și gospodăriile populației din zonele necooperativizate cu animale de rasă, material săditor și specialiști, dar sîntem conștienți că nu o facem la nivelul cerințelor. Astfel, ne **lipsesc cositoarele mecanice :** primele le-am adus abia în 1980 și sînt departe de a face față nevoilor, stațiunile de mașini și tractoare nu dispun de suficiente mașini. Așadar, **gospodăriile populației, în special cele din zona montană și premontană, așteaptă și merită un mai substanțial ajutor pentru a se moderniza. Doar așa ar putea da mai mult lapte, mai multă carne,** de care țara are nevoie.

— Atenția sporită pentru gospodăriile montane reprezintă o parte componentă a acțiunii „Carpați—2000", despre care revista noastră a scris pe larg în repetate rînduri. Zona montană ascunde încă mari bogății care, mai cu seamă prin modernizarea gospodăriilor, a producției lor, ar putea fi date la lumină în folosul întregului.

— Problema este, dealtfel, mult mai vastă. Pădurile Caraș-Severinului, solul, subsolul „marea subterană" de șisturi de la Anina-Doman, metalele neferoase, apele curgătoare cu imensul lor potențial hidroenergetic — iată cîteva mînă de gospodar spre a fi puse pe deplin în valoare. Acest gospodar există ! Cincinalul actual va valorifica bogățile județului la un nivel mult mai înalt decît în trecut. O producție industrială de 26 miliarde lei în 1965, deci de peste patru ori mai mare decît în 1965, iată un adevărat salt pentru un județ slab populat și totuși bogat în oameni harnici, mîndri de tradițiile lor : **ei sînt focul nostru continuu.**

● „Subsemnatul Iancu Nicolae din Oțelu Roșu, strada Republicii nr. 87, Caraș-Severin sînt un țăran cu proprietate individuală căruia, ca atîtora din întreaga țară, îi place să muncească pămîntul. Am aproximativ 10 ha de pe care predau anual 60—70 t fin. **Aș putea, în locul fînuiuj, să predau la fondul de stat carne și lapte, dar în acest caz pămîntul ar trebui lucrat la un nivel mai înalt,** mai eficient cultivat. Pentru aceste lucrări îmi este indispensabil un tractor, de tipul celor mici, folosite în agricultura noastră socialistă. Dacă voi putea obține acest tractor (sau, adăugăm noi : dacă acest țăran din Caraș-Severin va beneficia de ajutorul unei formații S.M.A. specializate — n.r.), voi chema la întrecere socialistă pe toți țăranii individuali din zonele necooperativizate și mă voi obliga să predau la fondul de stat dublu față de anul trecut din toate produsele mele... Mă văd deja arînd arătura de primăvară cu tractorul, visul copilăriei mele."

Emoționantă și convingătoare această scrisoare, din care dealtfel n-am dat decît un extras. Problemele ridicate de țăranul din Caraș-Severin au vaste implicații, ele nu privesc interesele strimte ale unuia sau altuia, ci ale unei categorii largi de cetățeni, oameni de munte din multe județe ale țării, care nu vor altceva decît să muncească mai cu spor pentru ei, pentru țară. La această problemă se referă.

Cronica vieții pentru toți

Între altele, și interviul cu primul secretar al Comitetului județean Caraș-Severin al P.C.R., care apare în aceste pagini.

● F. S., pensionar de invaliditate gradul II, Reșița, strada Aries 10, ne-a sollicitat sprijinul pentru încadrarea în muncă a soției, în vîrstă de 32 de ani. Avînd trei copii mici, ar dori ca ea să lucreze într-un singur schimb. Motiv pe deplin întemeiat, dată fiind boala soțului. La sesizarea noastră, Direcția județeană pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, Oficiul forței de muncă, a luat legătura cu conducerea cooperativei meșteșugărești „Birzava", care s-a declarat de acord cu încadrarea tovarășei S. Faptul a fost comunicat petentului, care însă nu ne-a mai scris nimic despre încadrare.

Dragi cititori, poate găsiți vreme să ne scrieți și la bine, nu numai la rău, să ne dați de veste cînd se rezolvă cele sesizate de dumneavoastră, pentru ca să ne bucurăm și noi.

● Cu cîtva timp în urmă, un grup de navetiști din Zlatița ne-au sesizat că într-o anumită perioadă — și pe vreme rea ! — au fost nevoiți să parcurgă pe jos distanța Zlatița-Socoi. Între timp, am fost informați că lucrurile s-au remediat. Așa e ?

● V. T. din Oțelu Roșu contestă justețea alegerii unui tovarăș într-o anumită funcție, deoarece acesta a săvîrșit două abateri acum... 18—20 de ani.

Se ridică două probleme, de principiu. Prima și cea mai importantă : semnatarul scrisorii, întrebat fiind, neagă că el este cel care a trimis-o și sugerează că altcineva s-ar fi folosit de numele lui. Dacă așa stau lucrurile, procedeul nu poate fi admis. Dar chiar trecînd peste acest fapt, trebuie precizat că faptele incriminate erau cunoscute de forurile în drept, care au și sancționat pe respectivul la vremea comiterii lor. Nu înțelegem cui servește readucerea pe tapet a unor situații atît de vechi, rezolvate atunci și în legătură cu care nu se aduce nici un element nou. Se naște mai curînd impresia că ar fi vorba de o rîcă personală și de un curaj civic à la Caragiale : „dacă-i anonimă, o semnez și eu".

● B.V.H. din Reșița, Bulevardul Republicii bloc 6, ne-a sesizat mai demult despre lipsa apei calde în bloc. Și cum un necaz nu vine niciodată singur, a mai primit și nota de plată pentru apa caldă care era rece ! Și-au luat măsuri pentru a i se restitui cei 120 lei încasați pe nedrept. Sperăm însă că între timp instalația a-s reparat de către ICRAL, fiindcă, orice s-ar zice, banii înapoiați nu țin loc de baie.

L. N.

● Am citit, nu o singură dată, în „Scînteia", în „Flacăra" ca și în alte publicații, despre diverse moduri de a se lua bani oamenilor muncii. Cu toate acestea acțiunile respective nu au fost reprimate, cel puțin în județul Suceava, unde parcă s-au și înmulțit. Metoda „la modă" este cea a concursurilor de tot felul: pentru pionieri, pe teme de sport, sanitare (ca cel din buletinul anexat), pe care — vrei, nu vrei — trebuie să le cumperi. În timpul anului de învățămînt, asemenea buletine sînt date elevilor tot contracost. Oare, chiar nu se poate pune capăt acestei practici prin care ni se bagă mîna în buzunar, scoțîndu-ni-se niște bani munciți? **(Hoțiuc Doina, str. Mărășești 34, Suceava)**

■

● **Gheorghe Drăgan** din București, Calea Griviței 395, un om care iubește natura și vrea să se bucure de un petic de verdeață, ne împărtășește durerea lui pentru ceea ce se întîmplă în spatele blocului în care locuiește și unde s-au plantat cîțiva copaci, printre care tei, plopi, încă de acum 20 de ani, pe care cu mîna lui i-a săpat și îngrijit. Dar „de pe la începutul lunii iulie, responsabila magazinului cu autoservire din blocul N aduce marfă și o vinde pe spațiul verde, unde oamenii veniți la cumpărături se așază și stau ore în șir chiar pe iarbă, făcînd pămîntul ca cimentul. Pînă acum nu s-a făcut comerț pe acest loc și s-ar putea foarte bine desface marfa ceva mai încolo, tot în spatele blocului N, unde există un spațiu cimentat. Toți din bloc sîntem indignați, iar mie îmi vine să plîng cînd văd cum mi se distruge o muncă de 20 de ani și singurul nostru petic de verdeață. Vă rog, ajutați-ne."

N. R.: **Publicăm acest fragment din scrisoarea tovarășului Gheorghe Drăgan, tocmai în dorința de a-i satisface cererea. Poate o vor citi și cei în drept și vor lua măsuri.**

■

● **U.J.C.M. Dimbovița** ne răspunde, referitor la sesizarea tovarășei **Maria Iacob**, care după decesul soțului său a cerut să i se retragă calitatea de membru cooperator (solicitînd în continuare să execute produse de artă populară pe bază de contract), că în 1981, din cauza numărului mic de contracte, conducerea cooperativei s-a văzut nevoită să asigure de lucru, în primul rînd, membrelor cooperatoare, la nivelul retribuțiilor tarifare de încadrare, neputînd să le defavorizeze pe acestea în avantajul celor care lucrează pe bază de contract. Totuși, ne asigură conducerea U.J.C.M. Dîmbovița, tovarășa Iacob C. Maria va fi sprijinită în măsura și în momentul în care volumul producției va permite acest lucru.

■

● Pensionarul **Andrei Vasile** din str. Castranova nr. 9, sect. 6, București, și-a construit, la adresa menționată, în baza autorizației nr. 106/1542 din 1972, o cameră și o magazie. După șase ani, vecinul său Laslea Cristian și-a dat seama (?!) că este deranjat de modesta construcție și a început să reclame la Consiliul popular al sectorului, care i-a respins ca nefondată acțiunea, după care același cetățean și-a făcut singur dreptate, scoțînd jgheabul noului spațiu construit, fapt care a dus la scurgerea apei de ploaie pe pereții construcției lui Andrei Vasile și la apariția igrasiei. Tentativele celui care ne scrie de a ajunge la o înțelegere cu cel între oameni s-au izbit de rezistența vecinului său Laslea Cristian, care s-a văzut și amendat cu 1 500 de lei de o comisie de experți venită la fața locului, după care a recurs la organele de judecată. Noile intervenții ale experților care s-au perindat în acest timp pe la fața locului nu l-au îmbunat pe Laslea Cristian, care continuă să-și revendice „drepturile" în justiție, de trei ani de zile. Bani cheltuiți, nervi, rapoarte încordate între vecini. De ce toate acestea — se întreabă Andrei Vasile — și, mai ales, după trecerea a 6 ani de zile? **De ce, întrebăm noi, organele de resort nu se pronunță clar și răspicat într-o problemă atît de simplă cum este repararea unui jgheab în sumă de... 25 de lei?**

■

● „Cu respect vă aducem la cunoștință — ne scriu cîțiva cetățeni ai comunei Padeș, județul Gorj — că oficiul poștal l-a încadrat pe Corlan C. Ilie ca factor, dar se pare pe post de... mandatar, deoarece își face serviciul doar cînd vrea el și-i vine bine". Consecințele: telegramele și avizele telefonice sosesc (cînd sosesc) cu mare întîrziere, multe scrisori sînt folosite în cu totul alte scopuri (foarte personale) de către acest factor recalcitrant. Ziarele și revistele, la care sătenii sînt abonați, ajung o dată sau de două ori pe săptămînă la destinatari, ori chiar o singură dată pe lună! Diriginele oficiului poștal local l-a penalizat de mai multe ori pe Corlan C. Ilie, dar efectele educative ale acestor măsuri nu s-au produs, fapt pentru care sătenii se adresează redacției noastre „în speranța că vom găsi vreo metodă prin care să-l aducem pe brazdă pe tovarășul Corlan C. Ilie", despre care mai sîntem informați că este de meserie... croitor, lucrînd în cadrul cooperativei pe numele soției sale, care, de fapt, nu este croitoreasă, ceea ce explică „criza" de timp a factorului amator. O sugestie am putea da, așa, la prima vedere: soții Corlan să schimbe între ei funcțiile și totul să reintre în ordine, inclusiv legalitatea frustrată în prezent, prin încasarea a două retribuții de către un singur om.

■

● **Un grup de absolvenți ai Liceului industrial „N. Titulescu" din Craiova** ne scriu următoarele: „Încă din data de 26 februarie 1981 sîntem în posesia repartițiilor de intrare în producție la Întreprinderea Oltcit" din Craiova. Cum de la data respectivă și pînă în prezent tot facem întrebări la această întreprindere cînd putem fi încadrați în muncă, primim același răspuns: luna următoare. Fiind copii destul de mari, nu mai putem cere părinților, care-și au și ei greutățile lor, mîncare zi de zi cît și suportarea altor cheltuieli. Am vrea ca scrisoarea noastră să ajungă și sub ochii tovarășilor de la „Oltcit" Craiova, pentru ca ei să facă ceea ce trebuie, adică să ne încadreze în muncă, pentru a deveni și noi utili societății noastre și a ne putea cîștiga existența prin propriile puteri". **Cine va citi aceste rînduri ale tinerilor craioveni este rugat să le aducă și la cunoștința conducerii întreprinderii de autoturisme din Craiova.**

■

● **Consiliul popular al județului Satu Mare** ne comunică, în legătură cu scrisoarea a trei locatari din municipiul Satu Mare, str. Milenilului nr. 17, prin care aceștia solicitau sprijin pentru executarea unor lucrări la imobilul în care locuiesc, că „după verificările efectuate au fost luate măsuri și s-au executat reparații la acoperiș, jgheaburi și burlane. În cursul acestei luni va fi înlocuită și o porțiune de tablă a acoperișului cu tablă zincată, momentan luîndu-se măsuri pentru evitarea infiltrațiilor. Reparațiile instalațiilor interioare ca și cele de la spațiile de interes comun cad în sarcina chiriașilor".

■

● **Csibi Alexandru din Cluj-Napoca**, str. Napoca nr. 2, et. II, ap. 28, ne cere sprijinul, informîndu-ne că „cu 8 (opt) ani în urmă a depus la Direcția P.T.T.R. Cluj-Napoca cererea cu nr. 15 714 privind instalarea unui post telefonic la domiciliu. De atunci revin anual cu o cerere și tot anual primesc răspunsul stereotip că „în limita posibilităților". Menționez că locuiesc în plin centrul orașului și în acest răstimp s-au instalat nenumărate posturi telefonice în această zonă, chiar și pe strada unde locuiesc. Consider că aștept de 8 (opt) ani, mi-am făcut stagiul necesar îndeplinirii condiției „în limita posibilităților" și sînt îndreptățit să pretind instalarea telefonului, posibilitățile răbdării mele ajungînd la limită".

■

● În legătură cu articolul publicat în revista „Flacăra", privind locurile de joacă pentru copii, **Consiliul popular al Municipiului București** ne face cunoscut că „Direcția domeniului public C.P.M.B. și administrațiile domeniului public ale sectoarelor au în atenție în mod deosebit amenajarea unui număr cît mai mare de terenuri de joacă pentru copii cît și buna gospodărire și întreținere a celor existente. Vă informăm că în Municipiul București copiii au la dispoziție 924 de terenuri cu o suprafață de 998 500 mp, înzestrate cu variate elemente și obiecte specifice. Menționăm însă că întîmpinăm mari greutăți în asigurarea bunei funcționări și întrețineri a instalațiilor de joacă, întrucît nu întotdeauna părinții supraveghează modul de folosire a acestora de către copiii care degradează aparatele și obiectele de joacă. De asemenea, unii tineri certați cu normele de conduită civilizată deteriorează piesele și celelalte dotări, pentru a căror remediere se irosesc importante fonduri bănești și forțe de muncă. Totodată, precizăm că nici din partea cetățenilor nu se primește un sprijin eficient în ceea ce privește participarea la întreținerea terenurilor de joacă cît și pe linia formării unei opinii de masă atunci cînd observă că elementele lipsite de conștiință civică degradează aceste bunuri".

■

● „Am vizionat recent filmul „Serpico", la cinematograful „Favorit", film care a durat efectiv de la orele 17,20 la 19.20, deci exact două ore. Pe la jumătatea lui s-a întrerupt și s-a reluat genericul de la sfîrșit pe care scria numai în românește: „seria a doua". Dacă ar fi fost un film de două ore ar fi trebuit să dureze cel puțin două ore și jumătate, deci pentru 30 de minute în plus față de un film normal s-a încasat un preț dublu. Întrucît nu am fost singurul nemulțumit, și alți spectatori comentînd faptul, și întrucît nu pentru prima dată am constatat acest procedeu, rog forurile competente să lămurească problema". **(Eugen Alecu, str. Sergent Caraanghel nr. 10, București)**

■

● „În strada N. Iorga la numărul 31, în fața blocului stă o așa-numită mașină (nr. 8-B-8805) care n-are motor, îi lipsește o roată dar ocupă tot asfaltul destinat pietonilor. Circulăm pe rigolă, deoarece în spatele pomului de pe trotuar, cu rădăcinile ridicate, numai cîinii stau o secundă... De ce să suferim noi din cauza unuia care și-a abandonat carcasa mașinii în drumul nostru? Poate ne ajutați să scăpăm de această pacoste". **(E. Bălan, str. N. Iorga 31, București)**

■

● **Ministerul Muncii, Direcția forței de muncă** răspunde adresei noastre nr. 5928/1981, referitoare la scrisoarea tovarășului **Enache Paul** din București, că „la data de 16 iunie a.c. a fost repartizat de către Biroul forței de muncă al sectorului 3 București ca electronist la Institutul de cercetări și proiectări pentru tehnica sticlei și ceramicei fine, unde lucrează efectiv cu începere de la 23 iunie a.c.".

■

● **I.C.R.A.L. Colentina**, dînd urmare sesizării tovarășului Pelcu Nicolae adresată revistei noastre, prin care acesta solicita deblocarea intrării în garajul din str. Spătarului nr. 17 bis, ne aduce la cunoștință că, imediat ce a fost semnalată necesitatea utilizării respectivului garaj, s-au luat măsurile de rigoare și, de la data de 7 iulie a.c., dorința corespondentului nostru a fost îndeplinită.

■

● **Consiliul județean al sindicatelor Argeș** răspunde scrisorii adresate de Badea Octavian redacției noastre că s-au luat unele măsuri: cei 6 muncitori vor primi diferența de bani iar tovarășul Badea Octavian va fi readus în același loc de muncă unde a lucrat inițial.

■

● **Inspectoratul General al Miliției, Direcția circulație**, referindu-se la scrisoarea cetățeanului Petre Ștefan din Oltenița, jud. Călărași, ne informează că: „În seara zilei de 23 decembrie 1980, în jurul orei 18,40, Tureanu Doru, component al echipei de hochei Dinamo București, după ce a consumat băuturi alcoolice în comuna Lulca, județul Călărași, a condus autoturismul Lada nr. 1 B 7697 pe D.J. 403, iar după ce a ieșit de pe raza comunei sus-menționate, la circa 700—800 m, a pierdut controlul volanului și a pătruns pe sensul opus, unde s-a tamponat frontal cu autoturismul Tr. bani nr. 1 IF 3078 condus regulamentar de Petre Simion". Cercetările efectuate au ajuns la concluzia că Tureanu Doru s-a făcut vinovat de săvîrșirea infracțiunii de ucidere din culpă a lui Petre Simion, drept pentru care a fost trimis în judecata organelor competente unde dosarul se află în faza de judecare și unde partea vătămată poate lua la cunoștință de toate actele încheiate (instanța este Tribunalul Militar București).

Pagină realizată de EMANUEL VALERIU ■

Pedepsirea învingătorului

Biografia Elenei Băsescu pare să n-aibă nimic senzațional. Sau, dimpotrivă. După absolvirea unei școli profesionale, cu durata de 3 ani, ea se încadrează la Întreprinderea de confecții din Bîrlad, ca muncitoare calificată. Harnică și ambițioasă, a absolvit liceul seral, a urmat cursurile postliceale de proiectare a îmbrăcămintei din țesături și tricoturi, devenind tehnician principal. După 5 ani de muncă asiduă, avînd calificative anuale de „bine" și „foarte bine", este nevoită să renunțe la post, spre a putea să se pregătească temeinic pentru facultate. La concursul de admitere reușește prima și speră să intre la cursurile de zi. Dar împrejurările nu i-au fost favorabile. Deși trece cu brio și primele examene, spre a-și asigura existența revine la întreprindere, printre tovarășii dragi cu care împărtășise și bucurii și necazuri, și solicită, neavînd de ales, vechiul său post. Cu toate că existau și alte posibilități de reîncadrare, este încadrată simplă muncitoare. Muncitoare și studentă în anul doi, fără frecvență, la Facultatea de științe economice. Nimic mai simplu și mai frumos. Pînă aici...

Citesc în continuare epistola scrisă ordonat, cu litere grijulii caligrafiate și înțeleg că tînăra din Bîrlad are și pricini reale de amărăciune.

...În primăvară, prin înființarea unui atelier de proiectare-prototipuri în întreprinderea în care lucrase aproape 10 ani și de care-și legase și împlinirile și idealurile, s-au ivit patru posturi de tehnician cu funcții operative. Ce și-au zis factorii de conducere de la personal și O.P.M.? Să nu ne lasă vorbe, hai să organizăm un concurs: care or fi mai buni să cîștige! Zis și făcut. L-au organizat cu seriozitate, cu dichis, după toate regulile și exigențele genului, adică: au stabilit data, ora și locul desfășurării lui, au desemnat o comisie incoruptibilă, alcătuită din cei mai buni specialiști, au elaborat condițiile de participare și le-au afișat la poarta întreprinderii. Ce mai, atmosferă specifică marilor competiții!

La data și la ora convenite, s-au prezentat 7 concurente (n.r.: petenta spune 6, ceea ce denotă că ceva nu-i în regulă), între care și studenta-muncitoare. Au dat probă scrisă. Cea mai mare notă — 9 — a fost acordată, în unanimitate, Elenei Băsescu, pentru că lucrarea ei fusese cea mai completă, cea mai realizată. Spre surprinderea și totala dezamăgire a intransigentei comisii, posturile au fost ocupate de concurentele clasate în urma celei mai bune dintre toate! Paradoxal, cîștigătoarea de drept a „căzut cu succes", cum s-ar spune, pentru că se dovedise prea bună...

Și iată și necruțătoarea motivație reieșită din răspunsul celor cărora le-am trimis cazul spre corectă rezolvare: este „dreptul comisiei de încadrare să propună conducerii colective a întreprinderii să promoveze din candidații declarați reușiți pe cei care au recomandări favorabile din partea colectivului unde-și desfășoară activitatea și au primit cele mai bune aprecieri și calificative în ultimii doi ani". Or, tovarășa „cît a lucrat ca tehnician (1.02.1975—27.04.1980) a manifestat reticențe față de sarcinile profesionale..." (...), „a avut mai multe discuții neprincipiale cu șefa de compartiment, datorită atitudinii sale (mereu nemulțumită cum este apreciată și retribuită, afișînd o mină superioară față de colegi ș.a.), iar în anul 1979, a cerut schimbarea locului de muncă, motivînd aceste neînțelegeri".

Sigur, nimeni nu poate fi perfecțiunea întruchipată. Și nu se poate contesta nici dreptul invocat de comisie. Numai că, la o privire mai atentă, despovărată de invidie și ranchiună, motivația ni se pare destul de subțire, cusută cu ață albă și nu prea rezistentă; dacă n-a fost sancționată, înseamnă că n-a greșit. Pentru că ce este un concurs decît cea mai nepărtinitoare formă de competiție, din care cîștigător trebuie, neapărat, să iasă cel mai bun?! Firește, cînd organizatorii sînt fair-play și respectă nealterată condiția întrecerii. Cînd rezultatele nu-i sînt viciate de referințe și aprecieri colaterale, sufocate de tarba rea a meschinăriei. Altfel, concursul devine o mascaradă, o parodie, iar învingătorul o victimă.

Elenei Băsescu trebuie să-i se facă dreptate!

MIHAI STANESCU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Mariana Pistol — Caracal: În mod legal vi se reține cheltuielile de școlarizare pe care le datorați Întreprinderii Tricodava-București, întrucît ați întrerupt activitatea la această unitate, venind la Caracal ca nou încadrată ● **Ana Safta** — comuna Măguri-Răcătău (Cluj): Numai comisia centrală de pensii poate analiza și hotărî, dacă este cazul, schimbarea gradului de invaliditate ● **Margareta Volintiru** — Constanța: Perioada la care vă referiți nu poate fi luată în considerare pentru că nu ați muncit în baza unui contract de încadrare ● **Ștefan Stroe** — comuna Vidra (Vrancea): La filiala C.A.S.C.O.M. veți primi indicațiile necesare ● **Vlad Marinescu** — București: Începînd cu data de 17 august 1981, sînteți transferat în interesul serviciului, conform art. 69 din Codul Muncii.

MARGA NEDELEA ■

JURIDIC

Eugenia Din — Avrig: Întrucît v-ați declarat nemulțumirea față de o hotărîre judecătorească definitivă (sentința civilă nr. 311/30.1.1981 a Judecătoriei Sibiu), a fost sesizată Procuratura Generală, organ competent a se pronunța cu privire la legalitatea și temeinicia acestela ● **Maria Fenechin** — comuna Șinca Nouă, Brașov: Neintervenind situații noi în legătură cu cauzele decesului soțului dv. (moarte neviolentă, patologică, datorată hemoragiei cerebrale), s-a apreciat că soluția dată de Procuratura județeană Brașov, de neîncepere a urmăririi penale, este corectă ● **Alexandru Rizea** — București: În condițiile în care, la data accidentului produs, un conducător auto, conducînd un autove..icul deținut de o organizație socialistă al cărui om al muncii este, are încheiată o asigurare facultativă, ADAS preia în întregime răspunderea materială față de terțul păgubit. Cum la momentul producerii accidentului autorul acestuia nu era asigurat, justificat s-a dat curs formelor de recuperare a sumei reprezentînd valoarea despăgubirii plătite ● **Violeta Gherasim**, comuna Fîntînele, Suceava: Pensia se acordă începînd de la data de întîi a lunii următoare înregistrării dosarului la DPMOS. Deoarece dosarul dv. a fost prezentat în luna noiembrie 1980, corect ați fost pusă în plată de la data de 1 decembrie 1980 ● **Ion Lupulescu** — Călan: Conform art. 13, litera a, din Legea nr 5/1977, Comisia județeană de pensii Hunedoara a solicitat completarea dosarelor de pensionare cu unele acte absolut trebuitoare. Celor care au prezentat astfel de acte li s-a achitat imediat pensia restantă ● **Ilie Coman** — Cimpulung Muscel: Revizuirea medicală a pensionarilor de invaliditate, inclusiv a celor IOVR, nu se poate face decît pînă la împlinirea vîrstei de 60 de ani la bărbați și 55 de ani la femei. Temeiul legal: art. 31 din Legea nr. 3/1977.

MIHAI MERIȘANU ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

CENTENAR George Enescu

Forța verbului enescian

Subliniem mereu, în aceste zile, locul unic al muzicii și faptei enesciene. Punem în lumină cele mai diverse laturi ale personalității, ale geniului celui ce a lansat gîndirea muzicală românească în universalitate, făurind 33 de opusuri în care sintetizează drumurile artistice ale veacului, celui ce a fost unul dintre cei mai mari violoniști ai timpului și totodată un muzician plenar afirmat în arta bagheței, în muzica de cameră, în pianistica, în pedagogie.

Utăm însă să relevăm faptul că dincolo de strălucitul muzician, Enescu („admirabil fenomen al naturii" — cum îl definea Mihail Jora) **a fost în același timp și un condeier de elită, un istoric muzical de calitate, un artist care a știut să folosească** (ca puțini din marile talente ale secolului), **cuvîntul în lupta pentru muzică, afirmarea artei, apărarea demnității umane.**

În Convorbirile cu Bernard Gavotty (din păcate netraduse încă în limba română), în articole, în zeci de interviuri, în corespondență întîlnești un cuvînt dens, colorat, plin de înțelesuri, un cuvînt ce „rostește" expresiv, penetrant, laconic învățămintele unei mari experiențe de viață și o înaltă concepție despre lume, un cuvînt plin de vigoare, frumusețe și căldură, demonstrînd sinceritate, cultură, putere.

Într-un veac al atîtor frămîntări, căutări, neliniști, Enescu ridică vibrante glasuri muzicale în apărarea atotputerniciei omului și destinului, rostește în capodopera sa și a veacului — **Oedip**, singura chemare ce poate „împăca" secolul — „Oameni fiți buni" — dovedindu-se înainte de toate, în cuvintele spuse public sau gravate în tipare, un gînditor de anvergură, stăpînit de un înalt crez politic și ideologic.

„Cultura va trăi. Prea e mare patrimoniul ce l-au acumulat atîtea secole de trudă și de credință pentru a face dintr-odată **tabula rasa** din tot ce am strîns și am asimilat. Impasuri a mai avut omenirea. Și le-a răzbit pe toate cu o vitalitate eroică. Nu-i va lipsi curajul nici de data aceasta. Trebue să credem și vom învinge" (George Enescu — 1934).

„Artistul dezvăluie omenirii calea spre armonie care e fericire și pace" (George Enescu — 1945).

„Simplitatea în viață este adevărata libertate" (George Enescu — 1931).

„Cuvîntul pe care mi-l revoc zi de zi de cînd mă știu : îndeolinirea datoriei. În realizarea acestui lucru se cuprinde și bunătatea și loialitatea, cinstea, cordialitatea, exactitatea. Să ne facem cu toții datoria și lumea își va recăpăta sensul ei suprem" (George Enescu — 1934).

„Nu mi-am servit țara decît cu sufletul" (George Enescu în „Convorbirile" cu Gavotty).

Aș mai putea cita îndelung. Am putea comenta îndelung...

Expresie adîncă. Gîndire rodnică. Putere de influențare.

În asemenea fraze își împărtășește Enescu convingerile democratice și antifasciste, militează în 1936 pentru Front Popular (revelatoare sînt din acest punct de vedere discuțiile cu Valter Roman surprinse, recent, într-o carte de amintiri), își spune gîndul cu privire la cîteva dintre marile probleme ale contemporaneității, în asemenea aserțiuni a reflectat continuu angajarea sa culturală și cetățenească.

Oglindind opera sa de militant social, cuvintele lui Enescu mărturisesc, în **al doilea rînd**, credința sa în puterile sociale ale artei, în forțele consolatoare ale muzicii.

„Menirea sfîntă a muzicii este să stingă urile, să potolească patimile și să unească inimile într-o caldă-nfrățire, așa precum a-nțeles-o, măreața antichitate, creînd mitul lui Orfeu" (George Enescu — 1930).

„Muzica... un grai izvorît din inimă și menit s-aducă dragoste și-nfrățire printre cei pe care îi desparte credințe și obiceiuri deosebite. Muzica este un grai în care s-oglindesc, fără posibilitate de prefăcătorie, însușirile psihice ale omului, ale popoarelor" (George Enescu — 1933).

Prin asemenea cuvinte vorbește Enescu despre locul muzicii în viața socială, despre raporturile dintre muzică și celelalte teritorii ale cunoașterii umane, despre muncă drept supremă datorie și izvor al oricărui succes individual sau social sau își exprimă tezele cu privire la o mie și una de probleme de estetică muzicală de la locul folclorului în civilizația contemporană la comandamentele artei interpretative.

În al treilea rînd, paginile date tiparului ni-l indică pe Enescu drept unul, așa spune, dintre cei mai interesanți istorici muzicali ai lumii contemporane.

Rîndurile în care vorbește despre Bach, („De o jumătate de secol — îi spune lui Gavotty — Bach este pîinea mea cea de toate zilele"), Mozart, Beethoven, („Opera lui Beethoven — scria Enescu — e o ur-

zire de supranatural cu omenesc, îndeobște dezbrăcată de senzualitate ca statuile lui Michelangelo"), Schubert, Schumann, Brahms, Wagner, Debussy, Ravel, Șostakovici sau toți marii reprezentanți ai artei interpretative a secolului de la Casals și Toscanini la Thibaud și Lipatti, dovedesc rigoare științifică, putere de obiectivare, capacitatea de a vedea un moment istoric în dialectica contrariilor sale (să ne amintim de forța cu care știe, de la sfîrșitul secolului trecut, să întulască măreția lui Brahms dar și a lui Wagner), înalte criterii în ierarhizarea valorilor, generozitatea de a renunța la predilecții.

Avem, indiscutabil, în Enescu un istoric muzical exemplar.

Am semnalat trei dintre „direcțiile de atac" ale cuvîntului enescian. Voi reveni poate pe îndelete, asupra lor în viitorul apropiat, demonstrînd forțele de iradiere în veac ale gîndirii enesciene.

Esențial este să ne hotărîm acum, în anul centenarului, că trebuie ca alături de ediția jubiliară a festivalului, de Simpozionul Internațional inițiat de Uniunea compozitorilor, de manifestările pe care le organizează instituțiile muzicale ale țării pentru răspîndirea operei enesciene, să legăm într-un Corpus de documente scrierile lui Enescu.

Vom fi atunci posesorii unui op fundamental de gîndire românească, vibrantă carte de meditații și învățăminte.

IOSIF SAVA

Trei meditații în do major asupra fericirii de a-l înțelege pe George Enescu

1. Nimeni nu ne lasă surzi în timp ce și mîinile
noastre au urechi, în timp ce ne-am
născut apolinici, iar în sînge avem filarmonici celebre,
în timp ce, cît de singuri am fi, putem să-l ținem
în noi pe George Enescu alături de Mozart,
Beethoven, Bach, în timp ce nimeni
nu nu-i alungă peste granițele sufletului
și nici nu-i luăm cu noi în mormînt,
în timp ce putem privi încă luna
naivi pentru că ne place iubita care nu știe decît
numai versuri despre ea,
în timp ce e liniște și ne putem gîndi
la liniște, chiar dacă acesta-i un tautón, ei și,
în timp ce-i studiem pe Marx,
Freud și Nietzsche și profesorul de sociale
nu ne zice nimic despre apolinic și dionisiac, dar
ne cere să exemplificăm forma cîntecului
prin logaritmi, formule chimice sau prin versuri
de... în timp ce-i scriu mamei
ascultînd Rapsodia a II-a,
nimeni nu ne lasă surzi în timp ce și
mîinile noastre au urechi, în timp ce și pianele
iau lecții de îndeletniciri practice,
în timp ce la discotecă se mai aud injurături, ei și.

2. A începe un cîntec întîrziat în centrul orașului,
singur, în orașul în care muzica n-are
bariere, în orașul în care noaptea alături de noi
cîntă și paznicii, dispecerii de la I.J.T.L.,
navetiștii, femeile întîrziate, milițienii, în
orașul în care e o fericire să spui că exiști și
că poți cînta cînd îți vine să cînți,
cînd apuci de ființă un instrument
și-l acordezi sufletului și
nimeni nu-ți zice pssst oricît de nemeloman ar fi,
oricît de afon, în orașul în care zbîrnîie
casetofoanele și discurile se vînd
pe sub mînă ahtiaților, în orașul în care te
întristezi uneori, totuși, cînd descoperi în
jurul tău, în sala de concert, umbra muzicii căutînd
în van urechia din sînge, care lipsește,
în orașul în care muzica este o doamnă a tuturor și
cinstită iubită a fiecăruia a începe un cîntec,
întîrziat în centrul orașului, singur.
Înseamnă a da tonul unei lungi simfonii.

3. Extazul rămîne un vis în care
fericiții adorm după manualul lui
Freud și vînd în zori
coșmaruri ușoare și grele, e
un dans apoi în străfundurile iluziei
unde, ca-ntr-o botanică sau ca într-un manual
de-al lui Darwin, se aleg învinșii. Se
regăsesc adunați apoi în Simfonia a V-a
de Beethoven... D'al capo !

GELLU DORIAN

„Prin spiritul său muzical atît de vast, George Enescu este pentru țara noastră cea mai legitimă mîndrie, o superbă întruchipare a geniului românesc."

IONEL PERLEA

„Pentru mine, Enescu va rămîne una din adevăratele minuni ale lumii. Caracterul și chipul lui Enescu sînt înscrise în mintea mea ca un copac sau un munte din Sinaia... Rădăcinile puternice, noblețea nativă a sufletului său, au venit de la acei munți, și de la acea țară, o țară atît de frumoasă".

YEHUDI MENUHIN

„George Enescu reprezintă în fața lumii sufletul românesc în tot ceea ce are el mai curat și mai înălțător. Sute de mii de oameni de pe suprafața pămîntului, care iubesc pe Enescu, nu se poate să nu cuprindă în această iubire și poporul și țara care a dăruit lumii pe Enescu".

LIVIU REBREANU

O aură de infinit

Cu atîtea contrarii cîte încap într-un om și o viață, între oameni și viață, cum de-a rămas pururi dreaptă cumpăna armoniei enesciene ? Detașarea, singurătatea geniului ar fi putut să ne-o explice, de n-am ști și simți că el a trăit *din*, *în*, *cu*, *prin*, *pentru* semenii săi. În plină căutare furibundă, în demența și tragedia a două războaie îndurate din plin lîngă ai săi, Enescu nu experimenta. Nu era în căutarea a ceva, în căutarea sa : se aflase încă de la început, iar meșteșugul, timpul ca o apă și un soare, îl ajutau să se scoată la iveală așa cum se știa.

Prietenul și discipolul Marcel Mihalovici i-a propus odată, în spre amurgul vieții, inițierea în serialism, în dodecafonie. Știți ce-a răspuns ? „Mi-ar trebui încă vreo 400 de ani ca să pot așterne pe hîrtie, în tehnica mea, tot ce-mi umblă prin cap..."

Din armonie și prea plin e zămislită dar toată înfăptuirea sa.

Trăind tu în armonie, fii armonie pentru alții...

Prea plinul tău nu-l opri pentru tine...

Le învăț acestea de la el.

O lună din viața sa de 74 de ani. Ce arată o singură lună, prin ceea ce mai putem ști despre ea ? Aproape în fiecare zi un concert — ca solist sau dirijor — cîteva recitaluri, „ținînd partea pianului sau viorii", de fiecare dată cu alte programe, cu alte mii, sute de mii de note, armonii, polifonii și ritmuri știute pe dinafară. Între timp cîteva lectii. Între timp străbate cu trenul, mașina sau vaporul distanțe cum ar fi București-Iași ; Paris-Montreal. Este ce putem afla despre luna asta. Dar cîte ceasuri de veghe rămîn necuprinse în ea — veghe asupra propriilor partituri, copiii săi muzicali — cîte ceasuri de silnic studiu pe corzi, pe clape, pe opusuri ; cîte ceasuri de meditație prin care munca să poată ajunge artă ! Dar somnul cel dulce și masa gustoasă, taclalele cotidiene, nimicul cel mare, pe unde sînt oare ascunse ?

Armonie eternă. Generozitate fără margini. Muncă neobosită. Cum arăta oare astăzi fața lumii cu oameni ca Enescu, multiplicați în timp și spațiu : milioane și milioane de enești la fiecare generație! Oare mai cunoștea pămîntul ura și războiul, foamea și frigul și dezolarea și sfîșierea și dezamăgirea și și și și și... ? Știm că ce s-a întîmplat n-a fost scris împlacabil să se întîmple. Ne-am scris singuri. Continuăm a ne scrie la fel ? Pe cine să întrebăm dacă nu pe noi ? (mai întîi însă fiecare în parte pe sine însuși).

Enescu nu avea a se întreba.

Cu autoritatea priceperii și vîrstei sale, Cella Delavrancea intuia în Enescu cel mai mare pianist de totdeauna, de s-ar fi consacrat claviaturii și nu arcușului. Atunci te întrebi : cît de mare putea fi violonistul, de-ar fi fost *numai* violonist ? Dar dirijorul ? Și cît de mare compozitorul, dăruindu-și ființa, timpul, numai portativelor ? Ar fi fost nu mare, nu cel mai mare în fiecare dintre ele, ar fi fost DESĂVÎRȘIT. Desăvîrșirea, despre care spunem că-i un vis, lui Enescu îi era la îndemînă în atîtea ipostaze. Desăvîrșirea, la care cei mai mulți nu aspiră, la care puțini cutează a spera și aud că nimeni nu ajunge, pentru el, Enescu, ar fi fost *prea puțin*. Desăvîrșit în unul, deci exclusivist, cînd în el trăiau, fierbeau, creșteau, rodeau atîtea miracole? Desăvîrșirii limitate, el i-a preferat măreția imperfectă în *întreaga muzică*.

Armonie, Generozitate, Muncă. Totalitate.

Încercînd să-l cuprinzi pe Enescu în tot ce a fost și cum a fost, vezi cu umilință că nici măcar atîta lucru nu-ți stă în puteri — așa cum nu-ți stă în puteri a percepe infinitul... Stai. Asta trebuie să fie : o aură de infinit, Enescu al nostru ; un infinit care pleacă de la noi, din noi, cu noi, spre dincolo de ce-i văzutul și auzitul și unde nu-i adevărată decît împlinirea.

Dar de unde să vină toate harurile muzicii — cum să fi pogorît ele așa miraculos asupra unui singur muritor ? Aruncați cu pietre în mine, muzicieni, dar spun că nu din, nu numai, nu atît din muzică, din partituri și chei, din note scrise sau memorate și redate, ci din... din...

— Din ce atunci, mărunt, anonim, afon, incult, ingrat mîzgălitor de hîrtie — mă întrebați, stimați muzicieni. Spune tu, dacă știi !

Dar eu nu știu, nici n-am să știu, desigur. Atît doar că întreb, timid, în surdină, pentru mine și mine, poate puțin pentru hîrtia pe care scriu și care nu e dumneavoastră : nu cumva Enescu a fost ce este, fiind ESENȚĂ ?

Esență românească. Întruchipînd prin muzică ESENȚA OMENEASCĂ!

SILVIU GAVRILĂ

Enescu la Tîrgu Mureș

George Enescu a concertat de zece ori la Tîrgu Mureș, într-o perioadă de 15 ani. Venea aici pentru că îl atrăgea viața muzicală tîrgumureșeană. Era primit împărătește de public, de muzicienii și compozitorii locali, de școala de muzică, de oficialitățile locale. De fiecare dată găsea răgaz să se ocupe și de învățămîntul muzical local, pentru a-i imprima o dezvoltare cît mai firească în contextul școlii naționale de muzică românească. A reușit din plin, pentru că ideile sale prindeau imediat rădăcini în ființa inimoșilor dascăli : Metz Albert, Maximilian Costin, Zeno Vancea, Kozma Geza, Metz Piroska, George Ionescu, Ionel Geantă și alții.

Cu 50 de ani în urmă, cînd vîrsta sa număra o jumătate de secol, orașul Tîrgu Mureș, unde a fost prezent în zilele de 3 și 4 decembrie 1931, i-a sărbătorit prezența și anii săi cei rodnici prin acordarea numelui **George Enescu** străzii pe care este așezată fațada principală a Palatului culturii din Tîrgu-Mureș. Tot atunci, i-a fost înmînată Diploma de Cetățean de Onoare și un obiect de artă din [illegible] în care s-au adăugat și [illegible] formații [illegible] dotare din partea [illegible]

[illegible] cultural festiv au [illegible] [illegible] Uniunii [illegible] [illegible] [illegible]

FLORIN MUSCALU

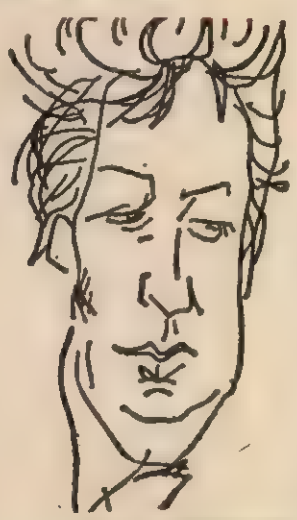

Desen de TUDOR GEORGE

Porumbelul sălbatic

Porumbelul sălbatic ce ți l-am trimis
Cu scrisoarea legată de grumazu-auriu
Este prinț. L-am ales dintre mii
După zboruri prelungi. De aceea e viu.

Este șchiop. Nici nu poate să meargă
Și îm-cocoșat. E un fel de dispreț,
Căci chiar el e-o cocoașă ce zboară,
E-o lumină cu-aripi, fără preț...

Și totuși așteaptă-l, el poate vorbi
Și poate zbura. Dar ajută-l să zboare.
E-un prinț-cărturar-zburător. Și
Nici n-ai văzut un porumbel citind o scrisoare...

Bocet idilic

Nuci și castani,
Proștii mei dragi leviathani,
Voi trăiți mai multe
Sute albastre de ani...
Vin în fața coroanelor voastre
Și mă înclin la curțile pădurii
În hainele scumpe-ale mierlei
Însingurat de cîntecul literaturii.
Stau în genunchi un secol
Al doilea, măriți-mi viața voi,
Ca încă o sută de ani
Să mai stăm în genunchi amîndoi.
Să ne schimbăm hainele cu verdeața
Lumii adevărate, de-apoi.
Puteți să mă alegeți ucenic
Să-mi dați în sfîntă păstrare
Acel mare nimic
Care nu cere de mîncare :
Turma de cîntec cu liliac
Pe cerul gurii de pit-palac,
Veșnejirea jilavă a ciocîrlici
Încărunțind drumul vecii
Călușarii acelor aripi încercate
Din tinerețe, în singurătate,
Gura de aur a mierlei pustii,
Razele ei aurii...
Nuci și castani,
Proștii mei dragi leviathani
Voi trăiți
Mai multe sute albastre de ani...
Stau în genunchi un secol,
Al doilea măriți-mi viața voi,
Ca încă o sută de ani
Să vă mai pot ruga să trăim amîndoi...

La masa de scris

Am albit dintr-o dată scriind această poezie...
Călcam parcă pe șurișul celor ce mor
Cu marea teamă să nu fiu observat
Ca un hoț printre rîndurile versurilor.

Toată lumea îmbătrînește de ceva
Eu voi îmbătrîni din cauza poeziei nescrise
Și sînt tînăr încă, din cauza ei,
Trăind printre gunoaiele acestor manuscrise.

Sînt fericit în acest nesfîrșit îndelung
Al tinereții. Fericirea filosofiei ! Ce vis...
Am albit dintr-o dată scriind această poezie
Am albit la masa de scris...

Înstelarea

Bătrînul bibliofil stă la masa de scris
[illegible] o beroglifă cerească. Porțelanul lui are ochi
Înăuntru, deși este orb
Poți vedea prin el. Ca prin ceru-nstelat...

Poartă un lujer în stînga,
Dreapta se termină-ntr-un craniu abstract
Tinut lîngă inimă. Un fel de mileniu,
Un cheag cît craniul ceresc.

Această mare lentilă
Poate orbi constelații întregi.
Și, iată, pe masa de scris,
Heroglifa-i cerească :
Un fel de mileniu, un cheag,
Înstelarea : craniul ceresc.

Caii din parc

Doi cai se sărută ca doi îndrăgostiți peste veac
Șeile lor străvezii poartă umbra ușoară,
Calul alb se surpă sub un aur de fată
Calul galben duce-argintu-i povară...

Gurile lor rătăcite-s în dragoste
Gîtul le flutură cu pieteie-n are
Doi cai, pe pămînt trăiesc ca și oamenii
Doi cai s-au îndrăgostit într-un parc.

Stau tineri, bătrîni, împietriți de ce văd,
Calul alb, calul galben ca vinul
Se sărută-ndelung pînă ce
În trifoi își adună paloare pelinul...

Șușurînd ca trecutul prin vieți
De deasupra, din șeile caste,
Peste cai zdrobiți de iubire
Două umbre de oameni, albastre,

Nimeni nu vede peste ele — arde vecul,
Trag de frîie și pinteni coboară,
Și în fața mulțimii
Doi cai se sărută pentru prima și ultima oară...

Penelopa

Cînd m-am îndrăgostit de Penelopa
straua mea nu era prea departe
de pămînt
și de moarte

Ulise
murise

eu
aproape umbră
aproape zeu
sub ochiul divinității
umblam printre peițiorii cetății

pe-atunci
Penelopa-și țesea
pînza
din lacrima mea

ION SOFIA MANOLESCU ■

Mirzii

De născut ne născurăm împreună
Și ne purtarăm unul pe celălalt în spate,
Cu toate clopotele trase într-o dungă
Să nu le simt în coaste, pașii ruginiți.
Ne opintirăm doar o singură dată
În cea mai groaznică secetă din lume
Cînd rumegarăm bureții pirguiți de sub
însăși coasta domnului de împrumut.
Genunghii urlară prostiți în rugăciune,
Gușa porumbelului crăpă de caniculă,
Ulciul se aprinse de la sine, în plită,
Ghizdeiul crescuse mai mare ca limba boului

În închipuirea noastră.
Într-atît ne păscu o foame abia înstăpînită
Că între fălci de-o dată auzirăm troznind
Pieptul tînăr zbuciumat al tătîncului meu.
Din mîini am început să-mbuc din crupa nechezindă,
Copitele întoarse spre necercetate femei.
Așa de înfometat cum fost-am și cum mai sînt

Și cum mă știu din totdeauna
Îmi iau inima-n spate și mă călătoresc
Binecuvîntînd pămîntul acesta, din doi în doi.

DORIN SĂLĂJAN ■

Liniștea

Liniștea-bolță și izvor
Împrejmuindu-ne cu-același,
Un vers pe care, solitar,
Tîrziu, spre zori, l-a scris poetul,

Miracol sfînt, necunoscut,
Al înfloririi din grădină
Cînd ramurile de cireș
Trec, legănate, în lumină,

Căderi eterne și-nălțări
Și clipele neîntîlnite
Cînd sufletul, nestăpînit,
Nu poate spune ce-i mai doare,

Necunoscute căi de basm,
Stînd pază gîndurilor noastre,
Prin care pulberea din noi
Se schimbă pe vecie-n astre.

GH. MINCA ■

Fericită lume a roboților

Firesc ar fi să port același model
de pantofi
cu ai dumneavoastră să zîmbesc la fel
de amabil
ca și dumneavoastră să răspund la fel
de inteligent
ca și dumneavoastră la ironiile
dumneavoastră
să-mi trăiesc aceeași viață de familie
la fel cu a dumneavoastră apartamentul
să fie la același etaj cu al dumneavoastră
livada mea cu cireși de acasă
să înflorească
odată cu viața dumneavoastră să uit
adolescența
pe banca din parcul orașului unde v-ați lăsat
pentru totdeauna dumneavoastră
prietenii...

dacă aș apăsa pe un buton
pentru stările mele zilnice rece cald
proaspăt fierbinte
aș ști să acord toată atenția acestor
probleme
de regie și să trec prin viață încheiat la suflet cu toți nasturii dar...

NICOLAE SAVA ■

Cel ce

Cel ce aprinde lampa și-apoi pleacă
În întuneric unde e tăcere
E fericit că a putut să spere
Și ce-a sperat că a putut să facă

Sînt clipele cu toate efemere
Chiar cînd petala știu să și-o desfoară
Așa cum o femeie se dezbracă
De îndoieli și intră în plăcere

Ei mîinile și-atunci și le întinde
Și-aleargă-n urma lor și le ajunge
Cînd degetul arătător se plînge
Că orizontul nu-l poate cuprinde

Decît cu visul care nu se vinde
Nici pe schelete nu și niel pe sînge

GRIGORE GRIGORE ■

Nefluture

Și totuși singele ciudat de flutur
îmi e străin, l-aud numai ca zbor,
în timp ce de pe ghete îmi toi scutur
noroiul cenușiu al norilor.

Dar poate că născutu-m-am devreme,
abandonîndu-mi aripile în
văzduhul mumei, fără a mă teme
să duc o inimă de fiu bătrîn,

ori prea devreme, fără a mă naște
din crisalidă om m-am tras la chip
și-am îngropat în larbă ca pe moaște
frumoasa-mi piele-n care-aveam să tip.

Nu dorm pe flori, sub ele ca în peșteri
stau alte-nfățișări, unelte parcă
lăsate simbăta de niște meșteri
grăbiți măcar o zi să stea-ntr-o arcă.

DUMITRU ȚIGANIUC ■

Cum orașul

Ce cîntec mai este și cum
orașul unde umblam altădată ?
Vara, pe urmă culorile vrăbiei —
dulci confuzii de praf în amiază.

În acest număr desene de SABINA IVAȘCU-MATEI ■

Atunci străzile cu dire de iarbă
atunci (oare în ce zi a fost ?)
Valizele mele lepădate în grîu.
Acum vin oameni cu pălării și flori
în brațe. Acum
cămașa anilor mei foșnește
în odăile goale și cineva
îmi aruncă fructe în geam
și cineva mă ascultă prin ușă.
Bate un vînt tînăr îmi spun.
În fiecare seară mă caută
o femeie îndrăgostită
și eu sînt plecat de-acasă demult.

ION POTOLEA ■

Mic dejun

Să prindă șoareci
e menirea pisicii,
nu să savureze brînza —
zise cu indignare
bunica celor trei copii...
..Dar pisica asta
n-are un ochi, mamaie,
s-a schilodit odată
alergînd după un șoarece
care se ascunnese
sub palma
unui trandafir"

CRISTIAN PETRE ■

Scrisoare

stimată iluzie
vă scriu din convingerea că veți înțelege
situația în care mă complac, obstacolele
pe care le întîmpin zi de zi
spre a veni în vizită la dumneavoastră
poate mîine după ora de gîngășie
voi găsi puterea să iau un taxi
pentru nemurire.

MIRCEA ROSTAȘ ■

Poem pentru fiul meu care nu este

La fel ca mai-nainte toate par
doar noi știm
că de astăzi ne separă
lama subțire, arzătoare

de ce mi-e frig ?
de ce nu mă mai doare ?

nerăbdătoare
o ghionoaie-și sapă chipul
deasupra
focioara de lut
se rotește :
de data aceasta
numărul tău lipsește,
pe tine te vreau,
pe tine, nu.

DOINA DORU ■

Curier literar

Ivan Veronica. Dacă tot ați scris un roman cu foarte multe fapte reale, dactilografiați-l și trimiteți-l unei edituri. Același îndemn și pentru **Emanuel Focșa. Victor Antonie. Timpul poeziei** și **Mat** are rost au cîteva reușite metaforice, dar drumul de parcurs pînă spre o mai deplină realizare rămîne încă foarte lung. Cealaltă poezie, **Timpul**, în care faceți o trecere în revistă a unor considerații despre meserii, păcătuiește prin banalitate : „Olarul / îmbîinzește animalul din lut / ce vine la uicior / ca să bea // Fierarul desface clipele / pe nicovală / ca pe niște potcoave..." și așa mai departe. **Heirich Aurelia.** Facem cuvenita precizare că „lucrarea de pictură (cum vă exprimați), reprodusă în revista noastră din 2 iulie, aparține pictoriței Heirich Aurelia, care este profesoară la Liceul de arte plastice „N. Tonitza" din București". **Mădălina-Ludmila Endi.** Simple notații, pe-alocuri parcă cifrate, dar cu evidente semne de poezie bună, mai ales în **Control. Oblio** (Sibiu). Partea a doua a poeziei **Ce spune Molero** este realmente bună, dar pentru o eventuală publicare este nevoie de numele real, plus adresa, și de alte cîteva poezii. **Tudor Adrian.** De ce n-ați scrie, la urma urmelor, și alte poezii, cu un limbaj mai normal, nu precum cel folosit într-o simplă descriere intitulată **Peisaj în bar închis ?** ! Luați-o ca o invitație de-a ne mai trimite și altceva. **Ioan Gheorghe Horinceanu.** Nu se mai scrîu de multă vreme versuri cu „tip-til". Drept mostră de nonpoezie : „Umbre de dor peticesc sorii mei de copii / Unde te-ai dus sufletule tip-til ?" **Mălina Mărăscu.** Ne trimiteți, scrisă de mînă, cu pixul, o singură poezie care, întîmplător sau nu, este chiar bună. Dar de ce pe plic ați semnat cu alt nume ? Poate că ne lămuriți și ne mai trimiteți și alte poezii. **Dan Devovia.** A porni la un drum nou în strădaniile dv. poetice, după ce-ați lecturat un articol, mai mult sau mai puțin filosofic, despre arta poetică, este ca și cum ați urca într-o căruță la care n-ați pus și cai și-apoi vă întrebați și vă mirați de ce nu merge. Printr-o simplă reducere a parabolei, cai pot fi viața trăită și simțită. În mai toate poeziile trimise, cu excepția **Dorinței**, reținută pentru o eventuală publicare, se simte tocmai absența acestor suporturi, trăirea și simțirea. Mai simplu spus, nici o șansă cu poemele de-un livresc obositor. **Adrian Valeriu.** S-ar părea că poetizați mult prea ușor o sumedenie de trăiri mai mult sau mai puțin intense : „Inima mea a rămas rănită și goală / la o răscruce de vînturi"... „Cu un chibrit / ai aprins atunci focul iubirii noastre..." Nu e vorba decît de un sentimentalism desuet ce se vrea pasiune ardentă. **Aida Păun.** Afirmînd că veți continua să scrieți pînă cînd veți reuși să faceți o poezie care să ne placă, ne-ați cam înduioșat, deși nu ne prea stă în fire. Cît de cît, adică nu chiar foarte mult, ne-a atras atenția **Pămînt.** Continuați cu astfel de poezii. Poate că, pînă la urmă, da. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ.

VICTOR NIȚĂ ■

Un muzeu în labirint

Un diplomat printre stoici: Rubens (IV)

Odiseea trupului

Rubens, autoportret

Rubens, scrie Eugenia d'Ors, nu se mulţumeşte să conducă pictura spre muzică. O transformă în teatru.

Şi observăm că, într-adevăr, otrava culorii îngroşă înainte de a ucide.

Dar Rubens a apărut exact la ora lui. Contrareforma n-are nevoie de profeţi, ci de artişti care să elogieze faptul. Problemele de conştiinţă o interesează mai puţin. Un pictor impetuos, care să facă diplomaţie şi cu gloria şi cu Dumnezeu e tocmai ceea ce trebuie. Trăind în Europa lui Richelieu, el se va arăta pios pentru a putea fi fără scrupule. Nu se va sfii să mistifice istoria pictînd viaţa Mariei de Medici, după cum nu se va jena să inunde colecţiile cu producţia atelierului său profitînd de faima ce şi-a făcut-o. El e dintre cei care ştiu că există o singură fericire care are valoare, cea trăită, şi un singur mod de a-ţi risipi viaţa care nu dă greş: de a renunţa s-o trăieşti. De aceea, chiar cînd il sicliie guta sau cînd pe cerul lui trec nori de doliu, nimic nu se schimbă în pictura lui.

Numai ultimul său autoportret, de sexagenar, îl trădează oarecum. Pălăria mare de fetru negru şi mantia bogată fac parte dintre plăcerile lui obişnuite. Dar aceşti ochi vag înfundaţi în orbite, pleoapele grele, privirea ternă şi obrazul uşor scofîlcit se încăpăţînează să facă feste diplomatului care încearcă să-şi ascundă vîrsta. Culoarea magicianului e neputincioasă împotriva morţii care se apropie. Nu poate decît să-i absoarbă zgomotul paşilor. Diplomatul e încă atent la amănunte. Ţine mîna pe spadă pentru a-şi da prestanţă. Mustaţa şi barbişonul sînt subliniate în acelaşi scop. Mîna înţepenită uneori de gută îl ascultă încă, aşternînd pe pînză aceeaşi culoare transparentă şi strălucitoare. Dar ceea ce Rubens a vrut să ascundă, nu reuşeşte decît parţial şi neconvingător. Oricît se întinereşte, cam cu vreo zece ani, ceva în acest obraz nu mai e ca înainte. Masca, bine păstrată totdeauna, a căzut, se pare.

Supremul viciu este, zicea Oscar Wilde, superficialitatea. Pentru a ajunge la această concluzie, Oscar Wilde a trebuit să facă închisoare, să se cufunde în baia infectă a ocnaşilor din Reading. Rubens ne cere mai puţin. El nu ne cere decît să-i privim, încă o dată, chipul din autoportretul de la şaizeci de ani. Nu, nu ne-am înşelat. Bătrîneţea este pentru Rubens în primul rînd o ofensă. O ofensă adusă plenitudinii care l-a sedus şi l-a îmbătat totdeauna. În plină beţie a simţurilor, trupul descoperă deodată cu un fior de gheaţă că el nu e totul. Şi de la a descoperi că nu eşti totul nu e decît un pas pînă la a descoperi că nu eşti nimic. Din fericire, natura pozitivă a lui Rubens îl ajută să nu facă acest pas. Mîna sprijinită pe spadă nu tremură, chiar dacă e uşor crispată. Dar în optimismul somptuos al lui Rubens se insinuează o îndoială. Începută ca o apologie a simţurilor, pictura lui presimte oare înfrîngerea? Adevărul e că autenticii pesimişti nu sînt cei care au strîmbat acru din nas fără să deschidă bine ochii asupra lumii. Pe aceştia nu-i credem. Îi suspectăm. De unde să ştie el la ce renunţă dacă n-au cunoscut viaţa, dacă n-au iubit nimic? Pentru a cunoaşte trebuie să iubeşti mai întîi. Nu poţi pierde decît ceea ce ai avut sau ai fi putut să ai. În schimb, cei care au exultat în faţa vieţii şi deodată, sub masca aceasta, s-a auzit un strigăt disperat ne pun totdeauna pe gînduri. Nu e, firească, cazul lui Rubens. El nu scoate acest strigăt. Şi pînă la sfîrşitul vieţii pictează aceleaşi trupuri în care luxul cărnii suprimă psihologia, sărbătorind posibilul, nu absolutul. Dar diplomatului îi e probabil din ce în ce mai greu să se concilieze cu adevărul care se reflectă acum în privirea lui.

Cu cincisprezece ani înainte, se pictase tot cu o mantie, avînd pe cap o pălărie neagră cu borurl largi. Atunci era încă în plină vigoare şi n-a trebuit să trişeze. Se putea picta aşa cum se vedea în oglindă. Dimpotrivă, i-a făcut chiar plăcere, se pare, să-şi arate semnele maturităţii pe obraz. Acum nu mai poate fi atît de sincer. Nu se poate opri să nu se întinerească. Se flatează abil, dar privirea voalată îl dă de gol. Nu mai e decît un bătrîn uzat.

Aşa e şi, totuşi, tocmai asta ne aduce aminte cine e Rubens. E un Homer al picturii, cum spune Delacroix, dar un Homer care se reîntoarce la Troia pentru a povesti nu atît epopeea frumuseţii, cît epopeea trupului. Unde să învăţi mai bine decît la Rubens că arta a căutat absolutul în ceea ce trece şi eternitatea în ceea ce moare, că nu există, poate, absolut decît în ceea ce e trecător? Trupul muritor o fost transformat de greci în statuie de zeu. În schimb, Rubens ne povesteşte odiseea trupului.

E drept că această odisee are un sfîrşit pe care el nu ni-l spune. Îl evită. Ar fi prea mult, probabil, să-i pretindem să renunţe la singura diplomaţie de care avem nevoie în melancolie, de a întoarce privirea la timp, dar, în măsura în care au dreptate cei ce susţin că în artă dificil nu este ce spui, ci ce nu spui, înţelegem că el evită astfel partea cea mai dificilă. După ce s-a privit în oglindă şi a rămas pe gînduri văzînd cît de mult a îmbătrînit, s-a reîntors la nudurile în care pictează gloria trupului tînăr şi zei capabili să accepte provizoriul. Mai mult, chiar să-l dorească. Aşa cum se întîmplă în *Judecata lui Paris* unde barocul nu mai e dispus să discute despre frumuseţea celor trei zeiţe decît după ce ele s-au transformat în femei.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Impresii ieşene

Treburi profesionale m-au dus din nou în Iaşiul iubirilor mele dintotdeauna, al amintirilor şi al reconfortărilor sufleteşti, în Iaşiul unde fiecare loc şi fiece piatră stau parcă să-ţi depună o mărturie sau să-ţi spună o poveste domoală, în prea grăbitul şi forfotitorul timp pe care-l trăim. Şi aşezarea lui, de un farmec şi de o frumuseţe tulburătoare, privită de sus — cînd avionul coboară din înălţimi ca să-şi pregătească aterizarea, sau de pe terasa civilizatului hotel „Unirea", rotind ochii de jur împrejur — poate rivaliza cu cele mai superbe privelişti, nu numai de la noi ci şi de aiurea, de oriunde.

Cei străvechi — se vede — n-au fost lipsiţi, cum s-ar putea crede, de-o orientare urbanistică şi de simţul esteticii fixînd acolo, pentru de-a pururi, capitala Moldovei noastre. Şi într-o dimineaţă inundată de albăstrimi şi de aur, tihnită şi oxigenată, pe care o adulmecam cu prietenii mei în plăminii noştri lacomi de puritaţi şi de miresme şi saturaţi pînă la zbircire de bucureştinizarea tuturor poluărilor, am pornit să vizităm cimitirul **Eternitatea**. Nu-l mai văzusem din 1938 şi am făcut-o — de ce n-aş recunoaşte? — şi cu un interes. Voiam să aflu, dintr-o eventuală inscripţie pe lespede ori din îndătinată însemnare de pe crucea de la căpătîi, datele de naştere şi de moarte ale profesorului Axinte Frunză, despre care scrisesem şi care fusese o figură a Iaşiului de altădată. Nu i-am descoperit mormîntul, în cele cîteva ore de căutări, avînd ca ghid pe eminentul profesor şi pasionatul de faptа bună Constantin Botez, care n-are nici un grad de rudenie cu vreunul din cei cinci Botezi de la „Viaţa Românească", — şi care băcăoan de origine e de mai bine de trei decenii ieşean prin adopţiune. Şi-a luat în orice caz sarcina, sensibil şi comprehensiv cum este, să-mi rezolve curiozitatea şi-i mulţumesc anticipativ cu recunoştinţă.

Dealtfel cimitirul **Eternitatea** întins, după cîte mi s-a spus, de către cei ce ştiu, pe douăzeci şi şapte de hectare, ca să-l cercetezi cu de-amănuntul ai nevoie de vreme îndelungată şi eu o aveam măsurată şi împărţită. Şi mă întreb de ce nu ispiteşte pe nimeni să-i dedice o monografie, fiindcă doarme acolo, înecată în bălării şi — cînd plouă — într-un glod diluviaa, o istorie compactă a spiritului şi a evoluţiei moderne româneşti şi nu pot să nu-mi strig indignarea pentru cîtă vitregie şi nepăsare arătăm atîtor înaintaşi de merite şi de cinstire. Ştiu că un simplu administrator — oricît bunăvoinţă ar avea şi oricît ar osteni cu precarele şi redusele mijloace de care dispune — nu poate face nimic. După umila mea părere ar trebui ca cimitirul acesta, care e un Pantheon naţional, să fie trecut în grija şi în buna gospodărire a Muzeului judeţean al Iaşiului sau al Comitetului de cultură şi de educaţie socialistă ori al Filialei de ştiinţe istorice, ca să-l salvăm de paragină, şi de distrugerile răufăcătorilor — fiindcă avem şi din aceştia — aşa cum mi-a spus profesorul Constantin Botez, că a găsit abandonată, într-una din străzile din apropiere, greaua placă de bronz, scoasă de la mormîntul lui Rudolf Şuţu, gazetarul de la **Evenimentul** şi istoricul, cel care ne-a lăsat „Iaşii de odinioară" şi utila lucrare: „Despre librarii şi librăriile vechi din Iaşi".

Cimitirul **Eternitatea** de la Iaşi e un monument istoric; şi este elementar să fie tratat şi menajat ca atare. Însemn aici spre edificare cîteva nume întîlnite la întîmplare, din cei ce nu mai ştiu să ceară nimic ca să ne facă dificultăţi: Ion Creangă, Mihail Kogălniceanu, Delavrancea, Vasile Conta şi Ana Conta-Kernbach, Vasile Adamache, Dimitrie Anghel, A.D. Xenopol, Pompiliu Eliade, Aristizza Romanescu şi Aglaia Pruteanu, Al. Philippide, filologul, Petru Poni, Gh. Topîrceanu şi Otilia Cazimir, Mihai Codreanu, Petre Andrei, Orest Tafrali şi în fine Victor Place, filoromânul, consul al Franţei şi unionistul, prieten cu domnitorul Alexandru Cuza care-şi duce somnul de veci în pămîntul nostru cu întreaga lui familie şi închei cu cele două parcele rezervate eroilor francezi şi români care-au căzut în primul război mondial, jertfiţi în devălmăşie întru împlinirea visului României întregite.

Asta e, în cîteva vorbe **Eternitatea** de la Iaşi. Şi nădăjduiesc că glasul de alarmă, sugrumat de tristeţe şi de durere, pe care-l dau, va fi auzit cît mai grabnic de toţi factorii în drept să hotărască.

L. KALUSTIAN ■

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

Ginduri despre călătorie

Cîte călătorii ne pot lua ca mărturie de credinţă pentru cel ce îndrăzneşte să înscrie o nouă călătorie? Ce pot spune mai mult decît au spus marii meşteri ai slovei şi ai observaţiei despre neamuri? Cine poate să întreacă scrisul despre anii de călătorie ai lui Wilhelm Meister sau anii călătoriei pentru Poezie şi Adevăr? Cine poate să ajungă la înţelepciunea lui Robinson Crusoe, cel ce a aşezat singur o lume, împlinzind natura, sălbaticii şi fiarele. Cum s-ar putea crea o lume plină de înţelesuri din poveştile despre pitici şi uriaşi sau acea împărăţie a dreptăţii aşezată de nobili şi în care omul, neam murdar şi crud, era ţinut la marginea cetăţii nemeritînd nici soarta sclavului? Iar în veacul nostru putem să uităm pe căutătorul de dreptate şi frumuseţe care îşi condamnă neamul său imperial în călătoria din Congo, trece prin sabia criticii, a conştiinţei necruţătoare, întreaga organizare nedreaptă a lumii. Şi acum ce vreau eu, omul neînsemnat, necunoscut şi neîndemînatic în ale scrisului, de aici din ţara Dunării orientale ajuns în părţile apusului atotputernic şi trufaş? Cîte sînt de văzut, cîte sînt de înţeles, cîte sînt care minunează sau înspăimîntă, cîte sînt, cîte sînt... „că se sperie gîndul", aşa cum grăia înţeleptul din ţara de sus primul care îndrăzni să însemne cu slove minunea facerii omului din neamul său. Tot ca la el, şi la mine sufletul a stat mulţi ani în cumpănă. Dar în toţi anii acestia minunile şi îmboldul s-au adunat şi năzuinţa de a răspunde şi de a limpezi cele ce au bătut la poarta sufletului m-au îndemnat mereu, şi a bîruit gîndul cel bun, adică gîndul faptei, şi aşa am început. Fi-vor oare faptă cele scrise în mine? Adică vor deveni oare în scrisul meu un bun pentru oameni? Nu ştiu să spun, dar ştiu că trebuie să o fac. Şi o fac pentru că mulţi din cei care m-au însoţit şi m-au confruntat în călătoriile anilor, m-au însărcinat prin legămînt să o duc la îndeplinire. Ei, soţii mei, au fost la început puţini, apoi s-au înmulţit şi acum stau alături în gîndul şi inima mea, şi fiecare îmi dictează pe limba şi suferinţa sa ceea ce trebuie să spun. Şi acesta este un legămînt peste care nu pot trece. De nu voi reuşi să-l împlinesc bine, nu voi reuşi să împlinesc bine nici viaţa mea. De-a lungul ei, în părţile noastre de aici şi în celelalte părţi ale lumii pe care le-am călcat, în care am trăit, am cercetat, am pătimit şi am gîndit s-au adunat multe şi toate strînse în mine cer să fie spuse drept şi cinstit.

Sarcina trebuia de la început să o împlinesc de unul singur, şi numai pentru mine. Dar tot de la început au răsărit tovarăşi de drum, călători însetaţi ca şi mine, cercetători ai omului şi ai aşezărilor pe care le-a făurit şi în care îşi duce viaţa. Ne-am adunat toţi, din lumi diferite dar aspirînd spre aceeaşi lume, nouă şi curată, ne-am strîns şi am format o confrerie a noastră a celor care mereu caută. Unii au murit, s-au îndreptat spre alte drumuri în alte călătorii, dar fiecare şi-a lăsat cuvîntul său după învăţătura şi după forma mîntii şi sufletului său. Diferiţi ca neam diferiţi ca structură, cu ucenicie şi măiestrie în ale cunoaşterii omului, ne-a unit pentru totdeauna o trăsătură şi o funcţie comună cutarea şi străduinţa fără de sfîrşit pentru a cunoaşte condiţia omului de acum, a fratelui nostru om de unde ar fi el. Cu puteri unite în dialog şi confruntare continuă am cercetat pe toate fetele şi ipostazele lui şi mai ales am cercetat lumea în care trăieşte, care îl construieşte sau o construieşte integrîndu-se în ea. Pe limbajul tehnic actual se zice că i-am cercetat condiţia socială, materială şi spiritual-politică în care se naşte, se educă, se formează, construieşte, trăieşte şi moare. Cercetarea noastră a fost urmărită cu rigoarea cercetătorului naturii, însă cu pasiunea arzindă a sufletului pentru cel cercetat, fratele nostru. Căci orice om este un fiu sau un frate mai mic al nostru, căruia îi căutăm locul bun care să-i păstreze fiinţa şi în care să crească la nesfîrşit ceea ce s-a ales încet de-a lungul secolelor în El. Metoda de cercetare, dezvoltare şi sinteză a concluziilor noastre au să difere după latura cercetată şi pătrunsă de spiritul fiecărui tovarăş al confreriei noastre. Întrebarea despre ce este adevărat şi ce este drept şi frumos în structura omului şi societăţii în care trăieşte, este legea metodei fiecăruia dintre noi. În adîncul conştiinţei noastre stă scrisă ca normă şi lege a existenţei noastre, descoperirea adevărului despre om, despre lumea sa, despre cei ce-l conduc şi îl determină cîmpul final al existenţei. Angajamentul nostru întru adevăr este total. Nu avem rost de existenţă decît găsirea şi dezvăluirea adevărului. Existenţa noastră se va confunda în absolutul unui logos total, aşa cum profetizează pentru om un mare înţelept, iubitor de înţelepciune şi sfătuitor al nostru. Şi tot după vorba lui, ceea ce facem prin spusa dreaptă a gîndului nostru e o încercare de ieşire din degertul în care se scufundă acum lumea noastră, în iluzia falsă a progresului ei.

ŞTEFAN BERCEANU ■

Opinie asupra unei controverse

Îmi permit să intervin în întrunarea de opinii publicată în revista „Flacăra" nr. 33 din 13 august 1981, referitoare la unele reflecţii ale autorului articolului „Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei, tata", publicat în nr. 28 din 9 iulie 1981 al aceleiaşi reviste.

Apreciez ca lăudabilă intenţia tov. colonel (r) Al. Chiriac, de a contribui la păstrarea neîntinată a memoriei eroilor căzuţi în războiul 1916—1918, pentru realizarea statului naţional unitar român, ridicîndu-se cu înverşunare împotriva a tot ceea ce socoteşte dînsul că ar fi o încercare de denigrare a virtuţilor acestor bravi ostaşi. Este explicabilă de asemenea preocuparea sa ca, în ceea ce se scrie în legătură cu luptele eroice ale poporului nostru pentru apărarea gliei strămoşeşti, să nu se strecoare nimic care ar putea aduce prejudicii sentimentelor patriotice ale tinerei generaţii şi spiritului de sacrificiu de care aceasta ar trebui să dea dovadă, în eventualitatea că ţara noastră ar fi din nou în pericol.

După părerea mea, nu are însă temei afirmaţia sa că, din articolul menţionat mai sus scris de profesor dr. docent Ştefan Berceanu, ar putea rezulta tendinţa de a nega valoarea sacrificiului suprem făcut de cei căzuţi în lupte şi de a socoti eroi pe cei care au scăpat cu viaţă, pentru că au ştiut să evite, în focul încleştărli generale situaţiile periculoase şi au lăsat pe alţii să înfrunte riscul.

Am citit cu atenţie articolul respectiv şi voi încerca să demonstrez de ce, la lectura articolului, mie nu mi s-a părut că ar cuprinde ceva care să justifice critica de mai sus.

În acea parte a articolului în care „tătăl-erou" (personaj imaginar după cum a rezultat ulterior) îşi mărturiseşte gîndurile de care era frămîntat în momentele dinainte de luptă, am înţeles că — de fapt — el recunoaştea în mod sincer că era stăpînit atunci de sentimentul legitim de teamă, sentiment care se manifestă deopotrivă de puternic şi la oameni curajoşi, la „eroi", pentru că şi ei sînt toţi oameni. Şi era firesc ca în acele momente de încordare să-i treacă fugitiv prin minte gîndul că ar fi fost preferabilă situaţia de a rămîne în tranşee, în loc de a ieşi la atac. Poate că şi alţii au avut asemenea gînd. Frumuseţea sublimă a actului înfăptuit de toţi cei aflaţi în asemenea situaţie a constat însă tocmai în faptul că au reuşit să depăşească acest moment critic şi s-au avîntat în lupta crîncenă, din care unii nu s-au mai întors. Sentimentul de frică încercat înainte de înfăptuirea unui act de curaj nu micşorează valoarea acestui act, dacă el a fost totuşi înfăptuit, iar mărturisirea ulterioară a lui nu constituie un exemplu negativ, ci o dovadă că, în situaţii similare, şi alţii îşi pot învinge frica.

În ceea ce priveşte atitudinea atribuită de autor aceluiaşi tată imaginar, de a privi cu compasiune pe soldaţii inamici, deoarece au fost împinşi în război fără voia lor, nu am înţeles-o ca un îndemn de a nu trage în duşman, ci ca expresia unui gînd lăuntric potrivit căruia el, omul paşnic şi cinstit, era îngrozit de faptul că este pus în situaţia să ucidă oameni cu care, personal, nu avea nimic de împărţit. Problema nu este nouă şi a fost deseori şi pe larg dezbătută în opere literare de mai mică sau mai mare întindere.

Este în afară de orice discuţie că un ostaş trebuie să vadă în soldatul inamic nu un semen al său, ci unul din organele maşinii de război duşmane pusă în funcţiune pentru a ne distruge, iar a cruţa pe cineva care el însuşi nu te cruţă este neadmis. În cazul ostaşilor români din războiul 1916—1918, ura faţă de duşman era îndreptăţită mai ales pentru că

(Continuare în pagina 20)

DUMITRU ATANASIU ■
General maior (rezervă)-inginer

Trei compozitori profesioniști despre muzica tînără

STIMATE TOVARĂȘE REDACTOR ȘEF,

În numărul 31 din 30 iulie 1981, a apărut în revista „Flacăra" sub titlul „Muzica tînără", gînduri în cîteva rînduri, în care un „nu știu cine" **Constantin Balaceiu**, face o aspră critică la adresa oamenilor absolut normali, aducîndu-le învinuiri jignitoare, într-un stil de mahala, pentru motivul că nu agreează — așa-zisa — „muzică tînără".

Nu pot să înțeleg cum dv. — revista cea mai bună, pe care o avem în țara noastră, permiteți publicarea unor astfel de articole, cu iz de mitocănie.

Adică vor acești compozitori-interpreți ai acestei „muzici tinere", să ne forțeze să ne placă ceva, ce în afară de niște versuri uneori bune, nu însemnează nimic.

Această muzică în cadrul celorlalte muzici, este cum ar fi o pictură naivă, făcută de copii preșcolari, cu creta pe trotuar. Păi cui îi place așa ceva? Cine-și pune pe perete o pictură naivă?

Cum chiar ei se plîng (același număr din revista „Flacăra" „sper cu toată lumina din mine" de Ioan Evu) această muzică nu este agreată de nimeni, nici Radioteleviziunea, nici Uniunea Compozitorilor, nici Casa de Discuri, nici Cîntarea României și de nimeni în țara aceasta care este întreg la minte, cu excepția unui restrîns număr de tineri cu pantaloni de văcari americani, cu chică și cloc, care n-au auzit în viața lor un spectacol de operă vor să facă pe interesanții, zicînd că le place ceeace nu place nimănui.

Am întrebat odată un astfel de tînăr, dacă a vizionat și ascultat muzica din opera „Traviata". Mi-a răspuns că nu și nici nu-i place deoarece este imorală, deoarece „Violeta" a fost o femeie de moravuri ușoare!! fără comentarii!!

Cînd eram student, cam prin anul 1930, era mare bătălie să pui mîna pe un bilet la operă și nu să te lăfăiești într-un fotoliu sau în loje, ci sus la „cucuriguː la galerie, unde ascultam cu sufletul la gură, arii și melodii nemuritoare, înălțătoare pentru suflet. Acest Balacciu, consideră această muzică „muzica instrumentelor primitive" și vrea să ne înbete cu apă chioară, a celor două note la chitară! Păcat că este încurajat s-o facă!

Oare nu se întreabă acești compozitori-interpreți, de ce nu place această așa zisă „muzică". Nu-și dau seama că ei pledează pentru o cauză pierdută?

Acum un an televiziunea a făcut o anchetă în legătură cu această „muzică tînără", printre diverși auditori. Cîțiva au spus că le place, mai mulți că nu-i interesează, că nu este nimic de ea! A fost întrebată și o tînără — dacă ascultă această „muzică". A răspus nu! Dece? a întrebat-o reporterul — Pentru că nu-mi place — a răspuns tînăra. Era raspunsul concludent al opiniei publice. Cu această ocazie a fost întrebat și **poetul Adrian Păunescu** și-a răspuns textual „Nu-i dau mai lungă viață, ca un an".

A trecut mai mult de un an de atunci Pentru ce-i încurajați? Nu vă dați seama că ei, nu urmăresc decît cîștiguri materiale, fără munca.

Trebuie să recunosc că unii dintre ei au și puțină voce. Aș îndrăzni să fac o propunere!

Revista „Flacăra" a ajutat pe mulți năpăstuiți să-și găsească rosturile. De ce n-ați încerca și acum, cu influența Dvs.? Sînt informat că „Patriarhia" caută candidați pentru o școală de cîntăreți de biserică. Gîndiți-vă, leafa este leafă, la multe biserici au și locuință, mai pică destul de bine ofrande — de la botezuri, nunți, înmormîntări, parastase și apoi tovarășe redactor șef, mai sînt și colaci și colive!! Eu gîndesc că pentru acești oropsiți de soartă, cum se consideră ei, ar fi un bun refugiu. În definitiv și acolo se cîntă, chiar dacă fără cele două note la chitară și este tot un fel de artă! În virtutea dreptului la replică, vă rog să binevoiți a face loc și rîndurilor mele în revista „Flacara".

Cu mulțumiri tovărășești,
Petre P. Petre
Prelungirea Pringari nr. 4 — Ploiești

„Sine ira et studio"

Cred că sînt unul dintre foarte puținii compozitori de așa-zisă **muzică grea** care am scris articole despre **muzica folk** și am promovat **muzica folk**! Nu fiindcă ar fi marea muzică a secolului... Ci fiindcă face și ea parte integrantă din arta sonoră a „evului aprins" pe care-l trăim cu toții, cu sufletul fremătător ca o luminare aprinsă la ambele capete. Dar cîteva precizări în acest sens sînt imperios necesare. Sub aspectul mijloacelor de expresie utilizate, muzica folk este o muzică a melodiei acompaniate, a melodiei simple, ușor de reținut chiar de la o primă ascultare, în consonanță cu un limbaj armonic la fel de simplu, însă de o evidentă structură modală — a se citi, o armonie legată de game străvechi, de origine populară. La toate acestea se asociază un ritm limpede, cu formule, în general, simetrice, precum cele ale discursului sonor melodico-armonic și totul îmbrăcat într-o formă binară sau ternară — sau altfel spus, cu două sau trei melodii organic legate unele de altele. Conținutul versurilor este de obicei — spre deosebire de majoritatea cazurilor din ramura muzicii așa-zis ușoare — nobil, plin de sensuri etice și estetice înălțătoare, puternic ancorat în marile probleme ale epocii în care viețuim. Muzica folk relevă o pledoarie pentru un nou romantism, pentru dragostea curată, pe care o cuprinzi precum în suflet, frumosul, pentru dușmie, pentru prietenie între toți oamenii și toate țările, pentru lupta împotriva tiraniei, asociată unor cumplite nedreptăți sociale. Muzica folk presupune o profundă asimilare a folclorului și, totodată, o puritate stilistică. **Nu văd de ce am exclude-o din viața noastră de toate zilele ???**

La noi în țară, mai ales în cadrul cenaclului **Flacăra**, ea a fost promovată, nu o dată, cu succes. Atunci am înțeles mai bine sensul eseului marelui poet, **Nichita Stănescu**, în virtutea căruia **muzica și poezia s-au despărțit vremelnic, ca să se reintîlnească, într-o emoționantă osmoză spirituală**. Am scris despre minunatul trubadur **Mircea Vintilă**, al cărui cîntec, **Bade Ioane**, a făcut epocă!

Desigur că, de foarte multe ori, în concertele cu muzică folk, cantitatea a fost în detrimentul calității! Versuri minunate au fost suprapuse artificial unor melodii simpliste și unor armonii oribile! Tocmai fiindcă este vorba de o **măiestrie a simplității, în cadrul muzicii folk meșteșugul este dificil de învățat.** Or, majoritatea reprezentanților muzicii folk păcătuiesc prin lipsa de cunoștințe muzicale — teorie, armonie, instrumentație, formă etc. **Ei nu vor să înțeleagă că trebuie să studieze legile limbajului sonor.** Ba mai mult chiar, unii dintre ei pretind să fie... nici mai mult, nici mai puțin... membri ai Uniunii compozitorilor. Este adevărat că în uniunile de creație avem și membri care nu ne fac cinste, a căror activitate este... **„sublimă, dar lipsește cu desăvîrșire"!!!** Astăzi, noilor membri li se cere **o pregătire multilaterală: profesionistă.** Și este firesc să fie așa.

În concluzie, nu putem promova dilentantismul și impostura agresivă! Mai multă modestie nu strică..

Toț știi de adevărat este că nu pot fi de acord nici cu minimalizarea muzicii folk, deoarece atunci cînd ea este inspirată — caracterizată printr-o tulburătoare înfrățire între cîntec și cuvînt — își atinge scopul și ne emoționează, ne înalță, ne disciplinează, vibrînd în armonie cu limpiditatea sufletului omului de oameni...

Este puțin? Este mult? Să judecăm însă... **„sine ira et studio"**!

DORU POPOVICI ■

Tinerii de azi vor să cînte

Nu știu ce vor să înțeleagă unii prin „muzică tînără" sau „muzică folk" (asociere lingvistică nefirească în limba noastră!...), dar eu înțeleg un singur lucru: tinerii de azi vor să cînte, vor să-și exprime unele sentimente, fie că ele se nasc citind poezia clasică sau contemporană a țării noastre, fie că ele prind viață ca urmare firească a unei tinereți — cu totul altă decît cea trăită de „virstnici" — pe care ei însiși o trăiesc.

Dar cine înțelege prin *muzică tînără* exclusiv acea muzică rod al invenției melodice (și nu orice invenție melodică este și muzică!) a unor tineri sau grupuri de tineri beneficiari ai unor „căi" de multe ori artificios de larg deschise, nu face altceva decît să renunțe la posibilitatea de a-și modela sufletul, caracterul, spiritualitatea la dogoarea pe care o emană adevărata muzică, de la cea preclasică (pentru a nu fi exhaustiv) pînă la cea a zilelor noastre. Deci, „bătrînă" sau „tînără" dacă se dorește a mă exprima conform discuției la care am fost invitat!

Îmi amintesc cu... gingășie de propria mea „muzică tînără". Nu știu care dintre melodiile de atunci — foarte bine apreciate la ora aceea — ar mai putea interesa vreo inimă de azi, dar sînt sigur că o părticică din cele scrise în ultimii ani vor avea acest dar. Este această credință rodul unor studii în timp, rodul unor acumulări profesionale, experiențe de viață, rodul unor... „bune" și „rele"!

De aproape 15 ani sînt în mijlocul artei muzicale studențești, în finalele pe țară, unde particip cu dragoste, admirație și interes profesional. Întotdeauna, din doi în doi ani, mă despart de tineri artiști cu regretul firesc dar și cu speranța revederii. Mulți dintre ei „folkiști" (vai ce-mi repugnă acest termen!) de ce nu „baladiști"?) îmi erau și îmi sînt prieteni și îi admir. Multora le-am oferit premii și distincții cu plăcere nedisimulată. Dar întreb astăzi: tînăra muzică a anilor '68 mai e tînără și acum? Întreb în lumina în care s-ar înțelege că „tînără" e doar muzica cea bună, pentru că numai muzica cea bună va rezista procesului de îmbătrînire prin... depunerea prafului vremii!

Totul e să facem din arta noastră muzicală, fie ea amatoare, pornită din elan juvenil și talent, fie ea profesionistă, ca rezultat al talentului dublat de o bună pregătire de specialitate și ideologică, o artă viabilă, tînără azi și tînără mîine, tînără pentru „„bătrînii" ce vin, de fapt, din rîndul tinerilor de azi...

GEORGE GRIGORIU ■

„Băiatul cu chitara"

Într-o zi, mi-a apărut un „băiat cu chitara", un copil de vreo 12 ani, elev liniștit, studios, talentat în științele exacte, cîștigător al olimpiadei școlare la care luase parte și care căuta refugiul în muzică. (Numele său nu are importanță, dar pentru a fi exact, îl voi cita: Eugen Raicu și, mai apoi, Irina Raicu, de la Școala generală nr. 4 din București). Venise acest băiețaș, pe care îl stimam, să-mi ceară sfaturi folkistice, mie, care într-un anume sens, dispretuiam folk-ul. Apoi au urmat alte fete și băieți cu chitarele în mîini, care abordau poeziile marilor noștri poeți, zdrăngănind corzile instrumentelor, înghinînd cîte o melodioară, în final realizînd, cîteodată, o creație oarecare. Dincolo de aceste împliniri sau nereușite artistice, se vădea însă izbinda unui vis, al tuturor dascălilor materiilor estetice: *preocuparea tineretului pentru artă*. Pentru că ce alteeva ar putea să însemne cercetarea înfrigurată a valorilor poetice (de azi și de ieri) și preocuparea de a le da viață nu numai prin rostire, ci și prin cîntec. Iar pentru aceasta învățarea notelor, a solfegiului, a dicteului muzical, și, în sfîrșit apropierea de marea artă ce cuprinde și folk-ul și rock-ul și jazz-ul, valsul sau tangoul, hed-ul sau coralul, opera și opereta, cvartetul și simfonia, toate avînd dreptul la o coexistență pașnică în cadrul marelui teritoriu al *Țării Muzicii*.

Prin împrejurări deosebite am făcut cunoștință, mai tîrziu, cu Adrian Păunescu, poetul care m-a tulburat, iubitorul de artă adevărată care m-a cucerit, ferventul susținător al muzicii folk, ce nu admitea în cadrul cenaclului „Flacăra", sau aiurea, rabat la calitatea actului artistic, fapt care m-a sedus, organizator neîntrecut de mari manifestări artistice. De aici înainte am început să armonizez diferite melodii ale folk-iștilor, să le prelucrez pentru cor și chiar să le interpretez în public, conducînd formația corală de copii „Voces Primavera", în fața a mii de oameni aflați în sălile de sport din marile orașe sau a cîtorva sute, înghesuiți în sala vreunui cămin cultural.

Pornind de la acest adevăr, al multiplicării vertiginoase a „băiatului cu chitara", care a dus la o vînzare record a producției instrumentelor fabricii din Reghin, precum a rachetelor de tenis, care a făcut ca lecțiile de chitară să coste foarte scump, iar puținele manuale să fie de negăsit, mă cuprinde mirarea cînd citesc în diferite publicații (inclusiv „Flacăra") opinii categorice, tăioase, radicale, care fie că vor desființarea muzicii ușoare românești, atacînd și pe unii din cei mai reprezentativi compozitori ai noștri, Elly Roman, Mișu Iancu, Temistocle Popa (semnat Victor Socaciu), fie negînd dreptul la continuitate și desfășurare a muzicii folk (vezi ultimul număr al revistei „Viața studențească") culminînd cu declarația Adrianei Ausch: „cu Doru Stănculescu, Mircea Florian, Marcela Saftiuc, Mircea Vintilă, Vali Sterian, a început și s-a terminat fenomenul folk la noi..." Ca și cum Beethoven s-ar fi terminat și început muzica simfonică, iar cu Johann Strauss, valsul, păstrînd, bineînțeles, proporțiile! Rînduri tăioase de o parte și de alta, polemici în legătură cu programarea la RTV etc. Dar, stimați oameni buni, muzica folk trăiește, slavă Domnului! Uitați-vă în jurul dv. și percepeți sunetele chitarelor miilor de tineri care cîntă pentru ei și pentru cîțiva prieteni ai lor. Mergeți în școli și desfătați-vă auzul cu compozițiile folk-ului copiilor. Cumpărați discurile Electrecord, în care figurează cei mai mulți dintre interpreții valoroși ai genului. Observați că Uniunea Compozitorilor, organizația de cea mai înaltă profesionalitate a breslei muzicienilor, nu se sfiește să asculte diferiți compozitori de folk, chiar cînd acestia nu sînt membri ai acestei uniuni: ba chiar acordă și premii naționale de compoziție pentru genul folk, bineînțeles cînd este cazul, cum s-a întîmplat cu Mircea Vintilă. Priviți mișcarea și dragostea pentru folk din toată această minunată Românie muzicală și veți avea convingerea că *fenomenul social* al folk-ului există și azi, că cenaclurile „Flacăra" au dat naștere unor numeroase grupuri și altor cenaclurii în care *muzica bună* este soră cu *poezia bună*.

Există însă cîteva adevăruri care nu pot fi contestate, primul dintre ele ținînd de profesionalitatea compozitorilor-interpreți folk-iști. Este momentul, cred eu, ca acești talentați oameni care doresc să fie cît mai des programați, să stea pe propriile lor picioare. Naivitatea în muzică este bună pînă la un moment dat, cînd *simplul* se transformă în *simplism*. Dezinteresul pentru *stilul* componistic, personal, este întotdeauna dăunător, ducînd — în cele mai multe cazuri — la epigonism sau repetări. Nestiința solfegiului, a abecedarului muzical, va avea pînă la urmă ca rezultat *platitudinea*. Închipuiți-vă, de pildă, un pianist care cîntă la un instrument cu o singură mînă, într-un ambitus de o octavă. Cîte posibilități sau combinații matematice-artistice pot da aceste *opt sunete*? Cam așa se întîmplă cu cei mai mulți dintre bunii noștri compozitori, interpreți folk-iști: ajutîndu-se de vocea lor (de o întindere mică), se acompaniază la chitară (atît cît știu) construind aceleași veșnice acorduri (neștiind armonia); iată într-adevăr o „repetabilă povară". Așadar, drumul ascensional cere neapărat o *nouă calitate profesională*. Sigur, doar pentru acei care doresc să fie considerați cu adevărat *profesioniști*, în înțelesul bun al cuvîntului.

Un al doilea adevăr îl constituie lipsa oricărui *statut* al folk-iștilor. În calitate de compozitori amatori, oricît ar fi de valoroase lucrările lor, ele nu pot fi achiziționate de nici o instituție artistică profesionistă. R T V a făcut — într-adevăr — cîteva excepții, dar C.C.E.S., Uniunea Compozitorilor și alte forurI n-au putut achiziționa muzică folk. În această privință cred că acești oameni au dreptate. Dacă o lucrare este valoroasă, nu trebuie să intereseze genul.

Un alt treilea adevăr, de necontestat după opinia mea, îl constituie spațiul de programare. Fără a dori să mă amestec în planurile și spațiile RTV (n-o fac nici măcar pentru creațiile mele) se poate ușor constata că de la o invazie folkistă, cu specialiști și începători, laolaltă, s-a ajuns la o tăcere cvasi-absolută, referindu-mă în special la televiziune. Vorbind despre coexistența genurilor muzicale, nu putem reduce la tăcere nici unul dintre ele. Nimeni nu poate acuza televiziunea pentru faptul că programează muzica bună, de la cîntecul de mase la simfonie. Dar, deocamdată, iubitorii muzicii folk sînt în pagubă. Sigur că nu se poate pretinde ca folk-ul să aibă un regim special, dar, în același timp, negarea existenței acestui gen mi se pare a constitui o mare și gravă eroare. Sînt convins, însă, că toate aceste probleme, mărunte la urmă, urmei, vor fi soluționate. Avem oameni competenți în conducerile institutiilor mass-media și, ceea ce este cel mai important, există o certă mișcare muzicală în rîndurile tineretului. Fie ca aceasta să fie călăuzită cu pași siguri, spre o înaltă calitate a actului artistic, creativ și interpretativ, spre marele folos al muzicii românești. Prin muzică, prin artă, oricare ar fi genul ei, omul devine mai înțelept, mai bun, mai cald!

CLAUDIU NEGULESCU ■

Citesc în spalt, cu uimire și regret, scrisoarea tov. Petre P. Petre, care — deduc din rîndurile sale — este la o vîrstă venerabilă avînd, deci, o bogată experiență de viață. Stimate Petre P. Petre, nici o instituție socialistă din țara noastră nu va obliga vreodată o persoană să asculte muzică „tînără", cum îi ziceți dv., sau gen muzical, cum se numește indeobște. Este dreptul dv. să ascultați ce doriți la posturile de radio sau televiziune, pe discuri etc. De aceea există și atîtea genuri muzicale, tocmai pentru a mulțumi cele mai diferite gusturi ale melomanilor. Iar pictura naivă a copiilor, de care aminteați, poate între — uneori — chiar lucrările consacraților, în fantezie și prospețime, s-a văzut aceasta din premiile internaționale obținute. De asemenea, nu înțeleg de unde deduceți dv. faptul că RTV, Uniunea Compozitorilor, Electrecordul și alte instituții se dezinteresează de muzica folk. Intrați în magazinele muzicale și cereți discuri cu muzică folk (dacă nu s-au epuizat), urmăriți programele de radio, sau participați — ca spectator — la diferitele faze ale noii ediții a festivalului „Cîntarea României" și vă veți convinge că muzica folk trăiește. Cît privește incapacitatea unor elevi de a înțelege marea muzică, printre altele genul operei, nu copiii sînt vinovați ci dascălii lor, care, în puținele ore de muzică, cîte mai sînt în școală, nu i-au apropiat și de muzica vocal-dramatică. Dar același fenomen se întîmplă și cu aceia care iubesc doar muzica ușoară, sau înțeleg numai muzica populară. Aveți dreptate. Ar fi bine ca interpreții folk-iști să frecventeze sălile de operă și ale filarmonicilor, după cum aș fi foarte curios să aflu cîți interpreți de muzică simfonică ați văzut dv. la festivalurile rock, folk, jazz și alte subgenuri.

Să fim serioși, tov. Petre P. Petre, muzica se creează nu după cum se îmbracă omul, în blue-jeans sau itari, dacă bea Coca-Cola (băutură imperialistă, nu?) sau apă de Olănești, ori dacă scrie cu pix sau creion. Muzica se creează din sudoare și sînge, atunci cînd ai ceva de spus, fie, sau lumii întregi. Iar adevărata muzică, *muzica bună*, cum spunea George Enescu, nu cunoaște opreliști, canoane, legi, negații, ci doar două elemente esențiale: *sinceritate* și *valoarea limbajului*. Iar acestea se referă nu numai la artă, ci și în toate actele vieții omului. Inclusiv cînd așterne pe hîrtie cîteva rînduri, spre a fi publicate și citite de marele public, supremul nostru judecător!

Al dv., sincer,
Cl. N.

N.R. Aflăm în urma unor atente investigații că atît numele, cît și adresa expeditorului sînt fictive. Procedeul ni se pare profund imoral. Dar pentru că scrisoarea ridică unele probleme frecvent vehiculate de denigratorii îndîrjiți ai muzicii tinere, redacția a socotit de cuviință că ele pot face obiectul unor dezbateri cinstite, invitînd astfel trei compozitori pentru a-și spune părerea. În felul acesta, răspunsul nostru este un act serios și moral. Dar lipsa de curaj a autorului, precum și tonul jignitor la umbra anonimatului (precizăm că n-am schimbat nici măcar o singură virgulă din scrisoare) se înscriu în perimetrul grotescului și penibilului.

Spusele fiului precum faptele tatălui

De cîtăva vreme, între cei ce varsă lacrimi de crocodil în poala d-lui Noel Bernard, cu nădejdea de a rupe inima lumii pentru toate cele cîte se întîmplă în România, adică pe pămîntul ce le-a fugit domniilor lor de sub picioare sau de pe care, din pricini asupra cărora nu stăruim, au luat-o chiar domniile lor la sănătoasa, — n-are a face, e cam același lucru ! — se află și un anume Robert Dimboviceanu. Cu siguranță, nici numele insului nu l-aș fi reținut, în ciuda insistenței cu care, de-o bună bucată de vreme, „Europa liberă" i-l propagă în eter, fie ca semnatar al unui apel către nu știu ce foruri mondiale, ce l-ar putea, chipurile, ajuta să dobîndească o logodnică cu de-a sila, fie în calitate de invitat la birfa pe bandă de magnetofon a numitului post de radio. Numai că, iată, o scrisoare primită la redacție mi l-a scos, cum se zice, în cale, pe Robert Dimboviceanu, obligîndu-mă să-i acord, — fie ea cît de puțină și cît de lipsită de plăcere, dar să-i acord totuși — atenție.

N-am descoperit, nu vă așteptați la așa ceva, prea multe lucruri în afara celor pe care le-aș fi putut bănui și le puteți bănui și dumneavoastră în biografia majorității

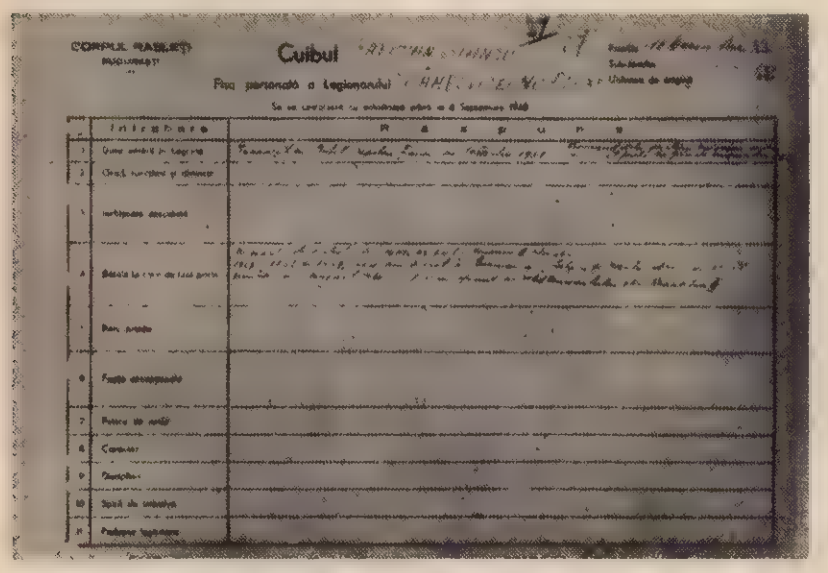

CORPUL POLIȚIEI

Cuibul

Fișa personală a legionarului

Intrebarea — Raspunsul

Iată fișa personală a legionarului Dâmboviceanu Alexe, în care, rubrica „Bătălii la care am luat parte" este completată de cel în cauză astfel :

Mișcările studențești din 1922, 23 pentru numerus clausus 1927, 1933 și 1937, cînd am plecat în Germania, Belgia și Franța de unde sunt reîntors din August 1940, cu permis special al Feldmareșalului von Brauschnitz.

celor care, cică, ne plîng de milă, injurîndu-ne, pe calea undelor, țara. Nu, dl. Robert Dimboviceanu, pe care-l mai cheamă și Ion și Alexandru, și i se mai zice și Pussy, fost pînă anul trecut, adică pînă la 36 de ani, cetățean român, nu e cu nimic, cu absolut nimic mai prejos decît alți scornitori de minciuni și calomnii ce s-au perindat și se perindă la microfoanele lui Noel Bernard. Ba aș zice că, punînd față în față întîmplările adevărate ale existenței sale de falsificator și escroc, consemnate în dosarele judecătorilor, cu autobiografia romanțată de martir pe altarul adevărului și justiției, pe care ne-o agrementează cu lacrimi la microfon, rezultă clar că Robert Dimboviceanu face parte dintre mincinoșii despre care se spune că n-au pereche.

A așeza în ordine toate dovezile pe care ni le oferă în această privință atît apelul pe care fostul nostru concetățean, stabilit în prezent în Israel, îl adresează „către toți oamenii de suflet din lume, către toți soții și tații iubitori, către Liga drepturilor omului, Organizația mondială a evreilor, Organizația mondială a femeilor, Organizația mondială a juriștilor, Organizația mondială a ziariștilor și Amnesty International, cît și interviul-serial difuzat la același post de radio, ar însemna să răpesc inutil din timpul cititorului și, în același timp, atenția ce i-o dau numitului ar fi mult peste ceea ce merită. Astfel îmi limitez demonstrația la numai două probe. Probe constînd din reproducerea unor documente aflate în posesia redacției sau pe care le-am putut consulta în arhiva organelor competente ale statului nostru.

Mai întîi referitor la apel. Plecat din țară și stabilit aiurea, pe alte meleaguri, Robert Dimboviceanu a început să se simtă, probabil, singur. Nu și-a amintit și nu suflă nici o vorbă despre faptul că în România a avut două soții care l-au părăsit, invocînd ca motive la divorț violența și imoralitatea soțului, comportamentul său anormal frizînd patologicul, nu trimite nici un gînd spre copilul pe care l-a abandonat ; nu, Robert Dimboviceanu rămîne în continuare același aventurier, el își amintește că a întîlnit într-o vreme o farmacistă din București, o femeie care nici n-apucase probabil să-l cunoască, preocupată fiind de munca sa și de creșterea celor doi copii, dintr-o căsătorie nereușită, și, în mintea sa, descoperă o modalitate originală de a-i face curte, de-a o cere în căsătorie : trimite apeluri peste apeluri, cere intervenția a numeroase foruri internaționale, care n-au îndeobște preocupări de peițitoare, pentru a o convinge pe tînăra farmacistă să-i devină soție. R.D., ca și cei care-l difuzează apelul, trece peste niște amănunte esențiale : **farmacista cu pricina nu-i este logodnică**, lui Robert zis Pussy și, așa cum precizează în scrisoarea adresată redacției, acesteia nici nu-i trece prin cap să dea curs cererii radiofonice în căsătorie și să-și părăsească țara.

În ceea ce privește interviul-fluviu, n-am să rețin multe lucruri. Nici n-aș avea ce, povestirile proaspătului autoexilat neființd altceva decît un talmeș-balmeș incoerent de întîmplări imaginate de o minte suferind, înainte de toate, de mania persecuției și grandomanie. Falsificator de joasă speță, cu studii juridice, escroc mărunt din tagma gălnarilor, R.D. își dorește un pedigri. Se închipuie un persecutat al regimului, un cavaler solitar al dreptății, trîntindu-ne următorul argument, ca să ne lase, cum cel care i-a luat interviul o fi rămas bietul, cu gura căscată :

R. D. : „Eu am știut următorul lucru : bărbații din familia mea au fost juriști, din tată în fiu, de prin 1880. Probabil mi s-a transmis acest sentiment de respectare a legii".

Domnule, parcă-ți vine să-ți scoți pălăria, mirîndu-te de neclătinarea stejarului în coaja căruia încearcă să se închidă R.D. Auzi, stimate, pînă unde-l duce mintea pe proaspătul campion al libertății achiziționat de Europa liberă, pe la 1800, așa încît să nu ne trimită și mai adînc în vreme, ca să ne arate și modestia sa, că, altfel, cine știe din ce spiță de voievod ne-ar fi putut spune că se trage !

Nu, domnilor, care i-ați pus microfonul la gură, crezînd că naivitatea dumneavoastră va fi și a altora, nu, nu-l obosiți pe R.D. cu cercetarea unui arbore genealogic prea stufos. Solicitați-l să se limiteze la o generație și să se oprească la ascendenți mai apropiați. Cum ar fi, de pildă, părinții. Sau, pentru că se referă la bărbații din familia sa, întrebați-l simplu, cine îi-e tatăl, Robert Dimboviceanu. Dacă ne îngăduiți, îi ajutăm noi, împrospătîndu-i memoria cu textul incontestabil al unor texte de epocă.

Robert Dimboviceanu Ion Alexandru zis Pussy, născut la 20.04.1944 în Predeal, județul Brașov, de naționalitate și cetățenie israeliană, domiciliat în Israel, Ramat Gan, str. Arlozorov nr. 37 este fiul lui Dimboviceanu Grigoriță Alexis, născut la 1905 în Craiova, de profesie jurist, pictor autorizat, domiciliat în București etc., etc., despre trecutul căruia, despre al cărui spirit justițiar ne vorbește fișa personală pe care o redăm în fascimil.

Referatul nr. 2793 din 11 noiembrie 1942, de la Direcțiunea Generală a Poliției, Corpul Detectivilor — grupa I-a aduce precizări semnificative :

Dimboviceanu Grigore, născut la 20 mai 1905 în Craiova, fiul lui Ioan și Atena, licențiat în drept, reformat medical de serviciul militar, căsătorit cu Camilie, născută la 20 mai 1915 la Paris, domiciliază în Piața Sfț. Ștefan Nr. 10. —

La fișele generale ale cărții de imobil este cunoscut sub numele de Dâmboviceanu Alexe Grigoriță.

În dosarele arhivei de siguranță ale Direcțiunii Generale a Poliției și Pref. Pol. Capitalei, este cunoscut ca legionar, făcînd parte în timpul regimului legionar, din poliția legionară comunală de sub comanda lui Ștefan Lugigan, cu sediul la Primăria Sect. III Albastru. — În această calitate, cu asentimentul fostului primar legionar de la acest sector, anume Mailat, a săvîrșit o serie de abuzuri efectuînd descinderi și percheziții la diferiți industriași și evrei bogați pe care îi escroca de diferite sume de bani, pretinzînd că aceste sume sunt pentru ajutorul legionar. — Se citează și cazul evreului Filderman din Bacău căruia i-ar fi luat suma de 900 000 lei. —

În dosarele arhivelor judiciare ale Dir. Gen. a Poliției și Pref. Pol. Capitalei, este cunoscut încă de pe timpul cînd era funcționar la Ministerul de Finanțe, ca autor a numeroase fraude rente de Stat, falsificator de pașapoarte și pungaș internațional de buzunare etc., uzînd de următoarele nume în operațiunile sale : Dâmboviceanu Grigore zis Bebe, zis Constantin Stănescu, zis Nicolae Olănescu, zis Ion Donescu, zis Nițulescu, zis Talmasis" etc., etc.

Dosarele de arhivă pe care le-am consultat sînt încărcate de astfel de mărturii relevante pentru trecutul unui om. Am fi fost tentați și am fi putut reproduce în continuare, între altele, din procesele-verbale și declarațiile unor evrei dintre numeroasele victime ale actelor condamnabile la care a fost părtaș sau organizator tatăl lui R.D., din declarațiile numai ale celor ce au scăpat cu viață din mîinile bandelor legionare în rîndul cărora s-a aflat și cel pe care fiul răsfețit în lume îl trece azi, la un post de radio, în galeria apărătorilor justiției, am fi putut, de asemenea, supune meditației mărturiile care vorbesc despre participarea acestuia la rebeliunea legionară sau despre relațiile sale cu Gestapoul, pe timpul șederii în Franța, Belgia, Germania, la care trimite și „fișa personală". N-am făcut-o pentru că nu ne-am propus să răscolim trecutul unui om, trecut pentru care respectivul individ a suportat, întemeiat, rigorile legii. N-am făcut-o însă și pentru că documentele citate nu s-au părut suficient de edificatoare în a demonstra că Robert Dimboviceanu, proaspătul calomniator promovat de Europa liberă este un mincinos fără scrupule nu doar în privința restricțiilor la care se referă, ci și în privința propriei sale biografii, biografie asupra căreia cei ce îi primesc și difuzează apelurile ar putea medita o clipă, măcar atunci cînd R.D. face trimiteri directe la bărbații din familia sa.

Faptul că, în timp ce în Israel invitați din lumea întreagă comemorau victimele Holocaustului, un cetățean aparținînd actualmente acestui stat ridica la Europa liberă statui unui fost legionar, este probabil întîmplător. Și, la urma urmei, aceasta este treaba altora.

NICOLAE ARSENIE ■

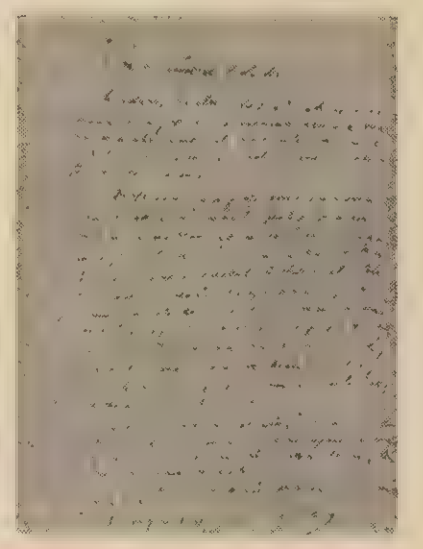

Opinie asupra unei controverse

(Urmare din pagina 18)

ei, ostașii noștri, nu luptau pe cîmpiile Pomeraniei sau în munții Turingiei, ci la Mărășești, Oituz sau Cașin, unde încercau să-i zdrobească pe cotropitori. A-i fi privit cu compasiune pe acești cotropitori nu avea nici atunci și nu va avea nici în viitor vreo justificare.

Și totuși existența unor procese de gîndire potrivit cărora soldații pot fi ei înșiși victime ale politicii războinice duse de cercurile conducătoare din țările lor, nu trebuie apreciată ca o atitudine defetistă, deoarece poartă în sine germenii atitudinii de condamnare a războiului în principiu, germenii dorinței de înfrățire între popoare, germenii înțelegerii pașnice chiar cu dușmanii de moment, atunci cînd ostilitățile vor lua sfîrșit. Asemenea gînduri au frămîntat îndelung pe soldații din tranșee, pe cei care au purtat de fapt greul războiului și în prima și cea de-a doua conflagrație mondială, iar ecourile lor s-au integrat sistemelor de idei care caută și astăzi, fără încetare, găsirea unor căi și metode eficace de abolire a războaielor.

Aș vrea să mai adaug că analiza proceselor de gîndire care abordează probleme de mare complexitate psihică, cum sînt cele cu care este confruntat omul prins în angrenajul războiului, este deosebit de dificilă și poate duce la concluzii cu laturi de mare subtilitate, care generează reacții adeseori contradictorii din partea celor ce le sînt împărtășite. Aceasta nu înseamnă că, din această cauză, nu trebuie abordate. Dimpotrivă. După părerea mea, autorul „Jurnalului de călătorie al Dr. Brînzei" care, prin suita de eseuri de mare frumusețe publicate în revista „Flacăra", s-a dovedit un cercetător al sufletului omenesc, tot atît de fin și de profund ca și al trupului, studierii căruia l-a consacrat întreaga sa viață, aducînd științei medicale servicii deosebite, a abordat problemele care au făcut obiectul intervenției mele, cu competența și scrupulozitatea omului de știință de înaltă cultură și necontestat patriotism.

O ultimă părere în legătură cu constatarea că revista „Flacăra" face loc în paginile ei, fără rezerve sau ezitare, diferitelor articole care se referă la probleme ce nasc uneori controverse sau înfruntări de idei.

Apreciez ca foarte pozitivă această poziție și mă ridic împotriva propunerii de a se exercita de către redacție un soi de „cenzură", care să oprească sau să modifice articole care, după părerea redacției, ar trebui altfel tratate. Face cinste revistei atitudinea de a lăsa liber dreptul de exprimare al autorilor articolelor, cu respectarea bineînțeles a unor limite care țin de probitatea științifică, forma de exprimare și altele, asupra cărora nu este cazul să insist. Numai în acest fel se creează posibilitatea ca, în problemele care ridică controverse, să-și facă loc obiectiv adevărul.

Coroniță de stejar

Are 10 ani și îl cheamă Mihăiță. E un copil bun. Colegii și profesorii îl iubesc deopotrivă, îndeosebi pentru modestia și generozitatea sa. La școală obține rezultate foarte bune. Dealtfel și anul trecut și anul acesta a luat premiul întîi. Cine stă de vorbă cu el și este ceva mai atent, poate descoperi însă o undă de tristețe ce stăruie în ochii lui mari negri.

Odată, în timpul anului școlar, învățătorul fusese chemat urgent la cancelarie și în catalogul rămas deschis, la fila unde se găsea și numele său, Mihăiță a zărit mențiunea „părinții decedați". A venit foarte abătut acasă. „Nu-i așa mătușă că mama și tata nu sînt morți, ci sînt plecați undeva în alt oraș și se vor întoarce ?"

Ochii mătușei se umplu de lacrimi. Nu răspunde nimic. Apropie de ea copilul și-l mîngîie pe creștet. Face totul ca Mihăiță să nu simtă lipsa mamei. Dar poți oare să înlocuiești o mamă ?

„Mihăiță, vrei să mergem după-amiază la film ?"

„Da, dar numai acolo unde mergeam cu tăticu".

Copilul simte nevoia să vadă mereu locurile pe care le vizita împreună cu părinții. Se duce la parcarea din fața institutului unde lucra mama și studiază atent mașinile. „Nu se poate — i-a spus Mihăiță mătușii după ce, într-o zi, a examinat din nou autoturismele — să nu apară într-o zi la parcare și mașina tatii".

Micuțului i s-a făcut, cu tactul necesar, propunerea să meargă la cimitir. „Să vezi și tu, Mihăiță, unde se odihnesc părinții tăi, care te-au iubit atît de mult".

„Nu, mătușică, nu mă duc la cimitir, pentru că părinții mei trăiesc. Sînt convins că au plecat într-o călătorie mai lungă și n-au putut să-și ia rămas bun de la mine".

Își amintește de ziua aceea de iunie, cînd au plecat toți trei cu mașina.

„Tata era la volan, mama stătea ca întotdeauna pe locul din dreapta, iar eu eram în spate. Îmi plăcea să stau singur pe fotoliu pentru că îmi aranjam alături de mine și jucăriile. Era sfîrșitul anului școlar. Luasem premiul întîi. Mama a ținut neapărat să-mi facă o coroniță din frunze de stejar și o pornisem spre pădurea din apropierea orașului". Nu mai aveam mult de mers. Eu începusem să-mi adun jucăriile. Nu-mi plăcea să le las împrăștiate prin mașină. Au auzit deodată o bubuitură groaznică. M-am trezit apoi la spital. Aveam multe zgîrieturi pe față și tot felul de vînătăi pe picioare. Probabil că după ce s-au făcut bine mama și tata au plecat în călătoria lor, direct de la spital".

Aceasta este relatarea lui Mihăiță despre accident.

La volanul unui „Porche" un student circula din sens opus mașinii pilotate de medicul I. D., tatăl lui Mihăiță. Nu se știe nici acum de ce rula cu peste 100 de km pe oră. Ulterior s-a aflat la locului din pădure, între el și colega sa, care ocupa locul din dreapta, avusese loc o ceartă. Fata își declarase dezacordul față de modul cum băiatul trata problema studiilor. Nu luase două examene, lipsea des de la ore etc.

Urcat în mașină se răzbună pe pedala de accelerație. Angajat într-o depășire, neatent, cu gîndul la discuția avută la masă, pilotul se pomenește față în față la mică distanță cu mașina condusă corect, regulamentar de medic. Coliziunea frontală nu mai poate fi evitată.

Micuța Skoda este practic spulberată. În accident își pierd viața tatăl și mama lui Mihăiță, precum și studenta din „Porche".

Mihăiță, proiectat pe c'mp din mașină, în mod miraculos scapă doar cu răni ușoare. Studentul care a suferit fracturi la mîini și picioare s-a vindecat după cîteva luni de spitalizare.

Nu, părinții mei n-au murit. Un tătic și o mămică atît de buni ca ai mei nu pot să moară, susține și acum Mihăiță.

VICTOR BEDA ■

TOPUL RESTAURANTELOR (II)

Pe sub masă

Aflat într-o zonă învecinată cu marele vad comercial al Capitalei, pe vestita Calea Rahovei, restaurantul Bumbești dispune de o grădiniță amenajată direct pe trotuar, de unde și numărul foarte mic de mese, și de un salon celebru prin anii 1968—1974, cînd la Bumbești se mînca foarte bine, iar ospătarii se întreceau în asigurarea unor servicii de cea mai bună calitate. Între mîncăruri erau vestite mai ales fripturile cu garnituri aicătuite din cartofi prăjiți cu doar cîteva clipe înainte de-a fi serviți, cu fasole verde, boabe de mazăre și ciuperci, iar lîngă fripturi se aflau întotdeauna niște salate de toată frumusețea și cu un gust care ar fi trezit invidia oricărei gospodine. Urmau, în ordine valorică, frigăruile, micii, precum și o ciorbă de burtă oferită cu tot dichisul, cu ardei iute, cu oțet, dar mai ales cu un gălbenuș de ou pe care clientul singur îl freca într-o ceașcă anume adusă, ceașcă alături de care se afla și un pahar cu două-trei linguri de smîntînă pentru ca gălbenușul să aibă un gust mai plăcut. În ceea ce privește băuturile, la loc de cinste era, în primul rînd, vinul casei, un vin gălbui și demisec, adus de prin părțile Odobeștiului, licoare aflată la mare concurență cu un vin dulce, un Murfatlar sau un Ostrov, după care băuturi urma, firește, berea, fie de Grivița, fie de Rahova. Cam acestea au fost și sînt motivele pentru care, despre salonul în formă de L al restaurantului am afirmat că ajunsese la o anume celebritate prin anii mai sus-amintiți. Se poate afirma în continuare ace'așI lucru? Din păcate, nu. Am ajuns la această concluzie în după-amiaza zilei de vineri, 7 august, cînd conform înțelegerii, am luat loc la una din mesele restaurantului Bumbești, în calitate de client, un oarecare client.

În acea zi/ deci, deși canicula era în toi și asfa'tul părea să fie un perete de cuptor încins, grădinița era arhiplină. În schimb, în salon, mesele, cu excepția celor pe care scria limpede și clar că sînt rezervate (fiecare sector avea o astfel de masă pregătită cu tot dichisul, adică, farfurii, tacîmuri și pahare cu șervețel, de parcă fiecare ospătar urma să primească o vizită anunțată exact la aceleași ore!), erau pe jumătate ocupate. Primul popas l-am făcut în fața bufetului situat chiar la intrarea în restaurant, un bufet din care mă îmbiau micii, cotletele de porc și văcuță, icrele de crap, salatele, crochetele, cașcavalul.

Cel de-al doilea popas l-am făcut, firește, la o masă alături de care un client, trecut de cea de-a doua virstă, avea în fața lui cinci cafele mici și o frapieră cu două sticle de vin și patru sticle de apă gazoasă (de ce oare se servește, cu o încăpățînare teribilă, această apă gazoasă, despre care mulți medici au spus că, printr-un consum îndelungat, provoacă o sumedenie de afecțiuni gastrice?), situație în care, mi-am spus eu, masa trebuie că se va ocupa cu o adevărată echipă. Dar, spre stupoarea mea, respectivul cetățean a băut cele cinci cafele, a mai cerut două, a băut o sticlă de vin cu apă gazoasă, iar pentru cea de-a doua sticlă de vin a cerut apă minerală, gest pentru care ajutoarea chelnerului (pe ecuson scria cu litere mari Mariana, iar literele mici, de neti't trebuie că se refereau la numele de familie) a primit, pe sub mină, cu o delicatețe ieșită din comun, o hîrtie de zece lei. De ce acest amănunt? Pentru că subsemnatul comandasem, după ce am așteptat exact 20 de minute (și nu era, după cum am spus, mare aglomerație), 6 mici și o sticlă de apă minerală, întrucît bere nu era nici să dai cu tunul, comandă pe care chelnerul Ion Cristian a onorat-o prompt doar pe jumătate, adică doar în ceea ce privește micii. Am mîncat micii și tare aș fi vrut să beau un pahar de apă, nu doar după mici, ci și pentru că era o căldură aproape insuportabilă, deși geamurile, mai exact spus luminatoarele, erau deschise în lături. Regretind că n-am avut prioperea cetățeanului de-alături, care cu 10 lei a obținut imediat o sticlă de apă minerală, am așteptat alte 15 minute, după ce-am terminat micii, să mi se-aducă apa gazoasă sau minerală. Pînă la urmă, pentru că nu se putea altfel, apa minerală a venit, dar iată cum: l-am rugat pe chelner să-mi aducă apa, iar dînsul s-a mirat pînă peste poate că a uitat fata să mi-o aducă; după ce s-a mirat i-a spus fetei că trebuie să-mi aducă o sticlă cu apă, la care indicație, fata însăși s-a mirat, dar a mai adunat cîteva cești de cafea de prin sală, de pe la alte mese, le-a dus undeva la spălătorie, după care a binevoit să se înfățișeze cu apa gazoasă, specificînd că ei nu i s-a spus absolut nimic despre imperioasa mea necesitatea de-a bea un pahar de apă după cei 6 mici. În tot acest timp în care am tot răbdat de sete, un client a scăpat un pahar, respectivul pahar, de sticlă fiind, s-a făcut țăndări, a venit o femeie cu o mătură și se tot chinuia să scoată de sub picioarele ospătarilor cioburile ce se transformaseră în pucuri de hochei, așa alunecau pe cimentul sălii, ca pe gheață. Cu chiu, cu vai s-a terminat și asta, iar la o masă mai deosebită, singura care avea și un șervețel roșu așezat ca un romb pe fața albă de masă, s-a așezat un tip cu servietă, un tip înalt, aproape pe cărunt, față de care nu un ospătar, ci vreo trei-patru au scos obișnuitul „să trăiți" și s-au înghesuit să-l servească, dar, modest, respectivul n-a băut decît o sută de grame de ceva închis la culoare, probabil coniac, și a plecat în admirația desăvîrșită a celui ce l-a servit. Încîntat de-acest mic spectacol de „reală egalitate", între clienți, am mai băut o sticlă de apă gazoasă, am intrat în vorbă cu cafegiul de-alături, am mai intrat în vorbă cu un tînăr (muncitor la Steaua Roșie, emoționat și-ngrijorat că-n cîteva ceasuri urma să devină tată, soția lui aflîndu-se de cîteva ceasuri bune la maternitate), care s-a așezat, nu știu de ce, tocmai la masa mea, deși erau atîtea mese goale împrejur, inclusiv cele pe care de cine știe cîtă vreme scria clar că sînt rezervate, am achitat nota de plată (corectă) și-am plecat cu regretul că n-am putut bea o bere la mici, că am așteptat prea mult apa, pînă la însetare, că plutea în aer nu numai căldura ci și o oarecare nepăsare față de unii clienți, majoritatea adică, fapt care m-a încurajat în hotărirea mea de-a nu mai călca pe la Bumbești decît dacă voi fi obligat s-o fac. Nota 7.

INCOGNITO ■

Nota redacției

Pentru abdicarea de la îndatorirea fundamentală a oricărui lucrător în alimentația publică, solicitudinea față de consumator, numita Mariana primește nota 1, iar unitatea nota 4 (nota redacției nu se include în calculul mediei).

PRECIZARE. În prima ediție a acestei rubrici, apărută în numărul trecut, restaurantul Izvorul Rece a apărut fără medie. O dăm acum : 5,42.

Restaurantul **„Bumbești"**, **șefi de unitate Ștefan Gagu și Dumitru Marcu.** Controlul a avut loc în prezența lui **Petre Gheorghe**, **șef de sală**, la curent, de altfel, cu toate problemele unității. **Bucătar șef Constanța Doroftei ;** telefon: 15 37 55 ; categoria I fără remiză. Face parte din I.A.P.L. Alunis.

— **Constatări :** unitatea este bine aprovizionată și are profil de zahana. Lista meniu este întocmită și respectată. Preocuparea pentru diversificare există, însă este insuficientă, preparatele oferite fiind aproape în exclusivitate friptura, micii și salata asortată. Slabă preocupare pentru preparatele de sezon. Ținuta personalului este ingrijită. Serviciul este prompt, ospătarii fiind serviabili și îndatoritori. Se întocmesc note de plată, evidența scriptelor este corectă. În salon sînt muște și mucuri de țigară aruncate pe jos. Scaunele sînt descleiate și murdare. Necesită o grabnică recondiționare. Grupurile sanitare sînt curate și prevăzute de hîrtie igienică și săpun. Vesela este curată. La bucătărie se simte nevoia unei curățeni periodice generale. Eficiența economică bună. În condica de sugestii, mulți consumatori își exprimă satisfacția pentru inspirația de a veni la Bumbești. În „cartea de onoare", ținută de Petre Gheorghe, multe personalități din țară sau din străinătate se declară mulțumite. Printre alții, aici au petrecut cîteva ore Jean Marais, Vico Toriani, Ion Popescu Gopo,.. Totuși, restaurantul „Bumbești" nu mai este ce a fost în urmă cu cîțiva ani. Renumele lui este în descreștere. Atenție !

— Note : calitatea meniului 6,25 ; comportarea și corectitudinea personalului 7,50 ; eficiența economică și socială 8 ; controlul oamenilor muncii 8 ; nota consumatorilor (doi bărbați în jur de 50 de ani care au preferat să rămînă anonimi) 8 ; Incognito 7 ; **Media 7,46.**

Observațiile bucătarului : Atît salatele cît și garniturile sînt cele cu care clientul s-a obișnuit atît de mult că nici nu se mai așteaptă la altceva. Este un restaurant în care și vara și iarna se mănîncă aceleași preparate. Piața e plină de dovlecei, de vinete. Sînt convins că diversificarea salatelor și a garniturilor ar aduce restaurantului un plus de clientelă. Musacaua de cartofi sau de vinete, salata orientală ar constitui cîteva preparate care s-ar vinde, fără să iasă din tradiția localului. Lumea nu vrea să mănînce numai carne prăjită. Dovadă, crema de zahăr ars care este gustoasă și aspectuoasă și care văd că are căutare. De fapt ea este recomandată ca desert la o mîncare sățioasă.

Sesizările echipei : mobilierul deteriorat, lipsa perdelelor (geamurile dau direct în stradă) nu te îmbie să inviți aici un prieten căruia vrei să-i faci o plăcută surpriză sau să-l aduci pe un străin într-un restaurant reprezentativ cu produse de zahana. Propunem ca din beneficiul realizat de restaurant să se acorde o cotă mai mare întreținerii lui. Cît despre aprovizionarea cu produse de sezon, Piața Unirii este atît de aproape încît se poate face cu un cărucior de mină. În fiecare zi, dimineața.

La ancheta din acest număr au participat : inspector **Gheorghe Nițescu** și **Ion Samoilă**, bucătar-șef la restaurantul „Capșa".

Clasament : Categoria specială, 12 la sută remiză — „Capșa", „Rapsodia" (10) ; „Lido" (9,66) ; „Athénée Palace" (8,83) ; „Ambasador", „Budapesta" (8,66) ; „Carul cu bere" (8,50) ; „Dorobanți" (8,33) ; „Havana" (8,00) ; „Cișmigiu" (7,33) ; „Dunărea" (7,16) ; „Hanul lui Manuc" (7,00).

Categoria specială, 10 la sută remiză — „Union" (8,00) ; „Trocadero" (7,91) ; „Alaska" (6,33) ; „Pescarul" (5,00) ; „Monte Carlo" (4,66) ;

Categoria I, fără remiză — „Bumbești" (7,46) ; „Berceni", „Gambrinus", „La Peștera" (7,00) ; „Triumf" (6,66) ; „Mercur" (6,16) ; „Izvorul rece" (5,42).

OPREA GEORGESCU ■

Rubrică realizată cu ajutorul Inspectoratului Comercial de Stat și al Asociației bucătarilor și cofetarilor.

O voce din public

N-aș vrea să încarc ancheta dumneavoastră cu considerații din afara ei, dar ce au cerut distinși mei confrați mi se pare... din altă lume. Cum ei se fac că nu știu că vinurile sînt produse în mari stațiuni de vinificare, îmbuteliate uneori de-a valma, că poartă în ele urmele unei industrializări și pe ale comerțului en gros ? De unde „vinul casei" ? Cîte „case" avem și cîte vinuri ? Marca depusă, garanția stabilită rețelelor oenologice inclusiv a buchetului, astea sînt doar în amintirea unor delicați, a unor Pașadii și Pantazi ai locantelor. Se fac dinți a nu știi că pestele a ieșit, pentru pricini mai necunoscute, din marele consum, și poposește rar, în localurile specializate, în stare de relativă congelare, în două-trei sortimente STAS, singurele care pot fi manipulate fără pierderi deosebite prin numeroasele un'tăți intermediare ? Mai simțem pe vremea „olteanului" cu cobilița care avea crap, știucă, somn, păstrugă, salău, lin, mreană, roșioară, iar uneori nisetru și cegă cu care bătea ulițele înfundate ale

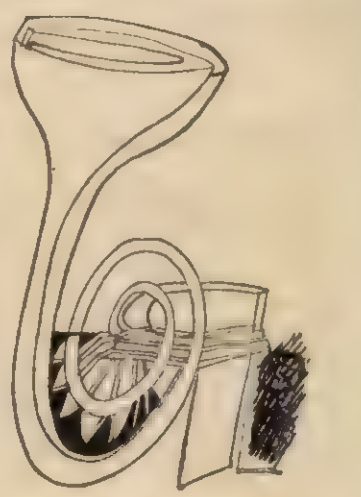

mahalalelor ? De unde aceste specii, cînd lacurile s-au redat agriculturii, delta s-a industrializat, lizurile au căpătat o organizare _ temeinică, iar traulerele noastre conturează Africa și alte continente pentru producția noastră intensă de conserve ? Vegetale ? Cine mai mănîncă vegetale cînd lupta alimentară a cetățeanului se dă pentru carne, și cînd cu o fleică și doi mici un restaurant își poate ține zilele și depăși planul ? Delicatii, bolnavii, abstinenții vor vegetale dar restaurantele noastre sînt pentru oameni sănătoși, cu apetitul de fier. Bere de șapte sortimente ? Pentru ce și pentru cine ? Unde e bere nu-i tocmeală, bea omul cu plăcere, mai rece sau mai caldă, uneori chiar mai trezită. Trebuie să știe neapărat că-i de Solce ? Dar ce, e etnograf ? Vrea să facă pe delicatul, are în centru Radeberger și Tuborg, mărci solide, nedezmințite de sute de ani și cu care își rade și buzunarele, dacă sînt mai pline Mai stă berea să se decanteze în fluxul marii producții ? Mai stă vinul să te învechească ? Uităm, am impresia că distinșii confrați visează de altă planetă...

Și apoi mania asta de a-l lua pe responsabil cu... note ! Ce să spun, responsabilul bine notat moare de plăcere ! Iar cel rău notat moare de frică ! I-e frică să nu fie trimis în administrație, undeva sau mai sus, în control, să-și piardă legătura cu baza. El stă, după cum se știe, pe remunerație fixă, fără prea multe sporuri, cum stau și ospătarii. Avantaje mari n-are, nici el, nici ospătarii săi. Se ține cu corectitudinea, căci altfel sînt posibili de crit.că. Muncește mult, mănîncă puțin, nu beau deloc. Și care-i interesul lor, mobilul lor ? Interesul lor, nerdum rerum, e ca clientul să se simtă cît mai bine, să fie satisfăcut, stimulat. Nu c-ar avea vreun beneficiu, din asta, dar așa, pentru conștiință, Iar planul să fie îndeplinit. Nu c-ar avea nici din asta vreun mare beneficiu, dar așa, din șim'ul datoriei. Patronul de altădată nu avea acest simț, el mergea numai pe cîștig, pe învîrteală. Punea fetele de masă curate, bărbierea ospătarii (fiindcă acest lucru avea raport direct cu pușculița lui. Responsabilul de azi se chinuie mult mai mult, deși localul nu e proprietatea lui, el e doar un interpus între diverse organe și diverse organisme. Și cînd prin muncă diligentă scapă cu bine, al știe cum, de toți îndrumătorii și verificatorii săi, care-i verifică sîrguincios mîncărurile și băuturile, ospătărițele și instalațiile sanitare, hop ! îl trăsnim cu note la gazetă, prilej pentru alte verificări și expertize practice.

Dacă experții ar fi Radu Albala, Mihai Crișan, Ion Gorun sau Alecu Popovici ar fi o nenorocire fără seamăn, căci ar veni cu cliseele lor prăfuite, cum vin, în altă ordine de idei, și vizitatori externi cu prejudecățile lor. Unde am ajunge cu stomacuri atît de sensibile, cu ochi atît de critici ? Din fericire clientul care, expansiv și amical, stă cu șapca în cap, vorbește tare, se bate cordial cu ospătarii pe umăr, înfulecă ce se găsește, trage spritul, e tandru cu picolița și haios cu viața, acest client bun al nostru nu face atîtea fițe și nu numără foile la plăcintă. Al un antricot bine congelat din care mirosul chimic e pe cale să dispară ? E minunat ! Și o sălătică în care sînt varză îndelung murată, cu roșii stacojii și cu mazăre din conserve ? E și mai bine ! Mă arzi la plată numai cu zece-cincisprezece lei, că doar ești om ca mine ? Hai, treacă ! A, m-ai ars cu 120 ? Dă-ncoace condica, să te critic constructiv. Te mai dau și la „Flacăra", să mai facă băieții o „anchetă". Ți-ai făcut mașină, casă, nene responsabile și nene șef de sală, calci bătos, ne vorbești cu ceafa ?? Nu-i armonic. Îți scădem nota la conduită, îți dăm ? la adu dumneata „vinul casei", vezi că nu poți ? Ți-ai făcut casă din vin îmbuteliat, STAS... Nu e în regulă, la arată-mi dumneata rețetarul cu ghiveci de bame ! A, apoi să știi că prin 1938, la „Calul cu copita întoarsă" se dădea un ghiveci de bame nemaipomenit l... Și era unul Costică lăutarul !... Și eram tineri... ! Și fupinul ne știa pe nume ! Acum nu mai încăpem pe nicăieri, c-au venit, de faima noastră, chenți și din alte continente. Nu mai sîntem „Conu Romică", și „Conu Popică"... Și nu mai e nici cred t.. Și nu mai e nici „Bună seara, bine ați venit la noi" decît de la un barem în sus, cam de pe la inspectori sau de la birnițari de gradul I, cu fălci mari și sute sinoase, „clientul nostru", deh ! că el ne face planul, oricît s-or grozăvi ăștia de pe la gazetă. Scrie și ei ce poate... Dar nu-i lasă nasu să ne la prea tare.

Mai ales că la medie, pe lîngă domnii Crai de Curtea Veche, am și eu un cuvînt, eu, răsponsabilul. Îmi pun singur nota 10, care intră la grămadă și mă salt.a.

Și are dreptate omul, zic eu. Totu-i cum nu se poate mai bine în cea mai bună dintre lumi, aceea a restaurantelor. N-or fi char 40 pe Fliantropia, cum erau, dar au hîrtie igienică, rețetar, și condică de reclamații. Și au azfel prilejul fericit de a intra în TOP.

PAUL EVERAC ■

Duminică dimineața la „Premial"

Cumpărătorii prezenți, duminică dimineața la magazinul **Premial**, aflat în blocul Grădinița, aveau să se găsească într-o situație cel puțin bizară. Tot ce se vindea la parter nu putea fi achitat acolo, ci sus la etaj. Deci, nu era suficientă coada de la mezeluri. Parcă pentru iritarea cumpărătorilor, aceștia erau obligați să mai urce cîteva trepte.

— De ce această situație ? aveam s-o întreb pe una dintre vînzătoare. Nici un răspuns. Insistăm. Iată răspunsul : astăzi lucrează o singură casieriță, deci toată lumea merge acolo, sus. Scurt și cuprinzător.

O căutăm pe responsabilă care, spre surprinderea noastră, explică :

Avem casieră. A lipsit cîteva minute. Int-o, deultfel, la post. Într-adevăr, casieriță răsărise ca din pămînt.

Nu știm cît a lipsit, dar ne miră că la nici cinci minute aveam să căpătăm două răspunsuri total diferite. În aparență este vorba de un lucru minor, în realitate o situație mai des întîlnită în unele magazine ale comerțului nostru. Credem că a sosit timpul să cerem celor care lucrează în comerț mai multă solicitudine față de client. Am milita chiar pentru ceaperița zîmbetului profesional pe fețele vînzătorilor. Și pentru a concluda situația neplăcută de la **Premial**, credem că era firesc să se pună un anunț prin care clienții să fie invitați, pentru cîteva minute, să achite sus, sau să mai aștepte puțin. Era mai simplu, mai cinstit, mai comercial.

D. B. ■

Lumea în care trăim

Prestigiul unei politici

Într-o lume confruntată cu nenumărate probleme complicate, care-şi pune întrebări esenţiale privind perspectivele ei, România oferă imaginea certitudinii. Este rezultatul unei politici care i-a îngăduit o dezvoltare armonioasă în context cu voinţa poporului ei, şi, în acelaşi timp, i-a oferit posibilitatea afirmării ei pe scena mondială.

România a devenit o ţară cunoscută pretutindeni în lume, o ţară care se bucură de un prestigiu remarcabil. Un prestigiu care se datorează faptelor de muncă, operei constructive pe care poporul român o realizează sub conducerea partidului şi care relevă forţa sa creatoare, potenţialul unei naţiuni stăpîne pe propriul ei destin. Un prestigiu care provine în egală măsură din consecvenţa atitudinii României în viaţa internaţională, o atitudine realistă de largă cooperare, de promovare consecventă a idealurilor de independenţă şi egalitate, de afirmare curajoasă a principiului particularităţii responsabile a tuturor statelor la soluţionarea politică a problemelor lumii de azi.

Sînt realităţi indisociabile de rolul şi activitatea preşedintelui Nicolae Ceauşescu, al cărui nume, cum scria recent revista indiană „Socialook", este „un nume cunoscut nu numai românilor, ci întregii lumi, un nume care s-a identificat cu ţara căreia i-a adus un binemeritat prestigiu şi respect". Revista continuă : „Dimensiunea internaţională a activităţii preşedintelui Nicolae Ceauşescu are la bază rolul său hotărîtor în elaborarea şi aplicarea unei politici de stat în direcţia făuririi unei lumi mai bune şi mai drepte, a unei păci reale şi durabile, a unor noi relaţii între state bazate pe respectarea principiilor independenţei şi suveranităţii, neintervenţiei, înţelegerii şi cooperării între popoare".

Ceea ce caracterizează politica externă a României este tocmai fermitatea cu care acţionează pentru afirmarea unor idealuri ce sînt scumpe nu numai poporului român, ci tuturor popoarelor lumii. O dovedesc multitudinea iniţiativelor elaborate la Bucureşti, iniţiative cărora le distingem cel puţin două trăsături fundamentale : prima este cea a corelaţiei profunde cu imperativele actuale ale momentului internaţional, exprimînd o înţelegere exactă a exigenţelor situaţiei din lume ; a doua se referă la luciditatea acestor propuneri în sensul că ele ţin seama nu numai de necesităţi, ci şi de posibilităţile reale de înfăptuirea acestora, de realităţile oferite de viaţă. Aceste trăsături sînt expresia capacităţii de investigare proprie politicii externe româneşti, politica unei ţări a cărei preocupaţie supremă, în materia de relaţii internaţionale, este de a contribui eficient la făurirea unei lumi mai bune şi mai drepte pe planeta noastră, o lume în care între toate statele să se statornicească legături întemeiate pe deplină echitate şi egalitate, pe abolirea injustiţiilor şi discriminărilor, pe înlăturarea definitivă a decalajelor.

Sînt multe probleme care preocupă popoarele în zilele noastre. Probleme complicate fie că este vorba de Europa, Orientul Mijlociu sau alte zone ale lumii. Învăţămintele evenimentelor din ultimele decenii demonstrează cu putere că fără luarea în considerare a intereselor reale ale popoarelor, fără înţelegerea exactă a cerinţelor fundamentale ale păcii nu se poate ajunge la asigurarea stabilităţii în fiecare zonă şi pe plan mondial. Cursa înarmărilor, apariţia de noi arsenale, perfecţionarea mijloacelor de distrugere nu pot să răspundă cerinţelor de pace ale popoarelor. Pacea nu poate fi clădită pe butoaiele cu pulbere ce se înmulţesc îngrijorător. Este motivul pentru care România insistă spre a se pune un accent esenţial pe problemele dezarmării. În fond, dezarmarea reprezintă problema vitală a zilelor noastre. Realizarea unor măsuri reale în această direcţie, stoparea cursei înarmărilor ar putea să însenineze orizontul internaţional, ar deschide drumul spre o înţelegere între diferitele state. Încrederea poate să fie stimulată numai prin dezangajare militară şi dezarmare, deoarece înarmările cultivă suspiciunea, neîncrederea, temerile, împing pe terenul minat al conflictelor.

Prestigiul politicii externe româneşti este confirmat constant la O.N.U., ca şi la Reuniunea de la Madrid, în alte foruri internaţionale. Este un prestigiu relevat concludent de nenumărate ziare, reviste, posturi de radio şi televiziune de pe toate continentele care, indiferent de orientarea lor politică, consacră României şi conducătorului ei ample materiale elogioase a căror esenţă o constituie stima şi preţuirea unei politici constructive. Este prestigiul unei politici care a trecut toate examenele realităţii, care s-a dovedit profund ştiinţifică, lucidă capabilă să ofere răspunsuri la întrebările majore ale acestui timp. O asemenea politică are o profundă rezonanţă, demonstrînd că dimensiunea reală a unei ţări nu o pot oferi doar indicatori cum ar fi numărul de locuitori, suprafaţa sau puterea militară. O ţară este mare prin idealurile pe care le propulsează, prin forţa exemplului ei constructiv, prin capacitatea de a aduce o contribuţie pozitivă la ameliorarea relaţiilor internaţionale, prin contopirea desăvîrşită cu aspiraţiile cele mai nobile ale umanităţii, aspiraţii proprii tuturor celor ce populează planeta, indiferent de meridianul pe care trăiesc, aspiraţiile de pace, de bunăstare şi progres.

Prin înaltul ei spirit de responsabilitate, prin permanenţa eforturilor pe care le depune, prin seriozitatea abordării problemelor, România a dobîndit în rîndurile popoarelor lumii un prestigiu fără precedent. Un prestigiu făurit cu tenacitate, cu energia proprie unui popor care cunoaşte preţul libertăţii şi ştie că dintre valorile esenţiale, independenţa este prima şi de neînlocuit.

AL. PINTEA ■

Itinerar între două oceane

Coloana printre maşini...

Soarele nu a răsărit încă, doar noaptea s-a îmbogăţit, timpul e pe muchie de cuţit şi aeroportul pare o capsulă spaţială: e ceasul zorilor sau a amurgurilor, a frigului de seară şi a căldurii de amiază. Aer condiţionat, anunţurile aceleaşi insinuante, calme şi perfecte sonţite în difuzoare bine reglate, lumini galbene şi lumini albastre şi, desigur, fişitul de cauciuc al benzilor rulante.

Mă întorc din Africa, mă îndrept spre ţară şi mai am de consumat o escală la Roma. Încerc s-o simt aşa cum o cunosc din călătoriile anterioare, memoria îmi evocă imagini de colţuri de oraş cunoscute şi îndrăgite, de atmosfera lui întortocheată şi vie... dar deocamdată sînt în aeroport, obosit şi bronzat, cu venele pulsînd în ritm african, pe pleoape mai am colburi tropicale şi în buzunarele sacului probabil că agonizează vreo lăcustă teribilă sau alte gîze colosale care nu mi-au iertat săptămînii în şir.

Cunosc Roma, i-am bătut colinele cu piciorul şi m-am adăpostit sub coloanele ei, m-am fericit sub stropii irizaţi ai artezienelor însă acum nu e nici noapte, nici zi şi nu ştiu încotro s-o iau pentru cele 48 de ore de periplu roman făcut cadou de o tradiţională sincopă a traficului aerian.

Mă urc într-un autobuz care îşi va sfîrşi cursa la gară, uşile se închid sec şi oarecum blajin şi pornim spre Roma noi doi, eu şi şoferul.

Nu am chef de vorbă, nu vreau decît să privesc şi să-mi dau dreptate : da, aşa e, Roma e oraşul pe care îl iubesc. Îl iubesc oare ? Parcurge de maşini defilează pe dreapta şi pe stînga, nu circulă nimeni la ora asta, automobilele dorm, coordonate şi aliniate, împotmolite bară în bară de parcă oraşul ar fi fost plouat de caroserii, blocat de ele şi oamenii astupaţi în ultimele lor refugii. Case, coloane, case, coline, palmieri, grilaje de parcuri somptuoase, oameni dormind pe ziare şi, în sfîrşit, fîntînile, ah, fîntînile romane cu apele lor şipotind stenic, cu încleştările lor de marmură şi defulările în bronz...

Mă hotărăsc să cobor înainte de gară, sînt la baza lungii artere Via Cavour, o cafenea harnică s-a deschis şi eu privesc întrebător chelnerul care întinde umbrelele şi scoate scaunele în stradă. „Si signor, prego !" îmi zîmbeşte larg şi mă momeşte crezînd, probabil, că vin de la un festin prelungit şi nu neapărat „costumat" deşi am haine de junglă şi cască colonizatoare. Comand un capucino în ultima clipă a zorilor şi cînd mi-l aduce încremenesc de tristeţe. E o cescuţă cît un degetar care îmi amăreşte apetitul meu de cafegiu lacom. Oricum, am în faţă coloana lui Traian, vestigiile serene care o înconjoară, mai departe Coliseumul şi vasta piaţă pe care au visat-o şi au pipăit-o, ca într-un ritual, toţi bătrînii mei ardeleni.

Piaţa începe să intre în priză, acum trec cîteva maşini, apoi cîteva zeci şi, vai, urmează cohortele dezlănţuite, miile de automobile nervoase, îndărătnice, giumete, vuind şi făcînd slalomuri în stil italian, duduind toate din eşapamente sonore, vivace, pentru că italienii iubesc tremoloul pînă şi în coada maşinii.

Coloana lui Traian începe să se estompeze, norii de fum o asediază imperturbabil, din ce în ce mai agresiv, oraşul întreg pare năucit de furia caroserilor care, cu o oră în urmă, era doar furia latentă şi mută. Trec cîrduri de motociclişti, majoritatea tineri, zbîrnîind din eşapamente, unii urcă pe trotuare scandalizînd oamenii normali fără ambreiaj şi fără poftă de a sfîrteca aerul, şi coloana lui Traian pare ruptă din altă lume, crescută sub un cer pe care nu îl putem bănui şi lăsată aici ca să se zbuciume orîntre zgomote şi stropi de benzină. Dar nu, coloana e mai vie decît am presupus, un grup de bătrîni şi tineri sînt la poalele ei, o privesc cu lăcomie şi o fotografiază, nu au nimic din mestecătorii de monumente şi par să nu aibă habar că în jur dansează scîrbele de maşini, scîrbele astea indispensabile, jucării ale fericirii care aduc atîtea ghiolane trecutului construit cu iubire...

RADU BUDEANU ■

Mondo umano ?

Vedi Napoli ?

S-au dus oare vremurile cântonetelor napolitane, ale interpreţilor cu vocile lor sobre şi sigure slăvind frumuseţea dragostei şi dragostea frumuseţii într-un oraş a cărui reputaţie a depăşit de mult şi cu mult graniţele ţării ? S-au dus oare vremurile duioaselor poveşti de iubire şi gelozie evocate în atîtea şi atîtea pagini scrise, în filme sau în piese de teatru ? Au apus oare vremurile exuberanţei napolitanilor, ale contagioasei lor veselii şi ale neobositelor glume făcute pe seama colorailţi concetăţeni, a soţului sau soţiei, a iubitului sau iubitei ? Şi dacă da, de ce ?

„Il Mattino", cotidian din Napoli, povesteşte următoarea întîmplare petrecută în acelaşi oraş în ianuarie, cînd chiar şi acolo e frig : o tînără femeie aşteaptă autobuzul alături de alte zeci de persoane. Poartă o foarte frumoasă blană. La un moment dat în staţie apare un tip care este agitat şi vociferează, adresîndu-i injurii : „M-a înşelat", urlă el asistenţei. Fiecare dintre cei prezenţi se depărtează cu grijă ştiind că nici un napolitan nu se amestecă într-o poveste a inimii. După cîteva bruscări, individul smulge blana adresînd femeii aceste cuvinte : „Nu eşti demnă de cadoul ce ţi l-am făcut, mi-l iau înapoi". Desigur scena e rapidă iar el dispare brusc, indignat şi vociferînd în continuare. În fine, cineva se apropie de femeie. Derutată, cu lacrimi în ochi, ea reuşeşte să murmure între două suspine : „Dar ce-i asta ? Nu-l cunosc pe bărbat, nu l-am văzut niciodată"... O scenă dintr-o comedie ce se filmează ? O scenă dintr-o întîmplare montată pentru a vedea, consemna şi studia reacţia omului de pe stradă ? Nu ! Din păcate. O scenă cotidiană. O întîmplare trăită într-o zi de iarnă la Napoli, acolo unde azi cantonetelor par a le fi uzurpat locurile „scippatori" — hoţii prestidigitatori. Şi astfel, un ziarist, N. Lorthiois, scrie negru pe alb : „La Napoli, ceasul se poartă la mîna dreaptă sau nu se poartă deloc... Este o simplă şi derizorie manevră pentru a dejuca manevrele „scippatori"-lor — hoţii prestidigitatori. În Napoli sinistrat, în Napoli cu cei 200 000 de şomeri, unde pînă şi contrabanda cu ţigări este în criză, „il scippo" — raotul — este o industrie înfloritoare". Este adevărat, o dată citisem despre doi tineri care merg pe motocicletă şi, din viteză, smulg, cu o uimitoare dexteritate, geanta de pe umăr sau din mîna unei femei. Dar pînă la fenomenul cronic era mult. Şi statisticile sînt limpezi : 2 964 plîngeri în 1960, dintre care 1 659 depuse de turiste. Ziaristul citat susţine că e vorba de partea vizibilă a aisbergului întrucît, în realitate, cifra trebuie înmulţită cu patru. Oare ? Pînă să ne exprimăm nedumerirea, observatorii atenţi sau localnicii amintesc că nici o femeie napolitană nu iese pe stradă cu o brăţărică la mînă darmite cu un colier la gît ! Banii sau actele de identitate sînt purtate sub veşminte sau chiar în sîn. Bărbaţii — cei cu purtări de păun de altădată — s-au adaptat şi ei. Ceasul la mîna dreaptă, portofel cu puţini bani căzi gol complet ar stîrni violenţa „prestidigitatorilor" şi ar fi grav. Căci — iată — ei au devenit violenţi şi, de la înăduşirea cu care îi priveau cîndva napolitanii pe acei clasici „scippo" care, cu dexteritate uimitoare făceau să dispară ceasul liniştitului client de pe terasa unei cafenele, aceiaşi napolitani au azi o teamă teribilă. Napolitanii din acel Napoli mîndru de cântonetele sale şi de locuitorii săi, de poveştile sale de dragoste. Să vezi Napoli şi apoi... ?

DUMITRU CONSTANTIN ■

Ochii şi urechile lumii

Alfa, Beta, Gama

Noaptea, la telejurnal, văd o explozie a unor galaxii stelare, incendiul unor păduri grecesti (din cauza căldurii) şi „Guernica" lui Picasso. Dimineaţă, mă trezesc în casa acelor prieteni şi mă duc să mă bărbieresc. În timp ce mă săpunesc — cu admirabila noastră pastă „Şah" — pe stradă lucrează din plin, ca o moară, o maşină pentru gunoi. Huruie foarte sănătos, soarele îmi apare în oglinda băii, un nepotel îmi bate în uşă şi mă întreabă ce fac ? E pe o betă — bicicletă — şi îi arăt ce fac. Să-i dau pe nas cu pămătufui alb de spumă ? Nu. Vrea să-i arăt maşina de raz. Vrea să vadă lama. După aceea descalecă şi se duce să facă acea treabă despre care Sancho îi sounea Cavalerului că trebuie s-o îndeplinească singur, căci nimeni nu-l poate înlocui. Mă rad, mă spăl, curăt lama, folosesc periuţa de dinţi cu pasta „Activa". În acest timp, maşina pentru gunoi acoperă cu vibraţiile ei ciripitul păsărelelor. Soarele e acoperit de nouri. Nu va fi o căldură caniculară. Îmi beau cafeaua neagră. În timp ce băieţelul deschide o cutie cu praf de talc şi albeşte intens podeaua camerei sale. Bunica face elogiul Menrobamatului luat cu o seară înainte şi deci nu lesină la vizitunea camerei albe. Îi cam clănţăne două coline minicele, băieţelul începe să plîngă, eu, sorbind, trec la ceea ce Hegel numea rugăciunea de dimineaţă — lectura ziarului. Bunicul băiatului doarme. El e filosof şi a terminat de curînd un studiu despre presocratici. În cercleanua de olus care îi izolează patul, bunicul a înfiat un bilctel într-un ac: „Nedormit, rog să mai fiu lăsat un pic!" Băieţelul — cu cîteva pete de talc pe faţă, ca un Picasso autoportret pe sine însuşi — mă roagă să-i dau „bicheta". I-o aprind şi suflă în flacăra ei. Îi place să sufle în bricheţă. Mă sărută. Încalecă beta şi pleacă spre alte zări ale casei. Cuvîntul lui preferat este „deloc". În sfîrşit mă uit îndelung la un desen care domină repertoriul desore A.R.A M. — Asociaţia Regională a Amicilor Morilor din Franţa. E un Don Quijotte stînd pe Rosinanta sa, cu viziera ridicată, în zale, desenat minuţios pîn-la ultimul surub al gleznierei, avînd la şold un ciocan în loc de sabie şi la subsuoară, în loc de lance, patru scînduri de lemn, lungi cît latul paginii din acest „Monde dimanche" : în gură ţine cîteva cuie, ca orice tîmplar. E o minune de desen acest Don Quijotte care pleacă să-şi repare morile de vînt cu care, pînă mai ieri, se luptase. E vremea unei noi ficţiuni — cîrpirea morilor de vînt.

De cînd am citit declaraţiile lui William Saroyan către agenţia „Associated Press", cu cinci zile înainte de a muri, ştiind despre ce e vorba : „Fiecare trebuie să moară dar întotdeauna am fost încredinţat că pentru mine se va face o excepţie" — n-am văzut ceva mai frumos, ceva mai vesel, mai trist, mai alfabetagama, ca acest Cavaler nebun îndreptîndu-se timplăreşte spre morile sale de vînt, în buruitul galaxiei de talc, gunoi şi troleibuze.

RADU COSAŞU ■

Lumea se amuză

După „KVETY"

JOHN ASHBERRY

John Ashberry, născut la Rochester, New York, în 1927, a studiat la Harvard și a stat la Paris zece ani, perioadă în care a scris articole de critică de artă pentru New York Herald Tribune. Întors în Statele Unite, sub influența lui W.H. Auden și Wallace Stevens, se asociază cu poeții din New York. Calitatea de mister și de vis a versului lui Ashberry, ne dezvăluie o lume cu un sens care nu se supune întotdeauna logicii imediate a universului.

Niște copaci

Sînt uluitori : fiecare
Își atinge vecinul, ca și cum
Limbajul ar fi un spectacol mut,
Care aranjează din întîmplare

Întîlnirea din această dimineață
A lumii cu care ei s-au împăcat
Dealtfel, iar noi
Devenim dreadată ceea ce încearcă

Copacii să ne spună că sîntem :
Că faptul existenței înr
Înseamnă ceva : că, în curînd,
Ne vom putea atinge, iubi și explica.

Bucuroși că nu noi am inventat
Astfel de plăceri, sîntem înconjurați :
De o tăcere plină de zgomote,
De o canava pe care se ivesc

Un con de zîmbete și o dimineață de iarnă.
În mijlocul unei lumini ciudate,
mișcîndu-se ușor,
Zilele noastre sînt pline de mistere
Ale căror nuanțe ne sînt scut.

Tînărul prinț și tînăra prințesă

Iarba ne biciuia picioarele pe unde treceam
Pește pajiști — tu, o copilă de treisprezece ani,
Într-un costum de adult mult prea larg.
Un simbol al timpului petrecut împreună.

Am cules zmeură într-o cană
Și am pus-o pe un buștean.
Mai devreme sau mai tîrziu, întîrzierea va sosi și ea.

Corbii apar dinspre vest.

Vreau să studiezi această masivă bucată de întunerec,
În care sîntem prizonieri. Dar spui că
Ești obosită. Te întorci și adormi.
Adorm și eu, dar visez cai care mi te fură.

Atunci cînd briza s-a oprit, a fost din nou
Dimineață. Trezește-te. Trebuie să pornim iar la drum
În sălbăticia de vis. Azi dimineață, niște străini
Au venit să ne aducă de mîncare. Se tem de noi.

Vine noaptea, dar este altfel.
Picioarele tale parcă nu ating iarba ;
Ai încredere în mine.
Licuricii se lovesc de capul meu.

Aud vîntul. Și tot așa, într-o zi,
Ne vom trezi, căzuți adînc în noapte,
De pe stîncă pe cerul alb și prețios.
Îmi vei spune : „Iată cum am trăit noi".

Gîndurile unei fete tinere

„E o zi atît de frumoasă că trebuie să-ți scriu
O scrisoare din turn, ca să știi că nu am înnebunit :
Am alunecat doar pe o bucată de săpun de ser
Și m-am înecat în cada lumii.
Ai plîns prea mult după mine.
Acum te las". Semnat : „Piticul".

Am trecut pe acolo, după amiaza tîrziu,
Și zîmbetul îi juca pe buze
De secole întregi. A știut întotdeauna
Să fie frumoasă. O fiică mea,
Iubita mea, fiica stăpînului meu, prințesă!
Să nu întîrzii mult.

În românește de
FLAVIA ANDREA ■

BLAISE CENDRARS

Larga deschidere umanistă, florul insolit al nesfîrșitelor călătorii (întreprinse aievea, de-a lungul și de-a latul lumii), umorul, duioșia, montajul cinematografic al imaginilor asigură lui Blaise Cendrars (1887—1961) un loc de primă mărime atît în poezia franceză cît și în cea mondială. Francheța versului său, bonomia cu care privește totul în jur, prozaismul afișat al multor „impresii de călătorie" — constituie doar procedee exterioare. Înlăuntru, poezia sa este de-o gravitate absolută, de un lirism și de-o coerență maxime.

Scrisoare

Mi-ai spus dacă-mi vei scrie
Nu bătea totul la mașină

Adaugă un rînd de mînă
Un cuvînt acolo nu cine știe ce
Da da da da da da da da

Remingtonul meu e frumos totuși
Îi iubesc mult lucrul sporește
Curat și clar mi-e scrisul
Se vede că l-am bătut eu

Sînt abituri pe care doar eu știu să le fac
Uite dar ochiu-n pagină deschis
Totuși ca să-ți fiu pe plac adaug un rînd de mînă
Două trei cuvinte
Și o pată mare de cerneală
Ca să nu le poți citi

Costum alb

Mă plimb pe punte în costumul alb
cumpărat la Dakar
În picioare cu pantofii cumpărați la Villa Garcia
String în mînă basca adusă de la Biarritz
Buzunarele-mi sînt pline de Caporal ordinare
Din cînd în cînd aduimec lemnul tocului de ochelari din Rusia
Îmi zornăi mărunțișul din buzunare
și-o liră sterlină de aur
Am o batistă mare cambrezi și chibrituri
de ceară ce nu se găsesc decît la Londra
Sînt proaspăt spălat mai abitir ca puntea cea mare
Fericit ca un rege
Bogat ca un miliardar
Liber ca un om

În românește de
CONSTANTIN ABĂLUȚĂ ■

GODFRIED BOMAS

S-a născut la Haga în anul 1913, unde s-a și stins din viață în 1971. A început să scrie încă din anii facultății, remarcîndu-se ca un remarcabil creator de proze scurte umoristice și absurde. Volumele lui pentru tineret, dar în special culegerea „Tumbe", se bucură în Olanda, precum și în cîteva țări în care au fost traduse, de un interes ieșit din comun. Fantezia debordantă și limbajul deosebit de colorat, specific amsterdamezilor, iată elementele de bază ale creației lui Bomans, care poate sta, cu drepturi egale, alături de cea a francezului Alphonse Allais, marele maestru al umorului negru, „pirotehnistul umorului".

Pompierii

Îndată ce incendiul a fost stins ne-am îndreptat în grabă spre biroul comandantului pompierilor din Amsterdam, domnul Koperbuik. De cum ne-a observat, acesta s-a ridicat de la birou și ne-a primit cu multă căldură.

— Ei, domnilor, zise el frecîndu-și mîinile, ce ziceți ? A făcut toate paralele, nu ? A fost un incendiu pe cinste...

— V-am ruga, domnule comandant, dacă nu vă supărați, să ne spuneți ce înseamnă un incendiu pe cinste ?

— Păi, asta n-o putem spune noi, cei de la pompieri. Noi împărțim incendiile în incendii totale, incendii mijlocii, pardon, incendii pe cinste și după aceea cele mijlocii, și incendii obișnuite. Dar să nu mă întrebați cine a făcut această clasificare, ce și cum...

— Bine, dar atunci de unde știți din ce categorie a făcut parte, de exemplu, incendiul pe care tocmai l-ați stins ?

— De la ziariști, asta-i treaba lor... Ei știu totul cel mai bine. Treaba noastră este să stingem focul, restul nu ne mai privește. Dar spuneți-mi cum v-a plăcut focul de astăzi ?

— Extraordinar, fascinant chiar...

— Chiar ? La început am fost dezolat cînd am văzut că flăcările au cuprins numai parterul. Deodată însă, bum-fîșș-bum ! și vîlvătaia s-a întins pînă la ultimul etaj.

— Dar casele din preajmă ?

— Poftim ?

— Casele din jur, vreau să zic...

— Da, cred că v-am înțeles, încercă comandantul să rîdă. Vă referiți la obiectivele din zona unu de apropiere. Mda, trebuie să recunosc că unele au rămas încă în picioare. Strașnice construcții ! Am aruncat pe fiecare casă tone întregi de apă... Știți, se întîmplă că mai rămîne cîte ceva în urma flăcărilor, dar cum punem noi furtunurile pe ele... Știți, eu am o deviză : „Treabă ca lumea, băieți, nimic pe jumătate !"

— Ați folosit toată tehnica grea ?

— De unde, numai tehnica medie. Noi numai în cazurile cele mai grele folosim pompa de incendiu „Jason".

— V-am ruga să fiți amabil, domnule comandant și să ne spuneți cîte ceva despre pompa de incendiu „Jason".

— Păi... pompa de incendiu „Jason" este o mașină cisternă cu o capacitate de 12 000 kilograme de apă pe minut. Strașnică invenție ! Cînd era nouă mașina asta arunca întreaga cantitate de apă în primele secunde... Mașina are și ea regulile ei... pe atunci nu ne pricepeam...

Mi-amintesc și acum de seara aceea de august a anului 1933. Parcă a fost ieri cînd am folosit-o pentru prima dată la construcțiile din preajmă. „Gata, șefule?" m-a întrebat Ketelaar, adjunctul meu, și fără să aștepte ordinul meu a desfăcut ventilul. În următoarele cîteva secunde o imensă cantitate de apă s-a năpustit asupra unei case și a ras-o, cît ai zice pește, de pe fața pămîntului. A îndreptat apoi furtunul asupra altei case, apoi asupra alteia... La un moment dat, cînd băieții tocmai se pregăteau să treacă la casele de pe cealaltă parte a străzii, și-a făcut apariția, cine credeți ? Primarul în persoană ! „Stop !" a strigat el și nici una, nici două că să ne oprim ! Știți și dv. cum vine asta, de la autorități nu te poți aștepta la nici un ajutor...

— Dumneavoastră, domnule comandant, nu îndreptați niciodată ansamblul ustensilelor asupra unor case izolate ?

— Rar de tot, numai în cazuri excepționale. Pe noi focul ca atare nu ne interesează, numai așa, printre altele. Focul este un capriciu al naturii și noi cu natura nu vrem să ne punem în bețe...

— Vă mai amintiți care a fost cel mai frumos incendiu din viața dv. ?

Comandantul căzu pe gînduri, privind pe deasupra trabucului din care se ridicau cîteva albe de fum. Fața lui șfichiuită de atîtea ori de flăcări căpătă deodată o expresie de blîndețe și mulțumire

— Cel mai frumos foc din viața mea ? — făcu el așa ca într-o doară. Păi, a fost în luna iunie din anul 1938. Tocmai mă băgasem în pat cînd, deodată, se auzi clopotul pentru alarma de gradul unu... Doamne, mi-am zis, măcar de-ar fi un incendiu extraordinar ! Ce face șeful într-o astfel de situație ? Își trage uniforma și zboară spre post. Într-adevăr, cum am ieșit din casă mi-a fost dat să văd că tot cerul era roșu, ca de jar. Nu mi-a rămas altceva de făcut decît să decretez alarmă de gradul unu !

— Dar ce înseamnă o alarmă de gradul unu ?

— Precis n-aș putea să vă spun... e o alarmă, dar una foarte mare. Cu totul altceva decît o alarmă obișnuită. Păi ce face pompierul la alarma obișnuită ? La alarma obișnuită pompierul se scoală, află că-i vorba despre o alarmă obișnuită și se bagă înapoi în scutece ! Ehei, da' alarma de gradul unu e cu totul altceva... Cînd se dă o astfel de alarmă, omul trebuie să se prezinte cu maximum de urgență la locul incendiului. Ce mai, să v-o spun direct : o șansă ca asta se ivește numai o dată în viața unui comandant ! Satul Knekeldijk era tot numai o vîlvătaie...

— Knekeldijk ați spus ? N-am auzit pînă acum de un asemenea sat.

— Era și normal să nu auziți, zise domnul comandant Koperbuik arborînd un zîmbet larg, pentru că după ce am stins noi incendiul nu l-a mai reconstruit nimeni... La început am lucrat numai cu furtunuri simple, știți și dv. de care... Un furtun îi, alt furtun colea, știți... o treabă pompieristică. Doamne, mi-am zis, de-ar veni odată „Jasonul" ăla... pînă nu se stinge focul ! Ce-au făcut atunci băieții mei, care parcă mi-au ghicit gîndurile ? Au început să arunce pe foc găteje, lemne și tot ce le pica în mînă... În felul acesta au întreținut focul pînă a apărut la colțul străzii „Jasonul" ! Ketelaar, bunul meu Ketelaar stătea la ventilul principal. „Gata, șefu' ?" m-a întrebat. „Gata, Ketelaare, dă-i drumu' !" Și atunci Ketelaar, care lucrează la mine doar de un an, a îndreptat furtunul spre locul unde pericolul era cel mai mare. Adică spre primar ! Și spre primăriță și i-a făcut una cu pămîntul. După aceea a întors furtunul spre locatarii caselor din vecini. Știți, ei fac totdeauna cele mai mari greutăți. N-au simțul incendiului, domnilor ! În situații d-astea trebuie să fii țare.

Unul dintre cetățeni se repezi la mine și-mi căzu la picioare. „Dispari, omule!" i-am strigat, „n-avem timp acuma de așteptat !" El nimic, se ruga mai departe. La care Ketelaar a îndreptat furtunul spre el și l-a... șprițuit niței ! O scenă teribilă...

Ei, domnilor, și abia atunci am ordonat „Țineți-vă căștile, băieți, trecem la atac !" În veci n-am să uit... Cel mai tare ardea parohia. O construcție medievală, domnilor, dar pentru noi asta nu prezintă nici o importanță. Știți, fără deosebire...

Mai tîrziu, cînd nu a mai rămas piatră lîngă piatră din tot satul și nici țipenie de om, numai atunci ne-am potolit. Și cu cîntecul pe buze, avînd în frunte grozavul nostru „Jason", ne-am îndreptat fericiți spre casă.

Acesta a fost, domnilor, pentru că m-ați întrebat, cel mai frumos incendiu al vieții mele...

În românește de
NICOLAE NICOARĂ ■

GIULIO CARLO ARGAN

Despre arta românească

Recent, ne-a vizitat țara — ultima sa vizită în România a *fost* în 1978. în calitate de primar a Romei — renumitul om de artă Giulio Carlo Argan, profesor la Universitatea din Roma. Fidel admirator al culturii României, țară pe care a vizitat-o de mai multe ori, ilustru cercetător al artelor în complexitatea dimensiunilor problematicii ei, prof. Argan este de mai multe decenii una dintre personalitățile cele mai proeminente ale artei universale contemporane, activitatea sa pe tărîmul istoriei și filosofie: artei împletindu-se rodnic cu implicarea sa profund responsabilă în domeniul politicului și socialului. Studiul pe care prof. Argan l-a dedicat perioadelor vechi ale artei s-a aflat în profundă legătură cu analiza lucidă a etapelor moderne, care au fost abordate dintr-o perspectivă esențialmente fenomenologică, dominată de ideea raporturilor artei cu societatea și de-felul în care arta contribuie la formarea culturii unei epoci. În acest *sens* sînt ușor de explicat lucrările sale **Istoria artei italiene** și **Arta modernă (1770—1970)**, ultimul urmînd să apară în traducere la Editura „Meridiane" în cursul acestui an. Una dintre concluziile argumentelor teoretice și ale demersului critic ale prof. Argan este și cea referitoare la relația dialectică dintre artă și cetate, relație pe care fostul primar al Cetății Eterne a relevat-o în repetate rînduri. Putem recunoaște în această atitudine continuitatea poziției sale de teoretician, care a ținut să se implice în mod responsabil în administrația unei străvechi și mari cetăți, a cărei criză, ca și cea a artei contemporane nu poate fi soluționată decît pe cale politică. Considerînd istoria artei ca pe o istorie a lucrurilor, omul de artă Giulio Carlo Argan a manifestat mereu o grijă deosebită pentru conservarea acestora. Surmontînd cezura care se produce adeseori între conservatorul operei de artă și teoreticianul ei, prof. Argan a militat pentru salvarea patrimoniului național împotriva spiritului mercantil și a obtuzității instituțiilor care ar trebui să aibă valorile culturale. Într-o societate ca a noastră, în care arta — ca element component al culturii naționale — este prețuită, ocrotită și stimulată, concepția prof. Argan este cu atît mai apropiată nouă cu cît ea se manifestă mai dinamic, în plină efervescență a cotidianului, neignorînd nimic din ceea ce înseamnă cu adevărat viața artei, al cărei studiu cunoaște — prin rigoarea metodologiei sale — statutul unei veritabile discipline științifice.

Cei doi mari artiști ai acestui secol sînt — după părerea eminentului om de artă italian — Picasso și Brâncuși — artiști care, deși par a fi atît de deosebiți unul de celălalt, pot fi aduși la un numitor comun prin faptul că au reușit să facă, prin creația lor atît de singulară, ca naționalul, arta țării lor, să pătrundă în universal și să se înrădăcineze adînc, transmițînd mesajul unei arte adînc ancorate în tradiția culturii țării de baștină. Brâncuși poate fi considerat un adevărat artist popular întrucît, folosind tehnica arhaică a artei populare, a reușit să deschidă un nou drum în arta universală. Continuator al vechii înțelepciuni a țăranului român, convins de spiritualitatea artei trancen lea, marele sculptor român considera sculptura nu ca o artă a elocvenței, ci a tăcerii. Îl putem considera pe Brâncuși unul dintre ultimii simboliști și chiar dacă nu a fost cu adevărat abstract, a știut să lichideze naturalismul plastic. Pătrunzînd esența și structura sculpturii, a contribuit la eliberarea acesteia de elementele ce o făceau tributară picturii și arhitecturii, concepînd forme simple, fără ca ele să fie pur geometrice. De la strămoșii săi, care de secole își confecționau din lemn unelte, Brâncuși a moștenit și stăpînit tehnica modelării lemnului. Ideea sincretismului dintre obiect și simbol, dintre utilizarea practică și funcția rituală, Brâncuși o deduce datorită îndelungatei sale experiențe. Numai o minte ascuțită și meditativă ca a sa putea să realizeze faptul că, la fel ca și basmul, arta populară este complementară celei culte. Se poate spune că la Tîrgu Jiu marele artist român a trasat un itinerar ritual care pleacă din grădina publică de pe malul riului ce-și poartă de milenii apele, grădină pe care a făcut-o să intre în istoria artei universale cu inegalabilele „Masa tăcerii" și „Poarta sărutului" pînă la acel monument ce nu-și are seamăn în lume : „Coloana infinitului".

Referindu-se la faptul că rețeaua de muzee de artă populară din România poate oferi un exemplu pentru muzeele de acest gen din întreaga lume, prof. Argan s-a arătat încîntat de felul în care Muzeul satului și de artă populară din București și Muzeul tehnicii populare din Sibiu își exercită funcția de conservare și valorificare a inestimabilelor valori pe care le adăpostesc. Ilustrul om de artă italian a rămas profund impresionat și de valoroasele opere de artă italiană care se află în patrimoniul Muzeului național de artă din Capitală, muzeul pe care îl consideră ca fiind unul din cele mai bine dotate cu picturi italiene de valoare, și a primit cu mare satisfacție propunerea pe care directorul muzeului, prof. dr. Alexandru Cebuc, l-a făcut-o de a scrie prefața la catalogul expoziției de pictură italiană din muzeele din România a expoziție ce se va organiza în toamna acestui an, în sălile celui mai mare muzeu de artă al țării.

N. N. RĂDULESCU ■

Omul care joacă

„Zbor pe deasupra cuibului de cuci"...

Aș vrea să prezint în aceste rînduri două probleme ce ar trebui să frămînte lumea ce participă oficial și deci organizat, la viața fotbalului. Amîndouă par poate mai puțin actuale acum, după cea de-a doua zi oficială a primului nostru campionat, dar pentru că prima nu și-a găsit încă o rezolvare totală, iar despre a doua s-a amintit destul de puțin în declarațiile tehnicienilor, să le reactualizăm.

Se pare că unul din serialele cele mai așteptate ale fotbalului nostru din fiecare an, acela al transferărilor, este departe de a se fi încheiat în perioada delimitată și anunțată atît de sever de F.R.F., și ceea ce poate mări firesc neprevăzutul din care se trage seva șuetei fotbalistice, în formele cu caracter legiuitor preconizate. Lista jucătorilor plecați pe la alte cluburi ne-ar lua foarte mult timp și ne-ar chinui în multe privințe pentru a încerca să o facem cît de cît completă, fără a mai stabili detașat pe cei care au plecat în același județ fără dezlegare sau pe aceia care au trecut cu mult granița repartiției teritoriale spre alte zări, apărate sau nu de barajul dintre divizii. Ziarul de specialitate, bine intenționat mai mereu în a se dovedi un apărător fidel al respectării unor hotărîri luate, a tras și el săptămîna trecută un firesc semnal de alarmă. Amintind că federația „s-a lăsat uneori înduioșată, iar alteori a cedat presiunilor (ce presiuni ?), operînd transferări în afara perioadei legale stabilite tot de ea, după începerea campionatului (!)", încearcă să ne convingă că acum nu va mai avea loc același lucru.

Ce se va întîmpla poate fi intuit, parcă în aceeași pagină a „Sportului", care susține și aici pe bună dreptate că numerele jucătorilor din fiecare lot trebuiau anunțate și respectate încă acum. Dar să înțelegem și cluburile, mirîndu-mă că au apelat doar la numerele 23 și 24, cînd puteau foarte bine cu multă imaginație să apară cu 36 sau 61, ca în fotbalul american, lăsîndu-ne să simțim că mîine sau poate o lună își vor legitima cu siguranță achizițiile puse momentan în afara legii. S-ar putea ca presupunerile noastre să fie infirmate dar, dacă s-a mai întîmplat, înseamnă că avem deja nu numai un precedent-ci, și mai periculos, de acum o regulă. În interesul calificării echipei naționale și pentru a fi evitate posibilele matrapazlîcuri, nu era oare mai firesc ca jucătorii din lotul lărgit să fie declarați netransferabili, iar în rest cluburile să-și poată întări așa cum cred și sper să-și vadă rîndurile, fără prea multe paragrafe și în baza celei mai umane legi, aceea a bunei înțelegeri ? Numai că frica unora de a-și pierde o parte din păsările rare, siguranța altora că pot fi mai puternici prin achiziții forțate ce nu și le permite oricine și, în general, teama de a ne întrece cu arme curate, fotbalistice — lipsindu-ne cu mici excepții așa ceva — fac ca și această problemă a fotbalului nostru să aducă a „zbor pe deasupra cuibului de cuci"...

Al doilea lucru care mă frămîntă acum este legat de aceste „arme pur fotbalistice" prin care ar trebui tranșată rivalitatea din teren. Ele sînt idei noi în cadrul concepției de joc, inovații tactice, combinații specifice și arsenalul lor, atunci cînd îți muncești mintea cu folos, poate fi foarte larg. Poate că tehnicienii noștri, destul de intervievați despre soarta echipelor pe care le conduc, nu au orea fost „cercetați" în acest sens. Unii dintre ei cum ar fi profesorul Voica, Viorel Mateianu sau Mircea Lucescu au lăsat să se înțeleagă că îl preocupă în continuare acest lucru. Puțini și-au exorcizat intenția ca echipele lor să joace un fotbal de calitate. Poate că foarte mulți păstrează aceste deziderate sub cheie, considerînd — foarte bine pentru ei — că stă în firea meseriei lor să fie preocupați de acest lucru. Însă prea mulți s-au așezat între locurile 8—10, făcîndu-și un obiectiv din a supraviețui primei divizii oricum și nu încercînd zi de zi să joace un fotbal mai complet și mai bun. Poate că știu declarația președintelui lui Liverpool, John Smith, după finala C.C.E. cîștigată în fața lui Real Madrid: „să cîștigi nu este lucrul cel mai important, este singurul care contează"... adevăr demult rostit în fotbal sub alte forme.

Cert este că în ciuda dificultății în care se exercită preocuparea de antrenor (meserie este din ce în ce mai rară) la noi, fiind de multe ori împiedicat să faci ceea ce simți pentru un fotbal mai bun, se poate realiza mult mai mult în îmbogățirea registrului de joc al echipelor noastre.

CORNEL DINU ■

„Cea mai grea și mai frumoasă toamnă a rugby-ului românesc"

● Interviu cu prof. VALERIU IRIMESCU, antrenor federal de rugby ●

— Așadar, iubărașe Valeriu Irimescu, iată că nu numai fotbalul se bucură de o toamnă importantă, dar și rugby-ul românesc, cum spuneați, așteaptă cea mai grea, dar și cea mai frumoasă toamnă a carierei sale. Care sînt temeiurile acestei afirmații ?

— Trei la număr : Scoția, Noua Zeelandă și Franța.

— După cîte știm, este vorba de o premieră în ceea ce privește echipa Noii Zeelande.

— Exact, ea vine pentru prima dată în România.

— Reamintiți-ne cînd ne-am întîlnit întîia oară cu jucătorii neozeelandezi.

— În 1975, cu ocazia turneului nostru efectuat la ei. Atunci s-au jucat opt meciuri, majoritatea cu puternice selecționate provinciale, iar ultimul cu a doua echipă All Black, în vremea aceea un fel de selecționată de tineret. Cei mai mulți dintre jucătorii acelei echipe au ajuns azi în naționala care vine la noi în frunte cu celebrul Graham Mourie.

— Ce ne puteți spune despre echipa Noii Zeelande ?

— Practică un joc simplu și eficace, perpendicular pe buturi, fiecare jucător știind bine să cîștige teren.

— Cum sînt programate meciurile ?

— Primul, la 20 octombrie, la Constanța, iar al doilea, peste patru zile, la București.

— Ce șanse credeți că avem ?

— Nu este bine să vorbim de șanse cînd pomenim de un meci cu Noua

Zeelandă, cea mai bună echipă din lume, un fel de campioană mondială neoficială. Nu uitați că au surclasat formația Țării Galilor la peste douăzeci de puncte. Vreau să spun că ne vom strădui să facem totul pentru a obține un rezultat cît mai valoros. Cîștigul constă în faptul că jucăm cu ei, că au acceptat să joace cu noi în România, recunoscîndu-ne ca o forță în rugby-ul mondial. În acest sens, sînt evidente roadele turneelor efectuate în ultimii ani în Țara Galilor și Irlanda, numele bun pe care am reușit să ni-l facem de la an la an. Totodată, jocurile cu Scoția și Noua Zeelandă ne vor folosi foarte mult dacă ținem seama că la 1 Noiembrie, la Narbonne, ne vom disputa tradiționalul meci cu Franța.

— Care sînt datele turneului din Scoția ?

— La 19 septembrie, meci cu selecționata Edinburgh, pe 22 septembrie, cu Selecționata de sud a Scoției, iar în 27 septembrie, meciul test cu Scoția.

— Cum joacă echipa Scoției azi ?

— Este o echipă tînără, ambițioasă, care în ultimii ani a făcut progrese deosebite, mai ales pe înaintare și linia de trei sferturi, unde se detașează un jucător de mare clasă, Andy Irvine.

— S-au desfășurat trei etape de campionat. Ce aprecieri puteți face ?

— Este prea devreme ca să-mi pot forma o părere, există, firesc, fluctuații de la un meci la altul. Deocamdată, lotul este destul de larg și urmează să ne pronunțăm asupra celui definitiv după desfășurarea meciurilor de verificare, primul dintre ele fiind programat la 4 septembrie. Nu vor lipsi, desigur, jucătorii consacrați ca Mircea Paraschiv, Stoica Enciu, Ion Constantin, Mircea Munteanu, Gheorghe Dumitru, Sorin Fulcu.

— Noutăți ?

— Prea multe nume nu vă pot da. Scrieți : Constantin Ștefan, de la Petroșani, și Grigore Emilian, de la Constanța.

— Ce speranțe vă legați deci de meciurile acestei toamne ?

— Vrem să formăm o echipă care să se impună în fața celei franceze. Faptul că am intrat pe ușa din față în societatea înaltă a rugby-ului mondial ne obligă, fără doar și poate, să confirmăm reușitele de acum un an. Ar fi argumentul nostru suprem pentru cei ce mai ezită atunci cînd este vorba de admiterea echipei României în **Turneul celor 5 națiuni.**

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Adriana Chelariu :

„Visez la mondialele de senioare"

Luni 10 august, ziarul de specialitate anunța pe prima pagină : **„Excelenta comportare la campionatele mondiale de juniori încheiate simbătă după-amiază pe lacul de la Pancareva (Bulgaria) ne-a adus un bilanț fără precedent în istoria acestui sport (3 medalii de aur, una de argint și două de bronz)".**

Sfîrșit de săptămînă. Seara tîrziu. Filmul de la televizor stă în ultimele secvențe. La baza nouă de la Siliștea Snagovului, acolo unde sînt în cantonament canotoarele, întunericul și liniștea izolează perfect locul de odihnă și antrenament al sportivilor de restul lumii. La poartă, unde există un telefon, doi-trei sportivi încearcă să vorbească cu cei de acasă. După ce ne prezentăm, cel cu paza lasă pentru o clipă cabina și telefonul și strigă de două ori : „Adriana. Adriana Chelariu ! — la telefon". Apoi, reluîndu-și postul părăsit ne adresează în grabă : „În cîteva clipe este aici". În cîteva minute, din întuneric și de sub bolta unor pomi apare în pas alergător o tînără. După ce facem cunoștință, și fiindcă este prea tîrziu ca să putem intra în bază, o invităm pe Adriana Chelariu în mașina care ne-a purtat pînă la Siliștea Snagovului.

— Vă deranjăm ? Ce făceați la ora aceasta ?

— Citeam. Aștept un telefon de la ai mei. Cînd am fost strigată am crezut că ei sînt.

— Așa tîrziu ?

— Da. Tata este țăran la cooperativa agricolă de producție la mine în sat, la Pădureni, comuna Botoșani. Scapă tîrziu de la munca cîmpului, eu scap tîrziu de la antrenamente — așa că numai seara ne putem auzi vocile, din cînd în cînd, la telefon.

— Ce vă spuneți ?

— Vrute și nevrute. Mai mult eu îl întreb ce este pe acasă. El știe că eu nu am nevoie de nimic. Avem tot ce ne trebuie. Cum vă spuneam, eu sînt cea care îi întreb ce mai este pe acasă. La două-trei zile dau cîte un telefon. Îmi este dor de ai mei, de casa părintească și de locurile unde am copilărit. De la Anul nou nu m-am mai dus pe la ai mei. A trecut mai bine de jumătate de an. Dar numai să se termine și mondialele, să mă întorc cu bine, că am să stau o săptămînă acasă, să-i ajut pe ai mei și să mănînc papanași moldovenești. Cred că s-a cosit și iarba. În poieni mai e puțin și o să apară florile de toamnă... Pînă atunci...

— Exact. Pînă atunci ?

— Personal mă pregătesc intens. Visez la campionatele mondiale de senioare care bat la ușă. De-aș putea face o figură frumoasă și acolo !? Mă pregătesc cu Marioara Ciobanu. Am să fac dublu cu ea. Asta e! Mă pregătesc, iar în momentele de pauză și de odihnă, cînd nu citesc, visez și îi țin pumnii strînși Sandei Toma.

— Adriana Chelariu, de o săptămînă sînteți recunoscută ca fiind cea mai bună junioară a lumii în canotaj la simplu. Cum a fost în Bulgaria ?

— Vreți să vă spun sincer ? Foarte ușor. Nici acum nu-mi vine să cred, cum se spune, că am fost la trei lungimi de barcă față de celelalte adversare. Asta înseamnă cam opt secunde. În acest sport înseamnă mult. Chiar foarte mult. Și tot la fel de sincer vă spun că în timpul concursului nu am văzut nimic. Medalia parcă plutea în aer.

SORIN POSTOLACHE ■

Scurt, foarte scurt

● Nici o surpriză notabilă în prima etapă a diviziei B la fotbal. Probabil că în finalul campionatului, la sfîrșitul tîrgului, surprizele au mai mult haz. Oricum, sînt importante victoriile obținute de Politehnica Iași, Gloria Bistrița, Petrolul, Rapid, F. C. Bihor și F. C. Baia Mare ● Simbătă, după meciul cu Corvinul, inimosul președinte al F. C. Argeș, Ion Barbu, tuna și fulgera împotriva lui Lucescu : „Așa ceva n-am pomenit, dom'le, să joace în minutul 90 la fel ca în minutul 1 ! În plus, hunedorenilor le-a mers jocul șnur, construiau pe dreapta și finalizau pe stînga". E și acesta fair-play ● Un nou maestru internațional la șah : Adrian Negulescu (Petrolul Ploiești). Șahul românesc numără acum 3 mari maeștri, 13 maeștri internaționali și 9 maeștri F.I.D.E. ● Cel mai sîrguincios activist sportiv din părțile Sucevei se numește Petru Droancă și este din ginte de poștă în comuna Crucea Sucevei, localitate aflată la peste 1 200 metri altitudine. Ultima sa ispravă : o drumeție colectivă spre Giumalău, în care cei mai apropiați tovarăși de drum i-au fost soția și fiica, elevă în clasa a X-a ● Mihnea Năstase, din nou în frunte : 4 locuri la simplu și la dublu în ultima săptămînă, în două turnee pentru juniori II disputate în Anglia ● Federația de fotbal și-a propus ca în această săptămînă să rezolve și transferările rămase în suspensie și împotriva cărora luptase atît de aprig cînd și o decizie menită să întărească fotbalul nostru măcar în toamna asta ● Două importante turnee **open** de șah cîștigate de români : la Palo Alto, Florin Gheorghiu, devenind campion al S.U.A. (700 de concurenți), iar la Scauri (Italia), Lia Bogdan (din 40 de participanți) ● Într-o finală identică cu cea de la Olimpiada moscovită, Corneliu Ion își confirmă clasa la Spartachiada de vară a armatelor prietene de la Budapesta, cîștigînd pistolul viteză cu 598 p. Și tot din tir, o performanță excepțională a lui Marian Oncică (Metalurgistul Cugir) : 599 p. la pușcă liberă 60 f.c. — record mondial și olimpic egalat ● Primul învingător în etapa I a **Cupei Voința** este Mircea Romașcanu. Coborîrea spre Sinaia s-a făcut cu 70 km pe oră. Martorii spun că zeului cicliștilor n-au reușit să se opună decît, firește, barierele ● Se ratează ca niciodată în divizia A de fotbal, se ratează cu prisosință, am spune chiar cu talent, din față, din lateral, din toate unghiurile posibile, treabă care-i face pe mulți conducători de echipă să trăiască cu iluzia că fără chiflele înaintașilor lor, alta era configurația clasamentului acum. Dintre campioni : Turcu, Bărbulescu, Dobrin, Biro I, Mărculescu, Vamanu ● În urma excursiei Nitramoniei Făgăraș în orașul Victoria, rezultatul în „Cupa României" a fost de 3—0 pentru gazde (chimiștii ultind legitimațiile acasă.

Hipism

De la o reuniune la alta

Ziua de 16 august a adus în reuniunea de pe hipodromul din Ploiești cîteva rafale de încintare a ochiului, comparativ cu 9 august, cînd spectaculosul a fost plecat în... vacanță, oferindu-se publicului doar lupta dintre Roditor și Banjo ca demnă de atenție și aplauze. Iubitorii calului, mai numeroși de data aceasta, au asistat la curse mai animate, lupta dintre favoriți neînșelînd așteptările. Viu disputate au fost hiturile din premiul Năvodari, în care întrecerea dintre Selenar (Gheorghe Vasile) și Hogar (Tănase Gheorghe) s-a terminat printr-o sosire apropae cap la cap, ambii realizînd recordurile carierei, la diferențe de numai cîteva secunde. A cîștigat în primul hit Selenar, iar în al doilea Hogar. Altă cursă viu disputată a fost premiul Nicorești. A cîștigat armăsarul Catren (Nicolae Gheorghe). În mare luptă cu Tufana (Tănase Gheorghe). Catren a sosit la valoarea recordului carierei sale. Încrederea pe care publicul o menține în Tănase a fost răsplătită și în cursa a treia cînd Bucuria a sosit prima la 3 zecimi de secundă față de recordul anterior. Chiar dacă armăsarul Tîrgovei (Mircea Ștefănescu) și-a îmbunătățit recordul în premiul Negoiu, n-a reușit să-l depășească pe Rural (Onache). După amieze, de spectaculozitate promit reunlule de trap din 20 și 23 august.

Dar iubitorii galopului, dresajului și obstacolelor sînt invitați la herghelia Mangalia, care găzduiește, în luna august și prima jumătate a lunii septembrie, lotul național de dresaj și obstacole, în vederea pregătirii pentru balcaniadă.

De asemenea, sub îndrumarea antrenorului Oscar Rătscher zilnic se oferă publicului un spectacol de galop-obstacole, iar 40 de cai pur sînge arab sînt puși la dispoziția celor ce doresc să încerce plăcutul miraj al călăriei.

ELENA ȘTEFĂNESCU ■

Redacție · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția **Viața politică** (Mihai Pelin, Dumitru Eliade, Ion D. Goia, Ilie Purcaru, N. Grigore Mărășanu) — 26 00, 25 66; Secția **Economie, Știință, Sport** (Ovidiu Ioanițoaia, Lionel Nițescu, Liviu Timbus) — 14 57, 25 59; Secția **Cultură-învățămînt** (George Arion) — 25 60; Secția **Semnal, Probleme social cetățenești** (Adrian Dohotaru, Ilie Octavian, Mihai Stănescu, Margo Nedelea) — 21 30, 25 58. **Administrație** — 21 24. **Fotoreportaj** — 25 42; **Secretariat de redacție** (Dan Brădeanu) — 21 23, 25 69, 20 72; **Secretar responsabil de redacție** — **Nicolae CRISTACHE** — 18 48 75, 17 60 10, interior 25 50. **Redactor șef adjunct** — **Nicolae ARSENIE** — 18 48 05, 17 60 10, interior 21 28; **Redactor șef** — 17 60 10, interior 20 02; Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136—137, telex : 11126, București, strada 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

Puternică prin unirea, prin munca și devotamentul fiilor ei, țara și-a sărbătorit cu mîndrie și entuziasm libertatea!

23 August 1981 : La marea demonstrație a oamenilor muncii din Capitală

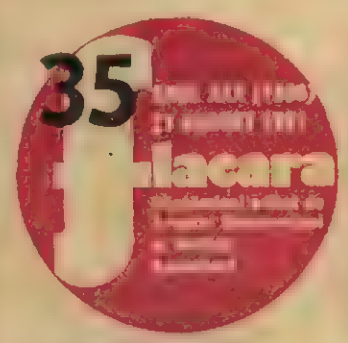

DIN SUMAR :

Carpați 2000 — Este necesară o strategie a dezvoltării montane (pag. 8) ● **GENIUL ROMÂNESC ÎN TEZAURUL ȘTIINȚELOR** (pag. 9–13) ● Din nou despre o carte fundamentală : **ABECEDARUL** (pag. 24) ● **Nu toate rufele se spală în familie. Și nici la Nufărul** (pag. 26) ● Sport (pag. 30–31)

„Să folosim din plin și rațional ceea ce avem, ceea ce am construit pînă acum!"

Interviu cu tovarășul PETRE DĂNICĂ,

prim-secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R., președintele Comitetului executiv al Consiliului popular județean

— Tovarășe prim-secretar, este, poate, o caracteristică a omului acestor plaiuri bănățene — cel puțin așa cum apare el cuiva „din afară" — să aci atașamentul la tradiție a mers mînă în mînă cu receptivitatea la nou. Acest simț al noului l-a însoțit mereu pe bănățean de-a lungul timpurilor și este semnificativ faptul că el a introdus, cîndva, chiar și în viața patriarhală a satului metalul și sticla, mașinile și aparatele moderne, adaptîndu-le însă gustului său estetic fundamental. Dovadă : porțile caselor confecționate și azi în modele tradiționale. Cît despre țăranii lui Romulus Ladea, ei coboară parcă direct din legendă, bărbați aspri și falnici, care evocă pe Iovan Iorgovan. Așadar, tradiție și inovire. V-am sugera însă ca în convorbirea noastră să accentuați mai mult pe al doilea aspect al înnoirii, desigur fără a-l ignora pe primul. Și, întrucît Timișul și Timișoara sînt atît de binecunoscute în întreaga țară, pentru a nu repeta lucruri știute v-am ruga să ne spuneți care este acum, în acest miez de vară 1981, cartea de vizită a economiei timișene, care sînt cele două-trei mari obiective prioritare ?

— Ne propunem, în primul rînd, să folosim din plin și rațional ceea ce avem, ceea ce am construit pînă acum ! Și nu este puțin, fundeă **județul nostru cuprinde toate ramurile industriale existente în România, inclusiv extracția de petrol,** care a crescut în ultimii ani : Timișul realizează azi 10% din producția de țiței a țării și 16% din cea de gazolină. Recent, s-a adăugat și minereul, avînd în exploatare zăcăminte de cărbune inferior la Darova și Sinersig. Nu mai vorbesc de celelalte ramuri industriale, devenite tradiționale în județul nostru și asupra cărora, fiind prea binecunoscute, după cum spuneați, nu vom mai stărui prea mult : metalurgia feroasă (știați însă că întreprinderea „Ciocanul" din Nădrag și-a deschis porțile încă din 1844?), electrotehnica și construcția de mașini (cu asemenea citadele ca Întreprinderea mecanică Timișoara, dispecerul producției de utilaj minier din țară, Electromotor, Electrobanat, Electrotimiș, Întreprinderea de aparate electrice de măsurat), industria materialelor de construcții, precum și o foarte dezvoltată industrie ușoară și a bunurilor de consum.

(Continuare în paginile 16—17)

LIONEL NIȚESCU ■

Așa cum am anunțat în numărul trecut **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar,** organizat de C.C. al U.T.C. și revista **Flacăra,** cenaclu condus de poetul Adrian Păunescu, își reia activitatea.

Răspunzînd unei din numeroasele invitații adresate de iubitorii poeziei și muzicii tinere din diferite colțuri ale țării, **Cenaclul Flacăra** va fi prezent la tradiționala întîlnire a fiilor satului Romos, din județul Hunedoara.

Manifestarea va avea loc duminică, 30 august.

Programul viitor va ține seama de propunerile și invitațiile prietenilor cenaclului sosite la redacție.

Sub înaltul patronaj al tovarășei ELENA CEAUȘESCU

Congresul internațional de istorie a științei

Capitala patriei noastre e, din nou, gazda unei reuniuni științifice de deosebit prestigiu. Se desfășoară la București, începînd de azi și pînă la 3 septembrie, lucrările celui de-al XVI-lea Congres internațional de istorie a științei, cu tema „Știință și tehnologie, umanism și progres". Organizată de Uniunea internațională de istorie și filozofie a științei și de Academia Republicii Socialiste România, cu sprijinul UNESCO, manifestarea are loc sub înaltul patronaj al tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, savant de renume mondial, om de știință cu contribuții decisive în chimia macromoleculară, autor de cărți de referință în domeniul polimerilor sintetici.

Programul cuprinde lucrări în cadrul a 14 secțiuni științifice, 2 simpozioane, 7 ședințe tematice, 4 ședințe comemorative și a unei mese rotunde, „Tendințe viitoare în știință și tehnologie văzînd o dezvoltare umană", la ele luînd parte peste 1 200 de specialiști din 50 de țări ale lumii, de pe toate continentele, între cei înscriși figurînd personalități de frunte ale vieții științifice internaționale, ca și oameni de știință și specialiști români. Înaltele principii umaniste ce guvernează manifestarea de la București vor transforma, e neîndoios, congresul într-un puternic factor de mobilizare a oamenilor de știință în lupta contemporaneității pentru pace și progres social, pentru ca ei să-și unească energiile împotriva folosirii cuceririlor științei și tehnicii ca mijloace de distrugere, de dominație și asuprire.

Alegerea capitalei României socialiste drept gazdă a acestei importante reuniuni, după Paris, Moscova, Tokio, Edinburgh etc., constituie încă o dovadă, elocventă, convingătoare, a prestigiului și prețuirii de care se bucură pretutindeni țara noastră, politica de pace, colaborare și prietenie promovată cu consecvență de președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Totodată, această alegere înseamnă o recunoaștere a valorilor trecute și prezente ale științei românești, dintotdeauna participantă meritorioasă la tezaurul universal de gîndire și progres, a contribuției oamenilor de știință români la îmbogățirea patrimoniului științific național și mondial, a faptului că activitatea de cercetare științifică, de dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în România, activitate coordonată de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, e unanim apreciată, pe toate meridianele lumii.

Prezenți în sălile congresului, reporterii „Flacării" vă vor ține, stimați cititori, la curent cu desfășurarea lui.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Verticalitatea

Îmi place în muzică dezvoltarea abruptă, fragedă, pe verticală, a temelor inspirate. Îmi place ridicarea cailor în două picioare în fața fulgerului, la întîlnirea halucinantă dintre tunet și nechezat. Îmi. plac oamenii care nu se tîrăsc printre împrejurări, ci le iau pieptiș. Îmi place instinctul cu care floarea-soarelui urmează prin univers soarele, fără a-l trăda niciodată, dar rămînînd permanent ea însăși, dreaptă și dulce, amețitor mirositoare. Îmi place momentul cînd copiii urlă de bucuria revelației că lumea arată altfel, mai frumoasă și mai exactă, mai înaltă și mai diferențiat, văzută din poziția copăcel.

Verticalitatea este poziția . demnității.

Verticalitatea este poziția preferată a tuturor ființelor trăitoare pe pămînt. Nici chiar șarpele nu se tîrăște totdeauna. El are și clipe cînd ridică — deasupra propriei sale condiții — capul.

Verticalitatea este și poziția la care se cuvine să aspire intelectualii, creatorii, producătorii de fapte de conștiință. Căci dacă pentru un om verticalitatea e importantă, pentru un om exponent ea e vitală, ea e obligatorie. Opusul verticalității nu e totdeauna nondemnitatea, nu e mereu deplasarea tîrîșă, opusul verticalității e și uitarea ei. Cînd ne prefacem a nu mai ține minte că trebuie să fim demni, nu sîntem mai puțin nedemni decît atunci cînd ne împrumutăm conștiințele — laștății. Pierderea în amănunte adevărate, dar fără încărcătură exponențială convingătoare, se poate transforma într-un obicei menit să refuze ce e monumental sau ce e acut sau ce e esențial.

Simt că „Flacăra" trebuie să țină în continuare la păstrarea sa în toate prizele realității, dar, mai mult decît orice, să realizeze asta cu as-

(Continuare în pagina 5)

ADRIAN PĂUNESCU ■

Cu bucuria matură a marilor victorii și împliniri, cu angajare fermă în făurirea destinului comunist al patriei, într-o impresionantă demonstrație a unității sale în jurul partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, poporul a celebrat

al 37-lea august liber

An și bilanț — iată două noțiuni care la noi se suprapun. Ani și etapă istorică — iată o realitate care încorporează în substanța ei efortul creator al 23 de milioane de oameni care, ajunși în balconul festiv al Zilei Eliberării, pot contempla, cu satisfacțiile pe care numai creația le poate da, urcușul rodnic pînă aici.

Etapa istorică pe care am încheiat-o recent, celebrînd-o prin mari demonstrații ale entuziasmului popular, sub fluturarea sărbătorească a drapelelor roșii și tricolore, am numit-o al 37-lea August al libertății noastre. Semnele că și această etapă va fi încheiată cu succes, ridicînd mai mult ca oricînd faptele muncii și ale vieții noastre la înălțimea marilor planuri ale partidului, le-am primit nu de ieri. Certitudinea izbindirii în această cursă a hărniciei și eroismului, marcînd o bornă de referință în împlinirea istoricelor decizii ale celui de-al XII-lea forum al comuniștilor, ne-a dat-o însăși condiția fizică a acestei țări, care a intrat, în ultimii 37 de ani, în era performanțelor. Am învățat lumea, în toți acești ani, și mai cu seamă în ultimii 16 — ani-corolar ai înaintării noastre pe toate planurile, ani al căror focar de idee și faptă a fost Congresul al IX-lea al partidului — să nu se mai mire de noi. Mai exact spus, am obișnuit-o să pună semnul exclamării după fiecare succes al nostru, și nu semnul întrebării, ca mai demult. Și mai precis definit, „miracolul românesc" e înțeles acum pretutindeni ca o facultate inepuizabilă a surprizelor, egala cu însăși capacitatea de talent, de geniu, de dăruire a acestui neam, egală cu însăși capacitatea societății făurite de el de a se perfecționa continuu, asumîndu-și continuu istoria pentru sine, modificînd-o continuu pentru popor. Avem mîndria de a fi autori de surprize în planul creației, al științei și tehnicii, al dinamismului economic și social, al civilizației și culturii, și sîntem în egală măsură pregătiți să facem față oricăror surprize care, de orice natură ar fi, nu ne pot deturna de la țelul nostru suprem : socialismul și comunismul.

Dens în evenimente, adevărat concentrat de istorie, cel de-al 37-lea an al libertății noastre va rămîne ca un moment memorabil în cronica edificării naționale, prin succesele giganticului efort constructiv pe care l-am numit cincinalul calității, cincinalul revoluției tehnico-științifice, prin multiplele solicitări la care am răspuns, prin confruntarea cu întrebări de esență privind ziua noastră de azi și de mîine, prin angajarea plină de îndrăzneală, dar totdeauna lucidă și realistă, a noi perspective, prin tot ceea ce se cheamă, în semnificație românească, efort diurn. Prinși în iureșul bătăliilor și al zilelor, încleștați în plasma fierbinte a evenimentului, n-am avut totdeauna răgazul să contemplăm, detașați, treptele smulse vremii, să fixăm faptele cotidiene locul lor, semnificația lor exactă, să măsurăm fermitatea escaladării cotelor către mîine. Desfășurarea multicoloră, densă, bogată în evenimente majore a secvențelor celor 365 de zile și nopți ne-a implicat mult prea direct pentru a le putea alege pe cele mai elocvente, pentru a exclama : „clipă, oprește-te !" — nu pentru a opri clipa, ci pentru a-i marca mai expresiv goana spre viitor. Am făcut-o însă din balconul sărbătoresc al zilei de August, contemplînd grandiosul bilanț, grandiosul raport muncitoresc al unei etape care, prin toate datele sale, se constituie, cu adevărat, drept o etapă de sinteză istorică, drept culmea cea mai înaltă din panorama construcției societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

O LECȚIE DE ISTORIE RECAPITULATĂ FESTIV

Un bilanț e o lecție de istorie recapitulată festiv, dar pentru cei ce știu s-o citească — și noi, autorii ei, sîntem primii care o știm ! — încărcătura de trudă, de efort și de sacrificii, de încordare a brațelor și a minții, de frenezie a căutărilor, de nestrămutare a visului, a ambițiilor devenirii, sublimată în cifrele unui panou de întrecere, transcende clipa de sărbătoare, venind din ieri și trecînd în mîine ca și o sevă printr-un stejar viguros, cu falnice rădăcini într-un falnic sol. Ca să raportăm, la capătul a 37 de ani, deci după o etapă istorică scurtă, mai scurtă decît cea a lui Ștefan, doar cu ceva mai lungă decît cea a lui Brâncoveanu, fundamentala schimbare a tuturor structurilor unei țări, echivalentă cu o adevărată renaștere, a trebuit să facem, aici, pe acest sol, operă de geologi, de mineri, de sondori, să spargem crusta cea grea a înapoierii, care ades și-a prelungit inerțiile și în spirit, să forăm spre acele zăcăminte termale, spre acele valori de esență ale incandescențelor naționale, spre acel capital de surprize, de revelări, de virtuți creatoare de geniu, ieri numai întrezărite, astăzi fructificate la o scară cîndva de nevisat. Ca să raportăm, după numai 37 de ani de făurire conștientă și liberă a noii noastre istorii, o producție industrială de aproape 50 de ori mai mare ca în 1938, de 34 de ori mai mare ca în 1950, o producție agricolă de 3,5 ori mai ridicată decît acum trei decenii, ca să mutăm peste 60 la sută din populația țării în case noi, ca să împodobim casa și agora, orașele și satele noastre, cu atributele înnoirii perpetue, ca să ridicăm înnoirea la rangul unei politici, consecvent urmărită în toate sferele vieții, a fost nevoie de efortul eroic al unui întreg popor, în frunte cu muncitorimea română, cu această harnică, răbdătoare, inversunată, intrepidă, miraculoasă muncitorime română, care, în strînsă alianță cu țărănimea, cu cărturarii, cu toți fiii acestui pămînt, indiferent de naționalitate, și-a revelat, mereu și mereu, valuta majoră a dăruirii, a maltei sale conștiințe, a marii sale capacități de a-și asuma și de a produce nou, a nestrămutatei sale voințe de a clădi destinul comunist al României, edificiul viitorul ei fericit și demn, desenat de marele arhitect, Partidul Comunist Român. Nu vom avea niciodată deajuns inimă ca să-i dăm omenirii noastre truditoare cîtă inimă a pus, pune și va pune în această ispravă. Dar fiecare ținem un creion în mînă și toți știm să facem socoteli. Le face toată țara, așa cum le-a făcut în acest August aniversar, înscrîndu-le cu mîndrie pe panourile grandiosului său bilanț. N-a fost ușor, au trebuit înfrînte nenumărate obstacole, a trebuit înfrîntă o blestemată gravitație istorică, gravitația întîrzierii, a sărăciei, a umilinței, a trebuit ca oamenii acestei țări să lupte din răsputeri — bizuindu-se doar pe ei, căci nimic nu le-a căzut din cer — ca să pună mereu, zi de zi, tot mai sus niște cărămizi, ca să împună mereu, zi de zi, tot mai sus niște idei. N-a fost ușor, sarcinile au fost și sînt încă adesea covîrșitoare, dar cînd alinem — așa cum am făcut-o la jubileul acestui August — bilanțul sarcinilor cu bilanțul succeselor, vedem limpede că, oricît de greu au atîrnat pe umerii țării sarcinile, darul de eroism, de cuceriri și de victorii al oamenilor a atîrnat și mai greu.

ESTETICA STRĂZII, ÎN TON CU FLUXUL SOLAR AL ZILEI

Însăși marea demonstrație a acestui August 1981, aliniată celor ce au premers-o de-a lungul anilor noii noastre istorii, proiectează, ni s-a părut, semnificative lumini asupra urcușului nostru, asupra cotei la care, în ascensiunea spre culmi, ne situăm în aceste zile.

Primele noastre demonstrații de august semănau, ne amintim, cu niște tumultuoase revărsări de ape, inundînd piețele și bulevardele cu vuietul lor. Erau demonstrații de forță ale poporului eliberat, dezvăluind

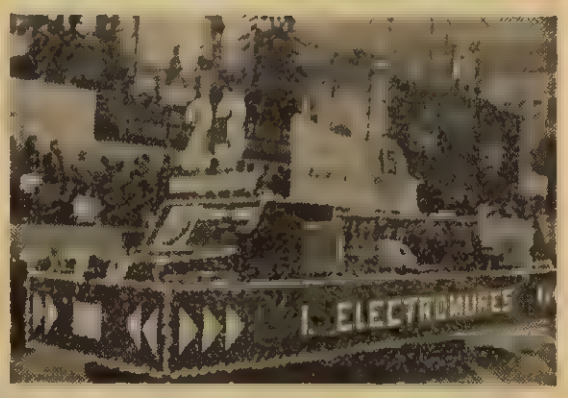

Atîtea mii de oameni prin mii de părți trăind
Partidului viața și visurile-nchină,
Cum clinchete distincte din line strune prind
Aceeași melodie fierbinte și deplină.

NICOLAE LABIȘ

bucuria de a simți aproape umărul tovarășului venit între rînduri, solidaritatea puternică de corp luptător. Importantă, în acei ani, era puterea de fluviu irumpt dintre ghețuri, iar demonstrațiile, ne amintim, erau grandioase tocmai prin revărsarea lor. Privind fotografiile sau peliculele de cinema ale epocii, trăiești, într-adevăr, senzația că asiști la revărsările de primăvară ale Dunării, iar această senzație se legitimează prin aceea că în urma apelor se deschid vaste pămînturi fertile. Acele prime revărsări populare au creat marele spațiu fertil al construcției socialismului în România. Au răsărit, în urma lor, nu doar păduri, ci păduri de turnuri industriale, nu doar ogoare, ci vaste lanuri cooperatiste, nu doar flori și culori feerice, ci orașe, edificii de cultură, monumente ale civilizației, ordinii și frumosului.

Demonstrațiile noastre de august curg acum solemn, cu o altfel de grandoare, cu grandoarea împlinirilor, cu bucuria matură a contemplării unui imens teritoriu fertil și fertilizat. Însăși această curgere a milioane de oameni, așa cum am văzut-o cu cîteva zile în urmă, a căpătat o estetică impunătoare, de feerie a mulțumirii obștești, cu ritmuri de o nouă amploare, de o vibrantă cadență, de o impresionantă nobilețe. Au fost mai multe florile, mai somptuoase carele alegorice, mai bogată paleta culorilor, mai spectaculoase ca niciodată victoriile muncii, concentrate în cifrele pancartelor și panourilor, dar, peste toate, ni s-au părut a fi alții oamenii. Da, altfel au arătat, la marea demonstrație a acestui August, oamenii României, fețele lor, hainele lor, ca și locurile prin care treceau, mai frumoase și mai împodobite ca niciodată, în ton cu fluxul solar al zilei, afirmînd, tot mai vie, legătura nemijlocită între faptele muncii și împlinirile vieții. Da, altfel au arătat fețele oamenilor, purtînd, mai pregnant ca oricînd, acel aer aparte, care conferă tipului nostru uman, românului anului '81, o anume marcă, un anume puls : marca unui spirit efervescent și deschis, pulsul unei experiențe istorice particulare și foarte dense. O istorie care, prin pasiunile ei, înnobilează cărbunele și îl transformă în diamant. O istorie a încrederii tot mai vii în ziua de azi și în cea de mîine, o încredere cucerită în acești ani ai socialismului, și cu deosebire în ultimii, în anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului, anii Congreselor al X-lea, XI-lea și al XII-lea, anii maximei afirmări a României și a românilor, anii maximei afirmări a noii noastre civilizații, anii restaurării democrației, a chipului ei real, anii cînd, pentru prima oară, s-a înfăptuit acea consonanță organică, în trecut ignorată, între socialism și libertate, între socialism și participarea maselor la construcția destinului național. Anii cînd, ca niciodată, s-a realizat cea mai deplină fuziune de faptă, de vis, de crez la nivelul întregii societăți. Fiindcă niciodată unitatea oamenilor, a tuturor fiilor acestei țări, români, maghiari, germani sau de alte naționalități, nu s-a afirmat cu atîta forță. Fiindcă niciodată libertatea, democrația, putința oamenilor de a-și spune cuvîntul în toate problemele ce-i privesc, laolaltă cu putința de a se realiza, de a-și construi existențele prin munca lor, prin valoarea acestei munci, decisă prin liberă competiție, apreciată exclusiv prin aportul ei la mai binele patriei, n-au fost mai largi, mai autentice, mai palpabile.

„STIMA NOASTRĂ ȘI MÎNDRIA : CEAUȘESCU – ROMÂNIA !"

Da, demonstrațiile noastre de august curg altfel acum, cu o nouă grandoare, cu o nouă estetică și o nouă forță. Altfel arată oamenii, împărțind pe milioane și milioane de fețe bucuria aniversării Eliberării, ca și cum fiecare ins din coloanele demonstranților ar fi celebrat nu o zi din calendarul obștesc, ci o bucurie personală, o sărbătoare a lui, înmănunchind-o cu celelalte printr-o impresionantă coincidență. Această coincidență înseamnă dragostea lor, răspicat afirmată în toate zilele, în cele de sărbătoare ca și cele de lucru, față de patrie, față de partid, față de omul care, în fruntea patriei și a partidului, și-a făcut din cauza slujirii lor cauza lui sfîntă și neabătută. Față de omul care, în acești ultimi ani, a reafirmat, a întărit și a dezvoltat drumul de libertate, de demnitate, de progres și independență a patriei, girîndu-l și simbolizîndu-l prin numele său : Nicolae Ceaușescu. Față de omul care a adus o viziune nouă, revoluționară, profund comunistă și profund patriotică, asupra libertății și demnității, asupra progresului și independenței, asupra muncii și existenței, asupra democrației și afirmării noastre în lume, făcîndu-ne, zi de zi, fervenți ai concepției pe care o promovează în strîns și fertil dialog cu țara. Sub conducerea lui am devenit ceea ce sîntem, am cucerit locul demn, de înalt prestigiu, de care astăzi ne bucurăm pretutindeni. Sub conducerea lui, și grație aceleiași viziuni revoluționare, se petrece marele dialog pe care-l purtăm cu lumea, implicarea noastră majoră și responsabilă în însuși miezul de foc al problemelor contemporaneității, soluțiile constructive pe care noi, oamenii de la Dunăre și Carpați, greu încercați de istorie, le aducem în confruntarea, deseori detonantă, de interese aparținînd unor state sau grupuri de state, apelul nostru la rațiune, la echilibru, la conlucrare și la concordie. În acest sens, în cursul demonstrației s-a exprimat puternic încă o dată hotărîrea fermă a poporului nostru, dorința arzătoare a națiunii noastre socialiste de a se bara calea înarmării, de a se renunța la fabricarea armei cu neutroni, de a se interzice amplasarea de rachete distrugătoare în Europa, de a se întreprinde în consens cu voința tuturor popoarelor măsuri concrete de dezarmare și de asigurare a unei păci trainice în întreaga lume.

Iată de ce, marea demonstrație a lui August s-a constituit, și în anul acesta, cu un plus de pregnanță și forță, într-o fierbinte manifestare a unității noastre în jurul partidului, a secretarului său general, a ideilor și idealurilor pe care le promovează, a țelurilor înscrise cu slove de aur la orizonturile drumului nostru spre viitor. Drum la al cărui prim orizont — după cum ne reamintea, recent, tovarășul Nicolae Ceaușescu — România va depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare, realizînd parametrii socio-economici ai statelor cu dezvoltare medie, realizînd, altfel spus, o calitate nouă a demersului ei întru progres, civilizație, bunăstare. Drum care nu este simplu — cuvintele secretarului general ne-au reamintit-o, din nou, foarte clar — el așezîndu-ne nu într-o curgere lineară a vremii, ci într-un aprig urcuș. Drum în care nu se poate zăbovi pe loc, nu se poate da înapoi, căci înapoi sau pe loc nu există (înapoi sau pe loc e doar stagnarea sau prăbușirea !). Drum în care întreg și parte, națiune și individ, trebuie să fie una confundîndu-se cu înalta zidire în care s-au angajat.

Toți fiii acestui pămînt, la marea demonstrație a lui August, s-au legat să pășească mai departe, nesovăit, pe acest drum. Fiindcă acești 37 de ani ai socialismului, și cu deosebire cei 16 ani de nouă, revoluționară istorie, ne-au dovedit nouă înșine că ne putem așeza, fără falsă pudoare, în rîndul forțelor mari, al umanității mari, care știu ce vor, care pot izbuti ce vor.

De la încredere începe totul.

ILIE PURCARU ■

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în municipiul București

În preajma zilei de 23 August, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a întreprins o vizită de lucru în piețe agroalimentare și unități industriale din Capitală. În această vizită, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost însoțit de tovarășii Emil Bobu, Gheorghe Oprea și Gheorghe Pană.

Vizita în piețe ale Bucureștiului a reliefat preocuparea constantă a conducerii partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru o bună aprovizionare a cetățenilor din Capitală, în vederea satisfacerii permanente a exigențelor mereu sporite ale oamenilor muncii. Imaginea tonică a piețelor vizitate reflecta elocvent eforturile depuse pentru punerea la dispoziția cumpărătorilor a unui fond de marfă sporit, a măsurilor întreprinse pentru asigurarea cu cantități tot mai mari de legume și fructe de sezon.

Piețele Obor, Titan I, Berceni Sud, Străduinței și Moghioroș ofereau cumpărătorilor importante cantități de legume și fructe, carne de porc și de vită, păsări și pește. Fondul de marfă fiind asigurat de trusturi horticole din numeroase județe ale țării, din care amintim Argeșul, Oltul, Harghita, Suceava, Brăila, de numeroase cooperative agricole de producție și I.L.F., de stațiuni de cercetare și producție, de Agrocoop. Secretarul general al partidului s-a întreținut cu cumpărătorii, solicitînd gospodinelor părerea referitoare la aprovizionare. S-au făcut propuneri privind o mai bună ritmicitate în aprovizionare cu întreaga gamă sortimentală agroalimentară. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat ca în unele piețe, cum este de pildă Obor, cea mai mare din București, să se extindă suprafețele de vînzare, să se folosească mai rațional spațiile existente, să existe o legătură permanentă cu unitățile producătoare care aprovizionează Capitala, pentru o mai bună repartizare a mărfurilor în întregul municipiu.

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu întreprinsă în unități industriale bucureștene a constituit prilejul unor analize temeinice împreună cu miniștri, activiști de partid, cu cadre de conducere din unitățile respective, a modului cum sînt îndeplinite sarcinile de plan pe anul 1981. În cadrul vizitei, ce a cuprins Întreprinderea de fibre artificiale „Viscofil", Fabrica de confecții și tricotaje, Întreprinderea de fire și țesături din fire de sticlă și Întreprinderea „Grivița Roșie" a fost abordată o sferă largă de probleme privind realizarea integrală a producției fizice și a producției nete, creșterea și diversificarea producției, onorarea contractelor de export în condiții de înaltă calitate, reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, sporirea eficienței întregii activități economice.

Întreaga desfășurare a vizitelor de lucru a constituit, de asemenea, un nou prilej de manifestare a dragostei și recunoștinței pe care cetățenii Bucureștiului, ai întregii țări, le poartă președintelui României, a cărui viață și activitate reprezintă o minunată pildă de slujire cu devotament a intereselor poporului, a cauzei păcii și socialismului în întreaga lume. Astfel, la Fabrica de confecții și tricotaje, dialogul de lucru s-a desfășurat în fața unor grafice și panouri ce oglindeau prin intermediul indicatorilor de bază, activitatea economică a centralei și a marii întreprinderi din Capitală. Gazdele au prezentat, printre altele, cîteva din reușitele în ceea ce privește activitatea de export, precum și preocupările referitoare la diversificarea producției. În acest context își găsesc locul și noile modele de uniforme școlare, concepute să confere un grad sporit de funcționalitate și posibilități mai bune de întreținere. De asemenea, o expoziție a Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei a expus diferite modele de pantofi ce urmează a fi realizate în anul viitor, o încălțăminte ușoară, comodă, atrăgătoare.

MIRCEA RAICIU ■

La Beirut, un nou volum consacrat conducătorului partidului și statului nostru:

„Președintele Nicolae Ceaușescu și democratizarea relațiilor internaționale"

Editura libaneză „Dar Al Hadatha" din Beirut a lansat un nou volum consacrat președintelui Nicolae Ceaușescu, intitulat „Președintele Nicolae Ceaușescu și democratizarea relațiilor internaționale", semnat de dr. Khalil Ahmad Khalil, profesor la Universitatea libaneză, membru al direcțiunii Uniunii scriitorilor libanezi. Lucrarea, editată în limba arabă și franceză, reflectă interesul deosebit față de personalitatea excepțională a șefului statului nostru, față de valoarea operei domniei sale, așa cum sublinia în cuvîntul înainte Walid Joumblatt, președintele Partidului Progresist Socialist, președintele Consiliului Politic Central al Mișcării Naționale Libaneze: „Evoluția evenimentelor pe plan internațional confirmă clarviziunea și realismul gîndirii președintelui Nicolae Ceaușescu privind procesele sociale și politice, tendințele și transformările care au loc în lumea de azi". Subliniind faptul că ideile președintelui României se înscriu ca o contribuție importantă la lupta forțelor progresiste din lume pentru promovarea unei noi ordini economice și politice, semnatarul prefeței arată că șeful partidului și statului român „a adus și aduce o contribuție importantă și constructivă, care se bucură de o largă apreciere în Liban și pe plan internațional, la reglementarea globală, justă și durabilă a crizei din Orientul Mijlociu, în interesul păcii și securității popoarelor din această regiune și a tuturor națiunilor". Dr. Fuad Chahine, profesor de sociologie la Universitatea libaneză, director al Facultății de litere din Saida, semnează o prefață în care arată printre altele: „Politica președintelui Nicolae Ceaușescu se bazează pe două fundamente solide: istoria milenară a poporului român, extrem de bogată în evenimente remarcabile, aspirația sa de libertate și egalitate a popoarelor — pe de o parte — și doctrina marxist-leninistă, socialismul științific, care afirmă dreptul națiunilor de a decide de ele însele și, de aici, dreptul lor la independență, la suveranitate, la edificarea relațiilor democratice cu alte state, pe de alta. Aceste relații internaționale, democratice se bazează pe egalitate în drepturi între națiuni, pe neamestecul în treburile interne, pe schimbul de valori, pe principiile promovării colaborării".

Unul dintre capitolele volumului, bogat ilustrat cu momente importante din activitatea pe linie de partid și de stat a tovarășului Nicolae Ceaușescu, este intitulat „Istoria unui om, istoria unei cauze" și constituie o amplă prezentare biografică a președintelui României, viața și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu fiind înfățișate în strînsă interdependență cu cele mai importante momente ale evoluției politice, economice și sociale a României. Capitolele consacrate relațiilor țării noastre cu Libanul cuprind aspecte semnificative din istoria acestor relații, fiind pus în evidență cursul ascendent al legăturilor tradiționale multiseculare, perspectivele de întărire a acestor raporturi.

Apariția acestui nou volum în Liban face parte dintr-o serie de manifestări editoriale de prestigiu pe diferite meridiane ale lumii, care ilustrează grăitor aprecierea de care se bucură pe toate continentele personalitatea președintelui României, politica externă a țării noastre, contribuția ei la lupta pentru făurirea unei lumi mai drepte, mai bune.

RADU BARBU ■

Adunarea festivă din Capitală

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a celorlalți conducători de partid și de stat, simbătă, 22 august, a avut loc în Capitală Adunarea festivă consacrată celei de-a XXXVII-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, din august 1944, moment de răscruce în viața poporului român, care a deschis o eră nouă în istoria patriei.

Împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, în prezidiul adunării au luat loc tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Ilie Verdeț, Iosif Banc, Emil Bobu, Cornel Burtică, Virgil Cazacu, Lina Ciobanu, Ion Coman, Constantin Dăscălescu, Ion Dincă, Janos Fazekas, Ludovic Fazekas, Cornelia Filipaș, Petre Lupu, Paul Niculescu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pana, Ion Pățan, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Virgil Trofin, Ștefan Andrei, Mihai Gere, Nicolae Giosan, Suzana Gădea, Ion Ioniță, Ana Mureșan, Elena Nae, Marin Rădoi, Ion Ursu, Richard Winter, Ilie Rădulescu, Vasile Vilcu, președintele Comisiei Centrale de Revizie a P.C.R., Ion Gheorghe Maurer, Manea Mănescu, Ion Popescu Puturi, Mihai Cruceanu și alți membri de partid cu stagiu din ilegalitate, foști comandanți ai unor mari unități de pe frontul antihitlerist, generali, conducători ai unor organizații de masă și obștești, reprezentanți ai oamenilor muncii din Capitală, ai vieții noastre științifice și culturale.

Adunarea a fost deschisă de tovarășul Gheorghe Pană, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului municipal București al P.C.R. iar despre însemnătatea zilei de 23 August a vorbit tovarășul Ion Dincă, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-viceprim-ministru al guvernului.

Adunarea festivă s-a încheiat cu un frumos spectacol artistic omagial.

Solemnitatea înaintării la gradul de general-locotenent a generalului-maior Constantin Olteanu, ministrul apărării naționale

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, comandant suprem al forțelor armate, a avut loc, simbătă după-amiază, solemnitatea înaintării la gradul de general-locotenent a generalului-maior Constantin Olteanu, ministrul apărării naționale. La solemnitate au luat parte membri ai Comitetului Central al partidului și guvernului. „Această solemnitate — a spus generalul-locotenent Constantin Olteanu — constituie pentru mine un minunat prilej de a-mi exprima, încă o dată, adînca recunoștință și devotamentul profund față de glorioasul nostru partid comunist, față de dumneavoastră mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, pentru grija deosebită pe care o purtați armatei, întăririi capacității de apărare a patriei, pentru marea cinste ce mi-o acordați astăzi prin înaintarea la gradul de general-locotenent".

În numele Comitetului Central al partidului, Consiliului de Stat, al guvernului și al său personal, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat celui înaintat în grad cele mai calde felicitări și urarea de succese tot mai mari în întreaga activitate în conducerea armatei noastre, în munca încredințată de partid și guvern. „Noi vom face și în viitor totul, a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru întărirea armatei, pentru ca ea să-și îndeplinească obligațiile față de popor și totodată, și obligațiile față de aliați, în cazul unei agresiuni imperialiste".

Verticalitatea

(Urmare din pagina 1)

piratia neclintită a monumentalului, acutului, esențialului.

Mă gîndesc în aceste zile, în care umblu, fără saț, prin țară, spre exemplu, la problema complexă a Munților Apuseni. De ce n-ar deveni Apusenii subiectul unui număr întreg de revistă „Flacăra"? Pe structura existentă a gazetei noastre, o cercetare a situației Munților Apuseni, cu uneltele ziaristicii moderne, ar reprezenta, cred, și o împlinire a datoriei noastre profesionale și o expresie a militantismului, a activismului funciar al revoluționarului și o datorie plătită frumos țării.

Ce se întîmplă cu pășunile din Apuseni? Este, oeasta, doar o problemă a ministerului de resort? Părerea mea e că situația pășunilor și fînețelor din Apuseni, ca să nu mă refer decît la ele, se simte pînă-n Piața Amzei, pînă-n bucătăria cetățeanului Capitalei, pînă-n buzunarul țăranului cooperator din Bîrca, pînă-n nivelul material al culturii. Căci, măcar prin folosirea de către toți a beneficiilor lor, pășunile reprezintă o prezență tutelară. Cînd nu e brînză în Piața Amzei să cunoaștem că pe 94 de kilometri pătrați, în comuna Rămeți, din Alba, în Apuseni, trăiesc 1 600 de oameni care, spre deosebire, să exemplificăm, de 1950, cînd aveau în sat 15 000 de oi, au acum 2 200 de oi. Sute de hectare de pășune își așteaptă animalele care să le pască și, în același timp, să le îngrașe, recreînd tot echilibrul pierdut al naturii cu om și toate suflările înconjurătoare, cu om și cu piatra îngropată solid sub rădăcinile ierbii, cu copita de oaie dricuind, fixînd, tencuind peretele muntelui, încît nici o ploaie să nu-l mai poată dezgoli, încît riurile să rămînă în albiile lor, fără a-și mai vedea nivelul ridicat din cauza pietrișului și grohotișului antrenate în piraie de fuga apei pe pantele lipsite de coeziunea ierbii bine hrănite și bine călcate.

Îmi spunea viceprimarul din Rămeți, Traian Alba, că tare i-ar mai aștepta satul pe unii din cei plecați să-și facă rost prin alte părți. Să vină acasă și să renască satul. Tot omul acesta, care e la curent cu orzătoarele îndemnuri ale președintelui Nicolae Ceaușescu de a nu se mai aglomera orașele și de a se îndrepta energiile tinere și către agricultură, îmi spunea că, în mod obișnuit un țăran harnic din Rămeți cîștigă — evident, muncind din greu — numai pentru laptele obținut de la o sută de oi circa 4 000 lei lunar. Asta fără a mai pune la socoteală lîna, carnea și, eventual, mieii. Atunci, ascultîndu-l, m-am gîndit că situația Munților Apuseni, Munți Eroi ai Istoriei Naționale, ar merita cea mai profundă și complexă investigație. Și-așa mi-am făgăduit să fac „Flacăra". Să pornească din propria ei verticalitate spre cea mai evidentă întruchipare a verticalității, spre Monumentul însuși al verticalității noastre în lume, Carpații. Deocamdată spre Apuseni, poimîine spre alte situații. Dar mîine într-acolo.

Căci datoria noastră de patrioți și comuniști, datoria noastră de activiști și cărturari e să apărăm verticalitatea și s-o descoperim, dar să și participăm la însuflarea vieții peste orice verticală părăsită de împrejurări. Noii revoluții agrare preconizate de tovarășul Ceaușescu, adoptată ca program de acțiune de către partid, îl vom închina multe din strădaniile noastre specifice, iar foarte curînd o **„Revistă Flacăra în Munții Apuseni"**. Adică acolo unde nici o roată mîrșavă nu o putut frînge verticalitatea eroică a unei Națiii.

Dar acea verticalitate nu poate fi părăsită de nepoții eroilor și lăsată stelelor, paraginii, amintirii. Nici măcar doar istoriei. E o verticalitate care trebuie redată pe de-a-ntregul vieții. Cred că mai sfîntă cauză a existenței noastre de patrioți și comuniști nu poate fi alta decît cauza agriculturii românești.

Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

Săptămîna politică de la 20 la 27 august a.c. marchează în continuare activitatea bogată a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în direcția lărgirii contactelor, a schimburilor de păreri cu personalități de seamă ale vieții politice și sociale internaționale:

— joi, 20 august, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit, la Snagov, un grup de membri ai conducerii Uniunii și Ligii societăților româno-americane din S.U.A. și Canada condus de John Copacia, prim-vicepreședinte al Comitetului Executiv al Uniunii și Ligii, care a efectuat o vizită în țara noastră la invitația Asociației „România".

— vineri, 21 august, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a primit, la Snagov, pe tovarășul Tomio Nishizawa, vicepreședinte al Prezidiului Comitetului Central al Partidului Comunist Japonez, care a făcut o vizită în țara noastră, la invitația C.C. al P.C.R.

— tot vineri, 21 august, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe Iqbal Hosain, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Islamice Pakistan în România; a primit scrisorile de acreditare a noului ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Socialiste a Uniunii Birmane în țara noastră, Maung Maung; a primit pe Gilberto Cruz Villegas, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Columbia în țara noastră.

Noii ambasadori au adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu cele mai cordiale salutări, urări de sănătate și fericire personală, de progres și prosperitate pentru poporul român din partea președinților țărilor lor.

Președintele Nicolae Ceaușescu a mulțumit pentru urările transmise, a transmis la rîndul său aceleași urări, a remarcat progresul relațiilor cu țările respective și a subliniat din nou necesitatea unirii popoarelor, a conlucrării lor tot mai strînse pentru oprirea agravării situației internaționale, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, colaborare, independență și pace.

— simbătă, 22 august, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, s-a întîlnit la Snagov cu tovarășul Haralambos Drakopoulos, secretar al C.C. al Partidului Comunist din Grecia (Interior). După ce a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu un salut călduros din partea conducerii Partidului Comunist din Grecia (Interior), calde felicitări cu prilejul marii sărbători naționale — 23 August — împreună cu urări de progres și prosperitate poporului român, oaspetele a dat o înaltă apreciere politicii promovate de România, contribuției personale a tovarășului Nicolae Ceaușescu în rezolvarea marilor probleme ale lumii contemporane.

— tot simbătă, 22 august, la Snagov, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, s-a întîlnit cu tovarășul Ali Yata, secretar general al Partidului Progresului și Socialismului din Maroc, întîlnire în cadrul căreia s-a apreciat, printre altele, că amplificarea relațiilor dintre P.C.R. și P.P.S. din Maroc este în interesul celor două popoare, contribuie la extinderea relațiilor politice, economice, tehnico-științifice și în alte domenii dintre România și Maroc.

Toate aceste contacte exprimă în chip fericit vocația României, a șefului statului român de a promova prietenia trainică între popoare, colaborarea reciproc avantajoasă, încrederea în lupta pentru o pace durabilă pe planetă.

— marți, 25 august, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe Alhaji Suleiman Takuma, secretar național al Partidului Național din Nigeria.

În cadrul convorbirii au fost subliniate bunele raporturi existente între Partidul Comunist Român și Partidul Național din Nigeria, dintre țările și popoarele noastre și s-a relief at importanța reluării și consolidării cursului spre destindere, pace, colaborare și respect al independenței naționale.

— președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit, tot marți, 25 august, delegația Grupului interparlamentar din Republica Zair, condusă de Birere Mabano, președintele Grupului zairez din Uniunea interparlamentară, care a înmînat tovarășului Nicolae Ceaușescu un mesaj de prietenie din partea generalului de corp de armată Mobutu Sese Seko, președinte fondator al Mișcării Populare a Revoluției, președintele Republicii Zair.

S-au abordat, printre altele, aspecte ale situației politice internaționale.

— în aceeași zi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe V. I. Drozdenko, ambasadorul Uniunii Sovietice la București, la cererea acestuia.

GRIGORE NICOLAE ■

Învățăturile grîului (II)

Ce le cerem și ce le dăm autorilor pîinii

Discutăm, la sediul Trustului teleormănean de mecanizare a agriculturii, despre aportul — ca totdeauna și ca pretutindeni în țară, decisiv — înscris de tractoriștii, de mecanicii, de combinerii locului în campania grîului '81. Interlocutorii mei — Constantin Vatau, directorul trustului, și Ion Slăvescu, inginerul șef — au de spus o mie și unul de lucruri. Cronica acestei campanii e extrem de bogată (prin mulțimea faptelor, a evenimentelor ce-o alcătuiesc), e tentaculară (prin vastele sale implicații economice), labirintică (prin incapacitatea unor contemporani de a se orienta în ea), ades sufocantă (prin imineța cu care s-au pretins rezolvări rapide unor probleme cu foarte multe necunoscute). Urmărite cronologic sau considerate în parte, filele acestei campanii conturează nu doar o dată un fel de insolubil al zilei, un fel de simbure tare ca piatra, pe care oamenii, chiar cu riscul ruperii dinților, continuă să-l rumege, vor chiar să-l spargă, ca să extragă din el gustul amar, totuși mai necesar ca orice, al unor învățăminte de viitor.

Anul agricol, îmi amintesc cei doi, a fost cum a fost. La un pol al lui cu exces de umiditate, la celălalt cu exces de secetă. Bălțiri în nordul județului, inclusiv în zonele irigate. Mari inundații în primăvară, la Zimnicea și în alte locuri. Secetă de Sahară, începînd de la sfîrșitul lui mai și continuînd pînă astăzi, într-un crescendo pustiitor. Producții mai bune (4 000—5 000 kg de grîu la hectar) în vestul județului, în zonele Turnu și Roșiori. Producții slabe (sub 3 000 la hectar) în partea de est, la Videle și la Zimnicea. De ani, lucrurile se petrec cam la fel. Recoltele locului, zice ing. C. Vatau, „s-au plafonat", respectivul „plafon" (cel de 3 100 și ceva de kg la hectarul de grîu) fiind rezultanta unui joc al producțiilor extrem de capricios, cu diferențe sensibile de la o zonă la alta. O primă învățătură : necesitatea unei conduite agrotehnice diferențiate, ținînd cont de aceste capricii. Dar sînt prea multe zone care nu se aseamănă între ele și, mai ales, prea multe și prea derutante mutări de centru ori de accent în jocul secetei, ca și în cel al umidității, prea dese schimbări de poziție a semnelor plus și minus pe tabla cîmpului. O astfel de bizară diagramă n-ar trebui, se întreabă ing. I. Slăvescu, să între sub lupa specialistului, care să-i determine, dacă nu niște legi, măcar niște constante ?

Îi ascult pe cei doi, așa cum i-am ascultat, în aceste zile, pe mulți alți specialiști teleormăneni ai recoltei, în primul rînd ai mecanizării. Rar oameni care să primească mai acut spinoasele probleme ale pîinii de-a dreptul pe nervi, pe piele, pe meninge, decît ei, acești mecanizatori ai cîmpiilor, conducători de trusturi, de S.M.A.-uri, de tractoare sau de combine, înșiși frămîntați și munciți ca nimeni alții, înșiși pe care aceste probleme par a-i secătui o dată cu fiecare campanie, dar care renasc surprinzător la orice nouă somație a recoltei, punînd iar la bătaie, cu o unică pasiune, nervi, piele, meninge, ca să ducă la bun sfîrșit niște sarcini vitale pentru temeinicia și pentru forța țării.

O problemă-cheie, și în anul acesta, a fost pregătirea mașinilor și a utilajelor pentru campania recoltatului. S-a muncit intens, uneori zi și noapte, la revizia și la repararea combinelor, armele suverane în bătălia pîinii, solicitate extrem, solicitate „pînă la blană" (ele recoltează și orzul, și grîul, apoi, schimbîndu-și echipamentele, trec la mazăre, la fasole, la in, la orez, la soia, la floareasoarelui, la porumb...), astfel încît, la sfîrșituri de an, arată de parcă n-ar fi trecut prin campaniile unui an, ci ale unui război de o sută. Să pledăm pentru combine specializate, dedicate unei singure culturi ? Înainte de o astfel de pledoarie, zic interlocutorii mei, trebuie să pledăm pentru respectarea normelor, a condițiilor, a cerințelor reparațiilor și reviziilor, uneori eludate (anul acesta, ce-i drept, mai puțin ca în alții), cu consecințe ce se răsfrîng în starea proastă a utilajelor care intră în lanuri. Încă se mai întîmplă ca, primăverile, combinerul să fie smuls de lîngă scula pe care o dregea și urcat pe tractor, uneori pentru zile întregi. Adică se lansează, festivist, lozinca: „Toți pe tractoare, ca să isprăvim arăturile !", adică se declanșează o bătălie care uneori e utilă, dar alteori disperată, răspunzînd doar somațiilor unui ceas, uitîndu-se că în războiul cel mare al pîinii mai sînt și altele. Iar o bătălie disperată, care nu ține seamă de perspectivă, nu e o fericire, dimpotrivă.

La recoltatul grîului, problema problemelor, și în anul acesta, a fost aceea a „formațiilor complexe", chemate să lucreze în „flux continuu", într-un foarte intens „flux continuu", care prevede ca la 48 de ore după ce ultimul spic a fost luat din cîmp pe fața cealaltă a țărîmii să se fi scris cu sămînță nouă. S-a respectat acest flux ? întreabă reporterul. S-a respectat, i se răspunde, s-a respectat chiar foarte strict în multe zone, la Furculești, la Purani, la Botoroaga, la Drăgănești, la Orbeasca, la Odobeasca... Totuși, rela reporterul, în unele locuri chiar și acum, la o lună după cules, oaze de paie de grîu încă îngălbenesc în cîmp, așteptînd tractoarele. Să înțelegem că nu sînt destule tractoare, capabile să preia obligațiile fluxului ? De ce să înțelegem asta ? zic cei doi. Dar să socotim... Dacă 50 de combine recoltează, să zicem, 200 de hectare cu grîu pe zi, obligațiile transportului, ale eliberării terenului, ale aratului, ale pregătitului și însămînțatului (totul, în decurs de 48 de ore !) înseamnă, matematic exact, nu mai puțin de 200 de tractoare, ca inseparabilă trenă a mașinilor ce culeg. Deci patru tractoare pentru fiecare combină. (Asta, pe lîngă tractoarele care, exact în aceeași epocă, sînt prinse cu alte munci, precum prășitul mecanic, transportul furajelor, însilozatul etc.) În scriptele Trustului județean de mecanizare figurează însă, la 2 300 de combine pentru păioase, doar vreo 6 000 de tractoare. N-ar trebui adusă oare în discuție, dacă nu viabilitatea formațiilor, adaptarea lor vie la niște realități care nu totdeauna îmbracă perfect principiile ? Apoi, în cadrul fiecărei formații complexe e prevăzut un mecanic de întreținere. Prevedere necesară, reclamată de buna desfășurare a fluxului. Dar oare există în S.M.A.-uri (mai precis, în schemele de retribuție) mecanici al căror număr să coincidă cu cel al formațiilor ? Calculele arată că nu.

De fapt, i se răspunde reporterului, chestiunea aceasta, a forței de muncă trebuincioasă mecanizării, e mai complexă. Și mai acută, atît din punct de vedere cantitativ, cît și din acela al calității. Sînt mai puțini mecanizatori decît e nevoie (pentru combinele Teleormanului : doar 70 la sută din necesar !), orașele și industriile continuă să ispitească și să absoarbă suflarea tînără, bărbătească a satelor, lăsînd armele bătăliei pîinii pe niște umeri cam osteniți, cam îmbătrîniți, cam depășiți de sarcini și de probleme. Combina C-12, ca să nu mai vorbim de CARP, pretinde cunoștințe superioare, greu de cerut unor oameni care, cîndva, au făcut niște clase primare, apoi niște foarte grăbite cursuri (de 8—9 luni) pentru inițierea în niște secrete ale mecanizării care sporesc, se diversifică și se complică zi după zi, Noua revoluție agrară, crede ing. C. Vatau, trebuie începută cu o revoluție în pregătirea oamenilor. Liceele agricole, adaugă el, trebuie să mizeze mai mult pe această carte.

Vorbind despre oamenii care cresc și culeg pîinea țării, intervine ing. I. Slăvescu, trebuie să vedem, desigur, și ce le cerem, și ce ne dau, dar și ce le dăm. Le cerem mult și ei ne dau mult. Ei muncesc fără să știe ce-i odihna, ce-s sărbătorile, ce-s „orele de program", căci agricultura e „foc continuu" (cu „schimburi" efectuate nu de oameni care se schimbă, ci de aceiași oameni), ei sînt cuprinși cu întreaga lor ființă în întîmplările cîmpului, în vitregiile vremii, ei suferă de insolație odată cu cîmpiile arse de secetă, ei răbdă reumatisme odată cu solurile care băltesc, ei își trăiesc experiențele, succesele, bucuriile, amărăciunile, iluziile, deziluziile cu o intensitate mărturisind un simț al răspunderii — al răspunderii pentru soarta pîinii — ieșit ades din obișnuit. Și poate că tor, acestor oameni, li s-ar cuveni, pentru viața lor, mai mult. Nu-i vorba numai, să zicem, de obligația de a li se asigura legiuitul și sfîntul drept al unui prînz cu hrană caldă în asprele zile ale campaniei (obligație ignorată de unele C.A.P.-uri, iar de altele „respectată" la niște prețuri inaccesibile pungilor), e vorba de degrevarea acestor oameni de niște păreri pe care ei, prin specificul muncii și-al vieții lor, nu și le pot asuma. Ei nu-și pot părăsi combinele la ceasul cinci după masă, ca să fugă în sat, să-și cumpere pîinea de la brutăria care închide la șase. Ei n-au timp să se ocupe de lemne de foc pentru iarnă, de butelie pentru aragaz, de o mie și unul de lucruri esențiale pentru viața familiei, greu de asigurat de către însul care muncește din zori pînă-n noapte, dar nu mai puțin obsedante pentru el. Ing. I. Slăvescu crede că ar trebui stabilite, pentru mecanizatorii cîmpiilor, niște priorități. Evident, nu printr-o aprovizionare preferențială, ci printr-una diriguită centralizat, în limitele bunurilor alimentare și casnice prevăzute pe cap de locuitor.

Un ceas mai tîrziu, la S.M.A. Drăgănești, continuu discuția cu ing. Mircea Iordan, directorul stațiunii. Inginer tînăr, conducător tînăr, director abia din 1979, energic, ambițios, autor al unor inițiative apreciate, nu pare, la ceasul de față, prea încîntat de recoltele „parohiei" sale (3 600 kg de grîu la hectar), dar, zice, la anul, oricum va fi anul, oricare vor fi surprizele vremii, lucrurile vor sta mai bine, fiindcă niște învățături ale „grîului '81" vor rodi sigur în viitoarele spice. O astfel de învățătură privește transportul recoltei. Ordinul ministrului, la acest capitol, e limpede : „nimic jos !", adică nici un bob de grîu depus pe sol, ci toate boabele, pînă la ultimul, deșertate din buncărele combinei de-a dreptul în remorcile tractoarelor. Asta ca să se cruțe niște întîrzieri, niște munci în plus și, nu în ultimul rînd, ca să fie descurajați niște hoți ai grîului... Pînă aici, totul e bine, dar ce le faci cînd tractoarele cu remorci nu sînt „pe față"", cînd combina cu buncărul plin așteaptă cu ceasurile mîjloacele de transport ? S-au constituit, pentru asemenea eventualități, niște rezerve : remorci fără tractoare legate cîte două în apropierea combinelor. Cînd buncărul se umple, combinerul îl deșartă în aceste remorci, înhățate apoi de tractoarele care, întorcîndu-se de la bază, lasă în locu-le proprii lor remorci golite.

Se va spune că e un lucru mic. Dar nimicurile sînt citeodată esențiale în expedițiile colosale. Iar a asigura pîinea țării este o astfel de expediție.

ILIE PURCARU ■

Zeul de grîu

Cîmpia, dor de-amiază
ce arde-n veșnicie,
Purtînd semnul de taină
pecetea sacrei mîini,
Ne-aduce-n bob de aur
spălat de-o apă vie,
Izvorul cald al zilei
ce dăinuie în pîini.
Stă grîul în genunchi
sub soarele cel sfînt,
Cum aștepta Zamolxis
înmiresmat de vară ;
Descultul zeu și-acum
printre tulpini coboară,
Și lacrima-i de spice
ne-o dăruie curînd.
Din bob de grîu de veacuri
vin mii de generații,
Din dalba lui jertfire
noi trecem pe pămînt,
Și ca un imn de slavă
i-am dăruit Carpații,
Să-i strălucească-n stema
aprinsă de cuvînt.

IONEL TECȘA ■

Sighișoara industrială

Cum să definim Sighișoara ?

Există Sighișoara pe care aș numi-o romantică, cu ziduri masive și contraforturi, cu monumentale biserici gotice ale căror vîrfuri și ogive par să disciplineze însuși cerul Transilvaniei, cu străzi în pantă, înguste, întortocheate și piezișe, cu pavimente de gresii și cu trepte ferite de încetineală, cu bătrîne case policrome adăpostind prin rafturi de firide versurile acelui Friedrich Leopold von Hardenberg pe care fecioarele lumii l-au memorizat mai ales sub numele de Novalis, veșnicul și vajnicul călător și căutător de floare albastră..., case cu poduri uriașe acoperite cu olane anchilozate și imobilizate de mușchi și lichenii Nordului și cvasiiluminate de amiezile furate de lucarne, case străjuite de ogrăzi răcoroase și îmbrobodite în curiozități surghiunite... Cu toate acestea oamenii care locuiesc acum în astfel de case sînt obișnuiți și harnici, se trezesc dimineața la chemarea fabricilor și se culcă cu noaptea în cap pentru a relua munca de la capăt, a doua zi, iar și iar...

Există Sighișoara turiștilor.

A zecilor de mii de turiști români și străini care, mai ales acum, vara, invadează literalmente de șapte ori seculara așezare de pe defileul Tîrnavei Mari. Oaspeți de o oră, sau de o zi, sau de o săptămînă, hămesiți de curiozitate, însolit și pitoresc îi recunoști lesne după vestimentația de vacanță, după aparatele de filmat și fotografice, după automobile, dar mai ales după atenția cu care ascultă explicațiile ghizilor :

— Sîntem în foișorul turnului cu ceas, cel mai înalt punct al orașului. Mecanismul care mișcă statuetele reprezentînd zilele săptămînii se află chiar sub podeaua de sub picioarele dv. ; ca și Muzeul de istorie cu valoroasa sa colecție de vestigii medievale, cu biblioteca publică al cărei fond trece de o sută de mii de volume. Acolo, pe Dealul Viilor, în 1976 s-a descoperit un sat românesc mai vechi cu o mie de ani decît acel 1280, deci anul în care, sub denumirea de Castrum Sex a fost semnalată actuala Sighișoara... De pe la mijlocul secolului al XII-lea și pînă prin secolul XIV au fost colonizate grupuri succesive de populație germanică — formate din țărani și meșteșugari — cunoscute sub numele de sași. În părțile Sighișoarei au fost aduși prin secolul XIII. Bineînțeles că atît coloniștii germani cît și maghiarii au găsit în locurile respective vechea populație românească... Dincoace, puteți admira centura de fortificații a burgului medieval cu zidurile, bastioanele și turnurile sale. Inițial au existat 13 turnuri. Au rezistat asediilor timpului doar nouă — cel în care ne aflăm, și cele care se văd : al cositorarilor, fierarilor, cizmarilor, croitorilor, cojocarilor, măcelarilor, frînghierilor, tăbăcarilor... Un document din 1378 semnalează în Sighișoara 25 de branșe meșteșugărești organizate în 19 bresle... În 1522 aici a luat ființă una dintre cele mai vechi școli de grad mediu din România: Schola Seminarium Republicae. Prin secolele XVI și XVII Sighișoara a fost aleasă în mai multe rînduri ca gazdă a dietelor Transilvaniei... În 1843 se înființează în Sighișoara prima țesătorie mecanică din această parte a Carpaților...

Să-i lăsăm însă pe ghizi să-și facă meseria în fața turiștilor. Există și Sighișoara istorică, firește. Reporterului care sînt, explicațiile ghidului i s-au părut oarecum aride și în contradicție cu situația oamenilor locului despre care nu știi ce să crezi mai curînd — ei locuiesc în istorie ori istoria este aceea care sălășluiește în ei ?!? Pentru că sîntem, ca oameni, fiii nu numai ai părinților noștri, ci sîntem și fiii locurilor unde am deschis pentru prima dată ochii asupra miracolelor lumii. Avem fiecare „partea noastră de pămînt", cum bine zicea Kogălniceanu. Și tot așa de firească precum copilul care caută să știe totul despre părinții săi și despre părinții părinților săi ni se pare a fi și cerința de a ști totul despre locurile unde s-au născut și au crescut părinții, despre lumea lor, despre lupta, impasurile, dar mai ales despre izbînzile lor. Și tocmai de aceea cred că nu trebuie să existe ghid turistic care să omită a spune că și prin Sighișoara a trecut Voievodul Mihai în drumu-i glorios spre prima unire a românilor din spațiul carpato-dunărean ; că tot pe aici bubuit-au archebuzele curuților lui Francisc Racoți în lupta împotriva imperialilor, și că ecourile tulnicelor lui Horea, Cloșca și Crișan răsunat-au pînă-n zidurile cetății de pe Tîrnava Mare. După cum nu trebuie uitat și că marea unire din 1918 a găsit o justificată înțelegere la sașii delegați la adunarea de la Mediaș, pe care au salutat-o. Fiindcă istoria a fost aceea care i-a învățat pe sighișoreni prietenia ca stil de viață, în primul rînd.

— Dar dv. cum ați defini municipiul la cîrma căruia sînteți nr. 1 ? am întrebat-o pe tovarășa Ana Hermann, primul primar femeie din istoria orașului.

— Sighișoara **industrială**, a sosit răspunsul mai repede decît îl așteptam. După cum n-a întîrziat nici motivarea, demonstrația logică și cronologică. Așa am aflat că după naționalizarea principalelor mijloace de producție Sighișoara dispunea doar de cîteva unități economice care, în fond, erau niște mici fabricuțe, ateliere rudimentare, prost dotate și utilate, în care lucrau un număr foarte mic de oameni. Și că numai munca oamenilor conduși de comuniști, numai dorința lor de mai bine și de mai mult au propulsat Sighișoara pe coordonatele industrializării socialiste — rod al materializării politicii științifice a partidului de dezvoltare armonioasă a tuturor localităților României.

Ca și în alte părți ale țării, caracteristica principală a vieții economice a Sighișoarei o constituie concentrarea producției pe platforme industriale puternice, cu ramuri și subramuri complementare, cu un mare număr de personal muncitor. Platforma industrială nouă a Sighișoarei a început să se contureze în 1957, cînd a intrat în funcțiune Întreprinderea de faianță menaj, careia i s-a adăugat în 1961 Fabrica de sticlărie ambalaj, iar în anul 1976 secția de faianță artistică. În prezent numai pe această platformă sînt amplasate și își desfășoară o fructuoasă activitate — pe lîngă cele amintite — și întreprinderile Nicovala, Vase emailate, Turnătoria fabricii de produse metalice și piese de schimb, două secții ale spălătoriei și pieptănătoriei de lînă și ale fabricii de mobilă, apoi Fabrica de pîine, Autobaza de transporturi interurbane și Coloana de transporturi locale. Sectorul de producție și exploatare al gospodăriei comunale, sectorul de exploatare a lemnului, complexul de producție al celor două cooperative meșteșugărești Prestarea și Sporul. Baza de recepție s.a. Așadar — a continuat tovarășa Ana Hermann — putem afirma pe bună dreptate că urmașii vechilor breslași ai Sighișoarei s-au ridicat la nivelul timpului lor, au adunat la un loc talentul străbun cu dăruirea și hărtuirea de a crea. Odată cu dezvoltarea bazei tehnico-materiale a sporit continuu forța de muncă a industriei sighișorene. Iată și cîteva cifre care nu mai au nevoie de nici un comentariu : în timp ce în anul 1938 în Sighișoara existau numai 832 muncitori industriali, în 1980 numărul lor crescuse la 5076 iar în 1980 se atinsese cifra de 22 000 ! Iar toate acestea au dus la sporirea în ritmuri susținute a producției industriale care s-a ridicat în 1980 la patru miliarde de lei, fiind de 75 de ori mai mare decît în 1938 și de 8 ori mai mare decît cea din 1965. Și dacă progresul tehnic are o motivare umanistă, este, adică, subordonat binelui și bunăstării oamenilor — și așa este — el, acest progres tehnic, nu este altceva decît un aspect al progresului uman. Ceea ce înseamnă în fapt că Sighișoara industrială nu-i altceva decît Sighișoara umană.

MIRCEA BUNEA ■

OCOLUL LUMII ÎNTR-UN ATELIER

Atelierul service de la întreprinderea bucureșteană „Semănătoarea", este mic, lucrează acolo abia 20 de oameni. Șeful lor se numește Nichifor Grapă, unul dintre cei mai vechi specialiști din uzină, maistru cunoscut și respectat pentru capacitatea sa profesională.

— Gîndiți-vă, ne spune el, că pe poarta întreprinderii ies anual între 3 500 și 4 000 de „CARP"-uri, ca să mă refer la un singur tip de combine. La montarea lor contribuie între 1 500 și 2 000 de oameni, adică de o sută de ori mai mulți decît noi și că orice eroare, posibilă pe un traseu tehnologic atît de vast, se cere a fi remediată în atelierul nostru, pe care-l vedeți cît e de mic... Combina CP 12 a fost distinsă cu Medalia de aur la Tîrgul Internațional de la Brno. Și alte premii și distincții internaționale au încoronat efortul colectiv al celor de la „Semănătoarea". Pentru fiecare dintre noi, cei de la service, mașina se cere a fi cunoscută și în detaliu și în întregul ei. E vorba de circa 400 repere diferite, dintre care unele furnizate de alte întreprinderi, ca „Steagul roșu" din Brașov, „Neptun" din Cîmpina, întreprinderi din Mija, Medgidia etc. Că ne aflăm pe calea cea bună o dovedește înnoirea cererilor pentru export, aparițiа altora noi.

— Ce faceți, practic, oamenii de la service dincolo de hotare?

— În contractul de service, care însoțește orice comandă, este prevăzută și asistența tehnică și garanția pentru un an de zile. La tîrgurile internaționale, combinele ca și celelalte produse, sînt prezentate la concurență cu altele, de cele mai multe ori din țări cu o mai veche tradiție industrială. Consecința: se fac demonstrații practice, iar punerea în exploatare are loc tot în prezența acestor oameni, pe care-i vedeți în atelier.

Mihai Caradima este un om mai mult scund, robust, cu un zîmbet larg, care-i pune în valoare dantura impecabilă, o pecete de optimism pe un chip bronzat, încadrat de un păr țesut din fire albe și negre. Revenise tocmai din Italia, unde conducea o echipă de patru muncitori, tovarăși de atelier.

— Plăcerea mea cea mai mare este aceea de a vinde combine tocmai celor de la care, cu ani în urmă, cumpărasem licența. Nu-i grozav, ce credeți?

Bineînțeles, mi se pare extraordinar să plasezi combine reputatei firme „Laverda"! Același om a dus multe combine în Cehoslovacia, în Grecia, împreună cu **Gheorghe Diaconu, Constantin Fațica** și **Ștefan Dragomirescu**. În Spania, un singur om, **Nicolae Damianuc**, a prezentat și pus în exploatare 50 de mașini agricole. Premiul de la Tîrgul din Barcelona ni se pare o consecință firească și directă a calității muncii celor de la „Semănătoarea", dar și a lui **Nicolae Damianuc**. Ca și el, **Cristian Ionescu**, șef de grupă de service, **Dinulescu Brătianu, Ion Niță** și **Dumitru Marin** și-au făcut simțită prezența și capacitatea profesională în alte țări europene ori de pe alte continente.

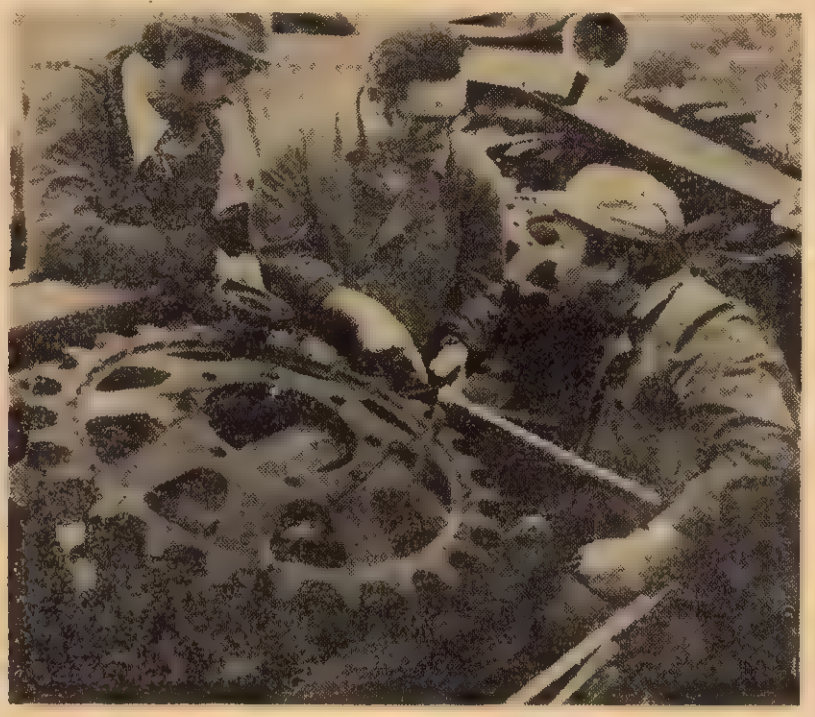

Trei asi ai mașinilor agricole românești: Marin Pantaze, Nichifor Grapă și Gheorghe Diaconu.

Constantin Bacalu, pare o fire mai meditativă, dar este la fel de experimentat. El s-a „specializat" pentru Canada, unde a fost de mai multe ori și a lucrat vreme îndelungată.

— Cu franceza, cînd a fost cazul, cu engleza alteori, m-am descurcat în toate problemele tehnice și de viață. La fel voi face și în China, unde mă pregătesc să însoțesc un lot mai mare de combine. Am dus acolo cîteva, pentru probe, împreună cu inginerul **Ion Mihai**. Cu **Ștefan Drosu** am lucrat și în Coreea de Nord. Încet-încet, o veritabilă hartă a lumii începe să se contureze în acest atelier modest, înnobilat de o înaltă calificare.

— Nu sînteți sufocați, tovarășe Radu Gheorghe, de volumul muncii care vă revine?

— Numai rutina ne-ar putea sufoca, dar ne ferim de această reală primejdie. De fapt, organizarea deja amintită de Pantaze reprezintă o frînă în calea rutinei. Anul trecut, pentru a fi mai explicit în acest sens, am primit pentru reparații 100 motoare. Ce are organizarea cu faptul relatat? Are, pentru că am recurs la controlul produselor încă din faza de montare a unor ansamble și subansamble. În plus, s-a deschis, în urma unei decizii a conducerii uzinei, o linie de montaj destinată exportului, unde lucrează muncitori din cei mai bine pregătiți.

Cornel Stănescu, alt membru al echipei de service, are pe pașaport vize italiene, chinezești, iugoslave, vest-germane, ceea ce demonstrează marea mobilitate solicitată de munca lui obișnuită.

— Am participat la Expoziția internațională de la Beijing, cu sarcina de a prezenta diverse produse ale industriei constructoare de mașini, fie ale întreprinderii noastre, fie ale celei de tractoare, de la Brașov. Combina de recoltat cereale și orez (pentru aceasta din urmă s-a construit un agregat atașat), au produs satisfacție și urmarea directă a fost contractarea cîtorva sute de asemenea utilaje mecanizate. Unii beneficiari pretind modificări ale mașinilor, în funcție de exploatarea la care vor fi supuse, de interesele lor specifice, cum a fost cazul în Italia, unde cumpărătorul a cerut ca urlașa combină să poată fi manipulată și de fiul său în vîrstă de numai 12 ani! Am reglat scaunul, am transformat volanul clasic într-unul rabatabil și multifuncțional, am ținut seama și de criterii ergonomice.

Dar, mai presus de toate, este vorba nu de ergonomie, ci de dragostea de meserie, de mîndrie pentru produsele fabricii lor și de priceperea de a face comerț.

EMANUEL VALERIU ■

Un reușit festival muncitoresc

Un oraș nou se impune în conștiința publică prin prestigiul economic al unităților sale productive, prin înfățișarea sa edilitar-gospodărească, prin gradul ridicat de civilizație al traiului zilnic și, nu în mai mică măsură, prin afirmarea sa pe plan spiritual. Orșova Severinului, reconstruită în întregime și în mod magistral în urma ridicării marii hidrocentrale de la Porțile de Fier, întrunește, ca oraș nou, toate aceste virtuți, de data aceasta în atenția noastră fiind una din manifestările sale spirituale de marcă: Festivalul interjudețean „Porțile de Fier — porțile cîntecului popular și ale poeziei patriotice românești" organizat sub egida Consiliului județean al sindicatelor Mehedinți și a Consiliului local al aceleiași organizații, în fapt gazda lui dovedindu-se a fi întregul oraș, de la omniprezentul primar Nicolae Stolojescu la cel din urmă spectator care a luat parte la cele trei minunate seri de cîntec și poezie de la frumoasa și activa casă de cultură a orașului. Festivalul însuși a încheiat o săptămînă culturală cu o bogată gamă de activități politico-educative, programul său, mai ales prin permanența alternare a cîntecului cu versul politic-patriotic, întregind substanța ideologică a complexei manifestări.

Profilat la prima sa ediție, în urmă cu 6 ani, numai pe cîntec popular, festivalul și-a deschis între timp porțile și poeziei, idee cu adevărat inspirată deoarece ne-a fost dat să aplaudăm recitări cu totul revelatoare, între interpreți excelînd Ovidiu Alonescei din Botoșani cu acea parabolă-manifest a lui Geo Dumitrescu intitulată „Ieremia", Petre Brezoi din Giurgiu, cu prea puțin răsplnditа poemă „Strămoșii" a pe nedrept uitatului delicat poet George Tutoveanu și Liviu Barna din Arad, cu tulburătoarele limpezi „Versuri de dimineață" ale lui Nicolae Labiș. Situată la confluența dintre cîntec și vers, prezența la festival a muncitoare-rapsod popular Ana Rogobete de la întreprinderea textilă locală Cazanele s-a impus ca un emoționant simbol al întregii manifestări, căci versul său a cîntat și încîntat înseși impresionantele realități înconjurătoare ale Orșovei. Ana Rogobete n-a fost decît unul din cei cîțiva concurenți locali mehedinteni care prin calitatea interpretării au justificat în mod strălucit cinstea ce i s-a conferit Orșovei de a găzdui acest exemplar festival muncitoresc. Premiul I și titlul de laureat i-a fost acordat într-adevăr unei interprete din Mehedinți, Angela Săftoiu, cu toate că pe nimeni n-ar fi surprins dacă acesta i-ar fi revenit conjudețeanului său Iosif Pușchiță.

Dar festivalul de la Orșova s-a dovedit și de data aceasta a fi veritabile „Porți de aur" pentru o seamă de tinere talente din alte județe ale țării pe drumul consacrării ca interpreți ai cîntecului popular românesc. Și nu greșim, credem, dacă vom reține cîteva nume pe care le vom mai auzi și despre care vom mai auzi: Lăcrimioara Covrig (Gorj), Magdalena Florea (Olt), Brîndușa Covalciuc (Botoșani), Geta Postolache (Vrancea), Relu Mirea (Dolj), Ion Blaj (Mureș).

Un festival cu o participare atît de numeroasă (concurenți din 28 de județe), cu interpreți și recitatori de talent și o valoare ridicată nu se putea încheia decît cu un recital de talia celui oferit de acest viguros Jian al cîntecului popular românesc care este Gh. Roșoga. Cîntărețul care, într-un turneu la Londra, era salutat de spectatorii englezi cu numele rîului tutelar al destinului său artistic „Jiule", a fost, bineînțeles, primit cu entuziasm „reîntors în Mehedinți, lîngă frați, lîngă părinți" dar cu o cutremurătoare emoție la auzul acelei îndurerate balade, creație proprie, a omului necăjit care merge în urma „carului greoi și plin de nevoi" strigînd cu disperare „Cea, Priane, cea!".

Muncitoresc prin îndeletnicirea aproape tuturor concurenților, prin climatul asigurat de cei care l-au găzduit și organizat, Festivalul „Porțile de Fier — porțile cîntecului popular și ale poeziei patriotice românești" s-a constituit într-un incontestabil argument al deplinei armonii dintre muncă și artă.

NICULAE STOIAN ■

Incurabila dragoste de copii

De fapt, căutam Școala generală nr. 14 — directoare Valeria-Dău Gaspar — din Lugoj. Așa am ajuns la spitalul de care este legată. Mai există în țară încă două unități asemănătoare, de neuropsihiatrie infantilă, dar, aici la Lugoj, s-a făcut în cel mai reușit mod îmbinarea activităților medicale cu cele pedagogice, psihologice și sociologice. Funcționează în aceeași incintă spitalul — cu un excelent laborator — un cămin spital și școala. O singură contabilitate gospodărește totul: o singură organizație de partid dă unitate în alt plan întregului colectiv de lucrători ai acestui complex instituțional. Cu subordonări diferite, cele trei unități adună aici interese și responsabilități a trei ministere: al muncii, al sănătății, al educației și învățămîntului. Pacienții vin, practic, din toată țara. Cei de vîrstă școlară continuă cursurile pe durata internării, ca și colegii lor de acasă. Aceasta ar fi una din explicațiile existenței școlii pe lîngă spital. Școală generală, pentru că e vorba nu de elevi bolnavi psihic, ci, mai cu seamă, de elevi cu tulburări comportamentale, așa-numiții copii comportamentali. Copii cu insucces școlar — toți. Există și clase speciale pentru pacienții căminului. Ele sînt afiliate școlii generale.

„Ați căutat o școală și ați găsit o lume", zicea, la un moment dat, directorul spitalului și al căminului spital, doctorul Borbil, botezat Lucian de un alt doctor Borbil pentru că i s-a născut fecioru tocmai în ziua în care, la Academia Română un nou membru al acesteia, ce își tinea discursul de recepție, și el transilvănean, se numea, în vesnicia spiritului și a geniului românesc, Lucian — Lucian Blaga.

Și are dreptate acest medic, acest om care a prins rădăcini aici, din 1958. A găsit atunci un spital rudimentar în barăcile unei cazărmi dezafectate. Azi, toate instituțiile de care vorbeam, inclusiv grădinița lucrează în 11 clădiri. Se va adăuga în curînd nouă școală care va fi, între arbori uriași, o clădire splendidă. Incinta vechii cazărmi a devenit treptat un minunat domeniu al supremației copilăriei. Al sănătății copiilor. Au apărut, pavilioane noi, au fost reamenajate cîteva construcții vechi. Nici una din unitățile amintite nu există separat. Interdisciplinaritatea pare să-și dezvolte aici o sansă în disputa cu multidisciplinaritatea, mai ales datorită pasiunii, marii pasiuni, a doctorului în neuropsihiatrie infantilă Lucian Borbil, omul în stare să se bucure nemăsurat că a realizat acest complex, comparabil ca funcționalitate, amenajări și frumusețe cu tot ce are mai bun lumea de azi. Aici, precizia investigațiilor, profesionalismul specialiștilor se îmbină cu o mare, o incurabilă dragoste de copii, pe care o pretinde și o accentuează munca de ani de zile aici. Sau de o viață. Ca în cazul medicilor și profesorilor pe care catalogul salvatorilor copilăriei amenințate de derivă îi va reține cu literele de aur ale recunoștinței pe nume ca acestea: Cătăniciu Florica, Borbil Lucian, Luchescu Cornelia, Abrudan Vioara, Pîrvulescu Romeo. Toți acești împătimiți în generozitate, toți lucrătorii de aici de la îngrijitori pînă la directori, trăiesc în slujba uneia din cele mai calde idei omenești, a uneia din cele mai frumoase datorii asumate de oameni: aceea de a face totul pentru a repune în echilibru vulnerabila terezie a psihicului uman, mai ales cînd vîntul rău prinde să bată în frunzele de plop firav ale unui suflet de copil. Cît privește plopii cei adevărați și falnici din grădina spitalului trebuie păziți și ei, am înțeles, de excesul de zel al vreunui minuitor de ferăstrău decizional, care s-ar teme că la umbra lor n-ar putea crește leușteanu. Este de așteptat, însă, că va avea această grijă cu succes doctorul Lucian Borbil, cel care a știut să convingă pe arhitecții întregului complex de pavilioane — soții Sturdza, de la Timișoara — să construiască o clădire jur-împrejurul unui tei splendid, pentru a nu-l sacrifica.

Superbă grija acestui om de a păstra teferi arborii și copiii! De 23 de ani n-a ieșit din garda acestei pasiuni. Cînd își va scrie raportul de gardă, Lucian Borbil își va scrie viața. El face parte dintre oamenii pe care nu-i prețuim și nu-i iubim cît se cuvine: propria noastră viață nu ne ajunge parcă pentru asta.

DORIN GHERGHINESCU ■

În acest număr ilustrații de Simona Pop Bărbulescu

Este necesară o strategie a dezvoltării montane

În ce stadiu se află în prezent agricultura montană? Redăm concluziile — însoțite, unde este cazul, de scurte comentarii ale noastre — ale celei mai cuprinzătoare anchete de teren efectuate în România în ultimele decenii pe această temă. Încheiat acum vreo trei luni, studiul este de o arzătoare actualitate, având ca obiectiv întreaga zonă montană a țării și oferind deci o imagine nu a acelor Carpați-2000 spre care tindem și pentru care revista noastră a militat, ci a Carpaților-1981. Nu se poate configura viitorul, nu i se pot pune cărămizile, fără a porni, lucid și lipsit de prejudecăți, de la datele prezentului, adică de la realități.

Întocmită de un colectiv de la Institutul de economie agrară sub conducerea doctorului inginer Nicolae Brașoveanu — de un sfert de secol pasionat cercetător al agriculturii montane, autor a peste o sută de studii și a zece cărți de specialitate — lucrarea, la care au colaborat inginerii Camelia Boureanu și Ariadna Teodoru din același institut, oglindește situația actuală pe plan republican, cît și la nivelul zonelor montane naturale, cu specială referință la opt județe și 20 localități. Se aduce și un element nou față de lucrări anterioare (foarte puține la număr, dealtfel), și anume : comensurarea, descrierea cantitativă a fenomenelor.

Cum am spus, concluziile — într-o formă prescurtată, care ne aparține — le redăm în cele ce urmează, chiar dacă unele aspecte ale studiului sînt discutabile. O facem din mai multe motive.

● În liniile lui generale, el confirmă justețea și actualitatea ideilor promovate în ultimii ani de serialul nostru „Carpați-2000", care a pornit de la ideile doctorului Radu Rey din Vatra Dornei, ulterior amplificate în cartea sa „Viitor în Carpați", prima lucrare de acest gen din România. Desigur, există unele deosebiri de opinii între cercetătorul din Țara de Sus și autorii bucureșteni — și noi ne exprimăm propriul punct de vedere — dar toți sînt de acord asupra esențialului, atrăgînd atenția asupra necesității urgente de a se opri involuția agriculturii montane și de a se trece, în fine, la exploatarea eficientă a marelui potențial economic pe care-l prezintă Carpații românești. Un singur exemplu, comunicat nouă de Radu Rey, invederînd actualitatea și necesitatea acestor măsuri : în zona Dornelor, cel mai mare bazin montan al țării, producător tradițional de lapte și carne, doar în ultimii șase ani efectivele de ovine au scăzut cu peste 50 la sută, iar cele de bovine cu 17 la sută. Soluții există, iar unele din ele — cel puțin ca bază de pornire sau de discuție — sînt prezente și în paginile de față.

● Avînd în vedere că institutul în care s-a elaborat studiul sus-citat poartă girul a două prestigioase instituții — Academia de științe agricole și silvice și Institutul central de cercetări economice — semnalul de alarmă pe care-l trag cercetătorii, ca și propunerile concrete, ale lor și ale altora, capătă un nou relief. Așadar, prin publicarea materialului de față dorim să stimulăm dezbaterea acestor probleme, lucru cu atît mai necesar cu cît ele nu se pot aborda și soluționa decît prin o participare largă, de la cercetător la țăranul din Apuseni sau Dornă-Arini, cu gospodăria lui izolată, dar potențial foarte productivă.

Înnoirea fundamentală a agriculturii montane implică extinderea fineților, îmbunătățirea raselor de animale, calificarea și stabilirea forței de muncă, iar rentabilizarea depinde, în principal, de cointeresare, turism agrar-montan, microindustrie montană în gospodării substanțial modernizate. Pentru aceasta, după cum o invederează și studiul la care ne referim și din care am selectat — ca fiind cele mai principale — aspectele privind baza tehnico-materială, trebuie învinse inerții, se impun schimbări de atitudini, spirit practic, gospodăresc și îndeosebi simțul urgenței, în lumina insuflețitorului obiectiv cu caracter mai larg, trasat de conducerea partidului : o nouă revoluție agrară. Iar pe baza acestor dezbateri și, bineînțeles, pe orice alte căi, să se contureze și mai ales să se pună în practică acea strategie a dezvoltării montane pe care Carpații noștri, cerințele alimentare mereu crescinde ale unei societăți în expansiune și noua revoluție agrară o reclamă imperios.

Nici pădure, nici pășune

Pășunile noastre montane nu dau, în medie, decît 8—10 t masă verde la hectar, deci **nici jumătate din potențialul lor biologic.** În zona Mezeș, județul Sălaj, sau în Vedea, Tigveni, Curtea de Argeș (toate din județul Argeș), și nu numai acolo, firește, se întîlnesc teritorii întinse, erodate, povîrnișuri, vîlturi repezi etc. **În mai toate județele montane — a constatat Nicolae Brașoveanu — pășunile alpine, într-o măsură mai mare sau mai mică, sînt invadate de pădure.** Așa zicînd pădure, fiindcă în fapt suprafețele respective nu mai sînt **nici pășune, nici pădure,** deci au un randament economic minim. Pe pajiștile din zona Cîmpulung Muscel, dinspre Munții Voevoda, molidul urcă de jos acaparînd pășunea, iar din munte, dinspre Coltii lui Andrei, coboară jneapănul, care acoperă și el pajiștile.

Iată deci probleme de **interes național,** deoarece specialiștii apreciază că dublarea sau triplarea nivelului actual de producție al pajiștilor ar contribui substanțial **la dublarea efectivelor de animale** care pasc pe ele. Enorme implicații, așadar, pentru economia națională. Acțiunile ameliorative ale pajiștilor și lucrări de întreținere mai bine executate decît în prezent ar putea duce în scurtă vreme la dublarea producției prezente a pajiștilor. „Dar în ritmurile actuale de ameliorare și de întreținere sporirea producției de masă verde la nivelul stabilit pentru 1990 nu se va putea înfăptui decît **mult după anul 2000.**"

Propuneri :

● Deficitul actual de masă verde în zonele montane se va rezolva în final, nu numai printr-o mai judicioasă repartizare a pășunilor în teritoriu, ci mai ales prin **ameliorarea pajiștilor și în comunele necooperativizate.**

● Delimitarea riguroasă a spațiului silvic din fondul agricol, pe baza unei cartografieri corespunzătoare. În prezent „silviciî" dispun de un cadastru foarte bine pus la punct (în Transilvania datează încă de pe timpul Imperiului austro-ungar !), cărula l s-au adus modificările intervenite în ultimii ani, însă pentru zona agricolă din zona montană cadastrul este deficitar și apar mereu litigii. Pe alocuri — au observat cercetătorii — cînd înaintează pădurea, se mai mută... borna, chiar dacă pădurea este tînără, neînchegată, cu slabă valoare economică, și astfel se pune agricultura montană în fața faptului împlinit.

● **Acces liber pășunatului în pădurile cu o vîrstă de peste 15 ani,** deci care nu mai prezintă pericolul de a fi distruse de animale.

● Sistematizarea și lotizarea perimetrului pășunabil, pentru **rotația pășunatului.**

● Exploatarea pajiștilor pe fondul alternanței **pășune-fineață.**

● Repartizarea pășunilor comunale pe bază de **contract pe o perioadă mai întinsă decît pînă acum.** În prezent, ele se repartizează, în general, de la un an la altul, în unele cazuri pe trei ani, dar nu pe perioade mai lungi. Evident, dacă țăranul se știe mai stabil pe pășunea respectivă va avea un interes sporit pentru a o curăța, a distruge mușuroaiele, a îndepărta mărăcinii, a efectua lucrările de întreținere. Știind însă că la anul „se mută", interesul descrește.

● **Înmulțirea unor activități comune pastoral-silvice** privind amenajările silvice și pășunatul. Mai ales în acele locuri în care „silviciî" nu au suficientă mînă de lucru, ei ar trebui să ajute mai mult populația locală, permițînd accesul la poieni sau să se ia căzăturile de arbori (în conformitate cu prevederile legale) ; în schimb ar beneficia mai mult de mîna de lucru locală.

(N.R. Pășuni, pajiști ameliorate, da, fără îndoială. Să nu se subaprecieze însă și agricultura fineților, cu flora și speciile ei valoroase, cu lucrările specifice, cu problemele de conservare etc., despre care se vorbește mai puțin, și nu întîmplător : pășunile sînt mai ușor de îngrijit. Gospodăriile montane modernizate ar asigura extinderea fineților, care, la rîndul lor, ar contribui la autogestiunea acestor gospodării în lunglle luni de iarnă. Or, această idee este fundamentală în serialul nostru „Carpați — 2000")

Al patrulea sector al agriculturii

Gospodăriile agricole individuale, situate în cea mai mare parte în zonele de munte ale țării :

● ocupă 1 400 000 ha teren agricol, deci, 9,4 la sută din totalul suprafeței agricole a țării ;

● se situează pe spațiul a 601 comune ;

● au realizat, în 1979, 7 la sută din producția totală a țării la grîu și porumb, aproape 23 la sută la cartofi, 28 la sută la fructe, iar din producția animală pe țară 11,7 la sută la carne, 19,2 la sută la lapte, 12,1 la sută la lînă, 15.6 la sută la ouă ;

● au participat cu fin în proporție de 39 la sută la fondul de stat.

DAR în decursul ultimului deceniu, numărul bovinelor, ovinelor, caprinelor, păsărilor — practic, al mai tuturor speciilor de animale — cunoaște o creștere nesemnificativă, sub limitele determinate de reproducția naturală, sau chiar manifestă o tendință de scădere.

900 kg grîu, 1 000 kg porumb la hectar ?!

Procurarea de material săditor și semințe de soi din rețeaua de producție și comercială de stat pentru gospodarii zonelor montane ar trebui să constituie componenta cea mai funcțională în cadrul activității de sprijin de către stat a agriculturii practicate de țăranii individuali din aceste zone. Această acțiune este însă prea puțin eficientă azi. În Bistrița-Năsăud, bunăoară, cercetătorii au întîlnit, în gospodăriile montane, **soiuri de grîu datînd de 16—20 de ani, cu o producție de 700—900 kg/ha, porumb cu o producție de doar 900— 1000 kg/ha.** În 1981 !

Soiuri mai adecvate pentru zona montană

Propuneri :

Soiuri timpurii și extratimpurii, mai adecvate pentru zona de munte, îndeosebi pentru porumb și în general rezistente la condițiile climatice specifice și la boli. Este o datorie de onoare a cercetătorilor noștri !

(N.R. Și — adăugăm noi — accent sporit pe agricultura furajelor și a fineților, pe linia vocației muntelui : creșterea animalelor.)

O problemă deschisă

● În gospodăriile agricole montane din zona necooperativizată fertilizarea se efectuează aproape exclusiv cu îngrășăminte organice transportate cu animalele și de multe ori manual, și administrate în totalitate manual. **Nivelul de fertilizare cu îngrășăminte chimice în gospodăriile individuale montane este de 17 ori mai redus decît pe totalul agriculturii,** revenind în medie, la nivel republican în sectorul necooperativizat, doar 6 kg substanță activă la hectar, deci sub plafonul de utilizare per total agricultură în anii 1960—1961. De subliniat că lipsa de mijloace de transport adecvate și de drumuri de acces face ca și îngrășămintele organice existente să nu poată fi folosite, în aceste gospodării, decît parțial. În unele zone din județul Brașov, de pildă, cu altitudini pînă la 800 m, îngrășămintele organice, în lipsa cailor, se transportă cu măgarul.

Ciștig pentru stat, ciștig pentru cetățean

Propuneri :

● Și pentru modernizarea muntelui sînt necesare... chimicale, devine necesară repartizarea, în limitele posibile obiectiv, a unor cantități sporite de îngrășăminte chimice, în special complexe. Mai ales pe pășunile alpine — datorită lipsei de drumuri și de mijloace de transport adecvate — se consideră necesare **îngrășăminte chimice.**

● Acțiunea de **protecție a plantelor** în gospodăriile individuale montane și submontane să se facă obligatoriu prin rețeaua de stat specializată, beneficiarii achitînd numai costul pesticidelor. Tratamentul pomilor fructiferi să fie gratuit, producțiile sporite rezultate acoperind din plin costul tratamentelor: se apreciază că pentru tratamente s-ar cheltui de două ori mai puțin decît costul sporului de producție obținut. Deci, un ciștig net pentru stat, pentru cetățean.

(N.R. Așadar, îngrășămintele chimice pot și trebuie să fie utilizate. Dar unde ? Nu pe munte în general (dealtfel, în prezent, chiar marea agricultură cerealieră întîmpină unele dificultăți în procurarea de îngrășăminte chimice, consumatoare de energie și de materii prime prețioase), ci pe acele terenuri montane unde s-au făcut în prealabil cercetări chimice precise, analize etc. și unde există mijloace de împrăștiere adecvate. Sporirea numărului bovinelor și ovinelor la munte, în conformitate cu ideile studiului condus de doctorul inginer Nicolae Brașoveanu și cu serialul „Carpați-2000", ar duce la sporirea implicită a cantităților disponibile de bălegar și urină, care acum nu se colectează decît parțial, în absența modernizării grajdurilor. Astfel, problema îngrășămintelor, chimice și naturale, pentru zona montană s-ar apropia de rezolvare.)

Dar cu nomenclatorul nu se poate ara

– Cu totul nesatisfăcător se prezintă mecanizarea — atît cît este posibilă și eficientă economic — în zona de munte.

● Există un nomenclator al sistemului de unelte manuale și utilaje cu tracțiune animală sau mecanică destinate agriculturii montane, dar evident doar cu un nomenclator nu se pot executa lucrările necesare. Or, dat fiind **exodul mîinii de lucru tinere din gospodăriile montane** (aspect tratat pe larg în serialul Carpați-2 000), **mecanizarea ar trebui să joace un rol de prim ordin.** Mai ales dacă se urmărește nu atît mentinerea actualelor nivele, cît impulsionarea producției agricole montane. Or, în prezent, pe terenurile gospodăriilor individuale montane sînt lipsă la apel **tractoarele pe șenile pentru lucrări grele, pe pante.**

Motocositoarele „Carpatina" de ani de zile se tot experimentează ; fiind grele, nefuncționale, și oricum insuficiente ca număr, s-a cerut modernizarea lor, care însă întîrzie. Cei puțin, nu se văd pe teren.

Nu există **tractoare cu remorci** pentru transportul fînului și gunoiului de grajd, și nici tocătoare electrice pentru preparat furaje. **Lipsesc pînă și uneltele simple, manuale, ca sape, greble, furci, țîrnăcoape. Chiar și caiele și potcoavele.** În comunele necooperativizate Zagra, Șanț, Tirlișiua, Telciu, Josenii Birgăului, Feldru, Ilva Mică, de pildă, se folosesc unelte grele, nerezistente. Țăranii cumpără sape și apoi le aduc la fierar ca să le refacă...

● La nivel republican, în zona montană S.M.A. au efectuat lucrări sub nivelul accesibilității mecanizării : numai două treimi din terenul arabil mecanizabil ! În unele județe proporția este și mai redusă : 11,9 la sută în Mureș, 13 la sută în Bistrița-Năsăud, 18 la sută în Vîlcea, 21,8 la sută în Brașov, 26,5 la sută în Suceava, 32 la sută în Maramureș. Aceste cifre vorbesc de la sine despre marile rezerve existente în activitatea de mecanizare în zona montană necooperativizată, precum și despre producțiile scăzute care se obțin azi. În unele comune necooperativizate, de pildă Vama Buzăului, județul Brașov, S.M.A. sînt complet **absente în procesul de mecanizare.** La fel în comuna Tirlișiua, Bistrița-Năsăud. Doar două exemple. Nu e de mirare că în aceste condiții vacile sînt utilizate la tracțiune. Pe fondul acestor realități, plata lucrărilor efectuate cu animalele sau manual a ajuns la nivele exorbitante. În comuna Ilva Mică, 400 lei (plus mîncarea) pentru ziua de arat, în condițiile în care cu un atelaj foarte bun se pot face cel mult 40 ari, revenind deci 1 000 lei hectarul arat cu animale, față de 270 lei cu tractorul.

Vom încheia, ca și într-un număr trecut tot cu o întîlnire în amurg, de data aceasta, în zona Vatra Dornei. Nicolae Brașoveanu :

— **Era pe la sfîrșitul lui aprilie. La marginea orașului se înturnau spre casă** o pereche de cai, unul înalt și costeliv, altul mai scund, încă mînzat, care ieșeau cu plugul dintr-o curte cu o casă cam dărăpănată, mînați de doi oameni din vecinătate. Era casa unei văduve fără plug și fără cai. Angajase pentru a-și ara locul din grădină doi vecini ; unul avea calul bătrîn și deșirat, celălalt — mînzatul. Cît au arat și cum au fost plătiți ? Pentru 25 ari : 250 lei, mîncare și băutură. Evident că în aceste condiții **agricultura montană din gospodăriile agricole individuale se practică cu costuri ridicate și producții scăzute.**

Carpatina

Cîteva propuneri cu efect imediat :

● Asigurarea prin cooperația de consum (N.R. : sau prin secții uzinale specializate) a **uneltelor manuale** în toată diversitatea lor și de calitate corespunzătoare.

● Lărgirea volumului de **credite,** prin Banca Agricolă, în condiții de eficiență și rentabilitate care se vor stabili, pentru **achiziționarea animalelor de muncă.**

● Mecanizarea montană trebuie să înceapă cu cerințele stringente : **motocositori și tractoare cu remorcă** pentru transportul fînului și gunoiului de grajd. (N.R. Să nu uităm nici minicarele, miniîntorcătoarele, mașinile de mulș. Nu sînt un lux, ci o necesitate, dacă vrem realmente ca într-un viitor rezonabil să modernizăm gospodăriile montane și să obținem un salt în producția lor).

● Organizarea de secții S.M.A. și grupe de tractoare pentru fiecare comună necooperativizată. Doar cîte trei, patru tractoare ! Cadrul există, dar acțiunea rămîne tot în stadiul de început. Pînă cînd ?

N.R. Bineînțeles, pot intra în discuție — în legătură cu întreaga problematică montană — și alte soluții și propuneri de perspectivă, domeniul solicitînd un aport de gîndire și experiență colectivă. **Să discutăm deci, dar nu la infinit, căci efectivele de animale în zona de munte scad continuu și timpul nu așteaptă.**

LIONEL NIȚESCU ■

Geniul românesc în tezaurul mondial al ştiinţelor

Geniul ştiinţific şi tehnic românesc şi-a adus contribuţia la edificarea civilizaţiei omenirii. Nu revendicăm nimic din ceea ce nu este al nostru, dar avem a ne mîndri cu aporturi notabile la patrimoniul comun al umanităţii : mărturie stau numeroase descoperiri intrate în terminologia ştiinţifică internaţională. Oameni ai acestui pămînt, români şi de alte neamuri înfrăţite cu ei, au creat primele rachete cu mai multe trepte de aprindere, cea dintîi rafinărie de petrol, cel dintîi pod metalic din oţel acid (oţelul modern), becul Teclu, primul electroscop modern, primul dinam de tensiune ridicată, cel dintîi sistem de telefonie multiplă, primul avion care s-a ridicat prin forţa motorului său de la sol, cel dintîi avion cu reacţie, primul automobil aerodinamic. Au descoperit : un nou element chimic – telurul ; cel mai precis echivalent mecanic al caloriei (constantă pe care se bazează termodinamica modernă) ; magnetonul atomic (cuanta de magnetism) ; radioactivitatea artificială a plumbului ; derivata areolară, concept de bază al analizei matematice ; insulina, ecuaţiile cîmpului mezonic ; babesiile ; au sintetizat ciclobutadiena. Românii au scris cele dintîi tratate sistematice de bacteorologie, endocrinologie, ecuaţii integrale din lume. Ei au fundamentat sau au avut contribuţii hotărîtoare în noi discipline ştiinţifice, noi curente de cercetare, ca biospeologia, sonicitatea, freatobiologia, hidrogazodinamica mediilor poroase, mecanica invariantivă, ligvistica matematică, geometria centroafină şi multe altele ; au fost precursori în domenii fundamentale ale ştiinţei moderne, precum citologia, antibioterapia, etc. Şi azi ştiinţa românească, în condiţiile socialismului, evoluează la acelaşi înalt nivel creator.

Iată de ce enumerarea (incompletă, dar semnificativă) care urmează credem că poate convinge pe orice om de bună-credinţă de adevărul spuselor lui Henri Coandă : „Ce noroc ar avea omenirea dacă ar exista multe naţii care să-i fi adus, faţă de numărul de locuitori, atît cît i-a adus naţia română în ultimii 120 de ani". Şi chiar mai de mult – adăugăm noi.

Sonicitatea, o ştiinţă a prezentului şi a viitorului

Faptul că prestigiosul Congres internaţional de istoria ştiinţei găzduit de Capitala României comemorează într-o sesiune specială — odată cu mileniul scurs de la naşterea lui Avicenna, cu bicentenarele Denis Poisson şi George Stephenson — o sută de ani de la naşterea marelui fizician şi inginer Gogu Constantinescu reprezintă o nouă şi strălucită confirmare a aportului oamenilor de ştiinţă născuţi pe meleagurile noastre la patrimoniul ştiinţei şi tehnicii mondiale de ieri, de azi şi de mîine.

Poate pentru mulţi neavizaţi sonicitatea, creaţia sa fundamentală, reprezintă un obiect demn de toată lauda şi cinstirea, dar care azi trebuie privit ca obiect de muzeu. Cu alte cuvinte, ştiinţa creată de compatriotul nostru şi-ar avea locul în istoria ştiinţei de la începutul veacului XX, dar nu şi la răscrucea dintre mileniile 2 şi 3. În era electronicii şi automaticii, a energiei nucleare şi a zborurilor spaţiale, această „flică a armoniei muzicale", cum denumea Constantinescu sonicitatea — care presupune transmiterea energiei printr-un lichid, deci în mod relativ lent — nu ar mai putea aduce mari foloase şi nu ar promite numeroase aplicaţii în tehnică. Nimic mai fals !, — subliniază profesorul doctor docent inginer Matei Marinescu, membru corespondent al Academiei R.S.R., care va prezenta la congres o documentată expunere pe această temă. Dealtfel, este semnificativ că şi specialişti britanici vor face comunicări despre aplicaţii şi cercetări actuale în laboratoarele engleze relative la sonicitate. **„Este, mai ales, o ştiinţă a prezentului şi a viitorului"** — afirmă Matei Marinescu, specialist în acustică, electrotehnică, electronică şi termoelectricitate, autor a zeci de lucrări ştiinţifice publicate în ţară şi peste hotare (în „Bulletin de l'Académie des Sciences de Paris", „L'Onde Électrique", „Wireless Engineer" etc.). În casa tatălui său, ilustrul neurolog Gheorghe Marinescu, el l-a cunoscut personal pe Gogu Constantinescu şi mai tîrziu l-a cercetat cu pasiune opera, nu numai pentru interesul istoric, ci îndeosebi **prin prisma aplicaţiilor actuale şi viitoare**, pentru rezolvarea celor mai arzătoare probleme tehnice — de la **crearea unui automobil cu mic consum de combustibil (3 litri la suta de kilometri) la forajul petrolier.** El adaugă :

— Cei care pun azi la îndoială utilitatea preocupărilor privind energia vibraţiilor materiei şi folosirea ei în practică le-aş replica : „Atunci, de ce să ne mai preocupăm de transmiterea şi utilizarea energiei electrice ?!" În adevăr, energia sonică, la fel ca şi cea electrică, serveşte şi va servi drept mijloc de transport al energiei atomice, termice etc. de la locul producerii la locul utilizării sub formă mecanică, electrică ş.a.m.d., ba chiar **există multe cazuri cînd se dovedeşte mai avantajoasă decît energia electrică.**

Cum s-a născut această ştiinţă, care îi sînt principiile, ce obstacole a avut de învins, deşi „ştiinţa-mamă", acustica, are o veche tradiţie ? Principala piedică a constat în concepţia înrădăcinată de milenii potrivit căreia lichidele — apa, de pildă — nu sînt compresibile sau sînt prea puţin compresibile. Această concepţie era atît de adînc implîntată în lumea ştiinţifică şi în cea a inginerilor, încît cererea de brevet înaintată de Gogu Constantinescu guvernelor englez şi american a fost refuzată, iar autorul a fost considerat de unii drept **„a mad Rumanian"**, un român nebun. **Iată de ce pentru acordarea brevetului a fost necesar ca un membru al Academiei de Ştiinţe a Marii Britanii, „Royal Society", să declare SUB PREŞTARE DE JURĂMÎNT, în faţa autorităţilor că a văzut cu propriii săi ochi maşini sonice în funcţiune !**

Concepţia şi realizarea lor de către Gogu Constantinescu a impus în lume o ştiinţă şi o tehnică nouă, cu aplicaţii potenţiale, remarcabile. Celebrul fizician englez lordul Rayleigh, autorul unui clasic tratat despre acustică, după ce s-a convins că maşinile funcţionează, a declarat : „Deşi toată viaţa mea m-am ocupat de vibraţii, performanţele maşinilor sonice pe care le-am văzut mi se pare că frizează magia. Niciodată nu mi-aş fi închipuit că asemenea rezultate se pot obţine pornindu-se d la undele sonore."

Fără a mai vorbi pe larg acum, în 1931, despre prima aplicaţie a sonicităţii, care i-a adus celebritate mondială lui Gogu Constantinescu (aparatul sonic care, permiţînd tragerea cu mitraliera prin elicea avionului, a contribuit substanţial la supremaţia aviaţiei aliate şi ca atare a scurtat primul război mondial), iată alte aplicaţii puse în evidenţă de profesorul Matei Marinescu, avînd ca obiectiv **prezentul şi viitorul.**

● Principiul sincronizării sonice, ilustrat prin aplicarea la tirul mitralierelor, deschide calea metodelor moderne pentru **injecţia sonică a carburantului în motoarele diesel.** Metoda se va dovedi cu atît mai fertilă cu cît tendinţa actuală reclamă mărirea vitezei acestor motoare, frecvenţa de injecţie urcînd pînă la 12 000 pe minut. În România s-au efectuat în ultimii ani cercetări cu privire la optimizarea metodei de injecţie sonică pentru motoarele cu combustie internă, printr-un calculator specific brevetat în principalele ţări industrializate (autor : doctorul inginer Boiţă). În paranteză fie spus, în injectoarele firmei Bosch, cunoscute pe tot globul, se regăsesc ideile lui Gogu Constantinescu privind injectorul sonic.

● **Ciocane sonice.** Date fiind mişcările oscilatorii ale mediului care intervine în transmisia sonică de energie, una din aplicaţiile care se impun în primul rînd vizează ciocanele de toate tipurile, de pildă perforatoarele în rocă sau ciocanele de sudură, prelucrarea metalelor dure etc. Această din urmă operaţie se realizează azi graţie ultrasunetelor ; or, Constantinescu a fost acela care, primul, a descoperit **proprietatea. Prototipuri de ciocane utilizînd ca mediu de transmisie apa şi-au dovedit un mai înalt randament în comparaţie cu ciocanele care folosesc aerul sau energia electrică.**

● Motoarele sonice automate prezintă proprietatea de a se adapta automat la sarcină, astfel încît „motorul" principal, de exemplu un diesel, poate menţine un cuplu şi o viteză constante, chiar dacă sarcina şi viteza motorului sonic variază considerabil. Iată deci o **proprietate preţioasă pentru transmiterea puterii la automobile, maşini de tracţiune, în industria petrolieră extractivă etc.** şi conduce la un important domeniu de aplicare : dezvoltarea unui sistem **DIESEL-SONIC, ca alternativă economic avantajoasă şi cu un înalt randament în raport cu tehnica actuală diesel electric.**

La vremea lui, Gogu Constantinescu a construit un automobil înzestrat cu un convertor automat, de el conceput, consumînd un litru la 100 km, cu o capacitate cilindrică de 500 c cubi, cinci persoane la bord şi viteză medie de 60 km/h. Pe atunci, cînd combustibilul era ieftin, performanţele nu au părut atrăgătoare, dar ele trebuie radical reconsiderate în condiţiile actuale. „Este unul din mijloacele de transport ideale — consideră profesorul Matei Marinescu — din toate punctele de vedere. Insist asupra avantajului pe care-l aduce extrema simplificare în conducerea automobilului realizată pe această cale. Singura operaţiune rămîne, practic, accelerarea."

Un prototip al acestui automobil a fost prezentat la standul Gogu Constantinescu la expoziţiile din Wembley 1924 şi Paris 1926. La Paris, celebrul sculptor Bourdelle, care în viaţa lui nu stătuse la volan, a fost invitat să conducă automobilul lui Gogu Constantinescu şi a reuşit de minune. Dealtfel, în Marea Enciclopedie a Automobilului apărută recent în S.U.A., acest automobil şi o fotografie a sa sînt trecute la loc de cinste. Mai importante sînt însă posibilele **aplicaţii actuale ale automobilului lui Gogu Constantinescu,** desigur într-o formă modernizată, datorate avantajelor sale : **consum redus de combustibil, schimbarea automată a vitezelor.** Cît priveşte viteza relativ redusă, ea nu mai apare ca un impediment major, atît datorită restricţiilor de circulaţie în marile oraşe etc., dar mai ales în contextul crizei mondiale de energie.

● O aplicaţie interesantă promite să fie **transmisia căldurii la distanţă :** conducte conţinînd apă pot transmite energia sonică de la un generator la o rezistenţă sonică, amplasată eventual la o distanţă destul de mare de generator. Energia se transformă în căldură, conducta rămînînd rece.

● **Amortizoare sonice de capacităţi variabile pot înlocui oţelul, aerul comprimat sau cauciucul.** Mediul elastic folosit fiind un lichid la mare presiune, el poate prelua şocuri violente şi vibraţii practic la infinit. Efectul „amortizării sonice" constă în reducerea sau eliminarea vibraţiilor,

(Continuare în pagina 12)

„Nu se poate afla nicăieri în vreo altă ţară, cît Moldova de mică, atîtea ape, o natură împodobită cu asemenea locuri minunate ca aici."

DIMITRIE CANTEMIR

„Sufletul nu poate fi despărţit de corp ; el nu există independent de corp ! Sufletul, conştiinţa sînt produsele creierului, ale unor fenomene materiale."

GHEORGHE MARINESCU

„Ce noroc ar avea omenirea dacă ar exista multe naţii care să-i fi adus, faţă de numărul de locuitori, atît cît i-a adus naţia română în ultimii 120 de ani."

HENRI COANDĂ

Cronica invenţiilor

● **1395.** Un manuscris latin din acel an, păstrat la Biblioteca Naţională din Paris, menţionează că **prima utilizare a explozivelor în lucrările miniere** s-a realizat „în regiunile situate între Ungaria şi gurile Dunării", deci în regiunea Transilvaniei. M. Reinaud şi M. Favé, într-o istorie a artileriei publicată în 1845, reproduc în facsimil manuscrisul şi confirmă interpretarea.

● **Secolul XIV.** Pentru a uşura transportul minereului aurifer din minele Apusenilor, meşterii lemnari români inventează şi construiesc, în întregime din lemn, un vagonet reprezentînd **primul vehicul pe şine din istoria tehnicii, cuprinzînd şi primul macaz cunoscut.** „Vagonetul de la Brad" se află expus la Muzeul Transporturilor din Berlinul Occidental. Vizitînd cu decenii în urmă muzeul, doctorul Alexandru Steopoe consemna în revista „Natura" nr. 6/1928 : „care credeţi că e cel mai vechi vehicul purtat pe sine ? Un modest cărucior de lemn, cu tăvălugi în loc de roate şi cu prăjini de lemn în loc de sine, provenind de la minele Ruda 12 Apostoli de la Brad."

● **1453.** „Orban dacul", meşter tunar în slujba otomanilor, construieşte **primele tunuri de mare putere, inaugurînd artileria grea.** Cronicarul grec Laonic Chalcocondil arată că rolul lor a fost hotărîtor în cucerirea Bizanţului de către oştile lui Mahomed al II-lea, căci proiectilul „era dus cu o repeziciune minunată şi cu o iuţeală ce întrecea orice margini". Gheorghe Şincai observă şi el că Orban „au fost român", dar declară că „rău îmi pare", desigur în perspectiva istoriei româniior.

● **Secolul XV.** „Zugravii de biserici" din Moldova şi Bucovina descoperă **secretul fabricării unor „vopsele" (coloranţi) de o extraordinară strălucire şi trăinicie,** printre care celebrul „albastru de Voroneţ", unic în lume, cu ajutorul cărora ei pictează celebrele frescе ale mînăstirilor. Culorile **rezistă secole la rînd chiar şi pe pereţii exteriori, expuşi intemperiilor.** Mari specialişti străini (M. V. Alpatov, Erich Widder ş.a.) consideră această tehnologie chimică drept superioară celor cunoscute (inclusiv celei a frescelor italiene).

● **Secolul XV.** Meşteri populari rămaşi anonimi inventează **moara cu roată cu făcale,** cu ax vertical şi paiete scobite, în formă de căuş, de mare eficienţă faţă de alte tipuri de mori. Un exemplar original, provenind din Clineni (Vîlcea) şi expus la „Muzeul capodoperelor ştiinţei şi tehnicii din München, este **prezentat ca precursor popular al turbinei moderne create de inginerul L. A. Pelton** (avînd un principiu de rotire similar). Un alt exemplar original se află la Muzeul tehnic „Dimitrie Leonida" din Bucureşti (moara din cătunul Strîmba — Gorj).

● **1529—1555.** Conrad Haas, din Sibiu, concepe **primele rachete cu mai multe trepte de aprindere din istoria tehnicii, dotate şi cu aripioare direcţionale în formă de delta.** El este un precursor timpuriu al astronauticii.

● **1675—1678.** Spătarul Nicolae Milescu întreprinde **importante explorări în Asia, descoperind şi descriind rîuri, mlaştini, insule în Siberia, cărora le-a dat denumiri ce au fost incluse în hărţile acestei vaste regiuni a lumii.** Studiind populaţia ostiacilor, a făcut **prima ier descriere etnografică.** Geograful sovietic I. P. Maghidovici a subliniat valoarea operei sale de descoperitor şi cartograf al unor ţinuturi necunoscute.

● **1701.** Antim Ivireanul **a adaptat tiparul alfabetului arab, tipărind în Snagov, cu litere anume săpate în lemn, cele dintîi cărţi arabe.** Cîţiva ani mai tîrziu, un elev al său, **Mihail Ştefan, adaptează tiparul alfabetului gruzin, organizînd cea dintîi tipografie din Gruzia la Tbilisi** (1709), unde a imprimat în patru ani zece cărţi. Un autor gruzin contemporan, D. Bakradze, scrie despre el că pricepere sa „era atît de cuprinzătoare în domeniul tipografiei, încît el putea să întreprindă orice pentru a umple cu cărţi Gruzia".

● **1732.** Müller von Reichenstein din Sibiu descoperă **telurul.**

● **1825.** Maghiarul din Transilvania Janos Bolyai elaborează o scriere în care **fundamentează, primul în lume, geometria necuclidiană („Din nimic am creat o lume nouă"** — scrie el tatălui său.) Cea dintîi scriere se pierde, dar Bolyai izbuteşte să-şi tipărească descoperirea în 1831, într-o broşură de numai 26 de pagini. Noua viziune revoluţionează bazele tradiţionale ale matematicii şi intuieşte unele teze de bază ale teoriei relativităţii. („Legea gravitaţiei pare a fi în strînsă legătură cu forma, cu esenţa, cu felul de a fi al spaţiului.")

● **1827.** Petrache Poenaru obţine de la guvernul francez **primul brevet de invenţie al unui român, pentru stilou,** „un condei portăreţ şi nesecat de cerneală" (Alexandru Odobescu), dotat cu peniţă, rezervor de cerneală şi piston. Un român este astfel inventatorul tocului rezervor.

● **1833—1836.** Constantin Manolescu întreprinde **prima explorare naturalistă sistematică a Peninsulei Balcanice,** strîngînd şi determinînd o bogată colecţie de insecte, melci, păsări, plante.

(Continuare în pagina 10)

Cronica invenţiilor

● **1836.** Ion I. Irimie, din Bihor, unchiul lui Iosif Vulcan, izbuteşte să realizeze în 1836, în perioada studiilor sale universitare, **primele chibrituri cu fosfor.** Ulterior (1840) întemeiază o fabrică pentru producerea lor.

● **1857. Bucureştiul devine primul oraş din lume iluminat cu petrol lampant, iar România iniţia fără înregistrată în statistica internaţională cu o producţie industrială de petrol.**

● **1859.** Emanuel Bacaloglu, stabileşte **„curbura lui Bacaloglu"**, prima contribuţie a unui savant român înscrisă în terminologia ştiinţifică internaţională.

● **1876—1877.** Vasile Conta elaborează şi publică lucrarea de răsunet european **„Teoria ondulaţiunii universale"**, în care formulează **o originală teorie generală a evoluţiei.**

● **1877.** Inginerul Ioan I. Puşcariu inventează **stereometrul, instrument de calculat şi totodată riglă de calcul,** care s-a bucurat de un deosebit interes. A fost produs în serie şi pus în vînzare de fabrica de instrumente geodezice „Henri Cerf" din Bruxelles, după ce obţinuse mai multe distincţii internaţionale. De fapt, Puşcariu urmărise iniţial să valorifice stereometrul în statul român, cum rezultă din expunerea ce o adresase Academiei Române, unde arăta că „ar fi de dorit ca ocest instrument să intre în viaţă şi să se lăţească sub nume şi formă de invenţiune română."

● **1877.** Alexandru Sutzu publică o monografie de pionierat în domeniul psihiatriei : **„Alienatul în faţa societăţii şi a ştiinţei"**, în care propune, între altele, **o nouă atitudine faţă de bolnavii mintali.**

● **1878.** În teza sa de doctorat susţinută la Paris, Spiru Haret aduce **un punct de vedere cu totul nou în multdezbătuta problemă a stabilităţii sistemului planetar,** prin identificarea unui „termen secular" anterior ignorat. Henri Poincaré, în cunoscutele sale „Leçons de mécanique céleste", a apreciat ca deosebit de valoros acest rezultat, iar cînd, în plină eră cosmică, s-a stabilit nomenclatura reversului Lunii, **un crater solenar a primit numele lui Haret.**

● **1880.** Dumitru Văsescu **inventează şi construieşte un original automobil cu aburi.** Ca elemente precursoare **sînt de remarcat constituirea elastică, din cauciuc, a roţilor posterioare, precum şi existenţa a două frîne, una pe arborele roţilor şi alta pe bandajul acestora,** anticipînd soluţii ulterioare.

● **1882.** Matematicianul Constantin Gogu intervine, în teza sa de doctorat, în complexul studiu al mişcărilor Lunii, prin **determinări foarte exacte şi infirmarea unor evaluări anterioare eronate** (recalculează coeficientul perturbaţiilor produse de planeta Marte, dovedind că este mult mai mic decît cel apreciat de Edmund Nelson). Este considerat o autoritate a mecanicii cereşti.

● **1884. Timişoara este primul oraş din Europa cu străzile iluminate electric.**

● **1885.** Victor Babeş publică (în colaborare cu A. V. Cornil), **primul tratat sistematic de bacteriologie din lume** („Les Bactéries"). Tot atunci, el enunţă **primele idei precursoare antibioterapiei,** arătînd că „există microorganisme ce pot elabora substanţe capabile de a opri dezvoltarea şi nocivitatea altor microorganisme (...) Noi orientări în terapeutică se întrevăd."

● **1886.** Medicul George Assaky (nepotul lui Gheorghe Asachi) devine **un pionier al neurochirurgiei moderne prin introducerea „suturii nervilor la distanţă" („operaţia lui Assaky").** Tot el descoperă o nouă formaţiune anatomică scapulo-umerală („tuberculul lui Assaky").

● **1886.** Alexandru Ciurcu, cel dintîi inventator român de largă notorietate internaţională, concepe şi construieşte (în colaborare cu francezul Just Buisson), **cel dintîi motor termic reactiv destinat aeronauticii** şi realizează şi experimentează cu succes pe Sena **prima ambarcaţiune cu motor reactiv din lume** (3 august). În anul următor, tot el creează (după moartea lui J. Buisson) **prima drezină reactivă,** pe care o experimentează (de asemenea în Franţa).

● **1886—1893.** Inginerul Iuliu Popper întreprinde **cele dintîi expediţii de explorare şi cartografiere sistematică a Ţării de Foc,** pe a cărei hartă înscrie, în urma descoperirilor sale, denumiri româneşti de riuri, golfuri, munţi (Rio Rosetti, Rio Ureche, Culmea Lahovari, Punta Sinaia etc.), studiind insula şi sub aspect etnografic. A mai explorat China, Siberia, Alaska, Mexicul.

● **1886—1888.** Anghel Saligny, cel mai de seamă inginer român din trecut, construieşte la Galaţi şi Brăila **primele silozuri de beton armat din lume,** realizîndu-le totodată prin **prefabricare** şi cu utilizarea **armăturilor sudate.**

● **1887.** Chimistul Constantin I. Istrati, fondatorul şcolii de chimie de la Bucureşti, prepară **o nouă clasă de coloranţi, franceinele,** cu mare stabilitate la lumină.

● **1888.** Studiind etiologia hemoglobinuriei bovinelor şi circeagul oilor. Victor Babeş **descoperă grupul paraziţilor endoglobulari denumiţi ulterior „babesii"** ; afecţiunile respective au fost denumite **„babesioze"** (tot Babeş va descoperi şi alţi 50 de agenţi patogeni). În acelaşi an, el înfiinţează la Bucureşti cel de-al treilea institut antirabic din lume şi **perfecţionează tratamentul pasteurian al turbării printr-o „metodă românească" de înaltă eficienţă** (tratatul său privind turbarea a fost distins cu premiul francez Montyon).

„Fiii părinţilor noştri, fiii profesorilor noştri"

Autor al unor cărţi de analiză, lingvistică şi poetică matematică apărute în România, Statele Unite, U.R.S.S., Franţa, Italia, Spania, Grecia, Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia, Belgia, Republica Federală Germania ; membru al Academiei de Ştiinţe din New York, al comitetului executiv al Asociaţiei internaţionale de semiotică şi al comitetelor editoriale a şapte reviste internaţionale de matematică, lingvistică şi informatică ; „visiting professor" sau conferenţiar la universităţile din Paris, Moscova, Leningrad, Stuttgart, Toronto, Montreal, New York, Berkeley, Stanford etc. — profesorul universitar doctor docent Solomon Marcus, de la Facultatea de matematică a Universităţii din Bucureşti, este el însuşi un exemplu viu şi grăitor al prestigiului şi al puterii de penetraţie a şcolii româneşti de matematici în lume. L-am abordat însă şi în calitate de autor al unei lucrări repede epuizate : „Din gîndirea matematică românească", închinată ideilor novatoare ale unor savanţi de talie mondială ca Pompeiu şi Stoilow şi alţii, care au sporit patrimoniul matematicii.

Este semnificativ pentru aportul de mai tîrziu al matematicii româneşti la tezaurul universal faptul, poate mai puţin cunoscut, că însăşi prima lucrare mai importantă apărută la noi — pe la mijlocul secolului trecut — datorată lui Emanoil Bacaloglu s-a dovedit, deşi mult mai tîrziu, a avea implicaţii cu ecou mondial. În adevăr, el a introdus o formulă nouă pentru curbura suprafeţelor, ameliorînd pe aceea dată la timpul său de marele Gauss. Abia peste decenii a fost sesizată importanţa lucrării lui Bacaloglu.

Să nu uităm, desigur, tezele de doctorat susţinute la Paris de un Spiru Haret, în mecanica cerească, şi un David Emmanuel, în teoria funcţiilor. Rezultatele obţinute de Haret au şocat lumea ştiinţifică : concluziile sale veneau în flagrantă contradicţie cu acelea unanim admise pînă la el. Pînă într-atît, încît dădeau impresia că era vorba de o eroare. Şi totuşi, Haret avea dreptate !

Straniu, istoria s-a repetat în primul deceniu al veacului nostru cu teza de doctorat a lui Dimitrie Pompeiu. „Nu se poate !", vor fi exclamat atunci cei mai buni matematicieni ai vremii în teoria funcţiilor, exemplul de funcţie „neobişnuită" dat de Pompeiu contrazicînd cunoştinţele anterioare, intuiţia şi aşa-numitul bun-simţ, care nu totdeauna este bun călăuzitor în matematică. A trebuit ca ideile lui Pompeiu să primească confirmarea celebrului Denjoy pentru a fi recunoscute. Un fapt revelator : şi în prezent, în 1981, numele lui Dimitrie Pompeiu continuă să fie citat în reviste de matematică de renume internaţional, fiind reluate şi aprofundate cercetări ale savantului român, care astfel îşi vede confirmată perenitatea operei.

Gheorghe Ţiţeica, se ştie prea bine, a creat un capitol de geometrie diferenţială introducînd clasa de suprafeţe care-i poartă numele.

O vocaţie a matematicii româneşti în „concertul" universal a constat în atenţia acordată de cercetătorii români problemelor legate de naşterea universului, teoriilor cosmogonice (Haret, Coculescu, fondatorul Observatorului din Bucureşti, Constantin Popovici), Gheorghe Vrănceanu, prin a sa teorie a spaţiilor neolonome, a pus bazele unui nou capitol de geometrie de care aveau nevoie noua fizică şi mecanică. Lucrările sale şi-au cîştigat o unanimă recunoaştere internaţională. Acelaşi interes pentru teoriile privind naşterea şi evoluţia universului s-a manifestat pregnant şi în operele lui Victor Vâlcovici şi Octav Onicescu, matematicianul care a creat mecanica invariantivă.

Şi Simion Stoilow a „şocat", în sensul bun al cuvîntului, lumea ştiinţifică a timpului. El a lucrat, după cum se ştie, în teoria funcţiilor cu variabilă complexă, a cărei perioadă de vîrf a coincis cu secolul trecut şi care, la începutul veacului nostru, nu mai părea să ascundă promisiuni de dezvoltare. Marele matematician olandez Brouwer a formulat atunci o problemă fundamentală : dacă s-ar putea caracteriza funcţiile analitice prin metode calitative — spunea el — aceasta ar putea să însufle o nouă tinereţe întregii teorii. Este tocmai ceea ce a făcut Stoilow. Nu numai că a rezolvat în mod strălucit problema lui Brouwer, dar a creat un vast capitol de matematică : teoria topologică a funcţiilor. Un raport la congresul internaţional de matematică a trebuit atunci să fie modificat în ultimul moment pentru a se consemna descoperirea lui Stoilow.

Şi acum, un singur exemplu, dar elocvent, din zilele noastre. Revistele internaţionale de referate sînt, după cum se ştie, organizate şi reorganizate pe secţiuni, în conformitate cu permanenta evoluţie a matematicii. Prestigioasa publicaţie de referate „Mathematical Reviews" a inaugurat acum cîţiva ani o secţiune intitulată „Algebre Lukasiewicz". Ştiaţi însă că acest concept a fost creat de Grigore Moisil ? El i-a dat acest nume pentru că matematicianul polonez a introdus logica cu trei valori, savantul român elaborînd însă modelul lor algebric Iată de ce ar fi mai corect de vorbit despre algebrele Lukasiewicz-Moisil, formulare pe care, dealtfel, unii autori au şi adoptat-o.

— Nu este cazul — arată profesorul Solomon Marcus — să intrăm în detalii aici şi să amintim că în recunoaşterea internaţională a întîietăţii lor nu o dată matematicienii români s-au lovit de dificultăţi. Dintr-o sumedenie de motive, asupra cărora nu insistăm, cu atît mai mult cu cît ele variau de la caz la caz. Însăşi cartea mea sus-amintită s-ar fi putut foarte bine intitula „Din istoria unor frustrări" (este, dealtfel, titlul primului capitol). Să nu ne întoarcem însă cu faţa spre trecut, ci mai curînd să ne întrebăm **cum putem evita azi sau mîine asemenea situaţii.** Ca mijloace esenţiale sugerez participarea mai intensă a matematicienilor români la viaţa ştiinţifică internaţională, la congrese, înmulţirea schimburilor de publicaţii, a vizitelor reciproce, a lucrărilor în colaborare. Să se editeze mai multe periodice ştiinţifice în limbi de circulaţie internaţională, căci nu avem suficiente reviste ! Pentru a publica un articol în „Revue Roumaine de mathématiques pure et appliquées" se aşteaptă şi trei ani pînă la apariţie. Or, recunoaşterea priorităţilor, conform uzului internaţional, în multe cazuri este asigurată tocmai prin publicarea în reviste ştiinţifice ! Alt aspect : nu dispunem de nici o revistă românească de informatică într-o limbă de circulaţie internaţională. Aceasta într-un secol care are toate şansele să intre în istorie şi ca secol al informaticii... Atunci cînd se iau anumite măsuri de economii — în sine perfect justificate — să nu se uite însă **efectul la distanţă.** Este o ocazie nimerită să o amintim azi, în preajma deschiderii unui congres internaţional la care va fi reliefat şi aportul matematicienilor români la patrimoniul universal. Ei au şi vor avea un cuvînt greu de spus, pe măsura ilustrilor precursori. Spunea profesorul meu, Miron Nicolescu, el însuşi matematician de reputaţie mondială : „De la toţi am învăţat. Mă surprind uneori vorbind olimpian ca Pompeiu, apăsat ca Ţiţeica, senin şi simplu ca David Emmanuel. Căci noi nu sîntem numai fiii părinţilor noştri, ci şi fiii profesorilor noştri."

LIONEL NIŢESCU ■

Cetatea fizicii româneşti : PLATFORMA MĂGURELE

Se cuvenea să poarte nume româneşti...

● Prima frustrare. Din însărcinarea vicecustodelui Muzeului Naţional din Pesta (Emeric Frivaldszky), **Constantin Manolescо** din Mehadia Banatului explorează naturalistic Peninsula Balcanică, numărîndu-se printre cei dintîi cercetători ai unor zone muntoase ale acesteia (1833—1836). Cei doi colaboratori care-i sînt ataşaţi pentru a-l ajuta decedează în cursul expediţiei, aşa încît greutatea investigaţiei cade aproape integral asupra sa. C. Manolescо colectează, şi în mare parte determină, în condiţii foarte grele (inundaţii, epidemii etc.) 1 900 specii de plante, 2 000 specii de insecte, sute de melci, fluturi, păsări şi le expediază în mai multe etape lui Frivaldszky. **S-AR FI CUVENIT SĂ POARTE, CUM SE OBIŞNUIEŞTE ÎN BIOLOGIE, NUMELE SĂU.** Dar aşa cum a remarcat istoricul ştiinţei academicianul Emil Pop, într-o comunicare prezentată la Academia Română în 1940, Frivaldszky şi-a însuşit integral descoperirile, nu i-a menţionat niciodată pe expeditori, „nici măcar în calitate de colectori" ! Singura mărturie a creaţiei lor a rămas un articol trimis de C. Manolescо şi C. Hinke direct revistei „Flora" din Regensburg, în care ei menţionează însă doar 149 plante, deosebit de interesante, găsite de ei în 1833—1836) în Balcani şi Rodopi.

● Deschideţi orice istorie sau enciclopedie care tratează despre tehnica reactivă. Veţi afla că prima drezină propulsată reactiv a fost creată şi experimentată de inginerul german Max Valier (un rachetotehnician de certă valoare), în anii 1928-1930. Eroarea este însă de peste patru decenii... Într-adevăr, prima drezină propulsată reactiv (un vagonet cu jea) a fost creată de inventatorul român autodidact **Alexandru Ciurcu** în 1887 şi a circulat timp de mai multe luni în incinta unei pulberării de lîngă Paris. În arhiva familiei s-a păstrat şi fotografia el, aşa cum se deplasa pe şine, iar noi am publicat-o pentru prima dată într-un volum apărut în 1963 la Bucureşti. Nu credeţi că este cazul să o numim **„DREZINA REACTIVĂ CIURCU" ?**

● Un tratat de telefonie care se respectă sau o istorie a telecomunicaţiilor vă va informa că una dintre cele mai importante perfecţionări din acest domeniu a fost telefonia multiplă, adică transmiterea mai multor convorbiri pe acelaşi circuit şi că inventatorul acesteia trebuie să fie considerat americanul G.O. Squier, care în 1911 a transmis **simultan** două convorbiri telefonice. Statul New York i-a premiat cu suma de 50 000 dolari, apreciabilă pe atunci. Din toate acestea, adevărat este numai premiul încasat — pe nedrept.

În 1907, fizicianul român **Augustin Maior** a publicat, în cea mai cunoscută revistă de specialitate a timpului, „Elektrotechnische Zeitschrift", sistemul său de telefonie multiplă, relatînd că a realizat transmiterea a cinci convorbiri telefonice pe acelaşi circuit, dînd toate detaliile tehnice şi schemele necesare. Studiul lui Maior a fost recenzat de reviste din toată lumea, inclusiv americane, în 1908—1909 Deci lumea ştiinţifică le cunoaşte şi ar fi onest să numească sistemul **„TELEFONIA MULTIPLĂ MAIOR".**

● Protectînd în 1912 avionul „Vlaicu III" (aproape în întregime metalic), **AUREL VLAICU** l-a prevăzut cu un inel metalic în jurul cilindrilor motorului amplasaţi în stea, un inel pe care îl au în prezent aproape toate avioanele cu motoare în stea răcite cu aer. Inelul, din tablă, prezintă importanţă atît pentru micşorarea rezistenţei la înaintare, cît şi pentru răcirea mai bună a motorului. Cum avionul „Vlaicu III" a fost prezentat la vremea sa în revistele de specialitate, ar fi fost firesc ca dispozitivul să se numească **„INELUL LUI VLAICU".** Dar îl veţi găsi în orice lucrare de specialitate cu denumirile „inelul Townend" sau „inelul N.A.C.A.". Faptul a fost semnalat într-o comunicare la Academie de acum cîţiva ani de inginerul Constantin C. Gheorghiu, dar mai departe nu s-a insistat.

● În luna decembrie a anului 1912 marele fizician **Ştefan Procopiu** face descoperirea capitală a „cuantei de magnetism", magnetonul atomic, şi o publică. La aceeaşi descoperire ajunge peste trei ani (în 1915) Niels Bohr (cu uriaşe şi incontestabile merite în descifrarea modelului atomic). Descoperirea primeşte însă denumirea „magnetonul Bohr", sfidîndu-se evidenţa. Cu greu izbutim să impunem denumirea (dar numai parţial acceptată !) „magnetonul Bohr-Procopiu". N-ar fi fost oare mai exact : **„MAGNETONUL PROCOPIU"** sau, dacă trebuie să fie doi, măcar cu inversarea, strict cronologică, a ordinii savanţilor ? Sau poate că la unele edituri bucureştene, s-a preferat succesiunea alfabetică, indiferent de aportul autorilor.

● **Daniel Danielopolu** a fost „cel mai de seamă teoretician al medicinei româneşti" (Ştefan M. Milcu), cu nenumărate descoperiri importante, adesea citate de publicaţii străine, dar mai totdeauna... cu omiterea numelui autorului. Tot academicianul Milcu observă : **„Multe dintre metodele lui, imaginate, elaborate şi verificate la noi, au găsit drum larg în toată lumea, deşi unele din ele sînt folosite ca «bun de consum» fără citarea autorului,** cum e cazul cu proba atropinei şi ortostatismului, pentru explorarea sistemului neurovegetativ sau metoda viscerografică." Pînă şi un străin, profesorul H. Vaquez, recunoaşte că o altă metodă a lui D. Danielopolu, tratamentul crizelor acute de miocardită prin administrarea strofantinei în doze fracţionate, „e aplicată azi în toată lumea, deşi nicăieri nu se spune cine e autorul ei". Să încercăm deci să facem corecturile necesare, adăugînd la aceste descoperiri **NUMELE LUI DANIELOPOLU.**

● Încă un exemplu, asupra căruia a insistat pe drept cuvînt acum cîteva luni în „Contemporanul" profesorul Marcel Bleahu. Fenomenul **diapirismului** e adesea citat în literatura străină, iar teoria **cutelor diapire** este folosită sistematic pentru identificarea zăcămintelor petrolifere. Un singur lucru este omis sistematic : amintirea descoperitorului lor, marele geolog român **Ludovic Mrazec.** Oare dacă, am sugera denumirile **„CUTELE DIAPIRE MRAZEC"** şi **„DIAPIRISMUL LUI MRAZEC"** ar fi cumva prea mult ?

● După cel de-al doilea război mondial s-a ivit o ciudată controversă. Anglia, Germania şi Italia îşi revendicau (pentru Whyttle, Heinckel, Campani şi Caproni) prioritatea creării, începînd din 1938, a aviaţiei cu reacţie. Pînă la urmă, lucrurile s-au lămurit. Inventatorul, constructorul şi pilotul primului avion cu reacţie din lume a fost în 1910 **Henri Coandă.** În 1956, cum a relatat academicianul Elie Carafoli, savantul a fost sărbătorit la New York pentru realizarea primului avion reactiv şi a primului zbor efectuat cu un avion cu reacţie. Nu s-ar cuveni oare să denumim acest aparat „Coandă-1910", şi să impunem această denumire pe plan internaţional ?

L. M. ŞTEFAN ■

Chimia, contribuții hotărîtoare la progresul țării

Deși, firește, mai nouă, în România și în lume, chimia a apărut la noi relativ devreme și o serie de animatori ai ei au izbutit să se facă, în perioada de pionierat, cunoscuți și apreciați pretutindeni. Pînă vom așterne cîteva rînduri despre Nicolae Teclu, Constantin Istrati, Petru Poni, Dumitru Longinescu sau Gheorghe Spacu, remarcabili deșelenitori și deschizători de drumuri într-o știință despre care se afirma că nu va ajunge niciodată de sine stătătoare, neputindu-și sintetiza matematic legile, să notăm că, la noi, cei dintîi chimiști s-au format în jurul industriei de rafinare a petrolului. În 1856, de pildă, Teodor Mehedințeanu a deschis la Ploiești, lîngă Rifov, a treia rafinărie din lume capabilă să distileze petrolul spre a produce gaz lampant. Jumătate de secol mai tîrziu, Lazăr Edeleanu a inventat un procedeu de extragere a hidrocarburilor aromate din țiței prin intermediul bioxidului de sulf lichid, procedeu care îi păstrează și azi numele. Anul 1936 a marcat în România două priorități de deosebit răsunet. La Tîrnăveni a fost realizată cea dintîi instalație din lume pentru fabricarea hidrogenului din gaz metan în scopul obținerii amoniacului, iar la Copșa Mică s-a produs, pentru prima oară în Europa, negru de fum din gaz

Din galeria marilor înaintași, Teclu, Poni și Istrati au fost contemporani și ei au deschis un drum pe care, mai ales după Eliberare, chimia românească s-a făcut cunoscută pe plan internațional. După ce a urmat studii de inginerie (la Viena), de arte frumoase (la München și Berlin), de arhitectură (la Berlin), Nicolae Teclu a terminat chimia la Viena. Din păcate, din cauza condițiilor precare și a obtuzității din țară, Teclu a fost nevoit să-și desfășoare întreaga activitate științifică în străinătate, ca profesor la Academia de comerț și la cea de arte frumoase din capitala Austriei, dar a gîndit și a acționat, fără răgaz, în folosul țării, aducîndu-i imense servicii. În 1879 a fost ales membru al Academiei Române. Personalitate remarcabilă în diverse domenii, el s-a dedicat cu precădere chimiei și în 1896, la Congresul internațional de chimie de la Viena, a prezentat o comunicare despre intensitatea luminii și despre flacără, noutate concretizată într-un aparat de concepție proprie pentru determinarea transparenței corpurilor. Deși a acționat pe o arie largă, în domeniul chimiei anorganice, de exemplu, a realizat un studiu amănunțit asupra compoziției chimice a meteoriților la Goalpara, în India, Teclu a rămas în istoria chimiei mai ales prin cercetările sale, prioritare pe plan mondial, în sfera combustiei, introducînd în circulație becul care îi poartă numele, „becul Teclu", cu dispozitiv de reglare a curentului de aer și gaz, sursă de căldură superioară mult folositului pe atunci „bec Bunsen".

Dacă Teclu s-a născut la Brașov, marii săi contemporani Istrati, Poni, Longinescu și, ceva mai tîrziu, Spacu au fost, cu toții, originari din Moldova. Fiecare din ei a scris pagini de aur în istoria chimiei românești și mondiale, numele lor figurînd la loc de cinste în toate dicționarele de specialitate. După ce și-a trecut licența în chimie la Paris și cea în științe fizico-chimice la Sorbona, teza sa de doctorat ocupîndu-se de derivații halogenați aromatici, Constantin Istrati a revenit în țară, ca profesor de chimie organică la Facultatea de științe din București. „Cursul elementar de chimie", redactat pe baza unei experiențe îndrăznețe, a fost imediat tradus în străinătate. Lucrînd în laboratorul Spitalului „Colțea", Istrati a izbutit să descopere, în 1887, o întreagă clasă de materii colorante, „franceinele", născute prin acțiunea acidului sulfuric asupra omologilor halogenați ai benzenului. Brevetată în Franța, invenția sa a fost, vreme îndelungată, folosită în industria mătăsurilor, iar laudele la adresa savantului român au fost din cele mai mari. Revista „L'Observateur français" din 1899 scria, între altele, că descoperirile doctorului Istrati au o deosebită importanță din punct de vedere științific, „căci ele fac cunoscută o serie întreagă de corpuri noi, de interes capital". În același an, chimistul român a prezidat, la Paris, Congresul internațional de chimie dedicat problemei nomenclaturii în chimia organică, aducîndu-și o prețioasă contribuție în stabilirea unei nomenclaturi raționale.

Petru Poni a studiat și el la Paris, devenind apoi profesor de fizică și chimie la Academia Mihăileană din Iași și, după transformarea acesteia în universitate, șef al catedrei de chimie minerală. A rămas la catedră aproape o jumătate de secol, fiind ales, în 1879, membru al Academiei Române (al cărei președinte va fi de mai multe ori) și, în 1910, „membru efectiv" al Academiei de științe naturale din Moscova. Poni e considerat, pe bună dreptate, drept părintele chimiei minerale din țara noastră, studiile și cercetările sale, deschizătoare de drumuri în ceea ce privește compoziția chimică a petrolului, fiind adesea prioritare, puncte de vedere originale, îndrăznețe adăugate zestrei de informații a chimiei mondiale.

Ca și Poni, Gheorghe Longinescu a avut o îndelungată activitate didactică. Născut la Focșani (1869), într-o familie cu mulți copii, din care fratele mai mare, Ștefan, a ajuns un reputat profesor de drept, G.G. Longinescu a studiat la Berlin, lucrînd în laboratorul lui Emil Fischer. Revenit, la 20 de ani, în țară, a fost numit profesor la Sf. Sava și, în 1906, profesor de chimie anorganică la Universitatea din București, unde a funcționat pînă în 1938. Necazurile nu l-au ocolit, orbind din cauza unui glaucom, dar infirmitatea nu l-a împiedicat să desfășoare o activitate științifică de importanță internațională. A avut contribuții de marcă în cel puțin două domenii, în chimia analitică și în cea fizică. În prima, a indicat, cel dintîi, folosirea de reactivi noi pentru separarea grupelor metalice, fundamentînd totodată metode originale de lucru, simple, precise. În cea de-a doua, bazîndu-se pe o concepție clară asupra asociației moleculare, a pus la punct așazisa „relație Longinescu", recunoscută și azi, instrument de lucru făcînd legătura între temperaturile de fierbere, greutățile moleculare și numărul moleculelor ce alcătuiesc două corpuri date. Importanța descoperirii omului de știință român e subliniată și de faptul că, după ce aceasta a fost tipărită în țară, revista americană „Chemical Review" din Baltimore a detaliat-o în 1929, sub titlul „Molecular association", meritele lui Gheorghe Longinescu fiind, o dată în plus, recunoscute în cele mai largi și mai exigente cercuri ale chimiei mondiale.

Tot moldovean, cum ziceam, Gheorghe Spacu și-a trecut la Iași, orașul natal, licența în chimie și mineralogie. După specializări efectuate la Viena și Berlin, a revenit în țară, fiind numit asistent la laboratorul de chimie minerală al Universității din Iași. Urcînd toate treptele ierarhiei, va ajunge profesor și, în această calitate, va lucra timp de 21 de ani la Cluj, întemeind o adevărată școală, pe care o va ilustra, mai tîrziu, cu rezultate remarcabile, Raluca Ripan, autoarea unor metode noi de dozare a unor cationi (plumb, taliu, telur) și a unor anioni (acid selenic), apreciate pretutindeni. Gheorghe Spacu și-a pus semnătura pe 243 de lucrări originale, a pus la punct, adesea în premieră absolută, metode pentru dozări rapide și precise, realizînd sinteza a peste 800 de substanțe, metodele analitice elaborate de el fiind preluate de marile laboratoare de chimie anorganică din lume, cum ar fi, de pildă,

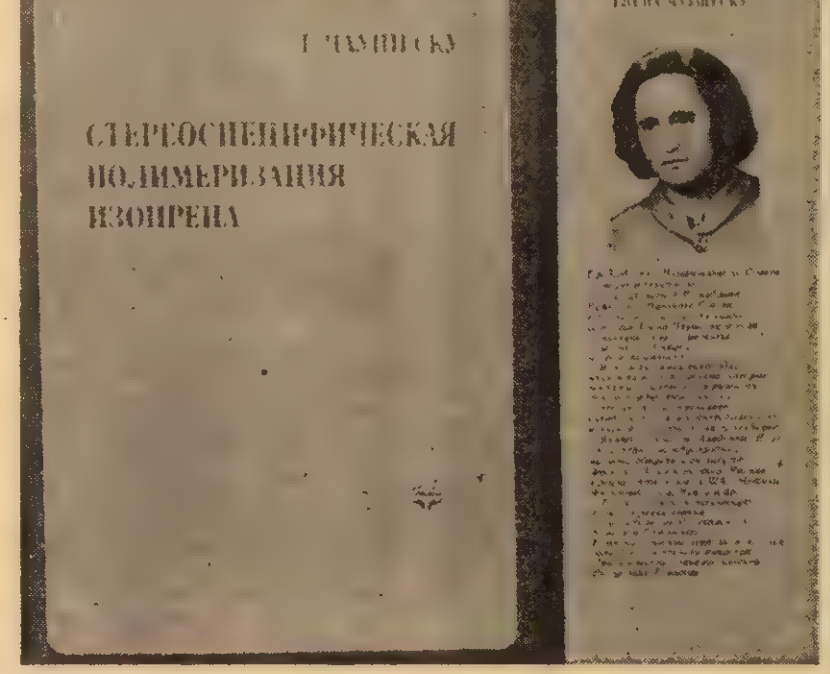

cei ai Universității din Göttingen (R.F.G.), ai Institutului „Pasteur" din Paris, ai lui „Rockefeller Institute for Medical Research" din New York. Minte luminată, spirit mereu disponibil la nou, Spacu a fost, cu adevărat, un savant de renume mondial, iar dovezile în favoarea acestei afirmații sînt nenumărate. O serie de standarde de analiză din lume (S.U.A., Franța, Anglia etc.) iau în considerație, și azi, metodele savantului ieșean. Un reactiv organic, mercaptobenztiazolul, relevat pentru prima dată de Gheorghe Spacu, îi poartă numele. A fost membru al societăților de specialitate din Paris, Viena, Berlin și Washington, precum și membru al Comisiei internaționale pentru instituirea tabelelor de constante și date numerice, for condus de Frédéric Joliot-Curie.

Chimia noastră a avut, dintotdeauna, personalități de primă mărime. Oricît ne-am strădui, ne-ar fi greu să le trecem pe toate în revistă. Ne vom mai opri, pînă la a ajunge la prezent, la o singură altă figură reprezentativă, la Costin Nenițescu, ale cărui contribuții în domeniul chimiei maselor plastice sînt unanim recunoscute. Profesor la București, pînă în 1970, Costin Nenițescu a realizat o sumedenie de lucrări originale, de mare răsunet în perimetrul chimiei mondiale. El a descoperit, între altele, o nouă metodă de polimerizare a etilenei, metodă ce-i poartă numele și grație căreia savantul român e considerat, cu argumente, unul din părinții industriei maselor plastice. A luminat mecanismul izomerizării ciclo-alcanilor, al migrării halogenilor în cicluri și catenă, al reacțiilor decurgînd prin ioni de calciu. Pe baza tradiției inaugurate de Istrati, a făcut ordine, exprimînd nu o dată puncte de vedere originale, în sectorul nomenclaturii raționale, din chimia organică.

Multă vreme, toți acești cercetători și dascăli despre care am scris, ca și alții, intîlnițe din întreaga lume, tovarășa Elena Ceaușescu a preluat, în mod creator, datele unei ample tradiții, conferindu-le adîncimi și orizonturi noi. A scris și publicat, în țară și în străinătate, numeroase lucrări, ultima dintre ele, „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului", fiind recent tradusă în limba rusă. Ca și celelalte, „Polimerizarea stereospecifică" e redactată la cel mai înalt nivel științific, avînd o importanță teoretică și practică de excepție. Sintetizînd rezultatele unor îndelungate și fructuoase cercetări proprii, însemnînd o contribuție de seamă la dezvoltarea unui domeniu de mare actualitate al chimiei, cel al polimerilor, alcătuind un studiu amplu și metodic, confruntat prin abundente trimiteri bibliografice pe plan mondial, cartea trebuie considerată și ca un model de abordare și conducere a unei cercetări științifice de la studiul fundamental la finalizarea concretă, prin elaborarea tehnologiei de producere a cauciucului poliizoprenic pe scară industrială. Apreciată ca o nouă și excepțională realizare a școlii de chimie din România, contribuție de primă mărime la zestrea de valori a chimiei mondiale, „Polimerizarea stereospecifică", asemenea celorlalte volume semnate de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, subliniază rolul remarcabil pe care autoarea îl are în conducerea acestei școli, puternicul impuls dat preocupărilor pentru elaborarea de tehnologii moderne de mare eficacitate economică.

Cinstindu-și și prețuindu-și pionierii, chimia românească de azi își continuă mersul ascendent, oferind tezaurului de inteligență al lumii noi și noi dovezi creatoare, cîștigîndu-și dreptul la stima și respectul contemporaneității.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Cronica invențiilor

● **1890.** Gregoriu Ștefănescu descoperă la Mînzați-Vaslui și ulterior reconstituie **cel mai mare dinotherium din lume (Dinotherium gigantissimum Gr. Ștefănescu).** Scheletul se află expus la Muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa" din București.

● **1890—1895.** Anghel Saligny construiește peste Dunăre, la Cernavodă, **cel dintîi pod de oțel acid (oțelul modern) din istoria tehnicii,** care a fost totodată la acea vreme **cel mai lung pod metalic din Europa continentală** (și al treilea ca lungime din lume). Adevărat monument al tehnicii românești, el a fost numit de Alexandru Vlahuță „un arc de triumf peste bătrînul Dunăbiu".

● **1891.** Prin inventarea unui calorimetru perfecționat, fizicianul Constantin Miculescu determină **cel mai precis echivalent mecanic al caloriei,** constantă fundamentală a termodinamicii moderne (pînă la el determinările dădeau diferențe de 20%, ceea ce le făcea practic inutilizabile).

● **1892.** Chimistul Nicolae Teclu inventează **arzătorul de gaz cu regulator de curent (adesea denumit „becul Teclu").**

● **1894.** Fizicianul Dragomir Hurmuzescu inventează un nou izolant, **„dielectrina",** cu ajutorul căruia construiește **primul electroscop modern, cu ecran electrostatic** („electroscopul Hurmuzescu"). A fost folosit la descoperirea radioactivității și radiului.

● **1895.** Tot D. Hurmuzescu realizează, pentru experimentările necesare tezei sale de doctorat, **cel dintîi dinam de tensiune ridicată din istoria tehnicii** (3 000 V, într-o vreme cînd dinamurile nu treceau de 1 500 V).

● **1895—1896.** Dimitrie Ghika-Comănești și fiul său Nicolae întreprind o expediție în „Cornul Africii", în regiunile de azi ale Somaliei și Etiopiei, **cartografiind zone puțin cunoscute și descoperind 16 specii noi de plante (Justitia Romaniae, Sporobolus Ghikae** etc.).

● **1897.** Zoologul Eugen N. Botezat „deschide un nou capitol în histologia organelor de simț (academician Radu Codreanu). El descoperă, în pregătirea tezei sale de doctorat, **terminațiile nervoase din corpusculii tactili ai mamiferelor.** Ulterior identifică **organele gustative ale păsărilor** — prioritate mondială unanim recunoscută.

● **1897—1899.** Participînd la Expediția antarctică belgiană (cea dintîi care a iernat în ghețurile Sudului), Emil Racoviță descoperă o insulă pe care o denumește **Insula Cobălcescu** (din grupul Palmer) și face **însemnate descoperiri naturaliste, cum sînt cele privind cetaceele,** considerate astăzi clasice.

● **1898.** Neurologul Gheorghe Marinescu realizează (la trei ani după inventarea cinematografului de către frații Lumière) **primul film științific** (studiind tulburări de mers de origine neurotică).

● **1901.** Inginerul Elie Radu construiește în zona Bragadiru **cea mai mare captare de apă subterană din Europa** (30 000 m³ apă/zi), asigurînd un consum specific apreciabil, la un cost scăzut, locuitorilor Capitalei.

● **1903—1906.** Theodor Mănciulescu inventează o „mașină vorbitoare", **electrografofonul, aparat precursor magnetofonului,** bazat pe înregistrarea electromagnetică a sunetelor pe un fir metalic.

● **1904.** Emil Racoviță descoperă un crustaceu orb de peșteră **(Typhlocyrolana moraguesi),** deplin adaptat condițiilor cavernicole. Pornind de la această descoperire și de la cercetări ulterioare, **el întemeiază o nouă știință: biospeologia.**

● **1906.** Parazitologul Nicolae Leon, discipol al lui E. Haeckel, descoperă, concomitent cu G.H.F. Nuttal, **pompa salivară a anofelidelor, moment important în lupta împotriva paludismului** pe plan mondial.

● **1906.** La 18 martie, avionul inventat și construit de Traian Vuia realizează **primul zbor mecanic,** fiind vorba de **cel dintîi aparat care s-a ridicat de la sol autonom, numai prin forța motorului său** (necatapultat, tractat sau lansat de la înălțime, ca avioanele anterioare).

● **1907.** Fizicianul Augustin Maior **fundamentează pe plan mondial telefonia multiplă și izbutește cel dintîi în lume să transmită mai multe convorbiri (5) pe același circuit,** cu patru ani înainte de americanul G. O. Squier.

● **1907.** Studiind masivele de sare în raport cu zăcămintele de țiței, Ludovic Mrazec face descoperirea geologică fundamentală a **diapirismului și a cutelor diapire,** utilizată de cercetători în toată lumea.

● **1908.** Chimistul Lazăr Edeleanu inventează **procedeul de rafinare selectivă a petrolului cu bioxid de sulf lichid,** răspîndit ulterior în toată lumea. Diferite variante ale „procedeului Edeleanu" sînt și astăzi curent aplicate și citate pretutindeni.

● **1908.** Constantin N. Ionescu descoperă, printr-o tehnică histologică de mare finețe, **elemente de bază ale structurii creierului albinelor.**

● **1909.** Constantin I. Parhon și Moise H. Goldstein elaborează și publică **cel dintîi tratat complet de endocrinologie din lume** („Les sécrétions internes").

● **1909.** Rodrig Goliescu inventează și experimentează **avioplanul,** cel dintîi aparat de zbor cu fuzelaj tubular (prin care se scurge aerul) și cu aripi având o curbură pronunțată.

● **1909.** Cercetările lui Constantin Levaditi dovedesc că agentul poliomielitei este un virus filtrabil (alături de K. Landsteiner). Levaditi devine astfel **unul dintre fondatorii pe plan mondial ai inframicrobiologiei.**

Cronica invențiilor

● **1910.** Henri Coandă inventează, construiește și pilotează **cel dintîi avion cu reacție din lume,** primul avion construit după principii riguros aerodinamice, „unul dintre rarele aparate în care totul este nou", cum observa, chiar în acel an, George Espitalier. În anul următor, tot Coandă creează **primul avion bimotor** din istoria tehnicii.

● **1910.** Aurel Vlaicu construiește primul avion, **cu două elice contrarotative, cu trenul de aterizare pentru întîia oară aleătuit din roți independente, un tub ușor de aluminiu purtînd toate celelalte elemente ale mașinii.** Ulterior proiectează și **primul avion fuzelat aerodinamic (1912).**

● **1911.** Matematicianul Traian Lalescu publică **cea dintîi monografie din lume consacrată ecuațiilor integrale.**

● **1912.** Dimitrie Pompeiu introduce în știință noțiunea de **„derivată areolară",** concept de bază al analizei matematice, de la care au pornit un mare număr de cercetări românești și străine.

● **1913.** Medicul Ioan Cantacuzino inițiază o nouă metodă de vaccinare antiholerică, cunoscută în analele medicinei ca **„Marea Experiență Românească".**

● **1913.** Teodor Saidel elaborează, cel dintîi în lume, **o metodă potențiometrică pentru determinarea reacției solului (pH), pe cale electrochimică,** de mare însemnătate pentru știința solului, comunicînd-o în acel an la Academia Română.

● **1913—1918.** George (Gogu) Constantinescu **fundamentează o nouă știință, sonicitatea,** și publică la Londra primul tratat : „Theory of Sonics".

● **1914.** Dimitrie Voinov descrie **primul caz de aneuploidie (variabilitate cromozomială)** la **Gryllotalpa.**

● **1920.** Emil Racoviță întemeiază la Cluj **primul institut de speologie din lume.**

● **1921 (august).** Fiziologul Nicolae Paulescu publică în Belgia rezultatele sale în prepararea unui extract pancreatic cu efect de reducere a glicemiei în sînge. Este **cel dintîi medicament antidiabetic eficient,** pe care îl numește „pancreină" (ulterior denumit „insulină"). Este frustrat de acordarea premiului Nobel, atribuit unor cercetători cu descoperiri similare, dar ulterioare.

● **1921.** Mihai Ciucă și J. B. Bordet pun în evidență **capacitatea bacteriilor de a produce spontan fagi,** fenomen de mare însemnătate pe care se bazează **lizogenia.**

● **1922.** Constantin Levaditi și Robert Sazerac inițiază **biunutoterapia sifilisului,** cel dintîi tratament eficient al flagelului.

● **1922.** George de Bothezat **construiește în S.U.A. un original elicopter cu patru rotoare,** unanim apreciat drept cel mai perfecționat al epocii.

● **1923.** Dumitru Daponte inventează și brevetează **primul sistem eficient de cinematografie în relief,** pe principiul pulsației luminii, experimentîndu-l cu succes în Anglia și Franța. Oamenii și lucrurile „se mișcau parcă în spațiu", erau „percepute în mod direct" („Science et vie" nr. 86, august, 1924).

● **1923.** Hermann Oberth publică lucrarea **„Die Rakete zu den Planetenräumen" (Racheta spre spațiile interplanetare), lucrare de pionierat a astronauticii moderne.** Ulterior va construi și experimenta primele rachete cu propergoli lichizi.

● **1923.** Ioan Cantacuzino descoperă **imunitatea de contact.**

● **1923.** Aurel Persu concepe, brevetează și construiește **cel dintîi automobil aerodinamic la care roțile sînt pentru prima dată închise în interiorul caroseriei.** Parcurge cu el peste 100 000 km, cu un consum redus de combustibil.

● **1924.** Fiziciana Stefania Mărăcineanu descoperă **unul dintre primele fenomene de radioactivitate artificială (radioactivitatea artificială a plumbului)** și înființează primul laborator de radioactivitate din România.

● **1924.** George (Gogu) Constantinescu brevetează o invenție fundamentală, **convertizorul sonic-mecanic,** aplicat în construcția autovehiculelor.

● **1927.** Electrotehnicianul Constantin Budeanu introduce conceptul fundamental de **„putere deformantă"** și stabilește metoda de calcul a acesteia — de mare însemnătate în utilizarea eficientă a energiei electrice.

● **1927—1930.** Matila C. Ghyka și Piu Șerban Coculescu (Pius Servien) aruncă o punte între universul științific și lumea frumosului, numindu-se printre precursorii **lingvisticii matematice și ai studiului matematic al operei de artă,** cu lucrări fundamentale asupra ritmului, proporțiilor, „numărului de aur" — în natură și artă.

● **1928.** Anastase Dragomir inventează **cea dintîi „celulă parașutată" (catapultabilă) pentru salvarea vieții pasagerilor unui avion în primejdie** și o experimentează cu succes (nu a fost aplicată atunci datorită costului ridicat invocat de societățile aviatice). Este pusă în aplicare abia după cel de al doilea război mondial, la avioanele supersonice militare cu scaun ejectabil (fără menționarea lui A. Dragomir).

● **1928.** Elie Carafoli întemeiază la București școala românească de aerodinamică. A introdus în tehnică **aripa de avion cu „profil Carafoli".**

● **Anii 1928, 1939, 1944.** Idei, teze, legi fundamentale, precursoare **ciberneticii,** sînt formulate de Daniel Danielopolu, Ștefan Odobleja, Paul Postelnicu.

● **1929.** Stefan Procopiu descoperă efectul circular al discontinuităților de magnetizare **(„efectul Procopiu"),** aplicat din 1972 în S.U.A. la construcția memoriilor electronice cu fir feromagnetic, de mare capacitate.

Iorga și Pârvan, cetățeni ai lumii

Istoricul Radu Vulpe, el însuși un renumit specialist în antichități, ne vorbește pasionant — scrutindu-și memoria și sufletul, pînă la cele mai delicate adîncimi — despre cei doi mari mentori și profesori ai săi, unul chiar prieten apropiat, NICOLAE IORGA și VASILE PÂRVAN. Începem cu școlile române de studii superioare de la Roma și Paris, înființate în 1920, care l-au avut ca directori pe cei doi istorici.

— Le-ați urmat, pare-mi-se, pe amîndouă, și le cunoașteți, „dinăuntrul". Ce rol au jucat ele, tovarășe profesor, în contextul epocii, pentru afirmarea istoriei și culturii românești peste hotare ? Și ce rol au jucat Iorga și Pârvan la conducerea lor ?

— Școala de la Roma — condusă de Pârvan, ce fusese propus în Parlament chiar de către Iorga — se încadra într-o tradiție ; numeroase țări din lume, cele europene aproape toate, aveau aici cîte o academie de studii superioare. Cei care veneau aveau studiile terminate, erau doctori, profesori universitari, oameni de știință etc. ; veneau pentru studii de antichitate. Era o emulație extraordinară, o întrecere între ele și pot să spun că Școala română a fost dintre cele mai de prestigiu. Ele tipăreau cîte un buletin. Noi am scos două, **„Ephemeris Dacoromanae"** și **„Diplomatarium Italicum",** primul — pentru studii de antichitate, al doilea — pentru publicări de documente din Italia cu privire la România. Școala de la Paris, condusă de Iorga, și-a avut revista **„Mélanges de l'école roumaine en France"** unde, de asemenea, o pleiadă de viitori importanți istorici români și-au publicat lucrări, teze de doctorat, studii și documente valoroase, rod al unei munci serioase. Ce rol au avut cele două personalități ? Covîrșitor. În primul rînd prin autoritatea lor științifică, erau cele mai indicate să le conducă, să ducă peste hotare prestigiul științei românești. Apoi, prin seriozitatea și profunzimea pe care au imprimat-o studiilor, și-au pus pecetea asupra formării și evoluției ulterioare a bursierilor.

— Ce se știa pe atunci, la Roma, despre școala de arheologie de la București întemeiată de Pârvan ?

— Deși Pârvan mi-a fost profesor și a jucat un rol important în viața mea, de el mă despărțeau 17 ani, de Iorga, 30, pot spune că am fost și prieteni, trebuie însă să menționez că arheologia românească și-a avut, înaintea marelui meu mentor reprezentanți străluciți, Odobescu, Hasdeu și Grigore Tocilescu. Alexandru Odobescu este una din primele noastre valori internaționale. A publicat în franceză și este cunoscut și azi în străinătate ca mare arheolog, teoretician și metodolog în această știință (**„Pseudokinegetikos"** — 1874 — și **„Istoria arheologiei"** — 1877). Apoi, Bogdan Petriceicu Hașdeu a fost un mare filolog, arheolog și slavist renumit. A dat o **„Istorie critică a românilor",** un exemplu strălucit de investigație critică modernă, de cercetare interdisciplinară, fiind un erudit de clasă. A fost membru a numeroase academii străine, printre care și a celeia din New York. Și tot un strălucit istoric, impus în cultura noastră și internațională, pe care nu trebuie să-l uităm niciodată, a fost **A. D. Xenopol.** Opera lui capitală, **„Istoria românilor din Dacia traiană",** pe care și-a tradus-o rezumat în franceză **(„Histoire des Roumains de la Dacie Traiane",** 2 volume, Paris, 1896), i-a adus premiul Academiei Franceze, ea avînd, între alicle, și marele merit de a fi demonstrat continuitatea românilor pe teritoriul țării. În acest sens, o altă lucrare a sa l-a făcut celebru în Europa, **„La théorie de Roesler",** apărută în 1884, prin care a intrat în polemică cu istoricul german și a susținut cu argumente foarte puternice continuitatea noastră, reușind să con-

Nicolae Iorga, titan al culturii românești

vingă pe cei mai reputați savanți, pînă și pe adversari, că nu putea pleca din Dacia întreaga populație băștinașă. Xenopol a scris numeroase lucrări și articole de filozofia istoriei apărute în volume sau în reviste de circulație internațională, fiind remarcate de Rickert, Grice, Berr, Lacombe și alții. A fost membru corespondent al Institutului Franței și profesor onorific la Sorbona. Sub influența copleșitoarei sale personalități, s-a format Iorga.

— Respectînd cronologia, vorbiți-ne, vă rugăm, despre Iorga. Despre reputația sa peste hotarele țării.

— S-a afirmat foarte de tînăr ca istoric interdisciplinar și istoric al culturii, ca literat și om politic. N-avea decît 18 ani cînd a publicat — încurajat de Xenopol — prima lucrare, la Iași, în 1889. A făcut studii în Germania și Franța, detașîndu-se în mod excepțional. În 1931, cînd împlinea 60 de ani, întocmindu-i-se un volum omagial **(„Închinare lui Nicolae Iorga"),** avea publicate 1 000 de lucrări, era doctor în litere al Universității din Leipzig, doctor honoris causa a opt universități europene, Geneva, Lyon, Oxford, Roma, Strasbourg, Paris, Cernăuți, Wilno, membru a numeroase academii de științe și instituții internaționale. Dotat cu o uriașă putere de muncă, îi interesau toate colțurile istoriei din antichitate pînă în prezent. Posedînd o memorie fenomenală, apărea ca o personalitate covîrșitoare, depășind limitele impuse de natură ființei umane. S-a dedicat atît istoriei românilor (să notăm doar **„Histoire des Roumains et de la romanité orientale",** 10 volume, 1937—1945), cît și celei universale, grație cărela, mai ales, și-a cîștigat o celebritate mondială. S-a ocupat mult în tinerețe de Cruciade, publicînd numeroase volume de documente, printre care **„Notes et extraits pour servir à la Histoire des Croisades au XV-ème siècle",** apoi de istoria bizantină, domeniu în care a lăsat tratate de prestigiu și de referință în bibliografia de pretutindeni **(„The Byzantin Empire",** 1907, **„Histoire de la vie byzantine,** 3 volume, 1934), ca și de istoria turcilor. A studiat în Germania, și-a dat doctoratul la Paris cu o teză din istoria medievală a Franței. A scris atît în românește, cît și în franceză, mai tîrziu, în engleză, germană și chiar suedeză, predînd cursuri, ținînd conferințe în numeroase țări și universități. Pentru **„Istoria Imperiului otoman",** (**„Geschichte des osmanischen Reiches",** 5 volume, 1908—1913), scrisă în limba germană, turcii l-au prețuit foarte mult și și-au exprimat indignarea cînd a fost asasinat, în 1940, de legionari. Și italienii îl prețuiau la fel. A făcut legătura deseori între țara noastră și istoria universală, așa cum a realizat-o într-o operă celebră **„Byzance après Byzance",** arătînd că România a fost unul din centrele în care Bizanțul, cu cultura și spiritul său, a continuat să existe încă mult timp după caderea lui, în secolul XV.

— Tovarășe profesor, să revenim la Pârvan. Dumneavoastră, care v-ați îngrijit de publicarea postumă a unor lucrări ale sale, puteți să sintetizați aportul său la tezaurul științei istorice în plan universal.

— Ca și Iorga, Pârvan s-a remarcat încă din studenție, la Iași, detașîndu-se prin inteligență, putere de muncă, forță de cuprindere, talent și spirit creator. Tot ca student, a început să publice lucrări, înclinat, sub influența marilor lui maeștri, spre istoria feudală, dar a fost îndemnat să studieze istoria antică. Se avea în vedere pregătirea unui cadru valoros care să-i urmeze la catedra de istorie antică și arheologie lui Grigore Tocilescu, bătrîn și bolnav. A fost trimis în Germania, dar și-a dat doctoratul la Breslau (se afla pe-atunci în Imperiul austro-ungar), cu o temă de istorie universală antică, foarte apreciată și azi, **„Die Nationalität der Kaufleut im römischen Kaiserreiche",** (Naționalitatea negustorilor din Imperiul roman), prin care demonstra că majoritatea erau sirieni și circulau în tot imperiul. Teza a apărut în 1909, an în care publică, în românește, o altă apreciată lucrare, despre Marc Aureliu, împăratul filozof. Revenit în țară, prin săpături arheologice ale antichității românești, a creat școala de arheologie de la București, recunoscută și azi în lume pentru valoarea ei. A inițiat (în 1914) nu numai săpăturile de la Histria, cum îndeobște se vorbește, dar și investigațiile asupra cetăților romane de la gurile Dunării și ale celor grecești de pe malul Pontului Euxin (Tomis și Callatis), precum și seria de săpături (după anul Marii Uniri de la 1918) asupra cetăților dacice, despre care a realizat o sinteză monumentală, opera lui capitală **„Getica",** publicată în 1926, apreciată azi în toată lumea. Totodată, a pus bazele activității epigrafice la noi, publicînd inscripțiile cetăților grecești și romane. Prin **„Contribuții epigrafice la istoria creștinismului daco-roman",** începută la Berlin și publicată în țară, a dovedit că romanitatea noastră s-a născut odată cu creștinismul nostru tezăr foarte importantă pentru originea și continuitatea etnică a românilor, de referință pentru toți savanții de bună-credință din lume, specialiști în antichități. După **„Getica",** a publicat seria conferințelor ținute în Anglia, la Universitatea din Cambridge, adunate de englezi sub titulatura „Dacia" și publicate postum. Sînt o schiță a civilizațiilor timpurii din țările Carpato-dunărene. Eu am tradus-o în românește, pe baza unui text în limba franceză. Realitatea a fost aceasta : Pârvan și-a scris conferințele în franceză, dar oral le-a susținut la Cambridge în engleză. Orator percutant, inteligent, uimind prin asociațiile de idei și originalitatea aserțiunilor, umplea sălile atît în țară cît și în străinătate, cucerind un numeros auditoriu de intelectuali. La fel ca și Iorga, preocupîndu-se de multe domenii ale istoriei și filozofiei culturii, a ținut la Universitatea din București primul curs de istoria religiilor, pe care, din păcate, l-a abandonat repede. Și încă un mare serviciu pe care l-a făcut științei românești, pentru cunoașterea ei peste hotare : a întemeiat revista „Dacia", un buletin pentru publicarea rezultatelor săpăturilor arheologice în limbi străine. El obișnuia să spună că orice istoric român cunoaște franceza, în schimb, orice străin, ca să ne cunoască bine, trebuie să-i dăm posibilitatea să găsească documente într-o limbă de circulație internațională. După cîțiva ani de întrerupere după 1944, „Dacia" și-a reluat apariția în 1957, tot în franceză și se află la al 21-lea volum, publicînd rezultate și documente de o deosebită valoare a școlii de azi de arheologie românească. În timpul vieții, Pârvan a fost membru a diferite academii străine, iar cînd a fost ales și în reputata „Academia dei Lincei", din Italia, n-a mai putut să afle. Vestea comunicării acestui titlu a sosit în țară în aprilie 1927 iar el se stinsese în februarie, înainte de a fi împlinit 45 de ani...

CICI IORDACHE ■

Sonicitatea, o știință a prezentului și a viitorului

(Urmare din pagina 9)

pe care ea le absoarbe sau a căror energie o transformă în căldură.

● Generatoare sonice de joasă sau înaltă frecvență permit transmiterea de semnale puternice pentru reperare sau pentru comunicații telegrafice submarine, cu ajutorul undelor directe sau reflectate. Aceasta le face proprii și pentru **asigurarea securității pe ceață sau în timpul nopții.** În contrast cu metoda electrică, reperarea sonică este mai eficace la distanțe relativ mici, de pildă în cazul protejării avioanelor la aterizare. Astfel de instalații sînt adecvate și pentru prospectarea geodezică, inclusiv cea a petrolului, ca alternativă la folosirea explozivelor.

● Curenți sonici pot fi generați direct de la rețeaua de curent alternativ. Astfel de transformatori- electrosonici ar putea crea **noi tipuri de locomotive** și mijloace de transport pe șine, alimentate direct de la liniile de înaltă tensiune cu frecvențe standardizate. În aceste sisteme, singurul aparat electric la bord ar fi un transformator electronic, transmisia puterii la roți fiind asigurată de motoare sonice ușoare și totuși robuste. Un precursor al acestui transformator a fost realizat acum cîțiva ani la fostul Institut de energetică al Academiei R.S.R.

● Forajul rotativ-percutant pentru **deschiderea sondelor de petrol** — pe baza principiilor lui Gogu Constantinescu — este în prezent aplicat cu succes în România și în S.U.A. Și un amănunt emoționant : la un Congres mondial al petrolului, cînd unul din delegații români a vorbit, în contextul „petrolier", de Gogu Constantinescu, președintele a întrebat: dacă este vorba de același savant care, grație invenției lui folosite în aviație, a grăbit victoria aliaților și sfîrșitul primului război mondial. Cînd i s-a răspuns afirmativ, urmînd exemplul președintelui, întreaga asistență s-a ridicat în picioare păstrînd un minut de reculegere în memoria marelui inventator.

Trebuie spus în concluzie că însuși Gogu Constantinescu a deschis sonicității o **fereastră spre viitor,** lăsînd în urma sa două sute de brevete, o sursă practic inepuizabilă de valoroase procedee și dispozitive sonice, asupra cărora urmașii lui au datoria să se aplece cu atenție și competență. Desigur, sînt necesare noi cercetări și adaptări creatoare la cerințele vieții și tehnicii moderne, dar începutul a fost făcut, un drum a fost deschis. Iată de ce îi considerăm pe Gogu Constantinescu MARELE NOSTRU CONTEMPORAN.

Combinatul de la Brazi, o citadelă a chimiei românești

Înaintaşi iluştri, un prezent pe măsura tradiţiei

Victor Babeş, deschizător de drumuri în bacteriologie

— Sînteţi, stimate tovarăşe profesor Victor Săhleanu, membru în Comitetul de conducere al Societăţii române de istoria medicinei şi farmaciei şi, totodată, membru al Societăţii internaţionale respective, for ce-şi are sediul la Paris. Altfel vorbind, sînteţi un interlocutor ideal pentru ce ne-am propus, o incursiune în trecutul medicinei noastre, o călătorie la izvoarele unei tradiţii unanim recunoscute şi preţuite în lume. Spaţiul fiind, fireşte, limitat, v-am ruga să începem de la Victor Babeş.

— Victor Babeş, Ion Cantacuzino şi Gheorghe Marinescu, deschizători de drumuri şi, mai mult decît atît, nume rămase în istoria medicinei mondiale, au fost contemporani. Ba chiar Cantacuzino şi Marinescu s-au născut în acelaşi an, 1863. Fiecare din ei merită, fără îndoială, o discuţie aparte, dar eu aş începe altfel. Cu George Assaky, de pildă, personalitate marcantă a celei de-a doua jumătăţi a secolului trecut.

— Poftiţi. Cine a fost George Assaky ?

— La vremea respectivă, în 1886, cînd şi-a trecut doctoratul la Paris, teza sa „Sutura nervilor la distanţă" a fost distinsă cu Premiul „Amussant", iar Assaky numit profesor agregat la Facultatea de medicină din Lille. S-a întors însă repede în ţară, ocupînd o catedră la Bucureşti şi contribuind, prin întreaga sa activitate de chirurg, la progresul medicinei româneşti. În 1888 a fost ales membru al Consiliului profesional al Facultăţii de medicină din Philadelphia, Statele Unite, alegere mai mult decît onorantă.

— Cam la aceeaşi dată, dacă nu greşim, Babeş a tipărit, tot la Paris, lucrarea sa „Bacteriile", socotită drept primul tratat de bacteriologie din lume.

— Asta se întîmpla în 1885. Babeş a fost un pionier al bacteriologiei şi imunologiei, un maestru de renume internaţional, de talia lui Koch, Mecinikov sau Behring, ultimul distins, în 1901, cu Premiul Nobel, cea dintîi distincţie de acest fel acordată unui medic, ca recompensă pentru descoperirea serului antidifteric. Babeş n-a fost cu nimic mai prejos decît cei citaţi şi, drept urmare, numele său a rămas înscris în istoria medicinei. Membru a zeci de societăţi din străinătate, aflat în strînsă legătură cu elita de atunci a ştiinţei europene, savantul român a colaborat la redactarea tuturor marilor tratate, iar o serie de boli, în care el a descoperit germeni şi mecanisme, îi poartă şi azi numele, chemîndu-se „babeşioze". A luminat, primul din lume, fenomenul antagonismului dintre microorganisme, pe baza căruia s-a dezvoltat terapia cu antibiotice. A perfecţionat vaccinarea antirabică, adăugîndu-i, ca prioritate mondială, tratamentul seroterapic. Babeş a fost un savant şi, în acelaşi timp, un patriot. A întemeiat, la Bucureşti, cel dintîi institut ştiinţific din ţară şi a privit realităţile sanitare ale timpului cu luciditate, cu înţelegere faţă de durerile şi necazurile celor mulţi. Studiind pelagra, a pus-o în directă legătură cu mizeria ţăranilor şi, mai mult decît atît, a declarat în parlament că leacul pelagrei e împroprietărirea ţăranilor. **La 31** de ani, de exemplu, a fost numit profesor de anatomie patologică la Budapesta, după care, timp de aproape 4 decenii, pînă în 1926, cînd s-a prăpădit, a lucrat la Bucureşti, opera sa ştiinţifică vastă, cu dovezi clare şi importante în microbiologie, anatomie patologică, parazitologie, igienă, epidemiologie, medicină veterinară, adunîndu-se în zeci de cărţi şi tratate, în peste 1 300 de lucrări, traduse în toată lumea.

— Să trecem, cu voia dumneavoastră, la ilustrul său contemporan Ion Cantacuzino, biolog, medic, organizator de sănătate, critic de artă, muzician şi aşa mai departe.

— Cum ziceaţi, Cantacuzino a fost, mai întîi naturalist. După ce a studiat la Paris, a predat la Iaşi morfologie animală, fiind socotit unul din întemeietorii acestei discipline, recunoscut ca atare. A fost apropiatul lui Ilia Mecinikov, la Institutul „Pasteur", a luat parte intens la viaţa ştiinţifică a Europei, verificînd în practică unele iniţiative şi idei ale maeştrilor săi. Experimentele sale în tratamentul profilactic al holerei, efectuate în timpul Războiului balcanic din 1913, au fost socotite, cu argumente ştiinţifice, deschizătoare de drumuri. Numele său apare pe lista, firească imaginară, a întemeietorilor imunologiei, ştiinţă în care Cantacuzino a avut intuiţii geniale, imaginînd o serie de metode originale de cercetare imunochimică şi radio-imunochimică, unele din ele valabile şi azi, cînd imunologiei i se acordă, nu spun o noutate, o importanţă deosebită. Totodată, cum aminteaţi, a fost cel care, în calitate de ministru al sănătăţii, a elaborat prima lege sanitară a ţării, izvorîtă din realităţile sociale. L-a preocupat mult igiena. A fost unul din organizatorii Oficiului internaţional de igienă de la Paris (1907) şi, mai tîrziu, în 1923, membru al Comitetului de igienă al Ligii Naţiunilor. Personalitate complexă şi puternică, profesorul Cantacuzino a simţit permanent nevoia să-şi lege munca şi ştiinţa de popor, acţionînd ca un mare patriot.

— Gheorghe Marinescu a fost, nu-i aşa, cel care a scris cea dintîi carte din istoria medicinei despre reflexele condiţionate la om.

— Da, şi el a fost un titan, prezent în toate marile tratate de medicină. A studiat, timp de 6 ani, în străinătate, la Paris şi Berlin, făcînd cercetări strălucite în domeniul celulei nervoase, pe marginea căreia a scris o carte fundamentală, intitulată chiar aşa, „La cellule nerveuse", tipărită la Paris, în 1909. Mult mai tîrziu, în 1951, cunoscutul citolog Berr nota, în revista americană „Science", că „nu e permis ca vreun cercetător care lucrează, azi, în neuroanatomie să nu cunoască strălucita şi valoroasa lucrare semnată de Gheorghe Marinescu. A cultivat pentru prima dată în istoria medicinei, celule nervoase în vitro, în afara organismului, folosind în clinică, de asemenea în premieră absolută, conceptia reflexelor condiţionate a lui Pavlov, cu care a purtat o abundentă corespondenţă. A scris, pe tema respectivă, cartea despre care aminteaţi, dar meritele lui sînt infinit mai mari. Neuropatolog crescut la şcoala lui Babeş, a acoperit toate domeniile, clinic, experimental, anatomopatologic, fiind considerat unul din întemeietorii, pe plan mondial, al orientării biochimice în patologie şi, implicit, unul din fondatorii gerontologiei. A utilizat, printre cei dintîi, razele Roentgen în cercetarea medicală şi a făcut, în 1898, primul film ştiinţific, studiind tulburările de mers în bolile nervoase. Personalitate multilaterală, profesorul Gheorghe Marinescu a călătorit mult, fiind invitat pretutindeni. N-a primit, din păcate, Premiul Nobel, pe care l-ar fi meritat cu prisosinţă.

— A fost, dacă nu comitem o confuzie, prieten apropiat cu renumitul profesor spaniol Ramon y Cajal, care a avut mai multă şansă decît savantul român, întrind în posesia Premiului Nobel.

— Exact. Să-mi fie permis să relatez un amănunt interesant. Cînd s-a inaugurat, în 1930, linia telefonică transoceanică dintre Argentina şi Spania, cea dintîi convorbire protocolară a fost încredinţată profesorilor Marinescu şi Cajal, primul aflat la Buenos Aires, celălalt la Madrid. În altă ordine de idei, pe baza cercetărilor lui Gheorghe Marinescu s-a născut, la Bucureşti, o adevărată şcoală de neurologie, a cărei ştafetă a fost preluată de Constantin Parhon, Nicolae Ionescu Siseşti, Oscar Sager, Artur Kreindler şi alţii. Parhon, de pildă, e citat drept unul din fondatorii endocrinologiei mondiale. El a publicat, tot la Paris, cel dintîi tratat despre secreţiile interne, în 1909. Profesor de neurologie şi psihiatrie la Iaşi, a devenit, în 1935, titular al catedrei de endocrinologie de la Facultatea de medicină din Bucureşti, prima catedră de specialitate din lume. A creat aşa-zisa biologie a vîrstelor, „ilikibiologia" cum a numit-o, care include, ca un capitol, gerontologia. În acest domeniu, se ştie, torţa lui a fost preluată de Ana Aslan, gerontolog de faimă mondială, autor de medicamente originale, „Gerovital", „Aslavital" etc., foarte preţuite. Ca să revin, apreciez că, în paralel cu Parhon, Nicolae Paulescu trebuie privit ca unul din întemeietorii endocrinologiei.

— Credeam că Paulescu e numai descoperitorul insulinei.

— Sigur, el e precursorul descoperirii insulinei, dar şi un pionier al endocrinologiei. Paulescu a tipărit, în august 1921, rezultatele sale privind preparatul unui hormon pancreatic, pancreatina, capabil să vindece diabetul experimental, intrînd astfel în istoria medicinei. În plus însă, numele său rămîne legat de realizarea unor lucrări fundamentale asupra hipofizei, lucrări care au deschis calea chirurgiei glandei respective. De aici, contribuţia sa de pionier în endocrinologie. Acum, dacă-mi permiteţi, am să fac cîteva referiri la cei pe care aş fi tentat să-i numesc „ginditorii" medicinei, la Daniel Danielopolu şi Ştefan Odobleja, în primul rînd.

— Cum adică „ginditorii" ? ! Ceilalţi ce-au fost ?

— Danielopolu, ca şi, pînă la un punct, Odobleja, au fost mai degrabă teoreticieni, precursori ai medicinei teoretice. Mai puţin oameni de date fantice, situaţia unui Freud, de pildă, a unui Selve, a unui Parhon chiar, ei au emis concepţii originale, au impus direcţii. Din păcate, viaţa n-a fost prea dreaptă cu ei.

— Vă referiţi la faptul că descoperirea ciberneticii a fost atribuită lui Wiener, deşi lucrarea românului Odobleja, „Psihologia consonantistă", a precedat studiile americanului ?

— Şi la asta. Mă gîndeam însă la faptul că, în timp ce fizica şi chimia teoretică pură, au fost foarte preţuite în epocă, protagoniştii lor adunînd o mulţime de Premii Nobel, medicina de acelaşi tip a fost, vreme îndelungată, tratată ca o cenuşăreasă.

— N-aţi pomeni pînă acum nimic de chirurgie, domeniu în care şcoala românească de medicină a străluci de la bun început. A venit rîndul ei ?

— Deşi, fireşte, abili minuitori ai bisturiului, cei dintîi mari chirurgi au fost, înainte de toate, mari anatomişti. Îi am în vedere pe Thoma Ionescu şi Francisc Rainer. Primul, în calitate de colaborator al celebrilor profesori francezi Poirier, Charpy şi Nicolas a redactat 4 sute de pagini din Marele tratat de anatomie apărut la Paris. Ar fi putut face, în oraşul luminilor, o carieră strălucitoare, ca şi Babeş, ca şi Marinescu, ca toţi ceilalţi. Ionescu însă, asemenea celorlalţi, s-a întors acasă şi, în 1895, a pus bazele chirurgiei moderne la Spitalul „Colţea". Rainer a creat, primul, legătura între anatomia medicală şi cea artistică, cu aplicaţii în sport şi antropologie. Spirit deschis, el a format o serie de elevi, între care pe George Emil Palade, medic şi biolog american de origine română distins în 1974 cu Premiul Nobel, după cum a format o întreagă şcoală, de la care şi-au tras seva Emil Juvara, Nicolae Hortolomei, Iacob Iacobovici, Amza şi Iancu Jianu, Dumitru Bagdasar şi, mai tîrziu, Theodor Burghele, Constantin Arseni, alţii.

— Vreţi să ne explicaţi cum l-a format Rainer pe Palade ?

— Simplu, laureatul Nobelului, cel care a descoperit ribozomii, particule subcelulare în care se sintetizează proteinele, a fost asistentul lui Rainer. Fiind vorba despre George Emil Palade, se cade să amintim că un alt român, Constantin Levaditi, s-a afirmat în străinătate, fiind şef de secţie la Institutul „Pasteur" şi membru al Academiei franceze de medicină. El a introdus pentru prima oară bismutul în terapia sifilisului, iar unul din discipolii săi, el însuşi reputat profesor, Ştefan S. Nicolau, a fost cel dintîi profesor de inframicrobiologie pe plan mondial, catedra luînd fiinţă la Bucureşti, în 1942. Activitatea lui, în cadrul institutului pe care l-a întemeiat şi care îi poartă numele, e continuată, azi, cu rezultate remarcabile, de Nicolae Cajal, figură de primă mărime a virusologiei contemporane.

— Aşadar, stimate tovarăşe profesor, medicina românească şi-a adus o contribuţie de seamă, unanim recunoscută, certificată de toate marile tratate, la zestrea de valori a lumii.

— E corect. Prezentul e, există o sumedenie de dovezi în acest sens, la înălţimea tradiţiei. Azi, cînd asistenţa medicală e gratuită, cînd partidul şi statul depun toate străduinţile pentru sănătatea cetăţenilor, omul fiind, în România socialistă, bunul cel mai de preţ, şcoala românească de medicină e privită, pretutindeni, cu respect şi stimă. Avem, de pildă, oftalmologi de talie mondială. Petre Vancea deţine Medalia de aur a tratamului şi e membru a zeci şi zeci de academii din străinătate. Mai tînăr, Mircea Olteanu e invitat să conferenţieze şi să opereze în clinici cu renume, iar intervenţiile sale sînt, din multe puncte de vedere, originale. Profesorul Olteanu a primit, recent, Premiul Aesculap, ca o recompensă a contribuţiilor sale la dezvoltarea oftalmologiei mondiale. Una din metodele profesorului Dan Gavrilîu, chirurg de mare notorietate, e inclusă în cele mai pretenţioase tratate, „esofagoplastia Gavrilîu" constituind, în paginile acestora, un capitol aparte. Despre Ana Aslan am mai vorbit. Dorin Hociotă, fără să vreau sar de la o disciplină la alta şi sînt sigur că, neputînd cuprinde toate numele, comit unele dureroase nedreptăţi, profesorul Hociotă, zic, e o celebritate în materie de O.R.L., după cum Marin Voiculescu e în domeniul bolilor infecţioase, iar Ştefan Berceanu în cel al hematologiei, clinica pe care o conduce, la Spitalul „Fundeni" fiind de notorietate internaţională. Gheorghe Marinescu Dinizvor, iau un alt exemplu, e membru şi multiplu laureat al Academiei franceze de medicină. Ştiile celor mai reputate academii şi societăţi din lume sînt larg deschise în faţa medicilor români, ale căror comunicări stîrnesc, de fiecare dată, un larg interes, ale căror opinii, izvorîte dintr-o competenţă şi o seriozitate profesională fără cusur, sînt ascultate şi preţuite. Medicina noastră, urmînd ritmului societăţii, face mereu paşi înainte, tot mai apăsaţi. Contribuie la această afirmare şi faptul că se sprijină, azi, pe o bază materială tranşică, în continuă detentă. Dacă înaintaşii au izbîndit, ei au făcut-o, spre cinstea lor, înfrîngînd multe piedici, confruntîndu-se cu greutăţi, cel mai adesea materiale. În prezent, cînd funcţionează în ţară 416 spitale, 418 policlinici, 3 828 de dispensare teritoriale şi aşa mai departe, cînd sănătatea dispune de o puternică reţea de institute de cercetare, dotate la cel mai înalt nivel al tehnicii, astfel de probleme nu mai există sau, dacă mai există, sînt minore. Munca însă, patima pentru studiu, disponibilitatea la nou, seriozitatea şi, fireşte, talentul rămîn condiţii necesare pentru afirmare, dar nu e obligatoriu, „Flacăra" a ilustrat adesea afirmaţia care urmează, doctorii Ioan Puşcaş din Şimleu sau Florea Dinu din Cîmpina sînt exemplele cele mai convingătoare, să lucrezi în cine ştie ce institut sau să posezi cea mai savantă aparatură spre a iscodi noul şi, prin sudoare şi nopţi albe, a-l ajuta să iasă la iveală, să se impună.

— Ar mai fi, fireşte, multe de spus. Numai că...

— O clipă. L-am uitat, furat de conversaţie şi derutat de noianul de nume din care trebuie să aleg, pe profesorul Constantin Arseni, pe care îl consider cel mai experimentat neurochirurg din lume, savant cu merite fundamentale în dezvoltarea disciplinei respective, autor de cărţi şi tratate, şef de şcoală.

— Desigur, nu putem acoperi totul, e vorba doar despre un interviu, nu despre o istorie a medicinei, drept pentru care, dacă am omis unele nume ilustre şi e sigur că le-am omis, ne cerem scuze, după cum s-ar fi cuvenit să ne ocupăm mai pe larg de descoperirile de dată recentă, de Ionescu Călineşti, de Vasile Boicu, de Tina Covaliu, de Ioan Puşcaş, de Florea Dinu, de Mihai Leontopol, de alţii. Cu asta am terminat.

TRAIAN IOAN ■

Cronica invenţiilor

● **1929—1930.** Grigore T. Popa, împreună cu Unna Fielding **descoperă sistemul port hipofizar,** despre care profesorul Harris scria recent că el „constituie cheia mecanismelor endocrine".

● **1934.** Henri Coandă **brevetează „efectul Coandă",** cu multiple aplicaţii în tehnică, aplicat astăzi în toată lumea.

● **1934—1940.** Fizicianul Theodor V. Ionescu **descoperă şi elucidează structura ionilor negativi de oxigen şi hidrogen.**

● **1935.** Alexandru Proca **prevede teoretic, independent de H. Yukava, existenţa mezonilor.** Ulterior stabileşte ecuaţiile cîmpului mezonic, botezate de Louis de Broglie, **„ecuaţiile Proca".**

● **1935.** Matematicienii Octav Onicescu şi Gheorghe Mihoc introduc noţiunea de **„lanţ cu legături complete",** cea mai importantă contribuţie românească în teoria probabilităţilor, care va fi ulterior aplicată cu un deosebit succes în teoria învăţării.

● **1936.** Haralambie Vasiliu emite valoroasa teorie precursoare a structurii spiralate a nucleoproteinelor. Viziunea savantului conţine, în esenţă modelul actualmente acceptat al acizilor nucleici.

● **1938.** Ştefan Odobleja, publică la Paris, în Editura „Maloine", cele două volume ale „Psihologiei consonantiste", punînd bazele unei noi discipline, cibernetica.

● **1942.** După lucrări de bază în domeniul virusologiei, Ştefan S. Nicolau înfiinţează la Bucureşti **cea dintîi catedră de inframicrobiologie din lume.**

● **1943.** Astronomul amator Victor Dalmaca **descoperă două comete care îi poartă numele în nomenclatura internaţională.**

● **1950—1952.** V. Dima şi colectivul său **introduc pentru prima oară în lume exploatarea sării în soluţie,** injectîndu-se apa de la suprafaţă, prin coloane de foraj, cu extragerea ulterioară a saramurii.

● **1953—1955.** Dumitru D. Ionescu realizează la Călan **cea mai mare instalaţie de semicocs în reactoare cu pat fluidizat din Europa,** aceasta fiind şi prin concepţie o premieră mondială.

● **1953.** Americanul de origine română George Emil Palade descoperă în celula vie **„ribozomii"** şi alţi constituenţi celulari (Premiul Nobel în 1974).

● **1954.** Grigore C. Moisil elaborează o originală **teorie algebrică a mecanismelor automate.**

● **1955.** Mecanicianul Ştefan I. Gheorghiţă **fundamentează hidrogazodinamica mediilor poroase,** de mare însemnătate în construcţia barajelor, şi publică ulterior **cel dintîi tratat din lume despre hidrodinamica corpurilor poroase.**

● **1957.** Costin D. Nenîţescu realizează, primul în lume, **sinteza ciclobutadienei,** izolată sub formă de complex cu azotatul de argint.

● **1958.** Ştefan Bălan şi colaboratorii săi **fundamentează cromoplasticitatea,** ca procedeu pentru calculul structurilor de construcţii.

● **1958.** Inventatorul Justin V. Capră **brevetează primul aparat individual de zburat,** propulsat de două rachete.

● **1959—1979.** Paul Dimo întemeiază şi perfecţionează o **metodă originală de analiză a reţelelor electroenergetice** („Analiza nodală Dimo"), azi aplicată în România, S.U.A., U.R.S.S., Franţa etc., permiţînd indentificarea şi remedierea rapidă a defecţiunilor intervenite în cadrul sistemelor energetice.

● **1961.** Edmond Nicolau şi Constantin Bălăceanu dezvoltă o **concepţie cibernetică originală asupra neuronului considerat ca un sistem analogic.**

● **1961.** Este realizată o nouă şi importantă metodă de sinteză a sărurilor de piriliu (sinteza „Balaban — Nenîţescu — Praill").

● **1963.** Solomon Marcus, **pionier al lingvisticii matematice şi al poeticii matematicii pe plan mondial,** ţine la Bucureşti **primul curs de lingvistică matematică din lume.**

● **1968.** Doctorul Mihai Leontopol deţine cele dintîi rezultate concrete privind folosirea hidrochinonei în tratamentul cancerului. El va obţine, mai tîrziu, un brevet în acest domeniu, la Londra.

● **1969.** Marius Iosifescu elaborează şi publică (în colaborare) o **nouă teorie, fundamentată matematic, a învăţării,** omologată internaţional.

● **1970.** Doctorul Grigore Osipov Sineşti publică la Paris cartea „La pardontopathie essentielle", o nouă concepţie privind tratamentul bolilor parodontale.

● **1970—1980.** Gheorghe Casler şi Vitalie Belousov întemeiază la Iaşi o **„şcoală de inventică",** cu aport însemnat, preţuit pe plan mondial, în **optimizarea proceselor de aşchiere, copierea hidraulică pe maşini-unelte, fizica proceselor de presare ş.a.**

● **1971.** Doctorul Ion Puşcaş primeşte cel dintîi brevet de invenţie privind „Ulcosilvanilul" medicament original românesc folosit în terapia antiulceroasă.

● **1973.** Medicul timişorean Vasile Boicu brevetează medicamentul antireumatic şi antialgic „Boicil".

● **1974.** Dr. chimist Tina Covaliu obţine brevet pentru „Covalitin", medicament cu aplicaţii în profilaxia şi tratamentul litiazelor renale.

● **1978.** Apare lucrarea „Ingineria biosistemelor", în care inventatorul Dan Teodorescu introduce conceptele de vector specific, model statistic optimizat, plan matriceal, operator de optimizare — cu aplicaţii însemnate în modelarea sistemelor tehnice şi biologice.

I. M. ŞTEFAN ■

Nu poate fi pedepsit de două ori, pentru aceeași faptă, un om

Trecuseră ore bune de cînd omul care ne solicitase sprijinul începuse să vorbească. Voluminoasa-i geantă, în care se aflau dovezile, deși fusese eliberată, cu încetul, de povara documentelor, își păstra forma de burduf ce adăpostise sutele de hîrtii. De fapt, nici n-ar mai fi fost nevoie de ele. Cu o precizie de calculator, omul ne spunea ce conține adresa „X", memoriul „Y", ce răspuns a primit la data de... În sfîrșit, tot vorbind și dovedind cu acte că așa și nu altfel stau treburile, reușește să ne atragă și pe noi în cercul vicios în care el, Aurel Crețu din Rîmnicu Vîlcea, intrase cu cîțiva ani în urmă, nereușind, cu toate alergăturile din ultimul timp, să spargă zidul opacității unor forumi, în ciuda evidenței.

Aurel Crețu a încălcat legea, primind pedeapsa după faptă, fiind condamnat pentru speculă cu trandafiri. Iată însă că pentru aceeași faptă e pus să plătească de două ori. Incredibil, dar adevărat ! Filmul pățaniei lui Crețu e necesar pentru înțelegerea situației disperate în care a ajuns acum, plătind, cum s-ar spune, cu vîrf și îndesat pentru fapta comisă. Cazul s-a judecat la Arad (dosarul nr. 710/1976), reținîndu-se în seama inculpatului, următoarele : În perioada anilor 1969—1971 Crețu Aurel a cumpărat de la diferiți cultivatori din județul Arad, aproape 54 000 fire de trandafiri altoiți pe care le-a revîndut, la preț de speculă, unor consilii populare din județele Olt și Vîlcea, cumpăra trandafirii cu 6—7 lei firul și îi revindea cu 11—12 lei bucata.

Și-a realizat, în acest fel, un venit ilicit de 253 934 săvîrșind astfel infracțiunea de speculă. Este condamnat la 5 ani închisoare și confiscarea, în folosul statului, a venitului ilicit realizat în anii 1969—1971, în valoare de 253 934 lei. Dar, tot instanța face o specificație de la care pornește toată încărcătura omului : „Plata impozitelor de către inculpat fiind făcută pe baza impunerilor anuale, nu are nici o legătură cu latura penală a cauzei și cu prevederile articolului 118 litera d cod penal". Judecătoria din Arad respingea, în faza incipientă a judecării cazului, expertiza contabilă cerută de inculpat, întrucît, citățm, suma care urmează a fi confiscată potrivit articolului 118 c.p., are un regim special și nu are nici o tangență cu plata impozitelor care reprezintă drepturile statului cu privire la unele activități legale ale cetățenilor. O întrebare își urmează cursul ei firesc : Dacă activitatea de atunci a lui Crețu, din punctul de vedere al fiscului era legală, cum a ajuns ei pe banca acuzării ? Dacă instanța a hotărît că era ilegală, atunci cum de nu a luat în considerație impozitele achitate de el, ca legale, pentru aceeași sumă, socotită de instanță ilicită ?

Așadar, Aurel Crețu în toată perioada 1969—1971 a achitat impozitele cuvenite statului ca „producător de material dendrologic". Impozitele achitate sînt destul de mari, de ordinul zecilor de mii, documentele pe care le are permanent cu el confirmînd negru pe alb acest lucrU. Și Administrația financiară din Arad — cu care a purtat o bogată corespondență — specifică, în una din adresele emise în 1976 că „în 1972 Circumscripția financiară Vîlcea a confirmat primirea dosarului fiscal precum și a debitelor transmise în sumă totală de 69 117 lei". Suma de 235 000 — se subliniază în mai toate adresele primite de la Circumscripția financiară Arad — stabilită în sarcina dv de judecătoria din Arad, nu are nimic comun cu impozitul agricol stabilit de noi".

Iată-l acum pe Crețu cu două sechestre pe capul lui : unul pentru suma de aproape 235 000 lei, confiscată prin hotărîrea instanței, altul pentru o restanță de plată a impozitului către stat de 30 000 lei. Omul țipă pe toate drumurile, aleargă de la Ministerul Justiției la Ministerul Finanțelor, și invers, trimite memorii peste memorii, fără folos însă.

Și totuși, cazul Crețu, pe cît pare de încîlcit din pricina sutelor de răspunsuri oficiale care se bat cap în cap, pe atît este de simplu. Se știe doar, impozitul este aplicat pe venitul legal. Dacă Crețu nu are venit legal înseamnă că nu are nici impozit. Cum instanța constată că venitul în discuție este în întregime ilicit, impozitul nu mai are suport. El nu reprezintă „altceva" — cum specifică atît judecătoria Arad cît și Tribunalul Arad — (expresie reluată, apoi, de organele financiare, ca un laitmotiv în toate adresele, drept acoperire a nerezolvării cererilor lui Crețu). El nu reprezintă „altceva" tocmai pentru că a operat pe același venit. Firesc ar fi deci ca din venitul ilicit, confiscat prin hotărîrea instanței, să se scadă sumele trecute în bugetul statului, plătite la vremea lor de Crețu. Un recurs extraordinar ar repune lucrurile în dreptul lor. Crețu Aurel a greșit. Și-a primit pedeapsa pentru fapta sa. Dar nu poate fi pedepsit de două ori, pentru aceeași faptă, un om!

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Prafuri pentru somnul rațiunii

Scriam despre mama Maria Boerescu, ținută în mizerie de propriu-i fiu, scriam încercînd să nu dau frîu liber imensei mele indignări la vederea oribilelor condiții de viață — dacă ce trăiește Maria Boerescu se mai poate numi viață — și să uit, da, să uit frazele lipsite de omenie ale fiului, ale norei. Am redat în articolul de atunci doar esența nedreptății săvîrșite de oameni în puterea cuvîntului, oamenii care existau datorită ei, mamei, și am așteptat cu emoție, mărturisesc, rezolvarea mult dorită.

Sînt consemnate cuvintele bătrînei : „Scăpați-mă de ei, luați-mă de aici !". Au fost spuse de către o femeie care mai spera într-o schimbare, acum, în ultimii ani. Atunci, în orele cînd am scris articolul, dorința mea era cea de a trezi conștiințe, nu de a produce o impresie teribilă... Am convingerea că tocmai aceste fapte concrete pot forma, pot reînvia sentimentele umane, acolo unde ele au fost înăbușite. Am discutat cu oameni dintr-o bucată, oameni care locuiesc aproape de familia Boerescu. Încercarea penibilă a fiului, om în toată firea, de a afirma că bătrîna care abia se tîra în camera sordidă, fără lumină, fără foc — „a fost o egoistă, gîndindu-se doar la filme și la plimbări, fără să strîngă bani pentru bătrînețe" — a căzut. A muncit, își amintesc vecinii de o viață, prin case străine, spălînd rufe — de cînd se știe și pînă la ultimile-i puteri, pentru a-l ține în școală pe băiatul ei. După aceea și-a crescut nepotul. Și acum suferă.

Nu s-a așternut tăcerea după apariția articolului. Tăcerea — după paginile scrise cu deplină implicare este, pentru gazetar, fără, vorbe mari, dramatică. Tăcerea înseamnă îngroparea unui fapt de viață, nu al unui fapt divers... A sosit un răspuns, și încă din partea Oficiului de asistență socială din cadrul Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, și locălită de către directorul acestui oficiu, tovarășul Mitică Ionică. Și de către șefui oficiului, C. Păun !

Ce aflăm ? Cazul s-a cercetat la domiciliu și se confirmă partial cele relatate. Așadar, noi, am exagerat... Din discuțiile purtate cu bătrîna și fiul său, aceștia s-a declarat nemulțumit de faptul că a fost citat în articol și se angajează să-i asigure mamei sale condiții mai bune de viață, dar nu poate să aplaneze neînțelegerile dintre soția sa și mamă. Evident, fiul este lezat în demnitatea sa de persoană onorabilă, iar Oficiul de asistență socială ține să ne facă atenți... Pînă aici nu vedem cum s-au îndreptățit să o acuze pe bătrînă. Să vedem ce scrie mai departe : **Bătrîna refuză categoric internarea într-o unitate de asistență socială, angajîndu-se ca de acum înainte să nu mai dea ocazie vecinilor de a interveni în sprijinul ei.** Iată că violența lui Mihai Boerescu, semnalată de vecini, consemnată de noi, influențează pe cei care au cercetat, din partea asistenței, starea Mariei Boerescu ! Deci, un angajament, în fața celor de la asistența socială, smulș unei bătrîne terorizate, că nu va mai face apel la omenia vecinilor... Era singurul fir de umanitate de care se agăța mama Maria. Îi aduceau cîte o farfurie de mîncare și cîte un brat de lemne. Dar, vedeți bine, și-a luat angajamentul EA să nu mai ceară ajutor, ci să rabde ! **Camera în care locuiește întradevăr se deosebește de cea a fiului ei, dar se motivează că faptul se datorește pentru că bătrîna este bolnavă.** Să scuzăm, oameni buni, mizeria, frigul, curentul electric tăiat, zdrențele pe care doarme o mamă, alături de camera caldă și frumoasă a fiului, să nu ne zguduie toate acestea ! Într-un spital am tresări dacă am vedea că un om e lăsat pradă murdăriei și frigului, ne-am indigna, am lua atitudine, dar dacă neomenia se petrece pe o stradă a orașului, într-o casă de oameni, închidem ușurel ușa, ne întoarcem în biroul nostru, frumos, ne așezăm la masa de scris și întocmim un răspuns către revistă, așa, să nu aibă a ne reproșa că n-am dat atenție presei ! Vă oferim și finalul răspunsului : **Boerescu Maria se află în îngrijirea fiului său care-i asigură întreținerea și îngrijirea necesară, motiv pentru care nu poate fi sprijinită prin acțiuni de asistență socială.**

Gestul spălării pe mîini — nu vorbim despre cel care ține de igienă — produce un efect contrar celui sconiat : nu ne-a adormit răspunsul, pentru că am fost implicați moral în soarta Mariei Boerescu. Tocmai din acest motiv am încercat să discutăm cu unul din semnatari : șeful oficiului, C. Păun. O voce plăcută, astăzi, 21 august, la orele 9,30, ne răspunde, după ce îi citim adresa nr. 3 330 din 26 martie 1981, că nu cunoaște cazul... **cu toate că a semnat !** Sînt sute de hîrtii, adică nu hîrtii, cazuri... Va discuta cu cei care au fost pe teren, să mai dăm telefon... Îi întrebăm pe tovarășul Păun dacă a avut curiozitatea să citească articolul. Nu, nu l-a citit.

Și constatăm că un răspuns OFICIAL, care se referă la : **articolul apărut în revista dv. în legătură cu situația familiei Boereseu Mihai din str. Mitropolit Filaret nr. 16, sector 4,** ignoră tocmai rîndurile noastre ! Și atunci nu avem de făcut, după opinia celor care au semnat, decît să luăm notă de indignarea fiului... Și să fie clar : Oficiul de asistență socială are sute de hîrtii de rezolvat ! Ce mai contează, la urma urmei, o viață ?...

PIA OLARU ■

În conformitate cu dispoziția nr...

Vasile Crețu, tatăl unei copile de 14 ani, ne scrie despre durerea sa. Mariana a pierdut parțial auzul, la numai 8 luni. De atunci întreaga grijă a familiei s-a îndreptat spre creșterea fetiței, țelul fiind acela de a o pregăti pentru viață, chiar în aceste condiții. „Îngăduiți-mi, în durerea mea de tată — scrie dînsul — să pun și eu o întrebare celor care ar trebui să audă : știți ce înseamnă să nu auzi ciripitul păsărelelor, foșnetul firului de iarbă și al frunzelor, glasul părinților, cîntecul anotimpurilor ?".

După ce copilul a urmat cursurile școlii speciale nr. 2 din București, timp de 8 ani, fără nici un preaviz, copiii acestei școli sînt trimiși în alte localități, deoarece **școala s-a desființat, ca școală de 10 ani**, motivarea fiind, spune dînsul, că școlarizarea unui copil surdo-mut costă mai mult decît a unui student. „Nu sîntem pretențioși — nici eu nici mama ei — în alegerea unei meserii, dar, ca orice părinte, îi dorim o profesiune cît mai adecvată posibilităților ei intelectuale și fizice. Este un copil dotat, isteț, bun la învățătură, nu este mută total, încercăm, cu aparate și îngrijire medicală de specialitate să-i corijăm și să-i dezvoltăm vorbirea și auzul. Facem totul ca părinți. Dar școala își oprește sprijinul aici ? ! Iată așadar de ce ne-am îngăduit să intervenim să ne sprijiniți ca acești copii, în majoritate din municipiul București, deci cu părinții aici, să-și poată continua școala pînă la 10 clase în capitală și chiar să-și continue studiile aici. Menționăm că băieții cu același defect (arătat mai sus) beneficiază de regimul școlar pe care îl solicităm. Pledoaria noastră este susținută de cel puțin două motive : grija părintească pentru un copil cu defect nedorit de el sau de noi și rămînerea în îngrijirea familiei, care ar scuti statul de cheltuieli suplimentare. Știu că este o problemă delicată. Dar forurile de resort nu trebuie să acționeze ținînd cont numai de factorul economic — aici este vorba de OM — și de un om care este pe drumul unei formări cît mai depline, chiar dacă este handicapat fizic".

Am trimis această pledoarie Ministerului Educației și Învățămîntului. Așteptam un răspuns, un răspuns care să fie adresat **tatălui** unei fetițe în vîrstă de 14 ani, adresat unui OM care expune nu numai durerea personală, ci încearcă să demonstreze, în mod logic, **și chiar o face**, că o școală desființată în ultima clipă nu poate însemna decît o perturbare a familiilor ai căror copii au învățat acolo, o perturbare a destinului, a drumului în viață a acestor copii. Și a sosit răspunsul.

„Referitor la scrisoarea tov. Crețu Vasile, domiciliat în București, vă comunicăm următoarele : În conformitate cu dispoziția M.E.I. 40167/1981, absolvenții cl. a VIII-a de la toate școlile speciale pentru copii deficienți recuperabili, pe baza orientării profesionale și expertizării medicale, își vor continua pregătirea în școlile profesionale ale Ministerului Muncii, iar cei cu rezultate bune la învățătură, și în liceele speciale ale Ministerului Muncii sau în liceele pentru copii normali, dacă deficiența nu este contraindicată la profilul respectiv".

Nu cunoaștem, așadar, răspunsul la obiect. Răspunsul unei întrebări clare : de ce s-au desființat clasele a IX-a și a X-a ale școlilor speciale pentru **deficienți recuperabili**. Dispoziția nr.... nu acoperă doi ani de școlarizare, de formare completă a acestor copii. Așa cum scrie și Vasile Crețu, părinții doresc — și este firesc să aibă această dorință — ca fiii și fiicele lor să învețe o meserie, dar tot atît de firească este și dorința de a ști că sînt pregătiți ca și ceilalți copii din țara noastră. Din ce motiv, pentru copiii lor, școala se oprește la clasa a VIII-a ? Iată o dispoziție care nu poate aduce decît dezamăgire...

F. OLIMPIA ■

O banală cutie de televizor și un sectorist curios

Jocul „de-a v-ați ascunselea" a început din clipa în care **VASILE DUMITRU** — merceolog la magazia de piese electronice din strada Balcului — București — a observat apariția neașteptată și mai ales nedorită, a sectoristului serg. major **TUDOR MINCU** undeva în apropiere. Apucase să dea jos din cabina autocamionului condus de șoferul **ENE VALERIU** o cutie de televizor, o banală cutie care, oricît ar fi fost ea privită cu atenție sporită de către un trecător neavizat, n-ar fi însemnat nimic altceva decît un simplu ambalaj.

De fapt nici sectoristului nu i-a sugerat, inițial, ceva deosebit, cutia respectivă, ci uimirea celui care o scosese din cabină. Din clipa în care acesta și-a dat seama că un reprezentant al ordinii publice se află în preajmă, a început să dea semne de neliniște. Nu așa de exagerate încît să atragă atenția oricui, dar îndeajuns de sesizabile ca să dea de bănuit unui om a cărui meserie se bazează în primul rînd pe vigilență.

După primele impresii, neconcludente, firește, fiecare dintre cei doi încep să se verifice, discret, reciproc. Cel care se simțea cu musca pe căciulă vrea să se convingă dacă sectoristul are sau nu de gînd să se îndrepte spre el. Sectoristul, la rîndul său, încearcă să găsească o explicație pentru neliniștea pe care o surprinsese în privirile celuilalt. Clipele trec și merceologul întîrzie să ridice cutia. Îi șoptește ceva șoferului. Acesta, instinctiv, aruncă și el o privire fugitivă înspre sectorist, apoi simulează o mică intervenție la motor. Trucul folosit îi întărește și mai mult convingerea sectoristului că cei doi au ceva pe conștiință. Astfel... „Ce poate fi ? !" — se întreabă sectoristul în sinea sa. Privirea i se oprește pe cutia de televizor. Se îndreaptă încet înspre autocamion. Printre cetățenii aflați în fața magazinului alimentar vede doi membri ai echipei sale de sprijin : ION CRĂCIUN și MIHAIL OLARU — pensionari. Îi salută și le face semn discret să meargă cu el. Totul se petrecea ca într-o scenă regizată de film, dar aici instantaneul este absolut veridic. Cei doi pensionari nu ezită și nici nu pun întrebări. Dacă i-a chemat înseamnă că trebuie să fie ceva.

— Ce aveți în cutia aceasta ? — i se adresează sectoristul celui care o scosese din cabină.

— Hm ! ce poate fi ?! — se miră acesta, socotind inutilă întrebarea.

Subofițerul își dă seama, însă, că dincolo de aparența ofensă provocată, chipurile, de curiozitatea sa, se ascunde neliniștea merceologului.

— Cred că nu aveți nimic împotrivă dacă văd și eu televizorul dinăuntru, nu ? — mai adaugă sectoristul și se apleacă spre cutie.

— Da curios mai ești, domnule ! — izbucnește merceologul, moment în care, spre surprinderea celor prezenți, încearcă să fugă. Cei doi membri ai grupei de sprijin își fac datoria, oprindu-l.

Conținutul cutiei cu pricina avea să dezvăluie motivul stării de neliniște a merceologului : 4000 condensatori electrolitici și 180 rezistențe electronice, piese în valoare de peste 100.000 lei sustrase de acesta din avutul obștesc, faptă pentru care atît el cît și șoferul complice, au fost reținuți pentru cercetări.

MIHAI GROZAVU ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Din capitolul „1918 — Deznodământul" — penultimul în cuprinsul Memoriilor lui Ion Gh. Duca — redăm episodul final ; corect, abia acum al III-lea — îndreptînd astfel o regretabilă greșeală strecurată în numărul trecut al revistei.

În numărul trecut al revistei, precum și în cel de astăzi, memorialistul evocă momentele Unirii de la 28 Noiembrie și 1 Decembrie 1918. Întrucît noi n-am transcris în pagina „Istoria noastră, viața noastră" și capitolul „Guvernul Marghiloman" (în afara preambulului), este lesne de înțeles de ce nu apare și momentul 27 Martie 1918 : pentru plusul de informație al cititorilor, recomandăm lucrarea istoricilor Mircea Mușat, Ion Ardeleanu — „Viața politică în România (1918—1921)" tipărită în două ediții la Editura politică.

Ca și în alte dăți, nu pregetăm să accentuăm asupra faptului că însemnările lui I. G. Duca — cu toată viziunea de ansamblu patriotică și progresist-democratică a autorului lor — poartă în ele destule încrustații proprii lumii burgheze în general și lumii burgheze liberale în special. Numai astfel, asumîndu-ne o filtrare obiectiv-istorică, vom putea parcurge integral demersul omului politic Duca, feriți de păgubitoare prejudecăți în ale interpretărilor. În ceea ce ne privește, imponderabilele de care pomeneam cîndva nu au avut atît rolul de a impune rășluri nedorite în text, cît de-a ne întări convingerea că în condițiile date ar fi fost peste putința spațiului tipografic să găzduiască și complexe, exhaustive adnotări-explicații, note-motivări etc. Nădăjduim încă în șansa gestului reparatoriu !

STELIAN NEAGOE ■

P.S. — Cum ne apropiem de încheierea acestui serial, ne folosim de prilej pentru a adresa un apel către cititorii care, eventual, ar putea să ne sprijine întrucîtva. Din setul Memoriilor Duca aflat la dispoziția noastră lipsesc următoarele capitole : „Primele zile", „Disperarea lui Brătianu — Mantaua lui Arvinte", „Apărarea în Carpați — Moartea lui Filipescu", „Dezastrul se precipită — Falkenhayn trece Carpații și Mackensen Dunărea", „Noaptea de la 9 decembrie...", „De la dezarmarea bolșevicilor la demisia guvernului". Ar fi un neprețuit cîștig pentru naționalul act al restituirilor necesare dacă și aceste capitole ar putea fi publicate precum celelalte șaisprezece ale părții intitulate „Războiul" din prezentele Memorii ale lui Ion Gh. Duca. Noi, prezentatorul serialului — dată fiind primirea de excepție care s-a făcut acestor memorii — avem deci toate motivele (și cîteva informații pe deasupra) să sperăm că vom fi ajutați de dv., stimați cititori, să întregim o elaborare de profundă cugetare românească. Numele ni-l cunoașteți deja, adresa poate foarte bine să fie chiar a revistei „Flacăra", iar acum oferim și numărul de telefon — 47 21 12 — la care ne pot afla veștile bune. Așteptăm.

S.N.

1918 — Deznodămîntul (III)

La cîteva zile după constituirea guvernului Brătianu a sosit și delegația ardeleană însărcinată de Adunarea de la Alba Iulia să înmîneze regelui Actul Unirii. M-am dus la gară întru întîmpinarea ei. Ea se compunea din doi clerici și din doi laici. Clericii erau episcopul Miron Cristea al Caransebeșului, reprezentînd biserica ortodoxă, și episcopul Hosu de la Gherla, reprezentînd biserica unită. Laicii erau Alexandru Vaida Voievod și Vasile Goldiș. Pe Miron Cristea îl cunoșteam de mult, de la 1904, cînd fusesem la serbările asociației (Astra) în Sibiu. Avea acum ca și atunci un cap frumos, abia încărunțit de ani și de zbuciumul lor. Pe Vaida asemenea îl cunoșteam atunci și îl văzusem de mai multe ori de atunci încoace. Hosu, cu înfățișarea sa tinără și distinsă de preot catolic, cult și rafinat, ne-a făcut tuturora o excelentă impresie. Cît privește pe Goldiș, seriozitatea și modestia lui îi asigurau simpatia obștească. Ca secretar al delegației era Caius Brediceanu, un coleg al meu de la St. Sava, încîntat de a regăsi atîția cunoscuți și prieteni și preocupat să nu rătăcească voluminosul sul cuprinzînd prețiosul document al Unirii.

E lesne de închipuit în ce atmosferă s-a desfășurat sărbătorirea fraților ardeleni. Solemnitate la palat, serbare la statuia lui Mihai Viteazul cu discursuri și unde eu am vorbit în numele guvernului, banchete etc. Caracteristic a fost tonul discursurilor ardelene, ditirambice pentru Brătianu. Tot atunci, introduși de Vaida, a sosit și delegația sașilor care ne aduceau și ei adeziunea lor la România Mare. Alt rînd de solemnități și de banchete. Cu aceste prilejuri am aflat și motivele pentru care la Alba Iulia se făcuse cu condițiuni și nu necondiționat, așa cum sfătuisem Comitetul Național în urma vizitei lui Bălan la Iași. Marea majoritate a fraților de peste munți erau partizanii unirii fără condițiuni, cîțiva fruntași însă, în frunte cu Maniu și cu Vaida, care fuseseră crescuți într-o atmosferă ungurească ostilă Vechiului Regat, veniseră la Alba Iulia cu ideea unei uniri pe bază de autonomie. Nu le convenea amestecul Vechiului Regat în treburile Ardealului și ideea lor fixă era să păstreze pe seama lor administrația ținuturilor de peste Carpați. Așa fiind, după laborioase discuțiuni între cele două curente s-a ajuns la formula tranzacțională a unirii cu condiții. Și fiindcă în stabilirea condițiunilor Maniu și Vaida căutau să reciștige cît mai mult din ceea ce fuseseră siliți să cedeze principial, începuse să înopteze la Alba Iulia și zecile de mii de oameni adunați acolo începuseră să piardă răbdarea fiindcă înăuntru domnii continuau să pertracteze. Martori oculari mi-au afirmat că fără presiunea mulțimii, Maniu și Vaida ar fi stăruit încă în pretențiile lor. Afară de aceasta Maniu și devotații lui erau sub influența frazeologiei umanitariste a lui Wilson și au ținut să dea un colorit Wilsonian întregii proceduri a Unirii.

Din această stare de spirit, bănuitoare, nenorocită, nedreaptă și nefrățească, au pornit în urmă numeroase greutăți care au stînjenit fără rost consolidarea unității noastre naționale.

Maniu nu a venit decît mai tîrziu, pe la mijlocul lui decembrie, în București ca să trateze — în calitatea sa de președinte al Consiliului Dirigent — cu Brătianu raporturile dintre Ardeal și Vechiul Regat, pînă la alegerile din care urma să iasă Constituanta. După scurte negocieri, în cabinetul ministerial de la Ministerul de Finanțe, unde deșltminteri țineam adesea și consiliile noastre de miniștri, acordul s-a stabilit și decretele-legi s-au promulgat. Brătianu consimțea să lase deocamdată Consiliului Dirigent conducerea ținuturilor transcarpatine. Pentru coordonarea acțiunii Consiliului Dirigent de la Sibiu cu acea a guvernului central, se numeau 2 miniștri ardeleni fără portofoliu : Vaida și Goldiș. Vaida fiind însă desemnat să întovărășească pe Brătianu la Conferința păcii, Cicio Pop îi lua locul în guvern.

La toate aceste tratative am luat parte, ca redactor chiar — permanent redactor — la expunerile de motive ale decretelor-legi. Maniu mi-a luat ciorna sub cuvîntul că vrea să figureze în muzeul de la Blaj. N-am verificat dacă și-a realizat gîndul. Mă tem însă că în urma dezvoltării ulterioare a lucrurilor, hîrtiuța cu rîndurile mele a fost pierdută sau ea și-a sfîrșit zilele în vreun coș sau în vreo mistuitoare sobă.

S-a discutat mult în urmă dacă Brătianu nu greșise consimțind la regimul Consiliului Dirigent, încurajînd cu alte cuvinte dintr-un început tendințele regionaliste ale unora din fruntașii ardeleni. Recunosc că chestia merita discuții dar drept să spun, nu știu nici azi de partea cui este adevărul în această controversă. Dacă privim chestia dintr-un punct de vedere teoretic cred că, fără îndoială, Brătianu a comis o greșeală. Veleitățile autonomiste și, mai ales, mentalitatea de la care au purces trebuiau stîrpite din rădăcină. Dar practic vorbind Brătianu nu putea în ajunul Conferinței păcii provoca un conflict cu reprezentanții autorizați ai Ardealului. Adevărul însă nu e că Brătianu a cedat acestor considerațiuni, ci că el nu-și dădea seama de proporțiile ostilității ardelenilor față de noi și așa fiind vedea în dorința lor de a păstra administrația Ardealului mai mult o manifestare de explicabilă vanitate a unor oameni pînă ieri asupriți, decît calculele răuvoitoare ale unor frați ce urmăreau alte scopuri decît cele ce li le atribuiam noi în entuziasmul legitim al Unirii. —

Cu Flondor negocierile au mers mai greu. Dificultatea consta nu atît în ce cerea, cît în faptul că-și schimba mereu părerile și că nu reușeam să pricepem bine ce vrea : Era vădit influențat de anume cercuri ostile nouă. Viitorul trebuia dealtminteri s-o dovedească pînă la evidență. În cele din urmă Nistor fu delegat ca reprezentantul Bucovinei în guvernul central și Flondor păstra conducerea administrației interne a provinciei.

Oricum, aceste înțelegeri s-au stabilit ușor și repede așa că înainte de plecarea lui Brătianu la Paris, pe lîngă chestiunile curente de administrație — foarte numeroase și, firește, foarte grele în acele vremuri de dezorganizare generală — nu ne rămînea decît să promulgăm decretul-lege al exproprierei și să procedăm fără întîrziere la aplicarea lui. După moartea lui Fotin Enescu am trecut eu la Domenii pentru a executa reforma agrară. Am luat deci proiectul nostru de la Iași 1-am revăzut cu deamănuntul, am introdus cu ajutorul juridic al lui Alecu Constantinescu cîteva mici modificări și am redactat toate expunerile de motive cuvenite. Din punctul de vedere formal au fost trei decrete. Unul scurt cuprinzînd numai întinderile ce se expropriau atît în Vechiul Regat cît și în Basarabia, al doilea cuprinzînd toate amănuntele reformei agrare în Basarabia. Primul poartă data de 14 decembrie 1918, al doilea data de 15 decembrie 1918 și al treilea data de 22 decembrie 1918. Dacă decretul privitor la Vechiul Regat era opera noastră, cel privitor la Basarabia era exclusiv opera basarabenilor. După ce Sfatul Țării din Chișinău a fost închis, o comisie numită de el a lucrat în tot timpul verii și toamnei 1918 la elaborarea reformei în ce privește Basarabia. În noiembrie au avut loc la Chișinău ultimele discuții, foarte aprinse de altfel, în urma cărora Sfatul Țării reconvocat ad-hoc a votat definitiv proiectul iar după aceea ni l-a adus spre a fi promulgat de rege. Credincioși făgăduielii date de Brătianu basarabenilor cu un an înainte, deși în acest proiect erau exagerațiuni pe care nu le aprobam, ne-am mărginit să întocmim decretul și expunerea de motive și să-l supunem sancțiunei regale în forma în care ieșise din deliberările și din voința fraților basarabeni, care, să n-o uităm, fuseseră crescuți în ideologia revoluționarilor ruși trecuseră prin revoluția rusească și făcuseră din reforma agrară așa cum o concepeau ei, o condiție însăși a unirei cu patria mumă.

Oricum ar fi, cele trei decrete poartă pe lîngă iscălitura regelui Ferdinand, pe cea a lui Brătianu ca prim ministru și a mea ca ministru de agricultură și domenii a României întregite, precum de altfel iscăliturile noastre se găsesc și pe decretele privitoare la reforma agrară din Transilvania și din Bucovina care au fost întocmite cel dintîi de Marele Sfat Național din Sibiu și a fost promulgat la 10 septembrie 1919 și cel de al doilea de o comisie ad-hoc prezidată de Nistor și a fost promulgat la 6 septembrie 1919.

Misterioasele hotăriri ale soartei răsplăteau astfel pe omul care ridicase cel dintîi, încă înainte de război, chestia exproprierei și pe acel dintre colaboratorii lui care fără laudă putea revendica cea mai bogată activitate în slujba rezolvirii problemei țărănești. Într-adevăr, de cînd ieșisem din Universitate, la Băncile Populare, la Cooperație, în genere la Casa Rurală, în parlament întru apărarea reformelor de la 1907, la legea tocmelilor agricole, la trusturile arendășești, în lupta prin scris și prin grai pentru exproprierе, la elaborarea proiectului de la Iași — închinasem toată activitatea și tot entuziasmul tinereților mele îmbunătățirii și ridicării clasei noastre rurale. Putința ca iscălitura mea să figureze pe istoricul act al epocalei reforme agrare menite să prefacă întregul așezămînt economic al României — a fost cea mai strălucită recompensă ce mi-se putea da. Am primit-o cu toată smerenia ce i se cuvenea.

Totuși pînă la plecarea lui Brătianu am avut încă trei mari neplăceri. Una de ordin intern, alta de ordin extern și a treia totodată de ordin intern și extern...

Cea de ordin extern — dificultățile cu Aliații pentru a ne admite la Conferință Într-adevăr pe cînd Brătianu își făcea bagajele ca să plece la Paris, primește o telegramă de la Victor Antonescu prin care-l anunță, nici mai mult nici mai puțin, decît că Clemenceau nu vrea să ne primească la Conferință sub cuvîntul că am încheiat cu Puterile Centrale pacea de la București. Londra de asemenea ridica obiecțiuni. Stăruitoarele demersuri ale lui Antonescu pe lîngă Clemenceau au învins rezistențele lui. Aliații și-au dat seama că n-aveau dreptul să trateze în acest chip o țară care jertfise 300 000 oameni pentru cauza comună și a cărei intervenție în ceasurile grele ale războiului le fusese nu numai din punctul de vedere moral dar și din punctul de vedere strict militar de un așa mare și vădit folos. Să judece însă acum toți cei ce au preconizat neutralitatea pînă la capăt a României sau ratificarea păcii de la București, care ar fi fost situația noastră la pacea generală și ce soartă ar fi așteptat revendicările românești dacă ne-am fi înfățișat la Conferință în condițiunile cerute de ei. Unitatea integrală a românismului în loc să fie o realitate, ar fi încă un vis.

În sfîrșit, cea de ordin intern și extern — neînțelegerile cu reprezentanții evreilor. La Iași luasem solemn față de exponenții evreimei angajamentul de a da drepturile civile și politice populației evreiești. Sub guvernarea Margiloman nu protestasem împotriva drepturilor ce li se acordau prin pacea de la București, dar consecvenți cu hotărîrea noastră principială de a considera nul și neavenit tot ce se făcea sub puterea baionetelor inamice, sfătuisem pe evrei să nu primească rezolvarea chestiei lor de la Puterile Centrale — ci să aștepte, cu încredere deplină în cuvîntul dat, ceasul păcii generale. Evreii pentru motivele arătate nu ascultaseră de sfatul nostru. Brătianu se hotărî să le acorde drepturile făgăduite prin decret-lege. Evreii nu erau însă mulțumiți cu textul stabilit. Îl găseau prea restrictiv. Spre a ajunge la o soluție Brătianu convocă la Ministerul de Finanțe pe reprezentanții evreilor și mi-a cerut să particip și eu la discuție. Discuțiile au luat de la început un caracter inamical. Dr. Filderman care se simțea susținut de toată formidabila putere a iudaismului internațional, vorbea agresiv și de sus. Brătianu țignit s-a încăpățînat în rezistența lui și înțelegerea nu s-a putut încheia. Eu am socotit atunci, cum socotesc și astăzi, că Brătianu a făcut atunci o greșeală. Prin războiul mondial, prin atmosfera generală ce exista în lume, problema evreiască era rezolvată ipso facto, în sensul cel mai larg. Așa fiind, a te călci pe puncte de amănunt era o inutilă meschinărie. Mai mult, era o nelertată greșeală, fiindcă dacă dădeai oștată drepturile evreilor trebuia să le dai în așa condiții încît să îi mulțumești pe deplin și să faci din ei la Conferința păcii agenți ai cauzei românești, dar nu să ajungi la Paris avînd pe lîngă toate celelalte greutăți, de luptat și cu ostilitatea evreimei. Brătianu de obicei atît de clarvăzător și de dibaci — a fost în această împrejurare lipsit și de una și de alta. Am insistat pe lîngă el. Nu m-a ascultat, iar Vintilă Brătianu m-a învinuit că vreau să transform România care trebuie să fie un stat unitar național într-o adevărată și inadmisibilă federație. Adevărul e că Brătianu era influențat de atmosfera ce se făcuse în jurul lui. Cei rămași sub ocupație veneau revoltați să îi povestească atitudinea, scandaloasa atitudine a unora dintre elementele evreiești, în slujba comandaturii germane. Ministrul de justiție Mitică Buzdugan, puțin inteligent și de un antisemitism înfocat, îi prezenta chestiile tendențios și cu o notă necontenit iritantă pentru evrei. Tonul semeț al lui Filderman și al prietenilor lui revolta mîndria lui națională. Amenințarea lor că dacă noi nu vrem să le satisfacem doleanțele, ele ne vor fi impuse de străinătate — îl exasperau și mai rău. Toate aceste elemente au contribuit să îi întunece dreapta judecată. El singur și-a recunoscut greșeala pe urmă, căci la Paris, sub presiunea Aliaților și a marilor conducători ai mișcării evreiești din lume, a trebuit să cedeze ceea ce refuzase lui Filderman la București. Știu că numai bine nu l-a venit cînd a trebuit să negocieze cu marele Rabin și cu baronul Eduard de Rothschild, pierzînd toate beneficiile ce i le-ar fi putut aduce gestul la timp făcut, în decembrie 1918, în cabinetul din Ministerul de Finanțe.

Oricum ar fi, de acum bagajele lui Brătianu erau făcute, el plecă la Conferință avînd în geantă, iscălit de rege, decretul pentru eventuala numire a lui Take Ionescu ca al doilea delegat al României. Înainte de a se urca în tren, mi-a spus lămurit : „Să știți că voi lupta la Paris pentru aplicarea integrală a tratatului. Sînt aproape sigur că Aliații nu-mi vor da tot Banatul. Dar puțin îmi pasă, nu mă duc acolo pentru succese vremelnice, vreau oricare ar fi hotărîrile de azi, să mențin pentru viitor neștirbită, măcar pe cale de solemnă protestare, integralitatea drepturilor noastre etnice. Ceea ce a făcut tata cu Basarabia la Berlin, voi face eu acum la Paris cu revendicările noastre spre apus. Chiar dacă țara nu mă va înțelege și nu mă va aproba azi, am credința că odată va da dreptate atitudinei mele".

I. G. Duca la masa de lucru, în Cula de la Măldărești, scriindu-și memoriile

Timiș — tradiție și înnoire

Ucenicul vrăjitor în cetatea științei

Ucenicul Remt este disciplinat, meticulos, plin de bunăvoință și dotat cu o remarcabilă memorie. Învață ușor și repede. Un muncitor experimentat îi călăuzește primii pași, îi arată ce operațiuni trebuie să execute. Pentru ca învățăcelul să deprindă mai bine meseria, cei doi fac împreună aceste operații, care, în paranteză fie spus, sînt destul de complicate. Muncitorul ia din depozit semifabricatul, ucenicul urmărește cu atenție cum muncitorul îl pune pe strungul de copiat unde se prelucrează „treptele", apoi îl mută pe o mașină de frezat unde se prelucrează primul canal de pană, apoi pe a doua, pentru prelucrarea celui de-al doilea canal, și în sfîrșit această arborele pe dezolitul de evacuare a pieselor finite. Ușor de povestit, greu de executat, deoarece sînt implicate cîm o sută de mișcări distincte, reclamînd fineță și un anumit grad de inteligență.

Remt reproduce fidel cele învățate, ba chiar își întrece profesorul, fiindcă le execută mult mai repede. Acum cîteva zile, ucenicia s-a terminat cu succes, pot fi făcute formele de angajare la Electromotor... a primului robot industrial creat la Timișoara. Acest ucenic vrăjitor care, spre deosebire de înaintașii săi din basme, poate fi lesne condus ilustrează poate cel mai pregnant pasiunea pentru nou din cetatea știinției de pe malurile Begăi : politehnica.

Despre Remt țați ghicit că nu este vorba de un nume propriu, ci de inițialele cuvintelor Robot Electromotor Timișoara) am mai avut prilejul să scriem în revista noastră. O facem din nou fiindcă foarte de curînd au intervenit elemente noi, cercetătorii timișoreni au ajuns la capătul drumului, terminînd partea cea mai dificilă, hotărîtoare : programarea. „Nici nu ne-am dat seama cît de complicată poate fi ", ne-a declarat unul din ei. Dar această inerentă complicație tehnică este din plin compensată de uriașul avantaj pe care îl oferă acest robot despre care se poate spune că **învață singur.** Cum am arătat mai sus, operatorul „îl ia de mînă", execută împreună cu el de mai multe ori mișcările necesare pînă ce l se întipărește temeinic în memoria electronică, iar după aceea robotul poate acționa singur. Tocmai această capacitate de învățare îi conferă o deosebită flexibilitate și promite multiple întrebuințări în producție. În adevăr, REMT—1 poate executa cele mai diverse operații prin învățare : alimentarea **altor** mașini-unelte cu **alte** semifabricate decît cel indicat mai sus ; poate suda, dacă în loc de „mînă" i se prinde un clește de sudură ; poate lua o piesă încălzită, „tratată termic", cum spun specialiștii, și fără nici o vătămare pentru el s-o așeze domol pe nicovala unui ciocan de forjă sau a unei prese.

Să revenim însă la prezent, la viitorul foarte apropiat. Pe la 15 septembrie REMT—1 va trece într-una din halele Electromotor-ului, unde va deservi singur o celulă flexibilă de fabricație a arborilor rotoarelor motoarelor electrice fabricate aici. Astfel robotul va lucra chiar în **întreprinderea în care s-a născut și își va manifesta prin muncă recunoștința pentru creatorii săi.**

Angajarea primului robot la Electromotor are multe implicații. El va evita muncitorilor operații stereotipe, obositoare : ghiduiți-vă ce înseamnă să manipulezi un arbore de 55 de kilograme chiar dacă dispui de mijloace de ridicat ! Apoi, el realizează suprapunerea perfectă a așa-numitului timp auxiliar cu timpul de mașină. Ce înseamnă aceasta ? Înainte, în timp ce muncitorul manevra scula sau dispozitivul, mașina aștepta. Acum timpu morții au dispărut, fiindcă ceea ce omului îi era imposibil robotul realizează cu ușurință în procesul tehnologic pe care-l va deservi în hala de producție.

— Tovarășe profesor doctor inginer Francisc Kovács, împreună cu profesorul doctor inginer Tiberiu Mureșan — materializînd o conlucrare rodnică între Facultatea de electrotehnică și cea de mecanică, al cărei decan sînteți — ați coordonat realizarea robotului REMT—1. O premieră românească remarcabilă. Cine au fost colaboratorii dumneavoastră ?

— Inginerii : profesor doctor Nicolae Gheorghiu, profesor doctor Iosif Groșanu, conferențiar doctor Ioan Mîrșa, șef de lucrări Mircea Șelariu, asistenții universitari Cornel Rădulescu și Radu Stoenescu, lar de la Electromotor : inginerii Vasile Tanvuia, Silvia Teppert și alții.

— Ce promite producția de roboți în România și, îndeosebi, ce planuri apropiate are colectivul timișoreah care lucrează în acest domeniu ?

— La 15 septembrie 1979 noi ne-am anșoșat fată de secretarul general al partidului că robotul va fi gata la începutul anului 1981. A fost ! Iată de ce apreciem că în prezent s-a creat o bază pentru fabricarea de roboți la Timișoara — mai exact și la Timișoara — de vreme ce aici s-a acumulat o valoroasă experiență, există cercetători competenți și întreprinderi de înaltă tehnicitate capabile de a garanta calitatea pe care o reclamă producția de roboți. Cu alte cuvinte, considerăm că cercetătorii și uzinele din Timișoara ar putea da o importantă contribuție realizării practice a Programului național de roboți industriali coordonat de Institutul central de construcții de mașini.

— În ce stadiu se află acum construcția de roboți ?

— Pe plan mondial ea se află în rapidă, furtunoasă dezvoltare. Dacă nu ne vom stringe forțele și nu vom îndrăzni să „visăm" și să realizăm practic în România, în viitorii ani, roboți de ordinul sutelor și nu ai unităților ca pînă acum, întîrzierea va fi greu recuperabilă. Se consideră că roboții vor constitui în viitorul apropiat una din cele mai importante baze tehnice pentru creșterea productivității muncii. În unele țări industrializate, și nu dintre cele mai mari, deci cu care ne putem compara, există programe destul de avansate pentru punerea în funcție în anii imediat următori a **sute** și chiar **mii** de roboți industriali. Imbucurător este faptul că și la noi există cercetări valoroase și baza tehnică necesară. Vă voi da doar un exemplu, pentru a mă limita la activitățile din Timișoara, pe care le cunosc mai bine. La Simpozionul internațional de mecanisme și proiectare pe calculator de la București, în anul acesta, specialiști din Republica Democrată Germană, care are la activ forțe însemnate în lumea tehnică în producția de roboți, ne-au declarat : „Noi nu avem nimic similar deocamdată cu REMT—1, fiindcă acesta este un robot de generația 1,5—2". Așadar cu acest robot, România a „sărit" peste prima generație, întrucît robotul timișorean — ca și altele, ce se vor construi în țara noastră — cuprinde elemente de **inteligență artificială.** Esențial pentru progresul tehnic al României este însă, după părerea mea, să nu pierdem acest avans. Căci în lumea tehnică a zilelor noastre progresele sînt extrem de rapide.

— Ce alte noutăți se conturează la Timișoara în domeniul roboților ?

— Se fac cercetări într-un domeniu foarte nou : cel al senzorilor, al organelor de simț artificiale ale roboților. Printre aceste preocupări se remarcă în special cele legate de vederea artificială, de recunoașterea formelor, deci, ca să spunem așa, de dotarea robotului cu „ochi" artificiali. Datorită lor el ar putea identifica o piesă de o formă anumită, alegînd-o dintr-un morman. Ar fi **un pas important înainte pentru robotronica românească,** aducînd un element nou și însemnat de inteligență artificială. În această problemă lucrează, sub conducerea profesorului Tiberiu Mureșan, doctorandul inginer Radu Stoenescu de la Facultatea de electrotehnică. Primele experiențe sînt încurajatoare. Problema nu este rezolvată nici pe plan mondial, deci, iată, cercetările noastre sînt direcționate într-un domeniu de vîrf. Nici pentru noi trenul n-a trecut demult în gară ! Cu efort, entuziasm, ajutor concret din partea forurilor în drept putem contribui la situarea științei românești pe o poziție avansată.

LIONEL NITESCU ■
Fotografii de EMERIC ROBICSEK și MIKLOS GYURCSIK ■

„Să folosim din plin și rațional ceea ce avem, ceea ce am construit pînă acum!"

(Urmare din pag. 1)

In momentul de față însă combinatul petrochimic „Solventul" poate fi scos la **marea speranță a industriei timișene** — în chimie desigur. De pe acum, el livrează o gamă largă de produse chimice și petrochimice, dar în curînd va intra în funcțiune importanta secție de policlorură de vinil pentru mase plastice. Și demn de remarcat : Fabrica de lacuri, vopsele și rășini sintetice din cadrul întreprinderii „Azur". Asupra acestor două obiective se concentrăm atenția în primul rînd de față, ele reprezintă, într-un anume sens, elementele de noutate. Aceasta nu ne face să uităm sarcinile numeroase și complexe ale întregii industrii timișene, care ocupă locuri de frunte în țară : industria de mașini și prelucrarea metalelor, industria textilă, pielărie, încălțăminte, industria alimentară ș.a. Aceste sarcini sînt legate de anul viitor, de prevederile noului mecanism economico-financiar, de realizarea indicatorilor săi de bază, de creșterea eficienței și a calității producției, de impulsionarea exportului.

Și în producția agricolă națională Timișul ocupă locuri de frunte la cerealele plante tehnice, porumb, carne și lapte. Sînt rezultate care obligă, dar care încă nu reflectă adevăratele posibilități de care dispunem, de altfel, mai mult ou cît este vorba de **îndeplinirea cu cel mai înalt grad a sarcinii din țară : peste o jumătate de milion de hectare.** În viitoarele luni mai exact pînă în 1982, va prinde contur fima viitorului nostru în producerea și îndustrializarea cărnii de porc „Timiș". Pentru că nu este vorba de construcția unui singur obiectiv, combinatul incluzînd 68 de unități, răspîndite în tot județul și din care o parte sînt de acum în producție. **COMTIM figurează printre cele mai mari combinate de creștere a porcilor din lume.** Este o uriașă întreprindere integrată — de la „producerea" purceilor pînă la valorificarea unghiilor și părului. Iată-i dimensiunile : un milion de porci livrați anual la peste 100 kg ; o producție globală de circa zece miliarde de lei ; o productivitate a muncii stimulară ca celei din industrie de pildă, în chimie (ceea ce azi se întîlnește destul de rar). Concepția și realizarea sînt pur românești. Aci se desfășoară și o intensă cercetare științifică. Bunăoară, s-a creat un hibrid de animal tetrarasial. Combinatul a fost creat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, care a cerut tuturor unităților de profil din țară să cunoască și să aplice o experiență care poate concura, ca tehnologie și eficiență, cu aceea a uriaru: ai combinat similar de peste hotare. Cum am arătat mai înainte, nu este însă vorba de un „**mamut**", ci de un **complex** de unități moderne, răspîndite în teritoriu. Cum s-ar spune, **un combinat pe orizontală.** Pe orizontala județului.

Programul județean de dezvoltare intensivă a zootehniei prevede construirea pînă în 1985, pe raza consiliilor unice, a încă cîtorva noi, care vor deveni nucleul unor viitoare combinate agroindustriale, pe ideea concentrării și modernizării producției agricole. Ele vor fi amplasate aproape de baza furajeră și de rezervele de brate de muncă, de care județul este bine dotat.

— **Timișoara reprezintă o adevărată cetate a științei Universitatea, institutele politehnic, de medicină, de agronomie — institutele, filialele, centrele de cercetări unde este faimosul institut de sudură și încercări de materiale sînt solid ancorate în peisajul științei românești contemporane. Este oare folosit acest valoros potențial științific în cel mai înalt nivel ?**

— În adevăr, învățămîntul superior și tehnic de specialitate, cercetarea științifică, dispun astăzi la Timișoara, în județul Timiș, de o puternică bază materială, care a făcut posibilă statornicirea unei bogate experiențe în relația învățămînt — cercetare — producție. Facultățile de mecanică, de tehnologie chimică, electrotehnică și constructii ale Institutului politehnic „Traian Vuia" dispun de ateliere și laboratoare bine dotate. În ultimii ani s-au ridicat noile clădiri ale facultăților de electrotehnică și de tehnologie chimică, noul sediu al Institutului agronomic, cu o modernă stațiune didactică și experimentală, atelierele școlii, un tronson al Facultății de mecanică, amenajări moderne și complexe ale diferitelor catedre și laboratoare, de care beneficiază peste 20.000 de studenți, inclusiv studenți din 70 de țări ale lumii, și cele două mii de cadre didactice cîți numără azi Timișoara universitară. Inginerii școlari sau chimiști, cei de la pupitrele mașinilor hale mecanizate, făuritorii complicatei rețele de hidroameliorații din țara noastră au fost și sînt pregătiți în mare număr în facultățile timișorene. S-au dezvoltat, desigur, în strînsă legătură cu producția, și unități de cercetare din afara rețelei de învățămînt superior, dar care conlucrează în mod rodnic cu aceasta.

Mi-ați întrebat însă dacă acest potențial actual e construcțiune de forțe tehnice, intelectuale dă tot ceea ce ne așteaptă de la ea. Desi nu trebuie omise realizări de orim ordin — fie și numai faptul concludent că doar în ultimul deceniu s-au acordat unor cercetători din județul nostru peste o sută de brevete, dintre care unele pentru realizări de vîrf, medaliate la saloane internaționale de invenții — aș spune totuși că încă nu se lucrează cu maximă eficiență. Ce ar mai trebui făcut ? Poate să găsim modalități mai adecvate pentru **stimularea și încurajarea tinerilor cercetători.** Socotim preferabil să promovezi, să spunem, zece idei îndrăznețe, din care doar una sau două s-ar dovedi viabile, decît proiecte realizabile dar cu mersul pe sigur. Fără riscuri, nefiind nici una ! Hotărîtor pentru cercetător, cred, nu este interesul material ci emulația intelectuală, plăcerea și satisfacția de a crea. Nu doar de dragul creației, ci, concret, pentru un scop nobil, pentru a contribui la ridicarea întregii societăți. Consider însă foarte important să se găsească forme mai flexibile permițînd cercetătorilor și cadrelor didactice cu preocupări științifice novatoare să le expună în mai multe microcercuri, consfătuiri, inîlniri cu caracter interdisciplinar, inclusiv întîlniri cu reprezentanți ai unităților economice. Pe acești tineri să nu-i ascultăm cu idei preconcepute, să existe **un mai larg cîmp de mișcare și experimentare pentru cercetarea primară, fundamentală,** în timp ce cercetarea aplicativă trebuie să rămînă cu gîndul la cerințele producției.

Tot în legătură cu valorificarea potențialului științific din județ aș vrea să subliniez modul nesatisfăcător în care se finalizează cercetarea științifică din agricultură, situație aspru criticată de tovarășul Nicolae Ceaușescu și cu prilejul vizitei din iarna acestui an. Mă refer la Stațiunea de cercetări agricole Lovrin și la Institutul agronomic din Timișoara. De fapt, e-ar putea spune că pentru județul nostru **agricultura constituie și va constitui problema problemelor.** Producții mai mari la grîu, porumb, floarea-soarelui, carne, lapte — iată imperativele actuale pentru Comitetul județean de partid, pentru oamenii muncii din agricultura timișeană. Ar fi cu totul injust ca neîmplinirile — inclusiv acelea ale secerișului din acest an — să fie atribuite exclusiv capriciilor naturii, ale vremii. Noi apreciem de domeniul posibilului ca în anii imediat următori să se realizeze în județ un important spor la grîu și porumb. Desigur, pentru aceasta nu este suficientă o cercetare științifică de înalt nivel, ea trebuie îmbinată cu o chimizare corespunzătoare, aplicarea strictă a tehnologiilor moderne și alte măsuri implicate de noua revoluție agrară.

— **S-a spus despre bănățean că pentru el cîntecul reprezintă una din trăsăturile distincte și definitorii ale existenței sale. Sînt și două versuri care exprimă pregnant acestă realitate : „Mîndră țară e Banatul / Că la noi cîntă și cînd tarna" În acest climat, prin tradiție propice artei și culturii, cum se întrepătrund năzuințele și simțămintele populației române cu cele ale celorlalte naționalități care, de veacuri, conviețuiesc pe aceste meleaguri?**

— Cercetătorii noștri au arătat că în această parte a țării străluciree creației populare românești se îmbină în modul cel mai fericit cu rafinamentul artei populare evreiești, forța temperamentală a folclorului maghiar cu voioșia spiritului popular sîrbo-croat. Fiecare naționalitate își-a păstrat autenticitatea motivelor proprii, notele caracteristice, specificul național. Din tezaurul tradițional și al sensibilității creatoare s-a născut, în chipul cel mai firesc, pasiunea pentru cîntec și dans, cor, fanfară sau teatru, atît de îndrăgite în Banat, în județul Timiș.

În Timișoara, orașul în care „Răpirea din Serai" și „Flautul fermecat" au fost puse în scenă cam la un an după premiera lor vieneză și unde Sabin Drăgoi a pus bazele creației de operă românească, în orașul unde au concertat Brahms, Liszt, Enescu, funcționează azi o filarmonică de stat și Opera Română, dar și un Teatru Național, teatrele german și maghiar de stat. Acest fapt, alături de școlile cu limbă de predare în limbile naționalităților conlocuitoare, este foarte semnificativ pentru justețea politicii naționale a partidului. Tot în Timișoara apar și ziare locale în limbile română, germană, maghiară și sîrbă. Studioul teritorial de radio emite zilnic în română, germană și sîrbă, se editează revistele „Orizont" și „Knijevni Jivot", funcționează Editura „Facla" pentru scriitorii români, germani, maghiari, sîrbi.

Pe un plan mai larg trebuie arătat că în întreprinderile industriale, în unitățile agricole, în municipii, orașe și comune, oamenii muncii, români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități, participă, uniți de același interes comun al propășirii patriei, la soluționarea problemelor pe care le pune dezvoltarea acestui județ unde tradiția se împletește cu inovirea. Ianoire care, în anii ce vin, va cîștiga proporții cu adevărat impresionante : producția globală de aproape 50 de miliarde lei în 1985 față de 37,5 miliarde în 1980; dublarea producției construcțiilor de mașini și un nomenclator al producției îmbogățit cu mașini-unelte bazate pe procedee neconvenționale, cu mijloacelaotoare electronice de calculatoare și cu cercetări substanțiale în industria chimică, prelucrarea lemnului și producția materialelor de construcție și, în fine, cu un obiectiv de prim ordin, dezvoltarea intensivă a zootehniei timișene — **două miliarde de tone cereale boabe în 1985.**

Pe temeiul hotărîrilor adoptate de Congresul al XII-lea al partidului, dorim să facem totul ca să dăm viață îndemnului tovarășului Nicolae Ceaușescu adresat oamenilor muncii din județul Timiș cu prilejul uneia din numeroasele și fructuoasele sale vizite de lucru: să-și realizeze sarcinile de mare răspundere. „astfel încît să poată spune că la tot ce s-a realizat au o contribuție tot mai însemnată că Banatul continuă să fie frunteaș".

POEȚI DIN TIMIȘ

Cine-și pierde Dunărea

Flacără de aur verde,
Dunărea cine și-o pierde,
Moare-n rana din aripă
Din obîrșii pînă-n clipă,
N-are-n suflet de purtat
Sevă de izvor pietat.
Din oglindă în oglindă
Golul să i se întindă,
Sub clepsidrele ninsorii
Să i se încbidă zorii,
Să nu aibă dor sub stea
Cine-și pierde Dunărea,
Și să bea pămînt de sîncă
Pentru-o rană mai adîncă,
Liniștea să-i cadă lin
Tresărită-n mări de chin,
Dunărea cine și-o pierde,
Flacără de aur verde !

DAMIAN URECHE ■

Indemn

Omule,
au lăsa florile-n singurătate
universalizează cîntecul, ademenește-l
cu faptele tale demne,
Pe tărmul timpelor clădește
grădini. În locul pazniciior
doar svonul șoptit al riului de vară,
în care tihnitatea să fie sieva
far cerul, ce sprijină spațiul stelelor,
să ierte pămîntul pentru rotirea lui
perfectă,
Omule, nu te înstrăina.
Oprește-te lîngă floare. Ea,
prin tăcerea-i adîncă,
te roagă să nu tragi peste soare
nici perdea de ceață,
nici zăbrele.

În floare zac depozite de lumină
și izvoral de bezne.
Echilibrul lor se află sub singura
putere,
puterea ta, omule. Și nu uita,
printre petale, grele giruri de fluturi
se sinucid

În semn de protest. Cineva
le-a inclus drumul spre grădina
de unde ei aduna necuria și iubirea.
Infringe-le somnul, stinge-le otrava
și lasă-le drumul lin, fără capcane,
desăvîrșește floarea
pentru zbor, omule...

CORINA VICTORIA SEIN ■

Bucurie

Ce somptuoasă-i bucuria de a vă stringe
mîna,
sătenii mei romantici din palma
cîmpiei,
țărani din moși-strămoși,
destoinici și demni.

Culeg sături de voi în fiecare toamnă
gîndurile holdelor,
așez în fiecare toamnă, alături de voi,
vise în brazdă,
alături de voi mingii cîmpui, primăvara,
și pînă în somn mi se furișează
holda în mîez de tarnă :
și-alături de voi îmi pieură
de-a lungul sirei spinării
sudoarea
cînd peste cîmpie bîntuie vara.

Ce somptuoasă-i bucuria de a-mi stringe
voi mîna,
mîie, celui venit de aiurea,
ce clipă unică,
ce clipă unică !

IVO MUNCIAN ■

Cronica vieții pentru toți

● **N. E.** din Gătaia se plînge că ce nedrept, fiicei sale i s-a scăzut cu un punct nota la purtare. Un inspector general școlar, la sesizarea noastră, a analizat situația, ajungînd la concluzia că eleva în cauză „a săvîrșit unele abateri, e adevărat fără prea mare importanță, fapt pentru care i s-a scăzut nota la purtare cu un punct. Această măsură nu afectează viitorul fetiței, ea are un rol educativ". În ce ne privește, simpatizăm cu părinții, care urmărește atît de atenți evoluția fetiței. Dacă s-a făcut, totuși, o eroare de apreciere e greu de stabilit foarte, foarte exact post-festum. Oricum, nu luați lucrurile în tragic ! Nu sîntem de părere că bătaia e ruptă din rai, dar cîteodată — nu afirmăm că acest lucru e valabil neapărat și în cazul dumneavoastră — un punct în minus la purtare poate fi mai tîrziu un punct în plus în viață.

● Am fost oarecum surprinși de cererea lui A. I. din comuna Jamu Mare, satul Gherman : el ruga „Flacăra" să-i ajute la amenajarea unui teren de fotbal în Gherman. Este probabil prima cerere de acest fel pe care a primit-o revista noastră. Am intervenit către prezidiul și ni s-a comunicat că terenul solicitat de pasionatul fotbalist este proprietatea C.A.P. și, ca atare, fiind inclus în circuitul agricol, nu i se poate schimba destinația. (Adăugăm noi : mai bine renunțăm la cîteva goluri în poarta C.A.P.-ului putem evita pagube în producția agricolă) Consiliul popular din Jam Mare este însă de acord să ne dea spre folosință un teren de fotbal pe pajiștea de la marginea satului, Bai în, Jamu Mare !

● I. I. din Arte din Dolj se plînge că, deși a cumpărat de librărie [illegible] pînă acum nu a reușit să [illegible] de exemplare [illegible] preferate și practică o vînzare [illegible] țină. Situația, am fost informați de [illegible] urmărește de către de ordin pentru faptul că peste de 90% din totalul cărților [illegible] Centrul de difuzare [illegible] Timișoara [illegible] este de regulă respectată. Ca [illegible] noi — ne întrebăm noi — de moment ce D. I. și un mare număr de [illegible] se pare că în loc de cărți [illegible] care le doresc simt nevoiți [illegible] stați fici.

L N ■

În ziua de 6 iulie a.c., fiica mea, studentă la politehnică, a depus la Anticariatul din pasajul Crețulescu, 25 volume — culegeri de exerciții și probleme — pentru a fi valorificate. Anticarul le-a primit fără să elibereze bon sau chitanță și i-a spus să vină pe 9 iulie pentru a-și ridica banii. S-a prezentat fata la ghișeu în ziua stabilită, dar nimic. De atunci, sub fel și fel de motive neîntemeiate, uneori jignitoare, a tot fost amînată. La un moment dat, mințind cu nerușinare, cineva de la ghișeu a avut chiar tupeul să-mi spună că banii ar fi fost dați soțului meu, fără chitanță semnată. A trebuit să intervenim insistent și, pînă la urmă, după multă tîrguială, s-au clarificat lucrurile. Dar cu ciți nervi, cu cîtă pierdere de timp am intrat în posesia sumei cuvenite. Intenția de a reține banii a fost evidentă, fapt ce nu face deloc cinste celor ce s-au pretat la aceasta. Consider că nu-l un caz singular sau întîmplător la Anticariatul sus-menționat. De aceea, factorii responsabili au datoria să facă un control riguros, să ia măsuri de sancționare a celor vinovați, spre a întîmpina în viitor anarhia și necinstea. **(Maria Șerbănescu, București, str. Suren Spandarian, nr. 2, ap. 13, sect. 2)**

■

Întreprinderea mecanică fină București. Referitor la scrisoarea adresată dv. de tov. Covalschi Iosif, vă comunicăm că petentul a fost încadrat temporar la această întreprindere spre a efectua, în baza unei adrese emise de M.I.C.M., numai stagiul de practică. Situația creată a fost analizată de ministerul de resort care a recomandat să fie transferat la o unitate din București. Pe data de 9. VII. 1981, tovarășul Covalschi Iosif a fost transferat în interesul serviciului la Uzinele „23 August" București.

■

Consiliul popular al județului Galați, Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale. Din verificarea făcută de noi a rezultat că petentele Butuc Anița și Codreanu Mariana din județul Galați au fost repartizate la Filatura din Isaccea, județul Tulcea, în baza locurilor comunicate de M.I.U. Ca atare, cererea sus-numitelor, de a interveni pentru obținerea negației în vederea încadrării în altă unitate, nu poate fi soluționată de noi, cu atît mai mult cu cît art. 2 din Decretul 173/1981 prevede obligația absolvenților de a efectua stagiul în unitățile în care au fost repartizați. Pînă la intrarea în funcțiune a filaturii, Ministerul Industriei Ușoare poate să le încadreze într-o altă unitate de profil.

■

Consiliul popular al sectorului 1 al municipiului București. Cu privire la scrisoarea adresată de Radu Maria din București, str. Intrarea Meliței nr. 3, vă comunicăm : Din cercetările efectuate la Direcția de expediere a presei, al cărei om al muncii este petenta, a reieșit că cererea sa figurează în tabelul pentru atribuirea locuințelor la poziția 2, pentru apartament cu trei camere. Situația sa locativă va fi soluționată, așadar, la primirea cotei de locuințe și în funcție de poziția din tabel.

■

În ziua de 2 noiembrie 1980, cu ocazia căsătoriei mele, ne-am pomenit cu un fotograf pe nume Călianu, de la Foto Studio Cișmigiu, str. Știrbei Vodă, nr. 72, cerîndu-ne să-i acceptăm să ne facă fotografii. Am fost de acord. La solicitarea lui, am achitat 450 de lei, urmînd, după cîte ne-a promis, să ridicăm pozele peste o lună. Ne-am dus atunci, și-apoi în nenumărate rînduri, dar, datorită incorectitudinii și neseriozității fotografului Călianu și a altor tovarăși de-ai săi, iată, se apropie anul, și nu am intrat în posesia fotografiilor comandate și nici banii nu ne-au fost restituiți. Ca să vedeți cum un eveniment unic din viața mea a fost umbrit de neseriozitatea acestor inși. **(Tereza Drăgan, București, str. Prelungirea Ghencea nr. 28, bloc C 5, ap. 176)**

■

Ministerul Sănătății, Direcția coordonare, control, personal și învățămînt, răspunde la scrisoarea unui grup de medici din Petroșani : Analizînd funcționalitatea unităților sanitare din Valea Jiului, în vederea îmbunătățirii continue a asistenței medicale, s-au luat următoarele măsuri : dotarea suplimentară cu aparatură medicală de specialitate; scoaterea la concurs a unor posturi de specialitate necesare îmbunătățirii în continuare a calității tuturor prestațiilor ; trimiterea la specializare și perfecționare a unor cadre recrutate pe plan local ; organizarea, pe 19 mai 1981, a unui concurs pentru ocuparea de posturi de medici primari gradul III și medici primari gradul III șefi de secție și laboratoare, concurs la care, printre alții, a fost admis să se prezinte și dr. Marge Victor.

■

Reproducem întocmai doar un paragraf din scrisoarea cetățeanului Panait D. Gheorghe din București, str. Aleea Zăridei nr. 1, bl. A 10, sc. 3, ap. 21, sectorul 3 : „Cu toate că i s-a atras atenția de nenumărate ori asupra inundațiilor, pagubelor și scandalurilor ce ni le-a provocat din cauza stării de ebrietate continue a dinsului și a numeroșilor chiriași (nemenționați în cartea de imobil, subchiriași cu ora, ziua sau noaptea), cetățeanul Gomescu Constantin, care deține de unul singur apartamentul 26, nu s-a conformat normelor de conviețuire în condiții de bloc. În ultimele zece luni mi-a provocat trei inundații, apa s-a infiltrat prin pereți deteriorîndu-i și scurtcircuitînd instalația electrică. Cu un asemenea vecin nu se mai poate conviețui în bloc și vă rugăm să ne sprijiniți să scăpăm de necazuri".

■

U.G.S.R., Consiliul municipal al sindicatelor București. Ca urmare a demersurilor făcute de către Consiliul municipal al sindicatelor prin organele sale, petenta Spuză Elisabeta a fost încadrată, prin transfer în interesul serviciului, la Întreprinderea Electroaparataj București, aflată la o distanță de circa trei sute de metri de domiciliul său, la data de 22.06.1981. Și astfel scrisoarea înregistrată la dv. sub nr. 5 841/1981 a fost rezolvată.

■

Comitetul municipal Turda al P.C.R. Tovarășul Rus Crăciun a fost încadrat la Întreprinderea Electroceramica Turda pînă la data de 1 aprilie 1980, dată la care s-a transferat la Întreprinderea de izolatori electrici din Tîrgu Secuiesc, județul Covasna. A fost căsătorit dar și-a părăsit soția, apoi a ocupat abuziv apartamentul 14 din bl. F 4, str. Lotus nr. 32. Organele de control ale IGCL, găsind apartamentul ocupat de petent fără forme legale, l-au amendat pe bună dreptate și i-au pus în vedere să elibereze imediat locuința.

■

Privitor la scrisoarea tovarășului Ivan Gheorghe din Arad. **Procuratura județului Arad** răspunde : „Prin rechizitoriul din 14. II. 1981, al acestei procuraturi, Sîrmă Marin a fost trimis în judecată pentru săvîrșirea infracțiunilor de tentativă de omor, comisă asupra petentului și de lovire cu vătămare comisă asupra soției și, respectiv, a fiului petentului. Tribunalul județean Arad, după o interpretare eronată a probatoriului din dosar, la 25.V. 1981 pronunță achitarea inculpatului și, în consecință, dispune punerea sa în libertate. Plîngerea petentului este întemeiată în parte. Dosarul se află la Tribunalul Suprem pentru judecarea recursului declarat de procuror și de petent, urmînd ca acesta din urmă în fața instanței să susțină cele arătate în plîngere".

■

Caranica Vanghelie, din Bîrlad, str. Karl Marx 30, bl. B 5, et. III , ap. 19, ne scrie că, la 18. I. 1981, în bl. B 5 s-a produs explozia unei butelii de aragaz, fapt care a dus la deteriorarea unor apartamente de la etajele III și IV, printre care și al său, ceea ce a determinat mutarea sa într-o altă locuință din str. Siret 2, ap. 35, pînă la efectuarea reparațiilor locuinței sale proprietate personală. „Locuiesc în acest bloc și la ora actuală — deci după circa 8 luni de zile — și plătesc chirie la I.G.C.L. deși, în paralel achit și ratele pentru casa din str. Karl Marx. Conform stadiului actual al lucrărilor de reparații, voi continua să locuiesc în str. Siret mult și bine. În acest timp, blocul B 5 se deteriorează din cauza apei care se infiltrează prin crăpături. Eu am o situație curioasă : sînt, în același timp, și proprietar și chiriaș, plătind și într-o calitate și în cealaltă. Cît va mai dura această situație anormală ?" Într-adevăr, cît ?

■

Întreprinderea comerțului cu ridicata textile încălțăminte din Timișoara răspunde, în legătură cu sesizarea tovarășului Mișcov Traian, că i s-a schimbat haina de blană cumpărată de petent și care nu era corespunzătoare calitativ.

■

Din Ploiești ne scrie tovarășul **Haiduc Cătălin Petru,** din str. Gh. Doja 196, conducător auto la Întreprinderea de transporturi a M.A.I.A., din februarie 1980, venit prin transfer de la Întreprinderea pentru valorificarea legumelor și fructelor Prahova-Ploiești, din Șoseaua Nordului Inel 3. „În anul 1979 n-am beneficiat de concediul de odihnă legal, neacordat de întreprindere, plata acestuia urmînd să-mi fie făcută o dată cu trecerea mea din oficiu la o altă unitate nou înființată și la care muncesc și în prezent. Deși în repetate rînduri mi-am solicitat dreptul legal, nu am primit nici un răspuns. Ba mai mult, mi s-a spus că nu-mi voi obține banii decît prin justiție. Nu înțeleg un asemenea raționament : de ce să mă adresez instanțelor, să pierd timp și bani pentru un drept legal ? Consiliul județean al sindicatelor Ploiești, căruia m-am adresat în aceeași problemă, nu mi-a dat nici un răspuns. După trecerea a 3 ani, voi decădea din aceste drepturi. Oare cei de la biroul de organizare și retribuire a I.V.L.F. Prahova asta așteaptă ? Așa vor dumnealor să-mi răsplătească munca mea de o lună de zile și neefectuarea concediului meu legal la care am renunțat nu din plăcere ci la solicitarea întreprinderii ?"

■

Nazar Gina, din Tulcea, str. Aleea Cireșarilor nr. 1, bl. N 3, scara A, et. 1, ap. 13, ne relatează un caz și amuzant și trist. Frigiderul pe care și l-a cumpărat de la magazinul „Diana" din Tulcea s-a defectat după o lună și jumătate, ceea ce a determinat-o să solicite depanarea la Cooperativa „Unirea" din str. Isaccea. Cel trimis să pună frigiderul la punct se numește Lefter Ion. Reparația nu a reușit. La a doua solicitare a sosit același tovarăș Lefter Ion, dar frigiderul tot n-a rezistat „reparației" nici pînă cînd „specialistul" a traversat strada. Amintim și lipsa de solicitudine a altor tovarăși de la cooperativa tuiceană, care au refuzat să se deplaseze la un apel telefonic pentru că era... 1 aprilie și putea fi vorba despre o păcăleală, dar și încă ceva : profesia tovarășului Lefter Ion este aceea de zidar !

■

Vă rog să transmiteți, prin intermediul revistei dv., mulțumirile mele tovarășului profesor doctor Dănilă Cîncă pentru devotamentul și omenia de care dă dovadă în îngrijirea fiecărui bolnav din secția O.R.L. a Spitalului „Colțea" unde își desfășoară activitatea ca șef de secție. Deși, după cîte am auzit, dumnealui personal nu stă prea bine cu sănătatea, adesea se neglijază pe sine spre a trata și a fi de cît mai mult folos celor veniți în spital să-și caute sănătatea. Cinste lui. Îi urez să trăiască ani mulți, să poată îngriji de cei suferinzi. **(Florica Opriș, bd. Gării, nr. 30, Brașov)**

■

Uniunea județeană a C.A.P. Argeș. Cu o singură excepție, majoritatea aspectelor sesizate de Nedelea Ștefan, din comuna Bogați, nu s-au confirmat. Petentul nu lucrează în C.A.P., este recunoscut ca un element recalcitrant și caută să discrediteze organele de conducere ale comunei și cooperativei agricole de producție, a comis diferite ilegalități pentru care numai în anul 1980 a plătit peste 11 000 lei amenzi. Se confirmă faptul că au fost unii membri cooperatori, între care și Nedelea Ștefan, care dețineau terenuri mai mari decît îi se cuvenea. S-au luat măsuri pentru ca legalitatea să fie pe deplin respectată.

■

Direcția sanitară a județului Giurgiu. Din cercetările făcute asupra sesizării tovarășului **Buzea Dumitru** din Giurgiu rezultă că dr. Ulea Aricila a fost repartizată la un dispensar medical din apropierea municipiului unde părinții săi au domiciliul stabil. În anul 1981, în sesiunea de secundariat prin recrutare, doctorița Ulea a susținut un concurs în urma căruia, fiind declarată reușită, va efectua secundariatul pentru un post în cadrul spitalului județean.

Pagină realizată de S. MIHAI ■

Biletul de tratament

De la o vreme, muncitoarea Elena Ionescu, încadrată la I.I.S. „Acumulatorul" din București, nu stă prea bine cu sănătatea. A rămas, biata de ea, cu un singur rinichi, iar doctorul curant, care cunoaște bine evoluția necruțătoarei boli de care suferă și pe care l-a consultat imediat după externarea din spital, i-a prescris să facă neapărat un tratament recuperatoriu în stațiunea balneară Călimănești. „Prea bine, dar problema-i : de unde să găsesc eu un astfel de bilet ?" — a întrebat ea. „Prin sindicatul întreprinderii se poate procura la sigur unul — i-a sugerat doctorul ideea. Mergi dumneata acolo și să te întorci sănătoasă !"

A făcut muncitoarea cererea... S-a dus apoi la președintele sindicatului pe secție, la tovarășul Vasile Dumitru, care a studiat îndelung posibilitățile și, pînă la urmă, a fost de părere să i se repartizeze și ei un bilet de tratament pentru a doua jumătate a lunii iulie. Și-a dat chiar totalul său asentiment, scriind direct pe colțul de sus al cererii : „DE-acord"..

Peste cîteva zile însă, cînd se duce femeia să-și plătească și să-și ridice biletul de la omul care se ocupă cu asigurările sociale în cadrul sindicatului, acesta-i spune cu regret :

— Tov. președinte a oprit așa, deodată, biletul. Cică pentru soția dumnealui. Așa că, regret din inimă, dar de astă dată n-ați avut noroc...

— Păi, tovarășe — se tînguie femeia — dar aici nu-i vorba de noroc, eu am discutat personal cu tovarășul președinte. Mi-a promis sigur. Iată, aici, cererea aprobată și semnată chiar de dumnealui în persoană. Acu' sînt cu banii, să plătesc. Ce fac ?

— Nu știu ce-ați discutat și cum v-ați înțeles dar bilet, e ordin, nu se poate da ! Așa că... întrebați-l dumneavoastră pe dînsul.

...S-a dus, l-a căutat, și, într-un tîrziu, l-a descoperit pe tovarășul Dumitru. I-a reamintit de bilet. Acesta s-a uitat prelung și perplex la ea, ca și cînd ar fi văzut-o întîia oară-n viața lui, apoi, cu ochi lascivi, după încă un minut de tăcere, îi zice morocănos :

— Da, tovarășa.. eu personal l-am oprit, pentru soție ! El, ce, eu ca președinte de sindicat n-am voie ?! N-am dreptul că vrei dumneata, hai ?

— Ba aveți, vai de mine, cum să n-aveți ! — răspunde timid sindicalista. Vă reamintesc doar că dv. mi l-ați aprobat. M-am pregătit și eu, deh, ca tot omul...

— Dacă ești bolnavă, stimată tovarășe, — se enervează de-atîta insistență omul — apoi du-te, femeie, pe cont propriu !

...Elena Ionescu a scris „Flacării" și, pe baza povestirii ei, am reconstituit dialogul, cerînd scuze pentru eventualele mici modificări formale. La intervenția revistei, comisia pentru tratament balneoclimateric și odihnă din cadrul Consiliului central al U.G.S.R. a cercetat operativ și cu răspundere sesizarea și a constatat că cele reclamate sînt reale. Urmarea ? Așa cum sîntem asigurați prin răspunsul primit, „biletul de tratament la stațiunea Călimănești din 29. VII. 1981 i s-a înmînat petentei, atrăgîndu-se atenția comitetului sindicatului să nu mai procedeze în acest mod și să țină o evidență mai clară asupra repartizării biletelor la membri de sindicat din întreprindere".

Un singur lucru a scăpat onorata comisie din vedere, anume : Ce s-a întîmplat cu tovarășul președinte ? Nu credem nici în ruptul capului că a fost felicitat cumva pentru gestul lui, incompatibil cu calitatea de președinte de sindicat.

MIHAI STĂNESCU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Neagu Dumitrescu — București : În cazul dv., deplasarea nu este dispusă de conducerea unității în vederea îndeplinirii unor misiuni în afara localității, acestea le faceți în raport de obligațiile stabilite prin contractul de muncă potrivit atribuțiilor și obligațiilor de muncă asumate și stipulate prin contract. Ca atare, nu puteți beneficia de diurnă de deplasare ● **Pompei Hepmeeas** — Tg. Mureș : Vi s-a dat un răspuns corect : pe luna iunie nu ați avut dreptul la alocație ● **Loli Marinescu** — Tîrgoviște : Am fost informați de către I.T.A. — Dîmbovița că problemele dv. au fost rezolvate de acum două luni ● **Ion Buzea** — com. Chiselet (Călărași) : În acest an, împlinind vîrsta de 65 ani și 20 ani consecutiv în muncă, aveți drept la pensie conf. prevederilor Legii nr. 4/1977 ● **Gheorghe Bonțilă** — Boesa : În proprietatea personală a membrilor cooperatori nu rămîne decît un teren de 250 mp, care reprezintă locul pe care este așezată casa, construcțiile anexe, iar ceea ce depășește această suprafață constituie proprietatea C.A.P. și se include în lotul ajutător, dacă cooperatorul are dreptul la acest lot. Or, cum dv. nu lucrați în C.A.P., nu aveți dreptul la grădina la care vă referiți.

MARGA NEDELEA ■

JURIDIC

● **Elena Comănescu,** București. Potrivit prevederilor art. 40 (2) din Legea nr. 3/1977, copiii urmași care, înainte de a împlini vîrsta de 16 ani, au devenit invalizi de gradul I sau II, primesc, după încetarea plății pensiei de urmaș, pe toată perioada invalidității un ajutor de 350 lei lunar pentru gradul I și de 300 lei lunar pentru gradul II. Cum fiul dv. nu a fost beneficiarul unei pensii de urmaș anterior împlinirii vîrstei de 16 ani, solicitarea nu poate fi rezolvată favorabil ● **Castravete Nicolae,** com. Nehoi, județul Buzău. Îndepliniți condițiile legale de vîrstă și vechime în muncă, așa că puteți solicita cu succes acordarea pensiei pentru munca depusă și limita de vîrstă ● **Paulina Brutaru,** comuna Merei, județul Buzău. Faptele reclamate de dv. întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de tîlhărie ; dosarul a fost trimis Procuraturii locale Buzău pentru efectuarea cercetării ● **Bildea Ion,** Cugir, județul Alba. Întrucît nu v-ați achitat de datoria plății pensiei alimentare, sînteți pasibil de a fi trimis în judecată pentru săvîrșirea infracțiunii de abandon familial ● **Rusu Petru,** Sibiu. A fost sesizată Procuratura Generală, organul cel mai competent a se pronunța în cazul dv. ● **Gheorghe Florică,** București. Aspectele reclamate de dv. au fost rezolvate de Colegiul de avocați al municipiului București și județului Ilfov.

MIHAI MERIȘANU. ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Prim plan

Restauratorii, oamenii care din vechi frumuseți nasc altele, noi

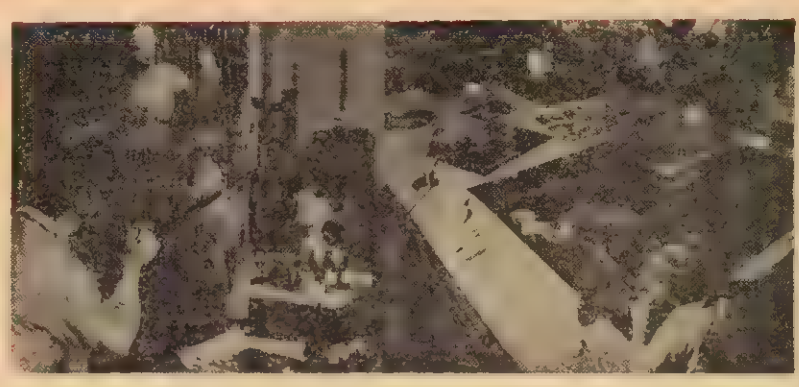

Mărturisim că rîndurile de față, dedicate muncii restauratorilor de la Muzeul de Artă al R.S.R., cu precădere celor de la atelierul de restaurare pictură, au cunoscut un anume impas datorită căruia documentarea și implicit reportajul nostru ar fi trebuit să se amîne cam pînă pe la jumătatea lunii septembrie. Cu atît mai mult regretăm această situație, pe care o vom explica ceva mai jos, cu cît eram în posesia unei certe informații potrivit căreia, în urmă cu patru ani, o comisie a muzeului a achiziționat dintr-o colecție particulară o lucrare deosebită, o pînză aparținînd unui autor necunoscut. Precizînd că autorul a fost plasat după estimări aproximative, cam prin anii 1500—1600, și că a aparținut uneia din școlile de pictură italiană, vom mai menționa doar un singur amănunt, cel mai important din punctul de vedere al acestui reportaj : în momentul achiziției, pînza arăta jalnic, pictura dinspre margini abia dacă se mai putea zări, iar centrul compoziției era și el avariat în proporție de 50 la sută. Cu alte cuvinte, lucrarea era doar o umbră a pînzei ce-a fost. Și-iată, potrivit aceleiași surse, demnă de toată încrederea, după o minuțioasă muncă de patru ani de zile restauratorul **Gheorghe Pătrașcu** oferă ochilor noștri o lucrare de-o inestimabilă valoare artistică.

Dar, înarmați cu toate aceste amănunte, ajunși la muzeu, am aflat, cu stupoare, că pictorul și restauratorul Gheorghe Pătrașcu se află... în concediu.

„Nu văd, avea să ne încurajeze Octav Coroiu, șeful secției de restaurare, de ce nu i-ați aborda pe ceilalți restauratori mai ales că despre lucrarea în legătură cu care dețineți informații destul de exacte, nu se poate vorbi prea mult, deocamdată. De ce ? Pentru că ea va fi expusă în luna noiembrie într-o amplă expoziție ce va aduna cele mai importante opere de artă italiană din toate muzeele țării și abia atunci, cu prilejul acelei expoziții se vor face publice toate amănuntele privind această lucrare de excepție. Pînă atunci, conform dorinței muzeografului **Theodosiu Anatolie,** cel ce-a descoperit lucrarea și în studiul căreia s-a aflat, nimic altceva de spus. E dreptul cercetătorului de-a menține acest secret pînă la expunerea lucrării."

Acestea fiind zise, nu ne-a mai rămas altceva de făcut decît să ne îmbogățim ochii și inima privind fascinanta lucrare încărcată în acea clipă nu numai cu frumusețea însăși a compoziției ci și cu un plus de taină ce-nceputu br se să ne atragă în mrejele ei. Parcă, pentr o a scăpa, ochii ni s-au oprit pe o amănunțime de aparate, care mai de care mai sofisticat, de parcă ne-aflam într-un laborator de fizică. Același prim interlocutor, Octav Coroiu, avea să ne explice că ne aflăm în fața unui stereomicroscop pentru analize optice. Astfel, o lampă superstereoscopică cu raze ultravioletă, cu ajutorul căreia se fac studii asupra cromaticii tablourilor și asupra vernisurilor, sau lacurilor de protecție ce se aplică pe tablouri.

„Sînt doar cîteva din aparatele cu care lucrăm, avea să ne explice în continuare Octav Coroiu, celelalte fiind în dotarea laboratorului de chimie. Cu aceste aparate dar și cu ajutorul analizelor chimico-fizice, am descoperit, nu de puține ori, că în spatele unor tablouri ajunse aici, în atelier, pentru restaurare, se aflau, de fapt, alte tablouri, concluzie la care se ajunge după investigații cu raze ultraviolete, infraroșii și raze x. Trebuie să știți că sînt foarte frecvente cazurile cînd sub un tablou vechi descoperim un altul. Iată ca să vă dau doar un recent exemplu, Cristian Benedict a restaurat recent o lucrare aparținînd unui pictor olandez necunoscut. Sub acea lucrare a fost depistată cu ajutorul întregului aparat amintit, o compoziție cu personaje mitologice cu boite flori. Ultima pictare a pînzei a pornit de la flori, le-a menținut, dar a acoperit personajele mitologice. Deocamdată, pînă să se ia o decizie în privința păstrării celei imagini, sau a celei nou descoperite, lucrarea, restaurată, a revenit în circuitul de pictură universală. De ce ? Pentru că a înlăturat o pictură numai pentru că sub ea se afla o alta, este o chestiune extrem de complicată, atît juridic, cît și estetic vorbind. Decizia o iau o sumedenie de specialiști, unul mai scrupulos decît altul, și e bine că sînt așa, pentru că în cele din urmă câștigă o lucrare, dar am pierdut pe alta. Desigur, sînt și cazuri cînd anumite lucrări pot fi recuperate prin pictarea peste cea pe o pînză nouă, lăsînd doar păstrînd pe pînza veche [illegible] operație, foarte delicată, cu o operație chirurgicală, este posibilă numai dacă între timp a fost folosit un lac protector, așazisul vernis pe care-l putem dilua cu soluții adecvate, fără să deteriorăm imaginea de dedesubt."

Și iată că, încetul cu încetul, reportajul nostru a început să prindă contur, chiar dacă restauratorul Gheorghe Pătrașcu nu se afla de față. Vorbind despre această fascinantă muncă de restaurare, ne-a fost dat să aflăm, prin intermediul pictoriței și restauratoare principale **Olga Zagorodnii,** de [illegible] prin care a trecut o anumită [illegible] la Sibiu sub [illegible] pînză pictată cu o natură statică [illegible] datată de un important pictor olandez [illegible] al XVII-lea, **De-Fyt.** „Și cînd [illegible] colegul nostru pictorița și restauratoarea Anca Petrașcu-Mezgar, s-a ocupat ca ultimă restaurare la acel tablou s-a efectuat cam prin anul 1800, cînd un pictor, un necunoscut desigur, pornind de la imaginea centrală, a adăugat pe margini noi [illegible] de compoziție. Pe atunci, cînd [illegible] se făceau la întîmplare cînd cu reguli precise, așa ceva era curent, mai ales că meseriașul refăcea o lucrare după gîndul clientului. Astăzi, așa ceva este de neconceput."

Pictoriță și restauratoare principală Olga Zagorodnii s-a arătat ceva mai zgîrcită la vorbă cînd a trebuit să ne relateze [illegible] din cele mai spectaculoase momente din activitatea sa de restauratoare.

„Pentru că tot văd că nu pot să scap, dar mai ales pentru că majoritatea celorlalți colegi se află pe teren, în documentare, tocmai pentru a pregăti expoziția de artă italiană din noiembrie, cu excepția lui Pătrașcu, aflat în concediu, mă simt obligată să vorbesc, totuși, dar nu înainte de a-i aminti pe toți ceilalți, cel puțin ca nume. Ei sînt, deci, **Manuela Ioanid, Ion Neagu și Constantin Ritivoiu,** acestora adăugîndu-li-se o seamă de restauratori aflați în curs de atestare, cum ar fi **Pia Zodaru** și **Cristian Benedict.** Și-acum despre lucrarea care m-a captivat cel mai mult de-a lungul celor 17 ani de cînd mă ocup de restaurare : a fost o lucrare preluată direct din depozitul Galeriei de artă universală și era considerată ca aparținînd unei școli venețiano-cretane, o compoziție cu subiect religios, specifică școlii și perioadei respective. Mea captivat această lucrare pentru că mi-a fost dat să descopăr ceea ascundea, de fapt, alte două lucrări. Adică, spre surprinderea mea și a colegilor mei, mă aflam în fața a trei lucrări. După restaurare, a fost atribuită unei alte școli, tot italiene, celei florentine, și, desigur, i s-a schimbat perioada, de la secolul al XVII-lea a trecut în secolul al XV-lea. Cum de m-am oprit asupra acestei lucrări ? Foarte simplu. M-a atras, profesional vorbind, starea ei, foarte deteriorată plus dificultatea de a restaura o pictură pe lemn de plop, un material care, avînd mari fisuri pe fibră, punea probleme deosebite. Cît timp am lucrat la ea ? Exact trei ani, trei ani încheiați. Acum, în clipa de față, pentru expoziția din noiembrie, despre care pot spune că va fi un eveniment cultural și plastic de excepție, am preluat de la muzeul din Timișoara o pînză uriașă aparținînd lui **Battista Pittoni Giovani** (pictor din secolul al XVI-lea) și intitulată **Atalanta și peții**torii. Dacă sînt dificultățile restaurării acestei lucrări, dimensiunea și starea foarte jalnică în care se află. Dimensiunea este, cum spuneam, foarte mare, 3,5 metri pe 2,5 metri, iar despre stare, ce să mai vorbim ! Am studiat-o în amănunt și cred că pînă spre sfîrșitul lui octombrie o termin. Cam atît despre mine."

În ceea ce ne privește, cam atît, în general, despre acest loc de muncă în care, din vechi frumuseți, se nasc altele, noi, acest loc în care materia primă o constituie nu numai culoarea în sine, iar uneltele nu sînt doar aparatele despre care am vorbit, ci pasiune față de-o meserie la fel de grea ca și pictura însăși, pasiune la care se adaugă, desigur, talentul și priceperea, majoritatea restauratorilor fiind, în același timp, și pictori, pictori cu o [illegible] și unanim recunoscută personalitate.

VICTOR NIȚĂ ■

Prin Enescu spre Marea Muzică

Am încercat, trecuta săptămînă, să luminez una din laturile mai puțin cunoscute ale personalității sărbătoritului ; forța verbului enescian, înalta valoare a publicisticii lui Enescu, rigoarea, farmecul, puterea cu care prin concelul și cuvîntul său s-a ridicat în apărarea artei și demnității muzicii.

Aș vrea de astădată să subliniez una din ideile mai puțin abordate în exegeza enesciană dar esențială cred, în opera de valorificare a operei sale, hotărîtoare în îndeplinirea unor actuale comandamente educative : capacitatea muzicii lui Enescu de a deschide drumul spre Muzică, de a fi prima „poartă" prin care se poate intra în imperiul artei sunetelor.

Prin Enescu putem deschide tînărului captivat de zonele derizoriului muzical drumurile spre forțele meditațiilor muzicale. Enescu, — suita de lucrări de la Poema Română la Simfonia de cameră — pot reprezenta **materialul de bază** în lupta pentru răspîndirea muzicii, materia primă a unui sistem educațional capabil să deschidă orizonturile iuoitorilor de artă **spre muzica** ce reflectă, în ample desfășurări sonore, bucuriile și suferințele omului contemporan.

Știu dintr-o îndelungată experiență de popularizator cît de greu este de suportat „reculul primului șoc" cu muzică așa zis „grea", cît de greu poate fi scos un tînăr din teritoriile genurilor lejere pentru a-i crea prin înaltă muzică, o sensibilitate cultivată, ghidată de ferme principii estetice, de o cunoaștere adîncă a fenomenului muzical. Or, în această operă de anulare a „primului șoc" nici un creator nu mi se pare mai nimerit ca Enescu (prin diversitatea genurilor, puterea de expresie a limbajului, temeinicia asociațiilor programatice, forța legăturilor cu glia sonoră a țării, cu marea tradiție).

Enescu ne va ajuta în trecerea acestui prim șoc, Enescu ne va ajuta să pornim spre înțelegerea muzicii cu concentrare și curiozitate.

Cele 33 de opusuri ale lui Enescu sintetizează, s-a demonstrat, drumurile muzicii moderne și spre înțelegerea compozitorilor veacului nostru care aduc în opera lor omul contemporan și marile frămîntări ale contemporaneității, putem porni înainte de toate, prin creațiile lui Enescu.

Enescu are în partiturile sale toate elementele capabile să-i facă pe iubitorii de artă să înțeleagă marea istorie a veacurilor trecute, toate datele necesare să ofere în același timp o deplină perspectivă asupra căilor parcurse din postromantism pînă în contemporaneitate, asupra căutărilor din anii sfertului de veac care s-a scurs de la încetarea sa din viață. Și mai departe. Enescu — opera, creația interpretativă, biografia, conceptele estetice — poate fi continuu, magistral exemplu pentru abordarea în procesul educativ-muzical a unui larg spectru de probleme de la locul gîndirii folclorice în creația contemporană, raportul dintre național și universal la specificul gîndirii muzicale, determinismul social al operei de artă, probleme de arhitectură muzicală sau diverse aspecte ale creației interpretative.

Prin Enescu spre Marea Muzică...

„Trebuie să lucrăm ca să răspîndim și să dezvoltăm cît mai mult muzica în toate păturile populației" — îndemna Enescu, în anul 1919, într-un interviu acordat unui reporter al ziarului Iegan „Lumea".

Opera enesciană este indiscutabil, cel mai sigur mijloc în bătălia pentru răspîndirea culturii muzicale.

„În aceste timpuri brutale și materiale — nota Enescu în anul 1938 — nu se poate încuraja destul arta și gîndirea pură pentru a ridica din nou omenirea la nivelul ce o face superioară celorlalte specii de viețăți".

Prin Enescu la alcătuirea unui cod educativ-muzical atît de necesar în ora actuală operei de culturalizare — iată concluzia ce trebuie s-o impunem, acum, după ce manifestările Centenarului ne-au oferit o viziune atît de cuprinzătoare asupra operei enesciene, asupra locului lui Enescu în peisajul secolului nostru în istoria muzicii europene.

IOSIF SAVA ■

Lectura de vacanță

Etica lui Spinoza

Editura științifică și enciclopedică în colecția „Clasicii filozofiei universale", îngrijită de editorul excepțional Adel Segal, care publică și acele minunate cărți în cadrul editurii din Bibliotheca orientalis și care și-a cîștigat de pe acum un prestigiu care depășește hotarele țării, tipărește într-o nouă traducere din latină, cu note și comentarii datorate lui Alexandru Bosescu, *Etica lui Spinoza,* de la publicarea căreia au trecut mai bine de trei veacuri.

Traducerea cursivă și curată ușurează lectura acestei cărți clasice de filozofie ce se citește și astăzi cu bucurie, am putea spune cu interes existențial, pentru că miezul ei este pînă astăzi actual, adeverindu-se încă o dată eterna valoare a spiritului ancorat în slujirea adevărului logosului.

Cartea se întreabă după rostul ultim al făpturii omenești, cum poate omul să-și dobîndească fericirea, să nu se piardă în [illegible] și neputințe de la mențiunea sa fundamentală, care este de ordin etic. Drumul spre iubire, prin despătimire, prin stăpînirea afectelor de către puterea sufletului virtuos, îl descrie și demonstrează cu putere de convingere filozofului; în alt veac este reluată din altă perspectivă povestea devenirii sufletului, urcarea pe scara virtuților a unui Ioan Climax pînă la treapta fericirii.

Vom găsi în această carte definiții admirabile ale stărilor sufletești care întrețin întru împlinire spirituală viața omului. Iată ce este Bucuria (pag. 156) : „Bucuria este trecerea omului de la o perfecție mai mică la una mai mare", iar „Tristețea este trecerea omului de la o perfecție mai mare la una mai mică". Bucuria nu-i veselie, nu-i ceea hedonică supusă pătimirilor, ci fericirea sufletului intrat în comuniune iubitoare cu absolutul.

Nu vom spune decît regretul față de tirajul insuficient al acestei cărți clasice, care s-ar putea citi cu mult folos încă din anii liceului de către copiii noștri, care se cuvine mereu să știe cît de anevoios e drumul desăvîrșirii lor sufletești și trupești, imposibil de străbătut fără cultivarea virtuților.

Contemporan cu Rembrandt, audiat de prieteni ai acestuia, Spinoza se trage dintr-o familie de evrei portughezi trecută la catolicism în veacul al 15-lea, care două veacuri mai tîrziu va pribegi în Olanda. Va studia științele umaniste, filozofia, medicina și științele naturii : a trăit puțin, necăsătorit și retras în profundă concordanță cu filozofia sa austeră, care a fost citită cu pasiune de Goethe și Herder, ca și de romantici.

Schleiermacher în „Cuvîntări despre religie" în 1799 va reînnoi interesul față de Etica lui Spinoza. În 1920 se va înființa la Haga *Societatea Spinoza* care își are sediul în Domus Spinozana.

Vom mulțumi și noi din inimă încă o dată celor ce s-au ostenit să ne bucure cu Etica apărută într-o colecție prestigioasă de ținută academică.

IOAN ALEXANDRU ■

Sublinieri

Luminoase îndemnuri

Sînt oameni și... oameni !

Așa sună, dojenitor, o veche și înțeleaptă expresie românească.

Sînt oameni prăpăstioși, cu viziuni negative despre lume și viață, oameni alarmiști, cărora dacă le pică o țiglă de pe cotețul clinelui, din pricina unei ușoare pale de vînt, li se pare că s-a scufundat un colț de țară, că a trecut pe-acolo un ciclon, ori a avut loc un înspăimîntător cutremur de pămînt. Sînt oameni cărora dacă nu le arde odată pipa sînt în stare a bănui că s-a stins soarele. Unii dintre ei nu pot lega logic efectele cu cauzele, nu pot vedea nicicum determinările dialectice și nici nu fac vreun efort ca să le vadă. Dacă nu promovează un examen, un asemenea om nu se gîndește niciodată la nepregătirea lui, ci îl acuză întotdeauna pe profesor de rele intenții și de spirit de persecuție. Dacă unul nu înțelege o carte îl acuză pe autor de confuzie deși, se știe, a spus-o încă prin veacul al XVII-lea un scriitor german, dacă-i dai unuia în cap cu o carte și sună a gol, de vină nu-i întotdeauna cartea. Sînt oameni care n-ar merge o singură zi să lucreze pe un ogor, dar se plîng că nu găsesc aia, că nu găsesc ailaltă, produse pe care ogorul nu le face de la sine.

Sînt oameni care fac tot felul de matrapazlicuri, uneltesc contra colegilor lor, îl defăimează, îi înroșesc în delațiuni anonime, îi lucrează din umbră, le sapă groapa cu detașare estetică și seninătate, lovesc pe la spate, bîrfesc ca niște babe înăcrite, deșchină ca să domine și pe urmă, ca și cînd nici usturoi n-au mîncat, nici gura nu le miroase, vorbesc de unitate, de frăție și armonie, uitînd că niciodată n-a putut și nici nu poate face casă bună, victima cu călăul ei.

Sînt oameni și oameni... Unii văd totul în negru, alții totul în roz, uitînd că există și alte culori și alte feluri de a vedea lumea. Unii au ochelari nu din sticlă, ci din petale de flori rozalii. Aceștia dacă văd pe stradă un cîine, îi adaugă dintr-o dată, cu o imaginație ultraoptimistă și un **colac în coadă**, dacă văd o sticlă de lapte într-un galantar și o albină pe o floare de tei, au certitudinea că pe stradă lor curge numai lapte și miere. Dacă într-o zi n-ar găsi pline ei și-ar imagina că ar mînca în tihnă cozonaci. Dacă ar cădea puhoaie de ploaie, cu grindină mare, distrugătoare de cîmpuri, dacă ploile ar inunda grădinile, satele și orașele, aceștia ar fi în stare să cînte cu un dezarmant sentiment idilic : „Vine ploaia, las să vie / De ce vine, ploaia știe".

Dacă ei au conserve de castraveți, de roșii, de ardei și de visuri din anii trecuți nu-i mai interesează că ele nu mai rodesc anul acesta. Ei nu se plîng de nimic, nu critică pe nimeni, ci aduc incontinuu osanale pămîntului că-i rabdă așa cum sînt : superficiali și idilici, festivi și mulțumiți de ei înșiși, indiferenți la necazurile și problemele altora. Aceștia se adaptează după cum bate vîntul, dar pînă la urmă toate aceste tipuri negative rămîn niște fosile în insectarul unei lumi care nu mai este. Dar, pînă la acest „pînă la urmă" astfel de oameni trăiesc totuși printre noi. Se cuvine să lucrăm, dimpreună cu conștiința istoriei și a vremurilor pe care le trăim, pentru cît mai grabnica lor îndreptare. Scriitorul, omul de artă, cineastul, și, mai ales, ziaristul au datoria să se aplece cu atenție mărită asupra celor care au astfel de atitudini și caractere. A acționa astfel, înseamnă a traduce în fapt ceea ce la adunarea festivă, dedicată Zilei Presei, tovarășul Nicolae Ceaușescu cu o recunoscută clarviziune social-istorică, spunea : **„Este evident, presa și radioteleviziunea trebuie să oglindească marile realizări obținute de oameni ai muncii. Să popularizăm și să extindem tot ceea ce este bun și pozitiv în toate domeniile ! În același timp, să criticăm cu toată hotărîrea neajunsurile, rămînerile în urmă, stările de lucruri negative, orice manifestări de lipsă de răspundere față de proprietatea socialistă, apărînd cu intransigență revoluționară interesele generale ale oamenilor muncii, ale construcției socialiste în România !"**

Dar sînt și oameni și aceștia constituie majoritatea zdrobitoare — cu șira spinării dreaptă, oameni dintr-o bucată, și nu orice bucată, oameni din stofă bună, oameni de omenie, oameni care gîndesc cu propriul lor cap, oameni care cîntăresc ceea ce spun și ceea ce fac, oameni care, ca meșterul din proverb, măsoară de zece ori și taie o dată, nu din frică sau ridicolă prudență, ci din răspundere. Ei nu-și permit să arunce vorbele ca pietrele. Ei știu că o vorbă, o dată aruncată, n-o mai poți întoarce. Și știu că poți răni un suflet cu vorbe de ocară mai mult decît cu săgeți otrăvite. Ei știu că omul trăiește o singură dată și că această viață trebuie trăită cu demnitate, cu respect față de tine și f de alții, cu omenie față de om și cu intransigență etică față de om, față de arivist, față de lichea, indiferent în ce ținută estetizantă s-ar îmbrăca. Ei știu, din moși strămoși, că decît un an cioară mai bine o zi șoim. Ei știu că omenia, omenie cere. Că unde-i unul, nu-i putere, dar unde-s mulți puterea crește. Și ei sînt cei mulți, acești oameni noi, armonici și truditori, înțelepți și la locul lor, cu dragoste de om și de țară, cu o viziune modernă, științifică asupra lumii, cu un viu sentiment al eticii și echității, cu o răbdare cît un munte și cu o convingere nestrămutată că ulciorul nu merge de multe ori la fîntînă, că, pînă la urmă omul e propriul său stăpîn în fața eternității, că eternitățile nu-s, totuși, alcătuite din clipe dubioase moral, că suveranul suprem al vieții noastre ne este numai conștiința neîncărcată și neîntinată de ambiții deșarte ce nu vor sosi nicînd la vreo gară ce duce spre Eternitate.

Acești oameni sînt, cum spuneam, majoritatea celor ce ne înconjoară zi de zi și pas de pas. Despre acești oameni s-a scris și despre acești oameni se va scrie, în continuare și cu precădere. Ei sînt eroii zilelor noastre. Din conștiința lor, din felul lor de a fi, de a gîndi și de a acționa, se va naște, ca dintr-o mirabilă sămînță, omul nou. A-l cînta, a-l descrie, a-l picta și a-l iubi pe acest om înseamnă a da glas îndemnului adresat ziariștilor, scriitorilor și tuturor oamenilor de artă de către tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința festivă cu ocazia împlinirii celor 50 de ani de presă comunistă în România : **„Presa și radioteleviziunea trebuie să devină exponenții fideli ai preocupărilor clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ale întregului nostru popor".**

ION DODU BĂLAN ■

O carte importantă sau... desprinderea de noi înșine

Scriu aceste rînduri imediat după citirea ultimei cărți a lui Marian Popa, **Geschichte der rumänischer Literatur** publicată recent de Editura Univers. Mi-a căzut întîmplător în mînă, grație unui amic, editor. Impresia, deocamdată insuficient sedimentată, e totuși puternică. Un tînăr istoric, critic literar și estetician ia, pe cont propriu, o literatură întreagă întinsă pe secole, „de la origini pînă în prezent". Fapt cu atît mai demn de relevat cu cît Marian Popa, profesor de literatură universală și comparată, trecea pentru mulți, drept **„universalist"** și **„comparatist"**. Cărțile sale cele mai numeroase ilustrează acest domeniu: **Homo fictus** (1968), **Realismul** (1969), **Modele și exemple** (1971), **Forma ca deformare** (1975), **Comicologia** (1975). Și totuși el a dat o remarcabilă carte despre **Camil Petrescu** (1972) și un **Dicționar de literatură română contemporană** (1971, ed. a II-a 1977) dovedind că literatura română îl stă încă în preocupări (a absolvit deatîtel secția română în 1966). Actuala **Geschichte...** nu vine, deci, pe un teren nedefrișat. Și totuși, uimește capacitatea de cuprindere, de luare în posesie și de sinteză a autorului. Mai ales cînd, astăzi, este un fenomen atît de rar; atîția contemporani de-ai noștri, cu înalte demnități în birocrația sufocantă a breslei, în conducerea presei literare, trăiesc din **„cărți din bucăți"** cum zice un **„umorist trist"** (sînt și umoriști veseli) incapabili să ia pe cont propriu nu numai o literatură, o epocă literară, un curent, o specie, un autor, dar incapabili să dea măcar un studiu de adîncime asupra unei capodopere. Bibliioteca e, pentru ei, biserica ateilor. Mai ales de cînd ateismul se dovedește rentabil. Multe cărți, prea multe aparținînd de regulă unor aceiași publiciști incapabili de sinteze, dar înțepînd ca tîntarii, (un entomolog Fabre zicea că **țînțarii s-au născut din invidie**). Prea mulți „critici" debutează cu **„culegeri"** de articole și articolașe, fără să fi dat mai întîi, proba decisivă pentru carieră, a studiilor aprofundate. Și cînd ne gîndim că acestia trec, cu tupeul propriu mediocrității, în diversele bilanțuri ierarhice, în anteu unui Marian Popa, ne vine în minte povestea cu vrăbiile gălăgioase care bîrfesc zborul vulturului. Autorul cărților mai sus menționate, care a găsit timpul să scrie și două romane: unul în 1977, altul în 1980, a dobîndit, probabil, o solemnă imunitate la gălăgia vrăbiilor. Căci, om de o riguroasă disciplină intelectuală, avînd, sîntem convinși, ambiția să lase urme în cultura țării sale, nefrecventînd cafeneaua clevetitoare și îndepărtînd ispita drogării cu alcool ori nicotină, ducînd o viață ordonată de bibliotecă în care află suficient timp și pentru gospodărie și viața de familie, el nu mai are timp de nimicuri.

Dar, revenind la recenta **Geschichte der rumänischer Literatur** ceea ce ne-a atras atenția a fost intenția autorului, după opinia noastră izbutită, de a propune o istorie nu numai a literaturii române, dar a întregii spiritualități, manifestată deopotrivă în celelalte discipline umaniste: filozofia, arte plastice, istorie, muzică, etc. Sugestiile pe care le face, iar uneori raportările directe, conving sau, oricum, îndeamnă la reflecții. Formulările integratoare precum și cele generalizate, semn al pregătirii solide dar și al intuiției și talentului, sînt, mai totdeauna, r[illegible] bile — și vom avea, poate, prilejul să revenim cu amănunte asupra cărții pe care, deocamdată, numai o „semnalăm".

Geschichte... nu este prima întreprindere de acest fel la noi Ne amintim de **Historie de la litterature roumaine** de P.V. Ilaneș (Paris 1934) ; **Storia della literatura rumena** de Ramiro Ortiz (Padova, 1936). Mai aproape de structura ei, și un posibil model, care a fi sinteza lui N. Iorga: **Art et litterature des roumains**, (Paris, 1929) apărută și în italiană, la Roma, în 1931. **Arte e litteratura dei Romeni**. Mai există cîteva partiale ca **Panorama** lui B. Munteanu. Putine totuși (**Istorii** ale românilor în limbi străine avem mai multe, majoritatea aparținînd lui N. Iorga, începînd cu **Geschichte des rumänischen Volkes** — 2 volume, Gotha 1905). Și, adăugăm, aparținînd unor autori care, exceptînd pe Iorga, n-au o mare autoritate. Au însă un avantaj enorm : și-au publicat cărțile în străinătate. Am sugera, de aceea, Editurii Univers și eminentului ei editor Romul Munteanu, omul care a mizat, de la început, pe steaua lui Marian Popa și nu s-a înșelat să facă demersurile posibile ca această carte să fie preluată (fie prin coeditare) de o editură germană deocamdată. Același lucru s-ar putea face cu o altă carte de același fel, ce va apare curînd în limba română, la aceeași editură datorită celui mai competent cunoscător al literelor românești: Alexandru Piru. Ar fi păcat ca munca, inspirată și eficientă a Editurii Univers cu acești autori, să se oprească aici. Să trecem odată, din stadiul dezideratelor și al lamentărilor că **„nu sîntem cunoscuți"** la cel al **realizărilor**. E momentul.

Deocamdată, așa cum se află, ultima carte a lui Marian Popa îmi apare ca dovada, peremptorie, a unui autor de o forță și un talent neobișnuite. Am vrut să omagiez, mai întîi, aceste calități. Rîndurile de mai sus pot fi, pentru mulți, o surpriză. Pentru Marian Popa, cu siguranță. Căci acest literat și profesor cu statură și chip de viking, provenit din tainicele mărunțiuri ale unei margini de București, este hotărît, un tras încomod, cu gesturi și reacții plebeiene, uneori, față de cei ce subsemnează a comis, o dată, o injustiție persistentă, ce nu poate fi, cu nimic, reparată. Dar, oare să nu reușim să ne ridicăm deasupra noastră înșine ? Să fi dispărut cu totul cavalerismul de a recunoaște meritele celor pe care nu-i agreăm ? Ar fi prea de tot.

POMPILIU MARCEA ■

CAP LIMPEDE

CARTE

Nicolae Croitoru, un nume prestigios între cercetătorii fenomenului social contemporan, pe deplin familiarizat mai ales cu complexitatea problemelor cu care se confruntă tînărul de azi, ne pune la dispoziție o carte de un deosebit interes, chemată să preia și să ducă mai departe edificarea noii societăți". Acest scop, lucrarea de față îl atinge prin subsumarea și interpretarea unor ample cercetări și investigații realizate de colective mai largi ale **Centrului de cercetări pentru problemele tineretului**, colective în atenția cărora s-au aflat, pe-o anume perioadă de timp, 7 000 de tineri între 14 și 30 de ani, din toate categoriile socioprofesionale, din 20 de județe ale țării, amănunt care, în prelungirea numeroaselor dezbateri și delimitări strict teoretice, vine să ofere cărții o calitate în plus, cea a documentului de viață trăită.

VICTOR NIȚĂ ■

CU I. C. DRĂGAN, PRIN EUROPA

Pe urmele unor memorialiști de bună tradiție bănățeană și transilvană (epică densă, cu „pătanii" multiple, stil robust, cu culori putine, dar foarte vii), asupra cărora se aplică viziunea „europeanului" cu largă deschidere spre lumea și timpul în care trăiește, profesorul, istoricul și scriitorul Iosif Constantin Drăgan marchează în literatura genului, cu însemnările sale intitulate „Prin Europa", un moment. Ultimul volum, al III-lea (Ed. Dacia), cu pagini consacrate și „spațiului românesc", și spațiilor de alurea, privite într-o strînsă conexiune, înseamnă, după opinia noastră, acel moment, definitoriu și rar, în care, spre deosebire de alte cărți de călătorie, nu noi încercăm să ne proiectăm în universal, ci universalul se fructifică prin național, printr-o fecundație de un tip aparte. Un polen „italian" (de fapt, latin), volatil și imponderabil, întîlnește vegetația fierbinte a unei sensibilități de tip „tracic", danubian mai bine zis dînd în vileag lumina unei înfloreșcente a spiritului originală pentru ambele culturi și civilizații. Iosif Constantin Drăgan, autorul acelei pasionate pledoarii a autohtonului care se cheamă „Noi, tracii", dar trăitor de mult timp la Roma, ține inextricabil de două culturi, de două soluri unite nu doar prin secolul zugrăvit în carte ci prin vreo douăzeci, străbătute de același flux sangvin, într-un unic circuit. El e „latin" și „danubian" pe rînd, în sens invers la Dunăre și pe Tibru, cristalizînd în însemnările sale un dialog spiritual care de fapt, pentru cele două culturi, este un soliloc viu.

Aceasta este impresia dominantă, la o primă foiletare a cărții. Dar intrînd mai adînc în materia ei, descoperi de fapt, pînă la urmă, românul, patriotul ardent, lucid, responsabil, exponent al spiritualității latine, raționaliste și deci stenic-sceptice, colorată cu datele de temperament ce sînt proprii pămîntului de la Dunăre și Carpați. Paginile dedicate ultimului război mondial și consecințelor lui, pagini care constituie substanța cărții, clamează deznădejdea, furia, dar și credința în viitor a reprezentantului unei țări care, sugrumată între trufiile unor mari imperii, nu-și poate urma propriile aspirații, însă nu osteneste să creadă în ele. În turnul sînt consemnate, cu lux de amănunte, o serie de evenimente politice, mondene, sociale etc., de mare răsunet pe continent, dar, chiar atunci cînd nu sînt puse în directă relație cu țara de la Dunăre și Carpați, ele sînt privite de un reprezentant al acestei țări. Aceasta, pe de o parte. Pe de alta (și aici revenim la ceea ce, în caiul ancestor rînduri, defineam drept fructificarea universalului prin național). Însemnările lui I. C. Drăgan destăinuie, printr-o imagine pe cît de bogată și de diversă, pe atît de coerentă, de clară, aspectul universal-valabil al experienței istorice a neamului românesc, experiență care verifică, pe cont propriu, niște adevăruri supreme ale umanității, dar investind deventrea acestela printr-un indice personal, printr-un aport creator de o rară forță. N-avem, pare a zice autorul jurnalului, alte experiente decît cele ale întregii umanități ceea ce înseamnă că undeva, într-un ungher al spațiului, un episod din drama noastră de ieri ori de alaltăieri a fost trăit, cu o intensitate mai mare sau mai mică, pe o durată mai mare sau mai mică de timp. Nu există, deci, riscul de a nu fi înțeleși, nu există pericolul incomprehensibilității. Rostul nostru, pe acest plan, nu poate fi decît să colorăm trăirea generală la modul propriu, să punem motivul universal pe cheia noastră de portativ, să obținem, dacă vreți, o echivalență universală trăirii noastre, sau, altfel spus, să constringem universalul pînă la a-i face echivalent cu noi.

„Autorul acestei cărți — scrie Zoe Dumitrescu-Bușulenga, pe ultima copertă a însemnărilor — întruchipează el însuși, într-o privință, ideea cărții sale, aceea a perfectei compatibilități între a fi un român profund atașat trecutului istoric al ostrîei de obîrșie, limbii materne, admirator al realităților românești de azi, și a fi un european militant".

E perfect adevărat, cu condiția, credem noi, să adăugăm și ceea ce am încercat să sugerăm în aceste rînduri. Și anume că, pusă în lumina experienței continentale și universale — așa cum face, în noua sa carte, I. C. Drăgan — povestea sau drama noastră istorică își pierd caracterul incomprehensibil, cîștigînd, în schimb, în adevăr uman.

Fapt care — în ultimă instanță — îl caracterizează și pe „românul european". I. C. Drăgan.

ILIE OLTEANU ■

MONOTIP

Rîndurile ce urmează nu ar fi fost scrise, dacă s-ar fi semnalat, între timp, prezența erorii, recunoașterea ei. Dar cum lucrurile s-au întîmplat altfel, iată, apar aceste rînduri, departe de orice intenție de șicanare, numai pentru informarea corectă a cititorului. În săptămînalul **România literară** nr. 31 la rubrica **Revista revistelor** sub titlul **„Steaua"**, nr. 6, 1981 începem să citim recenzarea respectivului număr. Astfel aflăm că „Numărul pe iunie al mensualului de la Cluj-Napoca este tot atît de

Desene pe asfalt

La din contra

Între toamna 1969—iarna 1973 am condus revista „Argeș" din Pitești, chemat fiind de către organele de partid locale. Ce a fost „Argeșul" **meu** (devin ale mele toate publicațiile la care mi-e dat să lucrez fiindcă mă devotez lor cu tot ce e mai bun în ființa mea) s-a văzut. Nu e treaba mea să-i cataloghez virtuțile. Sînt mai degrabă conștient de neajunsurile revistei din acea perioadă și regret unele inițiative ratate, sfîrșind prin a crede că a conduce o „foaie" e totuși un fapt de istorie literară și că, în perspectivă, de interes rămîne doar critica **acestei** istorii. Din interviul acordat în „Flacăra" lui Ilie Purcaru (autor al unei excelente serii a „Ramurilor" craiovene) au reieșit cîteva din bucuriile și amărăciunile legate de munca mea la „Argeș". Au fost mărturisiri provocate de „somația" intervievatorului și pe care eu nu le-aș fi făcut **încă** tocmai pentru ca susceptibilitățile unor personagii amestecate în viața „foii" să nu fie rănite. Sînt prea mîndru pentru a mă răfui cu altcineva decît cu mine și am socotit cu bună credință că pentru publicul larg confesiile noastre despre destinul publicațiilor cărora le slujim plumbul sînt de un interes mai degrabă minor. Esențialul e ceea ce **rămîne** tipărit. Nu programele orgolioase ne legitimează în fața cititorului, nu „explicațiile", ci paginile din păcate friabilei materii din care sînt zidite. Pentru Ilie Purcaru „Argeșul" meu n-ar fi fost continuat în prezent la aceeași stachetă valorică. S-ar putea. Este o opinie a scriitorului Purcaru. Și a fostului redactor al aceluiași „Argeș" de care mi-am legat și eu emoțiile și meștesugul. El a remarcat că în caseta redacțională a revistei nu apare numele unui redactor șef deși tipăriturii cu profil similar au unul. La rîndu-mi, am spcotit firesc să mă refer la noua „serie" a revistei ca la **seria Nimeni** fiindcă... efectiv n-o somnează nimeni (deci nu-și asumă nominal **principala** răspundere pentru cuvîntul scris).

Într-un număr recent, trimestrialа (acum) revistă din Pitești publică (după ce se sărbătorește pentru împlinirea a 15 ani de viață — La mulți ani ! și din partea mea —) un curios **articol**, vorba lui Caragiale, cu titlul „Infidelitatea amintirilor" și cu și mai curiosul supratitlu „Pentru și contra" în care, cu o îndepărtare de la adevăr apropiată de minciună și cu o exprimare — sub aspect publicistic — trivială, S. I. Nicolaescu pare să-și arogе misiunea copleșitoare de a pune lucrurile la punct. S. I. Nicolaescu e oarecum un **product** (iar nenea Iancu, săracu') al meu, vreau să spun că eu am văzut în el un posibil redactor de revistă literară. N-aș fi crezut, angajîndu-l la „Argeș", că-și va proba atît de trist veleitățile. S.I.N. se numește de fapt Sergiu Nicolaescu (e numele cu care îl publicam eu, cu încercări nu lipsite de promisiuni dar între rîndurile cărora pixul redactorului șef intervenea amical, cînd lipsea pixul redactorului șef adjunct Florin Mugur) și nu știu de ce nu iscălește așa ori de cîte ori a renunțat la omonimie prietenul meu, regizorul de film Sergiu Nicolaescu.

Cum începe compoziția lui S. I. Nicolaescu ? „Poetul Gheorghe Tomozei, fost redactor șef al revistei „Argeș" (noiembrie 1969—decembrie 1973), acordă, într-un număr din luna aprilie al revistei „Flacăra", un interviu reporterului Ilie Purcaru, fost și el, pentru o scurtă perioadă, „găzduit" într-unul din birourile publicației care apare la Pitești." (7 virgule, nu e cam mult, S.I.N. ? Unde e pixul care rezolva cîndva acest abuz ?) „Fost redactor șef" e o formulare cel puțin neelegantă dacă se referă la cineva care și-a onorat, pare-se, funcția și a părăsit-o voluntar. „Reporterul Ilie Purcaru" e o formulă ce s-ar vrea malițioasă. Purcaru e în primul rînd scriitorul care a fost „găzduit" nu într-un birou ci în chiar revista în care scria (mai bine) reportajele ori interviurile ce nu-i reușeau lui S.I.N. (de pildă). Care birou nu mai există, el devenind cu casă cu tot, la mutarea sediului revistei, locuința particulară a unuia dintre tovarășii (ce stranie coincidență !) care răspundeau de revistă... Noul locatar n-a schimbat (ploșenie ?) porțile de fier forjat cu inscripția nalvă R.A., adică Revista Argeș.

S.I.N. e inexact (dacă nu...) sugerînd că în interviul meu „Argeșul" ar fi fost principalul subiect de discuție. El ignoră temele, altele decît cele ce-l privesc și-i privesc fiindcă într-adevăr, devenit dacă nu redactorul șef măcar redactorul șef adjunct al noului „Argeș", nu se poate lăuda că diriguește o publicație mai bună decît a fost. S.I.N. vorbește despre (cu ghilimelele domniei sale) „dramele" ce m-ar fi silit să abandonez cu „lehamite", da cu lehamite, o misiune pe care am ilustrat-o cu devotiune și — cînd mi s-a întîmplat — cu inspirare. S.I.N. se ferește să evoce un **proces** de ani lungi ce mi-a fost intentat în urma unor sfruntate delațiuni și a unei abuzive interpretări a legilor privind administrarea revistei. Domnia sa a conpărut în acest proces și a depus mărturia favorabilă mie dar trebuie să nu se aștepte la mulțumiri fiindcă de fapt se apăra pe **sine**. Imputările aduse mie (după cum a dovedit-o tribunalul din... Argeș în 2 (două) sentințe, ca principial nefondate) îl priveau numai pe... S.I.N., secretarul general de redacție al „seriei Tomozei". Puteam devia spre S.I.N. acuzațiile dar n-am făcut-o. Puteam, la încheierea favorabilă a procesului, să-i chem la rîndu-i în justiție pe cei ce au eșafodat „cazul". N-am făcut-o. Ultragiat nedemn, S.I.N. ar putea să-și continue tihnit o muncă legată, vai, de cultul Frumosului și al valorilor umane. Gheorghe Tomozei n-a putut-o face. Resping vehement stupida afirmație că mi-aș fi ratat o „retragere" cu torțe. S.I.N. mă acuză că n-am „preîntîmpinat" situațiile „cu adevărat penibile" ale procesului. N-aveam cum s-o fac. N-aveam timp să fac alianțe cu contabili obscuri ori cu activiști pe care numai întîmplarea i-a adus să lucreze „în cultură". Unul dintre aceștia, care e mai potrivit poate pentru alte, botanice, culturi „epura" sumarele revistei de **nume** scumpe, alcătuind acele liste (nu le mai dau culoarea) cu succes într-alte momente de istorie și nu în **Acesta**, în care trăim. El tăia cu energie un moto pus în fruntea unei pagini neștiind (semnătura încă nu fusese culeasă) că îi aparține lui Bălcescu ! Am avut bizara idee de a păstra în „Arhiva" mea și asemenea mostre de „pricepere" între ale presei.

S.I.N. dovedește micime sufletească, viclenie rău disimulată și lipsă de respect pentru adevăr afirmînd : „G.T. gratulează actuala serie a revistei cu un atribut de-a dreptul amuzant (Tomozei-Nimeni, e adevărat, cu N. verzal)". N-am afirmat niciînd așa ceva. E vorba de o **minciună** grosolană practicată cu speranța că alăturarea de cuvinte Tomozei-Nimeni ar putea amuza. Pe cine ? Tomozei poate fi un scriitor amendat de critică (atunci cînd el), laureat al tuturor premiilor literare ce se acordă în prezent (și e) dar nu e pentru nimeni... Nimeni. Ori e Nimeni pentru veleitarii strănutînd zgomotos în coloane de revistă dar neizbutind să fie nimic altceva decît... nimic.

S.I.N. (și revista „Argeș" prin alte semnături tipărite în... 28 de numere cîte au apărut din... 1974) nu găsește nimic de apreciat în „seria Tomozei". Din 1974 noul „Argeș" nu mi-a solicitat vreodată colaborarea. Din 1974 nu a scris niciodată despre cărțile mele. Deși a continuat, pînă în acest număr 2 din 1981, să folosească idei de rubrici, titluri, paginație ce poartă încă girul personalității mele, „găselnițe" de mine omologate, rezolvări ce pot fi utilizate, bineînțeles, fără a indica sursa de unde provin.

S.I.N. (retribuit generos 12 luni pe an pentru a tipări 4 numere de revistă, e drept, cu mai puține pagini decît în seria... veche) se laudă cu un șir de titluri de anchetă publicate și vorbește despre un mare număr de „tineri creatori din județ" pe care, chipurile, i-ar fi lansat (ca pe vapoare ?) ignorînd evidența cu mereu aceeași... teamă de adevăr. Cu puțin semnificative excepții, majoritatea colaboratorilor argeșeni ai noului „Argeș" apăreau și în „vechea" revistă. S.I.N., același ce a girat îndepărtarea din redacție (după „retragerea" lui Tomozei) a cel puțin 3 scriitori cu **nume** (Otilia Nicolescu, Miron Cordun, Ion Popa-Argeșanu) și crede că providența i-a încredințat misiunea de a fi un fel de **vătaf** al tinerilor scriitori din Argeș, ar trebui să nu jubileze la gîndul că în Argeș ar putea ființa (cu îndreptățire) o Asociație a scriitorilor fiindcă aceasta ar aduce la cîrma revistei care-i îndură acum prozele nesărate chiar un **scriitor**. Și S.N. nu e un scriitor (avea timp să devină) și nu e un redactor a cărui obsesie morală e probitatea și nu e (nici-o pagubă) un polemist:. Înainte de a-și pune între buze fluierul de arbitru intelectual ar trebui să învețe legile sublime și amare ale Jocului și să deprindă odată cu folosința corectă a gramaticii românești gramatica bunei-cuviințe și a respectului pentru scris și scriitori.

Ca orice om care știe că s-a făcut avocatul unei injustiții (S.I.N. îmi pare pe alocuri un „cascador" cu unele „opinii" împrumutate) „mlădița critică" pe care am încurajat-o și care nu știe să spună nici cel mai morocănos **mulțumesc** are precauția să încheie muncitul său pamflet cu bănuiala că va mai auzi de „amintirile" mele.

Așa e. „Argeșul" rămîne o neîntinată dragoste a mea și în casa din Cîmpulungul Argeșului (despre care am scris o carte și despre care nu s-a scris în... „Argeș") păstrez o foarte prețioasă colecție de documente literare privind „Argeșul", afișe, zincuri cu capetele revistei ori ale suplimentelor ei, fotografii și desene... ba chiar lungi scrisori ale lui S.N. asigurîndu-mă de devotament și nețărmurită admirație, etc. În Argeș îmi scriu cărțile, continui frățească mea prietenie cu poeții din Argeș și știu că voi redeveni (poate curînd) din nou apropiat de revista **mea**, în ciuda scribilor împătimiți de neputințe, invidii, gelozii...

Dar despre S.I.N. vom mai vorbi. Fără să vrea a recidiva clasica anecdotă cu „prostul din baie", fără să vrea se vădește a fi unul dintre „inspirații" demolatori ai unei reviste bune, veleitarul nerăbdător în stare să regizeze cabale. Vom mai vorbi despre el. Dar chiar există ?

GHEORGHE TOMOZEI ■

P.S. Ca autor al interviului incriminat, nu i-aș aduce nici un reproș lui S. I. Nicolaescu, fiindcă (vorba lui Gh. Tomozei și a subsemnatului) nu poți intra în dialog cu Nimeni. Nu-l cunosc ca publicist (iarăși vorba lui Gh. Tom. : oare chiar există ?), iar ca om mi-l amintesc foarte vag. Parcă făcea parte din largul cerc de adulatori care, în epocă, roiau în jurul poetului și al redactorului șef al revistei, lăudindu-l cu toată gura pentru exact faptele pe care astăzi i le contestă.

Reprosurile mele au alte adrese. În primul rînd, Gh. Tomozei. Să-mi dea voie să-i reproșez, întîi de toate, că ia în seamă o delațiune care, de la început pînă la sfîrșit, nu-i decît o delațiune, pentrucă pînă la a ne umple (pe noi, cei ce știm „seria Tomozei" a „Argeșului" și momentul pe care ea l-a marcat în publicistica românească) de cele mai „negre scîrbe", cum ar spune poetul. Să-mi dea voie să-i reproșez, în al doilea rînd, seriozitatea cu care tratează cazul, importanța pe care i-o dă, scoțîndu-l deasupra condiției sale precare prin însăși luarea de publicist și de polemist a lui G.T. Păcat de cuvintele risipite, păcat de tăierea „estetică" a unui cap care nu există, păcat de timpul pierdut ! Ce era de explicat aici ? S.I.N. îl reproșează fostului d-sale idol că nu și-a prea folosit redactorii, că n-a prea „folosit" nici valorile județene, că a publicat mult prea mulți colaboratori externi. Hăda-de ! Ca și cum o revistă se face spre folosul redactorilor, iar nu redactorii „se fac" spre folosul revistei ! Ca și cum criteriul lansării valorilor ar trebui să fie buletinul de identitate ca ștampila miliției din Pitești ! (În treacăt fie zis, G.T., în pofida celor afirmate de S.I.N., a lansat totuși „valori județene", astăzi nume ale literelor române. Și tot în treacăt fie zis, nu știm ca vreo stea locală, ignorată, adumbrită sau sugrumată de „seria Tomozei", să se fi lansat prin revista „Argeș" de-atunci încoace.!). Cît privește reproșul privitor la prea mulții (și foarte prestigioși, am adăuga) colaboratori externi, ce să mai vorbim...

Un alt reproș l-aș adresa celor ce tutelează revista, Comitetului județean de cultură și educație socialistă și ziarului „Secera și ciocanul". Cum de nu i-au sfătuit pe S.I.N. să renunțe la invidioasele și incorectele d-sale afirmații ? Oare aceste foruri n-au la dispoziție o colecție a „seriei Tomozei" a „Argeșului", spre a compara revista de atunci cu cea de azi ?

ILIE PURCARU ■

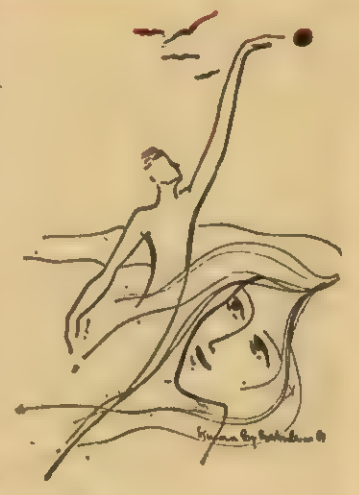

bogat în cuprins și nu mai puțin elegant în cele 64 de pagini ale sale, excelent distribuite, titrate și ilustrate". Dar după parcurgerea acestor rînduri liminare, își face loc tot mai accentuat o stare de uimire. Sumarul declarat de recenzent a fi conținut de **numărul în cauză**, nu corespundea în nici un fel cu cel cunoscut atunci cînd l-am citit. Absolut toate titlurile semnalate erau inexistente în paginile numărului pe iunie al lunarului din Cluj-Napoca. Și nici nu putea fi altfel, deoarece nu ni s-a prezentat nr. 6 din iunie 1981, așa cum se precizează în titlu, ci nr. 6 din iunie 1979 ! Aceasta nu înseamnă că nr. 6 din iunie 1981 al mensualului din Cluj-Napoca nu este mai puțin interesant, divers, bogat. Dintre atîtea pagini citabile, ne oprim la **Singurătatea unui solidar** (frumos și cu implicații semnificative, titlul) în care, vibrant și justițiar, Octavian Paler îl evocă pe **A. E. Baconsky**.

TRAIAN STOICA ■

Muzica tînără

Fără toane...

În numărul din 12 august al „Vieții studențești" s-a publicat o amplă anchetă sub titlul „Muzica ușoară, muzică tînără, muzică..." Ancheta realizată de Paul Nanca este binevenită chiar și numai pentru faptul că ea participă, într-un fel, la discuții pe marginea muzicii tinere tocmai acum, cînd pop-ul, folk-ul, rock-ul, întreaga mișcare a spiritului tînăr în muzică, din lipsa unui cadru organizatoric, se găsește în bătaia tuturor vînturilor. Cum e firesc, orice anchetă reușită declanșează tot felul de reacții printre cititori. Iată, în rîndurile de mai jos, una dintre ele care vizează o parte din opiniile prezentate în ancheta mai sus-amintită. Încep cu Valeriu Sterian din care citez : **„Ne-am luptat foarte mult să impunem mișcarea folk (!?). Am reușit, dar au fost și alții care crezînd că fac ceva folositor pentru această mișcare au făcut numai rău, fortînd lucrurile, fixînd clasamente subiective și impunînd pseudovalori"** (!?). Semnele de exclamare ne aparțin.

În primul rînd mă îndoiesc că a cînta seară de seară într-un restaurant pentru cîteva sute de lei înseamnă, o bătălie pentru muzica tînără, pentru a o-impune. Se știe foarte bine cine s-a luptat pentru muzica tînără, așa că Vali S. nu are nici un motiv să se bată cu pumnii în piept. În al doilea rînd, ca orice cititor mă întreb cine sînt acei „alții", care au făcut un asemenea rău muzicii tinere? Dacă ei există, ce te oprește, Vali S., să-i numești ?

Aceste fraze infirme, care creează întotdeauna confuzii și fac loc la speculații de tot felul, sînt total neavenite. Probabil că ele vin dintr-o lipsă de fond — regretabilă dealtfel — și după cum se vede trădează și o lasitate — la fel de regretabilă.

În continuarea „opiniilor" Vali S. spune : **„Acum există o emisiune de muzică folk la radio care este departe de a fi ceea ce așteptam cu toții. (!?) Mi se pare că principiile după care este alcătuită emisiunea sînt foarte subiective și servesc foarte puțin muzicii în general"**. (!!) Am încheiat citatul. Este posibil ca emisiunea „Valori ale muzicii tinere" (care de puțină vreme nu mai există) să nu fi fost la nivelul așteptărilor lui Vali S., dar este de-a dreptul necinstit așa cum procedează el, făcîndu-se cu de la sine putere purtătorul de cuvînt al tuturor. Numărîndu-mă printre apropiații acestei emisiuni și, deci, în mai multă cunoștință de cauză decît Vali S., îl pot informa pe el și pe alți doritori (dacă mai există) că emisiunea „Valori ale muzicii tinere" se alcătuia pe baza preferințelor exprimate prin scrisori ale ascultătorilor. Scrisori care aduceau de fiecare dată mulțumiri realizatorilor acelei emisiuni și laude pentru felul în care ea era alcătuită. Sacii de scrisori stau și acum mărturie. Și-atunci pe cine să cred, pe tine, Vali S., sau pe nenumărații ascultători ai emisiunii în cauză ?

La rubrica **Pro și Contra**, Mircea Diaconu spune, fără a fi rău, că muzica ușoară pare afacerea unor indivizi, lucru la care și eu subscriu, dar nu subscriu la comparația făcută de el, între folk și gripă. E adevărat, este o părere. Cred mai mult însă în părerile care nu se sprijină pe speculații de dragul condeiului. Să ne gîndim totuși că „gripa" asta de muzică tînără o tratăm cam de multișor, cam de **10** (zece) ani. O fi altă boală, cine știe ?

Ca Frumoasa din Pădurea adormită a coborît pre noi opinia folk-istei Adriana Ausch. Deși, dacă mă gîndesc mai bine, opinia cu colți de coroană a folk-istei Adriana Ausch este singura îndreptățită să fie găzduită în rubrica Pro și Contra. Pentru că ea, într-adevăr, se situează, distinct, într-o parte. Spre contra ! Folk-ista A.A., care în trecerea ei pe scena muzicii tinere n-a lăsat decît o fadă imagine, și-a întors puțin îndărăt căpșorul ei spre bietul folk. Devenind și hipersensibilă în ultima vreme, iată ce spune în încheierea unui lanț de grave confuzii : **„Eu, cel puțin, cînd aud cuvîntul folk, fac alergie."** Bîata de ea ! Și noi tot îi dăm cu folk-ul, folk-ul în sus, folk-ul în jos, folk-ul în dreapta, folk-ul în stînga, fără să știm, nemernici ce sîntem, că într-un colț al lumii, măcinată de cosmarurile unui trecut obscur, o soră ex-folk-istă trăiește crize de alergie. În plină campanie de punere pe picioare a muzicii tinere sînt necesare opinii de la oameni vii și nicidecum de toane sau de falși purtători ai opiniei celor mulți. Și Paul Nanca, dacă este bine intenționat (eu așa am înțeles), ar trebui să țină cont de asta. Și dacă veni vorba de oamenii vii, de oamenii care ard, iată cuvintele lui Sorin Chifiriuc, acest mentor al muzicii tinere, care pe nedrept nu a fost inclus în top-ul celor ce și-au adus cea mai importantă contribuție la dezvoltarea muzicii tinerilor. Citez : „Sîntem adepții muzicii care să asigure cît mai ușor și mai eficient transmiterea mesajului nostru pentru public — muzica este o formă de comunicare — oricît de bine pregătit din punct de vedere muzical ai fi, dacă nu reușești să comunici cu publicul, nu însemni nimic. Existența și progresul nostru țin de aprecierea de reacția publicului și asta numai dacă reușim să captăm și să menținem interesul său, să spunem ceva".

După atîta „praf în ochi", de care nu știu cînd vom scăpa, mă bucur nespus cînd mai dau peste un cap limpede.

VICTOR SOCACIU ■

Un muzeu în labirint

Un diplomat printre stoici: Rubens (V)

Judecata lui Paris

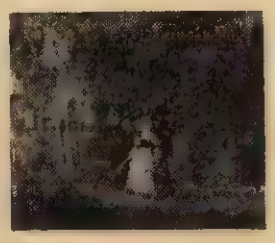

Rubens şi soţia sa în grădina lor

În fond, Rubens nu e un pictor complicat. Dimpotrivă, el simplifică atît de mult lucrurile, încît nu mai are timp să observe decît trupul pe care-l pictează. Şi încă : un trup fără psihologie, fără gînduri. Care îşi ajunge sieşi, nu are nevoie de pretexte pentru a exista, nu invocă raţiuni de a fi. El, trupul, este propria sa raţiune. Motivul prim şi motivul ultim. Pînă cînd va muri, va domni în centrul universului şi, firesc, în centrul picturii.

Viaţa interioară a fost descoperită, dar personajele lui Rubens nu-şi dezvăluie sufletul. Ele se mulţumesc să-şi arate trupul. Fără pretenţia de a face din asta o filosofie. Heracles, în loc să se bată pentru puritate, umblă la Rubens beat.

Omul a fugit în multe feluri de evidenţa efemerităţii trupului său. Uneori s-a comparat cu zeii sau a dorit să coboare într-o preexistenţă paradisiacă şi oarbă. Alteori s-a ascuns într-o clipă pe care a jefuit-o sau într-o grotă. Adică, trupul a fost fie împins dincolo de contingenţe, fie adulat sau negat. Dar mi-ar fi greu să numesc un pictor care să fi văzut trupul, mai exact decît Rubens, pentru ceea ce este. Nici nemuritor, nici detestabil. L-am putea acuza pe acest maestru al abundenţei că pictează fără probleme. Dar atît. După aceea trebuie să recunoaştem picturii lui cel puţin un merit. Ea nu e în nici un fel ipocrită. Nu sărăceşte adevărul, nici nu-i înfrumuseţează. Îi cîntă doar cu întreaga forţă a pasiunii pînă oboseşte.

Întîmplător, scriu acum despre Rubens după ce am recitit *Greaţa* lui Sartre. Ei bine, Rubens ar fi fost foarte mirat răsfoind această carte pe care, sînt sigur, ar fi aruncat-o. El, Rubens, n-ar fi replicat nici măcar ca Autodidactul : „Există oamenii". El ar fi spus : „Există trupul", iar acesta n-ar fi fost nici un răspuns sentimental, nici unul numai de bun-simţ. E singurul care-l reprezintă pe Rubens. Sigur, pictorul nu ascunde că trupul strălucitor pe care-l pictează va muri, dar ce înseamnă asta ? Un adevăr care va muri nu devine prin asta mai puţin adevăr. Iată-l cum respiră. Acest adevăr umple onctuos întreaga pînză. Dincolo de şi nu se mai vede nimic. Nici obiecte, nici stelele. Ca un incendiu al clipei, trupul umple spaţiul şi devine timp. *Ultima necat*, „ultima omoară" scria pe ceasuri în vechime. Dar trupurile lui Rubens n-au văzut nici un asemenea ceas. Sau, dacă l-au văzut, nu i-au dat nici o importanţă.

Poate că aceste trupuri se tem de un singur lucru : să nu cumva să gîndească. Atunci totul ar fi pierdut. Căci ceea ce a fost pentru alţii un obstacol sau un pretext, adică trupul, pentru Rubens este chiar obiectul artei. Totdeauna, pare să spună el, pictorii au făcut ceva prea puţin sau prea mult. Au făcut omul să se simtă vulnerabil sau divin. Amîndouă nu erau decît două forme de imperfecţiune. Şi singura perfecţiune a trupului e să-şi accepte precaritatea pentru a şi-o sărbători, fără prea multe mofturi.

Cînd Rubens, la cincizeci şi trei de ani, s-a recăsătorit, luînd de soţie o fetişcană de şaisprezece ani, toată lumea la Anvers a făcut glume răutăcioase pe seama faptului că fiul său Albert avea exact vîrsta mamei sale vitrege. Numai faima lui Rubens a potolit zîmbetele şi bîrfelile. Dar această fetişcană de şaisprezece ani, care a intrat în viaţa lui Rubens, a produs cea mai orbitoare explozie de senzualitate din istoria picturii. Ea a făcut din ultimii zece ani ai carierei lui Rubens un adevărat triumf senzual. Acum Rubens rupe toate barierele, înlătură toate constrîngerile, doboară toate obstacolele, refuză toate prejudecăţile. Apropiindu-se de şaizeci de ani face şi lumina şi culoarea să cînte. E dezlănţuirea unui pictor fericit. Lumea flecăreşte ironic cînd pictorul nu e de faţă sau nu e atent, fără să bănuiască însă că sărbătoarea cea mai violentă a barocului va avea la origină această fetişcană, pe nume Hélène Fourment, ale cărei trăsături Rubens le împrumută tuturor zeiţelor şi nimfelor şi chiar Fecioarei.

De aceea e greu de spus cîte portrete i-a făcut Rubens. A pictat-o singură sau cu copiii, goală sau îmbrăcată, acoperită de bijuterii sau lăsînd numai albeaţa trupului ei să strălucească. Şi, ca de obicei, nu întîlnim în aceste portrete nici un indiciu de viaţă interioară. Nu aflăm, prin urmare, nimic despre caracterul tinerei soţii a pictorului, în schimb aflăm de fiecare dată că e frumoasă şi, mai ales, că Rubens o iubeşte. Încît fiecare portret e o declaraţie de dragoste.

Cînd vede *Judecata lui Paris*, comandată de regele Spaniei, Cardinalul-Infante e şocat. Nudurile zeiţelor palpită, avînd o senzualitate fremătătoare şi triumfătoare. Pictorul nu e indecent, dar e foarte clar. Afrodita nu se mai mulţumeşte să simbolizeze dragostea. O cunoaşte, a trăit-o şi nu vrea să ascundă asta. Ca şi celelalte zeiţe, de altfel. Cardinalul-Infante cere cu stăruinţă cîteva văluri care să facă privitorul să se simtă mai puţin indiscret. Dar acum diplomatul Rubens nu mai cedează nici în faţa regilor cînd e vorba de paşunile lui. El refuză şi cele trei zeiţe rămîn goale.

Poate că adevăratul Paris, cel din legendă, n-ar fi ales pe nici una din cele trei zeiţe pictate de Rubens. Ele au formele prea pline pentru gusturile grecilor. Dar Paris e şi el un cioban baroc acum. Şi, firesc, alegerea are loc după regulile barocului.

În plus, ele nu aparţin unui pictor care a vrut să recreeze lumea.

Rubens s-a mulţumit s-o cînte.

OCTAVIAN PALER

Enescu

Cînd spicul şi frunza pădurii
Bătute de vînt se înginã,
Cînd hăule glasul secerii
Şi fluier doineşte la stînă,

Cînd murmură mii de izvoare
Şi cîntă-n înalt ciocîrlia
De trilu-i se avîntă spre soare,
Drumeţule asculţi melodia,

Prea plină de ritm şi culoare,
Creşcută-n vioara bătrînă
De CEL ce a creat „Rapsodia",
Prin veacuri cu NOI să rămînă.

PETRU DAN LAZAR

„George Enescu este astăzi unul dintre cei mai autentici reprezentanţi ai sufletului românesc în întreaga lume, un artist executant complet, de reputaţie înaltă, şi un creator dintre cei care vor rămîne în cultura europeană"

CAMIL PETRESCU

„Muzica populară, aprofundată şi înnobilată de un creator de geniu, străluceşte în toată frumuseţea ei în opera lui George Enescu. (...) Enescu a creat o operă vastă, de rară frumuseţe, bogată în imagini şi sentimente înălţătoare"

SABIN DRĂGOI

„Sînt dintre aceia care, la sfîrşitul veacului trecut, am contemplat, cu extaz, răsăritul acestui Luceafăr al geniului românesc. Arta şi numele lui George Enescu au prins de la început să facă parte din bogăţia naţională."

GALA GALACTION

CONFESIUNI ENESCIENE

„Eu lucrez mereu, viaţa fără muncă nu-şi are raţiunea"
„Artistul dezvăluie omenirii calea spre armonie, care e fericire şi pace".
„Cuvîntul pe care mi-l repeţi zi de zi, de cînd mă ştiu : îndeplinirea datoriei. În realizarea acestui lucru se cuprinde şi bunătatea şi loialitatea, cinstea, cordialitatea, exactitatea. Să ne facem cu toţii datoria şi lumea îşi va recăpăta sensul ei suprem".
„Tinerei generaţii îi recomand muncă, cinste şi altruism şi aş mai adăuga şi modestie, cît mai multă modestie".

Din jurnalul de călătorie
al dr. Grindei

Gînduri despre călătorii

Vor apărea în spusa noastră descrieri, dialoguri şi dizertaţii, vor apărea scrisori şi note mai vechi încredinţate mie, în ultimii ani, de fraţii mei legaţi pe viaţă şi pe moarte în confreria noastră. De cînd a început şi continuă drumul nostru, în ţările şi oraşele cercetate, întîlnirile şi dezbaterile noastre au fost uneori libere şi deschise, în plină stradă şi în piaţe, sau în amfiteatre largi cu public de toate neamurile. Au fost însă şi confruntări aproape secrete, cu încredinţări de documente cifrate întocmite cu grijă de fiecare. De aceea forma expunerii călătoriei noastre va fi variată şi de mai multe ori prolixă, cuprinzînd largi mărturii, confesiuni libere iar alteori dizertaţii rigide, dar încărcate de patosul adevărului total. Cei formaţi în asceza ştiinţelor contemporane ne vor înfăţişa ceea ce cred despre adevărul şi valoarea ştiinţei şi a celor ce practică ştiinţa. Cei dotaţi cu plăsmuire artistică sau literară vor scruta valoarea pentru om a artelor de acum şi de totdeauna şi mai ales condiţia şi posibilitatea unei arte inovatoare. Există între ai noştri abili cunoscători ai ştiinţei formării societăţilor, sub aspectul lor tehnic, juridic, etic şi politic. Se vor confrunta vechile idei despre societate şi individ, despre conducători şi state, în formele pe care le iau acum, în toate părţile lumii.

Filozofii noştri vor dezbate şi vor descifra cu perspicacitate destinul omului actual, al dezvoltării şi al tehnicii lui, iar biologii şi medicii noştri vor elabora legile înţelegerii tuturor formelor de activitate umană ; vor fundamenta şi interpreta aceasta ca formă de manifestare superioară a structurilor biologice cu comandamente ancestrale care comandă omului posibilităţile de transformare spre activităţile înalte cît şi rătăcirile şi degenerescenţele morbide.

Cineva s-ar întreba de ce toate acestea nu au fost constituite în sisteme de gîndire filozofică sau ştiinţifică. Noi le spunem că toate cele adunate de noi nu se pot sintetiza rigid, după modelul altor sisteme de pînă acum. Ele vor fi prezentate în realitatea lor pur fenomenală, în curgerea vieţii naturale, atît cît poate să fie de naturală viaţa omului de acum. Conţinutul de idei şi încărcătura afectivă se vor oglindi din trăirea faptelor şi din confruntarea sistemelor cu ele, în cercetarea omului şi a locurilor în care trăieşte. De aceea în loc de construcţii, de sisteme, totdeauna abstractizante, noi vom curge fluvial într-o călătorie continuă, care nu are limite în timp şi în spaţiu dar care ca un fier roşu îi punctează un scop precis : ca se întîmplă cu condiţia existenţială a omului nostru de pretutindeni şi unde să aflăm lumea optimă pentru creşterea lui.

Călătoria noastră este o luptă grea, căci a cunoaşte lumea înseamnă a cuceri pentru cunoaştere, a o spune, a o analiza şi mai ales înseamnă a spune fără cruţare adevărul despre ea. Or, ştim cu toţii că pînă acum lumile noastre sînt organizate în numele unui adevăr, dar fiinţează şi sînt conduse printr-o mare încărcătură de minciună. Scopul nostru de început este de a denunţa peste tot minciuna, iar scopul nostru final este visul despre o societate în care stăpîneşte în toate actele sale adevărul. Tot ceea ce vom întîlni vom confrunta cu adevărul absolut. Dar adevărul absolut este un vis al omului absolut şi omul nostru de ştiinţă ne avertizează că nu există nici unul, nici altul. Noi repilcăm că există omul real întru adevăr, cu visul său şi cu năzuinţa sa. Drumul şi călătoria noastră este drumul fără limită al visului omenesc.

Un maestru al verbului din apus a scris despre o călătorie spre răsărit. Sufletul lui însetat nu mai găsea nimic în apusul care agonizează, şi purtat de un ultim vis într-o confrerie cavalerească şi romantică porneşte spre răsărit să caute, ce să caute ? Un fel de fata morgana a fericirii, o Fatma din legendele lumii mirifice ale asiaticilor, cu chip de femeie curtezană. Se pune la încercare puterea căutării, forţarea imaginară a cetăţilor şi trecerea trecătorilor. O trecere prin poarta strîmtă. Cine este pregătit să treacă prin poarta strîmtă ? Şi ce este dincolo de poarta strîmtă ? Edenul biblic sau dansatoarea curtezană a legendelor persane ? Eu, omul din răsărit, am descoperit greu ţinta căutării confreriei călătorilor din apus în răsăritul nostru. De aceea, eu cel din răsărit am reuşit să impun ca început de călătorie, răsăritul nostru şi ca ţintă, apusul lor. Şi începutul a fost posibil aici pentru că de aici s-a născut puterea visului şi a năzuinţei. Edenul este în răsărit şi tot din pămînturile mediteraneene de răsărit şi de pe podişul balcanic al lui Orfeu s-au născut cîntecul şi mintea omului în confruntare conştientă cu destinul său. Ce a făcut apusul cu visul şi cîntecul născute şi pornite din răsărit ? Ce a făcut apusul cu raţiunea şi logosul Eladei ? Unde găsim acum norma absolută a celui care a băut otravă în numele ideii şi îndemnului de „cunoaşte-te pe tine însuţi" ?

ŞTEFAN BERCEANU

MARIN MINCU

Boboli

Mirosuri a tuberiță crudă
dimineața în parcul Boboli
a picioare transpirate de turiști
americani către prinz
soarele ucide das Ding an sich
mă dezbrac tacticos în slip
(e un lux o formă a dezabuzării
să faci plajă în giardini Boboli)

Bătălie

ajumă-mă să-mi tai părul zise ea în timp ce bărbatul ei doarme
peste cimp soldați străini se apropie
în șiruri strînse cu armele în bandulieră
să fugim către pozițiile fortificate
între timp sîntem înconjurați ai se dau arme soldații
străini vorbesc într-un idiom extraplanetar (eu primesc un cuțit de panoplie)
alergăm dezordonat pe un plan accidentat
soldații străini se lasă vînați ca iepurii
îndreptăm farurile spre ei și rămîn paralizați
pînă cînd îi dezarmăm și-i îmbrăcăm în fuste
vine prinzul mîncăm semințe prăjite armatele noastre blindate
sînt spulberate în copitele cailor (noi nu mai avem cai
i-am omorît cu ciomegele și i-am dat la porci)

Conversație

Din cioburi risipite se alcătuiește natura conversației (civilizației)
calci din întîmplare (oare) într-o sticlă spartă răni singerinde îți umplu
discursul (cursul) pe care n-ai cum să-l rostești în for ești prea bolnav
(brav) grija celorlalți te baricadează în casă (ca să) vai ce păcat orice tăcere
e o victorie à la Pirhus spargem cioburi între pereții închiși ermetic le
mărunțim pînă se fac o pulbere fină și ce rontăit plăcut se aude
cînd o întindem pe pîine la micul dejun.

Lecția

cu ouă de porumbei ei joacă zaruri cînd
la maestra le vorbește despre căderea
imperiului roman se bat răcnesc fac
pipi deasupra sau dedesubt
pe harta lui Cezar a mai trecut un rubicon
cu mere putrede îi dărîmă
steguițele și îi alungă soldații de
plumb mașina șerifului claxonează
strident trecînd în viteză
pe Cezar fugăriți-l copii în De bello gallico
băgați-l să nu mai lasă îngropați-l
acolo definitiv să nu ne aducă o altă
Alexandrie-n flăcări
bum-trosc un dovleac alb pe
tabla neagră a făcut explozie împroșcînd
cu litere mîna care scrie
Giaccomo stai fermo du-te-n coridor
să te vadă toți mi scuși maestra le
voglio pisciare
lîngă ziduri se împing se-nghesuie
pe cîte o carte instalați se trag în
cvadrigă vum-vum-vum urlie motoarele
fără astîmpăr tac-tac-tac seceră cu
mitralierele lor de plastic dar maestra
nu-l la în serios ea scrie pe tablă cînd
războiul e-n toi

În parc

În desenul imens
copaci exotic crescuți (uită-te
din această perspectivă)

cîte un cîine de vînătoare
aleargă o himeră ascunsă
în bosco (de aici se vede conturul
pictorului stînd la pîndă)

întinși în iarba verde
doi tineri absenți privesc
între coperțile cărții (dar
acest episod nu face parte
din tablou)

dinspre marginile realului
rumoarea se străduie să rupă
echilibrul dar ecoul unui
lătrat (desigur doar ecoul ecoului)
alungă intrușii
către civilizație

Ajutor

Ajutor ajutor mă înec
iată prietenul de pe nisip
se uită la strigătul meu
nu se mișcă
ajutooor urlu
ea îmi face semne cochete
de pe balustrada podului
bravo ești viteaz dacă
ai merge mai în mijloc
ai fi vei mai grozav
ajutooor ajutoor și
nimeni nu se sperie
de acest cuvînt onomatopeic

Ridica-mă din moleșeli !...

Ridică-mă din moleșeli, acvilă
a gîndului și dă-mi intîietate
să înflorese în lirica-mi cetate
la margine de lume și de filă !

Ce finister pe limba de nisipuri
spre care cîntă vînt și saltă undă !
Și casa visătorilor, rotundă,
se nălucește în multiple chipuri.

O, pierderea de timp, de albul singe
al vîrstei și al veșniciei ! Cine
ne va reda pierduta avuție ?
Cenușa-n Phoenix cine-o va restringe ?

Să tragem, pe Levant, cu creta, semnul
de stingere ! Să ridicăm drapelii
pe fostele imperii de mizerii
ca să-nflorească-n pragul veșted, lemnul !

Să ardă soarele în panoplia
acelor argumente, ieri tăioase.
Dă-mi azima curatei mele clase
Ce și-a rostit, în spice, poezia !

Ridică-mă din moleșeli ! Dă-mi nume
Și-așterne oda peste panegiric
în finisterul meu prelung și liric,
la margine de filă și de lume !

AL. ANDRIȚOIU

Pacifism, pacifism...

Hotarele se pupă între ele,
porumbul, bleg, centura și-o desface :
din ouăl unei blonde cucuvele
cad bombele-n extaz de-atîta pace

Blindatele își iau furcile-n gură
sub pașnicele vorbelor averse ;
cu fostele bărdăci de cianură
cinstesc filozofiile adverse

Din mărul păcii generalii mușcă
și pedepsesc cît pentru un incest
fiziști soldați ce tot mai poartă pușcă,
reeducîndu-i tandru în arest

Se-ndoaie tunul grațios din șale
sculpind respect spre pîinea ce se coace
și e-o talea la nara țevii sale
în timpul liber luptă pentru pace

Ca-ntr-o retortă, lumea se împarte :
de-alei în sus sînt sfinți, de-aicea — draci;
PUTEREA bea din cupele lui Marte
paharnicii sînt planetarii vraci

Pe cupe șed în smalțuri suverani
precum îi-i rangul : drac bălțat ori sfînt...
PUTEREA le golește de străzdanii
și dă cu suveranii de pămînt...

GEORGE ENACHE

vom învăța să adorăm pe-ndelete
rugurile fără cusur
desăvîrșita fraternitate a nopții
însetați de exiluri
detestînd
barbaria trandafirului
(iluzia unei glorii
suspendate)

dar totul e bine
prin veacul monoton
se-aude
foșnetul celest al ghilotinei

GEO GAREȚARU

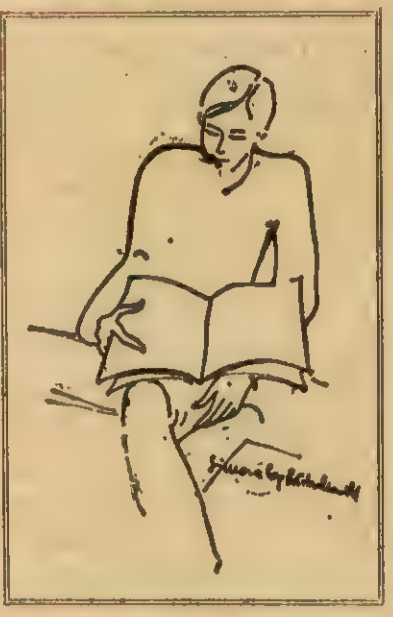

Pasarea de roua

Din petarde de maci
Zboară pasărea de rouă
Peste pridvorul privirii
Să ne ascuțim cintecele
Pe gresia vîntului
Vara curge miere
Și undeva în leagănul carului
Se sparg ciocîrlii
Și cad în noi ploi de rosmarin
Întru încolțirea prunciior
În matcă de limbă străbună
Unsă cu mir de substantiv
Și zboară,
Zboară pasărea de rouă
În ochiul de pace
Și-n verbul de dinaintea veșniciei

DUMITRU ENACHE

Fruntea aceasta s-a uscat

Fruntea aceasta s-a uscat
ca o inimă
de care nimeni nu-și aduce aminte.
Ultima rimă
pe care a făcut-o iubind o întîmplare
frumoasă

a fost acoperită
de cuvinte sălbatice
într-o zi de vînătoare.

Cineva din casa mea
o trage de limbă să-și spună numele
dar ea se înclină ușor
și pleacă.

CECILIA BUCUR

Adevăr ascuns

O foaie de plăcintă,
un adevăr,
o foaie de plăcintă,
un adevăr,
și tot așa pînă cînd
ultima foaie — puțin transparentă —
va fi aceeași foaie de plăcintă.
Și noi căutăm întruna adevărul
la încheietura ușii,
îmbătrînind încet, încet.

GEORGE PEAGU

Sentiment comun

Tristețea
Legată în cenerți de piele umană și
Vîndută pe sub mînă de anticari bătrîni
și neghiobi

Scară interioară a secolului
Unde n-ajunge nimeni pînă la capăt
Totuși mereu singură și bolnavă prințesă
Ediție specială numărîndu-ne anii
Dureroasa tăcere povestită în tramvaie
Uitată undeva în sunetul sărutului ultim

MARCEL IOAN FANDARAC

Un nor de somn

să mergem, deci, către uitare
cu pași mărunți și siguri. Iată,
tot ce-am trăit e-o depărtare
cu pomi de var și munți de vată

tot ce-am iubit ne amintește
de-un gest, de-un țipăt, de-o privire
tot ce-am visat se înveșlește
cu un lințoliu mov de amăgire

stins ca o seară-i locul unde
am prins lumina pentru prima oară
un nor de somn în noi pătrunde
și era iarnă și era vară...

VALERIU VERA

Pastel

De mult în Dealul Lomanului
împovărat de piatră
frunzele frămîntă vînt
în gura gaițelor,
încălzită rouă,

Păzit de cîine alb, sub gorun
s-a născut Ion, olerul :
Tăcere !

Ciobanul cu bita
coliba așezată de capre
în ceață, vîntul mînă norii,
focul, flăcările
turmă cu lînă de aur, e
ce poveste străveche
piere : opinca
coliba așezată, amnarul
și fumul de iască...

VALERIU M. SIVAN

Totul e bine

acolo
în cușca memoriei
latentele incendii din care
se-alege
misterul purificat al absenței

Curier literar

Elisabeta Blum. Din cele cîteva poezii n-am reținut decît o metaforă: „pictez / o natură moartă / din suflet" în care jocul de cuvinte, deși nu prea deosebit, are, totuși, o oarecare legătură cu poezia. În rest, simple mărturisiri. **Ion Hinț.** Deși extrem de tributare unui anume intimism erotic, poemele au pe-alocuri o prospețime și o sinceritate care merită, desigur, toată atenția noastră. Dacă peste trei-patru luni ați depăși limita tematică, menținîndu-vă toată sinceritatea și emoția de pînă acum, și ne-ați trimite alte poeme, noi zicem că da, trebuie neapărat să vă publicăm. **Dumitru Grigoraș.** Cele patru poeme au o anume curgere și o construcție destul de clară, finalul lor fiind cîte-o concluzie poetică suficient de bine plasată. Dar, deși au această rigoare, poeziile n-au și o vigoare sau o originalitate a metaforelor. Mai multă îndrăzneală. **Pușa Grama.** Constatăm un foarte mare salt mai ales în poezia **Inspirație**, unde rostirea este simplă și simțită: „Cîtă tristețe aduci cu tine; amintire, / mă-ncerci c-un gînd, apoi, ca pînza de păianjen, /.../ mă-nfășori și victimă-ți rămîn..." Păcat că-nspre final risipiți brusc această atmosferă: „Dar ca să compensezi tot răul care-l faci / Tu mă inspiri în versul meu stingaci". **Alecu Sorin.** Am vrut să ne-amuzăm, după cum ne-ați îndemnat, cu poezia **Satiră sfîrșitului**, dar n-am putut din cauza primelor două versuri: „Atunci, cînd florile / se vor opera de **apenticită**" (sic!). Apreciem că mai aveți mult de mers pe drumul poeziei și al ortografiei, inclusiv. **Cornel Caprinariu.** Avem vaga bănuială că astfel de versuri „Scarele căscă plictisit / și-și tîrî însingeratu-i trup / deasupra celeilalte emisfere / lăsîndu-ne în suflet / o sete de fotoni" nu pot interesa și nici emționa. **Constantin Dascălu.** Poezia actuală, evoluînd ea într-o anume direcție, nu vrea să se mai împace cu versuri de genul .La porți ies **montane fecioare** / Cu mantii de dor pe rănile abia apuse" și-așa mai departe, poemul din care am citat fiind o simplă descriere, un fel de pastel venit din altă vîrstă a literaturii. **Mihai C. Constantin.** Ne plac notațiile de atmosferă, stil haiku, implicate în planul estetico-filosofic, inclusiv poetic. dar nu ne-ncîntă, de exemplu, **Rătăcire:** „Se topeau între dinți / orele de ger / ecou tîrziu peste capete de sfinți" în care n-am găsit cheia, că să-i spunem așa. Oare există? **Ciucă I. Theodora.** În primul rînd vă mulțumim pentru gîndurile bune. În al doilea rînd, pentru volumele solicitate, **adresați-vă la Cartea prin poștă.** În ceea ce privește poeziile trimise, **deocamdată nu.** Același DEOCAMDATĂ NU și pentru următorii: Nicolae Meilă, Achim Leu, Ileana Panaite, Virginia Muha, Alexandru Zaharia, Gheorghiță Balarac, Ion Nemțeanu, Urdea Floare, Gheorghe Popescu (București), Aristide Adrian Popescu, Elena-Felicia Boboc, Ion T. Ceia, Nicolae Vesa, Nistor Tănăsescu, P. Ș. Spiera. MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ.

VICTOR NIȚĂ

Din nou despre o carte fundamentală:

Opinii pe marginea articolului „Despre abecedar, dar nu cu nostalgie"

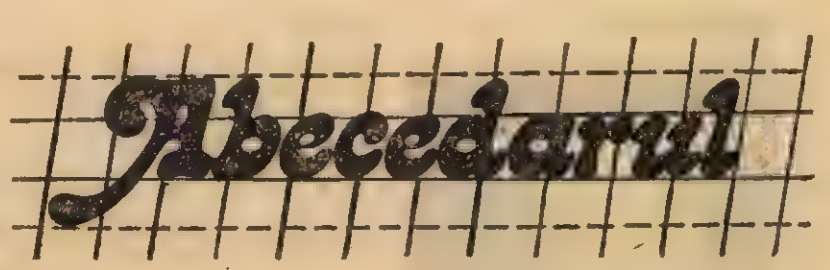

Cerere de recurs la „sentința" unui regulament

Articolul „Despre abecedar, dar nu cu nostalgie", apărut în Flacăra din 5 martie 1981, critică și pune în discuție publică abecedarul actual; discuția vizează implicit sistemul de concurs, mecanismul decizional și Regulamentul de elaborare a manualelor școlare.

Problema abecedarului din țara noastră — a manualelor școlare, în general — a devenit istorică, fiindcă trenează de peste un sfert de secol.

De acord cu observațiile privitoare la textele abecedarului. Ar fi de precizat că autoarele nu au altă vină decît de a fi preluat fără discernămînt un „model" pe care l-au avut mai la îndemînă, cu peste un sfert de secol în urmă. Dar au muncit mult, la început, să-l transpună; apoi să-l facă mai acceptabil, îndreptînd mereu cîte ceva cu ocazia fiecărei noi ediții. Însă performanța tinerii în uz este un „merit" care nu aparține autoarelor, ci unor foruri (sau persoane ?) care nu se pot plînge că n-au fost ajutate, sesizate — ba încă insistent — prin critici, propuneri și memorii. În acest sens, am putea cita criticile publicate în fosta Gazeta învățămîntului, regulat, din decembrie 1960, pînă în martie 1961, memoriul „De ce nu putem avea manuale (cl. I—IV) mai bune ?" ajuns la ministeri prin mijlocirea ziarului Scînteia cu coresp. nr. 79510/1967, articolul „S.O.S. Abecedarul", de scriitorul Adrian Păunescu, publicat în rev. Magazinul nr.787/1972, și multe alte materiale, dintre care, nu puține, au ajuns la minister drept contestații etc., privind unele neregului din concursurile 1965—1966 și 1976—1977.

Articolul menționat la începutul acestor rînduri acuzînd abecedarul actual de cacofonie, bineînțeles nu are în vedere sensul restrîns de „asociere de sunete neplăcute..." (vezi Dicționarul explicativ al limbii române" ed. 1975), ci sensul larg: asocierea de cuvinte care dau imagini sau fapte neplăcute (poate chiar mai rău decît neplăcute). Cu drept cuvînt, presa a criticat asocierile de acest fel, ca de exemplu: „Maria are ouă" (în rev. Flacăra din 1 sept. 1977) sau „Rica are carie" (în rev. Flacăra din 5 martie 1981). Dar despre licența didactică pertinentă mi-am spus părerea în rev. Flacăra din 29 sept. 1977.

Revenind la carii — la „caria" pe care ar fi avînd-o păpușa Ricăi (vezi ediția 1980, pag. 39) și, de data asta, „Anica are ...ouă" (ediția 1980, pag. 41) — autoarele au avut de rezolvat pasager necesități didactice mai mult create de dinsele, necesități care n-au avut în sprijin o gîndire didactico-pedagogică temeinică, ci una diletantă. În orice caz, ceva a ros și roade mereu din prestigiul abecedarului românesc, de aproape trei decenii.

METODĂ — ILUSTRAȚIE — TEXT

Revenind la critica justă, făcută textelor, aș spune că valoarea unui abecedar nu depinde decît în mică măsură de textele sale. Evident, textele actualului manual, au mari lipsuri. Totuși acestea (textele în general) nu au importanța ce li se acordă chiar pînă la nivelul comisiilor de concurs, în evaluarea valorii unui abecedar, ca tot. Chiar cu un text de un mare scriitor, abecedarul în discuție aici ar fi, totuși din punct de vedere metodologic, cel mai slab abecedar avut de școala românească în ultimul secol. În epoca noastră fie chiar un mare scriitor etc., dacă purcede la elaborarea abecedarului NUMAI cu bagajul de mare scriitor, va reuși doar să fie un diletant autor de abecedar. Experiența aceasta s-a făcut în țara noastră, în anul 1939: experiența n-a reușit, ci a sucombat în aventura abecedarelor globaliste de pe la mijlocul anilor '40 cărora le-a luat locul, pe la începutul anilor '50, actualul tip metodologic de abecedar — cel mai rău din acest punct de vedere. Și în ce privește ilustrațiile, lucrurile stau așa cum le-a prezentat autorul articolului dar lipsurile acestora sînt mult mai grave: sînt lipsuri de concepție, n-au la origină un principiu clar de învățămînt.

Se consideră, fără doar și poate, că valoarea oricărui abecedar este dată de trei elemente SINE QUA NON: **metoda** (de organizare și predare a noilor cunoștințe), **ilustrația** (ca material intuitiv auxiliar specific perioadelor preabecedară și abecedară) și **textul** (literă, compoziție, stil etc.) dar nu în părți egale. Practica la catedră estimează că metoda și ilustrația constituie, împreună, în părți egale, 75 la sută din valoare, iar textul 25 la sută. Niciuna, separat, nu poate da valoare întregului abecedar. Este un adevăr peste care s-a trecut: cu condamnabilă usurință, la toate concursurile de pînă acum.

Din trecutele concursuri au rămas date certe care arată că recenzenții de manuscris, comisiile de decizie, nu s-au ocupat deloc de metodologia abecedarului propus, de respectarea unor principii de învățămînt sub raportul oglindirii lor și în ilustrații. Cercetarea manuscriselor a stăruit, cu mult zel, numai asupra textelor, culegînd nesemnificative lipsuri de transcriere. S-a procedat, evident, cu acea ușurință pe care n-o poate avea decît cineva care știe dinainte că este la adăpost de orice control ulterior. Iar Regulamentul de elaborare a manualelor...

EI BINE, REGULAMENTUL !

Paradoxala afirmație a directorului Editurii didactice și pedagogice, după care abecedarul actual, neintrat în concurs, este cel mai bun tocmai pentru că acelea intrate în concurs au fost respinse, își are tîlcul ei, chiar dacă prin aceasta a încercat să-l... uimească pe interlocutor. Era mai interesant dacă îi informa de ce nu s-a admis anchetarea de către o comisie neutră, a neregulilor semnalate.

Faptul că sub imperiul actualului Regulament de elaborare a manualelor școlare se poate întîmpla orice, că regulamentul nu cuprinde nici o prevedere (anchete, sancțiuni) care să constituie o pavăză contra abuzurilor — oricînd și oriunde posibile — este o dovadă a caracterului său retrograd și nedemocratic. Acest regulament, în schimb, a prevăzut, în alte direcții, totul, fie prin înscrisurile din text, fie prin ceea ce nu este înscris: de la criteriile de înscriere în concurs, pînă la criterii care pot duce la discriminări la înscriere (avizul inspectoratului școlar (?), confirmarea înscrierii, în termen de 30 zile, din partea E.D.P. etc.), inclusiv dogma tacită a infailibilității referinților de manuscris și a comisiei, fără drept de recurs.

Cu o astfel de aparatură, paradoxul tovarășului director al editurii își capătă adevăratul înțeles. Care, în același timp, explică — vrem, nu vrem — cauza lipsurilor abecedarului și ale altor manuale școlare.

Îndreptarea situației se cere a fi urgentată prin elaborarea unui nou regulament care, între altele, să prevadă următoarele :

1. — Înscrierea, la concursul de manuale școlare, să fie liberă de orice condiție sau posibilitate de discriminare.

2. — Termenul de concurs să fie de cel puțin doi ani.

3. — Referenți de manuscris, la cl. I—IV să fie un profesor și trei învățători, nu invers. Toți referenții de manuscris să fie trași la sorți dintr-un număr de 10 profesori și 30 de învățători, fără să fie neapărat nevoie ca ei să fie din Capitală.

4. — Înscrierea dreptului de a contesta rezultatul concursului — de către cel nemulțumit — și de a cere și a se aproba instituirea unei **anchete deschise, comparative**, sub conducerea unei comisii neutre, formate din trei profesori de specialitate, de cea mai înaltă calificare.

5. — Comisia de concurs să nu poată lua nici o hotărîre definitivă, înainte de a se fi rezolvat contestația, pe baza anchetei oficiale.

6. — Prerogativa ministrului învățămîntului de a-i solicita **pe toți** concurenții la un titlu, pus în concurs, să se asocieze cu scopul de a elabora împreună un manual școlar mai bun decît oricare dintre cele prezentate separat — în termen de un an.

7. — Revizuirea sistemului actual, nestimulator, de premiere și remunerare a autorilor de manuale școlare, cu scopul unei **cointeresări mai atrăgătoare și mai echitabile**, astfel: autorul abecedarului propriu-zis (părțile preabecedară și abecedară) și ilustratorul să fie remunerați în părți egale, fiindcă aportul lor este mare și egal la valoarea abecedarului; iar autorul textelor din partea postabecedară și lecturi suplimentare să fie remunerat cu 25 la sută din întreaga sumă acordată primilor doi factori.

8. — Elaborarea noului regulament să se facă în trei etape astfel: **etapa proiect**, de șase luni, cu publicarea în presa de specialitate și cea de opinie — și primirea de propuneri; **etapa elaborării**, de alte șase luni, cînd se mai pot primi propuneri direct la minister; **etapa difuzării**, de alte șase luni, cu publicarea noului regulament, în presă și în broșură.

Inv. ION D. UNGUREANU ■

Un singur manual la clasa întîi...

După ce arată că datorită unor nenumărate neajunsuri ale abecedarului actual s-a organizat un nou concurs, învățătorii T. și V. Drăgoi spun în Revista de pedagogie nr. 5/1981 : „ne-au mirat rezultatele modeste ale concursului, cînd un singur manuscris a obținut o mențiune... Cum va arăta în viitor această carte de început, va depinde de măsurile ce se vor lua în acest sens".

Printre aceste măsuri trebuie să figureze neapărat și cele care decurg din indicațiile Plenarei din aprilie 1968 a C.C. al P.C.R., care prevăd editarea de manuale paralele. Și, pentru a se realiza aceasta, Editura Didactică și pedagogică va trebui să nu mai dea termene de inscriere, cum a fost cel precedent, de 15 zile (?!), ceea ce amintește de modul în care s-au întrecut în „amabilitate" vulpea și barza cu ocazia reciprocelor invitații la masă.

Alături de modalitatea clasică de abecedar, propunem să se admită la concurs și scrierea în paralel a unui manual în care abecedarul și matematica să figureze integrat ca spirit și cînd e cazul integrarea să fie făcută și în cadrul aceleași lecții. Pe lîngă o economie de manipulări — o singură carte, un singur caiet — și chiar de volum, respectiv de hîrtie, avantajul metodologic pomenit va conduce și la o unitate de atitudine din partea copiilor pentru matematică și abecedar, ceea ce va avea favorabili ecouri în timp. Experiența unui asemenea manual integrat, tradiția școlii românești a cunoscut-o între cele două războaie mondiale, iar alte țări o practică cu succes și în prezent.

Vom susține propunerea noastră și cu cîteva argumente de „amănunt". Se știe că, la matematică, după ce elevii au învățat să scrie primele două cifre, se introduc semnele de relație precum și semnele de operație, deci, practic, concomitent, elevii sînt supuși la un efort, considerăm, exagerat. Să li se pretindă să învețe trei tipuri de simboluri, luînd nu numai cu greutățile de învățare a scrierii lor ci și cu însușirea sintaxei de lucru cu respectivele simboluri este, am spune, inuman. Or, simbolurile de relație, ca și cele de operare, se pot introduce în lecțiile de abecedar anterior folosirii lor la matematică, astfel că, atunci cînd ele se vor folosi, copiii să aibă de luptat doar cu sintaxa lor, nu și cu însușirea formei și scrierii acestora. Semnul egal, de pildă, **poate fi introdus sub forma relației a=A**, care pune în evidență faptul că ambele litere deși de forme diferite, reprezintă același sunet. Abilitatea elevilor în scrierea semnelor — și + se poate obține asociindu-le celor două sensuri posibile în care este rotit butonul aparatului de radio, celor două sensuri de mișcare a ușii, celor două sensuri de mișcare a liftului sau a oricărui vehicul.

Apoi, după cum se arată în lucrări de specialitate, învățarea scrierii poate începe la 6 ani cu condiția ca „elevul să posede **reprezentări spațiale de formă și mărime, direcție, vecinătate** și să dispună de maturitatea necesară care să-i asigure **coordonarea oculo-manuală** a mișcărilor ce realizează semne grafice". (**Orientări noi în metodologia studierii limbii române la ciclul primar** de E. Blideanu și I. Serdan, Ed. Didactică și pedagogică 1981, p. 55). În acest sens, abordarea jocului de șah în cadrul abecedarului — aprilinit pe cunoscuta legendă atît de productivă în implicații etice cît și matematice extrem de simple în primă instanță — ar permite și exercitarea, într-un cadru de implicare a copilului într-o acțiune reală, nu doar evocată, a condițiilor subliniate în textul mai înainte citat. Se pot face apoi operațiuni logice de clasificare (piese albe și negre, piese de forme diferite), probleme de vecinătate a celor doi regi, care, așa cum cu cîțiva ani în urmă maestra internațională de șah Elisabeta Polihroniade a arătat la televiziune, sînt la îndemîna unui copil de 5 ani. Mutarea pieselor și raporturile de poziție sînt un viu exercițiu de antrenare a coordonării oculo-manuale ce vor servi apoi la realizarea semnelor grafice. Pentru toate acestea copiii nu au nevoie să cunoască decît mutarea regelui care e atît de simplă (mută pe orice căsuță vecină) și a turnului care mută tot atît de simplu (în sus și în jos, la dreapta și la stînga). Copilul are acum prilejul să numere nu numai obiecte fizice ci și obiecte conceptuale — numărul de mutări — care ajută pe copii să parcurgă în condiții interesante drumul de la concret spre abstract. Acad. Gh. Mihoc, subliniind în prefața cărții **Șah-mat... ematică:** „Începutul a fost făcut prin înființarea primului cerc de șah al Organizației **Soimii patriei**", precizează că „șahul cere gîndire logică, imaginație, studiu individual, tenacitate, răbdare, adică tocmai calitățile muncii intelectuale" pe care trebuie să le cultivăm la copii chiar de la început.

Realizată cu profesionalism și pasiune, cu o reală deschidere spre nou, integrarea celor două cărți obișnuite ale clasei întîi ar aduce, credem, cîștiguri pe toate planurile. Și nu în ultimul rînd în privința calității învățămîntului.

Prof. ȘTEFAN FĂTULESCU ■

...sau un singur colectiv de autori pentru ambele cărți ?

Față de situația în care cele două manuale ale clasei întîi sînt scrise separat de autori diferiți, unii se gîndesc la o singură carte care să le cuprindă și să le integreze, iar alții la un singur colectiv care să le scrie pe amîndouă. Asupra acestor căi posibile am dorit să cunoaștem părerea tovarășului profesor Ioan C. Ligor de la Școala generală nr. 124 din București, membru în comisia de matematică a M.E.I. și, de mulți ani, pasionat animator al cercului de matematică pentru elevi din Capitală.

— Care considerați că ar fi soluția optimă ?

— Important e conținutul ambelor manuale și mai este importantă corelarea lor. Cred că numai un același colectiv de autori ar avea șansa să realizeze foarte bine această corelare. El, acest colectiv unic, poate hotărî la urma urmei cu cea mai mare îndreptățire dacă e mai bine să se tipărească ambele manuale într-o singură carte.

— Dar, ca să muncească și să producă, într-o perfectă conlucrare, rezultatul de care vorbiți, acest colectiv trebuie să existe, trebuie să se constituie. Dumneavoastră v-ați asuma răspunderea și ați accepta rigorile unei asemenea munci ?

— Da. Cu condiția ca în colectivul de care discutăm să fie învățători — care predau! — cu larg orizont metodico-științific, specialiști în matematică și limba română, iar aceștia să aibă facilitată comunicarea cu psihologi, medici etc.

— Ca să nu pară absurdă rețeta, cam cîți oameni credeți că trebuie să facă parte neapărat din grupul acesta de autori ?

— Doi învățători, un grafician, un profesor de română și unul de matematică — buni cunoscători ai programelor de gimnaziu — un specialist în matematică — universitar sau cercetător — un lingvist, un scriitor, precum și un psihopedagog. Toți însă să aibă deschise canale de comunicare și informație spre alți specialiști pe care ar simți nevoia să-i consulte. Evident, o singură persoană ar putea cumula două ori mai multe din specialitățile înșirate. Ba chiar cu atît mai bine. Aș mai vrea însă să adaug cîteva precizări.

— Vă rog.

— Manualele trebuie experimentate în timp ce se scriu, iar după ce au fost scrise ele încă trebuie experimentate. Trebuie evitată redactarea în grabă, precum și cramponarea de prima formă. Nu pledez pentru schimbări la infinit, dar mă lupt împotriva stopării oricăror perfecționări posibile. Mai vreau să accentuez rolul imens al graficianului ca AUTOR la ambele cărți de clasa întîi. Ele, să nu uităm, trebuie să placă, să-i bucure pe copii. Evident, aceasta implică și calitatea tipografică a lucrării. Apoi, aceste dintîi cărți mai au, tot ele primele, și rolul de a deschide copilului apetitul lecturii, al deprinderii de a ține cu drag o carte în mînă și de a zăbovi — plăcută și de folos zăbavă! — asupra ei. Toate aceste lucruri sînt esențiale și este inadmisibil să fie neglijate măcar de autorii manualelor și, înaintea lor, de cei ce ar avea vreun rol în constituirea acestui colectiv.

DORIN GHERGHINESCU ■

Topul restaurantelor (III)

Ce bine-i să fii o pisică tînără și bălțată

Joi, 20 august, cam în jurul orei 17,00, cînd am luat loc într-unul din sectoarele restaurantului Doina, mai bine zis în grădina restaurantului Doina, era liniște și pace. Bătea un vînticel răcoros, parcă amirosind a toamnă. Dar mai bătea și un altfel de vînt prin vitrinele bufetului din grădină, vitrine care sînt la număr două și-n care se odihneau trei roșii risipite pe niște foi veștede de salată, un ardei scofîlcit, patru sau cinci conserve de pește și o bucată de cașcaval uscat și pe-alocuri înverzit de așteptare. În stînga mea, două mese alăturate la care luaseră loc șapte persoane de vîrste diferite, trei bărbați și patru femei. În dreapta, o masă cu patru femei, iar lîngă acea masă o alta cu alte patru femei, dar însoțite de un bărbat care-și manifesta îngrijorarea că i se impune un regim dietetic, fără sare. Peste nici o jumătate de minut i s-au adus trei solnițe, fiecare cu cîte un capac de altă culoare, să-și aleagă. În spatele meu, lîngă o tufă cu niște frunze late, de parcă era o tufă de săbii vegetale, o pisicuță bălțată se juca de mama focului cu firele de iarbă care adiau în bătaia vîntului și cu vîrfurile acelor săbii-frunze. Privind pisicuța, nici n-am apucat să-i văd pe tînărul care s-a apropiat de masa mea și mi-a preluat comanda. Trebuie să spun că mie, în general, nu-mi plac pisicile, dar pentru că am un prieten ce se dă în vînt după aceste languroase feline, am comandat două halbe, una pentru mine, o alta pentru prietenul meu care lipsea dar cu care mă hotărîsem să beau, totuși, o bere prin intermediul pisicii. Bineînțeles că pisicii nu i-am făcut nici o mărturisire în acest sens.

Dar, dincolo de această introducere, aparent fără legătură cu reportajul meu, să intru în subiect. Dorind să și mănînc ceva, lîngă bere, am aflat că pot comanda friptură de porc, cotlete, mușchi de văcuță, pui la cesun și cîrnăciori otelnești. Prefăcîndu-mă că sînt oarecum dezorientat, ospătarul, un tînerel care nu știu dacă a folosit de trei ori în viața lui un brici sau un aparat de ras, mi-a spus că mai buni și mai buni sînt cîrnăciorii otelnești. Să nu mă întrebați cine-i ospătarul, pentru că nu știu. De ce? Pentru că nu avea ecuson. Trecuseră doar cinci minute de cînd luasem loc și iată că berea a sosit, că 'acmurile au fost așezate frumos pe masă de un alt tînăr, care, mai mic în grad, avea un ecuson pe care am citit limpede și clar : Preda C-tin, aj. ospătar. Cum spuneam, în respectivul sector era liniște și pace. Pisicuța se juca de mama focului, mai trăgea cîte-o raită pe la mese, doar-doar cineva îi aruncă vreo bucată de ceva, meseni își vedeau de-ale lor, iar dinspre un fel de depozit, o baracă destul de cochetă, venea un tînăr cu două mari calupuri de gheață. Le ținea deasupra umerilor, direct pe palme și mergea cu mare grijă. Tînărul avea o alură de baschetbalist, iar fața lui trăda o anume suferință. Ajuns lîngă masa de serviciu, a dat drumul calupurilor de gheață într-un fel de ladă-butoi, unde se afla, desigur, tot felul de sticle, și imediat a început să sufle în mîini, de parcă s-ar fi aflat în miez de iarnă. Mîinile îi erau ca și degerate. Și le-a șters cu mare grijă de fața de masă și-apoi a plecat să aducă un maldăr de halbe cu bere, timp în care pisicuța, fără să știe cîte lucruri grele sînt pe lumea asta, se zbenguia cu o plăcere a jocului greu de explicat în cîteva cuvinte. Adevărul e, mi-am zis, că nici noi nu știm cît de greu e să fii, toată viața, o pisică bălțată, sau tărcată, sau oricum, pisică în general. Și iată că au sosit și cîrnăciorii otelnești, aproximativ o sută de grame, cu o garnitură alcătuită din cel mult o linguriță și jumătate de orez fiert, zece-cincisprezece boabe de mazăre, inclusiv două păstăiuțe, și cel mult zece felușe de cartofi prăjiți cu o vagă urmă de căldură, semn că fuseseră prăjiți mai de demult și ținuți într-un vas, mai exact spus tavă, ținută ce o plită. Era să uit, în acea grămăjoară de orez se aflau și două felușe de ciuperci, mici cam cît o unghie de copil și groase cam cît o jumătate din grosimea unui băț de chibrit. Ei bine, cîrnăciorii au costat 20,10 lei, iar ganitura a ajuns la 5,70 lei, acestor prețuri adăugîndu-li-se și cel al salatei, roșii cu castraveți și ardei, plus cîteva fire de cașcaval, 6,30 lei. Ca să vă puteți face o imagine de ansamblu, la restaurantul Doina se percepe și o remiză de 10 la sută. Cît despre bere, anunțată a fi Cazino, ei bine, era rece, dar altă calitate nu mai avea, subsemnatul amintindu-și că a băut la viața lui destulă bere simplă, cu 3,50 halba, de Griviță sau Rahova, mult mai bună decît această Cazino care a invadat peste tot. Și acum, după cele spuse pînă-n clipa de față, un moment care pe mine personal m-a cutremurat : undeva, în spatele meu, pe aleea ce duce spre ieșire, gălăgie mare ; un cetățean în vîrstă și nici pe departe în stare de ebrietate, avea o altercație cu trei ospătari, între care și unul mai înalt ce părea a fi un fel de șef, ceva în legătură cu o notă de plată pe care cetățeanul în vîrstă o reclama ca fiind incorectă ; după cîteva discuții în care ospătarul nu-l tratau prea politicos, a apărut un individ înalt, cu o mustață țeapănă, cu păr creț, brunet, și apropiindu-se de cetățeanul în vîrstă, ca pentru a-i spune ceva, l-a scuipat pur și simplu între ochi ; toată acea lume a tăcut bruse, ca într-un film în care se face stop-cadru. Precizez că mustăciosul, bine cunoscut de ospătari, era, după toate aparențele, un consumator. În tot acest timp, pisicuța se juca, bineînțeles, cu o nepăsare care m-a scos din sărite. Ce bine-i să fii o pisică tînără și bălțată! Colac peste pupăză, tînărul ospătar vine și-mi face nota de plată cu 20 de lei mai mult. Mi se pare cam exagerată aritmetica lui și îi cer să-mi pună data și să semneze. Oarecum circumspect, recalculează, își cere scuze pentru greșeală, semnează și pune data. Achit, plec și acord restaurantului nota 4, iar celor ce-au asistat la scena cu cetățeanul în vîrstă le dau nota 1 (unu).

INCOGNITO ■

★ ★ ★

Restaurantul **„Doina"**, **șefi de unitate : Mihai Boghici și Gheorghe Dinu. Bucătar: Costică Dumitrache ;** telefon : 16 30 95 ; Bd. Kiseleff 4 ; categoria specială, 10 la sută remiză. Face parte din I.A.P.L. Amzei.

— Constatări : unitatea este bine aprovizionată. La data controlului, 13 august, se putea servi mușchi de vacă, cotlet de porc, pește prăjit și diverse organe de porc și vită. Unitatea pregătește numai preparate la cuptor și grătar. Preocuparea pentru diversificare este insuficientă. Planul meniu conține doar cinci preparate : cartofi prăjiți, sote de mazăre, sote de fasole, pilaf cu ciuperci și pește prăjit. De altfel, sortimentul obligatoriu este alcătuit în 1978. De atunci a rămas neschimbat, deși în lume s-au petrecut multe. Bufetul era aproape gol. Roșiile veștede, parcă pierdute în imensitatea frigiderului gol. Ținuta personalului este îngrijită. Serviciul este prompt. De fapt, fiind zi de lucru, localul era aproape gol. Grădina localului este curată și îngrijită. Era stropit pe jos și maturat. Ambianța dintre cele mai plăcute. E liniște și răcoare. Doi muzicanți, angajații localului, cîntau nu prea tare lîngă masa unui consumator. Grupurile sanitare sînt curate și prevăzute cu cele necesare. La bucătărie este curat, deși doi bucătari și o elevă sînt în concedii medicale. Șefii de unitate, prezenți amîndoi, suplinesc lipsa personalului. În condica de sugestii se reclamă faptul că unii ospătari refuză să servească bere fără mîncare. Impresia generală pe care o lasă restaurantul este bună, deși lipsesc listele meniu și cîteva dotări obligatorii pentru un restaurant de categorie specială.

— Note : calitatea meniului 7 ; comportarea și corectitudinea personalului 8 ; eficiența economică și socială 9 ; ambianța 9 ; controlul oamenilor muncii 8 ; nota consumatorilor (inginerul Radu Mihăilescu cu soția) 9 ; Incognito 4 ; **Media 7,71. Scriitorul Fănuș Neagu,** intîmplător, prezent în ziua anchetei, a acordat restaurantului nota 10.

Observațiile bucătarului : Deși se pare că sînt unele cauze obiective, personal incomplet la bucătărie, față de aprovizionarea bună a unității preparatele sînt foarte sărăcăcioase. Este totuși o unitate de categorie specială care încasează remiză 10 la sută. Pretențiile trebuie să fie mai mari. Unitatea se aprovizionează singură. Piața „1 Mai" este la doi pași și cu toate acestea se servește același pilaf de orez ca la un bufet expres dintr-o mică gară de provincie. Sortimentul obligatoriu este neactualizat de trei ani. Condiții de diversificare sînt. Ar trebui făcut ceva în acest sens. Poate astfel restaurantul ar fi plin și în zilele de lucru, nu numai sîmbăta și duminica.

Sesizările echipei : argumentele șefilor de unitate că aprovizionarea din piață cu produse proaspete și de calitate este împiedicată de nerespectarea mercurialului și uneori de slaba calitate a produselor vîndute la aprozar ar, trebui analizate de conducerea întreprinderii și găsită o soluție. Poate încheierea unor contracte cu fermele din jurul Bucureștiului ar fi una din ele. Renovarea și reoarearea clădirii, considerată monument de artă, ar trebui urgentate.

La ancheta din acest număr au participat : inspector **Doru Cirjan** și **Ilie Bumbac,** șef birou produ'ctie culinară și prestații hoteliere la C.N.R. Capitol.

Clasament : Categoria specială, 12 la sută remiză — „Capșa", „Rapsodia" (10) ; „Lido" (9,68) ; „Athénée Palace" (8,83) ; „Ambasador", „Budapesta" (8,66) ; „Carul cu bere" (8,50) ; „Dorobanți" (8,33) ; „Havana" (8,00) ; „Cișmigiu" (7,83) ; „Dunărea" (7,16) ; „Hanul lui Manuc" (7,00).

Categoria specială, 10 la sută remiză — „Union" (8,00) ; „Troceadero" (7,91) ; „Doina" (7,71) ; „Alunis" (6,33) ; „Pescarul" (5,00) ; „Monte Carlo" (4,66).

Categoria I, fără remiză — „Bumbești" (7,46) ; „Berceni", „Gambrinus", „La Peștera" (7,00) ; „Triumf" (6,66) ; „Mercur" (6,16) ; „Izvorul rece" (5,42).

OPREA GEORGESCU ■

Rubrică realizată cu ajutorul Inspectoratului Comercial de Stat și al Asociației bucătarilor și cofetarilor.

O noapte și o zi pe Transfăgărășan

(Urmare din pagina 32)

care vine. În acest sens, din inițiativa învățătoarei Domnica Ghiață, de la școala numărul 14 din Pitești, zece copii au venit și au fost primiți de constructori într-un gen de tabără alpină. Numai că acești zece copii, pe lîngă bucuriile inerente ale vîrstei, învață și dau o mînă de ajutor oamenilor de aici. Este o idee și o inițiativă de toată lauda. Probabil că nu peste multă vreme, în România 10 tineri constructori se vor lăuda că au învățat meserie de la oamenii care au dăltuit Transfăgărășanul.

Am plecat într-un tîrziu din mijlocul harnicilor constructori care muncesc la cota cea mai înaltă a țării. Siluetele lor, prin ceață, prin ploaia măruntă și rece și prin întunericul tunelului păreau și aveau ceva din gingășia și grația caprelor negre.

LA CABANA BÎLEA-LAC. ZI ȘI NOAPTE, UȘA DESCHISĂ

...Este ora două și jumătate. În lumina lunii putem ghici cîteva petice de zăpadă. La cabana Bîlea-Lac ușa este deschisă. Este un semn al oameni : oricine, la orice oră, este bine venit. Sîntem sfătuiți de un tînăr, ce-și căuta culcușul, să ne găsim loc pentru înnoptat și odihnă în sala de mese transformată în dormitor. Și pentru că nu vrem să deranjăm liniștea și odihna turiștilor care au sosit înaintea noastră cu un ceas mai devreme, ne hotărîm să facem cale întoarsă către mașină. De ce ne-a fost frică nu am scăpat : ne culcăm în mașină. Dimineața, de acolo, din mașină constatăm că se anunță a fi o zi frumoasă, în ciuda faptului că sîntem înghețați. Razele soarelui scaldă întreaga vale într-o lumină roșiatică.

Prima noastră cunoștință de la cabană este bucătarul Peter Hügel, care, pentru rostuitul micului dejun, grăbește deșteptarea celor din sala de mese. Cînd află că sîntem doi turiști sosiți noaptea, că am dormit în mașină, ne invită în bucătărie, lîngă foc, ca să ne putem încălzi. Sîntem oameniți în cel mai scurt timp, după legile cabanei. Cu ceai fierbinte și omletă. Apoi facem, pe rînd, cunoștință cu ceilalți tineri lucrători ai cabanei care își preiau posturile din mers. Astfel, soția lui Peter, Rita, pe lîngă faptul că dă o mînă de ajutor la prepararea și servirea mesei, completează și fișele pentru cazare. Apoi, Elena Oancea, la bar, servește turiștilor ceaiuri și cafele calde. Aflăm în continuare că șeful cabanei, Breit Werner, în ciuda vîrstei sale de 26 de ani, este internat la un spital din Sibiu pentru un tratament al reumatismului care nu-i dă pace. În acest timp, treburile cabanei sînt conduse de soția acestuia — Maria — care, tot la 26 de ani se poate lăuda cu „o viață" petrecută pe la cabane. Cîțiva ani la rînd, cei doi soți au administrat cabana Negoiu. Apoi, după ce tatăl lui Werner s-a retras mai jos, mai precis la cabana Bîlea-Cascadă, tînăra familie a preluat treburile la Bîlea-Lac. Cei 17 tineri, conform schemei, dar în realitate doar 13, a căror medie de vîrstă nu depășește 27 de ani, se străduiesc din toate puterile să satisfacă dorințele celor cîtorva sute de tineri care în zilele frumoase de vară vin pînă la Bîlea-Lac. La cabană totul este valorificat la maximum. Sala de mese are o capacitate de peste 80 de locuri. Terasa încă 40. La primul etaj sînt cîteva camere, în total 22 de locuri. Apoi, cîteva camere unde se poate dormi la prici. Mai este folosit și podul, unde pot fi cazați încă 20—30 de turiști. În cazul cînd întregul spațiu de cazare este completat, prin grija cabanierilor se montează, după ce treburile s-au cam terminat, în sala de mese, saltele și fotolii.

Ce se poate găsi de mîncare la înălțimea de 2 034 de metri? Dimineața : ceaiuri, omlete, gemuri, salamuri și caș-caval. La prînz : ciorbă de fasole verde, ciorbă țărănească, tocănițe de ficat, limbă de vită cu măsline și sos vînătoresc. Seara : ceaiuri, lactate și brînzeturi.

Pînă la cabană urcă și Leonid Gherasim, merceolog la biroul comercial O.J.T.-Sibiu, șeful sectorului cabane. Amănuntele pe care ni le furnizează le notăm ca fiind foarte interesante și totodată importante în scopul dezvoltării pe mai departe a acestei zone montane. În primul rînd, după părerea specialistului, ar trebui rezolvată problema turiștilor care vin cu mașini și corturi. În preajma intrării în tunel, vara, este un adevărat orășel. Multe corturi și multe mașini. Este foarte frumos. Dar după ce pleacă turiștii, locul arată ca un decor al unui film de groază. Pretutindeni hîrtii, sticle și borcane, cutii de conserve. În cîțiva ani buni, de cînd s-a dat în folosință Transfăgărășanul, nimeni nu s-a învrednicit să facă cîteva gropi pentru colectarea deșeurilor menajere și nici atît de necesarele grupuri sociale. Consecințe? — Poluarea și deteriorarea naturii. De asemenea, nu există un punct sau două pentru depanarea mașinilor. Telefoane există doar la cele două cabane : Bîlea-Lac și Cascadă. Pînă și cabana Bîlea-Lac a devenit neîncăpătoare și de cele mai multe ori nu poate satisface toate cerințele. Spațiul, ne spune în continuare Leonid Gherasim, a rămas ca acum 25 de ani — în ciuda faptului că planul s-a mărit de zece ori.

La toate acestea se mai adaugă și observația celor de la cabană. Sînt izolați de lume și la propriu și la figurat. Au doar telefon, care și acesta funcționează cînd are chef. Televizorul este defect de foarte mult timp, iar ziarele ajung și pot fi citite, de cei de aici, doar prin bunăvoința turiștilor.

BÎLEA-CASCADĂ O ADEVĂRATĂ UZINĂ DE TURISM ȘI DE COMERȚ

...Cu Bîlea-Cascadă se termină (dacă vii dinspre Curtea de Argeș) escaladarea Transfăgărășanului. Din cauza ploii și a ceții, în ziua cînd am poposit la cabană, era o zi de vîrf. Foarte mulți turiști, ajunși pînă aici, nu mai îndrăzneau să meargă pe Transfăgărășan. Din acest motiv, cabana arăta ca un vapor salvator, navigînd cu toate pînzele sus. Și cum ne spunea șeful cabanei, Heinrich Breit, se anunțase să vină doar 120 de turiști. Dar pînă la prînz numărul lor s-a triplat. Așa că eforturile celor 20 de oameni ai cabanei au fost sporite. Cea mai importantă lege a locului este omenia. Așa că, aici, s-au pregătit peste zece feluri de mîncare începînd cu ciorba de perișoare, ciorba de potroace, ciorba de fasole verde, ceafă afumată, friptură de vițel și terminînd cu renumitele clătite cu brînză și gem. Cabanierul, un cunoscut alpinist și unul dintre membrii titulari ai Salvamontului ne spunea că Transfăgărășanul reprezintă cel mai frumos lucru din viața sa. Dacă de la un capăt la altul, în urmă cu cîțiva ani, Valea Bilei se parcurgea în 4—5 ore, astăzi, cu telecabina, nu se fac decît 11 minute. Transfăgărășanul a reprezentat și reprezintă un element cheie în turismul montan. Chiar și astăzi, cînd el este în întregime asfaltat, cînd se poate parcurge cu mașina și — pe unele porțiuni — chiar cu bicicleta, el reprezintă un element de satisfacție și de mîndrie pentru cei care l-au trecut. Dar, ne spune în continuare cabanierul, ar mai trebui încă făcute multe retușuri. Retușuri din punct de vedere administrativ prin introducerea unor posturi telefonice și puncte A.C.R. cît și retușuri în ceea ce privește educația drumeților. Numai în aceste zile, cei care au poposit peste noapte la Bîlea-Cascadă, indiferent dacă au solicitat sau nu locuri în cabană sau și-au montat corturile, ei au găsit o soluție foarte originală pentru a se încălzi : au dat foc la tot ceea ce au găsit. La bănci și scaune din vecinătatea cabanei, la bile de lemn și chiar la garduri. De asemenea, turiștii au aruncat în grupurile sociale sticle. Acesta este motivul pentru care, de cîtva timp, la cele 26 de camere instalația de canalizare cît și instalațiile de apă nu funcționează. Sînt lucruri care ne dau de gîndit. Nu așa se răsplătește munca și efortul unor oameni, care dintr-o mare dragoste pentru munte, pentru măreția lui, au lăsat totul undeva la oraș logodindu-se parcă pentru totdeauna cu el.

CONCLUZII : Literatura de specialitate plasează Transfăgărășanul ca fiind unul dintre cele mai frumoase trasee europene. Lui i s-au consacrat totodată și numeroase pagini. Pe drept cuvînt, și fără nici un fel de exagerare, Transfăgărășanul este una dintre cele mai spectaculoase realizări ale socialismului. Străbătîndu-l, indiferent de anotimp, drumul ce unește Ardealul cu Țara Românească îți impune respect. Respect pentru munca oamenilor care l-au dăltuit, respect pentru natura ce-l înconjoară.

Se cuvin și cîteva reglementări așteptate de toată lumea. Investiții minime pentru a răspunde faimei ce de la sine și-a dobîndit-o. Faima pe care și-a cîștigat-o poate fi comparată cu un rang social. După părerea noastră, problema cea mai importantă este aceea a folosirii la maximum a resurselor existente. La toate cabanele de pe Transfăgărășan, cît și la poalele acestuia trebuie sporită grija factorilor de resort față de turiști. O temeinică preocupare pentru asigurarea condițiilor de viață în munte impune turiștilor, de la sine, mai multă rigoare și respect, mai multă disciplină socială și dragoste față de locurile înconjurătoare, față de marile investiții pe care le concretizează în mod construct'v Transfăgărășanul. Ceea ce ar mai trebui să se mai facă, pe lîngă el, sînt mărunțișuri. Dar fără aceste mărunțișuri viața nu are gust și culoare. Trebuie să ne obișnuim cu ideea că o perlă a turismului montan de pretutindeni se află în România. Și această perlă poartă numele de Transfăgărășan. Trebuie să-l tratăm ca atare și ca organizatori și ca direct beneficiari, dar, mai ales, ca turiști.

Nu toate rufele se spală în familie. Și nici

Petalele negre ale albului nufăr

Dacă ar fi să comparăm cu anul trecut pentru unitatea „Nufărul" 44, din șoseaua Colentina, anul '81 pare a fi un an bun. Bun din toate punctele de vedere și acest lucru rezultă cel mai bine din condica de sugestii și reclamații. Astfel, dacă pînă la sfîrșitul anului trecut se înregistrau 35 de reclamații, pînă în prezent, în condică, de la începutul anului, nu sînt trecute decît 8 însemnări. Și dacă ar mai fi să mai spunem un lucru putem nota că, parcă regizată, însemnarea cu numărul 35, ultima de anul trecut, semnată de Lucia Georgescu din strada Elena, „ține să facă o remarcă specială — pozitivă — pentru echipa care a efectuat lucrările de spălare la lenjeria predată pe 13 decembrie, cu bonul de comandă nr. 1 732. Specifice că această lenjerie a fost spălată și pregătită foarte frumos. Rog să transmiteți mulțumiri colectivului respectiv... „La mulți ani !"... etc.".

Dar asta a fost anul trecut. Să vedem ce se petrece în continuare în unitatea cu numărul 44. Pînă-n luna martie totul a decurs normal, adică fără nici un fel de reclamații. Pe la sfîrșitul lunii martie se reclamă faptul că de la un pardesiu lipsesc opt nasturi de import. Care-i soluția dată de către șeful unității ; „fiindcă la primirea obiectului nu s-a atras atenția că există riscul ca nasturii să se topească în timpul prelucrării, gestionara va procura nasturii sau va plăti contravaloarea lor".

Gestionara Ana Ilie își aminteste că s-a procurat și s-au dat clientului 30 de nasturi, așa ca să fie mulțumit. Așa că totul s-a terminat cu bine. Dacă problema nasturilor, de bine de rău, se descurcă într-un fel — sînt multe alte probleme care se rezolvă mult mai greu sau nu se rezolvă deloc. Care-s acelea? Și ca să ne facem o privire generală să spicuim tot din respectiva condică : „de nenumărate ori am primit de la spălat rufe neapretate". Ce se răspunde : „s-au luat măsuri ca obiectele predate la spălat și curățat să fie de o mai bună calitate".

Dar cel de aici s-au ținut foarte puțin timp de cuvînt, fiindcă, în altă reclamație se specifică ; „la comanda numărul 5 996 șase cămăși au fost neapretate". Iarăși s-a luat la cunoștință, iarăși cămășile au fost trimise retur și iarăși mii de scuze. Acesta-i un aspect. Ce se mai poate petrece. Se pare că Sanda Pîrvulescu este urmărită de un mare ghinion : „la trei comenzi succesive, 2 277, 3 502, 3 316, s-au pierdut șase fețe de pernă, două cearșafuri de pat și unul de plapumă". Ce s-a petrecut în acest caz ? Tot Ana Ilie ne spune că în cel mai scurt timp s-au confecționat obiectele pierdute. Cine le-a confecționat ? Întreprinderea. De ce s-au pierdut ? Au căzut polimărcile, un fel de număr care însoțește fiecare obiect în parte, sau poate cei care le-au sortat — au greșit.

Dar cel mai frecvent caz și care pare că încă nu se poate rezolva îl reprezintă întîrzierile, adică nepredările la timpul promis a obiectelor. Inginerul Mircea Tomescu reclamă faptul că la trei costume de teigal, data de ridicare a acestora a fost amînată de trei ori. Și aceasta a fost numai reclamația care a fost scrisă. Întîrzierile sînt la mai toate comenzile. Ce ne explică gestionara : „pe lîngă mulți factori obiectivi sînt și factori subiectivi care determină acest fenomen. Foarte mulți dintre lucrători sînt plecați în concediu".

Sînt și multe alte reclamații care nu sînt trecute în condică. Sînt necazuri pe care le fac clienții lucrătorilor de la „Nufărul". Aceste lucruri, și sînt destule, sînt trecute cu vederea de către noi, clienții, în timp ce pentru rezolvarea lor cei de la „Nufărul" muncesc de multe ori peste orele de program. Despre ce este vorba? Se pierd bonuri. Chiar în ziua în care ne-am documentat Constantin Rădulescu s-a prezentat la unitate în stare de ebrietate. Pierduse de foarte mult timp bonul. Noroc că ținea minte data cînd a predat lenjeria. Așa că după multe căutări, în registre, a fost găsită comanda. După ce s-a făcut confruntarea cu obiectele din pachet, după ce cel în cauză a dat o declarație a putut intra în posesia lucrurilor. Așa de bucuros a fost că la plecare a uitat, în schimb, în unitate, o sacoșă. O doctoriță reclamă, după aproape o lună, că i-a fost înlocuit un prosop. A rezolva această problemă este ca și cum ai îndrăzni să cauți un ac în carul cu fîn. Dar Ilie Ana crede că va rezolva problema. Va lucra cîteva ore noaptea, acasă, confruntînd și alergînd cu privirea prin cîteva dosare.

Revenind și sounînd cîte ceva despre o zi de muncă de la unitatea numărul 44, putem afirma, după spusele gestionarei, că ne aflăm în zile de vîrf, în ceea ce privește preluarea comenzilor. Numai în ziua în care ne-am aflat în unitate, într-un singur schimb, acela de dimineață, s-au încasat peste 2 500 de lei. Traducînd în obiecte reprezintă trei saci de haine, doi saci cu rufărie, cîteva covoare și plăpumi. Ce o nemulțumește pe Ana Ilie ? Faptul că întîrzierile în livrarea, la timp, a comenzilor par încă de nerezolvat. Dacă pînă acum doi ani rufele, de la unitatea 44, se spălau la centrala din Militari apoi în Drumul Taberei și Pantelimon — în prezent ele sînt predate la o unitate din Colentina. Ei, bine, în ciuda faptului că cele două unități sînt foarte aproape una de alta, se lucrează mult mai greu cu unitatea din Colentina. De ce ? Un răspuns exact nu am putut afla. În orice caz ar trebui rezolvată cît mai curînd și această problemă. Și ce ne mai recomandă gestionara Ana Ilie : ca și clienții, pentru evitarea încurcăturilor și a întîrzierilor, să aplice cunoscutul proverb de a-ți face iarna sanie și vara căruță. Altfel spus, paltonul să-l cureți vara, iar hainele de vară — iarna

SORIN POSTOLACHE ■

La Tîrgoviște, rufele se spală, mai ales, în familie

Cum poți testa cel mai bine calitatea muncii unei unități prestatoare de servicii, decît în postura de beneficiar ? Și chiar așa am procedat : am umplut un geamantan cu haine și lenjerie și am plecat la Tîrgoviște, întrebînd pe străzi unde este spălătoria și curățătoria chimică a orașului. Am descoperit-o ușor, fiind foarte aproape de centru. Funcționara de la „primiri" își face datoria în tăcere, luînd comenzile cu rapiditate. Ne întreabă doar atît : „În cît timp le doriți ? La 24 de ore, la 3 zile sau la o săptămînă ? Tarifele nu diferă prea mult !" Rămînem uluiți de o asemenea promptitudine. Desigur, preferăm la 24 de ore, în situația noastră de netîrgovișteni. (Cînd achităm nota ni se dă restul pînă la ultimul șfanț.) A doua zi, facem recepția lucrurilor gata, cu mîndrie, mimăm a fi o persoană nu numai exigentă, ci chiar exagerată, cusurgioscă. Dar nimic, nu aflăm motiv de reproș. Aceeași funcționară — căreia îi putem reproșa doar lipsa ecusonului din piept —, așteptă cu vădită îngrijorare verdictul, fără să scoată însă o vorbă. După ce terminăm controlul, ne dezvăluim identitatea și cerem să vorbim cu șeful unității pentru a-i exprima mulțumirile și scopul vizitei noastre. Pentru a ne convinge că nu e o întîmplare, Ion Iordache ne invită să verificăm și alte comenzi, ceea ce și facem (prin sondaj). Rufele stivuite pe rafturi, împachetate cu o anume savanterie, sînt bine spălate și călcate, iar hainele de pe stendere, de asemenea, au culorile originale și prospețime. Chiar rochiile albe din materiale pretențioase, mantourile și costumele în nuanțe pastel nu au „dîre" ori pete, semn că au fost corect curățate, semn al unei munci făcute cu respect și conștiinciozitate. Apoi, șeful unității, Ion Iordache, de peste 25 de ani în această muncă și în această funcție, de pe vremea cînd exista doar un atelier în care se lucra manual, ne invită să cunoaștem fabrica și oamenii. Unitatea, așa cum arată azi, e relativ nouă, cam de 10 ani dată în funcțiune, cu utilaje ultramoderne sub aspectul lor tehnic, asigurînd automat multe operații cu excepția călcatului care, în cea mai mare parte, se execută tot manual, ca la mama acasă, cu fierul electric. Secretul bunei serviri, adică al unei normale serviri a populației, constă în exigența șefului de unitate, dar mai ales, cum personal afirmă, în faptul că toți cei 67 de lucrători au vechime — între 11 și 6 ani în sector. „S-au legat de această activitate, sînt pricepuți și serioși". Maria Toma, de pildă, de la spălătorie lucrează aici de un deceniu și ne declară că „nu pot să fac un lucru de mîntuială. Pe lîngă faptul că așa e firea mea, mă gîndesc că aceste rufe ar putea fi ale mele, mă gîndesc că omul dă bani și mă mai gîndesc, sincer să fiu, și la ai noștri. Nu dăm calitate, lumea ne ocolește ori ne reclamă și trebuie să facem aceeași muncă de două ori, pierzînd timp, materiale și nervi, mai luînd și penalizări pe deasupra. Nu avem comenzi, nu ne realizăm retribuția ! Ce rost ar avea să umblăm din fabrică în fabrică ? ! Peste tot e greu dacă nu-ți place munca cinstită, nu-ți dă nimeni bani mulți pentru lucru puțin și prost". Aceeași înțelepciune, în fond, o sănătoasă și firească filozofie de viață, are și Nicolae Petre, singurul lucrător al curățătoriei. La 39 de ani are 23 vechime în meserie. A început cu spălatul în neofalină, la lighean, iar acum e preocupat să recircule la maximum agenții chimici de curățire, fără să fie în detrimentul calității prestației și să utilizeze totodată întreaga capacitate a secției, de 280 kg în 8 ore.

Problema Spălătoriei-curățătoriei-vopsitoriei chimice din Tîrgoviște — căci are și ea una destul de complicată — este așa dar nu calitatea muncii, nu reclamațiile cetățenilor, ci lipsa beneficiarilor în raport cu capacitatea ei. Deși se străduiește să mulțumească pe toată lumea, deși nu refuză nici pe aceia care, măcar din bunsimț nu-și scuturâ covoarele acasă înainte de a le aduce la curățătorie, le aduce chiar cu noroaie pe ele (așa cum am văzut) și au pretenția să le la impecabile, plătind un singur tarif, nu-și realizează planul de încasări. Deși au inițiat și alte servicii, de pildă numai călcatul rufelor spălate acasă ori călcatul hainelor la cerere (excelentă idee pe care ar putea-o prelua și alte orașe, mai ales Bucureștiul !). Cauzele ? Lăsînd la o parte faptul că procentul cel mai mare al populației tîrgoviștene actuale provine din mediul rural — ca urmare a masivei industrializări din ultimul deceniu și jumătate a municipiului —, și ca atare aduce cu sine obiceiurile familiilor de origine de a-și spăla rufele acasă, nu asta îngrijorează. Cu timpul, comportamentul urban se generalizează, se asimilează, rămînînd ca opțiunea să fie decisă doar de calitatea prestației. Șeful de unitate Ion Iordache a inițiat chiar — deocamdată timid — un studiu de marketing local privind perspectivele S.C.V.-ului său. „Au scăzut comenzile îngrijorător anul acesta față de anii anteriori deoarece nu mai sîntem singura fabrică de acest fel din județ. Înainte prestam servicii atît unităților — spitale, școli, internate, restaurante, hoteluri, frizerii-coafuri... — cît și cetățenilor din celelalte orașe ale județului : Pucioasa, Găești, Moreni, Fieni care, între timp, o parte s-au dotat, altele sînt în curs de dotare, cu unități proorii de S.C.V. Desigur că e firesc ca cetățeanul să găsească cît mai aproape de casă asemenea servicii, desigur că nu era tocmai în regulă să se cheltuiască cu transportul mai mult decît cu spălatul și curățatul dar, în condițiile cînd noi avem capacitate disponibilă nu mai înțeleg de ce se mai construiește în Tîrgoviște încă o fabrică similară ? !" Într-adevăr, cine a efectuat un studiu de prognoză privind necesitatea în actualul cincinal și în următorii ani a unei noi spălătorii-curățătorii-vopsitorii în municipiul reședință al județului Dîmbovița ? Prin urmare, un studiu de eficiență și rentabilitate ? N-am reușit să aflăm nici la Consiliul popular municipal, noua unitate aparținînd Întreprinderii locale de prestări servicii !

CICI IORDACHE ■

Vineri, 21 august, ora 11,30 la Nufărul din Drumul Taberei

Rostul unei unități Nufărul, mică sau mare, nu este, cum s-a mai spus, de a transforma negrul în alb, ci de a face ca negrul să fie negru și albul alb, cu condiția ca rufa să fie curată. Și pentru ca acest lucru să tindă spre desăvîrșire, adică pentru a scoate fața unei haine sau

unei cămăși fără a-i scoate și sufletul, dar făcînd-o ca nouă, este nevoie ca angrenajul să funcționeze perfect, treabă de care ar urma să se bucure clientul și, desigur, întreprinderea. Ne-am hotărît să verificăm cele de mai sus la Nufărul din Drumul Taberei, una dintre unitățile de mare capacitate ale Bucureștiului, aici intrînd zilnic aproape 3 000 kg rufe și haine la spălat și curățat. O unitate aflată în plin progres, de vreme ce s-a ajuns ca, de pildă, în primele șapte luni ale anului, să nu se mai plătească clienților decît trei sau patru obiecte pierdute sau inversate, spre deosebire de anul trecut, cînd acestea se numărau cu zecile. Dar, loc pentru mai bine, vorba unui tovarăș, mai este, constatare pe care o argumentăm cu cele șesizate de cetățeanul Cornel Georgescu din Aleea Bucșenești, nr. 5, sector 6 : „Am așteptat cinci zile să mi se găsească obiectele, de patru ori nu mi s-au respectat termenele de 24 de ore și azi, 31 iulie, cerînd să mi se înapoieze diferența de bani ce reprezintă taxa de urgență pentru că s-a depășit termenul, mi s-a cerut să vin mîine. Cunosc povestea cu mîine și mă întreb, vă întreb pînă cînd astfel de prestări servicii ?" Am vrut să dăm și părerea unui cetățean mulțumit, mai ales că ea este menționată. N-am făcut-o, deoarece era anonimă și ne-am dat seama că, dintr-o adîncă nevoie de echilibru, reclamațiile sînt în bună măsură urmate de rînduri tandre semnat indescifrabil.

Așadar, ce se întîmplă la Nufărul din Drumul Taberei, vineri, 21 august, ora 11,30 cînd responsabila era plecată la ședință? Ne ajută să răspundem Ilie Enciu, șeful secției a doua, care cuprinde 18 unități din Capitală, aflat în control. Îl facem împreună. **Punctul de primire, curățătorie.** Din două primitoare, lucrează numai una. Cealaltă, tovarășa Marcu, este bolnavă. În condică este însă prezentă, cineva se gîndește că nu e bine și, în timpul vizitei, modifică ziua cu roșu. În locul tovarășei Marcu se află o grămadă de pantaloni aduși la curățat, pe care, fără multă dexteritate, îi poți lua neobservat de cealaltă primitoare, aglomerată pînă peste cap. În hol, peste 25 de baloturi cu rufe murdare așteaptă să se îndure cineva de ele și să le ducă la spălat. În spatele tejghelei fără primitoare, alte peste treizeci de baloturi cu aceeași soartă. La curățătorie aflăm că un distilator este spart din 8 august, că din comenzile primite în data de 19 august, aproape 30 sînt întîrziate, că, în sfîrșit, în perioada aceasta sînt multe zile cînd nu sosește marfă, dar „vine ea toamna și dau toți de bucluc, mai ales cu uniformele de școală". Ilie Enciu: „Cînd hainele sînt prea murdare, se mai lau o dată la mînă și, firește, se întîrzie cu o zi. Dar mai sînt și necazuri. Nu cunoaștem încă toate fibrele textile lansate pe piață prin fabricile de confecții și nici costumele nu sînt prevăzute cu acele etichete interioare, ce conțin însemne internaționale care arată că haina se caleă la atîtea grade, nu se spală cu clor, se curăță în orice solvent etc., iar, uneori, cînd sînt, sînt greșite și necazurile se sparg în capul Nufărului.

Atelierul lenjerie. Vă oferim un scurt inventar al lucrurilor în neregulă: un canal este înfundat și în hală băltește apa, la două mașini lipsesc termometrele și nu se poate controla temperatura indicată în instrucțiuni (care instrucțiuni nu sînt cunoscute nici măcar de șefa de tură, Tica Asaftei, darmite de lucrătoarele din schimb, care își fac treaba mai mult după bunul simț de gospodine), din două mașini de ambalat nu lucrează nici una, prima avînd o poveste neclară, iar cealaltă neavînd folii, în subsol, unde se află stația de tratare a apei, nu s-au făcut analize de două zile, Aurelia Cîncă, proaspăt transferată, plîngîndu-se că „eu sînt angajată ca fochistă și nu mă pricep la tratare", sacii cu sare sînt sparți și conținutul împrăștiat, și mai departe tot în subsol întîlnești multă mizerie (oamenilor le era jenă să aprindă lumina), ciale peste grămadă, fiare vechi, sîrmă, cîrpe, o arhivă uitată și o motocicletă cu număr de Olt (46-OT-1575). Ne interesăm dacă poate izbucni un incendiu cu grămezile de hîrtie și cîrpe la o temperatură atît de ridicată. Ni se răspunde: nu poate, pentru că e și umezeală. Atunci totul e în regulă. Îi mai întrebăm pe tovarășul Ilie Enciu dacă între neregulile întîlnite și reclamația cetățeanului Cornel Georgescu poate exista vreo legătură. Ne răspunde cinstit: **poate.** Tot e ceva.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Cea mai serioasă problemă se numește vad

De data aceasta am fost norocos. N-am făcut nici un fel de anticameră, n-am întîlnit nici o secretară, am cunoscut-o pe directoarea Întreprinderii „Nufărul chiar în curte, la poartă. Mărturisesc că prezența Adrianei Tașu m-a derutat puțin : tînără, prezentabilă și, de ce să n-o spun, foarte drăguță. Înainte de a intra în fondul discuției, pentru a elimina tracul, îi spun tovarășei directoare că am venit la Nufărul fără prejudecăți. Imediat aflu că, în urmă cu circa patru ani, pe vremea cînd Adriana Tașu era director adjunct, a fost vizitată tot de cineva de la Flacăra, care înainte de a se recomanda l-a mărturisit : „Am venit la Nufărul fără nici un fel de prejudecăți". Atunci a fost vizitată de regretatul nostru coleg Eugen Seceleanu. Instantaneu îmi încolțește un gînd : cine va veni peste patru ani și cum va începe dialogul ?

Ajunși în birou, intrăm direct în discuții, nu înainte de a observa o imensă hartă a Bucureștilor pe care sînt marcate centrele Nufărul existente și centrele pe cale de a fi deschise. O simplă aruncare de ochi este suficientă pentru a remarca că majoritatea unităților sînt amplasate mai mult în inima Capitalei, noile cartiere fiind ceva mai vitregite.

— Așadar, tovarășă directoare Adriana Tașu, care apreciați că ar fi numărul cetățenilor din Capitală care apelează la serviciile întreprinderii pe care, așa cum ne-ați mărturisit, o conduceți „en titre" de un an de zile?

— După părerea mea, fără a dispune de cifre exacte, circa 40 la sută.

— Personal mi se pare un procent cam mic. Ne aflăm doar în 1981. Prin alte părți, cifrele sînt mult mai mari. Bănuiesc că înțelegeți întrebarea care urmează.

— Este adevărat că procentul este cam mic. Noi sperăm să-l mărim dar este vorba de o realitate care își are, într-un fel, niște explicații. Așa cum ați văzut, unitățile, mai ales în noile cartiere, sînt destul de rar amplasate. De multe ori cetățeanul renunță la serviciile noastre. Merge mult pînă la unitatea unde dă de inevitabila coadă. Apoi există la o bună parte din populație greșita idee de a nu-și amesteca rufele cu ale altora de teama contaminării. Și avem și noi aportul nostru : mai întîziem predarea la timpul stabilit. Cea mai serioasă problemă se numește vad. Sîntem o firmă cunoscută, dar un centru nou înființat are nevoie de cel puțin doi ani pînă să se introducă, să capete clientelă.

la Nufărul!

— Trebuie să recunosc că de mult n-am mai auzit pe cineva care să regrete că „marca fabricii" este în suferință. Din motivele pe care le-ați enumerat mă opresc la unul singur. Spuneți-mi cu mina pe inimă: aveți reclamații referitoare la îmbolnăviri datorită rufelor spălate la Nufărul?

— Dacă aș putea, la această întrebare nici n-aș răspunde. Dar cum bănuiesc că nu o puneți gratuit, vă rog să scrieți cu litere mari și aldine (vedeți, cunosc și puțină gazetărie) că niciodată nu am avut asemenea reclamații. Rufele se prelucrează exact cum scrie la carte. Sanepidul nu este pentru noi un control în plus, ci un ajutor în muncă. Dar niciodată nu a constatat lucruri grave în procesul de prelucrare. Fierbem rufele la parametrii ceruți și folosim detergenții adecvați procesului tehnologic. Iertați-mi tonul ridicat, dar această problemă mă irită.

— Să respectăm lozinca de pe biroul dumneavoastră, deci să nu ne enervăm. De ce de multe ori pachetele, dealtfel frumos făcute, odată desfăcute scot la iveală niște rufe care numai după miros te îmbie să le dai din nou la Nufărul și alteori te determină să scoți din pod albia și să revii la spălatul bătrînesc? Adevărul se află, ca de obicei, pe la jumătatea drumului. Asemenea situații sînt rare. Explicația: rufele nu sînt călcate în aceeași zi. Rămîn jilave 24 de ore, căpătînd, este adevărat, un miros foarte neplăcut. Vă rog să nu uitați că noi sîntem o fabrică, cu toate consecințele unui proces de fabricație. Mai este și un alt adevăr. Detergenții pe care-i folosim nu sînt încă parfumați. Noi îi solicităm de mult, dar lucrurile tergiversează. Din păcate, profilul întreprinderii nu ne permite să avem un laborator propriu de cercetări, cu ajutorul căruia am putea mai ușor determina calitatea detergenților. Poate va veni și ziua aceea... De asemenea, detergenții pe care îi folosim nu au totdeauna puterea de penetrație necesară pentru a da albul scontat. Noi nu avem decît mașini, apă și oameni. Chimicalele le primim și atunci cînd sînt necorespunzătoare noi plătim oalele sparte. Asta-i realitatea.

— Cînd luăm o față de pernă, de exemplu, înainte de-a o folosi, este foarte frumoasă. La prima încercare de a introduce perna, frumusețea ei s-a ofilit: dispare apretul, rufa capătă un aspect șifonat. De ce?

— Apretarea lenjeriei este un obicei românesc. Este adevărat că dă frumusețe și rezistență la murdărie. Să vă spun un secret: în Occident 90 la sută din rufe nu se apretează. Nufărul lucrează în serie mare și din această cauză apretul pe care îl folosim la o șarjă nu poate fi la fel de tare pentru toată marfa aflată în mașină. Apoi țesăturile pe care le spălăm au compoziții diferite.

— Nu se aplică o anumită triere a rufelor?

— Nici nu încape vorbă. Înainte de a fi introduse în mașini, rufele sînt sortate astfel: cele albe se separă de cele colorate, prosoapele de pijamale.

— De ce se rup rufele la Nufărul mai repede decît atunci cînd se spală acasă?

— Există o realitate pe care, din păcate, clienții nu o iau în considerație. Cînd spală acasă, gospodina își cunoaște fiecare rufă și o menajează. Dar noi ce putem face? Sîntem doar fabrică. Apoi spălarea mecanică traumatizează mai repede fibra, ca să nu mai pomenesc că apar atîtea fibre noi, încît eu, inginer textilist, nu le pot deosebi de la primul pipăit.

— Cum este și normal, aveți și reclamații pe care, după cum ne informați, le tratați cu toată atenția. Haideți să răsturnăm piramida. Ce aveți de reclamat dumneavoastră clienților?

— Eu nu am de reclamat, ci de sfătuit. Deci să fie mai atenți cu lenjeria. Cred că cel mai bine este să se schimbe săptămînal. Nu desele spălări o degradează, ci gradul de murdărie. Haina murdară să nu fie băgată în șifonier, ci să fie dată la curățat. Petele fixate și oxidate se scot mult mai greu. Fețele de masă să fie date la curățat imediat după folosire. Să aibă încredere în firma noastră care, după mine, este serioasă și plină de solicitudine față de client.

— Dacă nu greșesc, curățatul unei cămăși costă trei lei. O cămașă necesită multă muncă?

— Vă rog să notați că o cămașă, o singură cămașă, din clipa cînd e primită de recepționeră și pînă se întoarce în șifonier, trece prin zece mîini. E mult, e puțin? Judecați singur.

— De patru ani sînteți în întreprindere, de un an purtați bastonul de director. Dacă mîine ați ocupa un post superior, ce prime măsuri ați lua pentru această întreprindere?

— Aș ridica gradul de încadrare. De 20 de ani noi sîntem o întreprindere de gradul III. Acum 20 de ani se mai foloseau albia de rufe, iar acum avem mașini cu program. Aș căuta să stabilizez fluctuația personalului prin dezvoltarea unui sistem de școlarizare adecvat.

— Puneți din nou mîna pe inimă. Unde și mai ales cum sînt spălate rufele directoarei?

— Rufele directoarei Adriana Tașu sînt spălate la Nufărul la diferite centre. Este un fel de test, pentru că niciodată nu le dau eu și niciodată sub numele meu.

— Deci rufele murdare nu se spală în familie, ci la Nufărul!

DAN BÎRLĂDEANU ■

Un clasic al filosofiei culturii: Simion Mehedinți (IV)

Imaginea unitară asupra civilizației și culturii i-au creat lui Mehedinți premisa unei atitudini optimiste, lucid optimiste, diametral opusă față de pesimismul spenglerian. Simultaneitatea ce caracterizează raportul civilizație-cultură, se nutrește din punctul de vedere etnografic — sau, mai exact antropologic — cu care savantul român se înscrie la dezbaterea problemei. Perspectiva aceasta îi furnizează argumente hotărîtoare, încît sociologul francez Gaston Richard scria în 1936 în „Revue internationale de sociologie" că autorul **Coordonatelor etnografice** „are pe deplin dreptate împotriva lui Spengler". Dar care era argumentul principal al lui Mehedinți? Făcînd recurs la date etnografic-antropologice, aplecîndu-se și asupra populațiilor fără istorie — mai bine zis fără istorie scrisă — el relevă că nu există grupare omenească, oricît de primitivă, care să nu fi produs un minimum de mijloace tehnice spre a se adapta la natură și care, de asemenea, să nu-și fi elaborat un cod minim de norme morale, de credințe sau de îndeletniciri artistice. Admisibil i se pare că civilizația și cultura se pot dezvolta disproporționat, că „polul civilizației și polul culturii rar coincid". Dar omul, ființă conștientă, poate învăța din erori și poate străbate cursul propriei sale istorii pe o albie dreaptă și largă. Astfel că replica definitivă sună ca un îndemn nedisimulat: „înainte, spre dezvoltarea cît mai armonioasă a individului și a societății, atît prin civilizație, cît și prin cultură!" (S. Mehedinți, **Coordonate etnografice. Civilizația și cultura**, București, Cultura națională, 1930, p. 77)

Teza privind universalitatea civilizației și a culturii are deci o profundă valoare umanistică. Pentru a o ilustra, savantul român a recurs, cum tocmai afirmam, la date din viața a numeroase grupări etnice, unele rămase în urmă pe calea dezvoltării sociale, din motive istorice sau din pricina izolării geografice. Exemplele necesare au fost extrase din cărți de călătorii și din descrieri etnografice realizate, unele, în secolul trecut chiar. De atunci, eliberîndu-se și de colonialism, populațiile respective au făcut pași importanți spre o viață materială și spirituală înaintată. Mehedinți a privit cu simpatie spre ele și adeseori a dat glas încrederii în posibilitățile lor de creație superioară în viitor. Căci, se întreba el, ce înseamnă cele cîteva mii de ani de istorie trecută pe lîngă zecile, sutele de mii de ani de istorie pe care popoarele le au de străbătut de-acum încolo?

Finalitatea practică a întreprinderii sale îl determină pe Mehedinți să nu se oprească cu clasificarea manifestărilor umane la o împărțire dihotomică. Civilizația și cultura sînt desfăcute la rîndul lor fiecare în cîte trei subcategorii: **hrana** (inclusiv uneltele și procedeele de procurare și de preparare), apoi **haina și locuința** (la un loc, pe temeiul funcției lor comune de adăpostire) și **mijloacele de transport** alcătuiesc civilizația; **știința, arta și religia** (pe care în lucrări de mai tîrziu o descoperim substituită cu **morala**) ar forma cultura. Un sistem de coordonate carteziene fixează întreg acest complex de manifestări, civilizația fiind reprezentată pe abscisă, iar cultura pe ordonată. Ducînd analiza cu încă un pas în adîncime și subordonînd-o unui scop concret, de cercetare, Mehedinți se desprinde de linia morfologismului pur teoretic din filosofia culturii, apropiindu-se de morfologismul aplicat din etnologie și antropologia culturală, linie marcată de figuri ca Franz Boas, Clark Wissler, Robert Lowie. Ținta savantului nostru era aceea de a construi un sistem de categorii care să poată da seama de modul de viață al oricărei comunități etnice, indiferent de treapta de progres sau de colțul de lume în care aceasta este plasată. Sistemul de „coordonate etnografice" poate fi astfel echivalat cu o schemă de **categorii universale ale culturii**. La vremea respectivă existau puține tentative de elaborare a unui asemenea instrument atotcuprinzător. Cel mai cunoscut era ghidul **Note și probleme de antropologie (Notes and Queries on Anthropology)**, înmînat de obicei spre completare călătorilor și misionarilor. El fusese realizat în 1874 ca lucrare colectivă în cadrul Institutului Regal de Antropologie din Marea Britanie și se prezintă ca un fel de chestionar structurat pe opt categorii: cultura materială, organizarea economică, organizarea socială, controlul social, viziunea asupra lumii, arta, limbajul, educația. Mai apoi, americanul Wissler a ajuns și el la un „tipar universal al culturii", compus din nouă elemente. Tot ca o atare schemă integralistă putem privi și sistemul de cadre și manifestări conceput de Dimitrie Gusti.

Privită pe acest fundal, strădania lui Mehedinți capătă un coeficient valoric aparte, independent de randamentul schemei sale. Valoarea operațională a acesteia scade din pricina caracterului ei prea static și prea morfologist. Civilizația, chiar în sensul restrîns, înseamnă nu numai tipuri și cantități de unelte și de produse, dar și cum se desfășoară producția din punct de vedere social; altfel zis, ea implică **întregul** mod de producție. Or, viața de relație, fără de care omului i se pierde esența, lunecă printre categoriile și subcategoriile schemei. Nici formele de organizare a muncii (deși munca e figurată ca linie mediană, între abscisă și ordonată), nici regimul politic, nici modelele de educație nu transpar din aplicarea acestui instrument metodologic; Mehedinți pare să-și dea seama de neajuns atunci cînd în prelungirea liniei muncii adaugă cuvîntul „societate", voind parcă să desemneze aspectele vieții de grup. Totuși schema nu este absolut lipsită de valoare operațională, fiind ușor de manevrat și sugestivă pentru o introducere în modul de viață al unui popor sau al unei așezări. Dealtfel, pentru cercetări mai amănunțite autorul ei menționează că numărul de categorii poate fi mărit și că el n-a făcut aceasta pentru a evita aglomerarea lor. Nu a prevăzut că mai tîrziu un antropolog de faimă, G. P. Murdock, va elabora un model cu sute de împărțiri (George P. Murdock et al., **Outline of Cultural Materials**, New Haven, HRAF, 5-th ed., 1971).

Schematismul modelului mehedințian se datorează și intenției programatice din partea celui care l-a elaborat de a apropia etnografia de maniera matematică de prelucrare a datelor și de exprimare. Iarăși, se cuvine să nu judecăm concretizarea acestei intenții prin prisma așteptărilor de astăzi. Acum o jumătate de veac problema folosirii metodelor matematice în etnologie abia dacă se punea, iar aplicarea a venit de fapt în ultimele două-trei decenii. Nu e deloc exagerat a-l număra pe profesorul de la Universitatea din București printre precursorii pe plan internațional ai matematismului în etnologie, idee al cărei prozeliți formează în zilele noastre un veritabil front de avangardă. Iar printre instrumentele matematice la care se face apel se află nu numai formulele algebrice ori tabelele statistice, dar chiar și diagramele carteziene (vezi Marcel Sofet, **La cartographie et la représentation graphique en ethnologie**, în **Ethnologie générale**, sous la direction de Jean Poirier, Paris, Gallimard — Encyclopédie de la Pléiade, 1968, pp. 371, 378–379).

GHEORGHIȚĂ GEANĂ ■

O colecție sentimentală

Eugen Gross din București, fost administrator al ziarului „România Liberă" timp de 33 de ani — perioadă în care n-a lipsit de la serviciu nici măcar o zi — este un colecționar original și sentimental. În urmă cu 30 de ani, un coleg i-a adus din străinătate un breloc. Apoi a mai primit unul și încă unul și astfel i-a venit ideea unei colecții. Astăzi ea numără mai bine de 1 200 piese. Pe lîngă cele primite în dar de la colegii și prietenii care au aflat de pasiunea lui, Eugen Gross a căutat și achiziționat piese rare sau unicate. Satisfacția procurării unor asemenea piese este cu atît mai mare cu cît posibilitățile de informare în acest domeniu sînt, practic, inexistente. Un colecționar de brelocuri nu are la îndemînă nici cataloage de specialitate, nici publicații de informare, dar o colecție pe care ai alcătuit-o fără dificultăți, fără renunțări n-ar mai fi colecție.

E greu în cîteva rînduri să descrii măcar cîteva din brelocurile care alcătuiesc colecția pensionarului Eugen Gross. Foarte multe din aceste minuscule opere de artă au incluse în alcătuirea lor măiestrie, inventivitate, umor sau tehnici de prelucrare deosebit de pretențioase. Colecția poate oricînd constitui o mică cronică a modului de a face comerț cu lucruri mici, nu cu orice preț necesare în viața unui om, dar care i-o fac mai plăcută. Ca în orice colecție, valoarea pieselor nu este aceeași. Ea ar putea fi grupată pe diverse tematici: mascotele competițiilor sportive, reclame, date comemorative, aniversarea unor personalități etc. Unele din brelocuri sînt scumpe: măștile africane din abanos, statuete sculptate din jad, argint sau alte materiale costisitoare, însă adevărata valoare a pieselor adunate de Eugen Gross este cea sentimentală. De fiecare din ele îl leagă o întîmplare, o amintire. Multe din aceste piese îi sugerează numele unui prieten, care în fureșul ocupațiilor de ziarist, undeva departe de țară a găsit răgazul cîtorva minute în care să se gîndească la „bătrînul" Eugen Gross, cum singur își spune, bineînțeles exagerînd. Niște oameni s-au gîndit să-i facă unui prieten un mic dar, o mică dovadă de prietenie.

Dacă dăruirea unui breloc poate prilejui scrierea unor cuvinte atît de gingașe, izvorîte din prietenia unui om pentru altul, ca cele ale poetului Cicerone Theodorescu — Iubite tovarășe Gross, Există și oameni care, desigur cu totul înapoiați în lumea noastră, a atîtor tehnici avansate, încearcă să se mai țină de cuvînt! Ți-am făgăduit o mică poezioară, mai de mult. Ți-o alătur, e alcătuită dintr-un bob de ambră de Riga și chihlimbar... Aș fi tare bucuros, crede-mă, să fie pe placul inimii D-tale și al tic-tacului ei de lirism. 15 oct. 1969. București. Cicerone Theodorescu — dacă multe din brelocurile primite sînt semne de prietenie — așa le consideră Eugen Gross — putem să ne dăm seama de valoarea sentimentală a acestei colecții pentru cel care acum, de cînd viața nu-l mai obligă să fie permanent grăbit are răgazul să le privească și să-și aducă aminte.

Și astăzi, cînd Eugen Gross este pensionar, mai vechii și mai noii lui prieteni, întorși din călătoriile lor prin lume se abat pentru un timp pe la locuința lui din Șos. Ștefan cel Mare nr. 31, bloc 29, scara B, ap. 57 să-i dăruiască un breloc. E un semn că pe unde au fost au avut un gînd bun pentru el.

OPREA GEORGESCU ■

Lumea în care trăim

„Maladia olandeză" contaminează...

Boala trezește serioase îngrijorări. Produce o puternică stare de alertă, chiar de panică.

Cu toate acestea, maladia nu este nicidecum nouă și nici de un tip virusologic necunoscut. Dimpotrivă. Este doar o cronicizare a unor stări de lucruri mai vechi.

Ciudat, dar deși olandeză, maladia îngrijorează în modul cel mai grav Statele Unite. Unii americani, mai exact unele oficialități, încearcă o adevărată neliniște cînd aud de această maladie. O neliniște ce poate fi înregistrată și la cartierul general al N.A.T.O.

Presa americană a botezat-o „maladia olandeză" sau mai simplu „olandita". Despre ea s-au scris numeroase articole, s-au emis o sumedenie de păreri, s-au propus diferite „rețete" și „tratamente" și s-au făcut chiar speculații asupra „evoluției" ei viitoare.

În fond, ce este „maladia olandeză" ?

După aprecierile presei americane, maladia nu este nimic altceva, decît „manifestarea unui tot mai accentuat pacifism și neutralism" al poporului olandez. Cu alte cuvinte, manifestarea dorinței de pace, de liniște a acestui popor iubitor de flori, de soare, de viață.

Și totuși, aliații americani din N.A.T.O. ai olandezilor își exprimă o tot mai mare îngrijorare în legătură cu efectele acestei „maladii". Îi îngrijorează starea de manifestare ca atare dar și mai mult îi neliniștește pericolul pe care-l reprezintă posibilitatea contaminării vecinilor vest-europeni. Temerea este explicabilă. Extinderea „maladiei olandeze" în celelalte țări din Europa occidentală ar putea compromite planurile aprobate de N.A.T.O., de a instala, pe continentul european noi rachete nucleare americane.

Aici se cere o explicație. După cum se știe, Consiliul N.A.T.O. a hotărît, încă în 1979, amplasarea pînă în anul 1983 a unui număr de 572 rachete „Parshing 2" și de croazieră pe teritoriile unor țări europene membre ale pactului, printre care și Olanda. Aprobarea planului, adică a amplasării rachetelor trebuie să fie decisă de guvernul fiecărei țări. În această privință guvernul olandez nu s-a pronunțat încă. Și-a acordat un răgaz mai lung, de doi ani, ce ar trebui să expire la sfîrșitul lui 1981. Hotărîrea de a aproba sau nu amplasarea celor 48 de rachete nucleare americane pe teritoriul țării ca parte a planului N.A.T.O., urmează astfel să se discute în decembrie. Pînă atunci...

Perspectiva amplasării rachetelor nucleare americane pe teritoriul țării a declanșat în Olanda un puternic val de agitație, de proteste, de manifestații și demonstrații de masă. Parlamentul a intrat și el în alertă iar guvernul a cunoscut certe dificultăți din care a încercat să iasă prin amînarea deciziei: O amînare care riscă să se prelungească, deoarece și în prezent, formarea noii coaliții este blocată mai ales de problema „eurorachetelor". Socialiștii se opun. „Democrații 66", sînt alături de ei. Crestin-democrații au o atitudine evazivă. Și astfel, așa cum remarca agenția de presă Reuter, astăzi „Olanda este puternic dezbinată între puternicul val antiatomic din țară și angajamentele asumate față de partenerii din N.A.T.O.".

În acest context, Olanda a cunoscut, în 1981, vara sa cea mai „fierbinte". Împotriva instalării „eurorachetelor" au avut și au loc mari demonstrații populare care antrenează sute și sute de mii de oameni — femei, bătrîni și tineri, intelectuali și muncitori. „Valul de pacifism" — cum a fost apreciat de presa americană — a cuprins membri ai diferitelor partide politice, ai uniunilor și asociațiilor profesionale, culturale, patronale, religioase și sportive. El a găsit cea mai largă adeziune nu numai în stînga, printre socialiști sau comuniști, ci și în rîndul multor democrat-creștini sau al „Democraților '66". Expresia cea mai elocventă a acestei stări de spirit care a cuprins masele, o constituie marșul internațional care a avut loc de la Copenhaga la Paris și pe care olandezii l-au salutat cu o emoționantă căldură. A fost o manifestare menită să tragă atenția tuturor popoarelor continentului asupra pericolului sporirii arsenalelor nucleare europene cu noi rachete.

Un puternic spirit combativ se constată în masele de tineri. La prima vedere, unii comentatori occidentali par surprinși, pretinzînd că tineretul din această țară ar fi în mare măsură americanizat". Aceasta deoarece limba engleză este vorbită în mod curent, filmele americane prezentate la televiziune sînt transmise fără a fi subtitrate în olandeză, iar formațiile vocale de muzică ușoară, dornice să asoire la notorietate, cîntă numai în engleză. Dar cunoștințele de limbă engleză n-au nimic comun cu sentimentele politice. După cum afirmă o oficialitate de la Haga „Pacifismul corespunde sentimentului profund al olandezilor de respingere a politicii de forță".

Chestiunea este clară : adevăratii bolnavi nu sînt olandezii, ci cei ce vor să le impună „eurorachetele". Bolnavi de frică. Bolnavi de obsesia înarmării. Bolnavi de neîncredere. Cu atît mai mult cu cît „olandita" este contagioasă. Valul de pacifism a cuprins Anglia, Danemarca, R.F. Germania, Belgia, Norvegia unde au loc puternice acțiuni și demonstrații împotriva „eurorachetelor".

În ceea ce privește Olanda, un probabil refuz al guvernului de a îngădui amplasarea rachetelor nucleare americane pe teritoriul țării ar fi fără îndoială un răspuns în consens cu aspirațiile opiniei publice din această țară. N-ar fi exclusă însă nici o nouă amînare a deciziei dincolo de decembrie. O asemenea amînare nu ar fi, însă, de loc pe placul Alianței Atlantice, căci ar pune un grav semn de întrebare asupra întregului plan de amplasare a „eurorachetelor". Și, bineînțeles, ar avea o puternică influență asupra popoarelor din celelalte țări europene, care urmează să „găzduiască" noile rachete. Iată de ce „maladia olandeză" îngrijorează atît de mult pe militarii americani.

„Maladia" aceasta are diagnostic, dar N.A.T.O. nu i-a descoperit „tratamentul". Formulele clasice nu dau rezultate. „Febra este în creștere" — se plîngea o oficialitate americană după cîteva zile petrecute la Haga. Asa este. Are dreptate. Dar „maladia" a provocat-o N.A.T.O. cu decizia periculoasă privind „eurorachetele". Dacă ar dispare cauza s-ar tămădui și... „boala".

AL. PINTEA ■

Eu comunic, tu comunici, el comunică

Orizontale, verticale

Obiectul de a aduna în aceeași mînă toate cheile ratiului nu l-au inventat contemporanii noștri. Preocupați să fie în stăpînire drumurile pe care merg cu pinzele umflate în adierea evenimentelor galioanele presei, unii au deprins de mult tehnica facerii nodurilor marinărești, adăstînd momente potrivite pentru a aduna la un loc cît mai multe din caravelele pornite în larg și privite nu altfel ci ca sigure și cuminți aducătoare de venituri. Monopolul, ca formă de existență și producătoare de profit a intrat de mult și în apartamentele rezervate comunicațiilor, firmele lui bineverificate în alte buildinguri operînd cu strășnicie și aici, în descoperirea formulelor de existență mai convenabile și rimă involuntară, profitabile.

În S.U.A., numărul grupelor de ziare, cuprinzînd de la 3 la 80 cotidiene, aparținînd aceluiași proprietar, s-a dublat după ultimul război. Acești zgîrie-nori ai presei americane dețin sub administrație și control peste 60 la sută din cele 1 812 cotidiane existente. Trusturile nu par a da semne de oboseală : într-un singur an, 1978, din 53 de ziare care și-au schimbat proprietarul, 47 au ajuns în fagurii încăpători bine conturați ai grupurilor de presă. Multe din aceste puternice și strîngătoare mîini au găsit întelegerea necesară pentru a aduce la același fîntînă izvoare curgînd din diferite părți. Ce și-au zis ei, n-ar merge și suta unde s-a dus restul ? Societățile de presă construite să stăpînească ziare sau reviste au devenit în același timp proprietarii a aproape 650 de stații de radio și 190 stații de televiziune. Evidențele atenționează că în circa 60 de comunități ziarele dispun de stații de televiziune ce emit în aceeași regiune și în 200 de locuri presa scrisă stăpînește și stații de radio. Deprinderea, cum spuneam, nu datează chiar de o zi-două. Faimosul binom Scripps-Howard a ajuns la un moment dat să controleze 25 cotidiane, editate în 24 de orașe, precum și șapte ediții de week-end. Încă din 1935 McCormick-Patterson dispuneau de 6,4 la sută din totalul tirajului zilnic al presei americane și 12,3 la sută din cel de duminică. Cum în orice competiție, există un campion, un purtător de tricou galben care este astfel colorat tocmai pentru a nu fi confundat cu plutonul. În materie de superconcentrare a presei numele din capul coloanei se numea William Randolph Hearst. Cele 26 de cotidiane care constituiau averea sa însumau 3 100 000 exemplare, respectiv 13,6 la sută din tirajul zilnic din țară. În ediția de sfîrșit de săptămînă procentul urca mai virtos : o pătrime din ce se edita.

Boala a devenit contagioasă. În Marea Britanie în 1963 existau proprietari de ziare la concurență în 31 de localități ; în 1968 cifra scăzuse la 43, în 1973 la 37; cu cincizeci de ani înainte numarul lor era peste 500. Cu ba tirajelor arată, fără echivoc, o concentrare a surselor de informare. Rămînind la cazul Angliei, se remarcă faptul că 9 publicații din 111 ocupă 60 la sută din tirajul cotidian. În Japonia, trei mari ziare, cu sediul la Tokio și cu ediții satelit în alte cinci mari orașe, însumează jumătate din tirajul cotidianelor din țară.

Se poartă concentrarea pe orizontală. Se stimulează concentrarea pe verticală. Este vizibilă acțiunea factorilor ce favorizează integrarea instituțiilor difuzoare de informații. Se constată o intensificare a prezenței unor outsideri în dezvoltarea mijloacelor de comunicare în masă — companii de hoteluri și restaurante, de aviație, constructoare de automobile. Asistăm la o fuzionare a ramurilor, cînd va de sine stătătoare, ale mass-media. Două coline puse alături dovedesc că pot fi confruntate cu un deal, două dealuri suprapuse aproape imaginea unui munte. Munte lîngă munte... În anii '70, în Anglia cinci antreprize cumulau în sectoarele respective 71 la sută din cotidianele existente, 74 la sută din posturile de televiziune comercială, 78 la sută din intrările la cinema, 70 la sută din vînzările editiilor de buzunar, și 65 la sută din vînzări de discuri.

Concentrare-integrare. Doi vectori care alergă în voie, vorba cîntecului, orizontal și vertical, sau în amîndouă direcțiile odată, îmbătați de plăcerea demonstrației că dreptele paralele ajung cînd interesul o cere să se întîlnească.

NEAGU UDROIU ■

Mondo umano ?

Deziluzia verii

Încerca zadarnic să-și aducă aminte cum suna poemul acela într-un vers. Era parcă ceva cu nisip, spume, scoici dar oricît permuta cuvintele, acestea nu dădeau sunetul de aievea al versului. Și, firește, cu cît se încrîncena mai mult, cu atît se depărta mai tare de ținta sa. E ca o declarație de dragoste din care lipsesc exact cuvintele esențiale, se gîndea el, adăugînd că asta e deziluzia verii, și lungă, și secetoasă, și toridă, și frămîntată. Aceasta era starea cînd, la radio, vocea crainicului n-a tresărît nicicum cînd a citit două știri. Poate de fapt divers, poate de cu totul altă rezonanță dar, lui, ele i-au reținut atenția. Ambele priveau aceeași mare familie, însă din unghiuri diferite. Prima dintre ele anunța că doi scrupuloși detectivi italieni începuseră, în acea zi, în Marea Britanie, o anchetă asupra dispariției doamnei Jeannette May, fostă soție a baronului Eveyn de Rothschild, dispărută în Alpii Italieni încă de la 29 noiembrie anul trecut. Imediat, o altă voce preciza că femeia respectivă fusese văzută ultima oară într-un sătuleț în tovărășia unei prietene italiene, dispărută și ea. Ambele se aflau într-o mașină regăsită abia la 18 decembrie dar fără lucruri sau indicii privind motivul dispariției pasagerelor sale. O răpire, ar fi zis, pentru început, polițiștii dar soțul Jeannettei a dezmințit prompt și categoric că ar fi fost contactat în vreun fel de eventualii răpitori. Totuși, detectivii opinează că doamna May ar fi fost răpită și obligată să lucreze pentru un grup de criminali. Pe de altă parte, se precizează că ea avea actele pe numele de Rothschild în momentul dispariției ceea ce, susțineau detectivii, ar justifica ipoteza răpirii avansată inițial de ei. Scurtul interval pînă la știrea următoare n-a avut loc pentru prea multe gînduri pe marginea acestei dispariții pentru că i-a urmat o alta, nu mai puțin spectaculoasă dar și hazoasă, în ultimă instanță. Cu o voce aproape duioasă, crainica citea concentrată o știre potrivit căreia o mie cinci sute sticle îmbuteliate cu unul din celebrele vinuri de Bordeaux — faimosul „Chateau Mouton-Rothschild" — în valoare totală de 50 000 dolari au fost furate din pivnițele proprietății cunoscutului baron Philippe de Rothschild. Se preciza că, polițiștii, întrebați a doua zi despre furt, erau foarte tăcuți iar sticlele, din producția 1975 și 1978, și cu un preț de producție de 40 și 50 de dolari erau repartizate în 125 de lăzi de cîte 12 bucăți — ceea ce înseamnă că hoții erau foarte bine dotați. În fine, în ce le privește, pivnițele castelului Pauillac — unul dintre cele mai prestigioase din regiunea vinicolă Medoc — erau protejate printr-un sistem electronic foarte perfecționat. Imediat după știrea citită de crainică se dă glas apelului pe care directorul firmei vinicole a castelului „Mouton-Rothschild" l-a adresat hoților : „Nu beți vinul meu înainte de cîțiva ani. Lăsați-l să se învechească". Se dau, iarăși, detalii despre cele 125 de lăzi cu cîte 12 sticle, estimate la 50 000 dolari cel puțin (sau chiar dublu, după unii) ce conțin „Mouton" din 1975. După care se reia apelul directorului Philippe Cotin : „A fost un foarte bun an acest 1973. A bea vinul înainte de cel puțin cinci ani ar însemna, din partea hoților, să se comită o crimă suplimentară". Rezultă apoi că sticlele fuseseră temporar depozitate în afara acțiunii sistemului electronic, fapt ce a facilitat furtul lor. În fine, se amintesc fapte asemănătoare și recente : acum un an, 1 200 sticle de „Chateau-Latour", un alt vestit vin rival al lui „Mouton-Rothschild" dispăruseră și ele. Mai înainte o recoltă de 8 000 de sticle fusese „obținută" printr-o razie la mai mulți vînzători de „Chateau-Lafitte", „Chateau Margaux", „Chateau Petrus". Tot pe atunci, un camion cu cel puțin 15 000 sticle de șampanie fusese furat în regiunea Lyon. A urmat un alt comentator care a vorbit pe larg de războiul vinului din cauza exportului (legal și masiv) de vin italian în Franța... Cînd a auzit că există pînă și un război al vinului, după cel al codului, al fotbalului și al dobînzilor, și-a adus aminte poemul într-un vers despre mare. Dar vara trecuse și lăsase această deziluzie întîrziată.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Ochii și urechile lumii

Clepsidră de septembrie

Nu sînt pesimist dar nu-ți pot ascunde că fratele mai mare surioara și încă o colegă a lui Jerôme, băiețelul de opt ani al bruta-rilor dintr-un sătuc francez, l-au spînzurat de o cracă în curtea părintească, după ce l-au condamnat la moarte, jucîndu-se de-a cowboii. Nu-ți spun să nu te mai joci de-a cowboii. Zilele lui Jerôme nu-s în pericol. Un ucenic aflat prin ogradă a sărit și a tăiat frînghia. Dar de spînzurat, l-au spînzurat, tot așa cum doi informatori ai poliției dintr-o dictatură latino-americană au fost împușcați de revoluționari și nimeni nu i-a putut salva. Nu sînt trist pentru moartea a doi „turnători" dar nici nu voi face un secret din faptul că într-o altă țară, depărtată de America Latină, un om era căutat asiduu de poliție sare anunța că recompensează pe cei care l-ar denunța cu un loc în rai. Nu sînt malițios cînd îți voi spune că nu l-au găsit.

Nu sînt nici nihilist dar trebuie să-ți comunic că, după ce a fost anchetat pentru furtul unui șoț dintr-un mare magazin, un licean de 11 ani, trăind prin vestul Europei, a luat carabina lui tat-su. Băiatul era nevinovat și — n-am să te mint — și-a descărcat cum a putut carabina în el însuși, încît părinții, la ora asta, au intentat proces poliției pentru omucidere involuntară.

Nu sînt nici de o susceptibilitate bolnăvicoasă, totuși mi-e greu să țin numai pentru mine că în sătucul Toano din provincia Modena, un tînăr credincios a dat foc automobilului preotului, lăsînd pe locul acela un bilet pe care scrisese „Am făcut asta ca să te pedepsesc pentru că predici prost. Predica ta de duminică a fost de neascultat insuportabilă". În schimb, neștiind nici morbid, nu-ți voi tăinui că într-un hotel din Las Vegas, au dansat atît de mult, atît de mulți, atît de aprig că vibrațiile au rupt două pasarele de beton care au căzut, cu un pîrîit surd, peste dansatori și au murit vreo 117 oameni și s-au numărat nu știu cîți răniți din cei vreo 1 500 cîți se zbenguiau.

În sfîrșit, fiindcă nu sînt nici dur ca piatra, mă gîndesc că nu sufăr de un optimism galopant și degenerescent, de tipul tuberculozei. E și motivul pentru care nu-ți pot explica de ce mă văd silit să te vestesc, în mare șoaptă, că o femeie a sărit în apa unui rîu umflat de ploi din Franța, ca să salveze doi copii, unul de doi ani, altul de șapte, pe care-i văzuse alunecînd și zbătîndu-se în bulboană. Nu sînt pedant și indecent cînd am să-ți spun că această doamnă André Gaillon i-a tras la mal, după care a așteptat, cu picioarele paralizate de frig, pînă cineva le-a întins o mînă și o targă. Cu multă grijă, ca să nu apar stupid — fiindcă sînt atent și la asta — îți voi preciza că această doamnă Gaillon e în vîrstă de 81 de ani. Pe scurt, nu cred că-e mai prost sau mai păcătos decît atîția alți oameni inteligenți, multilateral plictisiți într-o suspectarea sistematică a binelui și încrederea inflexibilă în rău, cînd s-ar putea și invers.

RADU COSAȘU ■

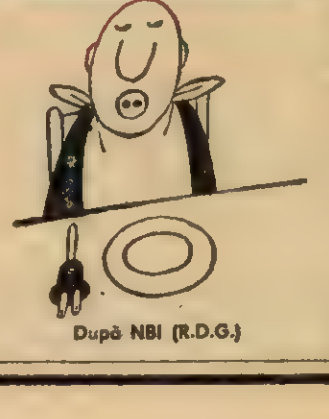

După NBI (R.D.G.)

ZVONIMIR GOLOB [Iugoslavia]

Născut la 19 februarie 1927, Zvonimir Golob este unul dintre cei mai importanți poeți croați contemporani. Își termină studiile la Zagreb unde, după școala primară și gimnaziu, urmează cursurile Facultății de filosofie și studiază literatura engleză, rusă și iugoslavă.

Intelectual cu preocupări multiple, conduce o vreme revista „Cercurile", apoi fondează împreună cu un grup de muzicieni și poeți grupul „Studio 68", care a creat și afirmat școala șansonetistă a Zagrebului.

A tradus din Lorca, Neruda, Esenin, Prevert și este tradus la rîndul său în franceză, engleză, rusă, italiană.

A publicat numeroase volume de critică literară și eseuri, precum și o seamă de volume de versuri dintre care amintim : „Fără somn", „Omul și cîinele", „10 elegii", „Turturele în codru", volum din care vă prezentăm cîteva poezii.

Opt versuri pierdute

Primu-i despre tine-nemărturisit,
scrumul de rămîne dintr-un foc
mocnit.

Celălalt al tău e. Apele și merii
tremură și-așteaptă clipa revederii.

Al treilea al tău e, noaptea îl presimt
prin perdeaua ploii — fulger de argint.

Al patrulea al tău e, ochii nu și-i văd,
pași pierduți în noapte, urme
de prăpăd.

Al cincilea al tău e, însă ești departe,
ai plecat cu rîul, singură, spre moarte.

Al șaselea al tău e, și cu el te strig.
Mi te reînvie... E tîrziu și frig.

Al șaptelea al tău e, îl rostesc în gînd.
Pasărea-l repetă, în zadar îți-l cînt.

El e în adîncuri, tremură curat...
Iolele n-au aripi, clopotele bat.

Frunzișul aparține furtunii

Versul și poetul sînt de-aceiași sînge.
Lacrima-aparține ochiului ce plînge.

Suferința buzei, rîul mării-n parte,
frunzișul — furtunii. Ea este departe...

Visez că mă visează. Noaptea se
petrece,
mîna-mi e străină, fără ea, și rece.

Pumnalul e al rănii, frînghia mă
doare,
mîinile-mi arată către minutare.

Dar pasărea pierdută cui aparține
oare ?

Jocul

Vîntul te va pierde
sau ape furtunoase.
Stai ! zise o voce,
însă ea — plecase...

Turturele în codru

Nu te mai știu, zise, nici nu te mai
simt,
numele tău, astăzi, în uitare-l mint.

Nu te mai știu, zise, altul îți-e alături
ași plecat odată, tu ești în omături.

Nu te mai știu, zise, și e bezna rece,
ne-am pierdut și, singuri și străini
vom trece.

Nu te mai știu, zise, clopotele mint,
tu te vrei alături, dar eu nu te simt.

Nu te mai știu, zise, iarba te cuprinde,
astăzi lîngă mine un alt trup
se-ntinde.

Nu te mai știu, zise, luminarea piere,
urmele-ți frumoase trec ca o părere.

Nu te mai știu, zise, se deschide ușa,
părul tău de aur l-a-nspicat cenușa.

Nu te mai știu, zise, poate ești
pe-aproape.
Turturele-n codru. Luna, peste ape...

Zăpada

La tine nu mă voi gîndi,
nu-mi mai trezi tu frica.
De dorul tău puteam muri,
azi, nu mai ești nimica.

Mocnește-n vatră focul stins,
fereastra e de gheață.
Cartea deschisă dinadins
pe noi nu ne răsfață.

La tine nu mă voi gîndi,
furtuna umple zarea.
Azi, corbii doar vor croncăni.
Mîine, privighetoarea !

Să taci ! Nu-mi spune chiar nimic
în iarna prea-cuminte.
Cel ce oferă cîte-un pic,
nădăjduind, se minte.

Ascultă viscolul plîngînd,
speranța poart-o-n tine.
Mîine, în zori, rememorînd
iubito-ți va fi bine...

Traducere de MARIA ELENA MICU
și MIRCEA MICU

VENTURA GARCIA CALDERON

Biletul de loterie

Ați mai auzit cumva povestea asta ? N-are importanță, v-o mai spun o dată, pentru că ne duce la o morală și — lucru încă și mai prețios — la o anumită dispoziție mintală. Și nici n-aș zice că e lipsită de actualitate.

Dansatoarea aceea — să zicem că o botezăm Cielito — era cea mai atrăgătoare „balladora" spaniolă de acum vreo 15 ani, deși nu după moda de la Madrid, unde pe vremea aceea gustul în materie de femei era cam oriental : grăsime peste tot. Era mai degrabă un fel de Venus de Medici nu de Milo — cu șoldurile acelea imense ale ei.

Vă aduceți probabil aminte de genul de rumba pe care o dansa Cielito, îndreptîndu-și degetelul roz către cer ; mai țineți minte cum urla publicul s-o mai vadă o dată? Și cum ea îi mai îngăduia această plăcere, doar o secundă, zîmbind ca un înger care a căzut în mijlocul celei mai cumplite Gomore ? Dacă n-ați văzut-o pe Cielito dansînd rumba, înseamnă că nu știți ce este amorul tropical. Dansînd ea juca în mod instinctiv jocul acela crud care constă în a stîrni poftele pentru a le lăsa apoi nesatisfăcute. Ca și fluturele persan, se juca mereu cu focul fără a-și arde vreodată aripile.

Cielito a învățat să danseze în insulele Antile, unde se petrece povestea asta. „Dansul buricului" e doar un palid spectacol pentru familiile burgheze în comparație cu legănatul sinilor. Sînt atît de frumoși încît merită să fie sculptați sau prefăcuți în cupe. Erau ca o pereche de porumbei așteptînd să fie mîngîiați. Șalul acela de o frivolitate drăcească urmărește jocul legănării și în cele din urmă, o clipă prea scurtă dar de neuitat, se lasă dat la o parte.

Îți pierzi pur și simplu capul cînd vorbești de Cielito. Ceea ce nici n-ar putea s-o mire, căci nu există femeie pe lumea asta care să se pricepă mai bine decît ea la bărbați.

Odată, în cursul unui turneu prin America de Sud, l-a înnebunit atît de rău pe bărbați încît aceștia s-au hotărît s-o tragă la loterie. Da, o idee ieșită din comun, dar de fapt nu chiar atît de neobișnuită în Antile, unde lăsăm totul pe seama întîmplării, chiar și femeile frumoase. Ei bine, în acest oraș îndepărtat de pe o insulă a trestiei de zahăr și a mierii, într-o seară spectatorii au putut cumpăra odată cu biletele de intrare la teatru și șansa de a o duce cu ei pe Cielito după spectacol. Firește că numai un singur spectator putea cîștiga, dar în aglomerația aceea de la casa de bilete fiecare bărbat se transformase într-un Don Juan care-și fulgera cu privirea eventualul rival — vecinul care cumpăra și el dreptul de a fi cel mai fericit dintre bărbați.

Pînă și Cielito era puțin emoționată la apropierea orei spectacolului, și odată aflată pe scenă se vădea un fel de castitate în privirile languroase aruncate publicului care refuza zgomotos orice alt număr de music-hall. Spectatorii n-o vroiau decît pe Cielito cu pașii ei tîrșîți care imitau dansul negrilor și cu cuvintele șoptite în dialect, creol „arza columpiate". Dar de data asta nu s-a strigat pătimaș „bis", nimeni nu i-a cerut dansatoarei să-și repete sau să-și continue perversitatea. Toată lumea se grăbea să ajungă la tragerea loteriei, care s-a efectuat foarte corect, ca un joc de familie, chiar pe scenă.

S-au pus tichetele cu numerele locurilor într-un joben și însuși directorul teatrului a prezidat tragerea ; era cam palid și speriat, căci cea mai mică bănuială de înșelăciune ar fi fost pedepsită pe loc, și nimeni nu știe ce se poate întîmpla cînd o haită de bărbați înfierbîntați urmăresc aceeași fată. Credeți-mă, nu era vorba doar de pofta pe care ți-o stîrnește o femeie frumoasă ; n-aveți idee în ce vrajă idilică și romanțioasă învăluie pe orice actriță europeană acești sud-americani care tînjesc după Montmartre și Andaluzia. Pentru ei o franțuzoaică întruchipează întregul Paris, o spaniolă reprezintă Sevilla sau Granada cu țiriitul greierilor în lumina soarelui. Pentru oamenii noștri asemenea fantezii sînt un fel de stimulent mintal înfrigurat și un trup frumos nu poate scădea cîtuși de puțin înfierbîntarea.

Exact la miezul nopții, numărul cîștigător — 213 — a fost strigat de un om în frac care, cu spatele la pălărie, extrăsese fără șovăială un tichet.

Sala întreagă se uită după cîștigător, cîteva glasuri batjocoritoare îl strigau să urce pe scenă ca să-l poată vedea toată lumea înainte de a dispărea în culise cu Cielito.

Dar nimeni nu răspundea, și o tăcere de așteptare încordată se prelungea în sală. Un spectator care trecuse pe lîngă îndrugă îi dădu cu cotul vecinului său din fotoliul 213, aproape silindu-l să se ridice în picioare.

Era un negru bine făcut — „o statuie de abanos" l-ar fi numit conchistadorii de pe vremuri, iar bătrînele din zilele noastre spun și acum „negru ca păcatul". Se ridică încetișor, cu acel fermecător și amuzant aer solemn al oamenilor de culoare care cu un zîmbet ușor încîntat răspund așa cum se cuvine privirilor vesele ale mulțimii. Cu gesturi voit încete și cumpănite, își căută în portofel biletul, îl găsi în cele din urmă într-un plic soios și-l rupse în zeci de bucățele pe care le aruncă în aer ca pe confeti sub ochii uluiți ai publicului.

Mișcările lui ample făceau mai mult decît evident refuzul lui. Dar oamenilor pur și simplu nu le venea să creadă că o respinge pe Cielito, cea mai splendidă floare a Spaniei. Drept care negrul clătină din cap, cu un aer grav și posac dar de fapt savurînd din plin neplăcerea pe care o provoca.

Se simțea în el toată amărăciunea acumulată de neamurile subjugate, tot chinul strămoșilor lui care muriseră ca sclavi lîngă tulpinile de trestie de zahăr. Bucuria fierbinte a răzbunării ardea pe fața lui încăpățînată și tuciurie, întrucît el disprețuia tocmai visul după care tînjiseră atîția albi. Apoi, dînd din umeri, foarte demn și sigur de importanța lui, se pregătea să părăsească sala cînd, de pe scenă, Cielito, punîndu-și mîinile în șolduri, într-un acces de veritabilă furie spaniolă sculpă către el, în semn de rușine și dezgust.

Dar nu fu nevoie de nici un cuvînt din partea ei. Întreg publicul se repezi la negru și începu să-l lovească. Va să zică el nu vroia floarea aceea spaniolă ? Era dezgustat de vedeta Andaluziei. Ei bine, aveau să-i arate ei ! Aveau să termine cu el.

A fost un linșaj cu totul neașteptat, nebănuit nici măcar în Statele Unite unde încă n-au ajuns să-l pedepsească pe negrul cumpătat și cuminte care refuză să „pingărească" o albă.

O jumătate de oră mai tîrziu muribundul era trimis la spital. Și întrucît Cielito nu mai e scoasă la loterie, nu vă mai bat capul spunîndu-vă adresa teatrului.

Traducere de ANDREI BANTAȘ

Alexandru cel Mare călare pe Bucifal (detaliu) — **tapiserie flamandă, sec. XVII, din ciclul** Istoria lui Alexandru cel Mare

Proverbe gruzine

- Mare rușine să călărești un măgar, dar și mai mare e rușinea cînd cazi de pe el...
- A venit foarte, adevărul trebuie să piece !
- Moartea calului, bucuria cîinilor
- Hoț este și cel care fură un milion și cel care fură un ac.
- Valoarea banului o știm atunci cînd îl cîștigăm, a unui prieten adevărat atunci cînd l-am pierdut.
- A spune vorbe frumoase unui prost e ca și cînd ai aprinde lumînări în puterea zilei.
- L-am întrebat pe un flămînd : ce e mai greu pe lume ? Și mi-a răspuns : stomacul gol !
- Musafirii se urăsc reciproc, gazda îi urăște pe amîndoi.
- Pomul face rădăcini, omul prieteni.
- Datoriile cresc chiar dacă dormim.
- Tot una-i pe morî de-l otrăvești sau pe prost de-l dăscălești !
- Și cel ce-aruncă gaz pe foc e om !
- Un dușman deștept e mai bun decît un prieten prost.
- Dușmanul dușmanului meu este prietenul meu.
- Cînd îți alegi nevasta dă mai multă ascultare urechilor decît ochilor.
- Cel care caută prieteni perfecți rămîne singur.
- În război arma cea mai bună este cea pe care o ai la îndemînă.
- Oaspetele nepoftit e mai rău ca boala.
- Dacă te invită lupul în pădure du-te, dar ia și cîinele cu tine.
- Cei ce fură noaptea sînt prinși ziua.
- Nu stingi focul punînd fin pe el.

Proverbe din Muntenegru

- Sacul gol nu stă drept niciodată.
- Eroism fără omenie — ciorbă fără sare !
- Te știu pușcă de cînd erai pistol !
- Casa n-o ține pămîntul ... foamea...
- Dinții există ca să oprească limba !
- Pe bătrîn întreabă-l ce nu te doare, nu ce te doare.
- E bine să ai prieteni și-n iad.
- Spune-mi pe cine iubești și-ți spun cîte știi !
- Mai bine să fii șoim o singură zi, decît o viață cioară.
- Cum e popa așa-i și liturghia.
- Cel mușcat de șarpe se teme și de șopîrlă.
- E mai bine să te întorci de la jumătatea drumului greșit decît să mergi pe el pînă la capăt.
- Unde-i frică acolo e și rușine.
- Viața-i ca luna : cînd e plină, cînd nu-i.
- Nu-ți lua zborul pînă nu ți-au crescut aripile.
- Mai scurt decît tinerețea e numai adevărul.
- Nebunul ține Crăciun în fiecare zi.
- Cel mai greu l-a fost să se nască.
- Puțini se roagă în biserica unde clopotele bat prea tare !
- De n-am avea nas, n-am mînca nimica.
- Unora le înoată și plumbul, altora li se înecă și paiele...
- Cînd pisica face pact cu șoarecele, rămîne cămara goală.
- Ușor mai este să smulgi dinții lupului mort !
- Omul este mai tare ca piatra, mai slab ca un ou.

Proverbe vietnameze

- Cuvîntul nu are aripi, dar zboară.
- Cuțitul are un singur tăiș, limba o mie.
- Apa adîncă n-o măsori cu un băț scurt.
- Cînd bătrînii sînt sănătoși și celor tineri le merge bine.
- Capcana mică prinde șoarecii mici.
- Tînărului îi lipsește mintea, bătrînului sănătatea.
- Copacul cu cît este mai înalt cu atît aruncă o umbră mai mare.
- Cu o femeie înțeleaptă ajungi bogat...
- Cînd copilul are trei ani, toată familia învață să numere.
- Teme-te de tigru, nu de urmele lui.
- Măgarul nu se simte bine cînd duce ceva ușor în spate.
- Unde sînt vaci, acolo sînt și muște.
- Fiecare prost e prost în felul lui.
- Leacul nu este totdeauna amar.
- Omul drept nu se teme de brazda strîmbă.
- Dacă nu intri în bîrlogul tigrului, nu-i poți prinde puii.
- Numai cel care n-are somn știe cît de lungă-i noaptea.
- Vîntul nu-l poți prinde în palme.
- În țara cu doi regi nu va fi pace niciodată.
- Și un singur bivol trebuie păscut...
- Fără generali proști n-ar fi nici generali buni.
- Bogăția e ca fluxul și refluxul.
- O mamă hrănindu-și copiii este înțeleaptă ca cerul ; un copil hrănindu-și mama îi numără de fapt zilele...

În românește de
NICOLAE NICOARĂ

Omul care joacă

Cantonamentele

Termenul este destul de vechi pentru civilizația umană, sensul său găsindu-și întrebuințarea foarte mult timp în așazisa artă militară. Legiunile romane ale lui Germanicus sau Cezar își începeau campaniile de pedepsire sau cucerire din acele timpuri după **cantonamente** în care treceau iarna pe malul sting al Rinului, în Galia sau în Illyricum, atacînd precum mai sălășluiește și acum obiceiul odată cu primul strigăt al ierbii. Principii medievali își **cantonau** și ei trupele înainte de a-și toci săbiile puse și pe jaf, iar unii despoți mai apropiați de noi, nefăcînd același lucru și crezînd că datele zilelor lor s-au schimbat în așa măsură încît capriciile naturii nu-i mai pot opri, au fost puși cu botul pe labe și hăituiți pe merit în paginile istoriei la lăsători ai unor hecatombe greu de uitat.

Iată însă că acest cuvînt atît de liniștitor dar atît de beligerant a fost împrumutat de lumea sportului în care își mai vădește și utilitatea. Mai ales în sporturile de echipă și în cazul intereselor naționale, pentru care astfel de stadii de pregătire în comun a celor care alcătuiesc formația în vederea realizării unității de scop și de acțiune se dovedesc binevenite. Fotbalul nu putea face excepție și iată că în multe locuri din lume, nevinovata dispută pentru dominarea mingii pornite chiar de la iarbă verde sau după o despărțire directă în mijlocul familiei a dispărut. Se joacă aprig, se tranșează rivalități uneori de nebănuit, așa că jucătorii trebuie concentrați cît mai cazon... Pereții în care sînt aduși cu prea multe zile înainte de cele atît de puține nouăzeci de minute sînt împreimuiți în fel și chip, localitățile sînt alese cît mai departe de vuietul adevărat al vieții lor dar se mai preferă și hoteluri gen „Flora"... Neexistînd încă o lucrare științifică în acest sens, extravagantele continuă.

Se pare că există un început de lege a fotbalului. Cu cît singele pare a fi mai cald, cu atît durata, desenul, caracteristicile și imbecilizarea acestor încartiruiri, concentrări, retrageri sau cum vreți să le spuneți este mai năstrușnică. Se poate spune că sudul se joacă trăind, iar nordul cugetă existînd... Poate de aceea olandezul Van Hanegem mi-a spus acum zece ani, cînd i-am povestit că în fotbalul nostru cam o zi pe săptămînă stau pe acasă că, „în ritmul acesta este uluitor că sînt totuși primit pe acolo".

Frumusețea sau nebunia este că toate aceste claustrări ordonate care depășesc în fotbalul nostru ca durată în unele locuri cu mult orice imaginație, se fac, chipurile, pentru a-l apăra pe jucător, pentru a-i menține în formă, în fine, pentru a-i face să joace bine! Dar oare nu-i mai simplu ca prin măsuri mult mai sugestive și mai umane el singur să gîndească că trebuie și cum să-și mențină și să-și construiască prin ceea ce face dispoziția și forța de joc? Oare, știindu-se atît „de apărat" de aceste aproximativ săli de reanimare care sînt cantonamentele el nu este mai vulnerabil în fața tentațiilor și a nepreväzutului de care se ciocnește cînd iese în stradă? Nu cumva tocmai aceste cantonamente cu care este obișnuit de mic îi permit jucătorului român să calce triumfător peste frapiere atunci „cînd scapă" ?...

Cred că 24 de ore înainte de joc și mai ales petrecerea serii **următoare partidei în regim controlat de cantonament** sînt suficiente pentru asigurarea unei mai bune întrețineri a jucătorului român: obișnuit să oboseaască mai rău după meci, obligîndu-i pe antrenori să-l refacă la începutul ciclului săptămînal, atunci cînd în mod normal ar trebui să se antreneze în deplinătatea forțelor.

Acum șase ani, Ștefan Covaci, la revenirea sa, avînd răspunsul la aceste întrebări și după ce a colindat și el din pruncie fotbalistică bătrînul continent, a hotărît prin F.R.F. ca echipele noastre de club să intre numai cu 24 de ore înainte în aceste stadii de pregătire a jocului de campionat. Nu cred că măsura a fost respectată o zi! Începutul era riscant mai ales pentru acei foarte mulți care nu-și închipuiau și nici nu erau capabili să simtă cum trebuie luptat pentru a-i învăța pe jucători să se comporte într-un anumit fel, să creadă și să-și respecte meseria, suportîndu-i cu abnegație rigorile. E drept că sînt cîteva echipe (cîteva degete), care încearcă acest lucru. Cinste lor dar nu sînt nici măcar o mină. Mai simplu îi se pare tuturor să plece pareă în campanii conchistadoare ce încep în ianuarie și se încheie prin iunie în care, startul săptămînal este luat marți sau miercuri, iar revenirea în „cetate" are loc duminică-noaptea sau luni în zori... Cîți bani se cheltuiesc fără sens nu mai contează. Nu sînt ai noștri și nici nu sîntem cointeresați în a-i produce și apăra. Bunul părinte, statul, suportă. Acum, cînd fotbalul nostru se află pe un drum bun, pașii generațiilor care vin trebuie călăuziți și ajutați să calce adevărat, prin propria putere de decizie asupra comportamentului obligatoriu al preocupării pe care și-au ales-o evitîndu-se grija „serelor" înșelătoare din care viăstarele nu pot ieși în viață decît mult prea fragil pregătite.

CORNEL DINU ■

Constantin Cernăianu:

„Dacă tot mergem, să mergem cu ce avem mai bun, nu ?!"

— Tovarășe Cernăianu, împreună cu Tache Macri vă ocupați de pregătirile naționalei de juniori ce-și va apăra, curînd, șansele la mondialele din Australia. E vorba, dacă nu greșim, de cea dintîi participare românească la o astfel de competiție, da?

— Exact. La edițiile anterioare, de la Alger și Tokio, n-am fost prezenți. Așa stînd lucrurile și dată fiind importanța întrecerilor, organizate sub egida F.I.F.A., e firesc ca federația noastră să privească participarea din Australia cu maximum de seriozitate. Drept urmare, pregătirile au început mai demult și, în prezent, știm pe cine contăm.

— Vom afla imediat pe cine contăm. Mai întîi, e de datoria noastră să explicăm cititorilor că sorții au decis ca tricolorii să la parte la mondiale. Poftiți, vă ascultăm.

— Criteriul care a fost luat în considerare a avut în vedere comportarea la europene. Judecînd așa, sorții au hotărît între echipele României și Portugaliei, aflate la egalitate. Cum au hotărît, se știe, în favoarea tricolorilor.

— Cîteva detalii tehnice, se poate? Unde va juca formația noastră, cînd, cu cine?

— Echipa României face parte din grupa cu numărul 2, alături de Brazilia, R.P.D. Coreeană și Italia, pe care le va înfrunta în ordine, la 3, 6 și, respectiv, 8 octombrie, toate meciurile urmînd să se dispute la Melbourne. Echipele de pe locurile 1 și 2 se vor califica în fazele superioare ale campionatului. Plecarea e prevăzută pentru 28 septembrie, de la Amsterdam, toate cele 6 formații europene invitate în Australia urmînd să se îmbarce într-un avion al companiei K.L.M. F.I.F.A., care suportă toate cheltuielile, a pus la punct totul, pînă la cel mai mic amănunt.

— Știm că fiecare delegație va fi însoțită și de un arbitru. Asupra cui s-a oprit F.R.F.?

— După toate probabilitățile, va face deplasarea Ioan Igna.

— Altceva, tovarășe Cernăianu, ce fotbaliști au dreptul să joace la mondiale?

— Cei născuți după 1 august 1961.

— Clar. Ziceați că în mare știm pe cine contăm. Pe cine contăm, tovarășe Cernăianu?

— După tatonări și prospecții, am stabilit, împreună cu Tache Macri, un lot de 30 de jucători, pe care am avut obligația să-l anunțăm la F.I.F.A.

— Așa mulți?!

— Așa cere F.I.F.A. De mers însă vor merge la Melbourne numai 18. Reluînd ideea, lotul respectiv a fost supus la tot felul de verificări, cea mai importantă fiind legată de turneul de la Shanghai, desfășurat între 5 și 18 iulie, turneu pe care, se știe, juniorii noștri l-au cîștigat învingînd în finală, după executarea loviturilor de la 11 metri, Italia, cu 4—3.

— Ca să zicem așa, un punct cîștigat, italienii fiind viitorii noștri adversari din grupă.

— Firește, lucrurile pot fi privite și așa. Numai că, nu-i așa, un meci nu seamănă cu altul și, la Shanghai, echipa italiei, formată în mare parte din profesioniști, a lăsat o foarte bună impresie. Acolo, italienii au jucat, sper să nu mi se ia în nume de rău, mai bine decît noi.

— Așa să fie mereu, tovarășe Cernăianu, ei să joace mai bine, iar noi să-i batem! Vă cerem scuze pentru întrerupere.

— N-au făcut deplasarea la Shanghai cîtiva jucători care, deși juniori, fuseseră folosiți la naționala de tineret, Dorel Zamfir, Rednic, Gabor, Andone, Alexa, alții. I-am lăsat să se odihnească.

— Vor merge ei în Australia?

— Unii da, alții nu. Corvinul, de pildă, avînd 4 jucători la lot, vom renunța, e aproape sigur, la 2, cred că la Gabor și Alexa.

— De ce tocmai la ei?

— Îi vom lua pe cei de neînlocuit. Ne vom cîrpi, altfel zis, cum vom putea. La fel vom proceda și cu cei de la Steaua, avînd de ales 2 de pe lista Viscreanu, Balint, Minea, Sertov și eventual, Udrică.

— Regula ar fi, dacă am înțeles bine, cîte 2 jucători de echipă, da? Dar nu toți cei enumerați sînt titulari, veți fi de acord cu noi. Viscreanu, de exemplu, a cărui situație nu-i nici măcar clară, el fiind încă legitimat la Bacău! Ar rămîne în discuție doar Hunedoara, la care cei 4 sînt, cu adevărat, jucători de bază. Și-atunci, socotind că divizia A va fi în pauză între 3 și 14 octombrie, înaintea meciului cu Elveția, n-ar fi fost posibil ca Hunedoarei să i se fi amînat meciul de campionat din data de 3 pentru ca naționala de juniori să se prezinte la Melbourne cu toată garnitura? E, firește, o întrebare, dar nu vă ascundem că e, în același timp, și o sugestie. Ce părere aveți?

— Nu-i de competența mea să decid.

— De acord, dar o opinie puteți avea, da?!

— Eu cred că dacă tot mergem, ar fi normal să mergem cu ce avem mai bun, nu?!

— Iarăși de acord. După ce ne-au ajutat sorții, poate că n-ar strica să ne ajutăm și noi, ce ziceți?

— Am zis.

— Tovarășe Cernăianu, să-i lăsăm pe cei în suspensie și să aflăm pe cine mai contăm.

— Lovaș de la U.T.A. e, după mine, un portar de excepție. Excelent mi se pare Rednic, pe care îl socot egal, ca valoare și constanță, lui Munteanu II. Minea pare, la 18 ani, un al doilea Dobrin, păcat că s-a accidentat și e, și el, sub semnul întrebării. La fel, Balint, fotbalist cu mari posibilități. Apropo, știți cum îl mai cheamă pe Balint?

— Nu.

— Gavril Pele.

— Pele?! Or fi avut părinții lui vreo presimțire?! N-ați pomenit nimic de Csordaș, virful de la U.T.A., despre care s-a zis că promite. Ce-i cu el?

— Una că e accidentat, alta că are 84 de kilograme! Calități fizice remarcabile și, din păcate, atît! Am renunțat la el.

— Mult zgomot pentru nimic, da?

— E cam mult spus, să-l mai vedem. Oricum, Gabor e o clasă peste el. Îmi pare rău că Gabor nu va merge în Australia, mondialele de acolo ar fi putut însemna pentru ei ce-au însemnat cele de la Tokio pentru Maradona. Certificatul de maturitate. Păcat, mare păcat.

— Care ar fi cei 18? I-ați stabilit?

— Ne-am oprit, deocamdată, la 20. Lovaș și Girjoabă portari. Viscreanu, Andone, Vușcan, Iliescu, Rednic și Matei fundași...

— O clipă, care Iliescu?

— Jucătorul Sportului studențesc, acum la Rova Roșiori. Mai departe, Balint, Ilie Costel, Minea, Hanghiuc, Eftimie și Balaur mijlocași, Dorel Zamfir, Păuna, Bolba, Sertov, Fișic și Lasconi atacanți, au ieșit 20?

— Au ieșit. Care e programul lor pînă la 28 septembrie?

— Vor juca, desigur, în campionat, mai toți în divizia A. Profitînd de întreruperea dinaintea partidei cu Ungaria, între 7 și 18 septembrie, naționala de juniori va susține, în țară, cîteva meciuri de verificare și, în Polonia, două confruntări test cu echipa similară a Poloniei, și ea participantă în Australia.

— Sînteți optimist, tovarășe Cernăianu?

— Ne așteaptă, la Melbourne, partide dintre cele mai grele, dar cred că vom face față. Despre Italia, am vorbit, Brazilia nu mai are, cred, nevoie de prezentări speciale, iar echipa R.P.D. Coreene a cîștigat, recent, în Cehoslovacia, Turneul Prietenia, competiție redutabilă. Nu va fi deci ușor, dar nu ne speriem. Într-un sezon în care, se știe, au prioritate problemele echipei naționale, aflată în cursă pentru un loc la El Mundial, juniorii vor încerca și sper că vor reuși să întărească prestigiul internațional al fotbalului românesc.

— Așa să fie, vă dorim succes.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Sertov și Udrică (tricouri deschise, alci în meciul cu Ungaria) vor fi, e aproape sigur, prezenți și la mondialele de juniori din Australia.

Scurt, foarte scurt

Ziarul „Flacăra roșie" din Arad a reluat tradiția Trofeului destinat celui mai bun fotbalist al echipei U.T.A. Zicem a reluat pentru că, după ce cupa a fost decernată, în urmă cu 3 ani, lui Domide, s-a renunțat la obicei, U.T.A. evoluînd în B. Să sperăm că de data asta va dura ■ Vineri, Ion Barbu, președintele lui F. C. Argeș: „n-avem ce-i reproșa antrenorului Constantinescu, care n-a contat, în pregătire, decît pe 12 jucători. Ca de obicei. Argesul se încălzește mai greu. Un pic de răbdare și veți vedea". Simbătă, S. C. Bacău — F. C. Argeș 0—0, o primă dovadă că președintele clubului piteștean nu s-a înșelat. Să mai vedem ■ Grosu, cel care a deschis scorul pentru F. C. Bihor la Orăștie și a marcat 4 goluri în poarta ceferiștilor clujeni, nu-i altul decît fostul rapidist. El a intrat, la Oradea, la facultate ■ „Fotbal minut cu minut" continuă să fie o emisiune mult gustată de radioascultători. În cadrul ei, o voce proaspătă, Pavel Peană ■ Să ne întoarcem la Oradea. Ex-steliștii Nițu și Agiu se antrenează la F.C. Bihor, așteptînd avizul federației ■ Demis de C.S. Tîrgoviște, ca recompensă pentru promovarea echipei în A, antrenorul Ștefan Coidum a trecut la Metalul București. Tot din divizia B, Niculae Lupescu, fost la Mecanică fină, se ocupă, de cîteva zile, de pregătirile Rulmentului Alexandria ■ În vederea celei de-a 3-a ediții a Cupei Mondiale, programată la Roma în prima săptămînă a lunii septembrie, atletele românce Fita Lovin și Maricica Puică au fost selecționate în echipa Europei. Mai nou, Puică a cîștigat proba de 800 m a concursului internațional de la Csorle, bătînd-o pe italianca Dorio ■ La Spartachiada de vară a armatelor prietene, reprezentanții clubului Steaua s-au comportat remarcabil, urcînd de 14 ori pe podiumul de premiere ■ Ca să poată juca la Reșița de unde Steaua l-a primit, în schimb, pe Iovan, Matefi a avut nevoie de acordul echipei A.S.A. din Tîrgu Mureș. L-a primit ■ Reconfirmîndu-și clasa, Mircea Romașcanu a cucerit și Cupa Voința la ciclism. El a repetat astfel isprava din 1976 ■ Un tînăr tehnician din Bacău, Ion Sdrobiș, a scos recent o carte intitulată „Un antrenor la poarta adevărului". Merită citită ■ Așteptăm ca F.R.F. să revină asupra deciziei de suspendare a terenului Olimpiei Rîmnicu Sărat. Una au scris arbitrii, alta s-a întîmplat ■ Ștefan Covaci după ultima verificare a lotului național (Plopeni): „Donose a corespuns din toate punctele de vedere. Contăm pe el" ■ Meciul de tineret România—Ungaria, programat pentru 22 septembrie, se va juca la Timișoara ■ Iordache, în convalescență. Accidentat la un antrenament, căzînd la genunchi, portarul național și-a dat jos, zilele trecute, ghipsul. Valentin Stănescu speră să-l recupereze cel mai tîrziu pînă la 9 septembrie, cînd e prevăzut, la București, „amicalul" cu selecționata Bulgariei ■ Irinel Pănulescu (în imaginea de mai jos) a fost vedeta numărul 1 a Balcaniadei de natație de la Vrața, obținînd 4 medalii de aur. Ea calcă tot mai apăsat pe urmele lui Carmen Bunaciu ■ Ex-stelistul Zahiu a primit drept de joc pentru Gloria Buzău ■ După ce a intrat la A.S.E., la zi, Terheș a suportat o operație de amigdalită. El și-a exprimat dorința de a evolua sub culorile Sportului studențesc și o va face numai dacă Baia Mare va fi de acord cu dezlegarea. Motive există ■ Economistul Mircea Sturza, director al unei întreprinderi timișorene, și-a exprimat mirarea și nedumerirea că Bozeșan n-a fost inclus pe lista transferurilor „de excepție", știind că „Poli" ne reprezintă în Cupa cupelor?! Am aflat că Bozeșan (Sportul), Moldovan (Bacău) și Basno (Vîlcea), primii 2 componenți ai lotului de tineret, se găsesc pe malurile Begăi, așteptînd aviz să joace. Se pare că soarta (a se citi federația) nu va fi generoasă cu ei, președintele F.R.F., Andrei Rădulescu, afirmînd că „în lipsa acordului de transfer, nu există nici o bază de discuție. Nu vom face nici un act de autoritate". Rămîne de văzut dacă Sportul, Bacăul și Vîlcea vor reveni la sentimente mai bune. Se poate dragoste cu forța? ■ Virginia Ruzici a ajuns pe locul 3 în clasamentul Marelui Premiul F.I.L.T. Doar americanele Evert și Jaeger au mai multe puncte decît ea ■ Cornel Drăgușin, antrenorul naționalei de tineret, pare să aibă suficiente motive de îngrijorare. După calculele sale, din cei 43 de portari folosiți în campionatul trecut de divizionarele A doar 3 (!!) respectă criteriile de virstă spre a fi selecționați în lotul de tineret. Unul din cei 3, Alexa, a curiat și de naționala de juniori?! Drăgușin continuă să caute. Poate la B? ■ După opinia lui Ștefan Covaci, cei mai buni fotbaliști români în recentul turneu întreprins în R.F.G. au fost, în ordine, Stoica, Iordănescu și Cîmpeanu ■ Vineri, federația de fotbal a organizat o conferință de presă. A fost prezent tot „statul major" al F.R.F. (Andrei Rădulescu, Mircea Angelescu, Ștefan Covaci, Valentin Stănescu, Florin Dumitrescu, Cornel Drăgușin, Ion Alexandrescu, Victor Stănculescu), iar discuțiile au fost fructuoase. Am aflat, între alte lucruri utile, că federația lucrează la noul Regulament de transferări. Parcă și piramida lui Keops s-a terminat mai repede! ■ La aceeași reuniune s-a comunicat că „s-a renunțat la soluția cu Florin Grigore". Am înțeles că stilul lui Grigore nu se potrivește cu al celorlalți tricolori. **(Ovidiu Ioanițoaia)**

clasamentul adevărului

Craiova și „U" Cluj-Napoca în frunte

Nici n-a început bine campionatul, s-au jucat abia 3 etape, și sita s-a și pornit să cearnă ! Conform așteptărilor, Craiova s-a instalat în fotoliul liderului, ea având doar cel mai bun lot, 9 oșteni fiind invocați în pregătirile echipei reprezentative, ci și maximum de puncte, 6, premiu și un golaveraj impresionant, +8. Așteptând lucrurile, chiar dacă drumul ce urmează se anunță lung. Universitatea și-a depus, încă din start, o serioasă candidatură la titlu, ajutată parcă și de faptul că tradiționalele ei rivale, Dinamo, Steaua și, într-o oarecare măsură, Craiova, par să traverseze încă o perioadă de căutări, explicabilă prin masivă primenire de efective la care au procedat cei trei ales formațiile bucureștene. Să lăsăm deocamdată comentariile și să prezentăm așa-numitul clasament al adevărului, cel mai în măsură să înfățișeze situația la zi a diviziei A.

1.	Univ. Craiova	(1)	+8	+2
2.	„U" Cluj-Napoca	(5—6)	+1	+2
3.	„Poli" Timișoara	(2)	+4	+1
4.	Steaua	(3)	+2	+1
5—6.	F.C. Olt	(6—9)	+1	+1
	Corvinul	(6—9)	+1	+1
7.	Dinamo	(10)	0	+1
8—9.	F.C.M. Brașov	(4)	+1	0
	S.C. Bacău	(5—6)	+1	0
10—11.	Progresul	(14—15)	—2	0
	F.C. Argeș	(14—15)	—2	0
12.	C.S. Târgoviște	(16)	—3	0
13.	Sp. studențesc	(7)	+2	—1
14.	Chimia R. Vîlcea	(17)	—3	—1
15.	U.T.A.	(16)	—6	—1
16—18.	A.S.A.	(11)	—1	—2
	F.C. Constanța	(12—13)	—1	—2
	Jiul	(12—13)	—1	—2

(în paranteze, locurile ocupate în clasamentul la zi ; pe prima coloană, starea golaverajului, pe a doua, situația-punctelor, diferența dintre cele cîștigate în deplasare și cele cedate pe teren propriu).

O primă observație, clasamentul adevărului e mult diferit de cel întocmit după cinci etape, o singură echipă, liderul, ocupând aceeași poziție în ambele ierarhii ! Făcînd parte din plutonul celor 5 neînvinse (Craiova, Timișoara, Steaua, S. C. Bacău), „U" Cluj-Napoca a pornit-o cu dreptul, obținînd egaluri prețioase la Vîlcea și la București, ultimul din ele pe stadionul Sportului din „Regie", pe care fiecare Șandu și compania nu cedaseră încă nici un punct ! Deși e prematur de spus un ansat verdicte, se poate afirma că sportivitatea și competența noului cuplu de antrenori, Angelo Niculescu și Constantin Ardeleanu, dau celor dinții roade și e de așteptat ca „șepcile roșii", mai în fiecare etapă luptînd din răsputeri să scape de retrogradare, să joace un rol fruntaș în actualul sezon.

Urmează un pluton de 5 echipe cu +1, despărțite (sau nu) de golaveraj. Îl deschide „Poli", schimbată în bine după venirea lui Marcel Pigulea, care se pare că le-a redeschis studenților de la Bega apetitul golului. După Craiova, al cărei atac se confundă practic cu cel al naționalei, Timișoara are cel mai bun golaveraj. Dacă Steaua, cum ziceam, continuă să se caute, nici victoria în fața lui Corvin rămas în 10 jucători n-a fost prea convingătoare, în schimb, Dinamo și, mai ales, F.C. Olt se arată, și ele, schimbate în bine. Maestru al apărărilor betonate în deplasare, Halagian nu s-a dezmințit nici la Constanța, de unde fotbaliștii din Scornicești au smuls un punct cu valoare de balon de oxigen. Echipă serioasă, solidă, Corvinul își continuă ascensiunea, în vreme ce Dinamo pare, din nou, pusă pe fapte mari. Față de prezenții însă, formația din Ștefan cel Mare a primit nepermis de multe goluri în 3 etape, 6. Rămîne de văzut dacă legitimarea lui Moraru, chemat și la lotul național, va rezolva problema.

Iordănescu, „purtătorul de cuvînt" al Stelei, fotbalist în jurul căruia Traian Ionescu și Nicolae Pantea încearcă să construiască, din mers, o formație puternică. Primele semne sînt îmbucurătoare

La mijloc, 5 echipe la 6, doar F.C.M. Brașov și C.S. Târgoviște respectînd regula jocului pentru această zonă a clasamentului, totul acasă, nimic în deplasare. S.C. Bacău, după o dătătoare de speranțe izbindă la Constanța, n-a reușit decît două meciuri egale pe teren propriu. Adversarii au fost, e drept, redutabili, Steaua și Argeșul, dar de la Șoiman și cellalți se așteptă parcă mai mult. La Progresul, Viorel Mateianu încearcă să-și aplice ideile, cîte ceva a și realizat, dar nu va fi ușor. Echipa, formată din jucători fără nume, e încă fragilă și, fără să ni se ia în nume de rău, credem că Progresul, deocamdată într-o poziție liniștitoare, va avea destule bătăi de cap. E, pînă la un punct, și situația grupării din Tîrgoviște, care are, se zice, nesansa de a fi abordat campionatul cu un Dobrin ieșit din formă. Dar, atenție, Dobrin încă nu și-a spus ultimul cuvînt !

Sportul, Chimia și U.T.A. la minus 1. După un început lansat, 3—0 cu F.C. Olt, studenții bucureșteni au clacat, lotul lor dîndu-le dreptul să spere la mai mult. Vîlcea, cu antrenori noi la timonă, încă tatonează, în timp ce U.T.A. pare să depășească mai greu complexul noii promovate, situație în care se găsește și F.C. Constanța. Ar fi păcat ca proaspetele venite în A să piardă din prima parte a întrecerii legătura cu plutonul. Poate că exagerăm, dar un astfel de pericol pare să nu fie prea departe. În sfîrșit, la minus 2, ca și Constanța, Jiul și A.S.A., grupări care nu stau tocmai pe roze. La Petroșani își arată coițiii, dacă nu greșim, criza de efectiv despre care, chiar în aceste pagini, vorbea antrenorul Libardi. Dincolo, transplantul Bolba-Cernescu prezintă încă fenomene de respingere. Poate că meciurile de simbătă, foarte grele pentru ambele grupări, Jiul va juca la Hunedoara, iar A.S.A. la Pitești, ne vor oferi cîteva elemente în plus, deși e puțin probabil că oaspeții vor izbuti puncte.

E, cum spuneam, timpurlu să tragem concluzii și să dăm verdicte. Veți fi însă de acord cu noi că și în fotbal ziua bună se cunoaște de dimineață. Vom mai vedea.

EMIL NEGOIȚĂ ■

La Bușteni, o fanfară destoinică a anunțat înființarea primului club de turism montan pentru tineret

Reprezentanții județelor se rînduiesc într-o ordine ciudată, cei mari în față, pionierii în spate, spre nemulțumirea organizatorilor care văd altfel lucrurile. Oamenii se agită de colo-colo, placardele cu numele județelor se acoperă una pe alta, dar nu-și pierde nimeni veselia, mai ales că între timp a sosit și fanfara, vreo zece inși destoinici, aduși tocmai de la Brașov, după căutări care au durat cam o săptămînă fiindcă renumita fanfară locală, adică cea din Bușteni, se află angajată într-un turneu fulger cu ocazia zilei de 23 August. Aici, la „poalele" splendidului hotel **Silva**, ultimul edificiu al O.N.T.-ului în Bușteni, și în imediata apropiere a telecabinei, care, în numai cîteva minute, te trece cu toată familia peste celebra Vale a Jepilor și te depune intact pe platoul Bucegilor, chiar dacă ești în costum și ai geantă diplomat sau papuci cu toc înalt, deci aici, unde mai întotdeauna este forfotă înmiite organizatori ai B.T.T.-ului nu dispera, iau totul de la început lansînd îndemnuri, îndemnînd copiii în față, fanfara și mai în față să n-o scape bătutul de la televiziune, lăsați semințele și floricelele și cu muzică înainte, mars ! Ajunși la șosea în ritmul viol al suflătorilor, echipajele **Ștafetei munților** defilează țanțoș spre complexul B.T.T., scoțînd bușteanarii cu mic, cu mare pe la geamuri, ca să-i aplaude, cei aflați pe stradă bășinași sau în tranzit însoțindu-i pînă la destinație din spirit de solidaritate, dar și din curiozitate, iar picii aceia care apar de cîte ori trece o fanfară, ca în toate orașele tării, se bucură în jurul tobei : „merg ca soldații, mamă !"

★

Cu o oră înaintea acestei defilări care a dezmorțit Bușteniul, sus, pe Platforma Bucegilor aceiași tineri aplaudaseră ultimul schimb al **Ștafetei munților**, 16 băieți și fete, reprezentanți ai județelor Călărași, Dîmbovița și Prahova, prilej cu care am notat și primele impresii ale drumeților. Surorile Carmen și Doinița Tenea, ambele din Călărași, sînt studente la politehnică, prima la mecanică fină, a doua la utilaj. **Carmen** : „Este prima expediție atît de lungă la care am participat, de la Dunăre, direct cu capul în nori, pentru care mulțumim din inimă B.T.T.-ului". **Doinița** : „Mai greu mi s-a părut drumul de la Valea Găurii spre Omul, ca să fiu sinceră, de la Bran pînă în Gălcata Mierii, vreo două ore de mers, mi-au tremurat genunchii din cauza greutății rucsacului". **Magdalena Popescu**, 28 de ani, zvelță împlegat auto în orașul de la poalele Chindiei : „Frumos, foarte frumos. Un moment dificil a fost cînd o colegă a trebuit să renunțe la expediție și să se întoarcă acasă, nu știm de ce nu ne-a spus, probabil ca să nu ne îndispună". **George Cuculanu**, proaspăt inginer metalurg la I.C.N.P.T. Oltenița, întreprindere la care nu s-a prezentat încă deoarece trebuie să fie acolo abia în septembrie, vorbăreț, tonit după Dunăre și pescuit, unul dintre cei ce așteptau cu sufletul la gură ca orașul Călărași să scape de praful care îl consacrase și să devină municipiu, ceea ce s-a și întîmplat înainte să treacă el prin fața Agenției O.J.T. și să se înscrie pentru expediția cu pricina : „Acum venim de la Platul Foii, drum parcurs în două etape, cu popas la Poliță, fostul punct de frontieră între Țara Românească și Ardeal. Un traseu frumos, unde am cîntat Imnul alpinistului, lansat de B.T.T.". **Maria Levinte**, 23 de ani, ochi albaștri, laborant chimist la Uzina mecanică 2, simbăta și duminica ghid turistic, a făcut parte din penultimul schimb, dar a venit la Bușteni, la serbare, fidelă principiului „nu putea lipsi Marte din post" : „De la 14 ani urc pe munte, deoarece am copilărit la Poiana Țapului. O întîmplare amuzantă a fost la, dar nu vi-o spun decît dacă insistați. La Strunga Dracului, un coleg se uită la mine și și-a scăpat rucsacul într-un loc mai adînc, de unde nu prea l-a mai putut lua. A fost un rîs". **Mihail Suman**, unul dintre cei mai buni ghizi montani, are 27 de ani, sobru, informatician la Centrul de calcul C.I.A.T. Brașov : „Inițiativa cu Ștafeta munților este minunată. La munte, cu amenajări minime se pot face lucruri extraordinare. Cine nu cunoaște Bucegii, Făgărașul, Ceahlăul, Apusenii, nu cunoaște România. Jos, în Bușteni, vom inaugura Clubul republican de turism montan pentru tineret. Este un lucru foarte bun și cred că va trebui să se pună accentul pe latura educativă. Toți vom avea o săptămînă de lucru redusă și drumețiile te relaxează. Nu-ți trebuie hotel, ci cabană, un drum bine marcat și o educație serioasă ca să nu se întîmple ce vedeți aici, în jurul cabanei Babele, cutii de conserve, hîrtii, ambalaje de biscuiți".

★

La Complexul B.T.T., potrivit programului, numit de organizatori **scenariu**, acum, după sosirea cu fanfara în frunte a echipajelor, urmează să se inaugureze Clubul montan pentru tineret. S-au făcut amenajări peste amenajări, au fost invitați **Romanticii**, **Songul** (care n-a venit fiindcă Mihalea nu-și mai vedea capul de treabă în ziua de 23 August), oameni ai muncii din stațiune, mai multe formații de muzică ușoară și populară, interpreți cunoscuți etc. Printre cei invitați, arhitectul Virgil Polizu, împreună cu Ileana Nicolae, studentă în ultimul an la arhitectură, care, alături de numeroși colegi de la Institutul de arhitectură din București, cu nu prea multă vreme în urmă au lucrat pentru Universiadă : cărțile de acreditare, biletele, tichetele de bagaje, adică toate însemnele devenite familiare bucureșteanului în acea perioadă. „Aici am fost invitați, spune Virgil Polizu, pentru a realiza emblema viitorului club montan. Cred că este bine că s-a apelat la noi, deoarece apar peste noapte tot felul de desene, afișe, kitsch-uri, nu știu cine le-o face și nu știu de ce nu se apelează la oameni de meserie, graficieni, arhitecți, artiști plastici". Tot la complex, un colț este ocupat cu peste o sută de exponate ale filatelistului și maximafilatelistului Jean Alexandru Băciolu din Bușteni, semn că cei de la B.T.T. s-au străduit să facă două zile frumoase invitaților și să inaugureze pe măsură frumoasa inițiativă a înființării primului Club republican de turism montan pentru tineret despre care primul său președinte, Ioan Hidecuti, vicepreședinte al Biroului de turism pentru tineret, ne spune următoarele : „Avînd un larg caracter democratic, clubul este deschis tuturor categoriilor de tineri, membri ai U.T.C., animați de dorința dezvoltării și perfecționării turismului montan de tineret. Sub atenta îndrumare a C.C. al U.T.C., clubul va deveni o instituție specializată a B.T.T., care să promoveze drumeția montană, acțiunile de ocrotire a naturii și, în general, să facă o educație a muntelui, să-i facă pe tineri să-i iubească și să-l respecte. O educație pentru turism cu tot ce ține de el. Clubul s-a născut din propunerile tinerilor de la Clubul Bucur din Capitală și de la Clubul republican de drumeție și alpinism și reprezintă un salt calitativ în materie de turism pentru tineret. Vor spori cercurile specializate, aici vom face pregătirea cadrelor noastre din turism montan. Sînt multe de spus, dar dacă veniți peste un an veți constata multe lucruri noi în turismul pentru tineret". Ca să poți vorbi cu Dorel Pucheanu, directorul bazei, un fel de joly-jocker plin de neastîmpăr, mai mereu nemulțumit și mai tot timpul grăbit, trebuie să acționezi ca-n vorba „ce-i în mînă, nu-i minciună". Ajunși aici, Dorel Pucheanu ne mărturisea : „Abia așteptam să sosească ștafeta, ca să mă liniștesc. Acum e în regulă". Ce este această ștafetă ? „Ștafeta Carpaților" este una dintre cele mai mari acțiuni de drumeție montană și orientare turistică din Europa. În acest an, tinerii alpiniști și-au dedicat performanța împlinirii a 60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român și a 37 de ani de la eliberare. Ștafeta, pornită cu două luni în urmă, a cuprins 300 de tineri din toate județele țării și a avut un traseu de 1 500 de kilometri pe crestele Carpaților. După cum ați văzut, ea a ajuns la timp, tinerii sînt la fel de entuziaști ca la plecare, ceea ce înseamnă că a avut succes". Exact același lucru îl dorim și noului Club montan pentru tineret.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

„Nu-l provocați pe Morfeu"

Ora 3,00 noaptea. Temperatura aerului, 30 de grade. Curentul care intră prin geamul deschis al mașinii face totuși călătoria agreabilă. Nu se compară cu zăpușeala de la orele de prînz și chiar de dimineață. Oboseala acumulată de pasageri în timpul zilei își spune cuvîntul. Ritmul conversației devine din ce în ce mai rar, apoi pe rînd pasagerii adorm. Dar șoferul, bietul de el, care a condus toată ziua, mai rezistă ?

La punctul de control Urziceni, convorbire între agentul de circulație și șoferul autoturismului cu număr de Sălaj pe care încă nu l-a biruit somnul. „Bună seara. Văd că toți pasagerii dv. dorm. Nu vă e greu să conduceți ? Știți... somnul e mobilpitor. N-ar fi mai bine să mergeți la camping ori pur și simplu să trageți pe dreapta ? După 2—3 ore de somn vă veți fi mult mai ușor. Veți conduce cu plăcere și siguranță" Șoferul indecis se uită cu invidie la pasagerii care sforăie pe diverse tonuri. Capul ocupantului din dreapta cade din cînd în cînd pe umărul șoferului, iar acesta îl reașază cu gesturi dosnice pe fotoliu. „Știu eu, tovarășe milițian. Mai încerc să fac vreo 50—100 km, apoi văd eu. Oricum, dimineața trebuie să fim pe plajă.

S.G. participă la o nuntă în comuna Biesad. La ora 24,00, în pofida protestelor gazdelor, își cere scuze și se retrage ! „Vă rog să mă iertați, dimineață am o treabă deosebit de importantă de rezolvat la Satu Mare. I-am promis unui coleg să-l duc. Nu vă supărați, trebuie neapărat să plec". Ajunge acasă pe la 2 și nu trec decît cîteva minute că „Leu", cîinele de pază, dă semn că cineva a intrat în curte. „Te așteptam Mihăiță, bine ai venit. Mai stăm puțin de vorbă și conform înțelegerii ne punem în mișcare". „La nuntă fosta-i Gheorghiță". „Am fost, mi-am făcut datoria, dar să știi că n-am băut nimic". Pe la 4,00 echipajul s-a pus în mișcare. Ghiță conduce corect, cu viteză ponderată. La Negrești Oaș, o femeie face semne disperate de oprire a autoturismului. „Oameni buni, tovarășe, ajută-mă să duc copilul la spital. I-am pus termometrul, are 40 de grade..." „Mai e vorbă, urcă femeie". „Nu vă supărați dacă mă cuic puțin. Veghez de două nopți, băiețelului i-a fost din ce în ce mai rău". „Dormi femeie. Te duc pînă în poartă, la spitalul din Satu Mare". „Bun băut Ghiță ăsta, sărîtor la orice nevoie a omului — reflecta Mihai. Uite, eu i-am stricat petrecerea. A plecat la mijlocul nopții. Apoi l-am ținut de vorbă două ceasuri, acum mă duce să-mi rezolv problemele mele la Satu Mare, iar la prînz trebuie să intre în schimbul doi la uzină". Nu trec decît zece minute și Mihăiță își cere și el la rîndul lui scuze. „Nu te supăra Ghiță, cum s-ar zice trag și eu pe dreapta. Nu vrei să te oprești să dormi și tu un pic ? Avem timp berechet". „Dormi liniștit, nu-ți fii probleme. Somnul tău și al femeii nu mă molipsește". G.S. a mai reușit să conducă încă o oră și jumătate. Apoi pe la 6 somnul l-a învins. La coliziunea cu pămînul mașina s-a rupt în două. Femeia cu copilul a fost proiectată la 7 m, iar pasagerul din dreapta la 15 m. Pare de necrezut, dar căzînd pe un teren afînat n-au pățit nimic în afară de cîteva zgîrieturi. Șoferul s-a ales însă cu mai multe fracturi. La spital declară : „Am lucrat în schimbul de noapte. După ce m-am odihnit 2 ore, m-am apucat de treburile prin curte. M-a prins seara. După ce mi-am pus hainele bune, am plecat la nuntă. Ce s-a întîmplat după aceea știți. M-am bazat întotdeauna pe cei 25 de ani ai mei, dar acum sînt lecuit". Morfeu învinge pe cei care îl „provoacă", indiferent de vîrstă.

VICTOR BEDA ■

O noapte și o zi pe Transfăgărășan

Evident și limpede, tulburător și ferm, Transfăgărășanul unește Ardealul cu Țara Românească. Nu intenționăm în rîndurile de față să facem o anchetă sau un studiu economic, istoric, geografic al Transfăgărășanului, ci să privim drumul și să-l parcurgem de la un capăt la altul ca niște simpli turiști care au bătut într-o noapte la „poarta" Transfăgărășanului. Nu ne-am propus să urmărim anumite aspecte sau să descriem cu exactitate ceea ce, cînd singura noastră călăuză a fost, o bună bucată de vreme, luna. Așa că ne-am lăsat purtați de drum... Și fiindcă sîntem turiști, să vedem ce ni se oferă pe acest drum sinuos și dificil, în 24 de ore, în miez de vară.

PIN SIMPLI TURIȘTI — BĂNUIȚI A FI HOȚI DE APARATE DE RADIO

O beznă de întuneric izola motelul de pe cel lumii. Aveam să aflăm mai tîrziu că singurul motel de la această poartă a Transfăgărășanului, denumit foarte romantic și sugestiv „Căpșunica", este în renovare de peste doi ani. Probabil va mai dura cîțiva. Am fost sfătuiți și de alți trecători să ne lăsăm păgubași în incinta noastră — pe undeva temerară de a traversa Transfăgărășanul în miez de noapte. Unde mai putem înnopta? — în comuna Corbeni. La popasul turistic „Dumbrava". Am ajuns și acolo. Chiar de la intrare, cîțiva turiști văzîndu-ne derutați, ne-au sărit în ajutor: „Nu merită să încercați. Nu mai au locuri. Noi am venit mult mai devreme și de-abia am fost primiți să dormim în mașină. Lăsați-o baltă. Nu mai e nimeni dintre cei care ar putea să vă primească aici. De mîncat? — Ne faceți să rîdem! Dacă doriți, vă oferim noi un sandviș".

La motelul propriu-zis — o clădire cochetă și frumos amplasată — un singur om, Nea Vasile. Vasile Mărgărit: „Eu, unică, de ce să vă mint? Nu știu nimic. De mîncat, nu se poate la ora asta. Iar, din cîte am auzit, nici de dormit. N-o fi mîncul nopții, dar așa stau lucrurile pe la noi. Cum vă spuneam, eu sînt paznic. Paznic voluntar. Fiindcă așa-mi place, să știu că e liniște în comună".

În spatele clădirii, pe o ușă, prins în patru pioneze, stătea scris programul: „RECEPȚIE. Zilnic între orele 8—12 și 17—22. Miercurea închis."

Trecuse puțin de ora zece seara. Și noi ne întrebam unde putem dormi? Am nimerit pe cleanța unei alte uși: era deschisă. O scară ne-a tentat să intrăm. Totul era curat și primitor. La etajul întîi, din spatele unei uși se auzeau voci. La următorul etaj — liniște. Ușa cu numărul 5 întredeschisă. Curiozitatea reporterească mascată în necesitatea turistică a omului venit de pe drum, care nu are unde dormi — iar a doua zi îl așteaptă un drum lung și istovitor — ne-a determinat să dăm ușa la o parte, fiind, de fapt, ultima noastră șansă înaintea „cuceririi" Transfăgărășanului. Am aprins un chibrit și aveam pregătite, pe buze, scuze în cazul că am fi putut deranja pe cineva. Opt paturi dichisite cu tot ce trebuie, într-o cameră frumoasă, își așteptau drumeții. O altă ușă! — Încăperea cu numărul 4. Și acolo, alte nouă paturi imaculate. Cu alte cuvinte, în timp ce eram sfătuiți să ne vedem de drum, iar alți cîțiva turiști dormeau prin mașini împreună cu familiile lor, 17 paturi erau parcă în concediu medical. Am închis cu grijă ușa ca să nu deranjăm liniștea paturilor și ne-am dus din nou la singura noastră cunoștință — nea Vasile. L-am găsit în același loc, pe terasa clădirii, numărînd parcă clipele. „V-am spus, sînt doar paznic, și încă voluntar. Dacă or mai fi locuri, numai responsabilul știe. Unde stă el cu casa? Mai jos, la vale".

Ne-am trezit în fața unei case parcă decupată din poveste. Într-un tîrziu s-a aprins o lumină la verandă și s-a deschis o ușă. Un bărbat în floarea vîrstei, cu o voce pusă pe harță, ne-a luat în primire chiar de la primele cuvinte: „Ce, n-aveți somn? Ce, nu v-a spus lumea că nu mai sînt locuri? Programul nostru la recepție s-a terminat de mai bine de o jumătate de oră. Dormiți pe unde puteți! Vă rog să ieșiți din curte și vă doresc noapte bună".

Omul a părut în spatele ușii, iar apoi luna a fost a lui. Am încercat din nou. După ce a recunoscut, i-am explicat responsabilului că, în urma investigațiilor făcute de noi, la etajul doi al clădirii mai sînt libere încă 17 paturi. Dialogul care a urmat a fost exact ca un meci de box. „Cum ați intrat? Pe ușă! De ce-ați intrat? N-aveam unde dormi! Cum pe ușă? Era deschisă! Cu ce era deschisă? Cu cheia! Cine v-a dat voie? Am știut eu că nea Vasile nu-și face datoria! Trebuia să vă pună pe goană de la bun început. Să nu părăsiți curtea!" În timp ce responsabilul s-a dus la telefon și a anunțat miliția din localitate că ar fi prinși hoții (?!) care cu o seară în urmă i-ar fi furat un aparat de radio, copilul responsabilului s-a dus la poartă, a deschis ușile garajului și și-a notat pe o hîrtiuță numărul mașinii noastre. După ce a terminat convorbirea telefonică, Nicolae Mateescu s-a urcat în mașina Dacia 1300, de culoare neagră, cu numărul 2-AG-2100 și a demarat în mare viteză, probabil către miliție. Din niște simpli turiști care căutau un pat, în cîteva momente eram transformați în hoți de aparate de radio. Ce să facem? Să plecăm? Să ne întoarcem în motel? Să ne ducem de bunăvoie și nesiliți de nimeni la miliție? Pînă la urmă am luat-o către popasul turistic. Peste cîteva momente s-a întors și Dacia cu Nicolae Mateescu. S-a mai uitat o dată la noi, și ne-a spus că, în ciuda faptului că cele 17 paturi sînt închiriate lucrătorilor de la poștă, o să ne culce acolo. Ne-a cerut buletinele, iar legat de dispariția aparatului de radio ne-a spus că totul o să se rezolve a doua zi în fața organelor de miliție. De ce nu acum? Miliția din localitate (zicea Mateescu) în acea noapte avea alte probleme mai importante de rezolvat. Pe lîngă buletinele cerute, ne și legitimăm în fața lui Nicolae Mateescu. „Bine mă băieți, nu puteați să spuneți asta de la început? Ce, noi nu sîntem înțelegători? Totul s-ar fi rezolvat fără atîtea probleme! Haideți să vă culc".

Cînd a auzit că ne-ar interesa să vedem diagrama spațiului de cazare, borderourile, chitanțierele, Nicolae Mateescu s-a mirat, așa ca pentru sine, și din nou ne-a amintit de miliție: „Așta nu! Numai dimineața se pot consulta acestea, numai în fața organelor în drept. Și să vă mai spun un lucru: cunosc și eu destulă lume, am și eu niște prieteni influenți". I-am spus că legea ne dă dreptul la o informare corectă. „Remo — i-a spus băiatului — du-te acasă și adu chitanțierul". Apoi am fost invitați în spatele ușii unde scria RECEPȚIE și ni s-a pus în față un vraf de dosare. Am aflat că popasul turistic „Dumbrava" este de categoria a III-a în ce privește cazarea la vilă. Tot aceeași categorie la bufet și la grătar. La căsuțe, categoria a II-a. Am mai aflat că întregul spațiu de cazare al popasului se compune din 9 căsuțe și 5 camere la vilă. La vilă 30 de paturi, iar la căsuțe 18. Pînă la urmă nu am aflat adresa prin care lucrătorii de la poștă solicitau pentru o perioadă mai lungă paturile libere și totodată nu am putut afla din scripte și nici din chitanțierul adus de acasă prețurile ferme pentru cazare. Nicolae Mateescu — sprijinit de băiatul său minor, care, din cîte am înțeles, îl ajută la întocmirea scriptelor — încasează prețuri diferite, probabil după ochii turiștilor. La vilă, la camera 3, de 4 locuri, tariful este de 30 de lei pe zi. În schimb, la camera 8, de 2 locuri — 15 lei. La camera 2, de 7 locuri — 11 lei. Mai mult decît atît, tariful hotărît pentru o căsuță este de 10 lei pentru un pat. Asta din documente. Dar Nicolae Mateescu, dintr-un exces de zel, pentru un singur loc în căsuță încasează 15 lei. Și desigur, acestea nu sînt singurele semne de întrebare. Cortul în curtea lui Nicolae Mateescu, adică din popasul turistic transformat de foarte multă vreme într-o anexă a gospodăriei sale, costă mai mult decît un loc în vilă. Adică 15 lei. Cînd l-am rugat să ne arate exact unde se află aceste tarife în dosarele sale, ne-a spus că nu le-a consultat de 11 ani și că, de fapt, nu știe în ce tabel se află înscrise exact popasul turistic „Dumbrava" și că aceste hotărîri au fost primite verbal. Dar, ne spune în continuare Nicolae Mateescu, acești bani nu intră în buzunarul propriu, ei sînt trecuți în chitanțier. Numai că și aici, în chitanțele eliberate de responsabil, apar multe nelămuriri. Pe scurt, despre ce este vorba? Afirmăm — și pe bună dreptate — că aceste chitanțe eliberate de responsabil și de fiul acestuia sînt false. În nici o chitanță eliberată nu se specifică tariful locului pe care îl ocupă turistul, numărul de persoane și timpul cît a stat la popasul „Dumbrava". Chitanțele nu spun nimic, decît suma încasată. Mai mult decît atît, multe dintre chitanțele rămase ca document sînt incomplete și la acest capitol. Ceea ce ne spune responsabilul este de domeniul fantasticului: „plombamida" — spunem noi — indigoul este prea mic și nu prinde copia. Este mai mic cu un deget." Adevărul este altul. Prin acest sistem al indigoului, chitanța care este dată turistului nu corespunde cu copia aceștia rămasă în borderou. Și încă un fapt. Curtea popasului turistic „Dumbrava" era plină de corturi. Dar responsabilul Nicolae Mateescu, zile la rînd, nu a eliberat decît cîte două chitanțe. Și asta la prețul de 15 lei cortul. De fapt, lucrurile mari — parafrazîndu-l pe Nicolae Mateescu — sînt prețurile. Ele, cum am mai spus, nu corespund realității: este un subiect de gîndit, de analiză și chiar de anchetă, am spune noi, pentru cei de la O.J.T.-Argeș.

CONSTRUCTORI LA COTA CEA MAI ÎNALTĂ

Mergînd pe Transfăgărășan am văzut, cu mici excepții, toate lucrările așezate și puse la locul lor. Șoseaua modernă șerpuind discret de-a lungul munților — oameni urmîndu-și cursul normal al vieții. Parcurgîndu-l sau numai privindu-l, vrînd, nevrînd îți amintești de acei titani care prin munca și prin efortul lor au făcut ca Transfăgărășanul să strălucească în parametrii existenți. Acei eroi care au dăltuit pentru vecinie Transfăgărășanul sînt constructorii.

Din acele cîteva sute, poate mii, poate sute de mii de constructori au mai rămas cîțiva. Ei sînt cei care finisează, să zicem așa, tunelul. Cu alte cuvinte, la ora actuală tunelul se modernizează. Mai precis, se pune hidroizolația în interior, se reprofilează pereții prin montarea unei plase de sîrmă prinsă în ancore, după care se pulverizează betonul. Se lucrează și la electrificarea și la racordarea tunelului la sistemul național și totodată se betonează cele două benzi de circulație. Cine sînt acești constructori? Sînt doar cîțiva dintre muncitorii care au lucrat ani în șir la strălucirea și la șlefuirea acestui drum sănătos în piatră. Ei sînt muncitorii Trustului de construcții hidroenergetice grupul de șantiere Arges-Olt, iar punctul de lucru se numește Capra-Bilea. Lor li s-au alăturat și cîțiva muncitori de la direcția de drumuri și poduri Craiova care repară porțiunile avariate și construiesc (pe partea județului Argeș), acolo unde locul este periculos, para-avalanșe. Datorită condițiilor de lucru foarte grele și pentru că locul este cel mai înalt, desigur și periculos constructorii l-au botezat „Moara Dracilor". În realitate el se numește „Căldarea Mieilor". Aici, în imediata apropiere a tunelului, pentru constructori au fost amenajate cîteva barăci, care se ridică la rangul de cabane și o modernă cantină.

Secretarul organizației de partid al lotului tunel, mecanicul de subteran Nicolae Stancu, ne spune că se lucrează pe oricare stare a timpului? Fie zi cu soare, fie ploaie sau ninsoare. În ciuda acestor condiții vitrege de lucru, cei 50 de constructori dețin și cîteva recorduri. Au reușit luni la rînd să depășească în aceste operații de modernizare peste 50 de metri liniari de tunel. Este un record absolut, avînd în vedere și deschiderea mare a tunelului. Peste 21 de metri. Și tot ca un record este și faptul că muncitorii formează o mare familie. În zece ani de cînd lucrează aici, s-au constituit într-un colectiv închegat și omogen, care, în această perioadă nici o clipită, să spunem așa, nici un muncitor nu a avut nici un fel de abatere nici măcar o simplă întîrziere. Nu s-a dat nici un fel de sancțiune. Dar constructorii sînt și niște oameni ai muntelui. Călîți și educați la școala aspră a vieții. Spus altfel, ei sînt în același timp și niște gazde care sînt gata la orice oră din zi și din noapte să dea o mînă de ajutor drumețului întîrziat prin aceste locuri. În caz de nevoie, cei de aici sunînesc chiar și îndatoririle A.C.R.-ului, inexistent pe tot traseul Transfăgărășanului. Mai mult decît atît, îți amintește cu duioșie maistrul Simion Ghiață — șeful lotului tunel — foarte mulți turiști au beneficiat de întreaga omenie a gazdelor — constructorii. Mulți dintre ei, care au mîncat o dată din mîncarea făcută de gospodarul cantinei, Gheorghe Marin, au revenit printre constructori. Și paturile calde, așternuturile curate din barăcile-cabană au venit nu o dată în ajutorul celor înfrigurați. Și dacă stai mai mult, dacă te-a prins și te-a izolat viscolul, aici nu te poți plictisi. Fiecare constructor reprezintă un subiect de roman. Pe lîngă toate acestea, în colonia constructorilor se află și o bibliotecă cu cîteva sute de volume. Și ca un făcut, pentru ca totul să fie perfect și cît mai aproape de realitate, oamenii de înălțime și subteran s-au gîndit să predea ștacheta mai departe. Adică generației

(Continuare în pagina 25)

Grupaj realizat de
SORIN POSTOLACHE
și CONSTANTIN BALACCIU

Piața Scînteii 1, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția politică (Mihai Pelin, Dumitru Eliade, Ion D. Gore, Ilie Purcaru, N. Grigore Mărășanu) – 26 00, 25 66. Secția Economie, Știință, Sport (Ovidiu Ioanițoaia, Lionel Nițescu, Liviu Timbus) – 18 57, 25 59; Secția Cultură-Învățămînt (George Arion) – 25 60; Secția Scrisori, Probleme sociale cetățenești (Agripa Dobrotoiu, Ilie Octavian, Mihai Stănescu, Margo Nedelea) – 21 30, 25 59. Administrație – 21 24. Fotoreportaj – 25 42. Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu) – 21 23, 25 69, 20 72. Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE – 18 48 75, 17 60 10, interior 25 50. Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 18 48 35, 17 60 10, interior 21 28; Redactor șef – 17 60 10, interior 20 32; Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136–137, telex: 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41505

flacăra

„Ne străduim să binemeritățm cinstea de a fi primul județ erou pentru producțiile din agricultură"

Interviu cu tovarășul ION TARACHIU, prim-secretar al Comitetului județean Ialomița al P.C.R., președinte al Comitetului executiv al Consiliului popular județean

— Ne-am obișnuit să zicem că Ialomița e un județ al pîinii. E, veți fi de acord, o expresie frumoasă, onorantă pentru oamenii județului, dar ea mai înseamnă, iarăși veți fi de acord, multă seriozitate, multă ordine, multă sudoare. Care e, stimate tovarășe prim-secretar, starea pîinii în Ialomița acestui an ?

— Situația e bună, dar putea fi și mai bună. Aplicînd în practică prețioasele indicații date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul numeroaselor și fructuoaselor vizite de lucru făcute de secretarul general al partidului în județ, agricultura Ialomiței a îndeplinit și în acest an sarcinile de plan pentru întreaga suprafață cultivată cu grîu, livrînd totodată 23 de mii de tone peste prevederile contractuale. Altfel vorbind, Ialomița a contribuit la pîinea țării, peste plan, cu 23 de garnituri de tren a cîte 100 de vagoane fiecare. La recenta Consfătuire de lucru pe problemele agriculturii, ținută săptămîna trecută, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut cuvinte de laudă la adresa noastră, aprecieri care, firește, ne-au bucurat, dîndu-ne măsura muncii prestate. Dar, așa cum subliniia însuși secretarul general al partidului, mai sînt resurse, mai e destul loc pentru mai bine. Așa stînd lucrurile, nu ne putem declara pe deplin mulțumiți de ce-am realizat. Numai că, în primăvară, ne-am confruntat cu greutăți, o parte din suprafața ocupată cu grîu fiind acoperită de apă. Oamenii însă au săpat șute și mii de kilometri de canale, de șanțuri, de rigole și au izbutit să salveze recoltele. Acolo unde s-a muncit cu ambiție și perseverență, cu eroism chiar, producțiile au răsplătit din plin eforturile țăranilor ialomițeni, cooperativele agricole din Grindu, Bulaciu, Gîrbovi, Munteni Buzău, Cocora, Colilia, Miloșești etc. reușind să obțină,

(Continuare în paginile 12—13)

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Primul vehicul românesc pe pernă magnetică

Iată-l în fața noastră : nu în carne și oase, cum se spune, ci în metal, sticlă, circuite electronice și aer... în loc de roți. Este primul vehicul românesc pe pernă magnetică, „Magnibus 01", purtînd însemnele Institutului politehnic „Traian Vuia" Timișoara și Electroputere Craiova. Vehiculul a fost complet terminat, iar startul experimental va fi dat probabil pe la mijlocul lunii septembrie pe „calea ferată" (fiind vorba de deplasare pe pernă de aer, vă dați seama că nu e vorba de o cale ferată obișnuită), construită în acest scop pe marginea unui teren de fotbal al politehnicii timișorene. Cei dintîi spectatori nu vor fi însă suporterii faimoasei Poli, ci creatorii lui „Magnibus 01". Se deschid astfel noi perspective în transportul interurban, între altele posibilitatea ca distanța **București — Constanța să fie parcursă în 50 de minute.**

(Continuare în pag. 6)

LIONEL NIȚESCU ■

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru în problemele agriculturii

O agricultură de înaltă productivitate în toate unitățile

La sfîrșitul săptămînii trecute, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, la sediul C.C. al P.C.R. a avut loc o consfătuire de lucru cu cadre de bază de partid și din agricultură, primii secretari și secretarii cu probleme agrare ai comitetelor județene de partid, organizatorii de partid din consiliile unice agroindustriale, directorii direcțiilor județene agricole, ai trusturilor întreprinderilor agricole de stat, trusturilor pentru mecanizarea agriculturii și trusturilor horticole, directorii de unități agricole de stat și stațiuni de mecanizarea agriculturii, președinți de unități agricole cooperatiste. La consfătuire au luat parte tovarășii Ilie Verdeț, Iosif Banc, Emil Bobu, Virgil Cazacu, Ion Coman, Constantin Dăscălescu, Ludovic Fazekas, Dumitru Popescu, Petru Enache, Ilie Rădulescu. Au luat parte, de asemenea, șefi și adjuncți de șefi de secție la C.C. al P.C.R., activiști de partid, cadre de conducere din ministere și alte instituții centrale, reprezentanți ai organizațiilor de masă și obștești, redactori șefi ai presei centrale.

Evidențiindu-se printr-un pronunțat caracter de lucru, specific stilului de muncă al secretarului general al partidului, dialogului permanent pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu îl poartă cu activul de partid, cu cadrele de conducere din economie, cu oamenii muncii, consfătuirea a avut drept obiectiv analiza activității desfășurate pentru îndeplinirea planului producției agricole în acest an, a rezultatelor obținute pînă acum, stabilirea măsurilor necesare desfășurării în cele mai bune condiții a campaniei agricole de toamnă și pregătirii temeinice a producției anului viitor. Elementul esențial al consfătuirii l-a constituit magistrala cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în care se face o analiză profundă, la obiect, a problemelor care stau în fața agriculturii noastre în momentul de față. În acest cadru, cuvîntarea reliefează rezultatele bune obținute de lucrătorii ogoarelor în primele șapte luni ale anului în curs. Producțiile obținute pînă acum, ca și evaluarea culturilor de toamnă — se arată în cuvîntare — dau posibilitatea să se aprecieze că producția agricolă, pe ansamblu, este satisfăcătoare, iar în unele județe și la unele culturi, chiar bună, fapt ce creează condiții corespunzătoare pentru asigurarea bunei aprovizionări a populației în conformitate cu planul, atît în 1981, cît și în 1982, pînă la noua recoltă.

Este cunoscută tuturor interdependența dintre sporirea producției agricole și îmbunătățirea continuă a aprovizionării

(Continuare în pagina 3)

ION D. GOIA ■

Fotografii de SORIN POSTOLACHE ■

Septembrie

Septembrie. Castanele-și sparg osul frunții în somnul trotuarelor. Drumurile intră în faguri de piciă. Porumbul stă cu pîntecele în iarbă naltă și veche, așteptarea e tîrzie și are cîini buni. Orice pas încercat în toamna românească e o lecție de educație patriotică. Elfii nopților de vară dorm acum închiși în misterul florilor de iasomie. Urmarea fecundă a jocului lor: pîrguielile nostalgice din lunecarea zării, funigeii încîlcind lumina, sunetul rece al cupei de lemn izbindu-se-n vînt de timpla stinilor. Septembrie. Fumegă o tristețe ușoară, — ea ține de specificul național — fiecare început de toamnă deschide o zodie rănită. În septembrie știm că bujorii laptelui, care sînt mieii, s-au schimbat în berbeci, iar deasupra lor luna arde ca o lupoaică cu laba spartă de glonț. Întreruptă-n noi ca bușuiocul în rama icoanei, tristețea toamnei nu doare. E ființa timpului care se încovoaie ca să asculte cum, prin pămînturi, unsă cu uleiuri, trece o căruță, comprimînd anii, reînălțînd divinitatea iubirilor duse. Burghiuri blinde dau găuri în nuc și astfel stingerile nu mai sînt de purpură, ci de iod, trandafirii iau chip maur, găleți cu struguri cad în chivotul fîntînilor — tot acolo, soarele intră într-o succesiune de simboluri — amăgirea e un cîntec cu capul tăiat, vremea-i o legendă monahală, cerul scutură metempsihoză. Nordul pierde țipătul cocorilor. E liniște. Bolnavi de trecut, ei respiră cu nări galbene cîrligele undițelor aruncate-n veșnicia amintirii — amestec de înzuri surpate, flori de porțelan fără cuget și brumă din suferința viorilor. Și totuși nimic nu doare, fiindcă septembrie e o moară lucrînd în vadul de sub cramă, unde spicul melancoliei dă în aur și curpenii de viță scapără focuri în calea turmelor coborînd să bea solemnitatea Dunării.

Intimitatea românească are culoarea frunzelor din toamnă. Dar, suspiciosule septembrie, de ce mă bănuiești că am iubit prea mult luna iunie?

FĂNUȘ NEAGU ■

Copilul cu coasa

Învăț să urc pe munți cu coasa-n mîini
Și cînd voi fi de bătălie gata
În brațul meu se va îngreuna,
Cîntînd, puterea brațului lui tata.

La școală cînd mă duc, fac drumuri lungi,
Un lanț de munți mi-s clasele primare
Cu coasa-n mîini, vacanța mi-o petrec,
Cu ochii-n lerbi, învăț să am răbdare.

Cu greierii mă știu de mult de tot
De cînd aveam aceeași înălțime
Și, cînd cosesc, pe dinșii îi feresc
Ca ei, pe toți, trăind, să ne exprime

Dacă e greu în munți ? Eu nu-nțeleg
În altă parte mi s-ar stinge talpa
Și din picioare aș cădea pe cîmp...
În munți e ca-n clepotniță la Alba.

Acum eu poate sînt abia copil
Mă țin și eu de lume cu o coasă
Și visul meu e să ajung viteaz
Întotdeauna rămînînd acasă.

Mai batem cînepa

Mai batem cînepa mai meliță̂m
În noi doar amintirea mai îngînă
Un cîntec dintr-un veac trecut demult
Sîntem și noi, săracă și bătrînă.

Sîntem și noi Maria lui Ignat,
Trăim aici în Valea Mînăstirii
Și scoatem cînepa la meliță̂t
La noi cresc prea arare trandafirii.

Și adineaori a trecut pe-aici
Pe-un cal albiu făcut să-i țină rangul
Un fiu al nostru de din veac în veac
Un moț cu ochi albaștri Avram Iancu.

Încolo ce să facem ? Zăbovim
În plînsul fiicei și-n porunca mumii
Și meliță̂m cu Munții Apuseni
Și meliță̂m de la-nceputul lumii

ADRIAN PĂUNESCU ■

Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

Pe agenda de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, au figurat în ultima săptămînă numeroase primiri ale unor importante personalități de peste hotare, aflate în vizită în țara noastră.

În timpul primirii lui Abdallah Ibrahim, secretar general al Uniunii Naționale a Forțelor Populare din Maroc, au fost evocate bunele raporturi dintre cele două partide și s-a exprimat dorința de a le adînci și diversifica în interesul popoarelor român și marocan, al cauzei păcii, securității și colaborării internaționale. S-a apreciat că dezvoltarea relațiilor dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Națională a Forțelor Populare din Maroc este în interesul poporului român și al poporului marocan, al dezvoltării colaborării și cooperării pe plan politic, economic, tehnico-științific și în alte domenii dintre România și Maroc.

La întrevederea cu Gheorghios Mavros, președintele Partidului Uniunea de Centru din Grecia, oaspetele a dat o deosebită apreciere politicii externe promovate de România socialistă, de președintele Nicolae Ceaușescu, în rezolvarea marilor probleme care confruntă lumea contemporană. Secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și președintele Partidului Uniunea de Centru din Grecia, Gheorghios Mavros, au procedat la o informare reciprocă asupra activității și preocupărilor celor două partide.

Clodomiro Almeyda, secretar general al Partidului Socialist din Chile, a dat o înaltă apreciere succeselor remarcabile obținute de poporul român, sub conducerea Partidului Comunist Român, politicii externe promovate de România, de președintele Nicolae Ceaușescu. Oaspetele a adresat secretarului general al Partidului Comunist Român, comuniștilor români și întregului nostru popor calde mulțumiri pentru sprijinul politic și material acordat socialiștilor chilieni, celorlalte forțe politice și democratice din Chile, care luptă pentru restabilirea drepturilor vitale și libertăților democratice ale oamenilor muncii din Chile, pentru o dezvoltare liberă și independentă a națiunii chiliene. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat solidaritatea comuniștilor români, a întregului nostru popor cu forțele revoluționare, democratice, cu toate forțele progresiste chiliene care luptă împotriva imperialismului, pentru libertăți democratice, independență, pace și progres.

În cadrul întrevederii cu delegația Adunării Naționale din Republica Zambia, condusă de Robinson Mwaakwe Nabulyato, președintele adunării, au fost evocate cu satisfacție relațiile de prietenie și colaborare româno-zambiene, care au cunoscut un curs mereu ascendent și au cuprins în ultimii ani tot mai multe domenii de activitate. S-a exprimat convingerea că și pe viitor aceste relații se vor lărgi și diversifica pe plan politic, economic, tehnico-științific și în alte domenii de interes comun, pe baza înțelegerilor convenite cu prilejul dialogului la cel mai înalt nivel de la București și Lusaka.

La tovarășul Nicolae Ceaușescu au fost primiți, de asemenea, Maxime Gremețz, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al Partidului Comunist Francez, delegația parlamentară din Japonia, condusă de Ganri Yamashita, președintele Comitetului de conducere al lucrărilor Dietei japoneze, Taha Zaky, ministrul industriei și resurselor miniere din R. A. Egipt.

În cadrul întrevederilor s-a procedat și la un schimb de păreri în probleme ale actualității politice internaționale. În legătură cu situația din Europa, s-a subliniat necesitatea de a se acționa hotărît pentru încheierea cu succes a reuniunii de la Madrid, care să ducă la convocarea unei conferințe consacrate întăririi încrederii și dezarmării pe continentul european. S-a insistat asupra faptului că în actualele condiții este imperios necesară adoptarea de măsuri concrete de dezangajare militară, de dezarmare, fără de care nu pot fi concepute destinderea, securitatea și pacea în Europa. În același timp a fost subliniată necesitatea stopării cursei înarmărilor, împiedicării amplasării de noi rachete și arme nucleare pe continentul nostru și în întreaga lume, precum și a opririi producerii armei cu neutroni. În acest cadru, s-a evidențiat importanța pe care o reprezintă pentru cauza securității europene statornicirea unor raporturi de largă cooperare între statele din Balcani, transformarea acestei regiuni într-o zonă a păcii, bunei vecinătăți, încrederii și cooperării bilaterale și multilaterale. S-a relevat, totodată, importanța unei soluții globale în Orientul Mijlociu, care să ducă la retragerea Israelului din toate teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, la rezolvarea problemei poporului palestinian, inclusiv crearea unui stat palestinian propriu, independent, la asigurarea independenței și suveranității tuturor statelor din zonă. În cursul întrevederilor a fost, de asemenea, reliefată necesitatea lichidării subdezvoltării și instaurării unei noi ordini economice mondiale, care să ducă la crearea unei lumi mai bune și mai drepte.

ION CODRU ■

1200 de oameni de știință din 50 de țări s-au întîlnit în Capitala României

Lucrările celui de-al XVI-lea Congres internațional de istorie a științei

„Progresul și independența națională, știința și pacea sînt inseparabile. Cuceririle științei și tehnicii trebuie puse în slujba valorificării cu rezultate maxime a bogățiilor naționale ale popoarelor, și în primul rînd ale celor rămase în urmă, a dezvoltării industriei, sporirii rodniciei pămîntului, protecției mediului înconjurător, ridicării calității vieții oamenilor de pretutindeni. Știința și tehnologia să servească cauzei destinderii, înțelegerii și conlucrării fructuoase dintre națiuni, securității tuturor popoarelor".

NICOLAE CEAUȘESCU
(din Mesajul adresat Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării, 20 august 1979)

Sub înaltul patronaj al tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, își continuă lucrările, la București, cel de-al XVI-lea Congres internațional de istorie a științei, eveniment de însemnătate deosebită pentru viața științifică mondială. Faptul că o astfel de reuniune științifică internațională se ține la București vizează prestigiul meritat pe care România l-a cîștigat în lume datorită politicii sale consecvente de pace, prietenie, de largă colaborare; la elaborarea cărei contribuția esențială o are președintele Nicolae Ceaușescu.

Tema congresului : „Știință și tehnologie, umanism și progres" e o deviză sub care cei 1 200 de oameni de știință, din 50 de țări, fac ca lucrările lor să se constituie într-un moment important de informare și dezbatere, pentru afirmarea creației spiritului uman în slujba popoarelor și civilizației.

La propunerea României a fost inclus în programul congresului, pentru prima dată, un simpozion consacrat viitorului, încercare de investigare a direcțiilor, domeniilor și tendințelor de dezvoltare a activității de cercetare.

La ședința inaugurală, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu a rostit o cuvîntare, în care, după ce se arată mesajul acestei înalte reuniuni științifice internaționale, importanța pe care România o acordă științei, prețuirea aportului oamenilor de știință la dezvoltarea generală a țării, se subliniază faptul că România situează ferm la baza întregii opere de construcție a noii orînduiri sociale cele mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, asigurînd toate condițiile pentru dezvoltarea puternică a cercetării științifice, a învățămîntului și culturii — ca factori esențiali de progres, ai ridicării nivelului general de civilizație și bunăstare. „Considerăm că dezvoltarea colaborării și conlucrării între oamenii de știință și cultură din toate țările, schimbul larg de experiență și de valori științifice pe plan internațional constituie, în zilele noastre, o condiție fundamentală a progresului tuturor popoarelor". Știința, se subliniază în continuare în cuvîntare, nu mai cunoaște granițe, a devenit un bun comun al întregii umanități. Iar civilizația modernă nu mai poate evolua decît prin aportul tuturor națiunilor, mari sau mici, la sporirea patrimoniului de valori al lumii. Problemele cu care se confruntă azi omenirea — ale energiei, materiilor prime, alimentației, apei, sănătății, mediului înconjurător — pot și trebuie să fie soluționate cu forțele unite ale popoarelor, cu aportul științei și tehnologiei moderne, printr-o largă și susținută colaborare și conlucrare între oamenii de știință. „Nu trebuie să uităm însă nici o clipă, a spus tovarășa Elena Ceaușescu, că, în zilele noastre, multe din cuceririle științei sînt folosite pentru înarmări. Uriașe fonduri materiale și forțe de cercetare științifică și tehnică sînt îndreptate spre fabricarea și perfecționarea mijloacelor de nimicire în masă — a rachetelor nucleare, a bombei cu neutroni, a armelor bacteriologice și a altor asemenea arme — a căror folosire, într-un război mondial, ar echivala practic cu distrugerea civilizației făurite de popoare timp de milenii". Iată de ce oamenii de știință, care cunosc și înțeleg cel mai bine uriașul pericol pe care-l prezintă aceste arme, trebuie să se ridice în modul cel mai hotărît împotriva politicii de înarmare. În continuare, tovarășa Elena Ceaușescu a arătat că, de asemenea, constituie o gravă anomalie faptul că astăzi, în epoca celor mai mari descoperiri științifice și tehnice, există încă regiuni întinse ale lumii în care oamenii sînt lipsiți de binefacerile civilizației moderne, că circa două treimi din populația planetei se află în stare de subdezvoltare, că o serie de descoperiri științifice și tehnice fac obiectul unei politici de monopol. Promovarea scopurilor **umaniste** ale științei impune lichidarea oricăror discriminări. În acest scop, trebuie să se facă totul pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale care să înlesnească accesul liber al tuturor națiunilor, mai ales al celor slab dezvoltate, la roadele revoluției tehnico-științifice contemporane.

Acest înalt și umanist mesaj se degajă și din lucrările celui de-al XVI-lea Congres internațional de istorie a științei, de la București.

N. GRIGORE MĂRĂSANU ■

Știința, numai în slujba păcii

interviu cu Katherine R. Sopka, cercetătoare la Fort Lewis College Durango Colorado — S.U.A.

— Stimată doamnă Sopka, am urmărit cu interes comunicarea dv. la acest congres — „Femeile fizicience americane ale secolului XX" — și am constatat, v-ați bucurat de o largă audiență.

— Poate și pentru că femeile din toată lumea, nu numai din America, contribuie tot mai mult la dezvoltarea științei. Și, desigur, pot contribui și mai mult decît au avut posibilitatea să o facă pînă acum. În Statele Unite femeile, cam de prin 1950, au avut posibilitatea să participe mai substanțial la dezvoltarea științei. Pînă atunci, o combinație de condiții economice, sociologice, familiale le-au ținut departe de știință. Comunicarea mea este o pasiune mai veche. Pe aceeași temă am scris și o carte — „Quantum physics in America 1920—1935" — care se ocupă de primii fizicieni americani. Atunci am putut constata că sînt și femei fiziciene și tema a căpătat altă dimensiune și o anume particularitate : contribuția femeilor americane în dezvoltarea fizicii, unele pioniere în munca de cercetare, altele reușind descoperiri spectaculoase, cum ar fi descoperirea sticlei invizibile.

— Care ar fi, după dv., raportul dintre știință și umanism, știință și pace ?

— Istoria științei conține aspecte umane, umanitare, ne arată care sînt sau care au fost oamenii care fac știința, în ce condiții au făcut-o, care a fost prețul dăruirii lor. În acest context putem aprecia contribuția fiecărui popor, a fiecărei națiuni la dezvoltarea științei, indiferent dacă poporul este mare sau mic. Ideea aceasta am întîlnit-o și în cuvîntul doamnei Elena Ceaușescu, academician cunoscut în lumea științifică mondială. De aici decurge și respectul pe care popoarele mari sau mici trebuie să-l aibă față de un alt popor.

— Știința uneori este acuzată că slujește războiului. Care este opinia dv. ?

— Da, uneori pe drept cuvînt știința este acuzată că slujește războiului, dar nu oamenii de știință vor războiul. Savanții de acum și dintotdeauna au avut suficientă sensibilitate, destulă moralitate să detecteze războiul. Ca atît mai mult îl detestăm noi, femeile, care sîntem și mame ! Noi nu vrem ca politicienii să folosească știința pentru război. Noi toți, oamenii de știință și oamenii politici, trebuie să învățăm să rezolvăm problemele conflictuale fără război ; să fim pașnici !

— Ce puteți spune despre actualul congres, despre organizatorii lui, despre România ?

— Prin schimbul de idei și de informații, congresul și-a atins în mod strălucit scopul. E grozav ca oameni din țări diferite, care vorbesc limbi diferite să se întîlnească, să-și vorbească direct într-o limbă comună, limba științei universale. Din nefericire pentru mine și soțul meu am văzut numai Bucureștiul. A fost totuși suficient ca să ne dăm seama că România este o țară foarte frumoasă, că românii constituie un popor dintre cele mai ospitaliere, mai prietenoase. Vrem să călătorim prin România cu trenul. Cu avionul am văzut mai puține lucruri din cîte am fi avut de văzut.

N. GRIGORE ■

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru în problemele agriculturii

O agricultură de înaltă productivitate în toate unitățile

(Urmare din pagina 1)

populației, realizarea unei noi calități a vieții și muncii în toate domeniile de activitate. De aceea se impune mobilizarea tuturor eforturilor, concentrarea tuturor forțelor din agricultură pentru realizarea de producții cît mai mari, pentru obținerea de rezultate bune în fiecare unitate agricolă. În acest scop, de o importanță excepțională este folosirea rațională a pămîntului, utilizarea deplină a fiecărui metru pătrat de pămînt de la sate și orașe. În același timp, se impune utilizarea rațională, calificată, cu înalt spirit de răspundere a mijloacelor mecanice și a îngrășămintelor chimice, aplicarea întocmai a tehnologiilor de cultură, executarea lucrărilor agricole în perioade cît mai scurte, mobilizînd, în acest scop, toate forțele de la sate. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, de asemenea, necesitatea înfăptuirii mai rapide, mai hotărîte a programului de mecanizare complexă a agriculturii, a realizării neîntîrziate a mașinilor agricole aprobate, a creării unor soiuri de înaltă productivitate atît pentru cereale, cît și pentru plante tehnice, legume ș.a.

De o deosebită importanță sînt problemele ridicate în cuvîntare cu privire la îmbunătățirea organizării S.M.A.-urilor. Reține atenția măsura ca mecanizatorii să devină muncitori permanenți ai I.A.S. sau membri ai cooperativelor agricole, fapt care va contribui mult la perfecționarea activității lor. De asemenea, deosebit de stimulator pentru conducerile unităților agricole cultivatoare este sistemul de plată preconizat pentru muncile prestate de S.M.A. Acest sistem va asigura, alături de generalizarea acordului global, executarea lucrărilor la timp și în bune condițiuni, folosirea mai completă a tractoarelor și mașinilor agricole, reducerea costurilor și utilizarea rațională a combustibilului.

În ceea ce privește zootehnia, se impun măsuri mai energice pentru stringerea furajelor, modernizarea grajdurilor, îmbunătățirea indicilor de natalitate și creșterea corespunzătoare a animalelor tinere. Pentru satisfacerea cerințelor imediate ale populației va trebui să se acorde o atenție deosebită creșterii porcinelor și păsărilor, specii care se pot dezvolta într-un timp scurt. Totodată, pentru valorificarea mai completă a resurselor existente în zonele de deal și de munte, se preconizează o îmbunătățire a zonării creșterii bovinelor și ovinelor, deplasarea la munte în sezonul pășunatului a unor specii și categorii de animale.

În sezonul în care ne aflăm, sarcinile imediate și de importanță hotărîtoare sînt strîngerea la timp și fără pierderi a recoltei de toamnă și însămînțarea grîului și orzului la un înalt nivel, care să garanteze realizarea producțiilor mari prevăzute pentru anul 1982. În acest scop, a subliniat secretarul general al partidului, la toate culturile trebuie să se muncească în formații mari, specializate, lichidîndu-se cu desăvîrșire depozitarea în cîmp, pe pămînt. În ceea ce privește însămînțările, ele trebuie să se înscrie obligatoriu în perioadele cele mai bune, respectîndu-se întocmai structura soiurilor care urmează să fie cultivate, utilizîndu-se numai semințe selectate și tratate. Pentru asigurarea densității optime, cea mai mare atenție trebuie acordată pregătirii terenului pentru a se asigura un pat germinativ bun. În acest scop, terenul pe care urmează să se semene cerealele de toamnă trebuie eliberat la vreme de recolta anului în curs. La fel de importantă este respectarea graficelor privind însămînțările, realizarea acestora în perioadele optime. Astfel, în zonele de deal semănatul culturilor de toamnă nu trebuie să depășească 1 octombrie, iar pe ansamblul țării însămînțările de toamnă trebuie încheiate pînă la 15 octombrie.

Dînd indicații, oferind soluții și trasînd sarcini concrete pentru fiecare problemă în parte, secretarul general al partidului a evidențiat concluzia de bază care se desprinde din dezbaterile consfătuirii : există toate condițiile pentru a se realiza producții agricole sporite, pentru a se asigura în fiecare județ, în fiecare unitate, o agricultură de înaltă productivitate, asigurîndu-se, pe această bază, atît necesarul de consum al populației, cît și nevoile pentru industrie și export.

De o excepțională însemnătate sînt și celelalte concluzii care se desprind din felul în care s-a desfășurat activitatea în agricultură în acest an, concluzii formulate în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu : dispunem de tot ceea ce este necesar pentru obținerea unor recolte stabile și sigure, chiar în condiții meteorologice și de climă complicate, cu condiția de a aplica ferm normele, cunoștințele științifice pentru executarea lucrărilor agricole în condiții cît mai bune și de a generaliza experiențele valoroase în toate județele și unitățile agricole ; de asemenea dispunem de tot ceea ce este necesar pentru a asigura în acest cincinal realizarea hotărîrilor Congresului al XII-lea privind dezvoltarea agriculturii, fiind posibil să realizăm nu numai producțiile prevăzute în planul cincinal, ci să obținem și o depășire ; este necesar să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru soluționarea rapidă și completă a tuturor problemelor privind mecanizarea și chimizarea agriculturii, asigurînd o folosire cît mai bună a mijloacelor de mecanizare de care dispunem, folosind rațional și cu rezultate maxime îngrășămintele și celelalte produse chimice ; este necesar să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru asigurarea semințelor și materialului săditor de calitate corespunzătoare și de mare productivitate ; trebuie înfăptuit cu toată fermitatea programul privind dezvoltarea zootehniei, asigurarea bazei furajere necesare producției animaliere ; trebuie să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru realizarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și desecări, pentru folosirea corespunzătoare a irigațiilor, prin-tr-o mai bună organizare a solelor, a parcelelor, în raport de relief și de condițiile de mecanizare, pentru eliminarea excesului de umiditate, nivelarea terenului și realizarea corespunzătoare a lucrărilor ; este necesar să se asigure o densitate optimă pentru toate plantele, una din condițiile hotărîtoare pentru obținerea unor recolte bune, stabile ; în același timp, este necesar să se asigure, pentru fiecare cultură în parte, însămînțările în perioade optime.

În cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru în problemele agriculturii se subliniază din nou importanța deosebită a agriculturii în ansamblul economiei noastre naționale. Să nu uităm nici un moment, a spus secretarul general al partidului, că îmbunătățirea activității din agricultură, înfăptuirea programului de creștere a producției agricole și îmbunătățire continuă a aprovizionării populației constituie una din laturile fundamentale ale Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România, că realizarea programului din agricultură este o parte componentă a realizării sarcinii strategice de trecere a României de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată. Toate acestea impun ca agricultura „să aibă un rol tot mai însemnat, să participe tot mai mult la progresul întregii economii naționale".

Constituindu-se într-un amplu și cuprinzător program de activitate pentru toate organele și unitățile agricole, pentru toți oamenii muncii care lucrează în agricultură, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta Consfătuire de lucru în problemele agriculturii demonstrează încă o dată grija permanentă, clarviziunea revoluționară cu care conducătorul partidului și statului nostru acționează în vederea înfăptuirii noii revoluții agrare în țara noastră, obiectiv prioritar stabilit de Congresul al XII-lea al partidului.

Editura Paralelo din Brazilia :

Nicolae Ceaușescu. Concepția asupra noii ordini economice internaționale

Editura braziliană **Paralelo** a lansat de curînd volumul „NICOLAE CEAUȘESCU. CONCEPȚIA ASUPRA NOII ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE", mărturie a prețuirii de care se bucură președintele României în lume, o nouă dovadă a interesului manifestat față de opera teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Apărut în condiții grafice de excepție, volumul cuprinde texte selectate din discursurile președintelui României și este prefațat de prof. Afonso Arinos de Melo Franco, membru al Academiei braziliene de litere, fost ministru al relațiilor externe, care scrie între altele : „Calitățile excepționale de conducător ale președintelui Ceaușescu, marcînd efortul întregii națiuni române pentru consolidarea și afirmarea independenței politice, pentru dezvoltare economică, au determinat ridicarea României pe noi trepte ale afirmării internaționale".

Prefațatorul subliniază, de asemenea, faptul că dezvoltarea noastră industrială, poziția României față de problemele internaționale, preocuparea pentru respectarea principiilor independenței și suveranității naționale sînt legate nemijlocit de activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu.

În studiul introductiv, prof. Amilcar Alencastre, membru al Asociației latino-americane de sociologie, îl prezintă pe președintele României ca o personalitate remarcabilă care și-a consacrat toate forțele și puterea de muncă pentru dezvoltarea țării sale, pentru independență, pentru promovarea în viața internațională a unei politici noi, de relații democratice între toate statele lumii, în temeiul principiilor egalității și respectului reciproc, al dreptului inalienabil al națiunilor de a-și hotărî singure destinul. Prof. Amilcar Alencastre, care ne-a vizitat în două rînduri țara, a putut cunoaște personal contribuția decisivă a conducătorului statului nostru la succesele deosebite ale poporului român, ideea volumului recent apărut fiindu-i sugerată, după propriile mărturisiri, făcute la ceremonia prezentării cărții la Consulatul României din Rio de Janeiro, de activitatea neobosită - pe plan internațional a președintelui Nicolae Ceaușescu, de caracterul profund revoluționar al concepției sale asupra noii ordini economice internaționale, de larga audiență de care se bucură în Brazilia această concepție. O confirmare strălucită a acestui fapt o constituie și cuvintele prof. Antonio Houaiss, membru al Academiei braziliene de litere, președintele Sindicatului scriitorilor, rostite în cadrul aceleiași ceremonii. După ce a arătat că tradițiile de luptă pentru păstrarea ființei naționale ale poporului român sînt continuate într-un chip fericit astăzi, cînd la conducerea țării se află președintele Nicolae Ceaușescu, prof. Houaiss a subliniat următoarele : „Profund preocupat de viitorul omenirii, președintele Ceaușescu militează neobosit pentru așezarea relațiilor dintre state pe baze noi, echitabile și juste, într-o lume fără conflicte, fără confruntarea dintre o bogăție excesivă și o sărăcie tragică. În acest sens, sînt deosebit de impresionante clarviziunea, curajul și profunzimea propunerilor concrete prezentate de președintele României privind reducerea cheltuielilor exorbitante pentru înarmare și folosirea resurselor devenite disponibile pentru sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare în aspirația lor spre progres economic și social".

Totodată, despre acest volum, care oferă opiniei publice braziliene posibilitatea de a cunoaște în adîncime concepția președintelui României privind una dintre problemele arzătoare ale lumii contemporane, au publicat relatări ziarele „Jornal do Brasil" și „Globo" din Rio de Janeiro, ca și „Correio Braziliense" și „Diario Popular" din Sao Paolo, subliniind concepția originală a președintelui Nicolae Ceaușescu referitoare la o „temă internațională de mare importanță și actualitate".

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Luîndu-se cu viața, cartierul își crește orășenii lui

Cu cîțiva ani în urmă, o expoziție de sistematizare deschisă la sala Dalles din București oferea vizitatorilor o posibilă imagine a urbanisticii anului 2000 în România. Multe dintre soluțiile prezentate la seara machetei arătau limpede că problemele viitorului beneficiau de o gîndire pe măsură, imaginația, profesionalismul și o clară perspectivă a dezvoltării generale a țării aflîndu-se la temelia acestor rezolvări. Printre ele, și soluțiile arhitecților din Tg. Mureș: cartiere cochete, aerisite, clădiri cu terase pline de verdeață, spații de odihnă și recreație și nu cartiere-dormitor. La vremea aceea, unul dintre aceste cartiere, Bulevardul 1848, era în bună parte închegat, altul, 7 Noiembrie, fiind doar o propunere. Astăzi, primul este gata, iar al doilea se află în faza organizării de șantier. Cu gîndul la acele machete, ne-am aflat zilele trecute printre cei ce au gîndit și au construit cartierul Bulevardul 1848, printre cei ce-l locuiesc, aceasta fiind după părerea gazdelor cel mai nou și cel mai frumos al orașului.

„Sînt consultat ca un fel de moașă"

Arhitectul Arpad Koszta, șef de proiect la I.P.J.: „Cartierul Bd. 1848 se află în zona de sud a orașului pe o denivelare de aproximativ 20 de metri față de oraș, fapt pentru care, ani în urmă, cînd începuse construcția primelor blocuri, lumea avea multe rezerve, gîndindu-se la o sumedenie de probleme, mai ales la transport. Terenul este sănătos, locul se numea înainte **Dîmbul pietros** din cauza multelor cariere locale de piatră, fără să creeze probleme cu fundațiile. Cele cîteva izvoare de apă captate le-am folosit la alimentarea cartierului. Clădirile sînt concepute astfel încît în zona versantului să aibă denivelări pentru o integrare cît mai bună în zonă, să nu fie nimic forțat, să nu distoneze cu mediul înconjurător. Cartierul este gîndit ca o unitate, ca să poată trăi singur, cu două accese și un bulevard de 1 200 de metri care-l leagă de centru, blocurile fiind orientate spre cornișă și spre bulevard. Între două străzi, pe o alee

pietonală, se află dotările sociale, cele comerciale fiind pe bulevard. Cei aproape 40 000 de locuitori au la dispoziție toate dotările comerciale, cinematograf, 3 școli, două generale și un liceu, 3 creșe, grădinițe, o piață de zi acoperită, locuri de joacă pentru copii, la trei apartamente cel puțin un parcaj, un teren de sport pentru adulți. Sînt nu numai șeful colectivului care a proiectat acest cartier, dar și unul din locuitorii din **Bd. 1848**. Un cartier se impune greu în peisajul general, cum se spune, pînă capătă patină, pînă este înnobilat de verdeață. Așa s-a întîmplat în primii săi ani de existență. Regret, ca arhitect, că n-am putut termina ansamblul, astfel încît să aranjăm și mobilierul stradal. Este important unde pui un chioșc de ziare, o jardinieră, un coș. E adevărat, sînt întrebat atunci cînd se modifică ceva în acest spațiu, sînt consultat ca un fel de moașă, este și asta o satisfacție, dar, în sfîrșit, important este că acest cartier funcționează și lumea ține la el".

Cîte ceva despre echipa Santos, comuna Fratra și o pendulă de acum un veac

O sîmbătă mai călduroasă, venită după lungi zile ploioase și reci, o sîmbătă în care tot mureșeanul se bucură ca într-o zi de primăvară, teșind să facă ceva ce-i fusese lehamite să facă peste săptămîna cînd turna cu găleata și bătea un vînt tăios. Cam în situația aceasta se afla și Gheorghe Cămărășan, pe care îl bătea gîndul să cumpere fetelor rechizitele pentru școală. El este ascensorist la I.J.G.C Mureș, soția, Elena, este muncitoare la Vînalcool și amîndoi au crezut, atunci, cînd s-au mutat în **Bd. 1848**, că va fi foarte aglomerat, ceea ce s-a și întîmplat, azi toată lumea vrînd să stea în cartierul lui, așa cum, de pildă, bucureșteanul, a auzit el, vrea să stea în **1 Mai** sau pe **Mosilor**. Argumentele lui Gheorghe Cămărășan, cînd spune că acesta este cel mai frumos cartier, încep cu faptul că autogara este foarte aproape, pentru că el este de la țară, din comuna Fratra, de unde e și "doctorul Petre Paul, cel mai mare specialist în varice, iar nevasta, din Tg. Mureș, adică

din Mureșeni, un sat înglobat acum în municipiu. O pendulă veche aflată în bucătărie, deasupra ușii, îi aduce aminte de străbunică-său, de bunici și cam de toți cei care și-au trăit viețile în Fratra. „Știi, merge perfect, ca la naștere, nu rămîne în urmă, n-o la înainte și nici nu face mult zgomot". Gheorghe Cămărășan este ascensorist, nu-i place să se știe prea mult de treaba asta prin împrejurimi, fiindcă la blocurile de zece etaje nu merg liftu-rile, deși unele au împlinit anul de cînd s-a mutat lumea în ele. „Și tot ar mai fi nevoie de niște locuri de joacă pentru copii, se gîndește Cămărășan, pentru că din curtea creșei îi dă afară, pe terenul de fotbal n-au loc de cei mari, diviziona-rii cartierului", jucători la **Santos, Dinamo** sau **Dîmbu pietros**, echipe ce activează în categoria A, a cartierului, și care dau, la fel ca A.S.A., dureri de cap multora din cei ce oftează pe marginea campionatului de minifotbal al municipiului. Încolo, despre **1848**, pentru că e greu să spui cartierul **Bd. 1848**, numai lucruri bune, printre altele și faptul că, iată, pentru rechizite și pentru un popene trebuie să meargă doar cîțiva metri în loc să plece în centru.

Eu, cît sînt în puteri, nu plec din Ernei

Dacă pendula îi aduce aminte lui Gheorghe Cămărășan de bunică-său, probabil că Gyula Ilamza, la cei 80 de ani ai săi, i-ar

putea povesti cîte ceva despre dînsul. N-o face pentru că nu l-a cunoscut și nu l-a cunoscut fiindcă el e din Ernei, o comună aflată la zece kilometri de Tg. Mureș. Se odihnește pe o bancă și pare mulțumit că a găsit sare și ceai, pentru că la Ernei nu-i nici urmă de ele, găsești una, alta dar nu ceai și sare. Este de cîteva zile la fată, care stă în blocul de colo, cu bărbatu-său și doi copii, ea e croitoreasă la întreprinderea textilă, se numește Ida Varga, iar soțul, Iosif, lucrează la întreprinderea de reparații auto. „E frumos la ea, totul e pus la punct, mai am fete, Vilma, de exemplu, stă tot în cartierul ăsta, și ea mă roagă să stau aici, dar nu-mi place la oraș, că rămîn peste zi singur pe bancă, păzitor de bloc, mă duc la mine, la Ernei, să vorbesc cu oamenii de vîrsta mea, că nevasta mi s-a prăpădit acum trei ani, să stau cu oamenii aceia cu care am crescut și trăit o viață, pentru că avem ce ne spune, la 80 de ani, le ai numai pe ale tale. Mai am și cîteva găini, o gospodărie mică, iar iarna vine un cetățean care ne taie lemne la toți. Cînd mi-e dor de fete, vin la ele. De asta sînt acum în oraș. Fetele îmi spală rufele, mai îmi fac de mîncare, iată, am uitat să spun, mai am o fată, în cartierul 7 **Noiembrie** și un băiat în **Tudor Vladimirescu**, sînt la casele lor și mă tot cheamă și mă tot așteaptă, dar le-am zis, fiecare cu ale lor, pentru că eu, cît sînt în puteri, nu plec din Ernei"

Ana-Maria, Katalin, Cornel, Ilona, Vasile și alții

Fac parte din generația sub 13 ani. Cea mai mică este Ana-Maria Fărcaș, în octombrie face trei ani, și cel mai mare este Cornel Roman, 13 ani împliniți, la fel ca și Constantin Hodoș. Ilona și Katalin sînt mai mici, de-abia au trecut de zece ani, dar grupul este bine constituit, sînt nedespărțiți, joacă ping-pong, își povestesc vacanța și nu țin morțiș să înceapă școala. Generația cea mică a cartierului, o parte din ea, de fapt copiii din str. Paringului, generația căruia îi mai sînt necesare niște terenuri de joacă, fiindcă, deocamdată, ea este prea mică pentru **Santos** sau **Dîmbu pietros**, este, într-un fel, generația care a crescut odată cu cartierul, chestiune pe care Katalin a prins-o foarte bine în primul ei interviu: „Cînd am venit aici nu erau blocurile galbene și nici așa multe mașini. Acum sînt și mașini și copii mai mulți. Dacă spuneți că ce vă zic eu apare joi, e foarte bine pentru că joi e nunta lui văru-meu, care stă în același cartier, fiind prima nuntă din familia noastră aici, în Dîmb".

Părinții lucrează împreună, copiii învață și se joacă împreună, pe ușile locatarilor întîlnești și Vasile, și Istvan, și Ioana, și Ilona, cartierul îi adună în orele lor de odihnă, de liniște, aici, sus, de unde poți vedea aproape întregul oraș, unde aerul este mai curat, au început să se cunoască între ei, la cumpărături, la ședințele de bloc sau cele cu părinții, de la școală, și, deși în inima orașului, cartierul trăiește ca și cum n-ar avea nevoie de el, fiindcă își ajunge sieși. Ai zice că toți așteptau cu nerăbdare să prindă un apartament aici, cînd iată, Maria și Augustin Bota, care vor avea un copil, neapărat băiat, pe care să-l cheme Adrian, deoarece Adrian Bota sună frumos, vor pleca în cartierul Tudor Vladimirescu, imediat „sub" întreprinderea de mașini de calcul. Desigur, de acolo s-ar putea să regrete cartierul **1848**, dar aici stau cu chirie și dincolo și-au construit apartament proprietate personală. Pînă una alta, Maria va naște în liniște, în plină toamnă, cînd cartierul e mai frumos ca niciodată și cînd la Riciu, comuna de unde e soțul ei, se vor coace viile.

Strada Suceava, o stradă care repune istoria în drepturi

Estera Gyeresi locuiește împreună cu soțul ei pe strada Suceava, la nr. 9, din 1925. Strada a rămas în mare parte neschimbată dacă exceptăm noutățile care țin de confort. O stradă liniștită, locuită de români și maghiari încercați de bucurii și necazuri comune, o stradă care și acum, la umbra blocurilor cu zece etaje își păstrează nestirbită demnitatea. E drept, a mai pierdut ceva din soare și din tihna de odinioară, dar, așa cum spune Estera Gyeresi, sînt magazine mai multe, iar fata, Maria Dee, care este arhitectă și a făcut parte din colectivul ce a gîndit cartierul, stă la doi pași, într-un bloc cu zece etaje. Nu știm exact unde, s-ar putea să fie chiar în blocul în care locuiește familia lui Mircea Bumbac, lăcătuș la Metalotehnica, printre ultimii mutați pe aici, care, ca o bucurie pentru că autogara este aproape, primul tablou pe care și l-a pus în peretele din sufragerie a fost o pictură făcută de un consătean cu talent la desen, pictură reprezentînd un sat frumos, de cîmpie, Păgăceana, satul de baștină din care a plecat după ce a făcut armata.

Și așa, încet, pe neobservate, luîndu-se cu viața, cartierul își crește orășenii lui, acei oameni minunați care se bucură că autogara este aproape și care, pe acasă, mai au numai cîțiva bătrîni greu de dezlipit de pămîntul pe care l-au lucrat de sute și sute de ani, pendula lui Gheorghe Cămărășan fiind o urmă a dorului lor.

RĂZVAN BARBULESCU ■
Fotografiile autorului

Noul în comerț

„Totul la vedere", la Tîrgu Mureș

Se zice că restaurantul gării este o adevărată carte de vizită pentru alimentația publică a unui oraș. Cum e la Tîrgu Mureș? Iată-ne deci la Complexul „Călătorul" pentru prima dată față în față cu o experiență unică în România. Despre ce este vorba? „Clasica" linie caldă nu este dublată de o alta, dincolo de zidul bucătăriei. De fapt nici respectivul zid nu există. Intri, vezi ce este expus spre vînzare, dar vezi și cum se prepară, care e starea de curățenie, pătrunzi cu ochii în intimitatea creației laboratorului. Și vă asigur că în acest caz altfel sclipesc nu numai halatele, ci și inoxurile, și chiar personalul bucătăriei altfel se mișcă... Așa se face că mîncărurile sînt expuse exclusiv în funcție de cantitatea vîndută, a doua linie fiind chiar... plita sobei maestrului bucătar. Care aici se numește Gheorghe Doczy și care din decembrie 1979 și-a meritat și cîștigat chiar titlul de maestru. (Se infirmă astfel credința unora că titlul suprem în arta culinară de la noi s-ar putea acroșa exclusiv în condițiile oferite de laboratoarele unităților cu zece la sută remiză. Iar pentru a nu fi tentați să credeți că un exemplu ar confirma regula aflați că alt maestru bucătar, Alexandru Cîmpeanu, cel care oficiază acum la superelegantul Continental, și-a cîștigat galoanele și titlul de maestru tot la restaurantul gării.) Vă dați seama că la un asemenea titlu ceea ce se prezintă spre vînzare nu poate fi decît pe măsura faimei. Adică? Așa cum este firesc lista cu sortimentele zise minimale este cu mult depășită. Și încă zilnic. Dovadă? Pe data de 13 iulie lista etala 29 de poziții; pe 15 iulie — 32 de poziții; 17 iulie, ziua raidului nostru — 35 de poziții. Asta cantitativ. Calitativ? Bufet rece: telemea, măsline, salată orientală, pește prăjit, ouă fierte, lapte bătut, iaurt, suc de roșii...; trei feluri de ciorbe și o supă; mîncăruri: fripturi de pasăre, tăieței cu brînză, mîncăruri de legume, cîrnați cu mazăre, pește cu orez, mămăliguță cu brînză...; desert: cîte două feluri de prăjituri de casă și de cofetărie, trei feluri de compoturi, nectar, apă minerală... Am mai spus — 35 de poziții. În acest caz nu-i de mirare că nici măcar una dintre notațiile din Caietul cumpărătorului nu reclamă cantitatea ori calitatea mîncărurilor, ci — și asta cu o frecvență foarte rară — doar relațiile dintre personalul restaurantului și clienți. Însă cinstit este să scriem că aici marea majoritate a reclamațiilor sînt... elogii în genul: „sîntem foarte mulțumiți de preparatele pe care le pregătiți, dar și de gustul lor plăcut". Motive pentru care responsabilii de la „Călătorul" — Bela Pali și Nicolae Popa — au toate motivele să fie satisfăcuți, mai ales că și încasările zilnice oscilează între 58 și 60 de mii de lei, iar depășirile lunare de plan trec frecvent dincolo de o sută treizeci de mii.

Același „totul la vedere" — și trebuie spus că s-a găsit și un sistem de seraj corespunzător și că, deși bucătăria se află permanent sub ochii cumpărătorilor mirosurile sînt exclusiv bune, — l-am putut vedea și admira și la cantinele restaurant ale întreprinderilor Electromureș și Imatex și în restaurantul Unic, din cartierul 7 Noiembrie. Responsabili acestora — Pop Ioan, Hajnal Ștefan și Iosif Olah — merită felicitări nu numai pentru cum și ceea ce prezintă spre vînzare, ci și pentru fantezia cu care urmăresc îmbogățirea listei așa-zise „minimală" a sortimentelor. Și încă un amănunt aflat de la Cornel Ceucă, directorul Direcției comerciale a județului Mureș: economiile de energie termică și electrică în sistemul „totul la vedere" sînt substanțiale. Pentru că — firesc, la urma urmelor — adevărata linie caldă este însăși bucătăria.

Dar cofetăriile municipiului capitală de județ? Să exemplificăm cu situația de la „Mariana", a cărei responsabilă se numește Viorica Almășan. Lista orientativă a sortimentelor prevede 25 sorturi de prăjituri. În unitate există 27, dintre care un variat dar impresionant număr de cozonaci și checuri, foarte solicitate; produse din ciocolată ar trebui să aflăm 6, dar există opt!; în schimb, la bomboane, deși cifra orientativă a sorturilor este de 14, nu zărim în rafturi decît 2; în schimb, la „cutii pentru cadouri" prevederile au fost depășite cu două sortimente, dintre care „coajă de portocală trasă în ciocolată" și „drajeuri cu stafide" sînt producții delicioase ale propriului laborator. La capitolul răcoritoare, aflăm și notăm că putem cere, iar dumnealor ne pot oferi ape minerale, bem-bem, mentă, socată, citronadă, trei sorturi de înghețată, cafea și chiar... ceai cald! De unde se vede că acolo unde există preocupare, cumpărătorii pot fi satisfăcuți cu relativă ușurință.

MIRCEA BUNEA ■

Ce a trecut, a trecut, dar ce începe, cum începe?

Dincolo de poarta C.A.P.-ului Letca Nouă, pe partea stîngă a aleii ce duce către acareturile acestei cooperative, se află o gazetă de perete. Propriu-zis, gazeta nu dispune de nici un perete susținător ci stă luptă cu doi pari solizi în pămîntul jilav, răscolit de ploaia căzută cu o zi în urmă. În spatele geamului tulbure ai afișierului, o coală de hîrtie s-a desprins de la locul ei și a căzut pe-o latură, încît oricine ar vrea să citească ce scrie acolo trebuie să-și îndoaie gîtul ca o găină sub zborul planat al unui uliu. În rîndurile acelei verticale citim, sub semnătura inginerului G. Mutel, însemnarea intitulată „Campania de toamnă se apropie“: „Spunem cu toții despre campania de vară că s-a încheiat cu rezultate nu prea bune. Cauzele sînt multiple, efectele nedorite, dar dacă a trecut, a trecut“. Ce a trecut, a trecut într-adevăr, dar ce începe, ne întrebăm, cum începe?“.

Începe promițător, dacă dăm crezare președintelui C.A.P.-ului, Nicolae Singureanu, și secretarului adjunct al comitetului comunal de partid, Petre Stoica, și nu vedem deocamdată nici un motiv de a nu da crezare spuselor lor, cu atît mai mult cu cît, judecînd după cele văzute s-ar mai putea afirma încă de pe acum că în această toamnă campania agricolă nu numai că a început astfel dar se va și încheia pe măsura începutului promițător. Căci parcă, mai mult decît oricînd, zic oamenii, ei știu ce au de făcut și au și cu ce să facă. Adică dispun de toate uneltele, de toate mijloacele trebuitoare pentru a încheia cu bine anul agricol. Că el, anul acesta agricol, nu se va arăta nici după încheierea tuturor socotelilor prea strălucit, este un alt subiect de discuție, și fără îndoială că discuția cu pricina n-ar avea cum să uite ceea ce toți țăranii din Letca știu foarte bine, cu o exactitate a amănuntului ce i-ar putea uimi numai pe cei ce nu-i cunosc pe ei deloc, și anume că pe pămînturile lor podzolice și neirigate nu a mai căzut o picătură de apă din 17 mai și pînă pe 28 august. Prin acest fapt se și explică întrucîtva „rezultatele nu prea bune“ ale campaniei de vară, mai precis recoltele de orz și grîu nu atît de mari pe cît le sperau cei din Letca. Dar situația aceasta, înțelegem, lasă deschisă totodată o cale aprecierilor cu privire la calitatea muncii din C.A.P.-ul Letca Nouă, căci dacă oamenii de pe-aici n-ar fi pregătit în cele mai bune condiții pămîntul pe care semănaseră și n-ar fi îngrijit cu tragere de inimă lanurile de pe cele 2 000 de hectare, atunci recoltele ar fi fost, fără îndoială, mai mici. Faptul rămîne valabil și în privința campaniei de toamnă, al cărei început promițător înseamnă gîndul de a culege tot ceea ce, mult sau puțin, a dăruit pămîntul, iar a căvei încheiere înseamnă că oamenii vor putea să spună că au făcut tot ce a depins de ei. Din acest motiv, la Letca Nouă toamna aceasta are și va avea, într-adevăr, zile de neodihnă, zile lungi, zile cu ore frămîntate de griji ce se vor împutina pe măsură ce mîncile necesare vor fi îndeplinite, rînd pe rînd. „Acum, astăzi și mîine, zice Nicolae Singureanu, grija noastră este să încheiem recoltatul celor 250 hectare de floarea-soarelui“. „Poate vom termina, adaugă inginerul șef Gheorghe Ionescu, chiar mîine după-amiază“ și cînd vorbește astfel are în gînd, precum ne dăm seama, ritmul neslăbit în care lucrează formația celor 16 mecanizatori cu cele 16 combine, cinci dintre ei de la secția de mecanizare Letca, și anume Ion Apostol, Ion Căină, Constantin Ștefan, Ion Neflilu și Gheorghe Sima, iar alți unsprezece, printre care Toma Șerban, Ilie Mutel, Petre Slavu, Petre Miu, detașați aici de la alte secții de mecanizare. Chiar a doua zi după ce floarea-soarelui va fi strînsă, se va trece la pregătirea terenului pentru însămînțările din această toamnă. „Avem de semănat, spune Nicolae Singureanu, 1 500 de hectare de grîu și orz. Dintre acestea, 900 deja le-am pregătit.

Și tot astfel, cu o anume grabă de a prinde orice zi și orice oră bună de lucru, se muncește, din cîte am putut vedea, și la C.A.P.-ul din marginea satului Vadu Lat, tot din județul Giurgiu. Aici, recoltatul celor 250 hectare de floarea-soarelui se încheiase deja iar grija zilei, precum ne spunea președintele acestui C.A.P. Emil Panait, era de a aduce de la Bănească și Fundulea întreaga cantitate de sămînță necesară recoltei viitoare de grîu. Nici în vara acestui an recolta nu a fost slabă. S-au cules aici cam 3 800 kilograme de grîu la hectar, cu toate că ploaia a cam ocolit și pămînturile acestei cooperative. Pornind de la aceste rezultate mulțumitoare localnicii se gîndesc să așeze, în această toamnă, temelia unei recolte mai bune și mai sigure, acționînd conform indicațiilor trasate de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Consfătuire de lucru pe probleme de agricultură. Soferii Ilie Minzu și Gheorghe Bazavan tocmai trăseseră în curtea C.A.P.-ului autocamioanele încărcate cu sămînța din care se va înmulți grîul anului viitor, iar cooperatorii Ion Puricâ, Ion Dinu, Elena Vilcu, Dumitra Picior și Aurica Gh. Bratu se pregăteau să descarce prețioasa încărcătură.

Astfel, aici ca pretutindeni în satele de pe valea Neajlovului, unde, preț de două zile, am văzut cum grijile oamenilor scad pe măsură ce mîncile necesare, mîncile campaniei de toamnă, sînt îndeplinite rînd pe rînd, se poate spune că, într-adevăr, ca să ne amintim de cuvintele inginerului de la Letca Nouă, „ceea ce a trecut, a trecut“, dar ceea ce a început — campania agricolă a acestei toamne — a început bine.

D. CONSTANTINESCU

Numai doctori?!

Trebuie să recunosc de la început că scriind acest articol la care mă gîndesc de multă vreme nu voi cîștiga, cel puțin în primul moment, prea multe adezitni, însă chestiunea e așa cum am să v-o descriu, iar interpretarea ei la fel, oricît nu ne-ar conveni.

Fac la sfîrșitul lui august un interviu colectiv pentru TV la gura unei mine, la ieșirea din șut, și printre altele îi întreb pe minerii cu pricina ce au ei de gînd să-și facă copiii cînd s-or mări, fiindcă mai toți, se întîmplase, să fie foarte tineri și deci cu copii încă mici. Și toți îmi răspund la fel, dar eu vă relatez răspunsul înregistrat pe bandă de magnetofon: **„Doctor“, „Inginer“, „Doctor“. „Inginer“, „Doctoriță“, „Inginer silvic“.**

Și dumneata, îl întreb pe maistrul miner care citind eu inteligență pe fața mea o anume uimire și înțelegînd repede cam ce ar presupune această uimire, prinde totul din zbor și crede că o drege cu un oportunism destul de rafinat altfel — „Eu mă gîndesc să-l învăț pe copiii mei să lucreze tot la mină și vreau să-l dau la facultatea de mine, ingineri de mină cum ar veni!

— Cît cîștigi dumneata, iau eu repede interviul de la început:

— **Patru mii!** Patru mii! Cinci mii! Patru mii! Patru mii! Niciodată n-am ieșit sub patru mii!!

— Păi bine, măi fraților, izbucnesc eu, dacă toți ne facem doctori și ingineri, cine dracu' mai lucrează direct în mină, fiindcă cineva, tot trebuie să lucreze după ce dreaptă inginerească, nu?! Așa e, zic ei și izbucnesc în rîs, după care uitasem mai înfiu zece.

— Tovarășe, dacă eu am avut parte de mină, măcar fiu meu să se facă și el ceva, doctor, inginer, ceva, măcar el să nu mai muncească atît.

Vă atrag atenția că discuția avea loc cu muncitori, nu cu mici burghezi, nu cu intelectuali, nu cu funcționari cu fundul ros de scaune prin birouri, și în discuție se afla mai mult decît o profesiune de viitor, o concepție despre muncă, despre munca înțeleasă, din nefericire, ca o perspectivă deloc încurajatoare pentru viitorul copiilor lor. Adică e cazul să recunoaștem că era vorba de faptul că munca ajunsese să fie privită ca un fel de blestem al unor neputincioși ai soartei. Cu alte cuvinte așa s-ar cam traduce răspunsul lor: „Dacă eu am fost sortit să-mi cîștig pîinea cu sudoarea frunții, măcar copiii mei s-o cîștige mai ușor, și; dacă s-ar putea, muncind cît mai puțin, dacă nu chiar deloc“.

Apoi ideea că a fi inginer sau doctor presupune o muncă ușoară, cîștigul pitul cu mai multă ușurință, sau că dacă tot am luat puterea în stat și statul e socialist, nu prea mai e cazul să muncim. Cine să muncească atunci?! E posibil o societate, chiar socialistă, alcătuită numai din doctori și ingineri, fără zidari, fără timplari, fără măturători, fără crescători de vite, fără ciobani la oi, fără sapatori și plivitori la legume, fără geamgii, fără canalagii, fără șoferi, fără vînzători, fără măcelari, fără spălători de vase, fără îngrijitori la creșe, etc. etc. etc.?!?

Nu cumva am ajuns noi în situația să privim munca concretă ca pe o corvoadă a societății, a unei societăți care confundă socialismul cu un fel de pensiune perpetuă?!

Nu cumva e cazul să stăruim asupra acestei chestiuni care presupune o gravă carență de educație civică și chiar socialistă? Nu cumva e cazul să încercăm să pătrundem dincolo de simpla constatare și de prima și pînă la urmă superficiala reacție: semnul exclamării pus să sublinieze indignarea?! Dar, numai indignîndu-ne și condamnînd mentalitatea, e destul? Rezolvăm problema?! E ca, această chestiune, o simplă chestiune de educație, și poate fi rezolvată pe calea intensificării propagandei și a mijloacelor, pînă la urmă tot propagandistice, ale educației?

Dacă stăm să judecăm drept avem de-a face și cu o expresie foarte agresivă a elitismului social, și cu o mentalitate care privește anume profesiuni ca pe șanse ușoare de cîștig și deci de câpătuială în socialism, și cu un reflex al unei păgubitoare concepții privind condiția umană în socialism. Părintele se poate mîndri, să zicem; că e miner, copilul cu atît mai mult se poate mîndri că e fiu de miner, dar nici părintele, nici copilul, nu doresc să se mîndrească și nu cred că se pot mîndri, unul că el, fiind muncitor, copilul lui e tot muncitor și nu intelectual, al doilea că n-a ajuns intelectual, și **„A RĂMAS“**, acesta e cuvîntul, tot muncitor. Ce anume în mecanismul social a condus la această situație?! Iată o întrebare, una din întrebările care ar argumenta și la noi un **Institut de cercetări sociologice la nivel național și de soudare a opiniei publice la nivel național**, cu observații și concluzii care să fie supuse dezbaterii publice.

În sat la mine, (și nu numai la mine), pe kilometri întregi, copiii țăranilor au **„răzbit“** în viață și au plecat la oraș. O casă a și fost făcută **„de vînzare“**, de către urmașii, care **„nu se mai întorc“**, ai unor țărani. Majoritatea țăranilor **„rămași“** au peste cincizeci de ani!

— L-am dat la o școală, să nu mai o moare pămîntul ca mine — îmi spunea un fost coleg de primară.

Și cine mai crește o vacă pe gurgui?, întreb eu.

— Nu mă interesează, zice el, eu mi-am făcut datoria, am omorît destul pămîntul, măcar fiu meu să mai răsufle. Adică să trăiască „ușor“!!

Aici e, poate, întreagă, explicația. Cum am ajuns noi să credem, în plin socialism, că soluția vieții e să trăiești „mai ușor“, asta neînsemnînd însă, cum ar fi și firesc, dorința ca în socialism lumea să trăiască mai bine, muncind mai puțin, vreau să spun cu o eficiență mai mare, nu, doamne ferește, ci să trăiești „mai ușor“, în sensul de trăgînd chiulul, trecînd pe deasupra lucrurilor și ferindu-te cît poți de muncă, ca fiind, săraca, rezervată servitorilor. Servitorii cui?!!

DINU SĂRARU

Învățăturile grîului (III)

Secetă și totuși producții mari

Consiliul agroindustrial Purani se întinde pe vreo 23 000 de hectare din șesul Burnasului. Sînt în țară județe care n-adună o astfel de suprafață pentru recolte! Un colos al recoltei.

Cel ce conduce acest colos e un ins puțintel la trup, laminat ca o sîrmă, numai vibrație, numai nerv. Un ins care, la cei aproape 60 de ani ai săi, își arată, sub un argint blajin, fruntea mereu încruntată, mobilînd spațiul unor mereu arzătoare preocupări, deasupra tuturor lanurilor, în orice colț al cîmpiei și în orice unghi al zilei. De parcă el, I. ou Muncii Socialiste Marin Nedea, președintele C.A.P.-ului și directorul S.M.A.-ului din Purani, n-ar fi un ins, ci o sută.

Dar acum nu-l găsim pe M. Nedea. Ni se spune că e la Alexandria, la Comitetul județean de partid, la instruirea trimestrială a directorilor de S.M.A.-uri. În lipsa lui, stăm de vorbă cu instructorul teritorial de partid, Anghel Matei, pe președintele consiliului, și cu Marius Dumitrescu, inginerul șef al C.A.P.

Cele șase C.A.P.-uri ale consiliului încep deci cu Puranii, care a dat 5 060 kg de grîu la hectar, trec prin Siliștea, Teleormanu, Cernetu, Gurani (cu recolte între 4 007 și 4 324 kg/ha) și ajung la Măgura, care a oferit abia 2 800 kg la hectar.

Ce s-a întîmplat la Măgura?

Să mergem la Măgura.

Șocul priveliștii e total. Cel puțin în tarlaua în care deschidem. Porumbul pare lovit de brumă, culturile duble se văd ca printr-un ochean invers, care le-a redus la niște dimensiuni umile. (De ce oare, cînd condițiile nu permit, se fac eforturi și investiții pentru culturi compromise din start?!). Pămîntul a crăpat pretutindeni, ca un dovleac prea copt sau ca o explozie de păstăi gigantice, împroșcîndu-i sevele spre nicăieri. E liniște, o liniște indiferentă peste o catastrofă care, paradoxal, s-a înscris parcă în ordinea priveliștii, constituind o altă ordine, care pare firească. Undeva, în marginea unui lan de porumb, cîteva femei rezemate în sape privesc spectacolul fără uimire, fără să tresară măcar. Nici nu mai e un spectacol, e un dat. O secetă înecînd un cîmp parcă de cînd e lumea.

Aceeași secetă, totuși, a lovit și Puranii, și celelalte cinci C.A.P.-uri ale consiliului, ale căror recolte s-au salvat!

De fapt, ni se spune, nu seceta, ci excesul de apă a fost cel care, încă din toamnă, a provocat aici o adevărată hemoragie a lutului, înecînd în față firul grîului. Sub solul Măgurei, la 80 de centimetri, e un strat de argilă, impermeabil la apa ploilor, menținînd o perpetuă umezeală acidă, care devoră totul. Seceta n-a făcut decît să desăvîrșească un lent și insidios proces de îmbolnăvire a solului. Ar trebui întreprinse ample lucrări de scarificare și desecare, nu la modul artizanal, cum se fac ele astăzi, ci zgîriind cu blindețe solul, ci răscolindu-l în profunzime, conform unui proiect întocmit de specialiști. Căci cu natura, socotelile sînt simple: nu-i dai, nu-ți dă. Dacă-i tei pămîntului șapte piei, fără să-i pese, pămîntul, pînă la urmă, devine indiferent, uituc, zgîrcit, neglijîndu-și îndatoririle, ca și un om hrănit doar cu promisiuni ori iluzii. Nu-i mai puțin adevărat că tocmai această realitate aspră, stringentă, presantă, după care nu poți să ieși fără ca mai întîi să dai, obligă la o infinită grijă, la o politică chibzuită a eforturilor și investițiilor, la un răspuns înțelept la somațiile: unde dăm și cît dăm? Oricum ai lua-o însă, e de părere instructorul Anghel Matei, cuvîntul specialiștilor, aici, la Măgura, nu mai trebuie să intuiască.

În rest, ni se spune, cei de-aici, ca toți cei ai consiliului, s-au bătut eroic pentru salvarea recoltei. Fără asta, nu s-ar fi ajuns nici la cele 2 800 kg de grîu la hectar. Toate îngrășămintele au fost introduse în brazdă înainte de semănat, suprafața a fost erbicidată în întregime, tractoarele și combinele au fost reparate la timp, s-a apelat și la sapă (cu sapele, oamenii au croit canale, ca să mai risipească din povara umidității, sufocantă pentru cimpie), s-a trudit și duminicile, unsori și nopțile fiindcă treburile adesea s-au suprapus, s-au încălecat, calendarul astral a luat-o anapoda, niște munci și zile au trebuit prinse din urmă. Seceta a forțat niște cicluri, concerea plantelor s-a făcut exploziv, din tarlaua de orz s-a trecut fără pauză la cea de grîu. Nici o clipă de respirație, nici cît să-i schimbi combinei o sită. Apoi truda, sau febra, sau furia recoltării grîului, în condițiile unor soluri ce, timpurii, se scutură repede, ajunge ca pieptul cel ars de secetă al pămîntului să respire o dată mai cu năduf. Trudă și febră și furie, pe rînd sau deodată, ultima, adică furia, neștiind, evident, indicată, dar nici lesne de reprimat cînd tu, combinerul Tănase Turcu sau Marin Mitrea, și umplut buncărul cu povara de boabe, dar camionul sau remorca în care s-o verși întîrzie. N-ai voie să lași grîul jos, la capul lanului, printre altele ca să nu „facă aripi“ în nopțile fără lună și fără paznici neadormiți. Dar cînd grîul se scutură, cînd combinele trebuie s-o ia înaintea vremii, nu s-o toace așteptînd camioanele și remorcile, pierzi într-o zi cît nu se fură în zece. Inginerul șef al consiliului socotește cam zece la sută pierderea de recoltă datorată acestor pricini. O învățătură pentru viitor, desigur.

O altă învățătură, nu nouă, dar relevată anul acesta printr-un accent ascuțit, privește asigurarea combinelor cu oamenii necesari. „Omul și combina“, „omul și tractorul“ sînt lozincile-cheie, de fapt piinea cea de toate zilele a mecanizării, ecuația ei cea mai simplă, dar și cea mai grea, fiindcă primul et termen nu-i totdeauna la îndemînă. E drept, vin să ajute și combinerii de aiurea, anul acesta au deseins la Purani 64 de inși din Mureș. Au venit să rezolve niște probleme, provocînd însă și ei probleme, unele amuzîndu-i pe cei ai locului (precum exigențele culinare ardelenești, rezolute și intratabile, înmuindu-se numai la sosuri dulci...), altele punîndu-i pe gînduri. Sigur că cei din Mureș nu și-au trimis aici reprezentanții lor de elită, fiindcă de ei au nevoie acolo. Dar chiar cînd acești oaspeți sînt foarte buni mîncitori, ei vin totuși, să nu uităm, de la niște recolte de 2 000—2 500 kg de grîu la hectar. Aici au de-a face cu 4 000—5 000, pe care cunoștințele și experiența lor le dovedesc mai greu. Reciproca pune și ea probleme, nu mai puțin complicate. Cei de-aici, cînd isprăvesc cu grîul, trimit și ei combine în Nord, în Transilvania sau în Moldova, dar o fac, ni se spune, cu inima strînsă. Cînd combinerii ca Gh. Delcea sau Ștefan Velicu își îmbarcă mașinile în vagoanele care le vor muta la latitudinea cea mai nordică a grîului românesc, la Sucseva, de pildă (anul acesta, trustul telcormânean de mecanizare a trimis Sucevei 160 de combine), mai că și-ar face cruce cu limba în gură, ca să le poarte noroc mașinilor, dacă limbile nu le-ar fi ocupate să mestece niște vorbe mai dificil de reprodus, adresate celor ce dau „scula lor“ pe mîini străine și mai ales celor care le duc spre acele mîini.

Este momentul, deci, ca reporterul să mai noteze niște nume (și chiar începe să noteze: Gh. Bratu, Ion C. Leafu, Marin Alexe, Petre Turcu, Marin Preda, Gh. Dorobanțu...), dar numele lor, ale combinerilor fruntași, sînt prea multe, zelul autorului acestor rînduri de a le transcrie se dizolvă într-o adevărată listă onomastică. Citi din ei, întrebăm, au fost răsplătiți cu premii, cu acel 130 de lei prevăzuți pentru depășirea cu 30 la sută a normei zilnice? Lăsați asta, zice președintele C.A.P.-ului și directorul S.M.A.-ului, Marin Nedea, care între timp s-a întors de la Alexandria. Lăsați asta pe seama noastră; dv., tovarășe ziarist, stimulați-l moral pe fruntași, publicîndu-le numele în revistă.

Important este însă — conchide M. Nedea — să culegi pîinea bob cu bob. Adică să știi să prețuiești valoarea bobului, care înseamnă, de fapt, refuzul bobului în folosul boabelor. A cît mai multe...

ILIE PURCARU

O interesantă comunicare prezentată la Congresul internațional de istorie a științei

Electronica redescoperă valoarea și importanța unor străvechi practici terapeutice

— Ultima dumneavoastră carte, stimate tovarășe Dr. **DUMITRU CONSTANTIN**, a stat doar cîteva ore în librării, s-a cumpărat, ca să zic așa, înainte de a se vinde, reprezentînd un adevărat best-seller al literaturii științifice din țara noastră. Explicația succesului trebuie să o căutăm, cred, în modul particular în care ați adus interpretări unui imens material informațional, într-un cîmp de cercetări încă nebulos și supus unor dispute pasionale. Cum ați putea defini lucrarea dumneavoastră „Inteligența materiei" ?

— Intenția mea a fost de a prezenta publicului larg din România și specialiștilor deopotrivă un eseu științific și filozofic despre om și existență. Am folosit în acest scop date recente din domeniile biologiei, medicinei, psihologiei, fizicii, electronicii, chimiei, ale unor științe de graniță precum și propriile mele observații obținute în calitate de cercetător și medic neurolog. Structura energetică a materiei, subiect la ordinea zilei, reprezintă un punct nodal și în economia lucrării mele. E momentul să amintesc, totodată, că despre bioenergie s-a scris și s-a vorbit mult, dar abia odată cu apariția electronicii, cercetătorii au avut la dispoziție mijloace pentru detectarea și studierea aspectului fenomenologic, iar investigațiile au fost scoase de sub acuzația celor care le-au considerat nu odată manifestări ale unui deism mascat.

— În lucrarea dumneavoastră un loc central îl ocupă problemele legate de biocomunicație și bioinformație.

— Cercetările cele mai recente mă îndreptățesc, cred, să afirm că una din trăsăturile de bază ale materiei vii este comunicarea. Viul ne apare ca un sistem termodinamic deschis la nivelul căruia se petrec în permanență schimburi de informație, substanță și energie. Consider, de asemenea, că nu greșesc prea mult denumind dimensiunea viului informațional — energetică. În virtutea acestor date și bazîndu-mă pe experimente de laborator, apreciez că poate exista comunicare chiar la nivelul ființelor lipsite de sistem nervos, plante sau organisme monocelulare. Două plante pot comunica între ele, așa cum o dovedesc între altele remarcabilele cercetări întreprinse de colectivul condus de doctor în biologie Marioara Godeanu. Reamintesc pe scurt una dintre cele mai interesante observații ale acestui colectiv: pe o masă de laborator au fost așezate alăturat două plante vii. La un moment dat, experimentatorul a turnat peste una din plante o substanță toxică. „Țipătul de durere" al organismului molestat a fost instantaneu receptionat de planta vecină, care, așa cum au demonstrat aparatele de detecție, a indicat o bruscă perturbație fiziologică.

— Telepatie ?

— Greu de precizat. Descoperirea trebuie să fie îmbogățită în continuare cu foarte multe date experimentale.

— Cu doi ani în urmă — îmi permit să vă amintesc — la Cenaclul ideilor, organizat de revista „Flacăra", inginerul Valeriu Popa a demonstrat pe viu surprinzătoarea sa capacitate de a percepe prin simplă palpare încărcătura și variațiile energetice ale organismului uman și pe această bază de a formula diverse diagnostice medicale. Atunci ați făcut observația că știința modernă este astăzi pe punctul de a redescoperi valoarea și importanța unor practici terapeutice ale antichității.

— La recentul Congres de istoria științelor am prezentat o comunicare pe această temă. Ea s-a intitulat „Știința viitorului — o știință a sintezelor trecut-prezent". Trebuie să notăm în primul rînd faptul că anticele metode de antrenament psihosomatic și în primul rînd acupunctura au fost redescoperite prin mijlocirea electronicii și prin solicitudinea electrografiei. Pînă nu demult, se știe, nu puțini oameni de știință priveau cu rezerve acupunctura, considerînd-o lipsită de suport științific. Electronica a demonstrat **in vivo** că punctele de acupunctură ale învelișului cutanat există alevea, că organismul poate fi imaginat ca un condensator care își reglează sarcinile de cîmp prin punctele de minoră rezistență electrică. Acestea sînt chiar punctele de acupunctură care au apărut în electrofotografii și care sînt identice cu cele înfățișate în hărțile acupunctorilor chinezi de acum cîteva mii de ani.

— Descoperirea este într-adevăr senzațională. Cum au ajuns medicii antichității la o asemenea cunoaștere a structurii psihosomatice ?

— Există o singură explicație. Lipsit de mijloacele noastre de observație cercetătorul de atunci și-a dezvoltat la proporții neobișnuite pentru înțelegerea noastră simțul de observație. Acest mod de abordare i-a permis să vadă evenimentele dinamic într-un continuu proces de transformare și integrare cosmică. În acest context se poate presupune că antichitatea precleină a cristalizat o viziune energetică și dinamică a fenomenelor, explorînd dimensiunea pe care noi am numi-o în termeni actuali informațional-energetică. Din cele două laturi ale viului, antichitatea s-a ocupat în mod special de aspectul funcțional al organismului uman, substratul structural fiind atacat mult mai tîrziu. De aici și caracterul empiric al medicinei dezvoltate de omul ce ne-a precedat.

— În lucrarea dumneavoastră, „Inteligența materiei" descrieți mai multe cazuri de autocatalepsie, practicate sub supraveghere medicală în India. Unul dintre pacienți, antrenat în acest sens, a acceptat să fie îngropat de viu la un metru și jumătate adîncime unde a rămas timp de opt zile. În tot acest răstimp el a fost ținut sub observație prin mijlocirea unor aparate de investigație moderne : electrocardiograf, pneumograf, electroencefalograf etc. În prima zi pulsațiile cordului au ajuns la 240 pe minut, pentru ca apoi să înceteze complet traseul electrocardiografic indicînd o linie de zero. La sfîrșitul experimentului inima și-a reluat activitatea și pacientul deshumat a „înviat", declarînd că a avut un somn profund. Ei bine, ne întrebăm și noi pe bună dreptate ce forțe latente ale organismului uman pot opri timpul care bate în fiecare clipă în celulele corpului nostru ?

— Sînt întrebări la care știința urmează să răspundă abia de acum încolo. Este indiscutabil că aceste experimente efectuate din inițiativa UNESCO, precum și altele mult mai simple și la îndemîna oricui (diverse sisteme de antrenament psihosomatic) ne demonstrează că sîntem în prezența unei „alte fiziologii" decît cea cunoscută de medicina modernă.

— Ce aplicații de ordin terapeutic întrevăd specialiștii ?

— În mod teoretic se poate admite că o persoană poate să-și controleze orice proces fiziologic care poate fi conștientizat. S-ar putea, deci, controla conștient undele creierului, pulsațiile inimii, vasele sanguine, dimensiunea pupilei, secreția glandelor endocrine etc. ca și bolile rezultate din tulburările survenite la toate aceste niveluri. În comunicarea prezentată la cel de-al XVI-lea Congres internațional de istoria științei am indicat și cîteva domenii unde aceste străvechi practici terapeutice se recomandă prin rezultate practice. Mi-am exprimat între altele convingerea că tehnica relaxării, ce preia vechi procedee de antrenament psihosomatic, va deveni una din soluțiile princeps în combaterea efectelor stresului prezent tot mai mult în patologia omului modern. Confirmarea științifică a acestor practici străvechi constituie un punct de plecare pentru elaborarea unor metode de optimizare a funcțiilor sale biologice. Experimentele au demonstrat că realmente omul poate să-și depășească barierele impuse de condiția sa biologică. Tehnica biofeedback-ului a dovedit că omul poate învăța să converseze cu propriul său subconștient și pe această cale să preia voluntar comanda unor funcții involuntare și deci să se sustragă forțelor oarbe ale întîmplării.

LIVIU TIMBUS ■

Apostu

Mi-e prieten Platon, dar adevărul îmi este și mai prieten

Datoria morală a istoriei științei este aceea de a stabili adevărata paternitate a ideilor științifice în general, a ideilor științifice fundamentale în special.

Împrejurări diferite au dus, nu o dată, la frustrări și denaturări flagrante într-un domeniu ca cel al științei, considerat a fi sub semnul absolut al obiectivității. Obiectivitatea în cunoașterea științifică se cîștigă numai cînd, vorba lui Aristotel, „dăm precădere adevărului".

În cazul stabilirii fondatorului cibernetici apar unele opinii care nu țin seama de istoria efectivă a ideilor cibernetice, de raportul real dintre **esență generală** (= adevărurile generale) și știință.

Este limpede că o știință se constituie în momentul în care se formulează esența ei generală. Prin urmare, fundamentul oricărei științe coincide cu esența ei **pură, generală**, cu esența ei **Una** desprinsă din diversitatea formelor ei specifice de manifestare. Dacă **La Psychologie consonantiste** (1938—1939) evidențiază, pentru prima oară, în mod sistematic o gîndire cibernetică generală ; dacă gîndirea lui Odobleja conținea esența științei cibernetice, de ce nu poate fi considerat Odobleja părintele ciberneticii, ci unul care are ca punct de plecare aspecte cibernetice particulare? Oare aspectele particulare de la care a pornit Wiener nu au fost puse în evidență de existența ciberneticii generale? A-i contesta lui Odobleja paternitatea asupra ciberneticii echivalează cu o abatere de la calea cunoașterii științifice. Unii istorici sînt mai preocupați de întreținerea mitului drag lor, iar nu de stabilirea adevărului.

Locul pe care-l ocupă Wiener în cibernetică nu este cel de fondator, ci cel de continuator. Acest fapt a fost demonstrat, magistral, de însuși fondatorul ciberneticii generalizate în „Psihologia consonantistă și cibernetica" (1978).

Pe linia reanalizării ideii „Wiener fondatorul ciberneticii", propunem : 1. apariția rapidă a „Psihologiei consonantiste" la Editura științifică și enciclopedică ; 2. traducerea lucrării „Psihologia consonantistă și cibernetica" în limbi de circulație.

În legătură cu ultima lucrare a lui Odobleja avem de făcut următoarea observație : avem informații că această lucrare a fost mult mai întinsă în varianta trimisă Editurii **Scrisul românesc** unde a apărut. Va trebui cercetat Fondul Odobleja de la Arhivele statului din Drobeta-Turnu Severin, unde se află numeroase dovezi în sprijinul ideii că cibernetica s-a născut în România. În legătură cu raportul dintre general și particular în cibernetică vom reveni.

Afirmînd că fondatorul ciberneticii nu este altul decît fondatorul esenței ei generale, deci Odobleja, nu facem decît să ne supunem logicii interne a adevărului.

ION STROIE ■

Primul vehicul românesc pe pernă magnetică

(Urmare din pagina 1)

Șeful de lucrări, inginer Ioan David, de la Facultatea de mecanică a politehnicii, catedra de material rulant și organizare, care face parte din colectivul interdisciplinar implicat în proiectarea și punerea la punct a vehiculului, ne dă o serie de detalii — chiar în fața lui „Magnibus" și mai apoi pe teren — frizînd pe alocuri științifico-fantasticul.

Fructuoasa colaborare dintre Electroputere Craiova cu facultățile de electrotehnică, de construcții și de mecanică din Timișoara și cu alte institute de cercetări din țară are de acum o anumită tradiție în domeniul vehiculelor neconvenționale cu motoare liniare. Se știe că aceste motoare, spre deosebire de cele convenționale, au avantajul că elimină părțile rotative, simplifică modul de transmitere a forței de propulsie și, pe plan tehnic și economic, dau un randament superior la viteze mari. Aplicații : transportul în comun (tramvaie), firește în acele orașe care nu beneficiază încă de acest mijloc de transport, de pildă Cluj-Napoca, deoarece nu are nici un sens de a se înlocui tramvaiele existente. Partea de cercetare a revenit universitarilor timișoreni, iar realizarea — uzinei Electroputere. Prototipul Romlin, acest tramvai urban despre care am mai scris, este deja în construcție. Viteză maximă : 100 km/h ; trei vehicule legate unul de altul, pentru 320 călători ; lungime totală 32 m.

Pe baza rezultatelor obținute, cercetătorii de la Institutul politehnic „Traian Vuia" au trecut la proiectarea și realizarea experimentală a vehiculelor pe pernă magnetică. Ele **nu au roți**, sustentația fiind asigurată de energia electromagnetică. Alte caracteristici : sînt **nepoluante, silențioase, cu un consum relativ redus de energie** pe călător și kilometru — pe distanțe mari (peste 200 km) și cu puține stații de oprire. Așa s-a născut „Magnibus 01", de 4 m lungime și 1,8 m lățime, în prezent încărcat pînă la refuz cu aparatura necesară pentru a-i înregistra viitoarele performanțe pe minilinia construită special pentru el. Desigur, și înainte ca să fie mutat pe această linie — după cum ...ată interlocutorul — s-au efectuat experiențe încununate de succes : nici un fel de surprize, în afara celor inerente oricărei deschideri de drum nou.

Firește, „Magnibus 01" nu reprezintă decît un început. De pe acum, pe planșete se află proiectul unui alt vehicul comercial pe pernă magnetică — tot primul din țară — cu 80 locuri, pentru cale aeriană. Aceleași avantaje, în afara capacității mai mari de transport : randament superior la viteză mare, silențiozitate etc. „Ar putea deveni **vehiculul viitorului pentru transportul în comun la viteze de 300 km/h** și peste această limită", este de părere inginerul Ioan David, care adaugă că nu este nicidecum „purtătorul de cuvînt" al colectivului (prea numeros pentru a fi enumerat aci), ci vorbește doar în calitate de participant între mulți la această acțiune de perspectivă și rezonanță întreprinsă de un larg colectiv interdisciplinar. El adaugă :

— Dealtfel, la viteze atît de mari, nici nu se mai pune problema de a folosi roțile, care nu mai prezintă nici un fel de siguranță. Vehiculele pe pernă magnetică, cu viteza lor ridicată și celelalte avantaje tehnice de care vorbeam înainte și din care nu am citat decît cîteva, ar putea contribui la descongestionarea arterelor de circulație (au toate avantajele metroului) făcînd legătura între centrele suburbane **sau între orașe : exemplu, între Capitală și litoral**. De ce tocmai acest ultim traseu? Fiindcă **este în linie dreaptă**, permițînd **viteze mari**. **„Magnibus"**-ul ar putea concura cu succes avionul și trenurile de **călători** (în nici un caz la transportul de marfă).

— Cum se pune, în linii mari, problema relației dintre acest nou tip de vehicul și cele convenționale ?

— Trenul are, firește, o capacitate mai mare de transport, dar cu viteză mică. „Magnibus-2" atinge în mod normal 300 km/h, deci ar putea face mai multe curse în comparație cu trenul, ceea ce ar compensa, într-o măsură, capacitatea sa mai redusă : 80 călători. De asemenea, să luăm în considerare și alt factor important : „Magnibus-2", ca și precursorul cu nr. 1 pe care-l aveți în față, se alimentează cu curent electric de la linia de contact. Or, electricitatea poate fi obținută și din combustibil inferior, de la căderile de apă etc., în timp ce avionul consumă combustibil superior pe care nimic nu-l poate înlocui. Bineînțeles, toate acestea sînt considerente preliminare, problemele economice complexe vor putea fi abordate frontal doar atunci cînd noi, cercetătorii, vom fi terminat treaba noastră : să punem la punct primele **vehicule experimentale**. Dacă nu le construiești, nu ai ce arăta industriei... După cum vedeți, cercetătorii de la facultățile de mecanică, electrotehnică și construcții s-au apropiat mult de acest obiectiv.

...În adevăr, aci, pe un teren de fotbal părăsit, „în refacere", pe care iarba trebuie din nou să crească după ce a îndurat atîtea bătălii sportive pe spinarea ei, la propriu, iată primele zeci de metri de cale ferată „magnetică" așteptînd pe „Magnibus-01". Pe acest stadion sportiv va începe foarte curînd o nouă cursă, care ne va privi cîndva foarte direct pe noi, pe dumneavoastră, aci se va da startul pentru transportul românesc pe pernă magnetică, pentru București — Constanța în 50 de **minute**.

LIONEL NIȚESCU ■

Acupunctorii Timișoarei prezenți pe frontul sănătății

Acum aproximativ un an, la Botoșani, participînd la lucrările celui de-al II-lea Congres național de acupunctură, am avut prilejul și plăcerea de-a cunoaște un mare număr de medici care, în diverse orașe ale țării, într-un cadru mai mult sau mai puțin organizat, practică acupunctura. A încolțit atunci în intențiile noastre ideea că, despre acești acupunctori, despre reușitele lor pe frontul sănătății noastre de toate zilele, neapărat trebuie să scriem. Într-un timp revista noastră a găzduit numeroase articole pe această temă, așa cum a făcut-o, dealtfel, înaintea congresului de la Botoșani și am putea exemplifica în acest sens cu suita de articole dedicate doctorului Teodor Caba din Călan, ori cele prin care am ilustrat preocupările și rezultatele doctorului Nicolae Răibuleț din Herculane, ca să nu mai aducem în discuție și alte ample articole prin care, beneficiind de interlocutori de seamă ai mișcării acupuncturistice din România, am încercat, de-a lungul timpului, și ne-am străduit, alături de alte organe de presă, să-i familiarizăm pe cetățeanul patriei noastre cu noțiunile de bază ale acestei terapeutici atît de puțin cunoscută nouă europenilor, dar de-o vechime milenară în practica medicală chineză.

Dar, cu toate aceste strădanii publicistice, problema în sine a acupuncturii românești, incununată în ultima vreme, la majoritatea congreselor și simpozioanelor internaționale dedicate acupuncturii, cu elogioase aprecieri, este departe de-a fi epuizată. Cu atît mai mult sîntem presați de stricta necesitate de-a informa publicul larg, în special pe toți cei ce vor să beneficieze de tratamentul prin acupunctură, cu cît, iată, scriind doar despre cîțiva medici, despre cabinetele acelor acupunctori se poate constata un adevărat exod de pacienți. Bineînțeles că nefirească nu se pare această realitate cu cît, în general, cu foarte mici excepții, cam toți acupunctorii pot interveni cu aproximativ același succes în maladiile ce se pretează tratamentului cu acupunctură. Este deci anormal ca un viitor pacient să se deplaseze, de exemplu, din Timișoara la Iași, cînd la Timișoara activează un foarte puternic cerc de acupunctori. Așa cum tot anormal ni se pare ca un pacient din Brăila, care n-a auzit de cercul de acupunctori din Galați, aflat la doar cîțiva kilometri de Brăila, să la drumul pînă-n Botoșani, sau pînă la Sibiu.

Ne propunem deci în rîndurile care urmează, precum și-ntr-o serie de alte articole, o prezentare teritorială a acestor cercuri aflate sub îndrumarea și controlul organelor medicale județene și chiar ministeriale, astfel încît oamenii să știe unde, cînd și cui i se pot adresa, inclusiv relele maladiile ce pot fi ameliorate și chiar vindecate prin acupunctură.

La Timișoara deci, unde a avut loc recent un interesant simpozion privind acupunctura și bolile reumatismale, primul nostru interlocutor a fost medicul primar **Nicolae Elian** care, în calitatea sa de președinte al Cercului Timiș de reumatologie și, totodată, coordonator, din partea USSM, al Cercului de acupunctură, ne-a declarat următoarele : „Acupunctura, acest concept de gîndire medicală și terapeutică, a ajuns în situația de-a nu mai avea nevoie nici de avocați, nici de argumente. Surprinzătoarele sale rezultate, a se citi ameliorări sau vindecări ale unor boli, sînt suficiente. Dar, din păcate, mulți medici și, prin ei, mulți pacienți, nu acceptă această nouă, la noi, gîndire medicală. Se acuză în principal lipsa unor manuale, a unei aparaturi moderne. Această situație a făcut ca medicul acupunctor să fie un autodidact, iar statutul unui autodidact, oricîte rezultate ar avea, trezește o oarecare neîncredere. Eu, nefiind un practician al acupuncturii, dar un admirator și încrezător în posibilitățile multiple ale acestui tratament, cred că un viitor acupunctor ar trebui să plece nu de la intenția de-a vindeca orice boală, din orice domeniu, ci din stricta sa specialitate. Adică ar trebui să pornească de la o necesitate a muncii sale, nu în general, cum unii dintre acupunctori fac la ora actuală. Reușitele lor, prin acupunctură, ar putea fi evaluate, astfel, la stricta lor realitate. Apoi, în altă ordine de idei, consider că a sosit vremea ca toți practicienii să-și desfășoare activitatea nu într-un cabinet ori în cine știe ce altă încăpere neadecvată, ci la patul bolnavului, în spital. Este necesară, apreciez eu, integrarea acupunctorului în rețeaua medicală de nivel municipal sau județean, unde să colaboreze cu medicii specialiști, cu analizele laboratoarelor. De ce ? Pentru că eu, ca medic primar reumatolog, sînt un beneficiar al unei astfel de colaborări la capătul căreia am obținut rezultate foarte frumoase, în special în reumatismele abarticulare care răspund cel mai bine la acupunctură. O altă categorie de boli reumatismale apte a fi tratate și prin acupunctură ar fi cea a reumatismelor inflamatorii, dar, la acest capitol este necesară o colaborare și-o cercetare mai profundă între medicina alopată, tradițională, și acupunctură".

Cel de-al doilea interlocutor al nostru avea să fie medicul **Victor Catina** de la Policlinica pentru sportivi, secretarul Cercului de acupunctură din Timișoara, alte cărui relatări le reproducem întocmai : „Acum patru-cinci ani s-a prezentat la mine un handbalist care avea o mare durere la cot, un fel de entorsă. Tot ce făceam ca să-i vindec nu dădea rezultate. Mă chinuiam, pur și simplu, dar degeaba. Echipa de handbal a plecat în China și handbalistul meu a revenit fără nici cea mai mică urmă de durere. Ce se întîmplase ? Medicul echipei chinezești îi făcuse două ședințe de acupunctură. Cînd echipa chinezească a venit la Timișoara, pentru a întoarce vizita handbaliștilor noștri, l-am abordat pe colegul chinez. I-am adus cîțiva sportivi români pe care i-a vindecat în doi timpi și trei mișcări. Demonstrațiile lui m-au convins pentru totdeauna. Am făcut rost de diverse cărți, el însuși mi-a dat cîteva tratate de acupunctură traduse în limbi europene. Mi-a făcut cadou și-o serie de ace. De-atunci, aici, la noi, la Timișoara, vin sportivi din zonă, dar și din localități destul de îndepărtate, cum ar fi Cavnicul sau Cugirul. De ce nu se duc la medicii acupunctori de-acolo, nu știu". De precizat că medicul Victor Catina, avîndu-i ca pacienți pe foarte mulți dintre inginerii și profesorii universitari simpatizanți ai clubului sportiv Politehnica, a reușit să-i atragă și să-i determine să conceapă o serie de aparate electromagnetice care, fie prin temperatură, fie prin șoc electric, fie printr-un cîmp electromagnetic, activează punctul de acupunctură, înlocuind în bună măsură acele tradiționale. „Dealtfel, ne-a declarat medicul Catina, una din ideile de bază ale Policlinicii pentru sportivi, inclusiv a mediculuișef Titus Petrovici, un mare susținător și specialist în tratamentul cu Boicil, este cea a unor terapii complexe, terapii în care acupunctura, combinată cu injectarea Boicilului, a dat rezultate dintre cele mai bune".

Cu aceste doar cîteva informații despre Cercul de acupunctură din Timișoara, l-am abordat și pe medicul specialist **Carol Quint** de la secția de chirurgie a spitalului numărul doi, unul dintre cei mai vechi practicieni ai acupuncturii la Timișoara. „Regret, avea să ne declare medicul Carol Quint, că mai toți ceilalți colegi sînt plecați în concedii. Vi i-aș aminti totuși pe medicul primar pediatru **Aurel Popescu**, despre ale cărui reușite în tratarea enurezisului s-a mai scris în Flacăra, sau pe medicii **Florin Miclea**, urolog la Spitalul județean, **Ioan Ometa**, generalist la Complexul studențesc, sau pe colegul meu **Rudolf Rossler**, acestora adăugîndu-li-se și profesorul de educație fizică **Marcel Bogdan** care s-a specializat în presopunctură, o variantă a acupuncturii prin masarea și presarea punctelor de acupunctură. În ce mă privește, studiez această terapeutică de aproximativ 7—8 ani și am început cu dorința de a elimina unele din dificultățile postoperatorii. Am început, ca toți ceilalți, cu parcurgerea unei bibliografii destul de reduse în acea perioadă. Am fost pur și simplu fascinat. Primele încercări, de influențare a tranzitului intestinal, au dat rezultate neașteptat de bune. După lecturi din ce în ce mai diverse, am extins gama bolilor ce se pot preta tratamentului prin acupunctură. M-au atras afecțiunile reumatismale, astmul, infecțiile urinare cronice, enurezisul, stările alergice, nevralgiile de trigemen, paraliziile faciale, sechelele după accidente cerebrale. Iar mai recent, cîteva reușite în combaterea sterilității. Ce-ar fi de spus în legătură cu combaterea acestor boli prin acupunctură ? Că reușita depinde, în general, de vechimea bolii, că noi, timișorenii (printre care și doctorul Teodor Caba din Călan, care s-a afiliat nouă pentru că este, ca distanță, mai aproape de noi, dar și pentru că este un adept al teoriei energetice), considerăm că boala nu dispare în momentul eliminării durerii, singurul aspect pe care bolnavul îl apreciază imediat, ci numai în clipa cînd realizăm o echilibrare energetică a organismului. O altă caracteristică a cercului nostru ar fi orientarea spre analiza pulsului energetic pe care-l considerăm o componentă obligatorie a tratamentului acupunctic. Pentru a intra în amănunte, pentru a explica echilibrul energetic și analiza pulsului ar trebui să consumăm un spațiu tipografic imens. E destul să ne limităm la afirmația că noi, timișorenii, acordăm o mare importanță acestor două aspecte. Mai simplu ar fi să precizăm că pacientul vine cu un diagnostic clar, stabilit prin analizele medicinei tradiționale, alopate. Că noi, după ce cădem sau nu de acord cu acel diagnostic, trecem la un examen clinic de factură chinezească, specific tratamentului prin acupunctură. La capătul acestui examen, prin analiza pulsului, care ne va relata starea energetică globală a organismului uman, vom stabili dezechilibrul energetic între sînge și energie, între partea inferioară și superioară, între viscere și organe și, în sfîrșit, dezechilibrul între meridianele de acupunctură. Abia după aceste analize urmează să acționăm asupra punctelor. De precizat că în timpul tratamentului bolnavii pot continua tratamentele medicamentoase începute înainte de a veni la noi, tratamente care se vor diminua pe parcurs, în funcție de rezultatele intervenției noastre. Acestea fiind zise, aș mai face precizarea că oamenii vin la noi prin serviciul de ambulanță al clinicii, unde se pot prezenta între orele 15—20, uneori chiar și mai tîrziu, că nu este nevoie de bilet de trimitere și că li vom lua în tratamente după ce încheiem cu seria aflată pe rol, fiecare serie, alcătuită din 80—100 de pacienți, încheindu-se cam în două săptămîni. Acesta-i sistemul nostru de lucru și, pînă acum, s-a arătat a fi destul de bun, ceea ce nu înseamnă că n-ar fi loc pentru mai bine".

Considerînd că despre entuziaștii și pricepuții medici acupuncturi ai Timișoarei am spus, în general, cam tot ceea ce ține de informație, inclusiv de orientarea lor teoretică și practică, am putea încheia reportajul de față. Nu o vom face fără să adăugăm un important aspect al activității de-acolo, cel privind popularizarea acestui tratament. Menționăm în acest sens faptul că, de-a lungul timpului, sase din absolvenții Facultății de medicină și-au ales ca temă pentru lucrarea de diplomă tratarea unor maladii prin acupunctură, fapt ce vorbește de la sine despre eforturile cercului timișorean de a mări numărul practicienilor în acupunctură.

VICTOR NIȚĂ ■

Apostu

Portret (inox)

Mai devreme decît alții, dar...

Într-un recent număr al revistei „Studii și cercetări de biochimie", editată de Academia R.S.R., cercetătorul Lascăr M. Buruiană prezintă, în cadrul unui articol de specialitate, revelații în legătură cu paternitatea unor descoperiri de biochimie. Autorul întreprinde un profund studiu demonstrînd, prin comparație, prioritatea unor cercetări aparținînd școlii naționale de biologie.

În 1914 — arată autorul studiului — Emanoil Riegler, profesor la Facultatea de medicină din Iași, pune la punct o metodă de dozaj a proteinelor din diverse lichide biologice sau extrase tisulare. Metoda are la bază principiul potrivit căruia substanțele proteice în mediul alcalin dau cu oxidul de cupru o culoare violetă a cărei intensitate este proporțională cu cantitatea de proteină. Procedeul a fost propus de E. Riegler cu 35 de ani înaintea celui imaginat de A. G. Gornall, C. J. Bardawill și M. M. David. Cu toate acestea, pe plan mondial, **metoda biuretului** — cum a fost denumită — este atribuită celor trei biologi americani și poartă chiar numele acestora.

Un alt român și autor al unei invenții de notorietate mondială, dar despre care, paradoxal, se vorbește foarte puțin chiar în țara lui de baștină, este Vintilă Ciocîlteu. Acesta lucrează o vreme în Laboratorul Școlii de medicină din Harvard. Aici, împreună cu O. Folin, realizează un reactiv pentru dozarea tirozinei și a triptofanului din hidrolizatele proteice, folosit în numeroase tehnici din domeniul biochimiei. El este utilizat în 1951 la sensibilizarea biuretului. **Iată, așadar, că cercetările originale a doi români (Riegler și Ciocîlteu) au furnizat principiul și metoda de rafinare a celei mai răspîndite tehnici din domeniul biochimiei moderne.**

Cazul cel mai tulburător îl oferă însă un alt biochimist român. Este vorba de profesorul Haralambie Vasiliu de la Facultatea de agronomie din Iași. Acesta publică în 1936, într-o revistă din țară, un studiu intitulat „Asupra configurației moleculare a materiilor albuminoase grase și a hidraților de carbon". El aduce în atenția specialiștilor o ipoteză despre aranjamentul în spirală al lanțurilor polipeptidice din compoziția proteinelor, precum și ai altor biopolimeri, cum sînt glucidele și lipidele. Ipoteza, justificată printr-o serie de calcule deduse din proprietățile moleculare și fizice ale substanțelor respective, este cu 15 ani anterioară celei propuse de celebrii savanți americani Linus Pauling, R. B. Corey și H. R. Branson. Analiza întreprinsă de Lascăr M. Buruiană oferă toate datele pentru ca orice specialist în materie să constate ușor izbitoarea identitate între tablourile și imaginile grafice prezentate de H. Vasiliu și cele realizate de colectivul de cercetători americani. Asemănarea dintre structura în spirală pentru materiile albuminoase și alfa-helixul lui Pauling este — constată autorul — uimitoare. Mai reținem din același studiu că, la fel ca și L. Pauling dar mult înaintea lui, utilizînd metoda stohastică, apriorică, H. Vasiliu a reușit să găsească soluția justă la una din cele mai importante probleme ale biochimiei : structura biopolimerilor și chiar a polimerilor artificiali.

Ei bine, care este adevărul adevărat ? Ori cei trei cercetători americani au ajuns întîmplător la rezultatele menționate, și care s-au dovedit aproape identice cu cele comunicate cu 15 ani mai devreme de profesorul Haralambie Vasiliu, ori Linus Pauling a avut pe masa de lucru studiul biologului român, la fel cum Norbert Wiener s-a folosit în elaborarea tratatului său de cibernetică de cele două volume ale **Psihologiei consonantiste** scrise cu 10 ani mai devreme de doctorul Ștefan Odobleja.

Într-o zi, poate vom afla răspunsul și la această întrebare.

LIVIU TIMBUS ■

Un clasic al filosofiei românești : Simion Mehedinți (V)

Așa cum teza întîia fundamentează latura aplicativă a sistemului mehedințian, cea de a doua — aceea, reamintim, care postulează rolul determinant al muncii în antropogeneză — fundamentează latura lui teoretică. Prin ea Simion Mehedinți vine, spontan, în imediata apropiere a materialismului istoric.

Cele două teze nu trebuie privite ca două linii paralele și incomunicante. De cîte ori i s-a ivit ocazia, Mehedinți a recurs în opera sa științifică la explicația genetică. Lăsîndu-se și de astă dată antrenat pe firul unei astfel de explicații, el ajunge la ideea că atît civilizația cît și cultura se originează în aceeași axă ; dihotomia civilizație-cultură se justifică la Mehedinți, cum deja am stabilit anterior, prin dublul caracter (material și sufletesc) al muncii. Pe de altă parte, „linia mediană a muncii" constituind totuși o singură axă, cele două categorii îngemănate în ea vor fi ele însele unitare. Civilizația și cultura ar forma deci ceea ce ne-am obișnuit să numim o „unitate dialectică", ce reflectă cu fidelitate unitatea dialectică a muncii ca activitate generală umană.

Munca exprimă condiția specifică, unică, a omului pe planeta noastră. Prin muncă ființa umană se obiectivează creator, în forme materiale și spirituale. Acestea intră în rețeaua cauzală universală ca elemente noi și foarte active. Unele organe ale vieții vegetative — dinții și maxilarele, de exemplu — sînt diminuate la om, în timp ce mîna și creierul dimpotrivă, sînt cel mai bine dezvoltate în privința rafinamentului funcțiilor pe care le îndeplinesc. O parte din transformările organice s-au datorat schimbării condițiilor naturale de climă, de vegetație etc., dar și apariției unor condiții artificiale cum ar fi folosirea focului, a pielor a unsorilor. Condițiile artificiale, la rîndul lor, sînt urmarea directă a folosirii de către om a acelor organe artificiale care sînt uneltele. Concluzia lui Mehedinți sună cît se poate de răspicat : „uneltele și munca cu uneltele pot fi considerate ca adevăratul caracter distinctiv al speciei homo" **(Coordonate...**, p. 18). Pe această cale a reușit ființa umană să se smulgă din noaptea animalității.

Și la nivel psihic există o unealtă sui generis menită a-l ajuta pe om să-și traseze un destin unic. Această unealtă psihică e **graiul**. Prin el generațiile umane își capitalizează experiența — preiau de la înaintași, adaugă, apoi transmit la urmași. Fără grai tot ce se dobîndește prin exercițiul minților și al creierului ar rămîne circumscris într-un perimetru foarte redus, iar invenția și inspirația ar fi — dacă cumva ar mai fi — niște accidente strict individuale. După cum uneltele obișnuite asigură progresul uman în linia materială a vieții, graiul asigură progresul uman în linia sufletească, spirituală.

Consecvent, Mehedinți pune apariția limbajului în dependență tot de procesul muncii. Dealtfel am văzut că și fenomenele culturale — în sensul restrîns, de produse spirituale — își află începutul începutului tot în muncă. Încununarea acestei idei o constituie argumentația la teoria originării artei în muncă, argumentație dezvoltată cu lux de date etnografice în discursul de intrare la Academie. Titlul discursului sugera un întreg program teoretic și metodologic, iar pagina de încheiere aduces o mărturisire de credință și de voință : „Dacă cultura e suma muncii din toată viața unui popor, pentru ca să implinim lipsurile culturii noastre trebuie să facem cît mai repede inventariul traiului nostru, descriind în chip științific tot ce e caracteristic și original în trecutul românismului, pentru a afirma autonomia sufletului nostru și hotărîrea de a fi și a rămînea statornici în făptura noastră etnică... Acestui gînd voi închina anii cîți îmi vor fi îngăduiți a lucra pe țărîmul acestei științe, cunoscînd că mai ales acuma, după întregirea politică, toate națiunile pămîntului așteaptă să vadă ce vrem să fim și ce loc voim să ocupăm în cadrul istoriei universale". **(Caracterizarea etnografică a unui popor prin munca și uneltele sale**, 1920, p. 23).

Dar să revenim pentru o clipă la teoria emergenței artei prin muncă. Evident, ea este astăzi foarte cunoscută. Sugestia ei s-a născut pe terenul muzicii mai cu seamă, din însoțirea, ușor de observat la populațiile arhaice, între gestica și ritmul muncii (vîslit, semănat etc.) și frecvența emiterii de sunete regulate, sau din analogia dintre arc și harfă, piuă și tobă etc. Făuritorul acestei teorii a fost Karl Bücher, economist german, a cărui lucrare **Muncă și ritm (Arbeit und Rhytmus)** i-a adus celebritate și printre esteticieni, etnografi și culturologi. Simion Mehedinți i-a preluat ideea-cheie, dezvoltînd-o însă pe cont propriu. Legătura dintre artă și muncă el o înfățișează nu în chip exterior, ci filtrată frecvent de mentalitatea, de psihicul omului. Mai ales insistă el asupra legăturilor reciproce dintre formele majore ale artei : muzică, dans, poezie, desen. Este ceea ce esteticienii, din păcate fără a se dedica prea mult fenomenului, au numit „sincretismul artelor". De la apariția artei prin muncă pînă la explicarea sincretismului originar al artelor prin caracterul complex și unitar al muncii nu era decît un pas. Etnolog și antropolog multilateral, cochetînd și cu estetica, Mehedinți a avut frumoasa intuiție a acestei apropieri. Simplu spus, el a intuit că sincretismul originar al principalelor arte derivă din sincretismul frumos-util.

GHEORGHIȚĂ GEANĂ ■

O incalificabilă calomnie la adresa geniului românesc

Revista noastră și-a făcut o metodă de lucru din a încuraja schimbul de opinii, dar a dorit și, în consecință, a sprijinit numai punctele de vedere care, chiar dacă în contradicție, rămîneau deschise la interpretări, la discuții. Nu e și cazul cărții pe marginea căreia s-a scris articolul de mai jos, carte care nu reprezintă altceva decît o încercare calomnioasă de a deturna realitatea, de a stîlci în mod grosolan faptele, aducîndu-se mari prejudicii istoriei științei românești, geniului creator al oamenilor acestui pămînt. De aceea, publicînd articolul primit la redacție, ce critică vehement o lucrare dată în mod pripit la tipar, avem sentimentul că nu încălcăm propria noastră concepție despre presă. Între o poziție și alta poate exista un dialog. Între adevăr și minciună, însă, orice comunicare e imposibilă și, gîndind așa, ne întrebăm dacă folosește cuiva buchetul rău mirositor de minciuni pe care îl conține cartea la care se referă textul următor.

Am citit cu surprindere recent apărută carte „Începuturile creației tehnice aeronautice românești 1830—1918", Editura Militară, 1981, al cărei autor este Matei I. Oroveanu. În ceea ce-l privește pe autor, lucrurile par a fi clare. În dorința de a fi original cu orice preț, se aplică o formulă preluată dintr-o jalnică tradiție : valorile recunoscute sînt atacate și contestate (fiată deci contribuția „hotărîtoare" a autorului), iar cele necunoscute sînt scoase în triumf la iveală și eventual exagerate. În această regretabilă, dar consecventă stăruință, autorul include și terminologia folosită — nu însă și cea științifică — prin vehicularea unor termeni șocanți și uneori chiar bizari, cum ar fi „Precuvintare" (p. 13), „Nota liminară" (p. 272), „societatea umană a planetei noastre" (p. 269), „nivel cu totul deosebit, uneori unical" (p. 270) etc. Ca să fim corecți, trebuie spus de la bun început că această lucrare conține realmente și rezultatele unei cercetări științifice autentice și originale prin care pune în valoare creația meritorie a unor înaintași, precum G. Grămăticescu, sau sînt prezentate informații documentare suplimentare, inedite, privitoare la unii inventatori cunoscuți. Dar aceste lucruri nu justifică cu nimic gravele afirmații în ceea ce privește activitatea în special a trei străluciți reprezentanți ai aeronauticii românești : Traian Vuia, Aurel Vlaicu și Henri Coandă.

Intențiile, dealtfel destul de explicite ale autorului, de nuanță, să-i zicem, proletcultist-tardivă, se dezvăluie mai clar în rezumatul în limba franceză din finalul cărții — căci, din nefericire, pentru a-i conferi o „eficacitate" internațională în preajma acestui Congres mondial de istorie a științei, cartea este însoțită și de un rezumat în limba franceză — unde putem citi la pag. 278 : „Nous devons reconnaitre que l'histoire de la locomotion aérienne n'a pas été traitée dans notre pays au niveau et avec l'appareil scientifique de rigueur. Aussi, notre but est-il d'essayer une reconsidération méthodologique des débuts des préocupations aéronautiques des Roumains". („Trebuie să recunoaștem că istoria locomoției aeriene n-a fost tratată la noi în țară la nivelul și cu aparatul științific riguros. Astfel, scopul nostru este de a încerca o reconsiderare metodologică a începuturilor preocupărilor aeronautice ale românilor"). Deci toate eforturile noastre de pînă acum în acest domeniu, concretizate în lucrări de prestigiu internațional scrise de autori cum ar fi E. Carafoli, I. Gudju, Șt. Ispas, Constantin Teodorescu-Țintea, Ovidiu Ionescu, Gh. Iacobescu, G. Lipovan, Const. C. Gheorghiu, R. Stoica, I. N. Incovachi, Florin Zăgănescu, D. Moroianu și alții, nu numai că sînt puse la îndoială, ci sînt chiar anulate sub motivul lipsei de metodologie științifică. Frumoasă frază — servită direct în franceză, probabil pentru a-i scuti de un efort în plus — pentru denigratorii poporului nostru !

Să vedem însă care ar fi, după opinile autorului, cauza — sau una din cauzele — lipsei de rigoare științifică a celor care s-au ocupat de acest domeniu. O descifrăm, din nou destul de explicit, în cazul lui Aurel Vlaicu : „Biografii lui Vlaicu au fost, după cum arătam, mai mulți decît au avut ceilalți precursori români ai locomoției aeriene ; s-au dovedit, fără vreo excepție, fie lipsiți de componenta metodologică, istorică, fie lipsiți de componenta cunoștințelor aeronautice, fie într-atît de atașați de subiect încît au ajuns a nesocoti realitatea, uneori în mod involuntar, dar și alteori (în mod vizibil) voluntar. Nu au fost, astfel, just servite nici memoria lui Vlaicu și nici interesele superioare ale poporului său (cu atît mai puțin interesele aeronauticii) (p. 118). În concluzie, dacă toți biografii lui Aurel Vlaicu, **„fără vreo excepție"**, au păcătuit, orbiți de patriotism, și dacă în acest fel nu au fost just servite „interesele superioare ale poporului", în numele acestor interese „superioare" este firesc deci ca meritele majore ale autorului să constea într-o **„redimensionare a contribuției lui Aurel Vlaicu..."** (p. 118).

Ca o paranteză, pentru a descifra o anumită mentalitate ce străbate cartea, arătîndu-se doar pe alocuri mai pregnantă, vom cita o altă frază cheie, tot despre Aurel Vlaicu, Vorbind despre contribuția lui Vlaicu la eforturile pentru realizarea unității naționale a românilor, autorul afirmă la pagina 118 : „Dar unitatea națională a poporului român urma să se desăvîrșească și cu și fără Vlaicu, existînd rațiuni și evoluții infinit superioare". Nu ne legăm de faptul că autorul anulează contribuția lui Aurel Vlaicu la înfăptuirea unității naționale a poporului român, dar deschide insinuos calea spre interpretări mai grave. Căci, printr-o simplă extrapolare, dacă unitatea națională se putea desăvîrși și cu și fără Vlaicu, e evident că ea se putea desăvîrși și cu aportul și fără aportul oamenilor din popor, al întregului popor, și deci rămîne să ne întrebăm în ce constau „rațiunile și evoluțiile infinit superioare" ? ! Cu alte cuvinte, eliminînd pe unii și pe alții, pe toți cei care au contribuit din interior la înfăptuirea unității noastre naționale, rămîne să ne gîndim la conjunctura internațională, la bunăvoința unor supraputeri și astfel să trăim în permanență cu sentimentul unei datorii neîmplinite.

Revenind, dacă am elucidat pe cît posibil rațiunea și scopul acestei proceduri care se regăsește la mai multe personaje decît cele pe care le-am citat, să zăbovim puțin asupra mijloacelor și argumentelor folosite. De la bun început autorul se destăinuie ca fidel al unei maxime rigurozități științifice atunci cînd afirmă necesitatea „constituirii pe baze realmente științifice a istoriei aeronautice a românilor..." (p. 22), însă abdică pe parcursul lucrării în mod flagrant de la această promisiune. Ce poate fi în acest sens mai convingător decît incompatibilitatea metodologiei științifice riguroase cu citatele și afirmațiile din memorie ! „În primăvara anului 1960 sau 1961 (lapsus calami !) fiind solicitat de un inginer angrenat în cercetări legate de «efectul Coandă», autorul lucrării de față a avut la Muzeul tehnic «Prof. ing. D. Leonida» posibilitatea de a consulta mapa cu memorii inedite ale ing. H. Coandă. Mapa sosise de curînd la muzeu și cuprindea un text dactilografiat cu caractere mici (mașină portabilă) pe hîrtie «pelure» în limba franceză". Bogăția de amănunte cu caracter mai degrabă exotic nu poate evita penibilul realizat de o completare în subsolul acestei pagini 128 : „Revenind în 1972 la Muzeul Leonida, am solicitat din nou mapa cu memorii a lui H. Coandă, se pare însă că nu se mai află în colecția acelui muzeu. Nu s-au putut obține alte deslușiri". Această „procedură de lucru" ar putea fi trecută sub tăcere dacă informațiile relevate la adresa marelui savant Coandă, puse pe seama fantomaticei și poate imaginarei mape, nu ar fi deosebit de grave. Se afirmă astfel — și se reafirmă și la alte pagini în același context — că „ceea ce efectuase Coandă **din greșeală** (sublinierea aparține autorului — n.n.) nu se putea numi «un zbor», iar aparatul — cu toate prevederile speciale ale proiectului, nu corespundea motorului. Era nu doar greoi și cu caracteristici aerodinamice limitate dar — mai ales — ar fi putut să se încendieze în orice moment pe sol sau în zbor" (p. 209). Nu cunoaștem cum a ajuns autorul la aceste concluzii, dar putem afirma că dacă s-a referit la actualele exigențe aerodinamice ale celor mai moderne avioane de azi, atunci pe bună dreptate avionul lui Coandă nu corespundea formulelor aerodinamice pe care le prezintă astăzi un Tupolev, un Boeing sau un Concorde. La acea vreme însă, avionul Coandă 1910 — primul avion cu reacție din lume — era considerat o realizare aerodinamică care se concretiza și prin utilizarea voleților cu fantă de bord de atac la aripi, introdusă de Coandă pentru prima oară și ulterior larg aplicată, amplasarea pentru prima dată a rezervoarelor de combustibili și lubrefianți în aripi, utilizarea pentru prima oară a unui tren de aterizare cu suspensie elastică avînd posibilități de escamtare parțială în aripă și alte numeroase elemente. În ceea ce privește „greșeala" prin care românul Coandă a zburat pentru prima oară cu un avion cu reacție, interviul publicat de Henri Coandă în revista „Flying", în mai 1956, este edificator :

„M-am sult în carlinga avionului, am accelerat motorul și am simțit imediat cum curentul puternic al jetului împinse aparatul înainte. Am făcut semn să se tragă calele din fața roților și încet, avionul a început să se miște. Inițial, îmi propusesem ca în acea zi să nu fac încercări de zbor, ci doar cîteva rulări pe micul aerodrom. Dar comenzile avionului mi s-au părut docile și am injectat mai mult combustibil în turbină... Proba fusese făcută. Zburasem cu primul avion cu reacție". Pe de altă parte, reputatul savant Elie Carafoli atestă în lucrarea „Aurel Vlaicu — pionier al aviației române", București, 1960, pag. 16 : „În 1956 acesta (Coandă) a fost sărbătorit la New York pentru primul zbor din lume al unui avion propulsat de un motor cu reacție", afirmație reluată și în volumul „Centum ani Academiae Republicae Socialiste Romaniae" (Buc. 1966), la care se adaugă acelea ale multor alți cercetători de valoare, pe care autorul „Începuturilor creației tehnice aeronautice românești" îi acuză, probabil, de prea mult patriotism. Mai mult, autorul pune la îndoială pregătirea profesională a lui Coandă. „În Anuarul citat, aflăm că în mai 1928 Henri Coandă devenise subiocotenent «în baza stud. făc. în școal. din Germania» Dar, ne putem întreba pe bună dreptate, cînd și cum" (pag. 101).

Evident, autorul încearcă să ne convingă că toată această reconsiderare este pentru a îndrepta o greșeală care „nu servește în nici un chip nici memoria lui Coandă și nici istoria aeronauticii românești" (pag. 120) !!!

Procesul de „redimensionare" a realizărilor lui Traian Vuia este oarecum similar. Se afirmă cu totul gratuit că „este într-o totul lipsită de logică legarea plecării de lipsa de mijloace pentru realizarea aparatului" (p. 110). Este vorba de plecarea din Banat la Paris în condițiile în care cu adevărat Vuia era lipsit de mijloace, iar pe vremea aceea Parisul era considerat capitala aeronauticii. Se contestă, de asemenea, că proiectul avionului lui Vuia a fost întocmit în esență în Banat înaintea plecării la Paris (pag. 111) insinuîndu-se faptul că Vuia s-ar fi inspirat de la străini. Or, așa cum o arată biograful lui Vuia, G. Lipovan, într-un text revăzut de însuși Vuia, situația este cu totul alta. Vuia, avînd clar în minte și avînd chiar și schițele elaborate ale avionului său, a plecat la Paris pentru a-și realiza proiectul acontînd pe un mai mare sprijin material și o mai mare înțelegere.

Tot în cazul lui Vuia devine ostentativă preocuparea autorului de a colecta afirmații neconcordante privind lungimea primului zbor din lume, afirmații publicate de diverși autori, corectate în timp prin descoperirea unor noi documente, astfel încît cititorul neavizat, pe bună dreptate, se poate întreba care este adevărata situație. La toate acestea dacă adăugăm insistența autorului în a repeta faptul că „primul aparat care a zburat a fost al fraților Wrright" (p. 120) fără să specifice diferența esențială între un zbor catapultat și un zbor prin mijloace autonome, se relevă clar intenția de a răsturna prioritățile pe plan mondial, pe care noi, românii, am reușit să le impunem. Semnificativ este faptul că autorul — în concluzie — îl așază pe Traian Vuia „și prin el geniul aeronautic românesc pe prima treaptă — a precursorilor — în istoria universală a locomoției aeriene" (p. 117). Deci, dacă Vuia este un „precursor", rămîne să aflăm cine este pionierul și întemeietorul aviației.

Dar cel mai prigonit dintre înaintașii noștri rămîne Aurel Vlaicu. Pe considerente pe care le-am expus la început — de natură mai degrabă politică și ideologică decît științifică — autorul aplică același nihilism științific și tehnic. „Contribuția" originală a autorului o reprezintă descoperirea că Vlaicu „necunoscînd afară de ungura (slab) altă limbă", „a greșit afirmîndu-se că aparatul (respectiv aparatele sale) construite de Vlaicu ar fi fost rodul în principal al «cercetărilor și experiențelor personale» trăgînd concluzia că, „sînt corective care se impun" (pag. 119). Și „corectivele" nu întîrzie să apară...

Plecînd de la premisa că „nici una din aeronavele mai grele decît aerul cu aripă fixă nu poate fi considerată «invenție»", autorul dorește să impună ideea că „aeroplanele lui A. Vlaicu urmează a fi analizate în spiritul acestei interpretări", prin care „se vădește indicat a se reconsidera greșeala ce s-a făcut și se face folosindu-se cu privire la persoana și la aparatele ce le-a construit termenii «inventator» și «invenție» (pag. 120)

Se face totodată un titlu de glorie în a afirma că Vlaicu nu posedă diploma de inginer („Vlaicu nu a ajuns inginer diplomat și — oficial — nu a fost niciodată", pag. 98), deși documente de arhivă în acest sens nu există, iar pe de altă parte contemporanii săi i-au recunoscut această calitate. Nici avionul lui Vlaicu nu este scutit. „Prima afirmație inexactă cu privire la rezolvările tehnice ale lui Vlaicu se poate constata chiar în titlul memoriilor prin care el cere un brevet de invenție pentru primul său aparat". (p. 121).

Autorul nu este de acord cu terminologia vremii, și, aplicînd-o exigențelor de astăzi ale aerodinamicii, încearcă să ridiculizeze aparatul care ne-a adus atîta glorie nouă, românilor.

Se afirmă, spre exemplu, la pagina 121 că singurele idei originale ale lui Vlaicu, în ceea ce privește construcția avioanelor sale, sînt „componenta trenului de aterizare" și „comenzile de direcție și înălțare". Această afirmație este în flagrantă contradicție cu concluziile academicianului Elie Carafoli care, în lucrarea sa „Aurel Vlaicu — pionier al aviației românești" (București, 1960), enumeră mult mai multe noutăți, printre care citîm tubul mic de aluminiu, susținînd toate celelalte elemente ; reductorul între motor și elice ; frînele la roți, cele două elici contrarotative ; ampenajul cruciform de la coada avionului etc.

Spațiul nu ne îngăduie să ne referim și la alți autori depreciați într-o manieră similară în această carte. Este vorba de Alexandru Ciurcu (pag. 60—61, pag. 205—208), Rodrig Goliescu (pag. 191), Mihail Brănceanu (pag. 62—63) etc.

Pentru asemenea prejudicii aduse propagandei științifice și tehnice românești nu poate exista nici măcar justificarea libertății de cercetare. Evident, un cercetător are nu numai libertatea, dar și obligația de a investiga desprins de dogme și idei preconcepute, relevînd adevărul științific. Dar, după opinia noastră — și credem că sîntem în asentimentul tuturor cititorilor —, procedura care ni se dezvăluie în această lucrare nu mai ține de libertatea cercetării științifice. În România socialistă a fost creat un sistem de recenzie științifică a fiecărei cărți, care-l ferește pe cititor de abuzurile subiective. Este regretabil că, în cazul acestei cărți, acest sistem nu a funcționat, poluîndu-se atmosfera noastră spirituală. Este o datorie morală ca în pregătirea celui de-al II-lea Congres al educației politice și al culturii socialiste să se facă totul ca aceste disfuncționalități să nu se mai repete. Și, pentru a nu lăsa lucrurile în suspensie, avansăm cu acest prilej propunerea ca factori răspunzători să acționeze pentru editarea „Istoriei aviației românești" — antrenînd în acest scop toți specialiștii din acest domeniu și exploatînd toate sursele documentare din țară și din străinătate —, operă ce se impune în prezent ca o necesitate față de frumoasele noastre tradiții și față de amplele realizări și perspective ce conturează industria aerospațială românească.

Ing. IOAN EREMIA ALBESCU
redactor-șef al revistelor „Știință și tehnică" și „Tehnium"

dr. ing. ȘTEFAN ISPAS
colaborator de specialitate al revistei „Știință și tehnică"

Strîngătorul „Ghiță"

„Am muncit mult eu cu soția, să-mi cumpăr mașina asta, o îngrijesc ca pe ochii din cap. Nevasta, mai în glumă mai în serios, îmi reproșa că se simte trecută pe planul doi de cînd m-am logodit cu «roșioara» că așa o botezase.

Cam în acest fel sună un fragment din relatarea lui R.D., făcută la miliție, cu privire la furtul mașinii. Încep căutări febrile pentru găsirea autoturismului. Sînt scotocite pădurile din apropierea orașului, parcurile, locurile de parcare dintre blocuri, dar nimic, nimic. Trecuseră 8 ore de la începerea investigațiilor și nu exista nici cel mai mic indiciu despre cochета Dacie 1300, roșu 25. Spre seară, la vreo 15 km. de marele oraș, un bătrîn cu o coasă în mînă, se apropie cu pași repezi de echipa de cercetare. „Tovarăși, nu-i nici un ceas, că am văzut o mașină mică trecînd în viteză, așa oblu, peste pășune. În direcția Petrești-lor. Mă gîndeam, cum nu i-o fi mită de mașină că doară pe aici le hîrtoape, nu glumă". Urmele lăsate pe iarbă și cele din praful drumului de cîmp aproape necirculat de mașini, arată clar că pe acolo a trecut un autoturism. „Amprentele" cauciucurilor dispar însă la un moment dat cînd, în continuarea drumului de pămînt, apare o șosea pavată. Pe luciul pietrelor nu se distinge nici cel mai mic semn că pe acolo ar fi trecut vreo mașină.

După parcurgerea a circa 50 de km., de căutări asidue se ajunge la concluzia că singura direcție posibilă ce putea fi urmată de răufăcător ar fi spre municipiu.

Începem din nou să căutăm acul în carul cu fîn. Pînă la ora 10 seara fuseseră verificate cîteva sute de „roșioare" ce intraseră sau ieșiseră din marele municipiu. Cînd echina operativă, obosită, dar mai ales nemulțumită de lipsa de roade a căutărilor, se întorcea spre casă, unul dintre ofițerii din mașină observă timp de o fracțiune de secundă, printre pasagerii unui autoturism depășit, un cap tînăr care la vederea mașinii miliției se lasă brusc în jos, ca și cînd n-ar vrea să fie observat.

„Măi băieți, am senzația că în mașina depășită de noi acum cîteva secunde, l-am văzut pe Gheorghiță, îl știți cu toții, cel ce ne-a golit 12 mașini și ne-a furat alte 8. E un hoț abil și nu-i exclus să fie el cel pe care-l căutăm."

Autoturismul e oprit și „cuminte" pasager recunoaște că el e făptașul.

„I-am zis șoferului că am rămas în pană cu mașina pe drumul din pădure și mă duc după o roată de rezervă. Oamenii m au crezut, s-au oferit chiar să-mi dea o roată de schimb dar i-am refuzat. Nu voiam să vadă mașina ascunsă în tufișuri. Dacă aflaseră despre furt și pe deasupra mai cunoșteau și alte amănunte, culoare, număr ? Abandonasem partida, am aruncat cheile pe o cărare din pădure și acum mă îndreptam spre casă".

„Bine mă Ghiță, după cîte prostii ai făcut și ai pățimit de pe urma lor, tot nu te lași ?"

„Ce să vă spun dom-le, poate mă-ațe lăsa eu de rele, dar cînd văd atîtea mașini deschise, ba chiar unele cu cheile în contact așa cum am găsit-o pe asta în fața magazinului universal simt că nu pot rezista. Ce să mai zic de altele care sînt pline și cu tot felul de lucruri, haine, casetofoane, aparate de fotografiat. Zău, nu pot înțelege cum unii oameni sînt atît de neatenți ?"

VICTOR BEDA

„INFORMAȚIILE"?! PRIMA UȘĂ PE DREAPTA

La policlinică, ziua bună se cunoaște de la informații

În jurul ghișeelor de informații ale dispensarelor sau policlinicilor întîlnești atîtea instrucțiuni, recomandări, pilde sau alte lucruri folositoare, încît, într-un viitor nu prea îndepărtat, vom ajunge să fim, probabil, la fel de pricepuți ca asistența aflată dincolo de geamul pe care scrie **Informații — Afișier.** Iată, de pildă, ce descoperim pe unul din pereții Dispensarului pentru copii din Drumul Taberei (Bujoreni) ; „Bonurile pentru consultații se eliberează numai dacă aveți și copilul cu dumneavoastră". Chestiunea pare oarecum logică. Pînă acum ți se cerea doar buletinul sau o adeverință, dar, iată, nu mai e de ajuns, copilul oferind garanții în plus. Totul ar urma să se desfășoare, dacă nu cumva așa se și întîmplă, astfel : te scoli cu noaptea în cap, scoli și copilul, care poate fi bolnav (dar nu într-atît încît să vină medicul acasă), ajungeți împreună la dispensar, iei bonul, plecați acasă și așteptați să vă vină rîndul, care poate veni peste o oră, două, trei... Sau, în imediata apropiere a acestui anunț dai cu ochii de următoarele recomandări : „În cazul în care medicul dv. se află în concediu de odihnă sau la reciclare, vă puteți adresa medicului care îl înlocuiește oficial conform tabelului". Și nu urmează nici un tabel, deși asistenta Elena Popescu, care luase act de recomandarea de mai sus la fel de surprinsă ca și noi, ne confirmă bănuiala că, vară fiind, sînt și medici plecați... nu la reciclare, ci în concediu. Astfel, bunele oficii ale hîrtiilor ce tapetează pereții cu pricina rămîn la stadiul de intenție și atunci apelezi, cu toate riscurile, chiar la asistenta de la... Informații. Spunem **cu toate riscurile,** deoarece oameni sînt oameni, în relația pacient-ghișeu rămînînd destul loc și pentru nervi și pentru bunăvoință, și pentru un răspuns mai larg, mai detaliat și pentru unul atît de scurt încît să nu înțelegi mai nimic. Nu vă la medic din plăcere. Mărturisim cu mîna pe inimă că dacă ar intra într-un dispensar numai oameni sănătoși, căliți, în stare să-și apună scurt și tare, ca la armată, numele, prenumele, întreprinderea, adresa etc. la întrebările ce ies ca din mitralieră de la Informații, lucrurile ar merge strună, iar lumea ar fi fericită. Dar, după un mai vechi obicei, aici vin, în primul rînd, oameni aflați într-o mai mare sau mai mică suferință. Și mai sînt și unii bătrîni lar alții necăjiți pentru diverse pricini, și mai sînt și unii pizălogi lar alții bîlbîiți, și răspunsurile lor, date cu un amestec de teamă și umilință, nu reușesc să țină ritmul **foc cu foc** al întrebărilor. Și atunci... după caz ! Ne gîndeam la acestea urmărind modul în care își face datoria asistenta ghișeului de la Informațiile Policlinicii Vitan, una dintre cele mai mari din București. Răspunden, nu neapărat cu bucurie, pentru că nu ai motive la orice oră să fii vesel, dar cu înțelegere, cu tact, uneori cu o usoară iritare (un bărbat de 75 de ani scîncea ca un copil, „știți, mi-am pierdut bonul"), dar întotdeauna cu fobos pentru omul din fața ei, în permanență conștientă de menirea unui birou sau ghișeu de informații.

Iată-ne acum la dispensarul medical din Nucia Florilor, Colentina, vineri, 27 august, ora 18.15. La **Informații,** închis. Citim pe un carton că lămuririle specifice ghișeului le primim la etajul 1, camera 7. Pe ușa nr. 7 : Recoltări sînge, iar înăuntru, nimeni. Alți doi cetățeni întreprind același lucru, tot fără succes. Totul pare părăsit, vraiște. O ușă pe care scrie **Șef coordonator asistente, Luță Maria,** este dată de perete, interiorul aflîndu-se la dispoziția tuturor. Batem la o ușă alăturată : două asistente stau de vorbă, iar una croșetează. Aici aflăm că una dintre ele, Hermina Stere, se ocupă și de informații, nu la parter, ci sus, unde scrie **recoltări...,** că întîmplător se afla la **obstetrică** pentru că fusese chemată la telefon etc., etc. Desigur, nu fusese chemată la telefon, ci stătea la povești cu o colegă care croșeta. În acest timp, la pediatrie, parcă se adunaseră toți copiii cartierului, iar asistenta nu mai prididea, răspundea la întrebări și la telefon, completa fișe, alerga cînd la un cabinet, cînd la altul, fiind limpede că avea mare nevoie de un ajutor.

Așadar, la policlinică, ziua bună se cunoaște încă de la **informații** (deși, la ora 6,30, cînd se dau bonurile, numai bună nu se anunță ziua), dar e tot atît de adevărat că poți ocoli acest ghișeu, dacă îți fixezi ziua de consultații prin telefon. Unii n-au însă încredere în sistem. Noi am avut, am format 45 10 00, numărul Dispensarului-policlinică din Drumul Taberei, și într-un singur minut am obținut ore la doi medici pentru săptămîna viitoare. Simplu, rapid, civilizat.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Birou de informații sau de audiențe ?

Intrarea din strada Ștefan Gheorghiu, la Ministerul Muncii, este destinată delegaților, celor veniți oficial, în interes de serviciu. Oficială este aici și atmosfera, așa cum se cade într-un minister — tovarăși preocupați (mulți din provincie), purtători de adrese, documente, hîrtii spre aprobare. La „Informații-poartă", după ce se dumirește cu ce treburi a venit fiecare, omul cu banderolă și cozoroc înștiințează telefonic pe cel care se ocupă de problema respectivă, de la caz la caz, după care îl informează pe dolegnt la ce ușă trebuie să bată. Cam aceasta este rolul, exact și util, al biroului de informații de la intrarea oficială. Și ar mai fi ceva: să-l îndrume, pe cel nimerit întîmplător aici cu o problemă personală, spre a doua intrare în minister, aflată după colț, pe Alcea Alexandru.

Trebuie spus de la bun început că modul în care este întîmpinat acolo întrece chiar așteptările solicitantului. Pentru că ceea ce se numește îndeobște „birou de informații" este conceput la Ministerul Muncii ca un serviciu bine organizat, un colectiv de patru oameni ocupîndu-se cu solicitudine, prompt și nebirocratic, de toate problemele ridicate de oamenii muncii. Cu alte cuvinte, nu simple informații oferite din spatele unui ghișeu, ci soluționarea imediată — pe cît este posibil — a cererilor. Drept pentru care serviciul condus de tovarășul Gheorghe Mateescu poartă numele de „scrisori și audiențe" — fiecare caz în parte (nici o întrebare (pateică uneori) la care trebuie un răspuns limpede și precis. Și cu toate că oamenii vin la Ministerul Muncii „cu o întrebare", de fapt nu informații așteaptă, ci rezolvarea unei situații.

Vineri, 28 august, de pildă, Ancuța Marin din Tîrgoviște, mecanic de locomotivă grupa a 3-a, vine la minister să se intereseze dacă a fost bine încadrat. În realitate, omul este nemulțumit, crede că a fost frustrat în niște drepturi și le revendică — chiar în modul acesta indirect. Sau tehnicianul Marin Costache, din comuna Tunari, Ilfov, care vrea să știe dacă în raport de vechime și calificare poate obține categoria a șaptea; ori economista Popa Maria din Birlad care, dîndu-și demisia pentru a-și urma soțul, întreabă dacă este corect stabilit articolul prin care i s-a desfăcut contractul de muncă... La fel, pensionarul Comarnițchi Nicolae din Brăila care ar vrea și dumnealui o lămurire, dacă poate și în ce condiții poate fi încadrat. El știe precis că există o posibilitate, dar probabil că pe-acolo, pe la Brăila, întîmpină oarecari greutăți, se tot lovește de neînțelegerea unora...

Dar aici, la minister, fiecare așteaptă și chiar pretinde înțelegere. (Din păcate cu prea multă vehemență uneori). Și chiar găsesc,în ciuda faptului că o problemă sau alta — minoră — nu aici trebuia să-și găsească rezolvarea. Așa că oamenii se adresează Ministerului Muncii cu încredere, conform următoarei logici: sînt (sau am fost) om al muncii ? Da. Este ăsta Mipisterul Muncii? Da. Atunci aici trebuia să vin! Și Iosif Toth din Brașov (str. Liniî 36) se plînge că în ianuarie nu a avut apă caldă, deși a plătit-o ; Antici Mihai din Baia Borșa și Marcu Maria din Vitomirești-Olt vor cîte o butelie; Popescu Gheorghe din Săcelu-Gorj, fost cîntăreț bisericesc, reclamă Departamentul cultelor pentru calculul pensiei; Sicoe Ioan din Aiud cere o altă locuință; unul face cunoscut ministerului că la cutare punct forestier nu s-a distribuit mălai săptămîna trecută, altul cere sus și tare să i se instaleze imediat un post telefonic, doi bătrîni solicită, pentru ei, scrie, neavînd suficiente posibilități...

Iar cei de la biroul de scrisori și audiențe ascultă totuși toate păsurile, deși nu intră în atribuțiile lor, fac adrese către alte organe, dau telefoane, cheamă chiar directori din minister — jos, în sala de audiențe — pentru a lămuri un om și a rezolva o problemă. Așa că nu m-a mirat dezinvoltura unui petiționar venit de prin părțile Pașcanilor care — așteptîndu-și rîndul — povestea celor cu chef să-l asculte că, în urma unor conflicte cu magazinerul, i s-au oprit **abuziv 400** de lei, **pe viatul de plată,** dar nu se lasă, cu chestia asta ajunge pînă la ministru!

E bine așa — se gîndește reporterul — e bine cînd oamenii urcă încrezători și cu siguranță treptele unui minister, legitimîndu-se și mîndri de înalta calitate a lor de oameni ai muncii.

CORNELIU MERLĂU

„La sfîrșitul programului, am capul cît banița !"

Este ora amiezii. Pătrundem în clădirea I.C.V.L.-ului (Întreprinderea pentru construirea și vînzarea locuințelor). În holul mic, un avizier cît jumătate din perete, cu adresele și telefoanele celor 8 centre ale întreprinderii. „Informarea începe de cum treci pragul" — ne zicem, și ne notăm una din adrese. Sîntem doar viitori cumpărători de apartamente care venim să luăm detalii despre zonele unde se construiește, despre cum vor arăta apartamentele, despre prețul lor, despre atîtea și atîtea amănunte pe care un om pornit într-o astfel de acțiune trebuie să le cunoască. Holul mare ne oferă numeroase motive de zăbavă. Urmărim, alături de alți interesați, îndrumarul pentru cetățenii care doresc să contracteze locuințe proprietate personală, îndrumar în care se oferă, pe înțelesul tuturor, cam toate datele care se cer pentru o asemenea solicitare. Acolo, sub vitrina umbrar, odată cu parcurgerea fiecărei anexe ne punem la punct cu problema contractării de locuințe. Într-adevăr, informarea prin aceste afișiere mari merge pînă la amănunt. Mai ales că, dincolo de îndrumar, proiectele-detaliu ale apartamentelor, cît și cele ale blocurilor ce se vor construi, pe cartiere, se desfășoară precum secvențele filmate, clare, luminoase.

Și totuși, cu tot acest sistem informațional, foarte bine pus la punct, 9 ghișee, care dau roată sălii, stau la dispoziția publicului. Cel mai solicitat este ghișeul deasupra cărula scrie „Informații". Omul de dincolo de ghișeu nici nu mai are vreme să lase gemulețul în jos. Este, realmente, asaltat cu întrebări. Un pensionar respectabil îi întinde un dosar cu acte. I se greșise numele pe contract. E îndrumat spre ghișeul nr. 1. „Am venit și simbătă" — spune omul, încercînd să obțină rezolvarea de la ghișeul la care se află. „La 1, unde mă trimiteți, nu este nimeni, vedeți, mai așteaptă și alții!" Gemulețul cade. Resemnat, omul se îndreaptă spre ghișeul nr. 1. Nu așteaptă mult. Cîteva minute. Lucrătoarea se scuză. O chemase directorul, zice. „Care-i problema?" — e întrebat pensionarul cînd îi vine rîndul. Problema e așa, zice omul. Că în loc de Atanasiu, mi s-a trecut pe contract Anastasiu. Trebuie reparată greșeala,nu ? Peste cîteva minute, pleacă mulțumit. I se ceruseră scuze pentru drumurile care le făcuse.

La „Informații", din nou aglomerație. Explicațiile curg în avalanșă, pe ton ușor mai ridicat. Nici nu s-ar putea altfel — sîrgul cu care se bate la o mașină de scris, în incinta holului, acoperă glasurile. Inițiativa cooperativei „Deservirea" de a aduce acolo o dactilografă este demnă de laudă, fiind numeroase solicitările pentru dactilografierea diverselor acte. Lasă de dorit însă prezența ei între stîlpi din mijlocul holului, lipsa unui birou adecvat (măcar improvizat), din care pricină zgomotul mașinii de scris răzbate peste tot. Din nou, gemulețul de la „Informații" este lăsat în jos. Doi tineri muncitori se privesc nedumeriți. „Ei, ce facem acum? Tu ai priceput?!" „Priceput, nepriceput, ce să facem, plecăm, asta-i!" Îi rugăm să-și spună păsul. Nu așteaptă de două ori invitația. „Sîntem de la Energoreparații București. Eu mă numesc Murin Niculae și vreau să-i predau apartamentul cu două camere colegului meu, Anton. Am întrebat — arătînd adresa cu aprobarea C.O.M.-ului pentru această predare ce ne mai trebuie. În două vorbe, ne-a răspuns. „Aduceți și cererile !" Or, cum să aducem cererile noastre, care sînt înregistrate la întreprindere. Mai putem noi să le scoatem de acolo pentru a le aduce aici?

Împreună batem la gemulețul „Informațiilor". Cei doi insistă să fie lămuriți. Intervenim și noi. Explicații clare, convingătoare. Nu e vorba de cererile depuse la C.O.M., ci de cererile tip, pentru dosar. „Nu se putea să ne explice de la început așa?" — se miră cei doi de simplitatea problemei.

Dobre Corciu, de serviciu în această zi la „Informații", se explică. El mai are puțin pînă la pensie, cunoaște deci toate problemele cu care vin oamenii pentru relații. Le explică, pînă la amănunt, cum stă treaba X sau Y. Uneori însă sună telefonul, tot pentru informații pe fir și atunci trebuie să coboare gemulețul, Ca la gară, ne zicem, urmărindu-i explicațiile. Trebuie să răspundă și solicitatorului prezent în fața ghișeului, și celui de pe fir. „De multe ori, își continuă sousele, sîntem întrebați unde-i morga, unde pot fi găsiți dricarii, nimerește tot la noi cei cu demolările, cei pentru autorizații de construcții. Îi îndrumăm și pe aceștia — ce ne costă o vorbă bună pentru un om care din întîmplare ajunge la noi. Nu exagerez cu nimic cînd vă spun că zilnic ni se pun sute și sute de întrebări, de iesim, la sfîrșitul programului, cu capul cît banița, cum zice românul".

Este și unul din motivele pentru care la ghișeul de informații de la I.C.V.L., zilnic sînt rotiți toți cei de la serviciul de coordonare al întreprinderii. „Un mod cert de a cunoaște problemele pe care le pun oamenii". Sublinierea aparține directorului adjunct comercial, tov. Ion Coman. Abia terminase audiențele — un alt mod de informare în „amănunt" la care apelează cei interesați în contractarea de locuințe. Cu toată ora tîrzie — era trecut de 19.00 — nu părăsise biroul pînă nu-i ascultase pe toți cei care-i bătuseră în ușă.

GEORGETA ȘTEFANESCU

Cînd se înalță o școală să punem umărul cu toții

În comuna Clejani din județul Giurgiu, pe fostul teren de sport se construiește o școală nouă. Deși construcția a început din vara anului trecut, echipa condusă de meșterul Vasile Ioniță lucrează aici doar din luna februarie. Școala are 8 săli de clasă și laborator. Cum e firesc ar fi trebuit să fie gata odată cu începerea anului școlar. Școala veche s-a dovedit neîncăpătoare. În anul trecut copiii au învățat și în localul grădiniței și s-au mai înghesuit în școala veche. Cu atît mai mult aici ar fi trebuit ca lucrările să fie gata la timp. Vasile Ioniță, reprezentantul Șantierului de construcții și reparații Cornetul Nord în această discuție, ne declară că va asigura front de lucru pentru parchetari și instalatori abia la 30 septembrie. Nu poate mai devreme. Echipa este formată doar din 8 oameni. Aprovizionarea cu ciment n-a fost făcută la timp iar comuna nu l-a sprijinit cu mîna de lucru necalificată așa cum i-a promis. Cam acestea ar fi cauzele principale. Obiective sau subiective ?

Contabilul Gabriel Gheorghe susține că s-au dat oameni să ajute. E drept că în ultima vreme mai puțini pentru că au fost ocupați cu campania agricolă. Directorul coordonator, Tănuse Dumitru, cel care ar fi trebuit să se ocupe de lucrări n-a mai trecut pe șantier de mai bine de o lună. Primim asigurări că peste două zile conducerea comunei va repartiza oameni care să lucreze la șantier. Ștefan Constantin, vicepreședintele consiliului popular, este plecat la Cîmpulung după ciment. Cu ocazia asta aflăm că pentru o lucrare de investiții, cuprinsă în plan, cu termene precise de punere în funcțiune aprovizionarea cu ciment se face cam așa : se merge la B.J.A.T.M. București și se obține repartiție, apoi la Giurgiu unde se plătește. Înapoi la București unde se obține delegația. Și dacă vrei ciment mai repede se recomandă să te duci personal la fabrică și să nu pleci de acolo fără el. În orice caz, o școală executată după un proiect tip, pe un teren drept ca-n palmă, fără probleme deosebite de execuție se poate ridica de primăvara pînă toamna dacă organizarea de șantier și aprovizionarea cu materiale sînt asigurate din timp și dacă oamenii din sat pun și ei umărul. Cît despre mobilier, este în curs de aprobare. Deci la Clejani, în prima zi a anului școlar, clopoțelul va suna tot în școala veche.

La școala de 10 ani din Ghimpați lucrările de reparații și curățenie sînt gata. Profesorul Marin Rădan, cel care le-a coordonat, supraveghează ultimele retușuri. În toate cele șapte școli din comună lucrările sînt gata sau aproape gata. Aprovizionarea cu materiale a fost făcută din timpul anului, iar manopera a fost executată de părinți și de elevii mai mari. Bineînțeles, voluntar. Economiile înregistrate sînt de 70 000 lei. Ion Nedelea, președintele Comitetului de părinți pe școală și părinții Gheorghe Gomeață, Vasile Iorga și Ion Georgescu, de meserie zugravi sau zidari, s-au evidențiat în mod deosebit. Și cadrele didactice au muncit efectiv.

Pe raza comunei sînt șapte unități cu profil agroindustrial și, deci, începînd cu anul acesta profilul școlii va fi tot agroindustrial. Schimbarea se va face din mers. Se vor asigura astfel cadre pentru unitățile din comună. Elevii vor rămîne în comună, avînd locuri de muncă asigurate.

Putem vorbi în cazul acesta nu numai de interes, ci de entuziasm, de un adevărat spirit gospodăresc. Rezultatele : școlile sînt gata pregătite pentru primirea elevilor, economii în paralel cu lucrări de calitate. „Școala e a noastră. Cine să aibă grijă de ea dacă nu noi ? Pe lîngă economiile realizate, pe lîngă faptul că ne-am făcut datoria, vreau să subliniez aspectul educativ al acestei acțiuni. Elevii învață să păstreze școala curată, să respecte munca lor și a părinților", ne spune profesorul Marin Rădan.

Fără îndoială că așa este. Înainte de a încheia, rugăm să ne fie permis să acordăm elevilor, profesorilor și autorităților comunei Ghimpați nota 10. Nu numai pentru ce au făcut anul acesta, ci și pentru ce au făcut în anii trecuți și vor face cu siguranță și în anii următori.

„La Ghimpați — îl citățm tot pe profesorul Marin Rădan — s-a făcut un obicei să avem singuri grijă de școlile noastre".

OPREA GEORGESCU

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

„Oare cum s-ar simți un popor — releva secretarul general al partidului nostru, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu — **care nu și-ar cunoaște trecutul, nu și-ar cunoaște istoria, nu ar prețui și nu ar cinsti această istorie? Nu ar fi ca un copil care nu-și cunoaște părinții și se simte străin în lume? Fără îndoială că așa ar fi. Iată de ce noi avem datoria să cunoaștem, să studiem trecutul de luptă al poporului nostru. Avem un trecut cu care ne putem mîndri. În condiții grele, poporul nostru și-a păstrat ființa națională. În această parte a lumii el a fost un factor de progres și civilizație, și-a adus contribuția la mersul înainte, pe calea unei vieți mai bune. Iată de ce noi, comuniștii, cinstind pe cei care în trecut și-au dat viața pentru fericirea poporului, tragem din lupta lor învățăminte pentru prezentul pe care-l făurim și, totodată, pentru a pune bazele viitorului, educăm tineretul în spiritul dragostei și respectului față de lupta și munca înaintașilor. Numai așa tineretul nostru va învăța să ducă mai departe ceea ce au făurit înaintașii, ceea ce făurește generația de astăzi, să păstreze cu luminos scrupul și să întărească independența și suveranitatea patriei".**

Aceste înțelepte cuvinte ne-au fost impuls și îndreptar în tot timpul cît am girat importantul act de cultură al publicării aleselor file din marea epopee a unității naționale a românilor.

Începută la 25 decembrie 1980, întreprinderea noastră se încheie în acest număr de revistă, odată cu transcrierea unui episod selectat din ultimul capitol — intitulat „Guvernarea noastră (noiembr. 1918 — oct. 1919) — Conferința păcii" — al Memoriilor lui Ion Gh. Duca. Regretînd, stimați cititori Marcel Mihalescu (Bacău), Ioan Tighiliu (Tg. Mureș), Ion Bondocea (Călărași), Cristin Popescu, M. R. Voinea (ambii din București), Ion M. Popescu (Pucioasa) ș.m.a. — care ne-ați scris, rugîndu-ne să publicăm în această pagină Memoriile lui Duca în întregime — ne vedem nevoiți a nu vă putea satisface dorințele, măcar și pentru motivul de a nu risca ca vreo editură să ajungă a gelozi revista „Flacăra"! Oricum, în ce ne privește, vă asigurăm că sîntem pregătiți și doritori să vă procurăm bucuria întreagă și cît mai de grabă.

Am ales pentru finalul serialului nostru momentul Conferinței păcii de la Versailles. Întîmplător, episodul se constituie chiar dintre ultimele pagini ale Memoriilor lui I. G. Duca. Iar întîmplarea fericită ne ajută să evocăm „pătimirile" țărilor mici și mijlocii în lupta lor pentru a li se recunoaște ființa națională unitară și neatîrnată — față de mai marii acelor zile imediat postbelice, ce se erijau în distribuitori de statute pentru „state mari" și pentru „state cu suveranitatea limitată". Le evocăm, aceste „pătimiri", spre luare aminte dar și cu patriotică mîndrie căci, iată, astăzi (ca și ieri), cînd destinele popoarelor sînt țelurit amenințate, conducătorul statului român se află militînd ferm și cu demnitate pentru o lume mai dreaptă și mai bună pe planeta pămînt. Azi ca și ieri...

STELIAN NEAGOE ■

1919 — Conferința păcii

Brătianu plecînd a rămas ca noi, sub președinția interimară a lui Ferechide, să ducem întreaga răspundere a situației interne. Situația nu era ușoară: trebuia să menținem ordinea, să reinstalăm aparatul administrativ, să aprovizionăm populația, să veghem la înaintarea trupelor în Ardeal, să reorganizăm mijloacele de transport, să menținem legăturile cu noile provincii și să asigurăm aplicarea reformei agrare...

Pe cînd desfășuram în toate direcțiile această activitate în interior și obțineam aci toate aceste îmbucurătoare rezultate, la Paris, Brătianu lupta cu greutățile Conferinței de pace. Deși la plecare îmi încredințase un cifru special ca să-mi comunice direct tot ce va fi mai secret și mai însemnat, aveam foarte puține și incomplecte știri despre cele ce făcea sau mai bine zis pătimea în capitala Franței. Am aflat însă repede că lucrurile nu merg bine și că pesimismul cu care Brătianu pornise din țară se adeverea a fi fost pe deplin întemeiat.

Nici nu sosise la Paris și Brătianu putuse constata că lupta ce va avea de dat va fi o luptă disperată. Într-adevăr, la Belgrad unde s-a oprit în drum, principele moștenitor Alexandru, pe atunci regent, l-a invitat la dejun și după masă l-a destăinuit că Take Ionescu încheiase o înțelegere cu Pasici, înainte de armistițiu, prin care convenea la cedarea unei părți a Banatului și chiar la oarecari schimbări și compensațiuni teritoriale înspre Bulgaria. Aceste angajamente fuseseră luate pînă și față de Balfour, participînd la ele și Venizelos. Brătianu se temea de mult de atitudinea prea tranzacțională pe care ar adopta-o eventual Take Ionescu, dar nu credea să fi mers pînă la înțelegeri formale pe care de altfel n-avea nici o calitate să le încheie — nefiind, ca Pasici, primul ministru al țării sale. El era deci revoltat și îndurerat de această atitudine a șefului conservatorilor democrați.

Sosit la Paris a găsit o atmosferă deplorabilă, nu numai în ce ne privește pe noi dar pe toate țările mici. Cei cinci aliați mari, porniți să hotărască totul singuri și să trateze pe cei mici cu cel mai adînc dispreț. Principiul pe care Brătianu îl introdusese în textul tratatului nostru: „egalitatea de tratament a membrilor Conferinței" nu era ținut în seamă dar nici măcar regulile unei elementare politețe nu erau respectate între cei o toluși vărsaseră în comun sîngele lor pentru izbînda aceleiași cauze. Așa, spre pildă, Clemenceau nici n-a crezut de cuviință să convoace într-o seară pe toți delegații ca să facă cunoștință, așa încît diferiți reprezentanți ai țărilor aliate alergau unii după alții ca să se cunoască și adesea așteptau cu zilele pe la porțile colegilor, ca întrevederile să poată coincide și mai ales ca cei mari să găsească timpul potrivit pentru a răspunde audiențelor solicitate.

Cu o asemenea mentalitate inițială, nu e de mirare că s-a ajuns la rezultatele la care s-a ajuns. Wilson fâlfîia pe semizeul. Toată lumea se înclina în fața acestui sărman profesor universitar, la care megalomania nu era decît începutul unei paralizii generale, și pe care de altminteri țara lui trebuia să-l dezavueze în mod public peste cîteva luni spre surprinderea Europei întregi.

De la primele întrevederi cu Clemenceau, Brătianu s-a ciocnit cu el. Mai întîi a putut repede constata că Aliații, sub cuvînt că America nu participase la tratatul nostru de alianță din 1916, înțelegeau să susțină drepturile noastre în chipul cel mai larg dar pe temeiul marilor principii de naționalitate și de autodeterminare a popoarelor ce urmau să constituie baza tuturor hotărîrilor Conferinței, nicidecum însă pe temeiul tratatului pe care îl considerau ca nul și inexistent. O teorie pe care Brătianu firește nu voia s-o admită. În fine, integritatea Banatului după atitudinea și înțelegerile lui Take Ionescu, după simpatiile speciale de care sîrbii se bucurau, după intrigile lui Berthelot privitoare la pacea noastră separată — era virtual pierdută. În fața acestei situații, Brătianu a încercat să coalizeze pe cei mici, să formeze un bloc al lor ca să poată ține piept celor mari. A întîmpinat pretutindeni aprobări, dar atîta tot. Toți se plîngeau, toți protestau în conversații particulare, nimeni nu se hotăra însă la o acțiune efectivă și pe față. Mici interese speciale precumpăneau întotdeauna pînă în cele din urmă, asupra concepțiilor mai largi ale intereselor obștești.

În asemenea condițiuni Brătianu nu avea la îndemînă decît două soluții: sau să părăsească terenul pe care se pusese de la început — adică aplicarea tratatului integrității Banatului, egalitatea de tratament — și supunîndu-se punctului de vedere al augurilor Conferinței să le facă într-un toate pe plac, sau să stăruie cu hotărîre, și îndărătnicie la executarea părerilor sale inițiale.

Avînd în vedere concepțiile ce-l stăpîneau încă de la plecarea lui din țară, era lesne de înțeles că se va menține neclintit în atitudinea sa de intransigență. A făcut bine? A făcut rău? Am socotit atunci și socotesc și azi că a avut dreptate. Desigur, dacă ar fi adoptat cerințele Aliaților, i-ar fi fost ușor, cu însușirile pe care le avea, să-și creieze o atmosferă de simpatii și să culeagă aceiași lauri ușori pe care i-a cules spre pildă un Venizelos. Mai mult, e probabil că odată pornit pe calea tranzacțiilor și a toemelilor ar fi putut obține cîțiva kilometri și cîteva sate în plus în Banat.

Dar nu aceasta e ceea ce cerea România. Nu aceasta e ceea ce putea schimba înfățișarea finală a patriei noastre întregite. Brătianu știa că granițele noastre cele cu adevărat corespunzătoare intereselor noastre sînt cîștigate. El voia deci, precum am mai spus-o, ca o protestare solemnă împotriva împărțirii Banatului să fie înregistrată în analele internaționale pentru ziua de mîine, dacă nu pentru cea de azi, cum înregistrat a rămas, la 1878, protestul tatălui său cu privire la Basarabia și refuzul său de a schimba teritorii românești cu alte teritorii. Această protestare a lui Brătianu va folosi poate o zi românismului mai mult decît toate tranzacțiile ispitoare de la Conferința păcii și decît toate aclamațiunile trecătoare pe care le-ar fi putut stîrni. Și afară de aceasta e bine că în haosul și în trufia cuceritoare a marilor aliați care s-au dovedit atît de incapabili să asigure popoarelor pacea la care le dădea dreptul biruințele lor militare și lumii pacea pe care o aștepta după atîta zbucium și atîtea jertfe — e bine că în acest haos și în această trufie un om vorbind în numiele unei țări mici să fi avut curajul să ridice glasul pentru a cere respectarea îndăturilor și egalitatea drepturilor.

În vremurile democratice de azi e cel puțin paradoxal, ca cei ce la sacrificii au avut aceleași îndatoriri, să încetere la izbîndă să aibă aceleași drepturi. Pe asemenea temelie nu se poate clădi lumea nouă de care tot vorbesc apostolii democrației moderne. Și sînt mîndru pentru țara mea că reprezentantul ei a fost acela care a afirmat aceste adevăruri în fața Conferinței păcii prin declarațiile ca și prin gesturile lui. Prefer orice s-ar spune această atitudine de mîndrie intransigentă și de demnitate ofensată, complezențelor aducătoare de succese dubioase și de beneficii problematice. Dealtminteri dacă această atitudine a lui Brătianu a supărat pe moment mulți din conducătorii Conferinței care preferau evident în mijlocul greutăților de atunci oameni mlădioși, rezistențelor neîndoplecate, nu e mai puțin adevărat că în urmă — după ce înfrigurarea Conferinței a trecut — aceiași conducători, judecînd lucrările de la Paris în perspectiva mai nepărtinitoare a vremii, au apreciat cum se cuvine rolul lui Brătianu și i-au asigurat un loc de cinste în stima celor ce fuseseră principalii lui antagoniști. Cînd am văzut cîțiva ani după Conferință pe Clemenceau, el care în 1919 fusese cel mai înverșunat împotriva lui Brătianu, mi-a mărturisit fără înconjur că deși s-a ciocnit cu el, e dator să-și arate toată admirația pentru tenacitatea cu care a înțeles să apere drepturile țării lui. El mi-a adăugat chiar: „Mă întreb adesea dacă el nu e acela care a avut dreptate și noi cei ce am greșit".

Odată pornit pe drumul intransigenței, Brătianu voit a exagerat uneori nota și era logic să fie astfel. Totuși cred că Brătianu a comis în acea epocă și două greșeli inutile. Prima: raporturile sale cu Take Ionescu și a doua: vizita la Paris și Londra a reginei Maria.

Este evident că după angajamentele pe care Take Ionescu le luase înainte de armistițiu cu Pasici și cu Venizelos, angajamente prin care consimțea la împărțirea Banatului, angajamente pe care nici nu era în drept să le ia căci nu era, oricare ar fi fost personalitatea sa, decît un simplu particular — o colaborare la Conferință între el și Brătianu era imposibilă. Nu puteau conlucra doi oameni care aveau două concepții, care reprezentau două politici deosebite. Dar orice ar fi făcut Take Ionescu, oricît de mare ar fi fost vina lui, Brătianu avea datoria îndată ce a sosit la Paris să meargă la el, să se explice cu el, să caute să-l convingă de greșeala lui, să se străduiască a-l readuce pe calea cea dreaptă. Că n-ar fi reușit, că sforțările lui ar fi fost zadarnice — nu importă. Încercarea trebuia neapărat făcută. E inadmisibil ca acești doi oameni care colaboraseră în timpul războiului, care erau exponenții unor partide istorice din țara lor, să fi, în momente atît de hotărîtoare, schimbat numai cărți de vizită. E inadmisibil ca singurul lor contact în tot timpul cît se hotărau la Conferință destinele României, ei să nu se fi întîlnit decît o dată întîmplător pe pragul unei uși și ca toată convorbirea lor să se fi mărginit la un salut rece și la o bună ziua banală. Încă o dată e inadmisibil. Nici azi nu pricep cum a putut face Brătianu această neiertată eroare. Am auzit diverse explicații dacă nu justificări. Nu le repet fiindcă nici una nu este satisfăcătoare. Dimpotrivă, întăresc vina în loc de a o ușura. Adevărul e că Brătianu, cu toate marile lui însușiri, avea cîteodată încăpățînări de acestea meschine. Parcă deodată era alt om. Se zice că bătrînul Brătianu cînd vedea la copiii lui asemenea apucături, obișnuia să spună: „îndărătnicia olteneasă", știut fiind că doamna Brătianu era olteancă, o Plesoianu din R. Vîlcel. Dar oricum ar fi, păcat că aceste trăsături sau mai bine zis defecte caracteristice oltenești Brătianu a găsit de cuviință să le manifeste tocmai la Paris în asemenea împrejurări. Nu e vorba, Take Ionescu avusese și el o atitudine care nu se poate scuza. Nu fi era îngăduit să pledeze și să ia chiar angajamente contra politicei oficiale a țării lui, oricare ar fi fost credințele lui personale. Trebuia să-și dea seama că procedînd astfel, slăbește poziția României la Conferința păcii. Într-adevăr, era clar că și Aliații și sîrbii vor opune mereu de acum pretențiilor lui Brătianu, concesiunile consimțite de compatriotul lui: Take Ionescu și că așa fiind, dacă ar fi fost sorți serioși de reușită în chestia Banatului, certurile noastre intestine le-ar fi compromis cu desăvîrșire. Conferința păcii va rămîne pagina neagră din viața lui Take Ionescu. Aceste nenorocite raporturi între Brătianu și Take Ionescu au mai avut și alt mare neajuns. Au oferit celor din Paris spectacolul întristător al neînțelegerilor românești. Amicii lui Take Ionescu, afară de rare excepții, nu s-au mulțumit să rămîie pasivi, au început să critice pretutindeni pe Brătianu și politica lui. Intrigile s-au dezlănțuit și toate acestea numai spre întărirea prestigiului nostru n-au fost. Am fi putut și ar fi trebuit să scutim țara de consecințele unor atari exhibițiuni dăunătoare. Vizita reginei la Paris și Londra a fost de asemenea o greșeală care s-ar fi putut evita...

Dar, încă o dată, afară de aceste două greșeli, cu cît îmi cercetez mai de aproape conștiința, cu atît cred că Brătianu a avut mai mult dreptate să aibă la Conferința păcii atitudinea pe care a avut-o. El a rămas ca să iscălească pacea de la Versailles în celebra „galerie des glaces" în care la 1871 se proclamase imperiul german. Deși a protestat că textul (nu întregul volum?) îi s-a dat în ajun și îi s-a cerut să-l aprobe fără ca măcar să fi cunoască sumar cuprinsul, el a expus în fața consecințele unor atari exhibițiuni dăunătoare. Vizita reginei la Paris și Londra a fost de asemenea o greșeală care s-ar fi putut evita...

Dar, încă o dată, afară de aceste două greșeli, cu cît îmi cercetez mai de aproape conștiința, cu atît cred că Brătianu a avut mai mult dreptate să aibă la Conferința păcii atitudinea pe care a avut-o. El a rămas ca să iscălească pacea de la Versailles în celebra „galerie des glaces" în care la 1871 se proclamase imperiul german. Deși a protestat că textul (nu întregul volum?) îi s-a dat în ajun și îi s-a cerut să-l aprobe fără ca măcar să fi cunoască sumar cuprinsul, el a expus în fața consecințele unor atari exhibițiuni dăunătoare și o demnitate și cu o elocință care i-au atras legitimele felicitări ale tuturor celor ce l-au auzit, dar cînd a fost vorba să iscălească Tratatul de la Saint-Germain a luat trenul și s-a întors în țară, declarînd categoric că nu admite statutul minorităților, pe care îl socotește ca o gravă și nemeritată stîrbire ce se aduce suveranității noastre naționale.

Într-adevăr era profund îngînitor că drept urmare a unui război în care am sîngerat toți deopotrivă și din belșug, Europa să lasă împărțită în țări cu suveranitate deplină și în țări cu suveranitatea redusă. Din două lucruri una sau protecția minorităților etnice era o necesitate de ordin internațional și atunci toate țările având minorități etnice trebuiau să se supuie prescripțiunilor edictate de Conferința păcii, sau protecția acestor minorități era o simplă cerință a civilizației, a spiritului de umanitate a timpurilor noastre și atunci nu era nici un motiv ca să se presupună că unele state vor ști să se arate demne de aceste cerințe iar altele nu, și să se facă unora din ele ofensa de a le considera incapabile de a se purta omenește cu minoritățile lor. O atare deosebire între marile și micile puteri era nu numai o lovitură dată demnității atîtor state, dar era și o sfidare principiilor democratice și ideilor de dreptate pentru întronarea cărora Aliații luptaseră. Brătianu, consecinte cu toată atitudinea lui de pînă atunci, nu putea da adeziunea sa unor stări concepții. El încercă și aci să organizeze protestul unanim al acelor astfel maltratați, dar nici acest front nu putu să fie constituit. Toți recunoșteau temeinicia argumentării lui Brătianu, nimeni nu avea curajul să înfrunte hotărîrile consiliului celor cinci mari puteri. Brătianu se mulțumi deci să-și manifeste singur indignarea.

Cu Vintilă Brătianu și cu Mărzescu am plecat la Predeal întru întîmpinarea lui, și cîteși patru ne-am întors în automobil la București. În drum Brătianu ne-a povestit pe larg tot ce îndurase la Paris. Era hotărît să se retragă de la putere cît mai curînd, să recomande regelui un guvern prezidat de ardeleni și să ducă o luptă înverșunată împotriva lui Averescu despre care avea dovezi că întreținuse, chiar în timpul războiului, raporturi cu inamicul. Socotea că va fi nevoie pînă în cele din urmă să se consimtă la granița cîuntită a Banatului mai repede decît la clauzele privitoare la regimul minorităților, dar nu voia ca el care a iscălit tratatul de alianță și care a condus politica țării în timpul războiului și în ceasurile întregirii să pună iscălitura lui și a partidului său pe un asemenea act internațional. I-am dat dreptate...

Înainte de a remite demisia regelui, Brătianu a convocat la mănăstire, la Sinaia, un Consiliu de Miniștri la care au asistat toți miniștrii noilor provincii precum și Iuliu Maniu. A expus politica lui și a cerut fiecăruia să declare categoric dacă *da* sau *nu* aprobă această politică. El voia prin aceasta să solidarizeze cu dînsul pe reprezentanții Ardealului, Bucovinei și Basarabiei, ca, pe de o parte, să prezinte Aliaților un front unic, să nu mai poată susține că integritatea Banatului și opoziția față de tratatul minorităților, sînt părerile personale, „fanteziile nesuferitului Brătianu" și ca, pe de altă parte, acești frați de peste munți să nu mai poată zice pe viitor că Brătianu a lucrat după ideile lui, fără știrea și fără consimțămîntul lor. Precauțiune inutilă fiindcă deși toți, în frunte cu Maniu, au făcut declarațiunile cele mai categorice de aprobare și de desăvîrșită solidaritate, știm ce preț au avut cuvintele și asigurările lor...

Astfel și-a sfîrșit activitatea guvernul constituit în noiembrie 1918, după reîntoarcerea triumfală de la Iași și s-a încheiat epoca propriu-zisă a războiului. O nouă fază începea, aceea a alegerilor pentru Constituantă și a reintrării vieții noastre publice în făgașul normal al vremurilor de pace...

De acum reintram în făgașul normal al vieții politice întrerupt sau tulburat de înfrigurarea neutralității și de zbuciumul războiului. După epoca glorioasă a întregirii neamului, a înfăptuirii visului secular, o eră nouă începea: era consolidării României Mari. Generațiile viitoare vor avea a judeca în perspectiva istoriei, dacă frunțașii vieții noastre publice și dacă partidele politice ieșite din frămîntările acestor vremuri de închegare — au știut să-și îndeplinească chemarea, tot cu același superior simț al realităților, tot cu aceeași înălțime de vederi, tot cu aceleași luminat patriotism cu care înaintașii noștri au știut să conducă destinele românismului de la vitregia robiilor străine, la deolina unitate a neamului în hotarele lui etnice și în drepturile lui de-a pururea.

14 martie 1939, ora 7,27 seara

Din gîndurile cititorilor noștri față de serialul azi încheiat

Unii dintre cititorii noștri au ținut să materializeze ecourile stîrnite în sufletele lor de Memoriile lui Ion Gh. Duca — și ne-au trimis adevărate contribuții pe marginea actului cultural săvîrșit în coloanele revistei „Flacăra". Redăm mai jos trei asemenea mișcătoare exemple.

Mai intîi, un fragment din întinsul articol semnat de **Eugen D. Popescu** (București), intitulat **Odiseea Unirii de la Alba Iulia.**

1. Odiseea de nedescris a populației din Oltenia și Muntenia.

Evenimentele triste și dureroase pe pămîntul invadat și cotropit au continuat cu incendierea sondelor și rafinăriilor din Valea Prahovei și a Buzăului. Peste inimile cernite ale populației ocupate cădea o ploaie neagră de luni de zile fără oprire, urmată de o iarnă timpurie și aspră ; cei ce le-au trăit își aduc aminte cum au fost. Au ce povesti.

Se înțelege că odiseea populației de sub ocupația germană — copii, femei și bătrîni — era mai disperată decît a acelei refugiate în Moldova, pentru că nu se întrevedea nici o posibilitate de salvare. Numai Germania ocupa administrativ și militar întregul teritoriu al Olteniei și Munteniei, fiindcă acestea îi trebuiau bogățiile României pentru continuarea războiului : cerealele, animale, mine, petrol, pădurile seculare, munții, dealurile, cîmpiile, mina de lucru gratuită..., sechestrînd pînă și ghinda, jirul și merele și perele pădurețe. Nici odiseea poporului ce pribegea în spatele frontului din Moldova n-a fost mai plăcută ; se poate compara cu fața ascunsă a lunii : pentru mulți o cale fără întoarcere, pentru alții o viață de cîine dar cu nimbul de supraviețuitori, de reîntoarcere acasă după 1 decembrie 1918. O parte infimă a luat parte la eliberarea teritoriilor ocupate de inamic, iar o parte și mai infimă a făcut parte din armata română în Campania Tisa.

Poporul român rămas sub ocupația germană — bătrîni, femei și copii — a dus viața „învinsului" : ara și treiera prin poienile codrilor, măcina la rîșnițele improvizate pe albiile piraielor și-și ascundea vitele în codri și bruma avutului rămas în peșteri sau bordeie săpate sub rădăcinile arborilor ; tot ce era la vedere și se încerca să se cultive pe vechile ogoare era sechestrat și transportat în Germania. Din această cauză, în teritoriile ocupate de nemți a apărut haiducia dirijată, inițiată și condusă de franctirori (partizani). Haiducia dintre 1916—1918 era total diferită de a trecutului de exploatare internă și externă. Era o haiducie nouă, pusă în slujba unei cauze de salvare națională, a unei morale noi, de viață sau de moarte, care trebuia continuată pînă la victoria finală. Entuziasmul inițial nu se stinsese și continua sub altă formă și se ducea cu alte unelte. Septuagenarii și octogenarii de azi își amintesc că se mai cînta încă : Treceți batalioane române Carpații ; că se mai repeta : Ura, ura la Carpați (1916) ! Cînd clopotele bisericilor și goarnele primăriilor sunau în noaptea de 14/15 august 1916, cei ce nu plecaseră la unitățile militare își îmbrățișau copiii, soțiile și părinții și au plecat de acasă chiar în noaptea aceea.

Toți septuagenarii și octogenarii de azi — ce au suferit cumplit în timpul și din cauza celor două războaie mondiale — își mai amintesc cu tristețe că n-au purtat condeiul și tăblița la școală, decît după 1918. Învățătorii, tații, frații, verișorii și vecinii își schimbaseră îndeletnicirea. Cei din Oltenia trebuie să-și amintească de încercarea și lupta eroică de la Podul Jiului (Tg. Jiu), de Ecaterina Teodoroiu, de lupta eroică a Grupului Cerna ce și-a deschis retragerea pe tot teritoriul Olteniei pînă la sud de Caracal (Izbiceni), unde a capitulat după o gravă greșeală ce va rămîne pentru totdeauna condamnată de istorie.

Septuagenarii și octogenarii își mai aduc aminte cu claritate, de parcă s-ar fi întîmplat ieri, de panica ce a cuprins întreaga suflare oltenă cînd s-au pomenit la capul satului cu trupele de invazie germane, de exodul și țipetele copiilor plecați desculți și dezbrăcați pe zăpadă (era în noiembrie 1916), spre a se afunda în inima codrilor seculari împreună cu ai lor, din cei care n-au pribegit în Moldova, și au dus viața sălbaticelor triburi ale Amazoniei. Singura speranță le-o insufla prezența franctirorilor (partizanilor), ce se foloseau de iscusința și neastîmpărul copilandrilor îndrăzneți spre a culege informații și de a plasa explozibil pe sub traversele sau șinele de cale ferată. Trebuie apreciate, cu aceeași admirație vie, curajul, patriotismul și abnegația învățătorului Victor Popescu, sublocotenent în Reg. 18 Dorobanți, originar din satul Valea cu Apă (Gorj), ce acționa cu formații mici prin surprindere în Gorj, Mehedinți și Vîlcea. După război, relata uriașele eforturi și îngrozitoarele peripeții ori de cîte ori trebuia să treacă linia frontului stabilizat în Moldova, de unde primea noi misiuni și directive pentru populație.

Nu se poate uita moartea bătrînilor, femeilor și copiilor prinși de garnizoanele-comenduire germane de ocupație, legați cu mîinile la spate și de șaua cailor, împinși și străpunși cu lăncile pe la spate sau împușcați că nu voiau să trădeze ascunzătorile din codri ale familiilor lor sau să-i predea pe franctirorii-partizani, căci le făceau zile grele. Multă vreme crucile de lemn așezate de cei rămași în viață, din familie, neamuri sau prieteni, pe locul întîmplărilor, au stat mărturie, preamărind jertfa și au condamnat faptele ucigașilor.

Apoi, o inspirată evocare în versuri a rolului armatei române în războiul unității noastre naționale, compusă de **V. Opresecu-Spineni** (București).

Retragerea

„Ploaia pătrundea haină,
era-n luna lui brumar,
treceam culmea carpatină
răsînd lacrimi de amar".
(Cîntec din primul război mondial)

În Făgăraș prin toamna preaspăt ninsă
se răsuceau sub lui vileji jupani,
cînd oastea noastră regresa învinsă,
dar nu dezonorată de dușmani.

În lanțul milenar mărind șuvoiul
unor interminabile canoane,
noi cu părinții am făcut războiul
și parcă mai împingem în chesoane.

Viața-n ecou nu are decît vieșe,
din tată-n fiu un curs monumental,
deși pentru Ardeal căderam la Dîrste
nu l-am putut urni peste Predeal.

Întîmpinînd sub ploi funeste zile —
convoi de tunuri hurducînd pe roți,
scriam cu sînge-nerîncenate file,
dar nu ne-am luat adio de la morți.

De-asupra cerul legănîndu-și prova,
catargul norilor căzînd în gol,
e drumul înțesat către Moldova,
dar și mai greu, cînd vin prusacii, stol.

Sub munți tăcerea ne-nțăța, sihastră
cu jalea prefăcută în refren,
doar crivățul trecea prin fața noastră
să-i cînte un prohod lui Mackensen.

În sfîrșit, redăm **precizările** extrase dintr-un material mai amplu primit de la ploieșteanul **Decebal Grigorescu** (nepotul generalului-erou Eremia Grigorescu), în legătură cu „adevărul istoric al marei bătălii" de la Mărășești.

1) Generalul Grigorescu a condus bătălia de la începutul ei prin intervențiile prompte, dispuse de el, ale diviziilor a 5-a și a 9-a, care prin marile și eroicele lor sacrificii au zădărnicit ofensiva germană în primele zile.

2) Înlocuirea generalului Cristescu cu generalul Grigorescu la comanda armatei I-a a fost din partea generalului Prezan un act de mare răspundere în fața istoriei, care, făcut cu mai puțină cunoștință de cauză, l-ar fi putut fi fatal, cu atît mai mult cu cît se făcea chiar în cursul operațiilor, în momentul cel mai critic. În legătură cu aceasta, generalul Prezan personal arată că această înlocuire a cerut-o, fiind convins că altfel s-ar fi pierdut bătălia.

3) Generalul Grigorescu nu s-a condus și nu s-ar fi putut conduce după anumite planuri ale generalului Cristescu, care, dacă au existat, erau fie cele dinaintea bătăliei, ale ofensivei preconizate, fie cele de retragere, de care acesta a fost obsedat. Grigorescu a trebuit, din contră, să adopte continuu soluții rapide, de moment, așa cum le impuneau aspectele bătăliei, care se schimbau de la o zi la alta, cu surprize. Statul său major nu avea de făcut decît să înregistreze și să transmită hotărîrile luate de el.

4) Generalului Grigorescu, în mod exclusiv, îi aparține inițiativa, concepția și dispunerea magistralei lovituri date germanilor la 6 august.

Acestea sînt adevărurile istorice care consfințesc identificarea bătăliei de la Mărășești cu persoana generalului Eremia Grigorescu, el fiind cel care, de la începutul pînă la sfîrșitul acestui episod eroic al istoriei noastre, rămîne, împreună cu ostașii săi, eroul principal.

Aceste realități au incomodat pe contemporanii invidioși sau care nu au putut fi la înălțime pe parcursul acestui episod. Văzîndu-se depășiți, au căutat fie să-și asume unele din meritele exclusive ale generalului Grigorescu, fie să dezinformeze sau să nu informeze complet pe diferiții istorici ai războiului de întregire a neamului.

Din nou despre ceangăii din Moldova

Recent, în revista „Flacăra" (nr. 27 din 2 iulie a.c.), Constantin Belotu a publicat un articol prefațat de Victor Nițâ, cu privire la originea așa-numiților ceangăi din Moldova, în care prezintă un studiu în manuscris al regretatului prof. Dumitru Mărtinaș.

Pe marginea acestui interesant articol, pregăteam o scrisoare către redacție, cu unele adnotări din care reținem aici :

1) Comunitățile românilor catolici din Moldova (zică-le oricine cum va vrea, ei, se știu și se simt români și nici habar nu au de teoriile care de care mai fantastice asupra originii lor) constituie vestigii ale creștinismului primar românesc care a fost latin și sînt urmașii valahilor catolici amintiți în documentele papale din sec. XIII—XIV, în sînul cărora, ca dealtfel și în acela al populației române ortodoxe, s-a topit mai intîi o parte din cumani, iar mai tîrziu o parte din vechii coloniști secui și sași.

2) Aceste comunități au sporit considerabil în sec. XVIII, în urma valului de emigrări din Transilvania, cînd apare și termenul de *ceangău*, popularizat ulterior de autorii maghiari, de la care a trecut și în terminologia științifică românească, în ciuda faptului că cei denumiți astfel nu aveau, în cea mai mare parte, cunoștință de el, iar după ce s-a răspîndit mai mult, a devenit de-a dreptul jignitor pentru ei. (Eu însumi, care în fragedă copilărie recitam cu multă însuflețire : „Sînt român, fiu de țăran / Port opinci și port suman", am aflat numai din manualele de istorie din cursul secundar că aș fi ceangău: *Horror !*).

3) Exclusivismul confesional de tristă amintire și o anumită optică au contribuit și ele la încetățenirea opiniei eronate despre originea străină a locuitorilor catolici din Moldova. Această opinie a fost facilitată desigur și de faptul că o minoritate dintre ei sînt bilingvi, vorbind și un grai maghiar aparte.

4) Aserțiunea eronată despre originea noastră, fără a face nici o distincție între cei care vorbim numai românește și cei bilingvi, a fost susținută mereu și foarte intens de o anumită propagandă, cu scop primordial politic, ajunsă la culme în anul de restriște 1940, cînd pretențiile teritoriale horthyste se răsfrîngeau pînă și asupra unei părți din Moldova lui Ștefan cel Mare. (Spre cinstea lor și a noastră, a tuturor, cei care au protestat vehement împotriva acestor pretenții absurde, au fost în primul rînd preoții ridicați dintre noi.)

5) Ca să fim obiectivi, trebuie să amintim că, mai ales în sec. XIX, o asemenea propagandă au desfășurat printre noi și unii misionari maghiari din Transilvania, pe care Roma i-a retras pînă la urmă din această cauză, precum și dascălii (cantorii) formați în seminare, cărora le datorăm în parte onomastica noastră cam pestriță.

6) Istoria noastră pecetluită de-a lungul veacurilor cu sîngele vărsat din belșug pentru apărarea patriei, vitejia strămoșilor (în 1868, învățatul maghiar Bailagi Aladár, venit în vizită pe la noi, de la Budapesta, relatează cum primarul ceangău de la Cleja, județul Bacău, îi „istorisea cu foc faptele sale de la Plevna"), datinile și obiceiurile noastre, cîntecele, povestile și jocurile noastre bătrînești, graiul românesc specific al celor mai mulți dintre noi, grai care nu a fost studiat temeinic pînă în prezent, portul nostru, pe care Nicolae Iorga îl considera cel mai frumos port românesc (în legătură cu portul bătrînilor, mi-aduc aminte de tatăl meu, căruia mama i se adresa „mai române", și parcă-l văd coborît de pe columna trainică), arta noastră populară, felul nostru de-a fi și de-a trăi și conștiința românității noastre, toate atestă cu claritate originea noastră românească.

7) Relativ în termenul de „ceangău", cu referire specială la noi, acest pseudoetnonim trebuie sco definitiv din terminologia științifică, indiferent ca de cele sale, deoarece, în ceea ce ne privește, nu reprezintă o realitate etnică. Cine vrea, e liber să-și însușească și să se mîndrească cu această denumire. Dar noi, care nu o recunoaștem și care ne știm români și numai români, dorim ca cel puțin de acum înainte să fim scutiți de ea și cerem cu toată insistența ca dicționarele, enciclopediile, seriile geografice și toate lucrările de informare să facă distincția cuvenită în virtutea obiectivității științifice. Să se termine odată cu falsitatea strigătoare la cer că a fi moldovean de religie catolică este sinonim cu a fi ceangău !

Cînd eram gata să închei aceste considerații în legătură cu problema care ne interesează în mod direct, spre uimirea mea și spre indignarea noastră a tuturor, în vasta bibliografie de pînă acum se înscrie un nou nume. Osz Eröss Péter care semnează „niște neinspirate *Gînduri pe marginea unui articol*, apărute tot în „Flacăra" (nr. 32 din 6 august a.c.).

Autorul, care mărturisește că nu e nici lingvist, nici istoric, dar l-au interesat în permanență ambele discipline, se declară originar dintr-un sat din județul Bacău (de ce nu precizează care anume sat, ca să știm precis cu cine avem de-a face, deoarece pe plaiurile noastre nu cunoaștem asemenea nume), unde, cînd are timp, după cum mărturisea, mai vine să-și vadă „cumetrii și cimitirul".

Printre amănuntele autobiografice ar fi trebuit să ne spună și la ce școală s-a format și atunci am fi înțeles poate de ce s-a simțit lezat, împreună „cu mulți alții" (care anume?), „în conștiința de sine" privind apartenența la o naționalitate. Am fi înțeles atunci că se simte legat „prin fire sentimentale imposibil de rupt", nu de Moldova natală, ci de cu totul altceva, ca și „călătorii, condeierii mînați de curiozitate, istoricii, folcloriștii, etnografii, ziariștii, poeții ș.a.", invocați de băcăuanul dezrădăcinat, ne toi tulbură. În timp ce noi ne vedem în liniște de sufletul și de viața noastră, integrată perfect în viața poporului român.

Osz Eröss Péter și oricare dintre cei cu o formare asemănătoare, sînt absolut liberi să se considere descendenți direcți ai hunilor, cabarizilor și mai știu eu cui, sau cei mai vechi și mai veritabili maghiari de pe fața pămîntului. E o chestiune de ordin pur personal și o respectăm ca atare. Dar în același timp să ne dea voie și nouă, celor aproape două sute de mii, care ne știm români și numai români, să ne afirmăm după cum simțim, să ne trăim viața după firea și după conștiința noastră românească și să nu ne jignească cu „gînduri" de genul celor publicate.

Ca și prof. Dumitru Mărtinaș (despre care să se vadă admirabilul portret intelectual și moral, semnat de prof. dr. doc. J. Spielmann în nr. pe iulie a.c. al revistei „Vatra" de la Tîrgu Mureș), noi nu sîntem xenofobi. Aparținînd cu trup și suflet poporului român și avînd propriile noastre valori spirituale la care ținem ca la lumina ochilor, iubim și respectăm toate naționalitățile conlocuitoare, între care un loc deosebit îl ocupă naționalitatea maghiară, cu care avem o simbioză istorică și culturală aparte și ale cărei valori spirituale le prețuim cu sinceritate. Da să se știe una și bună pentru totdeauna : chiar dacă s-ar da tiparului scrieri despre noi în fel și chip, care să alcătuiască nu o bibliotecă despre care amînețe autorul lezat, ci una de mărimea celei din Alexandria, noi vom continua mereu a face parte integrantă din corpul națiunii române și nu vom permite niciodată nimănui să se atingă de ceea ce avem mai scump și mai sfînt: conștiința noastră românească, formată la luminile eterne ale Romei.

Cît privește apoi însăilările „științifice" ale autorului, lectura lor, ca și a „gîndurilor" de pînă aici, te duce cu gîndul la dictonul clasic despre filosofia tăcerii. Să vedem :

1. Studiul prof. Dumitru Mărtinaș se ocupă de graiul **românesc** al părinților săi și al celor mai mulți dintre așa-ziși ceangăi, deci acesta este considerat a fi o „pată albă" a lingvisticii române, care nu a fost studiată pînă acum. Osz însă înțelege lucrul pe dos, referindu-se mereu la graiul maghiar „ceangălesc" și acuzîndu-l pe Mărtinaș că nu a cunoscut limba maghiară.

2. Osz, care s-a născut între ceangăi, nu numai că are cumetri printre ei, dar pentru satisfacerea curiozității sale se ocupă în mod serios de problema lor de peste treizeci de ani. Osz, care „nu se poate numi total neavizat", consideră „noștiințifice" explicațiile date termenului „ceangău". Un amănunt nu l-a preocupat însă : explicațiile nu sînt ale lui Mărtinaș, ci ale unor autori maghiari, mai avizați decît domnia-sa. Iată și un citat din „Buletinul Societății geografice ungare" (Budapesta, 1888), necunoscut de Mărtinaș în original: „Ce peuple s-appelle **csángó**, nom qui tire son origine du verbe **csángani** et veut dire hongrois dégénéré".

3. Dumitru Mărtinaș nu susține nimic deosebit cu privire la graiul maghiar „ceangălesc", deoarece acesta nu face obiectul cercetării sale. Aici, ca și mai sus, e nimerită vorba ceea: — Bună ziua, nea Istrate! — Doi boboci de rață, frate!

4. Chiar dacă a fost studiată și de Wichmann și de Weigand (nu **Wiegand**, cum îl botează Osz, în treacăt fie zis, cercetările lingvistului german despre noi sînt făcute în fugă și superficiale), rostirea sîsîantă nu poate reprezenta „o formă păstrată de arhaism lingvistic maghiar, devenită odinioară generalizată (sub influența cabarizilor) și care s-a păstrat pînă-n zilele noastre doar în graiul ceangăilor din nord", deoarece se întîlnește și în graiurile românești (la noi în Moldova, în Banat și în Oltenia, unde cum atestă istoria că n-a călcat picior de cabarid).

Ce preț se poate pune pe asertiunile sale istorico-lingvistice, cititorul o va constata pe viu și pe loc din suma erorilor de informație curentă de la sfîrșitul articolului cu pricina, pe care le rectificăm în continuare: 1) Singura scriere tipărită de editura catolică „Presa bună" de la Iași, în care au apărut unele articole cu privire la această temă, este „Almanahul «Presa bună»" pe anul 1941 ; 2) La Iași nu a existat nici o editură catolică cu numele „Sf. Bonaventura" (aceasta era numele societății de lectură a fostului seminar teologic franciscan de la Luizi-Călugăra, jud. Bacău, care a editat numai cărți de pietate); 3) Nu există autori cu numele Petru Lucaciu și P. Ferenț (confuzie oare cu Dumitru Lucaciu și Ioan sau, poate, Iacob Ferenț?); 4) Nu există nici un autor cu numele Petru Mihai; 5) Nu există nici Iosif Pál (Iosif Petru M. Pal — fără accent, iar M este inițiala de la Maria — a fost superiorul franciscanilor români); 6) Scrierile preoților catolici care nu sînt pe placul ceangăilogului de ultimă oră, nu au apărut „mai precis în anii '30", cum menționează în totală necunoștință de cauză, ci foarte precis în anul 1940 și după aceea, în condițiile arătate mai sus și ca o datorie de conștiință izvorîtă din patriotismul lor luminat.

V.M. UNGUREANU
originar din Sagna, jud. Neamț

La Grindu, cuvîntul de ordine e chiar ordinea

Între Eroii Muncii Socialiste din Ialomița, și sînt destui, toți în agricultură, Mircea Dan Anghel e o figură aparte. Născut la Grindu în urmă cu 56 de ani, a pornit-o prin lume devreme, dintr-un motiv foarte simplu. Obișnuia să-i fie foame și cei de acasă, deși chibzuiți, nu prea aveau, din cauza sărăciei, ce să-i pună pe masă. Și iată-l pe tînărul Dan, nu știe de ce dar a preferat acest prenume, încercînd să se chiverniisească la București, făcînd ba una, ba alta, cu totul vreo 7 meserii. A fost băiat de prăvălie, ba chiar a întors, la „Trocadero", micii de pe o parte pe alta, i-a mai și ieșit cîte ceva, dar n-a reușit mare lucru și atunci, la exact jumătatea vîrstei pe care o are azi, și-a adus aminte că locul țăranului e chiar la țară și s-a întors acasă.

Avea, la vremea aceea, 7 clase, cu cîte a și rămas, dar o școală a vieții de invidiat, cu multe examene date și pierdute la materia fericire. A intrat la C.A.P. ca brigadier și s-a pus pe treabă, cîștigînd repede în ochii consătenilor, mai întîi mirați, apoi lămuriți pe puterea lui de muncă. În 1955, cînd cooperatorii l-au ales președinte, grîul se stringea cu sacul, 8—9, nu mai mulți, la hectar, iar sectorul zootehnic se reducea la cîteva vaci, atît de puține, își aduce aminte, că fiecare avea un nume, fiind ba Joiana, ba Bălțata, ba altfel. Încet, încet, deși zona a fost și a rămas neirigată, producțiile au crescut, devenind nu numai mari, ci și constante, pămîntul învățînd să răsplătească, prin recolte tot mai bogate, rîvna unor oameni ce și-au făcut și păstrat obicelul de a se scula înainte de răsăritul soarelui și de a se culca după apusul lui. Pe măsură ce mîinile președintelui, altădată ca de domnișoară, tocmai bune să învîrtă cleștele de răscolit micii, s-au bătătorit, devenind, după vorbele sale, un fel de lopeți, cooperativa a început să ridice capul și, pe nesimțite, a sosit la Grindu cel dintîi titlu de Erou al Muncii Socialiste. Au urmat alte onoruri, Ordinul Muncii clasa I, al doilea, Meritul Agricol clasa I, al doilea și al treilea, încă un titlu de Erou al Muncii Socialiste, toate trecute în contul unui C.A.P. care n-a coborît ștacheta la grîu și porumb, dezvoltîndu-și totodată un puternic sector zootehnic.

Azi, cînd sediul cooperativei arată ca încinta unei stațiuni de odihnă, cu asfalt, cu verdeață, cu acareturi mirosind nu a bălegar, ci a var abia stins, unitatea e milionară, avînd o avere obștească de 70 de milioane. Atîtea milioane plecate, cum ziceam, de la nimic, explicația acestui belșug fiind la îndemîna oricui. Am muncit, spune Mircea Dan Anghel, cuvîntul nostru de ordine fiind chiar ordinea. Cine a acceptat-o, a rămas, cine a crezut că poate trage chiulul, și-a văzut de treabă, cazul veterinarului Radu Viorel. Nu că l-ar fi scos președintele, dar l-au scos oamenii înșiși, cooperatorii, din limbajul cărora cuvîntul pagubă a dispărut. Stînd bine la grîu și la porumb, constant peste 5 mii la hectar și, respectiv, peste 6, dezvoltînd zootehnia, reprezentată prin vaci „Hollstein", oi „Poluars" și tăurași de mare valoare, C.A.P. Grindu nu mai cumpără, de cîțiva ani, nimic. Avînd servicii de zidărie, tîmplărie etc., construiește în regie proprie. Fără etaj, e drept, dar parcă vacilor, glumește președintele, le trebuie ascensor?! Lor, animalelor în general, le trebuie mîncare și îngrijire, căci zootehnia, iată o altă vorbă a comunistului Anghel, se face cu atenție și cu furaje, greșind cei care cred că junincile pot lua în greutate numai cu sfaturi și injecții. Gîndind așa, țăranii din Grindu și-au ridicat o fabrică de nutrețuri combinate numai a lor, iar rezultatele se văd, căci vacile fermei conduse de medicul veterinar Marian Popescu dau, constant, peste 4 mii de kilograme de lapte, chit că medicul e abia ieșit de pe băncile facultății. Mai are cooperativa o brutărie, o gogoserie, o covrigărie și cîte nu mai are, se simte peste tot o mînă de om gospodar, harnic și ambițios.

Anul acesta n-a fost, la Grindu, unul ușor. Din cauza apei freatice împinse spre suprafață, sute, mii de hectare au fost înundate, amenințînd grîul și orzul. Dar cooperatorii și-au strîns rîndurile, au muncit pe schimburi, neobosiți, disciplinați, ca la armată, au săpat un șanț, două, trei, o sută, o mie, de cîte a fost nevoie și și-au salvat agoniseala, pîinea lor și pîinea țării. Au scos 4 950 medie la grîu și 5 100 la orz, producții pe care ei le socotesc doar mulțumitoare, deși au livrat suplimentar fondului de stat 1 600 de tone de grîu. Se putea însă, e de părere președintele, și mai mult, de unde o serie de întrebări, pe care țăranii comunei le succes și le răsucesc. De ce au dat prioritate solului „Ceres" cînd „Fundulea 29" îi convinsese că poate asigura o recoltă bună? De ce n-au folosit cele mai indicate premergătoare? De ce au întîrziat, fie și cu o zi, semănatul? etc. etc. Întrebări pe baza cărora, sîntem siguri, producțiile viitoare vor crește. Deși, cum ziceam fără prea multă carte, Mircea Dan Anghel a format, în această adevărată uzină de grîu și carne, generații întregi de specialiști. Cei mai apropiați colaboratori ai săi sînt, nu doar țărani ca și el, Radu Vasile sau Ion Crețu, pe care-i numește „tehnicieni fără diplome", ci și ingineri, soții Micu, de pildă, ei inginer șef, ea șefă de fermă la porci. În fața lor, președintele nu se simte complexat, el rămîne mereu disponibil la nou, citește mult și, auzindu-l cum vorbește, ai fi gata să juri că a trecut și prin alte școli decît prin cea a vieții. Se școală și azi, după 26 de ani de președinție și 6 operații, căci sănătatea îi cam supără, la aceeași oră ca și în 1955, cu noaptea-n cap, aleargă ca un titirez și face de toate. După exemplul lui, cooperatorii, oricare din cei 720, fie ei oameni simpli, fie ei ingineri, pun mîna unde e nevoie și nimănui nu-i cade rangul. Cînd unul se mai boierește, e chemat în fața obștii și i se spune, omenește, „dumitale îți place să stai, dumneata nu ești de noi, caută-ți, frate, în altă parte!"

În ciuda belșugului, vizibil la sediul cooperativei și, în egală măsură, în comună, la Grindu mai sînt, firește, și greutăți. Fasolea se sparge și pe țărani îi doare sufletul că n-au mecanizarea necesară. La tractoare, mai ales la cele de 80 de cai, vilbrochenele se strică prea repede. În general, sînt probleme cu piesele de schimb, dar cooperatorii știu că pot conta pe ce pot conta, adică, înainte de toate, pe strădania, priceperea și devotamentul lor. Au fost și sînt, e drept, ajutați, de la județ, de la minister, de unde au cerut, dar munca și seriozitatea lor au precumpănit, iar Mircea Dan Anghel rămîne, între Eroii Muncii Socialiste din Ialomița, o figură aparte, nu doar pentru că spune că „munca e, după mine, prima condiție a vieții", ci și pentru că face exact ce spune.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

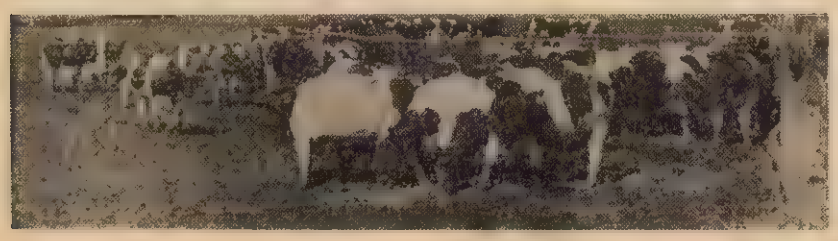

POEȚI IALOMIȚENI

Poeții

Locuitori ai aerului sînt poeții,
căzuți pe pămînt
ca pe-o navă ciudată.
De-aceea, cînd zăresc o stea
cred că-i o lacrimă veche de-a lor
suferind de tristețea
de-a nu fi căzut
odată cu ei.

M. BĂRĂGANU ■

Însemn contemporan

Șoseaua a intrat în sat
Într-o lună de dimineață
Și s-a bucurat cel mai mult
De lavițele de la porți.
A rămas în sat
Să desenăm în oglinda ei
Neodihna zilelor
Și să vorbim de-ale noastre
Cînd liniștea coboară în pomi.

EUGEN ROMEȚI ■

Odihnesc sub pleoape

cîmpia tatuată de vînturi,
Anotimpul întrezărește seve
sporind nedumerirea arșiței,
în malurile înalte
păsările cuibuș și-l sapă
ca sunetele într-un rece timpan de lut.
Exist,
dropiile se pierd în lanul de grîu,
poștașul se fălește cu minunatele sale
creioane chimice.
Eu
îmi plimb degetele peste
lira de spini a salcîmului,
în ochiul meu adoarme luna,
în ochiul meu
ca-ntr-un melc lucrurile rămîn.

ION TEODORESCU ■

Soare cu dinți

Vipera aceea care și-a lăsat de bunăvoie
Dintele în batista mea
Își oglindește gușa
Pe lama cuțitului cu care-mi tai pîinea
Își face culcuș în scobitura tălpii mele
Se înnoadă pe tolagul meu de drumeție.

O, cum mai rîdea vipera aceea
Cînd am vrut s-o răpun.
Cu toți dinții tăi iubito rîdea.

AUREL SEFCIUC ■

„Ne străduim să binemeritățim cinstea de a fi primul județ erou pentru producțiile din agricultură"

(Urmare din pag. 1)

în condiții nu dintre cele mai favorabile, între 4 și 5 mii de kilograme de grîu la hectar. Am convingerea că, dacă timpul n-ar fi fost atît de capricios, am fi putut raporta, la nivel de județ, o medie de peste 4 mii de kilograme. Media realizată, 3 783 de kilograme la hectar, deși cea mai ridicată din istoria agriculturii ialomițene, n-are, cum ziceam, darul să ne mulțumească. Ne-am situat, e adevărat, pe locul I pe țară, dar aveam datoria și puteam să facem și mai mult. Au fost însă și situații care ne-au depășit.

— Anume?

— Nu toate unitățile au avut posibilitatea să-și procure soiurile cele mai indicate. În unele consilii unice agroindustriale, asolamentele n-au putut fi respectate. Au fost cazuri cînd, întîrziindu-se recoltatul premergătoarelor, nu s-a semănat la timp. Din aceste cauze, ca și din altele, o serie de cooperative, cele din Adîncata, din Crăsani, din Jilavele, n-au depășit 3 mii de kilograme de grîu la hectar, în vreme ce la Smîrna, de pildă, producția medie a atins 6 031, iar ferma condusă, în cooperativa respectivă, de Matei Constantin a realizat, pe 120 de hectare, 6 700. Pămîntul a fost, desigur, același, doar munca oamenilor a fost alta. Pe ansamblu însă, ne-am străduit și ne străduim să binemeritățim cinstea de a fi primul județ Erou al Muncii Socialiste pentru producțiile din agricultură și, în acest cadru, apreciez că țăranii Ialomiței și-au făcut datoria. Cu toate că, repet, era loc și pentru mai bine, și pentru mai mult. Urmînd indicațiile primite de la secretarul general al partidului la Consfătuirea de lucru de care aminteam, indicații clare, mobilizatoare, orientări de maximă importanță în domeniul agriculturii, ne angajăm să acționăm și mai serios, și mai temeinic. Pe noi, țăranii Ialomiței au demonstrat-o, laudele nu ne-au îmbătat, ci ne-au mobilizat, ne-a făcut să muncim cu și mai mult elan. Așa vom proceda și în continuare.

— Înțelegem că starea pîinii e bună. Întrebarea ar fi cît de lung a fost drumul pînă la această medie de 3 783 de kilograme de grîu la hectar?

— Ca timp, n-a fost lung, dar nici simplu n-a fost. Deși socotită, tradițional, unul din hambarele țării, Ialomița a avut, vreme îndelungată, o agricultură rudimentară, înapoiată. Pentru țăranii care, în urmă cu 20—30 de ani, abia dacă smulgeau pămîntului 8—9 saci de grîu la hectar, producțiile de azi par de domeniul visului. Dacă ele sînt azi posibile, și viața arată că sînt, asta se datorează faptului că județul deține în prezent o agricultură înfloritoare, de înaltă eficiență, toate succesele înregistrate pe ogoarele Bărăganului, ca și în restul țării, purtînd amprenta inconfundabilă a înțelepciunii și gîndirii creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. S-a ajuns astfel, ca într-un răstimp istoric scurt, agricultura județului să posede un înalt nivel de mecanizare, mii de tractoare, mii de combine, mii de semănători și așa mai departe. Campania agricolă se desfășoară, anual, pe lungimea de 363 de zile, în foc continuu, ca în industrie, iar fiecare țăran a devenit tehnician, cu sau fără diplomă. În fiecare unitate, din fondurile statului sau din agoniseala proprie, s-au realizat investiții eficiente, capabile să conducă la creșterea producțiilor și, ca o consecință logică, la ridicarea nivelului de trai. În satele Ialomiței, altădată teritorii ale mizeriei și foametei, se trăiește azi mai bine ca oricînd. Explicația e simplă, la îndemîna oricui. Țăranii noștri o duc mai bine ca oricînd, cu case noi, cu mașini la scară, cu concedii în străinătate, pentru că muncesc mai bine. Aspectul așezărilor rurale din județ, unele din ele, Căzănești, Fierbinți etc., aflate în pragul urbanizării, vorbește de la sine. La ridicarea bunăstării un rol important l-a jucat și îl joacă zootehnia, sector căruia, în Ialomița, i s-a acordat și i se acordă o deosebită atenție. Județul practică azi o zootehnie modernă, în complexe specializate de creștere și îngrășare, purtînd o luptă permanentă pentru îmbunătățirea raselor și înlocuirea efectivelor cu randament scăzut. I.A.S. Ograda, de exemplu, C.A.P. Smîrna sau C.A.P. Grindu și-au creat nuclee de elită și furnizează, județului și țării, material reproducător de calitate superioară.

— În Ialomița, se știe, se vede, ritmurile industriale sînt dintre cele mai susținute. Ce-a însemnat, ce înseamnă asta, pentru județ, pentru oamenii lui?

— Purtînd pecetea grijii conducerii de partid și de stat, a politicii înțelepte de dezvoltare armonioasă a forțelor de producție pe tot cuprinsul țării, județului nostru i s-au alocat fonduri considerabile. Pe baza acestor investiții, industria a apărut și s-a diversificat necontenit.

nit, dotată și declanșându-se în perioada imediat următoare Congresului al IX-lea al partidului. Comparațiile sînt, și în această privință, grăitoare. Dacă în 1965 producția industrială nu depășea un miliard, ea a crescut vertiginos și sînt create toate condițiile pentru realizarea, într-un viitor cît mai apropiat, a unei producții de peste 10 miliarde de lei, actualele capacități urmînd să se dezvolte, fiind prevăzute altele noi. Ialomița e, azi, un județ industrial-agrar și asta se datorează aparației și afirmării unui lung șir de unități, în măsură să schimbe harta județului și, implicit, viața oamenilor. Au început să producă, la Slobozia, Întreprinderea de industrializare a laptelui, Combinatul de îngrășăminte chimice, Întreprinderea de ulei, la Fotești, Fabrica de tricotaje, Întreprinderea pentru producerea și industrializarea fructelor, la Urziceni, Întreprinderea de ferite, Întreprinderea „Bărăganul" pentru obiecte destinate turismului, la Țăndărei. Fabrica de zahăr și așa mai departe. Procesul continuă. La Țăndărei, de pildă, se află în faza finală lucrările de montaj la Fabrica de ulei din în și soia, prin a cărei dare în folosință Ialomița va ajunge să furnizeze 40 la sută din producția de ulei a țării. Construind mai multe fabrici de zahăr și ulei, avînd în lucru, la Slobozia, un abator de mare capacitate, n-am făcut altceva decît să transpunem în practică indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la cît mai deplina valorificare a materiei prime oferită de agricultură. Cîndva, industria Ialomiței se reducea, scria presa vremii, la „cîteva potcovării și mori șubrede". Datele problemei sînt, în prezent, cu totul altele. Față de 1960, populația ocupată la 1 000 de locuitori s-a dublat, iar producția globală pe cap de locuitor va urca la 75 de mii de lei. Copiii celor obișnuiți să îmbătrînească, în necazuri și datorii, la coarnele plugului, au devenit operatori chimiști, electromecanici, specialiști în aparate de măsură și control, meseriî noi în județ. Firește, acest salt n-a fost ușor și el a antrenat schimbări profunde în viața oamenilor, în mentalitatea lor. Dacă pămîntul Bărăganului s-a transformat, ajungînd să dea producții mari, dacă „Ferom" Urziceni, de pildă, a redus complet importul, e lesne de dedus că, primii, s-au transformat oamenii. La ora de față, Ialomița deține un puternic detașament muncitoresc, capabil să aplice cele mai moderne tehnologii și, mai mult decît atît, capabil să imagineze și să pună la punct tehnologii noi, competitive pe plan mondial. Omul Ialomiței contemporane e gata oricînd, prin modul cum gîndește, prin modul cum acționează, să răspundă înaltelor chemări ale acestui timp, fără îndoială cel mai fertil din istoria neamului. Harnici, întreprinzători, devotați, ialomițenii își aduc, cu seriozitate și modestie, partea lor de contribuție la dezvoltarea generală a României socialiste, iar transformarea vetrei lor străbune nu e altceva decît o oglindă a acestei tulburătoare înnoiri. Oamenii înșiși sînt, firește, primii beneficiari ai acestui proces. La înmulțirea județului existau în Ialomița abia cîteva zeci de apartamente, 3—4 blocuri la Slobozia. Numărul acestora se ridică azi la 15 731, ritmul construcțiilor urmînd să fie păstrat. Altădată un tîrg prăfos, sufocat de noroaie Slobozia a devenit un oraș modern, aerisit, plin de verdeață, presărat cu cartiere impunătoare, o adevărată carte de vizită a temeiniciei oamenilor. S-au dat în folosință, la orașe și sate deopotrivă, școli, creșe, grădinițe, spitale, case de cultură etc., în paralel cu dezvoltarea economică asigurîndu-se o creștere continuă a nivelului de trai al tuturor cetățenilor. Veniturile ialomițenilor au crescut, în raport cu 1965, de peste 5 ori, viața materială și spirituală a fiecărei familii avînd, în prezent, o nouă calitate. Expresie a puterii economice, volumul desfacerilor de mărfuri e, în 1981, de 50 de ori mai mare decît în 1965, el implicînd și o dezvoltare neîntreruptă a rețelei comerciale. Numai în ultimii 15 ani s-a pus la dispoziția oamenilor o suprafață comercială de peste 100 de mii de metri pătrați, în vreme ce serviciile către populație au crescut și s-au diversificat, raportul lor față de 1965 fiind și mai semnificativ, 40 la 1. Am realizat multe și, desigur, nu ne vom opri aici. Perspectivele județului sînt, la toate capitolele, optimiste. Bucurîndu-se, în continuare, de un volum deosebit de investiții, sectoarele economice se vor dezvolta și moderniza în așa fel încît ritmurile înalte să fie menținute, iar viața oamenilor să devină mai îmbelșugată. Va fi nevoie, știm asta, să muncim mai bine, să ne gospodărim mai atent, să folosim toate resursele, să închidem robinetele risipei. O vom face. Oamenii Ialomiței de azi, în frunte cu comuniștii, sînt capabili de mai mult. Greutățile de astă sînt făcute, ca să fie învinse.

— În această ordine de idei, care ar fi principalele dificultăți cu care se confruntă județul ?

— Mai avem și neajunsuri, dar ele vor fi cît de curînd depășite. Stă în puterea noastră, a colectivelor de muncă, s-o facem. Nu toate însă depind direct de noi. Consider, de pildă, că trebuie să se acorde o atenție mai mare lucrărilor de desecare, care n-au fost totdeauna privite cum s-ar fi cuvenit. Mai mult ca oricînd, în această primăvară ne-am convins de utilitatea unor astfel de amenajări întrucît, din cauza excesului de umiditate, 40 de mii de hectare n-au putut fi însămînțate la termen, ceea ce a condus la o regretabilă pierdere de produse cerealiere. De dragul economiilor greșit înțelese, proiectanții sistemelor de irigații au lăsat desecările pe planul al doilea și viața a demonstrat că n-au avut dreptate. În ceea ce privește construcția de mașini, în pofida unor succese notabile obținute în ultimul timp, ea mai rămîne datoare țăranilor ialomițeni, și nu numai lor, calitatea unor utilaje, a pieselor de schimb, fiind uneori în suferință. Promisiuni sînt, să vedem cum vor fi respectate.

— Înainte de a vă mulțumi, stimate tovarășe prim-secretar Ion Tarachiu, pentru amabilitatea cu care ați întîmpinat demersul nostru, găsind timp ca să răspundeți acestor întrebări, v-am ruga să ne vorbiți, în încheiere, despre viața spirituală a județului.

— Ialomița acestui timp e, mai mult ca oricînd, un județ deschis spre cultură. În Slobozia de altădată, tîrg în care apa se căra cu sacaua, și se vindea cu cana, distracția locuitorilor se limita la frecventarea zecilor de circiumi ce împînzeau urbea și, rareori, la vizionarea unui film. Numai în capitala județului funcționează azi 3 săli de spectacole în care, pe lîngă teatrul popular local, prestigioase instituții de cultură desfășoară stagiuni permanente. Problema nu mai e, acum, să găsești spectatori, ci să găsești bilete ! Se poate vorbi în prezent, la Slobozia, de existența unui public format, competent, în materie de teatru și muzică simfonică. Ediția a treia a „Cîntării României" a însemnat pentru mișcarea artistică de amatori din județul nostru o deplină afirmare și multe din cele 8 sute de formații înscrise la startul marelui festival al muncii și creației au fost laureate la faza finală, ocupînd locul 1 pe țară. Între ele, rețineți, cvartetul de coarde al Școlii de muzică din Slobozia, precum și cimpoierii din Amara, brigăzile artistice din Fetești și Fierbinți, fanfara sindicatelor din Slobozia, grupul folcloric din Cosîmbești, altele. Spiritul nou, combativ, a fost amplu reflectat pe scenă, iar creația populară și-a văzut încununate talentele și căutările cu multe distincții, onorante pentru ea. Această parte de pămînt românesc care a dat culturii personalități de frunte, muzicianul Ionel Perlea, scriitorii Ștefan Bănulescu, Constantin Țoiu, sau Paul Georgescu, trăiește o adevărată tinerețe a spiritului, bogată, efervescentă, mereu inspirată din acest timp, luminos, plin de satisfacții și nădejdi.

Cronica vieții pentru toți

Citîm din scrisoarea trimisă redacției de Gheorghe Buturugă, de profesie cojocar : „lucrez în atelierul de blănărie al cooperativei din comuna Miloșești, dar nu găsesc totdeauna materialele necesare desfășurării activității. Mă refer la bicromat de potasiu, la acid lactic, la detergenți, la acid formic și la altele, pe care aș fi dispus să le achit pe bază de C.E.C. Vin cu rugămintea de a-mi comunica de unde aș putea procura materialele respective". La rîndu-ne, am expediat scrisoarea corespondentului ialomițean forurilor în măsură să dea un răspuns. Prin adresa cu numărul 14 326, sub semnătura directorului P. Novăcescu, Baza de aprovizionare pentru industria ușoară din M.I.U. ne-a adus la cunoștință, cu promptitudine, că pentru procurarea materialelor solicitate de Gheorghe Buturugă e necesar ca C.A.P. Milosești să se adreseze Centrului de producție muncitorească al județului Ialomița, produsele chimice în discuție derulîndu-se prin bazele județene ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. Așadar, tovarășe Buturugă, asta e calea ce trebuie urmată.

Pe mai multe pagini trimise nouă, Gheorghe Constantin din satul Movilița, comuna Sinești, contesta valabilitatea unei decizii de desfacere a contractului de muncă dictată împotriva sa de I.L.F. Urziceni. Din păcate, între redacție și Tribunalul județean Ialomița, către care fusese expediată sesizarea sus-numitului, scrisoarea s-a rătăcit. Profitînd de prezența noastră la Slobozia, ne-am interesat de situație. Cu amabilitate, președintele Tribunalului județean, Costică Ionescu, ne-a informat că judecătoria locală a admis în parte contestația lui Gheorghe Constantin, obligînd unitatea să-i plătească drepturile bănești cuvenite. Întrucît petentul nu s-a adresat instanței în termenul legal, unele din pretențiile sale, exprimate în scrisoarea adresată redacției n-au putut fi luate în discuție. Gh. C. a înaintat recurs și acesta e în pronunțare.

Am primit din partea Comitetului executiv al Consiliului popular județean Ialomița următorul răspuns : „Urmare a scrisorii lui Constantin Tudor din Slobozia, bloc M 9, înregistrată la Dv. cu nr. 6 748/1981 și trimisă nouă spre rezolvare, vă comunicăm că scrisoarea a fost soluționată de un colectiv condus de tov. Constantin Paghici, primarul municipiului Slobozia. Din verificările efectuate a rezultat că petentul a lucrat în cadrul Combinatului chimic Slobozia, secția uree, pînă la data de 16 iunie, cînd a demisionat. Numitul Constantin Tudor s-a adresat și ziarului „Scînteia tineretului", care a trimis în comuna Pogoanele, județul Buzău (n.n., domiciliul stabil al corespondentului), pe tov. reporter Mariana Briescu, dar părțile nu au ajuns la nici o înțelegere (n.n., C.T. sesiza că, datorită influenței socrilor, soția refuza să conviețuiască cu el), apărînd în acest sens în ziarul respectiv articolul „Trăinicia tinerei familii — o problemă numai pentru cei doi ?" Menționăm că Biroul organizației de bază U.T.C. și P.C.R. din cadrul Combinatului chimic Slobozia a căutat să-l ajute pe petent, dar acesta nu a înțeles și a părăsit locul de muncă în mod nejustificat". Semnează Andrei Volleanu, prim-vicepreședinte, și Ion Botan, secretar.

Maria Ioniță, Bulevardul Chimiei 15, Slobozia, ne-a cerut să intervenim spre a-i fi repartizată o locuință. Am expediat scrisoarea respectivă Consiliului popular județean și am aflat că, în măsura posibilităților, cererea va fi satisfăcută. Deși la Slobozia, ca peste tot în țară, s-a construit și se construiește mult, problema spațiului locativ continuă să fie, ca să zicem așa, o problemă, solicitările depășind posibilitățile. Sigur e că toate cererile sînt analizate cu simț de răspundere și principialitate, avînd prioritate situațiile speciale, familiile cu mai mulți copii etc.

Grîul și eroii nu ies la pensie

Sînt puține condeiele ce, poposind în Bărăgan și scriind despre oameni și pîine, să nu-i fi căutat pe „Nea Mitică", cum era cunoscut de toți Dumitru Dumitru, directorul Întreprinderii agricole de stat Pietroiu.

În urmă cu 33 de ani, în iunie 1948, peste cele 400 de hectare pămînt arabil și aproape 10 000 hectare de baltă, stufăriș, jepși și cloate a venit un tînăr muncitor, fiu de țăran, cu sarcină de la partid să facă pîine. În buzunar avea numirea de director, dar a folosit calitățile de comunist și om, cele mai autentice acte.

A făcut întîi diguri și desecări, apoi desțeleniri și 9 000 de hectare așezate inimă între Dunăre și Borcea au început să rodească, să rodească pîine de la un an la altul mai multă. Pietroiu a devenit o universitate a agriculturii aplicate în care munca făcută cu pasiune a dat viață științei, aici ucenicind 40 de viitori directori, 35 de ingineri șefi și alte zeci de viitoare cadre cu munci de răspundere. Părinte și profesor le-a fost nea Mitică, muncitorul.

El, care a luptat cu arma în mînă pentru eliberarea Transilvaniei, Ungariei și Cehoslovaciei, fiind distins cu ordine și medalii de vitejie, la vremea păcii a trecut pe frontul pîinii și și-a făcut datoria cum numai el, comunistul, a știut s-o facă.

Pentru întreaga sa activitate, comuniștii ialomițeni i-au dat votul de delegat la Congresul al XII-lea al P.C.R., fiind ales membru al Comitetului Central, unde DUMITRU DUMITRU a știut să-i reprezinte. 33 de ani au trecut ca o părere, 33 de ani n-au putut să-l îmbătrînească, nea Mitică fiind același om de acțiune, adevărat conducător de oști cum în viitoarea luptei pentru pîine, acolo unde era mai greu, în mijlocul mecanizatorilor la arat și semănat, la prășit și recoltat. Intra primul în baltă și ieșea ultimul. Acolo, între Dunăre și Borcea, el primea răsăritul soarelui și îi petrecea și apusul.

Acum, la sfîrșit de august, în ziua de 23, nea Mitică a plecat. Pe cît de statornică i-a fost viața, pe atît de fulgerătoare plecarea. Am văzut petrecîndu-l pe ultimul drum mii și mii de oameni cu sufletele cernite. Ploua și lacrimile lor se înmulțeau cu ale cerului. Aveau pumnii strînși și durerea le îmbrăcase sufletele în sarici și spini. Erau bărbați și femei veniți de pe malurile Borcei și Ialomiței, de la zeci și zeci de kilometri, virstnici și tineri, pionieri. Erau prietenii lui nea Mitică veniți acum la ceas de plecare, plecare pe care n-am fi vrut-o niciodată.

În martie anul acesta DUMITRU DUMITRU, omul, avea vîrsta pensionării. Dar la odihnă, odihna pe care o merita din plin, n-a vrut să se gîndească. El avea de secerat orzul, grîul, de semănat și cules floarea-soarelui și porumbul, de zidit grajduri și asfaltat drumuri, de împlinit cetatea agriculturii în locurile unde în urmă cu 33 de ani stufărișul și haitele de lupi făceau casă bună.

N-a vrut să iasă la pensie. Pensia nu-i însă pentru eroi. Voia să facă pîine. Grîul și eroii nu ies la pensie.

Nea Mitică a plecat, dar I.A.S. Pietroiu a rămas chezășia muncii unui brav colectiv, condus 33 de ani de comunistul DUMITRU DUMITRU. Pentru cinstirea lui, unitatea ar trebui să-i poarte numele.

MIHAI VIȘOIU ■

Consiliul popular al municipiului București, Comitetul executiv. Sesizarea Asociației de locatari a blocului 8 din Calea Dorobanți a fost cercetată la fața locului de o comisie formată din reprezentanți ai I.P.B., Grupului 4 șantiere, I.I.M.I., I.C.V.L. și ai asociației respective. Prin procesul-verbal de constatare și măsuri, încheiat la data de 11.V.1981, au fost stabilite următoarele: deficiențele de funcționare a instalației de canalizare se vor remedia prin modificarea traseului canalizării pînă la data de 30 iulie 1981; celelalte deficiențe sesizate, care nu afectează funcționalitatea blocului, vor fi remediate pînă la recepția finală a imobilului.

■

În imobilul în care locuiesc sînt 7 apartamente. În două din acestea, printre care și cel ocupat de subsemnatul, apa nu curge, astfel că instalația de apă caldă și rece este practic inutilizabilă. De mai bine de patru ani tot fac la cereri către I.J.G.C.L. Brăila pentru repararea conductei, dar lucrarea de remediere nici pînă în prezent nu s-a făcut. Printr-o adresă de răspuns, întreprinderea vizată încearcă să motiveze lipsa apei în apartament cu presiunea scăzută în zona respectivă, situație ce nu corespunde adevărului, pentru că în celelalte apartamente apa are presiune excesivă. Ni s-a promis că se va face un nou branșament chiar în acest an; au venit două echipe, nu văzut care-i necazul dar, practic, n-au luat nici o măsură. Și timpul trece, întreprinderea continuă să fie imposibilă, iar eu ca și ceilalți năpăstuiți din bloc continuăm să nu beneficiem de apa cea atît de vitală. **(Matescu Ion**, Brăila str. D. Bolintineanu nr. 9)

■

Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Dîmbovița. Din discuțiile purtate cu tînăra Vasiloiu Mihaela din comuna Aninoasa, care a solicitat sprijin pentru încadrarea în muncă, rezultă că are studii liceale de specialitate, fiind calificată electrician. Ca urmare, i s-a oferit posibilitatea de încadrare ca electrician la I.M.C. Doicești, la Uzina electrică, dar a refuzat. I s-a oferit apoi un post de muncitoare necalificată cu posibilități de recalificare la Cooperativele „Sirguința" și „Arta populară" din Tîrgoviște, însă iarăși a refuzat.

■

Sîlănic Moldova, într-o duminică din actualul sezon estival. Lume multă: oameni ai muncii veniți la odihnă și tratament, excursioniști. În cochetul parc al stațiunii, fotografii din unitatea cooperatistă de aici desfășoară o febrilă activitate. Pentru a atrage pe cei mici și mari la fotograf, unitatea a de-

plasat în parc tot felul de celebrități și o întreagă faună: mașinuțe, rațe, panouri cu măgari și vînători etc., etc. Inventarul a fost completat cu un fel de urs alb cu mănuși de box în labele din față... Numai că cei mai mulți amatori de amintiri nu s-au prea lăsat ademeniți de „moș Martinuț" cu alură de boxer (vezi fotografia alăturată); cei mici, rareori, se apropiau cu teamă de el iar cei mari deplîngeau seriozitatea inițiatorilor. Păcat că, în peisajul încîntător al stațiunii, apariția aceasta, insolită le strică oamenilor fotografia! **(Nicolae Tukacek**, București)

■

Comitetul județean Gorj al P.C.R. Din cercetările efectuate a rezultat că, într-adevăr, Baza de aprovizionare Fărcășești, aparținînd Combinatului minier Oltenia, nu dispune de un laborator pentru analize chimice, dar la cererea inginerului chimist Vasile Morar s-a inițiat și este în curs de amenajare un asemenea laborator care să-i asigure petentului cele mai bune condiții de muncă. Lipsa de aparatură nu-l absolvă însă pe ing. Morar de lipsurile reținute de la program și de răspunderea pe care o poartă pentru dezinteresul manifestat în îndeplinirea sarcinilor primite.

■

Oficiul județean pentru construirea și vînzarea locuințelor, Brașov. Cu răspuns la scrisoarea tovarășului Vintilă Dorin din Brașov, vă aducem la cunoștință că a blocurile 225 Z Gării și 47 Mihai Viteazul, executate după secțiunea Cluj T 524, însumînd 320 apartamente de două camere, I. P. Brașov la calculul prețurilor pe apartamente a omis cuprinderea în prețul valoric a unor suprafețe utile de 2,55 mp sau 3,22 mp, în funcție de poziția mijloc sau laterală a apartamentului, ceea ce a avut ca urmare majorarea prețului față de contract cu 3 941—5 700 lei. În momentul cînd s-a observat greșeala, s-a acționat pentru recuperarea sumelor la nivelul valorii reale. În timp util, constructorul va efectua remedierile reclamate.

■

În jurul orei 14, intrînd în cofetăria „Albina" din pasajul Victoria, locul unde am dat peste vînzătoarea cu rugămintea să ne servească și pe noi cu cafea măcinată, pentru că aflasem că se mai dăduse și la alți clienți. Ne-a răspuns că nu are așa ceva. Ne-am așezat la o masă și am băut cîte o citronadă, răstimp în care tov. vînzătoare a servit două cunoștințe de-ale dumneaei, măcinîndu-le cafeaua chiar de față cu noi?! Am cerut condica de reclamații, dar vînzătoarea a refuzat să ne-o dea, vorbindu-ne ironic și zeflemist. Cu șeful unității n-am putut discuta; ni s-a spus că nici nu există și putem să-l așteptăm mult și bine. Noi cerem ca acea vînzătoare incorectă, al cărei nume nu l-am putut atunci depista, să fie sancționată pentru fapta sa inadmisibilă. **(Butilă Georgeta și Otomega Georgeta**, București, sectorul 4, aleea Izvorul Oltului nr. 4, bloc 33, scara 2, ap. 117)

■

Inspectoratul școlar județean Iași. Din verificările efectuate la școala din Hîrlău a reieșit că prof. Florica Teodor a folosit violența fizică față de petenta Mihaela Văraru și a calomniat-o. Pentru fapta comisă, consiliul de conducere al școlii a sancționat-o pe profesoară cu avertisment. Deși tovarășa Văraru Mihaela n-a încălcat în nici un fel normele de disciplină muncii, din inițiativa tov. director, conducerea școlii i-a aplicat și ei o măsură disciplinară, motivîndu-se că între familiile celor două nu există neînțelegeri. Considerînd această ultimă măsură ca nelegală și netemeinică, conducerea inspectoratului școlar județean a anulat-o și a dispus, de asemenea, reanalizarea faptelor comise de prof. Teodora Florica.

■

Direcția sanitară a județului Dolj. Cetățeanul Matei I. Alexandru din satul Ohuba s-a prezentat la dispensarul Melinești pentru a i se întocmi fișa de tratament balnear, însă — așa cum declară martorii citați — nu a avut o conduită cuviincioasă față de medic. Se confirmă că dr. Cara Lia nu a vizitat lungi perioade copiii de 0—1 an din satul menționat, fapt pentru care medicului respectiv i s-a redus retribuția cu 10 la sută, conform prevederilor legii nr. 57/1974. S-a confirmat și sesizarea că reclamantul nu a primit nici o rețetă gratuită, deși avea dreptul ca invalid de război.

■

Îmi exprim pe această cale nemulțumirea privind modul incorect de distribuire a publicațiilor la chioșcurile de difuzare a presei. Publicații cu priză mare la cititori, precum „Flacăra", „Sportul", „Cinema", dar mai ales „Programul radio-tv", sînt vîndute pe sub mînă de negustori, la un preț piperat, la persoane deja cunoscute. Acest lucru este inexplicabil, cu atît mai mult cu cît aceste publicații sînt ridicate de acești ciubucari fie de la chioșcuri, fie direct de la Oficiul P.T.T.R. tranzit din Tîrgoviște, unde se distribuie presa. Mai mult de atît, șeful oficiului județean de difuzarea presei se află în aceeași clădire cu locul unde să distribuie aceste publicații spre speculă, obicei care dăinuie în oraș de cîțiva ani. **(Gaița Grigore**, muncitor din Tîrgoviște, str. Busuiocului, bloc 13, scara A, apartament 17)

■

M-am prezentat la unitatea Metalocasnica din str. Hatmanul Arbore nr. 3—5, București, cu un minicalculator cu adaptor pentru reparat. Acolo l-a luat în primire depanatorul Armeanu care nu mi-a dat nici un bon și mi-a spus să-i dau telefon peste 7—8 zile, lui sau tovarășului său de muncă Ionescu. Începînd din ziua stabilită, am tot dat la telefoane de mi-a venit lehamite. După alte și alte insistențe mi-a fost restituit prin intermediul unui ucenic, mai stricat decît îl aduseserm. Am încercat să vorbesc cu responsabilul, însă n-a fost chip, mi s-a spus că dumneaiul nu vine azi la unitate și să aștept pînă vine din concediu tov. Armeanu, că dacă el și Ionescu mi l-au distrus, ei să mi-l repare. Așa zic și eu că-i drept, dar deocamdată, cu minicalculatorul stricat... stau și mă întreb: de ce-or primi oamenii ăștia retribuțiile degeaba? Pe ei nu-i interesează, oare, măcar prestigiul unității care-i ocrotește?! **(Teodor Săndulescu**, București, sectorul 4, str. Serg. maj. Ancuța Ilie nr. 3)

■

Comitetul comunal Cîlnic al P.C.R., județul Gorj. Referitor la problema sesizată de tovarășul Răuț Gheorghe privind tăiatul lemnelor din patrimoniul C.A.P. de către numitul Crețan Ion, se adeverește că s-a abuzat în acest sens. Comisia de revizie, cuhind lemnele, a stabilit că acestea se ridică la o valoare de 15 000 lei. Ca urmare organul local de miliție a întocmit dosare de cercetare atît lui Ion Crețan cît și brigadierei Popescu Maria care i-a aprobat lemnele contra unor servicii și altor avantaje personale. S-a dat curs despăgubirii unității și s-a cerut pedepsirea celor vinovați.

■

Din partea Consiliului popular al județului Vrancea:

„Referitor la scrisoarea adresată revistei de către **Tinca Ciobanu** din comuna Sl. Cîrești, prin care solicită sprijin în vederea încadrării sale în cîmpul muncii, vă facem cunoscut că i s-a eliberat dispoziția de repartizare nr. 46140 prin care a fost încadrată la întreprinderea de vase emailate Focșani.

■

Sîntem mai mulți locatari ai blocurilor 128 și 176 care însumează 304 apartamente din strada Păcii, municipiul Tulcea. Aceste blocuri de P + 10 au fost date în folosință încă de acum trei ani și totuși atît beneficiarul cît și constructorul nu s-au îngrijit și nu se îngrijesc de punerea în funcțiune a lifturilor. În timp ce oamenii bătrîni, bolnavi, femei cu copii se chinuiesc pe scări, urcînd și de cîteva ori pe zi, sistemul electrotehnic al celor trei lifturi de la blocul 128, de pildă, se află pe acoperișul clădirii, expus intemperiilor și în permanentă degradare. **(Semnătura este semnată de un număr de 13 persoane)**

■

Consiliul popular al municipiului București:

„Ca răspuns la scrisoarea semnată de **Mircea Popa** și apărută în revista FLACĂRA nr. 26/25.06.'81, vă facem cunoscut: săpătura din spatele blocului E. 20 din aleea Compozitorilor, sectorul 6, efectuată la cererea asociației locatarilor, proprietari ai blocului alăturat E. 32, a fost terminată, de asemenea, s-a executat umplutura de pămînt. Spațiul verde a fost refăcut prin grija locatarilor blocului E. 20".

■

Mă numesc **Constantin Tănase** și locuiesc în Giurgiu, strada Foișor nr. 13. De aproape un an de zile caut fără încetare — și nu numai în Giurgiu — cauciucuri pentru motoreta „Mobra". Dar fără nici un rezultat. Cred că sînt în sentimentul multor posesori ai acestui tip de motoretă, cerînd forurilor în drept lămurirea acestei situații, precum și precizarea datei, locurilor și modului în care putem procura aceste articole strict necesare.

■

Am vizitat de curînd localitatea Tebea, din județul Hunedoara, unde am avut bucuria de a-l cunoaște pe octogenarul Toader Dragoșa, custodele mormîntului lui Avram Iancu. Acest bătrîn cu inima înflăcărată ne-a povestit o mulțime de lucruri interesante, prelegerea sa constituindu-se într-o adevărată lecție de istorie. Ne-am oprit cu emoție în fața mormîntului craiului munților, Avram Iancu, am vizitat biserica înnobilată de tricolorul atît de drag nouă tuturor, am trăit momente de adîncă vibrație patriotică în preajma gorunului lui Horia, care după mai bine de 800 de ani încă mai trăiește, grație grijii ce i-a fost acordată. Am văzut și tînărul gorun plantat de președintele Nicolae Ceaușescu cu prilejul vizitei întreprinse în acest loc cu profunde semnificații pentru istoria noastră națională. În preajma acestor arbori-monument am remarcat semnele preocupării firești de a-i menaja, de a-i ocroti. La fel și gorunul lui Iancu, falnic și grăitor, gorun pe care nu l-a sădit dar l-a mîngîiat Iancu. Un al patrulea gorun, plantat în anul 1924 la împlinirea a 100 de ani de la nașterea lui Avram Iancu, a rămas însă într-un trist anonimat. Sădit de regele Ferdinand, el reprezintă continuitatea națională românească la Tebea și o un monument ce omagiază prezența în aceste locuri a luptătorilor pentru dreptate, libertate și unitate statală. Aș sugera — în spiritul ferm al adevărului — să se găsească o soluție menită să scoată din anonimat și acest gorun. **(Fl. Roșu)**

Pagină realizată de S. MIHAI ■

...Am lăsat ambalajele plocon

S-apropie toamna — povestește vecinul meu, dr. ing. George S Panaite — și soacră-mea a început să deretice cămara. Mai deunăzi a scos afară borcanele și sticlele de prisos. Le-am răzuit eu etichetele, eu le-a spălat bine-bine cu apă călduță și detergent, cică numai așa se cuvine să fie duse, absolut curate. N-am contrazis-o. Numai că tot mie mi-a revenit marea și ingrata sarcină de a le transporta urgent și cît se poate de integre la cel mai apropiat centru de valorificare. Vezi și cu banii ăia ce faci, n-a uitat ea să mă atenționeze. Ce era să fac?! M-am conformat fără crîcnire. Am numărat mințenaș vreo 25—30 de borcane și borcănele, le-am chitit grijuliu într-un sac în-cuptor de polietilenă și, vinerea trecută, pe 21 a lunii (nu știu de ce tocmai atunci!), cam pe la 11 și ceva, am poposit cu borcanele mele la centrul de preluare din marele magazin alimentar cu autoservire de la Obor: Știam eu că odată, nu prea demult, aici se primeau repede și sticlele și borcanele, fără deosebire. Acum însă, nici tu program afișat, nimic. Cu ditamai sacul în brațe, mă uit în dreapta, în stînga, împing ușor ușa improvizată, strîng bat discret în locul ușii — nimeni. Aștept ce aștept și, de după sticlele mari cu navete, își scoate nasul, doar pentru cîteva clipe, o vînzătoare. Nu vă supărați, îndrăznesc să-i zic, borcane primiți? Vînzătoarea se uită la mine de parcă ar fi înghițit strîmbă, apoi se retrage brusc în ascunzătoarea-i dintre stive. Îmi șterg sudoarea de pe frunte și-l caut pe responsabilul căruia aflu că i se zice corect, adică pe numele său adevărat, tovarășul Minciună. Îl informez că am mai trecut de vreo trei ori pe la ușa centrului care zace tot închis de o bună bucată de vreme și nu înțeleg, și aș vrea să mă lămurească dumnealui, de ce nu se mai primesc ambalajele de sticlă. Păi, zice, noi nu le mai primim de mult. Dacă nu vă e cu supărare, totuși asta vrem să știm, și eu și cellalți veniți aici ca și mine: de ce? De ce, de ne ce! — se cam otărăște responsabilul. Pentru că n-avem navete, d-aia! Nu prea înțeleg, mă fac eu — cum vine asta?! De săptămîni și săptămîni, I.C.V.A. nu ridică navetele încărcate și nici nu ne aduce navete goale.

Ce era să fac? — mi se destăinuie în continuare, oftînd, vecinul. Urc sacul la spinare și nu mă las. Marți dimineață, pe 25 a opta, la ora opt treizeci fix, sînt la „Leonida", pe Magheru. Mă așez la rînd. Citesc cu încîntare anunțul de pe peretele centrului în plină activitate, pe care scrie clar: „Conf. Decretului 146 1980, toate unitățile alimentare și aprozare sînt obligate să primească ambalaj la cele trei forme: schimb, contra marfă, numerar. În caz de nerespectare adresați-vă cu încredere Inspecției comerciale de stat, tel. f. 15 39 55. Primim ambalaj sticlos". Georgel - mai zic eu gata ai terminat cu calvarul! Întreb mai mult formal: De mîncărurile primiți, duduie, borcane? Nu, tovarășe, nu vedeți că noi nu primim decît sticle goale, și-atît? Am rămas înlemnit, neînțelegînd ce să cred. Între timp, apare și șefa de sală, Marilena Ștefan, care mă lămurește pe loc și definitiv. Aveți vreo dispoziție sau vreo instrucțiune în acest sens? — întreb. Nu — îmi răspunde — doar șeful nostru de unitate, tov. Cîmpeanu Dumitru, a dispus să nu mai primim, că n-avem unde le pune. Și eu ce fac cu ...dea?! Faceți ce vreți. Atunci, fir-ar să fie, poftiți, eu vi le las pe gratis! Vi le las plocon!

Și am ieșit din magazin, liber și despovărat. Acu', ce-o zice nevastă-mea? N-are decît să zică! Eu mi-am făcut datoria.

Pt. conformitate MIHAI STANESCU ■

P.S. Din 16 unități investigate în Capitală (aprozaruri și alimentare), doar două aplicau întocmai prevederile Decretului 146, în rest, sub o formă sau alta, il ocoleau.

Cauze: neridicarea sau lipsa navetelor, dezinteres, comoditate

Un remediu: telefonați la 15 39 55!

Poșta redacției

JURIDIC

● **Petrea Vasile**, Bacău. În urma verificărilor, a rezultat că soluția dată de Procuratura locală Bacău în dosarul nr. 1427 (B) 1981 este temeinică și legală. ● **Gheorghe Ionescu**, București. Potrivit art. 14 din Decretul nr. 31/1954, în care se arată că domiciliul minorului este la părinții săi, și ținînd cont că, prin sentința civilă nr. 6019 din 5 noiembrie 1979 a Judecătoriei sectorului 6, Culea Corina a fost încredințată spre creștere și educare mamei, cererea dv. nu poate fi soluționată favorabil.

● **Aurel Goldiac**, comuna Joița, jud. Giurgiu. Aveți posibilitatea de a vă adresa judecătoriei, conform art. 452 din Codul de procedură civilă, solicitînd ca, pe baza titlului executor — sentința civilă 1229/9 IV 1970, să se urmărească și să se poprească sumele datorate de inculpat.

● **Ioana Capac**, oraș Țicleni, jud. Gorj. Singurul organ competent să aprecieze temeinicia și legalitatea măsurii desfacerii contractului de muncă și să dispună măsuri în consecință este instanța judecătorească. Contestația se poate introduce în termen de 30 de zile de la data cînd vi s-a comunicat măsura. (art. 176 din Codul Muncii)

● **Petru Găman**, Bușteni, jud. Prahova. Plîngerea dv. este neîntemeiată, întrucît au fost luate măsurile legale de tragere la răspundere penală a piritei.

● **Todor Manea**, Constanța. Conform art. 17 din Legea nr. 4/1977 privind pensiile și alte drepturi de asigurări sociale ale membrilor cooperatori, pensiile pentru munca depusă și limită de vîrstă se acordă cu condiția realizării unei vechimi în muncă de minimum 10 ani. ● **Maria Buga**, com. Joița, jud. Giurgiu. Reconstituirea vechimii în muncă se poate face cu doi martori în fața comisiei constituite în cadrul consiliului popular județean.

MIHAI MERIȘANU ■

● **„FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Prim plan

Restituiri enesciene

Mai sînt doar cîteva zile pînă la ridicarea cortinei Festivalului „George Enescu". Ne aflăm în plină desfășurare a anului centenar dedicat marelui compozitor român. Radioul și televiziunea, presa marchează sărbătoresc acest eveniment. Orchestra filarmonicii „George Enescu" invită iubitorii de muzică simfonică la concertele sale, prilejuindu-le impresionante întîlniri cu muzica lui Enescu.

Și cu toate acestea, toată lumea caută „Enescu". Ne implicăm și noi în această căutare, alăturîndu-ne acelora care nu ocolesc magazinele specializate în vînzarea muzicii...

Vitrina magazinului **Muzica** aflat în plin centrul Capitalei, pe Calea Victoriei, are rezervat un spațiu pentru ilustrarea centenarului Enescu. Cîteva discuri, portrete, partituri, cărți mai de mult apărute, un mic bust a lui Enescu, cîteva afișe etc. Cu alte cuvinte, acolo stau expuse cu mărturie, ca într-un muzeu improvizat, (căci nici un alt muzeu al muzicii nu își află porțile deschise celor ce doresc să-i viziteze).

La redacția muzical-literară a Electrecordului, unde stăm de vorbă cu șefa redacției, **Daniela Caraman Fotea**, aflăm lucruri îmbucurătoare, care vin să ne asigure că în curînd celor cîtorva discuri cu muzica lui Enescu care se află și în prezent în magazin li se vor adăuga multe altele. „Chiar acum avem în lucru, ne spune interlocutoarea, **Integrala Enescu** ce nu poate fi realizată de o casă de discuri decît o singură dată, pentru că o asemenea întreprindere necesită un efort extraordinar. Acum totul s-a încheiat. Munca începută cu cîțiva ani în urmă a fost împlinită. Trebuie să adaug că Integrala cuprinde și cîteva piese inedite". Chiar în momentul sosirii noastre la redacția Electrecordului tehnoredactorul **Traian Iordanovici** lucra la ultimele retușuri ale catalogului integralei ce va fi tipărit și difuzat în întîmpinarea festivalului Enescu. Catalogul, ni se spune, va cuprinde 4 exemplare, prezentîndu-ne cele 29 de discuri ale integralei, discuri ce au înregistrate toate opusurile compuse de Enescu, în număr de 33, de la cele cameral pînă la cele mari, simfonice, dar și operă. Ediția este îngrijită de George Sbircea și Daniela Caraman Fotea. Integrala va fi astfel pregătită să întîmpine pe melomanii prezenți la festival. „Am imaginat și o **miniintegrală**, adaugă Daniela Caraman Fotea. Adică vom edita casete de discuri. De pildă, **Suitele pentru pian** vor constitui o asemenea miniintegrală. La pian, **Aurora Ienei**, despre care aș dori să fac o mențiune specială, fiind nu numai o excelentă interpretă ci și un om cu o putere de muncă deosebită. În repertoriul său are **toate** piesele pentru pian scrise de George Enescu. Vă imaginați ce înseamnă asta !" Mai adăugăm și o altă miniintegrală ce va cuprinde cele trei simfonii compuse de Enescu, apoi **Integrala suitelor pentru orchestră**, realizată cu concursul Orchestrei radioteleviziunii, dirijor **Iosif Conta**. Și în sfîrșit, o alta pe care realizatorii o socotesc foarte importantă, ce va cuprinde **Luerările pentru ansambluri camerale** — cvartete și cvintete. Vor fi 5 discuri beneficiind de interpretarea cvartetului **Voces** din Iași, cu colaborarea pianistei **Yvonne Fiedemonte Prelipceanu**. Este o realizare cu totul remarcabilă sub aspectul artistic interpretativ. „Pot să afirm fără rezerve, mărturisește Daniela Caraman Fotea, că formația ieșeană **Voces** este cel mai valoros cvartet de coarde pe care-l avem în țară. Este o formație de talie internațională. Pentru o asemenea înregistrare, precum aceea de care amintesc, avem nevoie de 6—7 luni pentru fiecare disc, și noi am realizat 5 discuri! Membrii formației au muncit cu un adevărat patriotism artistic, ca să folosesc un cuvînt mai potrivit." Dar seria darurilor Electrecordului oferite melomanilor nu se oprește aici, căci, iată, ne sînt anunțate încă alte 3 discuri **George Enescu în interpretarea lui Constantin Silvestri**, socotită de realizatori ca **înregistrări istorice**, în sensul că au fost reeditate și discuri mai vechi. Chiar unul dintre discuri poartă **indicativul 01**, fiind primul disc editat de Electrecord. Cu toate că, se știe, melomanii preferă discul și nu caseta, cele trei discuri au fost înregistrate și pe bandă magnetică, caseta prezentîndu-se într-un frumos ambalaj. Este o atenție a Casei de discuri Electrecord făcută iubitorilor muzicii simfonice, care se alătură celorlalte frumoase discuri a căror apariție se anunță, și pentru care nu avem decît cuvinte de laudă.

Acum, toate înregistrările muzicale sînt încheiate. Discurile amintite aflîndu-se în plin proces tehnologic. Festivalul „George Enescu" va fi întîmpinat și cu aceste apariții disco, anticipînd înalta ținută artistică muzicală a festivalului. „Și, tocmai pentru a sublinia încă o dată importanța evenimentului, ne spune în încheiere interlocutoarea noastră, dorim să edităm și cîteva **Discuri cronică**. Adică, să prezentăm concertul zilei din cadrul festivalului. Azi, concertul, mîine discul. Dar pentru asta avem nevoie de sprijinul necondiționat al radioteleviziunii, care să ne pună la dispoziție înregistrările. Sîntem pregătiți să facem față acestei idei. Merită orice efort. Dar, să nu uităm, nu o putem realiza decît în strînsă colaborare cu radioteleviziunea, colaborare pe care o anticipăm". Totul e pregătit. Mijloacele tehnice, oamenii sînt gata pentru orice efort, atît redactorii cît și muncitorii din fabrică. Sînt tipărite chiar și coperțile ce așteaptă doar să primească discul fierbinte al ultimei înregistrări.„

Pentru frumusețea și căldura întregului efort al colectivului Electrecordului, al acestor oameni care din dorința de a restitui din bogăția muzicii lui Enescu nu cunosc odihna, am scris aceste rînduri. Trebuie să înțelegem că pentru bucuria de a asculta un disc cu muzica lui Enescu s-a petrecut un lanț întreg de eforturi, o muncă uriașă depusă de oamenii de aici, de la casa de discuri, și de interpreți, acești artiști adevărați, care dau glas muzicii enesciene cu o mare căldură, apropiindu-ne de ea. Dar ce păcat că, pentru a reasculta nemuritoarea **Rapsodie** atît de cunoscută și de iubită de marele public, trebuie să facem mari eforturi pentru a găsi un disc. De ce, întrebăm aici, în casa discului? Pentru că fiecare reeditare, ni se răspunde, se face numai în urma comenzilor din comerț. Altfel nu se poate. Noi depindem de comerț. Nu putem reedita după bunul nostru plac. Sau după alte criterii. Oamenii din comerț ne solicită reeditarea prin comandă. Dar cei care fac comerț cu muzica nu ne-au mai solicitat discuri cu **Rapsodia a I-a** a lui Enescu! Așa se explică faptul că ele nu se găsesc de vînzare în magazine. Ne gîndim că, poate acum, în acest al doisprezecelea ceas al Centenarului George Enescu și în pragul deschiderii Festivalului Enescu, cei ce se ocupă de soarta comerțului muzical vor face comenzile ce se impun, de fapt, fără nici o comandă specială, ci pornite dintr-un adînc simț patriotic de care trebuie, moral, să dăm permanent seamă.

CORNELIA BARBU ■

Nevoia de epic

Imensul succes din ultimul timp al documentului ar trebui să dea de gîndit nu numai sociologilor literaturii, ci și înșiși creatorilor. Căci, dincolo de alte explicații, posibil sofisticate, succesul de public și de critică al documentului exprimă setea de epic a cititorului, nepotolită, paradoxal, chiar și în condițiile epicului cotidian adus în lumină publică, neîncetat, de către mijloacele de mass media. Sensibila orientare a unei părți a literaturii moderne către nesfîrșita analiză psihologică, plăcerea infinitei sovăieli înaintea rostirii unui gînd, înaintea ducerii pînă la capăt a unui gest, a provocat o anumită devitalizare a prozei. Întîmplarea, faptul, condiții ale bîrfei la scara posterității care este proza, s-au rătăcit în imensele, complicatele mașinării, ale tehnicilor românești moderne. Dealtfel, nu numai succesul documentului e o dovadă a acestei nevoi de epic a cititorului, dar și succesul, tot din ultimul timp, al unor romane viguroase epic, fosnind de întîmplări și personaje, arhipline și gălăgioase ca un tramvai. Nu trebuie să ne mirăm deci că astfel de romane cum ar fi : **Cel mai iubit dintre pămînteni** de **Marin Preda, Incognito** de **Eugen Barbu, Vorile nopții** de **Augustin Buzura, Dragostea și revoluția** de **Dinu Săraru** au primit și verdictul pozitiv al criticii : calitatea lor estetică e incontestabilă. Este epicul o prejudecată, un semn al romanului clasic rămas ca un rictus în romanul modern ? Criticii avizați au răspuns da, argumentînd că literatura nu mai are nevoie de epic, oferit cu prisosință azi de mijloacele moderne de difuzare în masă. Ba mai mult, în concepția aceloraș critici, epicul ar abate atenția prozei de la dezbaterea problemelor moral-filozofice, insistența pe faptul de viață făcînd imposibil răgazul de tăcere gravă presupus de meditație. O prejudecată infirmată nu numai de către dialectica mutațiilor din conștiința literară, dar și de către cele mai simple ipoteze teoretice. În primul rînd, pentru că niciodată faptul din proză nu va putea fi concurat de faptul adus din realitate prin intermediul mijloacelor de informare. Deosebit fundamental, prin esență, de faptul adus prin mass media, faptul din proză e unul deja semnificat, puternic colorat de personalitatea creatorului, înscris deplin într-o viziune asupra lumii. Epicul marilor romane ale lumii e un epic asumat prin selecție și trăire personală, un epic decupat dintr-o realitate comună tuturor scriitorilor, dar individualizat prin unghiul de vedere personal. Așa se face că aceleași istorisiri, aceleași fragmente de viață personală pot fi, în funcție de cel care le asumă, simple momente biografice sau puncte de plecare pentru marea literatură. În aș doilea rînd și în strînsă legătură cu aceasta, pentru că dihotomia dintre dezbaterea problematică și interesul pentru epic se dovedește, la cea mai simplă cercetare, o prejudecată. Distanțată de eseu prin viață, proza își sprijină orice dezbatere moral-filozofică pe viață, pe faptele acesteia. Nu poate fi autentică dezbaterea moral-filozofică fără puternica implicare a problemelor moral-filozofice în însuși destinul personajelor. Forța literaturii dostoievskiene nu constă, cum ar crede unii, în nesfîrșitele pagini de filozofie și morală, ci în dramatica implicare a problematicii moral-filozofice în viața personajelor. Fără a fi o chestiune de viață și de moarte, pentru personaj, întrebările de filozofie și morală aparțin mai degrabă studiilor de metafizică decît literaturii. Firavul ecou al nesfîrșitelor conversații filozofice din multe romane apărute în ultimul timp își are explicația și în această rămînere definitivă în spațiul abstracțiunilor, al pure dezbateri teoretice. Singura în stare să dea forță dezbaterii e viața. Astfel epicul se dovedește o necesitate venind nu numai dinspre cititor, ci și dinspre însăși literatura.

ION CRISTOIU ■

Desene pe asfalt

Poetul, o „pohtă pohtită"

Vreau să spun că el nu e doar caligraful minutului ci și frunza pe care Timpul își gravează semnele. Implicat în istorie la fel ca în prezentul ființei lui și — mai ales — ca în viitor. Și ce ar fi viitorul fără energiile anticipative ale poetului, într-ale cărui proiecții fantaste ne întîlnim cu chipul de mîine al lumii ? Suma acestor fumegoase proiecții, ambiția lui de a se constitui într-o oglindă galactică, credința lui în biruința sintagmelor solare ; toate acestea fac din poet un părinte al istoriei de pînă și de după istorie, deci un adevărat, nou Herodot. Orgoliu copleșitor, dar îndreptățit încă îl gîndim pe poet ca pe un fruct rodit de Timp ori ca pe un sensibil instrument de **istoricizare** a clipei ce încă nu e prezent și de demult nu mai e mît.

Cînd vorbim despre relația istorie-poezie îl imaginăm în primul rînd funcțiile de interdependență. Istoria nu se poate lipsi de una dintre cele mai sensibile mașinării pe care geniul ei le-a creat (e vorba, desigur, de poet) dar nici acesta nu se poate abstrage spațiilor pe care istoria i le boltește asupra versului, ca asupra mormîntului.

Și astfel poetul ajunge să fie **martorul ocular** al celor mai spectaculare pagini din epica planetei. El e (și bineînțeles a fost) totdeauna la fața locului, cum spun despre sine marii reporteri sau, cum superb-mucalit zice Marin Sorescu, el e mereu **la capul trebii** sau, cum zice cronicarul de bucoavne, ei e acolo unde e **încăierătura** neamului.

În războaiele sîngeroase ale dacilor cu trufiile romanilor poetul deține rangul militar cel mai înalt (e deci soldat) și e și cel ce bea vinul victoriei, dar și învinsul al cărui mîndru cap comat e rostogolit pe scările Gemonei. Cătană și la Rovine și la Podul Înalt, la Gurăslău ca și în Tatra, el își împarte bucata de pîine și sîngele, frigul îndoielii și calda credință în speranță cu cei din care se trage și cu care înfruntă potrivnicile : cu ai lui. Și dacă acești fără număr **ai lui** se pot întoarce cu steag de izbîndă pe la casele lor ori se întorc în lutul cimitirului anonim (vinat de pofta olarului), poetul se cade să dea seamă de tot ce a fost. Dă seamă deopotrivă pentru bucurie și lacrimă. Cunoaște cinstita vorbă de recunoștință dar e și osîndit. Cînd ne oferă, din șerpar, limbile de balaur ale versului lui parcă ar face, cu însuși Timpul, un schimb de prizonieri.

La el acasă, în frescele voioase unde e înfățișat cu spada în mîna dreaptă și cu călimara în stînga...

La el acasă în criptele pe care pietrarul n-a mai avut răgaz să-i ricile numele (numele lui, singuraticul totdeauna **numeros** și mai totdeauna fără nume).

La el acasă în căldările cu bronz topit din care nu știi dacă se vor turna clopote ori tunuri...

La el acasă, poetul, în casa aspirațiilor lui, limba românească, roasă ca o vioară de spunere ca și de nerostire, vechită ca o deltă de fluviu și pururi reînălțîndu-și țărînile, vrejurile înmiresmate și scoicile pe care s-au depus toate bolelile sfinte ale stelelor.

Așa scrie el „despre" istorie : trăind istoria cu cîtă viață și cu cîtă moarte i-au fost date. Și e îmbelșugat cu amîndouă. Istoria e moșia lui pentru care are făloase acte de cancelarie, cu peceți sunătoare. E patul lui de nuntă. E masa ospețelor. E teaca din care-și trage trupul în fiecare dimineață și căreia toate dicționarele pămîntului îi spun **vie**. Și fumul de crin ars căruia un singur dicționar, al românilor, îi zice **dor**.

Poetul și istoria ?

Să încheiem aceste firave rînduri citîndu-l ca într-ajutorare pe unul din clasicii noștri, pe Mihai Viteazul. (Clasic al buzduganului și halebardei)

Ce-ar fi poetul față cu istoria alor lui ?

„Pohtă pohtită"...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Apostu

Fluturi

Un muzeu in labirint

Oraşe şi filosofie

Tintoretto, autoportret

Tiţian n-ar putea fi înţeles fără Veneţia. Rembrandt fără Amsterdam. El Greco fără Toledo. Iată motivul unei digresiuni în această istorie subiectivă a autoportretului pe care o urmărim aici.

1.

Veneţia e, probabil, unicul oraş situat la egală distanţă de realitate şi de metafizică. Ea e o certitudine care a avut ambiţia să-şi ia drept temelie o incertitudine. Un vis orgolios de eternitate ridicat pe piloni, ca o sfidare. Timpul a pătat zidurile, a înverzit statuile, a coclit aurul leilor veneţieni, măreţia a devenit umbră, strigătul de triumf a devenit şoaptă sau chiar tăcere, sfidarea a devenit pedeapsă, orgoliul a devenit melancolie, cu alte cuvinte Veneţia răscumpără acum prin melancolie ceea ce a prădat, ceea ce a sfidat, ceea ce n-a înţeles sau n-a putut înţelege, dar într-un fel ea şi-a rămas credincioasă sieşi, voluptăţii ei de a şterge hotarele dintre pământ şi apă, dintre certitudine şi incertitudine, dintre realitate şi irealitate, dintre iluzie şi regret. Ea e acum melancolică, dar şi melancolia ei vrea să fie somptuoasă. Şi agonia ei vrea să aibă grandoare. Veneţia nu poate învăţa modestia nici cu buzele pecetluite. Ea are o retorică a tăcerii, aşa cum altădată avea o retorică a strigătului şi a cîntecului.

Obsesia Veneţiei pare a fi ea însăşi. Şi cum ea însăşi înseamnă un amestec unic de vanitate şi zădărnicie, de triumf şi decepţie, Veneţia pare a avea o unică temă de meditaţie : destinul omului încorporat în destinul ei. În loc să evadeze în incontingent, gîndul se întoarce la zidurile înnegrite, la statuile înverzite, la leii cocliţi. Cerul nu există la Veneţia decît reflectat în apă. Eternitatea nu există decît confruntată cu eşecul ei în treptele roase ale palatelor, în ferestrele zidite şi în gondolele care trec pe canale pustii. Obsedată altădată de măreţia ei, de gloria ei, Veneţia e acum obsedată de decadenţa ei. Dar chiar şi din decadenţă ea vrea să facă o formă de glorie. Nu mai poate cuceri gloria pe mări, dar îşi primeşte oaspeţii şi îi supune prin tăcere.

De aceea, azi, mai mult ca pe vremea lui Tiţian, Veneţia se confundă cu arta. Ea îşi obţine acum măreţia din dezamăgiri. Îşi cucereşte victoriile din înfrîngeri. Îşi transformă chiar agonia în grandoare şi precaritatea în eternitate, cîştigînd, după ce a pierdut totul, cel mai dificil privilegiu, acela de a fi iubită. Ea acţionează astfel ca un artist.

Dar marea pictură veneţiană a apărut într-o vreme cînd Veneţia n-avea nevoie să-şi obţină victoriile din înfrîngeri. Ea cunoştea o glorie reală şi îşi cucerea victoriile pe mări. Nimeni nu se gîndea atunci să aştepte de la decădere vreo glorie. Flota veneţiană obţinea singură ceea ce mai tîrziu va trebui să aducă melancolia, iar palatele veneţiene nu erau încă muşcate de umbre. Veneţia credea şi în vanităţile şi în dreptatea ei. De aceea n-avea nevoie să apeleze la metafizică şi la consolări. Trăia în provocarea pe care o aruncase destinului şi cu aroganţa pe care o au totdeauna învingătorii care nu ştiu că vor fi şi ei odată învinşi.

Poate din această cauză marea pictură veneţiană are cu totul altă grandoare decît aceea o lui Rembrandt de pildă. Pentru că nici unul din pictorii veneţieni n-a trăit în singurătatea la care a fost constrîns, în ultima parte a vieţii, Rembrandt. Dimpotrivă, grandoarea lor pare îmbrăcată la cel mai bun croitor veneţian. Ea are nevoie de fast, de strălucire şi chiar carnaţia trupurilor goale e luxoasă. Totul în această pictură pune preţ pe valorile care pot fi sărbătorite. Veneţia nu trăia încă la jumătatea drumului dintre realitate şi metafizică. Ea îşi admira darurile şi trofeele în plină zi, incredinţată că timpul trebuie să i se supună, ca şi duşmanii serenissimei republici, şi că eternitatea nu e, poate, decît o altă faţă a clipei. De aceea în această pictură e un ciudat amestec de imediat şi etern, iar Tiţian are un aer prinţlor şi la nouăzeci de ani.

La Tiţian lumina şi culoarea sînt încă în echilibru. Dar ne dăm seama că acest echilibru e provizoriu. Culoarea e prea potrivită pentru gustul veneţian ca să nu biruie. Pictorii vor cedă în cele din urmă, cu totul, tentaţiilor ei din dorinţa de a plăcea. Mai ales că, la Veneţia, Venus nu vrea să fie iubită, ci admirată. Ceva din slăbiciunea Veneţiei pentru aurul care acoperă leii de bronz trece în apropie toate tablourile pictorilor veneţieni, înclinaţi să cînte ceea ce există.

În aceste condiţii nu e de mirare că *Filosofii* lui Giorgione se gîndesc, cu siguranţă, la altceva decît filosofii lui Rembrandt. Ei sînt calmi şi s-au oprit într-o privelişte plină de poezie. Sînt integraţi în natură, nu sînt în conflict cu ea. Şi dacă nu ştim aproape nimic despre cel care i-a pictat, despre Giorgione, avem impresia că ştim aproape totul despre aceşti filosofi, care nu întîmplător sînt trei. Ei n-au vocaţia singurătăţii ca filosofii lui Rembrandt. Simt nevoia să discute. Stau ca într-o seară antică şi cu puţină imaginaţie am putea şti ce discută. Cu siguranţă, despre viaţa la Veneţia.

Şi, comparînd Veneţia despre care vorbesc ei cu Veneţia de azi, înţelegem că arta nu vrea neapărat să se hrănească din amărăciune. Ea a ştiut foarte bine, de cîte ori a avut prilejul, să admire şi să se bucure. Strigătul de triumf nu i-a fost mai puţin la îndemînă decît cel de dezgust. Ba, de multe ori, i-a fost chiar mai greu să facă tristeţea biruitoare. Dovadă că Veneţia de azi nu are alt profet în afară de Tintoretto.

OCTAVIAN PALER

Simple note

I. Al. Brătescu-Voineşti — epistolier (I)

Voi da aici — şi nu toate dintr-o dată, fiindcă e lesne de priceput că spaţiul nu mi-ar îngădui-o — cele şase scrisori ce le posed, care se publică pentru intîia oară, ale clasicului nostru prozator I. Al. Brătescu-Voineşti (1868—1945), care îl reprezintă şi ca om şi ca scriitor, aşa cum îl ştiam toţi aceia care l-am cunoscut îndeaproape, abstracţie făcînd de tardiva şi neaşteptata sa evoluţie din amurgul vieţii pe care cu siguranţă că va fi regretat-o şi el, aşa cum ne-a surprins şi am regretat-o şi noi. Şi o fac pentru un îndoit temei : unul estetico-moral, de frumuseţe de gîndire şi de sensibilitate, ce se degajează din cuprinsul lor şi altul ca să servească istoricilor noştri literari, pentru că, în genere, am întîlnit puţine — ca să nu spun foarte puţine — mărturii cu caracter particular, pornind de la el, care să-i definească atît de bine alcătuirea psihică şi mentală, ca şi creaţia sa scriitoricească.

Scrisorile sînt adresate profesorului Ion Simionescu, la Iaşi, una în 1912, trei în 1921, a cincea în 1928 şi, în fine, cea din urmă în 1938, la Bucureşti, unde încă din 1929 se stabilise şi cu locuinţa, odată cu chemarea de a ocupa catedra universitară de paleontologie. Şi cu asta, să-l lăsăm pe I. Al. Brătescu-Voineşti să ne grăiască peste timp :

Prea stimate Domnule Profesor,

Iertaţi-mi, vă rog, întîrzierea răspunsului meu, la bună şi aţi de măgulitoarea dumneavoastră scrisoare. L-am întîrziat înadins, sperînd că în cîteva zile aş putea trimite odată cu dînsul şi lucrarea ce-mi cereţi. Acum însă, văd bine, că o mai îndelungată întîrziere ar fi pur şi simplu o necuviinţă.

Îmi pare foarte rău că nu sînt în măsură să fac acea lucrare. Negreşit, pe de o parte, pentru că nu mă socotesc competent ; pe de altă parte, pentru că mă găsesc înhămat la o lucrare literară mai mare, de la care nu m-aş putea sustrage, fără a-mi pricinui o perturbare sufletească pe care aş dori să mi-o evit.

Să nădăjduim că ticăloasa depreciere a preocupărilor ştiinţifice, ce cu atîta tîmeă constatăţi că există în ţara noastră, va fi trecătoare.

În dezvoltarea unui popor, lucrul se petrece ca în desvoltarea unui individ. Trebuie să începă cineva întîi să silabisească şi să scrie linii oblice, paralele, ovale, ingrate de a învăţa mai departe. Poeziocrele, articolele de gazetă sînt prima hrană intelectuală pentru un popor care se găseşte la începutul culturii sale. E firesc să fie aşa. Aşa procedează natura : copilul nu poate mînca fructele cele mai delicioase de cum se naşte ; începe întîi cu lapte.

Ei ! Dacă ar şti ignorantul fericirea pe care o pricinuieşte înţelegerea şi cunoaşterea lucrurilor ; dacă ar şti că dintre toate apoftegmele spuse despre fericire cel mai adevărat este : „Felix qui potuit rerum cognoscere causas !" (citatul, în traducere : „Fericit cel care a putut pătrunde cauzele lucrurilor !" e din Georgicele lui Virgiliu, n.n.) ar rezulta şi pentru el şi pentru omenire un mare prisos de bine. Dar el nu ştie...

Să sperăm, pentru urmaşi de urmaşii urmaşilor noştri vremuri mai bune, să ne vedem de treabă şi să zicem : „şi nu mă duce. Doamne, în ispita pe care mi-a întinde priveliştea prosperităţii celor care azi nu fac nimic, tar mîine nu vor însemna nimic".

Cu expresiunea perfectei mele stime, Ioan Al. Brătescu-Voineşti

1912, ianuarie 9, Tîrgovişte.

Iubite şi stimate domnule Simionescu,

Într-una din şedinţele Consiliului de administraţie al „Cărţii Româneşti" s-a hotărît editarea, sau mai bine zis, facerea unui dicţionar etimologic al limbii româneşti în genul Micului dicţionar enciclopedic al lui Larousse şi, în acest scop s-a luat hotărîrea ca aducerea la îndeplinire a acestui plan să fie condusă de un comitet compus din dumneata, Adamescu şi eu.

Consultîndu-mă cu Adamescu, ne-am gîndit că, înainte de a intra în lucru să cercetăm dacă nu cumva există vreun om care de la sine să fi întreprins alcătuirea unui asemenea dicţionar. Ştim că dumneata lucrezi la un dicţionar ştiinţific şi va rămîne să fixezi dumneata şi măsura şi condiţiunile în care vei admite ca dicţionarul „Cărţii Româneşti" să se folosească de opera dumitale. Scopul acestor rînduri nu este ca să-ţi cer un răspuns în această privinţă. Despre aceasta vom vorbi cînd vei veni în Bucureşti, şi tot atunci vom vorbi şi despre toată chestiunea dicţionarului. Pînă atunci însă, Adamescu şi cu mine te rugăm să te informezi dacă este adevărat că dl. Scriban lucrează la un dicţionar al limbii române. Fără a ne descoperi, fără a ne arăta, am dori să ştim dacă lucrul este adevărat şi, în cazul acesta, pînă unde a ajuns cu lucrarea.

Dacă ar fi aşa, Societatea ar putea intra în tratative cu dînsul şi mai degrabă, decît în cazul în care lucrul de-a capul şi ar putea împlini planul editării acestui dicţionar.

Ce mai faci ? Ce lucruri bune şi frumoase mai plănuieşte minunatul poet didactic, a cărui muncă contribuie la consolidarea Românieî Mari de mii şi mii de ori mai mult şi mai cu folos, decît frămîntarea sterilă şi gălăgioasă a ambelor Corpuri legiuitoare ?

Cu expresiunea celei mai sincere admiraţii şi iubiri, Brătescu-Voineşti.

Bucureşti, 23/3, 1921.

Iubite domnule Simionescu,

Am primit scrisoarea dumitale, însoţită de cele trei pagini extrase din dicţionarul d-lui Scriban. După cum vei fi simţit şi dumneata, unora din cuvinte d-sa. le dă proporţii prea mari, — sau mai bine zis, proporţia dată unora din cuvinte, de exemplu cuvîntului boier e prea mare pentru dicţionarul pe care vrea să-l editeze „Cartea Românească".

Pe de altă parte, acel dicţionar va trebui să cuprindă şi o parte istorică şi geografică pur românească, ale cărei proporţii rămîne să le stabilim împreună cu dumneata, cînd vei fi aici.

Te rugăm frumos ca pînă atunci să întreţii relaţiunile începute cu dl. Scriban şi dacă ar fi cu putinţă să-i decizi ca în timpul cînd vei fi dumneata în Bucureşti şi după ce vom fi vorbit şi stabilit ceva mai precis asupra dicţionarului, să vină şi domnia-sa încoa, pentru a hotărî într-un fel.

Pînă atunci, urîndu-ţi sărbători fericite şi rugîndu-te să săruţi frumos mîna doamnei Simionescu, te rog să primeşti expresia dragostei şi admiraţiunii mele Brătescu-Voineşti.

22 4. 1921. Bucureşti.

(Aduc precizarea în legătură cu obiectul acestei epistole că *Dicţionarul Enciclopedic Ilustrat* — aşa este intitulat — va ieşi la „Cartea Românească" după un deceniu adică abia în 1931 şi va fi semnat de Aurel I. Candrea (1872—1950) şi de Gheorghe Adamescu (1839—1912). Este şi astăzi un util şi riguros instrument de lucru. În ceea ce priveşte pe Scriban la care se referă Brătescu-Voineşti, s-a înţeles că este vorba de profesorul şi lingvistul August Scriban (1872—1950) care şi-a tipărit *Dicţionarul limbii Româneşti* la care a trudit o viaţă întreagă, mult mai tîrziu şi care a devenit o raritate. n.n.)

L. KALUSTIAN

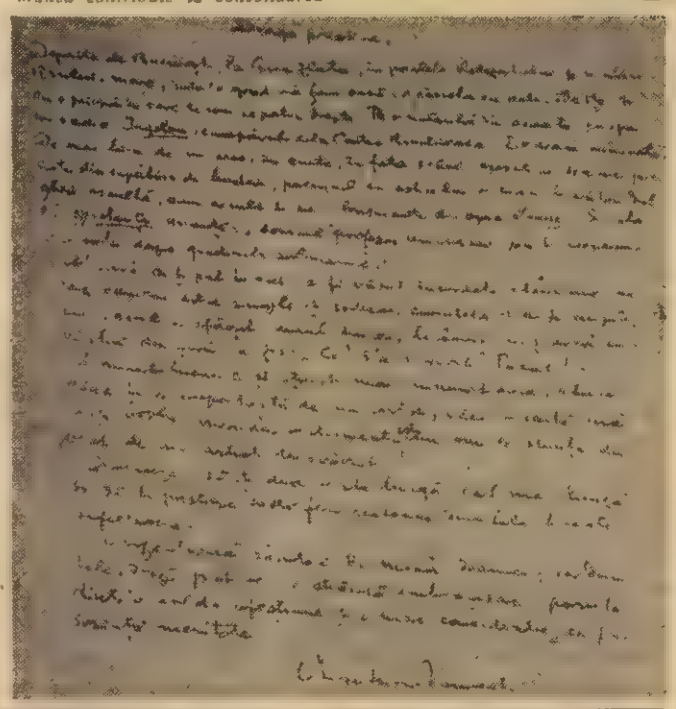

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

Gînduri despre călătorii

Nu vom constitui sisteme filozofice sau social-ştiinţifice, dar vom constitui o lume a visului posibilă în limitele realităţii structurii umane şi cine poate nega că în realitatea adîncă a eului uman visul nu este o realitate ? Cum a fost posibilă evoluţia omului şi desprinderea sa din celelalte specii de animale, decît prin puterea visului şi năzuinţei sale de a se impune altor realităţi şi de a deveni el însuşi o realitate nouă ? Dualitatea Eu şi „non-Eu" formează o unitate reală în care a triumfat totdeauna Eul, ca voinţă subiectivă. Constrîngerea şi necesitatea au fost supuse şi în locul speciilor imobilizate de milioane de ani a ţîşnit specia în schimbare continuă. Acesta este drumul său, schimbarea continuă şi aceasta a fost posibil prin puterea visului său. Călătoria noastră este o împingere încă mai departe, dincolo de limitele dure ale realităţii dure, ale realităţii de astăzi, în care pare că s-a încorsetat specia noastră. Visul pentru cel imobilizat şi închistat în tiparele vechi, pare fragil şi fără putere. Pentru cel ce îndrăzneşte şi crede în om, visul este totul, patern fidel al speciei şi necesitate a existenţei umane.

Şi asa începe călătoria noastră, pe urmele visului nostru, străbătînd toate lumile şi cetăţile reale care vor fi cucerite prin puterea visului nostru. Începutul este aici, în Orient. Mie, cel născut şi crescut aici, mi s-a dat această prioritate de parcurgere în numele visului de la răsărit la apus. Eu voi întreba în numele misiunii ce mi s-a dat, ce a făcut trufaşul apus cu regii şi împăraţii săi, cu coroanele papale cu ducatele şi comitatele dar mai ales cu vechile lui universităţi şi academii, ce au făcut toate acestea cu visul pur despre cel răstignit pentru adevăr şi pentru ideea iubirii de aproape ca pe tine însuţi ? De ce nu au dăsărut graniţele acestui „însuţi" şi de ce nu stăpîneşte lumea apusului zis liber, legea binelui şi a dragostei izvorîte din setea visătorilor din răsărit ? Şi unde să găsim în intortocheatele legi şi instituţii ale lumii luminatul şi adîncul îndemn de „cunoaşte-te pe tine însuţi" al celui ce a băut senin şi fără umbră de teamă otrava cuţitul întinsă de cei ce au rămas surzi, ferecaţi în carapacea urii şi ignoranţei ce au limitat mereu fiinţa omenească. Pornim, pornim acolo în oraşele şi ţările celor plecaţi în deznădejde, avînd ca imagine femeia Fatma din cele o mie şi una de nopţi. Şi pe noi pe drumuri ne vor însoţi de multe ori imaginea „Năzuinţă a frumuseţii — Femeia", dar ţinta nu va fi ea. Ţinta o vom crea şi o vom perfecta pe drumul nostru, ca formă şi constructie pură şi mereu nouă a visului nostru care va merge cu noi, şi apoi dincolo de noi.

Şi călătoria noastră începe. Aşa să ne ajute visul nostru, căci legămîntul a fost juruit şi parafat. Deschidem filele însemnărilor şi citim pentru toţi ce vor sau nu vor să afle adevărul despre fiecare din noi.

ŞTEFAN BERCEANU

ION SOFIA MANOLESCU

Elegie întîrziată

Memoriei latinistului
Traian Lăzărescu

mă doare traiane mă doare
această tîrzie ninsoare
această zăpadă căzută
la moartea-ți din noaptea trecută

mă dor de milenii traiane
troienele daco-romane
și această ninsoare căzută
la romu în noaptea trecută

mă doare traiane mă doare
trecutul din orice ninsoare
și-această zăpadă căzută
la moartea-ți din noaptea trecută

Pe nedrept

pe nedrept mi-a îmbătrînit cîinele
păzind
toate lucrurile
din care-și-a luat zborul
pasărea nevăzută

înainte de-a mă cunoaște-ndeajuns
cu vorbe bune mi-am strigat numele
cu vorbe bune mi-am înconjurat temelia
pînă să ajung lîngă iarba
din fața făpturii mele

cercetînd incertitudinea
aș fi putut să-mi alătur îngrijorarea
de n-ar fi fost cuvîntul
care să îndure timpul
de n-ar fi fost muntele
care să se mistuie-n flăcări

pe nedrept mi-a îmbătrînit cîinele
păzind
între pietrele arse
necunoscute celor ce-au rămas striviți
în palma pămîntului
unde puțină odihnă se mai poate afla

Cumpărături albe

lasă-mă să rămîn lîngă tine
lasă-mă lîngă cuvînt
să-și facă sufletul
cumpărături albe

de cînd s-a rărit
somnul cumpărătorului
și pasărea dragostei
și-a frînt zborul în vîrsta țărînii
singur mi-am adus copacul
între cîntece înserate

de cînd mi-am aținat sufletul
în fereastra rîului încetinit
necunoscut mi-a rămas
necunoscutul

de-acum mă încearcă un alt sărut
mă încearcă o altă dăruire
că numai dragostea
m-a făcut să uit
drumul care ducea către moarte

Noapte bună

fără să știu că tac
tăcut am rămas în fața pămîntului
lăsîndu-mi cugetul liber
pe înălțimi necunoscute
sufletul nu se mai simte
ostatic al trupului

umbletele
pe unde mă petrec
nu mai sînt ale mele

sînt ale celorlalte umbre neumblate

eu rămîn dincolo de pămînt
unde mă pot depăși
unde nici o piatră nu știe să plîngă

doar morganatica-mi umbră
umblă tăcută prin alte umblete
lăsîndu-i viitorimii
cuvintele altor cuvinte

mai departe
nu mai pot spune nimic
aproape nimic
noapte bună

Ziua nepreväzută

Zămislit de-o bucurie adusă pămîntului
înghesuită în ființa mea strictă
am călătorit odată cu întunericul
strîns legat de imensitatea eternă
Cînd traversam cîmpiile de cobalt
cu priveliști necunoscute de spaimă
dincolo de trupul ce se-nchega în morule
mă aștepta pe țărm o apăsare neașteptată
Învăluit în soma neagitatului somn
mă învolburam sub gencle însumate-n
geneză
pe unde moartea trădează viața
fără să ți-o poți aduce aminte
În chenarul neastîmpărului matern
(înainte de a mă rîndui în destin)
noiembrie își celebra ziua nepreväzută
ziua de naștere a fructului nedorit

Răspîndiți de colinc cu melancolii hașurate
nu știam cine o să-mi arate pămîntul
și se umplea rodia dăruită sîngelui
nevinovat
odată cu pîlpîirile harului în adînc
adumbrit
Mărturisit ori nemărturisit prin cuvînt
pentru tot atît adevăr existent
trebuia să ajung la suprafața nemăsurată
hărăzită de zborul sfîrlucitor
Trebuie să ajungă la frunzele din meniuet
unde să-mi recunosc timbrul din plins
înainte de a se dezlega nenorocul
prin care mi se contestă existența
Existența nepreväzută
pe retina exfoliată a curcubeului ancestral

La plecarea lui Sașa Pană

ce mai rîdeam singur ce mai rîdeam
la ziua de sub frunte
la noaptea de sub pămînt
dar nu-mi puteam da seama
de ce cînta pasărea disperată
în cinstea morții, în cinstea noastră

cînd m-am înclinat respectuos
în fața marilor dispăruți
probabil că eram noi probabil că erau
ceilalți
înconjurați de-o nespusă tristețe
însă nici o închipuire nu-mi arăta
înfățișarea din care plecam

ascultînd înflorat frigul dintre oglinzi
frigul incinerat
uscate mi-au rămas privirile știute-n
lumini
undeva mi-au intrat ochii în spaima
vîntului
pe care nu-l mai puteam auzi

la împiedicarea trupului însingurat
cuvintele adormitului meu confrate
abia mai silabiseau arderea
fără să sperie salamandrele flăcărilor
din nisipurile reci ale inimii.

O cumpănă

Fîntîna aleargă, se umple cîmpia,
semințele cresc, volburînd ciocîrlia,
abia le mai văd cum dispar în secundă.

Se-afundă treptat rădăcina rotundă.

Cîmpia-i o apă ; un stol de pe-o stea
acoperă zarea ce pîlpîie abia
și-n pulberi odgonul de flăcări s-a stins
ca-n jurămînt să crească tulpini dinadins.

Se-apleacă o cumpănă-n arcul din vis
spre care portalul din cîmp s-a deschis.

AL. RAICU ■

Și ciobanii la mioriță rîvnesc

Ciobanii în zer se înacă
Blestemîndu-și ursita albastră și bleagă,
Oaia de lîngă se dezbracă
Conștiința salvîndu-și, sărind în zănoagă.

O pajiște ca infernul se arată,
O pajiște bătrînă și rea !
Lupii-n urechi poartă vată :
Să n-audă oaia ce vrea

Miroase profund a brînză
Cîinii urlă, aspru cîinesc,
Lupii mușcă lacomi din oșinză !
Și ciobanii la mioriță rîvnesc.

ILIE VALENTIN ■

Dorința

Aș vrea să știu clepsidra
în care nisipul curge,
de jos
în sus.
Ultimul bob de nisip
să însemne :
Începutul lumii.

Să fiu martorul,
ultimului grăunte de nisip.

DAN DEVOVIA ■

Pasărea măiastră

Ițanul dezlipirii e mut, ca o magie,
Plutești fără de aripi, sublimă alchimie.
Nu ești cioplită-n piatră, ci-n visul
omenirii,
Corolă de avînturi, rămase ne-mplinirii...

GABRIEL GHEORGHE ■

Scrisoare către ministrul inocenței

S-au tras întîmplările în sinea lor
mirosind a iarbă și a coline
mă trec însingurat prin mine
și văd că e un act întîmplător

totul se mișcă fără încetare
căile ferate au febră și delir
eu însumi de întîmplare transpir
hohotind tăcut fotografii imaginare

aștept verbul care să mă impuște
cuvintele mă hărțuiesc în neștire
s-au răsculat dicționarele în cimitire
și învață sugarii să muște
sînt domnule ministru condamnatul ideal
mă puteți îngropa într-o floare de crin
moartea mea va lumina foarte puțin
cum peste pădure lacrima de cal

aștept verbul ca pe o sentință
galera e un rai lîngă verbul ciudat
cînd mîna dreaptă mi s-a uscat
cum un pămînt fără făgăduință

PETRE IVANCU ■

Făgăduință

Către stinele de cer și munți
Prumoase turme-n piaiul de cuvinte
Voi mîna înspre iubirea ta
Cu pruncia-n traistă drept merinde
Patimile, tată, și le simt
Sevele de vis cînd dau să fiarbă
Oile le-om da pe cîmp oprit
Clopotele le-nfundăm cu iarbă

Îmbrăcați în noapte și tăceri
Aerul curat i-adîncă mare
Și simțim cu dragostea din noi
Păsunile cu rouă sub picioare

Cum se-aude botul lor pornind
Fir de holde noi și-aromitoare
Și deasupra stele-or părea
Clopote pierdute de mioare

GHEORGHE DÂNCILĂ ■

Apostu

Poem din Balilești — Argeș

Pe-aici cresc meri ca niște Feți-Frumoși
lăsîndu-se culeși de Cosînzene,
și-aroma nunților din moși-strămoși
au prunii dintr-a dealurilor gene.

Pe-aici te simți de pare-ai fi acasă,
cum ești și-n tine — om și adevăr —
aici, de dragoste, noaptea-i mănoasă
cum e și ziua, răcoare din ulcior.

Se-aud talăngi bătînd a împăcare,
a nunți de aur și a regăsire,
a mult acum și-a multă amintire.

ILIE TUDORA ■

Inscripție pe o floare de crin

Și cînd o floare, cînd e numai apă
Eu am văzut azi noapte un tren plin
de soldați
Și șapca mea nu-ți vine, sau nu mai vezi
departe
Acest pămînt pe care ți-e teamă să-l
străbați.

Dar e o vară, uite, eu te visez pe lîngă
Istoria aceasta și trei mari fiori de crin
Cum îți spuneam, din insula aceea
depărtată
Eu văd un tren cu care călătorești puțin.

Din insula aceea eu văd numai pămîntul
Cum trece peste tata cu aripa-n eter
Și un ocean de păsări prin care bate vîntul
Semn deasupra noastră numai atomi
de fier.

Și nu-i nimic, în păsări încet se mișcă
steaua
Cu aurul acesta puțin mă poți vedea,
Ne trebuie, iubito, un crin de la o vreme
Cu lujerul întrînd în catifea

Cu floarea ca o rouă imaginînd solarii
Cînd peste tot esența s-așterne ca un rîu
Dar noi visăm acele melancolii fantaste
Și crinul, singur crinul se
pervertește-n grîu...

Dar noi visăm acele melancolii și uite
În fiecare noapte transfigurăm de fiori
Și insula aceea atît de depărtată
E un pămînt prin care murim adeseori...

ION PANAIT ■

Ilustrație de CĂTĂLIN MITU ■

Curier literar

Marilena Lungu. Afirmînd în poezia **Somn** că „Somnul este o nisoare de moarte albă... un semn făcut de un orb... o cortină de granit... o tovire în neant...“ noi zicem că sînt bune semne de poezie. Așteptăm. **Vasile Doagă.** Primele poezii erau, sau ni s-au părut nouă, mai bune. Din cele trimise recent doar **Tîrziu** și **Voi pleca** se apropie de valoarea primelor. Nu vă grăbiți în a ne trimite un alt teanc de poezii. Același răspuns și pentru **I. V. Periam. Constantin Pronoiu.** Mărturisim, cu o rușine de neexplicat, că n-am înțeles nimic din versurile : „Oftatul cristalin al gheții / înghesuit triunghi / pahar lichid ce-așteaptă / oftaturi de hîrtie / la strada în prilej...“. **Dan Minoiu.** De ce atentați la liniștea noastră cu astfel de imagini : „Oprește apa care-mi țîșnește din palme (!!!) / Și zboară-mi creierii cu / tumultul inimii tale...“ ? Nu violența de limbă ne deranjează, ci dorința de-a fi original cu orice preț, chiar și al ridicolului. Iată și o altă mostră : „Descojește-mi pielea / De povara timpului“. **S. I. Marion.** Așteptăm alte poezii asemănătoare celei al cărei prim vers este „Nu se mai aude ghitara...“. **Mariana Criș.** Mai reușită ni s-a părut **Omagiu,** dar nu îndeajuns pentru a fi publicată. Continuați. **Alina Ciobanu.** Elevă în clasa a VIII-a fiind, naivitățile cuprinse în încercările trimise sînt firești. Dincolo de naivități sînt însă semne destul de bune, dar încă nu vă putem publica în rîndul adulților, așa cum nici în rîndul copiilor nu vă mai putem republica. Perseverați și învățați să scrieți poezie. **Ștefan Tîrziu.** Adresați-vă unei reviste literare sau unei edituri. **Steinberg Jeckl.** Articolul trimis e mult prea banal. Poate că n-ați fost în formă, cum zic sportivii. Încercați la alte publicații, deși, sincer vorbind, problemele materiale sînt ale dumneavoastră și nu ale altuia care să vă scape de ele. **Gabriela Buzățoiu.** Simplu. Trimiteți respectivele poeme la aceeași adresă la care ați trimis și plicul cu întrebări. **Gavril Găină.** Neîntrunind condiția calității, articolul n-a apărut. În ceea ce privește dorința numărul doi, de a vă înapoia manuscrisul, citiți finalul dintotdeauna al acestui curier. **Deocamdată nu** pentru următorii : Ioana Grecea, Alecu Ecaterina-Arizona, Sava Cornel Eusebio, Eugenia Teodorescu, Platon Stelian, Octavian Chiciu, Doina Batoș Moldoveanu, Aldo Sever, Cătălin Manda, Mihaly Alexandru, M. Mărățescu, Elena Guțu, Gabriela Toroipan, Horia Lungu, Bogdan Cristian, Dana Dreptu, Ilie Dreptu, Ioan Popa, Ovidiu Chiparu, Octavian Mărăcine, Adrian Vulpescu, Alcora Enea, Petru Abrudean, Daniel Lungu, Mihaela Lisman, Nicolae Simionescu, Ion Mureșan, Violeta Deminescu, Cristina Cristu, Alexandru Ungureanu, Virgina Faur, Iftimie Paul, Ana Gagea, Nicolae Căruntu, Niculae Gh. Luiza, Nicolae Bădicioiu, M. Adam, Lucian Dragomirescu, Ștefan Enășoiu, Arthur Gabrieli, Anonimus (Bihor), Maria Ciortea, Carmen Ioniță, N. A. Despoiu, Mariana Roșu, Zoe Ionescu, Haralamb Petcu, MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ.

VICTOR NIȚĂ ■

Starea de real

Printre putinii critici de azi care practică şi „literatura în primă instanţă" se numără Marin Mincu, ajuns acum, după debütul poetic din 1968, la a şasea sa carte de versuri, **„Pradă realului"**. Factura intelectuală a poemelor sale — în sens mallarméean al cuvintului, de atentă „programare" a versului în vederea efectului dorit — nu se dezminte nici în volumul de faţă, deşi poetul cultivă cu precădere aici spontaneitatea rostirii şi naturaleţea în inserţiile de realitate comună în imaginarul poetic. Dar firescul la astfel de poeţi e întotdeauna suspect. Dealtfel, fără ostentaţie, cartea abundă în procedee prozodice modern-manieriste ca de pildă scrierea numai cu literă mică, fără punctuaţie şi refuzînd majuscula, căutări de sonorităţi în sine, marcate uneori de grafie, citatul livresc, amestecul de limbi (italiană, franceză, spaniolă) într-un soi de dicteu automat încercînd să surprindă starea poetică pură între gîndire şi limbaj poetic — „experimente" care astăzi nu mai sperie cititorul de poezie, oferindu-i dimpotrivă satisfacţii la acest nivel al lecturii prin „decodarea" sensurilor grafice. În această ordine de idei Marin Mincu nu este un poet dificil, ermetic, în linia lui Ion Barbu, intelectualismul său este unul formal, în tradiţie concettistă a poeziei moderne, apropiat la noi mai mult de retorica nichitastănesciană. Volumul cuprinde şase „cicluri" nu toate de aceeaşi valoare şi interes poetic. Dacă **Artistul Tînăr la Veneţia, Fals tratat despre miel şi Plaja** — asupra „materiei" cărora vom zăbovi — cuprind poeme dense definind o viziune şi o stare lirică de profunzime a trăirii şi gîndirii poetice, din celelalte trei se reţine mai mult o atmosferă generală a versurilor şi cîte o imagine răzleaţă : **Vînătorii de berze,** ciclu prea lung, interesant ca parabolă, are o mai slabă tensiune lirică, din el desprinzîndu-se însă aerul unei lumi ţărăneşti între fantastic şi grobian ca în picturile rustice bruegeliene. În **Întîmplări la Pompei** interesantă rămîne senzaţia a ceva misterios care întîrzie să se producă, în timp ce în **O primă impresie despre Poem** pătrunderea în retortele laboratorului poetic — cam regizată în simboluri: cai, fata roşie etc. — rămîne abstractă, totul fiind aici prea „tehnic" spre a impresiona, lipsind aburul acela misterios plutitor deasupra alambicului naivilor alchimişti de altădată. Remarcabilă în acest ultim ciclu este înlocuirea meditaţiei asupra poemului printr-o viziune a metamorfozelor picturale — întorcîndu-se astfel la Veneţia primului ciclu unde lucrurile sînt numai culoare şi vibraţie „impresionistă" a aerului.

Trei teme poetice structurează ciclurile esenţiale ale volumului, făcînd schimb de elemente în interferenţele unui mit poetic personal determinat de : starea de real a fiinţei, actul scrierii poemului şi aventura eului în realitatea nemistificată a existenţei. În această viziune **(Artistul Tînăr la Veneţia)** realitatea e una artistică, secundă : Veneţia e de fapt starea agonică a materiei, fascinant emanînd frumuseţe, înnobilată de artă („thomas mann a întinerit / vinind realul la veneţia"). Acest real nu se lasă descoperit decît „în anumite zile de vară cînd soarele sudului topeşte obişnuinţele gîndirii („atunci simţi duhoarea morţii / ca pe o rodie din care / cu saţ ai muşca / în asemenea clipe nu mai eşti / tu ci altul te asezi în umbra / lăţită a palmierului / îţi mijeşti ochii la soare / dar strecori încă / priviri treze înafară / lăsîndu-te pradă realului") lăsînd liberă curgerea materiei spre starea poetică halucinantă, spre suprareal : „oh şi te cuprinde o stare / nedesluşită nemaiîntîmplată înainte / cînd ameţit ţi se pare / că dormi dar eşti / treaz şi observi ca prin piclă / metamorfozele ascunse în forme / îţi bubuie pulsul în creier / ca o tobă nebună cu violenţă / bătută în ritmul sălbatic / al unei iniţieri primordiale /.../ şi iar începe acea beţie / fără contur / înafară de timp / înafară de loc / şi iar te cufunzi într-un / întuneric intim dulce / şi cărnos ca un pîntec". Depăşirea de margini ca o revărsare erotică sub căldura moleşitoare face din privirea realului o cunoaştere ca o ciudată beţie, asemeni celei în regim oniric. „Perversa visare" este înlocuită în **Fals tratat despre miel** cu o autoironie aparentă, ascunzînd o stare de oboseală şi abandon cu care este contemplată creaţia. Sub simbolismul transparent al mielului-poem şi sub jocul dintre real ca **prozaic** şi poetic ca **miraculos** se ghicesc măştile poetului — sarcastic, demistificator şi tandru — pentru care starea de real este de fapt starea poetică. Comunicînd o experienţă a evadărilor eului în real, fără obsedanta întoarcere asupra oglinzilor poemului („nici nu ştii cînd te fură realul") se scrie poezia din **Plaja**, martoră a unei lupte a fiinţei pentru trăirea pură împotriva celor cunoscute. Călătoria sinelui originar spre a se elibera de eul nostru cel de toate zilele, falsificat de condiţionările contingente, este însă împiedicată de plasa înşelătoare a sentimentelor, şi ele prestabilite.

Cenzurîndu-şi uneori trăirile, de unde impresia de intelectualitate artizană a creaţiei, Marin Mincu, poet autentic, dublat de un critic pozitivist, scrie o poezie a tensiunii lirice de „laborator" experimentînd, nu fără voluptate, asupra sa cuceririle aventurii poetice contemporane.

ALEXANDRU CONDEESCU

Apostu

Fructul soarelui (metal) — Galaţi

Romul Munteanu — „Clasicism şi baroc în cultura europeană din secolul al XVII-lea"

Problema situării critice a barocului în spaţiul metamorfozelor succesive pe care le-a cunoscut sensibilitatea europeană apare ca una din cele mai fascinante, cu o carieră plină de controverse, care e departe de a-şi fi recunoscut ca definitive cuceririle. S-a întîmplat de fiecare dată ca tocmai atunci cînd subiectul părea cît de cît soluţionat sau, dimpotrivă, perimat datorită unor interpretări menite să-i solicite la maximum materia, să intervină un punct de vedere nou, apărut din senin, în stare să reînvie interesul în jurul unor concepte şi modele deloc uşor de clasat. Căci a vorbi despre baroc înseamnă a agita nu numai un mod de creaţie, ci întreg mecanismul de clarificare a specificităţii stilurilor, împreună cu toate datele expresive caracteristice fiecăruia. A vorbi iarăşi despre baroc face ca inevitabil să vrei să intri în graţiile stilului, plasîndu-ţi gustul pentru străfulgerea verbală „între o aparenţă căutată şi o esenţă indecidabilă". Din această perspectivă se poate spune că barocul îşi selectează în toate epocile interpreţii.

Masivul eseu „Clasicism şi baroc în cultura europeană din secolul al XVII-lea", din care o primă parte a apărut recent (Editura Univers, 1981), este un asemenea punct de vedere anticanonizant şi polemic, într-o chestiune în care, pînă acum, alţi doi români — Alexandru Ciorănescu şi Edgar Papu — s-au remarcat prin contribuţii valoroase. Deşi titlul (rigorizat de cumînţenia universitară) stabileşte bipolaritatea structurilor care la un moment dat au dominat afectivitatea unui secol, marcînd totodată devenirea ulterioară a artelor, studiul lui Romul Munteanu nu-şi ascunde o destinaţie ceva mai ambiţioasă — aceea de a pătrunde cu prioritate în tainele semnificantului baroc şi, prin el, de a limpezi morfologia unei perioade misterioase din aşa-numita de autor **istorie a imaginarului.** El ştie că, pînă acum, atenţia acordată literaturii propriu-zis baroce a fost de regulă împinsă în umbră, fapt ce a ştirbit din autoritate stilului cînd a fost cazul să i se recunoască mărcile distinctive în poezie sau teatru (lucrarea lui Ciorănescu, „Barocul sau descoperirea dramei", se constituie ca o excepţie de pionierat). După cum, intrînd cu nădejde în luxurianta bibliografie ce însoţeşte arta pasionată de „neliniştea devenirii, de tensiunea instabilităţii", ca să-l citäm pe H. Wölfflin, autorul îşi impune un travesti prudent, care îl duce în cele din urmă spre un şir de revelaţii personale, în afara anexionismelor sociologiste sau amalgamărilor terminologice. Şi iată că în plină acţiune de clarificare a zonelor de consens originale, ele i se par lui Romul Munteanu apropiate mai degrabă de cele ale unui reprezentant mai nou (şi foarte cumpătat) al şcolii comparatiste portugheze — V. M. Pires de Aguiar e Silva, cu cartea sa „Manierism şi baroc în poezia lirică portugheză" (1971) decît de, să spunem, pilonii de notorietate ai şcolii franceze, sclipitori în demonstraţii, dar nesuferit de... baroci în inconsecvenţa lor de opinie de la un studiu la altul.

Apostu

Luînd în serios fenomenul baroc, dezlipindu-l cu atenţie de semantica manierismului, operaţie „de pensetă" care îi reuşeşte criticului printr-o sistematizare cvasi-didactică, Romul Munteanu îşi dirijează contribuţia întîi spre reorganizarea datelor. El conferă un rol la fel de privilegiat barocului, în confruntarea sa cu clasicismul, îl scoate din postura de corp-ansamblu pe scena secolului al XVII-lea (cum se mai întîmplă să fie prezentat de unele istorii literare) şi, de pe urma acestei echilibrări, descrie dinamica celor două atitudini, prin configurarea filozofiei lor teoretice şi a celei practice, după care un capitol special este rezervat filozofiei social-politice, unde analiza se opreşte asupra conceptului de libertate. **Tehnica decupajului** — conceptual şi stilistic — cu care Romul Munteanu operează în peisajul epocii îşi arată virtuţile reale, dincolo de publicitatea ce i se face în introducere, abia în momentul analizei universului poetic baroc — fracţiune de înaltă rezistenţă a cărţii, ocupînd un sfert din dimensiunile sale. Ordonarea — cu iz călinescian ! — structurează savant temele şi motivele : condiţia umană, timpul, moartea, natura, elementele, erosul, viaţa ca vis, iluzie sau aparenţă şi minciună, etalarea eului, războiul etc.

Pregătit în mare măsură de sintezele şi culegerile de eseuri anterioare, **„Clasicism şi baroc..."** poate fi considerată de pe acum realizarea de maturitate a criticului Romul Munteanu, încununînd o activitate impresionantă în diversitatea ei, orientată cu predilecţie spre povîrnişurile vulcanice ale literaturii.

CRISTIAN LIVESCU

CAP LIMPEDE

MUZEUL DIN CRAIOVA

Un muzeu este memoria afectivă a unei aşezări. Cu atît mai bogat se înfăţişează prezentul unui oraş cu cît se ştie mai mult despre trecutul său. Cu atît mai mult creşte respectul faţă de un oraş cu cît are mai multe muzee. şi înţeleg prin muzeu o instituţie vie care atrage prin plinătatea activităţilor cît mai mulţi vizitatori. Un astfel de lăcaş este Muzeul de artă din Craiova.

De la începutul acestui an colectivul de muzeografi, în colaborare cu diferite instituţii, a organizat o serie de manifestări care s-au bucurat de o masivă participare. Menţionăm seria complexă de actiuni care s-au circumscris sărbătoririi a 150 de ani de la naşterea pictorului Theodor Aman. La sfîrşitul lunii martie în cadrul „Săptămînii muzeului de artă" s-a desfăşurat primul simpozion naţional dedicat acestui artist, simpozion ce a prilejuit întîlnirea multor critici şi specialişti din ţară. Tot atunci s-a deschis şi prima expoziţie filatelică dedicată creaţiilor Aman. În luna mai, la Muzeul de artă din Craiova s-a organizat primul Salon naţional de ex-libris, ceea ce reprezintă o frumoasă încununare a eforturilor creatorilor de grafică mică. Recent sălile muzeului au găzduit o expoziţie cu creaţiile de artă decorativă textilă ale pictoriţelor Alice Poladian-Moagăr şi Olga Zagorodniî — şi ea o premieră pentru publicul craiovean.

Colecţiile muzeului s-au îmbogăţit în ultimul an cu o mare donaţie — DAFINEL DUINEA — de 333 ex-librisuri executate de autor, creatori din ţară şi străinătate, şi cu aproape 400 de lucrări de pictură, grafică şi sculptură.

Desigur nu putem încheia fără a evidenţia continua preocupare în direcţia stimulării şi valorificării potenţialului artiştilor olteni care, în colaborare cu filiala U.A.P., au fost prezenţi în expoziţii de grup. Două dintre acestea au reunit creaţii ale unor artişti din generaţia de mijloc, Eustaţiu Gregorian, Vasile Buz, Victor Pîrlac, una a aparţinut generaţiei tinere, M. Trifan, Gheorghe Ciuchite, Suzana Fintinariu şi Ilie Berindei. O expoziţie omagială a fost dedicată creatoarei Mitrică Paraschiva, azi în vîrstă de 75 de ani.

Amintind cititorilor că, în fiecare joi, colectivul muzeului oferă publicului prilejul de a se întîlni cu marea artă şi de a-i descifra labirinturile, nu ne rămîne decît să dorim ca valoarea acestui muzeu viu să crească în continuare.

M. CONSTANTINESCU

MONOTIP

Producţiile de satiră şi, de ce nu, de umor nu prea se bucură de ospitalitatea periodicelor noastre culturale. Faptul e de natură să mire, deoarece credem că în ţara lui Caragiale, Păstorel, Tudor Muşatescu, Brăescu, Bassarabescu, Mazilu penitele nu şi-au tocit cu toatele virful, iar fruntile nu ar ţine cu toi dinadinsul să-şi menţină permanent încruntăturile unor grave şi sisifice asalturi metafizice. Aşa că pe drept cuvînt putem să ne întrebăm : dar unde ne sînt umoriştii ? Cine mai crede în puterea de influenţare a cuvîntului scris, şi ar fi o aberaţie să nu credem, n-ar greşi în convingerea că publicarea cu regularitate în paginile revistelor noastre a unor bune schite sau povestiri de satiră şi umor n-ar contribui la consolidarea curentelor de opinii împotriva unor tare ce se încăpăţînează să persiste. Taraţii nu sînt numai birocraţii şi paraziţii, pe care fără îndoială nu trebuie să-i scăpăm din obiectiv. La aceştia se mai adaugă şirul destul de lung format din perfizi carieristi, disimulaţii demagogi, rafinaţii corupţi, versatilii oportunişti, noii beneficiari ai unor vechi practici ciocoieşti... Toţi aceştia şi alţii din acelaşi aluat se manifestă atît de evident încît dau impresia că de-abia aşteaptă să intre cu bagaje cu tot într-o majoră literatură de biciuire şi punere la stîlpul infamiei. Dar spre dezamăgirea noastră, cu rare excepţii lucrurile se lasă pe seama radioului şi televiziunii care se descurcă după cum auzim şi vedem. Sau pe umerii revistei de specialitate, nu destul de rezistenţi pentru ca ea să ducă singură-singurică tot greul. De aceea salutăm amplul grupaj de schite şi povestiri publicate în revista **Vatra, 7** (dar de ce sosită în Bucureşti asa de tîrziu ?), sub genericul **Actualitatea satirei.** E un gest pe care l-am dori continuat şi permanentizat şi de alte reviste. În afară de acest binevenit grupaj, **Vatra** ne mai prilejuieşte şi alte pagini interesante. La finalul unei „bibliografii critice" în care e prezentat **A. E. Baconsky — poetul şi prozatorul,** Sanda Odaie afirmă : „La capătul acestei încercări de retrospectivă fără pretenţii exhaustive desprindem concluzia necesităţii unei ample priviri integratoare, pluridimensionale a personalităţii celui ce a fost A. E. Baconsky — menită nu să-i uniformizeze sinuozităţile evolutive sau să-i estompeze complexitatea, ci să-l situeze axiologic în cultura contemporană".

TRAIAN STOICA

CARTE

Un discurs poetic fragmentat în 50 de titluri, toate închinate patriei, rosteşte cu convingere, cu emoţie, nu o dată cu forţă, Dumitru Udrea, în placheta „La noi în vatră", recent tipărită de Ed. Ion Creangă. Numele poetului ne este bine ştiut, el e de mult o prezenţă activă în revistele noastre. Sîntem în faţa unui poet matur, cu o lirică de o strălucire autonomă, denotind un condei dintre cele mai avizate, trecut prin experienţe poetice preţioase şi ferme. D. U. aduce în cunoaşterea noastră artistică o patrie vie, concretă, tangibilă, nu mai puţin tulburătoare, văzută ca o forţă ce transcende sentimentele şi ridică actul trăirii, al existenţei noastre cotidiene la o valoare de ritual, în deplin acord cu spaţiul şi timpul : „La ceasul de rouă, / În vatra ţării, / Plesneşte osul alb / În floare purpurie. / Oul de şarpe / Înalţă pragul casei / Cu încă o legendă. / Peste-nălţimea zilei / Cîntă steaua bună". În jurul acestei vetre, poetul ne poftească roată, cu mîinile întinse, încălzindu-ne cu dogorile unor adevăruri şi ale unor credinţe străvechi, dar rostite proaspăt, ca în această „Viziune de ţară": „Va veni o vreme / Cînd păsările / Vor face cuib / În inimile noastre, / Iar aerul / Va fi mai hrănitor / Ca laptele. / Atunci, / În cumpăna soarelui / Vor răsări / Ideile noastre. / Din clipa aceea / Anii se vor socoti / Începînd de la noi". „La noi în vatră" se constituie nu doar ca o suită de poezii, oricît de memorabile prin ardenţa şi limpezimea versului, ci ca o sistemă de definiţii ale patriei, revelată în acele înfăţişări şi trăsături ce, fără greş, vor găsi întotdeauna în noi o coardă sensibilă. Patria e „lumina de cu zori", cînd „Tîrziu se face ziuă în osia de car / Şi vesel se aprinde în frunze un izvor", e Viteazul care „şi-a lăsat / Cele trei suflete / La Alba Iulia", e mîinile care se întretaie „în zbateri / De scoate-re-a luminii / Din eclipsa păgînă". Prezidează, în tot şi în toate, un simţ fundamental al cuvîntului, o distilare superioară a acestei trăiri în cifrul figurărilor delicate, impunînd un poet care, de la prima lui carte, trezeşte legitime şi mari speranţe.

ILIE PURCARU

Cenaclul Flacăra (Cronica 419)

(Urmare din pagina 24)

Un autograf de la Maria Nagy

În ziua de 31 august, după întîmplările literar-artistice de la Romos, atunci cînd nimeni nu se mai aştepta, cînd totul era pregătit de plecare, o pornire entuziastă răsări ca o scînteie a aprins în inimile tuturor membrilor cenaclului dorinţa de a se întîlni şi cu cei aflaţi în Geoagiu-Băi: oameni veniţi din toate colţurile ţării prin O.N.T., B.T.T., cu bilete de tratament, la hotelul UNCAP, cu bilete de sindicat, la tabere studenţeşti... În aer liber, pe ruinele băilor romane, într-o atmosferă excepţională, în cîteva minute numai am avut prilejul să aflăm că tinereţea nu ţine seama de tratamente, vîrste sau de vreun orar anume. Dacă surpriza apariţiei Cenaclului Flacăra în această staţiune a fost totală (au fost necesare numai circa 40 de minute pentru ca vestea să se răspîndească şi să se adune un public imens) nu mică ne-a fost mirarea cînd ne-a fost dat să aflăm aici, aşezaţi pe iarbă, în ultima zi a verii şi cîntece noi. Desigur, preponderenţa au avut-o cîntecele cunoscute, atît de cunoscute încît vocile celor prezenţi la microfon erau adesea acoperite de glasurile entuziaste venite din public. Scriind aceste rînduri, chiar în timpul manifestării, am avut certa senzaţie că ne aflăm în faţa microfonului, cu emoţiile unei transmisiuni în direct. Şi, la fel ca în asemenea situaţii, totul se derulează în faţa ochilor noştri într-un mod atît de firesc, atît de exact, încît nimeni n-ar putea crede că pentru această întîmplare nu numai că nu au avut loc repetiţii, dar nu s-a purtat nici măcar o discuţie prealabilă. Dacă întîlnirea a fost hotărîtă (împreună cu generosul comitet de cultură al judeţului) pentru ora 12 şi 30, iar la ora 14 şi 30 într-o atmosferă sărbătorească era imposibilă despărţirea de un public desăvîrşit de receptiv. De fapt, s-ar putea pune întrebarea: cine, pentru cine a cîntat şi a recitat? Cine a fost adevăratul beneficiar al acestei întîlniri?

Cu certitudine, toţi cei prezenţi pe însoritul deal din faţa taberei studenţeşti, oameni cu zîmbetul deschis, senin, cei mai mulţi dintre ei vibrînd profund în mod vizibil la poezia de bună calitate, la o muzică menită să aducă în prim plan înseninarea... Asistăm în aceste clipe la un moment emoţionant: se aude „Trăiască România". Toţi cei prezenţi se ridică şi cîntă. Numele ţării, libertatea şi nădejdea ei străluceau în ultima zi a verii 1981, 31 august.

CONSTANTIN BALACCIU ■

Pe-un picior de plai, pe-o gură de rai... CENACLUL FLACĂRA la Geoagiu-Băi

Opinii

„La şcoală m-au dat / dar nu m-am schimbat..."!

Citim cu interes justificat ancheta iniţiată de „Flacăra" asupra... dilemei muzicii tinere. Nimic mai potrivit, în acest context, să răsfoim, la antipozi, foarte recenta culegere de texte de muzică uşoară, osîndind fără habar la lunările în ris. Îndreptăţite, ale noastre, ale celor ce, volens-nolens, sîntem asediaţi de asaltul mediocrităţii, scoţînd, iată, urale pe cele mai... rentabile redute. Culegerea în cauză se alătură altora, adevărate mostre de aberaţii, colecţii de inepţii de ţi-e mai mare mila pentru limba română, pusă să sune frumos în forcepsurile tiranice ale demiurgilor ce se intitulează, giraţi de Editura muzicală, poeţi, de vreme ce sub titlul fiecărui astfel de muşuroi de cuvinte, cutare semnează **versurile** cutărui cîntîcel. Dar să vedem ce mai bolboroseşte oracolele inspiraţilor artizani de serie. Alături de bruma cîtorva versuri adevărate, semnate de Eminescu, Blandiana, Beniuc, puse în faţa broşurii (2 cob editoriale!) (încă) gras) pentru a ne lua faţa, păsuniştizează grosolan şi vulgar Aurel Felea care, în alteregoul său liricoid face un popas la Hanul Ancuţei... Să vedem ce notează în febra facerii divorbe „La Hanul Ancuţei / s-a-nnoiesmare sfînt / căci dulce în cramă e viaţa / Dar oricît de dulce / e vinul gustat / mai dulce ca el e hangiţa!"

Asta nu e nimic! Dacă viaţa rimează cu... hangiţa, intrăm, mai încolo, în filozofia existenţială, pentru care Saşa Georgescu, **textierul** cîntecului „Tăcerea nu-i de aur", conchide cutremurat de revelaţii de falsă sorginte ...populară, invocînd zicale care nu prea sună cum le invocă, conchide aşadar că „Tăcerea nu-i de aur / mai bune-s vorbele..." şi că „Dar n-ai **s-aduni** nimic din tot aurul zilei", dacă, deci, **nu valorifici** (scopul scuză mijloacele), **vorbele.** Păi da! Valorificarea vorbelor — iată miezul cestiei! Tot domnia-sa zice că „La şcoală m-au dat / dar nu m-am schimbat". „Păi de ce nu, tovarăşe? îndrăznim noi, observînd că are mare dreptate?! Şi acum refrenul: „Nu dăm sfaturi lexicale (?!) / mai curînd gramaticale / Verbul: a tăcea, tăcere! E un verb bun dar se cere / o-ntrebuinţă folosire / Căci şi „a vorbi, vorbire" E un verb ce se înpune Dacă ai ceva a spune?" Deci! Ce vrea să zică „poetul"? „Poetul" vrea să zică una altceva despre ceea ce am vrea chiar noi să zicem! Că ...dar a zis-o Eminescu, apropo de „cuvinte goale ce din coada vor să sune"... O altă ciudăţenie ne întîmpină cîteva pagini mai încolo: pur şi simplu, Eminescu are nevoie, în viziunea autorului Ovidiu Dumitru şi productivei Margareta Pîslaru (pe care o apreciem), de, nici una, nici alta, decît corecţiuni, pentru ca să iasă ceva hibrid, evident în defavoarea originalului. „Ce o mantie de boare / Fără somn, fără amurg. Stau gînd intre cer şi mare / Valuri, valuri, valuri curg" parodiază autorul întrun refren ciudat compilat în ceea ce numeşte „după Eminescu"! („Păsările nu mor niciodată"). ...Distinsul compozitor Nicolae Kirculescu se distinge, din păcate, mai puţin fericit cînd compune şi textul cîntecului „De mă supăr vreodată" sau „Dir îir îi!" Ce va să zică Dir îir îi? Dar să dîrîîm şi noi, odată cu D-sa: „De mă supăr vreodată / Cînt şi-mi trece îndat" / Dir îir îi, dir îir îi / dir îir îir îir îir îi!" Şi, mai departe: „ăsta e felul meu / nu-i uşor, da nici greu!" Pe urmă: „De-aia cînt şi cînt mereu / cînd iubirea mă înhaţă / rîd de ea că e hoaţă"! D apoi-cum! **De hoţi trebuie să rîdem!** Dîrîi dîrîi mai departe, prin cîntece fără moarte! „Unii zic că n-au noroc / Că oricît se trudesc / totuşi nu reuşesc" ei doar cu necazuri se-ntîlnesc" ...axiomizînd transparent că „cine astfel se gîndeşte / drumul vieţii îl goreşte / Mult mai bine / E să faci ca mine." **O fi rentabil?** Harry Negulin face ce face şi ne face ...educaţie judeţeană. Ştie şi se vede de la o poştă, încotro bate vîntul! Cine nu-şi iubeşte judeţul nu-şi iubeşte ţara! Aşa că „Pe harta ţării, floare, / dintr-un buchet mai mare / Floare-albastră de nu mă uita / Judeţ cu soare-n gene / şi-n păr de coarsinzene (?) / ce fac să bată inima / ... Aici e omeniu / Aici e hărnicia / Aievea este casa mea / Unde-am crescut aproape / Vis în beton şi fier / În locul vechilor poteci. / ş.c.l. Noroc că vine, implacabil, metafora revelatorie din refren: „...ud-ţul meu, frunză de trifoi / De-ai cu patru foi, zbor de ciocîrlii / Mai sînt şi de-le ieşuri, / Cu cîntece şi jocuri /Nu zic nu, că sînt şi păcat!!!". Te iau fiorii şi-ţi zici: „Măi, să fie, nu mai plec din judeţul ăsta al meu nici să mă cheme redactor la Flacăra!" Cum să plec de-aici cînd, iar omul de pe-alee / Cînd ziua bună-ţi zice „S-a sufletul pe loc ţi-a dat!?!" (acelaşi autor). De ce să-şi dea omul sufletul şi tu să o iei din loc, nerecunoscător? Asta nu! Dar vorba lui Saşa Georgescu, „Viaţa nu-i un banchet / Unde poţi intra fără bilet / Fără bilet." Păi sigur. Alexandru Mandy explodează în terifianta viziune a mizeriei (mizeria care se-amuză!) prezentîndu-şi recunoştinţa în faţa ivirii ei atît de generoase: „Bun venit, izvor nebun pentru sentimentului meu poem / Bun venit osînda bună..." Osînda, da, însă pentru cine? Eroul cîntecului „M-a întrebat", al lui Mihai Maximilian, are cosmaruri shakespeariene, cînd, deodată, în plină noapte, „din vis m-a trezit / C-o-ntrebare, **perna mică de dormit**"... Avatarurile creaţiei, deh! Noroc că nu era cealaltă pernă mică, de mîncat, de pildă! Conştient de misiunea textierului în literatura română, tot el, într-o criză mănoasă a constiinţei creatoare, se divulgă fastuos: „Ca drumul este lung şi nu-i uşor de scris / Numai cu cîntece şi vis". Într-adevăr!... Viziuni (breugeliene) are şi Tania Lovinescu, hasurînd sabloanele cu rozbombonuri gen: „Casele par decupate / dintr-o altă lume / (lumea de apoi? n.n.) Plopii cu mîndrie-şi poartă / schiţa în cărbune". Te face scrum, nu alta! Diana Turconi face cu ochiul pirtie în nămeţii stîlpilor care ni se desfrunzesc în urechi pe undă lungă să ne-ajungă, semnînd o subtilă idee cosmogonică după ureche, adică nimănuşte, să fim în tonul muzicii, adică „Cum zicea un poet demult / (sic!) E lumea-ntreagă un simbol rotund / De nimic nu o poţi lipsi / Căci ea e un tot de armonii". Asta era, care vu să zică! Dar, pentru a sfîrşi „dialectic", nu-i aşa, trage un chiot de bucurie optimistificantă, înscriind în marmură, o strofă cu năluciri de enitaf: „Pieptul stîncă tu să-l faci / De-i nevoie lupta s-o înfrunţi / Pruncii lumii ca brazii înalţi / Şi ca florile să îi creştem!" Eugen Rotaru, alintat şi el cu osîrdie, pe care o bănuim, sceptici cum sîntem, suspicioşi, recunoaştem, beneficiază de „Lasă lumea să vorbească, ăsta-i rostul ei / Lingă miere, fiere adunînd / Ea te învinge cînd începi să plîngi / Dar ai dreptate atunceacînd învingi. / Ce-i pasă lumii dacă tu greşeşti?" ...Uite că-i pasă! Fiindcă greşeala costă bani. Bani care ar putea sluji tipăririi unor versuri adevărate, bani care sînt ai tuturor. Banii statului. Tot întrebări de acest soi, asupra cărora probabil că meditează cam toţi textierii prezenţi în broşura bucureşteană, pune, sugerînd şi un răspuns, Corina Brăneanu: „Cum să treci atîtea piedici / Amintite-n zeci de predici"? ...Oare cine le... predică celor ce, nu-i aşa trudesc la binele muzicii uşoare, mai bine zis uşuratice cum e, cine le predică, moraliştii răi şi pusi mereu pe hartă, toţ felul de critici, niciodată mulţumiţi? Încheiem cu o posibilă replică pe care o dă tot un semnatar al perseverentei colecţii de „cîntece preferate", anume Ovidiu Dumitru. „Nu ani **aduni** în viaţă / Oricît ai vrea să vrei / **Aduni** trăind, să ştii. / **Tot** ce-ai **făcut** în ei. / Cu-acelaşi joc subtil..." ş.a.m.d.

Şi astfel stînd lucrurile, cine se miră că muzica tînără, singura care a înviorat, prin prezenţa versurilor adevărate, dar şi, deseori, prin simţire cu-adevărat a **noastră**, muzica uşoară, la urma urmei, este privită cu ochi încetoşaţi de cei ce, pînă una alta, tac şi fac. Fac jocul mediocrităţii nedisimulate, dar probabil, nu degeaba. Din punctul lor de vedere.

EUGEN EVU ■

Muzica tînără — un deceniu de singurătate? (I)

Sîntem în seara zilei de luni, 10 mai 1971. O seară senină şi caldă, de vară timpurie, care parcă îngreunează forfota şi agitaţia unei mulţimi de tineri în căutarea unui bilet în plus. Pînă şi profesioniştii vînzării biletelor la supraorei au rămas cu buza umflată, făcînd eforturi de a înţelege evenimentul care i-a luat prin surprindere. Un camion cu instrumente muzicale sugerează cîtorva tineri o soluţie de ultimă clipă. Portarul de la intrarea artiştilor îi întreabă:

— Sînteţi pe listă?

— Sîntem cu instrumentele!

Graba şi agitaţia care domnesc în jurul Sălii Palatului favorizează acelor tineri tanşa de a pătrunde.

La ora 20 are loc deschiderea celui de-al II-lea Festival naţional de muzică pop, organizat de Institutul de arhitectură „Ion Mincu" din Bucureşti şi Asociaţia studenţilor.

Din juriu fac parte: Marin Constantin, Romulus Vulpescu, Ascanio Damian, Voicu Enăchescu, Aurel Gherghel, Alexandru Mandy, Octavian Ursulescu, George Grigoriu, Mac Popescu, precum şi regretaţii Catinca Ralea şi Richard Oschanitzky.

Seara debutează cu formaţia „PHOENIX", căreia îi urmează apoi „SFINX", într-o formulă iniţială cu Andrei Aldea, Corneliu Ionescu — chitară bas şi Marian Toroimac — baterie, formaţie care obţine un binemeritat succes cu melodia „Şir de cocori". Evoluează apoi formaţia „ROŞU ŞI NEGRU", alcătuită atunci din Nancy Brandeş, N. Dorobanţu, F. Marcovici, O. Loan, D. Grigoraş, care prezintă un fragment din opera pop „SOARE ŞI VÎNT". Succes deplin, reacţii spontane în timpul concertului, eveniment al serii!

Şi iată că, înainte de încheierea primei părţi a serii, încheiere marcată de formaţia „CHROMATIC GROUP", îşi face apariţia pe scenă MIRCEA FLORIAN, căruia în program i se adaugă înaintea numelui cuvîntul FOLK. Florian prezintă în această seară un colaj; zgomot — semnale, lumină — idiofonisme, poezie — muzică, în următoarea succesiune: „Copaci pălăriţi omului ud", „Galben de iubire tăiat", „Jumătatea asta", „Paralele intersectate", „Veverita subacvatică" şi „Podul de piatră".

Poate că nu în concurenţă, dar în orice caz în ambianţa unui festival prin excelenţă pop, într-un moment de plină ascensiune a genului în rîndul publicului nostru tînăr un singur cîntăreţ, însoţit de o chitară, dezvăluind auditoriului linii melodice simple însoţite de texte care se dovedeau a exprima mult din personalitatea unui tînăr, Florian dobîndea un succes răsunător, poate identic cu al acelor formaţii care vehiculau, prin bogăţia instrumentelor şi a „staţiilor", compoziţii policrome, ample tablouri muzicale, pline de imaginaţie şi sugestie, aşezate pe o concepţie unitară de dezvoltare a temei şi care, în multe momente, ajungeau să domine sala.

Partea a doua a programului este deschisă de formaţia „METRONOM", alcătuită din Liviu Tudan, Ucu Bratu Voicescu, Nicolae Enache, Al. Ureche, Georgeta Sandulescu — soprană, formaţie care oferă publicului fragmente din lucrarea lui Liviu Tudan „SINESTEZIE" care aducea în faţa publicului nu numai o concepţie muzicală, ci şi una scenică, pentru că, alături de instrumentişti evolua pe scenă şi un „grup plastic" într-o osmoză deplină cu sugestia muzicală, evoluţie dublată şi de ambianţa luminoasă, meticulos studiată. Succes răsunător, entuziasm, cu certitudine un alt eveniment al festivalului.

Şi iată că, din nou, în plin moment de penetraţie şi de surpriză pe care îl oferă pop-ul, se produce aceiaşi paradox ca în prima parte a serii: o cîntăreaţă cu o chitară, interpretînd o compoziţie proprie şi o piesă de Joan Baez, reuşeşte să stîrnească acelaşi val de aplauze, ca după evoluţia „marilor formaţii". Pe scenă se află studenta în anul I la Facultatea de filologie din Cluj-Napoca, MARCELA SAFTIUC. Momentul era marcat în programul de sală tot prin cuvîntul FOLK. Cîţi dintre spectatorii de atunci şi-ar fi putut închipui că acest cuvînt va fi în stare să pricinuiască unora momente de insomnie şi nervozitate verbală?

Şi în continuare seara oferă un alt eveniment datorat unei elaborări de înalt profesionalism al formaţiei „OLYMPIC 64", care prezintă un fragment din opera-pop „KARMA-KALIYNGA", compusă de D. Inglesis, Dorin Liviu Zaharia, Dan Dumitriu, Costin Petrescu. Libretul conţinînd texte din Dante Alighieri, Rabindranath Tagore, Serghei Esenin, Mihai Eminescu, Erik Karlfeld, Ion Mircea şi Dorin Liviu Zaharia.

Orele au depăşit estimările din program, dar nimeni nu pleacă, spectatorii se simt bine alături de trompeta lui Petre Magdin, care conduce „MODERN GRUP" şi prima seară a festivalului se încheie cu aplauzele oferite formaţiei „SUPER GRUP", precum şi întregii seri, ca şi celor care au muncit pentru ea!

Tîrziu, după ora 24, cînd luminile Sălii Palatului se sting parcă pentru a pregăti strălucirea dintr-o seară ce va urma, Romulus Vulpescu îmi spune în umbra acelei minunate seri de mai, pe cei cîţiva metri parcurşi împreună: „De ce nu am acum un impresar, să arăt occidentului că băieţii noştri au depăşit cu mult superspectacolele de tipul „Hair"? Cu siguranţă, la ora aceea ARIA dormea!

În „Luceafărul" din 15 mai 1971, SANZIANA POP nota în legătură cu acest festival: „Toată lumea cîntă pentru toată lumea şi la un loc. Eu nu ştiu de ce-i spune muzică „pop". „Pop", „psihedelic", „underground", cuvintele astea sînt ca beţele colorate, cel mai adesea se spun fiindcă fac în vorbire frumos. dar muzica asta e populară şi generoasă şi cea mai necanonică din cîte muzici am auzit. O ieşire în stradă a muzicii este şi o ieşire în social şi iniţiativa este a tineretului şi laudele tot ale lui". MIHAIL STAN ■

Omul care joacă

Echipa de... zgomote

În general, formula de conducere a echipelor noastre de fotbal este destul de eterogenă. Un președinte al secției, un vicepreședinte care s-ar ocupa cu problemele organizatorice, un secretar care are — sau mai bine zis, ar trebui să aibă — cam aceleași preocupări, plus obișnuitul colectiv tehnic, însărcinat prin firească sa menire să pregătească și să gîndească echipa, nu numai cînd aceasta trebuie să intre în teren, cît în întreaga sa viață, care este mult mai complexă decît își pot închipui foarte mulți. Toată această suflare lumească privește și ea destul de des spre Olimp, nu pentru că ar iubi și acum legendele mitologice, ci pentru că inclusiv președintele C.J.E.F.S.-ului local poate avea idei fotbalistice ce se pot răzbuna atunci cînd „schema" echipei nu le ia în seamă. Puțin mai prozaic și mai simplu, o echipă de fotbal este condusă la rîndul ei de o echipă formată, și ea, din cîteva mici echipe. Cea care ia decizii de pe pantele sau din vîrful Olimpului, cea organizatorică, cu președintele, vicepreședintele și secretarul respectiv, în sfîrșit, cea tehnică, cu doi și uneori chiar mai mulți antrenori.

Aminteam acum trei săptămîni de necesitatea existenței în această schemă generală a unui director tehnic, personalitate complexă și obligatorie în viața formațiilor. Știindu-i trecutul, simțindu-i și cunoscîndu-i prezentul, el poate hotărî mai bine viitorul; dar și pentru că totuși acesta trebuie să fie un liant între cei care conduc organizatoric, antrenorii care conduc tehnic și, firește, cei care joacă. Cei din urmă sînt, de cele mai multe ori, cei mai importanți. Acest director tehnic a existat în fotbalul nostru, [illegible] și iată că, firav, începe [illegible] potențele echipei [illegible]. Cînd se găsește (greu, [illegible] înțelegerea în haina vicepreședintelui [illegible], iar atunci cînd secția face parte [illegible] un club este și acolo tot vrere... Fotbalul avînd nevoie de oameni sîrguincioși și puternici în luarea deciziilor cerute de această funcție. Echipa tehnică a căpătat și ea forme actuale destul de interesante. Sînt echipe cu doi antrenori, unde cu unul dintre ei și jucător, altele permițîndu-și trei și chiar patru. Rău nu este, mai ales dacă pot fi remunerați. Privind fotografiile unor echipe renumite, se pot distinge alături de jucători, trei sau chiar patru „tehnici". Numai că, în acest „team work", cum spun englezii, în care intră și medicul și maseurul, fiecare trebuie să știe foarte precis ce are de făcut, astfel încît în asumbiarea muncilor să se realizeze cît mai bine, iar angrenajul echipei să meargă și să se prezinte la fel.

Cred că în această „echipă de muncă", pe care englezii o stăpînesc destul de bine, noi ne mai încurcăm sarcinile, ajungîndu-se de prea multe ori ca secundul să caute să aducă jucători, antrenorul principal să facă foaia de arbitraj, secretarul sau vicepreședintele să dea indicații tactice propriilor jucători sau chiar arbitrilor, președintele să circule pe margine odată cu fluierul, dacă propria echipă joacă la ofsaid, pentru a se semnaliza, iar de sus Olimpul să arunce „bombardamentele albastre", cînd s-ar indica trăznete, și invers, nefiind nici el mereu la curent cu ce-i pe la șes.

În acest tablou în care culorile pot fi puțin impresioniste, este normal ca personajele să devină destul de repede atotștiutoare. Astfel, în mintea fiecărula începe să mijească, precum tuleicle pe față, geniul. Acum, pericolul e mare! Sînt antrenori ce se pot crede demni de Olimp, președinți ce devin miniștri de meciuri mult mai rafinate și mai medicinale (un termen hazos al lumii jucătorilor cînd vine vorba de medicina sportivă) decît doctorii, în fine, parcă „echipa de muncă" plezmește de competență enciclopedică fotbalistică. Sau poate că tocmai această competență specifică și obligatorie fiecărui component al „echipei de lucru" a formațiilor noastre mai lipsește fotbalului nostru.

Sigur că succesul de mai lungă sau mai scurtă durată al unor echipe bine puse la punct se explică și prin evitarea acestor anomalii prezentate mai mult ca pe o temă de meditație, în care esențialul contează. Adică, să-și vadă fiecare de treaba lui, dacă și-o știe?!

CORNEL DINU ■

Scurt, foarte scurt

Joia trecută, a avut loc, la sediul federației de fotbal, o ședință de lucru la care au luat parte conducătorii și antrenorii echipelor ce furnizează jucători naționalei. Meciul, din 23 septembrie, cu Ungaria e privit, iată, cu maximum de seriozitate. Cu toate astea, în „amicalul" cu Vojvodina au fost folosiți Turcu și Șoimu ?! Speră oare selecționerii să-i confrunte cu Nyilasi și Fazekas ?! ● Programul să oficieze, la centru, partida Grecia – Steaua din 23 septembrie, arbitrul Romeo Simion va primi mult rîvnitul ecuson F.I.F.A. El nu mai are mult pînă la 50 de ani dar, vorba cuiva, mai bine mai tîrziu decît niciodată ● Anca Pârtăscoiu, învingătoare în Concursul Pretoniu pentru juniioare, se anunță ca o mare speranță a fotbalui nostru. Eu a fost descoperită, la Baia Mare, de Gheorghe Dimeca dar s-a antrenat, o vreme, cu tatăl său, fost jucător de volei ?! În prezent, dest sportistă, Anca se pregătește cu Glria Munaiu, specialista în probele de brațe în care, deatfel, a fost și campioană. Normal ar fi, e o propunere, ca tînăra performeră să fie dată în grija Cristinei Șopterean, spre a se antrena alături de Carmen Bunaciu. N-avem, cel puțin în materie de înot, atîtea talente încît să ne permitem să le irosim pe cele care sînt ● Un alt arbitru român de fotbal peste hotare Mircea Sabonir în meciul de tineret Turcia — U.R.S.S. din 6 octombrie ● Reformă în fotbalul bulgar. S-a hotărît, recent, ca diviziile B și C să fie reduse, din 1982, la cîte o serie cu 14 echipe fiecare. După 28 de ani și 40 de selecționări în națională, jucătorii vor putea evolua în străinătate. Se zice că Feljenoord se interesează de Jeleaskov iar Wiener S.K. de Petkov și Țevetkov ● Tevatură mare, simbătă, la Vîlcea, după Chimia — Universitatea 1—0. Spiritele s-au încins și „secundul" craiovean l-a făcut k.o. pe președintele Chimiei, care n-a rămas, se pare, nici el dator ?! Federația caută adevărul ● Antrenorul echipei Dinamo, reputatul tehnician Nicușor, motivează lipsa lui Mulțescu din echipă prin faptul că, după propria-i mărturisire, fostul internațional „joacă 80 la sută în atac și 20 la sută în apărare". De la o diferență de optică s-a ajuns, iată, la una de procente, de unde se vede că matematica cîștigă tot mai mult teren în fotbal ● Un om necăjit, în aceste zile, Ion Voica. După 1—1 cu „U" în „Regie", Sportul a pierdut fără drept de apel în fața lui Dinamo. Mulți l-au acuzat că, în partida cu clujenii, l-a păstrat în poartă pe Lazăr, ținîndu-l pe Speriatu pe banca rezervelor. Nu fără umor, Voica zicea : „înainte de meci, nimeni nu mi-a sugerat să-l bag pe Speriatu, căci Lazăr apărase în primele etape foarte bine. După meci însă, toți mi-au reproșat lipsa de inspirație". După partida cu Dinamo, în care proaspăta achiziție a Sportului a greșit adesea, socoteala e simplă, ce mi-e Lazăr, ce mi-e Speriatu ?! ● În clasamentul revistei olandeze „Football International", națională noastră e creditată cu locul 10 în ierarhia celor mai bune echipe din Europa. Fără eșecurile din Israel și Danemarca, ea ar fi ocupat poziția 6—7. Lider în acest clasament ce ia în considerație și intîlnirile amicale e Belgia ● Ștefan Covaci despre meciul pierdut de „Poli" la Leipzig : „Moise e vinovat la primele 3 goluri". Și, adăugăm noi, Păltinișan în toate 5 ● Duminică dimineață, antrenorul echipei U.T.A., puțin vorbărețul Ștefan Czako, ne-a mărturisit, telefonic, că tatonările lui Coraș din fața porții lui Ha[illegible] (F.C.M. Brașov) au fost gata-gata să-i producă un infarct. Autorul golului cu numărul 25 000, Vnezi, a căzut într-o întindere la genunchiul drept, el fiind în curs de restabilire. Mă tem e, dacă am înțeles bine, că atmosfera la Arad a devenit apăsătoare ● Fostul antrenor al naționalei, Robert Cosmoc, conduce Centrul de copii și juniori al clubului F. C. Argeș, pregătind totodată echipa de speranțe. El se plînge de numărul și calitatea mingilor pe care le are la dispoziție ● Kalman Mezoly, selecționerul reprezentativei ungare după turneul din Spania : „avem probleme cu jucătorii care evoluează peste hotare", căci cluburile lor nu vor să le dea drumul decît cu 3 zile înainte meciului cu România („Nepsport" din 25 august). Reamintim că Fazekas joacă la Antwerpen, Balin la Toulouse, Martos la Liege, Müller la Murcia, Meszaros și Mucha la Sporting Lisabona ● Meciul cu Ungaria va fi arbitrat de austriacul Erich Linemayr, binecunoscut în fotbalul internațional. Îl vor secunda concetățenii săi Wolfgang Klocker și Josef Bucek, ultimul fiind una și aceeași persoană cu cel care a condus returul confruntării Lokomotive — „Poli" ● Remarcabilă atenția și omenia cu care clubul Steaua se îngrijește de refacerea lui Rnles și Majaru, accidentați încă de la fostele echipe. E un exemplu pe care n-ar strica să-l afle și federația de atletism, care l-a lăsat pe Ilie Florolu, suspect de hernie de disc, să se descurce cum o putea ?! Multiplul campion de fond n-a dezarmat însă și, după ce a-o pune pe picioare, speră să se dedice marșului. Îi dorim multă sănătate ● Florin Halagian, antrenorul lui F. C. Olt, e ferm pe poziție : „dacă „Sportul" ține morțiș să-l aibă pe Lică, n-avem nimic împotrivă, doar că îl vrem pe Mircea Marian". După unii, Mircea Marian nu-i altul decît viitorul fundaș dreapta al echipei reprezentative. ● Handbaliștii de la Steaua au terminat învingători în turneul de la Doboj, din Iugoslavia. Vasile Stîngă fiind cel mai eficace jucător al competiției ● O veste îmbucurătoare și din rugby, Farul Constanța a cîștigat la Annecy (Franța) într-o companie selectă, Cardiff, La Voulte Bourgoin, combinata Romance — Valence și, firește, echipa locală ● Fostul internațional Ion Pîrcălab antrenează în prezent pe Tehnometal, în divizia C. Tot acolo joacă ex-rapidistul Purică ● Se pare că, în prima etapă de C, la Turnu Măgurele a fost crimă și pedeapsă în meciul Chimia — Petrolul Videle. Arbitrii bucureșteni, în frunte cu „centralul" Romeo Anca, au ținut cu gazdele, în timp ce, citățm dintr-un memoriu al celor din Videle, „jucătorii Chimiei loveau în mod grosolan și scuipau". Și cînd te gîndești că cele două formații sînt din același județ ?! ● Ilie Năstase a mai făcut o figură ! Avînd „un angajament anterior", el a for-faitat în finala de la White Plains, lăsîndu-i locul I lui Lendl. Numai că, orice ar face, noi tot îl iubim. **(Ovidiu Ioanițoaia).**

Sanda Toma, din nou campioană mondială

Sfîrșitul lui august a oferit, din punct de vedere sportiv, o bogată activitate internațională, în care au fost antrenați, ca de obicei, și tricolorii. Dacă la mondialele de lupte greco-romane de la Oslo, băieții au cam dezamăgit, doar Ștefan Rusu și Ion Draica fiind onorați cu bronz, puțin, foarte puțin față de pretențiile și tradiția școlii românești (vom discuta despre asta, pe larg, săptămîna viitoare, după revenirea delegației din capitala Norvegiei), în schimb canotourele, prezente la campionatele mondiale de la München, ne-au adus noi satisfacții, adăugînd succese de prestigiu salbei de performanțe internaționale ale canotajului feminin românesc

născută în Ștefanești Botoșanilor a rămas, după 3 ani de concursuri, nelnvinsă, performanță fără egal în istoria probei și, probabil, a canotajului feminin. Sanda, să reamintim, a început sportul ca atletă, antrenorul Gheorghe Georgescu visînd să facă din ea, la Cîmpulung Muscel, o aruncătoare de greutate de elită. S-a întîmplat însă ca, în toamna lui 1976, profesorul Corneliu Răduț, s-o vadă la Timișoara, unde Sanda venise ca să dea examen la Institutul de educație fizică, nominalizînd-o imediat pentru canotaj în cadrul unei ample acțiuni de selecție declanșată de federația de specialitate. În 1978, Sanda a cîștigat, alături de Olga Homeghi, cel dintîi titlu de campioană

Peste cîteva clipe se va da startul în finala probei de schif simplu a campionatelor mondiale de canotaj feminin de la München. Ca de obicei, românca Sanda Toma, în plan apropiat, ușor de recunoscut după casheta albă, va țîșni ca din pușcă și va trece prima linia de sosire, devenind campioană a lumii.

Confirmîndu-și înalta clasă, Sanda Toma, de multă vreme cea mai rapidă schifistă din lume, și-a păstrat titlul cucerit la Bled, primind medalia de aur din mîinile lui Thomas Keller, președintele federației internaționale. Adăugînd acestei frumoase izbînzi cele 3 medalii de bronz obținute de echipajele de 2 fără cîrmaci, 4+1 vîsle și 8+1, rotunjim un bilanț dintre cele mai mulțumitoare, superior celui de la Moscova, unde, în cadrul Jocurilor Olimpice, fetele noastre n-au urcat decît de 3 ori pe podiumul de premiere. Dincolo de comentarii, în sport rezultatele vorbesc cel mai bine, iar cele înregistrate, săptămîna trecută, pe apele canalului de la Oberschleissheim probează, o dată în plus, seriozitatea muncii prestată de canotoarele române, de antrenorii lor, cărora le adresăm, și pe această cale, sincere felicitări.

Am avut, să recunoaștem, emoții pentru Sanda în finalul cursei. Plecînd, conform obiceiului, în forță, s-a detașat cu o lungime în mijlocul drumului și se părea că românca va cîștiga fără probleme. Numai că, resimțind efortul, ea a slăbit, permițînd englezoaicei Mitchell să se apropie amenințător. Ultimul parcurs a fost, din nou, dominat de Sanda și, găsind resurse, campioana mondială de la Bled și campioana olimpică de la Moscova a rezistat atacurilor furibunde ale adversarelor, trecînd prima linia de sosire. Astfel, studenta de 23 de ani națională la dublu vîsle, după care, ajutată și de șansă, Olga Imbolnăvindu-se în ajunul unui concurs de verificare, a rămas singură în barcă, la schif. De atunci, harnică, ambițioasă, perseverentă, a cîștigat tot ce-a fost de cîștigat, la Snagov, la Grünau, la Bratislava, la Bled, la Moscova, peste tot, înscrîndu-și numele în cartea de aur a sportului românesc. Victoriile ei, inclusiv cea de la München, cu siguranță nu ultima dintr-o carieră ce mai are mulți ani înainte, sînt rodul muncii și al sudoarei, al modestiei pe care Sanda și-a păstrat-o intactă, fără fițe și fără pretenții. Să-i mulțumim pentru această nouă izbîndă și să-i urăm, în continuare, altele, la fel de strălucitoare.

Rămerele Elena Horvath și Rodica Pușcatu, componentele ambarcațiunilor de 4+1 vîsle (Bularda, Roșca, Banovici, Mihaly+Oancea) și 8+1 (Frîntu, Bucur, Furcilă, Tăran, Onofrei, Naghiu, Zaharia, Bondar+Radu) au fost, și ele, la înălțime, eforturile lor fiind răsplătite de medaliile de bronz, deși vîslașele au fost foarte aproape de ocuparea locului 2, cedat în extremis. Nu putem încheia aceste rînduri fără a adresa un cuvînt de laudă antrenorilor Victor Mociani, Gheorghe Gheorghiu, Maria Drăghici și Ion Boicu, ale căror lecții și sfaturi au contribuit la acest prestigios succes al canotajului românesc.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Sărbătoarea calului de la Arad

Într-o atmosferă sărbătorească, la 24 august 1981, pe baza hipică din Arad, unde se conturează viitorul Hipodrom, 20 000 de spectatori au savurat o grandioasă manifestare în care actorii principali au fost cai, în întreceri sportive, în demonstrații de virtuozitate : cai din R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară, R.S.F. Iugoslavia și cai crescuți în herghelille noastre la Jegălia, Dor Mărunt, Rușețu și Cislău.

Asociația sportivă Recolta Arad organizează, în fiecare an, manifestări în colaborare cu asociații sportive din orașele limitrofe din țările vecine și prietene. Festivitatea de deschidere a fost marcată de trecerea prin fața publicului a tuturor participanților, unii călări pe cai de curse sau obstacole, alții în sulky, dar adevărata frumusețe a festivității au dat-o atelajele de doi și patru cai împodobiți cu harnașamente de epocă, în care C.A.P. Dorobanți prin frumusețea cailor și a ornamentelor a dat deplină strălucire manifestării. Aliniați în fața publicului, aplaudați frenetic de o asistență entuziastă competiția este declarată deschisă prin cuvîntul inginerului Mihalache I., director general adjunct al D.G.A.I. Arad.

S-au disputat 3 curse de trap, o cursă de galop și două de obstacole, de asemenea curse de atelaje în doi și patru cai, dotate cu cupele : Ziridava, Arad, Mureșul și Memorialul dr. Ștefan Petrovici, în memoria medicului veterinar care și-a pierdut viața pe cîmpul de curse la inaugurarea acestor întreceri internaționale, devenite tradiționale.

Performanțele înregistrate au fost peste așteptări, iar în obstacole Laszlo F. (Mezohegyes (R.P.U.) cu Diana și Vasile Manolache (Recolta Arad), cu Leopard au sărit obstacole ridicate la 1,70 m.

Demonstrații de virtuozitate au prezentat Koch 5 și Csikos din R. P. U., primul un tînăr puțin trecut de vîrsta majorității conducea din hățuri cinci cai (3 în față, doi în spate) stînd în picioare pe crupele ultimilor cai, iar cei 3 Csikos îmbrăcați în costume țărănești au prezentat o dresură cum rar se poate vedea.

A fost încîntător să privești înhămate la o căruță țărănească din nuiele de salcie două iepe roibe, cu odrăslele lîngă ele, sau patru cai la docar conduși cu măiestrie în cadență de defilare, sau platforme cu o încărcătură de 10 tone, trase de calul semigreu românesc.

C. A. P.-urile Dorobanț, Timpuri Noi, Avîntul, Steagul Roșu, Semlac sau Șimand, au dovedit că văd în acest animal una din forțele de care are nevoie agricultura, cal-putere care nu se brîncește cu benzină sau motorină și nu derapează pe terenuri mănoase din Pecica sau Nădlac.

Am asistat la o sărbătoare în care a triumfat calul, acest animal nobil, util, care-ți încîntă privirea și îți umple inima de speranțe, încrezător în viitorul reconsiderării lui.

Dr. R. MUREȘAN ■

RACUL

Proverb comentat

Fie și un lup mîncat de oaie

Fie! Să ne închipuim un masacru în toată legea organizat de sălbaticele mioare împotriva lupilor aflați la stină, în momentul cînd ciobanul Alecu tocmai termina de tuns părul lor mătăsos și moale. Întîmplarea ar veni cam așa: conform obiceiului local se lăsa amurgul. Pe deal un bucium suna cu o anumită jale. Lupii erau adunați cuminte în jurul bunului baci care le privi trupușoarele plăpînde și oftă simplu: „tare mi-i teamă, dragii mei, că n-o-ți apuca primăvara să mai prindeți un fir de iarbă fragedă în botișoare".

Lupii îl priviră lăcrimos și înțelegător, iar ciobanul îi mîngîie între urechile ascuțite pe cel mai plăpînd care scheună delicat. Alecu puse ceaunul pe foc, turnă un pumn de sare, doi pumni de mămăliguță. Deodată vîntul începu să șuiere amarnic, apoi începură crivățul, austrul, băltărețul, uraganul și zefirul de iarnă. Se produse o beznă grea, de puteai să-ți bagi mestecăul în ochi. Din vale se auzi un behăit sinistru și lupii se strînseră tremurînd unii într-alții. Ciobanul privi în vale: acolo tălăzuia o mare de ochi roșii, însetați de sînge de lup nevinovat. Aruncă mestecăul, sări în picioare, o opincă îi scăpă în mămăliguță, o scoase fierbinte și urlă dramatic: „săriți, Toadere, Lisandre, jale mare, năvălesc oile la stînă!"

Haita de oi urca repede, gîfîind, limbile roz ale mioarelor atîrnau afară de-un cot, iar clopotul de la gîtul oii fruntașe suna a îngropăciune: cei doi ciobani apărură învîrtind alene ciomege uriești. În cîteva clipe bătălia se dezlănțui, ciobanii nu-și apărau numai lupii, dar și viața. Un lup fu smuls dintre surați și sfîrtecat într-o clipită. Dimineața îi găsi pe ciobani victorioși pe toată linia, dar cu mămăliga rece. Ce conta însă acest fapt minor în fața incontestabilei izbînzi a binelui împotriva răului?

CORNEL UDREA ■

Mica publicitate

PIERDERI

● Dispărut din ciurda Țiglari, vacă alburie, cu două tăieturi la urechea dreaptă și una la urechea stîngă. Adresați Sibiu, str. Margaretelor, nr. 9. (4861)

● Găsit trei purcei. Adresați Sibiu, Calea Gușteriței 75. (4875)

Aforisme

■ Cînd bîrfele îmbătrînesc devin mituri.
■ Dacă ar fi mai întîrziat mult, la întîlnire, aș fi devenit Petrarca.
■ Dacă omul care nu știe să numere găsește un trifoi cu patru frunze, o fi avînd și el dreptul să fie fericit?
■ Femeile dezbrăcate or fi inteligente?
■ Nu intra cu bocancii în sufletul omului, chiar dacă te ștergi pe picioare.
■ S-au apropiat așa de mult că n-au mai avut loc pentru sentimente.
■ Închipuiți-vă, pe focul pe care Prometeu l-a furat zeilor, a fost ars Giordano Bruno!

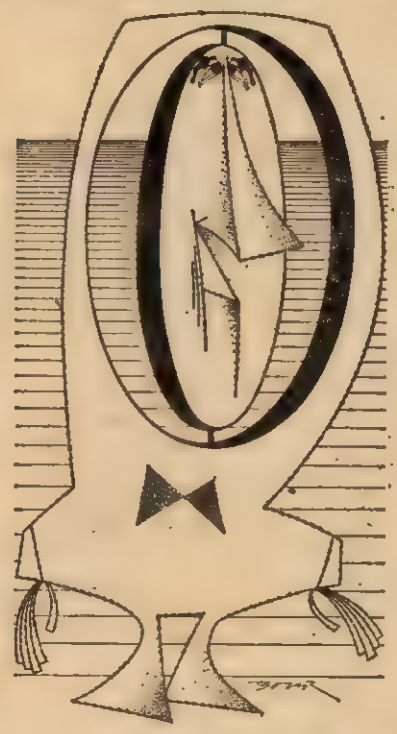

BOUR ■

■ „Regele e gol" — însă sub straie minunate.
■ Din rai au fost alungați doar Adam și Eva. Dar cum au scăpat de-acolo lei, vulturii, maimuțele, puricii etc. Și mărul, chiar?
■ Nu vă scrieți **Credo** pe garduri!
■ Întotdeauna pot exista obtuzități și mai ascuțite.
■ Și Einstein își potrivea ceasul după ceasurile publice.
■ Nu orice laur înflorește.
■ Și copacii și-ar schimba din cînd în cînd țara, numai că în rîndul lor e obligatoriu principiul uman: „**Glebae adscriptus**".
■ Fundul nu există. Există numai piedici de-a ajunge la fund.
■ Și cuvîntul poate fi un căluș.

ANTON DRAGOȘ ■

■ Avea uneori o impresie așa de bună despre el că se credea pitic.
■ Peștii care trec prin ochiul plasei or fi suferind oare de complexul inferiorității?
■ Prapurul fluturã uneori în altă direcție decît stindardul.
■ Știți unde poate fi găsită speranța? În garderoba din fața iadului, sub inscripția: „**Lasciate ogni speranza!**"
■ Ah, liricii! Scriu cu bastonul pe apă prin indigo.
■ Țintă bună : să nu atingi omul.
■ Vorbește cum trebuie, dușmanul ascultă.
■ Optăm pentru ziua cu opt ore de gîndire!

M. PÎNZARU-PÎM ■

■ Să populezi lumea e ușor. Să o depopulezi e ușor. Unde e atunci greutatea?
■ Cînd frica devine palidă, dați-i sînge.
■ **Vox populi vox Dei ex machina.**
■ Din construcția omului s-o fi tras concluzia în ce scop a fost creat?

STANISLAW JERZY LEC ■
În românește de NICOLAE ARMEȘ ■

Clarobscur

Între anii 1970 și 1979, profesorul Aurel Leon a dat la iveală patru volume din ciclul intitulat **Umbre**. Este vorba de o suită de portrete ale unor personalități, fie ieșene, fie legate într-un fel de această cîtadelă a culturii românești care a fost și este Iașul. Printr-o subtilă capacitate de evocare, Aurel Leon reușește să ne introducă într-o atmosferă de parfumuri prin care timpul abia dacă și-a însemnat aripa. Deschidem cărțile lui Aurel Leon, ca pe niște scrinuri în care dorm comori sentimentale.

Că orice moldovean și dealtfel, ca orice român, Aurel Leon este un iubitor de umor, paginile sale fiind presărate cu epigrame ale vremilor descrise. Dar, din păcate, unele dintre aceste epigrame — e adevărat, puține la număr — au o paternitate dubioasă sau chiar eronată.

Astfel, în recentul volum IV al **Umbrelor** se spune: „Socrul său, Petre Fintinaru, e cel care spunea despre Amiras de la **Bolta Rece**: Adînc e beciul lui și mare / Și plin cu vinuri fel de fel. / Dar nu știu pricina din care / Nu se-nvechește vinu-n el!" (Capit. **George Vasilescu**, p.

SORIN POSTOLACHE ■

277) Dar în volumul secund al ciclului, aceeași epigramă fusese atribuită lui Valentin Bude. (Capit. **Valentin Bude**, p. 26).

Așadar, cine este autorul acestei epigrame? Bude sau Fintinaru?

Și pentru că veni vorba de Bude, tot la pagina 26 a volumului amintit, apare o altă epigramă atribuită lui Bude: „Valentin, cînd vede via, / Scoate-ndată pălăria / Și salută cu ardoare / Vinurile viitoare". De această dată precizăm că autorul epigramei este A. C. Cuza (vol. **Poezii, epigrame, cugetări**, 1939 — p. 180), catrenul fiind adresat unui „reputat" băutor ieșean, Damaschin („Damaschin, cînd vede via / Iute-și scoate pălăria." / ș.a.m.d.). E adevărat că Bude a scris un catren asemănător, dar cam poate, Cuza „s-a inspirat", așa cum nu o singură dată a procedat (vezi și Caragiale — Cazu' Cuza): „Un prieten mă întreabă: / — Valentine, ce mai faci? / — Tocmai salutam, în treacăt, / O căruță cu araci." Dar asta e, cum s-ar zice, altă gîscă în altă traistă.

Nu ne îndoim că, pe viitor, Aurel Leon va purifica paginile sale de aceste inexactități care, oricum, nu aruncă o „umbră" prea mare asupra ilustrelor sale **Umbre**.

GIUSEPPE NAVARRA ■

Topul restaurantelor (IV)

La Orizont „doapele" se scot cu clienții

Vineri, 28 august, ora 19.30, la restaurantul Orizont din Drumul Taberei. În acea zi și la acea oră, peste un București plin de arșița verii cădea o ploaie mărunță și rece, ca de toamnă. Cu toate acestea, sala mare a restaurantului era arhiplină, iar orchestra se arăta a fi în formă, solista străduindu-se și reușind să instaureze o atmosferă de petrecere de zile mari. Surprins oarecum de-această veselie, mai ales că afară turna cu găleata, inclusiv faptul că era o simplă zi de vineri, am luat loc la una din mese și m-am pus pe o așteptare care a durat exact 20 de minute. Era să am noroc, totuși, întrucît de la o masă vecină mi s-a spus că se aștepta de-o jumătate de oră și încă nu intraseră în atenția unei ospătărițe. Era să am noroc și n-am avut, pentru că înainte de-a scoate eu o singură vorbă, o altă ospătăriță a venit și-a chemat-o pe cea care purta ecusonul cu numele **Maria Costache**. A lăsat totul baltă și a dispărut. A reapărut după 15 minute și e a supra'ă foc, de parcă noi, clienții, eram vinovați că am tot așteptat-o. Între timp, în celelalte raioane sau sectoare, serviciul decurgea normal, mai ales în sectorul dinspre geam, unde lucra un ospătar în vîrstă și mai scund. La fel în sectorul central, unde servea un tînăr al cărui ajutor, un adolescent, era, cum se zice, spirt. Sincer să fiu, și ospătarul în vîrstă avea o ajutoare de toată isprava, atentă cu absolut tot ceea ce se-ntîmpla în sector, permanent la dispoziția clienților. Numai în sectorul meu, ospătărița nu, ajutoarea ei, de asemenea, nu. Timpul a trecut totuși destul de ușor, grație orchestrei și solistei ce se numea, aveam să aflu, **Angela Bejan**. Vorbind despre orchestră, trebuie să spun că, potrivit unei inscripții cu litere de aur, cei patru instrumentiști evoluau sub numele de **Coral grup**. Și mai trebuie să spun că respectivul grup cînta destul de bine, mai ales cînd nu se afla alături de ei solista Angela Bejan, al cărei repertoriu s-ar putea lipsi de cîntecele de adulație privind viața nomazilor. Dar cum astfel de probleme nu prea intră în rîndul celor asupra cărora Incognito-ul trebuie să se oprească, voi reveni la comportarea ospătăriței Maria Costache despre care, în cîteva cuvinte, voi declara că are toată bunăvoința, dar îi lipsește acel ceva cu care este înzestrat de obicei un chelner. Nu este prea atentă la ceea ce se-ntîmplă în sector, este bosumflată permanent, de parcă clienții ar avea vreo vină că ea și-a ales meseria asta, și se mișcă cu o incetineală specifică vîrstei de 60—70 de ani, ea, Maria Costache, avînd doar 20—25 de ani. Într-un anume fel, știind că echipa de control a vizitat restaurantul doar cu două-trei ore înainte și bănuind că n-a ieșit prea bine din această confruntare, ea însăși mărturisind că a lipsit din sector pentru că a chemat-o șeful unității și a mustruluit-o, mărturisesc că, nu știu de ce, mi s-a făcut milă de această tînără a cărei ajutoare lipsea cu desăvîrșire, într-un vădit contrast cu ceilalți ajutori de ospătari. Mi s-a făcut milă mai ales în clipa cînd am văzut-o străduindu-se de mama focului să scoată dopurile unor sticle de vin de trei sferturi, îmbuteliate la Dealul Mare, de unde era și vinul, bineînțeles. Ei bine, dopurile nu voiau să iasă cu nici un chip. Și asta nu numai la sticlele din sectorul Mariei Costache. Mărturisesc că toată lumea din restaurant, inclusiv clienții, se chinuiau să scoată dopurile care, culmea, se rupeau cam pe la jumătate și pînă la urmă, erau împinse în sticlă. Relativ la această situație aparent amuzantă, am reținut afirmația total nevinovată a Mariei Costache care, fără să știe că face umor, ne-a declarat „În seara asta, la noi dopurile se scot cu ajutorul clienților". Mi se aduce comanda, un ficat cu garnitură și salată, ascult orchestra din ce în ce mai bună fără Angela Bejan, cumpăr un pachet de Snagov cartonat, scos de sub tejghea de portarul pe nume Eugen, achit nota de plată și plec, dar mă întristez că, la ieșire, Eugen se hîrjonește în văzul lumii cu femeia de serviciu care-i atrage atenția că „se uită lumea la noi, Eugene !".

Acestea fiind zise, acord ospătăriței nota 6, celorlalți ospătari, despre a căror promptitudine am vorbit, nota 8, iar restaurantului, în general, nota 7.

INCOGNITO ■

★ ★ ★

Restaurantul „Orizont", șefi de unitate: Gheorghe Gherman și Ion Virtejaru. (La anchetă a participat **Dinu Dumitru, șef de sală, bucătar șef: Ion Alexandru**; telefon: 45 15 20; Drumul Taberei 14; categoria specială, 10 la sută remiză. [illegible] în

[illegible] va repeta. La bufet mai erau și 31 mascote care depășiseră termenul de garanție. Au fost aruncate cu un gest hotărît. Ținuta personalului îngrijită. Făcea excepție portarul care și-a pus uniforma abia după ce a aflat despre ce e vorba. Serviciul este prompt. În salon era curat și plăcut. Formația „Corai", condusă de Iulian Condu, cîntă bine și nu prea tare. Toate mesele ocupate. Restaurantul mai are o braserie, o bodegă și încă un salon, unde intră consumatorii mai grăbiți și cu dorința de a ajunge mai repede acasă. Remiza de 10 la sută se încasează și aici. Pînă și la bufet, unde în niște navete murdare, sosite de la „Spicul", își așteptau consumatorii chifle cu care puteai să spargi capul cuiva. La bucătărie este curat. În condica de sugestii sînt și reclamații. În martie Marian Păduraru a încărcat o notă de plată cu 36 lei. I s-a atras atenția să fie mai corect. Marian Păduraru s-a îmbolnăvit de o boală de nervi, dar s-a făcut repede sănătos după care a fost selecționat de conducerea I.A.P.L. și trimis la mare. Conducerea restaurantului intenționează să nu-l mai primească înapoi. Notele de plată, verificate prin sondaj, s-au dovedit corecte.

— Note: calitatea meniului 7; comportarea și corectitudinea personalului 8; eficiența economică și socială 9; ambianța 9; controlul oamenilor muncii 7; nota consumatorilor 8; Incognito 7; **Media 7,85.**

Observațiile bucătarului: La un restaurant de categoria asta, restaurant reprezentativ pentru un cartier ca Drumul Taberei, mare cît un oraș, cred că șnacheta ar trebui ridicată. Nu se vede nici o încercare de a ieși din obișnuit, din comoditate. Specialitatea casei nu există. La fel specialitatea bucătarului. Lipsesc preparatele de desert. Nu sînt liste meniu cu care clientul să poată confrunta nota de plată. Asta poate da naștere la neîncredere și suspiciuni.

Sesizările echipei: Deși în bodega în care se servește bere la halbă nu sînt nici măcar fețe de masă și nu e făcută nici o amenajare care să justifice asta, se încasează remiza de 10 la sută. Ce se oferă clienților pentru această taxă? Ori să se aducă și bodega la nivelul pretențiilor unei unități de categorie specială sau să se renunțe la remiză. Parcă așa ar fi mai echitabil. Grupurile sanitare sînt de categoria II (cu indulgență).

La ancheta din acest număr au participat: inspector **Ion Neacșu** și **Ion Negrea**, șef serviciu producție la „Intercontinental".

Clasament: Categorie specială, 12 la sută remiză — „Capșa", „Raional" (10); „Lido" (9,66); „Athénée Palace" (8,33); „Ambasador", „Budapesta" (8,50); „Carul cu bere" (8,50); „Dorobanți" (8,33); „Havana" (8,00); „Cișmigiu" (7,33); „Dunărea" (7,16); „Hanul lui Manuc" (7,00).

Categoria specială, 10 la sută remiză — „Union" (8,00); „Trocadero" (7,91); „Orizont" (7,85); „Doina" (7,71); „Aluniș" (6,33); „Pescarul" (5,00); „Monte Carlo" (4,66).

Categoria I, fără remiză. — „Bimbosti" (7,46); „Berceni", „Gambrinus", „La Postera" (7,00); „Triumf" (6,66); „Mercur" (6,16); „Izvorul rece" (5,42).

OPREA GEORGESCU ■

Rubrică realizată cu ajutorul Inspectoratului comercial de stat și al Asociației bucătarilor și cofetarilor.

Lumea în care trăim

A fi umanitar...

La Helsinki, apoi la Belgrad și evident în lunile din urmă la Madrid, s-a discutat și se discută destul de mult despre problemele umanitare. Trebuie precizat desigur, din capul locului, ce se înțelege prin probleme umanitare. Unii exclud din sfera acestor probleme dramele sociale, soarta a milioane de oameni care caută de lucru, care se zbat în tentaculele analfabetismului sau care suferă de pe urma foametei. Umanitarismul înseamnă pentru ei altceva. Sensul pe care îl atribuie este strict limitat. Umanitarismul lor se limitează la o categorie : transfugii. Se discută cu înfocare și patetism, se bate cu pumnul în masă, se evocă cazuri ieșite din comun, se fac speculații. Unificarea familiei unui transfug sau altuia preocupă obsedant pe acești avocați ai drepturilor omului înțelese strîmb, ciudat, discriminatoriu. Căci dumnealor, cei grijuliu de soarta omului, n-au lacrimi de vărsat pentru muncitorul șomer, pentru țăranul vlăguit de latifundiari feroci, pentru cărturarul coplesit de nevoi din propria țară. Lacrimile lor se consumă doar pentru niște fugari, niște inși logodiți cu trădarea, avizi și gata să calce în picioare totul pentru o himeră înavuțire.

După cum se știe, combătînd cu energie teoriile anumitor cercuri reacționare din Occident, care încearcă să reducă drepturile ființei umane doar la unele aspecte — și acelea nu întotdeauna de vitală importanță — partidul nostru a formulat un concept nou, revoluționar privind drepturile omului. Înțelese în complexitatea lor, în interdependența pe care a impus-o viața. „Trebuie să se înțeleagă — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — că primul drept al omului este acela de a trăi în pace și liniște. Dacă vorbim de drepturile omului, să facem astfel încît să se renunțe la armamentul nuclear de distrugere a omului, la armele de distrugere în masă. Să se respecte dreptul omului la viață, drepturile popoarelor la independență și pace".

Drepturile omului încep cu pacea, indispensabilă fiecărei ființe, și continuă cu posibilitatea de a munci, de a învăța, de a fi ocrotit de exploatare. Pe lista de priorități ale drepturilor omului partidul nostru înscrie dreptul la muncă, dreptul la învățătură și sănătate, dreptul de a nu fi asuprit și exploatat. Cu aceste drepturi trebuie să se înceapă atunci cînd vorbim despre condiția umană. Acestor drepturi Partidul Comunist Român, România socialistă le-a asigurat rezolvări cu adevărat umanitare. Realitatea noastră socialistă este bogată în concluzii. Experiența românească demonstrează forța unui popor stăpîn pe destinele sale, capacitatea lui de a-și construi o viață demnă, mereu mai înfloritoare. Desigur, mai avem dificultăți, mai trebuie să înlăturăm greutăți, însă tot ceea ce se realizează în această țară este spre binele și fericirea omului. Din păcate, mai există oameni atrași de propaganda străină, de iluzia deșartă că în altă parte vor găsi, poate, un trai mai ușor. Asemenea oameni sînt dispuși să-și părăsească patria în care s-au născut și crescut, patria moșilor și strămoșilor lor, patria pentru a cărei libertate și independență s-a plătit un greu tribut de sînge. Ei dau uitării totul — părinți, copii, rude, prieteni de muncă și viață, casa și orașul în care au trăit. Ignoră chiar și realitatea lumii occidentale, cu contradicțiile ei sociale, cu somerii și emigranții ei, cu săracii care se înmulțesc și cu înechitățile propriii unui sistem profund antiuman.

Autenticul umanitarism ar trebui să impună, și nu în ultimă instanță, dezbaterea în cadrul unor reuniuni internaționale, a căilor de îmbunătățire a condițiilor de muncă și viață ale maselor muncitoare, inclusiv ale celor nevoiți să-și părăsească patria în căutare de lucru. Gama problemelor umanitare este însă mai largă. Astfel România se pronunță pentru organizarea unor reuniuni consacrate adoptării de măsuri pentru dezvoltarea sănătoasă a popoarelor, pentru combaterea unor fenomene nocive, cu urmări negative îndeosebi asupra tineretului, cum sînt consumul de stupefiante pornografia, propagarea violenței și a urli față de om, a rasismului, a oricăror manifestări care pot polua conștiințele, pot duce la degradarea ființei umane, la învrăjbirea între națiuni. Iată probleme serioase ce trebuie dezbătute de statele europene, probleme pe care unii exponenți occidentali încearcă să le eludeze.

Desigur, tematica presupune abordarea și altor aspecte. În această privință România are o atitudine profund logică prin prisma intereselor țării, ale poporului nostru. „România — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — face distincție netă între problema întregirii familiei, față de care manifestă o atitudine înțelegătoare în cazurile justificate — și problema emigrării, față de care are o atitudine de netă dezaprobare". Aplicarea principiilor umanitare înscrise în documentele de la Helsinki, care să pună capăt stimulării emigrației, oricărei activități de racolare a cetățenilor aitui stat, instigării oamenilor de a-și părăsi patria natală. În această direcție trebuie îndreptate atenția și eforturile forțelor democratice, progresiste, ale guvernelor și popoarelor care militează pentru instaurarea unei atmosfere noi, de înțelegere, prietenie, respect reciproc și colaborare rodnică pe continentul nostru.

Acest lucru trebuie înțeles cu claritate. Drepturile omului nu sînt schematice, limitate doar la o latură a lor, ci aceea marginală. Într-o lume periclitată de suprasaturatele arsenale militare și de continuarea aberantă a cursei înarmărilor, de numeroase conflicte și de folosirea forței, „problema problemelor" umanitare rămîne apărarea ființei umane. Iată de ce este de deplin justificat îndemnul pe care președintele României l-a adresat guvernelor, parlamentelor, partidelor, forțelor politice și sociale înaintate, popoarelor de pe continentul nostru, de a depune noi și perseverente eforturi, într-un spirit de largă conlucrare și înțelegere, pentru realizarea unor noi pași pe calea transpunerii în viață a angajamentelor asumate la Helsinki, pentru adoptarea de noi măsuri ferme și eficiente în direcția intensificării colaborării intereuropene, dezangajării militare și dezarmării pe continent, creării unui climat de deplină securitate în care toate națiunile să se poată dezvolta liber, să conlucreze în vederea asigurării unei păci trainice.

A fi umanitar înseamnă a lupta pentru asigurarea fericirii poporului tău, pentru asigurarea dreptului sacru la viață, pace și securitate al tuturor popoarelor, a dreptului la muncă și la o existență demnă, civilizată.

A fi umanitar înseamnă a lupta pentru pacea lumii, pentru o reală destindere, pentru dezarmare.

A fi umanitar înseamnă a face totul pentru ca planeta noastră numită Pămînt să fie mai generoasă cu locuitorii ei, oferindu-le încrederea păcii și certitudinea traiului zilnic.

AL. PINTEA

Poeți din Luxemburg

ANISE KOLTZ

A publicat 14 volume de poezii în limba de expresie germană, atît în Luxemburg, cît și la edituri prestigioase din alte țări. Deținătoare a numeroase premii și distincții literare, inițiatoare a unor manifestări culturale de masă devenite tradiționale. Membră a PEN-clubului belgian, membră a Academiei Mallarmé din Paris.

Limpezime

Un om înaintează
într-o limpezime
grea mare
ei se dizolvă
devine orizont

În afara vieții mele

Eu văzui în afara vieții mele
viitorul este trecutul meu
mă străduiesc să țin socoteala
zilelor neadevărate
nopților neadevărate

Poate

Poate că sînt
invenția
unui fluviu
înlemnit de frigul
care mă străbate

eu deseneaz drumurile
umbrei

cuvîntul meu
nu-l decît o legendă a lumii

CORNEL MEDER

Scriitor de expresie germană și dialectală. Autor a numeroase volume de versuri, proză, eseuri, printre care și a patru cicluri cuprinzînd cîte cîntece pentru anotimpurile anului, din care prezentăm aceste transpuneri în românește.

Muncitor '76

Ei merg între casă
și locul de muncă

Ei să fie ținuți
sub observație

Din fericire
Spre norocul lor, nu-i așa ?
ei beau, dar nu se-adună
ei sărută, dar nu procreează
ei robotesc, dar nu crapă.

Lor să li te adresezi

Politică culturală

Soun unii
este
dreptul pumnului
spun alții
este
dreptul moștenit
politică culturală
-ieșează-te pe lîngă ziduri
ăbliă în derivă
marea moartă
ci un cuvînt
un unii și alții
un aceștia și
eia
-evore etimologie
entru că la toți
-e frică
nu fie pusi
-și ținu cuvîntul

ANNE BERGER

Bibliotecară la Biblioteca națională a Luxemburgului. Volume de versuri în limba de expresie franceză : Mi-e teamă de fluviu (1969), Legea albă Paris (1975), Tandrețe oblică (1976), Trup împreună (1978). A fost inclusă în antologiile de poezie : Poezia prezentă (1974), Noua poezie feminină Paris (1975), Timp paralel (1977). Expoziții de poeme-afiș, în colaborare.

În largul ochilor tăi

În largul ochilor tăi
plajele noastre brăzdate
migrează

o haită
de pescărușI
jupoaie soarele

icar plecînd din vară
și tîrînd un zbor jalnic
peste septembrie

valurile oprite
și-au pierdut răsuflarea
la marginea mării

Anotimp la limită

prelungesc în mine
alianța pădurilor :
conjug arborele
cu pasărea

s-au spart anotimpuri
într-un tîrg neclintit
umbra dă-n spic umbră
aripa despică țipăt

un schelet plutește
pe sub pielea mea
și se izbește
la extremități

Poate

Poate că sînt
invenția
unui fluviu
înlemnit de frigul
care mă străbate

eu deseneaz drumurile
umbrei

cuvîntul meu
nu-l decît o legendă a lumii

ană cu pană
oi buchisim un zbor — alfabet

iarnă la limită cu iarna
abja trecută
un ultim cuib
la căldura poemului meu.

Exil

Trupul învins din privirea ta
îmi retrimite un trup sălbatic

strigăt plutește mereu
peste luptele noastre albe

dragostea ta pe gura-mi deschisă
izvor neclintit e plăcerii

îngheață povara cuvintelor
între două sărutări ce-mi dai

noi sîntem iubirea de lipsă
dinaintea iubirii

În românește de
ION LAZU

Ochii și urechile lumii

Bătrîna sepie

E o scenă lungă, uimitor de lungă și fascinantă ca o cobră veghind un șafir — cum am văzut într-un telejurnal că s-ar întîmpla în Anglia — scena din **Henric al IV-lea**, cînd bătrînul Falstaff, vagabondul, se joacă de-a regele cu tînărul Harry, fiul suveranului, într-un han. Scenă în care cruzimea și tandrețea par fără hotar, ca și imaginația cuvintelor și a metaforelor care, toate, se îmbrățișează feeric într-o deltă împărătească de înțelesuri. Dar mai ales lungimea ei — pentru ceea ce ne place să numim, cuminți, măsurați și competenți, economia și echilibrul unei piese de teatru — ne stupefiază, ca o vietate a unei alte lumi decît cea a zoologiei umane; bătrîna sepie Shakespeare, cum zice poetul... Bătrîna și mirobolanta sepie... Căci, ce se întîmplă? Înfulecînd hulpavi din viață, ca dintr-o găină bine friptă și unsă, cei doi — tînărul prinț moștenitor de tron și vagabondul care nu stăpînește în fiecare zi decît noaptea unei oale de vin — pun la cale, beți de o vitalitate fără de vîrstă, un vis de mărire pe cît de perversă pe atît de catifelată în rafinamentul ei: cum le-ar vorbi regele-tată despre unul și despre celălalt? Fiecare va lua în stăpînire un scaun amărît, transformîndu-l în tron, își va pune pe cap o pernă ponosită drept coroană și îl va imagina pe regele Henric al IV-lea dîndu-și cu părerea despre prietenia lor deșucheață și patetică. Falstaff, mai întîi, va fi regele, iar prințul îl va asculta. Ce improvizează Falstaff, ca rege, vorbindu-i fiului lui despre Falstaff? O odă pișicheră și somptuoasă. Ca rege, vagabondul își aduce un elogiu sardanapalic, sfătuindu-și fiul să nu piardă prietenia cu un asemenea bătrîn brav, bun, generos, inteligent și voios. (Ceea ce așa și este...) Cînd Harry, prințul, va urca în scaun și-și va pune perna în cap, el va cere, în numele tatălui său, alungarea prietenului dezmățat, las, nemernic și lacom. (Ceea ce nu-i mai puțin adevărat...) Dacă ar fi taică-su, cum cere joaca, el și-ar prigoni, deci prietenul de joacă și vis? E una din acele cruzimi fără de al căror galop n-ar exista niciodată cavalcada și aventura unei prietenii. Bătrînul pehlivan, Falstaff, pe post de prinț ascultător, e ca lovit în piept de o lance, e gata să cadă în plîns și uită orice joc. El îl roagă pe prinț să nu-l alunge, „căci dacă-l alungi pe Falstaff, alungi o lume". O clipă de sublim — cum numai ruga unei demnități vulnerate poate să nască — trece peste genele noastre încremenite în fața unui curcubeu răsfrînt într-un abis. Atunci vine, la han, un armaș al regelui, să-l aresteze pe Falstaff dar prințul Harry îl va ascunde și nu-l va preda, și nu-l va vinde. Ce-am spus aici în o sută de cuvinte, e spus acolo într-un milion, totuși impresia nu e, clipă de clipă, decît de feerie, de esențial, de adevăr grozav și paralizant. Scena, enormă, nu face „burtă", cum ar zice specialiștii; volubilitatea nu aduce a vorbărie; inspirația nu se încurcă în sobrietăți mohorîte; nici una din măsurătorile noastre terestre nu e valabilă în cosmosul acela creat după alte socoteli. În fond, regele e el, Shakespeare, care-și poate permite — precum alții în taftale — să se lăfăie în adevăruri și să împerecheze cuvintele și sentimentele cele mai mîndre și mai spurcate, ca un atotputernic într-o necurmată și voluptuoasă geneză, fără teamă de păcat, de monștri și de reguli.

RADU COSAȘU

Lumea se amuză

După „STIRȘEL" (R.P. Bulgaria)

Mondo umano ?

Prizonieri și pensionari

Așadar „Voyager II" a trecut liniștită pe lîngă Saturn ducînd spre alte lumi mesajul pe care, la plecare, i l-au încredințat reprezentanții a 60 de națiuni de pe Pămînt. Dar cum faptul l-am evocat în urmă cu cîteva săptămîni și, în plus, trebuie să așteptăm eventualul răspuns la urările noastre de bine, sănătate și virtute, adresate destinatarilor interplanetari, să revenim la lumea noastră.

Să nu uităm deci de acele și mai bune, și mai rele care ritmează în felul lor viața de pe planeta noastră. E adevărat, la prima vedere unele lucruri par insolite sau neverosimile dar sînt consemnate aici și vrem, nu vrem, într-un fel sau altul ne izbim de ele sau de implicațiile lor. De pildă, acum, la 36 de ani de la capitularea Japoniei, punctul final în ultima conflagrație mondială, a fost difuzată o știre care surprinde și dezorientează. Din Port Moresby, oraș din Papuasia Noua Guinee, s-a anunțat că o misiune niponă se va deplasa într-una din insulele Salomon, Vella Lavella, pentru a căuta soldați japonezi ce s-ar mai găsi încă acolo. Iată că după ce pelicula acesta vestită cu Stan și Bran — în care primul este pus să păzească un obiectiv militar și o face cu același zel, zile și luni la rînd, după încheierea ostilităților, fără a ști aceasta — a fost confirmată de acel soldat nipon găsit prin pădurile filipineze, ajuns apoi autor al unor foarte căutate memorii ale singurătății luptei și istoriei, situația pare a se repeta. Nouă, această tentativă de a recupera, chiar și după aproape patru decenii, acei prizonieri ai istoriei ni se pare lăudabilă. Întrucît ce poate fi mai frumos decît să readuci un om la o cu totul altă stare decît aceea de a lupta și a ucide chiar și în gînd în urma unui ordin anulat de mult și a cărui existență urmași și semenii lui se chinuie s-o uite?

E deci o altă luptă derivată din prima și nu ne dăm seama dacă în fond nu este la fel de grea și de dură. Cu toate acestea cred că declarația unui purtător de cuvînt al ambasadei japoneze de la Port Moresby potrivit căruia există rapoarte unde se arată că soldați niponi ar continua să se ascundă în brusă, trebuie luată în serios. Aceasta cu toate că aceeași oficialitate opina că există puține șanse de a regăsi supraviețuitori după ce în anul 1943 armata imperială evacuase precipitată insula Vella Lavella. După cum se vede, sursa citată a pus pe primul plan posibilitatea existenței acestui fapt și în plus vorbește de mai mulți asemenea rătăciți. Dar tot la fel de adevărat este că anul trecut deasupra insulei au fost lansate afișe anunțînd că al doilea război mondial s-a sfîrșit, însă inițiativa n-a dat rezultate.

Pe de o parte ne explicăm faptul prin aceea că respectivii prizonieri ai istoriei sînt înainte de orice prizonieri ai legămîntului militar, indiferent cîtă vreme a trecut de la depunerea lui, și, desigur, ai ordinului superiorilor care nu l-au retractat. Pe de altă parte ne mai explicăm faptul și prin funciara neîncredere în ceea ce ei au citit pe acel afiș și realitatea lor însăși atîta vreme cît acei militari poate sînt capabili încă să-și amintească de fapt că înainte de război au citit una în presa țării lor, iar conflagrația a însemnat cu totul altceva. Dar, desigur, o asemenea posibilă realitate a rătăcîților reali din cel de-al doilea război mondial ne face să ne gîndim și la acei promotori reali (dar ca și primii neștiuți încă de opinia publică) ai altuia, nou. La urma urmei, dacă cei dintîi pot deveni din prizonieri, pensionari ai istoriei, cei din a doua situație se vor, poate, miturile și legendele de mîine. Cu ce preț?

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

După NBI (R.D.G.)

Nevoia de planete a Pămîntului

Locuitorii Terrei cercetează de mii de ani Universul, căutînd să-i dezlege misterele. Dar observațiile făcute de pe Pămînt, chiar cu mijloace tot mai perfecționate, au început să nu mai mulțumească. Trebuia mers la fața locului, mai întîi în sistemul nostru planetar, pe urmă, cine știe... Și astfel omul a pătruns în spațiul cosmic, a pășit pe lună. Către celelalte planete care gravitează în jurul lui Hellios se trimit, deocamdată, sonde spațiale, cu misiunea de a cerceta terenul, de a deschide drumul. Din această categorie face parte și sonda spațială americană „Voyager-2".

Lansată la 20 august 1977, „Voyager-2" („Călătorul") are misiunea ca, trecînd prin apropierea mai multor planete aurori ale Pămîntului, să transmită către Laboratorul NASA din Pasadena cît mai multe informații științifice. La 9 iulie 1979 „Voyager-2" a survolat planeta Jupiter, iar săptămîna trecută, la 26 august, a trecut pe lîngă cel mai apropiat punct de Saturn (101 000 km), cu doar 2,7 secunde mai devreme decît fusese programat. La 28 septembrie sonda va părăsi zona planetei Saturn, îndreptîndu-se cu o viteză de 60 000 km/h spre Uranus, pe care o va atinge în ianuarie 1986. Întîlnirea cu Neptun este prevăzută pentru august 1989, după care „Voyager-2" va furniza informații pînă după anul 2000. Ultima întîlnire calculată mai mult : Sirius, cea mai strălucitoare dintre stele. Sonda va ajunge acolo peste... 35 000 de ani. Ferice de cei care vor apuca acele vremuri.

Trecerea sondei prin apropierea planetei Saturn a prilejuit transmiterea pe pămînt (în ciuda blocării temporare a camerelor de luat vederi) a unui material imens, a cărui studiere va necesita din partea oamenilor de știință de la Pasadena o muncă intensă, de multe luni de zile, avînd în vedere că ei n-au terminat încă nici analiza datelor furnizate de „Voyager-1" (care a trecut pe lîngă planeta Saturn la 12 noiembrie 1980). Dar încă de pe acum au fost deja „decodate" multe informații, care completează ceea ce știam pînă în prezent despre planeta inelelor. Astfel, s-a stabilit că în straturile ei superioare atmosfera saturniană este compusă în principal din hidrogen, fiind străbătută de vînturi care ating 500 de metri pe secundă. În atmosferă se disting vîrtejuri, formațiuni amintind de cicloanele și anticiclonele terestre. Au fost înregistrate și semnalate, de asemenea, reproducerile sonore ale undelor de șoc provocate de mișcarea particulelor vîntului solar în cîmpul magnetic al planetei Saturn.

Interesante sînt și informațiile cu privire la sateliții lui Saturn. Astfel, satelitul Titan, cel mai mare satelit saturnian și singurul din sistemul solar care are o atmosferă proprie, compusă din azot și metan, este lipsit de ionosferă. Satelitul Thetys, cu un diametru de 1 050 kilometri, are un crater enorm, cu un diametru de 400 kilometri, care pare să fie cel mai mare din tot sistemul saturnian. Satelitul Enceladie, despre care se credea că nu are nici o formă de relief, se înfățișează dimpotrivă, cu o suprafață presărată cu cratere, dealuri și văi. Aceste forme de relief au o vîrstă de „numai" 100 milioane de ani și ar putea fi rezultatul erupțiilor de apă sau materie încălzită din adîncurile acestui satelit de gheață, similare fenomenului vulcanic. O surpriză a constituit-o aspectul și comportamentul satelitului Hyperion : el are o formă neregulată și nu este sincron (nu arată spre Saturn mereu aceeași față), ceea ce este surprinzător pentru un satelit de o asemenea mărime — 290 de kilometri în partea lui cea mai voluminoasă.

În ceea ce privește faimoasele inele, mult mai multe decît se credea (cîteva mii în loc de circa 1 000), datele furnizate de „Voyager-2" par să conducă spre concluzia că aceste inele ar fi constituite din rămășițele unor vechi sateliți ai planetei, reduși la starea de praf fin ca urmare a nenumăratelor coliziuni. Dacă această presupunere va fi confirmată de studiul ulterior al materialului transmis, știința va înregistra o victorie de seamă, întrucît materia din inelele saturniene ar putea furniza date importante privind formarea sistemului solar.

Dar, cui prodest ? Care este pentru umanitate folosul unor astfel de explorări ? Care sînt avantajele materiale pentru pămînteni, adică pentru cei care se tot străduiesc să pătrundă în Univers, să-l cunoască din ce în ce mai bine ? Căci o eventuală exploatare a resurselor de pe alte planete și aducerea lor pe pămînt sînt cu desăvîrșire excluse. O tonă de zăcămînt adusă, de pildă, de pe lună, ar costa sute de milioane de dolari. Ce materiale ar justifica un asemenea cost ? Nici măcar aurul curat. Poate doar diamantele, cu condiția să fie suficient de frumoase și în cantități mari. Prin urmare, un comerț spațial nu poate fi luat în considerație. Pămîntul trebuie să conteze doar pe propriile lui resurse, în timp ce materialele lunare vor putea fi exploatate doar pentru dezvoltarea Lunii, materialele marțiene pentru dezvoltarea planetei Marte (ca escale pentru navele pămîntenilor) ș.a.m.d. Și atunci, de ce să ne mai ostenim ? Mai bine, susțin destui locuitori ai planetei noastre, să ne ocupăm de problemele, multe și grele, ale Pămîntului, iar dacă este să realizăm și programe spațiale, să ne limităm la sateliții din jurul Terrei, care să aducă servicii concrete, imediate.

Oricît ar părea asemenea luări de poziție conforme cu bunul-simț, ele sînt combătute cu tărie de mediile avizate. Astfel, se subliniază că este şubredă pretenția de a distinge astăzi în totalitate ce va fi util mîine și ce nu. Lui Graham Bell, de exemplu, i s-a cerut să explice [illegible]

Iată, văzute de la cea mai mică distanță de pînă acum — fapt ce vine să amplifice uimirea noastră în fața geniului uman, în fața puterii sale de a elucida enigmele cosmosului — misterioasele inele ale lui Saturn, inele ce devin parcă și mai pline de taină, într-atît de neașteptată este imaginea lor. Dar, dincolo de insolitul ei, acebstă imagine, plus numeroasele analize științifice efectuate de aparatura „mesagerului" de pe Terra, au declanșat o sumedenie de noi ipoteze privind misterioasele inele

informațiile primite cu privire la alte planete. Studierea acestor informații promite să ne furnizeze date grație cărora să putem găsi pe pămînt, în adîncurile încă necercetate, resurse pe care pînă mai ieri nici nu le bănuiam. Iar aceasta este valabil cu atît mai mult pentru planetele sistemului solar, cu cît acestea s-au născut în același timp cu bătrîna Terra. Pe această linie, descoperind mirifica lume saturniană, cu inelele și sateliții săi așa de subtil legați, „Voyager-2" aduce savanților informații inestimabile, care fac posibilă studierea într-o nouă lumină a Universului, în măsura în care sistemul planetei Saturn poate fi privit ca un model redus al galaxiei.

Da, Pămîntul are nevoie de alte planete, dar nu pentru mineralele de acolo, și nici pentru foarte puțin probabila întîlnire cu ființe extraterestre, ci pentru ca, privind la planetele surori ca-ntr-o oglindă, să se descopere pînă la capăt pe sine însuși.

ION D. GOIA ■

O imagine aproape cunoscută a planetei Saturn, gigantul numărul doi al sistemului solar, și totuși...

Grupul Canon din Hunedoara — o speranță devenită certitudine

Cronica [416, 417, 418, 419]

În cadrul marelui și complexului Festival național „Cîntarea României", formele de manifestare sînt foarte diverse. Nici una din aceste forme nu poate avea pretenția că epuizează complet toate mijloacele de exprimare. Iată de ce muzica tînără își are locul ei, loc bine definit în acuta dorință a tinerilor de a-și petrece în mod instructiv și plăcut timpul liber.

Am constatat, într-o localitate din țară, fără date prealabile care să ateste existența unei tradiții în acest sens, o disponibilitate deosebită față de muzica tînără ; aceasta spune mult despre organicitatea actului artistic. Căci o artă organică, indiferent de formele ei momentane, interesează spontan pe om. Pe omul de diferite meserii. Nici nu ne-am închipuit noi, noi care facem acest cenaclu, ce nevoie aveau de muzică tînără oamenii din Romos, județul Hunedoara. Ne spunea primarul din Romos că zilele premergătoare acestei manifestări au fost grele, atît pentru ei, cît și pentru cei care au organizat în 29 și 30 august întîlnirea fiilor satului. S-au primit telefoane de la Baia Mare, Satu Mare, Cluj-Napoca, de la Alba, de la Deva. Pînă și din comuna Goicea, din județul Dolj. Toate solicitau locuri la cenaclu. Ceea ce ne-a fost nouă dat să vedem la ora stabilită de începere a întîmplării literar-artistice a depășit orice așteptări. Organele de circulație au oprit, fără să exagerăm, sute de mașini să mai ajungă la Romos. Așa că primele probleme au fost acelea de a avea un spațiu corespunzător. Cenaclul a debutat, din acest punct de vedere, prost. S-a întrerupt de două ori fiindcă majoritatea acelora care au ajuns pînă la noua casă de cultură și cei care își ocupaseră un loc încă de dimineață, nu mai dădeau posibilitatea noilor veniți să ajungă în sală. Din cauza freamătului nu se mai auzea nimic. De aceea a fost nevoie ca întîmplarea literar-artistică din Romos să se împartă în două. Cu alte cuvinte, a avut loc un spectacol în casa de cultură de la orele 16 pînă la orele 20 și 30 de minute, iar celălalt, în aer liber, de la orele 22.

Cum au fost spectacolele ? — Foarte diferite. Dacă primul a fost plin de larmă, de viață, de participare, celălalt a fost un spectacol calm, de comunicare de la suflet la suflet, intim. Am putut vedea încă o dată posibilitățile de exprimare ale membrilor cenaclului, care treceau cu ușurință și cu grație de la o stare la alta. Chiar dacă în sală nu s-a reușit o ordine perfectă de la bun început, pînă la urmă ceea ce se petrecea pe scenă a atras întreaga sufiare. Afară, în ciuda faptului că oamenii erau mai bine dispuși, manifestarea artistică a găsit o atmosferă senină și blîndă. Deoarece sunetistul Țanã s-a dedat la licorile locale, nedescurcîndu-se la ora aceea tîrzie din noapte, negăsind imediat soluțiile de rezolvare a alimentării stației — totuși comunicarea s-a produs. Ne putem întreba de fapt ce este arta ? Chiar acea comunicare directă dintre oameni. Mesajul ajunge la acela căruia îi este adresat. Și asta ni se pare extraordinar ! S-a simțit în cenaclu și o oarecare stîngăcie, explicabilă parțial prin lungul timp în care nu a activat. Rotițele nu au acționat, întregul angrenaj nu a acționat de la început perfect. Dar mai presus de orice, oamenii s-au străduit. Au dorit să facă artă și au făcut. Putem să spunem că realitățile cele mai bune ale cenaclului au fost prezente. Ne putem mîndri că diversitatea care ne-a preocupat cel mai mult — ca și în sezoanele trecute, s-a păstrat. Membrii cenaclului au început însă mai mult decît pînă acum să se preocupe de rădăcina folclorică, de cîntecele vechi ale românilor, preocupare insuflată cu vehemența de conducătorul cenaclului. La somațiile acestuia, Victor Socaciu a putut cînta în cenaclu cîntece emoționante ale istoriei noastre naționale : „Nu uita că ești român", „Așa-i românul", la care au participat toți membrii cenaclului. Și fiindcă sîntem la acest fapt, se cuvine o mențiune specială ideii de comuniune de interese : la toate momentele cenaclului au participat toți membrii lui. Apoi se cuvine a aminti și caracterul patriotic al tuturor cîntecelor. Nu țipat, nu doar clamat, ci un patriotism de esență, patetic — cînd a fost nevoie — preocupat de descoperirea eroismului românesc. Figura lui Avram Iancu constituie fără îndoială un subiect predilect al acestui cenaclu, care se mîndrește cu deosebita sa aplicație pentru istoria adevărată a românilor. În acest context eroismul românesc de azi, prezentat de strălucita operă de zi cu zi a președintelui României, Nicolae Ceaușescu, eroism cîntat cu bucurie în cenaclul nostru are legitimitatea sa fără rezerve, fără stridențe, fără păcătoasa zăngănire de vorbe mari și goale, cu un simț al dozajului cu care ne putem mîndri. Cenaclul Flacăra a cîntat pe această străveche vatră de daci liberi și neîngenunchiați „Trăiască libertatea / Trăiască România / Trăiască Ceaușescu / Trăiască Tricolorul !" a cîntat cîntece populare din toate regiunile țării, s-a dăruit cu egală emoție actului artistic propriu-zis, și comandamentelor morale, preocupării pentru îmbogățirea repertoriului. S-au auzit șlagăre durabile ale muzicii care a revoluționat gustul mic burghez, încît între „It's a heart ache" cîntat de Maria Nagy și cîntecul „Sărută inima me" cîntat de Vasile Șeicaru n-ar putea să existe o legătură profundă, ci din contră. Totuși forța acestui cenaclu e tocmai diversitatea lui : momente de umor, de gravitate și reculegere, momente de muzică de calitate și momente de poezie a unor semnificativi poeți — Ioan Alexandru, Marin Sorescu, Ion Gheorghe... Departe de a fi un fenomen obosit, muzica tînără produce satisfacție fără nici un rabat de la calitate. Ea nu a pretins nici un fel de înțelegere condescendentă a condiției sale. Cu tărie bărbătească și tandrețe față de ascultătorii săi, muzica tînără a dovedit că este a tuturor celor talentați. Exodul de oameni care au venit cu trenul, cu autobuzul, cu bicicleta, pe jos, spre Romos și care au participat fără șovăială la actul artistic propriu-zis atît în dimensiunea lui eternă omenească, pură și inconfundabilă cît și în dimensiunea lui imediat politică, patriotică, revoluționară, ne-a impresionat și ne-a creat noi obligații pentru viitor. Ne-am dat seama că **acest cenaclu trebuie să existe** și numai niște spirite înguste, interesate de probleme meschin personale, numai niște exclusiviști și niște foști reprezentanți ai muzicii tinere, acuți în rutina de comercializare descalificantă pot ofensa munca și vocația unor artiști și al „unității lor de producție" spirituală : Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar.

Am făcut, iarăși, fără vreo noastră un experiment. Am dorit să-l facem. Am dorit în scurtul răgaz dintre cele două întîmplări ale cenaclului, la masă, și ne-am întîlnit cîți dintre cei care se laudă cu bogatele orchestrații de muzică ușoară și cei care compun cîntece de masă ar avea curajul să fredoneze aceste melodii prietenilor la o masă. Nu este oare marea bucurie a unui artist — profesionist sau amator — de a se exprima și în public și în particular cu aceleași cîntece fără ipocrizie, cu sentimentul că omul își este egal esențialmente în toate momentele vieții ?

Să mulțumim aici distinșilor și caldelor noastre gazde : Comitetul județean de partid Hunedoara, autorităților de cultură și tineret, primarului din Romos și tuturor colaboratorilor săi, fiilor satului și satului fiilor, să mulțumim acestei șanse de neuitat pe care destinul ne-a oferit-o de a reînvia **Cenaclul Flacăra** la Romos. Într-un sat de trudă și mîndrie, cu istorie și nădăjduiri, într-un pridvor parcă de miere și lapte deschis definitiv pe de-o parte spre Grădiștea Muncelului — Sarmizegetusa Decebalica — și pe de altă parte spre frămîntata, măreața istorie a patriei de azi.

Entuziasmul cu care au fost scrise aceste rînduri — imediat după derularea celor două întîmplări literar-artistice — ne-a făcut din păcate să omitem un lucru care trebuia precizat de la bun început : cei care au participat la redeschiderea, la Romos a **Cenaclului Flacăra** au fost Maria Nagy, Mircea Vintilă, Florian Pittiș, Mihail Stan, Vali Șerban, Victor Socaciu, Vasile Șeicaru, Constantin Dragomir și grupul Canon din Hunedoara.

Cenaclul a avut, sîmbătă 29 august 1981, la Romos, fără public, ședința sa de lucru, menită să definitiveze și nuanțeze programul zilei următoare și să încerce prefigurarea viitorului drum al cenaclului. O staționare de cîteva săptămîni, într-un județ ? Poate. O staționare în Capitală ? Rămîne de văzut.

(Cronica 419 la pag. 19)

ANDREI IONESCU
Fotografii de SORIN POSTOLACHE

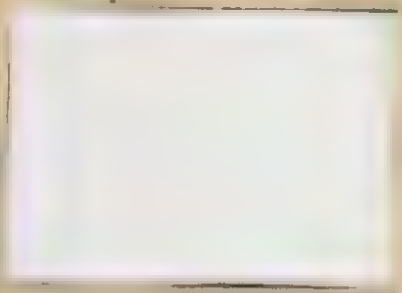

Vasile Șeicaru — o voce în continuă afirmare

PROGRAMUL VIITOR AL CENACLULUI

După această frumoasă experiență și înțelegînd că demersul nostru artistic în aceste locuri e abia la început, după o fertilă discuție cu forurile responsabile din județul Hunedoara, putem cu bucurie anunța probabilitatea că, începînd cu mijlocul săptămînii viitoare,

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar
organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra,
condus de poetul Adrian Păunescu,
va fi din nou prezent pentru o stagiune intensivă *în diverse localități din județul Hunedoara.*

Astfel, se preconizează spectacole de muzică și poezie pentru minerii din Valea Jiului din care sperăm să nu lipsească localitățile Lupeni, Cîmpul lui Neag, Aninoasa, Petrila, Lonea și Petroșani, pentru siderurgiștii din Hunedoara și Călan, pentru minerii din Brad, pentru oamenii muncii din Pui, Hațeg și Vața, precum și o întîlnire a iubitorilor istoriei, poeziei și muzicii la mormîntul lui Avram Iancu, la Țebea, sub coroanele gorunilor lui Horia, Avram Iancu și al președintelui Nicolae Ceaușescu, de asemeni și două mari spectacole la Ulpia Traiana Augusta Sarmizegetusa (lîngă Hațeg) și în capitala județului, la Deva. Nu este exclusă o întîlnire cu tinerii din județ la Costești, la poalele cetății Sarmizegetusa Decebalica.

În măsura posibilităților se va ține seama și de dorința iubitorilor de artă din Simeria și Orăștie de a se întîlni cu **Cenaclul** nostru.

Asupra tuturor acestor chestiuni și a amănuntelor legate de data, locul și orele de desfășurare ale spectacolelor noastre, făgăduim să revenim în numărul viitor, ajutîndu-ne, cum e și firesc, și de mijloacele de informare din județ.

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 1 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția Viața politică (Mihai Pelin, Dumitru Eliade, Ion D. Goia, Ilie Purcaru, N. Grigore Mărășanu) — 26 00, 25 66, Secția Economie, Știință, Sport (Ovidiu Ioanițoaia, Lionel Nițescu, Liviu Timbus) — 14 57, 25 59 ; Secția Cultură-Învățămînt (George Arion) — 25 60. Secția Scrisori, Probleme sociale cetățenești (Adrian Dohotaru, Iuga Octavian, Maria Strătescu, Magda Nedelcu) — 21 30, 25 58. Administrație — 21 24. Fotoreportaj — 25 42 ; Secretariat de redacție (Dan Bălăceanu) — 21 23, 25 59, 20 72. Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50. Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28. Redactor șef — 17 60 10 interior 20 32 ; Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136-137, telex : 11126, București, strada 13 Decembrie

Redactor-șef : ADRIAN PĂUNESCU

flacăra

DIN SUMAR :

● **Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Prahova** (pag. 2) ● **CHIMIA ROMÂNEASCĂ** (pag. 4) ● **Călător pe sub București** (pag. 7) ● Viodele și violenele lutierului Ion Delu (pag. 8) ● **Spre biruință** (pag. 10) ● Turist, caut cameră (pag. 11) ● **Doljul, un județ bogat** (pag. 12—13) ● Flacăra la dispoziția dumneavoastră (pag. 14) ● **OMAGIU LUI ENESCU** (pag. 15) ● **CONSTELAȚIA LIREI** (pag. 17) ● Muzica tînără — un deceniu de singurătate? (pag. 19) ● Racul (pag. 21) ● **Minunile Djunei** (pag. 23)

Începe școala!

Între toate uniformele lumii, copilăria și adolescența au și ele uniformele lor. Și, dintre toate revărsările de fluvii și de uniforme, ce dulce și ce cald și ce frumos ni se rostogolește-n suflet, în prima zi de școală, potopul uniformelor școlare. În fiecare an ! Cum de n-am înțeles ? Nu seamănă ci este o paradă. Nu seamănă cu o armată ci este o armată. Cea mai puternică din cîte s-au imaginat. Cea niciodată înfrîntă. Armata veșnicei victorii : a biruinței vieții. Cea fără tunuri și rachete, armata fără ucigași. Copiii și adolescenții în uniformele școlare rămîn simbolul nelnfrîntei noastre puteri asupra tuturor piedicilor de care viața noastră n-a trecut : ei le vor trece. Sau măcar vor trece mai departe această forță celorlalți pînă cînd va veni rîndul generației pentru care piedicile acelea vor fi doar niște cioturi, ca să se mire cît de copii le-au fost părinții.

În dimineața primei zile de școală, cei ce vor conduce mîine lumea — cei în serls, iată, în numele tuturor oamenilor mari — să ne dea vole, ei să ne dea !, să uităm cîteva clipe de toate celelalte treburi de oameni mari, de toate celelalte gînduri și să privim parada infinită a uniformelor școlare și să-i iubim fără rezerve, fără-ncruntări și fără umbre. În zestrea ce le va rămîne de la noi să le lăsăm și gîndul clar că am făcut politică de stat în țara lor de baștină din acest lucru adînc și elementar omenesc : IMPRESCRIPTIBILA DRAGOSTE DE COPII.

Vom fi mai buni, mai teferi și mai tari cu cît ne vom iubi copiii mai curat în această zi a anualei lor mobilizări generale în garda viitorului pașnic al lumii. Odată cu porțile școlilor, să ne deschidem larg și porțile sufletului și ale rațiunii !

DORIN GHERGHINESCU

Sîntem un neam în alb

Port din Bocsig — Arad ; Fete din Dăbuleni — Dolj ; Costum din zona „pădurenilor". Fată din Dăbîca — Hunedoara.

Fotografii de **ELENA GHERA**

Sîntem un neam în alb. Un neam care se decupează pe fundalul munților și al orizonturilor săi prin albul abstract și solar al veșmîntului. Al veșmîntului care capătă, dintr-o dată, semnificația nu a unei confundări, ci a unei detașări de natură, a unei investiri superioare în cadrul ei.

Opțiunea arhaică a românilor pentru alb — se întreba un cercetător al specificului — să fi răspuns oare fienoteismului geto-dacic, conferind grupului purtătorilor o anume noblețe sacerdotală între celelalte neamuri vechi ? Să fi semnificat această culoare un anume incontingent al grupului cu teluricul, cu imediatul, cu accidentalul reprezentat prin celelalte culori ?

Sîntem un neam în alb. Dar sîntem și un neam al culorilor. Pe albul veșmîntului popular românesc, culorile — chiar somptuoase — rămîn totuși pure. Nu obosesc retina. Nici spiritul. Rolul lor este cel al unor semne de carte, favorizînd lectura neprihănirii. De unde o fi dobîndit creatorul popular, adică țăranca, această știință de a combina în chip suav culori ce printr-o inabilă apropiere ar țipa, s-ar exclude ?

Iată doar cîteva dintre întrebările pe care ni le punem în fața capodoperei de har și mireasmă a costumului românesc. La unele din ele, niște răspunsuri s-au încercat. La altele, răspunsurile încă se caută. Deocamdată, să renunțăm însă la întrebări. Să tăcem reculeși, așa cum se tace în fața miraculosului. Să tăcem, mîndri și bucuroși că aceste împărătești costume încă există, încă se poartă.

Fotografiile pe care le publicăm în paginile de azi ale „Flăcării" sînt, pentru noi, tulburătoare ca un memento. Ele ne amintesc că sîntem un neam cu un cult al frumosului, al aerianului, al solarului, cum puține mai sînt pe lume. Ele ne amintesc că, din străvechime, portul a fost, la noi, elementul esențial al etnicului. Cum altfel s-ar putea explica faptul că factorul vestimentar, care deosebește o comunitate de alta, e mai durabil decît alte elemente ?

Iată că iarăși am pus, fără să vrem, o întrebare... Cine îi va răspunde ? Poate că ei, acești oameni frumoși, în veșmintele lor frumoase.

...Care înseamnă, pentru revista noastră, doar niște prime imagini, doar un modest început. Fiindcă oamenii acestui popor sînt autorii unor valori de artă de o uimitoare întindere și complexitate — de la arhitectură la sculptura în lemn, de la ceramică la covoare și scoarțe. Curățate de accident și de efemer, integrate prezentului — singurul vehicul tranzitiv spre mîine — aceste valori ale ființei și ființei noastre artistice se cuvin transmise, în întreaga lor pură temeinicie, generațiilor care vor veni, spre neuitare și spre retransmitere spre mai departele acestui neam. E ceea ce ne propunem să facem — prin alte și alte imagini — în viitoarele noastre pagini.

ILIE PURCARU

În paginile 12–13 publicăm un amplu reportaj :

Doljul, un județ bogat, cu industrie și agricultură puternice, iar Craiova, o cetate a muncii și culturii

Performanțe timișorene

Rotorul fără inerție

● **Producția lor de serie va aduce țării o economie valutară estimată la aproximativ 20 milioane de dolari** ●

Sînt șase luni de cînd, pe baza unui proiect original românesc, la o mare întreprindere din Timișoara, „Electromotor", a început producția de servomotoare. Aceas-

(Continuare în pagina 8)

LIVIU TIMBUS

Cartierul soarelui

O premieră națională și, se pare, europeană: cartierul din zona sudică a Timișoarei care a primit denumirea de cartierul soarelui, fiind alimentat cu energie solară. Deocamdată, 365 apartamente au fost „trecute pe soare", urmînd ca pînă în 1985 numărul lor să crească aproxima-

(Continuare în pagina 8)

LIONEL NIȚESCU

Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

La tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, au fost primite în ultima săptămînă numeroase personalități de seamă de peste hotare, aflate în țara noastră.

În cadrul întrevederii cu Harvey H. Naarendorp, ministrul afacerilor externe și al justiției din Republica Suriname, au fost discutate probleme legate de dezvoltarea economico-socială a celor două țări, precum și perspectivele dezvoltării raporturilor de colaborare și cooperare politică, economică, tehnică, în domeniul învățămîntului, dintre România și Suriname. Au fost relevate, totodată, perspectivele pe care le oferă economiile celor două țări în direcția inițierii unei conlucrări fructuoase, reciproc avantajoase, într-o serie de ramuri economice.

Secretarul general al Partidului Comunist Dominican, Narciso Isa Conde, a dat o înaltă apreciere succeselor obținute de poporul român în construirea noii societăți și a exprimat admirația sa față de politica de pace, independență, prietenie și colaborare, promovată pe plan internațional de România socialistă, de președintele Nicolae Ceaușescu. În același timp, secretarul general al P.C. Dominican a adresat Partidului Comunist Român, secretarului său general cele mai calde mulțumiri pentru solidaritatea manifestată cu lupta P.C. Dominican pentru dezvoltarea democratică și independentă a țării, pentru apărarea drepturilor fundamentale ale poporului dominican.

Primirea ministrului resurselor naturale și energetice din Republica Ecuador, Eduardo Ortega Gomez, a prilejuit evocarea cu satisfacție a bunelor relații existente între cele două țări. În cursul întrevederii s-a apreciat că vizita efectuată în Republica Ecuador de șeful statului român a constituit un factor esențial pentru progresul continuu al raporturilor de prietenie și colaborare dintre România și Ecuador. S-a exprimat convingerea că va fi fructificat mai bine cadrul creat de înțelegerile realizate la cel mai înalt nivel, pentru extinderea și adîncirea relațiilor de colaborare româno-ecuadoriene. Totodată, s-a evidențiat că amplificarea raporturilor de prietenie și conlucrare dintre România și Ecuador este în folosul progresului general al țărilor și popoarelor noastre, al cauzei păcii și colaborării între toate națiunile.

Noul ambasador al Elveției în țara noastră, Francis Pianca, primit de șeful statului român cu prilejul prezentării scrisorilor de acreditare, a relevat interesul guvernului elvețian, precum și al cercurilor industriale și comerciale, al reprezentanților vieții artistice, științifice și literare, de a dezvolta și adînci raporturile dintre cele două țări, în avantajul reciproc, astfel încît legăturile dintre popoarele elvețian și român, pe care numeroase afinități le apropie, să se intensifice. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat satisfacția pentru evoluția pozitivă a relațiilor dintre România și Elveția, întemeiate pe deplina egalitate în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc. În cuvîntarea șefului statului român se exprimă, totodată, optimismul față de perspectivele dezvoltării colaborării reciproc avantajoase dintre cele două țări pe plan economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii.

În timpul primirilor au fost abordate și probleme ale actualității politice internaționale. S-a subliniat necesitatea unirii tuturor eforturilor pentru oprirea încordării situației internaționale, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, pace și respect al independenței naționale, pentru eliminarea cu desăvîrșire în relațiile dintre state a politicii de forță și amenințarea cu forța, pentru soluționarea politică, prin tratative, a stărilor de încordare și conflict din diferite regiuni ale lumii, pentru îmbunătățirea climatului politic internațional, pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a decide asupra viitorului său fără nici un amestec din afară. În acest context, s-a relevat însemnătatea luptei popoarelor împotriva politicii imperialiste, colonialiste, de dominație și asuprire națională, pentru oprirea cursei înarmărilor, adoptarea unor măsuri eficiente de dezarmare, și în primul rînd de dezarmare nucleară, pentru împiedicarea amplasării de noi rachete pe continentul european și încetarea producerii și stocării armei cu neutroni, pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice internaționale, care să asigure dezvoltarea liberă, de sine-stătătoare, a fiecărei națiuni.

ION DUMBRAVĂ ■

Activitatea în toate domeniile — la nivelul cerințelor puse de Congresul al XII-lea

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Prahova

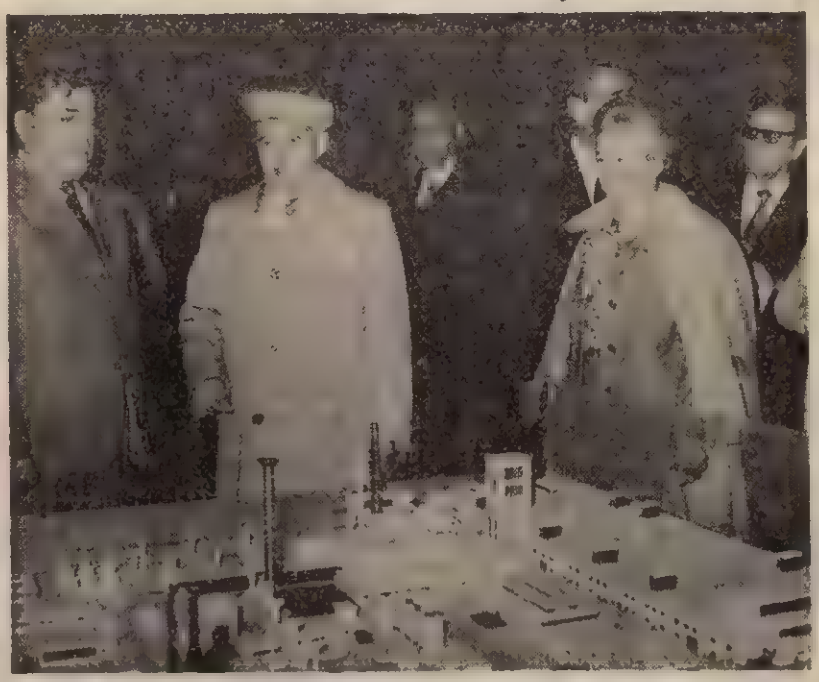

La sfîrșitul săptămînii trecute, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat, timp de două zile, o vizită de lucru în județul Prahova. Împreună cu secretarul general al partidului, la această vizită au luat parte tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Emil Bobu, Gheorghe Oprea, Petru Enache. Au fost vizitate întreprinderea de rulmenți grei, Întreprinderea de utilaj petrolier „1 Mai", Întreprinderea de utilaj chimic și Întreprinderea textilă „Dorobanțul", toate din municipiul Ploiești, Combinatul petrochimic Teleajen, Institutul de cercetări pentru viticultură și vinificație Valea Călugărească, Cooperativa agricolă de producție Bucov, Întreprinderea de anvelope „Victoria" Florești, Întreprinderea mecanică Plopeni, Întreprinderea de geamuri Boldești-Scăieni. La încheierea vizitei, în piața centrală a municipiului Ploiești a avut loc o mare adunare populară.

★

Eveniment de rezonanță al actualității politice românești, noua vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Prahova se înscrie ca un moment semnificativ în practica secretarului general al partidului de a se informa asupra mersului construcției socialiste, de a se consulta permanent cu făuritorii de bunuri materiale din întreaga țară, de a stabili împreună cu ei soluții și măsuri în vederea asigurării unei noi calități în toate sectoarele vieții economico-sociale, ridicării pe noi trepte de eficiență a întregii activități, pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a importantelor obiective stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului.

În cadrul dialogului de lucru, în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din municipiul Ploiești, s-a făcut o analiză temeinică a activității desfășurate pe anul în curs precum și a posibilităților existente pentru dezvoltarea și mai accelerată a economiei prahovene, pentru eliminarea lipsurilor care mai există, stabilindu-se măsuri concrete pentru obținerea unor rezultate tot mai bune, pentru îndeplinirea integrală a importantelor sarcini ce revin județului din planul pe anul 1981, din prevederile actualului cincinal. Problemele abordate s-au constituit, totodată, într-un îndreptar pentru activitatea din toate unitățile, din toată țara, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor cuprinse în documentele Congresului al XII-lea, în Programul partidului. În cuvîntarea menționată secretarul general al partidului sublinia că „avem toate condițiile pentru a realiza cu succes planul pe 1981, primul an al cincinalului, pentru a pune bazele trainice realizării producției industriale prevăzute pe întregul cincinal, asigurînd astfel un nou progres al patriei noastre în noua etapă de dezvoltare, trecerea României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la cel de țară mediu dezvoltată".

Este știut că preocuparea de căpetenie în industrie, în toate sectoarele productive este ca prin îmbunătățirea nivelului tehnic al producției, prin valorificarea la un nivel superior a bazei materiale din dotarea unităților, prin gospodărirea și valorificarea cît mai judicioasă a materiilor prime și materialelor, prin reducerea consumurilor de combustibil și energie, să se realizeze o creștere substanțială a producției, a productivității muncii și eficienței întregii activități economice, ridicarea calității producției. Aceste aspecte au fost abordate în toate unitățile prahovene vizitate de secretarul general al partidului. Astfel, la Întreprinderea de rulmenți grei, a cărei gamă de produse va ajunge în acest cincinal la 700 de tipodimensiuni, pentru a acoperi integral necesitățile economiei noastre naționale, constructorilor li s-a cerut să acționeze în continuare cu pasiune și hotărîre pentru punerea în funcțiune a capacităților stabilite, pentru asimilarea mai rapidă a sortimentelor de rulmenți de care avem nevoie în țară și la export, pentru folosirea mai eficientă a mașinilor și agregatelor cu care lucrează.

La Întreprinderea de utilaj petrolier „1 Mai", unde se realizează produse de mare prestigiu, cum sînt instalațiile de foraj de mică, medie și mare adîncime din familia FOMAR, cunoscute în peste 30 de țări ale lumii, instalațiile platformelor maritime „Gloria" și „Orizont", precum și utilajele de prevenire a erupțiilor de la 100 pînă la 1 500 de atmosfere, s-a subliniat că între sarcinile principale care stau în fața colectivului întreprinderii trebuie să se afle accelerarea asimilării în fabricație a instalațiilor petroliere speciale pentru medii corosive și pentru temperaturi joase, precum și a celor pentru adîncimi mari de pînă la 12 000 de metri. La fel, la Întreprinderea de utilaj chimic s-a făcut recomandarea de a se accelera realizarea tuturor agregatelor prevăzute,

necesare obiectivelor de investiții aflate în curs de realizare, precum și recomandarea de a se intensifica eforturile pentru extinderea procedeelor moderne, a mecanizării la toate operațiunile, asigurînd astfel o productivitate a muncii tot mai ridicată și, în același timp, produse cu parametri tehnico-funcționali superiori.

De o mare importanță sînt eforturile menite să ducă la reducerea importului de produse, prin realizarea de înlocuitori. La Întreprinderea de anvelope, de pildă, s-a trecut la utilizarea, în fabricarea anvelopelor, a cauciucurilor sintetice, în special a cauciucului pollizoprenic — invenție de o deosebită importanță economică, realizată de un colectiv de specialiști de la ICECHIM, sub conducerea tovarășei Elena Ceaușescu — produs care prezintă calități asemănătoare cauciucului natural, asigurînd anvelopelor atît elasticitatea necesară, cît și o mare durabilitate. La fel, la Întreprinderea de geamuri Boldești-Scăieni s-a realizat o mașină automată de debitat, transportat și tăiat geam tras, utilaj care înlocuiește unul similar procurat pînă acum din import. Această mașină reduce considerabil pierderile tehnologice și asigură dublarea productivității muncii. Agregatul a fost realizat integral din produse recuperabile și cu cheltuieli de aproape cinci ori mai mici decît în cazul cînd el ar fi fost adus din import.

Într-un județ cum este Prahova, unde ponderea populației urbane este mai mare decît în alte județe, agricultura trebuie să-și aducă o contribuție sporită la buna aprovizionare a populației cu produse agroalimentare. În acest scop se impun o mai bună organizare a muncii, aplicarea strictă a regulilor agrozootehnice, creșterea numărului de păsări și animale, creșterea densității plantelor. Acestei din urmă probleme i s-a acordat, în cadrul dialogului secretarului general al partidului cu oamenii muncii din unitățile agricole vizitate, o atenție deosebită. Astfel, la Institutul de cercetări pentru viticultură și vinificație Valea Călugărească, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut cadrelor de conducere din Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, cercetătorilor, specialiștilor să studieze în continuare posibilitatea îndesirii numărului de vițe la unitatea de suprafață și să stabilească tehnologiile de lucru cele mai potrivite în vederea obținerii unor producții ridicate. De asemenea, s-a cerut crearea unui sistem de mașini complexe, care să țină seama atît de structura terenului, cît și de densitatea plantelor, și cu care toate lucrările în vie să se efectueze mecanizat. Referindu-se, în cadrul cuvîntării rostite la marea adunare populară din municipiul Ploiești, la sarcinile întregii agriculturi, secretarul general al partidului a spus: „Să facem să crească producția agricolă atît în sectorul vegetal, cît și în cel animal, să sporească producția de produse agroalimentare, atît pentru satisfacerea necesităților de consum, pentru acoperirea cerințelor de materii prime ale industriei, cît și pentru alte necesități ale întregii țări".

Înscriindu-se ca un nou și important moment în viața și activitatea locuitorilor județului Prahova, vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu a conturat, încă o dată, permanența grijă și preocupare a secretarului general al partidului pentru continua perfecționare și îmbunătățire a activității organelor și organizațiilor de partid, a unităților industriale și agricole, a tuturor colectivelor de muncă, astfel încît acestea să poată transpune cu succes în viață, la înalte cote de calitate, sarcinile economico-sociale ce revin colectivelor în acest cincinal. Pentru oamenii muncii prahoveni întîlnirea cu conducătorul partidului și statului nostru a constituit un nou prilej de a-și exprima dragostea față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, recunoștința profundă pentru tot ceea ce a făcut și face pentru fericirea și bunăstarea întregului popor, pentru înflorirea României socialiste. Aprecierile și indicațiile secretarului general al partidului au găsit un larg ecou în conștiința locuitorilor județului, a oamenilor muncii din întreaga țară, care și-au exprimat hotărîrea de a munci susținut pentru a da viață acestor indicații, de a-și intensifica eforturile pentru realizarea obiectivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., a prevederilor actualului cincinal, pentru înfăptuirea Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

ION D. GOIA ■

„Trebuie să facem în așa fel încît fiecare activitate, din orice sector, să aducă maximum de eficiență economică, ca oamenii muncii — în calitate de proprietari, producători și beneficiari — să-și îndeplinească în cele mai bune condiții rolul de conducători în fiecare unitate, în toate domeniile și pe ansamblu".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Ploiești)

Știința și pacea

Pentru cei ce a avut privilegiul să urmărească dezbaterile simpozionului „Oamenii de știință și pacea", unul din lucrurile cele mai frapante a fost consistența informare a participanților români și străini, în cele mai delicate aspecte ale vieții internaționale. Cifrele și faptele prezentate de oameni care nu sînt diplomați de meserie referitoare la înarmări, la deturnările cinice de fonduri ce amînă rezolvarea atîtor stări de lucruri grave ale lumii de azi, la multiplele atentate la pacea și dezvoltarea liberă a popoarelor au demonstrat alarmant de convingător cît de necesară și cît de urgentă a devenit implicarea nemijlocită a cercetătorilor și savanților, a tuturor celor ce servesc știința și cultura în lupta pe care forțele progresului o dedică binelui. De fiecare dată, vorbitorii au ținut să mărturisească cu emoție admirația pentru profunzimea analizei pe care președintele Nicolae Ceaușescu o face tendințelor lumii contemporane, pentru valoarea inițiativelor și acțiunilor sale în favoarea împlinirii celor mai ardente deziderate ale omenirii, pentru perspectiva profund umanistă din care conducătorul partidului și statului nostru privește știința și pe toți slujitorii săi.

Savantul de origine română George Emil Palade e din nou printre noi, în aceste zile în care Bucureștii au devenit capitala mondială a științei. Să urmărim o parte din emoționanta sa pledoarie : „Coexistența rău prevestitoare, care menține și chiar cultivă antagonismele, face, spune el, ca bietul porumbel al păcii să tremure practic în fiecare seară, atunci cînd știrile zilei sînt transmise la radio sau la televiziune. Acei istorici ai științei care vor analiza acțiunile noastre de astăzi ar putea ajunge la concluzia că oamenii care au trăit la sfîrșitul secolului al XX-lea au fost niște nebuni ce au dansat pe marginea abisului în sunetele unei muzici învechite. Descoperirile oamenilor de știință nu trebuie să ajungă arme de distrugere. Oamenii de știință trebuie să fie siguri că descoperirile lor vor fi folosite pentru aplicații pașnice, binefăcătoare întregii omeniri". Mereu tînărul savant, a cărui ținută sportivă este parcă o invitație la trăire plenară a vieții, mai spune : „Noi toți, indiferent de ceea ce sîntem — oameni politici, oameni de stat, oameni de știință, simpli cetățeni, și indiferent de locul în care trăim în această lume — trebuie să oprim acest curs al escaladării înarmării", „trebuie să nu mai jucăm, unii cu alții, acest șah macabru, deoarece masa la care ne confruntăm poate să se scufunde în mizerie și catastrofă înainte ca jocul să se termine".

Alt laureat al Premiului Nobel prezent la simpozion este fizicianul sovietic A.M. Prohorov. „Există, arată el, un repros inutil și nefondat împotriva oamenilor de știință, unii considerînd că realizările lor aduc rău. Este necesar să folosim cuceririle științei și tehnicii numai în favoarea oamenilor. Există foarte mulți factori ce pot influența în bine viața oamenilor pe pămînt. Ar fi naiv și inutil să credem că fără acțiunea oamenilor ar exista în continuare viață. Există însă foarte mulți factori care încă nici măcar n-au fost și poate nici nu pot fi descoperiți. Omenirea trebuie să se pregătească dinainte pentru aceste probleme".

Fizicianul pakistanez Abdus Salam, al treilea laureat al Premiului Nobel venit la simpozionul de la București, avertizează : „Noi trebuie să luăm în considerare nu numai holocaustul atomic și nuclear, ci și celelalte războaie și chiar conflicte. Organizația Națiunilor Unite trebuie să acționeze ca mișcare nepartizană pentru a deveni arbitrul disputelor omenești. Așa cum spunea președintele Nicolae Ceaușescu, oamenii de știință ar trebui să conducă mișcarea pentru pace. În felul acesta, președintele ne consideră conducători potențiali a căror voce poate fi auzită mai bine decît a altora. Îi sîntem profund recunoscători pentru această încredere".

Încheiem aceste cîteva impresii din aula Academiei cu două citate ce vorbesc în egală măsură despre prețuirea de care se bucură în lume conducătorul partidului și statului nostru, ca și despre actualitatea reuniunii „Oamenii de știință și pacea". Primul este extras din cuvîntul unui participant : „Îmi exprim recunoștința față de acest mare om de stat, față de acest mare luptător pentru om și pentru pace", iar celălalt din Apelul adresat de savanții prezenți la lucrările simpozionului : „Să acționăm acum, cînd nu e prea tîrziu, în acest ceas de mare răspundere pentru destinele omenirii, pentru încetarea cursei înarmărilor, pentru trecerea la dezarmare și în primul rînd la dezarmare nucleară, pentru făurirea unei lumi fără arme și fără războaie, pentru apărarea dreptului fundamental al omului și al popoarelor — dreptul la viață, la pace !".

DUMITRU AVRAM

Masă oferită de Comitetul Politic Executiv al C. C. al P. C. R.

Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. o oferit, simbătă, o masă cu prilejul împlinirii de către tovarășul Cornel Burtică, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., viceprim-ministru al guvernului, ministrul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, a vîrstei de 50 de ani.

În timpul mesei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a felicitat pe tovarășul Cornel Burtică, apreciind activitatea desfășurată în vederea îndeplinirii sarcinilor încredințate de partid și de stat. Subliniind importanța obiectivelor puse de Congresul al XII-lea în direcția dezvoltării comerțului exterior și cooperării economice internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea că tovarășul Cornel Burtică va acționa cu toată energia și răspunderea pentru a-și îndeplini cu cinste îndatoririle ce-i revin. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a urat sărbătoritului succes în activitatea viitoare, multă sănătate și fericire.

Tovarășul Cornel Burtică a mulțumit călduros tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru felicitări și cuvintele adresate, precum și Comitetului Politic Executiv pentru masa oferită. Relevînd modul în care s-a format ca activist de partid și de stat, sub îndrumarea directă și cu sprijinul nemijlocit al tovarășului Nicolae Ceaușescu, încă din mișcarea studențească și apoi în diferite funcții de răspundere, sărbătoritul a exprimat recunoștința sa profundă secretarului general al partidului. Tovarășul Cornel Burtică a mulțumit, de asemenea, pentru ajutorul primit, tovarășei Elena Ceaușescu, celorlalți membri ai Comitetului Politic Executiv. Ei și-a exprimat hotărîrea fermă de a nu precupeți nimic, nici în viitor, pentru a fi la înălțimea răspunderilor încredințate de partid.

Membrii Comitetului Politic Executiv au felicitat călduros pe tovarășul Cornel Burtică și i-au urat succes deplin în muncă și în viață.

Chimia, ramură pivot în cadrul economiei naționale, în dezvoltarea progresului și bunăstării generale

Chimia, ramură pivot în cadrul economiei naționale, a fost în această săptămînă obiectul unei prestigioase întruniri de specialitate : cel de-al II-lea Congres național de chimie, deschis la București sub înaltul patronaj al tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie.

Așa cum s-a arătat și în lucrările congresului, prin grija permanentă a partidului nostru și prin aportul decisiv, determinant, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, industria chimică și petrochimică a cunoscut în perioada ultimului deceniu și jumătate o dezvoltare impetuoasă, superioară celorlalte ramuri ale economiei naționale. La ora actuală România ocupă cel de-al zecelea loc în ierarhia mondială în ceea ce privește producția chimică. Astfel, față de o creștere generală a producției industriale, în 1980, de aproape 50 de ori în raport cu cea a anului 1938, producția chimică a țării a crescut de 285 de ori, adică cu un ritm de 5,5 ori mai mare, ultimii 16 ani cunoscînd o adevărată explozie a chimiei românești. Numai în ultimul deceniu au fost puse în funcțiune peste 1 300 de capacități. În ceea ce privește ritmurile medii anuale de creștere, este momentul să notăm că în timp ce pe plan mondial producția chimică a cunoscut oscilații, și ea a coborît de la 12,5 la sută în 1971—1975 la 8,5 la sută în 1980, ritmul anual al celei românești a sporit continuu în această perioadă, de la 15,8 la sută la 17,1 la sută.

În deschiderea lucrărilor a luat cuvîntul tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu care a făcut o profundă analiză a rezultatelor dobîndite în acest larg compartiment de activitate, a fost evidențiat în mod special rolul creației tehnico-științifice românești în dezvoltarea industriei chimice, precum și importanța cercetării fundamentale și aplicative desfășurate în institute și laboratoare de profil. Urmărită cu atenție și viu interes de către cei prezenți și adusă la cunoștința opiniei publice prin intermediul presei, al celorlalte mijloace de informare — cuvîntarea a făcut numeroase referiri la direcțiile de acțiune ale viitorului, la căile și mijloacele cele mai adecvate pentru valorificarea superioară a energiei și resurselor de materii prime, pentru o mai strînsă conlucrare între sectoarele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, pentru o legătură trainică, eficientă, a învățămîntului de specialitate cu unitățile de producție și cercetare. A fost subliniat, de asemenea, în largul context al luptei pentru pace, colaborare și înțelegere între popoarele Terrei, rolul științei în promovarea adevărului, a progresului, a înfăptuirii unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră. „Să facem totul pentru

ca descoperirile științei să servească lichidării marilor decalaje dintre țările sărace și țările bogate — a arătat tovarășa Elena Ceaușescu — înlăturării stării de subdezvoltare în care se mai află o mare parte a omenirii".

Marea dezvoltare a chimiei, a industriei chimice naționale, ar fi fost de neconceput fără îndrumările de principiu, fără recomandările făcute de secretarul general al partidului nostru în cadrul larg schimb de opinii pe care primul bărbat al țării l-a avut în repetate rînduri cu muncitorii, tehnicienii, inginerii, cercetătorii, cu toți specialiștii domeniului. Astăzi produsele industriei chimice sînt prezente, practic vorbind, în toate compartimentele vieții noastre, începînd cu marile sectoare industriale și sfîrșind cu ambianța noastră familială, aici unde o mie și una de lucrușoare ne fac traiul nostru mai comod și mai plăcut. Prezența indispensabilă, hotărîtoare, și benefică a produselor industriei chimice poate fi întîlnită în industriile minieră, petrolieră și siderurgică, în industria semiconductorilor, în construcțiile de mașini, în industria electrotehnică, în construcțiile navale, în toate marile sectoare ale construcției de mașini. Nelipsită se dovedește chimia în industria mobilei, a îmbrăcămintei și încălțămintei, și evident în cea a medicamentelor. Nu putem de asemenea concepe o agricultură modernă fără îngrășăminte chimice, fungicide, pesticide, fără vitamine și medicamente în zootehnie.

La temelia acestor mari înfăptuiri se află fără îndoială cercetarea fundamentală și aplicativă, gîndul și osîrdia specialiștilor din laboratoarele de cercetare, zilele și nopțile albe în care s-a lucrat pentru descifrarea tainelor naturii, pentru descoperirea unor noi substanțe sau pentru finalizarea unor importante teme de cercetare ; domeniu vast și de maximă importanță, organizat pe baza unor concepții moderne prin grija și sub directa îndrumare a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, personalitate proeminentă a lumii științifice contemporane, care a promovat în cadrul tuturor unităților Institutului Central de Chimie o cercetare temerară, creatoare, în concordanță cu necesitățile curente și de perspectivă ale producției. Vom aminti în rîndurile care urmează cîteva din aceste prestigioase realizări. Vom cita în primul rînd tehnologia de obținere a cauciucului poliizoprenic, tehnologie de mare valoare economică și științifică, elaborată de un colectiv condus de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, tehnologia de obținere a poliesterilor pentru spume poliuretanice, tehnologiile de hidrorafinare a petrolului și motorinei. Cunoscute în întreaga lume sînt rezultatele obținute de chimiștii noștri în extinderea proceselor de polimerizare prin cataliză cu catalizatori superactivi, trecerea la cataliza enzimatică și dezvoltarea proceselor unitare intensive în domeniul fracționărilor și purificărilor, la nivelul cerințelor impuse de procesele de polimerizare și sinterizare a reactivilor de înaltă puritate destinați aviației, electronicii etc.

Legată indisolubil de interesele economiei naționale, de dezvoltarea generală a patriei socialiste, industria chimică — precizează documentele congresului —, este pe cale de a trece la o nouă etapă de dezvoltare, caracterizată prin realizarea unei structuri moderne a producției, iar aceasta cu precădere în sectoarele care asigură o valorificare superioară a materiilor prime potrivit progresului tehnico-științific contemporan.

Importanța chimiei în cadrul economiei naționale apare evidentă chiar dacă avem în vedere numai faptul că această viguroasă ramură trebuie să asigure, pînă în 1985, 99 la sută din necesarul de fibre și fire sintetice, 90 la sută din coloranți, cel puțin 92 la sută din cauciucul sintetic, 98 la sută din anvelope, precum și acoperirea totală a necesarului de îngrășăminte chimice, lacuri și vopsele. Un program măreț, care reclamă multă putere de muncă, talent, dăruire de sine, dar care a fost elaborat în strictă concordanță cu posibilitățile și resursele materiale și umane de care dispunem. „Sînt încredințată, a arătat tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu în încheierea cuvîntării, că oamenii de știință și cercetătorii din România — slujind cu înalt devotament cauza socialismului în patria noastră — vor milita cu toate energiile și forțele lor creatoare pentru înfăptuirea neabătută a politicii partidului și statului nostru — politică ce corespunde în cel mai înalt grad intereselor și aspirațiilor poporului român de progres și bunăstare, de independență, colaborare și pace".

LIVIU MAIOR

O premieră tehnică românească își adjudecă un prestigiu european

O jumătate de oră cu pumnii strînși

Evenimentul ar putea fi consemnat pe tonul exact și sec al unei știri, într-o singură frază curgînd în josul unei fotografii, drept explicație: „Luni, 7 septembrie 1981, la noua hală de mecano-sudură grea din cadrul I.M.G.B., Întreprinderea de construcții speciale industriale și montaj (I.C.S.I.M.) București a încheiat lucrările de ansamblare a podului rulant de 800 tf. — premieră pe țară și poate chiar pe plan european în ceea ce privește (luate izolatîă) gabaritul, înălțimea la care a fost ridicat și soluțiile ingenios-practice de montare". Pentru cei care au săvîrșit și desăvîrșit această lucrare, peste puterile lor părînd, cele cîteva rînduri ar fi îndeajuns ca să le reînvie acel capăt de zi dintru început de săptămînă, cînd privirile păreau a sprijini urcușul interminabil al colosului de 100 de tone, cînd încordarea pînă la țipăt a cablurilor de oțel o simțeau nievea trecîndu-le prin brațe, pînă în pumnii încleștați dureros: cele cîteva rînduri ar fi îndeajuns ca să retrăiască și descătușarea neașteptat venită, ca o „Odă a bucuriei" rostită șantierește, prin chiote și ghionturi și căști trintite de pămînt, atunci cînd roțile „căruciorului"-gigant se așterneau milimetric pe șinele încremenite la 35 de metri înălțime...

Dar ce îi va spune o asemenea informație neutră cititorului obișnuit zilnic să afle despre o premieră sau alta, în toate domeniile, despre o performanță una mai spectaculoasă decît alta? Își va închipui el căderea obsedantă a secundelor în această jumătate de oră lungă cît un drum spre desăvîrșire și bucuria aceea întreagă pe care trebuie neapărat s-o simți ca să o numești, în adîncul ei înțeles, **conștiință muncitorească**? Despre toate acestea trebuie să mărturisească, pe măsura prețuirii și înțelegerii sale, reporterul, martor al unui eveniment într-adevăr impresionant nu numai în istoria a două întreprinderi, nu doar din punct de vedere al performanțelor tehnice, dricit de uimitoare ar fi, ci înțelegînd dintr-o dată că această conștiință muncitorească despre care vorbeam și despre care ades vorbim, există dincolo de cuvinte și că în ea se încordează puterea oamenilor ce știu să schimbe-n bucurie greul și frumosul muncii lor.

Și-apoi i-a fost foarte ușor reporterului să-și umple cîteva pagini de carnet, neașteptată dorința tuturor de a spune, de a completa cîte ceva — montori, electricieni, director de întreprindere, maiștri, ingineri, oameni pe care nu-i poți suspecta că s-au obișnuit a da interviuri — chemîndu-se unii pe alții, prezentîndu-se și vorbind chiar despre ei înșiși, nu cu falsă modestie, ci cu mîndria justificată, și aspru cucerită prin ceea ce tocmai au înfăptuit. Ciurea Ștefan îmi explică, firesc, că dînsul este maistru specialist principal în montaje, că are în subordine echipe una și una, tot oameni cu experiență pentru care nu mai există secrete în materie de poduri rulante; dar, vedeți dumneavoastră, podul ăsta de 800 a fost o noutate chiar pentru noi. Nu spune „greutate", ci „noutate", vrea să înțeleg că nu s-au speriat ei de atîta lucru, biruindu-l cu gîndul și îndemînarea lor, îmi zîmbește prietenește ca și cînd, luînd parte la acea înălțare, aș fi fost primit în rîndurile lor. Îmi dictează — și mi se uită peste umăr în carnet, vrînd să se convingă dacă scriu — numele șefului de echipă Ionescu Dan Constantin și ale montorilor Irina Vasile, și Paraschiv Florea, și Mîndruță Nicolae, și Marcu Ion, și Mocanu Sava, și... și... Să nu-i uit pe electricieni, nu cumva să nu pomenesc de macaragii... Îi cunosc pe toți, mă simt bine, cînd văd că nu plec cu mașina care mă adusese mă iau sub obîăduirea lor, îmi explică asemeni unui neinițiat ce mă aflam în ce a constat ingeniozitatea montării „căruciorului" fără a îndepărta acoperișul halei, doar printr-o fereastră exterioară, s-a economisit astfel aproape un milion, mă lămuresc și de faptul că lucrarea este un unicat pentru că, din cîte se știe, un pod de un asemenea gabarit nu s-a mai montat la această înălțime mare de 35 de metri, doar în Suedia — zice cineva — ar mai fi unul ca al nostru, tip „Portic", altîl doar că este montat la sol, ceea ce, vezi bine, nu înseamnă chiar același lucru.

Plec într-un tîrziu cu inginerul-șef Stelian Popescu și cu Mihai Tătaru, directorul Grupului 2 șantiere I.C.S.I.M., primul se codește un timp și în cele din urmă îmi mărturisește că a fost coleg de școală cu — acum — colegul meu de redacție Mihai Pelin, asta chiar ne împrietenește cu totul, Mihai Tătaru îmi povestește cum dumneaîui, ca director, dă audiențe luîndu-l pe om de umăr și conducîndu-l o bucată de drum, prin șantier, și că dacă vrei să faci și să-ți iasă ceva temeinic într-o întreprindere, oricare ar fi ea, trebuie să știi foarte clar, de la început, unde vrei să ajungi, și tot de la început e nevoie să-ți cunoști oamenii, apropiindu-te cu înțelegere și considerație de ei. Cobor din mașina pe care mi-au pus-o la dispoziție noii mei **tovarăși**, cu sentimentul că am participat și eu la o însemnată lucrare și că mă întorc obosit, dar mulțumit, acasă.

CORNELIU MERLĂU ■

Reclamați-mă, tovarăși, dar semnați!

Opinia unui alegător

Nu cred că greșesc, nu pot să cred că greșesc și nici nu-mi închipui ce fel de argumente mi-ar putea furniza cineva ca să-mi demonstreze că greșesc cînd spun că „povestea" cu reclamațiile în ipostaza de **anonime** mai ales, constituie una din cele mai jalnice, din cele mai nefericite și mai primitive forme de manifestare a unei așa-zise conștiințe sociale și civice. Nimic, în împrejurarea adusă de mine în discuție, nu are de a face cu conștiința unui vertebrat moral, nu are de-a face cu civismul și în nici un caz cu atitudinea politică activă și demnă.

— Domnule, îmi spunea cineva, dacă ai ști dumneata cîte nu s-au aflat pe calea asta a anonimelor, pe care o condamni dumneata, cîte matrapazlicuri, cîte nedreptăți, cîte abuzuri, cîte istorii la care nici cu gîndul nu gîndești, dacă ai ști, n-ai mai fi atît de vehement ba ai fi chiar înțelegător.

Se poate și nu numai se poate, așa și este, multe, foarte multe nereguli așa au fost scoase la lumină, pe calea anonimelor, cunosc și eu foarte bine cîteva cazuri cu adevărat flagrante pentru societatea noastră care au devenit publice și au fost eradicate pornindu-se de la o simplă anonimă.

Ce înseamnă însă a accepta discuția pornind de la un asemenea argument care practic, ca să zic așa, nu poate fi respins? Înseamnă a acredita și chiar a teoretiza o cale care presupune lipsa atitudinii deschis civice, lipsa coloanei vertebrale a cetățeanului care nu poate trece oricum prin societate și care are curajul să spună cinstit și tare ce crede și să nu-l lase pe tovarășul său să greșească din ignorare, poate, sau din rea-credință, sau din cauza complexului de imprejurări favorizatoare ale cameleonismului, parvenirii pe căi necinstite, lipsei de răspundere, disprețuirii democrației și principiilor morale elementare, etc. etc. Înseamnă a-l îndemna pe om să creadă că e mai ușor, la noi, să arăți adevărul realității, din spatele anonimatului capabil, chipurile, să te pună la adăpost de cine știe ce represalii ale celui denunțat astfel. Înseamnă să accepți sentimenul că poți să faci și rău, ascuns de orice răspundere, denigrînd în dreapta și în stînga, inventînd, punînd în seama tovarășilor tăi iarăși ce cu gîndul nu gîndești. Sigur, e greu de stăvilit, acum și dintr-o dată epidemia asta de anonime care sufocă, pur și simplu, servicii întregi și care are și „partea ei bună", adică un procent dintre aceste anonime are o bază reală și ajută, dacă se poate spune așa. Dar eu nu voi putea să cred că un om e cu adevărat demn numai în cazul în care „semnează anonim", vorba lui Caragiale. Nu vreau să se creadă la noi, că nu e „conzult" să spui pe față ce crezi, nu vreau să accept că vorbind despre etică și echitate și despre conștiință comunistă atunci cînd e cazul să le dovedești semnezi, cum eram eu odată reclamat, am mai povestit, „Un grup de țărani comuniști cinstiți" sau „În numele unui grup de tovarăși care vor binele" și urmau fantasmagoriile, după care la semnătură apărea același „Un grup de tovarăși" și anonima semna cu mîna stîngă — fiindcă a apărut și aici, profesionalizarea anonimatului agresiv. Am cunoscut foarte bine, eu însumi, un asemenea personaj care semna „Un grup de tovarăși", era un tînăr — asta e culmea — un neputincios altfel, un veleitar mărunt, care și-ar fi reclamat și porcul din curte într-o vreme, pentru că porcul se îngrășa iar el nu se știe ce dracu avea și orice mînca slăbea văzînd cu ochii. Mi-a și spus: „Domnule, de frica bolii am ajuns să urăsc și porcul din curte cînd îl văd cu ce poftă mănîncă, l-aș tăia chiar acum, dacă nu mi-ar părea rău că pînă la crăciun ar mai pune ceva pe el și de... porcul gras e mai bun decît ăla slab" — Așa e, am zis și eu, ultîndu-mă la el cum se scofîlcise, și gîndindu-mă că dacă s-ar îngrășa poate că și el s-ar mai îmbuna. Pentru că pe el nu principiile nu-l lăsau să doarmă, nu nedreptatea, nu neadevărul, nu cinstea bătîocorită, ci ideea că altcineva decît el „s-a ridicat mai repede". Odată mi-a spus: „Domnule, a murit și Costică, a dat Dumnezeu, și răsuflase ușurat. Cît l-am reclamat, domnule, și pe ăsta și nu i-au făcut nimic, nu se lipea reclamația de el cu dat dracului". Acum se liniștise, ce nu putuse face el cu anonimele, făcuse Dumnezeu. Nu e nici o glumă, mulțima asta a anonimelor ascunde și o carență de conștiință socială, ascunde grave vicii morale, ascunde și o anume neîncredere în posibilitatea societății de a evita reacția agresivă a vreunui cadru căruia i s-a spus adevărul în față. Pentru că au fost și cazuri cînd un om cinstit a ajuns pur și simplu pe drumuri vroind, cu orice preț, să aplice cinstit și devotat și revoluționar principiile moralei comuniste în colectivul din care făcea parte. Am cunoscut chiar un activist de partid, organizator de partid, ce era mai demult, într-un mare I.A.S. care dorind să denunțe, pe față, matrapazlicurile directorului, a ajuns în situația nu numai de a rămîne pe drumuri dar și de a fi exclus din partid și pînă la urmă a sfîrșit ca alienat într-un spital, pentru ca la cîtva timp după tragicul lui sfîrșit adevărul să iasă la lumină. Dar bietul om nici erou post mortem n-a mai reușit să fie. Deci nu exclud nici asemenea cazuri și ele sînt cunoscute. Dar pentru mine important este să ajungem să spunem tot ce credem deschis și să uităm jalnica semnătură „un grup de tovarăși cinstiți care spun numai adevărul".

Un prieten ajunsese cu ani în urmă să-și aștepte anonimele cu precizie matematică. Ori de cîte ori făcea o vizită la casa lui părintească, la întoarcere venea și anonima iar el tăbăcit bine de cîte putuse să îndure ca să se disculpe mă ruga, pe jumătate serios, pe jumătate glumind: Dragă, lucrezi la gazetă, ajută-mă, dragă, să public și eu numai un rînd cu semnătură, bineînțeles. Un singur rînd, atît: Reclamați-mă, tovarăși, dar semnați!

DINU SĂRARU ■

Sublinieri

„N-avem voie să lucrăm prost, să dăm rebuturi, pierde națiа!"

Ori de cîte ori în forul public ca și în cel propriu, interior, este invocat patriotismul, gîndul meu — nu sînt deloc cuvinte mari — se îndreaptă către popor pe care unul din neuitații tribuni de la 1848, Simion Bărnuțiu, îi îndemna pe tovarășii săi de generație — și nu numai pe ei — să-l urmeze, spre a nu rătăci, către poporul care pentru Alexandru Vlahuță, rapsodul „României pitorești", era „podoaba cea mai aleasă și mai mîndră între podoabele țării".

Dar evocîndu-i și invocîndu-i pe cei care **„au făcut totul** — cum spunea nu demult tovarășul Nicolae Ceaușescu — **pentru făurirea poporului român, a ființei române"**, să nu uităm, cum același bărbat de seamă al istoriei noastre ne-a chemat că: **„Avem înalta datorie să dezvoltăm statul nostru socialist, să asigurăm un viitor demn, liber, comunist, ființei noastre".**

Fără îndoială, în aceasta constă misiunea patriotică a generațiilor de azi, a celor care au făcut revoluția și care au a-l dezvolta multilateral principala ei cucerire — societatea socialistă — și a o propulsa în comunism. Tocmai de aceea, în mintea mea poporul îmi apare nu ca o entitate generală, ci ca o înmiită expresie de oameni reali exemplari, de patrioți, care deși au nu o dată de învins greutăți, care nu sînt lipsiți de tot felul de griji personale, nu precupețesc niciodată eforturile de dăruire pentru împlinirea misiunii lor patriotic-revoluționare. Gîndurile și sentimentele acestor patrioți ai faptei se cristalizează adesea în cuvinte memorabile, ivite spontan, din trăirea de fiecare zi. Numele lor se uită sau rămîn în carnetul de reporter, cuvintele însă continuă să încarce faptele de semnificații vii, precum pămîntul rădăcinile pomilor de'soi spre a putea prinde viață mereu în alt sol.

Și pentru a scoate la lumină această încărcătură fertilă să amintesc din aceste cuvinte memorabile. Un secretar de partid de la I.R.E.M.O.A.S., din București obișnuia să spună — și nu de la tribuna ședințelor — ci în discuțiile firești, cu oamenii: „N-avem voie să lucrăm prost, să dăm rebuturi, pierde națiа!" Lucrurile care se fac la această oarecum nouă dar de pe acum vestită întreprindere sînt toate ale casei, repere uneori de numai cîțiva lei ca valoare. Rebutarea unui simplu detaliu cîpătă însă proporțiile unei șarje de oțel eșuate la un maxi cuptor. Prezentîndu-ne rezultatele obținute de stațiunea de cercetări agricole de la Perieni, de lîngă Bîrlad, profilată pe îmbunătățirea condițiilor de lucrare și fertilizare a solului, directorul acesteia conchidea: „Atitudinea față de pămînt, ca mijloc de producție — cel mai important în fapt — e o dovadă de patriotism fiindcă numai un bun patriot știe să-i pună în valoare virtuțile". Într-o pauză a galei finale a filmului de amatori din cadrul etapei republicane a Festivalului național „Cîntarea României", realizatorul unei incisive anchete asupra desfășurării campaniei de recoltare din toamna anului trecut în comuna Valu lui Traian — Constanța, altfel profesor de meserie, îmi mărturisea: „Unii șefi locali îmi spun să-mi schimb stilul de a face film, eu însă le-am replicat că nu mi-l voi schimba pînă nu și-l vor abandona ei pe cel de a munci prost". Tot un profesor, din Stulpicani Bucovinei, și tot realizatorul unui poem scenic, veritabil ritual patriotic, afirma cu un îndreptățit și organic patetism în versurile sale: „În țara cu cea mai multă istorie / Pe suflet de locuitor / Noi nu improvizăm, durăm!"

Da, tocmai această conștiință a duratei operei pe care o înfăptuim astăzi, — o Românie mai prosperă, mai demnă și mai dreaptă cu toți fiii săi — fără deosebire de naționalitate — e înțelesul adînc și trainic al dragostei noastre de țară care nu se poate manifesta altfel decît printr-un spirit patriotic responsabil. Să fie exponentul unui asemenea unanim spirit patriotic responsabil, pentru poetul de azi, ca și pentru înaintașii săi întru „a patriei cinstire", nu numai că nu e anacronic și străin de arta sa, dar și obligatoriu, vital, egal cu a respira.

NICULAE STOIAN ■

Costum popular din Banat, com. Bozovici.

Finul — o afacere ?

— Tovarăşe Nicolae Buzilă, sînteţi inginer agronom şi vă ocupaţi în cadrul Direcţiei agricole a judeţului Sibiu cu baza furajeră. Judeţul Sibiu este, după cum bine se ştie, renumit în creşterea animalelor. Este şi un mare producător şi furnizor de furaje. Cum este considerat anul 1981 din acest punct de vedere ?

— Bun. Dar trebuie, de mare urgenţă, de lămurit foarte multe lucruri şi de rezolvat o mulţime de probleme de maximă importanţă pentru buna mers, pe mai departe, al zootehniei. Şi multe dintre măsuri se impun a fi luate chiar din anul acesta. Fără nici un fel de aminare.

— Care-s acelea ?

— Aşa cum arăta secretarul general al partidului, la recenta Consfătuire de lucru cu lucrătorii din agricultură, trebuie să ne gîndim şi să acţionăm cu toate mijloacele posibile, pentru a face, de acum înainte, o agricultură eficientă din toate punctele de vedere. Producerea şi pregătirea furajului, elementul de bază pentru zootehnie, trebuie să dea foarte mult de gîndit şi trebuie privite cu toată seriozitatea. Ei, şi la aceste capitole sînt încă foarte multe de făcut. E necesar să existe o relaţie perfectă şi un echilibru bine stabilit între creşterea animalelor şi fabricarea, să spunem aşa, a furajelor. Altfel nu se poate.

— Am auzit că în foarte multe locuri din judeţ oamenii au renunţat la creşterea animalelor şi au rămas să producă doar fîn. Au apărut, în timp, negustori şi afaceri cu fîn. Aşa-i ?

— Da. Cu părere de rău trebuie să spunem că aşa stau lucrurile. Sînt foarte multe locuri în care populaţia a renunţat la creşterea animalelor şi în momentul de faţă în respectivele zone se produce şi se vinde doar fîn. Şi se pare că, în continuare, cifra este în creştere. În ciuda faptului că s-au mărit preţurile la achiziţiile de carne, mulţi — dacă nu foarte mulţi — produc fîn şi nu se mai produce carne, brînză, lapte şi lînă.

— Dar cine cumpără acest fîn ?

— Cei care ar trebui şi ei, la rîndul lor, să producă. Este vorba despre foarte multe I.A.S.-uri şi C.A.P.-uri din alte zone din ţară. Este, dacă doriţi să facem o comparaţie, ca şi în fabula aceea cu greierele şi furnica. Vara, în multe unităţi agricole de stat, cei care ar trebui să aibă grijă şi să răspundă de producerea furajelor de volum, sînt prinşi cu alte munci. Iarna, în schimb, cînd nu mai au ce da de mîncare la animale încep să alerge după furaje. Şi atunci unde se duc ? În zonele noastre de munte, în special în cele necooperativizate. Din acel moment începe o adevărată licitaţie a fînului. Ştiţi cu cît a ajuns să fie cumpărat un kilogram de fîn în primăvară ? Chiar şi cu trei lei. Vă daţi seama : trei lei pe un kilogram de fîn. Este o sumă enormă, la care se mai adaugă şi banii daţi pe manipulare şi transport. Rezultatul ? Se creează un dezechilibru. Şi practica va continua şi în viitor dacă nu vor fi aspru pedepsiţi cei care nu-şi vor produce cele necesare, adică furaje, încă din timpul verii. Cînd această practică nu va mai există, cînd şi la cîmpie se vor produce suficiente furaje pentru animale, vă daţi seama ce se va întîmpla cu cei care în momentul de faţă produc. Ei nu vor mai avea cui să-i vîndă şi se vor apuca vrînd-nevrînd să crească din nou animale. Şi, iată, decît între om, maşină şi animal. Forţa de muncă în producerea fînului, la ora actuală, a devenit deficitară şi foarte scumpă. Numai maşina poate rezolva aceste probleme. Obţinerea fînului de pe un hectar de teren, într-o vară, ştiind că se fac două-trei coase, costă peste o mie de lei. Este foarte scump.

— A apărut şi o aşa-numită transhumanţă a cosaşilor ?

— Da. Şi nu este o soluţie. Am să vă explic, în cîteva cuvinte, de ce. Oamenii care vin şi sînt tocmiţi cu ziua la cosit, din alte zone, nu sînt direct interesaţi de calitatea lucrărilor. Nu există un echivalent corect între munca prestată şi banii primiţi. Aici trebuie să intervină serviciile maşinilor. Pentru suprafeţele mari, maşinile aduse din import sînt insuficiente şi nu există pentru ele piese de schimb. Apoi, utilajele proprii, CAF, se defectează repede. Pentru terenurile montane motocositoarele „Carpatina" produse de Metalurgica-Bucureşti sînt ca şi inexistente. Sînt foarte puţine. Dacă cineva doreşte să-şi procure o astfel de cositoare trebuie să se înscrie cu un an înainte. Apoi trebuie să aştepte aprobarea. Aşa că mulţi se lasă păgubaşi ca să şi-o mai cumpere. Din cauza maşinilor, din cauza forţei de muncă apare un alt aspect : sînt multe unităţi care nu se încadrează în perioada optimă de recoltare a furajelor. Fiindcă nu trebuie să uităm că şi aici este vorba tot de o campanie. O campanie a fînului. O coasă pe vară reprezintă de fapt treizeci la sută din întreaga producţie. Traducînd în cifre, aceasta reprezintă hrana a mii şi mii de animale. Şi ar mai trebui spus ceva. În majoritatea unităţilor agricole se face multă risipă de îngrăşăminte naturale. Cu alte cuvinte, ele nu sînt colectate.

— În încheiere ce ne-aţi mai putea spune ?

— Amintind cuvintele secretarului general al partidului, trebuie să ţinem cont că o revoluţie în agricultură se face în toate ramurile, în toate elementele componente. Omul este cel care o declanşează în totalitate. Revenind la discuţia noastră, fînul reprezintă hrana animalelor. Animalele reprezintă hrana noastră.

Două întrebări privind ceaşca noastră cu lapte

cum spunea secretarul general al partidului, în momentul de faţă specialiştii sînt cei care trebuie în mod concret să se ocupe de producerea hranei pentru animale — specifică şi caracteristică zonelor respective.

— Desigur, cele ce ne-aţi spus sînt lucruri de mare importanţă şi care ar trebui să dea foarte mult de gîndit. Dar să revenim la zona Sibiului. Ce măsuri se impun de primă urgenţă ?

— În primul rînd va fi necesar să se ţină seama şi de experienţa, s-o numim aşa, populară. Este vorba de acele constatări care s-au păstrat din generaţie în generaţie. Nu trebuie să ne lăudăm cu nişte noutăţi pe care le aplicăm şi care nu dau rezultate. Spre exemplu la munte nu are ce căuta lucerna. În urmă cu cîţiva ani dădea rezultate foarte bune şi cultura de rapiţă şi varză furajeră. Din motive fără justificare s-a renunţat la aceste culturi. Bune rezultate dau şi culturile succesive de lolium. Legat de structura solului, ca preocupare imediată e necesar să se pună un mai mare accent pe ameliorarea terenurilor acide. Apoi, sînt multe unităţi economice care nu au repartizate, în arabil, suprafeţe suficiente pentru necesarul bazei furajere. Şi apoi să aducem în discuţie elementul cel mai important : forţa de muncă. Există o regulă : mecanizînd cît de cît cositul. Terenul fiind foarte denivelat iar livezile clasice cu rînduri înguste, nu pot intra la cosit decît oamenii.

— Cine sînt cosaşii ?

— Mai ales femeile. Formează brigăzi. Bărbaţii, cam 99 la sută lucrează în întreprinderile din Ploieşti şi Plopeni. Dar, aş avea şi eu o întrebare. Ce ne facem cu urşii şi mistreţii ? Ne-au distrus culturile de porumb, cartofi şi chiar păşuni. Nu mai vorbesc de livezi. Au ajuns pînă lîngă casele oamenilor. Ştiţi ceva ? Anul trecut am mers din casă în casă şi i-am întrebat ce cultivă pe loturi, dar anul ăsta nu mai am curaj. Dacă tot nu are nici un folos după urma muncii, omul...

— N-aţi discutat cu nimeni această problemă ?

— Ba bine că nu. Însă nimeni nu mă aude. Mi se spune că e vorba de echilibrul naturii. Nici noi nu sîntem împotriva echilibrului dar să fim ajutaţi într-un fel. Oamenii vin la mine. Eu ce să fac ?

— Dar turmele de oi au fost atacate ?

— Mi se face milă cînd mă gîndesc la cei 11 (!) miei rupţi într-o singură noapte de un urs. Măcar de i-ar fi mîncat.

— Sigur, fiind mari crescători de animale, aveţi de livrat către stat o anumită cantitate de carne, de brînză.

— Pînă la 29 iunie noi am livrat întreaga cantitate de brînză cu care ne angajasem către stat, adică trei tone. Pînă la sfîrşitul anului vom livra 120 tone de carne.

— Şi fîn ?

— Cu fînul anul acesta stăm mai prost. 50 la sută din recoltă e compromisă din cauza secetei. Anul trecut am livrat 1 020 de tone.

Trecînd prin centrul comunei mi-au atras atenţia clădirile-şcoală. Mai sînt cîteva zile pînă la începerea noului an şcolar şi iată că totul e gata pregătit.

— Cei peste 1 020 de elevi ai Alunişului învaţă în cele trei şcoli. Avem o filială de mecanică şi două de liceu agroindustrial, unde activează 47 de cadre didactice, dintre care cam 70 la sută sînt navetişti.

— Sînteţi primar din 1974. Care e cea mai frumoasă realizare a dumneavoastră, tovarăşe Ion Pîrvu ? Sau urmează s-o realizaţi ?

Noi am realizat împreună multe lucruri, dar **Stîna model** de la Dumbrăvioara (muntele Bumbacu) este cea mai frumoasă realizare. Am ridicat-o în 9 (nouă) zile, din bîrne, cu apă potabilă, cu igheaburi în trepte şi e folosită pentru prepararea laptelui de oaie. Apoi, vrem să ridicăm un monument al fiilor satului. La anul vom stabili contribuţia fiecăruia.

Căzuse înserarea. Sus, pe dealuri, se aprinseseră cîteva focuri.

În staţia de autobuz lume multă. Se întorceau la lucru cei care duminica vin mereu să-şi ajute părinţii la strînsul fînului, ai fructelor sau pentru a sta, pur şi simplu, de vorbă cu mama.

IOANA PROCA

Dispar bivoliţele ?

— Tovarăşe Mircea Tăuceanu, sînteţi medic veterinar în Direcţia agricolă din judeţul Sibiu. Spuneţi-ne, în judeţul dumneavoastră bivoliţele sînt sau nu pe cale de dispariţie?

— Este o întrebare foarte delicată. Nu ştiu dacă Sibiul a fost considerat, sau nu, un judeţ cu tradiţie în ceea ce priveşte creşterea bivoliţelor. Dar un singur lucru este clar ca lumina zilei. Numărul lor este în mare scădere. În momentul de faţă mai există doar o treime din efectivul care era în urmă cu cîţiva ani, în ciuda faptului că un kilogram de lapte de bivoliţă se vinde de trei ori mai scump decît un kilogram de lapte de vacă.

— Atunci, care-i explicaţia?

— Ele nu sînt nişte animale pretenţioase în furajare şi în exploatare. Dar sînt deosebit de pretenţioase pînă la vîrsta de un an. Din acest motiv, majoritatea unităţilor nici nu vor să audă de bivoliţe. Ele se întîlnesc numai pe la gospodari care au moştenit din tată-n fiu, să spunem aşa, o anumită dexteritate în creşterea bivoliţelor. Şi cum vă spuneam, ele sînt capricioase numai pînă la vîrsta de un an. Apoi ele sînt mult mai rezistente, din toate punctele de vedere, decît vacile. În multe locuri ele sînt folosite şi ca animale de muncă. Sînt şi foarte rezistente la boli. Cu alte cuvinte sînt animale foarte rentabile din toate punctele de vedere.

— Atunci de ce s-a renunţat aşa de uşor la ele?

— Fiindcă oamenii care se pricepeau la aşa ceva au îmbrăţişat alte meserii. Odată cu ei au dispărut şi bivoliţele. În zonă sînt doar două-trei unităţi care mai au bivoliţe. Numai aşa ca să nu le uităm. În rest, ele se găsesc în gospodăriile personale. Şi ar mai fi o explicaţie: ele nasc la un an şi trei-patru luni.

— Ce aţi recomanda?

— Să nu uităm bivoliţele. Trebuie să reintre în drepturi şi această rasă. Fiindcă laptele de bivoliţă este foarte căutat, este foarte scump şi foarte gras. Şi ca să avem din nou bivoliţe trebuie, în primul rînd, să pregătim şi să formăm oamenii care să le crească.

Numai aşa nu vor dispărea.

SORIN POSTOLACHE

Toamnă la Alunişu

Primarul comunei Alunişu ? Întreb şi mi se răspunde „În capătul satului, acasă, cred că e în concediu". Aşadar, iată-mă în faţa unei case modeste, cu flori multe şi frumoase, cu trandafiri urcători şi un zgomot de gater undeva mai prin spate. Bănuiesc că se găseşte cineva prin împrejurimi şi mă apropii. Se opreşte din lucru „circulara" şi aflu că omul înconjurat de butuci şi rumeguş este chiar primarul. Obosit dar binevoitor, infirmă informaţia că ar fi în concediu dar cum „azi e duminică îmi fac treburile în gospodărie. Mi-am scos cartofii din pămînt, i-am araniat în pivniţă, iar acum pregătesc lemnele pentru iarnă". Se scuză cîteva minute, timp în care soţia primarului, Elena Pîrvu, pune cîte ceva pe masă (iarăşi un obicei fără de care ţăranul nu se simte în anele lui, îţi ţigăneşte chiar, dacă nu-i guşti bucatele casei), zîmbeşte şi ne îmbie să luăm loc într-o cameră atît de curată şi de primitoare încît ţi se face dor de leagănul copilăriei. Lîngă scară stă de strajă un lămîi cu peste 100 de fructe.

Cu cîteva ore mai înainte, întrasem într-o pivniţă cu gîrlici cum se spune prin Oltenia, unde văzusem un grup de oameni lesnind cu găleţi şi coşuri pline cu brînză. Ce se întîmplă, de fapt ? Ciobanul venise cu brînză strînsă peste vară şi o împărţea celor care îi încredinţaseră spre îngrijire oile. Pentru cîte oi aţi luat 20 de kilograme de brînză ? i-am întrebat pe omul cu un coş de brînză. „Pentru cinci oi. E o telemea de-ţi pică limba după ce-o mănînci". Rîde şi pleacă. În caietele de evidenţă sînt trecute cantităţile de brînză livrate crescătorilor de animale. Îi lăsasem pe ciobani şi crescători în tihna mirosului de telemea şi iată-mă acum în faţa primarului Ion Pîrvu, de la care speram să aflu amănunte despre Alunişu, comună cu peste 1 500 de familii şi 5 000 de suflete. „Un primar trebuie să cunoască oamenii cu care lucrează, să ştie al cui este fiecare, cu cine s-a însurat sau măritat, dacă e harnic, dacă îi place adevărul, dacă are copii"...

— Trăind într-o zonă muntoasă, deci într-o zonă necooperativizată, cu păşuni ce se întind pe suprafeţe imense, cu livezi pe sute de hectare, aproape de Ploieşti şi Plopeni, există pericolul lipsei forţei de muncă ?

— Oamenii noştri sînt foarte gospodari. Dacă aţi văzut, azi, deşi e duminică toţi sînt la strîns fîn sau fructe. Există la Alunişu foarte mulţi crescători de animale. Să amintesc numai cîţiva : **Anghel C. Gheorghe**, cioban de meserie, cu peste 100 de oi, **Lungeanu Ana** cu 15 taurine, mă duce gîndul şi spre **Enescu B. Nicolae**, sau **Anghel Alexandru**, mai bine zis soţia lui care duce circa la toate animalele din gospodărie, el fiind meserias la oraş."

Numele celor harnici şi gospodari ar fi putut continua dacă primarul nu ar fi avut o îngrijorare. Este vorba despre casa şi „Cu cositul e o mare încurcătură. Ar fi bine dacă s-ar extinde **motocositoarea cu brazdă îngustă pentru zonele de deal şi munte**, mecanizînd cît de cît cositul. Terenul fiind foarte denivelat iar livezile clasice cu rînduri înguste, nu pot intra la cosit decît oamenii.

— Cine sînt cosaşii ?

— Mai ales femeile. Formează brigăzi. Bărbaţii, cam 99 la sută lucrează în întreprinderile din Ploieşti şi Plopeni. Dar, aş avea şi eu o întrebare. Ce ne facem cu urşii şi mistreţii ? Ne-au distrus culturile de porumb, cartofi şi chiar păşuni. Nu mai vorbesc de livezi. Au ajuns pînă lîngă casele oamenilor. Ştiţi ceva ? Anul trecut am mers din casă în casă şi i-am întrebat ce cultivă pe loturi, dar anul ăsta nu mai am curaj. Dacă tot nu are nici un folos după urma muncii, omul...

— N-aţi discutat cu nimeni această problemă ?

— Ba bine că nu. Însă nimeni nu mă aude. Mi se spune că e vorba de echilibrul naturii. Nici noi nu sîntem împotriva echilibrului dar să fim ajutaţi într-un fel. Oamenii vin la mine. Eu ce să fac ?

— Dar turmele de oi au fost atacate ?

— Mi se face milă cînd mă gîndesc la cei 11 (!) miei rupţi într-o singură noapte de un urs. Măcar de i-ar fi mîncat.

— Sigur, fiind mari crescători de animale, aveţi de livrat către stat o anumită cantitate de carne, de brînză.

— Pînă la 29 iunie noi am livrat întreaga cantitate de brînză cu care ne angajasem către stat, adică trei tone. Pînă la sfîrşitul anului vom livra 120 tone de carne.

Casă şi costume din Arcani — Gorj

Neodihna unui sat

Maşina pare că înoată printr-o mare de porumb. Motorul gîfîie, drumeagul îi pune la încercare puterea. Nu se ştie cît vom mai colinda cîmpul Putineiului, comună a Teleormanului, în căutarea preşedintei de C.A.P., Ştefania Ionescu. Şi în urmă cu cîteva luni, cînd am cunoscut-o de fapt, am tot umblat după ea, femeia asta fiind ca argintul viu. Discuţia, pe atunci, am purtat-o într-o „pauză" de arie, din mersul maşinii, adică.

O întîlnim, în sfîrşit, pe Ştefania Ionescu. Sigur că era prăfuită, din cap pînă-n picioare, dar asta n-avea importanţă. Pînă-n miezul nopţii se vor mai aşeza peste ea şi alte straturi de praf — neodihna devenind, spune, starea de fapt a întregului sat. Tot omul este acum pe cîmp ! O spune cu siguranţă, ea însăşi dăduse roată cîmpului, lucrurile erau pornite bine, aşa încît ea îndemna acum spre zootehnie, pe unde încă nu apucase să treacă. Zootehnia, ne mărturiseşte, rămîne marea ei dragoste. O spune cu glas şoptit, ca şi cînd n-ar şti atîta lume că acolo, la C.A.P. Putineiu, poţi vedea cele mai frumoase vaci din judeţ, că acolo se înregistrează cea mai mare producţie de lapte — 4 300 kg lapte pe cap de vacă furajată. Sigur că şi de celelalte sectoare se preocupă, e preşedintă de C.A.P. nu poate să lase vreunul în voia soartei, mai ales că la C.A.P. Putineiu, de vreo cîţiva ani, se lucrează din plin cu preţul de cost, noul mecanism economic — spun ţăranii — merge la ei ca ceasul.

În sfîrşit discuţia noastră nu putea să ocolească problema răspunderii unei femei de răspundere, ea, Ştefania Ionescu, fiind pe lîngă preşedintă C.A.P. şi membră a Consiliului de Stat şi deputată în M.A.N., deputată judeţeană, vicepreşedintă a U.N.C.A.P. Iar mai de curînd poartă răspunderea titlului de Erou al Muncii Socialiste — pe care l-a primit cu ocazia celei de-a 60-a aniversări a partidului. (C.A.P. Putineiu deţine acest titlu de 4 ani, după cum deţine şi distincţia de prestigiu „Meritul Agricol clasa I" pentru producţiile de porumb şi lapte.)

În mare problemele sociale — cele cheie — au fost rostuite. De pildă, multe dintre femei au bărbaţi cu ciştig bun. Nu prea mai veneau la lucru. Motivau că nu aveau cu cine să-şi lase copiii. Pentru a le aduce pe toate la cîmp le-a creat o grădiniţă cu orar prelungit unde copiii se bucură de mese calde, de odihnă. Chiar mai bine decît acasă. Apoi pensionarii şi-au găsit şi ei buna dispoziţie, fiind cuprinşi în acord global. Nu le venea a sta. Au muncit foarte bine, rotunjindu-şi totodată ciştigul. „În ciuda faptului că sînt ocupată am un bălaţ foarte reuşit. E al doilea din clasă, mi-am făcut, înţelegeţi, timp şi pentru ei. E drept, nu mă pot pierde în nimicurile casei. Ar pierde unitatea. Aici mă ajută şi mei. Trebuie să vă spun că nopţile albe aparţin întru totul casei.

GEORGETA ŞTEFANESCU

Călător pe sub Bucureşti (I)

Pe ce călcăm, ce se află sub praful, sub pietrele, sub asfaltul străzilor, sub temeliile caselor şi blocurilor de locuinţe din Bucureşti ? I-am întrebat pe arheologul dr. Panait I. Panait. Răspunsul domniei-sale: „Caldarimul Bucureştilor acoperă mărturiile a o sută cincizeci de mii de ani de existenţă. Unele dintre aceste mărturii zac frumos, în straturi lor, la trei metri adîncime, în nisipuri, şi sînt cele mai vechi. Sînt martori ai existenţei umane cuprinse în complexele de locuire umană în case, bordeie şi gropi. Sînt, apoi, necropolele, oseminţele stră-strămoşilor noştri (Cernica, Căldăruşani). Sînt fundaţii de ziduri care au susţinut pe umerii lor clădiri înalte de 30—40 metri (Fundaţia fostului Turn al Colţei se află chiar în faţa Muzeului municipiului Bucureşti, în mijlocul Bulevardului 1848, şi este marcată în formă de H, cu piatră albă, cubică, încastrată în asfalt, spre ştiinţa acelora care aşteaptă autobuzele în staţia dinaintea Colţei...). În zona pasajului Lipscani există o membrană de mîloz din vremea lui Mihai Viteazul, în care sînt antrenate bîrne arse şi resturi de case — lucruri care reflectă evenimentele anilor 1594—1595. Există şi obiecte şi grupări de metale preţioase. (Nu uitaţi că în apropierea zidului Colţei, la numai 30 de centimetri sub asfalt a fost descoperit un tezaur format din circa 6 000 de monede şi obiecte de podoabă din argint — unul dintre cele mai mari tezaure din Bucureşti). Chiar şi Cetatea Bucureştilor a fost sub pămînt, multe lucruri sînt tezaurizate de membrana asfaltului peste care păşim zilnic. Doar aparent toate acestea sînt căpăcuite de timp şi de pămînt, ele au făcut şi fac parte din viaţa noastră cotidiană, sînt menţionate în cronicile şi în documentele noastre, ori în scrierile acelora care au călătorit pe meleagurile noastre. Scoaterea lor nu distonează, nu şochează, dimpotrivă, se integrează firesc în contemporaneitate, reflectînd şi în acest fel legătura permanentă dintre prezent şi trecut. Aceleaşi lucruri se pot spune şi despre subteranele Bucureştilor...“ Tocmai despre aceste SUBTERANE ALE CAPITALEI — fie ele mai vechi, ori mai noi, ori foarte noi, cunoscute parţial ori total, ori chiar abia... descoperite ! ori abia construite, despre care nu s-a scris încă — „Flacăra“ va publica începînd cu acest număr o serie de reportaje.

A dispărut kilometrul zero ?

Nimeni şi nicîunde nu se poate mişca fără repere.

În timp şi în spaţiu, pe pămînt, în aer, ori pe ape nimeni nu poate să ştie unde este, unde a ajuns, dacă nu ştie de unde a plecat, cînd a plecat şi încotro se duce. Eu vreau să plec într-o călătorie pe sub Bucureşti şi aş dori să o încep de la kilometrul zero ! Numai că respectivul reper a dispărut ?!? Dacă n-aş şti dinainte habar n-aş avea şi nici de unde afla că inelul acela de beton — care înconjoară inelul acela de gard viu, care înconjoară rondul acela de flori, aflător în parcul acela care înconjoară biserica Sf. Gheorghe Nou — nu este altceva decît kilometrul zero. Adică obîrşia celor şapte drumuri naţionale care pornesc, adevărată rozâ a vînturilor, către diferite locuri ale României. Cîndva, nu demult, respectivul punct era marcat printr-un bazin circular pe „cadranul“ căruia puteai citi, dacă doreai, cîţi kilometri sînt de aici pînă departe... Aflat la vreo treizeci de paşi în dreapta, Constantin Brîncoveanu mă priveşte cu ochi de bronz de pe soclul pe care l-au urcat în 1939 Oscar Han, sculptorul, şi recunoştinţa naţională. Sub soarele torid al lui august statuia s-a încins şi radiază valuri de fierbinţeală. Dovadă că porumbeii care de regulă se odihnesc aşezaţi pe surguciul işlicului domnesc, acum s-au furişat la umbra schelelor ridicate de Oros Iuliu Ştefan, meşterul tocmit să restaureze cu oamenii săi lăcaşul ctitorit de ilustrul domnitor... Ştiu că între zidurile aflate în reparaţie este totuşi răcoare, şi că deasupra unei lespezi fără nume — dar care, aşa cum s-a descoperit abia în secolul nostru, adăposteşte chiar oasele aceluia pe care osmanlîii nu-l scoteau din Altîn-beg, adică prinţul aurului, ori Altînd-bey, adică prinţul de aur — se află candela de argint pe care soţia voievodului a pus să se scrie că **„Această candelă ce s-au dat la sfeti Gheorghe cel Nou luminează unde se odihnesc oasele fericitului domn Io Constantin Brîncoveanu Basarab voievod şi iaste făcută de doamna măriei sale Măria...“** Şi dintr-o dată realizez : data sub care-mi notez toate aceste observaţii în carnetul profesional este 15 august ! Adică astăzi, da, exact astăzi la orele 9,00 s-au împlinit fix 267 de ani de cînd în piaţa de pe malul Cornului de Aur au căzut fulgerate sub ascuţişuri lacome de sînge creştin capetele celor patru fii ai domnului român,

capul Văcărescului, sfetnicul, şi chiar capul măriei sale, printul de aur...

A cărui statuie a fost ridicată lîngă chiar kilometrul zero al Bucureştilor ! Care kilometru a dispărut, cum ziceam. Oare pentru că de aici plecau cele şapte drumuri ? Posibil, mai ales că numita cifră pare să fie amestecată în afaceri telurice nu tocmai foarte limpezi : păcatele capitale au fost şapte, minunile lumii au fost şapte, grecii au adus din Olimp şapte înţelepţi, podoabele şamanilor siberieni conţineau cifra şapte, strămoşii noştri făceau socotelile folosind cifra şapte şi paisprezece, Luna îşi modifică forma în răstimpul celor şapte zile, întregindu-se, apoi înjumătăţindu-se... Din cauza lui şapte să fi dispărut kilometrul zero din Piaţa 1848 ?!?

„Aici Bucureşti : a fost ora zero“... fără un sfert !

Am mai spus că nu se poate trăi fără repere, şi că e necesar, ba chiar obligatoriu să ştii nu numai **unde**, ci şi **cînd**. Citisem undeva că într-un subsol din Dealul Filaretului se prepară şi se conservă — nici mai mult nici mai puţin decît — ora exactă. Deci conserve de timp ! Mai mult : că acele subsoluri ar fi legate prin nişte fire anume trase pînă la Radio, şi că de acolo, pe calea undelor... Motive suficiente pentru ca să urc în tramvaiul 12, ei să urce cu mine pînă pe strada Cuţitul de argint, iar eu să cobor

şi să intru în curtea de la nr. 5. Unde — de la cercetătorul principal Magda Stavinschi — aflu că ceea ce ştiam este nu numai adevărat, dar şi gata perimat. Anume ? Subsolul există, ceasurile există şi ele, şi chiar funcţionează. De ce sub pămînt ? Pentru că acolo li s-au asigurat pendulelor condiţiile necesare, adică şi presiune constantă, şi temperatură constantă, acolo sînt protejate de curenţii de aer, sînt ferite de vibraţii. Dar pentru ora exactă s-a renunţat la servicille acelor ornice pentru că sînt incapabile să ne asigure precizia aflată la modă : a miliarda parte dintr-o secundă ! Ele, bietele pendule din subsolul Institutului de fizică din Dealul Filaretului şi montate acolo prin anii '20, nu-s capabile să ne asigure decît sutimea de secundă, precizie pe care nu o mai acceptă decît lunetele aflate sub cupolele din grădină. Lunete prin care, ce-i drept, noapte de noapte, ochi curioşi sapă pogoanele de întuneric dintre astre. Ca să observe ce ? Că nici măcar Pămîntul nu este un ceasornic perfect, aşa cum s-a crezut, că, adică, dumnealui, Pămîntul, nu se roteşte deloc uniform. Vinovate ? Vînturile, valurile... S-a dovedit fără putinţă de tăgadă — iar Biroul internaţional al orei, cu sediul la Paris, şi Serviciul internaţional de mişcare a Polului de la Mizusawa, Japonia, deţin mape burduşite cu documente care dovedesc întocmai că Polul Nord nu este fix, nu, nici gînd, el se mişcă pe aria unui pătrat cu latura de cincisprezece metri. De unde se poate deduce, ba chiar se poate observa cu ochiul liber că nimic nu-i foarte fix pe lumea asta, dacă pînă şi Pămîntul îşi trădează ora exactă. Aflaţi însă că nici măcar durata zilelor nu este aceeaşi, ele se lungesc pur şi simplu, fenomenul s-a observat cu exactitate, din seară-n seară soarele apune „mai încolo“, ca să ne exprimăm astfel. Cu cît ? Cu două mimi de secundă într-un secol, ceea ce recunoaşteţi şi dv. că nu-s de colea, dacă ţinem seama de vîrsta Pămîntului, care este... Exact, care va fi fiind vîrsta Pămîntului în această secundă ? Glumă-i glumă, dar realitatea

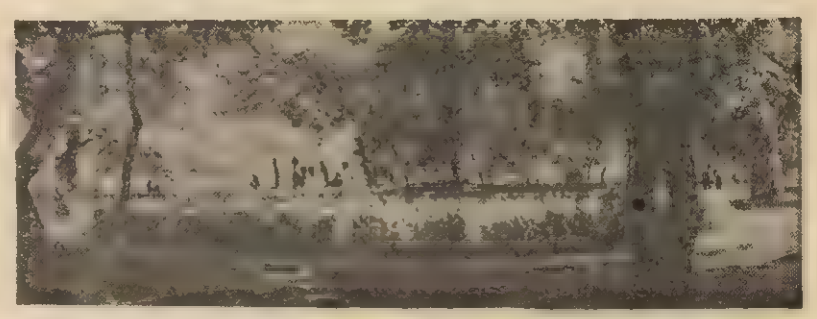

este că cele scrise mai sus sînt... realităţi ! Şi încă măsurabile. Aşa se face că distanţa dintre ceasurile cu cuarţ aflate în serviciul nostru, acum, într-o cameră situată deasupra subsolului în care-s... depozitate pendulele anilor '20, distanţa, zic este, mutatis mutandis, cam aceea existentă între o clepsidră şi un «Doxa» clasic. Iar din 1955, de cînd a-a trecut la TAI — adică la timpul atomic internaţional — timpul se măsoară, fireşte, cu ceasuri atomice. Un astfel de ceas construieşte institutul de la Măgurele pentru institutul din Dealul Filaretului, iar precizia lui, acum — ce o fi asta acum ? — s-ar părea că nu-l interesează decît pe concetăţeanul nostru Dumitru Prunariu. Nouă, oamenilor obişnuiţi, ne este prea suficientă ora exactă transmisă la Radio şi păstrată acolo de nişte ceasuri cu cuarţ într-o totul asemănătoare cu cele existente aici, în Dealul Filaretului, în laboratorul de timp şi frecvenţă. Două concluzii se impun totuşi : 1. Astăzi, prin subterane, nu mai poate fi conservată nici ora exactă ! 2. Atunci cînd auziţi vocea crainicului care anunţă „Aici Bucureşti, România, la semnalul următor va fi ora zero“ aflaţi şi notaţi că pentru dv., bucureştenii, ora cu adevărat exactă este... zero fără un sfert, adică 23,45. De ce ? Pentru că ora locală, adică ora Capitalei diferă „cam cu cincisprezece minute de ora fusului. Cu adevărat la semnalul respectiv ora exactă este doar la Portiţa, pe litoral. Deoarece cam pe acolo „pică“ mijlocul fusului nostru orar. Adică al doilea, estic. Motiv pentru care chiar foarte exactele dv. cuarţuri... brăţară palpită şi afişează, în cel mai electronic mod cu putinţă, tot „fix fără un sfert“. Ceea ce nu explică desigur şi precizia cu care sosesc adesea în staţii mijloacele de transport în comun ale binecunoscutei întreprinderi bucureştene de pe Bd. Dinicu Golescu 29.

„Colea-n tină, măria-ta !“

Nu era pentru prima dată cînd Matei aga d'n Brîncoveni rîvnea, trudea şi se sumeţea asupra Bucureştilor. Întîi stărui-se mai pe la începutul toamnei trecute. În 2 septembrie, dar singurul rezultat vizibil fusese o „movilă mare lîngă drum“, cum zice cronica, „şi cîţi au căzut în război zac subt această movilă“, cum s-a săpat în piatra crucii aflătoare şi azi în curtea b'sericii Slobozia. Asta pentru că totdeauna victoriile s-au negutat cu sînge şi cu ochi moliipsiţi de lucirile sticlei. Dar nenoroacele nu pîndesc toate soroacele. Al doilea an, în 1632, tot toamna, după culesul viilor, pe 4 noiembrie, Matei a venit iar. De astă dată asupra lui Radu fecîorul lui Alexandru Iliaş poruncit în locul lui Leon-vodă, mazilit peste noapte. Scrie istoricul : „De data asta Matei avea forţe mai mari : Oltenia întreagă era cu el ; îşi asigurase şi sprijinul puternicului paşă de Rusciuk, Abază. La rîndu-i, Radu avea ajutor de la moldoveni, unde domnea tatăl său, şi de la tătari. Odată încheiată vînzoleala pungilor de marochin roşu grele de galbeni sunători se observase că şi de astă dată răsplata a fost tot înşelăciunea. Dar cum ambele părţi vinau isprava victoriei căpeteniile au hotărît ieşirea la cîmp deschis. Lupta s-a dat în jos de mînăstirea Plumbuitei. În ziua dintîi s-au lovit străjile. Biruite au fost cele ale lui Radu, dar Matei s-ar fi retras în umbra zidurilor. Pare-se că una dintre căpeteniile agăi uneltise peste zi cu prea cinstitele feţe dinăuntrul ctitoriei

lui Petru cel Tînăr şi a maicii sale, cumplita Chiajna, soaţa lui Mircea Ciobanu. Un oarecare rol zice-se că jucatu-l-au şi vinaţurile, aşgur mai limpezi ca vorbele, dar băute cu ighemonicon : primul pahar în sănătatea Domnului-Dumnezeu, al doilea în sănătatea voievodului, al treilea în sănătatea sultanului, al patrulea în sănătatea tuturor bunilor creştini, al cincilea pentru... pace, şi-abia de la al şaselea-n sus pentru cei aflaţi faţă-n faţă, cu treburi. Asta ca aldămaş. Apoi toată noaptea taberele s-au ţinut în priveala pîndelor. Numai stelele reci desluşeau mişcarea tainică a plicurilor prin ripe şi nechezatul iepelor abia arcănite de prin tabunurile stepei. Dimineaţa a început cu priviri trufaşe aruncate pieziş pe sub panaşe şi cu porunci scurte şi iuţi. Taberele s-au tălăzuit unele către altele, cu pinteni în coaste de cai şi cu suflete secate de milă. Drept pentru care mulţi fost-au trimişi fără drum de întoarcere d'n lumina zilei în întunericul morţii. Tătarii au atacat crîncen, pînă dincolo de crucea zilei. Spre seară, călărimea lui aga Matei se lăsase fugărită, înghesuită şi chiar dovedită sub intrarea cea mare a Plumbuitei. Dar la un semn poarta s-a căscat ca să se închidă apoi tocmai în nasul urmăritorilor. Peste două ceasuri surpriza a fulgerat mai ceva decît ascuţişurile din mînile călăreţilor năpustite către tătărimea aflată cu faţa către zidurile mînăstirii. Culmea e că cei care făceau să duduie pămîntul sosind din spate cu tumult de glasuri nu erau alţii decît cei în urma cărora, cu puţin timp înainte, căzuseră bîrnele de stejar ale porţilor mînăstirii. Urmăriţii deveniseră urmăritori, vînatul ajunsese vînător, asediaţii scăpaseră-n asediatori. Cum ?! Treaba părea de-a dreptul drăcească, şi cine rezistă încăierărilor cu reprezentanţii pe pămînt ai tăciunatului purtător de barbă şi copite de ţap şi coadă îmbrîligată ? Înainte de apusul soarelui Matei aga putea să-şi spună deja fără griji domn al Ţării Româneşti şi să poruncească să i se răspundă :

— Unde-a tătarii ?

— Colea-n tină, măria ta.

Şi de aici zice-se... Colentina ; „ear Radul-vodă au dat dosul, fugind cu mare spaimă şi cu capul gol“, susţine cronica zilei de 5 noiembrie 1632. O nouă movilă s-a înălţat peste leşurile duşilor de pe lume şi o nouă cruce — dispărută în 1932 ! — s-a ridicat să vestească viitorimii izbînda aceluia care timp de 22 de ani a cîrmuit sub numele de Matei Basarab. Şi care, bun cunoscător al subteranelor Plumbuitei, n-a ezitat să-şi trimită cavaleria afară din mînăstire prin tunel, în spatele celor care-l asediau...

— Unde sfîrşeşte istoria şi unde începe legenda ?

— Numele de Colentina există înainte de înfruntarea aceea crîncenă din 4—5 noiembrie 1632. Restul este adevăr istoric sută la sută, îmi răspunde Simeon Tatu, omul care timp de două ore mă plimbase cu gîndul prin tunelul timpului, înapoi cu trei secole şi jumătate... Şi pentru ca să mă convingă m-a dus în pivniţele mînăstirii şi mi-a arătat intrarea într-o galerie înaltă tocmai cît să permită accesul unui om călare. „Aceasta este intrarea zidită în fostul tunel — lung de 1,5—2 kilometri, care răspundea în faţa pădurii Andronache. Împrejurimile, inclusiv tunelul din care n-au mai rămas decît vreo cinci metri, au fost roase de fabrica de cărămidă din proximitatea imediată“. Aşa se face că din 1875 — de cînd şi-au început activitatea — şi pînă prin 1950 cărămidarii ajunseseră cu săpăturile lor, adînci de 15 metri !, sub zidurile de nord ale lăcaşului. Norocul a fost că cineva a oprit la timp şi a ordonat măsurile care se impuneau. Era şi cazul ! Fie numai şi pentru faptul că aici, între zidurile Plumbuitei, în 1582, ieromonahul Lavrentie a scos de sub teascurile sale Tetraevanghelul ce s-a dovedit a fi prima carte tipărită vreodată în Bucureşti. Deci nu mai departe decît anul viitor avem de sărbătorit patru secole de artă tipografică bucureşteană. Prilej cu care — „Flacăra“ propune acum — nu ar fi rău ca minunatul parc aflat în construcţie jur-împrejurul mînăstirii să fie înfrumuseţat cu basoreliefurile sculptorului şi pictorului Simeon Tatu, membru al U.A.P. Ce reprezintă acestea ? Rodul a 17 ani de muncă cu dalta şi ciocanul, zi de zi, asupra pietrei. Rezultatul ? Deşi pare imposibil de crezut — 168 de portrete de voievozi sculptaţi în albul marmurei aduse din Albeştii Muscelului. Cei care urmăriţi revista „Magazin istoric“ aţi avut şansa să vedeţi — în numerele de la începutul acestui an — reproduceri fotografice ale acestei adevărate istorii în piatră a neamului nostru. Gîndiţi-vă însă că originalele zac, unele lîngă altele, în pivniţa de la Plumbuita, exact în faţa tunelului prin care călăreţii lui Matei Basarab ieşit-au şi biruit-au împresurarea în seara aceleî zile de început de frumoasă domnie pentru ţară...

MIRCEA BUNEA ■

Fotografii de VASILE MĂNECAN ■

O idee îndrăzneață prinde contur

Grădină botanică în Parîng

Explozia demografică și industrializarea, factori ce au condus la slăbirea echilibrului în natură prin apariția poluării și a degradării peisajului, favorizînd totodată dispariția unor plante și animale rare sau rarisime, distrugerea unor colțuri pitorești la care natura a lucrat cu migală de-a lungul mileniilor, iată cauzele care m-au determinat să gîndesc la organizarea și amenajarea unor locuri de refugiu pentru plantele și animalele existente în cuprinsul Olteniei.

Cum în condițiile actuale nici zonele montane nu sînt ferite de influența speciei umane, am conceput, cu sprijinul organelor de partid, al conducerii Universității din Craiova și al Întreprinderii miniere Oltenia, un plan de perspectivă și am început organizarea și amenajarea unei grădini botanice montane, prima de acest fel din țară. În inima masivului Parîng, în pitoreasca stațiune climaterică Rînca, pe o suprafață de 5 ha, la altitudinea de 1 530—1 565 m, am pregătit terenul pentru a căpăta funcționalitatea unei grădini botanice de altitudine.

Astfel, s-au captat izvoarele din jur și s-a excavat un lac în suprafață de 900 mp, în mijlocul căruia se află o insulă. Lacul a fost populat cu păstrăv autohton. S-au amenajat 3 stîncării de șisturi cristaline și 2 stîncării de calcar, pe care se va crea mediul specific diferitelor plante din zonele montane și alpine. S-au trasat și amenajat, pavîndu-se cu lespezi de piatră, aleile de acces, precum și cele ce delimitează sectoarele grădinii. Dintre acestea, 4 sectoare (plante alimentare, evoluția plantelor vasculare de munte, dinamica în mod natural a vegetației montane și flora stîncăriilor granitice) se impun în mod deosebit.

În sectorul „Plante alimentare", pe o suprafață de peste 2 000 mp, cu ajutorul studenților, pajiștea s-a defrișat, s-au scos lespezile de piatră și s-a terasat terenul. În cursul anilor 1980—1981 s-au încercat sortimente de plante alimentare din grupa vărzoaselor, precum și mazărea, cartoful, ovăzul, salata, leușteanul, morcovul, păstîrnacul, telina, ceapa, usturoiul, afinul, coacăzul, smeurul și cătunul. Cele mai multe au dat rezultate încurajatoare, cătunul și cartoful detașîndu-se vizibil. Din cele 2 soiuri de cătun plantate în iunie 1980, fiecare pe cîte 80 mp, la o distanță între rînduri de 70 cm, pe rînd de 40 cm, încă în al doilea an unul din soiuri a format 2 379 fructe, pe 257 de plante. După 21 iulie 1981 ele au început să se maturizeze comercial. Înainte de 1.VIII. 1981 s-au recoltat pentru consum 217 fructe, cîntărind 2,04 kg, iar pe 7.VIII.1981 s-au recoltat 767 fructe, cîntărind 7,21 kg. Restul de 1 395 fructe urmau să se maturizeze în continuare. Cantitatea recoltată, precum și calitatea fructelor, sînt dovezi elocvente că planta respectivă poate oferi chiar și în condiții de altitudine, producții mulțumitoare. Dacă ținem seama că terenul cultivat face parte din categoria celor degradate sau cu eficiență economică neînsemnată și că, în afară de pregătirea terenului, nu s-au executat decît 2 praștile, fără a se administra îngrășăminte sau amendamente, considerăm că, pe lîngă implicațiile de ordin științific, această cultură este rentabilă în condiții de circa 1 550 m altitudine.

În sectorul „Evoluția plantelor vasculare de munte" s-a început aranjarea plantelor cu semințe, precum și a ferigilor, în ordine filogenetică, pe încrengături, clase, subclase, familii, genuri și specii. Din cele circa 1 200 specii, cîte cuprinde în final acest sector, 250 și-au ocupat locul, unele din ele fiind plante rare sau ocrotite ca : Floarea de colț (Leontopodium alpinum), Ghințura galbenă (Gențiana lutea), Bulbucii de munte (Trollius europaeus), Smîrdarul sau Trandafirul de munte (Rhododendron kotschyi), Azaleea de munte (Loiseleuria procumbens), Verzișoara de munte (Sempervivum montanum), Ruja (Sedum roseum), Potentilla haynaldiana, Polygonum undulatum ș.a.

Pe stîncăriile de granit, ca și pe cele de calcar, au prins să vegeteze plantele specifice acestor zone în Carpați.

În sectorul „Plante medicinale" vor fi cultivate toate plantele spontane de altitudine, care conțin principii farmaceutici, iar în sectorul „Alpinariu" se vor cultiva plante decorative de altitudine. Sectoarele „Dinamica vegetației în mod dirijat ca și în mod natural" vor oferi posibilitatea de a se urmări, prin comparație, evoluția vegetației montane, fără ca omul să intervină, ca și evoluția vegetației, folosindu-se metodele obișnuite de ameliorare a pajiștilor de munte. În sectorul „Endemisme" se vor crea condiții ecologice prielnice de vegetație pentru speciile de plante care își au aria de răspîndire numai în Carpați.

Lacul din fața cabanei este populat cu păstrăv indigen (Salmo trutta fario), iar în acest centru biologic s-a și început organizarea unui herbar cu flora vasculară a Carpaților.

Ideile sînt îndrăznețe, materializarea lor însă este abia la început. Avem totuși convingerea că sprijiniți în continuare de organele județene de partid, de conducerea Universității din Craiova, cu ajutorul cadrelor didactice și al studenților de la facultățile cu profil agronomic, Grădina botanică montană, unicat și premieră a țării, va constitui un obiectiv turistic de atracție și, mai mult decît atît, un excelent centru pentru soluționat probleme fundamentale de biologie sau horticultură.

M. PAUN
prof. dr. doc., șeful catedrei de biologie a Universității din Craiova

Rotorul fără inerție

(Urmare din pagina 1)

tă veritabilă performanță tehnică și științifică aparține unui larg colectiv de specialiști, alcătuit din cercetători de la I.C.P.E., din cadre didactice de la Institutul politehnic București și din ingineri ai întreprinderii beneficiare. Colectivul a fost distins recent cu premiul I pe țară și titlul de laureat în cadrul celei de-a II-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României". Servomotoarele de concepție și execuție autohtonă — despre a căror utilitate și valoare economică vom vorbi de îndată — pot fi apreciate drept una din creațiile de vîrf ale industriei electrotehnice naționale.

Cititorul neavizat își va face, desigur, o idee despre importanța acestei realizări, aflînd deopotrivă că, în lume, servomotoare se fabrică doar în cîteva țări.

Vom aminti în continuare că servomotoarele s-au născut odată cu lumea minunată a electronicii de putere care a creat și constructorilor de mașini-unelte posibilitatea introducerii unor comenzi rapide și precise. Dar în această situație vechiul motor a apărut dintr-o dată îmbătrînit și ineficace, incapabil de a acționa fulger unor comenzi fulger, el fiind comparabil, să zicem, cu un mușchi lenevit, inert, care preia dar nu poate executa cu promptitudine indicațiile sistemului nervos.

Rezolvarea acestei probleme a revenit însă electrotehnicii, proiectanții și cercetătorii de aici fiind chemați să imagineze și să inventeze motoare cu rotorul fără

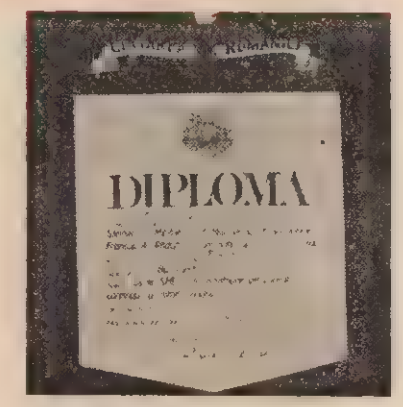

inerție, mai rapide și care, spun specialiștii, să „poziționeze" cu precizie și în funcție de comandă. Mările firme vînd astăzi un asemenea motor cu aproximativ 2 000 de dolari.

Proiectarea unor asemenea agregate a început în țara noastră în anul 1979, iar după numai un an de zile au fost omologate cinci tipodimensiuni : servomotoare de 10 Nm (newton metri), de 22 Nm, de 35 Nm, de 55 Nm și de 125 Nm. Produsele s-au dovedit la nivelul tehnicii mondiale, și cu un înalt grad de tipizare : ele au un singur tip de magnet și trei tipuri de tole.

Ce înseamnă această realizare pentru economia românească ? În primul rînd, o substanțială reducere a efortului valutar. Cînd întreprinderea timișoreană va produce din plin — aproximativ 20 000 bucăți anual — economia de valută va însuma aproximativ 30 milioane de dolari ! Există de asemenea toate perspectivele pentru vinderea servomotoarelor românești pe piața externă.

„Produsul, ține să observe inginerul S. Slaiher, șeful colectivului de la I.C.P.E., este rezultatul unei fructuoase colaborări între cercetători, cadre universitare și ingineri ai sectorului productiv. Un exemplu în plus că legătura indisolubilă dintre cercetare, învățămînt și producție nu poate fi decît de bun augur". Interlocutorul nostru — socotim momentul să o spunem — este o mai veche cunoștință a cititorilor noștri. Autor a mai multor invenții de răsunet, inginerul S. Slaiher, este, între altele, și creatorul unei motorete electrice despre care am scris pe larg în revista noastră. Din păcate cu acest vehicul ieftin, comod, silențios și nepoluant, care se alimentează de la priză și se recomandă printr-o autonomie de 100 kilometri, cu această motoretă circulă deocamdată numai inventatorul. Nici o întreprindere nu s-a dovedit tentată, pînă la ora actuală, să o introducă în fabricație de serie.

Iată în sfîrșit și numele tuturor celor care au contribuit la proiectarea și executarea primelor servomotoare românești. Din partea Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică (I.C.P.E.) : S. Slaiher, inginer, M. Mihăilescu, inginer, St. Marinescu, inginer, T. Sachelarie, proiectant principal. De la Institutul politehnic : A. Fransua, prof. dr. ing., C. Rădăuți, conf. dr. De la „Electromotor" Timișoara, Gh. Constantin, dr. ing., C. Suciu, inginer, C. Slimar, inginer.

Cartierul soarelui

(Urmare din pagina 1)

tiv la 6 200. Ele vor fi ocupate, în principal, de muncitori și tehnicieni de la „Electrotimiș", Întreprinderea de aparate electrice de măsurat și alte mari uzine din centura industrială.

Desigur pretutindeni în lume se încălzesc, experimental, locuințe cu energie solară (precizăm că la Timișoara este vorba de apele menajere), deci nu în aceasta constă noutatea, ci în faptul că soluția s-a adaptat la un număr atît de mare de apartamente, la un grup compact de blocuri — ne-au declarat inginerii Ștefan Palincaș, consilier, și Igor Galvoronschi, de la Trustul de construcții-montaj Timiș. „Este primul cartier solar centralizat din Europa", arată ei. În 1981—1982 li se vor mai adăuga probabil încă vreo 2 700 apartamente (cifra exactă este încă în discuție, dar nu aceasta este importantă).

Experimentul atrage în orașul de pe Bega un șir de reprezentanți ai organelor locale din alte județe și specialiști, care vin la fața locului ca să se documenteze. Dealtminteri, acesta era și scopul acestei premiere : să servească drept bază de studiu pentru aplicații ulterioare. Soluțiile au fost elaborate de institute centrale de cercetări, cu sprijinul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, și firește cu participarea activă a specialiștilor locali, care le-au și dus la bun sfîrșit.

Ceea ce pentru ingineri nu reprezintă încă decît un prim experiment, pentru mii de locatari „solari" înseamnă o realitate palpabilă, diurnă: din luna mai apa lor menajeră este încălzită de soare, mai precis și de soare, întrucît, pentru a nu depinde de capriciile vremii, ei sînt racordați și la o sursă alternativă de energie convențională. Natura însă s-a arătat generoasă (și considerentele meteorologice au favorizat alegerea însoritei Timișoare drept prim „oraș solar" al României). Astfel, chiar și în lunile mai și iunie, deci nu în toiul verii, astrul zilei a fost darnic cu razele sale, grație cărora s-au economisit, în noul cartier, circa 40 t combustibil convențional.

Alte detalii de la inginerul Aurel Mihăieș, șeful secției de termoficare de la I.C.R.A.L. Timișoara :

— Centrala solară, amplasată în extinderea punctului termic 92, a fost proiectată de Institutul central de cercetări, proiectări și directivare în construcții și de Institutul de proiectări Timiș, I.P.R.O.T.I.M. Soluția o consider eficientă — pe baza experienței limitate de pînă acum — cu precădere în zonele unde apa caldă menajeră se prepară cu ajutorul combustibilului lichid sau solid, deci unde costul energiei termice este de trei ori mai mare decît în cazul termoficării sau al centralelor cu gaz metan. Ar trebui ca experimentări să se desfășoare simultan în cartiere cu centrale termice pe bază de combustibili lichid și gaz metan, nu numai în cartiere cu termoficare. Este doar o părere personală. De asemenea, se conturează aplicabilitatea și la zonele de locuințe cu P + 4. La aceste blocuri mai mici, apa s-ar încălzi direct de la soare prin captator, fără instalațiile anexe, auxiliare, destul de costisitoare.

Așadar, ca în orice experiment de anvergură, cum este și normal, nu toate lucrurile sînt clare, se bîjbîie încă, se caută cele mai eficiente soluții. Altfel, nici nu ar mai fi vorba de un experiment, de un salt în necunoscut. Important însă este faptul că s-a făcut la noi un început pe scară mare și că Timișoara, orașul primelor tramvaie electrice din România și primul oraș cu străzile iluminate electric din Europa, se poate mîndri cu o nouă premieră : **cartierul soarelui.**

Viodele și violenele lutierului Ion Delu

Cu două săptămîni în urmă, la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din Capitală a avut loc lansarea discului Electrecord al viodelor românești. Cei prezenți au fost martorii unui eveniment sui-generis, primul de acest fel în România și tot primul în lume, deoarece muzica înregistrată a fost interpretată de un ansamblu al Filarmonicii din Ploiești care a folosit în exclusivitate o nouă familie de instrumente cu arcuș și coarde denumită **viode.** În memoria discului și sub bagheta dirijorului Carol Litvin au fost gravate simfonii și bucăți concertistice de Doru Popovici, A. Corelli, G. F. Händel, W.A. Mozart, V. Vivaldi.

Cîteva zile mai tîrziu, la secția de acustică muzicală din cadrul Congresului internațional de istoria științei, a fost susținută și o comunicare consacrată valorii artistice și economice a viodelor și violenelor, două familii de instrumente muzicale născute din gîndul și proiectele muzicologului și lutierului Ion Delu.

Iată, deci, că într-un domeniu — cel al instrumentelor cu coardă și arcuș — unde inovațiile în lume sînt puține și cu totul neînsemnate (vioara, viola, violoncelul și contrabasul sînt practic aceleași de sute de ani), tocmai aici, un inventator român propune și realizează după foarte mulți ani de studii două noi grupe de instrumente muzicale.

Le vom prezenta de îndată caracteristicile și virtuțile timbrale, dar nu înainte de a încredința țiparului cîteva date mai puțin cunoscute despre istoria inventilor muzicale românești, capitol al inventicii naționale ce se recomandă prin foarte multe și, paradoxal, foarte puțin cunoscute creații autohtone. În 1873, Grigore Sturza prezintă la Expoziția universală de la Viena o vioară-harfă ; în 1914, profesorul Silviu Florescu pune în punct un sistem rapid de învechire a instrumentelor cu coarde și arcuș, astfel încît acestea să împrumute rezonanțele cristaline ale vechilor viori create de lutierii italieni. În 1930, Gabriel Dumitriu prezintă la București, Cluj și Iași violoncelul său electromagnetic. Mai semnalăm în continuare instrumentul realizat de profesorul Gheorghe Cucîureanu, **Cristalofonul** compozitorului Ioan Ioanovici (invenție despre care revista noastră a scris în premieră absolută cu doi ani în urmă), și **Polimetronomul** conceput de dirijorul Mihai Brediceanu.

Viodele lutierului Ion Delu, prezentate cu mare succes la Tîrgul de instrumente muzicale de la Frankfurt pe Main (1972) se bazează toate pe un model central comun, instrumentele fiind în fapt, ca aspect general, diferite variante ale clasicei viori. Această unitate în diversitate și diversitate în unitate — cum a ținut să remarce profesorul Dimitrie Cuclin — face familia viodelor extrem de practică.

Familia viodelor cuprinde patru tipuri de instrumente : **viodina, viodena, vioda, viobassa** și **viograva.** Cele de dimensiuni mai mici viodina, viodena, vioda, pot fi folosite de persoane mai scunde sau de elevi, în vreme ce viobassa și viograva reclamă instrumentiști de statură mai mare (poziția este pentru toate cea pe care o folosește în mod obișnuit violonistul).

Nu vom intra în detalii de ordin tehnic, amănuntele de acest fel fiind extrem de numeroase atît în prospectul instrumentelor cît și în indicațiile oferite de autorul lor. Vom mai aminti doar că unele din ele folosesc tehnica viorii, iar altele pe cea a violei clasice. În sfîrșit, pentru ca cititorul nostru să aibă totuși o idee în legătură cu acustica și registrul instrumentelor, vom aminti că viodina corespunde emisiunii vocale denumită sopran, viodena cu cea numită alto, vioda corespunde vocii de tenor, viobassa, vocii de bariton și viograva celei de bas. Asemănarea cu unele instrumente de construcție clasică (vioară, violă, violoncel, bas) este tocmai de aceea foarte evidentă. Deosebirea dintre o orchestră de coarde clasică și una alcătuită din viode este faptul că în timp ce prima impune o compartimentare profesională severă, deci instrumentiști cu pregătire specială pentru vioară, violă, violoncel și contrabas, în cea de-a doua un violonist matur poate cînta la toate cele cinci instrumente ale familiei viodelor,

În ceea ce privește violena, creație originală datorată tot profesorului și lutierului Ion Delu, aceasta se situează din punct de vedere tehnic, acustic, muzical, melodic, artistic, ca ton, timbru și registru între clasica vioară și violă. Crearea acestui instrument s-a dovedit necesară deoarece — apreciază inventatorul — în toate grupurile instrumental-orchestrale pe locul situat între vioară și violă nu se află un instrument diferențiat prin structură, ton, timbru etc., ci o clasică vioară, denumită incorect vioara a II-a. Violena vine, cu alte cuvinte, să umple acest hiatus orchestral. Și ea a fost deja cooptată în numeroase orchestre din țară și străinătate.

Faptul că cele două noi familii de instrumente muzicale cu coarde și arcuș s-au născut în România nu este tocmai întîmplător. În această țară, construcția de viori se bucură în mod special de o bogată și îndelungată tradiție, alăuta românească fiind extrem de răspîndită în toate mediile sociale. Nu este deloc greu să aflăm de pildă etimologia cuvîntului **ceteră,** termen dialectal pentru vioară, alăturîndu-l latinescului **citera** din care își trage obîrșia. În România cîntă atît de multă lume la vioară — remarca pe bună dreptate David Oistrah — încît vioara poate fi considerată un instrument național în România.

LIVIU TIMBUS

Opinii ale unor savanți de renume mondial despre cel de-al XVI-lea Congres de istorie a științei de la București

Și-a încheiat, așadar, lucrările cel de-al XVI-lea Congres de istorie a științelor de la București, eveniment științific de primă mărime, desfășurat, cum am mai arătat, sub înaltul patronaj al tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Participarea a fost de amploare, 1 200 de savanți din peste 50 de țări.

Prezenți la lucrările Congresului de la București, am consemnat, atît prin contacte directe cît și din cuvîntările rostite la festivitatea de închidere a lucrărilor, opiniile unor savanți de renume mondial, ale unor personalități marcante ale vieții științifice internaționale.

„Congresul de la București și-a atins în mod strălucit scopul"

Am participat la cel de-al XVI-lea Congres de istorie a științei de la București, dintr-o puternică necesitate. Eu, cum știți, nu sînt istoric de științe, sînt om de știință, cercetător activ. Dar avînd în vedere că am fost, sînt de peste 25 de ani protagonist în domeniul biologiei celulare și moleculare, mi-am permis să prezint o comunicare despre istoria acestui domeniu. Este vorba de o istorie **văzută** cu ochii mei, **trăită**, o istorie pe care am făcut-o efectiv, față de care și **cu care** vreau să rămîn obiectiv.

— În Congresul de la București ați vorbit și despre avantajele colaborării oamenilor de știință !

— Sînt lucruri importante de subliniat în acest domeniu : mai ales avantajele colaborării în domeniul științei, indiferent de convingerile politice ale oamenilor de știință. Marile adevăruri științifice sînt universal valabile, folositoare fiecărui popor mare sau mic. Voi atrage atenția totdeauna asupra pericolului izolării activității de cercetare științifică, a dezavantajelor izolării. Omenirea se confruntă astăzi cu criza energetică, cu problemele alimentației, cu limitarea unor resurse planetare. Cum vom ieși învingători din aceste confruntări ? Printr-o muncă de cercetare unită, colaborare prin investirea unor sume corespunzătoare în toate domeniile de activitate științifică și de cercetare. Congresul de la București, care după mine și-a atins în mod strălucit scopul, prin masiva participare, prin discuțiile animate, aprofundate și la obiect, ne-a demonstrat totodată că toate țările, popoarele lumii au oameni de știință valoroși, au principii valabile și solide despre activitatea de cercetare. Normal ar fi (și asta se întîmplă) ca progresul să evolueze repede. Dar sînt domenii, cum ar fi acela al sănătății populației Terrei, unde adevărurile se caută de multă vreme. Ce-i de făcut ? Toate aceste minți luminate, în măsură să împingă progresul mai departe, să-și unească forțele, să colaboreze, să funcționeze între noi un permanent schimb de valori. Părerea mea este că depindem de două lucruri esențiale în progres : întîi, de revizuirea continuă a premiselor de bază și, doi, de flexibilitatea principiilor filozofice, a dogmelor ! Adică adevărurile nu sînt imuabile, mai ales în știință, unde totdeauna mai există ceva de aflat.

prof. GEORGE E. PALADE
Departamentul de biologie celulară — Universitatea Yale (S.U.A.), laureat al Premiului Nobel

„Un exemplu convingător de colaborare internațională"

Modul în care a fost abordată problematica Congresului de istorie a științei de la București a permis reliefarea unor noi laturi și legități ale procesului de dezvoltare a științei și obținerea unor rezultate concrete ce demonstrează nivelul mereu crescînd al cercetării științifice. Aceste lucrări ne-au permis să evidențiem și zonele care-și așteaptă dezvoltarea, să conturăm căile viitoare de dezvoltare a științei, ne-au convins încă o dată de faptul că sînt foarte importante pentru dezvoltarea științei pacea, colaborarea între popoare. Această idee a răsunat la deschiderea congresului nostru, în cuvîntarea de substanță a președintelui Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie din România, academician doctor inginer Elena Ceaușescu.

Congresul de față a constituit un exemplu convingător de colaborare internațională. La lucrările congresului au participat oameni de știință din numeroase țări, de pe toate continentele lumii. Datorită atmosferei de prietenie și înțelegere reciprocă, am reușit să organizăm și să desfășurăm acest congres la un înalt nivel științific și profesional. Un rol determinant în aceasta l-au jucat eforturile Comitetului român de organizare, care a desfășurat o intensă activitate de pregătire, fără de care succesul congresului nostru nu ar fi fost posibil. În calitatea mea de președinte al unuia, să-mi fie îngăduit ca, în numele tuturor participanților la cel de-al XVI-lea Congres internațional de istorie a științei, să exprim gratitudinea mea sinceră colegilor noștri români, Academiei Republicii Socialiste România, Guvernului Republicii Socialiste România și, în primul rînd, prim viceprim-ministrului Guvernului României, academician Elena Ceaușescu, sub patronajul căreia s-au desfășurat lucrările.

prof. A.T. GRIGORIAN
președintele în exercițiu al Uniunii Internaționale de Istorie și Filozofie a Științei (U.R.S.S.)

„Ne exprimăm admirația pentru excelenta organizare a acestui congres"

Transmitem întreaga noastră gratitudine autorităților române, în mod special președintelui României, domnul Nicolae Ceaușescu, și doamnei academician doctor inginer Elena Ceaușescu.

Sînt impresionat de extraordinara ospitalitate a poporului român. Mulțumim pentru felul în care am fost primiți în această țară și, bineînțeles, mulțumim și ne exprimăm admirația pentru excelenta organizare a acestui congres, sperînd că vom avea din nou plăcerea și bucuria să ne reîntoarcem toți în România.

prof. JOSÉ IAZ
reprezentant al directorului general al UNESCO, directorul Biroului de cooperare științifică pentru Europa și America de Nord

„Știința trebuie pusă în slujba tuturor popoarelor"

Aducem și de această dată mulțumiri respectuoase președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru atenția pe care personal a acordat-o bunei desfășurări a reuniunii noastre și atingerii țelului ei final, pentru căldul și entuziastul salut transmis participanților la congres.

Exprimăm întreaga noastră gratitudine tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu pentru amabilitatea de a fi acceptat înaltul patronaj al acestui congres internațional, pentru remarcabila expunere prezentată la deschiderea lucrărilor reuniunii noastre.

Cu deosebită bucurie dăm expresie satisfacției noastre depline pentru nivelul înalt al dezbaterilor ce au avut loc, pentru valoarea ridicată a comunicărilor științifice prezentate, bogate în idei, originale, documentate, de o diversitate tematică remarcabilă, pătrunse de nobile idealuri umaniste ale aspirației popoarelor la progres și prosperitate. Lucrările congresului au fost dominate de ideea înaltei responsabilități ce revine savanților lumii în sporirea contribuției lor permanente și active, pentru consolidarea păcii, pentru cunoaștere, înțelegere și colaborare reciprocă. A fost afirmată fără echivoc convingerea că realizările științei și tehnicii, ale culturii și civilizației trebuie puse în slujba tuturor popoarelor, a binelui omenirii, a progresului și păcii pe planeta noastră.

academician GHEORGHE MIHOC
președintele Academiei Republicii Socialiste România, președintele Comitetului român de organizare a congresului

„De roadele științei trebuie să beneficieze fiecare popor, mare sau mic"

Congresul de istorie a științei de la București a fost pentru mine, și cred pentru fiecare dintre participanți, foarte important : ne-am întîlnit aici, în România, colegi, oameni de știință, savanți din toată lumea. Asta are o valoare socială : ne-am cunoscut, am schimbat păreri, am dialogat. Dar mai mult decît atît, am avut posibilitatea unei profitabile confruntări, posibilitatea comparării metodelor de lucru ale unor savanți din diverse țări.

În același timp îmi place să remarc una dintre multiplele idei umanitare desprinse din acest congres : dorința unanimă a tuturor oamenilor de știință întruniți la București, ca știința să servească numai păcii, dezvoltării popoarelor, apropierii lor, conlucrării și deloc războiului. Da, de roadele științei trebuie să beneficieze fiecare popor, mare sau mic, știința trebuie folosită numai în scopuri pașnice.

TREVOR HARWEY LEVERE
directorul Institutului pentru istoria și filozofia științei și tehnologiei — Universitatea din Toronto — Canada

Opinii consemnate de N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Întîmplări din lumea școlii

Nu știm sau nu vrem este tot foarte grav!

Bucurîndu-ne de deschiderea, cu consecvență, a revistei „Flacăra" spre adevăr, spre promovarea valorilor reale, care ar spori prestigiul nostru pe plan internațional, și oprindu-ne la articolul „Olimpiadele școlare între strălucirea talentelor și cenusiul organizatorilor" — nr. 31 din 30 iulie 1981 — aș dori să semnalez, ca educator un alt aspect, dureros, al pregătirii centralizate a lotului lărgit de matematică.

Printre membrii lotului s-a aflat și elevul Dăscălescu Sorin din clasa a XI-a B a Liceului de matematică-fizică „I.L. Caragiale" din Ploiești. Acest elev, premiat la Olimpiada de matematică, etapa finală, cu rezultate deosebite în fiecare an la finală și concursurile „Gazetei de matematică", a reușit după o muncă perseverentă să se claseze, în urma ultimului baraj, pe locul al V-lea, loc care îl îndreptățea să spere că va participa la Olimpiada internațională. Este anunțat însă, în ultimul moment, în preziua plecării, că nu va face deplasarea. Elevul se întoarce în vechiul colectiv al clasei sale de la Liceul „I.L. Caragiale" — Ploiești, la timp, pentru a participa la încheierea anului școlar și la serbarea ce îl finalizează. Acest elev, premiant I în toți anii de școală, candidat sigur la locul de șef de promoție, s-a văzut în trista postură de a nu figura printre premianții clasei. Care este explicația ? După cum se știe, lotul lărgit și-a început pregătirea centralizată la 3 mai 1981, după ce selecționații frecventează două săptămîni cursurile din școlile lor.

Elevul Dăscălescu Sorin a plecat la Liceul „Mihai Viteazul" din București, cu următoarele note pe trimestrul al III-lea, note date de profesorii clasei : matematică 10, 10 ; fizică 10 ; chimie 10 ; istorie 10 ; geografie 10 ; engleză 10. Se întoarce la data de 11 iunie 1981 cu situația școlară a trimestrului al III-lea astfel încheiată : matematică 9 ; fizică 7 ; chimie 7 ; biologie 7 ; engleză 9 ; franceză 8 ; Prelucrarea datelor experimentale în fizică 8 (obiect pe care elevul nici nu l-a studiat la liceul nostru) ș.a.m.d. De remarcat că încheierea situației școlare pe trimestrul al III-lea s-a făcut în aceste condiții **cu o lună înainte de încheierea oficială a cursurilor la clasa a XI-a (15 iulie)**. Care este valoarea reală a elevului Dăscălescu Sorin care se clasează al V-lea la ultimele baraje ale lotului național și termină trimestrul al III-lea cu media 9 (cu două note de 10 în oral obținute la liceul nostru înainte de plecare la lot) ?

Datorită mediilor obținute pe trimestrul al III-lea, elevul Dăscălescu Sorin, la festivitatea de premiere nu s-a mai auzit citat ca premiant I, ca în toți ceilalți 10 ani, ci ca evidențiat, al VI-lea pe clasă. În vara aceasta, în programul vacanței elevului Dăscălescu Sorin a fost înscrisă și participarea la Concursul rezolvitorilor de probleme — concurs inițiat și patronat de „Gazeta matematică" — la care a participat și anul trecut cînd s-a clasat pe locul I.

Dar, după ani și ani, elevul Dăscălescu Sorin va reveni în liceul în care a învățat 12 ani și privind placa de marmură pe care sînt încrustate numele șefilor de promoție în anul 1982 — anul absolvirii sale — probabil va citi alt nume și nu al său, cum ar fi fost firesc. Ce amintiri amare îi vor reveni în minte, amintiri legate de participarea sa la pregătirea lotului național de matematică ! Și de ce ?

prof. OLGA PETRESCU ■
director adjunct la Liceul „I. L. Caragiale" — Ploiești

Din manual, dar nu capricii!

Marele creator de limbă literară care a fost Mihail Sadoveanu, scriind despre poezia eminesciană, de pildă, și despre structura imaginilor sale, spunea undeva că „în ele vorbele despărțite și izolate de la începutul lumii dintr-o dată se unesc și se logodesc într-o bucurie tainică." Poate tocmai de aceea fiecare întîlnire cu versurile celui mai mare poet român incită la meditație și la efort intelectual, iar pentru elev reprezintă un important act de cunoaștere. Uneori însă, datorită unor modalități confuze de investigare și cercetare, o asemenea întîlnire se poate transforma într-o tristă experiență. Un exemplu nedorit ni-l oferă recentul examen de limbă română din cadrul Facultății de filologie a Universității București. În cadrul concursului de admitere din sesiunea iulie 1981, la proba de limbă română, s-au dat primele două catrene din celebrul sonet eminescian „Trecut-au anii...", după care se adăuga : „Vi se cere : a) să împărțiți textul în propoziții și să arătați felul lor ; b) să analizați morfologic și sintactic toate substantivele din aceste versuri ; c) alcătuiți un scurt text cu ideile din cele două strofe." Sesizăm că încă din formulare există o ...greșeală gramaticală, ușor detectabilă chiar și pentru candidații prezenți în concurs. Dar surprizele abia încep. Citind versurile, se observă imediat șase elemente de predicație, deci șase propoziții, deși o analiză semantică și logică mai atentă ne împinge cu gîndul la prezența și celei de-a șaptea propoziții. În construcția : **„cum mă mișcară povești și doine, ghicitori, eresuri, (...) abia-nțelese, pline de-nțelesuri"**, finalul presupune un element predicativ de tipul **„erau pline de-nțelesuri"**, realizîndu-se astfel opoziția semantică dintre **timpul evocat** și **prezentul emoției** poetului. „Abia-nțelese (cîndva), (deși erau) pline de-nțelesuri (dintotdeauna)". Acesta se pare că a fost și motivul pentru care comisia de examen a considerat corect și răspunsul cu șase propoziții și pe cel cu șapte. Rămîne nedumerirea : în detrimentul cui ?

Subpunctul „c", cel mai controversat din întregul subiect, este, după opinia noastră, la limita exterioară a programei de admitere, atît prin formularea sa confuză cît și prin conținutul cerut. Să explicăm.

Se precizează ca textul să fie **scurt** și **în proză**. De ce **scurt**, se poate motiva de cei ce corectează. Dar **în proză** ? Se credea cumva că se va înțelege să se alcătuiască un text dramatic sau va scrie cineva o parodie ?

Modul cum s-a formulat acest subiect admitea cîteva posibile rezolvări : a) un plan de idei puțin dezvoltat b) o scurtă compunere cu ideile date c) o transcriere în proză a versurilor d) în sfîrșit, de ce nu, dacă tot se face proză cu idei din versuri, persoana care scrie își poate implica propria sa existență în „textul scurt".

Ulterior, după concurs, am aflat de la decanul amintitei facultăți că nici una din aceste soluții nu era cea justă. **Atunci ?** „Trebuia să se facă rezumatul versurilor !" „Cum rezumatul ?", am întrebat uimit, „doar versurile lui Eminescu nu se pot..." „Orice se poate rezuma !" — mi-a spus domnia-sa cu repeziciune — „și școala greșește că nu-i învață pe copii să facă rezumate."

Știu totuși că mulți reputați profesori de literatură, ce lucrează chiar în facultatea la care ne referim, au militat constant și cu fermitate împotriva unor asemenea forme de abordare a textului liric. Să fie distanța dintre catedra de literatură și cea de limbă română chiar atît de mare încît să nu se știe acest lucru ?

Am scris că punctul „c" (apreciat — nu știm în favoarea cui — cu punctajul maxim) este la limita exterioară a programei și nu în afara ei. Este un fapt notoriu acela că studiul limbii nu se face în sine, ci pentru deprinderea unei exprimări îngrijite, nuanțate, corecte. De aici însă pînă la texte scurte în proză după versuri eminesciene este o distanță atît de mare încît numai arbitrariul și un subiectivism nemăsurat pot să o străbată. Că este așa o ilustrează și întîmplarea că în una din săli candidații au întrebat ce să facă și li s-a răspuns să scrie „cît mai mult și cît mai frumos", ceea ce, firește, nu s-a recomandat în toate sălile.

Faptul că s-a acordat mai mult de jumătate din punctajul de la gramatică unei probe pe care am numi-o „de capriciu" ne obligă să spunem că la o disciplină cunoscută și recunoscută pentru rigoarea ei științifică a intervenit gustul îndoielnic al unui autor care nici el n-a știut ce vrea.

prof. emerit VALENTIN OLTEANU ■

Costum popular din Banat, com. Bozovici

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Acum, cînd prin publicarea Memoriilor lui I.G. Duca s-a reușit restituirea unui oarecare postament evenimentelor petrecute în vremea războiului nostru pentru întregirea neamului, considerăm că putem să facem loc în această pagină de revistă și altor file din marea epopee a luptei pentru unitatea românilor.

Bunăoară, mai mulți cititori ne-au solicitat mărturii asupra aportului poetului „pătimirii noastre" la actul Marii Uniri. Nimic mai potrivit și mai firesc, în linia restituirilor necesare ale spiritualității românești, decît să transcriem pentru cititorii noștri excepționalele contribuții (în parte inedite) ale vigurosului tribun al luptei pentru unitatea românilor.

Din articole tipărite în periodice (astăzi extrem de rare, chiar unicate) la Iași, Chișinău, Kiev sau Paris și care n-au fost antologate niciînd în vreun volum Goga, din scrisori inedite, poezii și mai ales din importantele capitole ale unei proiectate lucrări despre românii transilvăneni — vom reconstitui, așadar, firul ardentelor trăiri ale marelui poet național, în perioada februarie 1917 — martie 1919.

Să ne aducem aminte cum, cu luni în urmă, I.G. Duca evocînd momentul apariției ziarului de front „România" — organ al Apărării Naționale, consemna numele lui Octavian Goga între literații-gazetari fondatori ai cotidianului respectiv. Pe ultima filă (datată 26 decembrie 1916) a manuscrisului unui jurnal intim — aflat în posesia eminentului exeget al bardului de la Ciucea, profesorul universitar Ion Dodu Bălan — Goga, la rîndul său, a făcut următoarea însemnare: „Zilele trecute am fost invitat la Cartierul General împreună cu cîțiva gazetari aleși de Duca. Ne-a primit generalul Prezan care ne-a spus planul lui de-a înființa o gazetă pentru front. Prezan face impresia unui om cinstit, hotărît, fire delicată cu oarecari nuanțe feminine, trădează multă ambiție. A fost foarte gentil cu mine și mi-a spus că vrea ca directorul gazetei să fiu eu. Am simțit însă că guvernul nu agreează această idee. Deoparte se teme de Prezan, căruia îi atribuie intenții de dictatură, de alta nu vede în mine omul căruia i s-ar putea inspira aprecieri favorabile actualei alcătuiri. Nu știu deci ce se va alege, să vedem..." Asupra mobilurilor ce aveau, în chip păgubitor pentru țară, să eternizeze neînțelegerile dintre Goga și Brătieni, vom reveni cu alt prilej. Mihail Sadoveanu a fost atunci ales să coordoneze activitatea de redacție la ziarul „România", însă locul lui Goga era de departe privilegiat — toate articolele sale sînt de fond, plasate în stînga primei pagini; ele fiind cele mai ample și dînd directiva întregii publicații.

Cît de mare gazetar a fost Goga — din familia Eminescu-Iorga — se va vedea și din articolele semnate în „România". Acest solar piso al spiritualității românești, ca orice fenomen de geniu, a tîrît după sine și fatale umbre. Profeții de apostol al neamului i-au fost întunecate în ultima parte a vieții de regretabile erori politice. Se vor limpezi ele — nădăjduim! — și apele învolburatului Olt al literelor române. Deocamdată, vă propunem spre o binemeritată desfătare artistică și morală, splendori ale scrisului strălucitorului astru. Purcedem cu patru articole — „Spre biruință", „Către țăranii soldați", „O nouă perspectivă", „Liniștea morală" — apărute în ziarul „România". Sînt pagini de început de drum, în care este predoslovită biruința de mîine — peste restriștile trecătoare ale unor isteviți, iar nu ale unor înfrînți.

Binecunoscuta fotografie din colțul paginii — reprezentînd o secvență din Marea Adunarea Națională de la Alba Iulia — ne va fi imaginea-fanion însoțitoare.

STELIAN NEAGOE

Spre biruinţă

Joi, 2 februarie 1917

S-ar părea că sîntem în mreaja unui vis și că toate cîte se petrec astăzi în jurul nostru sînt arătări fugare din vremuri de demult, chipuri întunecate smulse dintr-o veche cronică moldovenească. Simțim sufletul cum ni se zbate greu sub povara loviturilor ca limba unui clopot bătrîn dintr-o biserică bîntuită de vifor.

Vrăjmașul a călcat hotarele țării, jumătate din pămînt e sub copitele cailor lui. De-a lungul cîmpiilor mănoase calcă iarăși cetele de pradă, satele albe ard pe întinderea Munteniei, Dobrogea se prăbușește sub năvala hoardelor..., în vreme ce Ardealul, ud încă de sîngele nostru, e mai mut ca oricînd. În acest timp, în jur de noi, e o alergare pripită, soldații vin și se duc, roiesc pribegii fără adăposturi, chervane ferecate își urmează drumul, e grabă și frămîntare pretutindeni și deasupra acestei învălmășeli de oameni și de lucruri, strălucesc în soarele de iarnă icoane răzlețe din visul nostru de mărire.

Și cu toate acestea, nu sîntem înfrînți. Ne-am chieltuit, dar nu ne-am istovit. Puterea n-a secat încă și credința rămîne în picioare privind dîrză în obrazul dușmanului. Ca un trup sănătos, dezmeticit de pumnul vrăsmaș, poporul nostru și-a îndoit mijlocul o clipă ca să se ridice iarăși cu o vigoare înzecită. Înfiptă în țara Moldovei, ca într-o cetate de piatră, oastea noastră, avînd apa Siretului în față și crestele Carpaților în spate, reînvie astăzi după zidul baionetelor, ascuțindu-și fulgerele de minie. Este o suflare nouă de viață care renaște, rîndurile se primenesc, sprijinul tovarășilor crește, speranța filfîie proaspătă și înțeleaptă peste steagurile ciuruite de gloanțe.

În această fierbere, care dospește o furtună apropiată, ne stringem cu toții.

Pe cîmpul întins, unde se prind în mănunchi puterile de apărare ale unui neam, venim astăzi și noi, o seamă de oameni ai condeiului. Cetitori de gînduri și făuritori de visuri, unde trecătoare din valul statornic al sufletului românesc, cerem o părticică de muncă pentru pregătirea marelui praznic.

Vrem deci să ne semănăm credința pe tot cuprinsul acestui pămînt, să vorbim cu soldatul și cu civilul și să ne facem de-a lungul satelor și orașelor vestitorii cîntecului de biruință care se urzește ceas cu ceas. Vom vorbi limpede și fără înconjur, dîndu-ne seama că încrederea cu care am fost cinstiți de către cei chemați să reunească energiile țării, pretinde cuvinte drepte și cere slujba adevărului. Vom spune astfel în aceste pagini tot ce așteptarea zilelor viitoare ne va cobori în suflet. Vom arăta pilda măreață de înfrățire a neamului cu regele său, al cărui tron și-a muiat strălucirea în visul nostru de veacuri. Ne vom închina cu smerenie în fața țăranului trudit, vom pipăi durerile lui, îi vom cînta vitejia neasemănată, lămuri-i-le binefacerile pe care și le-a răscumpărat cu sînge cald scurs pe ogoarele țării. Vom dezveli tuturora cruzimile ticăloase ale cotropitorilor și vom lovi cu patimă în tăciunarii care plimbă cărbunii aprinși de-a lungul unui pămînt orînduit prin muncă și vrednicie. Vom scormoni spionii și vînduții, vom aprinde în sufletul milostiv al plugarului nostru flăcările urei, făcîndu-l să vadă aevea scrîșnete în umbra tunurilor nemțești.

Ca în vremuri vechi de restriște, cînd palosul însîngerat se purta pe drumul mare, am vrea ca din cuvîntul nostru să se desprindă cugetul răzbunării și al biruinței.

Nu știu dacă vorbele se vor putea totdeauna înșirui netede pe hîrtie: atîta știu că toată palpitarea inimii noastre va fi pentru ostașii acestor zile de zbucium grozav. În fiecare clipă, în alergarea minții, în ceasuri de muncă și în nopți de veghe, împreună cu toată suflarea țării noastre strămoșești noi vom avea ochii îndreptați spre voi, soldați ai neamului, care din tranșee trimiteți moarte liftelor străine. În rănile voastre e biruința de mîine. Sub lumina ei orbitoare vrem să ni se frîngă condeiul în ziua cea mare, cînd printre zidurile fumegînde de la Alba Iulia, în sunet de muzici, pe drumul de praf și de sînge, va trece mîndru, pe calul său alb, suveranul nostru.

Luni, 6 februarie

Voi sînteți cei mulți, voi ați dat cu adevărat și sîngele și puterea... Țărani ai noștri, din Muntenia și din Moldova, români plugari ai pămîntului de pe Jiu și de pe Siret, voi care umpleți golul tranșeelor și nu mai încăpeți în plinul spitalelor, soldați ai neamului, la voi e toată nădejdea de mîine.

Din mijlocul nenorocului care ne încearcă în treacăt, dintre toate vedeniile chinuitoare ale acestor zile de pribegie, din întreaga uruitură a mașinilor nemțești se ridică fruntea limpede a țăranului nostru încununată de strălucire. Ducă sufletul ni se clatină o clipă sub povara sorții, ne gîndim la țărani și ne simțim tari ca viteazul din povestea veche, care își primenea puterea de cîte ori picioarele lui atingeau țărîna. Credem în hainele albe ale neamului românesc, credem cu toată îndărătnicia neînduplecată a dreptății pentru care luptăm, și dacă străinul vrea să judece acest popor după vrednicia lui adevărată, noi îl trimitem la: *țărani*.

De aceea, ca și în trecut, ne îndreptăm și astăzi spre voi, temeiul și fala oștirii, ca să vă spunem, că de la rîndurile voastre se așteaptă mîntuirea.

Soldați, sub puhoiul dușmanului am dat înapoi pînă la apa Siretului, unde cu ajutorul vitezelor osti ale împăratului Rusiei, de două luni l-am încremenit în loc. În zadar se zvîrcolește, zidul nostru de oțel nu se frînge. Văzîndu-se neputincios, toate vocile sufletului său hain le revarsă asupra pămîntului cucerit vremelnic. Veștile care sosesc aici despre isprăvile lor de dincolo de front ne trezesc scîrba și setea răsbunării.

Adunătura pestriță [a cotropitorilor țării noastre] e mai crudă ca flăcările din apocalips și mai înfometată decît lăcustele. Ei taie limba prizonierilor români, ei despoaie toate satele din Muntenia, neamțul cară la el acasă toată truda agonisită de noi, neamțul vă necinstește femeile, cizma lui zdrobește viața noastră de la București pînă la Severin.

Soldați, această răsplătire se apropie! De la Siret, drum înapoi nu mai este!

Pregătiți-vă sufletul, întăriți-l cu ura neagră a pămîntului vostru batjocorit și gătiți-vă de ziua cea mare, cînd va începe nunta morții cea adevărată, nunta vieții și a izbăvirii.

Gîndiți-vă, soldați țărani, că o nouă așezare trainică a neamului va răsări din lupta voastră. Înțelegeți că stăpînind din nou pămîntul vechi al României și lărgindu-i hotarele cu Ardealul și Bucovina, soarta tuturor va fi mai bună. Aduceți-vă aminte de cuvîntul m.s. regelui nostru, care pe urma războiului vă făgăduiește o mai dreaptă orînduire a vieții de la țară...

Gîndiți-vă, soldați, la copiii voștri, la binele de mîine, la căsuța albă de pe Argeș, unde hîfte spurcate se lăfăiesc astăzi... Și nu uitați mai ales dreptatea scripturii care acum tîrziu se va izbîndi în adevăr pentru voi: — *Fericiți sînt cei flămînzi, că aceia se vor sătura...*

Vineri, 3 martie

Popoarele mici ies arare din umbră. Pitite în colțul lor, ducînd o luptă grea pentru a-și susține un echilibru, ele reprezintă umanitatea mai mult prin prisma nevoilor locale, fără a avea putința să-și înfrățească soarta cu curentele mari de gîndire universală. Abia din cînd în cînd cu prilejul unor conflagrații generale, se poate ridica la suprafață valoarea și puterea de viață a micilor națiuni.

Istoria noastră nesfîrșit de tristă ne-a condamnat în trecut la un trai izolat, la o frămîntare pentru împlinirea propriilor trebuințe. Lozincile evoluției mondiale, preceptele de premenire a continentului și-a lumii erau un privilegiu al neamurilor cu un vast teritoriu și cu un număr covîrșitor. Noi le primeam întîrziate pe solul nostru, ne dam silința să le adoptăm, dar nu eram în stare s-aducem o contribuție apreciabilă pentru triumful lor. De-aceea, copleșiți de lipsurile unei biete gospodării sărace, n-am prea cerut cuvînt în nemăsuratele întreceri internaționale. Cronicele ne amintesc șumar de cîte ori vine vorba de răspîntii hotărîtoare care au schimbat fața vremilor.

Abia odată, în cursul veacurilor zbuciumate, am apărut în plină lumină. În mijlocul tulburărilor medievale, cînd cauza obștească a creștinătății era primejduită de năvălirile musulmane, voievozii de la Dunăre și-au aruncat în cumpănă spada lor pentru biruința unei idei care era patrimoniul Europei. O strălucire trecătoare de epopee și-o lungă suferință de sute de ani au răsplătit pe seama poporului nostru acest amestec în laboratorul istoriei universale.

Degrabă ne-am cufundat iarăși în umbră, forțele ni s-au sleit, perspectiva de gîndire ni s-a redus și-am trăit înainte o viață anumită, al cărei ideal suprem nu mai putea fi decît gîndul propriei conservări, fără vreun acces la rezolvirea problemelor curente ale umanității. Ne-am menținut așa zile îndelungate, am trecut prin perioade de părăginire înspăimîntătoare, am strigat, am amuțit, ne-am ridicat din nou și-am izbutit în sfîrșit, abia înainte cu o jumătate de veac, să ne accentuăm dreptul nostru.

Curînd însă, după întemeierea vieții independente, Regatul român a fost în mod fatal tîrît după paravanul particularismului de rasă german, care ne-a fixat și mai mult într-un colț de izolare. Siliți să perpetuăm un legămînt nefiresc, potrivnic aspirațiilor noastre, eram aproape pe calea de-a pierde pe lîngă adevărurile de ordin național și marile axiome ale prefacerilor continentale...

A trebuit să vină acest cataclism care să ne purifice atmosfera, să trezească impulsurile ascunse ale istoriei, să puie în evidență ca o putere elementară anumite îndrumări ale progresului omenirii, ca o limpezime de conștiință să ne determine la un pas hotărîtor. Am intrat în marele război ca să ne izbîndim un ideal politic, soarta a voit însă să ne crieze din acest prilej o platformă mai întinsă, dincolo de limitele egoismului nostru național. O îmbinare fericită de interese a făcut ca propria noastră cauză să se confunde cu o serie de puncte cardinale ale întregului continent.

Ca și pe vremea invaziilor turcești, Europa întreagă, cu alte resurse de viață ca atunci, s-a unit într-o singură tabără împotriva visului de cutropire nemțească. Fiind deci luptătorii căminului nostru, noi colaborăm la triumful unor orientări de cugetare universală.

Sîntem într-o perspectivă nouă, neamul românesc este astăzi un punct de sprijin al unui mare angrenaj internațional. Pentru întîia oară în istoria modernă, noi sfîșiem valul de umbră care ne înconjura și pășim alături de cei mari care duc cu un pas mai departe destinele lumii. În mod firesc orizontul ni se lărgește prin această tovărășie, comoara de simțire ne devine mai bogată, viziunea politică mai clară și jertfa sîngelui îndoit de nobilă. În același timp avem și satisfacția că ne vedem înregistrată vrednicia de către analele tuturora. Paginile pe care le înscriem astăzi nu sînt numai ale noastre, sînt pagini palpitante de-o sforțare supremă a civilizației moderne pentru a duce la bun sfîrșit o cauză comună.

Această nouă perspectivă însă ne impune o constiință a datoriei, care să ne așeze la înălțimea tovarășilor noștri. De aceea toți cîți sîntem chemați să ne îndrumeze rostul acum, fie că țin în mînă o spadă ori un condei, să nu uite că în acest petec de orient al Europei, neamul românesc reprezintă astăzi lozincile apusului luminat și se bate pentru realizarea lor. Să-și însușească deci, deodată cu idealul unitar și îndatoririle morale pe care le pretinde izbînda lui.

Numai astfel, ieșind acum la lumină, vom putea, suporta cu cinste judecata ce ne-o vom face noi însine și sancțiunea pe care de astădată ne-o dă lumea întreagă.

Duminică, 5 martie

Războiul a fost totdeauna nu numai o ciocnire de forțe materiale, ci și-o încrucișare de energii morale. Biruința e determinată în mod hotărîtor de ascendența sufletească a unei tabere. Cîmpul de luptă al unui neam e menit să înfățișeze și psihologia lui, capitalul moral pe care-l poate mobiliza la o anume perioadă a istoriei sale.

Acest adevăr a dirijuit deopotrivă pe toți beligeranții de la începutul marelui război. Desăvîrșita liniște morală a fost lozinca tuturora. La adăpostul unui calm de gîndire și sub influența unei încordări de voință, cu neadormitul control al rațiunii s-au făcut toate pregătirile. Continuitatea de muncă nu se putea închipui fără o continuitate de simțire, care nici o clipă nu pierde din vedere scopul final. De aceea pretutindeni, oricare ar fi fost cumpăna vesnic schimbată a frontului, înlăuntrul țării s-a menținut un echilibru sufletesc. Societatea și-a dat seama că într-o lungă războire de ani de zile și biruințele și înfrîngerile nu sînt decît episoade, care în balansarea perpetuă a forțelor se alternează, rămînînd ca mai tîrziu o sforțare supremă să aducă rezultatul decisiv.

Un general neamț, Hindenburg, mi se pare, a spus că războiul îl va cîștiga acela care va avea nervii cei mai tari. Spunea un adevăr. Cuvintele lui, din care se descifra structura particulară a sufletului german capabil de voință și de liniște morală în fața unei crime, măcar dacă aceasta îi servește interesul, anunțau de la început grozava vărsare de sînge care a venit în urmă. Din fericire însă acest suflet înghețat și metodic al rasei teutone s-a găsit față în față cu temperamentul anglo-saxon îndrumat de tradiționala lui seriozitate și cu admirabila putere de înmlădiere a Frantei otelite de frămîntări seculare. Această întîlnire pe urma căreia s-a creiat din primele zile o stabilitate de echilibru sufletesc, înrîurește definitiv istoria universală în zbuciumările ei actuale.

Adoptînd și noi acest învățămînt, să căutăm a face din el un impuls de pedagogie națională în aceste clipe tulburate. Să învățăm de la Parisul care luminează de un veac cărările pline de cotituri ale intelectualității românești și să ne aducem aminte că de-acolo s-a lansat lozinca răbdării, ca o nouă virtute cardinal a Franței renăscute. Amintirile glorioase ale războaielor lui Napoleon, perioadele de splendoare ale unui popor care a stăpînit lumea, toate au fost invocate mai puțin decît această evanghelie a răbdării, care a întemeiat sub bătaia tunului o Franță cu sufletul senin și ordonat:

— *„La paciente France"*.

Ucenici ai occidentului să ne împunem deci psihologia lui.

Ori-care ar fi veștile de azi și de mîine, oricît de strălucite ar fi izbînzile dintr-un anume punct de pe vasta suprafață a războiului și oricît de dureroase pierderile, noi să muncim înainte, făcînd să se instăpînească în rîndurile noastre condiția esențială a biruinței: *liniștea morală*.

Marea bucurie a izbîndei dimpreună cu doliul jertfelor, rodnica palpitare a sufletului, trebuie lăsată pe mai tîrziu. Ea nu poate începe decît în prima zi de — pace.

TURIST, CAUT CAMERĂ

„Domnii, ascultați la doamna, are o poziție splendidă și flori"

Gara Constanța. Este exact ora 16,34 și accelaratul 627 frinează la peronul 4. În cîteva minute, peste o mie de amatori de bronz, doldora de bagaje, tichii, copii și speranța ca soarele să se arate la fel de vrednic ca și ambiția lor de a-și pune toți pigmenții la treabă, invadează peronul și scările tunelului. Coborîm printre ultimii din vagon, ușor derutați, căutînd ceva din privire, chestiune care dă roade.

— Doriți cameră ?

— Da. Într-o secundă, ne trezim înconjurați, ca Robinson și Vineri de băștinași, de o sumedenie de bărbați și femei al căror aplomb ne descumpănește. „Am două, trei, patru camere la curte, verdeață, aer curat, briză dinspre mare, am tot..." ; „Stau la bloc, mai vine și apă caldă, liniște, n-am copii..." ; „Domnii, ascultați la doamna, are o poziție splendidă și flori unde trebuie..." Abia apucăm să ne tragem sufletul și bagajul din mînă unuia. Răcnim pe înțelesul tuturor că mîine ne vin și nevestele și stăm zece zile pe banii noștri. Cercul se strînge și mă înțeleg din priviri cu subofițerul Leucă Gheorghe, de la Inspectoratul de miliție al municipiului Constanța, ferchezuit la acea oră de după-amiază. Căruia ordinul de a fi turist îi venea ca o mănușă. Mai nu vrem, mai ne lăsăm, ca să ne ridicăm cota. Îl alegem pe unul mai necăjit, dar plin de promisiuni mari, care sparge cu îndîrjire semințe de floarea-soarelui și, după năravul acestei, le la fața urmăritorilor cu cojile expediate cu dexteritate. Ne spune că am avut noroc de trei ori. Odată să fim deștepți și știm ce să alegem, apoi fiindcă el a putut să vină azi la gară și, în sfîrșit, pentru că, zilele trecute, unul imprudent, care a strigat de pe scara trenului că vrea cameră, din bucuria prea multora de a-l ajuta a rămas cu tricoul chimono, în înghesuială mai pierzînd definitiv și un ceas electronic ce-i anunța de trei ori pe zi masa.

Un tip comunicativ, cu o mulțumire de gospodar harnic, proaspăta noastră gazdă, Enuș Caraman... Ne urcă în troleibuz și ne coboară în str. Făgetului, unde pe colț, la nr. 132, era casa promisă, aproape de stadion, dar foarte departe de plajă. O casă cumpărată anul trecut, ni se destăinuie, cu o sută de mii, de la unul în care avea mare încredere. Pe lîngă două camere mai acătării, dar ocupate de alți pînă mîine, mai are una pentru o noapte și apoi ne mutăm dincolo. Camera cu pricina, un fel de cazematâ cu pereți în derivă și miros proaspăt de igrasie, primise de curînd cîteva bidinele în semn de omagiu, lucru care n-o făcea însă mai veselă. WC-ul din curte și bucătăria la care aveam acces, murdară și meschină, aveau menirea să ne facă viața mai frumoasă și să întregească serviciile pînă la suma de 70 de lei pe noapte.

Agenția de turism intern, dispeceratul pentru închirieri la particulari

Dorim două camere, categoria A, cît de cît aproape de centru și, desigur, de plajă. Primim două adrese. La prima, Ion Balaban, din str. Tudor Vladimirescu nr. 22, se arată surprins, o cameră o are ocupată, de ce v-a trimis O.N.T.-ul la mine, iar pe a doua, necontractată, n-o lasă fără 80 de lei. La a doua adresă, str. Mircea cel Bătrîn nr. 158, familia Iancu ne pune la dispoziție două camere frumoase, curte, televizor, telefon, totul bine gospodărit, la prețul oficial de 60 de lei.

Dispeceratul pentru închirieri la particulari, filiala Satul de vacanță

Cocheta barăcă e luată cu asalt de o sumedenie de gospodine care, în afara încrîncenării de a pune mîna pe un turist, n-au nimic agresiv în gesturi și priviri. De la ghiseu, Maria Ciobanu încearcă să mulțumească și clienții și pe cei ce vor să închirieze. În privința ultimilor, e greu de despărțit apele, care are și care nu are contract cu O.N.T.-ul. „Greu, foarte greu de trăit cu bisnițarii, se plînge **Maria Ciobanu**, pînă să ajungă la mine să le dau cîteva adrese, turiștii sînt luați de aceia care n-au contracte. Pe de altă parte, în jurul barăcii mai stau și proprietari cu care O.N.T.-ul are contract și care speră să găsească clienți. Ce se întîmplă, de fapt. Necazul cel mare e că toți turiștii vor să stea aproape de plajă sau sat și numai o mică parte din cei cu care avem contracte locuiesc împrejur ; ceilalți, la cîteva stații de mașină. Astfel, ei nu prind clienți deloc".

Agenția de turism intern – Constanța

Discutăm toate acestea cu Ioan Leonte, directorul agenției. „Ne-am străduit, spune dînsul, să facem cît mai multe omologări de apartamente, avem peste 25 000 pe tot litoralul, cu scopul de a face față solicitărilor. Legea însă îmi permite să trimit spre cazare la particulari doar în cazul în care spațiile de cazare din hoteluri sînt pline. Este logic, dar acest fapt îi dezavantajează pe particulari, pentru că nu le dau clienți tot timpul. În plus, aceștia mai fug de contracte, deoarece impozitul este progresiv. Cine ajunge la suma de 5 000 sau de 10 000 de lei încetează să mai lucreze cu noi sub pretextul că i-au venit niște rude. De pildă, la 9 980 de lei, impozitul este de 2 187 de lei. Dacă omul mai închiriază o cameră, o singură noapte, și deci mai încasează, să spunem, 40 de lei, la 10 020 lei impozitul ajunge la 2 585 lei. Deci pentru 40 de lei încasați, plătește 400 de lei. În afară de impozit, noi mai percepem un comision de 10 la sută tot din banii particularului (noi făcusem de cîteva ori propunerea să-l oprim de la client), astfel că omului nu-i convine să închirieze, pentru că nu-i mai rămîne mare lucru".

Concluzii

1. Legea nr. 5/'73, art. 17-b, care se ocupă de închirieri, nu reușește să mulțumească nici pe turiști, nici pe particularii cu contracte, nici turismul și nici organele financiare. Contractul dintre cetățean și O.N.T. este de înțelegere, nu ferm și astfel nu-i respectă nimeni : turismul deoarece nu asigură în permanență clienți, iar particularii fiindcă pot închiria fără știința O.N.T.-ului.

2. O mai corectă încadrare a apartamentelor în categoriile de confort ar putea fi urmată de prețuri mai stimulative (nu exagerate) pentru cei ce închiriază și de unele îmbunătățiri ale sistemului de impunere și de percepere a comisionului, pentru că, să vedem adevărul, nimeni nu încheie un contract din filantropie, ci pentru că poate obține în mod cinstit un venit dintr-un spațiu pentru amenajarea căruia face eforturi materiale.

4. În privința „bișnițarilor", a „rechinilor", lucrurile ni se par mai simple, cel puțin pentru municipiul Constanța. Două sînt punctele în care pot fi întîlniți : gara și zona Cișmeaua (în cea mai mare parte pentru automobiliști). Deci se poate găsi o soluție care să păzească de poluare aceste perimetre.

5. Greu de închipuit că o gară cum este Constanța este cu totul și cu totul lipsită de orice informație turistică. Nici urmă de adrese, telefoane, mijloace de transport. Cîndva, se spune, a funcționat un punct de informare O.N.T., care, din motive de estetică, a fost desființat. Odată cu apa s-a pierdut și copilul.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Intermediari modești și generoși...

Din gara Sinaia toate drumurile duc spre dispeceratul de cazare. Vreau să spun că sînt atît de multe indicatoare îndrumîndu-te într-acolo („vis-à-vis de hotel **Sinaia**"), încît la un moment dat ai impresia că cineva te ia de umăr și te trimite obligatoriu la culcare. Impresie falsă, evident, întrucît perspectiva unei găzduiri nu o are oricine, în acest „sezon de vîrf" pe Valea Prahovei. E o certitudine doar pentru cel venit cu bilet de odihnă, de tratament, sau afiliat unui grup organizat. Cît despre turistul descins de capul lui în Sinaia, va constata că dispeceratul cu pricina este un soi de „Fata morgana", iar jocul cu tăblițele indicatoare se reduce la un simplu test de orientare turistică. Pentru că, odată ajuns aici, poți deslușì cu ochiul liber, alături de o glastră cu flori un anunț tipărit sunînd ca finalul trist al unui roman de aventuri : „Nu avem locuri de cazare !" Asta echivalează cu gestul imperativ al degetului arătător îndreptat înapoi spre gară. Și ce face atunci neprevăzătorul nostru turist ? Mai insistă, ca tot românul : Nici măcar un pat ? Nu. Nici o cameră la particulari ? Nu. Absolut nici o posibilitate ? Nu.

Se întrezărește totuși oarecare posibilități atunci cînd omul — nedumerit și cu bagajul în mînă — ieșe în fața agenției și se oprește acolo cîteva clipe, nemaiștiind încotro s-o apuce : în momentul acela se apropie de el, adresîndu-i-se mai mult sau mai puțin conspirativ, **micul hotelier particular și clandestin,**

Joi, 6 august, spre seară, mîmez și eu amărăciunea celui care este pe cale de a-și rata concediul. Din vina lui, desigur, pentru că nu poți reproșa O.J.T.-ului că lucrează din plin, la toți parametrii. Cînd plec de la dispecerat, aproape mă lovesc de un individ cam neras, cam vesel și cam nesigur pe picioare. Tocmai ieșise de la restaurantul lipit de sediul O.J.T.-ului. „Este că n-ai găsit cameră ?" mă întreabă rizînd. Nu — îi răspunde gazetarul din mine. Păcat că n-am dat de el acum vreo oră, două, încă mai avea două camere foarte bune, în centru, îl mai roagă diverse persoane să le aducă sezonieri. De ce nu se duc ei, personal ? mă interesez. Pentru că dumnealui mai umblă încolo-ncoace și-l ghicește imediat pe omul rămas în aer cu cazarea. Dar nu-i nici o nenorocire, zice, dacă chiar n-am unde să dorm mă duce în cămăruța lui, la demisolul unei vile, mai are o saltea, și el poate dormi foarte bine și pe jos, o noapte. Și dacă dimineață vreau să mă bărbieresc, îmi împrumută aparatul lui de ras. Vreau să știu cît mă costă, să n-avem vorbe dup-aceea. Aproape că se supără, nimic — se poate ? — dar dacă-i invit la o sticlă de vin, la restaurant, nu mă refuză. Înțeleg că este un fel de îngrijitor la o vilă, că i s-a dat și un spațiu modest acolo, că mai face servicii unora care nu „se pretează" să-și racoleze ei înșiși clienții (știindu-se în culpă față de lege), înțeleg că omul face asta din cumsecădenie, admițînd doar răsplata unui pahar cu vin. Și deși îmi repugnă „paharul în plus", constat că este onest și generos, mă revoltă doar neomenia unora care, profitînd de felul lui de a fi îl aduc în situația de a-l consuma.

A doua zi dimineață, și tot în fața O.J.T.-ului, mai mi-este dat să cunosc un astfel de intermediar — o femeie în vîrstă, mărunță, uscățivă, cu o privire tristă sau poate doar obosită. Are o fetiță alături, o ține de mînă. Observ că mă fixează, că ezită, se apropie în cele din urmă și mă întreabă dacă n-am nevoie de o cameră. Sufăr aproape că sînt nevoit să-i spun un neadevăr acestei femei, dar trebuie să mă documentez, trebuie să aflu. Da, am nevoie. Nu nu sînt singur, mi-am lăsat soția (la gară) pînă cînd aranjez ceva. Dar dacă-mi lasă adresa... Are trei, dintre care îmi notez doar două (str. Furnica 63 — Drăgan Domnița, și str. Muncii nr. 8 — familia Rusu), a treia nu mai vrea să mi-o destăinuie, o apucă dintr-o dată o neliniște, mă duce dumnealei acolo, este aici, în centru, lîngă Pati-bar, la o „doamnă doctor", eu să mă duc liniștit să-mi aduc soția, că m-așteaptă. Mai ține să-mi precizeze că „doamna doctor" nu primește turiști cu copii. Știți cum sînt copiii, mai fac gălăgie, mai zgîrie mobila... Și trebuie să mai știu că prețul este 100 de lei, oriunde, atît la fiecare.

Stau de vorbă cu Mircea Dogaru, șeful dispeceratului de cazare (care-mi confirmă că impresionanta capacitate de cazare în Sinaia — peste 3 000 de locuri numai în hoteluri — este neîndestulătoare în acest „sezon fierbinte"), apoi cu Nicolae Laca, agent de turism, responsabil cu camerele contractate cu O.J.T.-ul de către particulari. Îmi sugerează să scriu despre cazare în general, sectorul de care se ocupă fiind foarte puțin important în contextul tuturor problemelor legate de turism. Mă interesează totuși și latura asta, zic, și aflu că sînt înregistrate 80 de adrese în cartotecile oficiului, camere de două locuri cu prețuri variind între 50 și 80 de lei. Și aceste spații ale particularilor sînt programate cu mult timp înainte, prin contracte cu alte O.J.T.-uri din țară. Dar sînt și greutăți... Adică ? Adică oamenilor, sau unora dintre ei, nu prea le mai convine să contracteze camere cu O.J.T.-ul. Asta pentru că prețurile s-au mai schimbat, pentru că turistul — atunci cînd se instalează prin intermediul nostru — se simte în drepturi și ține să-și impună el condițiile.

Înțeleg că O.J.T. Prahova întîmpină unele greutăți, că există oarecare rețineri ale ofertanților, că sînt și nemulțumiri din partea turiștilor : dar — mărturisesc — nu înțeleg poziția neutră a celor care se ocupă și răspund de acest sector (și pe care-l consideră neimportant), nu înțeleg scepticismul — subînțeles — că situația aceasta precară nu s-ar mai putea schimba. Că turismul — prin cazare la particulari — este important, o dovedește faptul că toate spațiile existente sînt programat ocupate, că există oameni care preferă un cadru familial, hotelului. Te convingi de asta vizitînd nu puține case înscrise în evidența O.J.T.-ului, acolo unde Nicolae Laca își poate trimite cu inima împăcată turiștii, te convingi de asta cunoscîndu-i, de pildă, pe soții Ana și Aurel Popa (str. Aosta nr. 22), oameni care știu să se bucure de oaspeți și să le ofere acestora nu doar confortul unei case frumoase, înțelept gospodărite, ci și căldura, prietenia, omenia lor. Și dacă la început am vorbit despre găzduirea particulară și clandestină, în slujba căreia își pun serviciile mici, modești intermediari, nu am făcut-o întîmplător : noarița acestui fenomen este favorizată de o preocupare insuficientă de a organiza și a întări rețeaua particulară de cazare, afiliată Oficiului județean de turism. Ea ar putea deveni o componentă importantă a turismului organizat — și acest lucru este perfect realizabil atîta timp cît există și soluții : începînd cu acțiuni susținute de convingere a oamenilor, terminînd cu găsirea unor posibilități eficiente de cointeresare a lor.

CORNELIU MERLAU ■

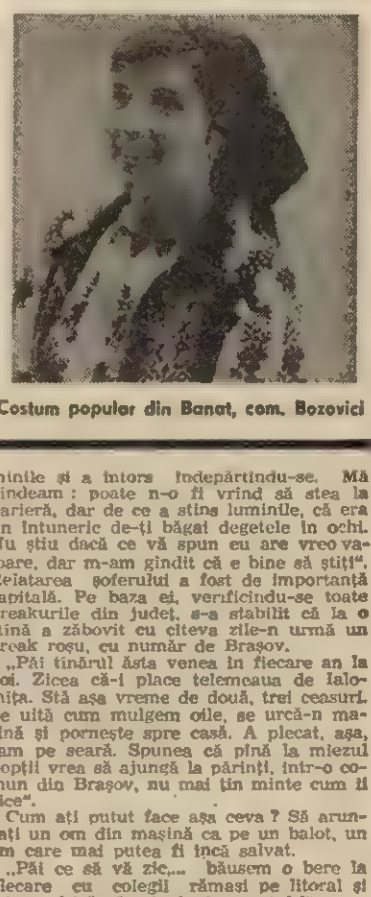

Costum popular din Banat, com. Bozovici

Început de toamnă. Spre seară a căzut o ploaie scurtă după care cerul s-a înseninat din nou, îmbiind chiar și pe cei care veniseră acasă obosiți după o zi de muncă, să facă o scurtă plimbare pe ulița principală cu multe flori, a frumoasei comune Ialomițene.

În plin centrul localității, pe trotuar, un grup de trei eleve de la liceul agricol discută despre ce-au făcut la practica din ziua respectivă pe un lan de floarea-soarelui.

Una din fete care stătea cu spatele spre șosea este izbită în plin de către un autoturism, luată pe capotă și trîntită la pămînt.

Apoi șoferul, un tînăr de vreo douăzeci de ani oprește și se apleacă spre victimă împreună cu celelalte două eleve venite în fugă la locul unde zăcea fata.

„Colegei noastre Viorica îi curgea sînge pe nas și pe gură, nu vorbea, iar ochii îi erau închiși pe jumătate. Eram atît de emoționate încît n-am reușit să reținem nici numărul mașinii, nici culoarea ei, iar despre tînărul șofer, doar că era negricios și avea o mustață mică. Ce vreți, nu ni s-a întîmplat niciodată așa ceva. În plus, locul unde era căzută colega noastră nu era deloc luminat. Șoferul cu ajutorul nostru a aruncat-o pe Viorica în mașină și ne-a asigurat că o va duce urgent la spital.

Ne-a mirat că imediat după plecare a stins luminile și spuneam Olguței „Cum o să ajungă șoferul pe întunericul ăsta la spital nu știu" ? Mergem noi ce mergem, ne îndreptăm spre ulița pe care locuim, că sîntem vecine toate trei, cînd nu departe de poarta tovarășului Zamfir de la cooperativă auzim niște gemete. Cine credeți că era ? Viorica colega noastră. Ticălosul o aruncase din mașină și fugise. Olguța s-a repezit spre șosea Pe acolo chiar și noaptea trec multe mașini. Un șofer de camion mai în vîrstă a venit imediat la chemarea noastră, a urcat-o pe Viorica din cabină și s-a îndreptat spre spitalul din municipiu.

Am aflat după aceea că prietena noastră a murit pe drum. Fată tare bună Viorica, vioaie, învăța bine. Îi plăceau mult florile și poeziile. Păcat că s-a prăpădit așa săraca. Ne-a spus după aceea doctorul nostru din comună că dacă era dusă repede la spital scăpa !" În decurs de trei zile, lucrătorii serviciului de circulație împreună cu controlorii de trafic de la I.T.A., cu șoferii din activul voluntar, caută, folosind toate mijloacele posibile, pe autorul accidentului.

Se cer relații de la peste 1 500 de oameni și se verifică peste 2 700 mașini DACIA 1 300, dar nimic ! În a patra zi după accident se prezintă la postul de miliție un șofer.

„Veneam de la părinți, taică-meu e cam bolnav. Mergeam spre București cu skodița mea și stăteam la bariera de cale ferată. În spatele meu mai era o singură mașină. Am auzit deodată o izbitură așa înfundată. Apoi au trecut cîteva minute și un autoturism, parcă era un break, nu i-am putut distinge culoarea că era noapte și era și destul de departe, a stins luminile și a întors îndepărtîndu-se. Mă gîndeam : poate n-o fi vrînd să stea la barieră, dar de ce a stins luminile, că era un întuneric de-ți băgai degetele în ochi. Nu știu dacă ce vă spun eu are vreo valoare, dar m-am gîndit că e bine să știți". Relatarea șoferului a fost de importanță capitală. Pe baza ei, verificîndu-se toate breakurile din județ, s-a stabilit că la o stînă a zăbovit cu cîteva zile-n urmă un break roșu, cu număr de Brașov.

„Păi tînărul ăsta venea în fiecare an la noi. Zicea că-i place telemeaua de Ialomița. Stă așa vreme de două, trei ceasuri. Se uită cum mulgem oile, se urcă-n mașină și pornește spre casă. A plecat, așa, cam pe seară. Spunea că pînă la miezul nopții vrea să ajungă la părinți, într-o comun din Brașov, nu mai țin minte cum îi zice".

Cum ați putut face așa ceva ? Să aruncați un om din mașină ca pe un balot, un om care mai putea fi încă salvat.

„Păi ce să vă zic,... băusem o bere la plecare cu colegii rămași pe litoral și mi-era frică că-mi pierd carnetul !"

Așa a justificat autorul accidentului actul său de lașitate.

VICTOR BEDA ■

„Îi plăceau florile și poeziile"

Iată ce spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la mitingul electoral de la Craiova, în 26 iulie 1946:

„Noi, comuniștii, dorim ca din Oltenia lui Tudor Vladimirescu, oropsită și înapoiată pînă acum datorită jafului moșieresc, să facem o Oltenie bogată, cu industrie și agricultură puternice, dorim ca din cetatea banului și a opresiunii, cum era în trecut, să facem o cetate a muncii și culturii"

Într-un răstimp istoric scurt, dorințele comuniștilor au devenit realitate și, azi, ca într-o profeție împlinită, avem aci

Doljul, un județ bogat, cu industrie și agricultură puternice, iar Craiova, o cetate a muncii și culturii

pentru că, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară de la Craiova, în 10 august 1979

doljenii sînt „oameni muncitori și cînd pun mîna sînt în stare să facă minuni".

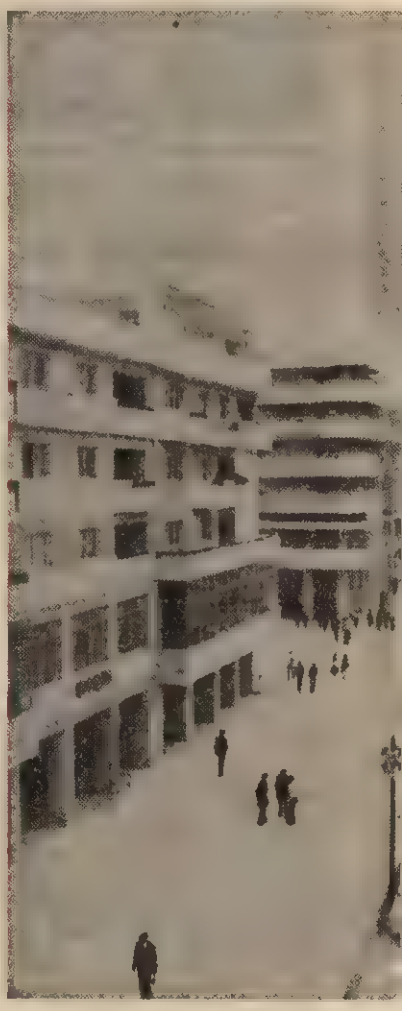

Drumul nostru prin Doljul acestui început de septembrie are ca punct de plecare chiar kilometrul zero al județului, centrul Craiovei. Aici, bătrîna stradă a Unirii, tradițional loc de comerț și promenadă, și-a păstrat doar numele și două clădiri, a filarmonicii „Oltenia" și a hotelului „Minerva", schimbîndu-și, însă, complet înfățișarea și devenind o adevărată

Bijuterie arhitectonică

Criticați de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, neplăcut impresionat de aspectul de țîrg al centrului orașului, craiovenii s-au așternut pe treabă, dornici să transforme zona centrală într-o „carte de vizită" demnă de dezvoltarea fără precedent, pe toate planurile, a capitalei Doljului. Deși acțiunea e la început, căci strada Unirii nu reprezintă decît un fragment al unui plan amplu, se poate aprecia că ei au făcut un lucru serios și temeinic, găsind soluții nimerite atît pentru util, cît și pentru bun gust. Au rămas în picioare, cum ziceam, două imobile, ele însele renovate. Conservîndu-se ce merita, restul s-a demolat și, pe locul fostelor dughene, Șantierul 8 (special înființat) al Trustului județean de construcții-montaj a înălțat, în timp record, o salbă de blocuri având, la parter, spații comerciale și, de la etajul 2 în sus, apartamente.

Cei care au întocmit proiectul, un colectiv de specialiști de la I.P.J. condus de arhitectul Viorel Voia, au avut mult de lucru, dorind și să păstreze și să înnoiască. Au păstrat, după mărturisirile șefului de proiect, ideea de vad comercial, prevăzînd spații întinse în acest scop, numai că au împins vitrinele în planul 2, permițînd oamenilor și aerului să circule pe sub portice. Fiecare bloc s-a gîndit îndelung, pe 5, 6 și chiar 10 variante. s-a gîndit ca atare și s-a gîndit, mai ales, în ansamblu, ca parte alcătuitoare a unui întreg. Rezultatele se văd. Elementele plastice se continuă, liniile de fracție sînt jucate și ele se leagă între un bloc și celălalt, utilul și plăcutul fiind îmbinate cu măiestrie. În plus, ei au dezvoltat un element tematic specific oltenesc, cula, dar nu atît prin ea însăși, cum explica Viorel Voia, cît prin efectul degajat, de robustețe, de trăinicie, capabil să convingă că, deși fiecare bloc e altfel, ansamblul s-a ridicat deodată. Pînă și căderea umbrei a fost studiată. Poziția străzii rămînînd aceeași, noua arteră a respectat proporțiile vechiului Corso și, la o lățime a arterei de 32 de metri, proiectanții s-au oprit cu blocurile la înălțimea etajului 5 pentru ca „trecătorul să aibă senzația că întîlnește același ecran". E lesne de dedus că fostul prospect s-a lărgit, dar numai cei 12—14 metri ai străzii de altădată au păstrat panta continuă, ceilalți coborînd de la Casa cărții, abia inaugurată, spre hotelul „Minerva" pe paliere și printre jardiniere cochete, cuplate cu lampadare. La ceasul înserării, acestea răspîndesc o lumină tainică, parcă făcută pentru plimbări romantice și declarații de iubire, al căror martor rămîne, nu tocmai tăcut, pentru că poate cînta, o fîntînă arteziană. La rîndul lui, așternut din spărturi de marmură recuperate, pavimentul desenează frumoase cîmpuri, adăugînd un farmec aparte zonei.

S-a acordat, firește, o atenție deosebită apartamentelor. Proiectate ca module de locuit, fiecare din ele are o altă relație cu exteriorul, alte unghiuri, alte priveliști, alte umbre, impresia fiind, mereu, de unicat. Costul lor nu e însă, în pofida poziției și a elementelor de decor, mai mare decît al apartamentelor din alte cartiere și în asta constă un alt merit al edililor craioveni. Acela de a fi găsit soluții originale, îndrăznețe și, totodată, eficiente, ieftine. Noii locatari s-au și mutat, iar ei sînt tare mîndri că stau în acest perimetru, cu adevărat cel mai frumos al orașului. Altfel zis, Craiova de azi are centrul pe care îl merită, realizare pe măsura oamenilor orașului, pilduitori în tot ce întreprind.

Pe harta industrială a județului și chiar a țării, Întreprinderea de utilaj greu din Craiova ocupă un loc aparte. Poate că și din acest motiv

„Bătrînii" de la I. U. G. n-au decît 30 de ani!

Cel dintîi țăruș s-a bătut aici în septembrie 1975, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu. Prima capacitate a început să producă în iunie 1978 și, cu toate că nouă, unitatea s-a impus cu repeziciune și marca ei e prețuită, la ora de față, deopotrivă în țară și peste hotare. Ea prelucrează adevărați „mastodonți", mașini unelte grele și diverse utilaje (pentru industria metalurgică, de hîrtie și celuloză etc.) ce măsoară zeci de metri și cîntăresc sute de tone, treabă, firește, nu dintre cele mai ușoare în condițiile în care, îl citățm pe directorul întreprinderii, inginerul Gheorghe Gheban, „noi începem să lucrăm de unde, gabaritic vorbind, se opresc ceilalți". Altfel zis, obiective ca I.U.G. Craiova sînt puține în lume și, în orice caz, și mai puține în Europa, ea recomandîndu-se drept cea mai mare unitate de acest gen din România, născută din înțelepciunea și clarviziunea secretarului general al partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a oferi industriei noastre, încă o șansă de a deveni competitivă pe plan mondial.

Șansă pe care oltenii, harnici și întreprinzători cum le e felul, n-au ratat-o, cu toate că, așa cum ziceam, întreprinderea a pornit de la zero. În martie 1977, cînd a venit aici inginerul Gheban, pe șantier erau vreo 50 de oameni, ocupați cu derularea investiției și cu pregătirea începuturilor fabricației. Azi, cînd freze longitudinale cu portal sau strunguri orizontale, apte să dea formă unor piese mai mari decît casa părintească a directorului, sînt strunite cu îndeminare și eficiență, numărul lucrătorilor a crescut de 60 de ori, iar jumătate din ei nu depășesc 25 de ani! Socoteala e simplă, „bătrînii" de la I.U.G. n-au decît 30 de ani, dar roadele muncii lor poartă pecetea unei maturități care, a luat-o, evident, cu mult înaintea datelor trecute în buletinele de identitate.

Să crezi, din mers, o tradiție nu e, firește, un lucru ușor. Dar să faci asta și, în paralel, să depășești mereu planul, realizînd premiere tehnologice și unicate, e infinit mai greu. Cei de la I.U.G. au făcut și una și alta, ba încă într-un timp foarte scurt, cu toate că, iarăși firește, greutățile nu i-au ocolit, ele legîndu-se mai ales de lipsa cadrelor care să fi avut, la sosire, o cît de cîtă experiență, căci un vîrf tehnologic de la „Electroputere", de pildă, e o bagatelă pe lîngă „giganții" de la I.U.G.! Inginerul Gheban, el însuși venit aici de pe platforma Combinatului chimic, a apelat la singura soluție posibilă. A dat pretențioasele mașini pe mîna tinerilor și viața a demonstrat că a ales calea cea mai dreaptă. Deși aspru, examenul a fost trecut cu bine și o sumedenie de tineri, operatorul Petre Drăghici, lăcătușul Nicolae Cioablă, matrițerul Ion Bădoi, sudorul Elena Ciurea, și-au cîștigat, prin sudoare și seriozitate, respectul celor din jur, pe umerii lor, și ai altora, ai inginerilor stagiari Gheorghe Tobă sau Ion Șerban, sprijinindu-se o tradiție ce prinde, cu fiecare zi, tot mai mult cheag. Epoca lui „să-i arăți cum să faci" a trecut și cîțiva dintre șefii de secție de azi nu-s alții decît șefii de atelier sau maiștrii de acum 2—3 ani. În aceste condiții, în care maiștrii principali Gheorghe Sandu, Constantin Ionescu sau Aurel Șucă sînt considerați, înainte de 45 de ani, „veterani" ai unității, toată suflarea uzinei a fost cu un ochi la producție și cu altul la carte, lucrătorii de aici înțelegînd că, de fapt, totuși fiecare doarme cum își așterne. Dacă se acceptă expresia că viitorul se citește în prezent, atunci nu încape nici un dubiu că ei e pregătit la I.U.G. Craiova cu entuziasm și responsabilitate, mărturie și, totodată, garanție pentru asta stînd multele examene trecute cu fruntea sus.

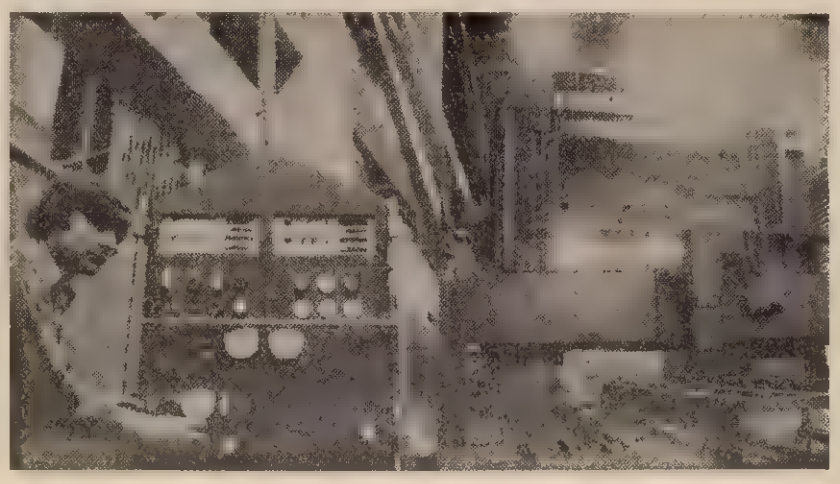

Lăsăm Craiova și, luînd-o spre sud, prin Segarcea, poposim la Bârca pe malul Desnățuiului. E ceas trecut de prînz, dar comuna, ca și primăria, sînt goale. Oamenii se află, ni se spune, la cîmp, iar primarul Florea Bădeancă e, firește, și el acolo. La recoltatul porumbului, început manual, îl găsim pe cel căutat și, veți vedea, cîteva explicații demne de notat. Nu altele decît

Explicațiile unor recolte model

Anul acesta, cele două cooperative din comună, zise „7 Noiembrie" și „Drumul lui Lenin", conduse de țărani-țărani, Mihai Ciorofanu și Oprea Bădeancă (fără legătură de rudenie cu cel de mai sus), au scos o medie de 4 510 kg la grîu, cu 300 de kilograme mai mult decît în 1980, cu 500 mai mult decît în 1979 și așa mai departe. Asta în condițiile în care, se știe, seceta n-a lipsit, dar măcar, cum glumea careva, a bătut vîntul de n-a mai putut! Ce-au făcut bercenii? Simplu, au asigurat o densitate bună, au fertilizat la timp, au lerbicidat întreaga suprafață și s-au grăbit cu recoltatul, rezultatele fiind cele amintite, adică cele mai bune din istoria comunei. Luate așa, cum le deapănă Florea Bădeancă, de parc-ar recita o poezie, s-ar părea că lucrurile n-au fost complicate, dar au fost. Nu că bercenii nu și-ar fi luat din timp toate măsurile, alegînd, de pildă, soiurile cele mai adecvate condițiilor locale, dar natura n-a vrut să le țină parte și ea a fost tare capricioasă, silindu-i nu o dată pe oamenii aceștia de ispravă să facă din noapte zi și din zi tot zi. Mai clar, fertilizarea s-a executat la lumina farurilor. Așa că, mai multe săptămîni, bercenii au început fertilizarea după telejurnalul de noapte și au încheiat-o spre miezul zilei, înainte ca solul să se dezghețe și, mustind, să împingă tractorul alături de brazdă. Alții poate că ar fi ridicat din umeri, dînd vina pe natură, dar bercenii, oameni ai dracului în bunul înțeles al cuvîntului, au strîns din dinți și, înfofolindu-se în pufoaice, s-au prezentat la cîmp. S-au prezentat, mai zice Bădeancă, dezghiocînd un știulete și bucurîndu-se de el, ca la luptă și, dacă n-a lipsit nimeni, mecanizatorii Gheorghe Roșu zis și Petruș, Titu Joița zis Mitică, Marin Paca zis Minel, Sergiu Gogoașe zis chiar așa, Gogoașe, căci la Bârca mai de-

Strada Unirii, simbol al Craiovei 1981 — Fotografii de GH. ÁMUZA ■

grabă n-are unul mașină decît porcelă, bărbații aceștia, și alții ca ei, au fost cu siguranță primii, întorcînd tractoarele după cea dintîi urmă, că afară nu era numai frig, ci și întuneric. Ce vrea adică să zică primarul ? Că bercenii, deși o duc mai bine ca oricînd, după munca lor, nu s-au boierit și, în altă ordine de idei, nici nu s-au mulțumit cu te miri ce. Simțind că se poate, ei chiar au putut și cine caută vreo explicație a acestor 4 510 kilograme de grîu la hectar în afara temeiniciei oamenilor, acela greșește amarnic sau, și mai grav, nu-i cunoaște pe bercenii !

rin și, prin ea, țara le-au cerut bercenilor mult, eforturi împinse pînă în preajma eroismului, e bine de spus că le-au și dat. Țăranii mîncau la capul locului, hrană caldă și ciorba nu lipsea. Seara, roșiile și brînza erau precedate, invariabil, de o țuică mare care, chiar dacă s-ar părea că nu contează, a contat. În plus, omenia a fost omenie și vorba vorbă, ce li s-a promis oamenilor li s-a și dat, comuna a livrat 1 000 tone suplimentar la fondul de stat, dar ce a fost al cooperatorilor al lor a fost. Nu numai vorba bună face tonul ci și, iată, și socoteala bună, căci cea de acasă s-a potrivit cu cea din cîmp și,

Bârca, bunăstare și muncă, strîns legate între ele

La fel au stat lucrurile și la porumb, la care producțiile se anunță în jur de 8 000 la hectar, dacă nu și mai mari, poate chiar duble, îndrăznește inginerul șef Iordache Stafie, față de anul trecut, cînd Bârca s-a oprit la 5 100. Probabil că vom fi, adaugă același, primii pe județ și am fi scos și mai bine dacă, una-două, n-am fi avut întreruperi de curent, care ne-au creat greutăți în irigat. Pînă în acest an, intervine din nou primarul, ne-am făcut să irigăm, anul acesta chiar am irigat și 40 la sută din porumb a primit apă din brazde. Aceasta ar fi, nu-i așa, o explicație, dar nu singura. Însămînțarea s-a realizat în epoca optimă, soiurile au fost alese cu atenție, acordîndu-se prioritate celor din grupa 400, întreținerea s-a făcut, și ea, la timp, iar brațele, adică membrii cooperatori, au fost prezente. Ștefan Ciocionică, zis Bălășoiu, Constantin Popa, zis Greiper, Iulică Iordăchescu, zis Coderișcă, alții, au muncit cu tragere de inimă, căci bercenii au înțeles, mai demult, că munca înnobilează, dar și îmbogățește. Cînd a fost vînt, și a tot fost în primăvara trecută, cei din Bârca n-au stat la bufet, ci au stat în cîmp, înfășurați în folii de plastic, rebegiți, dar ambițioși din cale-afară. Lor nu le-a plăcut și nu le place, iată o altă vorbă a lui Florea Bădeancă, să se raporteze la alții, ci numai la ei înșiși și la posibilitățile lor mari și, în ciuda rezultatelor remarcabile, neexploatate pînă la capăt. Dacă primă-

mai departe, cu cea de la C.A.P.

Muncind așa, adică pe spetite, bercenii nu se plîng că-i prea greu. Nici n-au timp de asta, căci ei sînt ocupați cu alte treburi. Fac case, blocul din centrul comunei are o arhitectură pe care ar invidia-o orice oraș, cumpără mașini, caută gazde pentru copiii plecați la școli înalte, se tratează de reumatisme prin stațiuni vestite și, înainte de toate, muncesc. Am mai spus-o și altădată, în acte comună, în fapte oraș, Bârca își dăruiește un destin nou, cel mai frumos din istoria unei vechi așezări oltene, iar lucrul acesta îl împlinește cu sudoare și demnitate.

La capătul unei zile nu tocmai ușoare, stau mărturie reportajele de pînă acum, iată-ne la Dăbuleni, la Stațiunea centrală de cercetare pentru cultura plantelor pe nisipuri.

Bătălia e abia la început

Primul lucru pe care-l aflăm de la profesorul universitar doctor Petre Baniță, directorul stațiunii, e că există, în lume, mai multe terenuri nisipoase decît pămînt arabil ! Din cele 500 000 de hectare, cîte are țara noastră, jumătate sînt plasate în sudul Olteniei, terenuri slab productive datorită fertilității reduse și, căci un necaz nu vine niciodată singur, datorită secetei ce afectează zona. În scopul găsirii soluțiilor ca această întinsă suprafață să devină cît mai fertilă, s-a înființat, în 1965, stațiunea de la Dăbuleni, prima și singura din România. Nisipurile fiind nisipuri, adică greu, dacă nu imposibil, de înlocuit, s-a pus și se mai pune problema valorificării lor superioare, un întreg complex de lucrări (nivelare, eliminarea nisipului steril, irigare, desecare etc.) purtînd o singură denumire, ameliorare.

S-au ameliorat pînă acum, la nivel național, peste 100 000 de hectare, din care aici, în aria sistemului de irigații Sadova-Corabia (creat pe baza cercetărilor stațiunii de la Dăbuleni), 36 000, deșertul de pînă mai ieri transformîndu-se într-un adevărat paradis, în care producțiile, altădată inexistente, au ajuns să rivalizeze cu cele de pe pămînturile fertile. E limpede, credem, că pe lîngă sarcinile de cercetare și pregătire a studenților, stațiunea funcționează și ca unitate productivă, deținînd 2 808 hectare. Altfel zis, acest „stat major" al bătăliei împotriva nisipurilor nu numai că stabilește strategia pe întreaga țară, elaborînd tehnologii pentru cultivarea plantelor pe terenuri nisipoase, cartea de sinteză publicată recent, sub redacția profesorului Baniță, se cheamă chiar așa, „Cultura plantelor pe nisipuri" (Editura Cartea Românească, 1981), ci și produce. Milioane de butași, sute de tone de sămînță de grîu și porumb, 10 tone de struguri la hectar, tot atîtea de piersici, 25 de tone de pepeni etc. Înainte, de pe aceste pămînturi vitrege, se scoteau cam 500 de kilograme de secară la hectar, nu mai multe de tutun și maximum 5 tone de struguri, iar asta după serioase eforturi. Comparațiile sînt, firește, grăitoare și dacă, în 1972, C.A.P. Călărași a izbutit să dea 13 tone de struguri la hectar, cea mai mare producție pe ramură din anul respectiv, asta s-a datorat, fără îndoială, muncii specialiștilor din Dăbuleni, la propriu și la figurat „doctori în nisipuri". La propriu, pentru că stațiunea numără, azi, 4 doctori în științe și 16 doctoranzi. La figurat, pentru că ei au găsit, prin rîvnă și migală, leacul bolii acestor pămînturi aride, reușind să le întoarcă agriculturii. Dar mai sînt și aici probleme de rezolvat. Producțiile la grîu, de pildă, continuă să fie sub așteptări.

Despre stațiune s-a scris și se va mai scrie. Înainte de a încheia, să notăm că în puține locuri omul se arată, ca la Dăbuleni, stăpîn peste natură, capabil s-o modeleze și s-o supună. Aici, în sudul cel mai de sud al cîmpiei Olteniei, o mînă de cercetători împătimiți în meserie se culcă cu gîndul la nisipuri și se scoală cu gîndul la ele, iar noaptea visează la clipa cînd acestea vor ajunge să rodească și mai mult. Cunoscîndu-i, putem afirma că n-a mai rămas mult pînă la clipa aceea.

Așadar, o zi de muncă în județul Dolj. O zi, din punctul de vedere al reporterului dătătoare de optimism, de certitudini. Ilustrare elocventă a politicii partidului de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor țării, Doljul acestui început de septembrie merge înainte, cu pas apăsat, cu mîinile bătătorite, făurindu-și prezentul și conturîndu-și viitorul cu ambiție și responsabilitate. Un județ, îndrăznim să scriem, ca oricare altul, oglindă a acestui timp fără precedent, cel mai fertil și mai bogat în satisfacții din istoria neamului.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Alma mater craiovensis, la 15 ani

Trecînd la această vreme prin centrul marii Cetăți a Băniei oltene, vizitatorul român sau de-alurea va fi, cu siguranță, plăcut impresionat de clădirea albă, masivă, cu colonade romane, ce dă locului o notă de distincție aparte, de sobrietate și rafinament academic. Este Universitatea din Craiova. Este cea de-a cincea universitate a țării !

Și memoria, vrînd-nevrînd, ne duce în istorie, la cronicile ce consemnează că, printre principalele obiective înscrise în programul revoluționarilor de la 1848, la loc de mare cinste figura și înființarea cîte unei universități la București și Craiova. Era cutezanța de gîndire, de acțiune și luptă a unor mari patrioți. Aveau să treacă însă de atunci, de la Proclamația de la Islaz, aproape o sută de ani, aproape un secol, timp în care doleanța exprimată cu atîta ardoare de pașoptiști n-a putut să fie împlinită, ea continuînd să rămînă vreme îndelungată ca un mare deziderat al spiritualității românești de pretutindeni, ca un vis prea frumos dar nerealizat pînă în anii luminoși ai socialismului. Abia în anul de răscruce 1948 se înființează Institutul agronomic, primul institut de învățămînt superior din Craiova și din întreaga zonă a Olteniei celei pînă atunci năpăstuite și agrare, urmat în 1951 de Institutul de mașini și aparate electrice, devenit, doar după doi ani, Institutul tehnic și, ulterior, de Institutul pedagogic de trei ani.

Congresul al IX-lea al P.C.R. a deschis noi orizonturi în dezvoltarea patriei, mărcînd totodată și un moment istoric în dezvoltarea școlii românești. La propunerea și din inițiația expresă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în ziua de 27 august 1965, Consiliul de Miniștri al Republicii Socialiste România hotărăște înființarea celei de-a cincea universități a țării : Universitatea din Craiova.

O dată înscrisă cu litere mari în istoria învățămîntului oltean și al întregii țări. Actul decizional nr. 894, emis la puțin timp după Congresul al IX-lea și în spiritul prevederilor lui, se constituie ca una dintre primele hotăriri luate de guvernul țării sub noua ei titulatură de Republica Socialistă România și prevede ca noua universitate să ființeze începînd cu anul 1966/1967. În prezent, universitatea craioveană funcționează cu opt facultăți — științe ale naturii, filologie și istorie, științe economice, electrotehnică, medicină, mecanică, agricultură și horticultură — și dispune de o organizare dintre cele mai avansate.

Un vis secular și o mare aspirație a oltenilor, și nu numai a lor, iată s-au împlinit. Tînăra universitate s-a integrat repede în peisajul vieții și spiritualității noastre. Se construiesc noi săli de cursuri și laboratoare dintre cele mai moderne, noi amfiteatre, noi cămine studențești și cantine. Studențimea craioveană crește ca număr și calitate. În 1975, odată cu deschiderea noului an de învățămînt — eveniment festiv desfășurat la Craiova și la care a participat însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aflat în vizită de lucru în județul Dolj — se inaugurează și se dă în folosință noul local al Facultății de electrotehnică, unul dintre cele mai frumoase și moderne din țară.

Astăzi, după cincisprezece ani de la înființare, Universitatea din Craiova este deja o instituție cu mare tradiție. „În cele opt facultăți ale sale — ne spune prof. univ. dr. Silviu Pușcașu, rectorul universității — la cursurile de zi, seral și fără frecvență, învață aproape 12 000 de studenți. Numărul studenților a crescut de la 200 în anul 1947/1948, la 3 021 în 1966/1967 (anul înființării universității), la 9 235 în anul universitar 1979/1980 și la aproape 12 000 în prezent, ceea ce reprezintă o dinamică foarte interesantă".

— Cîte cadre didactice are universitatea ?

— Peste 650. Dispunem de o serie de profesori renumiți, adevărate personalități în științele pe care le predau, între care mi-aș permite să amintesc aici profesorii universitari doctori docenți Pop Liviu, Mircea Oprean, Constantin Belea, Gheorghe Bușu, Petre Georgescu, Virgiliu Goli, Eugen Dobrescu ; profesorii doctori Tiberiu Nicola, Marius Popescu, Ion Călin, Corneliu Ambrozie, Aurel Cîmpeanu, Oliviu Gherman ; conferențiarii dr. Nicolae Camalesa, Paul Cernea. Și lista ar putea continua.

— Pregătiți și studenți străini ?

— Cum să nu ; universitatea din Craiova pregătește peste 1 000 de studenți și doctoranzi din peste 60 de țări ale lumii.

— Cîteva cuvinte despre baza materială.

— În prezent universitatea dispune de 89 săli de curs și seminar, 173 laboratoare, 4 ateliere-școală, 3 săli de gimnastică și o bază sportivă ; nu demult s-a dat în folosință localul nou al Facultății de medicină, cuplat la marele Spital clinic nr. 1, dispunem de 12 cămine studențești, de 4 cantine moderne ; avem o fermă didactico-experimentală cu o suprafață de peste 1 800 de hectare, o grădină botanică dintre cele mai mari și mai dotate din țară.

— Ce gînduri și ce preocupări aveți pe linia integrării învățămîntului cu cercetarea și producția ?

— În centrul preocupărilor noastre se află consolidarea facultăților și secțiilor existente și perfecționarea continuă a procesului instructiv-educativ în raport cu cerințele actuale și de perspectivă ; integrarea cît mai organică a învățămîntului cu cercetarea științifică și practica productivă ; integrarea mai amplă și mai profundă a universității în viața social-politică și culturală a municipiului și întregii zone. Răspunzînd indicațiilor expresse date de secretarul general al partidului, ne preocupăm îndeaproape de problematica înlocuirii importurilor, economisirea de materii prime și energie, aplicarea criogeniei în energetică, reciclarea deșeurilor, utilizarea intensivă a fondului funciar din zonele carbonifere descoperite, valorificarea cenușii de termocentrală.

Iată, visul și aspirațiile revoluționarilor pașoptiști și ale atîtor și atîtor generații de înaintași s-au împlinit. Alma mater craiovensis devenind azi o prezență dintre cele mai prestigioase în marea familie a universităților și a tuturor instituțiilor de învățămînt superior din România, de pe băncile ei ieșind, pînă azi, peste 15 000 de specialiști.

MIHAI STĂNESCU ■

Primim din partea Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor. „Urmare scrisorii adresate revistei FLACĂRA de către **Constantin Sude**, din București, vă facem cunoscut că acesta a fost încadrat în meseria de electromecanic auto la Secția de întreținere și reparații auto din cadrul Întreprinderii de transporturi auto comerciale „Transcom" București.

■

Eu ca și alți locuitori ai comunei, care trudim din greu pe ogoare cultivînd porumb, legume și toate cele trebuitoare traiului, avem de la o vreme mari necazuri cu animalele sălbatice care ne distrug recoltele. Mai ales porcii mistreți, caprele sălbatice și căprioarele ce s-au înmulțit foarte mult în ultimii ani, dau iama prin ogoarele și ogrăzile noastre, distrugîndu-ne porumbul, legumele, jupuind de coajă pomii din livezile noastre. Ne întrebăm dacă nu poate exista o cale de rezolvare a acestei situații în care ne aflăm, mai ales că recoltele pentru care muncim ar trebui să asigure nu numai hrana noastră, a familiilor noastre, dar, prin faptul că o parte din recoltele acestea sînt contractate cu statul, ele reprezintă și o sursă de venituri ce ne este absolut necesară. **(Elena C. Chera**, comuna Păușești — Măgiași, județul Vîlcea)

■

Mă numesc Gioroc Petre și locuiesc în Brăila, în cartierul Radu Negru, strada Ion Călugăru nr. 10. Vă scriu în speranța că oameni de inimă mă vor ajuta în rezolvarea situației deosebit de grave în care mă aflu.

În ziua de 13 iulie a.c. în timp ce noi, părinții, eram la lucru, fiul nostru de 14 ani, Gioroc Dumitru, a plecat de acasă împreună cu doi tineri de 20 de ani în comuna Cătina, județul Buzău. După două zile, cei doi tineri s-au întors acasă iar fiul nostru a luat trenul ce staționa în gara Buzău spre Ploiești (așa cum au declarat cei doi tineri la organele de miliție). După trei săptămîni de la plecarea de acasă am primit o scrisoare de la ei din Ploiești, în care ne spune că s-a angajat, lucru ce nu poate fi crezut deoarece nu are buletinul de identitate la el. M-am dus la Ploiești și timp de trei zile l-am căutat pe la cămînele de copii și pe la alte unități, dar n-am reușit să-l găsesc.

De la data plecării lui, soția mea s-a îmbolnăvit de supărare iar eu nu mai am o fărîmă de liniște pînă nu voi putea să-mi găsesc copilul.

Țin să arăt că am făcut la Miliția județului Brăila demersurile necesare. În plus, îi rog stăruitor pe toți cei ce mă pot ajuta, să mă ajute pentru a-mi găsi cît mai repede fiul. (Vă trimit alăturat fotografia lui).

■

Ministerul Sănătății : „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Victor Olaru** din Birlad : vă facem cunoscut că — privind obținerea noului produs „INTERFERON" — în prezent se fac studii asupra posibilităților de preparare precum și de experimentare în tratamentul unor maladii. Urmare solicitărilor unor bolnavi din țara noastră, s-au făcut demersuri pentru obținerea acestui medicament din import, dar pînă în prezent acesta nu ne-a fost oferit, întrucît nici o firmă nu comercializează produsul".

■

În ziua de 12.02.1980 am cumpărat — cu 700 lei — de la magazinul universal „Bega" un ceas „OPTIMEX", fabricat de Întreprinderea mecanică fină București. Am vrut atunci să cumpăr și o baterie de rezervă, dar am fost asigurat că numai după un an se vor pune în vînzare. Toate bune : ceasul a mers perfect, am fost mulțumit, pînă la epuizarea bateriei, mai exact în februarie a.c. Am căutat, firește, o baterie de rezervă. Imposibil de găsit, atît la cooperativele de reparații ceasuri, cît și la magazinele de specialitate. În luna mai m-am adresat fabricii producătoare, de la care am primit răspunsul cu adresa nr. 14 838, prin care mi se anunță că în scurt timp bateriile vor fi pe piață. Iată, sîntem în septembrie însă, și nu sînt ! **(Dezideriu Lazăr**, str. Geneva 28 — Timișoara)

■

M.I.C.M. — Întreprinderea CONECT : „Urmare scrisorii adresate revistei FLACĂRA de către **Valeriu Vîlcu**, om al muncii în cadrul Întreprinderii CONECT : scrisoarea sa a fost rezolvată în totalitate în mod favorabil, în sensul că la data de 11.06. a.c. i s-au perfectat formele de transfer, așa cum a solicitat, la Cooperativa Electrobobinaj din București".

■

În ziua de 17 mai 1975 am depus cerere la Oficiul P.T.T.R. Craiova pentru instalarea unui post telefonic la domiciliu, pe numele **Ilie Gheorghe**. Cererea a fost înregistrată la nr. 49/3552. În nenumărate rînduri am revenit la această cerere. Eu sînt pensionară, imobilizată la pat, bolnavă cu ochii. Soțul e muncitor, avem doi copii minori, trebuie să ținem cumva legătura, avem nevoie de acest telefon, nu solicităm un lux. **(Maria Ilie** cartierul Valea Roșie, bloc 20, scara 1, apartamentul 29 — Craiova)

Cu sau fără Mirică, lucrurile continuă să meargă prost

„Mutarea lui Mirică Alexandru de la „telefoane publice" Drăgășani, la „linii" Ștefănești a fost făcută, într-adevăr, abuziv. Nimic nu justifică măsura unei asemenea mutări. Să spunem lucrurilor pe nume : tovarășul Petrescu a tot fost reclamat și a crezut că Mirică l-a reclamat. De aceea a vrut să scape de el. Dacă s-ar fi analizat situația de fapt a formației de lucru de la Drăgășani nu s-ar fi ajuns la desfacerea disciplinară a contractului lui de muncă".

Cele de mai sus aparțin inginerului Gheorghe Ancuța, șeful serviciului C.T.C. din cadrul D.J.P.T.Tc Vîlcea, fostul șef de sector al formației Drăgășani, care face un prim comentariu asupra scrisorii trimise la redacție de însuși Mirică. Trebuie spus că este punctul de vedere al unui om care cunoaște bine situația formației de lucru de la Drăgășani, punct de vedere care coincide cu multe altele susținute de colegii semnatarului scrisorii, care pune într-o lumină nouă cazul Mirică. (În ședința din 9 decembrie 1980 Tribunalul județean Vîlcea decidea — hotărîre rămasă definitivă — desfacerea disciplinară a contractului de muncă lui Mirică Alexandru. Nu vom insista asupra motivației acestei hotăriri — cei în măsură să restudieze cazul avînd la îndemînă dosarul. Vom puncta doar cîteva dintre inadvertențele motivațiilor și faptelor în sine.)

Pe data de 09.06.1980 Mirică primește o adresă prin care i se pune în vedere că este mutat ca electromecanic Tc la Ștefănești, pentru întreținerea rețelelor din zonă. Timp de 20 de zile refuză, continuînd să lucreze pe postul pe care fusese încadrat — electromecanic posturi publice și abonați telefonici Drăgășani, mai pe scurt, P.P.A.U. (n.n. — de văzut adnotările de pe cererea lui de încadrare !) Două referate stau la baza suspomenitei adrese : unul din partea șefului formației Drăgășani, Petrescu, în care solicită, rețineți, redistribuirea sau angajarea **unui electromecanic de linii** la Ștefănești, celălalt, al secției județene de întreținere care propune preluarea întreținerii P.P.A.U. de electromecanicul Radu Ilie. Deci și în schimbul de adrese oficiale, electromecanicii de rețele sînt bine delimitați — liniori, de întreținere posturi publice, cablișți. O dovadă certă că la Ștefănești ar fi fost nevoie de un linior. Un răspuns la nedumeririle colegilor lui Mirică ce se întreabă și acum, după un an de zile de la întîmplare, cum a ajuns Radu Ilie să fie trecut în locul lui Mirică la întreținere telefoane publice, cînd pînă aci numai ca liniori lucrase. Pentru că, așa cum o dovedesc lucrurile la fața locului, Radu Ilie nu a preluat și munca lui Mirică, ci doar munca lui Mirică, răspunzînd efectiv de sectorul acestuia. De aci firească întrebare : despre ce fel de necesități ale unității mai poate fi vorba — motivația hotăririi definitive în jurul acestei probleme desfășurîndu-se — cînd un liniori este trecut la P.P.A.U. iar un electromecanic posturi publice ca liniori ? Fără o pregătire prealabilă Mirică nu ar fi făcut față în noua muncă și, cum bine sublinia un coleg de al lui, tot la desfacerea contractului de muncă s-ar fi ajuns. Nici măcar un elementar instructaj de protecția muncii nu i s-a făcut în vederea acestei mutări. Mai mult, afirmația că hotărîrea luată ar fi fost în favoarea lui Mirică, nu se justifică. Domiciliu, într-adevăr, într-un sat al comunei Ștefănești și făcea zilnic naveta la Drăgășani. Dar era elev la liceul seral. Dacă ar fi acceptat i-ar fi fost aproape imposibil să-și continue studiile.

Cazul Mirică are rădăcini mult mai adînci. Sectorul de la Drăgășani este cu adevărat „scăpat din mîini", cum bine punea punctul pe rană ing. Gh. Ancuța. Calificativul pe care însuși directorul D.J.P.T.Tc îl acordă șefului de formație Petrescu, între 5—6, spune mult. După cum, dacă s-ar sta de vorbă cu fiecare om al formației în parte, multe adevăruri ar ieși la lumină. Petrescu este un șef căruia nu-i place să fie contrazis, chiar dacă punctul lui de vedere frizează ridicolul. Vorbește și se comportă cu oamenii precum un vechil. Sancțiunile pe care le dă, de multe ori nejustificat, sînt atît de numeroase în formație, încît, urmărindu-le îți pui întrebarea cum de mai există această formație. Mirică, tînăr de 25 de ani, era mai coltos — l-a răspuns o dată, de două ori, de trei ori... șefului. De aceea ne permitem să spunem că, decît să se fi făcut un caz Mirică, decît să se fi ajuns la desfacerea contractului lui de muncă, mai bine s-ar fi luat măsură de întronare a disciplinei muncii în formație. Cu sau fără Mirică, lucrurile continuă să meargă prost în formația de lucru de la Drăgășani. Iată de ce credem că o analiză serioasă, responsabilă din partea celor în drept să o facă, se impune.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Procuratura Generală : „Referitor la scrisoarea adresată redacției FLACĂRA de către **Maria Nistor** din București, vă facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare".

■

Este demnă de remarcat preocuparea conducerii Cooperativei meșteșugărești „Retezatul" din Hațeg, în vederea utilizării resurselor locale și deșeurilor. Astfel, această cooperativă a înființat o secție de fabricat săpun de rufe utilizînd în fabricarea acestuia resturile de grăsimi animale rezultate în urma procesului de producție la abatorul din localitate. Secția funcționează foarte bine, reușind să dea o producție apreciabilă, un merit deosebit revenindu-i pensionarului **Marin Armeanu**, în vîrstă de 68 ani, care vine zilnic lucrînd cot la cot cu cei tineri, învățîndu-i secretele acestei vechi meserii. Este, putem spune, acest om, „sufletul" unei secții deosebit de rentabile. **(Nicu Sbuchea**, Hațeg)

■

Din partea C.P.M.B. — Întreprinderea utilaj transport : „În legătură cu scrisoarea lui **Gheorghe Oiteanu**, publicată în revista FLACĂRA din 6 august a.c., vă comunicăm : afirmația că în spatele casei sînt depozitate tuburi de oxigen nu corespunde realității, acestea fiind mutate cu aproape doi ani în urmă într-o altă încăpere, special amenajată, cu respectarea normelor de protecția muncii și P.S.I., la distanță de peste 50 metri. Invitat de noi ca să se convingă că am depozitat în spatele casei sale numai piese, a putut să constate realitatea ȘI SĂ RECUNOASCĂ NETEMEINICIA RECLAMAȚIEI (subl. n. — N.R.)"

■

Mă numesc Eugenia Ladi Hadgiu și am rămas profund impresionată cînd am citit în revista FLACĂRA articolul „**Acei TOTUȘI ce răscolește sufletul**", semnat de M. G., în care se relata cazul meu. M-am gîndit să vă scriu și în același timp să mulțumesc din suflet acelor oameni minunați care m-au ajutat cu constîncîzătate, din cadrul Inspectoratului general al miliției (evidența populației), pentru oportunitatea și aportul adus la elucidarea cazului meu. Nu vă puteți imagina ce bucurie deosebită am simțit cînd l-am așteptat pe fratele meu la Aeroportul Băneasa, și știți care a fost prima întrebare pe care mi-a pus-o ? „Știi ceva de mama noastră ?" (el nu știa că eu stau de fapt cu mama noastră adevărată). Revederea cu mama pentru el a însemnat totul, nici cel puțin nu l-a interesat de ce mama l-a dat la Casa copilului ; a fost fericit să oling alături de mama și să o îmbrățișeze, iar lacrimile calde izvorîte din suflet să vindece rana veche din inimile lor. Mulțumesc încă o dată pentru ajutorul primit.

N.R. — Ne alăturăm și noi frumoaselor dv. sentimente, dorindu-vă succes și multă sănătate.

■

Protecția pomilor roditori și a florei medicale naturale nu este și nu poate fi doar o mărturisire de bune intenții, fără acoperire faptică. În ultimul timp piesa semnalează adevărate acte de vandalism, în special față de ciresii sălbatici și tei, primii în timpul roadei, cei din urmă în timpul înfloririi. Un caz concret : în curtea în care locuiesc există un tei care pînă acum doi-trei ani era o mîndrețe. Astăzi el a ajuns o umbră, datorită adevăratelor hoarde de copii de la Școlile generale nr. 4 și 6 din Curtea de Argeș care îl atacă, la înflorire, rupîndu-i crăcile cu sălbăticie. De asemeni, pe bulevardul R.S.R. din aceeași localitate, în fața parcului „Fîntîna lui Manole", s-au plantat acum cîțiva ani cîțiva puieți de tei. Mulți dintre aceștia nu mai există. **(Ion Micuț**, bd. R.S.R. 25 — Curtea de Argeș)

■

I.T.B. — Exploatarea transporturi autobuze : „Referitor la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către **Ion Amarandei**, din Bacău, care sesizează că fiind în București a întîmpinat greutăți pe mijloacele de transport, vă comunicăm : avînd în vedere nerespectarea sarcinilor de serviciu de către șoferii ce deservesc linia 175, s-a luat măsura prelucrării cu întreg personalul a Regulamentului de ordine interioară, punîndu-se un accent deosebit pe obligativitatea șoferilor de a respecta graficele de serviciu. Totodată s-a luat măsura atenționării autobazei Giurgiului pentru scoaterea și menținerea parcului programat pe linia 175 Șoferul Foga Ion, care a săvîrșit abaterea sesizată, a fost sancționat cu reducerea retribuției cu 5 la sută și pierderea sporului în acord global".

■

Deși în apropierea TAROM-ului din Tulcea sîntem asigurați, vizual, de „un zbor rapid, comod și plăcut", vasul de la Sf. Gheorghe (deltă) ajunge la Tulcea la 10.25, iar autobuzul agenției TAROM pleacă spre aeroport la 10.20 pentru singura cursă Tulcea — București, avînd plecarea la 11.30. Datorită acestei „organizări", cea mai „scurtă" cale Sf. Gheorghe — București durează de la orele 4.00 (plecarea navei din Sf. Gheorghe) pînă la 22.05 (sosirea personalului 8306 în București-Obor) — deci 18 ore, cu o „pauză" de 5 ore (de la 10.25 la 15.35) în Tulcea. Cine-o fi de vină ?! **(Ion Opriș**, București)

■

Mă numesc **Traian Dinescu**, locuiesc în Pitești, și vă rog să transmiteți prin intermediul acestor rînduri următoarea problemă fabricilor de chibrituri : în fiecare cutie de chibrituri se găsesc cel puțin 10 bețe care nu au încărcătură. Dacă zilnic se vînd în jur de 100 000 cutii, asta înseamnă un milion de bețe ce nu se pot folosi — echivalent a 20 000 cutii chibrituri inutilizabile. Care deci se aruncă. Și care însă înseamnă lemn, curent electric, retribuții, muncă aruncate, toate, pe apa simbetei. Asta ar fi problema. Care ar fi oare răspunsul ?

■

Consiliul popular al municipiului Galați : „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Costel Perijoc** din Galați, prin care solicită atribuirea unui apartament : în urma verificărilor efectuate la serviciul social al C.S.G., vă comunicăm că C. P. este trecut pe tabelul de priorități al secției sieving, urmînd să primească apartamentul 15 cu două camere din blocul N 19, microraion 38".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

JURIDIC

Ion Burtica, Drobeta Tr.-Severin. Deoarece nu aveți vechimea integrală cerută de lege ci numai 29 ani, veți putea fi înscris la pensie pentru muncă depusă și limită de vîrstă numai cînd veți împlini 62 de ani. Timpul în care o persoană a satisfăcut serviciul militar în termen se consideră vechime utilă la pensie dacă anterior a avut calitatea de persoană încadrată în muncă ● **Ilie Zăbavă**, București. Urmare noilor acte depuse și completării făcute la plîngere, conducerea I.T.A. București v-a anulat amenda contravențională ● **Paul Amuzescu**, Deva. S-au făcut cercetări, există documente doveditoare, iar răspunsul oficial primit din partea organelor locale de partid confirmă cu prisosință faptele de care ați fost acuzat ● **Ștefan Oprea**, București. Perioadele cît nu ați desfășurat activitatea, fiind pensionar de invaliditate, nu constituie vechime în muncă, iar perioadele cît ați lucrat cu program de 4 ore, respectiv 6 ore intră în calculul vechimii în muncă : de exemplu, un an lucrat cu program de 4 ore pe zi înseamnă o vechime în muncă de o jumătate de an ● **Teodor Miheș**, com Belinț, jud. Timiș. Potrivit prevederilor în vigoare, în carnetul de muncă se înscriu perioadele în care titularul a desfășurat o activitate pe baza unui contract de muncă și pentru care s-a depus contribuția prevăzută de lege la fondul de asigurări sociale de stat.

M. MERIȘANU ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Irina și Mărcuța Tiplea — Ieud, Maramureș : Credem că trebuie să urmați recomandarea M.E.I. de a vă înscrie pentru examenul de verificare la Școala nr. 20 cu program suplimentar de artă din Baia Mare ● **Atanase I. Bucluman** — Sighișoara : Problema este, într-adevăr, de competența Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă ● **Maria Spanache** — București : Scrisoarea dumneavoastră, plină de profunzime, frumusețe morală și bun simț, a fost înaintată destinatarului ● **Nicolae P. Jianu** — Caracal : Adresați-vă direct Ministerului Educației și Învățămîntului ; vă sfătuim să nu trimiteți acte în original, faceți copii după ele, au același efect juridic ● **Ilie Constantin** — București : Doriți să aflați cum puteți să vă îmbarcați pe un vas (pescador). Felul în care este redactată scrisoarea dv., demonstrează că aveți foarte puține șanse ● **Constantin Năftănăilă** — Ploiești : În conformitate cu Legea educației și învățămîntului, posturile didactice vacante în învățămîntul preșcolar, primar, gimnazial, liceal profesional și de maiștri pot fi ocupate de persoanele îndreptățite, prin repartizare de absolvenți de la cursurile de zi sau pe bază de concurs.

HORIA PĂTRAȘCU ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Sîmbure de frunză veche

Toamna, scriitorul începe să devină el însuși. Pentru că după iunie, iulie, august, cele trei luni pline de întîmplări de familie, scriitorul ajunge să înțeleagă ce e viața. El, pe timpul toamnei, care în România e prea frumoasă, nu se gîndește decît la iubiri pierdute sau iluzorii, pe timpul iernii lucrează mai mult decît lupii (lupii, doamne, vînează numai căprioare), primăvara înflorește în gînd cu toată lumea și prin urmare nici unul nu-și termină cartea decît într-un amar de viață sau într-un descîntec de întîmplări nefericite. Pentru că e toamnă și e prea frumos în „pajura împărăției noastre" (mai cunoașteți scriitorul care a scris acest roman ?), pentru că în clopotnița înaltă a plopilor plîngînd cu miere toate cărările pe care le-au adăpostit de ochi albaștri, de ochi de mure, de ochi din noaptea neagră de salcîm a lui Țuculescu unde caii mor înaintea viorii și unde întunecata Doamnă nu așteaptă decît pe altcineva acolo, acolo sînt cei ce scriu și cărora le sparge luna casa. Tuturor scriitorilor adevărați le sînt dușman(ce) docarele care-și așteaptă sfîrșitul. Orice scriitor adevărat e un docar plutind pe deasupra viilor printr-o stepă nesfîrșită, îndrăgostit de-o dropie inexistentă și de un nicăieri adevărat. E prea frumos ca să nu scrii. E prea urît să insiști.

FĂNUȘ NEAGU ■

OMAGIU LUI ENESCU

GEORGE ENESCU — marmură de IOANA KASSARGIAN
Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

Viața artistică muzicală a țării noastre cunoaște în aceste zile o deosebită efervescență, fiind aureolată de sărbătorirea celui mai mare compozitor român, George Enescu. Centenarul Enescu prilejuiește melomanilor întîlnirea la cel mai înalt nivel artistic interpretativ cu muzica, demonstrînd încă o dată inepuizabilele valențe artistice românești. Întreg cortegiul concertelor și al manifestărilor prilejuite de sărbătorirea nașterii lui George Enescu a ajuns la momentul mult așteptat al deschiderii marelui **Festival internațional „George Enescu"** ce se va desfășura în București între 16 și 26 septembrie.

Cum este pregătit festivalul, ce va cuprinde programul său ? Iată numai cîteva dintre întrebările la care dorim să răspundem în acest reportaj alcătuit cu numai cîteva zile înaintea primului gong al festivalului. Dar, înainte de a cunoaște programul său, socotim că nu este deloc lipsit de interes să remarcăm concertele **orchestrei Filarmonicii „George Enescu"** care au precedat festivalul, concerte ce au alcătuit o amplă evocare a vieții și creației marelui compozitor. Spectacolele-evocare s-au desfășurat sub genericul **În lumea muzicii și în muzica lumii cu George Enescu și contemporanii săi,** fiind urmate de concerte simfonice sau recitaluri vocal-instrumentale. Ele s-au constituit ca un omagiu al membrilor orchestrei ce poartă numele celui căruia azi îi închinăm aceste semne de prețuire față de nemuritoarea sa creație muzicală.

Pînă la spectacolul de deschidere al festivalului, de miercuri, 16 septembrie, sala Ateneului român care-l va găzdui cunoaște clipe de intense pregătiri. Expoziția fotodocumentară ce se va deschide cu prilejul acestui eveniment în holul Ateneului surprinde noi momente ce evocă personalitatea creatorului și compozitorului George Enescu. O altă expoziție fotodocumentară va fi itinerată la Tescani, Liveni etc., locuri natale atît de dragi compozitorului. Expozițiile sînt pregătite de Muzeul muzicii românești, Oficiul de expoziții și cooperativa „Decorativa". Acum ele sînt supuse ultimelor retușuri pentru o mai bogată ilustrare și cuprindere a vieții și creației enesciene. De asemenea, mai aflăm de la **Vasile Florea,** directorul direcției muzicale din cadrul Consiliului culturii și educației socialiste noi amănunte referitoare la manifestările ce preced festivalul. **Studioul de filme documentare „Alexandru Sahia"** a realizat un film documentar despre viața și activitatea lui George Enescu. Și **Editura Meridiane** vine în întîmpinarea festivalului pregătind (în colaborare cu Muzeul muzicii) un **Album documentar asupra vieții și creației lui George Enescu** ce va apare în două versiuni (română și franceză). Tipărit într-un tiraj de 5 000 exemplare, albumul, frumos ilustrat, va fi difuzat atît în țară cît și peste hotare. **George Enescu, Viața și opera** este titlul unei broșuri de mici dimensiuni alcătuită de Grigore Constantinescu. Volumul este tradus în limbile engleză și franceză. Ni se precizează de către interlocutorul nostru că în cursul acestui an vor mai fi editate **10 lucrări** dedicate vieții și creației lui George Enescu.

La **Editura Muzicală,** pe biroul șefului secției muzicologie, **Cornelia Buiescu,** avem surpriza și bucuria de a vedea un volum închinat lui Enescu aflat în ultima fază dinaintea apariției. **Orfeul moldav și alți șase mari ai secolului XX** de Ovidiu Varga primea bunul de tipar. Răsfoindu-l, întîlnim multe pagini ilustrate. Aflăm că unele dintre aceste documente, facsimile sînt inedite, aparținînd autorului. Cartea consacră, în cea mai mare parte a sa, pagini ce evocă personalitatea lui Enescu și a muzicii sale. Lui i se alătură prezentarea altor șase compozitori : Bela Bartok, Igor Stravinsky, De Falla, Sibelius, Janaček, Szymanowsky, care au trăit și au creat în secolul XX. Cartea urmează să apară pînă la deschiderea festivalului. La aceeași editură se mai pregătesc volumele : **Studii enesciene** de muzicologul Romeo Ghircoiașu, care dezbate problematica creației enesciene ; **Centenar enescian** ce însumează o serie de studii despre creația lui Enescu, materialele fiind semnate de nume prestigioase din lumea muzicală românească. Să nu-l uităm pe muzicologul Viorel Cosma care semnează al doilea volum de **Scrisori George Enescu,** scrisori necomentate de autor dar însoțite de multe ilustrații. Anul viitor, Editura muzicală va continua să publice și alte cărți dedicate lui Enescu, completînd seria acestora. Amintim volumul care va cuprinde toate comunicările făcute în cadrul festivalului. Fiecare lucrare va apare atît în limba în care a fost prezentată cît și în versiune franceză. Volumul va fi editat sub egida UNESCO. Și, dacă la Editura muzicală activitatea de tipărire pînă în ziua deschiderii festivalului a acestor volume este în plină desfășurare, la redacția revistei **Muzica** sălășluie o aparentă liniște. S-au pregătit și trimis la cules în tipografie **cîteva** numere de revistă dedicate lui Enescu. Dar, spre surprinderea celor ce au muncit la redactarea lor (dar și a reporterului), nici unul din aceste numere nu a văzut lumina tiparului ! De ce ? Tipografia nu le dă prioritate, iar revista **Muzica** își așteaptă din iulie liniștit rîndul ca să-și publice numerele închinate marelui compozitor. Cînd vom putea deci citi aceste reviste dacă nu acum, în aceste zile și în acest an centenar ?

Dar pînă a le putea răsfoi, iată că putem nota noi detalii referitoare la apropiatul festival. În cadrul său vor avea loc 43 de manifestări : concerte simfonice 9, concerte de cameră 8, recitaluri 7, spectacole de operă 11, spectacole de balet 4, rămînind loc și altor 4 manifestări cultural-artistice. Răsfoind filele programului festivalului, program de curînd apărut, putem afla că în cadrul acestui prestigios eveniment muzical internațional vor fi interpretate atît lucrări de George Enescu (14 la număr prezentate în 16 execuții) cît și peste 60 de lucrări ale compozitorilor români și străini. Ni se precizează : 60 de lucrări a 60 de compozitori din care 50 compozitori sînt în viață. Așadar, muzicii clasice contemporane i se acordă un loc de cinste. **Simpozionul de muzicologie** organizat în paralel cu festivalul are ca temă : **Creația muzicală românească contemporană — componentă a patrimoniului muzical universal.** Lucrările simpozionului se vor ține în aula „George Enescu" a Conservatorului din București, asigurîndu-se traducerea comunicărilor în franceză, engleză, rusă și germană. Să nu uităm că alte numeroase manifestări de omagiere a lui Enescu s-au petrecut și peste hotare, ele înscriindu-se în **Calendarul marilor aniversări UNESCO,** sub patronajul directorului general UNESCO. Festivaluri, concerte ce au dat prilejul artiștilor români — soliști sau instrumentiști — să-și dovedească încă o dată marea lor clasă. La Lausanne, prezentarea operei **Oedip,** de către un colectiv al Operei române din București a fost un excelent moment de înaltă artă interpretativă.

Încheiem aceste cîteva rînduri gîndindune la primul gong ce va anunța concertul de deschidere de miercuri 16 septembrie 1981, ora 20.00 cînd, la Ateneul român, **Orchestra simfonică și corul Filarmonicii „George Enescu",** sub bagheta dirijorului **Mircea Cristescu,** artist emerit, vor prezenta lucrarea compozitorului **Theodor Grigoriu** simbolic intitulată **Omagiu lui Enescu.**

CORNELIA BARBU ■

Enescu prin lentila timpului

Poate părea ciudat ca toată muzica de la noi să fie măsurată, mai ales acum, în anul centenarului Enescu, după dimensiunile și în perspectiva personalității sale. Compozitorii scriu în linia enesciană, violoniștii cîntă enescian, dirijorii aspiră să conducă orchestrele așa cum o făcea marele compozitor și interpret, profesorii predau după principii de el instituite. Nu ne este în intenție să propunem o altă valorizare. Să observăm doar cauzele obiective (structurale) și subiective (geniul prin lentila mitică a timpului) ale acestei raportări perpetui.

Este într-adevăr rară o configurație atît de multidimensională, esențial multidimensională, ca aceea a lui Enescu. Nu este vorba aici de diversitatea înzestrărilor și nici numai de policromia stilistică a paginilor compozitorului. Este o atitudine dincolo de muzică, de tehnică, dincolo de alchimia modurilor și acordurilor, înspre concept și etică. **Principial,** Enescu a fost o personalitate integratoare, un non-exclusivist, chiar un anti-exclusivist, în muzică, în gîndire, în atitudinea civică. „Eu știu că arta nu poate propăși acolo unde este ură și opresiune. Sufletul omenesc nu se poate dărui decît în libertate."

Enescu („Nu au existat niciodată la mine frontiere între viața și arta mea.") alege simptomatic povestea „morală" a lui Oedip (prima, cred, în tragedia antică, ce devine astfel dramă psihologică) pentru a-și zidi capodopera vieții. Non-conflictualitatea, în trezia conștiinței (văzul : Oedip, cînd află, spune — „Acum văd") este substratul operei.

Apoi adresa universală (în cunoașterea și relevanța elocventă a naționalului) este de asemenea înclinație integratoare. Pentru Enescu, muzica se plasează la o înălțime de la care nu se poate adresa decît întregii umanități, umanului, în ceea ce are superior, planetar. Aceasta nu rămîne la el aspirație exterioară operei, circumstanță a omului paralelă cu producția artistului. Ca la toate spiritele de mare amploare, crezul se metamorfozează în limbaj, vibrează în cele mai intime articulații ale lucrărilor.

Vizarea, fără nici un compromis, a esenței, lipsa retoricii, a artificiului, credința în compozitorul care nu scrie ci este scris de o voce ideală personificată, toate întîrzie desigur penetrația operei, dar îi dau adevărata veșnicie. O muzică al cărei glas se exprimă dincolo și în afară de stil, emisie veșnic mișcătoare (stilul ar fi o coagulare a mișcării), în același timp dilatînd, idealizînd momentul. Căci scriitura aparent indecisă nu este decît imposibilitatea de a se sustrage degustării tuturor detaliilor, eternizare a clipei.

Cum observa compozitorul Ștefan Niculescu, redutabil exeget, estetica enesciană are ca suport visul, modalitate a gîndului de neoprit și totuși statică. Nevoia de mișcare („Am oroare de ceea ce stagnează") și tentația savurosului, determină o incursiune verticală în fugacitatea clipei, atît de originală, de opusă dialecticii muzicale apusene.

Enescu om — Enescu artist. Visător și observator lucid (în 1921 : „Găsesc chiar că, în genere, mișcarea noastră artistică e într-o strigătoare disproporție cu restul vieții noastre sociale. Dacă ar fi administrația și politica românească la înălțimea mișcării artistice românești, am fi una din țările cele mai fericite"). Dimensiunea, acoperind atîtea disjuncții, ar justifica singură perpetua raportare de care vorbeam la început. Enescu rămîne modelul legendar al voinței noastre de frumos.

COSTIN CAZABAN ■

Un muzeu în labirint

Orașe și filosofie

2.

Rembrandt, autoportret de bătrînețe

La drept vorbind, nu înțeleg de ce Rembrandt este astăzi un pictor căutat. Nu-mi explic ce caută între umbră și lumină acolo unde stau filosofii lui Rembrandt, un secol care a transformat morala pragmatică în mit și în prilej de a disprețui spiritul ; un secol care-ți dă uneori impresia că se îndreaptă cu cele mai moderne mijloace, limuzine, autobuze cu aer condiționat, trenuri ultrarapide avioane supersonice, spre nicăieri. În ce mă privește, îmi vine greu să cred că progresul înseamnă a trece de la mersul cu mijloace rudimentare la o alergătură cu mijloace de lux. Mă încăpățînez să cred că el depinde în primul rînd de sensul pe care-l capătă drumul. Și mă gîndesc adesea că Socrate descult a ajuns mai departe decît atîția globetrotteri care vînturâ azi lumea cu avioanele cele mai moderne. De aceea, repet, nu înțeleg ce caută în toate astea obsesia lui Rembrandt. Fiecare secol și-a avut favoriții săi. Al nostru are o înclinație ciudată tocmai spre cei care-l contrazic. A scuturat praful de pe numele lui El Greco, i-a făcut postum dreptate lui Van Gogh și, între crime și remușcări, și-a găsit timp să se intereseze de Rembrandt.

Fără îndoială, nu e asta singura ciudățenie a secolului nostru. Poate niciodată nu s-a vorbit mai mult despre paradisurile pierdute și despre Don Quijote. Dar Rembrandt nici măcar ast'a nu ne oferă. Dreptul la iluzie. Dimpotrivă, el sfîșie ceea ce a țesut Don Quijote. În umbra care-i înconjoară pe filosofii săi se vede uneori chiar prea clar, încît nu mai putem evita un adevăr pe care n-am vrut, poate, să-l vedem : că labirintul de care vorbesc legendele grecilor se află în realitate în noi.

Rembrandt, din autoportretele de bătrînețe, este un Rembrandt care a străbătut labirintul. El știe cum arată Minotaurul și de aceea rîde ca un saltimbanc. A văzut secunsa dublă și de aceea știe că tichia sa de saltimbanc este în același timp o cunună de lauri. Că rîsul insolent din gura lui știrbă este și un strigăt de triumf. Că fața lui brăzdată de zbîrcituri este adevărul unui filosof care știe totul sau aproape totul despre om. La intrarea în labirint, era și el ca toți negustorii din Amsterdam. Prețuia lucrurile scumpe și cunoștea valoarea lor. La ieșirea din labirint, n-a mai rămas nimic din negustorul de odinioară care strîngea obiecte de artă și făcea, ca toată lumea din Amsterdam, afaceri. Acum, la bătrînețe, Rembrandt nu e decît un falit singuratec, părăsit de toți. Cine îl mai înțelege ? Nimeni sau aproape nimeni. Inclusiv cei cărora le-a făcut portretul. Inclusiv spiritele cele mai cultivate ale vremii sale. Poate că și foștii prieteni îi spun, cum îl numesc vecinii, „bufnița", pentru că iese numai noaptea. În orice caz îl ocolesc. Căci steaua lui Rembrandt a declinat odată cu starea lui. Practicii olandezi din secolul al XVII-lea pentru care nu au dreptate decît cei care reușesc nu pricep ce importanță mai poate avea un pictor falit. Pentru ei Rembrandt este terminat ca artist pentru că a eșuat în singurul lucru în care el credeau cu adevărat : în reușita socială. Eșuind în reușita socială, firește că Rembrandt a eșuat, din punctul lor de vedere, și în artă. Casa lui Rembrandt e pustie sau aproape pustie. Numai creditorii o mai caută pentru a-și obține banii împrumutați. În autoportretele pe care și le face acum, Rembrandt seamănă din ce în ce mai puțin cu un negustor și din ce în ce mai mult cu un filosof, dar asta nu înseamnă nimic într-un oraș care l-a silit pe Spinoza să plece. Filosofia nu se bucură de stimă la Amsterdam decît în forma în care o profesează Descartes, dar Rembrandt la bătrînețe și filosofii pictați de el nu gîndesc ca Descartes. Gîndesc, poate, ca Spinoza și tocmai de aceea vor avea singurătatea lui Spinoza. În ultimă instanță, falimentul lui Rembrandt este un eșec mult mai profund decît s-ar părea. Nu e vorba de o chestiune pur financiară, de o problemă între Rembrandt și creditorii săi. E, de fapt, o problemă între Rembrandt și orașul în care locuiește, mai exact de o problemă între cel care caută un sens dincolo de aparențe și lumea care crede că numai aparențele sînt reale, numai ele au un sens. Și că, deci, sfidarea reușitei sociale, în sensul practicilor negustori olandezi, nu e decît eșecul profund al cuiva care nu mai înțelege nimic, nebunia unui excentric care nu știe că unu și cu unu fac doi și că polițele neachitate duc totdeauna la faliment. În cazul lui Rembrandt, eternitatea iluzorie în care crede arta se află față în față cu cei care cred numai în ceea ce se poate număra și cîntări. Arta cu mîinile goale se află față în față cu o morală care respectă numai poziția sigură și prosperă. Cîtă vreme Rembrandt a acceptat idealurile acestei lumi practice, cîtă vreme el a fost dispus să picteze ceea ce negustorii Amsterdamului așteptau de la el, adică gloria prosperității lor, pictorul a fost răsplătit. În clipa în care el a lăsat să se înțeleagă limpede că nu-l mai interesau rangurile și conjuncturile, preferind să se bată cu morile de vînt, patricienii din Amsterdam au început să-l ocolească și nu i-au mai recunoscut nici arta. Falimentul lui Rembrandt nu era un faliment oarecare. El sancționa nu numai nepriceperea lui Rembrandt în afaceri, ci orgoliul lui de a crede în arta lui mai mult decît în cariera lui. Într-o casă ocolită de toată lumea, gîndeau probabil negustorii din Amsterdam, va fi limpede eșecul unui artist care și-a îngăduit să disprețuiască valorile prețuite de cellalți.

Numai că, de peste trei veacuri, rîsul lui Rembrandt din autoportretul unde seamănă cu un saltimbanc sună din ce în ce mai sarcastic și mai semnificativ.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

I. Al. Brătescu-Voinești, epistolier (II)

Iubite domnule Simionescu,

Știi, mi se pare, în curent cu faptul că, din pricina unor notițe apărute în Lamura *pe luna aprilie, notițe în oarecare măsură neplăcute pentru ministerul Instrucției, — ne-am atras dizgrația ministrului ; care nu direct prin vreo adresă, ci indirect, ne-a trimis veste despre hotărîrea de a desființa obligativitatea abonamentului corpului învățătoresc. Am aflat despre această hotărîre din diferite surse, dintre care una nu mai lăsa nici o urmă de îndoială că lucrul este exact, anume Alteța Sa Principele Carol a venit într-o zi la Cameră și ne-a adus-o, aducîndu-ne în același timp propunerea următoare : instituția „Fundațiunea Principele Carol" are înscrisă în programul său de activitate, printre alte puncte, și întemeierea unei reviste în genul* Lamurei. *Cum întemeierea, de la început, a unei reviste este un lucru greu, cum pe de altă parte ei apreciază foarte mult* Lamura *și ar dori să-i acorde tot sprijinul și s-o apere de orice neplăceri, ar dori să știe dacă am primi să facem parte din Fundație, păstrîndu-ne individualitatea integrală, fără nici o știrbire.* Lamura *ar continua și în viitor să fie condusă, administrată, cu bugetul ei aparte, ca și pînă acum ; dar ar fi revista Fundațiunei, păstrîndu-și titlul și numele actual. Avantagii : scutire de timbre și de mărci poștale, ocrotire împotriva oricăror amenințări, de oriunde ar veni și nici o altă obligațiune decît de a continua să apărem ca revista Fundației.*

Noi cei de aici întrunindu-ne, am găsit că propunerea este măgulitoare și acceptabilă ; nu am vrut însă s-o traducem în fapt, pînă a cunoaște și părerea dumitale, cel mai asiduu și mai apreciat colaborator al Lamurei *și membru în comitetul ei de conducere.*

Uitam să-ți spun că la împlinirea a doi ani de activitate, am fost la Ministru de i-am mulțumit pentru sprijinul ce a dat pentru întemeierea revistei, arătîndu-i cu condescendență și situațiunea ei morală și materială. Din convorbirea noastră, m-am convins încă odată că în adevăr ar avea intenții de amestecare directă la conducerea revistei, sau în caz de refuz din partea noastră, desființarea obligativității abonamentului. (Titular al departamentului era profesorul și filozoful Petre P. Negulescu (1872—1951) care făcea parte din guvernul prezidat de generalul Al. Averescu — n.n.)

Înțelegi că aceste intenționi ar pieri îndată ce prințul Carol i-ar face cunoscut că revista face parte din Fundațiunea sa și ar cere să se mențină abonamentele.

Situațiunea materială a Lamurei *este cît se poate de înfloritoare. Avem o sumă de aproape 700 000 lei depuși. Intrăm în anul al 3-lea cu un însemnat fond de rezervă.*

Așteptăm răspunsul dumitale și pînă atunci și totdeauna cu expresiunea dragostei și stimei mele. Brătescu-Voinești

1921, oct. 26, București

N.N. (Cîteva deslușiri, mai ales pentru cei tineri, se impun ; și încerc că prezint publicația, așa cum a fost, cu gîndul că poate odată cineva va fi tentat să o bibliografieze, fiindcă stă închisă acolo, în uitatele ei pagini, o adevărată arhivă documentară care nu poate lăsa indiferent nici pe istoricul literar, nici pe eventualul cercetător dornic să cunoască epoca, mișcarea ideilor, evoluția socială.

Lamura a apărut lunar în București începînd din octombrie 1919, sub ausoicile ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, concepută ca un periodic de culturalizare — avînd același format ca „Viața Românească" — și subintitulată : „Revistă de cultură, literatură, artă, știință".

Primele două numere menționează ca director pe Al. Vlahuță care decedează la 19 noiembrie 1919, urmîndu-i la direcție I. Al Brătescu-Voinești. Dealtfel, cu un an înainte, adică în 1918, scoseseră împreună cotidianul **Dacia**.

Pornind cu al treilea număr din decembrie 1919 și pînă la sfîrșitul lui 1922, figurează pe copertă ca director I. Al. Brătescu-Voinești, după care revista este condusă de un comitet redactional. Pe toată această perioadă secretar de redacție a fost Gh. D. Mugur, iar după 1925 i se adaugă în același post și Apostol D. Culea.

În numărul dublu din octombrie—noiembrie 1921, care se deschide cu articolul „către cititori" semnat de Brătescu-Voinești se anunță : **Cu numărul următor, „Lamura" devine revista Fundațiunii Culturale Principele Carol** și va apărea sub această egidă pînă în aprilie—mai 1928, cînd instituția schimbă denumirea în „Fundația Regele Mihai".

Coroborînd, așadar, data scrisorii din 26 octombrie 1921 cu numărul dublu care iese în noiembrie din același an, se vede că lucrurile au evoluat rapid și toți au fost de acord ca publicația să scape de tutela ministerului Instrucțiunii. Curios mi se pare că timp de mai bine de doi ani, adică după decăderea lui Carol — prin actul de la 4 ianuarie 1926 — din drepturile de moștenitor al tronului Fundația i-a păstrat încă numele.

În 1922, comitetul de conducere este alcătuit din : I. Al. Bratescu Voinești, Al. Busuioceanu, Nichifor Crainic, Apostol D. Culea, Petre Ghițescu, Gh. D. Mugur, Dimitrie Pompei, I. D. Rădulescu-Pogoneanu, I. D. Ștefănescu, V. Voiculescu și Ion Simionescu. Doi ani mai tîrziu, adică în 1924, intră în comitet Ion Nisipeanu și Isabela Sadoveanu.

Cu numărul 1 din anul IX din ianuarie 1928 **Lamura** va trece — e ultimul an de apariție — sub direcția lui Ion Simionescu.

Între colaboratorii ei frecvenți sau sporadici pe toată întinderea unei decade s-au prenumărat : Mihai Sadoveanu, Tudor Arghezi, Cezar Petrescu, Gala Galaction, I. Al. Brătescu-Voinești, Lucian Blaga, Ion Pillat, Gib I. Mihăescu, Isabela Sadoveanu, Emanoil Bucuța, Al. Busuioceanu, I. D. Rădulescu-Pogoneanu, Aron Cotruș, Ion Buzdugan, Al. Bădăuță, Mihail Sorbul, Victor Ion Popa, V. Voiculescu, Nichifor Crainic, Al. Lascarov-Moldovanu, Apostol D. Culea, Tiberiu Crudu, I. Nisipeanu, M. Lungeanu, Gh. Ionescu-Sisești, Tudor Pamfile și Zaharia Stancu la începuturile lui. Și cu asta sper că am dat lectorului de azi o imagine a **Lamurei** de după primul război mondial — n.n.)

Iubite coleg și prieten,

Da, o primesc. Nearînd nimic în vedere pentru nici una din zilele dintre 5 și 15 martie, voi putea veni la Iași ; dar numai cu condițiunea ca pînă atunci, dumneata să obții de la Doamna Simionescu iertarea mea pentru necuviința de a nu fi răspuns invitației și scrisoarei dumisale.

Oricare ar fi vremea, de-ar ploua cu găleata, de-ar ninge învîrtind, de-ar crăpa pietrele de ger, voi fi la Iași în ziua ce veți fixa și pe care mi-o veți hotărî. Dar pînă atunci, sper să ne mai vedem : pasiunea dumitale pentru politică, marea dragoste și mai ales stimă ce porți pentru dezbaterile parlamentare, te vor îndemna să urci dealul Mitropoliei.

Cu respectuoase sărutări de mîini Doamnei și cu o strîngere de mînă în care pun toate alesele sentimente ce-ți port. Brătescu-Voinești

22 februarie, 1926, București

Dragă prietene,

Departe de București, la Gura Zlata, în poalele Retezatului, pe malul Riului-Mare, într-o grădină frumoasă, o căsuță cu patru odăițe și cu o prispă în care te urci pe patru trepte. Pe o măsuță din această prispă, un radio Ingelen, cumpărat de la „Cartea Românească". E o seară minunată. De mai bine de un ceas, în curte, în fața scării, așezați pe scaune făcute din căpățîie de bușteni, paznicul cu soția lui și cinci lucrători dulgheri ascultă, cum ascult și eu, fragmente din opera Louise. *(Dramă lirică pe libretul și muzica lui Gustave Charpentier, cunoscutul compozitor francez care a decedat în 1956 în vîrstă de 96 de ani, n.n.) Și iată că spicherița anunță : „domnul profesor universitar Ion Simionescu va vorbi despre grădinile submarine".*

A ! Dacă-ai fi putut fi aici, ai fi văzut încordata atențiune cu care oamenii ăștia simpli iți sorbeau cuvintele și ai fi auzit cum, cînd ai sfîrșit, unul din ei, luîndu-mi parcă cuvîntul din gură a zis : „Ce ? S-a isprăvit ? Păcat !"

Minunat lucru e știința și mai minunat încă, atunci cînd ți-e împărtășită de un artist ; căci — iartă-mă că-ți violez modestia — dumneata ești un om de știință dublat de un artist desăvîrșit.

Dumnezeu să-ți dea viață lungă, cît mai lungă și să-ți păstreze toată fermecătoarea dumitale tinerețe sufletească.

O respectuoasă sărutare de mînă Doamnei ; iar dumitale, dragă prietene, o strînsă îmbrățișare, pornită dintr-o caldă afecțiune și o mare considerație, cu prisosință meritate. Brătescu-Voinești

Miercuri, 6 iulie, 1938
Gura Zlata, Comuna Clopotiva, Județul Hunedoara

L. KALUSTIAN ■

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

Statut și legămînt

În vara acelui an eu mă găseam singur în marele oraș din Apus. Pentru noi, cei din Răsărit, era cetatea mirajului și luminii, împlinindu-i fiecăruia dorința după felul lui. Acolo se oprea năzuința artistului, acolo își găseau fericirea cei ce sînt urmăriți de plăcerile petrecerii, acolo politicienii ambițioși nerealizați considerau că își vor împlini planurile și jocul intrigilor lor ; și tot acolo sperau să-și limpezească întrebările cei ce se trudesc în ale gîndirii, ale meditației și iubirii de înțelegere. Așa-ziși oameni de știință și toți cei ce trudesc pentru aceasta considerau marea cetate ca singurul loc din lume unde toți, asemenea lor, găsesc tot ceea ce cere nevoia lor de cunoaștere și cercetare. Pentru acestia scopul vieții și destinul omenesc au căpătat forma lor ultimă care înseamnă căutarea adevărului despre structurile omului. Cetatea ideilor și a artelor devenise de mai mult timp cetatea căutătorilor de adevăruri, și cu toate că în alte părți ale lumii avansul științei era mai mare, aici se întîlneau și își schimbau ideile toți slujitorii săi.

De ani de zile vroiam să ajung acolo, și în sfîrșit ajunsesem, și din acel an au început pentru mine marile încercări și marile confruntări ale călătoriei. Singur la început, din primele dialoguri mi-am recunoscut dintre atîția veniți din toate țările lumii pe frații mai asemenea mie în năzuință și căutare. Era vorba la început ca în mai multe prelegeri eu, omul Răsăritului, să aduc celor din Apus, care se simțiseră apropiați mie, tot ceea ce este adevărat în mine despre noi, despre viața noastră din Răsărit. Pe urmă, după ce voi cunoaște bine oamenii, locurile și instituțiile Apusului, să judec după mintea și sufletul meu tot ceea ce am găsit la ei. Începutul pe această linie a arătat însă că angajarea noastră este și trebuie să fie mult mai grea și cuprinzătoare. Ieșiseră la iveală pentru toți gîndul adînc și curat și nădejdea fiecăruia. Creștea în fiecare ceva încă nedefinit, dar pur și arzător ca lumina soarelui. Trebuia să ne cunoaștem și să ne conturăm obiectiv și real gîndurile care pluteau în nebuloasa afectivului nostru.

Format și structurat de-a lungul vieții mele în cercetarea omului am fost printre primii care am făcut și am delimitat ca țintă a frămîntărilor noastre închegarea și fundamentarea unei noi științe despre om. Au fost la început obiecțiuni că nu am aduce nimic nou, că există foarte multe științe și discipline științifice și nestiințifice despre om. Așa sînt toate disciolinele științelor medicale sub formele noi de fundamentare biologică a omului, ca genetica, biologia moleculară, psihologia științifică, fiziologia generală și specială, inclusiv a comportamentelor și dezvoltării sale psihice. Apar discipline și subdiscipline despre relația omului cu mediul social, ca etnografia, sociologia și chiar etica, estetica, dreptul și mai de curînd încă puțin delimitate ca futurologia.

Am impus părerea mea că nu există însă nici o disciplină despre dezvoltarea omului, ca destin al său pe plan istoric și cosmic, dependent de structurile sale ancestrale și de condițiile foarte complexe în care se naște și se dezvoltă. Apare aici un fel de ecologie specială a omului prin care se pot explica pe baze biologice toate formele existenței sale actuale și toate formele posibile ale evoluției sale și poate ale involuției sale. Să prospectăm în știința noastră nouă despre om cercetîndu-i condiția actuală și cea trecută și să proiectăm în timp și spațiu o societate în care omul să-și dezvăluie toate potentele activizate ale structurilor sale existente și cele care se vor dezvolta. De la început în cadrul științei noastre s-a ivit necesitatea definirii *omului real* realizat de istorie și a *omului potențial* ce se va împlini în viitor. Lumea pe care o vom cerceta va fi analizată și clasată în compartimentele sale în măsura în care a fost și este propice sau nocivă acestui om potențial.

ȘTEFAN BERCEANU ■

RADU ULMEANU

Dedicații :

Grigore Hagiu

El e numai sonete,
el e ca mișcarea
paserii amețite de moarte
cînd se smulge din laț
și nimerește direct
în colivia amurgului.
De-acolo mai suferă încă
infolcrea penajului
sub raza uranică
a stelei Alderbaran.

Gabriela Negreanu

Nici un poet
nu are grația clasică
a hexametrilor albi
rostiți cîndva de-o felină
sub copaci, în grădina solară
cu atîtea fîntîni țîșnitoare,
toate-ndreptate
spre bolovanul purtat
ca inimă-n pieptul
cocorului beat
țîșnit din Steaua Polară.

Gheorghe Pituț

Șiret
ca un vulpoi bătrîn,
poet
ca Horațiu,
se copilărește
la un pahar de vin
de parcă l-ar ciocni
cu Dumnezeu.

Adrian Păunescu

Tu, greul pămîntului,
tu, ușorul văzduhului,
nepotul jalei Oltului,
Mureșului și Crișului,
condorul gălăgios al Carpaților
luînd țara în gheare
ca să zboare cu ea
departe, spre cer,
și vîslind
de parcă scriind.

Nichita Stănescu

E singurul poet din lume
care se crede pe sine atît de mult
încît nu se mai crede.

Ca orice mare poet,
trăiește deja foarte departe,
degeaba îl mai atingi,
degeaba îl săruți.

A doua zi te întreabă
unde e piatra pe care i-ai sărutat bazele,
a doua zi te privește
cu Steaua Polară și cu Steaua Canopus.

Nichita Stănescu e singurul poet care pleacă
și se însoțește cu tine în marea plecare,
încît te pleacă și te bîntuie
și te orînduiește.

El e la limita numelui
și îl sparge limita
și deodată începe să fie
fiind.

PROGRAMUL CENACLULUI NOSTRU

Așa cum am anunțat în numărul trecut al revistei noastre, **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar**, organizat de C.C. al U.T.C. și revista **Flacăra**, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent în diverse localități din județul Hunedoara pentru o **stagiune intensivă.**

Întîmplările literar-artistice ale **Cenaclului** vor avea loc în următoarele localități :

11 septembrie : ora 16 – Uricani ; ora 20 – Lupeni
12 septembrie : ora 16 – Lonea ; ora 20 – Petrila
13 septembrie : ora 15 – Vulcan ; ora 20 – Petroșani
14 septembrie : ora 18 – Hațeg
15 septembrie : ora 18 – Călan
16 septembrie : ora 16 – Simeria ; ora 20 – Orăștie
17 septembrie : ora 16 – Țebea ; ora 20 – Brad
18 septembrie : ora 19 – Hunedoara
19 septembrie : ora 19 – Deva
20 septembrie : ora 11 – Ulpia Traiana Augusta Sarmizegetusa

Deodată

Eu vă priveam, eu vă priveam
și deodată am urlat —
o, nu sînteți cu-adevărat !
căci transparenți precum un geam

ați devenit și biciu-i spart,
ci vagi ecouri de bairam
sfîrșit demult, mai auzeam
ca Noe, de pe Ararat.

Pînă-ntr-atît să mă înșele
substanța să percep doar ele ?
Dar clipa cea cît vremea toată
cînd chipul dulce m-a trezit
rămîne vie-n infinit
ca însăși Ființa minunată.

GHEORGHE PITUȚ ■

Rîu

Gorunii scuturaseră păsări somnoroase —
căzură-n poiana cu ierburi amare,
lacrima amurgului îmi picura în oase
cornul viperei îl vindecai cu sare.

Ustură nuiaua izvorului din munte
pe pielea solzoasă a zeului ciung ;
se aud viscolind zăpezile-mi căruțe —
rănile din tălpi cu miere le ung.

PETRU NOVAC DOLANGA ■

Cu patimă despre mine

Uneori mă aflu în fața unei triștețl
întotdeauna aceeași
de parcă n-ar fi privit spre mine nici o femeie,
degeaba întinzi tu mîinile să atingi
absența femeii
sau liniștea
degeaba vrei să vezi gesturile nesigure
ale unei despărțiri în somn,
biciul ploii acum s-a încolăcit pe cuvintele mele
temătoare o clipă,
eu te caut de parcă în fiecare zi
ar fulgera în mine o ehemare
în urma unei iremediabile triștețl,
mă aștept să întîlnesc
o poteacă a unui anotimp încărunțit
și o rătăcire a ei prin noapte
niciodată mai mult niciodată mai puțin.

DAN ANTIM ■

Un domiciliu și un nume

Cînd imaginația își imaginează
Formele obiectelor necunoscute,

Pana poetului dă
Nimicului și lui Nimenea
Un domiciliu și un nume.

Nu sînt decît un băiat de la țară

Un nimenea
îmi reproșează
că am terminat un
gimnaziu de provincie. Că,
în general, nu am relații
pe la unii, ba pe la alții
că stau la periferie,
că merg prea rar
la Teatru, și niciodată
în barurile de noapte
și că habar nu am ce se
joacă la Operă.
Într-adevăr nu am văzut
ultima premieră la Operă.
Într-adevăr nu știu nimic
ce se petrece prin
barurile de noapte.
Nu sînt decît un băiat de la țară,
crescut la țară, absolvent al
unui gimnaziu de provincie.
Știu însă un lucru esențial ;
Știu ce-i baliga.

ILIE VALENTIN ■

Acolo unde este întotdeauna liniște

Plouă
și apa se scurge pe streșini
într-o complicitate tăcută
și vîntul atacă tot ce stă încă în picioare,
noi ne adăpostim lîngă cruci de morminte
într-o tăcere care întreabă
și uneori chiar răspunde.

E liniște aici
și numai un zgomot răzleț
vrea parcă să amintească de ceva.

E liniște aici,
să stăm culcați
și poate și din piepturile noastre
vor răsări flori
într-o demonstrație de tăcere eternă.

ILIE ȘTEFAN DOMAȘNEA ■

Prietene de pretutindeni

Din noianul de speranțe cîteva se vor plinite
întru lauda mulțimii lor de frunze daurite
întru cîntecul ce toamna a belșug îl despletește
și ne-ndeamnă îndrăznirea de-a fi europenește

nici mai mici decît fusesem nici mai mari decît cei mari
mai frumoși decît avarii decît toți ceilalți varvari
înfruntînd tristețea cifrei unui fine de milenii
de la preafrumoasa cearță pentru talia Elenii

și a celor buni ce încă într-o pace citorese
înțelesul existenței pun un os muncitoresc
pun un zîmbet și un umăr să trăim să fim uniți
de căzut cădea-vor veșnic și ceva meteoriți

însă noi a pierde vremea n-avem vreme nici extaz
nici teamă de-o-mpărăție și-o fantomă de ucaz
noi mai vrem să fim popoare libere neatîrnate
prietene de pretutindeni ție-n piept ceva-ți mai bate ?

ION NICOLESCU ■

Zbaterea fluturelui

zorii au venit
degeaba
soarele adîncește
ridurile
joacă-ți comedia
fericită
șterge-ți lacrimile
de sub mască
demnitatea sceptru-transparent

fluturele se zbate
pentru nimic

ISZAK MARTHA ■

Povestea din pădurea fermecată

Dă-mi paharul cu lapte și culcă-te
la picioarele ciutei
decapitate E o seară cu multă algebră
în foșnetul stelelor
Cîinii de rasă au spinarea încrețită

Pe aici se povestesc lucruri de groază
despre pădure (Cineva
ne salută politicos și trece mai
departe) După fiecare
tufă te pîndește un fioros animal și
orice buștean e un
coșciug luminos

Hai dă-mi paharul cu lapte (E seară
dragii mei) Iubito culcă-te
fără teamă la picioarele ciutei
decapitate —

SABIN OPREANU ■

În ranile ascunse

se rup din noi cuvinte și locul cărnii doare
în rănile ascunse sub tragica armură
se aburesc oglinzile parcă de-o boare
cum frunzele de rouă nervură cu nervură
se rup din noi cuvinte din dragostea ținută
drept singura avere a hainelor de mîri
cînd ne plătim tăcerea cu umbra netrecută
prin vămile de fluturi prin fadele-amăgiri
se rup din noi cuvinte imperii de vocale
în ochii noștri tulburi își clatină dulceața
mai ard mocnit în sînge focuri rituale
și viața curge înainte-viața

AUREL ȘTEFAN ALEXANDRESCU ■

Bătrînii

Bătrînii mei, încercănați de ani,
Ies noaptea uneori sub cer, sărmani,
Și nici un lucru nu e să-i abată :
Merg în convoi tăcut cărarea toată,
Cărare care taie munți și ape,
Cenușă-n zări, născută și aproape,
Arzînd pe plaiuri largi, căzînd în mare,
Izvor de amintire și uitare,
Ca-ntoarsă-n văi, să înfioare, albastre,
Speranțele din sufletele noastre.
Bătrînii mei, sărmanii mei și buni,
Ies cu durerea-n raza rece-a lunii
Și lumea-ntreagă ascultă-ndurerată
Scrîșnetul sufletelor trase pe roată.
Convoiul lor e trist, și lung, și sfînt,
Și-atunci cînd ies bătrînii din pămînt
În locul lor un gol imens se naște
Și lutul negru nu se mai cunoaște —
Totuna hău, totuna foc și aer,
Văzduhul nu-i văzduh ci tot un vaer
Și trupul lor de lacrimă și fum
Se arcuiește-n stele mici pe drum
Și bolta, licărind de alte stele,
Se oglindește credincioasă-n ele.
Alunecînd din lut, curgînd ca vîntul,
Ei lasă sec în urma lor pămîntul
Și-adîncul lui, prin lipsa lor stingher,
Boltindu-se gemînd se face cer...

GH. MINCĂ ■

Costume din Inău, com. Bocsig – Arad

Curier literar

Ana-Maria Boga. Citind versurile „eu sînt doar cerșetorul / ce-și caută viața în gunoaie / n-am bani, n-am casă / doar un nume...", am fost tentați să vă spunem un hotărît categoric nu. Dar, descoperind o anume metaforă, nu prea grozavă, dar cu un aer de poezie, totuși, „stele stau să picure / ca niște mărgăritare de rouă", ne-am gîndit că s-ar putea să fiți la un început de drum. Cam în aceeași situație se află și încercările trimise de **Florentina Irimia.** Citățm ca reușite : „Tristețea mea / miroase a alge / și-a cocori". Alături de astfel de metafore, întîlnim, din păcate, și altele, mai puțin izbutite: „Aș vrea să culeg vara de prin copaci / și să-i închid ochii / ochii ei de cîntece", **Constantin Răducanu.** Afirmați că „Eu sînt clădit din blocuri noi, din fabrici și uzine" drept pentru care noi zicem că asta ar fi părerea dumneavoastră. Dar afirmați în continuare că „Și din titanii ce-au murit în vale la Rovine", iar noi ne-ngăduim a crede că „titanii" n-ar prea fi de-acord cu o astfel de exprimare, total nepoetică. **E. L. Nicora.** Despre versuri ca „luna-și atîrnase pe bolnava față / străvezia maramă / de ceață" ce altceva am putea spune decît că au ceva cu poezia, dar sînt, ca manieră, depășite. **Camelia Corlățeanu.** Este evidentă o anume îndeminare și familiarizare a strădaniilor dv. cu poezia care se scrie astăzi. Dar, față în față cu versuri ca „Statuia aceasta este casa mea / Sper că ostașul nu-și va descărca / pușca-i de piatră în mine", apreciem că e cazul a depăși astfel de „găselnițe" metaforice. **Popescu Marian.** Citind aceste versuri „E-atîta tihnă încît respirația mea / atrage mari căderi de sunete / și prietenii îmi mor liniștiți noaptea în somn", rămînem pur și simplu uimiți cît de tare și periculos, pentru prietenii dv., respirați noaptea, cînd e tihnă mare. Am putea înțelege, oare, altceva ? **Nae D. Florin.** Chiar credeți că „Iubind, am rezolva o sumedenie de probleme", sau că „Iubind profund, ne-am frînge teama de adîncuri", ar putea fi două soluții ? Nouă nu ne rămîne decît să vă adresăm un DEOCAMDATĂ NU. Același răspuns și pentru următorii : Ion Ciurea, Marcu Radu, Doru Popescu, Arcadie Tudor, V. Drobeta, Aurel Ocneanu, Ana Băbeanu, Lenuș D. Cristinel, Mirela Scanavia, Horia Radu Popescu, Lucia Șendu. MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ.

VICTOR NIȚA ■

Desene pe asfalt

Jocul de-a jocul

Am citit mai de mult în ziarul „Sportul" un interviu cu o fostă celebritate a fotbalului, I. Retras din activitate la o vîrstă la care alții abia încearcă emoțiile consacrării, I. a plătit tribut nopților de pahar și eternelor războaie cu antrenorii. După numai patru selecționări în echipa națională, idolul Clujului a atîrnat în cui ghetele de fotbal devenind după propria-i spusă un doctor bun, un soț bun, un tată bun.

Interogat cu o oarecare lipsă de finețe despre prea rapida stingere a stelei sale, I. mărturisea :

„Pentru mine fotbalul n-a fost decît un joc !"

Dar eu îl salut exact pentru ceea ce-și reproșează : pentru că a socotit că fotbalul nu a decît un joc. Și așa este ! El are implicații greu de definit numai pentru noi, spectatorii. Ei, fotbaliștii, trebuie — în primul rînd — să se joace.

Să le placă tot ceea ce fac cu mingea de piele. Să se hîrjonească. Să surîdă, să rîdă, să țopăie de bucurie, să se tachineze, mucalit. Privesc uneori fotografii care mă îngrozesc : fotbaliști cu chipuri desfigurate de efort și „pasiune", rictusuri fioroase, ochi holbați... Te întrebi ce cazne îi muncesc pe tinerii cu fețe tragice și e greu să crezi că ei se... joacă. ?

Să nu-i speriem pe fotbaliști cu sfaturile noastre excesive. Să-i apărăm de vin și tutun, de acord, dar să nu le atîrnăm de git mașini de calcul. Sînt minunate computerele dar nu pe stadion. De ce să-i încrincenăm pe băieți, de ce-i speriem cu panegirice atunci cînd pierd ? Trebuie ca pe lîngă învingători să mai existe și învinși. Ce tragedii, ce drame declanșează înfrîngerea echipei favorite ? De ce să-i speriem pe băieți ? Ei dau cu piciorul în pepeni de aer cu coajă de piele, nu în bombe.

Jucați-vă, băieți !

Înapoi la joc !

De-aia ne bat brazilienii, fiindcă ei se joacă oricînd și oriunde. E treaba oficialilor întocmirea de fișe psihologice, calculul cantităților de zarzavat din supe, consultarea vracilor și implorarea publicului. Ajunși pe gazon, zeii se joacă întocmai cum noi înșine ne jucam pe maidanele copilăriei.

„Zeii" își păstrează candoarea, copilăria.

Și — ulterior sau în același timp — devin doctori buni, soți buni, tați buni, ceea ce e absolut senzațional. Vedem pe stadion un „babac" teribil : chel ca o gutuie el face dovada unei tinereți care... etc. Să fie sănătos ! Nu e neapărată nevoie să chelești pe stadion. E mai bine să-l păraștești cu o „claie" rar domolită de pieptene.

Să nu încurcăm lucrurile : jocul, chiar jocul „serios" trebuie detașat de destinul vocațiilor majore, de o viață.

Să ne jucăm, așadar !

GHEORGHE TOMOZEI

Fete din Bocsig — Arad

Caricatura lăcomiei

Salonul lui Paul Everac — prezentat pentru întîia oară pe o scenă bucureșteană de un colectiv al Teatrului de stat din Reșița — reia într-o versiune actual-autohtonă una din temele predilecte ale dramaturgiei mondiale : cupiditatea. Locul și data acțiunii sînt aproximate prin termeni duali și coloristică dialectală. Inconsecvențele sînt derutante dar ele au fost prevăzute și fac akci parte din compoziția spectacolului. Lexicul gastronomic, extrem de abundent, indică originea transilvană a familiei Galva, acțiunea se petrece în zilele noastre dar în același timp, personajele își fac cumpărăturile la magazine conduse de patroni, au de-a face cu **poliția** și poartă nume neromânești. Granițele spălăcite lărgesc în schimb arealul social, aducînd în discuție grijii, bucurii și mai ales metehne omenești de oricînd și de oriunde.

Subiectul piesei poate fi enunțat în cîteva cuvinte : familia Galva — soț, soție, copii și mamă soacră, împreună cu cei care o secondează — bea și mănîncă și timpul se scurge în jurul mesei încărcate, de-a lungul unor festinuri ce se țin lanț. Atît cît ține piesa, se bea și se mănîncă pînă în pragul revoltelor viscerale și fiecare gest sau gînd rostit dovedesc aceeași macabră și nepotolită concupiscență. Mijloacele de subzistență devin scop în sine, iar apetența grotească și dezgustătoare conformă dictonului socratic întors pe dos de personajul lui Molière : „Il faut vivre pour manger". Este vorba — se explică autorul — de un mod de viață cu efecte psihologice obnubilante, care-l reduc pe om la funcțiunea de producător — pentru — a consuma, îngustîndu-i orice altă relație cu viața și el însuși.

Performanțele autorului sînt notabile. A construi un întreg spectacol în jurul unei mese încărcate cu mîncăruri reale sau butaforice este, înainte de orice, o întreprindere temerară. Și o dovadă peremptorie că nu există fapt de viață care să nu poată fi transfigurat artistic. „Orice se întîmplă în viață poate constitui un roman... orice e viu se poate transforma în epic" observa cu 46 de ani în urmă Mircea Eliade (**Șantier**, 1935, pp. 8—9).

Petrecerea este disecată dramaturgic pînă în cele mai mici amănunte. Comesenii încep prin a-și adresa amabilități și cuvinte protocolare și sfîrșesc, răpuși de băutură, în brațele nevestelor martire. Între două festinuri se instalează nevroza stocării și depozitării, burdușirea beciului cu alimente de toate soiurile și de pe toate meridianele. Apoi, din nou, preparative și discuții culinare, din nou competiție pentru o cît mai subtilă restaurare a stomacurilor evidate.

În răstimpuri, scurte vizite în **Salon**, încăpere sanctificată, în care nu se întind mese și nu doarme nimeni și în care se păstrează agoniseala de preț a familiei : albiturile și lada de zestre, mobila stil, vesela, gobelenurile, articolele de lux. Aici vizitele sînt scurte, cei care pășesc înăuntru își lasă în prag încălțările, ca la poarta moscheii, iar în urma lor, odaia zace și așteaptă în continuare o sărbătoare sau un eveniment care nu mai sosește.

În esență, **Salonul** oferă imaginea caricaturală, hipertrofiată, a lăcomiei și insațietății, vicii insidioase și dezumanizante. Este o piesă de succes și de reală valoare care lasă loc unor profunde meditații despre om și menirea lui socială și care este opera unui [illegible]urg ce demonstrează o deplină maturitate artistică.

Spectacolul — beneficiind de o excelentă punere în scenă, datorată tînărului regizor Mihai Manolescu, și de o inspirată scenografie, semnată de Ion Bobeică — a adus publicului bucureștean revelația unui colectiv de actori deosebit de talentați. Ne-au plăcut în mod deosebit Coca Mihalache, Grigore Alexandrescu, Tanța Lache și Gheorghe Vîlceanu Restul interpreților, la înălțime, o mențiune specială totuși pentru Cristian Irimia. Un rol generos, cel al bunicii, nu s-a părut mai puțin rezolvat în interpretarea Aurei Rîmniceanu.

LIVIU TIMBUS

Arta unui ceramist

În arta ceramicii, cu excepția numelui, s-a schimbat totul. Într-o expoziție „de ceramică" afli, indeobște, preocupări de sculptor, de pictor și de ambientalist, dar cu o altă orientare, cu ambiții de artă nouă. Chiar și selecțiile ce trimit vădit la tradiție, la creația de recipiente și plăci, trebuie bănuite de un program. Creația ceramistului, avînd dintotdeauna o adresă și un public abia ierarhizat, suportă astăzi o seamă de lămuriri teoretice, de introduceri, de explicațiuni. Publicul ei e stratificat. Expoziția unui ceramist nu-i o experiență estetică simplă, confortabilă. Artele decorative au ținut de-a lungul veacurilor anume idei de confort optic și tactil. Schimbarea esențială aici s-a petrecut : ceramiștii, sticlarii, textiliștii tind să provoace intelectul privitorului cel puțin tot atît cît o fac pictorul, sculptorul, graficianul. Firesc ar fi, prin urmare, să le zicem obiectelor cu interes plastic, realizate în lut ars, nu ceramică, întrucît numele trimite, cum am văzut, la alte rosturi și vremi, ci **obiecte**, pur și simplu.

Vasile Craioveanu prezintă la Galeriile de artă ale municipiului o serie de astfel de obiecte, de sculpturi în teracotă smălțuită, al căror duh viguros și original ne îngăduie să observăm încă o dată că, în artă, apriorismul teoretic are importanță dacă expresia artistică este convingătoare. În multe din expozițiile generațiilor tinere excesul demonstrativ, grija pentru așezarea în lumină a unor concepte și, foarte adesea sesizabilă, teama de a nu părea îndeajuns de ambiguu, de complex împiedică afirmarea unor talente, altfel stimabile. Era de așteptat ca lucrul unui Vasile Craioveanu, pus pe-o temeinică și negrăbită cunoaștere de sine, nealiniat la nici una din direcțiile de azi ale ceramicii, să-și găsească întrucîtva cu întîrziere locul și publicul. Se petrec, într-adevăr, asemenea ciudățenii ca opere respirînd sănătate, armonie, opere de o vitalitate gravă, interesate de clar să treacă aproape neobservate. Ciudățenie care se explică dacă socotim că toate aceste daruri presupun, la critică și la public, în egală măsură, reconsiderarea multor obișnuințe ori, mai bine-zis, a multor comodități. Fiindcă e comod să discuți virtuțile unei producții artistice beneficiind de toate izbînzile, de protecția notorietății unei școli, chiar dacă această producție își arată limpede manierismele, și greu, deosebit de greu să recunoști autenticul clădit de unul singur.

Obiectele din ceramică semnate de Vasile Craioveanu — cu forme ce nu se prea pot povesti, deși nu-i tocmai dificil să vezi în înălțarea lor, și gingașă și voinică, păsări, cai și coloane ale unei voințe de construcție primordiale — se adresează în chip direct privirii și simțului tactil. Meritul lor de căpătîi este acela că îmbie la mingiere, la adăstare, la un soi de reculegere. Te gîndești la calmul și veșnicia ființei lutului, te gîndești că există atîtea bucurii la îndemînă și, totuși, ignorate, în fine, te gîndești la tot ce se pierde odată cu apariția de noi materiale și unelte, cu tehnicizarea muncii artistului ceramist.

TUDOR OCTAVIAN

CAP LIMPEDE

O SINTEZĂ NECESARĂ ?

Asupra felului superficial în care, uneori, **Editura științifică și enciclopedică** își informează cititorul străin despre valorile culturii și artei românești, am referit și cu alt prilej la această rubrică. Se vede însă treaba că, pentru unii, adagiul **verba volant, scripta manent** și-a pierdut semnificația, de vreme ce, recent, a apărut **O scurtă istorie a teatrului în România** (așa cum sună titlul broșurii în engleză, **A Concise History of Theatre in Romania**, 1981), în care subiectivitatea, ignoranța — ca să folosim un eufemism — și, mai ales, incorectitudinea în informare fac casă bună.

Autoarea lucrării, Medeea Ionescu, consacră 20 de pagini (**Chapter IV, The Post-War Drama**, sic !) — din cele 70 — perioadei contemporane (de „după" 23 August 1944) a teatrului nostru și spațiul destinat reflectă, în aparență, locul și rostul acestuia în istoria țării. Nici un compartiment, însă — instituții, creație dramatică, estetică, istorie și critică, artă spectacolului, în special — nu beneficiază de o abordare corespunzătoare, omisiunile, falsele ierarhizări, citarea obsesivă și exclusivistă a unor nume de autori și de opere — în detrimentul altora — contribuind mai degrabă la o dezinformare a celui interesat de ansamblul vieții teatrale românești, al evoluției creatorilor de spectacole, în principal. Cum sinteza are și un **referent științific**, Andrei Băleanu, îngrijorarea noastră la proporții la gîndul că lectorului din alte părți, familiarizat sau nu cu realitatea la zi (e vorba, totuși, de o broșură și nu de un tratat de mii de pagini, a cărui apariție necesită o gestație îndelungată !), i se vor oferi date, analize, concluzii eronate, după cum se va vedea mai jos.

Este adevărat că spiritul revoluției socialiste s-a manifestat cu extraordinar avînt și în ceea ce privește crearea cadrului instituționalizat al teatrului. De neînțeles, atunci, de ce autoarea trece sub tăcere faptul că în România ființează — caz unic în lume — 3 teatre dramatice în limbi diferite (română, maghiară, germană) într-un singur oraș (Timișoara), precum și faptul că, în municipii la fel de **importante** ca și cele amintite — ca Oradea, Pitești, Satu Mare, Petroșani, Botoșani — funcționează, de asemenea, teatre dramatice, ceea ce indică repartizarea judicioasă a forțelor artistice pe întreg teritoriul țării.

Ridicînd subiectivitatea la rang de exigență, autoarea înscrie în tabelele sale de valori nume de autori și de piese oarecari, din „lista" dramaturgilor lipsind I. D. Sîrbu, Alexandru Sever, Dan Tărchilă, Tudor Popescu, Vasile Rebreanu, Mircea Bradu, Mircea Radu Iacoban (incluși, probabil, la rubrica „și mulți alții"), iar titluri mai puțin semnificative sînt preferate, la microanalize, unor lucrări de importanță ca : **Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă** de Horia Lovinescu, **Acești îngeri triști** și **Piticul din grădina de vară** de D. R. Popescu, **Pluta meduzei** și **Răceala** de Marin Sorescu, **Florile unui geambaș** de Sütő András.

Cîudată impresie își va face, de bună seamă, cititorul străin și despre valoarea actorilor noștri de azi, reprezentați exclusiv de bucureșteni, ca și cînd colectivele artistice din țară ar fi compuse numai din... figuranți. Se poate lipsi o lucrare de informație — fie și o sinteză — de nume ca Gilda Marinescu, Tamara Buciuceanu, Vasilica Tastaman și Șt. Mihăilescu Brăila (din București), Constantin Codrescu, Ileana Ploscaru, Csiki András, Dionisie Vitcu, Kakuts Agnes, Geta Grapă, Teofil Vîlcu, Boer Ferenc, Tudor Gheorghe, Cristian Maurer, Larisa State-Mureșanu, Török Istvan, Dorel Vișan, de pildă, din „provincie" ?

Grație aceluiași procedeu de evaluare ostentativ preferențială, incompatibil cu o lucrare de asemenea finalitate, cronicari, esteticieni, istorici, sociologi ai teatrului românesc din prezent sînt **uitați** cu desăvîrșire (de exemplu, Natalia Stancu — secretar al secției de critică A.T.M., Ion Toboșaru, Nicolae Barbu, Dumitru Chirilă, Ileana Lucaciu, Amza Săceanu).

Cum poate fi calificată, în fine, citarea repetată a numelor unor creatori de spectacole care nu mai locuiesc de ani de zile în România, pe cînd regizori ca Dan Micu, Anca Ovanez, Alexandru Tocilescu, Ioan Ieremia, Kincses Elemer sau despre scenografi ca Mihai Tofan, Emilia Jivanov, Mihai Mădescu, George Doroșenco nu se amintește deloc... ?

Se spune îndeobște despre o carte că este **necesară** ; această **Scurtă istorie a teatrului din România** nu merită o asemenea apreciere, ci dimpotrivă...

VICTOR BIBICIOIU

MONOTIP

Vibrant și justițiar scrie Octavian Paler despre A. E. Baconsky, în evocarea cu semnificație intitulată : **Singurătatea unui solidar** publicată în ultimul număr al revistei **Steaua**. Transcriem un mic fragment : „Lui Baconsky, cultura noastră îi datorează, sînt convins, multe lucruri. Cărțile lui în primul rînd, dar nu numai ele. Într-o vreme cînd alții profesau amnezia, el s-a bătut pentru dreptul de a ne aminti de glorii ale culturii noastre, trecute atunci sub tăcere sau constrînse să intre în penumbră. Într-o vreme în care alții strigau în gura mare că interesul pentru opera unui Unamuno sau Trakl însemna cosmopolitism, el s-a bătut pentru dreptul de a prețui în cultura universală tot ce merită să fie prețuit. Iar atunci cînd vechii proletcultiști și-au schimbat armura și direcția lăudînd fără măsură tot ce condamnaseră înainte fără scrupule, Baconsky a rămas paradoxal unul dintre puținii care judecau cultura occidentală fără complexe, îndrăznind să și deteste impostura acolo unde detractorii săi de altă dată vedeau acum numai statui de bronz nepieritor". Mai notăm, în fugă, din sumarul dens și variat al lunarului clujean : continuarea publicării **amintirilor** „doamnei Lelia Rugescu despre unchiul el dinspre mamă, Lucian Blaga" ; cu fină înțelegere scrie Livius Ciocîrlie despre Mircea Zaciu în **Teritoriile dinăuntru** ; Dumitru D. Panaitescu prezintă minuțios și relevant : **Basil Munteanu : Corespondență**, volum editat de soția cărturarului român : Emanuelle (Ella) Munteanu la Paris, Editura Ethos — Ioan Cușa, 1979, 673 p. Impresionante rîndurile lui Basil Munteanu către Perpessicius, din Paris, 10 februarie 1947 : „...Vreau să mai știi — și s-ar putea ca aceste cuvinte să devină testamentare — că niciodată lucrul și destinul românesc nu vor fi absente din conștiința mea și că le voi impune tuturor aici, în aceeași măsură în care mă voi impune eu însumi... Vreau ca D-ta să fii confidentul acestor rînduri, pentru că D-zeu știe ce se poate întîmpla mîine și fiindcă este necesar personalității mele să existe în conștiința neamului care m-a născut, pe care-l iubesc cu tot ce are el mai bun, pe care-l iubesc ca să zic așa obiectiv, fiindcă merita să fie iubit, pentru că a suferit prea nedrept, fiindcă sînt împins să protestez împotriva destinului, împotriva geografiei și istoriei"...

TRAIAN STOICA

Între monografie şi eseu

Continuind o preocupare mai veche pentru opera lui Dumitru Radu Popescu, concretizată printr-un studiu inteligent şi dens dedicat prozatorului şi dramaturgului în **Lecturi moderne** (Cartea Românească, 1978), Mirela Roznoveanu îşi asumă riscurile unei monografii asupra acestui autor contemporan, apărind în Editura „Albatros" cu o încercare de sinteză asupra principalelor sectoare ale creaţiei lui : nuvela, romanul şi piesele de teatru. Întreprinderea în sine este o iniţiativă mai mult decit curajoasă şi — alături de recentele studii dedicate de Marian Popa, Ion Pop şi Ion Bălu unor autori contemporani, respectiv Fănuş Neagu, Nichita Stănescu şi Marin Preda — tinde să detroneze, în virtutea criteriului configurării unei hărţi a principalelor linii de forţă ale operei şi în afara oricăror temeri de reevaluările ulterioare, prejudecata conform căreia nu poate fi abordată monografic (citeşte sintetic) o operă încă neîncheiată. În capitolul intitulat **Critica criticii** autoarea implică dealtfel un argument în sprijinul încercării sale, anume acela că opera lui D. R. Popescu a fost, în numeroasele comentarii prilejuite de fiecare apariţie editorială, de timpuriu prinsă „în cîteva clasificări de esenţă ce au căpătat un caracter de clişeu, mai cu seamă prin monotona lor repetare şi uniformitatea demonstraţiilor critice". Aflăm aici atit temeiurile, cit şi motivaţia de natură polemică ale cărţii de care ne ocupăm.

Prin structura sa, cartea contribuie la o anume asimilare a eseului în cadrele monografiei, slujind fără discuţie atit obiectului propus, cit şi ideii de monografie.

Concepută în trei mari secţiuni — **Între memoria basmului şi uleiorul cu apă (Nuvela), Comedia existenţei (Romanul) şi O radicalizare a viziunii creatoare (Teatrul)** — cartea este încadrată de alte două capitole, unul cu caracter oarecum teoretic **(Preliminarii)**, celălalt eminamente bibliografic şi oarecum polemic **(Critica criticii)**.

Reţinînd, de data aceasta în registrul aplicativ, ideea operei ca labirint, autoarea propune un **model al labirinturilor suprapuse**, în care se etajează un **labirint al vieţii**, un **labirint al conştiinţei**, şi unul **al imaginarului**. Dezvoltarea acestei ipoteze de lectură a creaţiei lui D. R. Popescu este însă doar implicită în capitolele de analiză propriu-zisă, nefiind susţinută din păcate de o structurare a materialului critic pe aceste nivele.

Secţiunea dedicată nuvelelor detectează în acestea nucleele construcţiilor româneşti, la nivelul demonteî personajelor **(Zi de primăvară)**, prin prezenţa visului cu funcţie compensatoare şi a premoniţiei **(Căruţa cu mere)**, a procesului justiţiar **(Dor**, pe care autoarea o socoteşte „cea mai bună nuvelă a lui D. R. Popescu". O fină percepţie critică de sorginte tematistă se revelă prin detectarea unei **mitologii a focului**, în care se înscrie prezenţa obsedantă a secetei, a setei halucinante **(Ploaia albă, Duios Anastasia trecea)**, în care Mirela Roznoveanu vede o adevărată **cronofagie**, punînd semnul egalităţii între **apă şi timp.** : „obsedaţii traversează existenţa bînd riuri de apă. Modul trăirii e al ispăşirii tragice prin sete şi al căutării soluţiei salvatoare prin invocarea apei."

Centrul de greutate şi originalitate al analizei nuvelelor îl constituie însă comparaţia tipurilor de sintagme narative din povestirea **Căruţa cu mere** cu cele din basmul **Harap alb** pornind de la o sugestie a lui Greimas şi care conduce la următoarea concluzie : „Basmul şi nuvela au o diagramă comună, dar cu chei diferite. Spaţiul epic doar diferă, iar distanţa e ca de la cheia sol la cea de fa. Dominanta basmului — prin nota iniţială şi finală — e cea a jubilaţiei, pentru ca aceea a nuvelei să fie a deprimării şi lipsei de speranţă".

Analiza prozei româneşti a lui D. R. Popescu se subsumează evident, deşi nu explicit, modelului de roman modern de filiaţie barocă (de tip Marquez, Alejo Carpantier). De aceea, alături de motivul **lumii capcană**, care potenţează „ipostazele libertăţii", alături de tipologia balansînd în registrul justiţiar între poziţia **martor** — şi poziţia **colportor**, figurează o temă general ordonatoare a **căutării** (care face din Tică Dunărinţu „un cavaler care nu caută Graal-ul, ci confruntarea cu demonii care-l împiedică să ajungă la acesta") care se desfăşoară pe de o parte într-o **geografie spaţială**, ce ţine cont de un **spaţiu romanesc central** („al întîmplării întîmplate") de unul **lateral** („al întîmplării imaginate sau revelate") şi de **spaţiul epic abstract** („al relatării"), iar pe de altă parte într-o **geografie temporală**, prilej pentru fructuoase analize stilistice pe marginea regimului temporal al verbelor în proza lui D. R. Popescu. Prezente cu rol de potenţială argumentare în sprijinul facturii baroce, **ludicul, grotescul, parodierea, ironia, fabulaţia**, acţionînd printr-o extraordinară „expansivitate pe orizontală" ce atinge adesea zonele **fabulosului** şi mai ales **„subtilitatea căutată"**, — întregesc imaginea unui prozator în linia spirituală a barocului manierist.

În sfîrşit, capitolul destinat operei dramatice a lui D. R. Popescu deşi nu foarte amplu, prelungeşte inteligent grilele analitice fixate în partea centrală a cărţii — cea referitoare la roman urmărind metamorfoza obsesiilor recurente : **căutarea adevărului** — cu motivele adiacente ale interogatorului, anchetatorului etc. — **spaţiul capcană**, la care se adaugă un alt motiv de sorginte barocă, **bileiul** ca „loc favorit al acţiunii dramatice". Sînt aduse şi o serie de piese încă neapărute în volum **(Muntele, Studiul osteologic al unui schelet de cal dintr-un mormînt avar din Transilvania, Omul de cenuşă)**, pe care autoarea le pune în circulaţia ideilor critice în strînsă relaţie cu universul dramatic anterior constituit.

Putem conchide, aşadar, că volumul Mirelei Roznoveanu — **D. R. Popescu** — realizează mai mult decît o **„încercare** monografică" şi oricum mai mult decît mărturiseşte autoarea a fi avut în intenţiile sale : „interpretarea de faţă apare ca o completare, rezumare şi sintetizare la ideilor ce se desprind din bibliografia critică pe marginea operei lui D. R. Popescu — nota ns.)." Paradoxal, scăderile cărţii rezidă în calităţile autoarei : o anume mişcare liberă a ideilor şi observaţiilor critice insuficient aservite unei osaturi a demonstraţiei scoate la iveală o fină percepţie critică, o apetenţă pentru sinteza detaliilor — calităţi ale unei vocaţii indiscutabile.

TANIA RADU ■

Iubirea de frumos

Nestemate ale unui străvechi tezaur

S-a deschis o expoziţie excepţională zilele acestea în Capitală la Muzeul de istorie cuprinzînd descoperirile arheologice cele mai importante de pe întregul cuprins al ţării din cele peste două mii de staţiuni neolitice unde s-au făcut săpături de-a lungul anilor. Celebrele opere de artă ca Gînditorul de la Hamangia, Hora de la Frumuşica, Zeiţa de la Vidra, Dansatoarea rituală din mileniul al patrulea. Bocitoarea din aceeaşi epocă, apoi vestitele tăblite de lut ars de la Tărtăria, cu cea mai veche scriere ideografică, încă nedescifrate, minunatele vase de Cucuteni sînt toate acestea cîteva din valorile acestei expoziţii pe care se cuvine s-o vedem cu toţii. Pentru că e frumoasă înainte de toate, sînt aici temeliile arhaice ale viitoarei noastre culturi care îşi resimte prezenţa pînă în furca de tors a Maramureşului, sau în masa cinei celei de taină a lui Brâncuşi. Apoi, demn de reţinut este antropomorfismul acestei arte care împlinea rost magic precum în toate culturile vechi. Va fi uşor de înţeles aici continuitatea unui anume fel de a vedea lumea specific semănţiei noastre statornice, care nu a roit de aici nicăieri.

În cadrul acestei expoziţii din admirabilul Muzeu de istorie a Capitalei aproape în întregime restaurat în forma sa originală s-ar putea organiza mese rotunde între artişti plastici şi scriitori asupra specificului mereu prea puţin cunoscutei noui înşine culturi româneşti. Expoziţia va fi deschisă toată luna septembrie după care va lua drumul străinătăţii. Îmi permit cu toată modestia să atrag atenţia admirabililor organizatori ai acestei expoziţii asupra prea stufoasei versiuni în limba germană a textelor explicative care trebuie să fie limpezi şi poate chiar mai scurte pentru a pune în lumină mai ales frumuseţea lucrărilor expuse. Asta ca o sugestie cu toată buna-credinţă, mai ales pentru vizitatorul străin pe care trebuie să-l avem în vedere cînd expoziţia va pleca în alte ţări.

IOAN ALEXANDRU ■

„Cu mască, fără mască"

Protagoniştii ediţiei de simbăta trecută ai emisiunii de televiziune „Cu mască, fără mască" au acţionat potrivit chiar pravilei jocului, care prevede ca cei cuprinşi în program, de regulă cîntăreţi, să se producă în alt gen decît al lor, să-şi demonstreze, altfel spus, polivalenţa talentului. Reuşitele s-au situat, ca de obicei, la cote diferite. Astfel, în Calibanul său, valoros în ansamblu, Ludovic Spiess a mizat prea mult, pentru a ecoate în evidenţă caracterul diabolic al personajului, pe jocul exterior, pe violenţa gesturilor ; personajul este, se ştie, mult mai complex, iar întruchiparea lui cere nu atît stridenţă, cît subtilitate. Baletul cu care s-a prezentat Margareta Pogonat — onorabil. Publicul a răsuflat uşurat cînd totul s-a sfîrşit cu bine, la fel cum a făcut-o şi în momentul cînd Gică Petrescu, ghicit mai de toţi sub deghizamentul său, a izbutit să-şi scoată fără accident peruca... lui Trahanache. Excelentă compoziţia Doinei Spătaru în cocoana din Bubico. Gustată de spectatori şi telespectatori ar fi fost şi „Tudoriţo, nene", zisă la nai de Cleopatra Melidoneanu, dacă ar fi durat mai puţin. Publicul a fost mai întîi încîntat, apoi mirat, pe urmă jenat şi, în sfîrşit, exasperat de reluarea la nesfîrşit a aceloraşi fraze muzicale.

Partea „fără mască" a fost în nota de toate zilele a interpreţilor, care merită, fără excepţie, bune aprecieri. Menţionăm pe veşnic tînărul şi fericele Gică Petrescu, care ne-a încîntat copilăria, adolescenţa, tinereţea, maturitatea, şi ne va încînta, sîntem siguri, şi bătrîneţea. Margareta Pogonat a continuat să se afirme ca deţinătoare a cheii de la poarta raiului sorescian. Nicu Alifantis a cîntat şi de astă dată, cu succes, oferind un excelent exemplu de ceea ce înseamnă muzică tînără. Tonică întîlnirea cu David Ohanezian. Copilul teribil al ediţiei de simbătă a fost însă, fără discuţie, Tudor Gheorghe, care a încheiat fericit spectacolul cu un program de excepţie.

Dar să nu-l uităm pe cel care conduce emisiunea. Mare cadă al scenei, suveran în rolurile bine puse la punct, studiate pînă în cele mai mici amănunte, Silviu Stănculescu face o prestaţie mijlocie ca prezentator, postură în care primează spontaneitatea şi improvizaţia de moment, percuţia neîntreruptă, de mitralieră, ca la crainicii sportivi de elită.

N-am înţeles nici de astă dată care-i rolul buletinelor completate de spectatori. Poate acela de amuzament, cînd Silviu Stănculescu alege din numele înscrise pe cele mai depărtate de adevărata identitate a măştilor. Mai antrenant ar fi, credem, ca prin buletinele respective să se instituie un fel de concurs, adică cei care dau numele corect să fie răsplătiţi în vreun fel (de exemplu, prin cîte un autograf al cîntăreţului „dibuit").

ION D. GOIA ■

Muzica tînără — un deceniu de singurătate? (II)

Am vorbit pe larg, în mod intenţionat, despre seara de mai din 1971, tocmai pentru a arăta că cele două momente folk se desfăşurau în compania unor evoluţii muzicale prestigioase, care-şi căpătau cu rapiditate notorietate. Cu siguranţă că nu această seară fixa începutul folk-ului la noi, pentru că la ora aceea genul fusese abordat de mulţi tineri de talent, dar succesul dobîndit de cei doi cîntăreţi, Florian şi Şaftiuc, în ambianţa sonoră a unei muzici complexe şi în plină evoluţie, certifica conform reacţiei publicului necesitatea acestui fel de exprimare muzicală în rîndul tineretului. Să nu uităm că la acel moment numele şi compoziţiile în materie ale unora ca Dylan, Cohen, Baez, Collins, Donovan, Buffy Saint-Mary sînt în plină ascensiune şi melodiile lor sînt fredonate atît sub duş cît şi aiurea, de foarte mulţi tineri.

Dacă în anii '72—'73, formaţiile pop îşi vor găsi cu uşurinţă scene, atît în Capitală cît şi în ţară, pentru a satisface cerinţele tineretului nostru, cîntăreţii folk vor evolua în această perioadă în cadrul cluburilor studenţeşti, dar nebeneficiind de mijloacele de popularizare pe care le oferea pop-ului televiziunea şi radioul.

Aceşti tineri abordau o varietate importantă de teme : sociale, lirice, politice, se manifestau prin tratarea muzicală a unor texte clasice sau ale poeţilor contemporani şi de multe ori chiar pe versuri proprii, dezvăluind cu certitudine profunditate de gîndire şi o poezie a momentului de viaţă, plină de semnificaţii.

Fără îndoială că în aceste texte se regăsea tineretul nostru cu aspiraţiile lui, cu visurile, cu iubirile şi cu protestele faţă de o lume încărcată exploziv de pericole care ameninţau pacea, liniştea necesară creaţiei şi evoluţiei.

Cu siguranţă că acest fel de a comunica prin muzică şi-a căpătat scena deschisă creaţiei şi afirmării, atmosfera de stimulare şi lansare în public a unor nume, care, astăzi, semnează conţinutul unor LP-uri epuizate chiar în ziua apariţiei, prin momentul înscris în seara zilei de 17 septembrie 1973, cînd într-o sală de circa 80 de locuri a Casei de cultură a sectorului 1 din Capitală avea loc prima şedinţă a CENACLULUI FLACĂRA.

La şedinţa inaugurală, iniţiatorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu, spunea, printre altele : „Vom ieşi în public, în mijlocul muncitorilor, ţăranilor, studenţilor, funcţionarilor, pentru a stabili cu toţi cei interesaţi un dialog sincer, real". *Cenaclul Flacăra* apărea deci nu ca o întîmplare, ci ca o necesitate a unei zile universal trăite, în care comunicarea între tineri prin cultură şi artă trebuia să devină cît mai liberă şi profundă.

În după-amiaza şi în seara de 27 decembrie 1975 s-a desfăşurat la Palatul sporturilor şi culturii din Bucureşti în cadrul unui program non-stop de opt ore, Gala Festivalurilor Flacăra 1975. La începerea galei erau în spaţioasa sală circa 10 000 de spectatori, iar afară, pe scările sălii, o mulţime impresionantă de tineri care nu reuşiseră să-şi procure bilete, ascultau la difuzoare evoluţiile unor cîntăreţi care deveniseră deja vedete.

Ce bucurie mai mare ar fi putut exista pentru un cîntăreţ decît ca el să aibă alături un astfel de auditoriu.

Dar pentru a ajunge la o astfel de performanţă în materie de popularitate şi audienţă în rîndul publicului tînăr, a fost necesară existenţa unui cadru organizat de muncă şi stimulare a creaţiei, precum şi o frecvenţă susţinută a spectacolelor, pentru că numai în felul acesta era posibilă descoperirea unor noi talente şi confirmarea celor deja în plină evoluţie.

N-am să mă refer la ce înseamnă în totalitate CENACLUL FLACĂRA pentru că acesta există ca o manifestare culturală foarte complexă, care aduce pe scenă scriitori şi poeţi de mare valoare, actori cu har şi dăruire pentru poezia românească, formaţii de muzică clasică, coruri şi ansambluri de dansuri moderne şi folclorice, rapsozi populari, oameni de ştiinţă, cineaşti şi plasticieni, mari instrumentişti, sportivi renumiţi şi interpreţi de marcă ai cîntecului popular românesc etc.

Dar în acest dialog policrom cu marele public, dialog care se năştea fără o repetiţie prealabilă, evoluţia tinerilor cîntăreţi ocupa un spaţiu foarte important în spectacol.

Desigur, că „goana după folk" (în sensul bun al expresiei) a fost determinată de public, dar pentru ca publicul să poată auzi, aprecia sau cunoaşte această muzică, avea nevoie de acele întîlniri ale comunicării reciproce, denumite spectacole. Or, între anii '71—'73, aceste spectacole sînt sporadice şi faptul că ele se desfăşoară numai în centre universitare, cluburi studenţeşti sau case de cultură limitează, într-un fel, aria accesului. Un mare merit în deschiderea către publicul larg a muzicii folk o va avea de acum înainte abordarea de către teatrele profesioniste a unor spectacole de poezie şi muzică. Începutul este marcat prin compunerea unui asemenea spectacol de către Florian Pittiş şi Ion Caramitru, pe scena Teatrului „L.S. Bulandra". Spectacolul dovedeşte că un asemenea colaj poate căpăta o înaltă ţinută profesională şi artistică, cu o mare rezonanţă la publicul de toate categoriile şi virstele, pentru că muzica izvorăşte parcă din puterea şi culoarea marilor poeme recitate pe scenă, iar melodiile vehiculează imagini şi metafore care ţin de poezia cea mai bună.

În galele organizate la sfîrşit de sezon sau an, de către anumite reviste sau instituţii de cultură, sînt invitaţi acum, alături de formaţiile de muzică uşoară şi pop, alături de cîntăreţi binecunoscuţi datorită radioului şi micului ecran din ce în ce mai numeroşi cîntăreţi folk. Este, fără îndoială, un pas înainte, o treaptă de sprijin pe calea afirmării acestor trubaduri „solitari", dar totuşi încă prea puţin.

Din luna septembrie 1973, odată cu constituirea CENACLULUI FLACĂRA, revista în jurul căreia luase naştere acest cenaclu începe să acorde un amplu şi permament spaţiu săptămînal, consacrat discutării şi popularizării muzicii pop şi folk. Apar fotografii ale cinăteţilor, se organizează topuri, se publică textele celor mai de succes melodii folk, se păstrează spaţiu pentru opiniile pro şi contra, se lansează invitaţii necondiţionate pentru accesul la scena cenaclului. Lansarea cîntăreţilor nu este ostentativă sau impusă pentru că selecţia se operează de către public pe parcursul spectacolului.

Prin bilete trimise la scenă, se cere repetarea unor melodii şi se aşterne tăcerea, în acelaşi timp, asupra altora. Conform programului propus, spectacolele cenaclului au loc în uzine, la cămine culturale, institute de învăţămînt, centre muncitoreşti, cooperative agricole, tabere de tineret etc. Se recită şi se cîntă, pe soare şi pe ploaie, la lumina farurilor de autobuz, cît şi sub reflectoarele marilor săli de sport, se creează momente de autentică comunicare artistică cu publicul atît în săli tradiţionale şi de stil cît şi pe zăpada care înveleşte piatra nemuritoare a atîtor localităţi de profundă semnificaţie istorică. Şi pentru că tinerii cer din ce în ce mai mult o muzică cu un conţinut pe măsura timpului pe care îl trăiesc, comitetele judeţene de partid şi U.T.C. invită şi sprijină în mod deosebit activitatea cenaclului în tot mai multe judeţe ale ţării.

Publicitatea care se face în jurul cîntăreţilor este desfăşurată de către revista *Flacăra* corespunzător bogatului program de desfăşurare a spectacolelor. Cîntăreţii folk, devenind acum cunoscuţi în întreaga ţară tocmai datorită bogatei activităţi mai sus-menţionatee, sînt invitaţi în cele mai felurite spectacole din afara cenaclului. Şi astfel, în anul 1974, apar gale ale muzicii folk, de sine stătătoare, deschizînd încă un culoar favorabil creaţiei.

MIHAIL STAN ■

Teribilism și alcool

Trecem uneori pe lîngă fapte care, chiar dacă ne provoacă repulsie, ni se par inofensive, minore, sau pur și simplu, considerăm că nu ne privesc direct, că ar fi de competența altora.

Cine n-a întîlnit vreun cheflîu pus pe hartă ? „Ei, și ? Îl ocolesc și cu asta basta" — gîndim și procedăm, în cele mai dese cazuri. Vedem pe cineva într-un local insistînd să i se dea de băut, cu toate că se află în stare gravă de ebrietate. Adoptăm, de regulă, poziția struțului. Ce ar putea să urmeze, nu ne interesează...

În ziua aceea, la restaurantul „Dunărea" din Brașov, Gică Heghiș, de 19 ani, împreună cu frații Grecu, cam de aceeași vîrstă și ei, ceruseră pentru a 6-a oară să li se aducă halbe cu bere. Ce-i drept, nu știau decît ei trei, că mai înainte băuseră la cămin încă patru litri de vin. Dar puteau fi observați, încă de la intrarea în local, că numai de alcool nu mai aveau nevoie. Teribiliștii hotăriseră să-și mășoare puterile cu licoarea lui Bachus. Este ușor de imaginat care a fost efectul celor 4 litri de vin și 18 halbe de bere asupra unor băiețandri. Dacă nu i-a luat nimeni în seamă, cînd au sosit în local, aflați deja cu capsa pusă, la plecare, cînd începuseră să se comporte agresiv, era mult prea tîrziu pentru a se evita consecințele

Cei trei teribiliști pornesc astfel pe șapte cărări în căutarea unor ocazii de „distracții tari". Pentru orice eventualitate. Gică Heghiș mai cumpără o sticlă cu vin de la prima alimentară întîlnită în drum. O sparge după numai cîteva minute în capul unui trecător. Rămîne cu gîtul sticlei în mînă la care privește cu insistență, pentru că în mintea lui tulbure de alcool i se năzărîse o altă ispravă : să lovească pe cineva și cu acel gît de sticlă. Îl apare în față o gospodină cu sacoșele pline și Herghiș o acostează brutal, încercînd să-i smulgă sticlele cu ulei, spre disperarea femeii care nu se poate împotrivi celor trei huligani turmentați. Scena este observată însă de tînărul T. N. de 20 de ani, aflat în apropiere cu prietena sa. Stupefiat de comportarea celor trei bețivani T.N. intervine prompt pentru ocrotirea victimei agresiunii. Heghiș nu ezită să lovească cu gîtul de sticlă și astfel tînărul T.N. va rămîne infirm de un ochi...

Iată, așadar, urmările „distracțiilor" unor teribiliști care și-au propus doar... să încerce cît pot să reziste ei la băutură. Stupid, însă aceasta este trista realitate. Un tînăr infirm, altul condamnat, pe bună dreptate, la ani grei pentru vătămare foarte gravă. Mai încape îndoială că asemenea consecințe puteau fi evitate ?

Cînd căpitanul Constantin Luca din Miliția municipiului Brașov a prezentat acest caz și altele similare lucrătorilor din unitățile alimentației publice locale, explicînd împrejurările în care s-au produs asemenea consecințe, asistența a rămas pur și simplu înmărmurită. Dar cîți dintre cei prezenți nu au partea lor de vină pentru astfel de fapte ? Și nu numai ei. Noi, ceilalți, familie, prieteni, colegi, chiar simpli martori ai unor stări de lucruri care pot genera consecințe grave, facem tot , ce-ar trebui în această privință ?.

MIHAI GROZAVU

CARICATURA SAPTAMINII

ANTON DRAGOȘ

Gura Văii sau tabăra căreia școlarii nu i-au mai spus la revedere

Îmi stăruie și azi în memorie cîntecul acela murmurat de voci cristaline în ultima zi de tabără : „Rămîi cu bine, tabără dragă.

Numai cei 200 de școlari dîmboviteni, care au fost în ultima serie în tabăra de la Gura Văii din județul Mehedinți, n-au mai cîntat, se pare, cîntecul acela nostalgic și răscolitor, deși natura darnică, deosebit de frumoasă de pe valea Jidoștiței ar fi avut destule motive să-i îndemne la aceasta.

De ce, totuși, n-au făcut-o ?

...Pentru că tabăra de la Gura Văii n-a oferit nici cele mai elementare condiții de cazare și masă pentru copiii noștri — ne-a sesizat telefonic Floarea Dumitrescu din Tîrgoviște, mama elevei Andrea Roberta Dumitrescu dintr-a IV-a. Ca și alți copii de seama ei — ni se destăinuie femeia — fetița noastră ne-a implorat, plîngînd, să ne ducem și s-o luăm cît mai repede, că nu mai poate suporta. Duceți-vă, tovarăși, și vedeți și dumneavoastră cum nu poate și nu trebuie să fie o tabără de copii școlari !...

.. Și ne-am dus fără zăbavă. Am descins la fața locului marți, 1 septembrie curent, însoțit de instructorul comitetului județean de partid cu probleme de învățămînt și de inspectorul școlar general adjunct. Copiii abia părăsiseră tabăra ; grație grijii comitetului județean, ultimele 4 zile și le petrecuseră în municipiul Drobeta Tr. Severin, în condiții corespunzătoare de cazare și masă, de unde au plecat apoi, în mod organizat spre casele lor.

Într-adevăr, la Gura Văii tabăra nu era tabără, ci mai degrabă un fel de cazarmă de pe alte timpuri, părăsită, ca să nu-i spunem altcumva ; copiii stăteau, sărăcuții, precum sardelele, cîte 19—20 într-o încăpere, cearșafurile și fețele de pernă erau negre de nespălare, la spălător apa încetase de mult să mai curgă, latrina era prea departe, într-o mizerie de nedescris. Lipsa gardului împrejmuitor și gunoaiele de tot felul făceau ca porcii și orătăniile locatarilor din colonia muncitorească de alături să se simtă în largul lor, mai ales la lăsatul întunericului, cînd treceau pe la uși și băgau spaima în copii.

Cîtă diferență era între Complexul turistic al B.T.T. și tabăra pionierilor din vale ! Ne-am mai liniștit însă puțin aflînd că la terenurile sportive, la clubul tineretului și la jocurile mecanice aveau acces și cei mici și că, adesea, acestia din urmă se bucurau de protecția și grija uteciștilor, adică a fraților lor mai mari. Cît despre hrană, am avut o lungă convorbire cu responsabila sălii de mese, tovarășa Elvira Popescu, și cu Nicolae Manole, responsabilul motelului Gura Văii, cei care aveau în sarcina lor și a colectivelor de care răspund pregătirea și servirea hranei pentru copiii găzduiți de tabără. Ni s-a mărturisit, sub cuvînt de onoare, că meniurile erau în general bune ; aproape că nu era zi în care să nu fie carne de pasăre, de porc, în cantități îndestulătoare. Am fost sesizați însă că le-ați dat copiilor numai ghiare și aripi, așa-i ? — i-am întrebat. Seara, într-adevăr meniul a prevăzut de mai multe ori mărunțaie de pasăre cu pilaf de orez — ni s-a răspuns — și am procedat ca atare ; la mesele de prinz li se serveau, în schimb, copane și piept, e drept că nu întotdeauna. Dar, în limita baremului de 10.50 lei pe zi, noi ne-am străduit să oferim o hrană consistentă și cît mai variată ; mai mult credem că nu se putea. Au cam lipsit produsele de patiserie, în schimb am compensat această lipsă oferind cei mai adesea fructe. Consultarea evidențelor, a intrărilor și ieșirilor de alimente a confirmat spusele celor doi. S-a confirmat, totuși, că în ziua de 25 august personalul cantinei a consumat bere și mici în sala de mese, ospăț la care ar fi luat parte și cîțiva dintre părinții copiilor veniți în tabără, ceea ce s-a recunoscut că nu era permis, cei interpelați și-au exprimat regretul și hotărîrea de a nu mai proceda pe viitor în acest fel.

Inspectorul școlar general, tovarășul Iancu Bunoiu, ne-a declarat că regretă cele întîmplate, că dacă ar fi fost sesizat la timp Inspectoratul școlar județean s-ar fi exercitat un control riguros și lucrurile nu ajungeau pînă aici. Ion Sanfiroiu, directorul administrativ al taberelor din județ, recunoaște sincer că, în calitatea pe care o avea, nu și-a făcut pe deplin datoria.

Cauze și justificări s-au găsit destule, cele mai multe însă s-au dovedit pur subiective, depinzînd de oamenii care au avut în responsabilitatea lor directă buna pregătire a taberelor școlare. De apreciat aici intervenția oportună și fourte hotărîtă a organului județean de partid, personal a tovarășului prim-secretar. Cum am mai spus, tabăra a fost desafectată imediat ; copiii au fost mutați în ultimele zile ale seriei în municipiu unde li s-au asigurat toate cele necesare. Vinovații direcți, adică directorul taberelor din județ și Petre Trancotă, administratorul taberei cu pricina, au fost destituiți din muncă, inspectorul general școlar a primit un avertisment și s-a atras foarte serios atenția comitetului județean U.T.C., Direcției sanitare județene și Consiliului județean al pionierilor ca, pe viitor, să preîntîmpine și să evite astfel de neplăceri.

MIHAI STANESCU

Povestea unui individ care a furat, cu acte în regulă, de la nevastă o casă și o mașină iar de la soacră o altă casă

Nicolae Popescu este un om respectabil. Este puțin cărunt, este cu puțin trecut de 50 de ani. La prima vedere are înfățișarea unui actor dintr-un serial de televiziune de simbătă seara. Este proiectant principal la Întreprinderea I.P.R.O.M.E.T. Cei de la serviciu îl cunosc ca fiind un om conștiincios, punctual, muncitor, amabil, drăguț, simpatic, știind cînd și unde să arunce un zîmbet, etc.. Se mai știe și faptul că Nicki, așa este alintat de toată lumea, a fost căsătorit de cîteva ori legal, cu acte în regulă și înregistrate pe la diferite primării, la care se mai adaugă și alte căsătorii mai scurte sau mai lungi, fără acte și fără numere de înregistrare. Dar acestea fapte par, la prima vedere, să nu deranjeze pe nimeni. Doar la prima vedere sau, cu alte cuvinte, pe prima față a cărții. Pe fața cealaltă... ?

...Prin anul 1964 o cunoaște pe tînăra Ecaterina-Antoaneta Tabacu. Încă de la prima vedere, în ciuda diferenței de vîrstă, între cei doi se înfiripează o idilă ce pare că o să țină cît veacul. Pe Antoaneta n-o deranjează faptul că Nicki este cu 17—18 ani mai în vîrstă și că este proaspăt divorțat de Olguța. Pe Nicki nu-l supără că Antoaneta este mult mai tînără, asistentă medicală, drăguță, singură la părinți și cu ceva bănuți puși de-o parte, la care se mai adaugă și alții promiși de bătrîni în momentul cînd tînăra pereche va porni spre viață. Așa că, fără prea multă gîndire, la începutul lui '64 cei doi se căsătoresc. Un timp totul a mers ca pe roate, într-o armonie invidiată de întregul cartier. După doi ani s-a născut și Ionuț. Din acel moment tînăra familie s-a gîndit să-și cumpere chiar și o casă. A fost găsită una pe strada I. L. Caragiale. Așa că în cel mai scurt timp cei doi devin și proprietarii unui imobil. Dar, din acel moment, Nicki se întoarce, cum se spune, cu 180 de grade. Dorește să-și cumpere și mașină. De unde bani ? De la socri. Și Nicki cere în continuare bani. Bani și iar bani. Totul a mers bine pînă cînd cei bătrîni n-au mai avut sau n-au mai vrut să-i dea. Acest lucru reprezintă momentul culminant. Încep amenințările. Încep insultele. Încep bătăile. Și ca un rezultat al acestora încep și reclamațiile, Nicki își reclamă soția că fură, de unde lucrează, medicamente. Mai mult decît atît : că ar avea în casă și diferite rețete în alb pe care le folosește în diferite ocazii. ' De asemenea, reclamă că în casa bătrînilor se petrec lucruri ciudate. Se fac covoare prin cooperativă și apoi ele sînt vîndute pe piață. Dar nu numai atît : în casă se fac și gogoși. Da ! gogoși din acelea prăjite în ulei care și ele sînt vîndute în mod clandestin. Și, colac peste pupăză, Nicki mai spune, în reclamații, un lucru ce la prima vedere îți se pare de domeniul fantasticului. Declară că atunci cînd s-a căsătorit, analiza sîngelui a fost falsă : **„Buletinul poartă numele meu înscris de soția mea, dar în realitate este al unui bolnav căruia dînsa îi luase sînge (fiind internat la spital unde lucrează). Acest fals l-a comis, mi-a declarat, fiindcă buletinul meu avea un rezultat pozitiv. Motivarea falsului ? Mi-a spus că mă iubea. A constatat că sînt gospodar, că am mașină mică și casă(? !) și că dorea cu orice preț să ne căsătorim, iar pe parcurs mă va trata — fiind cadru medical".** Au urmat anchete penale. Tot ceea ce reclama și susținea Nicki s-au dovedit a fi povești de adormit copiii. Au urmat și procesele. Pe cîțiva ani — zeci de procese. Proces de divorț, proces de partaj, de pensie alimentară, de calomnie, de furt (dosarul 7.878/1966 : „În seara de 22 septembrie 1966 profitînd că nu era nimeni în casă a sărit gardul, a spart ușa și sub pretextul că lasă o trotinetă, a furat din șifonier 4 500 lei), proces de insolviabilitate **(dosar 4.881/1966 : „Nicolae Popescu nu recunoaște faptul că a împrumutat de la un frate al socrului său, Ion Tabacu din Pitești, suma de 10 000 lei. În schimbul sumei a dat chitanță de garanție — chitanță ce se află la dosar).**

Într-un tîrziu, prin anii 1969 -1970, totul se pare că s-a terminat — viața întrînd în matca ei. Antoaneta, obosită și hărțuită, se consola urmînd să-și crească în continuare în liniștea aparentă și mult dorită, copilul. Nicki rămîne singur în imobilul din strada Caragiale. Nu după puțin timp hotărăște să-și refacă viața. O cunoaște pe distinsa Sabina, care, întîmplator, avea și ea o casă. În cel mai scurt timp Sabina vinde casa, banii sînt — normal — puși la temelia familiei, și se mută în strada Caragiale. Și cu acestea se pare că toate socotelile au fost încheiate. Numai că lucrurile n-au stat așa.

În anul 1977, după seism, Nicki Popescu se pare, la prima vedere, că are remușcări. Se întoarce din nou la Antoaneta. Pare sincer convins că viața-i scurtă, că a greșit și că ar vrea să-și refacă liniștea căminului, amîndoi urmînd să se ocupe de creșterea și educarea copilului. I-a promis Antoanetei că-n cel mai scurt timp va divorța de Sabina. Același lucru îl spune și actualei soții, Sabina. Cu lacrimi în ochi și cu mare tristețe în suflet, Sabina înțelege că nu poate sta în calea refacerii unui cămin, că nu poate sta în calea fericirii lui Nicki. Acceptă divorțul. Dar, pînă la terminarea lui este o cale destul de lungă. Așa că Nicki, odată cu hotărîrea luată și cu aprobarea celor două părți, se mută în apartamentul Antoanetei, iar Sabina urmează să rămînă în casa din strada Caragiale pînă cînd va putea să-și cumpere singură o altă casă. Antoaneta crede că Nicki este spășit și speră că în cel mai scurt timp se va putea recăsători. În ciuda acestor aparențe, ceea ce a urmat demonstrează clar că Nicki Popescu n-a urmărit decît un singur lucru : să obțină și să ia, cu acte în regulă, ce mai putea fi luat. În primul rînd pune ochii pe o casă din comuna Vulcana, județul Dîmbovița. Casa era o moștenire din față-n față, să spunem așa, a mamei Antoanetei. Luîndu-și tot felul de angajamente verbale și în scris, și spunînd că este pentru binele familiei, Nicki Popescu obține în data de 23 septembrie mult rîvnitul act de vînzare — cumpărare. Dar actul nu corespunde realității de la bun început **(Popescu P. Nicolae, căsătorit, domiciliat în strada I. L. Caragiale... în calitate de cumpărător... Eu, Tabacu Filica, declar că am vîndut ginerelui meu Popescu P. Nicolae...).** Precizăm că Nicki în acel moment nu era căsătorit nici cu Antoaneta și nici cu Sabina. Era un om liber — din acest punct de vedere. Așadar, Filica Tabacu nu avea nici un fel de ginere. Cu cît a cumpărat Nicki, casa de la „soacră" ? În acte, cu 2 500 lei. În realitate, cu nici un ban. Cum era să ia o „soacră" un bănuț „ginerelui" ? Era doar o chestiune de formă. Totul era pentru fericirea familiei.

Dar să vedem ce s-a petrecut în continuare. Antoaneta pe data de 21 aprilie 1978 face un împrumut de la C.A.R. de 20 000 lei. Nicki pune mîna pe toți banii, îi depune la C.E.C. figurînd pe livrete ca singurul titular. După două zile, cu noaptea-n cap, încarcă mașina cu tot ceea ce a găsit prin casă — începînd cu pături, cearșafuri și terminînd cu două inele de aur și două roți de mașină și dispare fără acte și mașină. Mașina, cu alte cuvinte, ca și lucrurile, este furată. După cîtva timp este depistat și este obligat să restituie autoturismul familiei. Și cu acest ultim episod se pare că afacerile Popescu sînt încheiate. Dar lucrurile nu stau așa. Încep din nou procesele. În primul rînd în locul de muncă al Antoanetei. Este învinuită de calomnie și că soțul nu poate fi învinuit de furt. A lua mașina cîteva zile nu este totuna cu a fura mașina cîteva zile. Și pentru a se învăța minte, Antoaneta este amendată cu 1 000 lei pentru calomnie și minciună. Se face proces și pentru restituirea unui birou cumpărat de Nicki pentru Ionuț. Și în continuare urmează cea mai diabolică urzeală : Nicki reușește să convingă pe toată lumea că imobilul cumpărat pe strada I.L. Caragiale îi aparține în exclusivitate. Cum ? A apărut, așa ca din senin, în dosarele de partajare, o hîrtie numită — pe scurt — tranzacție. Precizăm că este doar copie, originalul nefiind de găsit. De fapt, și aici există un clenci ; după copii se fac foarte greu expertize grafologice. Ce se specifica în tranzacție ? Actele pentru casa din strada Caragiale au fost făcute, ce-i drept, în timpul căsătoriei, dar banii pentru casă au fost dați de Nicky într-o scrisoare adresată familiei, în aceasta. Oare de ce nu s-a folosit și nu este specificată tranzacția în actul inițial de vînzare și cumpărare ? Așa stînd lucrurile, Antoaneta nu are nici un drept asupra casei. Și cu acestea totul se termină într-o liniște perfectă și, cum spunea Nicky într-o scrisoare adresată familiei, în armonie.

Dar afacerile Popescu continuă, Popescu nu se lasă. În momentul de față Popescu și-a refăcut viața, ce-i drept neoficial, cu o nouă asistentă medicală. Noua partidă are și casă și mașină. Așa că imobilul din București cît și casa din Vulcana, în momentul de față proprietăți absolute ale lui Nicki, sînt închiriate. Acestea sînt, pe scurt, faptele. Ele reprezintă vieți de oameni puse în coperte de dosare.

Toate aceste documente și fapte ne-au fost puse la dispoziție și relatate de către Ionuț Popescu. Cînd a venit la redacție, în miez de vară, plîngea. Ne-a spus că — din cauza acestor aparențe, ceea ce a urmat demonstrează clar că Nicki, tatăl lui, a luat, cînd a plecat, mai toate lucrurile — mama lui n-a putut să-i trimită nicăieri în această vacanță, mare pentru el. Nici măcar la Vulcana, unde se ducea la bunici, n-a mai putut să se ducă. Tatăl lui a interzis acest lucru. L-am întrebat ce vrea să devină cînd va crește mare. Om, ne-a răspuns. Om cu multă carte. Să am grijă de mama mea care-i, se pare, bolnavă de-o boală care nu iartă și să demonstrez tatălui meu că a greșit cu noi și mai ales cu mine.

...Am stat de vorbă și cu Nicki Popescu, A venit la redacție cu un maldăr de dosare. Ne-a zîmbit cu cinism și cu răutate ne-a spus : „Copilul meu ? Priviți ce scrie. Este un derbedeu. Le iau totul. Să vadă ei cum se fac lucrurile (! ?). Antoaneta ? Este foarte bolnavă. Dar asta nu înseamnă că din cauza mea s-a îmbolnăvit. Și să vă spun un secret : încă mai au bani. Se vaită, așa de ochii lumii. Dar, Popescu nu se lasă. Dă-i dracului de paraziți".

Credem noi că pe lîngă aceste fapte nu se poate trece nepăsător. Oamenii legii, oamenii care veghează la liniștea noastră, vor avea un cuvînt greu de spus în afacerile Popescu. Fiindcă societatea noastră se bazează pe muncă cinstită, corectă — fără a exploata sentimentele și mai ales naivitatea semenilor.

SORIN POSTOLACHE

Aforisme de St. J. Lec

■ Proverbele se contrazic : într-asta constă înțelepciunea populară.
■ De ce de pe Lună cădem întotdeauna pe același pămînt ?

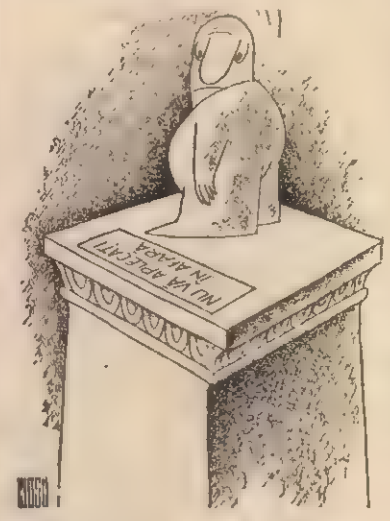

C. CIOSU ■

■ Poți închide ochii în fața realității, dar nu în fața amintirilor.
■ Citesc gîndurile dumneavoastră : „Ex oriente lux, ex occidente luxus !"
■ „Acesta-i numai un meteorit" — a spus luminarea cu dispreț.
■ Curios cît de greu se produce ecoul în capetele goale.
■ L-am luat drept altcineva, dar i-am înapoiat loial cadavrul.
■ Pentru crime nu se plătesc impozite.
■ În cei 1970 de ani după Cristos, cîți ani de temniță s-or fi făcut ?
■ Cocoșul cîntă și în dimineața în care i se taie gîtul.

RACUL

■ Păcat că în rai se merge cu caravana !
■ Să suferi de inimă și să nu fii liric ? De ce ?
■ Delincvența minoră n-are un viitor asigurat. Pot deveni pînă la urmă oameni cumsecade.
■ Reforma calendarului n-a scurtat perioadele de sarcină ale femeilor.

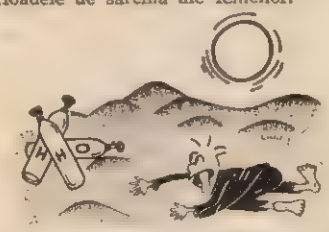

FL. ȘTEFĂNESCU ■

■ Dacă sînt credincios ? Dumnezeu știe.
■ Creierul mi-era prea obosit ca să conceapă vreun gînd fals.
■ Nu-i suficient să spui : „Sînt !" Trebuie să fii !
■ Oamenii care n-au nimic comun cu arta, nu trebuie să aibă nimic comun cu ea. Simplu ?

NICOLAE MIRODONE ■

■ Nu știu dacă peștele ar mai fi mut, cînd ar cunoaște atîtea secrete cîte cunoaștem noi.
■ Nu fiecare vîrf este deasupra prăpastiei.

În românește de NICOLAE ARMEȘ ■

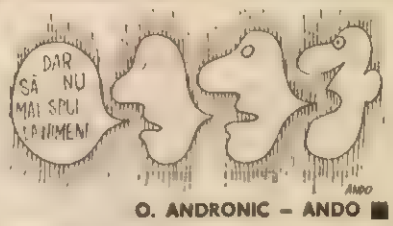

O. ANDRONIC – ANDO ■

Viperele

Stau pe bancă împreună
Trei vecine birfitoare.
Cînd se face vreme bună
Viperele ies la soare.

SORIN BEIU ■

HELGA UNIPAN ■

Topul restaurantelor (V)

Restaurantul „Brotăcel", șef de unitate : Gheorghe Ilie. La anchetă a participat Lucian Cheleș, șef de sală. Bucătar șef Caluda Budeș ; telefon : 67 48 53; adresa Parcul 8 Mai; categoria I, fără remiză. Face parte din I.A.P.L. Bistrița.

— Constatări : unitatea este prost aprovizionată. La data controlului, 4 septembrie, clienții puteau servi fripturi — la ora 18 mai erau vreo cîteva — și garnitură de pilaf. La bufet era puțină salată de vinete, care după aspect părea uitată în deșertul Sahara două zile. Bucătarului i-a fost frică s-o guste. Într-un frigider ceva brînză și cașcaval ținute alături de morcovi, roșii și ardei. Se mai găseau castraveți murați de două sorturi : 9,50 și 15 lei kilogramul. Castraveții care se vindeau cu 15 lei îndeplineau condițiile de lungime ale celor de 9,50 lei. Chiflele erau ținute într-un ambalaj de carton de țigări străine, murdar și folosit cine știe de cînd. Cînd ne-am exprimat părerea că ambalajul a călătorit mult cu trenul și cu vaporul în condiții deloc igienice, am fost asigurați că ambalajul vine doar din Albania. În grădină este murdar. Pe lîngă frunzele căzute din pom, care de fapt nu deranjează, mucuri de țigări, cu și fără filtru. Pe mese și pe jos coji de alune. La grupurile sanitare mizerie. La bucătărie soba care funcționează cu un injector cu motorină scoate fum de parcă ar fi locomotiva lui Stephenson. Sîntem asigurați că în urmă cu cîteva zile a făcut explozie speriind clienții. Noroc că orchestra condusă de Mihai Săpunaru a mai atenuat din traumele psihice la care au fost supuși. La intrarea noastră în local ospătărița Elena Nichita stătea la masă cu doi clienți și fuma. Același lucru îl făcea și la plecarea noastră, numai că la altă masă. Evidențele contabile sînt ca și inexistente. Nu se întocmesc note de plată. Florica Oprea și-a lăsat bonierul acasă. Elena Nichita l-a lăsat pe ghiridon de unde i-a fost luat. Scuze puerile pe care le-am auzit pînă acum de atîtea ori încît ne-am plictisit. În privința acestor scuze, recomandăm mai multă imaginație. Bucătarul e plecat și toate documentele sînt închise. Specialitatea unității, ciorbă de burtă, n-a mai fost preparată de circa o lună. Specialitatea bucătarului, Soté a la Brotăcel, de asemenea. Din sortimentul minimal, bogat și divers, lipsesc aproape toate preparatele. Șeful de unitate ar fi trebuit să fie în unitate. Nu era și nici n-a mai venit. Peste întregul restaurant, împreună cu personalul lui plutește o atmosferă de apatie, dezinteres și lipsă de profesionalism. Într-o vreme restaurantul avea renume. George Prota, în a sa „Istoria Bucureștiului" îl amintește.

— Note : calitatea meniului 4; comportarea și corectitudinea personalului 4; eficiența economică și socială 6; ambianța 6; controlul oamenilor muncii 7; nota consumatorilor 6 ; Incognito 4 ; **Media 5,28.**

Observațiile bucătarului : Nici o preocupare. Despre calitatea meniului nu ai ce spune pentru că lipsește cu desăvîrșire. Colțul bucătarului lipsește. Specialitățile casei nu preocupă secția bucătărie. În bucătărie nu vine nimeni să-ți facă curat. Trebuie să-ți faci singur ! Bucătăria e prost gîndită. Se întîlnesc în flux vasele murdare cu preparatele. Notele de plată, marcajul la bucătărie și la bar nu sînt în ordine. Sincer să fiu nu mi-am putut imagina o stare de lucruri ca asta. Cît privește argumentul că oamenii nu mănîncă la restaurant n-are rost să-l mai comentăm. Întîi trebuie să le oferi ceva.

Sesizările și propunerile echipei : Defecțiunile sesizate cu ocazia controlului sînt vechi și totuși nu s-a luat nici o măsură de remediere. Lipsa documentelor de gestiune favorizează incorectitudinea. Documentele de la ultima nuntă din 11 iulie, la care numai acontul a fost de 5 000 lei, nu au putut fi prezentate. Se pare că a devenit rentabil să plătești o amendă din cînd în cînd și să-ți vezi mai departe nestingherit de ale tale. În fond, ce face un ospătar care primește o amendă de 125 lei pentru neîntocmirea notelor de plată ? Încearcă cît mai repede să-și recupereze paguba. Să nu mai întrebăm și de la cine. Nici nu s-au mai dat amenzi, considerîndu-se că în cazul acesta măsură nu-și mai atinge scopul. Funcționarea unității în aceste condiții a fost lăsată la latitudinea și pe răspunderea conducerii întreprinderii. Unitatea este scăpată din mînă. Deși în fiecare primăvară restaurantul este renovat și se cheltuiesc bani frumoși pentru asta arată de parcă așteaptă cu resemnare demolarea. Pentru a evita repetarea unor abateri repetate, devenite de pe acum „tradiționale", echipa propune, fără a avea pretenția că este originală, introducerea unor autorizații individuale de funcționare în alimentația publică a personalului. Ar fi ceva asemănător cu permisul de conducere auto. La a treia abatere consemnată în această autorizație să se ridice dreptul de a lucra în comerț pe o perioadă de un an sau doi. Abaterile care se trec în autorizație să fie stabilite pentru fiecare funcție în parte. Această regulă să fie respectată fără derogări, automat. Să nu se invoce lipsa de personal, cauze obiective sau subiective, argumente puerile în care nu mai crede nimeni de mult. E grea munca în alimentația publică ? Fără îndoială, însă numai pentru cei care o fac, nu și pentru ceilalți.

La ancheta din acest număr au participat : inspector **Mihai Păduraru** și **Ion Șerban**, bucătar șef la restaurantul „Continental".

Clasament : Categorie specială, 12 la sută remiză — „Capșa", „Rapsodia" (10); „Lido" (9,66) ; „Athénée Palace" (8,83) ; „Ambasador", „Budapesta" (8,66); „Carul cu bere" (8,50); „Dorobanți" (8,33); „Havana" (8,00); „Cișmigiu" (7,33); „Dunărea" (7,16); „Hanul lui Manuc" (7,00).

Categoria specială, 10 la sută remiză : „Union" (8,00); „Trocadero" (7,91); „Orizont" (7,85); „Doina "(7,71); „Alunis" (6,33); „Pescarul" (5,00); „Monte Carlo" (4,66).

Categoria I, fără remiză — „Bumbești" (7,46); „Berceni", „Gambrinus", „La Pestera" (7,00); „Triumf" (6,66) „Mercur" (6,16), „Izvorul Rece" (5,42) ; „Brotăcel" (5,28).

OPREA GEORGESCU ■

Dar nu mi-am găsit noroc

Pe la ora prînzului, iată-mă un client oarecare, într-o zi cu soare, la restaurantul **Brotăcel**. Lume puțină ; la restaurant 3—4 persoane, la grădină 10—12. Aveam să mă dumiresc că diferența dintre grădină și restaurant la **Brotăcel** este mult mai simplă decît o presupune realitatea ; și anume : La restaurant poți mînca specialități la grătar dar nu poți bea bere („aici nu servim bere, vă rog" ! ? !), în timp ce la grădină poți bea bere, dar nu poți servi grătar. Așa că sînt nevoit să le iau pe rînd. Aștept numai un sfert de oră (nici nu știu dacă să mă bucur sau nu) pînă să fiu luat în seamă. De la bar se aud chiote, veselia e în toi, unii intră alții ies, unii mai ospătari decît alții. Îmi iau și eu inima în dinți, dau să intru în bar, dar o tovarășe mă apostrofează scurt : „Luați loc la masă că vine fata, aici nu e voie, nu vedeți ce scrie acolo ? Eeee !". Acolo scria „Intrarea persoanelor străine strict interzisă". Ei da, dar dacă este așa, să fim străini cu toții, nu numai pe alese.

În fine, apare ospătărița, în acea zi, responsabilă pe tot restaurantul. Se numește Elena Nichita, și era dealtfel singura care purta ecuson de reverul unei uniforme negre, cam boțită. Am comandat un fical la grătar și prevăzător am întrebat în cît timp e gata. „În 20—30 de minute" a venit răspunsul. „Tocmai bine-zic, am timp să beau și o bere la grădină". Deci, pînă aici putem reține trei lucruri : 1) După o logică destul de absconsă la restaurant nu poți bea bere la aceeași masă la care și mănînci. 2) Deși nu era deloc aglomerație, dimpotrivă doar cîteva persoane ocupau „sectorul" pentru un grătar trebuie să aștepți o jumătate de oră, asta pentru că în bucătărie nu era nimeni și 3) Promptitudinea răspunsurilor. În grădină nu ai de așteptat. Te duci la tejghea și comanzi, cu toate că acest principiu a fost abandonat la mai toate restaurantele cu grădină din Capitală. La tejghea am primit o bere care costa 6 lei cincizeci, zice-se Cazino ; Ei bine, această bere dincolo de prețul său nu avea nimic care să-i justifice calitatea. Părea nu îndoită ci întreită cu apă. Cum s-a ajuns aici nu știu, dar un aport suficient îl aduce și degetul de apă care rămîne în halbe, după spălare. După părerea competentă a celei care servea, nu-i cunosc numele fiindcă nu avea ecuson, dar spunea că are 30 de ani vechime în meserie, nu putea să fie apă în bere. Cumnecum cineva ar trebui să se ocupe de acest gen de desfacere, berea la halbă, care a ajuns peste tot, datorită unor trucuri cunoscute doar de gestionari, de nerecunoscut. Încheiem paranteza și mai observăm că la Brotăcel se practică și vînzarea fără preț afișat, ca la bufetul din Dridu. Niște cîrnați prăjiți costă la Brotăcel, în grădină, 6,50 lei suta de grame sau 6,90 lei. În funcție, probabil de poziția astrelor. În fond și pentru ospătarii de la Brotăcel, ca și pentru alții rămîn valabile versurile unei cunoscute melodii populare : „Am umblat din loc în loc / Dar nu mi-am găsit noroc."

Nota acordată de Incognito restaurantului „Brotăcel": 4 și asta, cu îndulgență.

INCOGNITO ■

Un idealist

Cred că aceste cîteva rînduri își vor găsi locul — și că vor fi la „locul lor" — în pagina pe care **Flacăra** o consacră atît de utilei, atît de binevenitei — deși încă mult prea concesivă, mult prea îndulgentă — anchete, privitoare la restaurantele din București : cu toate că, aci, nu va fi vorba nici de „meniuri" nici de „grupuri sanitare", nici de starea de curățenie (sau de murdărie) a bucătăriei, nici de „naproane" (? !), de nimic din ceea ce e vizibil pentru toți, sau invizibil tuturor, în cadrul, în organizarea și în funcționarea restaurantelor bucureștene. Nici nu m-aș amesteca în asemenea treabă, cum au făcut, cu mult spirit, cîțiva colegi de literatură și presă, deoarece nu mai frecventez de mult restaurantele, în ultimii vreo douăzeci și cinci de ani făcîndu-le vizite din an în Paște și chiar mai rar, vizite, dealtfel, încheiate mai totdeauna cu impresii atît de negre încît mi-am jurat, de fiecare dată, ca pe viitor să mi le scutesc, cu orice preț.

Nu, în rîndurile de mai jos vreau să vorbesc despre un fenomen moral, despre un fenomen de idealism cum nu cunosc (și cred că nimeni nu cunoaște) un al doilea în lumea restaurantelor, și, pentru a fi sincer, nu cunosc prea multe nici prin alte activități, nici prin alte domenii. Fenomenul se întrupează într-un om, omul se numește Ștef. Lăzărescu, și este directorul (sau „responsabilul") restaurantului „București", situat la colțul Căii Victoriei cu strada Edgar Quinet. Această indicație topografică mi se pare indispensabilă, deoarece nimeni nu știe unde se găsește restaurantul „București". În timp ce toată lumea știe unde se găsește „Capșa" și poate merge acolo cu ochii închiși (în schimb, mi s-a întîmplat să fiu oprit pe stradă pentru a fi întrebat, de către străini, în diferite idiomuri, unde e **Capșa**). Care e idealul lui Lăzărescu ? Tocmai ăsta : să redea restaurantului „București" vechiul și **adevăratul** său nume. Aș adăuga : firescul său nume, căci ce poate fi mai stupid decît numele de „București" dat unui restaurant bucureștean ? Asta ar mai merge, în orice alt oraș din țară, dar aici, chiar aici ? E de o stupiditate care ar fi comică, dacă nu am cunoaște atîtea alte stupidități datorate birocrației, atîtea altele, grave, grave, grave. Dar stupiditatea birocratică este, în cazul nostru, secundară : deoarece Lăzărescu nu visează să fie schimbat numele restaurantului pe care îl conduce, pentru că e caraghios și inadecvat, cu un alt nume, oarecare. El visează numele vechi, numele popular și celebru, numele istoric „Capșa".

Omul și-a început munca, aci, la Capșa, la o vîrstă care era încă a copilăriei, a urcat, aci, toate treptele meseriei, și aceasta nu s-a consumat în ani puțini, ci în ani mulți : tot ceea ce discreția mă lasă să spun, e că, azi, a trecut bine de tinerețe. Nu încape vorbă că a muncit din greu, cu hărnicie, cu cinste, cu talent, astfel că în epoca noastră a fost găsit cel mai calificat, cel mai demn, de a deveni șeful întreprinderii, așa cum un profesor devine directorul liceului în care a fost elev, cum un ofițer devine comandantul regimentului în care a fost sublocotenent. Nu era un altul mai calificat să conducă destinele localului (da, da, localurile au destin, ca și cărțile), adică ale clienților. Ancheta **Flacării** a dovedit-o public, căci în clasificația ei restaurantul condus de Lăzărescu și de un coleg al său deține premiul întîi cu cunună. Nu există deci un altul mai calificat să cunoască importanța și rezonanța numelui istoric al localului pe care îl conduce. Nu există un altul mai calificat să știe că numele de „Capșa" nu mai răspunde de mult patronimului unor persoane care au fost odată „fizice", ci unei sancționări colective, care în timp de peste o sută de ani i-a dat un soi de celebritate națională (și chiar internațională) : în orice caz el are o componență și o permanență a Capitalei, și se spunea : „Capșa", așa cum se spunea : Ateneul Român, sau Biserica Albă, sau Podul Șf. Elefterie. „Capșa" a avut o popularitate și o celebritate care de mult nu se mai datora patronilor săi și „menu"-urilor sale, ci lui Caragiale, lui Macedonski, lui Niculescu Brațu, lui Arghezi, Victor Eftimiu, Camil Petrescu, Ion Vinea, Ion Iancovescu și atîtor altora. Sub numele ei istoric, Capșa a jucat un „rol", poate chiar un mare „rol", în viața socială, politică și literară a acestui oraș și a acestei țări. Nimeni nu e mai calificat să știe toate acestea decît Ștefan Lăzărescu, care, deși nu e istoric, istoric literar, arhivist, memorialist, are o documentație extraordinară a acestui local, documentație care nu are nimic a face cu lista de bucate a restaurantului și cu „șvarțul" cafenelei, și are o iconografie întreagă, pe care nu mă îndoiesc că și visează să o expună pe bătrînii pereți ai localului, așa cum se face prin toate localurile din țările de gust și de rafinament.

Iată ce visează idealistul nostru : să redea restaurantului din Calea Victoriei colț cu Edgar Quinet, identitatea lui istorică. Nu ca un prilej, dat localului, de a adormi pe laurii trecutului, ci ca un stimulent, ca o aripă, pentru identitatea lui prezentă, pe care i-o asigură el, și toți cei ce muncesc acolo. Dovadă : premiul întîi cu cunună.

RADU POPESCU ■

P.S. Culmea culmilor : chiar în ancheta **Flacării**, restaurantul din Calea Victoriei colț cu Edgar Quinet, apare, în analize, clasificări și „note", tot sub numele de „Capșa".

Lumea în care trăim

Iubim copiii...

Iubim copiii. Ei sînt bucuria și fericirea noastră. Mîndria și speranțele noastre, ale fiecărei familii. Și vrem ca ei să fie oameni drepți și cinstiți, să-și iubească părinții și poporul din care fac parte, să-și iubească țara în care s-au născut și trăiesc. Să iubească libertatea și pacea.

Iubim copiii. Ei sînt florile vieții, viitorul fiecărei țări. Sînt cetățenii de mîine ai Terrei. Și vrem ca ei, copiii noștri, copiii din toate țările lumii să se bucure de soare și lumină, de frumusețile și darurile naturii, să se bucure de copilărie, de condiții cît mai bune de viață, de învățătură și pregătire.

Iubim copiii. Și ne întristează profund cînd inechitățile sociale, cînd decalajele frapante ale contemporaneității, realitatea tragică a împărțirii lumii în săraci și bogați, diferențiază încă de la naștere șansele de viață ale copiilor.

Iubim copiii. Și tocmai de aceea nu putem privi cu indiferență ceea ce se petrece în lume și, mai ales, ceea ce se întîmplă cu copiii. În fiecare an milioane și milioane de copii mor de foame și boli înainte de a se bucura de copilărie. Un raport al U.N.I.C.E.F. arată că din cei 122 de milioane de copii născuți în „lumea a treia" în anul 1979 — „Anul internațional al copilului" — mai mult de 12 milioane au murit de foame sau boli, înainte de a împlini un an. Aproximativ 300 milioane de copii din lume, în primul rînd din țările în curs de dezvoltare, trăiesc în condiții de sărăcie gravă și suferă de malnutriție, 15 milioane de copii, sub vîrsta de 5 ani, mor anual din cauza absenței unui minimum de asistență medicală.

Iubim copiii. Dar soarta lor este tristă, nefericită în destule locuri de pe această planetă în care copilăria nu-și găsește totdeauna ocrotirea firească. După cum reiese dintr-un studiu al „Societății împotriva sclaviei" din Marea Britanie, formele de exploatare a copiilor, practicate în acest deceniu al secolului XX, întrece orice imaginație. În minele columbiene mii de copii trudesc la aproape 300 de metri adîncime cîte 8 ore fără întrerupere ; în Taivan fetițe de 12 ani lucrează în întreprinderi de electronică, în condiții ce contravin oricărei reglementări privind durata de muncă, ocrotirea sănătății, asistența socială ; în India, 23 la sută din bugetele familiilor sînt procurate, în medie, prin munca copiilor între 6 și 13 ani. Așa cum se arăta într-un studiu al Biroului Internațional al Muncii, peste 55 de milioane de copii din întreaga lume, avînd sub 13 ani, sînt nevoiți să muncească pentru a-și sprijini materialmente familiile.

Iubim copiii. Dar chiar în țări occidentale dezvoltate, numeroși copii sînt supuși încă de la cele mai fragede vîrste unor eforturi istovitoare, fiind nevoiți să muncească chiar înainte de a învăța să se joace. Cu toate că în multe asemenea state există legi care au drept scop declarat ocrotirea copiilor, situația reală împiedică aplicarea lor. În Italia se apreciază că peste 150 000 de copii lucrează în construcții, 100 000 în industria textilă și servicii, peste 1 200 000 în unități comerciale. Iar plata lor reprezintă puțin, doar foarte puțin din ceea ce patronii ar trebui să plătească unui adult pentru aceeași muncă. Anul trecut, în S.U.A., 1 370 000 de copii în vîrstă de 14—15 ani încadrați, cu forme oficiale de muncă, în industrie și servicii, iar 800 000 de copii lucrau pentru salarii neîndestulătoare în ferme și plantații. Deși există legi ce interzic angajarea copiilor de vîrstă școlară pentru efectuarea unei slujbe, în Marea Britanie peste 200 000 de copii — acei copii cu pielea colorată, proveniți din rîndul emigranților — lucrează ilegal în diferite întreprinderi. În R.F. Germania peste 300 000 de copii lucrează permanent sau temporar pentru a cîștiga un salariu.

Iubim copiii. Dar nu putem uita nici un moment pe cei care n-au șansa unei existențe normale. 128 milioane de copii între 6 și 11 ani din țările în curs de dezvoltare nu au avut în 1980 posibilitatea să urmeze cursurile unei școli ca urmare a situației de mizerie și sărăcie în care trăiesc. Analfabetismul este masiv. Mulți copii frecventează școala doar un an, doi, în cazul cel mai fericit. Majoritatea nu ajung să poată citi nici măcar indicatoarele de pe șosele. La aceasta se adaugă, în unele țări, discriminarea rasială. Guvernul sud-african investește anual pentru instruirea școlară a unui copil negru 40 ranzi și aproape 700 ranzi pentru un copil alb. Comparați cifrele și concluziile se impun singure.

Iubim copiii. Dar viitorul lor depinde de pacea lumii, de sănătatea politică a planetei, de capacitatea de a alunga norii războiului. Grija pentru generația viitoare, pentru copilărie, s-o dovedim ajutîndu-i pe toți copiii lumii să se bucure de copilărie, de viață. „Cerem pace, hrană, și cărți!" — se arăta în mesajul reprezentanților organizațiilor de copii și tineret din statele semnatare ale Actului final de la Helsinki înmînat participanților la Reuniunea de la Madrid.

Iubim copiii. Problemele actuale ale copilăriei, umbrite de nefericire, ar putea fi lesne rezolvate. Sumele cheltuite în lume pentru înarmări în mai puțin de o zi ar fi suficiente pentru vaccinarea tuturor copiilor globului împotriva bolilor contagioase. Reducerea cu 1 la sută a bugetelor militare mondiale ar elibera fonduri uriașe pentru potolirea foametei copiilor de pe glob. Cu prețul unui tip de rachetă nucleară intercontinentală ar putea fi construite 3 000 de școli.

Iubim copiii. Dar nu-i suficient să ne declarăm iubirea pentru micuții cu pielea albă, neagră sau galbenă, cu cîrlionți de culoarea grîului copt sau a abanosului. Preocuparea pentru cei ce constituie viitorul umanității să-i dovedim în practică prin acțiunea de fiecare zi în favoarea lor și a părinților lor. O acțiune energică pentru destindere, împotriva subdezvoltării, pentru o lume mai drept alcătuită...

AL. PINTEA ■

Itinerar între două oceane

Viață și gazon

Părăsesc Londra într-un microbuz special amenajat pentru o echipă de filmare. E făcut mai mult din sticlă, ai bizara senzație că te expui exagerat, dar gîndirea este inversă — peisajul se expune generos și ți se oferă din orice unghi. Capota e tot din sticlă, se rabatează și operatorul poate urca sus pentru a filma ce e jos sau alurea într-o libertate care îl poate face bine.

Trecem de suburbii, vag mohorîte, vag patinate, dar maniac curate. Este una din puținele manii care îmi stîrnesc entuziasmul. La Londra sau oriunde. În sfîrșit autostrada. Netedă, parcă dată cu peria din oră în oră, și flancată de indicatoare în stare să-ți indice nu numai direcții, dar și meniuri, liste de cumpărături, prilejuri de vacanță, de investiții și majoritatea lucrurilor de care ai nevoie sau nu. Printre anunțuri și indicatoare, printre reclamele cochete, cu o anume pudoare a expunerii, începe să se vadă peisajul, peisajul de provincie insulară, cinstit, la el acasă fără expunerile smechere din cărțile poștale. Grădini, peluze, vilișoare bine încropite, cîte un han și iar peluze. Peluze englezești. Bancurile despre peluzele englezești nu circulă numai în Anglia, ci, mai ales, în restul lumii. După merit. Sînt, într-adevăr, fantastice. Gazonul e de un verde obsesiv, perfect, fără nici o breșă, iarba e deasă și fragedă, tunsă la milimetru, ai impresia că e o iluzie, un covor de plastic bătut în cuie, dar nici vorbă de așa ceva, e un simplu gazon iubit cu patimă și întreținut cu ziua, cu anul, cu veacul. Autostrada se despletește în șosele, șoselele în drumuri, drumurile în „căi de acces", dar toate sînt la fel de asfaltate, de periate, de netede de parcă o imensă cohortă de asfaltatori, de periatori și plombatori le-ar avea în mînă non-stop. Nu le au. Asfaltul, în schimb e bun. Cam ca gazonul deșit mult mai nou. În sfîrșit.

Microbuzul parcurge acest drum care ar putea fi un film despre viața la țară. Ea nu există, e un fel de Londră scundă și rară năpădită de iarbă și copaci tunși și frezați, dulcea dezordine de provincie și colburile triste lipsesc, oamenii sînt scrobiți, automobilele spălate și lucioase, magazinele în perfectă regulă. Zeci de kilometri de viață septică, ordonată, fără gîlceavă și fără surprize curg în jurul vastelor ferestre ale microbuzului. Peisajul e lin, tăiat metodic, parcă trasat cu rigla și rotunjit cu compasul.

Ne apropiem de Cambridge. Stoluri de bicicliști anunță acest minioraș de bicicliști. În Cambridge automobilele sînt rare, lupta antipoluare se află în drepturile ei și gesturile cotidiene se desfășoară după un tipic neschimbat ca în orice cetate conservatoare care gîndește modern. Cetatea propriu-zisă e austeră, fațadele sînt erodate, dar fără exagerări, iar în curțile interioare, imense și stenice gazonul, bineînțeles, e perfect, paralizat de propria lui perfecțiune, încît îți vine să crezi că o privire insistentă l-ar mototoli. Pe alei plicuri de studenți și profesori în conclavuri nonșalante, șoptite, cu o rigoare a promenadei care seamănă cu cea a diplomaților din jurul Palatului Națiunilor din Geneva.

Tăcere și curățenie, bolți umede și portaluri întunecoase, boschete de trandafiri, iarăși tăcere ca într-o clinică a viitorului.

La extremitatea parcului cîteva canale pe care alunecă niște gondole sui-generis. Noii veniți sînt invitați la un periplu acvatic, lăsați să zburde pe canale și apoi răsturnați într-o infernală ambuscadă și ea metodică și tradițională. Bineînțeles că mi s-a oferit un asemenea festin care a precedat festinul propriu-zis la un han studențesc unde în blide de tablă vechi de două secole ne-am hrănit cu berbec în sos picant și am băut bere fierbinte în cizme de sticlă.

Atmosferă retro, veselie politicoasă și o vagă tristețe în priviri : Cambridge-ul se termină și începe viața...

RADU BUDEANU ■

Mondo umano ?

Paterna, ora 6

În chiar momentul cînd ne pregătim să depănăm și noi povestea unui sat andaluz — Paterna de Rivera —, undeva, la un radio răsună vocea caldă a unui cunoscut tenor care cîntă legendarele frumuseți ale AndaluzieL Cineva spunea odată că acest cunoscut cîntec este un fel de piatră de încercare pentru orice tenor, însă nu despre așa ceva vrem să vorbim aici și nici nu vrem să se creadă că imboldul în plus al melodiei ar fi un truc de circumstanță. S-a suprapus, spuneam, cîntecul Andaluziei cu gîndurile ce ni le-a trezit o relatare mai amplă despre amintitul sat andaluz și tristețea incomensurabilă a celor cei 5 000 de locuitori ai săi.

Panorama, semnată de Edouard Pons, începe abrupt ca o povestire semnată de un maestru al genului : „Este ora 6 la Paterna de Rivera, 30 kilometri de Jerez, în estul Andaluziei pe cînd intendentul unui proprietar de pămînturi sosește în piața satului, unde răcoarea nopții va fi curînd alungată de soarele ce se reflectă implacabil pe zidurile albe". Apoi se povestește cum în fiecare dimineață, la aceeași oră, acest „manejero" cum este numit, apare în același loc, unde îl așteaptă aceiași bărbați și aceleași femei — cîteva sute — din care el va selecta printr-o scurtă dar exactă privire pe cei o duzină, doar o duzină, angajați să culeagă sfeclă. Au între 30 și 40 de ani pentru că, spune intendentul, cei mai tineri pierd mult timp pe cîmp cu vorbăria, iar cei bătrîni nu mai au atîta rezistență. Și Pons conchide : „Cu capul plecat, duzina de bărbați și femei se detașează repede de restul grupului pentru că nu vor să înfrunte privirea celor ce rămîn".

Nu este mai puțin adevărat că acest privilegiu pe care, pe de o parte îl vinează, iar pe de altă parte au o anume jenă față de insuccesul celorlalți, durează doar o zi, iar suma obținută pentru munca lor este aproape infimă. Poate interesează, și de aceea ne grăbim să reluăm, precizarea că dintr-o populație activă de 900 persoane, 400 sînt șomeri. Însă și cu cei angajați situația stă astfel. 150 lucrează în industrie, 270 sînt zilieri, mai mult sau mai puțin stabili, iar 100 lucrează în construcții navale doar șase luni pe an. Despre acest sat cu nume atît de sonor (pentru noi) ni se mai spune că este o enclavă între mai multe proprietăți între care se află și cea mai întinsă din Andaluzia — Las Lomas — cu cele 40 000 de hectare ale sale, și cea care se cheamă El Petroso cu (doar) 30 000 de hectare.

Dar să revenim la vorbele atît de dure ale zaristului citat : „Prizonieri în satul lor, locuitorii din Paterna de Rivera pot desigur să-și părăsească satul, dar o rețea neîntreruptă de sîrmă ghimpată și o strictă supraveghere a unor paznici particulari, călare și bine înarmați le interzic cea mai mică incursiune pe pămînturile acelor „senioritos" — micii domni — cum sînt numiți aici proprietarii de pămînturi. De altfel, despre cît dețin acești senioritos există statistici înfricoșătoare pentru că sînt oficiale. 11 600 de mici domni își împart 5,25 milioane de hectare iar 408 000 țărani andaluzi au 3 milioane de hectare. În fine, 84,44 la sută din proprietățile mai mari de 500 de hectare nu sînt cultivate fiind destinate lunarelor partide de vînătoare. Scenele de la ora 6 dimineața din Paterna se repetă cu exactitate și în alte sate din întreaga Andaluzie — spun autoritățile comunale care adaugă : „Ceea ce dorim toți este să lucrăm pămîntul".

Problemele sînt mari și prea multe, ele nu pot fi toate sugerate dar relatarea citată se încheia cu întrebarea. „Cu ce speranță mai trăiesc cei din Paterna ?"

Noi, incitați de cîntecul amintit la început, ne-am gîndit dacă totuși ei, luați cu viața și prizonieratul lor sui generis, nu le-au uitat cumva.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Ochii și urechile lumii

Fiș-fiș-ul

Sînt 10 ani de cînd am pus la sertar acest articol, intitulat: „Fiș-fiș", pe colțul căruia un bun redactor șef al unei reviste bucureștene a pus, atunci, următoarea apostilă: „Pentru o perioadă mai destinsă". Iată articolul: „La Zürich există un club serios care-și propune să realizeze tot felul de trăsnăi tehnice, club în care se intră foarte greu: trebuie să ai neapărat sub 25 de ani și să prezinți cel puțin două idei, obligatoriu caraghioase și realizabile. Din cele 250 de invenții anunțate de membrii săi se remarcă: un ceas de mînă vorbitor, o mașină de fabricat bule de aer care se solidifică în atmosferă, un costum de baie care-și schimbă culoarea odată cu temperatura. Încîntat de atîta fantezie, mă gîndesc și eu la un simplu fiș-fiș cu care — în cazuri extreme, firește — să imobilizăm în atmosferă bulele acelea urîte numite bombe atomice; am îmbrăca fiș-fiș-ul, am ieși pe stradă, bombele ar rămîne țepene în aer, pînă s-ar chirci și usca. S-ar putea ca ideea să nu pară caraghioasă și deci să nu fie admisă. Atunci, la unul din nasturii fiș-ului, aș proiecta un dispozitiv care ar permite, prin simplă învîrtire — ca atunci cînd vezi coșari pe stradă —, miniaturizarea și inocentizarea fiecărei bombe în acele obiecte de toaletă care azi se numesc chiar „bombe". Se va ajunge la vîrstă, știu. Nu mai am de mult 25 de ani — și se cunoaște. Dar nu se va putea face o excepție? Nutresc o speranță sălbatică".

Alaltăieri, citesc în „Paris-Match" un interviu formidabil cu Bernard Benson, un englez la 60 de ani, fizician de renume mondial, unul din părinții recunoscuți ai ordinatoarelor, ai aripilor delta la avioane, ai mișcărilor cu zbor autocontrolat, inventii fără de care azi nu s-ar putea concepe războaiele. La ora actuală, omul se ocupă cu pacea și are un plan extraordinar pentru dezarmarea lumii. Cînd cu 40 de ani în urmă, își expusese proiectul pentru crearea de mișcări autoguvernate, savanții serioși au hohotit în ris și l-au făcut, desigur, de idiot. Acum, el are următoarea viziune — în fața cărela noi, pustii de la clubul din Zürich, putem văli de invidie — pentru a demonstra uriașa dorință de pace fără arme a oamenirii: „Dacă s-ar propune la radio și tele, cu toți cei care doresc dezarmarea totală să lase din case lor, noaptea, la orele 22, ținînd în mînă o luminare aprinsă... Un satelit ar fotografia cu infraroșii țara respectivă, scanneri electronici ar calcula numărul de luminări și, la micul deiun, s-ar ști votul omenirii pentru pace". „Veți fi acuzat că sînteți un visător — îi replică interlocutorul său — marea majoritate a oamenilor profesează scepticismul, un cult al realismului". „Sigur că sînt un visător — afirmă fizicianul. Toate realitățile își găsesc izvorul în vis... Armele de care dispunem au fost mai întîi visuri... s-a visat la o bombă atomică, la laser, la ordinatoare. Creatorii lor au fost niște visători". Acesta e crudul, strictul, tristul și exaltantul realism: o dezarmare generală e la fel de posibilă, în utonia ei, ca un război neutonic. Pașnicul meu fiș-fiș de altădată e la fel de „idiot" ca o mișilă cu capete multiple, cîndva. Dar dacă și la fel de real? Nutresc o speranță sălbatică.

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

După „Paris Match" – (Franța)

DIN POEZIA NEGRILOR AMERICANI

Perioada din jurul anului 1920 a marcat pentru negrul american o etapă de emancipare spirituală de proporții. În timp ce pînă atunci el apărea doar ca o valoare de simbol în ficțiunea scriitorilor albi, avînd o perspectivă socială îngustă și denaturată, omul de culoare care pune mîna pe condei reușește să se debaraseze de psihologia inferioară a imitării și începe să scrie o literatură veridică, mai plină de căldură. Claude McKay, James Weldon Johnson, Countee Cullen, Langston Hughes, Arna Bontemps sînt dintre cei mai importanți pentru această „deșteptare neagră" și contribuția lor la literatura americană este de necontestat.

Această înviorare sau renaștere, cum a mai fost denumită, a izvorît din modificările survenite în cadrul istoric și social al Americii din acea vreme, contribuind la apariția unei stări de independență intelectuală care a caracterizat apoi pe mulți dintre autorii negri. Primul război mondial le-a reamintit însă în mod dramatic poziția lor paradoxală în viața americană, cînd fiind trimiși dincolo de Ocean au constatat cu stupoare că civilizația străină în mijlocul căreia se aflau avea mult mai puține prejudecăți rasiale. Întorși acasă, cu amintirea proaspătă a aversiunii pe care culoarea neagră a pielii o stîrnea în multe orașe din S.U.A., au creat una dintre cele mai memorabile literaturi a deșteptării negre.

Între anii 1910—1920 negrii rurali au trăit o experiență variată și complexă, necunoscută de ei pînă atunci. Deși cei mai mulți dintre autorii acestei perioade au locuit în orașe, au rămas sensibili la transformarea copilăriei rurale în adolescență urbană, literatura lor reflectînd căutările de adaptare și surprinderea în fața unor situații confuze și nesigure pe care începeau deja să le trăiască în marile orașe din Nord.

Literatura negrilor din secolul al XIX-lea era comică, idealistă, asociată cu ficțiunea plantațiilor din Sud ; puțini scriitori concepeau negrul diferit de tipul patetic, plin de umor. În contrast cu această imagine simplistă, dezumanizată, noul negru este frenetic, incisiv, curios, uneori violent, înlocuind descrierile stereotipe de pînă atunci. Noul val de scriitori negri a reușit să creeze opere eliberate de scuze, eliberate de inhibiția morală a unor vremuri trecute, a reușit să-și demonstreze capacitatea umană, personalitatea specifică artei lui. Fiecare a avut o voce distinctă, propriul său punct de vedere.

p. d. l.

NAOMI LONG MADGETT

Moarte perfidă

Aceasta este cea mai sigură moarte
Din cîte cunosc pe lume.
Moartea care îți oprește răsuflarea,
Care te lasă îngropat în zăpadă.
Nu înseamnă altceva decît liniștea
Dinaintea timpului ce se scurge fără
întoarcere,
Pentru primăverile care nu încetează
niciodată
Să renască încăpățînate din ele însele.
Știu că în aceste vene umflate
Curge nestăvilit sîngele Evei.
Și mai știu că totuși
Cea mai umilă și tristă existență
Are dreptul de a se elibera în sfîrșit.
Dar vulturii hrăpăreți cunosc prea bine
Slăbiciunea omului aducătoare de moarte
Și pîndesc din înaltul cerului cu ochi
flămînzi
Sperînd o clipă în șovăirea noastră fatală.

CARL GARDNER

Considerații

M-am urmărit insistent în oglinzi
Plecînd și revenind.
Am alergat mult prea repede lucit
Trebuia s-o iau mereu de la capăt,
M-am admirat prea peste măsură
În steme și căști de război,
M-am surprins zîmbind
Prea larg în geamurile ferestrelor.
Phidias ar fi fost mîndru,
M-am risipit prea mult
Peste luciul apei, în liniștea serii.
M-am înălțat prea sus
Îngăduind prea multe aplauze,
Am devenit prea deștept, prea plin de
ideI.
Pieptul meu s-a arcuit de atîtea decorații
Pentru binele pe care l-am făcut omenirii.
Am ordonat prea multe execuții.

CAUNTEE CULLEN

Unui poet

Mi-am învesmîntat visurile în mantie de
mătase
Și le-am zăvorît astfel în sipet de aur
Unde mult timp vor fi departe de molii
și praf.
Mi-am învesmîntat visurile în mantie de
mătase
Chipul meu nu trădează nici ură, nici
mînie măcar
Sînt deprins cu respirația pămîntului de
după furtună.
Mi-am obloft visurile în mantie de
mătase
Și le-am zăvorît astfel în sipet de aur.

TOM DENT

Dragoste

aurul cerului
albastrul infernului
soarele zilei
mormîntul nopții —
astrul incandescent
ancorîndu-mi inima
care pulsează ritmic
în timp ce un hău negru
pîndește umed și rece
în întuneric.

ARNA BONTEMBS

Miracole

Nu mă îndoiesc că există încă miracole,
această primăvară o dovedește pe deplin ;
iată, un om fărîmițat în mii de bucăți
este capabil să se întregească din nou.

O ciutură plină cu apă, așezată la soare,
și-ar putea transforma conținutul în vin
dacă dragostea s-ar opri o clipă la fîntînă
să o cuprindă cu brațele ei negre și goale.

Iar tie, pentru care numai EL este om,
îți vorbesc răspicat în mijlocul drumului:
l-am văzut pe CRIST învesmîntat în
[illegible]
pășind ca o pasăre imensă și rară pe
[illegible].

În românește de
PETRU DAN LAZĂR

Minunile Djunei

Fenomene ieșite din comun

O tînără femeie alege din mijlocul mai multor flori un buchet de trandafiri cam ofiliți și fără miros. Execută asupra trandafirilor mai multe pase, de parcă ar vrea să-i hipnotizeze, și, minune, trandafirii își recapătă prospețimea, încep să mirosească, ca stropiți cu parfum. Aceeași persoană își pune degetele lungi și fine deasupra unei cutii goale de carton, iar cutia se ridică în aer, la înălțimea de un metru, de parcă ar fi fost de fier, iar mîna un magnet. Pe un om îl doare puternic capul. Aceleași degete lungi trec ușor pe deasupra frunții și părului său și, din nou minune, durerea dispare imediat, luată de un fel de adiere răcoroasă, ca o boare de pădure.

Toate acestea seamănă foarte tare cu practicile șarlatanilor — de la prestidigitație pînă la sugestie și hipnoză —, și tot la fel le-ar fi taxat, poate, și ziaristul de la gazeta „Komsomolskaia pravda", pentru care demonstrațiile fuseseră făcute, dacă nu s-ar fi adăugat încă o experiență, care l-a convins pe reporter că nu-i vorba de trucuri. După ce i-a spus oaspetelui — care, bineînțeles, n-a crezut deloc așa ceva — că deasupra capului său ea vede o aureolă formată din culorile galben și bleu, tînăra femeie a continuat :

— Unul din ochii dumneavoastră nu știu de ce transmite sore mine semnale mult mai slabe decît celălalt.

— Care ochi ?

— Dreptul.

Ziaristul a rămas stupefiat. Fiindcă, într-adevăr, încă din copilărie el vedea cu ochiul drept mult mai prost decît cu celălalt, dar fără ca acest lucru să se observe în vreun fel din exterior. Pentru reporter era clar acum că descoperirea diferenței dintre cei doi ochi ai săi în ceea ce privește puterea vizuală nu putea fi făcută decît pe calea declarată de autoarea ei, adică prin perceperea directă a unor semnale luminoase emise de privirea interlocutorului. Și atunci a scris despre întîlnirea sa cu tînăra magiciană și despre tot ce a văzut acolo. Relatarea noastră se bizuie tocmai pe cele scrise de acest ziarist și, de asemenea, pe informații publicate de alte reviste, cum sînt „L'Express" și „Paris Match".

Djuna — „vrăjitoarea"

Dar cine este magiciana? Se numește Evgheniia Davitașvili, are 33 de ani, este de loc din Tbilisi, unde își are și locuința permanentă, este căsătorită și are un copil. Provine dintr-un trib de asirieni din Caucaz, unde i s-a zis, încă din copilărie — și așa i-a rămas numele pînă astăzi — Djuna, adică „Vrăjitoarea". Se spune că membrii acestui trib ar fi coboritori din faimoșii vraci-vindecători din Asiria antică, ale căror chipuri au fost păstrate de frescele de la Sumer, Ninive și Babilon. De unde i se trage Evgheniei porecla (devenită ulterior numele sub care este larg cunoscută atît în U.R.S.S., cît și în alte țări) de Djuna? Apelativul se datorează, susțin cei care o cunosc demult, unor înzestrări naturale deosebite, care-i dau posibilitatea să înfăptuiască lucruri ieșite din comun, în primul rînd vindecări spectaculoase, de domeniul miracolului, prin simple pase, adică prin mișcarea mîinilor pe lîngă corpul pacientului. Darul acesta, povestesc cei apropiați Djunei, s-a vădit încă de pe cînd Evghenia n-avea decît doi ani. Într-o zi, tatăl ei, care suferea de sciatică, a luat-o în spate, ca să se joace cu ea, s-o plimbe. Dar, mirare și bucurie deosebită : imediat după ce fetița s-a lipit de spatele său, durerea a dispărut ca prin farmec și n-a mai apărut niciodată. Aceasta cu privire la puterea ei de a vindeca. Tot de pe atunci au fost semnalate și alte „daruri" ale Djunei, cu care uimește astăzi lumea (bazate, e drept, doar pe propriile ei afirmații) : ea vedea deasupra florilor și copacilor, a capetelor oamenilor, o aureolă, auzea nu numai foșnetul vîntului prin frunze, ci și alte sunete, de parcă fiecare arbore ar fi fost o orchestră, iar fiecare floare — un solist. A mai făcut și alte vitejii. Cînd era de zece ani a sărit într-o fîntînă, ca să salveze un copil, și nimeni n-a înțeles prea bine cum a izbutit, fără nici un ajutor, să urce iarăși la suprafață.

Evghenia s-a dovedit un copil deosebit de inteligent. La școala primară a intrat direct în clasa a doua, fiindcă într-a-nțiia au mai avea ce face, și la vîrsta cînd alte fete citesc povești, ea se pasiona de matematici, fizică, literatură. La 14 ani și-a părăsit satul natal și a debarcat la Tbilisi, unde, după ce a practicat mai multe meserii, a urmat o școală tehnică sanitară și a devenit maseuză. Foarte curînd, la clinica unde lucra au început să se înregistreze vindecări spectaculoase ale ulcerelor de stomac, reumatismelor acute, fracturilor și ale altor maladii. Performanțele erau realizate de Djuna, prin simpla atingere cu mîinile a bolnavului, sau prin mișcarea degetelor pe deasupra părții bolnave a corpului pacientului. Afluxul de bolnavi către clinica respectivă a început să creeze dificultăți în desfășurarea normală a activității, și Evghenia ar fi putut avea neplăceri dacă savanții, interesați de fenomen, n-o luau sub obrăduirea lor. Și astfel, în vara lui 1979, Djuna a participat la un congres de parapsihologie. Cîteva săptămîni mai tîrziu ea s-a instalat la Moscova, unde a continuat să uimească prin vindecările ei de domeniul miracolului. Ca urmare, în mai multe ziare și reviste sovietice, ca și în străinătate, au început să apară articole consacrate Djunei și metodelor ei de tratament. Dar în ce constau înzestrările deosebite ale tinerei femei? Despre ce forțe este vorba? Să vedem ce spune chiar „Vrăjitoarea".

Ce spune Djuna despre sine

„Bineînțeles — afirmă Evghenia — nu-i nici un miracol la mijloc. E vorba de un cîmp biologic pe care noi, cei extrasensibili, îl avem foarte puternic. Acest cîmp se schimbă în funcție de starea psihică și chiar fizică a organismului. Din acest motiv, cînd eu îmi plimb mîna de-a lungul corpului unui pacient, pot spune imediat care sînt organele lui bolnave. Diverse maladii fac să se nască în mîna mea senzații diferite : frisoane, creșterea sau diminuarea căldurii, sau vibrații greu de definit. Sistemul energetic al corpului nostru se manifestă pe epidermă prin puncte pe care acupuncturii le cunosc de milenii. Prin cîmpul nostru biologic noi acționăm asupra acestor puncte și activizăm procesul de restabilire. Această acțiune este imposibilă fără un raport de profundă bunăvoință față de pacient. Vindecătorul trebuie să fie un om bun, să iubească oamenii. Dacă noi am izbuti să dominăm bioenergia organismului, n-am mai avea de vindecat boli, am ști să le prevenim apariția".

Pentru publicul larg era, firește, interesant să cunoască și date cu privire la persoana Djunei, la organismul care adăpostește în el forțe încă neexplicate. Le-a oferit chiar ea : „Am 1,72 m înălțime și 52 kilograme. Mă culc cam la 4 dimineața și dorm trei sau patru ore, cu totul suficient pentru a-mi recupera energia. Nu-mi place carnea, prefer peștele, legumele, fructele. Consum multă apă, pînă la doi litri și jumătate pe zi. Îmi place să fumez și să beau cafea".

Ce spun savanții

Numeroși oameni de știință au dat asigurări că performanțele Djunei sînt realități, că nu-i vorba de nici o vrăjitorie sau înșelătorie. Totul are o bază științifică, numai că o bună parte din fenomenele manifestate nu pot fi încă explicate. Cu siguranță, lasă să se înțeleagă savanții respectivi, știința va izbuti să explice în viitor, și ceea ce astăzi ni se pare miraculos.

După ce s-a pus la punct, în U.R.S.S., un proces care să permită fotografierea, în jurul ființelor vii, a cîmpurilor electrice de înaltă frecvență emise de activitatea vitală, academicianul sovietic Aleksandr Spirkin, comentînd fotografiile mîinilor Djunei, afirmă că ele indică imense jeturi de flăcări pe care degetele le emit în timpul cît sînt plimbate de-a lungul trupului pacientului. „Odată tratamentul terminat — spune A. Spirkin — razele emise de mîinile Djunei dispar, în timp ce acelea emise de pacient se mărește. Acest fapt arată că pare a se opera un transfer de energie din mîinile vindecătoarei către corpul bolnavului".

Despre posibilitatea ridicării obiectelor, profesorul de psihologie moscovit B. Pușkin scrie : „Există realmente oameni care posedă forța de a influența obiectele în asemenea mod încît ele zboară prin aer. Ei emit un cîmp magnetic în stare să suprime greutatea". Un alt profesor de psihologie, de astă dată din Leningrad, Leonid Vasiliev, membru corespondent al Academiei de științe a U.R.S.S., scrie : „Descoperirea energiei și a perceperii supranaturale va avea aceeași importanță ca și descoperirea energiei atomice". Cu privire la telepatie, fizicianul A. Adamenko explică : „Particule energetice puternice ating fără încetare pămîntul, venind din spațiul cosmic. Ele transmit informația, de la creier, mai repede decît sunetul". În sfîrșit, din nou despre vindecările miraculoase, și cu referire directă la Djuna, academicianul I. Kobzarev scrie : „În toate timpurile au existat oameni care au vindecat prin atingere cu mîinile sau prin apropierea mîinilor. Există asemenea oameni și în zilele noastre. Evghenia Davitașvili este unul dintre ei. Fenomenele care au loc în momentul cînd vindecătorul acționează asupra organismului bolnav sînt, în epoca contemporană, aproape cu totul ignorate ; în general se crede că totul se reduce la acțiunea asupra psihicului bolnavului. E adevărat, cu ajutorul sugestiei și hipnozei poți face multe. Dar vorbind despre sugestie și hipnoză, noi, în esență nu lămurim nimic, ci ne ascundem după vorbe. O lămurire ar putea-o da numai un tablou detaliat al proceselor care au loc în organismul asupra căruia acționează vindecătorul. Faptele ne îndreptățesc să presupunem că vindecarea are loc nu numai, și aș spune nu atît ca urmare a acțiunii asupra psihicului, cît prin acțiunea fizică directă. Se poate spune că oprirea hemoragiei, închiderea rănilor și a ulcerelor, pe care le înfăptuiesc vindecătorii, au loc în principal pe seama cîmpurilor fizice generate de ei. Despre aceste cîmpuri și despre rolul pe care ele îl joacă în viață și, în special, în apariția fenomenelor psihofizice extraordinare, pînă în prezent noi nu știm nimic. Importanța cercetării acestor cîmpuri, a studierii mecanismului formării lor și a mecanismului acționării lor asupra organismului nu poate fi îndeajuns subliniată. Aceste cercetări vor deschide, desigur, noi perspective într-un șir de domenii ale științei despre ceea ce este viu, și în primul rînd în medicină."

În afară de savanți, numeroși oameni de artă, literați, ori simpli cetățeni au adus elogii activității Djunei, i-au exprimat mulțumiri pentru alinarea atîtor suferințe.

Dar, bineînțeles, sceptici n-au lipsit. Cuvîntul șarlatanie a fost deseori pronunțat. Unii savanți, unele organe de presă au denunțat practicile Djunei, bazîndu-se pe argumente carteziene. Dar n-au putut nega faptele.

În loc de concluzii

Iar faptele, după cum susține un dicton mai vechi, sînt încăpățînate. Pentru cei care nu sînt de acord cu explicațiile care s-au dat, rămîne o singură cale : să ofere altele mai bune. Și indiferent de ce va aduce viitorul, indiferent chiar de faptul, puțin probabil, că se va dovedi că-i vorba doar de o abilitate de scamator, un cuvînt de laudă merită adresat acelor oameni de știință care n-au strîmbat din nas cu superioritate de atotștiutori ci s-au aplecat cu grijă să cerceteze atent despre ce-i vorba. Căci progresul se poate realiza numai pe acest drum.

ION D. GOIA

Ce s-a întîmplat la Oslo?

După cum se știe, între 27 și 30 august au avut loc, în capitala Norvegiei, campionatele mondiale de lupte greco-romane. Protagoniști tradiționali ai competiției, sportivii români s-au comportat de data asta sub așteptări, doar Ștefan Rusu și Ion Draica reușind să intre în posesia medaliilor de bronz. Dorind să aflăm amănunte despre ce s-a întîmplat la Oslo, ne-am adresat antrenorului federal Ion Corneanu, cel care a răspuns de pregătirile lotului.

— Cum a fost, tovarășe Corneanu?

— Ne-am așteptat, e adevărat, la mai mult, dar mi-e greu să le imput băieților ceva.

— De ce vă e greu?

— Pentru că ei au avut, anul acesta, mult de furcă. Mai întîi au fost, în aprilie, la Göteborg, europenele, apoi Universiada și, zilele trecute, mondialele, adică 3 virfuri de formă într-un sezon! Noi am acordat o atenție deosebită Universiadei, la care majoritatea competitorilor de la Oslo n-au luat parte. Drept urmare, Rusu și ceilalți au ajuns la mondiale mai obosiți decît adversarii lor. Ar fi fost mai corect, am mai spus-o, să fi deplasat la Oslo o echipă de tineret, dar ne-am gîndit că nu-i putem priva pe Rusu și pe Draica de dreptul de a-și apăra titlurile. Așa că, pînă la urmă, am dus în Norvegia 4 băieți, cei 2 plus Ilie Matei și Ion Păun.

— Ca să-și apere titlurile e ușa fel de-a zice, căci și unul și celălalt au cîștigat titlurile supreme în 1978, la Mexico, nu? Dacă nu greșim, la ultimele mondiale, disputate la San Diego, în 1979, numai Alexandru a urcat pe cea mai înaltă treaptă a podiumului, nu?

— Așa e, dar Alexandru n-a putut participa din motive obiective.

— Ce motive, tovarășe Corneanu?

— Că și Zamfir, ca și Andrei, Alexandru a fost reținut de examenul de intrare la I.E.F.S.

— Am înțeles. Totuși Rusu și Draica...

— Deși obosiți, ei ar fi putut cîștiga dacă n-ar fi avut de suportat și rigorile noului regulament F.I.L.A., care a creat și creează multe nemulțumiri, specialiștii avînd față de el destule rezerve.

— În ce constă el și, mai ales, cine l-a impus, din moment ce el, cum ziceați, nemulțumește pe mulți?

— L-a gîndit și impus președintele federației internaționale, Milan Ercegan. El a avut în vedere, și în această privință nu cred c-a greșit, necesitatea ca luptele să se extindă, să cîștige cît mai mult teren. Actualul regulament îi ajută, ca să fiu clar, pe cei mai slabi, facilitînd pătrunderea în faza superioară a marilor competiții a luptătorilor din, să zic așa, linia a doua.

— Cum, în ce fel?

— Mondialele, de pildă, s-au disputat, la fiecare categorie, pe serii, ca la fotbal, locurile 1 din fiecare serie intrînd în finală. Cine a pierdut o întîlnire în serie, una singură, cum s-a întîmplat cu Rusu și Draica, ratează automat medaliile de aur și argint. Tot așa, dacă ai noroc la sorți și cazi într-o serie mai slabă, ai acces la finală, chiar dacă în cealaltă serie sînt 2, 3 sau chiar mai mulți luptători de valoare deosebită.

— Pînă acum cum era?

— Se lupta în turneu, fiecare cu fiecare, punctele cumulîndu-se.

— Era mai corect?

— Da, era mai corect.

— Numai că, veți fi de acord, regulamentul e egal pentru toți și, mai mult decît atît, băieții noștri știau că vor trebui să lupte după prevederile lui, da?

— Cum am amintit, atît Rusu cît și Draica au pierdut un singur meci, ratînd intrarea în finală. În plus, Rusu a cedat sovieticului Ermilov, viitorul campion al lumii, cu 2—3, fiind și dezavantajat de arbitraj. E, firește, o opinie. Meciul a fost egal pînă în minutul 7, cînd arbitrii au punctat în favoarea sovieticului o imobilizare. Ce-a fost, însă, a fost. Sincer fiind, chiar dacă rezultatele de la Oslo ar putea părea slabe, nu cred că sînt motive de îngrijorare. Avem în '82, la greco-romane, europene în Bulgaria și mondiale în Polonia, în aprilie și, respectiv, septembrie, sînt convins că luptătorii noștri se vor reabilita, confirmînd încă o dată valoarea școlii românești, care a dat atîția și atîția campioni.

— Nu vă contrazicem, maestre. Greco-romanele ne-au produs atîtea satisfacții că nu e cazul, considerăm, să luăm lucrurile în tragic. Numai că, în numele opiniei publice, am vrut să știm ce-a fost la Oslo. Legat de asta și de faptul că n-am deplasat acolo o echipă completă, e oare momentul unei schimbări de generație? Altfel zis, ne putem aștepta și la mai rău?

— Da, se poate vorbi despre o reîmprospătare. Alexandru, Gingă, Păun, Dolloschi, multipli medaliați și, firește, luptători încă în putere, capabili să mai cîștige destule onoruri, nu vor mai putea merge la Olimpiada de la Los Angeles, peste 3 ani. Ne luăm, e datoria noastră, măsuri din timp și pot afirma că, în urma celor citați, se ridică, dacă nu cumva s-a și ridicat, o generație talentată și harnică, în stare să poarte ștafeta mai departe. Iată, la Universiadă, Zamfir la 57 de kilograme și Andrei la 100, ca să dau primele exemple, s-au impus pe plan internațional și, fapt la fel de îmbucurător, ei nu sînt singurii. Am izbutit totdeauna să facem schimbarea generațiilor din mers, cred că nu vom da greș nici de data asta.

— Așa să fie, tovarășe Corneanu. Vă mulțumim și vă urăm succes, dumneavoastră, în calitate de purtător de cuvînt al colectivului de tehnicieni, elevilor pe care îi pregătiți.

— Vă asigur că Oslo n-a fost un accident. A fost, ca să zic așa, o etapă necesară. Mergem mai departe, muncind și sperînd.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Omul care joacă

Se luminează!

Am văzut acum cîteva zile, deasupra firescului infinit al mării, semnul toamnei. Zborul primelor păsări spre meleaguri mai calde este înfrîngerea verii, dar „V"-ul în care se așază pentru a parcurge spațiile văzduhului este și cel mai firesc simbol al perpetuării vieții în încercarea ei de a cîștiga mereu. Melancolie la fel de puțin ca și într-o trăire, am simțit, în secunda următoare, cît de mult sînt capabili să cheltuiască oamenii din ei sau rupîndu-se încă atît de primitiv între ei pentru a gusta în toate din fructul de multe ori atît de îndoielnic a ceea ce numesc victorie, fără a fi siguri că ea este, cum bine zice limba noastră... o izbîndă. Și fotbalul cheltuiește foarte mult — gînduri și materie — înspăimîntînd în ultimele luni mai mult pe aceia care au senzația că au bani, decît pe aceia care sînt convinși de acest lucru. Unul din cei mai așezați președinți ai unui club european, Roger Rocher, de peste 30 de ani, — făcîndu-și bilanțul aproximativ de moment și mult mai mult de perspectivă, crezînd că anii petrecuți în această funcție ...îi pot argumenta mai mult viitorul în care nu prea are nici el încredere — se arată înfiorat de sumele care circulă în fotbal, nu numai prin „zerourile" lor cît mai ales prin perspectiva de incompetență cu care sînt aruncate. Deci, peste tot, spectacolul este grandios aprîlinit bancar, argumentat tehnic, consecințele fiind inevitabile. Aruncînd o privire atentă asupra acestui om pe care îl urmăresc și pentru că sînt convins că gîndește, îmi place ultima sa inovație: aceea de a se crea un grup sociologic însărcinat să-i prezinte în prima săptămînă a anului viitor „cum se poate vinde mai bine fotbalul echipei sale". Bineînțeles că în sensul bun al cuvîntului. Pînă atunci sînt convins că eliminarea neașteptată din turul preliminar al „C.C.E." în manșa dublă cu Dynamo Berlin a echipei sale Saint Etienne nu-l va deranja deloc să-și urmeze în continuare planurile de perspectivă.

Poate că fotbalul nostru, în logica conducerii sale, pe ici pe colo a depășit de mult viziunile unor autorizați de excepție din multe țări. Ne aproniem de senzațional, dar pașii noștri, dornici de progres, sînt uneori prea vinovați.

În acest sens, se discută destul de mult despre „întîmplările fotbalistice" de la Brașov. Se fac diferite afirmații, se nasc presupuneri, totul fiind și de domeniul fantasticului, apărut însă din fapte reale. Istoria este destul de lungă și încă complicată pentru a putea fi abordată în amănuntele sale cu adevărat șocante.

Cert este că mecanismul justiției s-a pornit, acționea reparatorie și recuperatorie meritînd să fie salutată.

De mult este invocată dreptatea în fotbalul nostru și Brașovul este deocamdată primul caz de lumină în tenebre ce trebuie clarificate. Nu se poate încă ști cît s-a risipit sub poalele Tîmpei, dar s-a anunțat oficial, de curînd, că s-a investit destul de mult în coruperea unor jucători în vederea obținerii unor anumite rezultate. Și ceea ce este dureros, așa cum a anunțat deja oficial unul dintre conducătorii cei mai competenți pe care îi are fotbalul nostru în ultimii ani, este că o serie de jucători din așa-zisa „lume bună" au acceptat să fie „unși" pentru a se lăsa înfrînți.

Este lucrul care mă revoltă cel mai mult în fotbal și este foarte bine că se poate vorbi acum de un început în „luminarea întunericului" din fotbalul nostru, pe care l-am sugerat în această rubrică cu mai multe luni în urmă. Nu există rău mai mare pe care poți să-l faci în fotbal decît acela de a accepta ca jucător să fii plătit pentru a te lăsa înfrînt. Nu se știu încă sentințele definitive, dar este foarte bine că justiția a început să facă dreptate. Nu trebuie să ne fie nici teamă să afirmăm că acest lucru s-a petrecut la noi, fenomenul fiind destul de frecvent în fotbalul mapamondului, peste tot luîndu-se măsurile ce se impuneau atunci cînd ingeniozitățile au fost descoperite. Se pare că prima măsură va fi aceea de a se restitui prețul vînzării, rezultatele ciudate fiind mai greu de îndreptat, ele întrînd deja în domeniul statisticii la care vom apela pentru a ne inspira cît mai bine în viitor! Lumea fotbalului nostru știe că Brașovul nu este singurul caz în care febra banilor a devenit epidemie. Chiar dacă „lumina" nu se va putea face peste tot prin pedepsirea corupției care mai scrie unele rezultate din fotbalul nostru, cel care întrebuințează arma vînzării — în special conducători ai unor echipe — trebuie scoși definitiv din lumea jocului. Sînt cunoscute aceste specimene și fotbalul nostru trebuie să se scuture cît mai curînd de ele.

CORNEL DINU ■

Scurt, foarte scurt

Un nou succes de prestigiu al sportului românesc. La mondialele de judo de la Maastricht, Constantin Niculae (în imagine, la sosirea pe aeroportul Otopeni, fotografiat de Vasile Bageac), a cucerit medalia de argint la categoria semiușoară, cea dintîi din istoria sportului nostru. La mai multe! ● Se pare că U.T.A. e pe punctul de a renunța la serviciile antrenorului Ștefan Czako, cel care a promovat-o în A. Din cîte am aflat, i s-a propus conducerea tehnică a echipei lui Coco Dumitrescu, de numele căruia se leagă „performanța Feijenoord" a formației. Acesta a cerut un răgaz. Date fiind punctele pierdute pînă acum acasă, omul se mai gîndește. ● Dan Petrescu, recent avansat în lotul A de arbitri, a condus foarte bine partida Rapid—Autobuzul, nu tocmai ușoară. Petrescu promite, să-l mai vedem. ● La același meci s-au vîndut programe editate de Tehnometal, frumos realizate. Vorba unui hîtru, Rapid are echipă, dar n-are programe, Tehnometal are programe, dar n-are echipă! Cu toate astea, ultima, divizionară C, a făcut duminică 1—1 la Oltenița. ● Deși într-o alcătuire remaniată, din echipa de la Olimpiadă n-au mai rămas decît 3 titulari, polonștii noștri fac furori la europenele de la Split. Ei au învins, pe rînd, puternicele selecționate ale Olandei și Spaniei. ● Pînă nu demult la Tîrgoviște, arbitrul de fotbal Cristian Teodorescu, numărul 1 în sezonul trecut, a revenit acasă, adică la Buzău. Duminică, el a condus partida Unirea Focșani—Politehnica Iași, în urma căreia echipa gazdă, pregătită de fostul internațional Aristică Ghiță, a devenit liderul seriei. Să nu uităm că de acolo au plecat, în ultimul timp, Iordache la Dinamo și Alexandru la Vîlcea. Altfel zis, la Focșani se joacă fotbal. ● Ingrijiți, la Steaua, de doctorul Marcel Georgescu, Iordache și Iordănescu se găsesc în convalescență, ambii după entorse la genunchi, a lui Iordache mai gravă. ● Otto Anderco despre meciul Corvinul — Progresul, 7—1, scorul de pînă acum al campionatului: „n-am văzut de mult o partidă atît de frumoasă! S-a jucat într-o viteză nebună, iar execuțiile tehnice n-au rămas mai prejos. Deși a pierdut, ba încă la o diferență de 6 goluri, Progresul a lăsat o impresie deosebită, dar a avut ghinionul să întîlnească un adversar în zi de excepție". Firește, o notă bună pentru Mateianu deși, vorba cuiva, mai bine jucau mai prost și scoteau un 1—1?!

La închiderea ediției:

Un meci lamentabil, o înfrîngere din care trebuie să ieșim întăriți

România — Bulgaria: 1 — 2

Cu două săptămîni înaintea meciului decisiv pentru calificarea noastră în Spania, s-a întîmplat ca pe Stadionul „23 August" să putem vedea la lucru echipa noastră națională și să ne dăm seama de cîteva din grelele lacune ale jocului ei. Fără panică și fără pripă, dar cu toată responsabilitatea, trebuie să atragem atenția asupra erorilor existente și să cerem împreună cu toți iubitorii fotbalului românesc rezolvarea grabnică a tot ce se mai poate rezolva. Unele erori nu mai pot fi rezolvate și între ele situăm întreruperea abracadabrantă a campionatului. În fine, asta e! Nu știm cum vor putea aborda meciurile din cupele europene echipele noastre fruntașe ai căror jucători fac o pregătire de laborator, iar nu aspra pregătire pe cîmpul de luptă.

Acum două sînt aspectele asupra cărora credem că trebuie totuși insistat spre a se evita o catastrofă cu consecințe imprevizibile și imprescriptibile asupra întregii dezvoltări a fotbalului național. Primul aspect privește convocarea de urgență a tuturor jucătorilor valoroși în urma unei consultări la fel de urgente cu antrenorii, observatorii federali, ziariștii și arbitrii care i-au văzut evoluînd de-a lungul începutului acestui campionat. Cum putem oare aborda meciul cu Ungaria acasă trimițînd în teren un al treilea fundaș central, Nicolae, în vreme ce mijlocași de talie continentală joacă fără ecou în campionatul intern? Oare Dobrin și Gluchici sînt blestemați? Nu pot fi ei chemați? Oare Solomon, jucător talentat, trebuie aruncat în luptă dintr-o dată așa și cînd ar fi un meci de cartier? Ce cusur are Cornel Dinu care a dominat realmente topul stoperilor din această toamnă? În fine, nu vrem să mai avansăm nume, vrem să cerem o reprezentare judicioasă și valoroasă a fotbalului românesc în cel mai important meci al său din ultimul timp.

A doua problemă la care ne vom referi este problema construirii propriu-zise a echipei. În zilele care au mai rămas fiecare rotiță trebuie să-și găsească locul în angrenajul la care a fost convocată. Cu Balaci extremă stîngă acasă nu vom putea rezolva ceea ce am rezolvat cu Balaci extremă stîngă în deplasare. Locul lui Balaci e la mijlocul terenului, iar locul prejudecăților este afară din tabăra jucătorilor români care se pregătesc pentru meciul cu Ungaria.

Iar a treia problemă, de fapt cea mai importantă, este totala angajare morală a tuturor factorilor de care depinde formarea acestei echipe, de la conducerea mișcării sportive și a federației de fotbal și pînă la ultima rezervă care va tremura rozindu-și unghiile pe bancă.

În ziua de 9 septembrie 1981, România a pierdut cu 1 la 2 meciul cu Bulgaria de pe Stadionul „23 August". Nu este un dezastru, dar este un semnal de alarmă, ultimul, și noi sperăm ca el să ne ajute să ne trezim la vreme.

Mult succes echipei noastre.

ADRIAN PĂUNESCU ■

P.S. O știre care ne bucură și obligă la o pregătire și mai atentă a meciului din 23 septembrie: aseară, la Oslo, surprinzător, dar fericit pentru noi, Norvegia a învins Anglia cu 2—1! Acum toate cărțile sînt în mîinile noastre, să știm să le jucăm.

Flacăra Redacția București, Piața Scînteii 1, cășuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția Viața politică (Mihai Pelin, Dumitru Eliade, Ion D. Goia, Ilie Purcaru, N. Grigore Mărășanu) — 26 00, 25 66; Secția Economie, Știință, Sport (Ovidiu Ioanițoaia, Lionel Nițescu, Liviu Tîmbuș) — 14 57, 25 59; Secția Cultură-învățămînt (George Arion) — 25 60; Secția Sensori, Probleme social cetățenești (Adrian Dohotaru, Ilisa Ostrovan, Mihai Stănescu, Margo Nedelcu) — 21 30, 25 58. Administrație — 21 24; Fotoreportaj — 25 42; Secretariat de redacție (Dan Brădeanu) — 21 23, 25 69, 20 72; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75, 17 60 10, interior 25 50; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10, interior 21 28; Redactor șef — 17 60 10, interior 20 72. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136—137, telex: 11126, București, str. 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41505

Zi de neasemuită sărbătoare într-o comună din Cîmpia Olteniei

ACASĂ

Porumbu-i mare, mai înalt ca satul
Și oamenii îl încălzesc în mîini
Am fost și eu o clipă în bărbatul
Ce v-a întins ștergarul dulcei pîini.

Am pus și eu chilimele pe poartă,
V-am așteptat și eu în satul meu
Că dorul de acasă nu mă iartă,
Deși plecat, la Bârca sînt mereu.

V-ați dus pe deal cînd se lăsa chindia
Interesat de-ntregul nostru mers ;
Acolo mi-am trăit copilăria
Puțin în vie, mult în Univers.

Îi știu pe-ai mei. Din zori, ca pentru gară,
Ei s-au sculat, oglinzi afar-au scos,
S-au bărbierit cum fac cînd se însoară
Și s-au scăldat și s-au gătit frumos.

Și-astfel s-au hotărît să vă aștepte
Purtînd în ei pe toți din veac ai lor
Bunicul meu pe ale școlii trepte
Reînvia ca fost învățător.

Sînt secole de viață amăruie
De cînd Mihai Viteazul, domnul sfînt,
La Bârca și-a făcut o cetățuie
Și-apoi le-a dat moșnenilor pămînt.

De-atunci așteaptă dînșii să le vină
Acasă, în comună, țara lor
Și v-au primit cu pace și lumină
Cu gîndul la orașul viitor.

Ca fiu al lor tristețea mă apasă
Că nu m-am nimerit și eu în sat
Dar simt acum c-am fost de fapt acasă
Într-un copil ce v-a îmbrățișat.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Deva 16 septembrie 1981

flacăra

Ne preocupă, înainte de toate, conștiința oamenilor

Interviu cu tovarășul
TEODOR ROMAN,
prim-secretar al Comitetului județean Teleorman al P.C.R., președintele Comitetului executiv al Consiliului popular județean

— Teleormanul face parte dintre județele pe care ne-am deprins să le numim, cu un termen generic, „industrial-agrare". Fără să se despartă, așadar, de bogata și de vitala tradiție a agriculturii — asupra căreia, cu voia dumneavoastră, vom reveni mai pe larg în interviul nostru — județul din Cîmpia Burnasului propune, într-o primă ipostază a personalității sale, industria. V-am ruga, stimate tovarășe prim-secretar, să ne vorbiți despre această industrie, despre evoluția ei în cei 13 ani de cînd fiinteză județul.

— Ca oricare alt județ al României socialiste, Teleormanul de astăzi este antrenat într-un profund proces de dezvoltare extensivă și intensivă de amplificare și modernizare a structurilor sale economice, în care industria reprezintă o ramură deosebit de importantă. Pentru a ilustra ce

(Continuare în pag. 12—13)

ILIE PURCARU ■

paginile 8—9
■ Cum ne simțim în casele noastre ?
■ Audiență cu ușa deschisă

...Sîntem tot mai apropiați de realizarea mult visatului **corpus** de texte eminesciene și asistăm ulmiții, cu fiecare nouă carte apărută, la dezvelirea unor fantaste temelii de cetate megalitică încă ființînd cu pietre nemuritoare și trepte conducînd din adînc subacvatic pînă la stele !

Dar nu despre bucuria de a ne vedea mai bogați decît sîntem în pagini purtînd sigiliul geniului vreau să vorbesc ci despre spectacolul **trudei** ce poate fi imaginat dincolo de fila înnegrită cu slove. Eminescu a fost robit de aproape neomenești aspirații intelectuale și refăcînd — ca biograf — o zi din viața lui sînt sigur că aș evoca obsesiv umbra aplecată zeci de ceasuri peste manuscrise. Sfîrșită practic la 33 de ani lucrarea geniului eminescian care a marcat pentru eternitate spiritualitatea românească a putut rodi fiindcă poetul a fost și un extraordinar **muncitor** al meșteșugului său.

Mai că îți vine să te întrebi cu naivitate : oare cînd mai trăia Eminescu ? fiindcă socotind uriașul număr de pagini pe care avem norocul de a le fi tezaurizat (dar cîte nu vor fi fost distruse de către chiar creatorul lor ori se vor fi pierdut ireversibil ?) ajung să cred că ziua era prea scurtă pentru truditorul înhămat la galera mesei de brad.

Nu ne trebuie neapărat un asemenea copleșitor stimul (exemplul lui Eminescu) pentru a ne regăsi în ideea că avem sfînta datorie de a da preț secundelor pe care le trăim, dăruindu-ne muncii. România, așa cum ni se înfățișează în pagini de hronic dar și în ritmurile contemporane ce-i animă aspirațiile e creația sublimă a muncii răbdătoare, a muncii inspirate, a muncii apropiate mai mult de

Desene pe asfalt

Glosele muncii

gustul jertfei decît de jubilație. Sînt multe temelurile ce ne atestă fluida continuitate pe pămînturile ce înconjură Carpații dar unul dintre ele și poate nu mai puțin însemnat este că am muncit spre a ne consolida starea (și bunăstarea) și că am făcut din muncă o datorie patetică dar și un reflex al dragostei de viață. Noi, înviforați și stenici, am contrazis lentorile porții de Orient în fața cărela ne vedeau străinii și am dovedit har, energie și vitalitate în momente în care nenorocul părea să ne îngenunche. Așa am învins, statornicindu-ne prin timp un rost moral pe care nimeni nu ni-l poate pune la îndoială. Și numai așa putem învinge și azi în lupta noastră cu timpul dar și cu treptele desăvîrșirii.

Ne-am născut și am trăit într-un climat moral care a făcut din muncă un cult primordial. Să facem astfel încît valorile acestui cult să fie exprimate în fapte de viață pe măsură : să lăsăm în urma noastră **semne** nu numai ale trecerii prin ore ci să gravăm cu faptele noastre oglinda ca de lapte prins a memoriei.

De ce n-am recunoaște-o, există încă destul „cavaleri" ai inerției, ai gestului calp, apatic, ai vorbelor fără acoperire. Ei își dau cu presupusul despre cum devine cu munca mai ales în ipostaza de spectatori ai vieții și nu de constructori ai ei. Există încă și personagii care se simt degradate de impactul cu munca. Există mimi ai muncii ori penibili cascadori ai muncii. Obștea îi vestejește și îi acuză.

Avem puterea (exemplu personal, de

(Continuare în pagina 11)

GHEORGHE TOMOZEI ■

A învăța — o îndatorire patriotică fundamentală

Deschiderea Școlii românești, la 15 septembrie, fiecare an, a dobîndit, în ultima vreme, strălucire deosebită, o înaltă și profundă semnificație prin participarea la sărbătorirea acestui eveniment, a secretarului general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Anul acesta evenimentul a fost sărbătorit la Craiova, oraș care în ultimul timp a devenit un puternic centru industrial-științific, de învățămînt și cultură, oraș din care își revarsă luminile cea de-a cincea universitate a țării, deschisă la propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Secretarul general al partidului a fost însoțit în această zi minunată a tineretului școlar și universitar, de tovarășa Elena Ceaușescu, de tovarășii Ilie Verdeț, Emil Bobu, Gheorghe Oprea, Petru Enache, Nicu Ceaușescu, secretar al C.C. al U.T.C. Tineretul Craiovei, elevi, studenți și cadre didactice universitare l-au înconjurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă din primele ore ale dimineții, cu nemărginită dragoste, exprimîndu-și, direct și

(Continuare în pagina 5)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Dolj

La începutul acestei săptămîni tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a vizitat o seamă de unități industriale și agricole din județul Dolj. Împreună cu secretarul general al partidului s-au aflat tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Ilie Verdeț, Emil Bobu, Gheorghe Oprea, Petru Enache, Nicu Ceaușescu, secretar al C.C. al U.T.C.

Actuala vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Dolj se înscrie în seria de rodnice întîlniri și consfătuiri de lucru inițiate de secretarul general al partidului în ultimul timp. Noua vizită, realizată de această dată în partea de sud a Olteniei, a avut pe ordinea de zi analiza rezultatelor obținute la nivelul județului în industrie, agricultură, pe tărîm edilitar, social cultural și în alte sectoare de activitate în lunile scurse din anul curent, din actualul cincinal, precum și examinarea modului de a acționa, sub conducerea organizațiilor de partid, pentru înfăptuirea integrală a programului stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Încă din primele momente ale vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu și ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului au fost întîmpinați cu imensă bucurie, cu intensă satisfacție, aclamîndu-se îndelung, cu însuflețire, pentru partid și secretarul său general, scandîndu-se fără întrerupere: „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul !" În această spontană exprimare a bucuriei de a se reîntîlni cu tovarășul Nicolae Ceaușescu se reflectă constiința și mîndria că tot ce s-a înfăptuit în ultimele cincinale pe teritoriul județului, pe tot cuprinsul patriei, este nemijlocit legat de numele și personalitatea secretarului nostru general, de gîndirea și acțiunea cutezătoare, de activitatea sa neobosită pusă în slujba dezvoltării multilaterale a României socialiste.

Caracterul de lucru al vizitei s-a conturat încă de la început prin parcurgerea primului obiectiv al întîlnirii cu oamenii muncii din județul Dolj și anume Întreprinderea de avioane din Craiova. Secretarul general al partidului a revenit cu această ocazie pentru a treia oară în moderna întreprindere realizată la indicația sa în urmă cu un deceniu. Gazdele au raportat că în primele opt luni ale actualului cincinal planul producției nete a fost depășit cu 9,2 la sută, iar productivitatea muncii a crescut cu 8 la sută, în condițiile în care angajamentele la export au fost îndeplinite pe întreg anul. Trecînd în revistă secția sculărie tovarășului Nicolae Ceaușescu i se raportează că prin colaborarea dintre specialiștii din întreprindere și cei din cercetare s-a reușit asimilarea în fabricație a unui mare număr de mașini-unelte, ceea ce înseamnă o importantă diminuare de efort valutar. Totodată s-a raportat faptul că s-au înregistrat mari succese în ce privește perfecționarea tehnologiilor de fabricație.

La Întreprinderea de utilaj greu, întreprindere înființată cu șase ani în urmă tot la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, dialogul cu oamenii muncii în mijlocul cărora se află pentru a patra oară, are în vedere aspecte esențiale ale producției, realizarea integrală a sarcinilor de plan, asimilarea unor noi tipuri de mașini-unelte grele, de mare complexitate tehnică, dezvoltarea în continuare a unității. Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a interesat aici în mod special de caracteristicile tehnice și performanțele mașinilor-unelte realizate, cerînd să se intensifice ritmul executării noilor tipuri aflate în momentul de față în pregătire. Secretarul general al partidului a avut cuvinte de apreciere pentru buna organizare a fluxurilor productive, pentru modul în care s-a realizat problema iluminatului, pentru măsurile luate în scopul creării unor condiții optime de lucru. De asemenea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să se revadă programul de asimilare a noilor produse, în special a preselor de mare putere, în scopul realizării unor utilaje de capacitate sporită într-un timp cît mai scurt.

Vizita la Întreprinderea Electroputere, unitate de prim aliniament a industriei românești, a avut același caracter de lucru, de dialog sincer, deschis, privind modul în care au fost realizate sarcinile și indicațiile primite la vizita precedentă a secretarului general al partidului pe această platformă impresionantă, privind evoluția principalilor indicatori economici, stadiul îndeplinirii planului anual de producție, privind acțiunile inițiate pentru reducerea importului atît la Electroputere cît și în unitățile cu care cooperează. Analizînd macheta de dezvoltare în continuare a unității, tovarășul Nicolae Ceaușescu a

cerut specialiștilor să revadă proiectele de amplasare a noilor obiective prevăzute, situîndu-le în strînsă conexiune cu fabricile existente și asigurînd spațiilor libere o destinație cît mai rațională în viitor.

Traversînd orașul Craiova în miezul unei zile splendide de septembrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au fost întîmpinați cu o adevărată explozie de entuziasm. Pretutindeni, înalților oaspeți le sînt oferite flori, le sînt adresate urări de bun venit, de sănătate și de viață lungă. Sînt exteriorizări impresionante ale bucuriei reîntîlnirii cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, ale dragostei și prețuirii cu care doljenii îl înconjoară, asemeni întregului nostru popor, pe conducătorul partidului și statului.

În cursul după-amiezii de 14 septembrie, elicopterul prezidențial a survolat cîmpia mănoasă din lunca Jiului, unde se observă prezența a mii și mii de mecanizatori, țărani cooperatori și alți locuitori ai satelor, la recoltarea culturilor tîrzii, legumelor, la culesul viilor, la degajarea terenurilor, la arături și însămînțări. În comuna Dăbuleni, conform datinei, un bătrîn și o tînără din partea locului, în frumoase costume românești, au invitat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu să guste din tradiționala pîine cu sare și din ploșca cu Roșioară de Dăbuleni. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat apoi plantația de piersici, care, deși se află în cel de-al 13-lea an de producție, arată bine, producînd peste 7 000 kg la hectar. Se trec în revistă, de asemenea, plantații tinere de măr și de alte soiuri, care promit o producție deosebit de bogată, cu fructe mari, bine dezvoltate, se vizitează plantațiile de viță de vie printre rîndurile cărora s-a cultivat secară de masă verde semănată pentru a opri spulberarea nisipului, cît și pentru îngrășarea terenului prin încorporarea ei în sol după prima prașilă. Următorul popas se face pe marginea unei foste dune de nisip devenită poligon experimental pentru studierea metodelor de irigare și avertizare a udărilor pe terenurile nisipoase. Rezultatul cercetărilor din acest poligon a dus la faptul că în prezent aici se cultivă bine porumb, lucernă, grîu, tomate timpurii, cartofi, pepeni, precum și alte specii de plante, dar mai ales plantații superintensive de măr, piersic, viță de vie, sortimente care nu cu mulți ani în urmă erau complet necunoscute prin părțile locului. Apreciind bunele rezultate de pînă acum, secretarul general al partidului a recomandat conducerii Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și Academiei de științe agricole și silvice să acționeze pentru extinderea lucrărilor de ameliorare pe noi suprafețe cu terenuri nisipoase, atît în Oltenia cît și în alte zone ale țării.

Vizita de lucru a continuat apoi în comuna Bîrca, viitor oraș agroindustrial. Comuna s-a aflat în sărbătoare, secretarul general al partidului fiind întîmpinat pe un traseu de aproape cinci kilometri de mii și mii de locuitori care au ținut în acest fel să-și exprime dragostea nețărmurită față de Partidul Comunist Român. După obiceiul locului, toate gardurile au fost împodobite cu frumoase covoare doljene, cu steaguri și flori. Invitat și aici să guste din pîinea și sarea datinii străbune și din ploșca cu vin, tineri și tinere oferă tovarășului Nicolae Ceaușescu frumoase buchete de flori.

Cu acest prilej secretarul general al partidului a fost informat despre rezultatele obținute de cooperatorii și mecanizatorii comunei Bîrca, unde s-au cules în medie 5 000 kg grîu la hectar, se estimează că la porumb producțiile vor depăși 8 000 kg la hectar iar la sfeclă de zahăr se prevăd peste 57 tone la hectar. A fost, de asemenea, prezentat stadiul lucrărilor din actuala campanie de toamnă, arătîndu-se că întreaga activitate se desfășoară pe flux continuu așa cum s-a indicat la actuala consfătuire de lucru pe probleme agricole. Apoi, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a prins în horă alături de locuitorii comunei Bîrca, în acordurile unei frumoase melodii populare românești. La despărțirea temporară de locuitorii din comună le-a spus: **„Dragi tovarăși, vă transmit un salut călduros, vă felicităm pentru rezultatele obținute și vă doresc multă sănătate, succese tot mai mari în întreaga activitate! Să faceți totul pentru a aduce o contribuție tot mai mare la dezvoltarea agriculturii, la întărirea patriei noastre socialiste! Multă sănătate!"**

Străbătînd artera principală a comunei Bîrca și uralele și ovațiile miilor de cetățeni, tovarășul Nicolae Ceaușescu a trecut în revistă frumoasele realizări ale locuitorilor acestei comune de buni gospodari și edili, care și-au ridicat case noi, multe din ele cu două etaje, cu grădini din care își asigură în întregime nevoile de consum și livrează la fondul de stat însemnate cantități de legume și plante tehnice, păsări, produse animaliere. Munca lor nu se reflectă numai în spațiul imediat al casei lor ci și în ansamblul comunei unde în ultimii ani au ridicat cu forțe proprii un cămin cultural cu 600 de locuri, două creșe pentru copii, o centrală termică, o baie comunală, două blocuri de locuințe, cu o arhitectură deosebită, asemănătoare celor din marile centre urbane, precum și alte edificii comerciale, sociale și culturale.

Se făcuse ora 8 seara cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea de partid și de stat s-au despărțit de locuitorii comunei Bîrca. Mii și mii de oameni l-au petrecut cu ovații pe secretarul general al partidului, mulțumindu-i pentru onoarea pe care le-a făcut-o de a veni în mijlocul lor, de a le analiza rezultatele muncii, angajîndu-se totodată că vor face totul pentru a îndeplini indicațiile transmise lucrătorilor ogoarelor privind obținerea de recolte mari, spre binele lor și al întregii națiuni.

Astfel, după ore de intensă și rodnică activitate, vizita prin unități industriale și agricole din județul Dolj s-a încheiat cu un bilanț extrem de bogat. Ea a marcat un nou și important moment în viața unităților vizitate, aprecierile și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu stimulînd colectivele de muncă în eforturile lor consacrate obținerii unor rezultate tot mai bune în îndeplinirea programului partidului de ridicare a patriei pe noi culmi de civilizație și progres.

ANDREI PETRESCU

Dialog permanent cu oamenii muncii

În timpul vizitei la Dăbuleni

La expoziția de produse agricole de la Bîrca

„Aș dori să pun în fața tuturor celor din agricultură necesitatea de a înțelege că se impune participarea directă la lucrările agricole. Să schimbăm mentalitatea boierească care se mai manifestă. Cercetătorul nu este un observator, nu dă doar sfaturi muncitorului. El însuși trebuie să îngrijească culturile, să pună mîna și pe sapă și pe ce este necesar, să lucreze personal."

NICOLAE CEAUȘESCU

Timpul faptelor

Am avut privilegiul să participăm, alături de alți confrați, la recenta Consfătuire de lucru cu cadrele din cercetare și învățămînt din agricultură, industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, ținută la sediul Comitetului Central. Desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, ea a avut ca temă, rezumînd, o analiză cuprinzătoare a rezultatelor și obiectivelor cercetării, extinderea și generalizarea realizărilor obținute în activitatea științifică, promovarea progresului tehnic în domeniile respective, adîncirea integrării cercetării științifice și învățămîntului cu producția.

Secretarul general al partidului a condus lucrările și, mai mult decît atît, le-a imprimat ritmul, susținut, dinamic, le-a transmis din clarviziunea și înalta sa competență. Grație intervențiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, riguros și strălucit argumentate, Consfătuirea a devenit încă de la început ceea ce își propusese să fie, o dezbatere temeinică, cu adevărat lucrativă. Ale cărei concluzii să capete, imediat, putere de fapte și să contribuie cît mai repede, nu peste, să zicem, 5 sau 10 ani, la sporirea producțiilor agricole și, implicit, la creșterea bunăstării țării.

Încă de la primul vorbitor, Cristian Hera, directorul adjunct științific al Institutului pentru cereale și plante tehnice Fundulea, Consfătuirea s-a afirmat ca un puternic nu declarat rutinei, rapoartelor festive și angajamentelor mai degrabă formale. Vorbitorul rostea cuvinte frumoase, dar nu totdeauna pline de conținut. Atunci însă, intuind exact, a intervenit tovarășul Nicolae Ceaușescu și, pe un ton de elegantă fermitate, i-a cerut celui de la microfon să iasă din șabloane și să discute concret, la obiect. Din clipa aceea, marcată prin aplauze de participanți, Consfătuirea s-a îndreptat cu pași apăsați spre scopurile ce-și asumase, devenind vie, dialog fructuos spre găsirea celui mai scurt drum în aplicarea în practică a rezultatelor cercetării științifice.

Generalizînd și folosind, o dată în plus, exemplul cel mai demn de urmat, cel oferit zi de zi de secretarul general al partidului, neobosit și pilduitor în toate actele sale, ne-a fost parcă mai clar ca oricînd că trăim o vreme în care faptele primează, precumpănesc. Faptele concrete, adică munca, patosul creator, sudoarea.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Cercetarea științifică trebuie să-și sporească contribuția la realizarea unei agriculturi de mare randament

În zilele de 9 și 10 septembrie, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, la sediul C.C. al P.C.R. a avut loc o consfătuire de lucru cu cadrele din cercetare și învățămînt din agricultură, industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor. Au luat parte tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Ilie Verdeț, Emil Bobu, Aneta Spornic, Petru Enache, Nicolae Giosan, Ion Ursu, Angelo Micu-lescu, viceprim-ministru al guvernului, ministrul agriculturii și industriei alimentare, La lucrările consfătuirii, organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, au participat reprezentanți ai ministerelor agriculturii și industriei alimentare, economiei forestiere și materialelor de construcții, educației și învățămîntului, Consiliului Național al Apelor, al Academiei de științe agricole și silvice, cadre din conducerea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, secretarii comitetelor de partid ai organizațiilor de bază din cadrul Academiei de științe agricole și silvice, institutelor de cercetări, de învățămînt superior și din stațiuni experimentale, directori și directori științifici ai institutelor și stațiunilor de cercetări, ai stațiunilor didactice experimentale, responsabilii programelor de cercetare, rectori, prorectori, decani ai unităților de învățămînt superior, cadre didactice, cercetători, alți specialiști din domeniul agriculturii.

***

Acordînd o atenție deosebită cercetării științifice, Congresul al XII-lea al partidului a pus în fața tuturor oamenilor de știință, lucrătorilor din întreaga rețea a instituțiilor de cercetare și dezvoltare tehnologică, a specialiștilor din producție, a cadrelor didactice un amplu și însuflețitor program de activitate menit să asigure promovarea susținută a progresului tehnic și științific în întreaga economie și viață socială. Pornind tocmai de la prevederile Congresului al XII-lea, recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. a pus cu putere în evidență rolul ce revine cercetării științifice agricole în înfăptuirea obiectivelor cu privire la dezvoltarea și modernizarea continuă a agriculturii, la înfăptuirea unei profunde revoluții agrare. Ampla și cuprinzătoarea cuvîntare a secretarului general al partidului subliniază din nou preocuparea constantă a partidului nostru, a secretarului său general, pentru aplicarea neabătută în practica productivă a noilor cuceriri ale gîndirii și activității de cercetare științifică, evidențiază rolul ce-i revine cercetării în satisfacerea cerințelor de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Desigur, în agricultură s-au obținut rezultate importante, la care cercetarea științifică a adus o contribuție de mare însemnătate. Astfel, în anii '70 producția agricolă a crescut cu peste 60 la sută. S-au creat noi soiuri de înaltă productivitate, ceea ce a făcut ca în institute și stațiuni de cercetare, în multe unități agricole să se realizeze producții mari, de 6 000 kg la hectar pentru grîu și orz, de 7 000-8 000 kg și chiar 10 000 kg la hectar pentru porumb. S-au obținut o serie de rezultate bune și în creșterea efectivelor de animale și a producției animaliere. S-au realizat irigații și asanări pe 2 milioane de hectare, s-a perfecționat sistema de tractare și mașini agricole, s-a intensificat gradul de mecanizare a agriculturii, s-au primit cantități tot mai mari de îngrășăminte și alte substanțe chimice. Dar, după cum se subliniază în cuvîntare, ținînd seama de ceea ce trebuia realizat, de ceea ce poate da agricultura românească, rezultatele obținute nu sînt mulțumitoare. Iar la aceasta a contribuit și faptul că nici cercetarea științifică nu a răspuns în deplin sarcinilor ce i-au revenit. Pentru ca deficiențele existente să fie înlăturate, cercetarea științifică agricolă trebuie să se mobilizeze mai intens, în numeroase direcții.

Este vorba, în primul rînd, de necesitatea generalizării, a aplicării largi în producție a rezultatelor bune obținute în cercetare, astfel încît să nu existe o discrepanță între ce se realizează în cercetare și ce se obține în marea producție. „Este evident — se spune în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru — că în aprecierea cercetării trebuie să pornim nu numai de la ceea ce am obținut pe loturile experimentale, de la ceea ce s-a obținut în anumite ferme sau cîmpuri de experiență, ci de la producția mare, de la producțiile medii pe care le obținem în toate județele, pe întreaga țară. Orice soiuri de noi plante, orice noi tehnologii trebuie să determine în mod obligatoriu o creștere corespunzătoare a producției agricole pe plan național. Numai în măsura în care obținem aceasta putem aprecia că rezultatele cercetării sînt bune !"

Tocmai în această lumină cuvîntarea secretarului general al partidului — document de excepțională însemnătate teoretică și practică, amplu și mobilizator program de acțiune în agricultură, atît în prezent, cît și în perspectivă — definește căile și mijloacele prin care toți factorii de resort, toți specialiștii din sfera producției agricole sînt chemați să participe nemijlocit la extinderea corespunzătoare a rezultatelor cercetării, pentru a pune mai bine în valoare potențialul uman și material existent în domeniile cercetării și producției agricole. În acest sens, sînt stabilite sarcini precise care să conducă la producții mari de cereale, de legume, de fructe și de plante tehnice, în care scop va trebui să se generalizeze numai soiurile de mare productivitate, rezistente, bine adaptate la condițiile zonei respective. În zootehnie, cercetarea va trebui să acționeze cu hotărîre, în ceea ce privește bovinele și ovinele pentru ameliorarea și generalizarea raselor autohtone, care s-au aclimatizat și dezvoltat în decursul deceniilor și secolelor, iar în sectorul porcinelor și păsărilor, pentru a se impune generalizarea raselor de mare productivitate, cu grad de asimilare și creștere rapidă. Eforturi corespunzătoare se cer și din partea specialiștilor care lucrează în domeniul îmbunătățirilor funciare, pisciculturii, apiculturii, sericiculturii. Sînt date, de asemenea, valoroase indicații la sarcinile cercetării pentru asigurarea semințelor și a materialului săditor necesar, pentru urgentarea aplicării programului de dezvoltare a zootehniei în zonele de munte, pentru elaborarea în cel mai scurt timp a unui program unitar cu privire la Delta Dunării.

Atît în cultura plantelor, cît și în zootehnie, de o mare importanță sînt valorificarea a ceea ce deja s-a obținut în cercetare, aplicarea imediată în producție a rezultatelor bune ale cercetării. Este necesar, se arată în cuvîntare, să ne concentrăm pe soiurile existente, să le perfurajare. Bizuirea pe ceea ce avem în în producție, chiar dacă un an de zile nu vom face nimic în cercetare decît aceasta. De asemenea, trebuie să ne ocupăm nu de obținerea de rase noi, ci de rasele de animale pe care le avem, folosind reproducătorii cei mai buni și asigurînd o bună furajare. Bizuirea pe ceea ce avem în momentul de față este valabilă și pentru personal. Nu este vorba de a forma, pentru munca de acum în agricultură, un alt personal, ci de a-l repartiza mai bine pe cel existent.

Pentru sporirea eficienței în agricultură, un mare rol îl au acțiunile preventive. Astfel, pentru a realiza protecția plantelor, accentul trebuie pus mai ales pe realizarea soiurilor rezistente la boli, reducîndu-se pe această cale consumul de pesticide, cu influență dăunătoare asupra produselor, a sănătății oamenilor, a mediului înconjurător. În zootehnie, o mare atenție trebuie acordată măsurilor de igienă, pentru a împiedica îmbolnăvirile. Și în această privință cercetării științifice agricole îi revin sarcini de seamă.

Însă punînd accentul pe aplicarea în producție a ceea ce s-a realizat în cercetare pînă acum, trebuie să se aibă în vedere și sarcinile de perspectivă, astfel încît în cincinalul acesta să se pregătească soiurile, rasele de animale, tehnologiile etc. pentru cincinalul viitor. Trebuie să se meargă la grîu la soiuri de 10 000 de kg, la porumb de 15 000—20 000 kg, la orz de 10 000—12 000 kg la hectar. Se impune, în acest scop, să crească rolul biologiei, și în primul rînd al geneticii, al ingineriei genetice, în activitatea de cercetare, în soluționarea problemelor complexe care se pun astăzi în știința agricolă. Pe această cale, în domeniul zootehniei trebuie depuse eforturi pentru realizarea unor schimbări în metabolismul animalelor, pentru a asigura mărirea gradului de asimilare, creșterea randamentului în furajare, reducerea consumurilor.

Referindu-se la necesitatea participării mai active a cadrelor din învățămîntul superior la întreaga activitate de cercetare și creștere a producției agricole, secretarul general al partidului a subliniat necesitatea reciclării acestor cadre în conducerea fermei agricole, în participarea la acțiunile de ameliorare a solului, de combatere a eroziunii. Studenții și elevii din învățămîntul agricol trebuie să lucreze, de asemenea, în producție. „A vorbi de unitatea dintre cercetare, învățămînt și producție, presupune să spargem zidul dintre ele — se spune în cuvîntare. Învățămîntul, cercetarea, producția — constituind un tot unitar — să acționeze împreună în realizarea problemelor dezvoltării agriculturii".

În esență — rezultă din cuvîntare — misiunea cercetării științifice agricole este de a-și aduce, alături de toți cei care lucrează în domeniul agricol, o contribuție tot mai sporită la realizarea unei agriculturi de mare randament, care să asigure pe deplin cerințele de consum ale populației, necesarul de materii prime agricole pentru industrie, nevoile pentru export, să aibă un aport tot mai însemnat la dezvoltarea economiei naționale, la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și la înaintarea României spre comunism. În acest sens, cuvîntarea șefului partidului și statului nostru constituie un prețios document de lucru pentru fiecare om al muncii din agricultură, pentru toți cei chemați să asigure înfăptuirea revoluției agrare în țara noastră, realizarea întocmai a prevederilor Programului partidului, a planului cincinal actual, a hotărîrilor Congresului al XII-lea.

ION D. GOIA ■

În continuarea vizitei în județul Dolj

tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu

au participat la deschiderea noului an de învățămînt

A învăța — o îndatorire patriotică fundamentală

„Să așezăm ferm la baza învățămîntului principiile socialismului științific, ale materialismului dialectic și istoric, concepția revoluționară despre lume și despre viață !"

„Însușiți-vă, dragi tovarăși, cele mai înalte cunoștințe, din toate domeniile, învățați, învățați și iar învățați !"

„Să formăm revoluționari, care să nu se tînguiască, ci să pornească la luptă pentru a înălța patria pe piscurile luminoase ale comunismului, pentru independența României !"

(Urmare din pagina 1)

cald, satisfacția de a-l avea ca oaspete drag în acest moment sărbătoresc al începerii noului an școlar. Cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au vizitat partea centrală a orașului Craiova, reconstruită în totalitate după cutremur, la realizarea căreia s-a avut în vedere originalitatea și bogăția arhitecturii acestor locuri. Primul obiectiv vizitat a fost, cum era și firesc, Universitatea a cărei clădire monumentală domină centrul orașului, după care a urmat Liceul de matematică-fizică „Frații Buzești" și Facultatea de medicină. Pretutindeni în aceste locuri, tovarășul Nicolae Ceaușescu a purtat un dialog deschis, amplu privind problemele actuale ale învățămîntului, a dat indicații prețioase, a subliniat din nou sarcinile complexe care stau în fața elevilor, studenților și cadrelor didactice. Vizita de lucru s-a încheiat cu o mare adunare populară în centrul orașului, unde zeci de mii de oameni ai muncii, studenți, cadre didactice și elevi au venit să se întîlnească din nou cu secretarul general al partidului.

Cuvîntarea, pe care secretarul general al partidului a rostit-o cu acest prilej, subliniază în primul rînd tocmai succesele remarcabile pe care nu numai județul Dolj, ci întreaga țară le-a obținut în dezvoltarea învățămîntului, științei, culturii. Legătura continuă dintre învățămînt, producție și cercetare asigură o bună pregătire tinerilor pentru muncă, pentru a deveni, cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, demni cetățeni ai Republicii Socialiste România, constructori conștienți ai socialismului și comunismului în patria noastră. În noul an de învățămînt trebuie să se accentueze modernizarea, dezvoltarea pe baze noi a învățămîntului de toate gradele, pentru ca elevii, studenții, toți cei care învață să-și însușească cele mai înalte cunoștințe, din toate domeniile de activitate. **„Să așezăm ferm la baza învățămîntului**, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, **principiile socialismului științific, ale materialismului dialectic și istoric, concepția revoluționară despre lume și despre viață !"** În continuarea cuvîntării, secretarul general al partidului a arătat că este necesar să se acționeze pentru ca profesorii și studenții să participe activ la cercetarea științifică, la activitatea de producție. Profesorii și studenții din învățămîntul agronomic, mai ales, să participe activ la procesul de modernizare a agriculturii, la realizarea noii revoluții agrare. Toți profesorii, toate cadrele din învățămîntul agronomic trebuie să conducă ferme agricole, să demonstreze capacitatea organizatorică și științifică de a obține recolte tot mai mari, să predea apoi studenților rezultatele pe care le-au obținut în producție, iar studenții să se încadreze activ și rapid în producție, în activitatea de dezvoltare a agriculturii, a tuturor ramurilor în care urmează să activeze.

Secretarul general al partidului a mai arătat că este necesar să se intensifice activitatea cultural-educativă, să se dea un nou imbold Festivalului național „Cîntarea României" care are un rol important în ridicarea gradului general de cultură și civilizație al poporului, în formarea omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului, în educarea patriotică, revoluționară a tuturor cetățenilor, a tineretului mai ales. Și cu acest prilej, secretarul general al partidului a adresat tuturor studenților și elevilor, întregului tineret al României socialiste o fierbinte și părintească chemare : **„Însușiți-vă, dragi tovarăși, cele mai înalte cunoștințe, din toate domeniile, învățați, învățați și iar învățați !"** Condiție esențială în dezvoltarea patriei, în ducerea mai departe a făcliei progresului, a minunatelor tradiții revoluționare. Subliniind misiunea istorică a celor două generații, cea care a asigurat și continuă să asigure și în prezent progresul națiunii, edificarea revoluției, și cea viitoare care se pregătește acum pe băncile școlii, devine tulburătoare, prin umanismul ei profund, observația tovarășului Nicolae Ceaușescu : **„Dacă generația noastră a înfăptuit revoluția și construcția socialistă, vouă, tineretului de azi, celor de pe băncile școlilor, vă revine înalta misiune istorică de a asigura făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România, edificarea societății comuniste — visul de aur al întregii omeniri !"** Deducem, de aici că, nu există misiune mai nobilă decît aceea de a-ți servi poporul, patria, în orice împrejurări, de a fi purtătorul tradițiilor revoluționare, de a acționa totdeauna în spirit revoluționar, de luptă împotriva vechiului, de promovare a noului în toate domeniile. Tinerii, se subliniază, trebuie să rămînă totdeauna revoluționari, să trăiască, să muncească și să lupte ca adevărați revoluționari și patrioți înaintați. E nevoie să fim și să rămînem revoluționari pentru că nici drumul pe care înaintează poporul nostru nu este ușor. În drumul spre piscurile luminoase ale comunismului trebuie să avem permanent în memorie, spunea secretarul general al partidului, versurile care spun : „Cei ce se luptă murmurînd / De s-ar lupta și-n primul rînd / Ei toț atît de buni ne par / Ca orișicare lași fugari ! / Murmurul, azi și orișicînd, / E plînset în zadar !" Aceste înălțătoare versuri, ca și altele pe care le citează în cuvîntarea sa secretarul general al partidului, ne amintesc nouă, celor de acum, că a **învăța** nu mai este o simplă opțiune, un simplu drept, ci și o mare îndatorire, o patriotică îndatorire. Învățămîntul are deci îndatorirea patriotică de a forma revoluționari care să nu se tînguiască ci să pornească la luptă pentru a înălța patria pe piscurile luminoase ale comunismului, pentru independența României, pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

Rodnicul dialog de la București dintre președintele Nicolae Ceaușescu și emirul Jaber Al-Ahmad Al-Jaber Al-Sabah

Noi perspective colaborării româno-kuweitiene

Efectuată la invitația președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vizita oficială de prietenie în țara noastră a Alteței Sale șeicul Jaber Al-Ahmad Al-Jaber Al-Sabah, emirul statului Kuweit, constituie o nouă ilustrare a bunelor relații româno-kuweitiene, a dorinței comune de a extinde colaborarea reciproc avantajoasă dintre cele două țări și popoare.

Noul dialog româno-kuweitian la nivel înalt a prilejuit abordarea unor importante probleme de interes comun, precum și un schimb de păreri în problemele internaționale actuale. După cum se subliniază în Comunicatul comun dat publicității, la încheierea vizitei, președintele Nicolae Ceaușescu și șeicul Jaber Al-Ahmad Al-Jaber Al-Sabah au subliniat cu satisfacție că, în perioada care a trecut de la vizita șefului statului român în Kuweit, în anul 1976, relațiile româno-kuweitiene au cunoscut o evoluție ascendentă. S-a lărgit conlucrarea pe tărîm politic, economic și în alte domenii de activitate, pe baza deplinei egalități, stimei și avantajului reciproc. Apreciind rezultatele obținute, cei doi șefi de stat au subliniat dorința și hotărîrea comună a țărilor lor de a extinde cooperarea dintre ele în diferite ramuri ale industriei, în domeniile agroindustrial, sănătății, turismului, transporturilor, comunicațiilor, precum și în domeniile financiar și comercial, în alte sectoare de interes reciproc. În acest context au fost examinate posibilitățile de finanțare în comun și de realizare a unor proiecte concrete în domeniile menționate, ca și înființarea de societăți mixte și alte forme moderne de cooperare în producție, pe baza avantajului reciproc. Comunicatul comun menționează, de asemenea, că președintele Republicii Socialiste România și emirul statului Kuweit, din dorința de a imprima o creștere rapidă a raporturilor bilaterale, și-au exprimat hotărîrea de a încuraja și promova dezvoltarea contactelor directe dintre țările lor, la toate nivelurile. Legat de aceasta, s-a hotărît să fie convocată, la o dată cît mai apropiată, Comisia mixtă interguvernamentală de cooperare economică și tehnică.

În cadrul schimbului de păreri în probleme internaționale, cei doi șefi de stat au subliniat necesitatea ca, în condițiile actuale, să se acționeze pentru oprirea agravării tensiunii în viața internațională, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere și pace, pentru respectarea în relațiile dintre state a principiilor egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, pentru soluționarea pe cale politică, prin tratative, a stărilor de încordare și conflict care există în diferite regiuni ale lumii. A fost reliefată, în acest cadru, poziția celor două țări cu privire la reglementarea globală, pe cale pașnică, a situației din Orientul Mijlociu, necesitatea intensificării eforturilor pentru a se ajunge la o pace justă și durabilă, care să ducă la retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967 și la soluționarea problemei poporului palestinian prin respectarea dreptului său la autodeterminare, inclusiv la crearea unui stat palestinian independent. Din partea kuweitiană s-a exprimat gratitudine pentru poziția justă adoptată de Republica Socialistă România față de cauza popoarelor arabe și pentru sprijinul pe care România îl acordă acestei cauze. Cei doi șefi de stat și-au exprimat profunda îngrijorare față de continuarea escaladării cursei înarmărilor, ceea ce reprezintă un pericol grav la adresa păcii și securității mondiale, și s-au pronunțat în favoarea adoptării de măsuri urgente în domeniul dezarmării, și în primul rînd al dezarmării nucleare, scoțînd în evidență imperativul opririi cursei înarmărilor, al încetării producției de arme nucleare.

Încheiat cu rezultate rodnice, care deschid largi orizonturi conlucrării româno-kuweitiene, noul dialog dintre președintele Nicolae Ceaușescu și emirul Jaber Al-Ahmad Al-Jaber Al-Sabah se înscrie ca un moment important și semnificativ în dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare multilaterală dintre țările și popoarele noastre.

ION CODRU

Oameni, fapte, idei, în noua revoluție agrară

Ce crede Constantin Gh. Munteanu, din Mofleni, despre pămînt

Îl cheamă Constantin Gh. Munteanu. Constantin Gh. Munteanu din Mofleni Doljului, strada Abatorului nr. 8. Are o nevastă voinică, Elena, o fiică la fel, bine hrănită, Doina, un ginere pe potrivă, Ștefan Florea, bun să ridice de la pămînt jugul boului cu un deget. El, Constantin Gh. Munteanu, parcă-i mai suplu, mai mlădios, mai puțin la trup decît ceilalți, dar ceva din înfățișarea și din aerul lui, din linia prea fermă închisă a sprîncenelor peste privirile posesive, din felul în care se mișcă, arată că el e stîlpul, comandantul, șeful.

Are o casă frumoasă, cu etaj și cu scară interioară, făcută cu mîinile lui, din munca lui. O casă un pic cam orgolioasă, al cărei meșter constructor a luat ca bază cula oltenească, pe care a supradimensionat-o, răpindu-i din eleganță și armonia primă, dar făcînd-o cum trebuie, adică încăpătoare pentru o familie de voinici. O casă totuși frumoasă, scutită de zorzoanele mahalalei, deși Moflenii se află în prelungirea Craiovei, în mahalaua ei, cum s-ar zice. O casă cam cum se fac astăzi, la țară, case, de către cei în stare să și le facă. O casă în care ei, cei patru, se simt bine, deși stau în ea cu un singur picior. Un picior, s-ar zice, pentru toată familia, celelalte fiind descălțate din zori, de fapt dinainte de zori, de papucii domestici și rămînînd, goale, în cîmp, pînă noaptea tîrziu.

Ne mărturisește (discuția are loc aici, în cîmp, în vreme ce omul dă de mîncare viteilor, adică bălanului, țăurașului, celor două vaci, celor două mînzate) că a citit cu cea mai mare atenție cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului la recenta consfătuire de lucru pe problemele agriculturii. E foarte mulțumit, zice, de cele ce-a spus tovarășul, fiindcă l-a întărit în niște credințe, în niște lucruri pe care ei, om al pămîntului, simțea de mult că sînt așa și nu altfel. Adică l-a întărit în ceea ce el însuși, Constantin Gh. Munteanu, țăran de 56 de ani, crede despre pămînt și despre chipul în care trebuie îngrijit, lucrat, iubit și lucrat pămîntul acestei țări. I-a plăcut că tovarășul Nicolae Ceaușescu cere să ne ocupăm de pămînt, mai mult decît pînă acum, nu cu vorbele, ci cu faptele. Că dacă trebuile s-au cam încurcat uneori prin agricultură, asta e fiindcă între ce trebuie, adică între ce cere partidul, și ce se face, a fost și e încă măcinare de vorbe. Măcinare de vorbe, ca o măcinare de vînt a morilor care nu dau făină. Istețimea țărănească a abandonat de mult astfel de mori, în favoarea celor cu combustie internă sau cu motor electric. Rămîne s-o facă și cei ce sînt puși să răspundă de țărani și de pămînt.

„Mai pe concret", cum zice interlocutorul nostru, iată, ei, cu nevastă-sa, cu fie-sa, cu gineri-su, mănîncă numai din ce produc. Se duc prin piața Craiovei, că de dus se duc, ce țăran e ăla care măcar la două-trei zile nu scormonește cu ochiul piața, adică barometrul întîmplărilor calde sau reci ale cîmpului?

La început a ținut mai mult oi. În '73 le-a vîndut: 133 de oi, păcat de ele, erau frumoase, aveau șuvița de lînă de două palme, „da' nu ne-au mai dat pășune, cîneva a [illegible] se termine cu pășunile și s-a terminat". Acum, oi are doar C.A.P.-ul. Are 600 de oi, într-un sat în care, pe vremuri, creșteau cu mîile și răsmîile. „Nu le-ngrijesc, bagă berbecul în turmă, așa, prin august, că atunci le vine lor la socoteală, da-i socoteală proastă, că mielul iese după Anul nou, cînd îl doboară frigul. La noi acasă băgam berbecul pe 10 octombrie. Oaia făta prin martie, cînd da soarele și iarba bună". De prin '70 s-a apucat să crească vite și să le contracteze cu statul. Anul ăsta dă vreo 2 000 de kilograme de carne. A contractat și vreo zece oi, le-a predat. Are contract și pentru sfeclă, pentru vreo 400 de kile, da' el o să dea vreo 1 000. E singurul din Mofleni care are contracte, adică singurul cu contracte „adevărate", onorate prin producție proprie, nu prin achiziții de-a treia mînă, „că știți dv. cum se face, omul cică încheie contract de viței, da' vițelu ăla nu-i crește ei, îl cumpără, adică își fură singur căciula și jerpelește bine și pălăria statului, o face sită, de curg banii prin ea fără nici un folos". Are și păsări, vreo 160 de rațe, giște, găini. Ce mai are? Are pămîntul ăsta pe care produce porumb și cartofi, roșii, fasole și sfeclă, pe care a mai semănat, nu numai de frumusețe, și niște flori, și niște butuci de vie, puși sub veghea cîtnilor, căci așa se obișnuiește, butucii ăștia avînd și ei, ca și cîinii, nume, fiind adoptați în familie și strict împărțiți în răspunderea celor patru. Pe pămîntul ăsta a mai săpat și un puț, a mai ridicat și un fel de staul, a mai pus și o baracă (primăvara, vara și toamna aici doarme, cînd îl răpune munca și cade ca un butuc, sub veghea acelorași cîini). Cel mai mult îl place să se ocupe de vite, dă lapte statului, dă mii de kilograme. Și taică-su, și moșu-su, făceau la fel, erau lăptari, pămînt n-aveau, aveau abia un pogon. Lotul pe care-l muncește acum are cam un hectar și jumătate. Nu-l are de mult, doar de cînd șeful statului a zis să li se încredințeze loturi celor capabili să le ducă la recolte. Terenul ăsta, de vreo douăzeci de ani, a fost, pe rînd, al consiliului popular și al ceapeului, înainte vreme era al pretorului Bădescu, după aia, douăzeci de ani, a stat pîrloagă, era numai mărăcini. Anul trecut așa era: mărăcini. Consiliul l-a arat în vreo două rînduri, vrea să semene pe ei niște pîr, avea plan de pîr, da' n-a mers, era așa de sălbăticit că nici burulana de pîr nu-l vrea. Primarul și secretarul consiliului l-au chemat într-o zi, „bă nea Costică, i-au zis, mata spui că ești ins harnic și cu ambiție, la dumneata terenul ăsta, încearcă să pui furaje, să crești vite pentru contract. Noi ți-l dăm cu hîrtie la mînă, dacă vrei îți facem hîrtie pe zece ani". S-a temut să facă hîrtie pe zece ani, pămîntul era numai mărăcini, mărăcini cît copacul, își suia nepotul pe cal și copilul nu se vedea prin blănărau de țepi. S-a apucat, cu toți ai lui, să-l lucreze, a lucrat cum se vede prin filme, „ca-n Texas", a defrișat mărăcinii cu foc, se prăjise cerul de pălălaie, zicea c-o să crape cu o sticlă înfierbîntată de lampă. Au spart crusta pîrlogului, și-au rupt în ea sapele, le-au făcut numai dinți, dinți luți lucii, da' nu s-au lăsat, au deșelenit, au îngrășat cu bălegar, au făcut producție. Ar mai pune în pămîntul ăsta și altele, ar pune ceapă, usturoi, da' îi e cam frică, frică nu de pămînt, ci de primărie. Primăria i l-a dat pentru furaje. Dacă el îi face mai rentabil, oare n-o să pățească nimic?

Ne privește întrebător. Întrebător și în același timp neîncrezător, se pare că l-am ținut cam mult de vorbă. N-are răbdare — nu-l rabdă timpul! — să stea la taclale cu musafirii, cînd treburile pămîntului sînt atît de multe și de presante. Un om care nu stă, nu știe să stea, care vibrează tot timpul, în ritm cu cîmpul ce-l înconjoară, cu vegetalele care, în amurgul de toamnă cu aerul necitit, fără pic de vînt, freamătă ca într-un cutremur magnetic. O vibrație, un cutremur pe care omul le-a luat de la vegetale, sau, poate, le-a suflat el asupra lor.

Constantin Gh. Munteanu, țăran român de 56 de ani, ar vrea să crească mai multe vite, ar crește, zice, vreo 300 de oi numai pe digul Jiului, azi pustiu; dar cine-i dă voie? Cine-i dă voie în marginea Jiului, unde din paragina de azi ei ar scoate o pășune ca-n „Miorița"? Ar crește mai multe vite chiar și aici, în țarcul lui, de-ar fi ajutat cu ceva tărîțe, cu ceva gozuri, cu ceva pleavă, pe care morile le aruncă-n vînt. Dar cine să-i dea, cînd nu primește nici măcar gozul și pleava la care îi dau dreptul contractele lui pentru animale?

Ne mai privește o clipă întrebător. Mergem întrebările, ca să le scriem aici, spre știința celor în drept.

În timp ce gineri-su Ștefan ne duce cu „Lada" lui la gară, grăbit foarte să nu piardă un meci de fotbal, vedem, la un chioșc de legume și fructe din marginea orașului, niște inși ce fac coadă la nu știu ce. „Ăla trei din față sînt de pe la noi, din Mofleni", ne spune Ștefan.

ILIE PURCARU

Nucii de la Cernavodă

— Tovarășe inginer Gheorghe Georgescu sînteți directorul I.A.S.-ului Cernavodă. Atîta știm despre dumneavoastră. Vă mărturisim că o zi întreagă v-am căutat. V-am găsit seara tîrziu. Vă rugăm în continuare să vă prezentați.

— Ce să vă spun despre mine? Am 36 de ani, sînt din Argeș și de doisprezece ani, de cînd am terminat facultatea, muncesc în Dobrogea. Am lucrat o bună bucată de timp la Ostrov, o zonă asemănătoare cu cea de la mine de acasă, fapt ce m-a făcut să mă îndrăgostesc pentru totdeauna de aceste pămînturi. De trei ani lucrez la I.A.S.-Cernavodă, una din cele mai mari unități de acest gen din țară.

— Ce vă face să credeți acest lucru?

— Marea suprafață de teren și profilul unității care este diversificat și complex. Peste 3 000 de hectare repartizate pentru cultura mare și zootehnie, 1 840 hectare cu viță-de-vie (900 hectare cu struguri de masă), 220 hectare de livezi.

— Într-adevăr, cifrele sînt impresionante. Dacă în discuția noastră am dezvolta fiecare sector al I.A.S.-ului Cernavodă, ce ne-ați putea spune?

— Să începem cu via. Cum se deduce, din ceea ce v-am spus, ea se împarte în două. Struguri de masă și struguri pentru vin. Solurile sînt foarte diverse, soluri care corespund bine din toate punctele de vedere zonei, obținîndu-se producții medii de peste 18 tone la hectar. Anul acesta, prin măsurile luate, conform indicațiilor date de către conducerea superioară de partid, rezultatele vor fi mult mai mari. Și cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, la ultima consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R.: **„În general, trebuie să punem un mare accent pe solurile de vie care necesită mai puține tratamente, ținînd seama nu numai de costuri, ci și de influența nocivă asupra sănătății oamenilor a produselor chimice, în cantități exagerate"**, la I.A.S.-ul Cernavodă s-au urmărit tocmai aceste lucruri. Să se meargă pe soluri cît mai adecvate, pe soiuri cît mai puțin pretențioase. Și ca rezultat: o importantă forță de muncă este distribuită către alte sectoare. Ce aș mai dori să subliniez este faptul că beneficiind de un microclimat specific, aici strugurii se coc cu o săptămînă mai devreme decît în celelalte unități și conțin o mare cantitate de zahăr. Pomicultura este concentrată pe două mari plantații: de cais și de cireș. I.A.S.-ul Cernavodă deține un record la cais. Peste 17 tone la hectar. La cireș producțiile variază între 8 și 10 tone. Plantațiile sînt în stil clasic și solurile sînt timpurii. Dar, cea mai mare slăbiciune, s-o spun așa, a mea, o reprezintă culturile de nuc și de migdal. Îmi place să cred că, în viitor, zona Cernavodei va fi prima din țară în cultura nucului și a migdalului.

— Am văzut pe cîteva șosele din jurul Cernavodei plantați nuci.

— Cu ani în urmă, experimental, s-au plantat, pe marginile șoselelor, în cîteva porțiuni, în locul plopilor și duzilor, nuci. Acum pomii sînt deja pe rod. Visez ca, în curînd, alături de cais, care aici nu era considerat pom de tradiție, nucul să prindă rădăcini în pămîntul dintre Dunăre și mare. Și de ce să n-o spunem, același lucru îl doresc și migdalului.

— Dacă, cum spuneți dumneavoastră, experiența a reușit, de ce nu s-a demarat mai repede în acest sens?

— Nu s-a ieșit dintr-o anumită inerție. Consider că, tot ceea ce v-am spus vor fi puncte de plecare, pentru noi, în noua revoluție în agricultură. Important, după părerea mea, este și faptul că generația noastră, pe lîngă noutățile care apar, trebuie să știe, să-și cultive și să aplice, acolo unde este cazul, tradițiile. Numai așa se poate progresa. Nu doresc să fac filozofie. Dar sînt copil de țăran și nu uit acest lucru. Și revenind la nuc, el trebuie să se modeleze perfect pe tradiție.

— Dar despre terenuri, despre folosirea lor la maximum de randament ce ne puteți spune?

— Așa cum se spune „a pune omul potrivit la locul potrivit", așa se spune și în agricultură; să folosim terenul potrivit pentru cultura potrivită. Concret, despre ce este vorba: de la Cernavodă pînă la Ostrov experiența a demonstrat că plantațiile cu viță-de-vie, nuc, cais, cireș și migdal au dat rezultate foarte bune. Chiar, de excepție, aș putea spune. Se ajunge la un beneficiu, pe hectar, pînă la 40 000 de lei, în funcție de cultură, în funcție de piață și de condițiile anului respectiv. Dar, și aici este o neînțelegere. În mare parte aceste terenuri sînt cultivate cu cereale. Datorită pantelor mari, teren necorespunzător cerealelor din cauza eroziunilor, se obțin randamente scăzute. Beneficiile, de multe ori sînt de 3—4 000 de lei la hectar. Consider, și cred că mulți specialiști sînt de părerea mea, că este o situație anacronică să se planteze viță-de-vie și pomi în bazinele care aint de tradiție cerealiere (teren plan, sol de mare fertilitate), iar cerealele să fie aduse în terenurile bătute de Dunăre. Ca să fiu și mai explicit, nu odată am văzut, pe aici, combine în funcțiune, în timpul recoltării, trase de tractoare. Atunci ne întrebăm, și pe bună dreptate: unde este eficiența? O reorganizare și o revedere a suprafețelor este bine venită. Din aceste motive, noi, cei de la I.A.S. Cernavodă nu sîntem de loc mulțumiți de rezultatele obținute în cultura mare.

SORIN POSTOLACHE

Opinia unui alegător

Poveștile de la Bugiulești

Cine știa, pînă de curînd, ceva anume, despre Bugiulești, un sat vîlcean de la marginea de sud a județului unde încep și dealurile și viile odată vestite? O știre încă prea puțin exploatată de presă și cu prea multă timiditate strecurată de la început, lăsa să se înțeleagă cu o bătrînicioasă precauție, așa cum facem noi din păcate cînd e vorba de un român cu șansa de a intra în istoria științei, că la Bugiulești-Vîlcea, Nicolaescu Plopșor-fiul ar fi descoperit o dovadă irefutabilă ilustrînd cea mai veche prezență a omului primitiv pe continentul european: Australopitecus-oltensis! Așa am ajuns la Bugiulești și așa am aflat că Bugiuleștii sînt un sat cu vii sau mai bine zis cu tradiție în cultura viței-de-vie. **Cu tradiție**, dar în prezent mai ales cu ambiția de a egala tradiția căci iată ce vreau eu să vă spun în aceste **Povești de la Bugiulești** care n-au nimic de a face cu descoperirea lui Plopșor-fiul sau au ceva, rămîne să ne dumirim împreună.

Va să zică mă duc la Bugiulești să văd locul senzaționalei descoperiri, dar înainte de a ajunge la el mă întîlnesc cu inginerul Stroie, fiu al Bugiuleștilor și aflat azi director al Direcției Viei și Vinului și împreună cu el și cu colaboratorul lui Bușcu — alt om de ispravă al unei bătălii nobile, între vîile care se răsfățau sub un soare pentru noi nemilos. Și astfel fac, mai bine de o jumătate de zi, o călătorie de vis pe dealurile tar zic, **odată vestite** ale viilor vîlcene pînă dincolo de Orlești și aflu (și nu mă mai satur) cît de puțin știu — sau numai eu sînt cel care știe atît de puțin? (însă adevărul e că prea puțin se știe, totuși, din ce ar trebui să se știe) și aflu acele povești numite de mine „de la Bugiulești".

La Bugiulești au fost vii vestite, la Măciuca la fel, la Mitrofani cu să mai vorbesc, dealurile Drăgășanilor ca perla, cînd te uitai odată de la Belona, de jur împrejur numai viță de vie, o mare de viță de vie și furnicarul oamenilor neostenit, pînă toamna tîrziu, fiindcă via are suflet și nu poate fi lăsată singură nici o clipă. Ce se petrece acum aici? O tulburătoare — aș zice eu — o pătimașă ambiție a inginerului Stroie (mi s-a transmis, — de ce să nu recunosc — și mie) de a face ca viile să renască la rangul celebrității lor de odinioară se justifică prin admirabile argumente. Și meritul acestei ambiții începe să se vadă limpede în cîștigarea sau mai exact în **recîștigarea încrederii colectiviștilor** în șansa viței de vie de a le spori avuția. Căci acesta e adevărul. Ce s-a petrecut, mai pe timpuri, în acest bazin viticol, a fost pierderea încrederii țăranilor în rostul lor de sute de ani, acela de viticultori. Cum să mai crezi în rostul viței de vie cînd la Măciuca, nu prea demult, un hectar de vie dădea abia o sută de kilograme de struguri? A fost posibil așa ceva? — veți zice. A fost și nu stau acum să descurc toate ițele acestei povești neîncluse, deocamdată, în culegerea promisă, dar inginerul Stroie a trebuit să le descurce pentru că el le-a trăit pe pielea lui, fiu de țăran de la Bugiulești. Important e că azi în toată zona se fac eforturi ce se cer sublimate călduros pentru a da tuturor dealurilor înfățișarea pe care o merită.

Se anunță o recoltă de struguri bună în toată țara și, bineînțeles și în Țara Drăgășanilor, însă producția va fi încă departe de ce a fost pentru că și suprafața e încă departe față de ce a fost și pentru că aclimatizarea soiurilor noi, reabilitarea celor vechi (mai ales a acelora dacă am avea răbdare să o facem), cer încă timp și îndărătnicie, și ambiție, și patimă și suflet și cinstea de a spune adevărul despre realitatea fiecărui petic de pămînt capabil să fie mai roditor sub mîna harnică a omului de ispravă. Ce am înțeles eu de la inginerul Stroie și de la Bușcu, colaboratorul său? Că avem oameni de nădejde și știam, dar că avem prea puțină răbdare să-i ascultăm în ce știu ei poate mai bine decît noi și că uneori nu ne convine cînd ni se spune adevărul pentru că ni se pare că nu e conform cu iluzia noastră despre ei. Multe terenuri intrate în conștiința zecilor de generații de viticultori iscusiți au fost transformate în terenuri agricole și bineînțeles că n-au dat randamentul scontat dar, astfel, au devenit intangibile pentru vița-de-vie și gospodăria s-a trezit încărcată cu suprafețe agricole care nu produc și fără via care aducea belșug iar despre revenirea la firesc părea că nu se mai poate vorbi. Asemenea isprăvi s-au petrecut și cu unele islazuri de vite, și cu unele pruneturi, și cu unele ostroave de zarzavat.

Azi podgoriile de la Bugiulești și de la Măciuca și de la Firtățești și de la Valea Mare încep **să-și vie la fire**, producțiile încep să dea speranță că acei care le îngrijesc se află pe drumul cel bun, însă mai e mult de muncă și mai e încă nevoie de curaj și mai e nevoie ca specialiștii să se gîndească și la soiurile care au făcut faima zonei. La Gordanu și la Crimpoșia care umpleau carul altădată și rezistau bine la toate intemperiile și se mulțumeau cu puțin, fiindcă și cei vechi mai știau cîte ceva.

Important e că lucrurile merg spre bine și că sînt oameni buni în fruntea acestor lucruri. Dar să nu uit de Bugiulești și de celebra descoperire. Cum spuneam, mi se pare că am vorbit cam timid despre ea. Cam timid vorbim de la o vreme despre oamenii care fac ceva în țara asta. Să nu ne sfiim să-i lăudăm, să-i ascultăm cu încredere ce ne spun și să le dăm întîietate pe care o merită. Cu cît o țară este mai bogată în valori individuale cu atît gîndirea ei colectivă este mai bogată.

DINU SĂRARU

Anchetă la sugestia unei cititoare

Cum ne simțim în casele noastre?

Primim zilele trecute o scrisoare în care se inserează printre altele : „...Ce-ar fi să vă ocupați în paginile revistei de un domeniu care, după părerea mea, doare pe toți locatarii cu bun-simț ai orașelor, adică de felul cum se trăiește în blocurile de locuințe ? Un bloc este un mic orășel unde oamenii civilizați se retrag în apartamentele lor, după opt, nouă sau chiar mai multe ore de muncă, să se odihnească, să beneficieze de liniște, să citească o carte într-o ambianță plăcută, într-un cuvînt să-și refacă forțele... În acest sens, o anchetă cu titlul „cum vă simțiți la dumneavoastră acasă ?" sau ce fac locatarii blocului pentru o ambianță plăcută după orele de muncă ar fi binevenită și aplaudată de toți oamenii de bun-simț, considerînd că aceasta este o problemă vitală pentru o viață civilizată, sănătoasă. În speranța că veți da curs acestei scrisori, vă mulțumesc. Iancu Maria, Bulevardul 1 Mai, nr. 327, Bl. B 12, Sc. A, Ap. 2, Sector 1".

Iată de ce mai mulți reporteri ai revistei au întreprins o vizită prin cîteva blocuri de locuințe reperind starea de bună sau proastă vecinătate, nivelul respectului reciproc al oamenilor, respectul față de civilizația și confortul mediului ambiant.

Apel la bunul — simț

E duminică după-amiază, la ora cînd oamenii își îngină timpul între o emisiune tv sau un somn binevenit după o masă stropită cu licori. Pe stradă e puțină lume. Numai copiii sparg liniștea în tăndări. Petele multicolore ale hainelor lor se pierd în noianul de hîrtii și gunoaie din iarba arsă de soare. La parterul blocului 20, cel mai înalt din cartierul microraionului 6 din Tîrgoviște (are 10 etaje), stăm de vorbă chiar cu președintele Asociației de locatari, Constantin Dumitrescu. E pensionar, fost militar, și de 3 ani e ales președinte. Are în grijă 6 blocuri, dar nu e deloc multumit de felul cum sînt gospodărite de către oameni. Unii înțeleg să facă treabă, alții doar pretind dar nu fac nimic. Și asta se vede imediat.

Părăsim locul civilizat, îngrijit, vopsit, curat al intrării A din blocul nr. 20, în fața căruia se află o grădină bine întreținută cu flori și vită-de-vie. Ajungem la scara B unde ne aflăm într-altă lume. Usile sînt vraiște, fără geamuri, pereții coșcoviți, mizgăliți și spațiul verde lăsat în paragină. Aflăm că aici locuiesc mai mult oțelari și că ei, în general, sînt în această împrejurare negospodari. „Apartamentele lor și le îngrijesc, afirmă Alexandru Vrînceanu, lăcătuș mecanic la secția oțelărie și responsabilul scării B, dar restul spațiului dat în folosință comună rămîne de batjocură. Ba, mai mult, unii oameni aruncă și resturile menajere pe geam, în grădina din fața blocului sau pe trotuar. Uneori te poți trezi cu roșii în cap ! Așa se amuză cîte unii cu trecătorii ! De o vreme nu mai fac nici eu nimic, spune tînărul muncitor, e bătaie de joc. Am de furcă cu locatari de la 44 de apartamente, dar mai ales cu copiii acestora. Uneori mă trezesc amenințat cu bătaia sau chiar cu o franzelă trintită în cap, cum am pățit cu Vasile Pîrvu. E lăcătuș, dar mai mult bea decît lucrează. Și pe urmă, cică a fost fotbalist și are dreptul să facă tot ce vrea ! Sau Alexandru Popa de la Laminorul de profile mijlocii și ușoare care a adunat peste 8 000 lei datorie față de stat, neplătindu-și obligațiile de locatar. Are și ordin de evacuare. Ei, cum le putem cere acestor vecini contribuția pentru vreo remediere ?!" Dar apartamentele lor ? „Păi ale lor sînt curate, că acolo devin oameni gospodari, dar dincolo de ușa casei nu mai fac nimic, decît murdărie și distrugere". Pe chipul responsabilului de scară muncitor în toată puterea cuvîntului, se așterne revolta. Ne certă pe noi pentru colocatarii lui ! „Păi, mă, tovarășe, de ce să mai fac ceva ? Nu-mi place ce văd, dar ce să mai fac ? Nu mai știu ce să mai fac ! Copiii nu sînt educați deloc în spiritul gospodăririi, al păstrării bunurilor comune. Să-i bat ? N-ar fi rău să-i mai putem bate, dar cînd o faci sar toți revoltați că de ce le bați odorul"... „Ba eu îl bat pe-al meu. De bătut îl bat, intervine soția lui Vasile Zlat, casnică, dar asta nu ajută, că fac alții mizerie și gălăgie". În concluzie cine-i de vină ? Copiii sau părinții ? Mai mult de jumătate sînt oameni veniți din alte orașe, ca urmare a exploziei noii industrializări a orașului, și socotesc că nu au nici o datorie civică față de locul în care trăiesc acum, față de orașul care i-a adoptat. Părăsim scara B posomoriți. Bărbați și femei, copii frumoși și curat îmbrăcați intră și ies pe această ușă a neglijenței și uritenței. Oare toate acestea nu-i deranjează ?

La scara A profităm de prezența președintelui și de atmosfera din jur pentru a sta de vorbă. Și iată ce mai aflăm. Că în curtea interioară a blocului proiectanții n-au prevăzut o gură de scurgere a apei provenite din ploi și ea se duce la subsol sau cade deasupra gunoaielor. „Cerem curățenie din partea locatarilor dar chiar gospodarii orașului nu o respectă, nu se ocupă de această problemă". În timp ce mai zăbovim la intrarea A, mirosuri grele, insuportabile învăluie casa scării. Curtea interioară a devenit un fel de maidan plin de gunoaie, căci din gura ghenei se revarsă zeci și sute de kilograme de resturi menajere. Chiar dacă e prevăzut, în plan ca gunoiul să se ridice de 2 ori pe săptămînă cei de la IGO Tîrgoviște nu vin decît **o dată la 2—3 săptămîni ! ! !**, invocînd lipsa de mașini carburanți, mînă de lucru etc. Vă imaginați ce se întîmplă aici ? Aici unde sînt amplasate și ferestrele băilor de la toate apartamentele, ferestre ce nu pot fi deschise niciodată ? ! E dreot, oamenii mai mătură, mai spală, dar cum te poți lupta cu cîte 2—3 cărute de gunoi ? ! El se adună, se adună... Cum putem cere oamenilor curățenie și civilizație cînd trebuie să suporte asemenea neglijențe pe care ei nu le pot îndrepta pentru că n-au mijloacele necesare și, se pare, nici destulă putere de convingere. Doar un telefon sau o serie de telefoane date tovarășului director al IGO mai salvează din cînd în cînd situația. Oamenii se retrag în casele lor curate, cu apă caldă, cu apă curentă, cu gaze la bucătărie, trăind într-un spațiu curat, frumos dar cît mai departe de restul străzii. Plecăm gîndindu-ne la ajutorul ce l-ar putea primi acești oameni din partea deputatului, din partea conducerii I.G.O. — Tîrgoviște, pentru a onora condiția de civilizație și confort oferită de noua arhitectură a orașului. Și poate că aplicarea unor amenzi acelora care încalcă normele de civilizație și disciplină publică ar fi binevenite. Pentru că, doar apelul la conștiință după cum se pare, nu dă întotdeauna rezultate.

CORNELIA BARBU ■

Nimeni n-aude, nu vede

Sîntem în cartierul Micro 19 Galați. Îl parcurgem cu mașina de la un capăt la altul, admirînd pe ici pe colo mina unui bun gospodar : flori, alei umbroase, rondouri îngrijite. Trebuie să cauți însă pentru a descoperi astfel de imagini. Rețli, mai degrabă, că locatarii nu prea se omoară să-și facă din cartier o grădină, să și-l aranjeze și să-l îngrijească — așa cum avusesem ocazia să vedem în alte cartiere ale Galațiului : Mazepa, Țiglina 1, Țiglina 2... Mai mult chiar, unii dintre ei parcă fac dinadins invers, aruncînd de la etaj gunoiul, degradînd și puținul pus de mîinile.

Imaginea care ne apare în față pare anume creată ca o lecție moralizatoare și intitulată „Așa nu !" De jur-împrejurul blocului G 1, hîrtii mototolite, cojl de pepeni, resturi de țigări fumate. În colțul blocului, împrejmuit cu un gard de sîrmă, containerul de gunoi. Și el într-o stare jalnică, ruginit și desfăcut din încheieturi. În jurul lui, gunoiul se adunase în movilițe, pe care un bătrîn cu pălărie se tot omora să le depășească, pentru a ajunge la container. Nu ca să arunce gunoiul, ci ca să-l scotocească pe cel adunat, cu un fier rotunjit la un capăt. De la distanță pare un pescar. Concentrat, răscolește gunoiul urît mirositor (neridicat de cine știe cînd) în căutarea unor sticle. Le reperează, le ia în mînă, le cercetează, după care le strecoară lîngă altele, într-un sac încăpător. Astfel de imagini, nestingherit derulate, întîlnim mai la toate containerele din cartier. Intră, pare-se, în ambianța locului.

Ne întoarcem spre blocul G 1. Garsoniera din colț, a cărei „fereastră" dă spre container, oferă, fără exagerare, o imagine de coșmar. Ghilimelele de mai sus vor să sublinieze că fereastra propriu-zisă dispăruse de la locul ei. Era aruncată în cameră, pe linoleumul fost cîndva verde, înconjurată de cioburi, de sticle goale, de cutii de conserve, peste care domnea un cap de pește uscat de vreme. În sfîrșit, tot acest dezastru ne stîrnește curiozitatea să aflăm cîte ceva despre locatarii acestui bloc. Cei mai mulți sînt burlaci. Unii fără muncă — ne informează familia Cefalău. Nu-i interesează cartierul, confortul blocului. Pentru ei, a avea aici o garsonieră înseamnă să aibă un pat în care să culce și o cameră unde pot poseseo adeseori fel de fel de tineri dubioși. Motiv pentru care deseori apar scandaluri, iar oamenii cumsecade sînt mai mereu deranjați.

Discutăm cu administratorul blocului, Dumitru Serea. În urmă cu șase ani, cele două blocuri de garsoniere (mai există și G 4, cu aimic deosebit de G 1) au fost complet reparate. Ei, dar atunci a fost atunci — filozofează omul. Acum, pare-se, se vor îndrepta lucrurile. Deja s-a făcut devizul pentru înlocuirea instalațiilor sanitare, pentru remedieri ce se impun (în interior blocul lasă impresia că este al nimănui). Din '78 — ne spune administratorul — ne zbatem să ajungem aici. Ne întinde un dosar voluminos, cu adrese, referate, răspunsuri oficiale. Aflăm, răsfoindu-l, că locatarii exasperați de starea blocului lor refuză să plătească întreținerea. Descoperim și numeroase apeluri către miliție pentru depistarea răufăcătorilor aciuați în bloc.

Liniștea locatarilor din cartierul Micro 19 Galați depinde, într-adevăr, și de „curățirea" blocurilor G 1 și G 4 de răufăcători, tineri învățați cu nemunca, scandalagii, pentru că, așa cum subliniia interlocutorul nostru, chiar dacă oamenii se gospodăresc, vin ceilalți și strică totul. Nimeni nu știe cine a fost devastatorul, nimeni nu vede, de obicei noaptea au loc bătăile și scandalurile... Să sperăm că devizul repunerii pe picioare a G-urilor va deveni o realitate pînă la intrarea în iarnă. Să sperăm, de asemenea, că se va reinstaura climatul de viață civilizată, liniștită, și în aceste blocuri devenite „oile negre" ale cartierului. Nu de alta, dar și acolo trăiesc oameni, oameni muncitori și cumsecade care luptă să creeze un confort, o ambianță plăcută — acțiunea lor asemănîndu-se cu cîteva picături într-o mare de apă. Ei repară, ceilalți strică ; ei pun becuri la instalațiile sanitare comune, peste noapte dispar.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Trăim cum trăim, dar să-i lăsăm și pe alții să trăiască

Din balconul apartamentului său de la etajul al optulea, Tănase Badea vede un cîmp și pe cîmpul acesta, un an griu, un an porumb. Aici se termină Bucureștiul. La fel de bine se poate spune că aici începe. Dealtfel, cele mai multe din lucrurile și întîmplările locului îngăduie și o părere, și alta. Blocul e nou dar toate obiceiurile familiilor care-l ocupă sînt vechi. O lume pestriță, care a părăsit un fel de viață și încă nu s-a dumirit la celălalt. Blocul se cheamă „numărul 9 Titan Ozana", strada se cheamă Gura Ialomiței 7, sectorul 3, iar cetățenii care-l stăpînesc se cheamă în fel și chip, nume venind mai dinspre marginea urbei, mai de pe străzile pitite, cu gospodării de chirpici și trai amestecat : cîte curți, tot atîtea reguli. În cele 220 de apartamente, croite pe înălțimea unor zece etaje și pe cuprinderea a cinci scări, locuiesc 975 de cetățeni, din care 487 cetățeni prunci și copii. Apartamentele sînt proprietate de stat. Cetățenii s-au mutat cu o repartiție și cu credința că li se cuvenea de mult o locuință nouă. Existînd convingerea unui drept, existînd — într-o seamă de familii — sentimentul că dreptul era, de fapt, chiar mai mare, deștul locatari simt așa, un soi de amînare. Casa, adică, nu-i a lor ci a statului. Trăim cum trăim, vreo cîțiva ani o scoatem la capăt, trebuie să mai dea statul ăsta ceva, lucrul de care ar fi nevoie azi poate fi făcut și mîine.

Mariana și Tănase Badea sînt lăcătuși la I.I.S. Metalurgica. Au 23 și, respectiv, 29 de ani. S-au cunoscut în echipa în care lucrează și azi împreună, au locuit într-o cămăruță, pe strada Educației 41, au sperat „să vie demolarea" ca să aibă o casă ca lumea, unde să-și crească frumos copiii, pe Ionuț și Carmen, multe sînt încă locurile în Capitală cu tineri așteptînd „demolarea"; au primit un apartament. S-au mutat în el pe data de 15 septembrie 1979. Pe zece au primit chelle și în cîteva zile l-au pregătit pentru mutat.

Mariana și Tănase Badea sînt oameni frumoși. Nu arătoși, în chipul în care se arată frumusețea prin niște reviste, ci frumoși datorită, în principal, inteligenței din privire și unui licăr de grijă și simpatie cu care își privesc vecinii și cunoscuții. Ei sînt doi tineri care se întreabă parcă tot timpul : „Ce facem ? Cum trăim ? Cum îi lăsăm și pe alții să trăiască ? Cum ne creștem copiii ? Ce e bine și ce e rău ?" Ei n-au multe principii de viață, dar cele pe care le au sînt clare și cu durată. Nu-și schimbă gîndurile după vorba unuia și a altuia. De felul cum trăiesc unii, aminînd ziua bunei-cuviințe, se miră. Nu se indignează, se miră !

În blocul nr. 9, cel dinspre grîu, înconjurat de străzile cu nume tandru ori ciudat — Vărăști, Poștașului, Crinul de grădină — se cunosc multe, chiar prea multe treburi urîtoare. Oamenii nu știu să conviețuiască împreună, asta e limpede. Stabilizare a firii și a obișnuințelor se petrece în vreo zece ani. Una e privata din curte, alta baia și w.c.-ul continental. În București s-au mutat, în ultimii ani, în case noi peste 300 000 de oameni. Media este de 2,5 spre 3 persoane de apartament. În blocul nr. 8, din pricini felurite, media urcă pînă la cifre mari. La apartamentul 170, omul s-a restrîns într-o cameră și le-a închiriat pe celelalte două la zece inși, adunați de pe aiurea. Un anume Iancu Alexandru nu și-a plătit cele cuvenite de luni și luni de zile. Iancu Alexandru nu-i încadrat nicăieri iar în casă nu vine să stea decît cînd îl răzbește gerul. Marcel Ungheanu, de la 71, n-are, la fel, serviciu. Își subînchiriază casa, unde este el însuși găzduit de stat, cu ziua și cu ora, în condiții de care ar trebui să se sesizeze și miliția de moravuri. Unul, la etajul nouă, crește zeci de porumbei. Altul, se înfurie și azvîrle, tot de la nouă, șifonierul, divanul și cînd nu mai găsește ce arunca pe fereastră, smulge un calorifer și-l trîntește de intră în pămînt jumătate de metrů. Un gospodar și-a montat bătător de covoare pe acoperiș. Copilul unuia umblă prin lifturi cu un ciocan și le strică butoanele iar taică-său se miră că, „uite, drăguțul, nici nu știam că poate să țină ciocanul în mînă".

Oameni ca Tănase Badea sînt, bineînțeles, mulți. Dacă ai umbla din apartament în apartament, ai strînge întîmplările unei cărți. Într-un fel, fiecare are dreptate, chiar și persoanele mai fără maniere, cum ar zice nenea Iancu. Numai că și dreptatea asta o repară timpul. Are el grijă blocul, cu funcțiunile lui croite pentru orășeni, să-i orășenizeze pe locatari și cînd ei nu vor. Au el grijă oamenii repede emancipați la viața pe zece etaje — precum Tănase, precum Ion Marin ori Mircea Blenchea, precum multele familii cumsecade de pe fiecare scară — să nu se mai bage de seamă că la strada Gura Ialomiței se termină orașul.

TUDOR OCTAVIAN ■

„Cine a spart luna" ?

...Începînd de pe la ora 6 dimineața, tînărul responsabil al Complexului alimentar „Teiul Doamnei", Ion Ghețu, își ia serviciul în primire aruncînd, vrînd-nevrînd, o privire către șoseaua Colentina ce alunecă prin fața vitrinelor. Curînd vor sosi aici oameni, cumpărătorii, și ca la mai orice magazin de cartier ei sînt — deși mulți — cam aceiași. Ghețu s-a obișnuit cu chipurile, cu reacțiile, cu doleanțele lor. Se căznește însă, și reușește în bună măsură, să-i mulțumească pe toți. Printre aceștl „toți" se numără și locatarii blocului din dreapta, denumit — cu o jalnică indiferență — „Blocul IRTA-4".

Ap. 26: Ion Oprea, 37 ani, maistru la I.I.R.U.C., vicepreședinte al asociației de locatari. „M-am mutat aici în 1976. Mă întrebați ce înseamnă pentru mine „acasă" ?!... Astăzi, acum, înseamnă faptul că împreună cu soția trăim emoțiile... școlarului : Adelina, fiica noastră, se prezintă la mecanică la școală, i-am luat tot ce trebuie din timp, ce să vă mai spun ? !... Cred că întreg blocul nostru trebuie înțeles — și respectat — ca „acasă"... știți, vorba ala, a românului, cînd îl vine cineva, un oaspete, îi spune : simte-te ca la tine acasă ! Îmi petrec, practic, aici, în locuință, circa 6 ore — eliminînd, dintr-o întreagă zi, serviciul, drumurile pînă și de la el, și orele de somn. E puțin, e mult ?! Am încercat, oricum, să-mi creez o ambianță plăcută — dumneavoastră cum vi se pare ? E plăcut, într-adevăr ? Atunci e bine... Păcat că mai găsim, uneori, mizerie în lift. Și că unii colocatari întîrzie plata întreținerii... Poate că n-ar fi cazul să vă spun asta tocmai acum, dar „tot acasă" se numește și comportamentul nostru, al fiecăruia în parte... ! în această casă a noastră comună".

Ap. 5: Ion Alexandru Nache, pensionar, 71 ani : „Cum mă simt acasă ?! Întrebare frumoasă... ! Să fiu sincer ?... (și după o pauză) : Mă surprinde uneori nepăsarea oamenilor, atitudinea lor față de cei alături de care locuiesc. Acum mai mulți ani oamenii erau, parcă, mai sociabili. Un zîmbet de circumstanță sau un „bună ziua" rece nu înlocuiesc bunele relații" ; „Sînteți cumva un om trist?"; Nu, nu sînt, n-am cum : sînt bucureștean din tată-n fiu !... (și rîde). Dar, vedeți acolo... ? (și îmi arată copertina intrării în bloc, care îi vine aproape sub geam). Este scrumiera clădirii... și lada de gunoi ! Nu e păcat ?!"... (iarăși pauză, apoi) : „După ani de zile de espectativă m-am hotărît să intru în conducerea asociației, am fost ales, ca să fiu mai exact — m-a ajutat și faptul că am lucrat, o viață, ca economist. Nu e ușor. Înțeleg, oamenii sînt foarte ocupați. Și totuși munca asta îmi dă un rost... ați văzut fațada blocului, vopsită proaspăt ? Pe lîngă altii, am și eu un merit acolo, în culorile frumoase de pe zid".

Ap. 35: Victor și Anca Drăgan, ingineri la Institutul național de metrologie („Notați corect, metrologie și nu meteorologie !"). Fiica lor : Alina-Ioana, trei ani și patru luni. „Ce înseamnă pentru mine acasă ? Aici m-am căsătorit. Aici mi s-a născut copilul. Aici sînt... (privește în jur) ACASĂ ! (zîmbește). Este suficient ? Nu ? Bun, atunci, iată : tot aici, acasă — fiecare în parte, fireste — ne pregătim, să nu rîdeți (nu rîd) pentru Simpozionul național de metrologie care va avea loc în zilele de 29—30 și 31 octombrie. Se împlinesc 30 de ani de la înființare și, dacă doriți să vă spun ceva nostim, nici măcar pixul cu care vă notați datele astea, pentru acest reportaj din casa noastră, n-ar putea fi fabricat fără noi, metrologii !" „Tata — intervine Alina — cine a spart luna ?" „Nu a spart-o nimeni, e o modificare doar a poziției ei față de pămînt !" ; Așaaa... ?!"

HORIA PĂTRAȘCU ■

Audiențe cu ușa deschisă

Audiențe ad-hoc

Se știe cîte probleme se ridică în preajma deschiderii noului an școlar. Se știe, de asemenea, că la ușile inspectoratelor școlare se adună în aceste zile o mare de oameni. Sînt directori de școli cu probleme care „ard", clinchetul clopoțelului prinzîndu-i descoperiți la unele amănunte gospodărești ; sînt profesori suplinitori care așteaptă să li se rezolve situația ; sînt cereri de detașare ; sînt părinți care insistă pentru copiii lor să fie mutați de la o școală la alta. În sfîrșit, sînt sute de astfel de solicitări pe zi, cărora cei din conducerea inspectoratelor trebuie să le facă față, dincolo de evenimentul în sine, care trebuie pregătit cu minuțiozitate. Cum reușesc să răspundă asaltului acestor zile cei de la Inspectoratul școlar municipal București ? Soluția ni s-a părut, pe cît de ingenioasă, pe atît de eficientă : organizarea unor audiențe ad-hoc la Liceul Gheorghe Lazăr.

Asistăm și noi la derularea, ca pe bandă, a problemelor care-i aduc aici pe oameni. Inspectorul general adjunct, tovarășul Costin Pelinescu, stă la catedră, înconjurat de alți doi inspectori ; în bănci din clasă, așteptînd să le vină rîndul, profesori, părinți, elevi. Pare un veritabil examen : cîte unul se prezintă în fața „comisiei" și-și susține solicitarea. Un profesor din Mereni-Telcorman cere suplinire în București. I se explică — explicație pe care o aud și ceilalți, cîțiva dintre ei, veniți cu aceeași cerere, părăsind deja sala cînd află cum stau lucrurile — că nu pot fi primiți în București profesorii din provincie, că și acolo este nevoie de profesori. Tatăl elevului Dragu Gh. Cristian din Ialomița reclamă faptul că fiul său nu este primit în clasa a IX-a în Ialomița, pe motivul că a dat examenul de treaptă la București. Inspectorul general adjunct notează cazul și-i promite omului că va lua chiar în acea zi legătura cu Ialomița, care este obligată să-l școlarizeze. Un elev la un liceu seral din Craiova, Stelian Olteanu, mutat de curînd cu serviciul în București, solicită transfer la un liceu din București. I se aprobă. Un alt părinte reclamă faptul că fetița lui, care a picat la treaptă, a fost dată la un liceu prea departe de casă. I se oprește cererea pentru soluționare. O mamă cere ca fiica ei, care are 16 ani, să treacă la seral. Nu i se aprobă — explicîndu-i-se că pînă la 17 ani nu are voie să părăsească cursul de zi. Un puști își face declarația dintr-o suflare : „Eu am rămas pe dinafară ! Am picat la liceul militar din Cîmpulung și nu mai sînt prins nicăieri !" I se explică, în amănunt, ce adeverință trebuie să aducă pentru reintegrarea lui în lumea școlii.

În sfîrșit, oprim aici consemnările. Înainte de a încheia, mai amintim că în alte două săli de clasă se țineau tot audiențe, pe probleme. Totul a durat mai puțin de 3 ore. Buna organizare s-a materializat în reducerea simțitoare a timpului de așteptare a celor ce stăteau la poarta inspectoratului. Și, mai rețineți, vă rugăm, că audiențele au început la prima oră !

G. ȘTEFAN ■

Între interesul personal și interesul general se află chiar viața noastră de toate zilele

În ziua aceasta anonimă de audiențe, cînd afară nici nu plouă nici nu se arată soarele, oamenii vin la direcția sanitară a municipiului București cu probleme la fel de anonime, dar firești. Medicul pensionar Rene Zamfirescu cere, de pildă, reîncadrarea sa în muncă pentru că se simte încă în puteri și necesar. Experiența sa e prețioasă într-adevăr, dar rezolvarea solicitării sale depinde de existența unor posturi vacante. Posturi care urmează să fie reperate. Doctorița Georgeta Chivu, fostă pensionară, reîncadrată în muncă după o boală grea, cere să fie scutită de gărzile de noapte și să rămînă numai în serviciu de zi pe Salvare. Ceea ce se aprobă cu o tandră înțelegere. Cetățeanca Irina Căpraru dorește să-și facă o complicată lucrare dentară la altă policlinică decît cea din zona în care locuiește. I se aprobă executarea lucrării în cadrul policlinicii Batiștei. Cetățeanul Ioan Drăzan, ceramist cuptorar la Institutul de cercetări electronice, dorește să i se aprobe, de asemenea, internarea într-un spital de rezonanță, unde are impresia că va găsi medici mai pricepuți în tratarea afecțiunii sale digestive. I se aprobă internarea în Spitalul Cantacuzino. Niculina Țipurică dorește o aprobare pentru un medicament prețios din import, Doxium (care costă 900 de lei flaconul), în speranța că îl va folosi soțului său, grav bolnav. Sora medicală Rodica Predescu vrea să se transfere de la un spital de șantier la spitalul municipal din București. Transferul se aprobă dacă există acordul ambelor părți.

În sfîrșit, intră șovăind, aproape paralizată de emoție, Sanda Marica, de 19 ani, absolventă a liceului sanitar din Pitești. Așază pe biroul medicului Florin Alexe, directorul adjunct al Direcției sanitare municipale, o cerere și o aprobare privind prezumptivul transfer din cadrul Școlii-lui din Balotești la Spitalul din Topoloveni. Aprobarea, sau mai bine zis, acordul, e, deocamdată, unilateral : din partea Direcției sanitare Argeș. Tînăra soră medicală stăruiește motivează că în felul acesta se va afla mai aproape de casă, deoarece locuiește în orașul Pitești. Desigur, fata are dreptate să se apropie de casă. Dar repartizările în unități medicale s-au făcut în ordinea mediilor! Și, conform calificativelor, a nimerit la Balotești, spital așezat în marea zonă agricolă din jurul Bucureștilor și care înregistrează un mare deficit de cadre medicale medii. Prin urmare, direcțiunea spitalului nu acordă acest transfer. Sanda Marica susține că se simte nedreptățită, deoarece altor colege li s-a dat transferul. De ce ? Deocamdată nu există nici o certitudine că un astfel de precedent a fost creat. Medicul Florin Alexe urmează să verifice cele relatate, sau, mai bine zis, semnalate. Sanda Marica, în pofida stării de emoție accentuată, insistă. Și în felul acesta se află că tînăra interlocutoare se află în culpă prin neprezentarea la post ! Motivează că nu s-a prezentat la timp pentru că a dat examen la facultate și nu a reușit. Motivul e depășit. În sfîrșit, medicul Florin Alexe declară că **„din punct de vedere personal cererea tinerei fete e întemeiată, dar din punct de vedere al interesului general, al interesului colectivității, nu!"**.

La intrarea în cabinetul de audiențe a cetățeanului Petre Drăghici, medicul din fața noastră exclamă : „dumnealui e un vechi abonat al orelor noastre de audiențe". Treptat, treptat, aflăm că dumnealui e tatăl unei tinere doctorițe aflată în perioada de stagiu și repartizată într-un spital din Slobozia, fapt care îl nemulțumește profund pe părinte ca și pe fiică. De ce? Pentru că nu e în București. **„Ce s-ar întîmpla dacă toți medicii stagiari ar fi repartizați în București?"**. Bătrînul răspunde că, într-adevăr, fiica sa nu are dreptul să conteste repartiția în Slobozia, dar din moment ce alți colegi, uniți chiar cu medii mai mici și chiar fără examen de diplomă, au reușit să se transfere în București, nu vede de ce fiica sa ar fi mai prejos. Fiica sa a terminat Facultatea de medicină cu o medie bună, într-adevăr. Fiica sa a fost grav bolnavă de hepatită în trei rînduri, într-adevăr. Părintele e deci îngrijorat pentru sănătatea ei. „Dar, dacă ar fi fost, de la început, repartizată la țară, într-o circumscripție medicală, cum s-ar fi simțit ?" Medicina impune o conduită, o ipostază adeseori eroică, ceea ce nu e cazul în situația în care tînărul medic Elena Drăghici a primit deja o locuință la bloc, o cameră, nu satisfăcătoare din punct de vedere al confortului, al aspectului, dar totuși o locuință ! Acolo, în județul Ialomița, i se explică bătrînului părinte, e mare nevoie de medici, și spitalele din această cîmpie imensă nu se pot dispensa de ajutorul medicilor.

Și orele de audiențe se încheie într-o atmosferă calmă, cu sentimentul că omul care a fost consultat, medicul Florin Alexe, și-a făcut datoria.

ARON DOMIDE ■

7 ani în cîteva minute

La întreprinderea textilă „7 Noiembrie" din București lucrează aproape 2 000 de oameni ai muncii. Dintre aceștia, mai bine de 1 600 sînt femei. Multe din ele sînt tinere venite în București din mai toate colțurile țării cu gînd să învețe o meserie și să-și facă un rost în viață, să-și întemeieze o familie. Fluctuația cadrelor e mare. Unele se sperie de muncă în trei schimburi sau le apucă dorul de casă și se întorc de unde au venit. Într-un an, circa o treime pleacă și altă treime se încadrează. 80—90 la sută din ele au buletine de provincie și dorința de a se stabili în București Probleme sînt destule. În plus față de cele ivite în întreprinderile obișnuite, aici sînt de rezolvat numeroase cereri pentru obținerea unui loc la cămin de nefamiliști, aprobarea dosarelor pentru stabilirea în Capitală și locuri la creșă pentru copii. Marți, ziua de audiență a tovarășei Olga Panciu, directoarea întreprinderii, e din aceste motive grea.

Dumitra Tudor este în divorț. Deși încă divorțul nu s-a pronunțat solicită un loc la cămin de nefamiliști. Acasă nu mai poate sta. E lesne de ghicit de ce. I se aprobă.

Ion Bobenin dorește să meargă la școala de maiștri. „E un tovarăș capabil, un cadru de bază dornic să învețe". I se aprobă.

Maria Duțu și Lucica Chirilă solicită buteliî de aragaz. „Îndeplinesc condițiile". Cînd va fi repartizată cota vor fi avute în vedere.

Vasilica Corovan, Cornelia Gheorghe și Magdalena Duțu solicită locuință și locuri la creșă pentru copii. La creșă mai sînt locuri. Problema locuințelor e ceva mai grea. Cotele de locuințe pe anul trecut și pe anul acesta încă n-au venit.

Marți s-a încheiat și problema Elenei Paraschiv. În urmă cu cîțiva ani credea că totul va fi bine și frumos în viață. Acum este în divorț. În repetate rînduri a fost bătută de bărbat. A fost nevoită să-și ducă fetița la țară., la părinți și să părăsească locuința proprietate personală. Cu o zi înainte, împreună cu un „prieten" soțul a așteptat-o în fața fabricii. Sub privirile uluite ale colegelor a împins-o într-o mașină mică. Apoi a dus-o într-o casă unde el, cel care altădată îi spunea cuvinte de iubire, a bătut-o pentru a-i smulge o declarație de care oricum nu s-ar fi ținut seama în proces. În acest timp socrii ei s-au repezit pînă la țară și au furat fetița. O fetiță de opt ani ! În ziua audienței, soțul era judecat pentru huliganism potrivit procedurii de urgență. Martore : colegele de muncă ale Elenei Paraschiv.

Probleme, probleme la care directoarea Olga Panciu participă și mai ales ajută. Cînd nu poate mai mult, găsește întotdeauna pentru colegele sale o vorbă de încurajare sau un sfat.

Răsfoim condica în care sînt înregistrate problemele ridicate de oamenii muncii din întreprindere. Cu toate eforturile conducerii întreprinderii, cu toate demersurile făcute, una din problemele ridicate de 700 de oameni ai muncii de la Filatură nu a putut fi rezolvată de 7 ani ! O supunem și noi **atenției forurilor sectorului 3. Încă o dată.**

Filatura se află pe Splaiul Unirii 305. Lîngă ea, zid în zid, căminul de nefamiliști — în cazul nostru nefamiliste. Ca să ajungi la amîndouă trebuie să mergi de la capătul tramvaiului 1 cam 800 de metri pe un drum desfundat, plin de noroaie, de gropi și neluminat ! Pînă și șoferii de camioane refuză să se aventureze pe acest drum. Cînd plouă, drumul devine absolut impracticabil. Au fost puse niște dale, dar după ce Energoreparația a săpat un canal pentru cabluri au dispărut și ele. Unele au fost furate de locatarii din imprejurimi care și le-au pus în curte. Altele... Se lucrează în trei schimburi. Se vine și se pleacă de la filatură în schimbul 3 pe întuneric, mai ales iarna. Pe acest drum, au fost atacate de diverși huligani Valeria Gheorghe, Iordana Simion, Vasilica Nicu, Maria Uceanu, Ileana Vișa. Ultimelor două li s-au smuls și gențile. E chiar atît de greu să se pietruiască un drum de 800 de metri și să se pună cîteva becuri care să-i descurajeze pe huliganii care vor să se distreze pe seama unor femei speriate sau vor să le ia banii muncii în zgomotul războaielor de țesut ? Măcar un trotuar lat de un metru cer oamenii, văzînd că nu se poate mai mult și că în loc de o rezolvare, de 7 ani li se oferă doar argumente : zona este în sistematizare, lucrarea nu este prinsă în plan etc... De 7 ani oamenii merg prin noroaie și la fiecare ședință ridică, disciplinați, aceeași problemă. În curînd vine iarna. Drumul va fi și mai prost, noaptea și mai lungă. Și pentru că tot sîntem la capitolul transporturi în comun, mașina 102, alt mijloc de a ajunge la întreprindere, sau acasă, al femeilor de la filatură, le uită în stație de multe ori mai bine de o jumătate de oră.

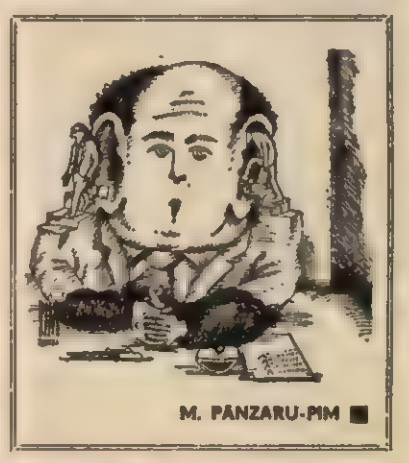

M. PANZARU-PIM ■

OPREA GEORGESCU ■

Lista rămîne deschisă și după orele 14

Sîntem adunați mai bine de 10 inși pe holișorul din căsuța portăresei. Mai avem de așteptat o jumătate de oră pînă la începerea audiențelor la directorul I.C.R.A.L. „Colentina", Gheorghe Constantin. Vremea se scurge cu usurință. Aflu, astfel, viața în rezumat a unei bătrîne extrem de vioaie. Față de singurătatea din cămăruța în care stă, și în care plouă ori de cîte ori plouă și afară, mărturisește că-i place să vină la audiențe, să vadă și să asculte oameni ; mai aflu de necazurile unei familii de pensionari cu un vecin, surd la protestele lor că le tot inundă apartamentul, din pricina unor instalații sanitare defecte. Ceva mai distanțați de grupul nostru sudat, trei pensionari, îmbrăcați sobru, cu batistele puse elegant în buzunarul de la piept, răsfoiesc un teanc de documente — multe dintre ele adunate dintr-o bogată corespondență cu I.C.R.A.L.-ul. În sfîrșit, surprindem frînturi de discuții, purtate cu glas tare : despre cum echipa lui Virgil a făcut o spoială de treabă la un bloc de pe strada X ; despre cum o altă echipă a reparat foarte bine tot ce solicitase în scris o bătrînă — motiv pentru care, cu toți anii înaintați, venise să mulțumească personal directorului. La două fără un sfert sîntem invitați în holul mare de la etajul I și rugați politicos să luăm loc pe canapele, în ordinea înscrierii pe liste. Mai erau cîțiva neînscriși însă. Întreabă dacă sînt șanse să fie primiți. „Cum să nu — li se răspunde — lista rămîne deschisă ! Numai că, sînt deja 21 înaintea dv. !"

La orele 14 intră primii doi : administratorul și vicepreședintele comitetului de locatari din Bd. Lacul Tei 79, bl. 15 A. Îi însoțim și noi — de aici încolo asistînd oficial la un interesant și instructiv dialog cetățean-I.C.R.A.L. Blocul lor — își spun cei doi pașul — este dat în folosință din 1978 dar recepția finală tot nu i s-a făcut de către constructorul din Alba Iulia. Problema a fost, de curînd, preluată de I.C.R.A.L. Colentina, chestiune care pe ei îi bucură. Sînt alarmați însă din pricina termenului final de remediere a defecțiunilor — mai 1982. Înțeleg, în discuția cu directorul, că o parte dintre lucrări, cele de interior, vor fi efectuate în perioada de iarnă. Cele presante, cît de curînd. Hotărăsc împreună ca în cîteva zile să întocmească o urgență a lucrărilor strict necesare, pun la punct și alte amănunte, după care, mulțumind, oamenii părăsesc biroul.

Le urmează Ion Paraschiv. Pînă în august a.c. fusese om al muncii la acest I.C.R.A.L. I s-a desfăcut contractul de muncă pentru absențe nemotivate. N-a plecat, pur și simplu, cum s-a crezut. A fost chemat de nevoie — a primit veste că îi era băiatul bolnav. Nu a părăsit însă locul de muncă pînă nu a lăsat la un coleg cererea de concediu fără plată. Ghinionul lui este că acesta a suferit un accident iar el nu a mai avut timp să se intereseze de soarta cererii lui. „Asta-i treaba, zice, e vina mea. Numai, vedeți dv., nu pot să mă rup de munca mea de atîția ani". Mai avea puțin pînă la pensie. Directorul îi mai pune cîteva întrebări. Cheamă apoi prin telefon pe șeful de compartiment. (Toți șefii de compartimente erau prezenți la sediu în timpul audiențelor. Cînd e nevoie de ei se prezintă imediat, fiecare cu agenda în mînă pentru notarea sarcinilor exprese ce li se dau.) În final, se găsește o soluție — reîncadrarea lui Ion Paraschiv la șantierul 4.

Prezentăm telegrafic celelalte probleme ridicate — și în parte rezolvate pe loc, altele cu termene precise, urgente. Cei doi reprezentanți ai blocului 128 de pe Ștefan cel Mare n-au venit degeaba. Solicitarea lor — două cazane pentru centrala termică — s-a hotărît să fie discutată la fața locului, a doua zi la orele 9, cu proiectantul de față care să întocmească și devizul ● Familia Polonca — cea cu necazurile prilejuite de locatarul de deasupra — a plecat de la audiență însoțită de responsabila de zonă a I.C.R.A.L. Drept pentru care, lucrurile adeverindu-se, în aceeași zi i-au lăsat lui C. Dragu somație pentru a sta acasă în una din zilele următoare în vederea reparării instalațiilor și a achitării lucrării ● Nora Casapian, bătrînica în a cărei casă plouă ori de cîte ori plouă și afară, află că încă nu a fost dat ordinul de demolare. Directorul o roagă să-l sune la telefon cînd îi va ploua în casă, pentru a face personal constatarea și a urgenta problema ● Reprezentanții asociației de locatari de pe Maria Rosetti 15 (cei trei pensionari în ținute impecabile) reușesc să se facă bine înțeleși, enunțînd succint problemele blocului lor, probleme ce-și așteaptă rezolvarea cam de multișor : lifturile nu funcționează ; e strictă nevoie de asanarea subsolului ; într-un spațiu nelocuibil s-a aciuat un ins, fără forme legale. Au necazuri cu el. Sînt puse pe tapet, cu aceeași concizie, amănuntele. Suficiente motive pentru a stîrni interesul directorului care le promite că a doua zi va veni personal și vor hotărî împreună, pe viu, măsurile ● Lina Tene, de pe strada Icoanei 65, obține aprobarea unui cazan pentru baie și o altă pentru repararea cosurilor. Termen — 15 octombrie ● Aurel Ienulescu de pe strada Aurel Vlaicu nr. 75, membru al Uniunii artiștilor plastici, obține aprobarea pentru defalcarea de contract. Peste două zile urmează să vină să-și ridice adresa cu care să-și rezolve situația la spațiu ● În sfîrșit, reprezentanții altor asociații de locatari reușesc și ei să mai scurteze din termene pentru unele lucrări.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Inițiativa noastră luînd cursul materializării, am spus-o din capul locului și o repetăm încă : noi înțelegem să ne delimităm ferm de tot ceea ce a însemnat rătăcire și spirit retrograd în unele scrieri și în concepția politică ale lui Octavian Goga — după anul 1920, cînd, alergînd după năluci, a lunecat într-un condamnabil reacționarism politic. În acest sens, ne sînt călăuză sigură prețioasele îndemnuri ale secretarului general al partidului nostru, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, care le stăruie cu legitimitate asupra discernămîntului și temeinicei analize față de valorile rea moștenirii rămase pe urma personalităților proeminente românești, relevă : „Trebuie să preluăm ce e valoros, progresist în activitatea acestor personalități, dar să avem și o atitudine critică față de ceea ce este greșit în creația lor. Nu înseamnă, prin aceasta, că negăm sau că lovim în cineva. Noi procedăm în felul acesta chiar față de activiștii de partid, față de cadrele de partid : cînd greșesc le criticăm — și asta nu înseamnă că le lovim ; ceea ce au făcut bine remarcăm, subliniem. Înseamnă oare că, dacă preluăm ceea ce a fost bun, valoros în poeziile lui Goga, trebuie să uităm că acesta totuși, într-o serie de scrieri, în politică, s-a situat pe poziții reacționare, retrograde ? Desigur că trebuie să criticăm această latură a activității sale".

La anul centenarului nașterii alesului fiu al Rășinarilor, am gîndit că săvîrșim un act de cultură și de dreptate — adăugînd la ceea ce este bun, valoros în poeziile lui Goga și alte nestemate, închise în dosare de arhivă sau uitate în colecțiile rar sime ale unor publicații din vremea războiului pentru unitatea națională a românilor.

Astăzi oferim cititorilor alte trei editoriale („Crimă și pedeapsă", „La sicriul unei idei", „Trădătorii") și o poezie („Ciorile") semnate toate de Goga în aceeași „Românie" — organ de presă al Apărării Naționale. Tribunul transilvănean, de astă dată sancționează — în felu-i intransigent, dar și cu incisive observații psiho-sociologice — trădarea generalului Socec (asupra căreI trădări noi ne-am exprimat o'ini cu oarecari rezerve în serialul Duca) și stigmatizează magistrai criminalii de război precum Sturza și Crăiniceanu. O pe cît de amară, pe atît de obiectivă oroare este dedicată lui Aurel Popovici, a cărui moarte se prelungea — ironie a sorții ! — în spulberarea himerei odată cu iminenta destrămare a imperiului habsburgilor ; grele păcate, obsedante erori, uluitoare profeții.

STELIAN NEAGOE ■

Iași, vineri, 3 februarie 1917

Vreo două luni în urmă era încă general... Astăzi este un condamnat...

În adevăr, destinul își proiectează uneori cu mai multă putere rostul lui implacabil. Astfel de prăvăliri din virful piramidei pînă în adîncul prăpastiei sociale dezgroapă o serie de probleme pe seama oricărui gînditor. Cu cît căderea vine mai de sus, cu atît mai întinse sînt rădăcinile care au urzit catastrofa.

Cîmpul de cercetare e vast cu asemenea prilejuri. Ochiul artistului caută să se furișeze în sufletul celui înfrînt, să-i prindă frigurile fulgerării, să zugrăvească cutremurul din fața abisului. Sociologul se va năzui să descifreze păcatul dintr-o analiză a mediului, iar filozoful se va gîndi din nou la porunca aspră a fatalității care face să triumfe ordinea morală, înlăturînd mai curînd sau mai tîrziu pe toți cîți au încercat să-i tulbure echilibrul...

Sînt atîtea și atîtea aspecte prin care se înfățișează desființarea unui om... Pe noi cei de astăzi însă, pe toți care din acest colț al Moldovei privim cu inima rănită și cu pumnii strînși spre realizarea unui ideal, decapitarea morală a unui general român ne interesează sub un alt raport de apreciere. Ne gîndim la înlănțuirea dintre crimă și pedeapsă, ne gîndim la biruințele zădărnicite din vina unui om și mai ales ne dăm seama că organismul nostru moral are puterea să reacționeze în fața păcatului.

Tragedia individuală a celui naufragiat dispare acum cînd moartea se plimbă în fiecare clipă deasupra lumii ; spasmurile unui biet muribund le întîlnim atît de des. Se ridică însă pe ruinele acestei prăbușiri, se ridică biruitor principiul dreptății, voința nestrămutată de a da o sancțiune binelui și răului, de a răsplăti cu fermă hotărîre și vrednicia și vina.

Un suflu nou de austeritate începe să se resimtă în societatea noastră, care n-a apucat să-și fixeze mai limpede o ierarhie a valorilor sufletești. Ne simțim mai disciplinați în judecarea adevărului, mai pătrunși de conștiința datoriei și mai plini de pietate pentru sîngele care se varsă acolo ne front. Concentia vitelor înseamnă o nouă semnificare atunci cînd înțelegem cu toții că stigmatul crimei așteaptă pe vinovat.

Această senzație ne-o dă nouă aici la masa de scris și sîntem siguri că tot cu aceste sentimente de liniște morală va fi primită în ostirea românească vestea despre osîndirea generalului Socec...

Duminică, 5 februarie

Era bolnavă de mult. Purta din leagăn germenul insolației și zi de zi se vedea tot mai limpede că ideea Austriei Mari nu e decît o ficțiune menită să ajungă mai curînd ori mai tîrziu în camera de vechituri a istoriei universale.

Cu toate acestea își avea reprezentanții ei și în sînul poporului nostru, atît de vitreg apăsat de toate loviturile sorții. Ardealul, în cei din urmă treizeci de ani lăsat pe mîna ungurilor, neprimind de la București încurajări oficiale, era ispitit de către Viena să-și caute un sprijin în tendințele manifestate de anumite cercuri politice austriace pentru înfăptuirea unei monarhii unitare, care ar fi avut la bază o egală îndreptățire a tuturor naționalităților. Cunoscuta politică perfidă a Burgului vienez avea o dublă rețetă de consolidare interioară : de o parte sprijinea pe unguri în hotărîrea lor de a crea un stat național maghiar, de alta îndemna toate neamurile nemaghiare din Ungaria la rezistență, punîndu-le în vedere un ajutor în viitorul apropiat.

O împărțire de roluri, probabil, care cădea în tradiția Casei de Habsburg, cu vechea ei dogmă de guvernare : **divide et impera**. Era fatal, ca în fața unor asemeni îngăduințe, mai mulți oameni politici ardeleni să fie prinși în mreaja iluziilor țesute cu măiestrie la Viena. Centrul doctrinei care preconiza o Austrie mare era persoana fostului principe moștenitor Franz Ferdinand.

Sînt îndeajuns cunoscute ideile care se atribuiau nenorocitului asasinat la Sarajevo, a cărui personalitate rămîne ca istoria s-o lămurească de aci înainte. Cert este, că ura împotriva magnaților unguri Franz Ferdinand și-o accentua la toate ocaziile și urmărea cu bucurie cum din acest sentiment, pe care și-l lansa metodic, se înfiripa un capital politic la popoarele asuprite. O serie de publiciști vienezi, grupați în jurul gazetei **„Reichspost,"** formulaseră doctrina viitorului domnitor care, din palatul său Belvedere, dirija personal acțiunea.

Spre biruință (II)

A fost firesc ca ideea să-și găsească în curînd exponenții săi și în Ardeal — sînt doar atît de lesne crezătoare popoarele oroșite. Omul, care a căutat la noi o justificare teoretică pentru această himeră, a fost **Aurel Popovici**, a cărui moarte anunțată acum dă o notă de actualitate unui gînd zădărnicit.

Aurel Popovici, în cartea sa **„Die vereinigten Staaten von Gross-Oesterreich,** încheagă într-un mănunchi un vast plan de consolidare interioară a monarhiei bolnave, profetînd salvarea Austriei pe baza autonomiei naționale a neamurilor conlocuitoare. Spirit erudit, cu mai multe înclinări teoretice, decît de ordin practic, Popovici își clădea doctrina pe îndrumările individuale ale împăratului de mîine, în a cărui sinceritate credea cu toată căldura firei lui pline de avînt. Greșeala lui Popovici era că pierdea din vedere disoluția fatală a conglomeratului austriac într-o vreme cînd principiul național, cu toate consecințele lui naturale, își întrevedea biruințele la orice pas.

Doctrina lui Aurel Popovici n-a avut astfel mulți adepți. România, care pierduse de mult încrederea în onorabilitatea Vienei, era zi cu zi tot mai aproape de politica nouă a expansiunii naționale. Generația mai proaspătă din Ardeal privea spre București ca la un centru al aspirațiilor sale. Profețiile se destrămau pe rînd și Popovici nu mai avea altă consolare, decît conversațiile intime de la Belvedere, unde Franz Ferdinand îl primea des și unde mai mulți oameni politici din Comitetul nostru național aveau intrare pe urma lui.

Glonțele de la Sarajevo l-a sfîrșit și ultima rază de speranță, iar prima zi a războiului general a pecetluit definitiv moartea Austriei Mari.

La sicriul acestei idei, Aurel Popovici a rămas dezarmat. Cu programul sfărîmat al unei întregi vieți agitate, autorul Replicei s-a simțit prea înfrînt, ca în noua situație creată de împrejurări să pornească la un drum nou. A amuțit deci și, retras în Elveția, a urmărit de acolo desfășurarea evenimentelor.

Sînt sigur că un fior i-a trecut prin vine în ziua de 14 august și că în fiecare clipă a fost cu sufletul pe urmele armatei noastre. Cînd s-au închis ochii lui mari și tulburi în sanatoriul de la Geneva, în ultima lor licărire fără îndoială că au văzut Ardealul lui cutropit și nădejdea care străjuiește astăzi în munții Moldovei.

Vineri, 10 februarie

L-am văzut ieri pe platoul de la Copou, l-am văzut în fața foștilor săi soldați pe generalul ajuns ocnaș.

Palid și tremurînd, cu batista la ochi ca să nu-și vadă rușinea, s-a tîrît sub escorta jandarmilor, i s-a citit sentința, un ofițer i-a smuls galoanele și insignul de pe chipiu, altul l-a descins, al treilea i-a frînt sabia în genunchi și a asvîrlit-o în țărînă. În cîteva clipe, execuția morală s-a sfîrșit, pușcăriașul a fost luat între baionete și depărtat în huiduielile mulțimei... A murit un om și a mai rămas în schimb o mașină de carne ambulantă...

Trădători au fost în toate armatele, crima e doar rezultanta impulsurilor individuale, buruiana otrăvită a sufletului împins spre prăpastie. Ceea ce e de reținut însă cu acest prilej și ceea ce pune în lumina lui adevărată un organism moral, este puterea de reacțiune a societății în fața păcatului. Vinzători s-au găsit pretutindeni, fiindcă pretutindeni înfloresc izolate în umbră florile răului. Popoarele se judecă însă, înfățișîndu-și nivelul lor sufletesc, după severitatea retorsiunii care pedepsește pe vinovați. Astfel cerem să fim judecați și noi, acum cînd pe un fost comandant de divizie sentimentul de dreptate al justiției militare l-a decapitat moralicește.

Străinătatea, aliații noștri care își au cu toții galeria lor de delicvenți, pot să vadă toți astăzi că pe acest petic de pămînt există o disciplină morală, o voință implacabilă care dirigiuește soarta unui neam. Să ne pătrundem însă și noi, militari și civili, să ne pătrundem cît mai mult de seriozitatea gravă a acestui învățămînt. Cu ochii îndreptați spre o unică țintă, una singură, de care se leagă toată existența noastră, să înțelegem că atmosfera de autoritate a datoriei trebuie să planeze acum deasupra întregii societăți românești. Să răspîndim deci această atmosferă, să strivim în jur de noi sufletele fleșcare care nu resimt sufluI tragic al zilelor cînd se face istoria neamului, să cerem la toate prilejurile cumpăna dreptății nemilostive și mai ales să ne smulgem din concepția de viață germenul neputinței : iertarea...

Războiul este un examen moral, încordarea supremă a conștiinței unui popor. O măsură a vredniciei nu e numai vitejia cîmpului de luptă, este și îndrăzneala cu care criminalii sînt scoși la suprafață, este actul de contraspovedanie care spală și purifică sentimentul public. Orice păcat mărturisit este un prilej de ușurare și triumful dreptății peste cadavrul unui vinovat este totdeauna un preludiu al biruinței de mîine.

De aceea nu ne speriem cînd îi vedem pe trădătorii livizi îmbrînciți de după perdeaua crimei lor. Nu, dimpotrivă, vrem să-i privim în față, să-i urmărim cu liniște în toate peripețiile zvircolirii, avînd convingerea senină că orice cap de trădător căzut în țărînă a limpezit un colț de atmosferă morală.

Cît privește asprimea pedepsei, ne dăm seama că numai pe un desăvîrșit rigorism se poate întemeia o disciplină a voinței și a vitejiei.

Păstrăm în mintea noastră ca un cuvînt de evanghelie, ca o călăuză de viață, vorbele grele din ordinul de zi al generalului Dragalina înaintea biruinței de pe Jiu, adevărul unui testament pecetluit cu sînge :

— „Voi fi fără milă, ascultați bine, ofițeri de orice rînd și soiuri, ceea ce vă spun, voi fi fără milă față de aceia care se uită înapoi în loc să se uite înainte..."

Simbătă, 11 februarie

CIORILE

Le văd pe cîmpul de zăpadă
C-un croncănit asurzitor,
Urîte ciori, popor de pradă,
Le văd cum negre trec în zbor...
Le văd rotind din vreme-n vreme,
Peste biserici vin țipind,
Și parc-o ploaie de blesteme,
Mi-azvîrle ciocul lor flămînd.
Batalioane se strecoară
Din cîrdul lung, înfometat,
În drum pe orișiunde zboară
Miroase-a moarte și-a păcat.
În fața lor închid fereastra,
Simt ură-n suflet și fiori,
Căci mi se par în iarna asta
Mai multe ca de alte ori...
Și-mi zic : Sînt oare ciori în lege
Ce-mi strigă nopțile-n auz,
Ori sufletе de nemți pribege
Din gropile de la Oituz ?...

Joi, 16 februarie

Războiul este marea și înfricoșata spovedanie a popoarelor. În viitoarea lui cotropitoare, les la iveală toate tainele din aceste vaste familii. Spectrul morții, care se plimbă de-a lungul unei țări, a fost totdeauna cel mai implacabil duhovnic. Sub suflarea lui adevărul triumfă pe de-antregul, energiile latente se dezgroapă, reputațiile false se distrug, iar inimile care stăruiau în umbră rodesc la lumina zilei. În asemenea vîrtejuri, nimic nu se mai poate ascunde din sufletul unui neam ; nici vrednicie, nici păcat, nici talent, nici neputință ; toate se scot la suprafață, toate se spovedesc și lumea vede pe urma lor, ca într-o casă cu ferestrele deschise, întreg arsenalul moral și material al unui colț de omenire.

Continentul trăiește aproape de trei ani sub florii acestei spovedanii, în care am intrat și noi. Marele duhovnic e de șase luni în mijlocul nostru. Ca pretutindeni, adevărul și-a făcut drum și aici. Fiecare zi petrecută de la începutul războiului a fost un prilej de mărturisire publică pentru noi. Buni, răi, așa cum sîntem, azi în sfîrșit ne vedem limpede și ne putem judeca drept. Sînt atîtea descoperirile acestui viitor năpraznic, că în zadar s-ar năzui cineva să le prindă într-un mănunchi. Conștiința obștească însă le înregistrează pe toate, le frămîntă în laboratorul ei și, potrivit rectificărilor celor mai recente, își fixează o nouă ierarhie a valorilor, pentru noua morală de mîine...

Un clasic al filosofiei culturii: Simion Mehedinți (VI)

Ideea muncii îi prilejuiește lui Mehedinți pagini antologice. Ea revine insistent fundamentală ca un imperativ, și în pedagogia lui teoretică și practică. Munca — declară autorul **Altei creșteri** și al **Trilogiilor** — nu numai că a fost actul hotărîtor în desprinderea omului din cercul animalității, dar a rămas în continuare actul determinant al înălțării, al perfecționării de sine. „Cîtă vreme te scoli dimineața cu gîndul la muncă și te odihnești sara cu gîndul la ce vei munci a doua zi, e dovadă că viața, ca o apă bogată, umple mereu vadul traiului său" (**Altă creștere, Școala muncii**, ed. IV, 1922, p. 211). Iată, în extragere, unul din numeroasele pasaje care de fapt transcend contextele anume în care au fost enunțate, pentru că au valoare de maxime, adică de precepte morale imperative și universale. Dintr-un avanpost apropiat al culturii noastre, îl auzim parcă și pe Vasile Pârvan: „Munca e ritmul vieții. Ea dă, ca și libertatea, tărie și frumusețe și caracter propriu ființei noastre". Ca și Pârvan, cel extaziat imnic în fața Naturii-Mumă la al cărei ritm omul participă prin activitatea-i zilnică, Mehedinți ridică munca la rangul de principiu regulator al fluxului vital în ordinea umană.

Gîndirea lui Simion Mehedinți pulsează astfel în mediul unei filosofii a vieții, dar nu de factură tristă, ci activistă, sau, cu un termen mai la zi, praxiologică. Viitorii exegeți vor fi poate descumpăniți la început cînd vor descoperi în opera lui Mehedinți rînduri ce conțin un refuz al raționalismului. Obiectul refuzului este însă raționalismul steril, neprelungit în faptă ori lipsit de valoare metodologică măcar. Altfel nu s-ar explica marea lui încredere în știință și nici, amănunt deloc întîmplător, omagiul adus raționalistului Descartes în 1937, la împlinirea a trei sute de ani de la apariția **Discursului asupra metodei**, cînd geograful-filosof își inaugura cursul din acel an cu o lecție specială, **Metoda și metodica**. Într-adevăr, ceea ce opune Mehedinți raționalismului nu este iraționalismul, ci activismul, cultul efortului disciplinat, săvîrșit în chip conștient. De aceea, printre idolii săi spirituali îl aflăm și pe Goethe. Frecventele referiri sau citate din **Faust** ce apar în diversele-i lucrări au parcă menirea, ca argumente enunțate de un înțelept deja autorizat, de a ne face o dată mai mult să înțelegem că traiectoria celebrului personaj, din chilia cu cărți, unde îi dă ttrcoale gîndul sinuciderii, la pămîntul mlăștinos pe care îl va face să rodească, simbolizează drumul regăsirii de sine a omului.

Iată fondul pe care trebuie proiectată ideea rolului muncii în antropogeneză, în antropogeneza totală, care include și apariția culturii. Cei ce a condus vreme de șaptesprezece ani (1907—1924) „Convorbirile literare" nu a fost așadar un epigon al Junimii. Dacă îi proiectăm personalitatea de ansamblu la scara culturii românești de ansamblu, locul lui Simion Mehedinți este dintre acelea rezervate marilor strategi. Într-o repede scrutare a evoluției noastre culturale din ultimele secole, tot Vianu, de la înălțimea concepției sale axiologice, diagnostica faza postistoristă, care a urmat generației junimiste dintîi, drept „faza activismului cultural". Noua etapă, scria Vianu, a ridicat ca problemă fundamentală nevoia unei organizări realiste. De aici încurajarea „temperamentului productiv", ale cărui valori călăuzitoare ar fi : „Mai întîi credința în știință, în puterea și eficacitatea rațiunii omenești. Apoi iubirea de oameni și patriotismul, hotărîrea de a veni în ajutorul semenilor cu care sîntem întruniți pe același pămînt, cu care împărțim moștenirea aceluiași trecut și aspirațiile către același viitor și, în sfîrșit, mișcați de iubirea ordinei și armoniei estetice, hotărîrea de a da civilizației noastre caracterul unei opere de artă" (Tudor Vianu, **Filosofia culturii**, ed. II, 1945, pp. 291—292). Nu alcătuiesc însă tocmai aceste valori nimbul ce dă strălucire prin vreme operei lui Simion Mehedinți ? O lectură fie și numai a cîtorva din lucrările ce compun această operă, altfel foarte sistematică, dovedește îndată că primul nostru Profesor de geografie a fost mai mult decît întemeietorul unei științe, mai mult chiar decît un clasic pe domenii ; el trebuie așezat neîndoielnic alături de N. Iorga, V. Pârvan, D. Gusti, adică printre cei ce au marcat intrarea culturii române într-o etapă nouă, de durată eonică.

GHEORGHIȚA GEANĂ ■

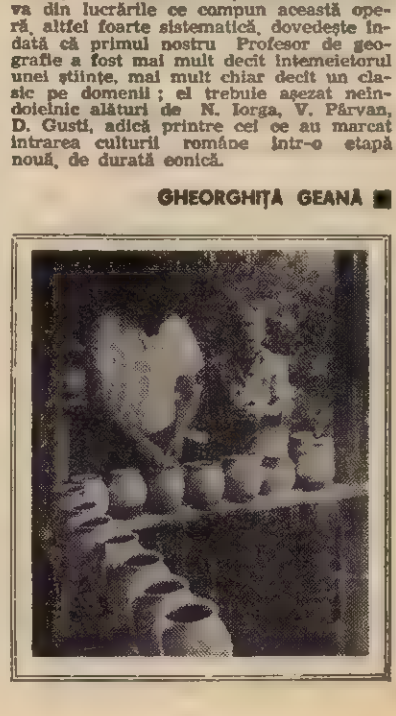

Nemaivăzuta pilă și doi inventatori năzdrăvani

Citeva rînduri, din nou, despre un cuplu de-acum celebru în inventica noastră, timișorenii Gheorghe Abrudan și Cornel Lucaci.

...Așadar, îi caut, îi întîlnesc, le spun, mă acceptă, chiar ne împrietenim, mă invită la ei, în pompos intitulatul Laborator de pile de combustie : o încăpere de 5 pe 5, cu eprubete, aparate de măsură, scule, fleacuri pe care le poți întîlni în orice atelier de mic meseriaș.

Așa cum au început nu m-au făcut de loc să mă simt la Stanford sau la Dubna sau la ICECHIM : într-o căldărușă roșie de plastic (jucărie de copil) au turnat oțet (prelucrat, îmi spune Gheorghe Abrudan, după o tehnologie brevetată) și au adus niște plăcuțe de metal legate între ele și le-au scufundat în căldărușă. Lichidul face bășicuțe și începe să fiarbă, Abrudan pune un fel de capac, făcut dintr-o jumătate de minge de cauciuc, din capac iese un furtun care merge la un arzător, potrivește ceva, dă foc la arzător, țîșnește o flacără înaltă, galbenă cu mult fum. De la plăcuțele scufundate au rămas afară două fire cu borne la capete, le vîră într-un tablou cu aparate de măsură (citesc : 6 volți și 500 miliamperi), beculețul arde, slab, dar arde. Fac un calcul rapid : trăsnaia dădea cel puțin 2 wați și flacăra ardea zglobie. Trec minute, trece un ceas, beculețul, bine-mersi, flacăra, cu timpul, a devenit curat albastră...

— Plăcuțele, îmi spune Lucaci, sînt electrozi bipolari, cu catalizatori pe fețe, o depunere de oțel inox, mangan și telur, avem brevet și pentru asta, tehnologia este, sigur, unică în lume. Le confecționează Întreprinderea Ciocanul Nădrag (ne înțelegem foarte bine cu cei de acolo, cu inginerul C. Șerban și Gheorghe Tușca și maiștrii D. Popa și Gh. Buta), cam la prețul de 75 lei setul, noi le legăm și în serie și în paralel, după o metodă a noastră. În generatoarele mari, setul funcționează cam 6 luni.

Mă uit la **generatoarele mari** : niște mașini Alba Lux golite de măruntaie, închise etanș și pregătite să dea și curent electric și gaz. Inventatorii introduc în ele carburant, adică oțet prelucrat („prelucrarea" costă 2 lei pe litru), scufundă seturile de plăcuțe (apar din nou bășicuțele, fierberea), închid totul și după cîteva minute sînt obligat, ca ateul, să-mi sculp în sîn : la un aragaz cu 3 ochiuri — legat printr-un furtun de pilă — ardeau trei flăcări înalte, galbene, cu fum. Mai mult decît atît : cele două fire de la electrozi merg către o masă și — n-o să mă credeți —, energizează un aparat de radio, o lustră cu un bec, un monitor de control și un ventilator... Cam același lucru face o a „doua mașină de spălat", la fel o a treia. În fiecare, cîte 20 de litri de carburant. Durata funcționării : 4 (patru) ore !

Fac o socoteală rapidă : va să zică timp de 4 ore, cu electrozi de 75 de lei (care pot fi fabricați oriunde), cu carburant care-i oțet „prelucrat" (în orice laborator ieftin), cu o cutie de tablă obișnuită, un gospodar aflat la munte sau un cabanier, sau un avanpost izolat vor beneficia de foc și curent electric suficient pentru a se afla în sînul civilizației secolului al XX-lea. La un preț clar competitiv cu cel plătit pentru butelia de aragaz și pentru kilowattul-oră de energie. Mai mult: cele 30 de plăcuțe pătrate ce alcătuiesc setul de electrozi, fiecare cu latura de 15 cm, trebuie înlocuite, spune G. Abrudan, numai pentru a putea cointeresa mica industrie și comerțul la fabricarea lor, pentru că, în realitate, în minusculul laborator timișorean de pile de combustie funcționează și acum pile cu electrozi care au depășit de mult termenul propus de funcționare !

Îmi revin din stupoare și întreb :

— Ce dracu se întîmplă înăuntru ?

Și ei îmi răspund, cu precizia și detaliile teoretice la care mă așteptam :

— Un proces electrochimic încă neexplicat. Dar generatorul funcționează prea evident, așa că brevetarea a mers. Cîte ceva, totuși : am realizat electrozi cu o diferență potențială foarte mare, ceea ce declanșează reacția cu aparență ciudată : o parte din curent se consumă în interior și accelerează reacția de micropilă, descompunerea electrolitului. Produsul principal al descompunerii este gazul, s-ar putea îmbutelia, deocamdată la prețul de 60 lei butelia, mai tîrziu mai ieftin. Calitativ, gazul nu-i prea grozav, un amestec de cele mai diverse hidrocarburi, ne-ar trebui un arzător special pentru el, poate cel inventat de Petre Milu, despre care s-a scris mult în Flacăra... Energia electrică este produs secundar. Iată o socoteală simplă : un litru de carburant, cu 1 000 kcal/h durează 4 ore, cu 5 l în rezervor am 20 de ore de funcționare la numai 10 lei carburantul ! I.M.A.I.A. și proiectanții din Brașov ne-au ajutat să construim bine cele cîteva generatoare de aici, le-am făcut și instalația de siguranță (monitoare controlind cele trei ieșiri ale pilei : gaz, curent alternativ de 220 V și curent continuu de 12 V !).

Îmi string lucrurile, fac cîteva exerciții de respirație, dar Cornel Lucaci îmi mai arată niște **nimicuri**, de-mi taie la loc răsuflarea :

— Cu un electrolit de însumare au răstălmăcit ideea aranjării în lanț a moleculelor, în el apar microtensiuni și au loc scurtcircuite capabile să sfarme o bucată de minereu cu 18% Fe, 14% Mn, 60% Si. Piatra s-a „măcinat" în electrolit, fierul și manganul s-au dizolvat și s-au depus (pur și simplu ? !) ; la fel s-a întîmplat și cu o bucată de dolomită ; în timpul unei crize de rinichi și de disperare numitul Lucaci a înghițit electrolitul cu pricina în intenția, sinucigașă, de a scăpa de dureri, ceea ce s-a și întîmplat, definitiv, dar după o indigestie cumplită și eliminarea unor resturi de calculi : de la care au construit : un autosifon pentru tratarea pietrei la rinichi (ce ne facem însă cu Ministerul Sănătății ?) !

— O cuvă cu apă A, cea vie, și un ampermetru care pulsează ca o inimă...

— Un acumulator cît o unghie, capabil să țină aprins un beculeț cîteva minute sau un ceas sau cine mai știe cît...

— Și un mic plan de bătaie pentru punerea în folosul omului a oceanului de energii care ne înconjoară, curg spre noi, debordînd, ne îneacă iar noi, adică ei, cei cu inspirație, intuiție și geniu, le urmăresc, le descifrează, le învață, se împrietenesc cu ele, le descompun și combină, pentru înviorirea ieftină a mașinăriei progresului și eliberarea lui Sapiens din lanțurile de Sisif ale trudei pentru energie, plinea cea de toate zilele a speciei umane.

AL. MIRONOV ■

PRIMIM LA REDACȚIE

Subsemnatul, Răibuleț Tiberiu, sînt medic principal la Policlinica balneară Herculane și pe lîngă specialitatea de bază, medicină fizică și recuperare medicală, practic și acupunctura. În acest din urmă domeniu am efectuat mai multe cercetări, dintre care una a fost înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci pe data de 12 martie 1980 sub titlul „Metodă de punere în evidență a meridianelor de acupunctură". În data de 31 martie 1981 prin hotărîrea nr. 321 O.S.I.M. a acordat brevetul de invenție nr. 77105 Spitalului județean Reșița în calitate de titular și certificat de inventator autorului, dr. Răibuleț Tiberiu din Băile Herculane.

Rezultatul cercetării a fost dat publicității, în principiu, de către revista Flacăra, nr. 11 din 13 martie 1980, sub titlul „Un punct de plecare cu mare răsunet biologic — un medic român evidențiază, în premieră mondială absolută, un nou sistem de relație la nivelul organismului".

Acest studiu a fost efectuat de către subsemnatul în perioada 2 martie 1980 — 15 mai 1980 în laboratorul de medicină nucleară al Institutului de medicină fizică și recuperare medicală din București cu ajutorul tov. dr. Georgescu Gheorghe și al asistentei Popescu Ina.

Studiul a pornit de la ipoteza că, după cunoștințele clasice de anatomie și fiziologie, orice substanță micromoleculară injectată intradermic la nivelul membrului inferior migrează pe căi limfatice sau venoase centripet. Dacă o substanță micromoleculară, ionizabilă, marcată radioactiv va putea intercepta traseul unui meridian de acupunctură cu circulație energetică ipotetic centrifugă și dacă această substanță va migra pe traseul meridianului centrifug (fapt care ar elimina orice altă cale de migrare din discuție), și dacă fenomenul va putea fi obiectivat, am avea dovada existenței meridianului și a unei forțe care a mobilizat trasorul centrifug. Acest lucru a fost demonstrat în studiul mai sus menționat folosind ca trasor pertechnetatul și camera de scintilație Piker-2C de producție americană.

În luna februarie 1981 am discutat într-un cerc restrîns de medici acupuncturi această problemă, cu care ocazie eu am prezentat fotografii și am aflat că tov. dr. Bigu Virgil din Galați tocmai a încercat un studiu similar, deci la interval de aproximativ 1 an de la articolul din Flacăra, care nu a confirmat însă afirmațiile mele ; faptul punea la îndoială probitatea mea deontologică deși nimeni nu s-a pronunțat în acest sens, iar eu nu am considerat oportun să informez că am înregistrat lucrarea la O.S.I.M.

Revista „Muncitorul Sanitar", nr. 20, din 16 mai 1981 publică articolul „Medicină nucleară și acupunctură — convorbire cu dr. Bigu Virgil din Galați" în care se arată că în premieră mondială, folosind pertechnetatul ca trasor radioactiv și cu ajutorul camerei de scintilație, dr. Bigu Virgil a evidențiat meridianul de acupunctură. Considerînd că această afirmație lezează drepturile de titular ale Spitalului județean Reșița și ale mele ca autor, am trimis o scrisoare revistei „Muncitorul Sanitar" cu rugămintea de a fi publicată, în care am arătat că metoda de explorare și evidențiere a meridianelor de acupunctură cu ajutorul unui trasor radioactiv (pertechnetat) este brevetată și ca principiu existența meridianului a fost deja demonstrată. Cu această ocazie am menționat că cercetarea tov. dr. Bigu Virgil nu este lipsită de interes și că ea constituie o confirmare și o continuare a cercetărilor mele. Scrisoarea a fost publicată în „Muncitorul Sanitar", nr. 29 din 18 iulie 1981.

În nr. 31 din 30 iulie 1981, revista Flacăra publică articolul „Meridianele de acupunctură — o premieră mondială" semnat de Cici Iordache. Subiectul articolului se referă la cercetarea tov. dr. Bigu Virgil și în esență se suprapune cu cel publicat inițial în „Muncitorul Sanitar", dar anumite aspecte se fac remarcate :

— tov. dr. Bigu Virgil își susține în continuare prioritatea în domeniu ;

— dînsul a fost la Congresul Internațional de Acupunctură de la Brno unde nu l-a văzut (sau a uitat) pe dr. Răibuleț Tiberiu care a prezentat lucrarea „Există meridiane de acupunctură ? — studiu cu trasor radioactiv al meridianului vezicii urinare" ;

— și-a amintit că și-a început cercetările în urmă cu doi ani (plasticitatea memoriei este considerată de unii mijloc de adaptare a organismelor la mediu) ;

— de astă dată, într-o paranteză, este menționat și numele doctorului Răibuleț Tiberiu.

Prin urmare, tov. redactor-șef, dacă considerați oportun, vă rog să dispuneți publicarea acestei scrisori și readucerea în actualitate a articolului publicat de către revista dumneavoastră din 13 martie 1980, prin aceasta sperînd că cei interesați vor înțelege că deși la o anumită ecară timpul este relativ, omul trebuie să accepte succesiunea cronologică a evenimentelor cotidiene,

Cu stimă,

Dr. RĂIBULEȚ [illegible] ■

P.S. Anexez copii xerox ale documentelor citate.

Telefonotesterul inginerului Gh. Brezeanu

Tînărul inginer Gheorghe Brezeanu din cadrul Direcției de telecomunicații a municipiului București este autorul unor invenții care aduc sensibile îmbunătățiri în activitatea centralelor telefonice din țara noastră. Este vorba în primul rînd de un indicator de trafic telefonic M.C.-16, „Invenție care a obținut premiul II la Expoziția națională a invențiilor".

În cadrul complicatei „anatomii" a centralelor telefonice, noul aparat supraveghează activitatea unui număr de 16 linii telefonice, cuplate sau individuale, prin intermediul ei obținîndu-se informații privitoare la numerele de telefon solicitate de cei 16 abonați, în momentul cînd are loc convorbirea, la numărul de impulsuri cu care a fost taxată, precum și la durata convorbirilor în minute și secunde. Aparatul permite de asemenea obținerea unor informații privind starea liniei și a aparatului telefonic de la domiciliul abonatului, precum și în legătură cu sistemul de contorizare a acestor 16 linii în centrală. Toate informațiile se tipăresc automat de către un teleimprimator obișnuit și pot fi prelucrate într-un centru de calcul. Cu alte cuvinte deține și prerogativele unui arbitru imparțial în cazul eventualelor controverse dintre abonat și direcția de telecomunicații. Cînd la un post telefonic se observă un salt ieșit din comun în numărul de impulsuri înregistrate de contorul din centrală, fie că acest lucru a fost sesizat de personalul centralei sau de către abonat, postul respectiv se trece pe robot o perioadă, și astfel se constată dacă abonatul a avut efectiv mai multe convorbiri și, datorită unui deranjament care mai poate apărea, s-au înregistrat impulsuri care nu au fost provocate de respectivul post telefonic. În cazul cînd traficul telefonic a fost mai mare, abonatul este lămurit cu proba concretă a înregistrării numărului de convorbiri de către robot, sau dacă este o defecțiune ea se remediază, și abonatul plătește conform mediilor ultimelor luni. Față de situațiile anterioare cînd contoarele se fotografiau în două momente diferite, dar nu indicau decît numărul de impulsuri, coala imprimată de teleimprimatorul robotului, pe care o avem în mînă oferă o situație clară care indică de pildă pe 10 zile : numerele de convorbiri și numerele chemate, data, ziua și ora acestora, durata lor și numărul de impulsuri care s-au taxat pentru fiecare convorbire urbană sau interurbană. Totodată, robotul furnizează date concrete privind activitatea liniilor cuplate, evidențiind separat numărul de convorbiri ale fiecărui abonat. Un avantaj important al folosirii robotului este și faptul că el indică și locul deranjamentului fie că este în exterior, adică pe linia abonatului și în aparatul acestuia, sau în echipamentul centralei, în special în sistemul de contorizare. Am mai fost informați că indicatorul de trafic telefonic a fost realizat în exclusivitate cu componente fabricate în țară, folosindu-se circuite integrate de tip I.P.R.S., și că realizarea și concepția lui tehnică constituie noutate de ultimă oră în tehnica mondială de telecomunicații. Introducerea acestui robot de concepție și fabricație românească a evitat de asemenea importul din străinătate a unor roboți de capacitate mai mică pentru o singură linie și care ar fi costat fiecare circa 2 000 de dolari bucata. Au fost realizate astfel și sensibile economii valutare.

Și tot inginerului Gheorghe Brezeanu îi datorăm și realizarea unui aparat fabricat în totalitate cu circuite integrate românești care aduce o importantă îmbunătățire calității prestațiilor în telecomunicații, conducînd și la o sensibilă creștere a productivității muncii. Cu acest telefonotester se poate face o verificare complexă, din centrală, a aparatului telefonic din casă, a instalării și funcționării corecte a posturilor cuplate, cît și a liniei ce leagă aparatul de centrală. Într-adevăr, acest telefonotester poate verifica din centrală dacă discul de la telefonul nostru de acasă este prea rapid sau prea lent, dacă auditia este bună la microreceptor, dacă soneria funcționează corespunzător și dacă firul aparatului nu are întreruperi. Acest aparat înlocuiește metoda montajelor ad-hoc în centrală a numeroase aparate de verificare, el fiind de fapt o simbioză a funcțiilor separate a acestor aparate, totul fiind înglobat în noul telefonotester. El costă puțin, doar 8 000 de lei, și acum prototipul trece la faza multiplicării industriale, pentru a face față solicitărilor numeroase din întreaga țară. Invenția a fost medaliată la Expoziția națională de invenții.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Expoziția de documente și carte științifică veche

Una din sălile **Arhivei statului — Filiala Oradea** va găzdui timp de o lună, 26 august — 26 septembrie, **Expoziția de documente și carte științifică veche.** Expoziția este organizată de Comitetul de cultură și educație socialistă Bihor, Biblioteca județeană-Bihor și Arhivele statului — filiala Oradea, ea a fost deschisă în cinstea celui de-al **XVI-lea Congres internațional de istorie a științei,** desfășurat în București în cursul acestei luni.

Urmărind seria documentelor expuse, prin bogăția și varietatea lor, se constituie în incontestabile fapte ce atestă preocuparea permanentă a locuitorilor - acestei zone a țării pentru istorie, știință, literatură. Înclinația pentru noi descoperiri în tehnică este demonstrată prin acele cîteva documente aflate în expoziție din care amintim : prezența în 1807, la Oradea, a unui **Inventar al morii de hîrtie de la Finiș, în care se menționează sistemul „Hollender" de preparare a pastei ;** la Vașcău, în 1815 este cunoscută o **Schiță a unei mașini pentru curățat albia Crișului Repede ;** din 1884 datează **Statutul „Cercului inginerilor din Oradea și împrejurimi" ;** din 29 aprilie 1893 este cunoscută **Schița de construcție și descrierea tehnică a morii hidraulice „La Poriță" din Oradea ;** apoi din 1904, ianuarie 29 un **Tabel al firmelor industriale din Oradea, care au primit dreptul la folosirea curentului electric de înaltă tensiune** ne demonstrează preocuparea pentru progres a industriei orădene. Și, pentru a veni cu noi argumente, **Ana Ilea** ne descrie în Catalogul expoziției și alte documente care, toate, argumentează aceeași cauză. frumoasă, iar **Constantin Mălinaș,** din partea Bibliotecii județene Bihor, completează seria documentelor cu exemplarele de **Carte științifică veche** (sec. XVII—XIX) ce cuprind probleme din domeniul medicinei, psihologiei, matematicii, chimiei, filozofiei, fizicii, astronomiei, geografiei, literaturii etc., fapte grăitoare ale vieții științifice și literare transilvane de-a lungul timpului. Expoziția, fidelă oglindă a acestor căutări permanente spre progres manifestate în toate domeniile de activitate, se adresează tuturor celor ce se preocupă de aceste probleme. Semnalăm deschiderea ei ca un important act cultural-științific ce contribuie la aducerea de noi argumente privitoare la trecutul istoric al pămîntului transilvan, dovedind încă o dată preocuparea permanentă a cercetătorilor orădeni, și nu numai a lor, de a aduce vechi și importante documente la lumina prezentului.

CORNELIA BARBU ■

Glosele muncii

(Urmare din pagina 1)

pildă) de a apăra caratele muncii noastre făcînd-o să fie mecanismul ce mișcă roțile viselor (roți de moară ori roți de vehicul cosmic) să fie sensul suprem ce ne legitimează existența și (de ce nu ?) șansa de a deveni fără moarte dacă, trudind, am lăsat oamenilor amintirea faptelor și întîmplărilor ce ne compun existența.

Numai în puterea brațelor noastre (am în vedere și „brațele" gîndirii) stă posibilitatea de a intra în viitor cu prospețime și tinerețe.

Numai nouă ne stă în putere să ne corectăm erorile, (inerente unui parcurs istoric plin de orgolii) și să opunem descumpănirilor, atunci cînd ele ne încearcă, dorul de a munci pentru ca bîruința obștii să fie asigurată. Oricît de modest ne-ar fi locul în angrenajul muncilor patriei se cade să nutrim gîndul că e de un interes major contribuția fiecăruia dintre noi (că fiecare om e măsura **întregului**) în activități pentru care nu există noapte și zi. Simțim că e nevoie de noi toți și de fiecare în parte. De parcă în noi ar palpita inima zidarului ce, el singur, deține secretul cheii de boltă, la construcția cetății. De parcă ne-am putea cu îndreptățire considera **poeți ai muncii...**

Teleorman — teritoriu dinamic al dezvoltării

Civilizația pământului

Sînt aici, în cîmpia Burnasului, vaste întinderi, printre cele mai vaste din țară (o jumătate de milion de hectare !), în care domină civilizația grîului, a porumbului, a planteior care, zicea cineva, își datoresc splendoarea o singură dată, într-un singur sezon. Apoi mirizmuri de cînd e lumea, sînt păscute cu vitele, ase. întoarse cu plugul, pe cenușă față a țărinii arătînd-se cu sămînță nouă. Apoi iar, într-o surdă înverșunare de a învesmînta mirificul, fiindcă, scăpat o singură dată din mîini, pămîntul își face de cap, se sălbătrînește. Plantele nu mai rămîn nici măcar în amintiri, pînă și rădăcinile lor se resorb. Ele n-au constanța rulmenților făuriți de muncitorii din Alexandria, nici durata ziduriior înălțate de constructorii Zimnicei. Pentru a construi un etaj vegetal deasupra țărinei — grîu pînă la brîu, porumb pînă la creștet — trebuie să trudești din greu, să închipui lanurile, să le zidești, să le împingi cu palmele cît mai sus, în eforturi adesea scrîșnite, dureroase, pentru ca, atunci cînd verdeața edificiului e isprăvită, să-i doboci tu însuți cu brațul, apoi s-o iei de la capăt, în aceeași aspră, încăpățînare de a învesnici efemerul. Numai în artă, observa cineva, zădărnicia e atît de sublimă. Dar din această zădărnicie, din această aparentă zădărnicie, se naște pîinea.

Cel ce ne spune aceste cuvinte e un om al pămîntului, un om încă tînăr, dar cu părul albit de grijă. Albit de grija pămîntului, pe care-l poartă cu el și-n somn. Il cheamă Mihai Păduraru, e inginer mecanic și director adjunct al Trustului S.M.A. al județului Teleorman

Călăuzit de el, am făcut, în aceste zile, o scurtă vizită pămîntului Teleormanului și neamurilor de oameni ce sînt legate de vesnice prin efemera arhitectură a vegetalelor — care sînt însuși efemerul. „Am fost totdeauna mîndru — scrie Zaharia Stancu, fiu al acestui pămînt — de oamenii locurilor mele de baștină". „Iată de ce — adăuga un alt teleormănean, Marin Preda — revenirile mele pe aceste meleaguri nu-mi astîmpără nostalgia, ci o măresc, amestecînd-o în același timp cu un fel de bucurie solară. Simt nevoia să mă refamiliarizez cu oamenii și cu locurile, cu această nouă și năvalnică tinerețe a lor". Cei doi mari scriitori își dedicau cuvintele, în primul rînd, oamenilor pămîntului, al căror gest creator, deși lăsîndu-și amprenta în efemer, și-a fixat totuși — repetat cu încăpățînare fiind — efigia în conștiință. (Din acest punct de vedere, limba, cea mai durabilă creație a spiritului nostru, în care a-au afirmat cu atîta forță și Stancu, și Preda, este tot o creație aeruană.)

Ce fac azi ei, acești oameni ai pămîntului Teleormanului ? Ce fac ei pentru pămînt, cum îl ajută, cum se ajută cu el? Fac, ne spune inginerul Mihai Păduraru, ceea ce au făcut dintotdeauna. Adică luptă să păstreze, în continuare, un pămînt pe care, în lungul timpului, l-au păstrat cu greu. Fiindcă l-au înecat, în tot lungul timpului, multe valuri. (Ceie ale Dunării și ale riului Vedea, de pildă, l-au înecat, pe mari porțiuni, și în primăvara aceasta.) L-au pîrjolit, l-au ars, l-au frămîntat nenumărate zguduiri. (Cutremurul din martie 1977 a rupt realmente acest pămînt, făcîndu-l să explodeze, transformîndu-l la Zimnicea într-un adevărat peisaj al demenței.) Nu e numai o experiență a oamenilor din Teleorman. Nu e numai o experiență a oamenilor din România. Oricum și oriunde ar fi avut loc, o astfel de experiență înseamnă rezistență și creație. De sub cenușă și mîl, de sub prundurl negre, de sub colbul adus din cele patru vînturi, efigia inconfundabilă a acestui pămînt se ieșit, mereu și mereu, la lumină, ca printr-un miracol, prin efortul pămîntenilor. Acest efort al păstrării a cheltuit, desigur, o energie imensă. Această energie, îndrumată spre alte teluri, ar fi putut rodi în întreprinderi mai durabile. Au cheltuit-o dezordonat cei care n-au avut nimic de păstrat. Au cheltuit-o durabil cei care au înmulțit ce-au avut, fără eforturi prea aspre, grație unei soarte mai generoase. Dar efortul păstrării, după cum spuneam, este în ultimă instanță un efort creator, fie și numai prin faptul că menține o structură, conservă niște virtualități, făcîndu-le apte să se dezvolte fericit într-o condiție prielnică. Curios, cei care se înverșunează să păstreze rămîn tineri, trăiesc chiar „o nouă și năvalnică tinerețe", deși s-ar crede că ar trebui să fie altfel.

Împreună cu Mihai Păduraru, am meditat la cele de mai sus în niște împrejurări foarte obișnuite. Nu într-o bibliotecă, nu într-un muzeu etnografic, nici în fața cu glosarele sau cu atlasele lingvistice închinate locului, ci în cîmpia comunei Piatra, pe tarlaiele unui I.A.S. aflat în plină bătălie pentru recoltarea porumbului. Un I.A.S. ce cuprinde vreo 11 000 de hectare și al cărui director, ing. Gh. Calapod, vorbindu-ne despre bătălia porumbului și a grîului, ne-a dat a înțelege că astfel de bătălii scot totuși efemerul din condiția sa precară, strămutindu-l în durată.

Cum anume ? Obligînd, de exemplu, pămîntul să dea anul acesta, în condiții-le unei secete crunte și ale unor ape de infiltrație ce au compromis vreo 800 ha, 5 440 de kilograme la hectarul de grîu. Mai obligîndu-l să dea în toamna aceasta, pe o suprafață de 3 501 hectare, o producție de porumb care desfide, sumbrele profeții ale celor inspăimîntați de secetă. Apoi aplicîndu-i pămîntuiui, în toate etapele construcției vegetale, măsurile destinate să-i stimuleze zeiul de a produce (fertilizare atentă; densități înalte a plantelor, păstrarea unui judicios echilibru de elemente în materie de îngrășăminte etc.) și investigînd, prin circa o sută de soiuri de hibrizi de porumb, bucuria sau refuzul pămîntuiui în a-și crește forțele productive. Făcînd deci, pe lîngă muncă productivă, o muncă de cercetare, ducînd deci, pe largă bătălia tradițională a pîinii, o bătălie a noului, o bătălie culturală, cu rezultate care vor lua, ne place să credem, și forma unor comunicări, deci forma cuvîntului, care stă foarte bine lîngă mugurile cîmpului. (Parcă Marin Preda, dacă nu ne înșelăm, trăgea o dreaptă linie de unire între bătălia cuvîntului și bătălia pămîntului ; n-are importanță, zicea el, dacă scrii pe filă albă sau pe filă neagră, pe tărîna sau pe hîrtie, cuvîntul sau bobul de grîu fiind, ideal vorbind, la fel. Cel puțin ca putere a rodniciei.)

În întregul județ, în întreaga cîmpie a Burnasului, se întreprind, la ceasul de față, ample măsuri pentru păstrarea pămîntului, pentru conservarea pămîntului, pentru recuperarea pămîntului, acolo unde el dă dovezi de slăbire, de anemie, de bătrînețe, de poticnire, de degradare. Se intensifică lucrările de regularizare a cursurilor unor rîuri, de ridicare a potențialului productiv al celor peste 10 000 de hectare de lunci ; peste 150 000 de hectare au fost irigate, alte 80 000 li se vor alătura în acest cincinal, într-o perspectivă de facere și de refacere a naturii ce aminteste — prin dimensiunile globale și prin niște ultime consecințe — genеza. Nu-i o exagerare ; la sfîrșitul ciclului, acest pămînt al Teleormanului va rodi infinit mai mult ca azi. Strămutarea apelor obișnuite prin sisteme de canale și irigații, abundența vegetală pe care o vor stimi aceștea vor modifica, ni se spune, clima, potolindu-i excesele, îndulcind-o, făcînd-o și mai propice vieții. Sînt lucrări care antrenează eforturi mari, inclusiv de ordin financiar, dar cu natura, zice M. Păduraru, socotelile rămîn totuși simple. Nu-i dai, nu-ți dă. Arunci gunoaie în apă, apa te otrăvește. Îi iei pămîntului șapte pielițe, fără să-ți pese, pămîntul devine pînă la urmă indiferent, uituc, zgîrcit, ignorîndu-și îndatoririle, ca și un om hrănit doar cu promisiuni sau fluzii. Trebuie deci să fim generoși, ca să primim în mod generos. Aceasta nu înseamnă însă, adaugă interlocutorul, că nu trebuie să procedăm economic. Economic trebuie să procedeze toată lumea, în primul rînd cei care minuiesc fondurile și care trebuie să le cruțe, dîndu-le cele mai judicioase și fertile destinații. Să nu uităm, conchide interlocutorul nostru, că, nu o dată, cu bani puțini s-au scos producții exemplare.

O opinie asemănătoare ne-o destăinuite și dr. Ion Popa, directorul adjunct al Trustului județean I.A.S. Dr. Popa nu-i deloc mulțumit de producția de lapte a trustului, a cărei scădere vertiginoasă (de la 3 350 de litri în 1977 la numai 2 900 anul trecut) are ca principă și condițiile naturale (secetă, deci porumb uscat, cu valoare nutritivă mică), și o slăbire, într-o seamă de cazuri, a preocupărilor destinate modernizării sectorului zootehnic al I.A.S.-urilor. Sigur, modernizarea costă, dar, zice dr. Popa, n-avem încotro, trebuie să cheltuim. În lumea modernă, nici o vacă nu-ți dă din coadă dacă nu-i fluturi prin față o bancnotă de o sută de lei. În prezent, acțiunile de modernizare se desfășoară din plin, trei mari complexe de vaci sînt bine dotate tehnic, 8 din cele 15 ferme de vaci ale trustului sînt și ele perfect adaptate exigențelor noului. S-a îmbunătățit în același timp structura plantelor furajere, cetue 14 000 hectare de pășuni naturale ale județului îi se vor adăuga, în perspectivă apropiată, încă 30 000, care se vor însămînța cu culturi duble pentru furaje. Nu-i însă mai puțin adevărat, pe de altă parte, că, uneori, niște bani au fost aruncați, nu în vînt, dar după credința (să nu-i zicem iluzia...) că în ograda altuia poți găsi lucruri mai bune ca în ograda proprie. Din acest motiv, vaca brună, rasă locală rezistentă la boli, nemofturoasă, mulțumindu-se cu coceni sau cu paie, e pe cale de dispariție. Ea, crede dr. Popa, ar trebui repusă în drepturile pierdute, măcar acum, în ceasul ai doisprezecelea.

Ne întoarcem la Piatra, ca să vedem cum se recoltează porumbul. Pe tarlaiele C.A.P.-ului, combinele „CARP" merg din plin. Inginerul Mircea Șvănuț, directorul S.M.A.-ului, e totuși emoționat. Inițial, emoția l-o punem pe seama acelei conștiințe a efemerului, a perisabilității unei opere îndelung și din greu trudite, a inconsistenței acestei frumoase arhitecturi vegetale, care mîine nu va mai fi. Nu, zice M. Păduraru, emoția directorului de S.M.A. este alta. Este emoția recoltei.

Fiindcă există, la capătul acestei trudnice opere, o clipă, o inefabilă clipă în care tot ce a-a cucerit, prin greiele bătălii ale unui an, ar putea intra pe de-a-ntregul în beneficiul omului, în hambarul lui, sau, dimpotrivă, ar putea să se piardă. Este clipa recoltei. Este momentul care, raportat la muncile anului, înseamnă chiar o secundă, o zecimală de timp, dar cea mai grea, cea mai împovărată de încordare. Este secunda care, pusă pisc peste cele ce au premers-o, îi alcătuie pe oameni mai mult decît toate. Este secunda, teoretic calculată, a victoriei sau a pierderii. Tot teoretic, oamenii refuză să primească ideea pierderii, dar cum faci, practic, ca s-o refuzi ? Se știe (tot teoretic) ce înseamnă organizarea, asigurarea cu utilaje de recoltat și cu mașini pentru transport. Se întocmește respectiva organizare, se prevede respectiva asigurare, se stabilesc viteze de lucru, se instruiesc combatanții, toți combatanții, de la combinieri, adică de la trupele de elită, la „manuali", adică la cei din urmă în ierarhia oastei recoltei, dar nu mai puțin prețioși prin neputința de a-i găsi. Dar mai există și acea blestemată secundă în care mașinile, înglodate în treburi, nu mai ajung (sau nu mai ascultă de om se strică), în care timpul, la fel, nu mai ascultă, se strică (sau, asemeni mașinilor, nu mai ajunge pentru cîte sînt de făcut), în care omul, în acel aspru, scurt, amenințător răstimp, trebuie să refacă, să schimbe, să corecteze, să inventeze o strategie, o tactică, o bătălie, o conduită a el.

Acum, la începutul culesului, toate combinele și toate utilajele de transport merg din plin. Dar mîine ?...

Plec din Teleorman luînd cu mine această emoție, ca pe cel mai expresiv semn al dragostei oamenilor pentru pămînt, deci al răspunderii lor pentru soarta pîinii.

ILIE PURCARU ■

Cronica vieții pentru toți

De la începutul anului, Comitetul județean Teleorman al P.C.R. a primit din partea redacției noastre 12 scrisori. 12 locuitori ai Teleormanului, adresîndu-se cu încredere „Flăcării", cerîndu-ne ajutorul în rezolvarea unor probleme de muncă sau de viață au trimis, prin partea Comitetului județean, răspunsuri care, de la caz la caz, au provocat mulțumiri sau nemulțumiri. Celor nemulțumiți le atragem atenția că situația lor a fost — așa ni s-a spus — studiată atent cu legea în mînă. Dacă totuși s-a greșit (ferare humanum...) în aplicarea legii, deci a dreptății, îi invităm pe cei în cauză să revină, explicîndu-ne unde și cum s-a greșit. ● Petrache Tănase, prelucrător prin aschiere la F.P.M.C.M. Roșiori de Vede, a reclamat faptul că i s-a reținut „abuziv" din retribuție. Nu, tovarășe Petrache Tănase, reținerea n-a fost abuzivă, ci corectă, legală. Dv. ați absentat nemotivat de la lucru. Și nu pentru prima oară. ● Florica Aliman, din Alexandria, om al muncii la întreprinderea de rulmenți, și-a întrerupt — legal — activitatea din producție, ca să-și crească copilul. După această perioadă, a cerut — tarăși legal — să fie reîncadrată în întreprindere. Întreprinderea i-a răspuns că, deocamdată, nu dispune de posibilități în acest sens. Petentei i s-au oferit locuri de muncă la U.J.C.C. și la I.C.S.M.I. Florica Aliman a refuzat. Într-un anume fel, o înțelegem : s-a legat de un colectiv, vrea să munceească mai departe în cadrul lui. Poate că totuși întreprinderea de rulmenți o va înțelege și ea... ● Din cele 12 scrisori, 4 (cam multe !) reclamă neregulități în raporturile dintre locatarii noilor blocuri și instituțiile care se ocupă de administrarea acestora. Nicolae Lache, din Roșiori de Vede, s-a plîns că în anartamentul în care stă se infiltrează apă, din cauza hidroizolației necorespunzătoare a blocului. S-au luat măsuri : E.C.C.L.-Roșiori a început în aprilie lucrarea de reparație a acoperișului. Alt corespondent, Maria Grigorescu, din Alexandria, s-a supărat, pe bună dreptate, că I.R.E.B.-ul a obligat-o să plătească, pentru consumul de energie electrică, o sumă disproporțional de mare. În urma recalculării facturilor, i s-a restituit diferența încasată în plus. Din Tr. Măgurele, Stela Mogoș ne-a sesizat că, deși locuiește singură într-o garsonieră, administrația blocului i-a încasat taxe de întreținere ca pentru două persoane (?!) I s-a restituit diferența percepută în plus. În sfîrșit, Gheorghe Ivana, tot din Tr. Măgurele, s-a deniarat nemulțumit de amenda în valoare de 1 000 lei) la care l-a obligat comisia de judecată, în urma unui ‹‹diferend, soldat cu lișnire, pe care l-a avut cu administratorul Asociației de locatari nr. 4. Printr-o decizie a tribunalului municipal, amenda i s-a redus la 400 de lei. Gheorghe Ivana a „cistigat", asadar, 600 de lei. Folosibili pentru alte țîșniri ? Să sperăm că nu. ● Mariana Gheorghe, din Videle, a fost reclamată la serviciul Cooperativa Cosonia. La ultimul inventar i s-a descoperit în gestiune o lipsă de 4 299 lei. A fost acoasă din slujbă. De ce oare ni s-o fi pîrîna de această măsură ? Lesne înțeles, 22/1877 e limpede : cine se joacă cu banii statului (sau dă iama prin el...) n-are ce căuta în postul de gestionar.

Ne preocupă, înainte de toate, conștiința oamenilor

(Urmare din pagina 1)

reprezintă acest județ în industria românească este suficient, cred, să spunem că aici se realizează în prezent aproape un sfert din producția de îngrășăminte chimice a țării, o treime din cea de rulmenți, 10 la sută din țiteiul extras, 11 la sută din mîloacele de automatizare, captatori solari, țevi din oțel sudate, piese turnate din fontă și oțel, material rulant, utilaje pentru industria chimică și uscară, mașini agricole, fire și țesături din bumbac, tricotaje, confecții, o gamă largă de conserve și preparate din carne și legume, produse de panificație și, în curînd, uleiuri comestibili și zahăr.

În date absolute, evoluția celor 13 ani la care vă referiți se comensurează în sporirea producției industriale de la 1,56 miliarde lei în 1968 la 12,2 miliarde lei în acest an. Vocația industrială a Teleormanului, cu tot specificul său din acest punct de vedere, nu este, desigur, o excepție. Este rezultatul firesc al politicii științifice a partidului nostru de industrializare socialistă a țării, de amplasare judicioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul și de dezvoltare mai accentuată a județelor care rămăseseră încă pronuntat „agrare". În anii socialismului și mai ales după Congresul al IX-lea al partidului investițiile alocate au propulsat industria și pe aceste meleaguri. Pînă în 1968 se vorbea în Teleorman de două obiective mari : Combinatul de îngrășăminte chimice la Turnu Măgurele și Schela de extracție Videle. Acum, așa cum am subliniat printr-un sumar inventar, vorbim de o gamă largă de produse, obținute indeosebi în ramurile de vîrf. Dealtfel, construcția de mașini, metalurgia și chimia realizează circa 60 la sută din producția industrială a județului. Pentru a completa acest succint tablou, aș mai adăuga că ritmurile medii anuale înscrise în industria județului în ultimele două cincinale au fost de 15–20 la sută, că Teleormanul exportă produsele sale industriale în 60 de țări de pe toate continentele.

— În ce măsură realizările industriale teleormănene reflectă potențialul real — material, tehnic, uman — al județului ? Ce pirghii credeți că mai trebuie acționate pentru ca industria județului să-și dea măsura deplină a marilor ei posibilități și rezerve ? Ne aminitim, punînd această întrebare, de un cuvînt al dumneavoastră, ca deputat al Marii Adunări Naționale, rostit la tribuna inaltului forum : dacă s-ar mări — spuneați — cu numai 1 la sută indicele de utilizare al mașinilor din industria Teleormanului, s-ar putea obține, anual, pe județ, un spor de producție marfă de cel puțin 160 de milioane lei. Ce se întîmplă cu acest indice ? Se mărește ?

— Am încheiat cincinalul precedent cu o producție marfă industrială suplimentară de o jumătate de miliard lei, ceea ce ar concluziona că realizările reflectă posibilitățile materiale și umane existente. La o autoanaliză exigentă însă rezultă că în industria județului sînt încă importante rezerve care trebuie puse mai bine în valoare, la nivelul parametrilor înmuși de cincinalul calității și eficienței ridicate. Este binecunoscut că, la Congresul al IIlea al consiliilor oamenilor muncii, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a formulat ca obiectiv prioritar trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă, ceea ce presupune accentuarea laturilor calitative în toate domeniile de activitate. Pentru industria județului nostru aceasta înseamnă ca 70 la sută din sporul de producție din acest cincinal să se obțină pe seama creșterii productivității muncii. Pentru aceasta, comitetul județean de partid, colectivele din întreprinderi au în vedere folosirea mai deplină a bazei tehnico-materiale existente, utilarea unor suprafețe deja construite, promovarea progresului tehnic, introducerea în fabricație a unor produse cu un înalt grad de tehnicitate, perfecționarea, în continuare, a fortei de muncă, întărirea ordinii și disciplinei. Una din pîrghiile pe care le acționăm este și creșterea indicelui de utilizare a mașinilor care este în prezent de peste 87 la sută, iar la unele instalații specifice de la chimie, panificație de 95 și 100 la sută. Pentru aceasta avem elaborate programe de măsuri în fiecare întreprindere privind termenele și calitatea reparațiilor, asigurarea pieselor de schimb, în mare parte cu forte proprii, ritmicitatea în aprovizionare și livrare, policalificarea oamenilor și lucrul la mai multe mașini. Pe linia punerii în valoare a rezervelor existente nu vedem decît vederea cu cel puțin 2 la sută a costurilor de producție. Utilizînd și această cale vom reuși ca ritmul de crestere a producției nete să devanseze cu 2 la sută pe cel al producției marfă.

— Înainte de a părăsi orașele — leagănul industriei — v-am ruga să ne spuneți cîteva lucruri despre dezvoltarea urbanistică, arhitectonică, edilitar-gospodărească a acestora. Multi dintre noi, gazetarii, cînd ne ocupăm, din acest punct de vedere, de orașe ca Alexandria sau Zimnicea, de exemplu, nu ezităm să folosim cuvîntul mari. Taxăm evolutia lor drept un „eveniment", adesea drept o „revoluție" în materie de urbanism și arhitectonică. Credeți că avem dreptate ? Și dacă da, care sînt, după dumneavoastră, faptele care ne-ar putea legitima ?

— Metaforele folosite în presă au acoperire faptică, în cazul oraselor teleormănene, ca astăzi în toate cazurile în deosebire prioritar trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă, ceea ce presupune accentuarea laturilor calitative în toate domeniile de activitate. Pentru industria județului nostru aceasta înseamnă ca 70 la sută din sporul de producție din acest cincinal să se obțină pe seama creșterii productivității muncii. Pentru aceasta, comitetul județean de partid, colectivele din întreprinderi au în vedere folosirea mai deplină a bazei tehnico-materiale existente, utilarea unor suprafețe deja construite, promovarea progresului tehnic, introducerea în fabricație a unor produse cu un înalt grad de tehnicitate, perfecționarea, în continuare, a fortei de muncă, întărirea ordinii și disciplinei. Una din pîrghiile pe care le acționăm este și creșterea indicelui de utilizare a mașinilor care este în prezent de peste 87 la sută, iar la unele instalații specifice de la chimie, panificație de 95 și 100 la sută. Pentru aceasta avem elaborate programe de măsuri în fiecare întreprindere privind pentru Zimnicea, oraș construit „de la cota zero", din îndemnul și după concepția secretarului general al partidului și cu efortul material și uman al întregii țări. Întreprinderea de țevi sudate, cea de pasmanterie, la care se vor adăuga, din acest an, fabrica de zahăr și alte capacități, constructiile moderne de locuințe și pentru alte nevoi sociale așază Zimnicea de azi între cele mai frumoase orașe din țară. Iată deci că „evenimentul" sau „revolutia" de care vorbeați își au suport material în urbanistică teleormăneană, mărind doar simplu figuratia de stil.

— Dar timpul liber al cîtadinilor ? Ce activități cultural-educative, distractive, recreative etc. îi dau plinătate și sens, într-un loc în care nu există nici teatru, nici filarmonică, nici operetă ?

— Am fost și sîntem receptivi la nevoile spirituale ale oamenilor muncii, care, îndreptățiți, aspiră la acte de cultură elevate. Avem în județ zeci de mii de muncitori, mecanizatori, cooperatori, intelectuali, peste 100 000 elevi care caută cultura, contribuind, deopotrivă, la realizarea vietii spirituale. Nu avem nici teatru profesionist, nici filarmonică, nici operetă, dar avem peste 20 000 artiști amatori cuprinși în formații de teatru, estradă, brigăzi artistice, orchestre, dansuri, în formații care dau spectacole de tinută, încununîndu-se, multe dintre ele, de lauri la marea confruntare care e Festivalul național „Cîntarea României". Există, la nivelul județului, școală populară de artă cu filiale în diferite localități, cenacluri literare în toate orașele și întreprinderile mari. Recent au fost date în folosință cinematografele din Zimnicea, Tr. Măgurele, spații pentru librării în Alexandria, Zimnicea, Videle, Roșiori de Vede și Tr. Măgurele, zone de agrement în Alexandria și Zimnicea.

— V-am ruga acum, stimate tovarășe prim-secretar, să intrăm în cîteva din marile, complexele, crucialele, au o dată spinoasele probleme ale agriculturii, rămură de importanță fundamentală în economia Teleormanului. Să începem, cu voia dumneavoastră, cu recolta. Ce se puteți spune despre recolta acestui an? Vă mulțumește?

— Teleormanul gospodărește circa 500 000 hectare teren agricol și din acest punct de vedere răspunderile noastre în asigurarea fondului central al statului și aprovizionarea populației sînt foarte mari. Avem condiții să obținem anual circa 1,5 milioane tone cereale, 300 000 tone legume, 500 000 tone plante tehnice, pînă la un milion hl lapte și 62 000 tone carne. Experienta ne-a dovedit că asemenea deziderate sînt pe deplin posibile. Multe unități frunțașe, ca cele din Purani, Seaca, Furculești, Drăgănești Vlasca, Putineiu, dețin recorduri naționale la grîu, porumb și legume. Sîntem nemulțumiți însă de faptul că, anul acesta, productiile agriculturii nu vor fi la nivelul propus și pe măsura condițiilor existente.

— Unii specialiști ne-au vorbit despre Teleorman ca despre un „pol al secetei", alții ca despre un „pol al umidității". Și unii și alții accentuează necesitatea — pe care recenta Constituire de lucru de la C.C. al P.C.R. a relevat-o ca pe un ecomandament național de cea mai mare însemnătate — unei mai ample, mai raționale mai eficace utilizări și administrări a pămîntului. Știm însă că în Teleorman e-au întreprins și se întreprind și seamă de lucrări în acest sens. Pentru ce, se face pentru pămînt, la ora de față?

— Agricultorii n-au făcut și nu vor face niciodată abstracție de conditiile naturale, de polul lor, pozitiv sau negativ, în alegerea obiectivelor pe care și le propun. Anul acesta, în zonele neirigate, unde în aprilie am avut ploi abundente, iar de la data de 4 mai și pînă la 25 august secetă excesivă (aviz la cei doi poli amintiți!), cu toate eforturile lucrătorilor agricoli, recoltele nu pot atinge nivele record. Ar fi inexact însă să punem toate neîmplinirile pe seama naturii. Diferențele de producție de la o unitate la alta fac dovada că și gradul răspunderii în gospodărirea pămîntului este diferit. Nu o dată secretarul general al partidului ne-a demonstrat cu puterea argumentelor, cu vocația unui profund cunoscător al problemelor agriculturii, că pămîntul poate produce mai mult. Asemenea idei au deverit pentru noi, de mai multi ani, un amplu program care vizează tocmai creșterea potențialului productiv al pămîntului. Dintre acțiunile mai importante as aminti: lucrările de scarificare și amendare pe solurile grele, folosirea rațională a sistemelor de irigații, care în anul viitor vor acoperi circa 200 000 hectare, folosirea îngrășămintelor în funcție de cerințele pămîntului și ale plantelor, zonarea culturilor după gradul de favorabilitate, aplicarea corectă a tehnologiilor și, desigur, cultivarea întregii suprafețe arabile.

— Ce e urgent, ce e prioritar, ce e imperios necesar pentru dezvoltarea agriculturii teleormănene, pentru ridicarea ei pe o treaptă calitativă nouă, în lumina prețioaselor indicații cuprinse în cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Constituire de lucru?

— Partial, am subliniat mai sus. Să aplicăm cu fermitate programul pe care-l avem, să facem mai mult loc științei agricole, să răspîndim în toate unitățile de stat și cooperatiste experiența avansată, să folosim cu mai multă răspundere baza tehnico-materială de care dispunem. Și, cum omul este chemat să înfăptuiască o profundă revoluție în agricultură, este nevoie să amplificăm revoluția în conștiința oamenilor. Trebuie ca toți cei care lucrează în agricultură să fie foarte bine pregătiți politic, profesional, să fie oameni cu pasiune și dăruire. Avem deja un sistem organizat de pregătire a cadrelor. Mă refer la licelе de profil pentru toate sectoarele agricole, la cursurile de iarnă cu toți lucrătorii ogoarelor, la școlile de experiență.

— Cum va arăta județul dv. în sfîrșitul actualului cincinal?

— Mai puternic. De ce? Aici se va realiza, în 1985, un produs global total în valoare de aproape 60 miliarde lei, din care 21,8 miliarde lei în industrie și 9,78 miliarde lei în agricultură, revenind 73 934 lei pe locuitor, aproape dublu față de 1980. Datele ar rămîne seci dacă nu le-am completa cu elementele de progres și civilizație pe care le antrenează. Astfel, numărul personalului muncitor va ajunge în 1985 la peste 150 000, iar celor două municipii și trei orașe existente li se vor adăuga alte localități urbane, pe care le pregătim de mai multi ani. Zestrea de locuințe ce va fi construită cu încă 13 600 apartamente, iar comunele își vor definitiva, în linii generale, centrele civice. Cu spațiile destinate comerțului, prestațiilor de servicii, micii industrii, sănătății, învățămîntului și culturii, județul Teleorman va oferi locuitorilor săi un grad tot mai ridicat de civilizație și bunăstare.

Poeți din Teleorman

Brosat

Aerul acesta cu mireasmă
Coborîtă din Carpați, din transhumanță,
Îi cunosc atît de bine, țară,
Ca pe o emoție, ca pe o speranță.

Flîndză-n el nădăjduiesc să pot
Într-o bună zi să intîlnesc
Voievozii tăi cu gînd de sur
Și plugarii tăi din os dumnesc

Și de n-o să fie în lumina
Veacului acesta de răscoale
O să fie, fără, sute covoară
Sfînt și veșnic al țărinii tale.

În acest pămînt din care curg
Sate și cetăți, cum curge rîul,
O, țărîna ta e-un hronic viu
Din al cărui verb rodește grîul.

GHEORGHE FILIP ■

Confesiune

Scriu despre tine, rotunda mea cîmpie,
Cu un spic de rouă pe un spic de soare
Și-i mai bogat cu-o viață această pămînt
Răstălmăcînd văzduhuri de candoare.

E toamnă iar și grînele se coc,
Amirosind a stele, picurind
Pe dealuri dului, rotindu-și limpezimea
Peste izvoarele de sub pămînt.

Luna ciopleste flori de crin în porți,
Pîinea ne-mbie, aburind pe masă,
Și-s mai bogat cu-o aripă fierbinte
Și cu un prag înălțător de casă.

FLOREA BURTAN ■

Picdoaric pentru sănătatea liniștei

Onorată instanță, ascultă acum o rugă
mea din urmă
Ca o binefacere adîncă
Peste roiurile de viespi ce vor
să ia o cîrmă
Cînd liniștea se zbate încă...

Noi nu sîntem vinovați pentru gloria
crimei
Nici pentru porumbeii striviți,
Noi nu sîntem vinovați
pentru revărsarea ideii
Unor trufași din facere lviți...

Oamenii, să se iubească acum
cînd liniștea e disperată
Să mîngîie miresmele lumină...
Oamenii, să se iubească acum
cînd liniștea-i decapitată
Să-avîngă fruciele gîndirii...

Ce să-i mai spunem lunii
cînd ne mai dezmiardă
Floare de vis, floare de dor...
Ce să-i mai spunem îndrăgostiților
cînd vrea ea să ardă
Floare de vie legănată-n prîdvor...

Onorată instanță, noi nu sîntem vinovați
pentru orgoliozii
Ce vor să prefacă-n cenușă, rafale.
Noi îmbărbătăm rostirea veșnic
pentru duioșii
Ce știu că mai există vreo cale.

NICOLAE CULCEA ■

Țara

Țara începe cu tine și apele —
Indeaprope se destăinuie soarelui
Cuminților florii rodind,
Comoară de simburi,
Comoară de vetre
Într-o mare lumină suind.

Țara începe cu inima și trupul
Incandescent vuind, deopotrivă lumii
Și-acestor, în de borangic țiergare,
Virtuți și doruri,
Virtuți și învățături
Spre bucuria noastră viitoare.

Țara începe cu nașteri și jertfe.
Nimeni nu bănuie lăcrimarea, oricînd
E posibilă starea de veghe și imsui
Picurate în sufiet.
Picurate în vreme,
Într-o mare lumină suind.

ANTON TIANU ■

Din partea judecătoriei sectorului 1 — București : Referitor la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către **Florea Costache** — referitor la eliberarea unei încăperi în urma unei sentințe judecătorești — vă comunicăm : sentința civilă nr. 2427 din 6 iulie 1976 a fost executată la data de 27 august 1981, cînd încăperea în litigiu a fost pusă la dispoziția **sus-numitului.**

■

Comitetul orășenesc Horezu al P.C.R. : Referitor la scrisoarea Marianei Rădulescu, prin care se sesizează că în cadrul Creșei Cămin din Horezu, datorită lipsei de supraveghere a personalului muncitor, fiica Marianei R. a fost lovită provocîndu-i-se leziuni pe corp de către alți copii de la grupele mai mari : în urma cercetărilor a reieșit că lucrurile se confirmă. Pentru acest fapt s-au luat următoarele măsuri în ședința C.O.M. din 14 iulie 1981 : sora șefă CORNELIA ȘTEFAN, infirmiera CONSTANȚA TUDOR și sora R. MARINESCU au fost sancționate cu diminuarea retribuției cu 10% pe timp de o lună, fiind la prima lor abatere. Totodată cazul s-a discutat cu întreg personalul muncitor luîndu-se măsuri ca în viitor să nu se mai întîmple asemenea lucruri.

■

Sîntem un grup de oameni ai muncii de la Spitalul clinic sector 4 de pe strada Vitan Bîrzești nr. 13 care ne deplasăm de două ori pe zi cu autobuzul ITB 102. Ne exprimăm pe această cale nemulțumirea față de stilul de muncă al șoferilor de pe această linie, precum și al celor puși să ți controleze. Așteptăm în stație cîte o oră, cînd vin sosesc cîte 2—3 în șir. De cîteva săptămîni, am observat că șoferii se fac pur și simplu stăpînii mașinilor, deviind traseul după bunul lor plac, astfel : mașina nr. 36-2720, din data de 7 septembrie, la ora 7,20 venind dinspre Emil Racoviță, a deviat pe șoseaua Olteniței spre Big, iar mașina din urmă, 36-2733, a folosit traseul normal, ducîndu-ne la spital, dar într-o aglomerație de nedescris. Gîndiți-vă că pe acest traseu nu circulă numai încadrați ai spitalului, ci și bolnavi și mulți încadrați ai altor instituții, care nu pot ajunge la timp acolo unde trebuie. **(Scrisoarea este semnată de un număr de 11 persoane.)**

■

Consiliul popular al județului Vîlcea : Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Maria Din** din Rm. Vîlcea, prin care solicită reîncadrare în muncă : Consiliul popular municipal Rm. Vîlcea, neavînd post vacant de contabil sau altul similar, a propus — și M.D. a fost de acord — să lucreze ca muncitoare la secția spații verzi, unde este și în prezent. Conducerea Consiliului popular municipal a stabilit ca odată cu introducerea în funcțiune în trimestrul IV a.c. a creșei nr. 4 Ostroveni, să i se asigure trecerea pe loc de administrator, posibilitate despre care solicitanta a luat cunoștință, fiind de acord cu acest loc de muncă.

■

Mă numesc Constantin Pietrăreanu și locuiesc în satul Piatra, comuna Stoenești, județul Argeș. Întrucît omul de serviciu de la Consiliul popular comunal care împarte corespondența nu-mi dă răspunsurile pe care le primesc la diferite scrisori, aleg această cale de a mă adresa dv. rugîndu-să-mi răspundeți în revistă cînd pot fi primit la redacție în audiență ?

N.R. — Vă răspundem : în fiecare zi — mai puțin simbăta — între orele 10—13, la camera 3.

■

Din partea Consiliului popular orășenesc Lupeni : Privind sesizarea trimisă redacției de către **Ionda Aurelia**, în care se arată că subsolul blocului în care locuiește este inundat, în bloc apărînd țînțari și miros de ape reziduale, vă comunicăm că lucrurile s-au confirmat. Conducerea EGCL Lupeni, reprezentată prin persoana tov. inginer șef Ștefan Csavlovics, a repartizat pe data de 28 august o echipă de instalatori care a trecut la evacuarea apei din subsol și la remedierea instalațiilor sanitare defecte, termenul de remediere a deficiențelor durînd pînă la 1 septembrie a.c. Față de măsurile luate, I.A. s-a declarat mulțumită.

■

Mă numesc **Elena Fuțonu** și locuiesc în satul Feldioara, comuna Tanasoaia, județul Vrancea. În data de 9 martie v-am expediat o scrisoare în care arătam situația mea : între anii 1976—1980 am fost gestionară la Bufetul „Feldioara" din comună. În data de 18 decembrie 1980 am fost scoasă din serviciu de către conducerea Cooperativei de consum și la insistențele tovarășului primar Gh. Tîrzimon în urma faptului că am refuzat să dau curs unor propuneri pe care mi le făcuse. Am fost exclusă și din partid, dar organele județene, constatîndu-mi nevinovăția, mi-au dat carnetul înapoi. Tovarășul primar m-a dat și în urmărire la Procuratura Panciu, dar la 7 februarie 1981 am fost scoasă de sub urmărire, fiind nevinovată, conform deciziei 1070. În urma intervențiilor organelor județene de partid și de stat și revistei FLACĂRA, s-a hotărît să primesc gestiunea bufetului înapoi și, deși există o dispoziție în acest sens, deși în revista FLACĂRA din 2 iulie a apărut răspunsul oficial al autorităților județene, în sensul că s-a clarificat cazul meu, tovarășul primar, încălcînd hotărîrea primului secretar al județului Vrancea, îi amenință pe președintele cooperativei de consum că îl va da afară dacă mă va încadra. În numele a ceea ce avem mai scump, al dreptății caracteristice partidului nostru, vă rog să informați opinia publică și pe cei în drept cum datorită necinstei unui om, dreptatea, în cazul meu, încă este ținută departe.

■

Pe versantul sudic al Făgărașului, mai puțin cunoscut drumeților, din lipsă de poteci marcate, s-a dat în folosință nu de mult o nouă cabană, lucru lăudabil pentru județul Argeș. Este situată la obîrșia Văii Cernatului, la 35 kilometri drum auto, începînd din satul Slatina, situat amonte de Riul Doamnei. Dispune de 50 locuri pentru cazare, 30 locuri în sala de mese, iluminată electric, încălzită cu lemne, constituind un minunat loc de popas la întîlnirea drumurilor ce suie din zonele Vîlsanului, Cernatului și Riului Doamnei, precum și pentru cei care doresc să escaladeze cota maximă a Carpaților noștri — Moldoveanu, 2 554 m. Dar cu o singură condiție, cum ne spune cabanierul PETRE BERJA : dacă dispun de alimente, întrucît, cel puțin deocamdată, cabanei îi lipsesc bucătăria și bufetul **(Petre Grigore, București).**

■

Consiliul popular al municipiului Hunedoara : Privind modul de soluționare a scrisorii trimise redacției de către Maria Călugăr din Hunedoara, strada Cerbului nr. 5, prin care arată că la parterul imobilului unde locuiește se află familia RAITA BELLA, compusă din 9 persoane, care a distrus apartamentul, au restantă de peste 5 000 lei la taxele comune, iar prin comportarea lor deranjează conviețuirea în comun a celorlalți locatari, solicitînd evacuarea acestora : situația se confirmă. S-au luat următoarele măsuri : Asociația de locatari a introdus acțiune de evacuare împotriva locatarului Raita Bella, pînă la pronunțarea instanței urmărindu-se executarea titlului de executor pentru suma de 6 369 lei ; de asemenea, s-au luat măsuri de dezinfecție și dezinsecție a apartamentului. Pentru conturbarea liniștei celorlalți locatari, Raita Bella a primit avertisment.

■

Mă numesc **Toncu Constantin**, domiciliez în București, strada Intrarea Studina nr. 5, sectorul 1. În luna mai a.c. am achitat, cu bonul 42708 din 9 mai, suma de 583 lei reprezentînd costul a 2 100 kg cărbuni. La data de 22 iulie a sosit camionul cu nr. 24—B—3978 care a descărcat cărbuni fără a cere bonul cu care s-a achitat (suma) costul cărbunilor. Această cantitate de cărbuni este absolut neintrebuințabilă fiind formată din praf, pămînt și pietre. M-am adresat șefului Depozitului de combustibil nr. 104 în aceeași zi. Acesta numai după îndelungi insistențe a verificat situația, a spus că va lua măsuri, dar, nici pînă astăzi — 25.08 — nu s-a prezentat nimeni.

■

DPMOS — Cluj : Urmare scrisorii numitului **Tiberiu Vancea** din Turda, prin care solicită sprijin în vederea încadrării în muncă, vă comunicăm : în ziua de 22 august a.c., cu dispoziția de repartizare nr. 485347/1981, T.V. a fost încadrat în muncă, muncitor necalificat cu posibilități de calificare la Întreprinderea ELECTROCERAMICA — Turda.

■

Timp de un an am reușit să string din modesta mea pensie suma necesară pentru cîte un bilet de tratament la Căciulata, pentru mine și pentru soție, fiind amîndoi suferinzi. La înscriere, înainte de a ni se da bonurile de masă, am fost solicitați să plătim 30 lei. Am întrebat „pentru ce ?" Ni s-a răspuns că 10 lei reprezintă taxa de stațiune — corect — iar 20 lei costul celor două bilete-invitații la un spectacol. Nu ni s-au eliberat cărțelele pînă cînd nu am plătit aceste bilete, pe care vi le trimit anexate acestor rînduri. Nu am fi mers nici dacă nu s-ar fi dat gratis, noi veniți fiind aici pentru odihnă și nu să ne pierdem serile și-apoi spectacolul fiind la Călimănești, la 3 km de Căciulata. Dincolo de modalitatea deloc ospitalieră prin care ni s-au strecurat aceste bilete, mă întreb cine și mai ales cum ține evidența financiară a banilor încasați, că biletele nu sînt înseriate și poartă doar o simplă ștampilă, și aceea fără semnătură ?! **(Victor Șerban,** București).

■

Direcția județeană poștă și telecomunicații — Gorj) : Urmare scrisorii publicate în revista nr. 34, la pagina **„Flacăra la dispoziția dumneavoastră"**, vă comunicăm că aspectele sesizate cu privire la activitatea factorului poștal ILIE CORLAN, de la Oficiul PTTR Padeș, au făcut deja obiectul unor cercetări, ca urmare a unei sesizări adresate unității noastre în cursul lunii iulie cu conținut asemănător. În urma cercetărilor, a rezultat că o parte dintre aspectele sesizate se confirmă, fapt pentru care factorul poștal susnumit a fost sancționat cu „avertisment" și atenționat în modul cel mai serios asupra activității viitoare.

■

I.U.G.C. — Autobaza București : Referitor la articolul „PĂMÎNT BUN — AȘTEAPTĂ MÎNA GOSPODARULUI" apărut în revista FLACĂRA din 20 august a.c. : Autobaza București are închiriat cu forme legale, de la Consiliul popular al comunei Domnești, un teren ce servește la stocarea mijloacelor din dotare. Terenul este organizat ca parc rece, în care, în afara autovehiculelor stocate, se mai află depozitate și alte mijloace fixe care așteaptă reparația sau sînt în curs de punere în exploatare. Urmare articolului dv., Biroul executiv al C.O.M. din Autobaza București a analizat aspectele sesizate și a dispus măsuri în vederea urgentării valorificării mijloacelor casate la I.C.M.

■

Consiliul popular al sectorului 3 : Urmare scrisorii **Petruței Kemenschi** din strada Prieteniei nr. 4, prin care solicita repararea unor instalații sanitare, vă comunicăm : ICRAL Vitan a executat lucrările necesare prin Sectorul de gospodărie locativă nr. 5.

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

De ce a demisionat dr. Onea ?

Omul în halat alb căruia îi dedicăm aceste cîteva rînduri a devenit un părinte și, deopotrivă, un prieten drag pentru cei mici și mari dintr-un sat de cîmpie. Absolvind Facultatea de pediatrie cu media generală 9,45 și obținînd la examenul de stat media 10, tînărul medic pediatru Virgil Gh. Onea, omul modest și fără moțuri despre care-i vorba aici, și-a ales la repartiție, în 1968, circumscripția sanitară Uliești de Dîmbovița. Cu toate că era în fruntea promoției, el a considerat totuși că este o cinste și o datorie să lucreze într-un sat îndepărtat, pentru că — își zicea — mai ales acolo sînt oameni, sînt copii care au neapărat nevoie de mine. Și ce poate fi mai semnificativ pentru nivelul de dezvoltare a unui sat în socialism decît faptul că, alături de profesori, învățători și chiar ingineri, se află pe poziție și un medic venit anume să se îngrijească de sănătatea copiilor de țărani ?!

Își amintește doctorul că, atunci cînd a sosit în satul acela, situația nu era deloc prea roză. Viața nouă abia se înfiripase. Dispensarul însuși se afla într-o clădire veche, dărăpănată, ale cărei ziduri nu se mai reparaseră de pe la începutul primului război mondial. Curentul electric încă nu fusese tras și de asfalt nici vorbă ; bolile făceau încă destule victime, cu toate strădaniile depuse de tînărul stat.

...A fost destul de greu. Oamenii, în schimb, l-au primit călduros și cu încredere, s-au apropiat de el. Și medicul, devenit ulterior și membru de partid, s-a pus serios pe treabă, învingînd multe din greutățile inerente începutului. Cît e ziulica de mare n-avea odihnă. Fie da consultații, diagnostica, prescria și aplica tratamente, fie vizita acasă, adesea, pe micuții săi pacienți, iar cînd avea un moment de răgaz, punea umărul direct la buna gospodărire a dispensarului. Nu o dată cu bani din propriul buzunar, iar alteori cu sprijinul autorităților locale, tencuia și văruia, punea peste tot ordine. Împreună cu micul său colectiv, a acoperit clădirea cu tablă, a subzidit pereții, a schimbat ușile și ferestrele, a construit un gard împrejmuitor, a săpat un put de apă potabilă și o magazie, a procurat o șaretă, a cumpărat un cal cu care să poată acoperi un perimetru de peste 30 de kilometri în vizitele pe care le face la domiciliul copiilor. Întreprindea studii, întocmea situații statistice de care avea absolută nevoie, făcea muncă preventivă și de educație sanitară. Treisprezece ani s-au scurs cu repeziciune, pe neobservate. În acest răstimp, mortalitatea infantilă a fost redusă la zero, unele boli au fost eradicate cu desăvîrșire, dispensarul din Ulieștf, datorită în primul rînd medicului său pediatru, numărîndu-se mereu printre unitățile de acest fel fruntașe pe județ.

Acesta-i omul. Acestea-i sînt în mare faptele de comunist, de medic într-un sătuc din Dîmbovița. A avut — recunoaște — și unele lipsuri personale, ca orice om. A fost de ajuns, de pildă, să... își ia zece zile din concediul legal de odihnă, concediu în care nu mai fusese de aproape trei ani, ca apoi, spre ghinionul lui, să se îmbolnăvească și să intre în concediu medical de 3 și 7 zile, pentru ca anumiți tovarăși de la Direcția județeană sanitară — dovedindu-se de această dată foarte zeloși — să-l blocheze retribuția și să-l ducă în situația disperată de a demisiona. Dovedindu-se pe mai departe indiferenți, fără a cerceta în amănunt de ce și cum devine cauza, aceiași tovarăși zeloși i-au desfăcut contractul de muncă. Măsura extremă. Oare altă, de corijare, nu se putea lua, admițînd că ar fi greșit undeva neanuntînd în prealabil sau luîndu-și, în împrejurări nu prea clare, concediul medical ?! „Nu mă vait — scrie, printre altele, resemnat, Virgil Onea în memoriul trimis redacției. Un singur lucru însă tare mă doare, anume răsplata nemeritată ce mi s-a dat pentru onesta și statornica mea muncă de 13 ani".

Am trimis memoriul direct Ministerului Sănătății. După luni și luni de așteptare, cercetînd lucrurile de la distanță, Direcția coordonare, control, personal și învățămînt ne-a răspuns lapidar : „Direcția sanitară a județului Dîmbovița, prin adresa nr. 5 843/1981, ne informează că a anulat decizia de desfacere a contractului de muncă al tov. dr. Onea Virgil și că în prezent susnumitul este încadrat ca medic pediatru la Dispensarul comunal Uliești". Cu regret, nici vorbă de vreo măsură luată concret împotriva acelora care au semnat cu atîta ușurință, cu o indiferență condamnabilă, un document zguduitor pentru o viață de om. Oare avem chiar atîția medici la sate încît să-i tratăm în acest inadmisibil mod ?

MIHAI STĂNESCU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Olimpia Petrescu, București : În situația dv., întrucît v-ați realizat sarcina de plan ce vă revenea personal pentru luna iunie 1981, vi se poate acorda, pentru luna respectivă, de către organul colectiv de conducere, pe lîngă retribuția cuvenită corespunzător realizării planului propriu, și pînă la 50 la sută din retribuția tarifară a tovarășei aflate în concediu de odihnă (cu care lucrați la același chioșc), cu mențiunea că retribuția totală astfel realizată să nu depășească retribuția tarifară pentru timpul efectiv lucrat, deoarece planul pe unitate nu a fost realizat pe perioada respectivă ● **Mihai Gherghescu,** Iași : Soluționarea contestațiilor împotriva modului în care au fost acordate gradațiile este de competența organului de conducere colectivă al unității sau al organului ierarhic superior ● **Floarea Humă,** Piatra Neamț : Am fost informați că ați fost repartizată ca muncitoare necalificată la Întreprinderea avicolă Neamț ● **Gheorghe Colițoiu,** Drobeta-Tr. Severin : Dacă îndepliniți condițiile legale, adresați-vă comisiei de pensii și asigurări sociale din unitatea la care lucrați, comisie în a cărei atribuție intră și întocmirea dosarelor de pensie.

MARGA NEDELEA ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Mihai Vosimonschi, Timișoara : M.E.I. ne informează că profesorul la care vă referiți este titular la Liceul industrial nr. 8, iar transferările pentru reducere de activitate se efectuează în conformitate cu prevederile art. 28 din Statutul personalului didactic ● **Eugenia Mitran,** Calafat : Adresați-vă C.C.E.S., București, Piața Scînteii nr. 1 ● **Felicia Cucu,** Iași : La concursul pentru ocuparea unor catedre vacante din orașe și municipii se pot înscrie numai cadre didactice care au promovat examenul de definitivare în învățămînt ● **Nicolina Șerban,** Gratia, Teleorman : M.E.I. ne comunică : postul la care vă referiți, catedra de limba română de la școala Gratia, nu a fost publicat în listele pentru absolvenți, deoarece respectiva catedră a fost atribuită absolventei Marcu Lucia, promoția 1980, care fusese repartizată la școală pe același post cu o altă absolventă.

HORIA PĂTRAȘCU ■

JURIDIC

Maria Schmadel, București : Imobilul respectiv cade sub incidența prevederilor Decretului 50/1981 și cînd se va trece la demolarea lui, vi se va repartiza o locuință corespunzătoare, conform legislației în vigoare ● **Eugenia Ciora,** Lupeni : Persoanele nominalizate de dv. se află în curs de cercetare penală pentru delapidarea unei importante sume de bani ● **Neculai Gh. Vizitiu,** Botoșani : Adresați-vă comisiei de reconstituire a vechimii în muncă, organism ce funcționează pe lîngă D.P.M.O.S. a județului în care locuiți ● **Anghelina Frunzetti,** București : Chiria vi s-a calculat corect, în conformitate cu prevederile Legii nr. 5/1973, luîndu-se în calcul veniturile dv. în calitate de titulară de contract, și ale fiului dv., cu care conlocuiți, precum și numărul de persoane cu drept de a locui în apartamentul ce îl dețineți ● **Ion Lăptucă,** Deva : Potrivit dispozițiilor art. 81 din Codul familiei, desfacerea înfierii minorului poate fi cerută numai de către înfiat, părinții firești ai acestuia, autoritatea tutelară și orice organe ale administrației de stat, dacă aceasta este în interesul minorului ● **Maria Frățilă,** Fieni, jud. Dîmbovița : Aspectele semnalate s-au dovedit întemeiate. Ca urmare, împotriva pîrîtului s-a dispus începerea urmăririi penale pentru infracțiunea de abuz în serviciu.

MIHAI MERIȘANU ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Centenar
George Bacovia

Destinul unui mare poet

Ca elev știam pe dinafară zeci de poezii din **Plumb** și **Scîntei galbene** și, fără să-l așez pe autorul lor pe aceeași treaptă cu Arghezi sau Blaga, îl consideram, urmînd opinia profesorilor de liceu, un mare poet. Începîndu-mi facultatea în 1950, cînd „obsedantul deceniu" debutase de vreo doi ani, mi-a fost să sud pe profesorii de universitate (evident nu pe Călinescu, mazilit chiar în acel an și nici pe Tudor Vianu care era titularul cursului de literatură universală) că atît Arghezi cît și Blaga, Bacovia și Barbu erau poeți „burghezi", „idealiști" „reacționari" etc., singurul progresist revoluționar (noțiuni sine qua non legate de marea poezie) fiind A. Toma ajuns de îndată și academician. Priviți cu o anume indulgență între poeții începutului de veac erau Șt. O. Iosif și George Topîrceanu. O mare, inegalabilă epocă de poezie românească devenise un veritabil holocaust. Un curs despre simbolism ținut de un eminent (astăzi profesor) era de-a dreptul inchizitorial, dascălul ni se părea la catedră un procuror menit să toarne la „hîrdăul lui Petrache" pe marii autori. Recitit astăzi (cred că se mai află un exemplar pe la biblioteca facultății de filologie), acest proces literar făcut unuia din curentele de culme ale liricii universale și românești este atît de aberant încît pare neverosimil. Ți se pare aproape o glumă dacă n-am ști că generații întregi de absolvenți și l-au însușit, măcar prin coerciția examenului. Era în anul 1955, un candidat la examenul de licență, om fin, eminent pregătit, fiind și dramaturg („La farmecul nopții") a prezentat o teză despre Bacovia, văzut „pozitiv", teză respinsă cu violență de șeful catedrei, pe motivul că interpretarea era idealistă. Candidatul a promovat totuși pînă la urmă grație intervenției comprehensibile a lui Ov. S. Crohmălniceanu. Un an mai tîrziu, în 1956, poetul, ajuns la 75 de ani, deși surprinzător, de peste trei decenii își dusese existența mai mult prin spitale, ori alitat (în timp ce robustul său coleg de contingent și de orientare literară Ion Minulescu se stinsese la 63 de ani, iar Octavian Goga, născut tot în 1881, la 57 de ani) poate și dintr-un stimulent jubiliar începe să fie repus în circulație printr-o culegere de **Poezii** prefațată de Eugen Jebeleanu. Universitatea se află în situația de a-l reintroduce în programele de studii, începe să pătrundă și prin manualele școlare. Este însă foarte interesant să observăm, iar lectura vechilor interpretări este prea edificatoare, că poezia lui Bacovia era luată mai degrabă drept un document de sociologie literară sau de psihologie decît un testimoniu artistic. Poetul **Lacustrei** ilustra în această fază exegetică a perioadei proletcultului în cel mai înalt grad situația de victimă a trecutei societăți, incapabile să cultive și să ocrotească valorile, ducînd din fragedă tinerețe o viață pauperă, sufocantă. Poezia sa era aceea a unui „artist proletar cult" și nu întîmplător **Serenada muncitorului**, poezie în stilul lui Neculuță („Eu sînt un monstru pentru voi / Urzind un dor de vremuri noi / Și-n lumea voastră abia încăo / dar am să dau curînd la cap"), înferioară celei despre visul cizmarului de Topîrceanu (**Noapte de Mai**) era supusă celei mai extinse analize și supraevaluată. Ca și **Spre primăvară**, ale cărei două strofe reneță refrenul „Sculați ai muncii proletari". Motivele unei asemenea modalități nu erau desigur de ordin estetic, ne vine greu să credem că gustul interpreților ar fi fost atît de puțin exersat, cît mai ales de ordin moral și social. Mai pe șleau spus, publicul cititor, evident grav subapreciat (cum se întîmplă din păcate mereu în critică), era „ferit" de influența acelei „morbidezza" bacoviene, de contaminea „nevrozelor" și a elementelor „macabre", obsesiv thanatice și lugubre, de eroul bolnav cu amanți ftizici, ori sataници, de melodiile funebre ale clavecinelor din incinte burgheze ori pline de igrasie. Dar chiar natura exterioară, obsesivă, dominată de exasperanta culoare cenușie (în poezia **Gri** „ninge gri") ori negru („Negru, numai noian de negru") văzută în momentele crepusculului autumnal sau hibernal (există 6 poezii cu titlul **Amurg** și încă 6 ce-l conțin în titlu : **Amurg sonic, Amurg violet** etc.) ori în ipostaza nocturnă (7 poezii se cheamă **Nocturnă** și poetul nenumerotîndu-le, nu le putem distinge decît după primul vers). O asemenea natură, ostentativ deteriorată, ca și sufletul celui ce o receptează (un alt titlu recurent conține cuvîntul „nervi" : **Nervi de primăvară, Nervi de toamnă** — 4 poezii cu același titlu — **Nevroză** împrumutat din Rollinat, se spune, deși este perfect în spiritul lui Bacovia, superior autorului **Nevrozelor**, așa cum a demonstrat Al. Piru (vezi **Reflexe și interferențe**, pp. 199—203) putea trezi insomnii responsabililor cu optimismul. Apoi opțiunile poetului : Chopin, cu marșurile funebre (**L'Aube de la muzique**), voluntatea sinuciderii (**L'étoile du fou**), moina (**le brouillard liquide**) amantele cîntate în **Mars funebru** (la Rollinat, „l'amante macabre"), toate aceste preferințe satanice menite „épater les bourjois" dar care puteau îngrijora o epocă a festivismului ridicol, nu puteau fi acceptate decît cu condiția calificării drept „tare" ori consecințe ale modului burghez de viață, „descomnus" și „pervertit", care au făcut dintr-un poet cu o sensibilitate febrilă și predispus funciar sore pesimism și mizantropie, o victimă în toate privințele : artistic, moral, biologic, social. O asemenea interpretare, să fim sinceri, este încă de largă circulație în ciuda valorificării estetice datorate unor Ion Caraion, G. Grigurcu, N. Manolescu, M. Petroveanu și alții (am lăsat în afară pe cei dinainte : G. Călinescu, N. Davidescu, E. Lovinescu, Perpessicius, Vladimir Streinu s.a.). Știm de multă vreme că aberațiile au o putere de persistență incomparabilă în raport cu dreptele judecăți, căci aberațiile, simple și schematice, accesibile spiritului superficial, durează înspăimîntător de mult, e aproape imposibil să fie extirpate, proliferînd ca monștrii mitologici.

Este ciudat însă că, urmînd cu consecvență demersul socio-psihologizant, util și el în comentariul literar, nu s-a ajuns niciodată, din cîte știm, la o concluzie mult mai logică și mai legitimă și pe care am numit-o, pe scurt, **caracterul terapeutic** al poeziei bacoviene, altfel spus substanța ei e **catharzis**, de declanșare în exterior, prin ecluzele limbajului poetic, a obsesiilor și dramelor interioare. Căci poezia ce este altceva decît o **confesiune**, o spovedanie ce descarcă sufletul chinuit al celui ce-o emite și, în măsura acelor **Wahlvervandschaften** (corespondențelor sufletești) ale celor ce-o receptează. O asemenea poezie, eliberatoare pe cale spirituală (obsesiile de care vorbeam pot fi soluționate și pe căi nocive : crime, sinucideri acte irresponsabile etc.), nu poate fi decît salutară sub raport social și individual, căci se constituie într-un factor de ameliorare, într-o „medicamentație" tranchilizantă, salvatoare pentru umanitate. Cei care au calculat altfel au dovedit o totală inaptitudine și o incompetență descalificantă în materie de psihologie. De n-au avut, cumva, intenții premeditat malefice, menite să discrediteze marile valori spirituale, înlocuindu-le cu surogate și caricaturi. Cînd Freud, în practica psiho-terapiei, își punea pacienții în, situațiile culpabile ce le resimțeau, ei a dovedit un fin simț al cunoașterii sufletești. Și dealtminteri încă vechii romani, în înțelepciunea lor, emiseseră ideea teraoeuticii prin reciprocitate anihilantă : **Similia similibus curantur**, de unde și românescul „cui pe cui se scoate". Cînd Adrian Păunescu scrie (reproduc din memorie) : „Și-acum, cînd sîntem singuri pe pămînt, / Să recităm Bacovia plîngînd" poetul nu potențează starea de tristețe în solitudine ci dimpotrivă, o ameliorează, o elimină. Versurile bacoviene devin astfel un leac, o redobîndire a stării de sănătate inițială. Cît de fals, de inadecvat psihologic ar suna un libret de tarantelă ori un chiuit nu mai e nevoie să insistăm.

Chiar în împrejurări comune, cînd îndurerați de atîtea nefericiri ale vieții ori avînd conștiința culpabilității ne descărcăm sufletul pe calea confesiunilor față de cei apropiați, cînd vărsăm lacrimi din adîncul ființei noastre, obținem, evident, senzația de ușurare. E **catharzisul**. Nu altul este rostul spovedaniilor cultice. Fără această supapă benefică este probabil c-am rezista mai puțin încercărilor vieții firile temperamentale extravertite au o mai mare capacitate de rezistență. Cei care „înghit în sec" interiorizați, introvertiții sînt mai imprevizibili și în stare de atîtea ori de violențe ireparabile. Nu degeaba există observația : „Să te ferească Dumnezeu de mînia omului răbdător" care, adică, ermetic claustrat, incapabil să se defuleze treptat, poate produce explozii. Introvertiții, se știe, nu sînt capabili să ducă prea departe maratonul vieții.

Dar catharzisul de care vorbeam, terapeutica ce-o resimțim citindu-l pe autorul **Lacustrei** n-ar fi cu putință fără arta unică, a marelui poet. Performanța artistică a lui Bacovia constînd în crearea unui univers de o individualitate inconfundabilă, nu numai în plan național, cu cel mai mic număr de cuvinte folosite vreodată de un poet (cu puțin peste două sute) rămîne unică. Poezia lui Bacovia, muzica el obsedantă, pătrunde în abisurile insondabile ale sufletului nostru, imposibil de uitat ori de ignorat. Teritoriul ei nu poate fi ocupat de nimic altceva. Poetul, de la nașterea căruia aniversăm centenarul, se dovedește, pe măsura acurgerii timpului, nu numai unul din marii creatori : dar și un adevărat taumaturg.

POMPILIU MARCEA ■

Eveniment cultural

INTEGRALA ENESCIANĂ LA ELECTRECORD

În cadrul **Centenarului** și în întîmpinarea **Festivalului internațional George Enescu, Casa de discuri Electrecord** oferă melomanilor prilejul de a audia întreaga operă enesciană. Apariția **INTEGRALEI GEORGE ENESCU**, adevărat eveniment cultural, dă prilejul întîlnirii atît cu marile noastre orchestre simfonice dintre care amintim : Orchestra simfonică a Filarmonicii „George Enescu", dirijor **Mihai Brediceanu** ; Orchestra simfonică și Corul Filarmonicii din Cluj-Napoca, dirijor **Ion Baciu** (dirijorul corului **F. Mihăescu**) ; Orchestra de cameră a Filarmonicii din Iași, dirijor **Ion Baciu** ; Orchestra radioteleviziunii, dirijor **Iosif Conta** ; Cvartetul de coarde „Voces" din Iași cît și cu artiști vocali și instrumentiști de mare valoare ca **Dan Iordăchescu, David Ohanesian, Valentin Gheorghiu, Dan Grigore Aurora Ienei, Maria Fotino, Ecaterina Negru-Fotino, Yvonne Piedemonte-Prelipcean, Ștefan Gheorghiu, Corneliu Vieru, Andrei Csaba, Varujan Cosighian, Virgil Frincu** și alții.

Integralei **George Enescu**, aflată în magazinele de muzică, i se adaugă și seria de discuri cuprinse în **Miniintegralele George Enescu** care vine să completeze frumosul dar oferit melomanilor de **Casa de discuri Electrecord**. Restituirea operei enesciene, moment de mult așteptat, este acum onorată la o înaltă ținută artistică.

Prietenul lebedei negre

Pentru că îmbătrînesc spunînd sau scriind povești — spre deosebire de mulți alții care, spre binele lor, îmbătrînesc trăind — umblu prin lume cu urechea plecată, ca să prind toate vorbele ce se rostesc în apropierea mea. Pe drum și departe de casă, mai ales, oamenii cred că zeii sînt duși să se lubească prin cringuri sau să spună minciuni fetelor și atunci încep și ei să tragă timpul de urechi, să se scufunde-n spice viorii. Eram într-un tren de noapte, acum în septembrie, luna plutea ca o movilă de grîu deasupra cîmpiilor și cineva-și depăna gîndurile amăgitor și lenes :

— Pe Dunăre, acum, apa-i groasă de-atîta pește. Păi ce crezi, de cînd a urzit Dumnezeu pămîntul, banii se prăsesc la cine-i iubește, iar crapul numai în apele care păstrează fulgerul. Din fulger își fac crapii spadă. Dar pescărușii de Dunăre, în dreptul Brăilei, foarte rari, domnule. Se leagănă cu miile pe Lacu-Sărat, dacă-ți mai aurit. (Altător și pus pe hulit). Și-acolo n-au pește. Iar ei, puzderie de scîntei albe, bătute de-un blestem să scapere și să dăinuiască fără luotă. Întîi zici că-a porumbei și-ți pare rău că n-ai să le-aprind niște grăunțe. Dar, pe urmă, cînd se ivesc dintr-o margine șase lebede albe și una neagră, plutind fantastice, pe o linie a lacului care trebuie că pe dedesubt e trasă cu mărgăritar, înțelegi, sînt pescărușii, fiindcă ei au de-a face cu lebedele. Atenție, nimic obscen, sînt legați de la distanță. Ei, cînd văd, o lebădă neagră, mă gîndesc la timpul cînd furam curcuvelele dintr-o clonotniță și le aruncam în casa preotului, fiindcă fata lui, pe care o iubeam, se mîndra cu altcineva. Mai bine zis, un prost de băiat, care nici măcar n-a luat-o de nevastă și o trăgea cu sania, vara, prin iarbă. La Lacu-Sărat, de cîte ori m-am dus să văd lebăda neagră, am văzut și-un cal bătrîn care, fix la orele opt dimineața, intra în apă pînă la genunchi și sedea acolo pînă la prînz. Era bătrîn, cu oasele bolnave și venea să se vindece. Îl bîzîia musca, mișca greu din cîotul cozii, dar nu ieșea din apă. Ar urma să crezi că și pescărușii ăia sînt bolnavi, însă altceva se întîmplă cu ei : acolo, pe lac, mă gîndesc, ei fac de gardă, cu schimbul, în jurul lebedelor. Năuci de bețe, sau de iubire. Cazacii albi și tarului rus. Le-au tăiat capul cu sabia. Sînt în mișcare secretă, neîndoielnic. E o idee, dumneavoastră ce ziceți ?

— Nu zicem nimic, răspunde un glas vesel. (Mă prefac că dorm, dar printre pleoapele scăpătate îi iau măsura : tînăr, solid și cu discreț la adresa romanticilor ; cel puțin așa mi-l descifrează fața turtită, ca de tătar). Dumneata trăiești, după cum se pare, doar întîmplări frumoase. Ești ca fata aia care zice : mamă, am găsit un boboc de trandafir în chiuvetă, de ce la școală nu ne-au spus că trandafirii cresc și-n faianță ? ! Eu, află dumneata, nu știu cum se întîmplă, atrag asupra mea tot soiul de întîmplări ridicole. De pildă, m-am urcat într-o zi în troleibuz, fără bilet. În stație respectivă ne-am urcat vreo douăzeci de pasageri și sînt convins că nici unul n-avea bilet. Eram studenți. Ei, bine, după o jumătate de minut, doi inși s-au apropiat și mi-au cerut biletul la control. N-am. E rău, scoate suta și coboară. N-am decît cincizeci de lei. Dă-i încoace și zi mersi că ne-ai întîlnit pe noi. Mi-au luat banii și-au sărit din mers. Erau, vă dați seama, doi șnapani care s-au dus direct la circiumă cu banii mei. Și bagă de seamă, mă dăscam să întîlnesc o fată. Eu, domnule, stimez corbii, lebedele negre mă lasă cu degetul mare în gaura cheii. Dumneata cînți povești cu orga pe piept, pfiii, și-ți închipui că lumea se dă-n balansoar de plăcere și bucurie și mai aruncă și doi cartofi în spuză ca să mirosă viața a pace și belșug. Eu, pe ăștia de-alde dumneata i-aș trimite să umole sifoane și să stropească cu ele tîrnuțile de mărăcini, pîn-ar da în floare.

— Astîmpără-te, domnule, intervine un al treilea în discuție, omul n-a zis nimic de rău. A spus, așa, un fel de poveste de iubire.

— Nu v-amestecați, se roagă prietenul lebedei negre, n-am nici un interes să mă supăr cu dînsul. Eu sînt arestat și dînsul mă escortează.

— Nu se poate ! îi scapă vecinului meu.

— Ba da, domnule. Sînt victima crizei de petrol.

— Și a belșugului de struguri, completează însoțitorul.

— Mai precis a sacilor de nailon, precizează prietenul lebedei negre.

— Sînt o fire scormonitoare, domnilor. Pe vară, cînd mă duceam să mă-ntîlnesc cu lebăda...

— Spune mai bine că te duceai să privești cu binoclul plaja nudiștelor.

Alții priveau cu binoclul, eu știu ce-i ala o femeie goală. Prima din cele șapte minuni ale lumii. Nemuritoare. Cel mai de seamă adevăr al vieții. Chiaul lumii

FĂNUȘ NEAGU ■

(Continuare în pagina 16)

Un muzeu in labirint

Oraşe şi filosofie

3.

El Greco : Panorama şi planul oraşului Toledo (detaliu)

Şi mai puţin înţeleg de ce secolul nostru s-a apropiat de El Greco, risipind o lungă ingratitudine care l-a nedreptăţit pe pictorul spaniol. Nu-mi dau seama ce anume a determinat interesul pentru ciudatul grec instalat la Toledo. Fervoarea ? Ar fi greu să vorbim despre aşa ceva într-un secol ros de scepticism şi bîntuit de frig metafizic. Misterul ? Rar un secol mai dispus să vorbească în gura mare despre taine pe care nu le vrea decît ca panaş. Cumva fiorul tragic atunci ? Nu cred. Secolul nostru a smuls morţii pînă şi cununa de spini.

Incercînd în zadar să găsesc un răspuns, m-am gîndit din nou la Toledo şi la Spania.

Kant spune undeva că turcii obişnuiesc să caracterizeze ţările prin care trec după viciul lor cel mai vizibil şi că, procedînd astfel, ei ar alcătui următorul tablou : Ţara modelor (Franţa). Ţara proastei dispoziţii (Anglia). Ţara fastului (Italia). Ţara titlurilor (Germania). Ţara strămoşilor (Spania).

Dar care „strămoşi" ?

Spania n-a dus în nimic lipsă de paradoxuri. Ea nu era deschisă spre lume şi totuşi a spart orizonturile cu caravelele ei. Nicăieri Dumnezeu n-a fost mai brutal şi mai singeros ca în Spania unde a fost cel mai mult invocat. Nimeni nu l-a iubit mai mult pe Don Quijote şi nimeni nu l-a disprețuit mai mult decît spaniolii. După cum nimeni nu l-a incriminat mai vehement pe Don Juan şi nu l-a invidiat mai aprig. Soarele Spaniei e şi violent şi trist. Ca zidurile Escurialului. Inchiziţia a apărut pe un pămînt scăldat de lumină. Şi observaţi dansul spaniol. El este în acelaşi timp explozie şi însingurare. Şi e la fel de aproape de ţipătul vital şi de ţipătul de moarte. Oare nu e şi Spania astfel ? Şi nu e şi El Greco astfel ?

El Greco e ca dansul spaniol. Şi Toledo. Nu poţi să vezi Toledo, cel puţin oraşul pictat de El Greco, altfel decît vezi un dans spaniol, gîndindu-te în acelaşi timp la viaţă şi la moarte. Soarele arde piatra, dar umbrele sînt adînci şi sonore. Amiaza e ascuţită şi scînteietoare ca sabia de Toledo, dar noaptea, probabil, nu mai eşti sigur dacă paşii care sună pe caldarîm sînt cei de azi sau de ieri. De ieri şi de totdeauna, pentru că în acest sens Spania este într-adevăr o ţară a strămoşilor. Fiecare dans spaniol are o faţă efemeră şi alta eternă.

Dar există ceva care caracterizează, cred, sufletul spaniol mai mult decît umbra strămoşilor : pasiunea. De aici şi înclinaţia spre arbitrar. Don Quijote şi Don Juan sînt foarte spanioli şi pentru că pe amîndoi îi devoră pasiunea. După cum amîndoi sînt arbitrari pentru că pasiunea e totdeauna arbitrară. Ea nu recunoaşte decît logica ei. Don Juan are logica lui proprie care altora li se pare pură insolenţă. Don Quijote are şi el logica lui de care alţii rîd mai mult sau mai puţin decent.

Şi El Greco e arbitrar. Nimic nu e logic în siluetele lui alungite care nu respectă proporţiile comune. Cei care au căutat să le explice prin boala de ochi a pictorului care-l făcea să vadă, se zice, anormal judecă sufletul spaniol cu centimetrul în mînă uitînd că pasiunea are propriile ei legi, singurele pe care le respectă.

Ca şi dansul spaniol, dealtfel. Care nu e o sumă de mişcări. E o flacără.

Cu alte cuvinte, o siluetă a lui El Greco nu e pur şi simplu un corp alungit. Ea nu *seamănă* cu o flacără. *Este* o flacără. In ea arde o pasiune care nu poate fi totdeauna lămurită, dar e totdeauna evidentă.

Oare are dreptate Eugenia d'Ors cînd vorbeşte despre „forme care zboară" ? Zborul este totdeauna, sau mi se pare mie aşa, vital. Zbori pentru că eşti însetat de înălţimi. Zborul lui Icar este un zbor vital chiar dacă el se termină în cenuşă. Zborul e un ţipăt, dar un ţipăt luminos.

Nu, nu aşa sînt siluetele lui El Greco, devorate de un extaz care le împiedică să rămînă pe pămînt, dar le împiedică şi să zboare. Ele sînt, încă o dată, ca dansul spaniol la fel de aproape de viaţă şi de moarte. Căci dansul spaniol are aripi nu pentru a zbura, ci pentru a contrazice ţărîna pe care o frămîntă picioarele. Nici extazul lui El Greco nu este o ridicare la cer. Este, mai degrabă, o răstignire între cer şi pămînt. Flacăra arde, dar nu se rupe de cenuşă.

Seara, la Toledo, trecătorul se simte, bănuiesc, ca după un dans. Dansul violent al zilei, dansul brutal al luminii nemiloase. După el urmează tăcerea. Tăcerea care are propriul ei dans, numai că acest dans e funebru.

Sobia de Toledo are prin urmare două tăişuri. Şi niciodată nu ştii pe care dintre ele îl simţi. Tristeţea Spaniei cutremură ca şi soarele ei. Asprimea Spaniei tulbură ca şi tandreţea ei. E greu să desparţi ceea ce e de nedespărţit. Şi poate că tocmai de aceea pasiunea spaniolă nu ştie să suiidă. Cînd tace, Spania tace ca Velasquez. Nu scoate nici o vorbă. Cînd izbucneşte în ris, o face în hohote, ca Goya. Iar cînd aspiră spre ceva o face ca El Greco. Arzînd. Nimic nu e moderat în pictura spaniolă, pentru că nimic nu e moderat în sufletul spaniol. El nu poate decît ori să tacă violent, ori să strige. De aceea razele Roentgen n-au ce căuta dincolo de culoare. Adevărul siluetelor lui El Greco se află în sufletul spaniol.

Am fost tentat să cred că pasiunea Spaniei s-a altoit pe logica greacă în pinzele pictorului venit din Creta. Astăzi mă îndoiesc că am avut dreptate. Pasiunea nu poate fi altoită pe logică. Ea, ori e capabilă să-şi inventeze propria ei logică, ori moare.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

I. Al. Brătescu-Voineşti — Epistolier (III)

Acestea au fost scrisorile lui Brătescu-Voineşti şi am convingerea — cu notele ce le-am intercalat, între paranteze, în textul lor, ori la sfîrşitul cîte unela din epistole, acolo unde ele mi s-au impus cu necesitate — că am înlăturat orice posibile nedumeriri majore ale cititorului şi că, în linii esenţiale, e edificat în ambele sensuri : şi al conţinutului lor şi al scopului. Şi, ca să mă încumet să le comentez într-un fel, să le semnalez. hai să zic, claritatea de gîndire sau frumuseţea de exprimare — pe care cei ce le-au parcurs le vor fi înregistrat şi apreciat singuri — mi-ar da deopotrivă şi sentimentul inutilului şi, pînă la urmă, chiar pe acela — mult mai incomod — că săvîrşesc o impietate.

Aş vrea doar să atrag atenţia, asupra unui detaliu, aparent fără însemnătate, care poate să fi fost neseizat şi care relevă pe de o parte comportamentul unor oameni de altădată, moravurile şi stilul raporturilor dintre ei — fructe ale unei pedagogii supravegheate care nu se mai poartă — iar pe de alta, preocuparea de a păzi cu strictețe, o regulă estetică, în metamorfozele firești, spre durabilele legături de prietenie.

Prima scrisoare, din 1912, Brătescu-Voineşti şi-o începe protocolar şi ceremonios : „Prea stimate Domnule Simionescu" ; în cea de a doua utilizează formula: „Iubite şi stimate Domnule Simionescu" ; în penultima, cînd amîndoi erau academicieni, i se adresează : „Iubite coleg şi prieten", iar în ultima, din 1938 — după mai bine de un pătrar de veac de strînse şi adîncite relaţii — îi va numi, în fine, degajat şi direct : „Dragă prietene".

Vremuri duse, rizibile şi demodate — bune pentru o literatură de evocare molcomă — cînd noţiunile îşi păstrau intact conţinutul, cînd ceea ce era „bineînţeles" se înţelegea realmente bine, cînd amiciţiile se întemeiau pe actul de gratuitate absolută şi pe o stare de spirit, cu care te întîlneai mereu pe aceeaşi lungime de undă, cu aceleaşi delicii ale lucidităţii şi ale limpezimilor sufleteşti şi nu la capătul unui întunecat maraton de vodcă, de sticle de bere sau de baterii la gheaţă, care a înlocuit solaritatea umană şi certitudinile reciprocităţilor, cu ignobilul avorton, pe care m-am obişnuit să-l numesc „prietenia cu sens unic", născută interesat, din pîndă şi calcul — hrănită cu negrul lapte secretat de invidii şi de ură — şi care n-a adus, în cazul cel mai fericit, decît contrarietatea şi dezamăgirea, dacă nu s-a cristalizat cumva, gîndul deliberat odios, al mişeliilor.

L-am cunoscut bine pe Brătescu-Voineşti ; şi am avut, în tinereţe, destui ani, în care-l vedeam zi de zi — deci, sînt în măsură să afirm, în deplină cunoştinţă de cauză — că, indiferent de vîrstă şi de rosturile pe care le aveai, nu „tutuia" pe nimeni şi nu l-am auzit spunînd niciodată unui subaltern — de la cel mai important pînă la oamenii de serviciu — altfel decît „dumneata". Manifesta un respect pentru orice semen de al său şi practica, exemplar, o politeţe îndatoritoare, în toate împrejurările, cu toţi oamenii. Şi mai e nevoie, oare, să arăt că era dotat cu o foarte pătrunzătoare şi suculentă inteligenţă, alimentată de o adîncită cultură clasică greco-latină, că avea un ascuţit simţ al observaţiei — care cred că stă la temelia creaţiei lui scriitoriceşti — că era, prin structură, un sociabil care cultiva un umor reconfortant, că era un „guetar" de mina întîia şi un povestitor oral de excepţie ?

Destul să amintesc că în pauzele ce se luau la Cameră, în cursul unei şedinţe, făceam roată în jurul lui, la bufet sau pe culoare, deputaţi şi ziarişti, să-l ascultăm istorisind şi, în tinereţea mea, am aflat multe de la el din cele ce fuseseră, pe care nu le ştiam ; şi pentru astea toate, l-am stimat şi l-am admirat, dincolo şi peste duioasa şi educativa lui literatură de care nu mă ocup, fiindcă e aşezată aşa cum trebuie, în pervazul tuturor istoriilor noastre literare. Şi consider aici încheiat pe **Brătescu-Voineşti-epistolier.**

Dar nu vreau să ratez prilejul ce mi se oferă, de a mărturisi şi de a rectifica o eroare pe care am săvîrşit-o altă dată, în legătură cu el şi care m-a siciit îndeajuns din punctul de vedere al acurateţii şi al conştiinţei profesionale.

În 1973, în volumul meu **Facsimile**, prezentîndu-l pe eminentul profesor şi întransigentul om de caracter care a fost bizantinologul Nicolae Bănescu, am reprodus, în fotocopie, o scrisoare ce îi fusese trimeasă de Brătescu-Voineşti, care purta data de 29 martie 1910 şi care era scrisă pe o hîrtie de corespondenţă cu antetul : **Adunarea deputaţilor,** cum sînt, de altfel, şi două din cele şase, către Ion Simionescu.

Automat, din memorie, l-am văzut pe Brătescu-Voineşti la Cameră, aşa cum era, găsindu-l acolo şi cu locuinţa care îi adăpostea familia şi fără să ezit, în lămuririle date, am caligrafiat negru pe alb, pentru tipar : „La data aceea, adică 1910, Nicolae Bănescu era profesor la gimnaziul „Cantemir" din Bucureşti, iar Brătescu-Voineşti slujbaş la Camera deputaţilor".

Nu-l puteam disocia pe Brătescu-Voineşti de ideea că a fost o viaţă întreagă salariatul Camerei. Or, afirmaţia s-a dovedit inexactă. În 1910, Brătescu-Voineşti era deputat — pentru prima şi singura oară — ales pe lista partidului liberal.

M-a făcut atent asupra faptului, delicatul şi subtilul meu prieten Costel Dobrescu — ginerele bătrînului luptător transilvănean Ştefan Ciclo-Pop — şi el slujbaş al Parlamentului şi apropiat colaborator al lui Brătescu-Voineşti, care va deveni, după aceea, funcţionar la Cameră, unde ocupă pe rînd postul de director al Cancelariei şi mai apoi, pe acela de secretar general, amîndouă cu caracter exclusiv administrativ. Şi făcînd **mea maxima culpa,** îi mulţumesc lui Costel Dobrescu că m-a pus pe drumul cel bun, confirmîndu-mi încă o dată, frumoasa vorbă a lui Nicolae Iorga, că mereu învăţăm cîte ceva ca să înveţe şi alţii, în speţă, că în meseria noastră oricît de prodigioasă şi de fidelă ţi-ar fi memoria, nu trebuie să te bizui numai pe ea, ci să baţi întotdeauna căile verificărilor, ca să nu se furişeze greşeala — perfida greşeală — şi să fii împăcat, atunci cînd ţi-ai isprăvit travaliul, cu osteneliile tale.

L. KALUSTIAN ■

Din jurnalul de călătorie

al dr. Grindei

Septembrie 1971... Roma

Piaţa şi Catedrala Sf. Petru.

Şi una şi alta încercare de a delimita pentru om spaţiul, păstrîndu-i totuşi senzaţia de nemărginire şi de libertate totală. Bolta lui Michelangelo pluteşte deasupra zidurilor. Nicăieri nu am văzut lumina şi spaţiul mai bine. Coloanele uriaşe care susţin totul sînt limitate ca număr şi retrase puţin mai lateral, astfel că lumina care cade de sus circulă liber. Zidurile şi coloanele puternice îţi dau senzaţia de forţă uriaşă, însă nu diminuează nimic din imensitatea spaţiului. Infinitul circulă liber în limitele geometriei umane. Prin aceasta legătura dintre omul infinit şi infinitul spaţial (şi poate temporal) s-a făcut. Şi atunci cade peste noi vraja sentimentului divin de nesfîrşire şi nemărginire. Cei care au făcut biserica s-au gîndit că au prins nemărginitul lui Dumnezeu. Eu care trăiesc puterea creaţiei lor simt şi celebrez în mine însumi vraja imensităţii şi infinitului transcendental al omului. Prin spaţiul şi lumina care şi-o apropie, omul transcede în origine, în scurgerea şi în ţinta infinită. Michelangelo este demiurg ca şi lumina boltii sale.

Iar eu sînt fericit !

Iată un loc al meu ; un loc fără rău. Dar cîţi ai mei pot ajunge aici, şi cît ne rămîne pentru viaţa noastră ?

Iar noi sîntem mulţi, mulţi, şi locul adevărat al nostru trebuie să fie pentru toţi ai noştri, adică pentru toţi oamenii. Nu încap nici în catedrala de la Amiens, nici aici în spaţiul nesfîrşit al boltii lui Michelangelo şi nici în casa prietenului meu de deasupra Lombardiei şi fructele, pîinea şi vinul din via lui nu ajung pentru toţi ai noştri.

ŞTEFAN BERCEANU ■

Prietenul lebedei negre

(Urmare din pagina 15)

plin de ulmire, răstringeri de aur lîngă un izvor de marmură roşie. Nu, nu mergeam cu binoclul. Asta o făceau nişte băieţandri şi un bătrînel ramolit. Transpirau şi puteau a ulei de rapiţă. Luai spuma de pe ei şi-o băteai cu telul. Eu, domnilor, ştiu ce-i o femeie goală. Iar cine n-a privit o femeie goală şi n-a rămas bolnav de mirare e o nulitate. Eu mă duceam pentru lebăda neagră. Imi aducea aminte de fata aia pe care-o iubisem şi murise. Zici că priveam nudistele, fiindcă lebăda trecea, la intervale parcă anume calculate, pe lîngă plaja lor. Şi era o desfătare să le vezi pe femei cum se ridicau s-o salute, s-o cheme şi să-i arunce pîine sau fructe. Sînteţi naivi, domnilor. Toate cîte se scuiau în picioare nu vroiau altceva decît să se măsoare în frumuseţe cu lebăda neagră. Lebăda le sfida, şi ele, înfrînte, ar fi înfulecat-o de vie, tăvălită prin balsam de Peru, dacă ştiţi ce-i aia. Iar dumneata, care mă escortezi, n-ai dreptul să-i bănuieşti de hoţi pe toţi oamenii. De exemplu ăia doi controlori...

— Erau studenţi, chiar în seara zilei cînd m-au jecmănit au fost repartizaţi, la cămin, în acelaşi dormitor.

— Domnule, asta-i o tîrtiţă de lişiţă bine rumenită pe jar. Lebăda e altceva. E jocul cel mai delicat al apelor. Firul de lumină legînd pămîntul cu stelele. Mergeam să văd lebăda neagră şi de fiecare dată — în staţia tramvaiului pentru Lacu-Sărat...

— Sterpeleai un portofel.

— ...cumpăram două cornuri şi o pungă cu lapte. Ia te uită, descopăr eu la al nu ştiu cîtelea drum, ăştia au băgat laptele-n pungi. Ce lichid se mai poate viri-n pungă ? Apa. Ei, bine, apa n-are nici-un chichirez şi de cînd mă ştiu mi-a jucat numai renghiuri urîte. Să mărim punga pînă la dimensiunile unui sac. Nici nu e nevoie s-o mărim, mă dezvolt eu logic, avem sacii pentru îngrăşăminte chimice. Fiecare poate cuprinde cincizeci de litri. Mi-am găsit un asociat la rafinăria Brazi şi am făcut proba cu benzină de 98 octane. 225 lei sacul. Timpit, am coborît în mediul rural. Pentru o plimbare în aer liber. Seara, am asistat jenat, cum la intrarea în comună, miliţia-i controla pe ţăranii care se întorceau de la culesul viei C.A.P.-ului şi le confisca strugurii furaţi. „Sacul !", mi-am zis, şi-am rămas pe loc ca să-i învăţ pe doi ţărani cum să evite controalele alea cei puţin stînjenitoare. La căderea serii, unul dintre ei rămînea în vie, zdrobea strugurii şi umplea cu must cinci saci, îi lega la gură şi le da drumul pe rîul Buzău. Celălalt aştepta în dreptul casei lui, îi pescuia şi-i răsturna în cadă...

Luna era acum în scădere — slava unei împărăţii învinse. Şi din ruina depărtărilor, trenul de noapte, nu există îndoială, se vedea plutind prin ierburi ca o lebădă neagră.

Cronica (420, 421, 422, 423, 424, 425)

(Urmare din pag. 24)

aceste piese lansate în primă audiție la Uricani (această lansare, în primă audiție, a unor noi și valoroase cîntece pe micuța scenă a Casei de cultură din Uricani vorbește de la sine, credem noi, despre căldura cu care a fost întîmpinat cenaclul nostru și, în același timp, despre căldura cu care a răspuns acestei primiri), toate aceste prime audiții au fost cîntate nu numai de cei menționați, ci de absolut toți cei prezenți pe scenă.

Deși presați de spațiul destul de restrins acordat spectacolelor din Valea Jiului, am insistat ceva mai mult asupra celui de la Uricani pentru că respectivul spectacol a dat tonul de înalt angajament și profundă responsabilitate cu care amplul colectiv al cenaclului a înțeles să concretizeze actul artistic și patriotic la care s-a simțit chemat. Și dacă vom nota că spectacolul de la Uricani a fost punctat de mari ropote de aplauze, de parcă de undeva din munții apropiați se prăvăleau continuu riuri limpezi de apă proaspătă și rece, ei bine, nu o vom face doar pentru a pune punct acestei cronici, ci și pentru a o începe pe cea cu numărul 421.

Deci, după un răgaz de numai 30 de minute, răgaz petrecut în autocar, la ora 20 fix, pe scena Palatului cultural din Lupeni, al doilea mare oraș al Văii Jiului, a început un spectacol care avea să se încheie după exact 4 ore și 35 de minute. De ce toate aceste amănunte, inclusiv faptul că sala era arhiplină? Pentru a se înțelege, cît de cît, ritmul aproape infernal al celor trei după-amiezi petrecute în Valea Jiului. Dar revenind la subiect, cele 275 minute de muzică și poezie de la Lupeni au fost susținute, fără a nota și titlurile cîntecelor, fapt ce ne-ar lua un spațiu tipografic imens, de următorii: **Mircea Vintilă** (același folkist de frunte, apt să cucerească și să încinte o sală întreagă), **Doru Stănculescu** (o valoare permanentă și de prestigiu a muzicii tinere), **Nicu Alifantis** (acest uimitor echilibru între liric grav și ironic fin, de bună calitate, plus o reală măiestrie interpretativă), **Vasile Șeicaru** (o voce de explozie și, în același timp, rafinată frazare muzicală), **Vali Șerban** (o plăcută oscilație între cîntec istoric și cîntec de dragoste), **Constantin Dragomir** (un copil al Gării de Nord și al privirii încruntate, aparent antipatic, dar, în realitate, cald și sensibil), **Ileana Calinovici, grupul Canon**, din Hunedoara (o armonie dulce între preclasic și colind popular românesc) și **grupul Filigran** din Tîrgoviște, un reușit debut, apreciere pe care au făcut-o în fața publicului membrii de bază ai cenaclului). Acestora li s-au adăugat actorul **Mihail Stan** care, cu fiecare poem recitat, lasă impresia că pierde o tonă de combustibil convențional, cu atîta patos și dăruire își rostește intervențiile. Și pentru că tot sîntem la debuturi, să notăm și apariția, în calitate de acompaniator, la chitară, a lui **Valentin Gerea**, instrumentist despre care, într-un viitor apropiat, vom mai auzi desigur. Din păcate, din motive de sănătate, Victor Socaciu, această voce de excepție, categorică, bărbătească, amplă și de-o aspră gingășie, a trebuit să fie mult absentă. Acestui regret, cu totul și cu totul întîmplător, aflat la dispoziția soartei, i s-a adăugat din păcate un altul, de necalificat în cuvinte, datorat nu întîmplării, ci unei bizare (puțin spus!) intervenții a unui agent de circulație (sergentul Buză, după cum am aflat) care, la 1,30 noaptea, cînd ne întorceam la hotel, după o foarte grea zi de muncă, a tinut să ne oprească și să ne lămurească Noroc de un șofer oarecare, al cărui camion suferise o defecțiune chiar lîngă noi, exprimîndu-și în cuvinte foarte simple și simțite uriașa lui dezamăgire că am fost confundați cu niște, zicea Buză, „bandiți versați". Această intervenție, a bunului-simț, ne-a mai îmbunat, dar gustul amar a rămas amar și din amar nimeni încă n-a făcut dulce.

A doua zi, simbătă, 12 septembrie, ora 20, la Petrila, întîmplarea literar-artistică numărul 422, sau mai concis, alte 4 ore de muzică și poezie. Ar fi trebuit să aibă loc un spectacol și la Lonea, dar cum între Clubul minerilor din Lonea și cel din Petrila nu sînt decît 150 de metri, organizatorii, adică întreg aparatul de conducere al Comitetului municipal U.T.C., în frunte cu prim-secretarul Ion Cărăimăneanu, aflat permanent în preajma noastră, admirabili organizatori despre care se cuvine să declarăm că au făcut totul pentru a ne simți cît mai bine și pentru o cît mai reușită desfășurare a muncii noastre, drept pentru care le mulțumim din toată inima, ne-au propus să renunțăm la acel spectacol din Lonea și așa am făcut. Dar întîmplarea a făcut ca, pînă la urmă, să fim autorii unui mic și foarte interesant spectacol, despre care vom vorbi la timpul potrivit, adică după relatarea de la Petrila.

La Petrila, deci, au cîntat, în ordine, **Ducu Bertzi (FOST-AM OMUL PĂDURII, CÎND S-O-MPĂRȚIT NOROCU'), grupul Canon (CRAIUL MUNȚILOR)**, cîntec în legătură cu care trebuie să spunem că el a fost rostit exact în noaptea în care, acum 109 ani, se stingea din viață marele

În ziua de 17 septembrie, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, împlinește 8 ani de activitate. Acest eveniment este sărbătorit la Țebea, lîngă mormîntul lui Avram Iancu și sub coroanele gorunilor lui Horea, Avram Iancu și al președintelui Nicolae Ceaușescu.

Avram Iancu, legendară personalitate a Revoluției de la 1848 în Transilvania, lumina și speranța tuturor moților din Apuseni), **Ileana Calinovici (NU MOR CAII CÎND VOR CÎINII**, versuri de Valeriu Armeanu), **Constantin Dragomir (GARA DE NORD**, versuri de Daniela Crăsnaru), **Mihail Stan** (a recitat un poem din volumul **Scrisorile esențiale** de Ion Gheorghe și **Minunea** de Marin Sorescu), din nou **grupul Canon** cu o altă baladă dedicată lui Avram Iancu, apoi **Vali Șerban**, care, ca un fiu al Albei Iulia, a cîntat și el o baladă despre Avram Iancu, apoi **Doru Stănculescu** a atacat cu cea mai bună și mai veche piesă a sa, **AI-HAI**, după care **Maria Nagy**, alăturată cenaclului nostru în ultima clipă, a cîntat **Tinerii**, în limbile română și maghiară, apoi două piese populare, **ASEARĂ II-AM LUAT BASMA și MOȚU' ȘI MOAȚA**. Și a venit momentul **Doru Ghiața**, această excepțională voce a cenaclului nostru, voce care a făcut să se cutremure nu numai geamurile clubului, ci și inima tuturor celor prezenți în sală. A cîntat **ASA-I ROMÂNUL, COLINDUL APUSENILOR, LA FEREASTRA ȚĂRII**, colind dedicat președintelui țării. Au cîntat, în continuare, **Nicu Alifantis (LUMEA E CUM SÎNTEM NOI, POSTALIONUL, APROBĂRI. E PREA FRUMOS LA TINE-N SUFLET ȘI DECEMBRE), Mircea Vintilă (PROVERBE, HANUL LUI MANUC, PĂMÎNTUL DEOCAMDATĂ)**, după care, la cererea sălii au mai reapărut în fața microfoanelor **Gheorghe Gheorghiu (POVESTE VECHE), grupul Canon (ARGUMENTE PENTRU PACE), Doru Ghiața (BALADA PENTRU AVRAM IANCU), grupul T (DOINA HAIDUCEASCĂ), Nicu Alifantis (TANGOURD), Maria Nagy (CÎND MI-E INIMA GREA**, în limba engleză), **Ducu Bertzi (SĂRACĂ INIMA ME), Ileana Calinovici (URÎTUL), Doru Stănculescu (DE TREI ANI N-AM DAT PE ACASĂ), Mircea Vintilă (UNDE TE DUCI TU MIELULE)** și **Nicu Alifantis (EMOȚIE DE TOAMNĂ)**, finalul spectacolului fiind cel obișnuit, **CÎNTECUL BUFONULUI** din celebra piesă „A douăsprezecea noapte" de Shakespeare.

Și-acum, foarte pe scurt, despre un spectacol la **Cabana Rusu**, la poalele Paringului, unde am sosit mult dincolo de miezul nopții, direct de la spectacolul din Petrila, și unde am fi putut sosi și mai tîrziu, întrucît cei în fața cărora am apărut aveau o treabă foarte serioasă, o acțiune cultural-distractivă numită, din vechimea vechimilor, nuntă. S-a cîntat în fața miresei (Emilia Georgeta Bărbulescu, devenită Giuglea), a mirelui (Radu Giuglea), amîndoi studenți în București, dar de felul lor copii ai Văii Jiului, și a comesenilor, cîntece din Maramureș, cîntece de dragoste, cîntece de petrecere și, bineînțeles, piesa **MINERII**, primită cu aplauze îndelungate. Adăugînd acestui fapt și extraordinara bucurie cu care a fost primit imnul cenaclului, **TRAIASCĂ ROMÂNIA**, la a cărui rostire toți mesenii, aflați în relaxatele lor poziții de petrecere, s-au ridicat atît de firesc în picioare, încît noi însine ne-am uimit și ne-am bucurat, vom preciza că, iată, cîntecele noastre patriotice, numite și cîntece de mase, pot fi — cum zice Adrian Păunescu — cîntece de rostit la masă, în clipele de relaxare, petrecere etc.

Duminică, 13 septembrie, la Vulcan, al treilea mare oraș al Văii Jiului, ora 15. Constrînși de spațiul tipografic, vom preciza că și acest spectacol a decurs în nota generală de pînă acum și vom preciza că grupării noastre i s-au alăturat cu forțe proaspete formația **Continental**, alcătuită din **Nicolae Enache** și **Romeo Beianu**, care l-au însoțit pe **Gil Dobrică**. În legătură cu această extraordinară personalitate a muzicii ușoare românești, prea puțin cunoscută la noi (unii chiar se arată surprinși de modalitatea cu totul și cu totul originală în care acest cîntăreț de excepție își prezintă piesele), vom preciza că este, după părerea multor iubitori ai frumosului, unul din puținii interpreți de muzică tînără de la noi ce-ar putea concura pe oricare mare scenă a lumii și în compania unor stele de primă mărime ale muzicii. Ne mîndrim cu faptul că Gil Dobrică revine oricînd, cu o plăcere deloc disimulată, pe scena cenaclului nostru, rampă a tuturor celor care, prin arta lor, îi fac pe oameni să se bucure din plin, să trăiască emoția frumosului. **Gil Dobrică** este unul din acești oameni, așa cum **Doru Ghiața**, în felul său, cu o voce studiată, o voce magnifică, este tot un astfel de om.

La Petroșani s-a intrat în subiect și în atmosferă fără nici un fel de pregătire prealabilă. **Doru Ghiața**, cu ale sale piese **ASA-I ROMÂNUL, COLINDUL APUSENILOR** și colindul **LA FEREASTRA ȚĂRII**, colind dedicat președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Miner de bine **Gil Dobrică**.

După o pauză de exact 13 minute spectatorii au avut surpriza deosebit de plăcută de a-l asculta pe un concetățean de-al lor. Concetățean este un fel de a spune întrucît interpretul s-a numit **Alvaro Diaz**, de felul său tocmai din Panama, studiind în România, la Petroșani, anul al cincilea. Institutul de mine. A cîntat uimitor de bine un cîntec pe versuri de Tudor Arghezi, **LUPTĂ ȘI RĂZBOI**, și-un cîntec în spaniolă, limba sa maternă, **MOLLENDO CAFÉ (Măcinînd cafeaua)**. Cu aceasta putem și enumera limbile în care s-a cîntat în Cenaclul Flacăra: **română, engleză, spaniolă, maghiară și greacă** (în limba greacă a cîntat **grupul „T"**, de-a lungul întregului turneu din Valea Jiului). Diaz mărturisea că ar fi regretat enorm dacă n-ar fi apucat să cînte în Cenaclul Flacăra pentru care el, cunoscut folkist în lumea artei studențești (a cîștigat în acest an la Brașov un onorat loc întîi), nu are decît un singur cuvînt: EXTRAORDINAR. „Dar vă rog să spunem că au fost primite de-a lungul cu litere mari". Așa am și făcut. A urmat apoi un amplu recital semnat de **Nicu Alifantis**, recital în care ironia de bun-gust și lirismul grav s-au împletit uimitor de bine în cîntecele acestui mare folkist, după care a cîntat **Vasile Șeicaru** și pentru prima dată pe scena cenaclului s-a rostit cîntecul **ÎN SALA PAȘILOR PIERDUȚI** de Horia Stoicanu. Sala, aflată într-o formă excelentă, apt să recepționeze pînă și cel mai mic amănunt din ceea ce se petrecea pe scenă, aplauda frenetic și timpul trecea pe nesimțite. Ne apropiam de ora unu noaptea și încă nu cîntaserăm toți. De exemplu, **Mircea Vintilă**. Ei bine, aci la Petroșani. Mircea Vintilă s-a întrecut pe sine. Am înscris aceste cuvinte și mărturisim că le regretăm întrucît absolut toți ceilalți membri ai cenaclului s-au întrecut pe ei înșiși, inclusiv Gil Dobrică și formația Continental care ne-au mărturisit că de mult n-au mai simțit o astfel de plăcere de a cînta în fața unui public atît de numeros. Dealtfel noi însine mărturisim că arareori ne-a fost dat să trăim la o atît de înaltă cotă emoțională propriile noastre manifestări artistice. A fost ceva cu totul și cu totul deosebit, ieșit din comun, greu de exprimat în cuvinte, dacă nu chiar imposibil. Cu această satisfacție a datoriei împlinite ne-am luat rămas bun de la publicul atît de entuziast al Văii Jiului, nu înainte de a-i promite că vom reveni, promisiune care s-a adjudecat cu un ultim și uriaș ropot de aplauze.

Nu neapărat ca o concluzie dar trebuie să spunem că au fost primite de-a lungul Văii Jiului cu o deosebită prospețime, ca niște guri de aer așteptate, cîntecele de-

După ce au dat o serie de spectacole pentru minerii de pe Valea Jiului, membrii Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, se află în continuare în mijlocul oamenilor muncii din județul Hunedoara. Întîmplările literar-artistice se vor desfășura astfel:

16 septembrie, ora 16 — Simeria; ora 20 — Orăștie
17 septembrie, ora 16 — Țebea; ora 20 — Brad
18 septembrie, ora 19 — Hunedoara
19 septembrie, ora 19 — Deva
20 septembrie, ora 11 — Ulpia Traiana Augusta Sarmizegetusa.

Onoare al Văii Jiului, a impresionat și a imprimat spectacolului încă de la început o accentuată ținută educativă și patriotică. A urmat **grupul „T"**, ale cărui balade **RADU DE LA GRECI** și **MIU HAIDUCUL**, cîntate în forță și cu o voce plăcută de către **Lorin Stănescu**, au stîrnit un ropot de aplauze pe care și le-ar fi dorit orice artist, inclusiv cei aflați pe scenă. Și într-adevăr, pentru a le cuceri, cei ce-au cîntat în continuare au cîntat cu patos, cu dăruire, cu căldură și sinceritate iar sala, extraordinar de sensibilă, i-a răsplătit cu aplauze incandescente. Beneficiarii acestor aprecieri au fost toți cei prezenți, cu deosebire **Gil Dobrică**.

După o pauză de exact 13 minute spectatorii au avut surpriza deosebit de plăcută de a-l asculta pe un concetățean de-al lor. Concetățean este un fel de a spune întrucît interpretul s-a numit **Alvaro Diaz**, de felul său tocmai din Panama, studiind în România, la Petroșani, anul al cincilea. Institutul de mine. A cîntat uimitor de bine un cîntec pe versuri de Tudor Arghezi, **LUPTĂ ȘI RĂZBOI**, și-un cîntec în spaniolă, limba sa maternă, **MOLLENDO CAFÉ (Măcinînd cafeaua)**. Cu aceasta putem și enumera limbile în care s-a cîntat în Cenaclul Flacăra: **română, engleză, spaniolă, maghiară și greacă** (în limba greacă a cîntat **grupul „T"**, de-a lungul întregului turneu din Valea Jiului). Diaz mărturisea că ar fi regretat enorm dacă n-ar fi apucat să cînte în Cenaclul Flacăra pentru care el, cunoscut folkist în lumea artei studențești (a cîștigat în acest an la Brașov un onorat loc întîi), nu are decît un singur cuvînt: EXTRAORDINAR. „Dar vă rog să spunem că au fost primite de-a lungul cu litere mari". Așa am și făcut. A urmat apoi un amplu recital semnat de **Nicu Alifantis**, recital în care ironia de bun-gust și lirismul grav s-au împletit uimitor de bine în cîntecele acestui mare folkist, după care a cîntat **Vasile Șeicaru** și pentru prima dată pe scena cenaclului s-a rostit cîntecul **ÎN SALA PAȘILOR PIERDUȚI** de Horia Stoicanu. Sala, aflată într-o formă excelentă, apt să recepționeze pînă și cel mai mic amănunt din ceea ce se petrecea pe scenă, aplauda frenetic și timpul trecea pe nesimțite. Ne apropiam de ora unu noaptea și încă nu cîntaserăm toți. De exemplu, **Mircea Vintilă**. Ei bine, aci la Petroșani. Mircea Vintilă s-a întrecut pe sine. Am înscris aceste cuvinte și mărturisim că le regretăm întrucît absolut toți ceilalți membri ai cenaclului s-au întrecut pe ei înșiși, inclusiv Gil Dobrică și formația Continental care ne-au mărturisit că de mult n-au mai simțit o astfel de plăcere de a cînta în fața unui public atît de numeros. Dealtfel noi însine mărturisim că arareori ne-a fost dat să trăim la o atît de înaltă cotă emoțională propriile noastre manifestări artistice. A fost ceva cu totul și cu totul deosebit, ieșit din comun, greu de exprimat în cuvinte, dacă nu chiar imposibil. Cu această satisfacție a datoriei împlinite ne-am luat rămas bun de la publicul atît de entuziast al Văii Jiului, nu înainte de a-i promite că vom reveni, promisiune care s-a adjudecat cu un ultim și uriaș ropot de aplauze.

Nu neapărat ca o concluzie dar trebuie să spunem că au fost primite de-a lungul Văii Jiului cu o deosebită prospețime, ca niște guri de aer așteptate, cîntecele de-

Muzica tînără — un deceniu de singurătate? (III)

George Stanca nota în revista **Flacăra** din 9 martie 1974: „O naturaleță impresionantă, o muzică fără false probleme, o muzică plină de mesaj, aceasta a însemnat pe scurt Gala muzicii folk, organizată la Cluj-Napoca de redacția revistei „Napoca universitară" în zilele de 16 și 17 februarie".

În top-ul din același număr al revistei figura pe locul întîi formația Sfinx cu piesa „Spune-mi", iar pe locul doi Marcela Saftiuc cu „Baladă"; cu o săptămînă înainte ordinea era inversă. Acest lucru nu are o semnificație specială, decît aceea că, în mod natural și poate în aceeași măsură, tinerii apreciau atît pop-ul cît și compozițiile și interpretările cîntăreților folk.

Tot în anul 1974, topul **Flacăra** poate fi ascultat în fiecare sîmbătă la ora 21, pe programul III al postului de radio București.

Scena cenaclului oferă un cadru cît mai stimulator tuturor acelora care simt că au ceva de spus prin modalitatea muzicii folk. Încearcă foarte mulți tineri și chiar dacă pentru o perioadă atenția publicului este reținută de diferiți interpreți, datorită momentului promițător al debutului, faptul că aceștia nu reușesc să depășească condiția și nivelul primelor două melodii de început îi îndepărtează în mod firesc din raza de captare a microfoanelor. Reușesc să rămînă numai aceia care în afară de preocupare dovedesc și har.

Dar mulțimea cîntăreților, precum și diversitatea stilurilor și a modalităților în care se exprimă nu mai fac posibilă definirea lor scenică prin cuvîntul folk. Devenea chiar dificilă găsirea filiațiilor cu modalitățile de exprimare personală. Toți aveau o chitară, dar unii cîntau folk, alții balade, alții dezvăluiau asemănări cu melosul rapsozilor populari, unii încercau să se apropie de „country" sau alții cîntau muzică ușoară, crezînd cu putere că „fac" folk. Important era nu categorisirea fiecărui cîntăreț în parte, ci spiritul și atmosfera în care cîntau și compuneau toți acești tineri, noutatea pe care o aduceau prin calitatea textelor sau prin ineditul lor. Termenul, expresia, „categorisirea", dacă vreți, de MUZICĂ TÎNĂRĂ a apărut astfel în mod firesc din dorința de a cuprinde toată diversitatea de manifestări muzicale existente în cenaclu și nu pentru a concura cu alți termeni în materie sau pentru a exclude din discuție tinerețea multor compozitori și interpreți aflați în pragul maturității și chiar dincolo de ea.

Și astfel, în spațiul larg oferit de cenaclu muzicii tinere au evoluat cu șanse de afirmare interpreți și formații, dar faptul că puțini față de numărul lor au reușit să intre pe terenul unei perenități artistice mi se pare un lucru normal.

Existau și nemulțumiri exprimate de unii cîntăreți aflați atunci deja pe treptele sigure ale afirmării, care susțineau că în „competiția" în care se aflau ei cu alte genuri muzicale de largă popularitate șansa de a ajunge în fața publicului nu mai trebuie acordată oricui. Mulți nu înțelegeau că era imposibil să devii „cineva" pe parcursul unei singure seri. Uitaseră probabil posibilitățile oferite lor, la vremea potrivită. Deși se organizau discuții libere în momentul fiecărui debut, la care participau atît publicul cît și membrii cenaclului aflați pe scenă, deși se organizau preselecții la redacția revistei **Flacăra**, pentru a nu da drumul pe scenă oricărei bazaconii, în discuțiile purtate la nivelul microfoanelor, în mod ciudat, în fața unor debuturi mai mult decît promițătoare, cîțiva cu tendințe mai exclusiviste se dovedesc a fi lipsiți uneori de generozitate, încercînd să nege o evidență care se impunea. Și dacă tot vorbeau de competiție, cum oare nu-și dădeau seama că nu pot exista învingători fără cei care pierd? Dealtfel, atitudinea lor egoistă i-a făcut să fie printre fruntașii „plutonului" doar cîteva ture într-o cursă care se anunța a fi de lungă durată.

Evoluțiile celor mai autentici devin spectaculoase, fiind acum însoțite de acompaniamente cît mai profesionale la cele mai diferite instrumente. Se creează momente de improvizație colectivă, vocală sau instrumentală. Se manifestă o exigență cît mai profesională atît față de compoziție cît și față de text, se creează piese noi în drumul scurt dintre două spectacole ale cenaclului, protagoniștii muzicii tinere ajungînd în anul 1975 să susțină adevărate recitaluri iar publicul simte nevoia să cînte din sală odată cu interpretul respectiv. Deci piesele muzicale devin nu numai cunoscute, ci chiar adoptate de către public, ca modalitate de participare.

Nu trebuie uitat că în spațiul acordat muzicii tinere din cadrul manifestărilor cenaclului evoluează și binecunoscutele formații pop, dar ele nu mai constituie o surpriză, fiind deja afirmate, ci fac cu siguranță să sporească și mai mult interesul publicului pentru această muzică.

Poate că tocmai aceste lucruri, pe care am încercat să le reamintesc în rîndurile de mai sus, au făcut posibil ca în cronica ce se referea la cenaclul III din ziua de 27 decembrie 1975, zi în care Sala Palatului sporturilor și culturii din București era populată de 10 000 de prieteni ai poeziei și muzicii, decanul de vîrstă al cenaclului, cronicarul Traian Stoica, să noteze printre rîndurile sale: „Dar în sală se află și mulți oameni virstnici. Este aici un alt fapt, care, și el, ne dă satisfacție: cenaclul face o artă tînără, o muzică tînără. Aceasta nu în vederea cine știe cărora criterii de dividere artificială a generațiilor... E o artă tînără în sensul că se vrea însuflețită de spirit mereu novator, vigilență la crusta rutinei de spargere a tiparelor, șabloanelor, cît mai îndepărtată de locurile comode și comune... De aceea — și fenomenul l-am observat și prin alte locuri pe unde am fost — prezența din ce în ce mai frecventă în rîndurile exultînd de tinerețe și a oamenilor cu zăpada maturității în tîmple e un lucru ce-l înregistrăm cu bucurie în seria împlinirilor noastre".

MIHAIL STAN ■

Personalitatea lui George Enescu reflectată în presa din Iași [1919-1921]

În viața și activitatea ilustrului reprezentant al culturii românești care a fost George Enescu, legăturile sale cu Iașiul, desfășurate pe multiple planuri, reprezintă un capitol nici pe departe complet cunoscut.

Prin cele ce urmează ne propunem ca în limita spațiului de care dispunem, să relevăm foarte succint modul cum presa ieșeană, din anii imediat următori primului război mondial, a prezentat frumoasa activitate desfășurată în această perioadă de George Enescu în capitala Moldovei, importanța deosebită a acțiunilor sale pentru continua dezvoltare a vieții și culturii muzicale a orașului nostru.

Suita de concerte de la începutul anului 1919, cu participarea ca interpret sau la pupitrul dirijoral a lui G. Enescu, a însemnat un eveniment deosebit în viața Iașiului. Presa anunță aceste concerte și programul lor detaliat, menționînd că ele reprezintă adevărate sărbători artistice pentru publicul ieșean. (Vezi de exemplu „Evenimentul" din 12, 13, 15 ianuarie 1919.)

Marcate de prezența unor ilustre personalități din lumea artistică, culturală și politică, și desfășurate în sala Teatrului Național, ele au fost deosebit de elogios comentate, cronicile relevînd la unison înalta măiestrie interpretativă și dirijorală pe care le-a etalat G. Enescu.

Conform programului stabilit, la sfîrșitul lunii februarie Enescu trebuia să plece la Dorohoi, după care urma o scurtă reîntoarcere la Iași, iar apoi plecarea definitivă la București. Spre a-și exprima profunda dragoste și recunoștință ce o purtau maestrului iubit, atît de mult legat de viața culturală a orașului, „Societatea Simfonică G. Enescu" roagă pe toți admiratorii marelui maestru să se adune pe peronul gării în seara de 10 martie pentru a face o manifestare grandioasă marelui Enescu, care a făcut atît de mult pentru Iașul muzical". („Opinia" din 28 februarie 1919).

Un caracter deosebit a căpătat concertul de încheiere susținut de Enescu. Cu privire la acesta, presa consemna : „Duminică are loc concertul simfonic de adio organizat de maestrul Enescu. Maestrul pleacă la București unde va prelua conducerea concertelor simfonice din Capitală. La toamnă, marele artist se va stabili din nou la Paris". („Opinia" din 23 februarie 1919).

Tineretul ieșean a hotărît să omagieze în modul cuvenit pe marele muzician al cărui rol în viața muzicală a țării era din ce în ce mai proeminent. Studenții întruniți la căminul studențesc „au hotărît să sărbătorească solemn pe maestrul Enescu, care părăsește orașul nostru, după ce a fost ales ca membru onorific al centrului studențesc". („Opinia" din 26 februarie 1919)

Un vibrant articol, intitulat „La plecarea maestrului Enescu", a publicat în acele zile cunoscutul cotidian ieșean „Opinia" care, sub semnătura lui Renovatus (C. R. Ghiulea), arăta, readucînd în memoria ieșenilor, fapte peste care timpul nu așternuse uitarea și care demonstrau că Enescu era un adevărat artist-cetățean, legat prin toată ființa sa de problemele majore ale țării și poporului său : „În zilele cînd soarta neamului românesc se discuta cu vîrful spadei, în acele vremuri s-au strîns laolaltă toate elementele națiunii pentru a contribui la salvarea ființei noastre naționale. Din apusul îmbietor și îndepărtat, maestrul Enescu a plecat urechile la suferințele patriei, s-a întors la cămin ca un bun fiu cînd casa îi cere, a rămas la vatra părintească și a înfruntat primejdia cu toți ai lui. Niciodată nu se va putea exprima cît a contribuit Enescu la menținerea țării și rezistenței publice — în spirit — prin rezonanța unui sunet și vibrarea unor coarde. Nimic n-ar fi putut face atît cît au făcut valurile vaste de armonie, pe care Enescu le-a rupt din inima lui nobilă și le-a împrăștiat peste durerile noastre cu mîna-i neîntrecută de artist. Se cuvine deci ca, atunci cînd Iașiul conduce pe oaspetele străluciț, pe muzicianul care ne-a arătat cele mai înalte trepte ale geniului, fiecare locuitor al primului oraș moldovenesc s-aducă o floare în drumul călătorului și să șoptească un cuvînt de revedere".

Duminică 10 martie, Enescu a plecat din Iași. Un public numeros aștepta pe peronul gării „pe întemeietorul concertelor simfonice și sprijinitorul tinerelor

talente muzicale spre a-i ura drum bun". („Evenimentul" din 14 martie 1919)

Teodor T. Burada s-a adresat astfel maestrului, în fața unei mari mulțimi de admiratori, venită să-l petreacă, cu următoarele cuvinte, pe care le reproducem mai ales pentru modul în care exprimau întreaga dragoste și admirație pe care Iașiul o purta unui ilustru reprezentant al spiritualității românești. Cităm : „Iubite maestre.

Înainte de a părăsi orașul nostru spre a te duce în țări străine, acolo unde prin talentul tău genial ai arătat ce poate românul și pe cale muzicală, făcînd faia întregului neam românesc, eu, ca cel mai vechi profesor al Conservatorului de muzică din Iași și singurul care mai este încă în viață dintre profesorii cu care s-a început acea școală, am venit să-ți urez cale bună, să-ți urez reușită în toate. Ai șosit în orașul nostru în împrejurări grave, cauzate de război... Cu toate acestea, în gravele împrejurări prin care trecea orașul nostru, prezența ta a fost pentru noi o mare mîngîiere și un prilej de înălțare sufletească. Tu, prin farmecul arcușului tău, ai mîngîiat prin spitale sufletele eroilor care au luptat cu vitejie demnă de toată lauda. În acea grea situație muzica era cu totul amorțită. Tu, ilustre maestre, ai reînviat-o. Ai întemeiat în orașul nostru concertele simfonice care sînt și vor rămîne o podoabă pentru Iași, iar pentru elevi, un mare sprijin al talentului lor muzical. Prin concertele de binefacere ce-ai dat, ai venit în ajutorul ostașilor răniți, ai văduvelor lor, al copiilor orfani și al altor nenorociți, dîndu-le sume enorme de bani pentru alinarea suferințelor lor.

Roadele strălucite le vedem cu toții. Desigur, plecarea ta din orașul nostru va fi pentru puțin timp. Noi te așteptăm cu brațele deschise și cu recunoștință pentru tot ce ai făcut cît ai fost în mijlocul nostru. Să trăiești mulți ani și să te întorci cît de curînd pentru a pune bazele operei române. Îți urăm cu toții drum bun". („Evenimentul" din 14 martie 1919)

Reîntoarcerea lui Enescu la Iași, în primăvara anului 1921, a reprezentat o adevărată sărbătoare pentru viața muzicală a orașului. Întîmpinat cu dragostea, respectul și marea admirație pe care ieșenii i-o purtau necontenit, G. Enescu va prezenta o serie de concerte (așa cum făcuse și în anul 1919), care vor însemna, din nou, un remarcabil eveniment în viața Iașiului.

În presa ieșeană, după anunțarea faptului că „primul concert al marelui maestru G. Enescu va avea loc la Teatrul Național în seara zilei de 4 mai a.c.", au urmat numeroase prezentări ale programelor acestor concerte, cronici, aprecieri laudative, făcute de personalități ale vieții muzicale ieșene asupra marii arte interpretative și dirijorale ale lui Enescu, asupra omului, muzicianului, pedagogului și stimulatorului tinerelor talente, pe care ei în mod magistral le personifica. (Vezi, de exemplu, „Evenimentul" din 29 aprilie, 3 mai, 21 mai 1921 etc. etc.).

Entuziasmat de înalta măiestrie, pe care o degajau neuitatele interpretări enesciene, venerabilul Eduard Caudella va exclama cu o admirație întru nimic ascunsă : „Maestrul Enescu domină în mod uluitor cele mai dificile pasagii din literatura violonistică." Încheind seria cronicilor la această suită de concerte un adevărat festival muzical de înaltă ținută artistică, bătrînul maestru ieșean, în consens deplin cu dorința întregului Iași, arăta : „Îmi exprim speranța că maestrul nostru slăvit și iubit, G. Enescu, va putea fi auzit cel puțin în fiecare an în cîteva concerte la Iași". („Evenimentul" din 13 mai 1921)

Expresia omagiului și a admirației pe care i-o purtau ieșenii este reflectată și de următoarea șarjă prietenească pe care cunoscutul cotidian ieșean „Opinia" i-a adresat-o lui G. Enescu. Intitulată „Minune" și avînd ca subtitlu dedicația „Maestrului G. Enescu de ziua lui" cele patru versuri sunau astfel :

„Învins-a Sfîntul Gheorghe — un zmeu,
Maestrul, însă bunăoară,
Învins-a deodată trei,
Orchestră, public și vioară !"

Rememorarea acestor evenimente din viața Iașiului de după primul război mondial reprezintă un modest omagiu adus sărbătorii centenarului marelui muzician român G. Enescu.

L. EȘANU ■

Nevoia de rîs

O sală arhiplină a aplaudat cu frenezie, minute în șir, un colectiv al Naționalului ieșean, prezent la București, cu celebrul vodevil „Chiriția în provincie". În rolul nemuritoarei isprăvnicese, o interpretă-surpriză : Tamara Buciuceanu.

Ne alăturăm și noi acestui entuziasm general și o vom face de îndată și prin cîteva notații de amănunt, dar nu înainte de a observa și consemna în primul rînd uluitoarea viabilitate a piesei, atestată public și cu acest prilej, sau ceea ce demonstrează o dată mai mult că arta, ca realitate istorică, se recomandă în cazul operelor de valoare ca o unitate estetică autonomă, superioară mișcării și relativismului. Publicul de azi ca și cel de acum 130 de ani (cînd a avut loc premiera absolută) rîde cu poftă la boroboațele Chiriței, bătrîna cochetă, arivistă și lacomă de viață, frivolă, materna, grotescă, dar deopotrivă naivă romantică și de o candidă inconștiență.

Rolul principal a revenit, spuneam, Tamarei Buciuceanu, interpretă cu nesecate disponibilități artistice, capabilă de a-și adapta cu inteligență partitura artistică și de a cînta cu voce de cîntăreață profesionistă (caz unic, după știința noastră) cunoscutele ariete ale personajului.

E adevărat, după regretatul Milută Gheorghiu, jocul Tamarei Buciuceanu roate anărea unora șocant și derutant. În locul băbătiei bonjuriste, tributară tablourilor patriarhale, cu gestica și vorbirea afectate de senectute — ni s-a înfățișat o „bătrînică" vioaie și de o cochetărie nedisimulată, o Chiriță mai puțin pe gusturile lui Vasile Alecsandri dar mai apropiată de adevărurile vieții de azi. Regia, dealtfel, a convenit pentru un spectacol de factură modernă, netezind stridențele și bufoneriile vodevilului și reliefînd în tonuri mai grave meditațiile existențialiste ale eroilor.

Spectacolul, prezentat în cadrul săptămînii teatrului de comedie, a încheiat suita unor reprezentații de certă valoare, dar, care, iată, ne obligă totuși să admitem cu multă bunăvoință că au fost într-adevăr cele ale unui veritabil festival de comedie. Substituindu-ne spectatorului de cultură medie, cetățeanului cu afinități elective decente și care compune în principal publicul sălilor de teatru — vom admite împreună cu el că, la urma urmelor, **comedie** înseamnă o piesă de teatru la care se rîde. Or, în afara **Chiriței** și a recitalului lui Tudor Gheorghe, momentele de comedie, momentele vesele, amuzante, au apărut abia ici-colo. Am văzut și ne-a plăcut mult **Salonul** lui Paul Everac, **Există nervi** de Marin Sorescu, **Scurtcircuit în creier** de Dumitru Solomon. Sînt opere de construcție solidă cu replici cînd sentențioase și vitriolante, cînd scăldate în echivocuri sau cu roi de „oroponturi". Urmărindu-le, omul rîde orîntre oftaturi, sau oftează rizînd de grotescul unor faote despre care nu se prea rîde în general.

Sînt splendide asemenea momente de înțelepciune cu haz moderat, dar spectatorul duce și dorul „flecusteților" meșteșugite, ruote direct din viață și croite după chiotul ei. De ce să folosim numai cazanele tadului pentru a înfiera slăbiciunile omenești, de ce să căutăm resorturile comicului numai în mijlocul faptelor și împrejurărilor dramatice, cînd omului îi place să facă haz și pe seama întîmplărilor comune, reale sau inventate ? De ce, în sfîrșit, au fost scoase din comediile actuale calamburul, butada, jocul de cuvinte, qui pro quo-ul, tehnici dramaturgice și artistice verbale care fac și ele deliciul comediilor din vremea lui Aristofan și pînă în zilele noastre. Evident, spunînd toate acestea avem în vedere umorul de calitate, însă lipsa acestuia a compromis nu o dată spectacolele revuistice din teatrele de profil și emisiunile de televiziune, unde se mai storc încă poantele cu compresorul sau apar încurcate în bîrfi matusalemice.

Dar despre teatrul de revistă, cu alt prilej. Zilele acestea am vorbit cu un autor de comedii și omul mi-a mărturisit că este pur și simplu terorizat de cerbicia unor critici care sînt pregătiți să acorde eticheta de teatru bulevardier oricărei comedii la care se rîde copios. Asemenea cavaleri înzăuați, pregătiți să ucidă „comicul facil", chiar dacă observă că publicul rîde cu lacrimi, iar spectacolul demonstrează vădite calități terapeutice, sînt îndeobște oameni care în viața de toate zilele nu sînt în stare nici să spună, nici să guste o vorbă de duh. Invitați-i să scrie o pagină de comedie și fiți siguri că vor trăi zile și săptămîni dramatice, trudindu-se să născocească o singură vorbă de spirit.

Normarea rîsului nu poate fi decît tot un motiv de rîs, iar cei care nu știu să rîdă devin ei înșiși eroi de comedie, aici în viață, oriunde s-ar găsi, fiindcă se află în mijlocul celor care pot rîde de ei pe față sau pe ascuns și ori de cîte ori poftesc. Rîsul și speranța alcătuiesc un paradis din care nu poate fi alungat nimeni.

LIVIU TIMBUS ■

● CAP LIMPEDE

MONOTIP

Fără a fi copleșitoare, studiile, cercetările, evocările asupra operei și personalității lui Blaga nu sînt în eclipsă. Dar, fără îndoială, că nu interesează în primul rînd cantitatea, ci calitatea acestora. Or, din acest al doilea punct de vedere, lucrurile sînt radical îmbunătățite. Recentele exegeze blagiene au aruncat lestul pernicios pentru progresul culturii românești al unor rebarbative prejudecăți dogmatice. Opera poetică și filosofică a lui Lucian Blaga cunoaște premisele unei valorificări exacte a ceea ce înseamnă ea pentru cultura țării noastre. Căutînd a păstra rigorile necesare, interpretările scot avizat la iveală inepuizabilele fațete ale liricii și gîndirii blagiene. E aici, neîndoios, o stare de fapt îmbucurătoare pentru pătrunderea unei opere de excepțională valoare, dar mai aflăm și una de semnificativă implicație. Și anume că acum avem stabilit un climat cu adevărat favorabil cercetării fenomenului spiritual caracterizat de necesara libertate de a gîndi propriu, responsabil și lucid. Și pentru că ne referim în rîndurile de față numai la opera lui Blaga, putem spune că am depășit tranșant vremurile cînd aceasta era comentată sau, mai bine zis, anulată după ureche sau în virtutea unor mecanisme și interesate calcule demagogice. Recente apariții editoriale precum **O perspectivă românească asupra teoriei culturii și valorilor. Bazele teoriei culturii și valorilor în sistemul lui Lucian Blaga** de Ion Mihail Popescu (Editura Eminescu) și **Lucian Blaga — universul liric** de Ion Pop (Editura „Cartea Românească") confirmă din plin afirmațiile de mai sus. De asemenea și în presa noastră culturală opera și personalitatea lui Blaga se bucură de unele contribuții substanțiale pentru înțelegerea lor. Astfel am urmărit cu viu interes relevantele „Amintiri despre Lucian Blaga" semnate de Lelia Rugescu, apropiată rudă a scriitorului, publicate în numerele 5, 6, 7, ale lunarului clujean **Steaua**. În ultimul număr (7) al sibianei **Transilvania** putem citi a doua parte a studiului **Drumețind cu Blaga** de Dumitru Ghișe. Autorul, cunoscut ca profund cercetător al scrierilor lui Blaga, ne dă și de astă dată o nuanțată și lucidă, deși marcată de o devotă prețuire, analiză

TRAIAN STOICA ■

CARTE

În colecția „Cartea de vacanță" a Editurii Sport-Turism a apărut, sub semnătura lui Ion Bodunescu, încă o carte de povestiri despre „Inspectorul șef". O altă, cu același titlu, ne-a fost oferită acum cîțiva ani. Cea de acum cuprinde noi aventuri ale colonelului Banu, inspectorul șef al unui „județ de cîmpie", figură centrală, acaparatoare a paginilor, pregnant zidită, în jurul căreia personajele celelalte, de regulă negative, roiesc, se agită, dispar, cu frenezia și inconsistența unor efemeride, a unor vietăți nocturne (ele „activînd" și trăind, evident, în regimul nopții) surprinse în necruțătorul fascicul de raze al reflectorului colonelului-detectiv. Colonelul Banu e un intransigent în profesia sa, dar, în același timp, el se vrea un „inspector șef „de tip nou" și, aparent fără efort, reușește s-o facă. E decis să stîrpească răul, dar să-l și preîntîmpine, desfășurînd o întreagă artă, cu un imens consum de energie al tuturor colaboratorilor lui, în operații de igienizare socială care să facă solul „județului de cîmpie" rebarbativ la răsadurile maleficului. Cînd nu izbutește, el are pe obraz un fel de mîhnire, un fel de tristețe pentru neputința celor în cauză (a personajelor negative) de a-l înțelege, un fel de compasiune pentru cei care, acolo, la granița nopții, deci a vieții, nici nu pricep măcar deplorabila stare în care se află, lipsa lor de șansă de a supraviețui prin rău. Colonelul e și un răbdător. Îl place să-i asculte pe toți cei cu care se confruntă, îi îmbie la vorbă, uneori chiar la lungi povești din care va dobîndi, dacă nu o lumină pentru cazul care-l interesează, cel puțin un plus de cunoaștere asupra oamenilor. Un Maigret corijat, strîns într-o uniformă autohtonă, ce nu o dată îl prinde. Muncește din greu, își asumă multiple sarcini, adesea și riscuri, care nu-i sperie mai deloc (ingrijorîndu-se doar cînd astfel de riscuri sînt preluate de mai tinerii săi colaboratori), iar în duminicile cînd n-are „evenimente" se duce la vînătoare și se încîntă de miracolele naturii. Dacă personajele ce-i aușin, prin contrast, temeinicia și forța au, cum spuneam, existențe scurte și vagi de efemeride, întîmplările, în schimb, sînt legate bine, cu știința dozării efectelor și a loviturilor de teatru. Știm, desigur, de la prima pagină că făptașii de rele o să fie descoperiți, căci așa e regula jocului, desigur că și a vieții, dar spre asta sîntem conduși pe căi ce mereu se rup, reînnodîndu-se cînd nu te aștepți.

ILIE PURCARU ■

Constelaţia lirei

Am primit din partea poetei Ana Blandiana cîteva poezii însoţite de un scurt bilet : „Iată versurile poetului George Vrănceanu despre care ţi-am vorbit cu mai multe luni în urmă. Mi se par foarte frumoase şi aş fi bucuroasă să ştiu că îţi plac. Numele lui adevărat este George Manolache (adresa : Odorheiul Secuiesc). Evident, aş fi fericită să-l poţi publica. Ar fi o faptă — şi morală şi literar — bună. Cu mulţumiri şi prietenie."

Da, Ana Blandiana, versurile ne-au plăcut şi noua şi le publicăm cu toată bucuria încredinţaţi fiind că George Vrănceanu va confirma această prezentare plină de căldură din partea unei poete de mare prestigiu.

GEORGE ARION ■

Visul lui Ion Vodă Cumplitul

Ce beţie de scripeţi...! ...Au, pentru cine nividiţi ştergare ? !, greoaie hor-
căind peste suluri, / cum dincolo de
maluri, Bistriţa desfăşată-n ghenarie cu cîmpi deschişi...! / Şi cal şi călă-
reţ se surpă-n urzeala speriată-a
degetelor voastre, învăluindu-se-n puhoie de bujori zgîriaţi. Purcede, în
site de spumă, să se aleagă, untul, de roua
Inelului şi-n albele dantele, jurîoalele miretui, sufocate în mir. Buna mea
Doină, matcă fără ac, pentru cine adusu-ai
crengi proaspete de agud ?. au, pentru această omidă curată, ce mîine în zori
va luneca pe limba pînzuită
a briciului meu, într-o cumplită călătorie spre sine ?... Ce orgie de cămi-
le sălbatece-n rut / asemeni spinilor
sub ceaun / deflorînd dimineaţa pe spicele arlei, din care, se năpusteşte cin-
tecul timpuriu al cocoşului...!...
Buna mea Doină, ieruncă mirată, au, pentru mine legatu-ai cu fragede funii,
torturînd, mărgăritul ?... sau, pentru
această mînă lehuză / fără năframă de zale / exilîndu-se-n fragi, după firea ei
nestatornică...? !...

La plantat de meri

— Să-i aşezăm cu miinile în pămînt, spuse tata, pentru
a se sprijini la nevoie, de ceva fără moarte...
Vreme este să arunci cu pietre şi vreme este să încorenezi cu ele gingi-
ile fîntînii :
să cumpănim fără talere întinderea nevinovăţiei noastre / cei care-am fost
încercaţi ca argintul, / căci
cine se zideşte din tăcere este asemeni melcului în urma căruia turla vi-
neţie se clatină
dar nu se dărîmă... Vreme este să te naşti şi pentru cină o clipă prelnică
: să ne spălăm pe mîini
de pămînt, în gropi adînci, deschise peste noi ca o goamă / cei care dorim
şi ne sfîrşim
după valea graiului nostru, fără de spini. / Şi dacă podoaba celor bătrîni
este părul lor căruntt, pînă cînd
vom aţipi în vîrful catargului aşteptînd pe cel ce-a legat apele în haina
lui ?.
Vreme este să-ţi deschizi în pîine răni şi vreme este să te vindeci : să cum-
pănim îndrăzneala
buzelor noastre / cele care alevea unei şopîrle se pot prinde cu mîna, să ne
pătrundă în sîn... /

Tatăl meu

— Nimeni nu poate sări peste propria-i noapte fără-a lăsa
în părîi-ascuţiţi de la porţi, merele-ascunse în sîn, ca
nişte capete de furi, reţezate...
Şi-a-ntins merindarea nu prea departe de picioare, ţinînd oprită în gură
pîinea lui cea de toate zilele,
necintătoare, asemeni unui muşuroi de furnici... Tatăl meu, Ion Manolache, şi-
a scos pălăria
plecînd o tîmplă sură / deasupra mîrecurilor acre şi dulci / ce-abia dacă
mai simt lipsa
acestei uşoare povare... Ţepuşile ierbii, suave cum ţeava cîmpoiului, pleşuve
zac bete
la umbra tălpilor măreţe / aidoma unor fortăreţe de carne. / O ginganie-n
zbor,
ca o strajă se risipeşte deasupra nimbului de sare din jurul pleoapelor
aproape închise :
borte de greier peceţluite... Să-şi fi chemat oare la această hodină / şule-
rînd ascuţit /
pe cei coboriţi mai afund decît cîrtiţa ?..., pe cei care-acum nu mai sînt
nici măcar
umbra acestor cosaşi ce-şi înfing fălcile / scîrţîind / în degetele lui, ca un
cleşte ? !...
Unde-i pacea cergii şi malul surupat al sînului / dat cu var / la care se ju-
cau de-a fraţii ?...
Umerii obrajilor, înălţîndu-se din paiştea vineţie a feţei sale, încreţesc
într-un acord tăcut...
Tatăl meu, Ion Manolache, nepingărit de gări, de nume triste sau de sărutări
rujate şi obosite,
cum stă rezimat / cu un cot de părul clădit în coc al acestei coline, / cu me-
rindarea nu prea departe
de picioare, pare un sfînt, ce-a isprăvit de cosit iarba crescută pînă la
briu, prin icoane...

GEORGE VRĂNCEANU ■

Curier literar

Mihai Constantin. Nu credeam că ne veţi trimite, atît de repede, un alt grupaj de poezii. Citind poemul **Umbra ta suferindă**, am rămas neplăcut surprinşi de finai : „apoi vino aproape, rămîi / cu oasele singerind / în călcîi". Şi în celelalte poeme apar astfel de inexactităţi în exprimare. Atenţie la construcţia metaforei şi la asocierea termenilor ! ● **Sorin Mihnea Dumitrescu.** Că lira poeziei, cum afirmaţi în scrisoare, v-a cucerit total, e limpede şi clar ca bună ziua. S-ar putea spune că şi dumneavoastră aţi cucerit, pe-alocuri, această liră : „Cad din cer pădurile de vînt». Dar în versul imediat următor, lira vă scapă printre degete : „Şi ceru-ncet se scurge pe buzele de lut" ● **Viorel Georgescu.** Cele cîteva încercări poetice fac dovada clară că, printr-o stăruinţă deloc uşoară, precum şi printr-o continuă familiarizarea cu marea poezie a lumii, aţi putea urca în calitate ● **Antipa Mihai.** Apreciind că versurile trimise nu sînt decît nişte simple gînduri naive („Ştim noi oare / cît durează o călătorie / cu racheta / în jurul / Universului ? / Cînd vom şti / vom fi / perfecţi") avem vaga senzaţie că am exagerat folosind cuvîntul gînduri ● **Ion Popescu,** profesor, Birzava, judeţul Arad. Sîntem cu totul şi cu totul de-acord cu dv. că, a folosi într-o singură frază neologismele **recurent, promisoriu, matisează, implementare şi colaborare, dezirabilă**, e prea mult şi, ce e prea mult, strică, sau, ce e prea mult, nu e bun. Dar de ce nu vă adresaţi chiar celor ce-au publicat acel articol, adică redactorilor de la **Revista de pedagogie ?** ● **Ion Mihalache.** Din poezia **Neodihna**, reproducem : „Cînd noaptea refuză / din noi să coboare / redevenim copiii cuminţi / ai acelui timp / cînd / după absenţe repetate / ne-ntoarcem iar lîngă părinţi..." şi considerăm că neajunsurile acestor versuri, ca şi ale altora din alte poeme, ar fi absenţa originalităţii, a metaforei, a emoţiei şi, de ce nu, chiar şi a unui autentic talent ● **Angela şi Irina Mercea.** Este foarte frumos şi educativ că două surori, eleve în clasa a VIII-a şi a VII-a, au scris o poezie Dar, chiar şi surori gemene de-aţi fi fost, treaba asta, care este scrierea nu doar a unei poezii, ci a altor şi altor poezii, este foarte grea şi nu poate fi făcută de două persoane. Mai altfel spus, cu poezia, să se ocupe fiecare în parte. În ceea ce priveşte calitatea poeziei trimise, n-ar fi cazul să continuaţi Asta vrea să însemne DEOCAMDATĂ NU. Acelaşi răspuns şi pentru următorii : Dumitru Butoi, Zamfir, Ion, Gh. Gh. Ilie, George Biharea, Ana Moldovan, Spatici Contea, Leon Mureşan. MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ.

VICTOR NIŢĂ ■

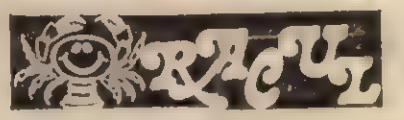

Umorul bine temperat?

La Costineşti, în vremea şi cu climatul favorizant al vacanţelor petrecut, oarecum discret, primul *Salon republican de grafică* satirică. În organizarea şi cu patronajul Uniunii Tineretului Comunist, al Biroului de Turism pentru Tineret şi al Consiliului şi Culturii şi Edu-

O. ANDRONIC-ANDO

catiei Socialiste, acest salon, găzduit cu toată simpatia de hotelul „Costineşti" ar putea deveni, la viitoarele ediţii, cea mai activă manifestare a desenului cu umor profesat de tinerii graficieni. Publicul expoziţiilor din cochetа staţiune e cultivat. Dacă selecţia rămîne în expunere două sau trei luni încheiate, se primeneşte, în schimb, lumea, astfel că hazul, mult, puţin — cît se întîmplă aici — are la fiecare serie încă o şansă, iar premiile oferite nu-s tocmai mici. Lipsind obişnuiţii temelor cu ospă-

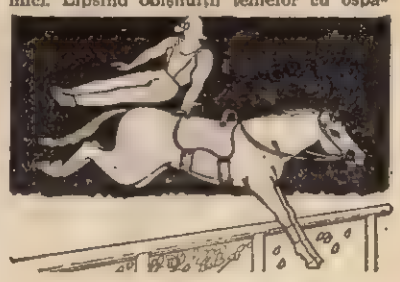

ŞT. BOROŞ-TETY

tari leneşi şi autobuze în întîrziere, campionii ironiei juste, practicată prin cele reviste şi ziare, rămîne loc pentru carica-

C. VECERDEA-CRIV

tura bine desenată şi spiritul subţire. Atîţia tineri, care-şi fac cu greutate un nume în rarele expoziţii de grafică satirică din Capitală, au — cum se poate vedea — norocul mai multor manifestări cu prestigiu în provincie. Costinestiul începe să devină o posibilitate reală şi ea trebuie sprijinită, fiindcă e mai simplu să începi cum se cuvine o treabă decît să cîrpeşti upa compromisă. Selecţia pentru Salonul graficii tinere de pe litoral a fost, la prima ediţie, generoasă. Practic, a intrat pe panouri cam tot ce s-a trimis. O selecţie binevoitoare nu-i o faptă chiar de lăudat. Nu ne este însă. Îngăduit să trecem uşor peste momentele de generozitate, oriunde se ivesc ele. Şi asta pentru că, dintre toate lucrările minţii omeneşti, umorul creşte cel mai greu la strîmtoare. E bine că la salon a expus cine a dorit, e de aşteptat ca la anul să se poată opera o alegere dintr-un număr mai mare de planşe. Tema ediţiei ce urmează e deschisă tuturor felurilor de umor — de la cel potrivit cu gravitate şi sarcasm, la

DRAGOŞ ANTON

gluma fină şi şcolită : *NICI MUNCĂ FĂRĂ PÎINE, NICI PÎINE FĂRĂ MUNCĂ.*

Din sutele de desene trimise Costinestiului, comisia de premiere a reţinut nu anume planşe, ci anume modalităţi, încurajînd stilul bine muncit, grafica unde e şi minte şi mînă pricepută.

Observînd că salonul ar fi devenit cu adevărat un reper al anului în desenul satiric dacă participarea ar fi fost mai largă, nu putem să nu băgăm de seamă că mai toate numele de interes real ale caricaturii semnate de tineri figurează în palmares.

Premiile sînt următoarele : cu sublinierea că nu există — cum ne-am fi aşteptat — şi punctul de vedere al revistei „Urzica" :

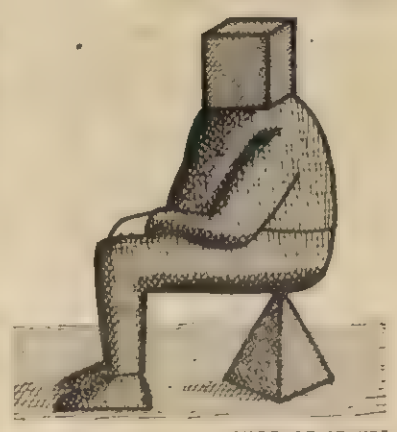

NICOLAE IONIŢĂ

Marele premiu : Octavian ANDRONIC-ANDO.

Premiul I : Anton DRAGOŞ ; Premiul II : Ştefan BOROS-TETY ; Premiul III : Deneş MOLNAR şi Octavian BOUR.

Premiul revistei „FLACĂRA" : Leonte NĂSTASE.

Premiul ziarului „SCÎNTEIA TINERETULUI" : Nicolae IONIŢĂ.

Premiul de debut al staţiunii Costineşti : Cristian VECERDEA-CRIV.

TUDOR OCTAVIAN ■

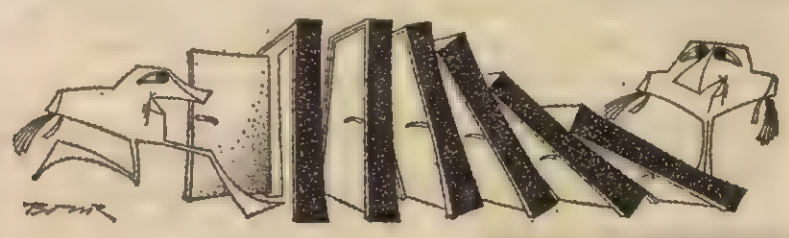

OCTAVIAN BOUR

Aforisme de St. I. Lec

● Fiecare spectator vine la teatru cu propria sa acustică.

● Nu vom putea scăpa uşor de un sistem : de cel solar.

● Dacă animalul ar omorî cu premeditare, acesta ar fi un reflex uman.

● Tragedia cea mai sîngeroasă e cînd se înundă sala de sînge.

● Domeniile înţelegerii : cîmp ideal de luptă.

● Cînd va atinge omul un aşa nivel de moralitate ca să creeze pentru nomazi temniţe mobile ?

● Ţineţi minte : totul gravitează în jos, spre pămînt.

● Pur şi simplu nu pot da crezare că amănuntele n-ar fi în general cunoscute.

● Peştele devine vînat cînd înghite cîrligul proprietate străină.

În româneşte de NICOLAE ARMEŞ ■

Lumea în care trăim

Menirea ştiinţei...

...Laboratoarele înarmării funcţionează din plin. Să evocăm doar rachetele de croazieră pe care NATO a prevăzut să le amplaseze în unele ţări vest-europene şi pe care demonstraţii de protest, mereu mai numeroase şi mai combative, le refuză. Apariţia lor a fost posibilă ca urmare a unor noi descoperiri tehnice şi ştiinţifice în materie. Aberanta competiţie a înarmărilor concentrează în sectoarele cercetării şi producţiei de uz militar un uriaş potenţial uman şi material. După date oficiale, 40 la sută din oamenii de ştiinţă din întreaga lume lucrează direct sau indirect pentru înarmare. Lucrează pentru producerea unor noi arme mai perfecţionate, mai distrugătoare, capabile să ucidă un număr mai mare de oameni, să provoace suferinţe şi ruine pe suprafeţe cît mai întinse. Ca şi cum ştiinţa trebuie să se asocieze cu distrugerea. Din păcate, asocierea este reală în măsura în care apare ca rezultat al competiţiei înarmării.

S-a subliniat acest lucru şi la recentele congrese şi simpozioane ştiinţifice internaţionale găzduite la Bucureşti. Preşedintele Nicolae Ceauşescu, în mesajul adresat participanţilor la Simpozionul internaţional „Oamenii de ştiinţă şi pacea" arăta că „Multe din marile descoperiri ale cercetării ştiinţifice şi creaţiei tehnice sînt folosite astăzi pentru promovarea celor mai sofisticate arme de distrugere în masă, începînd cu arma atomică".

În ultimii ani, cursa înarmărilor a cunoscut creşteri îngrijorătoare. Arsenalele Europei, ale lumii sînt de pe acum supraaglomerate cu arme şi armamente de toate tipurile şi puterile. Dar competiţia înarmărilor nu se opreşte. Producerea de arme continuă la fel de intens, poate chiar mai intens decît oricînd. Iar factorul nou, din ultimii ani, al cursei înarmărilor îl constituie tocmai perfecţionările uimitoare aduse armamentelor şi, mai ales, armelor de distrugere în masă, ca urmare a noilor descoperiri tehnice şi ştiinţifice. Bomba cu neutroni, „arma curată", arma care ucide oameni, orice fiinţă vie, păstrînd intacte bunurile materiale, este un exemplu cît se poate de concludent.

„Perfecţionarea" cursei înarmărilor nucleare creează noi primejdii nu numai prin faptul că se măreşte capacitatea distructivă din arsenalele existente. Mai grav ca orice este faptul că dezvoltările calitative ale armelor, atît tactice cît şi strategice, accentuează pericolul unui conflict nuclear, pot crea la un moment dat, unora, impresia că eficacitatea crescîndă a noilor „supraarme" le creează anumite avantaje în declanşarea unui război nuclear. În loc să-i descurajeze în utilizarea potenţialului de care dispun, iluzia „superiorităţii" poate avea un efect devastator.

Presa a publicat relatări despre analiza pe care Institutul Internaţional de la Stockholm a făcut-o cursei înarmărilor în anuarul 1981. Analiza atrage atenţia asupra faptului că actualul curs al înarmărilor este „produsul unei dezvoltări ştiinţifice şi tehnice ce scapă de sub control". Orice descoperire tehnică şi ştiinţifică poate fi folosită de cercurile militare în scopul perfecţionării armelor existente, al creării de noi arme de distrugere în masă. Anuarul reproduce în acest sens o analiză a unui grup de experţi în domeniul dezarmării, de la O.N.U., în care, printre altele, se arată : „Dezvoltarea tehnologiei fabricării armelor nucleare a creat o importantă dimensiune cursei înarmărilor. Este clar că, în multe cazuri, noi sisteme de arme sînt puse la punct nu ca urmare a unor motive ce ţin de securitatea naţională, ci datorită impulsului procesului tehnologic..."

La observaţia experţilor se cuvine sublinierea că acest „impuls tehnologic" provine, deseori, din dorinţa unor cercuri militare de a dispune în permanenţă de „ultimele noutăţi" în materie, precum şi din dorinţa fabricanţilor de arme de a obţine profituri cît mai mari. Este bine cunoscut că securitatea reală nu constă în fabricarea de noi şi sofisticate arme. Legile profitului impun, însă, continuarea eforturilor în direcţia înarmării. Iar aceste profituri ale marilor companii dictează, în anumite cazuri, şi politica. Căci ele, marile companii naţionale şi transnaţionale, sînt cele mai interesate în confruntare, în stabilirea unor bugete militare cît mai umflate. Problema nu constă, aşadar, în „orbirea" tehnologiei, în faptul că aceasta s-ar dezvolta fără a ţine seama de rigorile politice. Primejdia constă în subordonarea tehnologiei poftelor devoratoare ale profitului.

Tocmai de aceea este imperios necesar ca oamenii politici, conducătorii de state să întreprindă acţiuni ferme pentru sistarea cursei înarmărilor. Mai ales că odată cu noile descoperiri ştiinţifice, cu noile tehnologii introduse în sfera înarmărilor, cresc şi pericolele. Este vorba de pericolele cauzate ca urmare a unor deficienţe tehnice — datorate fie omului, fie maşinilor — şi care pot determina declanşarea unui conflict cu urmări incalculabile pentru omenire. Singura soluţie raţională este subordonarea descoperirilor ştiinţei, a progreselor tehnologice, acţiunii politice pentru ca, prin negocieri urgente şi stăruitoare, să se micşoreze riscurile unui război nuclear, să se ajungă la acorduri de dezarmare. Profiturile marilor companii trebuie să aibă prea puţină importanţă pentru umanitate.

Ideea unui congres mondial al oamenilor de ştiinţă în slujba păcii enunţată la Bucureşti, creării unui comitet internaţional de iniţiativă chemat să determine acţiuni ale slujitorilor ştiinţei pentru dezvăluirea pericolelor înarmării, reflectă o stare de spirit exprimată limpede în Apelul participanţilor la Simpozionul „Oamenii de ştiinţă şi pacea" : „Să slujim cu înalt devotament nobilele idealuri ale păcii, să ne facem datoria faţă de propria noastră conştiinţă, faţă de contemporanii noştri, faţă de comandamentele supreme ale umanităţii, să oferim omenirii o perspectivă pe măsura aspiraţiilor ei scumpe, a forţei sale de creaţie, să ne dovedim la înălţimea a tot ceea ce a făcut mai de preţ civilizaţia umană de-a lungul secolelor !"

Menirea ştiinţei este să slujească oamenilor, să slujească păcii, progresului şi civilizaţiei. Laboratoarele perfecţionării armelor le dorim înlocuite prin altele care să servească realmente fiinţei umane, s-o scutească de nefericirile ei actuale, să dea planetei un chip cît mai plăcut, s-o tămăduiască de prea multele ei maladii...

AL. PINTEA ■

Ochii şi urechile lumii

Despre familia Ewing

Vulgaritatea cu care această familie Ewing se bucură şi se perpelea pentru averea şi orgoliul ei mi-a dat, pe toată întinderea serialului „Dallas", un sentiment de certă satisfacţie. Mie — ca să fiu cinstit cu perfidiile mele — mi-a plăcut „Dallas"-ul şi nu am angajat niciodată polemici vehemente cu cei cărora le plăcea şi mai mult, şi mai sincer decît mie. Nu m-am uitat chiar sistematic la ei, nu mă simt pentru asta mai inculţ şi mai vinovat, de multe ori m-am surprins întrebînd pe competenţi : cine-l ăsta ?, cine e asta ?, de fiecare dată m-au lămurit repede, căci nu era greu, toată deşteptăciunea era să stabileşti o relaţie de rudenie şi de bani, după care lucrurile mergeau strună, fără vreun efort intelectual din parte-mi sau din partea lor. N-aveam de ce pune capul la contribuţie — ceea ce era odihnitor, în vremuri ca astea. Lenea sentimentelor nu era, nici ea, mică — situaţie, şi ea, din cînd în cînd, binefăcătoare. Cele mai apăsătoare probleme ale formaţiei porneau şi se întorceau la ce facem cu banii ?, avînd în vedere că şi alţii au sau vor tot atîţia bani. Orizontul lor nu depăşea seiful, patul şi paharul de whisky. Nu am bagatelizat niciodată arta inspirată de proprietate. Am cunoscut familii bogate, extraordinare ca nivel intelectual şi avere sufletească : în Rusia — moşierii lui Tolstoi, în Franţa — bogaţii lui Balzac, în Anglia — acel fascinanti Forsyte, în America de Nord — stăpînii descrişi de Margaret Mitchell pînă la tristii extravaganţi ai lui Scott Fitzgerald, toată această „lume bună", prin forţa ideilor şi talentul de a fi, ajungea la acea întrebare supremă pentru om : la ce bun ? La ce bun toate aceste bunuri... ? În comparaţie cu acesti clasici — Ewingii apar, înţii de toate, de o impresionantă sărăcie de gîndire şi gest. Pentru a evita tonul pamfletului care se impune natural şi repede — să spun, pe scurt, că acestor miliardari ar trebui să li se acorde un certificat de paupertate sentimentală şi intelectuală. Via mea satisfacţie venea din regulata confirmare — de cîte ori mă uitam la ei — a fundamentalei critici pe care Marx şi Engels le-au adus-o familiei burgheze, unde — conform cunoscutei formulări — orice sentiment sfînt a fost înlocuit cu „interesul nud şi rece" al relaţiei de avere *). De cîteva ori m-am amuzat să cred că scenariul a fost opera unui scriitor comunist care, imposibil în fronie, sec în tendinţă, elementar în inspiraţie, făcea satiră schematică împotriva burgheziei americane. Dacă viziunea mea poate apărea prea partizană — am o alta, care nu mă satisface mai puţin. E părerea unui om de la căruia prietenie mă bucur, descins dintr-una din marile familii de proprietari români, azi eminentă personalitate într-o instituţie de cultură a oraşului nostru. Întrebîndu-l de ce nu se uită la „Dallas" mi-a răspuns memorabil : „Pe ăştia taică-meu nu i-ar fi primit niciodată în casă..."

RADU COSAŞU ■

*) Scenă de neuitat : amantul lui Sue Ellen, pentru a o convinge cît o iubeşte, îi declară că pentru ea e gata să renunţe la fabrica lui ! Totul se defineşte în cifra de afaceri...

Eu comunic, tu comunici, el comunică

Orbite şi frecvenţe

Cu Lumea Nouă a fost mai simplu, dunga lăsată pe hartă de creionul pus în mişcare prin autorizaţia bulei atotputernice rezolva conflictul dintre competitorii la un pămînt care pînă atunci fusese al nimănui şi al tuturor.

Ce vom vedea întîmplîndu-se, în cele din urmă, cu stratosfera ? De cînd satelitul — artificial — a intrat în viaţa de fiecare zi a planetei şi mai ales de cînd serviciile pe care le face cresc la bursa rapidităţii şi eficienţei, tema s-a transferat dintre copertele cărţilor de aventuri în dosarele mereu mai voluminoase ale dezbaterii internaţionale. În 1965, cinci ţări dispuneau de antene pentru comunicaţii prin sistemul „Intelsat", în 1976, numărul lor ajunsese la 114. De reţeaua „Intersputnic" beneficiau, în 1973, trei ţări ; anul trecut cifra era de 4 ori mai mare. Transmisia prin satelit a ieşit din scutecele răsfăţului, afirmînd de la o vreme mina necesităţii vitale. Cum ne-am descurca fără ei, în atîtea împrejurări, cu ce mijloace şi mai ales cu ce preţ ? Sateliţii sînt solicitaţi să sprijine cel mai adesea conversaţiile telefonice, dar şi comunicaţii prin telegraf, telex şi radio, transmiteri de date. Numărul lor a crescut spectaculos. Între 1957 şi 1979 au fost puşi pe orbită peste 2 000 de sateliţi. Tehnologii perfecţionate permit ca acelaşi corp zburător, înzăuat cu accesorii fel de fel, să asigure diferite servicii comunicaţionale. Volumul crescînd al informaţiilor manipulate determină scăderea costurilor într-un registru mai larg — al operaţiilor de lansare, al componentelor tehnice, al construcţiei staţiilor de emisie-recepţie aflate pe pămînt.

Poftа vine şi aici, instalînd sateliţi noi, mai harnici şi mai puternici, şi problema care şi-o pun cei care încă n-au ajuns cu piciorul pe scările cerului este dacă la o adică vor izbuti să mai vadă soarele din pricina atîtor traiectorii care se înfăşoară în jurul globului terestru. Există o limită în toate, aşa cum există şi un optim al situaţiei care intervine restrictiv. Orbita ideală de funcţionare a sateliţilor a fost determinată — 35 800 kilometri deasupra ecuatorului. Cîte fire să încapă în urechile aceluiaşi ac, în acelaşi timp ? Şi cît de larg să fie spectrul de frecvenţă pentru a împăca pe toată lumea ?

First-come first served. Un principiu care a intrat şi în acest caz pe rol, punînd tichetele de favoare în mîna deschizătorilor de pîrtie. Ce te faci cînd trenul unora întîrzie, uneori copios, fără a putea să le imputezi lor acest lucru ? Tot la două decenii se regăsesc faţă în faţă cei interesaţi în reglementarea unor astfel de lucruri. Ultima dată, în 1979, din 151 de scaune, peste o sută erau ocupate de reprezentanţii lumii a treia. La precedenta reuniune de acelaşi fel, cu două decenii în urmă, cei mulţi nu ajunseseră. Pentru că, ne aducem aminte, într-un mare număr de cazuri nu-şi cîştigaseră încă independenţa.

Pe lista urgenţelor noii ordini informaţionale a fost aşternută cu cerneală roşie problema comunicaţiilor prin sateliţi. Balansul informaţiei, atît de discutat şi disputat, nu se poate asigura umblînd doar în dulapurile cu arme de tir şi lăsînd mai departe tunurile de mare calibru în proprietatea celor ce le-au avut totdeauna. Reorganizarea distribuţiei tehnologiei pentru comunicaţii, a frecvenţelor şi serviciilor se înscrie într-o aceeaşi temă ce se cuvine urmărită ca atare. Nu în mod gratuit ţările în curs de dezvoltare se întreabă cu insistenţă dacă, posedînd în viitor tehnologia necesară, vor putea conta pe spectrul de frecvenţe de care au nevoie în vederea folosirii acesteia.

Disputa pentru un loc în loja frecvenţelor utilizate prin satelit are loc în condiţiile intersectării a două tendinţe. Una este cea amintită mai sus, a celor care nu au nimic sau aproape nimic şi vor să se asigure de balonul de oxigen imperativ necesar pentru a respira. De partea cealaltă, clasa avansaţilor se arată preocupată de multiplicarea posibilităţilor ce-i stau la îndemînă. S.U.A., unul din proprietarii notabili de frecvenţe via satelit, pornesc de la faptul că se poate acţiona mai spornic în direcţia punerii la treabă a sateliţilor, prezenţi şi viitori, cîtă vreme acum doar 95 la sută din traficul telecomunicaţiei îl ocupă vocea şi doar cinci la sută reprezintă date. O concentrare a sectorului de afaceri pe acest punct de atenţie ar asigura folosirea reţelei de sateliţi într-o creştere cu rază geometrică. Deja, după informaţii demie de crezare, spre 1985 nivelul actual va fi depăşit la acest capitol de şapte ori. Corporaţiile multinaţionale de anvergură şi-au anunţat intenţiile, care au şi depăşit faza planurilor, de a folosi sisteme de sateliţi pentru transmiterea de date de la computer la computer. Din colţul unde se află, televiziunea prin cablu avertizează că are de gînd să sporească în beneficiul său accesul la sateliţi, creînd „superstaţii" furnizoare de programe staţiilor obişnuite aflate la sol. Şi cîte ne mai aşteaptă...

Surprinzînd cîte ceva din privirile aţintite pe traiectoriile sateliţilor, vom traduce, poate, ceva mai corect broboanele de sudoare cu care se studiază orbitele circumterestre ale acestora, benzile de frecvenţă utilizate şi, mai presus de orice, aglomeraţia creată în jurul lor.

First come, first served — un scut ruginit care, deşi se proteste cu disperare în uşă, este arătat şi aici, acuzator, cu degetul.

NEAGU UDROIU ■

Mondo umano ?

„Voluptatea regretului"

S-a născut în '02, august, în 8 pe stil vechi (deci 21 după stil nou). Oricum, „zodia leului", după cum nota într-un amplu şi dens volum de memorii, file de jurnal, evocări. Anul viitor ar fi împlinit deci 80 de ani... Însă, într-o vacanţă în care ziarele şi revistele se parcurg pe sărite, am aflat destul de tîrziu faţă de data ultimei lui călătorii, că aceasta s-a produs tot în august. Nu l-am cunoscut direct deşi am dorit-o mult după ce m-am delectat cu acea cuprinzătoare antologie a literaturii de avangardă şi expresivele desene din epocă. Apoi am vrut-o şi mai mult după ce mi-a defilat prin faţa ochilor o întreagă şi scrupuloasă istorie a unei mişcări literare, a unei epoci şi a unei constiinţe ce există în amintitul volum de memorii. Saşa Pană — căci despre el e vorba în aceste rînduri — n-a ţinut pentru el ceea ce reprezenta o dovadă materială a acestui fenomen artistic iar atitudinea n-au abandonat-o (dimpotrivă !) nici membrii familiei sale. Vreau să spun că în strada Dogari 36 există, parcă dintotdeauna, un muzeu viu şi bogat al unei mişcări artistice şi asta graţie lui Saşa Pană şi că, totodată, generozitatea lui în timp — şi îndeosebi peste timp — trebuie recunoscută şi elogiată de cei care, indiferent de interpretările şi opinia lor pe marginea avangardismului de aici şi de aiurea, datorită aportului său capital au asigurat accesul la surse de primă mînă. Vorbesc atît de cele cincizeci de numere ale revistei „Unu" (care, ca şi editura „Unu" au avut redacţiile, din octombrie 1932, în strada Dogari 36), de cărţile apărute în editura „Unu", de alte reviste, afişe, fluturaşi, portrete, schiţe în ulei şi alte atîtea poezii autograf. Dar, desigur, aceste rînduri nu pot cuprinde tot ceea ce înseamnă o viaţă de om, „de scriitor şi de medic, de militar «de carieră» şi de luptător social". Aşa cum ele nu pot vorbi pe larg despre opera sa poetică, de traducerile sale şi de ediţiile capitale (Urmuz, Tzara, Zaremba) ce le-a alcătuit. Privită din afară casa din Dogari 36 pare obişnuită, o dată trecut pragul ei lumea devine fascinantă. Iată de ce există regretul de a nu fi cunoscut direct pe omul Saşa Pană, iar acest regret e dublat de subtirimea omagiilor firesti la ultima lui călătorie. În fine, o completare la bibliografia sa dintr-o revistă : a mai scris şi publicat în 1938 (ed. „Unu") „Vladimir. Portrete mici. Dialoguri". Evocare şi regret deci, pentru că aşa cum mărturisea Saşa Pană, lui îi plăcea adevărul chiar dacă „uneori, el va părea neverosimil". Un gînd plos, deci, celui ce, cunoscut ca operă şi necunoscut acum ca fiinţă, răspunde prezent în atîtea inimi cuprinse, cum îi plăcea lui să citeze pe Baudelaire, de „voluptatea regretului".

DUMITRU CONSTANTIN ■

După „Punch" – Anglia

Serile de poezie de la Struga

Sînt diferite modalităţi de a te face cunoscut în istorie ca popor cu o limbă de circulaţie relativ limitată. Una sigură cu îndelungi ecouri în timp este cea pe calea artei, a poeziei cu precădere. A invita an de an poeţi din zeci şi zeci de ţări ale lumii în propria ta ţară pentru a-i vedea şi cînta frumuseţile este o cale sigură de a te face cunoscut pe tot pămîntul. Am luat parte la Serile de poezie de la Struga din Macedania Iugoslaviei în acest început de toamnă şi mă grăbesc să transcriu aici în **Flacăra** cîteva gînduri legate de această sărbătoare a poeziei de prestigiu mondial cum a devenit acest festival care şi-a deschis porţile cu douăzeci de ani în urmă de cînd şi-a sporit şi adîncit semnificaţiile an de an.

Era anul acesta şi unul de bilanţ după douăzeci de întîlniri pe unde practic au trecut peste o mie de poeţi de pe toate continentele, numărul lor fiind de ordinul sutelor de fiecare dată : în acest an peste două sute din patruzeci şi una de ţări cu localnici cu tot.

Timp de şase zile la Struga de pe lacul Ohrida din sudul Iugoslaviei în vechea Macedonie, la doi paşi de Grecia, poeţii din diferite ţări şi vîrste au posibilitatea de-a se cunoaşte reciproc, de-a cunoaşte ţara, natura şi cultura acestui popor, de a-şi rosti în limba maternă versurile, de-a lua parte la un simpozion unde fiecare ţară participantă explică practic situaţia lirică a culturii din care provine. Cu anii s-a plămădit aici la Struga poate cea mai amplă bibliotecă de poezie contemporană din lume prin donaţiile de cărţi de către autorii participanţi.

Însă cîştigul cel mai de preţ pentru Macedonia Iugoslaviei este că, prin Struga, cîntată de poeţi, a devenit nume de rezonanţă universală.

Pentru că poeţii sînt cei care pot face un loc faimos prin vorba lor inspirată, aşa cum ştim de la Pindar încoace pînă astăzi. Poeţii scriu în presă în ţările lor şi numele ţării, locurile ei, prin scrisul poeţilor pătrunde în inima mulţimilor. Poeţii continuă să fie aceste scoici în care se aude vuietul mării neîntrerupt.

Tot timpul mă gîndeam la Maramureşul nostru, la Satul primordial păstrat pînă astăzi în Maramureş, cum spunea un savant japonez cu un an în urmă, la ce bucurii ar putea stîrni în inimile poeţilor lumii această cunună a Patriei această mare cultură ţărănească în lemn, unică pe pămînt, care este cea maramureşeană, dacă ar putea fi cunoscută an de an sau măcar din doi în doi ani pe calea unui festival internaţional de poezie care ar putea fi cel puţin tot atît de bine organizat în Maramureş cum o fac la Struga iugoslavii. Ascultînd muzica macedoneană, văzîndu-le portul şi dansurile, auzeam horele unice ale Maramureşului care ar putea ferici sufletul atîtor suflete sensibile de poeţi din lumea întreagă, dacă ar avea posibilitatea să vină să le asculte mai din aproape.

M-am interesat din aproape de cheltuielile care ar putea fi o povară pentru organizatori. Iată cum au rezolvat iugoslavii problema banilor. Peste douăzeci de întreprinderi economice, fabrici de ciment şi porţelan, bănci, ferme, cooperative, din veniturile lor suplimentare oferă o parte modestă pentru acest festival. La sfîrşitul serilor de poezie una din zile este rezervată întîlnirii poeţilor, împărţiţi în grupuri mai restrînse, cu muncitorii care dau din munca lor pentru a-şi şti ţara cunoscută prin poeţi, în lume. Moment culminant al serilor de la Struga mi s-a părut tocmai acesta al întîlnirii nemijlocite cu muncitorii în fabrica lor, cu cei care se bucură să ştie o parte din munca lor adusă prinos întru cinstirea artei.

Eu am fost la fabrica de porţelan din oraşul Tito-Veleş despre care voi scrie un text aparte în această revistă. Rezultatul acestor vizite la întreprinderile care finanţează festivalul de poezie este şi el prinos.

Poeţii, făcînd prin scrisul lor cunoscută ţara şi fabricile respective, produsele acestora se vînd mai uşor pe piaţa internaţională. Astfel, o fabrică de tricotaje din Macedonia care finanţează serile de la Struga, de poezie, a ţesut un tricou cu emblema festivalului pe care l-au purtat sportivii din Germania Federală la Olimpiada de la Moscova. Mica fabrică şi-a dobîndit faimă şi cîştig datorită poeţilor. Apoi, numărul turiştilor care vizitează Struga şi Macedonia în general, de cînd scriu poeţii despre ea, a luat proporţii. Organizatorii festivalului pot să spună, după douăzeci de ani de experienţă că acest festival le aduce şi venituri materiale pe lîngă cele de ordin moral şi cultural esenţiale pentru istoria unui popor relativ mic.

Iarăşi mă întorc la uriaşa, în buna ei cuviinţă, civilizaţie a Maramureşului care ar putea deveni de universală însemnătate dacă ar fi cunoscută îndeaproape, dacă aici, în Maramureş, poeţii lumii ar putea veni periodic să ne cunoască mai din aproape. Am bătut pe jos această parte de ţară de-a lungul anilor, o cunosc îndeajuns sper, cum am bătut practic toată Europa în anii de studii şi voi continua să spun cu toată convingerea că Maramureşul trebuie să fie cunoscut cel puţin cît Struga, cît Ohrida Macedoniei iugoslave. Apoi, în acest fel poezia ţării noastre în general ar intra mai din plin în circuit universal aşa cum o merită.

Numai confraţii poeţi cu prestigiu în ţara lor o pot face la modul convingător. Avem o istorie dreaptă şi măreaţă în toată modestia ei plină de suferinţi care ne va face cinste mereu s-o ştim cunoscută de mari inspiraţi. Aşa cum s-au organizat în ultimii ani congresele de Istorie şi Istoria ştiinţei întru slujirea păcii, fiind unul dintre popoarele din Europa care n-am dus războaie de cotropire niciodată, avînd vocaţia păcii, a omeniei, toleranţei, un festival internaţional de poezie ar impune mereu numele patriei noastre în memoria lumii. Pentru marea poezie românească de ieri şi de astăzi, pentru mai buna cunoaştere în lume a sufletului românesc, sîntem datori poporului nostru cu un festival internaţional de poezie aşa cum practic îl au multe ţări din lume inclusiv toţi vecinii noştri.

IOAN ALEXANDRU ■

CEZARE ZAVATTINI (Italia)

DISCUŢIE

Vreau să-i învăţ pe cei săraci un joc foarte frumos.

Urcaţi în fugă scările casei dv. ca şi cînd aţi fi un om complet străin (de data aceasta vă întoarceţi acasă mai tîrziu ca de obicei) şi sunaţi la uşă.

Soţia şi copiii vor da bucuroşi să vă deschidă. Soţia va fi puţin cam gravă pentru că aţi întîrziat iar ei sînt flămînzi cu toţii.

— De ce-ai venit aşa tîrziu ? va întreba.

— Bună seara, doamnă, veţi zice ridicîndu-vă pălăria şi cu un aer foarte oficial. Domnul Zavattini este acasă ?

— Ei haide, mîncarea s-a şi răcit...

— Iertaţi-mă, doamnă, eu aş vrea să vorbesc cu domnul Zavattini...

— Cezare, nu te prosti, ţie îţi stă capul numai la soţii...

Rămîneţi neclintit şi spuneţi :

— Iertaţi-mă, doamnă, sigur e vorba de o neînţelegere...

Soţia dv. o să schimbe vorba şi o să vă privească zicîndu-vă :

— De ce faci aşa, Cezare ?

Dv. rămîneţi în continuare foarte grav şi începeţi să coboriţi scările repetînd :

— Îl căutam pe domnul Zavattini...

O să se aştearnă o linişte de mormînt şi se vor auzi numai paşii dv. pe cimentul scărilor.

Soţia va alerga după dv., o să vă îmbrăţişeze.

— Cezare, Cezare !

Va avea ochii plini de lacrimi. Şi copiii vor avea ochii plini de lacrimi. Dv. desfaceţi-vă cu grijă din strînsoarea braţelor ei, continuaţi să coboriţi scările şi să mormăiţi :

— Desigur, e o neînţelegere, eu îl căutam pe domnul Zavattini...

După douăzeci de minute reveniţi acasă fluierînd.

— Am întîrziat pentru că şeful meu... şi începeţi o discuţie ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic mai înainte.

Vă place jocul acesta ?

Un prieten de-al meu l-a jucat, dar cînd a ajuns pe la mijloc a izbucnit în plîns...

În româneşte de NICOLAE NICOARĂ ■

Aforisme de G. B.

— Libertatea înseamnă r
aceea majoritatea oam
de ea.

— Nu fă altuia ceea ce ai
face ţie ; s-ar putea s
rinţe diferite.

— Fiecare epocă şi fiecare
eroii săi. Generalul c
incapabil este Cezar î
mai puţin prost om de s
cel mai puţin neînţeleş
şi, în fine, cel mai puţi
este Shakespeare al k

— În viaţă toţi îşi sînt eg
strălucire celor cu ade
bili.

— Am citit că Dumnezeu după ce a creat lumea s-a uitat la ea şi a concluzionat că e bună. Ce-ar mai spune astăzi ?

— Acolo unde nu există aerisire, aerul curat este luat drept nesănătos iar unde nu există cunoştinţe, nestiinţa este luată drept ştiinţă.

— E periculos să fii sincer dacă nu eşti în acelaşi timp şi nebun.

— Dacă veţi începe prin a vă sacrifica pentru cei pe care-i iubiţi, veţi sfîrşi prin a-i urî pe cei pentru care v-aţi sacrificat.

— Existenţa sacrificiului ne dă posibilitatea să-i sacrificăm pe alţii, fără sentimentul ruşinii.

— Străduiţi-vă să aveţi ceea ce iubiţi, altfel va trebui să iubiţi ceea ce vi se oferă.

După NBI — R.D.G.

LUIS BRITTO GARCIA

Luis Britto Garcia este considerat unul dintre cei mai talentaţi şi reprezentativi scriitori din Venezuela. Narator şi dramaturg, cultivă literatura fantastică şi absurdă, în care absurdul este, în realitate, exacerbarea unor situaţii limită inimaginabile : absurdităţea războiului, deşertăciunea infinită a universurilor pînă la sutele, universul stăpînit de maşini, absenţa sistemelor „logice". Din creaţia sa amintim volumul de povestiri Rajatabla, care a obţinut Premiul „Casa de las Americas" în 1970 şi piesa Venezuela tuya (Venezuela ta), pusă în scenă în 1971 la Ateneo de Caracas şi jucată apoi cu deosebit succes în numeroase ţări latino-americane (Premiul „Juana Suja" — Venezuela). Piesa pe care o prezentăm face parte dintr-un spectacol coupé intitulat Los siete pecados capitales (Cele şapte păcate capitale), pus în scenă în urmă cu cîţiva ani de „El nuevo grupo" din Caracas, în regia lui Antonio Constante, în care fiecare „păcat" a fost reprezentat de o piesă scurtă scrisă de un alt autor.

Economia

(Ea şi el, în veşminte zdrenţuite, făcute din diverse resturi. Apar din cele două laturi opuse ale scenei şi încep o numărătoare inversă care este, în acelaşi timp, o scară muzicală.)

Ea şi El : Şapte, şase, cinci, patru, trei, doi, unu. Buuuummmm. (Ambii mimează căderea şi rostogolirea. Se ridică, scuturîndu-se de moloz. Fiecare observă prezenţa celuilalt. Declamă din cele două laturi opuse ale scenei) :

El : În ziua întîi la staţia meteorologică de la Polul Nord am văzut sferele de foc ce pîrjoleau continentele şi secau mările. Ne-a cuprins mînia.

Ea : În ziua a doua la staţia de observaţii biologice de la Polul Sud am prins emisiunile de radio în care liderii ne explicau cît e de necesar războiul şi cît de glorioasă e izbînda. Ne-a cuprins trufia.

El : În ziua a treia am aflat că cei condamnaţi la moarte datorită radiaţiilor jefuiau şi tocau avuţiile şi mureau pe paturi de monede de aur şi agonizau în cearşafuri de platină. Ne-a cuprins zgîrcenia.

Ea : În ziua a patra am auzit că supravieţuitorii se dăruiau orgiilor în vreme ce pielea le cădea şi secreţiile vitale le deveneau fosforescente. Ne-a cuprins desfrîul.

El : În ziua a cincea am aflat că întreaga lucrare a omului fusese distrusă şi că tot ceea ce dorim să avem trebuie făcut din nou. Ne-a cuprins lenea.

Ea : În ziua a şasea am aflat că toţi muriseră. Ne-a cuprins invidia.

El : În ziua a şaptea n-am mai aflat nimic. Ne-a cuprins foamea.

(Se privesc).

Nucioleată nu te cunoşti pe tine însuţi pînă nu ţi se sfîrşeşte hrana. Cînd am pornit la drum, ştiam c-o să-i întîlnesc doar pe cei ce s-au putut ascunde în cele mai adînci unghere, şi că toţi vor ieşi împinşi de aceleaşi motive ca mine. Primul pe care l-am întîlnit a fost Marele Mareşal Generalisim Strateg Erou ; a vrut să mă cumpere cu o colecţie de medalii şi numirea de Soldat Necunoscut.

Ea : Şi cum a fost ?

El : Cam rînced, dar hrănitor. (Îşi lustruieşte cîteva decoraţii pe piept.)

Ea : Primul pe care l-am întîlnit eu a fost Marele Lider Caudillo Preşedinte Şef Călăuză şi Părinte al popoarelor şi mi-a propus să mă înscriu în partid şi să mă numească Secretară cu Recrutarea, Indoctrinarea şi Organizarea.

El : Şi cum a fost ?

Ea (lingîndu-se pe degete) : Indigest, dar destul.

El : Eu l-am întîlnit şi pe tipul ăla, cum îi spune, Preşedinte al United Monopolistic Property, proprietar al companiei Universal Oil, acţionar la Trust Agiotistic International Bank, care mi-a oferit pachete de acţiuni, royaltis, informaţii de bursă, mi-a semnat cecuri şi mi-a propus să-i fiu partener de afaceri.

Ea : Şi cum ţi s-a părut ?

El : Cam gras, dar foarte gustos (rîgîie).

Ea : Eu l-am întîlnit pe o grămadă de ruine pe bătrînelul ăla, de i se spune Sanctitatea Sa, cu multe foanţe aurite şi pălărie cu pietre preţioase şi un baston cu vîrful răsucit. Mi-a oferit iertarea păcatelor, reînvierea cărnii şi viaţa veşnică.

El : Şi cum a fost ?

Ea : Prost ; pe cînd îi înghiţeam degetele, mi-a rămas în gît un inel cu safir şi era cît pe ce să mor înecată. Mirosea a vin prost şi a azimă. (Face să sune o mînă de podoabe sacre).

El : Şi pe cînd eram gata să leşin de foame, mă întîlnesc cu Marele Doctor Academician Magister Summa Cum Laude PHD care a inventat maşina de demolat continente şi mi-a propus să împartă cu mine Premiul Nobel dacă îl ajut să inventeze o bombă în stare să distrugă nebuloasele spirale. (Îşi zdrăngăne cîteva medalii academice.)

Ea : Şi cum a fost ?

El : Detestabil. Pe zi ce trece supravieţuitorii sînt tot mai slabi. Phui !

Ea : Phui ! Dacă am sfîrşit cu cei din urma noastră, înseamnă că am rămas ultimii.

El : Unul dintre noi va fi ultimul. (Se privesc stînjeniţi, distanţi încă).

Ea : Prea îţi dai seama, aşa dintr-o dată, că omul are gură.

El : Asta e consecinţa logică a invenţării mandibulei. De cînd a apărut, vieţuitoarele n-au făcut altceva decît să se devoreze între ele, pînă ce au apărut cele mai eficace devoratoare : oamenii.

Ea : Mandibule cu logică.

El : Apoi au apărut marile partide, marile armate, marile state.

Ea : Mandibule cu ideologie.

El : Pînă cînd pe pămînt n-au mai rămas decît două perechi de mandibule mari şi fiecare a încercat s-o înghită pe cealaltă şi s-au făcut fărîme.

Ea : Şi-am rămas noi.

El : Doi colţi mizerabili. (Se privesc). (Pauză). (Scoţînd o ploscă) : Să ciocnim pentru rechini ! (Plosca e goală).

Ea (Scoţînd o altă ploscă) : Să bem pentru pălănjeni ! (Şi ea constată că plosca e goală. Amîndoi se privesc cu atenţie).

El : Pot să-ţi ofer o moarte rapidă şi fără dureri. Pot să-ţi ofer logica în stare să-ţi permită să te resemnezi şi aceste două lucruri sînt cele mai frumoase daruri pe care le poate oferi omul.

Ea : Pot să-ţi ofer alinarea şi uitarea care, de fapt, sînt singurul lucru de dorit. Întoarcerea la adăpost între coapsele mele şi negura pe care o cauţi ; acesta e darul femeii. Vrei să te predai şi să cedezi. Aşa-i ?

El : Priveşte, am mîini puternice şi sigure.

Ea : Ascultă, am o voce plăcută, deşi puţin răguşită. Aş putea să-ţi cînt pînă ce vei uita de tunp şi am plînge împreună. Pînă ce n-o să mai vrei altceva decît să-mi auzi cîntul şi să te apropii de mine, chiar dacă pentru asta ar trebui să te arunci în valuri.

El : Schubert şi-a vîndut fiecare lied la preţul unei jumătăţi de kilogram de unt.

Ea : Aş putea să-ţi povestesc născociri ce te-ar face să iubeşti ceea ce nu există şi te-ar hotărî să-mi amîni moartea o mie şi una de nopţi şi chiar o veşnicie.

El : Traducerea poveştii lui Aladin a fost plătită cu două kile de caltaboşi.

Ea : Am născocit jocuri şi eu m-aş prefface că mă împotrivesc ţie şi tu că mă urmăreşti. Te-aş face să mori de mii de ori şi tot de atîtea ori să inviezi. Şi-ai da totul pentru clipele pe care sînt în stare să ţi le dăruiesc.

El (Ghemuindu-se, scîncheşte) : Ajunge ! Ajunge ! Ştiu că te pot omorî. Tăcerea ar începe să se prăbuşească asupra mea din toate direcţiile spaţiului. Pentru totdeauna. Tăcerea.

Ea (Apropiindu-se de el pe la spate, scoate un femur şi e gata să-l lovească) ; În sfîrşit, ... împreună... ainguri... (O plasă o înfăşoară brusc şi o trîntesţe la pămînt).

El (Sare deasupra ei. Se luptă crîncen. Începe s-o strîngă de gît) : Cînd întinzi o cursă... trebuie să te prefaci ... o cursă inofensivă ... pînă cînd prada ... se apropie ... încrezătoare ... mandibule ... cu logică ... mandibule ... mandibule ... tăcere. (Ţipăt final. Nemişcare. Tăcere).

El (lăsînd să cadă trupul femeii) : Acum nu mi-e foame.

CORTINA

„Prefață" la meciul din 23 septembrie

Mult succes tricolorilor în partida cu Ungaria!

După cum se știe, miercuri 23 septembrie, cu începere de la orele 17, stadionul „23 August" va găzdui întîlnirea dintre reprezentativele de fotbal ale României și Ungariei din cadrul grupei a IV-a preliminare a EI Mundialului 1982. O întîlnire, iarăși se știe, cu o importanță aparte, căci ea poate însemna, pentru oricare dintre cele două adversare, pasul decisiv pe drumul calificării. Așa stînd lucrurile, vom încerca în cele ce urmează să prefațăm partida, privind-o sub toate aspectele, oferindu-vă, stimați cititori, date mai vechi și mai noi referitoare la ea...

CARE E SITUAȚIA ÎN GRUPĂ ?

Înaintea ultimelor 6 confruntări, România — Ungaria (23 septembrie), România — Elveția (31 octombrie), Ungaria — Elveția (24 octombrie), Ungaria — Norvegia (31 octombrie), Elveția — România (11 noiembrie) și Anglia — Ungaria (18 noiembrie), clasamentul grupei se prezintă după cum urmează :

1. ANGLIA	7	3	1	3	+	4	7
2. ROMÂNIA	5	2	2	1	+	1	6
3. NORVEGIA	7	2	2	3	—	4	6
4. UNGARIA	4	2	1	1	—	0	5
5. ELVEȚIA	5	1	2	2	—	1	4

El a fost simplificat (sau complicat, greu de spus !) de surprinzătoarea înfrîngere a englezilor la Oslo, 1—2, scor parcă predestinat pentru deplasările elevilor lui Greenwood, învinși invariabil cu 2—1, la București, la Zürich și, în 9 septembrie, la Oslo ! O victorie sau măcar un meci egal ar fi netezit calea lui Keegan și compania spre Spania, dar s-a întîmplat cum s-a întîmplat și rezultatul din 9 septembrie pare să fie în avantajul României în primul rînd. De ce ? Pentru că el exclude posibilitatea unei egalități în ultima partidă a grupei (Anglia — Ungaria) în beneficiul formațiilor respective.

Aurel Țicleanu, unul din „pistoanele" echipei noastre. Așteptăm de la el mingi utile și, de ce nu, un gol. El a marcat, reamintim, în partida cu Norvegia.

Care ar fi, după calculul hîrtiei, șansele echipei noastre ? Îndrăznim să afirmăm că, după 2—1 de la Oslo, mai mari ca oricînd, tricolorilor fiindu-le suficiente cele patru puncte de acasă (Ungaria și Elveția). Acumulînd 10 puncte, naționala României AR FI CALIFICATĂ SIGUR, indiferent de locul rezultatelor, întrucît :

a) chiar bătînd Ungaria, Anglia nu va realiza decît 9 puncte ;

b) acceptînd că va cîștiga cu Ungaria (în deplasare) și cu România (acasă), Elveția nu va reuși decît un total de 8 puncte ;

c) învingînd totul acasă (Elveția și Norvegia), Ungaria va aduna și ea nouă puncte, ultimul meci al grupei avînd să decidă pe cea de a doua calificată ; în eventualitatea unei victorii a gazdelor, cea mai probabilă, soarta locului 2 se va hotărî, la golaveraj, la ora de față insulării avînd un plus de 4 goluri față de unguri ; dacă pe Wembley, vizitatorii din 18 noiembrie vor face meci egal sau vor cîștiga, echipa Ungariei va acumula 10 sau chiar 11 puncte, situație în care, Anglia rămînînd cu 8 sau cu 7, România va fi oricum prezentă în Spania ;

d) Norvegia care a susținut 7 meciuri nu mai are, nici teoretic, nici practic, nici o șansă.

Calcule, calcule, calcule... Cîte din ele se vor adeveri ? Greu de spus. Nu ne rămîne decît să sperăm că, abordînd ultimele 3 partide cu seriozitate și ambiție, tricolorii vor fi în măsură să fructifice (măcar) avantajul propriului teren, adunînd încă 4 puncte, destule spre a le garanta calificarea.

MECIUL NUMĂRUL 14

Începînd din 4 octombrie 1936, 1—2 la București, goluri marcate de Bindea și, respectiv, Lazar și Toldi, fotbaliști din cele două țări vecine și prietene s-au întîlnit pînă acum de 13 ori. 10 victorii au aparținut ungurilor, 3 partide s-au încheiat nedecis. Așa la nivel de echipe reprezentative A, căci la alte eșaloane (formații olimpice, confruntări București — Budapesta etc.) s-au mai jucat meciuri și victoriile au fost împărțite. Sigur, multă vreme fotbalul unguresc a fost superior celui românesc (dixinzi cu 3—0 și chiar 5—1 la București, în 1947 și 1948 ; în prima partidă poarta noastră a fost apărată de Valentin Stănescu, în ceea de a doua a jucat, ca centru atacant, Andrei Rădulescu, actualul președinte al F.R.F.), dar asta s-a întîmplat demult și, pe timpul acela, oaspeții noștri de săptămîna viitoare dominau arena internațională. Din 1972 încoace, însă, raportul de forțe s-a echilibrat vizibil și situația ultimelor confruntări directe stă mărturie în acest sens : 1—1 la Budapesta (29 aprilie 1972), 2—2 la București (14 mai 1972), 1—2 la Belgrad (17 mai 1972), partide programate în cadrul preliminariilor campionatului european, în sfîrșit, 0—1 la Budapesta (13 mai 1981).

Lesne de dedus, palmaresul rămîne totuși favorabil fotbaliștilor unguri. Numai că, în fotbalul de azi, tradiția joacă un rol tot mai mic și nimeni nu mai cîștigă doar datorită istoriei, cea mai grăitoare dovadă constituind-o recenta victorie a Norvegiei în fața Angliei ! În plus, să repetăm, fotbalul din Ungaria nu mai e cel de altădată, de pe timpul lui Grosics, Hidegkuti sau Puskas, fapt unanim recunoscut. La 13 mai anul acesta, de pildă, ca să argumentăm cu proba cea mai la zi, echipa lui Meszöly a învins la Budapesta, 1—0, dar comentatorii au fost de acord că românii au jucat mai bine și că ar fi meritat cel puțin un rezultat de egalitate.

O victorie a gazdelor, în 23 septembrie, n-ar surprinde pe nimeni. Considerăm că stă în capacitatea și ambiția tricolorilor s-o obțină. Nu va fi, firește, ușor. Înainte de toate, pentru a izbîndi, ei trebuie să creadă în victorie și, mai mult decît atît, să lupte pentru ea cu toată energia, uniți, perseverenți, devotați, arătîndu-se la înălțimea încrederii acordate. Nu ne îndoim că așa va fi.

CE ȘTIM DESPRE OASPEȚI ?

Foarte multe și... foarte puține ! Centrul de pregătire de la Tatabanya, unde se află la această oră jucătorii unguri, e cufundat în liniște, iar cei doi antrenori, Kalman Meszöly și György Mezey, nu prea se dau în vînt după declarații. Presa, inclusiv ziarul de specialitate „Nepsport", a publicat și publică puțin despre pregătirile lotului și, la ora cînd alcătuim aceste rînduri, nici măcar nu se știe precis (sau nu se spune) dacă selecționerii vor apela la fotbaliștii ce evoluează peste hotare, mai ales la Meszaros (Sporting Lisabona), Müller (Hercules Alicante), Balint (Toulouse) și Fazekas (Antwerpen), Sigur e că, între cele două turnee întreprinse în această toamnă în Portugalia (1—1 cu Sporting, 3—0 cu Benfica, plus meciuri pe drumuri de întoarcere, 1—0 cu Murcia în Spania și 5—1 cu Eisenstadt în Austria) și Spania (1—1 cu Milionarios Bogota și 3—2 cu Valencia), Meszöly a intenționat să se oprească la Toulouse, să-l vadă la lucru pe Balint, și la Anvers, unde evoluează Fazekas N-a putut, contractînd o gripă. Judecînd însă după echipa pe care a aliniat-o în partida de verificare cu M.T.K. (3—4), Katzirz — Martos, Balint, Garaba, Szanto (Kerekes), Müller, Csapo, Sallay, Kiss (Bodony), Torocsik (Kovacs), Izso, se pare că antrenorii au optat pentru formula „veteranilor", existînd 9 șanse din 10 ca și Fazekas să fie prezent la București. Oricum, el, ca și toți ceilalți, se află pe lista trimisă la F.I.F.A., urmînd ca federația ungară să obțină acordul cluburilor respective.

Dacă nu vor interveni modificări de ultim moment, puțin probabile, Meszöly și Mezey vor conta, în mare, pe lotul folosit și în primăvară. Va apăra Bela Katzirz de la Pecs, 28 de ani. Nu vor lipsi din linia de fund Laszlo Balint, 69 selecționări în națională, Imre Garaba (Honved), apărător cu veleități ofensive, autorul golului din meciul cu Anglia, Atilla Kerekes (Bekescsaba), 22 de ani, subtil tehnician. Compartimentul median, ca și întreaga formație dealtfel, va fi condus de Tibor Nyilasi de la Ferencvaros, 43 de selecționări, 18 goluri pentru echipa națională, recent convocat, la Praga, în reprezentativa Europei. Lîngă el, fotbaliști mai tineri, Karoly Csapo (Tatabanya) și, probabil, Ferenc Csongradi (Videoton), foarte muncitori, dotați cu o mare capacitate de efort. În atac, mai mulți jucători din aceeași generație, 25—26 de ani, Andras Töröcsik (Ujpest), Bela Bödöny (Honved), Laszlo Kiss și Ignac Izso (ambii Vasas), cu observația că ultimul n-are decît două meciuri în națională, el făcînd parte, în ciuda vîrstei, din „noul val" al antrenorului Meszöly. Firește, nu trebuie uitat Laszlo Fazekas, decanul de vîrstă (34) și de selecționări (81), fotbalist complet pe care însă anii îl împiedică tot mai mult să fie ce-a fost, adică o vedetă de valoare internațională.

Alte vești proaspete. Fotbaliștii unguri vor sosi la București în chiar preziua meciului, marți după-amiază, pe calea aerului. Ei vor locui la hotelul „Flora". Va asista la meci, informația e sigură, și Ron Greenwood, onoarea de a fi observator F.I.F.A. revenindu-i (ca și la partida cu Norvegia) doctorului Mihailo Andrejevici (Iugoslavia).

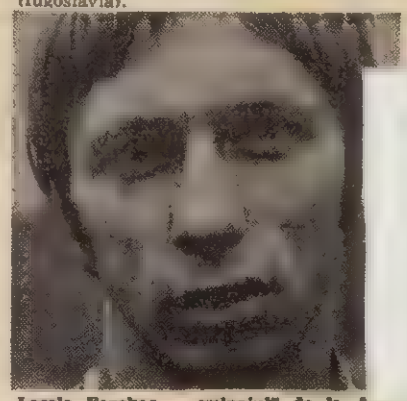

Laszlo Fazekas, „vulpoiul" de la A... werpen, va fi, în ciuda celor 34 de ani, prezent la București.

DINU CONVOCAT LUNI DIMINEAȚĂ, SPERIATU CHEMAT ÎN LOCUL LUI IORDACHE

După „dusul rece" din amicalul cu Bulgaria, din care tricolorii au ieșit întăriți, căci tehnicienii au sesizat punctele vulnerabile, s-a procedat la o ultimă remaniere a lotului, acesta fiind comunicat, la începutul acestei săptămîni, la F.I.F.A. S-a renunțat la Solomon și Klein, aceștia fiind preluați de antrenorul Cornel Drăgușin, știut fiind faptul că, marți 22 septembrie, la Timișoara, are loc meciul echipelor de tineret. Au fost chemați Augustin și Mircea Sandu. După cum se știe, au fost probleme cu recuperarea unor jucători accidentați (Iordache, Stoica, Iordănescu, Cămătaru) și încă mai sînt, deși doctorul Dumitru Tomescu a făcut tot ce i-a stat în putință. Din păcate, în ciuda tuturor eforturilor, Iordache n-a putut fi restabilit. Simbătă, stelistul a mai încercat o dată, apărînd poarta Corvinului în „amicalul" pe care hunedorenii l-au susținut în Capitală, în compania lui Dinamo, dar piciorul său stîng (întindere de ligamente la un antrenament în Ghencea) n-a rezistat. Iordache a părăsit lotul, în locul lui fiind convocat Speriatu. Sub semnul întrebării rămîne și folosirea lui Cămătaru. El va fi, se speră, apt de joc în 23 septembrie, dar, spre a fi protejat, i s-a recomandat odihnă, participarea lui în Cupa campionilor, în ziua de 16, fiind puțin probabilă. Totodată, ținînd cont de forma constant bună a lui Cornel Dinu și, firește, de sugestiile presei („Dinu a dominat toboșul stoperilor din ultimul timp", scria „Flacăra" de săptămîna trecută), selecționerii au decis, luni dimineață, convocarea dinamovistului, act pe care trebuie să-l salutăm, în ciuda întîrzierii cu care s-a produs (cu alți posibili titulari nici măcar asta nu s-a întîmplat).

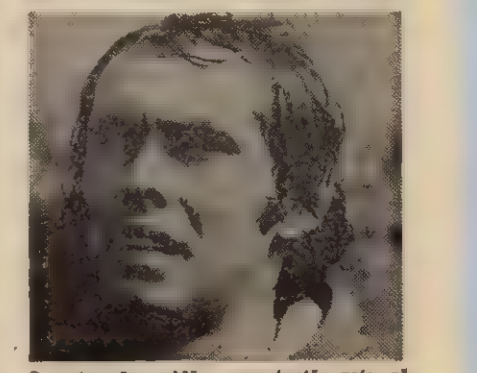

O extremă rapidă, percutantă, gata să înșele vigilența oricărui fundaș, Zoltan Crișan.

Ștefan Covaci, Valentin Stănescu și Victor Stănculescu au la dispoziție următorul lot : Andrei Speriatu (23 de ani, 1 A), Gheorghe Cristian (24, 12 A), Dumitru Moraru (25, 8 A), Nicolae Negrilă (27, 11 A), Costică Ștefănescu (30, 29 A), Ștefan Sameș (30, 45 A), Cornel Dinu (33, 75 A), Alexandru Nicolae (26, 9 A), Ion Munteanu (26, 18 A), Nicolae Ungureanu (24, 3 A) ; Aurel Țicleanu (22, 11 A), Tudorel Stoica (27, 6 A), Ionel Augustin (26), Aurică Beldeanu (30, 18 A), Anghel Iordănescu (31, 62 A), Zoltan Crișan (26, 44 A), Cornel Țălnar (24, 5 A), Vasile Soiman (21, 1 A), Rodion Cămătaru (23, 17 A), Septimiu Cîmpeanu (24, 2 A), Ilie Balaci (25, 42 A), Mircea Sandu (29, 16 A). Adică 8 jucători de la Universitatea Craiova, Steaua, Dinamo și Sportul [illegible] de la F.C. Argeș, cîte unul [illegible], Sport club Bacău și „U" [illegible].

[illegible] privește starea de spirit a [illegible] ceasta e bună, cuvîntul de [illegible] ul singur, VICTORIA. Deși [illegible] că meciul va fi dificil, ju[illegible]orii ne-au declarat că vor [illegible]e le stă în puteri pentru a [illegible] sperantele puse în ei de [illegible] iubitori ai sportului. Ei nu [illegible] altă variantă în afara celor [illegible] se pregătesc ca atare, te[illegible].

[illegible] să încheiem aici această [illegible] vom face, reamintind că [illegible]nt va reveni, în obținerea [illegible]orite, publicului, zecilor de [illegible] spectatori ce vor umple, sîntem siguri, pînă la refuz tribunele de la „23 August". În ultima vreme, dacă echipa națională a rămas datoare publicului, îndeobște în partida amicală cu Bulgaria, e la fel de adevărat că și publicul i-a rămas ei dator. Așteptăm ca, miercuri 23 septembrie, spectatorii să-și poarte echipa iubită spre victorie, s-o încurajeze timp de 90 de minute, la bine și la greu deopotrivă, s-o mobilizeze, așa cum au procedat, să ne aducem aminte, și tribunele „Nepstadionului" în seara zilei de 13 mai, cînd, deși au evoluat sub cota adversarilor, fotbaliștii unguri au fost frenetic susținuți.

Menționînd că partida va fi arbitrată de o brigadă austriacă, avîndu-l în centru pe renumitul Erich Linemayr, le urăm tricolorilor, încă o dată, din tot sufletul, mult succes !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Omul care joacă

Se apropie „Ziua cea mai lungă"

Înfrîngerea echipei reprezentative în amicalul cu Bulgaria, cu numai două săptămîni înaintea primului joc oficial al uneia dintre cele mai importante campanii din istoria sa a creat pe lîngă nemulțumirea firească apărută în astfel de situații și o teamă că putem rata din nou o calificare pe care, pînă acum, prin tot ce s-a făcut și s-a jucat, o merităm cu prisosință. Cert este că jocurile finale ale unor asemenea preliminarii sînt decisive, au o dificultate sporită față de celelalte dispute ale palmaresurilor dar, cînd calificarea depinde de felul în care vei evolua pe teren propriu, procentele de ratare (cînd amănuntele au fost tratate serios și competent) sînt mai mici. Poate că această teamă, inspirată și de ultima evoluție deloc convingătoare a tricolorilor, este argumentată și de vinovatul nostru obicei de a pierde atunci cînd nimeni nu se mai așteaptă, drămuind în cîteva clipe ceea ce s-a clădit cu judecată, migală și sudoare, tocmai pentru a realiza momentele în care nu mai poți decît cîștiga. În speță, jocurile de pe „23 August", cu Ungaria și Elveția. Sînt uncle meciuri în care cei care-i conduc pe jucători trebuie să fie și ei capabili să le explice și să-i convingă că nu pot ieși decît victorioși după minutele luptei sportive. Aceasta este obligatoriu, starea de spirit în care trebuie abordate jocurile de la 23 septembrie și 11 octombrie. Nu putem ignora faptul că un joc pe teren propriu a devenit, în ultima perioadă, mai greu de transat, uneori, decît unul în deplasare. Dificultățile pur tehnice ale jocurilor amintite sînt sporite acum și prin faptul că inginerii care au trasat cele opt culoare ale turnantelor înaintea „Universiadei" au smuls cîte un metru și jumătate din fiecare lățime a terenului de joc și cîte un metru din fiecare lungime, parcă uitînd că echipa națională are nevoie de spațiu cît mai larg, pentru că întîlnește în lupte fotbalistice de prestigiu internațional adversari ce știu să se închidă, folosind, dacă este cazul, și cîțiva centimetri.

Această a 14-a întîlnire România — Ungaria este unică în felul ei prin conjunctura în care se dispută. Dacă Norvegia a învins Anglia, reușind pentru prima oară acest lucru, poate că tocmai cu prilejul partidelor din această grupă a venit și rîndul nostru să înscriem prima victorie asupra reprezentativei țării vecine. Cred cu putere în acest lucru, în ciuda dificultăților pe care le avem și chiar dacă adversarii noștri își vor juca, după mine, la București, ultima șansă reală a calificării. Mai au de susținut două jocuri acasă, dar pierzînd la noi, Anglia îi va elimina prin adjudecarea golaverajului în ultimul joc al grupei, direct, pe Wembley. Această Anglie, care și-a asumat riscul de a juca prea repede jocuri oficiale, sfidînd obișnuința jucătorilor săi de a-și intra mai greu în formă, spre sfîrșitul lui octombrie mai are, iată, un cuvînt de spus.

Oslo însă l-a costat, în ciuda măsurilor de excepție pentru fotbalul britanic, care și-a protejat de data aceasta jucătorii. Măsuri pe care le-am luat și noi, dar cam în ultimele momente, nu totdeauna aducînd jucătorii prin meciuri și antrenamente în formă maximă, ci uneori oprindu-i prin infirmerii și cantonamente de mijlocul cel mai sigur al acumulării — jocul. Și, pentru istoricul nostru, poate că acest septembrie nu este chiar luna celei mai bune forme sportive, deși a trecut un număr suficient de etape pentru realizarea acestui lucru. Etape însă în care mulți jucători, de care este nevoie, mai mult au stat.

Avem, așadar, și noi dificultăți în abordarea acestui prim joc al toamnei, în care cred că Ungaria trebuie învinsă pe atac (în apărare nestrălucind niciodată), jucînd cu mare grijă apărarea, pentru că, atunci cînd au mîngîea la picior, ungurii se descurcă foarte bine. Sperînd că pînă la intrarea în linie dreaptă a pregătirilor s-au epuizat toate experiențele (gen Al. Nicolae, mijlocaș, ca să-l țină pe Nyilasi și Cîmpeanu II, virf), avînd încredere că vom avea un lot puternic și în posibilii înlocuitori și că conducerea tehnică își va regăsi inspirația cu care a pregătit, tehnic și tactic, jocurile de pînă acum, este bine să ne hrănim cu încredere optimismul. Pentru că avem în acest sens o bază solidă.

CORNEL DINU ■

Debut remarcabil al echipelor noastre în cupele europene de fotbal

După cum se știe, miercuri, 3 echipe românești de fotbal au abordat cupele europene, Universitatea Craiova și Dinamo București jucînd acasă, iar F.C. Argeș Pitești evoluînd în deplasare. Debutul lor a fost remarcabil și, situație rară în fotbalul nostru din ultimii ani, toate cele 3 competitoare au păsit cu dreptul în sezonul internațional oficial, ele părînd să fie în afara grijilor calificării în turul II.

În Cupa campionilor, la Craiova, în fața unui stadion plin pînă la refuz, Universitatea a întrecut pe Olympiakos Pireu cu 3—0 (1—0), avînd un început și un final de partidă entuziasmante. După numai 7 minute de joc, apărarea greacă și portarul Sarganis au cedat, Cîrțu deschizînd scorul la capătul unei acțiuni individuale de toată frumusețea, care a confirmat, o dată în plus, talentul atacantului craiovean. Apoi, meciul s-a mai echilibrat și gazdele s-au desprins decisiv după pauză, cînd au marcat, în ordine, Irimescu (min. 67) și Țicleanu (min. 89), primul printr-o „bombă" de la 18 metri (la o lovitură liberă executată scurt de Balaci), celălalt reluînd din apropiere o minge respinsă de Sarganis la șutul lui Geolgău. Craiova, alternînd momente de fotbal viguros, modern, plin de imaginație cu momente mai puțin bune, a cîștigat clar și, chiar dacă „rotițele" ei n-au funcționat totdeauna ca la ceasornic, a luat o serioasă opțiune în vederea intrării în turul II. Asta în condițiile în care echipa antrenată de Senekovici și-a vîndut scump pielea, ea fiind în cîteva rînduri periculoasă pe contraatac.

Marea surpriză a zilei, firește plăcută, a fost însă Dinamo. Trebuie să recunoaștem că știind, pe de-o parte, faptul că formația pregătită de Nicușor e încă în faza căutărilor și, pe de alta, că Levski Spartak Sofia a deplasat la București 5 internaționali, n-am sperat la o victorie atît de categorică. În plus, recentul eșec al naționalei în fața bulgarilor, 1—2, avea

Ca de obicei, portarul dinamovist și-a făcut datoria

darul să tempereze și mai mult optimismul nostru. Dar de ce ne-a fost teamă am scăpat! Evoluînd cu multă ambiție și dăruire, pe linia creșterii de formă arătată în campionat, Dinamo și-a dominat adversara la toate capitolele și, dacă Dudu Georgescu n-ar fi ratat (min. 19) o lovitură de la 11 metri, diferența pe tabela de marcaj ar fi putut fi și mai mare. Ca și la Craiova, primul gol a căzut repede, el fiind „opera" aceluiași Dudu Georgescu care, scăpînd de sub „escorta" lui Balevski, l-a driblat cu virtuozitate pe Granciarov, trimițînd pe lîngă Delev. 1—0 (min. 13). Harnici, devotați, mereu primii la minge, dar găsind soluții spre a nu cădea în capcana jocului obstrucționist, pe alocuri dur, al oaspeților, bucureștenii și-au continuat cursa spre victorie și repriza I s-a dovedit hotărîtoare în economia partidei, în conturarea unei izbînzi deosebit de prețioase. După o fază „lucrată" de Dinu și continuată de Țălnar, mijlocașul Dragnea, tot mai inspirat și mai sigur pe el, a majorat scorul (min. 37), pentru ca, 3 minute mai tîrziu, Dudu Georgescu să înscrie din nou, reluînd cu capul o centrare a lui Orac. În continuare, după pauză, oaspeții au făcut eforturi vizibile spre a micșora diferența, ei au avut unele zvîcniri amenințătoare pentru poarta lui Moraru, dar dinamoviștii s-au apărat exact și, totodată, s-au mai aflat în cîteva rînduri în poziții favorabile de a înscrie (Dragnea, min. 55; Custov, min. 83 etc.). În rezumat, după un meci de bun nivel tehnic, Dinamo a realizat, grație modului în care jucătorii și-au făcut datoria ambițioși, perseverenți, muncitori, o victorie de prestigiu ce pare să-i garanteze, prin proporțiile neașteptate, dar pe deplin meritate, ale scorului (3—0), calificarea în turul următor al Cupei U.E.F.A.

În aceeași competiție, evoluînd în deplasare, F.C. Argeș n-a reușit să cîștige, terminînd la egalitate, 1—1 (1—1), cu Apoel Nicosia, goluri marcate de Antonin (min. 19) și, respectiv, Ignat (min. 17), dar și acest rezultat e, fără îndoială, favorabil reprezentantei noastre. O victorie a echipei piteștene în meciul retur (programat la 30 septembrie, cînd joacă și Craiova, Dinamo urmînd să evolueze la Sofia o zi mai devreme), chiar categorică, e de așteptat.

Altfel zis, o zi fastă pentru fotbalul românesc. Ea demonstrează, încă o dată, că acesta posedă talente și resurse deosebite, întărind ideea că avem jucători de clasă, oricînd competitivi pe plan inter[illegible]ional. Numai că ei nu trebu[illegible] întîmplat pînă acum, c[illegible] l", ci aruncați în focul mari[illegible], puși să-și măsoare forțele [illegible]ilor, avînd capacitatea, iată, [illegible] iubitorilor sportului cu b[illegible] de la noi depline satisfact[illegible] „ambasadoarele" fotbalului [illegible] evoluat la nivelul maxim. [illegible] destul loc pentru mai bine, [illegible]sta se arată ca un semn bu[illegible] optimism, în perspectiva mai [illegible] din 23 septembrie.

Topul restaurantelor (VI)

Restaurantul „Miorița", șef de unitate Atanase Popovici. La anchetă a participat Victor Mihuțescu, șef de sală. Bucătar șef Anghel Gheorghevici; telefon: 17 10 95; adresa Șoseaua Kiseleff 32; categoria I, remiză 10 la sută. Face parte din I.A.P.L. Amzei.

— **Constatări:** Deși unitatea este bine aprovizionată, ospătarul Tănase Pop nu poate oferi decît o gustare formată din cașcaval și salam de mistreț. Cînd îi spunem că dorim să mîncăm un grătar sau o mîncare gătită ne recomandă cu indiferență să ne mutăm la restaurantul „Hanul Prahova", unde se găsește pînă și o ciorbă de burtă. Comandăm o sticlă de bere și un Ci-co. Le primim calde. Drumul pînă la lada unde erau sticlele puse la gheață e lung și obositor, iar noi nu păream niște consumatori serioși. Remarcăm că intrarea unor clienți în restaurant nu pare să-i tulbure pe ospătarii care trec nepăsători pe lîngă ei. Față-n față cu dezinteresul manifestat de ospătari, clienții n-au la îndemînă liste meniu din care să se poată informa. La bucătărie pe grătar se și făceau pentru consumatori mai norocoși antricoate de vacă. Prin frigidere mai găsim pui, ficat de porc, salam de Sibiu, file de știucă și altele. Nici o mîncare gătită, nici un preparat de sezon. Ca desert: nimic. Specialitatea casei și a bucătarului îlosesc. Calmul zilei de toamnă pare să fi cuprins iremediabil tot personalul. Se servește bere la sticlă. Restaurantul este dotat cu o mică brutărie care coace niște chifle minunate. Ar putea să facă pateuri și saleuri care cu siguranță ar avea căutare. Pentru asta trebuie ca cineva să aibă o inițiativă. Bucătăria mare și foarte bine utilată este practic nefolosită. Iarna ea se transformă într-o mică fabrică de mîncare pentru alte unități. Cu toată poziția splendidă de care se bucură restaurantul, abia își face planul. Șeful de sală meseriaș cu vechi state de serviciu, pare resemnat în fața „noului val" de tineri ospătari care la școală au învățat multe, dar la fața locului aplică puține. Remarcăm curățenia foarte bună a tuturor compartimentelor. Gardul viu, iardinierele bine și frumos întreținute. Printre frunzele care au început să îngălbenească sclipește albastru lacul. Ar fi putut fi bine. Ospătarii nu fac note de plată și iarăși auzim povestea cu bonierele lăsate pe gheridon, furate de forțe obscure. Se fac mici sondaje de cunoștințe profesionale. Ospătarii nu știu că un mușchi de vacă poate fi preparat în 16—17 minute. Bufetiera nu știe că schweitzerul se păstrează într-o cinză stropită cu bere. Bucătarul Constantin Borcea a tăiat antricotul invers, adică în așa fel încît să fie tare. Un grataragiu care se respectă stropește mușchiul cu seu. Se invocă lipsa lui. Dotările de care dispune restaurantul, amplasarea lui ar fi [illegible] facă din el o unitate mai mult [illegible]bilă ceea ce nu e cazul.

[illegible]litatea meniului 5; comporta[illegible]ctitudinea personalului 5; efi[illegible]omică și socială 7; ambianța [illegible]ul oamenilor muncii 7; nota [illegible]or 7; Incognito 8; **Media: 7,00.**

Ile bucătarului: calitatea meslabă. Castravetii murati pensînt tăiați cu o zi două înainsînt tinuți în apă de pe o zi că meseria nu este făcută cu acă nu se manifestă nici o o să ajungem să nu mai găaurante decît fripturi. O vacă ilograme are doar 6 kilograme E simplu să spui că n-ai mardoar mușchi pe care să-l pui

[illegible] echipei: un restaurant care ar fi trebuit să aibă personalitate, trăiește din amintiri și din poziția norocoasă pe care o are pe malul lacului Herăstrău. Planul se face aproape de la sine, fără eforturi fără inițiative. Cît despre deviza: „clientul nostru stăpînul nostru" avem impresia că va fi în curînd schimbat cu: „ospătarul nostru, șeful nostru de care depinde mîruța noastră mulțumire".

La ancheta din acest număr au participat: inspector Ion Neacșu și Ioniță Paraschiv, pensionar fost director general adjunct în Ministerul Turismului, autorul cărții „De la Hanul Șerban Vodă la Intercontinental".

Clasament: Categorie specială, 12 la sută remiză „Caosa", „Rapsodia", (10); „Lido" (9,66); „Athénée Palace" (8,83); „Ambasador", „Budapesta" (8,66); „Carul cu bere" (8,50); „Dorobanți" (8,33); „Havana" (8,00); „Cișmigiu" (7,33); „Dunărea" (7,16); „Hanul lui Manuc" (7,00).

Categorie specială, 10 la sută remiză — „Union" (8,00); „Trocadero" (7,91); „Orizont" (7,85); „Dolina" (7,7); „Mioriță" (7,00); „Alunis" (6,33); „Pescarul" (5,00); „Monte Carlo" (4,66).

Categoria I, fără remiză — „Bumbești" (7,46); „Berceni", „Gambrinus", „La Pestera" (7,00); „Triumf" (6,66); „Mercur" (6,16); „Izvorul Rece" (5,42); „Brotăcei" (5,28).

OPREA GEORGESCU ■

Rubrică realizată cu ajutorul Inspectoratului comercial de stat și al asociației bucătarilor și cofetarilor.

Niște cercei liliachii și melancolia primei ploi de toamnă

Marți, 15 septembrie, la o oră nedefinită a după-amiezii, cînd nimănui nu prea ar fi avut de ce să-i stea gîndul la orele exacte, Herăstrăul părea învins definitiv de toamnă și tot astfel păreau și cei cîțiva consumatori așezați la mesele de pe terasa restaurantului Mioriția. Ploua bezmetic peste apa pămîntie a lacului, peste straturile de zorele de la marginea terasei aproape pustii și pe umerii femeilipește, ai sirenei ce tronează în nemișcarea ei de bronz, peste un bazin în apropierea căruia o ospătăriță ne-a și invitat să ne așezăm la o masă. În sentimentul domoleală, dîndu-ne de înțeles că la ora aceea pe întinsa terasă activitatea fusese restrînsă la un singur sector. Amabilă, ospătărița ne-a întrebat ce vrem „să servim" iar în clipa următoare, uluindu-ne amabilitatea față de noi, ne-a părăsit bonă și, conformîndu-se dorinței manifestate energic de la o masă alăturată, s-a repezit într-acolo și-a zăbovit preț de cîteva minute întocmind o notă de plată. Apoi s-a reîntors la masa noastră și ne-a mai întrebat o dată ce vrem. Dînd să fim convinși că nu ne va lăsa iarăși vorbind singuri, ne-am grăbit s-o rugăm să ne aducă întîi dumneaei făcînd o scurtă recapitulație a posibilităților restaurantului la ora aceea păguboasă, umedă, friguroasă și cu lumină scăzută, ca să vedem ce ne-am putea hotărî să alegem. Fără să știm dacă asta vrea să însemne mult sau puțin restaurantul oferea de mîncare mușchi de vită, pește și pui iar de băut bere și un singur fel de vin. Feteasică de Cotnari. Ca să fim în ton cu numele restaurantului am cerut niște cașcaval iar ca să ieșim din atmosfera aceea jilavă și subtietoare de nervi am cerut o butelie din vinul mai sus-amintit. Ospătărița, al cărui nume nu-l cunoaștem pentru că ea nu murta ecuson, și-a notat comanda și cîteva minute mai tîrziu — cam vreo cinci minute — s-a reîntors și-a așezat farfuria cu cele cîteva bucăți de cașcaval pe colțul mesei. Apoi a plecat pe-act încolo, lăsîndu-ne în grija ajutoarei sale. Dragomir Zamfira, al cărui nume îl știm pentru că bineînțeles, aceasta din urmă purta regulamentarul ecuson. Tot Dragomir Zamfira ne-a procurat și niței piper și tot ea a avut grijă ca pe masă să existe un șervețel, scrumiera să fie curată iar paharul gol să fie iarăși umplut. Foarte atentă această femeie virstnică și cred că de felul ei harnică, pentru că tot timpul cît am rămas pe terasa Mioriței n-am văzut-o deloc stînd cu mîinile încrucișate ci tergînd mereu de la o masă la alta și trebăluind încolo și-ncoace, neobosită îndeplinindu-și nu numai îndatoririle ei dar și, se pare, pe unele dintre acelea ce ar fi trebuit să cadă în răspunderea ospătărițel. Aceasta, mărunțică, purtînd niște cercei liliachii și un coc îndrăznet ridicat către acoperișul terasei, părea cuprinsă de o anume stare de delăsare provocată poate de ploaia aceea necurmată și sfîșietoare. Dar nota de plată, ce-i drept, a întocmit-o corect.

Nota 10 ajutoarei de ospătar Dragomir Zamfira, nota 6 ospătăriței fără nume și nota 8 restaurantului Miorita.

INCOGNITO ■

Ochi triști de copil

La sfîrșit seara, într-o comună vrînceană, cu pronunțat caracter agricol, străbătută și de un drum important, e forfotă mare. Atelajele, tractoarele, autocamioanele se întorc de la cîmp, copiii vin de la școală, iar cei care lucrează în orașul din apropiere se grăbesc de la gară spre casele lor. Atmosfera obișnuită a comunei e tulburată, la un moment dat, de ceva. De departe nu se poate cunoaște motivul care determină oamenii, ce merg-eau liniștiți pe trotuarele soselei principale a comunei, să fugă deodată în toate direcțiile, căutînd să se îndepărteze de pe porțiunea asfaltată a drumului. Apropiindu-te, descifrezi imediat motivul: e vorba de un tractor care urmează o traiectorie aidoma urmelor lăsate pe zăpadă de un concurent la slalom uriaș. Curios, vehiculul nu se mulțumește numai cu partea carosabilă a soselei. În mișcările sale dezordonate, el rade totul. După ce a luat sub roți niște tufe cu flori galbene ornamentale, a intrat în plin într-un gard ale cărui panouri s-au aflat de roata din spate a tractorului. Dă impresia că trage după el niște pluguri. După isprava făcută, s-a îndreptat spre partea dreaptă a drumului, smulgînd vreo 10 pomișori săditi în fața uneia dintre școlile comunei. „Mă Petrică, nu cumva o fi vreun cooll la volan și nu mai poate opri tractorul?"

„Pe dracu; nu-i observi pălăria pleoștită a lui Haralambie? Poți să-ți dai seama că-i beat după poziția pălăriei. Cînd îl afumat, stă cîș, exact cum îi acum. Ce-i drept bea de stinge, dar figuri ca astea nu l-am văzut făcînd niciodată... oricum, oamenii trebuie atenționați, în special copiii". Și uite așa, ca pe vremea punerii în funcțiune a primei locomotive cu aburi, cînd un om fugea de linie în fața trenului, strigînd oamenilor să se ferească, tot așa cei doi cooperatori, Petrică și Dumitru, au pornit-o în fugă, în fața vehiculului, pentru a avertiza pe cei care nu observaseră încă mișcările dezordonate ale tractoristului beat, să se ferească din calea lui. De cîte ori cîte un copil zăbovea pe trotuar, era luat pe sus și introdus urgent în curte. „Pavele, Pavele!, fii atent că ăsta intră în tine, mă!", strigă Petrică, bicicliștilor care, probabil din cauza vuietului de pe drum, nu auzea avertismentul lui Dumitru. El continuă să circule pedalînd liniștit pe dreapta. În imediata apropiere a stratului de cartofi care separă șoseaua de trotuar. „Mă, Pavele!, nu te știam surd; dă-te la o parte că te lovește nebunul ăsta!" Dar Pavel, pe care îl așteptau soția și cei doi copilași ai săi, nu mai poate fi salvat: e trîntit la pămînt, iar roțile tractorului îi trece peste trup, zdrobindu-l. „Vă rog să aveți grijă de ai mei", atît a mai putut zice Pavel sătenilor adunați în jurul său, înainte de a muri. Doi șoferi de basculante se îndreaptă în fugă spre mașini și pornesc în urmărirea tractorului. Interesant este că tractoristul începe să întoarcă din cînd în cînd capul spre urmăritori și să rînjească atunci cînd autobasculantele nu pot să-l depășească din cauza slalomului pe care continuă să-l facă, de data asta în mod cu totul deliberat.

După cîțiva kilometri de urmărire, cele două autobasculante reușesc să blocheze tractorul. Haralambie nu se lasă. El strigă ca un turbat, cocoțat pe scaunul tractorului: „Ce mă credeți voi că mă puteți opri pe mine? Eu duc două pluguri, mă, după mine. O să vă dau la o parte!" Și, de necrezut, ca un berbec intră cu tractorul în partea din spate a autobasculantei. Încercînd prin lovituri succesive să înlăture obstacolul care îl împiedică să înainteze. Șoferii se dau jos din cabină și îl imobilizează pe beliv. A fost, bineînțeles, judecat și condamnat. Cei doi copii ai lui Pavel și cei doi ai lui Haralambie se întîlnesc deseori pe ulită, căci cele două familii sînt vecine. Nici unul dintre copii nu are mai mult de 6 anișori. „E adevărat că tătucul tău a dat peste tata cu tractorul?" Și ochii celui care întreabă și ai celui care nu știe ce să răspundă, rămîn la fel de triști.

VICTOR BEDA ■

„Parazitul" de la kilometrul zero

Locuiește în plin centrul Bucureștiului, pe strada Blănari nr. 2. Cînd unul dintre sectoriștii circumscripției nr. 10 miliție, care s-au succedat în ultimii ani în perimetrul respectiv, i-a oferit sprijinul pentru a fi încadrat la Uzinele „23 August", unde avea posibilitatea să-și practice meseria de lăcătuș, **Viorel Cosma**, de 28 ani, a răspuns cu cinism, pretinzînd că are umor: „Eu?! Care locuiesc la kilometrul zero, să merg tocmai acolo?!"

S-au mai făcut și alte încercări, dar fără succes. Băiatul de la kilometrul zero, care învățase cîndva meseria de lăcătuș, negăsind în Piața Sf. Gheorghe nici o întreprindere cu profil potrivit, a preferat viața parazitară: expediente, furtișaguri, scandaluri, cu care și-a băgat în sperieți toți vecinii și pentru care miliția l-a trimis de mai multe ori în fața instanței.

S-a reîntors de cîteva săptămîni din detenție. Speranța vecinilor că „i-o fi venit mintea la cap" și se va apuca și el de vreo treabă serioasă și va renunța la vechile metehne, avea să se spulbere la numai cîteva zile după reapariția sa. Într-o zi, făcîndu-i-se foame, după zeci de ore de trîndăvie, a bătut la ușa locatarei Manole. L-a întîmpinat fratele acesteia, un om în vîrstă, invalid de război, pensionar. Parazitul a încercat să intre cu forța, pentru a cotrobăi prin locuința vecinei, cum procedase și la alți locatari.

Dionisie Manole i se opune însă.

„Aaa! Îmi stai în cale? a rînjit gălăganul. Lasă-o-să mă tii tu [illegible]!

N-a apucat pensionarul să reclame la miliție amenințarea, că Viorel Cosma a și trecut la fapte. L-a așteptat pe Dionisie Manole la numai cîțiva pași de intrarea în imobil și, împreună cu alți trei-patru prieteni, s-au „distrat" cîteva minute, tăvălindu-l pe stradă pe veche.

Ar mai putea fi [illegible] episoade similare din activitatea parazitului de la kilometrul zero, dar socotim că n-ar avea rost să lungim relatarea.

Periculozitatea socială a unui astfel de individ este și așa incontestabilă.

Oare în afară de încercările pe care le fac lucrătorii de miliție de a-i oferi sprijinul în găsirea unei slujbe și de a-l tempera atunci cînd întrece măsura și se comportă agresiv față de vecini, nu există alte posibilități pentru a-l trezi la realitate pe acest individ impertinent de la kilometrul zero?

MIHAI GROZAVU ■

Poezia și muzica tînără, acasă, la părinții ei — oamenii muncii

Cronica (420, 421, 422, 423, 424, 425)

Turneul hunedorean al Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și Revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, a început, conform programului anunțat, **vineri, 11 septembrie, ora 16, la Uricani.**

Dar pînă să-ncepem relatarea acestei întîmplări literar-artistice cu numărul 420 în istoria cenaclului, să consemnăm două ciudate obișnuințe ale celor ce trăiesc și muncesc în Uricani. **Prima dintre ele:** minerii din această exploatare carboniferă obișnuiesc să sărbătorească două revelioane într-un singur an: unul dintre revelioane se sărbătorește cam pe la jumătatea lunii noiembrie, cînd harnicii mineri ai Uricaniului raportează cu o inegalabilă mîndrie, îndeplinirea tuturor sarcinilor de producție pe un an întreg; acesta revelion al muncii îl urmează firește, revelionul tradițional. A doua ciudată obișnuință a uricănenilor și fiecare dintre ei o prea dă crezare afișelor care anunță tot felul de spectacole. Pur și simplu s-au obișnuit și s-au plictisit să tot constate că una scrie pe-un afiș care anunță prezența sigură la spectacol a unor valori ale muzicii ușoare sau populare și alții sînt cei ce urcă-n scenă.

Așa se face că, în ciuda afișelor, sosirea noastră i-a surprins peste măsură, dar adevărata surpriză avea să fie începerea la ora 16 fix a spectacolului nostru, drept pentru care micuța sală a Casei de cultură, aproximativ 400 de locuri, s-a umplut doar pe trei sferturi.

Cu toate acestea, spectacolul de la Uricani — o premieră în ceea ce privește prezența cenaclului în acest oraș, precum și toate celelalte manifestări ale cenaclului în această eroică și impresionantă Vale a Jiului — avea să atingă înalte cote artistice confirmate și de deplina colaborare între cei aflați pe scenă și cei aflați în sală, emoționantă realitate care ne-a adus în minte îndemnul secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de-a face totul pentru a aduce arta, cu deosebire cea militantă, cea patriotică, profund umană și diversă, în mijlocul oamenilor muncii, aproape de inima și gîndurile celor ce făuresc bunuri materiale fundamentale ale timpului nostru. Dealtfel, este chiar locul și timpul să mărturisim, cu toată sinceritatea, că întregul nostru turneu în această Vale a Jiului, cu o puternică dezvoltare industrială și, firește, urbană, a fost organizat sub semnul acestui îndemn care, deocamdată, în Valea Jiului, și-a dovedit întreaga sa temeinicie.

La Uricani deci, în fața unei săli umplute de prezența pe scenă a unui grup de peste 30 de cenacliști, a început, cum spuneam, la ora 16 fix, întîmplarea literar-artistică numărul 420 din istoria Cenaclului Flacăra, spectacol care, de-a lungul a trei ore și jumătate, timp în care în jurul Casei de cultură se strînseseră sute de oameni, a lansat, în primă audiție, cîteva cîntece de mare forță: **MINERII** (un cîntec compus încă de-acum un an, cu prilejul Antenei „Cîntarea României", cînd a fost difuzat pe posturile noastre de televiziune, autorul muzicii fiind Vasile Șeicaru, pe versuri de Adrian Păunescu) din care reproducem doar refrenul: „Floare neagră și stelară / De agate și smarald/ Scoatem noi cărbuni afară / Pentru tine mamă țară / Ca să-ți fie-n lume cald". **MIU HAIDUCU**, piesă aparținînd **Grupului T** din Tîrgoviște, specializat în prelucrarea în stil folk a minunatelor balade din această parte a țării, **COLINDUL APUSENILOR**, un text scris de Adrian Păunescu pe o veche melodie de mare frumusețe și reînvierea vechiului **MEMENTO, piesă interpretată de Vasile Șeicaru și grupul Canon**, piesă din care, pentru extraordinara lor frumusețe, reproducem doar cîteva versuri ale Doinei Sălăjan: „De ce se moare-n apă, pe uscat, în aer / eroic, pueril, c-un ultim vaer / De ce se moare-n chin, în somn, se moare / ori inconștient, în dispreț". Dar, fiind luați cu vorba, era să uităm pe interpreții cîntecelor, drept pentru care menționăm că piesa **MINERII** a fost interpretată de **Vasile Șeicaru, iar COLINDUL APUSENILOR** l-a avut ca interpret pe **Doru Ghiaja**. Și-n fine, un ultim amănunt despre

(Continuare în pagina 17)

VICTOR NIȚĂ

Petroșani: O sală întreagă este de partea muzicii tinere

Mihail Stan și Nicu Alifantis la cote valorice maxime

Patru voci frumoase: Gil Dobrică, Vali Șerban, Mircea Vintilă, Constantin Dragomir.

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Doru Ghiaja, Doru Stănculescu, Maria Nagy, grupul Canon. La Uricani toată lumea a cîntat.

Flacăra. Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71431. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția Actualitatea social-politică și economică (Adrian Dohotaru, Ilie Purcaru, N. Gr. Mărășanu, I. D. Goia, Horia Pătrașcu, Lionel Nițescu) — 26 00, 25 66; Secția Cultură, învățămînt, știință, cenaclu (George Arion, Liviu Timbus, Victor Nițâ, Cornelia Barbu, Constantin Bălăcciu, Dorin Gherghinescu) — 18 48 75, 25 60; Secția Reportaj, scrisori, probleme cetățenești (Mihai Pelin, Tudor Octavian, Răzvan Bărbulescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Georgeta Ștefănescu, Dumitru Eliade, Mircea Bunea, Emanuel Valeriu, Pia Olaru, Mihai Stănescu) — 26 00, 21 30; Secția urgențe, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bârlădeanu, Oprea Georgescu, Sorin Postolache, Gheorghe Amuza, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Mihai Pânzaru, George Cușnarencu) — 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42, Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50. Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02; Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă. P.O. BOX 136–137, telex: 11126, București, strada 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut ieri o vizită de lucru în județul Teleorman

Jurnal de companie

Viața la zi a porumbului

Toamna porumbului, aici, în cîmpiile Călărașiului, are o opulență exotică, de junglă. Mergi kilometri și kilometri doar prin porumb, prin incintele fermelor specializate în această cultură, ca printr-un fel de păduri tropicale, cu miliarde de arbori care foșnesc metalic în bătaia vîntului de septembrie. Apoi păduri de arbori fructiferi, apoi vii. Risipă de miros de strugure strivit sub roata căruței, lut mirosind a tescovină. Apoi întinse grădini de legume, apoi ciăi de lucernă și fîn cu mireșme subtile, dulci, ce te învăluie ca într-un fel de somnie. Drumurile Ceylonului nu vor fi mirosind altfel printre plantații de ceai, eucalipt sau ananas.

Peste toate, porumbul. E mai ales ceasul lui.

Aici, pe tarlalele S.M.A. Chiselet, porumbul e chiar pădure, țesătura lui e înaltă, compactă, grea, întuneric de codru răsturnat cu umbra în sus, greu să găsești o poiană sau o spărtură prin care să vezi totuși cerul. Însoțitorul nostru, Anfile Damian, directorul stațiunii, nu ne spune nimic, ne lasă doar să privim. E ca acei artiști ce nu-și explică cu plăcere opera, priza vizuală cu ea fiind singurul certificat al asimilării intuitive sau cerebrale, proba inițierii în secretul ei simplu și măreț. Dar fiindcă opera ne place (vede că ne place !), ochii încep să-i strălucească, devine deodată volubil, ne dă o ploaie de amănunte despre ceea ce s-ar putea numi (dinsul așa o numește) „lupta pentru porumb" a acestui an.

Da, zice directorul Damian, anul acesta lupta pentru porumb, ca și pentru celelalte culturi, a fost chiar o luptă. O luptă dramatică, pretinzînd încordare și pretinzînd, mai ales, organizare și știință, nelăsînd să se filtreze ușor nerăbdarea sau graba printre parametrii exigenți ai unor tehnologii ce au trebuit aplicate ireproșabil. Primăvara a venit tîrziu, cu un soare zgîrcit, strîns parcă în sine ca un meic, atingînd lumea cu raze reci ca și antenele de gasteropode, drept care perioada de vegetație a porumbului s-a lungit, planta s-a tot luptat ca să poată ogonisi, pe durata creșterii, cele aproape 3 000 de grade ce-i sînt necesare intrării în zodia lui septembrie cu bobul matur. S-au luat însă, din timp, toate măsurile, s-a dat o mare atenție pregătirii terenului, fertilizării, tratării semințelor, semănării în benzi, densității, prașilelor, s-a muncit și nopțile, și duminicile, porumbul a fost trudit, gîndit, plănuit, rîvnit și crescut bob cu bob, fir cu fir. Care a fost momentul cel mai greu al bătăliilor anului ?

(Continuare în pagina 7)

ILIE PURCARU

DIN SUMAR :

● Nu de nou trebuie să ne temem, ci de stagnarea în gîndire (pag. 8–9) ● **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar** (pag. 24–25) ● **Septembrie 1981, București, o capitală a muzicii** (pag. 16–17) ● Există pește, există bălți, să învățăm urgent să le valorificăm (pag. 10–11) ● Racul (pag. 23) ● **Sport** (pag. 31–32) ● Călător pe sub București (pag. 15) ● **Omul — interioare de conștiință** (pag. 11) ● Au construit singuri un spital (pag. 5)

flacăra

O inimă în formă de vioară

Deodată îi tresar viori în trunchi
Și într-o milenară pace sfîntă
Pădurea se ridică din genunchi,
Foșnește-n toate stelele și cîntă.

Și mîna lui e-ascunsă într-un ram,
De ea pădurea știe să asculte,
Ea ne adună iarăși cum eram
În Dacia prin veacurile multe.

Pădurea românească plînge blînd
Sau hohotește-n vijelie mare,
Cînd el tresare-ntr-însa așteptînd
Vioara reținută în lăstare.

Și-n jurul lui și-n jurul ei păduri,
Pămîntu-ntreg e o silvestră sumă
De tainici brazi și de mesteceni puri
Și de stejari ce piatra o rezumă.

Pădurea noastră care-a tot tăcut,
Pe care-au vrut-o-atîtea hoarde frîntă,
Ridică iar genunchiul ei căzut
Și dinspre stele către oameni cîntă.

Pămîntul va mai naște pămînteni
Și-i va găti la vremea lor să moară,
Dar pururi va rămîne la Liveni
O inimă în formă de vioară.

ADRIAN PĂUNESCU

Enescu și întruchiparea absolutului

Cultura românească a numărat triste cazuri de mari și adevărați creatori, a căror comportare în viața de toate zilele a întunecat valoarea operei și a împiedicat ca aceasta să ocupe în conștiința contemporanilor și a posterității locul meritat, cum a fost și este cazul lui Alexandru Macedonski. Alteori, o viață lesită din comun prin însușirile-i neobișnuite, prin bogăția excepțională sau mai bine zis prin cantitatea uneori inimaginabilă a faptelor a umbrit dimensiunea calitativă a operei, cum a fost cazul lui Nicolae Iorga. Am ales două cazuri-limită, dar istoria culturii românești ne dovedește nu o dată cum existența artistului trecînd în prim-plan amănunte biografice, accidente de comportament, crează o păgubitoare confuzie, opera fiind prea mult explicată prin acele abateri de la norma comună, prin întîmplări pitorești sau picante pe care contemporanii le-au transmis posterității cu o-anumită voluptate, cu acea predilecție pe care gustul comun o dovedește pentru tot ce reprezintă fața ascunsă a oamenilor mari.

Despre doi artiști de excepție doar, George Enescu și Nicolae Grigorescu, contemporanii și posteritatea au gravat o efigie de o puritate absolută, personalitatea lor căpătînd încă de pe cînd trăiau dimensiuni mitice. Dacă Nicolae Grigorescu a fost recunoscut în cea de-a doua parte a vieții, pe Enescu, nimbul gloriei absolute, al autorității necontestate l-a însoțit din prima tinerețe. Timpul n-a făcut decît să adauge noi carate acestui metal nobil, a cărui strălucire sporea cu fiecare mărturie despre omul George Enescu încă din timpul vieții. Mai tîrziu, posteritatea a amplificat această atitudine în proporție geometrică. Nici o comparație nu părea hazardată chiar dacă ținea de recuzita basmului, precum aceea datorată lui Gala Galaction care vedea în Enescu o întruchipare a nepăminteanului Făt-Frumos, nici un epitet nu părea prea generos și toți am legat de numele lui noțiunea de demiurg. Pentru cine l-a ascultat în tripla-i ipostază de violonist, pianist și dirijor, cine l-a întîlnit în cadrul obligațiilor profesionale sau cotidiene, cine a avut bucuria ca Enescu să-i încredințeze gîndurile sale, și-a dat seama că de la primele sale apariții publice, marele muzician a fost un personaj în același timp ancorat în realitate dar plutind pe tărîmul incert al fabulosului. Faptele sale aparținînd și unui tărîm și celuilalt erau toate curate, frumoase, ireproșabile, demne de a sluji drept exemplu contemporanilor și urmașilor. Nici o umbră n-a trecut vreodată peste această imagine, nici măcar una din cele de care omul nu poate fi făcut vinovat, cum a fost boala de tinerețe a lui Eminescu și întunecatul său sfîrșit. Nu i s-au atribuit nici acele apetituri senzualo-gastronomice care trebuiau să dovedească originea țărănească a lui Brâncuși.

Ticurile și manile sale despre care s-a vorbit, despre care reporterii îi cereau să vorbească, nu-l situează nici în zona vanității, nici în cea a emfazei, a instinctelor primare sau a epicurismului, ci în zona unor minime cerințe ale existenței, a abolirii a tot ce nu ține de sfera artei.

Așa cum a mărturisit nu numai o dată, el *aparținea* unei lumi abstracte, lumea sunetelor, și *trăia* doar în cea de fiecare zi. Dar lumea sunetelor era puțin accesibilă la sfîrșitul veacului trecut și, ca să fim sinceri, este și astăzi greu accesibilă marelui public. Era un domeniu care mai ales în cazul unui muzician încununat de timpuriu cu laurii consacrării europene, recunoscut în deceniul al treilea în America, respingea aprioric contestația, punerea sub semnul întrebării din partea oricui, imixtiunea diletantului invidios. Cînd

(Continuare în paginile 16—17)

VALERIU RĂPEANU

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în județul Teleorman

Miercuri, 23 septembrie 1981, într-o splendidă zi de toamnă, s-a desfășurat vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Teleorman. Încă din primele momente ale vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, însoțit de tovarășa Elena Ceaușescu, de tovarășii Nicolae Constantin și Cornelia Filipaș, au fost întîmpinați cu imensă bucurie și satisfacție, cu aclamații, scandîndu-se îndelung „Ceaușescu și Poporul", „Ceaușescu — P.C.R.", ca o expresie spontană a dragostei și a respectului nețărmurit pe care îl poartă cetățenii din această zonă bogată a țării pentru conducătorul iubit al destinelor sale. De fapt, întreaga vizită a demonstrat că pretutindeni, în unități industriale, extractive sau în unități agricole, în cadrul dialogului cu oameni muncii, în hale, pe cîmp, în localități rurale și urbane, pe străzi, locuitorii județului Teleorman, județ cu o evoluție impresionantă, județ al unui salt extraordinar în istorie, spre civilizație și progres, sînt conștienți și mîndri de faptul că tot ce s-a înfăptuit în ultimele cincinale în acest spațiu fertil al țării este direct legat de numele și personalitatea secretarului general, de gîndirea și acțiunea sa cutezătoare.

Vizita a început în orașul Zimnicea renăscut practic din cenușa cutremurului din 1977, reconstruit în spiritul indicațiilor și orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu. Aici, secretarul general al partidului a fost întîmpinat, într-o atmosferă înălțătoare, cu aclamații, cu cîntece închinate partidului, patriei socialiste. Răspunzînd entuziasmului și bucuriei generale cu care a fost întîmpinat, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a adresat celor prezenți, mulțumindu-le pentru primirea călduroasă și felicitîndu-i pe oamenii muncii, pe locuitorii orașului, pentru înfăptuirile lor. În continuare, secretarul general al partidului a vizitat o unitate de învățămînt, și anume Liceul industrial cu profil metalurgic Zimnicea, o construcție nouă, modernă, dată în folosință în primul an de reconstrucție a orașului, după tragicul seism din 1977. Prilej pentru gazde, elevi și cadre didactice de a exprima vii mulțumiri secretarului general al partidului pentru grija deosebită ce o acordă școlii românești, grijă care își găsește expresia și în condițiile de învățămînt create în această școală, în această localitate.

În cadrul aceleiași vizite de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost oaspetele Întreprinderii de rulmenți din Alexandria, unde a avut un amplu dialog cu oamenii muncii de pe platformă, care au raportat secretarului general al partidului succesele repurtate în activitatea lor, mîndrindu-se cu faptul că pe primele opt luni din acest an au îndeplinit și depășit toți indicatorii de plan, introducînd în plus noi tipuri de rulmenți solicitați la export. Dialogul și indicațiile prețioase ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, de un sprijin fundamental în activitatea lor de zi cu zi, au fost onorate, între altele, de angajamentul lor solemn de a produce în anul 1985 peste 45 milioane de rulmenți.

De asemenea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat Combinatul de îngrășăminte din Turnu. Măgurele și a fost oaspetele oamenilor muncii de la Întreprinderea agricolă de stat Alexandria.

Luînd cuvîntul în fața cetățenilor care l-au ieșit în întîmpinare sărbătorește, cu flori, cu eșarfe, cu drapele și angajamente ferme de a face totul pentru a îndeplini sarcinile importante care le revin în această etapă a construcției socialiste, de a îndeplini indicațiile trasate în cadrul vizitei de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat încă o dată frumoasele rezultate obținute de oamenii muncii din industrie și de pe ogoare în județul Teleorman, felicitîndu-i pentru rodnica lor activitate și urîndu-le noi succese pentru ridicarea activității lor pe trepte superioare de exigență, pentru înfăptuirea dezideratului suprem al actualei etape de construcție a socialismului, bătălia pentru o nouă calitate. Dealtfel, de-a lungul întregii sale vizite, în dialogurile purtate cu oamenii muncii din diferite domenii de activitate, a reieșit pregnant faptul că succesele înregistrate de cetățenii județului Teleorman demonstrează cu o forță extraordinară cît de realistă și de fertilă este politica partidului nostru de a dezvolta din punct de vedere industrial toate județele țării, pe măsura puterii lor de muncă, de creație, pe măsura aspirațiilor lor spre civilizație și

La I.A.S. Alexandria

Printre oamenii muncii din C.A.P. Nanov

progres. Toate acestea fără a neglija agricultura, precum și celelalte ramuri de activitate care dau contur astăzi unui județ puternic, cu o industrie avansată și cu o agricultură bine înzestrată, cu o economie multilateral dezvoltată și cu un nivel de trai ridicat.

Trecînd în revistă etapele actualei vizite de lucru în județul Teleorman, atît în cadrul întîlnirilor, al dialogurilor spontane cu oamenii muncii, cît și în cadrul marii adunări populare din municipiul Alexandria, tovarășul Nicolae Ceaușescu a chemat pe cetățenii acestor meleaguri să acționeze și mai intens, cu un nivel mai ridicat de exigență prin unirea tuturor eforturilor pentru îmbunătățirea întregii activități, îndemnîndu-i să facă totul pentru a dobîndi rezultate mai bune în toate domeniile de activitate. Numai astfel se vor putea îndeplini integral obiectivele trasate de cel de-al XII-lea Congres al partidului, lichidînd toate lipsurile și angajîndu-se cu toate forțele, fără a precupeți eforturile noastre, pentru a așeza țara pe noi culmi de civilizație, pentru a ridica pe mai departe coeficientul de bunăstare a populației de la orașe și sate.

Pornind de la faptul că județul Teleorman este și producător de petrol, s-a indicat sporirea contribuției oamenilor muncii din această parte a țării la zestrea de materii prime și energetice atît de necesare industriei noastre și deficitare pe plan mondial, paralel cu recomandarea fundamentală de a contribui prin toate mijloacele la reducerea continuă a consumurilor materiale și energetice. În domeniul agriculturii s-a recomandat creșterea pregătirii tuturor oamenilor muncii în ce privește cunoștințele științifice și tehnice pentru a stăpîni în condiții optime descoperirile științei și tehnicii în scopul cultivării eficiente a pămîntului și pentru recolte sporite la hectar. În general, s-a subliniat că în momentul de față este necesară o pregătire superioară, constientă, a tuturor oamenilor muncii pentru a face față sarcinilor sporite de producție în industrie, precum și în agricultură, avînd în vedere că ne aflăm într-una din zonele cele mai fertile ale țării și în plină revoluție agrară.

Dar întreaga noastră viață și muncă nu pot da roade adevărate decît într-un climat de pace și liniște creatoare, într-un climat politic internațional calm, fără amenințarea războaielor și fără coșmarul unei curse fără precedent a înarmărilor. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția că deasupra continentului nostru s-au adunat nori amenințători de război. Aflat în fața oamenilor muncii din județul Teleorman, tovarășul Nicolae Ceaușescu a trecut în revistă cîteva din problemele obsedante ale lumii în care trăim, afirmînd încă o dată, cu tărie, că România este ferm hotărîtă, în continuare, să acționeze neabătut pentru soluționarea pe cale pașnică, pe calea tratativelor a problemelor litigioase, îndemnînd să se renunțe la forță, pronunțîndu-se pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru dezarmare nucleară. Secretarul general al partidului a afirmat cu acest prilej că în condițiile actuale oricine se pregătește să folosească arma atomică trebuie declarat criminal și scos în afara legii. Cu o forță extraordinară de convingere, pe deplin pătruns de răspunderea ce apasă pe umerii popoarelor în acest moment al istoriei continentului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a afirmat încrederea noastră, a tuturor, în pace, în triumful rațiunii, pentru o nouă ordine economică, pentru egalitate în drepturi a tuturor popoarelor, pentru înlăturarea politicilor discriminatorii, împotriva practicilor cămătărești în relațiile financiare, care duc la adîncirea crizei economice mondiale și subminează pacea.

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Teleorman s-a încheiat cu un bilanț extrem de bogat. Ea a marcat un nou și fundamental eveniment în existența acestor locuri, în viața oamenilor, din acest județ, aprecierile și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu fiind determinante în activitatea colectivelor de muncă, în eforturile lor consacrate ridicării calității muncii lor, bunăstării și civilizației țării noastre. Întreaga vizită a fost urmărită de oamenii muncii din județ cu entuziasm, cu dragoste, cu încredere că dialogul purtat cu secretarul general al partidului este de o extremă importanță pentru biografia fiecăruia dintre noi, pentru bunul mers al treburilor țării.

ANDREI PETRESCU ■

La liceul din Zimnicea

„Să demonstrăm că în întrecerea dintre capitalism și socialism, socialismul se afirmă ca o orînduire superioară din toate punctele de vedere, inclusiv din punct de vedere al științei, al productivității, al eficienței economice".

„Trebuie să se afirme cu putere autoconducerea muncitorească, democrația nouă, în care muncitorii, țăranii, oamenii muncii din patria noastră — stăpîni pe destinele lor — își făuresc în mod conștient și liber viitorul. Ca proprietari, producători și beneficiari a tot ceea ce există și se produce în România, ei trebuie să gospodărească și să conducă în așa fel economia încît să asigure mersul tot mai ferm și mai rapid al țării noastre spre înaltele piscuri ale societății comuniste".

Dialog privind dezvoltarea întreprinderii de rulmenți din Alexandria

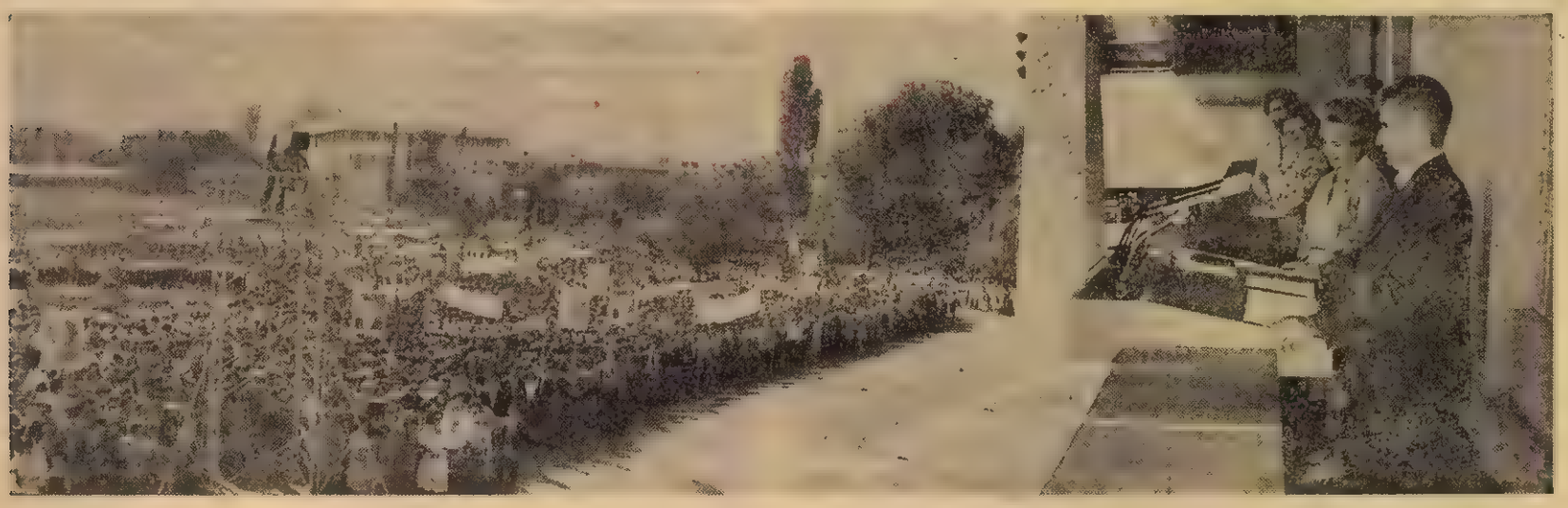

Şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În şedinţa de vineri, 18 septembrie, a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ţinută sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, au fost dezbătute şi aprobate importante proiecte de legi şi decrete, precum şi alte documente.

Unul din proiectele de decrete dezbătute în cadrul şedinţei priveşte aprobarea Regulamentului vamal, care reglementează în mod unitar procedurile de vămuire a mărfurilor la export şi import, precum şi celelalte aspecte ale activităţii vamale în ţara noastră. În acelaşi timp, Regulamentul vamal precizează regimul aplicabil persoanelor fizice, stabilind limitele valorice sau cantitative pentru bunurile care pot fi introduse sau scoase din ţară, precum şi regimul de taxe vamale pentru aceste bunuri. Prin noul act normativ se creează un cadru complet şi detaliat de natură să asigure buna desfăşurare a întregii activităţi vamale.

O altă reglementare se referă la perceperea impozitelor şi taxelor locale. În acest scop, Comitetul Politic Executiv a examinat proiectul de Lege privind impozitele şi taxele locale şi proiectul de decret pentru aplicarea Legii privind impozitele şi taxele locale, care au în vedere participarea populaţiei şi a unităţilor socialiste la constituirea fondurilor în conformitate cu principiile eticii şi echităţii socialiste. Prin aceste reglementări, se asigură întărirea răspunderii cetăţeneşti faţă de nevoile societăţii, cheltuirea cu simţ gospodăresc a banului public, înlăturarea risipei. Înainte de a fi înaintat spre adoptare Marii Adunări Naţionale, proiectul de Lege privind impozitele şi taxele va fi publicat şi supus dezbaterii.

Au fost aprobate, în cadrul şedinţei de vineri, directivele privind participarea României la lucrările celei de-a 36-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. şi propunerile care urmează a fi făcute de ţara noastră. Comitetul Politic Executiv a stabilit ca întreaga activitate a delegaţiei române să fie orientată în vederea promovării principiilor, tezelor şi obiectivelor de politică externă cuprinse în documentele de partid şi de stat, în expunerile tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în documentele prezentate de România la Organizaţia Naţiunilor Unite. Potrivit celor stabilite de Comitetul Politic Executiv, delegaţia română va exprima, în dezbaterile asupra problemelor înscrise pe ordinea de zi, profunda îngrijorare pe care o provoacă în întreaga lume accentuarea încordării internaţionale şi intensificarea cursei înarmărilor, va prezenta preocupările şi acţiunile României, ale preşedintelui ei, pentru oprirea agravării situaţiei şi continuarea politicii de pace, destindere, colaborare şi independenţă naţională, pentru soluţionarea pe cale paşnică a tuturor problemelor litigioase dintre state. Pe această linie, delegaţia română va acţiona pentru ca sesiunea Adunării Generale a O.N.U. să adopte rezoluţii în direcţia încetării politicii de înarmare şi a trecerii la dezarmare, a instaurării unei noi ordini economice internaţionale, întăririi colaborării dintre state pe baze echitabile, lichidării discriminărilor, barierelor, sistemului dobînzilor exagerate percepute de cercurile imperialiste, eliminării politicii de forţă şi de ameninţare cu forţa şi generalizării în relaţiile dintre state a principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, dreptului fiecărui popor de a-şi alege în mod liber calea dezvoltării social-politice. Delegaţia va înfăţişa, de asemenea, poziţia ţării noastre în vederea soluţionării juste şi echitabile a marilor probleme care preocupă în prezent omenirea, va milita pentru reglementarea paşnică a diferendelor dintre state, îngheţarea şi reducerea bugetelor militare, întărirea şi dezvoltarea relaţiilor de bună vecinătate între state, pentru creşterea rolului O.N.U. în soluţionarea problemelor actuale ale vieţii internaţionale în interesul tuturor popoarelor. Totodată, delegaţia ţării noastre va acţiona pentru aprobarea de către Adunarea Generală a O.N.U. a programului de măsuri pentru pregătirea şi marcarea corespunzătoare, în 1985, a Anului Internaţional al tineretului, pentru convocarea în 1982 a celei de-a doua sesiuni a Comitetului consultativ al O.N.U. pentru Anul internaţional al tineretului şi pentru trecerea la acţiuni practice de aplicare a programului convenit referitor la soluţionarea problemelor specifice ale tinerei generaţii.

La şedinţa Comitetului Politic Executiv tovarăşul Nicolae Ceauşescu a prezentat o informare cu privire la vizita oficială de prietenie efectuată în ţara noastră de emirul statului Kuweit, şeicul Jaber Al-Ahmad Al-Jaber Al-Sabah. Comitetul Politic Executiv a aprobat întru totul rezultatele dialogului la nivel înalt româno-kuweitian, desfăşurat într-o atmosferă cordială, de prietenie şi respect reciproc, apreciind că aceasta reprezintă o contribuţie esenţială la extinderea raporturilor de conlucrare fructuoasă dintre România şi Kuweit în diverse domenii de activitate, în folosul ţărilor şi popoarelor noastre, al cauzei păcii şi înţelegerii în întreaga lume.

ION CODRU

Primiri la tovarăşul Nicolae Ceauşescu

La tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, au fost primite în ultima săptămînă numeroase personalităţi de peste hotare aflate în vizită în ţara noastră.

În cursul primirii, tovarăşul Alberto Salom Echeverria, secretar general al Partidului Comunist Costarican, a avut cuvinte de înaltă preţuire faţă de succesele remarcabile obţinute de poporul român în dezvoltarea economică şi socială a ţării sub conducerea P.C.R., a secretarului său general. Oaspetele a subliniat puternicul prestigiu de care se bucură tovarăşul Nicolae Ceauşescu pe plan internaţional, pentru ampla activitate pe care o desfăşoară în scopul consolidării păcii, securităţii, independenţei şi cooperării în întreaga lume.

Preşedintele Uniunii Democratice de Stînga din Grecia — E.D.A., tovarăşul Ilias Iliou, a adresat tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi tovarăşei Elena Ceauşescu un salut călduros, cele mai cordiale urări şi a exprimat satisfacţia de a se reîntîlni cu conducătorul partidului şi statului român, de a vizita din nou România. Preşedintele E.D.A. a dat o înaltă apreciere realizărilor obţinute de poporul român în edificarea socialistă a ţării, politicii externe promovate de România, contribuţiei remarcabile a preşedintelui Nicolae Ceauşescu la soluţionarea constructivă a problemelor complexe ce confruntă lumea contemporană, la cauza păcii şi colaborării pe plan internaţional. În timpul convorbirii au fost puse în evidenţă bunele relaţii dintre P.C.R. şi E.D.A., dintre România şi Grecia, dorinţa comună de a extinde şi aprofunda în viitor aceste relaţii, în folosul ambelor partide, ţări şi popoare, în interesul păcii şi cooperării în Balcani, în Europa şi în întreaga lume.

Transmiţînd tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi tovarăşei Elena Ceauşescu un mesaj de salut frăţesc, tovarăşul Umberto Barulli, secretar general al Partidului Comunist Sanmarinez, a dat o înaltă apreciere realizărilor remarcabile obţinute de poporul nostru, sub conducerea P.C.R., a secretarului său general, pe calea edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi a relevat puternicul prestigiu de care se bucură secretarul general al partidului nostru pe plan internaţional. În cursul întrevederii s-a subliniat cu satisfacţie evoluţia pozitivă a relaţiilor de prietenie şi solidaritate existente între Partidul Comunist Român şi Partidul Comunist Sanmarinez şi s-a exprimat dorinţa comună de a aprofunda şi adînci aceste raporturi. A fost relevată însemnătatea deosebită a vizitei preşedintelui Nicolae Ceauşescu în Republica San Marino, care a deschis căi noi conlucrării dintre cele două ţări.

Fiind primit la preşedintele României, Taha Yassin Ramadhan, prim vicepremier-ministru al guvernului irakian, a arătat că îi revine deosebita onoare de a transmite tovarăşului Nicolae Ceauşescu un mesaj de prietenie şi cele mai cordiale urări de sănătate şi fericire, de progres şi bunăstare pentru poporul român din partea preşedintelui Republicii Irak, Saddam Hussein. Oaspetele a relevat, totodată, înalta apreciere pe care preşedintele Irakului, întregul popor irakian o acordă politicii externe a României, activităţii şefului statului român consacrate consolidării păcii, destinderii şi colaborării internaţionale, soluţionării politice a problemelor din Orientul Mijlociu şi realizării unei păci juste şi durabile în această regiune.

Secretarul general al Societăţii culturale indo-române din Bengalul de Vest — India, prof. S.K. Kar, a subliniat că îi revine plăcuta misiune de a înmîna şefului statului român un exemplar din volumul intitulat „Nicolae Ceauşescu — o viaţă dedicată păcii". Oaspetele a arătat că a scris această lucrare, editată în India, în semn de înaltă stimă şi admiraţie, de cald şi respectuos omagiu adus preşedintelui Nicolae Ceauşescu, personalitate proeminentă a lumii contemporane, activităţii sale neobosite consacrate prosperităţii României socialiste, soluţionării constructive a problemelor complexe ce confruntă în prezent omenirea, triumfului cauzei păcii destinderii, securităţii şi cooperării pe glob. Au fost, în timpul convorbirii, evocate cu satisfacţie relaţiile de strînsă prietenie şi colaborare care s-au statornicit şi s-au îmbogăţit continuu între România şi India, în cele mai diferite domenii şi s-a afirmat convingerea că aceste raporturi se vor amplifica şi aprofunda în viitor, în interesul ambelor ţări şi popoare, al înţelegerii internaţionale.

Luni, 21 septembrie, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, a primit delegaţia Adunării Populare a R.P. Bulgaria, condusă de tovarăşul Stanko Todorov, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. Bulgar, preşedintele Adunării Populare, care, la invitaţia Marii Adunări Naţionale, a făcut o vizită în ţara noastră.

Mulţumind pentru invitaţia de a vizita România şi de a face cu acest prilej un schimb de experienţă în domeniul activităţii parlamentare, oaspetele a dat o înaltă apreciere succeselor dobîndite de ţara noastră în dezvoltarea economică. În timpul întrevederii s-a procedat de asemenea la o informare reciprocă privind construcţia socialistă în cele două ţări. Au fost evidenţiate, astfel, cu satisfacţie bunele relaţii de prietenie şi colaborare frăţească dintre partidele, ţările şi popoarele noastre, apreciindu-se că un rol hotărîtor în această privinţă îl au întîlnirile frecvente dintre conducătorii de partid şi de stat ai României şi Bulgariei. Înţelegerile stabilite cu aceste prilejuri. A fost de asemenea exprimată dorinţa reciprocă pentru extinderea şi amplificarea relaţiilor de prietenie, bună vecinătate şi colaborare pe multiple planuri dintre P.C.R. şi P.C.B., dintre România şi Bulgaria spre folosul celor două ţări şi popoare, al cauzei socialismului şi păcii în lume.

Luni după-amiază tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, preşedintele Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, şi tovarăşa Elena Ceauşescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, au primit pe Norman McLeod, preşedintele Partidului Liberal din Canada, şi pe doamna Josephine McLeod, care ne vizitează ţara la invitaţia Consiliului Naţional al F.U.D.S.

Exprimîndu-şi gratitudinea pentru invitaţia de a vizita România, preşedintele Partidului Liberal a dat o înaltă apreciere înfăptuirilor obţinute de România, politicii externe promovată de statul român şi de preşedintele său. În timpul convorbirilor au fost relevate bunele relaţii existente între România şi Canada precum şi dorinţa comună pentru extinderea colaborării bilaterale pe plan politic, economic, tehnico-ştiinţific şi cultural. Schimbul de vederi în probleme actuale ale situaţiei internaţionale a evidenţiat necesitatea de a se acţiona cu hotărîre pentru diminuarea climatului de tensiune care persistă în lume, pentru rezolvarea pe cale paşnică a tuturor stărilor de conflict. A fost subliniată de asemenea necesitatea opririi cursei înarmărilor şi a producerii armei cu neutroni, precum şi întăririi eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării şi decalajelor economice. Întrevederea s-a desfăşurat într-o atmosferă cordială.

Marţi dimineaţa, preşedintele Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a primit pe noul secretar al Comitetului Popular al Biroului Popular al Jamahîriei Arabe Libiene Populare Socialiste la Bucureşti, Abdulhamad S. Zintani, în vizită de prezentare, cu prilejul începerii misiunii sale în ţara noastră. Cu acest prilej au fost exprimate satisfacţia faţă de bunele relaţii româno-libiene, precum şi dorinţa ca aceste raporturi să se dezvolte tot mai puternic în spiritul înţelegerilor convenite cu prilejul dialogului la nivel înalt româno-libian.

În cursul zilei de marţi, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedintele Republicii Socialiste România, a primit pe Fahd Al-Kawasmeh, primarul oraşului El Khalil (Hebron), şi pe Mohammad Milhem, primarul oraşului Halhul, care fac o vizită în ţara noastră, la invitaţia Ligii române de prietenie cu popoarele din Asia şi Africa.

În timpul întrevederii a fost manifestată dorinţa comună de a extinde şi întări prietenia şi colaborarea dintre România socialistă şi Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei, dintre poporele român şi palestinian, în interesul cauzei păcii, înţelegerii şi colaborării în lume. Au fost abordate, de asemenea, unele probleme actuale ale vieţii internaţionale şi, în mod deosebit, ale evoluţiei situaţiei din Orientul Mijlociu. A fost subliniată necesitatea de a se intensifica activitatea politică şi diplomatică consacrată reglementării situaţiei din Orientul Mijlociu prin instaurarea unei păci globale, trainice şi juste în zonă. S-a relevat de asemenea importanţa pe care ar avea-o convocarea unei conferinţe internaţionale sub egida O.N.U. şi cu participarea părţilor interesate — inclusiv a O.E.P. — precum şi a altor state care ar putea aduce o contribuţie pozitivă în această privinţă. În acest cadru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a reafirmat necesitatea anulării măsurilor de expulzare a primarilor din El Khalil (Hebron) şi Halhul, a reintoarcerii celor doi primari în oraşele lor, în care au fost aleşi prin vot unanim de întreaga populaţie palestiniană. Întrevederea s-a desfăşurat într-o atmosferă cordială prietenească.

Preşedintele Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a primit marţi la amiază pe Austin Pearce, preşedintele firmei engleze „British Aerospace", şi pe Allen Greenwood, vicepreşedinte al firmei, care fac o vizită în ţara noastră. În cadrul întrevederii s-a făcut un schimb de vederi în legătură cu evoluţia cooperării dintre întreprinderile româneşti de specialitate şi firma britanică „British Aerospace" şi a fost exprimată satisfacţia pentru buna colaborare stabilită în acest domeniu între România şi Anglia. Convorbirea s-a desfăşurat într-o atmosferă cordială.

ION DUMBRAVĂ

Adunările generale ale oamenilor muncii

Lunile următoare sînt decisive pentru configurarea finală a rezultatelor economice ale acestui an. Ele capătă o însemnătate deosebită şi pentru cel de al doilea an al cincinalului, pentru că în această perioadă are loc definitivarea sarcinilor de producţie ce revin întreprinderilor şi centralelor, încep activităţile preliminare în vederea unei demarări corespunzătoare a producţiei în 1982.

Activitatea aceasta de stabilire a sarcinilor de producţie, cu alte cuvinte, de elaborare a planului, nu mai este lăsată doar în seama unui grup de specialişti, cum se întîmpla pînă nu de mult, ci, dîndu-se curs procesului firesc de adîncire a democraţiei muncitoreşti, muncitorii înşişi — proprietari şi producători — vor hotărî mărimea şi nivelul calitativ şi tehnic al producţiei. Ca urmare, în toate unităţile economice, cu excepţia celor agricole, se desfăşoară, începînd cu aceste zile şi pînă în a treia decadă a lunii octombrie, adunările generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanţilor acestora, care au înscrise la ordinea de zi : dezbaterea şi aprobarea sarcinilor ce revin unităţilor din planul naţional unic de dezvoltare a României pe anul 1982 şi a programului unitar de măsuri politico-organizatorice şi tehnico-economice care să asigure îndeplinirea acestor sarcini ; discutarea şi alegerea candidaţilor pentru consiliile judeţene şi al municipiului Bucureşti, ale oamenilor muncii şi reconfirmarea delegaţiilor pentru conferinţele judeţene şi a municipiului Bucureşti ale reprezentanţilor oamenilor muncii. Devine astfel realitate încă una din hotărîrile celui de al doilea Congres al Consiliilor oamenilor muncii care prevede lărgirea atribuţiilor adunărilor generale ca organe supreme de conducere a întreprinderilor şi instituţiilor, dimensionarea planului fiind unul din prerogativele de prim rang ale oricărei conduceri economice. Sînt create, astfel, toate condiţiile pentru ca masele populare să hotărască nemijlocit asupra tuturor problemelor economico-sociale.

Este binecunoscut că cea mai bună pregătire a demarajului economic pentru anul următor este asigurată de îndeplinirea în condiţii optime a planului pe anul în curs. Sînt indicii că, pe ansamblu, industria noastră a început noul cincinal cu rezultate pozitive. În numeroase întreprinderi şi centrale, aşa cum rezultă din datele publicate cu privire la desfăşurarea întrecerii socialiste pe primele opt luni ale anului, planul de producţie fizică şi netă a fost depăşit, au crescut livrările la export, s-au îmbunătăţit indicatorii calitativi ai producţiei. În condiţiile unei accentuate instabilităţi a economiei mondiale determinată de criza economică şi îndeosebi de cea energetică, ale căror influenţe le resimţim, economia românească s-a dezvoltat totuşi în aceste opt luni în limita parametrilor stabiliţi. Nu fără a cunoaşte însă o seamă de dificultăţi generate tocmai de această instabilitate a economiei mondiale, precum şi de unele neajunsuri interne în organizarea producţiei şi a muncii. De aceea un loc important în dezbaterile din adunările generale îl va ocupa analiza în spirit critic şi autocritic a rezultatelor obţinute în realizarea planului şi a bugetului de venituri şi cheltuieli pe anul 1981 şi, mai ales, stabilirea măsurilor care să asigure recuperarea nerealizărilor înregistrate în unele sectoare şi, în final, îndeplinirea integrală a sarcinilor acestui an.

Problemele de fond ale planului pe 1982, care vor concentra la gradul cel mai înalt atenţia participanţilor la dezbateri, sînt, de fapt, obiectivele fundamentale ale cincinalului care a început. În acest an ca şi în următorii urmează să se facă paşi decisivi pe calea dezvoltării intensive a economiei românesti. De aceea cea mai mare atenţie va fi acordată folosirii integrale a uriaşului potenţial tehnic creat în anii anteriori, ridicării neîntrerupte a nivelului său tehnic şi calitativ. Va fi accentuată, totodată, preocuparea pentru valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor, pentru realizarea unei producţii la nivel calitativ mondial.

Problemele aprovizionării tehnico-materiale vor ocupa, de asemenea, un loc important în cadrul dezbaterilor. Realizarea planului în 1982 presupune nu numai o bună aprovizionare cu materiile prime şi materialele necesare, dar mai ales o riguroasă încadrare în normele de consum. Aşa cum sublinia secretarul general al partidului la Congresul Consiliilor oamenilor muncii aceste norme trebuie considerate drept maxime, în toate unităţile urmînd a se acţiona cu hotărîre pentru perfecţionarea tehnologiilor, pentru reproiectarea şi înnoirea produselor, pe baza unor consumuri cît mai mici. În asigurarea unei bune aprovizionări de cea mai mare importanţă sînt recuperarea şi refolosirea materialelor, recondiţionarea pieselor şi subansamblelor — resurse pe seama cărora trebuie acoperit 50 la sută din necesarul de material, piese şi subansamble.

Vor fi, de asemenea, amplu dezbătute problemele realizării unei tot mai înalte productivităţi a muncii, ale creşterii eficienţei şi rentabilităţii întregii activităţi economico-sociale, ale aplicării noului mecanism economico-financiar.

Desfăşurate într-un pronunţat spirit de lucru, aceste adunări se vor constitui într-un moment însemnat pentru întărirea şi dezvoltarea autoconducerii şi autogestiunii, determinînd creşterea răspunderii organelor de conducere colectivă şi a fiecărui om al muncii pentru realizarea integrală a producţiei fizice la toate sortimentele planificate, a producţiei nete şi producţiei marfă vîndute şi încasate, pentru fabricarea cu prioritate a producţiei destinate exportului în structura, sortimentaţia şi parametrii calitativi prevăzuţi în contracte.

VASILE BARAC

Reportaj de scriitor

Barajul lui Pop

Inginerul Ștefan Pop este un om „dintr-o bucată", e un om aspru și bun, e încrezător dar și neliniștit, e un transilvănean adevărat, locul de nastere, formația lui și obîrșiile dinspre care vine, neputind fi desfăcute nici cum, nici măcar în treacăt, de ținutul atît de frumos, atît de legendar, atît de darnic, cu Țara și cu sine, al Transilvaniei noastre natale și milenare.

Ștefan Pop este specialist în construcții hidrotehnice, face baraje, cum s-ar putea spune. Unul l-a și făcut, pe cel de la Oașa. Nu singur, bineînțeles, nu într-o clipă și nici ca în poveste. Barajul acesta, impunător și puternic, înălțat de-a latul văii ca o dungă de dîrzenie și de tărie, a crescut cu încetul, s-a înălțat treaptă cu treaptă și strat cu strat (fiindcă e făcut din anrocamente, nu din beton), e rodul unui efort colectiv de durată, e ongra tuturor celor ce au lucrat la cresterea și consolidarea lui, nu pentru o zi și nici măcar pentru un an, ci pentru foarte mult timp; pentru totdeauna.

Fără efortul inginerului Ștefan Pop, al omului acestuia simplu și bun, cu fața luminoasă și cu ochii tot atît de limpezi și de curați, cu mers de soldat și glas de tribun transilvănean, cu zîmbet de copil și cu voință de constructor, de om care știe ce trebuie să facă în lume și în viață — barajul nu ar fi cum este, ar fi fost văduvit de aura pe care o dau marilor construcții — tuturor marilor construcții, nu numai celor tehnice, dar și celor culturale — dăruirea autentică și talentul tot atît de nefalsificat și de nealterat de aspirații desarte, convingerea că săvîrșești ceva deosebit, menit să dureze, menit să-i țină în picioare pe ai tăi, pe cei de astăzi și pe cei de mîine.

De fapt, dacă inginerul Ștefan Pop are ceva deosebit în felul său de a fi, dacă e puțin mai altfel față de alții, exact prin asta e mai deosebit: prin nedrămuirea cheltuirii de energie, prin confundarea permanentă și totală cu viața de zi cu zi a șantierului, prin acordarea unei importante deosebite problemelor în aparență mărunte din viața oamenilor care au lucrat și mai lucrează pe șantierul de la Oașa, prin cheltuirea omenioi cu care a fost înzestrat din belșug, prin cunoașterea în amănuntime atît a locurilor unde i-a fost dat să lucreze cît și a sălbăticiunilor care populează din vechime aceste locuri dumnezeiești, de care și-a legat numele pentru totdeauna nepieritorul Sadoveanu.

Latura aceasta a firii lui, faptul că inginerul Ștefan Pop știe mai multe despre cerb — și despre ciută, și despre urs, și despre lup și rîs, despre toate făpturile pădurii, și despre munte — decît știu de obicei vînătorii mai ales cei de „ultimă oră" cei ce merg „la puscat ca să se deconecteze" — mi-au relevat o realitate sufletească deosebită, o stare de spirit reconfortantă și ușor melancolică, o limpezime a aspirațiilor celor mai puternice un dor nemărginit față de frumusetea și măretia naturii, care a căpătat aicea — prin legendara apă a Frumoasei, prin Sălanc și prin Vîrfu-lui-Pătru, prin Șurianu și prin Cindrel, prin Prigoana și prin Toaca Jinarilor — întruchipările cele mai superbe, cum rar se întîmplă.

Mă așteptam, drept să spun, să cunosc în inginerul Ștefan Pop un tehnician aprig și rece, un om pe care nu-l interesează ce-i în afara șantierului, muntele avînd pentru el alte înțelesuri, — „muntele acesta îl vom disloca aproape în întregime și îl vom muta în vale, îl vom bătuci tonă cu tonă, pînă cînd vom ridica barajul, iar după aceea vom pleca în altă parte!..."

Am fost surprins, tocmai de aceea, cînd am aflat în inginerul Ștefan Pop un bun cunoscător și un mare iubitor al naturii și al muntelui, mai ales.

Am tresărit și m-am înfiorat — și m-am bucurat nespus de mult — cînd mi-a evocat el o bătaie de cerbi, la care s-a dus fără armă, s-a dus să vadă, — „pentru că boncăluitul singur, n-are prea mare farmec, dacă nu-i vezi pe voievozi cum se adună dumncalor în cîte-o poiană!"...

„...Lupul — îmi spunea într-un rînd inginerul Ștefan Pop, de parcă dumneaului ar fi șeful vînătorilor și al vînatului pe toată Valea Frumoasei — nu e decît iarna, într-o anumită vreme, cînd se adună

în haită, fiara pe care o știm cu toții, pe care ne-am deprins, din inerție, din necunoaștere, să o judecăm într-un fel anume!... În restul timpului, lupul e domn, vînează numai ce și cînd poate animale slăbite sau bolnave, iar dacă nu vînează nimic, rabdă și așteaptă!..."

Inginerul Ștefan Pop cunoaște ca nimeni altul toate locurile acestea, avînd de spus despre fiecare cîte-o vorbă deosebită: „Aici a împușcat Sadoveanu primul cocoș de munte!..." „Aici am fost odată cu nea Dumitru la cocoși de munte, de două ori am fost fără pușcă, bineînțeles, să aud și să văd!..." „Aici, în părțile acestea, se află, trebuie să se afle Poiana Ielelor, pe care a descoperit-o cîndva Ionel Pop, nemaigăsind-o pe urmă niciodată, deși a mai căutat-o!..."

„Așa-i în munte, am cutezat a zice, cînd mi-a povestit el de Poiana Ielelor te întîlnești cu priveliști pe care nu le mai găsești niciodată!..."

„Nu numai în munte e așa, mi-a spus inginerul Ștefan Pop cu o melancolie grea dar necoplesitoare, și în cîmpie e așa!... Și în viață e tot cam așa: te întîlnești uneori cu priveliști și împrejurări de lumină, pe care nu le mai găsești pe urmă niciodată!..."

Marea lui iubire, pasiunea care l-a robit aproape complet, n-a fost totuși nici cerbul, nici muntele, ci barajul, lucrarea pentru săvîrșirea căreia a cheltuit sute de zile și mii de ore, cheltuindu-se în bună măsură pe sine, cum îi este felul și firea: fără reținere. Pentru că dislocarea unui munte a avut loc, Liniștea milenară a împrejurimilor a fost sfîșiată de explozii. Iar camioanele au cărat, după fiecare explozie, sute de mii de metri cubi de piatră, vărsîndu-le în locul unde e acum barajul, unde nu era nimic la început, în afară de încrustătura care se făcuse în munte, în amîndouă părțile văii, pentru ca lucrarea să se așeze cît mai bine în locul ce-i fusese destinat. Iar operațiile acestea dure și neîndurătoare — explozie, excavare și încărcare, transport și descărcare, și tasare — s-au făcut pe vreme bună, cînd e o plăcere să muncești, oricît ar fi de grea munca pe care o faci, dar și pe vreme rea, pe ploaie și pe lapoviță, s-au făcut și vara dar și toamna, și iarna, subsumîndu-și toate un efort uriaș, al unui întreg colectiv de constructori. Dacă punem la socoteală și galeriile care s-au săpat și au fost consolidate în munte — și sala turbinelor și lucrările adiacente de la Prigoana și de la Valea Mare — vom avea o imagine relativ exactă a strădaniilor ce s-au depus aici, imaginea cea mai exactă și mai convingătoare fiind barajul amintit mai înainte, pentru cresterea și consolidarea căruia au muncit sute de oameni, cum spuneam, între ei aflîndu-se și inginerul Ștefan Pop, omul cu zîmbet de copil — numai fiul său Alexandru, care are frumoasa vîrstă de un an și cinci luni, mai zîmbește așa de frumos și atît de melancolic.

Am zis dinadins între ei și nu în fruntea lor, nici alături de ei, sau umăr la umăr, sau altcumva.

Așa pentru că sufletul omului, gîndul lui și hotărîrea lui de a face anumite lucruri sînt întotdeauna ale intimității, frumusetea și măretia faptelor săvîrșite fiind de obicei direct proporționale cu tăria și mărimea tensiunilor interioare, cu voiața care a călăuzit mereu un gînd anume, cu luciditatea care nu a avut liniște și nace pînă cînd nu s-a întrupat în faptă gîndul respectiv.

Din acest punct de vedere, deloc supraliciitat, barajul de la Oașa ar putea purta această denumire: Barajul lui Pop. Nimeni nu va fi de acord cu această idee. Nici inginerul Ștefan Pop nu va fi de acord cu ea. El mai ales, va protesta numaidecît împurpurîndu-se ușor, înroșindu-se pînă în vîrful urechilor în cele din urmă de bucurie și de mîndrie, respingînd totuși ideea ca pe un lucru prisositor, ca pe o ispită.

Nimeni nu va respinge însă — cei ce îl cunosc, cei împreună cu care a lucrat cu atît mai mult — situarea faptelor de muncă săvîrșite de inginerul Ștefan Pop sub aura eroismului, a unui eroism bărbătesc și neînfatuat, lipsit de orice pretentie, născut firesc dintr-o dăruire tot atît de firească și de neprecupețită, cum e întreg felul său de a fi.

Fiindcă ce altceva înseamnă — dacă nu eroism, dacă nu sacrificiu!? — să lăcrimezi de frig în soulberul șantierului și să plîngi fără lacrimi cînd n-ai reușit să depășești o anumită cotă a barajului: să muncești și să rabzi, să speri și să crezi, să fii convins că numai așa se poate construi socialismul: muncind din greu: să ai și satisfacții dar să cunoști și amărăciunea unor întîmplări dramatice, dacă nu chiar cumplite: să vezi, cu bucurie, cum se îmbogățește lumea coloniei prin noi și noi temerari care intră plîngînd și strigînd în viață: să ai tu însuți o fetiță nemaipomenită, mai luminoasă decît cea mai luminoasă floare din lume, și să vezi cum se stinge din oricina unei boli cumplite, la numai șase ani: să plîngi din nou, cu lacrimi și fără lacrimi, și să muncești mai departe, cu aceeași stăruință: să stai ore în șir pe baraj, să fugi la carieră și să vii repede înapoi, să mănînci în fugă și să dormi pe apucate; s-o lei de la capăt în fiecare zi, gîndindu-te la ape, cum vor vui în turbine, gîndindu-te la locurile acestea, cum vor arăta ele, cînd va fi încheiată, în sfîrșit, lucrarea cu care te-ai identificat atît de mult, în care ai pus o parte din însăși ființa ta, din tot ceea ce ai avut și ai mai bun.

Dar barajul e gata, e terminat, hidrocentrala de la Gîlceag, cum i se spune întregii lucrări, a produs curent, iar satisfacțiile firești și atît de omenești ale izbîndirii nu sînt umbrite decît de regretele plecării către un alt loc, către un alt șantier, unde se va ridica mîine un nou baraj, o nouă hidrocentrală.

Iar poimîine, peste cincisprezece sau peste douăzeci de ani, cînd va veni în vizită pe Valea Frumoasei cu fiul său Alexandru — care e cît un brădui, acum, care se clatină în lumină ca un brădui alintat de vînturile moi și bune ale primăverii —, inginerul Ștefan Pop îi va spune acestuia, cu o firească și îndreptățită mîndrie:

„...Și la barajul acesta am lucrat. Alex dragă... Colonia în care ai stat și tu o vreme era pe culmea din dreapta... Casa de deasupra lacului e Casa de la Bradu-strîmb. Casa lui Sadoveanu..."

Îmi place să cred, sînt aproape sigur că în ziua aceea Vîrfu-lui-Pătru — muntele fără de care Valea Frumoasei n-ar fi fost și n-ar fi ceea ce este — își va vădi în vinetie străvechea lui măretie, iar apele marelui lac vor fi nînse de lumină, din pieptul barajului și pînă în sus la Sălane, pe Tărtărău, la deal în partea cealaltă, și către Valea Mare, în dreapta. Și poate că se va auzi un boncăluit de cerb pe undeva în pădure sau într-o poiană, sau în buciumul vuitor și neobosit al amintirii.

ION LANCRANJAN ■

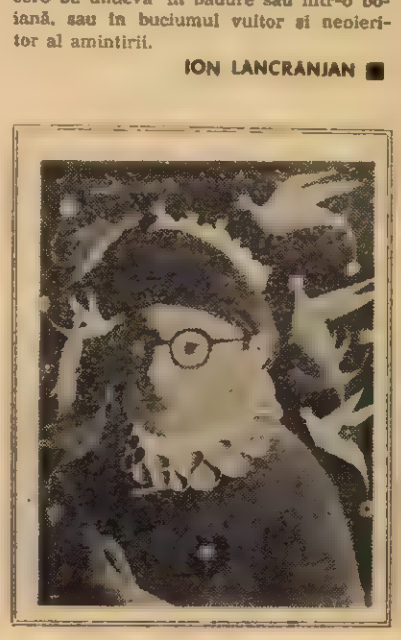

Iubirea de frumos

Un prieten statornic

Pentru a nu știu cîta oară ne-a vizitat un statornic prieten al țării noastre, care, în anul cutremurului, a făcut în orășelul său o colectă pentru a ne ajuta: Ignace Peckstadt din Belgia, avocat și iubitor al Moldovei fără seamăn, cu cei patru copii ai săi. În casa sa ospitalieră de lîngă orașul Gand a găzduit mulți români studenți aflați la studii în acești ani în nordul Europei sau turiști pentru cîteva zile.

Dragostea lui pentru țara noastră, pentru Maramureș și Moldova îl aduce pe banii lui, periodic, la noi, dimpreună cu cei patru copii, doi dintre ei studenți de acum în arte, care vor transmite elevilor lor dragostea pentru arta românească. În corul alcătuit din membrii familiei am ascultat și cîntece românești, cîntate de acești flamanzi cu atîta candoare și bucurie că se cuvin mărturisite emoția și recunoștința. Cărturarii noștri încă din secolul trecut puneau mare preț pe acești oameni modești, mai ales din țări de cultură latină, care se apropiau cu dragoste de istoria și cultura poporului nostru.

I-am auzit zilele acestea vorbind cu atîta căldură despre Maramureșul din care se întorceau, despre satul transilvan ospitalier, despre bucuriile ce le-au avut în țara noastră și de astă dată și mă simt dator să consemnez această bucurie a lor, a prietenilor acestora ai țării noastre, prietenie ce va continua prin copiii lor îndelung. În căsuța lor, de marile sărbători, la masa familiei știu că flutură într-un ungher, între alte flamuri, și un tricolor românesc pe care l-a croit una din fetele acestei nobile familii din Belgia lui Van Eyck și Verhaeren și Maeterlinck.

IOAN ALEXANDRU ■

Au construit singuri un spital

Totul seamănă a zidire! Și oamenii aceștia nu-s zidari, fierari-betoniști, tîmplari, nici faianțari ori mozaicari. Sînt asistenți și asistente medicale, medici internîști, chirurgi, biologi, mamoși, sînt și cîțiva muncitori care fac de toate, tot ce se cere la înălțarea unui spital. De unde această nevoie de zidire?

— În 1955, cînd am venit aici, la Spitalul din Costești (Argeș), își amintește medicul Dumitru Bacinschi, doctor în științe medicale, director, în tot spitalul erau 80 de paturi. Pavilioanele, construite cu o sută de ani în urmă, nu ne mai permiteau exercitarea unui act medical de calitate. Nu aveam o maternitate, spațiul devenise neîncăpător și în celelalte secții. Și atunci ce eram să facem? Am hotărît într-o adunare generală să ne reconstruim propriul spital.

Au început cu maternitatea: la etaj erau cîteva locuințe ale unor încadrați. Jos se aflau spălătoria, bucătăria, etuva și magaziile. Au demolat totul și au zidit din nou. Fără investiții speciale, îndemnați doar de cîteva fonduri de reparații, ajutați de cîțiva oameni de inimă din conducerea Direcției sanitare, de organele de partid și de stat locale. Doctorul D. Bacinschi, pasionat de arhitectură, a executat proiectul. Ceilalți, după ce terminau munca în sălile de operații, de tratamente, în laboratoare, puneau mîna pe cărămizi, pe mistrie și șpaclu, pe cuie și ciocan, pe roabele cu mortar. „Cînd am ajuns cu zidirea la etaj, își amintește medicul chirurg Liuba Bacinschi, nu aveam cu ce să ridicăm cărămizile, mortarul și celelalte materiale. Am redescoperit scripetele, o «invenție» aparte a muncitorului Iulian Giangavelea. Suiam materialele cu căldarea și frînghia". Așa au rezidit fiecare dintre cele trei secții din patru cîte are spitalul. Așa au ridicat și laboratorul, serviciul de primire a bolnavilor, grupul social, spălătoria, alte spații ajutătoare. „Ne apucase, într-un fel, romantismul, mărturisește Gherghina Ion, asistentă, secretara biroului organizației de partid; am vrut să ne mîndrim cu un spital reconstruit de noi. Prestam cîte 12 ore de muncă patriotică pe săptămînă". Alături, în spațiile care urmau să fie reconstruite, renovate, se operau oameni, se tratau oameni, se nășteau oameni. Dincoace se zidea și se rezidea tot pentru oameni. În perioada aceasta de rezidire s a născut la maternitatea din Costești cel de-al 20-lea milion cetățean al României. L-a moșit asistenta Viorica Constantinescu, de 14 ani moașă în Costești. A lucrat și ea la rezidirea noilor secții. În maternitatea pe care au zidit-o din temelii a născut și doctorița Marilena Crăifăleanu, medic pediatru chiar în spital, așa încît cuvintele „proprietari-beneficiari" sînt atît de limpezi încît sînt puse parcă în ecuație.

Și la Spitalul din Costești se continuă rezidirea. Acum se lucrează la sala de reanimare, la sala septică, unde va funcționa un nou serviciu: chirurgia septică. Medicul chirurg Aurel Gavrilescu, împreună cu cîțiva oameni din serviciul lui, lucrează la finisarea blocului operator septic. Pereții sînt placați cu plăcute de faianță albastră, tavanul e în ulei, pe jos plăci de gresie. Aparatura, ca și la laborator, serviciul de radiologie, maternitate, primită de la Direcția sanitară, este ultramodernă: lampă scialitică, termocauter (aparat de electrochirurgie), lămpi ultraviolete, etuvă, pupinel pentru sterilizare etc. „Vom efectua intervenții chirurgicale, operații septice, cazuri care prezintă infecții microbiene. Blocul operator va fi complet izolat! Chiar noi, medicii care vom opera aici, ne vom schimba, la intrare, ținuta vestimentară cu care lucrăm în alte secții. Vom preveni astfel infecțiile intraspitalicești, foarte periculoase, costisitoare: o plagă neinfectată se tratează mai repede, cu medicație mai puțină, cu zile de spitalizare mai puține. Iar omul se întoarce mai repede la locul lui de muncă" (medic Aurel Gavrilescu). Așadar, modernizare nu numai în ceea ce privește spațiul fizic al spitalului, ci modernizare și în gîndire, în concepție, în efectuarea concretă a actului medical. Și probabil că tocmai această nevoie de emancipare profesională este faptul cel mai spectaculos, esența realizărilor de la Spitalul din Costești. Că nu numai despre condițiile de viață ale bolnavilor, incomparabil mai bune acum, este vorba, nu numai despre condițiile de muncă ale medicilor, cu mult mai bune acum, este vorba, ci este vorba și de altceva: de dorința unei munci de cercetare, de dorința de a face știință medicală, de o înaltă profesionalitate. Mai înainte, medicii care veneau la Costești nu știau cum să facă să scape mai repede de acest spital: poate și din spaima nerealizării. Acum lucrurile se întîmplă puțin invers: Cecilia Onel, medic, născută și crescută în București, a venit, credea, pentru cîteva luni și, modificîndu-și întrucîtva părerile despre munca și viața din spitalul din Costești, s-a așezat în orașul acesta mic, cu familie cu tot.

Justificarea acestui reportaj ar putea fi pusă pe seama mai multor fapte: pe puterea autogospodăririi, pe exemplul autogestiunii sau autofinanțării, a altor principii care ni se impun în activitatea zilnică, pentru obținerea unui maxim de eficiență în toate domeniile. Nici o idee nu se degajă cu mai multă forță însă ca dragostea pentru omul de lîngă tine, pentru omul suferind. Tot ce s-a făcut la Spitalul din Costești, de 10 ani încoace, de oamenii spitalului, fără fonduri speciale de investiții cum am spus, s-a făcut din grija oamenilor pentru oameni.

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Campania agricolă

Să cîștigăm în beneficiul tuturor zilelor care vin,

BĂTĂLIA RECOLTEI

Reportaj în viteză **Un week-end pe ogoare**

Roșii cu aprobare și elevi și studenți la practică

La ora 14 plecăm din redacție, iar la ora 15 reușim să părăsim Capitala. Destinația : Bănganul...

La Sinești, un camion cu remorcă și încărcat cu tomate așteaptă să reintre în fluxul de circulație al șoselei. Ghicim că este vorba despre o fermă de legume. Îndrăznim să intrăm. Ceea ce am văzut, chiar de la intrare, pare coborît dintr-un vis urît. Nu eram așteptați. Doar grămezile de tomate, bronzindu-se la soa-

În timp ce la ferma numărul 4 din Sinești se strică roșiile așteptînd tractoarele și camioanele, căruțele așteaptă, la rîndul lor, să reintre în drepturi

Studenții la practică fac umbră Trabantului șefului de fermă

rele de toamnă, așteptau să fie transportate din tarla către o destinație precisă. Facem cîteva fotografii. Pe lîngă mormanele de tomate prindem pe peliculă și ceea ce a rămas pe cîmp, în vederea unei alte recoltări, dacă putem spune așa. Pe tarlalele de tomate parcă s-au jucat copii neascultători care nu știu ce fac. Pătlăgele, unele mai coapte, altele mai crude, rupte cu vrej cu tot. Călcate în picioare sau strivite de roțile mașinilor, amestecate cu pămînt jilav îți oferă un tablou dezolant. La apariția noastră o mașină Dacia, de culoare vișinie, cu numărul 3-B-6955, dispare în mare grabă. Un tînăr îmbrăcat după ultimele noutăți ale modei se apropie de noi și fără nici un fel de explicație încearcă să ne ia aparatul de fotografiat. Nu reușește. Reușește în schimb, în cel mai scurt timp, să ne arunce în față tot felul de cuvinte, să ne jignească și să ne injure. „Auziți! La mine în fermă să nu intrați așa ! ! Să nu faceți fotografii ! Cine v-a dat voie ? Pentru asta trebuie delegație specială de la șefii mei. Ieșiți afară ca altfel pun să vă arunce cu pietre ! Asta-i bună ! Vă arde de făcut poze. Cum mă chemă ? Lasă, băi, șmecheriile astea, că nu ne speriem noi cu una cu două. Ce fermă de legume este ? Potoleste-te ! Ce, vrei să spui că ai intrat așa intîmplător și nu știi unde te afli? Asta să le spui la cine vrei, nu nouă".

La cîțiva pași de noi o țărancă de prin partea locului spală un Trabant. Cînd ne-a zărit a fugit în baracă. Tot cel cu mustăcioară, care pînă la urmă aveam să aflăm că este inginerul Victor Mihăescu și că este șeful Fermei de legume numărul 4-Sinești, ne dă explicații : „Ce-i cu mașina ? Este a mea. Ce nu e bine ? Femeia a vrut să o spele. A venit după tarfa și a spus : domn' șef ! nu vreți să vă spăl mașina ? Cum puteam s-o refuz ? !" Asta-i tot ce am aflat de la șeful ue fermă. Văzînd că n-o scoate la capăt cu noi ne-a întors spatele și a dispărut.

De fapt aceste aspecte nu sînt singulare. Și cum așchia nu sare departe de trunchi — cunoscutul proverb se aplică cu destulă exactitate și în cazul fermei de legume 4-Sinești. Despre ce este vorba : în ajutorul celor de aici au sărit și studenții bucureșteni. Un număr de 56. Pînă aici toate bune. Și cum ne spunea unul din coordonatorii practicii, șeful de lucrări inginerul Silviu Stănculescu, studenții, de trei zile de cînd lucrează, și-au îndeplinit normele (280 de kilograme de tomate pentru fiecare student). Așa stînd lucrurile, la prima vedere, totul pare rezolvat. Numai că noi nu ne-am putut convinge din scripte că așa stau lucrurile și am luat de bune cele ce ni s-a spus. Și revenind la cele afirmate mai sus, în momentul în care ne-am aflat la respectiva fermă, în ciuda faptului că pe tarlale se mai aflau destui țărani care munceau, studenții încheiaseră de mult socotelile zilei. În dormitoare mulți dintre ei jucau table și cărți. Nu dorim, prin cele scrise, să ne creăm antipatii. Dar ni se pare, și pe bună dreptate, că această practică a studenților și elevilor la muncile agricole ar trebui să capete alte dimensiuni și alte înțelesuri. Ea nu trebuie să fie făcută formal și de dragul executării unei sarcini. Normele, în cazul nostru, nu-și au nici un fel de rost și explicații. S-a făcut norma, s-a îndeplinit planul și cu asta basta. Restul recoltei ? Nu ne mai interesează. Timpul poate să nu mai țină mult cu noi. Este păcat ca o parte din recolta acestui an să nu ajungă la destinație. În prezent, față de alți ani, munca elevilor și studenților se concretizează în bani. Este o hotărîre tocmai în măsură de a stimula pe cei care lucrează. Așa că cîștigul fiecăruia în parte este legat de cantitatea și calitatea muncii. Și cum spuneau bătrînii — pentru cărți și table este timp destul. Iarna, la gura sobei.

O altă situație legată de practica elevilor o întîlnim la Ferma de legume numărul 9 din Movilița. Aici profesorii Sandu Cristea de la Școala generală din Bărcănești și Vasile Bărăgan de la Școala generală din Condeești muncesc alături de 115 elevi. Totul este, la prima vedere, foarte bine. Copii de țărani, în ciuda vîrstei, muncesc așa cum au învățat de la părinții lor. Acești copii numai mîini-o 2 ha roșioare să recolteze peste 20 de tone de tomate. Cîștigul ? 50—60 de lei pe zi. Bine, dacă sînse ore de muncă, sîmbătă fiind, elevii au fost strînși după întregul cîmp în ideea de a pleca spre case. Numai că mașina care trebuia să-i transporte nu a venit. Așa că, obosiți, nu de muncă, ci de peste patru ore de așteptare, copiilor li s-a făcut nu numai foame, dar și somn. Ne-am oprit la Urziceni pentru a rezolva această problemă. La întreprinderea locală de transporturi nu se știa nimic. Nici la Autobaza I.R.T.A. Cel care rezolvă problema este Gheorghe Stelian, șeful autocoloanei 6 călători, care îl înhămă din drumul către casă pe șoferul Anghel Bichir și, de la el putere, hotărăște cu mașina să plece în cîmp și să-i aducă acasă pe cei 115 elevi. Este un gest de toată lauda.

Și fiindcă tot sîntem la Urziceni, am oprit preț de cîteva clipe la Ferma viticolă numărul 5. Șeful de fermă, Constantin Stoenescu, ne spune că pînă la ora prînzului de aici a plecat spre piețe o cantitate de 45 de tone struguri. Dacă se mai adună și cantitățile predate de celelalte două ferme, suma depășește 100 tone.

Baza de recepție a porumbului de la Perieți refuză chiar și porumbul

Ne continuăm drumul. Noaptea stă să cadă. Pe tarlalele C.A.P.-ului din Perieți zărim cîțiva mecanizatori care își pregătesc mașinile pentru a doua zi. Cît vedem cu ochii, porumb. Porumb recoltat iar știuleții depozitați la capăt de tarla ca să fie mai ușor de transportat. Aflăm de la mecanizatorii Ion Florea și Ion Petre că toți cei 20 din formație au venit pe cîmp pe la orele cinci. Fiind o zi frumoasă s-a tras tare. S-a recoltat și porumb și floarea-soarelui. Cît ? Mîine se va ști exact. Duminică, spun mecanizatorii, va fi o zi normală de muncă. Mai aflăm că recoltarea a început în urmă cu cinci zile. În cele două zile în care a plouat, nu s-a stat cu mîinile în sîn. S-a recoltat manual. Știuleții, strînși cu grijă, au fost încărcați în remorci și transportați la baza de preluare de la Perieți. Dar cei de aici nu au vrut să primească porumbul. Mai mult decît atît. I-au sfătuit pe cei care îl transportau să-l aducă din nou în cîmp și să-l depoziteze exact acolo unde a fost cules. Motivul ? Are prea multă umiditate și trebuie să se mai usuce. Dar tot la fel de bine se putea usca și în bază. Așa că porumbul celor din Perieți a fost ca și o scrisoare. Returnat.

1 000 000 kg de struguri se recoltează zilnic de la I.A.S.-ul din Cernavodă

Cifra pare de domeniul fantasticului. Un milion kilograme de struguri pe zi sînt recoltați și pleacă către diferite colțuri din țară și din Europa de la I.A.S.-ul din Cernavodă, județul Constanța. Duminică dimineața. Aici se lucrează intens. Directorul I.A.S.-ului, inginerul George Georgescu, ne spune că dacă în perioadă normală, adică atunci cînd nu este campanie, lucrează aproximativ 400 de muncitori — acum, în vîrf de campanie, cifra a ajuns pînă la 5 000. Sînt oameni care au venit din toate colțurile țării. Chiar din Maramureș și Suceava, din Dolj, Bacău, Botoșani, Iași și, bineînțeles, din Constanța. Sînt militari, muncitori, studenți și elevi. Anul pare a fi foarte bun. Pînă în momentul de față, de pe suprafețele recoltate s-a obținut o recoltă de peste 22 de tone struguri de masă la hectar și aproape 10 tone la cei pentru vinificație. Și se muncește intens. Aflăm că, tot pentru început, s-a calculat cîștigul unui elev și a unui student. Ajunge pînă la o sută de lei pe zi. Dar, ne spune în continuare directorul, sînt oameni care ajung și pînă la două sute. Aceștia sînt maramureșenii. Sucevenii au venit și cu mijloace de transport, ca treaba să meargă și mai bine. Și fiindcă toată lumea este mulțumită, cei de la I.A.S. se gîndesc și reușesc ca mîncarea și condițiile de trai ale „musafirilor" să fie cît mai bune. Astfel, bucătarul șef, Petrică Ursu, n-a închis ochii de cîteva nopți. Și atunci cînd doarme, tot prin bucătărie îl prinde somnul. Fiindcă, spune, nu-i ușor să pregătești doar cu doi-trei oameni mîi și mîi de porții de mîncare. Tot pentru cei care au venit, gazdele le-au cumpărat televizoare și le-a pus la dispoziție o bibliotecă cu cîteva sute de volume. Elevilor din Constanța, duminică dimineața, li s-a înlesnit posibilitatea de a face o excursie la locurile istorice de pe malul Dunării. Elevii s-au întors bucuroși că au descoperit, de unde au fost, cîteva cioburi de amfore vechi, melci pietrificați și o monedă, la prima vedere, de pe vremea romanilor. Cu alte cuvinte, această tabără de muncă de la I.A.S.-ul din Cernavodă se înscrie, fără nici un fel de modestie, într-o tabără de învățătură.

Dar, ne spune inginerul George Georgescu, noi, pe lîngă producători, trebuie să fim și foarte buni negustori. Să vindem marfa cît mai repede. Dacă partenerii din cîteva țări europene (și I.A.S.-ul vinde în 12 țări) stau pe lîngă noi zile întregi pînă cumpără și expediază marfa, cei de la I.L.F.-urile din Constanța și București, respectiv cei din Berceni și Mihăești, încă nici nu au venit pe aici. Din acest motiv rămîne foarte multă marfă pe cîmp. Aflăm că o singură zi pierdută reprezintă deprecieri de pînă la 20 la sută, ceea ce reprezintă o cantitate. Este un semnal de alarmă, fiindcă, acum, este și vremea strugurilor.

MIHAI PANZARU ■
SORIN POSTOLACHE ■

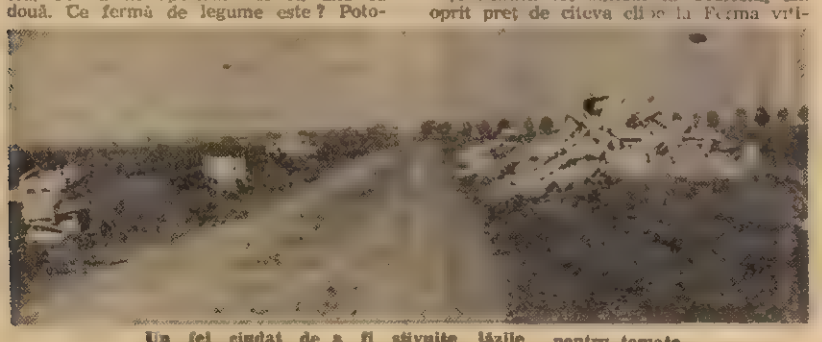

Un fel ciudat de a fi știuvite lăzile pentru tomate

Toamna și piața

Toamna ne-a trecut pragul, laolaltă cu grijile ei firești, între care grija pentru transferul recoltei în bambarele țării rămîne de căpătîi. Dosigur, va exista întotdeauna o deosebire între toamna ogoarelor, a livezilor și a viilor și toamna unui mare oraș, însă oamenii care trăiesc cu picioarele pe pămînt, chiar dacă între tălpile încălțărilor lor și pămînt se interpune o peliculă subțire și uneori convențională de asfalt, știu foarte bine că între toamna rurală și toamna urbană există o legătură nemijlocită. Starea pieților spune despre această relație mai multe decît orice adunătură de fraze. Și starea pieților bucureștene este cum este, bună, și în nici un caz mai precară decît în anii trecuți. Ea reflectă în fapt starea recoltei anului în curs, despre care se poate spune cu certitudine că este o recoltă bogată, capabilă să asigure consumul necesar și normal al populației în toată perioada ce ne desparte de finalizarea viitoarelor recolte.

Din acest punct de vedere, cîteva cifre ce ne-au fost oferite de municipalitatea bucureșteană, recent, în cadrul unei conferințe de presă, sînt într-o totul revelatoare. Atît tovarășul Gheorghe Pană, primarul municipiului, cît și tovarășii Gheorghe Preda, vicepreședinte al Comitetului Executiv al Consiliului Popular Municipal, și Octavian Anghel, directorul direcției comerciale a Bucureștilor, au susținut înaintea reprezentanților presei o elocventă paralelă între toamna acestui an și toamna trecută. În al treilea trimestru al anului trecut s-au desfăcut în piețele bucureștene 16 200 tone cartofi. Cantitatea, în aceeași perioadă a anului în curs, a sporit la 31 200 tone. Masa fructelor a sporit de la 7 500 tone la 18 000 tone. Creșteri semnificative se înregistrează și la vinete, pepeni, ardei. Din totalitatea produselor care alcătuiesc substanța unui mercurial numai ceapa rămîne la nivelul cantității desfăcute anul trecut, din motive ce țin

Campania agricolă

al liniștii mesei noastre de-acum într-un an

DE TOAMNĂ!

de situația obiectivă a acestei culturi. Cantități mai mult decît suficiente de produse urmează a fi oferite populației bucureștene, prin piețe, și în ultimul trimestru al anului. Iar starea magazinelor alimentare, privită prin prisma cifrelor municipalității, nu este mai puțin satisfăcătoare. Pentru perioadele la care ne referim, cantitățile au sporit în felul următor : la carne de la 28 900 tone la 29 500 tone, la unt de la 1 039 tone la 1 404 tone, la ulei de la 6 715 tone la 8 109 tone, la zahăr de la 14 585 tone la 17 700 tone. Cu specificația că aceste ultime două sortimente vor marca sporuri de desfacere notabile, cu deosebire datorită psihozei ce s-a creat în jurul lor. Au crescut simțitor și cantitățile de lapte, pîine, mălai, făină și ouă. Și, la acest capitol, numai brînzeturile stagnează în limita cantităților din anul trecut, producția lor dependentă fiind de producția de lapte, situată în acest an sub așteptări. Și, cu toate acestea, mai mult decît în piețe, este limpede ca bună ziua că jur-împrejurul magazinelor alimentare sporește o stare de febrilitate despre care nu mai putem evita să vorbim. Și de aici înainte tocmai despre asta ne propunem să vorbim, despre această stare de febrilitate.

Este adevărat, populația unui mare oraș nu se hrănește cu cifre. În același timp, o psihoză este o psihoză și flacăra ei nu se stinge cu vorbe, oricine le-ar rosti și oricît ar fi ele de bine potrivite cap la cap. Dar ne permitem să afirmăm că am avut destule prilejuri să ne convingem că cifrele avansate de municipalitatea Bucureștilor sînt exacte. Am fost martori ai îngrijorării ovarășului Gheorghe Pană și, totodată, am fost martori ai îngrijorării subalternilor săi însărcinați cu resorturile aduse în discuție. Cauzele febrilității despre care am adus vorba sînt multiple, ele stau în capătul dinspre noi al unei evoluții istorice și uneori sînt de căutat rădăcini care nici măcar nu se află în pămîntul acestei țări. Ca s-o spunem pe șleau, oamenii simt că ceva nu merge cum trebuie în lume și, îndeobște, o astfel de simțire se ascute înaintea iernii. Și din acest punct de vedere, fiind un popor încercat de multe necazuri, nici nu credem că este cazul să le reproșăm ceva oamenilor. Ne îngăduim, însă, să remarcăm că mulți stochează în cămări cantități de alimente care, uneori, ar putea constitui fondul de produse al unor cantine întregi. Este departe de noi intenția de a trage pe cineva de urechi pentru că în loc de o pîine a cumpărat două, dar nici nu considerăm că este normal ca mașinile salubrității să care tone și tone de pîine aruncată prin ghenele blocurilor spre marea groază de gunoi numită Ochiul Boului. Situată și asta la vreo 30 km de București. Nu putem considera normal faptul că scările unui bloc sînt pur și simplu inundate de valul de ulei comestibil scurs din sticlele sparte sub care s-a rupt raftul cămării unui cetățean acaparator. Dimpotrivă, sîntem încredințați că, în cazul acesta, nici măcar nu este vorba despre un cetățean, ci despre un uzurpator al noțiunii de cetățean. Și nu ar fi lipsit de folos să privim cu atenție în jurul nostru, cînd cumpărăm ceva, cu atît mai mult cu cît avem șanse mari să vedem mereu aceiași oameni. Totodată, nu ar fi lipsit de folos ca și vînzătorii magazinelor bucureștene să la seama mai bine ce vînd și cui vînd. Fiind din ce în ce mai limpede adevărul că există între noi și înșine și-au făcut o meserie din a asalta magazinele la orice oră din zi sau din noapte. Și nu numai o meserie, ci și un profit.

Acesta ni se pare un aspect aproape fundamental al lucrurilor, cînd aducem în discuție aprovizionarea de toamnă. Doi : aspectul aparent derizoriu al lucrurilor ni se dezvăluie printr-o altă împrejurare, grăitoare și ea ; din generație în generație se știe că nu uleiul și zahărul acumulate cu rapacitate, ci murătura făcută cu mîna ta, dulceața făcută cu mîna ta și compotul făcut cu mîna ta reprezintă podoaba oricărei cămări românești. Și atunci, unde este celofanul ? Pentru că fără celofan nu se poate...

MIHAI PELIN

Viața la zi a porumbului

(Urmare din pag. 1)

Interlocutorul nostru nu se decide pe care să-l aleagă. Firește, pînă la urmă se hotărăște pentru cel de acum, pus pisc peste zilele, muncile și încordările anului. Este momentul cînd ar fi de ajuns o clipă, o inefabilă și blestemată clipă, pentru ca edificiul recoltei, clădit cu atîta trudă, să se năruie. Ar fi clipa cînd s-ar dezlănțui deodată ploile, înecînd campania. Clipa asta poate veni oricînd. Oamenii refuză însă s-o primească, luînd-o mereu înaintea ei. Combinele nu stau o clipă, iar ele, aceste noi combine românești de recoltat porumb, aceste „CARP"-uri inaugurate în toamna trecută, merg excelent. Merg foarte bine, la rivalitate de performanțe cu „CARP"-urile, culegătoarele de știuleți și echipamentele de depănușare, creații nu ale industriei, ci ale mult încercatului și deseori mult hulitului sector de mecanizare a agriculturii, capabil, iată, să ofere mecanisme moderne care asigură o calitate înaltă a recoltării. Vechi tractorist (căci directorul Damian așa și-a început cariera : ca tractorist, în 1949), interlocutorul nostru știe, desigur, ce spune. Drept pentru care n-o să-i contrazicem, deși, cu toate sforțările, nu putem stinge în noi o surdă alarmă, șoptită de vechi amintiri despre munciile cîmpului, care ne spune, sicilor, că într-o astfel de bătălie complexă și grea cum este cea a recoltării porumbului lucrurile, totuși, nu pot merge sută la sută bine.

Există, de pildă, motorină suficientă ? Există, ne răspunde directorul. Dar piese de schimb ? Și piese de schimb. Cum vi le-ați procurat, tovarășe director ? V-ați dus cu sarsanaua plină la „Semănătoarea", ați uns cum trebuia și unde trebuia ? „Ce se fabrică în țara românească — vine răspunsul — e imposibil să nu găsești". E drept că pentru asta, continuă directorul, trebuie să te și zbați, citeodată chiar din greu, desfășurînd eforturi disproporționat de mari pentru procurarea unui simplu șurub. Există încă, ici-colo, obtuzitate, opacitate, există oameni în toată firea capabili să pască oi, ce, puși într-un post de răspundere, nu fac altceva decît să-și caute chipurile în oglinzi, asemenea primadonelor, să-și dea lor însăși întîlnire pînă și-n parbrizele automobilelor, nemaivorbind de pudriere, ocupați exclusiv de ei, orbi și surzi la nevoile sectoarelor care li-s date în grijă. Cum să-i ceri unui astfel de ins să te ajute să procuri un șurub ? Te va privi cu o sfidă imensă și-ți va răspunde sec : „Descurcați-vă !" Este trist mai ales cînd omul acesta e un specialist. Un specialist care, iată, s-a renegat pe sine, despărțindu-se de pămînt, cocoțindu-se în tavanul unor „răspunderi superioare". Cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta consfătuire de lucru cu cadrele din cercetare și învățămînt din agricultură ? „Aș dori să pun în fața tuturor celor din agricultură necesitatea de a înțelege că se impune participarea directă la lucrările agricole. Să schimbăm mentalitatea boierească care se mai manifestă".

(Poate că vorbele pe care le-a rostit directorul Damian au sunat ceva mai potolit. Nu le-am transcris exact, le-am reținut numai sensul. Vorbele astea veneau de la un ins care, pe zi, străbate cîte 250—300 de kilometri, răscolind întreaga cîmpie a Chiscletului, prezent oriunde-i nevoie de sfatul lui, ba chiar și de mîna lui. Cînd l-am găsit, tocmai venise de pe cîmp, nădușit tot, murdar de pămînt pe mîini și pe față. Vreme de cîteva ceasuri, făcuse el însuși reglajul unei combine. Nu ca să-i cruțe pe combiner, ci ca să-l folosească la alte munci, dintre multele și totdeauna presantele munci ale campaniei).

Ne-ar trebui, ca să străbatem lanurile de porumb, impenetrabile ca o junglă, niște cai. N-avem cai, deci le vom străbate cu „Dacia" directorului, pe drumuri înguste și povîrnite, pe care mașina icnește și se sufocă. Nu-i merge bine pompa de benzină, ne spune nea Damian, de cîteva zile nu-i merge, dar n-a avut timp de ea, n-are timp de mașina lui, treaba lui sînt mașinile celelalte. Pe măsură ce înaintăm, aceste mașini ne înconjoară din toate părțile. Pe cele 5 300 de hectare cu porumb ale S.M.A.-ului, „CARP"-urile și „CS-4"-urile culeg din plin. Pe combineri îi cheamă Nicolae Țup, Radu Popa, Zaharia Stan, Nicolae Mîtca. Mai încolo, tractoare „A 1 800 A" ară și discuiesc. Merg și ele din plin. (Iată că și aceste mult discutate, mult criticate mașini craiovene sînt totuși în stare de treabă bună !) Mai sînt pe cîmp și țărani. Mai sînt și tineri militari, rînduiți nu pe companii sau pe plutoane, ci după rînduiala țăranilor, a părinților și a fraților lor risipiți în aceste ceasuri pe toate cîmpiile țării. Depănușează drugii de aur, adică le smulg cămășile albicioase, mototolite, cu gesturi care parcă oficiază. E ceasul recoltei, un ceas-bucurie, un ceas-evlavie, un ceas-răspundere, un ceas-sudoare. E un ceas greu, încărcat de efort, toropit de foc, de căldura care s-a strîns în el de la soare și de la oameni. Adie, e drept, și un pui de vînt, dar ce înseamnă un pui de vînt ? Ce înseamnă „ușurelul vîntului" din povestea bădiței Traian ? Înseamnă circumstanța, clipa fugară. Iar între greu și clipa fugară, omul acestor locuri, de cînd se știe, a ales greul, „greul pămîntului", a ales forța, truda, temeinicia. A ales acest greu sub care se încovoaie din veac, dar prin care se împlinește. Laolaltă cu obștea, laolaltă cu țara.

Cîteva secvențe paradoxale într-un ținut al hărniciei

Activitatea intensă pe tarlalele cu floarea soarelui, varză de toamnă, roșii și vinete, aflate în zona satului Poienarii Apostoli. Undeva, departe, pe unele terenuri cu varză se administrează încă pesticide. Sînt culturile de varză care urmează să fie culese mai tîrziu, spre sfîrșitul lunii octombrie. Oamenii sînt acum risipiți prin culturile de legume din care se culeg, după mărturisirile inginerului Gheorghe Balcan, aproximativ 2—3 tone de tomate pe zi. Toate iau imediat drumul pieței, deoarece **„sîntem interesați să ne valorificăm recolta înainte de a da bruma, cînd legumele sînt încă în putere"**. Drumul acestei „piețe" se încheie în depozitele I.L.F. Ploiești care le valorifică imediat. Recolta de tomate din Poienarii Apostoli e într-adevăr impresionantă și preluarea pentru piață se face direct de pe cîmp. Cîtă vreme cerul e senin, soarele încă limpede, și cîtă vreme e cald, oamenii nu se tem de brumă, dar observăm în grabă îor amenințarea lunilor reci de toamnă. Undeva, alături, unde pămîntul a fost răscolit deja de tractoare, s-au însămînțat spanacul și salata pentru recoltele timpurii ale anului ce vine.

Traversînd satul spre ferma zootehnică surprindem cîteva instantanee paradoxale. În vreme ce cîmpul clocotește de lucrul oamenilor risipiți pe tarlale, de mișcarea tractoarelor, a camioanelor care transportă spre oraș legumele, în sat, pe la garduri, pe la porți, cîteva femei sporovăiesc... departe de problemele obștii. Facem cîteva fotografii. Unele sătence, vigilente, se retrag prin curți.

La ferma zootehnică se face tocmai însilozarea în vederea hranei de iarnă a animalelor. Un șanț lung, lat și adînc cu un strat de paie murdare peste care sînt răsturnați în straturi tăieței de sfeclă furajeră. Cam puțini tăieței față de cantitatea de paie. În fine, silozul nu e prea consistent. Întrebăm cum se gîndesc cei ce lucrează la ferma zootehnică să sporească producția de lapte. „Mai cu paie, mai cu coceni", ni se răspunde, „o scoatem noi cumva la capăt". Dar cu astfel de mijloace improvizate ne e teamă că nu vor reuși.

Ne îndreptăm spre grajdurile Cooperativei agricole de producție din Puchenii Mari, care adăpostesc 1 100 de bovine, din care 680 matcă (vaci și junince). E vremea mulsului. Bidoanele de lapte, pe măsură ce se umplu, sînt depuse într-o încăpere alăturată, de unde vor fi ridicate de către beneficiar. Sîntem informați că s-au asigurat, pentru hrana animalelor, 480 tone de paie, 440 tone coceni și 700 tone siloz. Întrucît mai sînt de primit 500 tone tăiței de sfeclă, se va mai face și alt siloz. Desigur, se depun eforturi pentru a se asigura „ceva fin, ceva concentrate". Aprovizionarea cu furaje este cu atît mai necesară, cu cît vacile stau mereu la iesle, deoarece terenurile C.A.P. sînt prea departe de comună !

Principala activitate a cooperatorilor din satele vizitate constă, în acest sfîrșit de septembrie, în asigurarea ritmică a legumelor necesare pieței, în însămînțarea culturilor de anul viitor și în pregătirea iernatului animalelor. Cum se fac toate aceste lucruri, depinde de C.A.P. Primim însă toate asigurările că **„lucrările se vor încheia în perioadele optime, și la termenele stabilite"**.

Fotoreportaj de ELENA GHERA

„Nu de nou trebuie să ne temem,

Satul are nevoie de ţăranii care sînt, dar şi mai mult de cei care pleacă

De la Ploieşti la Vălenii de Munte sînt 30 de kilometri. Irenul navetiştilor pleacă din Ploieşti la 18,30 şi ajunge la Văleni pe întuneric, în preajma orei 20,00 adunînd şi răsfirînd lumea în fel de fel de staţii şi halte. Din Văleni, din autogară, pornesc mai multe autobuze bine îndesate cu oameni din toate stările, cu bărbaţi afumaţi, dar grijind cu străşnicie la geanta ori sacoşa cu pîine şi uneori la sticlele şi pachetele ce le umplu buzunarele.

Ca să ajungi acasă, la Predeal Sărari, iei unul din aceste autobuze şi cobori la capătul liniei, în locul numit Valea Gardului. Din Văleni în centrul comunei sînt 6 kilometri. Comuna are nouă sate, împrăştiate pe firul a două văi. De la Predeal Sărari la Zimbroaia sînt 6 kilometri. Pînă la Tulburea, 4 kilometri. Pînă la Vitioara de Sus, tot 6 kilometri. La Sărăţel, 7 kilometri. Mai sînt apoi drumurile către Poienile, Bobicești, Tulburea Văleni şi Sărari. Drumuri şi iar drumuri, umblate cu trenul, cu autobuzul ori cu piciorul, fiindcă deal cursa din Văleni la Predeal se cheamă că e bună, de la Valea Gardului şi pînă spre mijlocul ori marginile satului, tot se mai adună niste kilometri. Drumurile urcă şi coboară. Casele, ca şi satele, sînt ori sus, ori jos, ceea ce înseamnă că lucruri de mijloc nu prea există.

Ure, prin urmare, sosesc la Predeal Sărari înşirînd coloana de navetişti. Se fac de acum ceasurile 21.00. La ora 4,30, la 5, la 6, zeci şi sute de oameni se trezesc şi aleargă să prindă cursele spre Vălenii de Munte şi, mai departe, spre Ploieşti.

Comuna Predeal Sărari are, prin urmare, nouă sate. Populaţia ei se strămută de două ori în zi. În ultimii ani au plecat definitiv din comună, ca să se facă orăşeni, cîteva sute de ţărani. Fac naveta zilnic ori săptămînal 700 de bărbaţi, copii şcolari, femei. Din cei aproape 3 100 de locuitori, peste 500 sînt pensionari şi foşti navetişti către industriile ori şantierele de construcţii din judeţ. Dacă scădem, din totalul de 3 100, pe cei 530 de copii care merg la şcoală, dacă mai scădem şi persoanele plătite de stat pentru administraţia comunei, băgăm de seamă că mai rămîn pentru a ţine casa şi a munci pămîntul abia 1 000 de persoane.

Femeile, deci, şi bătrînii, fiindcă mai trebuie să ţinem seamă de prunci şi de cei care nu mai pot munci.

Comuna Predeal Sărari e necooperativizată. Oamenii au loturi personale, unele de mai multe hectare. Pe aceste loturi cresc pomi fructiferi sau se întocmesc grădini de zarzavat. Constantin Chiţu, vicepreşedinte al Consiliului popular comunal, ne spune şi cît. Există 679 ha de păşuni şi 446 ha de fînețe. Asta ar trebui să ne arate că aici o belşugul de vite, mari şi mici, pe care-l închipuie imaginaţia oraşeanului, cînd se vorbeşte de deal şi de munte. Tehnicianul agronom Ilie Pîntea are în grijă însă abia 660 de taurine, 1 766 de ovine şi numai 760 de porci.

Anul trecut, s-a livrat către stat o mare cantitate de fîn.

Planul de livrări către stat la fîn a fost şi depăşit, dar uite că la Predeal Sărari se pot număra foarte multe case fără vacă şi porc, fără păsări şi grădină de legume. De la judeţ, sosesc în fiecare an nişte cifre de plan, aduse frumos din condei pe rubrici şi paragrafe. În plan, bunăoară, se aşteaptă de pe terenurile acestea, ale navetiştilor care pleacă de acasă de cu noapte ca să se întoarcă acasă noaptea, 150 tone de cartofi, 80 tone legume, 28 tone varză, 18 tone rădăcinoase.

Pîinea se aduce de la Văleni, legumele de la Văleni şi de mai departe, păsările şi ouăle tot de la oraş. În comună ţăranii vin mai ales să doarmă o noapte scurtă, să mănînce şi eventual să mai lupte cu grădina şi livada, dacă grădina şi livada nu trec cumva cu totul în sarcina nevestelor, a copiilor şi a bătrînilor. Navetistul vin seara acasă cu taşca plină. La omul ce are nevoie şi ce mai află prin oraş ca să ducă la ţară. Ca să se tot strămute, el are trebuinţă de drumuri bune, él pretinde un soi de confort stradal urban. Autobuzele nu mai prididesc să ducă şi să aducă forţa de muncă, iar problemele pe care le are de rezolvat satul încep să semene mai toate cu problemele oraşului.

Planurile de sistematizare teritorială spun că trei sătulețe — Tulburea, Tulburea Văleni şi Sărari — aviază fiecare mai puţin de 50 de gospodării şi fiind locuite mai mult de pensionari, cu timpul se vor muta în vetre mai mari. Cum se va întîmpla aceasta, e greu de spus. Probabil că de la sine. La Tulburea, de pildă, nu mai sînt decît 8 copii şcolari. La cine predă un învăţător ca pe vremea lui Creangă. Carte, în ciuda dificultăţilor ce le ridică distanţele, se face. Stoica Nicolae, directorul şcolii din Predeal Sărari, şcoală nouă şi încăpătoare, fiu al locului şi un om cu frumoase ambiţii, socoteşte că dascălul din Tulburea ar avea de scris zilnic. În caietul său cu planuri de lecţii, nu mai puţin de 16 fiinţe. În cele trei comune cu destin scris nu s-a născut în ultimii ani nici un copil. Astfel stînd lucrurile, cînd sînt de nuci mari, copiii fac şi ei naveta la Predeal Sărari ori în satele ca şi la 8 clase. Profesorii şi învăţătorii se mută şi ei de colo-colo. Dar cartea e bună, dovadă că mulţi pleacă la şcoli şi facultăţi, dovadă că mulţi se întorc la părinţi şcoliţi.

O realitate tulburătoare

În Tulburea locuieşte şi ţăranul Gheorghe Antonescu. El are nevastă, patru copii şi o mamă în pragul vîrstei de 100 de ani. Posedă, ca atîţia în comună, nişte hectare de pămînt categoria a IV-a, vara se mai angajează sezonier la achiziţiile de fructe, dar trei anotimpuri e numai ţăran. Gheorghe Antonescu e un om voinic şi cu o inimă teribilă. În anul 1977, i-a căzut casa la cutremur. În an mai apoi, a luat foc şi casa unde stătea, cu gîndul la una mare şi încăpătoare. Pe un altul, necazul l-ar fi zdruncinat. „Eu, spune ţăranul Gheorghe Antonescu, ştiu că şi necazurile sînt în preţ. Pe pămîntul ăsta, căruia i se zice pămînţel şi care-i cam disprețuit de unii, cresc o vacă, un viţel şi o junincă, trei porci, douăzeci de oi şi păsări cît să ne ajungă. Din grădina muncită cu mîinile mele, cu trei sute de pomi, iubiţi aşa cum îmi iubesc copiii, scot 15 tone de pere, 10 de mere şi legumele pentru casă. Nu se prea face varză, vinetele merg greu la noi dar celelalte, poate să vină fiecine să se convingă".

Gheorghe Antonescu a livrat către stat, anul trecut, o tonă de cireşe şi cîteva zeci de tone de fructe. I-au rămas în mînă 60 000 lei, beneficiu net, fără a mai socoti bunurile ce-i umplu cămările şi podul. Îşi construieşte o casă ca să dureze, deşi terenul mai alunecă pe sfertul de calcar, aflat la adîncime. Înţeleg loc în care mulţi se plîng că viaţa e nevoiaşă şi de la o zi la alta, într-o zonă în care unii ţărani gîndesc că numai o şosea asfaltată le-ar uşura drumurile către oraş, îţi dă pe Gheorghe Antonescu, omul care nu vrea să i se zică „muncitor agricol" ci pur şi simplu ţăran. În grădina lui, perele sînt cît să stea două la kilogram iar merii, deşi îngheţul de primăvară nu i-a ocolit gospodăria, arată ca în reclamele pentru soiuri imperiale. Fiecare palmă de pămînt mîroase a sudoare de om harnic. Ţăranul Gheorghe Antonescu munceşte din plăcerea muncii inteligente, socotită pentru cîştig, nu pentru pagubă, şaisprezece ore pe zi şi nu oboseşte. Pe un pămînt numai piatră, grădina lui rodeşte ca loturile experimentale ale unor staţiuni de mină-ntîi. Pămîntul îi dă nuci, gutui, salcîmi pentru sobe, cătină pentru sucuri, prune pentru ţuică, pămîntul acesta de deal, alunecos şi potrivnic unora, îi e prieten lui Gheorghe Antonescu. El îşi face şi strada, aducînd piatră, el scoate apă din vale seacă.

Satul Tulburea, trebuind să-şi caute în vremea ce vine un loc mai strîns, nu este electrificat. Dar casa lui Gheorghe Antonescu merge şi cu petromax, dar şi cu electricitate. Cum ? Cu investiţie de inteligenţă, cum ne-am obişnuit să spunem.

Pentru Gheorghe Ahtonescu din Tulburea cea fără drum asfaltat şi apă „la şurub", drumurile către oraş sînt grele numai la dus, cînd vine toamna şi trebuie să-şi trimită belşugul la contract sau pe piaţă. El n-are nevoie să fie zilnic zeci de kilometri pe tren şi autobuz ca să se ştie, noaptea tîrziu, cînd se încheie lucrul într-o gospodărie, acasă. El este acasă tot timpul şi mai cu seamă cînd îi cere pămîntul grădinii sale să fie. Ţăranul e acasă la ţară şi se uită cu mustrare la atîtea curţi mari în care nu cresc decît bălării şi pomi cu poamă rară.

TUDOR OCTAVIAN ■

Constantin Băcanu: Situaţia autovaccinului

Doi paşi înainte, un pas înapoi

— Tovarăşe doctor Constantin Băcanu, se ştie că sînteţi descoperitorul autovaccinului, „Flacăra" a mai scris despre asta, au făcut-o şi alte publicaţii. Dumneavoastră îl numiţi autovaccin celulomicrobian dezintegrat total, complex, inactivat la 100 de grade Celsius, noi o să-i zicem mai simplu, autovaccin, de acord ? Ce-i nou în privinţa lui ?

— Puţine noutăţi şi, exceptînd sprijinul primit din partea Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare, nu foarte mai bune. Noul, se ştie, nu pătrunde cît ai bate din palme, iar în medicină pătrunde şi mai greu. De ce ?, mă veţi întreba. Pentru că unii, chiar profesori, chiar şefi de catedre, n-au realizat mare lucru şi atunci se înverşunează, de ce să facă tocmai Băcanu, ce e el mai cu moţ ?! De unde, fireşte, tot felul de piedici, de amînări.

— Poate că exageraţi. Cunoaştem o sumedenie de profesori, de şefi de catedră, cum zîceţi dumneavoastră, care sînt oricînd gata să dea o mînă de ajutor nouă.

— Or fi, dar nu i-am nimerit eu ! Dar parcă numai despre mine e vorba ?! N-au fost destui care au spus despre Leontopol că e şarlatan, că lucrează cu revelator fotografic şi cîte şi mai cîte ?! Acum, cînd americanii au ajuns la ideile descoperite de Leontopol în urmă cu 15 ani, i-a tras cineva la răspundere ? Nu i-a tras, tot ei se bat cu pumnii în piept ?! Şi mai e ceva. Eu mă ocup de imunologie şi mulţi nu ştiu imunologie, nici n-au de unde, ca să fiu corect, una cu imunologia e o treabă de finețe, alta că la noi nu există specializare în aşa ceva. Iată, de pildă, am obţinut rezultate excelente în hepatite, după 3 luni de tratament, transaminazele scad de la 200 la normal, e ceva, nu ?

— E, sigur că e, vom ajunge şi acolo. Toţi învîrtiţi o hîrtie, ce serie pe ea ?

— E o adresă datată 20 aprilie 1979, trimisă de Inspectoratul sanitar de stat central către toate direcţiile judeţene. Poftiţi, citiţi-o.

— „Vă trimitem alăturat instrucţiunile de preparare şi administrare a autovaccinului complex, total, inactivat la 100 C, administrat per os, pentru a fi generalizat în toate unităţile din teritoriul dv. Veţi lua măsuri ca pe lîngă laboratoarele de bacteriologie să se înfiinţeze, cu mijloace proprii, puncte de preparare şi flotaj astfel încît, în cel mai scurt timp posibil, autovaccinurile să intre în circuitul terapeutic al unităţilor din subordine. Veţi prelucra materialul prezent cu toate cadrele calificate superioare şi medii. Pentru colaborare sau relaţii suplimentare vă veţi adresa tov. dr. Constantin Gh. Băcanu la Spitalul de Urgenţă din Calea Floreasca 2, Bucureşti. Pentru orice problemă specială vă veţi adresa Inspectoratului sanitar de stat central căruia, în plus, îi veţi raporta datele statistice legate de eficienţa autovaccinului sau eventualele reacţii care nu sînt înscrise în literatură, obţinute la bolnavii la care s-a administrat preparatul". Semnează director adjunct, dr. Traian Ionescu.

— Păi, vedeţi ?!

— Ce să vedem ?! Înţelegem doar că Ministerul Sănătăţii şi-a făcut datoria.

— Se poate zice şi asta, dar au trecut 30 de luni de atunci şi, practic, nu s-a făcut nimic !! Ba mint, s-a făcut cîte ceva la Urgenţă, cît am fost eu, la Institutul „Cantacuzino", fără ştirea şi fără aprobarea directorului, la Craiova, unde doctorul Mircea Dinculescu, medic primar de laborator, s-a zbătut o vreme. Atît. Unii zic, chiar şi dumneavoastră aţi zis, că eu exagerez. Aşa să fie ? Nu cred. Cred că Ministerul Sănătăţii a emis o circulară ca să scape de mine, atît şi nimic mai mult. De urmărit însă, n-a urmărit-o nimeni şi timpul, fireşte, a aşternut tăcere şi uitare peste ea.

— Am înţeles, dacă am înţeles bine, că au mai lucrat la Urgenţă. Deţineaţi acolo o bază de flotaj şi o cameră de preparare, ce s-a întîmplat cu ele ?

— Am tot încercat 4 ani, reuşind, între altele, să pun la punct dinamica imunoglobulinelor în bolile cronice de natură infecţioasă. Timp de 4 ani, cît am lucrat nemîncat, renunţînd la pensie mi s-a tot promis o staţie-pilot în care să realizez cercetarea ştiinţifică legată de administrarea autovaccinului. Nu era o chichiţă, un moft al lui Băcanu, ci o necesitate. Aveam nevoie, mai ales, de un aparat de ultrasonare, ca să fac devitalizarea. Nu mi s-a dat şi, după 4 ani, m-am reîntors la pensie.

— Poate că n-aţi făcut bine că v-aţi supărat.

— Nu m-am supărat, dar eram inutil şi mai mult decît atît, nedorit.

— Stimate tovarăşe doctor, toţi vor cîte un aparat, dar mulţi uită că asta înseamnă eforturi materiale deosebite. N-ar fi exclus, e mai mult o ipoteză, ca ministerul să fi fost în imposibilitatea de a vi-l oferi. O costa şi mult, nu ?

— Da de unde ! Cîteva mii de lei, hai să zicem 10. Avantajele însă, raportate la sănătatea oamenilor, ar fi fost, prin comparaţie, incalculabile.

— Ce va urma ?

— Sincer să fiu, nu ştiu. Ministerul are, cum se zice, pîinea şi cuţitul, el va decide

— Să punem degetul pe rană, poate că autovaccinul nu-l interesează !

— Nu exclud, desigur, nici această posibilitate, dar dacă a început o treabă, normal ar fi, zic eu, s-o şi termine, să spună albă sau neagră. Legat de asta, vreau să

Arhitectul de necontestat al acestei politici de pace şi seninătate este Excelenţa sa Preşedintele României, Nicolae Ceauşescu

O scrisoare din S. U. A.

Stimate domnule poet Adrian Păunescu,

Mă numesc Ziscovici Robert de profesie medic — sînt cetăţean român de naţionalitate evreu.

În urmă cu 3 săptămîni fiind la Biblioteca Română din New York am luat împrumut de la Bibliotecă 2 volume de poezii şi anume : **Repetabila povară** şi **Pămîntul deocamdată.**

Stimate domnule Păunescu — le-am citit de cîteva ori — unele dintre ele le-am înţeles, altele nu le-aş înţeles ; dar vă rog să mă credeţi că de simţit le-am simţit pe toate. Trebuie să recunosc că aţi adus ceva nou în poezia românească contemporană. Poezia dumneavoastră, după părerea mea, înainte de toate are explozie, curaj şi, ceea ce m-a fascinat, ridicaţi cuvinte simple la o valoare semantică exact la care nu te-aşteptî.

Sînt convins că sînteţi puternic ancorat în viaţa culturală românească şi participaţi cu toată fiinţa dumneavoastră la dezvoltarea ei.

Pe data de 31 iulie am vorbit la Templul evreesc din Forest Hills — numit Templul ISAIAH, avînd ca Rabin pe Rabinul **Mayer Premeluter** — despre poezia românească şi am făcut o prezentare a poeziilor dumneavoastră. Pare paradoxal ca poeziile dumneavoastră să fie prezentate într-un templu evreesc — DAR vă rog să mă credeţi că am făcut-o cu toată DRAGOSTEA MEA faţă de cuvîntul românesc şi de cultura românească milenară. Am prezentat totodată şi realizările româneşti contemporane, de la cele interne la cele externe.

Nu sînt un religios la modul clasic, ci sînt un tradiţionalist : la noi, evreii, templul fiind înainte de toate loc de întîlnire şi de comunicare. Tocmai ceea ce am vrut, să-i fac pe cei veniţi acolo să le arăt; faptul că evreii din întreaga lume au o datorie de onoare, să promoveze relaţii de prietenie şi comerciale cu prioritate faţă de România ; ţară cu un popor care a avut faţă de toate naţionalităţile conlocuitoare o atitudine de excepţie. România fiind şi singura ţară Est-europeană care a menţinut şi menţine relaţii diplomatice cu Israelul şi participă activ la încercarea normalizării situaţiei din regiune. **ARHITECTUL de necontestat al acestei politici de pace şi seninătate este Excelenţa sa Preşedintele României, Nicolae Ceauşescu.**

Domnule poet Adrian Păunescu, părerea mea umilă este că numai în urma unui dialog continuu şi avînd la bază înţelegerea faţă de interlocutor se poate realiza ceva în zilele noastre.

ci de stagnarea în gîndire“

precizez că din străinătate tot primesc semne, în sensul că personalități științifice de marcă apreciază eforturile mele. Aveți aici cîteva scrisori, vă puteți convinge.

— Să alegem cîteva și să spicuim. Profesorul Pierre Lépine, membru al Institutului și adjunct al primarului Parisului, scrie, între altele, că „rezultatele Dv. ar putea avea o importanță majoră dacă ar fi confirmate de cercetări de laborator“. El adaugă „nu e exclus ca tehnica pe care ați folosit-o să permită eliberarea de substanțe, specifice sau nu, suscitînd imunitatea la subiecții tratați“ și mai departe „fără îndoială că observațiile Dv. sînt foarte interesante, dar ele trebuie puse pe baze științifice mai riguroase, controlate de cercetări paralele efectuate și în alte laboratoare“.

— E exact ce susțin. Că e ceva nou, important, ce mai trebuie luminat. Numai că...

— O clipă, să mai deschidem cîteva scrisori. Deci, Yves Commissionat, profesor la Colegiul de medicină. Ce zice ? „Succesele pe care le-ați obținut merită, fără discuție, un studiu clinic amplu“. O altă scrisoare, semnată de profesorul Pierre Denois, directorul Institutului „Gustave Roussy“ din Villejuif, conține cam aceleași opinii.

— Eu nu mai zic nimic, ziceți dumneavoastră. Nu, despre asta nu mai scrieți, s-a pomenit în „Flacăra“, e lucrarea ținută la București, la Simpozionul internațional de modele experimentale în cancerul imunoterapic, comunicare întocmită alături de profesorii Ștefan Bercoanu, Valentin Neagu, Iuliu Șuteu și Constantin Blaja, somități ale medicinei noastre. S-a mai publicat despre ea, n-are rost să mai insistați.

— Am înțeles. Aminteați, stimate tovarășe doctor, că ați primit un sprijin substanțial din partea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. Vă referiți la colaborarea de la I.S.C.I.P. Periș ? Apropo, care au fost, în două vorbe, rezultatele testului de la Periș ?

— Am administrat acolo autovaccin purceilor, ferindu-i de tot felul de boli digestive, de bronhopneumonii și așa mai departe. Mă întrebați de rezultate. După 110 zile, prin comparație cu lotul martor, a rezultat un spor de 4,5 kilograme de carne pe cap de animal. Numai că, mai tîrziu, au încercat și alții, dar n-au respectat tehnologia și, firește, au dat greș.

— Cum adică n-au respectat tehnologia ?! E așa un capăt de țară ?

— Nu, dar n-au inactivat corect. Fie că n-au inactivat deloc autovaccinul, fie că l-au inactivat la 120 de grade, practic omorîndu-l. Au distrus antigenele și n-au obținut decît o proteină amorfă. Recent însă, sub un control riguros, am repetat administrarea de autovaccin la A.E.C.I.P. Tămădău, lîngă București, iar rezultatele au fost, din nou, îmbucurătoare. Am colaborat cu o serie de specialiști de ,toată isprava, doctorii Gheorghe Visarion, Alexandru Elefteriescu, Florian Dan, Mircea Alboiu, Constantin Cocăneanu și Gheorghe Moraru, primul din minister, ceilalți de la Laboratorul de control științific al produselor biologice și medicale de uz veterinar și de la Inspectoratul sanitar veterinar, experimentul s-a încheiat în octombrie 1980 și consider că am făcut treabă bună.

— Purceii vaccinați au cîștigat, din nou, în greutate ?

— Și asta. La loturile vaccinate, greutatea medie la trecerea în îngrășătorie a fost de 29.100 kilograme, în timp ce, în aceeași perioadă, media loturilor care n-au primit vaccin n-a depășit 25.300. O diferență deci de aproape 4 kilograme. În plus, pînă la încărcare, purceii vaccinați au murit în proporție de 26,8 la sută, iar cei din lotul martor, deși au primit antibiotice, în proporție de 34,8. Nu e cazul, cred, să intrăm în amănunte. Testul a fost, după opinia specialiștilor, revelator și, drept urmare, s-a încheiat, în 13 august 1981, un protocol prin care s-a stabilit, între altele, afectarea unui spațiu special pentru serviciul de autovaccin la I.S.C.I.P. Giurgiu. E, din cîte am înțeles, în curs de amenajare și vom începe în curînd treaba. Voi primi, s-a stipulat în protocol, personalul necesar, iar eu îl voi instrui. La 1 octombrie vom trece la autovaccinare.

— Veți fi retribuit ?

— Nu, voi face totul benevol. Nu-mi pun problema banilor, am pensie, vreau numai să las ceva, simt că pot. Nu dezarmez, lupt în continuare, sper că, într-o bună zi, voi găsi și la Ministerul Sănătății încrederea necesară. Numai că timpul trece, iar eu îmbătrînesc.

— N-am zice așa !

— Nu vă luați după cum arăt. Sînt în puteri datorită autovaccinului, dar timpul, s-o știți de la mine, nu iartă.

— O ultimă chestiune, tovarășe doctor. Parcă erați pe punctul de a inaugura o colaborare cu Centrul de medicină sportivă de la „23 August“. Ce s-a ales din ideea aceea ?

— Directorul centrului, doctorul Drăgan, a vrut să facă, dar Ministerul Sănătății s-a opus. Am spus-o și o repet, administrarea de autovaccin i-ar ajuta mult pe sportivi, îndeobște pe cei de performanță, supuși unor antrenamente riguroase, i-ar călî, i-ar face mai rezistenți la răceli, la gripe, la întinderi musculare chiar. N-am cerut altceva decît să mi se dea posibilitatea să demonstrez. Nu mi s-a dat.

— Nu-i timpul trecut, pentru nou nu-i niciodată timpul trecut. Poate că acest dialog va avea darul să sensibilizeze și Ministerul Sănătății, căruia dumneavoastră îi reproșați atîtea. Nu ne rămîne decît să sperăm că așa va fi deși, ca să respectăm adevărul pînă la capăt, aveți și dumneavoastră o parte de vină. Ziceți că luptați și, cînd colo, la primul obstacol dați bir cu fugiții, așa-i ?

— Nu credeți că 4 ani de promisiuni și amăgiri au fost de ajuns ?!

— Nu credem. Datoria dumneavoastră era să stați pe baricadă.

— Dacă e nevoie de mine, o spun deschis, sînt gata s-o fac oricînd.

— Vom mai vedea, tovarășe doctor. La toate cele de mai sus așteptăm punctul de vedere al ministerului, iar dumneavoastră, firește, vă mulțumim pentru acest interviu. S-auzim de bine.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Greutăți sînt peste tot în lume. DAR un lucru s-a întîmplat în România și asta nu pot să nu mă judec în primul rînd pe mine. Ceea ce s-a realizat în România în anii noștri este uimitor și clar ca lumina zilei.

Dacă celor cu care mă întîlnesc le spun că toți care doresc să învețe o pot face ; Dacă le spun aici celor cărora mă adresez că în România oricine este bolnav poate beneficia de un pat în spital și de asistență medicală gratuită, se uită la mine foarte mirați. Știți de ce le este frică la oamenii de aici ? Nu de rata criminalității, nu de faptul că-și vor pierde slujba, nu de faptul că produsele se scumpesc ci de faptul să nu se îmbolnăvească. Șederea unui bolnav cardiac 12 zile în spital costă cam 5 000—6 000 dolari. Exact. Aceasta este suma. Ce să vă spun că un tratament de TBC costă o avere ?

Stimate Domnule Poet Adrian Păunescu, chiar eu cînd ERAM în București — eram nemulțumit de I.T.B., dar dacă vă spun că și aici, în New York, orașul viteză al lumii, se stă cîte 30—50 de minute să aștepți un autobuz — care costă 2 dolari ; exact 2 dolari și metroul 1 5 C, ca de la 1 august să se facă 1 dolar.

Dacă le voi spune tinerilor din GROZAVEȘTI-REGIE că se pot plimba seara nestingheriți, vor spune ei și ? Dar să te întorci seara de la serviciu, aici, în New York, este o problemă datorită criminalității.

Eu nu spun că în România nu mai sînt și greutăți, sînt — DAR s-au realizat atîtea lucruri de bază, esențiale unei vieți civilizate și bune încît ceea ce s-a obținut a intrat în așa măsură în cotidian încît nu mai vezi aceste realizări.

Da, lucruri foarte mari, esențiale vieții, au intrat în cotidian și este foarte ușor să nu le mai vezi, dar ele există și au fost cucerite greu.

Vă rog să mă scuzați că v-am deranjat; sper să pot să vin să vă văd la redacție și dacă veți avea timp să mă primiți.

De ce vă scriu aceste rînduri ? În primul rînd ca să vă exprim stima și respectul meu pentru tot ce faceți și pentru tot ceea ce scrieți.

Vă fac o sugestie : scrieți cît de mult, scrieți noaptea, ziua, la prînz, cînd mîncați, scrieți în tramvai, în autobuz, oriunde vă veți afla. A nu scrie, echivalează la dumneavoastră cu o crimă ; aș vrea să cred că veți aborda și problema eseului.

Cu respect.

Dr. Ziscovici Robert
76-13 ; 113 Street
Forest Hills, New York 11375
S.U.A.

Opinia unui alegător

Oameni care fac și oameni care nu fac nimic

A apărut și această categorie morală cu implicații sociale și politice și mai ales de „siguranța postului“ nebănuite, categorie care numai dintr-un fariseism păgubitor nu e cercetată cu toată seriozitatea, pentru că altfel, în viața domestică se vorbește destul de curent despre ea. Anume e vorba de **oamenii care fac și își asumă toate riscurile** și de **oamenii care nu fac nimic și dorm liniștiți, sînt respectați, adesea promovați, în orice caz înaintează în grad și în vîrstă cu o siguranță mereu înconjurată de rezonanța celui mai invidiat sentiment de respectabilitate.** O categorie morală de tip nou, as zice eu, pentru că e greu de crezut că în alt sistem poate fi întîlnită o astfel de categorie morală bivalentă și mai ales cu accentul „pozitiv“ asigurat exact de latura ineficientă și pînă la urmă, moral vorbind, condamnabilă.

Omul care nu face nimic lasă de la început — să observați — convingerea că e serios și sigur și înfipt bine pe picioarele lui, om de greutate, om așezat, are în priviri o liniște dătătoare de încredere, vorbește mai ales rar și puțin, nu se grăbește, clatină mereu din cap ca și cînd gîndurile lui grele de sensuri abia mai pot fi ținute să nu se rostogolească de sub fruntea nici senină dar nici prea înnourată și, peste toate, e înzestrat cu darul de a nu contrazice pe nimeni. Iar acest dar este, să recunoaștem, un mare dar, dacă nu darul lui fundamental. Și dacă nu contrazice pe nimeni, nici nu înseamnă că e de acord cu tot ce aude și i se spune, nu, cu el lucrurile se petrec mult mai interesant ; el e indiferent față de tot ce i se spune și aude, atenția lui e îndreptată spre un singur țel : să rămînă nemișcat unde se află dacă nu se poate să promoveze, cum i se pare lui că merită și cum — să recunoaștem — se întîmplă nu rareori.

Există chiar și formula, care circulă din nefericire firesc în viața de toate zilele : „Domnule, auzi pe cîte un pățit, e mai bine să nu faci nimic“. Și, într-adevăr, cunosc și eu atîția oameni, unii, cum se spune, mari, care stau nemișcați pe scaunele lor, nefăcînd, cîte o viață întreagă nimic, promovînd cu încetișorul dar sigur, respectabili ai unor fotolii pe care au început să le considere pe viață și care la un bilanț, unul mai exigent, nu pot lega de numele lor mai nimic. „Ce a făcut, dragă, Georgescu ăsta, te întreabă cîte un naiv, că toată viața a fost director ! Ce a făcut el de nu s-a mișcat deloc de pe scaunul de șef o viață întreagă ?“ — „Nimic“ — i se răspunde cu reproș, adică e posibil să întrebi ce a făcut un om care a fost atîta vreme respectat tocmai pentru că, nefăcînd nimic, n-a deranjat nimic și pe nimeni din jurul lui ? Această latură a categoriei de care vorbeam e bine să fie pusă serios în discuție în ziua de azi cînd fiecărui cetățean al țării i se cere, pe bună dreptate, să fie expresia unei conștiințe active și să-și asume răspunderea propriei lui conștiințe.

Prea multă lume iese la pensie fără să lase pe urma ei ceva concret — și eu nu mă refer la omul muncii, care muncește, înțelegeți, foarte bine. Mă refer la omul gata să spună „da“ cu ochii închiși și cu mintea încleiată de nesimțirea cea mai tristă față de ce e și se petrece în jurul lui, atent numai la posibilitatea rotirii scaunului său și la securitatea acestei rotiri. Acest om e gata să-și ia orice angajament pentru ca apoi să nu sufere deloc că angajamentul nu și l-a putut ține, e gata să semneze orice contract în numele unității sale, străin de conștiința care ar fi trebuit să-l oblige să se angajeze exact atît cît poate el și să nu încurce pe nimeni. Pe el nu l-a inspirat nici o inițiativă, nu l-a bucurat nici un gînd înnoitor, nu l-a furnicat nici o undă de curaj care să-l îndemne la cel mai nevinovat risc în asumarea răspunderii, nu l-a bucurat decît liniștea care i-a netezit, de-a lungul vremii, pufinele circumvoluțiuni cu care a pornit de la naștere în viață. Și omul ăsta iese fericit la pensie, lăsînd pînă la sfîrșitul sfîrșitului impresia de om serios, și de greutate, și de bază și de nădejde, și el n-a fost decît un bolovan lustruit pe care construcția noastră socialistă l-a cărat inutil pe toate schelele, uneori ale înălțelor clădiri.

Există și latura spectaculoasă a categoriei **omul care face**, iar în această latură eu vreau să pun în lumină partea de risc. Adesea, nu întotdeauna și nu cu siguranța automată a unui mecanism, dar adesea, să observați **cît de mult incomodează acest om care face**, și în primul rînd îl incomodează pe omul care nu face nimic. Omul care face vrea mereu mai bine, are păreri, e capabil să contrazică, să propună alte soluții, să caute alte modalități de rezolvare, e gata să-și pună în joc toată energia și talentul, și nesomnul, și scaunul, și tot ca să joace pe cartea ambiției lui de a face ceva. Și iarăși adesea, acești oameni reușesc, pentru că rînd în urmă ei împing lumea înainte dă să fierască dumnezeu ce un astfel de om să greșească vreodată în devotamentul lui sfînt; să vedeți cum se codifică toți cei care nu fac nimic și cum abia acum fac ceva, fac din el un prototip al aventurismului și un argument pentru filosofia lor de nefăcători.

Am văzut nu prea demult un astfel de om care nu face nimic în biroul său și ce m-a uimit era grija cu care își tapisase el fotoliul pe care sta, cum îl alesese cu spătar foarte înalt și cum îl tapisase el pînă și brațele ca să-și sprijine și mîinile pe moale. Cred că e primul fotoliu cu brațele atît de umflate de capitonaj, iar din biroul în care nu făcea nimic omul nostru numai acest tron se reținea. În dreapta și în stînga capului, sus pe perete, omul care nu făcea nimic pusese să i se fixeze două lămpi care ploniau pe fața goală a mesei de lucru. M-am dus la el să discut o problemă simplă, care cădea în chiar subordinea lui și n-am făcut nimic. Am înțeles că nu se poate nimic, iar el exotica savant și calm și important că nu se poate nimic. Tot ce reușise el fusese să-și tapiseze fotoliul. Dacă vrea, ar putea fotografia acest fotoliu și l-ar putea reproduce în gazetă. Să fie de pomină.

Am cunoscut și un om care face, certîndu-se mai cu toată lumea, sculîndu-se de la patru dimineața, asumîndu-și mereu riscul de a întreprinde ceva, cu o vocație a construcției de necontestat, călcînd adesea instrucțiunile care îl încurcau în dorința lui de a face ceva, incomodînd în dreapta și în stînga, pus tot mereu sub semnul întrebării, lăsat nu o dată singur să se apere sau, mai exact, să „se descurce“, însă neostenit în credința lui că vrea binele și că are dreptate și nu știu dacă va ieși la pensie de pe vreun scaun mai acătării. Am auzit, de fiecare dată despre el spunîndu-se această nenorocită frază : Domnule, face, nu contestă nimeni, dar nu sfîrșește bine, pentru că prea sare în ochi ce face el și mai sînt și cei care nu fac și nu se simt bine“. Ce „facem“ noi, cei care cunoaștem această categorie morală bivalentă ? Care știm că e posibil să prolifereze mentalitatea păgubitoare a celui care izbîndește nefăcînd nimic ? Pe cine susținem ? Pentru că și susținerea apare, la rîndul ei, ca o expresie a aceleiași categorii bivalente. Domnule, nu susțin nimic, și pe nimeni, dorm liniștit“. Sau : „Susțin și atunci mă pregătesc și de nesomn“.

DINU SĂRARU ■

Există pește, să învățăm urgent

● Niciodată România nu a recoltat mai mult pește ca în anii din urmă :124 000 000 kg în 1976 față de 25 000 000 kg în 1938 și 1 800 000 la începutul secolului. Creșterea se datorează în principal pescuitului oceanic. În 1981 numai flota de pescuit oceanic are plan circa 200 000 000 kg ● A scăzut suprafața luciului de apă în favoarea agriculturii și acolo unde n-a fost necesar, împotriva indicațiilor primite. ● Surse importante de apă folosite aproape exclusiv pentru „protocol". ● Nerațională administrare. ● Braconajul în creștere ● În fapt, producția de pește între hotarele țării reprezintă doar jumătate din potențialul real al suprafețelor de ape. ● Pepiniere amenajate pe terenuri improprii ● Patru reporteri, martori oculari.

Care e punctul de vedere al Centralei piscicole?

— Tovarășe inginer Dumitru Curtașu, ce plan a avut în 1980 Centrala de producție și industrializare a peștelui, al cărei director general sînteți ?

— O clipă, se impune o precizare. Centrala răspunde de activitatea de pisciculturâ și pescuit din apele interioare, fără cele de munte și fără județul Tulcea. Primele țin de silvicultură, în Tulcea funcționează o centrală separată, „Delta Dunării". Planul nostru a fost de 44 000 de tone.

— S-a realizat ?

— Nu, n-am dat decît 32 000. Din crescătorii, 28, restul din bălți din Dunăre și din Marea Neagră, pînă în Tulcea. Sub plan, dar producții mai mari decît în anii anteriori, 27 000 de tone în 1978, 29 900 în 1979, în creștere deci.

— Cum se explică o asemenea, firește nedorită, situație ?

— Nu s-a muncit peste tot cu tragere de inimă. Tehnologiile moderne au fost, în unele locuri, ignorate. N-am stat, desigur, impasibili, ci am luat măsuri.

— Ce măsuri, concret ?

— La Brăila, la Zimnicea și la Calafat, am schimbat directorii.

— Și ?

— La Brăila și la Calafat, rezultatele au și început să se vadă, producțiile au sporit.

— Au mai fost și alte cauze ?

— Au mai fost. Intemperiile, scăderile bruște de temperatură, viiturile, precipitațiile abundente ne-au creat necazuri. Ele au rupt digurile sau au împins luciul apei peste nivelul stăvilarelor, iar peștii, firește s-au împrăștiat. Asemenea fenomene s-au înregistrat chiar și anul acesta în județele Botoșani, Buzău și Mehedinți.

— Între specii, ponderea o are crapul, nu ?

— Da, cam 60 la sută. Numai că el se furajează, iar noi n-am dispus, în nici un an, de cantitatea de furaje necesară. Am cerut, nu ni s-a dat, dar am înțeles situația, agricultura sau zootehnia fiind, firește, prioritare. E o vorbă între piscicultori, peștele nu guită cînd nu-l dai, nici nu moare de foame, dar crește mai încet, asta e sigur.

— Cu voia dumneavoastră, să lăsăm vorbele și să trecem la fapte. Care e, în două cuvinte, situația suprafețelor piscicole ?

— S-au înființat, după cum bine se știe, multe întreprinderi cu profil. Numai în județele Gorj, Covasna, Sălaj, Harghita și Brașov nu sînt întreprinderi piscicole. Cu toate astea, suprafața s-a mărșorat, căci o serie de lacuri, Brateș, Iezer, Bistreț, Suhaia, Bonu etc., au fost, în mare parte, retrase agriculturii. Brateșul, de pildă, avea 20 000 de hectare, dacă au rămas 2 500, poate mai puține. Să nu credeți că s-a procedat greșit. Nu, decizia a fost justă, căci în toate aceste zone producțiile la hectar erau mici, sub media pe țară.

— Care e, acum, media pe țară ?

— În jur de 1 000 de kilograme de pește la hectar.

— E puțin, nu-i așa ?

— Da, e sub posibilități. În unele locuri, la Zăul de Cîmpie, la Cefa, la Timișoara, la Iași etc., s-a muncit bine. În altele însă, n-am să le repet, rezultatele au fost slabe.

— Nu ne-ați spus nimic despre poluare. Are ea vreun rol în diminuarea producției piscicole ?

— Ea ne interesează mai puțin.

— Cum așa ?!

— Logic, întrucît apele curgătoare sînt afectate, în exclusivitate, pescuitului sportiv. Dacă ele sînt poluate, și unele sînt, Dîmbovița, de exemplu, de la București în jos mai ales, Jiul, Siretul după confluența cu Trotușul, asta ne interesează însă și pe noi. De ce ? Pentru că sîntem siliți să alimentăm unele crescătorii din ele și apa Siretului, fiu la întîmplare, e plină de fenoli, grea pentru pești.

— Am încheiat capitolul cauze ?

— Oricît ar părea de ciudat, păsările ihtiofage produc pierderi importante, pînă la 1 000 de tone de puiet pe an. Un capitol aparte îl constituie braconierii și, în ciuda măsurilor luate, se fură încă destul pește.

— Chiar nu poate fi stăvilit braconajul ?

— N-avem, din păcate, personal suficient pentru paza și controlul bazinelor piscicole. Apoi, poate e numai o părere, și legea e cam blîndă.

— Nu credem că ar trebui să schimbăm legea pentru a avea mai mult pește, ce ziceți ?! Poate că soluția ca să avem mai mult pește este chiar asta, să avem mai mult pește ! Ne-ar interesa ce se întreprinde la Centrala de producție și industrializare a peștelui în acest sens ?

— Dacă vom fi sprijiniți, vom atinge pînă în 1985 o producție de 100 000 de tone. Sarcina aceasta e, pentru noi, angajament și vom face totul spre a-i onora. Vom lucra, în mare, pe suprafețele existente, pe care însă le vom moderniza, 6 000—7 000 de hectare, mărind adîncimile. Totodată, vom amenaja noi suprafețe, recuperînd mlaștini, sărături, în general terenuri improprii agriculturii. Vom introduce specii noi de fitoplanctonofagi, aceștia reprezentînd, în prezent, numai 20 la sută din total. Pînă în 1985, acest procent va ajunge la 35—40 la sută. Avem planuri ambițioase și, cred eu, resurse să le transpunem în fapte.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Tulcea

Producții pe jumătate

Față de 1960, în Delta, producția de pește în mediu natural a scăzut la jumătate. Faptul se datorează mai multor cauze a căror înlăturare este complicată și complexă. Poate mai mult decît în oricare altă parte, transformările dirijate sau provocate de om, pe care le-a suferit Delta, sînt mai mari. Și nu numai Delta, ci și Dunărea, odată cu riurile care se varsă în ea. În cele din urmă, toată apa care curge pe riurile țării noastre, și nu numai ale noastre, trece prin Delta.

Vom încerca cu ajutorul specialiștilor să găsim explicațiile fenomenului și să supunem atenției forurilor coordonatoare cîteva propuneri pe care le considerăm constructive.

Tulcea, Institutul de studii și proiectări pentru Delta Dunării. Inginerul Mircea Staroș, șeful Laboratorului de cercetări piscicole : „Una din cauzele principale ale acestei stări de fapt este restrîngerea zonelor de reproducere din lunca Dunării, ca urmare a îndiguirii zonelor inundabile, care au fost redate agriculturii. În Delta s-a întîmplat același lucru în urma îndiguirii incintelor stuficole. La vremea aceea s-a făcut un studiu de rentabilitate. Piscicultorii au arătat că este mai rentabilă păstrarea zonelor de reproducere. Rezultatele agronomilor au fost contrare. Ei au avut cîștig de cauză. Între timp, multe din terenurile îndiguite s-au sărăturat și nu mai dau producțiile pe care s-a contat. Credem că astăzi este necesar un studiu foarte serios, pe baza producțiilor agricole efective și a inventarierii zonelor agricole care nu produc, din care să reiasă ce suprafețe se pretează pentru piscicultură. Trebuie găsită o cale de mijloc. În ceea ce ne privește, ne ocupăm de amenajarea și identificarea zonelor de reproducere naturală, zone care trebuie să îndeplinească mai multe condiții : teren stabilizat, o anumită vegetație, să permită accesul reproducătorilor și a puietului, apa să aibă o anumită adîncime. În 1976 am finalizat o temă de cercetare privind reproducerea naturală dirijată. S-au îmbunătățit vechile amenajări prin prevederea bazinelor de reproducere, în special pentru crap, care este cea mai eficientă specie. În paralel, lucrăm la ameliorarea speciilor asiatice, care nu sînt concurente la hrană cu cele autohtone. Problemele de ameliorare și selecție, bolile cauzate de paraziți sau de virusuri stau, de asemenea, în atenția noastră. Pînă de curînd nu s-a putut face o selecție pe baze științifice, deoarece era greu de urmărit repetarea reproducției. Astăzi sîntem în măsură să facem selecții științifice, în profunzime privind eficiența, coeficienții de digestibilitate, asimilarea furajului. Este finalizată tema : „Substituirea furajelor clasice deficitare cu echivalentul proteic conținut în dejecții". Am pus la punct cîteva rețete de furaje medicamentoase pentru combaterea unor boli. Credem că totuși problema principală este cea a reproducției pentru asigurarea unei rase prolifice, stabile și rezistente. Sîntem în măsură să industrializăm metodele de cercetare privind combaterea unor boli, a unor agenți transmițători de boli cum ar fi melcii, păsările, a larvelor de insecte, concurente la oxigen și hrană pentru larvele de pește".

Inginer Ieremia Jora, șeful biroului piscicultură din Centrala Delta Dunării : „Cît privește problema puietului mai este un aspect care nu trebuie neglijat. Amenajarea unui hectar de pepinieră costă între 100 000 și 150 000 lei. De pe un hectar se obțin 1 000 kilograme de puiet a 12 lei kilogramul. Deci se investesc bani frumoși în această acțiune. Corect ar fi ca puietul să fie deversat în Dunăre. Se mai regăsesc acești bani ? Din punct de vedere contabil nu. Ce facem în aceste condiții, deversăm sau nu puietul ? S-a preferat ca el să fie maturizat în crescătorii, în detrimentul regimului natural. În crescătorii, asigurarea condițiilor de creștere, furajarea, energia consumată costă și ele bani. În Delta sînt la ora aceasta 50 000 hectare în regim de amenajări. Zonele naturale au scăzut ca suprafață prin amenajarea unor suprafețe importante pentru agricultură și stuficultură, prin îndiguiri, prin colmatarea unor canale de legătură, prin poluare. Și turismul este o problemă serioasă. Anual 50 000 de turiști vin în Delta. Cantitățile de pește mîncate de aceștia nu sînt prinse în nici o statistică. Anul acesta, numai prin controale inopinate s-au confiscat 26 tone de pește și sute de kilograme de icre. Braconajul, pescuitul în perioadele de prohibiție, poluarea adusă de un turism nu întotdeauna bine organizat, lipsa de educație a unora care vin în Delta și mai mult strică decît mănîncă sînt cauze de care trebuie să se țină seama. Se preconizează ca turismul în Delta să fie organizat de întreprinderea noastră. Vom organiza pe lîngă cherhanale puncte turistice, unde turistul va putea să cumpere pește, să mănînce o ciorbă pescărească autentică, să viziteze locurile cele mai pitorești. Simțim nevoia unor utilaje speciale, ușoare dar puternice, care să rezolve eficient problema vegetației prea abundente. Pentru bunuri naturale nu s-au făcut amenajările de care era nevoie. Rețeaua de canale n-a ținut seama de regimul hidrologic. Prin colmatarea unor canale, complexul de bălți rămîne pe uscat, dispar zonele de reproducere, peștele rămîne pradă păsărilor răpitoare, icrele rămîn pe uscat. La viituri, prin canalele colmatate intră apă tulbure. Speciile care trăiau în ape limpezi, linul și caracuda, practic au dispărut. S-a dat atenție stufului în detrimentul peștelui. Trebuie creat un echilibru între pisciculturâ, stuficultură și agricultură. La Pardina, 30 000 de hectare sînt acum pe uscat și așteaptă să fie însămînțate. Zona Dunavăț este în curs de amenajare. Problemele sînt într-adevăr complexe și îndrăznesc să spun că rezolvarea lor nu se poate face decît cu participarea mai multor factori de decizie".

Tehnicianul Ion Ignat, șeful secției „Mila 35" : „Deși avem o dotare foarte bună, iar productivitatea muncii a crescut de la 8 la 12 tone pentru un pescar, peștele în regim natural, inundabil, cum se spune la noi, s-a împuținat și ești obligat să-l cauți mai mult. Avem probleme și cu forța de muncă. E din ce în ce mai greu să recrutezi pescari tineri, care preferă să meargă în industrie, unde munca este mai ușoară și mai bine retribuită. Deși în anul 1980 nu am realizat planul, pe cincinal l-am făcut. Necazurile pe care le avem le-am expus de mai multe ori, dar, deocamdată, nu am primit rezolvările pe care le așteptam. Pelicanii și cormoranii aduc mari pagube. S-au înmulțit peste măsură. Nu sîntem pentru stîrpirea lor, dar sîntem pentru limitarea lor. Vin și-ți iau peștele din barcă. Unde bat pelicanii, nu mai merg pescarii. Turiștii neorganizați și mai ales necivilizați ne creează mari porbleme. Avem multe cazuri în care găsim sculele pe baltă distruse și peștele furat. Omul vine în Delta să vadă și să mănînce pește, ori în toată Delta nu este măcar un centru de desfacere a peștelui în sezonul estival. În aceste condiții, omul și-l procură pe căi necinstite și de multe ori prin nepriceperea lui aduce pagube mai mari decît mănîncă. Forța de muncă este în continuă scădere. Delta nu mai are regim de izolare și foarte mulți specialiști vin, își fac stagiul și pleacă. Rămîn doar îndrăgostiții de Deltă, dar ei sînt mai puțini decît ar trebui. Față de cereri, utilajele de întreținere sînt puține, mai ales toamna cînd scad apele. Producția de pește a scăzut în ultimii ani și asta se datorează în primul rînd dispariției unor zone naturale".

Din părerile expuse de specialiștii pe care i-am solicitat rezultă, credem, că rezolvarea problemei peștelui în Delta Dunării depinde de mai mulți factori, care numai printr-o acțiune comună, bine organizată o pot duce la capăt. Din cele relatate, se pare că rezolvarea ei stă sub semnul urgenței.

OPREA GEORGESCU ■

Călărași

Tot ca pe vremea lui Rareș...

Cînd vine vorba despre pește, Gheorghe Virtejeanu nu este un om oarecare. El paște peștele de peste trei decenii, mai exact din '44, cînd a absolvit și școala medie tehnică de piscicultură, sau poate mai demult, născut fiind pe lîngă Giurgiu. Ca toți oamenii care se respectă, păstrează în memorie doar ceea ce-l interesează nemijlocit și în conștință, în perimetrul profesiei sale, dispune de amintiri exacte și certe.

Cîndva, zona inundabilă a Dunării însuma 400 000 ha. Fosta Administrație a pescăriilor statului din Călărași era răspunzătoare de tronsonul Mînăstirea km 410 — Hîrșova. În condiții de pescuit extensiv, în urmă cu trei decenii, se capturau cel mult 50 kg pește la hectar. Este drept că, atunci, numărul hectarelor de luciu de apă era mult mai mare. Mostiștea producea 300 tone, Boianu Sticleanu — 300 tone, Iezeru Călărași — 600 tone, Apendicul Gălățui — 150 tone, Călărași Riu — 300 tone, Borcea de Sus și de Jos — 1 000 tone ; cu aproximație, desigur. Total 2 650 tone. Pescarul era un fel de cioban de pește. În februarie, martie și aprilie se închideau cu zăgazuri scurgerile bălților spre Dunăre, lucrarea aceasta fiind capitală. La începutul lui mai începea pescuitul, întîi cu unelte statice. După 1 septembrie pînă la înghețul apelor, se trecea la capturi masive, cu năvoadele. Iar iarna se reparau uneltele.

Acest ciclu anual se perpetua din vremuri ancestrale, făcea parte din viața oamenilor, îi imprima o dimensiune anume. Și peștele nu era o raritate în piete.

Astăzi, Gheorghe Virtejeanu este un cadru tehnic de bază al Întreprinderii piscicole din Călărași, a cărei autoritate a rămas extinsă cu aproximație asupra aceluiași tronson al Dunării : între Vadul Oii și Greaca. Numai că suprafața luciului de apă din zonă s-a împuținat mai mult decît simțitor. Prin '62 au început lucrările de îndiguire și desecare a bălților. Inițial, se prevăzuse ca în zonele cu cote mai joase să se păstreze 4 500 ha de baltă, dintre care 2 600 la Boianu. Prevederea nu a fost respectată, la Boianu-Ciocănești mai există astăzi doar 230 ha. S-a mai păstrat o bălțire de tranzit a apei relulate pentru irigații în Bărăgan, dar malurile ei sînt abrupte și peștele nu află locuri propice pentru reproducerea naturală. Oricum, acolo, la Rasa-Galățui, va intra în producție în anul viitor o stație de reproducere artificială. Greaca a dispărut cu totul. Din '64 pînă în '70, Gheorghe Virtejeanu nu a mai fost piscicultor, ci agricultor, aici, la Iezeru Călărași. A muncit șase ani în cizme de cauciuc și noua lui ocupație a luat sfîrșit abia cînd nu s-au mai putut recolta hectarele recuperate de sub ape decît cu tractoare cu șenile. Cînd s-au împotmolit și acestea, Iezeru Călărași a redevenit baltă, întinsă de data aceasta doar pe 150 ha (avusese cîndva 12 000 la ape mari și 7 000 în regim de ape scăzute). Iar Gheorghe Virtejeanu a redevenit piscicultor. Dar răsturnarea de destin a lezerului Călărași nu s-a oprit aici : nu demult, din cele 650 ha, 150 au fost cedate combinatului siderurgic, pentru [illegible] și portul mineralier. „Și [illegible] mai dăm..." — remarcă [illegible] Virtejeanu, în acord cu Silviu Sta[illegible] rul întreprinderii, la care ne referim mai puțin pentru că abia a fost numit în această funcție. Pînă una alt[illegible] mai rămas în picioare în [illegible] culul privește cu îngrijo[illegible]

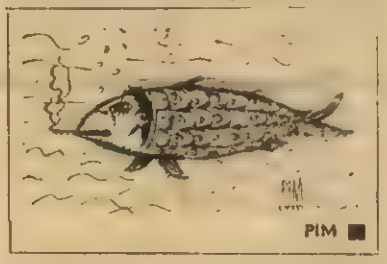

PIM ■

ridică în preajmă, știindu-se că mai sus, la Galați, un combinat asemănător a produs ravagii în fauna acvatică a Dunării. Și urmează prima concluzie dedusă dintr-o vastă experiență de piscicultor : „Orice se face pe Dunăre — continuă Gheorghe Virtejeanu — stinjenește economia piscicolă..." Să nu facem nimic nici nu se concepe, dar, evident, ce se face trebuie făcut cu grijă și cap.

În 1981, Întreprinderea piscicolă din Călărași și-a propus să realizeze 2 480 tone pește. Din ele, numai 60 tone se vor scoate din Dunărea propriu-zisă. Îndeplinirea planului se arată însă de acum problematică, din varii motive. Pescarii sînt harnici, dar prea multe stau împotriva lor. Din 180 de oameni care pescuiesc efectiv se disting Dumitru Ghioca, Manole Dumitru, Dumitru Tîrpan, Iancu Țicu, Marin Arabagiu sau Tudor Deșliu. Unii izbutesc și performanțe în domeniu : Gheorghe Mirea a recoltat nu demult un morun de 80 kg. Dar marea lor majoritate sînt trecuți de 50 de ani și alții, mai tineri, nu se înghesuie la o muncă prelungită uneori la mai mult de 14 ore pe zi și remunerată în medie cu 2 000 lei pe lună. Cei ce mai stăruie în îndeletnicirea aceasta aspră, ni se spune, „s-au învățat precum cîinii la tîrlă". Și, bineînțeles, nu se poate stărui cu tragere de inimă prea din cale afară într-o profesie cînd viitorul ei e spășat de ceață. Apoi, de regulă, este problematică procurarea furajelor, în consecință peștii se îmbolnăvesc, iar pescarii se aleg cu retribuțiile diminuate din cauze ce nu depind nicidecum de ei. Însă, în acest an, la Călărași au ajuns toate furajele necesare, pentru că tovarășul Marin Căpizisu din Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare s-a dovedit a fi un om de cuvînt. Și Gheorghe

există bălți, să le valorificăm!

Virtejeanu ar mai spune ceva, ceva ce se deduce din confruntarea omului cu o lume care nu stă pe loc.

Desigur, și el, și tovarășii săi se mîndresc cu pepiniera în care se lucrează ca într-un laborator, cu succesele înregistrate în aclimatizarea soiurilor noi introduse în cultură. Între care soiurile planctonofage, cu alte aspecte de certă modernitate ale profesiei lor. Dar nu este mai puțin adevărat că în largul bălții care le-a mai rămas munca se desfășoară tot ca pe vremea lui Petru Rareș !...

Și lucrurile încep să se sistematizeze : întîi, ar fi cazul să crească suprafața luciului de apă, să se depisteze zonele ioase în care experiența de pînă acum ne convinge că agricultura nu este rentabilă și să fie redate pisciculturii : agropiscicultura — trecerea unor suprafețe ioase, intermitent, cîte patru-cinci ani la rînd, cînd în regim de agricultură, cînd în regim de piscicultură —, o soluție propusă de Grigore Antipa cu trei sferturi de secol în urmă, ar trebui coborîtă din sfera unei simple noțiuni în practica de toate zilele, cu atît mai mult cu cît destule terenuri se sărăturează simțit, de la an la altul ; a rămas mult în urmă mecanizarea furajării și a recoltării peștelui și, se pare, nimeni nu și-a făcut din această problematică o preocupare constantă : în sfîrșit, prin înlăturarea tuturor piedicilor ce determină stagnarea pisciculturii românești — cîteva mărunte, cele mai multe fundamentale, de concepție — oamenii s-ar relansa cu o altă speranță într-o îndeletnicire cărcia i-au intors spatele. Așa gîndește Gheorghe Virtejeanu la Călărași. Rămînîndu-ne nouă să aflăm și ce gîndesc cei de deasupra lui.

MIHAI PELIN ■

Calafat

Nu poți prinde crapul cel mare dacă nu-l ai pe cel mic

Trebuie recunoscut din capul locului că revirimentul presupus cu niște ani în urmă în piscicultura unui județ cu tradiții în domeniu — peștele figura chiar în stema de altădată a Doljului —, cu un fluviu la limita sa meridională, cu ape interioare bogate, cu bălți naturale și amenajări piscicole nu s-a materializat. Cauzele sînt multe și între ele s-ar putea număra și starea conflictuală, disputa surdă, întinsă pe cîțiva ani, între membrii conducerii Întreprinderii piscicole din Calafat. Disputa aceasta a tulburat acolo profund apele. Nu este de neluat în seamă nici cvasiinteresul organelor agricole județene și al consiliilor populare comunale pentru o piscicultură organizată la nivelul cooperativelor agricole de producție care posedă lacuri și bălți. Așa se face că peștele a apărut tot mai rar în piețele orașelor doljene, ca să nu mai vorbim de rețeaua magazinelor sătești, în care mai degrabă se pot găsi banane.

De la această margine a lucrurilor se cer făcute cîteva precizări, pentru a ne forma o imagine de ansamblu a bazei de producție piscicole de care dispune județul Dolj și asupra producției obținute în ultimii ani. Suprafața luciului de apă, potrivit datelor culese de noi, este de peste 3 000 ha. Producțiile piscicole obținute au înregistrat însă fluctuații curioase, cu tendințe evidente de scădere. Este amintit cu nostalgie anul 1977, cînd s-au realizat 3 500 tone fără mari eforturi, întreprinderea fiind clasată atunci printre primele din țară. Anul trecut, de pildă, după ce a fost schimbată întreaga conducere a Întreprinderii piscicole din Calafat, director fiind numit inginerul Ion Panea, de baștină din părțile locului, unde se știe bine cum se face o saramură, producția de pește a mai sălțat puțin, ajungînd la 2 300 tone, iar anul acesta speranțele se leagă de o producție de 3 300 tone, destul de bună după părerile celor cu care am discutat, dar sub planul inițial cu vreo 400 tone. Ion Panea, care a limpezit binele apele la Calafat, este convins că se putea realiza și depăși planul dacă nu survenea viitura din luna mai, de pe urma căreia s-au ales numai cu necazuri și, pe de altă parte, dacă problemele reproducerii artificiale a peștelui fitofag, o adevărată știință, ar fi ceva mai bine stăpînite. Într-adevăr, inundațiile din primăvară au dijmuit serios creșcătoria de puiet de la Salcia, județul Mehedinți.

În ce privește pescuitul pe Dunăre, deși există un contract cu cooperativele agricole de producție riverane, pentru 400 tone, există certitudinea că nu se vor realiza mai mult decît 70, întrucît atît dotarea cu utilaje adecvate, cît și coordonarea acestei activități sînt deocamdată necorespunzătoare.

Ion Panea se arată categoric atunci cînd este vorba despre asigurarea puietului : „Cînd ajungi să umbli cu sărut-mîna pe la unii și pe la alții după puiet este greu să obții pește. De aceea, înainte de toate, trebuie să ne punem la punct această producție. Restul va veni aproape de la sine..." Și sîntem și noi de acord că nu poți prinde crapul cel mare dacă nu-l ai pe cel mic. Nu mai sîntem însă de acord cu producțiile mici de pește obținute — sub 1 000 kg la hectar de luciu de apă — de vreme ce potențialul bălților, experiența existentă și faptul deloc de neglijat că furajele au sporit conform repartițiilor (!!) ar permite cu ușurință o producție medie de cel puțin 2 000 kg la hectar. Și, dacă nu greșim cumva, această producție chiar se realizează, numai că o bună parte din ea este valorificată pe căi laturalnice, prin evaziune. Discutînd această problemă cu comandantul miliției din Calafat, căpitan Dumitru Toma, ne-a fost prezentată o veritabilă expoziție de țăpoanice și virșe confiscate de la braconieri, precum și o listă întreagă de pescari frauduloși. Acestora le putem alătura în toată liniștea mulți care scapă. Revenind la producția obținută la hectarul de luciu de apă, ni se pare că este cu totul derizoriu să-ți proovi numai o producție de 100 tone pește la 300 ha, cît și-a propus Întreprinderea piscicolă din Calafat pentru bazinul de la Fîntînele, unde și amatorii care învață cum se pune o rimă în cîrlig prind zilnic cel puțin cîteva kilograme.

Nu poate fi trecut cu vederea nici faptul că în programul județean de dezvoltare a pisciculturii un capitol special îl constituie dezvoltarea patrimoniului piscicol în sectorul cooperatist. De fapt, pentru „problema" proprietății asupra lacurilor s-a bătut o vreme bună apa în piuă și s-a ajuns, în sfîrșit, cum era și firesc, la concluzia că lucrul cel mai important nu este cine administrează, consiliul popular sau cooperativa agricolă de producție, ci ce se scoate din baltă. Dar și aici lucrurile nu sînt încă lămurite pînă la capăt. Încă de la 1 septembrie 1973, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a emis un ordin prin care întreprinderile piscicole erau obligate să sprijine cooperativele agricole de producție, să le acorde asistență tehnică în probleme de amenajări, să le livreze puieții reproducători pentru populările lacurilor, alte materiale și unelte pescărești. A fost un ordin bun și clar, menit să impulsioneze producția piscicolă, dar de cînd a fost emis stă la saramură și s-a uitat de el, pentru că nimeni n-a mai controlat cum se aplică prevederile lui în practică. Așa se face că peștele se reproduce în bălțile de la Cornu și Caraula doar pe cale naturală, cei de acolo mulțumindu-se să încaseze duminica de la pescarii amatori cîte 50 lei pentru ziua de pescuit. Sau să-și mai rezolve cîte o problemă personală.

MÎRCEA CANȚĂR ■

OMUL - INTERIOARE DE CONȘTIINȚĂ

O oră de gîndire

Aveau la dispoziție doar o oră de gîndire și fuseseră înștiințați că altă coală de hîrtie nu aveau voie să mai ceară. Li se ceruse să aștearnă pe hîrtie vreuna dintre întîmplările ce li s-a părut, de cînd erau pădurari, mai de neuitat, mai frumoasă, mai deosebită. Și chiar dacă trecuse mai mult de jumătate din durata acelui examen ce-i tulburase - într-atît iar unora nu dispoziție doar o oră de gîndire și fuseseră înștiințați că altă coală de hîrtie nu aveau voie să mai ceară. Li se ceruse să aștearnă pe hîrtie vreuna dintre întîmplările ce li s-a părut, de cînd erau pădurari, mai de neuitat, mai frumoasă, mai deosebită. Și chiar dacă trecuse mai mult de jumătate din durata acelui examen ce-i tulburase - într-atît iar unora nu vroiau să li se arate încă, de nicăieri, cuvintele de care aveau atîta trebuință, nu faptul acesta în sine îi îngrijora, căci din scrisul lor mare, cu litere robuste, ar fi avut încă vreme să umple măcar pe o parte coala aceea de hîrtie. În liniștea care cutreiera sala de la un capăt la altul ca un profesor orb și nepăsător, în liniștea aceea neliniștitoare, temerea adevărată era că soarta lor ar fi putut să atîrne de un singur cuvînt. Mai înainte de a începe să se scurgă, minut cu minut, ora de gîndire, inspectorul silvic le spusese, ca și cum ar fi dat să-și ia la revedere de la unii dintre ei, că de întîmplarea pe care vor scri-o depinde chiar rămînerea lor în meseria de pădurar. Însă cum, în același timp, chiar faptul că le tremura mîna ar fi arătat nesiguranță, căutau să-și ascundă întîmplătoarea lor slăbiciune și împingeau înainte creionul terorizat de degetele pe care ei ar fi preferat să și le înfigă, mai degrabă, în ceafa vreunui urs decît să și le plimbe pe deasupra acelei punți subțiri de hîrtie, pe deasupra volburilor unei primeidii căreia n-aveau cum să-i cunoască îndeajuns adîncimea. N-ar fi ajutat la nimic nici dacă s-ar fi apucat să copieze unul de la altul, căci repede necinstea ar fi fost dovedită iar riscul, după cum îi prevenise șeful lor ierarhic lîngă care se afla un băiat pe care unii parcă îl mai văzuseră și parcă le rămăsese în minte că e ziarist, ar fi fost, de bună seamă, prea mare.

Odată, s-a pornit unul dintre ei să scrie, observase că tot la cîteva nopți vine cineva și-i fură niște puieți. Bineînțeles, scria omul mai departe, s-a așezat la pîndă. Și astfel a descoperit că hoții erau un bărbat și o femeie. A stat ascuns, i-a văzut cum scot puieții, atît cît puteau ei să ducă în brațe, și după aceea s-a furișat pe urmele lor. Urmele se înălțau către munte, pe drumuri înguste și pe poteci. S-a ținut după ei pînă în apropierea locului unde se opriseră și a văzut apoi, fără să mai înțeleagă nimic din ceea ce vedea, că bărbatul și femeia munceau de zor ca să planteze acolo puieții aceia. Cînd au terminat, au coborît înspre orășelul din apropiere. Dar cel mai mult l-a mirat, mai scria pădurarul, că plantaseră puieții nu la întîmplare, ci chiar acolo unde trebuiau plantați, chiar acolo unde le venea lor mai bine ca să poată crește nestingheriți. Bărbatul și femeia care, deși furaseră, dovediseră că nu erau mînați de nici un gînd de hoție, avuseseră un singur copil, un băiat, un împătimit după frumusețea munților. Și pe munte, într-un accident, acela chiar își găsise sfîrșitul. În amintirea lui, dacă ar fi fost lăsați, părinții ar fi fost în stare să planteze păduri întregi.

Alături, cineva povestea despre un cerb mut și despre drama și suferința acestui cerb care, în vremea boncăluitului, nu poate să-și cheme în nici un fel vreo iubită. Iar un altul, mai încolo, arăta că în cuprinsul pădurii de care răsounde el se află un mormînt pe a cărui lespede stă scris că e mai vechi de o sută de ani și că, deși putea fi înăbușit de ierburi și acoperit de frunze de tot atîtea ori cîți ani trecuseră peste el, mîinile grijulii ale unor urmași fac să strălucească de curățenie locul din preajmă și piatra aceea dintre viață și moarte deasupra căreia, mai arăta pădurarul, el găsește întotdeauna flori proaspete.

Toți au scris pînă la urmă cîte ceva sub presiunea riscului pe care, scrîind, căutau să-l micșoreze, cu toate că nu erau deloc siguri că riscul acela nu sporea chiar în timp ce ei scriau, tot mai grăbiți, în minutele din ce în ce mai scurte ale orei de gîndire. Și la sfîrșitul acelei ore de-a lungul căreia nu e mai puțin adevărat că fiecare înțelesese că trebuie să scrie o poveste mai frumoasă decît a colegului care muncea deasupra pupitrului alăturat, s-a dovedit că avertismentul inițial fusese o glumă, că nici nu se punea problema ca vreunul dintre ei să nu mai rămînă pădurar și că, bineînțeles, chiar dacă s-ar fi pus această problemă n-ar fi stat nimeni să hotărască în funcție de talentul lor de povestitori.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Setea de labirint

Am cunoscut un om despre care se spune că e un nebun frumos, adică liniștit, senin, pedant, cu ochelari, care mi-a declarat că nu mai doarme de mulți ani, că și-a redus somnul la strictul necesar, adică la minimul necesar. Că e aproape în permanență în stare de veghe.

Am încercat să aflu de ce nu are somn. L-am abordat cu precauții de specialist în psihiatrie, cu neîncredere, cu toleranță. Mi-a spus că e biolog, cercetător, că lucrează de zece ani la o teză de doctorat despre unele mutații genetice, că pînă la ora convorbirii noastre adunase un pod întreg de fișe, de manuscrise, dar că lucrarea nu e nici pe departe gata. Omul vorbea grav, cu voce adîncă, de bas, cu privire inteligentă și seducătoare, cu un surîs dezarmant, de om care trece peste faptul că ar putea fi luat în batjocură, dar convins că are dreptate. Cum adică, lucrează de zece ani la o teză de doctorat ? Imaginați-vă și dumneavoastră, mi-a răspuns, sînt un tip scrupulos, nu mă las pînă nu verific de zeci de ori o informație. Sînt adeptul filozofiei „lucrului bine făcut", nu accept figuri de logică și de experiment. Deja am epuizat toate cotele bibliotecilor din țară și foarte multe din străinătate. Sînt în corespondență cu cei mai mari geneticieni ai lumii. Sînt conectat la întreaga rețea a cercetărilor genetice, minus cea militară, secretă, pe care nu o cunosc dar o intuiesc, deoarece ar putea fi și cea mai periculoasă pentru umanitate. Vă închipuiți ce se poate întîmpla în condițiile în care un stat care deține putere și fonduri, în stare să investească enorm în genetica, care poate construi departe de lumea dezlănțuită serii de genii, de imbecili ascultători, fantastice mîini de lucru sau minunată carne de tun, pioni de sacrificiu într-un viitor război ? Am strîns prin urmare informații de pretutindeni, chiar și ipotezele cele mai fantastice, chiar și copiile xeroxate ale unor comunicări efemere la congrese sau întruniri de geneticieni. Și pe măsură ce aprofundez, simt că mă scufund într-un ocean de știri dintre cele mai surprinzătoare, mai paradoxale, despre noi înșine. La urma urmei, ce știm azi despre noi înșine ? Foarte puțin, revoltător de puțin. Dar chiar și ceea ce s-a scris pe tema lucrării mele este imens pentru că nu mai reușesc să dau de capăt, nu mai reușesc să dau de fundul sacului acesta de informații. Nu-mi ajunge timpul să citesc. În fiecare zi, aproape, apare o nouă lucrare, o nouă ipoteză fascinantă în timpul preocupărilor mele. Fiecare tratat, fiecare lucrare, fiecare comunicare trimite la alte și alte surse bibliografice pe care mă simt obligat să le verific. Pentru că am descoperit o sumedenie de erori, de inexactități. Și imaginați-vă, genetica este totuși o știință foarte nouă, un domeniu frazed al biologiei, care a răsturnat, e adevărat, multe lucruri ce păreau tabu în evoluția vieții pe pămînt. Ce s-ar fi întîmplat însă dacă-mi alesesem o teză de doctorat din alt domeniu ? Ar fi trebuit să mă întorc prin bibliotecile făcute mulțime de la Alexandria sau Ninive... Înțelegeți că nu pot, nu mă lasă conștiința mea de om de știință să sintetizez o teză de doctorat din surse incomplete. Vreau să elaborez o lucrare perfectă. Și, iată, nu-mi mai ajunge labirintul bibliotecilor. Ce-i de făcut ? Nimic mai simplu, îi răspund, e ridicol să ne amăgim că putem cunoaște totul, absolut totul ! Ei, vedeți, mi-a replicat interlocutorul, totul pornește de la atitudinea pe care o ai față de un anumit lucru, de starea în care te pui cînd îl abordezi : dacă vrei absolutul, ajungi la un rezultat superior, dacă vrei pur și simplu să faci o lucrare, o simplă teză de doctorat, vei reuși să iei un examen și un titlu prețios în cartea de muncă. Eu vreau altceva, eu vreau absolutul.

L-am revăzut zilele trecute. Nu mai are loc în casă de manuscrise și de cărți, reviste, facsimile etc. Vrea să scrie un tratat în zece volume. Între timp i-au murit părinții. I-au părăsit nevasta și copiii, a devenit fără să vrea bunic, oamenii încep să-l comenteze ca pe un nebun și el continuă să orbecăiască prin labirintul bibliotecilor lumii, pierzînd dreptul de a mai susține teza de doctorat dar aspirînd la o operă perfectă.

Interlocutorul nostru, care este cercetător într-un institut de biologie, care lucrează, își vede de treabă în laboratorul său, zi de zi, rămîne la locul său din univers, loc numerotat desigur cu numărul 13, un personaj aproape aberant, ușor de calificat, drept absurd. Dar dacă nu e așa ? Dacă pînă la urmă acest om va da marea lucrare de sinteză pe care o așteptăm ? Dacă el are dreptate ? E viața lui. Unul din marile sale cusururi este, într-adevăr, că vrea o operă perfectă deși o operă adevărată rămîne întotdeauna deschisă.

ADRIAN DOHOTARU ■

Povești adevărate

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

La Biblioteca centrală de stat, în fondul de corespondență, există (între altele) originalele a două scrisori expediate de Octavian Goga întâiei sale soții, Hortensia, aflată la Petrograd — în refugiu cu familia sa. În cele de mai jos redăm transcrie din ele fragmentele ce vin să întregească informația despre activitatea tribunului Unirii românilor, în efervescentele luni februarie-martie ale anului 1917.

Astfel, în scrisoarea datată 23 februarie, după ce este descrisă atmosfera apăsătoare din Moldova — cu ravagiile tifosului exantematic și neajunsurile stării de refugiu, un loc aparte îl ocupă relatările despre ziarul „România" și aportul lui Goga la editarea cotidianului, după care sînt înserate unele informații de natură politică ; însă știrile cele mai prețioase sînt cele referitoare la chestiunea prizonierilor transilvăneni și bucovineni — ce solicitau insistent să fie admiși să lupte ca voluntari în armata română pentru înfăptuirea Marii Uniri. De reținut, în acest sens, demersurile inițiate de guvernul român și preparativele pentru trimiterea lui Goga cu o comisie mixtă (militari, civili) în Rusia — unde primul redactor al ziarului „România" plănuia să și intervieveze pe însuși țarul, firește că în legătură cu atît de vitalul (pentru noi) mers al frontului.

Numai că, între timp, în Rusia izbucnește revoluția burghezo-democratică. Din telegramele agențiilor radio și de presă cei de la Iași au putut fi de îndată puși în cunoștință de cauză. Goga are privilegiul unui izvor documentar direct : ampiele relatări epistolare trimise de soția sa din chiar Petrogradul revoluționar. Așa se va naște de fapt, profund analiticul articol Triumful Europei tipărit în „România" din 14 martie și intercalat de noi astăzi între cele două corespondențe.

Vădit impresionat de cele întîmplate în marea țară aliată, Goga expediază scrisoare-răspuns soției cîteva zile mai apoi (la 18 martie). Înflăcăratul patriot român își exprimă bucuria față de epocala zguduire din vecini, nutrind în același timp speranța că viitoarea revoluției nu va slăbi frontul, primejduind sfînta cauză pentru care România trăsese sabia. Poetul își anunță soția că drumul său la Kiev, cu comisia pentru constituirea batalioanelor de voluntari, se va prelungi cu o călătorie la Petrograd — unde să se pună „în legătură cu șefii mișcării revoluționare" și să poată „avea o privire limpede". Cele notate despre situația românilor în Ardeal făcuseră și obiectul unui articol, închisorile ungurești, publicat în „România" din 6 martie.

STELIAN NEAGOE ■

Iași, joi 23 februarie 1917

[...] Tifosul exantematic s-a lățit grozav. Mor aproape o mie de soldați pe zi și mor doctorii. Doctorul Giani e bolnav pe moarte, doctorul Perța, bietul a murit azi. Nu știu ce s-a mai alege de noi. În privința asta, cu toate durerile exilului, e o binefacere pentru voi că ați părăsit Iașii. Moartea glorioasă, moartea utilă o înțeleg, moartea stupidă, ba...

Cu alimentația e o nenorocire, cu lemnele și mai rău. Acum s-au introdus cartele de carne și de pîine și de toate lucrurile. Ni se dă de trei ori pe săptămînă cîte 200 grame de carne pe zi. Cît privește mîncarea, eu nu prea sufăr, fiindcă n-am poftă deloc.

Singurul lucru care mă bucură e că am o ocupație. Am făcut [„România"] gazeta Cartierului General [al armatei române], pe care o conduc eu. Gazeta a prins, deosebit, din primele zile. Se tipărește în 30 000 de exemplare, din care jumătate merge pe front, jumătate se vinde cu numărul. Este un succes necunoscut încă, explicabil numai prin foamea de cetit. Eu muncesc la ea cu mult interes și caut să fac din ziar un punct important în situația asta tulbure. De aceea m-am apropiat și de palat. Am cîștigat pe regină prin Celia (Delavrancea —, n.N.), m-a primit de mai multe ori în lungi audiențe... Femeie dezghețată, i-am vorbit limpede și vezi articolele ei, a devenit colaboratoare, gazetară... Ea scrie în englezește, Celia-i traduce manuscrisul în franțuzește, eu în românește și pe urmă îl-l cetesc. E încîntată de traduceri și foarte prietenoasă, foarte dispusă să asculte sfaturi. D.e. articolul cu București (apărut în „România" la 24 februarie 1917 — n.N.), i-am spus eu să-l scrie, i-am dat subiectul, i-am indicat chiar și cum să-l trateze. Înțelegi că gazeta în condițiile aceste speciale trezește un interes neobișnuit. Tăcerea care se făcuse în jurul meu a dispărut de tot, îi văd din nou pe toți gentili și gata să mă servească. Firește și dușmanii s-au înțețit. Iorga cu deosebire e furios, fiindcă — cum zice el — am „acaparat pe regină"... Ca situație morală, firește, toate lucrurile astea m-au întărit. Niciodată n-am avut mai mulți prieteni și mai mulți dușmani. În cele materiale mi-am asigurat existența, și asta-i destul. [...]

Ce să-ți mai spun de-aici ? Politica e tulbure : tensiune între Cartierul General și guvernul care se teme de-o dictatură militară (temeri „venite" nu atît dinspre generalul Prezan, cît dinspre generalul Averescu — n.N.). Nu sînt excluse surprizele și-o cădere de guvern nu e imposibilă. Armata e în refacere, lucrurile ar merge, dar bolile o decimează. Frontul se ține. Vei fi auzit, probabil, de trădarea colonelului Sturdza, care a trecut la nemți. Mizerabilul a scăpat, complicele lui însă, locotenent-colonelul Crăiniceanu, băiatul generalului, a fost prins și va fi împușcat zilele astea. Fratele lui a cerut să comande el plutonul de execuție. A fost o consternare grozavă aici cînd s-a auzit afacerea Sturdza. În curînd se va da publicității. Dacă reușea planul lui de-a trece cu toată divizia la nemți, am fi fost prinși cu toții aici și azi n-am mai exista.

În chestiunea prizonierilor [transilvăneni și bucovineni] din Rusia (care solicitau să lupte ca voluntari în armata română, pentru desăvîrșirea unității noastre naționale — n.N.), în sfîrșit, s-a adus o hotărîre. Înarmarea lor s-a decis. Ieri a plecat la Cartierul General rus un colonel de-al nostru, ca să discute detaliile. Peste vreo două săptămîni revine și atunci plec și eu în Rusia pentru o lună, cu o misiune mixtă de militari și civili. Mai mult nu pot să stau acolo, fiindcă nu vreau să pierd din mină firele de la gazetă.

Cu ocazia asta mă bucur, dragă Teno, că ne revedem. Oriunde ai fi tu, în Finlanda, ori în Norvegia, fiindcă de trecere peste mare acum nu poate fi vorba, am să-ți telegrafiez să vii la Petrograd. Eu acolo doresc să mă duc cu deosebire, fiindcă plănuiesc un interviu cu țarul, pentru care voi aduce o scrisoare autografă de la regină. E însă foarte secret lucrul și, te rog, nu cumva să-l comunici cuiva, că s-a stricat totul. Dacă pleci din Petrograd deci, lasă-ți adresa la [C.] Diamandy (ministrul României la Petrograd — n.N.), ca să știu unde să-ți anunț sosirea mea, care va fi [cel] mai tîrziu de azi într-o lună [...].

Triumful Europei

Marți, 14 martie

Nu sînt doi ani împliniți încă de la căderea Varșoviei, cînd întreaga lume germană era stăpînită de furia grandoarei. Beția succesului făurea imnuri de proslăvire vulturului prusac și sentimentul mîndriei de rasă trezea la nemți strigăte delirante. Atunci, mi-aduc aminte, s-a ridicat în publicistica lor un glas cumpătat care căuta o justificare superioară pentru acest sentiment, dorind să-i atribuie o semnificație mai înaltă, dincolo de limitele unui egoism național. Era scriitorul Felix Salten, un apreciat critic literar, care în coloanele ziarului ovreiesc **Neue Freie Presse** își lansează teoriile, puse de obicei la adăpostul unei fațade de spirit umanitar și de cultură occidentală.

Bucuria noastră pentru căderea Varșoviei, cum așa spunea criticul vienez, depășește cadrul strîmt al unui sentiment de rasă. Puterile Centrale luptă astăzi pentru întronarea unor principii de civilizație a cărui biruință e menită să ducă înainte pe calea progresului întregul continent. Noi sîntem depozitarii ideilor culturale chemate să sfarme întunericul. Reprezentăm Europa în ultima ei luptă cu barbaria. Asiei al cărui exponent e autocratismul rusesc. De aceea căderea Varșoviei nu e sărbătoarea noastră, e marele prilej al unui mișcător patriotism continental. triumful unui regim de libertate politică asupra absolutismului obscurantist, este efortul nobil al Europei care spre Asia și-a împins hotarul mai departe cu un pas...

Așa vorbea domnul de la Viena improvizat în mare pontif al iozincilor umanitare, susținut de un cor întreg de „Europăeri", în vreme ce tot teritoriul blocului austro-german, probabil pentru a scoate mai bine în relief caracterul occidental al acestui episod, era înundat de steagurile roșii ale semi-lunii, cu care nemții s-au aliat în avîntul lor de europenism civilizat...

Nici doi ani n-au trecut de atunci și iată imperiul rusesc s-a însărcinat să-și dea răspunsul său înfricoșat la toate formulele cugetării germane, îmbrăcate în haina largă a principiilor de umanitate. În cîteva zile vasta întindere a statului moscovit a realizat o transformare politică îndrumată de cele mai avansate idei de progres. Revendicările apusului luminat au primit o formă concretă în noua ordine de stat și niciodată istoria universală n-a înregistrat o mai radicală schimbare de regim înfăptuită cu o mai largă solidaritate a tuturor păturilor sociale și cu prețul unor mai neînsemnate perturbații interne, ca la puternicul nostru aliat...

Iată, printr-o măreață zguduire de-o clipă realizată cea mai înaintată doctrină de viață constituțională pe seama a o sută optzeci de milioane de oameni.

Pasul titanic făcut de Rusia spre „drepturile omului" e cel mai elocvent certificat al generozității de judecată care călăuzește conștiința acestui popor uriaș. Reformele ce înfățișează ultimele etape ale gîndirii politice moderne și-au găsit expresia lor în actuala stare de drept. Democrația desăvîrșită, avînd la bază sufragiul universal pe ruinele tuturor barierelor sociale, creează pentru Rusia zilelor noastre o situație interioară în care libertatea cetățenească nu se poate compara decît cu aspectul înălțător al democrației franceze. Față cu aceste inovații formidabile, spiritul retrograd al organizației de stat nemțesc în care junkerismul prusac se menține încă în plin apogeu și opresiunea politică e coborîtă pînă la cunoscuta lege de deposedare a polonilor din Posnania, față cu măreața mișcare a intelectualității ruseți de astăzi, imperialismul german, reacționar înlăuntru și despoiat de orice conștiință de drept în afară, reprezintă un jignitor anacronism al dezvoltării constituționale.

Ridicîndu-ne deci la înălțimea unui patriotism continental care să ne dirigiuiască judecata în regiunile superioare ale gîndirii, dincolo de interesul particularist de rasă, ne întrebăm : Cînd anume a fost adevăratul triumf al Europei ? La căderea Varșoviei oare, cînd artileria grea a uzinelor Krupp aservită unui ideal de cutropire teutonă a avut un succes trecător asupra armatei rusești în lipsă de muniții, — ori astăzi cînd se desfășoară sub ochii noștri cel mai grandios spectacol al libertății triumfătoare, care înscrie pentru o bună parte din omenire pagini de transformări glorioase asemuitoare numai celor mai rodnice zile din marea revoluție franceză ? Cînd a biruit în adevăr Europa, atunci ori acum ?...

Răspunsul nu e greu de dat și dacă e să ducem mai departe această ordine de idei pe care ne-o impune o evoluție de conștiință politică a unei înalte concepții de solidaritate continentală invocată cu prisosință de atîția filozofi germani, — noi putem trage ușor concluziile frămîntărilor actuale.

Rusia prin strălucita operă de prefacere a acestor zile și-a armonizat perfect viața internă cu cele mai nobile impulsuri ale organizației de stat din occident. Un generos ansamblu al ideilor de libertate umană, izvorîte din respectul principiului național și îndrumate de cea mai largă interpretare a drepturilor cetățenești, e la baza legămîntului aliaților noștri. Echilibrul politic al continentului nu poate fi stabilit decît prin întronarea definitivă a acestor idei pe toată suprafața solului european.

Puterile Centrale sînt astăzi o insulă plutitoare pe care din toate părțile o lovesc curentele unei evoluții universale. Germania cu tendințele ei de dominațiune, în contul altor națiuni, înfățișînd prin rosturile ei interne resturi evidente de mentalitate feudală, unită cu amalgamul austro-maghiar impropriu ca civilizație și imoral prin alcătuirea lui de stat poliglot, înfrățită cu Coranul copleșit de toate viciile orientului — Germania apare ca un element tulburător al armoniei de simțire care trebuie să așeze pe un temel solid destinele continentului nostru zbuciumat.

Atunci deci, cînd armatele lui Wilhelm vor fi înfrînte și Germania va fi silită să primească pacea dictată de Aliați, numai atunci va fi sărbătoarea mare a triumfului Europei.

La Petrograd s-a jucat dăunăzi preludiul strălucitei izbînzi care e pe drum astăzi mai mult ca oricînd.

Simbătă, 18 martie

Răspund acum la admirabilele tale scrisori de la Petrograd — trei la număr —, care mi-au sosit zilele acestea prin curier. Toată viața îmi va părea rău că n-am putut să asist și eu la splendida revoluție rusească. Scrisoarea lungă a ta am cetit-o la multă lume ; te-am văzut tot așa cum te știam : curajoasă și îngrijită de alții. Foarte noștimă povestea cu dulapul în care s-au salvat pentru posteritate generațiile Fermo (I. Fermo, ziarist, adept al lui Take Ionescu — n.N.). Grijește, te rog, ca binele țării să nu sufere prin vreun accident neplăcut pentru ei.

Din nenorocire, noi, aici, trăim zile mohorîte, în care nu se înregistrează nimic deosebit. Bolile grozave se mențin în toată furia lor. Tifosul exantematic și febra recurentă sînt la tot pasul. Doctorul Giani a murit și alți doctori, o mulțime. [...]

Pe noi, aici, ne preocupă evenimentele din Rusia. Desigur, mișcarea de-acolo ne bucură, fiindcă tendințele ei generoase sînt admirabile. Ne bucură triumful curentului antigerman, schimbarea de regim în sens democratic. Dar mă tem că din învălmășeala asta, cu înlocuiri de generali în fiecare zi, cu mari și continue frămîntări interne, să nu sufere frontul, de care e legată toată viața noastră. Se pare că și în armată, acum, după primele momente de bucurie, au început acum discuțiile politice. La mine vin o mulțime de basarabeni din armata rusă care mă informează. Azi a fost înlocuit aci și generalul Zaharov prin generalul Gurko (de fapt, Scerbacev —n.N.). La Ambasadă (rusă — n.N.) revine Poklewski.

Din pricina acestor mișcări din Rusia a suferit amînare și chestia plecării noastre. Abia simbăta viitoare voi putea pleca cu comisia la Kiev pentru prizonieri (transilvăneni și bucovineni ce vor lupta ca voluntari în armata română — n.N.). Eu, probabil, după o săptămînă petrecută acolo, voi veni la Petrograd, unde vreau să rămîn vreo două săptămîni cel puțin, ca să mă pun în legătură cu șefii mișcării revoluționare și să pot avea o privire limpede.

Mă bucur că astfel ne putem vedea. Mă gîndesc că pîn-atunci e aproape imposibil să plecați spre Franța. Dacă mergeți la Helsingfors, viu acolo să te văd, sau te repezi tu la Petrograd. [...]

Din Ardeal știri rele. Au început acolo represiunile. Zaharia Munteanu (avocat din Alba Iulia — n.N.) cu 8 tovarăși au fost condamnați la spînzurătoare. Popescu R. a scăpat cu închisoarea. Baca — popa —, spînzurat. Protopopul Dăianu, un an închisoare. [...]

Cam atît a putut face contabilul Mihai Cădar pentru semenii săi și noi credem că a făcut foarte mult

Oamenii se apropie de istorie cu sentimente amestecate : pentru mulți, istoria are doar semnificația unui simplu manual, din care au tocit cîndva ani, bătălii, dinastii, încît anii și întîmplările le-au rămas în memorie asemeni unor praguri ce nu-i mai înalță, ci îi împiedică ; pentru alții istoria poate însemna și o viață trăită. Pentru Mihai Cădar din Tiream, Satu Mare, istoria mai poate fi și o viață care merită a fi retrăită, în amintire, desigur. Iar ceea ce a făcut el pentru a argumenta desfoinicia acestei credințe rămîne un act elocvent de tenacitate umană, armat de o simbolistică particulară.

Nu cunoaștem în detalii motivația adîncă a gestului său, putem numai s-o bănuim și nu orice adevăr bănuit se cuvine dezvăluit. Cert este că, prin 1977, Mihai Cădar a inițiat restaurarea mormintelor din Tiream ale celor cinci ostași — maior Gheorghe Mihalache, sublocotenenții Gheorghe Negomireanu și Octavian Goz, soldații Ion Drăgoi și Petru Nămoilă — căzuți în ultimele lupte purtate pentru eliberarea Transilvaniei, în preajma lui 25 octombrie 1944. Apoi s-a străduit să afle cîte ceva despre ei, unde s-au născut, cine din familiile lor supraviețuiește, cine le mai poartă în inimă chipul și dorul. Și

rezultatele acestor investigații, sumare la început, l-au încurajat într-atît încît au aprins în el flacăra unei veritabile pasiuni. Și atunci și-a extins cercetările asupra cîtpelor de eroism suprem ale tuturor celor 90 de eroi înhumați în cimitirul Carcilor, cum s-au reflectat ele în documente de epocă sau în conștiința urmașilor lor, în aceeași toamnă a unei mari biruințe românești. A încheiat această muncă sisifică abia în septembrie 1980.

Nu demult, Mihai Cădar, în viața de toate zilele contabil șef al cooperativei agricole din Tiream, a descins la București cu două dosare voluminoase sub braț, reunind mii de documente în măsură să reconstituie nu numai un mănunchi de existențe curmate brutal în războiul antifascist, ci de-a dreptul o epocă, înălțătoare prin sacrificiul care a marcat-o. Biografii sumare dar exacte de ofițeri și ostași, comunicate militare laconice, ordine de operații, memorii personale ale participanților la evenimente, scrisori ale combatanților recuperate de la familiile lor împlinesc o cuprinzătoare imagine a împrejurărilor în care se moare pentru patrie și a universului sufletesc al celor ce au primit și au purtat lupta. Peste litera ternă și tristă a certificatelor de deces întocmite chiar în ambulanțele Carcilor anului '44, răzbate cuvîntul fierbinte al ultimei cărți poștale expediate de soldatul Constantin Bolea, fiul lui Petru și al Anei, familiei sale din comuna Bistra de lîngă Turda : „Scumpa mea soție și copii, mă iertați dacă v-am greșit, deoarece ultima lumină a mea a fost o schijă de la un proiectil de tun". Sau mărturisirea tîrzie a Elenei V. Palade despre fiul ei Ion V. Palade, plecat pe front de la Lungani, Iași : „În anul 1945, în luna mai cînd s-a făcut pace în țara noastră, în loc să-mi vie fiul de pe front, am primit un extras că este mort, nestiind unde a fost înmormîntat". Și Elena V. Palade, datorită lui Mihai Cădar, a aflat unde este înmormîntat fiul ei abia acum, în al 88-lea an al vieții ei. Despre eroul Petre Bubu, despre statura sa morală, depune o mărturie revelatoare Marin Diaconescu, precizînd că înainte de a-i fi cumnat i-a fost prieten și „prietenia e mai presus de orice rudenie". Din aproape în aproape, inimosul contabil din Tiream a reconstituit și ultimele cuvinte auzite de cei căzuți într-un contraatac sub comanda maiorului Teofil Moldoveanu : „Camarade — le-a spus maiorul, căzut și el la datorie —, dacă arma nu-ți funcționează adu-ți aminte că România s-a întregit luptînd cu pumnul, baionetа și patul armei ! Știi ce ai de făcut !" Și au știut, într-adevăr, ce aveau de făcut. În sfîrșit, peste alte și alte documente umane recuperate din uitare de Mihai Cădar, se mai distinge o urmă de lacrimă pe o carte poștală adresată sublocotenentului Nicolae Manu din Jupinești-Gorj și returnată familiei chiar în ziua căderii eroului.

Desigur, privite în parte, toate aceste documente spun doar atît cît pot ele să spună. Însă, reunite în spiritul și în ordinea misiunii asumate voluntar de contabilul Mihai Cădar, ajutat de soția sa Veturia și de colonelul Gică Pintilie, elocvența lor se amplifică pînă la dimensiunile unei emoții puternice și izbăvitoare. Și ar mai fi de spus că nu doar această emoție a fost țelul contabilului din Tiream. Mai mult, prin truda lui, multe mame au aflat unde le zac fiii, multe surori și mulți frați știu acum pe ce mormînt vor așeza de azi înainte o floare. Cam atît a putut face contabilul Mihai Cădar pentru semenii săi și noi credem că a făcut foarte mult.

MIHAI PELIN ■

Nicolae Copoiu: „Îmi place să semnalez că toate drumurile celor care gîndesc efectiv la problema originii limbii noastre duc — nu doar la Roma ci și la daci"

— Stimate tovarășe Copoiu, se apropie împlinirea unui an de cînd și-a început activitatea cercul „Deceneu", al cărui obiectiv era și este cercetarea limbii dace. Revista „Flacăra" a publicat o relatare despre începutul activității, de la ședința din ziua de 1 decembrie 1980. Ce ne puteți spune dv. — care ați fost prezent la toate ședințele cercului, cu o excepție, cînd nu erați în țară — despre activitatea acestui colectiv desfășurată pînă acum ?

— Pusă atît de global întrebarea, ea nu poate primi decît tot un răsuns global. Cercul a desfășurat o activitate fructuoasă, pasionantă, chiar dacă ea a fost mai puțin consemnată în revistele noastre. Dealtfel acest aspect nu ne-a preocupat pînă acum, aflîndu-ne în față, cum se spune în lumea cercetătorilor, de „adunare a materialului".

— Totuși, există un public larg foarte interesat de această problemă a limbii dace. Au apărut mai multe demersuri și propuneri, unele în revista „Flacăra". Dv., personal, și pe baza activității de pînă acum a cercului „Deceneu", ați putea preciza mai mult, ce este și care este limba dacă pe care urmării și o cercetați ? Întrebarea poate nu e bine formulată, dar mă justifie cu necesitățile pe care le-am întîlnit în presă. De pildă, s-a spus că dacă se studiază limba greacă veche și latina, de ce să nu se studieze și limba dacă — era vorba despre cursurile universitare. În această situație, oricine poate presupune că limba dacă este o limbă veche, dispărută, cel puțin în cea mai mare parte, la fel ca celelalte două limbi menționate. Așa este ?

— Nu, nu este așa și cunosc confuzia care există în rîndurile publicului dar și a unor inițiați în această problemă. Limba dacă nu este o limbă moartă și nici „pierdută" de cei care o vorbeau cînd s-a produs cucerirea romană a unei părți din Dacia. Limba dacă a supraviețuit și ea există ca o limbă vie, pe care o folosesc oameni vii. Ea a fost, într-adevăr, **ascunsă** în cărțile noastre de istorie a limbii și în dicționare, preferîndu-se să nu existe această limbă. Sigur, se pune întrebarea — în ce scop — dar răspunsul la ea ar fi prea lung — el poate să ocupe o carte întreagă. Deocamdată ne mulțumim să constatăm faptul — și spre satisfacția noastră — el a început să fie observat de multă lume, chiar și de lumea „specialiștilor". Vă rog să puneți cuvîntul „specialiști" între ghilimele.

— Ce vreți să spuneți prin această precizare ?

— Vreau să spun ceea ce spun ghilimelele. Acei care se consideră specialiști, adică cei care ocupă funcții în instituții de cercetare a limbii și a istoriei ei, nu au cercetat problema limbii dace și, prin urmare, nu se pot pretinde specialiști într-un domeniu pe care l-au ignorat cu desăvîrșire. Îmi pare rău că trebuie să spun cu **desăvîrșire** — dar absența din DEX a unei abreviațiuni la care să indice prezența unei singure origini dace, este un indiciu sigur că nici un cuvînt, dar absolut nici unul din limba noastră nu a fost raportat la limba dacă. Acesta fiind „nivelul" cercetărilor privind limba dacă, pot susține ceea ce am spus mai înainte : specialiști în limba dacă nu avem la instituțiile de specialitate, care editează dicționare ale limbii române. Pentru asta am cerut ghilimelele.

— Atunci, cu cine vreți dv. să cercetați limba dacă ? Cu diletanți, cu amatori ?

— Societatea, spune undeva Marx, nu-și pune probleme, decît în măsura în care este în stare să le rezolve. Cam așa stau lucrurile și în cazul problemei noastre. Ea s-a născut în momentul în care sînt mai mulți oameni pregătiți pentru a o rezolva.

— Cine sînt aceștia ?

— Aceștia sînt adevărații specialiști — de data asta fără ghilimele. Oameni care au studiat cel puțin 10—15 ani această problemă cu pasiunea cercetătorilor au dreptul să fie socotiți specialiști în domeniul cercetat, chiar dacă au fost, sau și sînt, medici, ingineri etc. În unele cazuri profesiile l-au ajutat, astfel încît în acești oameni s-a realizat practic o cerință frecvent auzită astăzi, a cercetării interdisciplinare. Aș cita — deși ar trebui să evit lucrul ăsta fiindcă, inevitabil, nedreptățesc pe cei necitați — cazul inginerului (hotarnic) N. Miulescu care și-a pus problema originii toponimiilor, pentru simplul motiv că le cerceta, profesional, la fața locului. Nici un lingvist „de meserie" nu a putut și nu ar putea realiza o asemenea performanță. Încît, cinstit vorbind, Miulescu este specialistul adevărat în această problemă.

— Să ne întoarcem la activitatea cercului. Ce comunicări, ce idei deosebite au fost susținute în acest răstimp ?

— Cercul își desfășoară activitatea prin prezentarea de comunicări privind originea unor cuvinte — a acelora care pot fi demonstrate a fi de origine dacă, autohtonă, sau a unor probleme de istorie cu implicații filologice. Nu pot să înșir toate comunicările interesante, de fapt tot ceea ce s-a prezentat a fost interesant — dar aș vrea să menționez comunicările maramureșeanului Tomoiaga, dispărut recent din mijlocul cercului, despre originea „oșenilor".

— Ați citat prea puține exemple, iar ultimul, sigur că un omagiu postum. Vă rugăm să vă referiți și la contribuția altor participanți.

— Contribuția celor mai activi participanți *sperăm s-o vedem* și în paginile revistei „Flacăra". Mi-ar fi greu, repet, să fac „evidențieri" dar cred că voi fi corect amintind prezențele active cu comunicări ale lui Ion Gheorghe, P. Tonciulescu, Gh. Marinescu Dinizvor, N.P. Mihail, N. Miulescu, I. Moldoveanu, C. Iordache, S. Păun, D. Șerbu, C. Beiciu, P. Lucescu, Constantinescu-Caracal, V. Rudan, Ç. Velcescu, P. Gâleșeanu, A. Madgearu, Gh. Gabriel, S. Cristescu.

— Vreți să ne spuneți mai clar pe ce căi mergeți dv. în reconstituirea — este corect, nu ? — a limbii dace ?

— Mai corect ar fi **recunoașterea** limbii dace, fiindcă ea a existat și există, se află inscrisă în dicționarele noastre și este vorbită de popor. Nu o „reconstituim", ci pur și simplu o **recunoaștem** acolo unde se află. Este adevărat că o parte din această limbă — avînd un caracter funcțional concret — a fost depășită de modernizarea vieții satului și este pe cale să fie uitată. Aceasta este o altă problemă — de o mare importanță — pe care cercul nostru o are în vedere în activitatea sa viitoare.

Căile pe care am putea recunoaște limba dacă sînt, așa cum a reieșit din activitatea cercului, mai multe : cercetarea epigrafică — descifrarea unor inscripții vechi — traco-dace (domeniu în care Iordache Moldoveanu are avansul cel mai mare) și coroborarea acestora cu vechile limbi (sanscrită, etruscă etc.) ; cercetarea toponimiilor de pe teritoriul țării noastre și explicarea lor fără idei preconcepute sau simpliste, cum s-a făcut pînă acuma. În acest domeniu, cu implicații istorice senzaționale pentru trecutul nostru mai îndepărtat, N. Miulescu împreună cu M. Pavelescu au adus contribuții peste care, efectiv, nu se poate trece în viitoarea carte de istorie a poporului nostru ; cercetarea comparatistă a lexicului românesc, debarasată de fixația proveniențel lui romane sau de la alte popoare care au venit mai tîrziu în această parte a Europei. Aici există o „vină" bogată de investigație pe care cîțiva membri ai cercului o explorează fructuos. Legături ale limbii noastre cu lituaniana, cu basca și alte limbi aflate uneori la distanțe mari de noi sugerează sigur un lucru : vechimea lexicului românesc, să-i spunem „protolatinitatea" lui — deși termenul nu mă mulțumește pe deplin din cauza conținutului lui care sugerează ideea de dependență.

— Dați-ne cîteva exemple.

— Aș dori ca revista „Flacăra" să le consemneze sub semnătura autorilor reali, nu a mea.

— Dv., personal, nu ați prezentat nimic în cadrul cercului, din acest domeniu pasionant al originii unor cuvinte ?

— Contribuția mea la cerc a fost modestă și, dealtfel, participarea mea exprimă dorința de a cunoaște și de a stimula această activitate. Îmi place să semnalez că toate drumurile, celor care gîndesc efectiv la problema originii limbii noastre, duc — nu doar la Roma ! ci și la daci. Iată un exemplu, luat din literatură : „Tînărul acela ajunsese la brudină. Brudina e un cuvînt de origine dacă și nu înseamnă nimic altceva decît un pod plutitor. Pe Mureș sînt multe poduri, de felul acesta și hunedorenii mei, care au rămas daci din tată-n fiu, le spun brudine..." Opresc citatul aci pentru a face două precizări : prima, că autorul nuvelei, Dominic Stanca, scria aceste rînduri în 1955, cînd nu se născuse cercul „Deceneu". A doua că DEX-ul nostru consideră cuvîntul de origine sîrbo-croată... Alt exemplu pe care ni-l oferă afișul cinematografic. Îl invit pe cititorul acestor rînduri să se gîndească la cuvîntul **zizanie**. Pare un cuvînt românesc arhaic și e evident adînc pătruns în vorbirea populară, țărănească. Cuvîntul există și în limba franceză unde, probabil, are un parfum propriu, de vreme ce s-a dat și titlul unui film. Țăranii noștri nu l-au preluat ca neologism din franțuzește. Dicționarul etimologic al francezilor consemnează proveniența lui „zizanie" din „latina vulgară" (unii susțin că această „latină" era chiar limba dacă !), iar dicționarul nostru că provine din neogreacă.

În sfîrșit, un capitol major, și fără replică, după părerea mea, este catalogarea și inventarierea tuturor cuvintelor românești, cu rezonanță naturală (onomatopeică), care nu există în nici o altă limbă și care aparțin pămîntului și oamenilor care le folosesc.

— De ce spuneți că e fără replică această cale ?

— Fîndcă ea ascunde un secret al limbii românești, alias dace, acela că este o limbă „făcătoare" de cuvinte. Acest secret l-a intuit Engels, cînd după un sumar contact cu limba română i-a sesizat „nonșalanța" cu care se detașează de limbile romanice ca și de cele slave și, din cînd în cînd, o sesizează lingviștii străini (cel mai cunoscut — suedezul Lombard) care, bineînțeles nu pot fi în stare s-o înțeleagă, ca străini, la adevăratele ei dimensiuni. Lingviștii români, legați de gîndurea „romanizării", rămîn insensibili la acest fenomen și aruncă tot lexicul românesc autohton în grădina vecinilor, pentru a le ieși la număratoare ponderea română. Este o concepție și o poziție, așa de greu de înțeles, încît am un sentiment de tristețe cînd o amintesc aci.

— Deși nu am vrea să vă antrenăm în polemică, am dori să știm cum este privită activitatea cercului de instituțiile și cadrele noastre de specialiști în istorie și lingvistică ?

— La cerc este foarte apreciată prezența profesorului Chițimia care îi urmărește activitatea cu mult interes. Cercul a mai fost frecventat sporadic de profesorii R. Vulcănescu și Pandele Olteanu. În afara cercului, propriu-zis, nu știu cum îi este privită activitatea și, în general, dacă este bine cunoscută. Din cînd în cînd apar în presă insinuări destul de deplasate la adresa „amatorilor", „diletanților" care chipurile ar încurca treburile „specialiștilor". (Vă rog din nou ghilimelele !). În ultimul timp, teza este susținută și de unii suporteri de la „Europa liberă". Activitatea cercului este pentru contemporanii noștri, crescuți în ideile false ale „romanizării", profund novatoare și ea stîrnește rezistențe — din inerție, din interes (unii autori ar trebui să-și renege „opera") din rea-voință, din spirit de castă. Totuși, sub presiunea covîrșitoare a faptelor de bun-simț — cum a fost, de pildă, problema cuvintelor de „origine necunoscută", personalități din știința și cultura românească contemporană au luat poziție în sprijinul ideii necesității reconsiderării fondului lexical autohton, așazis de origine necunoscută, sau atribuit în mod hilar limbilor vecine, cînd dicționarele acestora le atribuie limbii românești...

— Mulți se întreabă ce căutați dv, personal în acest cerc. Sînteți istoric — cu lucrări în domeniul epocii moderne — și nimeni nu vă recunoaște calitatea de a emite opinii în problemele de istorie veche și cu atît mai puțin în cele de limbă. Mi se pare că am și citit undeva această imputare.

— Ca istoric am dreptul și chiar obligația să urmăresc un fenomen în toată dimensiunea lui istorică, adică în timp și în spațiu. Problema originii limbii române este, firește, legată direct de cea a originii și vechimii poporului nostru. Cercetînd epoca modernă, am fost frapat de frecvența ideii **renașterii** Daciei. Unitatea poporului român format în această epocă, a avut ca fundament Dacia lui Burebista, nu Dacia ocupată de romani. Spre cinstea partidului nostru, primii lui înaintași, au militat pentru „Dacia viitoare". Prin urmare, ca „modernist", am fost obligat să merg spre Dacia din trecut. Aici am descoperit că istoricii noștri au eliminat, pur și simplu, Dacia din istorie, după ocupația unei părți din ea, și că dacii și-ar fi „pierdut" limba, fascinați de limba în care vorbeau (dacă vorbeau) trupele de ocupație. Această teză eronată, evident, din nefericire și academică, m-a obligat, ca istoric, să iau poziție, cel puțin de principiu. În epoca modernă atîtea popoare au fost ocupate de puteri colonialiste și am asistat, după al doilea război mondial, la renașterea lor națională, fără să-și fi „pierdut" limba. M-a mai surprins neplăcut și tendința — ce zic tendință că este o poziție fățișă, integrală — de a glorifica ocupația romană în Dacia, adică o stăpînire și un jaf ordinar de tip colonialist.

Cînd am aflat că există oameni care studiază istoria Daciei antice și a limbii dace, de pe alte poziții — adică de pe pozițiile poporului nostru, nu ale coloniștilor — i-am urmărit cu un deosebit interes. De aceea frecventez ședințele cercului „Deceneu", la care aud, de fiecare dată, lucruri absolut tulburătoare, pentru cunoașterea istoriei pămîntului și a poporului care îl locuiește de mii de ani. Prin urmare, mă felicit, ca să zic așa, că sînt în legătură cu acest colectiv de eminenți cercetători patrioți de la cercul „Deceneu", de unde am de învățat de fiecare dată.

— Să înțeleg că toi ceea ce se spune în ședințele cercului este valoros din punct de vedere științific ?

— Evident, nu în sensul acesta trebuie înțeleasă afirmația mea. Cercul este tribună de dezbatere, sînt probleme și idei criticate sau chiar respinse în timpul dezbaterilor. Dar cele mai multe comunicări cuprind ceva incitant pe planul gîndirii și investigației științifice, așa cum ar fi de dorit să se întîmple și în reuniunile academice.

— Sînt oameni de bună credință care cred că acest „dacism" cuprinde în el ceva nociv pentru apartenența noastră la „ginta latină". În ce relații ne mai aflăm noi cu limbile romanice, cu țările latine, dacă dovedim ponderea dacă a limbii noastre și, evident, a istoriei poporului nostru ?

— Conceptele de limbi romanice și chiar de ginte sînt convenționale, deduse dintr-o anumită schemă istorică, pe care tindem s-o depășim. Relațiile dintre popoare nu se bazează pe „vorbe", adică pe teorii, ci pe fapte. Iar faptele care vor fi scoase la iveală printr-o adevărată și serioasă cercetare a istoriei Daciei ne vor pune în legături și mai strînse cu mai multe popoare ale Europei, nu numai cu cele de ginta latină.

— Cum vedeți eficiența activității cercului „Deceneu" ?

— Bineînțeles, această problemă ne preocupă. Unele lucrări prezentate la cerc, de o mai mare întindere, sperăm să le vedem tipărite de editurile noastre. Colecția „Memoria pămîntului românesc" ar trebui să le caute, de pildă. În ce privește etimologiile, întrucît revista „Flacăra" are deja o rubrică deschisă, sperăm să le preia în cadrul acesteia. Istoricii, lingviștii, arheologii, etnografii și alți specialiști interesați sînt invitați să participe la ședințele cercului, pentru a conlucra la elaborarea unor rezultate cît mai grele de contestat pe plan științific și care sînt ardent necesare istoriei poporului nostru și a limbii sale. Este în interesul științei românești să adune tot ceea ce este valoros, indiferent că sursa se află sau nu se află sub cupola Academiei.

GAVRILĂ COPIL ■

Bătrîna Cale a Văcărești spre o nouă tinerețe
Fotografii de SORIN POSTOLACHE ■

Noi arme în vînătoarea inframicrobilor

Importante și recente succese ale virusologiei românești vin să întregească arsenalul mondial al celor care se trudesc să afle în permanență noi arme, căi și mijloace pentru identificarea, inactivarea și distrugerea unor agenți patogeni ai organismului uman. Din bogata activitate a Inst tutului de virusologie „Ștefan Nicolau" vă prezentăm în rîndurile care urmează cîteva procedee originale privind elaborarea materialului biologic necesar atît pentru diagnosticarea rapidă cît și pentru prevenirea și tratamentul unor malad i virotice.

Puțină lume știe, de pildă, că mulțumită bătăliei pentru sănătate, desfășurate pe acest front invizibil, astăzi o epidemie de gripă poate fi anticipată cu luni de zile mai devreme prin realizarea unui vaccin specific. Acest lucru se face prin colectarea materialului patologic de la diverși bolnavi cu infecții respiratorii (în cadrul unei acțiuni permanente), astfel încît specialiștii sînt în măsură să surprindă din vreme apariția unui nou tip de virus,. știut fiind faptul că agentul patogen al gripei se modifică spontan și extrem de rapid.

În țara noastră, ne informează doctorul Alexandru Petrescu, cercetător științific principal, primele doze de vaccin antigripal au fost preparate încă din anul 1954 de medicul Adelina Derevici. Interesant de reținut apoi faptul că specialiștii institutului au acordat un interes constant vaccinului ce se administrează nazal și bucal, prin instilare și pulverizare, consecvenți unor observații și recomandări făcute de regretatul savant Ștefan Nicolau, care a apreciat cu multe decenii în urmă că gripa trebuie atacată la porțile de intrare ale organismului, aici unde vaccinul poate declanșa reacția de producere a anticorpilor în secreție și apoi în sînge.

Scurgerea anilor și repetate experimente au adeverit temeinicia acestor observații. Pentru a evidenția mai exact meritele experților români, vom aminti că în general, în lume, se folosește vaccinul injectabil, care, spre deosebire de cel instilat, este dureros, provoacă uneori inflamații locale și febră. El produce, e adevărat, o cantitate mai mare de anticorpi în sînge, dar ele sînt totuși identice cu cele administrate prin instilare și pulverizare, asigurînd ca și aceștea într-un proces de 90% imunizarea celor v ccinați. O dovedesc în țara noastră administrarea a peste 450 000 de doze de v.ccin în perioada 1970—1980. De notat apoi că, în cazul vaccinului institut. Institutul de virusologie a folosit virus integral omorît cu formol (și nu numai suprafața corpusculului viral, așa cum se procedează în alte laboratoare din lume) apreciind și demonstrînd, totodată că organismul dă răspunsul imun așteptat.

Vaccinul administrat nazal și per os poate fi apreciat ca o realizare recentă, deoarece abia de curînd autorii lui au apreciat încheiată perioada de experimentare.

Pentru prepararea materialului biologic necesar în foarte multe domenii de activitate, un grup de cercetători, condus de doctorul Samuel Iosif, a imaginat o metodă de cultivare a virusului pe fragmente de membrană și cochilule de ou. Metoda, prioritară pe plan mondial, face obiectul unui brevet acordat de OSIM. În ce constă noutatea ?

Pentru a răspunde acestei întrebări amintim în primul rînd că una din cele mai uzitate metode pentru obținerea materialului patologic în laboratoare este și cultivarea virusului pe ouă embrionate de găină. Se procedează în consecință la incubarea oului și apoi la inocularea lui cu agenți patogeni virali. Recoltarea se face prin sacrificarea embrionului.

Noua metodă, propusă de specialiștii institutului bucureștean, este mult mai simplă și infinit mai avantajoasă. Culturile se fac în acest caz pe fragmente de ou, mai exact spus, pe bucăți de coajă pe care a rămas lipită membrana coriovalantoidă. Se obțin aproximativ 40 de fragmente care se introduc împreună cu un mediu de întreținere în tuburi de laborator. Avantajele sînt evidente chiar și pentru un nespecialist : cele 40 de fragmente înlocuiesc, practic vorbind, 40 de ouă, dezvoltarea virusului poate fi urmărită și controlată la orice oră din zi, în vreme ce prin metoda clasică, experimentatorul este obligat, fatalmente, să sacrifice oul. Metoda este mai simplă, mai rapidă, momentul optim al recoltării poate fi detectat cu precizie, timpul de la inoculare pînă la izolare este mult mai scurt, iar procedeul extrem de economicos. El pare simplu la prima vedere și totuși, în lume, nu i-a trecut nimănui prin minte o asemenea idee.

Vă mai informăm, în sfîrșit, că un colectiv de cercetători, condus de medicul Mihai Pecec, a izbutit să pună la punct un reactiv serologic de diagnostic rapid care a fost utilizat cu succes în depistarea unor maladii de natură virală, bacteriană sau în alte diverse scopuri. Nu vom intra în detalii de specialitate — ele sînt numeroase și puțin accesibile insului neavizat — dar ne vom strădui, pe cît este cu putință, să explicăm în termeni uzuali această metodă extrem de laborioasă.

Virusul inactivat, ne informează interlocutorul nostru, se injectează la un animal de laborator. După un timp acesta este testat dacă a răspuns imunologic. Din sîngele animalului, prin prelucrare, se extrag anticorpii specifici antivirali. Prin cromatografie de afinitate, după un procedeu original, se obțin anticorpi purificați care se marchează cu substanțe radioimunologice (izotopi) sau imunoenzimatice. În continuare cu ajutorul unor asemenea reactivi se pot decela particulele virale din sîngele unor virtuali bolnavi.

Un fost bolnav de hepatită epidemică poate purta în sîngele său virusul maladiei fără ca acest lucru să apară clinic și fără ca respectivul să se simtă bolnav. El reprezintă cu toate acestea, în mod public, un virtual focar de infecție. Acest lucru poate deveni evident în urma unui test serologic efectuat cu reactiv marcat. Metoda are foarte multe întrebuințări. Ea poate fi utilizată, de pildă, în biopsii hepatice, și tot cu ajutorul ei se poate obține localizarea virusului și în funcție de subspecificitatea căutată. Prin solicitudinea reactivilor marcați se poate de asemenea, prognoza evoluția bolii.

Vînătoarea agenților patogeni nu oferă un spectacol prea agreabil, iar metodele folosite sînt greu de prezentat într-un articol ce se adresează marelui public. Dar meritele celor care lucrează în acest domeniu sînt imense. Prin munca lor anonimă au fost salvați în decursul anilor, din grea suferință sau chiar din ghearele morții sute de mii de oameni.

LIVIU TIMBUS

Pompele de căldură : energie din cornul abundenței

— De vorbă cu tinerii ingineri, Lucia Grigore și Dan Berbecaru, de la Institutul de proiectări construcții tipizate.

L. G. : Ne ocupăm, de cîțiva ani, de pompele de căldură. Nu sîntem primii — ideea pompelor are deja cîteva decenii vechime — și nu vom fi nici ultimii — pentru că în actualele condiții de criză a energiei mii de cercetători s-au năpustit asupra pompei de căldură.

D.B. : Să nu credeți că este vorba despre un panaceu universal, nu, mai degrabă am putea numi dispozitivul — tipic pentru energiile „moi" — ca un sistem recuperator lent, cu eficiență aparent mică. Cîștigul în timp însă este mare și apar aici două avantaje extraordinare : rentabilizarea la maximum a utilizării energiilor deja descătușate fără un consum în plus și, în al doilea rînd, evitarea poluării mediului, lucru pe care îl fac descărcările în exterior ale instalațiilor industriale.

L.G. : Concret, vă propun schema : Apa caldă din instalații (sau geotermală, sau reziduală din riuri, lacuri) — între 25°—40° C, este adusă pînă la un vaporizator V, în care face ca un agent termic (freon) să se transforme în vapori absorbind căldura (la 10°C freonul vaporizează) ; vaporii de freon intră într-un compresor unde sînt comprimați (se folosește energie electrică, ulterior energia folosită va fi întreit redată de sistem !), intră sub presiune (deci și cu temperatură mai ridicată, pînă la 60°—80°C) în condensatorul C, cedează căldura, către exterior, apei reci din rețeaua de consum, vaporii trec printr-un ventil de laminare unde își reduc presiunea, apoi reintră în vaporizator și ciclul se repetă, fără pierdere de agent termic ; apa din circuitul paralel, încălzită în condensatori intră în rețeaua de apă caldă consum.

— La I.I.S. Oradea am aflat de la un alt pasionat al pompelor termice, conf. univ. T. Maghiari, că freonul, acum din import, se poate înlocui cu bioxid de carbon.

D.B. : Se poate, dar nu aceasta este problema, cantitatea de freon dintr-o pompă costă puțin. Proiectul GPC-30 (consumă 15 kW — colega lui scoate imediat rigla de calcul din poșetă —, adică echivalentul a 13 000 kcal/h, îmi explică, da 41 000 kcal/h în final), este gata, cîteva exemplare au fost construite, agregatul este clar eficient, rentabil, cele 200—300 mii lei, cît costă el, s-ar amortiza în cîțiva ani, totul este însă să convingem marile întreprinderi să le comande (avem, pînă acum, 8 comenzi din țară) și să se treacă la construirea lor în serie. Noi lucrăm acum la proiectele unor instalații mai mari, GPCF-100-2 și 630-2.

— Dumneavoastră, cei de la I.P.C.T., ați venit cu o combinație nouă. Nouă la noi, cel puțin. Energia solară plus pompele de căldură. Pare interesant.

L.G. : Este. Comunicarea făcută de colegul meu și inginera Natalia Burchiu de la ICEMENERG i-a interesat pe bună dreptate pe cei prezenți pentru că rentabilizează, prin combinare, două energii „moi" conferind rezultatului un efect în fapt mai mare decît al sumei efectelor.

D.B. : Vă propun o schemă de preparare a apei calde de consum cu ajutorul energiei solare și al pompei de căldură. Funcționarea circuitului s-ar realiza așa : apa încălzită în panourile solare intră în schimbătorul de căldură unde cedează căldura apei de rețea, într-o primă treaptă de preîncălzire ; în continuare apa din circuitul primar intră în vaporizatorul pompei unde se răcește suplimentar cu cîteva grade fiind apoi returnată la colectoarele solare ; căldura obținută la vaporizator este cedată la condensator prin intermediul agentului frigorific, apoi de rețea ; într-o a doua treaptă de încălzire, apa rezultată poate fi trimisă direct la utilizator, dacă temperatura ei satisface cerințele acestuia (50°C) sau poate fi încălzită suplimentar cu o sursă auxiliară. În perioadele cu căldură solară în exces față de consum apa caldă preparată suplimentar este stocată în rezervoarele de acumulare care pot fi înseriate sau nu cu acumularea sursei auxiliare. Toată tehnologia este pusă la punct, matematica procesului se face cu ajutorul unui sistem de 10 ecuații care modelează funcționarea în condiții medii sezoniere a echipamentelor de bază cuprinse în schemă : panourile solare, schimbătorul de căldură și pompa de căldură ; din rezolvarea pe calculator a sistemului se obțin temperaturile apei la intrarea și ieșirea din panourile solare, a apei de consum, debitul de căldură la vaporizatorul și condensatorul pompei, puterea electrică consumată de compresor etc.

— Din care rezultă ..

D.B. : ...că la o instalație de 32 000 l apă/zi, aflată la 50°C, în București, ziua, în perioada aprilie-octombrie folosindu-se un captator solar tip CH2-o-v fabricat la Sadu, și o pompă de căldură GPC-30 realizată la Tehnofrig — Cluj-Napoca, se obțin pentru apa de consum, ridicări de temperatură de la 42°C la 51°C — în cea mai bună variantă — cu o perioadă de recuperare cam lungă, 9,3 ani — dar să nu uităm că este vorba de agregate prototip, care la trecerea în fabricație de serie se vor ieftini simțitor...

Iată, așadar, că pompele de căldură sau cuplul pompă-captator solar se recomandă ca niște puternice furnizoare de energie, și se angajează în lupta împotriva risipei și poluării. Sînt întreprinderile capabile să asimileze imediat noile agregate ? Se poate pregăti, urgent, o nouă mentalitate? Pentru că, din ceea ce declară inginerii R. Grigore și A. Berbeceanu, pompele de căldură aflate astăzi în funcțiune în industrie pe întreg teritoriul țării sînt, abia în număr de două...

● În cadrul unui microinterviu, inginerul Horia Barbu de la Institutul de construcții București ne-a declarat următoarele : „La catedra de termotehnică a institutului nostru se lucrează acum la un contract privind o pompă termică mai puțin obișnuită. Responsabilul contractului este colegul meu, șef de lucrări ing. Kurt Cotovsk. Este vorba de o instalație aer-apă, care în linii mari funcționează ca și pompa termică „clasică" — vedeți că repede devin clasice, în zilele noastre, noile invenții —, numai că, în loc să folosească apa reziduală de la cine știe ce instalație industrială, colegii mei s-au gîndit să pună aerul cald la treabă ! Studiul realizat la I.S.C.I.P. Căzănești, lîngă București, a demonstrat că în grajdurile de vite se acumulează, atît de la emanațiile bălegarului și purinului, cît și de la căldura animalelor, suficient aer cald pe care îl poate prelua o pompă de căldură, cu circuitul obișnuit vaporizator-compresie-condensator-laminare-vaporizator și cu efectul că apa curentă poate cîștiga cîteva grade și poate fi folosită la spălarea și încălzirea grajdurilor. Evident, economie de combustibil printr-un procedeu eficient, nepoluant, rentabil (cheltuielile recuperîndu-se în 5—6 ani) și generalizabil oriunde există, adăpostite, păsări și animale.

ALEXANDRU MIRONOV

Inginerul Petre Buleci :

Revoluția în agricultură trebuie să implice și biogazul

La începutul acestei veri, o comisie alcătuită din reprezentanți ai Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, C.N.S.T.-ului și ai I.C.I.C.A., s-a deplasat la Întreprinderea de stat pentru creșterea și îngrășarea porcilor de la Brăila, fiind primiți, cu bucurie și speranțe, de către directorul întreprinderii, dr. Gheorghiță Țarălungă, și de către inginerul Petre Buleci, creatorul unui model de stație de biogaz aplicat, în premieră, la I.S.C.I.P. Brăila prin inițiativa demnă de laudă a conducătorului acestei unități. Discuțiile au fost plăcute, demonstrația la fața locului urmărită cu interes, calitățile ingenioasei lucrări, aflată în exploatare din luna februarie a acestui an, obținînd calificative excelente din partea celor prezenți. Trecîndu-se la întocmirea actului de omologare, întreaga atmosferă de pînă atunci avea să se modifice, reticențele să-și facă loc... Totuși, s-a stabilit o nouă perioadă de supraveghere a funcționării stației model, de încă 3 luni de zile, desigur în deplin acord cu prevederile legale, dar ignorîndu-se evidența faptului că, la I.S.C.I.P. Brăila se obține și se consumă biogaz din luna februarie, că flacăra produsă alimentează bucătăria cantinei și că cei care munoesc acolo vor să extindă ceea ce au început, pentru că iarna sosește fără program dar și fără ezitări iar rigorile consumurilor de energie și combustibili se mențin.

Am aflat, foarte recent, că ceva, ceva s-a mișcat, totuși, și că I.C.P.E.A.R., un institut specializat al M.A.I.A., a decis să se facă măsurătorile legale, în vederea posibilei omologări a sistemului Buleci. Faptul ne-a determinat să-l abordăm pe inventatorul cunoscut cititorilor revistei noastre, pentru amănunte și, mai ales, pentru starea sa de spirit, element fundamental în oricare act de creație.

„Nu, nu sînt încă dezamăgit, ba dimpotrivă, consider că începutul verificărilor oficiale este bun, ne-a spus Petre Buleci **Părerea mea cea mai intimă este aceea că nu se poate concepe o revoluție în agricultură fără includerea în acest act răscolitor, a biogazului și a îngrășămintelor rezultate după utilizarea acestuia. Numai că soluția, la care mă refer și care este cercetată de mai multe colective la noi în țară, se cere a fi analizată cît mai urgent, ceasul zilei fiind deja întîrziat, pentru că, iată, am ajuns în octombrie...** Ceea ce mă surprinde sînt cheltuielile care se fac continuu pentru modernizări, ignorîndu-se un fapt foarte important și anume acela că **fermentatoarele metanice existente vor reduce simțitor volumul investițiilor, după calculele mele, cu circa 30 la sută, obținîndu-se, în plus, și energia calorică atît de trebuitoare întreprinderilor de creștere a animalelor.** Chiar stațiile de epurare orășenești, aflate în construcție, după un proiect tipizat, au o stație de biogaz, al cărei cost este aproape de 10 ori mai mare decît cel necesitat de sistemul aplicat la noi, la Brăila. Modelul acesta, pe care l-au denumit M.P.B., s-ar putea „atașa" chiar noilor stații, deoarece el permite reducerea consumului unor materiale deficitare, ca metalul și alte agregate ca și rezolvarea tuturor problemelor la nivelul posibilităților locale, adică ale județelor. Însă M.P.B.-ul nu poate fi tipizat pentru că nu a fost omologat. Constat un cerc vicios, care, invocînd legalitatea o ocolește, de fapt, întrucît ce poate fi mai legal decît să ne străduim să economisim averea statului și să fructificăm gîndirea avansată ? Nu se aplică o noutate, fiindcă nu-i tipizată, nu se tipizează deoarece nu-i omologată. Cum se poate ieși din cerc ? Printr-o breșă, ca cea făcută de dr. Gheorghiță Țarălungă ori prin tentativele altui medic, din Gropeni, județul Brăila, Constantin Ciupală, despre care „Flacăra" a mai scris. Vreau să subliniez că la noi, la Brăila, tot ce s-a realizat, pînă în prezent, adică stația de la I.S.C.I.P. și proiectele pentru Gropeni, au fost făcute printr-un așa-numit contract „de onoare", fără nici un fond de cercetare, cu posibilitățile de care am dispus. În prezent, dețin o analiză comparativă, studiată de mine, între sistemul M.P.B. și celelalte cunoscute în țară, dar nu mai știu cui aș putea să-l încredințez spre cercetare, pentru a obține fie un aviz favorabil, fie o respingere, pe baze științifice, convingătoare, deoarece eu cred cu putere în lucrul gîndit de mine și realizat de dr. Țarălungă."

EMANUEL VALERIU

Călător pe sub București (II)

Sintem a 27-a țară care a construit pe Terra cel de-al 57-lea metrou. Este adevărat că din cei 27 de kilometri cît va măsura în final magistrala Est-Vest n-a fost dat în folosință decît un segment de 8,1 kilometri, de-a lungul Dîmboviței. (Despre stadiul lucrărilor pe celelalte tronsoane veți afla amănunte într-un număr viitor al revistei, citind reportajul nostru despre constructorii celor mai spectaculoase subterane care au existat vreodată în Capitală — cele ale metroului.) Se circulă încă experimental între uzinele „Timpuri noi" și „Semănătoarea". Dar primul pas pe calea subterană care va lega platformele industriale Republica de Militari a fost făcut, efortul uman a fost incununat de succes. Între 15 și 17 metri adîncime, în soluri mai mult neprietene — argiloase și nisipoase, practic, uneori între adevărate girle — au fost săpate tunelurile. S-au bătut și recorduri : în timp ce în străinătate se sapă 1,5 kilometri pe an, la București s-au realizat 2 kilometri. Gradul de complexitate ? 1 kilometru de metrou echivalează cu echipamentele a 60—70 kilometri de cale ferată normală. Capacitatea proiectată a complexului subteran din Piața Unirii — adică preluarea unui flux de 120 000 călători pe oră, în ambele sensuri — echivalează cu capacitatea Gării de Nord, dar... pe o zi ! Există și recorduri de exploatare. Anume ? De la inaugurare și pînă azi — deci de la mecanicul Dumitru Panduru, primul călător al căii subterane bucureștene — au beneficiat de serviciile metroului 30 de milioane de persoane, ceea ce înseamnă de 1,36 ori populația României. (Deși un timp oamenii au venit către metrou mai mult din curiozitate decît din necesitate. Expresia „mă duc să mă dau în metrou" semnifică chiar valențele distractive (!), ca și cînd ar fi vorba de un scrinciob cu totul special. Totuși media zilnică se plasează între 40 și 50 de mii de călători, iar în perioada examenelor studențești, către Grozăvești cifra a ajuns la 80 de mii...) Pentru prima dată în istoria transporturilor țării nu călătorul se află la dispoziția unei căi ferate, ci invers. Circulînd tot la 7—8 minute una de alta, cele trei sute de rame zilnice au permat pînă la dispariție expresia „am pierdut trenul". Ca să nu mai amintim decît în treacăt că media întîrzierilor este de 0,1—0,2 minute pe fiecare ramă considerată a fi parcurs o sută de kilometri ! ! ! Rigoarea, disciplina și curățenia existente la metrou sînt deja proverbiale. Deloc întîmplător, unul dintre directorii întreprinderii de exploatare — nu spun care — obișnuește să-și admonesteze subordonații, atunci cînd este cazul, amintindu-le că **„aici nu ne jucăm de-a itebeul..."**

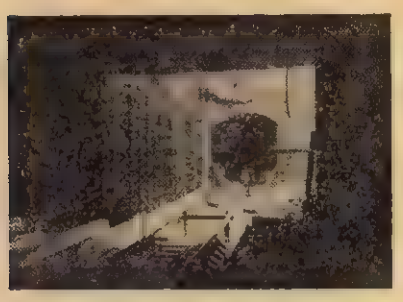

Apropo de ITB. Este tot miercuri, tot 19 august, dar orele sînt 22,45. Iar eu mă aflu încă în troleibuz ! Furat de lectura însemnărilor din carnetul profesional m-am trezit pe Strada Gării. Dar troleibuzul 84 nu are ce căuta pe traseul ăsta !, îi reproșez șoferului care, ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic deosebit, ne explică ofuscat la culme — tot el ! — că se retrage. Motiv pentru care... ce dacă pe troleibuz scrie 84, el a urmat traseul lui 93 ! ! O dovadă suplimentară — ca și cînd n-ar exista altele, sute, zilnic — că mai sînt inși care **se joacă de-a itebeul...** Și cum nu trec nici taximetre iată-mă în situația să alerg spre locul întîlnirii, la stația de metrou numită Eroilor...

Unde ajung cu cinci minute întîrziere. Inginerul Ionel Borcea mă așteptă. Am intrat împreună în micul birou al șefului formației linii, Traian Stănilă. Acolo, împreună cu inginerul Mircea Iacob, șeful secției linii, tunele și construcții speciale, și cu maistrul Sandu Anghel stabilim planul de bătaie al nopții. Vorba vine „stabilim", întrucît ceea ce trebuie executat în orele următoare se află prevăzut deja în grafice ferme, în programul cadru al maistrului coordonator, iar la această oră poartă chiar girul operatorului de circulație ; adică omul care, în funcție de priorități, stabilește circulația trenurilor de serviciu și a vagoanelor motor. Strict tehnic, programul aprobat sună astfel : 1. buraj general electric (reașezarea uniformă a pietrelor sparte sub traverse) ; 2. polizarea uzurilor ondulatorii ; 3. revizia tehnică a aparatelor de cale în echipe complexe L (linii) și SCB (semnalizare, centralizare, bloc) ; 4. lucrări de întreținere a tunelului : a. întreținerea rosturilor de contracție și b. matări și injecții cu rășini sintetice ; 5. verificări privind geometria căii ferate și a șinei de contact cu defectoscopul ultrasonic. Personal muncitor prezent și afectat acestor operații — 95 de oameni. Vă cer scuze pentru această etapă... tehnicistă. Rostul ei aici este însă să vă sugereze claritatea deosebită cu care sînt atacate și distribuite sarcinile de serviciu, obiectivele de îndeplinit. Exact ca la armată. Se știe cu precizie : cine, ce, unde și cînd va face și de ce așa și nu altfel. Fiindcă — lucru deosebit de important — toate operațiile amintite anterior **trebuie executate în maximum trei ore și jumătate.** Practic, noapte de noapte de-a lungul întregului traseu al tronsonului I se desfășoară o nemaipomenită și nebănuită — de către cei de la suprafață — cursă contracronometru pe sub somnul orașului. Fiind o întrecere în care singurul competitor este munca, nu există riscul plasării pe locul doi. Ceea ce nu înseamnă însă că ritmul nu este de-a dreptul sufocant și că efortul ar putea fi precupețit. Nici gînd. Chiar și startul în această competiție conține toate elementele unei întreceri autentice. Iar peste tot și toate domnește vigoarea cu care se urmărește rigoarea. Începînd chiar cu începutul. Deci cu ora zero :

— **Timpuri noi fir 2, Eroilor fir unu, Izvor fir..., Grozăvești..., Semănătoarea...**

„Se solicită scoaterea de sub tensiune a liniilor", mi se spune. Vocea operatorului Nicolae Petrescu aflat la Unirii răsună calm în instalația de sonorizare de la Stația Eroilor. La fel de calm îi răspunde impiegata Mariana Frunțeanu. Ne-am strîns în jurul ei pentru că se află în fix miezul evenimentelor, este „sesamul" nostru din această seară. Par-

vreo șapte sute de buloane. Croitoru era gata să se dea de ceasul morții. Pe tipul respectiv l-am prins repede, mințea, nu făcea decît jumătate din treabă, dar Croitoru, ca să depășească «recordul» impostorului, a venit la serviciu împreună cu un frate și cu tatăl lor. Și toți au muncit pentru el, «să nu fie nici unul mai bun în echipă decît Alexandru al nostru...» Așa-i omul! Am încredere în el ca și în mine..." Cred că maistrul Sandu Gheorghe nici n-ar putea aduce cuiva un elogiu mai mare. (Dealtfel cînd se dorește să se spună despre cineva că lucrează deosebit de bine fraza este formulată cam în felul următor : Traian Stănilă este copia la indigo a lui Sandu Anghel.) La cei 56 de ani ai săi maistrul Sandu este pentru cei care exploatează metroul un fel de etalon al perfecțiunii. Ca o recunoaștere a acestei stări a fost numit chiar și în comisia guvernamentală de recepție. Exigența lui este proverbială. Ca și altruismul cu care-i învață pe ceilalți nu numai tainițele, ci și hachițele meseriei. Datorită condițiilor specifice ale metroului bucureștean (curbe relativ mici, solicitări mari) șinele capătă anumite ondulații. Desigur este vorba de deformări plastice de ordinul sutimilor de milimetru, dar la vitezele cu care se deplasează ramele de metrou

că s-ar consuma o numărătoare inversă. Și chiar este... Ascult și am sentimentul că vocile fac coadă ca să confirme primirea dispoziției. Privesc monitoarele televizoarelor : peroanele sînt pustii. Inginerul Borcea apasă un buton. Unul dintre ecrane e comutat pe zona turnicheților („culoarele" prin care vi se permite accesul, după introducerea monedei). O vedem pe controloarea Rodica Panu frecînd panourile de sticlă ale cabinei. „Așa se explică și se întreține sciipătul de oglindă al inoxurilor, al hectarelor de geamuri... În fiecare seară sînt șterse cu spirt !"

Singură în fața pupitrului de comandă impiegata Frunțeanu pare și sigură. Găsește chiar timp să răspundă curiozității reportericești : programul l-a început la 19,00, va lucra pînă dimineață la 7,00 ; urmărește siguranța circulației și supraveghează circulația ramelor ; înainte a lucrat ca laborantă la „Vulcan", după care a absolvit școala de impiegați ; cu Mihai, soțul său, lucrează în ture inverse pentru ca cineva să rămînă totuși cu Lucian-Claudiu, fiul lor. Și florile ? întreb. Cine a adus aici buchetul acesta de garoafe mari și roșii ? „Le cumpărăm prin rotație, cei care lucrăm la acest pupitru". Atunci mi-am amintit că aproape nu există încăpere a metroului fără o pată de culoare oarecare, fără un tablou, fără o ghirlandă... Unii — cum sînt inginerul Florentin Ghiță, șeful regulatorului de circulație din Unirii, și Marin Țugui, șef de tură la depoul Ciurel — au adus cu ei în subterană, pe lîngă nenumărate buchete de flori și acvarii cu pești ornamentali, cu milioane de culori și irizații, și... Notez că la metrou frumosul pare să se fi constituit în sarcină de serviciu !

Ora zero și 4 minute. Lumina crește brusc. Aud : „Cînd se scoate șina de contact de sub tensiune se aprind tuburile fluorescente de pe tunel" și „Putem intra, ni s-a confirmat". Adică? „Indiferent cu ce treabă vin, cei care pătrund în tunel se trec într-un registru special : la fel se procedează și la ieșire. Așa se explică că de la inaugurarea metroului și pînă acum n-am înregistrat nici un accident mortal..." Explicațiile mi le oferă maistrul coordonator Sandu Gheorghe. Iar pe tunel : „Îl vedeți pe omul acela ? Se numește Croitoru Alexandru, este șef de echipă de linie și lucrează la calea ferată de 34 de ani. Acum trei decenii eram tot șeful lui, undeva, pe linia București — Craiova. Avea sarcina să desfacă și să ungă buloanele căii. Nu suporta în ruptul capului ideea că cineva ar munci mai mult și mai conștiincios ca el, în condițiile în care nu se cruța deloc. Cunoscîndu-l și dorind să-l umilească, un oarecare a raportat într-o zi că reușise să deșurubeze și să ungă ele „se simt în roți". Ce era de făcut ? Unii au propus demontarea șinelor și prelucrarea lor pe mașinile clasice. Cel care a găsit soluția acceptabilă a fost tot maistrul Sandu : în fiecare seară, cu dispozitivul creat de el se polizează exact cît este necesar pentru ca șina să rămînă văduvită de orice neregularitate. Iată, e ora 1,15 și la kilometrul 4 + 150 dispozitivul risipește jerbe de scîntei făcînd să palpite lumina untdelemnie a galeriei. Formația atelier condusă de Adrian Raicu plimbă de zeci de ori sistema pietrelor abrazive peste șina firului 1 descoperită imperfectă. Echiplerii gîfîie puternic antrenați în același efort, chit că Mănăilă Georgian este electrician, Oprea Vasile și Miron Nicolae sînt lăcătuși, Gheorghe Grigoraș este sudor...

— Bună dimineața !

Cel care ne dă binețe la ora 2,00 într-un mod atît de ciudat și tocmai în cearcănul de întuneric dintre două tuburi fluorescente nu este altul decît Cristian Dogaru, electromecanic SCB aflat în misiune de verificare a aparatelor. De la dumnealui aflu că «datorită acestui aparat» (mi-l arată), chiar dacă mecanicul n-a observat culoarea roșie trenul se oprește automat ! „Gata, ți-ai și găsit parteneri de discuție" erupe o voce din difuzorul radiotelefonului purtat în bandulieră. «Sînt niște tovarăși...» „Fiecare să-și vadă de treaba lui" ne pune indirect la punct autoritara voce a dispecerului care-l coordonează. Ne îndepărtăm dar recunosc că-mi place fantastic să aud cum sună **bună dimineața** în subterană, deși metroul este locul unde nu după fiecare noapte vin zorile. Intîlnim tot așa, grăbindu-se din traversă în traversă, pe revizorul de cale Sacu Stavarache, iar la kilometrul 4 + 350 am prilejul să constat cu cîtă seriozitate sînt tratate două stalactite mici cît vîrful minei de pix atîrnate pe bolta tunelului. „Înseamnă că există acolo un por pe unde s-ar putea insinua apele de infiltrație". (Este momentul să afirm că pe cei 8 kilometri de tronson n-am văzut picătură de apă, deși la un moment dat Dîmbovița se află deasupra capului nostru, iar pe majoritatea traseului, albia riului se află exact... în partea cealaltă a peretelui de beton !) Echipa formată din Zidărescu A. Ion, Keller Karol, Arjocan Traian, Tilică Alexandru frezează, găuresc, injectează rășini sintetice, face inutilă orice tentativă a apei...

Înaintăm amețiți și uluiți de alternanțele întuneric-lumină-întuneric. Din urmă ne ajunge un vagonet motor. (Sînt două platforme obișnuite, sub una este plasat însă un motor în doi timpi ; de unde și vacarmul din timpul mersului !) A fost trimis să aducă două recipiente cu ulei tocmai de la Ciurel. Procedăm exact ca la „ia-mă nene". Și ne ia. Prilej cu care redescopăr adevărul după care altfel se vede viața de pe patru roți, și altfel defilează luminile, și altfel se duce chiar și lupta cu oboseala din genunchi, cu plumbul din pleoape... Deși lacrimi mari îmi zboară peste obraz smulse de viteza aerului de ventilație la care se adaugă din loc în loc fumul motorașului nostru, iuțeala noastră de deplasare... Am prilejul să cunosc o mulțime de oameni aplecați deasupra lucrului lor : Tabacea Constantin și Ion Sfetea ung cu ulei „tot ce este metal". De ce ? „Așa-numiții curenți vagabonzi provoacă electrocoroziunea..." Subinginerul Cioară Lucian și Tudor Florea, șeful formației linii, măsoară eforturile din șine cu un defectoscop ultrasonic. Ne spune că-i o operație de rutină, executată periodic, și că totul este exact cum trebuie. Ne convinge derulînd cîțiva metri de diagramă pe care abia o mai văd din cauza oboselii. Care-mi sare brusc. De la mare distanță, văd și aud ceva de spaimă, ceva care combinat cu atmosfera și cu lumina specifice tunelului ar putea fi taxat ca un joc al lelelor : un grup compact de 16 oameni înaintează în acompaniament de urlete sacadate combinate cu bufnituri ce par sugrumate, emise de opt ciocane rotative conectate la o cutie de curent itinerantă. Rostul acestor ciocane este să reașeze piatra spartă care formează patul traverselor din lemn. Înainte operația aceasta se făcea manual, cu tîrnăcopul, iar productivitatea era aceea care era. Mi se spune și cred că a fost o operație grea. Dar cît de ușor este noul sistem veți înțelege spunîndu-vă că oamenii care mînuiesc electricele scule trebuie să se schimbă unii pe alții tot la o jumătate de oră. De aceea sînt 16 — unul lucrează, altul se uită și se odihnește... mergînd, apoi invers, și tot așa... Firește că productivitatea este ridicată. Deasupra tuturor capetelor un bec de 100 W le luminează pietrele muncii lor și adună roiuri de țînțari mai obraznici decît în baltă. Cîteva nume de oameni care-și cîștigă noapte de noapte și în acest fel pîinea zilnică : Tană Ion, Grigoraș Benone, Croitoru Tudor, Sonea Costică, Ungureanu Mihai...

La 3,30 se raportează îndeplinirea tuturor sarcinilor. La 3,40 se ordonă ieșirea din tunel a întregului personal. La 4,10 se raportează „evacuare încheiată". La 4,30 au pornit ramele de control. (Se verifică din mers dacă pe galerie este cum trebuie să fie.) La 5,00 pătrund pe peroane primii călători.

— Bună dimineața ! Cam știți ce-a fost pe aici cît ați lipsit dv. ?

MIRCEA BUNEA

CENTENAR George Enescu

Septembrie 1981 — Bu

...Zile însorite, calde, într-un Bucureşti devenit o veritabilă metropolă a muzicii... Chiar şi vremea parcă se doreşte a fi „în ton" cu seninul ce domină creaţia enesciană. Ne poartă gîndul acum, mai mult decît oricînd, la frumos, la puritate, la tot ceea ce geniul marelui muzician a dăruit cu atîta generozitate omenirii întregi. Lui Enescu îi datorăm recunoştinţă. Lui Enescu îi datorăm gîndurile noastre bune pentru întreaga sa artă de a ne face mai tineri, mai sensibili, mai buni.

Teatrul Mare Academic de Stat al U.R.S.S.

Neîndoielnic, unul din principalele capete de afiş ale Festivalului, îl constituie prezenţa celebrului ansamblu moscovit, moscat — pe scurt — sub numele de „Balşoi Teatr". Pentru a înţelege mai bine ce înseamnă, în fond, această denumire, să amintim că în 1976 s-au împlinit 200 de ani de cînd a luat fiinţă „Teatrul Mare". Este lesne de înţeles că această scenă se confundă cu treptele importante din istoria operei. Aici au văzut luminile rampei, pentru întîia oară, capodoperele genului dramatic-muzical, „Ivan Susanin" şi „Ruslan şi Ludmila" de Glinka, lucrări care marchează naşterea operei ruse, continuate apoi prin lucrările lui Dargomîjski şi Ceaikovski, prin creaţiile „Şcolii celor Cinci", sau prin marii compozitori ai literaturii muzicale sovietice, Prokofiev, Haciaturian şi alţii. Să nu uităm nici pe marii cîntăreţi care au urcat culmile gloriei, de pe această scenă, ca Şaliapin, Pirogov, Kozlovski, Lemeşev, Reizen sau pe marii balerini, cum au fost Sankovskaia, Bogdanova, Ulanova şi alţii. În sfîrşit, să amintim şi de marele Stanislavski, creatorul de necontestat al unei întregi şcoli regizorale şi care şi-a găsit cea mai elocventă aplicare la „Teatrul Mare", şcoală care a ieşit din plin în evidenţă şi în spectacolul prezentat la Bucureşti de „Balşoi", cu opera **Dama de pică** de Piotr Ilici Ceaikovski.

Nuvela lui Puşkin, care a constituit punctul de plecare în elaborarea operei (libretul a fost scris de fratele compozitorului, Modest), l-a condus pe marele compozitor rus la ilustrarea genială, în muzică, a marilor sentimente din epoca romantismului. Regia spectacolului, semnată de Baratov şi Prokovski, datează încă din 1964 şi ea continuă linia marii tradiţii clasice ruse. Datorită acestei concepţii, ilustrarea ei scenică a creat atmosfera specifică a societăţii ruseşti aflate la confluenţa jumătăţii secolului trecut. Să amintim aici, că jocul de scenă al întregului ansamblu a atins perfecţiunea, dînd ca exemple doar scenele de masă din tablourile I (Grădina), III (Balul) şi VII (Cazinoul). Să nu uităm nici scenele din tabloul III (Pastorala şi Finalul), sau mobilitatea exemplară a corului bărbătesc din ultimul tablou al operei.

Scenografia lui V. V. Dimitriev, pusă total în slujba concepţiei regizorale, n-a scăpat din vedere nici un amănunt, de la mica recuzită pînă la uimitoarele reproduceri ale statuilor din vechiul Petersburg, sau de la camera atît de simplă, dar cu atît mai cochetă şi veridică a tinerei Liza, pînă la imensitatea sălii de bal, exploatîndu-se pentru aceasta, la maximum, scena Operei române, încît la un moment dat am avut impresia că s-a modificat chiar şi construcţia ei...

Luminile, excepţional gîndite, au pus în relief fiecare detaliu scenografic şi l-au plasat pe spectator direct în atmosfera specifică gîndirii regizorale. Consemnăm în această privinţă, drept exemple, scenele din **Grădină**, sau tabloul VI, **Noaptea pe cheiul Nevei.**

Cred, însă, că se cuvine a menţiona — în primul rînd — orchestra teatrului. Am urmărit, în decursul timpului, mulţi mari dirijori de operă şi tocmai din acest motiv trebuie să afirm că **Iuri Simionov,** conducătorul absolut al întregului spectacol **Dama de pică,** se situează printre cei mai înzestraţi magicieni ai bagheţei. Ceea ce poate face acest mare artist este aproape de necrezut. Ilustrările extraordinare ale multiplelor stări sentimentale ale personajelor, ca **dragostea** (aria lui Eleţki), **exaltarea** (scena Gherman-Liza din tabloul II), **plictisul** (Gherman, tabloul VI), **grandoarea** (scena balului), **neliniştea** (oglindită în tabloul IV prin pedala violelor trecută în final la contrabaşi), **nebunia,** chiar (tabloul V), toate acestea au putut fi puse în evidenţă doar datorită faptului că fiecare instrumentist — în parte —este un virtuos. Iar dirijorul Iuri Simionov a ştiut să închege acest mare număr de virtuoşi într-o adevărată şi excelentă familie, o orchestră simfonică delicată faţă de cîntăreţi, egală în rezonanţă cu corul, plină şi măreaţă în momentele ei de expansiune solistică şi cutremurătoare în culminaţiile dramatice.

„Balşoi Teatr" ne-a prezentat un mare număr de interpreţi, care fac parte din fondul de aur al muzicii vocale sovietice actuale. Ar fi o imposibilitate de a evidenţia vreun solist, deoarece toţi, de la cel mai mărunt rol pînă la primele roluri, absolut toţi, au demonstrat o mare

Enescu şi întruchiparea absolutului

(Urmare din pagina 1)

unii din cei care-l ascultau fascinaţi de perfecţiunea şi noblefea interpretărilor sale cunoşteau cît de cît omul, aveau prilejul să schimbe cîteva vorbe cu el, să fie martorii unora din faptele sale, să-i stea în preajmă, atunci imaginea lui le apărea în prim-plan. Încă de la începutul apariţiei sale în viaţa de concert a României, comentatorii, cei mai mulţi scriitori, oameni de litere, poligrafi, după cîteva propoziţiuni despre „copilul minune", despre compozitorul care a ridicat melodia populară „la nivel european", se opreau asupra modestiei omului, subliniind uimiţi că acel ce întruchipa atributele precocităţii geniale nu avea nimic din imaginea consacrată a artistului care în vremea aceea urca pe estrada de concert. *Omul* şi *artistul* n-au mai fost despărţiţi şi *opera* a fost anexată datelor biografiei sale sau mai bine zis copilăriei sale, folosindu-se cîteva noţiuni precum *nostalgia dragostea* faţă de pămîntul natal sau *reintoarcerea la matcă.*

Se mai adauga şi faptul că în tot timpul vieţii, George Enescu şi-a pus numele numai în slujba unor cauze înalte. Recunoaşterea internaţională a lui N. Iorga — şi mă refer la contemporanul său care asemenea lui Enescu a avut o autoritate ce trecea dincolo de cercul specialiştilor, a fost contracarată de faptul că, o dată revenit în ţară numele său a fost purtat uneori de valurile unei vieţi politice tulburate pînă la intunecarea oricărui criteriu moral şi care maculau pînă şi o autoritate de talia sa. Pe cînd Enescu rămînea *muzicianul.* Chiar atunci cînd cobora în cotidian, fapta sa încuraja talentele, propulsa o iniţiativă menită să semene ceea ce era frumos, să curme o nedreptate, să îndrepte o încheiate. Numele său s-a identificat cu ideea de *bine* şi numai cu ea. Bine ne cere-l facea cu o discreţie într-adevăr uimitoare, fără să-şi acorde vreun merit, căci Enescu a fost omul acţiunii tenace şi tăcute, al eficienţei lipsită de podoaba cuvintelor. Mărturisea într-o scrisoare din 1930 : „Contrar compatrioţilor mei, nu sînt înzestrat cu darul vorbei". Retrăgîndu-se deliberat din lumea înconjurătoare, creindu-şi o lume a viselor, singura în care — aşa cum mărturisea — lucra nestingherit, George Enescu era totuşi mai lucid decît toţi cei din jurul său cînd privea realitatea, spunînd în 1912 : „Mai puţine iluzii şi mai multă muncă". A acţionat desigur pe tărîmul vieţii de fiecare zi, dar în numele unor principii fundamentale, iar cînd „a intervenit" în cazuri particulare, fapta lui n-a făcut decît să confirme consecvenţa sa de principiu. Şi nu că n-ar fi fost om de condei sau orator a refuzat să-şi pună condeiul şi să-şi alăture glasul unei cauze străine binelui şi frumosului. Explicaţia o aflăm în faptul că a fost partizanul ideilor de pace, omenie, bine, blîndeţe, dreptate, frumos, libertate, datorie, noblete, muncă, armonie, eleganţă, iubire de ţară, respectul pentru spirit, discreţie, respingînd reversul lor : războiu, răul, urîtul, nedreptatea, constringerea de orice fel violenţa. Şi poate aici aflăm superioritatea lui Enescu în faţa contemporanilor săi, acel statut care l-a situat „deasupra vîltorii" în sensul pozitiv al cuvîntului, conferindu-i intangibilitatea.

Dacă vrem să înţelegem cum se cuvine *umanismul enescian* în contextul gîndirii româneşti din secolul nostru, trebuie să ne referim de anexarea operei lui la fapte şi incidente biografice şi explicarea ei doar prin „ceasta perspectivă căreia i se acordă o atenţie exagerată şi să-l păstrăm, aşa cum s-a păstrat şi omul, în sfera valorilor absolute.

Enescu şi-a definit chiar el etapele idealului său uman : „Odinioară am iubit viaţa am iubit oamenii şi manifestările lor. Am căutat să mă cufund în palpitul existenţei din jur. Participam la ea". Şocul primului război mondial ce a avut ca urmare o nouă „fizionomie a lumii", alta decît cea în care credea el, a determinat o atitudine contrară. Şi atunci s-a creat acea „depărtare" de oameni deoarece, spunea tot el, „omenirea a degenerat, moralmente vorbind, în beneficiul afirmării fizice".

Pornind de la acest nucleu, vom desface două atitudini care nu se neagă. După cel dintîi război mondial, Enescu a condamnat exacerbarea forţei fizice şi a brutalităţii, a tot ceea ce nu ţinea de sistemul valorilor sale morale. Şi atunci, cum singur mărturiseşte, s-a închis în lumea *visului şi a fanteziei,* adică a muzicii sale în care el consideră că s-a exprimat integral. *Visul* este asadar, după opinia mea, componenta esenţială a umanismului enescian : „Visam omenirea liniştită, aşezată — ori astăzi tramn un fel de nebunie, sentem veşnic ameninţaţi de prăbuşirile economice chiar dacă nu ne ating personal tulburã atmosfera creaţiei şi-ti alterează optimismul. Continui să visez o lume care să se conducă după principiul ordinei şi al ierarhiei, singurele modalităţi pentru propăşirea acestei omeniri".

Visul său a avut o dublă însuşire : aceea de a constitui o *supra-realitate* în care artistul a făcut abstracţie de orice element constrîngator şi injositor din punct de vedere moral sau material, regăsindu-şi, după cum mărturisea, adevărata libertate şi, în al doilea rînd, *mediul* în care trăia numai în lumea valorilor absolute. Visul însemna o rupere de contingent în măsura în care realitatea îi contrazicea violent idealurile morale, dar în acelaşi timp reprezenta unica realitate, lumea aşa cum o cunoscuse în copilărie. Singura care avea în acelaşi timp concretele şi pe măsura trecerii anilor, căpăta valori mitice. Visul era în fond o lume a idealităţilor pure, absolute, în starea lor primordială aşa cum le-a transpus Enescu în muzica sa — chiar şi în acele lucrări cu un program definit, cum ar fi *Suita a III-a săteas à* şi *Sonata pentru vioară şi pian Impresii din copilărie.*

A avut el un model livresc, s-a revendicat dintr-o şcoală filozofică, dintr-un sistem de gîndire ? Ca şi Iorga, nu. Dar în timp ce N. Iorga invoca drept model uman *experienţa şi bunul simţ popular,* Enescu are drept model *natura.* Spunea în continuarea rîndurilor citate mai sus : „Din nenorocire însă, nu vedem sublimalele pe care ne-o dă natura, ierarhia din univers fără de care pămîntul s-ar ciocni de soare". Iar în 1945, afirma în acelaşi sens : „Am fost sensibil la culorile şi farmecul naturii. Lumea s-a prezentat pentru mine ca un întreg... Am fost întotdeauna sensibil la lumină, la anumite culori, la jocurile aeriene ale schimburilor de reflexe". În 1927, aseza drept condiţie esenţială pentru a realiza o muzică adevărat românească inspiraţia „din natura noastră, din nopţile noastre scînteietoare". Iar din mărturisirea făcută lui Emanoil Ciomac rezultă că impulsul pentru a scrie *Oedip* l-a avut *văzînd* insulele greceşti.

Dealtfel şi simbolul cu care îşi încheie volumul de amintiri cînd viaţa intrase pe făgaşul declinului iremediabil, aparţine aceluiaşi univers. Iar *programul* lucrărilor amintite reprezintă o evocare a naturii în imaginile vizuale alternînd cu cele auditive. Dacă din punct de vedere al esteticii muzicale gîndul ne duce la Debussy, pe care îl şi citează, din perspectiva atitudinii filozofice şi umane, Enescu se înscrie într-o lume romantică, parcurgînd drumul eroului optimist care apoi, în contact cu ultragiile morale, refuză lumea înconjurătoare izolîndu-se. Cu o diferenţă esenţială : odată ajuns ca *Luceafărul* eminescian în lumea sa, în acea lume despre care a vorbit nu o dată, el nu manifestă nici dispreţ suveran, nici mîndrie egolatră, nici dezamăgirea înfrîntului, ci speranţa. Aşa cum spunea în 1945 : „Cred totuşi că printr-o lege a naturii, pe care am putea-o numi lege a reacţiunii, din pustiirea morală de astăzi se va naşte o nouă credinţă în demnitatea omului". A fost unul din acei creatori care au resimţit plenar *răul secolului douăzeci.* Aşa cum am văzut, retragerea lui în acea „carapace" pe care şi-o construise pentru a fi la adăpost de orice alterare" ce l-ar fi îmbolnăvit „sufleteşte şi apoi fiziceşte" a rezultat în urma unei experienţe morale. El confruntă lumea cu idealurile absolute şi nu cu o durere sau dezamăgire personală, cu o lovitură limitată la propria-i fiinţă.

Însingurarea nu trebuia confundată cu izolarea temporară, pentru a se dedica în liniştе creaţiei despre care vorbeşte în atîtea rînduri, ci constituie atitudinea filozofică a omului care asistă la pulverizarea valorilor ideale. Pentru că din punct de vedere social şi artistic omul şi interpretul se aflau pe culmea gloriei şi se bucurau pentru vremea aceea de o recunoaştere universală. El nu se retrăgea dintr-o lume care îi era ostilă, ci dintr-una care îl adula, care-l sărbătorea şi încununa. Pentru că Enescu nu reacţiona sub imperiul unui sentiment de satisfacţie sau insatisfacţie personală. A fost alături de Eminescu poate singurul creator din cultura română care a dovedit o asemenea atitudine olimpiană. Aşa cum am spus, criteriile sale, categoriile sale mora-

ucureşti, o capitală a muzicii

artă. Lîngă Vladimir Scerbakov (Gherman), care posedă o rezistenţă neobişnuită şi care trece prin arii excesiv de grele cu o uşurinţă vocală dezarmantă, să ne gîndim, de pildă, la Elena Obrazţova (Contesa), care doar prin scurta sa cantilenă din tabloul V, a reuşit să ridice sala în picioare. Sau să le situăm alături de Tamara Milaşkina (Liza), care se joacă de-a lungul întregii opere cu **fortissime** şi **pianissime** în acute dificile, pe Tamara Sineavskaia (Polina) şi pe Irina Jurina (Prilepa) în roluriile lor episodice, care au dezvăluit calităţi vocale şi scenice de excepţie. Să mai amintim de asemeni şi de dulceaţa sau forţa glasului lui Iuri Mazurok (Eleţki) ilustrată, în special, în aria de dragoste din tabloul III, sau de timbrul şi rezonanţa deosebită a vocii lui Iuri Grigoriev (Tomski), Andrei Sokolov (Cekalinski), Valeri Iaroslavţev (Surin) şi a celorlalţi interpreţi, prezenţi pe scenă în spectacolul din seara zilei de duminică 20 septembrie. Să mai notăm că, pe lîngă însuşirile vocale de excepţie, arătate, interpreţii sovietici au relevat şi o dicţiune, ca şi o acurateţă ce poate fi pilduitoare pentru orice artist liric.

O impresie deosebită au produs şi scurtele momente coregrafice, ca şi intervenţia corului de copii. Cît despre ansamblul coral, mixt, bărbătesc, sau în postură de grup vocal feminin (tabloul II), el se situează în aceeaşi categorie a marile colective corale sovietice, celebre prin arta şi muzicalitatea lor în întreaga lume.

Ne aflăm, încă, sub impresia întîlnirii cu covîrşitoarea prezentare a creaţiei filozofico-muzicale, **Dama de pică**, a treia operă în ordine cronologică, scrisă de Ceaikovski după Puşkin. Parcurgînd această dramă, începînd cu momentele pastorale, pline de farmec şi delicateţe, trecînd prin măreţia extraordinară a balului şi ajungînd la tablourile VI şi VII, în care se atinge culmea romantismului exaltat, tablouri în care tulburătoarea Liza şi nefericitul Gherman îşi găsesc sfîrşitul, putem afirma fără greş că această manifestare a constituit unul dintre cele mai valoroase spectacole vizionate în ultimii ani pe scenele româneşti.

Prin nivelul său interpretativ, care a atins în recitalul şi spectacolele oferite culmi artistice nebănuite, ansamblul Teatrului Mare Academic de Stat al U.R.S.S. a onorat, aşa cum se cuvenea, manifestările celui de-al IX-lea Festival Internaţional „George Enescu", prilejuit de aniversarea centenarului lucefărului muzicii româneşti.

CLAUDIU NEGULESCU ■

OEDIP LA LUCERNA

Sărbătorirea **Centenarului „George Enescu"** a prilejuit o suită de manifestări cultural-artistice desfăşurate atît în ţară cît şi peste hotare. Din toate colţurile lumii aflăm noi amănunte referitoare la seria acţiunilor festive ce au loc în această perioadă, ca semne de preţuire şi dragoste faţă de marele compozitor român. Acum, mai mult ca oricînd, muzica lui Enescu este inclusă în repertoriile multor orchestre simfonice din întreaga lume. De o largă audienţă se bucură în special reprezentaţiile cu opera **Oedip**. Astfel, amintim succesul repurtat în luna mai a acestui an de colectivul Operei Române din Bucureşti la **Festivalul muzical internaţional de la Lausanne**, spectacol care, prin calitatea sa artistică interpretativă, a reţinut atenţia specialiştilor străini şi a publicului. **David Ohanesian**, în rolul lui Oedip, prin inegalabila sa interpretare, a adăugat o nouă izbîndă la cele obţinute de-a lungul carierei sale artistice pe scenele lirice ale lumii.

Aflăm noi date referitoare la un alt succes obţinut de un colectiv liric român, amănunte relatate de **Vasile Florea**, instructor principal la **Direcţia artelor şi instituţiilor de spectacol** din cadrul Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste. La **Festivalul internaţional de muzică de la Lucerna**, înscris sub semnul Centenarului Enescu, din august—septembrie, un colectiv format din membrii Filarmonicilor din Cluj-Napoca şi Satu-Mare, alături de care au fost prezenţi şi cîţiva solişti ai Operei bucureştene, a prezentat un concert-spectacol cu **Oedip** de George Enescu, în regia **Cătălinei Buzoianu**, ce s-a impus în faţa publicului şi a specialiştilor elveţieni, fiind unanim recunoscut ca o valoroasă reprezentaţie a colectivului de artişti români. Iată din presa străină cîteva spicuiri în legătură cu acest spectacol, rînduri în care se remarcă înalta ţinută artistică a soliştilor, orchestrei şi corului care au dus la realizarea unei remarcabile prezenţe a artei interpretative româneşti care ne onorează. **„Reprezentaţia operei OEDIP de George Enescu într-un concert-spectacol a constituit într-un eveniment remarcabil"** îşi intitulează articolul din **Luzerner Tagblatt, Fritz Schaub**. Şi iată cum îşi începe articolul : **„Acum putem afirma cu toată convingerea: oaspeţii români — orchestra, corul, soliştii şi conducătorii artistici, cuprinzînd în jur de 150 de oameni — au prezentat marţi seara în Casa artelor, în cadrul celui de-al patrulea concert simfonic, fără îndoială, opera cea mai importantă şi expresivă a lui George Enescu. N-au fost apiauzele cele mai furtunoase din desfăşurarea săptămînilor festivale muzicale de pînă în prezent, ce au putut fi auzite în marea şi mica sală a Casei artelor după reprezentaţia de două ore şi jumătate, dar, în mod cert, au fost aplauzele cele mai durabile şi mai călduroase. Elo au constituit astfel ecoul fidel al unei reprezentaţii care a fost pătrunsă de eforiul maxim al fiecărula dintre colaboratorii acestui spectacol. Din fiecare măsură se simţea că instrumeniştii şi cinăreţii s-au identificat în întregime cu limbajul muzical al celui mai de seamă compozitor al lor"**. După ce cronicarul face o sensibilă prezentare a operei, apoi a spectacolului, referindu-se şi la calitatea execuţiei a orchestrei dirijată de **Mihai Brediceanu**, continuă : **„Excelente coruri". „Emoţionante au fost fragmentele psalmodice din epilog, cîntate parţial a căpella, unde din nou tonul a fost convingător prin bogăţia şi prezenţa sa", „Printr-o coeziune interioară orchestra a convins la fel ca şi fiecare ştimă solistică. (Deosebit de calde, marcante şi flexibile au fost corzile)"**, încheind articolul astfel **„Un moment remarcabil, un punct culminant a constituit apariţia Sfinxului (cîntată de Adina Iurăşcu cu un alto sonor şi plin). Imaginea ilustrează, totodată, ceva din intensitatea fierbinte a reprezentaţiei". Gabriela Kronenberger** semnează o cronică a aceluiaşi spectacol în **Luzerner Neueste Nachrichten** în care subliniază aceeaşi excelentă calitate artistică a reprezentaţiei româneşti. **„Dacă nu din punct de vedere al primirii de către public, atunci în mod cert din punct de vedere al importanţei artistice. Manifestarea Filarmonicii naţionale din Bucureşti a constituit un eveniment de prim rang al Săptămînilor festive din acest an. O putem afirma şi mai direct : cu o asemenea reprezentaţie ca aceasta, în care artişti români au interpretat capodopera concetăţeanului lor, George Enescu, într-un angajament, care cu greu poate fi întrecut, Festivalul muzical internaţional îşi capătă sensul, care trece hotărît dincolo de o înşiruire de spectacole-turneu ale unor vedete" .....Însă trebuie să recunoaştem : au fost fără excepţie cîntăreţi remarcabili, contopiţi completamente cu misiunea lor. Totuşi : pentru mine, marele eveniment au fost realizările corului şi ale orchestrei"**. Şi o a treia cronică subliniază acelaşi mare succes al colectivului artistic românesc. Este vorba de articolul **Ritei Wolfensberger**, apărut în **Vaterland**. Ampla sa cronică începe astfel. **„În cadrul Festivalului internaţional al muzicii, Centenarul George Enescu a fost sărbătorit, fără îndoială, în modul cel mai reprezentativ, datorită faptului că a avut loc prezentarea operei sale «Oedip»"**. Referindu-se la interpreţi : **„Vocea mai catifelată a păstorului (Filimon Siminic) era opusă vocii mai viguroase şi mai profunde a Marelui Preot (Viorel Ban). Tiresias cel Orb a fost întruchipat prin vocea puternică, parcă înzestrată cu calităţi de profeţie a lui Titus Paulic, impunătorul rol principal al luiOedip a fost interpretat excepţional de Attila Kovacs... De asemenea, şi cele trei roluri feminine au primit nişte voci superbe : Mariana Cioromila — o frumoasă regină egipteană — a cîntat rolul Iocastei ; Elena Grigorescu — cu un sopran minunat — a interpretat pe Antigona, iar Adina Iurăşcu a întruchipat captivant în rolul ei singeros pe Sfinxul aducător de moarte — a fost o realizare vocală uluitoare, cu totul deosebit de emoţionată"**.

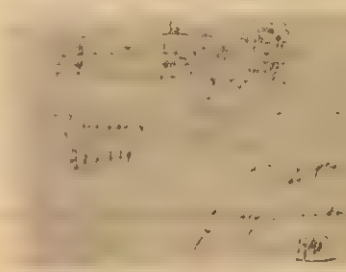

Succesul de la Lucerna onorează pe mesagerii artei interpretative româneşti care au înţeles astfel să-l omagieze pe Enescu. Despre acest concert-spectacol aflăm că în primele zile ale lunii octombrie va fi reluat de colectivul clujean şi în faţa publicului nostru. Pînă atunci, remarcînd şi elogiile aduse spectacolului de către cronicarii străini, remarcînd succesul obţinut la Lucerna aşteptăm cu nerăbdare întîlnirea cu actorii şi interpreţii operei **Oedip** pe scena Operei din Cluj-Napoca.

CORNELIA BARBU ■

---

le se înscriu în sfera absolutului şi din această optică judecă ei lumea şi-şi afirmă opţiunile.

De aceea cred că relaţia om-operă care a făcut ca de atîtea ori opera să fie doar o anexă a biografiei sale sau explicată numai prin ea, trebuie privită la Enescu din cu totul alt unghi. Creaţie eminamente, a avut desigur nostalgia copilăriei, unde afla acele sentimente în stare pure, neelaborate de brutalitate, de cheltuirea violentă a forţei fizice. Omul în natură reprezenta pentru el, ca şi pentru romantici, supremul ideal.

Umanismul său reprezintă în acelaşi timp o sinteză între tipul romantic ce persistă în cultura românească dincolo de hotarele secolului al XIX-lea, şi cel clasic. Dacă hipersensibilitatea, „latura impresionabilă" a fiinţei era şi ea o trăsătură romantică, la fel ca şi acel credit acordat *instinctului*, căutarea permanentă a echilibrului atestă o structură clasică.

Vorbea în 1927 de „purificare absolută", cu alte cuvinte de *catharsis*-ul antic. Iar în 1912 — şi prin această observaţie Enescu se afla mult în inteia epocii sale — socotea că „o caracteristică generală se desprinde din muzica noastră naţională : tristeţea în veselie". Dacă mai adăugăm şi ideea „dorului neîmplinit" ce revine în consideraţiile sale despre folclor, vom înţelege că George Enescu nu era omul extremelor ci al echilibrului între antiteze. Umanismul său reprezintă deci o sinteză între idealul clasic şi cel romantic al unui artist care a trăit sufleteşte şi a sublimat dramele secolului nostru.

Toate aceste atitudini erau proiecţii ale instinctului său care s-a materializat în viaţa şi opera sa datorită unei constituţii sufleteşti ce a vibrat la tot ce era nobil şi frumos, a resimţit durerile umanităţii, afirmînd un ideal superior în muzica sa. Enescu n-a ilustrat o teză, ci a dat visului şi fanteziei sale reprezentarea lor ideală. Iar idealurilor sale le-a căutat întruchiparea într-o lume pe cît de concretă pe-atît de pierdută în negurile timpului.

Dacă omul Enescu a avut un exemplar statut moral, se cuvine ca această însuşire de excepţie să nu ne facă să-i reducem opera la o ilustrare a unor fapte ce nicicînd nu ni se vor stinge din amintire. El s-o privim în sensurile ei perene, în marea şi nepieritoarea aspiraţie totdeauna împlinită şi mereu reînnoită spre sferele absolutului.

Concert de muzică tradiţională

Duminică, 20 septembrie, la Ateneul Român, profesorul Harri Brauner prefaţa un concert al concertelor lui Alexandru Mica, pătimaşul care ne-a făcut cunoscute atîtea melodii, într-o formă inedită, pe această primă scenă muzicală a ţării, prima catedrală a locurilor natale din Muntenia, în trei spectacole sub genericul „300 de ani de folclor muzical românesc". Era emoţionat neobositul apărător al patrimoniului muzicii populare româneşti, căruia îşi dă-ea bucuria de a participa la cinstirea operei şi personalităţii maestrului român prin prezentarea, din iniţiativa minunatului harmonist „George Enescu", a rădăcinilor adînci ale genialei lui opere într-un concert de muzică tradiţională. Numic nu i-ar fi putut sensibiliza mai mult pe auditori decît glasul delicat dar ferm al profesorului care le destăinuia, „cu modestă mîndrie", că este printre puţinii care l-au cunoscut personal pe maestrul Enescu, care l-au ascultat „oficiind marele mister al Artei chiar pe această scenă" şi că se simte dator să predea cu cuceernicie făclia dragostei pentru marea artă.

Începînd cu celebra melodie „Mugur, mugurel", izvodită de pandurii lui Tudor Vladimirescu, trecînd prin vijeliosul an 1848 cu un cîntec despre unul din capii revoluţiei, marcînd momentul înălţător al Unirii de la 1859 cu un cîntec pe versuri de Vasile Alecsandri, inedit, ajungînd la anii cuceririi independenţei naţionale, deplîngînd soarta ţăranilor răsculaţi la 1907, evocînd momentele de durere şi de înălţare sufletească a naţiunii din timpul şi de după primul război mondial, oprindu-se la tragica înclestare şi eroica izbîndă din 1944, istoria poporului român a răsturnat în glasul lui Alexandru Mica demn, maiestuos, pătrunzător şi emoţionant. Aceste cîntări despre veşnicul neamului au fost încadrate firesc, de incitătoare melodii de dragoste şi dor, pitoreşti cîntece de ascultare din Bucureştii de acum două veacuri şi jocuri din satele Cîmpiei Dunărene. Alexandru Mica a dat din nou măsura înaltă a harului său înnăscut şi a muncii fără preget, vocea lui sunînd cînd unduios şi lin, aşezîndu-se cu uimitoare uşurinţă pe melismele complicate ale cîntărilor de la Anton Pann, cînd degajat, în stil autentic ţărănesc, în melodiile vlăscene şi teleormănene. Trebuie subliniată farmecul tratării orchestrale a pieselor datorată profesorului, dirijorului şi compozitorului Cornel Pană, care a întocmit şi reconstituit epocile parcurse, respectînd, împreună cu orchestra sa de tineri virtuozi şi cu iniţiatorul acestei adevărate lecţii de cunoaştere a sufletului poporului nostru, Alexandru Mica, învăţămintele maestrului George Enescu, pe care le-a reamintit profesorul Harri Brauner : „Ţăranul român — spunea Enescu — poartă muzica în el. Ea este tovarăşa lui în singurătatea munţilor şi cîmpiilor. Ea îi înseninează spaimele. Ea este născută din suferinţele poporului român prigonit de năvălitori, este dureroasă şi nobilă... este una din comorile cu care România se poate mîndri". Şi în altă parte : „Avem un folclor admirabil, dar cine vrea să se atingă de el trebuie să o facă cu multă băgare de seamă, ca nu cumva să-i scoată parfumul particular... Bucăţile de folclor sînt giuvaieruri în sine, capodopere definitive, de sine stătătoare, carg trebuiesc respectate în candoarea şi curăţenia lor întreagă... Aici este viitorul muzicii noastre".

A fost necesară această manifestare de înaltă ţinută artistică în timpul Festivalului internaţional „George Enescu".

REGHINA VARVICI ■

Verum ist id quod

În articolul „Sărbătorirea calului de la Arad" din numărul 36 al revistei **Flacăra** s-a făcut o omisiune care a mîhnit un colectiv de oameni și muncii ce trăiesc încă în tradiția respectului pentru adevăr și a căror scară valorică n-a dobîndit mobilitatea, acel „laisser faire", al senectuții. Enumerîndu-se unitățile participante la Internaționalele de la Arad, Herghelia Izvin este scăpată din aritmetică, și asta tocmai în contextul în care, pe fondul unei dominări străine quasi-totale, reprezentantul unității noastre cîștigă parcursul de obstacole.

Cronica de orice gen, deci și cea sportivă, translează în primul rînd o informație nudă; o altă funcție a ei ar fi atestarea unor strădanii și scoaterea lor din sfera gratuității. Textul în discuție n-o face și e păcat. E păcat cu atît mai mult cu cît eludarea reușitelor Herghelii Izvin devine oarecum simptomatică. În corespondența pe care o comite I. Pucitan în **Sportul** din 29 iunie, dînsul afirmă că în Cupa Remonților de la Mangalia s-au remarcat o serie de echipe pe care le și numește, mai puțin pe aceea a Izvinului, asta cînd pe teren (Hic Rhodos...) numita herghelie ocupă locul I, II, III, și VI.

Vrem să credem că avem de a face, totuși, cu omenești scăpări, nicidecum cu proiecția necontrolată a unor temeri care ne-ar face să roșim.

Al D-voastră,
Alexandru Iavorovski

■

Consiliul popular al sectorului 2 : Urmare scrisorii tov. **Petrache Bușilă** din București, bl. Muncii nr. 84, bl. B 2, cu privire la problemele create de amplasarea depozitului Mic Gros aparținînd I.C.L. „Alimentara", sectorul 2, vă facem cunoscut că, în urma verificării la fața locului, organele noastre au constatat că cele reclamate se confirmă în parte. În acest sens vă informăm că prin măsurile luate de noi vi se va asigura liniștea și curățenia în jurul depozitului. Nu se poate rezolva deocamdată propunerea dv. de a se muta depozitul, din lipsă de spațiu. În ceea ce privește reclamarea camerei de la parterul blocului, se va rezolva odată cu mutarea depozitului în alt local.

■

„Doresc să vă spun că este pentru a treia oară cînd mă adresez revistei. Prima scrisoare a fost trimisă pe 21 octombrie 1980, iar cea de-a doua pe 9 ianuarie 1981. Am fost vizitat de un tovarăș de la Consiliul popular Moreni, situația a fost constatată, dînșii s-au supărat că m-am adresat revistei, totul a rămas însă neschimbat. Să trec la problemele concrete care m-au determinat să vă scriu : blocul în care locuiesc e dat în folosință de doi ani și jumătate. Totul a fost greu la început, dar locatarii au înțeles și, prin muncă, s-a realizat tot ce a depins de noi. Sînt însă și lucruri care nu depind de locatari : în luna martie 1980 nu a fost căldură, nici apă caldă, cu excepția zilei de 9 martie deși posibilități existau. Cu toate acestea, întreținerea a fost 400 de lei ! Au venit martie necazuri. Lipsesc iar căldura și apa caldă, în februarie 1981, și iarna nu a fost ușoară. De multe ori s-a considerat că este inversat turul cu returul la calorifere, plătindu-se bani pentru modificări, dar fără rezultat. Ne gîndim la iarnă : să ne facem vara sanie, pentru că altfel intrăm în iarnă tot nepregătiți. Desigur sînt mai multe probleme de rezolvat : plouă în apartamente chiar și la etajul trei, cazul apartamentului meu. Am încercat să remediem defecțiunea dar fără mină unul specialist nu se poate face nimic"... **(Ion Iliescu, str. Tineretului nr. 7, Bl. 33, sc. B, et. 3, ap. 36, Moreni, jud. Dîmbovița)**

■

„Am cumpărat, la începutul lunii august, doi litri de vin de la Complexul alimentar de pe Baba Novac, colț cu str. Stejarului. Sticle capsulate cu eticheta : „Vin de regiune superior VASLUI (preț cu amănuntul fără sticlă : 12,50 lei)". După aproximativ două săptămîni, deschid o sticlă și, surpriză, vinul spuma ca șampania, iar la gust era amar. Pe fundul sticlei un strat de depuneri de 1—2 mm. Dacă îl cumpăram de la un particular... dar așa ? Este oare posibil să se pună în vînzare un vin falsificat ? Ambele sticle stau la dispoziția organelor ce vor încerca să lămurească această tristă situație". **(M. Vasilescu, str. Stejarului nr. 40, București)**

■

„Asociația de locatari din Aleea Băița nr. 12 Cluj-Napoca avea în folosință, încă din anul 1967, punctul gospodăresc tip construit în scopul depozitării reziduurilor menajere. La data de 30 07 1980, pretențiile locatarilor „mari și tari" din acest bloc au crescut și, ca urmare, pe diverse motive ticluite cu minuțiozitate, au închis punctul gospodăresc. Rezidurile menajere sînt plimbate de locatari pînă la P.G.-ul nostru pe care îl avem în folosință comună cu asociația de locatari din str. Bălșoara nr. 11. La toate organele locale, inclusiv la presă, am depus plîngerea noastră și... nimic ! Numai noua destinație a P.G.-ului închis — cu pubele goale — a devenit loc de parcare... centru de colectare..." **(Asociația de locatari, Aleea Băița nr. 10, Cluj-Gheorgheni)**

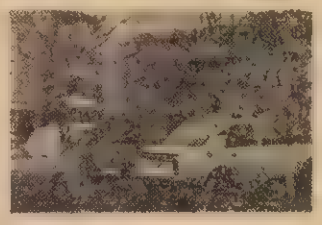

■

Oficiile asigurări sociale și pensii de stat, județul Constanța : Tovarășa Floarea Cioroianu, la scrisoarea dv. adresată revistei „Flacăra" vă facem cunoscut că ne-am adresat Ministerului Muncii, organ ce are competența de a aproba plata ce reprezintă restituirea contribuției pentru biletul de tratament nefolosit. La 8 august a.c. am obținut această sumă în contul nostru și la 14 august v-am expediat 453 lei cu borderoul de plăți nr. 96.

■

„Vă rog, în numele tuturor locatarilor de pe strada Episcop Damaschin, din sectorul 2, să ne ajutați intervenind la forurile competente pentru a, în locul conducta de apă de pe stradă, care din anul 1975, de cînd s-au făcut lucrări de către ICED și instalat această conducta, se tot sparge mereu. Strada a devenit impracticabilă și apa curge în neștire, toată strada fiind numai o băltoacă". (..Constantin Tărșoagă, str. Episcop Damaschin nr. 5, sector 2, București)

■

„În comuna Drăgănești din județul Prahova există un depozit de combustibil de unde ne aprovizionăm. A mai avut reclamații gestionarul depozitului, dar se vede treaba că are rădăcini adînci, că nu se clatină. Dacă mergem cu căruța din sat nu ne dă nimic, motivînd că are dinsul căruțele depozitului. Dacă mergem fără căruță, spune că nu are căruță, dacă mergem de trei-patru ori spune că nu prea ne-a văzut : ce, vrem să luăm cum ne ducem ? Nu știm cum să procedăm ca să-ne aprovizionăm de iarnă. Ceea ce doresc eu este să știu cînd pot merge la depozit, fără a mai fi purtat pe drumuri și aminat de la o zi la alta". **(Marcu Nicolae, com. Dumbrava, satul Cornu de Sus, jud. Prahova)**

■

Mă numesc **Filofteia Fofoncată**, domiciliată în **Intrarea Dr. Felix, nr. 2, bloc M 4, scara B, etaj 4, apart. 138, sector 1, telef. 59 56 34.** Dintr-o întîmplare tăiesc de peste o lună de zile o situație de necrezut. **Pe ziua de 8 august 1981** milița a găsit într-o piață din Berceni o fetiță de aprox. 4—5 anișori. E frumoasă și inteligentă. În primă urgență milița a dus-o și a lăsat-o surorii mele care lucrează într-un local de alimentație publică din zonă. Trecînd eu întîmplător pe la sora mea, fetița s-a atașat de mine și de fata mea, — elevă de școală. **De atunci** fetița se află în casa mea, alături de mine, de soțul meu și de cei doi copii ai mei. O iubesc, ne-am atașat puternic de ea cu toții și ea s-a lipit de noi. Îmi spune „mama Filofteia", — și de fiecare dată plîng. O iubesc ca pe copiii mei. Am anunțat la miliție, am fost acolo mereu, am dat telefoane : am fost îmboună să o lăsăm la un orfelinat DAR mi se rupe inima !... Mi s-a spus mereu că cercetările continuă, însă pînă acuma nu e nimic.

Mă tot gîndesc ce fel de ființă o fi această femeie, această MAMĂ care și-a părăsit copilul, carne din carnea ei, căruia i-a dat viață, l-a crescut ?!... SIGUR, nu poate fi numită om.

Vă rog interveniți să se facă adevărul. Copilul acesta nu trebuie să sufere ci trebuie să crească frumos și sănătos. De atîta amar de vreme, cum de nimeni în țara asta nu l-a căutat ?! NU are mamă, tată, bunici, rude, vecini ?!... Străinu fapt !... Noi o îngrijim ca pe propriul nostru copil, cu dragoste dar nu putem ține loc de mamă. Vă rugăm faceți lumină și dreptate.

■

„Am făcut această fotografie la o stînă din apropierea Tîrnăveniului. Prin ea aș dori să sugerez prietenia dintre copii și lumea animalelor. Fetița din fotografie se numește Anca, iar berbecul Gheorghe. Vacanța a

Manoperele de la „Săceleana"

Cică prin 1976, un oarecare Constantin Popovici a devenit, nici el nu prea știe bine cum, șeful direct al autoservice-ului Cooperativei meșteșugărești „Săceleana" din Brașov. Părea om de treabă la început. Întreprinzător, cu un anume simț al umorului. Tov. Costică — îl se adresa însul, așa mai discret — ai cumva să-mi dai și mie piesa cutare ? O am, cum să nu — îi răspundea șeful plin de gentilețe. Cu manoperă cu tot te costă atît. Fără manoperă nu se poate ? mai întreba omul. Nuuu, nu, că dăm de bucluc ! După cuvenitul schimb de vorbe, de complezență, tîrgul se încheia. Clientul cunoscut își lua piesa, plătind și contravaloarea și manopera, ca să și-o monteze în mașină cum și pe unde putea, șeful vărsa contravaloarea, cu acte în regulă, la casă, iar costul manoperei și-l înscria conștiincios într-o listă numai de el știută.

Cu un astfel de procedeu deloc ingenios, șeful atelierului și-a însușit cu nerușinare, în răstimp de cîțiva ani, o însemnată sumă de bani, reprezentînd 40 la sută din manopera neprestată care, legal, trebuia să fie făcută de cooperativă.

Sumele extorcate au fost, pînă la urmă, recuperate de la cei vinovați. Dar fapta de necinste, de cîștig fără muncă, rămîne. De ce nu s-au luat chiar atunci măsurii radicale ? Pai, cum să se ia, dacă însuși președintele cooperativei și-a reparat și revopsit în atelier autoturismul proprietate personală plătind cu 1 300 lei mai puțin ? Că vedeți bine cum devin și se cocoloșesc lucrurile. Președintele închidea și el un ochi și se făcea că nu vede și n-aude, iar ingeniosul de Popovici Constantin, profitînd de nebăgarea de seamă a președintelui, își vedea liniștit de... manopere, în timp ce treburile atelierului mergeau ca vai de mama lor. Lipsiți de disciplină și control, mulți depanatori introduceau în atelier autoturisme particulare cărora le efectuau mici reparații fără comandă deschisă sau efectuau lucrări peste cele prevăzute în comandă, iar banii intrau ca ciubuc în propriul buzunar. Din această cauză s-au iscat discuții și neînțelegeri între muncitori. Cînd vopsitorul Albert Mihaly, un om cinstit și muncitor, a avut curajul să dea astfel de manopere în vileag, s-au coalizat împotrivă-i toți răufăcătorii și l-au dat afară.

Lucrurile n-au putut merge însă așa la infinit. Urmare a intervenției colegiului comitetului județean de partid, necinstea a fost scoasă la iveală și vinovații și-au primit răsplata. Constantin Popovici a fost eliberat din funcție, Aurel Vladu, președintele cooperativei, a fost aspru criticat și avertizat (De ce, care, numai atît ?!)

Vopsitorul Albert Mihaly a fost repus în drepturi.

MIHAI STĂNESCU ■

trecut, dar amintirea ei poate fi readusă în gîndurile tuturor copiilor, prin intermediul acestei fotografii de astă vară". **(Sorin Surdu, elev la Liceul de chimie din Tîrnăveni, jud. Mureș)**

■

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare : Cu privire la scrisoarea prin care **Virgil Sora**, om al muncii la Regionala Căi Ferate București sesizează unele abateri săvîrșite de Simon Ioan Liritis — director adjunct la Departamentul industriei alimentare, vă comunicăm următoarele : Urmare unor sesizări anterioare și a verificărilor făcute, Liritis Simon Ioan a fost înlocuit din funcție prin ordinul ministrului nr. 1076—1981 și transferat la Centrala industrializării cărnii.

■

Procuratura Generală : Referitor la scrisoarea tovarășului **Marin Dudescu** din București vă facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și, constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare.

■

Ministerul de Interne : Referitor la scrisoarea din 30 iunie 1981, prin care soții Ruse și Stana Oanta reclamă că în ziua de 26 aprilie fiul lor, **Oanta Cristi**, în vîrstă de 13 ani a dispărut de la domiciliu, vă facem cunoscut următoarele : Pentru găsirea minorului au fost audiate și verificate toate persoanele indicate de petiționar. S-au făcut verificări la toate spitalele, la Institutul medico-legal și la Centrul de primire minori din Calea Călărași nr. 111, rezultatul fiind negativ. La 25 iunie a.c. a fost dat în urmărire locală pe capitală, iar la 10 iulie a.c. dispariția a fost publicată și în presă. Întrucît minorul nu a fost găsit, a fost dat în urmărire generală, continuîndu-se cercetările în vederea depistării lui.

■

Procuratura Județeană Tulcea: Vă înaintăm un referat în legătură cu aspectele semnalate de tovarășul Iancu Eliade Someșanu. Întrucît s-a apreciat că cele semnalate prin scrisoare de către petent sînt întemeiate, s-a propus declararea recursului extraordinar de către Procurorul General, care urmează să decidă.

Pagină realizată de
PIA OLARU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Constantin Paraschiv, București : Nu aveți dreptul. Pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă, cu vechime incompletă, se acordă numai dacă persoana în cauză are o vechime în muncă de cel puțin 10 ani. Or, dumneavoastră, pînă la împlinirea vîrstei de 67 de ani, nu ați realizat decît o vechime în muncă de 5 ani, 9 luni și 23 de zile. ● **Martin Iancu**, Năsăud : Soția, fiind singurul membru al familiei încadrat în muncă, beneficiază de compensarea majorării de prețuri și tarife la energia electrică și termică cuvenit personalului muncitor, cu un copil în întreținere, cu suma de 50 lei lunar. Nu se iau în considerare ca fiind în întreținere copiii care : au împlinit vîrsta de 16 ani ; sînt în întreținerea statului (case de copii) ; realizează venituri proprii ; sînt încredințați spre creștere altor persoane sau cu plasament familial ; unul din părinți plătește pensie de întreținere, fiind încredințat spre creștere celuilalt părinte ● **Gheorghe Adam**, Cluj-Napoca : localitatea Florești, unde aveți domiciliul stabil, face parte din categoria acelora cu posibilități de navetă ● **Petru Tăbîrnă**, Iași : Sporurile de retribuire pentru activitate în condiții deosebite de muncă se pot acorda numai în cazul în care se constată de către organele sanitare județene, prin probe de laborator, că noxele pe locul de muncă respectiv depășesc limitele maxime admise de protecția muncii ● **Ion Alexandru Popa**, comuna Stoenești (Argeș) : Conducerea unității poate refuza plata concediului medical cînd cel în cauză nu respectă tratamentul medical prescris, nu se prezintă la vizita medicală indicată pentru urmărirea bolii sau cînd simulează boala. În toate situațiile persoana respectivă are dreptul să se adreseze comisiei de judecată din unitate, care este competentă de a analiza și hotărî ● **Constantin Răducanu**, București : Vă puteți adresa la circumscripția financiară a sectorului 1 din strada Roma nr. 7, cît și la Ministerul Muncii.

MARGA NEDELEA ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Viorel Monar, Cornu Luncii, Suceava : Acordarea burselor elevilor în treapta a II-a de liceu se atribuie celor care se pregătesc în meserii deficitare în forță de muncă, în ordinea descrescîndă a mediilor, dacă au obținut cel puțin media 7 la concursul de admitere ● **Doinița Filimon**, Iași : Redacția noastră primește versuri, dar nu și „memorii scrise în versuri" ● **Ioan Apetri**, Gelu, Timiș : Întrucît școala dv. este din sistemul M.A.N., urmează ca acest minister să se pronunțe asupra echivalării Cursului de calificare pe care l-ați absolvit ● **Nicoleta Săndulescu**, Pălținiș, Botoșani : Pentru a deveni stewardessă, vă sfătuim să vă adresați în scris Direcției aviației civile — Otopeni ● **Ilie Bolintineanu**, Timișoara : M.E.I. ne transmite că, întrucît planul de școlarizare la profilul Chimie-biologie pe profil de licee a fost realizat, nu se mai pot aproba suplimentări de cursuri ● **Lorin Cerchez**, București : Nu cunoaștem o astfel de dispoziție. Inspectoratul școlar al sectorului în care locuiți vă va da toate lămuririle necesare.

HORIA PĂTRAȘCU ■

JURIDIC

Alexandrina Flore, București : În cauză nu s-a pronunțat o hotărîre definitivă ; urmează să vă susțineți toate apărările în fața instanței ● **Dan Ioan**, Tg. Mureș : Hotărîrile judecătorești la care vă referiți s-au pronunțat în perioada anilor 1971—1976, astfel că termenul de un an prevăzut de lege pentru declararea recursului extraordinar a expirat ● **Ana Marin**, com. Mogoșești, jud. Iași : Nu s-a dispus începerea urmăririi penale, cu motivarea că împricinatul nu s-a sustras cu rea credință de la plata pensiei de întreținere, ci în perioada reclamată a avut mari necazuri cu sănătatea, neputînd realiza veniturile necesare ● **Zaharie Brihan**, com. Birsa, jud. Arad : Din probatoriul administrat în dosarul cauzei a rezultat că accidentul s-a produs din culpa exclusivă a victimei. Procuratura locală a dispus corect scoaterea învinuitului de sub urmărire penală ● **Niculae Mutu**, București : Pirița se face vinovată de săvîrșirea infracțiunilor de mărturie mincinoasă și tulburarea folosinței locuinței, infracțiuni prevăzute și pedepsite de art. 260 și 320 din Codul penal. În acest sens au fost sesizate organele de miliție ● **Aristița Dobrescu**, com. Dragodana, jud. Dîmbovița : Faptele sesizate sînt de competența comisiei de judecată de la domiciliul făptuitorului ● **Iacob Ograean**, com. Iernut jud. Mureș : Nu sînt motive de promovare a recursului extraordinar solicitat de dv. întrucît, în urma verificărilor făcute, a rezultat că împricinatul este tatăl minorului născut din relațiile avute în afara căsătoriei cu reclamanta.

MIHAI MERIȘANU ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Centenar Bacovia

Agatha Grigorescu-Bacovia: „Pe noi poezia ne-a ajutat să plutim..."

— Stimată Agatha Grigorescu-Bacovia, mă aflu aici în gînd cu ecoul delicat al versurilor pe care nu de mult le-ați dedicat poetului în „România literară". Ce semnificație are acest dialog prin poezie și prin timp cu cel care a fost George Bacovia ?

— Pe noi poezia ne-a legat încă de la început. Toate momentele apropierii noastre se leagă într-un fel sau altul de poezie. Poezia a lucrat întotdeauna în favoarea noastră mai puternic decît orice sentimente. Ea ne-a ajutat să plutim peste tot ce a fost proză, mizerii, vicisitudini, ofense ale vieții. Întîlnirea dintre mine și Bacovia n-a fost altceva decît un schimb de poezii, în ultimă instanță. Cînd am stat pentru prima oară față în față (după ce o încercare anterioară de a-mi fi prezentat eșuase, pentru că pe poet îl... mușcase o albină și nu putea să apară astfel înaintea unei domnișoare !) mi-a recitat una din poeziile sale — **Vae soli.** După un timp cînd ne-am revăzut, a fost rîndul meu să-i citesc o poezie de-a mea, ce tocmai apăruse în revista **Scena.** Astfel s-a perpetuat de timpuriu o trainică legătură spirituală.

— Care a fost — atunci și mai tîrziu — atitudinea poetului Bacovia față de poeta Agatha Grigorescu ?

— El nu proa lăuda. Era foarte reținut. Nu se manifesta cu ușurință. Dar m-a încurajat întotdeauna spunînd că sînt pe calea să-mi croiesc un drum în poezia românească și alte opinii, în orice caz admirative, cuprinse în cele 3—4 recenzii pe care le-a scris în viața lui despre mine, uneori chiar în revista al cărei director a fost **(Ateneu).** Cel mai mult prețuia cel de-al doilea volum al meu, **Muguri cenușii.** Mai tîrziu, spunea citeodată, mai în glumă, mai în serios : „La nu mai publica atîta poezie, că prea îți faci mulți admiratori !" Eu rîdeam, rîdea și el și era, firește, așa, o badinerie.

— Avea deci încredere în destinul poeziei dumneavoastră, așa cum și dumneavoastră v-ați tras puterea de-a lungul unei vieți din intuiția timpurie și din încrederea nețărmurită în vocația profundă a poetului. Cine v-a fost alături de-a lungul anilor în această credință ? Cum a trăit, așadar, poetul Bacovia printre oameni ?

— Bacovia n-a prea fost înconjurat de prieteni, decît poate în ultima parte a vieții. Era un om destul de distant, extrem de rezervat, care cu greu ieșea din el însuși. Cu toate acestea, n-au fost puțini cei care l-au prețuit, încă de la începuturile carierei sale poetice. Cel dintîi pe care l-aș aminti este Alexandru Macedonski. Prin 1903, cînd a venit Bacovia la București ca student la drept, și-a adus și caietul de poezii, care avea să devină apoi volumul **Plumb** și l l-a dat spre lectură lui Macedonski. Acesta, cucerit de la început, l-a oprit pe Bacovia la dejun, ceea ce pe atunci însemna foarte mult. Și a scris, nu mult după aceea, celebra dedicație : „Poete scumpe pe frunte / porți mîndre foi de laur / căci singur pînă astăzi / din **Plumb** făcut-ai aur", — parcă un revers al tristei epigrame adresate lui Eminescu. Mai tîrziu l-a vizitat pe Bacovia la Bacău, a colaborat cu amabilitate la revista poetului, au devenit, într-un cuvînt, prieteni. Iar ca om care i-a trasat, într-un anumit fel, evoluția poetică, fără să-l fi fost prieten apropiat, îl putem numi pe Constantin Banu, directorul revistei **Flacăra** (ediția „princeps"). El a sesizat în autorul poeziei **Plumb** un poet nou, original, de o mare valoare, și i-a publicat, din fondurile revistei, volumul **Plumb,** care aștepta lumina tiparului de 16 ani. Această așteptare l-a strivit pe poet, i-a minat elanul creator, pentru că un poet care nu este publicat este un poet mort. Bacovia nu scria pentru sertar. Poate și pentru că, dincolo de modestia lui binecunoscută, era conștient de valoarea creației lui. A crezut în poezie așa cum a crezut în viață. Iar dacă viața i-a fost uneori, cum să spun, uricioasă, dușmănoasă, poezia nu l-a trădat niciodată.

Prietenii, însă, da. Iată, de pildă, Adrian Maniu, care-i fusese destul de apropiat, a făcut o gafă de neiertat amputîndu-i unele poezii la reeditarea unui volum, lucru care l-a îndurerat profund pe Bacovia. El era atît de exigent cu perfectarea din toate punctele de vedere a poeziei, pînă la punctuație chiar, încît pînă și o virgulă avea pentru el o mare însemnătate, pentru că acea virgulă însemna o pauză intelectuală, o nuanță în această formă desăvîrșită și cantabilă, care este poezia lui. Apropiați i-au fost și Perpessicius, care s-a dovedit deosebit de comprehensiv în tot ceea ce a scris despre el, și N. Davidescu. Mai puțin Minulescu, care, deși bonom de felul lui, lui Bacovia nu l-a fost prieten, ci dimpotrivă, de la înălțimea funcției pe care o deținea la vremea aceea, îl umilea cu gradul de copist III, de pildă și îmi cerea să-i înfățișez diploma de licență a poetului... De neînțelegere și chiar de dușmănie a avut parte și după 1950, cînd A. Toma se bătea cu pumnul în piept că Bacovia nu va fi publicat cît trăiește el, fiindcă „e decadent", sau Mircea Florian, profesorul de istoria filosofiei, care s-a codit atît pînă a acceptat apariția **Stanțelor burgheze** într-o ediție elegantă (cea mai frumoasă din cîte a avut poezia lui Bacovia) ce se datorează în întregime străduințelor oneste și cu adevărat prietenești ale lui Eugen Jebeleanu și Cicerone Theodorescu, precum și ale Floricăi Cordescu, care a ilustrat atît de frumos volumul.

— Ca autor moral al celor mai multe dintre edițiile Bacovia, cum priviți editarea, mai ales cea postumă, a poeziei bacoviene ?

— Întotdeauna editarea volumelor poetului ne-a dat multă bătaie de cap. Lucrul cel mai trist este că s-a creat o nefericită tradiție să-l publicăm pe Bacovia înghesuit, mai întotdeauna într-o cărțulie ce se cheamă de cele mai multe ori **Plumb.** N-am reușit, cu toată lupta mea de decenii, să-i conving pe editori că și Bacovia ar avea dreptul la o ediție completă. Iată, de pildă, tristul exemplu al prozei bacoviene, editată într-un singur volum, și acela neorînduit, deși pe prima pagină a sa scrie că ediția a fost pregătită de Bacovia însuși, omițînd să se precizeze că poetul o concepuse în două volume. Ediția critică a lui M. Petroveanu are și ea o mulțime de cusururi și cel mai mare este că, deși eu am atras atenția editorilor, ea este alcătuită, în secțiunea de proză, după o nefericită ediție din 1946, de la „Fundații", a cărei poveste nu v-o mai înșir, dar pe care o regreta însuși poetul.

— Aveți cumva pregătită o ediție completă a operei bacoviene ?

— Nu, nu am. Nu e menirea mea. Ce am putut să fac pentru memoria poetului Bacovia se găsește închis între copertile cărților mele **Poezie și destin.** S-au găsit unii care să-mi reproșeze că aceste două volume apărute pînă acum (al treilea va apărea în curînd — nota red.) nu sînt „științifice". Eu nu sînt „om de știință", eu sînt o poetă, o **artistă** și înțeleg să prezint un **artist** respectînd adevărul, oferind materialul brut legat de existența lui, pe care critica să-și întemeieze comentariile, exegeza teoretică.

— Bacovia a fost un izolat în propria-i sensibilitate, un contemplativ. De unde această obsesie poetică a materiei ?

— Mai mult decît atît : a fost complet lipsit de simț practic, incapabil să se preocupe de latura practică, materialistă, a vieții. El a **trăit poetic** cu adevărat, într-o eternă contemplație interioară din care s-au născut distilările perfecte ale versurilor sale. Cu toate acestea, el **gîndea concret** în poezie, nu făcea speculații metafizice. Poezia lui nu are reflexe metafizice, deși are o substanță filosofică evidentă, întemeiată pe cultura solidă asimilată de-a lungul unei vieți. A rămas pînă la bătrînețe îndrăgostit de literatura clasică latină, păstrînd lîngă suflet pe Horațiu și Ovidiu. Era de asemenea la curent cu mișcarea literară europeană, citea revistele din țară și din străinătate, a parcurs cu interes toate curentele literare, astfel încît m-a uimit afirmația pe care o face Șt. Aug. Doinaș într-o prefață la o traducere în germană a poeziilor lui Bacovia despre așa-zisa „lipsă de cultură" a poetului. Bacovia a **asimilat** cultura rămînînd **el însuși** și aici stă puterea geniului său.

. . . . . .

Am oprit aici convorbirea cu Agatha Grigorescu-Bacovia, care începea să resimtă oboseala acestor zile febrile din preajma centenarului poetului, cu cavalcada filmărilor, a reuniunilor, a planurilor de expoziții, a invitaților, care abia a început. Am continuat, însă, într-un fel, ascultîndu-l pe Gabriel Bacovia, fiul poetului și al Agathei Grigorescu, sufletul Muzeului memorial G. Bacovia, de la care am aflat nu puține greutăți cu care se confruntă existența micului așezămînt și peste care soția marelui poet a trecut cu grație și seninătate.

TANIA RADU

Praguri sub blestem

Strada Arionoaiei se află la o bătaie de clopot de centrul Bucureștilor. Enigma Otiliei. Casa lui Costache Giurgiuveanu. Strada începe cu o salcie de renaștere italiană și urcă în pantă pînă-n secolul al nouăsprezecelea. Merg printr-un pustiu de lacrimă înconjurat de pridvoare de ananas. Trecutul are glas sonor și e adînc și albastru ca văgăuna ochiului de bou dărîmat de jug. Și se acordă în gen, număr și caz doar cu pragurile toamnei. Un prag pe care stăm cu pieptul și nu putem și nu vrem să-l sărim. Aici, tristețea e o însușire de subiect. Limpede, limpezi, miez de nucă. Șelpiri de teracotă, bizantină. Indestulată de trecut, strada tremură neîncetat într-un scăpătat senin. Azi-noapte, plopii care o veghează au ieșit din apă ca niște pușcași marini. Pe amîndouă malurile (vechi ca neamul Brâncovenilor), ripi de azur vînăt ca murele și afînele. Un plop, aplecîndu-se să-și lege moletiera, a nimerit cu nutrețele într-un potop de brănduși de toamnă. De mirare, fiindcă nu mai avea în sînge decît frunze de mesteacăn, el l-a-ntrebat : dar unde-i Felix, domnișoară Otilia ? Și unde-i anul 1909 ? I-a răspuns o trăsură plină cu negură : — Aici nu stă nimeni. Tropa-tropa. Calul e obosit. Vine dintr-un veac apus. Ciocnesc pahare de conița lui și văd cum cascadele lui septembrie se schimbă-n lemn bolnav. Fiecare poartă un scrîn căruia i-a fugit timpul de sub picioare și i s-au uscat gutuile în sertar. Sub o poală de zid, o coasă doarme într-un maldăr de trifoi și visează asini. O grădină cu trestii. Un zeu lenes, mirosind a os de prună, le aplecă sub cîntec. O amforă cu anemone. Corăbii moarte vin din mări uscate și se schimbă-n scînduri de gard sau în cetină străjuind turnuri de balcoane pustii. Caut și nu-l găsesc și trebuie să fie pe-aici un tratat despre orhidee. Un domn Hangerliu, tăiat de trimisul sultanului, varsă din pieptul sfîșiat de cîini vedre de bulion. Aici poți spune, fără să se mire nimeni că vorbești cu glas tare : cred într-un dumnezeu al trecutului, văzutelor de demult și nevăzutelor în viitor. Fără astfel de străzi, Bucureștii ar fi o tăgadă a suferinței sau a nostalgiei. Cred în destinul lor de nemurire. Și pentru că-n luntrea lor e stăpîn numai visul să ne declarăm moștenitorii de drept ai orașului vechi și să le apărăm de buldozere. Scriu sub o floarea soarelui, într-un desfriu de septembrie: nu dărîmați strada Arionoaiei.

FANUȘ NEAGU

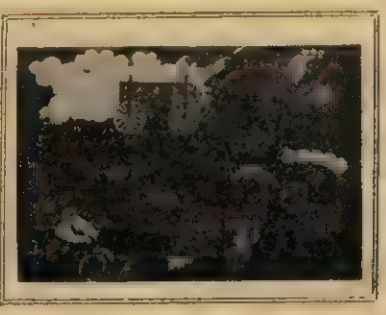

Adevărul dialecticii și adevărul esenței

Teoria dialectică în sens propriu nu se poate constitui decît atunci cînd gîndirea reușește să se ridice pînă la conceptele de tip dinamic. Altfel spus, decît atunci cînd se reclamă, explicit, de la un concept dinamic al oricărei esențe, al esenței adevărului în mod cu totul special.

Căci cum s-ar putea da seamă de natura dialectică a oricărei esențe cu un concept metafizic al adevărului ?

Dar un concept dialectic al adevărului nu este posibil fără o teorie dialectică a adevărului, adică fără o teorie care, cu necesitate, să fie o oglindire activă, constructivă a unor relații obiective, a unor relații dialectice la nivelul obiectivității. În alți termeni, teoria dialectică a adevărului trebuie să arate : a. ireductibilitatea adevărurilor dialecticii la adevăruri nemijlocit particulare ; b. producerea adevărurilor prin participarea filosofiei la procesul cunoașterii ; c. dialectica adevărurilor sale (= dialectica adevărului general și particular — dialectica în cadrul căreia se constituie și se evidențiază adevărul general din transcenderea infinită a diversității particularului ; acest fapt nu-l pot înțelege dogmaticii niciodată și din această cauză ei umblă cu tiparele procustiene ca măsură a fidelității ; sigur, mai sunt și alte cauze care-i determină să poarte deasupra capetelor această sinistră măsură) ; d. caracterul istoric al dialecticii, deci diversitatea dialecticilor (acest caracter rezultă din punctul c) ; e. universalitatea adevărului întemeiată în planul ontologicului, pe de o parte, în cel a gnoseologicului, pe de alta.

Din observațiile de pînă acum rezultă că numai conceptul dialectic de adevăr poate da seama de unitatea cunoașterii, de istoria ei efectivă.

Consecvent cu modul său de a concepe adevărul ca un moment al ontologicului, Aristotel va defini ce trebuie considerat adevărat, pe de o parte, și fals pe de alta. El scrie : „A enunța că ceea ce este nu este, sau că ceea ce nu este este constituie o propoziție falsă ; dimpotrivă, o enunțare adevărată e aceea prin care spui că este ceea ce este și că nu este ceea ce nu este. Așa că acela care spune despre ceva că este sau nu este va trebui prin aceasta, implicit, să spună ceva adevărat sau fals" (**Metafizica**, p. 135).

Prin urmare, vom avea adevărul atunci și numai atunci cînd determinării conceptuale îi corespunde determinarea la nivelul realității, al însușirilor acestuia. Se ridică întrebarea dacă Aristotel a fost senzualist în teoria cunoașterii. Dacă ținem seama de ansamblul concepției sale, atunci vom răspunde că el este un antisenzualist, un constructivist.

Mai mult : prin modul de a concepe raporturile filosofiei cu științele, el se dovedește un dialectician. El scrie : „Există o știință care consideră atît Ființa ca ființă, cît și proprietățile ei esențiale. Ea nu se confundă cu nici o știință specială, căci nici una din acestea nu consideră Ființa ca atare în general, ci fiecare din ele își asumă o parte din ea și examinează însușirile ei, cum fac, de pildă, științele matematicii" (ibid. p. 125) Neconsiderînd Ființa în general, diferitele științe au conchis că generalul nu se află la nivelul ontologicului, ci la cel al expresiei. Să spunem că prin această concepție epistemologică ne aflăm în domeniul cunoașterii dominat de categoria metafizică a cantității.

ION STROIE

Film

Ștefan Luchian

Lume normală, lume damnată. La răscrucea lor se află artistul. Lumea normală n-are prejudecăți : „Tată, spune Cecilia, te poate ajuta să obții un post de diplomat la ambasada din Viena". Are în schimb candoare : „Dar Ștefan, se nedumirește sincer aceeași frumoasă Cecilie, poți picta în timpul liber". Lumea normală are bun-simț : „Țăranii tăi, observă un confrate, sînt murdari, necăjiți... Unde crezi că poți atîrna un astfel de tablou ? Poate în dormitor". Și rîde meschin și ironic, dar sănătos. Lumea normală are bani, nevoi în creștere, case, bun-gust, logică („Cum crezi dumneata că un om poate picta fiind paralizat ?" se indignează doct și fără drept de recurs procurorul), medalii, premii, conace, noroc la cărți, flori, glorie, repulsii, drepturi, inclusiv dreptul la compromisuri, vicii și virtuți, lașități și cultură, ironie fină, spirit practic și eficiență. („Eu plătesc, dumneata pictezi ce trebuie, ce îmi place mie !") Un singur lucru îi lipsește lumii normale : geniu.

Pe ecran, bucuriile și tristețile lumii normale se derulează amețitor, fără contrapunct, deocamdată, cu voluptate și uneori cu nostalgie. Dacă le-ar sta în puteri, Nicolae Mărgineanu, Iosif Naghiu, Călin Ghibu, Lucian Mețianu, Nicolae Drăgan, Cătălina Iacob, Silviu Camil și ceilalți membri ai echipei ar cobori cu lumea filmului în sala de spectacol sau în stradă. „Tu cel puțin, zice resemnat și înțelept un camarad între aspirație, ai talent, ți-au fost selecționate două pasteluri pentru expoziția de la Paris, eu m-am săturat, am nevoie de casă, de nevastă, de bani". Lumea normală continuă să plece în străinătate ca să se întoarcă cum a plecat, se lamentează, are opinii, emite judecăți de valoare, are umor, se distrează, suferă, petrece, participă la viața publică, e contestatară, revine, e generoasă și înțelegătoare („Știi că te înțeleg mai bine ca oricine, îi spune funcționarul public lui Luchian evacuindu-l din casă, dar ce putem face ? Asta-i situația !"). Lumea normală e normală și sănătoasă : dă faliment, suferă de indispoziții trecătoare, pînă la urmă rîsul salvează și acoperă totul. Lumea normală trăiește, visează, se îmbată, muncește, acceptă suferința și se revoltă împotriva ei. Se descurcă. Lumea normală din filmul lui Nicolae Mărgineanu este preponderent frumoasă, deși cineastul nu se teme în fața urîtului. Dar nu-l îngroașă, nu-l rezolvă. Marele mecanism al vieții, malaxorul care absoarbe suferința eliberînd exterioarele plăcerii și ale rîsului pare inexorabil și etern.

Brusc, malaxorul începe să dea rateuri, pufăie, se blochează. Lumea normală nu este normală. Secvența este antologică. Peisajul pare ireal, în maniera Călin Ghibu. Fastul — desăvîrșit. Cîteva imperfecțiuni ale expresiilor de pe chipurile invitaților la petrecere par a fi mai degrabă consecințele viziunii aberante a pictorului care le-a zămislit. Nu lipsesc decît aripile pentru ca imaginile să fie desprinse din visul unui înger. Aripile și flautul. În locul flautului, în scenă se aude un vals al lui Johann Strauss. E minunat. Lumea normală are gustul rafinat al zeilor. Ștefan Luchian nu (mai) face parte din această lume normală. Boala îl ține răstignit în fotoliu. Cîteva glume nevinovate îl fac să zîmbească. Și îngerii greșesc. Noaptea crește și apoi descrește înspre dimineață. Peisajul rămîne static. Static și mirific. Dar oamenii nu mai au înălțime. Prăbușiți ei înșiși parcă se tîrăsc și chiar o fac cu voluptatea umilinței, cu demența distracției cu orice preț. Marele malaxor e neputincios în fața micimii, se astupă, hîrîie, rîsul nu mai poate acoperi viermuiala ce duce la crimă. Singurătatea în care recurge geniul artistului nu se mai constituie din imperativele dezastrului fizic. Singurătatea lui este opțiune și numai de aceea este tragică. Jumătate din viață, artistul, ca să rămînă ce a hotărît să fie, este nevoit să strige mereu : „Ieși afară !"

Nicolae Mărgineanu, secondat cu tandrețe și pasiune de toți ceilalți colaboratori, a conceput și construit filmul din sugestie, culoare, unghiuri și contrast. Adică din acele lucruri care nu pot fi văzute din scenariu. Nimic nu este ceea ce pare că este. Cineastul vede în stilul lui înțelesurile cuvintelor, ceea ce nu e puțin. Este totul. Tot ce l-a văzut pe Luchian în marele actor care este Ion Caramitru și nu s-a înșelat. Ion Caramitru realizează o creație tulburătoare. Aproape mă tem pentru conștiința lui devastată de furtunile geniului lui Luchian. Cine l-a cunoscut pe actor numai din acest film nu-l va recunoaște pe stradă, într-atît de profundă, într-atît de totală este transfigurarea artistică. Toți ceilalți interpreți, în frunte cu George Constantin, Victor Rebengiuc, Maria Ploae, Monica Ghiuță, Ovidiu Schumacher, Mircea Constantinescu, Petre Gheorghiu, Adrian Rățoi, Ștefan Velniciuc, Nicolae Manolache, Nicolae Urs, Andrei Csiky, se simt bine în rolurile lor și asta se vede. O mențiune specială pentru rolul episodic realizat de Rodica Negrea, spontană, expresivă, deține secretul nuanțelor. Un film frumos, unul dintre acele filme pentru care timpul lucrează în favoare, descoperindu-le noi valențe și însușiri.

NICOLAE CRISTACHE ■

Cronica spectacolelor

Moromeții pe scena Naționalului

Naționalul bucureștean și-a inaugurat actuala stagiune cu o premieră absolută : **Tinerețea lui Moromete** de Marin Preda, spectacol realizat în viziunea scenică a tinerei regizoare Anca Ovanez-Doroșenco. Piesa — reamintim cititorilor noștri — a apărut, la scurtă vreme după moartea scriitorului, în revista **Teatru** din 1980.

Vom admite de la bun început că o piesă despre țărani este oricînd o întreprindere temerară, iar exemplele și mai ales reușitele sînt puține nu numai în dramaturgia națională ci, de întotdeauna, și în repertoriul teatrului universal. Nu ne-am îndoit totuși nici o clipă că plugarul adus atît de măiestrul în literatură de autorul **Moromeților** nu va reapărea și prin mijlocirea dialogului scenic. Într-adevăr, țăranii s-au dovedit din primul moment cei pe care îi știm din romanele lui Marin Preda, oameni din sud-estul țării, trăiți în vecinătatea marelui oraș, cu vorba lor scurtă și impestrițată de neologisme, pehlivani și luți la minie, cu ochiul ager și vesnic la pîndă, grăbiți în toate, de unde și un mod ciudat de a se însoți cu bucurii și triști complementare.

Piesa a fost concepută ca o suită de tablouri ordonate cronologic. Amintirile lui Ilie Moromete dispun totuși, în cîteva rînduri, intervertirea timpului artistic dar tocmai aceste momente ne apar accidentale și irelevante, retrospecțiile eroului principal constituind după părerea noastră episoade mai puțin izbutite. Construcția piesei se bucură și păcătuiește prin eterogenitate, autorul a reluat fragmente întregi din romanele sale (în principal din **Moromeții** vol II, **Marele singuratic** și **Delirul**), folosind cu succes dialogurile existente în elaborarea episoadelor dramatizate. De aici și unele nesincronisuri și în primul rînd faptul că piesa nu se recomandă ca o entitate artistică autonomă. Senzația că asistăm la ceva incomplet, cu caracter de episod, este dominantă, fiecare tablou îmbogățind impresia că întreaga confruntare de opinii și pasiuni vine să concluzioneze asupra unor fapte anterioare.

E adevărat, genul nu e nou, drama rezolutorie are obîrșii străvechi (ea apare deopotrivă la Sofocle și Ibsen) dar în cazul de față piesa întreagă se înfățișează, în anumite momente, ca un act al unei piese de mai mari proporții, iar gîndul spectatorului se întoarce mereu la ceea ce a fost sau urmează să fie înainte de ridicarea cortinei și după căderea ei finală. Va trebui să constatăm din nou că nu tot ce izbutește în proză are șansa de a fi prezentat în versiune dramatizată. În **Tinerețea lui Moromete** splendide sînt întotdeauna colocviile între bărbați, prezentate ca și în roman cu ocazia adunărilor cîmpenești, seara, pe ulițele satului, la seceriș, în aerul încins de soare și gînduri mocnite, în adăstarea nopții pe stănoaga podiștei din fața casei. Aici conversia a fost relativ simplă, și rolurile vin ca o mănușă celor care îi aduc pe scenă pe Ilie Moromete (interpretat admirabil de Gheorghe Cozorici), Niculae (Andrei Finți), Cristache a lui Dumitrache (Alexandru Drăgan), Nae Cismaru (Emil Liptac), Costache al Ioachii (Iulian Necșulescu), Giugudel (Emanoil Petrut) Matei Dimir (Andrei Ionescu), Vasile al Moașii (Alexandru Georgescu), Iosică (Matei Alexandru), Plotoagă (Ion Henter). Translația a izbutit și în cazul altor două personaje : Ilinca (Olga-Delia Mateescu) și Aristița (Elena Sereda). O mențiune specială pentru Silvia Popovici și Ileana-Stana Ionescu care au demonstrat o remarcabilă înțelegere și putere de observație pentru gestica și reacțiile comportamentale ale sătencelor noastre.

Mai puțin izbutit sub raport artistic ne-a apărut universul introspectiv al eroului principal, tradus prin monologuri și, cum spuneam, prin scene retrospective, elemente scenice care se substituie anevoie notațiilor de amănunt, sugestiei și coloristicii verbului. În contextul larg al marilor drame de credință și conștiință ale momentului istoric — perioada este și cea a unor numeroase și aparent inconciliabile conflicte între adevăr și putere — dragostea tîrzie și dramele conjugale ale lui Ilie Moromete apar singulare și copleșite de evenimentele politice și sociale.

Dar în pofida acestor inconveniente, dezbaterea este impresionantă prin forța și densitatea ideilor, prin autenticitatea faptului de viață, prin tipologia fără greș a personajelor. Gustul pentru adevăr, acuratețea observației și profunda cunoaștere a lumii satului sînt prezente și aici ca în toată opera marelui nostru scriitor. **Tinerețea lui Moromete** este mai mult sau mai puțin decît o piesă, este un document de viață, extras și esențializat prin mijlocirea dialogului din marea frescă istorică a anilor '50.

LIVIU TIMBUS ■

CAP LIMPEDE

REVISTA ROMÂNĂ Nr. 6–7/1981

Apărut în preajma celui de-al XVI-lea Congres internațional de științe istorice, actualul număr dublu al „Revistei române" - lunar de cultură care apare în limbile franceză, germană, engleză și rusă – își propune să înfățișeze pe larg, sub semnătura unor personalități de prestigiu ale științei românești contemporane, tradițiile și orientările fundamentale ale gîndirii științifice din țara noastră, aportul acesteia la sporirea tezaurului de valori al umanității, contribuția la rezolvarea marilor probleme cu care se confruntă lumea contemporană. Numeroasele articole comentarii eseuri, evocări publicate în paginile revistei se raportează la dezideratul major al științei din toate timpurile dar mai ales din cele noastre — de a fi o „armă" în slujba păcii, a colaborării și bunei înțelegeri. Tocmai pentru a marca fidelitatea gîndirii științifice românești față de acest principiu fundamental, numărul se deschide cu cuvîntul „Știința în slujba progresului" al academicianului Ion Ursu — prim-vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Cu rigoare și probitate intelectuală distinsul om de știință argumentează ideea interacțiunii dintre evoluția cunoașterii științifice și procesul economico-social, prezentînd concepția românească despre știința ca factor activ, determinant al dezvoltării multilaterale a societății socialiste din țara noastră și înaintării României spre comunism.

Semnificațiile de ordin științific, politic social și moral ale actualului eveniment internațional găzduit de Capitala țării noastre, aportul de gîndire și acțiune pe care de acad. Gh. Mihoc, preoameni de știință români îl vor aduce în cadrul acestuia, sînt prezentate ședințele Academiei R S R. în intervalul „Forumul istoricilor științei". În continuare, sub genericul „Coordonate contemporane" revista publică o suita de articole și comentarii menite să releve principiile călăuzitoare ale politicii românești în domeniul cercetării științifice, direcțiile programatice și sectoarele prioritare ale dezvoltării acestui domeniu. Textele grupate sub acest generic sînt inaugurate de articolul intitulat semnificativ „Unitate — diversitate — potențial" de Mihail Florescu — membru corespondent al Academiei R. S. România, ministru secretar de stat la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie.

În urma acestei călătorii în istoria sectoarelor fundamentale ale științei românești se impune cu claritate ideea caracterului dinamic, constructiv al gîndirii noastre științifice, reala sa deschidere spre rezolvarea problemelor esențiale ale omenirii.

Dealtfel, aspectul moral, civic tot mai subliniat pe care cercetarea științifică l-a capătat cu deosebire în zilele noastre, responsabilitatea oamenilor de știință față de destinul prezent și cel viitor al omenirii — sînt abordate și într-o suită de eseuri purtînd semnături de prestigiu — Grigore C. Moisil, Octav Onicescu, Mircea Malița, Mihai Drăgănescu, Walter Roman, Ernno Gall.

„Dicționarul cronologic al științei românești" publicat în paginile revistei răspunde nevoii de informare a tuturor celor dornici să cunoască realizările de seamă ale științei românești de-a lungul timpurilor. Toi așa cum principalele creații românești care au intrat în patrimoniul mondial de valori pot fi cunoscute prin intermediul unui interesant documentar purtînd semnătura scriitorului I.M. Ștefan. Acestor texte cu pronunțat caracter informativ li se alătură în mod firesc comentariul lui Horia Matei „Savanți români în enciclopedii universale".

Rubrica „Dialog-contacte" găzduiește amplul comentariu „Știința fără bariere" purtînd semnătura lui Ion Barac — consilier în Ministerul Afacerilor Externe. Autorul prezintă concepția românească privind noua ordine economică internațională și, în acest context, inițiativele țării noastre la ONU, UNESCO și alte organisme internaționale pentru degrevarea cercetării de oprelisti artificiale și discriminari, pentru colaborare în domeniul științei cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială.

De asemenea, revista prezintă în coloanele sale cîteva aparții editoriale care constituie remarcabile evenimente ale vieții noastre științifice. Sub semnătura academicianului Cristofor Simionescu este publicată o substanțială cronică pe marginea lucrărilor acad. dr. ing. Elena Ceaușescu — „Cercetări în domeniul sintezei și caracterizării compușilor macromoleculari" și „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului". O avanconică la amplul „Tratat de istoria științei românești", aflat în curs de apariție, este prezentată de acad. Ștefan Milcu. Sînt prezentate, de asemenea, cele mai recente studii de filozofie a științei, relevîndu-se contribuțiile originale pe care le aduc în acest domeniu. „Fișierul editorial" întregește imaginea unei laborioase activități de tipărire și difuzare a literaturii cu caracter științific. De asemenea, la rubrica „Revista revistelor" sînt prezentate principalele reviste de știință care apar în limba română și în limbi străine.

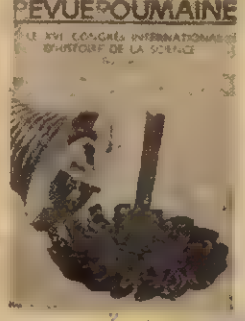

Apărut în excelente condiții grafice, actualul număr al „Revistei Române" cuprinde reproduceri ale unor gravuri și fotografii de epocă înfățișînd dezvoltarea științei și tehnicii pe teritoriul țării noastre, facsimile, și brevete, de manuscrise, tratate și alte lucrări cu caracter științific, fotografii surprinzînd aspecte din activitatea institutelor științifice românești, institutelor de învățămînt superior și laboratoare, portrete ale unor savanți români. Sînt publicate, de asemenea, reproduceri ale unor lucrări de artă care demonstrează influența viziunilor și tehnicilor științifice moderne asupra artei plastice.

ANALELE UNIVERSITĂȚII BUCUREȘTI

Volumul pe 1981 al Analelor Universității București reflectă stadiul preocupărilor legate de cercetarea literaturii și limbii române din Universitatea bucureșteană, preocupări care unbină reinterpretarea critică a clasicilor (Al. Mohor, Eminescu — nostalgia nemarginilor, O. Goga, M. Sadoveanu și miturile autohtone) cu elucidarea unor zone mai puțin cercetate ale istoriei literare (Mihail I. Dragomirescu „Studentul român" — 27 iunie 1935—31 mai 1933. Mircea Anghelescu, Un critic uitat : Bazil Munteanu), edificările evazionetice în estetică și critica literară (Cornel Mihai Ionescu, Prelimînarii la „critica gustului"), cu încercările sintetice de antropologie culturală (Silviu Angelescu, Portrait and Civilization),

„J. R. fii cuminte"

După sfîrșitul plin de mister al ultimului episod, presupunem că serialul „Dallas" va continua. În așteptarea urmării, am rămas, vorba prezentării de pe coperta unui roman din colecția „15 lei", cu nervii bicuiți pînă la paroxism. Sinceri să fim, ne-am plictisit de acest „Dallas". Acțiunile eroilor au devenit previzibile. Ne-am obișnuit atît de mult cu trucurile care ni se flutură prin față încît nimic nu ne mai impresionează.

False probleme, pe care un om cu puțin bun-simț le-ar fi rezolvat într-o jumătate de episod, se întind pe durata unui an și nu se mai termină. Lumea bogătașilor americani e coruptă și amorală ? Așa se pare. E greu să manevrezi milioanele cum manevrăm noi sutele și să-ți păstrezi caracterul integru. Dar asta e o problemă enunțată și rezolvată de mult. Mai rău este că ce se întîmplă în povestea intitulată „Dallas" nu ne interesează, ne este străin.

Copiii nu cad la examenele de treaptă și de intrare la facultate. Nimeni nu aleargă după tramvai de frică să nu piardă condica. Femeile nu pun murături, pleacă la cumpărături fără sacoșă, în mașini late cît o magazie de lemne și nu cos măcar un nasture. Bărbații nu repară fiare de călcat și nu ung ușa cînd scîrțîie.

În serial, eroii cinează în oraș fără să se preocupe de nota de plată, beau whishy, dau telefoane, bîrfesc, fac tranzacții în stil mare, iar în timpul liber și uneori chiar în orele de serviciu fac dragoste. Toți au telefon și permis de conducere.

Cunoaștem o mulțime de oameni care, cît ar fi de obosiți, nu pot adormi pînă nu citesc cîteva pagini, care în drum spre casă se abat în fiecare zi pe la librărie să vadă dacă a mai apărut o carte interesantă. La noi, cînd intri în casa cuiva nu te trezești la frigider să-i bei whisky-ul, ci te uiți ce cărți are în bibliotecă.

În „Dallas", în toate încăperile prin care ne-a purtat acțiunea n-a apărut niciodată o bibliotecă și n-am văzut pe nimeni cu o carte în mînă. Doar studenții, Lucy și Mitch, due din cînd în cînd cu ei niște cursuri. De cînd Lucy cîștigă bani frumoși pozînd pentru reclame se pare că a abandonat studiile. În toamna asta ar fi trebuit să aibă restanțe sau chiar să rămînă repetentă. L-au citit cumva pe Faulkner, pe Hemingway, pe Steinbeck ? De ce oare nu citesc ? te întrebi înciudat văzînd că irosesc pe fleacuri atîta timp, că se vînzolesc de colo pînă colo rostind fără jenă banalități. Cît despre umor, lipsește cu desăvîrșire. Ați reținut din acest serial mamut măcar o replică spirituală ?

Din cîte seriale am văzut simbătă seara, credem că acesta bate toate recorduri de schematism și platitudine. Supraviețuiește prin prezența acelui J.R., care reușește să-l mai salveze puțin, care le la pe toate în spinare și căruia pînă la urmă concetățenii îi vor sparge geamurile și îi vor da foc la mașină.

Dar, cu sau fără părerea noastră, afacerea continuă. Și dacă mai continuă mult timp, vom rămîne cu impresia că în America toată lumea se ocupă de petrol, de adultere, de zdrăngănitul cuburilor de gheață în pahare de whisky și că nimeni nu citește o carte. La ce bun să mai citești dacă ai la bancă 10 milioane de dolari ?

Și, totuși, serialul a avut oarecare succes. Foarte multe pisicuțe au primit numele de Pamela, iar în urmă cu cîteva zile am auzit un tînăr certîndu-și buldogul : „J.R. fii cuminte !"

OPREA GEORGESCU ■

În acest număr ilustrațiile aparțin pictorului PETRU VINTILĂ. (Reproduceri din expoziția deschisă la galeriile de artă ale Centrului de îndrumare a creației populare – București)

Cronica literară

Constantin Țoiu: Însoțitorul

Există în romanul lui Constantin Țoiu, **Însoțitorul**, apărut de curînd la Editura Eminescu, un personaj misterios, a cărui unică și ciudată menire pare a fi aceea de a înregistra totul, de a nota, de a scrie întocmai ceea ce alții vorbesc sau gîndesc. Că unii nici nu-i sesizează prezența iar alții i-o descoperă, nelămurită și tulburătoare — insidioasă precum ceața ce se infiltrează cu umezeala ei într-un mecanism gingaș — pînă în resorturile chiar ale înfiripării unui gînd sau ale actelor lor de conștiință, este un fapt ce ține de semnificația ultimă a cărții. În plan apropiat, acest personaj poartă un nume de umil slujbaș, Rinzei, și este stenograful ședințelor în comun ale Academiei. Cu o conștiinciozitate implacabilă, fără nici o tresărire, apatic, străin parcă de sine asemeni unei unelte tehnice perfecționate și funcționînd absurd de fără greșeală, alimentat parcă de energia inițială a unui impuls originar, el notează pînă și referirile la propria-i prezență. „Așa cum am zis și cum scrie și tovarășul Rinzei". Ironizat școlărește cită vreme personajul ni se prezintă în limitele unei identități sociale a cărei condiție derivă dintr-o teribilă meticulozitate, în plan mai îndepărtat Rinzei își desface aripile mototolite și se înalță, atotcuprinzător, în spațiul nelimitat al credinței că lumea este, în fond, ea însăși o Academie, o instituție angajată pe drumul cunoașterii. El își părăsește pupitrul de funcționar și devine — într-o încercare de lămurire și a titlului cărții — o prezență tutelară, „ceva care patronează, veghează, însoțește tot ce apare în lume". Prețul acestei deplasări nu este însă o dematerializare a prezenței sale : „eu mă refeream la ceva concret, la mitul însoțitor, la martorul nevăzut care stă pitit în noi — în noi nu ca individ ci în totalitatea semințiilor trecute și viitoare". El rămîne concret, așadar, cum concretă poate fi o idee, orice idee care ne „stenografiază" în căutarea mărturiilor ei, a unor noi argumente. Ședința comună a Academiei e o ședință neîntreruptă, fie că unii participă dramatic la dezbateri iar alții nici măcar nu sesizează că reprezintă auditoriul ei. Romanul, el însuși un fragment al acestei „stenograme", înfățișează personaje din amîndouă categoriile și nu e de mirare că enunțînd la un moment dat „contradicția fatală, da, fatală, cred că nu greșesc, dintre știință și ne-știință", ei se alcătuiește din istorisiri și parabole „din care felurite înțelesuri puteau reieși". Propriu-zis cartea se citește ca o serie de povestiri oferite lăcomiei de a înregistra a „stenografului" și tocmai din această pricină e mai dificil de rezumat ce se petrece de-a lungul ei. Dar dincolo de fiecare povestire în parte rezultă o însumînchere, o sumă a lor, reprezentată de faptul că orice povestire în parte cuprinde și conștiința că ea se produce de fapt, că se întîmplă. Slăbiciunea unuia dintre personaje „era să patroneze aceleași și aceleași istorisiri, oferindu-le prin intermediari altora și altora, gustînd de fiecare dată altfel plăcerea de a le auzi. Era ca o manie de colecționar care își arată achizițiile uneori chiar prin mijlocirea fostului proprietar". „Însoțitorul" nostru este așadar sau ar trebui să fie această nevoie de a relua mereu povestirea, din datoria de a aduce „partea de adevăr", „partea specifică" de adevăr ce ne e dat s-o cunoaștem — timpul fiind „traseul lucid prin univers, pe o anume durată miraculoasă care e viața" — și de a o așeza în slujba înțelegerii și pînă la urmă poate a înfrîngerii acelui „ceva" care, „în istorie, amînă mereu binele absolut". Ceea ce ne însoțește „sîntem noi înșine, la un loc, rasa omenească înșirată pe cele cîteva milenii ale ei de conștiință. Și nu atît ea, fizic ; tot ceva care se află înlăuntrul ei, un duh al speciei, un gînd al ei, un scop". „Cu vremea, cu secolele sau cu milenile, apare un înțelcs, începe să ne însoțească un sens". „Asta-i toată măreția". Dar prețul acestei măreții „depinde de cine experimentează și de felul cum este alcătuit". Acest sens se luminează prin străduința celor care „au memorat și transmis ceva, cu noblețe, în interesul tuturor". Fiindcă, de la sine înțeles, ar fi un act de o deplină inutilitate dacă, reamintindu-ne o vorbă a aceluiași prozator, și anume că răul, în om și în societate, e o chestiune de „organizare șubredă a inteligenței". tălmăcirile și răstălmăcirile oricărei povestiri n-ar ținti tocmai către o astfel de organizare mai bună, către o organizare superioară a inteligenței. „Povestea ; propria noastră poveste. Ce știm că li s-a întîmplat altora, sau nouă, de ieri, de azi... E aici o libertate pe care oamenii încă n-o cunosc îndeajuns". Agronomul Megaclide Pavelescu, doctorul Șușu Udrescu, profesorul Ortopan și alte cîteva personaje ale acestei cărți care intră, credem, în seria celor mai bune romane apărute după **Galeria cu viță sălbatică**, ce l-a făcut mai ales cunoscut pe Constantin Țolu marelui public, cunosc și știu să folosească — în mod captivant pentru cititor — această libertate. Poate pentru că tocmai ei singuri și-au cucerit-o, chiar și cu prețul unui anumit sacrificiu, cu prețul, cum declară profesorul Ortopan, de a se fi știut „trimis să meargă înainte cu picioarele goale prin bolovani".

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

● CAP LIMPEDE

cercetarea lingvistică (cercetări semnate de Narcisa Forăscu, Angela Bidu Vrânceanu, Melania Florea și Adriana Stoichițoiu) cu preocupările față de metodica predării limbii române ca limbă străină (secțiunea intitulată **Discuții**, în cadrul căreia semnează pe această temă : Flora Șuteu, Valeria Guțu Romalo, Gheorghe Doca, Gabriela Pană Dindelegan).

Două inițiative dintre cele mai interesante se conturează în proiectele celor două dicționare : **Proiect pentru un dicționar etimologic al limbii române**, prezentat pe larg în volum și **Fișe pentru un „Dicționar de folclor"**, din care Nicolae Constantinescu prezintă aici concepțele de „Autenticitate" și „Versificație populară".

Secțiunea **Recenziilor** apropie specialiștilor și celorlalți cititori o serie de publicații și lucrări apărute în țară sau peste hotare, într-o selecție inteligentă, astfel încît ele întregesc în mod profitabil capitolul studiilor originale din prima parte a volumului. Prin sumarul pe care îl prezintă de astă dată, volumul pe anul 1981 al Analelor oferă o imagine de certă profesionalitate.

TANIA RADU ■

MONOTIP

Nu mai surprinde, credem, pe nimeni faptul că fiecare număr al trimestrialului **Manuscriptum** echivalează cu o apariție de excepție. În mod egal, atît pentru cercetătorul specialist al fenomenului literar românesc, cît și pentru iubitorul obișnuit al literelor noastre, publicația, păstrînd viu în paginile ei spiritul de devotiune față de scrisul național al luminatului ei **director-fondator** D. Panaitescu-Perpessicius, e o incitantă sursă de informație multiplă, substanțială și fără îndoială, fertilă pentru cunoașterea vieții și operei scriitorilor. Conceput ca un util instrument de muncă, periodicul însă nu are nimic greoi și fastidios. Datorită și unei prezentări grafice ingenioase, **Manuscriptum**-ul se parcurge cu interes și încîntare. Așa că nici ultimul număr (3) nu face excepție de la regulă, adică sumarul lui cuprinzător ne aduce o bogată și interesantă documentație, de astă dată, asupra unor scriitori precum : Eminescu, G. Bacovia, T. Arghezi, L. Blaga, Panait Cerna, Panait Istrati, Mihai Ralea, Anton Pann, Ion Vinea, Gib. I. Mihăescu, Tudor Vianu, M. Kogălniceanu, Pius Servien, Bazil Munteanu, Paul Zarifopol, Alecu Văcărescu, Titu Maiorescu, Octavian Goga, H. G. Wells, B. Crémieux, G. Duhamel... La **revelația documentului** nu lipsit de savoare comentează Constantin Mateescu corespondența (prezentă în revistă) în jurul ascunsei dragoste „primejduită de paza strășnică a vajnicei starețe", dintre sora Anica și tînărul profesor de muzichie, Anton Pann. Pentru conturarea **Portretul-ui artistului în tinerețe**, Barbu Cioculescu observă cu pătrundere o seamă de scrisori semnate de Tudor Arghezi (publicate și ele în paginile revistei). Pentru cunoașterea cît de cît a culiselor universitare din preajma lui 1940 se citește cu folos **Avatarii unui concurs la Universitatea din București** de Mircea Anghelescu. Al. Săndulescu, descoperind la Halle teza de doctorat a lui Paul Zarifopol, demonstrează, pe baza acesteia, că finul eseist avea a serioasă vocație de editor. Demonstrația se face în articolul **O teză de doctorat sau cum s-a născut un mare editor**, știut fiind că eminentul critic și estet, Paul Zarifopol, a inițiat prima ediție critică a operei lui Caragiale în anul 1930. „În aparență, spune autorul, de strict interes filologic și încă foarte specializat (cîntecele unui trubadur din sec. XIII !). teza de doctorat a lui Paul Zarifopol constituie în fond strălucitul său certificat de editor, activitate nu odată minimalizată".

TRAIAN STOICA ■

EXPOZIȚII

Suita manifestărilor cultural-artistice organizate de Muzeul literaturii române cu prilejul Centenarului nașterii lui G. Bacovia a debutat cu deschiderea unei expoziții omagiale „Autoportret", care-și propune reconstituirea prin manuscrise, ediții princeps și varii documente, efigia interioară a marelui poet. La vernisaj au luat cuvîntul acad. Șerban Cioculescu și Al. Oprea, directorul Muzeului literaturii române.

În continuare s-a prezentat un spectacol din creația lui G. Bacovia. Montajul a fost realizat de artista emerită Irina Răchițeanu-Sîrianu. Au colaborat actorii : Agatha Nicolau și Ion Pavelescu de la Teatrul „Giulești" și Marian Lepădatu de la Teatrul „I. Creangă".

Manifestarea, care s-a bucurat de un real succes, a avut loc luni 14 septembrie a.c., în Rotonda Muzeului literaturii române din str. Fundației nr. 4.

Duminică 20 septembrie 1981 a însemnat pentru viața noastră spirituală apariția primului număr al Suplimentului literar-artistic **Scînteia tineretului**. Acest **fapt** bucură inimile tuturor, cu atît mai mult cu cît comandamentele pe care și le propune SUPLIMENTUL au puterea, o putere morală indestructibilă, de a-l transforma, chiar de la apariție, într-o publicație de largă respirație, de profundă valoare. **„Intenționăm** — se spune în Cuvîntul înainte — **să realizăm cu participarea tuturor tinerilor creatori, o publicație conștientă de menirea ei, o revistă scrisă cu gîndul la contemporani, la judecata exigentă a viitorului".**

Și iată, primul număr al SUPLIMENTULUI probează cu autorii pe care îi găzduiește în paginile sale că este o revistă a tinerilor. Nume precum Gabriel Chifu, Mircea Nedelciu, Nicolae Iliescu, Dan David, Dan Ciachir, Ioana Proca, Radu Pintea sau Virgil Mancaș, sînt nu numai nume de tineri creatori, ci de tineri care au un cuvînt de spus, în numele noului. De altfel, refuzînd rutina, conformismul și închistarea, SUPLIMENTUL militează pentru o luptă continuă cu inerția, luptă ce are toate șansele să aducă un aer nou, proaspăt, așa cum, cu 12—13 ani în urmă revista **Amfiteatru**, tînără prin tinerețea oamenilor ei, dădea la iveală o generație tumultuoasă de scriitori. Astăzi, Suplimentul literar-artistic al **Scînteii tineretului** oferă o șansă unei noi generații de tineri scriitori, muzicieni, artiști plastici care își poate, astfel, demonstra vigoarea talentului. Totul este pregătit cu generozitate pentru a face din SUPLIMENT **„o tribună de afirmare a creatorilor uniți de mobilizatoarele comandamente ale literaturii și artei militante, de năzuința de a modela sensibilitatea, gustul, discernămîntul unor largi categorii de cititori".**

Depinde de cei chemați să dea întreaga măsură a talentului lor pentru ca judecata viitorimii să nu fie aspră, pentru ca SUPLIMENTUL apărut la 20 septembrie 1981 să devină punct de referință al literaturii și artei noastre.

G. CUȘNARENCU ■

Un muzeu în labirint

Un Bacovia pictor

Edvard Munch. Autoportret.

1.

Două lucruri m-au apropiat de pictura lui Edvard Munch. Mai întîi impresia că universul acestui norvegian tăcut răspundea unor înclinări de tinereţe cînd am visat să fac o călătorie la poli, să străbat deşerturile de gheaţă, ca Nansen : proiect naiv în care, probabil, niciodată n-am crezut serios, dar la care n-am renunţat cu totul decît în ziua cînd mi-am descoperit dragostea pentru plajele calde. Apoi, asemănarea ciudată a pictorului, în autoportretul din 1895,cu Bacovia. Aceeaşi mască amară - şi aceeaşi singurătate iremediabilă întipărită pe faţă ca un destin. Mă mir de mulţi ani cum nu s-a gîndit nimeni să facă o ediţie „Bacovia" ilustrată cu reproduceri din Munch ; ea ne-ar demonstra cum ar arăta poezia bacoviană tradusă în pictură.

Astăzi am motive să mă simt şi aproape şi departe de această pictură. Şi voi încerca să mă explic.

...Mă uit la *Ţipătul* lui Munch. Pe un pod, o femeie care ţipă. E îngrozită sau disperată. În spatele ei, ceva mai departe o pereche îşi continuă, netulburată, mersul. Deasupra, desfăşurat ca un curcubeu strident şi anxios, ţipătul a devenit cer. Cîţi îl aud ? Şi dacă îl aud, cîţi sînt dispuşi să înţeleagă ? Şi dacă înţeleg, cîţi izbutesc să nu-l uite ? Şi dacă nu-l uită, cîţi trag de aici o concluzie ? Nu ştiu.

Mai bine să mă întreb altfel. Ce poţi să faci în faţa unui ţipăt ? Un singur lucru decent : să taci. Să taci şi să asculţi. Să asculţi şi să înţelegi. Să înţelegi şi să nu uiţi. Să nu uiţi şi, dacă poţi, să tragi o concluzie. Şi ce concluzie se poate trage dintr-un ţipăt ? În primul rînd că el există. Oricît ne-ar repeta filosofia că omul este visul suprem al naturii, iată că nu există numai chiotul de bucurie şi murmurul fericit. Există şi ţipătul. Un pictor care zugrăveşte ţipătul trebuie crezut în aceeaşi măsură ca Fra Angelico despre care ni se spune că plîngea de fericire colorînd mantaua uneia din madonele sale. Dacă un om ţipă, înseamnă că uneori există motive ca oamenii să tacă şi că arta ne invită să reflectăm la aceste motive. Căci dacă istoria este mărturia a ceea ce s-a petrecut pe pămînt, arta este mărturia a ceea ce s-a petrecut în inima oamenilor.

Ţipătul acesta e cu atît mai strident cu cît se ridică într-o imensă tăcere. Personajele lui Munch sînt aproape totdeauna un bărbat şi o femeie. Şi aproape totdeauna femeia se găseşte puţin înaintea bărbatului. Ele stau, de obicei, pe un ţărm dincolo de care nu ştim ce se întîmplă ; la ţărmul unei mări sau al unei întrebări pe care şi-au pus-o cu o clipă înainte. Care ? Inutil să aşteptăm un răspuns. În aceste tablouri nimeni nu aşteaptă nimic, nu speră nimic şi nu spune nimic. Siluetele bărbaţilor şi femeilor se feresc de ceva care le ameninţă în taină, o boală, moartea, o teamă, n-au încredere decît în tăcere şi în singurătatea lor în care plutesc ca într-un acvariu. Aşa e şi perechea din spatele femeii singure care ţipă.

Între ţipete şi tăceri nu există nimic la Munch. Pictorul nu ştie să vorbească normal. Şi, uneori, tăcerea este ea însăşi un ţipăt. Izbuteşte să-ţi ardă ochii. Dar cum să vorbeşti normal cînd nu trăieşti normal ? Chiar fără să cunoşti nimic din biografia lui Munch, ştii că sînt împrejurări cînd un artist vulnerabil nu mai poate fi discret, cînd sensibilitatea sa devastată nu mai are destulă putere să-şi controleze reacţiile. Atunci strigătul izbucneşte violent şi obosit. El îngheaţă în aer şi se transformă în tăcere.

Gide vorbeşte undeva de memoriile unui orb din naştere care se raporta continuu la senzaţii vizuale, de forme şi culori, pe care, evident, nu le cunoscuse niciodată. Dar cînd un pictor pictează un ţipăt, el nu poate fi ca orbul de care vorbeşte Gide. El nu se referă la lucruri cunoscute doar din auzite. Şi de multe ori tocmai asta îl ajută să ne cutremure.

Tocmai asta? Să ne oprim puţin. Atunci înseamnă că suferinţa, odată devenită artă, nu ne mai interesează ca suferinţă, ci ca artă ? Eterna problemă de care ne lovim mereu dacă vrem să nu rupem moralo de estetică. Unul dintre cele mai des invocate exemple despre transformarea umilinţei în artă este cel al aristocratului Oscar Wilde care, de la Savoy, s-a trezit direct la închisoare. Şi de abia atunci a fost în stare să scrie *De profundis*. Dar acest exemplu, ca şi altele, ne poate arăta un singur lucru : că arta a plecat adesea de la suferinţă, ceea ce nu e totuna cu a spune că arta e datoare suferinţei. Nici Don Quijote n-ar fi existat, poate, dacă Cervantes n-ar fi făcut închisoare. Nici *Divina Comedie* n-ar fi existat, în forma în care o cunoaştem acum, dacă Dante n-ar fi fost exilat. Numai că ajunşi aici trebuie să refuzăm şi ispita de a consimţi că tristeţea trebuie să fie condiţia creaţiei şi orgoliul de a crede că artistul poate depăşi răul prin creaţie. Îl poate exorciza, îl poate învinge prin creaţie, dar atît. Nu-l poate stîrpi ; se poate ridica deasupra lui. Ceea ce a făcut şi Munch. *Ţipătul* lui se ridică deasupra suferinţei. Ţîşneşte din suferinţă ca un jet de lavă. Şi e victoria, singura pe care a putut-o obţine, împotriva suferinţei.

Ca şi la Bacovia.

Dar să privim autoportretele patetice de la sfîrşitul vieţii lui Munch. Învingătorul e obosit. Nu-şi mai suportă victoria. E chiar dezgustat de ea.

Se întîmplă, într-adevăr, ca învingătorii să semene uneori cruciaţilor lui Delacroix la intrarea în Constantinopol, să nu mai fie capabili de bucurie. Victoria le-a cerut prea multă energie, un efort prea mare şi au obosit.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Valeriu Râpeanu la 50 de ani

Peste cîteva zile — mai precis exprimat — la 28 septembrie, Valeriu Râpeanu împlineşte 50 de ani. Calendaristic vorbind, — fără să fii nici tînăr, nici bătrîn — e o vîrstă care închide o etapă de viaţă, ca să deschidă porţile celeilalte jumătăţi de secol, ale drumului de la maturitate la senectute. Şi fiecare i-am auzit — din cei ce am uitat că am avut odată cinci decenii, ca şi aceia care stau să le rotunjească sau le-au rotunjit de curînd — bătaia de ornic, gravă, care obligă la confruntări cu zilele scurse şi la bilanţuri. Fiindcă nu e un merit că ai adăugat ani după ani existenţei, ca să numeri cît mai mulţi, ci meritele adevărate — şi singurele care îndreptăţesc stima şi preţuirea şi dau speciei umane caratele luminoase ale mulţumirii şi ale bucuriei — încep de-acolo, cînd privind în urmă, le aduni pe toate, ca să vezi ce vei fi lăsat cu frămîntările şi ardorile tale, ce ai înfăptuit din gîndurile, ţelurile şi visurile care ţi-au încălzit mintea şi sufletul, ca să nu capeţi sensul monstruos că ai trăit larvar.

Nu ştiu dacă Valeriu Râpeanu e încîntat de realizările lui de pînă acum — pentru că el face parte din tagma acelor **conştiinţe** a oamenilor de călimară, îndrăgostite de rigori şi de exigenţe — dar am convingerea imuabilă, luîndu-i în chezăşie trecutul, liniarul şi exemplarul trecut, că viitorul îi va fi şi mai fast şi mai rodnic.

Valeriu Râpeanu se înfăţişează în Cetatea literelor, cînd stă să împlinească 50 de ani, cu o bogată bibliografie, care-i onorează deopotrivă şi spiritul şi osteneliile. Între prima carte, scoasă în 1958, schiţa monografică închinată lui **George Mihail Zamfirescu**, şi pînă la ultimele două, de suculente eseuri intitulate **Cultură şi Istorie**, ieşite succesiv în 1979 şi 1981, se intercalează celelalte lucrări tipărite ; **Viahuţă şi epoca sa, Noi şi cei dinaintea noastră, Interferenţe spirituale, Călător pe două continente, Pe drumurile tradiţiei şi interpretări şi înţelesuri**, însumînd nouă volume. Deosebit de acestea, ne-a dat remarcabile ediţii critice, cu ample studii introductive şi aparat de note şi de comentarii din Al. Vlahuţă : **Scrieri** ; din N. Iorga : **O viaţă de om. Sfaturi pe întuneric** şi **O luptă literară**, întregită substanţial prin publicarea integrală a articolelor din „Semănătorul" : din George Mihail Zamfirescu : **Teatru şi Mărturii în contemporaneitate** ; din Al. Kiriţescu : **Caiţele** ; din Mihail Sadoveanu cele patru volume considerate debutul editorial al marelui nostru prozator, apoi **O antologie a dramaturgiei româneşti** şi **Societatea românească în timpul războiului pentru Independenţă**, în fine Gheorghe I. Brătianu din 1980, cu valorosul studiu **Tradiţia istorică despre întemeierea statelor româneşti**, ca să mai menţionez, în treacăt, prefeţele care-i poartă semnătura, la Dimitrie Anghel, la I. Peltz, la Felix Aderca, la Tudor Şoimaru, la Gaston Baty, la Pierre de Boisdeffre sau la François Mauriac, pilduitoare sinteze de comprehensiune, de interpretare şi de obiectivitate. Aş mai trebui să amintesc, poate, studiile consacrate lui George Enescu şi lui Const. Brâncuşi, scriitorilor francezi Montherlant, Malraux şi Camus, ca şi acelea dedicate — din pasiunea lui de meloman — corelaţiilor dintre literatură şi muzică, la scriitori străini şi români, ca să avem o imagine cît mai apropiată de realitate, care reprezintă munca sa fără preget, de critic şi istoric literar, de eseist şi de om de gîndire, atent la nuanţe şi sensibil la actul de justiţie.

Acesta este, în puţine vorbe, Valeriu Râpeanu şi acestea îi sînt zămislirile. Şi mai e necesar, oare, să arăt strădaniile lui de editor, unde prin seriozitate, competenţă şi perseverenţă — aşa cum s-a ilustrat în fiece post pe care l-a ocupat — a înlăturat lacune şi a inaugurat pîrtii noi ? Că a iniţiat colecţiile Rampa, Masca, Teatru comentat, Biblioteca de proză română contemporană, Poezia română contemporană, Biblioteca Eminescu ?

Cred că sînt ştiute. Cum ştiut este că, în afară de autorii contemporani din diverse generaţii, editura a reţipărit opere fundamentale ale culturii româneşti şi a pus la îndemîna tinerilor lectori de azi, pe lîngă Nicolae Iorga, pe G. M. Cantacuzino, pe Gheorghe I. Brătianu, pe Ollănescu-Ascanio, pe Ion Heliade Rădulescu şi că planul acesta de valorificare a trecutului nostru într-o slovă şi duh, care-i stă constant la inimă lui Valeriu Râpeanu, în anul ce vine — sper că nu săvîrşesc nici o indiscreţie — va fi completat cu C. Rădulescu Motru şi Const. Antoniade. Şi toate îi sînt poruncite lui Valeriu Râpeanu de judecăţi, de sensibilitate, de un bun-simţ nativ şi, în rezumat, de **omenia** lui. Îl cunosc pe Valeriu Râpeanu doar de şapte ani ; dar îl cunosc bine. Ceea ce m-a frapat la el, venind dinlăuntrul structurii lui, a fost întotdeauna egalitatea de umoare şi cînd l-a zgîriat mîhnirea şi cînd l-a muşcat deziluzia, ca şi atunci cînd îl mînglie satisfacţiile.

Înzestrat aşa cum e şi călăuzit de aceleaşi virtuţi care-i cîrmuiesc viaţa, n-am nici o îndoială că viitorul ni-l va conserva cu puteri sporite, ca să-şi cristalizeze toate năzuinţele lui de mai bine şi toate dorurile de spirit ale obştii româneşti.

L. KALUSTIAN ■

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

PARIS, duminică 21 august 1971

Ultima săptămînă în Paris. Plimbare la castelul Trianon şi apoi prin Bois de Boulogne. Măreţie, dar mai ales orgoliu şi lux, însă totul în linie clară, în ordine şi lumină. Marmura, lemnul şi catifeaua puse în valoare, în spaţiul în care stau, de lumina soarelui care pătrunde peste tot.

Locuinţă de regi. Regi şi împăraţi geniali ca Napoleon, grandioşi dar mai ales grandilocvenţi ca Ludovic al XIV-lea, sau idioţi ca acel Carol al VII-lea, toţi au avut nevoie de acestea, palate, castele. De ce ? Se poate justifica etica palatelor dacă au dus la creaţie de frumuseţe autentică, chiar dacă nu se poate justifica dreptul stăpînilor de a le construi şi a se delecta în ele atunci cînd milioane de oameni de-abia aveau o colibă, sau poate să fie justificată arta giuvaerelor şi a mobilei, arta luxurii, atunci cînd cel care le făceau trăiau în zdrenţe ?

Iată că strigă contra lor şi a artei luxurii sfîşietor arta lui Mustaki cel cu zîmbetul bun. Dar şi el a creat o artă din tristeţe, uneori din deznădejde şi negaţie care nu se poate justifica, sau poate aşa cum ne îndeamnă cel trăit în luxură şi apoi în deznădejde. Singura justificare a artei este cea creată din durere. Ei, cel trăit în De Profundis-ul celulei, fără lumină, fără orice frumuseţe, afirmă ca mare creator de frumuseţe, ca singura autentică artă creată de cea mai mare descoperire a omului, singurătatea în durere. La fel afirmă cel ce-şi strigă imnul de protest contra lupilor care invadează Parisul.

Şi eu, călătorul neputincios tremurînd de emoţie faţă-n faţă cu lucrurile, cu evenimentele şi cu oamenii de aici, ce fac şi unde ajung cu judecata mea ? Este prea nesfîrşită întinderea omului şi prea imense, polimorfe şi eterogene semnele personalităţii. De la palate, la catedrale şi castele, apoi la turnuri zgîrie-nori şi înapoi la cîmpul meu de-acasă şi la mine cel din sat care aspiram către toate. Aspiraţia fără limită m-a adus aici, dar cît pot eu aici cu toate cele văzute şi auzite ? Sufletul nu poate cuprinde tot ceea ce descoperă în lume frumos şi urît, crud şi delicat, cîntecul cald al lui Mustaki şi geometria pură a lui Bach, şi cîntecul băieţilor aplecaţi seara peste chitara lor, şi lumea sonoră fără limită a pasiunii umane din Wagner, şi ordinea sonoră tulburată de noul suflet la Messiaen.

M-am născut şi am crescut acolo în locurile unde Dumnezeu este mai mic şi unde frumosul se înscrie în chenarul covorului sau în fresca micilor biserici. Ce să fac cu uriaşele catedrale şi cu castelele ? Acum trebuie să se întîmple minunea care să mă elibereze şi să mă ridice ca să le cuprind şi să le vindec de toate ale omului. Omul acesta tot aşa de imens şi de încert, prin cunoaşterea sa să mă transforme, să mă multidimensionere ca însăşi universul din care s-a născut. Căci eu am pornit de-acolo de la mine ca să caut pentru om lumi cît mai bune, prietnice pentru sufletul şi pentru mintea sa. Iată-mă aşa, pornit mereu în căutare, încordat şi ameninţat de întrebări şi încertitudini.

. . . . . .

Canetto, 5 septembrie 1971

Aşa de repede am trecut într-o nouă graniţă lumi dinspre nord de lumea dinspre sud. Ce hotar greu era această trecere pentru cei ce veneau să-şi reverse violenţa şi orgoliul spre cîmpiile luminoase ale Italiei sau pentru cei ce veneau să caute minunile Italiei în năzuinţa de cunoaştere a generării frumuseţii. Ce încîntă era călătoria lui Goethe şi ce rapidă a fost a mea, spre această Italie, obîrşia tuturor artelor, a minţii şi a ştiinţei. Italia renăscătoare a Europei şi a lumii. Este oare adevărat ? Ceea ce a luat de la greci pe care i-a distrus, ne-a transmis intact logosul şi etosul elin ca sămînţă, a noii ere în Europa? Drumul meu începe din nou cu o întrebare, căci lucrurile toate văzute nu mă prind şi nu-mi anihilează întrebările în vraiţa lor. Să ne oprim puţin în prima haltă, în casa lombardă înălţată peste toate dealurile cu vii, cu vedere peste toată valea luminată a leneşului Arno.

Cîntec de amatori duminica, vocile, cîntecul, frumuseţe plină de înţelesuri, victoria cîntecului. Omul a găsit o victorie a sa absolută în cîntec, soluţie totală a căutărilor sale, forme noi care se nasc şi se împlinesc peste tot. O posibilitate de definire a frumuseţii universului descoperit şi pe o cale simplă. O înţelegere a genezei sale, o capacitate de eliberare de tot ceea ce acoperă omul. Este o creaţie a mediului „noosferic", cîntecul omului, confesiune dulce şi caldă de la om la om sau de la om spre destinul său. Mişcarea uşoară a omului după ondulaţiile cîntecului său. Iată o adîncă profunzime care mă duce spre o găsire a locului pentru om. Spaţiul sonor pe care şi-l creează ca fiind cel mai bun pentru sine însuşi.

. . . . . .

septembrie 1971

Vaticanul cu sala sculpturilor. Lume de portrete în marmură : infinită varietate de expresie, nici un om nu este asemenea cu altul. Legea variantei aplicată la expresia feţei omeneşti, ca formă de manifestare a eului afectiv sau raţional, exprimat viu în piatră. Cine determină care varianta şi fondul comun al expresiei omeneşti şi ce valoare are pentru integrarea sa în structurile generale ? S-ar putea spune că este o găsire şi o afirmare a artei clasice, a umanismului său : arta de a defini şi de a contura structurile omeneşti în infinita lor libertate şi variaţie.

Tot muzeul este parcă o uriaşă nemuritoare, nu se găseşte însă nici oase şi nici mumii. Sînt chipuri de marmură şi de piatră ale celor ce au fost în infinita lor voinţă de a exista mai departe prin importanţa sau neimportanţa trecerii lor efemere.

ŞTEFAN BERCEANU ■

Constelaţia lirei

Manevra de seară

Parcă am mai trăit-o odată, manevra de seară.
Deşi locul acesta mi-e nou, harta necunoscută.
Şi totuşi, se-ntoarce dintr-o memorie zgomotul.
dau înapoi, înaintează, scîrţîie, fum, abur, fum, ţipăt
prelung, şi răspuns, vagoanele-nhămate de locomotiva
veche, manevra de seară din capătul livezii, acolo
e sfetnicul cel mai bun, nucul bătrîn care n-a legat rod.
acolo e-ascuns în ierbi grele
amare, duhul casei, stăpînitorul.

Trece-un tren spre manevra de seară, mereu
o întrebare se înfioară, vîntul se înfioară-n platani.
vîntul e şi el o-ntrebare, aşa
se intersectează locuri şi întîmplări, răsar aici
pe teritoriul evadărilor, obiecte trimise de tine.
cum călătoresc pînă aici e un mister, răscolind
timpul dus, cum apar linguriţe, foi roz,
halme, cărţi, fire de tutun, agrafe, vederi, un val
de răzbunare tîrzie, un noian de-neţelepciuni.

Apoi ploaia cu semnalele reci,-apoi contorsiuni
de imagini. „Sper că eşti bine. Peştii din
acvariu sînt morţi. Telefonul sună mereu pentru
tine. Dacă ai nevoie de bani, spune. Al tău." Apoi
scenarii, refăcute, adăugite, apoi ceva ne-nţeles.
Trebuie că manevra de seară mi-e cunoscută. La
orice ţipăt ştiu răspunsul adevărat.

CLEOPATRA LORINŢIU ■

Vînzare de cai

Am cai, vînd cai
Am cai de vînzare
Cine cumpără mersul călare,
Care dai şi eit dai?

Ce cumplită vînzare
Ca o vînzare de frate
Pe tarabele improvizate
Din lumea mare...

Am cai, vînd cai
Am cai de vînzare
Strigă geambaşul cu-nverşunare
Cai de voievozi, cai de crai -

În norocul pieţei străine
Caii smucesc din zăbale
Ieşi-d din pupilele goale,
Ale hoţului fără ruşine...

Cai furaţi din istorie
Hergheliile noastre de cai
Fiecare cal, o victorie —
Nu-s de dai, chiar de dai —

Caii noştri revin
Totdeauna acasă, la iarbă erudă
Părăsind orice sutlet de ludă
Trădător şi hain.

ION SÂNGEREANU ■

Constatare

În danemarca plouă de un timp
şi scena dărîmată-i de furtună
actorii spun că lumea e nebună
tot aşteptînd un soare nou în schimb

şi plouă deos ca într-o procesiune
de îngeri deportaţi către infern
şi picurii de ploaie se aştern
pe carnea lumii ca o posesiune

hamlet ascuns sub un crenel şi-a dat
costumul vechi la curăţătorie
tuşeşte parcă ar avea pneumonie :
din toată piesa ei e vinovat.

MIRCEA ROSTAŞ ■

Grădina cu stele

Uitarea făcuse cuiburi de tăcere
În plopi
Şi cerul era stins ca o absenţă
Şi toate gîndurile se făcuseră colb
Pe drumul aşteptării.

Priveam la norii-mpietriţi
Ca la păienjeni mari
Cuibăriţi pe tavanul pămîntului
Şi nu mai aşteptam pe nimeni
La ferestrele sparte ale zării.

Atunci m-ai luat de mînă
Şi m-ai dus în grădina cu stele
Ca să cred că tot cerul a venit
Înflorit — să mă caute.

Atunci — dacă nu plecai
Mă îneam în albastru...

DUMITRU GRAMA ■

Mireasa desculţă

Aramă veche şi muiată-n sînge
cobzarul orb s-a desfăcut în şapte,
bunicu-ncearcă vinul alb cu dinţii
ca o secure ce despică-n noapte ;
se spun poveşti şi ne împarte cornul
pe lespedea vînărilor ratate,
ne căţărăm pe vin ca pe o stîncă
cu palmele de lut şi-nsîngerate.

Desculţ, mireasa suplă face semn,
Alama veche îngenunche veacul,
bunicu-mparte încruntat securi
să-l doborîm cum doborîm copacul ;
e mult prea alb, e prea îngust de alb,
veacul desculţ s-a prăbuşit mireasă,
negura deasă bea din noi argint
şi lunecă prin ierburi ca o coasă.

ION DRAGUŞANU ■

Curier literar

Lucia Cotae-Cosiţeanu. În general, poemele trimise n-au o valoare care să ne-ndemne la publicarea lor. Din poezia **Lumina cireşului** citîm cîteva versuri elocvente pentru afirmaţia noastră : „Durere de gînduri / Toarce singurătatea / În teii nopţii". Dar, din cînd în cînd, pe-alocuri, am întîlnit şi metafore mai reuşite. Iată una în chiar aceeaşi poezie: „O pasăre atinge în ceasul vertical / lacrimile curse dintr-o inimă / de copil". **Nicolae Bără.** Prea lipsite de originalitate şi prea vechi, ca expresie, versurile : „Anii s-au dus, ca un şir de cocori". Iar alte versuri sînt pur şi simplu banale : „Cu siguranţă Viitorul / încolţeşte în palmele medicilor". **Liviu Avis.** Din poemul **Odă jentru ferul** (!!!) **de călcat** reproducem primele două versuri : „Căldura ta şi-a dat-o Prometeu / care-a răpit-o din altarul unui zeu". Nici pentru un aşa-zis umor nu sînt bune aceste teribile constatări. **Mia Vlădescu.** Versuri şi metafore delicate, fragile şi sensibile. Dar, din păcate de-un intimism exagerat. Le lipseşte versurilor o mişcare mai amplă. Am reţinut, totuşi, cîteva, pentru o eventuală publicare. **Laurenţiu** sau **P. Niţă.** Bănuim că sînteţi una şi aceeaşi persoană. Ce anume vă împiedică să vă spuneţi adevăratul nume? În amîndouă plicurile sînt poezii bune. Am dori să le publicăm. **Marie-Jeanne Milea.** Vă mulţumim pentru aprecieri, dacă nu cumva au fost de circumstanţă. Dar versurile : „În grădină copacii goi / cu braţe ridicate către cer / cheamă parcă primăvara" sînt foarte slabe, calificativ pe care sîntem obligaţi să-l acordăm şi celorlalte poeme. Mai altfel spus, DEOCAMDATĂ NU. Acelaşi răspuns şi pentru următorii : Ştefănescu Petru Simion, Dumitru Pavelescu, Tache Pîrvulescu, Ioan (Uţu) Ionescu, Liana G., Gh. Niculescu, Adriana A. (Piatra Neamţ), M. Stamate, Sele Deliu, Gheorghe Marin, Ruxandra Andrian şi Gheorghe Dragotă. MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ.

VICTOR NIŢĂ ■

RACUL

Mici necazuri vesele

Pasiunea el este de dată recentă şi, desigur, a devenit o obsesie care-mi produce vise mecanice şi iniţiative de lăcătuşerie. Mă gîndesc foarte serios ca în concediu — că tot la iarnă îl primesc — să stau acasă şi să rezolv odată chestiunea cu perpetuum mobile. Nu-mi trebuie nici un ban, eventual dacă directorul meu mă felicită e de-ajuns, numai s-o facă în faţa colectivului, poate să meargă el la Stockholm să ridice bănuţii ăia, îi vom folosi la dotarea bazei noastre sportive, să luăm tenişi la personal şi tricouri cu numere. Dacă mai rămîne ceva plantăm niscaiva arbori ornamentali fructiferi în faţa administraţiei.

AUREL ŞTEFAN ALEXANDRESCU ■

Nevastă-mea are obiceiul să se uite pe gaura cheii ; ieri a venit de vizavi cu ochiul vînăt, vecina i-a virit în ochiul telescopic o andrea, de era s-o lase polifem. A gemut ce-a gemut, a epuizat muşeţelul din casă, dar azi dimineaţa era la datorie cu un etaj mai jos. Dacă vă gîndiţi bine, aveam în clipa aceea o soluţie, e drept nu prea cavalerească, dar mi-a fost teamă că sparge uşa cu capul... Săptămîna trecută, de plictiseală, se uita pe gaura cheii la noi în casă şi mi-a spus că a văzut cum m-am culcat îmbrăcat pe divan. Parcă nu putea să remarce asta şi cu ochiul liber... Necazul este că fizionomia ei a început să sufere transformări, clipeşte foarte ciudat şi genele sînt în formă de gaură de cheie, sau cum i-o fi spunînd... dacă ajunge să se uite speraclu ?

Ce pot să fac, cer un ajutor pur formal, poate şi alţii au în dotare soţii cu mania asta. I-am cumpărat astăzi o broască, cu chei cu tot, poate o fac să nu mai lasă în casa scărilor. Dar ce plăcere mai poate fi ? Să-i proiectez eu de vizavi diapozitive, să fac teatru de păpuşi la domiciliu ? Nu ştiu... mai bine mă apuc de perpetuum mobile ; după ce-l rezolv trec şi la soluţionarea acestei pasiuni.

CORNEL UDREA ■

DOUĂ PARODII

DODECAMERON

lui Al. Andriţoiu

Penaţii mei penaţi de la Bihor
În stil latin puteam să mor
Dar n-a fost scris în niei o aliie
Să moară omul de la o piftie
Ci să trăiască pentru mari libaţii
De limbă, anotimpuri şi oraţii
Nu-i lumea numai lemn de palisandru
Mai sînt atîţia lari ca Alexandru
Iar luna nu e mai frumoasă-n lac
Şi nu-i sinceritate-n orice pitpalac
Cea mai frumoasă lună e cînd nu-i !

EXPERIMENT

lui Matei Gavril

Ceeeeee
Aaaaaaa
Iiiiiii
Verzi
ş
i
Nnnnnnn
Iiiiii
Ceeeeee
Iiiiii
■
n
Perete !

GHEORGHE DARAGIU ■

NICOLAE IONIŢĂ ■

MOLNAR DENES ■

CRISTIAN MIHĂILESCU ■

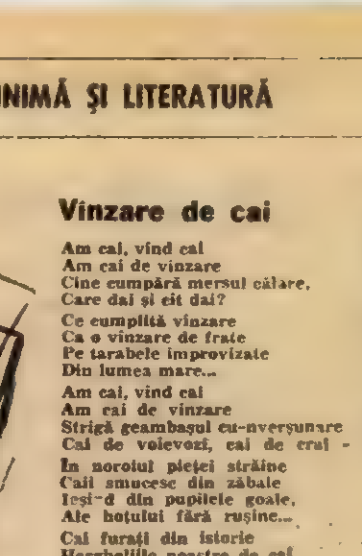

ION BARBU ■

Capcanele limbajului

„Oaspeţii noştri de astăzi au sosit ieri". (Sportul nr. 9 892 din 23 septembrie 1981)

EPIGRAMA

Tenace ca oltenii din Bănie,
Subtilă ca Dembrowschi şi zglobie
Ca Rică, cel cu poanta din senin...
Dar şi ostracizată ca Dobrin !

GHEORGHE CHIRILA ■

ASCENSIUNE

De-l vezi urcînd ca meteorul
Conştiincios vei consemna :
În faţa lui e viitorul !
Dar şi în spate e ceva...

CORNELIUS ENESCU ■

Aforisme de St. J. Lec

● Ceasul bate. Pentru toţi.
● Nu treziţi amintirile, cînd nu le puteţi adormi.
● Există parodia lucrurilor inexistente.
● Lumea fără psihopaţi? Lume anormală.

RUDI SCHMUCKLE ■

● Nici puricele nu sare de bucurie.
● Elitarismul trebuie generalizat !
● Triumful cunoaşterii omului de către om : actele poliţiei secrete.
● Faptele inexistente provoacă uneori o lipsă de urmări catastrofale.
● Din zîmbet se naşte rîsul, şi-abia din acesta se naşte ridicolul.

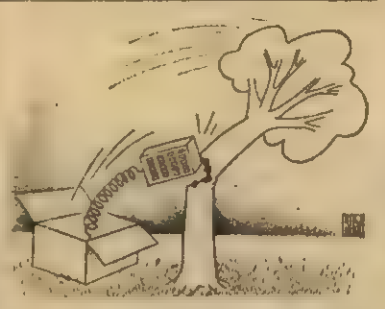

CONSTANTIN CIOSU ■

● Există o lume ideală a mincinunilor în care totul este adevărat.
● Întotdeauna cînd ideile sînt fără căpătîi, îşi găsesc lăcaş în om.
● Chiar şi în labirinte s-au pus anunţuri : „Rătăcitul interzis!"
● Să trăim mai mult! Ca alţii.
● A fost dusă Prostia la un atelier: „Se poate transforma în înţelepciune?". Maestrul a răspuns : „Da, şi o să mai rămînă ceva".

În româneşte
de NICOLAE ARMEŞ ■

Cronica (426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436)

La Hațeg, nu departe de zimbri

Cenaclul **Flacăra al Tineretului Revoluționar**, organizat de C.C. al U.T.C. și revista **Flacăra**, condus de poetul Adrian Păunescu, și-a continuat amplul turneu în județul Hunedoara, oprindu-se, luni, 14 septembrie, la Hațeg unde, conform programului anunțat, la ora 18, în sala Casei de cultură și-n fața unui public care a luat cu asalt nu doar scaunele, ci și fiecare metru pătrat al sălii, a început întîmplarea artistică numărul 426.

În micuța sală a Casei de cultură cei peste 500 de spectatori au aplaudat frenetic din primul și pînă-n ultimul minut, au cîntat, împreună cu cei aflați pe scenă, majoritatea cîntecelor care, iată, chiar și-n acest orășel, viitor mare izvor de lumină și energie electrică, grație uriașei hidrocentrale ce se construiește în Retezat, la Riul Mare, au devenit șlagăre ale tinerei generații. Fie că ne referim la cîntecele de dragoste, ori la cîntecele de factură folclorică, ori cîntecele istorice, sau, mai nou, cîntecele noastre angajate, politice și patriotice, iată, la Hațeg, în seara de 14 septembrie, am avut satisfacția de-a le auzi rostite din toată inima. Dar, dincolo de orice alt comentariu, să trecem la ceea ce s-a întîmplat pe scena Casei de cultură din Hațeg. Au cîntat, pentru început, membrii **Grupului 2 1/2**, sau, mai ușor de citit, grupul doi și jumătate din Oțelul Roșu, grup care, auzind de prezența noastră în județul Hunedoara, au tras o fugă și s-au alăturat acestei adevărate sărbători a muzicii tinere, mișcare artistică în care grupul și-a cîștigat un loc binemeritat. Au cîntat un delicat **Colind** pe versuri de **Elena Farago** și **Cîntec sfînt** (un cîntec de leagăn) pe versuri de **Șt. O. Iosif**. A urmat **Constantin Dragomir** cu cele două cunoscute cîntece ale sale, **Gara de Nord** și **Opțiune pentru muzica tînără**. Se cuvine să notăm că, începînd cu spectacolul din Hațeg, organistul **Nicolae Enache** s-a însoțit în repertoriul fiecărui interpret și, cu o profesionalitate uimitoare, a sprijinit, la orgă, mai toate celelalte cîntece ce au urmat. Dar despre acest lucru, precum și despre celălalt membru al formației Continental, bateristul **Romeo Beianu**, ceva mai tîrziu. Cu **Vali Șerban**, care a cîntat **Tron în Apuseni** și **Avram Iancu**, spectacolul nostru și-a intrat, ca să zicem așa, în mînă, textele acestor cîntece, semnate de poetul **Adrian Păunescu**, fiind recepționate de sală cu o vie căldură. După **Ileana Calinovici**, care a interpretat **Uritul**, pe versuri de **Horia Bădescu**, a urmat **Maria Nagy** care a cîntat în limba română și maghiară **Fistolok, Tinerii**, apoi un cîntec popular, **Aseară ți-am luat basma**, și a început să cînte în limba engleză un cunoscut șlagăr al cărui titlu, tradus, ar suna **Cînd mi-e inima grea**. Am zis că a început să cînte acest șlagăr de mare succes pentru că, pe la jumătatea textului, Gil Dobrică a simțit nevoia să intre în scenă și, împreună cu Maria Nagy să încheie în forță, aplauzele sălii lăsînd impresia că toate cîntecele se vor sparge. Au urmat ceilalți membri ai cenaclului.

La Călan, la orele 17 și 59 minute nu era curent electric

A doua zi, marți, 15 septembrie, ora 10 la Călan, oraș al flăcărilor nestinse, adevărați trandafiri de foc pe cerul nopții, în uriașa sală a Casei de cultură, membrii cenaclului au trăit cîteva clipe deosebite. Din cauza unei ploi torențiale, a apărut o defecțiune pe rețeaua de curent electric. Exista pericolul ca spectacolul nostru cu numărul 427 (și care nu putea fi oprit de nimic să înceapă) să se petreacă pe întuneric și fără amplificare, situație în care, desigur, s-ar fi debutat cu piesa **Roata** de **Victor Socaciu**, pe versuri de **Adrian Păunescu**. Dar, cu exact un minut înainte de ora 18, printr-o strădanie a citorva electricieni (nu le-am aflat numele, dar în numele cenaclului și-n numele sălii poetul Adrian Păunescu a ținut să le mulțumească) s-a făcut lumină și, la ora fixată, cenaclul și-a început spectacolul cu **Grupul Canon** din Hunedoara care a interpretat **Argumente pentru pace** și **Balada Iancului**, o variantă mai necunoscută din al cărei recitativ reproducem: **Boii-s cu coarne de ceară / Om ca Iancu nu-i în țară // Boii-s cu coarnele verzi / Om ca Iancu nu mai vezi // Boii-s cu coarnele de spume / Om ca Iancu nu-i pe lume // Boii-s cu coarne de piatră / Om ca Iancu niciodată**". Am insistat asupra acestor versuri foarte cunoscute în partea locului, drept pentru care publicul le-a preluat și și le-a însușit ca pe un bun propriu, fapt pe care poetul Adrian Păunescu l-a remarcat ca atare, precizînd că, în ultimă instanță, Cenaclul Flacăra nu vrea decît să-i facă pe oameni să-și trăiască mai frumos, cît mai frumos posibil, propriile lor frumusețe. În acest sens, **grupul Canon** a mai cîntat o piesă dedicată lui Avram Iancu, respectivul cîntec numindu-se **Craiul munților**. A urmat **Grupul 2 1/2** cu aceleași cîntece rostite și la Hațeg. Apoi **Ileana Calinovici** cu **Nu mor caii cînd vor cîinii**, pe versuri de **Valeriu Armeanu**. Și pentru că poetul **Valeriu Armeanu** a ținut să vină și să ne vadă, conducătorul cenaclului l-a invitat să recite o poezie, cepa ce poetul a și făcut, recitînd poemul **Fals**, despre care poem nu vom spune nimic altceva decît că a fost de două ori întrerupt de aplauzele care, firești, au punctat frumusețea și adevărul acestui poem. În continuare Ileana Calinovici a mai cîntat unul din cîntecele ei preferate, **Uritul**, pe versuri de **Horia Bădescu**. A urmat apoi **Doru Stănculescu** cu **Ecou de romanță**, **La sala pașilor pierduți** (cîntec aparținînd lui **Horia Stoicanu**) și **Al-hai**. Și pentru că ne aflam la Călan, oraș al siderurgiștilor, mai exact spus al formaliștilor, oraș care trăiește de multă vreme în vecinătatea uriașei Hunedoare, toți membrii cenaclului au cîntat **Oțelul** (muzică de **Victor Socaciu**, versuri de Adrian Păunescu). Au mai venit în fața microfonului, în ordine, **Constantin Dragomir** (**Gara de Nord** și **Opțiune pentru muzica tînără**), **Vali Șerban** (**Vinturi pline de zăpadă**, versuri de **Serghei Esenin**, **Cenușa verii**, versuri de **Ion Săngereanu**, **Avram Iancu** și **Tron în Apuseni**, versurile acestora aparținînd lui **Adrian Păunescu**), **Vasile Șeicaru** (**Dacă toate-acestea fi-vor învățate**, **Colindul Dunării**, **Cîntec bănățean** și **Memento**, cîntec interpretat împreună cu **Grupul Canon**), după care a urmat un moment de vîrf al spectacolului, cele trei cîntece ale lui **Doru Ghiuja** (**Așa-i românul**, **Colindul Apusenilor** și **Colind pentru președinția țării**), a cărui voce, amplă, fermă, convingătoare și bărbătească a tulburat întreaga sală. În continuare **Gil Dobrică**, veritabil depozit de dinamită și ritm, a cîntat cu formația **Continental** și cu alți membri ai cenaclului, toate cîntecele rostite și pe scenele de pînă acum. La aceeași înaltă cotă s-a situat și **Grupul T** cu cele două balade ale sale, după care **Ducu Bertzi** a adus în scenă puritatea molipsitoare a ritmurilor populare maramureșene. Și-n sfîrșit, mult așteptatul recital al lui **Mircea Vintilă**, un recital, punctat și de recitarea poemului **Manifest pentru sănătatea pămîntului** din volumul cu același nume, recitare ce a aparținut, firește, lui **Adrian Păunescu**. A urmat, desigur, **Cîntecul bufonului** și **La revedere, Călan!** Și poate că atunci, la revedere, vom putea constata că plafonul sau acoperișul acestei uriașe săli se va repara, astfel încît să nu mai plouă direct în scenă.

Palmares hunedorean

Cele mai împlinite spectacole: Hunedoara, Orăștie, Petroșani ● Cel mai obișnuit spectacol? cel de la orele 16 de la Deva ● Cel mai impresionant moment pentru toți participanții: pelerinajul la Tebea, la mormîntul lui Avram Iancu, sub gorunii lui Horia, Avram Iancu și Nicolae Ceaușescu, în 17 septembrie 1981, cînd Cenaclul Flacăra împlinea 8 ani de existență ● Notă maximă pentru organizatorii turneului: activiștii U.T.C. din județul Hunedoara ● Mulțumiri organizației județene de partid Hunedoara pentru-calda generozitate arătată tinerilor și culturii ● Au fost lansate cîntece noi: **Opinia mea, Ciine șchiop, În sala pașilor pierduți** ● A fost repus în circulație un cîntec vechi: **Așa-i românul** ● A fost lansat în românește un șlagăr internațional: **Where have all the flowers gone — Florile unde-au plecat** ● A avut pentru prima oară loc în cenaclu un recital de orgă și Moog sintesiser susținut de Nicolae Enache ● Cenaclul a participat pentru prima oară la un ritual de viață: nunta tinerilor fii de mineri Emilia și Radu Giuglea. Locul fericit — Cabana Rusu la poalele Parîngului ● A fost văzut pentru prima oară un fotbalist în stare să asiste la două spectacole ale cenaclului fără a resimți nici o schimbare a metabolismului: Mircea Lucescu ● S-a mîncat în general 14 ore pe zi ● Spectacolul cel mai lung s-a ținut, cu sala plină pînă la ultimul sunet de chitară, de-a lungul a 7 ore și 15 minute la Hunedoara ● Spectacolul cel mai scurt, 20 minute în biserica de la Tebea, cu tricolorul românesc păstrat de-a lungul vremii pe boltă! Membrii cenaclului au cîntat pentru croismul de ieri și de azi al poporului român, pentru pace și pentru păstrarea locului acelora de o putrezire în inimile lor ● A avut loc o ședință de cenaclu în care s-a discutat programul de perspectivă al cenaclului și necesitatea înființării unei trupe de pop rock ● O premieră nereușită, ratată: **Punctele cardinale** de Victor Socaciu pe versuri de Adrian Păunescu ● Succesele turneului: **Opinia mea, Oțelul, Minerii, Charlie Chaplin**, ale lui V. Socaciu, **Colindul** pe versurile Elenei Farago cîntat de Grupul 2 1/2, Maria Nagy cu **Aseară ți-am luat basma**, Gil Dobrică — **Lucille** și **Rost monahal**, Mircea Vintilă cu **Mielul**, Ducu Bertzi — **Cînd s-o-mpărțit norocu'**, Ileana Calinovici cu **Nu mor caii cînd vor cîinii** pe versuri de Valeriu Armeanu, Doru Stănculescu cu **Ecou de romanță** pe versuri de George Bacovia, Doru Ghiuja cu **Colind pentru președinția țării, Colindul Apusenilor** și **Așa-i românul**, Grupul Canon cu **Argumente pentru pace** pe versuri de Eugen Evu, Vasile Șeicaru cu **Memento** pe versuri de Doina Sălăjan, Nicu Alifantis cu **Decembrie** pe versurile lui George Bacovia ● Numărul total de spectatori: circa 16 000 ● Ore efective de spectacol: aproximativ 91. Adică 4 zile fără cinci ore.

La Simeria, nod de cale ferată ca un acordaj de chitară

Simeria. Sala căminului cultural nu poate cuprinde toată suflarea orașului. Dar cei care au avut șansa de a împărți cu noi emoția celei de-a 428-a întîmplări a cenaclului nu vor uita după-amiaza zilei de 16 septembrie. Poetul Adrian Păunescu prezintă pe fiecare dintre cei 26 de membri ai cenaclului. Cu gestul sportiv, spontan, tineresc, al ridicării mîinii, în semn de Lumină, Luptă, Libertate, tinerii aceștia în fiecare clipă a spectacolului promit să ardă pînă la capăt. Să comunice cu sala. Să existe, trăind actul de ateași, înaltă cultură. Spectatorii din toate locurile pe unde cenaclul s-a oprit au format un tot, iar lucrurile rostite pe scenă au fost tocmai ceea ce și spectatorii ar dori să audă.

Moment de comuniune atunci cînd **Constantin Dragomir**, „băiatul din Gara de Nord", spune feroviarilor din Simeria, nod de cale ferată al țării, **Gara de Nord**. Șuieratul trenului se aude aici mai bine, este la el acasă. După încheierea spectacolului — da, spectatorii ar fi vrut să mai rămînă, conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu, îi anunță pe cei din sală că sîntem așteptați în Orăștie și cuvîntul **întîrziere** nu se află printre cele care ne sînt la inimă.

În curtea căminului cultural spectatorii așteaptă plecarea membrilor cenaclului, fiind și această așteptare un gest de mare frumusețe. Ne amintim, privind dragostea cu care urmăresc retragerea lor dintr-o curte de cămin cultural, cum în mari săli, prea adesea, spectatorii nu se îndură să părăsească sala în timp ce actorii se mai află pe scenă.

Un spectacol extraordinar la Orăștie

Sala din Orăștie este plină pînă la refuz. Pare improprie unei desfășurări optime a întîmplării cu numărul 429. Sala are ceva de manej, ca formă, și cum indeobște se știe, sălile de echitație nu au proprietatea de a face sunetul să ajungă pînă hăt, la capătul lor. Este ora 20 și, fără nici o secundă de întîrziere, spectacolul începe la ora stabilită. Participarea totală a fiecărui spectator la actul artistic, patriotic, revoluționar, a fost semnul sub care s-a desfășurat spectacolul, din prima clipă pînă la ultima. Corzile chitarei lui **Lorin Stănescu**, din **Grupul T**, grup cunoscut, iubit de spectatori, s-au rupt atunci cînd a cîntat **Radu de la Greci** și **Miu Halducul**. **Vali Șerban**, om al muncii în Hunedoara, născut la Alba Iulia, cîntă poemul pe versurile lui **Adrian Păunescu**, **Tron în Apuseni**. „Și Iancu se stinge din traiul real, devine Ardeal". Sala cîntă, cu aceeași dăruire. Îi datorăm de 109 ani de la dispariție, lui Iancu, drumul pînă la Abrud, spune conducătorul Cenaclului **Flacăra**. Sînt irepetabile clipe de comunicare între membrii cenaclului de pe scenă și cenaclul, am spune, din sală, pentru că s-a reușit aici, în sala care ni se părea, prin formă și sonoritate, un dezastru, să se creeze **un uriaș Cenaclu Flacăra al Tineretului Revoluționar**.

Se primesc bilete din sală. Opțiuni pentru un anume cîntec, pentru un anume poem. Vom reda conținutul unui bilet: „Talentul vostru e la înălțime, curajul vostru ne dă speranțe. Mai poftiți pe la noi!"

Cel mai fermecat cîntăreț al generației sale, cum îl orezintă Adrian Păunescu pe **Mircea Vintilă**, cîntă **Bade Ioane**. Conducătorul **Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar** anunță că este ora 12 și un minut. Cenaclul Flacăra împlinește în ziua ce începe 8 ani de existență!

Frumoasă, dulce veste, la care sala a răspuns, din inimă, cîntînd **La mulți ani**, la mulți ani doriți de membrii cenaclului, la mulți ani cu aceeași ardoare, cu aceeași dăruire, la mulți ani cu sănătate, să vă dea viața tot ce doriți!

Începutul de... an nou, al nouălea, a venit odată cu cîntecele lui **Victor Socaciu**, cel care s-a născut la Brașov și dăruiește de fiecare dată sunetul vocii sale răscolitoare celor care, cu el, știind pe de rost fiecare cuvînt, dau noi aripi melodiilor **Dona, Dona**, un cîntec nu nou, dă generației de astăzi frumoasele amintiri ale generației de ieri. **Opinia mea**, poezie de angajare a lui **Adrian Păunescu**, de totală angajare a omului în viață, pe muzica lui Victor Socaciu, a răsunat ca un legămînt al cenaclului, purtător al ideilor revoluționare, patriotice, al stării de permanentă răspundere în fața țării. Și sala a vibrat, cîntînd. Victor Socaciu a mai cîntat **Tata și cai**, apoi **Charlie Chaplin**, **Ciine șchiop**...

„Veniți români la Ulpia Traiana!" Cenaclul Flacăra a cîntat în anticul amfiteatru pentru locuitorii Sarmizegetusei anului 1981!

La 109 ani de la moartea lui Avram Iancu din septembrie 1872, reproducem articolul lui Octavian Goga — „Avram Iancu" — citit în Cenaclul Flacăra la mormîntul eroului, la Țebea

Istoria de veacuri a Ardealului românesc e istoria de lacrimi și de umilința a unui popor orfan.

Din toate apăsările trecutului, jugul feudalității ungurești a durut mai mult. Pretutindeni domnia străina ne a înecat energiile de viață, aici însă s'a așternut peste noi ca o nenorocire veșnică cu moartea, fiindcă în deosebire de alte părți, generațiile noastre de iobagi ardeleni, părăsite în cursul vremii de către conducătorii lor, au suferit necontenit o întreită mucenicie : de sînge, de lege și de clasă. Una din aceste primejdii să fi fost ar mai fi putut mîjl flacăra desrobirii, laolaltă ele s'au transformat într'un blestem fără apărare, într'o crudă încercare venită par'că de sus, la care nu se putea răspunde decît cu plînsul, cu eterna obidă sufletească a tuturor sclavilor. Iată de ce povestea noastră de alei e o lungă plîngere în surdină, revărsată în doine, ticluită în petiții la împăratul, sau oftată în rugăciuni la Dumnezeu. Ardealul o mie de ani și-a muiat desnădejdea în jale și s'a mîngîiat cu visul. De două ori el totuș a lovit cu sete crîncenă și cu avînt înfricoșat dospit din impulsuri seculare. În amîndouă rîndurile lovitura lui a pornit din același loc care prin tradiție legendară a răscumpărat aureola bătăliei îngropate și a dat unui popor oropsit unica zestre de înălțare morală.

Acest loc este Țara Moților.

Moții apar astfel cu o specială prerogativă în Istoria noastră. Neamul lor vînjos adăpostește singura tradiție de eroism pe care vremea vitregă nu ni l-a putut înfrînge. În munții Abrudului continuatorii vechi ai acestei așezări romane, ca într'o cetate izolată de slăbiciunile vremelnice, au păstrat reflexe întîrziate din gloria strămbună. Cu toată robota lor zilnică acești copii ai codrului și-au menținut dorul de libertate. Cînd tot Ardealul se legăna în tînguire neputincioasă, în văgăunele lor fermenta revolta. Și ne-au învățat mai înt[illegible] în plăieșia cu sînge, nu cu lacrimi, ei au înțeles virtuțile războinice pe un pămînt bîntuit, ei reprezintă acțiunea într'o lume copleșită de visare mistică. De pe culmile munților apuseni a strigat pentru întîia-oară răsvrătirea, ca un bucium precursor al redeșteptării generale. Moții sunt Tirolul nostru, pumnul Ardealului, iar cele două inimi mari în care a clocotit uraganul sunt eroii lor : **Horia** și **Avram Iancu.**

Din primele zile ale fierberii din Ardeal s'a ivit pe planul întîi, alături de dînșii, silueta tînărului advocat din Cîmpeni, care da un relief cu totul deosebit comitetului național de atunci. Avram Iancu descindea cu o structură sufletească particulară. Urmașul lui Horia aducea cu sine mîndria aspră a Moților, acea pornire furtunoasă de plată și răsplată care înroșise odată crestele munților cu focul revoluției. În vinele lui svîcnea sîngele fierbinte cu descărcări violente de pasiune elementară. Credințele vremii și evenimentele din jur agitau cu o putere înecită acest temperament de erou. Linia lui Iancu, caracterul distinct și unic al țăranului dela Vidra, a smuls de la început mișcarea dela patruzeci și opt din ogaș bătătorită a suplicațiunilor seculare către „prea înălțatul cezaro-craiesc scaun" și i-a dat un caracter revoluționar. Ființa lui îmbibată de fanatism a dominat masele din primele clipe. Acest tînăr de douăzeci și cinci de ani, cu grîul respicat și scurt, cu sclipiri de oțel în adîncul ochilor albaștri, și-a dat seama că numai armele pot hotărî într'un proces de veacuri, care a batjocurit pînă la sînge plebea năpăstuită. La adunarea de pe cîmpul Libertății în 3/15 Mai la Blaj, Iancu a venit în fruntea Moților organizați militărește, gata să înfrîngă orice val inoportun de cuminținie iobăgească. Peste capul episcopului Lemeni și al canonicilor lui supuși stăpînirii, sarcasmul lui a plesnit ca un bici de foc. Dincolo de îngrijorarea căpetenillor circumspecte, tribunul de la Cîmpeni radia tinerețe, nervi și optimism. Prin el a primit mișcarea noastră nota vitejiei și romantismul de epopee. În sfatul conducătorilor, Iancu și-a impus pecetea lui definitivă. Înalta prevedere politică a lui Șaguna și cumpătul diplomatic al înțeleptului arhiereu, unite cu viziunea istorică a lui Simeon Bărnuțiu se completau admirabil cu acest om de acțiune, care în comitetul de la Sibiu într'o memorabilă ședință pro[illegible] cu dîrzenie și temeri, a tăiat scurt discuțiile sterile : **Domnilor, vorbiți înainte, eu plec în munți și fac revoluție !**

Ceea ce a urmat, se știe, e prima [illegible] afirmare a ideii de libertate politică, cea dintîiu campanie ostășească în războiul de neatîrnare. Advocatul Avram Iancu a pledat cu sabia în mînă cauza românismului. Prefectul de lăncieri întors între Moții lui s'a dovedit un strălucit șef militar. Cu înșiși de o chemare magică, i-au roit împrejur ciubărarii și ciobanii din văile Crișului și ale Arieșului. S'au aprins focuri pe culmi, a început să sune tulnicul de brad, s-au pornit carele Iancului de care plînge și azi poezia populară și tunurile de lemn au fost urcate pe vîrfuri la treceători. Agerul prefect, frumos, drept și încrezător ca[illegible] al munților, se ivea pretutindeni pe calul lui alb ca un zeu al luptei. Prestigiul lui personal întreținea și coheșiunea și disciplina acestei armate de țărani. Cele două invazii ungurești în munții Abrudului, sugrumate în sînge sub cutropirea Moților, au arătat lumii la ce grad de conștiința cetățenească se ridicaseră iobagii Ardealului și ce bloc de granit erau piepturile lor. Toată vremea Iancu a fost comandantul necontestat, adorat de mulțime. Oastea lui n'a cunoscut o clipă de înfrîngere. Armatele imperiale au fost bătute de rebelii unguri, prințul Windischgraetz a fost alungat de Kossuth peste granița Ungariei, baronul Puchner cu austriacii lui bine înarmați a fugit din fața lui Bem la Rîmnicul-Vîlcei, cînd în munții Abrudului flamura noastră filfîia triumfătoare. În acest timp de aproape doi ani cînd Avram Iancu a desfășurat o acțiune proprie fără nici un ajutor din partea autorităților militare imperiale copleșite de o frică meschină, eroul de la Fîntînele paralel cu mișcarea armată avea și o intensă activitate politică. Cuibul lui de stînci devenise focarul redeșteptării naționale românești de pretutindeni. Fie că îndruma linia de conduită a tovarășilor săi din comitetul național, sau primea epistolarii guvernului dela Dobrițin, fie că urmărea planurile Curții dela Olmutz, Iancu concentra atunci destinele neamului în mîinile lui. Sub ocrotirea munților neînvinși, la lumina unui foc, țăranul din Vidra și generosul boier muntean Bălcescu urzeau pentru întîia oară pe urmele mortului de la Turda visul unirii tuturora. Pînă tîrziu, după venirea Rușilor în țară, el a fost un factor activ al echilibrului politic, chibzuit și desfăcut de prejudecăți, neavînd alt punct fix în cugetarea lui decît soarta integrală a neamului.

După strălucirea orbitoare a venit prăvălirea în prăpastie, cea mai întunecată tragedie care putea sdrobi sufletul erou. Perfidia Vienei a transformat repede un popor biruitor într'un popor mucenic. Absolutismul austriac ca o nouă pecin[illegible] s'a așternut deasupra Ardealului... [illegible] părăsirea regimului s'au prăbușit [illegible] politice și gînduri de regenerare. [illegible] [illegible] nostri au luat lumea în cap. [illegible] [illegible] au înșirat spada în cui, așteptînd zile mai bune. Sufletul nedomesticit al lui Avram Iancu n'a putut suporta ocîrmuirea incercuire. Ca și mai înainte a tresărit cu aceeași patimă în fața robiei. El [illegible] își hrănea avîntul din impulsuri [illegible] și simțise cu toată carnea lui [illegible] dramă, în minte cu făcăleștile de [illegible] și în urechi încă cu strigătul năvalnic al gloatelor de la Mărișel, nu putea privi cu brațele încrucișate rușinea și nu-și [illegible] pușa să trăiască ca un modest cancelist aulic, sau ca pensionar austriac din mila vulturului cu două capete. O nouă revoltă l-a aprins și l-a adus pierzarea. Se știe calvarul lui dela Viena, după ce în cabinetul împăratului a respins decorația : — **Nu ne-am luptat pentru jucării, — vrem drepturi, Maiestate !** Se cunosc loviturile grozînice de mai tîrziu ; închisoarea din cetatea dela Alba-Iulia, unde l-au ferecat în lanțuri și l-a pălmuit un căpitan austriac pe Craiul-Munților ! Ce vifor pustiitor trebuie să fi bîntuit în aceste clipe în sufletul Prometeului înlănțuit ! Ce umbre fugare se vor fi abătut peste fruntea lui, pe care strălucea cununa de rază a unui popor întreg ! Ieșit de după zidurile negre, eroul umilit era pe marginea abisului. Ce putea face el ? Drumul lui nu mai avea întoarcere. Să se înarmeze cu scripte și documente, ca să spulbere o plîngere străveche stropită cu sînge ? Să apere ca advocat la tribunalele nemțești pădurile Moților cerșetori ? Nu mai era [illegible]e. Avram Iancu trebuia să cadă, trebuia să dispară din circulație, ca să intre în imperiul legendei și să diriguiască de acolo cu neînduplecata putere a morților crezul unui neam...

A urmat deci fatalul sfîrșit de dramă, zguduitor și mistic ca o tragedie shakespeareană. Iancu s'a întors acasă în munții lui robiți iarăși, de astădată rob și el, înfrînt în credință și batjocorit în amorul propriu. O perioadă de singurătate dîrză a premers melancoliei, care l-a înfășurat pe veci. În casa dela Vidra, înconjurat de tribunii care l-au mai rămas, subt ochii înlăcrimați ai unui țărănoi tăcut și reflectînd par'că în privirile duse crîmpeie dintr'o glorie apusă, el s'a închis ca într'o criptă mortuară. Erau zadarnice toate îndemnurile prietenilor, invitațiile la dieta dela Sibiu, planurile de memorand la împăratul... Iancu era protestarea mută a decepției generale și era prizonierul demnității sale rănite. În această postură l-a surprins călătoria împăratului Franz Iosef în Ardeal, vizita tînărului monarh în Țara Moților. Toate stăruințile prietenești de atunci, cu tot mirajul unor avantaje politice pe seama a lor săi, nu l-au putut înduplecă să [illegible] înaintea domnitorului. Vizita plănănduluț Habsburg s'a desfășurat [illegible] atmosferă de amărăciune și dolliu. [illegible] lăncieri, lăncieri lipsiți de comandantul lor, se uitau cu sprîncenele încruntate la acest convoiu neștiut. În fața casei cu sîndrile dela Vidra nu aștepta decît tatăl eroului, înțelegînd un pahar cu vin oaspelui, cu un gest liniștit de politeță patriarhală. Avram Iancu pregătise acest gest de mușcătoare ironie și se afundase în codru ca un vultur cu aripile zdrobite, aruncînd prietenilor săi sentința lapidară ca un dicton biblic : — **Toate sunt în zadar, un nebun și cu un mincinos nu se pot înțelege...**

De alei înainte o singură dată l-au mai putut urni din pasivitatea lui. În năzuința de a-și crea un acord cu împrejurările, conducătorii politicei ardelene au făcut totul ca să curme protestarea solitarului din munții apuseni, care împrăștia sub [illegible]uni neplăcute Curgului dela Viena. S'au dus deci la dînsul, l-au acoperit de mustrări, i-au insinuat că confundă binele public cu rosturile lui și cu puterea l-au dus la Sibiu. Iancu tirit le-a ascultat [illegible]zumentele, le-a primit programul. Cine știe ce prăvăliri surde se sbăteau în tăcerea lui ? O mare bucurie îi însenina pe toți la gîndul că actul de supunere a tigrului îmblînzit va avea o ireală contravaloare politică. O delegație de fruntași l-a dus la principele Schwartzenberg, guvernatorul Ardealului, care i-a strîns mîna cu satisfacție și l-a-poftit zîmbitor să șadă : — **Also, was wollen die Rumänen ?** Iancu, ca la lumina unui fulger, va fi văzut atunci toată fatalitatea unei istorii milenare. A zîmbit și el prințului și-a răspuns cu ochii rătăciți : — **Se-ewi-sime, o academie de drept la Sibiu și-o baie de vapori la Vidra !**

În clipa aceea a înebunit Avram Iancu !

Zeci de ani s'a plimbat mortul viu pe poienele dintre brazi, peste mormintele unde dormeau lăncierii lui. Descult, sdrențos, ca un rege Lear rătăcea Craiul Munților, cea mai înfricoșată icoană a dărăpănării unui popor chinuit. Pe la tîrguri sau pe cîte o culme de deal se ivea făptura lui pribeagă. Moții alergau la el să-i atingă genunchi ca pe niște moaște și sdrențele lui ca o binecuvîntare. Avram Iancu scotea un fluer de cireș și cînta marșul lui : „**Astăzi cu bucurie românii veniți. Pe Iancu în cîmpie cu toți îl însoțiți**" !... Țăranii știau cîntecul atît de bine. În cadențele lui bătuseră pe Hațmani și sdrobiseră odinioară leșimea cu chivarele cu cap de mort. Ca un cor din tragediile lui Sofocle înconjurau pe titanul căzut și plîngeau...

Într'o zi l-au găsit mort pe o bancă, cu fața întoarsă spre [illegible] l-au îngropat subt gorunul lui Horia la Țebea, cu o piatră albă la căpătîi, într'o groapă împrejmuită cu zăbrele sîrmate...

Gorunul il plouă de atunci cu frunze. Țăranii îi cîntă în balade la coarnele plugului, iar istoria noastră învață din pelerina lui...

Gorunii de la Țebea

Lumea în care trăim

„Nu vă opriți lacrimile..."

Cauzele cancerului preocupă pe savanți, dar nu numai pe ei. Această maladie care seceră milioane și milioane de oameni rămîne teribila necunoscută a secolului, îngrozitoarea enigmă a unei suferințe căreia nu i s-a găsit decît parțial leacul.

De unde provine cancerul ?

Întrebarea obsedează pe oamenii de știință. Ofensiva împotriva teribilei boli n-a ajuns, însă, la punctul clarificărilor. Deocamdată, se mai apelează, adesea, la ipoteze ce-și așteaptă confirmări. Ipoteze ce îndeamnă, firește, la reflecție. Despre una din aceste ipoteze, cu o circulație dincolo de ocean dar și pe continentul nostru, s-a relatat recent.

Cițiva medici din Heidelberg, după cum se afirmă într-un articol din publicația „Nurnberg Nachrichten" (R.F.G.) presupun că există un raport direct între stress-ul care apare, ca rezultat al particularităților unei anumite persoane și slăbirea sistemului imunologic ceea ce mărește considerabil sensibilitatea la cancer. Ei au constatat, pe baza unor îndelungate observații la un mare număr de cazuri, că bolnavii de cancer posedă trăsături de caracter specifice. Ba mai mult, „toate cercetările care s-au făcut cu privire la factorii neficiologici ai apariției cancerului — se arată în articolul amintit — duc la concluzia că există cu siguranță o legătură strînsă între anumite trăsături de caracter ale individului și anumite forme de cancer".

Cercetătorii nu se sfiesc, spre exemplu, să susțină, argumentîndu-și afirmațiile cu numeroase date statistice, că cei „atacați" de cancer provin, cel mai adesea, din familii în care între membrii acestora nu există nici un fel de afecțiune, în care relațiile dintre cei ce le alcătuiesc sînt reci, pline de suspiciuni și resentimente. În asemenea familii părinții sînt oameni duri, insensibili — sau cel puțin unul dintre ei — stabilesc un regim de reguli aspre care, practic, împiedică copiii să-și manifeste în mod firesc emoțiile — bucuria sau tristețea durerea sau plăcerea.

Și astfel, cu timpul, copiii încep să-și anihileze dorințele și emoțiile iar nemulțumirea, insatisfacțiile sînt îndreptate de regulă asupra propriei lor existențe. Se presupune că stress-ul care apare pe acest fundal provoacă slăbirea sistemului imunologic, mărind astfel sensibilitatea la cancer.

Cum funcționează această legătură, prin intermediul cărui mecanism ? Deocamdată nu s-a putut elucida. Ceea ce se poate spune este că rezultatele obținute demonstrează, după cum relatează revista amintită, că următoarele comportamente se leagă adesea de apariția cancerului: înăbușirea unor simțăminte apăsătoare, mai ales deznădejdea și tristețea; eforturile pentru evitarea izbucnirii conflictelor și încercarea de a menține astfel o stare de armonie cu orice preț în familie ; neglijarea propriilor cerințe și dorințe în folosul grijii pentru propria sănătate. Se amintește, de asemenea, că cercetările au stabilit și care sînt acele trăsături specifice de caracter ce însoțesc diversele forme de cancer. Astfel, de pildă, oamenii care fac cancer la stomac au comportamente tiranice și provin în mod frecvent din medii din care nu aveau voie să cîrtească, nu erau lăsați să-și spună răspicat părerile. Cei ce se îmbolnăvesc de cancer pulmonar sînt înclinați să-și înfrîneze dorințele, nemulțumirile sau părerile contrare pentru menținerea unei stări, aparent, de armonie în familie.

Am senzația că multe din aceste păreri merită într-adevăr atenție. Asupra lor putem reflecta, confruntîndu-le cu propriile noastre observații. Cred că s-ar putea discuta, totuși, despre ceva. Și anume, în legătură cu una din concluziile exprimate de cercetătorii amintiți, aceea că pentru evitarea stress-ului nimeni nu trebuie să fie împiedicat să-și manifeste emoțiile, sentimentele. Cu alte cuvinte: rideți, bucurați-vă, cîntați, țipați, fiți veseli sau triști, plîngeți, nu vă opriți lacrimile. Adică, comportați-vă firesc, logic, normal !

S-ar putea, într-adevăr, ca această recomandare din punct de vedere medical să fie o soluție salvatoare. E cu totul posibil. S-ar putea ca rîzînd din orice fleac cu gura pînă la urechi sau lăsînd atunci cînd suferim să curgă în voie lacrimile, toate acestea să aibă un efect tămăduitor.

Mă gîndesc, însă, la altceva. Mă gîndesc la sutele de milioane de oameni care în țările în curs de dezvoltare suferă cumplit de foamete, de boli, mă gîndesc la victimele somajului din lumea capitalistă. Mă gîndesc la cele peste 15 milioane de copii din multe țări ale Africii, Asiei și Americii Latine care mor anual de foame și boli. Mă gîndesc la cele 100 de milioane de copii chinuiți de subnutriție. Cu ei ce să facem ? Să-i lăsăm să plîngă ? Să-i lăsăm să țipe în durere și chinuri ? Să ne mulțumim oare să le spunem : nu vă opriți lacrimile, copii, și veți fi salvați ! Nu veți muri de cancer ! Dar vor muri, în continuare, de foamete și de alte boli...

N-ar fi oare mai bine să-i ajutăm în mod radical : să le asigurăm hrana necesară încît să nu mai fie nevoiți să plîngă, să se chinuiască ? Ar scăpa automat de pericolul apariției stress-ului care provoacă slăbirea sistemului imunologic, și astfel, rezistența la cancer.

Nefericirile oamenilor sînt prea numeroase și ele aparțin nu numai raporturilor din familii fără afecțiune. Nefericirea împovărează prea multe ființe pe această planetă. Multe din ele dispar fără ca vreun medic să ajungă să dea un diagnostic bolilor lor. Sînt boli ale mizeriei, ale suferinței ce însoțește subdezvoltarea. Soarta acestor oameni nu trebuie nici ea uitată...

Lacrimile pot fi bune ca terapeutică medicală. Ca și hohotele de rîs în doze normale. Dar să nu trecem cu vederea cauzele multiple și esențiale ale stress-ului în lumea contemporană.

AL. PINTEA

Mondo umano ?

Neosecte și noi bogați

În seara zilei de 17 septembrie a.c., din Montevideo — agenția France Presse a transmis o amplă telegramă (41 rînduri !) cu acest semnificativ titlu : „Uruguay — iminenta instalare a sectei Moon provoacă vii reacții". Dealtfel, referindu-ne în continuare, la activitățile unor asemenea secte religioase și încercînd să le demontăm mecanismul, vom recurge la citate mai ample din ceea ce scrie despre ele presa occidentală. Vom folosi, deci, surse de la fața locului și implicit se va vedea că indiferent de orientarea politică sau țara în care apar rîndurile respective, acestea desprind aspecte și concluzii care dezvăluie cu pregnanță lipsa oricărei legături între neosectele respective și ideea de religiozitate. Mai curînd aceasta este un paravan adesea bine folosit sub care se ascund afaceriști verosi, înși fără scrupule, aventurieri politici cu convingeri și idei ce se apropie frecvent de fascism, fanatism, extremă dreapta ș.a.m.d.

Prin manevre bine concepute, prin campanii în care ei au investit fonduri (pentru ca apoi să le „scoată înzecit și însutit; dar asta e o altă poveste asupra căreia vom reveni) momind pur și simplu în numele unor idealuri atît de obscur sau fals generos definite, oameni simpli, împovărați de griji și problemele copleșitoare ale vieții dintr-o serie de state. Dar să dăm cuvîntul citatelor : „Publicațiile uruguayene denunță activitățile sectei Moon în Statele Unite, în Franța, în Anglia, în Chile, în Paraguay și în Brazilia sau ultimele înfruntări dintre partizanii și opozanții sectei au avut o mare repercusiune în Uruguay". Într-o țară (Uruguay care prigonește serios comuniștii este de așteptat să se denunțe mai puțin anticomunismul feroce al sectei cît mai ales enorma sa putere economică. Fidelii bisericii unificate (?! — n.n.) au investit în sectoarele construcțiilor imobiliare și comunicațiilor. Potrivit informațiilor publicate de presă (din Montevideo — n.n.) „secta Moon", care a depus 51 milioane dolari într-o bancă particulară, are intenția să construiască un hotel de cinci stele, unul în Uruguay. Între altele ea (secta — n.n.) a cumpărat una din principalele tipografii din țară și, de vineri (12 septembrie) editează un cotidian — „Ultimas noticias"... Cotele sale de participare în stații de radio și publicarea altor organe de informații neliniștesc, totodată, presa uruguayană. Sosirea sectei în Uruguay a fost pregătită de mulți de colonelul sud-coreean (!? — n.n.) Bo Hi Park, precizează presa uruguayană, care arată că influența lui pe lîngă anume guverne n-ar fi străină de un transfer de arme din Coreea de Sud în Uruguay. Rezultă limpede cam ce se ascunde (din tot ce se știe) în spatele acestei sosiri pe care presa din Montevideo n-a ocolit-o din cauza implicațiilor sale multiple cum ar fi vrut unele autorități. Astfel, conchide „France Presse", „ministrul de interne, generalul Yamandu Trabal, a apreciat că ziarele dau acestei afaceri mai multă importanță decît are ca (oare !) în timp ce președintele țării, generalul locotenent în retragere Gregorio Alvarez reamintea tradiția de libertate și de cult în Uruguay". Or, nu numai presa din Montevideo a denunțat activitățile acestei secte ci și cea din Franța (vom cita cu alt prilej din „Le Nouvel Economiste"), Anglia („Daily Mail") etc. care au vorbit de complicațiile sociale, economice și politice ale activității sectei și a liderului său, mai curînd un adept al tagmei noilor bogați decît al religiei.

DUMITRU CONSTANTIN

Itinerar între două oceane

Viață de supra-cățel

E toamnă, o toamnă zgribulită cu dimineți picioase și seri grăbite, vîntul șuieră leneș printre frunzele șifonate, crocante și Lemanul e mai întunecat decît mi-l aminteam și Geneva mai mică, mai tăcută de parcă s-ar fi strîns de frig. Mă îndrept, pe străzi pustii, spre marginea lacului, mă bucur că voi revedea fantastica arteziană din mijlocul apei, dar jetul a amuțit, nu mai sare cît 15 etaje în sus, e undeva acolo amorțit, fără aplomb, redus la nivelul monoton al Lemanului.

Mă plimb, atunci, pe larga faleză flancată de hoteluri simandicoase, luminate feeric ca în poveștile fericite, unde zumzetul lumii de-abia se bănuiește, covoarele sînt adînci și moi, lacheii curtenitori, aerul ozonat și condiționat, restaurantele de o falnică intimitate și unde, înainte de orice, cățeii lenevesc cu o feroce trufie pentru că sînt cei mai scumpi cățel din lume. Nicăieri nu am văzut un respect față de cățel atît de pedant ca la Geneva și nicăieri cățeii nu se uită mai nonșalant și drastic la oamenii cuminți și modești, care îndrăznesc să pășească pe lîngă marile hoteluri din această urbe de refugiu nostalgic și costisitor.

Cățeii miliardarilor veniți la Geneva cu un scop anume sau un scop uitat nu sînt niște cățel bogați, ci supra-cățel, o rasă aparte dincolo de canin sau de uman, dincolo de reguli sau de obișnuințe, dincolo de viața cea de toate zilele. Cățeii sînt purtați la „plimbarea" lor de dimineață sau de după-amiază de funcționari specializați, îmbrăcați în uniformă sau livrea și plătiți cu ora ca să fie atenți și tanțoși la capătul zgardei unde supra-cățelul își poartă șontic-șontic ireparabila melancolie de a fi un produs al celui mai lenevitor mod de viață practicat de un animal cinstit. Supra-cățeii urcă în Rolls-uri, Cadillacuri și Lincolnuri, escaladează scări muiate în catifea, se lasă năpădiți de luminile candelabrelor și umpluți cu un număr exact de calorii comandate în casete speciale la sucursalele de „top" din Londra sau New York.

Prin cohorte, cățeii normali, cățeii mediocri cu zgarde de piele, mai des de plastic, fără veste, fără cape, fără permanent. În fața fiecărui magazin — un inel larg și nichelat. La inel se „parchează" clinii stăpînilor care intră pentru cumpărături. Cu o frecvență profund reconfortantă și pentru unii și pentru alții — magazine normale pentru clini normali, medicamente, piureuri, oase de plastic, mingi de mușcat, popice de dărîmat, scufițe de noapte, țarcuri de noapte, biberoane de dimineață, precum și clini de toate rasele de nylon. În fața vitrinelor care cuprind asemenea exponate se adună, cu o curiozitate niciodată secată, oameni care nu au cățel sau nu vor avea niciodată. Nu se bucură, nu se întristează, privesc facilitățile cățeilor simplu, cu curaj, fără resemnare așa cum este firesc să privească amărîții fericirea medie a cățeilor. Magazinele pentru supra-cățel nu au vitrine, onorata clientelă are acces selectiv și discret astfel încît oamenii normali de pe stradă sînt scutiți de invidii ascuțite și de amărăciuni care nu ar folosi la nimic.

În toamna asta tîrzie și severă de la Geneva am avut norocul să nu fiu lătrat de nici un supra-cățel și, cu atît mai puțin, mușcat. Probabil dinții nu mai lătră de cîteva generații și nu mai mușcă pentru că nu au cu ce și nici nu le-ar servi la ceva din moment ce înghit „friptură de curcan pasată, amestecată cu trufe și suc de rodii". Ptiu ! Viață de supra-cățel !

RADU BUDEANU

Ochii și urechile lumii

Disc-jocheu în toamnă

... se trag storurile, se string în colțuri de terasă, ticsite de frunze, scaunele și mesele de papură, cabinele plăjii sînt celulele unui fagure mort, ușa unui vestiar e bătută de vînt și se desprinde din balamale, într-un leagăn, pe nisipul umezit de valurile retrase după turbarea mării, o femeie își așază fetița și o lasă să se miște odată cu vîntul, nu e nimeni, pînă departe, decît această fetiță legănîndu-se, și la orizont, un vapor mișcîndu-se, pe cer un avion supersonic lasă o imensă dîră albă, încît ridicînd privirea într-acolo crezi că seninul albastru e însăși marea, la magazinele foto nu mai există peliculă dar de la artizanat, o țărancă tînără iese avînd la subțioară o carpetă multicoloră cu care trece printre cofetării și parfumerii lăcătuite, pe pereții exteriori ai marilor hoteluri afișele solistilor de muzică ușoară sînt jupuite pe jumătate și mai oferă cîte un ochi de celebritate, cîte o silabă dintr-un nume melodios, cîte o cifră din ceea ce era orarul unei discoteci, la cofetării nu mai e frișcă pentru un capucrino, nici Campari, grătarul e însă aprins bine pentru ultimele frigărui cu felioare de roșii și ardei printre bucățile de carne friptă, două fetițe olandeze rup cu poftă din zgîrciuri și se șterg cu prosopul plusat de pe umerii mamei care seamănă cu Candice Bergen a mea, încît nu mai încheriază biciclete, barul Rainbow anunță și el zăendul său, librăria și-a epuizat stocul de „Tehnologia activității în restaurant și bar", une charmante vieille dame întreabă combien coûte o ilustrată și cu îi răspund : „un leu cincuante", elle sourit : „un leu c'este un lion", chichicarele sînt încă populate, cu cîte o față pe genunchii unui băiat, cu desene ciudate pe ultimul vagonet : „descoperiți enigma", prin cîteva holuri nemții joacă; seara, canastră, în murmur, cu pahare înalte de bere lîngă ei, la policlinica balneară maseuri orbi întind minunat mușchii reumaticilor „și zău, că nu e scump". În restaurante se strînge discret vesela și se fac inventare, în timp ce cheinerii și cheinerițe își așteaptă clienții stînd de vorbă la mese strălucitoare sub lampadare, piscinele interioare clipocesc timide și zgribulite, de pe terasa acestui Belvedere blocurile de beton ale digului par focile încremenite ale unui apus de soare nonfigurativ, faleza de piatră, cu băncile goale — doar un bătrînel scandinav își pune capul pe șalul alb al unei distinse bătrînici scandinave — are severitatea poruncii de a nu-ți face chip ciopîrlit, portretistul locului lucrează de 3 ore la desenul unei femei inexpresive care trage cu ochiul la planșă și nimeni nu se așază lîngă el să-i urmărească creionul, de nicăieri nu se aude muzică, bate doar vîntul, fiecare val sec rețează melancolie, la orizont și sub fiecare pas mierea lucrurilor se confundă cu spuma zilelor, ți se strînge sufletul după vara dusă și doar faptul că nimeni nu știe ce este frumusețea nu ne îngăduie să simțim cum trupul ni se bucură, acum, de mîngîierile unui crud și enigmatic maseur orb.

RADU COSAȘU

Lumea se amuză

După „Bunte Illustrierte" — Elveția

KAREL CAPEK:

Timpuri moderne

Progresul civilizației

Se împușcă din ce în ce mai eficient, dar aceasta nu se poate numi război.

Inexistența războiului

Dovada cea mai bună că nu vrem război : luptăm fără a-l declara.

Comunicat

La locul conflictului au fost trimise două noi divizii de tancuri și avioane. Inamicul a suferit pierderi grele. Pacea continuă !

Pace

Nu vrem război de aceea ne mulțumim și cu expedițiile de pedepsire a celor mai slabi.

Protest

În loc să primească propunerile noastre de pace, dușmanul barbar îi lasă pe piloții noștri să-i ucidă femeile și copiii.

Lupul

L-am devorat. Iată dovada că morala superioară iese întotdeauna victorioasă.

Comunicat

Aviația noastră a bombardat cu deosebit succes forțele inamicului. Atacul s-a soldat cu uciderea unui soldat, a șaptezeci de femei și a o sută de copii".

Lupul și capra

Să cădem de acord asupra problemelor de natură economică. Eu renunț să-ți mănînc iarba iar tu, drept mulțumire, îmi oferi carnea ta.

Comunicat

Dușmanul a deschis foc concentrat asupra avioanelor noastre care îi bombardau pașnic orașele.

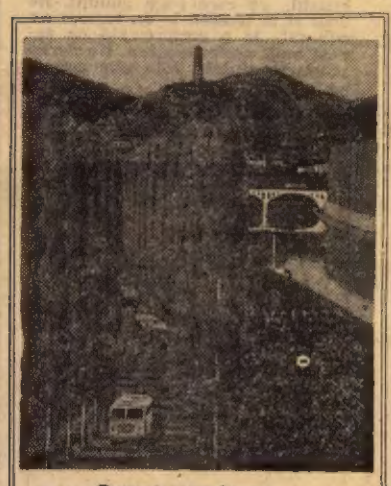

Drumul spre Ienan
pictură de KEN IUAN ■

Act de bunăvoință

Sîntem de acord ca incidentul să fie adus în fața unei conferințe internaționale, cu condiția ca dreptatea să fie de partea noastră.

Doi tigri în junglă

Ne-am întîlnit pentru a milita în favoarea păcii ; de acum vom vina împreună !

Hoțul

M-a atacat în timp ce-i susțrăgeam portofelul pentru a i-l păstra.

În românește de NICOLAE NICOARĂ ■

Lumea se amuză

După „Krokodil" — U.R.S.S.

Pier Paolo Pasolini

Pier Paolo Pasolini (1922—1975) este socotit unul din cei mai însemnați scriitori italieni contemporani. După un debut cu versuri dialectale și producții nesemnificative, Pasolini s-a impus cu romanul Ragazzi di vita (Băieți de viață), *urmat de capodopera sa,* Una vita violenta *(O viață zbuciumată). Tematic și ideologic, Pasolini este un neorealist însă fondul literaturii sale este acela al unui mare și rafinat stilist. Pasolini a lăsat, de asemeni, trei volume de versuri :* Cenușa lui Gramsci, Credința timpului meu, Poezie în formă de trandafir.

Un fiu nenăscut

În spatele acelui candid pod peste Tibru
sfîrșit de catolici spre a nu-i dezminți pe fasciști
între mizgălituri, coloane, false fragmente, ruine calpe,
un grup de femei își așteptia clienții la soare.
Între ele era acolo Franca, o fată din Viterbo,
copilă, deja mamă, fu cea mai sprintenă :
alergă la portiera mașinii mele, strigînd,
atît de sigură încît nu puteai s-o dezamăgești ;
urcă, se așeză, veselă precum un băiat,
și mă conduse înspre Cassia : trecurăm de-o răscruce,
alergarăm pe un drum lăsat în pacea soarelui
printre cariere de gips și case mititele
și-ajunserăm și la ogeacul ei : era o pajiște
sub un deal presărat cu mușchi și cu gropi.
O gloabă cafenie păștea pe iarba udă,
o mașină goală, parcată printre bozii,
și nu departe, ici-colo, zgomote vesele izbucneau.
Era plin de perechi împrejur, băiețani și săraci.
În zilele acelea, viața mea, munca mea erau pline,
nici un dezechilibru, nici o teamă nu mă amenința :
mersesem înainte ani la rînd, întîi prin mulțumire fizică —
blîndețe, sănătate și entuziasm din naștere primite,
apoi dus de lumina cugetării, deși încă șovăitor,
— iubire, putere de-a cunoaște ce-am dobîndit trăind.
Și totuși, prim și unic fiu nenăscut, nu regret
că tu n-ai să fii niciodată aici, pe această lume.

* * *

12 iunie 1962

Ne vedem pe ecran, și iată
orașul, într-una din bîjbele-i ore goale,
terifiantă ca orice goliciune.
Pămînt incendiat al cărui incendiu
stins astă-seară sau de milenii
e-un cerc nesfîrșit de incandescente ruini,
cărbuni și oase strălucind de alb, structuri
umflate de apă și arse-apoi de
noul soare. Radioasa Appie
mișunată de mii de insecte
— oamenii prezentului — neorealistele
obsesii ale Cronicilor în vulgară.
Pe urmă apare Testaccio, în această lumină
de miere proiectată asupra pămîntului
de dincolo de mormînt. Poate că a și explodat,
Bomba, în afara conștiinței mele.
Chiar așa și este, negreșit. Iar sfîrșitul
Lumii a avut loc : ceva ca o
mutenie scufundîndu-se în contralumina amurgului.
Umbra, care lucrează în acest ev.
Ah, sfînt secol al douăzecilea, ținut al cugetului
pentru care Apocalipsa e-o veche-întîmplare.
Pontormo cu un operator
pedant, a așezat fațade
de case șofranii, să resoarbă
lumina asta sfărîmicioasă și moale,
care preface aerul galben în cafeniu
impulberat de aur deasupra lumii citadine...
și-asemeni plantelor fără rădăcină, case și oameni,
săvîrșesc doar mute ceremonii de lumină
și umbră, în mișcare : fiindcă
în mișcare e moartea lor.
Umblă, parcă fără coloană sonoră,
automobile și camioane, pe sub arcuri,
pe-asfalt, înspre uzina de gaz,
în ceasul, aurifer, al Hiroșimei,
după două' de ani, tot mai adînc pătrund
într-acea moarte gesticulîndă : și eu
intîrziat întru moarte, în avans
asupra adevăratei vieți, beau coșmarul
luminii ca pe un vin orbitor.
Popor fără nădejde ! Apocalipsul
izbucnit în afar' de conștiințe,
în lingoarea Italiei manieriștilor
a nimicit totul : priviți-i — umbre
doldora de-aur în aurul agoniei.

În românește de DAN CIACHIR ■

După bătălia de la Clontorf, în care dușmanul norvegian a cunoscut rușinea înfrîngerii, Marele Rege îi vorbi astfel poetului :

— Faptele cele mai strălucite își pierd slava lor dacă nu sînt turnate în bronzul cuvintelor. Vreau să-mi proslăvești victoria și să-mi aduci laude. Eu voi fi Enea ; tu vei fi Vergiliu. Te simți în stare să înfăptuiești această operă care ne va face pe amîndoi nemuritori ?

— Da, Rege al meu, spuse poetul. Eu sînt marele Ollan. M-am străduit 12 ani ca să studiez arta metricel. Știu pe dinafară cele 300 de fabule pe care se bazează adevărata poezie. Ciclurile de balade din Ulster și Münster sînt în corzile harpei mele. Regulile îmi dau voie să folosesc metaforele cele mai subtile și cuvintele cele mai vechi. Cunosc tainele scriiturii secrete care îngăduie artei noastre să scape indiscretelor cercetări ale mulțimii. Pot cînta iubirile, zborul păsărilor, călătoriile, războaiele. Cunosc ascendentele mitologice ale tuturor caselor regale din Irlanda. Cunosc virtuțile buruienilor de leac, astrologia justițiară, matematicile și dreptul canonic. La întrecerile bardlor mi-am învins rivalii. M-am exersat în satiră, care provoacă boli de piele și chiar lepra. Știu să mînui sabia, cum am dovedit-o luptînd pentru tine. Numai un singur lucru nu știu să-l fac : cum să-ți mulțumesc pe deplin darului pe care Tu mi-l faci.

Regele, pe care îl oboseau repede discursurile prea lungi rostite de alții, răspunse cu ușurare.

— Știu prea bine toate astea. Mi s-a spus că privighetoarea a și început să cînte în Anglia. Cînd se vor trece florile și zăpezile, cînd privighetoarea va reveni de pe meleagurile Sudului, îți vei recita poemul în cinstea mea în fața curții și a Colegiului poeților. Îți dau răgaz un an întreg. Vei cizela fiecare silabă și fiecare cuvînt. Răsplata o știi : nu va fi nedemnă de regestile-mi obiceiuri, nici de strălucita-ți inspirație.

— O, Rege, cea mai mare răsplată e să privesc chipul tău, spuse poetul, care era și un curtean.

Făcu apoi cîteva plecăciuni și plecă, schițînd deja cîteva strofe.

Răgazul expirat, și care numără epidemii și revolte, poetul își prezentă panegiricul. Îl declamă cu o sigură încetineală ; fără măcar o privire la manuscris. Regele puncta recitarea cu mișcări aprobatoare din cap. Toți îi imitau gestul, chiar și cei care, îngrămădiți la ușă, nu puteau auzi nici un cuvînt. Cînd poetul tăcu, vorbi Regele.

— Opera ta merită sufragiul meu. E o nouă victorie. Ai dat fiecărui cuvînt sensul lui adevărat și fiecărui substantiv epitetul pe care i l-au dat primii poeți. Nu există în întregul poem o singură imagine pe care să n-o fi folosit clasicii. Războiul e o frumoasă țesătură de oameni și sînge apă a spadei. Marea își are zeul ei și norii prezic viitorul. Ai mînuit cu dibăcie rima, aliterația, asonanța, numerele, artificiile cele mai fine ale retoricei, savanta alternanță a metricei. Dacă toată literatura Irlandei s-ar fi pierdut — „omen absit" — ar fi putut fi reconstituită, fără a se pierde nimic, cu oda ta clasică. Treizeci de scribi o vor transcrie de douăsprezece ori.

După o tăcere reluă.

— Toate acestea sînt foarte bune și cu toate astea nu s-a înfăptuit nimic. În vinele noastre sîngele nu bate mai iute. Mîinile noastre nu au încercat să înhațe arcul. Nimeni nu a scos un strigăt de război, nimeni nu a pornit să-i înfrunte pe vikingi. După un răgaz de un an vom aplauda un alt poem, în cinstea mea, poete. Ca dovadă a mulțumirii noastre, primește această oglindă care e din argint.

JORGE LUIS BORGES

Oglindă și mască

— Îți mulțumesc și înțeleg, a spus poetul.

Stelele cerului și-au reluat drumul lor luminos. Privighetorile cîntau din nou în pădurile saxone și poetul se întoarse cu manuscrisul său, mai puțin lung decît precedentul. El nu-l mai recita din memorie ; îl citi cu o vizibilă lipsă de siguranță, omise unele pasaje, ca și cum el însuși nu le-ar fi înțeles pe deplin sau ca și cum nu ar fi vrut să le pîngărească. Textul era straniu. Nu era descrierea unei bătălii, ci însăși bătălia. În dezordinea ei războinică se agita însuși Dumnezeu cel care e Trei în Unul, divinitățile păgîne ale Irlandei și cei care aveau să se războiască cu veacuri mai tîrziu, la începutul Marei Edde. Forma nu era mai puțin surprinzătoare. Un substantiv la singular era subiectul unui verb la plural. Prepozițiile scăpau normelor obișnuite. Asprimea alterna cu blîndețea. Metaforele erau arbitrare sau păreau a fi astfel.

Regele schimbă cîteva cuvinte cu oamenii de litere care îl înconjurau și vorbi astfel :

— Despre primul tău poem, am spus, cu perfectă îndreptățire, că era o sumă a tot ce fusese compus pînă atunci în Irlanda. Acesta de acum depășește tot ce l-a precedat și, în același timp, îl anulează. El uimește, el minunează, el încîntă. El nu-i făcut pentru nestiutori, ci pentru docți, pentru cei puțini. O lădiță de fildeș va păstra unicul exemplar. Din pana care a dat o asemenea operă, atît de neprețuită, putem aștepta o operă și mai sublimă.

El adăugă surîzînd :

— Sîntem personajele unei fabule și să nu uităm că în fabule numărul trei e cel care face legea.

Poetul îndrăzni să murmure :

— Cele trei daruri ale magicienilor, triadele și indestructibila Trinitate.

Regele reluă.

— Ca dovadă a satisfacției noastre, primește această mască din aur.

— Îți mulțumesc, și am înțeles, spuse poetul !

Trecu un an. La ziua stabilită, străjile palatului observară că poetul aducea manuscrisul. Uimit, Regele îl privi ; părea un altul. Ceva, care nu era timpul, îl marcase și-i transformase trăsăturile. Ochii lui păreau să privească foarte departe sau deveniseră orbi. Poetul îl ruga, dacă are bunătatea, să-i acorde o convorbire de-o singură clipă. Curtenii părăsiră încăperea.

— N-ai compus oda ? întrebă Regele.

— Da, spuse trist poetul. Cerul a vrut ca Hristos, Domnul nostru, să mă împiedice s-o fac.

— Poți s-o reciți ?

— Nu îndrăznesc !

— Îți dau cuvîntul că nu vei păți nimic, declară Regele. Poetul recita oda. Ea consista dintr-un singur cuvînt. Fără a risca s-o declame cu voce tare, poetul și Regele său o murmurară ca și cum ar fi fost vorba de o tainică rugăciune ori de un blestem. Regele nu era nici mai uimit, nici mai surprins decît poetul. Amîndoi se priveau, foarte palizi.

— În vremea tinereței mele, spuse Regele, am navigat spre Ponant. Într-o insulă am văzut iepuri de argint ce ucideau mistreți de aur. Într-o alta ne-am hrănit numai cu parfumul poamelor vrăjite. Într-o alta am văzut ziduri de foc. În cea mai îndepărtată dintre toate un fluviu trecînd pe sub nori traversa cerul și apele sale erau străbătute de pești și corăbii. Acestea sînt lucruri uimitoare, dar nu pot fi comparate cu poemul tău, orice ar conține el. Ce vrăjitoare te-a inspirat ?

— În zori, spuse poetul, m-am trezit rostind cuvinte pe care la început nu le-am înțeles. Aceste cuvinte sînt poemul. Am avut impresia de-a fi comis un păcat, cel pe care poate că Spiritul nu-l iartă !

— Cel pe care acum sîntem doi care l-am înfăptuit, murmură Regele. Cel de-a fi cunoscut Frumusețea, favoare interzisă oamenilor. Acum nu ne mai rămîne decît să murim. Ți-am dat o oglindă de argint și o mască de aur ; iată acum cel de-al treilea dar al meu, care va fi și ultimul.

Îi puse un jungher în mîna dreaptă.

În ceea ce-l privește pe poet știm că s-a omorît la ieșirea din palat ; despre Rege știm că astăzi e un cercetor străbătînd drumurile acelei Irlande care a fost regatul său și că el, nimănui, nu a mai recitat poemul.

În românește de ION TĂTARU ■

Clasament: Categorie specială, 12 la sută remiză: „Capșa", „Rapsodia" (10); „Lido" (9,66); „Athénée Palace" (8,83); „Ambasador", „Budapesta" (8,66); „Carul cu bere" (8,50); „Dorobanți" (8,33); „Havana" (8,00); „Cișmigiu" (7,33); „Dunărea" (7,16); „Hanul lui Manuc" (7,00).

Categorie specială, 10 la sută remiză: „Union" (8,00); „Trocadero" (7,91); „Orizont" (7,85); „Doina" (7,71); „Miorița" (7,00); „Alunis" (6,33); „Pescarul" (5,00); „Monte Carlo" (4,66).

Categoria I, fără remiză: „Bumbești" (7,46); „Berceni", „Gambrinus", „La Peștera" (7,00); „Triumf" (6,66); „Mercur" (6,16); „Crama Miorița" (6,00); „Izvorul Rece" (5,42); „Bfotăcei" (5,28).

Crama „Miorița"

Restaurantul *„Crama Miorița", șef de unitate Georgeta Rascu. Bucătar șef, Ion Tudorică*; telefon 15 19 33; adresa: Bulevardul Republicii 76; categoria I, fără remiză. Face parte din I.A.P.L., sectorul 2.

— Constatări: Unitatea este bine aprovizionată. În ziua anchetei, 17 septembrie, au loc două mese organizate cu ocazia unor nunți. Deși nu s-au anunțat din timp, mesenii au găsit localul pregătit. Din casetofoane japoneze se aud „D-alea d-ale noastre". Încercăm să luăm o gustare și să bem o apă minerală. Nu reușim, deși se găsesc din amândouă. Unitatea încearcă să-și lichideze stocul de bitterlemon, o băutură indigenă, care se pare că n-are căutare la o cramă. Localul poartă firma de cramă dar nimic nu-l îndreptățește la asta. Dorim o listă. Ospătarul Florin Moțiu ne invită pe un ton tăios și enervat să căutăm pe la mese. N-o facem dîndu-ne seama să n-avem nici o șansă. La bucătărie se pregătesc pui fripți pentru cei care au venit de la Oficiul stării civile. Garniturile cîntăresc aproape jumătate din cît ar trebui. Ospătărița Cătălina Rotaru scapă pe jos o jumătate de pui. Suflă pe el, îl șterge puțin cu mîna și îl pune la loc. E veselă și mulțumită. Bufetiera Dorina Constantin nu cunoaște încă gramajul unei garnituri și nici al unei salate. Ele se fac după ochi. Dealtfel bufetiera nu știe nici ce are în bufet. Încearcă să ne convingă că toate produsele au venit în ultimul sfert de oră, iar cineva i le-a strecurat în bufet. Știe însă că din cutiile de scoici n-a vîndut nici una de mai multe luni. Cine să mănînce scoici chinezești la o cramă și ce caută ele acolo, mai ales că nimeni nu știe să le prepare? Localul este murdar și înghesuit. Cîțiva clienți ar fi trebuit să fie în „pătucurile" lor. Nu toți ospătarii întocmesc note de plată. Șefa de unitate pare a fi depășită de evenimente. E nouă în funcție, iar personalul e vechi și probabil s-a obișnuit cu niște „drepturi". Clienții, obosiți de lupta surdă și fără șanse de izbîndă cu cei din alimentația publică, se mulțumesc cu puțin. Atît primesc.

— Note: calitatea meniului 5 (bucătărie 7, bufet 3); comportarea și corectitudinea personalului 5; eficiența economică și socială 6; ambianța 4; controlul oamenilor muncii 7; nota consumatorilor 6; Incognito 2; Media: 5,00. Pentru încurajarea noii responsabile un punct în plus. Media definitivă: 6.

Observațiile bucătarului: Dintr-o listă veche de cîteva zile se poate observa că există preocupare pentru mîncărurile gătite, dar odată cu plecarea bucătarului practic aici nu se mai poate mînca nimic. Este un local care prin specific și prin poziție ar trebui să caute să se individualizeze într-un fel. Își spune cramă, dar nu este. Două ciorbe și trei mîncăruri bune, pe care clientul știe că le poate găsi la orice oră aici și care ar constitui specialitatea localului s-ar vinde mult mai bine decît cele de acum, care n-au nici sare, nici piper, cum se spune și care sînt făcute să satisfacă cerințele unui sortiment minimal.

Sesizările echipei: Se întîlnesc peste tot liste prăfuite cu sortimentul minimal și de care nimeni nu ține seama pentru că sînt formale și au un caracter de indicație generală. Credem că este nimerit să se renunțe la acest sortiment minimal și să se impună fiecărui local să se individualizeze. Două-trei specialități, care să fie într-adevăr ale casei, ar fi mult mai indicate. De la caz la caz, de la sezon la sezon, un fluturaș ar anunța cîte un preparat nou, gen surpriză. Clienții, cînd se îndreaptă spre „Crama Miorița", să știe că acolo găsesc, de exemplu, ciolan de porc cu fasole și chifteluțe cu mărar și că sînt mai bune decît în altă parte. În lume sînt mari restaurante, cu un renume bine stabilit care-și schimbă lista meniu odată la doi-trei ani. Nu în fiecare zi ca acesta. O asemenea opțiune credem că ar fi în interesul tuturor.

La ancheta din acest număr au participat: inspector *Mihail Mihăilescu* și *Constantin Sandu*, maestru al artei culinare, președintele Asociației bucătarilor și cofetarilor.

OPREA GEORGESCU ■

Rubrică realizată cu ajutorul Inspectoratului comercial de stat și al Asociației bucătarilor și cofetarilor.

PIM ■

Închiriez ospătar

Restaurantul „Miorița", din plin centrul Capitalei. Este duminică, puțin după ora cinci, după-amiază. La mesele din sala principală locurile sînt ocupate. Lumea mănîncă și bea bere. Grădina cu cele patru mese ale ei este de asemeni ocupată. La subsol nuntă într-o sală, alături de ea o altă sală, goală. Îmi manifest dorința de a servi cina în această sală liberă și mult mai liniștită. Peste umăr și în mare grabă o ospătăriță purtînd pe brațe două platouri mari cu „bunătățuri" pentru nuntași îmi liniștește entuziasmul repede: „Acolo nu se servește. De ce? Pentru că nu sînt ospătari". Totuși, în sala cu pricina o masă este ocupată. Oare de cine? Și cine i-o fi servind? Renunț, cu sufletul îndoit și sfîșiat de întrebări (ale căror răspunsuri ar trebui să se vadă și să se simtă în fapt) și urc din nou în sala principală. Mă așez umil la o masă de teamă să nu supăr vreun chelner. De-abia respir să nu cumva să nu se oțărească vreunul la mine. „Ce aveți de mîncare?" Întreb într-un tîrziu. Răspunsul nu a venit nici pînă astăzi. Am înțeles motivul nebăgării mele în seamă. O masă bogată de nuntași este mult mai importantă pentru ospătari decît **un** cotlet. De la o nuntă ies o sută-două de căciulă pe cînd de la **un** cotlet... cinci lei amăriți și asta dacă ospătarul reușește ca în clipa adunării să se încurce în pîrdalnicele cifre. „O bere" zic. „S-a terminat" zice ospătărița Cătălina Rotaru. „Nu se poate, zic, toate mesele sînt pline de halbe cu bere". „S-a terminat butoiul". În clipa aceea pe lîngă mine trece un bărbat cu două halbe pline ochi. „Dînsul cum a găsit bere?" zic. „Domle, n-ați auzit că s-a terminat butoiu'? Nu mai avem decît bere la sticlă, dar numai pentru acasă". Preiau inițiativa și descopăr o chelneriță care punea berea din sticlă în halbe servindu-i pe cei din grădină. „Vreau și eu o sticlă" zic. „Nu se poate" îmi spune Elena Popa. „Păi văd că acolo s-a putut" spun arătînd spre masa din grădină: „Nu mai dau, uite șefu' aici, mă vede și îmi face scandal". Șeful însă e mai conciliant. „Dă-le și lor și să terminăm odată" spune dînsul, arătîndu-ne și nouă un semn din mîna mărie lui. În fine, după o jumătate de oră de căutări, tatonări, insinuări, tămîieri, perieri, invocări și implorări ajung să beau o sticlă de bere specială la halbă. M-a costat 5 lei, mă rog ea costă ceva mai puțin, dar pot să mai zic ceva după ce mi-a dat-o cu atîta bunăvoință? ! Un lucru n-am înțeles: de ce mesenii plăteau halbele cu bere cu 6,50 lei. Doar pentru că ospătarii pretindeau că e Cazino? Pentru că în fond și la urma urmei pretinsa bere de butoi Cazino nu era decît bere specială la sticlă pusă în halbe. Interesantă manevră. Oare de cînd se practică ea la restaurantul „Miorița"?

În loc de încheiere, să spunem că există la „Miorița" cîteva afișe pe care stă scris următorul anunț: „NU RĂSPUNDEM DE OBIECTELE UITATE". Le înțelegem. Dar nu înțelegem cine răspunde de esențiala calitate a ospătarului care aici, ca și în alte locuri, este uitată cu îndîrjire: Corectitudinea. Pînă la găsirea ei, Incognito oferă restaurantului „Miorița" nota 2. În fond de la un restaurant ce poartă un nume atît de frumos avem dreptul să pretindem mai mult.

INCOGNITO ■

DISC

Studioul 8 Stereo din clădirea Radiodifuziunii. Sîntem în legătură directă cu sala Ateneului Român. Acolo, în așteptarea deschiderii concertului se acordează pianul. Iar noi ne manifestăm dorința de a înregistra toate amănuntele legate de activitatea neobișnuită din acest studiou. De ce neobișnuită, aflăm de la șefa secției muzical-literară a „Electrecordului". Daniela Caraman-Fotea: „Ne aflăm în acest studio pentru a duce la capăt o acțiune în premieră la „Electrecord": Editarea discurilor cuprinzînd concertele susținute în fiecare zi a celei de-a IX-a ediții a Festivalului internațional George Enescu. Ceea ce vom imprima aici, în această seară, va deveni disc în cursul nopții și se va afla în mîinile iubitorilor de muzică mîine după-amiază. În acest scop s-a constituit un comandament sub conducerea directă a lui Grigore Petreanu, directorul „Electrecordului", format din redactorii Adriana Dan și Ștefan Bonea, lîngă care veghează specialiștii electro-acusticieni Marian Traian și Lucrețiu Marian". Este ora 20,4 și magnetofonul este pus în funcțiune pentru a se înregistra Concertul în Si bemol major K.V. 595 de Mozart. La pian, Li Mincean din R. P. Chineză. Pentru fața a doua a discului se înregistrează suita a II-a a baletului Daphnis și Chloe de Ravel. La ora 23 benzile sînt luate de Adriana Dan și împreună cu Daniela Caraman-Fotea ne îndreptăm spre Fabrica „Electrecord", aflată pe platforma Militari, pe strada Emil Botnaraș. Aici are loc transpunerea de pe bandă pe folia de plastic, executarea matriței și în fine presajul discului. Se ascultă, apoi se ambalează. Coperta este executată de graficiana Denisa Mașek. Erich Schäfer și Remus Stoica, cei doi care în această noapte și în următoarele vor scoate 200 de discuri pentru fiecare concert, asta în timp ce producția curentă este în curs, se pot mîndri cu efortul pe care îl fac. Ei sînt coautori, alături de ceilalți, pe care i-am amintit, fie doar și în treacăt, la un frumos act cultural, la o performanță ce denotă mult profesionalism. Nu dorim „Electrecordului" decît alte acțiuni pe măsura acesteia.

GEORGE CUȘNARENCU ■

CARICATURA SAPTĂMÎNII

DRAGOȘ ANTON ■

„Să nu amestecăm atribuțiile"

MIHAI M., șofer profesionist, în vîrstă de 24 de ani, „răsese" 3 litri de vin în compania celor doi delegați care îi însoțeau, în cursa ce-i drept legală, de la Zalău spre București. Trăseseră la „Izvorul rece" lîngă Sinaia, cu intenția de a înnopta aci, urmînd ca a doua zi să-și continue cursa spre Capitală. Tocmai cînd MIHAI trecea în revistă avantajele vieții de pilot de mare distanță, respirînd aerul proaspăt și răcoros de munte, cine credeți că apare dinspre Brașov? Unul din bunii prieteni ai lui MIHAI, șofer profesionist și el la I.T.A. Cluj. „Te cazez eu, VASILE, am pile aici". În cîteva minute noul venit era în posesia cheii de la cameră. „Pentru că te-am căzat cred că faci și tu cinste, VASILE". „FAC, cum să nu fac", și cei doi piloți se îndreaptă spre o masă liberă. „MIHĂITĂ, tu nu prea mergi drept, mă. Parcă ai fi împușcat într-o aripă". Cred că ai auzit de reziduurile alcoolice. Adică dacă bei țeapăn seara, se înverzește la fel de zdravăn fiola dimineața". „Ce reziduuri, mă. Eu știu una și bună. Dacă dorm bine cîteva ore, indiferent cît am băut, a doua zi sînt, cum se zice, perfect apt de muncă".

Cei doi prieteni au mai ras încă doi litri de vin, au mai schimbat impresii, și-au mai birfit șefii și apoi au pornit-o ușor, într-o mică plimbare pe jos, pe marginea șoselei, spre Sinaia.

Ce-ai zice de o plimbare cu ARO-ul meu, merge atît de bine, iar la ora asta sper să n-avem ghinionul să ne întîlnim cu vreun control. Mergem la Predeal ori la Timiș, vedem noi unde, mai întîlnim vreo circiumă deschisă".

Cei doi s-au întors la „Izvorul rece", s-au urcat în ARO și au plecat spre Brașov. În momentul cînd nu mai aveau decît 10—15 metri pînă la mașină, a apărut și unul dintre delegați. Se plimba în zona locului de parcare. „Ce faci MIHAI, unde pleci? Măi, ești cam pilit și n-aș vrea să avem vreo neplăcere. Du-te mai bine și te culcă". „Ia ascultă, tovarășe Protopopescu, să nu amestecăm atribuțiunile. Mata răspunzi de marfă și atîta tot. Vezi-ți de hîrtiile dumitale și nu te băga în probleme de mașină și de circulație de care răspund eu. Și cu asta am pus punct. Nu te interesează unde plec acum. E bine?". Protopopescu a rămas, cum se zice, ca la dentist. Nici nu a apucat să-i răspundă și ARO-ul a demarat spre Sinaia. „Asta își frînge gîtul pînă la urmă. Mai bine descărcam aparatele din mașină. Costă o avere". Și într-adevăr și-au frînt gîtul și ei, și VASILE, iar din aparate s-a ales praful. A doua zi pe la 7 dimineața un cioban a anunțat că în punctul „Valea Ciucerului", într-o prăpastie adîncă, a dat peste un autoturism grav avariat. Scotocindu-se terenul, la o distanță de circa 80 de metri de mașină s-au găsit și cadavrele celor doi tineri. ARO-ul mai făcuse două ponasuri, unul la Timiș la Cabană și altul la Dîmbul Morii, după care au pornit-o spre „Izvorul rece". Așa cum se întîmplă de obicei în astfel de cazuri, după beție urmează excesul de viteză, derapajul, ruperea parapetilor. O nesansă în plus pentru cei doi a fost că în spatele parapetilor se deschidea hăul prăpastiei adînci de peste 150 metri.

Un caz care relevă o dată în plus nu numai dezastruoasele consecințe ale somnului ratiunii soferului, dar și rolul nefast al unui pasager-șofer, care nu a știut, sau nu a putut, să respingă la vreme tentația unei aventuri care se anunța dinainte ca fiind mai mult decît periculoasă.

VICTOR BEDA ■

Exigent în vorbe, incorect în fapte

Chiar dacă unii contravenienți la regimul folosirii energiei electrice în locuințe nu erau de rea-credință, ci pur și simplu nu observaseră la timp defecțiunile produse la contoare — realitate care s-ar fi putut stabili printr-o verificare atentă și competentă — *Ion Smaranda*, electrician la I.D.E.B., însărcinat cu verificarea consumului de curent de către abonați, mai întîi tuna și fulgera:

„Aaa! Furați energie, ai?! V-am prins! Ați încurcat-o! Gata. Acte și la tribunal! Fapta e foarte gravă".

Încerca omul să explice că nu și-a dat seama, că nu se pricepe, că ar trebui să..., dar Smaranda, nimic! Amenința cît îi ținea gura cu legea, cu consecințele ce aveau să urmeze, că începea abonatul să tremure de parcă ar fi comis un omor și nu altceva!

Același procedeu folosea Smaranda și în cazurile cînd constata defecțiuni provocate într-adevăr de consumatori rău intenționați. Dar nu pentru că la aceștia ar fi fost cumva îndreptățit să ridice tonul și să amenințe, ci numai așa, pentru a-i impresiona pe cei vinovați.

Urma o scurtă pauză și apoi fraza ametitoare, aproape aceeași pentru fiecare constatare, fie că era vorba de neglijență, de nepriceperea abonatului sau de o defecțiune anume provocată.

— Ei, ce facem, întocmesc acte pentru tribunal? Sau ajungem la înțelegere? Altă scăpare nu există!

Evident, era preferată alternativa „înțelegerii"!

Aceleași cuvinte le-a rostit Ion Smaranda, pe ziua de 1 septembrie a.c., și față de Elena Anghel, femeie de 69 de ani, din strada Iarba Cîmpului nr 75, la care a găsit contoarul defect. A mai făcut o scurtă pauză, pentru a-i da abonatei aflate în culpă posibilitatea să mediteze.

— Cu trei mîișoare, poți scăpa de pedeapsă — a mai adăugat el, de data aceasta în șoaptă. Hotărăște-te, pînă controlez la vecini...

Cînd s-a reîntors pentru a cunoaște hotărîrea femeii, Smaranda a căzut în plasa propriei demagogii: a fost prins în flagrant de către lucrătorii de miliție, în timp ce primea cele trei mîișoare pretinse pentru a nu întocmi acte.

Lui, însă, i s-au întocmit acte în regulă, pentru luare de mită și este cercetat în stare de arest pentru alte asemenea ilegalități.

Pentru cunoscuții și vecinii lui Ion Smaranda, acum, după absența sa de la domiciliul situat în bulevardul Metalurgiei nr. 35, încep să apară și răspunsurile la o serie de întrebări pe care și le puneau de la o vreme: Cum o fi reușind el, la numai 29 de ani, să-și cumpere și apartament, și mașină, și totuși să dispună mereu de sume mari de bani?!"

Într-adevăr, cu ocazia percheziției s-au găsit și 50 000 lei în numerar, despre proveniența cărora n-a putut să dea vreo explicație plauzibilă.

„Descurcăreț", în felul său, tînărul electrician de la I.D.E.B., nimic de zis, dar „scurtoircuitul" incorectitudinii tot n-a fost în măsură să-l evite. Aviz amatorilor!

MIHAI GROZAVU ■

Cum au jucat tricolorii

CRISTIAN : n-a avut cine ştie ce de apărat, dar cînd a avut, s-a arătat prompt şi sigur ; nota 8 ;

NEGRILĂ : sub cota obişnuită ; adesea în urma balonului, a pierdut multe dueluri directe şi, surprinzător, a urcat în atac mai rar şi fără inspiraţie ; 7 ;

ŞTEFĂNESCU : calm, exact, viguros, cel mai bun jucător român, cel mai bun de pe teren ; a deposedat precis, a intuit cu inteligenţă, n-a lăsat adversarilor nici o şansă ; mobil, suplu, cu o tehnică rafinată, a primit aplauze la scenă deschisă ; nota 10 ;

SAMEŞ : şi el sigur, suplinind erorile colegilor de la margine, excelent în jocul aerian ; periculos în atac, a expediat cîteva „ghiulele" spre poarta lui Meszaros (minutele 25 şi 74), la ultima dintre ele Iordănescu găsindu-se foarte aproape de gol ; nota 9 ;

MUNTEANU II : depăşit de joc, mai ales în prima repriză ; după pauză, şi-a mai revenit, dar n-a fost fundaşul pe care-l aşteptam ; are, pînă la un punct, scuza de a fi jucat accidentat, fiind lovit de Nyilasi ; în aceste condiţii, Munteanu II avînd glezna contuzionată, se impunea, poate, introducerea lui Ungureanu ; 5 ;

STOICA : n-a strălucit, dar a muncit mult şi cu folos ; s-a bătut pentru fiecare minge cu mult zel (uneori cu prea mult, a primit chiar în minutul 3 un cartonaş galben), dar n-a izbutit decît rareori să apară şi în faza de finalizare ; 7 ;

BELDEANU : a tot „înotat", dar una e să vrei şi alta să poţi ; a abuzat de paso laterale, unele pe metru pătrat, n-a mai avut nici ochiul, nici inspiraţia de altădată ; moale, trebuia înlocuit mai devreme ; 4 ;

ŢICLEANU : a intrat pe postul lui Beldeanu abia în minutul 75, dar a adus o undă de vigoare şi prospeţime ; din păcate, n-a mai avut cu cine conlucra, Iordănescu fiind, după minutul 60, mai mult figurant ; 7 ;

IORDĂNESCU : a început bine şi, în general, a făcut o primă repriză de nota 8 ; l-a ajutat, firesc, tehnica sa de excepţie, după care, odată cu trecerea timpului l-a lăsat „benzina" şi Iordănescu a dispărut din joc, avînd un final penibil ; a resimţit lipsa unui vîrf cu care să se înţeleagă ; 6 ;

CRIŞAN : foarte slab, pe alocuri lamentabil ; sprinterul din alte partide „s-a ascuns" după fundaşul Toth, fiind cînd cu un pas înaintea balonului, cînd cu un pas în urma lui ; n-a făcut o cursă ca lumea, a executat cîteva centrări firave, pradă uşoară pentru Balint şi Garaba ; nota 4 ;

CĂMĂTARU : a dezamăgit total ; s-au pus multe (şi, iată, nejustificate) speranţe în el (n-a fost folosit contra lui Olympiakos etc.), dar n-a fost la înălţimea lor ; practic, n-a reuşit decît o acţiune mai închegată, demarcare şi sprint pe dreapta (minutul 30), în rest, a pierdut toate dueluriile, cîteva din loviturile lui de cap stîrnind ilaritate în tribune ; tocmai el, cel mai puternic şi masiv dintre atacanţii noştri, n-a contat în faţa porţii adverse ; 4 ;

CÎMPEANU II : ca şi cel pe care l-a înlocuit, Crişan, din minutul 64, nota 4 ; şters, fără vlagă, încercînd totul de unul singur, el n-a fost, nu e şi, după opinia noastră, nu va fi o soluţie ; de mirare e că, în condiţiile unui meci pe teren propriu, clujeanul a fost singurul atacant inclus pe lista rezervelor (alături de Moraru, Ungureanu, Dinu şi Ţicleanu) ;

BALACI : o primă repriză de aşteptare, de tatonare, ne-a prezentat un Balaci ezitant şi temător ; după pauză, a căpătat mai mult curaj şi a creat o serie de ătacuri rapide şi derutante ; în orice caz, a asudat mult şi a arătat că vrea, dar n-a avut, asta e sigur, aplombul de altădată ; spre final, a animat atacul, dar n-a găsit, din păcate, partenerii căutaţi ; 6.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Propriile migdale lasă gust amar...

Capitala şi întreaga ţară parcă se goliseră ieri la ora acestui cel mai aşteptat joc al ultimilor nouă ani. Din camerele în care tricolorii încercau să se odihnească, în cele cîteva ore dinaintea disputei, zgomotul vulcanului de alături nu putea aduce pentru nimeni somn. Din cînd în cînd clopotele loveau gîndurile chemînd echipa naţională să cucerească una dintre cele mai dorite victorii de care avea nevoie ca o hrană sufletească fotbalul nostru. Jocul a fost modest dar culisele sale au avut mult mai multe momente captivante decît, hai să spunem, parada portarului Meszaros în ultimul minut sau încercarea de marcaj total a lui Sallai asupra lui Iordănescu. În primul rînd declaraţia preşedintelui Federaţiei ungare, „diplomatul" fost comentator sportiv, György Szepesi a fost un fel de ţărînă aruncată spre posibilii incapabili de a-şi retrage capul din împroşcarea ei, pentru că meciul nul pe care ei îl anunţa imposibil în această dispută a fost de fapt scopul echipei sale, ajutat cu multă sensibilitate şi rafinament de brigada austriacă condusă de Linemayr. Nu putem să-i reproşăm nimic serios acesteia dar, amintindu-mi maniera de arbitraj din 14 mai 1972, tot la un decisiv România — Ungaria, şi într-un cadru enervant de asemănător chiar şi prin cifra căldurii, pot să afirm că austriacul „ştie meserie mare"... Apoi, faptul destul de şocant pentru mulţi că reprezentativa maghiară nu a perfectat nici un joc înterlări înaintea confruntării cu noi, preferind fastul turneelor spaniole la care a participat cu o consecvenţă ce trebuia să dea de gîndit, precum şi declaraţiile plîngăreţe ale antrenorului Meszöly prin care a pregătit rechemarea vechii gărzi de peste hotare, au fost manevre bine ticluite la care fotbalul ungar a mai apelat din cînd în cînd atunci cînd treburile scîrţîiau. Ceea ce s-a întîmplat ieri în multe momente de joc pe care, din păcate, nu am ştiut să ni le facem aliate, fructificîndu-le şi îngenunchind prin faze construite un adversar care mai ales prin maniera în care a cîştigat împotriva noastră la Budapesta trebuia să tremure la Bucureşti. Mai este la fel de adevărat că ungurilor le-a fost destul de mare frica de noi, poate alarmantă chiar, pînă la pregătitorul nostru joc contra Bulgariei, pe care, vizionîndu-l, au afirmat zîmbind că „vrem să-i păcălim !"

Aşa cum era de aşteptat echipa maghiară a început bine jocul, aşa cum face premeditat de vreo 40 de ani şi cîştigînd o încredere după care se înduioşeşte destul de mult în fotbal. Ne-am strîns greu, construind cu intermitenţe, nu mai mari de 2—3 minute în prima repriză. Era revoltător de vizibil din afara terenului că ne găsim greu prin pase şi că foarte puţine acţiuni au o coerenţă de scop şi de acţiune capabile să ne aducă decisiv în faţa porţii adverse. Mijlocaşii ieşeau greu din marcajul zonal advers, ajutaţi prea puţin în situaţiile obligatorii ale unui joc acasă de prezenţa cel puţin ameninţătoare pe margini a fundaşilor laterali ; iar atacanţii, cu sporadice „ieşiri la vedere", se mulţumeau cu un culcuş păguboitor la umbra şi aşa destul de panicaţilor fundaşi maghiari. Ca o consecinţă firească, Ştefănescu culegea şi prelucra „en avant"-urile fundaşilor adverşi, Sameş mai ameninţa cu cîte un şut dar totala lipsă de răutate în mişcare a celorialţi îi dădea prilejul lui Meszaros să aibă cu ce se făli pe malurile fluviului Tarr, unde joacă la club, pentru că pe malurile Dunării unde şi-a apărat naţionala, noi am fost aceia care i-am dat prilejul să se remarce.

Nici peisajul reprizei a doua nu a fost prea mult schimbat. Am început parcă mai bine, dar am şi fost de mai multe ori uluiţi în careul advers decît a fost Cămătaru, o singură dată, în prima repriză. Mai mult, în final, cei doi îngeri păzitori ai lui Cristian, Sameş şi Ştefănescu, care şi-au făcut aşa cum trebuie datoria, s-au confruntat cu cîteva situaţii dificile, în care echipa maghiară a fructificat bine spaţiile părăsite în apărare de mijlocaşi sau concesionate neglijent de fundaşii laterali. Numai că „vulpoiul" Fazekaş simţea că aceste sarje îi consolidează punctul dorit, iar cei doi laterali, Martos şi Toth, deşi liberi de prea multe ori în joc, aveau parcă frică să riste ceea ce simţeau cîştigat.

Chiar dacă dificultăţile pe care le întîmpinăm atunci cînd jucăm acasă ne sînt cunoscute de prea mult timp, aşa cum un joc, se desprinde ca o concluzie normală că am făcut destul de puţin în timpul pe care l-am avut la dispoziţie din foarte multe puncte de vedere pentru a ne ameliora cît de cît această deficienţă. Echipa nu a putut să se impună lăsînd să se întrevadă o pregătire destul de precară la unii tricolori din motive semnalate la timp în aceste coloane. Craiovenii sînt în scădere vizibilă, motivele nu erau necunoscute, iar în astfel de meciuri decisive, ce nu seamănă mai deloc cu ceea ce se joacă în campionatul nostru, echipa trebuie argumentată şi printr-un plus de vicleniе şi experienţă competiţională, nu numai prin posibilia omogenitate care pălеşte atunci cînd forma de moment este precară. Ecourile nu se vor stinge uşor. Să sperăm că vom şti să învăţăm din lejeritatea tratării unui astfel de moment extrem de unic pentru a ne valorifica şansele pe care le mai avem încă.

Însă gustul va rămîne prea mult timp amar, făcîndu-mă să mă gîndesc şi dacă nu cumva migdalele ni le-am comandat şi pregătit singuri.

CORNEL DINU ■

Victorie la tineret: 2-1

Timişoara, 22 septembrie, prin telefon. Dimineaţă, cu Mircea Lucescu dinspre Hunedoara spre Timişoara, unde se va desfăşura meciul de tineret România — Ungaria. Discutînd 1001 de probleme, fie despre fotbal, fie despre viaţă, reproduc doar următorul dialog :

— Mircea, cu ce treburi la Timişoara ? De ce îţi neapărat să vezi meciul de tineret ? Eşti obligat să asişti la el ? Te-a chemat cineva ?

— Merg în calitate de om de fotbal. Mi-ar fi plăcut să fiu obligat să merg la acest meci, dar merg de bunăvoie şi nesilit de nimeni. Ţin să fiu prezent pentru că s-ar putea să ajut şi eu cu ceva, mai ales că lotul cuprinde şi 4 hunedoreni — Alexa, Rednic, Klein şi Gabor.

Într-adevăr, ajunşi la Stadionul „1 Mai" din Timişoara, primul lucru pe care-l face Lucescu este acela de a-l aborda pe Gabor. Îl la deoparte şi-i tot spune ceva. Aflat lîngă el, Cornel Drăguşin, antrenorul naţional de tineret, aprobă cu convingere. Ne îndreptăm spre tunelul de intrare în stadion. Tribunele scandează : „Hai România". Mai sînt cîteva minute pînă la fluierul de început.

— Mircea, ce i-ai spus lui Gabor ?

— Gabor are tendinţa de a ţine jocul de a se complica. Dacă ai spaţiu suficient, i-am spus, începi să construieşti şi lansezi pe stînga, unde vine Rednic. Dacă nu ai spaţiu, dai drumul la joc, pe interior, unde vine Klein.

Ies arbitrii, toţi trei din Bulgaria. Se aplaudă frenetic, se scandează „Hai România". Luăm loc pe banca de rezerve. Se apropie de bancă Dembrovschi, care a lucrat cu portarii şi care, în general, l-a ajutat pe Cornel Drăguşin, care a dus greul. Avem lovitura de începere. Cornel Drăguşin : „Ce-am mai pregătit noi lovitura asta de începere ! Dacă totul ar decurge şnur, ne-am impune din primul minut !" Aceste vorbe fac ca în cuşca băncii de rezerve să se aştearnă o tăcere totală. După fluier, mingea e aruncată spre stînga unde Gabor depăşindu-şi adversarul mai face un dribling scurt şi centrează. Dar oaspeţii resping, apoi comit un fault. Iar centrare, iar se respinge şi e rîndul lui Rednic să facă fault. Mircea Lucescu îi strigă : „Să nu facem faulturi ! Să nu intrăm în jocul lor ! Ei asta vor, să rupă jocul !" Această observaţie la numai un minut de joc avea să se confirme de-a lungul celor 90 de minute. Oaspeţii au comis 41 de faulturi (fluierate de arbitru) faţă de 18 ale noastre. Revenind în atac, se joacă însă puţin cam static. Obţinem o lovitură liberă de la 20 de metri. M. Lucescu : „Din poziţia asta Gabor trage destul de bine. S-ar putea să..." Şi mingea şterge bara din dreapta portarului. Dar oaspeţii n-au venit numai pentru a fragmenta jocul şi nici doar ca să se apere. Atacantul central, nouarul, înalt, bine făcut, cu un bun control la minge, se arată a fi foarte periculos. Bumbescu este mereu depăşit cu o fracţiune de secundă, suficientă pentru a se construi un contraatac. Şi Mircea Lucescu şi Cornel Drăguşin strigă din toate puterile „Bumbescule, atenţie la 9 !" „Stai lipit de el !"

Atacăm, atacăm, dar faulturile curg cu nemiluita. Jocul e deosebit de aspru şi nota de duritate o dau oaspeţii, bătăioşi pînă dincolo de limitele regulamentului. Mircea Lucescu a răguşit. Cornel Drăguşin cere să se joace pe dreapta cu Geolgău. Turcu, Vlad şi Vlătănescu, Dembrovschi n-are foc pentru ţigară, o rupe în bucăţi şi o trinteşte de pămînt, iar, lîngă noi, Pană, Ciobanu şi Alexa n-au astîmpăr. De la 40 de metri, Costel Solomon şutează năprasnic în bară. Atacantul central al oaspeţilor şchiopătează. Este înlocuit cu nr. 14, C. Drăguşin : „Parcă poţi să ştii ce este şi cu 14 ăsta ?!" Ce presentiment extraordinar au şi antrenorii. Acest 14 se va dovedi mult mai periculos decît 9, contribuţia sa la golul oaspeţilor, înscris de Melis, în minutul 37, fiind hotărîtoare. Imediat după gol, C. Drăguşin : „Uite, măi frate, ce se întîmplă aici !" M. Lucescu : „Gabor joacă tot mai rău". Într-adevăr, pînă atunci Gabor zăpăcise două ocazii mari cît roata carului şi, dintr-un total de 14 pase, greşise 11. Ce să-i faci, statistica e statistică ! C. Drăguşin : „Îl mai răbdăm pînă la pauză". Deşi am primit gol, tribunele scandează şi mai frenetic „Hai România". M. Lucescu : „Astea da tribune !"

După pauză, la primul atac, Gabor reuşeşte o pasă exactă. Turcu ţîşneşte, se desprinde de adversar şi înscrie pe lîngă portar. Am egalat ! Bravo Turcu, bravo Gabor, dar cu o pasă nu se face primăvară. Gabor e înlocuit cu Ciobanu. Pe partea stîngă, jocul se închegă din ce în ce mai bine, dar şi oaspeţii devin mai insistenţi, au viteză şi forţă de pătrundere : seria faulturilor şi a întreruperilor de joc continuă. Peste cîteva minute, Vlad urcă în atac, face un-doi cu Vlătănescu, este lansat Geolgău care centrează impecabil şi Vlătănescu înscrie golul victoriei. Oaspeţii devin extrem de nervoşi. Iese Bumbescu, intră Pană. M. Lucescu se agită : „Acum băieţi ! Acum ! Pe nervozitatea lor mai putem da un gol !" Se încearcă totul, băieţii noştri luptă extraordinar, dar faulturile se ţin lanţ şi orice atac este oprit din faşă. Pe fondul dominării noastre se fluieră sfîrşitul meciului. C. Drăguşin : „O victorie e o victorie !" ; M. Lucescu : „Cu mai multă viteză şi cu o mişcare permanentă, diferenţa ar fi putut fi şi mai mare. Am fost mai buni, dar oaspeţii au ştiut să fragmenteze jocul. Ce-a fost, a fost, să vedem mîine ce facem. Eu plec la Bucureşti. Din clipa asta simt că fierbe sîngele în mine".

Tribunele, deşi seara coboară peste Bega, continuă să scandeze „Ro-mâ-nia, Ro-mâ-nia".

VICTOR NIŢA ■

Punct și de la capăt!

Tristețea de a pierde un punct, atît de important, în meciul echipei României cu Ungaria nu trebuie să ne copleșească într-atît încît să nu vedem **MECANISMUL OBIECTIV** care a dus la acest eșec. Pentru că dacă meciul nul obținut de naționala română în Anglia era un semn de biruință, **acest 0—0 de pe „23 August", din ziua de 23 septembrie 1981, este o înfringere.** Desigur, am pierdut o luptă, dar n-am pierdut războiul. Calificarea noastră pentru Spania nu e compromisă dar e periclitată. Și, oricum, înfringerea noastră, cu 0—0, trebuie plătită de cei responsabili. Am văzut oameni plîngînd, am văzut oameni căzînd din picioare, am văzut steagurile noastre tricolore înfășurate în melancolie, în fața neputinței echipei noastre pe care n-a deraniat-o nimeni cu nimic, în afară de cei ce trebuiau s-o ajute. Noi, cei din presă am tăcut și i-am lăsat în pace pe antrenori să-și vadă de treabă. Spectatorii s-au purtat cît au putut de nobil și de generos. Conducerea mișcării sportive a aprobat toate cererile Federației de Fotbal, ea însăși montată de selecționeri și responsabili, inclusiv cererea nemaivăzută și nemaiauzită ca jucătorii selecționați să se pregătească pentru meciul cu Ungaria, nejucînd. Părerea mea personală este că această înfrîngere nu e doar rodul întîmplării, al lipsei de formă a unor jucători, ci a fost determinată de tot felul de măsuri neinspirate, care nu puteau conduce decît la acest rezultat, dacă nu chiar la unul mai rău. Cine a mai permis ca un jucător, Cămătaru, care nu joacă o lună de zile fotbal, să fie trimis în teren, total ieșit din forma sportivă, pe care oricăruia dintre jucători i-o dă în primul rînd angajarea în joc? De doi ani ne pregătim cu un lot și cele mai aberante formule sînt încercate în ultima clipă. Jucăm acasă cu doar doi înaintași, dintre care ambii, Crișan și Cămătaru, au jucat mai mult la adversar decît la noi. Cine i-a dat această idee nenorocită Federației de Fotbal de-a-l arunca în teren pe Beldeanu cînd el nici la Craiova nu mai are loc? A trebuit să treacă meciul ca să-și dea seama antrenorii că Țicleanu ar putea intra și el în teren? Dar unde e Dobrin, domnilor antrenori? Nu v-ați dat seama, de un milion de mii de ori, că pe teren propriu numai un jucător cu geniul lui Dobrin sau un tînăr într-o zi inspirată ca Giuchici ar putea desface o apărare supraaglomerată? Dar de ce n-au fost convocați jucători în mare formă ca Dudu Georgescu, Augustin, Iorgulescu? De ce Dinu joacă „rezervă"? A ajuns băiatul bun care e Negrilă să construiască pentru înaintare? La asta ne-a condus șirul de întruniri, conferințe, simpozioane, turnee care au precedat meciul cu Ungaria? Mă rog frumos, n-am scris noi destul de clar după meciul cu Norvegia că ne trebuie un creier la mijlocul terenului? Iată, vă reamintesc cîteva din acele vorbe!

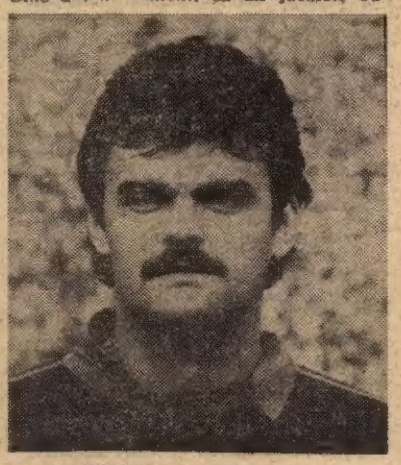

Cristian : un portar sigur

„În principal echipei noastre i-a lipsit o idee tactică sau chiar dacă a avut o idee tactică, ea nu și-a găsit purtătorul. Coordonatorul de joc, care bănuim că în concepția antrenorilor noștri trebuia să fie Beldeanu, a jucat mediocru, aminînd practic toate șansele de construcție rapidă ale echipei noastre. Regretăm că Ștefan Covaci, Valentin Stănescu și Victor Stănculescu nu s-au străduit să aducă un coordonator pe care nu trebuiau să-l importe, nu trebuiau să-l inventeze, trebuiau doar să-l cheme de la o distanță de nici o sută de kilometri de București. El se numea și se numește Dobrin și, așa cum am scris în numărul trecut al revistei noastre, stă la dispoziția fotbalului românesc".

„Refuzul de a folosi un jucător excepțional dintre cei pe care-i avem la îndemînă este cea mai tristă dintre încăpățînările selecționerilor noștri. Din această nenorocită obstinație au decurs și starea de nervi a publicului, care s-a trezit în situația de a-și fluiera echipa reprezentativă. Minutele treceau și se juca fără orizont, încîlcit, static, perpendicular pe tribune, nu perpendicular pe peluze. Se juca într-o stare de confuzie aproape generală, se mergea spre cel mai trist meci din preliminarii al echipei noastre".

„Pe de altă parte, s-ar putea ca totuși arbitrul turc, care atît de mult s-a dat în spectacol pe teren, să nu mai fie prezent și în acel meci și să ne trezim cu un arbitru serios..."

„Să pregătim calm și serios meciurile care urmează. Numai cu mari eforturi, dar realmente numai cu mari eforturi, am putea rata calificarea. Numai dacă punem mînă de la mînă, umăr lîngă umăr, lipsă de inspirație, am putea să nu mergem la mondialele din Spania. Dacă s-ar aduna pe cerul fotbalului nostru toate ghinioanele, dacă s-ar ridica la pătrat toate încăpățînările stupide, dacă ar fi puse în stare de funcțiune toate idiosincraziile, dacă am juca în șapte jucători, dintre care trei într-un picior iar ceilalți patru cu ochelari negri la ochi, am putea realiza performanța uriașă de a rata calificarea. Dacă însă dorim să ne calificăm totuși, trebuie să acceptăm că degeaba ai în teren un obuz (Cămătaru spre exemplu), dacă îți lipsește tunul cu care să-l lansezi. A căra tunul în spate în ideea că astfel vei distruge reduta inamicului e o idee de la începutul tranșeelor antitanc. Bietul Cămătaru, care a jucat excepțional la Londra și la Budapesta, a căzut aici, la mai puțini kilometri de orașul său natal, Strehaia, pe stadionul „23 August" din București, victima dorinței antrenorilor noștri de a face o mașină fără motor".

„Serios și temeinic înseamnă, după opinia noastră, convocarea în lotul național nu numai a lui Dobrin, ci și a lui Giuchici".

„Așadar propunem pentru meciurile următoare radicalizarea concepției despre echipa națională a antrenorilor noștri. Am impresia că funcționează, mai ales în cazul jucătorilor de la Universitatea Craiova, de departe cea mai bună echipă a noastră în clipa de față, o plictiseală și o oboseală care se explică prin numărul mare de solicitări din acest sezon".

(Flacăra nr. 23 din 4 iunie 1981)

N-am cerut mare lucru, nu pretindem că nimerim numai adevărul dar iată că de această dată așa a fost. Ne-a lipsit o idee tactică și ne-a lipsit pentru că am vrut să ne lipsească. Dar cu două săptămîni înainte ceream **convocarea de urgență a tuturor jucătorilor valoroși**, spuneam și că nu e bine să abordăm meciul cu Ungaria cu patru mijlocași și doar două vîrfuri. Ne îngăduiam să amintim și de întreruperea abracadabrantă a campionatului, ca de un fenomen păgubitor căci **principalul defect al echipei noastre în prima repriză a fost totala incapacitate de mobilizare.** Echipa națională a României a jucat în prima repriză cum ar cînta un violonist cu mîna abia scoasă din ghips. Se vedea că băieții fuseseră ținuți în seră și abia acum ieșeau la aer curat. Nu vrem să aruncăm cu noroi în echipa noastră care, totuși, în repriza a doua s-a dăruit excepțional și a făcut tot ce putea pentru a învinge. Dar mai mult nu putea pentru că Iordănescu era obosit, Beldeanu n-are formă sportivă și pentru că, iată, colac peste pupăză, după ce că n-avem extremă stîngă de meserie, antrenorii hotărăsc să n-avem nici extremă dreaptă, trimițînd în teren pe Cîmpeanu să ajute și el, cum o putea, echipa ungară, prin înghesuirea jocului spre centrul terenului.

Sigur că arbitrul Linemayr a fluierat pentru adversari și nu pentru noi, simțindu-se, probabil, mai prieten cu domnul Puskas. Fapt e că n-am cîștigat meciul cu Ungaria. Incredibilul s-a produs sub ochii a 100 000 de spectatori pe care fluierul final i-a înjunghiat în inimă. Lupta noastră pentru calificare continuă. Avem fotbaliști talentați, avem antrenori buni, considerăm că trebuie creat, în fine, un cadru organizatoric propice, de competitivitate și cinste și trebuie trimiși acasă toți vinovații de marea tristețe care a cuprins stadionul „23 August", miercuri, 23 septembrie 1981, la orele 18.46. Adio, farsori, noapte bună, panglicari! Umilința aceasta trebuie plătită de toți artizanii ei, indiferent cum li cheamă și cine sînt. Fotbalul românesc trebuie să încapă pe mîinile celor ce-l iubesc și-l slujesc cu devotament, cinste și inspirație. A continua această linie falimentară în fotbal echivalează cu o sinucidere colectivă. Iar noi vrem să trăim.

ADRIAN PĂUNESCU ■

P.S. O mențiune totuși pentru jocul excepțional al fundașilor noștri centrali, Ștefănescu și Sameș, care au arătat o clasă continentală, care au fost gata să moară pentru fiecare minge și care au suplinit desele erori ale fundașilor de margine, erori care au fost în cazul lui Munteanu II, catastrofale! După o primă repriză penibilă, Balaci a jucat bine. Stoica însuși ne-a arătat o față superbă, dar ce să mai lungim vorba, am pierdut trei puncte cu o echipă care dacă ar fi fost echipă de club în campionatul nostru n-ar fi trecut de mijlocul clasamentului.

În ciuda dominării gazdelor, portarul Meszaros va scăpa, și de data asta, cu fața curată

Fotografii de GH. AMUZA ■

Costică Ștefănescu a fost, după toate opiniile, cel mai bun jucător al echipei noastre. El a stopat multe din atacurile adversarilor, demonstrînd o tehnică și o siguranță de virtuos.

Calm și sobru în apărare, Ștefan Sameș a expediat cîteva șuturi extrem de violente spre poarta lui Meszaros. La ultimul din ele, portarul ungur a scăpat mingea și Iordănescu, din apropiere, a scăpat golul!

Ce șanse avem în continuare?

O victorie a românilor în fața ungurilor ar fi limpezit apele în grupa a IV-a preliminară, dar ea nu s-a produs, deși am dorit-o cu toții. În urma acestui 0—0, clasamentul arată după cum urmează:

1. Anglia	7	3	1	3	12—8	7 p
2. România	6	2	3	1	4—3	7 p
3. Ungaria	5	2	2	1	6—6	6 p
4. Norvegia	7	2	2	3	7—11	6 p
5. Elveția	5	1	2	2	7—8	4 p

Mai sînt de jucat, să reamintim, partidele România — Elveția (10 octombrie), Ungaria — Elveția (24 octombrie), Ungaria — Norvegia (31 octombrie), Elveția — România (11 noiembrie) și Anglia — Ungaria (18 noiembrie).

După egalul de la București au crescut simțitor șansele de calificare ale echipei Ungariei, căreia îi vor fi suficiente cele 4 puncte din confruntările programate acasă. Deși, după cum se poate constata, e tot mai greu să fructifici avantajul terenului propriu! Deși, firește, a ratat o opțiune importantă, formația noastră păstrează încă posibilități concrete de calificare, ea trebuind să învingă Elveția la București și să obțină măcar un meci nul în deplasare, la 11 noiembrie. În cazul unei egalități (sau al unei victorii) în Elveția, tricolorii ar realiza 10 (dacă nu 11) puncte, ei depășind echipa Angliei care, dacă va cîștiga contra Ungariei, ultimul meci al grupei, nu va totaliza decît 9 puncte. Acestea sînt, nu-i greu de calculat, variantele cele mai plauzibile. Toate celelalte, meci egal sau victorie a Ungariei la Londra, ratarea punctelor scontate de unguri pe teren propriu etc., ne sînt și mai convenabile, dar ele par, să păstrăm măsura, mai dificil de realizat.

În orice caz, păstrăm încă șanse, teoretice și practice deopotrivă. În ciuda amărăciunii, scuzabilă, omenească, să le urăm tricolorilor succes și să le aducem aminte ceea ce, de fapt, știu și ei, încă nu-i totul pierdut! **(Ovidiu Ioanițoaia)**

Flacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71431. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția Actualitatea social-politică și economică (Adrian Dohotaru, Ilie Purcaru, N. Gr. Mărășanu, I. D. Goia, Horia Pătrașcu, Lionel Nițescu) – 26 00, 25 66; Secția Cultură, învățămînt, știință, cenaclu (George Arion, Liviu Timbus, Victor Nită, Cornelia Barbu, Constantin Balacciu, Dorin Gherghinescu) – 18 48 75, 25 60; Secția Reportaj, scrisori, probleme cetățenești (Mihai Pelin, Tudor Octavian, Răzvan Bărbulescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Georgeta Ștefănescu, Dumitru Eliade, Mircea Bunea, Emanuel Valeriu, Pia Olaru, Mihai Stănescu) – 26 00, 21 30; Secția urgențe, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bârlădeanu, Oprea Georgescu, Sorin Postolache, Gheorghe Amuza, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Mihai Pânzaru, George Cușnarencu) – 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50. Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef – 17 60 10 interior 20 02; Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136–137, telex: 11126, București, strada 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505